UVA. BHSC. IyR_066

2328

367

UVA. BHSC. IyR_066

213

264

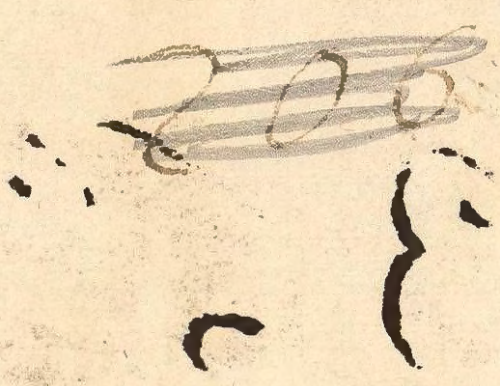

UVA. BHSC. IyR_066

UVA. BHSC. IyR_066

Acutissimi Thome de Argentina scripta super quattuor libros sententiarum.

UVA. BHSC. IyR_066

Pallas spangel theologie profess⁹ ordi

narius in vniuersitate heidelbergensi. Clarissimo viro Martino flach accuratissimo librorum impressori Argentinensi amico suo plurimū obseruando. Salutem dicit. Q⁹ vir clarissime literas has ad te pingere dereui non mireris. et si enim ignotus tibi sim: tua tamē industria: fama humanitatis tue. et preclara opera que sine menda ex officina tua passim mittis te mihi notissimū reddiderūt: adeo vt te iudicem virum bonū. qui cupiat ꝓdesse reipublice. qui et emendatis codicib⁹ viros litteris traditos ad studia velit incitare. fere omnes enī etiam studiosi cum reuolūt libros impressos cum syncopatione dictionū vel quacūq; incorrectura: mox concepta legendi nausea libros pjciunt. a studio se transferunt vel ad inane ocium vel ad res ꝓphanas. de tuis ꝯo operibus exquisitissime impressis qui conquerat adhuc audiui neminem. Vinc arbitreris me hausisse animū ad te scribendi immo z mittendi doctissimū Thomā Argentinensem in primis duobus scriptis a me visum z plectum. quem presentiū ostensor offeret. z te p immortalem deum obtestor vt tua industria cures eum ipsum imprimi. facies rem deo gratam: ciuitati tue decoram: tibi vtilem: ac multis vniuersitatibus admodum proficuaz. Est enī hic doctor subtilis: clarus: sane doctrine: resolutus: z in materia quantumlibet alta mediocribus etiam ingenijs satis accōmodatus. magnus in artibus. in theologia maximus. quem totus ordo Augustinensiū amore ꝓsequitur. Nec dubitabis impressum Thomā infra paucos soles nō solū vendes. sed etiam certatim cum lucro tuo tibi studiosi cogitabunt ipsum eripere. Jam enī tota schola theologorum apud nos impressionem ipsius affectat: expectat: z me impulit vt emendatum Thomā de Argentina tibi mittam. vt per te polite ac attente impressus in lucem z ad multorum peritiam maiorem peruenire possit. Te itaq; iterum atq; iterum rogo vt nostram non fallas expectationem. z opus imprimendum q̄z primū assumas. z cum voles reliqua duo scripta aliquanto his maiora cum certo nuncio transmittam. z tu quo ad vixero me habebis tibi admodum obsequentem. Vale felicissime.

UVA. BHSC. IyR_066

Tabula

Incipit tabula sup per q̃ttuor scpta acutissimi Thome de argẽtia In q̃ pmo loco ponit nũer⁹ libri. Scdo loco ponit nũer⁹ distinctiois Tercio loco numer⁹ articuli. Si aũt distinctio plures habuerit q̃ones q̃z vnã. tũc tercio loco ponit numer⁹ q̃onis. Et q̃rto loco numerus articuli.

Abstractiua

notitia q̃ perfecte cognoscit entia dina nõ ẽ pfecte cõcabil' alicui creature. q̃ simpl'r ẽ ipossibil'. libro. i. i plogo q̃e. 3. articl'o. 1

Accntia aliq̃ ipossibile ẽ ee sine subiecto. libro 4. di. 12. q. 1. articulo. 1.

Accntia panis z vini i sacro altaris oia sũt sine subiecto pmo. q̃uis nõ oia sint sine subiecto pmo. libro. 4. di. 12. q̃e. 1. articulo. 2

Accns ome simpl'r absolutũ pt dina ẽtute ee sine subiecto. libro. 4. di. 12. q̃e. 1. articl'o. 1

Accidẽtibꝫ sepatis in sacro exntibꝫ conuenit realis actio z passio. li. 4. di. 12. q̃ne. 1. articulo. 3. et. 4

Accntia illa sepata alterãt real'r z q̃nq̃z corrũpunt. libro. 4. di. 12. q. 2. articulo. 1

Accntibꝫ hmõi sepatꝫ corruptis ex eis generat vera suba. libro. 4. di. 12. q. 2. articulo. 2

Accidẽtia illa sepata vere franguñ z diuidũtur. libro. 4. di. 12. q̃ne. 2. articulo. 3

Accidẽtibꝫ sacramẽti liquor infusus ꝫmiscet z desinit esse sacrm sub illis accidẽtibꝫ vini q̃ penetrant totaliter p alienũ liquorẽ infusũ hmõi accidẽtibꝫ. li. 4. di. 12. q. 2. articl'o. 4

Actio dei trãsiens differt real'r a sua actõe immanẽte. li. 2. di. 37. arti. 1

Actio transiẽs ẽ subiectiue in patiẽte z nõ in agente. li. 2. di. 37. arti. 2

Actus vnus z idẽ nõ põt simul esse bonus et malus. li. 2. di. 40. arti. 1

Actus hominis q̃nq̃z est indifferẽs. libro. 2. di. 40. arti. 1

Actus infideliũ nõ est semp peccatũ. li. 2. di. 42. arti. 3

Actus interior z exterior q̃nq̃z sũt vnũ pcm q̃nq̃z duo. li. 2. di. 42. arti. 1

Actus peccati q̃tum ad suam entitatẽ positiuam dependet a deo in genere cause efficientis. li. 2. di. 37. arti. 3

Adoptio quid sit z quot vel que requirãtur ad eam. li. 3. di. 9. et. 10. arti. 3

Adoptio facit cognatiõem legalẽ z q̃nq̃z impedit mrimoniũ. li. 4. di. 41. et. 42. arti. 4

Agẽtia scda coopantur agenti pmo in production rerũ naturaliũ naturaliter pducta rum. li. 2. di. 19. arti. 3

Amor product⁹ inuenit i diuis. li. 1. di. 32. articulo pmo

Angel⁹ ẽ i loco diffinitiue. li. 1. di. 37. arti. 2

Angel⁹ mouet de loco ad locũ. li. 1. di. 37. arti. 1

Angelus nõ ẽ cõpositus ex materia z forma. li. 2. di. 3. q. 1. arti. 1

Angelus ẽ cõpositus ex esse z ẽntia. li. 2. di. 3. q. 1. arti. 2

Angelus est cõpositus ex genere z dnãtia. li. 2. di. 3. q. 1. arti. 3

Angeli omnes ab inuicẽ differũt specie. li. 2. di. 3. q. 2. arti. 2

Angeli plures p potentiã dei pñt esse in eadẽ specie. li. 2. di. 3. q. 2. arti. 2

Angelorꝫ ẽ certus numerus q̃uis hmõi numerus lateat viatores. li. 2. di. 3. q. 2. arti. 3

Angelorꝫ cognitio fit p species ipsis concreatas. li. 2. di. 3. q. 2. arti. 4

Angeli nõ fuerũt creati pfecte beati. li. 2. di. 4

Angeli nõ fuerũt creati cũ gra gratũ facientẽ. li. 2. di. 4. arti. 1

Angelorꝫ meritũ z corꝫ pmiũ qdammõ fuerit i eodẽ instãti. li. 2. di. 4. et. 5. arti. 4

Angelus nõ potuit peccare i pmo instãti sue creationis. li. 2. di. 6. arti. 2

Angelus põt esse in eodẽ corpe cũ aia rõnali li. 2. di. 7. arti. 1

Angelus nõ põt illabi anime rationali. libro 2. di. 7. arti. 1

Angelus põt cognoscere nostras cogitatões q̃tum ad terminorꝫ significatõem. li. 2. di. 7. arti. 2

Angelus aliquo mõ cognoscit futura. li. 2. di. 7. arti. 3.

Angel⁹ quõ cogñscit p spẽm. li. 2. di. 7. arti. 3

Angelus nõ põt imediate mouere corp⁹ motu ad formã. li. 2. di. 8. arti. 1

Angel⁹ põt immediate mouere corp⁹ motu ad vbi. li. 2. di. 8. arti. 1

Angelus nõ hꝫ aliquã ẽtutẽ motiuã pter intellectũ z volũtatẽ. li. 2. di. 8. arti. 1

Angelus nõ mouet immediate p ẽntiã suã corpus extrinsecũ. li. 2. di. 8. arti. 1

Angel⁹ imediat⁹ mouet p volũtatẽ q̃z p intellectũ. li. 2. di. 8. arti. 1

Angelus mediãte fantasmate põt rõem hominis immutare. li. 2. di. 8. arti. 3

Angelus põt immutare appetitũ hominis. li. 2. di. 8. arti. 4

UVA. BHSC. IyR_066

Tabula

Angeloꝝ ordines ⁊ hierarchie q̄liter distin/guunt.li.2.di.9.arti.1
Ad angeloꝝ ordines assumūt hoies.li.2.di.
Angeli supiores illumināt inferi /9.arti.2
ores.li.2.di.9.arti.3
Angeloꝝ ois illuminatio ꝑt dici locutio sed nō ecouerso.li.2.di.9.arti.4
Angeli mittūt ad hoies.li.2.di.10.arti.1
Angel⁹ ꝑt loq̄ hoi ad quē mittit.li.2.dist.10.
Angeli ꝛputant a ꝛo ad custodiā /arti.2
hoim.li.2.di.10.et.11.arti.3.
Aia rationalis nō est extēsa extēsione coꝛpis li.1.di.8.q.2.arti.1
Aia rōnali sola excepta ois alia forma coꝛpis est extēsa.li.1.di.8.q.2.arti.2
Aia rōnal' ē tota i q̄libet ꝑte coꝛpis quod informat.li.1.di.8.q.2.arti.3
Aīa rōnal' nō ē ꝯposita ex ꝑmateria ⁊ forma.li.
Anīa rōnal' multiplicat ꝑm /2.di.17.arti.1
multiplicatōꝫ hoim.li.2.di.17.arti.2
Aia rōnal' ē forma ſbal' hois.li.2.di.17.arti.
Aia nō ꝓducit aī ꝓductionē coꝛpis hu /3
mani.li.2.di.17.arti.4
Aia rōnal' solū ꝓducit ꝑ creatōē.li.2.di.19.
Aie rōnales q̄tū ad suas ēntias ⁊ /arti.2
ꝑtates nat̄ales imediate fūdatas i ēntia aie sunt eq̄les.li.2.di.32.arti.2
Aie rōnales ꝑnt dici ineq̄les q̄tū ad sua ē⁊ q̄tū ad suas ꝑtates seu potētias fūdatas in organo coꝛpali.li.2.di.32.arti.2
Aia rōnal' nō ē ꝑsona cū ꝑm se nō habeat esse incōicabile.li.3.di.21.et.22.arti.3
Aia sepata cognoscit oia natural' cogſcibilia nisi ꝑ accūs ipediat.li.4.di.50.q.1.arti.1
Articuli fidei sūt ꝓncipia theologie viatoris
Assūptio nature cre /li.1.i plogo.q.2.art.2
ate ꝛ absoluta dei potētia possꝫ imediate terminari ad naturā diuinā sicut nūc termiat ad ꝑsonā diuinā.li.3.di.5.arti.2
Attributū q̄d sit et q̄liter attributa i diuinis distinguunt.li.1.di.6.q.1.arti.2.3.et.4
Aūsio a bono incōmutabili ⁊ ꝯūsio ad bonū ꝯmutabile ñ sunt duo pcta sꝫ tm̄ vnū. li.2.
Aūsio ab incōmutabili bono /di.42.arti.2
nō ē in venali pctō.li.2.di.42.arti.2.

Aptísmus io

hānis nō cōferebat gr̄am ex ope opato.li.4.di.2.q.2.arti.1
Baptísmus ioh̄is potuit ꝯferre gr̄am ex ope opantis.li.4.di.2.q.2.arti.1
Baptísm⁹ ioh̄is ꝑt dici sacr̄m.li.4.di.2.q.2
Baptísmū diffinitio ⁊ ei⁹ forma atq̄ materia li.4.di.3.arti.1
In forma baptísmi q̄dā verba sūt ō necitate baptísmi ⁊ q̄dā sūt ex necitate ipsi⁹ baptísmi.li.4.di.3.arti.2
Baptísmus impedit ex mutatōe aliquoꝝ ꝯuertū.li.4.di.3.arti.3
Baptísmi materia suis ꝑpetatibꝫ aliq̄ mō ex ꝑmit effect⁹ gr̄e baptísmal'.li.4.di.3.arti.4
In baptísmo aliq̄d ē sacr̄m ⁊ aliq̄d ē res sacramenti.li.4.di.4.arti.1
Baptísmi ipedimēta.li.4.di.4.arti.3
Baptísmus ē triplex.flumis.flamis ⁊ sāguinis.li.4.di.4.arti.4
Baptísmo flamis ⁊ sāguis ꝑt puer baptiza/ri i vtero mr̄is.li.4.di.6.arti.4
Baptísās vere ꝯfert sacr̄m nō obstāte q̄cūq̄ sua malicia vl' ligatōe dūmō vtat̄ debita forma ⁊ materia ac intēdat qđ itēdit eccl'a.li.4
In aliq̄bꝫ casibꝫ hō ñ dꝫ acci/ /di.5.arti.1
pere baptísmū a tali mīstro quē cognoscit ēe malū.li.4.di.5.arti.1.inq̄sitōe ꝑma
Baptísatus baptísmo Joh̄is tenet baptísari baptísmo x̄pi.li.4.di.2.q.2.arti.q̄rto
Paruuli baptísati baptísmo x̄pi recipiūt sacr̄m ⁊ rē sacr̄i.⁊ idē tenēdū ē de adultis si nō ponūt obicē.li.4.di.4.arti.2
Baptísat⁹ baptísmo flumis ponēs obicē recipit sacr̄m sꝫ ñ rē sacr̄i.li.4.di.4.arti.3
Baptísat⁹ baptísmo sāguis vel flamis r̄cipit rē sacr̄i q̄uis ñ recipiat sacr̄m.li.4.di.4.ar
Baptísat⁹ a malo mīstro r̄cipit sacr̄ /ti.4
⁊ rē sacr̄i nisi ponat obicē.li.4.di.5.arti.1
Baptísat⁹ baptísmo flamis q̄tū in se tenet recipe baptísmū flumis.li.4.di.4.arti.4
Bt̄i nude vidēt ēntiā dei.li.3.dist.14.arti.1
Beati nō vidēt oia q̄ relucēt in ēntia diuina li.3.di.14.arti.3
Beati nude vidēt diuinā ēntiā nō mediāte spē intelligibili.li.4.di.49.q.2.arti.2
Beati nō vidēt oēs equaliter diuinā ēntiā. li.4.di.49.q.2.arti.2
Bear⁹ nullus videt oia i diuina essentia relucentia.li.4.di.49.q.2.arti.4
Beatitudo duplex ē.s.formalis et finalis.li.4.di.49.q.3.arti.1
Beatitudo ꝓncipaliter ꝯsistit i actu volūtat⁹ ⁊ ex ꝯsti i actu intellect⁹.li.4.di.49.q.3.ar
Beatitudinē appetit naturaliter ⁊ ne /ti.2
cessario ois homo q̄ recte ꝯsideret q̄d impotat̄ noie btūdinis.li.4.di.49.q.3.arti.3.
Beatitudo aīa⁹ post resumptō em suoꝝ coꝛpoꝝ erit maioꝝ nō solū extēsiue verūetiā in/

UVA. BHSC. IyR_066

Tabula

tēsiue.li.4.dist.49.q.3.arti.4.in ꝑma ꝑte articuli.

Btē sunt aīe sanctoꝝ ꝛ clare vident eēntiā ꝺei añ diē iudiciꝫ. Jbidē ponit opinio quaꝝ tra ctauit Johes papa.li.4.di.49.q.3.arti.4 in scḋa ꝑte articuli

Beatoꝝ coꝛpa post resurrectōem erūt lucidi/ oꝛa sole.li.4.di.49.q.1.arti.1

Coꝛpꝰ informatū ꝑ aīam beatā videt a viato re qñ aīe btē placꝫ ꝛ sicut sibi placet.puta sb ꝓpꝛio coloꝛe vel sub sue glificatōis claritate li.4.di.49.q.1.arti.1.i solꝰoe ꝓmi argumēti

Btoꝝ coꝛpa hēbūt dotes claritatꝭ:ipassibili/ tatꝭ:agilitatꝭ ꝛ subtilitatꝭ.li.4.di.49.ꝑ totū

Beatoꝝ coꝛpa nō mouent i instāti ab aīab beatis.li.4.di.49.q.1.arti.3

Bonitas actus attendit in oꝛdine ad finem. li.2.di.38.arti.3

Bonitas actus exteꝛioꝛis auget meritū boni actus interioꝛis.li.2.di.40.arti.2

Capitalia vicia

c sūt septē.li.2.di.42.arti.4

Character ē q̄ḋā entitas indelibil'

Character ē q̄ḋaꝫ entitas /li.4.di.6.arti.1 absoluta.li.4.di.6.arti.1

Character baptismi reducit ad ꝓmā spēm q̄ litatis.li.4.di.6.arti.1

Character oꝛdis ꝛ ꝓfirmatiōis reducit ad se cūdā spēꝫ q̄litatis.li.4.di.6.arti.1

Character ꝓfert i sacro ꝓfirmatiōis.li.4. di.7.arti.2

Character baptismal' ē subiectiue eēntia aīe hoīs baptisati.li.4.di.6.arti.2

Character ꝓfirmatōis ē subiectiue i volūtate hoīs ꝓfirmati.li.4.di.7.arti.2

Character oꝛdis ē subiectiue i intellectu hoꝫ mis oꝛdinati.li.4.di.7.arti.2

Characteꝝ istoꝝ q̄libet ineſt suo subiecto ide lubiliter.li.4.di.7.arti.2

Characteris baptismal' effectꝰ ꝛ vtilitas.li.4 di.6.arti.1.inq̄sitōe ꝓma argumēto ꝓmo

Caritas ē habitꝰ creatꝰ licet etiam q̄ñq̄ dicat spūscūs.li.1.di.17.q.1.arti.1

Caritas ꝛ gra sūt duo hitꝰ realr distincti.li.1

Caritas pōt augeri i /di.17.q.1.arti.q̄rto. infinitū.li.1.di.17.q.2.arti.3

Caritas nō ꝑt minui actōe agētis creati.li.1.

Caritas ē excellētissi /di.17.q.2.arti.q̄rto ma virtutū.li.3.di.27.arti.1

Caritatē nos hr̄e nō possumus ꝑ certitudinē scire.li.1.di.17.q.1.arti.2

Caritatē hñs nō ꝑt mereri absq̄ spāli motōe spūsscti.li.1.di.17.q.1.arti.3

Caritatē hñs ꝑt eā pdere si somes pctī i ipo n ē ligatꝰ vel extirpatꝰ.si aūt ē ligatꝰ vl extirpa tus.tūc n ꝑt eā pdere.li.3.di.31.arti.1

Caritatis modus.li.3.di.27.arti.2

Qui ex caritate sūt diligēdi.li.3.di.27.et.28

Caritatis gradus oꝛdo /arti.3.et quarto li.3.di.29.arti.1

Cā ḋr multiplr.li.4.di.2.q.1.arti.1

Cause nomē nō admittit in diuis respectu ꝓ ductōnis ad intra.q̄uis ad intra admittat nomē ꝓncipiū ꝛ ad extra tā nomē ꝓncipiū q̄ nomē cause.li.1.di.28.et.29.arti.2

Celū empyꝛeū.celū cristallinū. celū stellatū. celi planetaꝝ.li.2.di.2.q.2.ꝑ totū

Celū ē ꝓpositū ex materia ꝛ forma.li.2.di.12

Celi materia nō ḋr eēntialr a mate /arti.3 ria istoꝝ inferioꝝ.li.2.di.12.arti.q̄rto

Celi motꝰ ē sibi aliq̄ mō naturalr.li.2.di.14.ar.1

Celi motꝰ cessabit i iudicio extrēo.li.4.dist. 48.arti.q̄rto

Celū naturalr posset i ista inferioꝛa agere etiā si nō moueret.li.2.di.14.arti.2

Celū directe n ꝑt agere i liberū arbitrium.li.2

Celū empyꝛeū hꝫ influētiā i dis.14. arti.3 ista inferioꝛa.li.2.di.14.arti.q̄rto

Celi motoꝛ nō ē forma celi.li.2.di.14. arti.1

Circūcisio tria reqꝛebat.li.4.dis.1.q.3. arti.1

Circūcisione purgabant hoīes veteris legis ab oꝛiginali pctō:ꝛ circūcisis ꝺꝰ ꝓtulit graꝫ li.4.di.1.q.3.arti.2.et.3

Circūcisionis efficacia fuit imediate post ba/ ptismū xpi mortua.sed ꝑcepto xpi ꝺe baptis mo suscipiēdo sufficiēter diuulgato:tūc n so lū fuit mortua:sed etiā inepit eē mortifera. li.4.di.1.q.3.arti.q̄rto

Circūstātie pctoꝝ sūt triplices.li.4.di.16.ar

Circūstātie pctoꝝ sūt q̄tuoꝛdecim q̄s /ti.2 tangit tullius.li.4.di.16.arti.2

Claues eccl'ie q̄d sint ꝛ quot sint. li.4.di.18

Claues eccl'ie ad quid valeant.li.4 /arti.1 di.18.arti.2.et.3.

Claues eccl'ie q̄tum ad foꝝ conscie solis sa/ cerdotib; pñt ꝓuenire.qꝛ ipsi soli in foꝛo cō scientie pñt claudere ꝛ apire.li.4.di.19.ar/ ticulo.1

Claues eccleſie q̄tum ad foꝝ exteꝛioꝛis iu/ diciꝫ pñt ꝓuenire nō solū sacerdotib; sed etī am alīs.li.4.di.19.arti.ꝓmo

Claues eccl'e put eaꝝ ptās spectat ad foꝝ cō/ scie non pñt tolli ab eo qui habet eas.q̄uis eaꝝ vsus et executio suspēdi possit a ꝓlato

UVA. BHSC. IyR_066

Tabula

supiozi.li.4.di.19.arti.3
Claues ꝓut ſpectāt ad foꝝ cōtētioſum nō ſolū pñt ꝙtum ad executōem ſuſpendi.ſed etiam ꝙtum ad eſſentiā pñt tolli.li.4.diſt.19
Cōfeſſio pctōꝝ mētal'reſpectu ipi⁹ /arti.3
ꝛei fuit ō lege nature.li.4.di.17.q.2.arti.2
Cōfeſſio cerimonialis fuit ꝛe lege Moyſi.li.4.di.17.q.2.arti.2
Confeſſio vocalis eſt ꝛe lege euangelica.li.4 di.17.q.2.arti.2
Cōfeſſio ꝛebet fieri ꝑpzio ſacerdoti intelligendo ꝙ ꝑpziū ſacerdotē nō ſolū illū q̄ habet iuriſditōem ordinariā.ſicut ē papa:epi ⁊ ſacerdos parochialis.ſed etiā illū q̄ ab aliq̄ iſtorum habet iuriſditōez ꝛelegatā.li.4.di.17 q.2.arti.3
Ad confeſſionē faciendā ad min⁹ ſemel in anno tenet̄ ex iuris ꝑcepto quilibet hō qui ēcapaz rōnis.li.4.di.17.q.2.arti.q̄rto
Cōfiteri oia pctā mortalia ꝛe quibꝫ cōfitens pōt habere memoriā ē ꝛe neceſſitate ſalutis.li.4.di.17.q.2.arti.1
Confeſſio generalis ad quid valeat.li.4.di.21.arti.2
In ꝑfeſſione audita q̄nq̄z pōt ſacerdos reuelare ſine ꝓiculo.⁊ q̄nq̄z nō ſine ꝓiculo ḡuiſſimo.li.4.di.21.arti.1
Cōfirmatōis ſacro cōferr̄ gra ipſi cōfirmato li.4.di.7.arti.1
Cōferre cōfirmatōis ſacramētū ō iure cōi ſpectat tm̄mō ad epos.li.4.di.7.arti.3
Confirmatōis ſacrm recipe eſt q̄nq̄z ꝛe neceſſitate ſalutis.li.4.di.7.arti.q̄rto
Conūx tenet̄ reddere ꝛebitū coniugi exigēti li.4.di.32.arti.1.
Cōſanguinitas quid ſit ⁊ qualiter mr̄imonium impedit.li.4.di.39.et.40.arti.3.⁊ q̄rto
Cōſcia q̄d ſit ⁊ vñdicat̄.li.2.di.39.arti.q̄rto
Cōtra conſcientiā facere ſp eſt pcm̄:etiā ſi ſit erronea.li.2.di.39.arti.quarto
Cōtritōis diffinitio.li.4.di.17.q.1.arti.1
Qualis cōtritio ⁊ dolor ꝛe pctis ſufficiat ad ſalutē.li.4.di.17.q.1.arti.3
Cōuerſio cuiuſlibet creature ꝑt virtute diuina fiet̄ i quālibet creaturā.li.4.di.11.q.1.art.1
Cōuerſio panis in corpus xpi fit ſubito ⁊ nō ſucceſſiue.li.4.di.11.q.1.arti.3
Creatura nō fuit aliq̄id ab eterno extra ꝛeū li.2.di.18.arti.1
Creatio eſt aliquid reale ſe tenens ex ꝑte creature.li.2.di.19.arti.1
Creatio eſt aliquo mō ipſum eſſe rei create.li bro.2.di.19.arti.1

Amnati vſq;

ad diē iudicij pñt videre gl'iam
bto;.li.4.diſt.50.q.1.arti.q̄rto
Damnato;̄ corpa patiunt̄ maximā pnā ab igne infernali.⁊ tñ nō corrumpunt̄.lib.4.di.44.arti.3
Damnatus i volūtate ꝑ actuale ꝛei odiū pōt ꝛe abſoluta ꝛei potētia eſſe ꝛeatus i ꝛellectu ꝙ clarā ꝛei viſionē.li.4.di.50.q.2.arti.3.et q̄rto.ꝛcl'one ꝓma
Damnati homis volūtas actualiter odiens ꝛeū pōt ꝛe abſoluta ꝛei potētia tantā hr̄e ꝛelectatōem quāta eſt ꝛelectatio ꝛeate fruitionis.li.4.di.50.q.2.arti.3.et.4.concluſiōe ſecūda
Damnati homis naturā ꝛe abſoluta ꝛei potentia ipſa manēte damnata pōt ꝛeus ō abſoluta ſua potētia aſſumere ad vnitatē diuini ſuppoſiti.li.4.di.50.q.2.arti.3.et q̄rto.concluſione tercia
Demones aliq̄ mō cognoſcūt futura ac coꝛdiū occulta.li.2.di.7.arti.2.et.3
Demones pñt illudere ſenſus hominuz.li.2 di.8.arti.2
Demonibus diuinātibꝫ nō eſt credendū.li.2.di.7.arti.quarto
Deus eſt vnus tm̄.q; nec pñt eſſe plures ōꝝ numero:nec ſpecie:nec genere: nec anologia li.1.di.2.arti.1.2.3.et.4
Deū eſſe apud ſapientes eſt ꝙ ſe notū. libro.1 di.3.q.1.arti.3
Deus cognoſcitur ꝙ veſtigium in creaturis.li.1.di.3.q.1.arti.quarto
Deus ē oīno ſimplex carēs oñi ꝓpoſitōe ſbali:accidētali ⁊ modali.li.1.diſt.8.q.1.arti.1
Deus nō eſt in aliq̄ genere.li.1.di. /2.et.3 8.q.1.arti.1
De⁹ ē multipl'r noiabil'.li.1.di.22.arti.2
Deus cognoſcit omnia ꝑticularia cunctarū creaturarū.⁊ eius cognitio terminat̄ ad creaturas tanq̄z ad quedā obiecta ſecūdaria.li.1.di.35.arti.2.3.et.4.
Deus ē in oñi loco.li.1.di.37.arti.1
Deus cognoſcit futura contingētia.li.1.diſ. 38.arti.2
De⁹ cognoſcit infinita.li.1.di.38.et.39.art.3
Deus facit aliqua quodāmodo ꝛe neceſſitate iuſticie.li.1.di.42.et.43.arti.4
Deus pōt ꝑtes vniuerſi facere meliores.li.1. di.44.arti.1
De⁹ pōt in infinitū q̄libet creatura data ſp ꝓ

UVA. BHSC. IyR_066

ducere meliorem siue pfectiorem.lib.1.dis. 44.arti.2
Deus potest totũ vniuersum facere melius.libro.1.di.44.arti.3
Deus põt facere aliud vniuersuz isto vniuerso manẽte.li.1.di.44.arti.quarto
Deus nõ vult fieri malum culpe.li.1.di.45 ⁊.46.arti.3
Deus vult fieri malũ pene.li.1.dis.46.ibidẽ
Deus nõ põt aliquid velle de nouo quod nõ voluit ab eterno.li.1.di.47.arti.1
Deus põt p̃cipere quod tamẽ nõ vult illũ facere cui p̃cipit.li.1.di.47.arti.2
Deus ẽ causa efficiẽs omniũ creaturarum.libro.2.di.1.q.1.arti.2
Deus potest aliquid de nihilo ꝓducere.libro 2.di.1.q.1.arti.3
Deus ẽ causa efficiẽs etiam ſm intẽtionẽ Aristotelis.li.2.di.1.q.1.arti.quarto
Deus ꝓduxit mundũ libere ꝑ intellectũ ⁊ voluntatẽ.li.2.di.1.q.2.arti.3
Deus potest ꝓducere effectũ infinitũ magnitudine ⁊ multitudine.li.2.di.1.q.2.arti.4
Deus potest de ꝑuo corpe facere magnũ absq; rarefactione ⁊ sine noue materie additõe li.2.di.18.arti.quarto
Deus nõ potest talẽ creaturã ꝓducere q̃ ꝑ naturã sit impeccabilis.li.2.di.21.22.et.23.articulo quarto
Deus põt mediãte gratia creaturã facere impeccabilem.li.2.di.ibidẽ.arti.quarto
Deus est homo.deus factus est homo.iste ꝓpositiones sunt vere.li.3.di.6.et.7.arti.3.⁊ quarto
Deus põt naturã rõnalẽ assumere absq; h̃ ꝙ hmõi natura fruat̃ deo.li.3.di.2.arti.2
Deus põt subam humanã separe ab om̃i accidẽte: ⁊ sic separatam assumere ad vnitatẽ diuine ꝑsone.li.3.di.5.arti.1
Deus nõ põt peccare nec põt esse ꝑ se cã alicuius peccati.li.3.di.12.arti.1
Deꝰ diligit oẽm creaturã.li.3.di.32.arti.4
Deus põt esse terminus assumptiõis creature ad ip̃m: q̃uis nõ possit esse terminꝰ ꝯuersionis creature in ip̃m.li.4.dist.11.q.1.arti.1
Deus põt claram visionẽ sue essentie causare in intellectu creato absq; lumine glorie.li.4 di.49.q.2.arti.1
Deus nõ est subiectũ ĩ theologia viatoris sb̃ rõe entis infiniti.li.4.di.50.q.2.ca.3.a fine
Dei potentia ẽ solũmodo actiua ⁊ nullo mõ passiua.li.1.di.42.arti.1
Dei potentia ẽ realiter tantũmodo vna.lib.1 di.42.arti.2
Dei potentia est infinite virtutis in vigore.libro.1.di.42.et.43.arti.3
In deo nõ est potẽtia aliqua dr̃ns ab intellectu ⁊ voluntate.li.2.di.8.arti.1
Dei scia est cã rez.li.1.di.38.arti.1
Diuina eẽntia nec generat nec generat̃ nec spirat nec spirat̃.li.1.di.5.arti.1.et.2
Diuina eẽntia ẽ formalis terminus generationis ⁊ spiratõis diuine.li.1.di.5.arti.3
Diuinarum ꝑsonarum vna est in altera.lib.1 di.19.ꝑ totum
Diuina ꝑsona tm̃modo differt ratione a diuina eẽntia.li.1.di.34.ꝯclone.3
Diuine ꝑsone realiter differũt inter se.li.1.di. 2.q.2.articulo.1
Diuinaꝝ ꝑsonaꝝ realẽ distinctõem nõ possumus ꝓbare necessaria ratione.libro.1.dis.2. q.2.arti.2
Diuinaꝝ ꝑsonarum trinitatẽ esse compossibilẽ cũ essentie vnitate nõ potest demonstrari. li.1.di.2.q.2.arti.quarto
Diuine ꝓductões aliquo mõ dr̃nt numero: et aliquo modo specie.libro.1.dist.12.et.13. arti.3
Diuina paternitas constituit vt ꝓprietas et distinguit vt relatio ẽ.li.1.di.27.arti.3
Diuina volũtas est immediata causa rerum creataꝝ.li.1.di.45.arti.2
Diuine volutati tenemur conformare nr̃am voluntatẽ.li.1.di.47.et.48.arti.3
Diuinis rebus nõ debemus vti sed solũ frui li.1.di.1.q.4.arti.3
Diuina virtute ꝯtraria simul p̃nt esse in eodẽ subiecto.li.3.di.15.arti.2
Diuina virtute idẽ corpus põt simul esse ĩ diuersis locis.li.4.di.10.q.1.arti.1
In diuinis sunt quattuor relationes reales: que tamẽ nõ sunt quattuor res.li.1.dis.27. arti.1.et.2
In diuinis hoc nomẽ ꝑsona ꝓprie est admittendum.li.1.di.23.arti.2
In diuinis paternitas ⁊ generare nõ dr̃nt nisi ratione.li.1.di.27.arti.3
In diuinis ꝑsona patris nõ constituit̃ innascibilitate nec generatiuitate.li.1.di.28.ar.1
In diuinis potẽtia generãdi q̃tum ad principale suũ significatũ dicit rẽ absolutaz. sed ratione sui cõsignificati concernit relatõem originis.li.1.di.7.arti.1
Dilectione sup̃naturali tenemur deũ sup̃ oĩa diligere.li.3.di.29.arti.2
Dilectione naturali plus debemꝰ diligere deũ

UVA. BHSC. IyR_066

Tabula

q̃z nosipsos.li.3.di.29.arti.2
Diligendi sunt amici ⁊ inimici.li.3.dist. 29. ⁊.30.arti.3
Diuortiũ legitimoꝝ coniugũ põt fieri causa fornicationis.li.4.di.35.arti.1
Diuortiũ septẽ casibus impedit licet interue/niat adulteriũ.li.4.di.35.arti.1
Diuortiũ nõ ꝛebet fieri nisi iudicio eccl'ie.lib. 4.di.35.arti.1
Diuortio facto neuter coniugũ viuente alte/ro potest ꝛe nouo matrimoniũ cõtrahere. li bro.4.di.35.arti.1
Diuortio facto ꝺiuges põt reuniri ad ꝓtitio onẽ ꝺiugis innocẽtis.li.4.di.35.arti.2
Dominãdi ptãs ꝼm se consideratа est a ꝛeo.li bro.2.di.43.et.44.articulo quarto
Dominiũ fuisset aliquo mõ etiã ꝺato q̃ ho/mo ñ ꝓccasset.li.2.di.43.et.44.arti. q̃rto
Donũ dicit notionaliter in diuinis.li.1.dis. 18.arti.1
Dona spũssancti q̃ sint ⁊ qui effectus eorum li.3.di.34.arti.1.et.2
Dona distinguũt inter se ⁊ a virtutibus. lib. 3.di.34.arti.2
Dona spũssti respiciũt vitaꝝ cõtemplatiuã magis q̃z vitã actiuã.li.3.di.34.et.35.art.3
Dona spũssancti sunt connexa ac etiã virtu/tes.li.3.di.36.arti.1.2.et.3
Dotes corpis glificati.li.4.di.49.q.1.ꝑ totũ

Lementoruꝝ

forme nõ manẽt incorrupte i re mixta.li.2.di.15.arti.2
Epũs hereticus vel etiã excõmunicatus põt ꝺferre sacramentũ ordinis licꝫ gũiter ꝓccet ipm ꝺferẽdo.li.4.di.25.arti.2
Equalitas i creaturis ẽ relatio realis sed nõ i diuinis.li.1.di.31.arti.1.et.2
Error ꝛ q̃ñꝫ impedit mrimoniũ.li.4.dis. 29.
Esse subsistẽtie i xpo fuit tm /et.30.arti.3. vnũ.li.3.di.1.q.1.arti.3
Esse ꝺr multis modis.li.3.di.1.q.1.arti.3
Eucharistie sacramentũ fuit institutũ in vlti ma cena xpi.li.4.di.8.arti.1
Eucharistiã sumens ꝛebet esse ieiunus nõ so lum ieiunio eccl'ie sed etiã ieiunio nature. excipiunt tamẽ alique psone.li.4.di.8.ar/ticulo.3
Eucharistie sacramentũ est vnũ licet distin/cte consecret corpus ⁊ sanguis xpi.li.4.di. 8.i solutõe argumẽti ꝑncipalis
Eucharistiã sumẽs si fuerit i ꝓtõ mortali tũc vere sumit corpus xpi sacr̃aliter licet nõ spũ aliter.li.4.di.9.arti.1
Eucharistiã sumẽs i mortali ꝓtõ sine cõtri/tõe mortal'r ꝓccat.li.4.di.9.arti.2
Eucharistiã q̃ñꝫ licitũ ẽ sumere sine ꝓfessiõe mortal' ꝓcti ꝺũ sumẽs sit sufficiẽter ꝓtritus. li.4.di.9.arti.3
Eucharistiã ꝺz sacerdos ꝛenegare subdito i aliquibꝫ casibꝫ.li.4.di.9.arti.q̃rto
Eucharistia ñ ꝺz ꝺari laicꝭ i loco intẽdicto ni si cã infirmitatꝭ.põt tñ admitti ad audiẽdũ diuinũ officiũ q̃ter i ãno.li.4.di.9.arti.4.
Eucharistie fructꝰ ⁊ vtilitates.lib.4.dis.12.
Eucharistiã freq̃nt recipe expe /q.3.ar.1.2.2 dit aliq̃bꝫ hoĩbꝫ aliq̃bꝫ ñ.li.4.di.12.q.3.ar
Eucharistiã tenẽt hõ q̃ hz ãnos discre /ti.3 tõis recipe sel'i anno.li.4.di.12.q.3.arti.4
In eucharistie sacro q̃ntitas corpis xpi ẽ mõ idiuisibilꝰ.q: ẽ ibi mediãte sba.li.4.dis.10.
Sub eucharistie sacro ꝓncipal'r /q.2.arti.1 ẽ corpꝰ xpi. ꝺcomitãter aũt ibi ẽ aĩa xpi quã titas: ac cetera accñtia cũ tota ꝛeitate.li.4. di.10.q.2.arti.2.
In eucharistie sacro sba panis ꝺũtiꝫ i corpꝰ xpi ⁊ sba vini i sanguinẽ.li.4.di.11.q.1.arti.2
Corpꝰ xpi i qõ fit hmõi ꝺuersio nõ dicit rẽ cõ/posita ex materia ⁊ forma sbali nec dicit ma teriã ⁊ aĩaꝫ itellectiuã put ꝛ actual'r ꝺtiet gdũ forme corꝛeptaꝭ. nec dicit solã materiã. nec solã q̃ntitatẽ. sed dicit materiã cũ q̃dã mõ q̃ntitatiuo.li.4.di.13.arti.1.
Euũ q̃d sit ⁊ quõ ꝺrta tpe. ⁊ q̃ nõ ẽ vnũ euã oĩm euterꝰ.li.2.dist.2.q.1.arti.1.3.et.4
Exclusiua dictio addita vni relatiuoꝝ exclu dit alteꝝ.li.1.di.21.arti.2
Excõicatõ ẽ duplex. s. maioꝝ ⁊ mioꝝ. et q̃d sit vtraq;. et ad quẽ eaꝝ absolutio spectet.li.4.
Excõicato cõicãs q̃ñꝫ total'r /di.19.art.4 excusat a ꝓtõ. q̃ñꝫ ꝓccat venial'r. q̃ñꝫ mor tal'r ꝓccat.li.4.di.19.arti.quarto

Jdei articulo

f rũ certa noticia ẽ cõicabil' viatoꝝ. Fides ⁊ scia /li.1.plogo.q.3.art.1 põt sil'stare i eodẽ intellectu respectu eiusdẽ obiecti.li.1.plogo.q.3.arti.2
Fides ⁊ scia theologie sũt distincti hĩt9.li.1.p/
Fidel'seru9 q̃ñꝫ tenẽt ma /logo.q.4.art.2 nere sub dominio infidel' ꝓncipis. ⁊ q̃ñꝫ ꝑ ab eo licite recedere.li.2.di.43.et.44.ar.4
Fidei obiectũ ꝓpriũ ⁊ ꝓncipale ẽ ipe ꝛe9. Ob/iectũ ꝛo fidei large sũt oẽs articli fidei cũ im

UVA. BHSC. IyR_066

Tabula

tis etiã alĩs q̃ annexa sũt ipsis articul'. Et si
ei infuse ñ pt ee falsũ. li. 3. di. 24. art. 1. 2. 2
Fidei singuli artic'li reputati singul' aplis. li.
Fides manet i patria 3. di. 24. et. 25. arti. 3
q̃stũ ad habitũ. li. 3. di. 31. arti. 3
Filius in diuis aliquo mõ generat̃ substã
tia patris. li. 1. di. 5. arti. quarto
Finis theologie est dei dilectio. li. 1. plogo. q.
4. arti. 2
Fõtes 7 diluuia d mõtibꝫ erũpẽtia quõ gene
rent̃. li. 2. di. 20. arti. 4. ꝯclone ꝑma. in solu
tõe. 7. argumẽti.
Forme nõ suscipiũt magis 7 min9 ꝑm grad9 i
ẽntia. sed ꝑm grad9 ee ꝑm maiorẽ 7 minorẽ
dispositõem subiecti. li. 1. dis. 17. q. 2. arti. 2
Forma ꝑm nullã sui entitatẽ distictã a mate
ria ꝑest i materia añ generatõꝫ rei c9ẽ forma.
Forma sbalis ñ ẽ imedi /li. 2. di. 18. arti. 2
atũ ꝓncipiũ opatõis. li. 1. di. 3. q. 2. arti. 2
Forma req̃sita i ꝯsecratõe corpis 7 sãguis xpi
li. 4. di. 8. arti. 2
Forme subales nõ sũt ples in hoie. li. 4. dist.
13. arti. 1. añ mediũ
Fruitõis ordiate obiectũ ẽ sol9 dei. 7 q̃ fruitio
ẽ act9 volũtatis. li. 1. di. 1. q. 1. arti. 1. et. 2
Fruitõis pfecte act9 nõ pt elici a nuda poten
tia. li. 1. di. 1. q. 1. arti. 1
Fruitõis act9 pt elici a volũtate suspẽso intel
lectu ab oĩ cognitõe 7 h̃ de absoluta dei po
tentia. li. 1. di. 1. q. 1. arti. 4
Fruitõis act9 nccio elicit̃ a volũtate apꝑhẽso
obiecto fruibili sub rõne finis vltimi qui ẽ
quietatiu9 oĩs desiderij. li. 1. dist. 1. q. 2. arti. 1
Fruibile obiectũ sub alia 7 alia ratiõe mouet
voluntatẽ 7 intellectũ. li. 1. di. 1. q. 3. arti. 1
Fruitõnis actus nõ põt terminari ad diuinã
essentiã nisi terminet̃ ad diuinã psonaꝫ nec
ecõuerso. nec ad vnã psonã nisi terminet̃ ad
alterã. li. 1. di. 1. q. 3. arti. 2. 3. et. 4
Furiosus hõ ñ pt ꝯhere mimoniũ nisi habe
at aliq̃ lucida interualla. li. 4. di. 34. arti. 3

Eneratio pro

g pue inuenit̃ i diuinis. li. 1. di. 4
articulo. 1

Beneratio actiua ẽ i pr̃e. 7 generatio passiua
ẽ filio. li. 1. di. 4. arti. 2
Beneratio passiua 7 spiratio passiua dr̃ñt re
aliter. li. 1. di. 12. et. 13. arti. 2.
Beneratõis 7 spiratõis dr̃ñtia ac ceterorũ q̃
differũt in diuinis aliquo mõ assimilat̃ dr̃n
tie numerali. aliquo mõ dr̃ñtie specifice. li. 1.
di. 12. arti. 3
Bloriosũ corpus cũ alio corpe põt simul esse
in eodẽ loco. li. 4. dist. 49. q. 1. arti. quarto
Bra nccio requirit̃ ad hoc q̃ act9 creature rõ
nalis sit meritorius. li. 2. dist. 4. et. 5. arti. 3
Doc idẽ ꝓbat̃ li. 1. di. 17. q. 1. arti. 3
Bratia ẽ habit9 a solo deo creat9 in aĩa. li. 2. di.
26. arti. 1
Brãz se hr̃e null9 certitudinal'r pt cogĩscere co
gnitõe naturali. li. 2. di. 26. arti. 1
Bra nõ ẽ virtus ꝓprie loquẽdo de virtute. li.
2. di. 26. art. 2
Bra carẽs nõ pt mereri grãz de digno. 7 h̃
possit de congruo. li. 2. di. 26. et. 27. arti. 3
Bratia carẽs nõ põt diu se a peccatis pserua
re. li. 2. di. 28. arti. 1
Bra carẽs nõ pt se suis viribꝫ ad grãz suffici
enter ꝑparare. li. 2. di. 28. arti. 2
Bratia gratũ faciẽs est formaliter expulsiua
peccati. li. 3. di. 19. arti. 1
Bratia alia ẽ gratũ faciẽs. alia ẽ gratis data.
li. 4. di. 2. arti. 2
Bra gratũ faciẽs distinguitur in grãz sacra
lẽ 7 grãz virtutũ. li. 4. di. 2. arti. 2
Bratia gratũ faciens q̃uis ꝑm essentiam sit
vna. tñ multiplex est ꝑm redundantiã. li. 4
di. 2. arti. 2
Bratia gratũ faciens data in cõfirmatione
nõ ẽ alia ẽntialr a grã data i baptismo. li. 4
Bra ꝯfirmatõis ẽ aliq̃ mõ pfe /di. 7. arti. 1
ctior q̃z grã baptismal'. li. 4. di. 7. arti. 1
Bre infusio 7 pcti expulsio fiũt in eodẽ instã
ti. li. 4. di. 18. arti. quarto
Bratie infusio 7 culpe expulsio nõ sũt forma
liter vna mutatio sed due formaliter distin
cte. li. 4. di. 18. arti. quarto
Breci 7 latini clerici existẽtes in sacris ordini
bus nõ tenent̃ equaliter ad votũ continẽtie
li. 4. di. 37. arti. 1

Abilitas ad bo

h nũ minuit̃ p pctm̃ 7 nũq̃z totalr
ꝯsumit̃ q̃diu hõ est in via. q̃z
uiscunq̃z multa cõmittat peccata. li. 2. di. 34.
articulo. 3

Habitus ẽ quid absolutũ tñ connotat respe
ctũ. li. 3. di. 23. arti. 1
Habit9 generat̃ ex actibꝫ. li. 3. di. 23. arti. 2
Habitus moralis ꝓm9 ñ põt acquiri ꝓ vnũ
actũ. li. 3. di. 23. arti. 2
Habitus speculatiu9 põt acquiri vel induci ꝓ
vnũ actũ. li. 3. di. 23. arti. 2

UVA. BHSC. IyR_066

Tabula

Habitiby indigem⁹ ad hoc vt bñ et faciliter operemur.li.3.di.23.arti.3

Habit⁹ nec facit pcise ad subz act⁹. nec facit pcise ad modū act⁹. sed facit ad subam act⁹ modificatā.li.3.di.23.arti.3

Hoies iuxta gradū suoz meritoz assumunt ad ordines angeloz.li.2.di.9.arti.2

Hō fuisset corruptibilis etiā si nō peccasset.z nunqz fuisset de facto corruptus si nō peccasset.li.2.di.20.arti.3

Dee sunt i es

sentia diuina distincte pm rōez lib.i.di.36.arti.i

Idea mali culpe nō ē i deo licet de⁹ cognoscat hmōi malū.li.i.di.36.arti.3.et.4

Idētitas ē relatio pm rōem.li.i.di.31.arti.4

Ignis inferni qzuis sit corpalis tñ agit i spm damnatū.li.4.di.44.arti.quarto

Ignis inferni est in medio terre.libro.4.di.45.arti.2

Ignis purgatorius qualis sit z in quo loco.li.4.di.21.arti.3

Ignis purgatorius est ps ignis infernalis.li.4.di.45.arti.2

Ignis quo deus purgabit mundū pcedet extremū iudiciū z durabit vsqz ad finē iudicij li.4.di.47.arti.4

Ignorātia est triplex z qualiter excuset peccatum.li.2.di.21.et.22.arti.3

Imago dei ē in homīe.z ptes eius dīnt a suo fundamēto.li.i.di.3.q.2.arti.i.et.2

Imago dei magis repit aliq mō i angelo qz i homie i viro qz in muliere.et in intellectu qz i volūtate.li.2.di.16.arti.2.et.3.et.4

Induiduatōis pncipiū qd sit.li.2.di.3.q.2

Indulgētia qd valeat z quō extin/ /arti.i guat purgatoriū.li.4.di.20.arti.4

Infinitas est de formali ratione ipsius dei.li.i.plogo.q.i.arti.2

Infirmitas qdā tenet hoiem trib⁹ diebz qua si moritur.li.4.di.37.et.38.arti.4

Ingratitudo qd sit.z qtū detestabil sit.li.4

Innascibilitas nō ⁊stituit p /di.22.arti.3 sonā pris i diuis.li.i.di.28.et.29.arti.i

Impedimēta mrimonij qt sint z q sint.li.4.di.34.p totum

Intellect⁹ agēs ponet aliq mō ad imaginē.li.i.di.3.arti.4

Intellect⁹ agēs ē potēcia realr distincta ab intellectu possibili Et intellect⁹ agēs abstrahit spēz itelligibilē a fātasmate.li.2.di.34.

Intellect⁹ possibil itelligit ea q sunt extra sp spēz itelligibilē a suo actu itelligēdi realr differentē.li.4.di.50.q.i.arti.2

Intellect⁹ possibil n hz se pure passiue respectu act⁹ intelligēdi.li.4.di.50.q.i.arti.2

Intellect⁹ possibil itelligit pticlare p se z n primo.vle vo p se z primo.li.4.di.50.q.i.arti.3

Intētio volūtatz n ⁊currit ad oēz actū cogni

Intdictū qliter /tōis.li.i.plogo.q.3.arti.i debeat obseruari.li.4.di.9.arti.4

Intuitiua visio diuine ēntie ē cōicabilis viatori.li.i.plogo.q.3.arti.i

Intuitiua visio diuine ēntie ē cōicabilis viatori suspēsa manēte volūtate ab omni suo actu.li.i.plogo.q.3.arti.i

Juramētū nō sp ē pctm.qz qnqz ē meritoriū. Juramentū vergēs in peiorē ptē nō ē seruādum.li.3.di.39.arti.i.et.2

Justicia legal nō ⁊uenit ipi deo. Justicia distributiua ppe ⁊uenit ipi deo. Justicia cōmutatiua ⁊uenit deo aliq mō vere licet improprie.li.4.di.46.arti.i

In iudicio extreo xps erit iudex pncipalis.z apli ac multi alij hoies excellēter scti erūt iudices assessorij.li.4.di.47.arti.i

In iudicio xps appebit btis i forma deitatis z hūanitatis.sed dānatis appebit solū i forma hūanitatis.li.4.di.48.arti.i.

Judicū extremi loc⁹ erit circa vallē iosaphat.li.4.di.48.arti.2

Judicij tps nulla creatura scit determiate excepta sola aīa xpi.li.4.di.48.arti.3

Circa iudiciū extremū alterabit celū z puatiue z positiue.li.4.di.48.arti.quarto

Atria quid sit

z cui exhibēda.li.3.dist.9.arti.i

Legis vtilitas et necessitas.li.3.di.37.arti.i.

Lex mosaica put fuit moralis phibuit ⁊sensū male ⁊cupiscētie etiā put remāsit interi⁹ sine exteriori ostēsione.li.3.di.40.arti.qrto

Lex mosaica vt iudicial erat nō phibuit malā ⁊cupiam manēte infra aīam sine exteriori ostensione.li.3.di.39.et.40.arti.quarto.

Libellus repudij qualiter dabat in veteri lege.li.4.di.32.et.33.arti.3

Libez arbitrij ē potēcia aie rōnalis. et ē idem qd volūtas hūana.li.2.di.24.arti.3

Libertas aie rōnalis pncipal ⁊sistit i ipa volūtate.li.2.di.38.arti.i

Liber vite qtuor modis dicit. Et qui scripti sint in libro vite.li.3.di.31.arti.2

UVA. BHSC. IyR_066

Tabula

Loca iq̃bꝫ morant aĩe post mortẽ. li. 4. dist.
Limbus patꝝ ꝛ puerorꝝ ẽ supi/ /45. arti. 1
orꝑs inferni. li. 4. di. 45. arti. 2
Locutio angelorꝝ qualiter ꝛ ꝑ quẽ modũ fiat li. 2. di. 10. arti. 2
Lux in celestibꝫ ꝛ ĩ istis inferioribꝫ nõ ẽ eiusdem rõnis. li. 2. di. 13. arti. 1
Lumẽ ẽ aliq̃ mõ forma realis ꝛ aliquo mõ intẽtionalis. li. 2. di. 13. arti. 2
Lumẽ nõ educit de potentia medij. li. 2. dist. 13. arti. 3

Mala quocaum

mserur. li. 2. di. 34. arti. 2
Malũ cõnotatiue dicit naturã positiuã: sz directe ꝛ ꝑ se ñ dicit naturã posi/
Malũ pene fieri ẽ /tiuã. li. 2. di. 34. arti. 1
Malũ nõ põt eẽ puꝝ. li. 2. dist. 34. arti. q̃rto
Malũ ẽ duplex. s. malũ culpe ꝛ malũ pene. li. 2. di. 35. et. 36. arti. 3
Mãdatorꝝ dei sufficiẽtia ꝛ mãdatorũ tabule
Materia de se non dicit /li. 3. di. 37. arti. 2
aliquẽ actũ. li. 2. di. 12. arti. 1
Materiã ipossibile ẽ eẽ vel fieri sine oi forma
Materia vere repit in /li. 2. dist. 12. arti. 2
corpibꝫ celestibꝫ. li. 2. di. 12. arti. 3
Materia nõ dr̃ a mõ quẽ sortit a quãtitate li. 3. di. 6. arti. 1. Idẽ li. 4. di. 13. arti. 1
Mr̃imoniũ ẽ vez sacr̃m. li. 4. dist. 26. arti. 1
Mr̃imoniũ ꝓt eẽ vez ꝯiuis ꝰgitas vtriusqz ꝺiugũ maneat intacta. li. 4. di. 26. arti. 1
Matrimoniũ est a deo ꝓncipaliter instit̃utũ li. 4. di. 26. arti. 2
Mr̃imoniũ ꝺhere qñqz fuit de necessitate salutis. li. 4. di. 26. arti. 3
Mr̃imonꝝ ꝺscꝑtõ seu diffinitõ. li. 4. di. 27
Mr̃imoniũ ñ ꝓt eẽ vez absqz ꝺsẽsu /arti. 1
volũtatũ ꝑsonarꝝ ꝺhẽtiũ. li. 4. di. 27. arti. 2
Mr̃imoniũ ratũ nõ ꝺhit nisi ꝑ ꝛba de p̃nti mutuũ ꝺsẽsũ ꝑsonarꝝ ꝺhẽtiũ expr̃mẽtia vel p aliq̃ sig̃ hmõi ꝛbis eq̃pollẽtia. li. 4. di. 27
Mr̃imoniũ ꝺsũmatũ ꝑ actũ carnal' /art. 2
copule, phibet ingressũ religiõis absqz ꝺsensu alteri⁹ ꝺiugũ. li. 4. di. 27. arti. 3
Mr̃imoniũ ipedit coactõe tali q̃ ducit metũ potẽtẽ cadere ĩ ꝺstãtẽ viz. li. 4. di. 29. ar. 1
Mr̃imoniũ ipedit erroꝛe ꝑsone ꝛ ꝺditõis. li.
Mr̃imoniũ pfectũ fu /4. di. 29. ꝛ. 30. art. 3
it inter ioseph ꝛ mariã. li. 4. di. 30. art. q̃rto
Mr̃imoniũ ioseph ꝛ marie nũqz fuit ꝺsummatũ. li. 4. di. 30. arti. q̃rto
Mr̃imonꝝ sũt tria ꝺona. s. fides; ples ꝛ sacr̃z ꝛ ꝑ hmõi ꝺona act⁹ carnalis copule ꝑt sufficienter excusari a pctõ. li. 4. dist. 31. arti. 1. et. 2
Mr̃imonio ꝺo exñte tũc act⁹ carnal' copule qñqz ẽ meritor⁹. qñqz fit sine pctõ. qñqz cũ veniali pctõ. qñqz etiã cũ mortali pctõ. li. 4 di. 31. arti. 3. et q̃rto
Matrimonꝝ impedimẽta q̃ sint et quot sint li. 4. di. 34. ꝑ totũ
Mr̃imoniũ ꝺhẽdo masculꝰ debẽt eẽ. xiiꝝ. et femia. xij. annorũ. li. 4. di. 35. et. 36. art. q̃rto
Mr̃imoniũ verũ ꝓt eẽ inter duas ꝑsonas infideles. li. 4. di. 39. arti. 1.
Mr̃imoniũ infideliũ nõ hz ipedimẽtũ vltra scõm vel terciũ gdũ cogñtõis. li. 4. di. 39. et
Mẽoria ꝑpẽ ꝺuenit ĩ itelle/ /40. arti. q̃rto
ctiua pte aĩe. li. 2. di. 39. arti. 1
Mẽdacium sp ẽ pctm̃ licet nõ sit sp mortale pctm̃. li. 3. di. 37. et. 38. arti. q̃rto
Meritũ bonorꝝ hoim ꝑm statũ ĩ q̃ nũc sumꝰ ꝓt eẽ maiꝰ qz si hoies innocẽtes mãsissent in padiso. li. 2. di. 29. arti. q̃rto.
Mia ꝑpẽ ꝺuenit ipsi deo. li. 4. di. 46. art. 2
Mia ꝛ iusticia vt sũt ĩ deo dr̃nt solũ rõne seu cõceptibiliter. li. 4. di. 46. arti. 3
Mia ꝛ iusticia ꝺcurrũt in oi ope dei loq̃ndo de ope retributõis. li. 4. di. 46. arti. q̃rto
Missio spũsscti. li. 1. di. 15. arti. 1
Missio actiue ꝺuenit cuilibet diuine pssone.
Missio passiue sz mitti non ꝺuenit cuilibet pssone diuie. li. 1. di. 15. arti. 3. et q̃rto
Missio visibil' ꝺuenit filio ꝛ spũsctõ ꝛ ñ patri. li. 1. di. 16. arti. 1
Missa pssona q̃qz dicit mior pssona mittẽte
Mixtũ pfectũ ẽ ꝺpositũ aliq̃ /li. 1. di. 16. ar. 2
mõ ex oĩbꝫ q̃ttuor elemẽtis. li. 2. di. 15. art. 1
Motꝰ realr̃ dr̃ a suo tmio. li. 2. dist. 19. arti. 1
Mũdꝰ ab eterno nõ fuit ꝯiuis ab eterno per dei potẽtiã eẽ potuit. li. 2. di. 1. q. 2. arti. 1. et. 2

Necessitas dici

n tur mlt̃z modis. li. 1. di. 6. q. 2. ar. 1
Noia di sũt mlta. li. 1. di. 22. ar. 2
Notio cõis nõ dr̃t ĩ pre a p̃nitate: nec ĩ filio a filiatione. li. 1. di. 27. arti. 2
Numerꝰ ẽ aliquid reale ꝑter res numeratas. li. 1. di. 24. arti. 3
Nũerꝰ ꝑpe dictꝰ ñ ẽ ĩ diuis. li. 1. di. 24. art. 4

Obiectum ade

o quatũ nostri intellectus. li. 1. ꝓ/logo. q. 3. arti. q̃rto

UVA. BHSC. IyR_066

Tabula

Ordo quid sit ⁊ an sit sacramentū. li.4.dis. 24.arti.1.
Ordines eccl'iastici sunt septē in quoꝝ quolibet imp̄mit̄ character.li.4.di.24.ar.2.et.3
Ordinis sacramētū ɔtinet septē dignitates. li.4.di.24.arti.4
Ordinis sacr̄m solus pōt ɔferre ep̄us de iure ɔmuni.li.4.di.25.arti.1
De ordinātiū inhabilitate ⁊ ordinādoꝝ qualitate.li.4.di.25.arti.2.et.3
Originalis pcti macula de p̄uilegio spāli nū q̄ꝫ tetigit v̄ginē gl'osā.li.2.di.30.⁊.31.arti.3 ɔcl'oe.2. Itē li.3.di.3.ar.1. Itē li.4.di.18. arti.4.ɔcl'oe.2.rōne p̄ma ɔ̄ opiniōꝫ ɔ̄riam
Op⁹ opans ⁊ op⁹ opatū.li.4.dis.45.arti.3

Paradisus ē locus corpalis situs sub circ'o eq̄noctiali.li.2.di.20.arti.4

Passiones anime p̄ncipales sunt quattuor. li.3.di.26.arti.2
Panis ɔuertibilis in corpus xp̄i debet esse triticeus.li.4.di.11.q.2.arti.1
Pater in diuis generat filiū aliquo mō necessitate.li.1.di.6.q.2.arti.2
Pater generat filium aliquo mō voluntate. libro.1.di.6.q.2.arti.3
Pater ⁊ filius possunt dici pl'es spiratores. libro.1.di.11.q.1.arti.3
Pater diligit se ⁊ nos spūsancto. libro.1. dis. 32.arti.1.et.2
Paternitas in diuinis est idē quod generare li.1.di.27.arti.3
Paternitas in diuinis cōstituit vt ꝓprietas ⁊ distinguit vt relatio ē.li.1.dist.27. arti.3
Patris p̄sona non constituit̄ innascibilitate li.1.di.28.arti.1
Patris p̄sona nō constituit̄ generatiuitate. libro.1.di.28.arti.1
Pater ⁊ spūssanctus possent naturā creatam assumere.li.3.di.1.q.2.arti.1
Peccatū primū primi homis nō potuit esse veniale.li.2.di.21.arti.1
Pctm̄ vnū inclinat pctōreꝫ in alteꝝ.li.2.di.
Pctm̄ origiale ɔtrahit̄ ex conce /28.arti 1 ptionis origine.li.2.dist.30.arti.1
Pctm̄ originale est cā p̄ accidēs penalitatuꝫ quas patimur.li.2.di.30.arti.1
Peccatū originale ꝓprie potest dici culpa. libro.2.di.30.arti.2
Pctm̄ originale de lege cōmuni infundit̄ in omnes vniuersaliter qui naturaliter ɔcipiūtur.li.2.di.30.et.31.arti.3
Peccatū originale nō contraxit virgo gloriosa.li.3.di.30.et.31.arti.3. Itē.li.3.di.3.arti.1
Peccatū originale sine peccato actuali nō inducit post mortē penā sensus sed soluꝫ penā damni que est carentia visionis diuine eēntie.quā penam patiunt̄ paruuli absq̄ cruciatu.li.2.di.32.et.33.arti.3
Peccatū cōmissionis necessario cōsistit ī aliquo actu elicito.sed nō peccatū omissionis. li.2.di.35.arti.1
Peccatū subiectiue ē in volūtate ⁊ nō ī intellectu.li.2.di.39.arti.2
Pctm̄ oē ē volūtariū.li.2.di.40.⁊.41.art.4
Peccatum in spūmsanctū est aliquo mō irremissibile.li.2.di.43
Penitentie descp̄tio.li.4.di.14.arti.1
Penitētia ē virtus existēs subiectiue in penitētis volūtate.li.4.di.14.arti.2
Penitentia simplex debet iterari sed nō penitētia solēnis.li.4.di.14.arti.3
Pn̄ia spālis debet eē de talibꝫ circūstātijs ꝓpt̄ q̄s mutat̄ gen⁹ pcti.li.4.di.16
Penitentia nō ē necessaria de peccatis venialibus.li.4.di.16.arti.4
Penitentia in extremo mortis pōt eē fructuosa.li.4.di.20.arti.1
Pn̄ia iniūcta a sacerdote si ē mīor q̄ꝫ debet eē tūc faciēs hmōi pn̄iam nō absoluit̄ totaliter a purgatorio.li.4.di.20.arti.3
Penitentie fructus ⁊ vtilitas. li.4.di.14. articulo quarto.
Penitentie p̄tes vt ē sacramentū sunt ɔtritō ɔfessio:satisfactio.li.4.di.16.arti.1
Penitētie impedimēta sunt plura.li.4.di.16
Penitētie op̄a q̄nq̄ꝫ licitū ē vnū ho /arti.3 minē facere p̄ alio.li.4.di.20.arti.2
Penitētie solēnis modus et ordinatio.li.4.
Persona vna in diuinis ē in /di.14.arti.3 alia.li.1.di.19.arti.4.
Persona ē nomē p̄me intētōis.li.1.di.23.ar/
Persona ꝓprie inuenit̄ in diuinis.li.1 /ti.1 di.23.arti.2
Persona p̄ se significat absolutū q̄ꝫuis ī diuinis restringēdo sit ad aliud relatū.li.1.dist.
Persona de deo ⁊ creaturis dicit̄ /23.arti.3 nec vniuoce nec equiuoce sed anologice.lib. 1.di.25.arti.1.2.et.3
Persone diuine ɔstituūt̄ ꝓp̄etatibꝫ relatiuis
Persona diuina pōt assu /li.1.di.26.arti.3 mere naturā creatā.li.3.di.1.q.1.arti.1
Persona filij sola assumpsit naturā humanā terminatiue.li.3.di.1.q.2.arti.2.

UVA. BHSC. IyR_066

Tabula

Persone pl'es pñt assumere eãdẽ naturã. li.3
Peciuriũ nõ ẽ mai⁹ pctm̃ /di.1.q.2.arti.3
q̃ homicidiũ. li.3.di.39.arti.3.
Potentie anime differũt ab eẽntia ipsius aie li.1.di.3.q.2.arti.2
Potẽtia generãdi re pncipali suo significato dicit q̃d absolutũ i diuis. z ñ solũ ẽi pr̃ sed vere inuenit i filio z spũsctõ. lib.1.di.7.arti.1
Potẽtia generãdi comphendit sub omipotẽtia in diuinis. li.1.di.20.arti.1
Ptãs dimittẽdi pctã ẽ pplex. li.4.di.5.art.4
Ptãs dimittẽdi pctã absolute nõ pt pcetere alicui creature. li.4.di.5.arti.4
De potẽtia rei fieri pt q natura rõnalis assumat ad vnitatẽ diuini suppositi et nõ fruat eo. li.3.di.2.arti.2
Potentie aie quodammodo corrumpunt p pctm̃. li.2.di.35.arti.2
Potentia peccãdi ẽ aliquo mõ a re. li.2.di.
Ptãs dñandi fm se cõsidẽ /43.et.44.arti.3 rata sp est a re. li.2.di.43.et.44.arti.4.
Propter quid habitus dicit pctic⁹. li.1. plogo.q.4. arti.1
Praxis ñ ẽ finis theologie. lib.1. plogo.q.4
Predestiatio q̃d sit. li.1.di.40.ar.2 /arti.2
Predestiat⁹ quõ pt ñ saluari. li.1.di.40.arti.
Predestinatõis assignat cã se tenẽs ex p /3 te creature. li.1.di.41.arti.2
Predestinatio põt iuuari pcibꝰ sanctoꝝ. li.1 di.41.arti.3.
Prescriptio cõfert iurisditõem alicui ex lapsu tpis i re nõ sua. li.4.di.15.arti.4
Prim⁹ hõ añq̃ peccauit ñ habuit gr̃az gratũ faciẽtẽ q̃uis habuerit gratiã gratis datã. li.2.di.28.et.29.arti.3
Primũ principiũ oim̃ ẽ vnũ tm̃ puta ipe re⁹ li.2.di.1.q.1.arti.1
Prioritatis sũt septẽ modi. li.1.di.9.añ articulũ pmũ
Pri⁹ quõ inuenit i diuis. li.1.di.9.p totũ
Prius z posterius in diuinis quõ sunt. li.1. di.12.arti.1
Prius quoddã a q̃busdã fictũ in diuis iprobat. li.3.di.11.arti.1
Processio tpalis conuenit spũisancto. li.1. dis. 14.arti.1
Processio conẽit spũisctõ vno mõ tãq̃ ppriũ Alio mõ tãq̃ approbatũ. li.1.di.14. arti.2
Processio tpal' spũsci ppẽ ñ ponit numer. cũ ei⁹ eterna pcessiõe. li.1.di.14.arti.3
Processione tpali spũsci nõ solũ dant dona spũsci sed etiã ipe met dat. li.1.di.14.arti.4
Productio creaturaꝝ nccio psupponit diuinã rũ psonaꝝ pductõem. li.3.di.11.arti.1

Wãtitas sub

q stãtie differt realiter a substãtia li.4.di.13.arti 1
Quidditas tota rei materialis nõ ẽ sola forma. li.3.di.21.et.22.arti.3

Ãtões que fie

r ri pñt cõ ea q̃ tenet fides xpiana sũt solubiles. li.1.plogo.q.2.art.1
Rões semiales q̃d sint. li.2.di.18.arti.2
Reatus peccati manet cessãte actu peccati. li.2.di.42.arti.3.
Recidiuãte penitẽte culpa dimissa quõ redit li.4.di.22.arti.1
Redẽptõis nr̃e ꝺueniẽtissim⁹ mod⁹ fuit p passionẽ xpi. li.3.di.19.et.20.arti.3
Relatio q̃ ẽ inter re̅ z creaturã nõ ẽ realis ex pte rei licet sit realis ex pte ipsi⁹ creature. lib. 1.di.30.arti.2.et.3
Relatio q̃ creatura refert ad re̅ magis hz rõnẽ origis respectu relatõis q̃ re⁹ refert ad creaturã q̃s ecõuerso. li.1.di.30.arti.4
Relatio in diuinis differt ab eẽntia fm ratõnẽ z nõ realiter. li.1.di.33.arti.1
Relatio in diuinis nõ differt realiter a psona diuina. li.1.di.33.arti.2
Relatio etiã in creaturis est ens reale. z tamẽ nõ differt realiter a suo fundamento. lib.2. di.20.arti.2
Relatio potest eẽ termin⁹ p se talis actiõis q̃ nõ est productiua. sicut est actio distinctiua: vnitiua et ordinatiua. libro.4.di.11.q.1. articulo.1
Relationes diuine sunt in eẽntia diuina z sũt in psonis diuinis. li.1.di.33.arti.3
Relationes diuine q̃uis nõ differãt a diuina essentia. tamẽ differunt realiter inter se. z realiter psonas a se inuicẽ distiguũt. li.1.di. 33.arti.4
Relatiuũ nõ ẽ re primo intellectu sui correlatiui. li.1.di.21.arti.1
Relatiuoꝝ vnũ excludit si alteri addit dictõ exclusiua. li.1.di.21.arti.2
Reprobatio quid sit Et vtr̃ reprobat⁹ possit saluari. li.1.di.40.arti.1.et.4
Reprobatõis cã Et vtr̃ possit impediri pcibus sanctoꝝ. li.1.di.41.arti.1.et.4
Restitutõ quõ z q̃liter debeat fieri. li.4.di.15
Resurrectõ mortuoꝝ ẽ possibil' z qñ /arti.4 q̃ ponet in esse. li.4.di.43.arti.1

UVA. BHSC. IyR_066

Tabula

Reſurrectio mortuoꝝ nō pōt actiue fieri virtute creature cuius ad hoc ſufficiat paſſiue virtus creature.li.4.di.43.arti.2

Reſurrectio mortuoꝝ nō ē mutatio naturalis ſed ſupnaturalis.li.4.di.43.arti.2

Reſurgēs a morte ē idē numero ille q̄ pius fuit añq̄ moreret.li.4.di.43.arti.3

Añ reſurrectō em oēs homines ī terra viuētes morient.li.4.di.43.arti.4

Jn reſurrectōne mortuoꝝ collectio cineꝝ fiet ſucceſſiue miſterio angeloꝝ.ſed corpoꝝ hūa noꝝ formatio diſpoſitio ꝛ aiaꝝ introductio fiet ſtrute diuia ſbito ꝛ ī iſtāti.li.4.diſt. 43 arti.4

Nō r̄ſurget ī hoīe totū qđ q̄cūq̄ tpe fuit ōnitate ſue corpalis nature.li.4.di.44. arti.1

Reſuſcitat⁹ miraculoſe a mortuis ſolut⁹ ē aculo matrimonij:nec habet ius repetēdi xpo rē quā pius hūit.li.4.diſ.37.et.38.arti.4

Acerdoſ dicēſ

ſ verba conſecratōis corpis et ſāguis xpi ſup ꝛebita materia cū intētiōe conſecrādi vere conſecrat:nō obſtāte q̄ ſit ſuſpenſus:excōicatus:interdictus vel ꝛegradatus li.4.di.13.arti.2

Sacerdos ꝓpri⁹q̄tū ad audiētiā confeſſionis pt dici q̄libet religioſus ꝓuilegiatus a ſūmo pōtifice ſup audiētia confeſſionis.li.4.di.17 q.2.arti.3

Sacri diffinitō.li.4.di.1.q.2.arti.1

Sacra nec fuerit neccia nec oportuna p ſtatu innocētie.li.4.di.1.q.2.arti.2

Sacra fuerūt oportuna ꝛ quodammō neccia poſt petm̄ homis.li.4.di.1.q.2.arti.2

Sacra noue legis conſtitūt ī verbis ꝛ rebus li.4.di.1.q.2.arti.3

Sacramētū circumciſionis tria requirebat. li.4.di.1.q.3.arti.1

Sacramētū circūciſionis tollebat originalē culpā.li.4.di.1.q.3.arti.2

Sacra nō ſūt cā p̄ncipalis gr̄e nec inſtrumētalis talis q̄ attingit effectū p̄ncipalis agentis ꝓductiue.li.4.di.2.q.1.arti.1

Sacramēta diſponūt hoīem ad gr̄e receptionēnō ex natura rei ſed ex inſtitutōe dei.li.4 di.2.q.1.arti.1

Sacris nō inheret aliq̄ virtus ſpūalis p quā cauſent gr̄am.li.4.di.2.q.1.arti.2

Sacramētis nō inheret aliqua virtus ſpūalis p quā ſint character ſ ꝓductiua.li.4.di. 2.q.1.arti.2

Sacra noue legis ſunt aliquo mō oia a xpo inſtituta.li.4.di.2.q.1.arti.3

Sacroꝝ noue leg;nūer⁹ ꝛ ſufficiētia.li.4.di. 2.q.1.arti.4

Sacra hñt efficaciā ex paſſi/ on ex pi.li.4.di.5.arti.3.

Sacrm̄ firmatōis ordinate ſumptū cōfert gr̄am gtū faciēte.li.4.di.7.arti.1

Sācti cognoſcūt pces q̄s ad ipos dirigim⁹ li.4.di.45.arti.4

Satiſfactōis ptes p̄ncipales ſūt ieiuniū: el'y na:oro.li.4.di.15.arti.3

Satiſfacere p pctis nō pōt hō qui caret charitate.li.4.di.15.arti.1

Scia a ſuo fine ē ꝛenoianda magi q̄ ab obie

Simōia q̄d ſit /cto.li.1.plogo.q.4.arti.1 ꝛ q̄liter ꝓmittat.li.4.di.25.arti.4

Sinderes q̄d ſit ꝛ vtꝝ extīgui poſſit.li.2.di;

Spēs ꝛenuate a formis ꝛiq̄s ſil' /39.arti.3 ee pñt ī eode ſbiecto.li.2.di.13.arti.4

Speculatō ñ ē finis ſacre theologie.li.1.plo

Spes q̄nq̄ ē paſſio anie.ꝛ /go.q.4.arti.2 ſic ē ſubiectiue ī ipo irascibili.q̄nq̄ ē ꝛt⁹ theologica.ꝛ ſic ē ſubiectiue ī ipſa volūtate.li.3

Spes māet ī aliq̄bꝫ aiabꝫ /dist.26.arti.2 poſt hāc vitā.li.3.di.26.arti.3

Spei fruct⁹ ꝛ vtilitas.li.3.di.26.arti.4

Spes aliq̄ mō māet ī p̄ria.li.3.di.31.arti.3

Spūſcūs ꝓcedit p modū volūtatis.li.1.di/

Spūſcūs nō ꝓcedit a ſolo p̄re. /10.arti.2 li.1.di.11.q.1.arti.1

Spūſcūs ꝓcedit a p̄re ꝛ filio tāq̄ abvno p̄ncipio.li.1.di.11.q.1.arti.2

Spūſcūs ñ diſtingueret a filio ſi ñ ꝓcederet ab eo.li.1.di.11.q.2.arti.2

Spūſcūs ſol⁹ dr donū ī diuis.li.1.di.18.ar

Spōſalia q̄d ſint ꝛ q̄liter ꝓtrahāt /ti.2 li.4.di.27.arti.4

Subiectū theologie q̄d ſit ꝛ ſub qua ratione li.1.plogo.q.1.arti.1

Suba rei create nō pōt eſſe immediatū p̄ncipiū opationis.li.1.di.3.q.2.arti.2.

Suffragia viuoꝝ q̄liter et q̄ ꝓſint aiabꝫ defunctoꝝ.li.4.di.45.arti.3.

Suffragioꝝ q̄ttuor ſunt genera q̄bꝫ ꝛfūctis ſubueni.li.4.di.45.arti.3.

Suppoſitū creatū ñ pt aſſumere alienā natura.13 h̄ poſſit ī creatū ſuppoſitū.li.3.di.1.q.1.

Suppoſitū creatū ñ ē aſſūptibile a /arti.1. diuino ſuppoſito.li.3.di.1.q.2.arti.3.

Suppoſitū vnū diuinū pt aſſumere ſil'pl'es naturas creatas.li.3.di.1.q.2.arti.4.

Suppoſitū diuinū pt aſſumere naturā īrōnalem.li.3.di.2.arti.1.

UVA. BHSC. IyR_066

Tabula

Suppositū ⁊ natura real'r dñt i creatur'.li.3
Suppositū i creatur' sup natu /di.6.arti.1
rā ñ addit rē sed modū.li.3.di.6.arti.1.
Suppositū diuinū pt assumer naturā dāna
tā ipa manēte dānata.li.4.di.50.q.2.arti.
3.⁊.4.⁊ clone.3.

Emptatō car

nis ē fortior q̄ tēptatio dēmōis.
Tps q̄d sit ⁊ /li.2.di.21.arti.2
quō dr ab euo.li.2.di.2.q.1.arti.2.et.3.
Tps duplex.s.ppriū ⁊ cōe ⁊ueit cuilibet mo
tui citra pmū motū.li.4.di.48.arti.4.
Theologia ē scientia nō tn vsq̄q̄ ppie di
Theologia ē aliq̄ /cta.li.1.plogo.q.2.arti.1
mō scia ſbalina.li. 1.plogo.q.2. arti.3.
Theologia ppe dr sapia.li.1.plogo.q.2.arti.
Theologia nō dr dici spēlatiua nec p /4.
ctica ſz affectiua.li.1.plogo.q.4.arti.3.⁊.4
Theologie finis nō ē praxis nec speculatō ſz
dilectio.li.1.plogo.q.4.arti.2.
Tior dñi dr donū spūſci.lib.3.di.34.arti.1.
Totū differt realiter ab oībus ptibus simul
sumptis.li.2.di.15.arti.4.

Eialia pctā re

mittunt aliquib hoīb post
hanc vitā.li.4.di.21.arti.4.
Uestigiū ducēs in cognitionē rei repit in cre
aturis.li.1.di.3.q.1.arti.4.
Uicia capitalia sunt. vij.li.2.di.42.arti.4.
Uicia mortalia ñ sūt ⁊nexa q̄uis ⁊ueniāt i
aūtēdo ab icōmutabili bono.li.3.di.36.ar/
Uiolentū ē duplex.s.violentū simplr /ti.4
⁊ violētū mixtū.li.4.di.29.arti.1.
Uirgo gl'iosa fuit ⁊cepta sine ozigiali culpa.
Uirgis scificatio tā i utero /li.3.di.3.arti.1
q̄ extra uter.li.3. dis.3.arti.3.⁊.4.
Uirgo gl'iosa aliquo mō se habuit actiue in
xpi cōceptione.li.3.di.4.arti.2.
Uirgo gl'iosa fuit ⁊a mr xpi.li.3.di.4.arti.3
Uirgitas in veteri testamēto fuit min⁹ lauda
bil' mrimonio.q̄uis nūc sit ecōuerso p⁹ euā
gelū xpi pdicatōr.li.4.di.32.⁊.33.arti.4.
Uirgitas ē virt⁹ q̄uis nō teneat mediū i rec
tatōibus.li.4.di.32.⁊.33.arti.4.
Uirt⁹ intellectual' pōt acq̄ri p vnū actū i nob
sed nō moralis.li.3.di.23.arti.2.
Uirt⁹ moral' q̄lit genere i nob.li.3.di.33.ar/
Uirt⁹ moral' acq̄sita ⁊ infusa eiusdē nois /ti.1
ñ ē sil'i eodē hoīe.li.3.di.33.arti.1.
Uirt⁹ moral' infusa ē i eadē spē cū virtute eius
dē nois acquisita.li.3.di.33.arti.1.
Uirt⁹ moral' ⁊sistit i medio.li.3.di.33.arti.3.
Uirtutes morales q̄tū ad ſubam habit⁹ ma
nēt in patria.li.3.di.33.arti.4.
Uirtutes morales sūt ⁊nexe.li.3.di.36.arti.1.
Uirtutū moraliū numerus ⁊ sufficientia.li.3
di.36.arti.1.
Uirtutū moraliū distinctio.li.3.di.33.arti.2.
Uirtutis diffinitō seu descriptō.li.4.di.14.
Uirtutes theologice sūt ⁊nexe vt ꝓ /arti.1.
tutes sūt.licz ñ vt hīt⁹ sūt.li.3.di.36.arti.2.
Uita cōtemplatiua ē excellētior q̄ actiua.li.
3.di.34.⁊.35.arti.4.
Unio corpis xpi cū deitate nūq̄ fuit soluta.li.
3.di.21.arti.1.
Unio aīe xpi cū deitate nūq̄ fuit soluta.li.3.
di.21.arti.1.
Unio q̄ natura hūana ē vnita verbo realiter
differt ab assumptōe.li.3.di.5.arti.4.
Unctio extrēa ē vere sacrm.li.4.di.23.arti.1.
Unitas in diuinis vere dicat positiue vel pri
uatiue.li.1.di.2.q.2.arti.3.
Uniuersū q̄liter se habeat respectu diuine po
tētie.li.1.di.44.p totū.
Unū qđ est pncipiū numeri.⁊ vnū qđ ⁊uer/
tit cū ente differūt sicut positiuū ⁊ priuatiuū.
li.1.di.24.arti.1.
Uolūtas formalr cōuenit ipsi deo ⁊ volūtas
dei ē immediata cā rei.li.1.dist.45.arti.1.et.2
Uolūtas nra de necessitate salutis dr se ⁊forma
re volūtati diuine.li.1.di.47.⁊.48.arti.3
Uolūtas nra ñ ē recta nisi velim⁹ oē illud qđ
scim⁹ deū velle.li.1.di.47.⁊.48.arti.4.
Uoluntas pōt mouere ipsā determinatiue.
li.2.di.25.arti.1.
Uolūtas ex sua libertate pt peccare nullo exñ
te errore in rōne.li.2.di.25.arti.2.
Uolūtas nō pōt cogi ab aliqua creatura.li.
2.di.25.arti.3.
Uolūtas a deo nō pōt cogi q̄uis possit allici
⁊ immutari.li.2.di.25.arti.4.
Uolūtas eodē actu ferr in finē et in ea q̄ sunt
ad finē.li.2.di.38.arti.2.
Uolūtas humana est tm vna ppie loquen/
do de volūtate.li.3.di.17.arti.1.
Uolūtas ē nobilior potentia anime rōnalis.
li.4.di.49.q.3.arti.2.
Uolūtas actualiter odiēs deū pōt hre tantā
delectationē de absoluta dei potētia quāta ē
delectatio brate fruentis.li.4.di.50.q.2.ar/
ti.3.⁊.4.⁊ clusione seda.
Uolūtate manēte dānata intellect⁹ pt ee brat⁹
li.4.di.50.q.2.arti.3.⁊.4.

UVA. BHSC. IyR_066

Tabula

Uouere ꝓtinẽtiã ñ liẽz vni ꝓiugũ sine ꝓsẽsu alteriꝰ mr̃imonio ꝓsũmato. li. 4. di. 32. arti. 2
Uti q̃d sit z cuiꝰ potẽcie actus sit. li. 1. di. 1. q. 4 arti. 1.
Uti nõ ꝛbemꝰ ꝛo. omnib ꝯo vti possumus q̃ sunt citra ꝛũ. li. 1. di. 1. q. 4. arti. 3. z. 4.
Uxores plures simꝫ hr̃e nũq̃z licuit vni viro sine dispẽsatõne ꝛi. li. 4. di. 32. z 33. arti. 3.

pũs habuit so

ꝑ lu vnũ eẽ sbsistẽtie. li. 3. di. 1. q. 1. arti. 3.
Xp̃s incarnatus nõ fuisset si homo nõ peccaꝛ set. li. 3. di. 1. q. 1. arti. 4.
Xp̃s nõ est filius adoptiuus ꝛi sed naturaꝫ. li. 3. di. 9. z. 10. arti. 3.
Xp̃s ꝑm q̃ ẽ homo fuit ab eterno p̃destinatꝰ. li. 3. di. 9. z. 10. arti. 4
Xp̃s ẽ creatura. hec ꝓpositio nõ ẽ simpliꝫ ꝓcedenda. sed hec. filius ꝛi ẽ creatura. ẽ simpliꝫ neganda. li. 3. di. 11. arti. 2. et. 3.
Xp̃s nõ potuit peccare etiã ꝑm q̃ hõ. li. 3. diꝫ. 12. arti. 2.
Xp̃s ꝑm q̃ hõ ab instãti siue ꝓceptõnis nude eẽtiam ꝛi vidit. li. 3. di. 14. arti. 1.
Xp̃us clarius videt essentiam ꝛi q̃z angeli. li bro. 3. di. 14. arti. 2.
Xp̃s videdo essentiã ꝛi videt oĩa facta z fienda. sed anima sua nõ videt oĩa fieri possibilia. libro. 3. diꝫt. 14. arti. 3.
Xp̃s habuit cognitiõem reꝝ i ꝑpio genere q̃ habꝰ ifusos acetiã q̃ habꝰ acq̃sitos. li. 3. di. 14. arti. 4.
Xp̃s assumpsit dotes glorificationis q̃cunq̃z voluit. li. 3. di. 15. z. 16. arti. 4.
Xp̃s habuit duas voluntates. diuinã scz et humanã. li. 3. di. 17. arti. 1.
Xp̃s in primo instãti conceptiõis sue potuit meꝛeꝛi. li. 3. di. 17. z 18. arti. 3.
Xp̃us in triduo mortis nõ fuit verus homo. libro. 3. di. 21. et. 22. arti. 3.
Xp̃s ꝛescendens ad inferna liberauit animas ꝛe purgatorio. li. 3. di. 21. et. 22. arti. 4.
Xp̃us in cena vltima corpus z sanguinẽ suuꝫ sumpsit. li. 4. di. 11. q. 2. arti. 4.
Xp̃i caro i vtero ꝯgis ñ fuit p̃us duratõne organizata q̃z fuerit a filio ꝛi assumpta. li. 3. di. 2. arti. 4.
Xp̃i conceptio fuit simpliꝫ supnaturalis z ꝑm quid naturalis. li. 3. di. 4. arti. 1.
Xp̃i pr̃ñ dꝛ ꝑpe ipe spũsscũs. li. 3. di. 4. arti. 4
Xp̃i supposita nõ sunt plura: sed vnũ tantũ. li. 3. diꝫt. 6. arti. 2.
Xp̃i natiuitates sunt plures. z similiter filiationes. libro. 3. di. 8. arti. 1. et. 2.
Xp̃i humana natura nõ dicit ꝑpe nata. li. 3. di. 8. arti. 4.
Xp̃i gra hitualis ẽ creata. z silr gra vniõis passiue accepta ẽ creata. li. 3. di. 13. arti. 1.
Xp̃i gra ẽ gre plenitudo. li. 3. di. 13. arti. 2.
Xp̃i gra ñ ẽ simpliꝫ z absolute infinita. q̃z respective dici possit infinita. li. 3. di. 13. arti. 3.
Xp̃i gra ẽ sibi aliq̃ mõ nataꝫ. li. 3. di. 13. arti. 4
Xp̃i passio fuit acerbissima. li. 3. di. 15. arti. 1.
Xp̃i aia in eadẽ potentia sil̃ habuit gaudiuꝫ z doloꝛẽ. li. 3. di. 15. arti. 2.
Xp̃i passio fuit aliquo modo naturalis. z aliquo mõ supnaturaꝫ. li. 3. di. 15. z. 16. arti. 3.
Xp̃i voluntas ꝛunq̃z dissensit a volũtate diuina. li. 3. di. 17. arti. 2.
Xp̃i passio ꝛelet peccata dispositiue. libro. 3. di. 19. arti. 1.
Xp̃i passio est sufficiens ad liberandũ ab oĩ pena. li. 3. di. 19. arti. 2.
Xp̃i passione sumꝰ ꝓueniẽtissime libꝫ arti. 13 aliꝰ modꝰ fuerit possibilis. li. 3. di. 19. et. 20. arti. 3. et. 4.
Xp̃i corpus z anima nũq̃z fuerũt sepata a ꝛeitate. li. 3. di. 21. arti. 1.
Xp̃i corpus nunq̃z fuisset incineratuꝫ dato q̃ nõ fuisset a morte resuscitatuꝫ. li. 3. diꝫt. 21. arti. 2.
Xp̃i corpus nõ ꝓtinet sub speciebꝫ panis realiter loquẽdo ꝛe ꝓtinẽtia locali. q̃z ꝓtineat realiꝫ: loquẽdo ꝛe ꝓtinẽtia pñtiali. li. 4. diꝫ. 10. q. 2. arti. 1.
Xp̃i corpus ẽ totũ sub tota hostia. z totũ sb q̃libet pte hostie tã diuise q̃z cõtinue accepte. li. 4. di. 10. q. 2. arti. 3.
Xp̃i corpus mouet ad motũ hostie nõ cãliter sed ꝓcomitanter. li. 4. di. 10. q. 2. arti. 4.
Xp̃i corpus dꝫ ꝓsecrari ꝛe pane triticeo z azimo. li. 4. di. 11. q. 2. arti. 1.
Xp̃i sanguis nõ põt ꝓsecrari nisi ꝛe naturali vino vitis. et aq dꝫ apponi nõ ꝛe necessitate ꝓsecratõis sed ꝛe statuto ecclesie. li. 4. di. 11. q. 2. arti. 1.
Xp̃i corpis z sãguis veritas dat̃ ppliꝰ sb sola specie panis. li. 4. di. 11. q. 2. arti. 3.
Xp̃i corpus nõ diuidit̃ diuisione hostie consecrate. li. 4. di. 12. q. 2. arti. 3.

Christus sit bñdictus in secla seclorꝫ Amen.

UVA. BHSC. IyR_066

Tabula primi libri.

Ituli questionū ꝑmi scꝑti Thome de Argentina.

Prima questio ꝓlogi.

Utrum deus sub ratōe abyssali vel absoluta subijciatur in sacra scriptura.

In hac questione sic ꝓceditur.

Primo ponitur cōclusio.

Secundo adducuntur opiniones cōtrarie cum suis motiuis. ⁊ ostēditur hmōi ratōes nō cōcludere.

Tercio confirmatur ipsa conclusio.

Quarto respondet ad argumenta quibꝫ ipsa questio ꝓponebatur.

Et hoc ordine ꝓcedit vtplimū in alijs questionibꝫ huiꝰ opis.

Secūda questio prologi.

Utrum theologia sit scientia.

In hac qōne quattuor sunt videnda.

Primo. vtrum theologia sit scientia.

Secundo vtrum in tali scientia articuli fidei sint principia.

Tercio vtrum ex hoc sequatur ꝙ sit scientia subalterna.

Quarto vtrum ꝓprie dicatur sapientia.

Tercia questio prologi.

Utrum certa scientia ⁊ euidens noticia eorū que ponit fides catholica ꝑ diuinam potētiam possit cōmunicari viatori infra terminos vie simpliciter permanēti.

In ista qōne quattuor sunt videnda.

Primo id quod questio querit.

Secūdo data tali ꝑfecta noticia siue in via siue in patria. vtrum simul cum ea possit vera fides ꝑmanere. hoc ē. vtꝝ habitꝰ fidei infuse ⁊ ītuitiua noticia p̄rie sil' possint māere

Tercio vtrum fides et opinio sint compossibilia circa idem.

Quarto ad articuli primi intelligentiam declarantur aliqua de nostri intellectus obiecto adequato. s. quid sit obiectum adequatum intellectus nostri.

Quarta questio prologi.

Utruꝫ sacre scripture scientia ꝓprie dicatur affectiua.

In ista questiōe q̄ttuor sunt videnda.

Primo a q̄ scientia ꝓprie sit denomināda

Secūdo dato ꝙ ex fine. quis sit ꝓprie finis theologie.

Tercio videndū est illud qd̄ questio querit.

Quarto tollēda sunt quedā motiua diuersarum opinionū que veritati tercij articuli videntur obuiare.

Distinctio prima. q. i.

Utrum obiectum ordinate fruitionis possit esse aliquid citra deum.

In ista questiōe quattuor inquirunt.

Primo respectu cuius obiecti proprie habeat esse fruitio.

Secundo cuiꝰ potentie actus sit fruitio.

Tercio dato ꝙ voluntatis. vtrum nuda voluntas frui possit beatifice.

Quarto vtꝝ volūtas īformata charitate possit esse in actu fruitionis intellectu manente suspenso ab om̄i actu cognitionis.

Questio. ij.

Utrū ꝑm ordinē quē nūc credimus a deo institutum. obiecto fruibili app̄hēso ꝑ intellectū. necesse sit ipsam voluntatem frui.

In ista qōne ponunt q̄ttuor ꝯclusiōes

Prima. Pro statu vie obiecto fruibili apprehenso ꝑ intellectū sub ratione vltimi finis de necessitate volūtas fruit eo fruitione vie nō tamē necessitate coactionis. sed necessitate naturalis immutationis.

Scda. Licet sic sit ꝑ se loq̄ndo. ꝑ accidēs tm̄ volūtas pōt ab illa necessitate resilire.

Tercia. Obiecto fruibili clare viso in patria per se loquendo necesse est voluntatem frui fruitōne patrie.

Quarta conclusio. Nec per se nec ꝑ accidens a tali fruitione voluntas in patria potest se auertere.

Questio. iij.

Utꝝ beatus in obiectū fruibile siue beatificū tendat sub vna tm̄modo ratione

In ista questione q̄ttuor sunt vidēda.

Primo. vtrum obiectum fruibile sub vna ratione moueat tam intellectum q̄ꝫ voluntatē ipsius beati.

Secundo dato ꝙ non. videnduꝫ est vtrum ipsam voluntatem beatam moueat sub diuersa ratione. in tantū ꝙ actus fruitiōis possit terminari ad essentiaꝫ diuinā absqꝫ hoc ꝙ terminetur ad ꝑsonam.

Tercio vtrum possit terminari ad ꝑsonā absqꝫ hoc ꝙ terminetur ad essentiam.

Quarto vtrum possit terminari ad vnam ꝑsonam absqꝫ hoc ꝙ terminetur ad aliam

Questio. iiij.

Utrum vti proprie conueniat voluntati.

In ista questione quattuor declarātur.

Primo quid sit vti.

Secundo cuius potentie sit vti.

UVA. BHSC. IyR_066

Tabula primi libri

Tercio vtrum deo sit vtendum.
Quarto vtr̃ oīb⁹ citra deum sit vtendum.

Distinctio secūda.questio.i.

Utrum possit demonstratiue probari vnum tm̄ deum esse.

In ista qōne ponunt q̄ttuor conclusiones negatiue. ex quib⁹ tādē infert vna affirmatiua.

Prima cōclusio. Impossibile est esse plures deos solo numero differentes.
Secunda. Non possunt esse plures dij specie differentes.
Tercia. Impossibile est esse plures deos genere differentes.
Quarta. Impossibile est esse plures deos differentes analogia.

Questio.ij.

Utrum trinitas psonarum z diuine essentie summa vnitas sint compossibilia.

In ista questione quattuor declarāt̄ur.

Primo vtrum sint tres psone in diuinis realiter differentes.
Secundo an hoc possimus probare euidenter z scientifice.
Tercio an vnitas in diuinis cum realitrinitate existens dicatur positiue vel tantūmodo priuatiue.
Quarto declarat illud qđ qō q̄rit p̄ncipalis.

Distinctio tercia.questio.i.

Utrum noticia qua deus esse cognoscitur.sit humano intellectui naturaliter inserta.

In ista questione quattuor declarant.

Primo. vtrum in via possimus cognoscere deum esse.
Secundo vtruz possimus cognoscere quid est deus.
Tercio vtrum deum esse sit per se notum.
Quarto quid sit vestigiuz de quo tractat magister in littera.z qualiter deus cognoscatur per vestigium.

Questio.ij.

Utrum imago trinitatis diuine reperiatur̄ homine.

In ista questione quattuor declarāt̄ur.

Primo penes que imago dei in homine principaliter attendatur.
Secundo quomodo partes imaginis se habeant ad id in quo fundantur.
Tercio quomodo partes imaginis se habeant ad se mutuo.
Quarto ex predictis infertur quoddam corrolarium de intellectu agente.

Distinctio.iij.

Utrum generatio ppr̄ie dicta sit in diuinis.

Hic quattuor declarantur.

Primo declarat illud quod questio querit.
Scōdo vtr̃ generatō sit i q̄libet diuina psona.
Tercio.vtrum hec sit vera.deus nō generat.
Quarto.vtr̃ hec sit vera.de⁹ genuit aliū deū.

Distinctio.v.

Utrum filius generetur in diuinis de substātia patris.

Hic quattuor declarantur.

Primo vtrum actus notionales conueniāt diuine essentie actiue. puta vtrum generare possit vel spirare.
Secūdo vtrum sibi cōueniāt passiue. puta vtr̃ diuina cētia generetur vel spiretur.
Tercio vtrum diuina essentia debeat dici formalis terminus actus notionalis.
Quarto declarat illud quod q̄rit in q̄stione.

Distinctio.vi.questio.i.

Utrū scientia z voluntas ac cetere pfectiones que formaliter in deo dicunt esse differāt inter se formaliter ex natura rei.

Hic quattuor declarantur.

Primo quid sit attributum.
Secūdo declarat illud quod questio querit
Tercio. dato q̄ non sint in deo attributa distincta formaliter ex natura rei. vtrum distingui possint per intellectum concipientē diuinā essentiam p̄m se sine omni compatione.
Quarto dato q̄ non. vtrum talium attributorum distinctio p̄m rationem p quēcunq; intellectum siue creatum siue increatum necessario sumat̄ p compationē eorum ad creaturas in quibus realiter distinguunt.

Questio.ij.

Utrum pater genuerit filium necessitate vel voluntate.

In ista questione quattuor ponūtur.

Primo ad declarationē terminorum ponuntur due distinctiones.
Secūdo ostendit quomodo pater necessitate dicit generare filium.
Tercio ostendit quomodo pater voluntate dicitur generare.
Quarto adducūtur aliqua in contrarium.et subiunguntur solutiones eorum.

Distinctio.vij.

Utrum potentia generandi in diuinis dicat notionaliter siue relatiue.

Hic quattuor declarantur

Primo declaratur illud de quo queritur.
Secundo vtrum potentia generandi vere z

UVA. BHSC. IyR_066

Tabula primi libri.

realiter sit in filio.
Tercio dato ꝙ i filio sit potētia generādi vtꝝ ex hꝰ filiꝰ possit exire in actū generationis.
Quarto vtrum sit eadem potentia qua pater gignit ⁊ filius gignitur.
Distinctio.viij.questio.i.
Utrum in deo sit aliqua compositio.
Hic quattuor declarantur.
Primo vtꝝ in deo sit cōpositio substātialis.
Scdo vtꝝ in deo sit cōpositio accidentalis.
Tercio vtꝝ in deo sit compositio modalis.
Quarto ꝯtra tres ꝯclusiones ex istis elicitas adducunt aliqua ⁊ respondetur ad ea.
Questio.ij.
Utrum aīa intellectiua sit tota in toto corpore. ⁊ tota in qualibet parte corporis.
Hic quattuor declarantur.
Primo vtrum anima rationalis sit extēsa extensione corporis quod informat.
Secūdo dato ꝙ nō. vtrū quelibet forma corporis p̄ter animā rationalē sit extensa.
Tercio declaratur illud quod questio querit
Quarto ꝯ veritatē tercie ꝯclusionis assignabo aliquas instantias ⁊ ipsis respondebo.
Distinctio.ix.
Utrum pater sit prior filio.
Hic quattuor declarantur.
Primo vtꝝ generatio actiua sit ꝑor pr̄nitate
Secundo vtrum hm̄oi generatio sit prior ꝓcessione.
Tercio vtrum paternitas sit prior spiratione actiua.
Quarto vtrum pater sit prior filio.
Distinctio.x.
Utꝝ spūssctūs ꝓcedat ꝑ modū voluntatis.
In ista questione quattuor declarant.
Primo vtrum aliqua diuina persona ꝓprie dicatur spūssanctus.
Secundo vtrū talis persona procedat ꝑ modum voluntatis.
Tercio dato ꝙ emanet ꝑ moduꝫ voluntatis vtrum tales ꝑsone possent esse plures.
Quarto ꝓpter verba beati Augustini videnduꝫ est vtrum spūssanctus proprie dicatur nexus patris ⁊ filij.
Distinctio.xi.questio.i.
Utrum spūssctūs producatur a solo patre
In ista questione quattuor declarātur.
Primo declaratur illud de quo queritur.
Secūdo dato ꝙ pater ⁊ filius ꝓducāt spūm sanctū. videndū est vtrum sint vnū principium respectu illius productionis.
Tercio dato ꝙ sic. videndū est vtrum hꝰ non obstāte ipsi possint dici plures spiratores.
Quarto vtrum potētia spiratiua dicat quid vel ad aliquid.
Questio.ij.
Utruꝫ spiritussanctus distingueretur a filio si non procederet ab eo.
In ista questione quattuor declarātur.
Primo vtrum hec questio sit rationabilis.
Secundo dato ꝙ sic. tenetur de hac questione pars negatiua. et probatur ipsa rationibus aliquorum reuerendoꝝ doctorum.
Tercio adducuntur alique instantie contra huiusmodi rationes ⁊ tolluntur.
Quarto ponuntur motiua opposite opinionis ⁊ respondetur ad ea.
Distinctio.xij.⁊.xiij.
Utrum generatio filij sit prior spiratione spiritussancti.
In ista questione quattuor declarātur.
Primo declaratur illud quod questio querit
Secundo vtrum generatio ⁊ spiratio differant realiter.
Tercio vtrum earum distinctio magis assimilet distinctioni specifice vel numerali.
Quarto vtrum spiritussanctus possit dici ingenitus.
Distinctio.xiiij.
Utꝝ spūsancto cōueniat tempalis ꝓcessio.
In ista questione quattuor declarātur.
Primo declaratur illud quod queritur.
Secundo vtrum procedere seu processio sit proprium spirituisancto. vel sit cōmune sibi ⁊ filio.
Tercio vtrū ꝓcessio tpalis ipsius spūssancti ponat numerum cū eterna sua processione.
Quarto vtꝝ in tali tpali processione det spūssanctus ꝑsonaliter vel dona sua tantum
Distinctio.xv.
Utꝝ cuilibet diuine persone cōueniat mitti.
Hic quattuor declarantur
Primo an missio sit in diuinis
Secundo quid sit hm̄oi missio. puta vtrum sit aliquid eēntiale vel notionale.
Tercio vtrum cuilibet diuine persone conueniat missio actiue.
Quarto vtrum cuilibet diuine persone cōueniat missio passiue.
Distinctio.xvi.
Utrum species in quibus spūssanctus tēporaliter missus apparuit fuerint imaginarie vel vere: reales seu corporales.
In ista questione quattuor declarātur.
Primo vtrum missio visibilis cōueniat ali-

UVA. BHSC. IyR_066

Tabula primi libri

cui diuine persone.
Secūdo vtrum persona visibiliter missa ꝑm quod apparet in corporali specie sit minor persona que mittit eam.
Tercio declaratur illud quod questio querit
Quarto vtrum tales species formentur ministerio angelorum.

Distinctio.xvij.questio.i.

Utrum aliquis existēs i charitate possit cui denter cognoscere se esse in charitate.
In hac questione quattuor declarātur.
Primo vtrum possimus cognoscere quid ē charitas.
Secundo vtruz possimus cognoscere an sit in nobis charitas.
Tercio dato ꝙ in nobis sit charitas. vtrum ꝑ hmōi charitatem possimus exire in actū meritorum eterne beatitudinis sine speciali motione spūssancti.
Quarto vtruz charitas ⁊ gratia sint duo habitus realiter differentes.

Questio.ij.

Utrum habitus charitatis augmentū possit suscipere.
In ista questione quattuor declarātur.
Primo vtrum charitas possit augeri.
Secūdo de mō augendi seu suscipiēdi magz ⁊ minus tam charitatis qz ceteraz formaz que intenduntur ac remittuntur.
Tercio vtrum charitas augeri possit in infinitum.
Quarto vtrum charitas possit minui.

Distinctio.xviij.

Utrum hoc nomē donū in diuinis dicatur notionaliter.
In hac distinctione quattuor declarāt
Primo declarat illud quod questio querit.
Secundo vtrum soli spiritui sancto conueniat hoc nomen donum.
Tercio vtz spūssc̄us sit eo donum quo spūs
Quarto vtrum sit eo donū quo deus.

Distinctio.xix.

Utrum vna persona sit in alia.
In ista qōne declarāt q̄tuor ꝯclusiones
Prima ꝙ quālibet diuinā psonam eē i qualibet diuina psona nō pōt ꝓbari ex diuinarū psonarum ꝓductione.
Secunda ꝙ hoc nō potest sufficienter ꝓbari ex diuina relatione.
Tercia ꝙ hoc nō pōt ꝓbari sufficienter si ratio tantūmodo sumit ex diuinaz psonarū essentiali identificatione.
Quarta ꝙ p̄dicta inexistentia cuiuslibet diuine psone in qualibet sufficienter ꝓbari potest ex reali conuenientia et reali differentia quam habēt diuine psone nō ꝓpter essentiam tm̄. nec ꝓpter relationē tm̄. sed ꝓpter eētiam ⁊ relationem simul.

Distinctio.xx.

Utrū omnipotētia diuia ꝓfecte ꝯueniat filio.
In hac questione quattuor declarant.
Primo vtrum potentia generatiua comphē datur sub omnipotentia.
Secundo dato ꝙ sic. vtrum alicui possit cōuenire omnipotentia. cui tamē repugnat generare.
Tercio vtrum omnipotentia perfecte conueniat filio.
Quarto vtz ꝓfecte ꝯueniat spūisancto.

Distinctio.xxi.

Utrū hec sit vera. solus pater est deus.
In hac questione quattuor declarātur.
Primo vtz vnū relatiuū sit de ꝑncipali cōceptu seu ꝑmario intellectu alterius.
Secundo vtruz dictio exclusiua additavni relatiuorum excludat aliud.
Tercio declaratur illud quod queritur
Quarto vtz hec sit vera. solus deus est deus.

Distinctio.xxij.

Utrū aliquod nomen ab homine deo impositum ꝓprie conueniat deo.
In hac distinctōe quattuor declarātur
Primo vtrum deus sit nominabilis.
Secundo vtrum deus sit nominabilis pluribus nominibus.
Tercio. vtrum aliquod istoruz nominū pure ⁊ ꝓprie ꝯueniat eētie diuine ꝑm se et nō in ordine ad aliquod opus.
Quarto vtz nomina attributalia de deo dicūtur ꝓprie ⁊ ꝑm distinctas rationes

Distinctio.xxiij.

Utrum hoc nomen persona p̄dicetur pluraliter in diuinis.
In hac questione quattuor declarātur.
Primo vtrum hoc nomen ꝑsona sit nomē ꝑme intentionis vel secunde.
Secundo dato ꝙ sit nomen ꝑme intētionis vtrum repiatur in diuinis.
Tercio vtrum ꝑsona in diuinis significet substantiam vel relationē.
Quarto declaratur illud quod queritur.

Distinctio.xxiij.

Utrum in diuinis sit verus numerus.
In hac questiōe quattuor declarātur.
Primo de ipa vnitate q̄ est ꝑncipiū numeri.
Secūdo q̄ sit materia numeri ꝓprie dicti

UVA. BHSC. IyR_066

Tabula primi libri.

Tercio q̄ sit forma numeri siue q̄d dicat nūe rus q̄tū ad suū esse formale. puta vtr̄ nume rus fm suuz cē formale sit aliq̄d extra aiam realiter differens a rebus numeratis.
Quarto declarat illud quod queritur.

Distinctio. xxv.

Utrū hoc nomen psona de deo et creaturis dicatur equiuoce.
In hac questione quattuor declarātur.
Primo q̄ hoc nomen psona de deo et creaturis nō dicitur equiuoce.
Secundo q̄ nō dicit vniuoce.
Tercio q̄ dicit anologice.
Quarto q̄ hmōi anologia magis declinat ad equiuocationē q̄z ad vniuocationē.

Distinctio. xxvi.

Utr̄ psone diuine relationib⁹ distinguant.
In hac questione quattuor declarātur.
Primo vtr̄ psone diuine distiguāt absolute
Secundo vtrum distinguant ab origine.
Tercio vtr̄ distinguant diuina relatione
Quarto dato q̄ sic. vtrum cuz tribus suppo sitis relatiue distinctis sit dare vnuz suppo situm absolutum.

Distinctio. xxvii.

Utrum tot dicamus ponere res esse in diui nis quot ponimus relationes
In ista questione quattuor declarātur.
Primo quot sint reales relatiōes in diuinis.
Secūdo vtrum in diuinis sint tot vere res quot sunt relationes.
Tercio vtrum hmōi relationes sint posterio res actibus notionalibus.
Quarto vtrum verbum dicatur essentialiter vel notionaliter in diuinis.

Distinctio. xxviij. z. xxix.

Utrum hoc nomē principiū p compatiōem ad intra dicat admitti in diuinis
In hac questione duo declarantur.
Primo vtrum in diuinis sit principium for maliter constitutiuū.
Secundo vtrum in diuinis sit principium originaliter productiuum.

Distinctio. xxx.

Utrum relatio dei ad creaturā sit prior relati one creature ad deum vel econuerso.
In ista questione quattuor declarātur.
Primo vtrum aliqua relatio sit inter deum z creaturam
Secundo dato q̄ sic vtruz talis relatio sit re alis ex parte dei.
Tercio vtrum sit realis ex parte creature.
Quarto declarat illud quod questio querit.

Distinctio. xxxi.

Utrum equalitas in diuinis sit relatio realis.
In hac questione quattuor declarātur.
Primo vtrum equalitas in creaturis sit rela tio realis.
Scdo vtr̄ eqlitas i diuinis sit relatio realis
Tercio dato q̄ nō. vtrum in diuinis equali tas sit relatio rationis.
Quarto gratia predictorum declarantur ali qua de relatione idētitatis.

Distinctio. xxxij.

Utrum pater diligat se spiritusancto.
In ista questione quattuor declarātur.
Primo vtr̄ pr̄ z filius diligant se spūsancto. Et p hoc patet etiā ad illud quod queritur
Secūdo vtrum diligāt nos spūsancto.
Tercio vtrū pr̄ sit sapiēs sapiētia genita.
Quarto vtrum filius sit sapiens sapiētia ge nita.

Distinctio. xxxiij.

Utrum proprietas relatiua in diuinis reali ter differat ab essentia.
In hac questione quattuor declarātur.
Primo declarat illud quod questio querit.
Secundo vtruz proprietas relatiua realiter differat a persona diuina.
Tercio vtrum proprietates diuine sint in es sentia z in personis.
Quarto vtr̄ nō obstāte q̄ proprietates diuine differāt ab essentia diuina sola rōne. possim⁹ saluare q̄ proprietates inter se realiter differāt z psonas faciant realiter differre.

Distinctio. xxxiij.

Utrum persona diuina differat realiter ab es sentia diuina.
In ista qōne q̄tuor probant declusiōes.
Primo q̄ in diuinis persona ab essentia non differt re absoluta.
Secundo q̄ non differt re relata.
Tercio q̄ differunt ratione.
Quarto ppter aliq̄ dicta mgri i ista distincti one. xxxiij. odicit q̄ nō obstāte pdicta oīmo da simplicitate diuina multa tñ transsupti ue ex creaturaz filitudine dici pnt de deo

Distinctio. xxxv.

Utrum primū obiectuz diuine cognitionis sit ipsa diuina essentia.
In ista qōne declarant q̄tuor declusiōes.
Prima ē q̄ deus primo cognoscit seipsum.
Secunda q̄ cognoscēdo se cognoscit alia a se
Tercia q̄ cognoscendo essentiam suam abs q̄ omni distinctione intrinseca siue essentie cognoscit omnia exteriora distincte.

UVA. BHSC. IyR_066

Tabula secundi libri

Quarta q̄ ip̄e creature a deo cognite p̄nt aliq̄ mō dici scd̄aria obiecta cognitiōis diuine.

Distinctio.xxxvi.

Utrum mali habeant ideam in deo.

In ista questione quattuor declarātur.

Primo vtrum distincte idee sint in deo.

Secundo vtr̄ infinite idee sint in deo.

Tercio vtr̄ malū culpe habeat ideā in deo.

Quarto dato q̄ nō videndum est quomodo deus cognoscat malum.

Distinctio.xxxvij.

Utrum oīs sub̄a spūalis sit in loco.

In ista questione quattuor declarātur.

Primo vtrum deus sit in loco.

Secundo vtrum angelus sit in loco.

Tercio vtr̄ aīa rōnalis sit in loco.

Quarto vtr̄ natura vniuersalis sit ī loco.

Distinctio.xxxviij.ꝛ.xxxix.

Utrum scientia dei sit causa reruꝫ ad extra ꝓductarum.

In ista questione declarātur quattuor.

Primo declaratur illud quod queritur.

Secundo vtrum deus cognoscat futura cōtingentia.

Tercio vtrum deus possit scire infinita.

Quarto vtrum dei prouidentia se extendat ad omnia.

Distinctio.xl.

Utrum possibile sit p̄destinatum ad salutez finaliter nō saluari.

In ista questione quattuor declarātur.

Primo quid sit reprobatio.

Secundo quid sit predestinatio.

Tercio vtrum p̄destinatus possit damnari.

Quarto vtr̄ reprobatus possit saluari.

Distinctio.xli.

Utrum reprobatio possit impediri precibus sanctorum.

In ista questione quattuor declarātur.

Primo inquirit̄ de causa reprobationis.

Secundo inquirit̄ de cā predestinationis

Tercio vtrum predestinatio iuuari possit p̄cibus sanctorum.

Quarto vtrum reprobatio impediri possit p̄cibus sanctorum.

Distinctio.xlij.ꝛ.xliij.

Utrum in deo sit potentia ꝓprie dicta.

In ista questione quattuor declarātur.

Primo vtrum in deo sit potentia.

Secundo vtrum in deo sint plures potentie.

Tercio vtrum in deo sit potentia siue virtus infinita.

Quarto vtr̄ deus ad aliqua facienda sic obligeꝫ q̄ de necessitate iusticie teneat̄ ea facere.

Distinctio.xliiij.

Utrum deus totum vniuersum potuerit facere melius.

In ista questione quattuor declarātur.

Primo vtrum virtute diuina aliqua ꝑs vniuersi possit fieri melior.

Secūdo vtrum in infinitum procedendo q̄cunq̄ creatura data deus semꝑ possit facere perfectiorem.

Tercio declaratur illud quod queritur.

Quarto vtrum deus possit facere aliud vniuersum illo vniuerso manente.

Distinctio.xlv.ꝛ.xlvi.

Utrum voluntas dei sit immediata causa creaturarum.

In ista questione quattuor declarātur.

Primo vtrum in diuinis sit voluntas.

Secūdo declaratur illud quod queritur.

Tercio vtrum deus velit mala fieri.

Quarto vtrum bonum sit mala fieri.

Distinctio.xlvij.ꝛ.xlviij.

Utrum si deus aliquid de nouo vellet quod non voluit ab eterno ex hoc realiter mutaretur.

In ista questione quattuor declarātur.

Primo declaratur illud quod queritur.

Secūdo vtr̄ aliquid existens ꝯtra diuinaꝫ voluntatem possit cadere sub p̄cepto.

Tercio vtrum teneamur nostram voluntatē conformare diuine voluntati.

Quarto in q̄ debeat esse hmōi ꝯformitas.

Itu li questionum secundi scripti Thome de Argentina.

Distinctio prima.questio.i.

Utrum possit euidenti ratione ꝓbari eē vnū principium primū.

In hac questione quattuor declarātur.

Primo vtr̄ sit dare vnū p̄mū principiū.

Secundo vtr̄ istud p̄ncipiū sit rer̄ effectiuū

Tercio vtr̄ aliquid possit ꝓduci de nihilo

Quarto vtr̄ hoc possit ostendi euidenti ratione de quo querit̄ ī questione.

Questio.ij.

Utrum ab isto p̄mo p̄ncipio nō ex necessitate nature agente sed libera voluntate potuerit mūdus ab eterno ꝓduci.

In ista questione quattuor declarātur

Primo vtr̄ mūdus ab eterno fuerit.

Secundo dato q̄ nō. videndum est vtrum

UVA. BHSC. IyR_066

Tabula secūdi libri.

ab eterno esse potuerit.
Tercio vtrum deus per intellectum ⁊ voluntatem libere mundum produxerit.
Quarto vtrum deus sua virtute infinita aliquod infinitum producere possit.

Distinctio. ij. questio. i.

Utrum euū ⁊ tempus realiter differant.
In hac questione quattuor declarātur.
Primo quid sit euum.
Secundo quid sit tempus.
Tercio declaratur illud quod queritur.
Quarto vtr̄ sit vnū euū omniū euternorū.

Questio. ij.

Utrum celum empyreum sit luminosum
In ista q̄one quattuor sunt videnda.
Primo videndū est de celo empyreo.
Secundo de celo cristallino.
Tercio de firmamēto seu de celo stellato.
Quarto de septem celis planetarum.

Distinctio. iij. questio. i.

Utrum angeli sint aliquo modo compositi.
In hac questione quattuor declarātur.
Primo vtruz angelus sit compositus ex materia ⁊ forma.
Secundo vtrum angelus sit compositus ex esse ⁊ essentia.
Tercio vtrum angelus sit compositus ex genere ⁊ differentia.
Quarto vtrum in angelis inueniatur compositio ex substantia ⁊ accidente.

Questio. ij.

Utrum omnes angeli sint vnius speciei.
In hac questione quattuor declarātur.
Primo vtruz in angelis sit indiuiduatio
Secundo declarat illud quod questio q̄rit.
Tercio vtrum angelorum sit certꝰ numerus
Quarto vtrum angelus intelligat p̄ essentiaz suam vel p̄ species concreatas.

Distinctio. iij. ⁊. v.

Utrum angeli fuerint creati beati.
In hac questione quattuor declarātur.
Primo declaratur illud quod questio querit
Secundo vtr̄ angeli fuerint creati in gratia
Tercio vtrum angeli indiguerint gratia ad hoc q̄ deum meritorie diligerent.
Quarto vtr̄ angeli meruerint suā bītudinē

Distinctio. vi.

Utrum angelus malus potuerit peccare i p̄mo instanti sue creationis.
In ista questione quattuor declarātur.
Primo vtrum angelus possit peccare.
Secundo declarat illud qđ q̄rit in questiōe.
Tercio vtrum demones post peccatum habe-
ant locum eis determinatum.
Quarto vtrum pctm̄ primi angeli ceteris angelis pctōribus fuerit occasio peccandi.

Distinctio. vij.

Utrum demones cognoscant occulta cordiū siue cogitationes mentis humane.
In ista questione quattuor declarātur.
Primo vtrum demones possint illabi anime rationali.
Secūdo vtrū demones cognoscant nostras cogitationes.
Tercio vtrum demones cognoscant futura.
Quarto vtr̄ diuinatōibꝫ demonū sit credēdū

Distinctio. viij.

Utrum angelus possit causare motum transeuntem in rem exteriorem.
In ista questione quattuor declarātur.
Primo vtr̄ angelus possit mouere corpus.
Secundo vtrum mali angeli possint mouere siue immutare sensum hominis.
Tercio vtrum intellectum.
Quarto vtrum affectum.

Distinctio. ix.

Utrum angeli superiorum ordinū illuminēt angelos inferiorum ordinum.
In ista questione quattuor declarātur.
Primo quomodo angeli penes ordines ⁊ hierarchias distinguantur.
Secundo vtrum homines electi ad huiusmodi ordines assumantur.
Tercio declaratur illud quod queritur.
Quarto vtrum talis illuminatio sit idez qđ angelorum locutio.

Distinctio. x. ⁊. xi.

Utrum aliqui angeli mittātur ad homines existentes in ecclesia militante.
In ista questione quattuor declarātur.
Primo vtruz aliqui angeli ad homines hic inferius mittantur.
Secundo vtruz possint loqui illis ad quos mittuntur.
Tercio vtruz aliqui angeli sic mittātur q̄ ad continuam hominis custodiam deputent.
Quarto vtr̄ ex tali misterio seu custodia premiū angelorꝫ ministrātiū seu custodiētium augeatur.

Distinctio. xij.

Utr̄ in p̄ncipio creatōis mūdi informis materia p̄esserit duratōe oēz formā materialē.
In hac questione quattuor declarātur.
Primo vtr̄ materia de se dicat aliquē actum
Secundo illud quod queritur.
Tercio vtrum in celo sit materia.

UVA. BHSC. IyR_066

Tabula secundi libri

Quarto vtrum materia celi ⁊ istorum inferiorum differant essentialiter.

Distinctio.xiij.

Utꝝ lumen in medio sit forma realis.

In hac questione quattuor declarātur.

Primo vtrum lux in supcelestibus ⁊ istis inferioribus sit eiusdem rationis.

Secundo vtrum lumen causatum a luce tā superiorum q̄ꝫ inferiorū sit forma realis vel intentionalis.

Tercio vtꝝ lumē educat̄ de potētia medij.

Quarto vtꝝ due forme intētionales solo numero differētes. vel etiā a ꝯrijs obiectis deriuate possint simul esse in eadē ꝑte medij.

Distinctio.xiiij.

Utrū celum per motum suum sit causa effectuum istorum inferiorum.

In hac questione quattuor declarātur.

Primo vtrū motꝰ celi sit ipsi celo naturalis.

Scdo declaratur illud quod queritur.

Tercio vtꝝ hēat influētiā sup libeꝝ arbitriū.

Quarto vtꝝ aliqd celū hēat influētiā realē ī hec inferiora nō obstante ꝙ ipm immobile permaneat.

Distinctio.xv.

Utꝝ res mixte de quaꝝ ꝓductōe tractat mgr̄ i.xv. distinctōe sint ꝓducte de terra ⁊ aqua.

In hac questione quattuor declarātur.

Primo vtꝝ ad compositōez cuiuslibet rei mixte ꝯcurrāt omnia q̄ttuor elemēta.

Secundo vtꝝ forme quattuor elemētoꝝ ī re mixta maneant incorrupte.

Tercio dato ꝙ tales forme nō maneāt videndū erit vtꝝ saltē aliq̄ realitates taliū formarū incorrupte maneant in ipso mixto.

Quarto vtrum totū mixtū differat realiter a suis partibus.

Distinctio.xvi.

Utruz imago dei repiat̄ ī aliq̄ pura creatura.

In ista questione quattuor declarātur.

Primo vtꝝ ī hoīe repiatur imago dei.

Secundo vtꝝ magis in homie q̄ꝫ in angelo.

Tercio vtꝝ magis in viro q̄ꝫ in muliere.

Quarto vtꝝ magis in potētia cognitiua vel ī potentia affectiua.

Distinctio.xvij.

Utruz aīa intellectiua sit forma sb̄alis hoīs.

In ista questione quattuor declarātur.

Primo vtꝝ anima intellectiua sit composita

Secundo vtꝝ sit vna in om̄ibꝫ homibus

Tercio vtꝝ sit forma sub̄alis hominis.

Quarto vtrum creet̄ a deo extra corpus vl' in corpe ipsius hominis.

Distinctio.xviij.

Utruz corpꝰ eue p̄fuerit potētial'r ī costa ade.

In ista questione quattuor declarātur.

Primo vtꝝ ꝓductaꝝ reꝝ entitates s̄m aliquā sui realitatē añ sui ꝓductōz p̄fuerit ab eterno.

Secundo vtꝝ res ꝓducte p̄fuerint in materia s̄m rationes seminales.

Tercio declaratur illud quod querit̄.

Quarto vtꝝd costa ade fuerit factū corpꝰ eue sine additōe noue mat̄ie vl' alicꝰ rei material'

Distinctio.xix.

Utrum primus homo ex virtute creationis diuine acceperit esse immortale.

In ista questione quattuor declarātur.

Primo quid sit creatio.

Secūdo vtꝝ aīa intellectiua ꝓducat̄ ꝑ solaz creationem.

Tercio vtrum agentia secunda coopent̄ deo in aliqua rerum productione.

Quarto vtꝝ primus hō semp immortal' fuisset. dato ꝙ in statu innocētie in quo deꝰ eū creauit stabilis ꝑmansisset.

Distinctio.xx.

Utrum si homo mā̄sisset ī paradiso sine peccato filios genuisset.

In ista questione quattuor declarātur.

Primo declarat̄ illud quod querit̄.

Secūdo vtrum relatio gignētis ad genituz sit aliquid reale in ipsis rebus creatis.

Tercio vtꝝ ī ꝑadiso fuisset natural' corruptō

Quarto ī q̄ ꝑte mdi posita sit corꝑal' ꝑadisus

Distinctio.xxi.xxij.⁊.xxiij.

Utruz peccatū primi hominis fuerit irremissibile.

In ista questione quattuor declarātur.

Primo declarat̄ illud quod querit̄.

Secūdo de tētatione primi hominis qua ad peccandū inducebat̄.

Tercio vtꝝ p̄mi parētes peccauerit ꝑ ig̃rātiā

Quarto vtrum deus potuerit facere aliquaz rationalē vel intellectualem creaturam que fuisset penitus impeccabilis.

Distinctio.xxiiij.

Utrum intellectꝰ agēs ꝑtineat ad libeꝝ arbitrium.

In ista questione quattuor declarātur.

Primo quid sit intellectus agens.

Secūdo q̄d ītellectꝰ agēs efficiat ī fātasmate

Tercio quid sit liberum arbitrium.

Quarto declarat̄ illud qd questio querit.

Distinctio.xxv.

Utrum liberū arbitrium possit cogi.

In ista questione quattuor declarātur.

UVA. BHSC. IyR_066

Tabula secūdi libri.

Primo vtr voluntas pnt est idē quod libēr arbitrium possit mouere seipsam.
Secundo vtr possit p motū suū ppriū pecca re nullo existente erroꝛe in ratione.
Tercio vtr possit cogi ab aliquo ente creato
Quarto vtrum possit cogi a deo seu a bono in creato.

Distinctio.xxvi.q.xxvij.

Utrum gratia sit idem quod virtus.
In ista questione quattuoꝛ declarātur.
Primo vtrum gratia sit aliquid creatum exi/stens in anima.
Secundo declarat illud quod querit.
Tercio vtrum homo non habens gratiā pos/sit mereri gratiam.
Quarto vtrum habens gratiam possit mere/ri vitam eternam.

Distinctio.xxvij.q.xxix.

Utrum homo existens in peccato mortali si ne dono supnaturali possit se ad gratiā suf/ficienter preparare.
In ista questione quattuoꝛ declarātur.
Primo vtrum homo carens gratia possit im/plere omnia diuina pcepta.
Secundo declarat illud quod querit
Tercio vtruꝫ primus homo anteqꝫ peccauit habuerit gratiam gratum facientem.
Quarto vtrum bonoꝝ hominū fm statū psentem opera sint magꝭ meritoria.q.p ois eoꝝ in futuro sit pfectioꝛ gloria.qꝫ fuisset si homo in statu innocentie vsqꝫ ad consecuti onem gratie q gloꝛie pmansisset.

Distinctio.xxx.q.xxxi.

Utrum pctm originale habeat rōnem culpe.
In hac questione quattuoꝛ declarātur.
Primo vtrum aliquod pctm contrahat per humanā natiuitatem q oꝛiginem.
Secundo declarat illud quod querit.
Tercio vtrum tale pctm omnibus hominibus generaliter infundatur.
Quarto vtrū tale pctm subiective respiciat es sentiam vel potentiam anime.

Distinctio.xxxij.q.xxxiij.

Utrum pene ex oꝛiginali peccato inflicte sint equaliter in omnibus hominibus.
In ista questione quattuoꝛ declarātur.
Primo declarat illud quod querit.
Secundo de equalitate animarum.
Tercio vtrum morienti in solo peccato oꝛigi/nali debeatur pena eterna.
Quarto vtrum peccata parentū primoꝝ. transeant in filios.

Distinctio.xxxiij.

Utrum malum causet a bono?
In ista questione quattuoꝛ declarātur.
Primo vtrum malum dicat aliquam natu/ram positiuam.
Secundo declarat illud quod querit.
Tercio vtrum malum culpe possit coꝛrumpe re totum bonum.
Quarto vtrum possibile sit esse aliquod pu/rum malum.

Distinctio.xxxv.q.xxxvi.

Utrum omne peccatum consistat in aliquo actu positiuo.
In ista questione quattuoꝛ declarātur.
Primo declarat ipsum quesitum.
Secundo vtrum malū culpe coꝛrumpat po tentias anime.
Tercio vtruꝫ malū sufficienter diuidat i ma lum culpe q malum pene.
Quarto vtrum malum pene possit eē sine ma lo culpe q econuerso.

Distinctio.xxxvij.

Utrum actio peccati in qꝫtū est actio sit a deo effectiue
In ista questione quattuoꝛ declarātur.
Primo vtrum cum deus aliquid agit ad ex/tra actio sua transiens differat a sua actione imanente.
Secundo vtrum vniuersaliter loqndo actio sit in agente vel in patiente.
Tercio declaratur illud quod queritur
Quarto dato q deus sit causa actionis pecca ti vt actio est. vtrum ex hoc deus sit causa peccati.

Distinctio.xxxviij.

Utrum volūtas ex sua libertate possit simul plures fines intendere.
In ista questione quattuoꝛ declarātur.
Primo vtrum libertas totius regni anime ra tionalis principaliter habeat esse in ipsa vo luntate.
Secūdo vtrum volūtas vnico suo actu libe/re tēdat in finē q in ea que sunt ad finē.
Tercio vtrum bonitas talis actus sumat̄ pn cipaliter a fine.
Quarto declarat̄ principale quesitum.

Distinctio.xxxix.

Utrum peccatum magis ppie dicatur esse i intellectu vel in voluntate.
In ista questione quattuoꝛ declarātur.
Primo distinctio potentiarum anime.
Secundo in qua potentia proprie habeat eē peccatum.
Tercio quid sit synderesis.

UVA. BHSC. IyR_066

Tabula tercii libri

Quarto quid sit conscientia.

Distinctio.xl.7.xli.

Utrum aliquis actus sic indifferēs possit eē q̄ neq; bonus sit neq; malus.

In ista questione quattuor declarātur.

Primo vtrum aliquis actus simul possit eē bonus 7 malus.

Secūdo declaratur ipsum quesitum.

Tercio vtrum omnis actus infideliū sit peccatum.

Quarto vtr̄ omne pcm̄ sit voluntarium.

Distinctio.xlij.

Utrum actus interior a voluntate elicitus. 7 actus exterior a voluntate imperatus. puta concupiscere rem alienam. 7 fm illam cōcupiscentiam de facto furari sint duo peccata vel vnum tm̄.

In hac questione quattuor declarātur.

Primo declarat ipsum quesitum.

Secundo vtrū conuersio 7 auersio sint duo peccata.

Tercio vtrum transeunte actu peccāti remaneat in anima reatus peccati.

Quarto vtrū vicia capitalia 7 quecunq; alia vicia specie distinguantur.

Distinctio.xliij.7.xliij.

Utrum aliquod peccatum sit simpliciter irremissibile.

In ista questione quattuor declarātur.

Primo vtrum sit aliquod peccatum in spiritum sanctum.

Secundo vtrum huiusmodi peccatum sit irremissibile.

Tercio vtr̄ ois potētia peccādi sit a deo.

Quarto vtrum omnis potentia dominandi sit a deo.

Iuliquestio

num tercij scripti Thome de argentina.

Distinctio prima.

Utrum filius dei humanam naturaz assumpsisset: dato q̄ homo sine omni peccato i ista tu innocētie pmansisset.

In ista questione quattuor declarātur

Primo vtr̄ possibile sit psonam diuinā assumere naturā creatā in suppositi vnitatem.

Secundo vtrum talis assumptio seu incarnatio fuerit solitarie terminata ad personaz filij absq; hoc q̄ terminaret ad psonas pris 7 spiritussancti.

Tercio vtrum rōne huius incarnatiōis in xpo dei filio fuerint plura esse.

Quarto declarat p̄cipaliter quesitū.

Questio.ij.

Utrum plures diuine psone possint assumere vnam naturam creatam.

In hac questione quattuor declarātur.

Primo vtruz pater 7 spūssanctus potuerint humanā naturam assumere.

Secundo vtruz filius potuerit eā assumere nō assumētibus patre 7 spūsancto.

Tercio vtrum eadez humanitas numero potuerit assumi a pluribz diuinis psonis.

Quarto vtr̄ plures hūanitates numero differētes possint assumi ab eadē psona.

Distinctio.ij.

Utrum persona diuina possit assumere naturam irrationalem.

In hac questione quattuor declarātur.

Primo declarat illud quod querit.

Secundo vtrum possibile sit naturam rationalem assumptā nō habere opationem supnaturalem. puta nō frui deo.

Tercio vtrum verbū incarnatū verbū assumpserit mediante anima.

Quarto vtrum huiusmodi caro prius fuerit i virgine organizata q̄ a verbo dei assumpta.

Distinctio.iij.

Utrum virgo gloriosa que a deo fuit preelecta vt filium dei conciperet fuerit concepta i originali peccato.

In hac questione quattuor declarātur.

Primo vtr̄ beata virgo contraxerit peccatuz originale in sua conceptione.

Secundo vtrum contraxerit aliquod pcm̄ actuale in sua conuersatione.

Tercio de prima virginis sanctificatione

Quarto de secunda sanctificatione quā recepit in xpi conceptione.

Distinctio.iiij.

Utrum virgo Maria sit vera 7 naturalis mater ihesu christi.

In hac questione quattuor declarātur.

Primo vtrū conceptio xpi possit dici aliquo modo naturalis.

Secundo vtrum in tali conceptione vel etiam in fetus vsq; ad sui complementum p motiōe virgo aliquo modo se habuerit actiue.

Tercio declarat illud quod querit.

Quarto vtrū spūssanctus vere possit dici pater ihesu xpi.

Distinctio.v.

UVA. BHSC. IyR_066

Tabula tercii libri

Utrum vnio humane nature cū verbo differat ab assumptione qua assumitur a verbo.
In hac questione quattuor declarātur.
Primo vtruz deus possit assumere humanā naturam sine quantitate z sine quibuscunqz aliis accidentibus corpis humani.
Secundo vtrū natura diuina possit assumere naturam humanam.
Tercio vtrum in christo facta sit vnio in natura.
Quarto declarat illud quod questio querit.

Distinctio. vi. z. vij.

Utrū in xpo sint duo suppositā.
In hac questione quattuor declarātur.
Primo vtrum suppositum z natura in creaturis realiter differant.
Secūdo declarat illud quod queritur.
Tercio vtrum hec ppositio sit vera. deus factus est homo.
Quarto vtrum hec sit vera. deus est homo.

Distinctio. viij.

Utrum in christo sint due filiationes.
In ista questione quattuor declarātur.
Primo vtrum in christo sint ponēde due naturitates.
Secūdo vtrum due filiationes reales.
Tercio vtrum xps sit duo filij.
Quarto vtrum natura humana christi debeat dici nata.

Distinctio. ix. z. x.

Utrum christus fm qd homo sit adorandus adoratione latrie.
In hac questione quattuor declarātur.
Primo declarat illud quod querit.
Secūdo vtrum christo fm qd homo sit exhibendus honor dulie.
Tercio vtrum xpus fm qd homo sit filius dei adoptiuus.
Quarto vtrum christus fm qd homo est fuerit ab eterno pdestinatus.

Distinctio. xi.

Utrū hec propositio sit vera. christus est creatura.
In ista questione quattuor declarātur.
Primo vtrum productio creaturarum necessario presupponat emanationem diuinarū personarum.
Secūdo vtrum hec propositio sit concedenda. filius dei est creatura.
Tercio vtruz hec sit simpliciter z absolute cōcedenda. xps est creatura.
Quarto vtrum hec sit concedenda. xpus fm qd homo est creatura.

Distinctio. xij.

Utrum xps possit peccare.
In hac questione quattuor declarātur.
Primo vtruz deus sit vel esse possit causa peccati.
Secundo vtrum christus possit vel potuerit actualiter peccare.
Tercio supposito qd non vtrum in christo sit potentia peccandi.
Quarto supposito p impossibile qd xpus mortaliter peccaret vtrum posset damnari.

Distinctio. xiij.

Utrum in xpo fuerit gratie plenitudo.
In hac questione quattuor declarātur.
Primo vtrum gratia existēs in christo sit creata.
Secundo declarat illud quod queritur.
Tercio vtrum hmōi gratia fuerit infinita
Quarto vtrum talis gratia fuerit christo naturalis.

Distinctio. xiiij.

Utrum pter creaturarum cognitōem in verbo siue in diuina essentia christus habuerit creaturarum noticiam in ppio genere.
In hac questione quattuor declarātur.
Primo vtrum anima xpi immediate z nude videat essentiam diuinam.
Secundo vtrum clarius z perfectius videat eam qz angeli beati.
Tercio vtrum anima xpi videdo diuinā essentiā videat oīa q naturaliter relucēt in ea.
Quarto declarat principale quesitum.

Distinctio. xv. z. xvi.

Utrum in xpo cuz dolore passionis simul fuerit gaudium beate fruitionis.
In hac questione quattuor declarātur.
Primo vtrum anima christi vere fuerit passibilis.
Secundo declaratur illud quod querit.
Tercio vtrum christus sic fuerit passibilis qd habuerit necessitatem moriendi.
Quarto vtrum cum ista necessaria mortalitate simul esse potuerit in corpe christi aliq dos corporis glorioſi.

Distinctio. xvij. z. xviij.

Utrum in xpo sint plures voluntates.
In hac questione quattuor declarātur.
Primo vtrum in christo sint plures voluntates.
Secundo vtrum christi humana voluntas vnqz dissenserit a diuina.
Tercio vtruz christus mereri potuerit fm voluntatem humanam.

UVA. BHSC. IyR_066

Tabula tercii libri

Quarto vtrum sibi vel nobis meruerit.

Distinctio.xix.q.xx.

Utrum omnes homines per christi passionem habuerint sufficientem ab omni malo liberationem.

In hac questione quattuor declarãtur.

Primo vtrum p passionem christi sufficienter simus liberati a malo culpe.

Secundo vtrum a malo ipsius pene.

Tercio vtrũ alter modus nostre liberationis q̃ p passionem xpi fuerit conueniens.

Quarto vtrũ alter modus fuit possibilis.

Distinctio.xxi.q.xxij.

Utrum non obstante morte christi qua anima fuit separata a corpore.anima et corpus christi remanserint vnita deitati seu persone verbi.

In hac questione quattuor declarãtur.

Primo declaratur principale quesitum.

Secundo si corpus christi diu mansisset ab anima separatum fuisset incineratũ ad modum aliorum corpor.

Tercio vtrum christus in triduo mortis fuerit verus homo.

Quarto vtrum post mortem descenderit ad infernum.

Distinctio.xxiij.

Utrum fides sit habitus virtuosus.

In hac questione quattuor declarãtur.

Primo in vniuersali quid sit habitus.

Secundo vñ generet siue ꝓcedat habitus.

Tercio vtrũ necessario indigemus habitib⁹. q ad quid deseruiũt nobis habitus.

Quarto declarat principale quesitum.

Distinctio.xxiij.q.xxv.

Utrum fidei possit subesse falsum.

In hac questione quattuor declarãtur.

Primo quid sit obiectum fidei.

Secũdo declarat ipsum quesitum.

Tercio quot q qui sint articuli fidei.

Quarto de fide requisita tempore legis nature q mosaice.

Distinctio.xxvi.

Utrum spes subiective sit i superiori parte anime.

In hac questione quattuor declarãtur.

Primo vtrum spes sit virtus distincta a fide q charitate.

Secundo in quo sit subiective.

Tercio vtrum maneat in anima post finem istius mortalis vite.

Quarto declarantur aliqua de ipsius spei fructu q vtilitate.

Distinctio.xxvij.q.xxviij.

Utrum charitas sit virtus.

In hac questione quattuor declarãtur.

Primo declarat principale quesitum.

Secundo vtrum charitas seu dei dilectio habeat modum.

Tercio vtrum creature irrationales sint diligende ex charitate.

Quarto vtrum demones seu q̃cũq̃ creature peccatrices sint diligende ex charitate.

Distinctio.xxix.q.xxx.

Utrum recto ordine charitatis teneamur deum sup omnia diligere.

In ista questione quattuor declarãtur.

Primo vtrum aliquis ordo attendendus sit in ipsa charitate.

Secũdo declarat principale quesitum.

Tercio vtrum inimici sint diligendi.

Quarto de quãtitate meriti q̃ consequi poterimus ex dilectione inimicor.

Distinctio.xxxi.q.xxxij.

Utrum existens in charitate possit amittere charitatem.

In hac questione quattuor declarãtur.

Primo declaratur questum.

Secũdo supposito q aliquis amittat charitatem vtq ꝓpter hoc deleat de libro vite.

Tercio vtrũ charitas et cetere virtutes theologice maneãt vel excidant in patria.

Quarto vtrum deus omnia que sunt extra se equaliter diligat.

Distinctio.xxxiij.

Utrũ virtutes morales maneãt in patria

In hac q̃one quattuor sunt videnda.

Primo videndũ est de virtutũ moraliũ ortu q generatione.

Secundo de earum distinctione.

Tercio de earum consistentia.puta vtruz virtus consistat in medio.

Quarto ꝺ virtutũ pmanentia iuxta illud qꝺ querit in ꝓpolito.

Distinctio.xxxiij.q.xxxv.

Utrum dona spũssancti magis respiciant vitã actiuam q̃ vitam contemplatiuam.

In hac questione q̃ttuor sunt videda.

Primo videndũ e de donis spũssancti fm se.

Secũdo companda sunt dona ad virtutes. fructus q beatitudines.

Tercio videndũ est de quesito.

Quarto vtrum vita actiua sit eminentior et pfectior contemplatiua vel econuerso.

Distinctio.xxxvi.

Utrũ oes virtutes morales sint connexe.

UVA. BHSC. IyR_066

Tabula quarti libri

In ista questione quattuor declarātur.
Primo declarat ipsum quesitum.
Secundo vtrū virtutes theologice sint cō/nexe.
Tercio vtrum dona sint ɔnexa.
Quarto vtr̄ vicia seu pctā sint ɔnexa.

Distinctio.xxxvij.ꝛ.xxxviij.

Utrum omne mendacium sit contra dei pre/ceptum.

In hac questione quattuor declarātur.
Primo ꝓpter quid lex sit posita.
Secundo quot sunt legis diuine p̄cepta
Tercio quid sit mendacium.
Quarto vtrum omne mendacium sit morta le peccatum.

Distinctio.xxxix.ꝛ.xl.

Utrum omne iuramentū sit pctm̄.

Hic quattuor sunt videnda.
Primo videndū est de eo quod querit.
Secundo vtrum omne iuramentum sit ser/uandum.
Tercio vtrum omne periuriū sit mortale pec catum.
Quarto vtrum in lege mosaica fuerit ꝓhibi ta mala ɔcupiscentia.

Itu li questio

t num quarti scripti Thome de Argentina.

Distinctio.i.questio.i.

Utrum sacramenta noue legis habeant in se virtutē seu potentiā creatiuā.

In hac questione quattuor declarātur.
Primo vtrum potentia creandi sit cōmuni/cabilis creature.
Secundo dato ꝙ nō.vtrum creatura possit coopari creatori in ope creationis.
Tercio vtruz gratia sacramentalis habeat eē ꝑ creationem.
Quarto ex his declarat illud qd̄ querit

Questio ij.

Utrum sacramentum sit diffinibile.

In hac questione quattuor declarātur.
Primo de sacramenti diffinitione.
Secūdo de sacramentoꝝ instirutione.
Tercio de eorum ex quibus consistunt sacra menta explicatione.
Quarto de sacramentorum veterum ꝛ nouo rum distinctione.

Questio.iij.

Utrum sacramētū circūcisionis habuerit ef/ficaciā ad tollendū originalē culpā.

In hac questione quattuor declarātur.
Primo que fuerunt de integritate circumci/sionis.
Secundo declarat illud qd̄ questio querit.
Tercio vtrum circūcisio habuerit efficaciaz ad conferendū gratiā.
Quarto de modo cessationis ipsius circumci sionis.

Distinctio.ij.questio.i.

Utrum sacramenta noue legis habeant in se aliquam spiritualem virtutem ipsis forma liter inherentem.

In ista questione quattuor declarātur.
Primo vtrum sacramēta noue legis sint cau sa gratie.
Secundo vtr̄ ratione hui⁹ causalitatis ne/cesse sit ponere aliquā virtutē spūalem sacra mentis formaliter inherentem.
Tercio de tempore institutionis sacramento rum noue legis.
Quarto de numero eorū ꝛ sufficientia.

Questio.ij.

Utrum baptism⁹ Johis fuerit sacramentū.

In hac questione quattuor declarātur
Primo vtrum baptismus Johannis contu lerit gratiam.
Secundo vtrū gratia sacramētalis ꝛ gratia virtutū sit eadē realiter.
Tercio declarat illud quod querit.
Quarto vtrū baptizati baptismo Johis fue rint rebaptizandi baptismo xp̄i.

Distinctio.iij

Utrum vocalis verborum expressio sit de ne/cessitate baptismi.

In ista questione quattuor declarātur.
Primo quid sit baptismus.
Secundo que forma verborū requirat i ba/ptismo. Et ꝑ idem patet ad illud quod hic principaliter querit.
Tercio videndū est vtrum quelibet mutatio facta circa verba in baptismo requisita im/pediat sacramentum.
Quarto de materia baptismi.

Distinctio.iiij.

Utrum effectus baptismi equaliter conueni at om̄ibus baptizatis.

In hac questione quattuor declarātur.
Primo quid hic in proposito dicatur res sa/cramenti.
Secundo qui sint hi qui recipiunt sacramē tum ꝛ rē sacramenti.
Tercio qui sint hi qui recipiunt sacramentū ꝛ nō rem sacramenti.

UVA. BHSC. IyR_066

Tabula quarti libri

Quarto qui recipiunt rem sacramenti ꝛ non sacramentum. Et ex his patebit principale quesitum.

Distinctio.v.

Utrum ex malicia baptizantis impediat baptismi sacramentum.

In hac questione quattuor declarãtur.

Primo declaratur quesitum.

Secundo vtrum non habens ordinem possit baptizare.

Tercio a quo baptismus habeat efficaciam.

Quarto vtrum christus potuerit ministris tradere potestatem dimittendi peccata.

Distinctio.vi.

Utrum baptizata muliere pregnãte puer existens in vtero recipiat characterem.

In ista questione quattuor declarãtur.

Primo de charactere quid sit in se entitative

Secũdo in quo sit subiective.

Tercio a quo sit effective.

Quarto declarat quesitum principale.

Distinctio.vij.

Utrũ sacramento confirmationis cõferatur gratia ipsi confirmato.

In ista questione quattuor declarãtur.

Primo declaratur illud quod queritur.

Secũdo vtrum sacramento confirmatõnis imprimatur character ipsi confirmato.

Tercio quis sit idoneus minister isti⁹ sacramenti.

Quarto videndum est de necessitate istius sacramenti. scz vtrum eius susceptio sit necessaria ad salutem.

Distinctio.viij.

Utrum eucharistia sit dignissimum sacramentum.

In ista questione quattuor declarãtur.

Primo de istius sacramenti institutione.

Secundo de eius forma ꝛ consecratione.

Tercio de eius sumptione ꝛ dispensatione

Quarto de eius eminentia ꝛ dignificatione.

Distinctio.ix.

Utrum mortalis peccator sumens sacramentum eucharistie peccet mortaliter.

In hac questione quattuor declarãtur.

Primo vtrum mortalis peccator non contritus nec confessus sumens istud sacramẽtũ vere sumat corpus christi.

Secundo vtrum isto modo sumens peccet mortaliter.

Tercio vtrum vere contritus anteq̃ sit confessus possit sine peccato sumere istud sacramentum.

Quarto vtruz sacerdos peccet mortaliter dãdo istud sacramentum ei quem scit temerarie et sine contritione esse in mortali peccato

Distinctio.x.questio.i.

Utrum corpus christi simul possit esse ĩ pluribus locis.

In ista questione quattuor declarãtur.

Primo vtrum corpus christi possit simul eẽ in pluribus locis localiter.

Secundo vtrum possit simul esse in pluribꝰ locis sacramentaliter.

Tercio vtrum in vno loco localiter. et in alio sacramentaliter.

Quarto vtruz humana cognitione possit cognosci ibi esse vbi est sacramentaliter.

Distinctio.x.questio.ij.

Utrum corpus christi sub speciebus panis realiter contineatur.

In hac questione quattuor declarãtur.

Primo vtrum corpus christi realiter cõtineatur sub predictis speciebus.

Secundo vtrum sub ꝓpria sua quantitate ibi contineatur.

Tercio vtrum sub qualibet particula hostie vere habeat esse totum corpus xpi.

Quarto vtz ad motũ hostie vere moueatur corpus xpi.

Distinctio.xi.questio.i.

Utrum conuersio qua panis ꝛ vinum conuertuntur in corpus ꝛ sanguinem xpi sit subita vel successiua.

In ista questione quattuor declarãtur.

Primo vtruz virtute diuina quelibet res possit in quamlibet rem conuerti.

Secundo dato ꝙ non. vtrum in isto sacramento substantia panis conuertatur in corpus christi.

Tercio declaratur ipsum quesitum.

Quarto quibus nominibꝰ ista cõuersio congruentius exprimatur.

Questio.ij.

Utrum eucharistia sit vnum sacramentum.

In ista questione quattuor declarãtur.

Primo que sit debita materia conuertenda ĩ corpus xpi. ꝛ que in sanguinem.

Secũdo declaratur principale quesitum.

Tercio vtrum sub vtraq̃ specie panis scz et vini istud sacramentum sit tradendũ populo xpiano.

Quarto vtrum sub vtraq̃ specie christus in cena sumpserit seipsum. ac tradiderit omnibus suis discipulis.

Distinctio.xij.questio.i.

UVA. BHSC. IyR_066

Tabula quarti libri

Utrū in isto bñdicto sacramento virtute diuina accidētia subsistāt sine subiecto.

In ista questione quattuor declarātur.

Primo vtrum diuina virtute omne accidēs possit esse sine subiecto.

Secundo vtr omnia accidētia in eucharistia apparētia de facto sint sine subiecto.

Tercio vtr talibus accidentibus sine subiecto existentibꝫ ꝙueniat aliqua actio.

Quarto vtrum hmōi accidētia possint in oēm actionem in quam naturaliter potuerūt qñ in suis subiectis fuerunt.

Questio.ij.

Utrū accidentia panis ⁊ vini in eucharistia existentia sint corruptibilia.

In ista questione quattuor declarātur.

Primo vtr ista accidētia sint corruptibilia.

Secundo vtrum aliqua substantia generetur existis accidentibus quando ipsa corrumpuntur.

Tercio videbit quid sit illud qđ frangit qñ hostia diuidit vel masticat.

Quarto posito ꝙ aliquis liquor in calicē bñdictū fundat. declarat vtrum talis liqr accidentibus vini misceatur.

Questio.iij.

Utrum vtile vel expediēs sit homi freqnter accedere seu sumere istud sacramentū.

In ista qōne quattuor sunt videnda.

Primo de istius sacramēti vtilitate existente in pctōrum delectione.

Secūdo de eiusdē sacramēti vtilitate existente in virtutū pfectione.

Tercio vtrum homo sine pctō ad istud sacramentū omni die possit accedere.

Quarto vtrum hō sine pctō ab isto sacramēto possit semp abstinere.

Distinctio.xiij.

Utrum sacerdote defectuoso dicēte verba cōsecrationis cū intētione ꝙsecrādi substantia panis vere ꝙuertat in corpus christi.

In hac questione quattuor declarātur.

Primo quid intelligat noīe corpis qñ suba panis dicit ꝙuerti in corpus xpi.

Secundo de principali quesito.

Tercio vtrum ordo sacerdotalis sit de necessitate consecrationis.

Quarto vtrum intentio consecrandi necessario requiratur ad hoc vt sacerdos conficiat istud sacramentū.

Distinctio.xiiij.

Utrum penitentia sit virtus moralis.

In ista qōne quattuor sunt videnda.

Primo de eo quod queritur.

Secundo de subiecto penitentie puta i quo habeat esse subiective.

Tercio de penitentie iteratione. vtruz. s. vera pnīa possit iterari.

Quarto videndū est que sit causa penitētie. ⁊ qui sint effectus penitentie.

Distinctio.xv.

Utrum hō carens charitate possit satisfacere deo de aliquo mortali peccato.

Hic quattuor sunt videnda.

Primo vtrum de peccato mortali homo possit satisfacere.

Secundo de mō satisfaciendi. ⁊ p hoc etiaz patebit ad principale quesitum.

Tercio de ptibus satisfactionis

Quarto de necessitate restitutōis. puta vtruz ad veritatē pnie requirat necessario restitutio rei aliene iniuste detente.

Distinctio.xvi.

Utrū contritio: confessio et satisfactio sint ptes penitentie.

Hic quattuor sunt videnda.

Primo quō compūctio: cōfessio ⁊ satisfactio sint ptes sacramentalis pnīe.

Secundo de circūstantijs de quibꝫ penitēs tenet specialiter penitere.

Tercio de impedimentis vere penitentie a q̄bus debet penitens cauere.

Quarto vtrum verum penitentē de peccatis venialibus necesse sit dolere.

Distinctio.xvij.q.i.

Utrum dolor contritionis ꝺ necessitate salutis requisitus in sacramēto pnīe debeat esse maior omni altero dolore.

In hac questione quattuor declarātur.

Primo quid sit contritio.

Secundo vtruz de quolibet mortali pctō sit habenda specialis contritio.

Tercio declarat principale quesitū.

Quarto vtrum confessio soli deo facta sufficiat ad salutem.

Questio.ij.

Utrum homo de necessitate salutis teneatur ꝑfiteri omnia peccata sua.

In ista questione quattuor declarātur.

Primo declarat principale quesitū.

Secundo quo iure teneamur ad ꝑfessionez peccatorz.

Tercio cui facienda sit confessio.

Quarto quotiēs ⁊ quo tpe sit facienda.

Distinctio.xviij.

Utrū potestas clauiū se extēdat ad remissiōz

UVA. BHSC. IyR_066

Tabula quarti libri

culpe ⁊ pene.
In ista questione quattuor sunt videda.
Primo videdū ē de clauibꝫ ecclesie ꝑm se.
Secundo quō potestas hmōi clauiuꝫ se habeat ad ablationem pene.
Tercio quō se habeat ad remissionē culpe.
Quarto qr remissio culpe nō ꝓt fieri sine infusione gre. ideo videndū ē vtr infusio gratie ⁊ remissio culpe sint simul in eodē instanti.

Distinctio. xix.

Utrum soli sacerdotes habeāt ptātē clauiū.
In hac qōne quattuor sunt videnda.
Primo vtruꝫ aliquis nō sacerdos habeat claues ecclesie.
Secūdo vtrum quilibet sacerdos habeat huiusmodi claues.
Tercio vtrum claues possint tolli ab eo qui habet eas.
Quarto gra ꝑmi argumēti videbunt aliqua circa excōicatōis sniam ⁊ eius absolutōem

Distinctio. xx

Utrum aliqs sit absolutus ab oīmi pena purgatorij qñ compleuit pniam a sacerdote sibi impositā ꝑ oīmbꝫ pctis suis. supposito qꝺ nō inūxerit sibi ꝺdignā pniam.
In hac qōne quattuor sunt videnda.
Primo videdū ē vtr hō i extremo mortis articulo possit vere ⁊ merito de penitere.
Secūdo vtr vn⁹hō ꝑ altero possit satisfacere
Tercio de principali quesito.
Quarto vtrum ꝑ indulgentias a papa vl ab epis largitas homo possit purgatoriū suuꝫ extinguere absqꝫ alia satisfactione.

Distinctio. xxi.

Utrum sacerdos illud quod scit ꝑ ꝺfessionē teneatur in omni casu sub secreto tenere.
In ista qōne quattuor sunt videnda.
Primo videndū est de principali quesito.
Secūdo ad qd valeat generalis cōfessio.
Tercio videda sunt aliq de igne purgatorio.
Quarto quomodo aliqua peccata remittunt in alio mundo.

Distinctio. xxij.

Utrum pctā dimissa ꝑ pnie sacrm redeant ꝑpter ingratitudinē recidiuantis post hmōi dimissionē in aliquod mortale pctm.
In ista questione quattuor declarātur.
Primo vtrum pctā dimissa ꝑ pniam redeāt quo ad culpā recidiuante ipso penitēte.
Secundo vtrum redeant quo ad penam
Tercio ꝺato qꝺ aliquo mō redeant. vtrum cā hmōi reditionis sit ingratitudo.
Quarto quid sit sacramentū ⁊ quid res sacramenti in penitētie sacramento.

Distinctio. xxiij.

Utrum extrema vnctio sit sacramentum.
Hic quattuor sunt videnda.
Primo videndū est de ꝓncipali quesito.
Secundo de causis extreme vnctionis.
Tercio de eius effectibus.
Quarto de eius ordinata dispensatione.

Distinctio. xxiij.

Utrum ordo sit sacramentum.
In ista questione quattuor sunt videda.
Primo videndū est de ordine q̄tum ad suā diffinitōem ⁊ quidditatem.
Secundo q̄tū ad suā distinctōꝫ ⁊ pl'alitatē
Tercio q̄tū ad suā actōem ⁊ virtuositatē.
Quarto quantū ad suam perfectionem ⁊ dignitatem.

Distinctio. xxv.

Utrum ordinator exigens pecuniaꝫ ab ordinatus sit simoniacus.
Hic quattuor sunt videnda.
Primo videndū ē de ordinatoris ptāte.
Secundo ꝺ aliquor ordinātiū inhabilitate
Tercio de ordinādoꝝ qualitate.
Quarto gratia queliti videnda sunt aliqua de simoniaca pravitate.

Distinctio. xxvi.

Utrum matrimonium sit sacramentum?
Hic quattuor sunt videnda.
Primo de principaliter quesito in ista questione.
Secundo de matrimonij institutione.
Tercio de eius obligatione. puta vtrum quilibet homo de necessitate p̄cepti teneatur ad contrahendū matrimoniū.
Quarto videbit de mr̄imonij significatione

Distinctio. xxvij. ⁊. xxviij.

Utrum post contractum matrimoniū ꝑ consensum sufficienter expressum: vnus ꝺiugū inuito altero possit intrare religionem.
Hic quattuor sunt videnda.
Primo quid sit matrimoniū.
Secundo qualis sit ille cōsensus qui efficit matrimoniū.
Tercio de eo qꝺ ē hic ꝓncipaliter quesitū.
Quarto vtruꝫ septennium. id est tempus septem annorum sit necessario requisitum ad sponsalia contrahendū.

Distinctio. xxix. ⁊. xxx.

Utr coactōe volūtatis mr̄imoniū impediat
Hic quattuor sunt videnda.
Primo vtr mr̄imoniū impediat violēta coactōe
Secundo vtr pr̄ possit de iure ad ꝺhendum

UVA. BHSC. IyR_066

Tabula quarti libri

matrimoniū cogere filium vel filiam existē/
tem in eius potestate.
Tercio vtrum matrimonium impediat frau
dulenta deceptione.
Quarto ꝓpter dicta magistri in littera sunt
aliqua videda circa matrimoniū quod ha/
buit Joseph cū virgine Maria.

Distinctio.xxxi.

Utrū actus ꝯiugalis cōcubitus sufficienter
excusetur a ꝑccato ꝑ tria bona coniugū que
magister assignat in littera.
In ista qōne quattuor sunt videnda.
Primo videndum est vtruz ista tria bona .s.
fides: proles ⁊ sacramentū sint de matrimo
nij necessitate.
Secundo vtrum p hec tria bona sufficienter
excusetur actus carnalis copule.
Tercio vtz his tribꝰ bonis assistētibus actus
carnalis copule sit meritorius.
Quarto vtrum p̄dictis bonis deficientibꝰ iā
dictus actus semp sit demeritorius.

Distinctio.xxxij.⁊.xxxiij.

Utrum nō obstante matrimonio cōsumma
to vnus coniugū absq; licentia alterius pos
sit iuste vouere continentiā.
In ista questiōe q̄ttuor sunt videnda.
Primo vtrum reddere debitum exigenti con
iugi semp sit necessariū.
Secūdo circa principale quesitum.
Tercio videdū de mrimonio antiquoz p̄m
Quarto de ꝯpatione ꝰginitatis ad mrimoniū

Distinctio.xxxiij

Utrum aliquod impedimentū dissoluat ma
trimoniū iam contractum.

Hic quattuor sunt videnda.

Primo de impedimētis mrimonij i generali
Secūdo in speciali de impotētia coeundi.
Tercio de inhabilitate ad cōtrahendū homi
nis furiosi.
Quarto de impedimento accidente ex vicio
hominis incestuosi.

Distinctio.xxxv.⁊.xxxvi.

Utrum sepatis ab inuicem coniugibus cau
sa fornicatōis vnus viuente altero possit ali
bi contrahere matrimoniū.
In ista questione q̄ttuor sunt videda.
Primo videndū ē de principali quesito.
Secūdo dato q ꝯiuges cā fornicationis ab
inuicē sepentur vtz licite valeāt reuniri.
Tercio videda sunt aliq̄ de cōditione seruili.
Quarto de etate puerili.

Distinctio.xxxvij.⁊.xxxviij.

Utrum ordo vel continentie votum impedi
at matrimoniū.

Hic quattuor impedimenta matri
monij sunt videnda.
Primo de impedimento ordinis.
Secundo de impedimento criminis.
Tercio de impedimento voti.
Quarto de impedimēto p̄cedentis coniugij/

Distinctio.xxxix.⁊.xl.

Utrū inter duas psonas infideles infra gra
dum consanguinitatis xp̄iano ꝓhibitū pos
sit esse verum matrimoniū.

Hic quattuor sunt videnda.

Primo quomodo infideles se habeāt ad ma
trimoniū manente eorum infidelitate.
Secundo quomodo se habeant ad mrimo/
nium cessante eorum infidelitate.
Tercio videndum est quid sit ꝯsanguinitas
⁊ de diuersitate suorum graduū.
Quarto vsq; ad quotū gradū impediat mri/
moniū tam fidelium q̄z etiam infideliū.

Distinctio.xli.⁊.xlij.

Utrum affinitas impediat matrimoniū.

Hic videndum est de quattuor.

Primo de publice honestatis iusticia quid
sit in se.et vtrum valeat matrimonium im/
pedire.
Secundo de affinitate quid sit in se.et vtruz
valeat matrimoniū impedire.
Tercio de spūali cognatione quid sit in se.et
vtrum valeat matrimonium impedire.
Quarto de legali cognatione quid sit in se.et
vtrum matrimonium valeat impedire.

Distinctio.xliij.

Utrum ꝑm naturalem cursum nature q̄ñq;
resurrectio hominū mortuoz sit futura.

Hic quattuor sunt videnda.

Primo vtrum resurrectio mortuorum sit pos
sibilis.
Secundo vtruz ad hoc sufficiat virtus siue
potentia naturalis.
Tercio vtrum homo resurgens sit idem nu/
mero qui fuit primo.
Quarto vtrum resurrectio fiat successiue vel
subito.

Distinctio.xliiij.

Utrum resurgat in homine totum quod est
de veritate siue corꝑalis nature.

Hic quattuor sunt videnda.

Primo videdū ē de principali quesito.
Scdo de damnatorum loco.
Tercio de eorum corꝑali supplicio.
Quarto de spūali. puta de pena ipsius anime
quam patit in inferno.

UVA. BHSC. IyR_066

Tabula quarti libri

Distinctio.xlv.

Utrũ suffragia viuoꝝ ꝓsint aĩabꝫ defũctorũ.

In ista questione q̃ttuor sunt vidẽda.

Primo vtrum animabꝫ defunctoꝝ conueniant aliqua corpalia habitacula.

Secũdo qualia sint ista habitacula. ⁊ ĩ quibus mũdi partibus sint situata.

Tercio vtrum defunctis prodesse valeant viuorum suffragia.

Quarto vtrum sancti cognoscant nostras p̃ces seu rogamina.

Distinctio.xlvi.

Utrum in deo sit misericordia ⁊ iusticia.

Hic quattuor sunt videnda.

Primo de iusticia dei ꝑm se.

Secundo de eius misericordia.

Tercio de distinctione vnius ab altera.

Quarto vtruꝫ in omni dei opere sit misericordia ⁊ iusticia.

Distinctio.xlvij.

Utrum solus christus iudicaturus sit in extremo iudicio.

Hic quattuor sunt videnda.

Primo videnduꝫ est qui ĩ extremo iudicio se habeant actiue.

Secundo qui passiue.

Tercio qualiter angeli se habeant in predicto iudicio discussiue.

Quarto quomodo respectu mundi ignis se habeat purgatiue.

Distinctio.xlviij.

Utrum completo extremo iudicio ĩ celestibꝫ corporibus fiat aliqua realis alteratio.

Hic quattuor sunt videnda.

Primo videndũ est sub qua forma christus apparebit in iudicio.

Secundo de ipsius iudicij locali spacio.

Tercio de eiusdem iudicij temporali momento. puta vtrum possit ab aliqua creatura sciri certa hora illius iudicij.

Quarto de quesito principali.

Distinctio.xlix.questio.i.

Utrum quattuor sint dotes corpis gl̃ificati.

Hic quattuor sunt videnda.

Primo de corpis glorificati claritate.

Secundo de eius impassibilitate.

Tercio de eius agilitate.

Quarto de eius subtilitate.

Questio.ij.

Utrum beati nude videant diuinã eẽntiam

Hic quattuor sunt videnda.

Primo vtrum ad visionem nudam diuine essentie necessario requiratur in vidente habitus luminis glorie disponens ipsum ad hmõi visionem.

Secundo de principali quesito.

Tercio vtrum omnes beati equaliter videãt diuinam eẽntiam.

Quarto vtrum aliquis beatus videat om̃ia visibilia in diuina eẽntia.

Questio.iij.

Utrum beatitudo animaꝝ post resumptiõꝫ suorum corporum sit maior q̃ꝫ fuerit añ huiusmodi resumptionem.

Hic quattuor sunt videnda.

Primo quid sit beatitudo.

Secundo in cuius potentie actu principalius consistat beatitudo.

Tercio vtrum beatitudo naturaliter cadat ĩ cuiuslibet hominis desiderio.

Quarto de principali quesito.

Distinctio.l.questio.i

Utrum anima humana a corpore separata intelligat ea que fiunt in hoc mundo.

Hic quattuor sunt videnda.

Primo vtꝝ anima separata aliquid intelligat.

Secundo vtrum intelligat ꝑ speciez ab actu realiter differentem.

Tercio de principali quesito.

Quarto vtrum damnati videant gloriã existentiũ in celesti paradiso.

Questio.ij.

Utrum aliquo modo sit possibile ꝙ idez hõ simul sit beatus ⁊ damnatus.

Hic quattuor sunt videnda.

Primo premittitur vna distinctio.

Secundo ostenditur sub quo membro istius distinctionis questio ꝓposita ad p̃sens est tractanda.

Tercio recitant̃ conclusiones quas circa istã materiã posuit quidã venerabilis dñs ⁊ magister in p̃mo suo p̃ncipio sn̄iarum.

Quarto auctor p̃sentis libri ostendit q̃d gratia disputationis econtrario tenuit cũ ĩ sententijs principiauit.

UVA. BHSC. IyR_066

UVA. BHSC. IyR_066

UVA. BHSC. IyR_066

Prologus

Acutissimi materi

arū theologicaliū resolutoris Thome de Argētina ꝓuincie generalis ordinis heremitaꝝ sācti Augustini scꝑtū libroꝝ sīgularum feliciter incipit.

Edit abyssus vocē sīā Abacuch. iij. Gloriosus doctor Augustinus diuine nature sup nā dignitatem. ⁊ rōnalis creature eternā felicitatē ꝑsiderans. viij. de ci. dei. ca. vij. sic ait. Nō ita creatus ē vt ꝑ id quod i eo ꝑcellit attingat ad illd qđ cūcta ꝑcellit. i. vnū verū optimū. sine q̄ nulla natura subsistit. nulla doctrina istruit. nullus vsus expedit. Ipse querat vbi nobis secura sunt oīa: ipse cernat vbi nobis certa sunt oīa: ipe diligat vbi nobis recta sunt oīa. Et eandē sīam ꝑfirmās platonicoꝝ testimōio: īmediate seqnti ca. ait sic. Platonici pleriq; dixerūt verū deū esse rerū auctorē: veritatis illustratorē. ⁊ bītudinis largitorē. Hāc eādēve/ritatē tangēs Aug. circa ꝓncipiū libri de cognitōne vere vite sic ait. Profecto naturā rōnalē ad ꝫ solū factā ꝑstat. vt factorē suū verū deū intelligat. intelligēdo diligat. diligendo in eo qđ ē eterna vita eternaliter beate viuat. Ex quib⁹ oibus apte colligit ꝙ vera bītudo aie rōnalis hīi nō pōt: nisi ipsa aia cūcta creata trāscēdens. soli suo creatori tanq̄ sue bītudinis largitori ex intimo cordis affectu finaliter ꝑiūgat. Nūc autez ita ē ꝙ ars docet ⁊ natura silr ꝓstatur. extremū extremo nō ꝑiūgi sine medio. teste etiā. b. Dyo. i đ angelica hierar. Ordinatissima rez distributio lege diuine puidētie sic dinoscit esse dispōsita. ꝙ infima p media reducunt i supma. Cū igit rōnalis aia ⁊ ipsa natura diuina sint i genere intelligibiliū duo extrema maxie a seinuicē distātia. qz hec ē pura potētia. illa aūt actus pur⁹. put in alia facultate eudēt⁹ ꝛectarat. sequit igit necessario ꝙ sine gratioso medio diuinit⁹ ispirato aiam supnaturaliter eleuāte. purā suā potētialitatē actuāte. ꝛp ꝙ ñ potētiā aie obiecto diuino aliqliter ꝑformante. ꝑdictū actū purissimū i sua ꝓpria claritate aia rōnalis nō possit bītifice ꝑ templari. Cōsiderata em aia quo ad sua pura naturalia. tūc ꝓficat illa aplica sīa q̄ de isto actu purissimo đz. q̄ luceꝝ inhabitat inaccessibilē. quē null⁹ hoīm vidit. sed nec videre pōt. i. ad Thi. vi. Propter qđ. b. Aug. i. de tri. c. ij. sic ait. Hūane mētis acies inualida: in tā excellēti luce figi nō valet nisi p iusticiā fidei nutrita vegetet. Nec mirz. qz sicut se hz oculus vespertilionis ad lucē solis. sic se hz aie nostre intellect⁹ ad ea q̄ sunt manifestissima i natura. vt đz. ij. methaphice. Un etiaz Anſ. ꝓslo. xiiij. cāz tāte distātie ⁊ imꝓporcōis ꝑdictoꝝ duoꝝ extremoꝝ inquirēs sic ait Cur đne cur ꝫ q̄ te videre nō possum⁹ sicuti es. tenebrat oculi⁹ infirmitate sua: an reuerberat fulgore tuo? Et rñdet ibidē dicens. Sed certe tenebrat i se ⁊ reuerberat a te. obscuratur sua breuitate: ⁊ obruit tua īmēsitate. vere contrit angustia sua. ⁊ vincit amplitudine tua. Sicut igit aliqs exps in tenebris et caligine qđ visu nō pōt ꝓcipe illud meditāte voce ipsius rei q̄site nitit indagare. Sic aia rōnal car cerali clausa custodia molis corꝑal qđiu pegrinat a đño in hmōi caliginoso ⁊ tenebroso ergastulo. inhabitās domū luteā. ⁊ terrenuz hns fundamētū. cernēs se respectu diuīe claritatis naturali cognitōe deficere ꝑ statu pñtis miserie ipsi sacre theologie firmissime đz inniti tanq̄ voci ꝓprie ei⁹ cui beatifice ꝛesiderat inherere. Sic em p varia sacraꝝ scꝑturarū volumia dilectū suū inq̄rēs q̄si vocē eius iugiter inseqndo. dilectū ita q̄sitū q̄uiscunq; abscōditū i intima abyssō suoꝝ secretoꝝ reuelata tandē facie potent speculari. Nā in tā dicti discursus termino pallio vetustat⁹ ꝛeposito. aia rōnalis dicet id Cant. iij. Inueni quē diligit aia mea. tenui eū nec dimittā donec introducā illū in domū matris mee ⁊ cubiculū genitricis mee. Et bñ dicit i domū mris. i. i domū supne ꝛectat⁹. qz in studio scꝑturaꝝ q̄si in voce exultatōis ⁊ confessionis trāsibit i locū tabernaculi admirabilis vsq; ad domū dei. ps. xli. Rect⁹ igit ordo ad bītudinē pcedědo hic esse videt. vt vox dilecti audiat ꝓmptus i scꝑtura. ⁊ ipse ꝛeniq; videat i diuina sua natura. Quē ordinē videt ipse Job obseruasse. cum vltimo sui libri ca. ait. Auditu auris audiui te. ⁊ nūc oculi⁹ me⁹ videt te. Un ⁊ in tmino vie eterne. i. beatitudine exītes dicere pñt illd ps. Sicut audiuim⁹ sic vidim⁹ in ciuitate dñi ꝛrutū. Sicut em metallū ꝓus ignit ⁊ laxat qz i debitas formas trāsfundat ab artifice. Sic homo studiosus sacre scꝑture ꝛedit⁹

b

UVA. BHSC. IyR_066

ignito dei eloq̃o ꝑus in seipso dz liquefieri. ⁊ inde reuelata dei visiõe i supne dei tatis imaginẽ clarifice trãsformari: vt sic ꝓcedẽter liq̃sa et⁹ veracit dicere possit illud Can. v. Alia mea liq̃facta ẽ: vt dilect⁹ me⁹ locut⁹ ẽ. Et ꝟb seq̃nter trãsformat⁹ dicat cũ apl'o. ij. ad Coz. iij. Nos aũt reuelata facie gl'iaz dñi speculãtes i eandẽ imaginẽ trãsformamur a claritate i claritatẽ.

Ex dict⁹ hucusq; duo ꝓncipal'r habemus Quoz ꝓmũ ẽ q̃ aia rõnal' nõ ꝓt eẽ btã nisi ad aptã dei visiõz fuerit eleuata Scõz ẽ q̃ ad hmõi visiõz nullaten⁹ eleuat. nisi ꝑus vocez dei i scꝑturꝫ fidel'r sequat. Et q; vocẽ ei⁹ audire nõ possum⁹ nisi ipse loquat. iõ ne aia rõnalis a via ꝟitatis ex carẽtia ist⁹ diuine vocꝫ erraret. ſz pot⁹ recto tramite duce dei voce ad vitã eternã mearet. pr̃ mĩaz ⁊ de⁹ tot⁹ ꝟsolatõis pr̃ inquã luminũ a q̃ descẽdit oĩe datũ optimũ ⁊ oĩe donũ pfectũ. cui⁹ vox seu verbũ est lucerna pedib⁹. ⁊ lumẽ semitꝫ cui⁹libet aie fidel'. Dic inquã pr̃ p nra obtinẽda salute ex abysso cordis sui verbũ bonũ eructauit. cũ vocẽ suã scꝑturã. ſ. sacraz patrib⁹ inspirauit. ⁊ nob⁹ i sacro canõe eã cõicauit. Et ꝟ q̃ Abacuch ꝓpha insinuauit cũ dixit. Dedit abyssus vocem suã. vbi. ſ.

Nq̃d verb dupl'r exponẽdis scꝑtura sacri canõis nob⁹ oĩb⁹ in ea studẽtib⁹ ꝓponit dupl'r ꝺmẽdãda. Primo vt vl'r ꝺsiderata i nouo veteriq; testõ spacioſſime dilatata. Scõo vt spãliꝫ ꝺsigta. et a mgro petro i libu⁹ sen. ꝺpẽdio ordinatiſſime ꝺpilata. Quãtũ ad ꝓmũ ad pñs dicẽ possũ q̃ i verb⁹ passũptꝫ ipsa scꝑtura sacra q̃dupl'r ꝺmẽdat. Primo a mũificẽtia copiosa magnifice largitiua. Scõo ab eminẽtia pdigiosa mirifice ꝺtẽtiua. Tercio a luculẽtia generosa clarifice lustratiua. Et q̃rto a pfluẽtia delitiosa mellifice refectiua. Rõe ꝓmi verba sacri eloquij sũt insignita dee ineſtimabil' dignitatꝫ. Rõe scdi sũt custodita tenore ipenetrabil' difficultatꝫ. Rõne tercij sũt expolita splẽdore inobũbrabil' claritatis. Et rõe q̃rti sũt emellita dulcore incõsũmabil' bonitatꝫ. Istoz ꝓ mũ ẽ oĩsiuũ ꝓncipij ipi⁹ sacre scꝑture originaliter pductiui. scdm insinuatiuũ materialiter ſbiectiui. tercij mõstratiuũ formal'r pcessiui ⁊ q̃rtũ exhibitiuũ final'r affectiui. Munificẽtia copiosa magnifice largitiua oĩsiua principij sacri eloquij originalr pductiui notat cũ pmittit. dedit. Eminentia pdigiosa mirifice ꝺtẽtiua insinuatiua ꝓncipij sacri eloquij materialiter ſbiectiui. innuit cũ annectit abyss⁹. luculẽtia generosa clarifice lustratiua mõstratiua ꝓncipij sacri eloquij formal'r pcessiui oĩdit cũ tercio postponit. vocẽ. ſz pfluẽtia delitiosa mellifice refectiua exhibitiua ꝓncipij sacri eloquij finaliter affectiui. intelligit cũ vltio ſbinfert suã.

Dico g̃ ꝓmo q̃ mũificẽtia copiosa magnifice largitiua oĩsiua ꝓncipij sacri eloquij originaliter pductiui notat ibi cũ pmittit dedit Nulla em creatura verã sapiam dare potuit. q; ipsa nõ habuit. teste ipo Job. q̃. xxviij. Sui li. ca. qõem mouet in hũc modũ. Uñ g̃ venit sapia. ⁊ q̃s ẽ loc⁹ intelligẽtie. Et rñdẽs immediate dicit. Abscõdita ẽ ab oculꝭ oĩm viuẽtũ. volucres q̃z celi latz. Perditõ ⁊ mors dixerunt Auribꝫ nr̃is audiuim⁹ famã ei⁹. De⁹ intelligit viã ei⁹. ⁊ ipse nouit locũ illius. Ipse em̃ fines mũdi intuet. ⁊ oĩa q̃ ſb celo sũt respicit. Cũ igr̃ nihil dee q̃d nõ hz a nulla creata postulare debem⁹ sapiaz: ſz a solo creatore. dicẽtes cũ salomone Sap. ix. Da mihi dñe sediũ tuaz assistricẽ sapiaz. Et. j. i eodẽ ca. Mitte illã de celꝭ scis tuis. ⁊ a sede magnitudis tue vt mecũ sit ⁊ mecũ laboret. vt sciã q̃d acceptuz sit coram te. Qis. n. sapia q̃ dño deo ẽ: ⁊ cũ illo fuit sp. ⁊ est añ euũ Eccl'i. i. Jpe. n. creauit illã i spũscõ. ⁊ vidit ⁊ dinũerauit ⁊ mensus ẽ. ⁊ effudit illã sup oĩa opa sua. ⁊ sup oẽz carnẽ fm datũ suũ: ⁊ p̃bet illã diligẽtibꝫ se. ibidẽ. Si em̃ ipe pñs p̃pter dignitatez hũane sapie dixit. i. metha. q̃ iuste putat ñ hũana foze possessio. solꝰ em̃ de⁹ hũc hz honorẽ. q̃to magꝭ hec sacratiſſima dei scia a solo deo dicet immediatiſſime dependere Jgit sic ait aug. viij. de tri. i. penio. Deo supplicãdũ eẽduotiſſima pietate vt intellectũ apiat q̃ possit mẽte cerni ee ntia ꝟitatꝭ. Propter qd̃ dz Ja. i. Si q̃s ãt vr̃m idiget sapia: postulet a deo q̃ dat oĩbꝫ affluẽter: ⁊ nõ ipropat ⁊ dabitur ei. i. Jo. v. dz. Dedit nob⁹ sensũ. i. scꝑturã. vt cogñoscam⁹ deũ vez. ⁊ sim⁹ i vero filio ei⁹. Jtẽ Sap. vij. Optaui ⁊ datꝰ ẽ mihi sensus. inuocaui ⁊ venit i me ꝑus sapie. Jõ dñs spũaliter intelligẽdo loq̃ns de scꝑtura sua scꝑtã ait Jsa. xlix. Dedi te in lucẽ gentiũ vt sis salꝰ mea vsq; ad extremũ terre. Et q; dixit ille sapiẽs Eccl vi. ca. Dãti mihi sapiaz dabꝰ gl'iaz. Jõ sic dz i. celi ⁊ mdi. laudare hẽm⁹ deũ vnũ creatorẽ p eminẽtẽ ꝓpetatibꝫ rez. Laudem⁹ igit deũ in ternario nũero. vt dz ibidẽ. dicẽtes cũ apl'o. ij. ad Thi. iij. Soli deo honor ⁊ gl'ia in secula seculoz. Dixi secdo q̃ eminẽtia pdigiosa mirifice ꝺtẽtiua: insinuatiua principij sacri eloquij materialiter ſbiectiui innuit cũ annectit abyssus. Tãta em̃ ẽ pfunditas ist⁹ scripture

UVA. BHSC. IyR_066

Prologus

bñdicte rõe ſubiecti ſiue cãe materialꝭ. q̃ meri
to vt ſic abyſſo ꝓpat. Propter qđ dr ps. ciij.
Abyſſus ſic veſtimẽtũ amictꝰ ei⁹. Sic.n. ve/
ſtimẽtũ abſcõdit ꝛa nr̃a ꝓtẽplatiõe celat illđ
ipm qđ velat. ſic dina claritas ppt ei⁹ abyſſa/
lẽ imẽſitatẽ reſpectu oculoꝝ nr̃oꝝ opit anago
gicꝫ velamẽt, iuxta qđ ait Dyo. in đ ange. hie
rar. ca. ij. Neq; em̃ poſſibile nob ẽ alr intuere
diuinũ radiũ niſi varietate ſacroꝝ velaminũ
anagogice circũuelatũ. Sup q̃ ẏbo ait Hu/
go ibidẽ ꝓmẽto. Quẽadmodũ infirmi ocli
ſolẽ nubꝫ tectũ libere ꝓſpiciũt: q̃ ei⁹ coꝛuſcũ lu
mẽ videre nõ pñt. ſic diuinũ radiũ optꝫ cẽ cir
cũuelatũ vt ipm intelligam⁹. Uñ ꝓpter iſti⁹
abyſſi inattigibilẽ pfũditatẽ q̃rit Eccl. i. Pro
fundũ abyſſi q̃s dimẽſus ẽ: ꝛ ſapiaꝫ dei pcedẽ
tẽ oĩa q̃s inueſtigauit? Lui qõi rñdẽs ſapia
increata Eccl. xxiij. dic. Ego celi circũui ſo/
la: ꝛ pfundũ abyſſi penetraui. Hoc.n. nõ pt
aliq̃ creatura. teſte apl'o q̃ ait ad ro. xi. O al
titudo diuitiaꝫ ſapie ꝛ ſcie dei: q̃z incõpreheſi
bilia ſũt iudicia ei⁹ ꝛ inueſtigabiles vie eius.
Ubi apl's ꝑmo ꝑmittit ſuã ãmiratõz di. O.
Scđo ãmiratõis rõz. altitudo ſapie ꝛ ſcietie
dei. Tercio rõis ꝓfirmatõz. q̃z incõ. ꝛc. Di
xi tercio q̃ luculẽtia generoſa clarifice luſtrati
ua: mõſtratiua ꝓncipiũ ſacri eloquij formalit
ꝓceſſum oñdit cũ tercio poſtponit vocẽ. Hec
em̃ vox p ſui luculentiã ꝛ claritatez oẽs ſtudi
oſi⁹ inſequẽtes pluſtrat admirabili claritate.
Uñ Joh. xij. ſcribit. Uenit q̃ vox de celo di.
Clarificaui ꝛ iterꝫ clarificabo. q. d. In veteri te
ſtamẽto clarificaui ppĥas ꝛ ꝑriarchas. ꝛ i no
uo clarificabo cũctos ſtudioſos xp̃icolas. Et
đd mirꝫ q̃ ipſa clarificat cũ de ipſa dicat ſap.
vi. Clara ẽ q̃ nunq̃z marceſcit ſapia. ꝛ facile vi
deť ab hiſ q̃ diligũt eã. Et ibidẽ. c. vij. Uapor
eſt. n. ẏtutꝫ dei ꝛ emanatõ q̃dã claritatis oĩpo
tẽtis dei ſincera. ꝛ iõ nihil coinq̃natũ in illã in
currit. cãdor eſt lucꝫ eterne ꝛ ſpeculũ ſine ma/
cla dei maieſtatis ꝛ imago bonitatis illi⁹. ꝛ cũ
ſit vna: oĩa põt. ꝛ ꝑmanẽs in ſe oĩa innouat. ꝛ
p natõeſ ĩ aias ſcas ſe trãſſert. amicos ꝛ ppĥe
tas ꝓſtituit. Et ſequit paucis interpoſitꝫ Eſt
em̃ h⁹ ſpecioſior ſole: ꝛ ſup oẽz ſtellaꝫ diſpõez
luci ꝓpata inuenit̃ ꝑior. illi. n. ſuccedit nox. ſa
piaꝫ aũt nõ vincit malicia. Et ecci. xxiij. dic
dñs de iſta ſacra ſcẽptura. Ego feci vt i cel'i. in
celeſtibꝫ mentibꝫ oriret lumẽ indeficiens. Et
bñ dicit indeficiẽs. qz ſic dicit Caſſiod. in q̃/
dã epl'a. Sapia violẽtia nõ auferť. antiq̃tate
nõ coꝛrũpiť. abſcõſione nõ minuiť. cõicatõe
multiplicať. De hac etiã ſacre ſcẽpture clarita
te loquiť Alan⁹ in li. de planctu nature ſic dí.
Sapia diuina ſup oẽz poſſeſſionẽ ꝑeminet p
quã nob ꝓcie thelaur⁹ ſecretis penetrabilibꝫ
mẽtis inꝑnaſciť. fruct⁹ eterne dilectiõis acq̃riť.
Dec ẽ ſol p quẽ mẽt̃ lumẽ dieſcit. coꝛdis ocu
lus in tenebꝫ clareſcit. hec in celeſtẽ terrenũ
hoiez in deũ verifica mutatõe ꝓuertit. Uñ ait
Gr̃ego. in q̃dã cãtico eccl'aſtici officij. Uoꝛ
clara ecce intonat: obſcura q̃z increpat. pellať
emin⁹ ſomnia ab ethere xp̃s ꝑmicat. Dixi
q̃rto q̃ ꝑfluẽtia dlicioſa mellifice refectiua ex
hibitiua ꝓncipij ſacri eloquij finalr affectui
intelligiť cũ ſbinferť. ſuã. Suũ.n. ẽ ꝓnomẽ re
latiuũ. Uñ dicũt grãmatici ſic. Is ſu⁹ ipſe ſui
referũt: ſz cetera mõſtrãt. Et iõ h̃ ꝓnomẽ ſuã
refert h̃ nomẽ vocẽ ad illũ a q̃ originalr deſcẽ/
dit. Et vt ſic apte iplicat cãz finalẽ. q̃ ſine boni
tatis affluẽtia ẽ oĩm refectiua. rõne cui⁹ affluẽ
tie poterim⁹ ſibi dicere illđ Cã. ij. Sonet vox
tua in auribꝫ meis. vox.n. tua dulcis ꝛc. Uñ
Iſa. li. ſic dr. Cõſolabiť q̃ dñs ſyõ: ꝛ ꝓſolabiť
oẽs ruinas ei⁹. ꝛ ponet deſertũ ei⁹ q̃ſi delicias.
ꝛ ſolitudinez ei⁹ q̃ſi ortũ dñi. gaudiũ ꝛ leticia
inueniet ĩ ea. grãꝫ actio ꝛ vox laudis. Uñ vo
cis iſti⁹ vt ſua vox ẽ. ſ. dei. attẽdens Aug. ſua/
uitatẽ. i. ꝓfeſſi. c. v. ſic ait. Ecce aures coꝛdis
mei añ te dñe. api eas ꝛ dic aie mee. ſalus tua
ego ſum. currã poſt vocẽ hãc ꝛ appĥendã te.
noli abſcõdere a me faciem tuã. Propter. n.
multiphariam cõſolationez vocis ſue vt ſua
vox ẽ Joh. apoc. i. cũ vidiſſz faciẽ ei⁹ lucere ſi
cut ſol lucꝫ in ẏtute ſua. dixit de voce ſua. Et
vox illi⁹ tãq̃z vox aq̃ꝫ m̃ltaꝫ. i. ꝓſolationũ di
uerſaꝫ. In hac.n. voce oẽs ſpũales aie huma
ne delectatões vntiſſume recludũť. teſte Hie
ro. ĩ ſuo breuiario ſup pſalterio. vbi exponẽs
illđ ẏbũ pſ. cxlvij. ex adipe frumẽti ſatiat te.
ſic ait. Pinguis ẽ. n. ꝑmo dñ⁹. ꝛ hz in ſe oẽs
delectatões. ſic aiũt iudei q̃ mãna q̃q̃z me
debãt. qđ ꝑm volũtatẽ cuiuſcũq̃z ſapiebat in
ore. Et q̃ſi eãdẽ ſniaz ponit Jſi. i. de sũ. bono. c.
xix. dicẽs de ſcẽptura ſacra. Pro vniuſcuiuſq̃
intelligẽtia variať ſicut mãna p ſinguloꝝ de/
lectatõe variũ ſapozẽ habebat. Et ſic pz de pri
ma exp̃one verbi principaliter introducti.

Exponẽdo aũt ſcđo mõ ẏba p̃libata
e dico q̃. uij. ĩ eis denotať q̃bz. uij. libri
ſniaz patẽtiſſime ꝓmẽdať. Ad c⁹ de/
clarationẽ ẽ breuiter aduertẽdũ. q̃ ille vene ra
bil' doctoꝛ ꝛ mgr̃ q̃druplicẽ ĩ genere q̃ruiſ m̃l'
tiplicẽ ĩ ſpẽ ponit ꝓſideratoz. iuxta libroꝝ ſu
oꝝ q̃drifariã diſtictõz. Cõſiderat nãq̃z mgr̃
petr⁹ ꝑmo dinoꝝ ſecretoꝝ ſblimiſſimã ꝓdutoz

UVA. BHSC. IyR_066

Scdo cūctoꝝ creatoꝝ sufficiētissimā ꝓducti
onē. Tercio sūmoꝝ ⁊ infimoꝝ mirabilissimā
ꝯuctōz. Quarto mlt̄oꝝ infirmoꝝ efficacissi
mā curatōz. Et vt̄ sn̄ia ꝑmi libri oñdit̄ lau/
dabil' ⁊ gl'iosa ex indagatōe eminētissime ma
iestat̄. Sn̄ia scdi ꝯmēdabil' ⁊ spēciosa ex ꝓsi/
deratōe libalissime ptāt̄. Sn̄ia tercij amica/
bil' ⁊ gr̄iosa ex innuitōe imēsissime caritatis.
Sn̄ia q̄rti ꝛsiderabil' et fructuosa ex oñsiōe
clemētissime pietat̄. Diuinoꝝ secretoꝝ ꝯditō
sblimissima. ex q̄ sn̄ia ꝑmi libri reddit̄ lauda
bil' ⁊ gl'iosa. itelligit̄ cū dr̄ abyss⁹. Cūctoꝝ ꝓduc
toꝝ creatio libalissima. ex q̄ sn̄ia scdi libri est
ꝯmēdabil' ⁊ spēciosa innuit̄ cū ꝑmittit̄. ꝛdit̄.
Diūsoꝝ diſſūctoꝝ ꝯuctō mirabilissima. ex q̄
sn̄ia tercij libri ē amicabil' ⁊ gr̄iosa. cogſcit̄ cuꝫ
tercio sbūgit̄. vocē. Sz ipoꝝ infirmoꝝ cura
to ꝛtuosissima. ex q̄ sn̄ia q̄rti libri ē ꝛsidera/
bil' ⁊ fructuosa insinuat̄ cū vltimo postponit̄
suā. Dico g̃ ꝑmo q̄ dinoꝝ secretoꝝ ꝯditio
sblimissima ex q̄ sn̄ia ꝑmi libri reddit̄ lauda
bil' ⁊ gl'iosa intelligit̄ cū dr̄ abyssus. In ꝑmo
nāꝫ li. abyssus abyssū inuocat i voce catara/
ctaꝝ. xli. ps̄. puta abyssus eēntial' vnitat̄ ino
cat. i. int⁹ vocat siue pfecte ꝯsiderat. abyssū p/
sonal' trinitat̄. i voce. i. in exp̄ssiōe cataractaꝝ
. i. dinaꝝ psonaꝝ. Hoc em̄ n̄ pt aliq̄ creatura.
q̄ certa lege et gyro vallabat abyssos. Prou̅.
viij. Difficile. n. inuestigam⁹ ea q̄ in terris sūt
⁊ q̄ i pspectu sūt inuenim⁹ cū labore. q̄ i cel' āt
sunt q̄s inuestigabit Sap̄. ix. q̄si dicat. h̄ erit
nimis difficile ⁊ q̄dāmō ipossibile. puta scien
tifice pscrutari ea q̄ sūt in cel' scissime trinitat̄
h̄. n. q̄ scrutator ē maiestatis oppm̄et a gloria
Prou̅. xxv. Uñ. b. hyla. ij. dr̄ tri. iuxta p̄n. diffi
cultatē imūnētē circa scientificā pscrutatōz etne
trinitat̄ attēdēs. sic ait. Mihi i sensu labes ē. i
intellectu stupoꝝ ē. un ꝑmō en̄ ig̃ infirmitatez
sz silētiū ꝯfitebor. imēsū ē q̄d exigit̄. incōphen
sibile q̄d videt̄. extra significatōz ꝑmōis ē. ex
tra sensus intētōz. extra intelligentie capacita
tē. ⁊ q̄cq̄d vltra q̄rit̄ nō annūciat̄. ñ attingit̄. ñ
tenet̄. ꝓboꝝ significatiā rei ipi⁹ natura ꝯsumit
sensus ꝯtēplatōz in pspicabile lumē obcecat.
Licz āt illō abyssale mysteriū null⁹ vnq̄ moꝝ
talū ad plenū potuerit penetrare. tñ sic rinu/
li fontiū ꝛ cacumine mōtiū i abyssū ꝯualliū
solēt emanare. q̄bꝫ i infimis cōstituti poterūt
recreari. sic uncōphēsibil' altitudo scissime tri/
tatis: apud quā ē fons vite. i e⁹ lumine videbi
m⁹ lumē. ps̄. xxxv. Illuminās mirabil'r a mō
tibꝫ eternis. ps. lxxv. q̄busdā claritat̄ sue stil
licidūs stillatibꝫ sup terrā ipi⁹ p̄uam cordis.
suos studiosos ⁊ ꝛuotos. q̄ ad intelligibilez
ꝯsueuit mirabil'r illustrare. ⁊ q̄ ad ꝯcupiscibi
lez ꝛlectabil'r inflāmare. qꝫ vt dr̄ i ps̄. lxxvij.
ada q̄uit eos velut i abyssō mlta. i q. s. abyssō.
sebriabimur ab vb̄tate dom⁹ sue: ⁊ torr̄ēte vo
luptat̄ sue potabit eos. ps̄. xxxv. Uñ ꝑdicto/
rū stillicidioꝝ plustratōz sil' ⁊ ꝛlectatōz pscn
tiēs Aug. q̄si i extasi posit⁹ in li. solilo. sic cla/
mat. O lumē vez. lumē sctm̄. lumē ꝛlectabi
le. lumē admirabile. lumē suplaudabile q̄d il
luminat oculos āgeloꝝ. ecce video. gr̄as ago
ecce video lumē celi. int⁹ lucz in oculis mētis
mee radius ꝛsup a facie lumis tui. ⁊ letificat
oīa ossa mea O si pficerē ki me. auge q̄so lumi
nis auctor. auge q̄so q̄d int⁹ lucet in me. dila/
tet obsecro. dilatet ex te. Et paucis interposi/
tis sb̄dit. O lumē meridianū illuminās oēm
mdz. e⁹ lux implet mōm. ve illis oculi q̄ te nō
vidēt sol illuminās celū et terrā. ve caligātibꝫ
oculis q̄ te videre nō p̄nt. Ad cui⁹ lumis ple
nā ꝓceptionē eterne. s. vite ꝯsolationē nos p/
ducat ipse ꝯsolator ꝯctoꝝ dn̄s dn̄oꝝ. qui vi
uit ⁊ regnat in secula seculoꝝ Amen.

Trum deus

v sub ratione abyssali vel absolu
ta subiciat̄ in sacra theologia.

Et videt̄ ꝑmo q̄ sic. qꝫ in nulla scia subie/ 1
ctū subiicit̄ sub rōne sibi intrinsece repugnte.
sz rō finita formal'r ⁊ intrinsece repugt ipsi ꝛo.
qꝫ ipe formal'r ⁊ intrinsece ē infinit⁹. ḡ. P vt 2
pz. q. metha. sic se hz res ad ee. sic se hz ad co/
gnosci. ⁊ inde videt̄ habuisse ortū illa vulga/
ta ꝓpō apud grāmaticos. logicos et phos. s.
q̄ modi intelligēdi sequunt̄ modos ēndi et
modi significādi sequūt̄ modos intelligendi
sed esse rei est infinitū. ḡ ꝛc. Cōtra si ꝛc in Contra
nr̄a theologia subiceret̄ sub rōne abyssali et
infinita. tūc theologia nr̄a esset scia infinita.
ꝓbat̄ ꝯntia. qꝫ habit⁹ specificant̄ ab obiectis.

Dicendū q̄ h̄ ordine ē ꝓcedendū i hac qō
ne. ⁊ vt plurimū in alijs opis subsequntis pre
suppositis terminis vl ipsis notificatis si p se
nō patēt. Primo ponā ꝯclusionē quā tenere
ꝓpono. qꝫ ipsa ꝯclusio intenta est q̄si signū re
spectu cui⁹ oīa alia ꝯsiderant̄ ⁊ introducūtur.
vel vt in ipsā rendūt. sicut rōnes ꝓpōite. vel
vt ab ipsa declināt et ꝛuiāt sicut rōnes ꝓue.
Sicut igr̄ ait phs. i. eth. sagittātes signū ha
bentes magis vtiq̄ adipiscūt̄ q̄d optet. Sic
oculis mētis nr̄e ꝑmo directis in ꝯclusionez.
tā ea q̄ sunt ꝓ ipsa: q̄ ea q̄ sunt ꝓ ipsā facilius

UVA. BHSC. IyR_066

Questio I.

attigem⁹. Scdo adducã opiones ꝓrias cũ suis motiuis. z oñdã hmõi rones nõ ꝯclude re. Tercio firmabo ꝯclusionẽ ꝑmo posita melioꝛi mõ q̃ possum. z hic silr ẽ rect⁹ ordo. qz sicut ait Boe. in ꝺmẽto sup li. ꝑdicamentoꝝ Pꝛi⁹ sũt extirpãda vicia qz sint inserẽde virtutes. De agro igit ꝯclois intẽte sunt ꝓus extirpãdi tribuli puta rões sophistice. quibꝫ ꝓpo sita ꝟitas tribulat. qz veridice rões adducãt quibꝫ eadẽ veritas ꝯfirmat. Quarto rñdebo ad argumẽta q̃bꝫ ipsa q̃stio ꝓponebat

Articul⁹ 1

Quantuꝫ igitur ad

primuꝫ dico ꝙ ds est subiectum sacre scripture sub rõne spãli z nõ sub rõne absoluta siue abyssali. Et licet ꝺficiam⁹ in noĩbꝫ subiectũ isti⁹ bñdicte scie sub tali rõne spãli sufficiẽter exp̃mẽtibꝫ. p̃t tñ sic ꝺscribi vt dicat. Uez sũme diligibile vt ꝓportionatũ ẽ rõnali anie nondũ pfecte p habitũ lumis glie. In illa ꝺscriptõe vez ponit ꝑ genere. in h̃. n. ꝺueniunt oẽs scie ꝙ subiectũ cuiuslibet scie aliqꝺ vez ẽ cetera aũt ponũt ꝑ ꝺfias. qz p diligibile ditfert tã a p̃cticis q̃z a speculatiuis Ad cui⁹ intelligentiã ẽ aduertendũ ꝙ q̃cunqꝫ rõ subiecti ꝓprie exp̃mit tũc ꝺz noiari in ordine ad finẽ. qꝺ pz in speculatiuis in q̃bꝫ vez vt vez ẽ subiectũ. qz ꝟitas ẽ finis speculatiue. vt pz. vi metha. in p̃cticis vez vt agibile. qz finis practice ẽ opus. vt pz ibidẽ. igr cũ ꝺilectio ꝺi sit finis theologie vt infra patebit. ei⁹ obiectũ ꝓprie dicet vez diligibile. Addit aũt ꝓportionatũ ꝛc. ad ꝺfiaz scie ꝺi. q̃ id nobilissimũ sbiectũ sub rõne infinita ꝯprehẽdit. q̃ nobis nõ ẽ ꝓportionata. Q3 aũt vltio addit nondũ pfecte ꝛc. ẽ ad ꝺfiam scie beatoꝝ. quoꝝ aĩe sũt pfecte p habitũ lumis glie.

Nota

Articul⁹ 2

Bz ꝺctra hanc subie

ctalis rõis theologie notificationẽ z ei⁹ explanationẽ ꝑmo videt esse illi q̃ dicũt theologiã ꝓprie esse speculatiuã Scdo q̃ dicũt eã esse p̃cticã. Tercio q̃ dicũt eã p̃cticã z speculatiuã simul. De his oĩbꝫ tractabo. j. q̃one. iiij. articulo. iiij. Quarto ꝟo sunt ꝯ ꝑdicta illi q̃ dicunt idẽ sub eadẽ rõe esse subiectũ scie ꝺiuine z nostre. Illã aũt rationẽ appellãt rõem absolutã veritatis. Q3 aũt ds in scia sua ꝯsideret sub hac absoluta rõne null⁹ dubitat. ideo altera ꝑ tẽ ipsi z seqces eoꝝ multipliꝛ pbãt. s. ꝙ in scia nra ds subiiciat sub rõne absoluta ipsi⁹ ꝺi. tatis.

Dẽ. de gã.

Pro sic. Sub illa rõne subiiciũt alia q̃d in scia sub q̃ oia ꝯsiderant in ipsa scia. sed oia ꝯsiderata in sacra scꝑtura vel sunt ipse ds vel h̃nt attributionẽ ad ds. g̃ ꝛc. 1

Pro idẽ z sub eadẽ rõe est subiectũ scie z p̃ncipioꝝ scie sed articuloꝝ fidei q̃ sunt p̃ncipia isti⁹ scientie ds ẽ subiectũ sub ratione absoluta. g̃ ꝛc. 2

Pro ratio subiecti ꝺz fũdamẽtaliter z ꝟtualiter ꝯtinere oĩa veritates ꝯtẽtas in ipso habitu. sed h̃ non p̃t i theologia aliq̃ ratõ spãlis z ꝯtracta. g̃ ꝛc. 3

Pro ratio absoluta ꝺitatis est ꝑ oĩa rationẽ ꝯcta. g̃ si ds eẽt subiectũ nostre theologie sb̃ rationẽ ꝯcta. oporteret ꝺare sciam vnã p̃ẽ illa q̃ ds sub tali rõne absoluta ꝯsideraret. Pro in theologia beatoꝝ ds ẽ subiectũ sb̃ rõne absoluta. g̃ et in theologia nra. ꝯntia pz etiã p ꝯtrue opinãtes. z silr p illud ps. Sicut audiuim⁹ sic vidim⁹ in ciuitate dñi virtutuꝫ. Añs ꝓbat tripliꝛ. Primo sic. qz si non. tũc appetꝰ beatoꝝ maneret incomplet⁹. Scdo qz cognitio btoꝝ est intuitiua q̃ termin at ad essentiã ꝺiuinã ꝑm suã ꝓpriã existentiã. z nõ ꝑm aliquã rationẽ ꝯctã. Tercõ qz dicit Aug. in ꝺcto. Hoc est plenũ gaudiũ nostꝝ frui trinitate: ad cui⁹ imaginẽ facti sumus. 4 Aug⁹.

Pro nobilissima scia ꝺz subiectũ suum ꝯsiderare sub ratione nobilissima. sed ratio ꝺitatis absoluta ẽ nobilioꝛ q̃cũqꝫ rõe spãli z ꝯcta. g̃ ꝛc. 5

Pro ratio obiectalis aut se tenet ex pte ꝺi. z tunc ẽ absoluta z infinita. aut ex pte nr̃i intellect⁹. tũc nõ distingueret hanc sciam ab alijs. qz oĩa ꝯueniũt ex pte sbiecti in q̃ recipiunt. 6

Pro sub illa ratione aliq̃d sb̃iicit in scia sub qua in tali scia ꝑmo obiicit intellectui. sed hoc ẽ ratio absoluta ꝺitatis. Et si ꝺristis ꝙ ratio absoluta ꝺitatis est infinita intrinsece z formaliter. g̃ z theologia nra ẽ infinita cũ scia specificat ex obiecto. 7 Instantia

Multi horũ multipliꝛ rndent. Primo quidã eoꝝ dicũt ꝙ infinitas nõ ẽ de formali rõe ipsius ꝺi. qz passio siue differat ꝑm rẽ siue ꝑm rõem nõ includit i formali rõe sbiecti. ẽ. n. posterioꝛ ea. sz infinitas ꝑm nr̃m modũ intelligendi ẽ passio ꝯns ꝺitatẽ. ꝑ modũ. n. attributi ꝺo attribuitur infinitũ eẽ. 8 Solutio.

Pro appẽhẽso alĩ appẽhendit oẽ id qꝺ ẽ de formali sua rõe. sz ꝺũ eẽ ẽ q̃si p se notũ. et tñ multi phoꝝ dubitauerũt de ei⁹ infinitate. 2

Pro beati videt ꝺitatẽ. nõ tñ vident ꝺi infinitatẽ. 3

Pro ratio ꝓatiua nõ includitur formaliter in rõne positiua. sz ratio infinitatis est ꝓatiua. ratõ ꝺitatis positiua. g̃ ꝛc. 4

Sed illud nõ valet. qz illud qꝺ est purus actus vn itissime fundãs infinitas ꝓfectões h̃ ẽ ẽntialiter infinitũ. z p consequẽs infini- Cõtra 1

UVA. BHSC. IyR_066

tas ē de sua formali ⁊ intrinseca rōe. sed dīnitas ē hmōi. Maior pz. qz ad oppositū pdicati sequit oppositū sbiecti. Nā si illaz pfectionū infinitas nō ꝺueniret ēntialiter illi rei. tūc ipsa fūdaret hmōi pfectōes p modū potētie receptiue. ⁊ p ꝺns nō posset esse pur⁹ act⁹. Minor etiā ē nota apud quēlibet fidelē xpianū. Etiā dicit phs. v. metha. c. de pfecto. Est em q̄ddā ens pfectū vlū pfectōe hns in se pfectiones oim genez. Ubi ait ꝺmētator q illud ens ē deus ipse. De q etiā ait ꝺmētator. ij. metha. Est. n. q̄ddā ens p se ens ⁊ p se verz. entitate ⁊ veritate cui⁹ oīa alia sūt entia et vera.

2 P̄ sicut illud ē formal'r albū qđ oē sibi annexū facit real'r albū. sic illud ē formaliter infinitū qđ oīa sibi annexū facit real'r infinitū sed deitas est hmōi. g̃ ꝛc. Sapia. n. dei ē realiter infinita. nō in q̄ztū sapia. qz sic oīs sapiētia eēt infinita. sed in q̄ztū ē idē deitati. Alīs inuenit sic rō ista. Jd cui⁹ idēptificatione oīa alia in ꝺinis exñtia sūt realiter infinita: h̄ i sua formali ratione claudit infinitatem. sz deitas est hmōi. Nā sapia dei ē real'r infinita nō in q̄ztū sapia est. qz sic etiā in creatur' eēt infinita. sed in q̄ztū est idē deitati.

3 P̄ si infinitas nō esset de formali rōne diuinitatis. tūc alia esset rō nobilioz q̄z rō diuinitatis. qz loq̄ndo de infinitate pfectōis sp ratio exp̄mēs formal'r infinitū est nobilioz ea q̄ h̄ nō facit. Sed ꝺns est falsuz nō solū catholice: sz etiā philosophice. qz. xij. metha. ait phs. q ipse de⁹ ē nobil'i sine totius nobilitatis.

4 P̄ id qđ est pelagus sbe infinitū hoc in sua formali ⁊ subali ratōne includit infinitatē. sed fm Dama. deus est pelag⁹ substātie infinitū. g̃ ꝛc.

5 P̄ id quo maius cogitare nō possum⁹ magnitudine pfectōis hoc i sua ratione formali includit infinitatē pfectōnis. deus est hmōi. Maior pz. qz loq̄ndo de magnitudine pfectōis. tūc id qđ in sua rōne formali claudit infinitatē pfectōis h̄ cogitat vt maius respectu illi⁹ cui⁹ rō hmōi infinitatēn nō includit. Minor ponit Anſel. in libro

6 monologion. c. ij. ⁊ iij. P̄ sicut de rōne cuiuslibet ētutis create ē q̄ sit formaliter finita. sic de ratione q̄dditatis diuine ē q sit formaliter infinita. qz sicut se hz creatura ad esse finitū ⁊ limitatū. sic se hz creator ad esse infinituz ⁊ illimitatū Ad p̄mū motiuū eoz nego minorē. nō em infinitas se hz vt passio. sed magis vt ꝺnātia subalis si deus hret gen⁹ ⁊ ꝺnātiam. Jpsū. n. infinitū sine infinitas in diffinitione deitatis si ꝺplete diffiniret ponerēt p ꝺnātia subali. ꝓpter hoc etiā p̄dicat de ea in p

mo mō dicendi p se ⁊ nō in scō. Ad secū dū dico ad maiorē q vez ē si apphēdit pfecte Ad minorē dico q nullus phoz apphendit eū pfecte. Ad tertiū dico q beati vidēt dei tatē ⁊ infinitatē. nō tn vident infinite vel mō infinito. ⁊ p ꝺns nō vident sb ratione infiniti. Ad q̄rtū dicendū q infinitū ē ptiuū q̄ztū ad nos impositionē. nō aūt q̄ztū ad q̄d rei. sic. n. est q̄d realissimū ⁊ maxime positiuū

Jdeo dicūt alij ad ꝺnātia supdicta q scientia de infinito ē infinita qn̄ non solum attingit rē infinitā sz etiā rationē infinitatis. sic apparet de scientia dei. Sed scia nra sic attingit illā rē infinitā q tn̄ nō attingit rationē infinitat'. In scia. n. dei non solum obiicit ratio deitatis: sed etiā infinitatis. in scia aūt nra vere rō deitatis obiicit. sed ratio infinitatis non obiicit sed annectit rei sic obiecte. Sed illō dictū tripl'r deficit. Primo qz assumit falsū. Ostensū est. n. q infinitas est de formali rōne deitat' ⁊ ideo nō dicit q̄d annexū sed q̄d intrinsecuz deitati. Scō qz p hāc rnsionē ꝺtradicit tibīpsi. Tu. n. exp̄sse ponis q deus sub eadē ratione subiicit in scia dei ⁊ nra. sed rō includēs directe infinitatē. ⁊ ratio nō includēs directe sz solū ex annexo nō est eadē ratio. Tercio qz hec solutio nō est ꝺtra nos. sed ē directe p nobis. qz ex hoc dicto sequit neccio q illud obiectū p aliā rationē specialē restringit vt obiicit nobis. Jdeo rndent alij negādo ꝺnaz. qz scia natural'. ij. phicoz de infinito est. non tn̄ ē infinita. P̄ sicut scia sortit spēm ab obiecto. nō tn̄ ꝓpter hoc ē eiusdē speciei cū obiecto. sic sortit q̄ntitatē ab obiecto q tn̄ non est eiusdē q̄ntitatis cū eo. sicut g̃ scia de lapide n̄ est lapidea. sic scia de infinito non optet q sit infinita. P̄ si p actū finitū nō posset attingi obiectū infinitū nulla creatura posset beatificari. Dicit. n. Aug. deo. Jnquietū ē cor meum donec requiescat i te. P̄ intellectus nr̄ ē multo maioris ambitus i cognoscēdo q̄z in essendo. cognoscit. n. oīa. sz non ē oīa. P̄ sicut se hz potētia ad effectū. sic se hz subiectuz ad sciam siue obiectū ad intellectū. sed potentia infinita pōt cāre effectū finitū. g̃ ꝛc. Dicūt g̃ isti q q̄zuis scia spēm trahat ab obiecto. modū tn̄ quātitatiuū recipit a subiecto suscepti uo. ⁊ ideo si recipit i sbiecto infinito tunc erit infinita. si aut ē suscipit a subiecto finito. tunc erit finita necessario. nō obstāte q sit de obiecto infinito. Q. n. aliꝫ videt aq̃la ⁊ noctua: nō ꝺtingit nec ex pte obiecti. nec ex modo tēdendi in obiectū. sz solū ex sbiecto suscepiuo

Ad 2

Ad 3

Ad 4

Solutio aliozum

Cōtra hoc 1

2

3

Solutio aliozum. 1

2

3

4

5

UVA. BHSC. IyR_066

Instantia ꝯ eos R. eorum.

puta oculo. Si dr ist; scia equaꝫ ppr̃io obiecto. quō ḡ finitū equabiꝫ infinito. Respondent ꝙ licet in eodē genere adeq̃tionis finitū nō equaꝫ infinito. i alio tn̄ z alio genere potest sibi equari. Verbi gr̃a. sicut. n. sensus intelligibilis non exp̄s quāta et diuisibil' equaꝫ linee quāte z diuisibili. nō quidem ꝑm eē reale quātitatiuū. sed ꝑm esse repn̄tatiuū. sic actꝰ vl' habitꝰ finitꝰ in se ꝑm eē nature equaꝫ deo q̄ est infinitꝰ i esse nature. nō tn̄ equaꝫ sibi ꝑm eē nature sed ꝑm esse exp̄ssiuū siue cognitū.

Cōtra eos

Sz nec illud vz. qz inter ppr̃iā mensurā z mensuratū necessario ē adequatio. ita ꝙ nec mensura excedat mēsuratū. nec mensuratū mēsurā. sed subiectū scie sumptū ꝑm rationē subiecta lē ē ppr̃ia mēsura scie. ḡ inter ea nec ē excedens nec excessum. oīe igiꝫ quod ꝯprēndiꝫ in sb̄iecto ꝑm istā rationē ꝑm quā subiciꝫ hoc potent hn̄s sciam in q̄ subiciꝫ scire. z p ꝯsequēs habēs theologiā sciret infinita. si dꝰ sub ratione infinita subiiceret in ea.

Ad 1

Ad ꝓmū argumētū ꝙ nō ē sil'e. qz. uij. phicoꝝ determinaꝫ de infinito i potentia z q̄ ad q̄d nomis. etiā determinaꝫ. viij. phicorū de infinitate dei. sed non ꝑm rationē infinitā. qz determinaꝫ de ea p cōparationē ad determinatū effectū p ꝯparationē. s. ad motū. etiā determinaꝫ de ea q̄tū ad cognitionē qz est. non aūt q̄ ad quid est. Un̄ modi cū pdest eis illa allegatio. cū ipsemet phs dicat ꝙ infinitū ꝑm ꝙ infinitū. i. sub ratione infinita ē ignotū.

Ad 2

Ad scd̄m dicendū ꝙ sicut potētia ꝯmensuraꝫ suo ppr̃io et adeq̃to obiecto. ita ꝙ nihil ꝯtineꝫ sub obiecto in qd̄ non possit potētia. sic nccio scia ꝯmensuraꝫ suo sb̄iecto sumpto sub ratione formali subiecti. q̄a vt sic subiectū est adequatū scie. ꝯmēsuratio em̄ actualis q̄ est ibi nccio requisita inter scietiā z subiectū sumptū sub ratōe subiecti non ꝓt esse sine equalitate. etiā ē ibi ꝓcessus a simpl'r ad ꝑm quid destructiue. q̄ quidez ꝓcessus sp̄ē fallaciosus. puta dicēdo nō sunt adeq̃ta ꝑm esse specificū. ḡ non sūt adeq̃ta ꝑm esse q̄titatiuū. esse em̄ specificū ē esse simpl'r. esse ꝙ quātitatiuū ē esse ꝑm q̄d.

Ad 3

Ad tercū dicendū ꝙ creatura b̄atificaꝫ ab obiecto infinito. sed non sb̄ ratione infinita. qz sufficit ad b̄atitudinē ꝙ videant tale bonū ꝙ non possit referri in maius bonū. z in illo volūtas ꝓpter se ipsam delectata ꝯquiescat.

Ad 4

Ad quartū dicendū ꝙ intellectus licet nō sit omia q̄ cognoscit. ꝯmēsuraꝫ tamē suo adequato obiecto qd̄ omia ꝯprēndit quecūqz intellectꝰ cognoscere poterit.

Ad 5

Ad quintū dici posset ꝙ nō ē sil'e. qz potentia infinita dei nunq̄ applicaꝫ ad ꝓducendū effectū finitum. nisi mediāte sua voluntate. z p ꝯsequēs libere. obiectū aūt sub ratione obiecti sicut multi dicunt mouet naturaliter. z p ꝯsequēs nō libere. z non quantum vult sed quantū pōt. Sed i hac rn̄sione non sisto. qz dño ꝯcedente circa finē quarti dicaz. ꝙ obiectū b̄atificū mouet vt speculū voluntariū z libere respectu oīm b̄atoz. z solū respectu suiꝑsius natural'r. Et nō dico ꝯcedendo maiorē. Ad minorē dico ꝙ potētia dei infinita nihil ꝓducit ad extra nisi finitū siue sub ratione finita. determinaꝫ. n. ꝙ rationē ideales q̄ vt sic nō est infinita. Potentia. n. dei infinita sub ratione infinita nihil ꝓducit nisi filiuz z spm̄sanctū qui etiā infiniti sunt. Et cū addunt ꝙ scia non sortiꝫ quātitatē ab obiecto sz a subiecto in quo recipiꝫ. z ab illo dr finita vl' infinita. nō dicunt vez. nā si deus crearet nostrā theologiā sine oīm subiecto. adhuc tamē esset finita. cū ois creatura inq̄tū creatura sit finita. Nec ē simile ꝙ dicunt de aq̃la z noctua qz earz visiones non differūt specie. z ideo ad earz intensionē z remissionez sufficit maior et minor disp̄ō subiecti in quo recipiꝫ. Scia aut̄ finita z infinita differūt plus q̄z genere cuz vna sit creatura. alia aut̄ sit idem qd̄ creator. Nec valet qd̄ dicunt ad instantiā. qz hic sumiꝫ finitū z infinitū ꝑm idē genus ꝯpatibis. Deus. n. ē infinite intelligibilitatis. sed intellectus nr̄ ē finite intelligibilitatis. ita tn̄ ꝙ taz finitū q̄z infinitū ibi sumiꝫ ꝑm esse intelligibile.

Solutiōnū supius īductarum ꝑ eis.

Rōnes ab istis supius inducte quibꝫ ꝓbabāt deū esse subiectū theologie nr̄e sub absoluta ratione deitatis nō ꝯcludūt.

Ad ꝓmū dicendū dimissa maiori ad minorē. cum dr ꝙ oīa ꝯsiderata in theologia vel sūt deꝰ. vl' habēt attributionē ad deū. Dico ꝙ exp̄ssē nō plꝰ ꝯcludiꝫ nisi ꝙ deꝰ sit sb̄iectū theologie. Iz ꝙ sb̄ rōe infinita vel absoluta nō ꝯuiciꝫ. Alis sic inueniꝫ.

Ad 1

Ad ꝓmū dicēdū ꝙ rō deficit. qz minor nō accipiꝫ sb̄ maiori. q̄ si acciperet tūc eēt negāda. nō. n. oīa q̄ ꝯsiderāt i sacra theologia. ꝯsiderāt sb̄ rōe deitatis absolute. cū illa rō absoluta sic dictū ē a nob̄ sit simpl'r incōprēhēsibilis.

Ad scd̄m nego maiorē. nā cū articuli fidei sint ꝓncipia theologie. habitꝰ taliū ꝓncipioz erit hꝰ fidei. q̄ ḡdē fides spē differt ab habitu theologie. igr̄ ꝙuis idē possit eē sb̄iectū vtriusq̄. hn̄ tn̄ erit alia z alia ratione. qz cū habitꝰ spēm trahat ex obiecto sūpto ꝑm rōez obiecta lē. impossibile esse videt duoz habituū specie diuersoꝝ idē esse obiectū sub eadē rōe.

Ad 2

Oz autē

UVA. BHSC. IyR_066

fides ⁊ scia theologie spē differāt. ptz cū sīml' sint ī eodē sbiecto. duo aūt accidētia solo nūero dīa ī eodē sbiecto sil'e esse nequaqz pñt. Et sil'r minor peccat. qz dē nō ē sbiectū sb rōe infinita in talibz articul' fidei sine pncipijs theo-

Ad 3 logie. Ad terciū dicēdū q nō oportet rōem formalē sic ordinere oīa ꝯsiderata in scia q sit p ordinē talibz oībz i entitate vl' dignitate. rō. n. formal' sbiecti medicine ꝯsistit in eo q ē ee sanabile. ⁊ tñ i medicina ꝯsiderat dē sba hūana. eo rō fm se ē dignior ⁊ nobilior sanabili fm q sanabile sufficit. igr q ratio sbiecti ꝯtineat talia fm modū cognoscēdi in tali scia ei' ē rō sbiectal'.

Ad 4 ⁊ sic ē in ppolito. Ad qrtū dicēdū q bñ datur scia por ⁊ dignior nra theologia. hec tñ nō

Ad 5 ē scia creature sz creatoris. Ad qntū ꝯcedo ꝯnaz. sz nego añs. Ad pmā pbatōez dicēdū q bti fruūt deo infinito. ⁊ ex hoc replent oē desiderium eoz. licz id nō videāt infinite. nec p oñs sub infinita rōe. Et p hoc ad scdaz pbationē Est. n. ibi fallacia ꝯntis dicēdo. Uidēt notitia intuitiua. q sub infinita ratione. Et p idē

Ad 6 pz ad auctoritatē Aug. Ad. vi. dicēdū q fm pscianū suplatiue duplicitер dr. vno mō a supfero supfers. qz omnibz supferi. ⁊ sic vni soli ꝯuenit. Alio mō suplatiue ē idē qđ sup positiue cū hoc aduerbio valde. sicut sanctissime idē ē qđ valde sctūs. Si igit pmo mō accipit suplatiue tūc minor ē falsa. qz scia nre theologie sic nō ē nobilissima q ei nobilitas oībz aliis scietijs supferat. sz sola dei scia sic est nobilissima. pter qđ etiā sola dei scia hēbit talē rōem sbiecti q omībz supferi puta absolutā ⁊ infinitā. Si aūt accipit suplatiue scdo mō. sic cōcedo totū sillogismū. qz nō pcludit nisi q theologia nra ꝯsiderat subiectū suū sub valde nobili ratione. sz talis ratio pōt esse finita:

Ad 7 ꝯtracta ⁊ spālis. Ad. vij. dicēdū q talis ratio obiectal' se tenet ex pte dei fundamētaliter qz cū obiectū fm suam ratiōez formalē mēsuret actū ⁊ habitū: nccio optet q ratio illa fm quā mēsurat se teneat ex pte obiecti. et p oñs cū mēsuratū ē finitū optet q rō obiectalis fm quā obiectū mēsurat habitū vel actū sit finita. Sz forte dicet mihi q ex ista rñsione se

Instantia quit duplex incōuenies. Primū cū illa spālitas rōis non sit nisi qdā pcisio ⁊ restrictio obiecti qđ ē de ab illa rōe absoluta ⁊ infinita q essentialr ꝯuenit deo. igr vel in ipo deo erit itrinseca pcisio vel ratō obiectal' spālis non tenebit se ex pte dei Scdm cū tal' pcisio tm mō fiat p actū nr'm intelligēdi. sequit q rō obiecti nō pcedit actū sed causet ab eo. cū tñ totalr fiat eōuerso. R. q illa pcisio nihil intrinsece ponit in ipso deo. intrinsece. n. nō ꝯuenit sibi aliq limitatio. qz hoc poneret imperfectiōz in deo. ꝯpetit sibi tñ extrinsece fm q sibi ꝯpetit q sit mēsura vel hēat rationē mēsure respectu alic extrinseci finiti ⁊ limitati. ⁊ licz nihil ponat intrinsece in deo. tenet se tñ ex pte dei. qz mensura se tenet ex pte mēsurātis. sicut. n. cū aīa diuidit ⁊ numerat motū pmū. ex tali diuisione nihil intrinsece ponit in ipso pmo motu actu diuisū. tenet se tñ illa numeratio ex pte mot'. qz al's si teneret se ex pte anime. tūc aīa numeraret seipsā. ⁊ tps ex hoc resultās esset passio anime. ⁊ non esset passio motus. cui' ꝯtrariū pbat. iij. phicoz. sic in ppolito ꝛc. Ad secū Ad 2 dā rationē posset dici sicut dicūt etiā alīq doctores. q licet pdictū obiectū sub ratione obiectali faciat ad actū primū ⁊ ad habitū in ratione terminātis. qz cū sit mēsura eoz oportz q terminet ea. tñ nō facit ad esse eoz in ratione mouētis ⁊ causantis. qz vt sic sunt p creationē. ⁊ p oñs causant nō fm rationē obiectalē. sed fm rationē idealē. q tñ ē etiā ratio spālis. sicut. j. patebit di. xxxvi. ⁊ ideo non ē inconueniens q illa pcisio habilitate pexistit in obiecto. ꝯpletiue sic ab eodē actu quē termiat. qz

Instantia termin' psupponit id qđ terminat Sz forte dices q impossibile sit actū sub alia ratione causari ⁊ sub alia terminari. Dico q nulla est

Solutio. ipossibilitas. qz sic si deus crearet auditionē i auditu. necessario tñ tal' actus terminaret ad sonū ⁊ non ad rationē idealē fm quā creat. et sic ꝛc. Sed in illa solutione non fisto. qa qz-

Alia solo. uis illa solutio valeat qntum ad modū habendi theologiā quo habuerūt eaz pphete et apli. qz illi habuerunt p spūssancti infusionē Juxta qđ ait. b. Petrus. Spūsancto inspirati locuti sunt sancti dei hoies. tñ non valet qntum ad modū illū quo nos habemus ⁊ acquirimus theologiā. qz nos acquirimus eaz p studiū ⁊ doctrinā. ⁊ p oñs habitus theologie nō creat i nob sub ratione ideali sic isti dicūt. ideo ꝯformiter ad pcedētia dico. q nō habeo p inconuenies q ratio obiectal' qntum ad suū formale ꝯpletiuū sequat actū intellectus ⁊ ab eo aliquo mō pendeat. licet qntum ad suū esse fundamētale pcedat actum ⁊ ab eo in nullo dependeat. Ad octauū dicēdū q ma

Ad 8 ior nō videt esse vera. habētes. n. aliquā scietiā sepi' dubitāt de ratione obiectali scie. sicut pz p diuersas opiniones de sbiecto metaphice. ⁊ sil'r i aliis scietijs. Si. n. ratio obiectal' pmo occurreret tūc hmoi opiniones non essent

UVA. BHSC. IyR_066

Questio 1

Etiã mior nõ ẽ vera. qz cũ rõ absolute veritaꝫ sit infinita nõ poterit intellectui finito ꝓmo occurrere.

Articul⁹ 3

Extirpatis igitur

tribulis veritatẽ tribulãtibꝫ ꝯfirmato positionẽ supius assignatã. Primo sic. Si deus ſb ratione absoluta siue veritatis esset ſbiectũ nr̃e theologie. tũc scia dei ⁊ nostra eẽnt eiusdẽ ſpeciei. ꝯns ẽ impossibile. g̃ ⁊ añs. falsitas ꝯntis ẽ nota. ꝓbo ꝯnaz. Nã cũ habit⁹ ex obiectꝫ ſpecificent sũptis ſm suas rationes ſbiectales illi sũt eiusdẽ speciei q̃ de eodẽ ꝯsiderãt ⁊ sub eadẽ ratione. cũ igit de⁹ ſb absoluta rõe veritatis sit subiectũ siue obiectũ scie siue. g̃ ⁊c. Ꝑ in eẽntialiter ordinatis ſm excedens ⁊ excessuz nũq̃ id qđ ẽ adequatũ habitui excedẽti: erit adequatũ excesso. sed scia dei ⁊ nr̃a sunt eẽntialiter ordinate ſm excedẽs ⁊ excessũ. g̃ nihil põt subiici sub eadẽ ratione in scia dei ⁊ nr̃a. cum subiectũ sub ratione ſbiectali sumptũ adeq̃t scie cuiꝰ ẽ subiectũ. Ꝑ si subiectũ isti⁹ scientie esset deus sub ꝑfata abyssali ratione ⁊ infinita tũc ꝑ theologiã sciremus infinita. ꝯns est falsũ. g̃ ⁊ añs. falsitas ꝯntis pz. ⁊ ipsam quilibet theologus expiit in seipso. ꝓbo ꝯsequntiã. qz sicut se hz obiectũ adequatũ potẽtie ad potẽtiã sic se hz subiectũ sumptũ sub ratione ſbiectali ad sciam. sil̃itudo istius ꝓportionis pz immediate. qz ſbiectũ ſm rõez ſbalẽ adeq̃t scie. ſz obiectũ adeq̃tũ potẽtie sic se hz ad potẽtiã q̃ nihil ꝯtinet i obiecto vel sub obiecto in qđ nõ possit potẽtia. ⁊ nihil põt potẽtia qđ nõ ꝯtinet sub obiecto. cũ igit i deo sub rõe veritatis infinita ꝯtineãt ⁊ repñtent. g̃ ⁊c. Sequit igitur nccio q̃ de⁹ sub rõe spãli subiiciat i nr̃a theologia. cũ ipossibile sit eũ subiici i ea sub rõe absoluta seu infinita. Aduertẽdũ tñ q̃ ꝑ id qđ supi⁹ posui q̃ztũ ad rõz subiecti sacre theologie nõ itẽdo deuiare a venerabili doctore nr̃o fr̃e Egidio. q̃ licet ꝑ alia verba ꝑdictã veritatẽ exꝑssit. idẽtñ vt credo dicere voluit: ꝑ rationẽ. n. specialẽ vt ipsemet dicit: nõ intẽdit nisi restrictionẽ in obiecto illius abyssalis rationis supius notiate. cũ aũt q̃ñq̃z rõem subiecti istius scientie explicãdo ponit nomẽ glificatoris. nõ est sibi cura de tali nomĩe. qz ipemet q̃ñq̃z dicit q̃ nõ possumus nomen aptũ inuenire q̃ talẽ rõem spãlẽ sufficiẽter exꝑmaꝰ. ſz ꝑ nomẽ glificatoris intẽdit q̃ rõ ꝑdicta notiari dz in ordine ad finem ad quem nos ducit illa scia bn̄dicta. qui finis est glia vite eterne

Nota

que ꝓncipal⁹ consistit i dei dilectõe Et ex hꝫ etiãpz q̃ oẽs illi q̃ arguũt ꝯ hꝫ vocabulũ glificatoꝝ magz laborãt ꝯ nomẽ q̃z ꝯ doctorꝫ intentiõz. Et licet ꝑdictoꝝ rões nõ sint ꝯ me. gr̃a tñ isti⁹ doctoris veneranđi volo ipsis rñdere

Arguũt em quidã ꝯ dictũ vocabulũ ꝓmo sic. Si de⁹ ẽ subiectũ sacre scr̃pture vt glificatoꝝ. aut ly vt reduplicat diuinã ẽſſentiã glificatiuã. aut effectũ causatũ i glificato. aut actoꝝ dei glificatꝫ. Si ꝓmo mõ tũc ñ differt a rõne infinita. cũ tal⁹ virt⁹ sit idẽ qđ diuina essentia Si ſcđo mõ tunc formale obiectũ theologie erit aliq̃d creatũ. si ſcio mõ. aut actio illa se hz ex parte dei. tũc coincidit cũ ꝓmo. aut se tenet ex pte glificati. ⁊ tũc coicidit cũ ſcđo. Ꝑ rõq̃ inqrit i scia nõ pt eẽ rõ obiectal⁹ ea. ſz rõ glificatoris inqrit i theologia. g̃. Maior pz. qz sicut subiectũ ñ inqrit ſz ꝑsupponit. sic ⁊ rõ formal⁹ subiecti. mior ꝓbat. qz qñ due rões sic se hñt q̃ vna ẽ ꝓor alia si ꝓor inqrit ⁊ posterior. ſz rõ glificatoris ẽ posterior rõe bonitatꝫ ⁊ sapiehoꝝ aũt rõnes inqrunt. g̃ ⁊c. Ꝑ glificatoꝝ aut dicit diuinã naturã tm̃ i xpo. aut hũanã tm̃. aut diuinã ⁊ humanã sil̃. Si hũanã tm̃ tũc in scr̃ptura sacra nõ tractaret ꝑ se de patrem spũsancto. qz humanã naturã nõ assumpserunt. nõ diuinã ⁊ humanã simul eadẽ rõe. g̃ solũ diuinã. Ꝑ illa ẽ rõ formal⁹ subiecti in quã oĩa ꝯsiderata in scia vltiate resoluunt. ſz multe sũt rationes deo ꝯpetẽtes q̃ sunt ꝓores ratione glificatoris. sic rõ veritatꝫ. trinitatꝫ. sapie ⁊ bonitatꝫ. Ꝑ rõ glificatorꝫ ẽ infinita. g̃ incidis in id qđ vitare ꝓponis. ꝓbat añs. ꝙa al⁹ non posset beatos satiare. Ꝑ idẽ sub ea dẽ ratione nõ dz esse subiectũ in tota scia ⁊ in q̃libet pte eius. sed deus sub spãli rõe ẽ subiectũ in ptialibꝫ libris sacri canõis. g̃ nõ in tota scr̃ptura. Ꝑ arguit al⁹ sic. ꝑ rationẽ glificatorꝫ. aut intelligit id q̃ de⁹ formal⁹ glificat. ⁊ hꝫ est formaliter ipa veritas. ⁊ sic erit subiectũ sub rõne veritatꝫ. aut intelligit respect⁹ glificatꝫ ad glificatũ q̃ de⁹ appellat glificatoꝝ. sicut dr creatoꝝ creatione exꝑtei creatura. ⁊ sic vna de noiatio extrinseca eẽt formal⁹ rõ subiecti isti⁹ scie. Ꝑ sub illa rõne de⁹ nõ ẽ subiectũ istius scie. sub q̃ nõ insunt sibi veritates determiate i ea. rõ glificatoris ẽ hmõi. g̃. maior ẽ nota. ꝓbat minor. nõ. n. de⁹ ẽ trin⁹ in q̃ztuz glificatoꝝ. sed econuerso. ab eterno em fuit trinus anteqũ gloꝛificaret. Et ꝯfirmat. qz ꝑ rõem subiecti insunt passiones ipsi subiecto ⁊ nõ econuerso. sed deus nõ ẽ trinus in q̃ztuz gloꝛificat.

Sz isti nõ ꝯcludunt. nam cum theologia

Cõtra eos

UVA. BHSC. IyR_066

sit nob a deo tradita tāq̄ q̄ddā instr̄z nr̄i directiuū in eternā felicitatē. ratō ei⁹ obiectal' optime exp̄mit in ordine ad hmōi fine. z q:h̄ nomen gl̄ificator est hmōi. g̃ ꝛc.

Solutio. Ad 1 cendū q̄ reduplicat dīnā f̄turē q̄ eidē qō diuina essentia. ꝺmensurate tm̄ sumptuz p̄nes

Ad 2 ꝓportionē ad nostz intellectū. Ad sc̄oz dicendū q̄ sic ī aliis scietijs rō sb̄iecti subponit q̄tū ad noticiā inclōpletā. inq̄rit tm̄ q̄tuz ad noticiā ꝺpletā. sic rō gl̄ificatoꝛ sb̄ponit fide ī theologia. qz oportet accedētē ad deū credere qm̄ inq̄rētibz se remunerator sit. ad hēb. xi.

Ad 3 inq̄ritur tm̄ q̄ ad p̄fectā noticiā. Ad terciū dicēdū q̄ dicit dīnā naturā. tm̄ cū illa restricti

Ad 4 one supi⁹ mēoꝛata. Ad q̄rtū dicēdū q̄ aliq̄ rō p̄t eē p̄oꝛ aliis ita q̄ alie resoluūt in ipsā. vl̄ simpl'r vel q̄ ad nos. Si p̄mo mō sumendo resolutōz tūc maioꝛ ē falsa. Sc̄do mō mioꝛ nō ē vera. lz. n. rō gl̄ificatoꝛ ñ sit simpl'r p̄oꝛ. tm̄ p̄t dici p̄oꝛ ī ordie ad theologū. q̄ oia q̄ ꝺsiderat ī theologia ī ordine ad suā btitudinem

Ad 5 ꝺsiderat. Ad q̄ntū dicēdū q̄ rō gl̄ificatoꝛ ē bñ ifinita material'r z rōne sb̄stracti qō ē ipsa

Ad 6 dīna essentia. nō tm̄ ē infinita formal'r. Ad sextū dicēdū q̄ lz deo sb̄ spāli rōe sb̄iciat ī tota sc̄ptura sacra. z q̄libet libꝛ spāli eiusdē scripture sacre. illud tm̄ nō fit p̄m eundē g̃dū spālitatis. qz illa rō est spālioꝛ z ꝓstrictioꝛ put respicit determiatū libz. z ē min⁹ ꝓstricta z spā

Ad 7 lis put respicit totā sc̄ptura sacrā. Ad. vij. dicendū sicut dictū ē hic p̄me ad p̄mū z ter

Ad 8 ciū. Ad. viij. dicēdū sic supi⁹ dictū fuit ad terciū iductū ꝺ ꝺcliozꝫ p̄ncipalē. z p idē patet ad confirmationē.

Quartus articulus.

Ad primuz pricipa

Ad 1 le dicēdū ad mioꝛē q̄ lz ratio finita repugnet deo ītrinsece z rōne eēndi. nō tm̄ repugt ei extrīsece z p̄m rōz ꝺsiderādi. sic. n. res exp̄ns ītrinsece finita z limitata se hz extrīsece ad tmiatiō nē ifinitā. sic res ītrinsece exp̄ns ifinita se hr̄evi det ad extrīsecā termiatōz finitā. nūc āt vide⁹ q̄ pūct⁹ cētri sp̄eral' circūferētie ītrinsece ē limitate entitat̄ z finite. extrīsece tm̄ z termiati

Ad 2 ne se hz ifinite. qz infinitas lineas circūferētie p̄t termiare sic. g̃ ꝛc. Ad sc̄m dicēdū q̄ ad ꝟitatē illi⁹ ꝓpōis. q̄. metha. sufficit q̄ id qō intelligit vere. sit ī re z vere hēat eē. ñ tm̄ optz q̄ mod⁹ eēndi vnifoꝛmiter sp cozrñdeat mō itelligēdi. qz tūc q̄dditates rez q̄ sepati itelligūt. sepati etiā hr̄ent eē. qō erat erroꝛ pl'onis. vtz ī multz locis logice z phie. Sic igr̄ videm⁹ q̄ mathēatic⁹ id q̄ fm eē vere ē q̄le ꝺcipit nō q̄lificatiue. sic theolog⁹ id qō vere ē ifinitū cōcipit finite z nō infinite.

Instantia Forte dicet mihi q̄ nō ē sīle. qz q̄litas nō ē de itrinseca rōe q̄ntitatis. igr̄ mathēatic⁹ eē ꝓp̄riū obiectū ē q̄tū pōt q̄tū ꝺsiderare sine q̄li. lz fm te ifinitas ē de intrīseca rōe de itat̄.

Rñ. R. q̄ i h̄ ē sīle. qz nō oportet modū eēndi sp vnifoꝛmiter rñdere mō intelligēdi. Dato etiā q̄ q̄litas eēt de itrīseca rōe q̄ntitat̄. ad hoc lz nō itrīsece tm̄ extrīsece possz q̄ntitati ꝺpetere rō nō q̄lis. g̃ ꝛc.

Instantia Sz forte itez dices fm hūc modū quē tu ponis. rō obiecti nr̄i intellect⁹ eēt extrīseca z nō ītrīseca ipi rei intellecte.

Rñ. R. q̄ rō obiecti ē sibi aliq̄ mō intrīseca z aliq̄ mō extrīseca. Intrinseca q̄dē dici dz. qz vere sumit a re obiecta c⁹ ē rō. lz extrīseca dici p̄t. qz ꝓuenit rei nō quōcūq̄z lz fm q̄ndā ꝺmēsuratōz ad extrīsecū puta ad itellectū. Un̄ etiā ipe btūs ītelligēs veritatē itelligit ifinitatē. q̄ ē de itrinseca rōe veritat̄. itelligit tm̄ illā ifinitatē finite rōne p̄dicte ꝺmēsuratiōis ncēie req̄site iter obiectū z potētiā. sic em̄ anīa nr̄a motū celi intelligit indiuisuz. z tm̄ ꝺcipit eū diuise ꝟa ītellectōe. al's nō possz ꝺplere rōnēt p̄is. sic ꝛc. Et licet hmōi exēpla nō sint p oia ad ꝓpositū. tm̄ possūt nos manuducere in cognitionē ꝓpōsite veritatis.

c

Ꝑpiētes

ꝛc. Presuppositā noticia z declaratiōe cāz libꝛi sen. ad formā tractat⁹ accedēdo. ī q̄ attēdit libꝛi diuisio. diuidit iste liber ī duas ptes. Nā p̄mo p̄mittit mgr̄ huic opi ploguz seu p̄emiū. Sc̄do exequit tractatū. ibi. Veteris ac noue legis. Quantum ad p̄muz est aduertendū q̄ satis ꝺmuniter ī scientijs p logizāte s circa addiscētes eoꝝ doctrinā tria intendūt. Nam p̄mo eos allicūt vt sint beniuoli. Sc̄do vt sint attenti. Tercio vt sint dociles. Primū fit satis cōgrue si auctoꝛ ipius scie p̄mittit suā humilitatē. Sc̄m si ostēdit tractande materie arduitatem. Et terciuz si innuit sue scie ordinabilitatē. Nā sicut superbia doctoꝛis consueuit displicere discipulis. z p consequens facit eos maliuolos. sic eius humilitas placet ipsis discipulis. et facit eos beniuolos. Et sicut materia cōmunis et facilis ꝺtemnitur a studētibꝫ. et p ꝺns reddit

UVA. BHSC. IyR_066

eos vagos. sic materia ardua ⁊ difficil' diligẽter attẽdit ⁊ facit eos sollertes ⁊ attẽtos. Et sicut doctrina ꝓfusa ⁊ inordinata indocilẽ reddit hoiem ⁊ torpuosũ. sic ecõuerso doctrina ordinate tradita reddit hoiem docilẽ ⁊ studiosum. Hũc igit modũ ꝓmunẽ mgr in pñti ꝓlogo obseruando tria facit. Nã ꝓmo pmittit suã hũilitatẽ. Scõdo oñdit pñtis opis difficultatẽ. Et tercio indicit istius scie ordinabilitatẽ. vt rõne pmi reddamur teniuoli. ratõe scõi diligẽtes ⁊ attẽti. ⁊ rõe tercij docules ⁊ studiosi. Scõa ps incipit ibi. Ardua scandere. Tercia ibi. Vor igit reo odibilẽ. Pria diuidit i duas ptes. Qr ꝓmo oñdit suã hũilitatẽ ꝑm se. Scõo i exteriore ꝓpatiõe. ibi. Cũ pauca. Hazophilaciũ dra gaza qõ ẽ diuine. ⁊ philasse qõ est ꝓseruatoriũ q̃si diuitiar ꝓseruatorum. Et iõ gazophilaciũ dñi ad pñs significat sacrã scẽturã. in q̃ thesauri scie et sapie dei sũt absconditi ⁊ ꝓseruati. Sequit illa ps. Ardua scãdere. in q̃ mgr sniarũ reddit nos attẽtos. ⁊ hr ex pñtis opis difficultate. et diuidit i duas ptes. Nã ꝓmo oñdit pñtis opis seu tractat⁹ difficultatẽ ex tractãdor enimia sblimitate. Scõo ex inuidor nimia dolositate. ibi. Quãus nõ ambigam⁹ Quã tũ ad pmũ est aduertendũ q̃ tãta difficultas erat circa materiã istius libri. q̃ mgr aliq̃ mõ retrahebat ne liber inchoaret. ⁊ q̃nq̃ econuerso attrahebat vt ipm inciperet. Igit magister illud bellũ cogitationũ suar ꝛc scribẽs. primo simul põderat attrahentia ⁊ retrahẽtia. Secũdo oñdit cãm victorie p quaz attrahentia vincũt retrahẽtia. Scõa ibi. Quã vincit zelus. Quo ad pmũ iter ẽ sciẽdũ q̃ tria fuerũt impedietia ⁊ retrahẽtia mgr̃m ab isto opere stupor aggrediẽdi. labor exequẽdi ⁊ timor ꝛficiẽdi. Econtra fuerũt tria ad illõ op⁹ magistr attrahẽtia. s. oblatõ dñi adiutorij. ꝛelectatio pmij. ⁊ affectio ꝓficiẽdi. Et ꝑm hr mgr tria facit. qr ꝓmo ponit ꝓmũ retractiuũ cũ suo opposito attractiuo. Scõo ponit scõz attractiuũ cũ suo retractiuo. ⁊ tercio ponit fciũ. Scõa ibi. ꝛelectat nos. Tercia ibi. ꝛesiderij hortat. Quelibz istar ptiũ possz diuidi i attractiuũ ⁊ retractiuũ. ⁊ ptes patẽt. Seqt illa ps. Quã vicit ꝛc. vbi mgr oñdit cãz victorie ipor attrahẽtiũ. Cã ẽo isti⁹ victorie erat caritas seu amor. Et qr duplex ẽ amor. s. dei ⁊ ꝓximi. iõ ꝓmo mgr ascribit hãc victoriam caritati dei. Scõo caritati ꝓximi. ibi. Nõ valẽtes studiosor. Qr mgr dicit in lra penultie pticule isti⁹ lectoris. q̃ velit theologicar inq̃sitionuz abdita apire. Jõ q̃ro hãc questionẽ.

Trum theologia sit scia? Et videt q̃ ñ. qr qõ nõ ẽ vna scia ñ ẽ scia. sz theologia nõ ẽ vna scia. g. Maior pz. qr p idẽ hr aliq̃d eẽt vnũ eẽ. vt pz. iij. metha. eadẽ ẽ. n. rõ hois ⁊ vm⁹ hois. vt dr in. i. elen. Probat minor. qr dicit ꝓmẽtator sup. iij. metha. q̃ eadẽ scia nõ põt ꝛterminare ꝛ eq̃uocis. Et idẽ ꝓmẽtator i ꝛe suba orbis ait. q̃ oia q̃ dicunt ꝛe supcelestib ⁊ iferioribz dicũt mõ eq̃uoco. sz creator ⁊ creatura ꝛe q̃bz tractat theologia pl⁹ distãt q̃ supcelestia ⁊ inferiora. Cõtra ille hitus q̃ ꝓsiderat sbiectũ vere intelligibile ⁊ summe speculabile sb rõne ꝛetermiata ⁊ spãli ẽ habit⁹ specific⁹. sz theologia ẽ hmõi. vt. s. patuit. g ꝛc. In illa qõe q tuor sũt videda. Primũ vtr theologia sit scia. Scõm vtr in tali scia articuli fidei sint ꝓncipia. Terciũ vtr ex hr seqt q̃ sit scia sbalterna. Quartũ vtrum ꝓprie dicat sapientia. Contra

Quantũz ad primũ articulũ tenebo q̃ aliq̃ mõ sit scia. Iz nõ vsq̃q̃ q̃ ꝓprie dicta. Sz 5 hr sũt due opiniones extreme. q̃r vna ponit q̃ sit scia ꝓpe dicta. Alia q̃ nullo mõ sit scia. Primã opinionz multi nitũt multipl'r ꝛclarare. Pro ex dictis q̃rũdã pt argui sic. Si theologia ñ eẽt scia. tũc frustra laborarẽt studẽtes i ea. sz 5 ñs ẽ icõuenies ⁊ ñia pz. Pr si nõ eẽt scia hr eẽt p tãto. qr nõ ẽ dare passiõz dñtẽ a suo sbiecto q̃ ꝛe ipo ꝛemonstrare. sz hr ñ ipedit. qr ens iq̃tũ ens ẽ sbiectũ metaphice vt pz. iij. meth. ⁊ tñ hz passiõ es ab eo dñtes. qr qõ realr differt ab ente ẽ formalit ñ ens ⁊ nihil. ⁊c passio entis eẽt nihil. Sic igit dam⁹ i metaphica aliq̃d ñ dñs a sbiecto qõ tñ hz se p modũ passiõis. sic ꝛc. Pr q̃ ista ordo realr int aliq̃ dñia ꝑm rẽ. tal' man et ordo eorũdẽ vbi distiguũt ꝑm rõz. sz sba ⁊ pat ⁊ opatio vbi distiguũt realr hñt ordinẽ eentiale p/or ⁊ posteriorz. q̃ vnũ ꝛemõstrat p alterz tãq̃ a priori. g etiã i ꝛeo vnũ p alterz poterit ꝛemonstrari. Sz illõ nõ vz. q̃ loq̃ndo ꝛe scire p/pe dicto. õ q̃ isti intẽdũt loq. tũc sic diffinit. i. poste. Scire ẽ p cãm rẽ inuestigare. Et ibidẽ Tũc opinamur scire vnũq̃q̃z cũ cãz eius cognoscim⁹ ⁊ quoniã illi⁹ est cã. ⁊ impossibile ẽ aliter se habere. Dei autem ⁊ diuinorũ nulla poterit esse causa. ergo ꝛc. Nec valet si dicatur q̃ in theologia sciatur causa per effectum. Articul⁹ 1

Pe. au. 1

2

3

UVA. BHSC. IyR_066

qz effect⁹ ꝓprie faciens scire cām ꝺz eē adeq⁹ cause. Sed null⁹ effect⁹ adeq̄t ꝑtuti ꝺi. Igit̄

Solutio Ad 1 breuiter ad eoz motiua rn̄dew. Ad ꝑmū dicēdū ꝙ studēs talis acq̄rit habitū nobilissimū nō nobilitate sciētifice euidētie. sz nobilitate ſbiecti. q̄ si n̄ oino ꝓpe. aliq̄ tn̄ mō ꝑt discia. Ad 2 Ad scōm dicēdū ꝙ illa nō est tota cā quā assumus. sz ꝑ tāto theologia nr̄a n̄ ē scia ꝓpe dicta. qz n̄ reducit ad ꝓncipia ꝑ se nota. n⁹ suppoit ea i aliq̄ alia scia ē⁹ capaces sim⁹ in Ad 3 via. Ad terciū ꝑ iā dicta ptz. Uel ꝺom ꝙ si aliq̄ totaľ demōstrato ꝺ eo formaret. qz h̄ pci se fierz i luie naťali. magi generarz noticiā metaphicā q̄z theologicā. Alij h̄ idē arguūt sic Nō pl⁹ repugt obscuritas fidei scie ꝛ credibilibꝫ q̄z icertitudo fāt̄alīmatū scie ꝺ sēsibilibꝫ. sz n̄ obstāte icertitudine fāt̄alīmatū h̄r scia ꝺ sensibilibꝫ. g̃ ꝛc. Ꝑ nō pl⁹ repugt euidētia scie ꝛ ineuidētia fidei q̄z claritas noticie rez i ſ̄ꝺo ꝛ obscurital noticie i ꝓpo genere. Sz he sil'se ꝓpatiūť i eodē intellectu. g̃ ꝛc. Ꝑ ꝛ⁹ sp̄ puidit eccl'ie siue ꝛ aliq̄bꝫ hoibꝫ pfectis q̄ possint fidē ꝛefendere. sz h̄ nō possent nisi h̄rent habitū scientificū. Ꝑ theologia ē noticia nobilissima regulās omes alias scias. g̃ erit scientifica. Sed qz tantā euidentiā quātā req̄rit scia h̄re nō possumus ꝛ his ꝺ q̄bꝫ tractat theologia i lumine naturali. nec i solo lumine fidei. iō ponūt ꝓdicti lumē q̄ddā supnaturale clarius lumine fidei. obscuri⁹ tn̄ lumie gl'ie q̄ lumē a ꝛeo cōicať sacre theologie doctoribus tanq̄z pfectis ꝛ cōem statū fideliū excedētibus ꝛ ceteꝛs ꝑsistētibꝫ fidē sanctā cōfirmādo ꝛ ingiter ꝛefendēdo. Et addūt ꝙ lumē meridiei nō ꝓpatiť secū aliquā noctis obscuritatē. lumini tn̄ auroze hoc nō repugnat. Sic licet clare videre in lumine gl'ie fidē excludat ꝛ omnē obscuritatē euacuet. intelligere tn̄ scientifice i isto medio lumine fidei nō repugt. Ꝓpter h̄ ait Aug. i. sup Joh. ꝙ lux increata duplici lumine fideles illuminat. quulos quidē lumie fidei vt lacte nutrianť. maiores Cōtra hē. ꝺo lumie sapie q̄ vescanť solido cibo. Sed nec h̄ valet. qz signū ē scientis posse docere. vt pz. i. elenchoz. sed ea q̄ sunt fidei null⁹ ꝑt sciēti/fice in fidelē docere. g̃ ꝛc. Et si dicz ꝙ infidel' doceri nō ꝑt. qz optz doctorē ꝛ discipulū i lumie ꝺuenire. n̄ curo. qz nec vnq̄z aliqs fidelis potuit doceri vt euidēter sciret ea q̄ fides sctā 2 ponit Ꝑ vel lumē fidei manet cū illo lumie ꝑm eē pfectū. vel remittiť ab eo ꝛ manet ꝑm eē remissuz. Si ꝛes ꝓmū. h̄ nō ē possibile. qz sic duo extrema ꝑm suas excellētias fil'eē nō ꝑnt sic nec extremū cū medio. Si scōz tūc hns illud lumē eēt min⁹ fidelis. qz min⁹ crederet q̄z nō hns Ꝑ sic etiā ꝑm te lumē gl'ie cū sit clarissimū totaliter tollit lumē fidei. sic istud lumen intelligentie tanq̄z quoddā mai⁹ lumen saltē remitteret ꝛ obfuscaret lumē fidei. Ꝑ tu dicis ꝙ ꝛe ratione fidei sit ineuidentia. sed illud lumen facit euidentiā. g̃ erūt in cōpossibilia. Ꝑ phs ꝺ platonē dicit ꝙ impossibile ē nos h̄re nobilissimos h̄it⁹ ꝛ nos latere. sic ipossibile ē ꝛc. Sed forte dices ꝙ phus loquit ꝛe habitibꝫ naturalibꝫ. illō aūt ē lumen supnaturaľ infusū. sic exns i caritate nescit se eē in caritate. sic ꝛc. Jstud nō vz. qz lumen faciēs sciētificā euidētiā ē suū ꝑsi⁹ manifestatiuū. ideo latere nō pōt habentē. caritas aūt non ē habitus cognitiu⁹. ideo latere pōt habentē Ꝑ sicut vnū lumē naturale sufficit ad oīa naturaľ scibilia. sic vnū lumē fidei supnaturale sufficit ad oīa supnaturalia q̄ scire possum⁹ i via. Ꝑ tale lumē mediū inter lumē gl'ie ꝛ lumē fidei. aut ē mediū p ꝓticipationē. aut mediū p abnegationē extremoz. nō ꝓmo mō. qz medio p ꝓticipationē cōmiscebit vtrūq̄z extremoz. ꝛ neutrū ponit in sua ꝓpria natura. sicut patet in viridi vel rubeo colore. in quibꝫ extremi colores p̄miscent. ꝛ sic habens tale lumen nō haberet habitū fidei ꝑm suā ꝓpriā naturā. Nec scōo mō ꝓpter eandē rōem qz mediū abnegatiōis abiicit extrema. ꝛ posset lumen tale infūdi infideli ex quo abiiceret fidē. Motiua etiā eoꝝ nō ꝛcludunt. Un̄ ad p̄imū ꝺicēdū ꝙ minoz n̄ ē vera. qz oīs scia req̄rit fāt̄alīmata certa. Sed obiici h̄ ꝑt ꝛe sole ꝛe q̄ certā h̄em⁹ scia ꝛ ei⁹ magnitudinē excedere totā terraz. cui⁹ tn̄ fantalīma q̄ ad hoc ē multū incertū ꝛ obscuꝝ. cuz repsentet magnitudinē vix vnius pedis. Rn̄deo. in talibꝫ fāt̄alīmata incerta resoluūť vsq̄z ad fāt̄alīmata certa. puta astrologi ꝑ geometriā ꝛ pspectiuā exp̄mētaliter inuestigarūt ꝙ ꝑm aliquaz ꝛe/terminatā distātiā ꝛe crescit apparētia magnitudis rei vise. ꝛ sic ꝑ replicationē distātie ꝙuenit ad certa talia fāt̄alīmata vsq̄z ad certā noticiā magnitudis ipsi⁹ sol'. Ad scōm dicen Ad 2 dū ꝙ maioz nō ē vera. qz pl⁹ repugt ineuidentia ꝛ euidētia respectu eiusdē obiecti. q̄z clarū ꝛ obscuꝝ respectu diuersoz obiectoz. sed cuz res noscunť i ſ̄ꝺo ꝓncipale obiectū ē eēntia diuia. cū i ꝓpo genere obiectū ē ipsa creatura. fides aūt ꝛ illud lumē respiciūt idem obiectū.

Ad tercū ꝺicēdū ꝙ nō optz tales pfectos Ad 3 h̄re aliud lumē a ceteꝝ fidelibꝫ vt obiectōnu/

UVA. BHSC. IyR_066

bus ꝓtra fidē nō deant. ſz ſufficit q̄ ſint in ſtudio theologie exercitati coopante eis gr̄a diuina ipſi poterūt ad ſingula ꝓtraria reſponde re. Ad 4 Ad quartū dicendū q̄ poterit eſſe nobiliſſima ex nobilitate lumīs fidei ⁊ nobilitate obiecti p̄ter h̄ q̄ ſit ſimpl̄r ſcientifica. Ad addi/tionem Jn addito aūt de lumīe peccaner̄ p fallaciā ꝟntis Nō. n. ſeq̄t theologia ē ſcia. g̃ mediāte tali lumine. multi em̄ ponūt eā eē ſciaz ꝓprie dictā. q̄ tn̄ h̄ lumē nūq̄z poſuerūt. Contra exempla. Exēpla etiā cōrū ſunt ꝓtra eos. qz cū tenebra ſit priuatio lucis. ideo cū nullo gradu lucis ſe ꝓpatit tenebra. Si g̃ obſcuritas ē de ratiōe formali fidei vt tu dicis: tunc cū nullo lumine faciente eam dentiā poterit ſtare. Nota bñ. Aduertēdū tn̄ q̄ p has ſolutiones nō intēdo negare varias reuelationes quibus celeſtis cōſolator deuotos ſuos conſuenit recreare. et q̄nq̄z ſecreta ſua multipharie reuelare. ſed hoc fit de gratia ſpeciali. ⁊ priuilegiū ſingulare nō inducit legē cōmunē. ideo quo ad cōmunē ſtatū doctorū theologie hāc cōcluſionē negaui. nō aūt quo ad hos q̄ ſingulariter ſunt deuoti. alīs eſſet cōtra me qđ ſupius in principio adduxi de Aug. cū dixit O lumen deꝛ ꝛc. Alīj ad idē Et p hoc etiā patet ad auctoritatē Aug. Alīj eandē cōcluſionē tenētes dicebant. q̄ theologia p̄cedat ex p̄ſe notis q̄ ſunt cōmunes animi cōceptōes. ⁊ nō articuli fidei. qz vt dicūt. poſteriora ſemp nata ſunt p̄bari p priora. ſz conſiderata in theologia ſūt ſm nr̄m intellectū poſteriora his q̄ conſiderāt i methaphica. ens em̄ inq̄ntū ens eſt prius deo ⁊ q̄cunq̄z alio ente determinato. 2 Alīj ad idem. P̄ lumine naturali pt h̄ri q̄ oīs opatio p̄fecta terminat ad aliqđ opatū. Sz naturaliter ſcim⁹ deum p̄fecte intelligere ⁊ p̄fecte velle vel diligere. g̃ erūt in diuinis duo p̄ducta. ſ. verbū et amor que ſunt filius ⁊ ſpūſſcūs. Probat̄ per alios q̄ſi idē ſic. Sp̄ūs cauſe naturaliter reſeruat i effectu. ſz cōcluſiōz creditā poſſū cōcludere p vnā p̄poēm naturaliter cognitā ⁊ aliam creditā. cū g̃ p̄miſſe ſint cauſe cōcluſionis. oportet q̄ talis cōcluſio ſ̄tute illius naturalis p̄miſſe ſit aliq̄ mō naturaliter cognita. Verbi gr̄a. Dis hō hz verā carnē. filius dei eſt homo. g̃ filius dei habz verā carnē Cōtra eos Sed iſti in hoc peius dicunt ceteris. qz totū fidei nr̄e meritū videtur annullare. cū fides nō habeat meritū cui humana ratio p̄bet experimentū. Solutio. Ad 1 Ad primū ergo dicendū q̄ licet de inferioribus poſſint cōmunia cōcludi p vlia ⁊ ſupiora nō tn̄ p̄pria. qz aut accipiet̄ terminus ſupior indefinite. ⁊ tunc nihil cōcludit. qz vt ſic nō infert ſuū inferius. Aut accipit̄ vlr. ⁊ erit p̄po falſa. quia id quod ē p̄priū inferioris nō p̄dicat̄ de ſuo ſuperiori vlr̄ ſūpto. Quāuis igit̄ p hūc terminum ens poſſit p̄bari q̄ de⁹ ſit bon⁹ vl̄ aliqđ aliud p̄dicatū cōe. nō tn̄ poterit p̄bari q̄ ſit p̄ vel filius. Ad 2 Ad ſcām dicēdum q̄ maior ē vera de opatōe trāſeūte. nō aūt de immanēte. ſic ē itelligere ⁊ velle. ⁊ p̄bat oppoſitū intēti. qz cū intelligere ⁊ velle i deo ſint idē realiter. vt teſtantur nō ſolū theologi. verumetiā p̄hi. igit̄ ſi ex diſtinctōe opationū vis arguere diſtincta p̄ducta habebis ſolū vnū p̄ductū. qđ eſt hereticū. Ad 3 Ad terciū dicendū q̄ ſicut ex p̄poſitionibus duabꝫ p̄miſſis quaꝫ vna ē neccia. altera ꝓtingēs. ſequit̄ cōclio q̄ totalis ē ꝓtingēs. vt p3. 1. poꝫ. ſici p̄poſito ex duabꝫ p̄miſſis q̄rum vna ē naturaliter cognita. ⁊ altera credita. ſeq̄t cōclo q̄ ē totaliter credita. ⁊ nullo mō naturaliter cognita Sic. n. cā neccia applicata ad effectū mediāte cā ꝓtingēte p̄ducit effectū totaliter contingēte. ſic ꝛc. Opinio 2 Sed fuerūt alij vt ſupi⁹ dixi q̄ dixerūt q̄ theologia nullo mō ē ſcia. De his nō intēdo inſiſtere. qz nulla motiua eorū inueni q̄ alicui⁹ ponderis appareret. ideo talē opinionē tanq̄z erroneā de relinquo. qz exp̄ſe damnat̄ i articulis pariſiēſibꝫ articulo. 11ij vbi ſic dr. Nō plus ſcire p̄pter ſcire theologiam erroꝛ. Opinio 3 Sed ſunt due alie opiniones huic ſatis vicine. Quaꝫ p̄ma dicit q̄ theologis ē ſcia q̄ ſciunt̄ tm̄mō ꝟntie. ita q̄ nō ē ſcia cōſeq̄ntiū ſiue cōclionū. ſz ſolū ꝟntiaꝫ. Nā vt dicūt cū articuli fidei ſint p̄ncipia theologie: ſcit ipſe theolog⁹ qđ ex ipſis ſeq̄t. Verbi gr̄a. Suppoſito q̄ vna natura diuina ſint tres ꝓſone diſtincte. ſeq̄t q̄ eaꝫ diſtinctio ſit p relatiua. ꝟñaꝫ hāc neſcit theolog⁹ eē neccia. ſz nec añs nec ꝟñs ſciat. Cōtra eā Sed nec illud vz. qz etiā ꝟ iſtos videt eē articul⁹ ſupdict⁹. nihil. n. theologice pl⁹ ſciret̄ p̄pter ſcire theologiā. qz noticia ꝟñe ſic formaliter acceptevt p̄ſcidit a noticia ꝟñt̄ ⁊ añt̄ ē mere logicalis noticia. ⁊ p̄ purā logicā h̄ri pt. ⁊ iō nihil pl⁹ ſciret̄ p̄pt ſcire theologiā. cū talis noticia tradat̄ p logicā 2 P̄ noticia theologie ñ eēt p̄ior noticia q̄z falſiſſimoꝝ figmentoꝝ. qz cū dico chimera ē de⁹. g̃ chimera ē oīpotēs. ſcio ꝟñaꝫ neccio eē verā. licet ignorē ꝟñs et añs. qz falſū nō ꝓtingit ſciri. qz nō ē. vt p3. 1. poſter. Uñ vt dixi noticia talis eſt mere ⁊ ſimpl̄r logicalis. qz id eſt ſimpl̄r logicale cui⁹ noticia ſufficiēter h̄r̄ p logicā q̄cūq̄z alia ſcientia poſita vel remota. noticia ꝟſequentiarū p̄dicto modo ſumpta eſt hmōi. g̃ ꝛc. Maior nota. p̄batꝫ minoꝫ. quia in cauſis p̄cisis

UVA. BHSC. IyR_066

si affirmatio est cā affirmationis. et negatio est cā negatōis. ꝛ ecouerso. vt pz. i. posterioꝝ. Iz sola ig̃rātia logice ē cā ig̃rātie ꝓnaꝝ. vt pz ꝑ ꝓmētatoꝝ. iij. metha. g̃ sola noticia logice ē cā noticie ꝓntie.

Instantia

Sz forte dices q̄ illō bñ seq̄t loq̄ndo d̄ ꝓna fm se. Iz ñ put sumit̄ i determinata materia.

Solutio

Illō nihil vz. q̄ tu sumis ꝓnaz formal̄r vt ei⁹ noticia p̄cīn dit a noticia certa tā añtis q̄z ꝓntis. ꝛ lō rōe materie ñ poteris tenuare. q̄ vt⁹ sp ei⁹ noticia erit pure logical.

3

P̄ sic scire ꝓstructoz an sit ꝓgrua vl̄ incōgrua i q̄cūq; scia ꝛ i q̄cūq; materia ad solā grāmaticā spectat. sic scire ꝓnatiz esse nccīam vel nō esse necessariā in q̄cūq; materia ad solā spectat logicā. scire āt ꝓclioz q̄ ex tali ꝓna infert̄ h̄ spectat ad singulas alias scias: i q̄z materia formāt̄ tales ꝓntie

Opi. q̄rta

Est alia opi. q̄ simpl̄r nihil videt̄ tribuere theologie viatoꝝ. Dicit ei sic. q̄ theologia dupl̄r p̄t accipi: seu p̄t dupl̄r ꝓsiderari. vl̄ i se. ꝛ euidētissima ē scia. q̄z ē de his q̄ fm se sūt maxie ꝥitatis ꝛ euidētie. vel q̄ ad nos. ꝛ sic nō ē scia. h̄ tñ nō ꝓtingit ex defectu i theologia ꝓsideratoꝝ. Iz ex defectu ꝓsiderātiū. s. hoim viatoꝝ. q̄z sicut se hz oculꝰ noctue ad lucē solis. sic aie nr̄e intellectꝰ ad ea q̄ sūt manifestissima i nata. vt pz. q̄. metha.

Cōtra eos

Ad dūt tñ isti q̄ si large loq̄mur de scia. ita q̄ accipiat scia cōiter q̄tū natura rei patit̄ fm statū p̄ntē. tūc theologia p̄t dici scia. sicut d̄ sciētia morali dr. i. ethi. q̄ sufficit aliquā superficialē et figuralē noticiā tradere rōe materie variabil̄ q̄ sūt actꝰ hūani.

Diffinta opi. Durañ.

Sed isti videt̄ sibiꝑsis i his breuibꝫ ꝥbis ꝓdicere. Primo. n. videt̄ dicere q̄ res i theologia ꝓsiderate sint maxie scibiles. ꝛ postea dicut q̄ talē habeamus sciaz ꝑ theologiā q̄lēnatura rei patit̄. g̃ cum natura rei patiat̄ ꝑꝓfectissimā ꝛ euidentissimā sciaz vt pz ex ꝑmo dicto. sequit̄ q̄ nr̄a theologia nō sit large sed ꝑꝓprie dicta sciētia. qd̄ ꝓdicit scdo tuo dicto.

Alij dicūt q̄ habitus theologie sūt tres. Unꝰ. s. q̄ cogit̄ sc̄ptura ponūt. ꝛ sic fides dr theologia. q̄z q̄ in sc̄ptura sacra tradunt̄ sola tenent̄ aucte. qd̄ pertinet ad fidē. ꝛ sic valde large theologia dr scia

Alijs habitꝰ q̄ dr theologia defensiua. quo fides ꝛ ea q̄ ꝓtinent̄ i sc̄ptur̄ declarant̄. q̄ mō ait Augus. xiij. de ciui. dei. ca. i. Huic scie tm̄mō illud est tribuendū quo fides saluberrima q̄ ad bitudinē ducit gignit̄. defendit̄. nutrit̄ et roborat̄. Tercijs habit⁹ ē q̄ ꝓclioes sacre scripture reducunt̄ ex articulis fidei. ꝛ illa dr theologia elicitiua. Et nec istis duobꝰ modis vt dicūt theologia potent ee scia. ꝛ h̄ vel rōe materie i se circa quā nō ꝑt fieri demōstratio. vl̄ q̄z huic. s. viatori ea demonstrare nō possumus.

Contra duran.

Sz nec isti bñ dicūt tres hit⁹ distinctos facit̄do de theologia. sic. n. in q̄libet scia opteret ponere tres hmōi hit⁹. eadē. n. rō h̄ exigeret. metha p̄hica. n. eēt hit⁹ tertiꝰ vt ꝓtinet ea q̄ i ipsa tradūt̄. eēt habit⁹ defensiuꝰ put declarat ꝛ defendit sua ꝓncipia. eēt habit⁹ elicitiuꝰ vt ex ꝓncipijs infert ꝓclioes. ꝛ eodē mō de logica et alijs sciētijs. Et q̄ eoꝝ distinctō nulla sit ꝑz euidēter ex mēbroꝝ coincidentia. Volūt. n. q̄ sit ꝓtentiua vt ꝓtinet ea q̄ tradunt̄ in nouo ꝛ veteri testamēto. nūc aūt nouū testamentuꝫ declarat̄ ꝑ vetus. ꝛ defendit̄ ꝓtra iudeos. ꝛ vetus ꝑ nouū ꝓtra hereticos. g̃ primꝰ modus ꝛ scdꝰ nō vident̄ differre. Theologꝰ etiaz raro pōt aliquā ꝓclusionē elicere qđ ꝓtinet ad tertiū modū. nisi declarādo qđ ꝓtinet ad scdm. g̃ scdꝰ modꝰ ꝛ tercꝰ coincidunt.

Opi. ꝑpa

His itaq; ꝑmissis dico q̄ theologia viatoris ē vere scia nō tñ sic nata rei scibil̄ patit̄. Iz sic natura scientis patit̄. q̄ ille habit⁹ q̄ ꝑbat aliq̄d de suo subiecto. nō mun⁹ infallibili rōne q̄z yconomica vel politica scia de subiecto suo. ille in quaz habit⁹ ē vere sciētific⁹ seu vera scia. Iz habit⁹ theologic⁹ ē hmōi. g̃ de. maioꝝ pz. q̄ eo q̄ certa rōe mō q̄ certitudo p̄t sumi i morali negocio ꝑbat yconomica vel politica aliq̄d de suo subiecto. igit̄ vere dicūt̄ scie. sic a sili. Probo minoꝝ facīedo talē syllogismū. Q̄ id quod hz rōem vltimi finis ē sūmū bonū et poterit aiaz rōnalē fm totū suū desideriū bītifice satiare. Iz deus q̄ est nr̄ gl̄ificatoꝝ hz rōem vltimi finis. ergo ē sūmume bonus. et poterit animā bītifice satiare. Maioꝝ nota ē. q̄z vltimꝰ finis nō pōt referri in altez. ꝛ optet q̄ sit summū bonū. ꝛ ꝑ ꝓns poterit satiare anime desideriū. Minoꝝ ꝑ se ptz. q̄z h̄ nomē glorificatoꝝ vel beatificatoꝝ siue q̄dcūq; aliud nomē exꝑmēs rōem specialē subiecti illi⁹ scie nccio ipsa exꝑmit i ordine ad finē. sic patuit in q̄e prīa ꝓcedēte. Iz igit̄ q̄ passio vel aliq̄d loco passiōis se h̄ns ñ mun⁹ efficaci rōe ꝑbat d̄ subiecto isti⁹ scie. q̄z posit ꝑbari de subiecto sciētie morali. g̃ ista nō erit mun⁹ scia q̄z illa.

Instantia

Forte dicet ꝯ me sic ꝯ alios q̄ illa q̄ tradunt̄ in theologia nō ostendūt̄ de mōstratie. Cū igit̄ demōstratō sit syllogismꝰ faciēs scire illa ñ erit scia.

Solutio

R. aut ꝑ demōstratōz intelligz potissimā demōstratoz. ꝛ sic solū mathematica eēt scia. q̄z ipsa sola potissime demōstrat. ꝛ in primo gradu certitudis. vt pz ꝑ Auer. i. phicoꝝ. Aut intelligis ꝑ demōstratōz syllogismū efficaciter ꝛcludēte q̄uis pce/

UVA. BHSC. IyR_066

Questio II

dat ex aliqbꝫ suppositꝫ. et nō oīno exp̄mis sic rōes theologice p̄ñt dici dem̄ōstratōes. vt patuit i sillogismo pcedēte Instantia Solutio. Dices itez q̄ tales sillogismi nō sūt vbiqz i theologia Dico q̄ eodē mō nec i alijs scietijs. qz rei ꝓitate sīue sit loyca sīue naturalꝫ phia. sīue metaphica sīue q̄cūqz alia scia. vbi vnā ꝯtinet rōz effica/cē mille ꝯtient ꝓba q̄ sūt vel falsa vel iutilia vel saltē nō ꝯcludētia nccio. z vix etiā pbabiliter exp̄issime videt inferre. rarissime em̄ i hijs habitibꝫ quos appellam⁹ scientias ꝓpue dictas aliqd dem̄ōstrat potissime. qō pz ex hoc q̄ raro in eis aliq̄ posītones tā certe repiunt circa quas nō sint oppositeopiniones. Un̄ si qs sedula meditatōe revolueret varietatē opinionū q̄si in singulis passibꝫ phie: magis videremur in phia hre opinōz q̄z scientia. vel nō min⁹ hre scientiā in theologicis q̄z in phicis. Quis. n. hodie viuit qui cōplete et diffinitiue cognoscat quidditatē mīmi termini phie. puta quidditatē vnius formice. Omnes em̄ phi cū volūt diffinire dñam subalē circūloquunt p aliqd accidēs qd ē manifestū signū ignorātie dñtie subalis. z p ons totus q̄ditatꝫ. Nec mīz q̄ alia ignoram⁹. qz nec nosipsos cognoscim⁹. qz Auerrois quez q̄si tot⁹ mūdus in phia sequit. dixit aīam intellectiuā nō esse formā substātialē corpis humani sz eēvnā solā talē aīaz i oibꝫ indiuiduis hoibꝫ Alij aīaz posuerūt circulatōz. Alij aīaz intellectiuā dicebāt eē corruptibilē. Sed taceo de gētilibꝫ. hodie pz q̄nta d̄ nobisipsis sit diuersitas apud doc. xp̄ianos. In anglia em̄ tenetur q̄ in hoie sint plēs forme subales. z oppositū eⁱ⁹ tā q̄z erroneū ꝯdemnat. parisi⁹ vo totū oppositū tenet. Et sil'r de potētijs aīe quibꝫ intelligimus z volumus. quāta est dñtia opinātiū quis sufficit enarrare. Alijs dicentibꝫ q̄ sint idē qd essentie aīe. alijs q̄ differāt ab essentia aīe re absoluta. alijs q̄ sint quidā respectus fundati in eēntia aīe. alijs q̄ sint quedā habilitates aīe realiter idē exp̄tes cū ipsis actibus anime. Dis igit z ceteris positōibꝫ phie ꝯsideratꝫ. pz q̄ vel nihil vel valde modicū scimus. loq̄ndo de scire ita stricte sicut videt loqui de scietia rōnes ꝓbantes sacrā theologiā
2 nō esse scietiā. P̄ arguo ad idē sic. Ille habit⁹ videt eē scientific⁹ qui sufficiēter soluit z destruit oēs obiectōnes q̄ fieri poterūt ꝯ veritates in ipo ꝯsideratas. theologia ē hmōi. q̄z. maioz pz. iij metha. vbi dr. q̄ soluere nō ē ig/rātis vinculū. qz sicut ibi dr. solutō dubitatorū ē manifestatio ꝓitatꝫ. Sz minoz ꝓbari pt rndēdo instātijs q̄ cōiter fiūt ꝯ ipsam. Arguūt aliqui ꝓmo sic. Q̄n cūqz sufficiēter solui rō facta ꝯtra aliquā ꝯclusionē. tūc ex ipsa solutōe oīdit q̄ ꝯclio nō ē impossibil'. sz ad ñ ipossibile sequit possibile in ꝓmo angulo modaliū. ad possibile ꝓo in dīnis q̄ ad illa q̄ deo intrinsece ꝯueniūt seq̄t nccē. qz q̄ ad dei intrīseca oīno ꝓficat illd. iij. pḣico cū dr. in ppe/tuis nō differt eē z posse. si g̃ possem⁹ sufficienter soluere rōes factas ꝯ articulū trinitatꝫ. tūc possem⁹ dem̄ōstrare trinitatē nccio eē i dīnis. Opinio q̄ rōes ꝯ theologicaſ ꝯ cl'oes ñ sūt solubiles. 1

P̄ cⁿ ꝓpositū nō ꝓt sufficiēter ꝓbari. eⁱ⁹ etiam oppositū nō ꝓt sufficiēter improbari. sz ꝓpositū fidei nō ꝓt sufficiēter ꝓbari. g̃ nō potērūt solui rōes ꝯ ꝺie sufficiēter. al's oppositū fidei improbaret sufficiēter P̄ si soluis p interemptōz opt te dare instātiā extra ꝓpositū. sz i tota rez nāa excepta sola nāa dīna nō inuenit tria suppōsita i vna in diuisa eēntia. g̃ ad rōz ꝯ articulū trinitatꝫ nullā extra ꝓpositū poterꝫ instātiā assig̃re. Ad dissolurōz illoz z ꝯsil'iū q̄ fieri p̄ñt in h̄ ꝓposito ē sciendū. q̄ sicē multiplex gen⁹ deceptorie argumētatōis puta in dictōe z extra dictionē. vt pz. i. elenco. sic ē multiplex genus solutōis. puta q̄ñqz solui sophisma p distinctionē. z assignat pcm̄ in forma. q̄ñqz p interemptionē. z assignatur pcm̄ in materia. z qz oīa adducta vel adducī possibilia contra nostre catholice fidei veritatē sunt falsissima sophismata. teste Aug. x/iij. de ci. dei. ca. xiij. vbi. ait. In nr̄e religiōis hystoria dīna aucte fulciti q̄cūq; ei resistit nō dubitam⁹ eē falsissimū. Et i epla. vij. ad marcellinū. ait. Si ratōz diuinaz scripturaz auctoritatē reddit. q̄z tūcunqz acuta sit verissime fallit. Igit omnes tales ratōes solui possunt vel p distinctionē vel p interemptionē. Uerbi gra. Fiat ille syllogismus a nō fideli. Impossibile ē in aliqua natura plurificari suppositā q̄n etiā plurificet natura. i diuinis sm̄ te sūt plura suppōsita. igit erit multiplicata natura. z p ꝯsequēs plures dij. Respōdeo p distinctionē. qz duplicia sunt suppōsita. Quedā. s. absoluta. quedā ꝓo relatiua. Loquēdo de suppositis absolutis tūc maioz ē vera p dicte rōis. sz minoz ē falsa. Loq̄ndo ꝓo de suppositz relatiuis minoz ē vera. sz maioz ē falsissima. qz nihil repugt tres dīnas ꝑsonas i vna diuina natura p oppositas relatōes distinguiForte dicet infidel' q̄ illa solutio assumit falsū. qz oppositе relatōes reales nō p̄ñt simul esse in eodē indistincto fūdamēto Rn̄. tūc distinguēdū ē de fūdamēto. qz aut loquerꝫ de Nota Instantia Solutio.

UVA. BHSC. IyR_066

fūdamēto finito aut ifinito. si p̄mo mō ꝺcedo si scḋo mō nego. Et dicerē aliq̄ q̄ nihil repugnat duas relatiōes oppositas sil'ee in eodē fūdamēto. Nā inter mouēs ⁊ motū sunt due relatōes oppolite. q̄ idē hn̄t fūdamētū qn̄ idē

Instantia mouet scipm. Forte infidelis ita⁊ dicet. q̄ suppolita relatiua nō poterūt ee in natura absoluta. h̄ assumit falsū. ⁊ iō rn̄den dū ep inter emptiōz. Et si rō interemptiōis petit: illa esse pōt. q⁊ ille q̄ iudicat de aliq̄ qđ oino suū intellectū ⁊ modum suū ꝺsideran di excedit. ille temerarie ⁊ malevidet iudicare. ſz noſcere quomō tria relatiua suppolita sint i vna infinita rei natura: excedit itellectū ⁊ modū ꝺsiderādi cuuslibet phi mūdani. g̃. Sic igit phs etiaz vt methaphic⁹. xij. methaphice noluit p̄sumptuose iudicare ḋ certo nūero intelligētiaz ſz retulit supiori dicēs. Illud aūt p certitudinē inq̄rere altiorſ inq̄sitōis ee videt. Sic multo magis de articul' fidei nō hz phs iudicare: ſz

Solutio. Ad 1 referre tenet supiori Ad p̄mū g̃ dicendū q̄ nō ostēdit p solutōem data a theologo q̄ articul⁹ nō sit ipossibil'. ſz mō q̄ dictū ē soluit. et vltiate sibi oñdit q̄ mediū assūptū p ipsū ē extraneū a ꝓpolito. ⁊ nō applicabile ad ꝺclonē quā nitit reprobare. eo q̄ tal' ꝺclo totā suā facultatē excedit ⁊ modū suū considerādi. Un dato p impossibile q̄ ꝺclusio quā intēdit probare phs ō fidē vera eet. adhuc oñdit sibi q̄ mediū assūptū ad pbādū ē imptinēs ⁊ extra-

Ad 2 neū a ꝓpolito. ⁊ p ꝺns nō cōcludit Et p h̄ pz ad scḋm. q⁊ p fideles solutiōes nō improbat directe oppositū fidei. ſz oñdit q̄ rōes in-

Ad 3 fideliū nō ꝺcludūt ꝓpositū. Ad tertiū dicēdū q̄ maior vera ē qn̄ nō assignat rō interemptōis. sed qn̄ rōem interemptōis assignam⁹. tūc possum⁹ dare instātiā i ꝓposito. ⁊ nō opt⁹ instātiā assigre extra ꝓpositū. Sz vtr aliq̄ articuli fidei possint pbari efficaci rōe puta rōi ee creatorē in tpe. ⁊ alia sil'ia. patebit dño ꝺcedēte circa p̄n. libu scḋi. Pro supdicta ꝺclusiōe faciūt ⁊ auctes sctōz. Primo pauli ap'li q̄ habitū theologie sepius appellat sciam ⁊ sapiaz. Scḋo Aug. In multis em̄ suis libris hūc habitū vocat sciam. ⁊ qn̄q nomiat sciaz salutis. qn̄q sciam fidei. Recitatōnes tn̄ auctoritatū dimittant rōne breuitatis. Alit etiā Rich⁹. i. de trini. ca. iiij. Mee intētiōis ē in h̄ ope nō solū inuenire pbabiles rōnes. ſz etiaz neias. Et in eodē ca. ait. Omi studio ⁊ summa diligētia debem⁹ ꝺsistere vt ad eoz intelligentiā q̄ fide tenem⁹ quotidianis incremētis pficere valeam⁹. in quoz plena ⁊ pfecta itelligētia vita obtinet eterna. Itē Anſ. in de incarnatō verbi ait. q⁊ illa duo opuscula. s. p sologiō ⁊ monologion ad h̄ facta sūt vt qđ fide tenem⁹ de diuina natura et psonis. nccijs rōibꝫ ⁊ auctibꝫ sacre scpture pbari possit.

Quātū ad secūdū

Articulus secundus.

articulū istius qōnis. Utr i scia theologie articuli fidei sint p̄ncipia? Breuiter dico q̄ sic. q⁊ respectu ipsoz oia ꝺsiderata i illa scia, regulant ⁊ diriguṅt. Sz ō h̄ aliq̄ multipl'r niti/tunt arguere. Primo sic Nulla scia pbat sua p̄ncipia. ſz ipsa supponit. ſz tota theologia ordinat ō hereticos ⁊ infideles inq̄tū negāt articulos. P nulla scia q̄rit de suis p̄ncipijs: nec ꝺcludit ea. ſz docto. theologici q̄si in oibꝫ libꝫ suis formāt qōnes de fidei articul' ⁊ ipos ꝺcludūt. g̃ ⁊c. P̄ nulla scia p̄ncipia sunt nun⁹ cognita q̄z ꝺclusio. vt pz. i. posterioz. ſz de articulis fidei hēm⁹ solū noticiā creditiuā. ꝺclusiōes aūt aliq̄ mō sciunt. sic patuit i pcedēti articulo. g̃ ⁊c. P̄. i. Pe. iij. ḋr ḋ h̄ntibꝫ habitū theologie q⁊ sp debēt ee pati ad satisfaciendū oi poscēti. ⁊ reddere rōem de ea q̄ i nob ē fide. P Aug. totū libz de trini. vt ipemet fatet. i. de trini. ca. iiij. ordinauit ad declarādū istū articulū. Deus ē trin⁹ ⁊ vn⁹. ⁊ ibidē ait q⁊ oēs q̄ añ eū scripserūt de trinitate q̄ de⁹ē. diuiorum libroz veteꝝ ⁊ nouoz catholici tractatores h̄ intēderūt fm̄ scpturas docere. q⁊ p̄r ⁊ filius ⁊ spūssctūs sūt vn⁹ diuine subē. Itē. xiij. de tri. ca. i. dicit idē Aug. q⁊ huic scie q̄ ḋr theologia nō oia tribuēda sūt q̄ in rebꝫ hūanis ab hoie sciri p̄nt. ſz id tm̄ q̄ fides saluberrima q̄ ad verā btitudinē ducit gignit. nutrit. defēdit ⁊ roborat. Ex quibꝫ oibꝫ pz q⁊ articuli fidei p theologiā defendunt ⁊ declarant. et p ons nō p̄nt ee p̄ncipiū theologie. q⁊ vt pz i. phicoz. ⁊. i. posterioz scia nō pbat sua principia. Sz illa nō ꝺcludūt. igit ad p̄mū dicēdū q⁊ maior ē falsa. methaphic⁹ em̄. iij. methaphice pbat p̄ncipia sua. Sed dices q⁊ h̄ nō ē ad ꝓpositū. q⁊ methaphica ē scia cōis. theologia ē scia spālis. iō q̄uis methaphica possit pbare sua p̄ncipia h̄ nō poterit ꝺpetere theologie. Dico q⁊ illa maior ab aduersarijs absolute fuit assūpta ⁊ vl'r sine distinctōne. ⁊ iō sufficit dare instātiā i vno ꝓtēto sb illo vl'r vl'r negato cū ḋ. in illa scientia pbat sua p̄ncipia. Rn̄dēt etiā qdā doctores ad p̄dictā rōz q⁊ p̄ncipia p̄nt dupl'r pbari Uno mō explicite. alio mō implicite Primo mō pbat

Ad 1 Instantia

Solutio.

Rn̄sio

Respōsio aliorum.

Cōclusio.

Cōtra cōclusionem

2

3

4

5

UVA. BHSC. IyR_066

methaphica siue vl'is scia sua pncipia Scdo mō pbare pt qlibet spālis scia sua pncipia. nā resoluēdo ɔcl'oes ī pmissas. ⁊ pmissas ī pncipia. tūc īpossibile ē ɔcl'oez eē falsā. nisi deficiat aliq̄ pmissaꝝ etiā pcedēdo vsq̄ ad pmū pncipiū. sic pz. i. porū. Cū g̃ ad destructōz ɔclusionis nccio sequit destructio pncipij. q̄cūq̄ explicite defendit ⁊ pbat ɔcl'oz. ille etiā īplicite et īdirecte videt pbare pncipiū. cū igit q̄libet scia spālis hēat pbare ⁊ defēdere suas ɔcl'oes. igit nccio defēdit ⁊ pncipia. Sed illa solutio nō valet. qꝛ licet ex falsitate ɔclusiōis sufficiēter arguit falsitas ī aliq̄ pmissaꝝ. ex veritate tn̄ ɔclusionis nō pt argui ṽitas in pmissis. eo q̄ ex falsis qn̄q̄ sequit veꝝ. vt patz ī li. prioꝝ. Aduertendū etiā q̄ licet theologia sit scia specialissima rōe subiecti. qꝛ suū subiectū non solū ē vnū vnitate specifica. sz est vnū simplr ⁊ realiter vnū ⁊ idē numero. ratōne tn̄ ɔsideratoꝝ est scia ɔmunissima. nulla. n. scia humanit⁹ inuenta tot pōt ɔsiderare in ppria forma sicut sacra theologia. ipsa. n. cōsiderat de deo creatore ⁊ de omni creatura put manuducit in creatorē. ⁊ dirigit in vltimū finē. ido dato q̄ theologia put ɔuenit cū scia speciali: nō possit sua pncipia pbare. tn̄ vt ɔuenit cuz sciētia ɔmuni pōt ea pbare ⁊ declarare. Ad scdm dicendū q̄ de aliq̄ pōt q̄ri duplr. Uno mō eo q̄ de ipso dubitat. ⁊ sm hoc dr. i. topicoꝝ. q̄ q̄stio ē dubitabilis ppō. ⁊ sic nō queritur de principijs. sed tanq̄ verissima in omni scia supponunt. Alio mō querit de aliq̄. non q̄ de ipso dubitat: sz solū dubitat de sua applicatione ī materia spāli. ⁊ sic necesse ē q̄ōnes fieri de principijs. qꝛ licet principia in se sint verissima. pn̄t tn̄ in materia spāli false applicari. ⁊ ex hoc ɔtingit syllogism⁹ falsigraphus. sicut pz in li. elēcoꝝ. Primo g̃ mō non querit ī theologia d̄ articulis fidei. sed scdo mō necesse ē fieri q̄stiones de eis. ne q̄uis ipsis suppositis heretici falsigraphe syllogisando falsas faciāt applicatōes in materia spāli Ad terciū dicendū q̄ maior ē falsa in omī scia subalterna. qꝛ talis sciētia p̄supponit sua principia tanq̄ euidētia in sciētia supiori. et qꝛ theologia aliqualē hz sil'itudinē cū sciētijs subalternis. vt. j. patebit. g̃. Ad auctes aūt patet p p̄dicta. Ad dictū beati Petri dici pōt q̄ rationē reddim⁹ de fidei articulis inq̄tū modo q̄ supius dictū est rationibꝫ oppositis rn̄dem⁹.

Contra eū

Ad 2

Ad 3

Probatio ɔclusiōis.

His pmissis pbabo intentū. s. q̄ articuli fidei sūt principia theologie seu isti⁹ bn̄dicte scientie. qꝛ illa sunt principia in q̄libet scia. q̄ sic se hn̄t q̄ ea estimant magis vera que magis cōformiter se habēt ad ipsa. sed sic se habent articuli fidei in theologia. g̃ ⁊c. Maior ē nota. qꝛ principia sunt q̄si regula ⁊ mēsura oīm ceteroꝝ ɔsideratoꝝ in scia. in qualibet aūt arte id magis sapit de veritate illius artis qd̄ magis accedit ad suā regulā ⁊ mensurā. Minor etiā pz. qꝛ in ipsa theologia vnūquodq̄ tāto verius reputat quāto articulis fidei magis cōformat. ⁊ ecōuerso omne qd̄ ab ipsis dissentit tanq̄ erroneū improbat. P̄ in qualibet arte ppositiōes quibꝫ maxime adheremus. ille talis artis sūt principia. vt patz. i. posterioꝝ. ɔclusiōibꝫ. n. adherem⁹ ppter pncipia. ppter qd̄ aūt vnūquodq̄ tale ⁊ illd̄ magis. vt dicit ibidē. Sed ī sacra scptura articulis fidei maxime adherem⁹. et ppter ipsos omībꝫ alijs. g̃ ⁊c. P̄ ille ppositōes q̄ taliter formant de sbiecto alicui⁹ sciētie q̄ in tali sciētia nō pn̄t pbari p priora sunt prima eius principia. articuli fidei taliter formant d̄ subiecto theologie q̄ non pn̄t pbari p priora. g̃ ⁊c. Forte dices ⁊ si nō p priora. saltē pn̄t declarari ⁊ pbari p posteriora. g̃ ⁊c. Dico q̄ hoc nō impedit ratiōez principij. qꝛ etiā primū pncipiū. iiij. metha. pbat ⁊ declarat a posteriori P̄ que p̄supponunt in scia tanq̄ verissima illa sūt eius principia. sed articuli fidei sūt hm̄oi in theologia g̃ ⁊c. Maior patz. i. posterioꝝ. vbi dicit q̄ de principijs optet p̄supponere qꝛ vera sunt.

2

3

Instantia

4

Quantū ad terciūz

Articul⁹ 3

hui⁹ questiōis articulū Utꝝ theologia sit scientia subalterna. Patet ex iā dictis q̄ theologia large loquēdo pōt dici sciētia subalterna cū nō reducat in p se nota. sed p̄supponat sua principia tanq̄ notissima in scia dei ⁊ btōruz q̄ principia deus cū voluerit poterit reuelare.

Nota tn̄ illa sciētia pprie non ē subalterna. qꝛ qn̄cunq̄ vna sciētia sbalternat alteri scientie. ex hoc q̄ cā euidētie suoꝝ principioruz pz in sciētia subalternāte. tūc quicūq̄ hz sciētiā subalternā ille naturaliter pōt attigere scientiā subalternātē inq̄tū euidētia suoꝝ principioꝝ patet in subalternāte. sed hn̄s scientiā theologie nō pt naturaliter attingere scientiā dei ⁊ beatoꝝ. g̃ ⁊c. Ista g̃ distinctōe bn̄ intellecta cessare poterit murmur argumētoruz duaꝝ opinionū. quaꝝ pma dicit q̄ scia theologie sit subalterna. alia econtra negat. Rationes pme opinionis veꝝ ɔcludūt quo ad similitudinē quā hz cū scia subalterna. Rōes

Pria opi. ē Thome. scda ē Aureoli ⁊ aliorum

UVA. BHSC. IyR_066

ſede vez concludūt quo ad ꝓprietatē ſbalter
natōis. qz nō eſt ꝓpria ſubalterna. ſicut ſuffi/
cienter oſtendit doctor nr̄ frater Egidius in
ſcpto ſup ꝓlogo ꝑmi ſniaz. Eſt etiā ali⁹ do
Gerard⁹ d̄ ctor directe obuians p̄lubatis. Dicit. n. q ſcie
lenis. tia ſubalterna nō dependeat a ſcientia ſubalter/
nante iſto modo q accipiat ſua principia ab
ea tanq̄z a manifeſtante cauſā ſuoz̄ principi
1 oz̄. Quod ꝓbat tripl̄r. Primo qz ſcientia
ſubalterna ageret vltra ſuam ſpeciē. Probaꝫ
ꝓntia. qz ꝓſideratio cuiuſlibet ſcie ſiſtit in ſu/
is principijs. ſi igiꝫ ſcia ſubalterna p manife/
ſtationē ſubalternātis cognoſceret cām ſuoz̄
principioz̄. iā ſua conſideratio nō ſiſteret in
2 principijs ꝑ tunc ſciētia ſubalterna poſſet
ſua principia demonſtrare. hoc aūt repugnat
omni ſciētie. ꝓntia patet. qz quicūq; ſcit cām
alicui⁹ poteſt ipſum p ſuā cām demonſtrare.
3 ꝑ tunc nullus poſſet addiſcere ſcientiā ſb
alternā ſine ſciētia ſubalternāte. ꝓntia pōt ex
h̄ ꝓbari. qz habitus ꝓclusionū ꝓſupponit ha
bitū principioz̄. nec aliquid ſcit in ſciētijs ni
ſi cognitis principijs. Falſitas ꝓntis patz. qz
ſcie ſubalterne ꝓncipia pñt cognoſci via ſen/
ſus. memorie z experientie. vt pz. q. poſterioz̄.
z ex ipſis poterūt deduci ꝓcluſiones nulla p/
habita noticia de ſcia ſubalternante. Sed
Cōtra ger ille doctor his ſuis dictis cito poſt iam dicta
ar. de ſenis videt cōtradicere. Ait. n. q noſtra theologia
licet nō ſit ꝓprie ſcientia ſubalterna. tamē ḡa
dependet a ſciētia dei in ſua certitudine. ſicut
certitudo in diſcipulo diſcēte a ſcientia magi
ſtri docētis. ideo mō quo ait Ariſt. i. elenco.
oportet addiſcentē credere. ſic ait Auguſ. xij.
de trin. c. iij. q de inuiſibilibus q̄ a nro ſenſu
remota ſunt. illis oportet nos credere q̄ hec ī
incorporeo lumīe dēcepta didicerunt. Et ſub
dit ille doctor. q q̄uis hec nō ſit vera ſbalter/
natio. eſt tn̄ quedā ſubordinatio que habet in
hoc quandā ſimilitudinē cū ſubalternante.

Si igiꝫ in iſto aſſimilatur ſcie ſubalterne ſic
tu hic manifeſte ponis. q hoc ꝓprie in ſciētia
ſubalterna erit q ipſa nō poterit euidentē cer
titudinē h̄re ſuoz̄ principioz̄ niſi ex manifeſta
tione ſciētie ſubalternātis. Dō. n. ad ſimilitudi
nē ipſius a. repiꝫ ī b. optet q ꝓprie repiaꝫ in a
ſicut pratū ad ſimilitudinē hominis dormire. ſeq̄
tur q ridere ꝓprie inſit homī. Sicut igiꝫ no
ticia addiſcētis neceſſario ꝓſupponit manife
ſtationē docētis ſicut tu dicis. z ſicut theolo/
gia nō pōt h̄re euidentiā de ſuis ꝓncipijs nı/
ſi ex relatione dei vel btōz̄. ſic ſcia ſubalterna
nō habebit ſcientificā euidentiā ſuoz̄ ꝓncipi
oz̄ niſi ex manifeſtatione ſcie ſubalternātis.

Ad primū igiꝫ dicendū. q licet nō in ꝓ/ Solutio.
pria ꝑfecte tn̄ in virtute ſuperioris aliquid pōt Ad 1
agere vltra ſuam ſpeciē. Sicut calor q̄uis ſit
accidēs. in virtute tn̄ formе ſubalis ignis ꝓ/
ducit ignē. ſic ſciētia ſubalterna coopante ſi/
bi virtute ſubalternātis pōt apphendere cau
ſā ſui principij. Ad ꝓbationēm etiā ꝓntie dico
q quantū de ſe eſt ſiſtit in principijs. in virtu
te tn̄ alterius trāſcendere pōt Ad ſecundū Ad 2
dicendū q ſm q ſubalterna eſt nō demōſtrat
ſua ꝓncipia. ſed ſicut naturalis ph̄s induēs
habitū medici ꝓbat ſua principia. vt patet. i.
ph̄icoz̄. ſic ſubalternā habēs ſcientiā induēs
habitū ſubalternātis principia ſua poterit de
clarare. Ad tertiū dicendū q ſcia ſubalter Ad 3
na totaliter manēs infra virtutē ꝓpriā z in li
mitibꝰ noticie ſubalterne pōt addiſci ſine ſciē
tia ſubalternāte. qz ſufficit vt ſic q ſua princi
pia ꝑſupponat eſſe vera ex veritate z euidētia
ſcie ſubalternātis. poterit tn̄ licet nō ex ſe per
amminiculationē ſubalternāt⁹ talia ꝓncipia
ſcire vl̄ intelligere modo quo dictū eſt.

Quantuz ad quar Articl⁹ 4

tū articulū. Utz theologia ꝓprie dicat ſapi/
entia? Dicendū q theologia ꝓprie dicit ſcien
tia. qz ille habit⁹ ꝓprie dicit ſapiētia. cui oēs
ꝓditōes ſapiē ꝓprie oſtēdunt̄ ꝑuenire. theo/
logia eſt hmōi. ḡ ⁊c. Maioz̄ nota. ꝑbo mino
rē ꝑ Ariſtot̄. i. metha. q̄ ſex ponit ꝓditōes ſa/
piētis. Prima ē q ipſū ꝓtingit oīa ſcire. ſecūda difficillima ſcire. tercia q ſciat ea certe. q̄r
ta q ſciat cās cauſarū. quinta q ſit gra ſui. le/
xta q ordinet z nō ordinet. Sed ille ꝓdi/
tiones omnes ꝓueniūt theologie. Prima q̄a
vt patuit ſuperius ipſa de oībꝰ hȝ ꝓſiderare.
de deo. ſ. z creaturis. de ſignis z rebus. vt patz
ꝑ magiſtz̄. li. i. di. i. Secūda qz ꝓſiderat ma
nifeſtiſſima in natura. ad que ꝓpter ſui nimi
am dignitatē ſe habet anime noſtre intellect⁹
ſicut oculus noctue ad lucez ſolis. Tercia q̄a
illa ſcientia eſt certiſſima que innitit̄ lumini
infallibili. cui⁹ ſubiectū eſt maxime ſcibile. et
mediū cognoſcēdi totaliter ī obliquabile. the
ologia eſt hmōi. Lumē. n. fidei ꝓ ſtatu vie
z lumen glorie ꝑ ſtatu patrie quibus innitit/
tur theologia ſunt penitus infallibilia. ſubie/
ctū eius eſt veritas ꝑma. mediū cognoſcendi
ſunt verba veritatis eterne. Dices forte q Inſtantia
hec oīa nō ſufficiūt ꝓpter ꝑpoꝛtiones
ſcibiles ad ſciētē. Dico q hȝ hmōi ꝑpoꝛtio

UVA. BHSC. IyR_066

Questio II

p statu vie impediat summā certitudinez speculatōnis. nō tñ impedit summā certitudinē firmissime adhesionis. q̄ tāta ē in vero theologo q̄ ipse paratus ē moriantez̄ ab ea velit dissentire Quarta ꝯditio predicta plane sibi ꝯuenit. ipsa. n. ꝯsiderat cām oīm causarū.

Quinta q̄ ipsa nō ē ppter alias scias. sed oēs alie ppter ipsā Sexta. nā oēs scias alias hz ordinare z̄ suū vsū attrahere. put sibi videbit expedire. vt pz manifeste p .b. Aug⁹. Uñ z Moyses loq̄ns de illa scia Deutr. iiij. ait. Hec ē vestra sapia z intellect⁹ coꝝ populi

Aureolus

De hac ꝯclusione quidā nobiscū sunt cordes. Adiungūt tñ duas malas conditiones. Addunt. n. q̄ licet ppie dicat sapientia nō tñ pōt dici sciētia nec ē habitus adhesiu⁹ q̄ nullā vlteriorē facit adhesionē vltra illam q̄z facit fides. Sed ille additiones sunt inutiles z vane. Prima quidē q̄ non sit scia ex p̄mo istius questiōis articulo videt sufficiēter improbata. Et iā ꝓbata ad ꝯclusionē quā ponit infringit seipsā. q̄ cum sapiētia sit sapida scientia. dicere q̄ aliq̄s habitus sit ppie sapientia qui nullo mō sit scientia ē oppositus in adiecto. Secunda aūt additionē. s. q̄ non sit habit⁹ adhesiu⁹ pbant. Quia si faceret adherere vltra adhesionē fidei. tunc habit⁹ theologie esset opinio. ꝯsequens ē falsum. q̄ z antecedēs. z falsitas ꝯnz̄ patet. q̄ opinio facit imꝑfecte z cū formidine adherere. opinio. n. ēentialiter includit formidinē. z sic habitus theologicus fidelē non ꝑficeret sed potius inficeret. q̄ simplex fidelissime habitu theologie firmiter adheret z sine formidine. Cōsequentia ex dictis coꝝ pōt pbari sic. Aut theologus p pōnibz q̄bz cōcludit adheret tāq̄z possibilibz alr se hr̄e. z sic solū faciēt in eo habitū opinatū. aut adheret eis tāq̄z ipossibilibz alr se hr̄e tāq̄z necessarijs. z tūc nō acq̄reret habitū nisi deceptorū z psumptuosū. q̄ illud accipet tāq̄z

2 necessariū. q̄d tñ ignorat eē necessariū. P cū impossibile sit eundē intellectuz adherere sil istis duobz modis eidē veritati. z q̄libet fidelis adhereat veritati credite tanq̄z ei q̄d impossibile est aliter se hr̄e. igit̄ habit⁹ theologie nullā faciet aliā adhesionē. q̄ illa eēt impossibilis cū ꝑma.

Cōtra aureolum.

Sed illud nō valet. q̄ oīs habitus intellectualis q̄ ꝑpie est sapientia.

1 mentē sapiētis allicit. z p ꝯns respectu agnite veritatis adhesionē facit. sed habit⁹ acq̄sit⁹ p studiū theologie fm te ē sapientia ppie dicta. q̄ theologū alliciet. z p ꝯns respectu veritatis theologice adhesionē faciet Minor est tua. ꝓbo maiorē. q̄ inter oēs habit⁹ intellectuales habit⁹ sapie ē maxime delectabilis. iuxta illud. iij. ethicoꝝ. Delectabilissima caꝝ que fm ꝓprie operationū ē q̄ fm sapientiaz. Videt cīm phia admirabiles delectationes hr̄e puritate et firmitate. sed delectabile vt delectabile habet allicere. z p ꝯsequens adhesionē facere.

Forte dicet iste doctor q̄ phus ibi loquit de mūdana sapientia qualis nō ē nostra theologia. nō valet. quia phus loquit ibi de oīni sapiētia que ppie dicit sapiētia. Sed tu expl se dicis q̄ theologia est ppie sapiētia. Et dato q̄ phus loquatur de humana sapiētia seu phia. quo mō tu qui es theolog⁹ ꝑsumis cogitare q̄ humana sapiētia magis alliciat z delectet q̄z diuina. cū omnes catholici tractatores hanc ponāt distinctionē inter illā z illam q̄ illa. s. humana z si aliqualiter plustrat intellectū. ppie tamen non inflāmat nec delectat affectū. illa aut̄ sic plustrat intellectū q̄ interna suauitate inflāmat z reficit ipsum affectū.

Instantia

2 P sicut i naturalibus id quod phibet omnē indispositionē forme repugnantez̄. firmat z cōseruat formā in materia. sic in intellectualibus id quod phibet omnē indispositionē qua intellectus pōt indisponi ne alicui veritati adhereat hoc firmat intellectū respectu talis veritatis. z p ꝯsequēs respectu eius causat adhesionē. sed habit⁹ theologie ē hmōi respectu ꝓtatis credēde. q̄ p studiū theologie possum⁹ soluere oēz obiectionē q̄ fieri posset ne intellect⁹ firmiter adhereat theologice ꝓtati siue articulis fidei sicut supi⁹ exist̄it declaratū.

Solutio. Ad 1

Prima ratio coꝝ deficit tā in ꝯsequētia q̄ in ꝯntia. q̄ in declaratōne falsitatis ꝯntis dicūt q̄ formido sit de ēentia opinionis. illud aūt simpl̄r ē falsū. sicut in sequēti questiōe probabo. Cōsequētia sil̄r deficit. z cū probat̄ q̄ vnū talibz ppōnibz ꝛc̄. Dico q̄ nec sic nec sic. sed adheret eis tanq̄z propositōibz in tali veritate fundatis que nullo humano ingenio potuit reprobari. z ideo faciet adhesionē specifice differentē ab adhesione facta p fidem siue p opinionē. q̄ cuz nō sit dare maiorē distinctionē i causis q̄z in causatis. cū fides. sapiētia et opinio sint habitus tres specie differētes. oportet q̄ adhesiones ab ipsis causate differāt a se inuicē specie. Ad secundū dicendū q̄ adhesio etiā sapiētie nō repugnat adhesioni fidei. sicut tu assumis in arḡmēto de adhesione opinionis.

Ad 2

Ad rationē principalē ꝯceden do maiorē nego minorē. Ad probationē dico q̄ q̄z̄uis de equiuocis vt equiuoca sunt nō

Ad principalē ratōz

UVA. BHSC. IyR_066

possit esse vna scientia. tñ de analogis siue de his quoꝝ vnū habet attributionē ad alterum nihil prohibet vnaꝫ scientiā esse. vt patet. iij. metha. sed principale ꝯsideratū in theologia est vnū simplr. s. deus ipse. oīa aūt alia ꝯsiderant in ordine ad ipsum.

Quis non

q ambigamus ꝛc. Postq̄ magr oñdit difficultatē istiꝰ tractatꝰ ex tractandoꝝ sublimitate. hic ostēdit hꝫ idez ex nephādoꝝ seu inuidoꝝ hoim̄ puitate ꝛ dolositate. Et qz nephandi hoies cōmuniter et ꝯsuete duo mala faciūt. qz impugnāt veritatē ꝛ pdicant falsitatē. ideo magister eoꝝ dolositatē dupliciter ostēdit. Primo ex veritatis impugnatione. Scdo ex falsitatis assertione Scda ibi. quoꝝ pfessio. Prima in duas. qa pmo tangit istoꝝ inuidoꝝ detractionē ꝛ veritatis impugnationē. Scdo assignat istiꝰ detractōis ꝛ impugnatōis cām ꝛ rōem. Scda ibi. qz dissentientibꝫ. Et hec i duas. qz pmo tāgit cām intrinsecā. s. eoꝝ puersā voluntatē. Scdo tāgit cām extrinsecā. puta dyaboli caliditatē. ibi. qm̄ deꝰ huiꝰ scli. Quia mgr in ista lra tāgit q̄stiā q̄ ab intellectu veritatꝫ ꝛ a vera fide seuertūt ꝛ ad fabulas se ꝯuertūt. iō quero hanc questionē.

v Trū certa scīa ꝛ euidens noticia eorum q̄ ponit fides catholica p diuinā potentiā possit cōicari viatori infra terminos vie simplr pmanēti? Videt q̄ sic. qz quicq̄d ꝯtinet sub obiecto adeq̄to alicuiꝰ potētie in hꝫ pōt illa potētia. sed oīa q̄ ponit fides ꝯtinent sub obiecto adeq̄to nr̄i intellectus. ḡ ꝛc. Maior pz ex ipsa adequatione. Mā i adeq̄tis nec dz esse excedens nec excessū Minor apparet. Tercio. n. de aīa dicit q̄ intellectus possibilis ē oīa fieri. ꝛ exprimit ibi intelligere suū p fieri. qz vt i eodē. iij. pz intelligere ē q̄ddā pati. ḡ oīe id qđ ē alicuiꝰ veritatis ꝛ entitatꝫ videt ꝯpēdi sub adeq̄to obiecto nr̄i intellectꝰ. ꝛ p ꝯns etiā ipsa veritas p articulos fidei exp̄ssa. Cōtra. qđ vere facit hoiem beatū nō est cōicabile viatori. sed euidens cognitio trinitatis vere facit hoiez btm̄ ḡ talis cognitio nō ē cōicabilis viatori. Maior nota. qz btūs nō pōt esse viator. Minor pz. qz fm. b. Aug. fes q̄ nos btōs faciūt sunt pr̄ ꝛ filius ꝛ spūssanctus. Hec est. n. vita eterna vt cognoscant te deum verꝫ. et vnigenitum quem misisti ihesum christū. vt dicit Jo. xvij.

In ista q̄stione q̄ttuor sunt videnda. Prio id qđ q̄stio q̄rit. Scdo data tali pfecta noticia siue in via siue in patria vtr̄ simul cuꝫ ea possit vera fides pmanere. Tercio vtr̄ fides ꝛ opinio sint ꝯpossibilia circa idez. Et q̄rto ad articuli pmi intelligentiā videda sunt aliqua de nostri intellectus adequato obiecto. Articuli 4

Quantum ad pri

mū qz hic tangit de diuina potētia q̄ est mira ꝛ incomphēsibilis qz infinita. quā ip collaudātes potius dilatare q̄ restringere debemus vbi nulla repugnātia ꝯtradictiōis implicat. ideo teneo ptē affirmatiuā. qz omne qđ videt beatus in diuina ēntia potent deus p suam potentiā scientifice ꝛ euidēter reuelare viatori ipso pmanēte infra limites viatoris. ḡ p diuinā potentiā euidēs noticia articuloꝝ fidei ꝛ veritatis in ipsis ꝓtente viatori potent reuelari. Cōsequntia ē nota. qz btūs apte ꝛ euidenter videt in diuina ēntia veritatē in articulis cōphēsā. Añs habet duas ptes. Prima q̄ omnē veritatē quā videt btūs i diuina essentia. deus p suā potētiā possit viatori reuelare. Secūda q̄ ipse tñ remaneat viator. Probatio pmo primā. scdo scdam. Rō prime ē qz sicut se habet deus respectu pme materie q̄ ē pura potētia i genere sensibiliū inducēdo formas sensibiles. sic se hꝫ respectu nr̄i intellectus q̄ ē pura potētia i genere intelligibiliū inducēdo formas intelligibiles. sed deꝰ materiā omnē formā immediate pōt inducere. et nō solū illam ad quā ē in potētia naturali. sed etiaꝫ illas ad q̄s ē in potētia obediētiali. ḡ ꝛ intellectu nostro omnē formā intelligibilē poterit immediate inducere. ꝛ nō solū illā ad quā intellectus ē in potētia naturali. verūetiā illas ad q̄s est in potētia obediētiali. Planū ē autē q̄ ad p̄dictas fidei veritates ē intellectus nr̄ in potētia obediētiali. qz alꝫ nec in vita btā posset nr̄ intellectus hmōi veritates ꝓtēplari. Secūdā ptē añtis probo sic. qz tādiu viator manet viator q̄diu nec ē damnatus nec beatus. nec ad purgatoriū destinatus. sed stāte p̄dicta reuelatione talis hō nec est necessario damnatus. qz potest esse informatꝰ caritate ꝛ sine peccato mortali. nec btūs. qz pōt esse sine fruitōe cū deus p suā potentiā possit suspēdere actuꝫ volūtatis sine quo fruitio esse nō pōt. vt patebit in prima distinctōne. actū intellectus ptēcte ꝓseruādo. maxime cū intellectus tā i essendo q̄ in agēdo sit naturaliter pꝛior volūtate. Articulꝰ 1

UVA. BHSC. IyR_066

Questio III

Nec ē necesse hmōi hoiem poni ī purgatorio qz possibile ē eū hre tantaz abundātiā diuine gre q nihil in ipso vlterius ē purgabile. g tal hō manebit viator. 2

P si esset impossibile viatorē p diuinā potētiā euidēter cognoscere veritatē in articulis fidei tentā. vel illud repugnaret exprē rei. vel ex natura nr̄i intellectus. vel ex indispōe potētie intellectiue. vl ex incōpossibilitate fidei viatoris et euidēt scie. Nō pmū. qz nō ē impossibile apud dm̄ oīe verbū. Nec scdm. qz si nature intellect tal cognitio repugret. tūc nō solū in statu pn̄ti. sed etiā in quocūqz statu talis cognitio sibi repugnaret. sicut repugnat tal cognitio eq vel asino. Nec terciū obuiat. qz oēm dispōez cui intellect capaxē deus pōt ī instāti inducere etiam ipm lumē glie. Dices forte q tunc esset beatus et nō viator. Dico q si deus lumen glie influeret intellectui suspēdēdo tm volūtatē penitus ab actu suo z nihil sibi influendo. adhuc ille maneret viator. et nō esset beatus. qz visio nō beatificat nisi p̄currēte p placentia volūtatis aliq mō. Nec quartū obstat. qa sicut patebit in scdo articulo huius questionis fides z clara noticia simul se p patiunt. Ad illā etiā p̄clusionē p̄bandā quidā doctor multa ponit. que nō minus vident dubia q̄z ipsa p̄clusio. sed magis vt apparebit ī pcessu. Et vt breuiter transeā ex dictis eius formetur talis ratio. 1

Instantia Solutio.

Scotus ī q̄lz. q. 6. 7 13. 7. 14.

Cuicūqz potest dari cognitio pfecta z quidditatiua subiecti sub pp̄ria eius ratiōe illi manifestari p̄t scientifice omnes veritates ēntialiter p̄tēte in ratione subiecti. illa pz. qz p̄m lunco. ī. posteriorē cognitio p̄dicati virtualr p̄tinet ī subiecto. z p̄ns pfecte cognita q̄dditate subiecti cognosci pōt tota ppō. sz pfecta noticia veritatis sb rōne pp̄ria veritatis cōicabilis ē viatori. g oēs fidei veritates p̄nt sibi pfecte manifestari. q̄dā. s. re possibili q a libero rei arbitrio vident repēdere. vt q deus potuit incarnari z simulta. quedaz de facto q reo p̄ueniūt intrinsece. vt q sit trinus z vnus. Ad pbationē minoris ille doctor ī suo q̄lz. q. vi. ponit hāc distinctionē. q q̄dā ē cognitio intellectualis abstractiua. quedā ītuitiua. Abstractiua dr esse obiecti exīntis et nō exīntis. p̄ntis z nō p̄ntis. sicut rosā ita pfecte q̄dditatiue cognosco qñ non existit sicut qñ existit. z ita pfecte eā cognosco absentē sicut p̄ntem. Sed intuitiua est rei existentis vt existētis z p̄sentis vt p̄sentis. Abstractiua igit vt dicūt non potest esse beatifica quālibet p eā essentia diuina pfecte z q̄dditatiue z p pp̄riā rationē veritatis cognoscat. qz alīs beatitudo possz esse obiecto beatifico non existēte sicut ipso existēte quod est impossibile. Intuitiua aūt ē beatifica. Jō abstractiua noticia veritatis pōt viatori cōicari nō ītuitiua. qz hec necessario poneret ipsū extra terminos vie. Q3 aūt ēntia diuina possit cognosci abstractiue p̄bāt sic. qz q̄cq dr̄ pt facere mediāte sua ēntia: h immediate pōt sola sua volūtate. sz mediāte sua essentia mouet intellectū cuiuslibet bti ad cognitionē clarā z nudā q ē intuitiua. cū sit ad ēntiā p̄n tialiter existentē. g p solā suā voluntatē sine p̄sentia ēntie poterit intellectū humanū mouere ad sue ēntie noticiā clarā et nudā que erit abstractiua. cū nō terminet ad p̄ntialē exīstiam ēntie vt p̄ntem. Minor pz. p̄bat maior qz volūtas diuina est cā p̄ma z vlis respectu oīs motionis ad extra. ēntia aūt ī rōne obiecti ē cā q̄si p̄cta z scōaria. sed q̄cq dr̄ pōt mediāte cā scōa. h pōt p voluntatē suā q hz rationē cause ī mediate p̄me. Jsta etiā p̄clusio p̄bat ab alijs sic. Deus pōt sine volūtate nr̄a talē assensū causare in nostro intellectu respectu articuloz fidei. q lē facit mediāte ea. qz oīe qd pōt mediāte cā scōa pōt z sine ea. sed talis assensus cū nō eēt ex volūtate inclināte optet q fieret ex rei euidētia. nō aūt ītuitiua: cum nō sit cōicabilis viatori. g abstractiua. Alij ad id 2

P in quocūqz esse z ēntia differūt p̄cepti biliter illius ēntia pōt cognosci abstractiue. sed ī re esse z essētia differūt p̄ceptibilr. g rē. Minor p̄bat. qz ēntia diuina pōt p̄cipi abs q̄z veritate z bonitate z alio q̄cūqz attributo. g p̄cipi pōt sine eē. 3

P veritas pōt p̄cipi absq̄z p̄ntialitate ad nos. g abstractiue. p̄ntia pz ex p̄dictis. p̄bat añs. qz p̄ntialitas illa est q̄daz respectus rationis. mō diuina essentia potest p̄cipi absq̄z omni relatione rōnis. 4

P nō minus ē ēntia diuina cognoscibilis a nobis q̄z ēntia creature. sed rosa a nobis est cognoscibilis nō solū intuitiue sed etiaz abstractiue. g rē. 5

P pus p̄m ītellectū pt separari ab oīi posteriore. sed ēntia diuina est prior p̄m intellectū ipso esse z omni attributo. g rē. 6

P in q cūqz intellectu relinquit memoria ex actu intuitiuo p̄cedēte in illo pōt eē cognitio abstractiua eiusdē obiecti. sed vt patz. ij. ad Loz. xij. Paul reco2dabat se raptū fuisse vsq ad terciū celū. p qd̄ terciū celū etiā p̄m Aug. intelligit nuda veritas. g rē. 7

P eodē genere cognitōis q aliqs pōt cognoscere actū z respectum ad obiectū. pōt cognoscere z ipm obiectū. sed actus beatific z respect ad obiectū beatificuz 8

UVA. BHSC. IyR_066

pñt abstractiue viatori reuelari ꝛ ab ipo coḡ/
sci cū sint creature. ḡ ꝛ ipm obiectū beatificuz
Cōtra sco. et alios ꝛ sentiētes. qđ ē diuia eētia. Sz illa nō ꝓcludūt. igr
ḧ ordine ꝓcedā. Primo soluā has rōes. Se
cūdo adducā rōes i ꝓriū. Tercio ostēdā quō
hmoi rōes a q̄busdā ꝑdicte opinionis soluūt.
ꝛ cassabo hmoi solutōes. Quarto ponā duas
ꝓclos q̄ duabꝰ ꝑdicti doctoris ꝓclombꝰ sim
De 1 plr ꝑdicūt. Quātū ad ꝑmū ē sciēdū ꝙ q̄/
uis reputē ꝓclusionē ꝑdictā esse verā cū ꝑnci
pali rōe quā ille doctor adducit. modificatō
nē tn minor q̄ dicit hmoi cognitoz nō posse
fore intuitiuā sz tm modo abstractiuā nego.

Solutio. Contra rō nē Scoti 1 Ad ꝑmū igit q̄ ꝑbat cognitio abstractiua
diuine eētie dico ꝙ maior ē falsa. qz eadē rōe
seq̄ret ꝙ q̄cq̄d pōt deꝰ mediāte diuia potētia.
possz imediate p solā volūtatē suā sine poten/
tia. ꝛ sic possz sine potētia qđ ē ꝑdictō. ꝓña pz
2 qz diuia volūtas nō hz magz rōem ꝑozis re/
spectu eētie q̄z respectu potētie ꝛ cuiuscūq; al/
teriꝰ attributi Itē cū diua eētia ſm se sit qđ
dā pelagꝰ infinitū vt p dam. pz. nō videt itel
ligibile ꝙ volūtas vl aliqđ attributū rīspectu
diuīe eētie hēat rōem ꝑozis. qz nec volūtati
nec alicui alteri attributo ꝓpetit infinita ẋtus
nisi in q̄ztū idētificat eētie diuie. q̄ ex se ē for/
mal r infinita. vt patuit ī ꝑma q̄ōe. si. n. alicui
attributo ḧ ꝓpteret ſm se. tūc vbicunq; inue
niret eēt infinitū. qđ pz ēē falsū cū inuenīat in
3 creaturis ꝑ ꝓ eādē maiorē arguo sic. Sic
se hz volūtas finita ad voluntatē infinitā. sic
se hz eētia finita ad eētiā infinitā. ḡ cōmu/
tādo. sicut se hz volūtas finita ad eētiā fini/
tā. sic se hz volūtas infinita ad eētiā infinitā. sz
volūtas finita nō pt sine eētia finita qđ pōt
4 mediāte ea. ḡ ꝛc. ꝑ vel ḧ ꝓpteret volūtati
diuie vt volūtas ē. vl vt diuia ē. nō ꝑmo mō
qz tūc ꝓpteret oi volūtati. nec scđo mō. qz vt
5 sic volūtas ē realr idē cū eētia diua. ḡ i nulla
actōe reali pt pscīdi ab ea. ḡ ꝛc. ꝑ oēz actiui
tatē hz volūtas magz ab eētia q̄z ecōuerso cū
eētia formalr sit ꝑmꝰ ꝛ purissimꝰ actꝰ. ꝑmū
aūt i q̄libet genere ē cā oim alioꝝ. ꝛ ḧ realr in
6 his q̄ realr differūt. vl saltē ſm rōez i his q̄ rō
ne differūt. ꝑ eūdē ordinē obseruāt aliq ſm
rōez vbi differūt rōe. quē tenēt realr vbi diffe
rūt realr. sz volūtas nullā ꝑozitatē realē hz re
spectu eētie sz magz ecōuerso i his vbi realit
differt ab essentia. ḡ eodē mō vbi differūt sola
Instantia rōne. Sz forte dices ꝙ illa oia ꝓcludūt de
eētia diuia vt absolute sumīt. non aūt vt hz
Solutio. Ad 1 rōez obiecti. qz vt sic hz ꝓctā rōez Istō nō
vz. qz eētia diuia respectu itellectꝰ diui veris/
sime hz rōez obiecti. ꝛ tn vt sic nō ē ꝓcta sz ab
solutissime sūpta. si ḡ aliq ꝓctio vl ꝑcisio vide
tur eēi eētia respectu itellectꝰ creati. ḧ n ē ex eo
ꝙ eētia hz rōez obiecti sz magz rōne illiꝰ cui Ad 2
obiicit. Ad scđm dicēdū ꝙ ꝓcessa maioze ꝛ
mioze nō hēs plꝰ q̄z ꝙ deꝰ talē adhesiōz face re
ꝑt sine nra volūtate q̄lēnūc facit mediāte ea.
sz illa nūc nō ē ex clara cognitōe ḡ nec illa tūc
ꝛ cū dicz ꝙ eēt ex rei euidētia cū nō fierz p vo
lūtatē itellectū inclinātē ad talē adhesiōz. Di
co ꝙ nō minꝰ volūtas diuia pōt nrm intelle/
ctū inclinare q̄z volūtas nra. ḡ talr adhesio nō
fieret ex euidētia rei ognite: sz ex inclinatōe fa
cta p diuinā potētiā. Ad terciū dicēdū ꝙ si Ad 3
illud ꝓceptibiliter differre inascīt ex dra intrise/
ca ipsiꝰ rei mouēt ad tales distictos ꝓceptꝰ.
sicut eētia ꝛ eē rose ꝑpter intrinsecā eoꝝ drīaz
ex natura sui ḧnt ꝙ ꝑnt itellectū ad distictos
ꝓceptꝰ mouere. tūc maior ē vera. si aūt inascīt
ex defectu ꝓcipiētis: tūc ipossibile ē ꝙ abstra/
ctiua quā talr intellectꝰ hret de hmoi eētia sit
ꝑfecta noticia sz valde diminuta. Ad miorē
dico ꝙ ḧ nō ē rōe rei ꝓcepte. sz rōe defectꝰ ipi
us ꝓcipiētis. q̄cūq;. n. ꝑfecte deū ꝓciper eētiā
suā ꝛ eē vnico ꝓceptu ꝓcipet. Ad q̄rtū di/ Ad 4
cēdū ꝙ añs nō ē vez. loq̄ndo de ꝓceptiōe pfe
cta. qz oē qđ cognoscit optz ꝙ sit ꝑns intelle/
ctui vl ī se vel i sua silitudīe. sz nulla creatura
pt repñtare ꝑfecte diuinā eētiā. si igit ꝑfecte
coḡscit optz ꝙ actualr sit ꝑns. illā ꝑntialua/
tē poterz vocare respectū rōnis siue q̄cūq; mō
alr voluerz. imꝑfecte tn pt diuia eētia coḡsci
ī silitudine creata. mō q̄ dicit apls ad Ro. ꝑ.
Inuisibilia dei p ea q̄ facta sūt itellecta ꝓspi/
ciūt. supna q̄z ẋtus ei ꝛ deitas Ad. v. dicē Ad 5
dū ꝙ maiorē nō ē vera. qz vt dz. ꝟ. metha. sic se
hz oculꝰ noctue ad lucē solē. sic se hz aīe nr̄e in
tellectꝰ ad ea q̄ sūt mānifestissima ī natura. ꝛ iō
nisi deꝰ scipm ituitiue oñdat. ipfectꝰ ꝓgnoscit
a nob q̄z rosa. qz rosa q̄ztū ad cognitōz abstra
ctiuā pt hre repñtatiuū qđ eētia diuia nō pt
aliq mō ꝑpter sui infinitā ꝛ illimitatā ꝑfectiōz
Ad. vi. dicēdū ꝙ illud ēz te. qz tua rō assū Ad 6
psit ꝙ eētia diua vt hz rōz obiecti ē posteri/
oz volūtate. ḧ aūt dicz vel saltē tui dicūt ꝙ ē ꝑ
oz oi attbuto. cū ḡ volūtas sit attributū. ḡ vi
detꝰ ꝙ i istz dictis sit ꝑdictio. Doctn dimisso
dico ꝙ talr ꝑozitas ē apđ itellectū deficiētē. nō
aūt apđ itellectū deū ꝑfecte coḡscentē. Ad
vij. dm ꝙ ī paulo remānsit ī ꝑfecta cognitio.
vt euidēter pz p aug. sup illo ẋ. ꝓ. i. ad Coz.
xiij. nūc cognosco ex pte. tūc aūt facie ad faciē
vbi aut Aug. Nō solū aliq sed etiā paulꝰ ob/

UVA. BHSC. IyR_066

Questio III

scure cognouit. ℔ aũt verbũ dixit paul⁹ p⁹ raptũ. qz etiã ꝑm te ipse rapt⁹ fuit i sua ꝺũsione.

Ad 8 Ad. viij. dicẽduz ꝙ maioz nõ ẽ vera. qz cũ act⁹ z respect⁹ sint q̃d creatũ z finitũ. ipsis ñ repugt abstractiue i aliq̃ sil'itu dĩe creata pfecte repñtari. eẽntie aũt ꝺine ℔ repugt cũ sit infinita. nec etiã pfecta noticia effect⁹ ducit i cognitõz q̃ddicatiuã ipi⁹ cãe. nisi tal' effect⁹ sit adeq tus ipsi cãe. Dẽs igr̃ ille rẽs vel nihil ꝺcludũt ꝺ cognitõe abstractiua ꝺine eẽntie. vl' tm̃ mõ oñdũt ꝙ ipfecte ꝑt cogĩsci ex aliq̃bꝫ sil'itudinibꝫ reprs̃ i creaturis. Dis igr̃ expediť qz̃ tũ ad scõm ꝓmissũ adducã aliqs rẽs ꝑ ista abstractiua quã ipsi appellãt pfectã eẽntie di

De 2 1 ume noticiã. Ꝓ nõ q̃dẽ arguiť ꝑ maiorẽ rẽis siue sic. Si volũtas ꝺina ꝑt ĩmediate q̃q̃d ꝛe us facit ĩ nob mediãte ꝺina eẽntia. tũc cũ ꝛe⁹ intuitiuã cognitõz causz ĩ nob mediãte essentia. volũtas ꝺina sine eẽntia possz hm̃oi intuitiuã cãre. z sic eẽt intuitiua. z nõ eẽt intuitiua. qz ꝑm te intuitiua termiãt ad eẽntiã vt exñs z

2 pñs ẽ. Ꝓ aut ista abstractiua ẽ magis pfecta q̃z intuitiua aut eq̃ pfecta aut min⁹ pfecta. nõ ꝑmis ꝺuobꝫ modis. qz tũc sicut intuitiua est btĩfica. sic z illa eẽt. quod tu negas. nec tercio mõ. qz cũ ꝛe⁹ creaturas añq̃ fiant cognoscat cognitõe abstractiua. z postq̃z create sũt cogñscat eas intuitiue. tũc cognitio ꝺina eẽt ꝛe ipfecto ad pfectũ z exꝑgressu rei⁹ in eẽ. cognitio

3 rei ꝑficeret. qꝺ ẽ impossibile. Ꝓ qñ ꝺue noticie sũt ꝛe eoꝺẽ obiecto z ſbeadẽ rõne ambe nu ꝛe z pfecte. si vna ẽ btĩfica z altera. sz ꝑm te ab

4 stractiua z intuitiua sũt hm̃oi. g̃ ꝛc. Ꝓ sola relatio rõis addita alicui noticie nõ ꝑt eã facere btĩficã nisi ipsa ꝛe se sit beatifica. sed pñtialitas obiecti. quam p̃sentialitatẽ tu z tui ꝺicũt eẽ relationẽ rõis addita noticie abstractiue facit noticiã intuitiuã. g̃ si abstractiua non eẽt

5 btĩfica. g̃ nec intuitiua eẽt btĩfica. Ꝓ illud ñ ꝑt ꝺcipi abstractiue i cui⁹ ꝺceptu q̃ddicatiuo claudit eẽ. sz eẽntia ꝺina est hm̃oi. g̃ ꝛc. maioz pz. qz ꝑm te ꝺgnitio abstractiua abstrahit ab eẽ z ñ eẽ. minoz ẽ nota. qz ꝛe⁹ ẽ sũme ncẽe eẽ. z ñ

6 ꝑt ꝺcipi nõ eẽ. Ꝓ ois cognitio abstractiua ꝓsupponit cognitionẽ intuitiuã. sz ꝑm te eẽntia ꝺina nõ ꝑt a viatore cognosci intuitiue. g̃ nec abstractiue. Maioz pz i ꝛeo. qz ꝛeus ꝑus ꝑm rõez cognoscit eẽntiã suã intuitiue q̃z res fiendas abstractiue. In angel'. qz angel⁹ ꝑus cognoscit eẽntiã ꝓpriã intuitiue q̃z alia a se abstractiue. In hoib⁹. qz oẽz hois cognitõz abstractiuã ꝑcedit sensitiua intuitiua. Et in bestijs imaginatiuã abstractiuã ꝑcedit sẽsitiua intuitiua Ꝓ q̃cq̃d viator cognoscit abstra 7
ctiue ℔ abstrahit a fãtasmate. sz eẽntie ꝺiuie nullũ ꝑt eẽ fãtasma. g̃ ꝛc. Istis rñdet q̃dã ꝺc 5
doctor Ad ꝑmũ ꝺicit q̃ notãter ꝺr ĩ rõe illa Aureolus
q̃q̃d ꝑt ꝺina volũtas mediãte eẽntia ꝺina ꝛc. Ad 1
z nõ ꝺr oẽ ad aliq̃d. qz intuitiua icludit neciõ respectũ ad actualitatẽ obiecti. z qz ꝛe⁹ nõ ꝑt illũ respectũ facere sine pñtialitate termi. iõ ꝛe⁹ nõ ꝑt facere intuitiuã nisi mediãte eẽntia. sic ñ ꝑt facere filiũ sine ꝑre. abstractiuã ãt ꝑt. qz ñ includit respectũ ad eẽntiã z ei⁹ actualitatẽ.

Sz illꝺ ñ vz. nã ois cognitio refert ad obiectũ vt mẽsuratũ ad mẽsurã. z iõ realẽ includit respectũ ad obiectũ. qz vt pz. v. metha. q̃z uus mẽsura referat ꝑm rõz ad mẽsuratũ. ecõuerso tñ ipm mẽsuratũ realr̃ refert ad mẽsurã. z ꝺo nec abstractiua nec intuitiua ꝑt absolui ab hm̃oi rẽspectu. maxie si nude ꝛ pfecte cognoscit essentia sicut tu ponis. Etiã ꝺicta tua ꝛestruũt hãc solutionẽ. qz tu inferi⁹ eadẽ qõe ꝑ bas q̃ intuitiua cognitõ ꝑt absolui a respectu ꝑdicto. z ẽ illa rõ tua. Res ꝛepẽdẽs realr̃ z res q̃ nõ ꝛepẽdet realr̃ nõ sũt eadẽ rel. sz intuitiua noticia ꝑm suã entitatẽ absolutã ẽ indepẽdẽs formalr̃ ab oñi alio extra se. sz effectiue ꝛepẽdeat a ꝛeo z ab obiecto. sz respect⁹ fũdat⁹ in ea ad obiectũ intuitũ ẽ res ꝛepẽdẽs realr̃. g̃ diferũt realr̃. z poterũt p ꝺiuinã potẽtiã ab inuicẽ separi. Ista sũt ꝛba tua. q̃ tollũt ꝓnit⁹ ꝑdicta solutionẽ. Ad scõm ꝺicit ille doctor q̃ Ad 2
ẽ ignobilior intuitiua. Ad ꝓbationẽ ꝺicit q̃ ꝛe⁹ ab eterno habuit cognitionẽ intuitiuaz ꝛe rebꝫ rebꝫ ipsis non exñtibꝫ. Sed ista solu Contra
tio ẽ ꝑ doctorẽ ꝑ quo tu rñdes. qz ipse ponit z in hoc bñ ꝺicit. q̃ intuitiua ẽ rei ꝑñtis vt ñtis z exñtis vt exñtis. sed exñtia creatura ꝛ nõ Ad 3
fuit ab eterno. Ad terciũ ꝺicit q̃ sz ille ꝺue noticie sint ꝛe eoꝺẽ. non tñ transeunt vniformiter sup ipm. z ideo nõ oportz si vna ẽ beatifica q̃ altera sit beatifica Sed illud nihil Contra
te iuuat. cum opinio ꝑ qua rñdes ponit q̃ ꝑ ambas noticias pfecte z apte cognoscat obiectũ. ergo si obiectũ vnã facit beatificã z aliam
Ad idẽ tu nihil rñdes cũ implicet in argumẽto. Ad quartũ ꝺicit q̃ relatio p̃sentialitatis Ad 4
non beatificat intuentẽ. sed ipsa ꝺiuina essentia nobilissimo mõ cognoscẽdi ꝓpẽsa Sz Contra
nec illud vz. qz sicut relatio non beatificat sic nec mod⁹. sz ipsa ꝺiuina eẽntia. z iõ eoꝺẽ mõ arguet ꝛe mõ sicut ꝛe relatione. Ad. v. ꝺicit Ad 5
ꝺupl'r. Ꝓ primo ait q̃ eẽntia ꝺei z suũ eẽ ꝺifferť ꝺceptibil'r. sz illud reꝓbauit supi⁹ Ꝓ cõci Contra
piẽdo eẽntiã ꝺiuinã. vl' ꝺcipis eã vt ens oĩno

UVA. BHSC. IyR_066

neceſſe eſſe. vel ens poſſibile eē. ſi ꝓmo modo: tūc eē erit ꝛ intrinſeco ꝛceptu cētie. ꝛ p ꝯſequēs nō differunt ꝛceptibiliter. Si aūt ſcōdo mō tunc ꝛceptus tuus oīno ē falſus. ꝛ ꝯdicit pḣie ꝛ theologie. Scōdo dicit ꝙ eē ꝛ actuālitas ꝛi pōt cognoſci ꝙſi imaginarie ꝛ abſtractiue. Sed nec illud vꝛ. qꝛ ſicut q̄cūq; eſſentia acḉucto ſibi eē exiſtit ſiue ē exp̄s. ſic cētia cognita cū ſuo eſſe cognoſcit vt exp̄s. ſꝛ vt ſnpīus eſt dictū intuitiua ē exiſtentis vt exiſtens eſt. ergo talis cognitio quam ponis abſtractiuā erit intuitiua. Ad ſextuꝫ dicit. ꝙ illa abſtractiua nō acquirit mediāte intuitiua. ſed a ꝛeo i intellectu creat. Sed licꝛa tionē illam modicum ponderem. ſolutio tamen poteſt calūniari. qꝛ dato ꝙ deus creet hu iuſmodi noticiā. oportet tñ ꝙ ipſa termīet ad obiectū a quo etiā ſpecificat. vel ḡ terminabit ad eſſentiā diuinā mediāte aliq̄ creato. ꝛ tūc impfecte cognoſceē cētia. qꝛ illud mediū nō ꝯtinet ꝓtualr ꝛ pfecte cētiā diuinā. vel īmediate ꝛ tūc erit cognitō intuitiua. ponēdo igr abſtractiuā neccio ponis intuitiuā Ad. vñ dicit ſicut ad. vi. ꝛ iō eodē mō pōt reꝓbari.

Quantū ad quartū ponaꝫ duas ꝛcl'ones quas ꝓmiſi. Prima ē ꝙ pfecta noticia intuitiua cētie diuine p potētiā ꝛi cōicabilē viatori. Scōa ꝙ pfecta cognitio abſtractiua cētie dine nec viatori nec cuicūq; alteri pt cōicari. Ꝓo ꝓma ꝛcl'one ſūt directe ille due rōes q̄s i ꝓncipio iſti⁹ q̄ōis p ꝓmario articulo ſatis enidēter ꝛeduxi. P̄ ad idem arguo ſic. De abſoluta ꝛi potētia damnatus manēs dānatus pōt intuitiue videre cētiā ꝛi. ḡ p eandē potentiā viator manēs viator intuitiue poterit eā videre. ꝯntia tenet p locū a minori affirmatiue. ꝓbo añs p vtraq; ſua pte. Et ꝓmo ꝙ damnatus ꝛ potētia ꝛi poſſit videre eſſentiam ꝛi. qꝛ naturalia etiā ipſius luciferi cetera rūq; ꝛplicū ſuoꝝ integra remanſerunt. vt pꝫ p Aug. ꝛ alios ſanctos doctores. Cū ḡ deus ſit itime pn̄s cuilibet creature. poteſt ſe tali intellectui puta lucifero vel alteri damnato angelo p modū obiecti intuitiue reuelare. P̄ ſicut deus ſine ꝓua diſpoſitione ei inſtāti quācunq; formā poteſt inducere in ſenſibilē materiā eo ꝙ ſit agens ꝓmū. ꝛ p ꝯſequēs in agēdo nihil p̄ſupponat ꝛ agat ſine motu ꝛ tranſmutatōe. ſic in intellectu tali quātūlibet indiſpoſito p ſuā potētiā hmōi diſpōes ſupplēdo vel nō requirēdo ꝛeus pōt inducere ſui noticiaꝫ intuitiuā. quantūlibet. n. infirmus ſit oculus noctue. poſſꝫ tñ ꝛeus p ſuaꝫ potentiā facere ꝙ clarius ſolē videret q̄cūq; aq̄la. Sed ꝙ talis nō ſit neceſſario beatus. ſed poſſit manere damnatus ꝓbo. qꝛ ſine caritate nullus poteſt eſſe beatus. ſed ille relinqui poterit ſine caritate. quia caritas nō eſt virtus acquiſita vel acquiſibilis a nobis: ſed a ſolo ꝛeo creata vel creabilis. ꝛ ꝛeus non neceſſitat ad creandum caritatē in voluntate. ex hoc ꝙ predicto mō opat circa intellectū. ergo talis angelus pōt manere damnatus. Dices forte ꝙ nō ſit bona ꝯntia. nō eſt beatus. ḡ manet dāna: tus. qꝛ poteſt manere viator. ꝛ ſic mediat inter damnatū ꝛ beatū. Rñ. ꝙ ſicut ꝛeus nō neceſſitabat ad dandū ſibi caritatē. ſic nō neceſſitat ad dandū ſibi ſpaciū penitētie. ꝛ ſic neceſſario ſequit ſi non eſt beatus ꝙ maneat dānatus. Et idē modus arguendi poteſt ꝛeduci ꝛe viatore ꝓcatore. ergo multo magis ꝛeus poteſt hoc in ītellectu iuſti viatoris. P̄ non apparet quare magis negare ꝛebeamus ꝛeum p ſui potentiā hmōi mirabilia poſſe facere in natura ſpirituali q̄ in natura coꝛpali. cū intellectiua anima que eſt pfecta gratia et caritate maioꝛē inclinationē habeat ad intuitiuam viſionē ꝛi q̄ iſta coꝛpalia ad ea que p diuina miracula ſepius in eis facta legūtur. Que. n. conformitas coꝛpis humani ad ſtatuam ſalis. in quā tamen cōuerſum eſt p diuinā potentiā. vt patet Ben̄. xix. Uel pulueris p terrā ꝛ mare diſperſi ad verū coꝛpus humanū integranduꝫ. ſicut fiet p diuinam potentiā in reſurrectione mortuoꝝ. ꝛ ſic de aliis multis mirabilibus ꝛi miraculis. in quibꝫ ad ꝓpoſitū ſemp poteſt argui vel p locuꝫ a ſimili vel p locum a minori affirmatiue. P̄ dn̄s ih̄s chriſtus fuit verus viator. ꝛ tamen nunq; ꝛeſtitit intuitiue videre diuinā eſſentiam. Dic dices forte ꝙ ipſe etiam fuerit vere beatus. Dico ꝙ fuit beatus quādocūq; voluit q̄uis nō ſemp beatus fuerit. qꝛ ſi in beatifica fruitione cōtinue ꝓmanſiſſet nullum dolorē ſenſiſſet. Cū. n. modica ſtilla ſpiritualis iocunditatis et refrigerij fecerit martyres quādoq; in acerbiſſimis ꝛ exquiſitis tormentis paſſiōes quaſi ꝓ nihilo ducere teſte Laurentio qui poſitus ſup craticulā dixit ad tyrānū. Carbones tui mihi refrigerīū ꝓeſtant. tibi autē eternū ſupplicīū. Si igit chriſtus viator exiſtens ſemp beatus fuiſſet. videt ꝙ q̄ſi nihil paſſus fuiſſet. Doctamen ad p̄ſens ſolū dico diſputatiue. qꝛ in tercio libro diſtinctione. xv. forte oppoſitū iſtius tenebo. P̄ ꝓ iam dicta concluſione videt eſſe manife/

Contra

Ad 6

Contra

Ad 7

De 4

P̄ma ꝛcl'o

Probatio ꝓme ꝛcl'onis.

Dānatus manēs dānat⁹ pōt videre cētiā diuinā.

Instantia

Solutio.

Solutio.

Probatō ſcōe ꝛcl'oīs

Probatio ſcie ꝛcl'ois

Instantia

Solutio.

Probatio qrte ꝛcl'oīs

UVA. BHSC. IyR_066

ste auctas sanctorū. Beatus. n. Ambro. sup illud verbū Lu. 1. Angelus dñi apparuit za charie. sic ait. Nō immerito angelus dñi apparuit sacerdoti. qz veri sacerdotis nūciabat aduētus. in cuius volūtate fuit videri cuius natura est nō videri. videt. n. si vult. nō videtur si nō vult. Uñ z beatus Aug. in lib. de videndo deū illud iam dictū Ambrosij cōmendans sic ait Cum deus absens putat videt si vult. z cum plēs est nō videt si non vult. qz non est in potestate nostra videre. sed i sua volūtate est apparere. Et subdit Augs. Si queris quomodo deus dictus ē inuisibilis si potest videri. Respondendum est inuisibilē esse natura. videri autē cuz vult z sicut vult. Ex quibus verbis euidēter apparet Augustinū illud sentire quod supius dixi. al's non diceret q videt cū vult z sicut vult. P non minus pendet accidens a subſtātia in essendo z opando qz intellectus a volūtate. sz p potētiā rei accidēs z in essendo z in opando sepat a suba. g̃ poterit intellectus hre opationē pfectā sine opatione volūtatis. z p ons sine btitudine. Maior pz. qz pl9 dependet posteri9 a prore qz prius a posteriore. sed intellect9 in sua opatōe ē natural'r por volūtate. cum bonū cognitū sit nre volūtatis obiectū. sz accidēs est posteri9 suba. vt pz. i. phicoz. Minor pt3 in sacro altaris. vbi accidētia sunt sine subiecto z tñ omnē opationē exercent quā habuerunt in subiecto. quātitas. n. locū occupat. alfredo disgregat. z sic de alijs accidētibꝫ. Sz his dict3 videt repugnare sinia venerabil' nri doctoris q̃ expresse tenet q impossibile sit essentiā diuinā ab intellectu apte videri. z voluntatē nō diligere. in actu. n. intellect9 vt ipe ait neccio requirit intētio volūtat3 ppter tria. Pmo qa si nō adesset intētio volūtat3 intellect9 posset aūti ab obiecto. Scdo qz licz multe spēs sint in intellectu. nulla tñ pōt mouere intellectū ad actū ppriū itelligēdi nisi p intētoz volūtat3 feramur sup fātasmata. qz spēs de se nō est tāte actualitat3 q̃ posz cāre actuz intelligēdi pter hmōi itētoz volūtat3. Tercio requirit intētō p pt ordiatū z debitū iudiciū. sic ei i oclo dormiēt3 posz fieri luc3 impssio. nullū tñ cēt iudiciū. sic vt ait nō implicat ꝯdictionē q̃ in nro itellectu fiat impssio a dīna cētia. z hmōi impssio a deo seruet ab3 intētōe volūtatis. sz ipossibile ē q ibi ex tali impssione sit aliqd iudiciū sine voluntatis intentione. Sz salua sp reuerētia istius illustrissimi doctoris. illd ad pns nō intelligo. Nā cū deus oīe genus cause possit supplere. excepto genere cāe materialis z formalis in hērētis inqztū aliqd imperfectōis includūt. non video q̃n deus respectu pfecte intellectōis possit supplere hui9 volūtat'is intētoz. maxie cū tal' intētio volūtat3 ñ sit cā material' isti9 intellectōis. nec ihereat itellectui. qz ē act9 volūtat3 a volūtate elicit9. q̃cūd igit volūtas p talē intētoz cāt i intellectu ꝑ cā re videt fm gen9 cāe efficientis. z p ons a deo pōt pfectissime suppleri. Primū igit non videt ꝯcludere. qz deus pfectioni mō pōt firmare potentiā circa obiectū qz q̃cūqz intentio volūtatis. Scōm nō vz in pposito. qz etiā fm illū doctorē deus nō intelligit p spēm. etiam in his que intelligunt p spēm deus posz maiorē actualitatē causare in specie q̃ tal' species vnqz ab intētione volūtatis posz pcipe.

Nec tertiū obstat vt iā patuit. etiā posset deus sine ꝯtradictione annihilare volūtatē. z intellectū cū ēntia aīe ꝯseruare. z sua potētia ipsi intellectui ad pfectam opatōem coopari

Nec vz illud qd̄ doctoris iā dict9 addit d. q si sola impssio sufficeret ad cognitionē. tūc etiā ipse aer videret. nō est simile. qz ipse aer non hz potentiā visiuā. igit eius impssio nō est visio. Sed dato q̃ haberet visum. bñ sequeret q̃ talis impssio esset visio. qz etiā ille reuerendus doctor i pma sua qōe de cognitōe angelorz sepissime dicit q impssio speciei in pupillā sit realiter ipsa visio. P etiā fm illū doctorē voluntas nō fert in ipm obiectū. nisi cognitū. sed bonū cognitū ē p se z ppriū obiectū volūtatis. sed pmus actus potētie est circa ppriū obiectū. g̃ necessario añ qz volūtas eliciat actū intētionis intellect9 vere cōgnoscit. al's. n. voluntas ferret in nō cognitū. igit añ voluntatis intētōem ē in intellectu intellectio real' z ppria dicta ex impssiōe obiecti sine sue similitudinis. Ad confirmandū autē dictū fratris Egidij arguit quidā ali9 doctor sic. Si posset subtrahi actus fruitionis manēte aperta visione. tunc manente huiusmodi visione subtraheret a voluntate pñtia obiecti fruibilis. ꝯs ē impossibile. g̃ z añs. ꝯntia ꝓbatur qz si aliqua cā est quare actus fruitionis tolli possit hec erit potissime ablatio obiecti fruibilis q̃ est cā imediata tal' actus. falsitas ꝯsequentis pt3. quia cōstat q obiectum fruibile nō fit pns volūtati nisi p aptā ei9 visionē. ergo nec pt tolli sua pñtia nisi tollat talis visio Nec valet vt ipse aut si dicat q potētia volūtatis suspendit a suo actu. qz cum actus resultet in potentia ex debita ꝓportione que est in-

Probatio quinta cōclusionis.

Opi. Egidij. 3. q̃l3. q. 6.

Cōtra egi.

Cōtra ad tectū ab illo doctore

Ber. de se.

UVA. BHSC. IyR_066

Cõtra ger ar. de se. 1

ter potentiã & obiectũ. oportz q talis ꝓportio dissoluaꝫ anteqz tollaꝫ hmõi actus. Sed nec illud impedit tam supius pbatam veritatem. qz non minoris efficacie est diuina ꝟtus seu potentia qz cuiuscũqz creature. sz efficacia virtutis create est tanta q in actuali pñtia obiecti potest potentiã ab actu suspendere. ergo & hꝫ poterit potẽtia diuina. Maior nota. pbo minorẽ. planũ est. n. q p figuras seu characteres & ꝟba potest fieri q aliqs stãs coram oculis aptis alterius oĩno nõ videꝫ ab eo. & tñ p modum obiecti pñs est. qz manet coloratus vt ꝓmo quãdo videbaꝫ. & in eadẽ corpulenta statura. quod pz. qz tangi potest. licet non videꝫ. 2 Ꝑ postpositis talibus que magꝭ ꝓpter hoĩm nequiciã qz ꝓpter factu in se maliciã sũt a sancta matre ecclesia p nostra salute ꝓhibita. adhuc idẽ apparet virtute naturali. qz sicut testanꝫ veridici doctores. Lapis quidez est quẽ homo ꝟtingens nuda manu seu nuda cute immediate reddit inuisibilis in pñsentia quorũcunqz hoĩm constitutus. inuisibilitas aũt hec non ꝟtingit sic q tollaꝫ color. vel aliquid aliud ab obiecto ratione cuiꝰ ablationis obiectũ in pñtia constitutũ nõ sit actu visibile. quod pz. qz immediate ꝟposito lapide talis homo videꝫ sicut ꝓius. g̃ hoc solummõ videꝫ cõtingere ex hoc q virtus lapidis suspendit & ꝓhibet virtutẽ visiuã hoĩs. Nolo igit tm̃ abbreuiare manuꝫ altissimi: vt hoc quod etiã possunt mĩme creature. puta in pñtia obiecti suspendere actũ potentie ꝓpue & proportionate ꝟnegẽ virtuti diuine. 3 Ꝑ legit i gestis Alexandri magni. q Alexãder habuit quendã lapidẽ modice quãtitatis q̃ in vna ꝑte statere positus nudus & nõ cooptus ꝓpõderabat oĩ auro q̃ntũlibet multiplicato in altera lãce statere. Cũ g̃ aut̃ sit hoĩm metallorũ g̃ ussimũ. & p ꝓns tẽdat ꝟorsũ sicut in suum finẽ naturalẽ. & nihilominus p virtutẽ illiꝰ lapidis a tali tendentia ꝓhibeꝫ & suspendit nullo medio resistente. immo medio existẽte optime dispositio ad descendendũ siue ad descensum ipsius grauis p ipsũ. cur deus noster nõ posset suspendere tendentiã ipsius voluntatiꝫ in obiectũ etiã pñtialr oblatũ Sed dices forte q actus descẽdendi ipsius auri non suspendit. sed a virtute ipsius lapidis aut̃ violenter retrahit ne descendat. sicut ꝟtingit i tractu adamantis respectu ferri. Istud nõ valet. qz si essz tractus talis. tunc lapide descendente vel manẽte aut̃ descẽderet. vel saltẽ non ascenderet. cꝰ oppositũ ꝟtingit. qz vt scribunt aliqui doctores in suis postillis sup Exo. posito illo lapide in vna lance statere. & auro in alia. tunc lanx cũ lapide descẽdit. & alta cum auro ascẽdit. Cũ ergo non trahat talis lapis aurũ ad se. & aurũ formaliter in pristina grauitate remaneat. nescio quo nomĩe magis ꝓprie illud quod ibi fit in auro possim exprimere nisi q dicaꝫ suspensio tendentie ipsius gra- Instantia
uis in finẽ ꝓpriũ ꝓsente tamen fine. Item forte possz aliquis estimare q lapis ille sit tãte grauitatis q sua ponderositate formaliter vincat grauitatẽ auri. Nec illud est verũ. quia Rñ.
vt scribit de eodem lapide. si puluere terrestri operit: descensũ auri amplius non suspendet. sed immediate in statera ꝓdicta aurũ descendet. & lapis ascendet cũ puluere sibi adiũcto.

Ꝑ corpus glorificatũ in pñsentia hominis 4
constitutũ quãdoqz videꝫ. quãdoqz nõ videtur. & cũ nõ videꝫ manẽs tamẽ in eadẽ pñsentia. hoc nõ ꝟtingit ex eo q corpus illud colorem suũ amittat. vel aliquid quod in eo ꝓius erat visibile ꝓdat. sed magis videꝫ esse suspensio virtutis visiue quo ad actũ ꝓpriũ in pñsentia obiecti visibilis. quod euidentius ex hoc apparet q idẽ corpus quãdoqz videꝫ ab vno & nõ videꝫ ab alio. quibꝫ tamẽ ambobus ẽ eq 5
pñsens. Ꝑ. Luce. xxiij. dicit. Oculi eorum 6
tenebanꝫ ne eum agnoscerent. Itez Beñ. xix. eos qui erant foris ꝑcussit cecitate ita vt ostium inuenire non possent. Isti autem ꝑfecti exositores non erant ceci simpliciter. sed solum quo ad intuitionẽ ipsius ostij. Ꝑ 7
simile patuit de corpe assumpto ab angelo. qui Balaam obuiauit. quod corpus asina vidit & non Balaam. cuius directe contra faciem suam staret. & postea idem corpus Balaam vidit & famuli ipsiꝰ comitantes non viderunt. vt patet Numeri. xxij. Ꝑ etiã chri- 8
stus in sua pñsentia potentiã visiuam iudeorũ suspendens respectu sui exiuit de templo cum ipsum vellent lapidare. Et eodem modo trãsiens p medium illoꝝ ibat qui ipsum de supcilio montis volebant ꝑcipitare. Ex quibus omnibus euidenter apparet q ꝟtute di- Solo rõnis gerar.
uina potẽtia creature potest a suo actu suspendi quãtũlibet obiectũ pñsentialiter offerat. Et p hoc pz. q tam ꝟsequẽtia deficit cũ ꝓbatio cõsequẽtie. quibꝫ ille doctor ꝓmo supius vtebaꝫ. Etiã pz rñsio ad instantiam factã p eũdem. qz deus p suã potentiã suspenderet potentiã. sicut iã in multis declarauj sine dissolutõe ꝓportionis obiecti ad potẽtiã. Ex pre
missis igit omibꝫ cludo q p diuinã potẽtiã

UVA. BHSC. IyR_066

Questio III

pōt fieri clara ⁊ intuitiua noticia ēntie diuīe
i intellectu viatoris volūtate exīte suspēsa ab
oīi actu circa tale obiectū nō obstāte actuali
pnīa obiecti. ⁊ p ꝯns talis manebit viator.

Cōfirmatio ꝓcliōis pume

Quia etiā fm ꝯne opinātes sola pfecta be
atitudo ponit viatorē extra termios vie. sz bea
titudo vera hīi nō pōt sine actu voluntatis.
1 fruitio. n. in qua ꝯsistit ēntialiter ⁊ pncipali
ter beatitudo ipsa est ꝓprius actus volūtatis
cū frui sit alicui amore inherere ꝓpter seipm.
Itē fruimur cognitis i quibꝫ volūtas ꝓpter
se ipsa delectata ꝓquiescit. vt ait Aug. x. de tri
2 ni. c. x. Ꝑ quicquid delectationis est i oīm
bus potentijs non solū innascit ex actibꝫ po
tentiarꝫ. sed ex ꝓplacentia volūtatis sine qua
nihil est delectabile etiā in quacūqz potentia.
sed volūtate suspensa ab actu ꝓprio non pote
rit eē hmōi ꝓplacētia. nec p ꝯns beatifica frui
3 tio. que in sua diffinitione includit amorem
⁊ delectationē. Ꝑ dato ꝙ deus mō quo di
ctū ē voluntatē non suspēderet: sed ipsam sue
naturali valitudini relinqret. ⁊ p creationē
non infunderet habitū caritatꝫ ⁊ gre. non ob
stāte intuitiua visione diuīe ēntie i intellectu
adhuc tal' maneret viator. qz nō hret beatitudi
nē nisi eo modo ꝙ phi viderūt posuisse beatitudi
nē. puta ꝓiūctionē ad sbstātias sepatas fm
actū pfectum potētie intellectiue. talis aūt be
atitudo nullū poneret extra viā. qz ex pte vo
Cōtra conclusionem lūtatis non eēt nisi dilectio natural'. Sz
1 ꝑdicta aliqs dicere posset ꝙ illud non est cōi
cabile viatori p qđ status vie distinguit a sta
tu patrie. sed cognitio intuitiua diuine ēntie
est hmōi. g. Maior pz. minorē videt ponere
apls. i. ad Cor. xiij. di. Nūc aūt videmus p
2 speculū ⁊ enigmate. tūc autē facie ad faciem.
Ꝑ id non ē cōicabile dānato sine implica
tione ꝯdictōis cui⁹ oppositū ē de intrīseca rōe
pene dāni. sz visio intuitiua ēntie diuine est
hmōi. g ⁊c. Maior ē nota. ꝓbo minorē. qz cōi
ter sic diffinit. pena dāni ē carētia visiōis diui
3 ne ēntie. Itē fulgēti⁹ videt dicere ꝙ facies
dei ē ita gtiosa. ꝙ si eā viderēt oēs dānati mox
nullā penā sentirēt. Sed si breuiter de his
⁊ de omibꝫ ꝓilibꝫ me velle expedire. dicerē ꝙ
oīa talia sunt intelligēda fm modū ⁊ ordinē
Ad 1 quē a dei potentia ordinata credimus institu
tū. non aūt de potētia dei absoluta. Uel sol
uēdo distincte dico ad pmū ꝙ non i sola visi
one sz magis i ꝓsūmata dilectōe sine fruitione
talē visionē ꝯnte attendenda ē talis distinctio
qz sicut ait Aug. in li. de tri. Hoc ē plenū gau
diū frui trinitate ad cui⁹ imaginē facti sumus

Propter qđ dauid ꝓphans eximi⁹ hmōi distī
ctionē euidēter insinuās ait Inebriabunt ab
ubertate domus tue. ⁊ torrēte voluptatis tue
potabis eos. Et qz hmōi fruitiua inebriatio
non ē sine pūia visione. ideo sbdit. Qm apd
te ē fons vite. ⁊ in lumine tuo videbim⁹ lumē

Ad secdm dicendū ꝙ pena damni dr caren Ad 2
tia diuine visionis p tāto ꝙ fm potētiā dei or
dinatā carētia diuine visionis necessario iclu
dit carentiā fruitionis btē. i qua pncipaliter
ꝯsistit pena damni. sicut i eius positōne pnci Ad 3
pal' ꝯsistit eterna btitudo. Ad dictū Ful
gētij dicēdū ꝙ illa bn̄ sunt ꝓpossibilia ꝙ aliqs
nullā penā sentiat. ⁊ p ꝯns non sit damnatus
pena sensus. ⁊ tn̄ maneat damnatus pena dā
ni. eo ꝙ beata fruitione careat p suspensionē
sue voluntatis. Si aūt alicubi inuenit in di
ctis Fulgencij vel alicui⁹ alterius doctoris ꝙ
si deus nudam faciē suam damnato ostende
ret. ꝙ tunc damnatus esset beatus. hoc sic in
telligendū ē. ꝙ deus voluntatē illi⁹ nō suspen
deret. sed potius sibi coopando caritatē infū
deret. ⁊ sic p dei potentiaꝫ absolutam qui fuit
damnatus fieret beatus. ⁊ hoc puto ꝙ nullus
catholicus diuine potentie habeat denegare.

Q, aūt pfecta noticia diuine essentie ab Conclo 2
stractiua sit impossibilis. nec p ꝯsequens ali
cui cōicabilis. ꝓbo sic. qz illa noticia ferretur
aut immediate sup diuinā ēntiā. vel media
te. si ꝓmo modo tunc eēt simpl'r intuitiua. si
scdo mō. aut illud mediū mediat vt obiectū
cognitū. aut vt rō cognoscēdi tm̄ ⁊ nō vt me
diū cognitū. ꝓmo mō ē impossibile. qz oīe tale
mediū aut ꝯtinet id qđ p ipsum siue i ipso co
gnoscit virtualiter ⁊ pfecte. sicut causa conti
net effectū qui in cognitione cause cognosci
tur virtualiter. aut saltē equat illi qđ p ipsuꝫ
siue i ipso q̄ditatiue ⁊ pfecte cognoscit sicut
effectus adequat⁹ cāe ducit i cognitōez q̄ditā
tis cāe. sz nullū mediū creatū ēntiā diuinā
ꝯtinet ⁊tual'r ⁊ pfecte. nec sibi poterit adeqri
ꝙ nullaten⁹ poterit dari mediū se hns p mo
dū obiecti cogniti i q̄ diuina ēntia pfecte ⁊ q̄d
ditatiue cogscat. Nec scdo mod⁹ ē possibil' p
pter tria. Prio qz tale mediū nūqz reqrit nisi
ppt absentiā obiecti siue ad supplēdā pnīaz
obiecti. qđ p seipm pns ēe n pt. vt pz. iij. d aia
vbi dicit. Lapis non est in aia sed spēs lapi
dis. sed deus intimior ⁊ psentialior est cuilibet
rei qz res sibi ipsi. vt dic aug. i li. ꝓsl. Scdo
qz tale mediuz sp ē spūalius eo ꝙ cognoscit p
ipm. sz deo nihil pt eē spūali⁹ Tercio qz posi
to tali medio respectu ēntie diuine ipa cognitō

UVA. BHSC. IyR_066

nō erit abstractiua sed simplr intuitiua. si. n. spēs mediās i cognitōe impediret intuitō emtūc cognitio coloris cū fiat p spēm nō esset intuitiua. multi etiā posuerūt cognitiōz patrie fieri p spēm q ē mediū q̄ siue rō cognoscendi. nō tn ppter ꝯ negauerūt eā eē intuitiuā. Cognitio. n. p spēm nō est abstractiua nisi inq̄tū eēntia rei cognite ē abstrahibilis mediāte ꝯmoi specie a sua actuali exīstia. eēntia aūt diuina a sua exīstia siue a suo eē abstrahi nō potest cognitōe pfecta. cū tale esse sit de rōne qd ditatiua eēntie diuine. Nec valet qđ aliq̄ seq̄ces scoti dicūt q̄ cognitio abstractiua feratur sup nudā eēntiā diuinā imediate volētes ī ꝯ intētōz dicti doctoris saluare. Nā ī ꝯ manifeste sibi ꝯdicūt. qz ipse apte ponit oppositū ī suo q̄lz. q. vi. vbi sic ait Act⁹ btific⁹ intellect⁹ nō pōt eē cognitio abstractiua. sed necessario intuitiua. qz abstractiua posset esse eq̄ exīstis z nō exīstis. z tūc beatitudo posset esse obiecto nō exīste. qđ est impossibile. Et subdit ille doctor immediate. Abstractiua. n. possit hīi licz ipm obiectū nō attingeret i se sz i silitudine participata. btitudo aūt nūq̄ haberet nisi ipm obiectū i se attingat imediate. Ex q̄bus verbis expresse pz q̄ ille doctor abstractiuā ponit fieri p mediū creatū siue in medio creato. qz dicit in silitudine pticipata. z ideo sequit ꝯ eum q̄ talis cognitio nō sit q̄ditatiua z pfecta. quia fm pḥos z theologos hec est drīa inter effectū adequatū cause z nō adequatū. qz licet effectus adequatus cause ducat in cognitiōz q̄d est causa. tn effectus nō adequatus nō ducit in cognitionē quid est. sed solū in cognitionē qz est. qz ḡ nulla res creari pōt que equet eēntie diuine. ḡ noticia abstractiua nūq̄ poterit eē respectu essentie diuīe quidditatiua z pfecta.

Quantūz ad secundū articulū questionis videndū ē vtz habitus fidei infuse z intuitiua notitia patrie simul possint manere. Et dico q̄ sic. qz non minus se compatiunt fides z clara visio q̄ lumen fidei z lumē glie. sed illa ponūt simul stare. ergo z illa. Maiorpz. qz qn̄ ancedentia sunt cōpossibilia: eorz ꝯntia se de necessitate compatiunt sed clara visio est ꝯsequēs ad lumen glie. z habitus fidei vel est idē quod lumē fidei vl ne cessario ꝯsequit ad ipm. ḡ ꝛc. Minorez pbo. qz illa sūt ꝯpossibilia q̄ nec materialē nec formalē ad inuicē ḥnt repugnātiā. sz illa duo lumia nec ḥnt materialē repugnātiā sic due albedines respectu eiusdē subiecti. qz illa lumia nō sūt eiusdē spēi spē aut drīa. nō ḥnt materialē repugnantiā nec repugnāt formalr. qz repugnātia formalis p innalcit ex aliq̄ genere oppositōis. sed duo lumia nō opponunt ꝯ dictorie nec p̄uatiue. qz vtrūq̄z dicit ens vere positiuū nec ꝯrie. qz lumē lumini nō ꝯriat sed tenebre Itez sicut fides ꝯtrariat infidelitati. sic lumē fidei tenebre infidelitatis. sed vnū vni est cōtrariū. Nec opponit relatiue sicut de se patz. qz relatiua sunt simul natura. z posita se ponūt z pempta se pimūt. fides aūt pcedit gloriā. Sed ꝯ hanc veritatē pōt argui sic. Fides z scia non possunt stare simul. igit nec fides z clara visio poterūt stare simul. ꝯsequntia pz. qz fides z intuitiua visio magis vident repugnare q̄z fides z scia. Sed ancedēs a multis pbat multiplr. Primo sic. Euidens z nō euidens ꝯdicunr. z p ꝯsequēs in eodē respectu eiusdē se nō cōpatiunt. sed de rōne scie est euidētia cū sit habit⁹ demōstratiu⁹. de rōne fidei est ineuidentia. quia fides est credere qđ nō vides. ḡ ꝛc. Contra 1

Ꝑ fides z opinio nō possūt simul stare. ergo nec fides z scia. consequētia pz. pbat ancedens. qz de rōne opinionis est adherere cū formidine. de rōne fidei est adherere firmiter z sine omni formidine. ergo. 2

Ꝑ possibile nō assentire. z nō possibile nō assentire ꝯtradicunt. quia vna est de secūdo angulo modaliū z alia de quarto. sed habēs fidem potest nō assentire. Quia vt ait Aug. cum cetera possit homo nolens credere nō potest nisi voles. sed sciens nō potest nō assentire. cuz demonstratio ad generans sciam sit necessario concludēs 3

Ꝑ nullū mediū compatit al4 tez extremoz fm suā pfectā naturā. sed fides est mediū inter sciam z opinionē. ḡ ꝛc. Maior pz. qz fm pḥm. v. pḥicoz. medium compatū ad alterū extremoz habet rōem ꝯtrarij. z sortit ꝯditionē alteri⁹ extremi. sz minorē ponit Hugo li. i. de sacramētis.

Ꝑ accidentia ordinata ad opposita z ꝯsequentia ad ea illa sūt opposita z simul incōpossibilia. vt albedo z nigredo. quia ordinant ad disgregare z congregare ꝛc. sed fides z scia ordinant ad non videre z videre. siue ad obscure videre z clare videre. ergo ꝛc. 5

Ꝑ eadem potentia respectu eiusdē obiecti non potest simul esse pfecta z impfecta. sed noticia fidei est impfecta. scie ꝙ est pfecta. ḡ ꝛc. 6

Ꝑ sicut impossibile est in eadem pte oculi simul eē duas dispositōes respectu eiusdē obiecti. q̄z vna disponit 7

UVA. BHSC. IyR_066

Questio III

ad clare videndū sicut aquila. ⁊ altera ad obscure videndū sicut noctua. Sic impossibile
8 est ⁊c. ℙ fides facit adherere credibilibus solū ꝓpter auctoritatē dicentis, sed solū ē dictio exclusiua. ⁊ p consequēs excludet omnē
9 aliā adhesionē ℙ ad idem arguit sic. Perfectū ⁊ impfectum fm idem genus nō se cōpatiunt in eodē. Sed scientia ⁊ fides distinguunt in genere assensus sicut pfectū et impfectū. qz scientia facit assensum pfectū ⁊ fides
10 impfectū. ℙ si fides ⁊ scientia starēt simul tunc vnus ⁊ idem intellectus inclinaret i idē obiectū diuersis inclinationib⁹. quaꝝ vna esset simplr pfecta. ꝯsequēs est falsuꝫ. ergo ⁊ antecedēs. ꝯsequētia patet. ꝓbatur falsitas consequētis dupliꝛ. ℙmo qz impossibile est vnū ⁊ idē mobile i vnū ⁊ eundē terminū inclinari diuersis inclinationibus. nisi p tanto ꝙ quelibet illaꝝ est impfecta. Secūdo qz licet idez intellectus diuersis dēmōstratiōibus inclinari possit in eandē ꝯclusionē. oportet tn ꝙ nulla illaꝝ sit potissima. qz si vna illaꝝ esset potissima aggregās omnes causas illa omes alias euacuaret. nec aliquā aliam secuꝫ compareret. sic ⁊c.
11 ℙ sicut se habet opinio ad formidinez. sic fides ad enigma. sed formido est de intrinseca ratione opinionis. ꝓpter quod non compatit scientiā secū in eodē intellectu respectu eiusdē obiecti. ergo enigma erit de intrinseca ⁊ essentiali ratiōe fidei. ergo ⁊c.
1 Sz illa nō ꝯcludūt. ꝯtra ꝓdictū aīs arguo sic. Abstractiua ⁊ intuitiua ꝯgruo respectu eiusdē obiecti creati simul se ꝯpatiunt in eodē intellectu angelico. ꝯ fides ⁊ scīa respectu eiusdē obiecti simul se ꝯpati poterūt i eodē intellectu hūano. ꝯntia pz. qz tota repugnātia fidei ad scīam etiā vt dicit ab aduersarijs est. qz fides concernit ineuidentiā. scientia ꝙo euidentiā. sed euidens ⁊ nō euidens nō magis videtur repugnare ad̄ ꝓsens ⁊ non ꝓsens. Cū ergo abstractiua possit esse rei non ꝓsentis. qz abstrahit ab esse ⁊ nō esse. intuitiua ꝙo cōcernat necessario ꝓsentiaꝫ rei intuite. patet ꝙ nō maioꝛ est repugnantia fidei ad scientiā ad̄ abstractiue ad intuitiuā. cū non magis repugnat euidens ⁊ non euidens ad̄ ꝓsens ⁊ nō ꝓsens. Aīs cedens patet. qz angelus habēs noticiaz abstractiuā ipsius eclipsis vel cuiuscūq; alterius rei anteq̄ fiat. et postea hmōi re posita in actuali ꝓsentia. nō amittit cognitionē illā abstractiuā p hoc ꝙ ipsā tunc ꝓsentialiter posita cognoscit intuitiue. qz tunc angelo caderet oblīuio ꝓteritoꝝ. qđ est falsuꝫ. ꝯ ⁊c.
2 ℙ ad idē arguit quidā doctoꝛ sic. Rationes formales fidei ⁊ scientie sunt ꝓpossibiles. ꝯ ipsa sunt ꝓpossibilia. ꝯntia pz. ꝓbat aīs. qz assentire ꝓpter auctē dicētis ē de rōne fidei. ⁊ assentire ꝓpter dēmōstrationē ē de rōe scie. sed si ꝙs ab aliquo expto astrologo audiret ꝙ luna est minoꝛ terra. ⁊ de hoc sibi credens. postea hoc idē ꝓcipet ratione. puta videret ꝙ vmbra terre q̄ tn est minoꝛ q̄z terra. obumbrat siue eclipsat totā lunā. ⁊ p ꝯsequēs est maioꝛ q̄z luna habita huius euidēti noticia nō ꝫ hoc ꝓderet fidem quā ꝓius habuit. sed magis in ea firmaret. Quod patet etiā ratiōe. qz q̄ñcūq; sunt duo assensus eiusdez ratiōis. quicūd nō repugnat vni nec alteri. sed assensus acq̄situs p dēmonstrationē q̄ ꝓcedit fidē ⁊ auctoritatē. est eiusdē rationis cuz assensu acquisito p dēmonstrationē sequentē auctoritatē. ⁊ ꝓximus nō repugnat fidei. imo facit ꝙ facilꝰ creditur dicētis auctoritati. ergo nec secundus.

Et confirmat. qz q̄ñcūq; duo assensus sūt eiusdē ratōnis. id quod p se inclinat in vnuꝫ ꝑse nō tollit aliū: sed potius ipsū confirmat. sed dēmonstratio sequens vnā auctoritatez. ⁊ ꝓcedens aliaz. facit ꝙ in secūda auctoritate facilius credit dicenti. quia naturaliter citꝰ credimus dictis illius cuiꝰ ꝓiusquā auctoritatē euidens dēmonstratio ē subsecuta. igitur dēmonstratio ꝓcedentiꝭ auctoritatis fidem siue assensum nō euacuat sed magis cōfirmat.

ℙ ꝓhabita dēmōstratiōe alicuiꝰ cōclusionis: sepius Aristoteles induxit auctoritatez ceteroꝝ. quem modū etiā obseruāt alij doctores tam catholici q̄z phi. quod totū frustra fieret nisi fides ex auctoritate posset simul manere cū euidēti scientia. Da oppositū tunc vel auctoritas sequens destrueret assensū dēmonstrationis ꝓut quod ē impossibile. vel nihil generaret i intellectu. tūc totaliter frustra ⁊ inutiliter adduceret. Ad ꝓmā ꝯ ꝓbatiōz aīs cedētis supius positi dico ꝙ ad hoc ꝙ aliqua sint cōtradictoria nō sufficit ꝙ sumant̄ respectu eiusdē. sed etiā optet ꝙ sumāt̄ fm idē. licz igit̄ euidēs fm scīam ꝯtradicat non euidenti fm scīam. euidēs tn fm sciaz nō repugnat in euidēti fm fidē. Etiā minoꝛ ē falsa. qz hīs certā scīam adhuc apꝓhēdēs auctoritatē cuius ꝓius p fidē adhesit eidē poterit post habitaz scientiā firmiter adherere. ⁊ ideo ineuidentia nō ē sic de intrinseca ratiōe fidei ꝙ necessario euidentiā scie excludat. ꝯ ⁊c. Ad scōm nego aīs. qz licet opinio q̄ztum ad id qđ impfectiōis dicit nō possit simul stare cū fide. q̄ztū

Ad 1

Ad 2

UVA. BHSC. IyR_066

tñ ad substantiã habitus exclusa impfectiõe simul stat cũ fide. Propter qõ dr. iij. topico/ rũz q fides ẽ opinio vehemẽs. Et silr pbatio ꝛficit. qz illud non ẽ ꝛe rõe opinionis qõ mi nuit ꝛ ꝛstruit p opinionẽ. nihil. n. minuit id qõ est ꝛe sua ratione ẽntiali. sed q̃nto opinio magʒ inualescit respectu alicui⁹ ꝯclusionis. tã to magʒ formido minuit. Propter qõ ait bo/ eti⁹. Argumẽtũ ẽ rõ rei dubie faciẽs fidez. Et appellat ibi argumẽtũ rationẽ topicã generã/ tẽ opinionẽ. P opinio ꝯfirmat fidẽ. g̃ põt stare cũ ea. Añcedẽs pbat. qz videns chr̃m̃ mortuos suscitare. habet pbabile argumẽtũ. ꝛ p ꝯsequẽs opinionẽ q ipse sit ꝛus ꝛ menti/ ri non possit. quo posito confirmat in eo arti/ culus trinitatis. qz chr̃s̃tus fecit mentionez ꝛe patre ꝛ filio et spũsancto. Sciendũ tñ q opinio dupl'r potest ꝯsiderari. Uno modo ꝑm q opinãs existimat id ꝛe q̃ est opinio pos se aliter se habere. Et vt sic opinio nec potest simul stare cũ fide nec cũ scientia. Et illo mõ ait phs. i. posterioꝝ. q idẽ hõ non põt siml' ꝛe eodẽ hr̃e scientiã ꝛ opinionẽ. Alio modo acci pit opinio ꝑm q opinans p mediuz pbabile concludit aliq̃d sic esse. non actualiter atten/ dens vtz aliter vel non aliter possit se hr̃e. Et sic opinio põt simul stare tã cũ fide q̃z cuz sci/ entia. alʒ. n. frustra Aristo. sepius adduxissz rationes pbabiles. postq̃z adduxerat ad eãdẽ
Ad 3 ꝯclusionẽ rationes necessarias. Ad tercũ dicendũ q possibile nõ assentire ꝛ nõ possibi/ le nõ assentire nõ ꝯdicũt nisi sumant ꝑm eum
Ad 4 dẽ habitũ. Ad quartũ dicẽdũ q duplex ẽ mediũ. quoddã qõ ẽ tualiter pticipat vtrun/ q extremũ. vt rubeũ quod mediat inter albũ ꝛ nigz. Aliud est mediũ large dictum. quod ꝑm vnã conditionẽ ꝯuenit cũ vno extremo. ꝛ ꝑm aliã cum alio. sicut quãtitas mediũ di/ cit inter substantiã ꝛ qualitatẽ. ꝯuenit. n. cuz substãtia. qz etiã diuina virtute separata subi/ cit q̃litati. ꝯuenit cuz qualitate. qz sibi ꝛrela/ cta inheret sũbe sicut ꝛ qualitas. Sic ꝛ ꝛmõ stratio. qz mediat inter syllogisticũ pbabilẽ ꝛ ꝛmonstrationẽ ꝑpter q̃d. habet. n. maiorem certitudinẽ q̃z ratõ pbabil'. ꝛ minorẽ q̃z ꝛmõ stratio ꝑpter q̃d. Et illo scdo mõ sumẽdo me diũ maior ẽ falsa. qz tale mediũ non excludit extrẽa. ẽ tñ illa maior alic̃ mõ vera ꝛe medio ꝑmo mõ dicto. Et qz fides ẽ mediũ int̃ sciam ꝛ opinionẽ scdo mõ ꝛ nõ ꝑmo. g̃ ratio nõ con
cludit. Forte dicet q eodẽ mõ potent rnderi ad scdaz rationẽ factã ꝯ henricũ supi⁹. q. ij. arti. i. Istud nõ valet. qz mediuz qõ ponit henric⁹ videt ẽ mediũ ꝑmo mõ dictuz. qõ pz p exẽplũ auroꝛe q̃ ꝛclarat suũ ꝓpositũ. qa ibi ẽ mediũ ꝯpõnis seu pticipationis vbi me diũ sic intendit respectu vni⁹ extremi q remit tit respectu alteri⁹ extremi. sed sic ẽ ꝛe auroꝛa. si cut ptz p ꝛductionẽ quaz ipsemet facit. g̃ ꝛc. Sed in ꝓposito non ẽ sic. qz p accessum fidei ad scientiã opinio non ꝛbilitat: sz magis foꝛ tificatur Ad quintũ dicendũ q minoꝛ nõ Ad 5
est vera. Ad ꝑbationẽ dico q clare ꝛ obscure videre in eodẽ genere cognitionis sũt opposi/ ta. nõ aũt alio ꝛ alio sicut ẽi ꝓposito. qõ ptz. qz clara noticia reꝛi verbo ꝛ obscura i ꝓꝓio genere non repugnãt Ad. vi. dicẽdũ q idẽ Ad 6
sbiectũ põt ee simul pfectũ ꝛ impfectũ ꝑm di/ uersa ꝛ delpata accidẽtia. idẽ. n. pomuz pt esse siml' pfecte rubeũ ꝛ impfecte dulce. ꝛ sic maioꝛ non ẽ vera. ꝛ silr minoꝛ ꝛficit. qz intellectus pt dici pfectus tã ꝑm fidẽ q̃z ꝑm scientiã. qz et fides pfecte pficit mõ fidei. et scia modo scie.
Ad. vij. dicẽdũ q illa silitudo non ẽ ad p/ Ad 7
positũ. qz ille dispones oculoꝝ essent eiusdez speciei. ꝛ iõ hr̃ent repugnãtiã materialẽ ꝛ silr i eodẽ subiecto esse nõ possent. non aũt sic est ꝛe fide ꝛ scientia. vt patet p tã dicta. Ad octa Ad 8
uũ dicendũ q ly solũ vel tenet se ex parte fidei vt sit sensus q fides quantũ est ꝛe se nõ habet aliun de vñ faciat assensum nisi p auctẽ. et sic maioꝛ aliquo modo ẽ vera. vel se tenet ex pte habẽtis fidẽ. vt sit sensus q habẽs fidẽ nõ pos sit aliter adherere nisi p auctoꝛitatẽ. ꝛ sic ẽ fal/ sa. Ad nonũ dicẽdũ q maioꝛ nõ ẽ vera. qa Ad 9
rubeum ꝛ dulce sunt eiusdẽ generis etiã ꝓpin qui ꝛ subalterni. ꝛ tamẽ idez potest esse pfecte rubeũ ꝛ impfecte dulce. si autẽ p idẽ genus in telligis eandẽ speciẽ. tũc minoꝛ est falsa. qz as/ sensus fidei et assensus scientie differũt specie sicut ꝛ fides ꝛ scientia. qz in p se oꝛdinatz non potest esse maioꝛ dr̃ntia in causis q̃z in causa/ tis. Ad. x. dicẽdũ q ꝯñs non ẽ falsuz. am/ Ad 10
ꝛe. n. pbatões falsũ assumũt. Prima qz nihil obstat idẽ mobile silr hr̃e pfectã ꝛ impfectam inclinationez respectu tñ diuersoꝝ. sicut idez plumbũ põt habere pfectã inclinationẽ ad ꝛ scendendũ ꝛoꝛsũ rõne sue grauitatis cum sit q̃si grauissimũ metalloꝝ. ꝛ vnũq̃z q̃nto g̃/ ui⁹tãto pfecti⁹ inclinat ad terminũ q est ꝛoꝛ/ sũ. eidẽ tñ plũbo pt respectu eiusdẽ termi ꝯpe/ tere inclinatio impfecta rõe figure. puta si sit late figure. qz vt testat phs in phicis. figu/ ra lata retardat motuz. Scdo ꝛficit scda pbatio. qz vnũ ꝛidẽpt ee cã ꝛ causatũ. vt pz ij. methaphice. Dato igit q talis res inꝛtuz

UVA. BHSC. IyR_066

Questio III

est causata demonstrek p omes suas causas. q̃p p̃sequens potissime q̃ a priori dicere q̃ ea dē res inq̃tū ē cā nō possit notificari q̃ demōstrari a posteriori demōstratiōe. qz esset quasi
Ad 11 ignorare scientiā libri posteriorꝝ Ad. 11. dicendū q̃ minor triplr̃ deficit. Primo qz vt patuit formido nō ē de intrinseca rōne opinionis. nō. n. distinguik opinio a scia p formidinē. vel fides p inuidentiaz. sed distinguunt ab inuicē. qz scia innascik p rōem necessariaz opinio p ꝓbabilez. fides ꝟo p auctoritatem. Secō qz qñ opinio augek formido diminuitur. Tercio qz opinio ē quidā habit⁹ positiu⁹ formido aūt est q̃d ꝑuatiuū Das aūt tres instantias videntes aliquo mō illi quorū est ratio iam dicta nituntk eos tollere quantū possunt.
Ad 1 Ad primū igitur dicunt q̃ eoipso q̃ facit adherere p medium ꝓbabile. sequitk necessario q̃ illa adhesio sit incerta q̃ formidolosa. Sed illud nō valet. qz illa formido nō ineſt opinātis intellectui ratione ꝓbabilitatiꝫ ipsius opinionis p̄cise. sed rōne carētie habitus sciētifici vel fidei q̃ faciūt firmiter adherere. Uñ formido nō solū non est de intrinseca rōne opinionis. sed nec etiā p̄cise p se sequitur ad positionē opinionis. sz p se sequik ad ꝑuatoz siue carētiā scie vel alteri⁹ hab⁹ p se facientis firmiter adherere. cui⁹ manifestū signū esse pōt. qz dato q̃ intellectus nō hꝛet opinionē respectu alicui⁹ ꝯclusionis. nō ꝓpter h̄ minorē pateret formidinē adherēdi. duz tm̄ mō careat scietia q̃ alijs habitibus facientibus firmiter adherere. De intrinseca igit ratōne opinionis nō ē nisi q̃ faciat ꝓbabiliter adherere. formido aūt ē sibi q̃d extrīsecū. qz aduenit intellectui opinātis rōe carētie habituū p̄dictorū. ꝓpter qđ illis habitibꝫ positiꝫ tollik ipsa for-
Ad 2 mido etiā opinione ꝑmanēte. Ad scdm dicūt q̃ augmētū aduenīs opinioī cū diminutione formidis nō ꝯpetit ei fm q̃ ē opinio sed fm q̃ est via in scientiā vel fidem. Sed illud bñ volo tecū. cū hac tamē additione q̃ sicut opinioī ꝯuenit diminuta formido nō vt opinio est: sed vt via in scientiā. sic etiaz magna formido q̃libet alia formido sibi conueniet. nō vt ē opinio: sed vt ē via in habit⁹ sup̄ dictos. qz formido magna sibi ꝯueniet vt est via longa multū distans a scia. formido parua vt ē via breuis modicū distās a scia. mediocris vt mediocris. q̃ sic de alijs. Et ex hoc apparet q̃ nulla formido opinioni erit eētialis q̃ intrinseca. qz nulla sibi ꝯueniet vt opinio est
Ad 3 Ad tercū dicūt q̃ illa instātia ꝓcedit ex falsa imaginatiōe. putat. n. q̃ formido sit quedā ꝑuatio annexa opinioni. vt enigma sit quedā ꝑuatio annexa fidei. sic aūt nō est. sz formido i opinione ē ipsamet opinio. q̃ nihil aliud ē eētialiter q̃ habit⁹ formidolosus. q̃ eodē mō de enigmate q̃ fide. qz si enigma eēt ꝑuatio annexa fidei. tūc lumē fidei posset transferri ab eē enigmatico ad esse clarū. qz subiectū pōt trāsferri a ꝑuatiōe. q̃ sic lumē fidei eēt lumē glie. q̃ pari rōne lumē glie posset transferri a sua claritate ad obscuritatē fidei. qz subiectuz potest transferri ab hitu i ꝑuationē. Sz nec illud valet. qz talis ꝑuatio nō fundatk i lumine fidei. sed fundatk i intellectu hois habētis fidē. et tō non sequik q̃ lumē fidei possit trāsferri i lumis glie claritatē. vel ecōuerso lumē glie in enigma fidei. sed bñ seq̃k q̃ de⁹ dās aptā visionē siue lumeu glie tollit ab intellectu hm̄oi tenebrā siue enigma vel ꝑuationē Et itez si deus auferret lumē glie. hm̄oi intellectus subīceret tali tenebre put ꝑmo. manēte sp lumine glie fm suā substam penitus non mutato. Per p̄dicta etiā pz qliter sit rndē dū ad aliqs sanctoz auctes q̃ p̄dicte ꝯclusiōi videnk repugnare. puta cū dr ꝑ Aug⁹. Fides est credere quod nō vides. Et Brego. Fides nō habet meritū vbi rō humana ꝓbet experimentū. Et ad Heb. 11. dr q̃ fides est substantia sperandaz rez argumentū nō apparētiū. vbi dicit glo. Sic de visis non est fides sed agnitio. qđ aūt credik nō videk. Nā q̃ Thomas cui dictū ē. Quia vidisti me thoma credidisti. nō hoc credidit qđ vidit. sed aliud vidit aliud credidit. vidit. n. hoiem sz credidit deū. Itē. i. ad Cor. xiij. Ex parte cred̄im⁹: q̃ ex pte ꝓphetamus. cū aūt venerit quod pfectū est: euacuabik quod ex pte est Ad ꝓmū dico q̃ ꝑ hoc vult Aug. q̃ verā fidem in via habere possumus sine apta visiōe. sed q̃ fides nō possit simul esse cū habitu scie mediante q̃licz nō mediāte fide possit intellect⁹ elicere clarā visionē. hoc nō habes ꝑ verba Aug. Ad secundū pz qz in patria nō meremur. Ad tercīū dicendū q̃ tā apl's q̃ glo. loquūt de sit de⁹ put ē in viatore q̃ de facto. sz nō put ē in cō ꝓhensore vel etiā de possibili i viatore. qz vt supra patuit clara visio de potentia dei absoluta possz cōicari viatori. q̃ facto tal viator nō p̄teret de neccitate habitū fidei sic nec mō in patria. Ad q̃rtū dicūt q̃dā q̃ euacuabik q̃tū ad id qđ ē impfectōis. tm̄ manet q̃tū ad sbaz q̃ pfectionē. Sed nisi aliud dicak. tunc nō apparet quō fides magis euacuek q̃ caritas.

Ad 1

Ad 2

Ad 3

Ad 4

Ad auctes

UVA. BHSC. IyR_066

q̄ etiā ipsa caritas euacuaꝫ q̄ntū ad imperfectionē sibi annexā in via. puta q̄ntū ad tepiditatem vel remissionē feruoris. q̄ in patria erit in pleno feruore. Dicendū est igit̄ q̄ aliter euacuatur fides q̄ charitas. q̄ fides cessabit q̄ntū ad actū credendi. licet non q̄tum ad habitū. Sed caritas nec cessabit q̄ntū ad actū nec quantū ad habitum. Sed forte dices q̄ frustra ponit talis habitus qui nunq̄ erit in actu. Dico q̄ nō est frustra. q̄ ponet ad perfectionē ꝛ decorē ipsius aie. sicut etiaꝫ multa ponent̄ in corpe glorificato. nō ꝓpter aliqua opa. sed ꝓpter decorē corpalez. sic etiā in ꝓposito Omnis. n. habitus aie sancte ē quidā de corona. Et sicut post resurrectionē mortuorū aīa beata erit decorata habitib⁹ temperantie ꝛ fortitudinis. nō tamē erūt opationes talīū habituū. q̄ anima beata nō habz materiam in quā agat ſm tales habitus. sic in ꝓposito. ergo ꝛc. Itē dato q̄ aliquo modo possumus ī patria elicere actū credituū mediante fide. adhuc possumus saluare maiorē euacuationē in patria quo ad fidē q̄ quo ad caritatē. q̄ fides euacuaꝫ q̄tum ad actus necessitatē. nō autē charitas. Actus. n. fidei stante clara visione nō erit necessarius. actus autez caritatis erit necessari⁹. q̄ sine eo impossibile est esse hominē p̄fecte beatū. Sicut igit̄ scientia rez creataꝝ in ꝓprio genere manet in patria. ꝛ quantū ad actū ꝛ q̄tum ad habitū. q̄a actꝰ ille ſm augustinū ē noticia siue visio vespertina. ꝛ tamē dicit apl's. siue ꝓphetie cessabūt. siue sciētia destruet. attendēs q̄ hmōi scientia destruet q̄tum ad necessitatez actus. q̄a ille actus nō est necessarius ī patria: vbi eedē res multo clarius vident̄ ī verbo siue in diuina ēntia. q̄ in ꝓprio genere. sic eodē mō dicere possumus de fidei euacuatōne q̄ fiat q̄tū ad necessitatē actus. nō autē q̄tum ad actuz vel habitū ſm se sumptū. Dixi aūt notanter si liceret. q̄ illud pro nūc nō licet ponere ꝓpter nouū statutū pape bn̄dicti. in quo dr q̄ visio diuine essentie eiusq̄ fruitio actus fidei ꝛ spei euacuant ī beatis. prout fides ꝛ spes pro prie theologice sunt virtutes.

Instantia

Solutio.

Articul⁹ 3

Quantum ad tercium articulū. Utrum fides et opinio sint cōpossibilia circa idē. trāseo. q̄ in isto secūdo articulo satis tactuz est quomō fides et opinio possunt simul stare. Pōt etiā de hoc fieri mentio specialis ī tercio libro. cū tractabo de habitu intellectus.

Articul⁹ 4

Quantūz ad quārtum articulū. quid sit obiectuz adequatū intellectus nr̄i. Est breuiter aduertenduz q̄ ſm duplicē capacitatē intellectus dupl'r loq̄ possumus de eius obiecto adeq̄to. Possum⁹ em̄ ꝓsiderare intellectū humanū ſm suā capacitatē naturalē p̄cisum ab oī dispositōne siue influētia supnaturali. Alio mō ſm suā potentiā siue capacitatē obedientialē. puta q̄ntū sine ꝓtradictione intellect⁹ possit recipere deo influente et supnaturaliter coopante. Et ſm hꝰ duplex habebit obiectū adequatū. Si. n. sumit̄ primo mō. tūc dico q̄ eius obiectū adequatū ē ens fantasiabile mediate vel immediate. Et appello ens fantasiabile īmediate qđ ꝓprie cadit sub fāntasmate. Sz mediate cui⁹ cognitio argutiue vel illatiue vel q̄cunq̄ alio modo deducibilis ē ex fantasmate siue ex noticia eius qđ ꝓprie cadit sub fantasmate Si aūt capacitas intellect⁹ sumit̄ sēdo mō. tūc dico q̄ eius obiectū adequatū ē ens inq̄tū ens siue ens vniuersaliter sumptū ꝓphendēs creaturā ꝛ creatorē. creatū ꝛ creabile. Conclusionē primā pbo sic. Illud ē nostri intellect⁹ ſm suā capacitatē naturalē obiectū adequatū. qđ omne id claudit ꝛ ꝓphendit infra ambitū siue ꝓtinentie. qđ intellectus naturaliter pōt cognoscere. ꝛ nihil tamē ꝓphendit ī cui⁹ noticiā naturaliter intellectus nō possit deuenire. Sed ens fantasiabile tā mediate q̄ immediate ē hmōi. g̃ ꝛc. Maior patet. q̄ inter adeq̄ta nec dez ee excedēs nec excessū. Minorē pbo. q̄ nihil ē in intellectu q̄n prius fuerit ī sensu. qđ ē verū vel mediate vel immediate. g̃ oīe qđ intelligit̄ natural'r loquēdo: oportet q̄ aliquo mō sit fantasiabile. Oīe etiā tale ē ab intellectu nr̄o cognoscibile. vt patz. iij. de aīa. Sēdam ꝓclusionē pbo sic. Illud ē obiectū adequatū nostri intellectus ſm suaz aptitudinē seu capacitatē obedientialē respectu diuine potētie. qđ omne id ambit ꝛ ꝓprehendit qđ deus pōt nostro intellectui reuelare. ꝛ qđ mediāte diuina potētia nr̄ intellectus pōt cognoscere. sed ens inq̄tū ens est hmōi. g̃ ꝛc. Maior nota ex supiori declaratōe. Minorez pbo. q̄ deus seipm pōt reuelare intellectui. vt patuit supr̄. ꝛ etiā fide tenem⁹. g̃ mlto magis qđcunq̄ aliud ens creatū vl' creabile deus sibi poterit reuelare. Etiā ipse intellectꝰ ē ī potētia obedientiali ad cognoscendū deū

UVA. BHSC. IyR_066

p essentiã. vt pz ex pdictis. ꝑ multo magꝭ erit in tali potẽtia respectu oĩus entis tã creati ꝙ creabilis. Sz forte dicet ꝙ ego dictis supius ꝛtradicã. qz in ꝓma questiõe dixi ꝙ deus non põt esse subiectũ in theologia nostra sub rõne absolnta siue infinita. quia als nra scientia equaret scie dei. quia sub rõne infinita oia comphenderent. puta deus ⁊ creatura. creatũ et creabile. hic aũt illd pono. ergo ꝛtradico

Instantia

Rñdeo dupl'r. Uno modo sic. qz intellectuz btm posse scire oĩa dupl'r põt itelligi. Uno mõ sil' ⁊ semel. ⁊ illo mõ fuit negatũ supi⁹ deũ esse subiectũ sciẽtie create sub infinita ⁊ absoluta ratione deitatis. qz quicunqz intellectus ꝓrehẽdit pfecte illã abyssalẽ rationẽ deitatis. ille cognoscit oĩa simul. cũ ergo beati saltez intuitiue ꝓphendant rationẽ subiecti theologie. ⁊ p ꝓsequẽs pfecte ipsi oĩa simul cognoscerent. et sic equarent deo. Alio mõ possum⁹ dicere intellectũ obediẽter posse scire oĩa nõ simul sed vnũquodqz p se sicut deus p suã voluntatẽ voluerit reuelare. ⁊ illo modo hic pono. nec hoc pcedentibus in aliquo ꝛtradicit.

Scõdo possuz dicere ꝙ loquẽdo de lege cõmuni. ipsa creabilia cuz dependeãt a mera dei libertate nõ cognoscunt ab aliquo intellectu creato. sed ipso deo reuelãte oĩa talia ab intellectu nostro sunt cognoscibilia. ⁊ si nõ oia simul. vnũquodqz tm p se. Primo mõ dexent intelligi dicta in ꝓma questione illius plogi. Scõdo modo dexẽt intelligi illa hic immediate posita. Et sic pz quõ intelligẽda est ꝓma ratio principalis istius q̃stiõis.

Ad argumentuz in ꝛtrariũ.

Ad argumẽtũ in ꝛtrariũ dicendũ ꝙ maioꝛ ẽ vera. sed minoꝛ est falsa. sumẽdo cognitionẽ pcise sine dilectõe sine qua nullus põt esse btus. qz visio non ẽ beatifica absqz ꝓplacẽtia volũtatis concurrẽte vel in se vel in suo equipollenti.

Quum igitur

ḧ deo odibilẽ ⁊c. Postqz mgr ostẽdit opis sui difficultatẽ q̃ reddit nos attẽtos. in illa pte ostendit hui⁹ scie ordinabilitatẽ. qua reddit nos dociles ⁊ studiosos. Et diuidit in duas ptes. Nã ꝓmo ostẽdit pcessum istius scie esse debite ordinatum. Scõdo reducit lectoꝛẽ ad capl'oꝛ ordinariuz ibi. vt aũt qõ querit. Prima i duas. Quia ꝓmo innuit modi sui pcedẽdi ordinatoz. Secũdo quia null⁹ ita ordiate pcedit q̃n deficere possit. iõ mgr deliberat legẽtiũ correctoz. Secũda ibi. In ḧ aũt tractatu. Prĩa diuidit in tres ptes. qz ꝓmo q̃ ad iã dicta ꝓmittit suã intẽtoz. Scõdo adiũgit dictoꝛ epilogatioz. Et tercio ex pdictis infert vnã rõnabilẽ ꝛclusioz Scõda ibi. In q̃ dñice. Tercia ibi. Non igit oz hic labor. Quãtũ ad primũ ẽ aduertendũ qz inordinatio i aliqua scia q̃nqz ex q̃ttuor ꝛtingit. Prio si i hmoi scia falsitas nõ impugnat. Scõdo si veritas non ꝛmẽdat. Tercio si assumit dubiũ qđ sufficiẽter nõ pbatur Quarto si ptiũ suaꝛ distinctio debite nõ assignat. Ergo p oppositũ mgr volẽs oĩdere scientiã libri sniaꝛ foze nobiliter ordinatã q̃ttuor facit. Primo nãqz oĩdit ꝙ p ipaz falsitas impugnat. Scõdo qz in ipsa veritas exaltat. Tercio ꝙ testimoniis veritatis sufficiẽter roborat. Quarto ꝙ ptiũ suaꝛ distinctio debite assignat. Scõda ibi. ⁊ lucernã ꝓitatis. Tercia ibi ex testimoniis ꝓitatis. Quarta ibi. i q̃ttuoꝛ libris distinctũ. Circa finẽ illius plogi quero.

v

Trũ sacre scripture scia ꝓprie dicat affectiua. Et videt ꝙ non. qz nulla scia cũ sit habit⁹ intellectualis ẽ denominãda ab actu volũtatis. sz affectio ẽ act⁹ volũtatis. ꝑ ⁊c. Cõtra. illa scia ꝓprie dr affectiua q̃ nõ solũ plustrat intellectũ. sz p se ⁊ ꝓprie afficit ⁊ dilectat affectũ. theologia ẽ hmoi ꝑ ⁊c. In illa qõne q̃ttuoꝛ sũt videnda. Prio videndũ ẽ a quo scia ꝓprie sit denoianda. Secũdo dato ꝙ ex fine. videndũ ẽ q̃s sit ꝓprie finis theologie. Tercio videndũ ẽ id qđ qõ q̃rit Et q̃rto tollenda sunt q̃dã mouua diuersaruz opinionũ. que veritati dicẽde i tercio articlo vident obuiare.

Quantum ad pri

Articul⁹ i

mũ a q̃ scia sit ꝓprie denoianda. Dicũt q̃dã ꝙ scia ab obiecto ꝓprie dr denoiari qz ab illo dexet habitus ꝓprie denominari a quo p se trahit spẽm ⁊ entitatẽ. sz hit⁹ p se specificat p obiecta. ꝑ. maioꝛ pz. Pro id qđ sic se habet ꝙ p ipm habit⁹ ab oĩibꝫ alijs distiguit ab illo dexet noiat. sed p obiecta siue p subiecta habit⁹ distinguunt. ꝑ. maioꝛ pz. qz ab eodẽ dz ee distinctio ⁊ denoiatõ. minoꝛ ptz. ij. de ania. vbi dr ꝙ potẽtie distinguunt p act⁹ ⁊ act⁹ p obiecta. cũ habit⁹ causent ex actibꝫ. sequit ꝙ ꝓmo dicti⁹ distinguãt ex obiectis. Itẽ. iij. de ania dr ꝙ secant scie queam dmodũ ⁊ res de quibꝫ sunt.

Scotus.

Sed illud nõ valet. qz si scie ꝓprie denominarent ab obiectis. tunc impossibile erit de eodẽ obiecto sil'ẽ diuersas scias. q̃z vna simpl'r noiaret practica. ⁊ alia simpl'r speculatiua.

Cõtra scotum.

UVA. BHSC. IyR_066

sed ꝺns ẽ falsum. ḡ ꝛ añs. ꝺntia ꝓz. ꝓbo falsi/ sitatẽ ꝺntis. qꝛ ꝛe eisdẽ virtutibꝫ ꝛe quibꝫ hõ hꝫ sciam q̃ vere ꝛ simplr̃ dicit̃ practica. habet angelus sciam quevere ꝛ simplr̃ dicit̃ specula Opi. ꝓba 1 tiua Dico ḡ cũ phõ q̃ a fine ꝺz fieri hmõi ꝛenominatio. Phus. n. ij. methaphice ꝛ. vi. volens ꝓbare q̃ puma phia sit simplr̃ specu/ latiua siue ꝛenomiari ꝛebeat speculatiua. vtit̃ hꝫ medio. q̃ finis speculatiue ẽ veritas. practi ce ꝫo opus. sup q̃ verbo ait ꝺmẽtator. q̃ ꝑmo Aristo. hic ẽ manifestꝫ. sed planũ ẽ q̃ si magꝫ ꝓprie sciẽtia diceret practica vel speculatiua ab obiecto q̃z a fine. q̃ sermo Arist. nõ eẽt ma nifestꝫ. qꝛ talis ꝓbatio nõ eẽt ꝑ cãm ꝓpriam

2 Ꝑ si scia non ꝛenominaret a fine. tũc eadẽ sciẽtia nõ possꝫ dici practica ꝛ speculatiua ꝑm q̃ ab alio ꝛ ali o sciente in aliũ ꝛ in aliũ finem referret. Sed ꝺsequens est falsum. qꝛ etiã illi qui sũt ꝛe ꝑma opinione habẽt dicere. q̃ si q̃s ꝛe opabili non intẽderet nisi cognoscere. eius sciẽtia q̃z quis esset ꝛe opabili tñ eẽt speculatiua ꝛ ecõuerso si ꝛe speculabili non intẽderet nisi

3 opus aut vtilitatẽ. eiꝰ scia esset practica. Ꝑ q̃ncunqꝫ due cause ꝺcurrũt ad eundẽ effectũ. quaꝝ vna ꝛependet ab alia ꝛ non econuerso. magis ꝛebet effectus ꝛenoiari a causa non ꝛe/ pendẽte q̃z a cã ꝛependẽte. maxime q̃n cã in de pendẽs nõ est minus specialis ꝛ ꝛeterminata siue ꝓpria cã q̃z ꝛependẽs. quod addo ad ex/ cludendũ cauillatões q̃ possent fieri ꝛe ꝛeo. ꝛe sole. ꝛ ceteris causis vlibus. sed obiectũ ꝓpri um ꝛ finis ꝓprius sic ꝺcurrunt ad causandũ habitũ q̃ in tali causatiõe obiectũ ꝛependet a fine ꝛ nõ econuerso. ḡ ꝛc. Maiꝛ ꝓz. ꝓbo mi/ norẽ. qꝛ obiectũ causat vt efficiẽs. ꝛ ꝑ ꝺns ꝛe/ pendet a bonitate finis a q̃ mouet efficiẽs. ꝓ/ pter qꝺ ꝺz. ij. phicoꝝ. q̃ finis ẽ cã cãꝝ. ꝛ idem

4 ꝓz. q. metha. Ꝑ. iij. ꝛe aĩa ponit Aristot. ex ꝓsse q̃ speculatiuus differt a practico fine.

5 Ꝑ etiã ipm obiectuz ꝛenoiat a fine. qꝛ ex hꝫ obiectũ dicit̃ speculabile. qꝛ finis ipsiꝰ est ipm speculari. ḡ etiã ipse habitus ꝓncipal̃r ꝛenoia

6 bit a fine Ꝑ eadẽ sanitas potest ꝺsiderari a naturali phõ ꝛ a medico. ꝛ tñ in intellectu na turalis phi qꝛ intendit solaz speculationẽ tal̃ sciẽtia ꝛenominat speculatiua. et in intellectu medici quia intendit opari dicit̃ practica.

7 Ꝑ ab illa causa ꝓncipalius ꝛ magis ꝑ se ꝛe bet habitus ꝛenoiari. a cuiꝰ causalitate nulla/ tenus põt absolui q̃z ab ea a q̃ absolui ꝑt sine q̃libet ꝺdictõe. ſz ab obiecto ꝑt absolui ꝛ nõ a fine. ḡ ꝛc. Maiꝛ nota. ꝓbo miꝛe. qꝛ ꝛeus ꝑ rõez ydealẽ põt creare sciẽtiã ꝛ supplere cau salitatẽ obiecti cũ sit ꝛe genere cause efficiẽtis. ꝛ tamẽ nõ potest sciẽtia absolui ab intentione finis. quia si nõ intenderet speculationẽ. tunc nõ esset speculatiua. si nõ opus tunc nõ esset practica. Nec obstat si diceꝝ q̃ q̃uis ꝑ ꝛe/ Instantia um possit absolui ab obiecto vt habet rationẽ efficientis. nõ tamen vt habet rationẽ termi/ nãtis. sicut. n. nõ esset speculatiua nisi ꝓnten/ ꝛeret speculationẽ. sic nõ eẽt speculatiua nisi ter/ minaret̃ ad obiectũ speculabile Nõ valet. Solutio. qꝛ habitꝰ ꝑm totã suã entitatẽ ꝑexistit termi/ no. nec obiectũ ẽ cã habitus ꝑm q̃ terminat. ḡ a tota cãlitate obiecti habitus põt absolui

Ꝑ qꝺ ꝑm sui exigentiã ꝛetermiat oẽs alias 8 cãs ab illo ꝓncipal̃r ꝺz fieri ꝛenoiatio. sed si/ nis e hmõi. ḡ ꝛc. Maiꝛ nota. minoꝛẽ ponit linco. i. posterioꝝ ꝺi. q̃ ꝑm exigentiã finis ce/ tera habẽt moderari ꝛ mensurari. Et si q̃n q̃z inueniunt̃ alique auctoritates sonãtes in oppositũ. oĩes sic ꝛebẽt intelligi q̃ licet aliq̃ mõ sciẽ distinguant̃ ꝛ ꝛenoleñt ab obiectis. ꝑ se tñ ꝛ ꝓncipal̃r hꝫ fieri ꝺz a fine. Forte di/ Instantia ces quõ fiet illa ꝛenoiatio a fine. qꝛ aut finis cãt ꝓdictã distinctionẽ ꝛ ꝛenoiationẽ vt acq̃si tus. vel vt cognit̃. vel vt intẽtus. Nõ ꝓmo mõ. qꝛ sic ẽ posterioꝛ habitu. posteriul aũt nõ ẽ cã prioris. Nec ſcõo mõ. qꝛ tũc ſequit̃ oppo sitũ eiꝰ qꝺ intẽdis. qꝛ finis vt cognitus habet rõem obiecti. ꝛ sic ꝛenoiatio fieret ab obiecto. Nec tercio mõ. qꝛ vt ẽ intẽtus nõdum est. et ꝑ ꝺns nullam causalitatẽ hr̃e potest. Dic Solutio posset dici q̃ distinctio hec ẽ insufficiẽs. qꝛ nec sic nec sic. sed finis ẽ cã illiꝰ distinctõis ꝛ ꝛeno minatõis inq̃ntũ ꝛeterminat obiectũ ad cau/ sandũ habitũ iuxta exigentiã ipsius finis.

Item dices quõ ꝛeterminabit cũ nõdũ sit Instantia ꝛez est q̃ hic est difficultas singularis quã ꝺño concedente circa ꝓncipiũ secũdi diffu sius intẽdo ꝓtractare. Quãtũ tamen ad ꝓns dico breuiter me expediendo. q̃ q̃uis ille fi/ nis qui dicit̃ ꝛeterminare obiectũ. non sit ex/ tra intellectũ. est tamẽ alius finis ꝑm cuiꝰ ext gentiam ꝛefideriũ istius finis in nobis ꝛeter minat. q̃ ꝛetermiatõe facta ꝛeminat obiectũ ad cãndũ hitũ q̃ mediãte talẽ finẽ ꝺseq̃ poteri mꝰ. ꝫbi gra. Dato. n. q̃ nõ sit speculatõ q̃ ẽ fi/ nis scie speculatiue. ẽ tñ ipe hõ tanqꝫ finis ꝓnci palioꝛ ꝑm cꝰ exigẽtiã ꝛeterminat̃ in obꝫ q̃lis ꝛe beat esse speculatio. ꝛ ꝑ ꝓns q̃le obiectũ specu/ labile ꝓncipiãs hmõi habitũ ꝑ quẽ talẽ finẽ ꝺseq̃mur Posſz etiã dici ad illꝺ argumtũ q̃ Alia solo. finis inq̃ntum intentus ẽ. ẽ causa ꝓdicte ꝛeno minatõis ꝛ distinctõis. Et ad ꝓbatõz. dicat

UVA. BHSC. IyR_066

Questio IIII

Ad 1 sicut iã dictũ est. Ad pmũ igr in ꝟũ dom ꝙ maior ẽ vera fm ꝙ trahit spẽm tentitatez. Et ad minorẽ dico ꝙ obiectũ nec habitũ nec actũ specificat nisi ī ordine ad finẽ. si. n. obiectũ absolueret a cãlitate finis. tũc nec actũ nec hitũ specificarz. intm. n. specificat inqtũ mouet a fine. tqr ppter qd vnũqdqz tale tillud magis. igit illa rõ magis arguit oppositũ illius qd intẽdebat qz ppositũ Et p idẽ pz ad alia duo. qr sicut lignũ nõ diceretur album a pictore vel albificãte. dato ꝙ ab ipso pictore causaret albedo. sed dr albuz ipsa albedine. sic scientia nõ debet dici speculatiua ab ipso obiecto sed ab ipsa speculatione. t codẽ mõ dicendũ ẽ de finibꝰ aliaꝝ sciarum.

Ad 2 tz

Articulꝰ 2 1

Quantuz ad secun

dũ articulũ. qs sit ppriꝰ finis theologie. Dicendũ ꝙ dilectio dei siue affectio est ppriꝰ finis nostre theologie. qr oĩa q p se ꝟsiderant ī theologia nra: vel sunt vtibilia vel fruibilia. sed hec oĩa vel sunt amabilia. vel sunt diligibilia. ergo dilectio in tota sacra scriptura in 2 tendit tanqz finis. P ad hoc est nobis cõmunicata scriptura sacra vt nos spũaliter cõiungat deo. ergo maxime t finaliter id intẽdit theologia p quod maxime t intime vnimur deo. sed hoc ẽ dei dilectio. ergo tc. Maior pz p doctores. minor pbat. qr oĩs ꝟiũctio creature rationalis ad deũ ẽ p intellectũ vel p voluntatẽ. sed pfectius vnimur deo p voluntatẽ qz p intellectũ. nõ. n. est status in apphensione intellectus nisi cũ fuerit quies in affectione volũtatis. t quicqd sit in patria saltem in via intimus diligimus qz intelligamus. qa intrat amor vbi foris stat scientia. vt ait Hugo 3 super angelica hierar. vi. ca. P id est p se finis theologie p quod p se t ĩmediate ad eternam beatitudinẽ ordinamur. sed h est dei dilectio. g tc. Maior pz p. b. Aug. xiij. de tri. c. i. vbi vult ꝙ nõ omnia q sciri pnt huic scientie attribuẽda sunt. sed solũmõ ea quibus fides saluberrima q ad veram beatitudinẽ ducit. gignit. nutrit. defendit t roborat. Minor pz p apl'm. i. ad Cor. xiij. qr vt ibi pz. nec speculatio nec opatio sed sola caritas valet p se ad beatitudinẽ ꝟsequendã. oĩa autẽ alia mediante caritate valẽt. t sine ipsa nihil nobis pfũt. Vñ qtũ ad speculationẽ ait ibi apl's. Si habuero pphetiã t nouerim mysteria omnia t omnẽ sciam. t habuero omnẽ fidẽ ita vt montes transferã. caritatẽ nõ habeam nihil sum. Quantũ ad opationẽ ait ibidẽ. Si distribuero omnes facultates meas paupibus. t tradidero corpus meũ ita vt ardeã. caritatẽ autẽ nõ habuero nihil mihi pdest. P qz quis alia sciẽtia habeat plures fines. ille tamen est eius pncipalis ad quẽ omnes alij fines ordinant. sed hmoi ẽ charitas ī nostra theologia g tc. Maior pz. minorẽ pbo. qr licet in aliq pte ita intendat speculatio ꝙ nõ intendit opatio. t in alia pte econuerso ita intendat opatio ꝙ nõ speculatio. vndiqz tm intendit dilectõ. ita ꝙ taz speculatio qz opatio ordinãtur ad hunc finẽ qui est dilectio siue affectio. 4

P opter qd ait Grego. sup Ezech. omel'. xxi. ꝙ nullus est locus sacre scripture qui ita frigidus appareat quo ad sensum lralem. si tamen pulset p sensum spũalem qui nõ appareat ignitus. Et idẽ pz p btm Aug. in d lau de caritatis. vbi post multa dicta ad illud ppositũ cõcludit sic. Si igit nõ vacat omnes sacras paginas pscrutari. oĩa inuoluta sermonũ euoluere. oĩa secreta scripturaꝝ apire t penetrare. tene caritatẽ. t ita tenebis quod ibi didicisti. tenebis etiã quod non didicisti. in eo quod ī scripturis intelligis caritas patz. in eo qd nõ intelligis caritas latet. Et sequit ibidez. Ille igit tenet t quod patet t qd latet in diuinis sermonibus qui caritatẽ seruat in moribus. P. i. de doctrina xpiana ait aug. 7 Omniũ igit que pdicta sunt exquo de rebus tractauimus hec summa ẽ vt intelligat legis omniũqz diuinaꝝ scripturaꝝ plenitudo. et finis esse dilectio rei qua fruendũ est. t rei que nobiscũ ea refrui põt. Itẽ apl's. i. ad Thy 8 mo. p. ait. Finis pcepti est charitas. Item 9 summus doctor theologie dns ihs christus Matth. xxij. ait. In his duobus mandatis tota lex pendet t pphete. Et loquit de mãdatis dilectionis dei t primi. g tc. Cõtra iaz dictã veritatẽ multi multipliciter arguũt. ali qui directe. aliqui indirecte. Directe sic. Si dilectio eet finis theologie. vl esset finis intrĩ secus vel extrinsecus. Nõ intrinsecus. qa finis intrinsecꝰ cuiuslibet habitꝰ ẽ opatio elicita fm illũ habitũ. sed actus dilectiõis nõ elicit a theologia sed ab habitu caritatis. Nec extrĩ secus. qr a fine extrinseco habitus denoĩatur sicut scia medicine dicit sanatiua a sanitate. sed theologia vt ipsi pbant nõ denominat ab amore. qr sic se habet actus ad actũ sicut obiectũ ad obiectũ. sed obiectũ vniꝰ potẽtie nõ denomiat obiectũ alteriꝰ potẽtie nisi p accidẽs. sicut albũ dicit dulce p accidens. g nec actus Contra

UVA. BHSC. LyR_066

vnius potentie denominabit actū. nec p cōse
quens habitū alterius potētie. cū igit dilectō
sit volūtatis. theologia autē ipsius intellect⁹
2 ḡ ꝛc. ℙ habituū specie differentiū nec pōt
esse vnus finis ppr̄ius ꝛ p se. q̄ꝫ eorū pos
sit esse vnus finis ꝯmunis. sed theologia ꝛ ca
ritas specie differūt. ergo dilectio cū sit ppr̄i⁹
finis caritatis nō potest eē ppr̄ius theologie
3 ℙ finis cōis oīs scie nō est ppr̄ius theolo
gie. sed dilectio est finis omnis scientie tā spe
culatiue q̄ practice. De speculatiuis patet. q̄
finis speculatiue ē felicitas. vt dicit. x. ethi
cor. que quidē felicitas cōsistit nō solū in spe
culatione. sed etiā in delectatione. ꝛ p ꝯseqūs
in amore ꝛ dilectōe. Juxta qđ dicit eodē. iij.
Habet aūt phia āmirabiles delectatiōes sin
ceritate. firmitate ꝛ puritate. sed delectatio vi
det esse finis cuiuslibet opatōis quā ꝯsequit.
De practicꝫ sil̄r pz. q̄ tota scia moral' ad hūc
finē videt ordinari vt affectus homis debite
dirigat. ꝛ vnūquodq̄ rōnabiliter appetatur
Omnis aūt appetitus amor quidā est. sic ait
Aug. xiij. de ciui. dei. ergo ꝛ practica ordinat
4 ad amorem. ℙ impossibile est ppr̄iū finez
alicuius habitus inesse nō habenti talē habi
tum. impossibile. n. est q̄ aliquis sit felix qui
caret virtute. sz multi habēt caritatē ꝛ dilecti
5 onē carētes habitu theologie. ḡ ꝛc. ℙ nul
lus habitus pfecte pōt alicui inesse q̄ caret p
pr̄io fine illius habitus. sed aliq̄s carens dile
ctione posset scire theologiā viatoris ꝛ nō mi
nus pfecte q̄ꝫ etiā vnus qui habet habitū ca
6 ritatis. ḡ ꝛc. ℙ ppr̄ius finis vniuscuiusq̄
habit⁹ ē ppr̄i⁹ act⁹ elicit⁹ ꝑm illū habitū. sz ha
bit⁹ theologie nō elicit actum dilectōis. ḡ ꝛc.
maior pz p ꝯmētatorē. ix. meth. vbi sic ait. en
tia ꝯuenūt in h̄ q̄ ꝯplemētū ꝛ pfectō cuiusli
bet h̄it⁹ ꝛ potētie ꝯsistit i actu ppr̄io tā q̄ꝫ i fine
ꝛ idē ꝯmētator. ij. celi ꝛ mūdi ait. q̄ oīe habēs
7 actionē agit ppter suam actionē. ℙ si dile
ctio esset finis theologie. deus nō eēt ſbiectuz
in ea sub rōne deitatis. ꝯſa est falsum. ḡ añs.
ꝯſtia pz. q̄ cū rō subiecti sumat in ordine ad
finē. si dilectio esset finis theologie. tūc ei⁹ sub
iectuz nō posset esse deus vt deus. sed deus vt
dilectus vel diligibilis. modus. n. considerā
di subiectū non excedit ppr̄iū finem. falsita
tem ꝯsequentis ꝓbant multis ratiōib⁹ quas
obmitto. q̄ supius eas adduxi cum tractaui
Cōtra ista de subiecto istius scientie. Sed illa nō ifrin
gunt supradictā veritatē. q̄ id quo potissime
ꝛ pfectissime attingit obiectū cuiuscunq̄ ha
bitus. videt esse finis sui⁹ p se ꝛ ppr̄ius. sz di
lectione obiectū theologie attingit potissime
ꝛ pfectissime. ḡ ꝛc. Maior pz. q̄ in hoc stare
videt pfectio finalis cuiuslibet habit⁹. q̄ suū
obiectū pfectissime ꝛtingat. Propter h̄. n. spe
culatio ē finis speculatiue scie. q̄ speculabile vt
speculabile qđ ē suū ppr̄iū subiectū potissime
attingit ipa speculatōe. Sz minorē intēdo p
bare ī ꝓma di. ꝓmi libri. ꝛ circa finē q̄rti libri
igit ad pñs ipsā supponо. Ad ꝓmū igit di Solutio.
cendū q̄ ē finis extrinsec⁹. Ad ꝓbatōem dico Ad 1
q̄ nō solū denoiat habit⁹ ab actu quem elicit:
sed etiā ab actu ad quem p se ordinat. Et iō
nō est simile de obiecto ad obiectū sicut de ha
bitu ad habitū. nisi accipiant talia obiecta q̄
rum vnū p se ordinat ad aliud. nūc autē licet
theologia actum amoris nō eliciat p se. tamē
intendit amorē. ꝛ p se in ipsū ordinat. Ad Ad 2
secundū dicendū q̄ duplex est modus ipsi⁹
finis. q̄ vno mō dicit finis quo. ꝛ ille ē intrin
secus. ꝛ illo modo finis habitus est actus ab
eo immediate elicitus. Alio modo dicit finis
cuius. ꝛ ille ē extrinsecus. puta id gratia cui⁹
agens agit. siue id quod p actionē suā agens
ꝯsequi ꝓponit. Ad maiorē ḡ dicendū q̄ vera
est loquēdo de fine ꝑm eundē modū finis. sz
ꝑm aliū ꝛ aliū modū nihil repugnat q̄n idez
possit esse finis ppr̄ius habitus specie differē
tiū. ꝛ sic est in ꝓposito. q̄ idē actus dilectōis
qui est finis caritatis quo ꝛ intrinsecus. est fi
nis theologie cui⁹ ꝛ extrinsec⁹. Hanc distincti
onē finis quo ꝛ cui⁹ possumus colligere ex di
ctis Aristo. in. ij. de ania. ꝛ ij. phicoꝝ. Ad Ad. 3
terciū dicēdū ad maiorē. q̄ idē eodē mō sum
ptū nō potest esse cōis finis oīm scie ꝛ ppr̄i
us vnius. ꝛ sub hoc sensu minor posset nega
ri. tñ ꝓpter ꝓbatiōes est aduertēdū q̄ delecta
tio ꝯsequēs cognitionē ē duplex. Una q̄ co
gnoscens aliquā rē delectat in ipsa cognitōe.
sicut cognoscens triangulū delectat in cogni
tione trianguli. Alia qua delectat in re ipa co
gnita ꝑm se. ꝛ nō solū ratione cognitōis. Pri
ma delectatio nō habet rōnem finis nisi in q̄n
tum sibi adiungit secūda. sed secūda q̄nq̄ hz rōez
finis etiā respectu speculatiōis. ppter hoc em
q̄nq̄ speculamur. q̄ in ipsa re speculata dele
ctamur. Igit ꝓma nō denomiat sciaz. nec tra
hit ipsam extra genus speculatiōis. Sz secūda
cū sit finis scie pōt sciam denomiare. Prima
pōt reperiri in oīi cognitōe q̄ntūlibet specula
tiua. sed secūda ꝓncipal'r ꝛ p se i sola theologia.
Et eodē mō q̄ ad h̄ dicēdū ē de dilectōe sicut
de delectatōe. Et cū addit de felicitate. dico q̄
felicitas speculātis vt speculās est cōsistit in

UVA. BHSC. IyR_066

ipsa speculatione magis ppie q̄z in re specu/
lata p̄m se. cū speculatiue vt speculatiua est fi/
nis ppius sit ipsa speculatio. Etiam cū dici
tur ꝙ delectatio est finis cuiuslibet opationis
quā ꝺsequit. Dico ꝙ nō est vez loq̄ndo de p̄
ma delectatōe iā dicta. nisi intrtū illa prima
hz aduncta scḋam. ita ꝙ speculatio sit ppter
delectatiōz rei cognite z ppter delectatōz quā
hz speculās siue quam ꝺsequit in re cognita.

Ad scḋam probationē posset dici ꝙ moral'
phia ordinat ad amorem creature. theologia
Instantia aūt p̄cipaliter ordinat ad amorē dei. Sz
illud pōt calumniari. qz moral' scia p̄m tullīū
z andronicū p̄cipaliter ordinat ad cultū dei
z p ꝺns ad amorē dei. Quia dic Aug⁹. iiij. de
Solutio. ciui. dei. c. iij. ꝙ verus dei cult⁹ est vera dei di/
lectio. Rn. ꝙ moralis scientia p virtutem
quā phi appellauerunt religionez facit ad dei
cultū ex debito iusticie. Propter qō tā Tulli
us q̄z andronicus posuerunt talē virtutē esse
Instantia speciē iusticie. qz p eam colit deus ex debito iu
sticie ppter impensa bñficia. sed theologia fa
cit ad dei cultum ppie ex amore. Et si ad
Solutio huc instares ꝙ phi posuerunt deū esse vltimū
finem z summū bonuz. z p cōsequēs maxime
amanduz. Item bñfactori nō solum debet
obsequiū sed etiā amor Respōdeo ad vtrū
q̄z simul ꝙ bñ concludūt ḋ amore naturali. sz
ppius finis theologie ē amor supnaturalis.
Et ideo p totā illā rationē equiuocat de amo
Ad 4 z re z dilectione. z p ꝺsequens equiuocat etiaz
de delectatione inde ꝺsequēte. Ad q̄rtuz et
ad q̄ntū dicendū. ꝙ bñ ꝺcludūt de fine intrin
seco qui dicit finis quo. nō aūt de fine extrin/
seco qui dicit finis cui⁹. sanitas. n. cū sit finis
extrinsecus medicine. potest alicui inesse p na
ture bñficiū cui non inest medicina. z econuer
so ars medicine pōt alicui inesse cui tn̄ nō in
est sanitas. Opatio etiā bona z virtuosa q̄ est
finis extrinsecus scientie moralis pōt alicui
inesse cui nō inest scientia moralis. z econuer/
Ad 6 so aliquis potest hre scientiā moralē qui tamē
viciose agit Ad sextū dicendū ꝙ maior nō
est vera. qz praxis vel opatio non est ppius
actus scientie moralis. nec etiā ē in eadē potē
tia cū hmōi scia. z tn̄ est ppius finis illi⁹ scie
tie. Auctes aūt posite in probatōe z quecun/
q̄z alie istis consiles. omes intelligēde sunt de
Ad 7 fine quo z intrinseco. nō aūt de fine cuius z ex
trinseco. Ad septimū dicendū ꝙ ꝺsequens
non ē falsum. Ad probatōes aūt rn̄sum ē su
Contra in directe sic. pius vbi probabat ꝙ de⁹ nō est subiectū the/
ologie sub rone absoluta. g̃ ꝛc. Sc̄o ex di
ctis aliquoz arguit contra p̄dictā veritatē in
directe sic. Fides z theologia sunt cētialiter
vnus habitus. g̃ dilectio nō est finis imme/
diatus theologie. ꝓntia pz. qz illa q̄ sunt vn⁹
habitus cētialiter eoz debet esse vnus finis
immediatus. sed finis immediatus fidei nō
est dilectio. cū in fide nō subiiciat deus in or/
dine ad dilectionē. sed est subiectū fidei ipse
deus sub ratōe prime veritatis. Añs probat
multipl'r. Primo sic. Sicut se habet pru/ 1
dentia in moralibus. sic fides in theologicis z
supnaturalibus. sed in moralibꝫ vnus habi/
tus prudetie sufficit respectu finis et eoz que
sunt ad finem. g̃ vnus habitus in supnatu/
ralibꝫ sufficit respectu articulorū fidei q̄ vt sic
dicit fides. z respectu ꝺclusionū que ex talibꝫ
articulis deducunt. z vt sic est ipsa theologia
P̄ phs. vi. ethicoz enumerat hos habit⁹ 2
intellectuales. s. intellectū. scientiā. sapiaz. ar/
tē. prudentiā z fidē. Et addunt q̄ñq̄z opinio
z suspitio. Cū g̃ theologia sit hit⁹ intellectu
alis. oportet ꝙ sit aliquis habituz p̄dictoz.
sed nō potest dici intellectus. qz intellectus ē
habitus p̄cipioz q̄ immediate se offerūt in/
tellectui. cū sint quasi ianua ī domo quā nul
lus ignorat. vt pz. ḡ. methaphice. Nec scien/
tia. cū theologia nō sit demōstratiua. Nec sa
pientia. Quia sapia ē intellect⁹ z scia nobilissi/
moz natura. vt dr. vi. ethicoz. sz vt iā patuit
theologia nec ē intellectus nec scia. Nec ars
vel prudentia. qz ars et prudentia sunt circa
ꝓtingentia. theologia aūt est circa summe ne
cessaria. Nec opinio vel suspitio. qz hec adhe
rēt suis ꝺclusionibꝫ cū formidine. sed theolo
gus adheret sine formidine. alꝫ theologia fa
ceret fidelē infidelē. cū de ratione simplicis fi/
dei sit sine formidine adherere. P̄ illi habi 3
tus quoz ratio formalis cognoscēdi ē eadez
sunt realiter z cētialiter idē. sed fides z theo/
logia sunt hmōi. qz de rone formali tam fidei
q̄z theologie est ꝙ tendāt in obiectū enigma/
tice z obscure P̄ theologicus habitus nec 4
pōt esse inferior fide nec superior. g̃ erit idez qd̄
fides. ꝓntia pz. probat añcedēs. qz si esset in/
ferior. tunc in studio theologie iremus de no
biliori ad ignobilius. Nec superior. quia habi
tus ꝺclusionū nō est notior habitu p̄cipio/
ruz. sed p̄cipia theologie sunt articuli fidei.
vt supius ē pbatū. P̄ Jo. xx. dr. Hec autē 5
scripta sunt vt credatis. z credentes vitā eter
nam habeatis. actus g̃ credendi siue actus fi
dei videt esse immediatus finis theologie. er
go ꝛc. Sed illa nō cōcludūt. qz illi habit⁹ Cōtra ista 1

UVA. BHSC. IyR_066

realr differūt. quoꝝ vnus realr pōt esse altero nō exīte. sed multi nescientes theologiā verā
2 habent fidē. g̃ ꝛc. P̄ aliud est habere fidez aliud ē reddere rationē de fide. sed habitu theologico reddimus rationē de fide. qz vt dicit
1. Petri. iij. Omni poscenti debemus reddere
3 rationē de ea q̄ in nobis est fide. P̄ habit⁹ qui respiciunt idē obiectū sub alia tn̄ rōe formali differūt realr. sed fides ꝛ theologia sunt hm̄oi. g̃ ꝛc. Maioꝛ nota ē. ꝓbo minoꝛē. quia ꝑm oēs deus ē subiectū fidei sub rōne ꝑme veritatis. sed in theologia subijcit sub rōne veri
4 diligibilis. vt supius est ꝓbatū. P̄ illi habitus differūt realiter qui ex sua rōne formali habēt aliū ꝛ aliū modum tendendi in sua p se cōsiderata. sed fides ꝛ theologia sūt hm̄oi. quia p fidem intendimus in quodlibet credibiliū siue in quēlibet articuloꝝ p se. ita q̄ non resoluim⁹ vnū mediāte alio in ꝑmā veritatē. sed p theologiā vnā veritatē etiā sillogistice
5 deducim⁹ mediāte alia. P̄ illi habit⁹ realiter differūt q̄ hn̄t modos generatiōis formaliter diuersos. sz theologia ꝛ fides sūt hm̄oi. g̃ ꝛc. Maioꝛ pz q̄ ꝑmētatorē. ix. meth. miꝛ ē nota. qz fides vera cū sit ꝟtus infusa nō potest hn̄ nisi p dei influētiā spālē. theologia āt supposita fide pt hn̄ p doctrinā ꝛ humanā inq̄sitionē assistēte sola dei influctia generali P̄ro
Ad1 pter hec igit motiua nego añs supius introductū. Ad ꝑmā igit ꝓbatoꝝ dicēdū ad maiorē q̄ similitudo fidei ad prudētiā i h̄ oꝝ attendi. q̄ sicut in moralibꝫ ꝑter ipsā prudentiā annexam ꝟtutibus practice dirigentē in agibilibꝫ est dare habitū libri ethicoꝝ q̄ scientifice tradit noticiā agibiliū. sic in supnaturalibꝫ ꝑter fidē connexā caritati inclinantē ad assentiendū hīs q̄ credere debemus ē dare habitū theologie q̄ scientifice vel q̄si scientifice tradit noticiam eoꝝ q̄ credenda sunt. vel saltē eoꝝ q̄ ex credēdis sillogistice deducūt. cū g̃ scia libri ethi
Ad2 coꝝ sit habit⁹ distinct⁹ a prudētia. pz q̄ ratio magis arguit oppositū q̄z ꝓpositū Ad sedz patuit supius in q̄e. ij. quō theologia ꝓprie pōt dici sapiētia ꝛ scientia aliquo mō. Ad probationē dico q̄ ꝑs nō intendit p hoc dicere q̄ sapiētia sit intellectus vel scientia realiter. sz q̄ habeat aliquā similitudinē cū vtroꝝ. ꝛ talē aliqualis similitudo etiā i theologia respectu intellectus ꝛ scie d̄ facili potest repiri. cōicat. n. cū intellectu in eo q̄ ꝑsiderat ꝑma principia. ꝛ cū scia in eo q̄ ex principijs deducit sillogi
Ad3 stice suas ꝑclusiones. Ad terciū dicendū q̄ minoꝛ ē falsa. Ad ꝓbatōem dico q̄ obscuritas nō est de rōne formali fidei. sicut declaratū ē supius. ij. q̄e. Et miroꝝ q̄ tot doctoꝛes fundāt se in illa rōne. cum ipsi negare nō possint quin lumen fidei sit aliqua ptcipatio lucis spūalis. Sicut g̃ tenebra coꝛpalis nulla tenus esse potest de formali rōne lucis coꝛpalis quātūlibet remisse. dū tn̄ naturā lucis vel lumīs in se habeat. sic illud enigma vel tenebra spūalis nō potest esse de ratione formali fidei. cū ipsa fides vel ēntialiter sit lumē vel necessario sit annexa lumi. Et eodē mō tale enigma nō est de ratione theologie. qz sicut ipossibile est aliquā formā absolutā aduenire materie q̄n sibi tribuat aliquā actualitatē. cū obscuralis forma sit quedaz ptcipatio ꝑmi actus. sic impossibile ē aliquē habitū veridicū inesse nr̄o intellectui q̄n sibi tribuat aliquā noticiā. cū sit quedā ptcipatio ꝓme veritatis. ꝛ p cōsequens obscuritas siue tenebra de sua formali rōne esse nō potest. cū igit tam fides q̄z theologia sit habit⁹ intellectual' ꝛ veridici. g̃ ꝛc. Ad4

Ad quartū dicendū q̄ fides cū sit ꝟtus a deo supnaturaliter infusa ꝓpter dignitate habitu theologie ꝛ oī ꝟtute acq̄sita. Ad ꝓbatōz dico q̄ nō ꝓpter h̄ itur ad ignobiliꝫ. quia nō itur de fide ad theologiā. ita q̄ fides ꝓdatur: cū theologia acquirit. Sicut igit ait ꝑhs. i. ethicoꝝ q̄ felicitas vt conditū q̄ alijs bonis est maxime eligibilis. vnita tamē cū prudentia eligibilioꝛ efficit. Sic licet fides vt cōditū q̄ theologie sit nobilioꝛ. sumpta tn̄ simul cū theologia nō ignobilioꝛ sed digniꝛ efficit. Ad q̄ntū dicendū q̄ qz ad h̄ the Ad5
ologia scripta est vt fides contra impios defendatur ꝛ in bonis hominibus nutriat. ideo dixit Joh̄. Hec aūt scripta sunt vt credatis ꝛc.

Alij sil'r indirecte arguūt ꝓtra ꝑclusionē ꝓbabilitā. probātes q̄ cognitio dei sit finis theologie. quia idē est finis principiorꝫ alicui⁹ scientie ꝛ finis ipsius scientie. sed articuloꝝ fidei qui sunt ꝓncipia theologie cognitio dei est finis. g̃. Maioꝛ patet. qz ꝓncipia implicite totū id sunt qd̄ scia est explicite. P̄ ꝑm ꝑhm 2
ij. phisicoꝝ nō quodlibet vltimū sed vltimū quod est optimū habet rationē finis. sed cognitio dei est nobilissimus actus anie rationalis intētus in theologia. g̃ ꝛc. P̄ vita ꝓtem 3
platiua est nobilioꝛ q̄z vita activa. g̃ speculari est nobilius q̄z opari. ꝛ p añs est finis theologie. P̄ ꝓprius finis sapiētie est speculatio. 4
vt ꝑt patere. i. ꝛ. vi. meth. ꝛ. x. ethicoꝝ. sz theologia ē sapiētia ꝓprie dicta. g̃ P̄ aliqui eorū dicūt q̄ nō cognitio vie sz cognitio patrie 5

Thomas 1

UVA. BHSC. IyR_066

Questio IIII

est finis theologie. Quia dr Matth. v. Beati mūdo corde. qm ipsi deū videbūt. P̄ habitibz ordinatis supremꝰ finis debet esse supremi habitus. sed supmus finis oīm artiuꝫ 6 habituū est eterna beatitudo que p̄ncipaliter ꝓsistit in visione dei. 7 habitus theologie ē supmus oīm habituū. ergo ꝛc. P̄ idē ē subiectū scientie vt imp̄fecte cognitū. 7 finis scīē tie vt p̄fecte cognitū. ergo p̄fecta dei cognitō erit finis theologie. qz in theologia viatoris 8 deus imp̄fecte cognitus ē sbiectū. P̄ augꝰ dicit in sermone de Jacob 7 esau. q tota opatio nostra in hac vita est. q serenet oculꝰ mentis vt videatur deus. ad hoc sacra mysteria celebrantur. ad hoc sermo dei p̄dicat. 7 breuiter omne quod fit in sacra theologia Aug. videtur velle qđ fit p̄pter videre deū. Sed nec illa concludūt. qz id inter oīa homī possibilia tam in via q̄ in patria habet rōez optimi. 7 p̄ consequēs rōem finis. in quo p̄ncipaliter ꝓsistit meritū in via 7 p̄miū in patria. dilectio dei est hm̄oi. ergo ꝛc. Maior p̄z. p̄bo minorē p̄mo de merito. qz in illo cōsistit p̄ncipaliter rō meriti qđ sic se habet q quocunq; alio posito vel remoto ipso solo posito in ipso solo meremur. sed dilectio dei siue caritas ē hm̄oi. qz sine caritate omnis alia virtus est mortua 7 informis. ipsa autem sola de se nō potest cē informis. igit nulla virtus sine caritate potest esse meritoria. sola autē charitas seipsa ē meritoria. De p̄mio etiā patebit infra dis. i. ō materia fruitionis. Ad p̄mū igit dicendū ad maiorē q licet id quod ē finis p̄ncipioꝝ possit esse finis scientie mediatus 7 remotus. non tamē immediatus 7 p̄pinquus. nec etiā minor est vera. qz etiā p ipsaꝫ articulorꝫ fidei noticiaꝫ intēdimus dei dilectionē sine qua 7 fides mortua est 7 informis. Ad scām dicendū q minor est falsa. sicut p̄z p iam dicta 7 etiā magis adhuc infernus declarabitur.

Ad tertiū dicendū q nō plus cōcludit q̄ q speculatiua ē nobilior q̄ practica. sed qz q̄c quid meritorie dignitatis ētā in vita ꝓtemplatiua q̄ in actiua hoc totū ꝓpetit eis prout ordinātur ad affectiuā. sic etiā speculatō 7 actio ordinant̄ finaliter ad dilectō em dei. iō nihil cōcludit hic ꝺ nos. Ad quartū dicendū q licet maior sit vera loq̄ndo de sapia philosophica siue sapia naturaliter inuēta. tm̄ non est vera loquēdo de sapia theologica. Vel dicendū q cū sapia dicat quasi sapida scīēta. ideo q̄uis speculationē intendat. p̄ncipalius tamē videt intendere dilectionē hm̄ q mentalis sapor 7 delectatio p̄ncipalius 7 magis p̄prie inuenit ex dilectione q̄ ex speculatione. Ad q̄n tū 7 sextū dicēdū ē q visio patrie ē finis remotus theologie nostre. sed hic querimus de fine p̄pinquo 7 immediato a quo scīa denominat̄ qz a fine remoto nō capit p̄priā denominationē. Etiā assumit falsū. qz siue in via siue i patria dilectio est nobilior speculatōe. 7 etiā ipa beatitudo patrie magis ꝓsistit in dilectiōe q̄ in speculatione. Et p idem p̄z ad septimū.

Ad octauū dicendū q Aug. p oculū intelligit intentionē nostrā. Un̄ etiā i sermōe dn̄i in monte tractās illud Matth. vi. Si oculus tuus simplex fuerit totū corpus tuū lucidū erit. dīcit Aug. q p oculū intelligere debemus mētis nostre intentionē. talis autē intentio maxime mūdat 7 serenat p dei dilectionē multo magis q̄ p speculatōem. q̄ auctoritas etiā hm Aug. videt esse p nob Jtē sunt indirecte arguentes ꝺ p̄dictā ꝓclusionez q p̄axis siue opatio sit finis theologie. quia saluator dixit. Si vis ad vitā ingredi serua mandata. Sed obseruātia mādatoꝝ ꝓsistit in opibus moralibus. P̄ illa scīa p̄axim habet p fine cuiꝰ cōmunes animi ꝓceptōnes q̄si omnes sunt morales. theologia est hm̄oi q̄ ꝛc. Maior p̄z. minor p̄bat. qz ille sūt cōes animi ꝓceptiones quib; p̄cedit theologia. deus ē bonus. deus ē diligēdus. declinandū ē a malo. bonū est faciendū. 7 similia. P̄ scīa q̄ in maiori sua pte determinat de moralibus illa habet p̄axim p fine. theologia ē hm̄oi. ḡa quasi vndiq; tractat de informatione moruꝫ.

Et si dicat istis q illa nō intēdunt in theologia p̄pter se. sed solū vt nos ordinant in dei dilectionē. tunc ipsi concedūt hanc ꝓclusiōz sed addunt q dilectio sit vere p̄axis. 7 iō ad hoc ipsis videt q habeāt intētionē suam. Q; autē omnis dilectio vere sit p̄axis ipsi p̄bāt multiplr. Primo sic. diffiniendo p̄axim sic. P̄axis ē opatō alterius potētie ab intellectu naturaliter posteriꝰ intellectōe nata ꝓformiter elici recte rōni ad hoc vt sit recta. sed omnes ptes istius diffinitōis ꝓueniūt dilectōni dei. ergo est vera p̄axis. P̄ si dilectio vltimi finis nō esset vera p̄axis. sequit q aliqua opatio esset in potestate homis que nec esset p̄axis nec speculatio. quod ē incōueniens. P̄ oīs actus voluntatis est p̄axis p̄prie dicta. sed dilectio dei ē actus volūtatis. ergo ꝛc. Et addunt isti q tā actus elicitus a voluntate ē p̄axis. q̄ etiā actus impatus a voluntate. sicut sūt actus elicit ab aliq̄s potētijs. aliter tm̄

Lōtra thomam.

Solutio Ad 1

Ad 2

Ad 3

Ad 4

Ad 5 7 6

Ad 7

Ad 8

Scotus.

1

2

3

1

2

3

UVA. BHSC. IyR_066

ꝛaliter.qꝛ actus elicitus à voluntate ſicut eſt diligere ꝛ velle ẽ praxis primo ꝛ p ſe. ſed actꝰ impatus ſcdario ꝛ ex conſequẽti Sed illud nõ valet.qꝛ ille actus qui nõ eſt electõ nec ſequit ad electionẽ nõ eſt praxis.dilectio dei ẽ hmõi.ergo ꝛc. Maiorꝛ patꝫ p cõmẽtatorẽ.vi. ethicoꝝ.ꝛ.i.ethicoꝝ ait q̃ praxis ẽ opatio ꝑm electionẽ. Minorẽ ꝓbꝫ.qꝛ voluntas ẽ ipſius finis .electio aũt eoꝝ que ſunt ad ſinẽ. Item electio eſt cõcluſio conſilij.ſed cõſiliũ tuum eſt de cõtingentibus ꝛ de his que ſunt ad finem. vt pꝫ.iij.ꝛ.vi.ethicoꝝ. Cũ igit dilectio dei tẽ dat immediate in vltimũ finẽ.ſequit neceſſario q̃ dilectio dei nõ ſit electio .nec p conſequẽs erit praxis. P̃.ſi aliquid non opabile a nobis eſſet praxis. tunc tolleret diſtinctio inter practicũ ꝛ ſpeculatiuũ.ſed dilectio dei meritoria de qua ſemp hic loquimur nõ eſt operabilis a nobis.ergo ꝛc. Maiorꝛ pꝫ.quia practicꝰ habitus qui dicit a praxi in hoc ꝑm omẽs diſtinguit a ſpeculatiuo.qꝛ practicus ẽ de opabili a nobis.cũ ſit factiuꝰ ſui ſubiecti.ſpeculatiuus aũt ẽ de nõ opabili a nobis cũ ſuũ ſubiectũ p̃ſupponat. Minorẽ ꝓbꝫ. qꝛ dilectio ẽ virtꝰ a deo infuſa.ſ.caritas. q̃ ſi a nobis eẽt ex puris naturalibꝫ ſaluari poſſemꝰ.qđ ẽ hereticũ. Propter qđ ad Thi.ij.ait apl's. Non ex opibꝫ iuſticie q̃ fecimꝰ nos ſꝫ ꝑm miaꝫ ſuã ſalũ nos fecit. P̃ tuipſe dicis q̃ ille actꝰ nõ eſt praxis qui nõ eſt in ptãte nr̃a.ſed dilectio dei meritoria nõ ẽ in ptãte noſtra. ſic.n. rediret erroꝝ pelagij. P̃ ille actus nõ eſt praxis cuiꝰ directio nõ cadit ſub facultate humani intellectus.ſed dilectio dei eſt hmõi. ergo ꝛc. Maiorꝛ pꝫ ex praxis diffinitõe.ꝓbꝫ minorẽ. qꝛ dilectõ ad ſui directõꝫ req̃rit directiuũ ſupnaturale.iuxta illd apl'i ad Ro.viij. qui ſpũ dei agũt hi filij dei ſũt. Ad p̃mũ igit de ꝓpoſitõe dicẽdũ q̃ diffinitõ illa ẽ inſufficiẽs.qꝛ obmittit id qđ p̃cipal'r ſpectat ad rõeꝫ p̃xis.ſ.eẽ circa opabile a nobꝭ ſiue eẽ in ptãte nr̃a. minorẽ etiã ẽ falſa.qꝛ nõ ſufficit cõformitas nr̃e rõis ad directõꝫ hui⁹ſupnatural'r actꝰ Ad ſcdꝫ nego cõſequẽtiã.qꝛ dilectio de qua loq̃mur nõ ẽ in ptãte nr̃a. Etiã ipm conſequẽs nõ ẽ inconueniẽs accipiẽdo operationẽ large p omi actu elicito ab ipſo hoĩe. Ad tercũꝫ nego maiorẽ.ꝛ id qđ addit fil'r ẽ falſũ.qꝛ nec oĩs actꝰ a volũtate elicitꝰ ẽ praxis.ſic patuit de dilectiõe dei.nec oĩs actus p voluntatẽ impatus poterit eẽ praxis qꝛ actus ſpeculatiuus ipſius intellectus cuiꝫ ſit a voluntate impatus eẽt praxis.qđ tu met negas in tuo ſcripto.

Cõtra ſcotum.

1

2

3

4

Solutio.

Ad 1

Ad 2

Ad 3

Quantum ad tercium

Articulꝰ 3

1

um articulũ. vtꝫ ſacre ſcripture ſcia ꝓprie dicatur affectiua. Dicẽdũ q̃ cũ in ꝑmo articulo ꝓbatũ ſit ſciam dꝛe a fine denominari. ꝛ in ſcdo ſit oſtenſum finẽ theologie eẽ dei dilectionẽ ſiue affectionẽ.ſequit ex his nccio q̃ theologia dicat ꝓprie dilectiua ſiue affectiua P̃ nobiliſſima ſcia a nobiliſſimo fine dꝫ denominari.ſed theologia ẽ ſcia nobiliſſima.ꝛ caritas ſiue dilectio ẽ finis nobiliſſimus.q̃ dꝫ dici affectiua ſiue dilectiua. Maiorꝛ pꝫ ex p̃cedẽtibꝫ. minor aũt q̃tũ ad ambas ſuas ptes pꝫ.ẽ.n. theologia nobiliſſima ſcia.cũ ipſa ꝓprie ſit ſapia.finis etiã nobiliſſimꝰ ẽ dei dilectio.qꝛ dic̃ aug. xv.de tri.q̃ nullũ donũ dei illo.ſ.dilectõne dei ẽ excellẽtius. P̃ habitus cuius ꝓpriꝰ finis nõ põt reduci ad ſpeculationẽ nec ad praxim nccio ptinet terciũ genus.qꝛ nec põt dici practicꝰ nec ſpeculatiuꝰ.ſed theologia ẽ hmõi. q̃ ꝛc.maiorꝛ pꝫ.ꝓbꝫ minorẽ.qꝛ dilectõ dei q̃ ẽ finis theologie nec põt reduci ad ſpeculationẽ cũ ſit nobilioꝛ ſpeculatiue.nec ad praxim cũ eiꝰ obiectũ ñ ſit opabile a nob. cũ igit dignũ ſit a fine oĩa denominari.vt dꝛ.ij.de aia. ſequit q̃ dicat affectiua. Sed illud a q̃busdã improbat ſic. Sicut ſe hñt habit⁹ſcientifici naturalꝛ acq̃ſiti ad dilectõꝫ naturalẽ.ſic ſe hꝫ ſcia theologie ad dilectionẽ ſupnaturalẽ.ſꝫ nullꝰ habitꝰ ſcientific⁹naturalꝛ acq̃ſitꝰ ordinat ad dilectõꝫ naturalẽ nec denoiat ab ea. q̃ nec theologia de noianda ẽ a ſupnaturali dilectõe. P̃ omis ſcia vel ẽ ſui gra ꝛ ſic ẽ ſpeculatiua.vel non eſt ſui gra.ꝛ ſic ẽ practica.q̃ nõ dabit id tercũ genus ſciarũ P̃ ꝑm Auicennã.i.metha.ſue. ſcia ſpeculatiua ẽ de nõ opabili a nobis.ſed p̃ctica ẽ de opabili a nobis. cũ aũt oĩe ens aut ſit opabile a nobis aut nõ ſit opabile a nobꝭ ſcia erit ſpeculatiua aut practica. P̃ phi uffiçiẽt er diſtinxerũt ſcias.ꝛ tũ nũq̃ fecerũt mẽtionẽ de aliq̃ ſcia affectiua. P̃ omis ſcia vel attingit ſuũ obiectũ p actũ q̃ conſiſtit i ſola cognitõe veritatis.vel p actũ q̃ conſiſtit i exercitio exteriorꝭ opis. Si ꝓmo mõ tũc ẽ ſpeculatiua.ſi ſcdo mõ tũc ẽ practica. P̃ finis theologie aut ẽ ſola cognitio ꝓtatꝫ circa caritatẽ ſeu affectõeꝫ.aut ẽ cognitõ docẽs q̃liter caritas põt hr̃i in nobis Primo mõ ẽ mere ſpeculatiua.ſcdo mõ eſt mere p̃ctica Sꝫ illa nõ refellũt p̃dictã veritatẽ. Nã cũ ꝑm ſ̃actos doctoꝛes finalis intẽtio theologie ſit nos ĩtime deo cõiungere ꝛ vnire.igit ab illo tanq̃ a ꝓprio fine dꝛt denominari mediãte quo nobi

2

3

4

5

6

Opi. ſua

1

2

3

Cõtra illã opinionẽ.

UVA. BHSC. IyR_066

Questio IIII

lissime z intime ꝺo ꝺiungimur z vnimur. Hꝰ
aũt est caritas siue ꝺilectio. qz ꝙuis cognitio
ne ꝺo assimilemur. iuxta illud. i. Joh. iij. Si
ij ꝺei sumus. z nõdum apparuit ꝙd erimus
Scim⁹ aũt qm̃ cũ apparuerit sil'es ei erim⁹.
qz videbimus eum sicuti est. caritate z amo/
re. si fortis fuerit gratiose transformamur in
ꝺeuz. iuxta illud Dyoni. ꝺe ꝺiuis no. Amor
si fortis fuerit extasim faciẽs trãsformat ama
tem in amatũ. Et eandẽ sniam ponit Augℓ. i
suis soliloquijs. z Hugo in libro ꝺe arra ſpõ
Ad 1 se. Ad primũ igit dicendũ q sil'itudo q̃p/
tendit in maiori ꝓpositõe negãda ẽ. ꝗa amor
naturalis ꝺe quo locuti fuerũt pħi ẽ amor q̃
diligit creatura. hic aũt nõ est tante dignita/
tis q ab ipso scia ꝺenoiet. Ad cuj⁹ intelligen/
tiã sciendũ q sicut pz. iij. ꝺe aia. ꝙuis in intel
ligẽdo sit motus rez ad aiam. in amando tñ
ecõuerso est motus anie ad res amatas. Res
igit ꝙuis viles sint. tamẽ quodãmodo digni
ficant z in esse spũali constituunt dũ intelli/
gunt. Sed anima ꝙuis sit nobilis dũ crea/
turã ꝓpter creaturã diligit ꝓpter trãsformati
onẽ amantis in amatũ vtpl'imũ nõ dignifi/
cat. sed magis vilificat. z p locũ ab oppositis
cum ꝺeũ p omnibꝰ diligit z primũ ꝓpter ꝺe/
um miro mõ nobilitat. igit ꝙuis natural' di
lectio creature nõ sit tante bonitat' aut digni
tatis q ab habitu scientifico humanitus ac/
quisito finaliter intendat. dilectio tñ ꝺei ꝓ/
pter sui eximiam dignitatẽ p se finaliter intẽ/
ꝺit. z p ꝓsequẽs a tali ꝺilectione scia ꝺenoiat.
Ad 2 Ad secm̃ dicendũ q pħus qui ponit illaz
distinctionẽ nõ cognouit quo ad itra aliquẽ
nobiliorẽ actum ꝙ ipaz speculatoz. z quo ad
extra ꝙ virtuosam opationẽ. igit talis distinc
tio sibi sufficiens videbat. sed nos qui poni
mus ꝺei ꝺilectionẽ merito uã in via z pmiato
riã i patria nobiliorẽ eẽ oi speculatõe ac ꝑtuo
sa opatione. dicem⁹ sciam q ꝺilectioz talẽ p se
Ad 3 z 4 z ꝑncipal'r intẽdit ab ipsa ꝺenomiari. Et p
Ad 5 idẽ pz ad tertiũ z ad q̃rtũ. Ad q̃ntũ dicen
dũ q diuisio illa ẽ insufficiẽs. qz sacra theolo
gia nõ attingit suũ obiectũ p solã cognitõez.
Ad 6 nec p practicã directõz. sz ꝓncipal'r z nobilis/
sime attingit ipm̃ p supnã ꝺilectõz Ad. vi. di
cẽdũ q illa diuisio sil'r ẽ insufficiẽs. qz finis the
ologie nec ẽ cognitõ ꝑtatz ⁊c. sz ẽ ipa caritas,

Articꝰ 4 **Bz quo ad quartũ**

qõis articulũ ẽ aduertẽdũ. q ꝙuis ꝺ ꝓdictaz
ꝑtatẽ sint in'lte doctoꝝ opiniões. sumarie tñ
ad tres generales modos potẽt reduci Qz q̃
dã ꝺicũt q theologia simpl'r sit spec'lativa. q̃
dã q simpl'r sit pctica. ꝺdã q sit sil' pctica z spe
c'lativa. z isti sũt triptiti. Qz ꝺdã eoz ꝺicũt q
sit fm ꝺd spec'lativa z simpl'r pctica. ꝺdã q sit
fm ꝺd practica z simpl'r spec'lativa. ꝺdã q sit
simpl'r pctica z simpl'r spec'lativa Ponã igr
motiva illaz opionũ z soluã ꝙ breuj⁹ potero

Opinio q theologia simpl'r sit spec'lativa

Pmi arguũt sic. Scia c⁹ finis p se z ꝑnci/
pal'ẽ cognitõ ꝺei illa ẽ simpl'r spec'lativa. theo
logia ẽ hmõi. g ⁊c. maior pz. ij. meth. vbi ꝺr.
theorice finis ẽ ꝑtas. practice ꝺo op⁹. minor
pz p ocs illas rões positas i. ij. arti. ꝙb ꝓbat
q speculatio ẽ finis theologie. P nobilissi/ 1
ma scia ꝺr ee spec'lativa. theologia ẽ nobilissi
ma. g ⁊c. ꝓbat maior. qz ex nobilitate quã spe
c'lativj⁹ hz respectu practici ꝓbat. vi. eth. q sa/
pia ẽ nobilior ꝑt⁹ ꝙ prudẽtia Vñ ꝺm̃ ibidẽ
ꝺic. melior spticle aie sapia ẽ ꝙ prudẽtia. si q̃/
dẽ spec'lativa intellect⁹ hit⁹ ẽ sapia. prudẽtia aũt p
ctici. melior ẽ aũt spec'lativa⁹ practico quãdmo
dũ spec'latõ melior ẽ praxi P theologia nra 3
assil'at theologie ꝺei z btõz. sz illa ẽ spec'lativa
g ⁊c. P hit⁹ vere hns rõnem sapie ẽ vere z 4
simpl'r spec'lativa⁹. theologia ẽ vere sapia. g ⁊c.
P scia ꝺ nõ opabili a nob ẽ simpl'r speculati 5
ua. theologia ẽ hmõi. g ⁊c. Sz illa nõ ꝺclu Cõtra illã opi.
ꝺit. qz speculatio sciaz nõ ꝺenoiat. cũ ipsa or
dinet in vlteriorẽ finẽ p se z ꝓprie intẽtũ a sci Solutio.
entia. sz speculatio theologie ẽ hmõi. g ⁊c. ma Ad 1
ior z mior ꝺeclarata sũt supi⁹. Ad pmũ igit Ad 2
ꝺicẽdũ q mior nõ ẽ vera. Ad secm̃ ꝺicendũ
q maior ẽ falsa. qz affectiua ẽ nobilior speculati
ua. Ad pbationẽz ꝺicẽdũ q pħi in coguerũt
aliquã ꝺilectõz q eet nobilior speculatiue. z q̃
eet finis p se ipi⁹ speculatõis. si. n. pħi talẽ ꝺi/
lectõz coguiss̃et z posuiss̃et. nccio habuissent
ponere sciaz affectiuã. c⁹ p se finis fuiss̃z tal' ꝺi
lectõ. qz speculatõz illi⁹ scie ordiass̃et ad hmõi
ꝺilectõz. Ad tertiũ ꝺm q theologia pr̃ie Ad 3
poti⁹ ꝺr amatiua vl fruitiua q̃ speculativa.
Ad c⁹ intellectũ sciẽdũ q ꝙuis theologia taz
vie ꝙ patrie possit ꝺenoiari ab amore z carita
te z ꝺilectiõe. tñ theologia vie ꝓprie nomiat
ab affectõe. z theologia patrie ꝓprie a fruitio
ne. qz affectio dicit amorẽ impfectũ existentẽ
in ꝺesiderio cũ quadã mobilitate z instabili/
tate. z inde ꝓprie theologia viatoris q ẽ imp
fecta ꝺr affectiua. Sed fruitio dicit amorem
pfectũ cũ stabilitate z quiete. sicut patebit in
fra. g ab ea ꝺenominãda est theologia patrie
que simpl'r ẽ pfecta. qz sicut theologia vie or/
dinat ad ꝺilectionẽ vie sicut ad finẽ pmuz
z immediatũ. z p ꝓsequẽs ab ipsa ꝺenominat

UVA. BHSC. IyR_066

sic theologia patrie ad dilectionē patrie tanq̄ ad finē ꝓpriū ⁊ immediatuz ordinat. ⁊ ꝙ consequēs cū talis dilectio vel sit ipsa fruitio vel in fruitione ꝑ se ⁊ principaliter includat. g̃ merito dicet fruitiua. caritas aūt ⁊ amor sine dilectio. qz ſm ꝓpriā suā significatōz ꝑnt sumi pfecte ⁊ imꝑfecte. ideo ꝑnt renoiare taz
Ad 4 theologiā patrie q̄z theologiā vie Ad q̄rtū dicēdū q̄ maior ē vera si tal' sapia ꝓsistat i speculatiue ⁊ tāq̄z in fine ꝑ se ⁊ ꝑncipal'r intento. et in vlteriorē finē n̄ reducto. sic aūt nō ꝓtingit i
Ad 5 nostra theologia. g̃ ⁊c. Ad q̄ntū dicendū q̄ scia q̄ est de nō opabili est speculatiua. si ei⁹ speculatio non ordinat in aliuz finē ꝑ se ⁊ immediate intentū in tali scientia. speculatio aūt theologie vt patuit ordinat ad dilectionem.

Scotus. Q, theologia sit simpl'r practica. 1 Alij dicūt q̄ sit simpl'r ꝑctica. qz illa scia ē practica cui⁹ ꝓpri⁹ finis ē praxis. theologia ē hm̃oi. g̃. minor ꝑbat' rōibz q̄bz supius onde bat' q̄ praxis siue opatio sit finis theologie.

2 ꝓ fides ē habit⁹ practic⁹. theologia fundatur in fide. g̃ ē practica. ꝑbat' maior. qz habitus fidei non solū finaliter ēad hoc vt credenda credam⁹. sed vt credita diligam⁹. cū g̃ dilectio sit praxis vt sup'i⁹ fuit ꝑbatū. ergo. ꝓ

3 quocūq̄z actu possibile ē voluntatē nostrā errare. necessario ēnoticia practica ipsaz voluntatē dirigens ne erret. sed ī diligēdo vltimuz finē possumus errare. qz pōt aliq̄s vti fruēdis ⁊ frui vtendis. g̃ theologia q̄ in h̃ nos dirigit
Aureolus erit practica. Alij ꝓcordātes cū istis ī ꝓclusione ꝓncipali. s. q̄ theologia sit practica. addunt ꝓ iā dictū doctorē q̄ ipse non bñ ponat q̄ solū ille habitus ītellectualis sit practicus qui dirigit actum alterius potentie ab intellectu. qz vt dicunt logica ⁊ rethorica ⁊ vniuersaliter oēs habitus intellectuales qui dirigūt aliquos actus elicitos ab alijs habitibz ī intellectu existentibz sunt ꝓpriē habitus practi
1 ci. Et hoc primo probant de rethorica. q̄a omnis habitus habens rationē actiuā ē practicus. rethorica est hm̃oi. ergo ⁊c. ꝑbat' miorq̄z ꝑhs. i. ethicoz dicit rethoricā esse quandā virtutē. ⁊ ꝓmētator ibidē vocat eā potentiā ⁊ facultatē quandā. Et idē dicendū ē de logica. cum rethorica sit assecutiua dyaletice. vt ptz
2 i. rethoricoz ꝓ habitus qui habet respectū conformitatis. prioritatis. actiuitatis ⁊ directiui non est speculatiuus sed practic⁹. logica ē hm̃oi. ergo ⁊c. ꝑbatio assumpte. qz regulat ⁊ dirigit alias scientias. ⁊ est prior eis. cū vanū sit simul querere scientiā ⁊ modū sciendi.
3 ij. methaꝑhice. ꝓ habitus non solum habens pro fine actum quē elicit. sed etiā actum alterius habitus quē dirigit est practicus. sz logica ē hm̃oi. ergo ⁊c. Maior ꝑz. qz scia speculatiua ē gr̃a sui. vt ptz. i. metha. sed ille habitus nō est gr̃a sui sed gr̃a illius actus quez dirigit. Minor etiā ꝑz. qz logica ē gr̃a actuū aliaz sciaz quos dirigit. ꝓ ille habitus q̄ 4
extendit se vltra actum ꝓpriū quem elicit est practicus. qz ratio practici in extensione cōsistit. iuxta illud. iij. de aīa. Intellectus extensione fit practicus. sed logica est hm̃oi. ergo ⁊c.

ꝓ nulla ars diuidit in docentē ⁊ in vtentē 5
nisi sit practica. quia vtendo dicit practicare. logica sic diuidit. quia quedā ē logica docēs quedā vtens. ergo ⁊c. ꝓ habitus qui facit 6
suum obiectū est practicus. sed logica ⁊ rethorica sunt hm̃oi. ergo. Maior ꝑz. ꝑbo minorē qz logica facit ꝓpōez ⁊ sillogismū. ⁊ rethorica ꝓpōem ꝑsuasiuā q̄ subiūciunt in eis. Et ex his vt dicūt pōt colligi regula generalis. s. q̄ omnis habitus ē vere ⁊ pure practicus q̄ nō solum habet pro fine actū quem elicit sed etiā actum quem dirigit vbicūq̄z vel in quacūq̄z potentia sit ille actus ab eo directus. Itez Frācisc⁹ de mayronis
sunt alij sequaces p̄dictoz qui ponūt hic q̄tuor cōclusiones. Prima est q̄ theologia viatoris ē ꝓprie practica. qz ipsa regulat actum voluntatis nostre circa diuina. Itē qz ipa dirigit actus nostros exteriores ad cultū diuinū ſm seruitutē latrie Secūda ꝓclusio est q̄ theologia quaz habēt sancti in patria ē practica. qz talis scientia habet prioritatē ⁊ ꝓformitatē ad actum voluntatis quo tendit ī obiectum beatificū. cū voluntas ita diligat ipm sicut intellectus ꝓcognoscit esse diligendū

Tercia conclusio est q̄ theologia quā habet deus de necessarijs ē practica. qz sicut ipse cognoscit se eē diligēdū ita se diligit. ⁊ si ꝑ impossibile aliter se amaret. haberet actū inordinatū. quia diffōrmē recte rōni. vnde ꝓuincit eius appetitus circa talia regulari a ratione.

Quarta ꝓclusio q̄ theologia quā habet deus de contingētibus puta de verbi incarnatione ⁊ ꝓsimilibus nō ē practica. qz diuin⁹ intellectus non regulat dei voluntatez circa talia. cū. n. diuin⁹ intellectus sit regula determinatissima. et voluntas in talibus sit ad opposita. ipsa posset peccare in talibus a sua regula deuiando. Sz isti doctores ī ꝓclōe ꝓncipali ꝑ Cōtra secomo deficiūt ī q̄ ꝓcluūt. Nā si theologia nra tum.
eēt simpl'r ꝑctica. tūc aliq̄s hit⁹ natural'r acqsitus eēt nobilior ipa theologia. ꝙs ē falsū etiā ſm eos g̃ ⁊ añs. ꝙnta nota est. quia vt patet

UVA. BHSC. IyR_066

Questio IIII

t.7.vi.metha. habitus speculatiuꝰ ē nobilioꝛ pctico. sed multi habitus naturaliter acquisiti sūt speculatiui. g̃ ꝛc. P. ipsimet ponūt ꝙ theologia ꝓprie dicaꝫ sapia. sapientiā aūt dicere habitū practicū ē oppositū ī adiecto. cuꝫ sapie finis praxis esse nō possit. vt patet. vi. 7 x. ethicoꝝ. ergo ꝛc.

Solutio. Ad 1 Ad 2 Ad ꝑmū igiꝫ dicendū. ꝙ minoꝛ nō est vera. nec ꝓbationes eius valent. vt patuit supius. Ad scōm dicēdū ꝙ maioꝛ ē falsa. dato etiā ꝙ ꝓbatio eēt vera. ex ꝫ nō haberet ꝙ fides eēt habitꝰ practicꝰ sed affectiuus. 7 eodē mō ꝓcedendū est ꝛc theologia.

Ad 3 Ad terciū dicēdū ꝙ nō q̄libet noticia dirigēs actū volūtatis ne erret ē practica. sed solū illa q̄ dirigit actū volūtatis circa ꝓtingēcia a nobis opabilia. igiꝫ illa maioꝛ vl̄r supta non fuit vera. Etiā licꝫ p theologiā aliq̄ mō dirigamur ī vltimi finis dilectōe. tm̄ sufficiēs directiū respectu talꝰ dilectōis vt ē nr̄e theologie finis ē solꝰ deus. cū vt sic talꝰ dilectō sit meritoria. 7 ꝓ ꝓsequēs nō sit in ptāte nr̄a.

Cōtra auꝛeolum Nec valet illud qđ addunt isti alij doctoꝛes. Q̄m si ex hoc esset scia practica qꝛ dirigit aliū habitū vel actū alteriꝰ habitus ī eadē potētia intellectiua. tūc methaphica eēt maxie practica. qꝛ ipsa dirigit 7 rectificat ꝓncipia oīm aliaꝝ sciaꝝ. vt ꝓz. iiij. metꝫ. cū tm̄ ipsa sit sūme speculatiua. vt ꝓz. i. 7. vi. metha. P intellectꝰ putē habitus principioꝝ esset practicus. cum ipse dirigat actū scientie respectu ꝯclusionū P oīs scia subalternans esset practica. cū ipsa dirigat actū scientie subalterne. cuiꝰ ꝓncipioꝝ euidentia ab ipsa videt ꝛpendere. Sed assūpta ē falsissima. Nā cum nihil ꝓhibeat subalternā esse speculatiuā. si subalternās esset practica. tunc vel subalterna esset nobilioꝛ subalternāte. vel practica esset nobilioꝛ speculatiua quoꝝ vtrūq; est inconueniens.

Solutio. Ad 1 Ad ꝑmuꝫ igiꝫ dicendū ꝙ minoꝛ nō est vera. Ad ꝓbationē dico ꝙ ꝓb̄s bn̄ dicit ꝙ rethoꝛica sit quedā virtus. nō aūt ꝙ sit virtus actiua. sicut tu assumis in maioꝛe. Et dato ꝙ ꝓb̄s hoc dicꝛet. pōt sic intelligi. ꝙ dicit virtus factiua. qꝛ facit rethoꝛicas psuasiones.

Ad 2 Et eodē mō glosandū ē cū ꝯmentatoꝛ dicit eā esse facultatem. Ad scōm dicendū ꝙ oīa illa posita ī maioꝛe non sufficiunt ad hoc ꝙ habitus dirigens sit practicus. nisi sic dirigat ꝙ actus alteriꝰ habitus p ipm directus aliquo mō sit factiꝰ obiecti habitus dirigentis. sed logica sic dirigit actū naturalis phie ꝙ ille actus nō facit subiectū ipsius logice. 7 ideo in tali directione finis ultr̄ius non tranſit extra naturā speculationis

Ad 3 Ad terciū dicēdū ꝙ rō practici habitus nō consistit in dirigēdo quēcunq; actuꝫ sed ī dirigēdo actū q̄ est factiꝰ subiecti ipsius habitus dirigētis. ī habitu. n. practico actus qui p talē habitū elicit. 7 actus qui p ipm dirigit sunt circa idē obiectū. qđ quidē obiectū esse constituit p actū qui dirigit. sicut patꝫ in morali phia. in qua tractatur de moribus humanis qui causant p actus humanos. q̄ quidē actus diriguntꝰ ex noticia moꝛal̄ phie. quia ex hm̄oi noticia instruimur 7 informamur qualiter agendo bonos moꝛes acquiramus 7 malos euitemus. Et idē patet de medicina respectu taliū actuū quibꝰ causat sanitas. vel quibus coꝛpus humanū sic disponitur vt sit sanabile. quod vt sic subiacit in medicina. Sic aūt nō est de logica. Nam logica vt docēs ꝑhabet subiectū suū añ ꝫ vt vtēs dirigat actus ceteraꝝ scientiarū.

Instantia Forte dices ꝙ saltem talis logica vtens erit practica. Dico ꝙ nec hoc sequit. qꝛ si talis logica vtēs esset practica. sequeret ꝙ omnis scientia esset practica. consequēs est absurditas inaudita ergo 7 añcedens. ꝓsequentiā ꝓb̄. qꝛ oīs scientia que suū obiectū ꝯtingere nō pōt nisi mediāte actu habitus p̄ctici. illa n ccio ē p̄ctica. sed q̄libet scia attingit suū obiectuꝫ mediante actu logice vtētis. 7 nec aliter ipm sciētifice potest attingere. cū oīs scia attingat suū obiectū vel diffiniēdo. vel enūciādo. vel sillogisando vel diuidēdo. vel p aliquē actū istis ꝓsilez. q̄ oēs sūt actꝰ logice practice. g̃ ꝛc.

Et ad ꝓbationē i qua iste multū se fundat cū dꝛ ꝙ scientia speculatiua nō ē gr̄a alteriꝰ. logica aūt ē gr̄a alterius.

Solutio. Rn̄. ꝙ si appellas omnē habitū illū esse gratia alterius qui dirigit alium habitū vel actū alterius habitus. tunc methaphica eēt gr̄a alterius. qꝛ. iiij. metha. docemur q̄liter p methaphicā ꝓncipia oīm sciaꝝ poterīt ꝓbari 7 roborari. g̃ ꝛc.

Est igiꝫ aduertēdū ꝙ directio duplr̄ potest fieri. Uno mō ex indigentia habitus dirigentis. et sic spectat ad habituꝫ practicū. qꝛ talis habitus nō potest p actū a se immediate elicitū sufficiēter attingere suū subiectū. nisi dirigat actū alteriꝰ potētie qui sit factiuus talis subiecti. et iō habitu practico elicere siue speculari ē ꝓpter dirigēr. 7 dirigere ꝓpter facere. ꝓpter qđ talis habitꝰ ꝓprie dicit eē gr̄a alteriꝰ. qꝛ talꝰ habitꝰ sic ꝛpēdet a gratia eoꝝ que dirigit. ꝙ si illa nō essent talis habitus esse non posset. Alio modo fit directio non ex indigentia habitus dirigentis sed magis ex sufficientia. et talis directio

UVA. BHSC. IyR_066

nō facit habitū practicum. sed dimittit eum maxime speculatiuū. qz talis habitus sic dicitur gra alterius. puta gratia illius quod dirigit q̄ tñ non extendet a gratia directi sz magis econuerso directū extendet a dirigente. et sic est in ꝓposito. quia logica sic dirigit alias scientias q̄ ab eis non extendet. est. n. prior eis. sed ipse extendent a logica in eo q̄ accipiunt a logica suuz modum procedendi. Et hec est cā quare dicit. ij. methaphice. q̄ inconueniens ē q̄rere simul scientiā z modū sciēdi. Et hūc modū sciendi cōmērator dicit esse logicā. quā prius extemus addiscere vt in omni scientia nos melius dirigamus. Instantia Forte dicet q̄ nullus habit⁹ pōt esse sine suo subiecto ergo nullus habitus pōt dirigere talē actum qui factiu⁹ē sui subiecti. añcedēs pz. qz extendit subiecto supponimus qz est z quid ē. vt dicit. i. posterioz. ꝓntia etiā pz. qz agere ꝓsupponit esse. g̃ habitus prius habet esse q̄z dirigat. z p ꝓns cū non possit hre esse sine subiecto. sequitur q̄ actus ab habitu directus nō possit esse Solutio. cā hui⁹ subiecti. Rñ. q̄ subiectū alicui⁹ habitus ē pōt intelligi dupl'r. Uno mō ꝑm ē sue pticularis z actualis exīntie. Alio mō ꝑm esse ēntie quod habet in pfecta z sufficiēti cōtinentia suaz proximaz causaz. Primo mō añcedens non est verus. q̄uis scdo modo sit verū. Sicut. n. scientia nō destruit sed manet destructo suo subiecto q̄tum ad esse sue actu alis existētie. ipso tñ manēte in suaz proximarū causaz pfecta z sufficiēti ꝯtinentia. Sic ex cōsideratione z noticia hm̄oi causaz pōt extendere aliquo subiecto acquiri habitus scientific⁹. añ q̄z hm̄oi subiectū ponat ī esse ꝑm suam actualē existentiā. Si. n. Noe qui fuit ꝓmus plātator vinee sufficienter ꝯcognouit causas vinee. tunc potuit in sꝯcipe pfectū habitū cognitiuū cuius subiectū esset vinea. nō que p/tunc eēt in sua actuali existētia. sed que fuissz in causaz suaz ꝯtinentia. qui quidē habitus direxisset actū virtutis motiue ipsius Noe. p quem actū ꝑdictū subiectuz. s. vinea fuisset productū ꝑm ē sue actualis existentie. Sicī ꝓposito nihil phibet habitū practicū dirigere talē actuz quo in actuali existētia producit eius subiectū. Ad probationē cū dicit q̄ extendit subiecto supponit qz est. pōt dici q̄ Aristo. loquit ibi extendit subiecto scie speculatiue. que ꝑm q̄ speculatiua nullo mō ē sui subiecti factiua. z nō loquit extendit scia practica q̄ aliquo mō ē sui subiecti factiua. Uel dicēdū q̄ extendit subiecto supponim⁹ qz ē vel in se vel in suis causis proximis et immediatis. z illa scda suppō sufficit ad h̄ q̄ extendit aliq̄ re vere habeat habit⁹ scientific⁹. cū scire sit p cām rē inuestigare. vt dz. i. posterioz. Ad q̄rtū dicēdū q̄ maior nō ē vera. Ad 4 nisi illa extēsio cōtingat ex indigētia habit⁹ se extendentis. Ad q̄ntū dicēdū q̄ maior nō ē Ad 5 vera. qz etiā q̄nq̄z methaphica ē vtes. sicut pz extendit methaphica q̄ ē in. i. phicoz. cū phs naturalis induit hitū methaphici. pbādo ꝓncipia phie naturalis ꝑ ꝓmenidē z melissū. Ad. vi. Ad 6 dicendū q̄ illa maior ē vera q̄n obiectū tale ē q̄d reale. sed q̄n ē ens rōnis ꝓsistēs ī intellectu nō oꝑtet q̄ ex eius fabricatōe habit⁹ dicat ꝑctiuus. qz sicut intellect⁹ extēsione fit practic⁹. vt pz. iij. extendit aīa. sic z habit⁹. sed hic ī factōe talis obiecti manētis infra eandē potentiā cū habitu ꝑm totū suū ē nulla apparet extēsio. Etiā pōt dici q̄ maior nō ē vera. qz respectu sillogismi vel enūciatōis siue respectu cuiuscūq̄z alteri⁹ entis rōnis duplex ē act⁹. Un⁹ productiu⁹ talis entis. z alius ꝯsideratiu⁹ eiusdē entis. Prim⁹ naturalr ꝑcedit scdm. ꝑm⁹ aūt nō ē act⁹ logice q̄uis sit act⁹ ipsius intellect⁹. sed scds. z iō logica nō facit suū obiectū. sz p actū intellectus productiuū ipm obiectū factū ꝓsupponit. Sicut. n. dato q̄ eēt scia extendit hitu scientifico. actus ꝯsideratiu⁹ isti⁹ scie nō produceret habitū scientificū q̄ eēt suū obiectū. sz naturalr ꝑsupponeret actū productiuū isti⁹ obiecti. s. hit⁹ scientifici ī ꝑdicta scia ꝯsiderati. Sic eodē mō dom ē extendit logica z rethorica z ceteri habitibꝫ ꝯsimilibus. Regula etiā eoz quā vltio adiūgūt nō est vera. sicut pz ex ꝑdictis. Cōtra frā/ciscum. De q̄ttuor aūt ꝯclusionibꝫ qs ponit ille terci⁹ doctor. tres ꝑmas pz nō ē veras p ꝑdicta. qz nec theologia viatoris nec theologia bti. nec theologia dei r̄spectu nccioz ē factiua sui obiecti. cū g̃ ex hoc dicat scia practica qz ē obiecti a nob⁹ opabil'. vt ptz tā p phos q̄z p theologos. g̃ ꝛc. Rñ. franc. Ad h̄ ipse rñdet q̄ cū volitio sit q̄dā opatio. p locū a ꝯiugatis. ipm q̄ ē a nob⁹ volibile erit a nobis opabile. z p hoc ꝯcludit quaz dict⁹ doctor. q̄ q̄uis theologia sit extendit sempiternis. tñ pt ē practica. qz sempiterna sūt a nobis volibilia z p ꝓns aliq̄ mō opabilia. Contra re/sponsionē. Sz illa est simplicissima rñsio a rāto doctore. Prio qz cū cōtingētia sint a deo volibilia z opabilia. g̃ deꝰ hēbit sciam practicā extendit ipsis ꝯtingētibꝫ. q̄d ē ꝯ q̄rtā tuā ꝯclusionē supius assignatā. Secūdo qz oīs scia speculatiua erit ꝑctica. cū nullū obiectū sit ita speculabile quin ipsuz sit volibile. immo si ipsum nō esset volibile nō posset esse speculabile. cū nihil possum⁹ stabiliter

UVA. BHSC. IyR_066

Questio IIII

ſpeculari niſi aſſiſtente nobis intētione volū/tatis. P nō minus ꝯiugate ſe habent for/malitas ⁊ forma q̄z opatio et opabile. ſed ſm q̄ tu dicis in prima queſtione tui ſcripti. nō ſequit. eſt formalitas ergo forma. nec ſequitur ſunt plures formalitates ergo plures forme. ſicut nō ſequit. ſunt plura eſſētialia. ergo plu/res eſſentie. quare igit locū a coniugatis hic tantū appꝛeciaris ⁊ acceptas. ⁊ ibi eum refu/tas. Sed in rei veritate locus a coniuga/tis tenet tam hic q̄z ibi. ⁊ ideo ibi male nega/tur. q̄z⁹ tñ p ipm hic ꝑſens ꝓpoſituꝫ mime concludat. Nec valet inſtantia quaꝫ ibi ad/ducit de eſſentia et eſſentiali. q̄ licet in diuis dicamus plura eſſentialia. nō tñ dicimus ea eſſentialiter diſtincta ſed ſola rōne. ⁊ ideo nō ſequit q̄ ſint plures eſſentie. Sed dato q̄ eſ/ſent plura eſſentialia ēntialiter diſtincta. ne/ceſſario eſſent plures ēntie. Cū igit tu ponas pl'es formalitates formal'r diſtinctas ⁊ nō ſo la rōne. neceſſario tu habes ponere plures for mas. Nec tamē vt dixi ille locus hic bñ ap/plicat ad propoſitū. q̄ licet ſequat volitio eſt opatio. ergo volibile eſt opabile. nō tamē q̄li bet opatio ⁊ quodlibet opabile ſufficiūt ad ef ficiendū habitū practicū. ſed oportet q̄ ꝑ talem opatōem hmōi opabile ī eſſe ꝯſtituit ſicut ſu pius ē declaratū. volibile aūt de q̄ ꝓcedit ar/gumētū ipſā volitionē ꝓcedit. ⁊ p cōs p ipſā in eē nō ꝯſtituit. Ad duo igit motiua pri me ꝯcluſionis dicēdū. q̄ nec theologie regu latio nec eī directio ſufficiūt ad h̄ q̄ ſit p̄ctica q̄ deficiūt alie ꝯditiōes ad h̄ neccio req̄ſite. vt ſupius ē declaratū. Et p idē p̄z ad media ſiue motiua ſcē ⁊ tercie ꝯcluſionis. Utꝫ autē q̄rta ꝯcl'io ſit vera. ad p̄ns nō curo determinare Hoc tñ dico q̄ ſi aliqua dei cognitio debet di/ci p̄ctica. tūc magis videt q̄ ea q̄ ē reſpectu cō tingentiuꝫ ſit p̄ctica q̄z ea q̄ ē reſpectu neciorꝫ. ⁊ magis ea q̄ ē reſpectu creature cū ſit noticia ꝓductiua alicui⁹ naturalr diſtincti a ꝓducēte. q̄z ea q̄ ē reſpectu creatricis ēntie. Nec q̄ ad il lā ꝯcluſionē valet ſuū motiuū. q̄ eundē ordi nē obſeruant aliq̄ in his vbi ſola rōne differū/rūt. quē tenēt in his in quibus realr differūt ſed in his in quibꝫ intellectus realiter differt a voluntate. actus ipſi⁹ intellect⁹ ē naturalr ꝓ or actu volūtat⁹. cū bonū cognitū ſit obiectū nre volūtatis. q̄ ⁊ in diuis nihil pōt velle di/uina volūtas q̄ intellect⁹ ſaltē rōe ꝓius nō co gnoſcat. q̄z⁹ igit diuina volūtas ī ꝓducen do ꝯtingētia ex ſua libertate ſe habeat ad op/poſitū. nō tñ alr ꝓducit q̄z ab eterno ꝯgnoſcē do ꝓducēda diſpoſuit. nec aliq̄d diuina vo/lūtas poſſet producere q̄ intellectus nō p̄co gnoſceret producēdū vl' eē producibile Eſt igit tercia opi. q̄tati recitate ī tercio iſti⁹ q̄/nis articulo ꝯua. q̄ ponit q̄ theologia ſit ſim pl'r ſpeculatiua ⁊ ſimpl'r p̄ctica. q⁹ ille habit⁹ q̄ ita ꝑfecte tractat d̄ ſpeculabilibꝫ. puta d̄ deo ⁊ ſubſtātijs ſeparatis ſicut methaphica. ⁊ ꝑfe/ctius tractat de moribꝫ ⁊ virtutibꝫ q̄z ethica. ſit ē ſpeculatiu⁹ ⁊ practic⁹. theologia ē hmōi. q̄ ꝛc. P ille habitus q̄ ſil' eſt ſapia conſide/rās rōnes eternas. ⁊ ſcia ꝯſiderans tpalia ad miſtranda. ſil' ē ſpeculatiu⁹ ⁊ practic⁹. ſꝫ theo/logia ē hmōi. q̄ ꝛc. Maiorꝫ pꝫ. q⁹ rōes eterne ſūt vere ſpeculabiles. admiſtratio aūt tpaliū ē ſimpl'r q̄d practicū. minorꝫ patꝫ p. b. Aug⁹. xiij. de trini. c. i. P ſcīētia in qua intēditur ſpeculari p ſe ⁊ non ꝓpter opari. ⁊ ſil'r opari p ſe ⁊ non ꝓpter ſpeculari. illa eſt ſimul ſimpl'r ſpeculatiua ⁊ p̄ctica ſimpl'r. theologia ē hmōi q̄ ꝛc. Maiorꝫ pꝫ. q⁹ ſcīa p̄ctica tanꝫ finem in tendit opationē. ⁊ ſpeculatiua ſpeculationeꝫ. minorꝫ declarat. q⁹ ſi haberem⁹ ſciam q̄ ſcirem⁹ oīa opari ad q̄ tenemur. adhuc indigeremus ſcīa q̄ ſciremus de deo ſpeculari. et econuerſo ſi h̄remus ſciam q̄ ſciremus de deo ſpeculari ad huc indigerem⁹ ſcīa qua ſciremus opari oīa ad que tenemur. q⁹ neceſſe eſt ad vitam eter/nam cōſequendā vt debite opemur. q⁹ ſi vis ad vitā ingredi ſerua mandata Matth. xix. P ſcientia cui⁹ ratio ꝯſiderandi comꝑhen dit tā ſpeculabilia q̄z agibilia ſil' ē ſpeculatiua ⁊ practica. theologia ē hmōi. q̄ ꝛc. Maiorꝫ pꝫ minorꝫ pbat. q⁹ rō formal' ꝯſiderādi ī theolo gia ē rō reuelabilis. nūc aūt tā ſpeculabilia q̄z agibilia reuelant. P ſcīētia dei vna ex⁹ ē ſimul practica ⁊ ſpeculatiua. ſꝫ theologia nr̄a ē quedā imago ſcīētie dei. q̄ i hoc dꝫ ſibi ꝯfor mari. Maiorꝫ patꝫ. q⁹ ſcīētia dei ē practica re ſpectu eoꝝ q̄ facit. ⁊ ſpeculatiua reſpectu ſuiꝑi us. P nō minus puiſum eſt fidelibꝫ q̄z in fidelibus. ſed gētilibus ſiue infidelibus ſic p uiſum eſt q̄ habēt aliquā ſciam in qua tracta tur de pure ſpeculabilibus ad ordinandā vi/tam contemplatiuā. ⁊ inſup habent ſcientiā que tractat de pure actiuis ad regendū vitaꝫ actiuā. ergo cum vita fideliū ſimiliter diſtin guatur p actiuam ⁊ contemplatiuā. et theo/logia nos dirigat tam in hac q̄z in illa. ergo ꝛc. Sed illud non valet. quia cum ſcīētie diſtinguantur principaliter et p ſe ſuis fini/bus ⁊ obiectis. ꝓpter hmōi duos fines. ſ. ſpe culari ⁊ operari theologia non eſt vna ſcīētia.

Gotfrid⁹ q̄ theolo/gia ſit ſim pl'r p̄ctica: ⁊ ſimplici ter ſpecula tiua.

1
2
3
4
5
6

Cōtra got fridū ⁊ ſu/os ſeq̄ces.

UVA. BHSC. IyR_066

Et ꝓfirmat. qꝛ penes diuersitatē rationū obiectaliū diuersificant scientie. sed si theologia simplr intēderet hos duos fines. tunc diuersas haberet rōnes obiectales. g̃ ꝛc. Maiorē nota. qꝛ etiam ꝛ eadē re sunt diuerse sciētie si circa ea variat ratio obiectalis. Minor patz qꝛ in omni sciētia ratio obiectalis semp attenditur in ordine ad finē. Ad hoc aliqui eorum respōdēt ꝙ nō obstante ꝙ theologia habeat hos duos fines. est tamen vnus habit⁹ colligatione vnius finis extrinseci quē intendit. qui finis ē ipsa vita eterna. Sed illud nihil valet. qꝛ talis ē finis remotus. ꝛ ab omni scientia vera ꝓmuniter intētus. qꝛ ad ipm omnes sciētie vltimate ordinant. igit si nō obstante diuersitate ꝓpriorꝛ ꝛ primorꝛ finium ꝓpter intentionē illius vn⁹ finis remoti theologia esset vna sciētia. equali ratione oēs scientie essent vna scia. ℙ. si theologia esset simul speculatiua ꝛ practica. maior esset dr̃ñtia theologie a theologia q̃z naturalis phīe a methaphīca vel mathematica. ꝓsequēs ē falsū. g̃ ꝛ añcedēs. ꝓñtia ꝓbat. qꝛ plus differūt que sub duobus mēbris alicui⁹ diuisionis reponunt q̃z que sub vno tm̃. sed practicuz ꝛ speculatiuū diuidunt scientiā. ꝛ naturalis phīa methaphīca ꝛ mathematica sub hoc mēbro quod ē speculatiuū reponunt. theologia autē tā sb practico q̃z sub speculatiuo simplr reponit. g̃ ꝛc. ℙ. impossibile ē duas dr̃ñtias essentiales ex opposito diuidētes aliqd genus simul ꝓuenire eidē spēi. sed practicū ꝛ speculatiuū sūt dr̃ñtie ēntiales gen⁹ scie diuidētes. cui⁹ generis theologia est vna spēs. g̃ ꝛ q̃z⁹ hec ratio directe sit ꝓtra eos. tm̃ nō curo ꝛ ea nisi inq̃ntum est ꝓtra eos. qꝛ nō pono ꝙ oīs scia sit practica vl speculatiua sicut ipsi ponēs sua ꝓncipia necessario hñt ponere. nō aūt ego qꝛ pono terciuz gen⁹ scie qđ dr affectiuū. ℙ scia est vna que est vnius generis subiecti. vt patet. i. posterioꝛ. sed speculabile ꝛ operabile non sunt vnū subiectū. ergo. Sed ad h̄ dicunt ꝙ possunt dici vnū subiectū ꝓpter vnaz rationē ꝓsiderandi que est ratio reuelabilis.

Sed illud nō valet. qꝛ si esset in vna sciētia vna rō considerandi formalis cū diuersitate finiū. tunc minor esset vnitas in fine q̃z his que sunt ad finez. quod est impossibile.

Ad primuz igit quod ꝓ istis hic inducit dicēdū ꝙ maior est vera. si finaliter sistit i speculabiliū speculatione. ꝛ morꝛ seu virtutū operatione. Ad minorē dicendū ꝙ q̃z⁹ pfectius ꝛ vtroq̃z tractet theologia. tamen in his nō sistit finaliter. sed vtrūq̃z refert in dei dilectionē. Ad secundū dicendū ꝙ tā speculationē sapientie q̃z administrationē scie referre debemus in tā dictā dilectionē tanq̃z in finez ꝙ se intentū in sacra theologia. ꝛ ꝓ ꝓsequēs a dilectione ꝛ affectione debet denoiari. Ad tercū dicendū ꝙ multi negauerūt minorē. qꝛ de speculatiua dicerēt ꝙ opari in theologia intendit ꝓpter speculari. illi aūt qui dicūt theologiā esse practicā dicerēt speculari intendi ꝓpter praxim vel operationē. Sz dato ꝙ ita eet nō tamen est ꝓtra nos. qꝛ ꝛ si neutz illoz est ꝓpter alterz. vtrūq̃z tamē illoz est ꝓpter amare deū. sine quo vtrūq̃z est vanū ꝛ inutile. ꝛ q̃ si frustratū ꝓprio fine. Ad quartū dicēdū ꝙ maior est vera si tā actionē q̃z speculationē nō refert in vltiorē finē puta in dei dilectoz.

Ad quintū dicendū ꝙ sicut deus primo ꝛ principaliter cognoscit se ꝛ ex ꝓsequenti creaturā. sic dato ꝙ sua scientia esset practica ꝛ speculatiua. hoc tm̃ nō esset equaliter. sed principaliter esset speculatiua ꝛ ex ꝓsequēti practica quod ē ꝓtra te qui ex hoc vis ꝓcludere ꝙ nostra theologia sit simplr speculatiua et simpliciter practica. Ad sextū dicendū ꝙ nob ꝓ vnā sciam theologie melius est puisum q̃z gentilibus ꝓ multas Illa tm̃ nec est ꝓprie speculatiua nec practica. licet vim ꝛ virtutē seruet vtriusq̃z. qꝛ sicut tā vita actiua q̃z vita ꝓtēplatiua ꝓ se intendūt dei dilectionē. sic ꝛ ipsa theologia. fm ꝙ ꝓ ipsam diximus tā in vita actiua q̃z in vita ꝓtemplatiua ipsaz dei dilectionē intēdit. a qua etiā merito dz nomiari.

Ad argumentū ꝓncipale dicendū ad maiorē. ꝙ licet scientia nō nominet ab actu voluntatis tanq̃z a fine quo siue intrinseco. poterit tamen ab ipso denominari tanq̃z a fine cui⁹ ꝛ extrinseco. ergo ꝛc.

Finit Prologus.

Solutio aliquoꝝ

Contra solutionem.

1

2

3

4

Instantia

Solutio.

Ad 1

Ad 2

Ad 3

Ad 4

Ad 5

Ad 6

Ad argumentū ꝓncipale.

UVA. BHSC. IyR_066

UVA. BHSC. IyR_066

UVA. BHSC. IyR_066

Incipit liber pmus

Eteris ac

noue legis ꝛc. Post/q̄ mgr̄ p̄misit sui libri ꝓlogū. h aggreditur tractatū. et diuidit in duas partes. qr̄ ꝑmo magister inq̄rit in vl̄i de his de q̄bꝫ tractādum est in q̄ttuor libris sequētibꝰ. Scđo ꝓsequit de eis in principio distictōnis scđe. ibi h itaq̄ ꝛc. Prima i tres. qr̄ ꝑmo inuestigat materiā illoꝝ q̄ttuor librorū diuisiue. scđo diffinitiue. ꝛ tercio epilogatiue. Scđa ibi. Frui aūt. Tercia ibi. Oim g̃ que dicta sunt. Prīa diuidit i duas. qr̄ ꝑmo ponit vnā diuisiōez ex q̄ vt patebit haberi potest distictio q̄rti libri a tribꝰ p̄cedētibꝰ. Secūdo ponit vniꝰ mēbri subdiuisionē. ex qua habet distictio ꝑmoꝝ triū librorꝝ. Scđa ibi Illud g̃ in rebꝰ. Prīa in duas. qr̄ ꝑmo p̄mittit ia dictā diuisiōem. Scđo mēbroꝝ diuisionis ponit declaratōez. ibi. Prope aūt h res Et eodē mō illa parl. Illud g̃ in rebꝰ. in q̄ sb diuidit diuidit in duas ptes. Quia ꝑmo ponit diuisiōem. Scđo mēbroꝝ explanationē. Scđa ibi. Ille q̄bꝫ fruēdū est ꝛc. Hic q̄ro

Trū obiectū ordinate fruitōis possit esse aliq̄d citra deū. Videt q̄ sic. qr̄ illđ qđ est p se bonū p̄t esse obiectū ordinate fruitionis. caritas est hmōi. ergo ꝛc. Maior nota. mior ꝑbat. qr̄ illđ qđ nō p̄t intelligi vl̄ esse nō bonū. h est p se ꝛ fm se bonū. sed caritas nec p̄t intelligi nec esse non bona. cū sit forma ceteraꝝ virtutū. ꝛ de se nō possit esse informis. g̃ ꝛc. Cōtra. btūs Augꝰ i p̄n cipio libri de doctrina christiana ait. Res q̄/bus fruendum est sunt p̄ filius et spūssctūs.

In ista q̄stiōe q̄ttuor sunt inquirēda. Primo respectu cuiꝰ obiecti ꝓprie habeat eē fruitio. Scđo cuius potētie actꝰ sit fruitio. Tercio dato q̄ volūtatis vtꝝ nuda volūtas fruitio possit beatifice. Quarto vtꝝ volūtas informata caritate possit eē in actu fruitōis. intellectu manēte suspenso ab omni actu cognitōis

Articulus primus

Quantū ad primū

dico q̄ solus deus et nullū bonū creatū p̄t eē ꝓprium obiectū ordiate fruitōnis. Quia de intrinseca rōe obiecti fruibilis est. q̄ sit q̄etatiuum totaliter ale rōnalis. quo ad totū suū desiderium. sed nulla creatura ad h̄ sufficit. iuxta illđ Augus. i. cōfes. Ad te fecisti nos domine. et inquietū est cor nostrum donec requiescat i te. Et loquor hic de fruitiōe pfecta que eē fruitio patrie. p. Qđcūq̄ bonū intellectus p̄t i/telligere volūtas p̄t amare. sed q̄cūq̄ bono finito cognito vl̄ cogitato intellectꝰ sp̄ p̄t maius bonū cogitare. ergo volūtas nō p̄t q̄etari nisi i bono infinito. 2

p. Propter qđ dixit Augꝰ in soliloquijs. ale sue. Tolle bonū hoc et bonū illud. et app̄hende si potes vnū bonū qđ est ois boni bonū. p appetitꝰ intellectiuꝰ ordinatus diligit oē qđ diligit fm modū ꝛ mēsurā conuenientē nature sue diligēdꝫ. sed oēs bonū creatū fm sui naturā sp̄ est in bonū maius reducibile donec ad bonū infinitū ꝛ increatū ducat. ergo nullū creatū eē simpliciter ꝓpter seipm diligendū. nec p consequens est eo fruēdū sed vtendū. 3

p. actꝰ qui fm se ad nullū aliū actū est ordinabil̄ obiectiue terminat ad tale obiectū qđ ad nullū aliud obiectū eē ordinabile. et p consequēs ad vltimū finē. sz actꝰ fruitōis est hmōi. ergo ꝛc. Maior ꝑz. quia sicut se habz actus ad actū. sic obiectū ad obiectū. Mior etiā ꝑz. qr̄ actꝰ fruitōis eē actꝰ pfectissimi amoris. et p consequens irreferibilis. Propter qđ ait Augꝰ. x. de tri. c. x. Fruimur cognitꝫ q̄bꝫ volūtas ꝓpter se ipa delectata cōquiescit. 4

Cōtra p̄dicta p̄t argui rōe ꝛ aucte Rōe sic. Ubicūq̄ eē dare magis ꝛ min⁹ ibi eē dare equale. sz eē dare bonū excedēs aiaz rationalem. sicut est bonū diuinū. ꝛ est dare bonū excessum ab aīa rōnali. sicut bonū rerū sensibiliū. ergo ꝓter bonitatē dei erit dare bonū eq̄le aīe rōnali quod ipam poterit satiare. p. Ois virtus seu potētia finite capacitatꝫ aliq̄ finito poterit satiari. sz capacitas aīe rōnalis est finita. cū sit creata. ergo ꝛc. p. Inter obiectū et potentiā debet esse ꝓporcio. sz infiniti ad finitū nulla est ꝓporcio. p actꝰ specificant ex obiectis. vt ꝑz. iij. de aīa. si g̃ actꝰ fruitōis haberet obiectū infinitū. tūc fm suā spēm esset infinitus. qđ est impossibile. cū sit q̄d creatū. Itē aucte sic. Apls ad Philomenē ait Ego te fr̄ fruar in dño. Itē Augꝰ. ix. de tri. c. viij. ait. Inferiori vtēdū est ad deū. pari autē fruendū: sz i deo. Et sb dit. Nobis ergo et fratribꝰ fruamur in dño. Itē eccls. .v. ait ille sapiens. Doc mihi bonū visum est vt hō fruat cū letitia de labore suo Itē Augustinꝰ. lxxxiij. q. xxxiij. ait. Frui dicimur ea re de qua capimus voluptatē. sz de creaturis

Cōtra cōclusiōem. 1

c

UVA. BHSC. IyR_066

Solutio hoies capiũt voluptates. ergo ꝛc. Sz ista nõ ꝯcludũt. qz pfecta fruitio de q̃ ad pfensl̃o quar est actꝰ beatificꝰ. Sed fm Hugo. ó sã. vic. i ꝓmento celes. ierar. Nihil nos pt btõs facere nisi ꝺeus seipo q̃ nos ex nihilo fecit. ergo nulla creatura potest esse obiectũ tal' fruitõis. Ad. 1.

Ad ꝓmũ dicendũ q̃ maioz est ꝺa in his q̃ sunt eiusdẽ rõis. in alijs autẽ nõ. Iz enĩ sit dare maiorẽ angulũ rectilineũ angulo ꝓtingentie intercepto inter diametrũ ⁊ semicirculum puta angulũ obtusum vl' angulũ rectũ. qui ambo sunt maiores eo. ⁊ minorẽ eo puta angulũ acutũ. nũq̃ tñ poteris dare angulũ rectilineũ eq̃lẽ angulo cõtingentie. ꝓtãto qz sunt diuersaꝝ rationũ. sic eodẽ mõ in ꝓposito. Posset etiã dici ad miorẽ. q̃ q̃uis bonitas diuina entitatiue excedat nr̃am voluntatez. nõ tñ obiectiue. est enĩ obiectiue capax bonitatis infinite. licz nõ sb rõne infinita. Et ꝓ idẽ patet ad scm. Sed forte dices q̃ eadem rõe pt sua capacitas q̃etari i bono finito qua rõe quietaꝛ in bono infinito sub rõe finita. qz rõ sb qua fit talꝫ q̃etatio illa ꝑncipaliter est attẽdenda. Rñdeo q̃ nõ est sil'e. qz qꝺ cũq; bonũ finitũ q̃ntũcunq; sit excellẽs cognitũ vl' amatũ ab aĩa rõnali. hoc pt ipa aĩa referre in maius bonũ. et ꝓ ꝯsequẽs in ipo quiescere nõ pt. Sed cũ apphẽdit bonũ infinitum q̃uis sub rõe finita sb in maius bonũ vl' i aliud bonũ referre nõ pt. ⁊ iõ finaliter q̃escet i eo. Qz aũt aĩa rõnalis omne bonũ finitũ possit vlterius referre. ꝓbꝫ. qz vel apphẽdit illud bonum vt creatũ vl' increatum. vl' indifferẽter se habẽs dubitãs an sit creatũ vl' increatũ. Si ꝑmo mõ tũc planũ est q̃ refert ipm i suã causam et nõ quiescet in eo. qz vidẽs effectũ naturaliter ꝛesiderat videre causã cãm. Si ꝛsecꝺo mõ tũc nihil intelligeret. qz falsum nõ ꝓtigit scire. qz nõ est. vt ptz ꝑmo posterioꝛ. Si tertio mõ tũc nec sic q̃escere posset donec ad alteram ptem sue dubitatõis ꝛtermiate veniret

Ad ꝛ nstãtia

Solutio

Ad 3 Ad tertiũ dicẽdũ q̃ obiectũ sumptũ sb ratõe obiectali ꝛbz hr̃e ꝓpoꝛcionẽ ad potẽtiã. sed q̃uis infinitũ sub rõe infinita nõ habeat ꝓpoꝛcionẽ ad potentiã finitã. tñ sumptũ sub rõe finita ei poterit ꝓpoꝛcionari.

Ad 4 Ad quartũ dicendũ ad maiorẽ q̃ actꝰ specificaꝛ ab obiectis nõ absolute sed ab obiectis sumptis sb rõibus obiectalibꝫ. seu actꝰ specificaꝛ ab obiecto nõ absolute aut quõcũq; sed ꝓpe et ꝛtermiate accepto. puta ab obiecto sumpto sb rõe obiectali qua finita exister̃e actus poterit esse finitus nõ obstãte infinita entitate obiecti. Ad ꝓmas duas auctes pz. pbꝫ q̃ in vnaquaq; subiũgit in dño. qz sicut ait Augꝰ i ꝛe doc. christiana. Cũ hoie i ꝛo frueris. ꝺeo potiꝰ q̃z hoie frueris. Ad tertiã dicẽdũ q̃ ibi sapiẽs accipit frui eq̃uoce. s. pꝺelectari. Ad qz tam dicẽdũ q̃ ꝓpe fruimur illa re ꝛe q̃ accipimus voluptate nõ quãcũq; sed pfectã ⁊ beatificã. De alia aũt loq̃ndo voluptate fruitio sumet vl' ipoꝓpe vl' ipfecte vl' inoꝛdiate Sz est q̃dam adhuc opinio que ꝑdicte viꝺz obuiare ꝓtati. Ponit enĩ ꝑdicta opinio q̃ ꝛeo fruemur in patria tãq; obiecto remoto. sz ipsa visione ꝛei fruemur tanq; obiecto imediato ipius btẽ fruitõis. Ad cuiꝰ ꝛclaratõez ꝓmittit hãc diuisionẽ. q̃ duplex est amoz. scz amoz benuolẽtie. q̃ amoꝛe amamꝰ id cui volumꝰ aliq̃ bonũ vl' aliquã pfectõez. ⁊ ẽ amoz ꝯcupiscẽtie q̃ amamꝰ id qꝺ nobis vl' amicis nr̃is volumꝰ Dis ꝑmissis arguũt sic. Jmediatũ obiectũ amoꝛis ꝯcupiscẽtie non pt esse res distincta a ꝯcupiscẽte. ista ptz. qz nihil est nobis bonũ nisi inq̃ntũ nobis est ꝯiũctũ. Obiectũ aũt amoꝛis cõcupiscẽtie ẽ bonũ qꝺ cõcupiscẽs appetit sibi. Sz fruitio ẽ q̃dã amoz cõcupiscẽtie. ergo ꝺeꝰ nõ pt esse imediatũ obiectũ fruitõis. fm q̃ sbiecto est distinctꝰ a nobis. Jmmediatũ ergo obiectũ fruitõnis erit actus visiõis diuine fm quẽ ꝛeus ẽ ꝯiunctꝰ nobis. Qz aũt fruitio sit amoz cõcupiscẽtie probant dupl'. Primo qz ꝛelectatio ꝛe ꝛeo habita coꝛrñdet ꝛesiderio ꝛe ꝛeo hñdo. Sz p actum ꝛesiderij nõ ꝛesideramꝰ aliq̃d ꝛeo sed nobis. ⁊ p ꝓsequens ꝛesideramꝰ amoꝛe ꝯcupiscentie. ergo ⁊ ꝛelectatio sive fruitio erit amoꝛ ꝯcupiscẽtie Scꝺo qz amoꝛ cuiꝰ obiectũ est bonũ ꝛelectabile ⁊ vtile est amoꝛ ꝯcupiscẽtie. sed fruitio ẽ hmõi. ergo ꝛc. P. Jdẽ est obiectũ imediatũ ꝛelectatõis seq̃ntis ⁊ ꝛesiderij ꝓcedentꝫ. sed obiectũ ꝛesiderij ꝓcedẽtis nõ est ꝛeus imediate. sed aliq̃s actus q̃ attingit ꝛeꝰ. qꝺ ptz. quia obiectũ ꝛesiderij est aliq̃d futurũ. ꝛeus aũt fm senõ est futurus. Sz eiꝰ visio est nobis futura. ergo. P. Qis amoꝛ habz aliq̃d ꝯplexuz p obiecto. sed ꝛeꝰ non est aliq̃d ꝯplexũ. ergo ꝛc. maioꝛ patz ex ꝓcedẽtibꝫ. qz amoꝛe ꝯseq̃ volumus aliq̃d bonũ nobis. vl' aliq̃d malũ elõgaria a nobis. ergo actꝰ amoꝛis seq̃t actũ intellectus ꝯponẽtis ⁊ diuidẽtis. q̃ facit mẽtionẽ ꝺ ꝑseq̃ndo vl' fugiẽdo Sed ista nõ credo esse ꝛa. qz actus pfectissime caritatis trãsit directe ⁊ imediate sup obiectũ sũme diligibile. Sz actus fruitõis ẽ actꝰ pfectissime caritatꝫ. et solus ꝛeꝰ est obiectũ sũme diligibile. ergo actus

Durãdus

Rõ 1

2 rõ

3 rõ

Cõtra duradum

Rõ 1

UVA. BHSC. IyR_066

Di. I

fruitōis beate nō habebit visionē dei sz ipsuz
Cōfirmat deū p̄ immediato obiecto Et ꝯfirmat. qz q̄n
to aliq̄d est magz bonū tāto magz immediati⁹
est diligibile. qz immediati⁹ z forti⁹ poterit ap
z rō petitū mouere. sz deus ē sūme bonus. g̃ ipe ē
immediate z sūme diligibil'. P̄ act⁹ pfectissi
mus volūtatis nō ē in ea sunt ad finē sz im
mediate in vltimū finē. sz act⁹ fruitōis ē pfe
ctissimus act⁹ volūtatis. vt infra patebit. g̃ nō
tendet immediate in visionē. sz in dei bonitatez
Visio enī illa cū sit creatura nō ē vltim⁹ finis
simpliciter. sed sol⁹ deus est vltim⁹ finis sim
Cōfirmat pliciter. ois aūt creatura est ad illū. Et cō
firmat. qz volūtas fm se est ipius finis. electō
est eoz̄ q̄ sunt ad finē. Nō planū ē q̄ actus
fruitōis nō ē electio. g̃ ꝛc. Ista est etiā inten
tio pp̄he cū ait. Letamī i dño z exultate iusti
Nō dic. letami i visiōe dñi Aut itez. Adiple
bis me lericia cū vultu tuo delectatōes in de
xtera tua vsq̄z in finē. Sed sicut ptz in glo. su
p̄ canti. Leua dr hūanitas z dextra dr diui
nitas. Ad p̄mū ergo dicēduz q̄ maior vl
Ad rōnes sumpta ē falsa. qz sicut patuit p distinctōez
illi⁹ opini tuā amore ꝯcupie nō solū desideram⁹ bonum
onis nobis sed alīs. qñ ergo ꝯcupiscēs alteri desi
derat bonū. tūc necessario obiectū illi⁹ deside
riū est sb iecto distinctū a dr̄sideratē. Etiā mior
est falsa. qz cū fruitio sit amor pfectissim⁹ non
poterit esse amor ꝯcupie. q̄ impfectior ē amo
re amicicie siue beniuolētie. sic patz. viij. z. x.
eth. P̄ ille ē amor amicicie q̄ diligit amic⁹ p
pter seipm. sz oēs scti doctores clamāt q̄ deus
est diligēd⁹ ppter se z prim⁹ ppter deū. Luz
ergo caritas patrie nō sit impfectior caritate
vie. ergo de⁹ in illa btā fruitōne diligit ppter
se z in se. et p ꝯs diligit amore amicicie. Et
hec est exp̄ssa sn̄ia bti Aug. x. ꝯfes. c. xxiij. vbi
ait. Est gaudiū qđ nō dat impijs sz his q̄ te
gr̄tis colūt. quoz̄ gaudiū tuipe es. et hec ē vi
ta btā gaudere de te ppter te. Itē in p̄cipio
de doc. christiana ait. Frui ē amore alicui ihe
rere ppter seipm. Et ibidē dicit q̄ solo deo est
fruēdū. Cū g̃ solū sit dictio exclusiua seq̄t ne
cessario q̄ visiōe nō sit fruēdū loq̄ndo pp̄e de
Exemplū fruitōe. Exēplū etiā qđā ponit iste doc.
qđ satis piculosum esse videt mō quo ipsuz
trahit ad ppositū. Dicit enī q̄ sile sit in fruiti
one de visiōe dei z de deo. sicut in amore vini
de gustatiōe vini z vino. qz sicut immediate a
mo gustatōez vini. z mediāte gustatōe amo
vinū. sic vt ait. btūs immediate fruit visiōe dei.
z mediāte visiōe fruit deo. Ex isto dicto se
quit q̄ btūs immediate nō fruat deo sz vtatur
deo qđ erit tota pūsita fm Aug. z p ꝯs ipse Cōtra exē.
sibil' btō. Qz aūt h̄ sequat ptz. qz q̄ cāđ ama
mus ppt alterū illo vtimur. qz ipm i alterū re
ferim⁹. sz vinū amam⁹ ppter gustatōez. et p
ꝯsequens si sil'itudo tua valz deū amam⁹ ppter
visiōem ꝛc. Etiā falsū assumit cū ait. q̄ i
mediati⁹ amem⁹ visiōem dei q̄z deū. qz illud
qđ p⁹ ē cognitū p̄us et immediati⁹ amat. sz de⁹
p̄ius cognoscit q̄z visio dei. ergo ꝛc. maior pz
qz bonū cognitū ē obiectū amoris. minor ē p
bo. qz de⁹ cognoscit actu recto. sz visio dr actu
reflexo. sed natural' intellect⁹ est p̄us sb actu
recto q̄z sb actu reflexo. Ad p̄mā pbatōem Ad p̄maz
minoris dicēdū q̄ mior isti⁹ ꝓpositōis ē fal pbatiōem
sa. P̄ro ex eo q̄ dic̄ q̄ nō desideram⁹ aliquid
deo. nā q̄libz amās deū desiderat dei cultum
gl'iaz z honorē. Sc̄do in eo q̄ dicit q̄ p actū
desideriū quo deū diligim⁹ desideram⁹ nobis
bonū. qđ falsuz ē. qz pfect⁹ amator nō diligit
nec desiderat amatū ppter aliq̄d sibi p̄ueniēs
ex amato. sz diligit ipm ppter seipm z ppter
p̄pam fr̄utē ip⁹ amati. sicut ptz. viij. ethico.
vbi sic ait arist. Perfecta ē aūt bonoz amici
cia et fm fr̄utē solū. Et pauc̄z interpositis sb
dit. Permanet aūt hoz. s. bonoz amicicia vs
q̄z q̄ boni sunt. virt⁹ enī māsiua Et seq̄t ibidē
Adinuicē aūt sunt vtiles sil'r aūt z delectabi
les. vnicuiq̄z enī fm delectatōes sunt p̄pe o
peratōnes. Talis enim amicicia mansiua ra
tōnabil'r est. copulat enī in se oīa q̄cūq̄z optz
amicis existere. q̄si dicat. Licz pfect⁹ amicus
nō amet ppter vtilitatē vl' delectatōez. tñ oīa
ista ꝯsequntur pfectā amicicīā siue delectatōez
Sed de his q̄ amore ꝯcupiscētie diligūt pro
pter vtile vl' delectabile. postea in eodē li. sub
dit Aristo. P̄ropter delectatōnes q̄dē z vtile
etiā p̄uocs dr̄igit amicos ad inuicē esse. Et
sequit. Nō oio aūt hi copulāt neq̄z fiūt ami
ci ppter vtile z delectabile. nō enī omino ꝯiū
gunt q̄ fm accidēs. Et tūc ꝯcludit arist. d.
Isti q̄dē. s. boni simpl'r amici. illi aūt fm q̄d
z assimilati his. Ex his g̃ euidēter apparet q̄ il
le pfectus amor de q̄ nos loq̄mur nec dr̄ esse p
pter delectabile nec ppter vtile. nec ppter ali
q̄d nobis p̄ueniēs. sz immediate dr tēdere in dei
bonitatē ppter seipam. licz oīa bona ralē ami
ciciā cōsequant. iurta illd Sapie. vij. Uene
rūt mihi oīa bona piter cū illa. Alīs sicut iaz
apparuit pfectior esset dilectio amicicie poli
tice q̄z diuine. qđ multū absurdū ē etiā cogita
re. Ad sc̄dam pbatōez dicēdū q̄ mior est
falsa. vt pz p p̄ā dicta. Ad sc̄daz rōez pdicti
doctoris dicēdū q̄ mior ē falsa. Ad pbatōez Ad sc̄daz

UVA. BHSC. IyR_066

dico q̄ q̄uis deus in se nō sit futur⁹. tñ vt in ipo quiescat z termiet mot⁹ desiderātis. sic ip
Ad 3 se deus est futurus. Ad terciā rōnez eusdē doctoris dicēdū q̄ p eandē rōem pt ꝓbari q̄ ipa visio nō sit imediatū obiectū fruitōis. qz visio ipa est q̄d incōplexū. Itē si ois amor habet q̄d complexū p obiecto. tūc de⁹ nō posset esse obiectū remotū ipi⁹ fruitōis. quoz vtrū qz oppositū ille affirmat. Ex quo ptz q̄ rō istius doctoris magis militat ꝯ ipm qz ꝯ quem cūqz aliū. Ad formā rōis dicēdū q̄ maior ē falsa. Ad ꝓbatōem dicēdū q̄ ipa ꝓbatio nō ē ad ꝓpositū. qz ꝓcedit solū de amore ꝯcupiscē tie. sed amor fruitiu⁹ de q̄ ad pns loq̄mur nō est amor cōcupie. vt ptz ex ꝓdictis.

Articul⁹ secund⁹

Quātū ad secundū

Rō 1 istius questiōis articulū dico q̄ actus fruitionis ꝓpe est act⁹ volūtatis. Quia ist⁹ potē tie est ipa fruitio. cui ꝓprie ꝯpetit ꝯplacere z delectari. volūtas est hmōi. ergo ꝛc. maior ptz qz fruitio est essentialr ꝯplacētia et delectatio pfecta in vltimo fine. miōr patz p Aug⁹. in de ꝯceptu ꝟginali. c. x. vbi dicit q̄ sola volūtas delectat. et hoc vez est loq̄ndo de delectatōne ꝓncipaliter et p se. qz et si alie potētie in suis opatōibz delectant. hmōi tñ delectatio in ipis innascit et ꝯsicit ex ꝯplacētia volūtatis Ꝓ
2 Nobilissima aie nre potētia ē ipa volūtas. sz fruitio est act⁹ potētie nobilissime. ergo ꝛc. minor est nota. qz act⁹ fruitōis ē act⁹ btific⁹. maior ptz. qz sola volūtas ē ꝓmo et ꝑm se libera. vñ nec ipa rō est libera nisi ex h̄ q̄ in cadez eētia aie fundat cū volūtate. Unde etiā in nulla speculatōe intellect⁹ pt ꝑsistere. nisi inq̄ntū ei adest ꝓpositū volūtatis. Ex q̄ patet eudē ter nobilitas z libtas ipius volūtatis. qz ipz intellectū pt auertere a q̄cūqz sua actuali speculatōe. z p libertat⁹ sue imperiū alteri⁹ rei cō sideratōez sibi inūgere. Ꝓ. eusdē potētie
3 est p se moueri ad terminū et quiescere i termino. sz p actū volūtat⁹ p se mouemur ad terminū btificū ꝛc. maior ptz. minorē ꝓbo. qz p desiderū q̄d ē q̄dā act⁹ volūtatis mouemur
4 ad deū. p fruitōz aūt q̄escim⁹ i eo Ꝓ amor est ipius volūtat⁹. sz frui ē amore alicui inhe rere. vt ait Aug. ergo ꝛc. Et idē Aug. Fruimur cognit⁹ q̄bus volūtas ꝓpter se ipa delectata cōq̄escit. Itē aug. x. de tri. c. x. ait. Uolūtas nobis adest q̄ fruimur z vtimur. Idē de doc. chr̄istiana ait. Eo fruimur q̄ ꝓpter se diligimus. Cōtra pdicta sunt dicta mltorū doctorū q̄ intellectū dicūt nobiliorē volūtate. z beatitudinē vl solū existere in intellectu. vl saltē ꝓncipali⁹. Ad pns tñ hmōi dicta non adduco. qz magis ꝓpe locū habēt. dist. xlix. q̄rti libri. et ibi ea adducā dño cōcedēte

Cōtra

Articulus tercius

Quantū ad terciuz

articulū dicēdū q̄ nō. qz sicut agere naturale pſupponit esse naturale. sic agere supnatura/ le pſupponit esse supnaturale. sz act⁹ fruitōis est supnatural⁹. et potētia nuda nō hz eē supnaturale. ergo ꝛc. Ꝓ felicitas naturalis nō pt 2
esse in nuda potētia. ergo nec supnaturalis. añs patz. p. et hi. vbi phs ponit actū vltiate felicitatis naturalis nō posse causari nisi ab obiecto pfectissimo i nobilissima potētia. pfecta habitu nobilissimo. puta habitu sapie. ꝯña de se ptz. qz q̄nto act⁹ magis excedit potētiā. tāto potētia pfa req̄rit āminicula dispositiua z co adiuuātia respectu talis actus. ergo ꝛc. Ꝓ. 3
nuda volūtas nō pt in actū meritoriū. g̃ nec in p̄miatoriū. añs patz. qz h̄ fuit error sabellij q̄ ex pur⁹ naturalib⁹ possem⁹ mereri. ꝯña ē nota qz nō min⁹ excedit nr̄am naturalē facultatē act⁹ p̄mij q̄z act⁹ meriti. Ꝓ ista ꝯclusio etiā fm. 4
alios doctores ꝓbat sic. Impossibile ē extrema imꝓporcionata ad aliquā ꝓporciones reduci nisi p aliquā mutatōnez factā i altero extremorū. sz volūtas hūana naturaliter sūpta et obiectū btificū sunt duo extrema in ifinitū distantia. ergo nūq̄z deuenīet ad hmōi ꝓporcionē q̄ ipa volūtas tali obiecto perfecte fruat. nisi facta mutatōe in volūtate vl in obiecto. sz in tale obiectū ipossibile ē cadere mutatōem. ergo necessario req̄rit in ipa volūtate aliqs habit⁹ supnaturalis rōe cui⁹ volūtas supnaturalis mutata respectu isti⁹ supnaturalis obiecti aliqlē capiat ꝓporcionē. Sz forte Instātia.1
diceret q̄ talis habitus supnaturalis eleuās potētiaz vl erit finit⁹ vl infinit⁹. Si finit⁹ tūc nō poterit eleuare potētiā ad obiectū infinitū. qz ꝓtus sequit substātiā. Si ergo subā siue es/ 2
sentia illi⁹ habit⁹ ē finita. ꝓt⁹ sua nō poterit tollere distantiā infinitā. Si aūt habit⁹ talis est infinit⁹. tūc eqlē hēbit potētia ipoporcionem ad habitū sic habuit ad obiectū. Illud vt credo fuit maximū motiuū oim sabelliano/ 3
rū. qz dixerūt q̄ ex pur⁹ naturalib⁹ possumus ꝯsequi actū pfecte fruitōis Ꝓ. ipi poterāt ar/ 2
guere sic. Quelibz potētia pt in ome illō sine habitu. qđ p se ꝯtinet sb suo obiecto adeqto. sz bonū increatū bonū ē obiectū volūtat⁹. ergo

UVA. BHSC. IyR_066

3 nuda volūtas ꝑt in oē tonū ꝓ habit⁹ non facit ad ſbam act⁹. licz faciat ad modū act⁹. ꝑt ꝙ creata volūtas in ſbaz cuiuſlibz act⁹ ꝑm ſe nude ſumpta ſine hītu. ī cui⁹ modū ꝑt cuz habitu. ergo ſaltē q̄ntū ad ſbam act⁹ poteri/
m⁹ ꝛtigere obiectū brificū ex purꝫ naturalibꝫ
4 ꝓ Dam. li. ij. c. xxij. ait. Volūtas ē ipi⁹ fi nis. electio aūt eoꝝ q̄ ſunt ad finē. Et idē po/ nit ph̄s. iij. ethico. Sz q̄ñcūqꝫ potētia ꝑm ſe dr̄ reſpectu alic⁹ obiecti. tūc act⁹ elicit⁹ a tl̄i po tentia circa hmōi obiectū ꝓgredit̄ d̄ nuda po tentia ſine habitu potētiā diſponēte. ſic patz
5 ꝛ intellectu r̄ſpectu ꝓncipioꝝ. ꝙ ꝛc. ꝓ r̄ſpe ctu ei⁹ in qđ tēdit potēta natural⁹ nō indigꝫ habitu diſponēte. ſz q̄libꝫ potētia tendit na/ turaliter in ſuū finē. cū ꝙ bonitas diuīa ſit per ſe finis aīe rōnal⁹. ꝙ ꝛc. Sed iſta ſophiſti/
Contra inſtantiaſ ca nō ꝛclud̄it. ꝛ maxime ī pſenti ꝓpoſito. qz opatio pfectiſſima eſt ꝛlectabiliſſima. et ꝑ ꝛſeqns ñ ꝑt elici a nuda potētia ſine habitu. ſz fruitio ē hmōi. ꝙ ꝛc. maioꝛ ptz. qz vt dr̄. ꝓ. ethi. pfecta opatio in ꝛlectatōe ꝛſiſtit. pficit enī opatōz ꝛlectatio. Sz vt dr̄. ij. eth. ſignū eſt generati habit⁹ voluptatē vl̄ triſticiā fieri in ope. voluptatē. ſ. ī ope. ꝛ triſticiā ī impedi/ mēto opis. minoꝛ ptz ex dictis ſupi⁹. Ipa ꝙ carita s cū ſit habit⁹ pfectiſſim⁹ neceſſario re/ q̄rit in volūtate reſpectu iā dicte pfectiſſime
Solutio opatōis Ad ꝓmū ergo motiuū q̄ ſabelliāi
Ad. 1. poterāt moueri dicendū. ꝙ diſtātia inter deū ꝛ creaturā duplr̄ ꝑt itelligi. Uno mō ſm en/ titatē ꝛ eſſe. Alio mō ſm habitudinē q̄ ē mo toꝛis ad mobile. Tollēs diſtātiā ꝓmā neceſ/ ſario eſt ꝛutꝫ infinite. non aūt ſcōdam. etiam ꝑt dici ꝙ tollere diſtantiā ſinitā ꝑt itelligi a/ ctiue ꝛ in ꝛtute ꝓpa. vl̄ diſpoſitiue ꝛ in ꝛtu/ te ſupioꝛis. Tollēs ꝓmo mō oꝑtet eſſe infini te ꝛtutis. nō aūt ſcōo mō. Et qz ſm apl̄m ca ritas dei diffuſa eſt in coꝛdibꝫ nr̄is ꝑ inhabi/ tātē ſpūs eius q̄ hītat ī nobis. ꝙ q̄q̄ ꝑ caritā tē efficit in volūtate nr̄a totū ſit ꝛtutꝫ ſpūſſanc ti aſſiſtentꝫ ipi caritati. et iō nō ē muꝛ ſi aliq̄d in nobis ꝑ caritatē ꝓtigit ī ꝛtute ſpūſſancti. qđ ſm ſe loq̄ndo excedit vim ꝛ ꝛtutē carita/ tis. ſic etiā videm⁹ in naturalibꝫ ꝙ agēs iſtru
Ad. 2. mentale ꝑt in effectū excedere ſuā ꝓpām ſpēz. in virtute agētis ꝓncipal⁹. Ad ſcōm dicen dum ꝙ loquendo ꝛ capacitate naturali ip/ ius volūtatis. tūc mioꝛ eſt falſa. ſz loq̄ndo d̄ capacitate obediētiali tūc mioꝛ ꝑt ꝛcedi cū il lo tm̄ moderamine ſic ſupi⁹ q̄ſtiōe. ij. articl⁹ iij. dictū eſt ꝛ ente in q̄ntū ens reſpectu itel/
Ad. 3. lectus Ad tertiū dicēdū ꝙ q̄ſtū ſpectat ad ꝓpoſitū argumētū nullā hꝫ difficultatez. qz actus fruitōis ē act⁹ maxime modificat⁹. cuz ſit pfectiſſim⁹ ꝛ ꝛlectabiliſſim⁹ ꝓmptiſſime et facillime elicit⁹. ſz q̄ſtū ad actū meritoꝛiuz tūc argumētū hꝫ aliquā apparētiā. ꝛ iō q̄ ad hoc dico ꝙ ſicut hīt⁹ infuſos ī nobis eēnō expi mur. ſz ſincera fide tenem⁹. ſic eodē mō ꝙ ta les habit⁹ ſint neceſſarij magꝫ tenem⁹ fide q̄ſ rōe. ꝙ ꝛ talibꝫ eſt tenēdū qđ dicꝫ ſcōꝝ ꝛ vi/ tari fidei magꝫ ē ꝓſentaneū. ſz ꝛcreta ſcōꝝ ex ꝑſſe ponūt ꝙ habitus infuſi nō ſolū faciūt ad modū act⁹ ſed etiā ad ſbaz act⁹. Un ꝛ ꝓſe/ di. iij. c. q̄ſq̄s. dr̄ ſic. Quiſq̄s dixerit ꝙ [illegible] tiā ꝛi nos tm̄ adiuuari ad nō peccandū in q̄ſtū ꝑ illā nobis apiet̄ intelligētia mādatoꝝ ꝛi. nō aūt ꝙ ꝑ eā nobis ꝑſtet vt qđ faciēdū ꝓ gue rimus etiā facere valeam⁹. anathema ſit. Et eandē ſniam magꝫ exꝑſſe hēm⁹. c. īmediate ſe q̄nti. vbi ſic dicit. Placuit vt q̄cūqꝫ dixerit ꝙ tiā iuſtificatōis dare vt qđ facere ꝑ liberū ar/ bitrū iubemur facili⁹ poſſim⁹ implere ꝙ gra z tanqꝫ et ſi gra nō daret poſſim⁹ etiā ſine illa ī plere mādata diuina. anathema ſit. Ptz ꝙ ꝙ maioꝛ illi⁹ rōis eſt falſa Ad q̄ſtū dicēdū ꝙ Ad. 4.
q̄ſuis finis ſit ꝓmuz a volūtate volitū. tñ ad ꝓſeqndū finē mō ꝛbito indiget volūtas ha bitu regulāte. Et cū addit ꝛ intellectu reſpe/ ctu ꝓncipioꝝ. dico ꝙ bñ ē ſil̄e q̄ſtū ad velle fi nē. nō tñ ad ꝓſeqndū finē. etiā potētia intelle ctiua pficit̄ habitu q̄ dr̄ intellect⁹ ꝓncipioꝝ. vt ptz. vi. ethicoꝝ. Ad q̄ntū dicēdū ꝙ licz Ad. 5.
natural⁹ feramur in deū in q̄ſtū ipe ē alpha ꝛ o. ſcz finis et ꝓncipiū oīm. et hꝫ ſb obſcuritate fātaſmatū quē modū ꝑm vires naturales no ſtras trāſcēdere ñ valem⁹. nō tñ vt ē obiectū ſupnaturalis aniam glificās. Et ꝑt dici ſic ad q̄ſtū dictū eſt

Quātū ad quartuz

Articulus quartus

ꝓncipale dico. ꝙ ꝛ potēta dei abſoluta ſz ñ ſm ordinē a deo nūc inſtitutū. volūtas ꝑt eē in actu fruitōis. intellectu exiſtēte ſuſpēſo quo ad actū cognitōis. qz q̄ñ due potētie ſic ſe ha bent ꝙ dīnt ab inuicē re abſoluta. ꝛ⁹ ꝑ ſuā oī potentiā ꝑt vnā ꝓduare in opatōe ſibi ꝓueni ente. alia ſuſpēſa a ſua opatiōe ꝑmanēte. ſz ſi cut patebit in diſt. iij. volūtas differt ab itel lectu re abſoluta. ꝙ ꝛc. Sz ꝓ maioꝛē iſtiuſ Inſtantia
rōis iſtari ꝑt triplici exēplo. Prio qz materia ꝛ forma dīnt re abſoluta. ꝛ tñ materia nūa ꝑt eſſe ſine forma. Scōo qz figura ñ ꝑt eſſe ſine q̄ntitate. Tercio qz pulcritudo nō ꝑt eſſe ſine

UVA. BHSC. IyR_066

Solutio

Sz ista nō ꝓcedūt istā dictā maiorē. qz sz materia figura z pulcritudo sint absoluta. īn necessario ꝯcernūt respectū. puta materia cō/cernit respectū ad formā'. figura ad q̄titatez. pulcritudo ad colorē. sine q̄b respectib⁹ etiaz nō pñt intelligi. sz volūtas bñ pt itelligi sine intellectu.

Instātia

Dices forte q volūtas ē appeti/tus intellectiu⁹. in h̄ enī differt a sensitiuo. g̃

Solutio

nō poterit intelligi sine intellectu. Dico q volūtas nō ōr appetit⁹ intellectiuus nisi ad/uenticie z renoiatōe q̄dam extrīseca. sed ꝑmo z p se et ab intrīseco ōr appetit⁹ liber siue po/tentia libera. Uñ p hoc q ē potētia libera p se z ꝑncipal'r. differt nō solū a sensu sz etiā ab i/tellectu. et ideo pt intelligi vt potētia ꝑmo et p se siue essential'r libera. circūscripta q̄cunq; alia potētia cognitiua siue sensitiua siue itelle

2 ctiua. P̄. bonū motiuū volūtat; nō req̄rit esse cognitū nisi ut mouet in genere cāe efficiē/tis. sed ꝓtutem cuiuscūq; causesc̄de ī genere causē efficiētis. causa ꝑma. s. dē⁹ p seipam pōt supplere. g̃ imediate p bonitatē suā pter eē co/gnitū ab itellectu efficiēter poterit mouere vo/luntatē. mino⁹ est ab oīb⁹ ꝯcessa. sz maiorꝫ p auerroim. xij. metaph̄. vbi ponit q res ap/petibil' h̄z duplex esse. Unū ī re extra. et sic est finis resideriū. z terminat actū volūtat;. Aliō in intellectu. z sic agit resideriū z mouz volū/

3 tatem. P̄. cognitio intellectiua ī volēdo nō req̄rit nisi ad p̄sētādū obiectū volibile ipi vo/luntati. Sed ꝑm aug. in li. ꝯfeſ. dē⁹ p seipm est intimior et pñtialior volūtati. q̄z volūtas sibiipi. g̃ p seipm imediate poterit mouere vo/

4 lūtatē. P̄. ex dictis aliq̄z ꝑt argui gr̃a col/latōis ad hoiem sic. Sēsibile mouet volūta/tē sine noticia intellectiua. ergo z deus h̄ pote/rit. ꝯña patz p locū a maiori affirmatiue. P̄ro bo añs. qz sic cōiter ōr. nullū iudiciū ꝑt fieri ī sensu de re sensata siue ī sensu recepta. nisi assit intētio volūtatis. sz planū est q nō est neces/se q̄cq̄d sentim⁹ vt illō imediate intelligam⁹. g̃ poterit esse aliqō volitū qō nō est itellectū.

Cōfirmat

Et ꝯfirmat. qz intellectu exīte ī actu recto aliqō intelligibile ꝯgnoscēdo. voluntas vult eū intelligere. qz si volūtas nō vellet eū intel/ligere ipe ad nullū momētū in tali intellectōe posz se ꝯtinuare. sed planū ē q intellect⁹ nō dū se intelligit itelligere. qz tūc essz i actu rfle/xo sil' cū actu recto. g̃ nō videt q repugnet vo/lūtati aliq̄d velle qō intellect⁹ nōduz ꝯgscit.

Gerardus ō senis ꝯ p dicta 1

Sed ꝯ ꝑdicta sunt q̄dā dicētes q simpl'r est ipossibile p quācūq; potentiā volūtatem frui. intellectu nō intelligēte ipm fruibile. qz simpliciter est ipossibile actū visiōis fieri sine actu fruitōis. g̃ sil'r est ipossibile actū fruitōis fieri sine actu visiōis seu intellectōis. ꝯña pz p locū a maiori negatiue. ꝑbatōes q̄s addu/cūt p añte ego posui supi⁹ in ꝓlogo. q. iij. ar/ticlo. i. ꝑma ꝯclōe corelaria. vbi dixi q noti/cia dei intuitiua pt cōicari viatori. P̄ illō 2
qō nō ꝑt fieri p̄sens volūtati ī rōe obiecti mo/uētis nisi mediāte actu intellectus. h̄ non pt mouere volūtatē nisi ꝓus moueat itellectū. sz obiectū fruibile z qōcūq; aliō obiectū vo/lūtatis est hmōi. g̃ ꝛc. maiorē dicūt esse notā. qz nulla potētia ꝑt moueri a suo obiecto nisi fiat sibi p̄sens in rōe obiecti mouētis. mino/rē ꝓbāt. qz dicūt q natura specifica istaz potē/tiaz h̄ req̄rat q nihil moueat volūtatē nisi ꝓ/us moueat intellectū. P̄. si volūtas posset 3
moueri a fruibili obiecto nō mouēte itellectū tūc volūtas nō esset appetit⁹ intellectiu⁹. ꝯñs est falsum. qz tūc volūtas trāsiret de specie in spēm. ꝯña ꝓbat. qz sicut appetit⁹ naturalis est in genere naturali. qz seq̄t formā naturalē. et appetitus sensitiu⁹ in genere sensitiuo qz seq̄t sensum. sic appetit⁹ intellectiu⁹ dicit ī tali ge/nere qz seq̄tur itellectū. Da oppositū. tūc mu/tabit nō solū spēm verūetiā mutabit genus.

Cōtra ge/rar. ō senis

Sed illō nō valet. qz si dē⁹ nō posz obiectū fruibile oīdere volūtati sine cognitōe in/tellectus. tunc vl' tal' cognitio esset de intrīseca rōe obiecti fruibilis. vl' tale obiectū ꝑm se acce/ptū nō esset ens simpl'r absolutū. ꝯñs ē falsū. g̃ et añs. ꝯña ptz. qz quecūq; de⁹ ab intuicē nō ꝑt separe. vl' vnū ē de intrīseca rōe alteri⁹. vel vnū ꝑm sui naturā dicē habitudinē ad alterꝫ. falsitatē ꝯñtis ꝓb. qz cū obiectū fruibile sit ī creatū nulla creatura poterit eē de sua intrīse/ca rōe. tal' aūt ꝯgnitio ē creatura. Itē essentia diuina que ē obiectū fruibile ē ens simpl'r ab/solutū. et nō includit aliquā necessariā habi/tudinē ad quācūq; creaturā Ad ꝑmū ho/rū argumētū dicēdū q añs nō est verꝫ. ad ꝓ/batōem ei⁹ respondi ī ꝓlogo cū tractaui de co/gnitōe intuitiua. Ad scdm dicēdū q miō⁹ nō est ꝓa. qz de⁹ est intime p̄sens oī creature. z p ꝯsequns voluntati. sz de⁹ ē obiectū fruibile. g̃ ꝛc. Etiā de rebꝫ creatis aliqliter videt eē du/bia illa minor ꝓpter vltimā rōem cū sua cō/firmatōne quā gr̃a disputatōis de bono sensi/bili supius adduxi. nec valet ꝓbatio quā ad/ducit. qz si volūtas suā naturā specificā ten/eret in ordine ad intellectū. tūc nō eēt ens ab/solutū sed simpl'r respectiuū. qō tu met negas

Solutio primi

Ad. 2.

Ad tertiū nego cōsequentiā. qz sic accūs

Ad. 3.

UVA. BHSC. IyR_066

p diuinā potētiā sepatū a subiecto licz actu nō inhereat. manet tñ accñs ꝓpter aptitudi nē inherēdi. sic ꝙuis p diuinā potētiā volū/tas actu moueret a nō cognito p intellectu3. posset tñ dici appetit9 intellectiu9 ꝓpter apti/tudinē quā hz ad h9 ut moueat a bono ꝙgni/to p intellectum qñcūqz sibiꝑi fuerit relicta. Etiā ꝙcessa ꝙna possem9 negare falsitatē con/seqntis. et ad ꝓbatiōem dico ꝙ intellectū esse nō ē de specifica rōe volūtat3. qz sine eo volū/tas ꝑt sufficiēter diffiniri. puta sic. Uolūtas ē potētia appetitiua fm suā naturā libera. Ex q̄ ꝑtz ꝙ esse intellectū nō ē intrīsecū sz extrīn/secū volūtati z aduenticiū. sz esse libez ꝓnci/paliter et p se ē ei9 differētia specifica. p quaz distinguit a q̄cunqz alio ente creato. z ab ista dfntia nec de9 eā absolueret nisi suā naturam destrueret Ad argumētū ꝓncipale i oppo/sitū dicēdū ꝙ ad h9 ꝙ aliq̄d ꝓpe sit obiectum fruibile nō sufficit ꝙ sit tale bonū qđ nō pos/sit intelligi malū. sed optet ꝙ ipm nō sit referi bile in mal9 bonū. mō caritas cū sit creatura ipa referibilis est in suū creatorē q̄ est de9 bñ/dictus in secula.

Ad argu/mentū ꝓn cipale

Rui autez est

famore ꝛc. Post q̄z mgr̄ inuestiga/uit materiā libi sniaz diuisiue. in ista pte ꝓcedit circa eā diffinitiue. Et diuidi turi duas ptes. qz in ꝓma pte diffinit seu de/scribit frui et vti. ut ex h9 appareat q̄ sint res fruibiles z vtibiles. Scdo mouet circa tlia q̄sdā incidētes q̄stiōes. ibi. Cū aūt homines. Prima diuidit in tres ptes. Quia ꝓmo assi/gnat vnū modū diffiniēdi ꝓdicta. Scdo as/signat aliū modū q̄ ꝓmo aliqntulū videt9 di/cere. Et tercio illos modos ꝓcordat osten/dēs in eis nullā ee repugnātiam. Scda ibi. Notādū ꝙo ꝛc. Tercia ibi. Hec ḡ q̄ sibi ꝛc.

Circa istū textū quero hanc questionem.

Trū fm ordinē quē nūc credimus sa

v a deo īstitutū obiecto fruibili app/hēso p intellectū. n ce sit ipam volū/tatē frui. Et vidz ꝙ nō q̄z potētia eētialr libera necessitari nō ꝑt. qz qđ necessitat violē/tari videt. sed volūtas ē potētia eētialr libe/ra. ergo ꝛc. Cōtra. ois ẏt9 appetitiua necess/sario videt appetere id i q̄ ꝙsistit sūma ei9 pfe/ctio. maxime cū id actualr fuerit sibi oñsum. sz i fruitōe vltimi finis consistit sūma pfectio volūtat3. ḡ ꝛc. Dicēdū ꝙ duplex ē fruitio. sz incōpleta q̄ fruimur i via. et ꝙpleta q̄ fru

Contra

Rñsio

imur in pria. Et fm h9 ponā q̄ttuor ꝙclones. puta duas q̄ ad ꝓmā fruitōnez. z duas q̄ ad scdam fruitōnem. Pria ꝙclusio ꝙ ꝑ statu vie obiecto fruibili appheso p intellectū sub rone vltimi finis. de necessitate volūtas fruit eo fruitōe vie. nō tñ necessitate coactōis sz ne cessitate naturalr imutatōis Scda ꝙclo ꝙ sz sic sit p se loqndo. p accñs tñ volūtas pōt ab illa necessitate resilire Tercia ꝙclo ꝙ ob iecto fruibili clare viso i pria. p se loqndo ne cesse ē voluntatē frui fruitōe patrie. Quar ta ꝙclusio ꝙ nec p se nec p accñs a tali fruitō ne volūtas in pria ꝑt se auertere.

Prima ꝙclo

Scda ꝙclo

Tercia ꝙclo

Quarta ꝙclo

Primā cōclusionē

ꝓbo sic. Act9 q̄ est alicui potētie simplr natu/ralr vt sic ē sibi simplr necessari9. sed oñsa bti/tudine sine vltiō fine ipi volūtati. volūtas na turalr amat et desiderat ipaz. qđ q̄dē desideri um ē q̄dam fruitio vie. ḡ necessario fruet ea. maioz ꝑtz. minorē ꝓbo. qz ille act9 q̄ ꝙsequit totā spēm est simplr naturalr. desiderū btitudinis seu vltimi finis actu apphēsi cōsequit totā spe/ciē volūtatis. ḡ ꝛc. maioz ē nota. et minoz ꝑtz tam p phos q̄z p sctos. Per phos q̄dē. quia dr i ꝓncipio li. ethicoz. ꝙ oia bonū appetūt. sed nihil est ꝙ tam ꝙplete hēat rōem boni sic vltim9 finis. ḡ ꝛc. Itē ait Boeci9 ꝙ inserta ē nob naturalr veri boniq̄z cupiditas Itē fm Aug. viij. de tri. Natura ꝙpellit omēs ad volendū btitudinē z im mortalitatē. qz oīs interrogati rñdet statī ista se velle. Et. xiij. de trini. c. viij. dic. Beati esse oēs volūt. Et ista. Ista ꝙa est z examīata certa snīa btōs ee oēs hoīes velle. Et seq̄t. Hoc ẏitas clamat z na tura ꝙpellit quā sūme bon9 z im mutabil' crea tor ididit. Jd aūt ē necessariū qđ ē idē apud oēs. tale enī īmobile ē vt dr. v. ethi. P. sic id qđ est malū realiter z appareter. se hz ad p secutōnem. sic id qđ ē bonū realr et appareter se hz ad refutatōez. sz illd nullaten9 ꝑt deside rari. ḡ illd nullaten9 ꝑt refutari. sz obiectū fru ibile ē bonū realiter z appareter. ḡ ꝛc. ꝙ ꝑt nul la ꝑsecutio vl' desideriū esse possit respectu illi us qđ ē malū tā exīter q̄z appareter ptz p bea tū Dio. de di. no. vbi ait. ꝙ nullū agēs aspici ens ad malū agit qđ agit P. finis accept9 in sua totalitate. magz ē appetibil' q̄z accept9 i q̄cunqz sua pte. sed esse z viuere q̄ sunt ptes vl timi finis integliter sumpti appetūt necessa/rio. iuxta illd. ix. ethi. Esse z viuere ē oībz eli gibile et amabile. ḡ tot9 finis. s. ipa btitudo i/

Probatio ꝓme cōclu sionis

1

2

3

UVA. BHSC. IyR_066

cludẽs esse z viuere z oẽ aliud bonũ necessario
4 diligẽt. ℙ.nõ mino⁹ repit ordo ĩ motibus
spũalibꝫ qꝫ in motibꝫ corpalibꝫ.sz oẽs motus
corpales mutabiles z diffoꝛmes reducũt ad
vnũ motũ vniformẽ. vt pz.viij.phisicoꝝ. er/
go oẽs mot⁹ volũtatis respectu eoꝝ q̃ fũt ad
finẽ q̃ sunt mutabiles ,reducẽt in motũ q̃ est
in finẽ tanꝫ in motũ necessariũ z maxie vni/
5 formẽ. ℙ.ij.phisico.dꝛ q̃sicut se hꝫ p̃ncipi
um in speculabilibꝫ.sic se hꝫ finis i agibilibꝫ.
sed intellect⁹ speculãdo necessario tẽdit i p̃nci
pia.nec pt p̃ncipijs nõ assẽtire.vt pz. i.poste
rioꝝ.et.ij.metaph. g̃ volũtas i agẽdo z dili/
6 gẽdo necessario tẽdit in finẽ. ℙ. psentatũ p
intellectũ volũtati sb rõe sũmi bni oĩ carẽs
ꝛfectu ab ipa volũtate nõ pt refutari.sz obie
7 ctũ fruibile ẽ hmõi.g̃ ꝛc. ℙ.illõ pticipatõ
ne cui⁹ volũtas vult oẽ qđ vult illud nõ põt
volũtas nõ velle.vltim⁹ finis seu obiectũ fru
ibile est hmõi.qꝛ oĩe bonũ a nob volitũ citra
obiectũ fruibile ẽ q̃dã pticipatio illi⁹ obiecti.

Scotus 1 Sed ℨ illã cõclꝺoem sunt spẽaliꝫ duo do/
ctoꝛes. Quoꝝ p̃mus arguit sic. Uolũtas pt
se aũtere ab actu suo mediãte ptãte quã ha/
bet sup actũ intellect⁹. g̃ z imediate pt se aũte
re ab actu suo,ꝑña ptz p sctm̃ Aug. q̃ p̃mo li
bro retractatõnũ.c.ix. ait. Nihil ẽ tã in ptãte
2 volũtatis qꝫ ipa volũtas. ℙ.agens necessa
riũ eadẽ necessitate remouet phibens q̃ agit.
sicut ptz ꝛ g̃ui ꝛscẽdẽte.sz volũtas nõ sp p̃m
posse suũ remouet phibẽs fruitõeꝝ vltimi fi/
nis.puta nõ ꝯsideratiõnẽ intellect⁹. cũ tñ pos
set intellectũ manutenere in ꝯsideratõe vlti/
3 mi finis. ℙ.q̃cq̃d necessario req̃scit i aliq̃
sibi p̃nte hꝫ necessario tenet illõ nec dimittit.
nisi violẽter auferat.graue enĩ existẽs ꝛrsũ
nõ ꝛsinit illud vbi nisi violẽter inde auferat.
sed volũtas in statu vie ꝛlectata in vltimo fi
ne sibi oñso p intellectũ .nõ necessario retinꝫ
finem.cũ tñ se posset firmare i eo impando in
4 tellectui suã ꝯsideratõeꝝ.g̃ ꝛc ℙ.agẽs ꝺ ne
cessitate agit p̃m vltimũ potẽtie sue.qꝛ sic act⁹
nõ ẽ i ptãte sua.sic nec mod⁹ agẽdi.sz vltimo
fine appḧẽso nõ sp exprimur nos ipm p̃m to/
tũ nr̃m conatuꝫ ardẽtissimo amoꝛe diligere.
5 ℙ.qñcũq̃ potẽtie sunt sbꝺinate si neces
sitas fuerit in supioꝛi necessitas erit i oĩbus
alijs.sed volũtas ẽ supioꝛ i toto regno aĩe.et
mouet intellectũ ad ꝯsideradũ ꝛ fine.g̃ si ipa
necessitat respectu finis .tũc etiã intellect⁹ ne/
cessitabit ad ꝯsideradũ ꝛ fine. cui⁹ oppositũ
Aureolus 1 exprimur. Scꝺs doctoꝛ arguit ad hoc idẽ
sic. Illud nõ ꝛsiderat volũtas necessario in
q̃ ꝛfectũ boni repit et rõeꝝ alicui⁹ mali.sz ob
iectũ fruibile siue summũ bonũ apḧẽsuꝫ in
vli siue quõcũq̃ citra noticiã intuitiuã ẽ hu/
iusmodi.ergo ꝛc. ꝓbat mino⁹.qꝛ appꝛehẽsũ
in vli apḧẽdit obscure.et p ꝺns nec ẽ satiãs
nec q̃etans. ℙ.sb tali actu nõ ẽ volũtas ne 2
cessario q̃ pt ipẽdiri z casualiꝫ et ꝛlibate.sz stã
te actuali apḧẽsiõe vltimi finis. act⁹ volũta
tis circa ipm q̃ñcq̃ casualiter impedit. als le/
gens p̃mũ vl ꝛcimũ ethicoꝝ .in q̃b tractat
ꝛ vltimo fine sp actualiꝫ appꝛeteret vltimũ fi/
nem.qđ mime exprimur. ℙ ōt etiã ipediri ꝛ/
liberate .qꝛ ꝛsideriũ finis pt cõcipi sb rõe im
peditiui inq̃sitõis veritatis circa vltimũ finẽ.
eo q̃ p̃m phm in li.ethico .affectati nõ bñ vi/
dent veꝝ. ℙ.in nullo imobilitat volũtas
nisi q̃etet in eo.sz in vltimo fine sic apḧẽso i 3
via volũtas nõ q̃etat.g̃ ꝛc. ℙ. null⁹ amoꝛ
ꝯcupie ẽ necessari⁹ i volũtate nisi amoꝛ ami/ 4
cicie: ex quo oꝛitur ille amoꝛ concupiscen/
tie sit necessarius .sed amoꝛ amicicie ex quo
oꝛitur concupiscentia et ꝛsiderium vltimi fi
nis non est necessarius. ergo ꝛc. Maioꝝ pa/
ret.quia dato oppositio tunc effectus esset ne
cessarius et causa contingens. quod est im/
possibile. ꝓbatur minoꝝ. z primo q̃ ꝛsideꝛ
rium vltimi finis si quidam amoꝛ concupi
cupiscẽte.qꝛ nõ appetit vt aliq̃ꝺ viuũ qđ po
sit amoꝛe mutue amicicie ꝯplacere. sz appetit
vt q̃dã pfectio et bonũ ipi⁹ appetẽtis. nũc au/
tẽ ita est q̃ oĩs talꝫ ꝯcupia habz oꝛitũ ex amo
re quẽ q̃s habz ad seipm. q̃ amoꝛ est ꝯtigẽs
z in nr̃a ptãte.alioq̃n nõ possem⁹ nos pl⁹ vel
minus amare.nec caderet ꝼtus nec vicium ĩ ta
li amoꝛe q̃ nosipos amamus .cũ ꝼtus sit ha
bitus electiuꝰ.nec posset hõ seipm ꝯtẽnere p
pter ꝛtũ. Et ppter dictas auctoꝛitates augus.
et ꝺio.supi⁹ introductas dicit p̃m⁹ doctoꝛ.s.
scotus q̃ ꝛspectu vltimi finis ĩ vli apḧẽsi p
intellectũ.q̃uis volũtas naturaliter inclinet
ita q̃ ipm velut sp habitualiter.nõ tñ sp actu
elicito vult ipm sed pt suspendere actũ suum
ita q̃ nõ velit ipm aliq̃ actu positiuo. Sz Contra
illud nõ valet.qꝛ cum vnũqꝺq̃ sic agatur si scotũ
cut aptũ natũ est agi.vt dicit.ij.phisico.igit
sicut aliquid est in potentia et aptitudine.sic
postea pcedit in actũ. et ideo si volitio finis
est in habitu necessaria ipi volũtati eo actua
liter psentato et remoto impedimẽto quod ẽ
nõ actualis cõsideratio.hui⁹ volitio actu e
rit necessaria. Unde ait dion. ꝛ di.no .c. iij.

UVA. BHSC. IyR_066

Ad eum qui est sup omnia extendit amor vniuscuiusq; ꝑm ꝓpriam eiꝰ naturā. sed planū est ꝙ naturalis extensio vl' inclinatio ē necessaria. ergo ꝛc. Ad primā ergo ratōem ꝑmi doctoris dicendū ꝙ cōsequētia nō est bona. quia multa possumꝰ mediate que nō possumus īmediate. In ꝓbatōe vero est fallacia figure dictōis. qꝛ ꝓcedit a re ad modū. quod ē quasi mutare quid in q̄le. puta voluntas est in potestate suiꝑius quantū ad rē et substantiā actus. ergo q̄ntū ad īmediationē actus. h̄ enim nō sequit. qꝛ licet volūtas īmediate habeat libertatē cōtradictōnis respectu eorū que sunt ad finē. stante etiā actuali eorū cōsideratōe. hoc tn̄ nō habet respectu vltimi finis. stante et ꝑmanente eius actuali cōsideratōe. Al's inuenit sic. Ad primā rōnem ꝑmi doctoris dicendū ꝙ cōseq̄ntia nō est bona. quia multa possumus mediate que nō possumus īmediate. Ad ꝓbatōnem dicendum. ꝙ si illa auctoritas Augustini applicat ad ꝓpositū tūc cōmittit fallacia cōsequētis. quia nō seq̄tur. h̄ magis est in potestate illiꝰ. ergo īmediate est ab illo. quia effectus est magis in potestate cause principalis q̄ꝫ instrumētalis. ꝛ tamen est īmediatiꝰ a causa instrumētali et secundaria q̄ꝫ a causa ꝑncipali. Ignis enī genitus īmediatius causat a calore q̄ꝫ a substantia ignis generātis. q̄ꝫuis magis sit in potestate substātialis forme q̄ꝫ caloris. quia causa primaria plus influit q̄ꝫ secūdaria. Ad secundū dicendū ad minorē ꝙ voluntas nō semꝑ habet plenū posse sup remotōne illius ꝓhibentis. quia nō est in potestate nostra a q̄ primo moueatur intellectus. etiā corꝑalis nostra necessitas nos cogit cōsiderare q̄nq; de aliis q̄ꝫ de vltimo fine. etiā illa maior nō videtur esse vera. quia om̄es homīes natura scire desiderant. vt patꝫ. i. metaphisice. et tamē nō omnes remouēt impedimētū ipius scire inquantū possunt. qꝛ multi nō student tantuꝫ quantū possunt ꝛ deberēt. nec abstinēt a delectatōne venereorū. que maximū ꝑstant impedimentū intellectiue cognitōni. vt ptꝫ. vij. ethicorū. Itē q̄ꝫuis intellectus de necessitate assentiat primis ꝑncipijs. nō tamē eadeꝫ necessitate tollit impedimentū illius actual' assensus. quia nō semꝑ cōsiderat terminos et ordinē terminorū. Ad terciū dicendū. ꝙ minor nō est vera pro statu ꝑsentis vite vbi volubiles patimur cogitatōnes. et a fantasmatibus vario modo īmutatur noster intellectus. nec est ī potestate nostra a quo primo moueatur. etiā corporalis necessitatis inedia de multis alijs q̄ꝫ de vltimo fine nos sepe cogitare cōpellit. ꝓpter que velit vel nolit voluntas ꝑ statu ꝑsentis miserie in vltimi finis dilectōne se nō potest cōtinuare actu semper elicito circa hmōi finem. Potest etiā dici ad maiorē istius ratōnis. quia licet sit vera conditōnibus et circūstantijs eodem modo ꝑmanentibus. tamen mutatis huiusmodi conditōibus nō est vera. q̄ꝫuis enim grauis aqua naturaliter quiescat deorsum. tamē impresso sibi calore tendit sursum. Sic q̄ꝫuis finem necessario velimus. stante eius actuali consideratōne. ista tamē mutata cessamus ab eius volitōne. Ad quartū dicendum. ꝙ agens necessariū potest dupliciter considerari. vel simpliciter naturale. vel in his que agunt a proposito aliquo modo. De primo maior est vera. ignis enim calefacit quantū potest. De secūdo non est vera. quia licꝫ omnes homines natura scire desiderent. ꝛ per consequens necessario. non tamē semꝑ eque intense desiderant ipm scire. et licet intellectꝰ necessario principijs assentiat. tamen nō semper eque intense assentit. sed quāto magis terminos principiorū et ordinē huiusmodi terminorū considerat. tanto cū maiori conatu firmius principijs assentit cōpositis ex talibus terminis. et hoc ceteris existentibus paribus. quod ꝓtanto adiūgo quia quandoq; ex aliquo euentu ita nigra posset aliquis habere fantasmata ꝙ terminis cōceptis eodem ordine non tanto conatu ipis principijs assentirꝫ. quanto alio tempore cum sua fantasmata essent clariora. Sic in proposito stante semper actuali et equali vltimi finis consideratōne. eque intense appetit voluntas ipsum finem. dūmodo cetera sunt paria. quod protanto dico. quia homo bonus et deuotus languens et estuans diuina caritate. equali existente consideratōne in ipo et in quodam alio. qui vel non habet caritatē. vel non tantam quantā habet ipse. potest magis intense finem eque consideratū appetere. Et idem homo vno tempe q̄ꝫuis inuitus patiens temptationes. equali actuali existente in suo intellectu finis consideratōe. et in affectu equali vel etiā maiori caritate quantū ad sb̄stantiam habitus. retardatus tamē huiusmodi tēptatōibus minus intense fert in vltimū finē q̄ꝫ alio tpe q̄ hmōi tēptatōibus nō laborat.

Sol'o rōnū scoti Ad. 1.

Ad. 2.

ad. 3.

Alia sol'o

Ad. 4.

UVA. BHSC. IyR_066

Frācisci de maronis

Et istis bñ intellectis soluunt mlta argumēta aliq̃ doctoꝝ q̃ hic ñ adduxi rōe brevitat̃

Ad .5.

Ad q̃ntū dicendū q̃ maior nō ē ꝟa. Motus enī celi necessari⁹ ē fm phos. et tñ motus inferiores q̃ sibi sbordināt̃ sunt ꝓtingētes. qz agēs necessariū mediāte cā scḋa ꝓtingente pt effectū ꝓtingentē ꝓducere. Uñ naturaliz loq̃ndo magis ecōuerso dz sumi maior illa. qz cā inferior aliq̃ mō hz rōem effect⁹ respectu cuiusꝯ superioris. et qz sicut isti doctores met dicūt. effect⁹ nō pt ee necessari⁹ cā exīte ꝓtingente. iō ꝓformiter ad dicta eoꝝ loq̃ndo ipi dicere debent q̃ potentiꝯ vl causis sbordinatis si inferior fuerit necessaria tūc de ncitate optz superiorē esse necessariā. cū tñ ecōuerso dicāt i illa maiore.

Ad rōnes aureoli.

Ad .1.

Ad ꝓmā rōem scḋi doctoris dicēdū. q̃ minor ē falsa. qz fruibile siue btificū obiectuz q̃uis obscure appḥēdat̃. tñ appḥēdit sb rōe sūmi boni aggregātis i se omnez ratōez boni. Sic enī ille mūdan⁹ phs. v. metaph. c. de effecto appḥēdit ipm dicēs. Est enī qḋā ens p/fectū vl pfectōe. habēs in se pfectōez oīm generū. Et. ij. metaph. ait auerrois. Est enī qḋ/dam ens p se ens et p se vez. entitate et ꝟita/te cui⁹ omnia alia sūt entia et ꝟa. Et eodē mō qz bonū et ens cōuertūt̃ hz dicere q̃ sit p se bonū et q̃ bonitate ei⁹ oīa alia sunt bona. Et ad ꝓbatōem dico q̃ ex illa nō q̃tatōe nō arguit aliq̃ impfectio in illo bono appḥēso qz appḥēdens illud bonū sb rōe vltimi finis. pcipit̃ illā inq̃etudinē quā adhuc patit̃ non puenire ex defectu illi⁹ boni appḥēsi. sz magis ex indispositōe et impotētia appḥēdētis. Uñ phs appḥēdens obiectū fruibile sine oī defectu ait. i. ethi. Si g̃ ē aliqḋ bonū donū hoīb⁹ rōnabile ē felicitatē rei datū esse. Et seq̃t ibidē. Optim videt et diuinū. q̃d t btm

Ad .2.

Ad scḋm dicendū q̃ mior nō ē ꝟa. ad ꝓbatōez dico q̃ legens libz ethicoꝝ pmū vl inq̃rēs ꝟitatē circa finis speculatōem. nō sp appḥēdit vltimū finē. ita q̃ actu iudicet de ipo sicut de obiecto felicitatiuo et btifico. p q̃cūq̃z ei tpe sic iudicat de ipo. necessario appetit ipm. et ptūc nō pt ipm non amare. Uñ si esset aliq̃s ita pūsi cordis q̃ diceret se obiectū btificū nō appetere. cū tñ actu iudicaret de ipo mō q̃ dixi. de illo vtiq̃z dicere deberem⁹ sicut ait phs de negātibꝫ pmū pncipiū. iij. metaph. q̃ negātes ore corde tñ ꝓcedunt. Sic et iste negās ore btitudinē actu appḥēsam ordinato rōis iudicio se appetere. appeteret tñ corde. Ul dicēdū q̃ q̃uis p hō ꝓbet q̃ tal actus absolute nō sit necessari⁹. tñ nō ꝓbat q̃n stāte hac ꝓditiōe puta actuali finis cōsideratōe ipe sit necessari⁹. Ad scḋam ꝓbationē dicēdū q̃ q̃uis affectati affectōe mala nō bñ iudicēt. tñ affectati affectōe bona q̃lis est affectio vltimi finis illi optīe iudicāt.

Ad .3.

Ad tertiū dicendū q̃ maior ē falsa. qz p imobilitatē volūtatis vl intelligi q̃ volūtas nō pt id ñ velle respectu cui⁹ dz imobilitari. vl q̃ nō posit aliud velle sz solū illud. vl licz aliḋ velit. illud tñ respectu cui⁹ dz imobilitari nō pt referre in illud tanq̃z in mai⁹ bonū. qz illḋ reputat summū bonū. Si ꝓmo mō tūc maior est falsa. qz hoīs esse sic imobilitat ei⁹ volūtatem q̃ fm aug. etiā ipi dānati p se et directe ñ pnt appetere nō esse. et tñ ex illo imutabili desiderio nō sunt feliciter q̃tati. Si scḋo mō tunc nec btūs necipe deus imutabiliter vellz suū obiectū btificū. cui⁹ oppositū oñdet in tercio articulo. Si enī btūs nihil aliud posset appetere pter obiectū btificū. tūc nullū possz habere pmiū accidētale. Qz aūt deus aliquid aliud a se velit et diligat. patz etiā phice loq̃ndo. Dicit enī. x. ethico. q̃ fm intellectū opanti et hunc curās dispositus optime et amātissimus deo esse videt. Et sequit paz post. Amātissimus ergo deo erit. ergo sapiēs maxime felix. Si tercio mō tūc adhuc maior est falsa. qz licz imutabiliter desiderem⁹ id qḋ iudicam⁹ esse summū bonū et nō referibile i aliud maius bonū. tñ q̃diu sum⁹ in via pfecte nō q̃scim⁹ qz ipm pfecte nō possidem⁹. desiderīū enim rei nōdū habite dato q̃ impossibile sit nō esse. tamē nō dat q̃tū ee. qz desiderīū rei nō habite est q̃dam mot⁹ animi cui⁹ termin⁹ est quies in ipa re desiderata iā habita et possessa

Ad .4.

Ad quartū dicēdū q̃ mior nō est ꝟa. ad ꝓbatōez dico q̃ amoz q̃ diligit se hō nō est cōtingēs sed necessari⁹ ꝓsupposita actuali ꝓsideratōe et recto iudicio de seipo. tñ hoc nō obstāte pōt se hō plꝰ vl minꝰ diligere. fm q̃ emeliꝰ vl minus dispositꝰ. et fm q̃ magis intēse vl minus intense iudicat de seipo. et nec virtus nec vicium ē in isto amore absolute loq̃ndo. quia vt sic amor iste ē purissime naturalis. Ex puris aūt naturalibꝫ nec laudamur nec vituperamur. ut patet in ethicis. In mō tñ istius amoris pōt esse vicium vel virtus. quia q̃uis amor iste sit necessarius. multi tñ modi possunt esse circa istū amorē qui sunt cōtingētes et in potestate nostra

Instantia

Sed fortedices mihi q̃ multi se ipos occidunt quomodo illi se diligunt. Itē multi sancti mortem desiderauerūt. quorum vnus sanctus scilicz Paulus dixit. Cupio dissolui et esse cum christo.

Solutio

Respondeo

UVA. BHSC. IyR_066

dupliciter. Prio qz cuz dico q̄ hō necessario diligit seipm loquor de hoīe vt hō est. sz nunc est ita q̄ aliq̄ sunt peiores hoīb⁹. sicut sūt illi q̄ laborāt in vicio bestialitatis. de q̄b⁹ pḣs determinat. vq. ethi. Alīj aūt sunt meliores hominib⁹. de q̄b⁹ circa p̄ncipiuz eiusdē septimi hectorē ponēs in exēplū ait. q̄ p̄amus dixit de hectore q̄ nō erat fili⁹ mortal⁹ hois sed dei. q̄m valde erat bon⁹ Et sed̄ ibidē. Quare q̄m admodū aiūt ex hoīb⁹ erūt diuini ppter ꝑfectionis excellentiā. Et de eisdē ait p̄mo ethi. Ui/roz optimos et dignissimos būficam⁹. Et p̄ hoc ptz ad instātias. qz occisor sui ē peior homine. imo peior est bestia. z iō non mirū si nō diligit se vt hō. Cupiēs aūt dissolui et esse cū christo est melior hoīe. qz nō solū heroycā hz virtutē. que ꝑm pḣm hoiem facit diuinū eti am ꝑfecte possidz theologicā charitatē q̄ trās formar amantē in amatuz Scdo possū et aliter soluere q̄ occisor suiꝑi⁹ nō hz rectū iudiciū de seipo. qz malicia supabundās p̄tit iudiciū rōis. z iō p̄t se odire Sed cōsiderans mori ppter deū maxime se diligit. qz sibiꝑi⁹ p̄fectū bonū appetit. Nā firmiter credit q̄ nō ab esse vl' vita recedat. sed post mortē ꝑfectū esse z btām vitā possideat. Propter q̄d būs Aug. sup iam dicto ꝑba p̄dicta sb̄dit. Mihi viuere christ⁹ est. mori lucr̄. Et eandē sniam exprimens būs Bre. x. li. mora. ait. Si enī mēs fortis intentōe in deū dirigit. q̄cq̄d in h̄ mūdo amar sit dulce estimat. oē q̄d affligit redemptum. trāsire p̄ mortē appetit vt obtinere vitam plenā possit. fundit⁹ in infimis extīgui desiderat q̄ virtus sūma discēdat Ex his īferre possum vnū correlariū ꝯ q̄sdā doctores q̄ cōcedunt iā dictā conclusionē q̄ntū ad finez in vniuersali ap̄hēsum. negāt tn eā si ap̄hēdit vl' ostendit in ꝑticulari ꝑ statu vie. puta si accipiat deus i via vt trinus et vn⁹. tūc dicūt q̄ viator ꝑt eo nō frui. Sed si accipiat i vniuersali sub rōe obiecti bti ficī tūc viator nō ꝑt eo nō frui. Istud nō valet. qz ꝑm h̄ fieret vnus syllogism⁹ in debito mō et figura. cū ambe p̄misse essent vere. z cōclusio falsa. q̄d est impossibile. vt ptz ꝑmo prioz. Arguā enim sic. Quādocūq̄z illud q̄d est summū bonū cōcipit actual' et oīdit volūtati. tūc volūtas necessario desiderat ipm et nō ꝑt ipm non velle Sed q̄n deus cōcipit et oīdit volūtati vt trinus z vn⁹. tūc i rei ꝓitate summū bonū oīditur ipi volūtati. q̄ tc. maior est ꝓa etiā ꝑm doctores istos. qz ipi vtūt ea ad ꝓbādū ꝑmā conclusionē. Etiā mior ē ꝓa. ñ solū apd theologos. sz etiā apud pḣos. Pḣs enī sepe ponit deū ee oim bonorū optimū tā i ethicis q̄ i metaphisica. Iterō trini z vni⁹ nō est additio distrahēs z iō nō minuit rōem bonitatis i deo. ergo si deus i vl' cōcept⁹ hz rōez summi boni. etiam conceptus vt trin⁹ et vn⁹ cōcipiet vt summe bon⁹ dūmodo accipiat vt ver⁹ deus.

Lōtra thomā ꝑmā se cūde. q. x. z Gotfri. q. q̄libz. q. i

Quātū ad secundū

Secūduz p̄ncipale

p̄ncipale dico breuiter q̄ volūtas ꝑ accidēs ꝑt obiectū fruibile sibi oīsum i via non velle Qz illd ꝑ accīs ꝑt obiectū fruibile nō velle quod ꝑter intentōem auertit intellectū a cōsideratōne tal' obiecti. volūtas ē hmōi. q̄ tc. maior ptz. qz ꝑm q̄ aliq̄d aūtit a cognitōe alicui⁹. ꝑm hoc etiā aūtit a volitōe ei⁹. cū bonuz cognitū sit obiectū volūtatis. Illd etiā qd i agētib⁹ a ꝓposito fit ꝑter intētōez ꝑ accīs fieri vidr. mior ē ꝓbanda. qz volūtas dū actu vult vltimū finē ex sua libtate ꝑt intellectui impare cōsideratōez alic⁹ alteri⁹ rei. nō adūtēs q̄ intellectus sil' plura vt pl'a intelligere nō ꝑt. Intellect⁹ vero talē rē ꝯsēdo iuxta imperiū volūtat⁹ imediate desinit a cognitōe finis. q̄ facto volūtas auertit ab ei⁹ volitōe. cū ꝑ se nō ferat nisi i cognitū. z ꝺ ꝑmo ad vltimū seipaz aūtit saltē ꝑ accīs assūmi boni actuali volitōne.

Quantū ad terciuz

Tercium p̄ncipale

p̄ncipale dico q̄ obiecto fruibili clare viso in ꝑria volūtas necessario fruet. et nō ꝑt eo non frui q̄tū ꝺ se ē. Qd addo ꝑ tāto qz ñ inq̄ro h̄ q̄d fieri possit ꝑ dei potētiā absolutā. h̄ enī supi⁹ inq̄siui. Dec cl'o ꝑt ꝓbari sic. Qñ aliq̄ potētia ꝑm se totā excedēter mouet ab aliq̄ obiecto. si tal' motio fuerit ꝓueniēs et ꝑm inclinatōez potētie. tūc potētia de ncitate tēdet i obiectū. Da oppositū tūc potētia nō eēt sufficiēter mota z ꝑm aliq̄d sui essz nō mota rōe cui⁹ posset se ab isto aūtere z ad aliꝺ ꝓūtere. vl' actū suum circa ipm suspēdere. Sz obiectū bti ficū siue fruibile clare visū excedēter z sufficētissime mouet volūtatē q̄tū ad se totā z quālibet rōez sui tali motōe q̄ ē ꝓueniētissima volūtati. q̄ volūtas actu sui ꝑfectissimi amoris siue actu fruitōis a tali obiecto nō ꝑt resilire sz necessario tēderi ipm P. obiecto fruibili actu ap̄hēso ꝯgnitōe vie volūtas ncario fruit fruitōe vie. q̄ tpo ap̄hēso cognitōe ꝑrie ñ ꝑt nō frui. consequentia patet per locum a minori

UVA. BHSC. IyR_066

affirmatiue. añs ꝓbatū ẽ in articulo primo.

3 P ab illo volūtas nō ꝑt resilire i q̃ repit rō
nẽ ois bni. ⁊ ꝑnit⁹ nulli⁹ mali. obiectū frui/
4 bile clare visū ẽ hmōi cū sit ꝛ⁹. g̃ ⁊c. P po
tẽtia volitiua nō ꝑt se aũtere ab obiecto clare
viso replẽte totã ei⁹ capacitatẽ et oẽ suū ꝛside
rū. obiectū fruibile ẽ hmōi. g̃ ⁊c. P q̃cun
5 q̃ virt⁹ finita ꝑ sui motōz tal⁹ imutat aliq̃m
potẽtiã q̃ difficile est potẽtie resistere tali ꝓtu
ti. si hmōi ꝓtus sumat infinita ipossibile erit
ipam potẽtiã motōez tal⁹ virtut⁹ abijcere l⁹ re
futare. sz volūtas a ꝓtute bnitat⁹ finite imo
apparẽtis ⁊ modicū exñt⁹ mota i via patitur
difficultatẽ ad resistẽdū. g̃ i patria mota a bo
no infinito clare viso ipossibile ẽ qđ resistat.

6 P tristicia dãnatoꝝ sic mouet volūtatem
eoꝝ q̃ ipi nō ꝑñt nō tristari. ergo gaudiū ⁊ le
ticia btōrū causata ab obiecto fruibili sic ꝛle
ctabit volūtatem eoꝝ q̃ nō ꝑñt ad ꝑñtiã ta/
lis obiecti nō letari. et ipo ꝓ ꝓseq̃ns necessario
7 fruent. ꝓña patz ꝑ locū a mioꝛi P. in statu
vie q̃nq̃z anim⁹ amãtis sic rapit q̃ nō ꝑt non
Scotus amare. g̃ multo magꝛ i patria. Sz ꝺ istã
1 ꝓclusiõem arguit q̃dã doctoꝛ sic. P⁹ ꝑt sta
re sine posterioꝛi. sz visio ẽ natural⁹ poꝛ fruiti
2 one siue dilectõe. g̃ ⁊c. P necessitas agẽdi
nō ꝑt alicui ineſſe nisi ꝑ aliq̃d intrinsecū ⁊ ineꝛ
istẽs ꝓncipio ipi⁹ actus. sz obiectū clare visū
nō est aliq̃d intrinsecū volūtati. g̃ nō fruet ne/
3 cessario volūtas ꝓpter ipm P. vna potẽtia
tm̃ habz vnū modū agẽdi. sz mod⁹ agẽdi vo
lūtatis ẽ agere libere ⁊ ꝓtigẽter. g̃ nō aget ne/
cessario. al⁹ oppositi modi agẽdi ẽssent eidẽ
4 potẽtie. P. appꝛoximatio agẽt⁹ ad passum
nō causat necessitatẽ. q̃uis causare possit acti
onis intẽsiõez. sicut ꝑtz ⁊c ign̄e respectu cale/
factibil⁹ magis et min⁹ appꝛoximato. sz obie
ctū sumptū vt clare visū ⁊ vt obscure visū nō
est nisi maiꝛ ⁊ miꝛ appꝛoximatio ad potẽ/
tiã. et visū in vl⁹ et obscure nō necessitat volū
tatẽ. g̃ nec clare visum ipaz necessitabit P
5 aut ad istū actū volitiõis q̃ dic⁹ ẽ necessa/
riū mouebit obiectū fruibile. aut volūtas. aut
vtrūq̃z. Si ꝓmo mō. tūc nll⁹ erit ibi necitas
qꝛ ⁊c⁹ ad nullū actū creatū necessitat. Si vo
lūtas. nō erit ibi necessitas cū sit potẽtia libe
6 ra. Si tertio mō seq̃t idẽ qđ ꝓmo P cari/
tas pauli p⁹ raptū fuit ꝓncipiū eliciẽdi actuz
dilectõis ꝓtigẽter et libere. g̃ et in raptu. ꝓña
patet cū fuerit eadẽ caritas. Jdẽ enī manens
7 idẽ sp̃ facit idẽ. q̃. ⁊c generatõe. P. habitus
nō mutat potẽtiã nec modū agẽdi ei⁹. sz vo/
lūtas vt volūtas agit libere ⁊ ꝓtigenter. g̃ q̃n
tũcũq̃z eleuet ꝑ caritatẽ in ꝑña. sp̃ tñ libere a/
get et ꝓtingẽter. Sz ista omia ꝓcedũt q̃ Cõtra sco
si ex q̃dã eq̃uocatõe necessitat⁹ et libtat⁹. Qꝛ tum.
q̃dam est necessitas violẽtie ⁊ coactõis. ⁊ ista
sonat i ꝛefectū. nec stat cū libtate. qꝛ vt ꝺꝛ. v.
metaph̄. oẽ violẽtū ꝓtristãs. Alia ẽ nẽcitas i/
mutabilitat⁹. q̃ ẽ q̃si q̃dã inuiolabil⁹ adhesio
ꝓueniẽt⁹ cū cõuenẽti. Est etiaz duplex liber/
tas. s. libtas cõtradictõis q̃ possum⁹ h̄ ⁊ op/
positū. ⁊ ista libertas ineſt voluntati q̃tũ ad
actũ electiõis respectu eoꝝ q̃ sunt ad finem.
Alia ẽ libertas eximie ꝓplacẽtie. fm quã inna
scit in nobis q̃dam placidissima tendẽtia in
obiectũ absq̃z omni ꝛefectu mõstratũ ⁊ app̄/
h̄ensum sb rõe pfecti et vtis bni. et ista liber/
tas nō ꝓuenit volūtati ꝑnes actũ electõis. sz
ꝑnes actũ qui ꝺꝛ voluntas. qꝛ hec libertas ꝑ
ꝓpriẽ est respectu vltimi finis respectu cui⁹ nō
cadit electio. iuxta illud. vi. ethicoꝝ. Volun/
tas est ipi⁹ finis. electio ꝛo eoꝝ q̃ sunt ad fi
nem. Est tñ hic sciendũ q̃ nō pono has du/
as libertates volūtatis q̃si duas res intrinse
ce differẽtes. sed vnã rem simplicẽ que vl⁹ est
ipa natura volūtatis. vl⁹ ẽ quedã nobilissima
ꝓprietas ipi volūtati a ꝛo cõmunicata. capi
ens ꝓdictã distinctõnem solũ extrinsece ꝑnes
aliã et aliam ꝓditionẽ obiectoꝝ. Licet g̃ lib/
tas ꝑmo modo sumpta stare nō possit cum
aliquo mõ necessitat⁹. et scõdo mõ sumpta sta
re nō possit cũ ꝑmo mõ necessitatis. tamẽ lib
tatis scõdus modus ⁊ necessitatis scõs mod⁹
optime se cõpatiunt⁹. nec aliqua in eis appa/
ret repugnãtia. His ꝑmissis patet facilius Solutio
solutio ꝓdictoꝝ. Unde ad ꝑmũ dicendũ rationuz
q̃ maiꝛ sumpta vniuersal⁹ est falsa. Sub/ scoti
stantia enī creata est naturaliter poꝛ respectu Ad. 1.
quẽ fundat ad creatorẽ. et tñ nulla potentia
posset fieri sine tali respectu sicut istemet doc/
toꝛ ponit in suo scripto sup quartũ sniaruz.

Jtẽ numer⁹ est naturaliter poꝛ q̃ par l⁹ im
par. cũ subiectũ sit naturaliter ꝑi⁹ passione.
⁊ tñ nulla potẽtia ꝑt fieri numer⁹ qui nec sit
par nec impar. ⁊ eodem mõ ꝛc linea respectu
rectitudinis vl⁹ curuitatis. ⁊ ꝛc triangulo re/
spectu triũ angulorũ valentiũ duos rectos. ⁊
alias multas illa maiꝛ patit instantias. Cõ
cessa tñ tota ratõe nihil plus cõcludit nisi ꝛc
potentia ꝛei absoluta. ꝛc q̃ ad ꝑsens nihil q̃z
tur. Ad secundũ dicendũ ad minoꝛẽ q̃ ta Ad. 2.
lis necessitat⁹ visio obiecti nō est cã ꝑ se. sz fm
ꝺꝛdinẽ quẽ videm⁹ est cã sine qua nõ. Unde
talis necessitas ẽst volūtati ꝑ aliq̃d intrinsecū
q̃ ineſt sibi ꝑ ꝓpriã naturã a ꝛo sibi ꝺatam

UVA. BHSC. IyR_066

Dí. I

Ad 3 lz nō ꝓueniat sibi rſpcū cuiuſcūqz obiecti ſz reſpectu ſūmi boni. Ad terciū nego maiorē. qz volūtas diuīa ē vna potētia. ⁊ tñ eſt ꝓncipiū ꝓducendi creaturā q̄ cōtingēter ꝓducitur. qz poſſet nō ꝓduci. ⁊ eſt ꝓncipiū ꝓducēdi ſpm̄ſctm̄. q̄ neceſſario ꝓducit. qz ñ ꝓt nō ꝓduci. etiā in minori ſupponit q̄dā falſū ſcz q̄ oīe q̄ libere agit cōtingenter agat. q̄ tñ nō eſt verū niſi de libertate ꝓmo mō dicta. pr̄ enī et filius liberrime ꝓducūt ſpm̄ſanctū. qz p modū amoris. et tñ neceſſario ipm̄ ꝓducūt nō neceſſitate coactōis. ſed neceſſitate immutabilitatis. nō enī ſpūſſctūs ꝓtīgēter ꝓcedit. cū nō poſſit nō ꝓcedere. ⁊ tñ libere ꝓcedit. cū ſpūſſctūs ſit amor ꝓductus in diuīs.

Ad 4 Ad q̄rtū dicendū q̄ falſum aſſumit̄ in minori. qz ſummū bonū etiā in via apphēſum ī vniuerſali neceſſitat volūtatē neceſſitate immutabilitatis. vt pbatū ē in ꝓmo articlo iſti⁹ q̄ſtiōis. et ibidē rōes iſti⁹ doctoris pbātes oppoſitū ſolute ſunt

Ad 5 Ad q̄ntū dicēdū q̄ iſta neceſſitas ē ab vtroq̄. Eſt enī ꝓpter obiectū qz ita ſufficiēter mouet potētiā q̄ ipa immutabiliter actū fruitōis ſiue ꝓfecti amoris elicit circa ipm̄. Et ſil̄z eſt a volūtate que ex ſua natura h̄ habet q̄ a ſūmo bono mota ⁊ delectata ſi bi ꝓplacēdo cōſentiēs immutabiliter ꝓgeſcat.

Ad 6 Ad ſextū dicendū q̄ ſiue caritas pauli ſumat in raptu ſiue poſt raptū. ſp ipm̄ dēū ſub rōe vltimi finis apphēſum neceſſario dilexit

Ad 7 Ad ſeptimū dicēdū q̄ maior nō eſt ỹa. qz elicere actū delectabil̄z nō min⁹ eſt mod⁹ potētie circa actū q̄z elicere ꝓtīgēter. Elicere aūt delectabiliter ꝓuenit potētie p habitū: vt ptz .ij. ethicoz. Ad minorē dico q̄ in ea q̄ ſunt citra vltimū finē volūtas tēdit libere ⁊ ꝓtingēter. ſed in ipm̄ vltimū finē tēdit libere ⁊ neceſſario neceſſitate immutabilitatis.

Quartū ꝓncipale

Quātū ad quartuz

ꝓncipale dicendū q̄ nec p ſe nec p accidēs volūtas a dilectōe ſiue fruitōe ipi⁹ vltimi finis pt̄ in patria reſilire. nō quidē p ſe. vt patet ex dictis in tercio articlo ꝓncipali. nec p accīs. qz nō ſbest aliq̄ cā quare ītellectū auertat ab vltimi finis actuali ꝓſideratiōe. Si enī voluntas in patria alicui⁹ alteri⁹ rei impabit cōſideratōez. illa tñ nō excludet obiecti beatifici clarā viſionē. qz ſm aug. tā cognitio rerū in ỹbo que dr matutina. q̄z cognitio in ꝓpo genere q̄ dr veſptina ſil̄ſtare poterit cū viſiōe ỹbi in verbo que eſt apta viſio obiecti fruibil̄. q̄ dr meridiana Hāc aūt ꝓcluſiōz vlteri⁹ nō pbabo rōe brevitat̄ Ad argumtū ꝓncipale patz p iam dicta. qz arguit de actu coactōis ⁊ nō de neceſſitate immutabilitatis.

Ad argumētū ꝓncipale

Wm autē ho

c mines ⁊c. In iſta pte circa p̄dicta mgr̄ mouet q̄ſtionel̄ q̄ſdaz. et diuidit in tres ptes ſm q̄ tres mouet q̄ſtiones. Prima eſt. vtrū hō hoīb⁹ debeat frui vl̄ vti. Scda vtr̄ deus hoīb⁹ fruat vl̄ vtat. Tercia vtr̄ ỹtutib⁹ vti vl̄ frui debeam⁹. Scda ibi. Sed cū de⁹ diligat nos. Tercia ibi. Hic ꝓſiderādū eſt. Et q̄libz iſtarū diuidit in duas ptes. ſm q̄ primo mgr̄ ꝓmittit q̄ſtionē. ſecūdo adūgit q̄ſtiōi reſponſionē. ptes patēt.

Circa materiā iſtius lectiōis quero hanc queſtionē.

Trū btūs in obiectū fruibile ſiue brī

v ficū tendat ſub vna rōne mōmō rōe. Et videt q̄ nō. qz obiectū claudēs ī ſe diuerſas rōes formales irreducibiles ad ſe ĩuicem ex ſui natura hoc habet q̄ in ipm̄ tendat diuerſis rōibus. obiectū fruibile eſt hmōi. ergo ⁊c. maior patz. ꝓb minorē. qz rō diuinitatis ⁊ relatōis que includunt̄ in deo q̄ eſt obiectū fruibile irreducibiles ſunt ad ſe inuicē. eū diuinitas ſit ad ſe ⁊ nō ad aliud. relatio vero ad aliud ⁊ nō ad ſe. Cōtra. tendēs ī obiectum ſimpliciſſimū tēdit in ipm̄ tm̄modo ſub vna ratōe. obiectū fruibile eſt ſimpliciſſimū. ergo ⁊c. Maior pz. qz vbi eſt rōnū diuſitas nō eſt ſūma ſimplicitas. Simplici⁹ ei eſt q̄ eſt ſimplex re ⁊ rōe. q̄z quod ē ſimplex tm̄ re. minor etiā ēnota ⁊ theologice ⁊ phiſice. Qz enī deus ſit ſummē ſimplex exp̄ſſe ꝓbat. xij. metaphiſice. In iſta q̄ſtiōe ſunt q̄ttuor videnda. Primo vtr̄ obiectū fruibile ſb vna rōe moueat tā intellectū q̄z volūtatez ipi⁹ btī. Scdo dato q̄ nō. videndū ē vtruz ipam volūtatē btām moueat ſb diuſa rōe in tm̄ q̄ act⁹ fruitōis poſſit termiari ad eēntiaz diuinā abſq̄z h̄ q̄ termiet ad ꝑſonā Tercō vtr̄ poſſit termiari ad ꝑſonā ſine termiatōne ad eſſentiā Et q̄rto vtr̄ poſſit termiari ad vnā ꝑſonā abſq̄z h̄ q̄ termiet ad aliā.

Cōtra

Cōtra

Primuz ꝓncipale

Quātū ergo ad pri

mū dicēdū eſt q̄ q̄uis eadē res indiſticta ſit obiectū intellectus et volūtatis. hoc tamē eſſe nō poterit ſub eadem ratōne. quia volibile vt volibile eſt alterius ratōis q̄z intelligibile

UVA. BHSC. IyR_066

vt intelligibile.sz obiectū volūtatis est voli
bile.itellect⁹ itelligibile.ergo ꝛc̄ maior ptz qz
illa differūt quoꝝ vnū manet altero nō ma/
nēte.sed manēte rōe intelligibil' vt actu mo/
net intellectū.nō manet rō volibilis.ergo ꝛc̄.
Maior ptz p se.mioꝛē ꝓbo.qz idē hō heri in
telligens vinū ꝛ volēs vinū .hodie intelligit
vinū ꝛ nō vult vinū .eo q̄ aliq̄ ꝑdictio boni/
tatis ex pte vini sit mutata.q̄ rō intelligibil'
manet actu mouēs.et rō volibil' non manet
2 actu mouēs. P̄ ꝛeus hodie intelligit hūc
hoiem puta sortē.quē etiā heri intellexit.ꝛ tñ
nō amat eū hodie q̄uis eū heri amauerit.er
go ratio amabil' siue volibilis nō est rō intel
ligibilis.Añs patet.qz cessante hodie ī sor/
te bono morali qđ heri sibi infuit. ꝛeꝰ ñ amat
hodie eū quē heri amauit.ꝓsequētiā ꝓbo.qz
cū in ꝛeo ab intra nulla cadat mutatio.ergo
oꝑtet q̄ illa volitōis cessatio ꝛ intellectōnis
ꝓtinuatio solūmō ꝓūgat ex diūsitate rōnū
obiectaliuz.q̄z vna.ſ.rōne volibil' cessante
cessat quo ad hꝰ ꝛei volitio.altera ꝯo.ſ.rōe co/
gnoscibil' pmanēte dicit q̄ ad hꝰ ꝛei cognitio
3 pmanere. P̄ si idem ſb eadē rōe essz obie/
ctū intellect⁹ ꝛ volūtatis .tūc act⁹ intelligēdi
ꝛ actus volēdi eēnt eiusdē rōis. et ſpēcie ñ dif
ferēt.ꝓñs est falsuz.ergo ꝛ añs.ꝓsequētiā ꝓbo
qz vt ptz.ī.ꝛe aīa.actus distīguit̄ p obiecta.
cū ergo idē q̄tū ad rē obꝯciat̄ intellectui ꝛ vo
lūtati.si etiā idē q̄ntū ad rōez eis obꝯceretur.
nō apparet vñ cōfingere possem⁹ differentiā
4 actuū ex distīctōe obiectoꝝ. P̄ ꝛeꝰ itelli/
git malū culpe ꝛ ñ vult malū culpe.ergo idē
ſub eadē rōe non obꝯcit̄ intellectui ꝛ volūtati.
ꝓsequētia ptz qz rōes seoꝝsuz abinuicē repibi
les nō sunt eadē rō. Sed ꝝ p̄dictā ꝓclusi
Gotfridꝰ onē est q̄dā doctoꝝ q̄ ponit q̄ qnc̄uq̄z aliquid
obꝯcit intellectui ꝛ volūtati.obꝯcit eis ſb ea
1 dē rōe.qz si ſb alia ꝛ alia rōe. aut vna ꝓtine/
ret ſub alia.aut amb̄e ſub tercia.aut essent eq̄
les.aut ſimpl'r ꝛespate.Nō p̄mo mō.qz po/
tentie sunt eque abstracte.ꝛ iō nec rō obiecti
volūtatis p̄t ꝓtineri ſub rōne obiecti intelle/
ctus.nec ecōuerso.qz in oñe illō in qō p̄t v/
na p̄t et altera Nec secō mō qz tūc nō moue
rent vt due distincte rōes ſz magis vt vna.
qz mouerēt ſm ꝓuenientiā illā quā haberēt ī
illa tercia.Nec tercio mō.qz totū qō intelle/
ctus intelligit:intelligit ſb rōe sui obiecti. et
oñe qō vult volūtas vult ſub rōe sui obiecti
Si etiā rōes iste essent totaliter ꝛespate.tūc
volūtas ꝛe necessitate ferret in nō cognitū.et
intellect⁹ in nō volitū.qđ est incōueniēs. P̄
cū volūtas ꝛ intellect⁹ ferant̄ in idē obiectū. ꝛ
si ſub diuersa rōe mouent̄ ab obiecto.aut iste
rōes differūt realiter aut ſola ratōne.Nō p̄i
mo mō.qz ens ꝯnū et vnū nō differūt reali/
ter.vt ꝓbat Arist.iij.metaphꝫ.cō Auicēnam.
Nec ſecō mō qz rōes obiectales sunt ꝓpes
actiꝝ quos causant in potēt̄ijs.sed oīs distī
ctio rōis est posterior actu intelligēdi.cū sine
ipo fieri nō possit. Et ꝓfirmat.qz cū rōes ſ Cōfirmat
obiectales sint causa actuū realiū in potēt̄ijſ.
si tales rōes essent ꝓstitute p actū rōis tūc se/
quit̄ duplex incōueniēs.Prio qz idē eēt cau
sa ſuiꝑius.Secō qz ens rōis esset causa en/ Cōtra got
tis realis. Sed ista nō ꝓcludūt. qz si idez fridum
ſub eadē rōe esset obiectū intellect⁹ et volūta
tis.intellectus et volūtas essent vna in distī/
cta potētia.saltē q̄ ad nr̄am innotescētiā.cō/
seq̄ntia ptz.qz distinctio potētiaꝝ q̄uis cau
saliter nō sit ex actibus.tamē nō cognoscitur
a nobis nisi p distinctionē actuū. Et sic etiā
intelligend⁹ est ꝓhs.ij.ꝛe aīa.cū ait.Potētie
distinguunt̄ p actus .Et qz actus distingui
ꝛ ſpēcificari nō p̄nt nisi vt sunt ab obiect⁹ ſb
alia et alia rōne.vt ptz in eodē secō ꝛe aīa.er/
go ꝛe primo ad vltimū in distinctā potentia
rū noticiā absq̄ hmōi rationū distīctōe nul
latenus poterimus puenire. Ad p̄imū er Solutio
go dicēdū q̄ iste ratōes aliquo mō se mutuo Ad 1
cōsequunt̄.aliq̄ ꝯo modo est in eis excedēs ꝛ
excessuz.Nā si volūtas et intellect⁹ ſm istas
rōes compar̄t ad sua obiecta p act⁹ ꝓpriōs.
tunc est in eis excedens ꝛ excessum.et hꝰ maxi
me in sensu cōpositō cū hoc verbū est ꝑdicat
tercio adiacēs.Nam ego volo me esse regem
nō tñ intelligo me esse regē.qz nō sum rex.et
quod nō est hoc intelligi non ꝑt.vt patet ꝓ/
mo posteriozū. Itē possum intelligere me esse
turbatū.et tamē nō volo me esse turbatū In
sensu etiā simplici itelligere excedit velle q̄n/
tum ad actū posituū ipius volūtatis.qz in/
telligo homicidiū.et tñ nō volo homicidiū
Sed si vna istaꝝ potētiarū ꝓpatur ad obie/
ctū ſm rationē obiecti nō p actū ꝓpriū sed p
actū alteri⁹ potētie.tūc nec est in eis excedens
nec excessuz.ſz in oñi sensu se mutuo ꝓsequū
tur.quia si itelligo homicidiū.tūc ego volo
me intelligere homicidiuz.Si ego volo me
esse regē ego intelligo me velle esse regē.et sic
ꝛe alīs.Patet ergo q̄ argumentū ꝓcedit ex
insufficiēti diuisiōe.quia iste rōnes ꝓpriel/
quendo nō sunt desperate.nec vna est vnū Ad ꝛ
saltoꝝ alia.sed habent se mō iā dicto Ad se
cūdū dicēdū q̄ iste rōes sūt origial'ꝛ obiecto

UVA. BHSC. IyR_066

ex naturali fecūditate obiecti. nō sūt tm̄ actu distincte nisi cū obiectū pñs fuerit potētijs supzadict'. sz posita tali pñtia sine oi trāsmutatōe fcā circa obiectū hmōi rōes q̄ potētia fuert i obiecto z indistincte sūt actu distincte. sic posito q̄ ñ sit actu aliq̄ magtudo nisi vna sola magnitudo pedal' hec q̄zuis actu nec sit eq̄lis nec ineq̄lis. ex natura tm̄ sua potētialiter habz rōez eq̄lis et ineq̄lis. cū possibile sit dare magnitudinē pedalē respectu cui⁹ hēbit ratōez equal'. et tripedalē respectu cui⁹ hēbit ratōem ineq̄lis. q̄ si ponāt eē actu. tūc eq̄litas z ineq̄litas q̄ i pma magnitudie fuert i potētia z indistincte. sine oi trāsmutatōe fcā i tali magnitudine erūt actu distincte. posset ergo dici q̄ minoz nō ē ya. q̄z q̄zuis iste rōes nō differant realiter sicut duo absoluta. differunt tm̄ ut duo respectiua. Ad pbatōez dico q̄ q̄zuis fundamētū sit vnū z indistinctū. tm̄ respectus reales pñt multiplicari i eodē fundamēto iuxta multiplicatōez termioz hmōi respectus terminātiū. Alij dicūt q̄ iste rōes sz materialiter sint idē. differūt tm̄ formal'. et ex natura sui. Hāc tm̄ opinionē n̄ intēdo ad pñs tractare vsq̄ ad distinctōez. vi. ibi enī rndebo motiuis eozū q̄bus pbare nitūt hmōi formalitates in deo z creaturis Est etiā ali⁹ doc. q̄ ait q̄ obiectū fruibile ad itellectū z volūtatē dupl'r pt ꝯpari. s. in rōe mouētis z rōe terminātis. Prio mō dicit q̄ itellectui z volūtati obijcit se sb eadē rōe. Sed scdo mō sb alia et alia rōe. Probat pmū vnico medio sic Qñcūq̄ aliq̄d mouens mouet duo mobilia fm q̄ndam ordinē. puta vnū mediante alio. tūc sp mouet scdm p eandē rōez p quā mouz pmū. sz obiectū fruibile sic mouet intellectū z volūtatē ad suos act⁹ q̄ volētē mouet mediante intellectu. ergo ꝛc. maioz pbat. q̄z si moueret scdm p aliā rōnem tūc nō moueret ipm mediāte pmo. Scdam ꝯclusiōez ꝯcedo. q̄z idē ego pono. Sz ista pzima nō videt esse vera. q̄z ab eodē res habet esse z distinctū esse. vt pz. iiij. metaphisice. et in plibz aljs locis ph̄ie. sed fm istū doctorē obiectū vt habz ratōez mouētis causat actū z ipm in esse pducit. z vt termiat dat sibi distinctū esse. ergo si sub alia z alia rōe termiat aliū z aliū actum. sb alia et alia rōne mouebit ad aliū et alium actū. Ꝑ. Cū isti act⁹ p obiectū mouēs causati sint in illo prioz qđ tu ponis añq̄ terminent. vl' sunt aliq̄ mō distincti vl' oino indistincti. Si pmo mō cū fm te nulla sit tibi distinctio nisi a distinctis rōibz. ergo obiectum vt mouēs mouet sb distincti rōibz z nō sub vna tm̄ vt tu dicis. Si aūt illi actus in illo prioz sunt oino indistincti. tūc act⁹ intelligēdi z act⁹ volēdi erūt vnū chaos iā in esse pductū. nō tm̄ habēs distinctū esse. Jtē circularis erit distinctio. q̄z tu ponis istas rōes potētialiter eē in obiecto. nec actu distingui nisi cū isti actus termiati fuerint ad obiectū. z cuz h̄ ponis q̄ ipi actus specificant. z distinguūt p h̄ q̄ terminant ad obiectū sub distinctis rōnibus. z sic rōes distinguent ꝓpter distinctōez actuū. z actus erūt distincti ꝓpter distinctionē rōnū. qđ est circul⁹ manifest⁹. z idem erit causa distinctōis sibijpi. Maioz etiā rōis sue nō videt esse ya. q̄z spēs lapidis mouet intellectū mediāte fantasia. et h̄ fm quendā ordinez. q̄z pmo fantasiā z postea intellectū. z tm̄ nō mouet scdm p eandem rōnem p quā mouet pmū. q̄z fantasiā mouet sb rōe fantasiabilis materiał z ipaz immutādo. intellectū mouet sub rōne q̄dditatis intelligibil' spūaliter ipm immutādo. Jtē q̄zuis sol mediātibus planetis et aljs coꝛpibz celestibz moueat ista inferioza. sub alia tm̄ rōne immutat superioza. z sb alia ista inferiora. illa enī immutat intētionaliter. ista yo realiter. illa formaliter illuminat. mꝫta yo illis inferioribz nō sunt luminis receptiua. puta vene minoza aliū i coꝛde terre. z ceca hmōi q̄ sol suo lumie n̄ ꝓtigit

Scotus

Berhardꝰ ꝺ senis

Contra gerhar. de senis 1

2

Solutio ratōis ger hardi

Quātū ad secūduz

Secūduz ꝓncipale 1

principale dicēdū q̄ btūs nō ꝑt frui diuia essentia nisi fruatur psonis. quia intm̄ aliq̄d est fruibile in q̄ntū ē bonū. sed essentia diuina cū tribus psonis est tm̄ vna bonitas. ergo et tm̄ vnū fruibile. Ꝑ solo vltimo fine beatificē frui dr̄em⁹. sed essentia circūscriptis psonis nō habet rationē vltimi finis. quia nō ꝑt habere ratōem summi boni nisi ꝑt habz eē diuinū. circūscriptis autē psonis iā nō haberet esse diuinū: imo nullū haberz esse. quia sibi nō cōpetit esse nisi in tribz suppositis. Propter qđ ait Aug⁹. v. de tri. c. viij. q̄ sicut pater et filius z spūsctūs nō sunt duo vl' tria pncipia. sic pari rōne nō sunt duo vl' tres fines

2

Ꝑ sicut se habet fruitio ordinata ad essentiaz creature. sic se habet fruitio ordinata ad essentiā creatoris. sz essentia creature abstracta a supposito frui nō possum⁹. g̃ nec diuina. pbo mioꝛē. q̄z circa eēntiā sic abstractā n̄ possum⁹ hr̄e actū nisi mere specl'atiuū. oēs ei opatōes sūt circa singl'aria. vtz. i. metaph̄.

3

UVA. BHSC. IyR_066

4 P̄. quecūqz se equaliter offerūt intellectui eq̄ liter intelligūt. sed eēntia diuina ⁊ relatio di uina eq̄liter se offerūt intellectui btō. qz eq̄li ter sunt p̄sentes. ergo eq̄liter intelligunt. et p
5 cōsequns btūs sil' et equaliter ipis fruūt. P̄ manēte eadē cā manet idē effect⁹. sed cā qua re pater nō p̄t videri sine filio est qz idē sunt. vt patz p aug. p̄mo de tri. c. iij. ḡ cū essentia sit vnū ⁊ idē cū psona ipa nō poterit videri sine psona. nec p ons̄ potit esse obiectū fruibile si
Scotus ne psona. Sed ꝯ p̄dicta sunt q̄dā dicētes q̄ tā viatoz fruitōe vie. qz beat⁹ fruitōe patrie possunt frui diuīa essentia nō fruēdo psona.
1 P̄rimū p̄bāt sic. Illud qđ viatoz p̄t distin cte ꝯcipe illo p̄t distincte frui. maxime si ha bet rōem puri boni. sz essentia cū sit q̄d abso lutū p̄t distincte cōcipi a viatore. nō ꝯcepta relatōne. ⁊ p ꝯsequns nō ꝯcepta psona P̄.
2 Naturali rōe p̄t viatoz ꝯcludere deū eē sum mū bonū. ⁊ p ꝯsequns eo frui fruitōe vie. sz na turali rōe nō p̄t attingere diuinā psonā. naz cū diuina psona sit q̄d relatiuū. ⁊ relatiua sil' cognoscunt naturali intelligētia. si vnā pso nam ꝯgnosceret naturali rōe. totā trinitatez ꝯgnosceret natural'. qđ est impossibile. ergo at tingēdo ad deū sub rōe summi boni solū attī git diuinā essentiā. ⁊ p cōsequns ipa sola fruet. Scđo dicūt isti. q̄ q̄libz de facto beat⁹ frua tur essentia cū psonis. posset tn̄ fieri p absolu tā dei potentiā q̄ btūs frueret diuina essentia
3 sine fruitōe psone. Qz q̄ncūqz aliqs act⁹ re spicit aliqua duo. vnū tā q̄z obiectū p̄mariū i quod p̄ncipal'r tēdit ⁊ a q̄ specificat. aliđ tan q̄z secundariū in qđ solū tendit ⁊ frute p̄mi ob iecti. p̄t deus facere q̄ ille act⁹ termiet ad p̄ma riū absq̄z eo q̄ termiet ad scđariū. sz act⁹ frui tōis respicit diuinā essentiā vt obiectū p̄ma riū. sed trinitatē psonaz vt scđariuz. ergo ⁊c. maioz patz. qz ꝑ hoc p̄t facere deus q̄ intel lectus beati p actū suū termiet ad diuinā es sentiā absq̄z eo q̄ terminet ad creaturas q̄ q̄ secūdaria obiecta relucēt in ea. Si enī de⁹ hoc nō posset. tūc videns diuinā eēntiā necessario videret oīa q̄ relucent in ea. qđ est falsū. ergo
4 ⁊c. P̄ qn̄ aliq̄ sunt ꝯceptibiliter distincta deus p̄t intellectū beati ducere in vnū nō du cēdo in aliđ. Sed essentia diuīa et psona cō ceptibiliter distinguunt. Illa minoz m'ti pliciter ꝓbari p̄t p diuersa eoz dicta q̄ diū
1 sis locis ponūt. P̄rio sic. Absolutū ⁊ respe ctiuū sunt ꝯceptibiliter distincta. sz eēntia di
2 uina ⁊ psona diuīa sunt hmōi. ergo ⁊c. Se cundo sic. In isto signo ozgis q̄ p̄cedit fi liū. p̄ intelligit diuinā essentiā. al's aliq̄m p fectōem acq̄reret ex p̄ductōe filij. sz in isto p̄ ozi nō intelligit diuinā eēntiā in psona filij. qz tūc falsum intelligeret. cū in illo p̄zioz eēn tia diuīa n̄ sit in psona filij. ergo diuīa eēntia est ꝯceptibil' absq̄z psona filij. ⁊ pari rōe absq̄z psona spūsancti ⁊ patris. Tercio qz essentia 3
creature p̄t ꝯcipi absq̄z psona. ergo ⁊ diuina. ꝯntia ptz. qz maioris intelligibilitatis ē diuīa essentia q̄z creata. Quarto qz a quo aliq̄d 4
nō capit entitatē ab eo nō capit intelligibili tatē. vt patz. q̄. metaphisice. sz eēntia diuina nō capit entitatē a plonis sz magis ecōuerso. qz ꝑpetatel nō dāt aliqđ esse ipi essentie. ergo diuīa eēntia est p se intelligibil'. Quīto qz 5
qđ habz p se sine alīs rōem ꝟitatis habz per se sine alīs rōem intelligibilitatis. cū verē sit obiectū intellect⁹. sed diuīa essentia p se sine plonis habz rōez ꝟitatis. cū ꝟitas sit pfectō simpliciter. nulla aūt pfectio simpl'r inest eēn tie p plonas. sed ecōuerso inest plonis p esse tiam. Sexto qz q̄cūqz intellect⁹ negat p̄di 6
catū aliquod de aliq̄ sbiecto. necesse ē vt ha beat aliū ꝯceptū de p̄dicato: et aliū ꝯceptū de sbiecto. al's negaret idē de seipo. sed intellect⁹ beati p̄t dicere q̄ essentia nō ē psona. saltē fm rōem. al's essentia ⁊ psona nō differrēt rōe. er go p̄t h̄re aliū ꝯceptū de eēntia ⁊ aliū de pso na. P̄ qn̄ aliqs intellect⁹ idē p̄dicatū ꝟe af firmat de vno subiecto. ⁊ ꝟe negat de alio. ne 7
cesse est vt aliū ꝯceptū habeat de vno illoz sb iectorū et aliū de alio. Sed intellect⁹ cuiuscū q̄ bti ꝟe dicit essentiā diuinā ē p̄sonā filij. ⁊ vere negat psonā p̄ris ē p̄sonā filij. ergo ali um ꝯceptū habz de eēntia ⁊ aliuz de p̄re. Et q̄cq̄d p modū summi boni btūs distincte p̄t ꝯcipe. illo distincte p̄t frui. ergo p hec septem media sp̄ p̄t ꝯcludi q̄ btūs distincte p̄t frui es sentia diuīa. Sed dictū isti⁹ doctoris nō Cōtra scotū
videt esse verū. qz cognitio btifica nō p̄t ē i 1
pfecta. sed cognitio essentie sine ꝑpriis sup positis ē impfecta. qz abstracta ⁊ confusa P̄ 2
fm istū doctorē visio intuitiua ē rei existentis vt existēs est. et p̄sentis vt p̄sens ē. sed noticia beatifica fm eundē doctorē ē noticia intuiti ua. cū ergo diuīa essentia nō sit p̄sential'r exi stens nisi vt ē in tribz suppositis. ō ex dictis isti⁹ doctoris ꝯcīd. q̄ btūs nec btā visione nec p ꝯsequns fruitōe potent attigere eēntiam diuinā ipam a plonis p̄scindendo P̄. nihil
p̄t cognosci intuitiue nisi oīa in eo ꝯtēta maxi 5
me q̄ sunt realiter distincta distincte ꝯgnoscāt. sz in diuīa eēntia sunt tres plonales ꝑpetatel

UVA. BHSC. IyR_066

Di. I

4 realiter distincte. ꝓ. impossibile est ēntiā diuinā btifice ꝺcipi sine eo q̄ p se et nō p accidens facit ad btitudinē obiectiue. ꝫ psone diuine sunt hmōi. g̃ ꝛc. maioꝛ patꝫ. minoꝛē p/bo. qꝛ si psone diuine p accns facerēt ad btitudinē. tūc nō magis btificū eēt videre psonas diuinas in diuīa ēntia q̄ ipas creaturas relucētes in ēntia. qđ est absurdū. et ꝺ Aug. i. ꝛ doctri. christiana vbi ait. Res q̄bꝰ fruendū est sunt pater et filiꝰ et spūssctūs. trinitas

5 vnus ꝛcꝰ. Item q̄cūq̄ psona p se non spectat ad obiectū fruibile illa adoꝛāda ñ ē adoratōe latrie. vt patebit in. iiij. li. ergo si tres diuine psone nō p se facerēt ad btitudinē. nō ꝛ teremus sctām trinitatē adoꝛare adoratōe latrie. qđ nimis esset piculosum tenere. et p ꝺse q̄ns piculosa esse videnť ex q̄bus ista sequūť.

Solutio ronū scoti Ad. 1. et. 2

Soluēdo g̃ rōes eoꝝ ꝛc pmis duabꝰ nō curo. qꝛ nō video ex hꝰ seq̄ aliq̄d incōueniēs. si ponať q̄ viatoꝛ obscure cognoscēs diuinaꝫ essentiā ex fantasmate reꝝ creataꝝ q̄ est ꝺgnitio abstractiua et impfecta etiā ipa fruať fruitōe impfecta. qui tñ hꝰ nollet tenere hꝫ negare minoꝛē pme rōis dicēdo q̄ licꝫ ꝛtermiate nō cognosceret illud suppositū esse relatiuū. tñ sicut obscure cognosceret ēntiā sic obscure ꝛ indetermiate cognosceret suppositū illiꝰ ēntie. Et eođ mō dicēdū ē ad minoꝛē illiꝰ scde rōis. qꝛ sic naturali rōe obscure ꝺgscerꝫ dīnā ēntiā. sic obscure ꝛ indetmiate ꝺgscerꝫ dīnā psonā. nulliꝰ ei ita ꝛmēs ē q̄ istđ sūmū bonuꝫ qđ ē omniū bonoꝝ optimū ꝺcipiat p modū accidētis. sed magis p modū p se existentis. q̄ cōceptus imediate implicat conceptū suppositi q̄uis non ꝛtermiati puta absoluti vel relatiui. Ad tertiū dicendū q̄ maioꝛ nō ē

Ad. 3. vera vl̄ loq̄ndo mō quo ipi eam assumūt. qꝛ ꝛeus nō posset facere q̄ cognitio sua termiꝛet ad ēntiam suā. ita q̄ nō cognosceret creaturas. q̄uis creature sunt sue ꝺgnitōis obiectū scdariū. et ēntia sua primariū. Et iā miꝛ nō est ꝑa. nam obiectū pmariū differt realr a scdario. qꝛ ordo realis req̄rit extrema realiter distincta. sed inter obiectū pmariū ꝛ scdariū est ordo realis maxie q̄n ambo ponūť ē actualiter ꝛ nō solū possibiliter. nō ei pt fieri p actū rōnis. qꝛ ordo obiectoꝝ potētie intellectiue naturaliter p̄cedit actū potētie. cū actus talis innascať ex obiectis. Si g̃ essentia diuīa esset obiectū primariū. et psone essent obiectū secundariū. tūc realiter differret essentia a psonis. ꝛ sic haberem⁹ q̄ ternitatē realē in diuinis que est dānata. extra ꝛ sūma trinitate ꝛ fide catholica. c. damnam⁹. Ad quartū dicendū q̄ maioꝛ ad psens ꝓpositū nihil valꝫ. qꝛ q̄n aliq̄ ꝺceptibiliter differūt q̄ tñ sunt idem realiter oīno tā actu q̄ potentia. tūc q̄uis abstractiue et obscure vnuꝫ possit cognosci sine alio. nō tñ intuitiue et p ꝺns nec btifice. quia que oīno sunt idē realiter. viso vno pfecte et intuitiue necessario videť ꝛ altez pfecte ꝛ intuitiue. Cū g̃ argumētū istiꝰ doctoris ꝓcedat ꝺ visione btifica. que nō pt esse nisi pfecta ꝛ intuitiua. et diuīa essentia sit oīno realiter idē cū psonis. ideo dato q̄ differūt ꝺceptibiliꝛ. ad hoc tñ nulla potētia fieri posset q̄ essentia btifice videret absq̄ psonis. Et iā minoꝛ pt negari. Ad cuiꝰ intellectū est aduertendū q̄ aliq̄ differre ꝺceptibiliter pt dupliciter intelligi. Uno mō q̄ habeāt pfectos ꝺceptꝰ distinctos quoꝝ vnus pfecte possit inesse ipi ꝺcipiēti alio excluso. et sic diuīa essentia ꝛ psone siue etiam ꝓpietates nō differūt cōceptibiliꝛ. qꝛ q̄cūq̄ pfecte ꝺcipit diuinā ēntiā. ille etiā pfecte ꝺcipit diuīas psonas cū suis ꝓpietatibus relatiuis. Alio mō pt intelligi aliq̄ differre cōceptibiliꝛ ex eo q̄ quis obūbrata intelligentia hic in via incōplete cōcipit vnū. altez nō cōcipiens. Et sic cōcedo q̄ absolutū ꝛ relatiuū differūt cōceptibiliter etiā in diuinis. ex hꝰ autē non pt cōcludi q̄ beatifice videat vnū altero nō dū viso. et p hoc patꝫ q̄d sit dicendū ad primā pbatōꝫ minoris Ad pbatōez scdaꝫ dicendū q̄ in nullo signo ꝓpositis intelligit pr̄ ēntiā diuinā in quo nō intelligat eā filiꝰ. qꝛ vel loqueris ꝛ intelligere vt ē actus essentialis. et sic est cōmune tribꝰ psonis. Illō enī intelligere nunq̄ fuit in patre q̄n idē intelligere esset ī filio et spūsancto eodē signo q̄ fuit i pr̄e. Uel loq̄ris ꝛ itelligē notionali. qđ q̄dē intelligere cū sit relatiuū et relatiua siť sint natura ꝛ naturali intelligentia. seq̄tur idē qđ primo. s. q̄ pr̄ in nullo signo intellexit in q̄ filiꝰ nō intellexit. Et cū additur q̄ si pr̄ in illo sig̃ prioris nō intelligeret ēntiā tūc aliq̄d acquireret ex ꝓductōe filij. Ista argumētatio est ita contra te sicut ꝺ q̄scunq̄ alios. quia si ect tale ꝓius in diuinis. vl̄ in illo ꝓri pr̄ intelligeꝫ filiū ꝛ tūc intelligeret ēntiā diuinā in filio. ꝛ qđ tu negas. ꝛ eodem signo ꝓpositis filiꝰ intelligeret eandem essentiā in se et in pr̄e. vl̄ in illo prioꝛi pater nō intelligeret filiū. tūc ipe pater acquireret aliq̄d ex filio in esse ꝓducto. qꝛ intelligeret eū quē primo nō intellexit. ꝛ ideo dicendū est cū Augustino ꝛ athanasio ꝛ ceteris sanctꝫ doctoꝝbꝰ. q̄ in diuinis nec est ꝓus

Ad scdaꝫ pbatōem.

f

UVA. BHSC. IyR_066

nec posterius. sed tote tres psone coeterne sibi sunt et coeques. Primitas enim originis in patre nō dicit aliquā pcessionē. nec posterioritas originis in filio dicit aliquā successiōez. Sz totalem ꝯcernūt simultatē. Nō enī attendit ꝑ primitas in habēdo rē que est diuīa eētia. sed tm̄modo in mō ḧndi eā. qz pr̄ habet oia que habz a se et nō ab altero. filius autem nō a se sz ab altero. Propter qđ ait Aug⁹ ꝯ maximū li. iij. c. xv. Cū dr filius a pre genit⁹ oñdit ordo nō q̄ alter sit prior altero. sed q̄ alter sit ex altero Ad tertiā pbatōez dicēdū q̄ loq̄ndo de ꝯceptu ꝯgnitōis intuitiue tūc añs ē falsum. qz fm istū doctorē nulla potētia fieri pt q̄ natura rei intuitiue cognoscat. nisi put actualr̄ pns existit. qđ sine suppositō eē non potest Si aūt loq̄tur añte de ꝯceptu cognitōis abstractiue. tūc ꝯña est falsa. qz vt supr⁹ pbaū. diuina essentia nō pt pfecte ꝯgnosci nisi intuitiue cognoscat. etiā in ꝓposito loq̄mur ꝺ bntifica cognitōe que necessario ē intuitiua Ad q̄rtam pbatōem dicēdū. q̄ licz eētia diuina nō habeat entitatē z intelligibilitatē a psonis causaliter. ita q̄ psone sint cause entitatis eētie. tm̄ ad ḧ q̄ essentia sit ens z intelligibil' necessario coexigit psonas. que sunt idē realiter qđ ipa. et sine q̄bꝫ impossibile est eā esse. Est enī diligēter notāndū q̄ sz nature create nō repugnet pfecte cōcipi sinē actu esse. et vt possibilis est ad esse. cū ipa nō sit suū eē. qz nō est purus actus. hoc tm̄ diuine eētie totaliter repugnat. Ipa enī cū sit purus act⁹ nō pt pfecte cōcipi. nisi sua actual' existentia ꝯcipiat. z p ꝯns cōcipiat diuina psona. sine q̄ diuina natura actu existere est impossibile. Ad quintam pbatōem dicēdū q̄ maior est ꝺa si habz a se veritatē et sine alīs tā causalr̄ q̄z coexigenter. Ad minorē dico q̄ diuīa eētia nō habz suā veritatē sine psonis saltē coexigēter. diuīa enī eētia circūscriptis psonis haberet minus esse q̄z eētia cuiuscunq̄ creature suo supposito circūscripto. qz eētie create nō repugnat esse possibile distinctū ꝯ esse actuale siue contra actualē existentiā suppositi. sed circūscripto esse actuali a diuīa eētia et ipa posita iē possibili ipa diuīa eētia nō plus ḧret de entitate vitate vl' de q̄cunq̄ alia pfectōe q̄z chymera. cū ipa fm sui naturā sit purus actus. q̄ ab actuali exīntia et p cōsequens ab esse psonali circūscribi nō pt nisi p falsum intellectū. vel saltē p intellectū fictū. Ad sextā pbatōem dicendū q̄ si in maiori itelligas q̄ habeat distinctū cōceptū sic q̄ possit ꝯcipi p̄mo nō cōceptō. tūc maior est falsa. vnū enī relatiuorū vere negat ab altero. et tm̄ vnū nō pt ꝯcipi sine altero. Ad minorē dico q̄ dato q̄ eētia habeat aliū cōceptū a psona. tm̄ rōe sue actualis exīntie a qua absolui nō pt. sup⁹ ꝯceptus loq̄ndo de ꝯceptu pfecto necessario coexigit cōceptū psone sine q̄ impossibile est eētiā diuinā actualiter existere. Per idē patz ad septimā pbatōem. Ad.7.

Ad.3.

Ad.4.

Ad.5.

Ad.6

Quantū ad terciuz principale dicēdū q̄ btūs nō pt frui diuina psona nisi fruat essentia. qz sine illo btūs non pt frui diuina psona sine q̄ psona non pt esse vl' intelligi. sed sine diuīa essentia psona diuina nō pt eē vel intelligi. P. obiectū fruibile debet hre rōem sūmi boni. sed psona diuīa circūscripta eētia diuina nō habz rationem alicuius boni P. obiectū fruibile habz rōez pfecte quietatiui aie rōnalis. sed relatiuū sine fundamēto etiā dato q̄ posset ꝯcipi nullatenus q̄etaret. Cōtra istā cōclusionē nullus doctor assumpsit qđ ego sciā. ergo hic trāseo.

Tercium principale

Quantum ergo ad quartū principale dico q̄ btūs nō pt frui vna psona diuina nisi fruat et altera. qz ipe ñ pt cognoscere pfecte vnā sine alia. ergo nec frui. Añs patz. qz nulla potētia pt fieri q̄ vnū relatiuū pfecte cognoscat altero nō cognito. esset enī cōtradictio. qz sequit q̄ esset relatiuū z ñ esset relatiuū. et eodē mō ꝺr frui. P. Inq̄bus est vna et penitus indistincta rō fruibilitatis illa quo ad actū fruitōis circa ipa elicitē dum nō possunt abinuicē separi. sz rō sume bonitatis que est rō fruibilitatis est vna et in diuisa in tribꝫ psonis. P. illa que nō pnt seorsum cognosci cognitōe abstractiua z im pfecta nō pnt abinuicē separi cognitōe intuitiua q̄ est oino pfecta. duo relatiua sunt huiusmodi. ergo. Maior patet. qz q̄uis intellectus fm abstractiuā noticiā possit separe ulla que in re ad extra sunt vnita. vt ptz p ꝯmēta torē. xij. metaph̄. tamē ḧ nō pt fieri fm noticiā intuitiuā qua ferī intellect⁹ sup rē fm pp̄am et actualē suā existētiā. Cū g̃ psone diuine sint relatiue. z noticia fruitiua sit intuitiua et pfecta. ergo rē. P. si btūs frueret vna psona sine alīs. aut frueret illa psona vt absoluta. aut vt relatiua. Si p̄mo mō tūc ꝯgnitio puia btē fruitōis esset falsa simplr̄. cū in diuina nulla sit psona absoluta. Si sc̄o mō seq̄tur

Quartus principale 1 2 3 4

UVA. BHSC. IyR_066

q̄ relatiū vt relatiuū ꝯgnoscit sine noticia sui correlatiui. qđ est impossibile. cū relatiua vt relatiua sint sil' natura et naturali intelligentia

5 P̄. obiectū fruibile q̄erat voluntatē. ſz voluntas bti nō p̄t ab vna psona q̄tari sine alia Maior pz. minorē p̄b. q̄ qđ est q̄tatū ñ amplius est quietabile. ergo si voluntas esset q̄etata in vna p̄sona non esset quietabil' ab alia. et p ꝯñs ita btificaret ab illa q̄ nō eēt bti-

6 ficabil' ab alia P̄. si btūs diuinis psonis p̄t frui distinctis fruitōibus. aut ille due fruitiones sunt sil' ꝯpossibiles. ⁊ tūc duo accidētia eiusdē speciei erūt sil' in eadē potētia. q̄z vtrūq; adeq̄t totā capacitatē potētie. vl' sunt incōpossibiles. et tunc neutra erit fruitio btā. q̄ rationē actus btifici est q̄ sit p̄petuus. Et ista est exp̄ssa bti augusti. intētio. q̄ p̄mo de tri. c. viij ait. Hoc est plenū gaudiū q̄ amplius nō ē. frui trinitate deo. Et eodē li. c. viij. ait. Siue audiamus oñde nobis filiū. siue audiamus oñde nobis p̄rem. tātūdem valz. q̄ neuter sine altero p̄t ostendi. vnū q̄ppē sunt sicut

Scotus ī contrariū ipe ait. ego et p̄r vnū sumus. Sed oppositum illi⁹ cōclusionis ponit ille doctor cui⁹ dicta sunt pauloante recitata ⁊ improbata. et illud p̄bat p̄mo de viatore. q̄ illis p̄t viator distincte frui q̄ a viatore p̄nt distincte cognosci.

1 sed vnā psonā p̄t viator distincte ꝯgnoscere sine alia. cū respectu psonaꝝ sint distincti articuli fidei. aliq̄ enī respiciūt p̄rem. aliq̄ filiū. et aliq̄ sp̄m sanctū. Cū ḡ q̄libz diuina psona hēat

2 rōem sūmi boni. ḡ P̄. eccl'ia instituit distinctas orōes. aliq̄s ad p̄rem dirigēdo. aliquas

3 ad filiū. aliq̄s ad sp̄m sanctū. P̄. si instatur q̄ psone sunt relatiue. ⁊ iō nō p̄t q̄s vna frui sine alia. rñdēt q̄ relatiua oppositio q̄ ad hoc nō obstat. q̄ creator et creatura relatiue dicūtur. et tñ fruimur creatore ⁊ nō creatura. Dicunt etiā q̄ btūs p̄t de absoluta dei potētia frui vna p̄sona nō fruēdo alia. Rōes autē q̄bz h̄ꝫ p̄bant oēs tacte ⁊ infirmate sunt p̄ solutōes positas ꝯtra rōnes eorū in ſcō p̄ncipali. ⁊ iō h̄ꝫ trāseo. Formabo tñ duo sophismata ex dictꝫ

4 eorū Si aliq̄ eēt repugnātia vl' ꝯtradictō frui btm vna p̄sona sine alia. hoc maxime esset p tātō q̄ cū sint relatiue vna sine alia intelligi nō p̄t. sed hoc nō obstat. q̄ p̄r vt p̄r nō refertur ad sp̄iritū sanctū. ḡ patri vt p̄r est nō repugnat q̄n possit intelligi sine sp̄ū sancto. et p ꝯsequns nō repugnat q̄n volūtas beati eo posit frui sine sp̄ū sancto. et eodē mō de filio respectu sp̄ūs sancti.

5 P̄. vna p̄sona p̄t terminare realē carnis assumptōem quā nō terminat alia. ergo vna p̄sona p̄t terminare verā cognitionē quā nō terminat alia. añs p̄tz ex fide. cōsequntia videt esse nota de seipa Sz nec ista ꝯcludunt. q̄ si q̄cūq; potētia btūs frueret vna p̄sona nō fruendo alijs. tūc actus illi⁹ fruitiōis vl' erit p̄fectus vl' imp̄fectus. Si p̄mo mō tūc supflueret ad btitudinē act⁹ circa alias p̄sonas. quod est cōtra Aug. in p̄y. de doctrina christiana. vbi ait. Res q̄ nos btōs faciunt sunt pater ⁊ filius et sp̄ūs sctūs. Si secūdo modo. tūc qua rōe actus circa illā p̄sonā esset imp̄fectus. eadē rōe circa alias eēt imp̄fectus. cū nō sit maior bonitas in alijs p̄sonis q̄z in illa p̄ma. et sic actus fruitōis beate circa totaz trinitatē esset imp̄fectus. et p ꝯñs nō esset actus fruitōis btē. qđ est cōtradictio. actus enim btificus nō posset esse ip̄fectus Quātuz ad illa dicta de viatore nō facim⁹ magnā vim. quia sicut sua cognitio est imp̄fecta. sic ⁊ sua fruitio. ⁊ iō sine omni inordiatōe posset viator ex aliq̄ deuotōe q̄nq; inuocare patrem nō explicite faciēdo mentōz de filio vl' sp̄ūsancto. et p illa mozula patri possz amatiue inhererе. qđ large loquendo frui p̄t appellari. ⁊ sic dixi de patre. sic fieri p̄t de filio et sp̄ūsctō. Sz q̄ q̄d sit de h̄. dico tñ q̄ rōes illi⁹ doctoris vl' nō cōcludunt. vl' sunt ꝯtra p̄p̄ria dicta sua.

Solutio rōnū scoti

Ad p̄mū ergo dicēdū. q̄ sicut explicite et p̄fecta noticia nō p̄t intelligi pater nisi intelligat filius. sic explicite et p̄fecta noticia non p̄t ap̄p̄hendi articul⁹ de p̄re nisi ap̄p̄hēdat articulus fidei q̄ est de filio. Et cū addit q̄ q̄libet p̄sona habet rōem sūmi boni. dico q̄ vnū summū bonū est eq̄liter in omnib⁹ tribꝫ. et iō vna sine alia p̄fecte frui nō possumus Ad secundū dicēdū. q̄ q̄uis aliq̄ orōes eccl'ie q̄ndq; in p̄ncipio vl' in medio dirigant ad vnā p̄sonam. sp̄ tñ concludūt in fine de tota trinitate rōe vnius bonitatis fruēde que indiuisa ē vna in omnib⁹ tribꝫ p̄sonis. Ad tertiū dicendū q̄ nō valet mīnō ad instantiā. q̄ creator non refert ad creaturā realiter. sed solū p̄m rationem. et ideo nō est sile. cum vna p̄sona realiter ad aliā referat. Itē nō est aliqua vna bonitas cōmunis creature et creatori. rōe cuius fruamur creatura cū fruimur creatore. sicut ē vna sūma bonitas triū p̄sonarū Ad q̄rtū dicendū. q̄ ibi est p̄ccatū acceptōis nō causē p causā. dimittit enī causam p̄ncipalē que ē exīstentia vni⁹ sūme bonitatis fruēde in trib⁹ p̄sonis. et tangit illud qđ est accessoriū puta relatiuā oppositōem. Etiā p̄t dici ad minorē. q̄ licz pater rōe p̄rnitatis nō dicat relatiē ad

Contra scotū

Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

Ad. 4.

UVA. BHSC. IyR_066

spiritūsanctū. referr̄ tñ ad ipm rōne spiratōis actiue. que realiter est in patre. sine cui⁹ cognitōe psona p̄ris ituitiue nō p̄t cognosci ab ipo beato. et p̄ ꝯsequns nō p̄t psona p̄ris btifice cognosci nisi cognoscat̄ psona spūsscti. Et

Ad.ȝ. eodē modo de filio Ad quintū nego ꝯsequtiā. Et rō negatōis est qz visio btā p̄ncipaliter terminat̄ ad essentiā diuinaz̄ put actualiter existit in tribꝰ psonis. ergo hmōi visio nō p̄t terminari ad vnā psonā nisi termiet̄ ad alterā. Sed assumptio hūane nature p̄ncipaliter et imediate termiat̄ ad psonā diuinā. Et si terminat̄ ad essentiā. hoc nō est nisi mediāte psona. Cū ḡ inter psonas diuinas sit realis distinctio. iō pdicta assumptio ita p̄t termiari ad vnā psonā q̄ non terminabit̄ ad aliam.

Ad argumentū p̄ncipale

Ad argumentū p̄ncipale dicendū q̄ non q̄libet rō est ratio obiecti fruibilis et btifici. sz tm̄mō rō sūmi boni. sed relatio vt diuīe essentie fm̄ suā ppriā rōem cōdistinguit̄ nō habz ratōem sūmi boni. h̄ enī solū cōpetit ei vt idētificat̄ essentie diuine. z nō vt sibi ꝯdistinguit̄. z ideo nō sunt in diuīs due rōes fruibiles. sz vna tm̄. vbi enī vnū ppter alterz̄. vt obiqz tm̄ vnū.

Instantia bona

Forte diceret aliq̄s q̄ bonū dicit̄ eq̄liter enti. vt patz̄ p̄mo ethicoꝝ. Sed relatio diuina est verum ens. ergo est vere bona. Cum ergo sit increata. ergo est bonum increatū. Nunc autē ita est q̄ bonū increatū est

Solutio

ppriū obiectū fruitōis R̄. dicendū q̄ sicut diuina relatio nō habz distinctā entitatē ab essentia. sic nō habz distinctā bonitatē ab ipsa. ergo ꝛc̄.

Nniuz ergo

o que dicta sunt ꝛc̄. Postqz̄ magister in lr̄a triū p̄cedentiū lectionū istī⁹ p̄rie distinctōis inuestigauit materiā sui libri diuisiue z diffinitiue. nūc in isto vltimo capl̄o eiusdē distinctōis inuestigata resumit epilogādo. et diuidit in duas ptes. qz̄ p̄mo mgr̄ fac̄ recapitulatōz̄ pdictoz̄. Scdo insinuat ordinē dicēdoz̄. ibi De q̄b⁹ oīb⁹ añqz̄ de signis. Et hec est diuisio et sentētia illius capl̄i in generali. Circa qđ quero in speciali.

Trū vti ppie ꝯueniat voluntati.

v Et videt̄ q̄ nō. qz vti est aliq̄d ī fi nem referre. sz referre p̄pe ptinet ad rōem. ergo ꝛc̄. Contra. Aug⁹. x. de tri. capenul. ait q̄ vsus ad solā voluntatem ptinet.

Dic primo videndū est q̄d sit vti. Secundo cui⁹ potētie sit vti. Tercio vtr̄z̄ de

sit vtendū. Et q̄rto vtrū oibus citra deū sit vtendū.

Quantū ad primū

Articulus primus

dico q̄ vti est sup ea q̄ sūt ad finē trāsire actu volūtatis in ordine ad ipm finē. Et notanter dico trāsire. qz̄ q̄uis actꝰ fruitōis tēdam⁹ in ipm finē quē vlteri⁹ in nihil aliū referētes vl timate in ipo q̄escimus. tñ qz̄ nnll⁹ ordinatus amoꝝ q̄escit in his q̄ sunt ad finē. iō actꝰ vtendi q̄ ppie est circa ea que sunt ad finē debz̄ esse in trāsitu. sic actus fruitōis est in quiete. Et qz̄ aliq̄ sunt puersi et inordiati amatores q̄escētes in his q̄ sunt ad finē magis q̄z̄ in ipo fine. iō ppt̄ tles ait aug. 83. q. xxiij. q. q̄ tota

Instantia

puersitas est vti fruēdis et frui vtēdis Forte dicet q̄ apl̄s in epl̄a ad philomonē. Ita ego te frater fruar in dño. Cū ergo frater nō sit finis sed ad finē. ergo nō videt̄ q̄ oīa q̄ sunt ad finem in trāsitu pdicto mō vtēdo diligere debeamus. sed etiā in ipis q̄escere possim⁹ ipsis fruēdo absq̄z̄ puersitate. R̄ndeo cū augustino in li. de doc. christiano. Cū homine ī dño frueris deo potius q̄z̄ hoīe frueris. Etiaz̄ ex ipo verbo apl̄i cū ait. te fruar in dño. patz̄ q̄ amoꝝ suus nō q̄uit in fratre seu in eo quod est ad finē. sed trāsiens frēm ipm referebat ad dñm seu ad ipm finem.

Solutio.

Quātū ad secundū

Secūdus articulus

articulū dicendū q̄ ppie loq̄ndo de vti tunc ad solam voluntatē spectat act⁹ vtendi. quia velle seu diligere ea q̄ sunt ad finē in ordie ad finem est actus soli⁹ volūtatis. sz vti vt patz̄ ex p̄cedentibꝰ est hmōi. ergo ꝛc̄. P̄. ista est intentio Augustini. x. de tri. c. penul. vbi ait. q̄ vsus ad solā voluntatē ptinet. P̄. illi⁹ potentie ppie est vsus cui⁹ ppriū est libere applicare res qualscūq̄z̄ suo debito exercitio. sed voluntas est hmōi. ergo ꝛc̄. P̄. illi⁹ potētie est vti cui⁹ est abuti. qz̄ opposita apta nata sunt fieri circa idē sed abusus sine pctō ī putat̄ p̄ncipal̄ volūtati. ergo ꝛc̄. P̄. cuius est frui eius etiā est vti. qz̄ eadem potētia est respectu finis et eoꝝ que sunt ad finē. sed volūtatis est ppriū frui. vt patuit supr̄⁹. ergo volūtatis ppie erit vti Sed cōtra ista

1

2

3

4

4

Opinio victorini

videt̄ esse victorin⁹ qui ait. q̄ vsus ē actus a potentia freq̄nter elicitus. Sz q̄libet potētia pt actū suū freq̄nter elicere. ḡ vti videt̄ actus esse cuiuslibet potētie. Dicēdū q̄ victorin⁹

UVA. BHSC. IyR_066

non loquit ꝓprie de vsu sed large. ſm quē modum dicit in libro topicoꝝ. Cui⁹ vsus bon⁹ est ipm quoq; bonū est.

Tercius articulus

Quātuz ad terciuz

1 ꝓncipale dicēdū q̄ deo nō dēm⁹ vti qz illō qđ ē
2 ꝓpriū obiectū fruitōis illo nō est vtendū. ſed deus est ꝓpriū obiectū fruitōis. vt patet ex p̄cedētibus. g̃ ꝛc. ℙ. illud qđ neq; ꝑt referri in mai⁹ bonū illo nō est vtendū. ſed deus nō ꝑt referri in mai⁹ bonū. g̃ ꝛc. maior est nota ex p̄dictis. mior etiā ptz. qz deus ē vltim⁹ finis. et est oīs boni bonū. vt ait Aug⁹ in li. cō

Instantia fessionū Forte dicet q̄ ſm glo. ſup illō Luce. xv. Quāti mercēnarij i deo. ꝛc. Recte ꝑt p̄ uiri deo intuitu mercedis. ſed null⁹ recte seruit deo niſi diligēs deū. ergo recte ꝑt diligi deus ꝓpter mercedē. et ſic de⁹ diliget trāſeunter et in ordine ad aliđ. qđ est ꝓprie vti vt ptz ex

Solutio p̄dictis ℟. q̄ deū diligi ꝓpter mercedē ꝑt dupliciter intelligi. Uno mō ꝓpter mercedē eternā. ꝛ ſic diliget ꝓpter ſeipm. qz ipe ē merces et corona ſanctorū oīm. vt ptz p beatum Aug. in li. ſoliloquiorū. Alio mō ꝓpter mercedem tpalem. Prio mō p̄cedit verbū aſſumptū de gloſa. qz vt ſic hō nō seruit deo ꝓpter alterū ſz ꝓpt ſeipz. Sc̃do mō hō p̄ccat mortaliter. maxime ſi finaliter ei⁹ volūtas q̄eſceret in illa tpali mercede. qz tūc vteret fruendo et frueret vtendo. qđ est tota puerſitas.

Articulus quartus

Quantū ad quartū

ꝓncipale dicendū q̄ oībus vti poſſumus q̄ ſunt citra deū. qz oībus vti debemus q̄bz p̄o

Instantia mouere poſſum⁹ ad ꝓſecutōnez vltimi finis. ſed omnia q̄ ſunt citra deū ordinate aſſumpta in facultate volūtatis nr̃e aliquo mō nos poterunt ꝓmouere ad vltimi finis cōſecutōez. ergo ꝛc. Forte dicet q̄ multa ſunt citra deū

1. que nō ſunt in ptāte nr̃a. ideo talia nō p̃nt aſſumi in facultate volūtatis nr̃e. nec ꝓſequi
2 ipis vti poterim⁹. ℙ. mortali pctō nullus
3 ꝑt bñ vti ipm aſſumēdo in facultate volūtatis. ℙ diuitie et p̃ſpitates tpales nō soluz non ꝓmouēt. imo multos impediūt a cōſecutōe finis. ergo ipis nō est vtendū. Dicēdū

Solutio q̄ aliquid ꝑt venire in facultatē volūtatis̄ noſtre quinq; modis. Primo mō vt volūtas ſe habet p modū impantis et ordinātis. Secūdo modo p modū approbātis. Tercio p modū collaudātis. Quarto p modū tolerātis. Quito p modū refutātis. Prīa ſunt bona noſtra ꝓpria. Sc̃da ſunt ꝓximoꝝ nr̃oruz bona Tercia ſunt celi et angeli ꝛ cetera ſilia. q̄ q̄z uis ſint ſupra nos. tñ talia in facultatē volūtatis accipimus. cū ex ipis moti creatorē coz laudamus. Quarta ſunt mala culpe. q̄ etiā coopant electis in bonū. ſm q̄ dicit glo. ſup illud ℟bū ad Roma. viij. Scim⁹ qm̃ diligētibꝫ deū oia coopant in bonū. Et p hoc patet ad primū et ſecm̃ ar

Ad .3. gumentū Ad terciū dicēdū q̄ licet diuitie et tpales ꝓſpitates ſint malis hominꝫ impedimentū. eo q̄ talib⁹ nō vtant debite ſz magꝫ abutant. tñ bonis hoibus nō ſunt impedimentum ſed potius adiumentū virtutis. vt ait Ambro. ſup euāgel. Luc. tractās hiſtoriā de

Ad argumētū ꝓncipale zacheo Ad argumentū ꝓncipale dicēduz q̄ nō qđcūq; referre dicit vſus. ſed referre cū exercitōis impio. ℟ aūt ad ſolā voluntatē ptinet. qz vt ait Anſ. in de cōceptu virginali. c. xiij. Ceteris potētijs lex a creatore impoſita ē vt impio volūtatis reſiſtere nō poſſint. Propter qđ ait Dam̃. li. ij. c. xxij. q̄ vſus nihil aliud ē q̄z rez ꝓtractatio in ꝓpria impediū volūtatiſ.

Diſtinctio ſcđa

Dc ítaqz ꝛc. Poſtq̄z mgr̃ in

b prima diſtīctōe tetigit materiā iſtorū q̄ttuor librorū. et inſinuauit ordinē dicēdorū. nō ꝓſequitur de dicēdis Et qz tractāda in iſta ſcia ſunt res et ſigna. iō mgr̃ ꝓmo tractat de rebus. Sc̃do de ſignis. Secunda pars incipit in ꝓncipio q̄rti libri. ibi. Samaritan⁹ autē. Reſ ℟o ſunt multiplices. qz q̄dam ſunt fruibiles. quedā vtibiles. q̄dā vtibile et fruibile ſil' in ſe ꝛcludētes. Et ſm hoc prima ps diuidit in tres ptes. qz primo tractat de fruibilib⁹. Sc̃do de vtibilibus Tercio de fruibili et vtibili mō āmirabili in eodē cōcurrentib⁹. Sc̃da incipit in ꝓncipio ſc̃di libri. ibi. Creatō em rerū. Tercia in ꝓncipio tercij libri. ibi. Cū venit ergo plenitudo.

Prima diuidit in duas ptes. qz ꝓmo magiſter determinat de deo q̄tū ad ea q̄ ſibi cōueniūt in triſece. Sc̃do q̄tū ad ea q̄ conuenūt ſibi aliq̄ modo etiā extriſece. puta p modū cauſe. diſtinctōe. xxxv. ibi. Cūq; ſupra ꝛc Prima in duas. quia ꝓmo tractat de deo et ſuis ꝓfectōibus intriſecis. Sc̃do de noibus hmōi ꝓfectōes exprimentib⁹. diſtin. xxij. ibi. Poſt dicta diſſerendū. Prima diuidit in tres. qz ꝓmo determinat de deo q̄tū ad eſſentie vnitatē et ꝑſonarū trinitatē. Sc̃do quantū ad ꝑſonalis originis et diſtinctōis alietatē. Tercō

UVA. BHSC. IyR_066

quantū ad maiestatis eqlitatē. Scda ps ieī pit distinctiōe. iij. ibi. Dicit ergo qstio. Tercia distinctiōe. xix. ibi. Nūc postq̄ ꝛc. Prima in duas. q̄ primo mgr̄ ondit diuīe entie vnitatē et psonaꝝ trinitatē ex sacraꝝ scripturarum auctoritate. Scdo rōe sumpta ex creaturarū similitudine distinctiōe. iij. ibi. Apls nanq̄ ꝛc.

Prima in duas. q̄ primo mgr̄ instruit ꝛ informat lectorē istius scie et vī lacre scripture Scdo de entie diuīe vnitate et psonaꝝ trinitate incipit determiare. ibi. Proponam⁹ g̃ in mediū. Prima diuidit in tres ptes. q̄ primo mgr̄ ondit q̄ studens sacre scripture debet virtutib⁹ pollere. Scdo insinuat q̄d debet psupponere et firmiter tenere. Tercio quē modū pcedēdi vī debz habere. Scda ibi. Omes aūt catholici. Tercia ibi. Ut in li. p̄mo de tri. Tūc seq̄tur illa ps. Proponamus g̃ in mediū. et diuidit in duas ptes. q̄ primo autoritatib⁹ veteris testamēti ondit entie dīne vnitatē. Scdo diuinaꝝ psonaꝝ ondit trinitatem. ibi. Personaꝝ quoq̄ pluralitatem.

Circa istam lram quero

v Trū possit demōstratiue pbari vnuz tm̄ deū esse. Et videt q̄ non. q̄ illud nō possumus demōstrare esse cuius esse nō possum⁹ cognoscere. sed esse dei nō possum⁹ cognoscere. ergo ꝛc. maior ptz. pbo minorē. q̄ qd est de⁹ ipossibile est nos scire. fm Dam̄. li. i. Sed esse dei idē est q̄ qd ditas dei. ergo ipossibile est nos scire esse dei: et q̄ ens et vnū cōuertūt. ergo si ñ possum⁹ pbare eē dei. nō poterim⁹ pbare vnitatē dei. g̃ ꝛc. Contra. illō qō pt pbari nccia rōe pt demīrari. sed vnū deū esse pt pbari nccia rōe. g̃ ꝛc. maior patet p̄mo posterioꝝ. Dis enī syllogism⁹ vel est demōstratiu⁹ vī dialetic⁹ vī sophisticus. sed demōstratiu⁹ est ex necessarijs. g̃ ꝛc. minor patet. ij. metaph̄. vbi pbat necessarijs rōibus q̄ in omni genere cause est deuenire ad vnuz principiū. sed deus est causa final omniū. vt pbat. xij. metaph̄. ergo est dare vnū solū deū sicut est dare vnū solū vltimū finē In ista questiōe ponam q̄ttuor cōclusiōes negatiuas. ex quibus tandem inferam vnam affirmatiuā Prima est q̄ nō pūt esse plures dij solo numero dīntes. Scda q̄ nō specie. Tercia q̄ nō genere. Quarta q̄ nō analogia

Prima cōclusio pbat. I.

Dico ergo primo q̄ ipossibile est esse plres deos solo numero dīntes. q̄ illud qō est purus actus nō pt sb eadē specie numero multiplicari. sz de⁹ est pur⁹ act⁹. maior ptz. vij. metaph̄. vbi dicit q̄ quecunq̄ sunt plura nūero in eadē specie. multā habet materiā. Et si ista ppositio fm aliquos pateret calūniā de materia ppe dicta. q̄ dicerent celos esse eiusdē speciei. in quib⁹ negant materiā. etiā nō repugnat plures angelos eē fm aliquos in eadem specie q̄ tn̄ caret materia. tn̄ nullus dubitare pt quin omne qō multiplicat numero in eadē specie vī simpliciter habeat materiā ptem sui. vel saltē habz suaz hyliachim. id est suū materiale siue potētiale. i puro aūt actu nec est materia nec aliq̄d materiale siue potētiale. sed de⁹ est purus actus. vt patet. xij. metaph̄. et. viij. phīsicoꝝ. P. si essent duo dij numero dīntes in eadē specie tunc essent infimti dij in eadē specie. ꝯsequns est falsum apud oēs. pbo ꝯsequntia. q̄ nulla species pla habēs indiuidua. ex se et p se est limitata ꝛ determiata ad certū numeꝝ suorū idiuiduoꝝ. nisi eni p agens vī p finem siue per aliquā extrinsecā causaz determineť ad hmōi certū numeꝝ ex se in determiata manet. q̄ q̄ntum est de se qua rōe multiplicat p duo indidua. eadem rōe est possibile ipaz multiplicari p infinita indiuidua. sed in ppetuis nō differt esse et posse. vt dr. iij. phīsicoꝝ. Cū g̃ natura diuina sit ppetua. nec possit determiari p aliquā cām supiorem. q̄ tūc non esset diuīa. ergo ptz ꝯsequntia. puta si essent duo dij in eadem natura q̄ essent infiniti. P. illud qō 3 se eē omnino necesse esse. h̄ ex se sine oī addītamento est singulare. nec p ois plurificabile. Sed deus ē ex se oino necesse esse. q̄ si necessitas sui esse deret ab alio. tūc ipe non esset de⁹. sed illud a q̄ penderet. P. cōfirmo h̄ idem sic. q̄ si essent plres dij. aut different in aliq̄ aut in nullo. Si in nullo. g̃ non plres dij sed vn⁹ deus. Si in aliq̄. illud vī est necesse esse vī possibile esse. Nō pmū. q̄ necesse esse est de formali et intrīseca rōne ipius dei Nec scdm q̄ ille qui includeret h̄ possibile esset cōpositus ex possibili et necessario. et p cōsequens nō posset esse de⁹. cū deus sit omino simplex sb̄stātia. vt ptz. xij. metaph̄. 4

Scda cōclusio pbatur I

Quātū ad secundū principale dico q̄ nō pūt esse plres dij spē differentes. quia quecūq̄ ꝯueniūt genere ꝛ dīnt specie sunt ꝯposita ex genere et dīntia. sz huiusmodi cōpositio repugnat deo. g̃ ꝛc. maior patet. pbo minorē. q̄ vt ptz. vij. metaph̄. gen⁹

In stantia

UVA. BHSC. IyR_066

dicit q̄d potētiale. dr̄ntia ꝓ̄o q̄d actuale. ꝯ q̄c q̄d ꝓponit ex genere ⁊ dr̄ntia ꝓponit ex actuali et potētiali. qđ ꝛeo repugt. a q̄ oīs passiua po-
2 tētionalitas relegat. vt pz. xij. metaph. ꝑ. Si essent duo dij naturaliꝫ distincti. aut vterq; eēt oīpotēs. aut alter tm̄. aut neuter. Si tercio mō. tūc neuter essz ꝛeus. Si scđo mō. tūc alter tm̄ esset ꝛeus. Si ꝑmo mō. tūc vel amb⁹ ꝓcurrerēt ad ꝓductōez eiusdē effectus. ⁊ tūc alter supflueret. cū vn⁹ ꝛeus oīpotēs posset ꝓducere totū effectū. vl' vn⁹ resisteret alteri us ꝓductōi. et tūc vl' eque potēter se hr̄ent. vl' alter vinceret. Si ꝑmo mō tūc effect⁹ sil' pro cederet ꝑm oīpotentiā ꝓducētis. et nō ꝓcede ret ꝑm oīpotentiā resistētis. Si scđo mō tūc
3 victus nō esset ꝛe⁹. ꝑ. si eēnt duo dij. aut vn⁹ intelligeret aliū. aut nō itelligeret eū. sed vtrūq; ēipossibile. ꝯ ⁊c. maioꝛ pz ꝑ ímediatā siue ꝓdictoriā diuisionē. minoꝛ ꝑb⁹. Nō enī ꝑt dici q̄ h̄ ꝛe⁹ illū ꝛeū nō intelligat. q; btifi-cū obiectū vez ꝛeū latere nō ꝑt. sz ver⁹ ꝛe⁹ est btificū obiectū. Nec ꝑt dici q̄ ipm intelligat q; aut cognosceret eū ꝑ essentiā suā. s. cog̃scen tis. aut ꝑ eēntiā ipi⁹ cogniti. Si ꝑmo modo tūc ꝓtineret illū aliū eminēter. et ꝑ ꝓns ille a-lius nō eēt ꝛe⁹. Si scđo mō. tūc pficeret ab alio. cui⁹ eēntia eēt sibi rō recipiēdi actū ītel-
4 ligēdi. et tūc ipe ꝓg̃scēs nō essz ꝛe⁹. ꝑ. for me specifice se hr̄nt sicut nūeri. vt dꝛ. viij. me-taphisice. ꝯ ipossibile ē esse duos ꝛeos specifi-cedr̄ntes eq̄ pfectos. ꝓna pz. q; ipossibile est dare duos nūeros ab vnitate eq̄ distantes'. Ille ꝯ q̄ min⁹ pfect⁹ essz ꝛeus esse nō posset.

Tercia cō clusio ꝓ-bat 1

Quantū ad terciū

pricipale dico q̄ ipossibile est eē plēs ꝛeos ge nere dr̄ntes. q; aut q̄libet illoꝝ ꝛeorū include ret tm̄mō pfectiōes sui ꝛetermiati generis. aut vterq; includeret pfectōes cuiuslibet generis. aut vn⁹ includeret oīm pfectōes et alter limi tatas ⁊ ꝛetermiatas pfectiōes. Si ꝑmo mō. tūc neuter erit ꝛe⁹. q; dꝛ. v. metaph. Est enim qđā ens pfectū vl' pfectōe. h̄ns ī se pfectio nes oīm generꝫ. Qđ q̄dē ens ꝓmētatoꝛ ibidez dic̄ esse ꝛeū. Si scđo mō tūc vterq; icluderet oēs pfectōes alteri⁹ ꝛei. et ꝑ ꝓns naturā illi⁹. ⁊ sic erūt vnus sol⁹ ꝛe⁹. Si tercio mō. tūc ille
2 vl' pfectus tm̄mō erit ꝛe⁹ et nō alter. ꝑ. q̄ cūq; genere dr̄nt si vnū ē substātia alteꝫ ne-cessario ē accidēs. sz ꝛe⁹ nō ꝑt eē accidēs. ꝯ ⁊c. maioꝛ ptz. q; ꝓdicamētū substātie ē vnuz tm̄. minoꝛ nota. q; nō solū ꝛe⁹ ū ē accns. sz nec ī ꝺo possibile ē eē accns. vt pz ꝑ Boe. ī suo li. ꝺ tri.

Quarta cō clusio ꝓbat 1

Quantū ad q̄rtum

dico q̄ ipossibile ē tl'es ꝛeos differre analogia. qꝛ q̄ sic dr̄nt q̄ ī nullo ꝑuenīt. ꝓuenīt. illa nul laten⁹ eē ꝑnt. sz q̄ dr̄nt analogia ī nullo peni tus ꝓuenīt. ꝯ ⁊c. maioꝛ pz. iij. de di. no. vbi ait dio. q̄ oīs multitudo aliq̄liter ꝑticipat a-liq̄ vno. Et ibidē oñdit q̄ nlla adeo sunt diū sa q̄n saltē ꝓuenīt analogia. Et eā dē ī iam ponit ꝑclus in sua ꝑma ꝓpōe. Un etiā. iij. metaph. dꝛ. qđ nō hz esse vnū nō hz esse. tl'es ꝯ dij nullo mō esse possent. eo q̄ in nullo cō-uenirēt. ꝑ. q̄cquid est extra analogiā ent⁹ 2
real' qđ est ꝓmūe ꝛecē ꝑdicamētis. vl' ē totali-ter nihil. vl' si est aliq̄d est purū ens rōis. Sz si duo dij differrēt vl'i analogia. alter eoꝝ esset extra analogiā entis realis. ꝯ vl' eēt nihil. vl' tm̄mō ens ratōnis. q̄z vtrūq; ē inconueniēs.

Instantia

Forte dicet q̄ nō dr̄nt analogia vl'i sz ana logia spēali. sic̄ analogia sanoꝝ dr̄t ab analo gia calidoꝝ siue coloꝝ. Illō nō valz. qꝛ q̄cū

Solutio

q̄z dr̄nt analogia spēali ista ꝓueniūt analo-gia vl'i. sz enī sana ī sua analogia dr̄ant a cali dis. tñ vtraq; ꝓuenīt ī analogia ent⁹. sz q̄cū q̄z ꝓueniūt ī vna analogia q̄uiscūq; vl'i. vel vnū h̄z attributoez ad alteꝫ. vl' amb⁹ ad ter-ciū. ꝑpter qđ sp oꝛtz ꝺuenire ad vnū ꝑmum. Nec instātia ē ad ꝓpositū. qꝛ ꝑcise loq̄bar ꝺ analogia vl'i. qꝛ loq̄bar ꝛe analogia q̄ ꝑt eē cō-mūis his q̄ dr̄nt genere. sic̄ patuit ex ꝛeducti one quā feci ꝑ articl⁹ ꝑcedētes. ī q̄b⁹ sp ꝓces si ꝛe min⁹ cōi ad maī cōe. Sz ꝓdicta est

Opinio maicheo rū ꝓ-dicta

opinio manicheoꝝ ⁊ alioꝝ ml'toꝝ hereticoꝝ q̄z pestifera neq̄cia fetere ꝓcipit q̄ñq; vsq; i p sentē diē. Ponūt enī dicti heretici vnū eē ꝛeū oīm bonoꝝ. et aliū eē ꝛeū oīm maloꝝ. Et ex dict⁹ eoꝝ multipl'r ꝑt argui. ꝑ. ꝓ̄o sic. 1
Tale ꝑticipatoꝝ ꝓsuppōit tl'e ꝑ eēntiā. sz ē dare bonū ⁊ malū ꝑticipatoꝝ. ꝯ erit dare bo nū ⁊ malū ꝑ eēntiā. sz qđ ē tale ꝑ eēntiā. h̄ ipi dicūt ꝛeū. ꝯ ⁊c. ꝑ. vbicūq; ē dare cāz scđaz 2
ibi ē dare cāz ꝑmā. qꝛ scđz n̄ dꝛ nisi ī ordie ad ꝑmū. sz ē dare scđaz cāz mouētē ad malū. ꝯ ⁊ ꝑmā. ⁊ h̄ erit ꝛe⁹ maloꝝ. ꝑ. aliq̄ statī nata 3
h̄nt ꝺuolutā malicīā. talīū ꝯ ñ potūt eē bōa cā nec ꝑ ꝓns bon⁹ ꝛe⁹. ꝑ. si vnū ꝓꝛioꝝ ē i nata 4
⁊ reliquū. ut dꝛ. i. celi ⁊ mꝛi. sz sūmū bonū ⁊ sū mū malū sūt ꝓua. cū ꝯ sūmū bonū sit puta bo ni ꝛei bonitas. ergo et summū malū est. ꝑ. 5
vbicūq; est dare magis et minus. ibi ē dare simpliciter. vt dꝛ. iiij. metaph. sz ē dare magis

UVA. BHSC. IyR_066

malū et minus malū. ergo sicut est dare summū siue simpliciter bonū. eo q̄ est dare magis et minus bonū. sic ꝛc. Instantia

Forte diceret aliq̄s q̄ dato q̄ esset summū malū adhuc nō esset p se sed ꝛpēderet a sūmo bono. et p ꝯns nō esset ꝛus. Solutio cozum

Rñderet manicheꝰ q̄ impossibile ē summū malū vl̄ fieri vl̄ ꝛpendere a sūmo bono. qz semp illud a q̄ aliq̄d ꝛpendet cōprehēdit in seipm ꝛpēdens aut formal'r aut ☧tualiter Sz bonus ꝛ nec cōphēdit in se sūmū malū formal'r. qz tūc esset sūme malus. et maxime ꝺria essent simul formaliter in eodē. Nec ☧tualiter. qz qđ est virtualiter tale pt alterꝫ facere formaliter tale. g̃ optimus ꝛus posset pessime facere. qđ est oppositū in adiecto. qz mal' operib efficimur mali. vt pz in li. ethico. Opinio arrij ꝺ pdictā ☧itatē.

Similiter ꝓtra supradictā ☧itatē est opinio Arrij. q̄ fm distinctōem psonaꝝ distixit dīnam essentiā. et p ꝯns plēs habuit ponere ꝛos ēntialiter dīntes. 1

Poterat aūt moueri istis sophismatib. Relatōes oppositē realiter distincte nō pñt simul fundari in eodē indiuisibili fundamento. hinc ē q̄ relatio idētitatis eo q̄ nō habeat fundamētū realiter distinctuꝫ est relatio rōis. vt patet. v. metaph̄. sed in ēntia diuina fundant relatōes oppositē realiter distincte. 2

P. id qđ pdicat ꝛ plibus realr differētib nō pt esse realiter vnū. sz ēntia diuina pdicat essentialiter ꝛ tribus psonis realiter differētib. ergo ꝛc. 3

P. id cuiꝰ essentia ꝛ esse sunt ꝑnit idē. si multiplicat eiꝰ esse. et ēntia diuersificat. sed in diuis esse ꝛ essentia sunt ꝑnit idē. et esse diuersificat. quia dicit Aug⁹. v. ꝛ tri. c. xij. Diuersū est ē pꝛem. ꝛ esse filiū. ergo videt seq̄ q̄ diuersa sit ēntia. qz eodem li. c. v. dicit. q̄ sic a sape dicta est sapientia. sic ab esse ēntia. 4

P. ista est falsa. i diuinis nullū generās est essentia. qz pater non esset ēntia. ergo ista est falsa. in diuinis nulla essentia est generās. cū vlis negatiua simplr conuertat. vt pz ex li. priozū. ergo hec ē vera. in diuinis quedā ēntia est generās. quia ꝛp̄ tradictoziaꝝ est talis. q̄ si vna est falsa. alia erit ☧a. et cōuerso. vt pz ꝑmo ꝓryarmenias. sed nihil generat seipm. vt ptz. ij. ꝛ aia. et per Aug. sepius in li. ꝛ trini. g̃ diuina ēntia generabit aliā diuinā ēntiā. 5

P. quoꝝ est vnum et idem esse. plificato vno plurificat et reliquū. sed relatio in diuis cū essentia habēt vnū ꝛ idē esse. g̃ plurificata relatōne plurificatur ꝛ essentia. 6

P. substātia in diuis plificatur. sed ēntia ē idē qđ sbstātia. g̃ ꝛc. maior patet p hilariū in li. ꝛ trini. vbi vult. q̄ pater et filius et spūssanct⁹ sunt p substantiā tria. ꝛ p cōsonantiā vnū. 7

P. ab eodem res habz esse et distinctū esse. sed relatio habz esse reale a fundamēto. ergo habebit distinctū esse a fūdamēto. cū ergo nihil dat qđ nō habz. videt q̄ intelligat distinctū esse reale i fundamto.

Posset etiā argui cōtra pdictā ☧itatē phice sic. Nō minus potēs est lux spūalis q̄ lux corpalis. sed lux corpalis ꝓducit lucē corpalem in natura distincta a sua natura. g̃. P vnūquodq̄ tūc pfectū est cū pt sibi sile generare. vt dicit. ij. metheoꝝ. sed ēntia diuina est pfectissima. ergo ꝛc. P. idē manēs idez sp facit idem. ij. ꝛ generatōe. ergo videt q̄ diuersitas causatozū arguat diuersitatē ꝛozū. maxime loq̄ndo ꝛ talib causatis que ñ possunt ꝓduci nisi a ꝛo. P. multitudo quelibet pticipātiū arguit vnū ens simpliciter qđ pticipant. sed in omni genere est multitudo participātiū. ergo in oī genere vno erit vnum ens simpliciter ab alijs participatū. tale appellat ꝓclus ꝛuz. g̃ tot erunt dij quot sunt genera. Arguméta phica 2 3 4

Sed ista nō cōcludūt. quia isti diuersi dij vel differrent in natura. et tūc ille qui non haberet diuinā naturā non esset ꝛus. vl̄ esset eiusdē nature. et tunc essent vnus ꝛus. quia in sepatis a materia vni⁹ nature est vnū esse. P. omne qđ mouetur ab alio mouet. cū ergo in p se mouentib causis non sit ꝓcessus in infinitū. oportet nos ꝛuenire ad vnū motozem totaliter immobilem. vt concludit. viij. phisicoꝝ. et. xij. metaphisice. Entia enim nolunt male dispoñ. et mala est pluralitas principantiū. vnus ergo princeps. vt concludit. xij. metaphisice. Contra ea rozes

Ad solutionē aūt sophismatuz adducto rum ꝓ Manicheo est sciendū q̄ errozis manicheorū multū ex hoc ꝓcedebat q̄ credebāt malū esse quandā substantiā et naturā positiuam. et ꝑ consequens quodlibet malū particulare haberet causam p se et efficientem positiue. cuius oppositū totaliter ponere ꝛbuerunt. quia malū est priuatio boni. et quia priuatio ꝛ se est nō ens. vt dicit ꝑmo phisicoꝝ. ergo malū nō requirit causam efficientē sz ꝛ ficientē. Propter qđ Diony. iij. ꝛ diuis nomi. ait. q̄ malū nec est existens. i. substantia. nec inexistens. id ē accidēs. Et ideo aut btūs augustinus. xij. ꝛ ciui. ꝛi. c. vij. Nemo ergo q̄rat efficientē causam male volūtatis. nō enim est efficiens sed ꝛficiēs. nec illa. sez mala voluntas vt est mala est effectio sed ꝛfectio. Et sequit ibidem. Sic causat malū vt auditur Materia solutōis

UVA. BHSC. IyR_066

silentiū ꝛ videt tenebra. Videre aūt tenebrā nō est aliq̄d videre. sed a videndo ꝛficere. ꝛ audire silentiū nō ē aliq̄d audire. sz magz ab audiendo ꝛficere. Sic malū ꝛ inordinatio nō est aliq̄d facere. sed ab ordine ꝛficere. et rectū ordinē a deo siue a natura instituū nō seruare. Jō Aug⁹ dixit eodē ca. ꝙ ḧ est incipe hre malam volūtatē ab eo ꝛficere qđ sume ē. His ꝓmissis imediate patēt solutōes sophismatū ꝓdictoꝝ. Ad ꝓmū g̃ dicendū ꝙ maior est vera sb ḧ sensu ꝙ omne esse ꝑticipatōnez ꝓ supponit esse simplr. vl respectu cuⁱ ꝑticiat. vl a quo ꝛficiat. Ad minorē dico ꝙ malū ꝓ supponit summū bonū a cuⁱ legibus ꝛficit.

Solutio ad ratōes maicheoꝝ

Ad. 1.

Ad. 2. Ad scdm eodē mō. qz nō oportet ꝙ ꝛtur aliquod ꝓmū qđ malū scdm ꝑticipet positiue. sz sufficit esse summū bonū a quo ꝛficiat ꝓuatiue. Ad terciū dicendū ꝙ nō est dare purū malū. qz si purū malū daret seipm ꝛstruerz vt ptz. iij. ethico. ꝛ idō nullū malū est qđ ita habeat cōnataz maliciā. q̄n necessario fundet in aliq̄ bono positiuo. Uerbi gra. in fornicatōne possumⁿ duo ꝓsiderare. quoꝝ vnū ē positiuū ꝛ habz cām efficiētē. puta actio realis ipius agētis. aliud ꝓuatiuū. ꝛ hz cām ꝛficiētē. puta inordinatio q̄ est a volūtate ꝛelinq̄nte legē rei sui. Tal ergo malicia nō hēbit rem ꝑ causa efficiēte. sed inordinatā volūtatez a deo ꝛficiētē

Ad. 3.

Ad. 4. Ad q̄rtū dicēdū ꝙ bonū ꝛ malū ñ opponūt ꝓprie sz ꝓuatiue. ꝓuatiua āt opposita apta nata sunt fieri circa idē sbiectū vicissim et silr ꝓria. et iō nō opponit deo aliq̄d ꝓuatiue nec cōtrarie. cū nō sit aptus natⁿ esse ei aliquo sbiecto.

Ad. 5. Ad quintū dicēdū ꝙ ñ datur maⁱ et minus malū respectu sūmi mali. qz ḧ esse nō ꝑt. sed tam bonū q̄z malū dant respectu sūmi boni. primū vt accedēs. scdm vt recedēs. primū vt ad ipm ꝓficiēs. scdm vt ab ipo ꝛficiēs. Sicut ait Augⁿ ꝓ faustū. ꝙ rispectu eiusdē signi dicimur sagittare bñ ꝛ male. ita ꝙ nō ponunt duo signa quoꝝ respectu vnius dicamur sagittare bñ. et respectu alteriⁱ male. Sed ad idē signū magis et magz attingētes dicimur melⁱ ꝛ melⁱ sagittare. et ab eo dē magis et magis ꝛuiātes dicimur peⁱ et ꝑius sagittare. sic ꝛc. Cū enī ipm malū a nullo agente sit ꝑ se intentū. qz nullū agēs respiciens ad malū agit qđ agit. vt dr in de di. no. non oportet sibi assignare cām efficientē. vt isti imaginant.

Instantia

Sed ad ḧ forte diceret manicheus ꝙ id qđ est ꝑ accidēs intentū ꝓtigit ut in paucioribⁿ et raro. sed malū in ḧ mūdo cōtingit vt in pluribⁿ. ergo videt esse ꝑ se intentum. R. ꝙ instantia assumit duplex falsum quia licet id qđ est a casu cōtigat vt in paucioribⁿ et raro. vt ptz. ij. physicoꝝ. nō oportet tm ꝙ oē ꝑ accns intēti cuēiat vt raro. naz nullū generās ꝑ se intēdit corruptōez. et tm tot euenīūt corruptōes quot generatōes. cuius generatōes sunt ꝑ se intēte. alⁱs non posset stare dictū aristotel. ij. de generatōne. q̄ aut generatio vniⁱ est corruptio alteriⁱ. Assumit etiā scdo falsum cū dicit. ꝙ plura euenīūt mala q̄z bōa quia nullū potest malū euenire q̄n sil euenit aliq̄d bonū in quo fundet illd malū. Und si eueniat aliq̄d malū moralr. necessario oportet euenire aliq̄d bonū. vl moraliter vl naturaliter. Etiā ex ipis malis elicit aliq̄d bonum. iuxta illud augus. Omipotēs ꝛ nō ꝓmitteret fieri aliq̄ mala nisi adeo essz omipotens ꝙ ex malis eliceret bona.

Solutio argumētorū arrij

Ad. 1. Ad motiua etiā ꝛducta ꝑ errorē arrij ifeⁱ cū illa materia specialiter tractabit respōsio lucidior apparebit iō ad ꝑsens breuⁱ trāseo rndendo. Ad ꝓmū ergo dicēdū ꝙ maior nō est ꝙa nisi quando fundamētū est infinitū. Ad minorē dicēdum ꝙ diuina ēentia cū sit infinita silr ꝑt fundare opositas relatōes. Alias inuenit sic. Ad ꝓmū dicendū ꝙ maior nō est ꝙa maxime q̄n fūdamentū est infinitū. sic est in diuinis. Etiā illa maior patit instantiā in creaturis. Nā quando intellectⁿ intelligit se tūc simul fundat relatiōes oppositas. sc intelligentis ꝛ intellecti.

Ad. 2. Ad secundū dicendū ꝙ vna absoluta essentia infinita pōt sibi idētificare plura realr distincta re relata. et ꝑ cōsequens ꝛ ipis ꝓt ꝓdicare manens totaliter indistincta. Ad terciū nego minorē. Ad ꝓbatōem dico ꝙ augⁿ non loquit ibi ꝛ esse absoluto qđ est cōmune tribus. sed loquit de esse relato. quod magis ꝛ bet dici quodda adesse q̄z esse. Jpm enīz adesse plurificat ꝑm ꝙ plurificant ꝑsone. Et iō notanter dicit Augustinⁿ. Diuersum est esse patrē. et diuersum est esse filiū. et nō dicit absolute. diuersum est esse dñm. vt hoc dictū ñ intelligeret ꝛ esse essentie diuine. sed magis ꝛ adesse ꝑsone.

Ad. 3.

Ad. 4. Ad quartū dicendū ꝙ ꝓdicatōe formali nullū generās vt generās ē essentia. quia generās vt generans est suppositum. cui ꝑ se cōpetit agere. actōnes enī sunt singularium. vt patz ꝓmo metaphisice. Predicta ergo ꝓpositio est ꝙa quei argumēto dicebat esse falsa. et ꝑ cōsequens sua cōuersa erit ꝙa. et ꝓdictoria ꝓsse erit falsa que dicebat esse vera. sed ꝓdicatōe idētica tūc cōcessis oibus ꝓmissis adhuc ꝓclusio erit negāda. qz ñ

UVA. BHSC. IyR_066

sequit.ḣ est idem qđ generās.ḡ generat. Nā illud solū generat qđ est formal' generās .et nō oīe illud qđ est idēptice idē qđ generāt. ⁊ illud magis ꝛtermiabit infra.distictōe.v.

Ad.5. Ad q̄ntū posset negari maior. qz materia ⁊ forma faciūt aliqđ vnū esse q̄ddtatiuū. ⁊ tm̄ ꝑm aliquos multe sunt forme substātiales eiusdem materie. ipa materia non multiplicata. Nō curo tm̄ ꝛ hac solutōe. qz illud in q̄ fūdatur nō reputo esse verū. et ideo dico ꝙ maior est ꝑa si sic habēt idem esse ꝙ habēt etiā eundem modū essendi. Tūc ad minorē dico ꝙ q̄ uis relatio habeat idē esse cū essentia diuīa in q̄tum relatio ꝓpata ad essentiā trāsit i essentiam. tm̄ relatio vt relatio nō habz eundē modum essendi cū essentia. qz modus relatōis vt relatio est ad aliđ esse. sed modꝰ essentie ē ad se esse. rōe quoꝝ differētiū modorū potest multiplicari relatio nō multiplicata essentia.

Ad.6. Ad septū dicendū ꝙ hilariꝰ nō accipit hic substantiā ꝑ essentia sed ꝑ hypostasi.

Ad.7. Ad septimū dicēdū ꝙ loq̄ndo ꝛ relatiuis tūc maior nō est vera. qz dato ꝙ relatio realitatē suā capiat a fundamēto. tm̄ rōem suā q̄ddtatiuā ⁊ ꝑ ons distinctiuā sortit in ordine ad oppositū.

Ad phica argumēta Ad ꝑmū phice introductū. concessa

Ad.1. maiori dico ad minorē ꝙ etiā diuīa lux ꝑducit lucē spūalem a se naturaliter differentē puta angelicā naturā.

Ad.2. Ad scōm dicendū ꝙ maior illa intelligēda est nō ꝛ natura: sed ꝛ suppōsito. quō aūt suppositū filij sit pfectuz cū tm̄ nō possit aliū filiū generare inferiꝰ patebit cū ꝛ oīpotentia filij tractabo

Ad.3. Ad terciū dicendū ꝙ maior ē intelligenda ꝛ agente naturali. ꝛ deus aut ē agit ad extra ꝑ intellectū et voluntatē. Et qz potētie rōnales sunt ad oppositā. ergo diuersitas ꝑductorū non arguit diuersitatē ꝛ orū. licz posset dici ꝙ arguat diuersitatē rōnū ꝑducendi. puta diūas ideas in mēte diuina. iuxta illud Augus. lxxxiij. q. Alia rōne cōditus est hō. et alia equus. et sic ꝛ alijs.

Ad.4. Ad q̄rtū dicendū ꝙ ꝑclus modo platonis ponit ordinē ꝛ orū siue ideaꝝ sepatarū iuxta ordinē entiū. hoc aūt nos negamꝰ. dato tm̄ ꝙ ita esset. adhuc tm̄ omnes illi dīj ꝑticiparēt vno sūmo ꝛ o q̄ erat ꝛ vnitatis et vnitatis. sicut idē ꝑclus ponit. ⁊ nos appellaremus illū ver ꝛ deū

Ad argumētū ꝑncipale Ad argumētū ꝑncipale dicēdū ꝙ scire ꝛ deū esse nō est scire esse ꝛ. sz terminis ꝑsuppositis ē scire hāc ꝓpositōnem esse verā. ꝛ deus ē. qz scito q̄d importat ꝑ terminos imediate dinoscit ꝙ hoc ꝑdicatū ē ꝛ eēntia illius subiecti.

Ersonarū quo

p qz plalitatē ⁊c Postq̄z mgr̄ ꝺclarauit diuīe eēntie vnitatē. ḣ nitit ꝑbare ꝑsōarū plitatē seu trinitatē. Et diuidit i duas ptes. Quia ꝑmo ḣ facit auctoritatibꝫ veteris testamēti. scḋo auctoritatibꝫ noui testamēti. ibi. Nūc ꝛo pꝰ testionia. Prima i duas. qz ꝑmo oīdit ꝑsonaꝝ diuinaꝝ plitatē nō exprimēdo nomia ꝑsonaꝝ. Scḋo exp̄mēdo aliq̄liter noīa earū. ibi. Nūc ḡ ad ꝓpositū Et hec i duas. qz ꝑmo adducit auctoritates sonātes diuīe essentie vnitatē et ꝑsonaꝝ realē et vocalē distinctōez. Scḋo manifestat hmōi distinctōem tāgēdo ꝑsonaꝝ diuīaꝝ ꝓcessionē. Secūda ps incipit ibi. Dauid q̄z. Et hec i duas qz ꝑmo manifestat ꝓpositū ꝑ filij generatōnē. scḋo ꝑ spūsscti ꝓcessiōem. ibi. De spūsctō etiam exp̄ssa. Hic quero

v Tz trinitas ꝑsonaꝝ ⁊ diuine essentie sūma vnitas ꝛ q̄bus mgr̄ tractat in ista distictōe scḋa sint ꝓpossibilia

Et videt ꝙ nō. qz sicut se habz pur⁹ actus ad passiuā potētialitatē. sic se ḣz sūma vnitas ad plitatē. sed pur⁹ actꝰ nō ꝓpatit aliq̄m potētialitatē passiuā. ḡ cū diuina eēntia sit sūme vna. nō cōpatiet secū aliquā plitatē In ō/ rū est fides sctā. q̄ christianis ē firmissimum argumētū ⁊ q̄si infallibil' ꝛmōstratio. In ista q̄stiōe sunt q̄ttuor videnda. Prio vtrū sint tres ꝑsone i diuīs real' differētes Secūdo an ḣ possumꝰ ꝑbare euidēter ⁊ scientifice. Tercio an vnitas i diuīs cū reali trinitate exp̄ss dicat positiue vl tm̄modo ꝑuatiue Et quarto ꝛ q̄sito ꝑncipali.

Quātuz ad ꝑmū

Primum ꝑncipale

ꝑncipale dico cū immaculata fide catholica. cui fallū sbesse nō ꝑt. q̄ i diuīs sūt tres ꝑsone real' a seiuicē dīntes. s. ꝑr ⁊ filiꝰ et spūssctūs. Et ḣ ꝑt sic ꝑsuaderi. Oē qđ dic ꝑfectōez simpliciter ē mō excellētissimo ponēdū i diuīs. I
ꝛ caritas dicit ꝑfectōez simpl'. ḡ mō excellētissimo ē ponēda i diuīs. Tal' aūt ꝑfecta caritas et excellētissima duo req̄rit i ipo diligēte. Prio ꝙ dilectōe tēdat i alterū. qz amor ꝑuatꝰ q̄ tm̄ ēad seipm. ꝑm gre. n ꝑt eē caritas ꝑfecta Scḋo ꝙ illd in qđ ꝑncipal' tēdit sit diligibile finitū. al's ei caritas n̄ eēt excellētissima. qz oī caritate q̄ ē circa diligibile finitū ꝑt eē alia caritas maior. et ꝑ ons excellētior. Rōe ꝑmi pater dilectōe tendit in alterū a se realiter distictū. rōe secūdi tendere non pōt in aliquod

UVA. BHSC. IyR_066

Di. II

creatū. ergo tendit i filiū suū vnigenitū tanq̄ a se alterū psonaliter et diligibile infinitū. amor aūt hos ꝯnectens. s. prem et filiū nō pt esse in herēs. cū nullū accidēs in deo esse possit. ḡ erit p se subsistēs et p ꝯns tercia psona. puta spūsctūs. ℞. ḡto aliquis act⁹ est puri⁹ tanto est actuior. ḡ act⁹ infinite puritatis infinite ē actuus. et p ꝯns infiniti ꝓductiu⁹. Cū ḡ deus sit purus actus. et termin⁹ infinitus nō possit ꝓduci infinita natura. ergo i diuinis ꝓductū infinite ꝑfuti ꝓductiue adeq̄tū manebit in eadē natura cū ꝓducēte. distinctū tn̄ psonal̄. Cū nihil seipm̄ producere possit. vt ait Aug⁹. i. de tri. c. i. Sed ꝺ ista doctam infallibilē ꝑitatē sunt multi heretici. et signanter Sabellius. qui ad h̄ vt saluaret eēntie diuine vnitatē negauit psonaꝝ ꝑsam et realem trinitatē. Motiua istoꝝ hereticoꝝ nō potui inuenire. ḡ aliqs rones adducā q̄b⁹ vt mihi videt poterāt moueri ad negādū psonarū diuinaꝝ dr̄ntā realē. P̄ōt enī argui sic. Ubicūq; eēntia z psona sunt vnius rois si essentia nō pt multiplicari nec psona. sed i diuis essentia et psona sunt vni⁹ rōnis. ḡ ꝛc. maior ptz. q; q̄ sunt idē re et rōe q̄cād cōuenit vni ꝓuenit et alteri. mior ē ꝑ ꝺ. q; rō differnitiua est sermo q̄d est esse rei significās. cum ḡ in diuinis tn̄ sit vnū esse eq̄ ꝓueniēs eēntie z psone. iuxta illꝺ aug. vij. de tri. c. vi. hoc est deo esse qꝺ psonam esse. ergo erit in diuis tn̄ vna rō diffinitiua expssiua ip⁹ ē. P̄. psonarū pl̄alitas frustra ponit vbi non pl⁹ repit pfectōis vl̄ bonitatis in plibus q̄ in vna tn̄. sed nulla bonitas seu pfectio ē repibilis i vna psona que nō sit in oibus tribꝰ. Cū ergo ꝛc⁹ et natura nihil faciūt frustra. vt ptz. i. celi et mūdi. ḡ ꝛc. P̄. que sunt eadē eidē inter se sunt eadē. vt ptz. i. phisicoꝝ. sed oēs diuie p/sone sūt eedē diuie eēntie. ḡ erūt idē iter se z p ꝯns nō realr distincte P̄. illud cui repugt ois pl̄itas nō cōpatit secū aliquā multitudinē. nec p ꝯns trinitatē. sed diuine eēntie repugnat ois pl̄alitas. vt ait Boe. in li. de tri. P̄ sicut se hz sūme bonū ad malū. sic se hz sūme vnū ad multū. sed ꝛc⁹ eo q̄ ē sūme bonus ñ patit in se aliquā malicia. ergo ex eo q̄ ē sume vnus nō patiet in se aliquā multitudinē. P̄. ꝓductōes in diuinis nō dr̄nt. ḡ nec ꝓducta. Añs ꝓbat. quia intellectus volūtas z natura in diuinis nō dr̄nt. ergo nec ꝓductiones se hntes p modū intellectus z volūtatis. P̄. omnis oppositio relatiua realis exigit duo extrema realiter distincta. vl̄ ergo ponēs in diuinis vnā oppositōꝝ relatiuā realē vel duas. Si vnā. tūc erūt solū duo extrema. et sic nō erit trinitas sed dualitas. Si duas tūc erunt quattuor extrema. et p ꝯns erit quaternitas. que tn̄ est dānata in decretali supi⁹ allegata P̄. cum arguebat ille hereticꝰ q̄ si esset filius in diuis. ille filius generaret aliū filium. et sic in infinitū. Rñdet aug⁹. nō enim nō potuit. sed non oportuit. Ex hoc pt argui sic. Duplex negatio facit vnā affirmationē. ergo ista. filius nō non potuit generare valz istam. filius potuit generare. si potuit ḡ fuit necessariū. q; in ꝑtuis nō differt esse z posse. iij. phisicoꝝ. Et si ista ꝓpositio quo ad cōtingentia que ⁊ꝰ ꝓducit extra se nō haberet veritatē. tn̄ quantū ad illa que ꝓducit intra se est verissima. q; q̄cq̄d quo ad intra esse pt in diuinis h̄ necesse est ibi esse. q; ad itra nulla penitus cadit cōtingētia. P̄. vnicuiq; suppositi nature alicui⁹ cōuenit actus illius nature nisi ex aliq̄ impfectiōe impediat. ⁊ generatio est actus seu opus nature. vt testat Damas. ergo si in diuinis est fili⁹ et spūsctūs aut generabūt aut impfecte habebūt naturā. quoꝝ vtrūq; est impossibile. P̄. Idem est ꝑem se dicere qꝺ verbuz generare. sed vt ait Anſ. in lib. monologion. sicut pater dicit se ita et filius et spūsctūs. Cū igit̄ idem sit patrē dicere qꝺ generare vt idē Anſ. dicit. ergo silr sicut pater generat sic et fili⁹ generat z spiritussanctus generat. Et sic in diuinis erunt tria verba genita. et p conseqns plures q; tres psone in diuinis. P̄. si pater ex hoc q̄ pfecte intelligit concipit et producit verbū. cum filius et spiritussctūs eque pfecte intelligant sicut pater. ergo ꝛc. P̄. si pater amādo filium. et filius reamando patrē ꝓducunt spiritūsanctū. cū pater nō minus amet spiritū sanctū q; filiū. et non minus reametur a spiritusancto q; a filio. ergo pater et spūssanct⁹ ꝑducunt aliū spiritūsanctū. Et eodē modo de filio respectu spūssancti pt argui. P̄. bonuz est suūpius cōmunicatiuū vt ait Dionysius. sed spirituisancto attribuit bonitas sicut filio sapiētia et patri potentia. ergo videt q; ꝓpriꝰ sime spectet ad spiritūsanctū naturā suā alteri cōmunicare psone. P̄. quod dicit pfectionem simpliciter in rebus creatis a nulla psona diuina debet excludi. sed posse cōmunicare naturā dicit pfectōnem simpliciter in rebus creatis. quia vt dicit. iij. metheoꝝ. vnū qꝺq; tūc pfectū est cum poterit sibi sile generare. ergo filius z spūssctūs pñt cōmunicare

Sabellij motiua q̄busꝺ h̄ poterat moueri

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

UVA. BHSC. IyR_066

15 naturā diuinā. ℙ. actui actualissimo ꝛ pu-
rissimo repugnat ois additio. qz oē recipiens
additōem aliq̄ mō est in potētia. sed ℣ē est
actualissim⁹ et purissim⁹. vt pz. xij. metaph. g̃
repugnat sibi additio relationū. sine q̄bꝫ pso-
ne multiplicari nō p̃nt. qz eētia cōtinz vni-
tatem. relatio multiplicat trinitatē. ut ait boe.
in li. de tri. Et istā forte rōem intēdebat ꝓmē-
tato⁹. xij. metaph. cū ait. Antiq̄ putauert tri-
nitatē esse in ℣o. et voluerūt euadere dicētes
q̄ sunt tres et vn⁹ ℣us. et nescierunt euadere.
qz cū substātia fuerit numerata cōgregatū erit
ens vnū p intentōnez vnā additā ꝓgregato.

16 ℙ. diony. ℣de. no. c. i. ait. q̄ nō est audien-
dum aliq̄d dicere nec etiā cogitare de supsub-
stātiali ꝛ occulta deitate p̄ter ea q̄ diuinitus ex
sanctis eloquijs nob sunt expssa. Sz i toto
sacro canōe nec in aliq̄ sui pte inuenit expssiꝫ
q̄ in diuis sint tres psone. licz enī inuematur
q̄ sint tres. tñ fallacia p̃ntis videtur esse. sunt

17 tres. g̃ sunt tres psone. ℙ. si sunt tres pso-
ne in diuis. aut dñt ab eētia. aut ꝑnit⁹ sūt
idem. Si p̃mo mō tūc erit q̄ternitas i diuis
Si scdo mō tūc ꝓtingūt multe ꝓdictōes ma
nifeste. Erit enī idē multiplicatū ꝛ nō multi
plicatū. ad se et nō ad se. ad aliō ꝛ nō ad aliō.
ꝓmūicabile et nō ꝓmūicabile. generās. et nō
generās. genitū et nō genitū. spirās ꝛ nō spi
rans. spiratū ꝛ nō spiratū. differēs ꝛ nō dñs
Eētia enī nō differt a filio. et p̃ q̄ ē essentia
differt a filio. Infringet etiā forma syllogis-
mi expositorij. quē phūs. i. poz. dicit hꝫe eui
dentiā ex se. Dicat enī sic. Hec eētia est hec
p̃nitas. hec eētia est hec filiatio. g̃ hec filia-
tio est hec p̃nitas. ꝛcl'o falsa. g̃ aliq̄ p̃missaꝝ.
et q̄ rōe vna earū rōe et altera. Istis g̃ ꝛ for-
te q̄sp̃libꝫ alijs sophismatibꝫ heretici poterāt
mouere supradicti ad negādū sctām trinita-
tē. Sed ista nō ꝓcludūt. qz fm aug. rōem
q̄ntūlibet acutā sacre scripture ꝓfūdā. nō dubita
mus eē falsissimā. ℙ. si in diuinis nō esset
plitas psonarū. ibi nō eēt felicitas. ꝓñs ē fal
sum. ergo et añs. falsitas ꝓñtis nota ē. p. etꝫ.
ꝛ xij. metaphꝫ. pbat ꝓña p Richar. iij. de tri.
sic. qz pfecta iocūditas eē nō p̃t vbi deficit mu-
tuus amor et solū ponit amor ꝓpatus ꝛ soli-
tari⁹. Unde et boe. in de tri. ait. Nulli⁹ sine
socio est iocūda possessio. Sed ℣ felicitas ē
3 sūma iocūditas. g̃ ℣e. Itē cū heretici nō ne
gant sacrā scripturā. g̃ ꝓ eos p̃nt adduci oēs
auctoritates sacri canōis adducte p mgrm in
Solutio ista distictōe. ij Ad p̃mū g̃ dicēdū q̄ mior
Ad. 1. est falsa. qz cū psona diuina sit relatia et inclu-

Cōtra he-
reticos 1
2

dat relatōem fm suā ꝓpam rōem. g̃ nō est pe-
nitus eiusdē rōis cū eētia. Ad pbatōnez di
co q̄ licz sit idē esse essentie diuine et psone. tñ
psone cōuenit aliq̄d adesse qđ nō cōuenit es-
sentie vt eētia est. Et cū dicit. diffinitio ē ser
mo q̄d est esse rei ℣mōstrās. dico q̄ verū est
diffinitio absoluti. sz diffinitio relatiui nō ex
p̃mit esse ꝓprie loq̄ndo sed adesse Ad secū Ad. 2.
dū nego maiorē. qz q̄uis nō sit pl⁹ ℣e bonita-
te in tribꝫ psonis q̄ in vna. est tñ eadē boni-
tas pluribꝫ modis Ad terciū dicēdū q̄ ma Ad. 3.
ior est ꝓa fm istū sensum. puta q̄ fm istā con
uenientiā absolute entitat̄ qua ꝓueniūt i ter-
cio. fm illā eandē cōuenientiā ꝓueniūt iter se.
g̃ nō pl⁹ cōcludit nisi q̄ p̃nitas et filiatio si-
ue p̃ et fili⁹ entitate absoluta q̄ ꝓueniūt i di
uina eētia sint idē siue cōueniāt iter se. Exꝫ
tñ nō seq̄tur q̄ sint idē inter se quo ad forma
les suas rōnes siue q̄ ad suū adesse ꝑtines qđ
habēt realē oppositōnez. Scōm enī suū mo
dū adessendi nō sunt idē tercio. cū illō terciū
nō habeat modū adessendi. sed ad se essendi.
Istō tñ dño cōcedente euidēti⁹ ꝛclarabo cū
venero ad dist. xxxij. q. ubi p̃ꝫe hēbit locuꝫ.

Ad q̄rtū dicendū q̄ diuīe eētie ꝛpugnat Ad. 4.
ois pluralitas naturaꝫ siue essentiaꝫ et abso-
luta. nō aūt psonalis et relatiua. Ad q̄nt̄ Ad. 5.
dicēdū q̄ bonitas et malicia sunt oppsita vꝫ
ꝓtraria vꝫ saltē p̃uatiue. et iō in eodē sit̄ esse
nō possunt. Sic etiā vnitas eētie et plitas
eētie cū sint oppsita simul eidē inesse ñ pos
sunt. Sed vnitas eētie et plitas psone non
opponunt fm aliq̄d genus oppositōnū. g̃ nō
repugnat q̄n sil' eē possint in diuinis Ad Ad. 6.
sextū nego añs. qz ꝓductōes diuīe dñt rela-
tiue. ad pbatōem nego ꝓñam. qz nō oportz tā-
tam dare dñtiā in p̃ncipijs sicut in p̃ncipia
tis. ergo q̄uis nō differat volūtas et intelle-
ctus. ꝓductōes tñ p̃nt differre. Ad septi- Ad. 7.
mū dicendū. q̄ due sunt oppositōes relatīe.
quaꝝ ex p̃ma habem⁹ p̃rem et filiū. ex scda so
lum spūsctm. qz alteꝝ oppositorꝫ scdē oppositō
is nō cōstituit psonā. puta spiratio actiua.
que p̃supponēs suppositā p̃ris et filij ꝛstituta
fundat in eis ꝑut sunt vnū p̃ncipiū spūsctī
hñtes in se vnā cōez potētiā spiratiuā. et ideo
sola spiratio passiua cōstituit spūsanctum.

Ad octauū dicēdū q̄ verbū aug. sic est ex Ad. 8.
ponendū. nō enī nō potuit. i. nō ex hꝫ ipotē-
tiā habuit. et ex hac duplici negatōe ℣e pōt
inferri q̄ filius habz in se potentiā generatiuā.
que nō est aliō q̄ diuina eētia. vt patebit in
dist. vij. nō tñ pt ꝓgredi in actū generatōis.

UVA. BHSC. IyR_066

Di. II

q; hmõi potentiã habz cũ oppõsito respectu generatõis actiue. Sicut ergo si ignis hret potentiã generandi ignẽ cũ oppõsito caloris nũq; generarz ignẽ. q;uis potentiã generãdi habere. sic ꝛc. Forte dices q; spũsctus habet essentiã diuinã nõ cũ oppõsito respectu generatõis actiue. g; ipe poterit generare. Dico q; nõ solũ impedit actũ generatõis hre potentiã generatiuã cũ oppõsito respectu generatõis actiue. sed etiã nõ hre cũ ppõsito respectu. hoc est cum ipa paternitate. Dato enim q; ignis habens potẽtiã generãdi ignẽ nõ sit calidus. nõ obstãte q; nõ sit frigid⁹. nũq; tñ generaret ignẽ. cũ fm illã potẽtiã nõ sit apt⁹ natus pgredi in actũ generatõis. nisi ꝑ hãc q̃litate actiua q̃ est caliditas. sic spũsctus ꝛc

Instantia

Solutio

Ad.9. Ad nonũ dicẽdũ q; maior ẽ fa de actu absoluto. non autẽ de relato. q; natura pt inesse suppõsito sine oĩi impfectõe cũ caretia alic⁹ relatiõis. al's natura diuina esset impfecte in patre. cũ sit in eo sine filiatiõe. sed generare in

Ad.10. diuinis dicit relatõem. ergo ꝛc. Ad decimũ dicendũ q; dicere pt dupl'r sumi. Uno mõ p prie. put idẽ est qõd ꝟbũ ꝺcipe. et sic sumit ab Aug. vij. de tri. cũ ait. q; non singul⁹ in diuinis sed solus pr est dicẽs. et sic intelligẽda ẽ maior. Alio mõ sumit dicere p pfecte intelligere. et sic intelligẽda est minor. g; nihil ꝺcludi

Ad.11. tur. q; mediũ mutat. Ad.xi. dicendum ad maiorẽ. q; pater nõ pduxit pson̄ ꝟbi. eo q; pfecte intelligit pcise. sed eo q; pfectũ intelligere est in pson̄a patris cũ inclusiõe respectus necessario req̃siti ad pducẽdũ pson̄ã genitã. q̃ respectus est ipa prnitas. filij⁹ g; et spũsctus nõ pducũt ꝟbũ. q; intelligere pfectũ i pson̄is eorum stat cũ exclusiõe respectus memorati.

Ad.12. Ad.xij. dicendũ. q; q; omne qõd amat amatur inq̃ntũ bonũ. et q; vna est bonitas pris ꝛ filij et spũsctí. iõ pater eodẽ amore et eq̃ pfecte amat seipm et filiũ et spm̃sctm̃. et eodem amore amat a filio et spũsctõ q̃ amat eos. isto tñ amore pson̄a diuina nõ pducit nisi put sibi cõiungit debitus respectus q̃ ẽ spiratio actiua oppõsita spiratõi passiue. q̃ spũsctí pson̄a in esse pson̄ali ꝺstituit. et q; amor p̃dict⁹ tm̃modo ꝺiũgit hmõi respectui vt ẽ in pson̄a patris et filij. ergo solũ vt sic pducit pson̄a spũs

Ad.13. sancti. Ad.xiij. dicendũ q; argumẽtũ bñ intellectũ arguit oppositũ illi⁹ qõd intẽdit. Ad cuius euidentiã est sciẽdũ q; res ꝑmo intelligit vt vera. et deinde amat vt bona. et si ẽ pfecta bonitas. tũc in ea sistit oĩs opatio q̃ ad intra. ita q; intrinsece nõ pt eẽ vlterius pgressus. licet pcedi possit vlterius quo ad extra i actibus p amorẽ impantis. ergo ex hoc q; spũsctõ approbatur bonitas. optime seqtur q; i diuinis pson̄is quo ad intra vltra pductiõez spũsctí nõ pcedat. licz p impium diuine volũtatis siue amoris ad extra pcedat in pductõez creature. Ad.xiiij. dicendũ ad minorẽ q; posse ꝓmũicare naturã pt dupl'r sumi. Uno mõ p ipa potentia pcise q̃ cõmunicat natura. Alio mõ p potẽtia vt ꝺcernit executõez ꝓmũicationis nature. Prio mõ est in oĩbꝫ trib⁹ pson̄is eque pfecta potẽtia. al's nõ eẽnt eq̃ oĩpotentes. Scdo modo nõ est in spũsancto ꝓpter carentiã respectus necessario ꝓnotati p hmõi executõe. quo tñ respectu caret spũsctus absq; oĩi sui impfectõe cũ habeat diuinã essentiam sup quã talis respectus nullã pfectionem addit. cũ ipa in se ꝛ de se cõtineat omnẽ pfectionem vl' formaliter vl' eminẽter. Forte dicerẽt q; habere potẽtiã et nõ posse in executõez opis impfectõez dicit in creaturis. g; ꝛi diuinis. Illã ꝓnaz nego. q; in creaturꝭ hñs potẽtiam si nõ pt in executõez. h; vel est ex impfecta habitõe potẽtie. vl' ex carẽtia ĩstrumẽtoꝝ vl' alicui⁹ absolute entitatis ad talẽ executõz necessario req̃site. ꝛiõ arguit impfectõez i creaturis. in diuinis aũt non est sic. vt iã patuit.

Instantia

Solutio

Ad.xv. dicendũ q; q̃uis actui purissimo nõ possit fieri realiter additio. cũ ꝑhabeat in se vl' formaliter vl' virtualiter seu eminenter omnẽ entitatẽ et pfectionem realẽ. pt tñ sibi fieri additio fm rõnem. Idem enim se hñs vno mõ sibi ipi pt addi fm rõem. put se habz alio mõ. Cũ g; relatio diuina ꝺpata ad illũ actum purissimũ. s. ad ipam diuinã essentiã nõ differat ab ea nisi sola rõe. vt inferi⁹ declarabitur iõ ei⁹ additio nõ derogat in aliq̃ diuine actualitati et puritati. Dictũ etiã auerrois nõ ẽ ad ppositũ. q; ipe intellexit de additõe alicui⁹ entitatis absolute distinguẽtis naturã mõ idiuiduali in rta distinctõez suppositoꝝ. Ad

Ad.15.

Ad.16

xvi. dicẽdũ. q; dato q; h; nomẽ pson̄a nõ inueniat expssum in sacra scꝑtura de diuinis. tñ ex his que inueniũt⁹ in ea ꝓbare possum⁹ h; nomen pson̄a ꝺpetere diuinis. et esse multiplicatum in diuinis. q; pducere et pduci. generare et generari p se ꝺueniũt tm̃mõ suppositis. vt ptz. i. metaph̃. sed talia inueniunt in diuinis scripturis expssa de diuinis. Cũ g; oẽ suppositũ intellectualis nature sit pson̄a. ergo ꝛc. Q; autẽ generare et generari de diuinis inueniatur in scripturis sacrꝭ ptz ex eo q; ꝺr in psal. Filius me⁹ es tu. ego hodie genui te. Et itez

UVA. BHSC. IyR_066

Ex vtero añ lucifer genui te. Illud aũt ſpũs q̃ a patre ꝓcedit intelligit ꝛ ſpũſctõ. Ad
Ad.17. ꝓpq̃. dicẽdũ ꝙ tres ꝓſone cũ diuĩa eẽntia ſũt penit⁹ idẽ loq̃ndo ꝛ idẽtitate realĩ. nec tñ ex ꝯ aliq̃ ſequit ꝓdictio. qz oppoſita ꝓdicata poſſũt ꝓpetere eidẽ rei nõ eodẽ mõ ſumpta. Primus enĩ motus ꝛ tps ſunt idẽ realr. et tñ vt ẽ motus nõ mẽſurat. ꝛ ut ẽ tpus mẽſurat tpalia. ꝛ ꝛ motu et actõe et paſſiõe q̃ ſunt eadem res q̃uis alio mõ ſumpta. vt pz. iq̃. pḣico ꝛ ſificant mlta ꝓdicata oppoſitũ ſouãtia ꝓut aliter ꝛ aliter ſumunt. Sic in diuĩs eadẽ res puriſſima et ſimpliciſſima puta pñitas vel pater vt trãſit in entitatẽ abſolutã diuĩe eſſentie (a q̃ non ꝓt differre cũ nullã habeat oppoſitõem ad ipam. nec differre poſſit ſm Boe. i libro ꝛ trĩ. niſi ab oppoſito) nõ ẽ multiplicata. eſt ad ſe. eſt ꝛmũicabil. et nõ dr̃us. nec generãs. nec genita. nec ſpirãs. nec ſpirata. ꝛ eadem res ꝛpata ad ſuũ oppoſitũ reſpectu cui⁹ ſortit ſuã formalẽ rõem q̃dditatiuã. vt enĩ relatiuũ eſt ꝓterũt ſibĩ ꝛuenire oppoſita ꝓdicata iã dictis ꝓdicatr. Et q̃d mirũ ſi hoc fit in diuinis. cũ videam⁹ exiſſe ꝙ idẽ mot⁹ ſm totã ſuã entitatẽ ꝛpatus ad agẽs ẽ actio. ꝛpat⁹ ad patiẽs ẽ paſſio. vt enĩ ẽ ab agẽte ſic ẽ actio. ſed vt ipo afficit ipm patiẽs ſic ẽ paſſio. vt pz iq̃. pḣico ꝛ Ad illd aũt q̃d addit ꝛ ſyllogiſmo expoſitorio dicẽdũ ꝙ forma illi⁹ ſyllogiſmi non hz ꝛbitã materiã. niſi termini ſic ſumant ꝙ mediũ neutr excedat extremoz ꝓpter qđ dixit Ariſto. i. priorũ. tractãs ꝛ ſyllogiſmo expoſitorio ꝙ medio exiſte ꝯ aliq̃d et ſingulari ſignato. neceſſe ẽ extrema conungi Mõ diuĩa eſſentia ad quãlibz ꝓſonã ſeorſũ ꝛpata q̃uis ſit idem realr cũ ꝓſona. et ꝓſona q̃tũ ad ſuã totã entitatẽ idez ſit qđ eẽntia. tñ eſſentia in tali ꝛpatõe nõ intelligit ꝓ modu illi⁹ qđ eſt ꝯ aliq̃d. ſed q̃ſi ꝓ modũ illi⁹ qđ eſt quale q̃d ſiue ꝛmũe. Cũ ipa eadẽ eẽntia ꝛpata ad aliã ꝓſonã ſit idẽ realr cũ ea. Et in ꝯ excedere videt quãlibet ꝓſonã ſm ſe ſumptã ꝙ ipa eſt idẽ alteri ꝓſone. a q̃ tñ hec ꝓſona dr̃t. Etiã diuina eſſentia nõ vidr eſſe ꝯ ſingulare ſignatũ. quia tũc ſm ſe eſſet ſuppoſitũ. et ſic haberem⁹ ſuppoſitũ in diuĩs abſolutũ. Itẽ ſi diuĩa eẽntia ꝛ ſe et pciſe eſſet ſingl'aris tũc ñ eſſet cõicabil'. qz nullũ ſingulare vt ſingulare eſt cõicabile. Patz q̃ ꝙ ſyllogiſmo expoſitorio nihil ꝛcludit in terminis ſupradictis

Secũdus ꝓncipale

Quãtũ ad ſecundũ

ꝓncipale dico ꝙ nõ poſſum⁹ ꝓbare neceſſaria rõe diſtinctõem realẽ diuinaz ꝓſonaz. qz illd qđ eſt articul⁹ fidei ſuꝑm⁹ et excellẽtiſſimus ñ ꝓt demõſtrari. miſteriũ ſctẽ trinitatis ẽ hmõi q̃ ꝛc. maioz eſt nota. qz dicit apl's ad hebreos xi. Fides ẽ ſba rerũ ſperãdarũ argumẽtũ ñ apparẽtiũ. Itẽ ait Aug⁹. Fides eſt credere qđ ñ vides. Itẽ Bre. Fides nõ habz meritum cui hũana rõ ꝓbz experimentũ. Minor aũt ptz in ſimbolo athanaſij. Sed ẽ q̃dam doctor q̃ tres rões adducit. q̃s reputat neceſſario cõcludere ꝛ ꝓbare realẽ et verã ꝓductõez ad intra in diuinis. et ꝙ ñs verã et realẽ diſtinctõz Uñ primo arguit ſic. Id qđ d̃ ſua rõe formali ẽ ꝓncipiũ ꝓductiuũ alicui⁹ in quocũq̃ ponit abſq̃ omni impfectõne ſp erit ꝓncipiũ ꝓducẽdi ipm. ſed intellectus habẽs obiectũ intelligibile ſibi ꝓſens ex ſua rõe formali ẽ ꝓncipiũ ꝓductiuũ notitie genite q̃ ẽ ꝯbũ. Cũ ergo intellectui diuino ſit ſp ꝓſens obiectũ ſũme ꝛtelligibile ꝛ abſq̃ oĩ impfectõe. g̃ neceſſario erit in diuĩs ꝓductio ꝯbi pfecta. Perfectum aũt nõ eſſet ꝯbũ. niſi eẽt genitũ ꝛ tota ſcia ꝓducẽtis. cũ g̃ talis ſcia ſit in diuĩs infinita. ꝯbũ ꝓductũ cũ ſibi ꝛbeat eẽ adeq̃tũ erit infinitũ. nõ ꝓt autẽ eẽ infinitũ niſi hẽat naturã diuinã. cũ ois alia natura ſit finita. ergo i diuĩs erit diſtinctio ꝓſonaz rõe ꝓductiuĩ. ꝛ vnitaſ eẽntie rõe adequatiuis. Ꝑ. ois pfectio ſimpliciter eſt in deo ponẽda. vt ait anſ. ꝓſlogion. q̃. c. ſz ꝓductio ad intra dicit pfectiõez ſimpliciter. eo ꝙ ſit neceſſaria ꝓductio. nã neceſſitas dicit pfectiõez ſimpl'r. cũ p eã ꝛſecẽdat ens in entia pfecta q̃n diuidit p ꝛtigẽs ꝛ neceſſariũ. Sed illud qđ dicit pfectiõz ſimpl'r q̃n adiungit alicui qđ ꝛ ſe nõ dicit impfectiõez. ad hoc illud dicit pfectiõez ſimpl'r. cũ ergo productio ꝛ ſe nõ dicat impfectiõnez. g̃ neceſſitas cũ ꝓductiõe puta neceſſaria ꝓductio dicit pfectiõez ſimpl'r. Ꝑ. ꝓma ꝓductio dz ꝛpete ꝓmo ꝓducẽti. puta deo. ſz ꝓma ꝓductio eſt neceſſaria. tal' aũt nõ ꝓt eſſe ad extra. qz deus ad extra agit libere. et ꝙ ñs hmõi ꝓductio ẽ ꝛtingens. g̃ ꝓmo puta deo ꝛpetet natural'r ꝓductio ad itra. Sz vt mihi videt iſte tres rões magĩ vident eſſe ſophiſtice q̃s neceſſarie. qz oĩs peccãt aut in materia aut ĩ forma; vt patebit. Cũ enĩ rõ neceſſario ꝛcludẽs ꝓuicat intellectũ vt aſſentiat ꝓpoſitati ꝛcluſe. vtz. i. poſte. curiſti ſuis rõibz q̃s dicũt ſimpl'r neceſſarias nõ ꝓuicũt infideles ad aſſentiẽdũ miſterio ꝛfice trinitatis. qđ cũ mime pñt liq̃do pz eorũ rões nõ cõcludere neceſſario. Ꝑ. nõ

Cõtra ſcotum

UVA. BHSC. IyR_066

Dí. II

minus est supnaturalē fides' ꝛc sctā trinitate: ꝗz ꝛc verbo ꝛei incarnato. sed fidē incarnatōis ꝟbi ꝛei nō possum⁹ ꝯcludere necessaria rōne. ḡ nec trinitatis. maioꝛ ptz. ꝟba minoꝛē p augustinū q. iij. epla ad volusianū loqns ꝛc incarnatōis misterio ait. Hic si rō qrē non erit admirabile. si exēplū poscit nō erit singulare. ꝛem⁹ ḡ ꝛeū aliquid posse qđ nos fateamur ī uestigare nō posse. in rebꝫ nāqz mirabilibus tota rō facti est potētia facientis. Unde et alan⁹ ait. Hic natura silet. logice vis exulat. oīs rethoꝛice perit arbitriū. rōqz vacillat. Et amb. ī suo libꝛo ꝛe tri. c. vi. Uoꝛ silet. mens ꝛeficit ꝛc.

Solutio ad rōnes scoti

Ad. I.

Ad ꝓmā ḡ rōnem dicendū q si ꝯcluderet necessario tūc tota fides ꝛe sctā trinitate pꝛz. quia nō solū q̄ternitatē realiter distinctoꝝ in diuinis ꝯcluderet. verūetiā milleitatē vl' potius infinitatē realiter distinctoꝝ in diuis necessario poneret. qꝛ si ex pfecto intelligere ꝟbū in diuis pduceret distinctū a pducēte. cū pductū ꝟbū fm te sit infinitū et pducēti adequtum. eque pfecte intelliget sicut pducēs primū. ergo si cogit rō tua in aliquo. tūc illō verbum pducet aliō verbū. et sic verbi erit ꝟbū vsqz in infinituz.

Instantia

Solutio

Forte dicet aliqs sic ego dixi supius q intelligere verbi nō est pducti ui q̄uis sit pfectū. qꝛ nō ꝯcernit in suppposito ꝟbi respectū pr̄nitatis qui necessario ꝯnotat in pducēdo verbū. Rñdeo. q tūc habeo ꝓpositū. qꝛ talē respectū esse in diuis nll'a necessaria rōe ꝓbare possumus. qꝛ prem vl' pr̄nitatem esse ī diuinis sola fide et sacre scꝓture auctoꝛitate tenem⁹. ḡ si rō tua pcedit ꝛe intelligere cū tali respectu. tūc rō nō est euidēs. qꝛ ñ assumit ꝓpositōem naturaliter notā. sed sola fide creditā. Ad formā ḡ rōis dicendū. q maioꝛ non est ꝟa. nisi loqndo ꝛe tali ꝓncipio quod est ꝓncipiū totale nihil aliud reqrens ad pducendū. Ad minoꝛē dico q ꝗntū nob innotescere pt naturaliꝛ. ipm pfectū intelligere nō est p se sufficiēs ꝓncipiū pductiuū ꝟbi nisi accidētaliter inherētis. ꝗle in diuis esseñ potest. sed solū in creaturꝫ. Unde si ipo intelligere ꝯstituit ꝟbū psonaliꝛ subsistens optz q aliquid pter ipm intelligere in ipo pducēte cōcernat vt supius patuit. qđ tñ euidēti rōe cōphēdere nō possumus. alꝫ si nihil aliud ꝯnotaret. tūc filius et spūssctūs pducerēt verbuz psonaliter subsistēs ī diuis eque bñ sicut pr. ergo ꝛc.

Ad. 2.

Ad sc̄m dicēdū. q minoꝛ nō solū est falsa. sed etiā piculosa. quia si pductio necessaria dicit pfectōem simpliꝛ. tunc sequitur spm̄sanctū esse impfectū. qꝛ nihil pducit ad extra. nec ꝓ ꝫ seqns necessario.

Instantia

Forte dices q si nō habet talē pfectōez actiue. tñ hz passiue. Rñdeo q illud auget difficultatē. qꝛ si pductio necessaria tā actiue sumpta ꝗ passiue dicit pfectiōem simpliꝛ. tūc nulla diuina psona esset perfecta. qꝛ pductio actiua et passiua etiā ī diuis dr̄nt realiꝛ fm dr̄ntiā realē ipsoꝝ suppositoꝝ pducētiū ꝛ pductoꝝ. ḡ cuicūqz psone ꝯpetit pductio actiua. eidē nō pōt ꝯpetere pductio passiua illi actiue opposita. ꝛeciōuerso. et p ꝫns cuilibet psone pducēti ꝛeficeret quedā pfectio simpliciter. q̄ realiter tamen haberet a psona pducta. et ecōuerso cuilibet psone pducte ꝛeficeret pfectio simpliciter. que tñ ineſſet pducēti. quod esset simpliꝛ impossibile. quia cū q̄libet psona sit verus deus cui nulla pfectio ꝛesse ꝑt. ut ptz. v. metaphisice. c. ꝛe pfecto. nullaten⁹ poterit aliq̄ pfectō simpliciter ineſſe vni psone. q̄n eadē pfectio insit omnib⁹ tribꝫ psonis diuinis.

Ad. 3.

Ad ꝓbatōem cū dicit q necessitas dic̄ pfectiōez simpliciter. ista nō est ꝟa. quia ꝛe ratōe pfectōis simpliciter est nō solū q dicat pfectōem cum adiūgitur tali qđ nō dicit impfectōnem. sed ꝛe rōe sui est q cuicūqz cōiungit dicat pfectionem. et melius sit ipm esse ꝗz nō esse. Unde qꝛ bonitas et sapiētia dicūt pfectōez simpliciter q̄libet adiungat his que impfectōnem ꝛe se dicūt tñ adhuc dicūt pfectōem. Meli⁹ ei est mori bñ et sapiēter ꝗz sine sapia et bonitate. et infirmari ꝛ tristari et q̄cūqz alia ꝗuicūqz naturalē dicāt ipfectōz meliora sunt seip̄s si cū aliq̄ pfectiōe sumant que sit pfectio simpliciter. Sed mori necessario siue ꝛe necessitate. siue infirmari. siue tristari vtiqz nō ē melius seipo sine necessitate sumpto. necessitas ei in talib⁹ non addit aliquā bonitatē ſz magis auget malicia. ergo necessitas nō ē pfectō simpliciter. Ad terciū dicendū q licz illa ratō minus peccet inter ceteras. tñ nō concludit euidēter. qꝛ quilibz pḣor rñderz fm suā opinionem. Illi enī q ponūt ꝛeū esse cām efficientem ad extra diceret q nō cōtingēter ſz naturaliter res pduceret ꝛ necessario. ſz nō coacte. quia in ꝛeū nō cadit coactio. necessitate tñ ī mutabilitatis pduceret ita q nō possz nō pducere. Alij autē pḣor qui negāt ꝛeū ee causam efficientē dicerēt q nec ad ītra nec ad extra ꝛeus pducit aliq̄d quod realiter dr̄at a producente. Ergo fm eos qui ex fide tue cōclusioni nō ꝯsentiunt. nihil cōcludis virtute tue rōis. quia illi ꝓmi dicerēt q opatio ꝛei ad extra est naturalis et ꝓxima. Alij dicerēt q nlla

UVA. BHSC. IyR_066

dei opatio est alicuius dñntis a se cõstitutiua sed ipe in seipo fm eos gaudet et beatificat p/ pria bonitate.

Tercium pncipale

Quantũ ad terciuz

principale dicendũ q vnitas in diuinis põt dupliciter cõsiderari. Uno mõ qtum ad id quod connotat z de quo pdicat. et sic dic ens maxime positiuũ. qz dicit ipam diuinã essen/ tiam vl diuinã psonã vl aliqd aliud in diui nis de q pdicat. Alio mõ quantũ ad suũ for/ male qõ addit tali onotato de quo pdicat. et sic dicit quid priuatiuũ siue remotiuũ. qz vt sic nihil dicit nisi negatiõem diuisiõis. qz v/ num nihil aliõ est qz ens indiuisum. et vnitas indiuisa entitas. Rõe g sbstrati dicit qd po/ sitiuũ puta ens vl entitatẽ. sed rõe sui formalis significati dicit simpliciter puatõem l'ne gatõem diuisiõis. et p oseqns dicit puatiõez priuatõis. cũ diuisio dicat priuatõem. g dic priuatõem fm rõem. Hec tamẽ ex qsito nõ tractabo vsqz dum veniã ad. xviij. distinctõ nem. quia ibi spẽaliter inquirit mgr quõ ter/ mini numerales se habeãt in diuis. Ad p/

Opinio q vnũ dr positiue in diuinis

sens aũt adducã tm modo rões duaz opini/ onũ. Quaz prima dicit sine distinctõe q v/ nitas in diuinis dicit simplr qd positiuuz. Alia aũt ecõtra nõ distinguẽs ait q simplici ter dicit puatõem siue remotõem Juxta p mã opinionẽ arguit sic. Nõ minus dicit po/ sitiuũ vnũ trãscẽdentiũ qz alterũ. sed cũ qttu or sint trãscendentia. s. ens verũ bonũ z vnũ. z tria prima dicuntur in diuis positiue. ergo z 1 2 quartũ dicet positiue. P. si vnũ sive vni/ tas aliqd puaret. h maxime videret esse mul titudo. cũ multitudo opponit vnitati. vt pz .x. metaph. sed multitudinẽ nõ puat. ergo ni hil aliõ poterit priuare. pbat mino. qz nihil priuat illo quo in esse cõstituit. sed multitu/ 3 do cõstituit in esse vnitate. ergo zc. P. sa/ pietia nõ obstãte q sit spes qlitatis pdicatur de deo positiue. ergo z vnũ siue vnitas nõ ob/ stãte q sit p reductionẽ in genere qntitatis de deo dr positiue. ona patz. qz cũ nullũ accidẽs possit esse in deo. et magis accidẽtis naturã sa/ piat illud qõ est directe in genere accidentis qz qõ p reductõem. g nõ debz magis vnitas remotiue pdicari de diuinis qz sapietia vl q 4 cunqz alia species qlitatis. P. si vnũ dice/ ret solũ priuatiue õ deo. g sine piculo possz ne gari de deo. ona est falsum. imo hereticũ ẽ di 5 cere deũ non esse vnũ. P. omnis pdicatio puatiua sonat in aliquem defectum. sed ni/ hil defectuosum de deo pt pdicari. g si vnũ so luz diceret puatiue nõ posset pdicari de deo.

P. fm Aug. in de tri. Quicqd de deo pdi/ 6 cat aut pdicat fm substantiã aut fm relatõz. Et sil'r Boe. in suo li. de tri. ait. q oia que ve/ niunt in diuinã pdicatõez mutant in diuinã sbstantiã pter adaliqd. cũ ergo vnũ pdicet õ deo. vl dicet fm sbstantiã vl fm relatõnem. quocũqz dato sp dicet positiue. cũ tã substan tia qz relatio sint entia positiua. P. ũ vnuz 7 diceret puatiue. oporteret q habitus sibi oppo situs esset multitudo. ona est falsum. qz ha/ bitus naturaliter est prior priuatõe. multitu do po est posterior vnitate. P. cũ multitu 8 do mensuret p vnũ. nõ opponit vnũ multi/ tudini priuatiue sz magis relatiue. cũ mẽsura et mensuratũ ad seinuicẽ referant. P. pri/ 9 uatiue opposita nõ pñt simul esse in eodẽ. g si vnũ in diuis diceret puatiue cũ nõ possit p uare nisi multitudinẽ vl pluralitatẽ. si in di/ uinis erit vnitas tũc nõ poterit esse pl'alitas. et ecõuerso. g zc. P. vnũ qõ est de genere 10 qtitatis dicit rõnem mensure vt ait cõmẽta/ tor. x. metaph. Sed deo excellẽtissime et per ona maxime positiue cõuenit rõ mẽsure. g ta le vnũ dicet de deo maxime positiue. P. il/ 11 lud quod est passio entis realis nõ pt esse per se nõ ens. sed vnũ est passio entis realis. puta tio autẽ vt dicit. i. phisicoz dicit p se nõ ens. ergo vnũ nõ erit priuatiuũ. P. vl loqris 12 de vno quod cõuertit cũ ente. vel de vno qõ ẽ principiũ numeri. Primũ nõ pt esse puatiuũ.

Primo qz genus nõ pt esse priuatiuũ cui? 1 omnes species sunt positiue. sed idẽ sil'e et eq le q sunt spẽs vnius cõuertibil' cũ ente. dicit positiue. vt de se patet. cũ sint pp etates realiũ pdicamentoz. qz vnũ in substãtia dr idẽ. in qntitate dicit equale. in qlitate sil'e. g tale v/ num nõ est priuatiuũ. Secõ qz tale vnuz 2 opponit multitudini ona. vt dr. x. metaph. sed vtrũqz cõtrarioz dicit qd positiuũ. i hoc enim dñnt contraria a cõtradictoriis et puati/ uis Tercio qz qõ p se est nõ ens. h n cõuer 3 tit cũ ente. sz priuatio est hmõi. g zc. Quar 4 to qz tuipe dicis q sit priuatõis priuatio. p/ uat enim diuisionẽ que est quedaz puatio. Si cut ergo negatio negatiõis sp aliquid ponit. qz duplex negatio est qsi vna affirmatio. sic duplex puatio erit vna positio. Quito qz 5 dicit cõmentator. x. metaph. q vnũ et ens nõ dñnt nisi in osignificato. ergo in principali si/ gnificato dicũt idẽ. Sz illud qõ pncipaliter

UVA. BHSC. IyR_066

Di. II

dicit ꝗd positiuū. ⁊ tm̄ mō in ꝓsignificato est ꝗd ꝓuatiuū. h̄ simpliciter ⁊ absolute dꝫ dici positiuū. lꝫ ſm ꝗd rōe ꝓsignificati possit dici ꝓuatiuū. Nec etiā vnū qđ ē ꝑncipiū numeri ꝑt esse ꝑuatiuū. Primo qꝛ habꝫ rationem mēsure. qꝛ nūer⁹ est multitudo mēsurata ꝑ vnū. vt dꝛ. x. metaph̄. Scđo qꝛ qđ est ꝓstitutiuū positiui nō ꝑt esse ꝑuatiuū. sed ex vnitatibus ꝓstituit numer⁹ ꝗ est spēs ꝗntitatis positiua. g̃ ⁊c. Sed ista opinio sic absolute et sine distinctōe ꝓlata nō videt bene sonare. qꝛ ſm ph̄m. v. metaph̄. Oīa dicūtur vnū inq̄ntū nō diuidunt. lꝫ nō diuidi est ꝗdam negatio siue remotio. g̃ vnū nō ꝑdicat simpliciter positiue. Alij dicūt ꝙ oē vnū siue ꝓuertat cū ente. siue sit ꝑncipiū nūeri. simpliciter dicit ꝑuatiōem. Nulla tn̄ mouua eorū inuenit ꝗ sunt alic⁹ efficacie siue pōderis. g̃ hanc opiniōez tāq̄ min⁹ bn̄ fulcitā imediate dimitto. Inferius etiā distinctōe .xxiij. ꝓbabo ꝙ vnū existēs ꝑncipiū nūeri dicit qđ positiuū. Si etiā breuiter de ꝓma opinīoe velem me expedire. dicerē iuxta distinctōez quā posui in ꝑncipio illi⁹ articuli ꝙ oēs ille rōnes arguūt de ſbstrato siue cōnotato ipi⁹ vni⁹. nō aūt de eo qđ ipm vnū formaliter addit super ipm ſbstratū siue sup ipam essentiā diuinaz Tn̄ rōe maioris expercitij volo rn̄dere ꝑ ordinē ad illas rōes. Ad ꝓmū g̃ dicendū ꝙ n̄ est sil'e de vno et alijs tribꝰ trāscendentibꝰ. qꝛ formalis rō vni⁹ includit negatōez vl' ꝑuationem diuisiōis vl' distinctōis. rō ꝙo ens ſumitur a natura rei. rō veri in ordine ad intellectū. rō aut̄ boni in ordie ad appetitū. Et iō formalis rō ceteroꝝ triū nullā negatōez includit. g̃ nō est sil'e Ad scđm dicendū ꝙ vnuz q̃tū ad suū formale qđ addit sup suū ſbstratum de ꝗ ꝑdicat opponit multitudini. ⁊ ut sic nō ꝓstituit mꝛitudinē. tn̄ rōe sui ſbstrati ut ſbstratū est triplicabile. est eā multitudinis.

Ad tertiū dicendū ꝙ nō est sil'e. qꝛ sapia dicit pfectōem simpl'r. vnū aut̄ qđ est de ꝑdicamēto ꝗntitatis cū sit ꝗd mathematicū nō dicit pfectōem simpliciter. et iō q̃uis sapia formaliter sit in eo et positiue. nō tn̄ tale vnum

Ad q̃rtū dicendū ꝙ vbi opposita sūt imediata remoto vno oppositoꝝ ponit reliquuz. Cū g̃ vnū et multa opponūt imediate ꝗcunq̄z negaret diuinā essentiā esse vnā. imediate poneret ipam esse multā et distinctā. et iō vnitas nō ꝑt a eo negari sine hereticā prauitate

Ad ꝗntū dicendū ꝙ vnitas in diuinis nō dicit impfectōez cū sit ꝑuatio impfectōis ꝑ ta diuisiōis Ad sextū dicendū ꝙ termini numerales in diuis nihil addūt positiue sup illud de ꝗ ꝑdicant. ⁊ iō si ꝑdicāt de ēntialibus tūc significāt essentiā. si ō ꝑsonalibꝰ tūc significāt relationē. Ad septimū dicēdū ꝙ vnū ꝓpe nō opponit ꝑuatiue mꝛitudini lꝫ diuisioni. et illa ſm n̄m modū intelligēdi est ꝑor vno. et ipz vnū ꝑ ipaz tāq̄ ꝑ suū oppositū diffinit. cū ꝑuatio diffiniat ꝑ id quod ꝑuat. Un̄ sicut dicit doctor cōis de potētia dei. ꝗstione. lxxvi. ista se habēt ꝑ ordinē ſm nostrum modū intelligēdi. Primo enī cōcipitur ens. Secūdo nō ens. Tercio intellect⁹ diuisiōis. qꝛ ex h̄ ꝙ aliq̄d intelligit esse. et nō intelligit hoc esse. imediate cōcipit vt diuisum ab eo. Quarto cōcipit vt vnū puta cōcipit ut in se indiuisuz. Et ex hoc ꝗnto conseq̄tur intellectus multitudis. ſ. put h̄ ens intelligit diuisum ab illo. et vtrūq̄z ipoꝝ in se ꝛcipit vt vnum. Quantūcūq̄z enī aliq̄ intelligant diuisa. nō intelligit tn̄ formaliter multitudo nisi qđlibꝰ diuisoꝝ ꝛcipiat esse vnū. Ad viij. dicendū sicut iā dictū ē. Ad ix. dicendū ꝙ vnū nō ꝓpatit secū distinctōez siue diuisiōnē quā ꝑuat. puta vnitas essentie excludit diuisionē ēntie. nō tn̄ excludit diuisionē ꝑsonarū. qꝛ illi nō opponit. opposita enī ꝑuatiua sicut etiā cōtradictoria debēt sumi respectu eiusdē et ſm idē. sicut g̃ ꝑuatio nigri nō excludit positōem albi vl' cuiuscūq̄z alteri⁹ coloris a nigredine. sic vnitas ēntie nō excludit diuisionē ꝑsonaꝝ. nec vnitas vni⁹ ꝑsone ſm se ꝛcepte excludit mꝛitudinē ꝑsonarū ceteraꝝ.

Ad x. dicendū ꝙ vnū qđ est ꝑncipiū nūeri nō est formaliter in eo. nā vbicūq̄z formaliter repit cuz sit qđdam accīs reale. vt patebit in distinctōe .xxiij. ibi addit aliq̄d supra suū ſubiectū. Est g̃ tale vnū eminēter in eo sicut et cetera oīa que sunt alicui⁹ entitatis. q̃uis nō dicāt ꝑfectōem simpl'r. nec de⁹ ad modum illi⁹ vni⁹ ē mēsura. lꝫ ad modū ꝑme ſbstantie. Ad xi. dicendū ꝙ passiōi entis positiui nō repugnat esse aliqđ ꝑuatiuū. Eclipsis ei q̃uis sit qđā ꝑuatio. tn̄ tāq̄z ꝑa passio lune vl' solis est demōstrabil' de luna vl' sole. Ad xij. dicendū ꝙ h̄ loqꝫ de vno quod ꝓuertit cū ente. Ad ꝓmā ꝓbatōez dicēdū ꝙ idē eq̃le et sil'e in q̃tū sunt spēs vni⁹ dicuntur ꝑuatiue. sicut et ipm vnuz. nec repugnat enti vl' ꝑdicamēto reali h̄re passiōez ꝑuatiuā vt patuit de eclipsi. Et si dicet ꝙ ista sūt spēs relatōis ꝗ est ꝑdicamētū reale. Dico ꝙ n̄ repugnat ꝑdicamēto relatiōis habere speciez

Lōtra istā opinionez

Alia opinio ꝙ oīe vnū dic ꝑuatōnem.

Solutio Ad.i.

Ad.2.

Ad.3.

Ad.4.

Ad.5.

Ad.6.

Ad.7.

Ad.8.

Ad.9.

Ad.10.

Ad.11.

Ad.12.

Ad ꝓmaz ꝓbatiōem

Instantia Solutio

UVA. BHSC. IyR_066

que fm suū formale significatū sit priuatiua. Ingenitū ei ẽ relatiuū est. et tm̄ est puatiuū.

Ad pbati onē scdam

Ad scdam pbatōez dicēdū q ꝛmētator ex ponit ꝓie. i. priuatiue. Nā qz ꝛtrarie oppo sita reducūt ad puatiue opposita. iō qnqz p/ uatiue dicunt ꝓria. Etiā pt dici q dato q v/ nū multitudini opponeret ꝛtrarie. diuisioni

Ad. 3. tm̄ opponeret priuatiue. Ad terciā pbatio nē dicēdū q priuatōi ꝓuenit opposita appel latio illi⁹ qđ puat. ppter hoc priuatio q pri/ uat formā que ẽ p se ens. ral priuatio merito appellat p se nō ens. sed vnū nō puat ens sed entis diuisiōem. et iō ex hoc nō ꝺbz appella ri p se nō ens. qz̄uis appellet p se indiuisum.

Ad. 4. Ad q̄rtam pbatōz dicendū q qz̄uis nega tio negatōnis materialz aliqd ponat. tm̄ for/ maliter est negatio. sic qz̄uis vnū q̄ntū ad sb stratum sit ꝺe positiuū. formalz tm̄ est priua/

Ad. 5 tiuū. Ad q̄ntā pbatiōez dicendū. q qđli/ bz vocabulū pncipalius videt significare id qđ formaliter significat qz̄ qđ materialz signi ficat. etiā ꝛmētator nō vidz sic dicere sic hic est introduct⁹. sed ista ꝺba ponit q vnum ꝛ ens significāt idē. tm̄ modis diuīs. et h̄ bene ꝓcedo. qz id idem qđ significat vnū signifi/ cat etiā ens. nō aūt quocūqz mō sz vt idiuisū

Quartuz pncipale

Quātuz ad quartū

pncipale dicendū q sic. qz cū pson e diuīe ñ distinguant absolute sz relatiue. et fundamē tū infinitū manēs in distictū possit fūdare op positas relatiōes originis q̄bz distincte pson ꝓstituunt. sic infra patebit. g ipa diuīa essen/ tia vna ꝛ indistincta pt secū ꝓpati tres disti/

Egidius ctas pson̄as. Dic doctor noster dic̄ et bñ q illud tm̄ostratiue pbare nō possum⁹. qz̄/ uis rōes oppositas soluere possim⁹. ac aliqs psuasiōes adducere. Et psuasio sua pulcra ꝛ bona ẽ hec. Dicit enī q esse suppositi creati tri pliciter plificat. Prīo ex diuīsitate nature. nā cū esse sit actus nature plificata natura neces sario plurificat ipm esse. Scdo ex distantia quā habz esse ad naturā. Nam cū natura cre ata nō sit suū esse sz acquirat esse i supposito. oportet ipm esse plificari iuxta plurificatōnem suppositoꝝ. Tercio plificat ipm esse ex diuīsi tate eoꝝ q̄ sunt i suppositis. Nā si aliqd ẽ in ista supposito dīns nūero ab eo qđ est in illo supposito oportet q ipm esse numeralz plurifi/ cetur. Et qz in tm̄o est tm̄ vna natura. et cē ñ differt a natura. nec aliqd est i vno supposi/ to qđ nō sit in alio. licz adaliqd sine relatio in vno reperiatur. que nō ẽ in altero. iuxta illd tm̄ etij in tm̄ trini. Nō g dici pt pdicatōez relati uam q̄cqz rei tm̄ q dicit fm se addere vl minu ere vl mutare. que tota nō i eo qđ est esse cōsi stit. sed in eo qđ est in ꝓpatōne aliquo mō se habere. g ipm esse nō plificat in diuinis. ꝛ est idē tribus psonis. et p ꝺñs nō apparet insolu bil repugnātia q̄n tres pson̄e sil posslnt stare cū vna natura diuīa. Sed ꝓ ista dicta est primo vna opinio q dicit q ꝓclusio iā dicta pt tm̄ostratiue pbari. et nō min⁹ euidēter qz̄ ista. q omne ꝓpositum ex ꝓprijs ẽ corruptibile. Demōstratōes aūt q̄s adducit sūt he

Cōtra eg diū est opi nio

1 Dis pfecta opatio termiat ad aliqđ opatū. sed in tm̄o sunt intelligere et velle tanqz pfectissime opatōnes. g intelligere termiabit ad verbuz pductū. ꝛ velle ad amorē. Sed cū nihil pduc at seipm. oportet tale pductū realiter differre a pducēte et ab intra. cū tales opatōes sint im/ manētes. hmōi aūt dīna in diuinis nō pt esse in essentia. g in psonis.

2 P. quicqd pfectio/ nis ẽ in creaturis ẽ tm̄o attribuēdū exclusa oi annexa impfectōe. sz natura repiri in plibus est pfectōis. q aūt ex hoc plificet natura ẽ im pfectiōis. g tm̄o primū attribuēdū est. scdo ex/ cluso.

3 P. natura q tm̄mō esse pt in vno sup posito videt esse artata et limitata. sz natura diuīa ẽ imensa ꝛ illimitata. g ꝛc.

Cōtra istā opinionē

Sz ista opinio stare nō pt. qz oē quod tm̄ostrat aut tm̄ostrat a ꝓori aut a posteriori. sz articulus trinitatis nec a ꝓori nec a posteriori pt tm̄o/ strari. g ꝛc. maior pt ꝑ primo posteriorz. mino rem ꝑba. Nō ei a posteriori puta p effectū. qz oīs natura creata nos ducit ad oppositū. cuz nulla natura creata manēs idiuisa sit repibil in pluribz suppositis. Nec a ꝓori puta p cām. qz sc̄issima trinitas cū ipa sit cā oīm nō habz causam.

Solutio p egidio.

Ad pmū ergo dicēdū q maior ẽ ꝺba de opatōibus trāseūtibz. Ad minorē dico q intelligere et velle sunt opatiōes imanētes. 1 de q̄bus dicit. ix. metaph. ꝛ. i. ethi. q p opatio nes imanētes nihil cōstituit. sz ipe sunt finis et nō aliqđ opatum. Itē si p intelligere ꝛ vel le necessario psona adintra in diuīs pducere tur. tūc nō possent ꝓuenire pson̄e nō pducēti ꝛ sic spūssctūs nec itelligeret nec vellet. Item cū intelligere ꝛ velle in tm̄o sint vnica ꝛ simpli cissima opatio. si distinctōez talū pductoꝝ in diuinis vis arguere ex distinctiōe opatio/ num. tunc habebis vnicū pductū in diuinis. qđ est ꝓ articulū sctissime trinitatis.

2 Ad secundū dicēdū q mīor nō est ꝺba. qz tūc sem/ piterna ꝛ imaterialia essent impfectiora ipis

UVA. BHSC. IyR_066

Di. III

materialibꝫ et corruptibilibꝫ. cū natura i eis
phīce loq̄ndo in plūbus ſuppoſitīſ nō poſſit re
pīri. Etiā dato q̄ pfectōis ſit naturā idiuiſaz
in plūbus repīri. q̄ tn̄ hoc poſſibile ſit ductu
rōis naturalis ſcire nō poſſum⁹. cū in oībus
3 naturalr ſcibilibꝫ oppoſitū videamus Ad
tertiū dicendū q̄ natura nō dicit limitata ex
hꝫ q̄ eſt in vno ſuppoſito. ſed exhꝫ q̄ ē in ſup
poſito limitato. Si eī natura eſſet i mille ſup
poſitis. dū tn̄ q̄libet ſuppoſitoꝝ ſit limitatū
natura erit limitata. Si aūt eſſet in vno ſolo
ſuppoſito. dūmō illud ſuppoſitū ſit illimita
tum natura dicet illimitata. Sed dato q̄ na
tura diuina eſſet in vno ſuppoſito mō q̄ po
ſuerunt phī. illud ſuppoſitū eſſet illimitatū.

Alia opīo ꝙ egidiū

Scdo arguūt alīj cōtra dicta doctoris q̄
bus pſuadet dictā cōpoſſibilitatē in diuinis

1 Primo dicūt q̄ aſſumptū nō ē verꝫ. ſ. q̄ eſ
ſe z eſſentia diſtent vl differant in creaturis.

2 Scdo dato q̄ ita ſit. dicūt q̄ eēntia nō hꝫ
eſſe p ſuppoſitū. qz magis dꝫ dici q̄ ſuppoſi
tū habeat eſſe p eſſentiā. cauſaliter eni ſuppo
ſitū habꝫ z eſſe et opari p eſſentiā. qz totū qđ
attribuit ſuppoſito tribuit ſibi rōne eſſentie.

3 Et exhꝫ dicūt tercio q̄ eſſentia in creaturis
nō plurificat p plurificatiōem ipī⁹ eſſe. qz ita
eſt eſſe fm ſe vnū ſicut eſſentia. p qđ g̃ pluri
ficabit ipm eſſe. ñ ſe a ſeipo. qz idē dicere z eēn
tia. nec ab agente. qz actio natural agentiſ per
4 pius attingit eſſentiā q̄z eſſe Quarto dicūt
q̄ oīb⁹ his ꝓceſſis adhuc in nullo declarat p
poſitū. ſ. q̄liter vna z indiuiſa eēntia poſſit eē
cū tribus ſuppoſitis realr diſtictis. Sed

Solutio ꝙ egidio

iſta vident procedere ex nō debita intelligētia
dictoꝝ nīr doctoris. q̄ primo dicūt doctorem
1 nō bn̄ dicere in hꝫ q̄ ponit eē et eſſentiā in cre
aturis differre realr. et nullā rōem ꝙ doctorē
adducūt. nec ad rōes doctoris rndent q̄bus
hāc ꝓcluſiōem firmiſſime pbat in q̄ſtiōibus
de primo principio in ſcdo ſuo ſup ſnīas. in q̄li
bet ſuis et in multis alijs locis. vbi illā mate
riā ex intētōe ptractat. Quo ad hꝫ dictū eoꝝ
2 reputo q̄ſi nō dictū. Quantū ad ſcdm ite
rū male intelligūt doctorē. quia doctor nō di
cit q̄ eēntia habeat eē cauſalr p ſuppoſitū. ſꝫ
q̄ habeat eſſe i ſuppoſito. et in alio z alio ſup
poſito creato acq̄rit aliud et aliud eſſe. et bn̄ di
cit doctor. qz nec in deo nec in creatura eē exi
ſtentie ꝓpetit eſſentie ſepatim a ſuppoſito. vt
3 ſupius declarau. Et cū tercio dicūt q̄ rati
onabili⁹ dicat eē plurificari p eſſentiā q̄z eco
uerſo. nego. qz q̄uis eēntia vt eſſentia abſtra
hat ab eſſe actuali exiſtentie. et vt ſic ſit poꝝ ip
ſo eſſe. tn̄ eēntia vt multiplicata neceſſario cō
cernit diſtinctas exīntias. Et cū dicit. a q̄ ha
bet ipm eſſe q̄ multiplicet. dico q̄ habꝫ ab a
gente efficiēter. et fundamentalr ab ipa materia
ptita et diuiſa. in cui⁹ diuerſas ptes agēs in
ducit diuerſas formas eiuſdē rōis. a quibus
alie z alie ptes materie capiūt aliō et aliō eē.
z ſilr aliam et aliā eēntiā. attamē qz eēntia ab
ſtrahibilr eſt ab eſſe exīntie. et poteſt itelligi cū
opposito eius. ſuppoſitū aūt nō pt itelligi ſi
ne tali eſſe. iō aliq̄ mō imediati⁹ tale eſſe reſpi
cit ſuppoſitū q̄z eēntiā. z p ꝓns dicit tale eſſe i
mediate multiplicari multiplicatis ſuppoſi
tis. Q3 autē q̄rto dicūt q̄ toto cōceſſo do 4
ctoꝝ nō declaret illā ꝓpoſſibilitatē triū pſona
rū cū vna diuina eēntia. Rndeo q̄ habēti in
tellectū declaratio doctoris ſatis lucida eē vi
det. qz ex primo ſuo dicto dico q̄ cū doctor di
xit q̄ nō poſſum⁹ pbare trinitatē in diuiniſ.
ipe ſupponit tres pſonas in diuīs. Ex ſecun
do ſuo dicto habet q̄ eſſe nō multiplicat ſed
eſt vnū in tribus pſonis. et qz eēntia nō mul
tiplicat niſi plurificato ipo eē. Vis datꝫ z cō
ceſſis ſicut tu cōcedis in q̄rto articulo. ſi non
vides ex illis pmiſſis ſeq̄ hanc ꝓclusionez q̄
vna eſſentia et indiuiſa eſt in tribus diuīs p
ſonis tūc valde obfuſcatū habes intellectuz.

Ad argumentū pncipale dicendū q̄ ma Ad argu
ioꝝ eſt ꝺa ſi vnitas et plitas ſumūt penes idē mentū pn
et fm idem ſiue eodē mō. iō bn̄ cōcludit q̄ vnitas cipale
eēntie ñ cōpatit pluralitatē eēntie. Sꝫ
cū ꝓcludit de pſonis. fallacia figure dictōnis
ꝓmittit. qz de abſoluto procedit ad relatū.

Diſtinctio tercia

Poſtolus nā

a qz ꝛc. Poſtq̄z mgr pbauit diui
ne eēntie vnitatē et pſonaꝝ trini
tatem ex auctoritatib⁹ ſcripture. hic pbat hoc
idem ex ſilitudine creature. Et diuidit in du
as ptes. quia primo mgr pbat diuine eēntie
vnitatē et pſonaꝝ trinitatē rōibus vniuerſali
bus acceptis ex creaturis. Scdo facit hꝫ ſpeci
aliter ex imagine dei fundata in eēntia aie ra
tionalis. ibi. Nunc vero ad eā ꝛc. Prima in
duas. quia pmo ex naturalib⁹ rōibus oñdit
diuine eēntie vnitatē. Scdo ex veſtigio crea
toris repto in creaturis oñdit pſonaꝝ diuina
rum trinitatē. ibi. Nūc reſtat oñdere. Pri
ma diuidit in q̄tuor fm qđ mgr adducit q̄t
uor rōes pbantes dei vnitatē. Quaꝝ prima

UVA. BHSC. IyR_066

sumit ex creature magnitudine et quantitate Secūda ex creature mutabilitate. Tercia ex creature bonitate. Quarta ex creature specio/sitate Scđa ibi. Alio etiā mō ꝛc. Tercia ibi. Cōsiderauerūt ꝛc. Quarta ibi. Intellexerūt ꝛc. Tunc sequit illa pars. Nunc restat oñ dere ꝛc. Et diuidit in tres partes. Quia pri mo oñdit mgr quō vestigiū creatoris creatu ris imprimit. Scđo quō ex hmōi vestigio trinitas creatoris cognoscit. Tercio quō hu iusmodi cognitio ē valde impfecta nisi p q̄n ro catholica fide pficit. Scđa ibi. In illa enī sūma trinitate ꝛc. Tercia ibi. Ecce oñsum est q̄liter ꝛc. Hic q̄ro hanc questionem.

Trū noticia qua ds esse cognoscit
v sit hūano itellectui naturalr inserta.

Et videt ꝙ nō. qr illud qđ p alterū cognoscit nō est naturalr insertū intellectui. sed ds cognoscit p creaturas. iuxta illud ad Roma. i. Inuisibilia dei p ea q̄ facta sunt ꝛc.

Contra. Pposītio p se nota q̄ ad sui no ticiā est hūano intellectui naturalr inserta. sz hec pposītio. ds ē. est p se nota. eo ꝙ pdica/tum sit de rōe sbiecti. g ꝛc. In ista q̄stione quattuor sunt videda. Pmo vtr i via pos sumus cognoscere dm esse Scđo vtrū pos sumus cognoscere qđ est ds. Tercio vtr dm ē sit p se notū. Quarto qđ sit vestigiū de quo tractat mgr i lra. et qualiter de ꝙ gno scitur p vestigiū.

Prim⁹ ar/ticulus

Quantū ad primū

dicendū est ꝙ sic. Illud enī nō solū ptz p the ologos. verūetiā q̄si p oēs mūdanos phos. dm enī esse pmū motorē pulcre deduxit arist. viij. phisicorū. dm esse vltimū finē pbauit. xij metaph. dm ē purū actū ibidē. Et in multis alijs locis phie sufficiēter pbant hmōi pposi tiones. que dm ē necessario psupponūt. Pro/pter qđ ait aug⁹. xv. de tri. c. iij. Neqr enī di uinorr libror trinō auctoritas ē dm pdicat. sed et oīs q̄ nos circūstat ad quā etiā nos pti nemus vniūsa ipa rer natura pclamat habe/re se pstantissimū cōditorē.

Secūdus articulus. I

Quātū ad secundū

dicendū ꝙ qđditatē dei ex nris naturalib⁹ co gnoscere nō possum⁹. quia vl talis cognitio esset intuitiua. vl abstractiua. Primā hr enō possumus. qr cū sit btifica sequit ꝙ ex puris naturalib⁹ btitudinē attingere possemus. Nec abstractiua pt haberi ut supr⁹ pbatū in plo/logo. q. iij. articlo. i. g ꝛc. P. nullus effect⁹ creatus ducit in cognitōem q̄dditatis cause infinite. sed q̄dditas diuina est causa infinita. 2 omnis effect⁹ creatus est finit⁹. cū g nō pos sum⁹ dm in via ꝙgscere nisi p effectus. g ꝛc. maiorē pbo. qr effectus ducēs in cognitōnez q̄dditatiuā sue cause oportz q⁹ debitā ꝓportio/nē habeat ad talē cām. sz finiti ad infinitū nul/la est ꝓportio. viij. phicorr. P. illud qđ nō 3 possum⁹ diffinire illud q̄dditatiue nō possu mus cognoscere. sed dm nō possum⁹ diffini/re. qr omne quod diffinitiue scit fm Aug. xij. de ciui. dei. scientis scia ꝓpēdit. P. pfecta dei 4 noticia in via hr nō pt. sz ꝙgnitio q̄dditati/ua est cognitio pfecta. g ꝛc. P. illud quod 5 nec directe cadit sb fantasmate nec aliq̄m ne/cessariā habz cōnexionē vl habitudinē cū eo qđ cadit sb fantasmate illius q̄dditas nō pt cognosci a viatore. deus est hmōi. g ꝛc. maior patz. qr intelligere nostr vl est fantasia. vl n ē sine fantasia. 2 oportz itelligentē fantasmata speculari. vt ptz. i. de. iij. de aia. P. ij. meta 6 phisice dr. sicut se habz ocul⁹ noctue ad lumē solis. sic aie nre intellectus ad ea q̄ sunt manifestissima in natura. Et Dam. lib. i. c. iij. ait. ꝙ dm ꝙgscere qđ sit impossibile ē nob Contra istā ꝓpositē aliq̄ antiq̄ phi fuerūt. et p ipis pōt argui sic. Illa noticia ē hoi possibil ex suis naturalib⁹ ad quā hūdā naturale hz desideriuz Sed ad ꝙgnoscēdū dm hō naturale hz desi/derū. g ꝛc. maior ptz. qr naturale desideriuz nō ē ad aliqđ impossibile. pbat minor. qr viso q̄cūq⁹ effectu naturalr desideram⁹ scire cāz illi us effectus. g naturali desiderio q̄escere nō pos sum⁹ donec ad pmā cām q̄ de⁹ ē deueniam⁹. Et ista etiā vidr ee intētio Aug. in li. cfes. cū ait. Fecisti nos dne ad te. 2 inq̄etū ē cor nrm donec requiescat in te. P. si q̄dditatē dei scire 2 nō possum⁹ tūc nihil de deo scire poterimus. ꝓns est falsuz. g 2 ans. falsitas aūt ꝓntis est nota. qr sic patuit in pmo articlo. nos ꝙgno scim⁹ dm ē. ꝓna ptz. quia ens simplicissimū nō habēs pte et ptē. vl cognoscit totalr vl pe nitus ignorat. sz deus ē ens simplicissimum.

Opinio q̄ tiq̄z phoz q⁹ de⁹ q̄ddi tatiue hic ꝙgscatur I

P. illō q̄dditatiue ꝙgscim⁹ cui⁹ pdicatū es 3 sentiale ꝙmūe in q̄ ꝙuenit cū alijs cogscim⁹. 2 cū h dr̄iam sufficiēter distinctiuā sui ab oīb⁹ alijs. sz nos ꝙgscim⁹ ductu naturalr rōis dm ēentialiter ee sbam in quo pdicato ꝙuenit cū alijs. et cognoscim⁹ ipm ee purū actū et sūmū bonū siue vltimū finē in q̄b⁹ pdicatis dr̄t ab oīb⁹ alijs. g ꝛc. maior pz. qr talr noticia videt esse diffinitiua et p ꝓns q̄dditatiua. mio; sil;

UVA. BHSC. IyR_066

patet. qz oē quod ē aut est ſba aut accidens. sed dei nō est accidēs. ꝙ aūt sit pur⁹ actus et
4 vltim⁹ finis. patz. xij. metaphiſice. ℞. ſm Aug. in ulsa diligere possum⁹ incognita ne/quaq̄z. sed nos diligim⁹ diuinā bonitatē q̄ est idē qđ diuina q̄ddītas z eēntia. g̃ aliq̄ mō cognoscimus diuinā eēntiā. Uñ aut aug⁹ i epistola de oraōne deū. Si oīno q̄d est dei nesciremus. non eū amarem⁹. ℞. vbi esse z eēntia
5 sunt idē realr. ibi nō p̄t sciri si est nisi cognoscat q̄d est. Sed in deo esse z eēntia sunt oīmino idē realiter. et ipm scimus esse. g̃ ꝛc. ℞.
6 non possum⁹ ꝑpam passiōez alicui⁹ nature cognoscere nisi ꝯgnoscamus illā naturā. ſz nos ꝯgnoscim⁹ ꝑpam passiōez nature diuine. puta scimus deū eē imēsum et infinitū. g̃ cognoLōtra opi nionem. scimus naturā diuinā. Sed ista nō ꝯcludūt. qz ſz naturalr possim⁹ ꝯgnoscere qz dei ē. tn̄ q̄d est ꝑpe loq̄ndo cognoscere nō possum⁹ iuxta illđ Damasc. li. i. c. uij. qm̄ g̃ dei ē manifestum ē. q̄d ꝙ est incōphēsibile ē z omnino ignotū. Solutio Ad. 1. Ad ꝑmū g̃ dicēdū ꝙ maiorcū sua ꝑbatōne p̄t negari. qz naturalr nos cōsideramos non mouī. qđ ptz. qz eq̄li necessitate desideramus fugā mali nociui et ꝓsecutōem boni ꝓficui. sed naturalr vnūqđq̄z appetit eē et nō p̄t appetere nō esse. ut patuit supr⁹ p aug. z tn̄ impossibile est rē corrumpi q̄ntum est ex pte sui Ad scđm nego ꝯñaz. ad ꝑbatōem dicēdū ꝙ eo ipo ꝙ simplex non
Ad. 2. hz ptes n̄ p̄t ꝯgnosci fm aliq̄d sui q̄n illo mō ꝯgnitōis totū cognoscat. et iō bn̄ cōcedo ꝙ q̄ cūq̄z cognoscit deū esse qz est. ꝙ illo mō ꝯgnitōis totū deū cognoscat et nō ptem sui. et sīlr i patria q̄ deū cognoscit q̄ddītatiue ꝯgnoscit totam q̄ddītatē dei. Ex illa tn̄ ꝓpōe nō ꝯcluditur ꝙ q̄ ꝯgnoscit deū vno mō cognitōis ꝙ ipsum ꝯgnoscat oīm mō cognitōis Ad terci
Ad. 3. um dicēdū ꝙ maior est ꝟa si cognoscim⁹ illđ p̄dicatū ꝯmūe z illud p̄dicatū ſpēale pfecte z q̄ddītatiue. ad min̄or dicēdū ꝙ ſz naturaliter possim⁹ ꝯgnoscere h̄ qđ importat noīb⁹ talium p̄dicator uneſſe ei qđ significat noīe isti⁹ ſbiecti qđ est dei. nō tn̄ ꝯgnosco q̄ddītatiue sub
Instantia stantiā q̄ dei deo p̄dicat. vl purū actū q̄ē deus vel summū bonū siue vltimū finē. ſz arguitue ꝑ creaturas deducēdo significata taliū p/dicatorū cognosco eē cognitōe quia ē Forte dices illud cognoscit cognitōe qđ ē quod ꝯuenienter respondet ad interrogatōez factaz ꝑ q̄d. et p ꝯñs etiā illud ꝯgnoscit cognitōne qđ est de quo cōuenienter rn̄dem⁹ ad interrogatōem factā ꝑ q̄d. Sed si quer. q̄d sit dei. ꝯuenienter respōdent p̄dicta et ꝯsilia p̄dicata.

Rn̄deo ꝙ nō est necesse ꝑpter ꝯueniētiam taliū rn̄sionū de ſbiecto vel p̄dicatis scire vel cognoscere q̄d rei. ſz sufficit cognoscere q̄d nominis siue q̄d significet talib⁹ nominib⁹. qz eque ꝯueniētes p̄nt esse hmōi rn̄siones i terminis nullā quidditatē realem significātib⁹. sicut in terminis supradictis. puta si quer. q̄d est chymera: cōueniēter respondet nō ens siue nihil vl figmentū. Ad quartū dicēdū Ad. 4 ꝙ q̄uis cognoscimus deū in via solū cognoscōe quia est. debemus tn̄ eū sūme diligere. qz ex creaturis inuestigare possum⁹ eum esse sūmū bonū et vltimū finem. Ad formā etiā argumēti dicendū ꝙ bonitas dei nō ē nobis incognita. quia ex effectib⁹ cognoscim⁹ eā ꝯgnitōne quia est. et eodē mō q̄ddītatē eius que ē idē qđ bonitas cognoscim⁹ ꝯgnitōe qz ē. q̄uis nō cognoscam⁹ eā cognitōe q̄d vl ꝑpter quid loq̄ndo de q̄d rei. Ad dictū augustini dicendū. ꝙ nos aliquo mō scimus q̄d ē dei. qz scimus ꝙ noīe dei importat res que ē summe amabilis. et illud sufficit ad h̄ vt deū diligamus. Ad q̄ntū dicendū ꝙ q̄uis sciam⁹ Ad. 5. deū esse. nō ꝑpter hoc scimus esse dei in se et q̄ddītatiue. Ad hoc enī ꝙ sciam⁹ deū eē sufficit ꝙ scimus hoc qđ importat noīe p̄dicati necessario cōuenire ei quod importat noīe subiecti. maior ergo ꝓpositio nō est ꝟa. Nō enī sequit. scio deum esse. ergo scio esse dei. sed bn̄ sequit. g̃ scio esse dei eē. et eodem mō sequit. scio Ad. 6. q̄ddītatem dei esse Ad sextū dicēdū ꝙ minor nō est ꝟa. ad ꝑbatōem dico ꝙ dato ꝙ imēsitas esset ꝑpa passio dei nō sequit. scio deū esse imēsum. g̃ scio dei imensitatē. q̄uis bene seq̄tur. g̃ scio imensitatē dei eē. nō g̃ ꝯcludit. ꝙ ꝯgnoscim⁹ dei passiōem. ſz posset cōcludi ꝙ sciamus passiōem dei esse.

Solutio

Quātuz ad tercium

Tercī⁹ articul⁹

ꝓcipale dicēdū ꝙ ſm Boe. i li. de ebdomadi b⁹. ꝑpōez eē ꝑ se notā dupl'r p̄t intelligi Uno mō cōiter oīb⁹. Alio mō solū sapientib⁹. Exēplū pōit de ꝑmo. sic oē totū ē maī⁹ sua pte. exē Cōclusio
plū ō scđo. sic incorpalia nō eē i loco. Dis 1
pmissis dico ꝙ h' ꝑpō de⁹ ē ꝑ se nota ē sapiētibꝫ q̄uis ñ cōiter z indn̄ter siue vulgariter oīb⁹. qz illa ꝑpō ē ꝑ se nota ad min⁹ sapiētib⁹. cui⁹ p̄dicatū ē de eēntia ſbiecti. ſz eē ei⁹ dē qđ eēntia dei. g̃ ꝛc. ℞. illđ ē ꝑ se notū eē qđ ñ p̄t cogitari ñ eē. qz vtz. iij. meta. illa ꝑpō ē ꝑ se no 2
ta que mente directe negari nō p̄t. vel quam nullus potest negare. sed nullus p̄t ꝯcipe deū non esse. nisi valde sit insipiens. quia nihil

UVA. BHSC. IyR_066

a sapiẽte ꝑt concipi cũ oppoſito illius quod eſt de ſua formali rõe. ſed eſſe dei eſt de ſua for-
3 mali et intrinſeca rõe. g̃ ꝛc. ℙ. illa ꝓpoſitõ eſt ꝑ ſe nota cui q̃libet ſane mentis aſſentit i-mediate ſola ꝑſuppoſita noticia terminorũ quantũ ad ea que p terminorũ vocabula important. ſed talis eſt hec ꝓpoſitio. deus ẽ. ergo ꝛc. maior patz ꝺ ſe. ꝛ minor ꝑtz ꝑ an. ꝑ. ſologion. c. uij. Dixi aũt in ꝓcedenti rõne directe. et in iſta dixi ꝑſuppoſita noticia terminorũ. quia indirecte etiã ꝑmũ ꝑncipiũ negauit ille eraclitus. vt ꝑtz. iij. metaꝑh. etiã non cognito quid ꝑ terminos importat omne ꝑncipiũ negari ꝑt.
4 ℙ. illa ꝓpoſitio eſt ꝑ ſe nota. in qua ꝑdicatũ ſic ſe habz ad ſubiectũ z ꝙ habita ſignificatiõe ꝑdicati et ſubiecti ſtatim cognoſcit inexiſtẽtia ꝑdicati in ſubiecto. iſta i qua eſſe ꝑdicat de deo ẽ hmõi. ergo ꝛc.
5 ℙ. aliq̃ veritates ſecũde ſunt ꝑ ſe note. ergo ꝛ ꝙ ritas ꝑma. ꝙña patet. qz ignota cauſa neceſſe ẽ effectũ ignorare. ſed ꝙritas ꝑma que deus ẽ eſt cauſa oĩs veritatis ſecũde. iuxta illꝺ auerrois ij. metaphiſice. Eſt enĩ quoddã ens ꝑ ſe ens ꝛ ꝑ ſe verꝫ. entitate et veritate cui⁹ omnia alia ſunt entia et vera. ſed ꝙritas ꝑma nõ ꝑt eſſe ꝑ ſe nota q̃ntũ ad cognitõem q̃dditatiuã ꝛ eẽ tialem. g̃ erit ꝑ ſe nota q̃ntum ad eſſe ſiue exiſtentiã.

Inſtantia. Forte eraclitus negaret añs. quia diceret nullã ꝙritatẽ eẽ ꝑ ſe notã.

Solutio. Sꝫ illud nihil eſt. quia illud eſt ꝑ ſe notũ eſſe qꝺ dũ negat neceſſario affirmat. ſꝫ ꝙritas ẽ hmõi. ergo ꝛc. ꝓbatio aſſumpte. quia negãs veritatẽ aut reputat ſe falſe negare. et tũc mẽte ponit veritatẽ. vl̃ reputat ſe ꝺe negare. et tũc itez ponꝛet veritatez. quia cũ nihil poſſit eſſe vez ſine veritate. talis negatio nõ poſſet eſſe vera niſi ꝙritas eẽ ſupponat. Iſta g̃ ꝙritas vel eſt veritas ꝑma. et tunc habeo ꝓpoſitũ. vl̃ eſt ꝙritas ſecunda. tũc quia oĩs veritas ſecũda ꝑſuppo nit primã neceſſario ſequit idem qꝺ primo.
6 ℙ. id cui⁹ noticia eſt naturaliter intellectui inſerta eſt ꝑ ſe notũ. deum eẽ eſt hmõi. vt ait Da maſ. li. i. c. uij.
7 ℙ. iſta nõ eſt min⁹ ꝑ ſe nota. deus eſt. q̃ iſta incorꝑalia nõ ſunt in loco. ſꝫ ſecunda eſt ꝑ ſe nota. vt vult Boe. in libro ꝺ ebdomadibꝫ. vbi ait. Cõis animi cõceptio ẽ incorꝑalia in loco nõ eſſe. g̃ deum eẽ erit cõis animi cõceptio.

Opinio tho. p. i. q. ij. ar. i. ꝛ ſuoꝝ ſeq̃ciuz. Sed cõtra iſtã cõcluſionem vident aliq̃ eſſe. ꝑmittẽtes tñ hãc diſtinctionem q̃ ꝓpõem eſſe ꝑ ſe notã ꝑt intelligi dupliciter. Uno mõ fm ſe. et ſic ꝓpoſitio ẽ ꝑ ſe nota cui⁹ ꝑdicatũ eſt de rõe ſubiecti. Alio mõ quo ad nos. et ſic nõ ſufficit ꝑdicatũ eẽ de ratione ſubiecti. ſed optet nos ſcire quid ẽ ſubiecti ꝑ cui⁹ noticiã cognoſcere poſſum⁹ neceſſariam connexionẽ et inherentiã ꝑdicati cum ſubiecto. Et q̃licet in hac ꝓpoſitõe. deus ẽ. ꝑdicatũ ſit de rõe ſubiecti. tamẽ quid ẽ ſubiecti in via ſcire nõ poſſumus. ideo dicũt q̃ iſta ꝓpoſitio eſt ꝑ ſe nota ꝓmo mõ. non aũt ſecũdo modo. Et hanc ꝛcluſionẽ tã ipi q̃z ſeq̃ceſ eorũ multipliciter ꝓbãt.
1 ℙrimo ſic. illa ꝓpoſitio nõ eſt ꝑ ſe nota quo ad nos cui⁹ ſubiecti q̃dditatẽ nõ cognoſcũt nec omnes nec etiaz ipi ſapientes. ſed q̃dditas ſubiecti iſtius ꝓpoſitõis deus eſt. eſt oĩbꝫ ignota. g̃ ꝛc.
2 ℙ. id quod demõſtrat nõ eſt ꝑ ſe notũ. ſed deum eſſe demõſtrat. vt ꝑtz. viij. ꝓhicoꝝ. et. xij. metaphiſice. et in multis alijs locis ꝓhie.
3 ℙ noticia terminoꝝ ꝓpoſitõis ꝑ ſe note imediate offert ſe intellectui. ſed tã ꝓhi q̃z doctores moderni multũ laborauerũt circa noticiã terminorũ ꝑdicte ꝓpoſitõis. g̃ nõ eſt per ſe nota
4 ℙ. quod eſt creditũ nõ eſt ꝑ ſe notũ. deũ eſſe eſt creditũ. iuxta illud Auguſ. li. ij. de libero arbitrio. c. ij. quod ſcit de deo in ꝑſenti nõ eſt ſcientia ꝓpꝫplatũ ſed fide creditũ.
5 ℙ. illa ꝓpoſitio nõ eſt ꝑ ſe nota q̃ ad nos in qua ꝙgnitis termĩs quantũ ad illud qꝺ circa tales terminos ꝓmo occurrit intellectui nõ ſtatim apparet neceſſaria connexio terminorũ. ſꝫ ꝓpoſitio ꝑdicta eſt hmõi. qz ꝺato ꝙ circa hunc terminũ deus ꝓmũ apparẽs intellectui ſit. ꝙ ꝑ ſe ſit ꝓma cauſa vl̃ ꝓmũ ꝑncipiũ. adhuc non apparet imediate ꝙ talis res habeat eſſe ĩ rerum natura. qz multi poſuerũt ꝓceſſum in infinitũ in cauſis et cauſatis. Multi etiã poſuerũt circulatiõez cãz. quoꝝ q̃cũq̃z ꝺato non ẽ neceſſe eẽ aliqꝺ ꝓmũ ꝑncipiũ.
6 ℙ. ꝓpoſitio cui⁹ ſubiectũ nõ ꝑt ꝙcipi vno ſimplici ꝙceptu nõ eſt ꝑ ſe nota donec ꝙgſcant ꝑtes illi⁹ conceptus eẽ ꝙpoſſibiles. ſꝫ de⁹ q̃ eſt ſubiectũ ꝑdicte ꝓpoſitõis nõ ꝑt a viatore cõcipi vno ſimplici ꝙceptu. viator enĩ nõ ꝑt ꝙcipe deũ niſi ꝙcipiat ipm vl̃ ꝑ modũ act⁹ puri. vl̃ entis infiniti. vel vltimi finis. vl̃ ꝑ modũ alicui⁹ alterius de cõſilibus. Sꝫ q̃ iſte ꝑtes ſint ꝓpoſſibiles puta purus act⁹ vl̃ infinita entitas ꝛc. nõ eſt per ſe notũ. multi enim dubitauerunt an ſit aliqꝺ ens infinitũ. ergo nec ipa ꝓpoſitio erit per ſe nota. maior patz. v. metaꝑh. vbi dicit. Quod enim in ſe falſum eſt de nullo põt eẽ verum. nec aliquid de eo.
7 ℙ. auicẽna ꝓmo metaꝑh. ſiue dicit. deũ eſſe nõ eſt ꝑ ſe notũ

Cõtra thomam. Sed iſte modus mihi nõ placz. qz null⁹ ꝑt vere et ſciẽter affirmare aliquã ꝓpoſitõz eẽ

UVA. BHSC. IyR_066

p se notã. nisi ipe sciat eam esse per se notam. nesciẽtis enĩ signũ est affirmare hoc qđ ñ scit. Sz iste doctor dic et affirmat pdictã ppõez esse p se notam ꝼm se. ꝛ h̄ in ṗmo membro sue distinctõis. ḡ vl affirmat qđ nescit. vl scit eã esse p se notã. et p ons quo ad nos erit p se nota. qđ ꝺdicit scđo mẽbro sue distictõis. Et iõ nisi aliud mihi occurreret illã distictiõem nõ reputo esse verã. qz ṗmũ mẽbr scđo vi/

Solutio dek ꝺdicere Ad primũ ḡ dicẽdũ ꝙ maior

Ad.1. nõ est ꝼa. quia si in oi p se nota ppõe opteret nos scire ꝯdditatẽ realẽ sbiecti. ita ꝙ ñ suffice ret scire ꝯd nois. tũc nulla scia ꝓcederet ex p se notis. ons est falsum. ḡ et añs. ꝓb ꝺnam. qz ppões p se note ex ꝯbus ꝓcedit et in q̄ re/ soluit vltimate scia fundat imediate sup ob/ iecto scientie. ꝛ sbiecto aũt scie in talib ṗmis ppõibus cognoscim⁹ solũ ꝯd nois. qz ꝯd rei inꝯkit in sciẽtia et ꝛeclarat. patz ḡ ꝙ ad ppõem p se notã sufficit hr̄e noticiã terminoꝝ.

Instantia q̄ntũ ad ꝯd nois. Forte dices si scire quid nois sufficit ad ppõem p se notã. tũc ex termi nis figmentoꝝ posset fieri ppõitio p se nota

Solutio Rñdeo ꝙ hoc nõ habeo ꝓ incõuenienti. qz hec est p se nota. chymera est nihil. vl chy/ mera est figmẽtũ. Nam cognito ꝯd importe tur p nomẽ chymere. ꝗlibz hmõi ppõitõem

Ad.2. ꝺcedit. Ad secundũ dicẽdũ ꝙ mior nõ est ꝼa. qz in oibus illis ꝛemõstratiõib sp p̄supponit ꝛeus esse. et aliꝯd aliud q̄ esse sibi ꝺue nire pbat. puta. viũ. phicoꝝ. ꝙ sit ṗmus mo toꝝ imobil. ij. metaph. ꝙ sit ṗma cã. xij. meta.

Ad.3. ꝙ sit pur⁹ act⁹ vl vltim⁹ finis. ꝛc ꝛe alijs Ad tertiũ dicẽdũ ꝙ noticia termioꝝ ppõitõis p se note se offert intellectui eoꝝ ꝗbz est p se no ta. ad minorẽ dico ꝙ istoꝝ terminoꝝ noticia se offert intellectui sapiẽtũ qz illis est p se no/ ta. Q, aũt phi et doctores in tali materia la/ borauerũt et adhuc laborãt. hoc nõ fecerẽt ne q̄ faciũt ad cognoscẽdũ ꝯd nois. vl ad habẽ dam solã noticiã termioꝝ. sed h̄ faciũt ad i/ dagandas varias sbtilitates circa entitatẽ et

Ad.4. veritatẽ significatã p termios Ad q̄rtũ di cendũ ꝙ sicut illud qđ est ꝛemõstratũ apud sapientes ṗt esse solũmõ creditũ apđ rudes ꝛemõstratõem nõ capiẽtes. sicut ꝛeũ esse vnũ erat creditũ apđ iudeos. iuxta qđ ait rabi moy ses sup illo v̄bo Deutero. Audi isr̄l dñs ꝛe⁹ tuus vnus est. ꝛeũ esse vnũ ex lege habeẽt. erat tm̄ ꝛemõstratũ apud sbtiles phos. sic illd qđ est p se notum apud sapiẽtes ṗt esse creditũ apud vulgares cões. Nec illa auctoritas au gustini est ad ppositũ. qz ibi aug⁹ loquit ꝛe ꝛeo ꝼm psonaꝝ trinitatẽ. et vt est remunera toꝛ animaꝝ sanctaꝝ. Ad quitũ dicẽdum ꝙ maior est ꝼa si illa q̄ dicit intellectui primo occurrere circa tales termios imediati⁹ et pri us respiciũt ipos termios q̄z termini mutuo respiciãt seipos. sed sic non est in ppõito. ni hil enĩ prius et imediati⁹ respicit h̄ subiectuz ꝛeus. q̄z h̄ pdicatũ esse. siue enĩ dicat primum principiũ siue vltim⁹ finis. seu q̄cquid aliud volueris. oia talia p̄supponũt h̄ pdicatũ qđ ẽ esse. Et ideo ista ppõitio est p se nota. q̄uis alie sint ꝛemonstrabiles. Potest etiã dici ad maiorẽ ꝙ vera est. si cõnexio terminoꝝ ñ ap paret sapiẽti. Et tũc ad minorẽ p interempti onem. Ad sextũ nego minorẽ. qz si ꝛeus nõ Ad.6. posset cõcipi absolute sine talib pdicat. tũc ꝺceptus ptis esset ꝺpositioꝛ ꝺceptu toti⁹. ꝓ/ ta ꝺceptus soli⁹ sbiecti essz ꝺpositioꝛ cõceptu toti⁹ ppositõis. planũ est enĩ ꝙ cõceptus in q̄ h̄ verbũ est pdicat tercio adiacẽs est ꝺpositi oꝛ cõceptu in quo pdicat scđo adiacens. sz in cõceptu soli⁹ sbiecti pdicaret ꝼm dictũ istoꝝ tercio adiacẽs. puta dicẽdo. ꝛe⁹ est ṗmũ ṗnci pium ꝛ sil'ia. et in ꝺceptu toti⁹ ppositõis p̄ dicaret secũdo adiacens. dicẽdo. ꝛe⁹ est. ḡ ꝛc.

Ad septimũ dicendũ ꝙ Auicenna nõ ne Ad.7. gat illam ppositõez esse p se notã quantũ ad sapiẽtes. sed quantũ ad cõmunes vulgares

Est etiã ali⁹ doctor qui nõ curans supra/ Aureolus dictam distinctõem quã ex dictis adduxi tũ etij. dicit pdictã ppositõez absolute ꝛ simpli citer nõ solũ apud sapientes. sed etiã apđ om nes esse per se notam. Quod probat ṗmo sic

Illud videt cuilibz ĩtellectui naturale cir 1
ca quod nõ est videri et nõ videri. sed ꝺcedit apud omes. sicut ait phus. v. ethicoꝝ. ꝙ ius naturale ñ cõsistit ĩ videri et nõ videri. sz ha/ bet vbiqz ptãtem eandem. Sed cõstat ꝙ oẽs gentes et omnis lingua et omnis natio q̄ vn q̄z fuit est vl erit. imaginat aliquẽ sibi ꝛeum. ergo aliquẽ ꝛeũ esse est per se notũ. P. dua/ rum ppositionũ quarũ vna includit aliã ꝛ p̄ 2
supponit eam. si includens est p se nota. ꝛ in clusa erit per se nota. Sed ista ppositio. ꝛeus est venerandus includit istaz. deus est. et est per se nota cũ sit cõmunis animi conceptio. quia ꝛe lege nature est vt ꝛeo sacrificet. vt ait ꝺmẽtator. v. ethicoꝝ. ꝙ aũt tali vl tali ꝺo sa crificetur positiuũ est. ideo cõmunis animi cõ ceptio oim hominũ est ꝙ ꝛeus sit. P. que 3
stio quid est p̄supponit notũ esse si est. vt ptz ij. posterioꝝ. Sed omes secte ꝛe mũdo inqui rũt ꝯd est ꝛe⁹. ḡ omes p̄supponũt ꝙ ꝛeus sit.

UVA. BHSC. IyR_066

Cõtra aũ reolum 1

Sed nec iſte modꝰ mihi placet. qz illud nõ eſt ꝑ ſe notũ eſſe qđ exꝑimẽtaliter ꝓcipiť ꝛ die in diẽ trãſire in nõ eſſe. Sz multi idolatre videbãt ſenſibiliter ꝛeos ſuos coꝛrũpi ꝛ quotidie alterari. ꝛ in nõ eſſe trãſire. mioꝛ patet ex multis ſctõꝝ legendis. ptz etiã Sapiẽtię. et Iſaie. xl. vbi oſtendũť tales dij neceſſario eſſe coꝛruptibiles. maioꝛẽ ꝓbo. qz illd̃ non eſt ꝑ ſe notũ eſſe qđ ꝓfiſilz ꝑt eſtimari non eſſe. ſed oẽe coꝛruptibile dũ nõ actu ſentiť ꝑt veriſilz eſtimari nõ eſſe. cũ dinoſcať in ſe habere cauſam ſue coꝛruptõis oẽm hoꝛa poſſibilẽ ꝛeduci in effectũ coꝛruptõis. g̃ nihil taliũ ẽ ꝑ ſe notũ eſſe. ſed magis ꝑ ꝓriũ ꝑ ſe notũ eſt ipz talẽ ꝛeum idolatrarũ trãſire qnq̃z in non eſſe.

2 Item aliq̃ gentiles dicunť qlibz die adorare tanq̃z ſuũ ꝛeum primũ aĩal qđ ſibi occurrit die illa. cũ ergo eadẽ die poſſibile ſit moꝛi animal illud qua die ipm ꝛeũ ſuũ reputabãt. ideo patet ꝙ apđ tales gentes ꝛeũ eſſe nõ eſt ꝑ ſe notũ. cũ illd̃ qđ putãt ꝛeũ videãt coꝛã oculſuis euaneſcere et trãſire in nõ eſſe.

Solutio Ad.1. Ad ꝓmũ ergo dicendũ ꝙ dato ꝙ oĩs gẽs vl natio cogitet ſibi ꝛeũ. nõ oꝑtet tn̄ ꝙ reputet ſibi ꝑ ſe notũ talem ꝛeũ eſſe. cũ ipm videãt neceſſario trãſire in nõ eſſe. Exemplũ ꝛ de bel ꝛeo babilonis quẽ daniel ꝛeſtruxit. vt ptz Dañ. xiiij. ꝛ de dagon ꝛeo philiſtinoꝝ quẽ archa domini manibus et pedibꝫ trũcauit. et coꝛruere in faciẽ ſuã fecit. vt patz. i. Regũ. v. ꝓ ꝛeo dicas mihi. quã vel qualẽ ꝑ ſe noticiã potuerť iſti et ceteri conſiles habere ꝛ eſſe ꝛeoꝝ ſuoꝝ quos videbãt tam turpiter tractatos

Ad.2. Ad ſecundũ dicendũ ꝙ minoꝛ peccat ꝑ fallaciam diuiſiõis. nullo enĩ exñte imꝑatoꝛe adhuc tn̄ iſta eſt ꝝa. imꝑatoꝛ eſt honoꝛãdus. tn̄ nõ lz inferre diuiſim. ergo imꝑatoꝛ eſt. qz cũ h̄ participiũ honoꝛãdus ſit futuri tꝑis. ad ꝝitatez totius ꝓpoſitiõis ꝛermiate ꝑ hoc futurum participiũ ſufficit imꝑatoꝛẽ q̃uis nondũ natum eſſe futurũ. cui ꝛ iure ſit honoꝛ exhibendus.

Inſtantia Sed forte dices ꝙ ex cõiunctis licet inferre diuiſim. et vlz qñcũq̃z h̄ verbũ eſt ꝑdicatur tercio adiacẽs licet inferre abſolute h̄ verbũ eſt ꝑdicať ſcđo adiacens qñ nulla cõditio diſtrahẽs apponiť in cõpoſito. ſz veneꝛari nõ eſt ꝓditio diſtrahẽs imo eſt augẽs dignitatem. g̃ bona eſſe videť illatio ꝑdicta.

Solutio Rñdeo ꝙ lz veneꝛatio nõ ſit q̃d diſtrahẽs tn̄ futurũ vt futurũ reſpectu ꝑſentis eſt diſtrahens. cũ ergo veneꝛãdꝰ ſit ꝓncipiũ futuri tẽꝑoꝛis. iõ implicat ꝓditõem diſtrahentẽ. Vñ lz venire nõ ſit diſtrahẽs. vẽtuꝫ tn̄ eſt diſtrahens reſpectu ꝑſentis. vñ nõ ſequiť. ꝛex ẽ venturus. g̃ ꝛex eſt.

Ad.3. Ad terciũ dicẽdũ. q̃d ibi eq̃uocať. qz maioꝛ eſt ꝝa loq̃ndo ꝛ q̃d rei. ſz minoꝛ ꝛ q̃d nois. q̃ũt enĩ q̃d ꝛeꝑeť h̄ nomine deus.

Quantũ ad q̃rtum

Quartus articulus

ꝓncipale eſt aduertendũ. ꝙ res tripliꝛ ꝑt cognoſci. Uno mõ cognitõe valde ꝓfuſa Alio mõ cognitõe diſtincta et ꝛermiata. Tercio cognitõe media ꝓuta nec nimis ꝓfuſa nec nimis ꝛermiata. Et hec media cognitio dicit cognitio ꝑ veſtigiũ. Veſtigiũ enĩ ſoꝛtiſ alicui materie imꝑſſum. nõ ſolũ ducit in cognitõez eius ꝓfuſã. puta i cognitõez generiſ q̃ ꝓgnoſcitur eſſe ſba. coꝛpꝰ: vl aĩal. nec ducit i cognitõnem eiꝰ vltimate ꝛermiatã q̃ cognoſciť eſſe ſoꝛtes. ſz ducit in ꝓgnitõez mediã. ſi cognitiõnẽ ſpecificã qua ꝓgnoſciť eſſe hõ. cognitõne vo imaginis ſeu faciei cognoſciť ſoꝛtes. nõ ſolũ vt hõ eſt. verũetiã vt ſoꝛtes eſt. puta cognitõe ꝛermiata. Dec g̃ ad diuĩa trãſferendo ẽ itez adũtendũ. ꝙ in diuĩs ſunt aliq̃ ꝓpnaz diuĩaz ꝓꝑa. puta ꝑnitas filiatio ꝛ ꝓceſſio. Aliq̃ ſic ſunt cõia ꝙ nulli ꝓſone ſunt apꝑata. puta eẽntia eſſe vl exñtia. Aliq̃ ſũt cõmunia tn̄ ꝓſonis appꝛoꝑata. puta potẽtia. ſapia. bonitas. ſeu clemẽtia. licz enĩ iſta tria ſint cõia et eẽntialia. tn̄ ꝑri appꝛoꝑať potẽtia. filio ſapiẽtia. ſpũiſctõ bonitas ſeu clemẽtia. Cũ g̃ diuinarũ ꝓſonaz trinitas cognoſciť q̃ntum ad ſupradicta ꝓꝑa. qz hmõi noticia ẽ magis ꝛermiata ꝛ diſtincta. nõ dicet vt ſic ꝛ ꝓgſci ꝑ veſtigiũ. ſz magis ꝑ imaginẽ. ꝛ q̃ imagine dicet in ſeq̃nti q̃ſtiõe. Si etiã ꝛ ꝓgnoſcitur q̃ntũ ad ſimplr cõia nulli ꝓſone appꝛoꝑata. nec vt ſic cognoſciť ꝛeus ꝑ veſtigiũ. eo ꝙ taľ cognitio ſit q̃ſi generaľ et ꝓfuſa. Si aũt q̃ztũ ad cõia appꝛoꝑata hic i via exñtes ꝓſideramus ipm ꝛeũ attẽdẽtes ꝙ ꝑris potẽtia oĩa ꝑ duxit i mẽſura. filij ſapia i nũero. ſpũſſcti bonitas i põdere. iuxta qđ ait ille ſapiẽs ipi ꝛeo. Oĩa ꝓſtituiſti i numero põdere ꝛ mẽſura. ſic ꝛeũ ex creaturis cognoſcimꝰ ꝑ veſtigiũ. Unde illd̃ veſtigiũ ſũme trinitatis attẽdẽs btus Aug. vi. ꝛe tri. c. ix. ſic ait. Oꝑtet g̃ vt creatorem ꝑ ea que facta ſunt intellectu ꝓſpicientes trinitatẽ intelligam⁹. cuius in creatura quõ dignũ eſt apparet veſtigiũ. Illud autem veſtigium quo d ſapiens appellat menſuram numerum et põdus. beatus Augꝰ. uij. ſup geñ. appellat modũ ſpẽz ꝛ oꝛdinẽ. ita ꝙ modꝰ

UVA. BHSC. IyR_066

Dí. III

fm eum conñdet mẽsure. species numero. et ordo ponderi. Nor autẽ vlteriorẽ plecutiõez discreto lectori cã breuitatis cõmitto. Ad argumentũ ꝑncipale in oppositũ ptz ꝑ distictõem supi⁹ positã in tercio articulo. Etiã posset dici ꝙ maior nõ est ỽa. qz ꝑma ꝑncipia cognoscunt̃ p aliud puta p termios via sensus memorie et expiẽtie. tñ naturaliter sunt intellectui inserta. ⁊ nihil est in intellectu q̃n pri⁹ fuerit in sensu. Et sic patet ꝙ maior ẽ falsa

Ad argumentũ ꝑncipale

Hic vero ad

n eam. ꝛc. Postq̃ mgr trinitatẽ diuinaꝝ psonaꝝ inuestigauit p vestigiũ in creaturis reptũ. In ista pte simul vnitatẽ essentie et trinitatẽ psonaꝝ nitit ostendere ex creature intellectual̃ et rõnalis imagie.

Ubi est aduertendũ ꝙ imago ꝛei dupliciter fundat̃ in aia. Uno mõ sup potẽtijs. Alio modo sup habitibus. Et fm h̃ mgr duo facit. qz ꝑmo ꝛeclarat diuie essentie vnitatẽ ⁊ psonaꝝ trinitatẽ p imaginẽ fundatã in potẽtijs. Scdo p imaginẽ fundatã in habitibus. ibi. Põt etiã alio mõ. Prima in duas. qz primo oñdit isti⁹ create imagis ad ꝛeũ aliqualẽ similitudinẽ. Scdo oñdit eiusdẽ imaginis ad ꝛeum magnã dissimilitudinẽ. ibi. Uerũtñ caueat ꝛc. Prima diuidit̃ in duas ptes. qz primo assignãdo ptes imaginis oñdit eaꝝ ad inuicẽ equalitatem. Secũdo ꝛeclarãdo q̃dam dictũ oñdit illaꝝ partiũ stabilitatẽ. ibi. Dic attendendũ est. Tunc sequit̃ illa pars. Potest etiã alio mõ. vbi loquit̃ de imagine fũdata sup habitibꝫ. et diuidit̃ in duas ptes. quia primo ponit huiꝰ imaginis ꝛescriptiõez. Secũdo oñdit ꝙ p talis imaginis ꝛsideratiõem possum⁹ cõsurgere ad sctẽ trinitatis ꝓplationez. ibi. Mens itaq̃ ꝛc. Dic quero hãc questionem.

Trũ imago trinitatis diuie repiat̃ in v hoie. et videt̃ ꝙ nõ. qz in hoie nõ reperitur imago diuine infinitatis siue immẽsitatis. q̃ nec diuine trinitatis. Añs pareat. oñam ꝓbo. qz cũ infinitas ꝛei possit naturali rõe ꝓbari et nõ trinitas. vidꝛ ꝙ imago infinitatis magis ꝛeat relucere in creatur̃ q̃z trinitatis. cũ p imaginẽ suã res ꝑprie cognoscat̃. Et ꝛfirmat̃ p hilariũ in libꝛo ꝛe sinodis vbi ait. ꝙ imago est ei⁹ rei ad quã imaginat̃ species indr̃ns. sed vna spẽs nõ pt esse indifferens ꝛei et homis. In cõtrariũ est btus augustinus in diuersis loc̃ li. de tri. et ser. ꝺ imagine. In ista q̃stione q̃ttuꝛ sunt videda.

Contra

Primo est videdũ penes q̃ imago ꝛei in homine ꝑncipal̃ attendat̃. Scdo quõ ptes imaginis se habeãt ad id in q̃ fundat̃. Tercio quõ habeant ad se mutuo. Et q̃rto ex ꝑdict̃ inferẽt q̃dã corelariũ ꝺ intellectu agẽte.

Quãtum ad primũ

Primus articulus

dico cũ btõ Aug. xiiij. de tri. c. viij. ꝙ in potiori pte aie reqrẽda est imago. Potioꝛ aũt pars aie est porcio supioꝛ. fm quã hõ cũcta terrena trãscẽdit. ergo fm vires abstractas q̃bꝫ hõ singulariter ẽ ꝑditus p cũct̃ ceteris animãtibus est attẽdenda imago sctissime trinitat̃. Ad cuius euidẽtiã est aduertẽdũ ꝙ vt ait Aug⁹ xiiij. de tri. c. vij. Imago potiꝰ ẽ in nobis cuꝝ actu intelligim⁹ q̃z cum habitu intelligim⁹. Actu aũt intelligere nõ possum⁹ nisi spẽz intelligibilẽ habeam⁹. ergo oportet nos ponere ꝙ tutem hmõi spẽm cõseruantẽ q̃ ꝺr memoria. Spẽs aũt in memoria sunt q̃s abscõdite. et reuelant̃ cũ actual̃ intelligim⁹. et de ipis formatur intelligẽtia actual̃. vt dicit aug⁹. xiiij. de tri. c. vij. optet q̃ dare intellectũ actu potẽtem intelligere. Itẽ qz intellect⁹ in tali actu ñ pt se cõseruare nisi assit intentio volũtatis copulãs ꝓplem gemtã in actuali intelligẽtia penti puta speciei in memoria exñti. ergo necesse ẽ esse volũtatẽ. Et sic in aia nra habem⁹ tres vires. s. memoriã intellectũ et voluntatẽ. penes tria iã dicta distincta officia. iꝗbꝫ cõsistit imago sanctissime trinitatis. que quidẽ potẽtie sic nude sumunt̃ fm se nõ connotant̃ actibꝫ. tũc imago sancte trinitatis in ipis figurat̃ q̃dam modo imꝑfecte ad modũ corꝑalis imaginis ꝑ ꝛebita lineamẽta dispositẽ. nõ tñ colorate. Et sic ait Aug⁹. xiiij. de tri. c. iiij. ꝙ imago nũq̃ tollitur. Si aũt ꝑdicte vires cũ actibꝫ ꝛebite sibi cõgruentib⁹ concernũt̃. tũc imago ꝑdicta quasi ꝛebite colorat̃. et fm hoc sp magꝭ vl minus pulcrificat̃ fm ꝙ aia nobilioribꝫ vl minus nobilibꝫ actibus tendit in obiecta nobiliora vl minus nobilia. Et ideo cũ anima rationalis sit nobilioꝛ omnibꝫ rebus corꝑalibꝫ. ꝺeus autem est nobilioꝛ ipa anima. ideo imago trinitatis nobilioꝛ est in anima cũ memiꝛit. intelligit et diligit seipaz. q̃z cum act⁹ ꝑdictos elicit respectu inferioꝝ creaturaꝝ. et iam dicta imago est nobilissima et pfectissima cũ fm ꝑdictos actus toto mentis feruoꝛe aniã tendit i obiectũ eternũ quod est ꝺeus ipe. spretis omnibus que sunt citra ipsum ꝺeum.

Nota optime

UVA. BHSC. IyR_066

Quibꝫ bene intellectis clare videre possumꝰ causam diuersitatis in dictis augustini. qbꝫ qñqꝫ cōcedit imaginē trinitatꝭ absolute eē in aīa rōnali. qñqꝫ cū actu intelligit. lꝫ q̄cunqꝫ intelligat. qñqꝫ cū intelligit seipam. qñqꝫ cuꝫ solū actus p̄dictos elicit circa ipm deū. iuxta qđ idem aug. ait. xiij. ð tri. q imago dei est in mente. ñ qꝛ sui meminit se intelligit et amat. sed qꝛ pt deū a quo facta est meminisse amare et intelligere.

Secūdus articulus.

Quātū ad secundū

principale dicēdū q p̄dicte ptes imaginis differūt a suo fundamēto. s. ab essentia aie realꝫ realitate absoluta. Et hāc ꝯclusionē ꝓbat venerabilis doctor frater Egidiꝰ sic. Impossibile est opatōem īmanētē et nō pmanētē īmediate fluere siue p̄cedere a suba incorruptibili et pmanēte. lꝫ intelligere et velle sunt opationes immanētes et nō pmanētes. subst̄ia anime est incorruptibil' et pmanens. ergo ꝛc.

Egidiꝰ. liij q̄libꝫ. q. x. 1

Cōfirmat

Et ꝯfirmat. qꝛ in eadē natura ea q̄ multū dīnt ñ fluūt ab ea nisi mediātibꝫ his q̄ minꝰ dīnt. lꝫ opatio p̄dcā nec est sbst̄ia nec pmanens. ergo fluet ab essentia aie mediāte potentia. que q̄uis nō sit sbst̄ia. est tn pmanēs.

2 P. ī angelo dīt potētia ab eētia. g̃ et ī homine. ꝓbat añs. quia cū mediū nō possit magis differre ab extremis. q̄ extremū ab extrēo et cū intelligere sit mediū inter intelligēs ꝛ intellectū. q̄ angelꝰ intelligit essentiā suā si in eo nō differt potentia intellectiua ab eētia intellectiua. suū intelligere esset idē qđ sua eētia.

3 P. idem fm idē esset mouens et motū. et directe reduceret seipm de potentia ad actū q̄ angelꝰ intelligeret essentiā suā.

4 P. Jd qđ habꝫ ptātem sup actū immediate fundatū in aliq essentia vl' natura. illud habꝫ ptātem sup omnia alia fundata in ea. et p ꝯs̄ns sup ipam naturā. cū nulla creata natura possit esse sine accidēte. sed fantasma habꝫ ptātem sup ipm intelligere. ergo si ipm intelligere immediate sine potētia media fundatī essentia anime. ipa natura vl' eētia aie intellectiue erit

xv. ꝯ egidium solut. corruptibilis. Sed ad has rōes quidam de ꝯria opinione rndent. Ad maiorē p̄mratōis dicunt q ꝙa est loq̄ndo de opatōe nō pmanente si ue fluxibili diuisibili. sicut ē motus. non autē de indiuisibili sicut ē generatō. Licz enī materia sbjciat motui mediāte aliquo accidente pmanēte. imediate tn p seipaꝫ subjcit generatōi. sed intelligere est opatio indiuisibilis. Ad scām negant añs. ad ꝓbationē dicunt q vera est de medio cōpositōnis nō autē de medio cōiunctōis. p̄ñt enim duo panni extremi cōiungi mediāte acu ferreo. nūc autem ita est q ipm intelligere se habꝫ vt medium cōiunctōis. Ad terciū dicūt q hoc non erit fm idem. qꝛ requirit ibi species intelligibilis p quā reducit in actū Ad quartū dicunt q actio et passio dicit eq̄uoce put est in anima intellectiua et in alijs. qꝛ in alijs magis facta abjcit a subst̄ia. in aīa autē est salus et pfectio. et ideo si fantasma habꝫ potestatem sup ipo intelligere. exp̄ nō sequitur q possit anima corrūpe sed magis sequit q possit ipam saluare et pficere. Sed iste soluti ones nō vident valere cōtra rōnes p̄dictas. quia ꝓmētatoꝛ interimit ea que dicit ille doctoꝛ ad maiorē p̄mrōis Ponit enī exp̄sse in de suba oꝛbis. q materia nunqꝫ sepat a dimēsionibus. ergo etiā in puncto generatōis materia haberet aliqđ accidēs p̄manēs. puta ipsas dimensiones. a quibꝫ vt ait cōmētatoꝛ nūqꝫ totaliter poterit separi. Sed in his q̄ dicit ad minorē negat Aristotelēs p̄mo de aīa. vbi dicit. q intelligere est cū cōtinuo et tpe. et idō fm hoc ipm intelligere nō videret esse totaliter indiuisibile. Sed q̄cquid sit de his. dico q iste assumit nō sil'e p simili. quia materia respectu ipius generatōis est in potētia ad esse. sed potētia aie respectu ipius intelligere est potētia ad opari. licet autē aliqđ creatū per essentiam suā possit īmediate suscipe esse. nulla tamē subst̄ia creata potest imediate operari. quia sbstantia nullius opatōis pōt esse immediatū p̄ncipiū. vt exp̄sse dicit ꝓmētatoꝛ. vij. metaphisice. Licz enī forma sbstantialis ipius ignis vel cuiuscūqꝫ alterius rei sit p̄ncipiū p̄ncipale. nō tamen immediatum. Jgnis enī p̄ncipaliter p̄ducit ignē. tamen mediāte calore. Sed forte dices. agens instrumētale nō agit nisi motū ab agente p̄ncipali. ergo saltē illius motōnis siue influxꝰ subst̄antia erit p̄ncipiū immediatū. Respondeo. licz quādo p̄cipale et instrumēta/le sunt suppositaliter distincta necesse sit ipm. principale aliquid motōis influere ipi instrumentali. sine qua motiō eius instrumētale nō tēderet in talē actōnem. dolobꝛa enī nunqꝫ edificaret nisi a domificatoꝛe moueret. tamen cū p̄ncipale et instrumentale sunt naturaliter conneꝛa. nō oportet talē influxum fieri. quia ꝓpter solā naturalē assistentiā ipius principalis agentis ipm instrumētale agit in ꝛrute

Ad. 2.

Ad. 3.

Ad. 4.

Cōtra solutōes xv. Contra ī.

Instantia

Solutio

UVA. BHSC. IyR_066

Dí. III

principalis. Causa aũt isti⁹ ordiate ꝓnciois si quer. dico ꝙ est ipm generās dās principali virtutē ꝓncipalē. ⁊ instrumētali ꝟtutem ꝟordinatā respectu illius ꝓncipalis agentis

Cõtra. 2. Nec sc̃da solutio valet. qz licz vtrũqz medium quod ponis modicũ sit ad ꝓpositũ. si tñ vni illorũ debem⁹ assi'are ipm intelligere. magis assi'abit medio ꝓpositõis. qz cũ ipm intelligere sit suorũ extremoz ad inuicē assi'atiuũ oꝑtet ꝙ ꝓticipet naturã vtriusqz extremi. obiecti. s. et ꝟobiecti. ⁊ sic distinctio tua directe ē contra te. nec exẽpla tua valent q̃cqz in ꝓposito. qz nos loq̃mur d̃ medio p se et naturali. tu aũt exẽplificas de medio per accñs ac artificiali.

Cõtra. 3. Nec tercia solutio valet. qz doctor nr̃ arguit de intellectõe qua angel⁹ intelligit essentiã suã quã sine media specie intelligit. cũ sit

Cõtra. 4. naturaliter p̃sens suo intellectui. Nec q̃ta solutio valet. qz si cut ꝓpositũ in ꝓposito. sic oppositũ in opposito. Si ergo fantasma illustratũ p suã p̃sentiã esset cã pfectõis fundate i essentia aīe imediate. tũc p suã absentiã erit causa destructõis eiusd̃ pfectõis. et p ꝓñs destructõis ipi⁹ essentie. Sicut deduxit doctor in

Cõfirmat ꝓcõ ꝛgidij 1 sua rõe Potest etiã pdicta ꝓcõ ꝓbari sic. Quecũqz sunt eadē realiter ipossibile est vnũ essentialr remanere altero eẽntialr corrupto. sed virtus visiua eẽntialiter et realr corrũpit manente eẽntia aīe incorrupta. maior patet ⁊ singulariter in ꝓposito. cũ eẽntia aīe sit icorruptibil'. et corruptibile ⁊ incorruptibile differũt genere. vt dicit. p. metaꝓh. minorē ꝓbo. qz cũ aliquis efficit cec⁹ hoc nõ p̃t esse ꝓpter solam cessatõem ab actu videdi. qz sic q̃ clauderet oculos fieret cec⁹. ergo oꝑtz ꝙ cecitas cõtingat ꝓpter corruptõem alicui⁹ intrinseci ꝓncipij viliõis. quod ꝓncipiũ nos appellamus

Instantia potentiã visiuã Forte dices ꝙ nõ corrũpit potẽtia visiua sed corrũpit pupilla q̃ est orgaũ illius potẽtie sine q̃ illa potẽtia cũ sit orga

Solutio nica nõ p̃t suã opatiõem exercere. Hoc nõ valet. qz dato ꝙ oẽs potentie sint idẽ realiter qd̃ eẽntia aīe. tũc nõ habes q̃re vna magis sit organica q̃ alia. vel vna sit magis separata q̃ alia. Itẽ potẽtia organica subiectiue fundat

Cõfirmat in organo a q̃ d̃ organica. cũ g̃ corrupto sbiecto corrũpat omne illd̃ qd̃ fundat i eo. g̃ corrupta pupilla nõ potent tal' potẽtia remane-

2 re. P̃. si potentie aīe essent realr idẽ cũ essentia aīe. tũc essent idẽ realr int se. falsitas ꝓntis est nota. qz intellectus d̃t realiter a volũtate. ⁊ ꝟtus visiua ab auditiua. et sic de singul'. ꝓsequẽntia ptz. i. phisicoz. vbi d̃z. Que vni et eidẽ sunt eadẽ inter se sunt eadẽ Sed forte aliq̃ Instantia contrarie opinionis dicerẽt illud cõsequens nõ esse falsum. Ideo ꝓbo illã falsitatẽ p aliaz Solutio consequentiã sic. Si potẽtie nõ differrẽt realiter oꝑatões potẽtiarũ nõ differrent realiter. falsitatẽ istius cõsequntis ipi negare non p̃nt. qz videre nõ ē audire. nec intelligere ē velle. et sic de alijs. cõsequentiã ꝓbo. qz dicit. ij. de aia ꝙ opinatiuũ differt ab intellectiuo. qz opinari differt ab intelligere Sic a sili ꝛc. P̃. im- 3
possibile est oꝑatões genere d̃ntes esse ab vno creato ꝓncipio imediate. sed oꝑatões appetitiue ⁊ cognitiue differũt genere. maior ꝓz qz sicut ait Aristo. ij. phisicoz. si potẽtia sanãdi et potentia egrotãdi sunt idẽ. tũc sanari et egrotari erunt idẽ. P̃. ea que sunt in secũda 4
specie qualitatis differũt realiter ab essentia anime. cũ illa sint accidẽtia absoluta. essentia autẽ anime sit substãtia. sed oẽs potẽtie aīe tam actiue q̃ passiue sunt in secũda specie q̃litatis P̃. si potentie aīe essent idẽ realiter qd̃ 5
essentia tũc vnũ indiuisibile fundamentũ creatũ fundaret simul oppositas relatões. qd̃ est ꝓpriũm solius essentie diuine. cui hoc pt conuenire rõe sue illimitatiõis infinite. cõsequntiam ꝓbo. quia potentiaz anīe quedã sunt actiue q̃dam passiue. actiuũ autẽ et passiuũ fundant oppositas relatões. Itẽ cũ vna potentia moueat aliã idem esset motiuũ suiꝑi⁹

Jstam aũt eam dẽ cõclusionẽ ꝓbat doctor Tho. cõis quinq̃ rõibus. que q̃uis legitime possint improbari. adducã tamẽ eas et recitabo instantias cõtra eas gratia exercitij. Argu- 1
it eni primo sic. Si anīa esset imediatũ principiũ operãdi. semp habens animã semp operaret opera vite. que sunt intelligere et velle. quia sicut habẽs animã actualiter viuit. sic ꝛc. P̃. sicut se hz essentia ad esse. sic se habet potẽtia ad agere. ergo pmutatim sic se habebit essentia ad potentiã sicut se habz ē ad 2
agere. Sed i nulla creatura esse est idẽ quod agere. ergo nec potẽtia erit idẽ quod essentia. nec ecõuerso essentia erit idẽ quod potentia.

P̃. diuersitas actuum arguit diuersitatez potentiarũ. Sicut enim videmus ꝙ quia ig- 3
nis calefacit et tendit sursum. oportet ꝙ distincta istorũ actuũ habeat ꝓncipia. puta caliditatẽ et leuitatẽ. sed intelligere et velle differt realiter. ergo ꝛc. P̃. immediatũ ꝓncipiũ 4
pducendi oportet esse ꝓporcionatũ effectui pducto. quia in tali ꝓncipio pducẽs assi'at sibi pductũ. cũ ergo intelligere sit accñs. immediatũ ꝓncipiũ pductiuũ sui etiã erit accñs.

UVA. BHSC. IyR_066

5 P. actus et potentia sunt in eodē genere. sz actus intelligēdi et volēdi sunt accidētia. ergo potētie eoz erūt accña. P. quidā alter Durādus ꝓfirmat dictā ꝓclusiōem sic. Illud qđ de se ñ dicit ordinē ad actū sed est indīns ad diuersos actus. oportet q̄ p aliq̄d determinetur si aliquem istoz actuū determiare debet ꝓncipiare Sed eēntia aīe est indīns ad quēlibet suoz actuū. ergo illud quo determiat ad distinctos Solutō est actus suos h̄ vocamus potētiā. Sed licet ꝓclo sit ꝑfectissima. ista tñ media multiplr̄ pñt ꝓtra rōnes thome improbari. Quantū enī ad primū negan/ Ad.1. da est ꝓña. qz si ꝓña esset bona. sequit etiā cō tra nos q̄ sp habens intellectū sp intelligeret. Nec etiā illud qđ inferūt de esse viuo est sile. qz viuere respectu intelligere ē actus primus. qz viuere viuētibꝫ est esse. vt dz in. ij. de aīa. sed stante actu ꝓmo actus scđus multiplr̄ pt impedirī ꝓpter h̄ q̄ plura req̄unt actus secun/ dus q̄z actus ꝓmus. quorū quocūq̄z deficiē/ te deficit talis actus. Ad scđm posset breui Ad.2. ter dici q̄ ꝓmutata ꝓporcio nō ꝓcludit ne/ cessario. nisi cū ꝓporcio sumit in termīs q̄ntitatiuis. Isti aūt termini nec sunt q̄ntitatiui. nec sumunt q̄ntitatiue. Vel pt dici q̄ ꝓma ꝓ porcio est ꝑa q̄ntum ad q̄ndā naturalē coex/ igentiā. puta sicut impossibile est q̄ sit esse si/ ne essentia. ita impossibile est q̄ sit operari sine potētia. et tūc sic ꝓcessa ꝓporcōe in ꝓmutan/ do cōmittit fallacia figure dictōis. qz mutat coexigentia in dīntiā. vñ si vniformis obser/ uet ꝓcessus bñ ꝓcludet puta facta termioz ꝓmutatōe. tūc ex ꝓcedentibꝫ sic dz inferri. sz impossibile est esse potētiā sine essentia. g̃ im Instantia possibile est operari esse sine esse. Forte dices si potētia ꝓsupponit eēntiā. ergo differt ab ea Solutio Si essem ꝓrie opiniōis dicerē q̄ idem pt Ad.3. seipm supponere. sb alia tñ rōe. Ad terciū dicendū q̄ licz illa inter ceteras sit efficacioz. tñ volēs fugere pt dicere q̄ sicut agēs equocū puta sol p vnā et eandem ꝑtutē inducit aliaz z aliā formā ꝑm aliā et aliā dispositōez ꝓnci/ pij suscepti. Sic vna z eadē aīa cū sit ꝓnci piū equiuocū respectu suaz opationū. ad p/ sentiā obiectorū aliaz et aliaz rōnū poterit a/ ctus elicere nō solū dīntes specie. verūetiā ge nere. si rōes obiectoz fuerint genere dīntes. hmōi enī actus et opatōes nō capiūt spēm Ad.4. z distinctōem ex sbiectis. sed ex obiectis sum ptis ꝑm rōes obiectales. Ad q̄rtū dicēdū q̄ illa ꝓporcio assilatōis nō habz locū in pro ductōibus equocis. qz nigredo q̄nq̄z fit a ca/ lore q̄nq̄z a frigore. et caloz q̄nq̄z ab igne. q̄nq̄z a motu. vt ait ꝓmētator. ij. celi et mundi. Et sbdit ibidē. q̄ nō omne qđ fit: fit a sibi si/ mili in specie vl genere. nisi solū in generatōe substantiaz vniuoca. sz in ꝓposito nō est gene ratio vniuoca. cū act⁹ nō sit eiusdē spēi cum potentia. Ad quintū dicendū q̄ ibi ꝓmit/ Ad.5. tit fallacia equocatōis. qz duplex est potētia. vna a q̄ fitur in actū siue q̄ fit actus. sicut hō i potētia fit hō in actu. z ꝺ illa potētia ꝑa ē ma ior. Alia est potētia que elicit actū. z de illa cō cludit argumentū. et p ꝓns mutat medium.

Itē argumentū pt duci ꝓtra doctorē. quia ꝑm eum potētia est q̄dā actus essentie. et per ꝓns essentia habz rōem pfectibl potentie re spectu tal actus qui dicit potētia. Si igitur potētia sp est in eodē genere cū actu. ille actus quē appellam⁹ potentiā erit in eodē genere cū essentia aīe. et p ꝓns nō erit accñs sz sbstā tia. Ad sextū adiūctū p aliū doctorē pt di/ Ad.6. ci q̄ ad actus specie vl genere dīntes anīa de terminatur ꝑm rōes obiectales specie vl ge nere dīntes. Et licz aliquemec rōnes sint tacte p solutōes quas adduxi ꝓtra rōes illo/ rū doctorū. tñ adhuc manēt inconcusse ꝓpter varias dicta rationes z ꝓbatōes q̄bꝫ sunt fulci/ te. Nec reputo has solutōes sp necessarias nec in oībꝫ simpliciter ꝑas. et maxie vbi di ctis meis ꝓmis in aliquo obuiarēt. z iō dixi/ q̄ hmōi instātias velē adducere gra exercitij

Sed ꝓtra supradictā ꝑitatē cōclusam sūt Scot⁹ & cocon varie doctorū opiniōes. Primo enī sunt q̄dam dicētes q̄ potētie aīe sunt idē realiter cū essentia aīe. differūt tñ formaliter inter se sicut ptes ꝑtuales exñtes in eodē toto. Di cunt enī aīam esse q̄dam totū ptātiuū contē tuum pluriū. que tñ oīa realiter sibi idētifi/ cant. Quod ꝓmo pbant auctoritate anſ. i li. 1 de cōcordia z ꝓdestinatōe. vbi ait. Non ē aūt ratio vl volūtas tota aīa. sed vnaq̄q̄z ē aliq̄d anime. Itē. ij. de aīa dicit q̄ destructo visu 2 nō manet oculus nisi equoce. sed planū ē q̄ ad remotōem accñtis substātia manēs nō di citur equoce manere. ergo visus erit eēntia vl substantia aīe. q̄uis ñ tota. Itē lincoñ. i cō 3 mento sup de di. no. ait q̄ eadē forma substā/ tialis dicit forma in ordine ad naturā. et di/ citur virtus in ꝓpatōe ad actū. Alij ad id Alij adid sic. Sicut ex pte obiecti idē ꝑm rem solū dif/ ferens penes rōes formales objcit ipi anie ꝑm diuersas ei⁹ potētias puta ens vez et bo num. eadē enī res que ꝑm se ꝓsiderata dicitur ens. in ordine ad intellectū dicit vez. et in or/ dine ad voluntatē dicit bonū. sic eadē anima

UVA. BHSC. IyR_066

Di. III

in se ꝯsiderata dicit eẽntia .put est apta nata moueri a vero sub ratõe veri ỏr intellect⁹. ꝓ ut est nata inclinari ad bonũ ỏr volũtas. Et hãc dicũt esse intentõez auicẽne. vi. naturaliũ

Rõnes illoz ad pẽs nõ potui inuenire .posꝭ sum tñ si placz ꝓ ipis sic arguere. Si eẽntia aĩe nõ esset sua potẽtia .tũc eẽntia esset in potentia ad talẽ potentiã .vl'g eẽntia est eadem realiter cũ ista potẽtia scỏo dicta vl' nõ .si sic. tunc eadẽ rõne potuit eẽ eadem cũ ꝑma potẽ tia .si nõ tũc ꝓcessus est in infinitũ . Ꝓria ꝓ positio ptz. qz q̃d̃ est in subiecto realr diffe rẽs ab eo respectu illi⁹ ỏr foze in potẽtia Ꝑ. 2 ꝑm ꝑm in pdicamẽt, ꝓriũ est substantie ꝑm sui mutatõez esse susceptiuũ ꝯrioz. sed intelle ctus et volũtas suscipiũt ꝯria .g erũt substan/ 3 tia ipius anime. Ꝑ. sicut materia ẽ i potẽ/ tia ad sensibiles formas. sic aĩa itellectiua ad intelligibiles formas .sed materia ẽ eẽntiali/ ter sua potẽtia. vt ptz ꝓ ꝑmẽtatoz ẽ in re substã/ Cõtra opi nionem. tia oꝛbis. g rẽ. Sed illa opinio stare non ꝑt .quia sicut ait Bern. sup canti .soli⁹ dei ꝓ/ priũ est idẽ esse eẽntiã et potẽtiam. ergo rẽ.

Ad. i. Ad ꝑmã auctoꝛitatẽ dicẽdũ ꝙ vnaq̃z po tentiaz illaz est aliq̃d aĩe. quia est q̃dam na/ Ad. 2. turalr ꝓpetas aĩe. Ad scỏm dicendũ ꝙ de/ structo visu oculi manet equiuoce .put est in strumentũ videdi. et ad h̃ sufficit ꝙ hmõi destruaꝭ illa q̃litas fundata in oculo rõe cui⁹ habuit virtutẽ visiuã .nõ tamẽ manet eq̃uoce ꝓut ẽ ꝑs carnis hũane. quia etiã cecus oculr hatre/ rẽ põt vitam quã etiã ꝑus habuit ꝓ aiaz que est totius coꝛpis forma substãtialr. Ũñ puto si cec⁹ pungeret in oculo hret sensum tactus q̃ hmõi lesionẽ sentiret. quod eẽ nõ possz nisi il Ad. 3 la pars animata eẽt aĩa sensitiua. Ad terci um dicendũ ꝙ aĩa respectu opatõis ỏr ꝑtus. nõ imediate exequens sed est virt⁹ ꝑncipalis

Ad alios Ad illud autẽ qỏ illi aliq̃ addũt dicendũ ꝙ nõ est sile. qz cũ nihil intelligit intellect⁹ in quod volũtas nõ ferat. nec aliq̃d velit volun tas qỏ intellectus nõ intelligat .optet ꝙ obie ctũ volũtatis et intellectus coincidant ꝑm rea lẽ idẽtitatẽ. q̃uis ỏrant ꝑm rõnes obiectales . sed sic esse nõ ꝑt ex ꝑte potẽtiarũ. ꝑut in. ij. li. di. ꝑriij. patebit. Ad dictũ auicẽne dicen/ dũ ꝙ auicen. intẽdit dicere ꝙ aĩa est radicabi le et ꝑncipale ꝑncipiũ omniũ actuũ imedia te elicitoꝛuz a quibuscũq̃z potẽtijs suis .sicut etiã ait ꝑhs. ij. de aĩa. ꝙ anima est quo ꝑmo viuim⁹ sentimus rintelligim⁹. nõ tamẽ per hoc intẽdit ab ipa aĩe essentia excludere disti/ ctõnem realem imediatoꝛ ꝓncipioꝛum.

Ad ꝓmã ratõnẽ dicẽdũ ꝙ licz aĩa ꝓ eẽn/ tiaz suam et nõ ꝓ aliquid aliỏ sit ꝑbiectũ po/ tentie intellectiue ac volitiue. nõ tñ potuit i/ mediate subiici ipi actui vt supius fuit ꝓbatũ Nec est sil'is compatio ipius ad potentiam q̃ ẽ in potẽtia ad potẽtiã .que est q̃dã passio ꝓ manens in eẽntia aĩe. et eiusdẽ anime ad po/ tentiã qua est imediate in potẽtia ad actũ qui est q̃d trãsiens siue nõ ꝑmanens in ipa ania. Al's sic inuenit. Ad ꝑmam ratõez dicendũ ꝙ nõ est sil'is compatio essentie aĩe ad potẽ/ tiã qua ꝑbest suus potẽtijs que sunt sue ꝓprie passiões. et eiusdẽ eẽntie ad hmõi potentias mediãtibꝫ quibꝫ elicit suas opatões. qz lz sb/ stantia sit imediatũ subiectũ sue ꝓprie passio nis. tñ non ꝑt esse imediatũ ꝓncipiũ sue ope/ ratõis. Et ideo lz ꝑima potẽtia sit idẽ qỏ eẽ anime. alie tñ potẽtie differũt ab eẽntia aĩe. Sicut q̃uis substãtia sit realiter indistincta a sua potẽtia receptiua. tñ realiter est distin/ cta a sua potẽtia opatiua. Ad secundũ di/ Ad. 2. cẽdũ ꝙ nõ optet substantiã imediate suscipe q̃cunq̃z cõtraria. suscipit enĩ albũ et nigz me/ diãte alio accidẽte. puta mediãte q̃ntitate. nec posset sine q̃ntitate recipe. sic rẽ. Ad terciũ dicendũ ꝙ nõ est sil'e de potẽtia receptiua et Ad. 3. potẽtia actiua. qz licz substãtia possit imedia te suscipe. nõ tñ ꝑt imediate agere. Et iã equi uocaꝭ de potentia materie. vt patebit in scỏo libro. vbi illã sniam spẽaliter tractare ꝓpono

Est etiã alia opinio opinõi iã dicte satis Bonauẽ. vicina que dicit ꝙ potẽtie anime sunt ꝓprie/ tates ipi aĩe ꝯsubstãtiales emanãtes imedia/ te ab eẽntia aĩe. que eo ipo ꝙ emanãt ab ania nõ sunt ipa aĩa. tñ quia imediate emanãt ab ipa non declinãt in aliỏ genus. lz sunt in eodẽ genere cũ ipa aĩa. tñ ꝓ reductõnem. ita ꝙ nec sunt idẽ oino ꝓ essentiã. nec tñ ỏrnt ꝙ sint al teri⁹ generis. Sed nec illa opinio stare po Cõtra eũ. test. qz ea q̃ manãt naturalr a subiecto sunt ac 1 cidẽtia. et ꝓ ꝯsequns esse nõ ꝑnt in genere sub stãtie siue in eodem genere cũ substãtia. Ꝑ. 2 quecũq̃z naturalr manãt ab eodẽ subiecto .sic naturali ordine manãt ꝙ scỏm ꝓcedit mediã te ꝑmo. et terciũ mediãte secũdo. Si ergo ꝓ/ pter hoc ꝙ imediate manãt ab eẽntia tu dicis eas esse i eodẽ genere cũ eẽntia. tũc quia vna sola. s. ꝑma manat imediate de eẽntia. illa so/ la esset in eodẽ genere cũ essentia. alie autem omnes declinarẽt in aliỏ genus. cui⁹ oppositũ tu intendis. Ꝑ. cũ dicis ꝙ potẽtie sint cõ 3 substãtiales eẽntie. vl' sumis substãtiale ꝑm ꝑmũ modũ dicendi ꝓ se vl' penes scỏm. Si

h2

UVA. BHSC. IyR_066

pēnes ꝑmū tūc erūt idem realiter cū essentia: ⁊ sic omnes rōes supius assignate erūt cōtra istū doctorē. Si penes scōm tūc dr̄nt realr̄ ab ea.ḡ ⁊c. 4 ℙ.omne qđ est vl' est sbstātia vl' accidens.illa pz ꝑ simpliciū sup ꝑdicamēta vbi ait.q̄ q̄cunq; nō sunt substātie sunt accidentia.⁊ Auicen. ij.metḥ. sic ait. ℙria diuisio entis vl'est sba vl'accidēs.Et ptz ī libro de ortu sciarū.vbi dicit. Scias nihil eē ꝑter substantiā et accidēs et creatorē vtriusq;.ḡ ille potentie aie vl'sunt accidētia. et tūc nō poterunt esse in ꝑdicamēto sbstantie.vl'sunt sbe. ⁊ tunc vl'erunt substātia q̄ est eēntia aie.⁊ tūc essent ipa anima.cui⁹ oppositū tu dicis. vl'sūt alia substantia.⁊ tūc in eadē anima erūt plēs substantie realiter distincte.qđ est incōueniens.ergo ⁊c. Dē.đ gā. Et ideo ē alia opinio q̄ ponit q̄ potētie sunt idē realr̄ cū eēntia anime.n' addunt aliq̄d sup eēntiam nisi solū respectū ad actum.puta volūtas ē eēntia aie.et đr̄ potentia ex respectu quē habz ad actū volēdi.⁊ sic de alijs.Et isti cū suis seq̄cibus hñt mltas rationes. Arguūt enī sic. Illo mō q̄ magis cōformiter et ꝑprie poterim⁹ saluare imaginem sctē trinitatis in nobis.eo mō debem⁹ ponere potētias anime respectu eēntie.sed ponēdo eas esse idē re absoluta ⁊ differre respectibus magis saluamus rōnem ꝑdicte imagis.ergo ⁊c. 2 ℙ.id qđ est nobilissimū in toto regno aie hoc ptinet ad substantiā siue eēntiaz anime. quia si tale q̄d esset accns.tūc accns eēt dignius et nobilius substātia.sed lībtas que ē idez quod voluntas est nobili⁹ in toto regno aie. 3 ergo ⁊c. ℙ.actus et potētia sunt dr̄ntie entis.sed actus nihil addit sup ipm ens.ḡ nec 4 potentia. ℙ.substantiar̄ dr̄ntia nō ꝑt sumi ab accidēte.sed rōnale et sensibile q̄ sumūtur a sensu et a rōe siue intellectu sunt dr̄ntie substātiales.vt ptz in porphirio.ḡ potētia sensitiua et intellectiua nō poterūt esse accidētia. 5 ⁊ ꝑ ns erūt eēntia aie. ℙ.dicit btus aug⁹ xi.de tri.q̄ potētie nō sunt in aia sic accidēs in subiecto.vt color aut figura in corpe.aut vlla 6 alia q̄litas.sed si essent accna.⁊c. ℙ.beati tudo cōsistit in hoc q̄ aia attingit deū cognoscendo et amādo imediate. Sed si voluntas et intellectus differrēt ab aia realiter tunc nō 7 posset imediate attingere deū .ergo ⁊c. ℙ. ꝑm q̄ aliq̄d est supra se cōuersiuū sic cōpetit sibi intelligere. sz aia ꝑm eēntiam suā est supra 8 se cōuersiua.ergo ⁊c. ℙ.ptes vestigij nihil addūt supra illud in q̄ fundant. ergo nec ptes imaginis.ns patz.quia imago nō ē magis cōposita vl'minus simplex q̄ vestigiū. ꝑbat ans.quia cū vestigiū inueniat in oi creatura illud additū eēt vestigiū.et eadē rōe partes illius vestigij adderēt aliq̄d sup vestigiū et sic in infinitū. ℙ.omnis forma que ē ꝑncipiū alicui⁹ opatōis vel actōis in suppōsito si separetur ita q̄ p se haberet esse p se eliceret hmōi actū .sed deus ꝑt omne accns absolutū a suo subiecto separe.ergo si intellect⁹ eēt accidens realiter distinctū ab aia deus ipm posset separe. et separatus sic intellectus posset intelligere.et p cōseqns accns sine substātia posset creatificari ℙ.materia est sua potētia passiua ḡ substantial' forma debz esse sua potētia actiua .cōsequntia ptz.quia sicut se habz materia ad pati.sic se habz forma ad agere. Si enim materia nō trāsmutaret et pateret ꝑm suā essentiā.et forma nō ageret ꝑm suā essentiā :nō diceret cōmētator.trāsmutatio fecit scire materiā.actio vero formā. ℙ.si potētie aie nō essent idē quod eēntia.h̄ maxime esset ꝓbāto quia forma substātial' nō posset eē immediatū ꝑncipiū actōis. sed illud nō obstat.ut isti ꝓbant multipl'r̄ ℙrimo sic. Forma accidētalis ꝑt imediate agere.ergo et substātial'.añs patet de calore ⁊ ceteris accidentib⁹.ꝓbat ꝯña. qr̄ accidētia nō sunt entia nisi qr̄ sunt entis. hoc est substātie.ḡ q̄cquid est virtutis et pfectōis in formis accidētalib⁹ amplius dz relucere in substantialib⁹. ℙ.ꝑm ph̄m.idez est ꝑncipiū eēndi et opandi.sed forma substātialis est imediatū ꝑncipiū eēndi.ergo et operandi. ℙ.opatio vitalis est a ꝑncipio vitali.sed intelligere et velle sunt opatōes vitales et sola essentia anime est ꝑncipiū vitale ℙ. sicut iam dictū est materia imediate patitur. ergo forma p se et ꝑmo pficiens materiā imediate agit.iuxta illud ij.de generatōe.Forme est agere.pati ꝯo alteri⁹ potētie. ℙ.illud ē immediatū et ꝓprium principiū actōis .in q̄ agens assimilat sibi ꝓductū.sed in forma sbstātiali attendit specifica assimilatio Et cofirmat. quia si h̄ esset forma accidētal'illa ageret vltra suā spēm. ℙ.forma substātialis ꝑt imediate actum in se recipe .ergo poterit imediate actū ex se elicere. Antecedēs ꝓbz.qr̄ si acciper accns suū mediāte alio accnte esset ꝓcessus in infinitū.ꝯña ꝓbat.qr̄ enti pfectiori magis debet attribui illud qđ est pfecte cōditionis q̄ illud quod est impfecte.sed actū elicere est pfecti⁹ q̄ actū recipe. ℙ. natura est principiū motus et quietis eius in quo ē p se et nō ꝑm accns.vt dr̄.ij.phisicor̄.sz natura

UVA. BHSC. IyR_066

Di. III

principaliter dicit de forma. vt ibidē patz. ergo ꝛc. 8

Auctoritates ad idē.

Ꝑ. cōmētator in d sb stantia ozb ait. q tollit a re ppam opatōem ei⁹. tollit eēntiaz eius. g cū forma substātial' sit vera res. nō debet ab ipa negari opatio ppria. Insup probant ipi conclusionē pncipalē auctoritatibz. Dicit. n. be. aug⁹. x. de tri. penul. c. q memoria volūtas et intelligētia sūt vna vita. vna mēs vna natura. Et in libro de spū et ia dicit d potentijs aie in ordine ad eēntiā. Naturales sūdez sunt ei. nec aliud sunt q ipa. tota videz. tota visorū meminit. tota audit z sonoz remiscitur. tota odorat. et tota sapores sentit. tota tangit. tota sil'approbat et improbat. tota est volūtas. z hec omnia aditūcta sunt aie. vt v/

Cōtra hē. na res sit. sed officijs multiplex. Sz nec illa opinio cōtinet ꝟitatē. quia illud qd est im

1 mediatū pncipiū actōis nos appellam⁹ potentiā. sed relatio nō pōt esse pncipiū nec terminus actōis. vt patz. vij. phisico x. ergo po

2 tentie anime nō possunt esse respectus. Ꝑ. dato q essent respectus. cū q̄dam aie potentie sint actiue. vt patz de intellectu agēte. quedā passiue. vt patz de intellectu possibili. sequit illud ipossibile q respectus oppositi actiui et passiui fundent simul in eodē indiuisibili fūdamento. quod sola fide tenem⁹ esse possibile in ipa diuina eēntia. vel si qua rōe reperem⁹ hoc sustinere. opteret hmōi rōnem fundari in diuīe eēntie infinitate. que infinitas aie rōnali non cōuenit. cū ipa sit creata. et p conse/

Ad rōnes henrici qns limitata Ad pmū igit dicendū q maioz est ꝟa salua sp possibilitate et ꝟitate. sz illud est ipossibile vt iā declarauī. ppter qd ait

Ad.1. būs aug⁹. q maioz est dissilitudo q̄ similitudo inter imaginē creatā et increatā trinitatez. qd forte ptāto dixit. q hec fundat in rebz absolutis. illa autē existit in relatis. Ad scd̄m

Ad.2. dicendū q dato q libertas volūtatis sit nobilioz omnibz alijs aie ppietatibz. cōparata tn ad aie essentiam nō est nobilioz. cū causa sit pstantioz effectu. Ipa autē libras et causaliter et originaliter manat ab eēntia Ad ter

Ad.3. cū dicendū. q sz actus nō addat sup ens in pmuni. quia tale additū eēt nihil cū illud qd additur alteri formal'z nō sit ipm. g tale additum eēt nō ens. sed actus bn addit vt inueniatur in ente speciali. eq̄ocat etiā de potentia. q argumentū pcedit de potentia ad esse. nos autē loquimur de potētia ad agere. Ad q̄z

Ad.4. tū dicendū q rō et sensus pnt dupliciter sumi. Uno mō put rō dicit animā rationalē. et sensus aiam sensitiuā. Alio mō put rō dicit potentiā rōnalez. puta intellectū. et sensus potentiā sensitiuā. Primo mō ab ipis sumunt dīntie substātiales. nō autē scd̄o mō. Ad

Ad.5. q̄ntum dicendū q accns vno mō sumit stricte. et sic ppria passio distinguit ptra accns. Alio modo large. et sic etiā ppria passio dicitur accidēs. Isto enī modo oē quod nō est sb stantia est accns. Et quia potētie aie sunt quedam ppietates siue ppie passiones anie. ideo pmo modo. s. stricte loqns de accnte augustinus negat potētias aie esse accidentia.

Ad.6. Ad septū dicendū q cū potentie anie sint ipi anime totaliz naturales. ideo q̄cquid aia attingit mediāte sua potētia. h dicit immediate attingere. sicut enī illud qd videt homo mediāte suo visu. h dicit imediate videre. eo q visus sit sibi cōnaturalis. sic ꝛc. Ad septi

Ad.7. mū dicendū fm q aliq̄d est supra se cōuersiuum. sic cōpetit sibi vt sit pncipiū actus intelligēdi. vl imediate vl' pncipaliter. puta si est potentia cōpetit sibi imediate. si est substātia cōpetit sibi pncipaliz. cuius nō immediate. Etiā nō oportz q tale quid intelligat nisi ipm esset sepatum et p se existens. si autem est cōiunctū magnitudini nō ppie intelligit. sz est ratio siue pncipium intelligēdi. Propter qd dicit primo de aia. Si q̄s dixerit animaz intelligere. dicit eā texere vl' edificare. cuius ratio esset. quia p se agere pīsupponit p se eē. g q̄diu aia nō habet p se esse. nō habebit per se agere. Ad octauū dicendū q nō est sil'e

Ad.8. de partibz vestigij et partibz imaginis. q partes vestigij sumunt penes q̄dam cōmunia q̄ omne ens simpliciter cōsequunt. et ideo nec differūt a suo fundamēto. nec inter se nisi sola rōne. sicut g loquimur de bono et ꝟo et ceteris cōsimilibz q̄ totū ens cōsequunt. sic loqndum est de partibz vestigij. cū ipe in ente vl' repiantur. partes autē imaginis cōsequūt naturam specialē. et ideo tam a seinuicē q̄z a suo fundamēto poterūt differre realiter Ad no

Ad.9. nū diceret doctor nr q intellect⁹ nullo modo pt separi ab eēntia aie. quia in scd̄o suo sup sentētias. dist. xix. q. ij. expsse dicit q q̄litates ab omni subiecto sepan implicat cōtradictōne. De hoc tamē ad pīsens nō curo quia alibi forte oppositum tenebo ad honorem diuine omnipotentie quā metiri neq̄mus. Qui/

Durādus dam alter doctor dicit q si separet nō intelligeret. sicut diaphonū pīuctū q̄ntitati est ratio recipiēdi lumē. si tn a q̄ntitate separet non posset lumen recipe. Sed illud nō valet.

Cōtra cū. quia lumē non est aptū natū recipi nisi in re

UVA. BHSC. IyR_066

diuisibili. et ideo in sepato a quanto non recipitur. Hoc autem in ꝓposito nō obstat. cum intelligere sit accīs indiuisibile. et iō q̄uis sit actꝰ manēs in elicīēte. posset intellectꝰ sepatꝰ ipm elicere. nisi aliud obstet. Dato igit q̄ deꝰ intellectū ab eēntia anime separet. et dato q̄ talis intellectus sepatus intelligeret. dico q̄ adhuc nō esset btūs. ꝓprie loq̄ndo de btitudine. quia nō esset ibi fruitio. et pfecte dilectionis ꝓplacētia. sine qua non ꝑt esse ꝓprie loquendo btitudo. quia fruitio et complacētia sunt ꝓprij actus volūtatis. hic aūt intellectꝰ esset sepatus a volūtate. Sed forte dices. dato q̄ deus sepet intellectū cū volūtate. vtrū tunc talis intellectꝰ esset btūs Dico q̄ nō. quia eo ipo q̄ eēnt sepata ab eēntia. et nō haberent sbiectū cōmune in quo cōiungerēt. iō actus vnius potētie in nullo posset alteri coopari. ita q̄ complacētia volūtatis in nullo causaret aut augeret delectatōem intellectus. nec speculatio intellectus quātū ad oīsionē obiecti diligibilis in nullo posset coopari dilectōi volūtatis. et h̄ stante illa ypostasi q̄ eēnt penitus sepata a subiecto. et nullū haberēt subiectum cōmune. Ad. x. dicendū q̄ sicut nō q̄libz res materialis est sua potētia passiua. sed sola prima materia. sic etiā nō q̄libz actus substantialis vl quelibz forma substantialis ē sua potentia actiua. sed solus primꝰ et purꝰ actus siue prima substantia que est ipe deus. Ad dictū cōmētatoris dico q̄ q̄uis trāsmutatio faciat nos scire q̄ materia sit pura potētia. nulla tamē opatō facit scire q̄ aliqua forma citra deum sit purꝰ actus. Et iō licz in aliquo sit simile. in illo tn̄ qđ ratio cōcludit nō est simile. Ad. xi. nego minorē. Ad ꝓbatōem primam dico q̄ forma substātialis est ꝓncipium agendi ꝓncipale. accidētalis aūt est ꝓncipiū immediatū. nulla enī substātia creata est ꝓncipiū agendi immediatū. vt pz. vij. metaph̄. expsse p cōmentatorē. et idem ptz p ph̄m i li. de sensu et sensato. vbi sic ait. Ignis et terra et quodcūq̄ aliud ꝑm id quod est eēntialiter ñ est natū agere vel pati. sed ꝑm q̄ habent ꝓtrarietatē. Ad ꝓbatōem dico. q̄ licz simul agere et ꝓncipaliter et immediate sit maioris pfectionis. hoc tamē ꝓprie in nulla creatura repitur sed in solo creatore. quia i creaturis sbstantia agit mediāte accidēte. et iō non immediate. et accidens agit in virtute sbstātie et iō non ꝓncipaliter. Dato igit q̄ simul nō concurrāt i eodem sed necessario sumant distincte. tūc agere ꝓncipaliter est multo maioris pfectōis q̄ agere immediate Sed forte dices. accīs in sacramento altaris sine subiecto subsistit. et tn̄ agunt immediate. et p cōsequens cōcurrūt i eodem creato agere immediate et agere ꝓncipaliter. cū nullū sit subiectū virtute cuius agat Rn̄ deo q̄ nō minus agit in virtute sustētantis cū sepatū est a subiecto q̄ ꝓpus. quia sicut singulariter a deo sustentat. sic specialr̄ ꝑ virtute dei agit. Posset etiā dici q̄ tale accīs cū separat in suis naturalibus in nullo ꝑmit corrūpitur aut mutat. et ideo separatur cū illa ꝑ virtute quā habuit ꝓmul ex illa naturali cōiūctōe cū subiecto. Sicut igit semen aīalis ab eo recisum dicit generare nō in ꝑ virtute ꝓpria sed in virtute illius animalis a quo recisum est. dato etiā q̄ tale aīal sit corruptū. sic tale accidēs q̄uis sit separatum agit in virtute illius subiecti in cuius virtute cōpetebat sibi agere q̄n ꝓiūctū erat. Exemplū etiā de graui qđ phs. viij. phisicorū dicit se deorsuz mouere in ꝑ virtute generantis. qđ tamē graue suo generanti ꝓtunc q̄n se mouet nō apparet esse ꝓiunctū. q̄ generans ꝑt esse corruptū. Ad secundā ꝓbationem dicēdū q̄ illō qđ dat immediate esse substātiale cū sit substātia non debet immediate agere sed ꝓncipaliter. vt tā patuit. Ad terciū dicendū q̄ tam intellectus q̄ etiā volūtas pōt dici ꝓncipiū vitale. eo q̄ immediate fundat in essentia anime que ꝓncipalr̄ dicit ꝓncipiū vitale. eo q̄ omnis vitalis opatio ꝓncipaliter sit ab ea. Ad quartū dicendū ut supꝰ dictum est. Uel ꝑt dici q̄ nō est sile. quia actus ad quē materia ē ꝑ potētia primo et principalr̄ est forma substantialis. et ideo sua potentia ꝑt esse substantia. Sed actus ad quē aīa est in potētia est accidēs. et ideo aīe potētia dz dici accidens. Ad quintū dicendū q̄ illud in quo ꝓducens assimilat sibi ꝓductū est principium principale nō autē immediatū. Ad cōfirmatōem dicendū q̄ nō repugnat alicui in ꝑ virtute alterius agere vltra suam speciē. q̄uis h̄ sibi repugnet in virtute ꝓpria. Ad sextum nego ꝓnam. ad ꝓbatōem dico q̄ illud qđ est pfectiꝰ attribuit enti pfectioni. puta agere ꝓncipaliter quod est nobilꝰ q̄ agere immediate.

Ad septimū dicendū q̄ quia natura ꝓncipaliter dicit de forma substantiali. iō talis forma est ꝓncipale principiū p seipm et motus et quietis eius in quo ē. Ad octauū dicendum q̄ nō tollimus a forma sbstātiali ꝓpriā opatōnem. quia dicimus q̄ sit ꝓncipiū principale eiꝰ. q̄uis nō immediatū. Ad dictū augustini dicendū q̄ anima ꝑdicatur ꝺ suis

Instantia

Solutio.

Ad. 1.

Ad. 3.

Ad. 4.

Ad. 5.

Ad confirmatōem

Ad. 6.

Ad. 7.

Ad. 8.

Ad auctē

Instantia

Solutio

Ad. 10.

Ad. 11.

Ad ꝓmaz ꝓbatōem

UVA. BHSC. IyR_066

potentijs ꝑdicatõe causali. qua ꝑdicatõe qõ libet subiectũ ꝑdicari ꝑt de sua ꝓpria passiõe. Isto enĩ mõ dicit Arist. in de sensu et sensato qꝺo: est sumalis euapo:atio. Q3 autẽ augustinus dicit. vna mẽs vna vita vna natura. ꝓ ꝫ vult excludere plitatẽ aiaꝝ. q̃si dicerꝫ. he tres potentie nõ sunt tres aie. sed sunt tres ꝓprietates eiusdẽ naturaꝫ animę. Consimiliter enĩ posset aliq̃s dicere. Caliditas siccitas et leuitas sunt vnus ignis. qꝝ sunt ꝓprietatesꝫ eiusdẽ ignis. Potest etiã dici ꝙ triplex est totũ. scz totũ vniuersale. totũ integrale. et totuꝫ virtuale. Primũ totũ. s. totũ vl'e reseruatur in qualibet sua pte ꝑm se sumpta et ꝑm essentiaꝫ et ꝑm virtutẽ. scõm nec ꝑm eẽntiã nec ꝑm virtutẽ. terciũ q̃uis nõ ꝑm essentiã tamẽ ꝑm virtutẽ. Et ideo ꝓmũ ꝑdicaꝫ de qualibꝫ sua parte eẽntialꝫ et virtualꝫ siue causaliter. scõm nec eẽntialiter nec causaliter. terciũ q̃uis nõ eẽntialiter tñ ꝟtualiter siue causaliter de q̃libꝫ sui pte ꝑt ꝑdicari. Ad aliud dicendũ ꝙ ille liber nõ reputaꝫ autẽticus. dicit enĩ ꝙ ille liber nõ sit factus ꝑ augustinũ sed ꝑ quẽdam fratrẽ ordinis cisterciẽſ. Posset tamen ad illam auctoritatẽ eodẽ modo rñderi sicut iã dictuꝫ est ad auctoritatẽ augus. Est etiam adhuc opinio mediũ tenens inter ꝑdicta. q̃ ponit ꝙ aĩa respectu illaꝝ opationũ quibꝫ nõ cõmunicat corpi est sua potẽtia. sed respectu illaruꝫ quibꝫ cõmunicat corpi dr̃t realiter a sua potẽtia. Ratio primi est illa. Si intellectus intelligeret ꝑ aliquã q̃litatem determiatã et nõ immediate ꝑ seipm. tũc intellectꝰ nõ esset oppositorũ. nec posset oĩa intelligere. cõsequens ẽ falsum. qꝝ potẽtie rõnales sunt ad opposita. et iij. de aĩa dicit. Necesse est intellectũ qꝝ oĩa intelligit immixtũ esse. ꝓbaꝫ ꝓña. quia agẽs determinatũ ꝑ aliquã q̃litatẽ nõ agit nisi ꝑm determiatam rõem. g̃ si anima intelligeret ꝑ potentiã que est q̃litas determiata tũc nõ posset in oĩa P. nature rõnali ex hoc ꝙ est sepata a materia cõuenit intelligere. sed aĩa ꝑ suã essentiã est sepata a materia. quia ꝑm sb̃stantiã suã nõ est educta de materia. Rões seq̃ntes de ꝓclusiõis obmitto. quia cõclusionẽ cõcedo.

Petrus de alũnia.

1

2

Cõtra petrũ.

Sed ꝓma cõclusio nõ valet. qꝝ intellectꝰ possibilis est oĩa fieri. iij. de aĩa. et ibidẽ ait cõmentator. ꝙ intellectus possibil' est pura potentia in genere intelligibiliũ. Intellectꝰ vero agens est oĩa facere. et est actu ens. vt dicitur ibidẽ. sed impossibile ẽ ꝙ vnũ et idẽ realiter ĩdistinctũ sit actu ens ĩ aliquo genere. et sit pura potentia in eodẽ. ergo ipa anima nõ est realiter idem omnibꝫ suis pot̃etijs quaꝝ opationibus nõ cõmunicat corpi. Ad ꝓmũ g̃ negoꝝ ꝓsequntiã. ꝑt tñ distingui ꝓpter ꝓbatõemꝫ cõsequntie hoc nomẽ determiatũ. quia vl'dicit q̃litas determinata ex hoc ꝙ est certi generis et certe speciei. vl' ex ꝫ ꝙ est ꝓtractio: suo sbiecto et limitat suũ subiectũ ad certã mensurã rispectu aliquoꝝ q̃ vniuersaliuſ respiceret hmõi subiectũ si tali qualitate nõ limitaret. Primo mõ intellectus est determinata q̃litas. nõ autẽ scõo mõ. quia intellectus ẽ eque vl'iset equalis ambitus sicut eẽntia. et iõ eẽntia ꝑ intellectũ in nullo limitaꝫ respectu obiectoꝝ intelligibiliũ Ad scõm dicẽdũ ꝙ qꝝ ꝑm eẽntiã est sepata. ideo ꝑm essentiã cõuenit sibi intelligere tanq̃ ꝓncipio radicali et ꝓncipali.

Solutio Ad. 1.

Ad. 2.

Quãtuꝫ ad tercium

Terci⁹ articulus

ꝓncipale qualꝫ ptes imaginis se habeãt ad se inuicẽ. hic essent multa videnda. Videndũ enĩ esset q̃d sit memoria. q̃d intelligentia. et q̃d volũtas. que sunt ptes imaginis. et vtꝫ memoria realꝫ differat ab aliꝫ duabꝰ. et quõ memoria diuersimode sumit̃ tã in pte sensitiua q̃ in pte intellectiua. qꝝ tñ de his mgr̃ specialẽ facit mentõem libro. ij. di. xxiij. et distinctione xxix. igitur ad ꝓsens hec dñs intẽdo ea cũ suis opatõibus spẽaliter ꝓtractare. Solũmodo igit̃ ad ꝓns volo tãgere ꝑ quẽ modũ reluceat in eis imago sctissime trinitatiſ. Circa qõ est aduertendũ ꝙ sicut in diuis credim⁹ esse tres ꝑsonas in vna natura diuia. quaꝝ scda gignit̃ a ꝓma ꝑ modũ ꝟbi intellectualꝫ. sz tercia ꝓcedit a ꝓma z scda ꝑ modũ ꝓfecti amoriſ. sic i anima hũana ex specie q̃ est in memoria gignitur ꝟbũ actualis noticie ĩ intelligentia. z ex istis duobus tanq̃ ex gignẽte et genito ꝓcedit cõplacẽtia siue amoꝝ volũtatis q̃ ꝑspenti copulaꝫ. s. speciesꝫ genita in intellectu. cũ specie gignẽte in mẽoria. Et hec imago habitibꝫ nobilibꝫ decoraꝫ. sicut ꝑ ꝓriũ habitibꝫ viciosis et ignobilibꝫ deformaꝫ.

Ex hiſ z aliis que

Quart⁹ articulus

dixi in primo articulo istiꝰ questiõis inferri ꝑt quartũ ꝓncipale. scz q̃liter intellectuſ agens ptineat ad imaginẽ. Quia si sumit̃ imago ꝓut habitualiter est in nobis. et ꝑ ꝓñs imꝑfecte. ut posui similitudinẽ in ꝓmo articlo q̃stionis de imagine nõ colorata. sed solis lineamẽtis dispositа. sic intellectꝰ agẽs nõ ptinet

UVA. BHSC. IyR_066

ad imaginē. quia vt sic nude cōsistit imago i tribus viribus supradictis. s. mēoria intellectu et volūtate. Si aūt ꝓsideraī imago ꝑut pfecta et ꝛecōrata ē in nobis actibꝫ et habitibus. cū tales actus elicere nō possimꝰ nec p ꝓñs habitus acq̄rere. nisi mediāte lumie ipius intellectus agētis. et mediātibꝫ ſpeciebus p eūdem intellectū a fantasmatibꝫ abstractꝫ. ptz intellectū agētē necessario ptinere ad imaginē sic acceptā. Nō tñ ex hoc intēdo ꝓcludere q̄ intellectus agens p se sit ps imaginis. sz q̄ sit quedā ꝑtus sine q̄ imago nō pōt eē pfecta. nisi deus miracl'ose ipaz pficeret ꝑter cursum nature aīaz actibꝫ ꝛ habitibꝫ venustādo

Contra Sed ꝓtra hoc videnī esse quidā q̄ dicūt intellectū agentē p se ꝛ directe ad imaginē ptinere. quia dicūt intellectū agētē esse memoriā intellectuā. qđ ꝓbant sic. Illđ cui competit ſpecies cōtinere est ipa memoria. sz intellectus agens ꝓtinet virtualiter omēs ſpecies. qđ ptz. q̄ ipe est oīa facere. vt dicīt. iij. de aīa.

1

2 P. illud cui ꝓpetit plē gignere in intelligētia ē memoria. vt ptz p multa dicta aug. i li. de tri. sed intellectꝰ agens gignit plē. suū enī est causare vniuersale qđ ē obiectū intellectꝰ. a q̄ verbū ꝓcipīt et intelligētia gignīt. P. ꝑm btm̄ Aug. imago attendīt q̄ntū ad ea q̄ sūt nobiliora in ipa aīa. sed ꝑm ph̄m. iij. đ aīa. agens est ꝑstantꝰ patiēte. g̃ ꝛc. Sed illđ

3

Cōtra opinionē nō valet. q̄ intellectꝰ agens nō est illđ quod formaliter recipit spēm et ſbiective ipam cōseruat. sed memoria est hmōi. g̃ ꝛc. Ad ꝑmū dicendū q̄ intellectꝰ cōtinet ſpecies effective. memoria aūt ꝓtinet eas ſbiective. et iđo

Ad. 1.

Ad. 2. eq̄ocat' in ꝑmo argumēto. Ad ſcđm dicendū q̄ intellectus agēs nō ꝓprie gignit vniuſale sed seq̄strat et abstrahit ipm ab indiuidualibꝫ conditiōibꝰ. Et iō ꝑbi gignitio ꝓpe attribuīt fecūde memorie. q̄ tam fecūda nō eēt nisi mediāte abstractiōe intellectꝰ agētis ſpeciē recepisset. Nec etiā memoria ſilitudinem ſpeciei sue. s. ſpeciē genitā in intellectu possibili posset ꝓducere. nisi intellectꝰ possibil' lumine intellectus agētis ad hoc disponerēt. g̃ mō quo dixi intellectꝰ agens ad pfectā imaginē

Ad. 3. est necessario req̄situs. Ad terciū dicēdū q̄ eo ipo q̄ ꝑstātior est nō req̄rīt ad imaginē quomodocūq̄ sumptā. sz ad imaginē pfectā

Ad ꝑncipale Ad argumentū ꝑncipale dicēdū. q̄ q̄uis infinitas ꝛei in creaturis ꝛeduci possīt ꝛemonstratiue. tñ q̄ infinitas in ꝛeo sumīt p modū abnegatōis illius quod necessario in oī creatura repīt. puta p abnegatōez finis et limitatōis. ideo infinitas nō ꝑt habere imaginē in aliq̄ creatura. q̄ ratio imaginis cōsistit in q̄dam assil'atōe. ꝓpter qđ repugnat ꝑdicte abnegatōi. que simpl'r tollit sil'itudinē. Forte

Instantia dices. cognitio fit p assil'atōem. cū igīt infinitas cognoscīt et nō trinitas. maior videt esse assil'atio infinitatis ad nos q̄ trinitat'. Rñ deo q̄ aliq̄d dupliciter ꝑt ꝓgnosci. s. positiue vl' remotiue siue negatiue. Cognitio ꝑmi est p assil'atōem. Sed cognitio scđi est p dissil'atōem. Cognitio aūt infiniti est in nob' secūdo modo. nō aūt ꝑmo modo. quia cognoscere infinitū est cognoscere rē q̄ nō est finita. siue nō habentē finē. Sed illa modica noticia quā habemꝰ ꝛe scētā trinitate ꝑsupposita fide nō est pure negatiua. nec est p abnegatōez eꝰ quod in omni creatura repīt. iō ꝑt eiꝰ imago in creatura repiri.

Solutio.

Ad confirmatōnem Ad ꝓfirmatōem dicendū. q̄ duplex ē imago. s. natural' et artificialis. Prima est mdr̄ns ſpecie cū illo cuiꝰ ē. cuz sit eiusdē nature cū eo. sic filius est natural' imago patris. Scđa aūt ē differt ſpecie ab eo cuiꝰ est imago. cū sit ꝓducta in aliena natura. sic imago hercul' in lapide. De prima igīt imagine ꝛetet intelligi ꝑbū hilarij et nō de secūda. Et quia imago creata assimilat' imagini artificiali. igitur ꝛc.

Distinctio quarta

Hic oritur questio ꝛc. Postq̄z mgr̄ ꝛetermiauit de ꝛeo quātū ad eēntie diuīe vnitatem et ꝑsonaz trinitatē. hic incipit tractare de eo quantū ad ꝑsonalē originē. et p ꝓñs q̄ntum ad distinctōis alietatē. Et diuidīt i duas ptes. quia ꝑmo ꝛetermiat mgr̄ de generatione filij. Scđo de ꝓcessiōe spūssancti. distinctōe. x. ibi. Nunc post filij eternitatē. Prīa in duas. q̄ ꝑmo tractat de filij generatōe. Secūdo de generātis et genīti coeterna duratōne. dist. ix. ibi. Nunc ad distinctōez ꝑsonaz. Prima in duas. q̄ ꝑmo tractat de generatōne diuīa. Scđo de potētia generatiua. dist. vij. ibi. Hic solet q̄ri a q̄busdā. Prīa in duas quia ꝑmo tractat de generāte ꝛ genito. Secundo de generādi mō. di. vi. ibi. Preterea q̄ri solet. Prima in duas. ꝑm q̄ duas q̄stiōes mouet de termino diuīe generatōis. Quaruz prima est. vtz ꝛeus genuit ꝛeū. Scđa vtz diuina essentia possit dici gignens vl' genita. Scđam q̄stionē mouet circa ꝑncipiū quite

UVA. BHSC. IyR_066

distinctōis. ibi. Post hec querit. Prima diuiditur in q̄ttuor ptes. Nam ꝓmo mouet q̄stionem. Scdo arguit ad eā. Tercio rndet ad q̄stiōem. Et q̄rto ponit argumēti solutōnem. Scda ibi. Si enī deus genuit deū ꝛc. Tercia ibi. Ad quod rndentes ꝛc. Quarta ibi: Nunc ad ꝓmissam q̄stionē. Istaꝝ tercia ps diuiditur in tres ptes. qꝛ ꝓmo ponit mgr̄ iuā rnsionē. Scdo cōtra rnsionē adducit q̄rundam garrulorū obiectōez. et rndet ad eā. Et tercio tollit circa istā materiā q̄rundā errorem. Scda ibi. Sz adhuc opponūt. Tercia ibi. Quidā tn̄ ꝓitatis aduersarij. Dic quero hanc questionē.

Trū generatio ꝓprie dicta sit ī diui
v nis. Et vidꝛ q̄ non. qꝛ vl' talis generatio esset finita vl' infinita. nō infinita qꝛ infinitū nullū habz terminū. et p cōsequns generatōne infinita nihil constituet in eē. nec pt esse finita. quia oīe qđ ꝓprie in deo reperitur est infinitū. Cōtra. vnūqđqꝫ tūc pfectū q̄n pt generare alterū tale quale ipsū est. vt dꝛ. iij. metheorꝛ. Sed dꝰ est totaliter pfectus. vt ptz. v. methꝫ. ḡ ꝛc. Hic sunt q̄ttuor videnda. Prio id qđ questio q̄rit.

Scdo vtrū generatio sit in q̄libet diuia p
sona. Tercio ꝓpter dicta mgr̄i in hac distinctōe videndū ē vtrū hec sit ꝺa. deus generat. Quarto vtū hec sit vera. deus genuit aliū deum.

Primꝰ articulus

Quantū ad primū

vtrū generatio ꝓprie dicta sit in diuīs. dicendū ꝙ sicut supius patuit. realē in diuīs psonaꝝ distinctōnem necessaria rōe ꝓbare ñ possumꝰ. ipa tn̄ p fidem p̄supposita possumus in diuinis ꝓbare verā generatiōez. qꝛ vbicūqꝫ a ꝓducēte natura ꝛmūicat p modū nature ibi est vera generatio. sz vt infra ꝺclarabit in diuinis cōicat ꝓducto a ꝓducēte natura p modum nature. ḡ ꝛc. maiꝛ ptz. ij. phisicoꝝ vbi dꝛ. ꝙ generatio est via in naturā. ꝛ Dama. dicit ꝙ generatio est opꝰ nature. Sz grā exercitij volo in stare cōtra illā ꝛclōem fidelem vt ex solutōibꝫ argumētorū ꝺ̄itas clarꝰ eluceſcat. Primo sic. Si in diuīs esset generatō hoc vl' esset p tāto ꝙ entia generaret. vl' relatio. vel vtrūqꝫ. illa ptz p sufficientē diuisiōz. quia nihil ē in diuīs nisi entia. vl' relatio. vel constitutū ex vtroqꝫ. sed vt ꝓbabit infra. entia nō generat nec generat. relatio etiā nec pt esse ꝓncipiū actōis nec terminꝰ. vt patz. v. et

Cōtra cōclusionez. 1

vij. phisicorū. ḡ nec cōstitutū ex vtroqꝫ. quia oe qđ ꝛuenit ꝛstituto vl' cōuenit ei rōe vtriusqꝫ ꝛstituētiū. vl' rōne alterius tm̄. sz in ꝓposito nec sic nec sic. vt iā patuit. ḡ ꝛc. P. vbi ꝓpe est generatio. ibi genitū in aliq̄ eiusdez speciei assilat generāti. sed filiꝰ in nullo eiusdē spēi assilat patri. qꝛ nō in entia diuina. qꝛ ꝑm entiam est ibi idētitas. nec ꝑm relatōem. qꝛ prīnitas et filiatio dīnt specie. P. vbicūqꝫ ē vera generatio ibi aliq̄d generat. sed in diuīs non generat aliq̄d. qꝛ dato ꝙ ibi sit filiꝰ. nō est aliq̄d sed adaliq̄d. sed nō aliq̄d ꝛ nihil eq̄pollēt. quia negatio p̄posita signo pticulari facit ea eq̄pollere suo ꝛtradictorio. aliq̄d aūt et nihil sibi ꝛtradicūt. P. q̄n aliq̄d inuenit pfectū ꝛ impfectū in creaturis. si vt pfectū est in deo nō reperitur. nec dz ibi repiri vt impfectuz est. Sz generatio in creaturis pfecta dr illa que fit p cōmixtionē sexuū. et ea q̄ fit sine tali cōmixtione impfecta generatio est. cū ḡ prima nō possit esse in diuinis. ḡ nec scda. P. a q̄cunqꝫ ꝺe negat supꝰ. ab eodē vere negat inferius sub illo supiori ꝛtentū. Sed oīs motus ꝛ trāsmutatio ꝺe negat de deo. vt ptz Jac. i. ꝛ viij. phisico. et. xij. metaphꝫ. ḡ ꝺe negat de dō generatio. cū ipa sit spēs motus. vt ptz in ꝓst ꝓdicamētis. P. si in diuinis eēt generatio. illa vel esset vniuoca vl' eq̄uoca. Nō eq̄uoca. nam in generatōe eq̄uoca ꝓducēs est nobilꝰ ꝓducto. quia ꝛtinet ipm̄ virtualr. nec vniuoca. qꝛ in ꝓductōne vniuoca ꝓncipia ꝛstituta ꝓducētis et ꝓducti sunt vnius speciei. sed prīnitas et filiatio quibꝫ cōstituunt pr̄ et filiꝰ dīnt specie. P. in omni ꝺa generatōe genitum dīt a generāte. sed in diuinis filius non differt a patre. ut ꝓbabit. ḡ ꝛc. maiꝛ ptz per phm̄. ij. de aīa. vbi ait. ꝙ nihil generat seipm̄ sz saluat. Et augꝰ. i. de tri. vult. ꝙ nihil sit absurdius q̄ꝫ ꝙ aliq̄d seipm̄ ꝓducat vt sit. miꝛ pōt ꝓbari sic. q̄cq̄d est in ꝓsona diuina nō pt differre ab ea. sed filiꝰ est in pre et pater in filio. iuxta illud qđ ait dei filiꝰ ad philippū Joh. xiiij. Nescis qꝛ ego in pre et pater in me est.

P. id qđ repit in creaturis inferiorꝫ ꝛ nō in supioribꝫ. nō pt formalr in deo repiri. quia cū creature supiores sint deo siliores q̄ꝫ creature inferiores. nō videt ꝙ aliq̄ pfectio formalis repiat in deo que sic ꝛueniat inferiorꝫ ꝙ ꝺficiat supiorꝫ. sz generatio repit in corpalibus et nō in spūalibꝫ. ḡ ꝛc. P. si in diuinis esset ꝺa generatio ipm̄ genitū eēt cōpositum. ꝓns est falsum. qꝛ ꝑm btm̄ Aug. quelibꝫ psona diuina est eq̄ simplex sicut diuina entia.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

UVA. BHSC. IyR_066

ꝓbo ꝓsequntiã. quia in omni genito optet dare aliq̃d in quo genitũ ꝓueniat cũ generante. quia oĩe ꝑncipiatuz in aliquo assimilat suo ꝑncipio. et optet dare aliq̃d in quo genitus differt a generãte. cũ nihil generet seipm. sz in quocũqz detur aliq̃d et aliq̃d illud nõ est simplex sed cõpositũ ℟. omne qđ sic se habz ꝙ q̃cquid habz ab alio habet. ℔ fm se ꝓsideratũ nihil habz. quia fm Auicen. qñ aliq̃ res habet aliq̃d tm̃ ab altero illi rei fm se cõsiderate attribuit oppositũ illi⁹. eo enĩ ipo ꝙ aer lumẽ nõ habz a se sed a sole. iõ aer fm se consideratus caret lumine. sed si in diuis eẽt vera generatio q̃cquid ℏret genitũ hoc haberet a generãte. ergo tale genitũ fm se ꝓsideratũ tenderz in nihilũ. et ꝑ ons̃ esset creatura. qđ erat error arrij ℟. vbicũqz est ꝙa generatio ibi auctoritas ꝑncipij repitur in generãte z nõ in genito. z sic aliqua ꝑfectio esset in ꝑe que nõ eẽt i filio si i diuis eẽt ꝙa generatio ℟. oppositapta nata sunt fieri circa idẽ. generatõ z corruptio sunt opposita. g̃ si in diuis eẽt generatio ibidẽ etiã esset corruptio. Et ꝓfirmat. qz fm ph̃m ꝑmo ꝑoꝛũ. Si aliq̃ duo dicũt de q̃libet. et silr alia duo dicunt de q̃libz. si vnum vnius cõbinatõis conuertit cum vno alteri⁹ combinatõis. silr alia duo cõuertent inter se. Exempla ibidẽ posita sunt corruptibile z incorruptibile. genitũ et ingenitũ. sed oĩ ingenitum est incorruptibile. g̃ oĩe genitũ erit corruptibile. et ecõuerso. Itẽ ꝑmo celi z mõdi dicit. ꝙ ingenitũ et incorruptibile cõuertũt cuz eterno. g̃ nullũ genitũ erit eternũ. Itẽ. vij. meta. ꝓbat ꝙ nõ generat nisi ꝓpositũ Sz illa non cõcludũt. Ergo ad ꝑmũ dicendũ. ꝙ sicut fm ph̃m. vij. metaph̃. nec materia generat ꝑ se nec forma. sz cõpositũ ex vtroqz. sic i diuinis nec essentia generatur nec relatio. sed constitutũ ex vtroqz. Ad ꝓbatiõez dicẽdũ ꝙ lz illud qđ cõuenit cõstituto ꝓueniat ei rõne alterius ꝓstituentiũ. nõ tm̃ optet ꝙ eo modo quo cõuenit cõstituto cõueniat ꝓstituẽti. qz quod cõuenit constituto in rõe qđ. conuenit ꝓstituẽti in rõe quo. et sic est in ꝓposito. qz sic̃ pater est illud qđ generat. et essentia diuina ẽ ꝑncipiũ quo generat. sic silr est ꝓpositum qđ generat. et essentia ẽ illud quo silr generatur. cũ ipa eẽntia sit formal terminus generatõnis. Ad secundũ dicendum ꝙ large loquendo vnitas siue ꝓuenietia in ℘stãtia dicitur silitudo. ꝓꝑie tm̃ loqndo debet dici idẽtitas. vt ꝓbz. v. metaph̃. Ad terciũ dicẽdũ. ꝙ filius rõne essentie que est sibi ꝑncipium q̃ generatur est aliq̃d. cũ essentia sit res absoluta. Ad quartũ dicendũ ꝙ q̃uis loqndo de generatõe corꝛpali illa dicat ꝑfectioꝛ que fit ꝑ ꝓmixtionẽ sexuũ ꝛc. hoc tm̃ locũ nõ habz loqndo de generatõe spũali. quia corꝛpaliuz ad spũalia quasi nulla est compatio. Ad quintum dicendũ ꝙ motus nõ est q̃d supi⁹ respectu generatõis in diuinis. De rõe enĩ generatõis solũ est ꝙ ꝑ ipam genitũ capiat ab alio esse nature ꝑ modũ nature. ꝙ autẽ ℔ fiat ꝑ motũ vl mutatiõem ℔ nõ est de rõe generatõnis vt generatio est. sed rõe imꝑfectõnis annexe. puta vt generatio creature est. Ad sextuz dicendũ ꝙ ꝓꝑie loqndo generatio in diuinis nec est equiuoca nec simpl̃r vniuoca. sz large ꝑt vtroqz modo dici. Ad septimũ dicẽduz ꝙ rõe diuine eẽntie que vna existẽs cõmũis ẽ tribus ꝑsonis. vna ꝑsona dicit esse in alia. et ratõe eiusdẽ eẽntie vna ꝑsona est idẽ realr cũ alia. sed ratõe relationũ solũ differũt. Ad octauũ dicendũ ꝙ in creaturz supioꝛibz puta intellectualibz bñ est aliq̃d ad modũ generatõis. quia in eis gignit ꝙbũ intellectuale. z ꝑducit amoꝛ. et fm hoc etiã in eis repit imago trinitatis. Ad nonũ dicendũ ꝙ ꝓña ẽ falsa. ad ꝓbatõem dicendũ ꝙ licz ꝛem⁹ aliquid in quo genitũ in diuinis cõuenit cũ generãte. non tm̃ damus aliq̃d in quo differat. sz solũ ad aliq̃d sine relatiuũ. qđ nulla ꝓnit⁹ facit cõpositõem cũ illo aliq̃d puta cũ essentia.

Ad. x. dicendũ ꝙ illa ratio vnũ falsum ꝑsupponit. scz ꝙ filius⁹ possit ꝓsiderari fm se. naz eo ipo ꝙ filius oĩe qđ habz ab alio habz. iõ nullo mõ filius ꝑt cõsiderari fm se. Exꝑpluz etiã nõ est ad ꝓpositũ. quia aer ꝑt cõsiderari fm se sine lumine. sed filius⁹ nõ ꝑt cõsiderari sine eo quod habz a patre. Ad auctoritatez Auicen. dicendũ ꝙ vez est de tali ꝑducto qđ ꝑducitur a ꝑducẽte natura distincto ab eo.

Ad. xi. dicendũ ꝙ auctoritas in patre dicit relationẽ ꝑncipij. Relatio aũt ꝓꝑie nõ dicit ꝑfectõem licz dicat modũ habẽdi ꝑfectionem. Eadem enĩ est ꝑfectio in ꝑe et filio. licz alio mõ sit in patre q̃ in filio. Forte dices saltẽ filius nõ erit equal patri si non habz talem auctoritatẽ. ℟ndeo cũ beato Augusl. ꝙ fm relatiõem nõ dicit aliq̃d eqle vl ineqle sed fm quantitatẽ. ergo filius⁹ est eqlis patri cũ habeat eandẽ magnitudinẽ. scz eandẽ potentiã cũ patre. licz nõ habeat ꝑdictã relatõez ꝑncipij. Ad. xij. dicendũ ꝙ corꝛuptio nõ opponit omni generatõi. sed solũ generatõni q̃ fundat in materia habẽte ꝓuatõez annexã.

Ad. 1.
Ad. 2.
Ad. 3.
Ad. 4.
Ad. 5.
Ad. 6.
Ad. 7.
Ad. 8.
Ad. 9.
Ad. 10.
Ad. 11.
Instantia
Solutio.
Ad. 12.

Cõfirmat

Ad rões

UVA. BHSC. IyR_066

et que subiecta est cōtrarie trāsmutatōi. Et illo modo loquit̄ p̄hus de generatōne in istis confirmatōibus.

Secūdus articulus

Quātū ad secundū

principale. vtrū generatio sit in q̄libz persona diuina. dicendū q̄ generatio in diuis sumitur vl̄ actiue vl̄ passiue. Si actiue. tūc est in patre. quia illō quod sine motu et trāsmutatōne ꝑe generat actiue habz in se generatiōnē actiuā. pater est hmōi. ergo ꝛc. Et eadez ratōe siue ꝑ filiū pbaī q̄ filius habz in se generatōem passiuā. qz id quod ꝑe generat habz in se generatōem passiuā ꝛc. Sed in spūsancto ppriē nō est generatio. qz si in eo esset generatio. illa vl̄ esset actiua vl̄ passiua. nō actiua. cū nō sit generās. nec passiua cū nō sit genitus.

Cōtra cōclusionem

Sed cōtra iā dicta videnī esse due opiniōes. Quedā antiq̄ que negat generatiōnē passiuā in diuis. Et alia moderna q̄ dicit tam generatōem actiuā q̄z passiuā eē in filio i diuinis.

Q; generatio passiua nō sit i diuinis

Motiua ꝓme opiniōis sūt hec Illud quod ꝑm suā ratōem formalē dicit impfectōem nō debz poni in diuinis. sed generatio passio dicit impfectōnem. qz. iij. phisicoꝝ ꝛ. ij. de generatōe. et. ix. metaph̄. pati reducit in materiā. agere vero in formā. cū igit̄ generatio passiua sit quoddā pati de ꝑdicamento

2 passiōis. ergo ꝛc. Ꝑ. ꝑm Augus. boe. ꝛ alios doc. sanctos. in diuinis nō sunt nisi duo ꝑdicamenta. s. substātia ꝛ relatio. sz generatio passio nec est substātia nec relatio. cū sit de ꝑdicamēto passiōis. ḡ ꝛc.

3 Ꝑ. omne passiuū depēdet ab actiuo a quo idiget vt i actū reducat. sed in diuinis nulla ē depēdētia. ḡ ꝛc.

Cōtra

Sz illud nō valet. quia ꝓncipiū distinctiuū quo vna ꝑsona diuina ab alia distinguit̄ necessario habz esse in ea quā facit esse distinctā. Sz filius ꝑ generatōem passiuā distinguit̄ a patre. ḡ ꝛc. maioꝝ patz. qz optz ꝓncipiū distinctiuum esse in eo qđ distinguit. minoꝝ nota ē ꝑ Dama. q̄ ait. Omnia in diuinis sunt idez ꝑter ingeneratōez. generatōem et ꝓcessiōem. Et loquit̄ ibi de generatōe q̄ filius in esse ꝑsonali cōstituit̄. que nō ꝓt eē actiua cū filiꝰ nō generet. ḡ passiua.

Solutio Ad. 1.

Ad ꝓmū dicendū q̄ minoꝝ est falsa. qz nō minoris ꝓfectōis est generatio passiua in filio. q̄z generatio actiua i patre. qz sicut generare est ꝑfectas ꝑsonas ꝑis. sic generari est ꝑfectas filij. Ad ꝓbatōem dicēdum q̄ q̄uis pati cū motu et trāsmutatōe dicatur ꝓfectōem. generatio tn̄ passio cū in diuis dicat simplicē emanatōem sine motu et trāsmutatōne nullā penitus implicat impfectōnem

Ad. 2. Ad secundū dicendū q̄ sicut in diuis q̄ntitas et qualitas trāseunt in substantiā. sic actō et passio trāseunt in relationē siue in modum relatiuū. maxime cū etiā in creaturis necessario circūcernant respectū. quia nō dicūt entitatem simpliciter absolutā. sed dicūt absolutum sub respectu. a quo respectu nec in eē nec in intelligi poterūt separi.

Ad. 3. Ad terciū dicendum q̄ verz est de passiuo qđ recipit esse post non esse. et qđ ꝓius fuit in potētia ad esse q̄z haberet esse. tale autē passiuū non reperit̄ in diuinis. cū filius sit coeternus patri

Geraldus mioꝝ q̄ generatio actiua sit in filio

Motiua autē illoꝝ qui dicunt tam generatōnez actiuam q̄z passiuā esse in dō filio videnī esse illa. Quia actio et passio sunt in patiente. vt patet in sex ꝓncipijs. sed generatio actiua et passiua se habēt ꝑ modum actōis ꝛ passionis. et filius habet in se generatōem passiuam. ergo actiuā.

2 Ꝑ. actio qua aliquid in esse producit trāsit in productum. quia si maneret in producēte nihil cōstitueret differens a producēte. sed generatōne actiua pater ꝓducit filiū. ergo ꝛc.

3 Ꝑ. opposita non possunt esse simul in eodē. sed in generatio est in patre. et est ꝑtis ppietas. ergo non erit in eo generatio. et ꝑ cōsequens est in solo filio.

4 Ꝑ. motus non inest nisi in eo quod mouetur. vt patz. iij. phisicoꝝ. ergo a sil̄i generatio non est nisi in eo quod generat.

Cōtra cū.

Sed nec illud valet. quia q̄uis generatio vt dicit motum vl̄ mutatōnem tm̄ modo sit in genito. tn̄ vt dicit relationē necessario ponit aliquid in vtroq; extremoꝝ. quia ꝓhus. v. metaphice dicit relatōnem modo numeri et modo potētie ponere aliquid realiter in vtroq; extremorum. sed relatio inter generans et genitum est relatio modo potentie. vt ibidē patet. Cum ergo generatio in diuinis nec motuz nec mutatōnem dicat. sed dicat formaliter relatōem sumptam modo potentie oportet nos concedere q̄ dicat aliquid reale existens in vtroq; suoꝝ extrēoꝝ. s. i patre et filio.

Solutio Ad. 1.

Ad ꝓmuz igit̄ dicendū q̄ actio et passio sunt in patiente put fundant̄ in motu. et sic nō sunt in diuis.

Ad. 2. Ad secundum dicendū q̄ q̄uis actio transeat et attingat constitutum. non tamen oportet q̄ transeat in constitutum sub modo actionis sed sub modo passionis. et ideo generatio vt passiua est in filio. si enim actio transit in constitutū hoc solum est quia fundatur in motu.

Ad. 3. Ad terciū dicendum cuz

UVA. BHSC. IyR_066

ingeneratio nihil aliud dicat q̄ esse ingenitū siue nō ꝓductū nō opponit generatōi actiue sed generatōi passiue. et ideo nō ꝑt esse sil'i eo dē suppositō cū generatione passiua. Ad

Ad. 4. q̄tū dicēdū ꝙ silitudo illa currit d̄ generatōe que est motus vl' mutatio. nō autē ꝛc ea que est relatio siue etiā simplex emanatio.

Tercius articulus

Quātuz ad tercium

principale. vtrū hec sit ꝺa. ds nō generat. dicendū ꝙ vsus q̄nq; in talib⁹ ꝓpōib⁹ ꝓscribit ꝺ artem. q̄uis enī �means artē ꝓpō indefinita siue affirmatiue siue negatiue sumat eq̄polleat sp ꝓpōni pticl'ari. tn̄ vsus q̄nq; tenet cū arte q̄ ad affirmatiuas. nō aūt qntū ad negatias. quia negatiua indefinita �means vsuz q̄nq; equipollz vniuersali negatiue. ꝟbi gra. dicēdo sic hō fecit turrim babylonie. hec �means artē ꝛ vsū eq̄pollet pticulari. Sed dicēdo sic. hō nō fecit celū. hec �means vsuz eq̄pollet vl'i. null⁹ hō fecit celū. Illa videt esse causa q̄re illa absolute ab omnib⁹ cōcedit. ds generat. ſz illa a multſ simpl'r negat. ds nō generat. Tho. ꝑte .i. q. xxxix. arti. iij. in solu. tercij argumēti. Un̄ doctor ꝓmus dicit eā esse falsam. q̄ ꝝ nomē ds supponit ꝓ natura nisi aliq̄d sibi addat qđ ipm faciat stare ꝓ ꝑsona determīata. vt cū dr. ds generat. tūc intelligit ꝓ ꝑre. Sed cū dr. deus non generat. nihil addit qđ ipm facit stare ꝓ filio. iō intelligit ꝙ generare repugnet simpliciter nature dine. Sed illd nō videt bene dictū. quia q̄n cūq; vna ꝺictoriarū est falsa. optet reliq̄m esse verā. et hoc dico �means artē nisi vsus loq̄ndi in oppositū videat. sed hec ds nō generat ꝓtradicit huic. oīs ds generat ⁊ hec est falsa. ſ. oīs deus generat. q̄ filius non generat q̄ tn̄ est ds. g̃ ꝓma erit ꝺa. Contra thomaz 1 P. añ cedente exñte vero necesse est ꝓns esse verum. 2 Sed hec. ds nō distinguit real'r a dō. ē ꝺa. et est añs ad illā. ds nō generat ds. g̃ ⁊ illa erit vera. minor ꝓtz. q̄ impossibile ē aliq̄d eē genitū ab aliquo nisi ipm sit distictū ab eo. cū nihil possit seipm generare. g̃ a destructōe ꝓntis ꝛc. 3 P. illa ꝓpō. deus nō generat habet duas causas ꝟitatis. q̄ verificat ꝓ filio et spūsctō. ergo est manifeste et simpl'r ꝺa. Et ista puto bñ cōcludere �means artē. sed vbi vsus loq̄ndi sctōrū aliud introduceret. nihil taliū ꝓcludere reputarem.

Quartus articulus

Quātū ad quartuz

principale. vtrū hec sit ꝺa. deus genuit aliuz ds. dico cū mgro in lra ꝙ hec est negāda. deus genuit aliū deum. q̄ ly aliū cū sit relatiuū diuersitatſ. cuicūq; termio adiūgit in illo notat distinctōem et diuersitatē. sed hic termin⁹ deus nō ꝑt esse diuersus. q̄ tūc eēnt ples dij. g̃ ꝛc. Quidā distinguūt dicētes ꝙ ly aliuſ ꝑt teneri adiectiue vl' substantiue. Si adiectiue tūc ꝓpositio. ds genuit aliū ds est falsa. Si substantiue tūc potest esse vera. q̄ ꝑt apponitue cōstrui. puta ds genuit aliū ds. id ē genuit aliū q̄ est ds Sed illd dictū dupliciter deficit. Primo q̄ adiectiuū nō ꝑt substantiuari q̄n actu est adiūctū suo substantiuo. q̄uis absolute positū substātiuari possit. ꝟbi gra dicēdo sic. Ego dabo tibi aliud. ly aliud ē neutrū substantiuū. et tenet substantiue cū non sit ꝓiūctū actual'r alicui alteri substātiuo. Sed dicēdo sic. Ego dabo tibi aliud lignū. ly aliud necessario tenebit adiectiue. cū sit actu ꝓiunctū suo substantiuo. Sic cū dicit. ds genuit aliū ds. ly aliū est actu cōiūctū suo substantiuo. g̃ necessario tenet adiectiue. Vana g̃ erit distinctio quā isti ponūt. Scdo nō valz illd qđ dicūt d illa ꝓstructōe appositiua. q̄ si propter hoc velles illā dicere veraz. deus genuit aliū deum. quia hec est vera. deus genuit aliū q̄ est deus. tunc equali rōe illa erit ꝺa. deus pater est deus filius. q̄ hec est vera. deus pater ē deus q̄ est deus filius. cū ergo illa appositio nō valet ad hoc ꝙ hec sit vera. deus pater ē deus filius. ergo nec illa appositio faciet ꝙ illa sit vera. deus genuit aliū deum. Contra cōclusionem veram. Sed ꝓtra istam cōclusionē posset argui sic. Hec est vera. deus genuit deum. vel ergo genuit se deuz vel aliū deum. Nō se. quia Aug⁹. ꝓmo de tri. ca. i. dicit. ꝙ hoc est impossibile. ergo genuit alium deum. 1 P. Generatio est quasi nota 2 ꝑsonalis distinctōnis. sed deus genuit aliuz deum in ꝑsona. 3 P. cum dicit. deus genuit deum. ly deus non stat ꝓ essentia sed ꝓ ꝑsona. quia essentia nō generat nec generatur. Cum ergo in ꝑsonis diuinis sit alietas. ergo videtur ꝙ deus genuerit alium deum.

Ad. 1. Sed ista nō concludūt. Ad primū igitur magister respōdet in littera. ꝙ nec genuit se deū nec alium. nō se ꝓpter distinctōem necessario requisitam inter gignens et genituz. nec aliū deum ꝓpter vnitatē diuine nature. Instantia. que principaliter intelligit in hoc termino deus. Sed forte dices ꝙ aug⁹ videt cōcedere ꝙ genuit se. q̄ Augustin⁹ ad maximinū dicit ꝙ pater genuit de se alterꝫ se. Et. xv. de trinit. pater tanq̄ seipm dicēs verbū genuit. ñ enim se integre ꝑfecteq; dixisset. si ampli⁹ vel

UVA. BHSC. IyR_066

minus esset in ꝟbo q̄s in seipo. Et sup Joh. ait. ꝙ pater mittēs filiū se altez misit Sed illa ꝟba soluūt seipa. quia aug⁹ nō dicit absolute se. sed dicit altez se. vt p hoc oñderet gignens z genitū in diuis cū eēntie vnitate psonalem hre distinctōem. Solutio

Ad. 2. et. 3 Ad aliud dicēdū ꝙ lz generatio dr intelligi psonā. tñ dr natura isti⁹ dictōis ali⁹ est. ꝙ cuicūq; termio iungit siue sit eēntialis siue psonalis siue notionalis illius termini innuit diuersitatē. et q̄ h nomē deus est termin⁹ essential'. iō illa ppō nō pōt esse vera. Et p idem patz ad terciū. Ad argumētū p̄ncipale dicēdū. ꝙ illa generatio ē infinita. Ad pbatōem dicēdū ꝙ bñ ꝛcludit dr infinito successiuo. nō autē dr infinito ꝟtuali. tali enī infinito nō repugnat hre terminū infinitū. lz ipm nō possit hre terminū finitū. sed terminus illi⁹ diuie generatōis est infinitus. puta fili⁹ dei. q̄ est termin⁹ total' illi⁹ generatōis. ac etiā terminus ei⁹ formal' qui ē essentia diuina. Ad argumētū principale

Distinctio q̄nta

Qst hec queri

p tur ꝛc. Dic mgr querit an diuina eēntia generet vl' generet. Et diuidit in tres ptes. q̄ primo mgr ꝓponit p dictas q̄stiones. Scdo rñdet ad eas. Et tercio oñdit quō sint intelligēde auctoritates dicētes ꝙ fili⁹ est genit⁹ dr ſba patris. Scda ibi Ad qd catholici tractatorib⁹ Tercia ibi. Dr q̄z ꝛc. Scda pars diuidit in duas. Nā primo ostendit ꝙ essentia diuina nō generatur. Secundo ostendit ꝙ non generat. Secūda ibi. Itaq; etiā nō est dicendū ꝛc. Prima i duas. q̄ primo ponit suā determiatiōem. et cōfirmat eā ratōib⁹. Scdo adducit ꝯ se q̄ndā obiectōem. et rñdet ad eam. Scda ibi. Nuceui dek contrariū ꝛc. Tunc seq̄t illa pars. Itaq; etiā ꝛc. in q̄ mgr oñdit ꝙ eēntia diuia non generat. Et diuidit in duas. q̄ primo ostendit mgr ꝙ eēntia diuina nec generat eēntiam nec generat filiū. Scdo ex dictis sctōz obiicit in contrariū. ibi. Predicti aūt videt. Et hec diuidit in q̄tuor. q̄ primo obiicit ex dicti augu. Scdo exponit hmōi dicta oñdēs ea nō esse ꝯria pdicte ꝟitati. Tercio obiicit ex dicti hylarij. Et q̄rto oñdit quō ꝟba hilarij dr̄eāt itelligi. Scda ibi. Sz hec ita determinamus. Tercia ibi. Nunc ꝟo ꝛc. Quarta ibi Sed q̄ hec ꝟba. Dic quero hanc questionē

Trū fili⁹ generet i diuis dr ſba p̄ris

v Et videt ꝙ nō. q̄ illud cui⁹ ſbātia nec est materia nec q̄si materia generatōis filij. de illi⁹ ſba nō generat fili⁹. sz eēntia diuina siue ſba p̄ris nec ē matia nec q̄si matia gñatōis filij. g̃ ꝛc. maior pz. q̄ dr notat circūstātiā cause materiat'. mio⁹ etiā ptz q̄ ad h ꝙ eēntia diuia ñ sit materia. cū ipa sit pur⁹ act⁹. nec etiā ē q̄si materia q̄ nō ē ſbiectū alic⁹ forme ipi genito cōicate. In p̄riū ē btūs aug. q̄ illud asserit in multis locis. Dic sūt q̄tuor videda. P̄mo vtz act⁹ notōnales cōueniāt diuine eēntie actiue. puta vtz generare possit vl' spirare Scdo vtz sibi ꝛueniāt passiue. puta vtz diuia eēntia generet vl' spirek Tercio vtz diuina eēntia dēat dici formalis termin⁹ act⁹ notōnal'. Quarto illō q̄ queritur in psenti.

Quantū ad primū

Primum principale

p̄ncipale vtz act⁹ notōnales ꝛueniāt diuine essentie actiue. dico ꝙ aliq̄d actiue se hre respcū actuū notōnaliū dupl'r pt intelligi Uno mō vt p̄ncipiū q̄ō tles act⁹ p̄ncipiat. puta generat vl' spirat. Alio mō vt p̄ncipiū q̄ tles actus p̄ncipiāt. puta q̄ generās generat. P̄mo mō dico ꝙ act⁹ notōnales ñ ꝛueniūt diuine eēntie actiue. q̄ p̄ncipiū q̄ō pducit nēcio distīguit real'r ab eo q̄ō sua actōe pducit. sz eēntia diuina nō distīguit real'r a filio vl' a spūsctō. q̄ p actōez notōnalē pducūt. g̃ act⁹ ñ ꝛpetūt diuine eēntie actiue tāq̄z ei q̄ō pduc P. generās et gētū adiuicē referūt oppositi relatōib⁹ vtz. v. meth. sz eēntia ñ refert ad filiū nec ad spūsctū relatōne oppositā. g̃ nec generat nec spirat. P. si eēntia generarz. l' generarz eēntiā diuinā. vl' psonā diuinā. cū g̃ sp gignēs z gentū sint distincta real'r. g̃ si eēntia generarz eēntiam. eēt distincta a seipa. si psonā eēt distincta a psona. q̄z vtrūq; ē impossibile ei diuis Sz oppositū illi⁹ posuit abbas Joachim dicēs. ꝙ eēntia generat eēntiā. q̄ vt ait. nō mīn⁹ illa ē ꝟba. eēntia generat eēntiā. q̄z illa. deus generat deū. cū dr sit ēmun⁹ eēntial' Sic igr illa ꝛcedit de⁹ generat deū. nō tñ ppter h ponūt pl'es diuias real'r abiuicē distincti. sic illa ꝑm eū ē ꝛcedēda. eēntia generat eēntiā. nō tñ ppter h erūt due eēntie real'r distincte. Et si dr sibi illō aug. i. de trini. c. i. ꝙ impossibile ē pducēs et pductū ñ eē real'r distincta. ipe rñdz dicēs. ꝙ aug⁹ dz itelligi d pducēte et pducto cū sumūt supposital'r. ñ aūt cū sumūt eēntial'r. sicut patz in illa. deus

Lōcl'o. 1.

2

3

Opio Joachim

UVA. BHSC. IyR_066

genuit deū. Possemus etiã illã opinionẽ erroneã fucare siue apparẽtẽ facere aliqbꝫ sophismatibꝫ. Primo sic. Cũ dico eẽntia generat. vl' ꝑdicatũ est real'ꝫ idem cũ ſbiecto. vl' differt ab eo real'ꝫ. Si ꝓmo mõ tũc erit ꝓpositio necessario ꝙa. qꝛ impossibile est ꝓpoꝫ eẽ fallsam in qua idem ꝑdicat de seipõ. Si ſcõdo modo. tũc erit aliqd in diuis quod real'ꝫ differt a diuia eẽntia. et ꝓ ñs cum ipa faciet cõ positiõem. Ꝑ. sicut se habꝫ actus essential' ad ꝓsonam. sic actꝰ ꝓsonal' ad eẽntiã. ſꝫ actus eẽntialis q̃uis sit cõis verificat tamẽ de q̃libꝫ ꝓsona ꝓm se sumpta ꝓpter vnitatẽ eẽntie cuꝫ ꝓsona. Illa enim est vera. pr̃ intelligit. q̃uis intelligere sit actus cõis tribus ꝓsonis. ergo et actus ꝓsonal' puta generare q̃ꝫuis sit ꝓsone ꝓprius. verificabit de eẽntia ꝓm se sumpta ꝓpter idẽtitatẽ ꝓsone cũ eẽntia Ꝑ. id qd̃ est pater generat filiũ. eẽntia diuina est pr̃. g̃ generat filiũ. Ꝑ. Augꝰ. vij. de tri. dicit. ꝙ filiꝰ est eẽntia de essentia. Et. xv. de tri. c. xx. ait. filiꝰ est ſbstantia de ſubstantia. Sed illa opinio est erronea. et ab ecclia catholica ꝺdẽnata. ideo dimissis rõibus et auctoritatibꝫ qual' etiã mgr̃ hic adducit in lra q̃plurimũ copioſe. capiam solũ ad ꝓsens ꝟba sancte mr̃is ecclesie. extra de sũma trinitate et fide catholica. c. dãnamus. vbi sic dicit. Sacro approbante cõcilio cõfitemur cũ petro ꝙ vna quedã summa res est in diuis. que nec generat nec generat. nec ꝓcedit. sed est pr̃ q̃ generat. filius qui gignitur. et spũsctus q̃ ꝓcedit. Cum g̃ dicat Augꝰ. Euãgelio dei nõ crederem nisi mntũ ab ecclia dei fuerit approbatũ. g̃ patꝫ illã opinionẽ a cũctis fidelibꝫ mentibꝫ eẽ penitus respuendã. cũ a dei ecclia non solũ nõ approbetur. sed etiã manifestissime reprobet. Ad illud ergo qd̃ dicit Joachim. ꝙ eq̃ vera est illa. essentia generat eẽntiã. sicut hec. deus generat deum. nego. ꝛad ꝓbatiõem dico ꝙ q̃uis dꝰ sit terminꝰ eẽntialis sicut eẽntia. et idẽ significet qd̃ eẽntia. habꝫ tñ aliũ modũ significandi q̃ꝫ eẽntia. rõne cuius aliqd vere ꝓt affirmare de ipo. quod tñ falsẽ affirmat de eẽntia. habꝫ enim hoc nomen deus modũ significãdi denominatiuũ siue concretũ rõe cuius implicat ſbiectũ. et ideo cũ sibi adiungit actus notõnal' talis adiunctio facit ipsũꝫ determiate stare ꝓ suppoſito cui ꝓprie cõuenit talis actus. Sꝫ hoc nomẽ essentia habꝫ modũ significandi abstractũ. ꝓpter quod ꝓm suũ modũ significãdi nõ implicat ſubiectũ. et iõ q̃uis actꝰ notionalis sibi adiungat. nõ tamẽ determinat ad standũ ꝓ illo ſuppoſito cui ꝓprie conuenit talis actus. ſꝫ manet iuxta suum modũ significãdi in sua absoluta abstractõe. q̃ꝫ ſigitur illa sit vera. deus genuit deũ. quia cũ in ſbiecto stet ꝓ suppoſito patris. et in ꝑdicato ꝓ suppoſito filij. gignens et genitũ sunt ibi distincta real'ꝫ. nec ꝓ ñs generat seipm. Ista tñ est falsa. essentia generat eẽntiam. quia idẽ indistincte ponit in ſubiecto et ꝑdicato. Gloſa etiam eorũ qua gloſant dictũ august. corrũpit textũ. quia augꝰ eodẽ ca. ait. nulla oĩno res ẽ que seipam gignat vt sit. vl' ergo tu dices ꝙ essentia diuina nulla oĩno res sit. quod eſſet absurdũ nimis. et etiã cõtra tuũ ꝓpositũ. quia tũc nõ generaret. quia qd̃ oĩno nlla res est generare nõ ꝓt. Uel dices ꝙ sit aliqua res. et tũc exꝑsse ꝓ dictũ august. excludit ab ea poſſe seipam generare. Ad secundũ dicendũ ꝙ vt ait pꝫus ꝓmo ꝓeryermenias. noſa et ꝟba idẽ significant. g̃ hoc ꝟbũ generat et ñ nomen generatio q̃ntũ ad rem significatã idẽ ſignificant. ſꝫ dr̃ant q̃ntũ ad modũ significandi. Cum igit generatio in diuinis ꝑdicet idẽtice de diuina eẽntia. iõ possumus dicere ꝙ in hac ꝓpositõne. eẽntia generat ꝑdicatũ ẽ idem realiter quod ſubiectũ q̃ntũ ad rẽ significatã. nõ tñ quantũ ad modũ significãdi. quia hoc ꝟbum generat significat ꝓ modũ cuiusdam egreſſus quo generãs aliqd in esse ꝓducit. qd̃ eo ipo quod ꝓductũ est necessario dr̃ a ꝓducente. et hoc eẽntie diuine repugnat. cum nihil sit in diuinis a quo eẽntia diuia realiter distinguat. Sed hoc nomẽ generatio cũ sit ſbstantiuũ nomen. habꝫ modũ significandi fixum. iõ ratõe sui modi significãdi nõ impedit quin idẽtice possit ꝑdicari de essentia. Unde cum dico. eẽntia est generatio. vl' essentia est ipm diuinũ generare. nõ notat hic trã situs de eẽntia in aliqd ꝓductũ. ſꝫ notatur q̃daꝫ reciprocatio siue quedã idẽtificatio ad eſſentiã. Ad terciũ dicẽdũ ꝙ q̃uis actꝰ eẽntiales cõueniẽtes essentie ꝓueniãt etiã ꝓsonis. aliqueꝫ habitudines ꝓueniũt essentie que tamen repugnãt ꝓsonis. Essentia enim est ad se et ꝓsona nõ est ad se. Sic omnia ꝑdicata q̃ simpliciter dicunt pfectõem cõueniẽtia ſuppoſito cõueniunt etiã essentie. puta ſi pater ẽ deus sapiens bonus. siue sapiẽtia bonitas hꝰ omnia et cetera cõsimilia ꝑdicant de essentia. Aliqua tamen quorũ esse magis consistit in quadam habitudine siue relatione ad aliud q̃ in entitate simpliciter et perfectõne. poterunt ſuppoſito conuenire et tamẽ repugnare

Cõtra Joachim.

Solutio Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

UVA. BHSC. IyR_066

essentie. cuiusmodi sunt omnes actus notonales vt notonales sunt. qz vt sic sūt formaliter relationes q̄dā. et ideo nō pñt dicere pfectionē simpliciter. Forte dices ꝙ generare dicit pfectōez simpliciter. cū dicat. iiij. metaph. Unūquodqz tūc pfectū est cū poterit sibi sile generare. Rñdeo dicendū ꝙ actus generādi nō dicit pfectionē simpliciter. sz habere potentiā generādi h̄ poterit dici pfectio simplr. ⁊ ideo phs nō dicit. cū generat sibi simile. sz cū potest sibi sile generare. et iō nō possumus arguere ibi aliquā pfectōem simplr conuenire supposito. que deficiat eēntie diuīe ex abnegatōne actuū illorū notionalium de essentia.

Instantia

Solutio

Ad. 4 Ad q̄rtum dicendū negādo maiorē. pr̄nitas enī diuina est pr̄. et velle diuinū est pater. ⁊ tamē nō generāt filiū. qz licz aliqua sint idē realiter. ꝓpter aliū tñ modū eēndi aliq̄d poterit cōuenire vni et repugnare alteri. Sed si ille p̄mus articul⁹ illi⁹ p̄me questiōis intelligitur scdo modo. puta vtꝝ actus notōnales cōueniāt diuīe eēntie actiue tanq̄ principio quo tales actus eliciunt. tūc dico ꝙ sic. quia illud quod formalr est potētia generatiua et potētia spiratiua. illi ve attribuunt oēs actus notōnales actiue tanq̄ pricipio quo. sed eēntia diuina est hmōi. qz vt ꝓbabo inferi⁹ in distinctōe. vij. eēntia diuīa est ve potētia generādi atqz spirādi et oīa ꝓducēdi. que ad intra realr ꝓducunt in diuīs. In productōibꝫ aūt ad extra essentia diuīa non solū est tribus ꝑsonis principiū ꝓductiuū quo. sed ꝑm se et ꝑ seipam est p̄ncipiū ꝓducens qd̄. quia in tali ꝓductōne nihil impedit q̄n eēntia possit ꝓducere. cū ipa sit realr distincta ab hmōi producto. Et ꝑ iam dicta p̄t glosari verbū augu. supius in quinta rōe positū. cū dicit. filius ē essentia de essentia. dz intelligi de eēntia nō tā q̄ a principio ꝓducēte. sed tanq̄ a principio ꝓducendi.

Cōclo ⁊

Ad. 5.

Secūduz principale

Quātū ad secundū

principale cū petit. vtrū p̄dicti actus notionales cōueniāt diuine eēntie passiue. ita ꝙ diuina eēntia possit ve dici genita. dico ꝙ nō. qz manente eadē causa manet idē effectus. sz p̄ncipalis causa repugnātie quare supius dicebat ꝙ diuīa eēntia nō generat erat. quia esset distincta ab aliq̄ ad intra in diuinis. quia gignens realr distinguit a genito. sic etiā eodez mō ñ pōt dici genita. qz genitū realiter distinguit a gignente. P̄. si ipa esset genita. vl' esset genita a se. vl' ab aliquo diuīo supposito non a se. quia sic iā ꝓbatū est ipa non ꝓducit aliq̄d ad intra. nec etiā p̄t esse distincta a seipsa nec ab aliq̄ diuino supposito. g̃ nec a se nec a diuino supposito p̄t esse diuina eēntia producta. P̄. si essentia diuīa eēt ꝓducta vel generata tūc ipa esset creatura. ꝯñs est falsuz. g̃ et añs. ꝓbo cōseq̄ntiā. quia si esset ꝓducta a deo esset ꝓducta. et ꝑ ꝯseq̄ns differret a deo ꝓpter distinctōem ꝓducētis a ꝓducto. cum g̃ omne qd̄ nō est deus siue creator sit creatura. ergo ⁊c. Forte dicet ꝙ ñ sequit. differt a deo. ergo est creatura. qz fili⁹ in diuīs differt a deo patre. et tñ nō est creatura Rñdeo ꝙ nō est sile de filio et de eēntia. qz filius ꝑ filiatōez differt a deo pr̄e. nō vt deus est. sed vt ille pater ē et vt ille filius est. Sz eēntia si differret a deo. opteret ꝙ seipa et essentialr differret. et ꝑ ꝯñs necessario eēt creatura. quia q̄cquid eēntialiter differt a deo h̄ est creatura. P̄. si eēntia diuīa generaret. ipa nō esset prima eēntia. qz sicut ꝑsona genita nō p̄t dici ꝑsona prima. sic essentia genita ⁊c. P̄. ꝓ conclusione est determinatio eccl'ie. extra de sūma trinitate ⁊ fide catholica supius recitata. Item pro ea sunt rōnes et sanctoꝝ auctoritates ꝑ mgr̄m assignate in illa distinctōe. Sz ꝯtra illaz veritatem sūt due opiniōes. vna directe ⁊ alia indirecte. Quaꝝ prima dicit ꝙ q̄uis eēntia diuina vt est cōis tribus ꝑsonis nō generetur. tamē vt est in filio ꝓprie generat. quia filius nō est aliud q̄ eēntia genita. Et eodem mō dicunt ꝙ pater est eēntia generans. ⁊ spūs sanct⁹ essentia spirata siue ꝓcedens. ita ꝙ ꝑm eos trinitas nō est aliud q̄ essentia triplicata. ꝓpter hoc tñ vt dicunt nō distinguit essentia ab essentia realiter sed ꝑsonaliter. Et illd̄ ꝓbant sic. Prīo auctoritate richardi. vi. d̄ trini. c. xxij. vbi ait: nihil aliud est patr⁹ ꝑsona q̄ sb̄stantia ingenita. et nihil aliud est filij ꝑsona q̄ sb̄stantia genita. Et ibidē eodē ca. inuehit contra illos qui oppositā ꝑtē tenebant in diebus suis dicens. Multi tpibꝫ nostris surrexerūt qui non audent hoc dicere. et multo piculosius contra sanctorū patrū auctoritatem illud audēt negare. Ad illud autē qd̄ dicunt auctoritatē inuenire nō possunt. Ad hoc autē quod nos dicim⁹ etiā ipi auctoritates multas adducūt. et more golye gladiū q̄ iugulentur deferentes ad certamē procedūt. Et credo ꝙ richardus ibi notet magistruz libri sniarum. qui multas auctoritates etiaz ꝓ illa nō ve ꝯclusiōe adducit. Et seq̄t i eod̄ ca.

1

2

3

Instantia

Solutio

4

5

Opi. petri iohis

UVA. BHSC. IyR_066

Jn diuina natura vni⁹ sub stãtia est ingeni/
ta et alteri⁹ genita. non tñ ꝓñs est vt sit alia
2 et alia substantia. sz alia et alia ꝑsona. ℣.
Aug. de fide ad petꝝ ait. ꝑ genuit illud qđ
est. sed hoc nõ ꝓt intelligi ꝛ filio. qz pater nõ
est filius. ergo intelliget ꝛ eẽntia. Jtẽ eodem
li. aug⁹ dicit. Deitas christi nata ẽ ꝛ nata pa
tris. Jtem ait. q̃cquid habz filius natum est
3 ℣. in diuinis ꝓpe dz sapientia genita. g̃ ꝓ
prie ꝓt dici eẽntia genita. ꝓña pz. quia q̃cq̃d
pt dici ꝺ ꝑsequs etiã ꝓt dici contra añs. cũ es/
sentia et sapia sint termini eẽntiales. et sint eq̃
lis abstractõis. Sed añs concedit ab oĩbus
doctoribus modernis et antiq̃s. g̃ ꝛc. ℣.
4 mgr̃ exponẽs in lra illud aug. Jn diuis est
essentia ꝛ eẽntia. ait ꝙ hoc est dictũ. filius ẽ
ꝛ patre. ergo etiã mgr̃ videt geminare essenti
am in diuis ꝑsonal. q̃uis eam vnã et in di/
stinctã dicat esse eẽntialiter. ℣. que sũt v/
5 num et idem realr si vnũ generat et reliquũ.
Sed eẽntia est idẽ realiter qđ filius q̃ ꝓprie
Cõtra opi nionem generat. g̃ ꝛc. Sed illa opinio directe vi/
det esse ꝺ tra ꝛterminatiõez sctẽ mris eccl̃ie.
iõ tanq̃z erronea est pen̄it⁹ respuenda. Q̃me
enim qđ generat accipit esse ab alio. et dicitur
relatiue ad ipm. sed diuia essentia nõ dz rela
tiue siue ad aliud sed ad se. nec accipit esse ab
alio sed oĩa habẽt esse a dĩna eẽntia. ergo ꝛc.

Jnstãtia Solutio Forte dices. ut in filio ẽ accipit eẽ ab alio
scz a ꝑre non valz. quia etiã ſm te eadẽ eẽntia
penitus indiuisa q̃ est i filio est in ꝑre. et i pa/
tre nõ habz esse ab alio. si g̃ in filio habz eẽ ab
alio. tunc vnũ et idẽ penitus indiuisuz ꝛ sim
pliciter absolutũ habebit esse ab alio. et non
habebit eẽ ab alio. qđ est euidens ꝓtradictõ

Ad ratões opiniõis Ad. 1. Ad primũ dicendũ ꝙ maioz est auctori/
tas eccl̃ie orthodoxe que i generali ꝓcilio ꝛ/
terminauit hanc opinionẽ eẽ erroneam. q̃ sit
auctoritas richardi vl̃ cuiuscũq̃ alteri⁹ do/
ctoris sancti. ꝓt tñ richard⁹ excusari. qz ꝛter/
minatio cõcilij videt venisse post illa dicta ri
chardi. q̃uis illi nõ sint excusabiles q̃ p illã
ꝓcilij ꝛterminatoem temere asserere ꝑsumũt
Ad. 2. opinionẽ ꝑdictã. Ad scdm dicendũ. ꝙ au/
gustinus ꝓ talia ꝛba non intẽdit dicere essen
tiam eẽ genitã sed cõicatã. Etiã ꝓt sic exponi.
ꝑ genuit illud qđ est substãtial. quia sic ꝑ ẽ
in filio ſm substãtiam. vt ptz Joh. xiij. sic ꝑ
est filius substantial siue ſm substantiã. qz sunt
vna substantia. Et cum ait. ꝛitas christi na
ta est. ꝛtet exponi. i. ꝓ natiuitatẽ cõicata est a
natura ꝑis tanq̃z a ꝓncipio quo ꝑ ꝓducit.
vt supius etiã expositi alias auctoritates. Et
eodẽ mõ dicendũ ẽ ad dictũ hilarij sili mõ.

Ad. 3. Ad terciũ dicendũ ꝙ sapia supponit ꝓ ꝙ/
sona filij et nõ eẽntia. et hoc nõ rõne minoris
abstractiõis. sicut videt argumẽtũ ꝓtendere.
sed rõe appropriatõis. qz licz sit ꝓmũis tribꝰ
appropꝝiatur tñ filio. Essentia autẽ sic est cõ/
munis ꝙ nulli appropꝝiat. Ad q̃tũ dicen
Ad. 4. dum ꝙ mgr̃ nõ accipit ibi eẽntiã ꝓ ꝑsona. sic
ꝙ eẽntia sit gignens vl̃ genita. sed vult ꝑ ꝫ
exprimere ꝙ gignens ꝛ genitũ sint idẽ in eẽn/
tia. q̃uis dr̃ant realiter relatiõe diuina Ad
Ad. 5. quintũ dicendũ ꝙ ptz eius solutio ꝑ ea q̃ di/
cta sunt in ꝓmo articulo. solutõne tercij et
q̃rti argumẽti. Scdo contra ꝑdictã ſm ita
Opio hen rici ꝺ gan. et ꝛv. tem sunt q̃dam q̃uis non ita directe sicut illi
iam dicti dicẽtes. ꝙ diuia eẽntia nõ generat
ꝑ se sed generat ꝑ accñs. Prima conclusio/
nem cũ suis rõibꝰ ꝓcedo. et iõ motiua eorũ q̃
ad hoc nõ adduco ad ꝑsens. Scdaz aũt
ꝓclusionẽ ipi ꝓbant sic. Ubicũq̃z ꝓpositũ vl̃ 1
habens se ad modũ cõpositi generat ꝑ se. ibi
componẽtia vl̃ habẽtia se ad modũ componẽ
tiũ generant ꝑ accñs. illa ptz. quia dato ꝛne
ꝙ cõponẽtia sint ꝓpa cõposito. tñ ſm eẽ qđ
habent in cõposito sunt posteriora cõposito.
ꝛ ꝓ ñs vt sic generãt ad generatõez cõpositi
Sed filius q̃ ꝑ se generat in diuinis ſm no/
strũ modũ intelligẽdi cõponit ex diuia essen
tia et relatõne. ergo ꝛc. ℣. q̃uis ſm nostꝝ 2
modũ intelligẽdi eẽntia ꝑintelligat hꝛe esse
anteq̃z sit in filio. tñ ſm modũ eẽndi quo ẽ in
filio nõ potest ꝑintelligi. quia ſm illũ modũ
essendi non est in patre. ergo saltẽ ſm talẽ mo
dũ essendi eẽntia generat ℣. id quod gene 3
ratõni ſm nostrũ modũ intelligẽdi ꝑexistit.
et ꝑ actum generatiõis accipit in se formã cũ
qua vnũ suppositũ cõstituit qđ ꝓprie gene/
ratur. illud videt esse ſbiectũ generatõnis. ꝛ ꝓ
sequens ꝑ accidens generat. eẽntia diuia ẽ
hmõi. ergo ꝛc. ꝓbatio illi⁹. quia ꝑ actũ gene/
ratõis accipit in se filiatõem. cũ qua constitu
it suppositũ ipsius filij. ℣. phus. v. phi 4
corum ait. ꝙ compositũ generat ꝑ se. forma
vero et materia generant ꝑ accidẽs. sed eẽn/
tia diuina in generatõne filij videtur habere
ratõem materie. cum sit eadem in vtroq̃z ter/
mino generatõis. puta in patre et filio. Et Cõfirmat
confirmatur. quia omni potẽtie actiue coꝛre/
spondet aliqua potentia passiua. sed in patre
generãte est aliqua potẽtia actiua q̃ generat.
g̃ in filio genito erit aliq̃ potẽtia passiua qua
generat. hec autẽ nõ ꝓt esse nisi essentia diuia
ergo ꝛc. Jtẽ si in diuina generatiõe eẽntia

UVA. BHSC. IyR_066

Dí. V

nō teneret locū materie. tūc filiꝰ nō generaret sed potius crearet. ꝓñs falsum est et hereticū. ꝓbatur ꝓña. quia illud qđ nō fit ex aliquo illud fit ex nihilo. et p cōsequns creat. sed illō ex q̄ fit aliquid habz locū materie. P. passiua generatio in aliq̄ signo ꝓteritatis p̄cedit filiū genitū. igit vt sic p̄cedit aut subsistit in seipa aut in ēntia. Non in seipa. qz ꝑm Aug. nulla relatio pt seipa subsistere. ergo in essentia. et p ꝓsequns essentia saltē p accns generat. qz omne illud in quo ē passiua generatio aliquo mō generat. P. si pater genuisset filiū de substantia aliena. illa substātia p accns fuisset genita. g̃ cū genuit de substātia ꝓpria sua substantia aliquo mō dicet esse genita. qz si ignis generaret aliqđ de sua substantia. nonne suā substātia diceret generari. q̄ dicat generari aliena substātia si ex ea ignis aliqđ generabit. Sed illa nō ꝓcludunt. qz illō quod generat p accidēs nō habz esse p se sed solum sibi cōperit esse p esse illi⁹ quod generatur p se. sed ēntia diuina nō habz esse p suppositū sed magis ecōuerso. Oēs enī natura que acq̄rit esse in suppposito nō est suū esse. nec p ꝓsequns est de se formaliter necesse esse. q̄ omnia sunt falsa loquēdo de diuina essentia.

P. ēntia p generatōem cōmunicata. in q̄ nullū esse quod ꝑhabuit corrūpit. nec aliqđ nouū ē inducit. illa nō generat p accidēs ad modū materie. ēntia diuina in generatōe filij est hmōi. ergo ꝛc. maior ptz. qz ex h̄ dicitur materia naturaliter generari. quia eē qđ ꝑhabuit corrūpit. et nouū esse in ipa inducit. illarū igit conditionū dato oppositō debet etiam cōcludi oppositū. minor patz quo ad illā partē. q nullū eē essentie diuine corrūpit per diuinā generatōem. ꝓbo eam quo ad alteram ptem. s. q p illā generatōem nullū esse nouū in ipam inducat. qz actus infinitus actuari nō pt p aliquā sinpuenientē actualitatē. qz infinitū nō capit additōez. sed ēntia diuina est actus infinitus. Et ꝓfirmo hoc idem sic. quia omne pfectibile et recipiēs esse hz rōem potētie passiue que actui puro simpl̄ repugnat. et p ꝓñs necessario repugnabit ēntie diuine. q̄ est actus oīo pur⁹. vt ptz. xij. metaphz.

P. id quod generat p accns nō hz esse nisi in eo quod generat p se. sed diuina ēntia non habz esse in solo filio sed illud idē esse qđ habet in filio habet in pre et spūsancto P. q̄n cunq; aliqđ generat p accidens necesse ē esse suum differre ab esse generātis. sed esse diuine ēntie nō differt ab esse patris. ergo ꝛc. Ad primū ergo dicendū q̄ si aliqđ componētiuz sic se habz q̄ nec dimittit eē quod habuit añ illud cōpositū. nec acquirit esse in ꝓposito. ō illo maior est simpliciter falsa. sed ēntia diuina est hmōi. vt patuit. ergo ꝛc. Etiā possz dici q̄ filiꝰ nec est cōpositus. nec habz se ad modū cōpositi. qz sicut infra patebit. psona diuina est eque simplex sicut ēntia. Ad secūdum dicēdū q̄ rōe illi⁹ modi ēndi ēntia diuina vt est in filio dicit ꝓmūicata. nō tn̄ propter talē modū ꝛebet dici genita Ad tertiū dicendū q̄ maior est ꝑa si id qđ appellas ibi subiectū recipit eē a tali forma. et actuat et pficitur ab ea. sed ēntia diuina nō recipit eē a filiatōe. nec actuat nec pficit p eam. g̃ non valet. Ad quartū dicendū q̄ forma et materia dicunt generari p accidēs. qz p generatōz capiūt nouū esse qđ ꝑius nō habuerūt. Ad minorem et ad suas ꝓfirmatōes patebit in q̄sto ꝓncipali. Ad quītū dicendū q̄ nullū ꝑius est in diuinis in q̄ passiua generatio añ subsistat q̄z filiꝰ sit genitus. sicut infra patebit cum materiā de ꝑori et posteriori in diuis tractabo.

Ad sextū dicendū q̄ si pr̄ aliqđ ꝑduceret de aliena substātia illa possz dici ꝑducta. eo q̄ capet nouū eē p talem ꝑductōem. sic autē nō est in ꝓposito.

Ad rōnes henrici

Ad.1.

Ad.2.

Ad.3.

Ad.4

Ad.5.

Ad.6.

Quātuz ad tercium

Tercīū ꝓncipale

pricipale vtz diuina ēntia ꝛebeat dici formaliter terminꝰ actꝰ notionalis. dico q̄ ēntia diuina est formaliter terminꝰ actꝰ notionalis siue ipi⁹ generatōis. de q̄ ad pñs loq̄mur. qz id ē formalis terminꝰ generatiōis qđ a generāte ipi genito talī cōicat q̄ genitū generati in ipo ꝓncipaliter assimilat. ēntia diuina ē hmōi. g̃ ꝛc. maior patz. qz illō in q̄ sistit finaliter in tertio generātiz vidēr hēre rōez termini generatiōis. sz finis generātiz ē assimilare sibi genitū siue ꝑducere sibi simile. mior ptz de se. qz filiꝰ in relatiōe a pre distinguit. sz in ēntia sibi pfectissime assimilat. Forte dices. q̄ in ēntia nō ē in diuis assimilatio sz totalis identitas. qz vnitas in substātia ē identitas. vnū aūt in q̄litate ē similitudo. R. q̄ sic q̄litas in diuis pura bonitas et sapia ē sba. sic similitudo in diuis ē identitas. ois ei pfecta similitudo in q̄ nihil dissimile repit pt et debz dici identitas. et econuerso.

Instantia

Solutio

P. in diuis ē ꝑa generatio. g̃ terminꝰ eius formaliter ē sba. añs patz ex p̄cedētibꝫ. sz ꝓbo ꝓñaz. qz vtz. v. phīco. sic ꝑa alteratō tmiat ad q̄litatē et augmentatō ad q̄ntitatē. sic ꝑa gñatō ad sbaz. cū igit in diuis n̄ sit sba nisi diuina ēntia. g̃ ꝛc.

2

UVA. BHSC. IyR_066

Aureol⁹ 5 Sed contrariū istī⁹ q̄dā tenētes arguunt
1 multipliciter cōtra illā ꝯclōez. Primo sic
Dis termin⁹ formal' alicui⁹ pductōis capit
esse p talem pductōem. sed ēntia diuīa non
capit esse p generatōem. tū qz ꝑe est in pre et
fm idē esse quo postea habz esse in filio. illō
autēquod actu est ens. generari nōpt. ut ptz
ꝑmo phicoz̄. tū etiā qz ad oppositū istī⁹ mi
nozus sequit cōtradictio. s. q̄ eadē res haberet
esse a se et haberet esse ab alio. et vnū et idē ca
pet esse et nō capet esse. P ipī ponūt ime
diate alias duas rōes que solū videt esse ꝓba
tio maioris iā dicte rōnis. Primo sic. q̄uis
termin⁹ relatōis nō capiat esse p relatōem. tn̄
formalis termin⁹ pductiōis necessario capit
esse p pductōem. Hāc dr̄ntiā inter relatōem
z pductōez ponit simplici⁹ sup̄ pdicamētis.
sed generatio diuina est ꝑa pductio. ergo ꝛc.

Jtē sic formale p̄ncipiū actōnis ē illud q̄
agens agit. sic formal' termin⁹ est q̄ actū agit.
Sed ꝓpter qđ vnūqđq; tale et illud magis.
g̃ formalis termin⁹ pductōis magis capit q̄
sit ex vi pductōis q̄z ipm pductū Jtē con
firmant hoc p cōmentatorē. q̄. vij. metaphisi
ce cōmēto. xxxi. ait. q̄ qz subiectū forme nō hz
esse nisi p formā. ıō actio agētis nō dependet
a subiecto nisi fm q̄ dependet a forma. z inde ē
q̄ generat formā. imo nō generat subiectū nisi
2 quia generat formā. P illud qđ in altero
ꝑexistens alicui genito cōicat nō est formalis
termin⁹ generatiōis. ꝓpter hoc enī cū ex aere fit
ignis. raritas ꝑexistens in aere postea exns i
igne nō est formal' termin⁹ istius generatōis
Et ideo fm cōmentatorē in de subā orbis. et p
mo celi et mūdi. dimēliones sunt ingenerabi
les et incorruptibiles. p eo q̄ manēt eedē ge
nito que ꝑexistebāt in corrupto. Sed ēntia
3 ꝑe existens in pre cōicat filio. g̃ ꝛc. P. sicut
in mortuoz̄ resurrectōe q̄uis aīa vniat cor
pi et ipm viuificādo cōstituat psonā hūanā.
nō tn̄ dicit in tali vnione anīa esse terminus
alicui⁹ generatōis. ex eo q̄ ꝑexistebat añ illaz
vniōem. sic q̄uis diuīa essentia vniat filiatōi
ad constitutōem psone filij. nō tn̄ dicet termi
nus generatōis. eo q̄ in pre ꝑexistere intelli
4 git tali vniōi. P. omne pducēs habz habi
tudinē realem ad terminū sue pductiōis. sed
pr̄ nō hz aliquā habitudinē realē ad essentiā.
vt est in filio. qz extrema real' habitudinis dif
ferunt realiter. pater aūt nō differt real' ab es
Alij ad id. 5 sentia. ergo ꝛc. Quidā alij ad idē arguunt
sic. Formalis termin⁹ generatōis generat sal
tem p accidēs. sz ēntia diuīa nec generat ꝑ
se nec p accns. P. idem nūero nō pt eē p̄n 6
cipiū generatiōis et termin⁹. sed ēntia diuīa
est p̄ncipiū generatōis. g̃ ꝛc. P. termin⁹ ge 7
neratōis real' distinguit a generāte. sed essen
tia diuina nō distiguit a pre. ergo ꝛc. Sz Cōtra au
istam doctrina nō capio posse stare salua ꝛi reolū
tate. qz si ēntia diuīa nō esset termin⁹ gene 1
ratōis ipius filij. tūc fili⁹ ex vi prīne generatō
nis nō esset dē⁹. cōsequēns est falsum. et q̄ si vn
diqz cōtra dicta sctōz. ꝓbam ꝓbo. qz fili⁹ nō
est dē⁹ nisi rōe deitatis quā habz a pre. hec au
tem deitas vt est in filio nō respicit generatō
nē sub rōe p̄ncipij. qz vt sic est in pre. nec sb ra
tōne generātis. qz ipa nō generat. nec sub rōe
totalis termini. qz tal' terminus est ipe filius.
igit nō potez̄ fingere aliq̄m habitudinē sub
qua ēntia diuina vt est in filio respiciat gene
ratōem. nisi habitudinē siue rōem formal' ter
mini. qua negata nō poteris dicere q̄ p esseñ
tiā diuinā aliq̄d cōpetat filio ꝛrute generatō
nis. nec p ꝓns filius eēt deus ꝛrute diuīe ge
neratōis. quia h̄ pdicatū cōpetit filio p ipam
essentiā vt est in filio. P. relatio diuīa pu 2
ta filiatio nō pt esse formal' terminus genera
tōis. ergo essentia erit hmōi termin⁹. ꝓsequentia
ptz qz i filio nihil poterim⁹ assignare p hmōi
termino nisi filiatōez vl' ēntiā. Añs ꝓbo. qz
vt ptz. v. phicoz̄. Relatio nec pt eē p̄ncipium
actōis nec terminus. Ad p̄mū igit dicen Solutio
dū q̄ maioz nō est ꝑa. nisi in tali pductōe vbi Ad. 1.
pductū prius fuit i potentia ad eē q̄z actu
exīsteret. et vbi natura pducti que ē terminus
pductōis aliq̄ mō dr̄t realiter a natura pdu
centis. q̄ est p̄ncipiū pductōis. sed oia ista fe
ciunt in ꝓpōsito. qz pductū in diuīs nunqz
fuit in potētia ad esse. cū ab eterno actual' ha
buerit esse. et sit purissimū necesse esse. Etiam
natura pducti in diuinis est eadē real' cū na
tura pducentis. eo q̄ pducens et pductū sola
relatōe differāt in diuīs. Et cū addūt dictuz
phi q̄ actu ens generari nō pt. bn̄ volo q̄ ēn
tia diuīa nō generet. sed dicere. h̄ nō generat
g̃ non pt eē termin⁹ generatōis. est fallacia cō
sequntis. nec sequit vt ipi inferūt aliq̄ cōtradi
ctio. qz nō sequtur ex dictis nr̄is q̄ diuīa essen
tia habeat esse ab alio. sz q̄ fili⁹ cui virtute ge
neratōnis essentia diuina cōicatur tanqz for
mal' terminus generatōis habeat esse ab alio

Ad p̄mā pbatōnez maioris dicēdū. q̄ for
mal' termin⁹ pductōis nō capit eē p pducti
onē vbi pductū nunqz fuit in potentia ad eē.
sed in diuinis suppositz nulla talis ē anteceſ
sio q̄ pducēs q̄nqz fuerit in actu. cū pductuz

UVA. BHSC. IyR_066

adhuc esset ī potētia. Pr̄.n.nō ē p̄or filio nec tpe nec natura. nec etiā naturali intelligētia. q̄r relatiua sūt sil'natura ꝛ naturali itelligētia Jd etiā qđ adducūt de relatōe q̄ termin⁹ ei⁹ p̄ ipsā nō capit eēvideť eē ꝺ eos. q̄r generatio diuina ñ min⁹ ē relatio q̄s sit actio. igit̄ fm dictū eoꝝ nō oportet q̄ sit⁹ termin⁹ capiat eē p̄ eā. qđ ē ꝓtra id qđ intēdūt ꝓbare. Ad scđaꝫ ꝓbationē dicendū q̄ sicut agēs agit p̄ ꝑncipiū actiuū sic actū agit̄ p̄ ꝑncipiū passiuū. p̄ terminū igit̄ nō agit̄ sz ē in acto esse vel in ꝓducto esse. dū.n.res agit̄ nō ē ī termino. sz ē ī via ad terminū Jtē cū etiā fm ph̄m termin⁹ formal' nō ꝓducit̄ nisi p̄ accns. sed ipꝫ ꝓpositū ꝓducit p̄ se. igit̄ valde miror de illatione quaꝫ ille facit hic cū ait. q̄ magis capit termin⁹ formal' q̄ sit ex vi productōis q̄s ipm̄ productū. Ex isto nāq̄ sequit̄ q̄ illud qđ ē p̄ accns tale magꝭ dicat̄ tale q̄s illō qđ est p̄ se tale. qđ ē ꝺ oēm sanā doctrinā tā philosophicā q̄s theologicā Ad terciā ꝓbatōꝫ dicēdū q̄ auerrois ibi loq̄t̄ de actōe q̄ res materiales ꝓducūt. q̄ ī pūncto negocio locū non hꝫ. cū oēs tales res materiales ꝑus sint in potētia ad eē q̄s actu capiāt eē.

Ad 2 Ad scđaꝫ rōem dicēdū q̄ maior vl'r non ē vera. etiā ipsa exēpla q̄ adducit taꝫ de raritate q̄s de q̄ntitate falsa sūt. nec in h̄ teneo ꝺmētatorē. q̄r destructis ꝟbiect⁹ naturali'r non p̄nt accn̄tia eadē numero remanere. Instantia Et si ꝺr mihi q̄ doctor noster frater Egidi⁹ h̄ idē tenet cuꝫ ꝺmētatore. Solutio. R.cū ph̄o. i. ethi. q̄ duobꝫ exn̄tibꝫ amicis sētiē est ph̄onorare veritatē. dato tn̄ q̄ eadē raritas maneat ī igne genito q̄ fuit ī aere corrupto. non tn̄ opter talē raritatē esse terminū generatiōis ipi⁹ ignis. q̄r ens multo nobili⁹ acq̄rit̄ p̄ generationē ignis q̄s sit tal' raritas. puta forma subalis ipsi⁹ ignis vel etiaꝫ ipsa igneitas. ꝛ illud qđ ē nobili⁹ in genito ꝺz eē formal' termin⁹ generatōis. ꝛ iō argumētū tuū peccat p̄ assignationē non cāe p̄ cā. p̄ exīstere. n. illi⁹ raritatis non ē cā q̄re nō possit eē formal' termin⁹ generatōis p̄dicte. sed ex h̄ est q̄r nobili⁹ aliq̄d acq̄rit̄ p̄ hm̄oi generatiōeꝫ. sz ēntia ꝺina est nobilissimū qđ p̄ diuinā generationeꝫ genito cōicat̄. g̃ valde ē dissile qđ tu addis ꝓ sil'i. Ad 3 Ad terciā rōeꝫ dicēdū q̄ in mortuoꝝ resuscitatione aīa nō ē formal' terminus alicui⁹ generatōis. q̄r ibi non ē generatō. dato tn̄ q̄ ibi eēt ꝺa generatio. aīa vere eēt termin⁹ formal' tal' generationis. Un̄ si eēt circulatio aiaꝫ modo q̄ posuit plato. q̄s aīa p̄ exīsteret. tn̄ ipsi⁹ hūane generationis aīa eēt formal' termin⁹. ꝛ q̄r in ꝺinis ē vera generatio. nō non ē sil'e qđ tu adducis ꝺ resuscitatione mor tuoꝝ. Ad q̄rtū dicēdū q̄ maior non ē vera q̄ñ termin⁹ non ē p̄duct⁹. sz solū cōicat⁹. Ad terminū. n. ꝺmunicatū sufficit q̄ producēs referat̄ fm rationē. q̄r idē p̄t cōicare seipm Ad q̄ntū dicēdū q̄ maior ē falsa. nisi fuerit tal' termin⁹ respectu cui⁹ genitū ꝑus fuit ī potētia q̄s ī actu ipꝫ hr̄et. ita q̄ aliq̄ mō ī generatione fuit p̄gressus ꝺ non eē ad esse. Ad sextū dicēdū q̄ q̄ñ termin⁹ generationis non ē p̄duct⁹ sz solū cōicat⁹. tūc idē sub alio tn̄ modo se hn̄di p̄t eē p̄ncipiū generationis ꝛ termin⁹. Sz ēntia q̄us sit eadē ī generāte ꝛ genito. est tn̄ sb alio modo se hn̄di. q̄r vt ē in p̄re ē incoicata sed tn̄ ꝺicabilis. vt ē in spūsctō ē cōicata: sz incōicabilis cū spūsctūs non possit diuinā p̄sonā p̄ducere cui diuinā ēntiā valeat ꝺicare sz vt ē ī filio ē ꝺicata ꝛ ꝺmunicabil'. cōicata. s. a p̄re. ꝛ cōicabilis spūsctō. Ad. vij. dicendū q̄ maior ē vera de termino p̄ducto. sz non de termino cōicato. Ad 4 Ad 5 Ad 6 Ad 7

Sūt etiā q̄dā alij ꝺ p̄dictā ꝺclusionē dicētes q̄ ēntia diuina nō ē termin⁹ generationis sz relatio. s. ipsa filiatio. q̄r illud qđ a generāte p̄ncipal'r intendit̄ ē termin⁹ formal' generationis. sz h̄ ē p̄ncipiū distinctiuū geniti a generāte. qđ ꝓbāt p̄ auic. q̄ ī methaphica sua aut. Nō spālitas. i. ipa spēs sz qđ signat̄ ꝓducit̄. sed ꝑ q̄ producēs ꝛ productū q̄us ꝺuenīat ī spālitate siue ī natura specifica. differūt tn̄ ī singularitate. P̄ id qđ hꝫ magis rationē act⁹ ī genito ē termin⁹ generationis. sz filiatio magis hꝫ rationē act⁹. q̄r act⁹ ē q̄ distinguit ꝛ determinat. filiatō e aūt suppositum filq̄ determinate cōstituit ꝛ ab alijs diuinis p̄sonis distinguit̄ Et si ist⁹ ꝺr q̄ agēs intēdit sibi assil'are ꝓductū. Opinio q̄ termin⁹ generationis ꝺine sit relatio. 2 Instantia Solutio. Rñdēt illi q̄ eo ipso q̄ intēdit assil'atiōnē videť p̄ncipal'r intē dere dīnitā ꝛ distinctionē. q̄r formale in ipsa sil'itudine dīnitā ē. cū sil'itudo sit rei dīnitū.

Sz nec illa opinio stare p̄t. q̄r fm ph̄m. vij metha. omne qđ ꝓducit ab aliq̄ producit inq̄tū ꝺuenīes. ꝛ oē producēs ꝓducit inq̄tū ꝺuenīes. g̃ p̄ncipal'r intētū a producēte nō erit illud in q̄ ē dīnitā. sed illud in q̄ ē ꝺuenīentia p̄ducētis ad productū. Contra illā opi. Ad primū igit̄ dicēdū q̄ minor ē falsa. Ad ꝓbatōꝫ dicēdū q̄ q̄us iuxta dictū auic. singulare sit illud qđ p̄ducit. tn̄ termin⁹ formal' productōis illud ē q̄ singulare ꝓductū assil'at̄ singl'ari ꝓducēti. Solutio. Ad 1

Ad scđaꝫ ꝺm q̄ minor ē falsa. q̄r ēntia diuina non capit aliquā actualitatē p̄ relatōꝫ ad iunctā. cū sit infinit⁹ act⁹ vñ actualitas relationis totaliter trāsit ī actualitatē ēntie. ꝛ quasi Ad 2

UVA. BHSC. IyR_066

absoꝛbꝛ ab ea. relatio. n. nihil pōt addere sup
essentiā. nec p modū actꝰ. cū eēntia sit ifinitꝰ
actꝰ. nec p modū potētie cū eēntia sit purꝰ actꝰ
ꝛ p ꝯns nō parīt sibi addi aliq̄d passiue potē/
tie. Ad pbatōz dōm q̄ id qđ magꝭ distinguit
magꝭ hz rōz actꝰ. ꝯpando absolutū ad absolu/
tū. nō aūt ꝯpando relatiuū ad absolutum
Etiā pt dici q̄ lz oē qđ distinguit sit aliq̄ mō
actꝰ. nihil tn̄ phibet actū in q̄ aliq̄ distinguūt
esse minoꝛis pfectōis ꝛ actualitatꝭ q̄z actū in q̄
vniūt. Minoꝛis. n. actualitatꝭ ꝛ pfectiōis
sūt pncipia idiuiduātia q̄bꝰ sortes ꝛ plato di
stinguūt q̄z natura specifica i q̄ vniūt. Q3 āt
dicūt i silitudine pncipal'r intēdi dꝛiaz nō di
cūt vez. qꝛ pncipal'r attēdit ꝯuenientia. dīntia
ꝯo q̄si p accns. qđ pz. qꝛ i diffinitōe sil'itudi
nis ponit dꝛia in obliq̄. cū dꝛ. differentiū. sed
ꝯuenientia in recto cū dꝛ. eadem q̄litas.

Quartuz pncipale

Quantum ad quar

tū pncipale dōm q̄ cū q̄rit. vtz filiꝰ sit de sba
patris. Illud ppleuma pt hr̄e dupliceꝫ intelle
ctū. Uno mō q̄ ly de insinuet circūstantiā oꝛi
ginis sbalis siue pncipij sbal'r pductiui. Alio
mō q̄ insinuet siue denotꝛ circūstātiā pncipij
material'. vel q̄si material'r sbiectiui. Primū
Concl'o 1 intellectū h̄ teneo ꝛ scdm nego. Primū pz
sic. Ubicūq̄z pducēs eādē naturā nūero quā
hz cōicat ipsi pducto p modū nature. ibi ne
cesse ē pductū esse de sba pducentꝭ. sed pr̄ i di/
nis cōicat eādem ipsi filio naturā nūero quā
hz. g̃ ꝛc. maioꝛ pz ō se. minoꝛ aūt pz ex catho
lica fide. Etiā. b. aug. intēdit hāc ꝯcl'oez. xv.
de tri. c. xix. vbi sic ait. qꝛ pr̄ existit natura inef
fabiliter simplici. q̄ nihil ē aliud q̄z eiꝰ sba. fi/
liꝰ ꝯo nō nisi de sba patris est genitꝰ. Et sub
dꝛto intellectu ait aug. ꝯ maximinū li. q. Nul
lo mō vez dei filiū cogitatis si eū natū esse de
2 sba patris negatꝭ. Pro. scia pr̄is est suba sua
sed ꝺbū dīnū nascit de scia patrꝭ. g̃ de sba pa/
tris. maioꝛ ꝛ minoꝛ patet p Aug. xv. de tri. c.
Concl'o 2 xiij. Scdo dixi si ly de insinuat circūstāti/
am causę materialis vel q̄si pncipij materia
liter subiectiui. sic filius nō est de suba patris
1 qꝛ in actu simplicissimo ꝛ oīno puro nec pōt
esse materia ppꝛie dicta. nec aliq̄d se hns qua
si pncipiū materiale. Sed de actꝰ simpli/
cissimꝰ ꝛ oīno purus. vt pz p philosophos et
2 theologos. g̃ ꝛc. Pro. eēntia diuina vt est in
patre est formale pncipiū pductiuū. vt pate
bit dist. vij. vt est i filio est formalis terminꝰ
pductiōis siue generatiōis. vt patebat i. iij. ar
ticulo illiꝰ questiōis. g̃ nec vt ē in patre nec vt
i filio poterit tenere vicez cause materialis.

Sed ꝯtrū illiꝰ scde ꝯclusionis ponūt q̄dā do Henricus ꝛ durād⁹.
ctoꝛes dicētes. q̄ oīa imp fectione post posita
cū filius dꝛ de suba pr̄is. ly de dicit circūstāti/
am cāe materialis vel q̄si material'. Qꝛ illud 1
q̄d fm nostꝝ modū intelligendi p existit filio
pducēdo. ꝛ inexistit iā pducto hz ꝯditoz ma
terie i filiꝝ productōe. q̄ tn̄ ꝯditio ad nullā pe
nit' imp fectionē videt ptinere. sed suba dei pa
tris est hm̄oi. g̃ ꝛc. Pro. q̄ncūq̄z aliquid ꝯsti 2
tuit ex pl'ibꝰ tunc vnū videt hr̄e ꝯditionē for
me ꝛ altez ꝯditiōem materie. Sed filiꝰ ꝯsti/
tuit ex relatione ꝛ eēntia. ꝛ relatio i hoc magꝭ
videt hr̄e rōem forme. qꝛ ipsa fundat i essen/
tia. ꝛ p ipsam suppositū ꝯstitutuz distinguit
ab alijs. actus aūt est q̄ distinguit. g̃ videt es/
sentia habere ꝯditōem materie. Pro. sicut su 3
pius argutū fuit. oīa potētie actiue i pducen
te coꝛrelpōdet potentia passiua in producto.
sed i patre est potētia actiua. ergo in filio ꝛc.

Pro. si in generatione filij nihil esset qđ ꝯdi/ 4
tionez materie haberet tūc filius pduceret ex
nihilo. ꝛ p ꝯns esset creatus. cuiꝰ ꝯtrariuz po
nit fides catholica i simbolo Athanasij dicēs
Filius aūt a solo patre est. nō factus nec crea
tus sed genitus. Sed illud nō intelligo. Cōtra hēricū ꝛ Du
qꝛ nulla ꝯditio pure passiue potētie pōt attri rādum.
bui actui puro i quo nihil de potētia passiua
potest repiri. sed materia est pura potētia. eēn 1
tia diuina purus actus. g̃ ꝛc. Pro. illud qđ 2
dat supposito genito esse simpl'r nō habet cō/
ditionē materie in sua generatione. Sed eēn
tia diuina dat filio esse simpl'r. puta esse diui
nū. g̃ ꝛc. Maioꝛ pz. qꝛ id quod dat esse sim/
pl'r est actus subalis. Ad primū ergo mo/ Solutio.
tiuū hoꝛ dicendū q̄ maioꝛ est vera si p̄existit Ad 1
vt aliq̄d existēs i potētia ad esse. sed sic nō
pintelligit essentia diuina. qꝛ etiā vt in patre
est eque est actu ens cū eodez actuali eē. sicut Ad 2
facta generatione existit in filio. Ad secun
dū dicendū q̄ maioꝛ solū habet veritatē in ta
libus vbi ꝯstitutū est ꝯpositus pncipijs cō/
stituentibꝰ seu ꝯstitutiuis. ꝛ vbi vnū consti/
tutū nō transit in altez fm totā suā realitatē.
sed suppositū diuinū est eque simplex sicut es
sentia. ꝛ relatio fm totā suam entitatē transit
in essentiā. ergo nihil valet hoc argumentū i
ꝓposito cum dꝛ q̄ relatio magis habet rōem
forme q̄z essentia. nego. qꝛ essentia est actꝰ infi
nitus siue forma infinita. nihil aūt pōt exce/
dere infinitū. ꝛ tu pbas. qꝛ relatio fundat i es/
sentia. dico q̄ nō fundat i essentia p modum

UVA. BHSC. IyR_066

pficientis essentiã. qz ꝓpter infinitã entitatez z actualitatẽ essentie nõ condistinguit essentie sicut actus potentie vel pfectio pfectibili. sed transit in eẽntiã. Et cũ dicis ꝙ relatio distinguit. dico ꝙ distinctio relatiua nõ arguit actualitatẽ z pfectionẽ in principio distinctiuo.

Ad 3 Ad tertiũ dicendũ ꝙ potẽtie actiue corrñdet potẽtia passiua z ecõuerso i istis naturalibꝫ q̃ sunt ex actuoꝝ z passiuoꝝ genere.

Ad 4 Ad quartũ dicendũ ꝙ ꝗuis aliq̃d nõ fiat materialr ex aliquo non tñ creat. nisi sic se habeat ꝙ suũ nõ esse ꝑcedat suũ esse natura vel tpe. z ꝙ ipm producat in aliena natura realr differente a natura producẽtis. sed filius in diuis nũ ꝗz habuit nõ esse. cũ sit coeternꝰ patri. z pductus est in eadẽ natura cũ patre.

Ad argumentũ principale. Ad argumentũ principale patz ꝑ iam dicta. qz ex nõ semp insinuat cãm materialẽ. sed põt notare etiã actũ puꝝ. ergo ꝛc.

Distinctio. vi.

Reterea solꝫ

p q̃ri ꝛc. Postq̃z mgr̃ determiauit ex ðina generatõe q̃tũ ad generatẽ z genitũ. hic determiat ex ea q̃tũ ad generatõis modũ. Et diuidit i tres ptes. qz ꝑmo mouet circa modũ diuine generatõis vnam qõez. Secũdo ponit debitã rñsionẽ. Tercio ꝑdicte rñsionis adiũgit explanationẽ. Secũda ibi. Nec volũtate nec necessitate. Tercia ibi. Predicta tñ verba. Scða istaꝝ ptiũ diuiditur i tres ptes. Nã ꝑmo mgr̃ rñdet ad rem z ꝑm veritatẽ. Scõo dat instantiã ad hoiem. Et tercio obiicit ꝰ ꝑdictã rñsionẽ. Secunda ibi. Dicam⁹ igit ꝙbuz. Tercia ibi. Sz ꝰ hec opponit. Et hec in duas. qz ꝑmo ponit hmõi obiectõz. Scõo annectit ei⁹ solutiõz. Scða ibi. Nec aũt facile ẽ refellere ꝛc. Qz mgr̃ i ista dist. dicit ꝙ ex nõ oiã vult sua volũtate que scit sua scia. gratia istius quero.

Trũ scia z volũtas ac cetere pfectões q̃ formalr dicũt eẽ differãt inter se formalr ex natura rei. Et videt ꝙ sic. qz extrema ꝰdictõis sil ꝙificari nõ ꝑñt ex vno z eodẽ penit⁹ idistincto realr vel saltẽ formalr ex natura rei. Sz extrẽa ꝰdictõis ꝙificant ex istis pfectiõibꝫ formalr i ex eñtibꝫ. qz sic ait mgr̃ i lra. ex⁹ sua scia scit mala. z tñ sua volũtate nõ vult mala. Cõtra. in re q̃ omino simplex ẽ nulla distinctio ex natura rei eẽ põt Sz ex⁹ ẽ res oino simplex. vt patebit. j. i di. viij g ꝛc. Dic q̃ttuoꝝ sũt videda. Cũ. n. scia z volũtas ac cetere ꝰsil'es pfectões simplr q̃ formalr i ex ponunt cõi z vsitato noie attributa dicant. Jõ ꝑmo videdũ ẽ q̃d sit attributũ Scõo videndũ ẽ ex eo qõd qõ q̃rit. Tercio dato ꝙ nõ sint i ex attributa distincta formaliter ex natura rei. vtz distingui possint ꝑ intellectũ ꝰcipiẽtẽ diuinã eẽntiã ꝑm se sine oi ꝰpatõe. Et q̃rto dato ꝙ nõ vtz taliũ attributoꝝ distinctio ꝑm rõz ꝑ quẽcũq̃z intellectũ siue creatũ siue increatũ nccio sumat ꝑ ꝰpatõz eorũ ad creaturas in q̃bꝫ realr distinguunt.

Quattuoꝝ articuli

Articul⁹ 1

Quantum ad ꝑi

mũ q̃d sit attributũ. Dico ꝙ attributũ nihil aliud eẽ videt nisi pfectio simplr cõis creatoꝛi z creature ꝑm q̃ndã analogiã ex inoteſcẽtia creaturaꝝ inuestigata i creatoꝛe. Per hꝰ ꝙ ðz pfectio. attributũ distinguit a suppoſito ðino qõd nõ ꝑt hre rõz pfectõis respectu ðine eẽntie. Per hꝰ ꝙ ðz pfectio simplr differt ab ill'q̃ i creaturꝭ nõ dicũt pfectionẽ vbicũq̃z. sicut esse rudibile ẽi alsino pfectõis. i hoie tñ si poneret diceret impfectõz. Per hꝰ ꝙ ðz cõis creatoꝛi z creature. differt ab hꝭ q̃ creature ꝰuenire nõ ꝑñt. sicut ẽitas. imẽsitas. oipotentia z cetera ꝰsil'ia. Per hꝰ ꝙ ðz. ꝑm q̃ndã analogiã ꝛc. differt ab hꝭ q̃ fide credim⁹ ex ꝰuenire. z maxime q̃ꝫtũ ad ea q̃ ex mere diuie libertatis arbitrio dinoscim⁹ ex ꝑcedere. sicut ẽ eẽ icarnatũ ex ꝙgine natũ. z ꝰsil'ia. talia nãq̃z ex creaturis nequaq̃z possumus inuestigare.

Articl⁹ 2

Quantuz ad secun

dũ principale. vtz scia z volũtas ac cetere pfectões q̃ formalr dicũt eẽ i ex differãt inter se formaliter ex natura rei. Dicẽdũ ꝙ hmõi pfectiones attributales non ꝑñt eẽ in ex formaliter distincte ex natura rei. qz vbi non ꝑt dari alia z talia forma. ibi non ꝑt dari ex natura rei formalis dñtia. Sed in ex non ꝑt dari alia z talia forma. q̃ ꝛc. Maioꝛ ꝑz ꝑ locũ a cõiugatis. qz sicut aliqua nõ ꝑñt differre ſubaliter nisi ꝑ aliã z aliã substantiã. sic non ꝑñt aliqua differre formaliter nisi ꝑ aliã z aliã formã. Minoꝛ ẽ nota. qz vbicunq̃z in eodẽ sunt plures forme. vl' amtẽ ꝑsupponũt quãdã tertiã potẽtiã quã informãt. vel vna ẽ in potentia ad aliaz z pfectibilis est ꝑ eã. q̃ necessario faciunt ꝰpositionẽ. z ꝰsequẽs in ex esse nõ ꝑñt. Qz ꝑ si attributa diuina differrẽt formaliter. tũc i diuis essz diuersũ esse formale. ꝙñs

Qz attributa nõ differãt formaliter ex natura rei. 1

2

UVA. BHSC. IyR_066

ẽ falsum. ḡ ꝛ añs. ꝺñtia pz. qz oppositoꝝ oppositeſunt cauſe. ſed id quo res ẽ formal'r vna hoc eſt ſibi ratio vni⁹ eſſe formalis. ḡ id q̃ res ẽ formaliter diſtincta: erit ſibi ratio diſtincti eſſe. falſitatẽ ꝺ ſequẽtis ꝓb̃. qz quanto plura diſtincta eẽ ſunt in aliquo. tãto ẽ ꝓpoſiti⁹. maxime loq̃ndo ꝛe eẽ abſoluto. Cũ igit̃ diuĩa attributa ſint infinita. ſequeret̃ q⁹ ꝛe⁹ eẽt compoſitior oĩ creatura. qz hr̃et infinita eẽ formalia formaliter diſtincta. quoꝝ q̃libet ꝑm ſuã formalẽ rõem diceret entitatẽ abſolutã Et cõ firmo illã ꝓbationẽ. qz tres ꝺine ꝓſone hñt vnũ ꝛ idẽ eſſe. ḡ attributa diuina nõ ꝑñt differre in eẽ. Añs ponit Aug. ꝛ oĩs ſancti doctores ipm profitent̃. ꝺña pz. qz ea q̃ in diuinis differũt real'r magis vident̃ accedere ad diuerſitatẽ in eẽ q̃z q̃ ſunt ídez real'r. Sed ſm fidẽ ſanctã diuine ꝓſone differunt real'r. attributa ꝯo ſunt idẽ real'r Sed ꝯũ iſtius ponũt quidã doctores dicẽtes. q⁹ pfectões attributales ĩ diuis ſunt ex natura rei formal'r diſtincte ꝑter oẽm actũ cuiuſcunq̃z intellectus.

1 Qꝺ ꝓbãt multipl'r. Primo ſic. Nullum ens reale ꝑſupponit nccio aliq̃d factum ꝑ intellectũ. Sz ꝓſone filij ꝛ ſpũſſcti q̃z q̃libet eſt ens reale ꝛ ſunt real'r diſtincte ꝑſupponũt diſtinctionẽ intellect⁹ diuini ꝛ voluntat̃. ḡ tal' diſtinctio intellect⁹ꝫ volũtatis nõ poterit eẽ ꝑ actum intellect⁹ ſiue diſtinctionẽ rõis. ꝛ ꝑ ꝺñs erit formalis ꝛ ex natura rei. Maior eſt nota. qz ens reale non ꝛepẽdet ab hiis q̃ fiunt ꝑ actũ rõnis. Minor etiã ꝓz. qz ſi intellect⁹ diuin⁹ nõ diſtingueret a voluntate ꝛei formaliter non poſſet aſſigñi ratio q̃re ſpũſſãct⁹ ꝓcedit ꝑ modũ voluntatis ꝛ non intellect⁹. ꝛ q̃re fili⁹ ꝓcedit ꝑ modu⁊ nature ſiue intellectus ꝛ

2 non ꝑ modũ voluntatis. P̃. quecunq̃z diffinitõe differunt formal'r ꝛ ex natura rei differunt. qz diffinitio indicat q̃d ẽ eſſe rei. vt ꝓz vi. topicoꝝ. ſed ſi diuina attributa ꝛeberẽt diffiniri. diſtincte diffinitõnes ꝛe eis darent̃. ḡ

3 ꝛc̃. P̃ ꝛeus cognoſcit diſtinctionẽ attributoꝝ cognitione intuitiua. ḡ tal' diſtinctio eſt ex natura rei. añs ꝓz. qz nobiliſſima cognitio ẽ ꝛeo attribuenda. ſed intuitiua eſt nobiliſſima. ꝺñtia ꝓbat̃. qz ſupius in prologo oſtẽſum eſt q⁹ intuitiua noticia ꝺcernit actualitatẽ ꝛ exiſtentiã rei.

4 P̃ ſi nõ differrẽt formaliter tunc noĩa attributoꝝ eẽnt ſynonima. qꝺ ẽ ꝺtra ꝺmẽtatoꝛẽ. xij. metha. vbi exp̃ſſe dicit q⁹ vita ꝛ ſcia in ꝛeo non ſũt ſynonima. ꝓbat̃ ꝺña qz ſynonima dicunt̃ ea quoꝝ plura ſunt noĩa ratio tĩ formal'r ẽ eadẽ. ſic tunica ꝛ indumẽtũ.

P̃. ſi diſtinctio attributoꝝ attribuit̃ intellectui ꝛ nõ nature rei. aut igit̃ intellect⁹ differt a natura rei aut ñ differt. ſi nõ. tũc q̃cq̃d ꝺuenit intellectui ꝺueniet ꝛ nature rei. ꝛ ſic iſta diſtinctio q̃ ẽ ꝑ intellectũ erit ex natura rei. ſi differt. aut tal' ꝺña ẽ ex natura rei formal'r. ꝛ tũc hr̃ intẽtuz. qz q̃ rõne intellect⁹ differt formal'r a natura eadẽ rõe voluntas differt ab intellectu. ꝛ ſic ꝺ aliꝫ attribut̃. Aut ꝺices q⁹ a natura differat ſola rõe. h̃ eẽ non ꝑt. qz nulla diſtinctio ꝑcedit ſuũ ꝑmũ ꝓncipiũ diſtinctiuũ i tali genere diſtinctoꝝ. ſz ꝑmũ ꝓncipiũ diſtincti uũ i diſtinctõe rõnis ẽ opinio intellect⁹. ḡ añ oẽz actũ intellect⁹tu ꝺabis diſtinctõz q̃ diſtiguet intellect⁹a natura. ꝛ ꝑ ꝺñs a ceteris attri/

5

6

butis P̃. ſi ſapia infinita ẽ formal'r iuſticia infinita. ſapia ꝑm ſe ꝛ in cõi erit iuſticia. ꝺñs falſũ eſt vt apparet i creaturis vbi ſapia nõ ẽ iuſticia. ꝺña pz. qz grad⁹ infinit⁹ ꝛ finit⁹ ñ tollit formalẽ rõem alic⁹ pfectionis. Si ḡ rõ alic⁹ pfectionis ẽ diſtincta ꝑm ſe ꝛ in cõi. etiã tales formales rões manebũt diſtincte q̃uis acciẽt ꝑm grad⁹ infinitos P̃. act⁹ ẽ q̃ diſtiguit ix. metꝫ. ſz attributa ſunt actualiſſime i ꝛeo. ḡ ꝛc̃.

7

8

P̃. in q̃cunq̃z ſigno ꝺictoria ꝓficant ꝺ aliq̃ optet q⁹ i eo ex natura rei ſit aliq̃ multitudo. al's ꝺictoria ſil' verificaret̃ ꝛe eodẽ. Sed circũſcꝑta oĩ opatõe intellect⁹. verũ ẽ q⁹ pr̃ dicit mẽoria ꝛ nõ dicit volũtate. ꝛ q⁹ ſpirat volũtate ꝛ non generat volũtate. ḡ i ꝛeo ex natura rei aliq̃ erit diſtinctio int̃ mẽoriã ꝛ voluntatẽ

9

P̃ ſi attributa ꝺina nõ eẽnt diſtincta ex natura rei tũc ꝺceptus attributoꝝ eẽnt vani ficti ꝛ ſupflui. qz ꝺcipiẽdo ſapiaz ꝺcipiet̃ q̃cq̃d ẽi ꝛeo ex natura rei. ḡ vanũ eẽt formare aliũm ꝺceptũ circa ꝛeuz.

10

P̃. ſi ꝑ intellectũ diſtingueremt attributa i diuis. aut h̃ fieret ꝑ intellectũ ꝺiuuz. aut ꝑ intellectũ creatum. ſz nõ ꝑ intellectum diuinũ. qz cũ intelligere ꝛei ſit vnuz attributũ. q̃ro ꝑ q̃d illud intelligere ꝛei diſtinguet ab aliꝫ attributis. qz ſi ꝑ aliud intelligere erit proceſſus i infinituz. Si autẽ ſeipſo eſt diſtinctũ ab aliꝫs. tunc eſt diſtinctũ ex natura rei ꝛ pari ratione cetera attributa erunt ab inuicẽ ex natura rei diſtincta. Et ꝺfirmat. qz omnis actus ꝑſupponit potentiã ex natura rei. ergo intelligere ꝑſupponit intellectũ. ꝛ ꝑ conſequẽs non diſtinguet intellect⁹ ab aliꝫ ꝑ ipm intelligere. Nec ꝑ intellectũ creatũ poteſt fieri talis diſtinctio. qz tunc attributũ eſſet reſpect⁹ rationis. nunc autẽ ita ẽ q⁹ pfectio ſimpl'r non põt eſſe reſpectus rõis. Illud etiam cõfirmãt aucte Damaſce. qui lib. i. c. xij.

Cõfirmat

Cõfirmat

Cõfirmat

Scotus ꝛ ſui ſeq̃ces.

Cõfirmat

UVA. BHSC. IyR_066

Di. VI

vult. q̄ ds totū ee in seipso ꝓhendit velut quoddā pelagus subē infinitū. Sed diuina eētia non ꝑt dici pelag⁹ infinitū p hoc q̄ intellectus circa eā ꝑt ꝯcipe multas rōes Jtē Aug⁹. ō Maximinū ait. q̄ sicut plures pfectiones ꝑnt ee in vna diuina ꝑsona siue ꝯpositōe. ita plures diuine ꝑsone ꝑnt ee i vna diuina eētia sine ꝯpositione. Jlla aūt ꝯña nulla eēt si attributa diuina sola ratione eēnt distincta. cū ꝑsone diuine sint realr distincte. ꝙa nō sequit. fm rationē distincta nō faciūt ꝯpositōz. g̃ fm rē siue realr distincta non faciunt ꝯpōem Ad idez q̄ dā alius

P̄ hīdē ex dictis cuiusdā alterius doctoris ꝑt argui sic. Si attributa ḋina non differrēt formalr. tūc intellect⁹ nō posset intelligere ea differre formalr. ꝯña ē fallū. vt nobis ipsis exp̄imur. ꝙd ꝯña ea q̄ nō differūt realr intellect⁹ nō ꝑt intelligere ea differre realr. qz qḋ nō ē non cōuenit nos intellige re. vt ptz. i. posteriorz. sic a filiū ꝛc. P̄ pfectio attributalis ē formalr finita. qz alis nō eēt cōi cabilis creature. Sed eētia diuina ē formaliter infinita. alis ipsa posset cōicari creature. g̃ pfectiones attributales differūt formalr ab eētia diuina. ꝛ p ꝯña etiā formalr differunt inter se. non. n. ꝑnt magis ꝯuenire inter se q̄z cū diuina eētia. P̄. que sic se hñt q̄ inter ea nulla cadit formalis ḋña ꝛ ex natura rei. vno eoz cognito necessario oīa cognoscunt. Sed beatus videns vnuz vel plura attributa nō ꝑpter hoc videt omnia. cū sint infinita. g̃ ꝛc. Sed illa mīme ꝯcludunt. Jdeo añq̄z ad ea respondeā adducā aliquas ratōes aliq̄rum doctoz ꝯtra pdictaz opinionē. Arguūt em̄ sic. Unū ꝛ multa. idē ꝛ differens. sunt passiones entis. sicut ergo nullus ens est nec esse potest q̄n sit ens reale vel ens rōis. sic nō poterit ee aliqua differētia que mediet inť differētiam realē ꝛ ḋñtiam ratiōis quā tu appellas formalē siue ex natura rei. P̄. diffinitō dicit quid est res. vt ptz. vi. topicoz. ergo si attributa differūt diffinitiōe. oportz q̄ differāt re seu reali quidditate. P̄. sicut se habz realitas diuinitatis ad realitatē sapie vel cuiuscunq̄z alterius attributi. sic se habz formalitas seu formalis ratio diuinitatis ad formalitatem seu formalē rōem sapie. sed realitas diuinitatis est realitas sapie ꝛ omniū aliorz attributorz. ergo ꝛc. P̄. maior est ḋñtia q̄ditatiua q̄z differētia numeralis. qz que differūt numero ꝯueniūt quidditate. sed attributa diuina nō differūt numero cū sit vnus ds. ergo nec quidditate. nec p ꝯsequēs forma

Ad idez q̄ dā alius

Cōtra sco.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Solutio rōnū scoti Ad 1

li ratione seu diffinitōe. P̄ attributa diuina sunt vnū realiter ꝑpter hoc q̄ in vnā diuinam eētiam que ē infinita realiter trāseunt. ergo sunt vnū formaliter. eo q̄ trāseunt i eandem diuinā eētiam que est infinita formaliter. ꝯsequētia ꝑz. qz stante eadē rōne i añcedēte ꝛbz vniformiter idē inferri in ꝯsequente. Si ergo ꝑpter hoc q̄ eētia diuina est realiter infinita attributa transeūt realr i eā. ꝛ sūt realiter idē. cum eadē sit formaliter infinita attributa erūt formaliter idem. P̄. fm beatū Aug⁹. ds est eo sapiēs quo iustus. Sed si formalr differrēt sapia ꝛ iusticia. alio formaliter eēt sapiēs ꝛ alio iustus. P̄. sicut se habent plura ad vnū. sic se habet vnū ad plura. sed illa que sunt realr plura nō ꝑnt esse vnuz nisi fm rationē. ergo vnus ds nō poterit in se habere plura attributa nisi fm rationē P̄ quecūq̄z sunt idētice vnū sunt summe vnum. ꝛ p ꝯsequēs nō ꝑnt differre formalr. sed attributa diuina fm doctores cōtra quos hic arguit sunt idētice vnū. P̄ illa nō differunt formalr que sic se habēt q̄ ab vno cū reduplicatiōe sumpto nō vere negat alterz. sed illa nō est vera sapia diuina ingz̄tū sapia diuina nō est iusticia diuina. ergo sapia dei non differt formalr a sua iusticia P̄ q̄cquid conuenit rei ex sua natura circumscripta omni opatione intellectus ꝯuenit sibi realr. Si igit ex natura rei diuina attributa distinguunt. tūc realiter distinguunt. quod ē ꝯtra illos met. ꝛ ꝯtra catholicā fidē. g̃ ꝛc. Ad primū igit motiuū illius opinionis dicēdū q̄ minor non est vera Ad ꝓbationē dicēdū q̄ ꝗus intellect⁹ ꝛ volūtas nō differāt ex natura rei formalr. tamē possum⁹ ostēdere quare filius ꝓducet p modū intellect⁹. ꝛ spūs scūs p modū volūtatis. Nā vt videm⁹ i nobilibus actus amoris ꝓduci non ꝑt nisi ꝑsupponat aliq̄d ꝓductū p intellectū. ideo spūs scūs ꝓcedit tam a ꝑsona producta ꝗz a nō producta puta a ꝑre ꝛ filio appropriare debem⁹ emanatiōz p modū amoris. sed filio qui ab vno tm̄ procedit ꝛ soluz a nō producto tanq̄z nullū ꝓductū ꝑsupponēti debem⁹ appropriare emanatiōz p modū intellect⁹ siue nature. Etiā illud i quo fundatur illa rō stare non ꝑt. s. q̄ intellectus ꝛ volūtas sint due distincte formalitates. put sunt ꝑncipia illaz emanationū. qz si vna formalitas tm̄ esset ꝓncipiū generationis filij. cum oīs formalitates filio genito p generationē ꝯmunicent. tūc ꝯmunicatū p generationē excederet formale ꝓncipiū generādi quod est

UVA. BHSC. IyR_066

inconuenies. sicut inconuenies ē ꝓncipiatuꝫ
Cōfirmat excedere suū formale ꝓncipiū Et ꝓfirmo hꝫ
sic. Nullū.n. ꝓductū ex vi ꝓductōis sue capere pōt qđ virtualiter vel formaliꝫ nō ꝓtineꝫ in
suo formali ꝓncipio ꝓductiuo ꝑm q̄ ē eiꝰ formale ꝓncipiuꝫ. sed formalitas volūtatis q̄ ꝑ
te ē distincta ꝑ alias formalitates vt dictū
ē nō ꝓtinet ꝑ se nisi qđ ꝓtinet ad velle ⁊ amare. Si g̃ vt sic ē ꝓncipiū spūssancti. tūc spūssanctꝰ ꝓtute sue ꝓductōis non hꝫret intellectū. et
Ad 2 eadē ratione filiꝰ nō hꝫret volūtatē Ad scđꝫ
dōm q̄ q̄uis bonitati ⁊ sapie ⁊ ceteris attributis assignent alie ⁊ alie diffinitōes inq̄tū distincte reperiunt̄ in creaturis. si tn̄ ꝑcise sumant̄
vt sūt in ꝺeo. sic eoꝝ est vna tm̄ diffinitio sicut eoꝝ ē vna q̄ddītas ⁊ vna natura. Uñ si aliq̄s
vt in ꝺeo sunt multiplici diffinitōe ea diffiniret. hoc eēt ꝑ tāto. qꝛ ea imꝑfecte cognoscerꝫ.
⁊ ideo ipsa diffiniret ad instar eoꝝ q̄ in creatu
Ad 3 ris videret. Ad terciū dicēdū q̄ illa ratio ē
ꝑ faciētes eā. qꝛ cuꝫ ꝑm eos intuitiua noticia
sit ipsius rei ꝑm realē ⁊ actualē ⁊ ꝓntialē exñtiā. igit̄ si ꝺeus cognoscit distinctōeꝫ attributoꝝ cognitiōe intuitiua. optet q̄ talis distinctio eēt realiter exñs. qđ est ꝓra eos. qꝛ ipsi hꝫ
negāt. ⁊ bñ. qꝛ salua illa ꝺeretali ꝺ summa trinitate ⁊ fide catholica. necesse ē negare realeꝫ
distinctōem attributoꝝ diuinoꝝ. Ad formā
igit̄ rōis dicēdum. q̄ ꝺeus cognoscit ipsa attributa cognitōe intuitiua. distinctōeꝫ tn̄ attributoꝝ nō cognoscit esse nisi ꝑm rōem. puta i ordine ad creaturas. qꝛ aliter nō sunt distincta. ⁊ ideo a vero intellectu nō cognoscūtur aliter esse distincta. Et licet illa distinctō
sit tm̄ ꝑm ratiōꝫ. a ꝺeo tamē clarissime cognoscunt̄. ⁊ si omnē clarā noticiā appellas intuitiuam. ꝓcedo tecum hāc noticiā ꝺei esse intuitiuā. Si autē solū appellas illā intuitiuaꝫ q̄
terminat̄ ad realē extra intellectū existēt̄iam.
tūc talis noticia nō est intuitiua. qꝛ hm̄oi distinctio ad quam terminat̄ non existit reali
Ad 4 ter extra intellectū. Ad quartū dicēduꝫ q̄
talia nomia nō sunt ſynonima. qꝛ eoipso q̄ significata talū nominū ꝓcipimus ꝑ comparationē ad creaturas i quibus realiꝫ ⁊ q̄ddītatiue sunt distincta. hm̄oi attributa ꝓcipimus
sub diuersis rationib. Intellectus tamē ꝑfectus qui talиꝫ attributoꝝ significatū ꝑfecte
ꝓcipet sine omi compatōe ad ea i quib realiter distinguunt̄. nō imponeret eis plura nomia. sed vnū nomē tm̄. etiā ꝺato q̄ vt sic imponeret eis plura nomia. illa nomia penitus
Ad 5 esset ſynonima. Ad quintū dicēduꝫ q̄ ꝑm
illos ꝺoctoꝛes qui ponūt q̄ distictio attributoꝝ nō causat̄ a diuio itellectu sed ab hūano
diceret. q̄ talis distinctio nō attribuit̄ diuio
intellectui nec nature. Sed ꝺato q̄ intellectꝰ diuinꝰ ꝓcipiat essentiā suā i ordie ad ꝑdictas
ꝑfectōes i creaturis distincte reptas. ⁊ ꝑm hꝫ
ꝓcipiat distincte suā ꝑfectionē. adhuc talꝫ distinctio attribuet̄ intellectui ⁊ nō nature. non
ꝑ tāto q̄ itellectꝰ diuinus ibi aliq̄d faciat qđ
nō faciat natura. sed ꝑ tāto q̄ i his vbi intellectꝰ distinguit̄ a natura. talis distinctio rationis attribuit̄ intellectui nō nature. Etiā
ꝑt dici ad q̄ntū q̄ distictio attributoꝝ eo mō
quo attribuit̄ intellectui puta effectiue ⁊ causaliter. eodē modo ꝑt attribui diuine nature.
Si aūt ex hoc inferꝛ q̄ distictio attributoꝝ sit i ꝺeo ex natura rei. tūc ꝑter alios ꝺefectus q̄
hic posset assignari. ꝓmittit̄ duplex fallacia. ſ.
equiuocatiōis. qꝛ mutat̄ mediū. ⁊ figure dictionis. qꝛ mutat̄ effectiuū i ſubiectiuum. nō
em̄ nego q̄n omē quod efficit diuinꝰ intellectus efficiat etiaꝫ diuina natura. ⁊ ꝑ ꝓns efficit illā distinctōeꝫ rationis. sed ꝓpter hoc attributa nō sunt intrinsece i natura diuina formaliter distincta. ita q̄ natura subiectiue patiat̄ in se illā attributoꝝ distictionē. si em̄ haꝫret i se hm̄oi distinctionē. tūc nō efficerꝫ eā
Tota igit̄ ratio ꝓcedit ex ſuppōe falsa. ſ. q̄ distinctio attributoꝝ ita ꝓueniat intellectui q̄
nō nature. Ad sextū dicēdū q̄ licet ꝓna sit Ad 6
ꝺona accipiēdo in ꝓnti ſapiam ⁊ iuſticiā inde
finite. qꝛ tūc verificabit̄ ꝑ ſapia ⁊ iuſticia diuina. Si tn̄ accipiunt̄ distributiue ⁊ vl'r. tūc
ꝓnia ē falsa rōe iuſticie ⁊ ſapie humane. ⁊ illo scđo modo ꝛ̄ba ſonare vident̄. igit̄ ſimpl'r
nego ꝓnaꝫ. Ad ꝓbationē dico q̄ ſapia ⁊ iuſticia accepta i cōi. ſic q̄ ly ꝓmune appꝓhēdat
eas vt sūt i ꝺeo ⁊ creaturis. tūc nec sūt idē ꝑm
formales rationes nec distinguūt ꝑm formales rationes. sed vt sūt in ꝺeo sunt idē. vt aūt Ad 7
sūt i creaturis. sic differūt. In mīnoꝛe igit̄ huius ꝓbatōis ſupponit̄ falsum. ſ. q̄ ſapia ⁊ iuſticia ſumpta ꝑm suā totā cōitatē differāt formaliter seu ꝑm formales ratiōes.
Ad ſeptmū dicēdū q̄ q̄uis actus distinguat. non tn̄
distinguit ſe a ſe. sed distinguit ſe ab alio. Ex
hoc ergo q̄ attributa diuina sunt vnꝰ ſummꝰ
actus qui est diuina essentia. bñ ſequit̄ q̄ talis actus sit maxime distictus ab omi eo qđ
non est talis actus. non tamē ſequit̄ q̄ ſit di- Ad 8
ſtinctus i ſeipſo. Ad octauū dicēdū q̄ me
moria diuina ⁊ volūtas sunt vna diuia ēntia. ⁊ vt sic nō ꝓueniūt ſibi ꝓtradictoꝛia ꝑdi-

UVA. BHSC. IyR_066

cata. ista tñ vna res simplicissima. puta dña eẽntia vt ꝯcepta respectu generatõis actiue ẽ fecũda memoria. vt sic est ꝓncipiũ dictiuũ siue ꝛbi generatiuũ. ſz vt ꝯcepta spiratõi actiue ẽ ꝓncipiũ spiratiuũ siue spũssci. productiuũ ꝛ vt sic posset dici fecũda volũtas. Ex q̃ ꝑz q̃ nõ ſificãt de mẽoria ꝛ voluntate ꝓdicata ꝺdictoria fm q̃ attributa sunt. ſz fm q̃ ꝯcernũt ꝓ
Ad 9 dictos respect⁹ origis. Ad. ix. dicendũ q̃ tales ꝯceptus nec sũt ficti nec vani. qñ ꝯcipiũt in ordine ad extra. vbi eis vera ꝛ realis distinctio cõuenit. Si autẽ intellectus pfecte cognosceret eẽntiã dei: vane formaret de eo diuersos ꝯcept⁹ absq; ꝓdicta ꝯpatione
Ad 10 Ad. x. dicendũ q̃ minor ẽ falsa q̃tũ ad ambas suas partes. Ad ꝓmã ꝓbationẽ dico q̃ intelligere diuinũ nec seipso formal'r distinguit ab aliꝭ attributꝭ nec p aliud intelligere. ſz distinguit ab eis fm q̃ de⁹ suũ intelligere ꝯpat ad creatũ intelligere. qꝺ q̃dẽ creatũ intelliger̃ real'r differt a ceteris pfectionib⁹. ex q̃ ꝯpatõe ꝯcipiet diuinũ intelligere differre a ceterꝭ attributis fm rõez. Ad ꝯfirmatõz dicẽdũ q̃ act⁹ real'r dñs a potẽtia ꝓsupponit potẽtiã ex natura rei. Si aũt ñ differt tũc nõ ꝓsupponit potẽtiã nisi idẽ dicat ꝓsupponere seipm. Act⁹ aũt dn⁹ nõ differt a sua potẽtia. Ad alterã ptẽ mioris dicendũ. q̃ si fiat tal' distinctio p nrm intellectuz ex ꝛ non sequit q̃ pfectio diuina sit respect⁹ rõis. sed bñ sequit q̃ distinctio taliũ diuinaꝝ pfectionũ sit q̃d rõis vel respect⁹ rõis. Ad auctez Dam̃. dicẽdũ q̃ eẽntia dña ꝺr pelag⁹ non cuiuscũq; ſz subẽ. ꝛ qz dicit subẽ satis dat intelligere q̃ non intelligit de infinitate multitudis distincte. ꝛ ideo non facit ad ꝓpositũ illi⁹ doctoris. dña. n. eẽntia ꝺr pelag⁹ subẽ infinituz. eo q̃ subã diuina omnẽ pfectionez ſbaliter ꝛ vnitissime ꝯphendit q̃tũcũq; sparsa sit ꝛ distincta in creaturis. Ad auctẽ Aug. dicendũ q̃ non optz q̃ silitudo currat p oẽs pdes al's auctas eẽt ꝺra te sicut ꝺ me. qz tu met negas pfectiones diuinas distingui realit. ꝛ tñ habes ex fide ꝺcedere diuinas psonas differre real'r. sufficit igit q̃ sit ibi aliq̃ silitudo Nec itẽdit ibi Aug. necio ꝺcludere. qz articul⁹ setẽ triniratis non põt necessaria ratõe pbari. Est igit i hoc sil'e. q̃ sicut diuine pfectiones non derogant simplicitati psone. sic diuine psone nõ derogãt simplicitati eẽntie. qz non maiorẽ ꝯpositionẽ faciũt relatiua real'r distincta in ea
Ad 11 dẽ eẽntia q̃z absoluta fm rationẽ distincta i ea dẽ psona. Ad. xi. dicendũ q̃ q̃cuis intellectus possit intelligere sapiam ꝛ iusticiã differe formaliter. non tñ intellectus verus intelligit ea vt in deo sunt differre formal'r circũscripta oñi ꝯpatione ad extra. Ad. xij. dicendũ q̃ quelibet pfectio attributalis vt i deo est cũ sit idẽ qꝺ diuina eẽntia ẽ formaliter infinita. nec vt sic ẽ cõicabilis creature nisi i quadã sui silitudine pticipata. ſz vt vnũ attributũ p nrm intellectũ alteri ꝺdistinguit. puta prout ad extra compant sic distinguunt ꝛ diuina natura ꝛ inter se. Illud autẽ totum procedit ex actu rationis. ꝛ ideo non põt ex hoc argui dña formalis ꝛ ex natura rei. sed sola dña rationis.
Ad 12 Ad. xij. dicẽdum. q̃ essentia dei q̃z
Ad 13 uis vnitissime oẽz pfectionẽ ꝺtineat sine oñi distinctõe ex natura rei. i ipa tñ obiectiue oia relucẽt. ꝛ hac relucẽtia obiectiua ipsa voluntas diuina siue ipse de⁹ plenã habz dominũ libertatẽ respectu oñis ẽtellectus creati revelãdi vnicuiq; put vult. Hec tñ magis clare patebũt circa finem. uij. libri. vbi hec materia ẽ spãliter ptractãda.

Quantuz ad tercí Articul⁹ 3

um pncipale. vtruz attributa diuina distingui põt p intellectũ ꝯcipientẽ diuinã essentiam fm se sine oñi compatione ad extra. Dicẽdum q̃ nullus intellectus põt ponere distinctionẽ diuinoꝝ attributoꝝ sistẽdo i ꝺtemplatiõe diuine eẽntie q̃ ad intra absq; oñi ꝯpatione ad extra. qz ens simplicissimũ nõ põt ꝯcipi fm se nisi sub vna rõne. dña eẽntia est simplicissima. q̃ ꝛc. Sz ꝝ istã ꝯclusiõz sũt ali qui solẽnes doctores. dicẽtes q̃ distinctio attributoꝝ sumit a diuino intellectu p compationẽ ad ẽtra circumscꝛpto oñi pducto ad extra ꝛ pducibili ꝛ creato siue creabili. Istud tñ vt dicũt nõ fiet intellectu simplici. sed intellectu ꝯferẽte essẽtiã diuinã sub vna ratione apprehẽsam. ad seipsam apprehẽsaz sub alia ratione. puta ꝯcepta sub ratione veri. põt ꝯpari ad seipsam sub ratione boni. Et illud pbat multipl'r. Primo sic. qz ea q̃ principaliꝰ ꝯueniũt deo q̃z creaturis nõ debet deo attribui i ordine ad creaturas. sed sapia. bonitas ꝛ cetera attributa principaliꝰ ꝯueniũt deo q̃z cuicũq; creature. ergo ꝛc. P. sicut sapia ꝛ bonitas differũt in deo rõne. sic sapia ꝛ veritas differũt ratione. Sed distinctio sapie ꝛ veritatis non põt colligi ex compatõe ad distinctionẽ reptã i creaturis. cũ veritas nõ sit i creatura per modum alicui⁹ creati. q̃ nec distinctio sapie ꝛ bonitatꝭ sumet i ordine ad creaturas. P q̃ꝺ

Hẽricus ꝛ seq̃ces sui. 1 2 3

UVA. BHSC. IyR_066

est cā maioris distinctōis pōt esse cā minoris distinctōis. sed fecūditas diuine ēntie est cā siue rō distinctōis psonaz q ē maior distincti
4 one attributoz. g̃ ꝛc. P̄ obiectū act⁹ ꝓponē tis ꝛ reflexi nccio plura includit vel fm rē vel ad min⁹ fm rōem. qz ois ꝓpositio vel reflexio aliquo mō implicat plura vel simplr vel fm q̃d. vel fm rē vel fm rōem. Sed ds vnico actu suo q̃uis simplex ꝛ rectus intelligit oia obiectiue que nos possumus intelligere actu componēte ꝛ diuidēte. siue etiaz actu reflexo. circumscripta em quacūqz creatura adhuc ds intelligez se esse qđ ptinet ad obiectū act⁹ ꝓponētis. ꝛ intelligeret se intelligere qđ ptinet ad obiectū act⁹ reflexi. g̃ plura ēnt i ds ad minus rōne distincta circumscpta oīi ꝓatōe
5 ad extra. P̄ ea q̃ ꝓpt̄ut ds i ordine ad creaturā dicunt sibi cāliter ꝓuenire ꝛ nō formaliter. sed attributa diuina ꝓueniūt ds formaliter. vñ si ds nō diceret sapiēs vl bonus nisi cāliter nō possem⁹ dicere q magis essz formalit sapiēs vel bonus q̃z q formalr sit lapis vel
6 lignū. P̄ si nulla essz creatura. adhuc ds intelligez se sub rōe veri ꝛ diligez se sub ratione boni. P̄. quasi hoc idē arguit quidam
Alexāder ordis. s. augustini alius doctor sic. Illa natura i qua ꝓtinent ꝺ tualr oēs rōes attributales potētia distinguibi
1 les. Si obiciat intellectui pfecte ꝛ distincte ipsā itelligēti. oēs tales rōes reducēt in actū. Sz essētia diuina respectu intellect⁹ dei ē hmōi. igit sicut plitas fm rōnem obiectiue ponit in ēntia diuina intellecta. sic corrūdēter subiecti
2 ue dicz poni i intellectu intelligibilitate P̄ nō munus absolutū ē intelligere diuinū q̃z sit suū esse. sed distinctū ꝛ pfectū esse diuinū nō coexigit creaturam. ergo nec suuz intelligere quo distincte ꝛ pfecte intelligit seipm. alis dei
3 beatitudo ꝺpēderet a creaturis P̄ sicut posterius nō pōt esse cā prioris. sic distinctio posterioris nō pt esse cā distinctōis prioris. sed pfectiones attributales vt sūt i creaturis sūt posteriores seipsis vt sūt i ds. Sapia em creata ē cāta a sapia que ē i ds Dicit g̃ ille doctor q rōes attributales sūt potētie distinguibiles i ēntia diuina. ꝛ p hoc differt ab alijs ds formalitatibz q̃ dicūt q sint actu formalr distincte. Perh aūt q dicit intellectū diuinū ea distinguere ab itra. differt ab ill q̃ ponūt talē distinctōz fieri solū i ordine ad creaturas. Et addit tercio q talis distinctio fiat p simplicē intuitū ꝛ nō p intellectū ꝓantē diuinā essentiam sub ratione vnius attributi ad seipsaz sb rōe alterius attributi. qz eoipso q potētialiter sūt i diuina ēntia q̃tū ad istā distinctōz rōnis p simplicē intuitū intellectus pfecte essentiā cognoscētis. talis distinctio reducit i actū ꝛ p hoc differt ab illis quoz rōes adduxi prime añ istū. Sed nec ista vident esse vera. Deficit em fūdamētū p̄mi doctoris. qz omnis ꝓpatio p̄supponit distinctionē compabilū. vel fm rē vel saltē fm rationē. Si ergo ex cōpatione diuine essētie ad seipsā innascereť distinctio rōis attributoz. tūc esset distincta añ q̃z distinguerent. quod est ꝓtradictio. Fundamētū etiā scōi doctoris videť ds ficere. qz in actu purissimo nō pōt esse intrisece aliq̃d potētia distinguibile quod nō sit actu distinctū. quia q̃uis hec ꝓpositio. iij. phicoz. q in ꝓpriis nō differt esse ꝛ posse patiať calumiā q̃tum ad ceteras intelligētias. tm̄ q̃tū ad ipm ds maxime quo ad ea q̃ sibi ꝓueniūt ad intra. iam dicta ꝓpositio ē falsibilr vera. Cū ergo essentia diuina sit actus purissimus. nō poterit esse i ea aliquid i potētia distinguibile quod ab intra reducať ad actuz. Jdeo rñdeo rōibus eorum. Ad p̄mū dico q q̃uis entitas ꝛ pfectio attributoz principalius cōueniat ds q̃z creaturis. distinctio tm̄ eorum principalius ꝓuenit creaturis q̃z ds. qz respectu eorū distinctio rōis dz sumi ad instar distinctōis realr ꝛ nō econtrario. ꝛ iō ad ipfectōz dei ce dz q tal distinctio ꝓncipaliꝰ eēt i ipo q̃z i creaturis. qz tūc opteret talē distinctiōz realr esse i ds. ꝛ p ꝓns valde derogareť dine simplicitati
Ad scōm dicēdū negādo minorē. qz eoipso q videm⁹ i creaturis sapiam seu qualibz alia pfectiōz realr a suo differre subiecto. possum⁹ ꝓcipe talia vt ponūť i dinis differre fm rōem a deitate. q̃ fm nr̄m modū intelligēdi videť se hre p modū sbiecti respectu hmōi pfectionū.
Ad. iij. dōm q minor possz negari. qz essentia ē cā siue rō vnitatis siue ꝓuenientie psonaz. ꝛ iō n̄ pt ē cā distinctōis ꝛ rōne psonaz. hoc em ꝓuenit ipsi relatōi. iuxta illud boetij. Eēntia ptinet vnitatē. ꝛ relatio multiplicat trinitatē. Pōt etiā dici q maior ē vera solum vbi maior ꝛ minor distinctio sunt eiusdē rōis. Sz distinctōes psonaz ꝛ attributoz nō sūt eiusdē rōis. cū vna sit fm rē. alia fm rōem. ꝛ vna sit relatiuoz. alia ꝺo absolutoz. Etiā pt dici q ex ꝓpatōe maioris ꝛ minoris distinctiōis ad inuicē nō bñ arguit ds vno ad alterū. nisi sint eiusdē rōis. sz distinctio realr psonaz ꝛ distinctō rōis attributoz nō sūt distinctōes eiusdē rōis ꝛ ideo nec ppe sūt ꝓpabiles. nec bñ ꝓcludit ds vno p alterū. Ad q̃tū dicēdū q ois diuisi-

Cōtra hēricū ⁊ alios.

Solutionum. Ad 1

Ad 2

Ad 3

Ad 4

UVA. BHSC. IyR_066

tas rõis siue ī actu ꝓnẽte siue ī actu reflexo
re necessitate sumit ꝛ oꝛit ex aliq̃ distinctione vl
diuersitate realꝝ. ex hoc em̃ q̃ intellectus nr̃ vi
det distinctionẽ realẽ ī illa ꝓpõe cũ dr homo ẽ
vel homo ẽ alb⁹. ipse ponit distinctõz saltem
fm rationẽ in illa qua dr deus ẽ. vel re ẽ deus.
vel deus ẽ lux. Et eodẽ modo re actu reflexo.
Nã ꝓmũ qđ a nr̃o intellectu ꝯcipit non ꝑt eẽ
ipse intellect⁹. nec etiã act⁹ eius. sed ẽ aliq̃ res
extra realiter differẽs tam ab intellectu q̃ ab
actu suo. ꝛ ex hoc q̃ sic videt se aliquid intelli
gere quod realiter differt ab ipso. cũ seipm̃ in
telligit ponit differentiã rationis inter seipm̃
vt intelligit ꝛ vt intelligit. vnde si solum in
telligeret seipsum. tunc impossibile esset q̃ se
ipsum distingueret a seipso. Omnis em̃ dñ
tia rationis optet q̃ sumat ab aliquo apparẽ
te. ad qđ aspiciẽs intellect⁹ causet hm̃oi dñ
tiam. Sed tale apparẽs reficeret hm̃oi intel
lectui qui nihil aliud intelligeret q̃ seipsum.
Sic eodẽ modo dico q̃ si re⁹ nihil aliud in
telligeret q̃ seipsum. q̃uis intelligeret se esse.
ꝛ intelligeret se intelligere. qz in omnibus ta
libus nõ intelligeret aliud q̃ eius simplicẽ es
sentiã. ꝑ tale suũ intelligere nullã poneret dif
Ad 5 ferẽtiam rationis. Ad quintũ dicẽdũ q̃ si
nũq̃ creatura facta fuisset. adhuc re⁹ eẽt forma
liter sapiens ꝛ bonus. ꝛ sic de aliꝭ attributis.
Cũ attributa nõ dicunt deo ꝓuenire ex hoc
q̃ possit ea cãre. qz tũc eadem esset ratio attri
butalis ꝛ idealis. Sed oĩs pfectio attributa
lis deo ꝓuenit ex hoc q̃ ipse ẽ talis. puta sapia
in q̃tũ attributũ est ꝓuenit deo ex eo q̃ est sa
piẽs. ꝛ licet intrinsece deo ꝓueniat omis talis
pfectio. distinctio tm̃ taliũ pfectionũ cũ sit q̃d
rationis sine compatione ad creaturas sibi ñ
Ad 6 poterit ꝓuenire. Ad sextum dicẽdum q̃ si
nulla esset creatura. adhuc intellectus diuin⁹
posset essentiã suam intelligere sub ratiõe ve
ri. ꝛ diligere sub ratione boni ī ordine ad cre
aturas quas deus producere posset cũ vellet.
in quibus intellectus ꝛ voluntas tendẽtes ī
verum ꝛ bonũ realiter essent distincta. si deus
Ad 1. alex. huiusmodi creaturas in esse pduceꝛ. Ad
primũ alterius doctoris dicendũ q̃ rationes
attributales nec sunt actu distincte nec potẽ
tia distinguibiles nisi in compatione ad ex
tra. q̃a sicut sunt actu distincte ex hoc q̃ actu
ad extra compant. sic sunt potẽtia distingui
biles ex hoc q̃ ꝑt ad extra compari. bñ qui
dem eẽntia diuina ꝓhendit omia. sed vnitis
sime q̃tum est ex pte sui. ꝛ ideo quicq̃d mul
titudinis ibi poterimus cogitare q̃tuꝫ ad ab
soluta hoc totũ sibi ꝓpriat in ꝓpatõe ad extra.

Ad scõz dicẽdũ. maioꝛ possꝫ negari. qz nõ Ad 2
eẽt inconueniẽs dicere q̃ intelligere dei aliq̃d ꝓnotet. qđ tamẽ nõ connotat esse diuinũ.
Ad minoꝛẽ dico q̃ esse diuinũ q̃uis non co
exigat esse creature. ita q̃ ab eo dependeat. im
possibile tamẽ est esse ipm̃ diuinuꝫ eẽ nisi ipm̃
comprehẽdat omne esse. sic impossibile est eẽ
diuinũ intelligere nisi ipsum ꝓhendat om
ne intelligere. Propter qđ si deꝰ nõ intelligeꝫ
creaturã ipe nihil intelligeret. Cũ sicut deus
nõ ꝑt hr̃e impotentiã respectu pductõis crea
turaꝝ. sic nõ ꝑt hr̃e ignoꝛantiã respectu cogni
tionis creaturaꝝ. Illud tn̄ nullã dependentiã
arguit ī deo sed sũmã pfectionẽ. hoc em̃ ẽ ma
xime pfectionis omnia dependere a seipso ꝛ se
a nullo penitus dependere. Ad terciũ dicẽ
dũ q̃ sicut posterius nõ potest eẽ causa ꝓpꝛis
q̃tum ad eẽ reale. sic nec q̃tum ad distinctio
nẽ realẽ. Sꝫ sicut posteriꝰ ꝑt eẽ cã ꝓpꝛis q̃tuꝫ
ad esse ratiõis. multa em̃ fm rationẽ ponit in
tellectus noster esse in deo ꝛ sibi ex parte ꝓue
nire. que tn̄ nullũ esse reale ponunt in deo. cuꝫ
ipse sit immutabilis. sic distinctio rationis ī
priori potest oꝛiri ex distinctione realꝝ que est
in posteriori.

Quantuꝫ ad quar Articl⁹ 4

tũ ꝓncipale. vtꝫ attributoꝝ ī diuis distictio
fm rationẽ ꝙ quẽcunq̃ intellectũ siue creatuꝫ
siue increatũ sumat ꝑ ꝓpationẽ eoꝝ ad crea
turas ī quibus realr̃ distinguunt. Dicẽdũ q̃
veritas illius articuli põt concludi ex p̃cedẽ
tibus. Nã cũ attributa diuina nec distinguã 1
tur ex natura rei formalr̃. vt patuit ī. ij. articu
lo. nec possint distingui ab intra. vt patuit in
ij. sequit nccio q̃ eoꝝ distictio sumat a q̃cun
q̃ ītellectu ī ꝓpatõe ad creaturas. ꝑ hꝫ idẽ 2
ꝓbo sic. Nihil imꝑfectõem includẽs esse põt
in diuinis nisi in compatione ad creaturas.
sed oĩs distictõ ꝑ absoluta icludit aliquã ipfe
ctõz. qz vbicũq̃ ẽ distictõ p̃ absoluta. siue sit
distictõ rei siue rõis. optꝫ nccio q̃ vtrũq̃ sit fi
nitũ seu ad min⁹ alteꝝ sit finitũ seu apꝑhẽdat
ad modũ finiti. qz neq̃ q̃ ꝑt eẽ plẽ infinita ab
solute ꝛ fm pfectõz eẽntialẽ. cũ igit distinctõ
attributoꝝ sit distictõ absolutoꝝ. g̃ ꝛc. Lã Egidius.
ãt isti⁹ distinctõis ī ordie ad nr̃m itellectũ sic
dicit doctor noster ꝛ bñ. ẽ excessus diuie eẽn
tie ꝛ defectus nr̃i intellectus. Sꝫ ꝓtra p̃dicta quidã doctor arguit sic Si deꝰ sibi nõ pos Locon 5.
set suas pfectiones distinguere. vel hꝫ esset ex

UVA. BHSC. IyR_066

ptę dine essętie vel ex ptę dini intellect⁹. nō p/
mo mō. qz tūc nec creat⁹ intellect⁹ possz i dina
essętia apphēdere pfectōes. Nec scdo mō. qa
fm ꝯmen. xij. metaph. intellectus aptus na/
tus ē diuidere etiā adunata i esse. distinguit
em intellect⁹ ppter sui pspicacitatē vbi sensus
nō pt distinguere. Cū igit intellect⁹ din⁹ sit in
finite pspicacitatis. ex pte sui non apparet ali
2 qđ impedimētū pdicte distinctiōis. P. sic
ea q̄ sūt realr diuisa se hnt ad vnitatez rōis. sic
ea q̄ sunt realr idē ad diuersitatē rōis. sz duo
individua realr diuersa pnt ꝯcipi vt vnū fm
rationē spēi absq; hoc q̄ compenāt ad aliquod
vnū fm rē. ergo ea que sunt vnū fm rem pos/
sunt ꝯcipi vt differētia fm rationē absq; eo q̄
3 compenāt ad aliqua diuersa fm rem. P. in
tellectiuū qz virtualr plura continet q̄z vege/
tatiuū. ideo distinctius pōt ꝯcipi q̄z vegetati
uū. cū g̃ entia diuina ſtualiter infinitas pfe
ctiones ꝯtineat. videt q̄ possit ꝯcipi distinctis
4 sime. P. si intelligere z velle esset idē in deo
re z ratione intrinsece cōsiderata circūscripta
oī ꝯpatione ad extra. tūc sequit q̄ deus essz
5 malus quia cū intelligat mala ipse vellet ma
la. sed q̄ mala vult malus est. g̃ rc. P. si in/
tellectus noster ex hoc formaret de diuina essē
tia diuersos ꝯceptus quia excedit ab ea. ea/
dem ratione de quolibz attributo formarz di
uersos ꝯceptus. qz eque bn excedit a diuia po
tētia siue sapia sicut a diuina essentia. z sic in
6 vno attributo eēnt infinita attributa. P. re
ctū ē iude ex sui z obliqui. vt dz. i. de aīa. cum er
go pfectiones vt sunt in diuis magis habeāt
rationē recti i creaturis. aut rationē obliqui z
impfecti. ideo nō debemus iudicare de diuis
pfectionibz p iudiciū quod habem⁹ de creatis
7 pfectiōibus. P. dato q̄ nō possumus co/
gnoscere trinitatē nisi p imaginē creataz. non
tn debemus dicere q̄ plone i trinitate nō sint
distincte nisi p compationē ad imaginē crea
8 tā. sic rc. P. cū creature nō fuerint ab eter/
no. si deus diceret sapiēs z bonus solū i com/
patione ad creaturas. tūc ab eterno nec fuisz
Solutio sapiēs nec bonus. ergo rc. Sed illa nō cō
Ad 1 cludūt. Ad primū ergo dicēdū q̄ ppt inti
mā seu oīmodā simplicitatē dine essētie. z p/
pter pfectā dini intellect⁹ adeqtiōz respectu tal⁹
essętie de⁹ nō ꝯcipit eā nisi sub vna pfectissima
ratione intrinsece eā ꝯcipiēdo absq; oi ꝯpati/
one ad creaturas. nec ex hꝫ din⁹ intellect⁹ ē mio/
ris pspicacitatis sed maioris. Dis em intelle
ct⁹ diuidēs ea q̄ sūt realr z ēntialr vnū. vel hꝫ
facit ex sua impfectōe. vel hoc facit ad aliqua
aspiciēs q̄ realr sunt vel ꝓterunt eē distincta

Ad scdm dicēdū q̄ minor ē falsa. qz ex hꝫ q̄ Ad 2
intellectus videt sortē z hoiem esse idē fm re.
z sil⁹ platonē z hoiem esse idē fm rē. igit ꝯci/
pit sortem z platonē esse idē inter se fm illam
vnā rōem spēi. cū q̄ quilibet seorsū ꝯceptus ē
idē realr. Ad tertiū dicēdū q̄ q̄uis aīa intel Ad 3
lectiua icludat sbaliter sensitiuū z vegetatiuū
ita q̄ nō sūt plēs forme sbales i homie. possu
mus tn ipsa distincte ꝯcipe aspiciētes ad su/
as potētias. actus z obiecta. i quibz oibz rea/
lē multitudinē inuenim⁹. Nisi em intellectus
aliqđ apparēs seu motuū ex aliq̄ illoz accipe
ret. puta vel ex potētijs vl ex actibz vl ex obie
ctis ipm intellectiuū i se distincte nūq̄z ꝯcipe
ret q̄tūlibet intellectiuū multa ſtualr ꝯtine/
ret. maxime si intellect⁹ pfecte intelligerz. alias p
ter sui impfectiōez nō valēs q̄ditatē rei pfe
cte ꝯphēdere possz de eadē re multas decepcio
nes formare. i qua formatōe adhuc inniteret
alicui reali multitudini. puta diuisis acciden
tibz eiusdē q̄ditatz a q̄bz ꝯcipet tales diuer/
sas decepcōes. Ad q̄rtū dicūt nri iuniores Ad 4
doctores volētes saluare venerabilē doctorez
nr̄m Egidiū q̄ ibi falsū assumit. qz intellige
re z velle i deo differūt ratione Sed isti nō
bn rndent ꝯnexe nec ad dicta sua. nec ad di/
cta fris Egidij. qz fm q̄ isti met dicūt. z ex di
ctis doctoris nostri haberet expsse distinctio ra
tionis i attributis diuis innascit ex compati
one ad creaturas. circūscripta g̃ oi compatōe
tūc intrisece ipa attributa nec erūt distincta re
alr nec rōe. Bn igit pēsato argumēto. tūc eui
dēter appet q̄ illud ē difficilis qđ in hac mate
ria pt adduci. Ad formā g̃ argumēti rndēdo
nego ꝯnam. Ad pbationē dico q̄ sicut sol per
vnicū suū actū cerā sibi obiectā calefacit z liq̄
facit q̄diu rō calefactibil z liq̄factibil in tali
cera inuenit. cessāte tn rōne liq̄factibil. puta
cū cera ē total liquefacta. z manente ratione
calefactibilis. idem sol vniformiter se habēs
in actu suo eādem ceram calefacit z nō liq/
facit. immo depascit z exiccat. Sic intellect⁹
diuinus z volūtas diuina siue intelligere di
uinū z velle diuinū sūt intrisece vnū re z rōe.
variationē tamē capiūt extrinsec⁹ rōne muta
tōis facte in obiectalibz rōibus ipsius intel/
lect⁹ z volūtatis. Cū em bonū sit obiectuz volū
tatis. z verū sit obiectū intellect⁹. ergo
manēte eodē extrinseco obiecto vniformit sub
eisdē rōibz bonitatis z entitatis. de⁹ p suā essenti
am q̄ ē essentialr intellectus z volūtas talem
rem intelligit rōne entitatis z veritatis. z vult

Dyonisius de burgo de. s. Augustini. Contra eū.

UVA. BHSC. IyR_066

ratione cognite bonitatis. mutata tñ eadez re
rõne bonitatis. z fuata rõe entitatis. ꝛ9 eãdẽez
intelligit q̃uis eam nõ velit. Nunq̃z igit ꝛ/
us vult malũ. cũ ordinata volũtas i malo nõ
reperiat aliquã rationẽ volibil'. q̃uis ipm intel
ligat. cũ rõe entitatis q̃ illud malũ fũdat repe
rat rationẽ intelligibil'. Sic g̃ nõ ꝑt argui di/
uersitas rõis intrinsece i radio sol'. ex h̃ q̃ sil' z
sel'lutũ excaat z cerã liq̃facit ꝓpter aliã z aliã
rationẽ obiectalẽi ipsis reptã rõe suaz diuisaz
dispõnũ. sic non ꝑt argui aliq̃ diuisitas rõnis
intrinsece i ðina volũtate z intellectu. siue in
suo itelligere z velle ex h̃ q̃ intelligit et ñ vult
siue nõ diligit. sed ꝑtꝰ odit eandẽrẽ. in q̃ ser
uata ratione intelligibil' ꝛpdit ratio volibi/
Ad 5 lis siue diligibil'. z inuenit ratio odibil' Ad
q̃ntũ dicẽdũ negãdo ꝓñaz. Ad ꝓbationẽ di/
cẽdũ q̃ rõ formal' attributi ñ excedit eque bñ
nrm intellectũ. sicut rõ formal' diuine ẽntie. q̃
attributũ sũptũ fm suã ꝓpriã rõez fm quã al
teri attributo z etiã ðine ẽntie ꝓdistiguit. sic
ñ ẽ infinitũ. imo nccio vt sic ẽ finite rõis. Qð
ꝑz ex duob9. ꝑmo q̃ ðine sapie vel cuicũq̃ al
teri attributo ñ ꝓuenit infinitas nisi. in q̃tũ di/
ne ẽntie idẽtificat. Scõo q̃ ꝓpria z distincta
rõ cuiuscũq̃ attributi non ꝑt sumi nisi i ꝓpa
tione ad extra vbi tales pfectões nccio sũt fini
te. z iõ ñ optz ꝛe vno attributo vt attributũ ẽ
Ad 6 nrm intellectũ formare, multa attributa Ad
vi. ðm q̃ si attributa ðina ꝓsiderãt q̃tũ ad
suã entitatẽ z veritatẽ seu oĩa illa q̃ ipsis real'r
ꝓueniũt. tũc intellect9 pfect9 seu pfecte cogno
scẽs ꝛberz p iudiciũ ꝛe eis h̃itũ iudicare ꝛe ce
teris. q̃uis ecõuerso fieri possit ꝛe nr̃o intelle/
ctu h̃i via. cui sensibilia sũt ꝑmo z magis nota
q̃z non sũt eadẽ nob nr̃a magis nota z nature vt ꝑz
i. ꝓhicoz. Sic em̃ se hz ocul9 noctue ad lucẽ
sol'. sic aĩe nostre intellect9 ad ea q̃ sũt manife/
stissima i natura. vt ðr. ij. meth. Si aũt attri
buta ꝓsiderãt q̃tũ ad eoz distictiõz. tunc tal'
distictio eis ñ ꝓueniat nisi fm rõez. oĩs ãt itel
lect9 illð qð ẽ mere fm rõez ꝓcipit i ordine ad
aliq̃d real'r sic se hñs. iõ vt sic oĩs intellect9 iu
diciũ ꝛe pfectõibꝫ attributalibꝫ hz sumere ex
iudicio qð hz ð talibꝫ pfectõibꝫ vt i creaturis
real'r sũt distincte. Cũ ðr̃i minor q̃ attbuta vt
i ðinis sũt hñt rõz recti. dico q̃ vez ẽ q̃tũ ad
id qð realiter eis ꝓuenit. sz q̃tũ ad eoz distin/
ctionẽ q̃ solũ fm rationẽ eis ꝓuenit ẽ econũso
q̃d qð ẽ real'r tale magis hz rõez recti q̃ id
qð ad ꝓpationẽ sui ẽ fm rationẽ tale. sz illa di
Ad 7 stinctio i creaturis ẽ real'r. z i ðinis ẽ fm rõez
Ad. vij. ðm q̃ non ẽ sil'e, q̃ fidẽ tenem9 ꝑ/
sonas ðinas eẽ realiter distinctas. nisi. n. fidel
h̃ req̃reret. nullaten9 ponerem9 ꝓsonaz realez
distinctionẽ. sz ð attributis realẽ distictõz n
fidẽ nec rõe tenem9 Ad. viij. ðm q̃ signifi Ad 8
catũ oĩm attributoz ñ min9 ꝛeo ꝓueniebat ab
eterno q̃z nũc. distinctio tñ attributoz vel nõ
ꝓueniebat sibi ab eterno. q̃z ea q̃ fm rõez sũt i
ꝛeo poterũt sibi aduenire i tpe. vel si tal' disti
ctio sibi ꝓueniebat ab eterno h̃ optebat inq̃z/
tũ ꝛe h̃moi attributa ꝓpabat ad ipsa creabi/
lia ꝑ eũdẽ ꝛeũ i tpe ꝑducẽda Forte dices q̃ Instantia
tũc intelligere ꝛei distinctiuũ q̃ distiguit sua
attributa ꝛepẽderet a nõ ente puta a creabili
bus nondũ creatis R. q̃ intelligere ꝛei nõ ꝛe Solutio.
pẽdet ex h̃ ab ipso creabili. sicut nec nunc ab
ipsa creatura. q̃z non coḡuit ab eterno illã di
stinctionẽ ꝑ ipm creabile sicut nec nũc ꝑ ipsã
creaturã. ita q̃ creatura vel creabile sit ꝛeo me
diũ coḡscẽdi h̃moi distinctionẽ. Ipse. n. coḡ
scit talẽ distinctionẽ ꝑ seipm. licet ipsã cogno
scat i ordine ad creabile vel creatuz. q̃uis em̃
aliq̃d ꝓueniat alicui ꝑ se. ꝑt tñ sibi ꝓuenire in
ordine ad aliud. siue ꝓnotato q̃dam respectu
ad aliud Ẽntia em̃ ðina ẽ ꝑ seipsã oĩm repñ
tatiua. z tñ h̃ sibi nõ ꝑt ꝓuenire nisi ꝓnotato
respectu ad ipm repñtatum. Itẽ q̃uis ꝛe ꝑ se
ipm intelligat ẽntiã suã. non ꝑt tñ eã intelli/
gere nisi intelligat creaturas. Sicut g̃ nõ bñ
inferẽ q̃ ex h̃ diuinũ intelligere ꝛependeret ex
creaturis. sic etiã in ꝓposito ꝛe. Ad argumẽ
tũ ꝑncipale pz ꝑ ea q̃ dicta sũt ad formã q̃rte
rationis posite ꝓtra quartũ articulũ.

Redicta tñ ꝺ

p ba. Postq̃z mgr̃ circa modũ di/
uine generationis monit qõem
z huiꝰ q̃stionis assignauit rñsionẽ. nũc in ista
parte ꝑmisse responsionis adiungit ꝛeclarati
onẽ. Et diuidit in duas partes. q̃z ꝑmo ma
gister circa istam ꝛeclarationẽ suam intentio
nem ꝓmittit. Secũdo veritatẽ ꝛeclaratã cõ
cludit. ibi. Dicamus ergo q̃z pater. Prima i
duas. quia ꝑmo magister ostendit sub quo
sensu hec ꝓpositio qua dicit. Pater volẽs ge
nuit filiũ sit neganda. Secũdo sub quo sen/
su sit ꝓcedenda vel affirmãda. ibi. Volẽs ta/
men genuit. Et hec est diuisio et snia istius
lectionis i generali. Circa quam quero in spe
ciali.

v Trũ pr̃ genuerit filiũ necessitate vel
volũtate Et videt q̃ necitate. q̃z il
lud pr̃ ꝑducit necitate qð ñ ꝑt non ꝑducere

UVA. BHSC. IyR_066

sed pr̄ nō ꝑt filiū non ꝓducere. Maioꝛ pꝫ exū. ꝑi hermenias. vbi i q̄rto oꝛdie modaliuꝫ nō possibile ñ eē. ꝯuertiť cū nccē eē. minoꝛ ē ꝛe claro. qꝛ si' possꝫ ipm nō ꝓducere. tūc ꝓtingēter ꝓduceret ipm. Nā possibile nō eē ꝛ ꝓtingēs eē eq̄ pollet i scdo oꝛdine modaliū. ſꝫ nullū ꝓtingēter ꝓductū ex vi sue ꝓductōis ē formal'r nccē eē. nec p ꝑns ꝑt eē ꝛe. q̄ si pater possꝫ filiū nō producere filiꝰ non eēt ꝛe. Ex q̄ pꝫ q̄ illa ē falsa. pr̄ pōt filiū non ꝓducere. ꝛ p ꝑns eiꝰ ꝯdictoꝛia erit vera. ſ. ista. pr̄ non ꝑt filiū nō producere. qꝛ ꝑma ei scdo angl'o modaliū. talia i q̄rto. q̄ sp ꝯdicunt Contra ꝛe lectabilissima opatio non pōt eē sine actu volūtatis. sed generare diuinū ē ꝛelectabilissima opatio. q̄ ꝛc. maioꝛ pꝫ. qꝛ nulla ꝑt esse ꝛelectatio absq; ꝯplacētia volūtatis. minoꝛ ē ꝑbꝫ. q̄a opatio ꝑfectissima ē ꝛelectabilissima. vt pꝫ. ij ꝛ. x. etħ. sed generare diuinū ē opatio ꝑfectissima. Nā actꝰ ꝛ opatōes cū ſficiencť ex terminis. tāto q̄libet opatio ē ꝑfectioꝛ. quāto terminus p ipsā ꝓductꝰ ē ꝑfectioꝛ. sed filiꝰ q̄ ē eterminꝰ ꝺine generationis ē infinite ꝑfectionis

Contra

Dic q̄rtuoꝛ breuit faciā. Prio ad ꝛeclarandū termioꝝ ponā ꝺuas ꝺistinctiones. Scdo ostēdā quō pr̄ necessitate ꝺr generare filium. Tercio quō volūtate. Quarto adducaꝫ aliq̄ ꝯ me ꝛ respondebo ad ea.

Primum ꝑncipale

Quantū ad primū

ꝑmo ꝺistinguā ꝛe nccitate. scdo ꝛe voluntate Nccīū. n. multis modis ꝺr. vt pꝫ. v. methꝫ. tm̄ qꝛ ꝑns q̄ videť q̄rere ꝺ nccitate p respectū ad cāꝫ siue ad ꝑncipiū. iō ceteris modis ptermissis ē sciēdū q ꝑm. uij. cāꝝ genera q̄ ꝺrupl'r p relationē ad ꝑncipiū siue cāꝫ aliq̄ ꝺicūť nccia. ꝛ ꝑm hħ. uij. erūt modi nccitatis.

Nota modos necessitatis

Prim⁹ respectu cāe materiał. ꝛ hec nccitas ꝺr indigētie puta illꝺ hꝫ materiā ptē sui. siue i isto ē aliq̄d ad modū matie puta potētia passiua. iō nccō indigꝫ ꝯfuāte. qꝛ sibi ꝛelictū nccio ꝛestruet

Scdꝰ modꝰ respectu cāe formał. ꝛ hec nccitas ꝺr exigētie. puta ignis ē nccio calidus. qꝛ natura sua hħ exigit. Terciꝰ attribuiť cāe efficiēti. ꝛ hħ ꝺupl'r. qꝛ vel tale agēs hmōi nccitatē ꝯsequiť ex ꝑncipio sibi intrīsece inexīte. ꝛ hec ꝑt ꝺici nccitas imutabilitatꝫ. Sicut ignis q̄ztū ē ex pte sui imutabil'r calefacit. q̄uis p accns possꝫ ipediri. puta si ꝛeficerꝫ sibi materia. Uel tale agēs ꝯsequit hmōi nccitatē a ꝑncipio extrīseco nullā sibi ꝛotutē intrīsece ꝯferēte. ꝛ hec ꝺr nccitas coactōis. puta lapis ꝛerꝫ nccio mouet. qꝛ a pꝰsciēte impellit violenter.

Quartꝰ respectu cāe final'. ꝛ hec ꝺr nccitas ꝺitōis siue ꝺitionata. puta si talē finē vis ꝯsequi nccē ē te talibꝫ medijs vti Uoluntas etiā vt ad pns spectat ꝺupl'r ꝑt sumi. vno mō p potētia volitiua siue ꝑncipio volituo Alio mō p actu pfecto ipsiꝰ volūtatis siue ꝑncipij volitiui. mō q̄ ꝺr i ethicis. q volūtas ē ipsius finis. electio eoꝝ q̄ sunt ad finē.

Scdꝰ ꝑncipale.

His premissis quō

ad scdꝰ ꝑncipale. ſ. quō pr̄ ꝺr filiū nccitate generare. ꝺico q ꝑmꝰ modꝰ nccitatis i ꝛeo nullo mō ꝑt poni. qꝛ cū ipe sit purꝰ actꝰ. i ipo nᶜ erit matia nec aliq̄ꝺ matiale. ꝛ p ꝑns nihil ꝓueniens ex nccitate matie i ipso locū hꝫ Nec q̄rtus modꝰ ꝑprie i ꝛeo ꝑt poni. qꝛ ꝛeꝰ cū oino sit i seipso sibi sufficiēs. ꝛ oēꝫ hēat ꝑfectōꝫ. ipse ñ agit ꝓpter aliquē finē ꝯsequendū. tm̄ qꝛ bñ agit ꝛeꝰ ꝓpter bonitatē suā ꝯicādā aliq̄ mō necessitas q̄rto mō ꝺicta cū sit ꝯditiōata ꝑt ꝛeo ꝯuenire. puta si ꝛeꝰ vult suā bonitatē ꝯicare homī necesse ē vt hoiez ꝓducat. qꝛ ei qꝺ oino nihil ē nihil ꝯicari ꝑt. Scda ꝑticula tercij modi penitꝰ a ꝛeo ꝺr excludi. qꝛ cū sit omipotēs a nullo extrīseco violētari ꝑt. Questio igiť ꝑns his ꝑꝺictis excluſis. supꝫ scdo mō necessitatis. ꝛ supꝫ prima ꝑticula tercij modi verteť.

Jdeo ꝺico q loq̄ndo ꝛe scdo mō nccitatis tūc generatio filij ē necessario i ꝺinis. qꝛ natura ꝺina q̄ ē forma purissima siue purꝰ actus hħ necessario exigit q in tribꝫ subsistat ꝑsonis. ſꝫ trinitas in ꝺiuis eē non ꝑt nisi ꝑr generet filium. ꝛ vterqꝫ producat spm̄sctm̄. q̄ ꝛe necessitate naturał siue formalis exigētie filius in ꝺiuinis a ꝑre generať. Loq̄ndo etiā ꝛe ꝑma ꝑticula ipsius tercij modi. pr̄ necessario generat filiū. qꝛ imutabil'r ꝛetermināť ad generatiōnē filij ꝑ suā naturalē ꝓprietatē. Un hoꝝ ꝺuos modos nccitatis videť in ꝺiuis approbare Richħ. vi. ꝛe tri. c. i. sic ꝺi. Nihil itaq; ibi est scꝫ in ꝺiuis iuxta ꝺonū largitātis gr̄e. sed totū iuxta ꝓprietatē exigētis nature. Et hħ q̄ztū ad primū modū nccitatis quē posui esse i ꝺiuis. Et subdit imediate Richħ. ꝺi. Sicut. n. in naturalibꝫ naturale ē ab alio nō procedere. sic sane ei naturale est ꝛe ꝓcedentē hr̄e. Cum igiť ꝑm ꝑhm. v. methꝫ. potissimꝰ modꝰ necessitatis sit i ꝛeo qꝺ impossibile ēal'r se hr̄e. igiť cum ille modꝰ i vtroq; iā ꝺicto mō i ꝺiuinis implicet videť mihi saluo sp melioꝝ iudicio q possit sane ꝯcedi hᶜ ꝓpō. pr̄ generat filiū nccitate.

UVA. BHSC. IyR_066

Tercium principale.

Quantum ad tercium principale. s. quō pater & filiū volūtate generare. Dico ex scda distictōe q̄ si volūtas sumit̄ p potētia productiua eius qđ p modū volūtatis procedit. tūc p̄ nō generat filiū volūtate. qz illa psona diuina q̄ nō est amor vel nō procedit p modū amoris. nō producit h̄ mō volūtate. filius nō procedit p modū amoris sz p modū verbi intellectualis. g̃ ꝛc. P̄ma psona producta ñ p̄t procedere nisi p modū p̄me potētie. sz p̄m nr̄m modū intelligēdi itellect⁹ ē poz potētia q̄ volūtas. ꝛ fili⁹ ē p̄ma psona producta. g̃ ꝛc. Jsta āt p̄ma ꝛclōz p̄bāt q̄dam sz medio imptinēti. dicētes q̄ eoz tm̄mō volūtas ē p̄ncipiū q̄ p̄t esse ꝛ non ee. ꝛ q̄ p̄t alr se hr̄e. sed generatio filij nō p̄t alr se hr̄e. Sz illa ratio ē ꝯ seipsos. qz ipsi met ponūt q̄ volūtas ē p̄ncipiū productōis spūssancti. ꝛ tm̄ productio spūssancti nō p̄t non ee. ꝛ nō minus ēt mutabilis q̄ filij generatio. Si aūt volūtas sumit̄ scdo mō. puta p actu pfecto volūtatis. sic ꝛcurrit ad generatōz filij. qz illa nobilissima generatio ee nō p̄t sine pfectissima cōplacētia. ꝛ stat aūt q̄ tal⁹ pfecta ꝛplacentia ē p prie act⁹ volūtatis. ꝛ maxime respectu sūmi boni. Et illo modo possz intelligi ꝟbū Rich. vi. de tri. c. xvij. cū ait. Jngenitū velle de se habere ꝛformē atq; ꝛdignū. idē videt mihi qđ gignere. P̄ ꝟbū pfectū pduci nō p̄t sine amore. qz p̄m aug. ꝟbū ē notitia cū amore. Cuz g̃ ꝟbi pductio sit ꝟbi generatio. ꝛ amor sit act⁹ volūtatis. ꝛc. Jsto etiā mō ꝟificat dictū euangelicū q̄ p̄r filiū pteslat di. Dic ē fili⁹ me⁹ dilect⁹ i q̄ mihi bñ ꝓplacui ipm audite. Et iuxta hūc sensū vult aug. xv. de tri. c. xx. q̄ sicut de⁹ natura ē de⁹. ꝛ tm̄ ꝓplacet sibi in eo q̄ est deus sic pater filiū natura genuit. ꝛ tm̄ in sui generatione sibi ꝓplacuit.

2

Scda cōclusio. 1

Quartuz principale 1

Bz contra illā p̄ma ꝛcloez posset argui q̄ ōna volūtas habeat rationē p̄ncipij i generatiōe filij. Quia si actio nature p̄cederet i ōnis actōz volūtatis rō libertatis total⁹ tolleret. qz cū natura sit de terminata ad vnū. si natura p̄ueniret volūtatē ipsa de terminate mouebit volūtatē ad vnū tm̄. Nihil igit̄ libere a deo possz procedere. si ipsa generatio q̄ ē p̄ma dei actio esset naturalis voluntas. igit̄ erit ei⁹ p̄ncipiū. al⁹ nullā creaturā deus posset libere p̄ducere. quod ē erroneū. P̄. btūs Aug. exponens illud ps. Ipse dixit ꝛ facta sunt. ait sic. id est verbū genuit in quo erat vt fieret. Ex quo dicto vult Aug. q̄ verbū sit ratio producēdi creaturas. Si g̃ verbū a patre natural⁹ procederet ꝛ nō p impiū volūtatis oīs creatura a deo procederet necessario. P̄ Hilari⁹ dicit. Si q̄s nolēte patre natū dicit filiū. anathema sit. ergo p̄ genuit volens. Jtē idē Hylarius ait. q̄ non naturali duct⁹ necessitate pater genuit filiū. Jtē Dyoni. in de di. no. ait. Diuinus amor nō p̄misit ipm esse sine germine. igitur pater genuit volēs. Sed illa non ꝛcludūt qz sicut ait Aug. vi. de tri. c. i. fili⁹ dei p̄cedit a patre natural⁹ sicut splēdor ab igne. P̄. si volūtas esset p̄ncipiū generatōis filij. vel h̄ eēt volūtas accedens. vel ãcedens. vel coequa. Non p̄mo modo. qz ille fuit error Enomij. qui vt ait Aug. xv. de tri. c. xx. dixit filiuz esse filiū volūtatis volūtate accedēte. Cōtra quē errorē ibidē disputās Aug. ait. q̄ de⁹ esset mutabilis. qz aliq̄ volūtas sibi de nouo adueniret. Nec scdo mō. qz q̄ volūtate ãcedente a deo p̄cedūt creata sūt. ꝛ sic esset error arrij. q̄ filiū asseruit esse creaturā. Nec tercio modo. qz vt sic scq̄ret error sabellij. q̄ ꝓfusionē posuit psonaz. Nā volūtas deo coeua q̄tū ad emanationē que est ad intra ēadequata p productionez spūssancti. Si. n. non adeq̄ret h̄moi productio suū p̄ncipiū. tūc nō eēt omino p̄fecta. qz ipsum p̄ncipiū ea excedēs possz aliquid pfect⁹ producere. Sed a p̄ncipio adeq̄to alicui producto ñ p̄t aliq̄d procedere differēs a tali pducto. Si igit̄ fili⁹ generet a p̄re p voluntatē coeuā. ipse a spūsctō eēt p̄nit⁹ in distinctus. Forte hic dicet q̄ si spūssanct⁹ procedit p modū volūtatis ꝛ nō filius. tunc nobilior esset processio spūssancti q̄ filij. qz processio cui⁹ p̄ncipiū ē volūtas est libera. liberuz autē est nobilius non libero. Jtē id quod procedit p modū artis videt esse voluntariū. Jsta patet dupl⁹. Primo. qz quod procedit p modū artis non p̄t procedere p modū nature. cū ars ꝛ natura sint p̄ncipia ꝓdistincta. vt p̄z. vi. ethi. igit̄ procedet volūtarie. Scdo qz voluntas ē p̄ncipiū artificialiū. vt p̄z. iij. de aia. ꝛ vi. ethicoz. sed filius procedit p modum artis. cum ipse sit ars omipotentis dei. plena rationib⁹ omniū viuentiū. vt ait August. in lib. de trinitate. Jtem generatio filij vel est volita a patre. vel non ē volita. Si est volita. tunc ꝛ genitum erit volitū. ꝛ p consequens voluntas erit p̄ncipiuz ipsi⁹ filij. q̄a

2

4

5

Cōtra ista dicta 1

2

Jnstantia prima

Jnstantia secunda.

Jnstantia tercia.

UVA. BHSC. IyR_066

oē qđ ꝓcedit vt volitū illi⁹ volūtas ē ꝓncipiū Si aūt nō est volita. tūc nō esset ꝛelicioſa ſed ꝓnoſa. ⁊ h̄ dicere videt esse anathema. vt ptz ꝑ Hilariū ī lib. de ſinodis. igit̄ ab his ꝛeſiſtamus. Solutio. Iſte aūt inſtātie nō infringūt ꝓcedictā rōem. Ad ad 1 ꝓmū igit̄ dico ꝙ ſicut ſpūſſci ꝓceſſio ſic ē libera ꝙ nō ē ꝓtingēs ad vtrūlibz ſed īmutabil' ⁊ ꝛetermiatiſſima. ſic filij generatio ſic ē natural' ⁊ neccia ꝙ tñ ē liberria. nō tñ libertate ꝺictōis ſed libtate ꝓfectiſſime ꝺ pla cētie q̄ ē multo maioz libertas ⁊ nobilioz q̄s ea q̄ ē ꝺictōis. Ad 2 ſcđm đm ꝙ aliq̄d ꝓcede re ꝑt ꝑ modū artiꝫ dupl'r. Uno mō qz ars ē eiꝰ ꝓncipiū. Alio mō qz ipm ē ars ꝓcedēs. mō q̄ đz creatura ſalis. i. creatura q̄ ē ſal. Prio mō ꝓcedēs ꝑ modū artis ē ipm artificiatū. ⁊ ome tale ſic est volitū. ꝙ etiā volūtas ē ſuū ꝓncipium. Scđo modo licz obiectiue poſſit dici volitū. nō tñ ꝓductiue. ita ꝙ volūtas ſit ſue ꝓductionis ꝓncipiū. Sed filiꝰ ſcđo mō ꝓcedit ꝑ modū artiꝫ. ipſe ꝺo creature ꝓmo modo Ad ꝓmā ꝓbatōz maioris đm ꝙ illud qđ ꝓcedit ꝑ modū artiꝫ ſcđo mō illi⁹ natura ē ꝓncipiū. qz naturale ingeniū īuenit artē. ⁊ cuz đz natura ⁊ ars ſūt ꝓncipia ꝺiſtincta. dico ꝙ ipa ſūt ꝺiſtincta ꝓncipia rōe diſtinctoꝝ ſuoꝝ ꝓductoꝝ. ñ tñ ꝓꝓrie ꝛet̄ dici ꝺiſtincta ꝓncipia Illa. n. ꝓꝓrie dicūt ꝺiſtincta ꝓncipia quoꝝ neutꝝ ē ex altero. Sz vt iā dixi natura ē ꝓncipiū artis. Ad ſcđaz ꝓbatiōez đm ꝙ q̄uis volūtas ſit ꝓncipiū ipſoꝝ artificialiū. non tñ ꝓꝓrie ē ipſi⁹ artis ꝓncipiū. filiꝰ aūt non ē artificiatū. ſed ē ipſa ars ꝑris. Ad 3 Ad terciū đm ꝙ generatio filij ē volita ꝑ modū obiecti volūtatiꝫ. ⁊ eodē mō ipſe filiꝰ genit⁹ ē volūtas. ñ tñ ex h̄ ſequit̄ ꝙ ſit ꝑ voluntatē ꝓducti⁹. qz ſi illa ꝺña eēt bona. tūc ipſe p̄ eēt a volūtate ꝓducti⁹ cū ipſe ꝑ modū obiecti ſit volit⁹. īmo volūtas ꝓduceret ſeipſā. cū ipſa velit ſeipſā. ē g̃ ī ꝓbatōe ꝺñtie fallacia ꝺñtis. puta ē volitū. g̃ ꝓcedit vt volitū. qz ꝺato ꝙ filius ꝓcedat vt volitū obiectiue. nō tñ ꝓcedit vt volitū ꝓductiue puta ꝙ ipſa volūtas ſit ſue ꝓductōis ꝓncipium Ad ꝓmū coꝝ q̄ adducit ꝺ primā ꝺcloz Solutio primi ꝺ cōcloz primaz arti. tercij. tercij articuli đm ꝙ natura q̄ ē ēntial'r libera nō tollit libertatē. Sed natura ꝺuna ē ēntial'r libera. Etiā ꝑt negari prima ꝺñtia. qz q̄uis ī nob act⁹ nature ꝓcedat actū volūtatis. ñ tñ tollit libertas a nobis. Etiā ꝺato ꝙ natura ꝛeterminet creatā volūtatē reſpectu vltimi finis. tñ nec tollit reſpectu vltimi finis libertas ꝺplacētie. nec reſpectu coꝝ q̄ ſūt ad finē libertas ꝺdictionis Et ſil'r nec ī ꝛo reſpectu eorū q̄ ꝓducunt ad intra tollit libertas ꝺplacētie. nec reſpectu coꝝ q̄ ꝓducūt ad extra libtas ꝺdictōis Ad 2 Ad ſcđm đm ꝙ filiꝰ ē rō ꝓducēdi creaturas. ſicut ars ē rō ꝓducēdi artificiati. ſ. cū ꝓpoſito ⁊ ꝛeterminatōe volūtatiꝫ Ad terciū ꝑz ex ꝓcedētibꝫ. Ad 3 ⁊ 4 Ad q̄rtū đm ꝙ hylari⁹ ibi loquit̄ ꝛe neccitate coactōis ⁊ violēte. quā etiaz ego a ꝛo penit⁹ excludo. Ad 5 Ad q̄ntū dicendū ꝙ ꝺyoni. ibi loquit̄ ꝺ producti one creaturaꝝ. Argumenta poſita ꝓncipaliter ad queſtionē ambo ꝺcedo iuxta ea q̄ ꝺixi in diſtinctionibus ſupradictis. Ad argumēta principalia

Diſtinctio. vij.

Ic ſolet que

h rit̄. Poſtq̄z mgr̄ ꝛetermiauit đ ꝺiuīa generatōe q̄ztū ad modū generādi. ī pte iſta ꝛetermiat đ ea q̄ztū ad potētiā generādi. Et diuidit̄ ī duas ptes. qz ꝓmo de potētia generādi mgr̄ mouet quedā dubia Scđo qz hm̄oi potentia est ipſa diuina natura. ideo ꝺſequēter magiſter tractat ꝛe q̄buſdā ꝺditionibus ⁊ ꝓpꝛietatibꝫ diuine nature diſtinctione. vij. ibi. Nūc de veritate ſiue ꝓprietate. Prima in duas. ſm qđ de potentia generādi mouet duas q̄ōnes. Nā primo inquirit an potētia generādi ꝺueniat pri. Secūdo vtz talis potētia repiat̄ in filio. Scđa ibi. Itē queritur a quibuſdā. Prima in tres. qz primo mouet illā queſtionē. Scđo ponit ſuam ꝛeterminatōz. Et tercio ex dictꝫ aug. iducit q̄ndā cauillationē. Scđa ibi. Cui verſutie. Tercia ibi. Sed vehemēter ⁊c. Et hec diuidit̄ in tres ptes. qz primo ponit quoddā dictū Aug. qđ ꝑdictis videt̄ esse ꝺtrariuz. Secundo oñdit quomō quidā negant illud dictū Aug. Et tercio ꝛeclarat qualiter ſit intelligendū. Secūda ibi. Hoc autē non videt̄. Tercia ibi. Pōt ergo ſic intelligi. Sequitur illa ps. Itē queritur ⁊c. Et diuidit̄ in duas qz primo magiſter mouet queſtionē ⁊ reſpondet ad eaz. Scđo ſuā ñſionem explanat. ibi Ita etiā cū dicit̄ ⁊c. Hec est ſnīa magiſtri in generali. Quia in iſta ſeptima diſtinctōe tractat̄ de potentia generandi. igit̄ quero iſtā queſtionē.

Trū potētia generādi ī đ̄nis dicat

v notiōal'r ſiue relatiue. Et videt̄ ꝙ ſic qz ꝓncipiū diſtiguit̄ a ꝓncipiato. cū nihil poſſit ſeipm̄ producere vel ꝓncipiare. Cū igitur diſtinctio in diuinis ſolū fiat penes

UVA. BHSC. IyR_066

Di. VII

notionalia siue relatiua. optet q̄ potētia' generādi q̄ eidē qđ p̄ncipiū generādi. sit ad aliq̄d siue q̄d notionale. In ꝯtū ē mḡr i lra. q̄ potētiā generādi dicit esse dinā eentiā. ḡ ⁊c. Hic sūt q̄tuor videnda. Prio ⁊ eo qđ q̄rit Secūdo vtr potentia generādi vere ⁊ realr sit i filio Tercio dato q̄ sit i filio. vtr ex hoc filius possit exire i actū generatiōis. Et q̄rto vtr sit eadē potentia q̄ pr̄ gignit ⁊ filius gignit.

Articul⁹ 1

Quantū ad p̄imū

vtr potentia generādi i dinis dicat notionalit. sic pceda. Prio oñdā q̄ potētia generādi i diuis n̄ p̄t eē relatio. Scđo q̄ potētia generādi q̄ ad suū p̄ncipale significatū dic simplr ⁊ absolutā. Tercio q̄ ⁊ suo ꝯsignificato siue ꝯnotato nccio iplicat siue icludit r̄spectū Et q̄rto ducā aliq̄ꝫ doctoꝝ dicta in ꝯtū. ⁊ rnde tu ad ea. Dico igit̄ p̄mo q̄ potētia generādi i dinis n̄ p̄t esse relatio Qr illud qđ nec p̄t esse termin⁹ nec p̄ncipiū actōis n̄ p̄t eē potētia generandi. sꝫ relatio ē hm̄oi. vt pz. v. ph̄ic. ḡ ⁊c. maior pz. qr potētia generādi nccio ē p̄ncipiū actōis vl imediatū vl saltē p̄ncipale. q̄ꝫ neutrū relatōi poterit ꝯuenire. Conclo 1

2 P̄ si p̄rnitas esset p̄ncipiū siue potētia generādi. aut generatio tal' eēt vniuoca aut equoca. Si vniuoca tūc pr̄ nccio generarz prez. qr i generatōe vniuoca gignēs ⁊ genitū ꝯuenīūt i p̄ncipio pductiuo. Uñ si sortes esset p̄ncipiū generādi ipse sorti: nūq̄ sortes possz generare nisi sortē. maꝫie si sua generatio æterz eēt vniuoca. Sic. n. sortes n̄ p̄t generare nisi hoiez. dato q̄ hūanitas sit sibi p̄ncipiū generādi. sic ⁊c. Si āt tal' generatio esset equoca. tūc pr̄ esset nobilior ⁊ dignior filio. qr i oī generatione equoca in q̄ gignēs ē totale p̄ncipiū geniti sp gignēs ē nobil⁹ genito.

3 P̄ si p̄rnitas esset i patre p̄ncipiū generādi. tūc formal' termin⁹ generatōis genito a generāte ꝯicar⁹ excederz pfectōe ⁊ dignitate ipm p̄rncipiū generādi. ꝯñs ē falsum. ḡ ⁊ añs. falsitas' ꝯñtis apparz. qr q̄cq̄d genito p generatōz ꝯicat. h̄ totū vl formalr vel ẏtualr cōtinet i p̄ncipio pductiuo siue i potētia generatiua q̄ generās generat. Sꝫ qđ formalr vl ẏtualr i aliq̄ ꝯtinet. n̄ est pfectio eo. ꝯña appet imediate. qr essentia dina p generatōz filio ꝯicat. q̄ hm̄ suā formalē rōez ē pfectōis infinite. qđ ⁊ p̄rnitate dicere n̄ possum⁹ cū hm̄ suā formalē rationē vel sit pfectiōis finite vt aliq̄ dicūt. vel ad min⁹ n̄ ē pfectōis infinite vt aliq̄ dicūt.

4 P̄ id qđ non p̄t dare virtutē eēndi simplr n̄ p̄t etiā dare ẏtutē agēdi simplr. qr agere p̄supponit eē. sꝫ relatio n̄ p̄t dare ẏtutē eēndi simplr. cū nō h̄eat eē sꝫ ad eē. nec sit aliq̄d. sꝫ ad aliq̄d. P̄. si potētia generādi essz ipsa p̄rnitas. tūc fili⁹ pri n̄ essz oīpotēs. ꝯñs ē h̄eticū. qr i symbolo catholice fidei dr Oīpotens pr̄ oīpotēs fili⁹ oīpotēs. s. s. p̄bo ꝯña. qr ille n̄ ē oīpotēs cui æfic aliq̄ potētia. sꝫ p̄rnitas nō p̄t ꝯicari filio. ḡ fili⁹ nō p̄t h̄re oēz potētiā. 5

6 P̄ si p̄rnitas essz in patre potētia generādi. p̄rnitas essz pfectior filiatōe. ꝯñs ē falsū. qr tūc fili⁹ eēt impfectior pre. Nā q̄ncūq̄z duo supposita sic se habēt q̄ p̄ncipiū ꝯstitutiuū vni⁹ est nobili⁹ ⁊ pfecti⁹ principio ꝯstitutiuo alteri⁹. illud ē nobili⁹ ⁊ pfecti⁹ qđ nobiliori mō ꝯstituitur. sꝫ pater ꝯstituit i eē suppositali paternitate ⁊ fili⁹ filatōe. ḡ si paternitas essz pfectior filiatione. fili⁹ eēt ipfectior patre. ꝯñam p̄bo dupl'r P̄rio qr q̄ncūq̄z illud q̄ generās generat non est forma eiusdē speciei cum forma geniti. tūc nccio est pfectior ea. qr ꝯtinet eaz ẏtualit. sed paternitas ⁊ filiatio nō sūt forme eiusdē spēi. pl⁹. n. differt paternitas ⁊ filiatio q̄z paternitas ⁊ paternitas. sꝫ due paternitates differunt nūero. ḡ paternitas ⁊ filiatio differunt specie. Scđo. qr q̄ndocūq̄z due forme sic se habent q̄ vna dat suo supposito q̄ agat. ⁊ altera non dans est nobilior nō dante. sed hm te qui dicis paternitatē esse p̄ncipiuz generandi. paternitas dat suo supposito agere ad intra hm nobilissimā opationē. sed filiatio hoc filio dare non p̄t. ḡ ⁊c.

Secundo dico q̄

Conclo 2

potētia generādi i dinis q̄ztū ad suū p̄ncipale significatū dicit rē simplr absolutā. s. diuinā eentiā. Qr in oī generatōe vniuoca illō ē p̄ncipiū generādi in q̄ genitū assimilat generāti. sꝫ h̄ in patre ē dina eentia. ḡ ⁊c. maior pz. qr cuz in generatione vniuoca generās ⁊ genitū sint eiusdē nature. optz q̄ t̄min⁹ pductōis assimilet p̄ncipio pductiuo 1

Instantia

Forte dices q̄ illa generatio nō sit vniuoca. 1

Itē dices sic aliq̄ dicerūt q̄ i eentia nō ē in dinis assimilatio sꝫ identitas 2

Ad p̄imū rñdeo q̄ sic dicēdo tu tollis oēm cōlitatē inter gignens ⁊ genitū seu inter prez ⁊ filiū. qr generatio equiuoca nō requirit eqlitatem inter gignens ⁊ genitū. nec in pfectōe nec in quacūq̄z alia ꝯditōe ad dignitatē ⁊ nobilitatez specīe. Solutio. Ad 1

Ad scđm dico q̄ vt dr in p̄dicamentis scđa substātia nō est h̄ aliq̄d sꝫ quale quid. ideo q̄ ꝯueniunt in subā secunda Ad 2

UVA. BHSC. IyR_066

dicunt silia. qz ppriũ ẽ qlitatis ꝑm eaz similem vel dissimile dici. Sed essentia diuina sic se hz q ipsa vere est hoc z hoc aliqd. z in h conuenit cũ ꝑmis substãtijs. z tñ hz quãdã simili tudinẽ cũ scdis substãtijs. eo q sit repibilis in pluribz. ideo rõne ꝑme ꝯditõis q ꝯuenit cũ ꝑmis substãtijs supposita dina dicũt ꝑm eã idẽ. rõe vo scde ꝯditõis q ꝯuenit cũ scdis substãtijs pñt dici silia. z qz vt repit i genera te z genito q nccio differũt. ipsa hz modũ se cũde subẽ. g gignens z genitũ ꝑm eã pñt dici
2 silia. ℙ in oi productione sbali pncipiũ p ductiuũ ẽ suba. sed filij rei generatio cũ nõ sit
3 accñtalis optet q sit productio subalis. ℙ in omi productõe vbi natura producẽt cõi cat producto. ibi natura i producẽte ẽ rõ pro ductõis. sz i filij rei generatõe natura ꝓducẽ tis dicat producto. alis filius non eẽt re. sz esset creatura producta i aliena suba. maior ptz ꝑ
4 inductionẽ i singulis talibz productibz. ℙ illõ qõ ẽ pñ pfecta rõ itelligẽdi illud ẽ pfectũ pncipiũ ꝯbũ producẽdi. Sz essentia ẽ sibi p fecta rõ oia intelligendi. g tc. maior pz. qz ꝯ bũ producit cũ obiectuz pfecte itelligit. mior etiã ẽ nota. qz p nihil aliud q̃z p suã eẽntiã pñ
5 pfecte intelligit ℙ si i dinis esset distinctio nature ꝑm numeꝝ. z vnitas ꝑm spẽm. rõ pro ducendi attribueret nature z non relatiõi. sic nũc appareꝝ i creaturis. sz idistictio siue vnitas nature nõ tollit aliquã pfectionẽ a natura. g
6 z nũc rõ producẽdi sibi dz attribui. ℙ. nõ est minoris dignitatis z pfectõis ꝯtinentia p ductiua dine psone q̃z ꝯtinẽtia creatiua cuiusl cũq creature. Sz scda ꝯtinẽtia ꝯuenit dino supposito rõne essentie z non rõe relationis. g z ꝑma sibi ꝯuenit rõe essentie ℙ aug. dicit
7 8 xv. de tri. c. xx. filiũ rei eẽ natura genitũ Itẽ dam. i. li. c. viij. loqns de generatõe dina ait q generatio ẽ sine initio z eterna nature opus
9 exñs. Itẽ Rich. vi. de tri. c. i. ait. Naturale est i nascibili de se producentẽ hre. Et. c. ij. ait. Processio pol'a parẽte i deo est ꝑm pncipalẽ procedendi originẽ z ꝑm nature oparõz. Cũ igit generatio ñ possit ꝯuenire nature tãq̃z ge nerãti vt fuit supi⁹ declaratũ dis. v. optet q ꝑ hmõi auctes intelligat sibi ꝯuenire tãq̃z pn cipio productiuo. g tc.

Teraa cõ clusio.

Tercio dico q ℔ q̃z

uis potentia generãdi i diuis q̃tũ ad suũ pn cipale significatũ dicat diuinã essentiã. q̃tuz tñ ad suũ ꝯsignificatũ ꝯnotat respectũ seu pr nitatẽ sine q respectu nullatenus progredit i actũ generationis. Ad cui⁹ ꝯuidentiã ẽ ad uertendũ q sicut i creaturis aliq̃ sunt entia q phs. vij. meth. appellat accñtia copulata q̃ li⁹ ꝯditionis esse vident. q q̃uis ꝑm coz pnci pale significatũ significẽt rẽ vni⁹ ꝑdicamenti ꝯnotãt tñ rẽ alteri⁹ ꝑdicamẽti. a c⁹ exigentia z ꝯnotatione sortiunt q̃sdã modos. a q̃bz si ab soluũt etiã a sua entitate specifica trãl mutãt. ꝯbi grã. Pulcritudo cuz sit quidã habit⁹ est re ꝑma speciẽ qlitatis. z ꝑ ons ꝑm suũ pncipa le significatũ est entitas absolura. ꝯcernit tñ quendã modũ ex ꝯnotatõe respect⁹ ꝯgruẽtie. a q̃ si absoluit mutabit i oppositã qlitatẽ. da to etiã ꝑ possibile vel impossibile q absolutũ ꝯnotãs illum respectũ remaneat ꝑm totã suã entitatẽ. Dato. n. q eadẽ numero albedo que est in dente pulcritudo. ꝑm totã suam absolu tã entitatẽ ꝑ potentiã dei transferat in oculũ. ipsa eadem numero erit i oculo turpitudo ꝓ pter solã carentiã respectus ꝯgruentie. cui in dente fuit ꝯiũcta. z a quo in oculo erit disiun cta. Et eodẽ modo scientia ꝯnotat respectũ ad scibile. q̃uis ipsa sit in ꝑma specie qualitatis. qui quidẽ respectus si ꝑ quãcunq̃z potentiaz auferret a scia. manente etiã toto etiã absolu to qõ dicit scia. tale absolutũ non esset scientia. qz anima habẽs illã qualitatẽ absolutã nihil sciret. qz nullũ respectũ ad scibile hret. Est etiã vlteri⁹ sciendũ q tale accidens copulatũ q̃tuz ad suũ ꝓpriũ significatũ nõ dz hz sumi in sensu copulatiuo. puta q dicat absolutũ z respectũ. qz tunc esset ens ꝑ accidens. z ꝑ ons nec esset ens determiati generis nec speciei. vt patz. uij. meth. Sz dicit absolutũ sub respe ctu. Scia. n. nõ dicit qlitatẽ z relationẽ. sed dicit qlitatẽ sub relatione. z ideo ñ obstãte il la ꝯnotatõe q ꝯcernit respectũ ad scibile. ipsa tñ simpl'r loqndo dr qlitas absoluta Sic potentia generatiua simpl'r z pncipal'r dicit di uinã essentiã. q̃nis ꝯnoter respectũ ad genitũ puta prinã ꝓpietatẽ. q ꝯnotatiõe ñ obstante simpl'r loqndo potentia generãdi dz dici ẽ tia dina siue res absoluta. z nõ relatio. nec dz dici essentia z relatio. sed magis essentia sb re latione. Est etiã notãdũ q licet q̃tũ ad p sens ꝓpositũ spectat. aliq̃ modo sile sit de illis accidentibz copulatis z potẽtia generãdi i di uinis. qz tñ nulla silitudo currit ꝑ oẽs ꝑdes z singulariter vbi silitudo de creaturis trãsfer tur ad diuina. igit sciendũ q i h ẽ dissile inter ꝑdicta. qz hmõi accidẽtia ꝯcernũt tales respe ctus. z q̃tũ ad suũ esse z q̃tũ ad suuz agere. si

UVA. BHSC. IyR_066

ipſis ꝓuenit agere. ita ꝙ ſint rō alicui⁹ actiōis
Sublato. n. reſpectu ſcīe ad ſcibile. nec māet
ſcia q̄tū ad eē ſcie. nec q̄tū ad ſcire. q̄ vt ſupi⁹
dixi. dato ꝙ abſoluta illa q̄litas ſine reſpe
ctu in aliq̄ remanerz. ille tñ p hm̄oi q̄litatē ni
hil ſciret. Sz ēntia diuina inq̄tū dr potētia
generādi ꝓcernit ſup̄adictū reſpectum. nō q̄
tū ad eē potētie ſed q̄tū ad agere ſm̄ eā. z ideo
nō repugnat q̄n potētia generādi poſſit eſſe ī
aliq̄ cui tñ repugnat generare ꝓpter carētiaz
hm̄oi reſpectus ꝓnotati.

Varro et
in'ti alij ꝙ
p̄mā ꝓclōz
1

Bz ꝓtrariū p̄me

ꝓclōis aliq̄ doctores tenētes arguūt ſic. Oñ
cūq̄ aliq̄s act⁹ ineſt alicui ſuppoſito z alteri re
pugnat. oꝑtet ꝙ talꝭ act⁹ inſit ſm̄ talē rōem p
quā vnū ſuppoſitū differt ab alio. Oñ pſus
i. et h̄. volēs p̄bare ꝙ b̄atitudo in hoīe nō ſit
opatio ſenſitiue ꝛtutis. arguit ſic. Btitudo
ineſt hoī et nō b̄ruto. g̃ ineſt hoī ſm̄ id p qđ
differt a b̄ruto. hoc aūt non ē ſenſus ſz intelle
ctus. Sed generare ꝓuenit p̄ri z non filio. g̃
ꝓuenit ſibi ſm̄ p̄ncipiū relatiuuz p qđ differt
2 a filio. P̄. ex impfectione ꝓuenit ꝙ aliq̄ foꝛ
ma dat actū p̄mū z nō dat actū ſcōm. ſed pr̄
nitas dat ſuppoſito pr̄is actū p̄mū. ſ. eſſe pſo
nale. g̃ etiā ſibi dabit actū ſcōm puta genera
re. Maioꝛ pz. q̄ valde eſſet impfect⁹ caloꝛ q̄
ſic daret eē calidū. qđ tñ non poſſet calefacere
Minoꝛ patebit inferius vbi p̄babit ꝙ pater
3 nitas ꝓſtituit pſonam pr̄is. P̄. ſicut actus
cōis reḡit p̄ncipiū ꝓmune. ſic act⁹ ꝑꝛi⁹ p̄nci
piū ꝑꝛiū. ſz generare ē act⁹ ꝑꝛi⁹ p̄mi ſuppo
ſiti. g̃ erit a pr̄nitate q̄ eſt ꝑꝛia forma patris.
4 P̄. ſicut ſe hz pr̄ ad creare inq̄tuz deus. ſic
ſe habet ad generare inq̄tum pr̄. q̄ ſicut crea
re eſt ꝑꝛiū dei z ꝓuenit ſoli deo. ſic generare ī
diuinis ꝓuenit ſoli patri. ſed pater creat deita
5 te. g̃ generat paternitate. P̄ ꝓducētis z foꝛ
me q̄ ꝓducit eadem eſt relatio ad ꝓductū. vt
ait Ariſt. v. meth̄. ſed h̄ poſſum⁹ ſaluare in ge
neratiōe diuina ponēdo pr̄nitatē eē formā q̄
pr̄ generat. z non ponēdo ēntiā. q̄ ēntia nō
6 referr̄ ad filiū. ergo ꝛc. P̄. omnis actio de
bet habere ꝓformitatē ad ſuū ꝑꝛiū p̄ncipi⁹
um. ſz generare diuinū ē q̄d relatiuū. g̃ ſuum
7 ꝑꝛiū p̄ncipiuz dz eſſe relatio P̄. actiones
diuerſaꝝ rationū requrūt diſtincta p̄ncipia
ſm̄ ratōz. ſed generare z ſpirare ſūt actōes rōe
differētes. ergo eoꝝ ꝑꝛia p̄ncipia erūt pr̄ni
tas z ſpiratio actiua. z non ēntia diuina. q̄ ē
8 vnius rationis vbicūq̄ inuenit. P̄. vnū
quodq̄ agēs agit eo quo foꝛmaliter ē. ſed ſup
poſitū generās ī diuinis foꝛmaliter eſt pr̄nitate
P̄. ſi aliqua cā ſufficz quare negarē pater 9
nitas eſſe p̄ncipiū generādi ī diuinis. h̄ ma
xime eēt p tāto. q̄ videmus ꝙ in creaturis re
latio nō ꝑt eſſe p̄ncipiū actōis. ſed illa cā eſt
inſufficiēs. q̄ ſicut ſe hz agēs abſolutū ad p̄n
cipiū abſolutū q̄ elicit actōz abſolutā. p quā
actionē abſolutā ponit in eſſe ꝑductū abſolu
tū. ſic ſe dz h̄re ꝑducēs relatiuū ad p̄ncipiuz
ꝑducēdi relatiuū q̄ elicit actionē relatiuā. z p
ducit ſuppoſitū relatiuū. ſed in diuinis gene
rās. generatio z genitū omia ſūt relatiua. g̃ z
p̄ncipiū generādi erit relatiuū Et ꝓfirmat Cōfirmat
q̄ ſi illa cā negatōis eēt ſufficiēs. pari rōne de
bēres negare relationē in diuinis eē ꝓſtitutiuaz
ſuppoſiti. q̄ nec h̄ in creaturis potem⁹ inueni
re. P̄. b. aug. ī de fi. ad pe. ait. ꝙ generare eſt 10
op⁹ p̄rie ꝑꝛietat⁹. Sz ꝓ ſcōaz ꝓclōz ſunt Contra. 2.
q̄dā dicētes ꝙ ēntia abſolute ſūpta nō ꝑt eē ꝓclusionē.
p̄ncipiū generādi. Et addūt ꝙ ſic ēntia di
uia ē p̄ncipiū h̄m̄oi act⁹ q̄ ē ſape inq̄tū eſt ſa
pia. ſiue vt inducit rationē ſapie. z ē p̄ncipiū
act⁹ volēdi vt ē ipſa volūtas. z ſic de aliis. ſic ē
p̄ncipiū ſiue potētia generādi vt induit rōz
p̄rnitatis ſiue vt ē ipſa p̄rnitas. Rōes illoꝝ
non inueni. poſſet tñ iſte modus dicēdi ꝑba
ri ſic. Tale debet eſſe p̄ncipiū ꝑductiuuz 11
in oīi productiōe reali. vt ratione ſui nō ſo
lum productū producēti aſſimilēt: ſed etiam ab
eo realr diſtinguat. Nā oppoſitū diſtinctio
nis ꝑducētis a ꝑducto magis repugt ꝑductio
ni q̄z oppoſitū aſſimilatiōis. cū ſimplr ſit impoſ
ſibile idē a ſeipſo produci. ſepius aūt produ
cēs z productū diſſimilia eſſe ꝓtingit. vt ap
paret in aliquibꝫ mōſtruoſis productōibus
in quibus ꝑua aut nulla apparet aſſimilatio
realis tñ diſtinctio. Sed eſſētia vt abſoluta
eſt cā aſſimilationis. eſſentia vt ē p̄rnitas ē nota
z cā diſtinctōis. g̃ ꝛc. P̄. tāti ambit⁹ dz eſſe 12
act⁹ generatōis quāti ambitus ē ſuū ꝑꝛium
p̄ncipiū productiuū. Sed ēntia abſolute
ſumpta eſt maioris ambitus q̄z generatio. q̄
eſt ī filio et ſp̄ſctō. qui generare nō poſſunt.
P̄. Idem manēs idē ſemp facit idē. vt dr 13
ij. de generatōe. ſic vnū manēs vnū tm̄ produ
cit vnū. Si g̃ ēntia abſolute ſumpta eēt p̄n
cipiū ꝑducēdi diuinā pſonā. cum ipſa ſemp
ſit vna z eadē nō poſſet in diuinis produci ni
ſi vna pſona. Cōtra tertiaz ꝓclusionē ſunt Contra. 3.
quidā qui dicūt hāc copulatiuā. ſ. ꝙ potētia ꝓclōem.
generādi in diuīs dicit eſſentiā z relatōem in Hāc opi.
diuīs. cū em̄ vt dicūt p diuinā generationez recitat du
aliquid ꝓmuniceſ quod tamē nō producit. rā. z vr̄ eaz
tenere.

UVA. BHSC. IyR_066

puta eẽntia dina cũ oĩbus attributis ꝛ cete
ris eẽntialib⁹. aliq̃d ꝙ producit puta ppue/
tas filij. oꝑtet p̃ncipiũ generatiõis talr assig̃
ri ꝙ aliq̃d exꝑte p̃ncipij correspõdeat ei qđ
genito p generationẽ cõicat. ꝛ aliquid ei qđ ĩ
ipso genito pducit. quod probãt sic In ge
1 nerãte ꝛ genito p̃ncipiũ ꝛ termin⁹ sibi inuicez
corrñdẽt. sz ĩ genito aliud ẽ q̃ pducto ĩminat
scz ipa filiatio. ꝛ aliud q̃ cõicatio termiat pu/
ta natura dina. g̃ ꝓportionabiliꝛ ĩ pducẽte pr̃
nitas erit p̃ncipiũ pductõis ꝛ eẽntia p̃ncipiũ
2 cõicatõis. P̃. emanatões dine ĩ talia p̃n
cipia debẽt reduci ad⁹ positis ĩmediate appa
ret stat⁹ diuinaz emanationũ. sed mõ pdicto
apparẽt statũ due emanatiões ꝛ nõ ples. vna
scz cui⁹ p̃ncipiũ erit pr̃nitas. ꝛ alia cui⁹ p̃n
cipiũ erit spiratio actiua. Sed si sola essentia
eẽt p̃ncipiũ qua rõne vna exñs nõ eẽt p̃n/
cipiũ vnius emanationis tm̃ sed duaz. eadẽ
ratione posset esse p̃ncipiũ plurũ emanatio
nũ vel infinitaz. Et addunt isti ꝙ qz genera/
tio formalius respicit productionẽ q̃z cõicati
onẽ. igit relatio q̃ hz rationẽ p̃ncipij produ
ctiui magis hz rõem potẽtie generãdi q̃z ipsa
essentia que habet rationẽ p̃ncipij ꝯmunica
Cõtra du tiui. Sed licet illi duo modi q̃ primis du
randum abus ꝯclusiõib⁹ ꝑdicũt deficiãt. vt apparuit
supius rõnibus introductis. Ille tm̃ tercius
modus magis videt esse defectuosus. qz q̃c/
quid defectuositatis apparet ĩ aliis. hoc ipli/
1 cat illecũ additione ppij defectus. Defi/
cit em̃ ꝓmo. qz eẽ p̃ncipiuz pducẽdi ĩ dinis
dicit pfectõz. sz fm̃ istos relatio nulla dicit p
fectõz. g̃ relatio nõ poterit eẽ p̃ncipiũ pdu/
2 cẽdi in dinis. P̃. ꝑter qđ vnũquodq̃ ta/
let ipm magi. sz tu ĩ illa eadẽ distinctõe dicis
ꝙ respectus hz a diuina eẽntia ꝙ possit eẽ p̃n/
cipiũ pductõis. g̃ nõ debebas rationẽ p̃ncipij
pductiui excludere ab eẽntia. sz sibi p̃ncipi
3 pal'r debebas tribuere. P̃. in pductione nõ
vniuoca p̃ncipiũ pductõis nobili⁹ ꝛ pfecti⁹ ẽ
termio formali ipi⁹ pductõis. marie si tal' ter
min⁹ ẽ pduct⁹. Cũ g̃ fm te formal' termin⁹ p/
ductõis pr̃ne sit filiatio. ꝛ ẽ termin⁹ pduct⁹. ꝛ
etiã fm te tal' pductio non est vniuoca. g̃ pr̃/
nitas q̃ fm te eẽ p̃ncipiũ tal' pductõis erit p/
fectior filiatõe. qđ ꝯtradicit aliis dictis tuis.
4 P̃. in nullo genere oppositõis vnũ oppoſi
torẽ p se ꝛ imediate p̃ncipiũ alteri⁹. sz filia/
Solꝛ ꝓ tio ꝛ pr̃nitas sũt oppositi. g̃ ꝛc. Ad primũ
ma ꝯclõe. igit dictũ ꝯ primã ꝯclõem dicẽdũ ad maiorẽ
Ad 1 ꝙ si p rõem intelligis potẽtiam generãdi. tũc
nõ oportet ꝙ talis actus insit suppoſito gene
rãti fm illã rõem p quã differt a pducto. sed
sufficit ꝙ illa ratio ꝯnotet aliq̃d in pducẽte p
qđ producẽs distinguit a pducto. Alis sic in
uenit. Ad primũ dicendũ ꝙ maior nõ est vlr
vera. qz si illa suppoſita sehñt vt producẽs ꝛ
productũ. tũc nõ ẽ necesse ꝙ talis actus insit
suppoſito generãti fm illã rõem p quaz dif/
fert a pducto. sed sufficit ꝙ illa rõ ꝯnotet alı/
q̃d ĩ pducẽte p qđ producẽs distiguit a produ
cto. Ad scđm dicm ꝙ vel p actũ ꝓmũ itelli Ad 2
gis eẽ hypostaticũ ꝛ incõicabile. vl' eẽ sbsistẽs
ꝛ naturale. si ꝓmo mõ tũc maior ẽ falsa. qz fili
atio nõ min⁹ talẽ actũ dat filio q̃z pr̃nitas pri
ꝛ tm̃ nõ dat filio actũ scđm de q̃ loq̃ris. cuz tm̃
filiatio non sit minus pfecta q̃z paternitas.
Isto mõ etiã ĩ creaturis maior est falsa. quia
si p̃ncipiũ indiuiduale eẽt p̃ncipiũ pducti/
nũ. tũc indiuiduũ produceret seipm. sortes' ei
p sorteitatẽ nõ produceret nisi sortem. ꝛ sic de
alijs indiuiduis. Si scđo mõ tũc maiorẽ fal/
sa. qz pr̃nitas nõ dat patri eẽ subsistẽs ꝛ natu
rale. qz tale esse habet p suã deitatẽ. Ad ter/ Ad 3
ciũ dicẽdũ ꝙ nõ oꝑtet actũ ꝓpriũ hre ꝓpriũ
p̃ncipiũ. sz sufficit ꝙ hẽat cõe appropriatũ
p hoc ꝙ concernit in suppoſito pducente alı/
qđ ꝓpriũ sine quo nullo mõ in actũ progre/
ditur. Ad quartũ dicẽdũ ad maiorẽ ꝙ nõ Ad 4
est simile. qz deitas ẽ forma absoluta. ꝛ p se/
quẽs sibi nõ repugnat eẽ imediatũ p̃ncipiũ
actõis. hoc aũt repugnat pat̃nitati Ad q̃n Ad 5
tũ dicm ꝙ forma q̃ producẽs pducit non dr
referri ad productũ. ita ꝙ ipsa sit de genere re/
lationis. sed pro tãto hoc dr. qz ipsa ẽ relatõis
fũdamẽtũ. q̃ producẽs refert ad pductũ. Cũ
igit eẽntia diuina sit fũdamẽtuz paternitatis
qua pater refert ad filiũ. g̃ meli⁹ saluamus di
ctũ ph̃i ponẽdo eẽntiam esse p̃ncipiũ gene/
rationis q̃z ponẽdo relationẽ. Ad. vi. dicz Ad 6
ꝙ ois ꝯformitas ꝓprie actõis ad suũ ꝓpriuz
p̃ncipiũ p̃supponit possibilitatẽ. ita ꝙ nõ im
plicz repugnãtiã naturalẽ. sz vt dictũ est rela
tioni repugnat ꝙ sit virtus actiua. ꝛ cuz dr ꝙ
generare diuinũ est q̃d relatiuũ. dico ꝙ ido ẽ
ab absoluto p̃ncipio ꝯnotãte tm̃ ꝓprietatẽ re/
latiuã. Ad. vij. dicm ꝙ actões diuĩsaz rõ/ Ad 7
nũ p̃nt esse ab vno cõi p̃ncipio diuersimode
tm̃ accepto fm diuĩsos modos sortitos ꝛ ꝯno
tatos a diuĩsis proprietatib⁹ dñtib⁹ rõe. vicz
a pr̃nitate ꝛ actiua spiratõe. Ad. viij. dicz. Ad 8
ꝙ maior ẽ vera loq̃ndo de forma naturali ꝛ cõi
cabili. ꝛ nõ de forma indiuiduali ꝛ incõicabi
li. ꝛ tũc maior ẽ falsa. qz pr̃ deitate ẽ tãz̃ forma
naturali ꝛ cõicabili. paternitate ꝙo est tanz̃

UVA. BHSC. IyR_066

Dí. VII

forma incõicabili ꝛ ad modũ idiuidui Ad
Ad 9 ip. dõm. ꝙ qꝛ ī ðinis generãs ꝛ generatio ꝛ ge
nitũ sũt relatiua. iõ ꝓncipiũ generatõis q̃uis
nõ sit relatio. ɔnotat tñ relatõez. nec ẽ sile qð
assumiť ꝛe absoluto. qꝛ cũ absolutũ sit vel pos
sit eẽ actiuũ. sibi nõ repugt eẽ ꝓncipiũ produ
ctiuũ. hoc aũt repugnat relatõi cũ nõ sit acti
Ad confir matõem ua. Ad ɔfirmationẽ ðico ꝙ ī hoc captiuo
intellectũ meũ ī obsequiũ fidei. qꝛ fides catho
lica ponit trinitatẽ ꝑsonaꝝ cũ vnitate eẽntie.
qð nullo mõ saluare possum⁹ nisi ponẽdo di
uina suppositа ɔstitui ꝓprietatibꝫ relatiuis.
Si em̃ scti pres potuissent saluasse diuie eẽn
tie vnitatẽ cũ tribꝫ suppositis absolutis nũq̃
ipsi posuissent aliquã relatõz eẽ suppositi ɔsti
tutiuã Sed posito ꝙ relatio nõ sit ꝓductiua
nõ minus bñ saluamus oĩa que saluare ꝛe
bemus q̃tum ad diuinas ꝓductiones. siue
sint ad intra siue ad extra. ꝛ ideo nõ ꝛebem⁹ ea
dẽ rõne negare relationez ī ðinis eẽ suppositi
ɔstitutiuã q̃ negam⁹ eaz ꝓductiuã. qꝛ ꝓmũ ẽ
ī obsequiũ fidei. scðm autẽ ad nihilũ ꝛeferui
Ad 10 ret. ideo ꝛc. Ad. ꝛ. dicẽdũ ꝙ ꝓ ħ vult augſ.
ꝙ ꝑ potẽtiã generãdi nõ fit ꝓgressus in actũ
generatõis nisi ꝓut ɔcernit ī supposito gene
rãte prĩã ꝓprietatẽ. ꝙ si sic non intelligeret il
lud dictũ Augſ. tũc ipse sibꝫ ipsi sepius ɔtra
diceret. ꝛ specialiter. ꝛv. ꝛe trini. c. ꝛꝛ. vbi dicit
Instantia filium ꝛei natura genitũ. Forte dices si si
ne relatione nõ potest eẽ generatio. ergo rela
Solutio. tio est ꝓncipiũ generatõis. Dico ꝙ sicut ī
creaturis dam⁹ cãm ꝓpter quã sic. ꝛ etiã cãm
sine qua nõ. ista tñ verius negať eẽ cã q̃ affir
meť absolute loquẽdo. qꝛ nõ ꝛebet dici cã nisi
cũ hac ɔditione appositа sine qua nõ. ꝛ cum
hec sit ɔditio distrahẽs nõ bñ infert simpl'r.
Allꝛedo em̃ nõ disgregat sine quãtitate. ꝛ ta
men absolute loquẽdo illa est falsa. quãtitas
disgregat. Sic respectu diuie generatõis pa
ternitas posset dici ꝓncipiũ sine quo nõ. sed
Sol'o ꝑ ɔcl'one simpl'r loq̃ndo tũc ðz negari. Ad ꝓmuz ꝫ
Ad 1 scðam ɔcl'oem dicẽdũ ꝙ agens ꝑ se intẽdit as
sil'are sibi ꝓductũ. ꝙ aũt distinctũ a se produ
cat. ħ ẽ ꝑ accidẽs q̃ ad intẽtionẽ ꝓducẽtis. as
sil'at em̃ sibi ꝓductũ inq̃tũ ꝑt. cũ ꝓprium sit
vnicuiq̃ sibi sile generare. vt ꝑz. ij. de aĩa. Et
vnumq̃dq̃ tũc est ꝑfectũ. cuz poterit sibi sile
generare. vt ðz. iij. metheoꝛ. Et cuz ðz ꝙ se
pl⁹ ꝓductũ ẽ dissile ꝓducẽti. ðico ꝙ ħ nõ
est ex intẽtione generãtis ꝫ ex inobediẽtia ma
Instantia tene vel ex ꝛefectu potẽtie ꝓductiue. Forte
dices. qð oĩno ẽ necciũ nõ videť eẽ intẽtũ ꝑ ac
cidẽs. ꝫ distinctio ꝓducẽtis a ꝓducto oĩno ẽ
neccia. cũ ipossibile sit alr se hꝛe. Dico ꝙ nccitas nõ ipedit intẽtõz ꝑ accñs. agẽs em̃ natale ꝑ se intẽdit generare. ꝛ totalr ꝑ accñs intẽdit corrũpe. ꝛ tñ ipossibile ẽ ꝙ generet nisi corrũpat. qꝛ cũ generatõ vni⁹ sit corruptio alterius
Ad 2 neccio erũt tot corruptões ꝙt generatões Ad
scðm dðm ꝙ eẽntia ðina vt ꝑstat ꝓnitati sic
ꝓncipiat actũ generatõis. ꝛ vt sic nõ ẽ maiorꝫ
Ad 3 ambit⁹ q̃z tal' act⁹. Ad. iij. dðm ꝙ licet eadẽ
eẽntia sit ꝓncipiũ generãdi ꝛ spirãdi. tñ alioꝛ
alio mõ se hꝛevideť ab alia ꝛ alia ꝑpetate quã
ɔnotat. Ad ꝓmũ ꝫ terciã ɔcl'oez dicẽdũ ꝙ Sol'o ꝑꝫ
minoꝛ ẽ falsa. qꝛ relatio nec ꝑt eẽ termin⁹ ꝑduɔcl'oe.
ctõis nec ꝓncipiũ. Si em̃ termin⁹ ðine ꝑduAd 1
ctõis eẽt relatio. supposituꝫ ꝑductũ ex vi pro
ductõis terminate ad hm̃oi terminũ nõ eẽt ꝛe
us. eẽntia igiť ðina q̃ in hꝛe exñs ẽ ꝓncipiũ il
li⁹ ðine generatõis. ipsa eadẽ ī filio ẽ termin⁹ Instantia
generatõis. Forte dices. ħ eẽ non ꝑt. qꝛ ter Solutio.
min⁹ ꝛ ꝓncipiũ ꝛebẽt eẽ distincta. Dico ꝙ ve
rũ ẽ in his in q̃bꝫ producẽs ꝛ ꝑductũ natura
liter distinguũť. ī talibꝫ nãq̃z termin⁹ ꝑductõis
ẽ ꝓduct⁹ genito ꝛ nõ soluz genito ɔicat⁹. ꝛ
iõ realr differt a ꝓncipio ꝑductiuo. ꝫ ī ðinis
producẽs ꝛ productũ ñ ðrñt naturalr. ꝛ ter
min⁹ productõis ñ ẽ ꝓduct⁹ ꝫ ɔicat⁹. Idez
igiť ī ðinis ẽ termin⁹ productõis ꝛ ɔicatõnis
ī genito. ꝛ idẽ ẽ ꝓncipiũ ꝑductõis ꝛ ɔicatõis
ī generãte. Dato em̃ ꝙ ignis generãs igni ge
nito suã naturã eãdẽ nũero ɔicaret. tũc termi
nus generatõis ñ eẽt ꝓduct⁹. nec differꝛ a
suo ꝓncipio productiuo. nec eẽt ī igne genera
te aliud ꝓncipiũ ꝑductõis ꝛ aliud ɔicationis
sic cũ fide teneam⁹ ꝓꝛez eãdẽ suã naturã filio
ɔicare ꝛc. Ad. ij. dðm ꝙ nos ñ min⁹ salua Ad 2
m⁹ statũ ðinaꝝ emanationũ q̃tu. cũ dicam⁹
hm̃oi ꝓncipiũ generãdi qð ẽ ðina eẽntia ñ ꝑ
gredi in actũ nisi vt ɔnotat ꝑdictas ꝓprieta
tes. Et ħ ꝛe primo principali.

Quãtũ ad secũdũ

Articul⁹ 2

articulũ q̃ qrit. vtꝛ potẽtia generãdi sit ī filio
Est breuiter aduertẽdũ ꝙ ħ gerundiuũ generãdi ꝑt dupl'r accipi. Uno mõ vt ẽ gerũdiuũ ꝛbi actiui. ꝛc potẽtia generãdi ẽ ī solo ꝓꝛe. qꝛ
sol⁹ ꝓꝛ ẽ q actiue generat. Alio mõ vt ẽ gerũdiũ ꝛbi passiui. ꝛ sic ẽ ī filio. qꝛ in solo filio ẽ ge
neratio passiua. Tercio mõ ꝑt accipi vt ẽ gerũdiuũ ꝛbi impsonal'. ꝛ sic ɔgrue ꝑt dici ꝙ po
tẽtia generãdi non solũ est in ꝓꝛe. sed etiã in fi
lio ꝛ spũsancto. Nã impsonaliter accipiendo potẽtiã generãdi. tũc idẽ ẽ qð potentia ꝑ quã

UVA. BHSC. IyR_066

fit generatio. ⁊ hec ē ōdīna eēntia. q̄ vere ⁊ realr ē i trib⁹ pſonis.

Instantia

Forte dicet q̄ nullū ad aliquid ſiue relatio pt eē cōe trib⁹ pſonis. ſed ſm mgr̄m hic in lra poſſe generare nō ē poſſe q̄d ſed ē poſſe ad aliq̄d. g̃ potētia generādi nō eſt cōis trib⁹.

Solutio.

Rn̄deo dicēdū q̄ ſi mgr̄ p poſſe generare intellexit potētiā generādi. tūc nō ē locut⁹ de potētia generādi q̄tū ad ſuū p̄ncipale ſignificatū. ſz ſolū q̄tū ad ſuū ꝯnotatū. q̄d ē reſpect⁹. vt pz ex dictis i. i. arti. Dato etiā q̄ poſſe generare ſit ad aliq̄d. ex h̄ tn̄ n̄ ſequit̄ q̄ potētia generādi ſit ad aliq̄d. q̄ ī aliq̄ pt eē potētia generādi. q̄d tn̄ nō pt p̄rūpe i actū generatōis. vt patebit ſtatim i articulo ſequēti.

Artic⁹ 3

Quātum ad terciū

p̄ncipale. vtr̄ filius poſſit exire i actū generationis. poſito q̄ i eo ſit potētia generādi. ē dō q̄ ſicut natura ī creaturis q̄ ē potētia generandi ipſar̄ creaturar̄ ī actū generatōis nō p̄rūpit ſine accidētib⁹ mediātib⁹ q̄b⁹ actualr̄ determinat ad actū generatōis. ꝟbi gr̄a. dato eī q̄ aliq̄s ignis h̄ret pfectā igneitatē. ſi tn̄ p ōnā potētia p̄uaret caloze. nūq̄ vt ſic poſſz aliū ignez generare. q̄uis i ſe h̄ret potētiā generādi ignē puta igneitatē. ſic ōna natura q̄ ē pfecta potētia generādi ī actū generatōis nō p̄rumpit niſi put ſtat ſub p̄prietate generationi ꝯgruente. puta ſub p̄rnitate. Cū igit̄ in filio ſit diuina natura ſub oppoſita p̄prietate. puta ſub filiatōe. igit̄ q̄uis filius h̄eat in ſe pfectā potētiaz generādi. nūq̄ tn̄ potent generare. ſicut n⁹ ignis h̄ns pfectā igneitatē ſubiectaz frigiditati potent aliū ignem generare.

Artic⁹ 4

Quantuz ad quartū

p̄ncipale. vtr̄ ſit eadē potētia q̄ p̄r̄ gignit ⁊ filius gignit. dico q̄ eadē ē potētia q̄ p̄r̄ ī ōnis gignit ⁊ filius gignit. ⁊ h̄ ſp loq̄ndo de potentia q̄tum ad ſuū p̄ncipale ſignificatū. q̄ vbi gignēs ⁊ genitū in nulla re abſoluta differunt. ibi nec̄e ē eandē eē potentiā q̄ gignēs gignit ⁊ genitū gignit. ſed pater ⁊ filius re abſoluta ſūt idem omino. ergo ⁊c. Maior pt̄z. q̄ potētia vt ex ſupioribus eſt manifeſtū ī ſuo p̄ncipali ſignificato dicit abſolutū. Minor pz ex catholica fide.

Ad p̄nc⁹pale.

Ad argumētū p̄ncipale dō z q̄ maior ē vera de p̄ncipio q̄d. nō aūt de p̄ncipio q̄. potētia aūt generādi eſt p̄rincipiū quo ⁊ nō quod.

Diſtinctio octaua.

Vncde veri

n tate ⁊c. Poſtq̄z mgr̄ determinauit de potētia generādi q̄ ē ipa ōna natura. hic manifeſtat q̄ſdā p̄prietates ꝯuenientes illi nature. Et diuidit̄ i tres. q̄ primo tractat de ōne nature entitate ⁊ veritate. Secūdo de ei⁹ incōmutabilitate. Et tercio de ei⁹ ſimplicitate. Scd̄a ibi. Dei etiaz ſoli⁹ eēntia. Tercia ibi. Eadēq̄z ſola. Prima in tres. q̄ primo oñdit quō hoc nomē eēntia p̄prie ꝯuenit ipſi deo. Scd̄o oñdit quō ex dicto. b. hieronymi oriť quoddā dubiū i p̄poſito. Et tercio rñdet hmōi dubio. Scd̄a ibi. Hic diligēter ⁊c. Tercia ibi. Illud g̃ q̄d ⁊c. Tūc ſequit̄ illa ps. Eadēq̄z ⁊c. In q̄ mgr̄ tāgit de diuine eēntie ſimplicitate. Et diuidit̄ i duas ptes. q̄ primo declarat diuine eēntie ſimplicitatē p̄ compationē ad extra. Scd̄o p compationē ad intra. Scd̄a ibi. Hic diligēter. Prima i duas. q̄ primo declarat hmōi ſimplicitatē p ꝯpationē ad creaturas cōr̄pales. Scd̄o ad incōr̄pales. Scd̄a ibi. Creatura q̄z ſpūal'

Quia i iſta. viij. diſt. magiſter tractat de diuina ſimplicitate. ideo quero.

Trū i deo ſit aliq̄ ꝯpoſitio. Et vr̄ q̄ ſic. q̄ ī q̄cūq̄z ſūt plures forme actu ī illo ē ꝯpō. ſz ī deo ſūt plures forme actu q̄ ſic ait ꝑmē. xij. meth̄. Oēs forme actu ſūt i primo motore q̄ ī potētia ſūt ī materia prima Cōtra. i. q̄ nulla pt eē paſſiua potētia ī illo nl'la pt eē ꝯpō. q̄ q̄cūq̄z faciūt ꝯpoſitōz. vl' vnū ē in potētia ad alterz. vl' amb⁹ ſūt i potētia ad terciū Sz ī deo nulla ē potētia paſſiua. vt pz xij. meth̄. g̃ ⁊c. Dic primo videdū ē vtrū in deo ſit ꝯpō ſubalis. Scd̄o vtr̄z ꝯpō accidēt tal'. Tercio vtr̄z ꝯpō modalis. Quartō ꝫ tres ꝯcluſiones ex iſtis elicitas adducā aliqua. ⁊ reſpōdebo ad ea.

Quantuz ad primū

Primum p̄ncipale.

p̄ncipale. vtr̄z ī deo ſit ꝯpō ſbalis. ē ſciendū q̄ ꝯpō ſbalis dupl'r ſumi pt. ſ. ſm rē ⁊ ſm rōez. Prīa ē ex forma ⁊ materia ſeu ex actu ſubali ⁊ pura potētia. Scd̄a ex genere ⁊ ſbali dr̄ña. Sz neutra illaz pt eēi deo. g̃ nulla ꝯpō ſbalis potent eēi deo Prīa igit̄ ꝯcl'vicz q̄ nō ſit real' ꝯpō ſubalis ī deo. ſat' manifeſta ē apd oēs philoſophātes. q̄ q̄i oēs poſuerūt deū eē puriſſimū actū. cui nihil admiſcet̄ d potētia. vt pz. xij. meth̄. Propt̄ q̄d ait ph̄s xij. meth̄. Accidit itaq̄z oīa p̄ticipare malū. i. potētiali'

Concio

tatē̄ter vnū. ſ. p̄ter deū. Quāuis em̄ qlibz intelligēta hēat ſuū hyliachiz. vt ait auctor de cauſis. de⁹ tñ de h̄ penit⁹ ē imunis. planū ē igit̄ q; i deo nō ē materia. cū i ipſo nulla ſit potēta paſſiua. nec p ons erit i ipſo p̄ō ex materia ⁊ forma. Ergo hāc ptē tāq̄z p ſe notā ſupponēdo. pbo ſcōaz ptē p̄miſſe diſtinctōis ſic Illud nō ē ꝓpoſitū ex genere ⁊ dīa qđ nullo genere claudit. ⁊ē ſup̄ oīe gen⁹. ſed de⁹ ē hm̄oi. igit̄ ⁊c. Maior pz a deſtructōe ꝓntis. q; ſi aliq̄d ē ꝓpoſitū ex genere ⁊ dīa. ons eſt q; ipſuz ſit i genere. Minorē poſſū pbare multipl̄r.

Scōa cō cluſio

Q, de⁹ nō ſit i genere

1

Pmo ſic. Illō qđ ē cā oīs entitatis ⁊ veritatis repibilis in quocūq̄z genere. nō potit claudi i aliquo genere. deus eſt hm̄oi. Maior pz quia i quocūq̄z genere poneret nō poſſet ee cā omnis entitatis repibilis in illo genere. alīs em̄ ipm eſſet cauſa ſuūpſius. Minorez ponit ꝓmē. xij. metaph̄. dicēs. Eſt em̄ quoddā ens p ſe ens ⁊ p ſe verūz. entitate ⁊ veritate cuius oīa alia ſunt entia ⁊ vera. P̄. id qđ ꝓpriehēdit in ſe ēntialiter pfectiones oīm generū in nullo genere claudit. de⁹ ē hm̄oi. Maior pz qz i quocūq̄z vno genere clauderet ceteroz genez pfectōes ēntialr nō h̄ret. Minor pz. v. meth̄. vbi dr q; ē quoddā ens pfectū vlī pfectione. in q̄ gregant pfectōes oīm genez. illō ens dicit ꝓmē. ibidē ee ipm deū P̄. ens ſim plr illimitatū nō poteſt ee i genere. qz oīe qđ claudit i aliquo genere limitat limitib⁹ illius generis. Sed de⁹ ē ſimplr illimitat⁹. cū ſit totalr indepēdēs. vt pz. viij. phiſicoz ⁊. xij. metaph̄. P̄. ſi deus eſſet in genere. tūc aliquid poſſet pfectius deo cogitari. ons ē falſum. ons ntia pbo. Si em̄ eſſet in genere ipſe eēt ꝓdiſtinctus ceteris ſpēbus eiuſdē generis. ⁊ p ons pfectōes illaz ſpeciez de⁹ nō ꝓphēderet. ſz intellectus ꝓcipet ⁊ cogitaret entitatē illius generis q̄ oēs pfectōes ſuaz ſpeciez comphēderet g ⁊c. falſitas ꝓntis pz p Anſel. qui ait q; deus ē quo maius cogitari nō pt. Et planū ē q; nō loquit̄ de magnitudine molis. ſed pfectōis ⁊ virtutis. P̄ hoc ꝓfirmat. qz de⁹ ē infinite ꝛ tutis. vt pz. viij. phicoz. ſz infinito nō pt eſſe mai⁹. vt pz. i. ⁊. iij. phicoz. P̄. qđ ē formaliter infinitū nō pt ꝓhi ad ee finitū vel ad rationē finitā. ſz de⁹ ē formalr infinit⁹. rō ꝛo cuiuſlibz generis formalr ē finita. g ⁊c. P̄. illud qđ cū nulla alia re hz ꝓuenientiā ēntialē. non pōt eſſe i genere. deus eſt hm̄oi. Maior pz. qz vt ait Boetius in ꝓmēto ſup Porphiriū. Genus ē cognitio collecta ex ſpeciez ſubali ſilitudine. Si em̄ gen⁹ nō diceret aliquā ēntialē ſeu ſubalē ꝓuenientiā eoz quoz ē gen⁹. tūc nō poſſet p̄dicari de ipſis i eo q; qđ. Minor ſilr pz. qz illa que nō hñt eundē modū eſſendi nō habēt aliquā ēntialē ꝓuenientiā. ſicut apparet de ſubſtātia ⁊ accidente. ſed modus ēndi rei plus differt a mō ēndi cuiuſcūq̄z creature. q̄z modus ſube a modo accidentis. cū modus eſſendi rei ſit infinitus. modus ꝛo eſſendi creature finit⁹ Et illud intēdit Dyoni. i. de di. no. dicēs. q; de⁹ hm̄ nihil exñtiū eſt exñs. ⁊ tñ cā quidē eſſendi eſt oīmbus. P̄. que ſunt in eodē genere ꝓueniunt in vna forma ⁊ natura ſm ꝓmen. iij. metaph̄. ſed de⁹ cū creaturis nō ꝓuenit i aliqua vna natura. nec ptīcipat cum creaturis aliquā vnaz formā vel naturā. Sed ꝑ ꝓdicta poteſt inſtari. ⁊ primo ꝑ primā ptē illius ꝓcluſionis. Quia ꝓprius effectus aliq̄d ſui p̄ſupponit i ſua cā. ſz materia ꝓma ē ꝓpr⁹ effect⁹ dei. In h̄ em̄ ipſe ſolus trāſcendit omnē creaturā. q; ipe deus ſolus potuit cauſare materiā. Sed in q̄ cunq̄z eſt aliquid de materia. illud eſt compoſitū ex materia ⁊ forma. cū materia ſe ipſa eſſe nō poſſit ſine omni forma. Cōtra ſcōaz cō cluſionē ſic. In quocūq̄z pōt vere ꝓcipi aliq̄d cōe indiſtinctū ⁊ aliq̄d diſtinctiuū. i illo pōt ꝓcipi rō generis ⁊ dīe. ⁊ p conſequens ipſum erit ꝓpoſitū ex genere ⁊ dīa. Sed i deo poſſumus ꝓſiderare eſſentiā diuinā vt ꝓmunē ⁊ indiſtinctā cōtrahibilē a pſonali ꝓprietate. ⁊ ipſam ꝓprietatē vt ꝓpriū principiū diſtinctiuū. g ⁊c. Contra minorē q̄ aſſumit̄ q; deus nō ſit i genere pōt argui multipl̄r P̄mo ſic. Unūqđq̄z mēſurat ꝓmo ⁊ mimo ſui generis. vt dr. x. metaph̄. ſed vt ait ꝓmē. ibidē. de⁹ ē illud quo oēs ſube menſurant. g deus eſt in genere ſubſtātie. P̄. cuicunq̄z ꝓprie conuenit ratio alicuius generis hoc eſt i illo genere ſed deo ꝓprie ꝓuenit rō ſube. q; ēp ſe ee ⁊ alteri nō inniti. P̄. quicq̄d differt ab aliq̄ dīa ſubali illud ē in genere. de⁹ differt a creatura dīa ſubali. Maior pz. qz oīs dīa ſubalis ē diuiſiua alicui⁹ generis. pbo minorē. qz oē qđ differt ab altero aliq̄ dīa differt. oīs aūt dīa aut eſt accidētal aut ſubalis. deus aūt nō pōt a creatura differre dīa accītali. cū i deo nullū ſit accidens. vt ait Boeti⁹ i li. de trini. g differt dīa ſubali a quocunq̄z differt. P̄. aut deus ꝓuenit cū creatura genere. aut differt ab ea genere. ſi ꝓmo modo tūc habēt ꝓpoſitū. ſi ſcōo mō tunc erit in genere. cuis in alio genere. qz oīs diuſitas p̄ſupponit multitudinē igit̄ diuſitas i genē p̄ſupponit diuſa genera

Rō iaco.

Dyoniſi⁹.

8

Cōtra pri mā ꝓcloz.

Contra ſe cūdā ꝓclu ſionem.

Q, de⁹ ſit in genere.

1

2

3

4

5

6

7

UVA. BHSC. IyR_066

5 P. compō fm rōnem sufficit ad hoc ꝙ aliq̄d sit in genere. qz albedo est i genere. z tamē i sua eēntia nullā habet realē ꝯpositionē. sed in deo est ꝯpositio fm rationē. cū i eo multa sint
6 dīna fm rōem. sicut patuit de attributis. P. omne qđ habet ꝯceptū determinatū z q̄ddi-tatiuū sub aliq̄ cōi sibi z aliis ei genere. ſz dr dicit ꝯceptū q̄ddditatiue distictū ab oibꝫ aliis ꝯtētis sub h̄ pdicamēto cōi qđ est suba. ḡ rc.
7 P. cōmētator dicit ꝙ primus motor q̄ē mi-mū mensurās oīa q̄ sunt i pdicamēto sube. ē eiusdē nature cū eis quoꝝ est mēsura. ḡ rc.
8 P. Boetius in li. de trin. dicit duo pdica-
9 mēta manere i diuis. subam. s. z relatoꝝ P. Damas. in de duabꝫ naturis in christo ait. ꝙ substātia que ꝯtinet in creatā entitatē z omnes
10 creaturā genus ē generalissimū. P. quoꝝ ē vnus ꝯceptꝰ vniuocꝰ illa sūt in eodē genere. ſz dei z cuiuscūq̄ create sube ē vnꝰ ꝯceptꝰ vniuocꝰ. Maiorꝑz. pbo minorē. qz plus distat albedo z deus q̄ lapis z deus. cū ḡ albedinis z dei possit ee vnꝰ ꝯceptꝰ analogꝰ. puta ꝯceptus
11 entis. lapidis z dei erit vnus ꝯceptus vniuo-cus. ḡ rc. P. de quibꝫ est vna scia illa sunt vnius rōnis. z ꝑ ꝯsequēs vnius generis. sed dei z creature ē vna scia. puta methaphica. q̄ speculat ens in q̄tū ens. vt ptz. iij. metaph. ḡ
Contra deus est in genere. Sed illa nō ꝯcludunt. z sunt expſſe ꝯ intentionē Aug. i de cognitōe vere vite. vbi ꝑ multa ꝓba Aug. ꝓbat deum nō esse i aliquo decē pdicamentoꝝ. z ibi ꝯcludit sic dicēs. Decē igit̄ pdicamēta cūcta hūana ꝯditio includit. z ab his oibꝫ pprietas sūme eēntie euidēti rōne excludit. Ad illud igit̄ ꝙ arguit ꝯ pmā ꝯclusionē dōm. ꝙ nō oportet ꝙ materia sit materialr in deo cānte. sed ꝙ ei⁹ entitas ꝓtualr sit i deo. Quō aūt pura po-
Solo ꝑ i. ꝯclone. tētia ꝓtualr ꝯphēdat i puro actu. z vtrū beat ideā i puro actu. inferi⁹ patebit cū tractauero
Solo pro 2. ꝯcloe dydeis. Ad illd ꝯ sēdaz ꝯcloez dōm. ꝙ maior nō ē vera. nisi illd cōe indistictū aliq̄d potētialitatē icludat. z sit determiate ac limitate pfectōis. z sic minor ē falsa. qz eēntia dīna ē purus actꝰ z infinite pfectōis. Ad pmū argumē-
Solo rō/nū pbātiū deū ee in p/dicamēto. tū ꝯ illā minorē dōm. ꝙ phs z cōmē. accipiūt ibi genꝰ large ꝑ suba anologice pdicāte de ſba finita z infinita. sicut em q̄ q̄ restringūt nomē generis infra genꝰ pdicamētale. sic cū i eode. z. dr. corruptibile z incorruptibile dr̄ plus q̄ genere. sic etiā q̄ q̄ extēdūt nomē generis vl
Thomas tra genꝰ pdicamētale Doctor ſo cōis ppter illud argumētū i qōibꝫ de potētia dei dicit. ꝙ de ē i genere subē ꝑ reductōz. sic punctꝰ z vnitas sūt i genere q̄ntitat. Istud tn̄ mihi nō videt salua sua reuerentia. qz siue aliq̄d ꝑ se sit ue ꝑ reductōz sit i aliq̄ genere determiato. impossibile est ipm ꝯphēdere eēntialr pfectōem cuiuslibet generis. qz q̄uis p accidēs sit in genere. claudit tn̄ sic infra limites illius generis ꝙ pfectiones aliorꝝ generꝝ sibi eēntialr nō poterūt ꝯuenire. Sz pfectōes oīm aliorꝝ generū eēntialr ipsi deo ꝯuenūt. ḡ ipse nec directe nec ꝑ reductionē dz in aliq̄ genere collocari. Nec ē necessitas aliq̄ q̄ nos cogat ad ꝯcedendū mēsurā sp ee eiusdē generis cū mensurato loquēdo de genere pdicamētali. Scibile. n. mē surat sciam. z tn̄ nec directe z p se. nec ꝑ reductionē est in pdicamēto q̄litatis i q̄ est ipa scientia. nisi p accidēs h̄ ꝯtingat. puta inq̄tū ō aliqua q̄litate esset scia. Ad scdm dicendū Ad 2 ꝙ de rōne subē vt est vnū de. x. generibꝫ est ꝙ sit finite z limitate pfectionis. alis genus substātie nō esset aliꝰ ꝯdistinctū. z vt sic ratō generis pdicamēti subē nō pdicat de deo qui est infinitus z illimitatus. Ad terciū dicēdū. Ad 3 ꝙ sicut ꝓz. x. metaph. principia ꝓpter sui simplicitatē nō dicunt differre aliqua dr̄ia; sed sunt seipsis diuersa. ḡ deus cū sit simplicissimus nō differt ab eo qđ nō est deus ꝑ aliquā dr̄iā additā. sed immediate ꝑ suā essentiaz differt ab oīmibꝫ aliis. loquēdo igit̄ de dr̄ia subali que ē diuisiua generis z addita generi constituit spēm. tūc minor ē falsa cū sua ꝓbatione. Ad quartū dicendū ꝙ de⁹ nō ꝓprie Ad 4 dr diuersus genere a creatura. sed dz dici diuersus plus q̄z genere. si em corruptibile z incorruptibile differūt plꝰ q̄z genere. multo magis de⁹ z creatura. sed qz noia sunt ad placitū tu poteris extēdere hoc qđ dico diuersū genere nō solū ad ea q̄ sunt in diuersis generibus sed etiā ad ea q̄ sunt extra genꝰ vel supꝝ omne genus respectu eoꝝ q̄ sūt i genere. z sic cōcedo Ad 5 ꝓpōem. qz nō est ꝓtra me. Ad q̄ntū dōm. ꝙ nō q̄libet ꝯpō fm rōz sufficit ad h̄ ꝙ aliq̄d sit i genere. Ome em qđ ē i genere vel ē ꝯpositū realr ex his. vel est ꝯpossibile huic. Ad Ad 6 sextū dicēdū ꝙ nō sufficit q̄libet determinatio ꝯceptus. sed oportet ꝯceptū sic esse determiatū ꝙ ipsa res ꝯcepta sit finita z limitata. Etiam nō sufficit quodlibet ꝯmune. sed debz esse ꝯmune vniuocū. de ipso qđ dicit esse i genere z de aliis eiusdē generis vniuoce pdicatū. hec aūt oīa deficiūt in ꝓposito. Ad septimū di- Ad 7
cēdū ꝙ ꝯmē. sumit ibi naturā anologice z nō Ad 8
vniuoce. Ad. viij. dōm ꝙ dicūt duo pdicamēta manere i diuis ꝓpter aliquā silitudi-

UVA. BHSC. IyR_066

nē istoꝝ p̄dicamētoꝝ quā i ōnis vidē⁹. sba em̄ i ōnis ē p se. ⁊ relatio ē ad aliud. in ceteris tñ nccio req̄sitis ad rōes generis nō repiūt hec genera i ōnis. Ad 9 Ad. ix. dōm q̄ dictū dam. dz sic exponi. Generalissimuz gen⁹ē. i. maxie cōe. Uñ dam. nō loq̄t ibi de genere p̄dicamē/tali. sz accipit ibi large genus p q̄cūq; cōi. qđ pz p ꝓba sua. Aut. n. sic. Suba q̄ ꝯtinet sup/subalt in creatura ēitatē. cogscibilr aūt ⁊ cō tentiue oēz creaturā generalissimū gen⁹ē.

Ad 10 Ad. x. dōm. q̄ minor ñ ē vera. Ad pbatōz di co q̄ h̄ ñ arguit ꝯceptū vniuocū sz anologicū de natura. n. ipi⁹ anologie ē q̄ vnū anologoꝝ pl⁹ distet q̄z alterꝝ a p̄mo sub q̄ anologāt. qui buscūq;. n. duobꝰ talibꝰ datis vel vnū dependet ab alio. vl amdo dependent a tercio donec deueniat ad p̄mū oim a q̄ dependēt oia cetera ad ipm ordinata. ex q̄ apparet q̄ i ꝯceptibus anologis possum⁹ multos ⁊ varios gd⁹ assig/

Ad 11 re. Ad. xi. dōm. q̄ si ē scia ꝯis. tūc nō oportet q̄ de q̄bꝰ ē vna scia esse vnā rōes vniuocā sed anologicā. ⁊ talia nō sūt vni⁹ generis p̄dicamē tal sz vni⁹ generis scibil. vñ gen⁹ scibile pt esse lati⁹ ⁊ stricti⁹ q̄z sit gen⁹ p̄dicamentale In tota em̄ phia naturali determinat de vna portiōe p̄ dicamēti sube. in. v. meth. de termiat ō omibꝰ x. p̄dicamētis Equocat igit arguēto gen⁹ p ut sumit p genere scibili ⁊ p gener p̄dicam̄tali

Scdz ꝑn cipale

Quātū ad secundū

ꝑncipale. vtrū i deo sit ꝯpō accīntal. dico q̄ in deo nō pt esse aliq̄ ꝯpō accīntalis. Qz in illo i

1 q̄ nullū ē accīs nō poterit esse aliq̄ ꝯpō acci/dental. deus est hmoi. g̃ ⁊c. Maior pz. probo minorē. qz omne accīs aut ē ppriuz aut cōe. sed tā ea q̄ se habēt vt ppria. q̄z ea q̄ se habēt vt cōia i deo sūt penit⁹ idē qđ sua ōna natura. qz oē tale p ptipationē reduci dz ad aliqđ tale p eēntiā. sed hmoi accidētia siue sint ppria si ue ꝯmunia substātijs creatis ꝯueniūt p ptici pationē. g̃ in p̄ma suba erūt eēntialr idem cū suba. Et hec est intentio boetij in li. de tri. vbi ait. De⁹ cū sit forma simplex subiectuz eē non

2 pt. Et idē boet⁹ ait q̄ i deo null⁹ est nūer⁹ P si in deo eēt ꝯpō accīntalis. vel illa eēt ex esse ⁊ eēntia. vel ꝓpter cetera accīntia eē et eēntiā dei ꝯsequntia. Nō p̄mo mō. qz tūc de⁹ nō eēt purꝰ n cēe esse. qđ est ꝯ phos ⁊ theologos. ⁊ tūc op teret ipm habere aliā cām supra se a qua eius esse ⁊ eēntia dependeret. ⁊ sic nō posset dici pri mus motor. cui⁹ ꝓtrariū demōstrat. viij. phi sicoꝝ. Unde est qđ ait Hylarius in li. de tri.

Essenō est accidēs deo sz subsistēs vnitas. n⁹ scdo mō. qz cuz omne tale adesse ⁊ abesse pos/sit p̄ter subiecti coꝛruptionē. si in deo talia es/sent accidētia. ipse nccio mutaret. cui⁹ ꝓtrari/um habet. xij. metaph. ⁊ viij. phicoꝝ. vbi di/cit. q̄ deus ē ĩmobilis p se ⁊ p accidēs. ⁊ ab in/tra. Et Jaco. i. Apud quē non ē trāsmutatio nec vicissitudis obumbratio Propter qđ ait ꝯmenta. xij. metaph. Justicia. sapia. ⁊ cetera hmoi nō significāt i deo intētiones additas su p̄a suā subaz. Et. b. aug. vij. de trini. ait. Si qđ de illa simplicitate dixer⁹ ei⁹ sba significat

Sed ꝯ has duas ptes illi⁹ minoris pt in stari. Contra p̄mā sic. Quecūq; sūt vnū rea liter penit⁹ ⁊ oīno quicūq; cognoscit vnū co/gnoscit ⁊ reliquū. sed deū ē cognoscim⁹. ⁊ ei⁹ essentiā nō cognoscim⁹. g̃ eē eius realiter dif/fert ab eēntia. Maior patz. qz qđ totaliter est simplex ⁊ indistinctū. vel total⁹ cognoscit vel penitus ignorat. Minor est Dama. i. li. vbi sic ait. Qm̄ quidē de⁹ est manifestū est nobis q̄d no est p̄m subam ⁊ naturā incomphensi/bile est oīno ⁊ penitus ignotū. P. vnūqđ/q; diffinit p id qđ est idem qđ sua eēntia. sed p̄m phm p ens ⁊ esse nihil diffinit. qz cum sit omnibꝰ ꝯmune. diffinitū p hoc a nullo pe nitus distingueret Cōtra scdaz ptē pt argui sic. Eadē est distātia sube ad accīs q̄ est acci dentis ad subam. sed a substātia non pt fieri trāsitus in entitatē accīntis. qz quod vere est nulli accidit. vt dz. i. phicoꝝ. g̃ etiaz econūso qđ est accīs i vno in nullo poterit eē suba. vt ait ꝯmen. i. phicoꝝ contra Alexandꝝ qui posu it calozē esse formā substantialē ipsius ignis. Luz g̃ oia talia q̄ sunt posterioza eēntia ⁊ esse rei sint in creaturis accidētia. ipsa i deo nō po terūt eē substātia. P p̄m Dyoni. de di. no/mi. c. iij. Oia ptipāt diuinam bonitatē. sed nulla creatura videt ptipare diuinā sbam cum ipsa tm̄mō repiat i tribꝰ ōnis psonis. g̃ ei⁹ bonitas differt ab ei⁹ suba. P. sicut q̄nti tas est cā eq̄litatis. ⁊ q̄litas sil̄itudis. sic sub/stātia est cā idētitatis. Si ergo sapia eēt idez qđ rei substātia p̄m attributuz sapie creatura non deberet dici sil̄is deo. sed cadē deo qđ ē im possibile. P. vbicūq; est eq̄litas ⁊ similitu do ibi est quātitas ⁊ qualitas. qz vt dicit in p̄ dicamētis. ppriū est quātitatis p̄m eā eq̄le vl inequale dici. ⁊ ppriū est q̄litatis p̄m eaz sil̄e vel dissimile dici. Sed in symbolo Athana/sij dicit. Equalis pater equalis fili⁹ equal⁹ spi rituscanct⁹. Et Aug. dicit q̄ filius est simili/mus p̄ri. ergo ⁊c. P. id sine quo res potest

Arguit ꝯ. q̄ in deo sit ꝯpō esse ⁊ eēntia.

1

2

3 Arguit q̄ i deo sit ac/cidens

4

5

6

7

UVA. BHSC. IyR_066

intelligi non est subā sua. ⁊ p ꝯns accidens. deus pōt intelligi sine bonitate. vt pz p boetiū in li. de ebdomadibꝫ. g̃ ⁊c. Sed illa nō cō cludūt. Nā oēs accēs pīsupponit cām efficientē aliam a suo subiecto. Nā efficiēs ⁊ materia nō coincidūt. vt patet. ij. phīsicoꝝ. ſz subiectum in q̃tum recipit suū accidēs est in genere cause materialis. ergo essz aliqđ agens p̄ us deo a quo illud quod formaliter est in deo causaliter ꝓxenderet. g̃ ⁊c. Ad p̄mū g̃ dicēdum q̄ fm phm. v. metaphice ens ⁊ esse multipl'r dicunt. q̃nq̃z em̄ significāt essentiā rei siue actū essendi. q̃nq̃z vo significāt veritatē propositionū. Primo modo nō intelligim⁹ hic in via esse dei. sed scdo modo. ex ipsis .n. effectibus cognoscimus hāc ꝓpositionē esse veram deus ē. Ad scdm dom q̄ q̃uis nulla creatura ꝓprie diffiniat p ē simpl'r. qz h̄ ē cōe oī creature q̄ eē suū ē esse pticipatū. ꝑtīn ꝓprīſſime. ⁊ nomiat ⁊ diffinit p esse. qz hoc sibi soli ꝓuenit q̄ eē suū est eē simpl'r ⁊ cā omnis alterius eē idem exīs penitus quod sua eēntia. ⁊ ideo deus seipm noialiter exp̄ssit p esse cū dixit ad Moysen Exo. iij. Ego sum q̄ sum. Et iteꝝ. Qui est misit me ad vos. Ad terciuz dicendū q̄ illud quod ē accidēs i vno nō potest esse substātia in alio. sicut ait Auerrois cōtra Alexādruz. qui posuit q̄ calor esset forma substātialis ipsius ignis. Illa ē vera si vniuoce sumat. sicut calor in igne ⁊ in alijs vniuocerepitur. Sed si equiuoce sumit vel saltem nō vniuoce. nihil prohibet aliquid eē accidēs in vno ⁊ substantiā in alio. Lupus em̄ ē quedam infirmitas i pede. ⁊ p ꝯsequēs accidēs. ⁊ est substātia in genere animalis. Cū igit nihil dicat vniuoce de deo et creaturis. ideo q̄uis sapia in creaturis sit accidēs. in deo tamē potest esse suba. Ad quartū dicēdū q̄ sicut bonitas creature ē quedā pticipatio diuine bonitatis. sic substātia creature est quedā pticipatio substātie diuine. ⁊ sic dīna substātia est eēntialiter in tribus ꝓsonis. licet pticipanter sit in creaturis quasi in suo exemplato. sic ⁊ diuina bonitas est i tribus ꝓsonis essentialiter. in alijs autē participatiue. Ad quintū dicendū q̄ si eadem sapientia esset in deo ⁊ creaturis. tunc creatura posset dici eadē deo. quia ipsa esset diuina substātia. sed quia sapientia dei ⁊ creature nō solum nō est eadem. sed nec est eiusdem rationis. ideo nihil ꝓcluditur. Ad sextuz dicendū q̄ q̃uis in diuinis nō sit quātitas nec qualitas. ē tamē aliquid ibi fm nostrū modum intelligendi admodū q̄ntatis ⁊ qualitatis. rōne cuius potest ibi admitti p̄dicatio equalitatis ⁊ silitudis. Dicūt em̄ similes ꝓpter eandē bonitatē ⁊ sapientiā. ⁊ equales ꝓpter eādem virtutē ⁊ omnipotentiā Ad septimū dicēdū q̄ illud ē accidēs si ne q̄ res pfecte pōt intelligi. sed Boetiꝰ loquit de impfecta dei cognitōe. viator. n. cognoscēs deū ex creaturis tanq̄z p̄ suos effectus pt deus cognoscere eē in q̃tum ipe est causa eēndi omnibus creaturis. ꝓter hoc q̄ actualiter apprehēdat bonitatē dei a qua caulat omnis bonitas creature.

Pro. 2. cōclusione

Solutio. Ad 1

Ad 2

Ad 3

Ad 4

Ad 5

Ad 6

Ad 7

Quantum ad tercium principale.

Tercium p̄ncipale.

um p̄ncipale. vtz in deo sit ꝓpositio modalis Dico q̄ modos diuersos eēi diuis potest dupl'r intelligi. vel q̃tum ad modos relatiuos. vel q̃tum ad modos absolutos. Primo mō p̄nt eē diuersi modi reales i diuinis relatiue differētes. qz vbi sūt diuerse res ibi p̄nt eē diuersi modi cōrñdentes illis rebus. Sed in diuinis ꝓcedim⁹ esse relatōnes reales realiter differētes. igit ⁊ modos p̄dictos ꝓcedere possumus fore i diuis. Dīnitia autē talū modorū nō arguit aliquā ꝓpositionē i deo. sicut nec dīnitia relationū. Sed loquēdo de modis absolutis. vel p dīnitiam talū modoꝝ intelligi gitsola differētia rationis q̄ innascit ex alia et alia compatione vnius rei absolute que ē diuina eēntia. ad alia ⁊ alia creaturaz. sic potest dici ꝓpositio modoꝝ esse in diuinis. qz sicut dīnitia modoꝝ illo mō sumptoꝝ non est nisi dīnitia rōis. sic ꝓpositio modoꝝ ē tm̄m mō ꝓpositio rōis. q̄ obiectiue p̄t esse i diuinis. licz subiectiue sit i ipso intellectu. Uel p dīnaz talū modoꝝ absolutoꝝ intelligis dīnam realē intrinsece diuine nature inexīstem ꝑter oēz actū intellectus. ⁊ sic nego ꝓpositionē modalez in diuinis. Illud em̄ derogaret diuine simplicitati que summa est. sicut patz p auctoritates sctōꝝ. quas mgr in lra adducit in illa di. viij. nec hic volo adducer aliqs de nouo rōes. q̄ illā ꝓcloem euidēter ꝓfirmāt oēs ille rōes qs supius adduxi de attributis. Sed ē q̄daz doctor q̃plurimū subtil'. q̄ aliq̄ mō videt tenere oppositū isti⁹. Ponit em̄ ille doctor modos absolutos i diuinis quoꝝ aliquos appellat modos attributales. aliquos vero fundamētales q̄ sunt fūdamētū psonaliū pprietatū De illis modis ppꝛijs psonaꝝ nihil intēdo dicere ad p̄ns. qz hm̄oi materia spectat ad di. xxvi. vbi tractat de dinaz psonaz distinctōe.

Jacoby de vitriaco. 3. q̄lz. q. 6.

UVA. BHSC. IyR_066

De modis igit cõibꝫ dicit ille doctor ꝙ modi attributales sũt modi absoluti reales aliquo mõ realr dñtes añ oẽz actũ intellect⁹. Ratio aũt sua fũdamẽtal'ẽ hec. Modi significandi sequũt modos intelligẽdi. ⁊ modi intelligendi sequũt modos eẽndi. huic igit diuersitati modoꝝ intelligẽdi quo intelligũt diũsa attributa diuina diũsimode ꝙ diũsa noĩa significata. aut rñdz aliq̃d ĩ re. aut nihil. si nihil. tũc talia sunt figmẽta ipsius intellect⁹. si aliquid cum nõ possint hoc esse diuerse res absolute. quia tales nõ sunt in diuis. ergo erũt diuersi modi absoluti reales. Et addit ille doctor dicẽs. Attributa itaqz dina distiguũt ⁊ fm modos intelligẽdi ⁊ fm modos eẽndi. ⁊ eozũ distinctio recte etiaz põt dici realr ꝓpter diũsos modos realitatz ⁊ intellectualitatz. Istos tñ diuersos modos eẽntia dina ꝛtinet vnitissime. sicut diũsitas lineaꝝ qsi ĩ suo ꝓncipio vel termino ĩ cẽtro indiuisibili ꝛtinet. ⁊ sicut ois varietas nũerozũ vnitissime ĩ diuisibilr tãqz ĩ sua origine ꝛtinet ĩ vnitate. Et paucis interpositis subdit. ꝙ si nullus intellect⁹ intelligeret attributoꝝ distinctionẽ. nihilomin⁹ eẽt hꝯ distinctõ modoꝝ eẽndi ĩ ipsa re q̃ dr⁹ est. Nõ em qz intelligit ideo ẽ ibi. sed qz est ibi. iõ vere intelligit. Et addit ꝙ distinctio attributorũ nec dependet ex compatiõe eoꝝ ad creaturas. nec ex compatõe eoꝝ ad intra inter se. qz nõ ex eo ꝙ compant distincta sũt. sed ꝓus sũt ⁊ intelligunt distincta. ⁊ cõsequẽter ꝛpabilia vel ad extra vl ad intra Sz illa nõ teneo. qz vt mihi videt ipossibile est aliq̃ absoluta q̃ formalr sũt in aliq̃ quõcũqz differre realiter sine ꝛpositõe reali drogãte summe simplicitati. Sz ille expsse dicit ꝙ distinctio illoꝝ attributoꝝ q̃ appellat modos absolutos cões tribus psonis est aliquo mõ realis ⁊ pter omnẽ actũ intellectus. q̃ aliquo mõ in diuis erit realis ꝛpositio. quãtũ em ponit absolutoꝝ distinctio. tm ponet ĩ eo ĩ q̃ distincta sunt ꝛpõ. Etiã ille doctor in eadẽ qõne paucis interpositꝫ post pdicta videt sibi euidẽter ꝛdicere. Dicit em sic. Sũt igr hi modi absoluti. qz significãt pfectionẽ aliquã. sũt aũt respectiui. qz ꝓpter vnitatẽ rei in q̃ fundãt nõ accipit eozũ distinctio. nisi ex compatõne rei ad seipsam. ita ꝙ compatio rei ad seipsam causat distinctionẽ. ⁊ hãc distinctionẽ in aliquibus consequit aliqs respectus. Illa verba pcedẽtibus vt mihi videt manifeste cõtradicunt. Dicta igit pcedentia inqztum sine pbatõne assumũtur omnia nego. ⁊ respondeo ad illam vnaz rationẽ ⁊ duas similitudines quas adduxit.

Cõtra Jacobũ.

Ad rõem Jacobi.

Ad rãtõz igit dico ꝙ distincti modi intelligendi psupponũt distinctos modos essendi in ipsa re intellecta. si talis res vero intellectu intelligit esse distincta in se absqz omni compatione ad ea que realiter distinguunt. Si autẽ vero intellectu distinctõ talis rei nõ apprehenditur nisi in compatione ad aliqua re aliter distincta. tũc nõ oportet ꝓpter diuersitatẽ modoꝝ intelligẽdi in illa re esse diuersitatẽ modoꝝ essendi. sed sufficit ꝙ talis diuersitas modoꝝ eẽndi sit in rebꝫ illis ad quaꝝ cõpationẽ distinctio apphendit ĩ illa re simplicissima. Similitudines etiaz q̃s iste doctor adducit nõ sunt ad ꝓpositũ. qz linee non sunt formalr ĩ centro fm totã suam entitatez. nec numeri sunt formaliter ĩ vnitate. Si em linee fm totam suam entitatem essent in pũcto centri. impossibile esset eas ab invicem distingui. Et dato ꝓ impossibile ꝙ distinguerẽtur. necesse esset ipsum centrũ distingui ⁊ esse compositũ. Et eodẽ modo dico de vnitate respectu numeroꝝ. Sz isti modi absoluti siue diuina attributa sũt ĩ diuina essentia formaliter fm totã suam entitatẽ. ideo non possunt distingui intrinsece absqz omni compatione intellectus. nisi diuina essentia ponat realiter esse composita. Ad argumentũ ꝓncipale dicendũ. ꝙ forme dicunt actu eẽ in ꝓmo motore. nõ tamẽ sunt in eo distincte. qz creatura in creatore nõ est aliud q̃z ipsa creatrix essentia diuina.

Ad ꝓncipale argumentũ.

Reatũra quõ

c qz ⁊c. Dic mgr oñdit diuie essentie simplicitatẽ respectu creature spũal. q̃ est aĩa rõnalis. Et diuidit ĩ duas ptes. qz ꝓmo ostẽdit aĩaz rõnalẽ eẽ ꝓpositã. ⁊ ĩ se aliq̃ mõ esse multiplicẽ ⁊ mutabilẽ. Scõdo ecõtra ꝛcludit diuinã essentiã totaliter eẽ simplicẽ. Secũda ibi. Deus ꝙ ⁊ si ⁊c. Pria ĩ duas. qz ꝓmo ostẽdit quõ aĩa respectu corpis quãdoqz apparet simplex. Secũdo ostẽdit ꝙ nõ obstante illa apparẽtia ipsa rõnalis aĩa vere eẽ ꝓpositа. Scda ibi. Sz tñ nec ⁊c.

Tũc sequit illa ps. Dic diligẽter ⁊c. ĩ qua mgr declarat diuine eẽntie simplicitatẽ ꝓpatõz ad intra. Et diuidit ĩ duas ptes. qz ꝓmo oñdit dine eẽntie simplicitatẽ ĩ ordie ad dina attributa. Scõdo facit hoc idẽ ĩ ordie ad diuinas pprietates. Scda ps ibi. Dui⁹ aũt eẽntie. Circa istũ textũ quero.

UVA. BHSC. IyR_066

Trū aīa ītellectiua sit tota ī toto cor/
v pe. ⁊ tota in q̄libet pte corpis. Et vi/
det ꝙ nō. qz ipossibile ēvnū ⁊ idē sil' ⁊
sel' moueri ꝺ̄uīs motibꝫ. sz si aīa eēt tota ī q̄li/
bet pte corpis qđ viuificat. ipsa sil' ⁊ eodē tpe
ad motū vni⁹ ptis moueret surs̄ū ⁊ ad motuꝫ
alteri⁹ ptis moueret deors̄ū. ḡ ⁊c. Inꝺ̄uīū ē
b. Aug. q. vi. de tri. c. vi. ait. ꝙ aīa simplicioꝛ ē
corpe. qz nō mole diffūdit᷑ p spaciū loci. sed ī
vnoquoq; corpe ⁊ī vno toto tota aīa ⁊ ī qua
libꝫ pte eius tota ē. Hic q̄ttuoꝛ facia. Pri
mo inq̄rā vtrū aīa rōnalis sit extēsa extēsione
corpis qđ informat. Scđo dato ꝙ nō. vtꝫ
q̄libet forma corpis p̄ter aīam rationalē sit ex
tensa. Tercio rn̄deb̄o ad id qđ q̄ō querit.

Et q̄rto ꝺ̄ veritatē tercie ꝯclusiōis assigna
bo aliq̄s instātias ⁊ ipsis rn̄deb̄o.

Primum ꝑncipale.

Quantū ad primū

Prima ratio.

vtꝫ aīa rationalis sit extēsa extensione corpis
qđ informat. dico ꝙ nō. Quia oīe qđ extēdi
tur extēsione corpis. hoc diuidit᷑ diuisiōe coꝛ
poꝛis. sed anima rationalis nō diuidit᷑ diuisi
one corpis. qz oīe qđ naturaliꝫ diuidit᷑ ad di
uisionē alicui⁹ hoc etiā corrūpit᷑ ad corrupcio
nē eius. aīa aut̄ rationalis est penitus incoꝛ
ruptibilis.

Scđa ratio.

Ꝑ. tunc cognitio intellectiua ñ
excederet cognitionē sensitiuā. qz spēs intelli
gibilis recipetur in anima extensa. ⁊ ꝓ conse/
quēs eēt extensa. ꝑpter quod nō posset duce/
re nisi in cognitionē rei ꝑticularis. ad quā na
turaliter potest ptingere ꝓtus sensitiua Sz
has rationes quidaz infringūt instātias assi
gnādo Ad ꝑmū ei dicūt ꝙ nō sequit᷑. diui
dit᷑. ergo corrumpit᷑. qz dato ꝙ celū diuideret
adhuc tamen quelibet ps celi maneret incoꝛ
rupta Ad scđm dicūt. ꝙ sicut caliditas re
cepta in lacte albo nō est alba. eo ꝙ albedo nō
sit sibi ratio recipiēdi caliditatem. sic dato ꝙ
spēcies recipiat᷑ in anima extēsa. ipsa tamē nō
erit extensa. quia quātitas siue extēsio nō est
ipsi anime ratio recipiēdi hm̄oi spēciē Se
cūdo dicūt ad idem. dato ꝙ anima sit extēsa.
nō tamē oportet ꝙ intellectus qui est imme/
diate locus specieꝫ. vt pz. iij. de anima. sit ex/
tēsus. Sicut em̄ aīa ꝼm suā essentiā est actus
corpis. ⁊ tamē intellectus cū sit potētia imma
terialis nō est actus corpis. sic dato ꝙ anima
sit extēsa. nō oportet intellectū eē extēsum.

Instantia ꝺ̄. i. ratiōz.

Instantia prima ꝺ̄ scūdā rōez

Instantia scđa

Instantia tercia

Tercio dicūt. dato ꝙ spēcies sit extēsa. ad/
huc potent repsentare ipm vniuersale. qz esse
singulare directiꝫ opponit᷑ ipsi vniuersali q̄ꝫ
esse quātum vel extēsum. ⁊ tamē nō obstantē
ꝙ spēcies sit singularis. qz recipit᷑ ī intellectu
q̄ est res singularis. tn̄ ducit in cognitionē ipsi
us vtis. sic ⁊c. Rn̄deo ad instātiaz primā
ꝙ dato ꝙ celū eēt diuisibile naturaliter. tūc to
tum celū esset corruptibile. ⁊ omnes sue par/
tes eēnt corruptibiles. Sed dato ꝙ celuz re/
maneat in eadē dispositōe ī qua nūc ē. ⁊ tamē
miraculose ꝑ dei omipotentiā diuidat᷑ tunc ni
hil arguit᷑ ad pn̄s ꝓpositū. qz loq̄mur de diui
siōe naturali. Itē ꝺcessa sil'itudine. tūc ex hac
ꝺcl'one siue instātia sequit᷑ ꝙ vna aīa rōnalis
ꝑ naturalē diuisiōz fiat pl'es aīe rōnales. Nā
si diuideret. ⁊ tn̄ ptes maneret incorrupte sic
ptes celi diuisi. tūc q̄libet ps anime fieret tota
aīa. aut totaliter frustra ꝑmaneret. Hoc em̄
ꝺmuniter videm⁹ in oīm̄bus formis quaruz
ptes manēt facta diuisiōe totius. ꝙ quelibet
ps sit tota forma ⁊ dat esse totale. Illud autē
hereticū est dicere de aīa rationali que a solo
deo creat᷑. Itē ꝓmū quod dicūt ad scđaz
rōem nō valet. qz ꝑncipalis rō eoꝛ q̄ ꝓbāt
aīaz humanā siue rōnalē esse extēsam ē. quia
recipit᷑ ī extenso. ⁊ tn̄ planū est ꝙ extensio non
est ratio recipiēdi ipsam aīaz in materia. cuz
hyle sit ꝓpriū subiectū generatōis. vt dicit᷑. i.
de generatiōe. Sic si ratio tua aliquid valet.
ꝺtra te optime ꝺcludit᷑ ꝙ si spēcies intelligibi
lis recipit᷑ in extenso ipsa erit extensa. q̄ꝫ ex
tensio nō sit ratio qua recipitur talis spēcies.
Et ꝑ idem patet ꝙ secūda instātia nō valet.
quia intellectus esset extēsus si eēntia anime
ī qua fundat᷑ esset extēsa ꝼm rationē ꝑdictam.
Et ꝙ additur ꝙ intellectus est virtus imma
terialis. Dico ꝙ itellectus suā imaterialitatē
hz ab imaterialitate ipsi⁹ aīe rōnal'. i. q̄ sic in ꝑ
prio subiecto imediate fūdat᷑. cuz igit᷑ ꝓpt qđ
vnūqđq; tale ⁊ ipm magꝭ. si intellect⁹ rōe tal'
immaterialitatis nō ē extēsus nec eēntia anie
ent extēsa. Nec tercia instātia valet. qz nō
q̄libet singularitas impedit repn̄tatōz ipsius
vtis. sed tal' singl'aritas puta situalis ⁊ exten/
sa. talis em̄ singularitas implicat ꝺditiones
indiuiduationis. puta hic ⁊ nunc a quibus
abstrahit ipsū vniuersale. Ꝑ. primā ꝺcloz
ꝓbo tercio sic. Nulla forma sup seipsā cōuer/
siua est ptibilis vel extēsa. qz sicut ait Procl⁹
xv. ꝓpositione. Omne ad se ꝺuersiuū ē incoꝛ
poreū. Et in ꝺmēto eiusdē ꝓpositōis dicit᷑ sic
Nō em̄ totum toti copulat᷑ partibile ꝑ parti
um sepationē aliꝭ alibi iacentibus. Nulluz
ḡ ptibile aptū natum est ad seipsum cōuerti
vt totū ꝺquerat᷑ ad totum. Si quid ḡ ad se/

Solutio ad instātiaz ꝺ̄ ꝑmā rōz

Ad ꝑmaz instātiā ꝺ̄ scđam rōz

Ad scđaz instantiaz

Ad tercā instātiā

Tercia rō ꝺclusiōis.

UVA. BHSC. IyR_066

ipm est ꝓuersiuū incorporeū est et imptibile. Sz idē ꝓbl' ꝓpōe. cxlvi. ait. ꝙ aīa itellectiua sup seipsam est ꝓuersiua. ergo ipsa non potest esse extēsa. Quarta rō

P. forma q̄ nō ꝛcpendet a materia. nō extendit extensione materie. quia eo ipso ꝙ nō ꝛcpendet ab ea nō oportet ꝙ ipsam consequat extensio vel alia accidētia que p se materiā ꝓsequunt. sed anima rōnalis non ꝛcpēdet a materia. cū possit ee naturaliter a materia sepata. etiā qz i materia exīs sibi ꝓpetit talis actio in qua omne materiale trāscendit

Quīta rō.

P. forma q̄ e essentialiter ꝛ formaliter spūalis nō potest ee extēsa. quia spūale cum sit totum simul nō potest habere partē extra partē. Sed aīa intellectiua est eēntialiter ꝛ formal' spūal'. ḡ ꝛc. Sz oppositū isti⁹ ꝓbl'is q̄dā ꝓbāt sic. Omne illud qđ ē subiectū q̄ntitatis nccio ē extēsū. qz oē subiectū afficit suo accidēte. sed aīa rōnalis sicut ꝛ q̄libz alia forma substātialis ē subiectū q̄ntitatis. qz vel totū ꝓpositū ꝑm quod totū ē subiectū quātitatis. ꝛ sic habet ꝓpositū. quia vtraq; pars cōpositi erit subiectū quātitatis. vel totū dicit ee subiectū ꝑm alteram sui partē. hec pars nō poterit esse materia. ergo erit forma. Opi. ger. carmelite. Prima rō ꝓncipalis.

Oz materia ū sit subiectū q̄ntitatis

1

Oz autē non possit ee materia hoc ꝓbāt q̄ntupl'r Primo sic Si materia recipet quātitatē ꝑm se ꝛ nō mediāte forma subāli. tūc materia ꝑus haberet ee alterius generis. puta ee quātum. quod est ꝛcgenere quātitatis. q̄z ee ꝓpriq generis puta ee substātiale quod habere nō pt nisi ꝓhabita forma subāli. cū igit̄ h̄ sit impossibile oportet ꝙ materia subiiciat quātitati mediāte forma subāli. sicut corp⁹ subiicit̄ colori mediāte superficie.

2

Scdo sic. Quātitas sit̄ ꝛ q̄libz aliud accidēs requirit subiectū exīs in actu simpl'r. i potētia tū ad actū ꝑm q̄d. Sz cuilibet supposito ꝓdicamēti subeilla magis competunt rōne forme q̄z rōne materie. Tercio sic. Effectus cōis aliquib⁹ reqrit cām cōem i eis cōiter repibilē. sed quātitas repit̄ cōiter i inferioribus corpibus ꝛ celestibus. cū igit̄ i celo nō sit materia. oportz ꝙ quātitas tam istis q̄z illis insit ratione forme. Quarto sic. Substātia prima est subiectū oīm accidētiū. vt ꝓz in li. ꝓdicamēt oꝝ. Sz materia cū forma ē subā ꝓma. ꝓpter qđ dr. i. phisicoꝝ. ꝙ materia cum forma est cā oīm accidentiū que fiunt in ea. sicut mater. Quīto sic. Idem est subiectuz dimēsionū terminataꝝ ꝛ interminataꝝ. Sz materia nō ē subiectū dimēsionū terminataꝝ nisi ꝑ formā. qz suppositū nō habet ee terminatū nisi ꝑ formā. ḡ nec interminataꝝ. P. oīe qđ informat subiectū quātū ꝛ extēsum. h̄ oportet ee quātum ꝛ extēsum. qz omne qđ recipit̄ ad modum rei recipientis recipit̄. etiam quia oportz esse ꝓportionem inter ꝓfectionem ꝛ ꝓfectibile. Sed dato ꝙ anima rationalis non eēt subiectuz quātitatis. tūc oportz necessario ꝙ ipsa reciperet in materia quāta. ꝛ informando eam coaptaret se cuilibet parti eius. ergo necessario eēt extensa. Scda rō ꝓncipalis ger.

P. si alicui māco tribueret a deo miraculose vna manus. aut huiusmodi man⁹ aiabitur ꝑ animā de nouo creatam. ꝛ sic vnus hō haberet duas anias ciusdem rationis. qđ ē inconueniēs. Aut aīa ꝓexistēs mouebit̄ ad illā ꝑtem de nouo creatā dereliquēs aliam ꝑtem quā primo informabat. ꝛ tunc illa ꝑs moueret̄ et fieret inanimata. qđ similiter est inconueniēs. aut manēs in ꝓma parte extendet se ad partē de nouo creatam. ꝛ tūc habetur intētum. s. ꝙ vere sit extēsa. Tercia rō ꝓncipal' ger.

Sz illa non concludūt. quia omne extēsum quātitate naturali que est de spera actiuoꝝ ꝛ passiuorum. ꝛ si vnū est actu. est tamē multa potētia. si ex sua diuisione nō corrumpit̄. Et dico notāter quantitate naturali de spera actiuorum ꝛ passiuorū. ad remouendū instātiaz de celo. quod q̄z uis sit extēsum. sic tamē est vnū in actu ꝙ nō est multa in potentia. Dixi etiā si ex sua diuisione nō corrumpit̄. ad remouēdum instātiam que posset fieri de forma equi ꝛ ceteris consimilibus. que si diuidunt̄ corrūpuntur. Sed si anima humana esset extensa. hoc nō fieret ꝑ quantitatē celestem. sed per quātitatem existentē in spera actiuoꝝ ꝛ passiuorum. ꝛ ipsa ꝑm fidez est incorruptibilis. ergo q̄z uis anima sortis esset vna actu. ipsa tamen esset multa i potentia. Cōtra opinionē Scr.

Ad primuz dico ad minorē ꝙ anima nō est subiectū quātitatis. ita ꝙ recipiat in se quātitatē subiectiue. Solo rōnū Scr. Ad i

Ꝓpter ꝓbationes autē sciendū ꝙ totum dicit̄ extēsum ratione vtriusq; partis. aliter tamen ꝛ aliter. Dicit̄ em extensum ratione materie. eo ꝙ materia suscipiat quantitatem. ipsa em est ratio susceptiua quātitatis. forma vero est ratio suscipiendi quātitatem. eo ꝙ necessitet materiā ad habendā quantitatē ꝛ cetera accidētia. sine quibus ipsa anima i hmōi materia nō potest conseruari. Nō tamē est simile de anima ꝛ superficie. licet ꝓ simili ab istis accipiatur. quia superficies sic est corpori ratio suscipiēdi colores. ꝙ etiam in se est ratio susceptiua eorūdem colorū. ꝓpter quod etiam separata a corpore adhuc informatur colore. vt ꝓz in sacramento altaris. Anima vero

UVA. BHSC. IyR_066

intellectiua sic ē corpi hūano rō recipiēdi ḡn titatē ⁊ cetera accn̄tia corpea. q̄ tn̄ nō recipit i se hm̄oi accidētia. al's aīa rationalis a corpe sepata maneret extēsa. sicut supficies separata manet colorata. Pōt igit dici compositū extēsum ratione forme hūane. qz oppositū rōe talis forme exigit i materia q̄ntitatē. Et sic etiā intelligēdū ē illud phi. i. phic. Materia subiecta cū forma ē cā oim accidētiuz q̄ fiūt in ea. Et p hoc ptz ad alias pbatōes. Assumit tn̄ i tercia pbatō e falsū. qz in celo ē materia ppria dicta. vt patebit i. ij. li. di. xij. Ibi em̄ hāc materiā tractare intēdo. Ad 2

Ad scdaz rationē dicēdū q̄ minor ē falsa. qz aīa pus natural'r informat cētiā materie. q̄uis i eode instāti matia recipiat quātitatē. cui⁹ receptiōis rō ē ipsa forma modo quo iā dictū ē. Dices forte cum aīa informat materiā quātā optz q̄ coaptz se ptib⁹ materie quāte. al's nō eēt ppoztio pfectionis ad pfectibile. Dico q̄ sic coaptat se q̄ ē tota in toto. ⁊ tota i q̄libet pte. sicut patebit in tercia dcīoe. ⁊ h̄ sufficit ad saluādū hm̄oi proportionē. Nō em̄ optet q̄ aīa rōnal's sequat in oib⁹ leges materie mō ceteraz formaz cū ipa fit imateriāl'. ⁊ incorruptibil'. nec educat de potētia materie. ⁊ in h̄ differt ab alijs formis materiā informātib⁹. Ad tertiū dm̄. q̄ sic cū aliq̄ caro acq̄rit p nutrimētū tota aīa incipit in ea ee. eo q̄ tal' caro hz ordinē ad totū. ⁊ hoc fit sine motu ⁊ extēsione ipsi⁹ aīe. sic ⁊ i tali manu miraculose creata aīa incipet ee sine motu ⁊ extēsione formali q̄ dā p̄ntia. eo q̄ tal' man⁹ effecta eēt ps illi⁹ toti⁹ corpis. in cui⁹ q̄libz pte p̄m sui naturā ē tota aīa rōnalis. ⁊ ipm̄ p̄mo p se informat. ⁊ p oīs quālibz ptē eius. Ad 1 Ad 3

Instantia

Solutio.

Scdz p̄n cipale.

Quantuz ad secun

duz principale. vtz quelibet forma corporis p̄ter aīmā rationalē sit extēsa. Dico q̄ forme corpis hoc est forme q̄ sunt in corpibus sunt duplices. Quedaz em̄ sunt intētionales. ⁊ de his nihil ad pns. qz in scdo distinctōne. xij. cū determinabo de luce corpali de eis aliquid dicā. Alie sunt reales. ⁊ de his oīb⁹ q̄ sūt reales forme real'r materiā informātes siue sint subales siue accidētales p̄ter aīmā intellectiuā. dico q̄ sunt vere quāte. vel p se. sicut ille q̄ sunt in p̄dicamēto quātitatis. vel saltem p accidēs. sicut alie omnes forme corpales. que si accidētales sunt fundant i materia mediāte quātitate. ⁊ p oīsequēs quēdam modū quantitatiuū sortiunt p iūctionē earum cū materia quāta. Si vero substātiales sunt. tūc recipiūt quātitatē sicut ⁊ ipsa materia. cum ita possint ee ratio recipiēdi quantitatē ipsi materie q̄ etiaz p̄nt ee ratio receptiua. ⁊ in se recipe quātitatē. Sed qz p̄ns questio mota fuit nō de quacūq̄z forma sed de substātiali. nec de q̄cunq̄z quātitate. sed solū de extēsiua. que magis pprie videt ee ptinua. ido p̄dictos terminos ad ppositū restringēdo dico q̄ oīs forma subalis ē extensa p̄ter aīaz intellectiuā. Quia oīs forma q̄ vere diuidit diuisione q̄ntitatis ptinue vere extēdit extēsione quātitatis cōtinue. Sed oīs forma subalis i spera actiuoz ⁊ passiuoz vere diuidit diuisiōe q̄ntitatis ptinue. g̈ ⁊c. maior ē nota. etiā minor pz de aliqb⁹ puta de formis elemētoz. Diuisa em̄ q̄ntitate ipsi⁹ aq̄ diuidit ipsa aq̄. ⁊ p oīs diuidit etiaz forma subalis aq̄. al's p ipsā diuisiōez generaret. qd̄ ē de risoriū dicere. Et eodē mō pz d̄ formis mixtoz̄ in vegetabilib⁹. qz ptes decise a suis totis retinēt aīam vegetatiuā. Patz etiam in animalib⁹ annulosis. quoz ptes etiaz decise viuūt. Sed qz dubia aliquib⁹ spāliter videt illa minor in animalib⁹ pfectis. ideo p eam sic. Illa forma que corrumpit ex diuisione quantitatis alicui⁹ subiecti vere diuidit ex diuisiōe hm̄oi quātitatis. Sed anīa vere corrumpit ex ptinua ⁊ multiplicata diuisiōe quātitatis cuiuscūq̄z pfecti aīalis. g̈ vere diuidit. minor ē nota ad sensū. maior etiā satis pz qz nō apparet q̄re p talē diuisionem corrumperet nisi p hm̄oi diuisionē forma attingeret. Conclo I

P. forma q̄ sic educit de potētia materie vl̄ de materia q̄ tota educit de tota ⁊ ps de parte. vere extendit extēsione subiecti. sed oīs forma substātialis i spera actiuoz ⁊ passiuoz p̄ter aīam rōnalē est hm̄oi. g̈ ⁊c. Jsta est rō doctoris nostri. ⁊ impugnat sic. Forma balis natural'r pus dat ee materie q̄z ipa q̄ntitas g̈ educit de materia n̄ q̄nta. ⁊ p oīs maior ē falsa. qz nec forma nec materia hz ptes nisi p q̄ntitatē. Ad h̄ doctor in xta p̄ncipia sua de facili pōt respōdere. qz ipse cuz p̄mentatore tenet q̄ materia nunq̄z total'r sepat a quātitate. ⁊ iō p̄m eum in nullo priori. forma substantialis informat materiā nō quātā. Sz dato q̄ p̄ori subiecto corrupto in pūcto generatōis oīa accidentia corrumpant corruptione subiecti sicut ego magis credo. tūc q̄uis instantia sit multū apparens. tamen potest dici q̄ adhuc partes forme dicunt educte de p̄tibus materie. qz nulla mora intercipit nec temporis nec instantis inter corruptionē ⁊ ipsā generatōz. 2 Instantia Solutio

UVA. BHSC. IyR_066

Di. VIII

qz ergo nec tẽpe nec instanti materia fuit sine forma subali. nec etiam sine quãtitate. ergo ẽ. Ul'dicẽdũ q añ prioris subiecti corrupti onez tota materia disponebaꝫ ad hoc q tota forma ẽ ipsa educereꝫ. ꝛ ps materie disponebaꝫ vt ps forme ẽ ipsa educereꝫ. ideo forma sic educta vere erit extensa. qz vere erit educta tota forma ẽ tota materia. ꝛ pars ẽ parte.

Instantia Forte itez dices. si nullũ interuallũ est inter generationẽ ꝛ corruptionẽ nec tps nec instãtis. tũc generatio ꝛ corruptio erũt in eodẽ

Solutio. istãti Doctor nr negaret ꝟsequntiã. qz vt ꝓz i scripto suo sup. viij. phisicoz. ipse vult q vltimũ tempis correspõdet corruptioni. Sed instãs ad quod immediate tale tps copulaꝫ corrñdet generationi tãꝫ dignius dignioz. modo inter tale tempus ꝛ hmoi instãs nullũ cadit mediũ. Sed qz corruptio ẽ eq istanea sicut generatio. nõ video q tps q̃tũlibet vltimũ vel breuissimũ possit corruptioni corrñdere. ideo ꝛcedo ꝓñaz ad pñs. nec reputo ꝛñs

Instantia eẽ impossibile Sed impossibilitas forte ꝓbaꝫ mihi sic. Termi incõpossibiles nõ pñt eẽ simul i eodẽ instãti. generatio ꝛ corruptio sũt termini incõpossibiles. Rñdeo q generatio ꝛ corruptio pñt capi dupliciter. Uno modo respectu vnius ꝛ eiusdẽ rei. ꝛ sic sũt incõpossibiles. natura em rei non patiꝫ q i eodẽ instãti quo ignis generaꝫ i eodẽ instãti idez ignis corrumpaꝫ. Alio modo respectu alterius ꝛ alteri⁹ rei. ꝛ sic sunt ꝛpossibiles naturaliꝫ. qz nulla ad inuicẽ hñt repugnãtiã. Cũ igiꝫ generatio ẽ q̃ loq̃mur ꝛ corruptio non sint respectu eiusdẽ rei. ergo mi̊oz fuit falsa. Sicut. n. motus augmẽti ꝛ motus alterationis simul sũt i eodẽ subiecto. eadẽ em res simul põt augeri ꝛ calefieri. eo q illi duo motus nullam habẽt ad inuicem repugnãtiam. sic i eadez materia simul potest eẽ corruptio aeris ꝛ generatio ignis vel econuerso. eo q tales mutatões sũpte respectu diuersoz terminoz nullam habẽt ad inuicem repugnãtiam. Necesse em est q sint in eodẽ instãti generatio ꝛ corruptio isto modo sumpte. quia natura nõ generat vnuz nisi corrumpendo alteꝫ. ideo expulsio vnius forme ꝛ introductio alterius oportet q simul sint. Sicut em cum clauus clauo expellit: simul cuz vnus impelliꝫ alter expellitur. sic ẽ.

Prĩa opi. Sed contra ꝛclusionẽ in se sunt due opiniones. Una antiqua q nulla forma substãtialis sit extẽsa. quia omne quod extẽdiꝫ. aut extenditur ꝑm se. ꝛ sic sola quantitas est extẽsa. aut extenditur ex eo q recipitur i extenso. sic albedo est extẽsa. Sed forma substãtialis primo modo nõ extẽditur. cũ non sit quantitas. nec secũdo modo. cũ recipiaꝫ immediate in nuda materia. Sed illa opinio sensui contradicit. qz nulla generatione facta ipsius aque. vna aqua diuidiꝫ in duas partes aque que ab inuicẽ ꝛpo ꝛtãtur vtraꝫ parte manẽte aqua. quod esse nõ posset nisi forma substãtialis aque fuisset extẽsa. Ratio etiam procedit ab insufficiẽti diuisione. quia si eẽt sufficiens: tunc materia nũq̃ posset extẽdi. quia ipsa nec est quãtitas nec recipitur in quanto. cum ipsa sit omniũ receptiua. ꝛ in nullo possit recipi. Nõ igitur solum aliquid extẽditur eo q ꝑm se sit quantũ. vel quia recipiꝫ i quanto. sed etiam qz ipsum recipit in se quãtitatez sicut materia. vel quia educiꝫ ẽ quanto sicut forma substantialis ꝓter animã intellectiuã.

Lõtra op. Solo rõnis.

Secũda opi. ẽthome. p. i. q. 76. ꝛi qõibus ẽ aia. ꝛ ꝓgẽtiles.

Secũda est opinio q nulla forma animatoꝝ est extẽsa. Quod probaꝫ primo sic. qz forma nõ equaliter respiciẽs totum ꝛ partez. nõ est extensa. sed nulla forma animatoꝝ eq̃liter respicit totum ꝛ ptes. q̃uis em quelibet pars ignis eque vere dicaꝫ ignis sicut totus ignis. tamen quelibet pars animalis nõ dicitur animal. ergo nulla forma animatoꝝ ẽ extensa. 1

2 Ꝑ. forma requirens partes diuersarum rationũ nõ poterit esse quãta. quia ẽ ratione quãti vt quãtum est: est q habeat ptes eiusdem rationis. sed oĩs forma animatorum requirit ptes diuersaꝝ rationũ. igiꝫ ẽ.

3 Ꝑ. forma nõ habens easdem opationes in toto ꝛ i singulis partibus nõ est quãta. forme animatoꝝ nõ habẽt easdẽ opatões i toto ꝛ in singulis partibus. ergo ẽ.

Lõtra thomã Sed nec ista opinio videꝫ esse vera. quia ad sensum videmus q plãte ꝛ quedã animalia ẽcisa viuũt tanq̃ in his aĩa exĩstẽte actu quidẽ vna. potẽtia vero plures. vt dicit. ij. de aĩa. Illud autẽ nõ ꝓtingeret nisi forma substãtialis in illis eẽt extensa. Ad rationes dicẽdũ. q si forma educiꝫ ẽ potẽtia materie ꝛ diuidiꝫ diuisione materie. tũc nccio optet q extẽdatur extẽsiõe materie. nõ obstãte inequali ẽnoiatõe quo ad ꝑmã rationẽ. nec partiũ diuersitate q̃ ad secundã. nec varietate opationũ quo ad terciã rationẽ. Si em ꝑma rõ ꝛcluderet. tũc forma circuli nõ esset extensa. quia non equaliter ẽnominat totum ꝛ partẽ. nec equaliter oĩes partes. Nõ em quelibet pars circuli ẽ circulus nec q̃libet ps circuli ẽ semicircul⁹. Si sẽda cõcluderet: tũc forma celi nõ esset extẽsa. cum ptes suę sint diuersaruz rationum. vt patet ex

Solo rõnũ thome.

UVA. BHSC. IyR_066

varietate cāt oz. Aliq̄ em̄ ptes celi sunt cā frigoris. aliq̄ vo calozis. Et sil'r de forma dom⁹. 7 de multis alijs. Si tercia ꝯcluderet. tūc forma grani tritici nō esset extensa. quia planuz ē q̄ i cuspide ē alter⁹ opatōis q̄ in alia sui pte Expientia em̄ docuit q̄ formice quadā natuali industria grana q̄ ꝯportāt corrodūt i cuspide ne germinēt.

Terciū ꝑncipale.

Quantuz ad terciū

1 ꝑncipale dico q̄ aīa humana ē tota in toto corpe. 7 tota in q̄libet ei⁹ pte. Quia illa forma q̄ indiuisibil' ꝑmanēs informat totū 7 quamlibet eius partē. illa est tota in toto. 7 tota in q̄ libet eius pte. Sed aīa intellectiua est hm̄oi. 2 vt pz ex p̄cedētibus. igit' ꝛc. Itē. b. Aug⁹. i sermone de imagine illud exp̄sse ponit. 7. vi. de tri. c. vi.

Quartuz ꝑncipale. Ber. carmelita 7 q̄dā alij

Bz ꝯtra hanc ꝛ

1 tatē quidam arguūt multipl'r. Primo sic. Si tota aīa esset in vna pte. tūc nihil ipsius anime esset in alia parte. ꝯsequētia ꝓbat. 2 qz totum est extra qđ nihil ē P. abscisa manu ab humano corpe si tota anima esset i illa manu. tunc aut tota corrumpere. aut maneret i illa manu. aut iret ad aliud corpus. aut rediret ad corpus a quo abscindit'. Nō ꝑmo mō cū sit incorruptibil'. 7 tota remaneat i residuo corpe. Nec scdo mō. qz tūc manus illa sepata viueret. Nec tercio mō. qz tūc vna anima vnificarz duo corpa. Nec quarto modo. quia nihil mouet ad illud in quo pfecte ē. sed anima pfecte manet in corpe residuo. nō obstāte manus absc̄sione. ergo nō fuit tota anima 3 in p̄dicta manu. P. cū ptes corpis sint infinite. idē creatū indiuisibile esset i infinitz ptibus. quod est impossibile. g̃ ꝛc. P. illi datur esse actuale in quo ē tota anima. si ergo tota anima eēt in qualibet parte: quelibet ps haberet esse actuale. quod est ꝓtra rationē partis vt pars ē. quia hm̄ phm ptes sunt potētia in 5 toto P. id quod ē in aliquo ita modico qđ nō potest eē in minozi. nō est indiuisibile. nec p ꝯsequēs potest eē totū in qualibet parte ei⁹ in quo est. Sed anima humana poterit ifozmare ita modicū corpus q̄ nō posset min⁹ informare. ergo ꝛc. Maioz pz. qz receptiuū ei⁹ quod est idiuisibile nūq̄ potest eē numis modicū. Minoz etiā patet. q̄. de anima. vbi dicit'. q̄ oīm natura ꝟstātium certa est mensura 6 magnitudis. P. anima sensitiua hoīs nō est tota i qualibet eius pte. ergo nec intellectiua. añcedēs supponit' esse notū. ꝯsequntia ꝓbatur. qz q̄ sunt idem realiter illud quod conuenit vni 7 alteri. sed sensitiua 7 intellectiua sūt idē in homie realiter: cū in hoīe sit tm̄ vna forma substalis. P. si aia humana eēt tota i toto corpe. 7 tota in qualibet eius pte. tunc omnes potētie anime erūt i qualibet parte corporis. quia vbicūq̄ est subiectuz. ibi necessario sunt naturales ꝓprietates subiecti. sed potentie aīe sunt sue ꝓprietates naturales. Itez 8 posset aliquis dicere q̄ hec ꝯclusio ꝑdicit primo. qz anima hic appellat tota. cū ergo ratio toti⁹ sumat in ordine ad partes. nec possit aliquid esse totū quod nullā ptē hz. videt q̄ hec ꝯclusio destruat primā. in q̄ dicebat q̄ est indiuisibilis 7 penitus inextēsa. P. oīe totū 9 ē maius sua pte. sed anima nō pōt dici maior aliqua pte. cū nullā habeat. in ꝓta positōem p me ꝯclusionis. ergo idē quod pri⁹ P. sicut 10 qđ ē hic nō ē alibi. sic qđ ē fm se totū i aliq̄ determinato situ. nihil sui poterit eē alibi seu in alio situ. Sed manus hoīs denotat aliud situm a pede. igit si tota anima est i manu. nihil sui erit i pede. ideo ꝛc. Sed ista sophis Solutio mata nō ꝯcludūt. Ad primū dicēdum q̄ rationum animā esse totaz in aliquo potest intelligi duAd 1 pl'r. Uno mō sicut in ꝓprio pfectibili. Alio mō sicut in eo quod ordinē hz ad ꝓprium pfectibile. Primo mō vbicūq̄ ē tota aīa extra illud nihil est ipsius aīe. qz vt sic totū corpus humanū rīndet ipsi aīe tanq̄ suū ꝓprium 7 p se pfectibile. Scdo mō tota aīa potest esse in aliquo. 7 tm̄ ipsa tota pōt eē extra illud. vt sic em̄ tota anima ē in qualibet pte. 7 tamē a nulla pte determinat' ipsa anima ad eē tm̄modo in illa pte. cū sit p accidēs i ea. Ad scdm di Ad 2 co q̄ fm eandē formā argumēti eadē difficultas sequit' ꝯtra te qui dic̃ aiam eē extēsam. qz quero de parte aīe que est i manu. duz abscinditur. aut illa pars anime corrumpit'. 7 sic tota aīa illa eēt corruptibil'. qz eq̄ rōne alie ptes p hm̄oi diuisiones eēnt corruptibiles. qz oīe totū ē corruptibile c⁹ q̄libz ps ē corruptibilis Aut reuertit' ad corp⁹. tūc due partes forme euisdē rōis informarēt idē siue eādē ptē pfectibil'. Dico g̃ ad formā argumēti q̄ aīa p se ē i toto corpe. i nulla aūt parte ē nisi in q̄ntum illa pars habet ordinē ad totū Si ergo aliqua pars nūc hns ordinē ad totuz postea decidit a tali ordine. siue p absc̄sionem. siue per arefactionem. siue per quamcunq̄ aliam viam hoc fiat: tunc anima desinit esse in tali parte.

UVA. BHSC. IyR_066

Di. VIII

non p motū vel mutationē sui. sed p mutatio
Ad 3 nē illius ptis. Ad tertiū dicēdū q̄ q̄uis p
tes mathematice sūpte sint ifinite. tn̄ ptes na
turales corpis humani finite sunt. q̄ est da
re minimā carnē. vt pz. i. phisicoz. Posz
igit dici q̄ partes habētes ordinē ad totū na
turale sunt partes naturales. z in illaz qua
libet parte est tota anima. z cū nō sit in pte ni
si vt habet ordinē ad totū naturale. nō opter
eā esse in qualibet parte mathematica distin
cte. q̄ nec ille ptes distincte signari possunt.
sed totā eaz multitudinē. Posset etiam di
ci q̄ nō est inconueniēs aliquod creatū simul
esse i infinitis q̄ in potētia tm̄ sunt z nō actu.
Ad 4 Ad quartum dicēdū q̄ illi dat esse actua
le i quo est ipsa tota anima p se z tanq̄z in pzo
pzio pfectibili. Nō autē illi i quo est tota aīa
p accidēs. puta vt ordinē habet ad suū ppzium
pfectibile. Primo mō aīa est in toto corpe oz
ganico phisico. vt pz. ij. de aīa. Secdo mō est
Ad 5 i parte. Ad q̄ntum dicēdum q̄ maioz ē ve
ra de eo q̄ est in aliquo fm̄ mensuratōem lo
calem. nō autē de eo quod est i aliquo fm̄ pzo
portionē formalem siue pfectionalē. Sic em̄
anima rationalis q̄uis nō sit qualis seu acci
dētalis sed substātialis forma. requirit tamē
debitas qualitates suū susceptibile disponen
tes. sic q̄uis nō sit quāta. requirit tn̄ debitaz
quantitatē in suo pfectibili. cū oim̄ natura cō
stātium sit debita mensura magnitudinis et
Ad 6 augmēti. vt dicit. ij. de aīa. Ad sextū dicē
dū q̄ aīa sensitiua in homīe potest sumi p es
sentia anime. z sic est idē quod intellectiua. z
vt sic nō extēditur. Alio modo sumit pro po
tētia sensitiua. z sic extēditur extēsione organi
Ad 7 in quo fundat subiectiue. Ad septimū di
cēdum q̄ cōsequēcia est falsa. loquēdo de potē
tijs sensitiuis. quia ille nō sunt i anima sicut
i subiecto seu subiectiue. sed solū sicut in radi
ce. i organis autē fundant subiectiue. De itel
lectu autē z volūtate pōt dici q̄ mediāte essē
tia aīe i qua immediate fūdant sunt i toto cor
pze humano z i qualibet parte corpis: vt ha
Ad 8 bet ordinem ad totū. Ad octauū dicēdum
q̄ cum dicit tota ania. ly tota q̄uis ad pōens
spectat. potest itelligi dupliciter. Uno modo
de toto integrali composito ex ptibus quāta
tiuis. Alio modo d̄ toto virtuali cōposito ex
partibus potestatiuis. Primo mō nō potest
dici anima humana i aliquo esse tota positi
ue. cum nullas habeat ptes quātitatiuas. sed
priuatiue. puta tota anima dicit esse i aliquo
quia nihil est ipsius aīe quod nō sit i eo. Si
cut etiā de⁹ dicit esse totus i aliquo. q̄uis nul
las habeat ptes quātitatiuas. Secdo modo
aīa potest dici totū positiue. z potest dici tota
i aliquo in q̄tum nulla potētiaz immediate i
ea fundataz excludit ab illo. Ad nonū di
Ad 9 cēdū. q̄ vt aīa habet ptes positiue. sic ē maioz
qualibet sua parte. z q̄ tales ptes habet virtu
ales. bn̄ sequit q̄ ania sit maioris virtutis q̄
q̄cūq̄z sua potētia pse sumpta. Ad. x. ptz p
Ad 10 ea q̄ dicta sūt ad primū z ad octauū. Pōt
etiā dici q̄ aliquid esse in determinato situ po
test intelligi dupliciter. Uno modo situaliter.
ita q̄ cōmensuret loco illius situs. Alio mō
nō situal'r. z isto secdo mō maioz ē falsa. nā to
tū corp⁹ xp̄i ē i h̄ determinato situ. puta in hoc
altari. Attamē q̄ nō ē ibi situaliter. ideo non
obstante q̄ sit in isto altari. etiam est in plu
ribus alijs locis. Sic anima intellectiua' si
ue rationalis i nulla pte corpis est situaliter.
ḡ nō obstāte q̄ tota sit i vna pte. sibi nō repu
gnat simul esse in alijs partibus. Forte di Instantia
cetur q̄ anima etiaz i toto corpe quod p se in
formāt nō est situaliter. ergo fm̄ istam respō
sionē simul esse posset in pluribus corpibus.
Respōdeo q̄ q̄uis anima nō sit i toto cor Rñ.
pze situaliter z circūscriptiue. tamē est i toto
diffinitiue z determinatiue. Propter qd̄ duz
est in isto corpe nō potest ee in alio. z hoc via
nature. Utrū autē aliqua p diuinā potētiam
possit simul esse in pluribus corpibus. pate
bit domio pcedente in lectura quarti libri. Ad argu
mentū pn̄
cipale.
Ad argumentū principale i oppositū dicē Instantia
dū. q̄ nō est inconueniēs vnū z idē moueri p̄
rijs motib⁹ dū mouet p accīs Forte dices
clau⁹ infix⁹ nauī mouet p accidēs ad motū na
uis. z tn̄ impossibile ē q̄ sil' moueat sursū z deor
sum. Rñ. q̄ aliq̄d pōt dupl'r moueri p acci Solutio.
dēs. Uno mō q̄ sic mouet p accidēs q̄ tn̄ mo
tus formal'r ipm̄ attingit. z i ipo recipit sub
iectiue. z sic vnū z idē q̄uis moueat p accīs.
tn̄ nō pōt naturaliter sil' moueri p̄rijs moti
bus. q̄ tūc p̄ria sil' recipent i eodē. Alio mō q̄
ipm̄ sic mouet p accidēs ad motū eoz i q̄b⁹ ē.
q̄ tamē motus ipm̄ nō attingit. nec sbiectiue
mot⁹ in ipso recipit. z sic vnū z idē pōt move
ri p̄rijs motibus simul z semel. Un̄ si due li
nee copulate ad eundē punctū possent tali
ter disponi q̄ vna moueret altera quiescente.
idem punctus posset dici moueri ad motuz
vnius. z quiescere ad quietē alterius sine ali
qua repugnātia. eo q̄ mot⁹ nō recipet i se sub
iectiue. Et eodē mō de motib⁹ p̄trijs. si vna
lineaꝝ moueretur sursum. z alia deorsum.

UVA. BHSC. IyR_066

Alia solutio Egidij Ad argumentū pncipale.

Cū g clau⁹ infix⁹ naui recipiat i se motū subiectiue z non aīa. ideo non est sil'e de clauo z de aīa Uel posset dici q sicut aīa nō est in pte nisi i ordine ad totuz. sic nō mouet p accidēs ad motū ptis sed ad motū totius. Cū igit totū non possit simul moueri ꝓ ꝑs motibꝫ. ergo nec aīa. Illa est solutio doctoris nostri. z eaz possum exemplo declarare. Planū ē em q locus formaliter sumptus nec mouet p se nec p accidēs. q̄uis loc⁹ material'r sūpt⁹ moueat p accidēs. vt pz. viij. phīcoꝝ. cui⁹ nō possumus aliā cāz assignare nisi q loc⁹ forma l'r sumpt⁹ nō fundat in corpe ambiēte simpl'r z absolute. sed solū vt illud corpus hz ordinē ad vniuersū. z ideo ad motū tal' corpis nec mouet p se nec p accidēs vniuerso nō trāsmutato. loc⁹ vero material'r sumpt⁹ puta vltima superficies corpis ambiētis. q absolute fundat i tali corpore. ideo mouet saltē p accidēs ad motū talis corpis. Sic q aīa nō ē in pte. nisi in q̄tū talis ps ordinē hz ad totū. ideo nec p se nec p accidēs mouet. nisi moueat totū. Et vt dixim⁹ q vnū z idē simul z semel mouet motibꝫ ꝑ̄ijs p accidēs. Scdo mō dictū. pz i corpe xp̄i qđ vt hz eē in sacro sil'. mouet surrū z deorsuz. sicut q̄n vn⁹ sacerdos eleuat corp⁹ xp̄i. alter sacerdos eleuatū inferi⁹ reponit Sic aīa dr moueri p accidēs ad motū corpis qđ informat. q tn subiectiue ipse mot⁹ nō recipit in ipa aīa ipsa. n. nō pt eē subiectū mot⁹ corpal'. cuz ipsa sit indiuisibil'. z mot⁹ ptinu⁹ sit z diuisibilis

Distinctio nona

Hic ad di

n stinctionē p̄sonaꝝ ꝛc. Post q̄z mgr determinauit de diuina generatōne. i ista pte determinat de generatoris z geniti coeterna duratōe. Et diuidit i duas ptes. q̄m p̄mo tāgit coeternitatē p̄ris z filij q̄tum ad modū essendi. Scdo q̄tū ad modū p̄dicādi z significādi. ibi. Dic queri pt ꝛc. Prima diuidit in qt tuor ptes. Nam p̄mo p̄mittit diuinaꝝ p̄sonaꝝ distinctionē. Scdo annectit p̄ris z filij equalē durationē. Tercio ꝓtra hāc veritatez inducit hereticoꝝ obiectionē Et quarto refellit obiectōis p̄sumptionē. Scda ibi. Benit⁹ ē em ꝛc. Tercia ibi. Sed ꝫ hoc dicit. Quarta ibi. Sed q̄ris inquit. Tūc sequit illa ps Dic queri potest ꝛc. Et diuidit in duas. q ꝑmo p̄mittit quādaz suppm disputabilē z dubiā. Scdo infert vnā ꝯclusionē determinate tenēdā. ibi. Dicamus g filiū. Prima i duas. q̄ primo ponit dicta doctoꝝ q videt sibi mutuo repugnare. Scdo nititr hmoi dicta i veritate ꝯcordare. Scda ibi. Sed ne tāti. Prima i duas. q primo ponit auctes affirmātes q nō semp nascit filius. Scdo illas q dicūt q semp gignit seu nascit filius. ibi. Origenes ꝓ. Dic quero circa distinctōem nonā.

Trū p̄r sit ꝓr filio. Et videt q sic

v q oē generās ē ꝑfus genito. pater est generās filiū. ergo ꝛc. Maiorꝫ pz. q agere p̄supponit esse. g optet q p̄r sit aliq̄z generet. Minorꝫ pz ex fide. In ꝓtraniū ē magister i lra i illa. ix. dist. vbi ait. Benit⁹ ē a p̄re filius. z ideo fili⁹. nec tn aliq̄ pater fuit q̄z fili⁹. coeterne em sibi sunt tres p̄sone. Dic p̄mo ē videndū. vtz generatio actiua sit ꝓr p̄rnitate. Scdo vtz hmōi generatio sit ꝓr processione. Tercio vtz paternitas sit ꝓr spiratione actiua. Et q̄rto vtz p̄r sit prior filio

Septem modi prioritatis

Ad quoꝝ oim intelligētiā ē notandū q. vij sūt modi prioritatis. vt pz. v. metaph̄. Primo mō dr aliq̄d prius p̄m tps. puta pri⁹ duratōe. Scdo dr prius p̄m locū. sicut ignis ē prius seu prior aere. q ꝓpinq̄or ē primo loco puta circūferētie celi. Tercio p̄m motū. sicut illud qđ ꝓpinquio⁹ē primo mouēti. sic ei puer p̄t dici prior seipso exīte viro. q minus distat a suo p̄mo principio motiuo. Quarto p̄m potētiam. sic agēs ē prius patiēte. z vlr mouēs pri⁹ est moto. Quinto p̄m ordinē. sic dux p̄t dici prior milite. q ē ꝓpinquior regi.

Sexto dr aliq̄d pri⁹ cognitōe. sic diffinītia sūt ꝓra diffinito. Septimo aliq̄d est pri⁹ altero natura. sic vnū ē pri⁹ duobꝫ. z subā ē prior accidēte. De p̄mis q̄n q modis cōcorditer oēs ꝓsentiūt q i dīnis nec sit pri⁹ nec posteri⁹. de sexto tn z septimo dicta doctoruz dissentiūt. nō q̄tū ad illos duos modos p̄dictas q̄ttuor clausulas ptractabo.

Articul⁹ i Conclo i

Quantum ergo ad

primū. vtz generatio actiua sit prior p̄rnitate. Dico q inter generationē z p̄rnitatē nō est aliq̄ prioritas p̄m modū septimū puta nature. q vbi nō est distinctio nature ibi non pōt esse pri⁹ natura. sed generatio actiua z paternitas nō sunt distincta natura. g ꝛc. Maiorꝫ. q ꝗlis ē prioritas inter aliq̄ talis ē distinctio inter ea. Minor etiā pz. q generatio actiua z paternitas dicūt eādē rē simpl'r indistinctā

UVA. BHSC. IyR_066

2 ꝑ. si esset inter ea ꝓritas nature. aut generatio eēt ꝓr pr̄nitate. aut ecōuerso. Nō ꝓmo mō. qz agere ꝑsupponit eē. vel saltē nō poterit eē ꝓus eo. sed pr̄ generās i esse ꝑsonali ꝯstituitur ipsa pr̄nitate. ergo generatio que est sua ꝓpria actio nō poterit esse ꝓrior paternitate patrem in eē ꝑsonali ꝯstituente. Nec scōo mō. quia paternitas ⁊ filiatio sunt simul natura. cū sint oppositā relatiua. g̃ respectu cuiuscūq; filiatio nō potest esse ꝓrior. nec pr̄nitas respectu eiusdē poterit esse ꝓrior. sed filiatio nō potest esse ꝓrior generatione. ergo nec paternitas poterit esse ꝓrior ea. Sed quantuz ad

Scōa cō clusio. sextū mō ꝓritatis puta ꝓr̄ōe. dico ꝙ generatō poterit dici vno mō ꝓr pr̄nitate. et alio modo posterior ea. Quia pr̄nitas diuina pōt dupl̄r ꝯsiderari. Uno mō vt est relatio. Alio mō vt ē ꝓprietas ꝑsone ꝯstitutiua. Nā paternitas vt ē relatio. tūc respicit ꝑ se terminuz ad quē est. sed vt est ꝓprietas. tūc respicit ꝑ se suppositū in quo est. Q; em̄ relatio ꝑsonaz diuinam ꝯstituat. hoc nō habet vt relatio est. sed vt diuina est. ⁊ idē realiter existens cū diuina eēntia. ergo alio modo cognitionis intelligit paternitas vt relatio est. ⁊ alio mō vt ꝯstitutiua est. Si ergo intelligit vt relatio est. tunc modo nostro cognoscēdi est posterior generatione. qz mō nostro cognoscēdi relatōes dicte modo potētie exactōibus innascunt. vt ꝑz. v. metaꝑ. sed pr̄nitas ⁊ filiatio sunt relationes mō potētie. vt ꝑz ibidē. g̃ ⁊c. Si autē pr̄nitas accipit vt ē ꝯstitutiua ꝓprietas suppositi generātis. sic modo nr̄o cognoscēdi ē ꝓr generatōe. qz modo nr̄o cognoscēdi actus scōs est posterior actu ꝓmo. sed generatio mō nr̄o cognoscēdi etiā in diuis se hz vt actus secūdus. ꝓncipiū aūt ꝯstitutiuū ꝑsone generātis se hz vt act⁹ ꝓm⁹. g̃ ⁊c. Nec tñ nullā arguūt ꝓritatē ex natura rei. qz isto modo idē potest eē ꝓrius seipso. sub alia ⁊ alia rōne ad seipsum compatū. Nā paternitas ꝯsiderata vt relatio. est ꝓrior seipsa ꝯsiderata vt est ꝑsone ꝯstitutiua. qz illud ꝑm nostz modū cognoscēdi ꝓrius rei ꝯuenit quod est intimius sibi. ⁊ a quo ꝑ intellectū minus potest absolui. sed ꝑ nullū intellectū paternitas pōt absolui a ratione relationis. pōt tamē absolui a ratiōe cōstitutiue ꝓprietatis. ergo ⁊c. Maioꝛ ꝑz. ꝓtō minoꝛē. qz nullus intellectus pōt rem absoluere ab eo quod directe ꝑdicat̄ de ea in ꝓmo modo dicēdi ꝑ se. Sed relatio ꝑdicat̄ de paternitate in ꝓmo modo dicendi ꝑ se. ⁊ per consequēs ē de intrinseca sua ratione seu formali. sed esse ꝯstitutiuū ꝑsone non videt̄ ꝑdicari ꝑ se. nec i ꝓmo nec in scōo modo de ipsa pr̄nitate. qz ois ꝓpositio ꝑ se dz eē de oi. vt ꝑz i. posterioꝛ. sed illa ꝓpositio paternitas ꝯstituit ꝑsonam. nō est de omni. cuz ꝯstituere nō ꝯueniat omni paternitati. Sed forte dicetur mihi ꝙ illa dicta destruunt seipsa. qz quicquid est ꝓrius ꝓrioꝛe etiā ē ꝓrius posterioꝛe. g̃ si pr̄nitas ꝯsiderata vt relatio. est ꝓr seipsa vt ꝓprietas ꝯstitutiua. ⁊ eadē pr̄nitas ꝯsiderata vt ꝓprietas ꝯstitutiua ē ꝓrioꝛ generatōe sequit̄ ꝙ eadē pr̄nitas ꝯsiderata vt relatio sit ꝓr generatōe. cuiꝰ oppositū tñ exp̄sse ponis.

Instantia

Rñdeoꝛ dico ꝙ q̄cquid ē ꝓr⁹ ꝓrioꝛe ē ꝓus posterioꝛe. manēdo infra eūdem modū compationis. qui tamē modus si mutat̄ nihil cōcludit̄. quia fallacia accidētis ꝯmittit̄. sed in ꝓposito modus compationis mutat̄. qz al⁹ ē modus compationis qua pr̄nitas ꝯsiderata vt relatio ꝯpatur ad seipsā vt ē ꝯstitutiua. ⁊ alius ꝓut paternitas sub hac duplici rōne ꝯpat̄ ad generatōz. Et licet nullū sil̄e creatū ad illi⁹ summe dēitatis mysteriū declarādum sufficiat. possumus tñ illud aliq̄liter exemplo manuducere. Nō em̄ albus si compat̄ ad eē rationale ⁊ ad esse albū. tunc certū est ꝙ ꝓrius sibi ꝯuenit eē rōnale q̄z eē albū. si tamen idem homo ꝑm hos duos modos essendi compat̄ advnū modo agendi puta ad disgregare. tūc certum est ꝙ hoc ꝓrius conuenit homini vt est albus q̄z vt ē rationalis. ⁊c. Potest etiam dici ꝙ nō ē inconueniēs idem esse ꝓrius seipso ratione ꝑm aliā ⁊ aliā ꝯpationē factā ꝑ intellectū. ergo ⁊c.

Solutio

Quātū ad secūndū

Scōz ꝑn cipale.

principale. vtz generatio actiua sit ꝓrioꝛ processione. Pono ꝯfoꝛmiter ad ꝑcedentia duas ꝯclusiones Prima ē. ꝙ generatio in diuis nō ē ꝓr natura ꝓcessione sp̄ūsancti. Nā si esset ꝓrioꝛ natura tūc eēt dignioꝛ ⁊ pfectioꝛ ea. ꝯñ ē falsum. qz emanationuz dignitas ⁊ pfectio pensanda ē ex termīs. Si g̃ generatio eēt pfectioꝛ ꝓcessione. tūc filiꝰ q̄ ē termin⁹ generatōis eēt pfectioꝛ sp̄ūsctō. qđ ē ꝯ fidē. ꝯñtia patz. v. metaꝑ. Dato etiā ꝙ ista ꝯñtia aliq̄n in rebꝫ materialibus ꝑatiat̄ calumniā. tamē in sepatis a materia de quibꝫ ad pñs loq̄mur simpliciter ē vera. Q; autē sit ꝓrioꝛ ratione ꝑ patz qz mō nostro intelligēdi. ꝓductio q̄ aliq̄d ꝓducit̄. semp videt̄ eē ꝓrioꝛ illa ꝓductōe qua tale ꝓductū alterꝫ ꝓducit. Sed filius ꝓ-

Prima cō clusio.

Secūda cōclusio

l

ducit generatõe. ⁊ ipe pducit spũmscm̃ actiua pcessione. g̃ generatio videt eẽ poꝛ processiõe. ⁊ maxime apud nr̃m intellectũ. q̃ ratiõe iã dicta simultatẽ haꝛ emanationũ neq̃t ꝯprehendere Sed forte dicet ꝙ generatio diuina siue verbi pductio. cũ sit ꝑm pfectũ intelligere. videt pſupponere actũ amoꝛis ⁊ cõplacẽtie. qꝛ pfectũ intelligere non potest esse sine pfecta volũtatis intẽtione. q̃ pfecta intẽtio eẽ non poterit sine amoꝛe ⁊ ꝯplacẽtia. Cũ ergo spũſſancti emanatio sit p actũ amoꝛis. videt ꝙ etiã ꝑm nr̃m modũ intelligẽdi pcessio spũſſancti nõ sit posterioꝛ diuina generatõe Et ꝯfirmat p. b. Aug. ix. de trini. c. vlti. vbi ait. Partũ mentis ancedit appetitus. Rñdẽdo dico ꝙ cũ bonũ cognitũ sit obiectũ voluntatis. nccẽ est cognitionẽ pcedere ipm amoꝛẽ. nõ igit requirit actus volũtatis absolute ꝓpter cognitionẽ. sed magis ecõuerso. licet req̃rat ad ꝯtinuandã ipsã cognitionẽ. qꝛ nisi cognitio placeret citius dissolueret. Itẽ ꝯiũgẽs pſupponit ea q̃ ꝯiungit. sed actus amoꝛis ꝯiũgit ex pte intellectus pꝛolẽ parẽti. g̃ modo nr̃e cognitõis actꝰ amoꝛis pſupponit genituꝛ plẽ. Quãuis etiã instãtia ista hẽat aliquẽ colozẽ q̃ ad nostꝛ intelligere. qõ pcedit de impfecto ad pfectũ. ⁊ ꝓ ꝯñs ꝑma nostra noticia nõ ẽ verbi pductiua. in diuis tamẽ hec instãtia modicã habet apparentiam. qꝛ noticia dei patris non pgredit de impfecto ad pfectum. ⁊ ideo ꝓ primũ suum intelligere quia pfectissimũ erat potuit ꝯbuꝛ producere. Auctas Aug. intelligẽda est de nostro intelligere. qõ q̃uis pcedat appetituꝛ ꝑm ꝑmos motus seu ꝑm suũ esse impfectũ. sequit tñ ipm q̃ ad suã ꝯtinuationẽ pfectam.

Instantia

Cõfirmat

Tercium ꝑncipale. Quantũ ad terciũ

ꝑncipale. vtꝝ paternitas sit pꝛioꝛ spiratione actiua. Dico ꝙ paternitas et spiratio actiua cum in ꝓsona patris dicant eandẽ rem. sicut infra patebit. vbi ꝓbabitur ꝙ q̃uis dicãt duas relationes reales ratione duoꝝ suoꝝ terminoꝝ realiter distinctoꝝ. qui sunt filiꝰ ⁊ spiritusſanctus. nõ tamẽ sũt due res sed vna tm̃ ratione vniꝰ immediati fũdamẽti qõ est ꝓsona patris. ī qua immediate fundant. ideo inter paternitatẽ ⁊ spirationẽ actiuã non potest eẽ aliqua realis ꝓpꝛitas. qꝛ ois realis ꝓpꝛitas ꝑsupponit distinctionẽ realez illius quod ꝺꝛ ꝓus a suo posterioꝛ. sed illa nõ sũt realiter distincta. Est tñ paternitas ꝓꝛ spiratione mõ nostre cognitionis. Quia q̃cũq̃ intellectus ꝯcipit aliq̃ ī eodẽ. vnũ vt suppoſiti ꝯstitutiuũ. ⁊ altez vt nõ ꝯstituẽs sed pſupponẽs suppoſitũ ꝯstitutũ. illud qõ ꝯstituit ꝯcipit vt ꝓus. ⁊ nõ ꝯstituẽs vt posterius. Sed pñs tas ꝓsonã patris ꝯstituit. ⁊ spiratio ipaz cõstitutam pſupponit. ergo ꝛc. Sed forte dicetur ꝙ cum nostra cognitio incipiat a magꝭ confusis ⁊ vniuersalibus. ⁊ spiratio sit cõmunioꝛ paternitate. cũ sit cõmunis patri ⁊ filio. videt ꝙ mõ nostre cognitionis ꝛeꝛat dici ꝓꝛioꝛ. hac eñ ratione essentia mõ nostre cogniti/onis est ꝓꝛioꝛ omni ꝓsonali ꝓpꝛietate. qꝛ oñi ꝓpꝛietate essentia videt esse ꝯmunioꝛ. Rñ ꝛeo ꝙ hic duplr equiuocat. Pꝛio. ſ. de cognitione. qꝛ nõ querimus hic quid ꝑmo cognoscat noster intellectus. ⁊ ꝺ hoc procedit instãtia. sed querimus duobus vel pluribus oblatis intellectui. quod talium obiectoꝝ intellectus dicat ꝓus esse alijs. Quãuis eñ intellectus necessario ꝓus cognoscat creaturã q̃z deum. tamẽ naturali sua cognitione dicit deum esse ꝑozem creatura. Sic dato ꝙ cõmunis spiratio esset ꝓus a nobis cognita q̃z generatio. quia tamẽ ꝯmunis notio ꝑm nostrũ modũ intelligẽdi videt quasi aduenticia esse ꝓsone constitute p paternitatẽ. ideo intellectꝰ adhuc diceret paternitatẽ esse pꝛioꝛẽ spiratione. Secũdo equiuocat de cõmunitate. qꝛ illud ꝯmune quod est magis notũ vel pꝛiꝰ notum nobis noticia intellectiua est cõmune p abstractionẽ. puta illud quod est magis confusum. Sed spiratio actiua nõ est magis abstracta q̃z generatio. Et cum dicit ꝙ essentia diuina intelligit esse pꝛioꝛ ꝓpꝛietatibus. ꝺa cõmunioꝛ. Dico ꝙ illa cõmunitas nõ ẽ causa huius pꝛioꝛitatis. sed pſuppoſitio naturalis quam videt intellectus in creaturis. vbi omnis ꝓpꝛietas suum fundamentũ naturaliter pſupponit. ad quaz creaturaz similitudinem cõcipit in diuinis hmõi pꝛioꝛitatez. nõ obstãte reali idẽtitate ꝓpꝛietatis cũ hmõi diuino fundamẽto.

Instantia

Solutio.

Quartuz ꝑncipale. Quantum ad quartum

ꝑncipale. vtrum pater sit pꝛioꝛ filio. dico ꝯsilr ad tres pcedẽtes ꝯclusiones Pꝛio ꝙ nulla inter patrẽ ⁊ filiũ potest esse realis ꝓpꝛitas. qꝛ summe ⁊ simpliciter eterno nihil realiter põt esse ꝓus. sed vt dicit in symbolo. Eternus pater eternus filius eternus spũſſãctus. Et ibidẽ Neq̃z ꝓus neq̃z posteriꝰ neq̃z

UVA. BHSC. IyR_066

maiꝰ neq̄ minus. sed tote tres ꝑsone coeterne sibi sūt ⁊ coeq̄les. Scdo dico q̄ ꝑsona patris poterit, aliquo mō eē ꝓr̄ rōe respectu ꝑsone filij. qz eoipo q̄ noster intellectus in omnibus creaturis videt vniuersaliter omne genꝰ eē naturaliter ꝓus genito. ḡ in diuīs inter gignēs ⁊ genitū hmōi ꝓritatē poterit ponere saltem ꝑm rationē. Sed sic dicēdo habeo ꝫ me duas solēnes opiniones. Quarū prima negat ꝓritatem inter patrē ⁊ filium. etiā ꝑm rationē. Secūda nititꝫ ostendere aliquaz ꝓritatem esse inter eos ꝓter ꝓritatem rationis. Prime opinionis doctores arguunt sic. Que sunt simul naturali intelligētia vnū nō potest eē prius altero ꝑm rationē. sed relatiue oppositā sunt hmōi. vt patet in ꝑdicamētis. P. illud quod est ꝓus altero ꝑm rationē pōt intelligi sine eo. sed pater nō potest intelligi sine filio. ergo ⁊c. Maiorꝫ patet. ꝓbatur minor. qz qui intelligit patrē. vl' intelligit eum vt ad se. vel vt est ad aliud. Primo modo eēt falsus intellectus. qz vt sic pater intelligeretꝫ vt suppositū absolutū. Si secūdo mō. sic necessario intelligitꝫ filius. Vnde idē arguit quidā alius doctor sic. Si pater eēt prior filio. vel hoc esset ratione essentie. vel ratione relationis. qz nō possumus dare plura in patre nisi eētiā ⁊ relationē. sed nō ꝑmo modo. quia eētia est penitus eadez in patre ⁊ filio. Nec secūdo mō. qz relatiue opposita sūt simul natura ⁊ naturali intelligētia. Sed illa nō ꝛcludūt. quia intellectus distinguēs aliqua ꝑ compationē ad aliqua distincta. q̄ tamē in seipsis sunt oīno realiter idem ⁊ penitus indistincta. ille in quā intellectus potest ꝛcipere ꝓus ⁊ posterius inter ea q̄ omnimodā habent coexigētiam simultatis. Jsta patz. qz magis opponūtur distinctū ⁊ indistinctū cū sint contradictoria. q̄ ꝓus ⁊ posterius quevidentꝫ eē rēsperata Sed ꝑm istos doctores humanus intellectus distinguit inter diuina attributa. que in seipsis intrinsece oīno sunt idē realiter. ergo ⁊c. P. vbi est dare ꝑmū secūdū ⁊ tercū. ibi saltē ꝑm rōez ē dare ꝓus ⁊ posteri⁹. illa pz. qz sēm est ꝑmo ꝓpinquiꝰ q̄z tercū. ⁊ ꝑ ꝛns ē prius. vt pz. v. metꝫ. sed nos cōcedimus patrē esse ꝑmā ꝑsonā in diuīs. cum sit fontana veritas ꝑm Dyonisiū. Et filiū secūdaz ꝑsonā tāq̄z a ꝑre īmediate ꝓductā. ⁊ spm̄ sāctū terciā quasi ab vtroq̄z ꝓcedentē. ḡ saltez ꝑm rationē si ne nostro mō cognoscēdi poterimus ibi assignare prius ⁊ posteri⁹. P. omne ꝓducens ꝑm rationē prius ꝛcipitꝫ eē q̄z ꝓducat. ḡ ꝑr̄ ꝑcōcipitꝫ generatōe ꝑm suū eē ꝑsonale. sed generatio ꝑm nostrā rōez ē ꝓr filio. qz via ꝑm rōem ē prior termio. ḡ ꝑr ꝑm rōem ē ꝓr filio. qz q̄cq̄d ē priꝰ priore est etiā prius posteriore. Ad ꝑmū ḡ dicēdū q̄ q̄ntūlibz aliqua simul intelliganꝫ. tñ si intellectꝰ discernit vnū eē productū ⁊ alterꝫ ꝓducens. ipe poterit producēti tribuere rationē prioris. ⁊ producto rationē posterioris. nō ratione qua relatiua sunt. sed rōe qua vna ꝑsona producēs ē ⁊ altera producta. ⁊ maxime. qz i omnibus creaturis ex quibꝫ nostri intellectꝰ oritꝫ cognitio. sp productū posteriꝰ ē producente. ergo a simili pt ꝛcipe in diuis Ad scām nego maiorē. q̄ quātūlibet cā vt cā est nō possit intelligi sine causato vel causabili. intelligitꝫ tñ naturaliterꝫ cā forepriorcāto. ḡ ⁊c. Ad tercū nego minorē. qz eētia vt est ī patre ꝑt ꝛcipi sub ratione ꝓris. ⁊ vt ē in filio sub ratione posterioris. qz sicut in realiter distinctis illud q̄ addit sup alterꝫ. si additio est realis. tūc realr ē posteriꝰ eo. sic in nō distinctis realr illud q̄ hz se ꝑ moduz additōis ad seipm. ad minus ꝑm rōem ē posteriꝰ seipo. Sed eētia vt est ī filio addit sup seipaz vt est in patre eē ꝓmunicatū. ergo filius ratione eētie pt ꝛcipi eē posterior patre ꝑm humanā rationē. Etiam nego minorē q̄tum ad alterā sui ptez. qz (sicut isti doctores met dicūt ⁊ bñ) qualem ordinē realem habēt aliqua inter se vbi differūt realiter. talem ordinē rationis habēt cum differūt ratōe. vñ qz videmus q̄ vbi intellectus ⁊ volūtas differūt realiter intellectus realr est prior volūtate. ideo i ꝛo vbi solū differūt rōe dicimꝰ intellectū rōe eē ꝓrē volūtate. Sz i his vbi ꝓprietas ꝛstitutiua suppositi generātis differt realr a generatōe. ipa talis ꝓprietas ē realr ꝓr generatōe. ḡ in diuis vbi prīnitas q̄ ē patris ꝛstitutiua ꝓprietas differt ꝑm rōem a generatōe. ipa ꝑm rōem pt dici ꝓr generatione. Sz qđ ē rōe prius generatiōe. etiā ē rōe priꝰ genito. ḡ ꝑsona prīs etiā ꝓpter suā ꝓprietatē relatiuā pt dici prior filio saltē ꝑm rōem.

Alij etiā vt p̄dixi ponūt ꝓritatē i diuis q̄ nō ē prioritas rōnis tm̄. sed ꝑm aliquos dicitꝫ prioritas realis ꝑm q̄d. ꝑm alios ōr prioritas naturalis ꝑsuppōis. De hac tñ ꝑsuppōne ad pñs nihil dicā. qz locū hz circa distinctōz. xij. Et ꝑm alios dicitꝫ prioritas originis. Primi dictū suū ꝛclarat sic. Sicut in multitudine simpliciter realiꝫ est ordo simplr realis. ⁊ ꝓsequēs prius ⁊ posterius simplr realia. sic vbi est multitudo realis ꝑm quid. possumus

Sol'o rō/nū gotfri. ⁊ durādi.

Ad 1

Ad 2

Ad 3

Opio. 2.

Jacobus q̄ōe. 30. ꝛc ꝑdicamētꝫ

Cōtra cō/clōez due opiones

Gotfridꝰ. 1

2

Rō durā. 3

Cōtra gotfridū ⁊ durādum 1

2

3

UVA. BHSC. IyR_066

ponere ꝑus ⁊ posteri⁹ reale ſm q̄d. Sꝫ vbi aliqua multa differūt ſm ee ē mlitudo ſimplr realis. vbi aūt ſūt multa nō ſm eſſe. ſꝫ tm̄ō ſm modū eēndi ſicut i diuīs. ibi ē multitudo realis nō ſimplr ſed ſm q̄d. ḡ in diuīs ꝓpter diuerſitatē realiū modoꝝ eēndi erit ibi ꝑus ⁊ posteri⁹ realr q̄uis ſm q̄d Sed illud nō intelligo. qz aut ille ꝑ modos illos reales intelligit modos abſolutos. ⁊ ſic ꝯ eos argui ſupius diſt. viij. ergo quo ad hoc ad ꝓſens dimitto. Aut intelligit modos relatiuos. ⁊ ſic dico ꝙ in q̄ztum oppoſiti ſunt vtiqz realit differūt. ſed cū hoc realiter ſimul ſūt. nec aliqua realis ꝓioritas poterit poni inter hm̄oi relationes. Si aūt tales modi ſunt deſperati tūc ad hoc realiter coeterni ſunt ratione coexiſtentie qua coexiſtūt modis directe relatiue oppoſitis.

Contra ia cobum

Q, i diui nis ſit ꝑus origine.

Alij dicētes ꝙ in diuīs ſit ꝑus ⁊ posterius originis ſeu ſm originē naturalē. probāt hoc primo auctē Aug. in li. de triplici habitaculo vbi ſic dicit. Cū iuſti fuerint i patria videbūt q̄d intereſt inter generationē ⁊ proceſſionez. ⁊ videbūt ꝙ pater ꝓcedit filiū nō natura ſed origine. Itē Richar. vi. de trini. c. vij. loquēs de ꝓiori ⁊ posteriori in diuīs ſic ait. Prius ⁊ posterius in hoc loco intelligi volumus non tpis ſucceſſione ſed ordine nature. Ꝑ. 1. posterioꝝ dicit. Primū eſt quod ſic ſe habet ꝙ alteri ꝓuenit aliquid ꝑ ipm̄ ⁊ ſibi nō ꝑ alterū. Sed filio ⁊ ſpūiſancto ꝓuenit eſſe ꝑ ꝑez ⁊ patri nō ꝑ eos. ergo ⁊c. Ꝑ. pater eſt ꝓncipium filij. vt ꝑz ꝑ Aug. v. de trini. c. xiij. Sꝫ vt dicit. 1. posterioꝝ. primū ⁊ ꝓncipiū idē ſūt. ergo pater eſt ꝓior filio Ꝑ poſſet gratia diſputatōis argui ꝙ pater eſſet ꝓior filio duratione. qz ſicut ſe habet corruptō ad eſſe nere ee ita generatio ad incipe eſſe. Sed omne corruptū eſſe nit eſſe. ergo omne generatū incipit eſſe. qd aūt incipit eſſe nō eſt eternū. ergo filius nō eſt eternus. Ꝑ. quādocūqz aliq̄ ſunt idē ſi vnū habet principiū ⁊ reliquū. ſed eſſe filij in diuinis ⁊ duratio ſua ſunt idē. cum ergo filius habeat principiū ſui eſſe. etiaz habebit principiū ſue durationis. Omne aūt qd habet ꝓncipiū durationis eſt tpale. Ꝑ. vbicūqz eſt numerus ibi eſt ꝑus ⁊ posterius. In diuīs eſt numerus cū ibi ſit ternarius. Ꝑ. ꝓprū naturalr ē posterius eo cui⁹ ē ꝓprū. ſꝫ i deo ē ꝓprū puta ꝓpietas ꝓſonalis. ⁊ illud cui⁹ eſt ꝓprū puta ꝓſona. etiā ē ibi ꝓprietas eētialis ⁊ eſſentia. Ꝑ. vt ꝑz in ꝓdicamētis vn⁹ modus ꝓximitatis eſt qñ aliqua cōuertūt ſm exiſtēdi conſequentiā. ⁊ tamē vnū eſt cā alterius. Sed pater ⁊ filius ⁊c. Ꝑ. quicq̄d ē ꝓmo ꝓpinquius hoc eſt realiter ꝓius. ſed filius eſt immediatior patri. qz ſpūſanctus ꝓcedit a patre mediante filio. ideo ⁊c. Sed iſtud nō valet. qz ꝓius origine nō ponit numeꝝ cū ꝓori natura. ⁊ cū ꝓori ſm cognitiōz ſiue rōem. qz q̄ncūqz aliq̄d originat ab aliquo vel diſtinguit ⁊ numerat natura in producēte ⁊ ꝓducto. ⁊ tūc ꝓior origine eſt idē qđ ꝓius natura. vel ſic ꝓducit ꝙ tamē manet in eadē natura cum producēte ⁊ capit idē eſſe cuz eo tunc ꝓius origine nō eſt aliud q̄z ꝓius ratione. Et ꝓ hoc ad auctoritatē Aug. ꝑz qz filius in diuīs ſic producit ꝙ tn̄ manet in eadez natura cū patre. ⁊ capit idē eſſe cū eo Ad ſcōz dicēdū. ꝙ q̄uis i diuīs ſit ordo nature. qz filius hz naturā a patre ⁊ nō ꝑ a filio. tn̄ ille ordo nō ē i diuīsitate nature. ſꝫ fundat ſup eadē natura ⁊ ſup eodē ee. ⁊ ideō q̄uis filius ſit a patre. qz tn̄ idē ee diuinū capit cū ꝑre. ideō nō eſt posterior patre niſi ſm ꝙ intellect⁹ ꝯcipit patrē ⁊ filiū in ꝓpatōe eoꝝ in quibꝫ ꝓductū taliter originat a ꝓducēte. ꝙ etiā ab eo numerata natura diſtinguit. ⁊ eſt ſimile de iſta ꝓior posterioꝝ. ſicut ſupius dictū eſt de attributorum diſtinctione. Ad terciū dicēdū. q̄uis filius accipiat eſſe a patre. accipit tamē idem eſſe. ergo nō eſt posterior eo niſi ꝯceptu ratiōis. Ad quartū dicēdū ꝙ primū. ꝓncipiū ⁊ cā. idem ſūt i rebꝫ creatis. qz i creatis cā ſiue principiū ē illud ad cui⁹ eſſe ſequit aliud. ⁊ ideō in talibꝫ ꝑt eſſe ꝓmū ⁊ ꝓius ⁊ posterius. non aūt i diuīs. qz filius nō eſt aliud a patre. ſed ē idē patri i ee ⁊ i natura. ⁊ ideo ē ſibi totalr coeternus. Sicut em̄ idē nō ꝑt ee ꝓius ſeipo niſi ſm rationē. ſic nec ꝑ filio ꝓpter idēitatē nature. ⁊ ꝓpter oppoſitaz relationū ſimultatez ⁊ mutuā coexigentiā Ad q̄ntū dōm ꝙ nō eſt ſile de generatione ⁊ corruptōe. niſi loquēdo de illa generatōe qua genitū accipit naturā ⁊ eſſe diſtincta realr a natura ⁊ ee generātis. Etiā ꝑt dici ꝙ q̄uis res genita ꝑ generatōez accipit ee. ꝙ tn̄ incipiat eſſe ꝑ accidēs eſt. qz ꝑ ſe nō ꝓuenit ei rōne generatōis. ſꝫ rōe anne xe ꝓuatōis cū ſuo ꝓncipio matiali ꝓpt quā ſūū nō ee ꝓceſſit ſuū ee. Ad. vi. dōm ꝙ ſic filius talr hz ꝓncipiū ſui ee. ꝙ tn̄ accipit idē ee qđ ē ſui ꝓncipij ee. ſic hz principiū ſue durationis. ꝙ accipit eā dē durationē realr ⁊ ꝯplete q̄ ē ſui ꝓncipij duratio puta dīna eternitatē.

Ad formā argumēti dōm ꝙ ibi ēquocat dō ꝓncipio durationis. qz in ꝓmiſſis accipit ꝓncipiū qđ ē durationis cōicatiuū. ſꝫ i vltia illatōe

10 Cōtra illos

Ad 1

Ad 2

Ad 3

Ad 4

Ad 5

Ad 6

UVA. BHSC. IyR_066

cuz dr. qđ hz ꝑncipiū duratōis ē tpale. ibi accipit ꝑncipiuz qđ ē duratōis limitatiuū qđ ē limes ⁊ termin⁹ duratōis q̄ formaliter ⁊ intrinsece q̄qz cepit eē duratio. Et isto scđo modo nulla diuina ꝓsona hz ꝑncipiuz duratōis cū oēs tres ꝓsone habeāt vnā duratōz q̄ est simplex eternitas. q̄ dr ab eqđ ē extra ⁊ termio. q̄ extra termios oīno carēs limite. ⁊ ex pte añ ⁊ ex pte post. Prīo tñ mō filius hz ꝑncipiū duratōis sue. qz sicut i illa ineffabili generatiōe pr cōicat filio suā eternitatē. sic etiā cōicat ei suā eternitatē. Ad. vij. dōm q̄ sicut i diuis ē sapia ⁊ magnitudo nō tñ q̄titas vel q̄litas. sic i diuis ꝑt eē ternari⁹. nō tñ est ibi numerus ꝑpe dict⁹. Ad. viij. dōm q̄ maior nō ē vera nisi i his vbi ꝓprīū ē realr alter⁹ nature ab eo c⁹ ē ꝓprīū. Ad. ix. dicēdū q̄ pr nō dr dici cā filiq. qz cā ē ad cui⁹ esse sequit aliud. fili⁹ autē q̄uis possit dici ali⁹ a patre. nō tamē dr aliud.

Ad 7

Ad 8

Ad 9

Ad. x. dōm q̄ pr dr producere spm̄sc̄m mediāte filio. ñ q̄ pr nō imediate ꝓducat spm̄sc̄m. hz h̄ dr pro tāto. qz fili⁹ virtutē spiratiuā hz a pre

Ad 10

Ad argumētū ꝑncipale nego maiorē i his vbi generāl⁹ ⁊ gentū solū distinguuntur relatiue. ⁊ penitus i nullo absoluto sūt distincta. Ad probationē dico q̄ i relatiuis esse relatiuum innascit vel resultat ex ipo agere. ergo in his q̄ sola relatione distinguunt esse nō potest ꝑcedere ipsum agere. q̄uis sit ei coeternum.

Ad argumētū ꝑncipale

Distinctio decima.

Hinc post fi

n liq⁹ ⁊c. Postq̄z mḡr determiauit dē filiq̄ i diuis generatiōe. h incipit determiare de spūsci processiōe. Et diuidit i duas ptes. Nā ꝑmo determiat de spūsci a patre ⁊ filio eterna emanatōe. Scđo de eiusdez spūsci tpali processione. dist. xiiij. ibi. Prete rea diligēter ⁊c. Prima in duas. q̄ ꝑmo determinat de processione spūsci ꝑm se. Scđo determinat de ea compatiue. puta compando spiritumsancti processionē ad filiq̄ generatōez. dist. xij. ibi. Itē querit. Prima in duas. Nā ꝑmo tractat magister de modo quo spiritus sanct⁹ procedit. Scđo de ꝑncipio a quo procedit. distinctōe. xi. ibi. Dic dicendū est ⁊c. Prima in duas. Nā ꝑmo tangit modū procedēdi ipius spiritumsancti Scđo ostendit cur ipe solus nominat nomie ꝓmun. ibi. Dicendū ⁊c. Prima in duas. q̄ ꝑmo ostēdit q̄ spiritussanctus ꝓprie dicit amor. ⁊ p conseq̄ens habet q̄ p modū voluntatis procedit. Scđo sāctoz auctoritatib⁹ probat qđ dixit ibi. Nunc ꝙro. Dic quero.

Trū spūssāct⁹ ꝓcedat p modū volū/
v tatis. Et videt q̄ nō. q̄z si ꝓcederet p
modū volūtat⁊. tūc posset eē plēs spūs
scti. imo q̄ infiniti. ꝙns ē falsū. ꝓbo ꝙnaz. ꝗa
volūtas sequit formā apprehēsā. cū g̃ tales forme possent apprehēdi infinite. tales forme possent eē infinite. g̃ ⁊c. Cōtra. illd quod ꝓcedit vt amor ꝓcedit p modū volūtat⁊. Spūssāct⁹ ꝓcedit vt amor. vt dicūt sci doctores. g̃ ⁊c. Dic ꝑmo videndū ē vtz aliq̄ dīna ꝓsona ꝓprie dicat spūssāct⁹. Scđo vtz talis ꝓsona procedat p modū voluntatis Tercio dato q̄ emanet p modū voluntatis. vtz tales ꝓsone possēt eē plēs. Et ārto ꝑpter ꝙba beati Aug. videndū ē vtz spūssāct⁹ ꝓprie dicat nec patris ⁊ filiq̄.

Primum ꝑncipale

Quantū ad primū

ē aduertēdum q̄ grāmaticalr loq̄ndo. spūs vno mō dr a spūalitate. alio mō a spiratione. Prīo mō ē nomē cōe nō soluz oīb⁹ diuis ꝓsonis sed etiā oīb⁹ subījs sepatis. ac etiā multis corpib⁹. Corpa. n. subtilia sepissime ꝑhia spiritus appellāt. Et hz illo mō sumptuz h̄ nomen spūs nō sit nomē ꝓprīū alicui⁹ dīne ꝓsone. ē tñ appropriatū ex vsu scripturaz tercie ꝓsone. Cui⁹rō posset eē. qr̄ ī rebz nob notis illd spm̄ appellam⁹ i q̄ ꝑtutē penetratiuā ⁊ impulsiuā pcipim⁹. hz amore nihil ē penetratiui⁹ ⁊ impulsiuius. g̃ ꝓsona diuina q̄ ē ipe amor producti⁹ appropriate dr spūs. Etiā appropriate dr sanct⁹ Nā ꝑm Enstraciū sup. i. ethic. iustū cōsistit i eqlitate ad alterū. scd̄m autē i ordine ad deum. Cum g̃ dona q̄bz ī deuz ordinamur attribuantur amori dīno. g̃ illa ꝓsona q̄ est ipe amor producti⁹ diuis appropriate nō solū dr spūs hz etiā dr spūssāct⁹. Sz si h̄ nomē spirit⁹ dr a spiratōe. tunc nō solum appropriate hz etiā ꝓprie ꝓuenit ꝓsone p̄dicte. qr̄ illa ꝓsona proprie dr spūs. prout spirit⁹ dr a spiratōe. cui⁹ personalis proprietas ē ipm spirare. sed ꝓsona diuina p̄dicta est hmōi. g̃ ⁊c.

Scđz ꝑncipale

Quātū ad secundū

ꝑncipale. vtz spiritussanct⁹ procedat p modum voluntatis. dico q̄ voluntas diuina p̄t dupl⁹ ꝓsiderari. Uno mō vt ꝓcernit libertatē ꝓtingentie sine ꝓdictōis. Alio mō vt con/

UVA. BHSC. IyR_066

cernit libertatē ꝫ placētie ⁊ dilectōis cū neces/
sitate immutabilitatis. sicut ds cuz ma/
ma ꝫ placentia ⁊ liberrime vult suā bonitatez
⁊ tamē vult eaz necessitate imutabilitatis. qa
nō ꝑt eam non velle. Primo modo spūs̄a
ctus nō procedit ꝑ moduz voluntatis. qz vt
sic sole creature procedunt Sz scdo mō spūs̄
sanctus ꝓprie procedit ꝑ modū voluntatis.
qz sicut se hz verbū seu sapia genita i diuinis
ad intellectuz. sic se habet spūssanctus qui est
amor productus ad voluntatē. sed vt inferi⁹
patebit verbū diuinū procedit ꝑ moduz intel
lectus immutabiliter. g̃ ⁊c. Sed ꝓ istū ūstu/
us ꝫclusionis quidā doctor ponit. ⁊ hz mō ꝓ
cedit. Primo em probat q filius in diuinis nō
producat ꝑ actum intellectus. nec spūssanct⁹
ꝑ actum voluntatis. Scdo dicit q filius nō
procedit ꝑ modum intellect⁹. nec spūssanct⁹
ꝑ modū voluntatis. imo vt dicit circumscptus
ꝑ intellectum a natura diuina intellectu ⁊ volū
tate cū actibz suis. adhuc eēt i diuis generatō
filij ⁊ spiratio spūssctī Primū ꝓbat sic. qz si
sic. tūc aut tales act⁹ eēnt ipe ꝓductōes ꝓsona
rū. aut hmōi act⁹ eēnt ꝓncipia taliū producti
onū. Primū dici nō ꝑt ꝓpter tria Prio
qz productōes ꝓsonaz sūt act⁹ notionales. sz
intelligere ⁊ velle sunt actus essentiales. ergo
intelligere ⁊ velle nō sunt ipe productiones.
Utraqz ꝓmissaz vt dicunt ē ꝓpositio ꝑ se no/
ta. Scdo qz cuicūqz ꝓuenit aliqs actus q̃
ꝓsona producit. sibi ꝓuenit producere ꝓsonā
ad quā talis actus terminat. sed intelligere ⁊
velle ꝓuenit omnibz diuinis ꝓsonis. ergo q̃li
bet diuina ꝓsona generaret filium. ⁊ spiraret
spiritumsanctū. Tercio quia productiōes
filij ⁊ spūssctī drnt realr. sed intelligere diuinz
⁊ velle nō drnt realr. qz nec re absoluta nec re
relata. Nec ꝑt dici scdm. s. q tales act⁹ sint
ꝓncipia taliū ꝓductionū. qz illud c⁹ ꝫditio ē
oppositā fecūditati nō ꝑt eē ꝓncipiū act⁹ q̃ ali
q̃d producit. qz oīs productio ꝓuenit ex fecū
ditate. sz ꝫditio actuū volēdi ⁊ intelligēdi est
oppositā fecūditati. qz ex ipis nihil ꝫstituit.
vt pz. ix. meth. Scdz eoz dictū probāt sic.

Scdz idē ꝓportiōabilr fecūditas ꝓuenit
deo ⁊ creaturis. sz fecūditas producēdi ꝓuenit
creaturis nō ex eo q sūt intelligētes ⁊ volētes
sed ꝑ aliq̃d pr⁹ ⁊ cōitus. Multa. n. itellectu
carētia generāt ⁊ producunt. g̃ natura diuīa
licet sit intelligēs ⁊ volēs. ex hoc tm̄ nulla fecū
ditas ineſt ūbi ad producendū quācunqz ꝑ/
sonā. Et addunt isti q sicut calor ignis si eēt
intelligens ⁊ volens. causaret calorē sibi simi
lē ex fecūditate nature sue sicut nūc facit. nec
ad hoc aliq̃d cooparet suū intelligere ⁊ velle. sic
natura diuina ⁊c. Ꝓ. qlis ē ordo rez int drnā 2
realr. talis ē ordo rōnis inter drnā fm rōez. sz
vbi intellect⁹ ⁊ volūtas drnt a natura. ibi pro
ductio ē realr vi nature ⁊ non vi intellect⁹ aut
voluntatis. g̃ ⁊i deo ⁊c. Ꝓ. ex dictis aliqruz Alij ad iō
alioz ꝑt hoc idē argui sic. Filius qz ē ꝫsbal pri. ⁊ ꝫ 3
tute sue productiōis sibi cōicat natura. iō dz
procedere ꝑ modū nature. sz spūssctus nō min⁹
ē pri ꝫsbalis q̃z filius. nec sibi min⁹ diuina natu/
ra ꝓicat. g̃ etiā procedit ꝑ modū nature Ꝓ 4
spūssctus procedit ꝑ modū alterius q̃z creatura.
sz creatura procedit ꝑ modū volūtatis. iuxta il
lud hylarij i li. de syno. Dilexit creaturis subiz
voluntas dei attulit. filio ꝫo natura dedit.

Et ꝓfirmat. qz productio spūssctī maiorē cō Cōfirmat
uenientiā hz cū ꝓductōe filij q̃z cū productōe
creature. qz productiones drnt fm drnam. ter
minoz productoz. maior autē dra ē int spm̄
sctm̄ ⁊ creaturā q̃z inter spm̄sctm̄ ⁊ filiū. sed ꝑ
ductio filij ē ꝑ moduz nature. ⁊ productō cre
ature ꝑ modū volūtatis. g̃ ⁊c. Ꝓ. intellect⁹ ⁊ 5
voluntas se hnt ad oppositā cū sint potētie rō
nales. sz productōes diue sūt determinate ad vnū

Ꝓ. ū aliq̃ determinata pfectio puta itellect⁹
vel voluntas eēt rō producēdi aliquā diuinaz
ꝓsonaz. tunc nulla pfectio eēt i illa ꝓsona nisi
illa fm quā producit. qz ipsa pfectio determi
nata nō possz eē rō dicādi alias pfectōes. qz
eas nec formalr nec virtualr ꝓtinerz. Et tiā qz ꝑ
ductū ñ ꝑt excedere suū ꝓncipiū productiuū
sz hoc ē falsū. qz nulla pfectō ꝑt deficere alicui 7
diue ꝓsone. Ꝓ. ꝓncipiū q̃ producit aliquid
naturale ē ipa natura. sz ispūssctus ē productus na 8
turale. cū sit ꝓductus ꝓnaturale. g̃ ⁊c. Ꝓ. act⁹
volūtatis ñ ꝑt eē nisi respectu ꝓcogniti. si g̃ spūs̄
sct⁹ producit ꝑ modū voluntatis. ipe pri⁹ erit
cognit⁹ q̃z product⁹. sz illa cognitio ñ possz eē
abstractiua. qz ois cogtio quā hz ꝓsona diui/
na respectu diuoz ē intuitiua. Cū g̃ intuitiua ter
minet ad rē vt actu existit in ꝓpria natura. g̃
spūssct⁹ aliq̃z ꝑ volūtatē produceret existeret
qđ ē impossibile. g̃ ⁊c. Ꝓ. q procedūt ꝑ modū 9
voluntatis sunt artificiata. sz ⁊c. Sz illa opi. Cōtra du
a dictis scoz doctoz videt expresse recedere. Be randum.
at⁹ em aug. sepi⁹ spm̄sctm̄ noīat amorē siue ca/ 1
ritatē. iuxta illud. vi. de tri. c. v. Spūssctus est
aliq̃d cōe patris ⁊ filij. q cōio ꝫsbalis ⁊ coetna
si amicicia ꝓuenienter dici ꝑt dicat. sed aptius
dr caritas. g̃ ⁊c. Itē. xv. de tri. c. xix. ait. Nō
frustra i illa trinitate sol⁹ spūssct⁹ caritas nūc
cupat. Itē idē aug. i de cognitōe vere vite

Durād⁹ ꝫ

Prīa pro/
batio Du
randi.
1

Scda po
sitio durā.
1

UVA. BHSC. IyR_066

ait. Nihil aliud spūssanct⁹ q̄z amor dei intelligit. Et hiero. sup pō. xiij. ait. Spūssanct⁹ nec pr̄ē. nec filius, sed dilectio quā hz pr̄ in filiū et filius in patrē. Idē possz reduci ex dictis ceteror. dimitto tm̄ cā breuitatis. Sz ostat
2 q amor p modū volūtatis pcedit. g̃ rc. P istū i declaratōe scde positōis assumūt aliq̄ minus vera. qz illud i cui⁹rōne formali includitur noticia q̄ est expssiua z declarativa noticie simplicis nō ē possibile produci nisi p̄ncipio itellectiuo z actu itellectuali. Sz ꝟbū qđ ē filius dei pris ē hm̄oi. vt pz p Rich. ij. de trini. c. xij. vbi sic ait. Recte verbū dei patris dicit quē pr̄is q̄ fons sapie est notitia manifestat. Et. j. eodē ca. Dei filius verbuz patris dicit. qz a solo patre ozit p quē paterna claritas manifestat. in patre ois veritatis ꝯceptio. in verbo ois veritatis prolatio P. qđ ē ipe act⁹ intelligēdi vel termin⁹ ꝯstitut⁹ p actū intelligēdi. nccio requirit in intellectū tanq̄z suū ppriuz
3 p̄ncipiū productiuū. verbū ē hm̄oi. g̃ circūscripto intellectu non posset esse verbi generatio. sicut isti assūpserūt. Et eodē mō pt argui de amore q̄ ē spūssc⁹ respectu volūtatis Ad
Solutio rōnū p̄me pōnis Durandi. p̄mū g̃ eoz argumētū dico q̄ itelligere z velle
Ad 1 p̄t dici productōes ꝟbi z spūssci. Ad p̄mā p
Ad 2 batōz dico q̄ itelligere z velle ōnū p̄t sumi vel eēntialr vel notionalr. z prout sumūt eēntialr sūt act⁹ eēntiales. prout autē sumunt notionalr sunt act⁹ notionales. Ad. ij. dm̄. q̄ soli patri ꝯuenit intelligere notionale quo intelligere ꝟbum producit. z soli patri z filio cōuenit velle notionale quo amor psonaliter
Ad 3 subsistens producit. Ad tercium dicendū q̄ intelligere notionale z velle notionale differūt realiter eodē modo quo ipe emanationes differunt. Etiā falsum assumūt in probatione alterius ptis cū dicunt. q̄ ditio actuum intelligēdi z volendi ē oppositā fecundi. gti. qz etiā sm̄ ph̄m. ex frequētatis actib⁹ generat habitus. q̄z em̄ p actus imanētes maxime vt speculatiui sunt nō constituat aliquid ad extra. tamen ad intra pōt aliquid cōstitui. sicut tā patuit de hītu. Est tamē hic aduertēdum. q̄ intelligere notionale aliqualē silitudinē hz cuz actu trāseunte. z cuz actu imanēte. Nā i eo q̄ termiat ad terminū supposital r exīntē extra psonā pducētē ih̄ aliquā silitudinē hz cū actu trāseunte. Sz i eo q̄ tal⁹ termin⁹ ē eiusdē nature cuz producēte aliquo mō ꝯuenit cum actu imanēte. qz q̄cūq̄ p actū intellectus ꝯstituitur vt est manēs totuz manet in intellectu. z est intellectualis nature. si ne sit ꝟbum siue habit⁹ siue quicūq̄ aliud sit Et eodē modo ē de velle notionali. Ad p̄muz scde sue positōis dm̄. q̄ q̄uis creaturis nō ꝯueniat producere p intellectum z voluntatē talia q̄ nō hnt ordinē p se ad intellectū z volūtatē. tū ipossibile ē aliquā creaturā generare ꝟbum intellectuale sine intellectu. vel producere amorē pfectissimū sine voluntate. sic i ppōsito. qz fili⁹ dei ē ꝟbū itellectuale. z spūssct⁹ ē caritas vel amor sine dilectio. iō eoz productōes dēbēt ē p modum intellect⁹ z voluntatis. Un̄ si calor ignis hēret intellectum z voluntatē vt tu ponis q̄uis calefaceret tunc sic nūc. tū si ꝟbū vl amorē produceret. certe nō producerz sic nūc. Sz nccio i taliū productōe intellect⁹ z voluntas eēnt sibi p̄ncipium et rō
Ad 2 producēdi. sic rc. Ad scdm dm̄. q̄ etiā in his vbi intellectus z voluntas differūt a natura ꝟbuz z amor pcedunt ab intellectu z voluntate. Ad. iij. dm̄. q̄ q̄uis tā fili⁹ q̄z spiritussanct⁹ procedāt a natura. qz intellect⁹ z voluntas p moduz quo procedunt sunt idētice ipa dina natura. fili⁹ tm̄ magis dicit procedere p modum nature q̄z spūssanct⁹. P̄mo qz filius generat. generatio autē ē op⁹ nature. vt ait Dam̄. Scdo qz natura ē determinata est ad vnū. z ideo in generatione filij qui procedit ab vna psona tm̄ magz obseruat modus nature q̄z in productione spiritussancti qui procedit a duobus Ad quartum dicēduz q̄ aliter procedit creatura p modū voluntatis. z aliter spiritussanctus. qz voluntas diuina ē p̄ncipium creature fm̄ q̄ habz libertatē ꝯtingētie z ꝯdictionis. z vt est dīna sui actus. ita q̄ pōt producere z non producere iuxta bñplacitū voluntatis. Sed vt est p̄ncipiū spiritussancti est libera libertate complacētie que ꝯcernit necessitatē cum mutabilitatis. Ad ꝯfirmati
Ad 4 onē dico q̄ maiorē ꝯuenienter hz productio spūssci cum productione filij q̄z cū producti one creature. quia productio filij z productō spiritussancti sunt ambe nccie z imutabiles. qz q̄uis spūssanct⁹ procedat p modū volūtatis tm̄ ea nccitate z imutabilitate pcedit. q̄ pater diligit filiū. z filius diligit patrē. creatura vero contingenter procedit. Ad quintū patz
Ad 5 p tam dicta. Uel dicēdum q̄ q̄uis potentie rationales sint ad oppositā respectu eoz q̄ sūt ad finē. determinate tamen volūt ipm̄ finem.
Ad sextū dicendū q̄ si intellect⁹ z volūtas
Ad 6 eēnt hm̄oi p̄ncipia vt p̄scindūt a natura z cū exclusione expssa ipsius nature. tunc bñ pcederet argumētū. Sed sic nō dicimus. immo

Ad cōfirmationez.

Solutio rōnū scde pōnis Durandi.

UVA. BHSC. IyR_066

ꝑsupꝓnim⁹ intellectū ⁊ volūtatē ī diuis ēē ꝑ
nit⁹ idē realr qđ ipsa diuina natura. nec ipaz
naturā excludimus ī ꝓdictȝ ꝓductiōibꝫ. imo
dicim⁹ ꝙ ipsa natura ē ꝓncipiū vtriusqȝ ꝓdu
ctōis. vni⁹tñ vt hȝ modū intellect⁹ eo ꝙ talis
productio termīaī ad ꝑsbū. ⁊ alteri⁹ vt hȝ mo
dū volūtatȝ eo ꝙ talꝫ ꝓductio t̄minaī ad amo
Instantia rē. Forte dicet mihi tu dicis ꝙ spūssāctus
producit amore q̄ pater diligit filiū ⁊ fili⁹ pa/
trē. ⁊ itez dicis. ꝙ productio spūssācti t̄minaī
ad amorē. ꝙ amor termiabit ad amorem. ⁊ sic
Solutio. amoris ē amor. R. ꝙ illud ē ꝓpter penuriā
vocabuloz. qz vbi ex pte intellectus habem⁹
duo vocabula. puta intelligere qđ ē ipa actio
intellectus. ⁊ ꝑsbū qđ ē termin⁹ talꝫ actiōis. ibi
ex pte volūtatis hēm⁹ solū vnū. ido amor su
miī tā pro actu q̄z p termio ipi⁹ act⁹. ꝓpter qđ
Ad 7 spūssūs dr q̄nqz produci amore. quādoqz dr
amor producī⁹. Ad. vij. dm ꝙ q̄uis spūs/
Ad 8 scūs sit ꝓductū naīale. tñ qz amor ē. iō p mo
dū volūtatȝ procedit Ad. viij. dȝ ꝙ actus
volūtatȝ ꝑt ꝯpari ad obiectū ⁊ ad t̄minū p ipz
ꝓductū. Prio mō sp ē respectu cogniti. sz nō
scdo mō. vñ nisi æ⁹ cogīsceret suā bonitatē q̄ ī
productōe spūssācti ē obiectū dine volūtatȝ ipe
nūqz ꝓducerz spm̄sc̄m. Sz ex hȝ nō ozꝫ spūs/
scūs sit cognit⁹. cū ī tali productōe ipe ñ sit ob
iectū volūtatis. sz termin⁹ actōis ipi⁹ volūtatȝ
Ad 9 Ad. ix. dm. ꝙ q̄uis ea q̄ sic procedūt a di
uīa volūtate ꝙ ī aliena natura ꝑsbūstūt possint
dici artificiata. non tñ spūssūs q̄ sua proces
sione eādē naturā nūero capit cū patre ⁊ filio q̄
ipm producunt.

Tercium principale 1

Quantū ad terciū

ꝓncipale. dato ꝙ spūssūs procedat p modū
volūtatȝ. vtz tales ꝓsone possent ēē plres. dico
ꝙ q̄uis spūssūs p modū volūtatis procedat
nō ꝓnt tn ēē plres spūssti. qz nullū productū
pfecte adequās p suā productionē ꝓpriū suū
ꝓncipiū ꝓductiuū q̄tū ad modū siue emana
tōis ꝑt multiplicari. da oppositū tūc ꝓncipiū
p tale productū nō fuissz adeq̄tū. Sed spūs
sāct⁹ adeq̄t naturā diuinā q̄tū ad emanatōz
immutabilē q̄ aliq̄d immutabilr producīt p
modū volūtatȝ. Istā minorez ꝓbo sic. qz si eo
mō q̄ ꝓcedit spūssūs ab eode ꝓncipio ꝓcede
ret aliud suppositū. tūc spūssūs ñ eēt ifinitū
ꝓductū nec ifinite pfectōis. infinitū em̄ ꝓ/
ductū adeq̄t infinitū ꝓncipiū productiuū sal
tē q̄ ad suū modū producēdi. P. ī diuinis
2 suppositis nō ē multitudo nisi ꝑm oppositas
relatiōes. qz vt ait anſel. oīa ī diuis sunt idez
vbi nō obuiat relatiōis oppositio. sz si plura
suppositā procederēt p modū amoris seu vo
luntatis. tunc nō caperēt oppositas relatōes.
qz q̄cunqz ꝑm eundē modū procederēt capē/
rēt formas sīles. ⁊ nō oppositas. ġ talia suppo
sita eēnt plura. ⁊ nō plura. quod ē ꝯtradictio.

Instantia prima

Instantia secunda.

Instantia tercia.

Solutio. Ad 1

Ad 2

Ad 3

Sed forte dicet. si duo angeli vel duo ho
mines mutuo se diligunt ipi nō eliciunt siue
ꝓducunt eundē amorē. cur ġ pater ⁊ filiꝰ mu
tuo se diligētes aliū amorē non producūt cū
sint realiter distincta suppositā. Itez sicut
ea q̄ sic producunt ꝙ in materia recipiuntur:
multiplicant multitudine ꝓncipiī recepti/
ui. sic ea que taliter producunt ꝙ in nulla ma
teria recipiunt debent multiplicari multitudi
ne ꝓncipiī productiui. Sed pater et filiꝰ q̄
sunt duo distincta suppositā ꝓducunt spm̄/
sanctū in nulla materia receptū. ġ nō erit vnꝰ
spūssāct⁹. Itē spūssāct⁹ nō ē minoris virtu
tis q̄z cetere diuine ꝓsone. sz cetere diuine ꝓso
ne sunt ꝓductiue ad intra. ġ ⁊ ipe spūssāctus
Sed nō producet seipm. cum nihil possit se/
ipm producere. ergo producet aliū spūmsan/
ctuz. Rñdeo ad primū ꝙ plures homies
habēt plres amores. qz absolute distīguunt. ⁊
habēt plures voluntates. ī quibꝫ voluntatibꝫ
distinctis distincti amores ꝯtinent. Sed pr
⁊ filius se diligunt ꝑm vnā ⁊ eandē volunta
tē. Ad scdz dico ꝙ pater ⁊ filius q̄uis sup
positaliter sint distincti. tñ ī productōe spūssci
ꝯcurrunt vt vnū ꝓncipiū rōne vni⁹ ꝑtuꝫ spi
ratiue q̄ ē diuina eēntia. ⁊ ratione vni⁹ spira/
tōis actiue q̄ vna ⁊ iduisa ēi pr̄ ⁊ filio. ⁊ ido
cū sint vnū ꝓncipiū spūssci spirāt vnū spm̄sā
ctū ⁊ nō plres. Ad. iij. dico ꝙ spūssāct⁹ nō ē
miozis ꝑtutis ceter⁹ diuis ꝓsonis. qz hȝ ī se eā
dē potētiā siue ꝑtutē spiratiuā quā hȝ pr̄ ⁊ fi
li⁹. s. dinā eēntiā ꝓ modū voluntatȝ imutabilr
diligētis dinā bonitatē. nō tñ spirat siue nō ꝓ
rūpit ī actū ꝓductōis alteri⁹ spūssci. qz hmōi
ꝑtutē nō habet sub respectu nccio req̄sito ad
actuz spirādi. puta sub spiratōe actiua. sz po
tius hȝ talē virtutē sub opposito respectu pu/
ta sub spiratione passiua.

Quartuz ꝓncipale.

Quātuz ad quartū

ꝓncipale. vtz spīritussāctus ꝓprie dicatur ne
xus patris ⁊ filiꝰ. Dico ꝙ spīritussanct⁹ ꝓprie
dicīt nexus patris ⁊ filiꝰ. qz illud qđ ē pfect⁹
amor aliquoz hoc ꝓprie dicīt nexus eoz. sed
spīritussāctus est pfectus amor patris ⁊ filiꝰ.

UVA. BHSC. IyR_066

Maior pz p Dyoni. iiij. de di. no. vbi dicit. q pfectus amor trāsformat amātē i amatuz Ex q pz q amor hz virtutē maxime pnexiuā

2 minor patebit inferi⁹ dist. xxxij. P. illud in quo pſistit vnitas t cōio aliquor. idez videt ee nec⁹ eor. Sed. b. Aug. vi. de tri. ca. v. dicit ſpm̄ ſanctū eſſe cōionē t vnitatē patris t filij.

Instantia 1 Forte dicet ꝯ Aug. q vnitas p̄ris t filij cō ſiſtit i natura diuina i qua realiter ꝓuenit. t non in ſpūſancto a quo real⁹ differt. P. ꝓtra ꝓclusionez arguit ſic. Nexus videt eſſe eorum que p̄m ſe ſunt ſepata. ſed trinitas pſo narum eſt inſepabilis. vt ait Aug. xv. de truni. ca. xxiij. P. ſp nexus mediat inter ea q̄ nectit. ſed filius qui a patre ꝓductus ꝓducit

4 ſpūm ſanctū eſt media in trinitate pſona P. Omne quod nectit aliqua videt habere ratiō nē p̄ncipij aliquo mō ſup illa. ſed ſpūſanct⁹ nullo modo habet rationē p̄ncipij ſup patrē t filiū. cum ipe ſit ꝓductus a patre t filio. er go ꝛc.

Solutio. Ad 1 Ad primū dicēdū q q̄uis p̄ t filius differāt pſonaliter a ſpūſancto. tamen in hoc vnunt ſpūſancto q diligūt ſe ſpūſctō qui eſt mutuus amor patris t filij. t h̄ ſufficit ad illud ꝓpoſitū vt ſpūſanctus ꝓprie dicat nexus. In eſſentia autē pater t filius nō ſic vnūtur. ſed potius idētificāt. ꝓpter quod eēntia diuina ꝓprie nō hz rōem nexus reſpectu diuinaz pſonaz. q p̄m q aliq̄ ſunt idē. vt ſic nō dicūtur ꝓnexa. nexus em̄ ꝓiūgit ea q̄ diſtincta ſūt ꝓpter qđ oportet q nexus ſit diſtinct⁹ ab his q̄ nectit. t que eidem ſunt eadē illa inter ſe ſunt eadē. cū ergo diuina eēntia ſit eadē p̄ri t filio. et ſpūſanctus differt ab vtroq;. ideo ſpūſctō cōuenit ratio nexus reſpectu p̄ris t filij t ñ eēntie.

Ad 2 Ad ſcd̄m dicēdū q nō ē incōe ea q̄ nectūtur p̄m ſe eē ſepata. q. ſufficit q ſint diſtincta. modo p̄ t filius q̄ amore ſe nectūt ſpūſancto. q̄uis nō ſint ſepati. ſunt tamē pſonaliter di

Ad 3 ſtincti. Ad tertiū dicendū q q̄uis nex⁹ vt i ꝓpoſito accipit ſit mediū inter amās t amatū. tñ nō ē mediū inter pducēs t productū p modū ſuppoſiti producēt⁹ t producti. q̄le me

Ad 4 diū ē ipe filius diuus. Ad q̄rtū dō q q̄uis maior ſit vera de eo qđ nectit efficiēter ꝛp modū cāe mouētis. nō tñ ē vera de ꝓnectēte p modū amoris. quo modo nectūt ſpūſcō p̄ t filius. Ad argumētū p̄ncipale nego ꝓnaz. Ad probatōz dico q volūtas ñ ē p̄ncipiū ſpūſci put apph̄endit q̄cūq; forma. ſz tm̄ modo ad apph̄ēſionē vni⁹ forme q̄ ē bonitas dei infinita. q̄uis ꝓſecutiue ad apph̄ēſionē illi⁹ diuini intellectus apph̄endit oēm formā.

Distinctio vndecima.

Ic dicēdū ē

h ꝛc. Poſtq̄ mgr tractauit de ꝓceſſionis mō. hic proſequitur de hm̄oi ꝓceſſionis p̄ncipio. Et diuidit i duas. q. p̄mo mgr oñdit q̄tū ad ſpūſcti p̄ncipiū ꝓcordiam latinoz. Scdo oñdit quo ad hoc diſcordiā grecoz. ibi Greci tamē ꝛc. Prima in duas. quia primo mgr p̄mittit ſuā intētionē. Secūdo probat eā. ibi. Qđ autez de vtroq; procedat. Et hec poſſet diuidi in pl'es ptes p̄m q plurib⁹ auctoritatib⁹ ſcripture p bat que p̄miſit. Et ptes patent. Circa iſtam vndecimā diſtinctionē q̄ro hāc queſtionē.

Trū ſpūſanctus producat a ſolo pa

v tre. Et videt q ſic. q. pater aut pfecte ſpirat. aut nō. Si p̄mo modo. tūc ſuperflue t fruſtra ſpirar ipe fili⁹. De⁹ aūt t natura nihil facit fruſtra. vt dr. i. celi t mūdi. Si ſcdo modo. tūc aliq̄ ipfectio eēt i patre Ins ꝓtra ē Aug. xv. de tri. c. xxvi. Dic primo videdū ē de eo qđ q̄rit Scdo dato q p̄ t filius producāt ſpm̄ſcm. videdū ē vtr̄ ſint vnū p̄ncipiū reſpectu illi⁹ productōis Tercio dato q ſic. videdū ē vtr̄ h̄ ñ obſtāte ipi poſſint dici plures ſpiratores. Et quarto vtr̄ potētia ſpiratiua dicat quid vel ad aliquid.

Quantuz ad primū

Primum p̄ncipale.

vtrum ſpūſanctus producat a ſolo patre. ſic procedā. Primo ponā vnā catholicā ꝓcluſionē. Scdo inducā aliqua motiua grecoruz. q̄bus moueri poterāt ad negādā hm̄oi ꝓcluſionē. Et tercio ad ea rndebo. P̄o igit di co q ſpūſanctus procedit a patre et filio. qa pater generādo filiū oia cōicat filio i quibus ad filiū nō hz oppoſitionē. Illa pz p Aug. xv. de trini. ca. xiij. vbi ait. Pater nō integre ſe perfecteq; dixiſſet ſi aliquid minus vel amplius eſſet in eius verbo q̄ in ipo. Sed nullā oppoſitionē habet pater ad filiū. nec p̄m virtutē ſpiratiuā q̄ eſt diuina eēntia. nec p̄m reſpectū ſub quo talis virtus in actū ſpirationis prorumpit. qui reſpectus ē ſpiratio actiua. q̄ pater generādo filiū ſibi cōicat. t virtutē ſpiratiuā cū reſpectu ꝓpoſito ad ſpirādū. puta cū ſpiratione actiua. Sed ꝯ illā rationē arguūt q dā ſic. Oē qđ hz filius vt genit⁹ hz cuz oppoſito reſpectu ad generātem. ſed oē qđ hz filius a patre hz vt genitus. q̄ etiā ipa virtutē

Cōcluſio. Rō egidij

Vere⁹ ꝯ egidium

UVA. BHSC. IyR_066

spiratiuā hēbit ipe filiꝰ cuꝫ opposito respectu ad spirādū. Sic etiā ꝑtutē generatiuā cū opposito respectu ad generāduꝫ accipit a patre.

Alīꝫ ad id̄ P. instāt q̄dā alīꝫ sic. Si ī diuis ꝓducens omne illud cōicat ꝓducto in q̄ sibi nō opponit. tūc pr̄ cōicaret spūsctō ipm generare actiuū. qz in eo pater spūsancto nō opponit. z sic spūsctūs filiū generaret. z etiā filius cōicaret spūsctō generationē passiuā. qz in ea sibi nō opponit Sed illa nō infringūt rōem supra dictā. Ad ꝑmū ergo dico q̄ filiꝰ hꝫ omnia cū opposito respectu ad generātē vt generās ē Sed oppositꝰ respectꝰ ad generātē vt generāt ē. ē sola filiatio. qz ꝓpositꝰ respectꝰ generātis vt generās ē. ē sola pr̄nitas siue generatio actiua Nō ꝯcludit igit instātia tua q̄d intēdis. scz q̄ filius vt genitus capiat velle siue potētiaꝫ spiratiuā cū opposito rspectu ad spiratōꝫ actiuā q̄ est ī patre. qz ꝑ potētiā spiratiuā pr̄ non dicit generās. Etiā instātia tua est ꝯtra te. qz tu met ponis q̄ pater cōicat filio potētiaꝫ spirādi cū ꝓpositꝰ respectu. qz alꝫs filius nō spiraret spūmsactū. q̄d ē errorgrecoꝝ. Ad scd̄m d̄m q̄ ꝑsona ꝓducēs ī diuis ꝑsone ꝓducte cōicat oia in q̄b ei non opponit q̄ sunt cōicabilia. Sed ꝓprietas ꝑsonalis tā ī creaturꝫ q̄s in diuis est incōicabilis. qz exq̄ ꝑsonā ī esse ꝑsonali ꝯstituit. si cōicaret tūc esset ꝯfusio ꝑsonaꝝ. Cū igit generatio actiua ꝑsonaꝫ patris ꝯstituat. z generatio passiua ꝑsonam filīꝫ. spiratio aūt ꝯmunis nō ꝯstituat. ideo spiratio ꝯmunis ē ꝯmunicabilis. nō aūt generare vel generari. Ad 2

Scd̄a rō. Predictā etiā ꝯclusionē ꝯfirmo sic. Ubicūq; aliqua plura sunt sine oī ꝯfusione. ibi necessario inter illa ē ordo. vl̄ ordo. Sed ꝓprietas ꝑsonalis tā ī creaturꝫ q̄s in diuis est incōicabilis. qz exq̄ ꝑsonā ī esse ꝑsonali ꝯstituit. si cōicaret tūc esset ꝯfusio ꝑsonaꝝ. Cū igit generatio actiua ꝑsonaꝫ patris ꝯstituat. z generatio passiua ꝑsonam filīꝫ. spiratio aūt ꝯmunis nō ꝯstituat. ideo spiratio ꝯmunis ē ꝯmunicabilis. nō aūt generare vel generari

ꝛcitas. filiꝰ aũt ⁊ ſpũſſcũs pullulatiões diuíe nature Sꝫna pullulatio nõ ꝓcedit ab alia ſed q̃libet immediate ꝓcedit ab arbore. g̃ ꝛc.

Contra erroꝛẽ grecorum 1 Sed iſtis peſtiferis ꝓſuaſionibus nulla mens catholica ꝛebꝫ aſſentire. qꝛ ex ſancto ꝛei euãgelio iſte erroꝛ poterit apte reꝓbari. nulla em̃ ꝓſona ꝺina accipit aliq̃d ab alia niſi ꝓcedat ab ea. Sed filius dicit ꝛe ſpũſãcto. ipe ꝛe meo accipiet. igit ꝛc. 2 Jtẽ i epl'is apl'icis ipſe ſepiſſime ꝺꝛ ſpũs filij. vel igit ipſe eſt ſpiritus filij formaliter vel oꝛiginaliter. Non formaliter. quia tũc filius ⁊ ſpũſſanctus nõ eẽnt ꝓſonaliter diſtincti. ergo ipſe eſt ſpũs filij oꝛiginaliꝛ ⁊ ꝓductiue.

Solutio erroꝛis. Ad 1 Ad primũ igit dicẽdũ ꝙ ſpũſſanctꝰ nõ poteſt ꝺcurrere ad verbi ꝓductionẽ. qꝛ illud qꝺ̃ ꝓcedit ꝓ modũ amoꝛis ꝓſupponit illꝺ̃ qꝺ̃ ꝓcedit ꝓ modum ꝛverbi ⁊ cognitionis. ſed talꝭ ꝓſuppoſitio nõ impedit q̃n filius poſſit ꝺcurrere ad ꝓductionẽ ſpũſſãcti cũ verbũ nõ ꝓſupponat amoꝛẽ ſed econuerſo

Ad 2 Ad ſecꝺ̃ ꝺicẽdũ ꝙ vnũ ſimpleꝛ ꝓductũ req̃rit vnũ ſimpleꝛ ꝓducẽs vel plura. ꝺuenięntia tñ i vno ſimplici ꝓncipio ꝓductiuo ⁊ ſic eſt i ꝓpoſito. qꝛ filius cũ patre eſt vnuꝫ ſimpleꝛ pꝛincipiũ ſpũſſcti ⁊ nõ plura ꝓncipia ꝓput ꝺuenięnti vna ꝝtute ſpiratiua ⁊ i vna cõi notione. ſiue actiua ſpiratiõe. q̃ ẽ vna ⁊ ꝛemꝰ indiuiſa in patre ⁊ filio. ꝓpter qꝺ̃ ſpũſſctũs a ꝓ̃re ⁊ filio non ꝓcedit pl'ibꝫ ꝓductoꝛibꝫ ſꝫna tñ. g̃ ꝛc.

Ad 3 Ad terciũ ꝺicẽdũ ꝙ pater ⁊ filiꝰ reſpectu ſpũſſci ñ hñt rõeꝫ pluriũ terminoꝝ ſed vniꝰ tñ. ſicut em̃ tota trinitas terminat oẽꝫ relationẽ creature. ſub ratõe tñ vniꝰ termi. eo ꝙ i oim̃ibꝫ tribus ꝓſonis ſit vna virtus creatiua ſic ꝛc.

Ad 4 Ad quartũ ꝺicẽdũ ꝙ filiꝰ ꝛei q̃ ſemet ipm exinaniuit formã ſerui accipiẽs. volẽs i omnibꝫ profundiſſimã humilitatẽ ſuã oñdere. ⁊ patꝛi ſblimiſſimã ꝺignitatẽ. nõ dixit. q̃ a me ꝓcedit. ſed q̃ a ꝓ̃re ꝓcedit. dixit tñ iplicite eq̃alẽtẽ iſtius cũ ait. Ipſe me clarificabit. qꝛ ꝛe meo accipiet. Nihil em̃ ab ipſo acciꝑet

Ad 5 ſi ab ipſo nõ ꝓcederet. Ad quintũ nego minoꝛẽ. Ad probationẽ cum ꝺicit ꝛe ſctõ andꝛea ꝛc. ꝺico ꝙ ꝓ talia ꝝba nõ excludit ratio ꝓncipij reſpectu ſpũſſcti ab ipo filio. ſꝫ tñmõ exꝓmit ꝓncipalitas auctis q̃ ẽi ꝓ̃re. puta dat intelligi ꝙ ꝝtutẽ ꝓducẽꝺi ſpm̃ſcm̃ filiꝰ hꝫ a patre ⁊ non a ſe. pater aũt hmoi ꝝtutẽ hꝫ a ſe ipſo. Et cũ addit. qꝺ̃ quieſcit i aliquo nõ ꝓcedit ab eo. illa eſt falſiſſima i ꝺiuiſ. quia i ſãcto euãgelio filius ꝺicit quieſcere i ſinu patꝛis ⁊ tñ ꝓ eternã generationẽ ꝓcedit a ꝓ̃re. In ꝺiuiſ em̃ licet ꝓſona ꝓducta ꝓcedat a ꝓducẽte rõne oꝛigis hmoi ꝓſonas ꝓſonaliꝛ diſtiguẽtis. ꝙſcit tñ producta i producẽte ratiõe vnius ⁊ eiuſꝺ̃ ꝑnit indiuiſe nature. Ad dictũ ꝺam. ꝓꝫ ꝓ ia dicta. Nota. Eſt tñ ibi ſciẽꝺũ ꝙ ſicut ꝺicũt ꝺoctoꝛes magni. i greca lingua hec ꝓpoſitio ex. ſonat i q̃n ꝺã ꝓncipalitatẽ. ſic i latino hec ꝓpoſitio apud. Cõuenięnti ẽm latino ſermone ꝺr. Miles ẽ apud regẽ. q̃ꝫ rex ẽ apꝺ̃ militẽ. Et ideo habem̃ hãc i vſu noſtro. ꝙ ẽ apud ꝛeũ vel apud patrẽ. q̃uis eã nõ ꝙuertam̃. inſinuãtes ꝓ hoc auctẽ ꝓductiuã quã pater hꝫ reſpectu filij tnõ econuerſo. eadeꝫ g̃ ratione greco moꝛe Dam̃. dixit ſpũm ſanctuꝫ ex filio nõ ꝺicim̃. ꝓ hoc inſinuãs filiũ hmoi auctez a ſemetipſo nõ habere ſꝫ a patre. Et ꝙ ꝝba ꝓ̃dicta nõ fuerit intẽtio Damaſ. negare ſpũm ſcm̃ ꝓcedere a filio. ꝓꝫ ꝓ verba ſequẽtia in eo. li. 1. ca. xix. vbi ſic ait. Spũſſcũs eſt virtus ſanctificatiua empoſtaſes. i. in hypoſtaſi exiſtẽs. a patre ⁊ filio indiſtãter procedẽs. Et ideo idẽ Damaſ. ca. xi. poſtq̃ dixit ſpũm ſanctum ex filio nõ ꝺicimus. vt ꝺaret intelligi ꝓ talia verba ſe nolle negare oꝛiginẽ ipſius ſpiritusſancti a filio. ſed tñmodo ꝓncipalitatez oꝛiginis imꝑtatã ꝓ hãc ꝓpoſitionẽ ex. ſbdit ibidẽ poſt ꝝba ꝓdicta. Sicut ex ſole ẽ radius ⁊ ſplẽꝺoꝛ. ſic a patre ẽ filius ⁊ ſpũſſanctus. ꝓ radiũ tñ nobis ſplẽꝺoꝛ tradit. Ad dictũ ꝺyonyſij ꝓꝫ ꝓ iam dicta.

Quantum ad ſecũ dũ principale. Secũdũ ꝓncipale.

vtꝫ pater ⁊ filiꝰ ſint vnũ pꝛincipiũ reſpectu ꝓductõnis ſpũſſcti. Dicẽdũ ꝙ q̃uis poſſit dici ꝙ ꝑ ⁊ filiꝰ in ſpũſſcti ꝓducti one ſint pl'es ꝓducẽtes. eo ꝙ ſint ſingl'arit ſeu ſuppoſitalit diſtincti. ⁊ actões ſint ſingulariũ. vt ꝓꝫ. i. metꝫ. tñ non ꝺꝫ ꝺici ꝙ ſpũm ſanctuꝫ producãt vt plures ſũt. ſed vt vnũ ꝓncipiuꝫ ſunt. Quia ly vt eſt nota reduplicationis. reduplicatio aũt reſpectũ hꝫ ad cãm ſeu pꝛincipiũ ꝓductiuũ. qꝺ̃ cum ſit vnũ in patre ⁊ filio puta vna ꝺiuina eſſentia vt volũtas fecunda ſumpta ſub reſpectu ꝓpoſito ad ſpirandũ. puta ſub actiua ſpiratione. ideo pater ⁊ filius ſunt vnũ pꝛincipiuꝫ ſpũſſancti. ⁊ ꝛebet ꝺici ꝙ ipſum ſpirant vt vnũ pꝛincipiũ ſunt rõe vnius virtutis ſpiratiue indiuiſibiliter exiſtentis in vtroq̃ quo ad talẽ ꝓductionẽ. ꝓ. ſicut ſe habet tota trinitas in actu creationis ad creaturã. ſic ſe habet pater ⁊ filius in actu ſpirationis ad ſpiritũſanctũ. Sed totã trinitatẽ ꝺicimus vnũ ꝛeũ ⁊ vnũ ꝓncipiũ creature

1

2

UVA. BHSC. IyR_066

eo q̄ eēntia diuina cū respectu ad creaturā sit vna toti trinitati cōis. igit̄ p̄ 7 fili⁹ sūt vnum p̄ncipiū spūssancti ꝓpter vnā ꝟtutē spiratiuā q̄ ē ambob⁹ cōis. Et illa ē intētio bti Aug. q̄ ait Sicut pater 7 filius 7 spūssanctus relatiue ad creaturā sunt vnū p̄ncipiū. vnus creator. vn⁹ dñs. sic pater 7 filius relatiue ad spm̄sanctum sunt vnū p̄ncipiū. Jstā ꝯclusionē etiā qui dā doctor ꝛclarat sic. Volūtas em̄ vt ait pfecta fecūditatē habere nō pōt ad pducēdū spiritūsanctū nisi i duab⁹ exist̄at psonis. q̄ fecūditas volūtatis ꝯsistit i plenitudine pfecti amoris qui esse nō pōt nisi ad minus i duob⁹. dicēte Rich. iij. de tri. ca. iij. Nō potest ee amor iocūdus nisi ipse sit mutuus vt. s. sit q̄ amorē impēdat 7 qui amorē repēdat. Et sic p̄dictus doctor ꝯcludit q̄ pater 7 filius sunt vnū p̄ncipiū spūssancti inq̄tū ꝯcordāt i vno p̄ncipio elicitiuo actus spirādi. s. in vna volūtate secūda modo p̄dicto. quod tñ p̄ncipiū rōe qua dicit voluntatez ꝯcordē in amore impenso et repenso ꝓnotat distinctionē. Sz ꝓtra istā ꝛclarationē arguit̄ sic. Jn quocūq̄ signo natura vel origis i suppositō vel suppositi ē dare p̄ncipiū pductiuū pfectū. necesse ē ex tali p̄ncipio pduci terminū nisi impediat̄. Sz ꝑus natura q̄ pater amet filiū vel amet̄ a filio. p̄ 7 fili⁹ hñt volūtatē secūdā ad spirādū spm̄sanctū. nec i diuis obuiat aliq̄d impedimentū. g̃ añ pduct⁹ est spūssanctus q̄ sit ille amor impēsus et repēsus. quē tu ponis spūssancti esse pductiuū. Maior pz. minor pbat̄. q̄ in illo signo i quo pater 7 filius hñt eēntiā diuinā p̄ rē sibi sub rōne summi diligibil' hñt p̄ncipiū pfecte fecundū ad producendū amorē infinitū adequatū tali p̄ncipio. sed añq̄ pater 7 filius mutuo se diligāt ē eēntia diuina p̄ns volūtati eor sub rōe sūmi amabilis 7 vt actu amata amore eēntiali. P. ratio q̄re i nobis reamatio requirit̄ ad pfectū amorē ē. q̄ aliq̄d adhuc diligēti. Statim em̄ cū alicui amāti constat q̄ reamat̄ intēsius diligit p̄dilectū. Sed in diuis nihil addit̄ suppositō diligēti ex ipa reamatōe. q̄ tota ratio pfectionis illius dilectōis ē eēntia diuina exns i infinitū diligibil' g̃ ex reamatōe nō fecūdat̄ volūtas. P. si ratiōe amoris iocūdissimi ē q̄ sit mutuus. cū tali amore pater sit btūs. sequit̄ q̄ p̄ formaliter sit beatus dilectōe filij 7 nō dilectiōe essentie. 7 sic ꝛpenderet pater a filio q̄ ad suā beatitudinē pfectā. P. reamatio nō facit ad dilectionē amātis nisi cognoscat̄. quātūcūq̄. n. aliq̄s dilectus a me reamet me. nisi cognoscā

Dē. i. sū.

Locon ꝯ Ven. 1 2 3 4

ipm reamare me. nō p̄ficit̄ nec augēt mea dilectio ex sua reamatōe. si ergo reamatio faceret ad pductōem spūssancti. tūc pater 7 filius pducerēt spm̄sanctum inq̄tū sciētes seu cognoscētes 7 vltimata 7 ꝛpletiua ratio spirādi erit cognitio. 7 p ons spūssanctus non ꝓcederet libere 7 p modum volūtatis. sed magis ex necessitate scie.

Sed illa nō cōcludūt. Ad p̄mū igit̄ dico q̄ ratio illa p̄supponit p̄⁹ 7 posterius i diuis ex natura rei. hoc aūt ꝓxime supius improbaui dist. ix. Etiā p̄supponit q̄ pater p̄ us diligat eēntiā diuinā q̄ filiū. 7 filius p̄⁹ diligat eēntiā diuinā q̄ patrē. 7 hoc fil'r nego qr cū eēntia diuina nō possit cognosci seorsum a suppositis. qr nullū hz esse p̄ter qđ hz i suppositis. ideo nō pōt ꝑus amari q̄ amenk̄ suppositā. Nō g̃ est ibi naturaliter p̄ius amatō q̄ reamatio. nisi sumat̄ p̄ius rōne solū q̄ mō supius ē ꝛclaratū p̄ius ee in diuis. Ad secundū dicēdū q̄ reamatio in diuis nō addit real'r aliq̄d supamationē. qr nō ē ibi real'r p̄ius dare amorē q̄ reamorē. sed sil' naturaliter sunt ibi amor 7 reamor. sicut aūt amor i diuinis p̄cedit reamorez fm̄ rōem. sic reamor pōt addere sup amorē aliq̄d fm̄ rōem. Ad tertiū dicēdū q̄ nō sequit̄ q̄ pater sit formal'r beatus filio. vl' q̄ patris btitudo ꝛpēdeat a filio. sed bñ sequit̄ q̄ p̄ nō possit ee btūs sine filio. qr nullius sine socio ē iocūda possessio. sicut ait Boetius. hoc aūt nō arguit aliquā p̄rogatiuā i filio q̄ patrē p̄cedat. nec i patre aliquā ꝛpendētiam ꝛrogātez sue dignitati. qr sicut pater cognitōe btifica nō potest nō cog̃scere creaturā. vt supi⁹ ꝛclarauī dist. vi. ñ tñ ꝛpendet a creatura. sic ꝛc. Et q̄d miꝝ si pater nō pōt diligere nō diligēdo filiū. 7 nō reamātē filio cū pater nō possit ee nō exnte filio

Ad quartum dicēdū q̄ ex hoc nō sequit̄ q̄ pater 7 filius pducāt spm̄sanctum vt sciētes. sed vt amātes. q̄uis ex hoc bñ possit ꝯcludi q̄ productio spūssancti p̄supponit noticiā 7 ꝑ hoc pductionē. in omi. n. amore p̄supponit̄ cognitio. cū bonū cognitū sit obiectū volūtatis. Etiam ratio nō est ad ꝓpositū. qr in diuis nō est ex reamatōe augmentū amoris sicut rō p̄supponit. Sz amor 7 reamor 7 notitia vtriusq̄ oia sūt vnū i diuis 7 sil' natura. Quicq̄d igit̄ sit de dict⁹ isti⁹ doctoris ad p̄ns nō curo. cū non sit ꝯ me. pz tñ q̄ ille rōes nō ꝯcludūt.

Ad 1 Solutio. Ad 2 Ad 3 Ad 4

Quantū ad terciū

Tercium p̄ncipale

p̄ncipale. vtr̄ pater 7 fili⁹ respectu pductōis

UVA. BHSC. IyR_066

Dist. XI

Egidius. ſpūſſci poſſint dici plres ſpiratores. Dicit doctor nr̄ q̄ ſicut vna ⁊itas vnit tres dinas ꝑsonas i creādo. ſic eadē ⁊itas vnit p̄ez et filiū i ſpirādo. differēter tamē. Nā put tres diuine ꝑsone creant. ita hoc eis competit p̄ vnaz ⁊itatē in qua vniūtur. q̄ ipſa ⁊itas creat. ſed prout pr̄ ⁊ filius ſpirāt ſpūſanctū ſic hoc eis competit p̄ vnā virtutē ſpiratiuā q̄ eſt ipſa ⁊itas. q̄ tñ ipſa ⁊itas non ſpirat. ⁊ ideo nō dicunt plures creatores ꝓpter vnitatē vni⁹ creatricis eēntie q̄ ipſa creat. ſed pñt dici plures ſpiratores. cū diuina eēntia nō ſpirat. Sz contra iſta dicta q̄uis rōnabiliter poſita arguit quidā doctor. Et primo probat q̄ illa nō eſt ꝑpria eēntia diuina creat. qz actus ſunt ſuppoſitoz. vt pz. 1. methaph̄. ⁊. q̄. ethicoz. ſed eſſentia diuina ꝑm ſe nō eſt ſuppoſitū. quia alis hr̄em⁹ q̄ttuor ſuppoſita i diuis. q̄ diuine eēntie nō competit p̄ ſe creare vel agere. P̄. aīa rationalis q̄uis ſit ſepabilis a corpe. dū tñ ē in corpe. nō conuenit ſibi aliqua opatio per ſe quia ſi aliquis dixerit aīam p̄ ſe intelligere dicit eam tenere vel edificare. vt dicit. i. de anīa. ergo multo fortius cum eſſentia diuina non poſſit ſepari a diuinis ſuppoſitis. ergo tanq̄ agēn nō poteſt ſibi attribui aliqua operatio.

Tercio ipſe ꝓuenit reſpōſionē ad hec dicta ⁊ ait q̄ nō valet ſi dicit. Creare eſt actus eſſentialis. ⁊ ideo pōt ꝓuenire eēntie que eſt p̄ncipiū eſſentiale. quia ſicut actus notionalis eſt a virtute generatiua vel ſpiratiua. nō q̄ virtus hm̄oi talē actuz eliciat ſuppoſitiue. ſed ſolum formaliter eſt ratio eliciēdi actū notionalem. ſic ⁊ ſi creare ſit actus eēntialis. nō tamē debet attribui eēntie diuine tanq̄ agenti. ſed tanq̄ rationi agēdi. Sed illa nō videtur eſſe vera. quia oīs eēntia que p̄ ſe habet eē p̄ ſe poteſt agere. maxime quo ad actus eēntiales. quoz hm̄oi natura poterit eē p̄ncipiuz ipſi ſuppoſito. Si em̄ natura ignis p̄ ſe haberet eē. ipa poſſet eē p̄ncipiū quod ſiue ꝓducēs reſpectu oīs opationis cui⁹ eſt p̄ncipiuz quo ſiue p̄ncipiū ꝓductiuū. ſed eēntia diuina p̄ ſe habet eē. Nō. n. diuina eēntia capit eē ex eo q̄ producat in ſuppoſito. qz ipſa imꝓducibilis eſt. Si em̄ caperet eē ex eo q̄ ē i ſuppoſitis. tunc neceſſario eēntia nūeraret⁹ numeratione ſuppoſitoz. quod ē hereticū dicere. q̄ diuine eēntie competit p̄ ſe agere ꝑm act⁹ eēntiales. P̄. de quocūq̄ vere et ꝑprie p̄dicat nomē verbale ⁊iuatū a verbo ſignificāte aliquē actum illi ꝑprie ꝓuenit elicere talē actuz. ſed creatrix eſt nomē verbale deſcendēs abvltimo ſupino illi⁹ verbi creo. as. eque grāmaticaliter ſicut creator. ⁊ ꝑprie p̄dicat de diuina eēntia. quia oēs ſancti doctores dicunt ⁊ita tē ſiue eēntiā diuinā eē creatricē. q̄ actus q̄ dicit creare ꝑprie ſibi conuenit. Ad primuz ergo cum dicit q̄ actus ſunt ſuppoſitoz. dico q̄ textus Ariſtotelis nō habet ſuppoſitoz ſed ſingulariū. modo licet eēntia diuina non ſit ſuppoſitū abſolutū. poteſt tamē ſine omni incōuenīētia dici hoc ſingulare abſolutū. eo q̄ p̄ ſe hz hoc eē puta diuinū. Et ſi in aliqua trāſlatione quā ego tamen nūq̄ recordor me vidiſſe. inueniret⁹ q̄ actōes ſunt ſuppoſitoz. diceres q̄ Ariſtoteles ꝓ tāto ſic ſcriberet. q̄a loquebat ibi de rebz quaz nature p̄ ſe nō habēt eē. ſed acquirūt eē in ſuppoſitis. ⁊ ideo per ſe nō poterunt agere. Ad ſcdm dicēdum q̄ anime humane dū eſt i corpe p̄ ſe nō competit agere. qz dum eſt i corpe p̄ ſe nō habet eſſe ſed dato q̄ p̄ ſe haberet eē ſicut negare nō poteris de eēntia diuina. tūc dicerem q̄ haberet p̄ ſe agere. ⁊ nō minus per ſe ageret dum eſſet i corpore q̄z dū eēt ſepata a corpore. Ad tercium dicēdum q̄ nō eſt ſimile de actu eēntializ notiōali. quia ex pte actus notiō alis eēt manifeſta ⁊adictionis implicatio. qz oīe ꝓductū differt neceſſario a producēte cū impoſſibile ſit idē producere ſeipm̄. ſed eēntia diuina a nullo producto i diuinis poteſt differre. qz a quocūq̄ realiter differt eēntia diuina. illud nō poteſt eſſe deus. ergo ſi eēntie diuie cōpeteret actus notionalis. tūc ipſa a producto differret ⁊ nō differret. ⁊ p̄ conſequēs produceret ⁊ nō produceret. Iſtoz autē incōueniēti⁹ um nullū ſequit. poſito q̄ eēntie diuine competat p̄ ſe agere ꝑm actus eēntiales Addit etiā dict⁹ doctor ad dicta p̄cedēntia q̄bus mō rñſum eſt. q̄ cā quare nō pñt dici plures creatores eſt. quia vis creatiua puta eēntia diuina nō multiplicat nec ꝓnotat aliquā diſtinctiōne ſuppoſitoz. qz ſi eēt i vno tm̄ adhuc illud ſuppoſitū crearet. Sed illud exp̄ſſe p̄dicit alīs ſuis dictz. qz ipſe manifeſte ponit q̄ emanatio creaturaz neceſſario p̄ſupponat emanationē p̄ſonaz. quod ſi verz eſt. tūc nō eēt poſſibilis creatio ſi eēntia diuina tm̄ haberet eē in vno ſuppoſito. quia tūc nō eſſet p̄ſonaz emanatio. Quidā etiā alij dicūt q̄ hoc nomen ſpirator vel creator poteſt teneri adiectiue vel ſubſtātiue. Primo modo ſtāt talia noīa ꝓ ſuppoſitis. ⁊ ſic poſſunt dici duo ſpiratores ⁊ tres creatores. Sz ſcdo modo debēt dici vn⁹ creator et vnus ſpirator. Sed iſti falſum

Pē. d gā. iſū. p̄ egi.
1
2
3
Cōtra hē ticum
1
2
Solutio rōnū hen. Ad 1
Ad 2
Ad 3
Opi. hē.
Cōtra eū.
Alia opi.
Cōtra eā.

m

UVA. BHSC. IyR_066

assumūt. qz nomē verbale ē tm̄ modo nomen substātiuū. licet suū pticipiū possit dici adiectiuū. eo q̄ moueat de genere in genus. ꝺbale tamē nomē ē mere substātiuū. qz nec mouet p terminatōes nec p genera. q̄ tm̄ motio ē de natura nois adiectiui. g̈ ꝛc. Tho. Jtez doctor cōis i hac materia videt sibi ꝯtradicere. qz in scripto sup p̄mū sniaz dicit. q̄ act⁹ significant i ꝺbo. pticipio ꝛ noīe ꝺbali. cū igit act⁹ sint suppositoz. vt dz i phemio meth. iō ad multitudinē suppositoz sequit multiplicatio actuū. ꝛ iō nō possum⁹ dicere q̄ p̄r ꝛ filius⁹ spm̄sc̄m spirat. vel ē spirās. vel ē spiratus. sed ꝺbem⁹ dicere q̄ spirāt. ꝛ q̄ sūt spirātes. ꝛ q̄ sūt spiratores ꝛ iō ꝯcludit q̄ p̄r ꝛ filius sunt duo spiratores sicut sūt duo suppositi. Sed i prima pte. q. xxxvi. arti. iiij. i solutō evltimi argumēti dicit q̄ cū spirans sit nomē adiectiuū. spiratoz nomē substātiuū. iō p̄r ꝛ filius⁹ sunt duo spirātes ꝓpter pluralitatē suppositoz. nō aūt duo spiratores ꝓpter vnā spiratōem.

Quartuz p̄ncipale.

Quātuz ad quartū

Ad p̄ncipale argumentum.

dico p oīa sil'r sicut dictū ē distinctōne. vij. de potētia generādi. Ad p̄ncipale argumētū in oppositū dicēdū q̄ nec p̄r imꝑfecte se habz nec filius supfluit in spirādo. qz cum vna sit virtus spiratiua sub eodē respectu ad spirandū requisito in patre ꝛ filio penitus indistincto. ergo nec pater sine filio. nec filius sine patre spirabit spūm sanctū. cū ambo sint vnū p̄ncipium spūssancti.

Reci tamen

g ꝛc. Hic mgr ostēdit discordiaz grecoz a doctrina latinoz. Et diuidit in duas. qz primo ostēdit i quo greci ꝑcise dissentiūt a latinis. Scdo manifestat i quo doctores grecoz cōueniūt cum latinis. Scda ibi. Sciendū est tm̄. Prima in duas. qz primo ponit grecoz ꝯtra latinos argumētatōes. Scdo rndet ad eoz rōnes. ibi. Nos aūt illa verba. Tūc sequit illa ps. Sciendū ē tm̄. Et diuidit i duas. qz p̄mo ondit i q̄ oēs greci ꝺcordāt cum latinis. Scdo in q̄ catholici grecoz ꝺcordāt cū latinis. Uñ etiā q̄dā eoz. Circa istā lr̄am quero.

Trū spūssāctus distingueret a filio

v si non procederet ab eo. Et videt q̄ sic. qz p illud res psonal'r distinguitur p q̄d in eē psonali ꝯstituit. sed filiatiōe ꝓsona filij ꝯstituit. g̈ dato q̄ fili⁹ q̄tū ad p̄ductōez spūssancti nō ḧret spiratōz actiuā oppositā spiratōi passiue. adhuc p solā filiatiōez differret a spūsācto. Maioz pz. qz p idez res hz eē ꝛ distinctū eē. etiā minoz ē nota. qz generatio passiua vt oēs dicūt est psonal' filij ꝓprietas Cōtra. oīa i diuis sūt idēvbi nō obuiat relatiōis oppositio. vt dicit ansel. i de processiōe spūssancti. sed si spūssc̄us nō ꝓcederet a filio. tūc inter filiū ꝛ spm̄sc̄m nulla eēt relatōis oppō g̈ ꝛc. Nic p̄mo ē videndū vtz hec qō sit rōnabil'. Scdo dato q̄ sic tenebo de hac qōe p tē negatiuā ꝛ pbabo eā rōibz aliq̄z reuerēdoz doctoz. Tercio adducā aliq̄s instātias ꝯ hmōi rōes ꝛ tollā eas. Quarto ponā motiua oppositē opiniōis ꝛ rndebo ad ea

Primum p̄ncipale.

Primū istius ordia

tiōis articulū p̄mitto ꝓpter aliq̄s doctores q̄ dicūt. q̄ illud qđ ḧ p q̄ōe ꝓponit nōē qđ. q̄a qđ ē dubitabil' ꝓpō. sz illud nō ē dubitabile nec in q̄stiōe dignū. ad qđ ncce ē ipossibilia sequi. illđ aūt ē hmōi. qz ḧ vnū ipossibile p̄supponit ad qđ multa alia impossibilia ꝛ ꝯdictoria seq̄r̄et Sz istud nō valet. qz suppō q̄uis cūq̄z ipossibil'. relinq̄ns tm̄ formalē rōz subiecti sic se hz q̄ qō formari pōt circa ipsā. ḧ ista suppō est hmōi. g̈ ꝛc. Maioz pz. qz suppositō q̄ hō nō sit risibil'. manēs tm̄ rōnal'. adhuc multe qōes possēt fieri de hoīe. puta vtruz sit aīal. ꝛ vtz adhuc differat ab eq̄. ꝛ sic de alijs. Minoz etiā pz. qz suppositō q̄ spūssc̄us n̄ ꝓcederet a filio. ḧ nō videt tollere rōez spūssc̄i. cū spūssc̄us ꝑfecte ꝓcedat a p̄re. dato q̄ p̄r hēat vim spiratiuā. Ꝑ illa qō ē rōnabil'r disputabil' ꝛ dubitabil' q̄ formal' qđ ꝓpōe ypotetica c⁹ kathegorica ē dubitabil' materie si ē kathegorica eq̄pollēs hmōi ypotetice. sz ꝓdicta ꝓpō i qōe posita ē hmōi. g̈ ꝛc. Maioz pz. qz ista positio ē disputabil'. vtz asin⁹ possz volare si ḧret pēnas. qz ista kathegorica ē dubitabil'. vtz oē hns pēnas vel alas possit volare. ꝑ aliq̄ q̄ videm⁹ eē pennata. ꝛ tm̄ raro vel nunq̄z ipsa volare videm⁹. vt pz de structione ꝛ multis alijs. Minoz ē ꝓb. Nā illa kathegorica ē dubitabilis. vtz filius distinguat a spūsancto generatione passiua vel sola spiratōe actiua. ꝛ ex hoc supdicta ypotetica reddit dubitabilis. qz si distinguit filius a spūsācto generatōe passiua. tūc dato q̄ spūssāctus nō ꝓcederet a filio adhuc distingueret ab eo. Si aūt filius distinguit a spūsancto p solā spirationē actiuā. tūc si non procederet ab eo non

1

2

UVA. BHSC. IyR_066

3 distingueret ab eo. ℙ. ex similib⁹ sil'ia indi
camus. sed sancti patres sepius ꝺsil'es ꝓpoſi
tiões supdicte ꝓpositõi formauerũt. ⁊ de ipis
multo sermõe diſputauerũt. ſicut ꝓz p aug⁹.
q. xv. de trini. c. vl. ponit hãc ꝓpõem. ſi ſpũſſã/
ct⁹ diceret filius. amb⁹z vtiqz filius diceret.

4 Itẽ Anſel. de pceſſiõe ſpũſſcti. c. x. ait. Ni/
hil diffimilẽ ⁊ trariũ nature ſi plenitudo ſapie
ꝺ⁊ poſſe ſubſiſtere in ſingularitate pſone. naz
quantum videtur ſi ſola vna perſona in deita
te eẽt. nihilomin⁹ plenitudinẽ ſapie hẽ potu/
iſſz. Cũ igit̃ i q̃libz añcedẽte illaz ꝓpõnũ ipli
ceẽ ſimplr impoſſibile. qz ei⁹ oppoſitũ ẽ ſũme ne
ceſſariũ. miroz q̃re iſti doctores tãtã difficul/
tatẽ faciũt de titulo illius queſtionis.

Secũdũ
ꝑncipale
Rõ egidij

Quãtũ ad ſecundũ

1 ꝑncipale ꝺico q⁹ ſi ſpũſſcũs nõ ꝓcederz a filio
ipe nõ differret ab eo. qz cũ relatio ſm eẽ trãſe
at i ꝺinã eẽntiã. oĩs diſtinctio q̃ p relatões fit
i ꝺiuĩs opter q⁹ fiat ſm q̃dditatẽ relatõis. ſed
q̃dditas relatõis ſolũ ſumit̃ i ordine ad oppo
ſitũ. g̃ relatio i ꝺiuĩs ſolũmõ diſtiguit ab op
poſito. ſed ſi ſpũſſctũs nõ ꝓcederet a filio. tũc
2 nullã oppõez hret ad ipm. g̃ ⁊c. ℙ. genera
tio actiua ⁊ ſpiratio actiua i pr̃e ꝺicũt eãdẽ rẽ.
qz al's eẽnt q̃ttuor res i ꝺiuĩs. g̃ ſil'r generatio
paſſiua ⁊ ſpiratio paſſiua inqz̃tũ de ſe ẽ dicũt
eandẽ rẽ. g̃ nõ haberet ſpũſſcũs p quid differ
3 ret a filio ſi nõ ꝓcederet ab eo. ℙ. ſic̃ ſpi/
ratio actiua ꝑſupponit generationẽ actiuã. ſic
ſpiratio paſſiua ꝑſupponit generationẽ paſſi
uã. Aut g̃ ꝑſupponit eã in eadẽ pſona. aut in
alia pſona. ⁊ p ꝺſequẽs p modũ originis. Nõ
p̃mo modo. qz tũc haberet intentũ. nã tũc nõ
differret ſpũſſanctus ⁊ filius. qz eẽnt vna per
ſona. g̃ ꝑſupponit eam p modum originis.

4 ℙ. ſi ſpũſſanctus nõ ꝓcederet a filio. tunc
idẽ eẽt generare ⁊ ſpirare. ꝺſequẽs ẽ falſũ. pro/
bat̃ ꝺſequẽtia. qz ſi ſpũſſctũs nõ ꝑſupponeret
verbũ. ⁊ ab ipſo nõ ꝓcederet. tũc ꝓcederz
5 p modũ nature. ℙ. ſi ſpũſſãctus nõ ꝓce
dẽs a filio differret ab eo. aut talis ꝺ⁊tia eẽt
ratione intellectus ⁊ volũtatis. puta qz filius
ꝓcederet p modũ intellectus ſiue nature. ⁊
ſpũſſanct⁹ p modũ volũtatis. Aut p relatio/
nes deſpatas. Nõ p̃mo modo. qz cuz natura
⁊ volũtas in ꝺiuĩs differãt ſola ratõe. filius ⁊
ſpũſſanctus nõ poſſent differre realiter niſi p
aliqua alia diſtinguanť. Nec ſecũdo modo.
quia ſi p relationes deſpatas poſſet fieri perſo
nalis diſtinctio. tũc pater diſtingueret perſo
naliter a ſeipſo. cũ vere habeat i ſe ꝺuas relati
ones deſpatas. ſ. paternitatẽ ⁊ ſpirationẽ acti/
uam. ℙ. quecũqz p relatões realiter a ſein/ 6
uicẽ diſtinguunť. illa realiter ad ſeinuicẽ refe
runť. qz eẽntiali⁹ ẽ ipſi relatiõi ſm eam referri
q̃z p eam diſtingui. qz diſtinguere eſt cõe ſibi
⁊ abſolutis. referre aũt ꝓpꝛie ꝺuenit ſibi. ergo
ſi filius filiatõe diſtingueret a ſpũſãcto. tũc fi
liatõe referret ad ſp̃mſcm̃. ⁊ ſic ſpũſſcũs eẽt pr̃
Optet g̃ q⁹ ſm ſpirationẽ actiuã ad ipm refe/
rať. ⁊ p ons ꝓducet ſp̃mſctm̃. ℙ. diſtictio 7
nõ ꝺuenit relatõib⁹ deſpatis niſi ex ſuis fun/
damẽtis. Sil'itudo em̃ ⁊ eq̃litas ex h⁹ ꝺr̃ſt re
aliter. qz qualitas ⁊ quãtitas i quib⁹ fundãť
real'r ꝺr̃ſt. vbi g̃ idẽ fundamẽtũ eq̃ pfecte eſt
in ꝓductis ſicut in ꝓducẽtib⁹. ſi ꝓducẽ
tia nõ differũt rõnibus deſpatis. nec ꝓdu/
cta ab ipſis differre p̃ñt. ſed pater et filius nõ
differũt in ꝺiuĩs relationibus deſpatis. g̃ nec
filius ⁊ ſpũſſanctus.

Tercium
ꝑncipale.
Solutio
Alexãdri.
Ad 1

Ad primas quattũ

or rõnes rñdet alexãder ordinis. s. Auguſti
ni. iij. ſuo quolz. q. iij. Ad p̃mã ꝺicit q⁹ ſicut
relatio hz ꝓpriã q̃dditatẽ ſic hz ꝓpꝛium eſſe.
al's eẽt dare aliquã quidditatẽ ſine ꝓpꝛio in/
diuiduo. qꝺ eſt incõueniens. Et addit q⁹ q̃d
ditas relatõis nõ eſt niſi eẽ relatõnis i ordine
ad terminũ. ⁊ ideo ſi manet ſm q̃ddit atẽ etiã
manet ſm eẽ. Vñ ad quicq̃d compať relatio.
ſemp manet ſm ſuam ꝓpriam realitatẽ q̃ ſpe/
cificať p aliud. Et tũc cõcludit ꝺicẽs. q⁹ cũ ita
ſit q⁹ relatio nõ ſolum in compatõe ad oppo/
ſitũ. ſed etiã ad quicq̃d compeť. ſemp tenet ſu
am realitatẽ. ideo nõ ſolũ relatio oppoſita di/
ſtinguit ſed etiaz diſpata. Sed ille multa Cõtra eũ.
ꝺubia ⁊ forte min⁹ vera aſſumit. q̃bz tñ omi/
bus ꝺimiſſis. ꝺico q⁹ vltimũ ſuuz ꝺcluſuz eſt
ſimplr falſum. ſ. q⁹ relatio ad qꝺcũqz compeť
ſemp retineat ꝓpriam realitatẽ. qz relatio nec 1
quidditatẽ nec realitatẽ retinet in compatiõe
ad quodcũqz. ſed realitatez habet i ordine ad
fundamentũ. q̃ddit atẽ ꝺo in ordine ad termi
nũ ſibi relatiue oppoſitũ. ⁊ illud declarabitur
diſt. xxvij. ℙ. id qꝺ ſp tenet realitatẽ ſuam 2
vnifoꝛmiter ad qꝺcũqz compeť. hoc ẽ ſimplr
abſolutũ. relatio ſm te eſt hmõi. g̃ eẽt ſimplr
abſoluta. quod eſt ꝺ⁊adictionis implicatio.
qz eſſet ad ſe ⁊ nõ eſſet ad ſe. ⁊ eſſet ad aliud. ⁊
nõ eſſet ad aliud. ℙ. ꝺictũ illius videť eſſe 3
expſſe ꝺ⁊a ph̃m in p̃dicamentis. vbi ait. Ad
aliquid ſunt quibus hoc ipſum qꝺ ſunt ẽ ad

UVA. BHSC. IyR_066

aliud se habere. z vt expresse ptz ibidē p ly aliud nō notauit Aristo. rē quācunqz. sed solus terminū oppositus. respectu cui⁹ relatio sortit̄ suā quidditatē. a cui⁹ comparatōne dū recidit nō pōt seruare ppriā q̄dditatē. nec p ꝑōs virtutē distinctiuaz. ℙ. qñcūqz res recedit ab aliq̄ respectu cui⁹ ppie diffinit̄. tunc pdit ꝓpriam quidditatē. nec p ꝑōs retinet propriā realitatē. z h̄ ſm te. qz tu pro eodē sumis q̄ditatē relationis z realitatē. q̄uis nō recte sic sumere. qz relatio ſm rōem habz verā q̄ditatē relatiuā. non tamē verā realitatē. relatio vero ſm dici habet veram realitatē. nō tamen verā quidditatē relatiuā Sed nō obstāte q̄ relatio competur ad quodcūqz aliud ꝓter ad terminū ſp recedit ab eo respectu cuius propie diffinit̄. g̃ nō poterit in hm̄oi compationibus retinere ppriam quidditatē ℙ tu ipse dicis quidditas relatōis nō est nisi eē relatōis i ordine ad terminū. Ad ſcd̄z dicūt q̄ ſi h̄ nomē res accipit̄ absolute. tūc in diuis tm̄ est vna res. Si vo accipit̄ relatiue. tūc tot sunt ibi res q̄t sunt relatōes. Si ſuppositiue. tūc sūt tm̄ tres res. Sz nec illud valet. q̄a vt patebit dist. xxvij. relatio nō pt dici alia z alia res. nisi sit i alio z alio fūdamēto ꝓximo.

Etiā illud ē ꝓtra illā decretalē de sūma trinitate z fide catholica. c. dāmam⁹. vbi expresse negat̄ oīs real̄ q̄ternitas i diuis ℙ. res distincte exñtes in diuinis ab homine catholico vt distincte debēt adorari. sed null⁹ catholic⁹ adorat quaternitatē in diuis. ergo rē. Ad tertium dicūt q̄ nō oportet q̄ spiratio passiua sic ꝑ ſupponat generatōz passiuā p modū origis. q̄ vna ꝑſona originetur ab alia. sed sufficit q̄ ambe originent̄ a tercia. Sed nec h̄ valet. qz ex eo q̄ ambe sunt ex tercia nō resultat aliq̄ realis distinctio inter ꝑſonas ꝓductas. nisi ex vi ꝓductōis ꝑſonis productis aliq̄d cōicet. rōne cui⁹ ab inuicē distinguant̄. verbi gratia ex eo q̄ oēs creature sunt ab vno deo. nō distinguerent̄ creature inter se nisi ex vi creatōis distincte nature z p̄ncipia distinctiua creaturā cōicarent̄. sed istis duabus ꝑſonis cōunicaret̄ vna natura z due relatiōes. ex pte g̃ nature nō distinguerent̄. qz eēt tm̄ vna. nec ex pte relationū. qz in eadem ꝑſona eēnt ꝓpossibiles. Non. n. plus repugnat passiuuz passiuo q̄z actiuū actiuo. Sed actiua generatio z actiua ſpiratio non ponerent distinctionē in producente. ergo nec passiua generatio z passiua ſpiratio in producto. Ad quartū dicūt. q̄ non oportet q̄ ſi amor ꝓſupponat verbū. q̄ ꝓpter hoc verbū debeat poni p̄ncipiū amoris effectiuū. Sed q̄uis illa solutio valeret de verbo z amore. q̄. ſ. verbuz z amor re absoluta ab inuicē distinguūt̄. puta ꝓut sunt i nobis. loquēdo tamē de verbo z amore q̄ sola ratione origis distinguunt̄. oportet necessario q̄ amor sit verbū. ꝓſupponat q̄ etiā ab ipso procedat. vt ex tali processione innascat̄ distinctio relatiua. Ad quintū respondēt quidā alij. z negant minorē quo ad ambas suas ptes Ad primā probationē dicunt q̄ falsū assumit̄. q̄a intellect⁹ siue natura i diuis z volūtas nō differūt sola rōe ſz formal̄r ex natura rei. Scd̄o dicūt q̄ dato q̄ ita eēt. adhuc nō sequit̄ q̄ filius z ſpūſsanctus sola ratione differāt. qz non oportet tantā distinctionē esse in p̄ncipijs ſicut in p̄ncipiatis. Due nāqz ideē sola ratione differūt in mente diuina. z tamē duo ideata realiter differūt. Ad ꝓbationē scde ptis dicūt eodē mō q̄ nō oportet relatōes q̄ sūt i p̄ncipio tm̄ distinguere illud i quo sūt sicut relatōes q̄ sūt i p̄ncipiatis. z addūt q̄ nō est sile. qz simpl̄r est impossibile eādē ꝑſonā accipe bis eē ſm duas ꝓfectas ꝓductōes. ſz nō ē impossibile vnā ꝑſonā ꝓducere duas ꝑſonas ſm duas perfectas ꝓductiones. z ideo q̄uis relationes ꝓductoꝝ ꝓstituāt distinctas ꝑſonas. nō tm̄ relatōes q̄ sūt i producēte. Sed prima earū solutio nō valet. qz ſuperi⁹ dist. vi. probatū est q̄ i diuis inter absoluta nō ē dare distinctōz nisi solā rōis. Nec scd̄a solo valet. q̄a q̄ñ aliqua producūt̄ q̄ indistincta sunt naturaliter a producētib⁹. ac etiaz inter se. tūc non potest esse maior distinctio i productis q̄z in producētib⁹ Sed ſuppositā diuina producta sūt eiusdē nature z inter se z cuz ꝓducētib⁹. g̃ rē. ℙropter qđ etiā expēpla nō sūt ad ꝓpositū qz ideata z inter se differunt natural̄r z a suis ideis. z ipsis ideatis cōicant̄ p̄ncipia quibus formal̄r distinguūt̄. z quibus vnū alteri repugnat. quod nō fieret i ꝓpositō. sicut ꝑz ꝑ predicta Ad illud quod dicūt ꝺtra alteri⁹ mēbri probationē. dico q̄ bñ volo q̄ i producente nō distinguāt relationes desperate. Sed h̄ volo q̄ ſi distinguāt i suo modo passiuo sicut tu ponis. q̄ tunc necessario distinguāt i suo esse seu modo actuo. quia cū actus sit qui distinguit. impossibile esse videt̄ q̄ aliqua ſm suum esse passiuū sint magis distinctiua q̄z ſm oppositū modum. puta ſm suū moduz quo actiua appellātur. Et cuz dicis q̄ sequit̄ hoc impossibile. q̄ idē produceret̄ bis duabus ꝓductiōibus ꝓfectis. dico q̄ hoc impossibile

Contra

Solutio quinti.

Solutio ſcdi.

Contra 1 2 3

Solutio tercij.

Contra

Solutio quarti.

Cōtra ista

UVA. BHSC. IyR_066

sequit ex radice positionis tue. puta q filius non producat spūmsanctus. z non sequit ex dictis meis. Ad 6z 7 Ad sextū z septimū nō inueni solutiones que sint alicui ponderis. ideo eas nō conscripsi.

Quartus principale. Opi. Tria 1

Sed multi docto

res ptrarie opinionis suā ptem nituntur multipliciter psuadere. P. Primo sic. Quecūqz differūt a tercio alia z alia dīna reali. illa sunt distincta inter se. sz dato q spūssc̄us nō pcederet a filio adhuc filius z spūssc̄us differret a pre alia z alia dīna reali. differret em filius ab eo p filiatōz oppositā sue pnitati. z spūssc̄us p spiratōz passiuā oppositā sue spiratōi actiue.

2 P. distincte relatōes reales req̄rūt termios realiter distinctos. sed pnitas z spiratio actiua sūt distincte relatōes. g dato q spūssc̄us n̄ pcedat a filio. adhuc ille due distincte relatōes i psona pris exītes termīabunt ad duos termīnos realr distinctos. q nō poterūt ee alij q̄z filius z spūssc̄us. g ꝛc. P. vnūqōqz magis z formaliꝰ distinguit ab alijs p illud qđ ē sibi magis p priū. sed nūc i filio tria ponsidero. s. eentiā. spiratione actiuā. z filiatōz. Eentia aūt ē cōis tribus. spiratō cōis duobus puta sibi z pri. sz filiatio ē sibi ppria. psonal z incōicabil ppetas. g filius p suā filiationē distinguit ab oibus alijs

4 Dato g q nō procederet spūssc̄us a filio. adhuc distingueret ab eo. g ꝛc. P. impossibile est q vna psona accipies vnā z eandē naturā duabus processionibus pcedat. Nā z si filius pcedit generatione eterna z pali. hoc tm non est pm eandē naturā. Sz i diuis sūt due processiones. g dato q spūssc̄us nō procedat a filio. adhuc psone pcedētes erūt distincte realiter. g ꝛc.

5 P. relatōes eterne i diuis nō sunt accedētes nec assistētes sed subsistētes psone. illo g qđ sufficit ad h q sint ples relatōes i diuis h sufficit ad distinctionē psonaꝝ i diuis. sed diuersitas illaꝝ actionū. s. generatōis z spiratōis sufficit ad diuersitatē relationū. q ad illā q ē generatio sequit pnitas i producēte. et

6 filiatio i producto ꝛc. P. filius p hoc q a patre generat est psona in diuis. ergo spūssanctus p hoc q a patre spirat erit psona distincta cum scripto quocūqz alio. Sequētia pz a sili.

7 P. illud quod i diuis in vna psona stat cū vno oppositoꝝ. in alia psona pōt stare cū altero oppositorū. nisi ex se habeat ad ipm naturalem repugnātiam. vñ eadem omunis notio stans i patre cū paternitate stat in filio cū filiatione. eo q ad filiationē nō habēt naturalem repugnātiam. Sed generari in psona filij stat cū spirare. z i nulla psona generari pōt stare cū spirari. quod est oppositū ipsius spirare. ergo generari z spirari ex se sibi mutuo repugnāt z ab inuicē distinguunt. z p sequens psonam filij z spūssancti pnt distinguere. dato q vna ab alia nō procedat. P. si spūssāctus pcederet a solo filio z nō a patre adhuc distingueret a patre. g dato q procedat a solo pre z nō a filio. adhuc distingueret a filio. cō sequētia pz a sili. ancedēs probat. q si spūssāctus non differret a pre. tūc ipse eet pater filij a quo tamē supponit processisse. que non solū sunt impossibilia. verumetiā incompossibilia. P. distincte relatōes reales incōicabiles z incōpossibiles i eodē supposito sufficiūt ad realē distinctionē psonaꝝ. sed generari z spirari sūt hmōi. Q, em sint distincte relatōes pz. q z vna formaliꝰ nō includit aliam. Sūt etiā reales. q constitutiue sūt realiū psonaꝝ. s. filij z spūssci. Q, sint incōicabiles pz. q ois psonalis ppietas est incōicabilis. sed ipse sūt proprietates psonales. Sūt etiā i eodē supposito incōpossibiles. q i possibile ē idē supposituꝫ pduci duabꝫ productōibꝫ simplr z eq pfectis.

9

10

P. illa vt dicūt ē in tēto Anselm. in de processione spūssci vbi sic ait. Habēt vtiqz ee a patre z filio z spūssāctus. alter nascēdo z alter procedēdo vt alij sint p hoc ab inuicem. Et subdit. Nā si p aliud nō eent diuersi p hoc solum eent diuersi.

Contra hāc opi. 1

Sed illa non ꝛcludūt. q omnis incōpossibilitas z repugnātia aliquoꝝ oret q innascat ex aliq oppōne. Sz incōpossibilitas dīnaꝝ psonaꝝ n̄ pt innasci ex oppōne ptraria aut puatiua. qa tales nō sunt i diuis. nec ad hoc sufficit oppō affirmationis z negatiōis. q pura negatio n̄ pōt supponi. tuū ꝛstituere. etiā oppositō illa potest ee inter ea que sola ratione differūt. psone aut ē diuie realiter differūt. g sola relatiua oppositio faciet distinctionē duaꝝ psonaꝝ. z p ꝛsequēs vbicūqz illa ꝛficit i diuis ibi necessario ꝛficit psonal distincto. Et hec ē intentio anselmi. i de processione spūssci. vbi ait. Dia i diuis sūt idē vbi nō obuiat relatōis oppositio.

2

P. si i diuis eent alique due distincte psone. quaꝝ vna non eet ab alia. tūc in diuis eet aliqua inordinatio siue ordinis ꝛfectio. ꝛsequēs ē impossibile. g z ancedēs. falsitas consequētis pz z apud phos z apud theologos ptz ꝛntiam. q ois ordo quē nos possumus imaginari possibilē in diuinis. vel erit ordo

UVA. BHSC. IyR_066

pfectõis vel ordo originis. Sz ꝑmus ibi da
ri non ꝓt. cũ oĩs tres ꝓsone sint eq̃ ꝓfecte. er/
go, si ẽ ibi ordo. oportet ꝙ sit ordo originis q̃
est huius ab hoc. vel hoc eẽ ab hoc. ⁊ hec est
Aug. intẽtio ꝺ Maximinũ. vbi aut. ꝙ ordo
originis solũ ẽ inter ꝓsonas quaꝝ vna ẽ ex al/
3 tera. non tamen prior altera. P. anſel. in de
processione spũſſcti. c. q. circa principiuꝫ. aut.
Supdicta relatõis oppõ q̃ ex hoc innaſcit.
ꝙ deus ẽ de deo. ꝓhibet patrẽ ⁊ filiũ ⁊ spũm ſctm̃
ꝓpria singuloꝝ attribui alijs. q̃ auctas si bñ
attẽdit mãifeste ꝺcludit ꝓpositũ. Illꝺ aũt
qꝺ supius fuit adductũ ꝑ ꝓtrariã. ḣ dixit
anſel. disputatiue ꝺ aduersariũ. qꝺ ꝑz ex ḣ ꝙ
post illa verba ꝺcludit oppositũ illoꝝ verbo/
rũ ex intẽtione ꝓpria sic dicẽs. Itaq; filius et
spũſſcus quõ sint ab inuicẽ speculemur. intel
ligamus spũmſanctũ eẽ de filio. qz filius non
est de illo. ⁊ econuerso filiũ nõ eẽ de spũſancto.
Solutio quia spũſſanctus ẽ de illo. Ad primũ ergo
rationum arguẽtũ isti⁹ opinõis dicẽdũ ꝙ minor nõ
Ad 1 ẽ vera. qz si spũſſcus ñ ꝓcederet a filio spũſſ⁹
et⁹ nõ eẽt. nec eẽt aliq̃ i diui ſpductio nisi sola
generatio. nec eẽt dare duas dñtias q̃bꝫ sup
positũ patris producẽs differret a duobꝫ pro
Nota ductis. Ad quoꝝ oĩm intelligẽdam est no
tãdum ꝙ ꝓsona producẽs in diuis ꝓsone ꝓ/
ducte ꝺmunicat oĩe cõicabile in quo produ
cto non opponit nec repugnat. Si em̃ aliqꝺ
ꝺmunicabile producẽs producto nõ cõmu/
nicat. tũc inter duo necessario dabit vnũ. ſ. vl̃
ꝙ productio nõ est simpliciter ⁊ vsqꝝquaq; ꝑ
fecta. vel illud tale in producẽte nõ habetur.
Sed manifestũ est ꝙ ꝺmunis spiratio ẽ cõi
cabilis. cũ nõ sit ꝓprietas ꝓsonalis ꝑ̃is. Eti
am nũc tenem⁹ ꝙ de facto cõicata sit filio. Eti
am in illa cõi spiratõe ꝑ̃ nõ opponit filio. q̃a
sola ꝑnitate ⁊ filiatõe opponũt. etiã si oppo/
neret ꝑ̃ filio �sm eã. de facto nũc nõ possz sibi
cõicare eã. q̃ sequit nccio si ꝑ̃ filio non cõicat
ꝺmunẽ spirationẽ. vl̃ ꝙ ꝓductio filꝙ ñ sit sim
pl̃r ꝓfecta. vel ꝙ ꝑ̃ nõ habeat illã cõem spira
tionẽ. Cũ igit̃ ꝑmũ dari nõ possit. qz tũc fili⁹
non eẽt deus. qz nulla diuina ꝓsona ꝑt ꝓdu/
ci ꝓductione imꝓfecta. q̃ dabim⁹ ſcdm. ſ. ꝙ si
filius nõ recipit a patre ꝺmunẽ spirationẽ. ꝙ
tũc pater non habet eã. Sed planũ est ꝙ si fi
lius nõ spiraret spũmſctm̃. ipse non haberz a
ꝑ̃ ꝺmunẽ spirationẽ. q̃ de ꝑmo ad vltimuz
si spũſſcus non procederet a filio. spũſſctus ñ
eẽt. qz eẽntia diuina in patre non eẽt ꝺiuncta
ꝺmuni spirationi siue spirationi actiue. ⁊ ꝑ
ꝺsequẽs pater nõ posset ꝓducere spũmſctm̃.

Quibus bñ intellect⁹ plane patet ꝙ tunc eti/
am i diuinis nõ eẽt aliqua productio nisi so/
la generatio. ⁊ ꝙ non eẽt dare duas reales dif
ferẽtias quibus duo producta realiter differ
rent ab vno producẽte. Est etiã in illa mino
ri petitio principij. qz ꝑsupponit illa ꝓducta
esse plura. ⁊ ꝙ ꝺsequens cũ omnis pluralitas
innaſcat ex distinctõe ꝑsupponit ea eẽ distin/
cta. hoc autẽ est quod hic queritꝫ. puta si fili/
us nõ produceret spũmſanctũ. vtrũ tũc duo
producta suppoſita possint eẽ in diuis ab in/
uicem vere distincta. ergo nõ valet. Ad se Ad 2
cundũ patet ꝑ iam dicta. qz posito ꝙ spũſſan
ctus nõ procedat a filio. tũc non eẽnt in patre
tales distincte relationes. Dato etiã ꝙ essent
adhuc nõ haberẽt distinctos terminos. quia
nõ maiorẽ distinctionẽ requirũt due relatio/
nes passiue i suis immediatis fundamẽtis q̃
dicte relationes actiue directe oppoſite ill̃ pas/
siuis. Ad tercũ dicẽdum ꝙ maior nõ est Ad 3
vera de relatiuis relatiue sumptis. q̃uis vera
sit de absolutis. Absolutũ em̃ ꝑ vnã naturaz
suam absolutã differt a quocũq; ad quod po
terit compari. Sed relatiuũ vt relatiuũ cum
suũ eẽ vt sic ꝺsistat in respectu ad alteruz. nisi
ꝑ vnam relationẽ referat ad plura. nõ potest
ꝑ vnam relationẽ differre a pluribus. ⁊ ideo
q̃uis i eodẽ relatiuo sint plures relatões q̃rũ
vna ꝺuenit sibi magis ꝓprie ⁊ alia min⁹ pro/
prie. illud tñ relatiuũ ꝑ illã q̃ sibi minus pro
prie ꝺuenit distinguit a sibi oppoſito ſm il/
lã relationẽ. et non ſm eã q̃ magis ꝓprie sibi
ꝺuenit. qz vt relatiuũ est tũc ꝑ illã cõem rela/
tionẽ refert ad illud ⁊ nõ ꝑ ꝓpriã. Ad q̃r/ Ad 4
tũ ꝺcedo maiorẽ. ꝙ. ſ. ipossibile sit vnã ꝓsonã
accipientẽ vnã naturã ꝓcedere duabꝫ ꝓfectis
ꝓcessionibꝫ. Sz hec ipossibilitas nõ seq̃t ex po
sito meo. sed ex tuo vt supi⁹ dixi. Etiã suppo
nit falsum. qz si filius nõ ꝓduceret spũmſctm̃.
tunc nõ eẽnt plures processiones i diuis. ꝓ
ut ꝺclarauit i ſolutõe ꝓmi arguẽti Ad. v. Ad 5
dicẽdũ ad minorẽ. ꝙ si fili⁹ nõ ꝓduceret spũ/
ſctm̃. tũc ñ eẽt diuersitas actionũ in diuis. Et
dato ꝙ eẽt. sicut nõ argueret ex ꝑte ꝓducẽtis
pluralitatez suppoſito ꝛ i diuis. sic nec ex ꝑte
ꝓducti. Ad sextuz dicẽdũ ꝙ i ꝺcti suppo/ Ad 6
nit falsum. puta ꝙ ꝑ̃ spiret spũmſctm̃. Dato ꝙ
spũſſcus a filio nõ ꝓcederet. qꝺ ego ꝺstanter
nego. qz dico ꝙ hoc posito pater nec spiraret
nec spirare posset. quia spiratiuã virtutẽ cuz
respectu actiue spirationis nõ ḣret. Ad se/ Ad 7
ptimũ dicẽdũ ꝙ generare ⁊ spirari ñ ꝑñt ꝓ
nũc repiri i vna ꝓsona. non ꝓpter aliquã na/

UVA. BHSC. IyR_066

turalē vl' formalē repugnātiā que sit inter eas sed ꝓpter hoc ꝙ incōicabiles ⁊ ꝓsonales ꝓpietates sūt duaꝝ ꝓsonaꝝ i diuis. Ad formā ḡ argumēti dico ꝙ maioꝛ ē insufficiēs. ꝺa ꝺz addi ad finē maioꝛis. vel nisi ipm ⁊ oppositū illius cū quo se compatit sint ꝓsonales. ⁊ ꝑ ꝓsequēs incōicabiles ꝓprietates. Si aūt hic oꝛdo quez nūc credimus esse in diuis ex tua suppositiōe mutaret. puta ꝙ spūsācius a filio nō procederet. tunc dico ꝙ ipm spirari nihil esset. eo ꝙ pater nihil spiraret. Ad octauū dicēdum ꝙ in ꝓsequēte nō solum assumit impossibile sed incōpossibile. qz cū filiꝰ omne posset agere habeat a patre. dicere ꝙ filius ad intra vel ad extra aliquid producat qō ꝑ nō producit ē planissima cōtradictio. qz ē dicere filiū nō esse filiū. Cōcessis tn̄ his adhuc dico ꝙ nō est simile ꝛe illo ꝓsequēte ad illud añcens. quia si solus filius produceret spm̄sanctū. tūc spūsctūs ⁊ pater se haberēt sicut producti ⁊ inproductū. ⁊ ideo necessario differrēt. sed si solus pater. tūc spūsanctus ⁊ filius ambo eēnt producti a patre. Si ergo vis ꝙ similitudo currat. tūc addas impossibile ipossibili. ⁊ supponas ꝙ filius producat patrē et spūmsanctū. tūc dicerē tibi cōnexe ad p̄cedentia ꝙ pater ⁊ spūsācius nō eēnt nisi vna ꝓsona producta. quia hoc dato sicut tunc filio compaterētur se due relationes actiue. sic i illo vno producto se compaterētur due relationes passiue. Ad nonū dicēdum ꝙ minoꝛ est falsa. quia supponit ipm spirari esse. dato ꝙ spūsācius nō procederet a filio. quia vt prouaui spirare nō maneret ex parte p̄ris. Sed vno relatiuoꝝ nō manēte. nō manet reliquū. Omnes etiā probationes eius ꝛeficiūt. Prima quia nō sequitur. a nō includit b formaliter. ergo est distinctuz ab eo. loquēdo ꝛe distinctione reali ꝛe qua i ꝓsenti loqueris. paternitas. n. diuina nō includit diuinā essentiaz formaliter. ⁊ tamē nō differt ab ea realiter. et eodē modo ꝛe sapiēcia diuina respectu bonitatis. In aliqs ꝙo duabꝰ ꝓbatiōibꝰ ꝓtit qđ est i ꝓncipio. Ad decimū patet p iam dicta.

Ad argumētū etiā ꝓncipale pz. Possz etiam dici ꝙ licet spirare nō sit ꝛe ratiōe filiꝰ vt a spiritusācto distinctus est relatiue. sicut licet albedo nō sit ꝛe ratiōe sortis vt sortis ē. ētn̄ ꝛe ratiōe eius vt a platone nigro distinctus est.

Ad 8

Ad 9

Ad 10

Ad ꝓncipale argumētū.

Distinctio duodecima ⁊ decimatertia.

Tē queritur

i ꝛc. Postq̄z mgr̄ determinauit ꝛe filiꝰ generatiōe. ⁊ spūsancti ꝓcessione ꝑm se. nūc prosequit ꝛe eis compatiue. Et diuidit i duas ptes. qz ꝓmo inq̄rit aliq̄ ꝛe ꝓcessionis ordine. Scōo ꝛe distinctiōe ꝓcessionis a filiꝰ generatiōe. di. xiij. ibi. Post hec ꝓsit ꝛerādū. Prima i duas. qz ꝓmo simul mouet duas qōes. Scōo ponit ad illas qōes distinctas rnsiones. Scda ibi. Dis ⁊ hmōi. Et hec diuidit in tres ptes. qz ꝓmo q̄stū ad primaz qōem oñdit ꝙ spūsācius nō procedit ꝓpus a patre q̄z a filio. Scōo quo ad scdaz qōez oñdit ꝙ spūsctus nō ꝓcedit magis a p̄re. Et tercio oñdit sub q̄ sensu intelligēde sūt aliq̄ auctes q̄ ꝓdictis videt obuiare. Scda ibi. Nūc aūt tractādū. Tercia ibi Augustinꝰ tn̄ i. xv. li. ꝛe tri. Tūc sequit diss. xiij. Pꝰ hec ꝓsiderādū ꝛc. i q̄ mgr̄ innuit distinctiōz inter generatiōz ⁊ ꝓcessiōz. Et diuidit i duas ptes. qz ꝓmo oñdit ꝙ spūsācius nō ꝺz dici genitꝰ. Scōo ostēdit ꝙ lz spūsācius nō sit genitꝰ. ex ꝫ tn̄ n̄ ꝺz dici ingenitꝰ. ibi. Nūc ꝓsiderādū ē. Prima i tres. qz ꝓmo oñdit ꝙ nasci seu generari n̄ ꝓprie ꝓuenit ꝓprie spūsācō. Scōo oñdit ꝙ ꝓcedere ꝓuenit filio. cui tn̄ ꝓprie ꝓuenit generari. Et tercio ex his inuit ꝺraz inter generatiōz ⁊ ꝓcessiōz. q̄z⁹ sufficiēter hmōi distictiōz attigere n̄ possum⁹ i ista vita mortali. Scda ibi. Luz aūt spūsācus. Tercia ibi. Int generatiōz ꝙo filiꝰ.

Tūc seq̄t illa ps. Nūc ꝓsiderādū. vbi ꝓmo spm̄scm̄ n̄ ꝛere dici igenitū oñdit ex dictis aug. Scōo obiicit ex dict⁹ hiero. Tercio rn̄det hmōi obiectōi. Scda ibi. Hiero. tn̄ in regul'. Tercia ibi. Sz vt ista ꝛc. Et hec i duaꝫ Nā ꝓmo ponit ꝑdicte obiectōis solutōz Secūdo addit sue solutōis ꝓfirmatiōez. ibi. Qđ aūt ꝛc. Quātū ad istas duas distinctiōes quero hāc questionē.

Trū generatio filiꝰ sit ꝓr spiratione v spūsancti Et videt ꝙ sic. qz illud cuiꝰ terminꝰ ē ꝓncipiū spiratōis ꝫ ē ꝓprius spiratōe. lz generatōis terminꝰ puta filiꝰ in diuis ē ꝓncipiū spiratiōis. ḡ ꝛc. Cōtra. sic se hz filiꝰ ad spm̄scm̄. sic se hz generatio ad spiratōz. lz filiꝰ nō ꝓt ee ꝓr spūsācō. ḡ nec generatiō erit ꝓr ꝓcessiōe siue spiratōe. maioꝛ pz. qz sic se hz terminꝰ ad terminū sic se hz via ad viam. minoꝛ silr pz. qz nō maioꝛē ꝓximitatē hz filiꝰ respectu spūsancti q̄z ꝑ respectu filiꝰ. lz supꝰ diss. ix. ꝓbatū ē ꝙ ꝑ nō ē ꝓr filio. ḡ ꝛc. Dic

UVA. BHSC. IyR_066

q̃ttuor sũt videnda. Primo de eo qđ queritꝫ
Scđo q̃tũ ad dist. seq̃ntẽ videndũ ẽ. vtrꝫ ge/
neratio ⁊ spiratio differãt realr. Terciovtrꝫ
earꝫ distinctio magis assil'et distinctiõ specifice vl'
nũeralis Et q̃rto vtrꝫ spũsscũs possit dici ige
nit⁹ sicut videt dicere. b. Piero.

Primum principale.

Quantuꝫ ad primũ

vtrꝫ generatio filij sit por spiratõe spũssci. di/
ctũ ẽ supius i distinctõe. ix. Sꝫ vnũ est qđ di
Opinio stuli vlqꝫ mõ. vicꝫ q̃ sũt qdã q̃ q̃tũ ad pri⁹ et
posteri⁹ i diuis tria ponũt. q̃ nõ reputo esse ve
ra. Primũ est q̃ generatio filij ẽ por spira/
1 tione spũssci naturali psuppõe. Et posset
pbari ꝑm eos. qz sicut se hꝫ termin⁹ processio/
nis vnius ad terminũ ꝓcessionis alteri⁹. sic se
hꝫ ꝓcessio ad processionẽ. Sꝫ spũssciis psup
ponit filiũ cũ sit tercia psona i diuis. et filius
scđa. g̃ processio spũssci psupponit processiõꝫ
2 filij. Scđo idẽ dicũt de prnitate vel q̃cun
qꝫ alia diuina relatõe ꝓ compationẽ ad fũda
mẽtũ. quia sicut ipsi dicunt in creaturis non
plus differt relatio a fũdamẽto q̃ i diuis. qz
vtrobiqꝫ reperitur absolutũ ⁊ relatiuuꝫ. vtrũqꝫ
ꝑm proprią rationẽ vtriusqꝫ. sed in creaturis
est ordo nature ꝑm prius ⁊ posterius inter fũ
Instantia damentũ ⁊ relationẽ. ergo ⁊ in diuis. Et si
dicit eis. si in diuinis fundamẽtum eẽt ꝑus
Solutio natura q̃ respectus. tunc eẽnt i diuinis due
nature. Ipsi respõdẽt q̃ licet in diuinis nõ
sint due nature faciẽtes compositionẽ. sũt ta/
mẽ in diuinis due res extẽdendo nomen rei
3 ad absolutũ ⁊ relatiuũ. Tercio idẽ dicũt đ
ꝯmuni spiratiõe respectu paternitatis. Nam
cũ paternitas sit psone pris ꝯstitutiua. ⁊ cõ/
munis spiratio nõ ꝯstituat. sed pris psonam
ꝯstitutaꝫ psupponat. sequit q̃ prnitas sit na
Cõtra opi turaliter prior ꝯmuni spiratõe. Sed illa
nionẽ nõ videtur ẽe vera. quia summe primo nihil
potest ẽe ꝑus naturaliter. sed quodlibet pdi
ctoꝝ est summe primũ. cũ sit simpliciter eter/
Solutio nũ. ergo ⁊c. Ad primũ ergo dicẽdũ q̃ non
Ad 1 q̃libꝫ psuppõ arguit realẽ ꝑositatẽ seu natura
lẽ. sed solũ illa psuppõ q̃ est in diuersitate na
ture. psona eꝝ diuina que est pater psupponit
seipsam vt est deus. ⁊ tamẽ inter deũ ⁊ patrẽ i
diuinis nõ est prius ⁊ posterius reale de quo
tu loqueris Fallũ etiã i argumẽto assumit. qz
q̃uis filius ꝓducat spm̃sctm̃. ⁊ psupponat a
spũsacto. tm̃ nõ est realiter seu naturalr prior
spũsacto. cũ eãdẽ habeãt naturã penit⁹ idiuisã
Ad 2 In scđo dicto silr fallũ assumũt cuꝫ dicũt

q̃ nõ pl⁹ differat relatio i creaturis a suo fũda
mẽto q̃ i diuis. Illa est falsissima. qz dato q̃
relatio creata trãscat q̃tũ ad eẽ i suũ fũdamẽ/
tũ ad ipm ꝯpata. nõ tm̃ recipit p̃dicatoꝫ fũda
mẽti. sed dina eẽntia sbaliter et idẽtice p̃dicat
de q̃libet diuia relatõe p̃dicatiõe dicẽte. hoc ẽ
hoc. Cũ g̃ talis p̃dicatio vbicũqꝫ inueniat nccio
cõcernat maiorẽ ꝯuenientiã p̃dicati ad sbiectũ
q̃ vbi inueniri nõ ꝑt. ergo nccio sequit q̃ pl⁹
differat relatio creata ⁊ suũ fũdamẽtũ q̃ rela/
tio diuia. Etiã nõ ẽ silr qđ assumũt. qz cũ re/
latões creaturaꝫ sint tpales. ⁊ quasi tota die
q̃tũ ad actualẽ denominatõem sui fũdamẽti
aduenĩat ⁊ recedãt. quid mirꝫ si suũ fũdamẽ/
tũ tanqꝫ naturaliter presupponũt. Relatões
vero diuie sunt simplr eterne ⁊ immutabiles.
⁊ ideo nihil est ad propositũ quod assumũt.

Cõtra mã/ Respõsio etiã eoꝝ cũ dicunt q̃ in diuinis
siõꝫ eoꝝ. sint due res extẽdendo nomẽ rei ad absolutũ
⁊ relatiuũ est piculosa valde. quia si res abso
luta i diuis poneret numerꝫ cuꝫ re relata cum
sint tres res relate ⁊ vna absoluta ponẽs cum
eis numerꝫ. tũc eẽt realis quaternitas in diui
nis. qđ fuit error Joachim. qui error est ex/
presse damnatus extra de summa trinitate et
fide catholica. ca. damnamus ⁊c. Nos autẽ
sacro approbante cõcilio. Nec terciũ eoꝝ Ad 3
dictũ valet. quia etiaꝫ ꝑm eos paternitas nõ
est prior filiatione. sed simul sũt natura et na
turali intelligẽtia. Sed filiatio nõ potest eẽ
prior spiratione actiua. ergo nec paternitas.
quia quãdocũqꝫ aliqua simul sũt q̃cquid nõ
est posterius vno nõ ꝑt eẽ posterius altero. p
to minorẽ. qz nihil eoꝝ que pr cõicat filio est
posterius filiatõe. qz ome tale qđ pr cõicat in
se ꝑhabꝫ. cũ nihil de qđ nõ habꝫ. sed pater n
solũ eẽntiã. verũetiã cõem notionẽ vel ipsam
spirationẽ filio cõicat. g̃ hmõi spiratio nõ po
terit eẽ posterior filiatõe. Itẽ cũ talis cõis
notio equalẽ habeat relatiuã oppõeꝫ ⁊ simul
tatẽ cũ spiratõe passiua q̃ ẽ spũssci ꝯstitutiua
ꝓprietas. q̃lẽ habet prnitas ⁊ filiatio. liquido
apparet q̃ i diuis nulla ꝑt eẽ realis prioritas
nec psonaꝫ nec relationũ. siue oppositaꝫ. nec
dispataꝫ. nec processionũ siue originũ. Et cũ
dicũt q̃ ꝯmunis notio nõ ꝯstituit. de hoc sũt
opiniones. vt infra poterit patere. cuꝫ tracta
bo de ꝯstitutiuis p̃ncipijs psonaꝫ. Ad pnꝫ
tm̃ dico q̃ dato q̃ nõ ꝯstituat patris psonam
in eẽ distinctiuo quo ad filium. nõ tamẽ ẽ po
steriꝫ paternitate. sicut nec eẽntia diuia que
psonã patris nõ ꝯstituit i eẽ distinctiuo respe
ctu cuiuscũqꝫ diuie psone.

UVA. BHSC. IyR_066

Secūdū ꝑncipale.

Quātū ad secundū ꝑncipale. vtꝝ generatio ⁊ spiratio differāt realiter. Dicēdū ꝙ oēs catholici doctores in hꝫ ꝯueniūt ꝙ due sint vere ⁊ reales productōes ī diuīs. puta ꝓductio filij q̄ dicit̄ generatō. ⁊ productio spūssci q̄ dicit̄ spiratio. Sꝫ ī mō declarādi istaꝝ processionū distinctōꝫ doctores variant̄. Dicit em̄ doctor nr̄ ꝙ relatōes opposite ī diuīs distīguunt̄ ꝑm se. supposita vero distīguunt̄ ꝑ tales oppositas relatiōes. desꝑate vero relationes distinguunt̄. eo ꝙ immediate fūdātur ī suppositis distinctis oppositis relationibꝫ. ⁊ ideo cuꝫ generatio ⁊ spiratio sint ī duobꝫ suppositis relatōibꝫ oppositꝫ real̄r distinctis. puta ī filio ⁊ spūsancto. ideo hm̄oi processiones real̄r sūt distīcte. Sed ꝯtra istū modū quē credo eē veꝝ. arguit quidam doctor sic. Quia tu al̄s dixisti ꝙ tota cā quare generare ⁊ spirare pn̄t stare simul. ē. q̄a nō habēt ad inuicē oppositionē. sed nō plus opponūt̄ generari ⁊ spirari q̄ꝫ generare ⁊ spirare. ḡ ⁊ illa poterūt stare simul si illa ē cā sufficiens quaꝫ assumis. P̄. tu pluries dixisti ꝙ relationes desꝑate nō multiplicātur seu distīguūtur nisi assit distinctio ꝑm eē. cū ergo ī diuīs etiam ꝑm te nō sit distinctio ꝑm esse. ergo ꝑm dicta tua processiones sine desperate relationes nō erūt ibi distīcte. P̄. si relatōes desperate distīguunt̄ real̄r ex hoc ꝙ sūt ī distinctis suppositis. tūc ꝯmunis notio erit realiter distincta a seipsa. eo ꝙ sit in patre ⁊ filio. probatio ꝯsequētie. qꝛ existēte eadē causa semꝑ sequit̄ idē effectus. sed ꝑm te cā distīctiōis real̄ relationū desꝑataꝝ in diuīs ē. qꝛ sunt ī distinctis suppositꝫ Sꝫ istis nō obstātibꝫ dicta nr̄i doctoris manēt incōcussa. loquit̄ em̄ doctor de talibꝫ desꝑatis q̄ ambe sūt ꝑsonales ꝓprietates ⁊ incōicabiles. ex cuiꝰ ignorātia ꝓcedūt argumēta p̄dicta. Ad ꝑmū ḡ dicēdū ꝙ cā q̄re generare ⁊ spirare stāt simul ē nō oppositio. tamen hoc nō ē tota causa. etiā ꝑm dicta doctoris nostri. Est em̄ intētio doctoris nr̄i ꝙ cū p̄dicta nō oppōe. cā huiꝰ ꝯpossibilitatis ē. qꝛ spirare nō ē incōicabil̄ ꝑsonal̄ ꝓprietas. sꝫ generari ⁊ spirari sūt duaꝝ ꝑsonaꝝ incōicabiles ⁊ ꝑsonales ꝓꝑetates. Etiā minor videt̄ eē falsa. qꝛ eo ipso ꝙ ꝑ ip̄m generari cōicat̄ filio ipsa spiratio actiua q̄ directe opponitur spirationi passiue. ergo saltē indirecte magis opponunt̄ generari ⁊ spirari q̄ꝫ generare ⁊ spirare. qꝛ ꝑ generare nihil cōmunicat̄ patri quod directe spirationi actiue opponitur

Egidius.

Cōtra egidiū arguit q̄dam doctor.

1

2

3

Pro Egidio.

Solutio

Ad 1

Ad secundū dicendū ꝙ est dare gradus ī relationibꝫ desꝑatis. qꝛ quedā nec directe nec indirecte opponunt̄. ⁊ ille vt rem dicunt non multiplicātur nisi multiplicato ipso esse rei ī qua fundātur. q̄ꝫuis multiplicari possint vt relationes sunt. si ad distinctos terminos referātur. Alie sunt que saltez indirecte aliquo modo opponunt̄. sic iam patuit de generari ⁊ spirari. ⁊ he pn̄t multiplicari etiaꝫ vt res sūt distinctis ⁊ multiplicatis suppositis in quibus sunt nō multiplicato ipso eē. Ad terciū dicēdū ꝙ cōis notio non est ī patre ⁊ filio vt duo sūt. sed vt vnū ꝑncipiū sunt ipsiꝰ spūssācti. vt patuit supius distin. xi. ⁊. xij. Doctor etiā cōis in diuersis suis dictis ⁊ scriptꝫ diuersimode nitit̄ declarare modū distinctionis illaꝝ processionuꝫ. quādoq̄ nāq̄ꝫ dicit ꝙ distinguunt̄ ꝑ compatōes ad termīos. quia processiones se habēt ꝑ modum motus. oēs autē motus ⁊ mutatōes specificant̄ ⁊ distinguunt̄ ex termīs. ḡ cuꝫ illarū processionū termī sint real̄r distincti. puta filius ⁊ spūsscūs. ergo ⁊ ipse processiones realiter distīguūtur.

Ad 2

Ad 3

Opi. tho.

Sed istud impugnat̄ ꝑmo a doctore nostro sic. Qꝛ motus nō sortit̄ spēm ex termino ad quē ē inq̄ꝫtū suppositū hꝫ rationē termini qꝛ vt sic dealbari ⁊ denigrari eēnt eiusdeꝫ speciei. quādo dealbari terminaret̄ ad suppositum sortis. ⁊ denigrari ad suppositū platonis Item due albedines differrēt specie cum terminaret̄ vna ad hominē. alia ad lapideꝫ. Distinguūtur ergo motus ex terminis inq̄ꝫtuꝫ forma seu natura habet rationē termī. vt patꝫ iij. phisicorū. Differūt em̄ denigratio et dealbatio specie. quia albedo ⁊ nigredo que sunt termini formales illoꝝ motuum differūt specie. ⁊ dealbatio ⁊ dealbatō differūt numero. qꝛ albedo ⁊ albedo differūt numero. Cū igit̄ ī diuīs terminꝰ formalis sit vnus puta natura diuina. q̄ꝫuis termī suppositales differāt. ergo ex termino q̄ motus specificat̄ nō possumꝰ ꝓbare realem distinctionē processionū in diuinis. Etiā illud pōt ꝓbari sic. sicut se habēt emanatōnes ad terminos emanationū. sic se habēt ꝑncipia emanationū. puta intellectus ⁊ volūtas ad ipsas emanationes. qꝛ emanatōes mediāt inter ꝑncipia ⁊ termīos. sꝫ in diuīs ꝑncipia nō distinguūt̄ realiter ex emanationibus. ergo nec emanationes distinguēt̄ realiter ex termīs. P̄. ab eodeꝫ res habet eē ⁊ distinctum esse. sed ipsi motus nō habēt eē ex termīs. qꝛ ꝑm suū eē ipsi motꝰ p̄cedūt t̄minos. ergo ⁊c. P̄. si omnis motus specificaret̄

Egidiꝰ ꝯ thomā

1

2

3

4

UVA. BHSC. IyR_066

extermino. tūc motus curuus ⁊ motus rect⁹ eēnt eiusdē speciei. ꝓsequēs est falsum. qz non minus dñt q̄ distinguunt diuisiōe p̄ncipali q̄z q̄ scōaria. puta q̄ dñt ex cōdiuisiōe vnius mēbri p̄me diuisionis Sz mot⁹ p̄m locuz p̄mo diuidit in motū rectū ⁊ circularez. mot⁹ aūt rectus diuidit in motū sursum ⁊ deorsuz. qui dñt specie. q̄ tc. ꝓsequēnia pz. quia motus rectus ⁊ motus curuus siue circularis p̄nt ad idem vbi terminari Ꝓpter quod doctor p̄dict⁹ ponit adhuc tres alios modos p̄ter iam dictū modum. Primo em̄ ait q̄ talis distinctio emanationū sit ratione modorū emanādi. puta quia vna ē modo intellect⁹ siue nature. ⁊ alia modo voluntatis Scōo qz vna emanatio est a vno puta generatio. ⁊ alia ē a duobus. puta ipsa spiratio siue spūssācti p̄cessio. Tercio dicit q̄ distinguūt rōe ordis. ex eo vicz q̄ velle hēt ordinē ad intelligere. Sed p̄mus illoz trū modoz nō valet. qz cū natura ⁊ volūtas i diuinis sola ratione differāt. nisi aliud dicat. ex eaz dra que est p moduz nostz intelligēdi nō poterimus arguere realem differētiam ipsaz p̄cessionū

Nec secūdus mod⁹ valet. qz procedere a vno vel a pluribus nō in eo q̄ plura sed magis in eo q̄ vnū. hoc p se non facit dñtiam.

Nec tercius modus valet. qz talis ordo q̄ est inter velle ⁊ ītelligere diuinū. nō potest ee ordo realis. quia ordo realis p̄supponit ordinata realiter distincta. sz intelligere ⁊ velle rei sunt idem realiter. ergo tc. Dixerūt ergo q̄ dam alij q̄ ille emanationes non p̄nt distingui. nisi ponatur q̄ earum p̄ncipia puta intellectus siue natura ⁊ volūtas sint formaliter distincta ex natura rei. quod p̄bāt sic. Qz idem manēs idem semp facit idem. q̄. de generatione. ergo si p̄ncipiū illarū emanationū eēt indistinctū realiter ⁊ formaliter. tūc soluz vnam emanationē produceret. P. impossibile est q̄ vnuz indistinctū realiter ⁊ formaliter duoz productorū sit p̄ncipiū. quorum vnū procedat libere ⁊ alterz necessario. sz spūs sanctus procedit libere ⁊ filius necessario. ergo tc. P. agēs quodcūq̄z p̄m p̄ncipiū indistinctū formaliter nō determinat sibi certū numez productoz. sicut patet tam in agente vniuoco puta in igne producēte ignem. q̄z in agēte equiuoco. puta de sole producēte ignē. Si igit̄ p̄ncipiū productiuū in diuinis esset indistinctū formaliter. tūc immoderata esset diuina productio Sed q̄uis illa distinctio formalis sit supius reprobata. tamē q̄tū ad p̄ns spectat negocium arguo ꝓtra eam sic Ubicūq̄z reperitur ratio oīus entitatis sb vna ratione entitatis vnitissime ⁊ simplicissime q̄z tum est ex natura rei et ab intra. ibi nulla cadit distinctio formalis ex natura rei. ⁊ p consequēs ois ratio actuitatis ibidē poterit vnitissime reperiri. sed i diuis est hmōi. vt declarātū est supius. ergo tc. P. nō minus ē mirabile ⁊ singulare oppositas relatiōes fūdari in vno penitus indistincto fūdamēto q̄z idez simplex ⁊ formaliter indistinctū eē p̄ncipiū duarum emanationū realiter distinctarum. maxime cū motus ⁊ emanatōnes etiā naturaliter loquēdo nō numerētur p ea a quibus sūt. motus ei vnius nauis vnus existens posset esse a mille viris. Sed i diuinis oppositeq̄ relatōes sunt i eodē simplicissimo ⁊ indistincto fundamēto. ergo tc. Ad p̄mū p̄t dici q̄ phs p illā positionē nō intēdit excludere ab eodē pduc̄ete q̄n possit plura p̄ducere. sed intēdit excludere p̄ductōis p̄petuitatē. puta si tale agēs est inuariabile. tūc si semel p̄ducit sp producet. ⁊ sub illo sensu tūc ꝓcedo p̄pōem etiaz i diuis. qz p̄ inuariabiliter sp genuit. generat ⁊ i sempiternū generabit filiū suū. Et eodē mō dico de p̄te ⁊ filio quo ad spūm sc̄tū. Ad scōm dicēdū q̄ filius sic p̄cedit naturaliter ⁊ nccio. q̄ tñ p̄cedit liberrime. qz nullaten⁹ p̄cedit coacte. ⁊ spūssc̄us sic p̄cedit libere q̄ tñ p̄cedit determinate ⁊ necessario. determinate quidē. qz p suaz p̄cessionē sibi cōicat eadē natura que ⁊ filio ꝓmunicat p generationē. ⁊ necessario p̄cedit. qz inmutabiliter procedit. ⁊ impossibile est eū nō procedere. Ad tercīū dicēdū q̄ q̄uis maior aliquā veritatē hēat de agētibus scōis. non est tñ vera de agēte p̄mo. Agētia nāq̄z secūda determinātur ad distincte agēdum per certa p̄ncipia sibi indita ab agēte primo. Primū autē agens nō expectās impressionē seu determinationē cuiuscūq̄z alterius agentis p vnā suam simplicē entitatē ex seipso est determinatum ad p̄producendū oīa que p̄ducit taz ad intra q̄z ad extra. vnde ex infinitate p̄fectionis diuine nature ꝓtingit q̄ ipsa omino existēs indistincta est p̄ncipiū distinctorū. Etiam ipsa diuina eēntia in q̄tum est fecundū p̄ncipiū illaz duarū emanationū sic connotat paternitatē ⁊ p̄munē notionez. que ⁊ si nō sint distincte res. sunt tamen distincte relationes. Posito enim q̄ voluntas ⁊ intellect⁹ in diuinis essent distincti modo quo ipsi ponunt. adhuc talis distinctio oporteret q̄ immediate oriretur ab ipsa diuina essentia:

Thomas
1
2
3
Contra p̄mū.
Contra scūdum
Cōtra tercium.
Opi. fcia.
1
2
3
Cōtra cā.
Solutio Adi
Ad2
Ad3

UVA. BHSC. IyR_066

oīmino ꝛ pnit⁹ in distincta. alīs eēt p̄cessus i infinitū. ꝛ ideo pari rōne standū ē i primis. ſ. q̄ ipſa diuina essentia formaliter ꝛ realiter in distincta est principiū productiuū duoꝝ suppositoꝝ ſm duas distinctas emanatōes.

Tercium pncipale.

Quantū ad terciū

principale. vtruꝫ distinctio generatōis ꝛ spirationis magis assimilet distinctōni specifice vl̄ numerali. ꝛdeꝝ rē tripharie procedere. ꝓmo em̄ ꝛdeꝝ rē istū articulū tractare de ipsis emanatōibꝫ. Scđo de ipsis relatōibꝫ seu pſonalibꝫ ꝓprietatibꝫ. ꝛ tercio de ipsis diuis suppositis attn̄ rōe breuitatis q̄tū ad hec oīa istum articulū simł ꝛ indistincte tractabo. ꝓmo recitādo doctoꝝ opiniōes. ꝛ i fine q̄d ego sentiā breuiter insinuabo Est igit̄ q̄dā opinio dicēs distinctionē i diuis magis assilari distinctōi specifice q̄ nūerali. q̄ illa distinctio ē specifica q̄ ē ſm formas specifice distinctas. ſz relatōes i diuis quibus diuina suppositā distinguunt sunt specifice distincte. g̃ ꝛc. Ad hāc rōem quidā dicūt q̄ maioꝝ nō est vera. nisi i his vbi forme specifice ꝛcernūt naturaꝝ diuersitatē. hoc autē nō est in diuis vbi relatōes specifice differētes stāt cum vna ꝛ indistincta natura.

Opio q̄ i diuis sit distinctio specifica.

Prima rō

Instantia

Solutio

Sed nisi aliter dicat illud nō sufficeret. quia si ex hoc velles arguere q̄ nō differrēt specifice. q̄ natura in qua fundant relatiōes pſonas ꝛstituētes nō differt specifice. tūc ꝛsimiliter posses dicere q̄ nō differrēt numero. quia hm̄oi natura nō distinguit numeraliter Et ideo alīq̄ negāt minorē. q̄ cum p̄dicte relationes fundētur in ēntia diuina. ꝛ p ꝛsequēs in eaꝫ trāseant. ipse nō pnt specifice differre. Secus aūt est vt dicūt i creaturis. vbi diuerse relatōes fūdant i diuersis naturis. Sz nec illud valet eadem ratiōe iam dicta. q̄ cū natura diuina sit vna numero ꝛc. P. ꝓncipia distinctiua distinctis p ipſa nō pnt dare aliaꝫ distinctionē q̄ eam que eis competit ſm eoꝝ rationē formalē. ſz paternitas ꝛ filiatio ſm earū formales rōes differūt specifice. g̃ ꝛc. P relatōes diuine non pnt pſonas distinguere nisi eo modo quo manēt i diuis. sed vt cōiter dicit ipse ſm eē trāseunt in diuinā ēntiam. ꝛ manēt ſm rationē quidditatis q̄ est rō specifica ꝛ formalis. g̃ pſonas distinguūt specifice ꝛ formalr P relatōes sil̄es non pnt multiplicari i diuis. g̃ solūmodo ibi erūt relatōes specie differētes. ꝛ p ꝛsequēs ꝛstituūt suppositā specifice dr̄ntia. ꝛcedēs ab oīmbꝫ ē ꝛcessum.

Solutio

Scđa rō.

3

4

dr̄ntia pz. P. ſm Aug. xv. de trini. c. xxvij. producta diuina suppositā determinat sibi p/ductiones specie differētes. cū ergo productiones specificent ex termis. necē est terminos ipsos p modum specici eē distinctos. Eti am sunt quidā hic mediuz tenētes. qui dicūt q̄ relatōes diuine pnt dupl̄r ꝛsiderari. Uno modo vt sunt mere ꝛ simpl̄r relationes. ꝛ vt referunt ipsa suppositā. ꝛ sic aliq̄ modo differūt specie. Alio modo vt ꝛhūt a diuina ēntia vim formaꝝ substantialium. ꝛ sic sunt forme eiusdem specici. ꝛ ꝛstituūt pſonas i genere substantie solo numero differētes. ꝛ q̄ ordine nature suppositā ꝓpter sunt ꝛstitutā q̄ relata. ideo nō differūt specie Sed nec illud videt valere. q̄ si relatio nō ꝛstituit nisi vt ꝓtrahit ab ēntia vim seu virtutē forme substantialis. tūc nō ꝛstituet suppositū relatiuū sed simpl̄r absolutuz. ꝛ sic haberem⁹ tria suppositā absoluta i diuinis quod ē ꝓtra fidē. Alīj dicūt q̄ respiciendo ad relatōes pt ꝓuenit̄ ꝓcedi q̄ differāt specie. ſz respiciendo ad naturā diuinā nō deꝛet dici differre specie sed nūero solū. Sz etiā illō nō ē verū. q̄ respicīdo diuinā naturā. tūc suppositā diuina nō dr̄nt nūero. ſz sūt vna res nūero simplicissima Et ideo dico q̄ q̄uis n̄ possimus ꝓprie loqui de dr̄ntia numerali vel specifica applicādo sermones nostros ad diuina. tn̄ si ad vnū istoꝝ nos volumus deꝛminare. deꝛmus magis dicere q̄ distinctio diuinoꝝ suppositoꝝ assil̄etur distinctōi nūerali q̄ specifice. q̄ q̄tuz possum⁹ laīa semp veritate dicra nostra sic moderari deꝛmus vt hereticī n̄dem⁹ occasionē siue heresce p̄uitat̄. Sz distinctio suppositoꝝ specifica ſm vsitatū modū loquēdi sonat i diūsitatē ꝛ distinctōem nature. quā diūsitatē posuit arri⁹ i diuis. g̃ magis deꝛrem⁹ asserere diuoꝝ suppositoꝝ distictōz nūerale q̄ specificā. Et eodē mō dicere nos oz de pcessionibꝫ. cū pcessiones nō sint distincte. nisi q̄ distinct̄ sūt suppositi vt dicit vna opinio. vel q̄ terminat̄ ad distincta suppositā. vt dic alia opinio. P. oīe agēs pfectū producit sibi simile in natura. nisi assit aliquod impedimētū vel ex pte agētis vel ex pte recipientis. vt pz p ꝓmēta. vij. metaph. ꝛ illa est vera loquēdo de agēte nō equoco. sed in diuis est agens pfectum. ꝛ nullū est ibi impedimētū. productū aūt in sil̄itudinem nature ē eiusdē specici cū producēte. g̃ ꝛc. P. vbicūq̄ ꝓduces ꝛ productum un oīmbus ꝓueniūt pter solam actionē producētis ꝛ passionē producti. ibi producēs ꝛ productuz sunt nccio eiusdem specici. q̄a in

Opi. scđa

Contra eā

Durādus

Cōtra eū.

Opi. q̄rta ꝛ ꝓpria.

1

2

3

UVA. BHSC. IyR_066

oi pductõe q̃uiscũq; vniuoca produces ⁊ p
ductũ dñt penes hmoi actõs ⁊ passiõs. sz sic
ẽ i diuis teste Dama. qui ait li. i. c. i. q̃ i diuis
4 omia sũt idem pter generatõem. ingeneratõs
⁊ processionẽ. ℞. supposita omino eiusdez
⁊ equalis perfectiõis nõ differũt specie. quia i
simpl'r differẽtibus specie nõ possũt dari due
species equalis perfectõis. sed supposita diui
na sunt omino equalis immo eiusdẽ perfecti
onis. quia cuicũq; suppositoz deficerz aliqua
perfectio illud nõ esset deus. cum hoc intelli
5 ligatur nomie dei quod est pfectũ omni perfe
ctõe. vt patz p ometatorẽ. v. metaphice ℞
illa est expressa in tertio Dama. li. iij. c. vi. vbi
Solutio ait. Numero ⁊ nõ natura dicuntur differre
Ad 1 hypostases. Ad primũ ergo ostrarie opini
onis dicẽdum ad minorez. q̃ q̃uis pateant
tas ⁊ filiatio fm se ꝯsiderate distinguũt spe
ficẽ. tñ vt ꝯstituũt diuina suppositã in duũt
modũ indiuidualiũ ppietatũ. igit vt sic di
stinguũt ipsa ꝯstitutiua suppositã solũ indiui
duant. Hoc etiã videm⁹ i creaturis puta q̃ ali
qua indiuidualia pncipia fm se considerata
specie differũt. attñ vt distinguũt sua indiui
dua sub vna cõi natura nõ distinguũt ea spẽ
Ad 2 sz solo nũero. Ad scõm dicẽdũ q̃ maior so
lũ verificat de talibꝫ pncipijs distinctiuis q̃ di
stinctz p ipsa dãt eẽ simpl'r. nõ aũt de his que
Ad 3 dãt eẽ indiuiduale ⁊ incõicabile. Ad. iij. di
cẽdũ q̃ dato q̃ duo hoies nascerẽt quoz vn⁹
eẽt trãgularis. ⁊ alter quadrãgularis. nõ ob
stãte q̃ tales figure differãt spẽ fm se ꝯsidera
te. tñ hi duo hoies p tales figuras trãq; p sua
Ad 4 ⁊ 5 pncipia indiuduãtia differrent solo nũero ⁊
indiuidual'r. sic ⁊c. Ad q̃rtũ pz p idẽ Ad
q̃ntũ dicẽdũ q̃ Aug. loquit de pductoibꝫ rõe
q̃ sũt idẽ relatoibꝫ ꝯstitutiuis. qõ cũ diligẽta
q̃siui i illo capl'o. sz nec hec ꝟba nec aliq ipsis
sil'ia inuenio. Si tñ alicubi talia ꝟba vel his
sil'ia inuenirẽt i dictis Aug. tũc dico q̃ si ꝯsi
derẽt fm se. tũc differũt spẽ sicut iã dictũ est.

Quartuz pncipale.

Quãtuz ad quartũ

pncipale. vtz spũssanctus possit dici ingeni
tus. Dicẽdũ q̃ q̃uis hec sit falsa. spũscũs est
genitus. hec tñ nõ est vera. spũscũs ẽ ingeni
tus. accipiẽdo ingenitũ puatiue. qz affirma
tiua de pdicato puatiuo nõ sequit ad negati
uam de pdicato finito. nisi psuppositã ꝯstãtia
subiecti cũ aptitudine ad formã oppositã illi
puatõi. sz spũscũs nõ sic caret generatõne q̃
Ad pncipale argumentum. hẽat aptitudinẽ ad eã. Ad argumẽtũ pnci
pale dicẽdum q̃ q̃uis termin⁹ generatõis sit
pncipiũ spiratiõis. tñ qz spiratio ⁊ generatio
sũt psonales ppietates duoz suppositorum
simpl'r coeternoz ⁊ relatiue oppositorũ. ideo
nõ est ibi prioritas nisi rõis.

Distinctio. xiiij.

Reterea dili

p gẽter. Ista ẽ distictio. xiiij. in q̃
mgr̃ postq; tractauit supius de
spũssecti emanatõe eternali. h̃ determiat de eiusdẽ spũssecti processione tpali. Et diuidit i tres ptes. qz primo magister tractat de istius tpalis processionis seu missionis pncipio. Scõo de 2⁹ modo. Tercio de quodã spũssecti ppio vocabulo. Scõa incipit distictõe. xvi. ibi. Huc de spũsancto ⁊c. Tercia distictõe. xviij. ibi. Preterea diligẽter ꝯsiderandũ. Prima in duas. qz primo ondit quõ spũscũs tpaliter procedit a pre ⁊ filio. Scõo quõ etiã procedit a seipso. distinctione. xv. ibi. Hic ꝯsiderãdũ. Prima i duas. qz primo ondit quõ spũscũs tpaliter procedit a pre et filio. Scõo inqrit vtz dari possit ab aliq̃ homie sctõ. Scõa ibi. Hic q̃rit vtz vir sancti. Prima i duas. qz primo q̃tũ ad pncipiũ tpalis processionis ponit suã determiationẽ. Secundo excludit a suo proposito quãdã falsaz opinionẽ. ibi. Sũt autẽ aliqui. Sequit illa pars. Hic querit vtrũ viri sancti. Et diuidit in tres ptes. qz primo ostẽdit q̃ spiritus sanctus non datur nec dari potest ab aliq̃ pura creatura. Scõo ostẽdit quomõ huic veritati auctoritas apli videt esse ꝯtraria. Et tercio manifestat q̃liter illa auctas sit intelligenda. Scõa ibi. Sed huic videt ꝯrũ. Tercia ibi. Sed intelligendũ est apl'm dixisse. Circa istã distinctionẽ q̃ro hãc questionẽ.

Trũ spũscõ ꝯuenit tpal' processio.

v Et videt q̃ nõ. qz ei qõ ẽ simpl'r eternũ nõ ꝯuenit procedere tpal'r. sz spũscũs ẽ simpl'r eternus. g̃ ⁊c. Maior pbat. qz sic se hz illud qõ ẽ simpl'r tpale ad eternã processionẽ. sic illud qõ est simpl'r eternũ ad tpalem processionẽ. sed impossibile ẽ simpl'r tempale eternaliter procedere. g̃ impossibile videt simpl'r eternũ tpaliter procedere. minor pz ex fide

In ꝯrũ ẽ mgr̃ i lra q̃ dicit q̃ gemia ẽ spũsci processio. eterna. s. ⁊ tpalis. In illa qõe q̃ttuor sunt videda Primo de eo quod querit.

Scõo vtz procedere seu processio sit prior patre spiritus sancto. vel sit ꝯmune sibi ⁊ filio.

UVA. BHSC. IyR_066

Tercio vtr̃ pcessio tpalis ipsi⁹ spũssi ponat numer̃ cũ eterna sua pcessiõe. Et q̃rto vtr̃ i tali tẽpali pcessione tẽt spũssanct⁹ psonaliter. vel dona sua tm̃.

primus articulus.

Quantuz ad primũ

pncipale. s. vtr̃ spũisctõ ꝺueniat pcessio tpalis. sic procedã. Primo em̃ ponã illud qꝺ tenere propono circa istud q̃situ. Scꝺo ꝺucaz aliquas instãtias contra me r ñdebo ad eas. Tercio adducã modos diceꝺi aliq̃ũ doctoz i ista materia. r dictz eoz obuiabo iñq̃tũ mihi vident otraria. Quo ad pmuz

prima pars h⁹ articuli

ꝺico q spũisctõ ꝺuenit tpalis pcessio. qz illa processio q̃ est ad terminũ tpalem seu ad terminũ qui in tpe cepit eẽ. ꝺici ꝺebet tpalis. sed spũisancto cõuenit processio ad terminũ q̃ in tpe cepit eẽ. g̃ r c̃. Maioz pz. qz omẽ qꝺ se hz p modũ fluxus siue processus inter ꝺuos terminos. quoz vnus se habet vt termin⁹ a quo r alius vt terminus ad quem. semp illud ꝺenominat a termino ad quẽ est. r ideo motus r mutatiões semp ꝺenominãt a termis ad q̃s sunt. vt patet p ph̃m. v. phisicoz. sed processio vt pz ex vi vocabuli mediat inter ꝺuos terminos. requirit em̃ aliquid a quo pcedat. et aliquid ad quod procedat. Minoz etiaz pz. qz pater r filius diligunt nos spũsancto. ergo amoz qui est spũssãctus procedẽs eternaliter a pr̃e r filio. aliquo mõ terminat ad nos qui cepimus eẽ in tpe. ꝺsequẽtia ptz. sed añcedẽs ponit mgr i lra infra distinctõe. xxxij. vbi etiam intẽdo aliqua circa illã materiã seriosi⁹ tractare. Et illa processio põt sic ꝺescribi. Pro

Quid ẽ p cessio tpal'

cessio tpalis spũssancti est progressus amoris a patre r filio ad creaturã pro sanctificatione eius. In hac ꝺescõptione progressus ponit progenere. cetera aũt ponũt pro ꝺifferẽtijs. Et quia processio ad tria potest compari. s. ad terminũ a quo. r ad terminũ ad quẽ r ad effectuz q̃ sequit hm̃oi processiõz. g̃ vt ab oĩbus hm̃oi ꝺifferẽtie ꝺcernent. igit q̃ ad pmũ ponit pr̃ et filius. quo ad scꝺm ad creaturã. r quo ad terciũ ponit p ei⁹ sctificatione. Scꝺa pars h⁹ articuli

Dis õmissis pmo pt hic instari otra ꝺcloem. Scꝺo ꝺ iã dictaz ꝺescriptionẽ. Cõtra ꝺclusionem arguit sic

Cõtra cõclusionem

1 Spũssctõ spiratio nõ ẽ tpalis. g̃ nec eius processio. añcedẽs ab oĩbꝫ ꝺcedit. ꝺña probat. qz q̃ idẽ sunt quicqꝺ ꝺuenit vni r alteri. ꝺs spiritussctõ spiratio est idez qꝺ eius processio.

2 P. spũssãctus nõ cepit eẽ in tpe. ergo eius processio non potest eẽ tempalis. añcedẽs pz. qz in symbolo dicit. Eternus pater eternus filius eternus spũssanctus. sed nullũ eternum capit eẽ in tpe. ꝺñtia etiã pz. quia spũssanct⁹ sua processione accipit eẽ P. illud p quod creatura elevat supra tempus nõ ꝺebz ꝺici tẽporale. sed p virtutẽ spũssancti procedẽtis in nos elevamur supra tempus. g̃ r c̃. Maioz ẽ nota. qz p tpale nõ trãscendit tpus. Minoz pz. qz ꝺm Aug. i li. x tri. cũ aliq̃ꝺ eternũ mente capimus. iam nõ in hoc mũꝺo sumus. 3

P. omne tempale est mutabile. g̃ spũisctõ nõ ꝺuenit tpalis processio. ꝺñtia pz. qz cui cõuenit hoc qꝺ est mutabile hoc r se ẽ mutabile. nã mutabile nõ põt eẽ ꝺditio immutabilis. 4

P. nullũ mutabile põt eẽ idẽ realr cũ eẽntia ꝺiuina. sed processio spũssctõ ẽ realiter idez qꝺ eẽntia ꝺiuina. qz ꝺm Ansel. oĩa in ꝺuis sunt idẽ. vbi nõ obuiat relationis oppõ. s̃z inter eas sentiã r processionẽ nõ est oppositio relatiua. 5

P. processio sic se hz ad spm̃scm̃ sicut generatio ad filiũ. sed filius nõ ꝺr generari tpaliter nisi rõne assumpte hũanitatis. g̃ spũssãcto non ꝺz attribui processio tpalis exq̃ nullã naturã assumpsit. 6

Cõtra ꝺescptionẽ põt argui sic

Contra ꝺescptõz processiõis.

Si processionis spũssãcti ad creaturã effect⁹ est sanctificatio. tunc columba que apparuit christo baptisato fuisz sanctificata. r sil'r nubes que apparuit in monte thabor. vbi assũpto Petro. iacobo r Johãne christus transfiguratus est añ eos. sed illud nullus poneret. cõsequẽtia probat. quia spũssanctus apparuit in illis creaturis. sed nisi processisset ad eos nõ apparuisset in eis 1 P. sanctificatio creature ẽ effectus totius trinitatis. g̃ nõ ꝺ bene attribuitur processioni. que ꝺuenit soli spũisancto. 2

P. in ꝺono pphetie spũssctõs videt processere. r tm̃ hoc ꝺonũ stat q̃nqz sine sctificatiõe. vt apparuit in Balaã ppheta q̃ nõ fuit sanctus. 3

Sed illa nõ ꝺcludũt. Ad pmuz g̃ ꝺicendũ q licet spiratio r pcessio sint idez i significato. tm̃ ꝺñt i mõ significandi. ex eo q aliq̃ꝺ ꝺnotat pcessio qꝺ non ꝺnotat spiratio. Nam spiratio solũ ꝺnotat pncipiũ a quo. sed pcessio etiã ꝺnotat terminũ ad quẽ. q̃ si eternus ẽ pcessio ꝺicet eterna. sicut cũ amoz procedit a patre in filiũ r ecõuerso. r si est temporalis. processio potest ꝺici tpalis. Ad secũ ꝺum nego ꝺsequentiã. Ad probationẽ ꝺico. qz si spũssctus accipit eẽ sua pcessiõe put etna ẽ. nõ vt tpalis ẽ Possz etiã ꝺici q tpali processiõe licet nõ accipiat eẽ nouũ. accipit tamẽ quendã modũ eẽndi nouũ. puta esse qualiter nõ erat. s. sanctificãdo creaturam. nõ tamẽ p

Solutiorõnũ ꝺ cõclusionez.

Ad 1

Ad 2

UVA. BHSC. IyR_066

mutatiõz sui. sz tm̃mõ pmutatõz z nouitatẽ se tenentẽ ex pte creature. Sicut. n. dr ex pte dr creator z dñs. nõ p mutationẽ sui. sed p solam nouitatẽ se tenentẽ ex pte creature. sic ex pte pt spũssancti ꝓcessio terminari ad creaturaz. z p cõsequẽs ipse incipiet eẽ in creatura aliter q̃z fuit. seu qualiter non fuit. sine oĩ mutatione z nouitate sui sed solius creature. ita q̃ nascit quodãmodo quedã mutua relatio. q̃ q̃z uis sit realis ex pte creature. tm̃ solũ ẽ rõnis ex pte spũssancti. eo q̃ hm̃oi relatio reducat ad relationẽ tercij modi. q̃ vt pz p phm. v. metaph. q̃uis sit realis ex pte mẽsurati tamẽ est rõnis
Ad 3 tm̃ ex parte ipsius mẽsure. Ad terciũ dicẽdum q̃ aliquid potest dici temporale dupl'r. Uno modo eo q̃ ipm̃ sit subiectũ tpiz motui celesti. Alio modo eo q̃ ipm̃ sit vel est quãdo tempus est. Primo mõ nõ est tpalis ꝓcessio spũssancti sed scõdo mõ. q̃uis autẽ p primũ nõ eueniemnr sup tempus. p secũdũ tamẽ possumus eueniri. Ad quartũ pz p tam dicta
Ad 4 quia tempale scõdo modo dictuz nõ optet esse mutabile. nam ad solam mutationẽ alterius tale tpale potest incipere z cessare. vt patuit in solutione secũdi argumẽti.
Ad 5 Ad quintũ dicẽdũ q̃ q̃uis oĩa que ĩ diuinis sũt sint idẽ diuine eẽntie. tamen ꝓpter hoc q̃ aliqua habitudo ꝓuenit alĩs que nõ ꝓuenit eẽntie sepr cõcedit aliquid dr alĩs quod non ꝓcedit dr eẽntia. Etiã maior nõ est vera loquẽdo dr tpali scõdo modo dicto supius. dr quo semp loqr
Ad 6 in ꝓposito Ad sextũ dicẽdum q̃ minor nõ est vera. qz filius dei mente spũaliter concipit z spũaliter gignit. Unde dr beata virgine dicit beatus Bernardus. q̃ pr concepit dei filium mẽte q̃z ventre. Et sic spũaliter genitus etiam ipse filius dicit spũs salutis. iuxta illd Jsaie. xxvi. A timore tuo dñe cõcepimus. et
Solutio rõnũ ꝯ dr scriptionẽ. quasi parturiuimus spiritũ salutis. Ad pmũ ꝓtra dr scẽptionẽ dicendũ. q̃ ꝓcessio spũssancti nõ fuit ĩ illa columba vel nube. vel etiam ĩ
Ad 1 igne cũ mittebat spũssanctus apostolis in linguis igneis tãq̃z ĩ termino. sed solũ tãq̃z in signo. z ideo nõ oportebat talia recipe hunc effectũ sanctificatõnis. qz talis effectus tm̃mo do relinquit ex vi ꝓcessionis ĩ creatura rationali seu intellectuali que est illius ꝓcessionis termin9 susceptiuus Uñ sic doctrina magistri seu doctoris aliter est ĩ verbo docẽtis. z aliter in mẽte discipuli audiẽtis. qz ĩ verbo est
Ad 2 trãsitorie tanq̃z in signo. sed in mẽte discipuli suum effectũ relinquit. sic ĩ ꝓposito dr. Ad scõm dicẽdum. q̃ q̃uis sanctificatio sit effect9 toti9 trinitatis. tm̃ appropriat spũisancto. Nã sicut opa ĩ quibus claret sapia diuina appropriant filio. eo q̃ filius sit sapia genita ĩ diuinis. sic illa ĩ quibus bonitas z misedia eluce/scit appropriant spũisancto. eo q̃ spũssanct9 sit amor ꝓcedẽs in diuis. Posset etiaz dici q̃ q̃uis simplr loquẽdo sanctificatio sit toti9 trinitatis effect9. tamẽ isto modo sanctificare puta p modũ amoris procedẽtis termiari ad mentẽ hois est ppriũ ipsius spũssancti. qz ĩ diuinis non est amor procedẽs seu amor notionalis nisi amor qui ẽ ipse spũssanctus. Ad ter/ Ad 3
cium dicẽdum q̃ licet donũ gratuitũ gratuz faciẽs. puta gratia seu caritas nõ dr nisi spũssancti ꝓcessione. alia tamẽ dona nõ gratuita seu nõ gratũ facientia sic dari pñt q̃ in eoz donatione spũssanctus nõ dicit procedere. sicut infra patebit. ideo talia dona possũt alicui conueniri absq̃z sanctificatõe. De numero aũt talium donoz est ꝓphetia. ideo argumẽtuz nõ ꝯcludit. Quo ad terciũ promissuz in isto Tercia pr̃s h9 articuli Aureoli articulo ẽ sciẽdũ. q̃ multi doctores multipl'r loquunt circa istud quesitũ. quoz vn9 ponit hãc ꝓpositõz. q̃ spũssctus ĩ tot ꝓcedit tanq̃z ĩ terminũ. in quot ꝓcedit amor diuin9 tanq̃z in obiectũ. Et ad dr declarationẽ istius ꝓpositionis ipe ponit ordinẽ obiectoz ipsius diuini amoris dicẽs. q̃ diuin9 amor tẽdit pmo z pncipaliter in eẽntiam diuinã z in psonas diuinas. que vt ait idẽtice participãt eẽntiam. secũdarie vero z pticipatiue. immutabiliter tamẽ z formaliter tẽdit in quidditatiuas rõnes oĩm creaturaz z in pfectiones eaz. sed mutabiliter z ptingẽter z nõ formaliter tẽdit in existẽtias creaturaz fm eẽ q̃ditatiuũ. ac etiam fm eẽ accidẽtale quod capiũt p ꝓprietates naturales. z fm eẽ morale quod capiũt ex pfectionibus ꝓtuosis. z fm eẽ gratuitũ qõ capiũt ex pticipatione donoz gratuitoz. Et sb dit. q̃ fm hoc spũssctus q̃dã generali ꝓcessiõe ꝓcedit in omnẽ realitatẽ creature imutabil'r. quia tanq̃z terminũ formalez respicit omnes realitates rerum. ꝓcessione vero spũali procedit in pfectiones gratificantes tanq̃z in terminũ ĩ quẽ tẽdit immutabil'r z ab eterno. In aĩas vero sãctas procedit mutabiliter. prout participare incipiũt dona gratuita q̃ sunt termini imutabiles eterne ꝓcessionis. Sz Cõtra alt reolum. 1
in his dictis multi videntur esse dẽfectus.
Primo in hoc q̃ dicit psonas diuinas idẽtice participare eẽntiam diuinam. quia illud quod habẽt in se totam eẽntiam diuinaz fm omnem suam virtutem z perfectionem. z est

UVA. BHSC. IyR_066

ipsa ēntia diuina hoc nō pticipat ēntiā di/uinā. sed quelibet psona diuina ē hmōi. ergo ꝛc. Maioꝛ probaꝫ. qꝛ pticipare est partē ca/pere. dicaꝫ ēm a pte. ꝛ capio capis. ergo vbi to tum fm omnē suam virtutē ꝛ pfectionē habe tur ibi nihil participaꝫ. Minoꝛ etiam patꝫ. quia nomine rei intelligiꝫ ens pfectū vniuer/sali seu omni pfectione. vt pꝫ. v. methaphice ergo si aliqua diuina psona totam diuinā es/sentiā fm omnē suam virtutē ꝛ pfectionē nō haberet. illa nō eēt deus. Item si aliqua perso na non eēt diuina ēntia illa non eēt deus. sed participās nō est participatum. Nec uua tur illud dictuꝫ p hoc ꝙ adiungitur idētice. quia nihil participat seipsum Albedo ēm nō participat albedinem. sed subiectum partici/pat albedinem. quādo quasi partez capit al/bedinis. sumpta albedine fm totā suam intē/sionē. Unde si aliquod eēt subiectuꝫ habens in se albedinē fm omnē gradum ꝛ pfectionez albedinis. hoc nō participaret albedinē. eo ꝙ ipsam haberet fm omnē totalitatē sue virtu/tis. Sic in ꝓposito ꝛc. Unde illa duo voca/bula. s. participare idēticevidēnt sibi mutuo
2 repugnare. Secūdo in hoc ꝙ ponit ꝑma rium ꝛ secundariū obiectū diuini amoris. et dicit diuinū amorē secūdario terminari ad ra/tiones quidditatiuas creaturaꝝ ꝛ ad pfectio nes earū ꝛ ad existentias. nō concordat cum aliꝭ dictis suis que ponit inferius distincti/one. xxxv. vbi dicit ꝙ diuina cognitio nō ter minaꝫ ad aliquā creaturā tanꝯ ad obiectuꝫ secūdario cognitū. Et ibidē ait ꝙ cū diuinus intuitus ferꝫ in diuinā ēntiam ꝛ creaturaꝝ. nō fertur tanꝯ in duo cognita seu duo in/tuita: sed tm̄ modo in vnū. Ex his arguaꝫ sic. Diuinus amoꝛ non fertur in aliqua obiec ta. nec terminaꝫ ad aliqua. nisi in ea ferꝫ et terminēꝫ diuina cognitio. quia amoꝛ ꝑsuppo nit cognitionē. ꝛ bonū cognitū est obiectū vo luntatis. sed fm illum doctoꝛē cognitio diui na nō tendit i aliquid tāꝯ obiectū secūdari/um. nec terminaꝫ ad aliquam creaturaꝝ. ergo quidditates creaturaꝝ ꝛ pfectiones eaꝝ non possunt ēe obiectū secundariū diuini amoris ad quod diuinus amoꝛ immutabiliter termi
3 neꝫ. cuiꝰ oppositū hic asserit ille doctoꝛ Ter cio deficiūt illa dicta. quia sibi mutuo videꝫ repugnare Dicit ēm ille doctoꝛ ꝙ spiritussan ctus procedit immutabiliter in omnē realita tem creature. tūc pono sub illa maioꝛi hāc mi noꝛem. sed existētie creature ꝛ anime sācte sūt alique realitates creature. ergo spūssanctus i rerum existētias ꝛ animas sāctas ꝓcedit im mutabiliꝛ. Oppositū aūt illius ꝯclusiōis ille doctoꝛ hic ponit. vt pꝫ in ꝑdictis. Cū igīr ma ioꝛ sit sua ꝛ vera. addita minoꝛi debita forma syllogistica. inferaꝫ oppositū dicti ꝑ ipm̄ ime diate. ḡ pꝫ ꝙ dicta sua mutuo sibi repugnāt. Qꝫ aūt minoꝛ illiꝰ syllogismi sit vera pꝫ. quia qđ nulla res est omīno nihil est. sicut dicit be atus Aug. sed nequaqꝫ est dicēdū ꝙ aie sācte ꝛ rez existētie omīno nihil sint. ḡ ꝛc. Quar 4
to ille doctoꝛ videꝫ incidere in opinionē quā ipse met reꝓbaꝫ. Erat ēm opinio que dixit. ꝙ spūssanctus dicit ꝓcedere in animā solū inqꝫtum dona sua recipiunt in aīa. Hāc opi nionē ipse reꝓbat dicēs. ꝙ sic dicēdo pater ꝛ filius dicerent ꝓcedere. quia talia dona sūt a tota trinitate. cum indiuisa sint opa trinita tis. Sed qꝫis ꝯclusio sua verbis dissonet a ꝑdicta opinione. realr tn̄ videꝫ ēe eadez. quia si spūssanctus nō procedit in aīam sanctā ni/si inqꝫtum aīa ꝑticipat dona gratuita q̄ sunt terminus immutabilis eterne ꝓcessiōis. tūc de plano sequit ꝙ spūssanctus nō ꝓcedit in aīas sanctas nisi inqꝫtum dona sua recipiun tur in aīa. quod fuit ꝯclusio opinionis ꝑ eam reꝓbate. Et illud euidēter apparet ex dictis suis dis. xvij. arti. ij. questionis sue. vbi sic ait Nō est aliud spūmscūz i aīas sāctas ꝓcedere qꝫ terminū ꝓcessionis eternē animabus ēē ꝛ poni ex ꝑte. Patz igit ꝙ finaliter hic aliud nō ponit qꝫ illō quod antea reꝓbauit. ergo ꝛc. Tho.

Alia opinio i isto ꝓposito ē ꝙ spūsscūs ꝓcedit in animas ꝑ modum amātis ꝛ dirigē tis ꝛ ꝑ modū amati ꝛ cogniti. Sed nec il/lud valet. qꝛ in hoc nō ꝯsistit rō ꝓcessionis spūssācti. ꝙ cōe ēē oibꝫ diuis psonis. sed q̄libet diuia psona amat aīam sanctā ꝛ amaꝫ ab ea. ꝛ cognoscit animā sanctaz. ꝛ modulo huma/ne capacitatis cognoscīt ab ea. Etiam queli/bet diuina ꝑsona dirigit ꝛ gubernat animaz sanctā. ergo ꝛc. Cōtra eū.

Quātū ad secundū articulū. s. vtrū ꝓcessio ꝯueniat tm̄ spiritui sancto. Est aduertēdum ꝙ qꝫis cōmuniter ꝛ large loquendo quelibet diuine psone ema natio possit dici ꝓcessio. iuxta qđ etiam fili us loquēs ō seipso ait Johānis. viij. Ego au tem ex deo ꝓcessi ꝛ veni in mundū. tamen il lud vocabulum ꝓ emanatione spūssancti teneꝫ tanꝯ ꝓprium. eo ꝙ emanatio filij ꝓpri um nomē habeat ꝛ ꝑ generatio. ꝛ hoc iuxta Scds articulus

UVA. BHSC. IyR_066

regulã topicã q̃ dicit. ꝙ qñ vnũ nomẽ ẽ ꝯmune duobꝫ quoꝝ vnũ habẽt nomen ꝓprium ⁊ nõ alteꝝ. tunc ꝓ altero tenet nomẽ ꝯmune tã q̃z ꝓprũ. Exemplũ de diffinitõe ⁊ ꝓpria passione quoꝝ vtrũq; dicebat ꝓprium. qz tamẽ diffinitio habuit nomẽ distinctũ. ipsa passio retinuit hoc nomẽ ꝯmũe tãq̃z ꝓprũ. Si autem artat hoc nomẽ processio ad processionẽ amoris. tũc dico ꝙ nõ solum appropriate verũetiã ꝓprie ꝯuenit spũsctõ. siue accipiat ꝓcessio eterna siue tpalis. De eterna pz. quia sicut se habz generatio in diuis ad filiũ. sic processio amoris ad spm̃sanctũ. sed illa est ꝓprietas filij. qz est idez quod filiatio. ergo illa erit ꝓprietas spũsscti. qz est idem qđ spiratio passiua. De tpali aũt processione possum⁹ loqui dupl'r. Uno mõ ꝑm actũ. Alio mõ ꝑm aptitudinẽ. Primo mõ nõ est ꝓprietas spusscti. qz illud qđ alicui nõ sp ꝯuenit hoc nõ ẽ eius ꝓprietas. loquẽdo de vltimo mõ ꝓprietatis. quo mõ dicit Porphiri⁹ ꝙ aliqd dicit ꝓprie ꝓprũ. Sed tpalis processio ꝑm actũ non sp ꝯueniebat spiritui sctõ. qz non sp fuerũt creature sancte qne hmõi processionẽ terminarẽt ḡ ⁊c. Scõo mõ ꝑt dici proprietas spũssãcti. qz sibi soli ⁊ sp ꝯuenit ⁊ ꝯuertiue se hz ad ipz.

Instantia 1 Forsan diceꝝ ꝙ nullũ tpale ꝑt dici ꝓprietas ei⁹ qđ ẽ simpl'r eternũ. sed illa processio ẽ ⁊ dicit tpalis. ⁊ spũsctus est simpl'r eternus. ḡ ⁊c. 2 P. qđ sp ꝯuenit eterno hoc est eternuz. sed tpalis processio nõ est eterna. ḡ nõ põt sp ꝯuenire eterno. 3 P. quod ꝯuenit pri ⁊ filio hoc nõ ꝯuenit soli spũsctõ. sed tpaliter procedere ad creaturã ꝯuenit pri ⁊ filio. iuxta illud quod ait Joh̃is. xiiij. Qui diligit me mandata mea seruabit. ⁊ pr̃ meus diliget eũ. ⁊ ad eũ 4 veniem⁹ ⁊ mãsiõz apd eũ faciem⁹ P. nullũ tpale ꝯuertit cũ eterno. deficit. n. subsistẽtia tẽ poralis respectu eterni. sed vt sepe dictũ ẽ spũsctus est eternus. ḡ tpalis processio non hz se ꝯuersim ad spũmsctum. Ad 1 Ad primũ dicẽdũ q̃ q̃zuis tpale actual'r sumptũ nõ possit eẽ ꝓprietas eterni. tñ tpale sumptũ ꝑm aptitudinẽ ꝑt esse coeternũ eterno ⁊ ꝓprie sibi ꝯuenire ⁊ ideo licz processio actualis spũsctõ ad creaturam nõ possit esse eius ꝓprietas. tñ qz ab eterno sic processit a pr̃e ⁊ filio ꝙ aptitudinez habuit procedẽdi in creaturã posita aliqua creatura q̃ terminare possz eius processiõz. ⁊ q̃ poset ipm cũ donis suis recipe. ḡ talis processio sic aptitudinal'r sumpta ꝯueniebat ab eterno ipsi spũssãcto. Et hec est intẽtio. b. Aug. xv. d trin. c. xvij. vbi ait. Ab eterno procedebat vt eẽt quoddã donabile. ideo donũ erat etiã añ q̃z eẽt cui daret Ad 2 Ad secm̃ dicendũ ꝙ tpalis processio sumpta ꝑm aptitudinẽ est eterna. iõ sp põt ꝯuenire eterno. Ad 3 Ad iij. dicẽdũ ꝙ procedere vt amoz. nec cõuenit nec pri ⁊ filio. sed tm̃modo spũsctõ. Etiã nulla processio proprie dicta ꝯuenit pri. qz sicut supius dictũ est procedere ꝯnotat terminũ a quo ⁊ terminuz ad quẽ. mõ pr̃ nõ hz terminuz a quo. cũ ipse nõ sit ab aliquo. Ad 4 Ad quartũ dicẽdũ ꝙ illd tpale de quo loquimur ꝑm aptitudinez sumptã vẽdicat sibi ꝯditõem eterni. ⁊ p ons poterit ꝯuerti cum eterno

Tercꝰ articulus. **Quantũ ad terciũ** articulũ. vtz ꝓcessio tpalis spũssancti ponat numeꝝ cũ eterna sua processiõe. Breuiter dico ꝙ processio tpalis spũsscti ꝓprie loquẽdo nõ ponit numeꝝ cũ eterna sua processiõe. ita ꝙ dicant̃ due processiões. qz idẽ nõ ponit numeꝝ cũ seipo ꝓprie loq̃ndo. sed ꝓcessio spũssancti q̃ dicit tpalis est idẽ qđ eterna ⁊ sola ratione differẽs ab ea. ḡ ⁊c. Maiorꝫ pz. minor probat. qz eadẽ processio spũsscti ꝑm ꝙ terminat ad obiectũ eternũ sic dr eterna. ⁊ ꝑm ꝙ terminat ad tpale dicit tpalis. Conclo i Forte diceꝝ ꝙ ex vi istius probatõis sequit oppositũ istius cõclusionis. qz motus ⁊ processiones numerant̃ ex termis ad qs sunt ⁊ specificant̃ ex eis. vt pz. iij. phicoꝝ. sed termin⁹ eter⁹ ⁊ termin⁹ tpalis nõ solũ differũt numero. imo differũt plus q̃z genere. qz dicit ꝯmen. x. metaph̃. corruptibile ⁊ incorruptibile differũt plus q̃z genere. ḡ ⁊c. Instantia Rñdeo ꝙ licz processiões numerent̃ ex termis qñ procedẽs real'r refert̃ ad illos distinctos terminos realit̃ ⁊ distinct̃ relatõibꝫ. tñ si aliqđ illoꝝ dfecerit. nõ oportet ꝙ numerent̃. sz ꝑm Aug. v. de tri. c. vi. spũsctus ad obiectũ eternũ refert̃ ꝑm eẽ. ad tpale ꝑm rationẽ. ḡ processio eterna ꝑm quaz refert̃ ad obiectũ eternũ. ⁊ tpalis ꝑm quam refert̃ ad obiectũ tpale nõ dẽt dici due processiones proprie loquendo. sed vna ꝓcessio dupl'r dicta. Solutio. Si quis tm̃ vellet adeo large ⁊ impropꝛie accipe numerari. mõ quo ea q̃ sola rõne differũt dicnnt̃ ꝯnumerari. tũc possent dici due processiões. Quia eadẽ ꝓcessio spũsscti vt tpalis dicit̃ ꝯcernit quẽdã respectũ ꝑm rõem ad terminũ tpalẽ. Tã ex hoc ꝙ hmõi termin⁹ ꝺ̃ no uo realiter refert̃ ad spũmsctm̃. sequit̃ ꝙ spũssanctus q̃ talẽ relationẽ terminat q̃ realis ẽ ex pte istius termi tpalis ad minus ꝑm rationẽ Scda cõclusio

UVA. BHSC. IyR_066

ecōtra referaṫ. Exemplū de scibili ⁊ scīa. ⁊ vlt de mēsura ⁊ mēsurato. Hūc aūt respectū ratio nis eadē processio vt eterna est nō ꝯcernit. iō eadez processio a seipsa differt ſm rōem. ⁊ qa ſm ꝙ aliq̄ differunt sic pñt ꝯnūerari saltē lar ge loquēdo. igiṫ ille processiōes pñt dici due Corelari um. ſm rationē. Ex hoc tñ non ꝺz inferri. ergo sūt due. qz ex positione alicuius cū ꝯditione distrahēte non licet inferre simplr. quia nō se quiṫ. est homo pictus vel mortuus. ergo est hō. sed eē ſm rationē tm̄ est eē distractū. ergo nō sequiṫ. sunt due ſm rationē. ergo sūt due.

Instantia Forte dicēṫ adhuc ꝙ q̄uis illud sit bñ dictum vbi vtrūq; differētiū est tempale. tamē si vnū est eternū ⁊ alterz tempale. tūc licz simpliciter inferre ꝙ duo sūt. q̄uis sola ratōe differāt. maxime cum eternū ⁊ tempale differāt

Solutio plus q̄ genere. vt patet. x. methaph. Respōdeo ꝙ his q̄ ſm rationē tm̄modo habēt eē nō competit genus ppriū. nec spēs ppria. sz reducūtur ad genus ⁊ spēm illaz rerū a quibus ꝯcernūtur. ⁊ ideo dato ꝙ eternuz ⁊ tēporale sola ratiōe differāt. tūc simpliciter loquēdo nec differūt genere nec specie nec numero.

Instantia qz illud quod est ibi ſm rationē. reducit ad illud quod est ſm rē. Forte dices ꝙ impossibile est ꝙ eternū ⁊ tempale sola ratione differāt. ideo in declaratione tua semp̄ ꝓsupponis

Solutio falsum. Rñdeo ꝙ aliquid eē tempale potest dupliciter intelligi. Uno mō intrinsece. puta qz idipm̄ qđ est cepit eē in tpe. Alio mō extrinsece. puta qz aliqđ aliud cepit eē in tpe qđ vere referṫ ad ipm. cui⁹ relationē incipit terminare in tpe. Primo mō impossibile ē eternū ⁊ tpale sola rōe differre. Sz scđo mō ē valde possibile. Sic em̄ eternus deus dñs cepit eē in tpe. ⁊ tñ illud qđ est deus a seipso differt sola rōe vt deus dicit dñs puta p respectū ratiōis quē ꝯcernit ex eo ꝙ terminat relationē serui qui cepit eē in tempore.

Articls 4 # Quātuz ad quartū

articulū. s. vtrū in processiōe tempali spūssci ipse deṫ ꝓsonaliter vel dona sua. ponaz duas

Prīa ꝯclo ꝯclusiones. Prima est ꝙ sanctis homibz non solum dant dona spūssācti. verūetiā ipe spūssc̄us ꝓsonaliter dat eis. qz illō cui ppriſſime ꝯuenit nomē doni hoc homibz sanctis nō debet denegari. sed spūisācto ppriſſime cōuenit nomē doni. Maior ptz. minorē declaro. Ubi est aduertēdū ꝙ donū ⁊ datū differūt i tribus. Primo qz datū cū sit principium p̄teriti tpis. ideo nccio ꝺsignificat tēpus. Sed donū cū sit nomē iō ñ significat cū tpe ⁊ p ꝺns cuz abstrahat a tpe eternitas sibi nō repugnat Scđo qz donū liberalr procedit a donāte. idō i ppio suo significato pscindit a retributione. Sed datū ab hmōi retributione nō pscindit. Tercio quia donū cuz sit nomē significat p modū qualitatis ⁊ aptitudinis. significat. n. rē talez q̄ ex sua natura habet aptitudinē ad hoc ꝙ deṫ. Sed datū cū sit ptcipiū significat p moduz actꝰ siue sit talis aptitudo i eo quod dat siue nō Ex his potest inferri talis descriptio doni. Donū est quod liberaliter est tribuibile sine tempe. ex se habēs aptitudinē ad hoc vt tribuaṫ. Et quia illa descriptio ppie cōuenit spūisancto. ideo patet illa minor q̄ fuit declarāda. Quid est donū.

2 P. illud donū quo singulis mēbris christi ppria dona dātur hoc vere dat ipsis homibz sctis. sz spūssc̄us ē hmōi donū. vt patz p Aug. xv. de tri. c. xiij. vbi sic ait. Per donū quod est spūs scūs oībus mēbris xpi quibuscūq; dona p pria diuidunt. Ptz etiā illa ꝯclusio p apostolū ad Ro. v. vbi ait. Caritas dei diffusa ē i cordibus nostris p spūmsanctū qui datus ē nobis. Quod verbū ptractās btūs Augus. xv. de tri. c. xviij. ait. ꝙ spūssc̄us dat nobis vt nos faciat dei ⁊ proximi amatores. Et subdit infra. ꝙ spūssc̄tus p quē diffundit in cordibz caritas cū sit deus etiā vocatur donū. Forte dicēṫ ꝯtra illam ꝯclusionem. Illud qđ datum est alicui. hoc est in ptāte illius qui recipit ipm. sed spūssc̄tus nō est in ptāte homis. ergo ꝓsonaliter nō dat homi Rñ. ꝙ donū pōt esse duplex. Uno mō naturale. Alio mō supnaturale ⁊ simplr supeminēs. De ꝑmo p cedit argumētum. sed nō de secūdo. qz q̄uis donū naturale trāsferat in ptātē recipiētis. tñ donū supeminēs hoc opat vt recipiēs quod ammodo extra se trāsferat in ptātē largiētis. Et qz spūssc̄us cū sit amor ⁊ caritas pfectissime nobis datur quādo pfecte deū diligim⁹. ideo plene nobis dat spūssanctus cū p extaticum amorē in hmōi doni largitorē supnaturaliter trāsformamur. Qđ attēdēs. b. Dyonisius. iiij. de di. nomi. ait. Amor si fortis fuerit extasim faciēs trāsformat amātem i amatuz.

Instantia

Solutio

Posset etiā minor illi⁹ instātie aliquo mō negari. quia hoc agit vis ferventis amoris ꝙ nō relinquit amatorē eē suūpsius sed amati. vt ait Hugo de sancto victore in libro de arra sponse. Et beatus Augu. ait. O anīa mea attēde quid diligas. Si diligis terram terra

UVA. BHSC. IyR_066

es. si diligis celuz. celum es. Audeo dicere q̄ si diligis deuz deus es. Talibꝫ .n. dedit deus potestatē filios dei fieri. vt patet Joh. i. Et iō tales pfecte diligētes aliqualiter habēt potestatē in patrē. iuxta quod ait filius in euangelio. Si manseritis in me. z verba mea in vobis māserint. quodcūq̄ petierit a patre i nomine meo fiet vobis. Ergo pie pōt dici q̄ tales hoies habēt amicabilē potestatē etiā i spiritūsctm. Scda cōclusio ē q̄ spūsscūs non dat i oī dono suo. qz q̄ncūq̄ spūsscūs datur. tūc recipiēs sanctificat. vel si sanctus ē in sanctitate augmētat. illa pz ex descriptiōe processionis spūssci supius habita. Sed q̄dā sunt dona spūssci i quibꝫ nūq̄ pfert sctitas. q̄daz q̄bus q̄nq̄ pfert q̄nq̄ nō pfert. q̄dā q̄bus sp pfert. Jō in pmis pcise stādo nūq̄ dat spūscūs. In scdis q̄nq̄ sic z q̄nq̄ nō. Sed i donis tercio mō dictis sp dat. Minor hic assūpta pt z. qz fides informis z timor seruilis q̄uis sint dona spūssancti. tamen in ipsis pcise sistendo nulla pfert sanctitas. Jtē opatio miraculoz. gratia linguaz. pphetia. z his similia q̄nq̄ collata sunt malis. q̄nq̄ bonis. z iō q̄nq̄ sine sanctitate. q̄nq̄ cū sanctitate. Sed caritas z gratia nūq̄ pferunt nisi cū sanctitate. ideo rc. Et illa est intētio bti Augu. xv. de trini. c. xviij. vbi loquēs de hoc dono spūssācti quod ē caritas. sic ait. Nullū donū est illo dono excellētius. Sola em ē q̄ diuidit iter filios regni eterni z filios pditōis eterne. Et vt ibidē innuit. solū cū h̄ dono dat spūssanctus

Scda cō clusio.

Instantia

Forte ꝯ illā pclusiōz dicet q̄ nullū bonuz pōt ee in nobis nisi ex eo q̄ de⁹ nos diligit. sed omne donū spūssci qđ dat hoibꝫ ē aliqđ bonū. ergo nullū donuz spūssancti dat homibꝫ nisi astāte dei dilectōne. cū g̃ spūssctūs sit dilectio. igit videt q̄ spūssctūs det in oī suo dono.

Solutio

Rn̄deo q̄ argumētū pcedit de amore eēnti ali qui ē cōis tribus psonis. Ex hoc nō pclud it q̄ amor procedēs q̄ est spūssctūs in oī dono det nobis. sed solum in donis gratuitis.

Dubium.

Sz forte dubitaret hic aliq̄s. dato q̄ spūssctus det i oī suo dono gratuito. q̄d pus det dona an spūsscti⁹. Rn̄. q̄ dici pōt q̄ diuersis respectibꝫ vtrūq̄ dat pz us. Nam q̄tū est ex parte donātis prius dat spūsscti⁹. Sz q̄tum est ex parte recipiētis pus recipiūtur dona. Nā pater z filius nō dant nobis dona g̃tuita nisi dādo nobis amorē suū q̄ ē spūssctus Amor. n. ē pmū donū mediāte q̄ amans dat omne qđ dat. Et ania sācta nō recipit tm̄ donū nisi mediāte dispositōe gruā q̄ fit p dona gratuita. Sicut .n. si aliq̄s clauū infixum ligno expelleret alium clauū impellēdo. q̄uis impulsio z expulsio eēnt sil' durationē. tm̄ q̄tū est ex pte agētis pus naturali intelligētia ē impulsio q̄ expulsio. qz nō expellit nisi impellendo. tm̄ q̄tū est ex pte recipiētis prius fit expulsio q̄ impulsio. qz nō recipit nisi dimittēdo. sic in ppōsito rc. Ratio pmi ē. qz cā naturaliter ē poz effectu. Sed spūssācti pcessio ad nos ē cā g̃tuitoz donoz i nob. g̃ rc. Rō scdi ē qz dona g̃tuita spūsscti sūt q̄si q̄ddā mediū p qđ pūgimur spūssācto. sz pus pueniē ad medium q̄ attigat extremū. g̃ rc. Ad argumtū pncipale dom q̄ q̄uis illud qđ ē simplr eternū nō possit pcedere tpalr mutatōe sui. tm̄ h̄ pt sibi pcetere sine sui mutatōe. z ad solā mutatōz illu⁹ ad qđ pcedit. Ad pbatōez dom q̄ q̄ nō ē sile. qz tpali nō pōt pcetere eterna pcessio. qz nihil pcedit nisi dū ē vel fuit. sed tpale nec ē ab eterno nec fuit ab eterno. sed tpalitas pōt pcetere eterno non intrinsece sed extrinsece sūue appellatiōe extrinseca. put supius plenius ē declaratū. ideo rc.

Ad argumētū pncipale.

Distinctio decimaquinta.

Jc cōsiderā h dū rc. Postq̄ oñdit mgr spm̄ scm̄ nō solū eternalr. verūetiā tpalr pcedere a pre z filio. h̄ oñdit cūdē spm̄scm̄ tpalr pcedere a seipo. Et diuidit i tres ptes. qz pmo mgr oñdit spm̄sctm̄ q̄nq̄ mittere seipz. Scdo declarat h̄ p silē ex missiōe filij sui mēdo explū. Tercio inq̄rit vtz prez verepossim⁹ dicere missū. Scda ibi. Ne aūt mireris Tercia ibi. Dic q̄rit cur pr. Jsta pt iū scda diuidit i duas. qz pmo mgr q̄tū ad missiōez filij oñdit missiōis multiplicē ee pncipiū. Secūdo oñdit eiusdē missiōis diūsū ee modū ibi Dic q̄rit vtz sel. Pria i duas. qz pmo pmittit suā intētōz. Scdo plequit eā. ibi. De spū scō ei legit. Et hec i q̄ttuor. qz pmo oñdit patrē mittere filiū z spm̄sctm̄. Scdo oñdit prez z spm̄sctm̄ mittere filiū. Tercio pbat spaliter spūmsāctuz mittere filiū. Quarto oñdit filiū dare z mittere seipm. Scda ibi. Quo circa q̄ rēdū ē. Tercia ibi. Et q̄ a spūscō. Quarta ibi Deinde oñdit ee datū. Et hec i q̄ttuor. qz pmo oñdit filiū dare seipm. Scdo oñdit q̄ filiꝰ mittit seipm. Tercio obiicit in ꝯū. Quarto ponit recapitlatōz pdictoz Scda ibi. Quāūt a se mittat. Tercia ibi. Sz qđ h̄ opponit.

UVA. BHSC. IyR_066

Quarta ibi. Ex supdictis. Tūc seqt illa ps Dic qrit cur pr. Et diuidit i duas ptes. qr p mo excludit a patre oēz passiuā missiōz. Se cūdo remouet vnā falsaz opinionē. ibi. Jōgz putauerūt rc. Circa istā distinctōz. xv. qro

Trū cuilibet dine psone ꝛueniat mit v tn. Et videt q sic. qr fm. b. aug. iij. d tri. c. xvij. Duo sūt modi missiōis di ninaz psonaz. Un⁹ visibilis. cuz psona diui na appareat i aliq visibili creatura. Alt⁹ inuisibil. dū psona diuia pcipit z cognoscit in mē te ꝛcuota. Sed oēs diuie psone apparuerūt i visibili creatura abrae. cū ipe tres vidit z vnū adozauit. Et sil'r i mōte trāsfiguratōis. s. pr̄i voce. spūscūs i nube. z fili⁹ i hūana carne Et etiā oēs tres psone qnqz pcepte sunt a ꝛcuota mēte. g tā visibil' qz inuisibilis missiōis modi vident ꝛuenire cuilibet diuie psone Cōtra fm. b. Aug. iij. de tri. c. vl. illi repugnat mit ti q hz auctē vl⁹ pncipij. sed pater i diuinis hz auctē vl⁹ pncipij. g patri repugt mitti.

Circa istā distinctionē. xv. qttuoz sunt vi dēda. Primo an missio sit in diuis. Se cūdo quid sit hmōi missio. puta vtz sit aliq eēntiale vel notionale. Tercio. vtz cuilibz diuine psone ꝛueniat missio actiue Quar to vtruz cuilibet diuine psone ꝛueniat missio passiue.

Articl⁹ 1

Quantū ad primuz

pncipale. vtz missio sit in diuis. Dicendū q vere ꝛcedere possum⁹ missionē eē in diuinis. qr vbicunqz ē dare plures psonas quaz vna hz virtutē z auctē ab alia. ibi vera pt dici missio. sed filius i diuis virtutē z auctē hz a pre. z spūscūs ab vtroqz. g rc. Maioz pz. pter hoc. n. radius solis dicit mitti a sole. qr vir tutē habz a sole. z legat⁹ dicit mitti a papa. qr hz auctē a papa. Minoz etiā pz. qr q̄cq̄d hz psona pducta hoc habet a pducente. Un de missione filij dicit ad Gal. iij. Misit deus fi liū suū rc. Et de missione spūsācti dicit Joh. xvi. Si ego nō abiero paclitus nō veniet ad vos. si aūt abiero mittā euz ad vos. Forte dicet q fm Dyoni. i de ange. hierar. angeli su pioꝛes semp assistūt deo. z nō mittunt ppter sui dignitatē. sz quelibet diuina psona est di gnioꝛ omni angelo. ergo inter psonas dinas nulla erit missio. Dicēdū q licet in creaturz mitti sp implicet aliq indignitatz z mutabi litatis. qr cū creatura mittit. tūc cū sui aliqli mutatione mouet illic vbi pus nō erat. iō rō nale est vt supioꝛes angeli nō mittant. Sed qr deus vbiqz ē. iō sine sui mutatōne. z p ons absqz omni imperfectiōe psona diuia mitti pt. qr nō mittit vbi nō erat. sed solū qlit nō erat. nouū. s. effectū causās i creatura sine sui mu tatiōe. sed mutatione solius creature. g mitti nihil indignitatis dicit in psona diuina.

Instantia

Solutio

Articl⁹ 2

Quātū ad secundū

pncipale. vtz missio sit aliq eēntiale vel no tionale. est aduertendū q noia in diuis vidē tur eē triptita. Nā quedā sunt pure notiona lia. vt pater filius. quedā pure essentialia. vt deus. deitas. eēntia. z sil'ia. q̄daz ꝛo q̄uis fm se sint eēntialia. ꝛnotāt tn respectū ad psonaz ratione cui⁹ aliquo mō notiōalia dici pñt. sic potētia generādi. de q dictū est supi⁹ dist. vij. Et de nomibz isti⁹ tercij ordis videt eē missio Importat em respectū psone misse ad suū pn cipiū pductiuū. maxime si missio sit pncipa lis z auctoritatiua. talis aūt respect⁹ ē notiona lis. Importat etiā respectū cāe ad effectū tpa lē q respect⁹ ē eēntialis. qr cōis ē tribz psonis. Et qr nomē missiōis ab effectu tpali poti⁹ est impositū q̄z ab emanatōe eterna psone a pso na. iō missio in diuis potius dicit q̄d eēntia le q̄z notionale. Sed ꝫ illud ē q̄dā opinio q dicit q missio pncipalius importat intelle ctū notionis q̄z eēntie. qr missio spūscti est ei⁹ processio. g ē notionalis. ꝫntia pt. qr processio ē q̄d notionale. P. illud qd importat origi nē ab altero notionale ē. missio ē hmōi. qr. iij de tri. c. xx. dicit Aug. Mitti filiū ē cognosce re q ab alio sit. Et ibidē ait filiū missū a patre nō qr ille maioꝛ est. iste minoꝛ. sed qr ille geni toꝛ ē. z iste genit⁹. Dicendū ad hec z cetera cōsil'ia. q q̄uis ꝛcludant missionē dicere q̄d notionale ꝛnotatiue. tn h non ꝛcludūt q ad pncipale suū significatuz. missio. n. significat effectū realē ex pte creature. z oē tale ē eēntiale vt pz p Dyoni. i multis locis Itē omne qd ē cōe tribz diuis psonis ē eēntiale. sed missio actiue sumpta est cōis tribus diuis psonis. vt patebit in tercio articulo. ergo rc.

Opi. ꝫria 1

2

Solutio

Articl⁹ 3

Quātuz ad terciuz

vtrum cuilibet diuine psone cōueniat missio actiue. sic procedā. Primo em ponā illud qd in illo articulo mihi videt esse tenendū. Se cūdo videbit vtz spūscto ꝛueniat mittere si liū. Tercio vtz spūsancto ꝛueniat mittere seipm. Quo ad primū igit cū petit vtrum

UVA. BHSC. IyR_066

cuilibet diuine psone cõueniat missio actiue. ꝙ formando me dictis sanctoꝝ et magistri in lra. dico ꝙ sic. quia quãdo aliqua sic se habẽt ꝙ omnia eorũ opa sunt penitus indiuisa. nihil in talibus opibus potest vni ꝓpetere actiue nisi alteri competat actiue. sed ꝑm Damas. ⁊ Aug. exceptis solis productionibus ad intra. omnia alia opa trinitatis sunt ꝯmunia tribus psonis ⁊ penitus indiuisa. ergo ꝛc. Forte dicet ꝓtra illã ꝯclusionẽ sic. In oĩ ordinata legatõe legat⁹ siue missus recipit auctez seu ptãtẽ a mittẽte seu ꝛelegãte. sed sicut dicit Ansel. quicq̃d a deo fit ordinate fit. ⁊ spũssanctus nulli psone diuine tribuit ptãtem. ergo spũssctus nullã psonã diuinã mittere põt seu ꝛelegare. Maioꝛ pz. ⁊ silr minoꝛ q̃tum ad ꝑmã sui ptem. Altera sic ꝓbatur. quia sicut psona diuina producẽs et nõ producta se habet ad recipere ptãtem ab alia diuina psona. sic se habet psona producta ⁊ nõ producens ad ꝓferre potestatẽ alteri psone diuine. sed ꝑpter primũ psona patris a nulla psona diuina recipit potestatẽ. ergo ꝑpter scõm persona spũssancti nulli psone diuine tribuit potestatem. ℙ. mittere ⁊ mitti habẽt eẽ in diuinis ex producere ⁊ produci. sicut patet ꝑ Augu. vij. de trini. ca. x. sed cuilibet psone nõ cõpetit ꝓducere. ḡ cuilibet psone diuine nõ competit mittere. Ad ꝑmũ dicẽdũ ꝙ mittere ⁊ actiue põt intelligi dupl⁹r. Uno mõ ꝑncipal⁹r ⁊ auctoritatiue. Alio mõ ꝙseq̃nter ⁊ ꝛdeterminatiue. ℙmo mõ mittit solus ille q̃ tribuit ptãtẽ legato seu misso. Scõo mõ mittũt oẽs illi qui talẽ legatũ ꝛestinãt ad vsum ⁊ executõem iaz accepte ptãt. Unde posito ꝙ solus impator alicui legato tribueret impialẽ auctoritatem cui⁹ ptãtis vsum ⁊ exercitũ impator nõ ime/diate vellet ꝓcedere. assessoꝛes aũt ⁊ amici impatoris vna cũ impatoꝛe ꝛdeterminarẽt q̃ndo vbi ⁊ circa quid talis legatus iã dictã potestatẽ ab impatoꝛe receptã ꝛeteret exercere. q̃uis hmõi legat⁹ ꝑncipaliter ⁊ auctoritatiue a solo impatoꝛe mitteret. ꝙnter tñ et ꝛdeterminatiue mitteret ab oĩbus q̃ talẽ legatũ ad sue legatõnis officiũ exercendũ ꝛestinarẽt ꝑ suam ꝛdeterminatoꝛ. Et ꝛ de isto scõo mõ mittẽdi loq̃ndo maioꝛ nõ ẽ vera. ⁊ iõ nihil ꝯcludit ꝓpsito. q̃ ḡuis psona ꝓducẽs mittat psonã ꝓductã tãq̃ auctẽ ei tribuẽs. q̃ psona ꝓducẽs maiestatẽ ⁊ potẽtiã quã hz in se cõicat psone ꝓducte. tñ illa ꝯmissa ptãs nõ ponit in executiõe quo ad extra. nisi ꝛ de cõi volũtate ⁊ ꝛdetermiatõe oĩm triũ psonaꝝ. iõ scõo mõ ꝓdicto oĩs

Lõcio 1

Instantia 1

Solutio Ad 1

2

diuine psone vere dicunt mittere. Forte ex his dicet ꝓtra rõez quã feci ꝑ ꝯclusiõe. q̃ ex quo collatio ptãtis actiue solũ ꝯuenit psone producẽti. ergo q̃uis indiuisa sint opa trinitatis. tñ actiue aliquid ꝯuenit vni psone qõ actiue nõ ꝯuenit oĩbus psonis. cui⁹ oppositũ videt eẽ assumptũ in maioꝛi rõis tue ℞. q̃ oĩs ptãs seu auctas q̃ ꝓfert psone ꝓducte a ꝓducẽte. illa ꝓfert ex vi ꝓductõis. Unde per actũ generatõis pr̃ ꝯmunicat diuinã eẽntiaz ⁊ oĩpotentiã filio. ⁊ pr̃ ⁊ filius ꝑ actũ spirationis hec cõicant spũsctõ. ꝑm illos ꝙ act⁹ nõ est indistinctio vel indiuisio in diuis. immo est realis distinctio. licet igit actiue ꝓferre auctoritatẽ ꝯueniat vni psone ⁊ nõ alteri. ℔ tñ nõ est ꝓtra illã maiorẽ quã assumpsi. q̃ ex ꝑse ibi loquoꝛ de ista actiuitate q̃ talibus cõuenit ꝑm opa que ab ipsis ꝓcedũt indistincte.

Instantia

Et ex his pz q̃d sit dicẽdũ ad scõm. q̃ ḡuis mittere ꝑmo mõ hẽat eẽ ꝑ ꝓducere. eo ꝙ ptãs cõicet psone producte ex vi ꝓductõis. tñ scõo mõ hz eẽ ex cõis volũtatis ꝛetermiatione oĩm triũ psonaꝝ. Quo ad scõm ꝓpositũ illi⁹ tercij articuli dico ꝙ spũsctus mittit filiũ. nõ ꝑmo mõ supi⁹dicto. cũ sibi nullã tribuat auctẽ. sed scõo mõ. q̃ filius est legat⁹ dei patris. Juxta quod ait Abdias in principio sui libri. Legatum misit ꝛeus ad gentes. Et hic legatus accepit auctoritatẽ ab eterno a deo patre vt mẽtes hominũ valeat illustrare. Ad tales eĩm opationes exercendas dicit mitti filius. eo ꝙ ꝯformes sint sapiẽtie q̃ est apꝓpatũ filij. Sic etiã spũsctus mitti dicit q̃n fiũt in nobis opa pietatis ⁊ misericordie. q̃ respiciũt amoꝛẽ ⁊ caritatẽ. Licet igit ex hoc pr̃ mittit ꝑncipaliter ⁊ auctoritatiue. tñ q̃ ꝛeminatio illi⁹ auctis ad vsum ⁊ executionẽ facta ẽ ꝑ dinã volũtatẽ q̃ vere ẽ volũtas spũsctⁱ ⁊ eq̃ sicut pr̃is ⁊ filij. iõ vt sic. s. ꝛeterminatiue ⁊ ad vsũ ꝛestinatiue nõ solus pr̃. verũ etiã spũs sanctus mittit ipm filiũ. Et illa videt eẽ expsa in ꝛetio Aug. ij. de tri. c. v. vbi ait. Mitti a patre filius sine spũsctõ nõ potuit. Nã pater intelligit eũ misisse q̃ ex femina eũ fecit. non vtiq̃ sine spũsctõ hoc fecisse dicit. Et eodez ca. Aug. exponẽs illud Jsa. ꝓbũ. Misit me dñs ⁊ spũs eius. dicit hoc eẽ intelligendũ de missione filij dei in mũdũ ꝑ carnis assumptione. Sed huic ꝯclusioni ꝓdicit quoꝛundaz doctoꝝ opinio. Dicũt eĩm ꝙ verbũ diuinũ tripliciter mittit. Uno mõ in carnẽ. Alio mõ i mentẽ. Tercio mõ ad faciendũ ꝓdicationez. ℙmis duobꝫ modis vt dicũt mittit filius

Adz

Lõcio 2

Scot⁹ et q̃dã alij.

UVA. BHSC. IyR_066

a solo patre. sed tercio mō mittit a spūsancto.

1 Rō quo ad ꝫ ē. qz missi auctas ꝛpendet a mittēte. sed filius ꝛi in nullo ꝛpēdet a spūsancto nisi ſm assumptā hūanā naturā ſm quaz

2 ꝓdicauit in mundo. g ꝛc. P. mitti ꝛ mittere sūt oppōsita relatiue. ꝛ sit ꝛ pduci ꝛ producere tūc arguit sic. Q̄ cūq; vnus termin⁹ relatiu⁹ includit alterū terminū relatiuū. tūc termin⁹ correlatiu⁹ includētis includit terminū correlatiuū inclusi. sed mitti includit pduci. g mittere ī cludit pducere. cū g spūssc̄us nō ꝓducat filiū. ergo nō mittet eū. P. si oppositus

3 in oppositō. ꝛ ꝓpositū i ꝓpositō. Sz mittere ꝛ mitti sūt oppōsita. ꝛ mitti ſm Aug⁹. est originari. ergo mittere est originare. sed spūssanctus nō originat filiū. g neq; mittet ipsum.

4 P. si nō est ꝛ ratione mittētis ꝑsone ꝙ originet missam. ꝛ ꝓpter hoc spūssc̄us pōt mittere filiū. tūc pari rōne filius posset mittere pa/

5 trē. quod est ↄtra omnē veritatē. P. ꝑsona mittēs dicit operari p ꝑsonam missam. pater em̄ dicit diffundere caritatē p spūmsanctū. ꝛ illustrare ac erudire p filiuz. sed spūssanct⁹ nō

Nota bñ. opatur p filiū. ergo ꝛc. Sed bñ intellecta distinctiōe quā p̄misi supius. illa oīa labōrāt ī eq̄uoco. oīa em̄ arguūt ꝛ mittente p̄ncipaliꝛ ꝛ auctoritatiue. nō aūt ꝛ mittēte ↄsequēter ꝛ ꝛ

Solutio terminatiue seu ad vsum ꝛstinatiue. Ad p̄
Ad 1 mū g dicēdū ꝙ maiōr nō est vera loquēdo ꝛ
Ad 2 mittēte scḋo mō dicto Ad scḋm dicēdū ꝙ q̄uis mitti includat pduci. tm̄ nō includit p ducī a mittēte ꝛtermiatiue ꝛ ꝛstiatiue. sz includit pduci a mittēte p̄ncipaliꝛ ꝛ auctoritatiue. oīs igit̄ ꝑsona q̄ mittit illa etiā pducit. sz nō pducit a q̄libz mittēte sed solū a p̄ncipali

Ad 3 Et p idē pz ad terciū. qz dato ꝙ mitti a p̄ncipali mittēte eēt originari. nō tm̄ a ↄsequēti ꝛ

Ad 4 ꝛtermiatiuo mittēte. Ad quartū nego cō sequētiā. qz cū ꝛ rōne legati sit ꝙ ab alio habeat ptātem ꝛ nō ꝓcise a seipso. pater aūt ꝑcise a seipso ꝛ nō ab aliquo alio habet ptātem. ergo repugnat patri ꝙ mittat. hoc aūt nō repugnat filio. cum filius nō seipso sed ab alio puta a patre habeat potestatē ꝛlegataz. patri igit̄ repugnat vterq; missionis modus passiue sumptus. P̄rim⁹ quidē qz nō habz auctoritatē ab alio. ꝛ scḋs qz nō cuiuscūq; auctoritatis ꝛterminatio dicit missi. sed solū ꝛterminatio auctis seu ptāt⁹ ꝛlegate ab alio. Dato. n. ꝙ impator a seipso vel ab alio ꝛtermiaretur ad exercitū siue potestatis. ex hoc tm̄ nō diceret mitti vel legari. maxime si ille imperator esset talis ꝙ a nullo ꝓuitus ꝛpenderet in cuiuscūq; ꝓfectionis collatōe. sic ꝛ ꝑsona patris ꝛc. Ad quintū dicendū ꝙ maiōr nō ē vera nisi sit ꝑsona mittens p̄ncipaliter. illa em̄ dicit operari p ꝑsonā missam. sed nō ꝑsona mittēs ↄsequēter. Quo ad terciū hic inquirendū dico ꝙ ꝑsona diuina missa ab alia ꝑsona p̄ncipaliter ꝛ auctoritatiue. mittit seipsā ↄsequēter ꝛ ꝛtermiatiue. Sicut. n. si totū capitulū mittit vniformiter vnū qui est ō corpe capituli. tūc missus mitteret seipsū. sic hic ī ꝓposito ꝛc. Dic trāseo. qz applicatio istius pz ex ꝓcedētibus. Sed ↄtra illā cōclusionē arguunt ꝙdē doctores qui ꝛ supius arguebāt ↄtra secundā ↄclusionē sic. Semp inter mittentē ꝛ missū oportet dare distinctionē sed eadez ꝑsona diuina nō potest esse a seipsa distincta. ergo ꝛc. P. subordinata est potestas missi respectu mittēt⁹. sed idē respectu sui nō habet potestatē subordinatā. P. mittēs respectu missi hz auctoritatē. sed ꝛc. Sed ad illa ꝛ cetera ↄsil'ia dico breuiter ꝙ oīa ꝓcedūt ꝛ mittēte p̄ncipaliꝛ. vt supius dictū est.

Scot⁹ ꝛ q̄dā alij. 1

2

3

Quantum ad quar

Articl's 4

tū. vtrum cuilibet diuine ꝑsone ↄueniat missio passiue. teneo ↄclusionē negatiuā. qz pater nō mittit. ergo mitti nō ↄuenit cuilibet ꝑsone diuine. ↄsequētia patet. Añcedēs ponit. b. Aug. iiij. ꝛ trini. ca. vlti. ꝛ probatū est etiam supius. ꝛ adhuc potest ꝓbari sic. Persona habēs in se auctoritatē vniuersalis p̄ncipij. illa nō potest mitti. pater est hm̄oi. ergo ꝛc.

P. si pater mitteret. vel ipse mitteret p̄mo mō supius dicto vel scḋo. Nō primo. qz non hz ptātem ab alio. Nec scḋo. qz missio scḋo mō dicta ꝑsupponit p̄mā. quecūq; em̄ ꝑsona mittit vel ꝛstinat ꝛterminatiue. eadē mittit auctoritatiue. qz vt supius dictū est ptās ꝛterminabilis in misso vel in legato non est ptās primordialis p se autētica. sed est potestas ꝛlegata. ꝛ p ↄsequēs habēs talē potestatē mittitur a ꝛlegāte qui ei contulit potestatē Sz

Contra. 1

forte dicet ꝙ actio reciproca ↄuenit cuilibz ꝑsone diuīe actiue ꝛ passiue. sed mittere ē actio reciproca. g. Maior patet. qz p tanto ꝙ intelligere est actio reciproca. ideo ↄuenit p̄ri actiue ꝛ passiue. Nam pater intelligit se ꝛ intelligit a se. Minor patet. qz illa actio est reciproca que cōuenit alicui reflexe supra seipm. sed sic ↄuenit missio ꝑsone diuine. qz vt patuit ī tercia ↄclusione tercij articuli. diuina ꝑsona mittit seipsā. P. beatus Aug. iiij. ꝛ trini. 2

UVA. BHSC. IyR_066

ca.xx.ait.q filiꝰ mitti dicit ex eo q̄ cuiusq̄ mẽte ex tpe pcipit.si igit illa est cã sufficiẽs missio nis.cũ pater nõ minus q̄ filius mẽte percipiat.sequit q̄ etiã pater mittat Ad primũ dicendũ q̄ licet missio possit aliquo mõ dici actio recipꝛoca.tamẽ passiue nõ põt ꝓuenire nisi psone habẽti auctoꝛitatẽ ꝛelegataꝛ seu ab altero cõicatã. hoc est em̃ ꝛ rõne missi seu ꝛlegati.q̄ habeat auctoꝛitatẽ ꝛlegatã.ꝛ iõ missio passiue patri ꝓuenire non potest. cũ ipse a nullo habeat potestatẽ. Ad scm̃ dicẽdum q̄ ad hoc vt psona vere dicat missa: nõ sufficit talis mentalis pceptio.sed opoꝛtet q̄ sic pcipiat q̄ ab alio aliq̄ mõ esse cognoscat. ꝓpter qõ in eodẽ ca. dicit Augꝰ. Pater cum ex tpe a quoq̄ cognoscit nõ dicit missus. Et ꝫ dit cãm dicẽs. Nõ em̃ habet ũ quo sit.aut ex quo pcedat. Ut ergo ꝛ illa inuisibili missione finaliꝛ ꝓcludamus. est aduertẽdũ q̄ in illa materia nouẽ ppones pñt formari. quarũ tres sũt oĩm mõ falsę.tres oĩm mõ vere.ꝛ tres vno mõ vere.ꝛ alio mõ falsę. Iste tres.pr̃ mittit seip̃m.filius mittit patrẽ. spũsscũs mittit patrẽ.sũt oĩno falsę.qꝛ pr̃ nec põt mitti auctoꝛitatiue nec ꝛetermiatiue. Sꝛ iste tres pr̃ mittit filiũ.pr̃ mittit spũmsc̃m.filiꝰ mittit spũmsanctũ.sũt oĩno vere.s.auctoꝛitatiue ꝛ ꝛetermiatiue. Iste aũt tres.filiꝰ mittit seip̃m. spũsscũs mittit seip̃z.spũsscũs mittit filiũ.sũt vno mõ vere.s.ꝛetermiatiue.ꝛ alio mõ falsę.s. auctatiue Ad argm̃tũ p̃ncipale pꝛ ex his q̄ dicta sũt supius. qꝛ nõ oĩs appitio diuine psone est missio. Nam apparitio q̄ ꝛebet esse missio p̃supponit emanationẽ psone apparentis.qꝛ nisi eẽt psona producta.tũc nõ haberet auctẽ ꝛlegatã ꝛ ab altero cõicataꝛ. quod eẽt ꝓtra rationẽ missi seu ꝛlegati.ꝛ sic argumẽtũ nõ ꝓcludit quod intẽdit.

Solutio Ad 1

Ad 2

Ad argm̃tũ p̃ncipale.

Distinctio ꝛecima sexta.

Hic de spũ

sctõ ꝛc. Postq̄ magꝛ ꝛetermiauit ꝛ tpal̃ missionis p̃ncipio.h̃ incipit ꝛetermiare ꝛ eiusdẽ missiõis mõ. Et diuidit i duas pteſ.ꝑm q̄ dupl̃r mittit spũsscꝰ.s.visibil̃r ꝛ inuisibil̃r. Primo igit h̃ ꝛetermiat ꝛ spũsscti missione visibili. Secõ ꝛ inuisibili.di.xvij.ibi. Jã nũc accedam⁹. Prima i duas.qꝛ primo p̃missa distinctiõe ꝛ visibili ꝛ inuisibili missiõe.magꝛ psequit p̃mũ membꝛ scz visibilẽ missionẽ. Secõ iter missiõz filij ꝛ missionẽ spũsscti facit ꝓpatõez.ibi. Sz ꝑ hoc q̄rẽdũ ẽ. Et hec diuidit i tres. qꝛ primo ondit q̄ spũsscus ex h̃ q̄ mittit nõ dꝛ dici minoꝛ patre. Secõ q̄ filiꝰ ꝑm q̄ hõ ẽ minoꝛ tota trinitate. Et tercio oñdit q̄ ꝛ⁹ pr̃ etiã ꝓsiderata ꝛ itate maioꝛ ẽ filio ex donãtis auctẽ. Secã ibi Notãdũ aũt q̄ filius. Tercia ibi. Hylarius aũt. Circa istã distinctionẽ quero.

Trum species in quibus spũsanctꝰ v tempaliter missus appꝛuit fuerint imaginarie vel vere reales seu coꝛporales. Et videt q̄ fuerint imaginarie. Qꝛ ꝑm Augustinũ.q.ꝛ trini.ca.v. Missio visibilis ꝓpter hoc fit.vt coꝛda hominũ ꝓmota exterioꝛibus visis ꝓuertãtur ꝑm intellectum ad occultam eternitatez.sed a fantasmatibus et imaginarijs speciebus mouet intellectus. igit ꝛc. Contra.in euãgelio dicit q̄ columba in qua apparuit spũsscũs ꝛscẽdit coꝛpali specie.g̃ habuit veꝛ coꝛpus ꝛ nõ fantasticum seu imaginariũ. Hic quattuoꝛ sũt videnda.

Primo vtruz missio visibilis ꝓueniat alicui diuine psone. Secũdo vtꝛ psona visibiliter missa ꝑm q̄ apparet i coꝛpali specie sit minoꝛ psona que mittit eã. Tercio ꝛ eo quod querit. Quarto vtꝛ tales species foꝛmẽtur misterio angeloꝛ.

Quantũ ad primũ

Articꝰ I

vtꝛ missio visibilis conueniat alicui diuine persone.est aduertendũ q̄ missio predicta sic ꝛscribi potest. Missio visibilis est diuine psone ad aliquem hominez ꝛstinatio sub tali visibili signo quo manifestat vel manifestari potest aliquo mõ emanatio psone que mittitur.ꝛ scitas homis ad quẽ mittit. Ex quibus patet q̄ missio visibilis tria includit. scz diuie psone eternã emanationẽ.anime ꝛ uote internã sanctificationẽ.ꝛ vtriuscꝛ.s.emanationis ꝛ sanctificationis externã apparitiõez seu manifestationẽ.ꝛ hoc ꝛ facto vel ꝑm aptitudinẽ.quia licet tali signo hec duo nõ semp manifestẽtur.tñ hmõi signũ est aptũ natum ad hoc vt mediante ipso hec manifestent.

Ex his etiam apparet quid dicẽdum sit ad illud quod querit in isto articulo. Nã pr̃i nõ põt ꝓꝛtere visibilis missio. qꝛ cui repugnat inuisibilis missio. eidẽ repugnat visibil̃ missio. sed patri repugnat inuisibilis missio. vt patet ex p̃cedẽtibꝰ.g̃ ꝛc. Maioꝛ patet. quia cui repugnat inclusum eidẽ repugnat includens.sed missio visibilis includit missionẽ in

Cõclo I

UVA. BHSC. IyR_066

2 uisibilē. sicut ex iā dictis patet P. cui repugnat emanatio ei non competit visibilis missio. Illa patet. quia cui repugnat emanatō ei ꝛez repugnat potestatis ꝛelegatio passiua seu cōmunicatio que necessaria est in misso vl' legato. Sed patri repugnat emanatio. cuz nō habeat psonā origine priorem se a qua possit emanare. Unde si quādoqz legitur q' persona patris manifestauerit se in aliquo sensibili signo. hoc nō ꝛebet dici missio sed potius apparitio. quia q̄uis ei qui habet auctoritatem autenticā a se ꝛ nō ab alio repugnat mitti vel legari. sibi tamē nō repugnat apparere vel manifestari. De filio autē ꝛ spiritusancto planū est in scripturis q' eis cōpetat missio visibilis. De filio enīz dicit apostolus ad Galath. iiij. Misit ꝺeus filiū suum factū ex muliere factū sub lege. vt eos qui sb lege erāt redimeret. Et Baruch. iij. dicitur ꝛe filio ꝺei. Post hec in terris visus est: ꝛ cū hominibus ꝑuersatus est. Etiaz spiritussanctus i sancto euāgelio quater legit missus visibiliter. scz in colūbe specie circa christi baptizationē Joh. i. In nube circa christi trāsfiguratiōz Mat. xvij. In flatu post christi resurrectionē. cū insufflauit i discipulos dicēs. Accipite spm̄sc̄m ꝛc̄. Jo. xx. Et i līguis igneis post christi ascēsionē Actuū. ij. Ratio autē illaz visibiliū apparitionuz ex causa finali potest assignari Apparuit. n. circa baptismū i specie columbe in signū innocētie quaz ꝛebemus recipe cum baptizamur virtute illius qui tunc baptizabat. qui erat agnus ꝺei qui tollit peccata mūdi. Circa trāsfigurationē appuit in silitudine nubis lucide vt signū haberemus future glozie que reuelabit in nobis. ꝺona em̄ gratie ꝛ glozie appropriant spūsc̄tō. Post resurrectionē aūt cū xps ꝛedit apl'is potestatē remittēdi pcta. missus ē eis spūsc̄us i specie vēti seu flatus. i signū q' apl'i tāte potētie receperūt ibi virtutē qua oīa pcta nra posset exufflare. Un̄ dictū est eis a christo. Accipite spūmsanctū: quoz remiseritis peccata remittunt eis. ꝛ quoz retinueritis retenta sunt. Sed post ascensionē missus est apl'is i linguis igneis. vt ex visibili signo appareret q' apostoli eē ꝛebebant verbis pflui ꝛ caritate feruidi. qz in oēz terrā ꝛebebat exire sonus eoz: ꝛ in fines orbis terre verba eoz. Sed forte ꝺ illā ꝺcl'oem dicet sic. Illud qō oino ēinuisibile. ꝫ nō ꝑt visibiliter apparere sine fictiōe. sz spūsc̄ti psona est simpl'r inuisibil'. iuxta illud qō ōr. i. ad Thi. vi. Lucē ihabitat iaccessibilē. quē null's hoim vidit. sed nec videre pōt. Et spūsc̄tō nō ꝓuenit aliq̄ fictio. cū ipse sit spūs veritatis. vt ꝺr in euāg̃. ꝛ spūsc̄us disciplinę effugiet fictū. vt ꝺr Sap. i. P. si spūsc̄us eēt missus i ali 2
qua visibili creatura. tūc ꝑter modos cōes quibus ꝺeus est in oī creatura p ēntiaz. potentiā ꝛ pn̄tiam spūsc̄tus eēt in illa creatura in qua mitteret. hoc autē eēt vel p gratie infusionem. vel p illius creature in vnitatē suppositi assumptionē. vel per rep̄sentationē. puta q' esset in re sicut in signo. Non primo modo quia talis creatura cū non sit rationalis non est capax gratie. Nec secūdo mō. quia tūc creatura irrationalis eēt assumpta a diuio suppōsito. quod null's sane mentis poneret. Nec tercio modo. quia vel eēt i ea sicut in signo naturali vel vniuersali. ꝛ tūc mitteret in oī creatura. qz in oī creatura repitur vestigiū creatoris. vt patuit supius distinctōe. i. vl' sicut in signo gratuito. ꝛ tunc in omni sacramento mitteret spūsc̄tus. cū sacramentū sit signuz gratuitū. Solutio
Rn̄deo. ad p̄mū dicēdū q' aliq̄d visibiliter apparere pōt intelligi dupl'r. Uno mō formaliter ꝛenoiatōe intrinseca. Alio mō ꝛenoiatiue solū ꝛenoiatōe extrinseca. sic cā qn̄ qz ꝛenoiat ab effectu. Primo mō maioz ē vera. sed nō scōo mō. Un̄ spūsc̄tus ꝺr visibiliter apparere. nō q' ipse videat. sed qz aliq̄d aliud videt p cui' ꝺtēplationē nos manuducimur i cognitiōz aliq̄lē emanatōis spūsc̄ti. ꝛ manifestatiōz sc̄itatis illi' ad quē mittit. g ꝛc̄. Ad 2
Ad scām dicēdū q' appet ibi sicut i signo. Ad p̄bationz dicēdū q' ꝺeus tanqz i signo multipl'r pōt apparere. Pio sicut in signo naturali. ꝛ sic relucet in oi creatura tāqz i vestigio. Secūdo sic i signo reuelatiuo seu illuminatiuo. ꝛ sic appuit pribz in veteri testō. Tercio sicut i signo gratuito. ꝛ ꝫ tripl'r. Qz vel illud signū nullo mō est causa gratie. licet ipm cōsequat gratia. ꝛ tale signū fuit circūcisio ꝛ aliqua sacramēta veteris legis. Uel aliq̄ mō est cā gr̄e ꝛ tale signū ē sacr̄m noue legis. quod aliquo mō efficit qō figurat. vt pz p mgr̄m li. iij. di. i. Uel hm̄oi signū p̄supponit gratiā quā ꝛemōstrat seu ostēdit. ꝛ tale est signū quo fieri ꝺr psone ꝺiuine visibilis missio

Contra cōclusionē. 1

Loco 2

Quantuz ad secun Articl's 2

ꝺū articulū. vtz psona visibiliter missa fm q' apparet i corpali spē sit minor psona que mittit eā. distinguendū est ꝛe creatura i q̄ apparet psona. Uel qz illa creatura est assumpta i

UVA. BHSC. IyR_066

vnitatē ſuppoſiti diuini apparētis i ea. vl'nō Si ſic. tūc pono ꝛcl'oz affirmatiuā. qz qñcū/qz due nature ſūt eiuſdē ſuppoſiti. illō qō p ſe pdicaꝫ de vna ſaltē ex ꝯñti pdicaꝫ de altera. ma ꝓime ſi ille due nature i termīs ꝛcretis ꝓfe/runt. qz vt ſic implicāt ſuppoſitū qō eſt vtriqz cōe. Sz planū ē ꝙ natura aſſūpta ē minoꝛ p/ſona diuia q ipſā nō aſſumpſit. g ꝓpter ꝓica tionē ideomatū ꝑſona aſſumens dicet minoꝛ ꝑſona non aſſumēte. immo filius ꝺi vt ſic di cetur minoꝛ ſeipſo. iuxta quod ait apoſtolus. Exinaniuit ſemetipm formā ſerui accipiens.

Inſtantia Sed forte dicet ꝙ illud ſit ꝓtra Hylariuz in li. de trini. vbi ait. ꝙ pater eſt maioꝛ filio. fi/

Solutio lius tamē nō eſt minoꝛ patre. Dicendum ad hoc ꝙ illud non eſt ꝓtra illud ꝓpoſitū. qa Hylarius loquit ibi de filio ꝺi fm ſe. z nō qz

Inſtantia tū ad aſſumptā naturā Sz ſic dicēdo oriť duplex difficultas. qz tunc dictū Hylarij eēt ꝓtra dictum Auguſtini. qz ſtādo ꝑciſe in di/uina natura. filius eſt equalis patri fm dicta btī Aug. Itē cū maius relatiue dicať reſpectu minoris, ergo maioꝛ dicit mioꝛe maioꝛ. Sz vnū relatiuū nō poteſt poni ſine reliq. g dicē do ꝓtra Hylariū nō videt ꝙ pater poſſit dici

Rñ. aliq̄ꝫ maioꝛ filio. niſi filius dicať minoꝛ pre. Fu erūt igit quidā qui hāc difficultatē ex dictis Hylarij reſultātem euadere cupientes dixerūt ꝙ quia i patre ſunt plures relatiōes qz i filio. accipiēdo relationē negatiue. puta inaſcibili tas ē i pre. cui nō cozrñdet aliq relatio i filio. iō pr ꝺz maioꝛ filio. qz̄uis ex hoc filius nō dicať

Contra mioꝛ pre. Sz iſti ꝛeficiūt hic tripl'r. Prio qz cū relatio nullā pfectionē ꝺicat ꝺ ſe. ideo p pter relationū pluralitatē ñ poteſt aliq̄d ma/ius dici. Scō qz ſic dicēdo filius eēt maioꝛ ſpūſcto. qō tm nullus ponit. pbatio ꝓñtie. qz ſpūſcūs hz ſolā vnā relatōz puta ſpirationē paſſiuā. ſz filius hz plures. ſ. filiationē q referť ad patrē. z cōem ſpirationē ſeu actiuā ſpirati onē qua referť ad ſpūſctm. Tercio ꝛeficiunt. qz cuius poſitio eſt cā qre aliquid dicať maius eiuſdē negatio erit cauſa quare aliquid dicať minus. igit ſi pluralitas relationū i patre eſt cauſa quare pater ſit maioꝛ filio. negatio illi us pluralitatis ſeu paucitas relationū erit cau ſa quare filius ſit minoꝛ patre niſi aliud dica

Solutio ꝓpria. tur. Et ideo poſſet dici ꝙ illo ꝓpoſito ma ius eſt idē quod dignius. vbicūqz ergo cōdi/tio dātis ſpectat ad dignitatē. ita tamē ꝙ con ditio recipientis nō ſpectat ad aliquā indigni/tatem. ſed ad ſonalem ꝓpietatē. tūc ille qui dat ita dicetur maioꝛ recipiēte. ꝙ tamē recipi/ens nō debet dici minoꝛ dāte. maxime ſi reci/piens recipit omnē pfectionez a dante. z eam dem naturam que eſt in dāte. ſed ſic eſt in ꝓpoſito inter patrē z filiū. ergo ꝛc. Unde nō ē differētia inter patrē z filiū q̄tum ad pfectio nem habitā. quia omnē pfectionē quā habet pater habet filius. ſed ſoluz differūt in modo habēdi. quia filius habet a patre. ſed pater nō habet a filio ſed a ſeipſo. Et illa etiaz videt eē intētio Hylarij. Quia ibidē ſic ait Hylar⁹. Maioꝛ itaq; donās. ſed nō mioꝛ filius cui vnū eſſe donat. cui tm donat eſſe quantus ē ipſe qui donat. filius igit eſt equalis patri in re habita. q̄uis pater dicať maioꝛ filio i mo/do habēdi. Et hoc de prima concluſione ſecūdi articuli. Cōcluſio ſecūda. Si autē creatura i qua apparet ꝑſona diuina nō eſt aſ ſumpta in vnitatez ſuppoſiti a tali ꝑſona. tūc illa ꝑſona nō eſt minoꝛ ceteris ꝑſonis diuis ꝓpter hoc ꝙ i tali creatura appareat. quia ea que diſtincte ſubſiſtūt nō ꝛmunicāt ſibi mu tuo ſua ideomata. ſed cum ꝑſona diuina ap/paret in aliqua creatura nō aſſumendo eam. tūc ꝑſona diuina z illa creatura diſtincte ſub ſiſtūt. ergo nō ꝛmunicāt ſibi mutuo ſua ideo mata. z p ꝛſequēs nō pōt inferri ꝙ illa ꝑſo/na ſit mioꝛ ceteris diuinis ꝑſonis ꝓpter hoc ꝙ talis creatura minoꝛ eſt eis. Et illa eſt intē/rio beati Auguſtini. ij. de trinitate. ca. vi. vbi ait nullq̄ ſcriptuz eſſe ꝙ deus pater ſit maioꝛ ſpiritu ſancto. vel ſpiritus ſanctus minoꝛ deo patre. Cōcl'o 2

Quātuz ad terciuz articulum. Article 3

vtrum ſpecies in quibus apparu/it ſpūſſanctus tempaliter miſſus fuerit ima/ginarie vel vere reales ſeu coꝛpales. eſt aduer tenduz ꝙ de aliquibus ſpeciebus in quib⁹ ap paruit ſpūſſanctus eſt magnū dubiū vtrum fuerint reales vel fantaſtice ſeu imaginarie. Unde de linguis i quibus apparuit i die pē/thecoſtes Auguſ. mouet illam queſtionē in ꝓpria forma. ij. de trinit. ca. vi. Et ꝓpter ſui difficultatē dimittit eam inſolutā. Unde ait ſic. Quiſq̄ de illo igne diſceptare poteſt. vtrū oculis an ſpiritu viſus ſit. Et cauſam huius dubitationis trahit Auguſtin⁹ ex libro actu um apoſtoloz. Ubi em nos habemus. Ap/paruerunt illis diſpartite lingue. alia tranſla tio quā allegat Auguſtinus: habet. Uiſe ſūt eis diuiſe lingue. Et ideo poſt ꝓdicta ſubdit Auguſtinus. Nō em viderūt linguas velut

UVA. BHSC. IyR_066

ignē. sed vise sunt eis. Nō em̄ sub eadē signi
ficatione solemus dicere. visum ē mihi. q̄ di/
cim⁹ vidi. Et in illis quidez spūalibus visis
imaginū corpaliū solet dici. ⁊ visum ē mihi ⁊
vidi. In illis ꝟo que ꝑ expressam corpalem
spēm oculis demonstrātur nō solet dici. visū
est mihi sed vidi. Et q̄zuis beatus Augu.
Q, lingue ignee fuerūt reales. neutrā partē hic asserat determinate. sunt ta/
mē quidā qui dicūt ꝙ ille lingue ignee nō fu
erunt imaginarie sed reales. qꝛ vt dicunt veri
1 tas nō dz fictōibꝫ manifestari. nā ī opibꝫ ꝟi/
tatis nulla dz eē fictio. sed appitōes fātastice
2 sūt q̄dā fictōes P̄. illud qd̄ ē ī imaginatōe
vni⁹ nō apparet alteri. sz ille lingue nō solū ap
paruerūt apl'is q̄bꝫ ī illo signo mittebat̄ spūs
scūs. sed ⁊ pl'ibꝫ aliis apparuerūt q̄ cuz apl'is
in illa domo fuerūt. Sed quid sit hic tenē
dum. determinate asserere nō presumo. maxi
xime cū tāt⁹ doctor sicut erat Aug. neutrā ꝑ/
tem determinate asseruerit. Sed nec rōes
Ad 1 illoꝝ ꝯcludūt. igit̄ ad primū dicēdū ꝙ minor
nō est vera. qꝛ multi ꝓphete receperūt verita
tē sue ꝓphetie ꝑ spēs fantasticas ⁊ imagina/
rias. ī qua tn̄ ꝓphetia nulla fuit fictio falsita/
Ad 2 tis. Ad scd̄m dicēdū ꝙ illd̄ signū ꝟtute di
uīa vel angelica poterat multiplicari in fan/
tasijs oīm illoꝝ quibꝫ apparuerūt ille lingue.
De colūba ꝟo ī qua appuit spūssctūs ba/
ptizato dn̄o. dicit beatus Aug. libro supius
allegato. nō eē dubiū quin fuerit veꝝ corpus
reale. cū scriptura eam corporali specie asserat
descēdisse.

Articl's 4 **Quantuz ad quar**
tum articulū. vtrum tales species in quibus
spūssanctus missus est formētur mīsterio an/
Cōcl'o 1 geloꝝ. Dicēdum ꝙ qꝛ deus ammīstrat corpo
ralem creaturā mediante spūali. Lex em̄ dei/
tatis est infima ꝑ media reducere ī suprema.
vt patet ꝑ Dyonisiū ī de angelica hierarchia.
ideo cōgrue dici potest omnes illas species ī
quibus modo p̄dicto diuine ꝑsone apparēt.
ita tamē ꝙ nō sint assumpte in vnitatē suppo
siti diuini. eē formatas ministerio angelorū.
Cōcl'o 2 Si autē aliqua illaꝝ rerum assumeret̄ a diui
no supposito. tūc ratione sue dignitatis sine
aliquo creato agēte medio formaret̄ immedi
ate ꝑ ip̄m deum. sicut factuz fuisse creditur de
Instantia humanitate dn̄i nostri iesu christi. Forte
dicetur ꝯtra primā ꝯclusionem. ꝙ cum ange
lus format aliquod corpus. tūc ipse angelus
apparet in tali formato corpe. ⁊ ideo si ange/
lus formaret predictas species. tunc in talibꝫ
speciebus nō fieret missio diuine ꝑsone. sz po
tius angeli qui in talibus speciebꝫ appareret
Rn̄deo ꝙ hoc nō sequit̄. quia licet angel⁹ Solutio
habeat causalitatē sup talis rei formatiōe. nō
tamē habet causalitatē sup dono gratuito qd̄
a solo deo intus formatur. ⁊ efficitur in mēte
illius ad quē dicit̄ fieri hm̄oi missio. quod q̄/
dem donuz significat̄ ꝑ speciē extrinsecus mi
nisterialiter formatā ꝑ angelū. ⁊ ideo licz an
gelus formet hm̄oi corpus mediāte motu lo
cali facto in aere ⁊ ceteris elemētis ad hoc cō/
gruētibꝫ. tamē si donū significatū hm̄oi cor/
pore seu specie nullo mō subest ptāti angelice.
sed tm̄modo depēdet a diuina ptāte. tūc non
debet dici apparere vel mitti angelus. sed po/
tius ꝑsona diuina cuius appropriatuz respi
cit hm̄oi donū. puta si illud donū se habet ꝑ
modū sapiētie. tūc mittit̄ filius. cuius appro
priatū est sapiētia. si ꝑ modū amoris vel cari
tatis. tūc mittit̄ spūssāct⁹ cui bonitas appro/
priat̄ ī diuīs Si aūt tale donū respicit singu
lariter ptātē vel maiestatē diuinā. tūc qꝛ po/
testas appropriat̄ pr̄i. pōt dici ꝙ in specie tūc
apparēte pater apparet. tamen ex hoc non de
bet inferri ꝙ pater sit missus. quia apparitio
in plus se habet q̄z missio. qꝛ sicut patet ex pre
cedētibus supius. ꝑsone nō producte repu/
gnat mitti. q̄zuis sibi nō repuguet apparere.
apparuit em̄ pr̄ in voce dicēte. Hic ē fili⁹ me/
us dilectus. tamē ex hoc nō debet dici missus
Ad argumēta p̄ncipalia pz. qꝛ neutꝝ est ꝯ Ad argu/
eā que hic dicta sunt. mēta p̄nci
palia.

Distinctio decimaseptima.

Am nūc acce
i dam⁹ ⁊c. Hic mgr̄ determīat de
inuisibili missiōe ipsi⁹ spūssācti
Et diuidit̄ ī duas ꝑtes. qꝛ p̄mo circa h̄ ponit
suā intētionē. Scd̄o recitat sibi ꝯrā opiniōz
ibi. Sup̄ dictū ē. Quātū ad p̄mū ē sciēdū ꝙ
tūc spūssctūs inuisibil'r mittit̄ cū caritas ī cor
dibꝫ nr̄is diffūdit̄. iō mgr̄ duo facit. qꝛ p̄mo d̄
caritate ponit suā ꝓpriā opiniōz q̄ztū ad eēn
tiā caritatꝭ. Scd̄o q̄ztū ad augmētū caritatꝭ.
Scd̄a ibi. Hic q̄rit̄ si caritas. Prīa ꝑs ē pn̄/
tis lectōis. Et diuidit̄ ī duas ꝑtes. qꝛ p̄mo p̄
mittit suā intētōz. Scd̄o remouet q̄ndā ca/
uillatiōez. ibi. Sed ne forte. Prima ī duas.
Nā primo ponit suam opinionem. Secun/
do adiungit sue opinionis cōfirmationē. ibi.

UVA. BHSC. IyR_066

Me aũt i retãta. Et hec i duas. fm q̃ duo p̃/
misit. s. q̃ caritas ē dei. z q̃ ē spũssctũs. Nã pri
mo ꝓbat q̃ caritas sit dei Scdo q̃ caritas sit
spũssctus. ibi. Cũ aũt frna ꝛc. Tũc sequit̃ il
la ps. Sz ne forte. Et diuidit̃ i duas. qz pri/
mo oñdit q̃ caritas nõ soluz causal'r dr dei. vt
q̃dã dicere voluerunt. verũetiã eẽntial'r dr de
us. Scdo manifestat quõ exh̃ spũssctus inui
sibiliter dr missus. ibi. Tunc.n. nobis Cir
ca istã lectionẽ q̃ro.

Trũ aliqs exñs in caritate possit eui
v dẽter cogscere se eẽ i caritate. Et videt
q̃ sic. qz. viij. dei tri. dicit. s. Aug. q̃ q̃
diligit frẽz magʒ nouit dilectiõez q̃ diligit q̃z
frẽz quẽ diligit. z loquit̃ d dilectõe caritatiua
sed frẽz p̃t eui dẽter cogscere. g̃ z caritatẽ Cõ
tra. ecces. ix. dr. Nẽo scit vtr odio vel amore
dign⁹ sit. sz oia i futuꝛ reseruãt̃ incerta Dic
ẽ aduertẽdũ q̃ sicut ait pha. ij. posteriozꝛ. q̃sti
ones sũt eq̃les nũero his q̃ ꝑe scim⁹. Questi
ones aũt sunt q̃ druplices sicut ibidẽ pz. puta
si ẽ. an ẽ. q̃d ẽ. z ꝓpter q̃d est. Illaꝛ tñ questio
nũ duabus ad pñs dimissis. duas tm̃ de cari
tate tractabo Primo igit̃ videndũ est. vtruz
possimus cognoscere q̃d ẽ caritas. Scdo
vtr̃ possim⁹ cognoscere an i nobis sit caritas.

Tercio dato q̃ in nobis sit caritas. vtrum
p hmõi caritatẽ possim⁹ exire in actũ merito/
rium eterne btitudis sine speciali motõe spũs
sancti. Et quarto vtr̃ caritas z gratia sint
duo habitus realiter differẽtes.

Articul⁹ 1

Quantuz ad primũ

vtr̃ possimus cognoscere quid ẽ caritas. ẽ ad
uertendũ q̃ duplex est noticia q̃tũ ad q̃d est
Una q̃tum ad quid nomis. z illa est facilis.
qz ꝯmunis enti z nõ enti. z enti possibili z ꝑ/
hibito. et ideo quo ad id facilis est mñsio. q̃a
caritas vt sic est quedã virtus. qua median/
te voluntas elicit pfectũ actum meritorie di/
lectionis in via z pmiatorie in patria. Alia ẽ
noticia q̃tuz ad quid rei. z hec de caritate est
multũ difficilis. z hoc ꝓbat summa dispitas
opinionũ q̃tum ad istũ articulũ. qz quidam
dicunt q̃ sit virtus creata. q̃ est habitus for/
maliter inherẽs voluntati. Alij dicũt q̃ sit ꝯ
tus increata. que est ipse spũssct⁹ mouẽs vo
luntatẽ ad actũ dilectiõis. Multitudini
igit̃ doctoꝛ me ad pñs confirmãdo teneo pmã
opinionẽ. que probat̃ sic. Si caritas nõ esset
habitus creatus formaliter inherẽs voluntā
ti. actus meritorie dilectionis non eẽt volun/
tarius. qz sicut motus rei naturalis nõ exñs
a pncipio intrinseco nõ põt dici naturalis sz
violẽtus. sic mot⁹ voluntatis nõ ꝓcedẽs a pn
cipio intrinseco nõ potent eẽ voluntari⁹. P 2
illd̃ q̃d mouet tm̃mõ a pncipio extrinseco. mo
uet ad modũ instrumẽti. z ꝯñs non moue/
tur libere. qz nõ est in ptãte instrumẽti agere
vel nõ agere. sed de necitate agit iuxta impe/
tum impellẽtis. Sed si caritas nõ eẽt habit⁹
inherẽs voluntati. tunc i actibus dilectõis
meritorie voluntas moueret a pncipio extri/
seco nõ conferente aliquaz vim inherentẽ ipsi
voluntati. ergo actus volũtatis non possent
eẽ meritorij. quia nõ eẽnt liberi P. sicut nõ 3
potest aliquid nõ albũ fieri albuz formaliter
nisi ꝑ albedinem sibi formaliter inherentẽ. sic
nõ potest aliquis deo nõ carus fieri deo carus
formaliter nisi ꝑ caritatẽ sibi formaliter inhe
rentẽ. sed pctõr ꝯuersus de non caro fit carus.

P. impossibile est de oppsito trãsitũ fieri 4
i oppsitũ nisi mediãte aliq̃ mutatõe. sz i pũ
cto ꝯuersionis pctõr trãsit de eo qd̃ est nõ ca/
rum eẽ deo. ad eẽ caꝛ. aut ergo mutatio fieret
ex parte dei. aut ex parte pctõris ꝯuersi. Non
primũ cũ deus sit immutabilis. ergo erit ali/
quid intrinsece inherẽs formaliter ipsi ꝯuer/
so rõne cui⁹ nũc dicit̃ eẽ car⁹. qd̃ nos appella/
mus habitum caritatis. qz si solus actus eẽt.
tũc talis dormiẽs nõ eẽt deo carus. cũ ꝓtunc
actum caritatis nõ eliciat. P. signũ est acq̃ 5
siti habitus habere delectationẽ in ope. vt pz
ij. ethicoꝛ. sed i actibꝫ diuine dilectiõis ẽma
xima delectatio. g̃ i nobis erit habitus carita/
tis rõe cui⁹ in hmõi opibꝫ delectemur Sed Opio ma
opposituz illi⁹ cclusionis tenet mgr̃ sniaꝛ di gistri.
cẽs hic in lra. q̃ caritas ẽ ipse spũssctus assistẽs
bone volũtati ad elicien dũ actũ dilectõis si
ue caritatis. qd̃ ipse z alij sui sequaces ꝓbat
multipliciter. Primo sic. qz nõ min⁹ de⁹ imedi 1
ate opat̃ in nobis q̃ ad ea q̃ sunt gre q̃z q̃ ad ea
que sunt nature. sed deus non vtit̃ aliquo me
dio in opere creationis q̃ñ naturaz instituit.
g̃ nec i opere recreatiõis z gratie vtet̃ aliquo me
dio. P. si ad actũ meritorie dilectionis nõ 2
moueret immediate humana volũtas a spũ
sancto. tunc tali actui de digno seu de iusticia
nõ daret̃ vita eterna. ꝯñs est falsum. iuxta il/
lud. ij. ad Thimo. iiij. De reliq̃ reposita ẽ mi
hi corona iusticie. quã reddet mihi in illum
die iustus iudex. ꝓbat̃ ꝯntia. qz cum volun/
tas nra sit finita. tact⁹ suus finit⁹. g̃ si habit⁹
seu virtus qua mediante actum meritorium
elicit etiam eẽt finita. tunc in nullo meritum

Q, cari/
tas sit hit⁹
creatus.
1

noſtꝝ adequat dꝫ ꝺigno ipſam vitã eternã ſiue ꝺonũ glorie.ꝙ optet ꝙ talis actus imme
3 diate ſit a ſpũſctõ. ℙ.ſicut ꝺeus ĩ creatõe ꝓ duxit aliqua ꝓ ſeipm imediate ꝓpter eoꝝ ex/cellentiam.puta angelos ſeu ſubſtãtias ſepa tas.aliqua vo mediãte vi productiua natu/re cõicata.ſic congruũ eſſe videt vt in gratui tis opibus noſtre recreationis ad ea q̃ ſunt ex cellẽtiſſima nos moueat imediate.hec autẽ
4 ſunt actus ꝺilectionis et caritatis. ℙ.fru/ſtra fit ꝓ plura qꝺ eque bñ fieri poteſt ꝓ pau/ciora.ſed poſito habitu creato ipſius caritat adhuc vt cõiter ꝺicit nõ poſſumus mereri ſi/ne ſpeciali motiõe ſpũſſancti.Cũ igit nõ ma gis poſſit ſpũſcũs nos mouere ſtãte tali ha/bitu q̃ ipſo nõ exñte.quia eius virtus a nul/lo creato ꝛependet.ꝛ ꝺeus ꝛ natura nihil faci/
5 ant fruſtra.ergo ꝛc. ℙ.actum ꝓphetie rati one ſue excellẽtie imediate ſine aliquo ha/bitu medio elicit ſpũſcũs ĩ mẽte ipi ꝓphete. ſed actus ꝺiuine ꝺilectiõis ẽ excellẽtioꝝ q̃ act ꝓphetie.illa minoꝝ pꝫ.quia apl'us.i.ad Co/rinth.xiij.ꝓfert actũ caritatis ꝛ ipſam carita/tem ipſi ꝓphetie.Maioꝝ etiaꝫ patet.ꝙa nul lus habit creatus põt intellectũ ꝓphete ꝺu
6 cere ĩ noticiã futuroꝝ ℙ.ſi caritas ꝓ cuius ꝺiũctionẽ ad nos ꝺicimur ꝺeo cari.eẽt aliq̃s habitus creatus.tũc aliquoꝺ accidẽs exiſtẽs in anima ſancta eẽt carius ꝺeo q̃ ipſa anima. ſed ꝺſequens eſt falſum ſm omes ꝺoctoꝛes. ꝺſequẽtia ꝓbat. qꝛ ꝓpter qꝺ vnũqꝺq̃ tale et
7 illud magis.vt patet.i.poſterioꝝ. ℙ.nihil eſt bonũ ꝓ eẽntiaꝫ nſi ſolus ꝺeus. ſed caritas eſt bona ꝓ eẽntiam. Maioꝛ patet.qꝛ omẽ qꝺ eſt citra ꝺeum ſicut eſt ens ꝓ participationẽ. ſic eſt etiã bonũ ꝓ participationẽ. Minoꝛ ꝓ/bat.quia illud eſt bonũ ꝓ eẽntiam qꝺ non po teſt intelligi nõ bonũ.ſed q̃uis omnis alia ꝺ tus poſſit intelligi nõ bona cũ poſſit eẽ infoꝛ/mis.ſola tamen caritas nõ poteſt intelligi nõ bona.cuꝫ impoſſibile ſit eam eſſe infoꝛmẽ
8 ℙ.viij.ꝺe trini.ca.viij. ait Auguſt. Deuꝫ ꝺiligit qui ꝺilectionẽ ꝺiligit. qꝛ ꝺeus eſt ꝺile ctio.ſed illud nõ ſequeret niſi oĩs gratuita di lectio eẽt ꝺeus.ſicut nõ ſequit. hoc eſt ſenſiti/uũ.ergo ẽ aĩal.niſi omne ſenſitiuũ ſit animal

Multas etiã alias auctes aꝺꝺucit magi ſter tam ꝺe ſacro canone q̃ ꝺe ꝺictis ſanctoꝝ. quas aꝺ ꝓſens ꝺimitto.qꝛ vna rñſione ꝓter aꝺ oẽs rñꝺet. Sed q̃uis illã opiniõꝫ nõ teneã ob reuerentiaꝫ multoꝝ ꝺoctoꝝ oppoſi/tã partẽ tenentiũ.fateoꝛ tamẽ ꝙ ꝓꝺicta opi/nio non eſt aꝺeo ꝑiculoſa ſicut multi eam vi/

Excuſatõ magiſtri.

ꝺenꝫ eſtimare.tria incõueniẽtia magiſtro mi nus iuſte imponẽtes. ℙrimo vicꝫ ꝙ actꝰ ꝺile ctionis a volũtate elicitus ſit ſpũſſanctus.cũ talis actus caritas ſiue ꝺilectio ꝺicat. Se cũꝺo ꝙ ex puris naturalibꝫ mereri poſſemus ſi ſine habitu caritatis infuſo elicerem actuꝫ meritoꝛie ꝺilectionis.quoꝺ fuit erroꝛ ꝑlagij.

Tercio ꝙ ſpũſſanctus aſſumeret aĩam rõna lẽ in vnitatẽ ſuppoſiti.ſi ipſe eẽt imediatuꝫ ꝑncipiũ actus noſtre volũtatis.quoꝺ ꝺici/tur fuiſſe erroꝛ manicheoꝝ. ℙrimũ nõ eſt ꝺcta magiſtrũ.qꝛ vt pꝫ ĩ textu iſtius.xvij.ꝺi ſtinctiõis.ipſe expreſſe ponit ꝺilectionẽ inq̃/tum ſumit ꝓ actu nre volũtatis eẽ quiꝺ crea tũ.q̃uis aꝺ eliciendũ hmõi actũ nõ requira/tur ſm eũ habitus creatus qui caritas nomi neꝫ ĩ ipſa volũtate.aꝺ hoc em ſm magiſtruꝫ ſufficit imediate ipſe ſpũſcũs.ꝙ ſine aliq̃ cari tatꝫ hitu ipſã volũtatẽ aꝺ eliciẽꝺũ hmõi actũ ꝑfectiſſime poterit incliare. Nec ſcꝺm eſt ꝺ mgr̃m ꝓpter ꝺuo. ℙrio qꝛ mgr̃ nõ poſuit ꝙ ex nris purꝫ naturalibꝫ poſſem elicere hmõi actũ.ſꝫ vtute ſpũſcti.Hꝫ aũt nõ poſuit ꝑlagi. Scꝺo qꝛ q̃uis mgr̃ nõ poſuit hitũ caritatis creatũ.poſuit tñ habitũ gr̃e a ꝺeo creatũ ꝛ aĩe infuſũ.ꝺantẽ ipſi anime eẽ ſpirituale.ꝛ ipſaꝫ eleuantẽ ſup omnia ſua naturalia. ℙropter qꝺ appet ꝙ nõ valeat illud cõe argumentuꝫ qꝺ fit ꝺcta mgr̃m.ꝙ aĩa exñs in purꝫ naturalibꝫ non põt ꝺtingere obiectũ ſimplr ſupnaturale Nec poteſt aliquẽ actũ ſupnaturalẽ elicere cir ca hmõi obiectũ.ſed ſi nõ haberet in ſe habi/tũ caritatis create.tunc eẽt in puris naturali bus.hic magiſter ꝺiceret ꝙ iſta minoꝛ eſt fal ſa.qꝛ aĩa talis nõ eſt ĩ puris naturalibus.qꝛ ꝓ habitũ gr̃e ꝺſtituit in eẽ ſupnaturali. inꝛta illuꝫ apl'i. Gratia ꝺei ſum id qꝺ ſum Nec terciũ ẽ ꝺ mgr̃m.qꝛ aꝺ poſitionẽ mgr̃i nõ ſeq̃ tur ꝙ ſpũſcũs aſſumat talẽ aĩaꝫ in vnitatem ſuppoſiti.ſꝫ ſolũ ꝙ iũgat hmõi anie ſic motoꝛ ſupeminẽs iũgit ipſi mobili. Quãuis igit his bñ intellectis rões q̃cũq̃ fiũt ꝺ magiſtrũ ſolubiles appareãt.ꝛ ei vt mihi videt poſitõ ſine ꝑiculo poſſ ſuſtineri.tñ vt me ꝺfoꝛmẽ po ſitõ ibꝫ moꝺernoꝝ.aꝺ ratões inductas ꝓ ma giſtro breuiter rñꝺeb.q̃uis ratiões alterius ꝑtis eque reputẽ ſolubiles ſicut iſtas q̃ ꝺucte ſunt ꝓ magiſtro. Aꝺ ꝓmũ ꝸ ꝺicẽꝺũ ꝙ ꝺeus ꝛ ĩ naturalibꝫ ꝛ in ſpũalibꝫ imediate ẽ cã ĩ gen ere cauſe efficiẽtis. nõ tamẽ in genere cauſe formalis Non.n.poteſt ꝺare eẽ huma/nũ ſine forma humana.ꝛ ꝺõ ꝺicẽꝫ ꝺſimiliter ꝙ ꝺeus nõ poteſt ꝺare eſſe carnem ſine forma

Triplr ꝺ cũ iuehũt.

Solutio 1

2

3

Solutio rõnũ q̃ fu crũt ꝓ ma giſtro. Aꝺ 1

UVA. BHSC. IyR_066

caritatis dãtis tale eẽ. sicut nec daret eẽ albũ quod ẽ effectus formalis albedinis sine albedine.

Ad 2 Ad scõm dicendũ q̃ nihil est sic pro prũ amicoꝝ sicut ꝺuiuere. vt dicit. viij. ethi coꝝ. ideo lex iusticie ipsius amicicie hoc req̃rit. vt deus amicis suis firma caritate ip̃m diligentibꝫ suũ imptiat iocundũ ꝺuictum qui est vita eterna. quã aplus appellat coronã iusticie. Uel põt dici q̃ qz talis habitus creat⁹ est donũ sp̃ũsancti. ac etiã qz sp̃ũsancti motio specialis requirit ad actũ meritoriũ. vt patebit i tercio p̃ncipali. ideo virtute sp̃ũsancti acquiremus de ꝺigno illam coronã iusticie

Ad 3 glorie sempiterne.

Ad 4 Ad tertiũ dicendũ sicut ad primũ.

Ad quartũ dicẽdũ q̃ illud non põt eque bñ fieri sine caritate. Ad pbatiõꝫ dico q̃ q̃uis sp̃ũsc̃us possit quẽlibet effectũ p̃ducere in eẽ sine agẽte sc̃do. nõ tñ potest dare quodlibet eẽ formale sine forma. ⁊ ideo dicere

Ad 5 tur q̃ nõ posset dare eẽ caꝝ sine caritate

Ad quintũ dicẽdũ q̃ maior nõ ẽ vera. qz donum pphie ꝑm doctores ẽ quidã habitualis influxus factus a sp̃ũsancto. rõne cui⁹ etiã cessante actu pphie. adhuc talis hõ vere ⁊ formaliter ẽ ppheta. Ad pbationẽ ꝺico q̃ pphetia noticiã futuroꝝ habet ꝺispositiue p hm̃oi habitũ sꝫ effectiue p sp̃m sc̃m influẽtẽ sibi hm̃oi hitũ

Ad 6 Ad sextũ dicẽdũ q̃ illa regula q̃ dicit. propter qꝺ vnũquodq̃ talis ⁊ illud magis. nõ tenet i causis formalibꝫ q̃ũ ad denominatões q̃ fiũt i effectibꝫ formalibꝫ. Nõ ei sequit. lignũ est albũ ꝓpter albedinẽ. g̃ albedo ẽ magis alba. Sic ꝓprie loquẽꝺo caritas nõ est cara. sꝫ est illud quo aĩa formaliter est cara. sicut similitas nõ est sima. sed ẽ illud quo nasus formaliter est simus.

Ad 7 Ad septimũ ꝺicendũ q̃ minor nõ est vera si vniformiter sumit sub maiori. Ad pbationẽ ꝺico q̃ nõ sufficit q̃ nõ possit intelligi nõ bonũ ad hoc q̃ tale sit p ẽntiã sicut ẽ ipse deus. sed optet q̃ sit puꝝ bonũ i se

Ad 8 comp̃hendẽs omẽ bonũ. Ad octauũ dicẽdũ q̃ de⁹ causaliter ⁊ exẽplariter ẽ omnis dilectio gratuita. qz ẽ ei⁹ ꝓprissima cã. Cũ igit̃ q̃ cũq̃ ordinata ꝺilectiõe ꝺiligit aliquẽ effectũ quasi nccio hꝫ ꝺiligere ꝓpriã eius cãm. ideo q̃cũq̃ ꝺiligit ꝺilectionẽ deũ ꝺiligit. qz deus ẽ ois ꝺilectio. vel formal'r si ẽ increata. vel cãliter si ẽ ab ipso influxa aĩe amoroſe.

Articul⁹ 2

Quantũ ad secũdũ

p̃ncipale. vtꝝ possimus cognoscere an in nobis sit caritas. Dicẽdũ q̃ q̃tũ ex nobis ẽ. puta sine dei speciali reuelatõe impossibile ẽ nos scire certitudinaliter nos hr̃e caritatẽ infusã seu meritoriã ꝺilectionẽ. qz in noticiã talis habitus nõ possumus deuenire nisi ex actibꝫ ꝺilectionis. vel igit̃ noticiã de tali habitu habere mus ex subã actus. vel ex mõ actus. Nõ primo mõ. qz etiã nuda potẽtia sine oñi habitu põt in subam actus. p nudã em̃ voluntatẽ sine oñi habitu infuso vel acq̃sito possum⁹ naturaliter ꝺiligere deũ. Nec scõꝺo modo. qz ille modus vel ꝺenit actui rõne habitus. puta qz ex habitu inclinãte ille actus ꝺicit facilis ⁊ delectabilis. vel ille modus ꝺenit actui rationeipsius dei. puta qz ex acceptatõne ꝺiuina ille actus ꝺicit gratus deo ⁊ acceptus. ⁊ p cõsequẽs meritoriꝰ. Primũ modũ q̃uis i actu certitudinaliter possimus p̃cipe. nõ tñ possimus scire vtꝝ illa facilitatio seu delectatio p̃ueniat ex habitu infuso vel acquisito. qz habit⁹ ꝺiuine ꝺilectõis naturaliter acq̃situs ex frequẽtatis actibꝫ faceret actus tales delectabiles etiã i pagano vel indeo. Signũ em̃ ẽ acq̃siti habit⁹ delectationẽ hr̃e in ope. ij. ethicoꝝ. Sed scõm modũ nõ possum⁹ ex nobilissimis aliquo mõ scire nisi deo reuelãte. ꝓpter qꝺ ꝺixit apl's. i. Coꝝ. iij. Nihil mihi ꝺscius sũ. sꝫ nõ in hoc iustificat⁹ sum. Sed forte ꝺicerent aliq̃s q̃ ꝑm ph̃m queſtio q̃d est p̃supponit questionẽ an est. cũ g̃ sic se habeat scire ad scire sicut q̃stio ad questionẽ. nos autẽ possum⁹ scire q̃d ẽ caritas. cũ sit quidã habit⁹ creatus vt patuit i p̃cedẽti articulo. g̃ etiã poterimus scire an sit i nobis. P. ij. posterioꝝ ꝺicit. q̃ impossibile ẽ nos hr̃e nobilissimos habit⁹ et latere nos P. viij. de trin. c. iij. ꝺicit beatus Aug. Scirí aliq̃d ⁊ nõ ꝺiligi põt. ꝺiligi aũt qꝺ nescit nequaq̃. sed caritas ꝺiligit ab habẽte caritatẽ. qz sicut pfectũ scire ẽ scire se scire. sic pfectuꝝ ꝺiligere siue pfecta ꝺilectio ẽ ꝺiligere se ꝺiligere. caritas autẽ est pfecta ꝺilectio.

Instantia prima.

1

2

3

Ad p̃mũ ꝺicendũ q̃ scire q̃d ẽ. loquẽꝺo de q̃d rei. p̃supponit scire an ẽ. ⁊ hoc vel i se vel i sua cã. Nõ tñ scire q̃d ẽ sp̃ p̃supponit rẽ eẽ in ꝓpria exĩtia. possum em̃ scire q̃d ẽ rosa. nulla tñ rosa actu exĩte. Etiã ꝺmittit fallacia figure dictiõis. qz cũ deberet inferri q̃ scirem⁹ caritatẽ eẽ. infert q̃ sciamus eam in nobis eẽ. Et sil'r est ibi fallacia ꝺsequẽtis. puta caritas ẽ. g̃ est in me vel in nobis.

Solutio Ad 1.

Ad 2

Ad scõm ꝺicendũ q̃ phs loquit̃ ibi de habitibꝫ cognitiuis. illi em̃ non p̃nt nos latere. ⁊ hõ ꝑm Aug. xiij. de tri. c. ij. fidẽ videt vnusquisq̃ i semetipso. q̃uis nõ possim⁹ cognoscere vtꝝ hm̃oi fides

UVA. BHSC. IyR_066

sit in nobis informis aut formata. quia in
Ad 3 hoc fides expendet a caritate. Ad tertium
dicendū q ad hoc q caritas diligat. sufficit q
ꝺdditatiue cognoscat. Dato etiā q quis dili
gat se diligere. nescit tn vtruz talis dilectio sit
supnaturalis.

Articlus 3 # Quātuz ad terciuz

pncipale. posito q in nobis sit caritas. vtz per
hmoi caritatē possim9 exire i actū meritoriuz
eterne btitudinis sine spāli motōe spūssti. p
mo ponā ꝺclusiōz quā tenere ppono. Scdo
adducā distinctōz cuiusdā doctoris i matia
ppsita. et9 distinctōis vnū mēbz qd ipe mul
tipl'r ꝺfirmat est ꝺme. Tercio rndeb ad sua
Concilio. motiua Quātū ad pmū dico q hns cari
1 tatē nō pt exire i actū meritoriū sine spāli mo
tōe spūssti. qz qlto finis alicui9 agētis ē altior
z magis suā naturā excedēs. tāto hmōi agēs
sublimiori ac spāliori indiget mouēte siue di
rigēte. sed finis dēifice diligētis siue caritatez
habētis est sublimissimus. z totā suā naturaz
excedit. ergo nō obstāte q habeat caritatez et
gratiā indiget motione z directōne singulari
2 ipsius spūssti P. illud idē arguit doctor
nr exēplo satis familiari dicens. Sicut puer
hns pēnā i manu in actu scribēdi se habet ad
magistrz ducentē manū suā. sic se videt habr̄
hns caritatē i ope meritorio ad ipm spm̄sctm
sed puer talis qnis pennaz habeat in manu.
nō tamē ordinate scriberet nisi magister ma
3 nū suaz duceret. g ꝛc. P. plus requirit ad
exercendū opa meritoria qz ad prosequendū
opa naturalia. sed hns caritatē non pōt exer
cere opa naturalia nisi sibi suffragef vlis in
fluētia. g qtū ad opa meritoria indiget spūs
sctī assistētia z influentia spāli. g ꝛc. P. ad
4 Ro. viij. dicit. Qui spū dei agunt. hi filij dei
sūt. Et Isaias ait. Oīa opa nostra operat9es
Gotfrid9 dñe. Sz q ab aliq agit ab eode mouet. Sz
ptra. ē qdā doctor vt pmisi q circa hāc materiā di
stinguit dicēs. q vel intelligit q illa influen
tia spāli sic sit nccia q sine ea hns caritatez
nullo modo possit meritorie opari. vel q sine
ea nō possit firmiter z pseuerāter opari. P. pri
mō negat pdictā ꝺclōez. scdo mō ipsaz affir
Prima pt distictōis mat. P. primū. pbat sic. Sicut res ꝺstitute
1 in eē naturali cuz pncipijs naturalr opatiuus
se hnt ad opationē naturalē. sic res ꝺstitute i
eē supnaturali cuz pncipijs supnaturalibz se
hnt ad opatōz supnaturalē. Sz res natura
les ꝛc. ꝓsupponūt solū influentiā vlez. g ꝛc.

P. nulla res ē destituta sua ppria opatiōe. 2
qz fm Aug. x. de ci. dei. c. xxxi. de9 sic res ammi
strat vt eas pprios cursus agere sinat. sed de9
pōt illā ppriā motionē subtrahere remanēte
gratia z caritate. z p ꝺns gratia z caritas ha
bebūt opationē sine hmōi motione. Sz qcū
qz opatio pcedēs a gra z caritate ē meritoria.
g ꝛc. P. opa de genere bonoz̄ sine caritate 3
facta nō sunt meritoria. q tn si fiūt cū caritate
meritoria sunt. Sed dicere q hns caritatē n̄
possit elicere talia opa sine spāli motōe. q pri
us sine caritate potuit elicere ē inconueniēs. g
ꝛc. P. q hz spm̄sctm nō indiget spāli moti 4
one spūssti. hz hns caritatē hz i se spm̄sctū. iu
xta illud ad Ro. v. Caritas dei diffusa ē i cor
dib nr̄is p spūm̄sctū q dat9 ē nob Scda pa
tē sue distictōis pbat sic. Ad pmanēdū im Scda ps
mobilr ac pseuerāter in talib opib ꝺ quibus distictōis
magnā patimur difficultatē nccio indigem9
spūssancti auxilio. Sed ppter corruptionez
nature p pmi parētis peccatū. z inclinationez
fomitis. z multitudinē tēptationū. qnis hō
sit in caritate. tn patit magnā difficultatē in
opibus meritoriis. ergo ꝛc. Sed illā secū Cōtra got
dā ptē sue distinctōis ꝺcedo gra pncipal'mee fridū.
ꝺclusionis. primā vo nego. qz sic illud qd ē p
mū disponēs ad introductionē forme natura
lis puta celū. illud idē ē post introductioz co
adiuuās in oibus naturalib opibus q sunt
fm illā formā. sic primū disponens ad intro
ductionē forme supnaturalis ē coadiuuans
in oibus opibus que fiūt fm illā formā. Sz
primū disponēs ad introductionē forme su
pernaturalis est ipse spūssctus fm suā specialē
motionē z singularē influentiā. qz ad hoc nō
sufficit influentia generalis. alis hō posset se
naturaliter disponere sufficiēter ad infusionē
gratie dei z caritatis. cui9 oppositū pbabit in
li. ij. igit i oi opatōne meritoria nccio ꝺcurrit
spāli motio spūssti. sicut i oi opatōe natura
li nccio ꝺcurrit influētia celi. Ad pmū dz q Ad 1
maior ē vera cū h adiūcto q sic se hnt res na
turales fm influētiā vlez seu naturalē ad suas
opatiōes naturales. sic se hnt res spūales fm
influētiā spūalē seu spālē ad opatōes supna
turales. z tūc sequit oppositū illi9 qd arguēs
intēdit. Ad. ij. dz q si subtraheret influē Ad 2
tia vlis dato q forme naturales manerēt. res
tn fm eas nihil agerēt. sic i ppsito. subtracta
tali spāli motōe spūssti. dato q caritas ma
neret. hō tn fm eā nihil operet. Ad. iij. di Ad 3
cēdū q talia opa sine pdicto influxu nō eēnt
meritoria. Ille. n. influxus ē totius trinitatis.

UVA. BHSC. IyR_066

q̄uis appropriet̄ spūilsctō. Propter qđ q̄tuz ad psonā pris ait filius Joh̄. vi. Neo pt venire ad me nisi pr̄ meus traxerit eū. Et q̄tuz ad sep̄m idē filius ait Joh̄. xv. Sine me nihil potestis facere. Et q̄tū ad spūmsc̄m dicit in ps. Spūs tuus bonus ducet me in terrā rectā. Et in Joh̄. xvi. Spūs vbi vult spirat

Ad 4 Ad q̄rtū dz ē qđ ē p nob. q: p inhitatōz spūssctī i nobis debem⁹ intelligere spālē influxū spūssctī q̄ spāliter assistit nobis.

Articl's 4

Quantum ad quar

tū pncipale. vtz caritas z gr̄a sint duo habitus realr distantes. dico q̄ hit⁹ caritaz et gr̄e sūt duo hit⁹ realr distantes. q: isti hit⁹ q̄rū vn⁹ p se respicit eēntiā aie tāq̄z sbiectū ppriū z immediatū. z alter respicit potētiā. illi nccio dñt. sz habit⁹ gr̄e sic immediatū z ppriū sbiectuz respicit eēntiā aie. z caritas volūtatē q̄ ē potētia eiusdē eēntie. g̃ ꝛc. Maior ps. pbo miorē. q: gr̄a dat eē aie. iuxta illd apli. Gr̄a dei sū id qđ sū. Caritas dat opari fm opāc̄tutū. iuxta qđ ait Gre. Magna q̄dē opat si amor est ꝛc. Cū g̃

Ad argumētū pncipale. eē respiciat eēntiā z opari potētiā. iō ꝛc. Ad argumētū pncipale dz q̄ ille q̄ diligit magz nouit dilectiōz q̄z frez q̄tū ad eēntiā act⁹. nō tn q̄tū ad modū act⁹ q̄ ē acceptatio dei. z q: si ne tali mō q̄uis dicat dilectio. nō tn ppe dr caritas. ideo q̄uis aliq̄s possit sescire diligere deū. ñ tn pt scire vtz hmoi dilectio sit caritas ppie dicta siue dilectio meritoria. iō ñ valet

Jc queritur

h si caritas ꝛc. In ista pte mgr inq̄rit de augmēto caritat̄. Et tria facit. q: pmo circa h̄ mouet qōem. Scdo ponit suaz rnsionē. Et tercio addit rnsionis sue ꝓfirmatōem. Scda ibi. His itaq̄z rndemus Tercia ibi. Ut aūt certi⁹ ꝛc. Tūc sequit illa ps. Sup dictuz est ꝛc. In q̄ mgr adducit opiniōz supradict̄ ꝓtā. Et diuidit in duas ptes. q: pmo ad h̄ q̄ caritas q̄ deū z pximuz diligim⁹ nō sit spūssc̄us adducit isti⁹ opinionis pbatōz. Scdo adūgit quādā alia q̄stiōnē. ibi. Dic q̄rit cū spūssc̄us. Prima diuidit̄ tur i tres. fm q̄ tenētes opiniōez istā tripl'r pbāt suā intētōz. Primo. s. ex caritat̄ diuine z hūane distinctōe. Scdo ex spūssācti opatōe seu causatōe. Et tercio ex caritat̄ hūane descriptōe. Scda ibi. Sz aliud ē inq̄unt. Tercia ibi. Alis q̄z inducūt. Quelibet istaz ptū diuidit i duas. fm qđ mgr pmo adducit isti⁹ opinionis pbatōem. Scdo ecōtra opponit suā rnsionez. Et partes ꝛc se patent. Circa hāc lectionē quero.

Trū habit⁹ caritat̄ augmētū possit

v susciꝑe. Et videt q̄ nō. q: mot⁹ augmēti termiat ad q̄ntitatē. sed caritas nō ē q̄ntitas. g̃ ꝛc. Maior ps i li. ꝑdicamētoz z. v. meth̄. minor silr ps. q: caritas cū sit habitus. oportz q̄ sit i pma spē q̄litatis. Cōtra si caritas nō suscipet augmentū. tūc vna caritas nō esset maior alia. ꝓns est falsū. g̃ z ance dēs. falsitas ꝓntis ps. q: cū fm mensurā caritatis sit mēsura pmij i vita btā. si vn⁹ nō hēret maiorē caritatē alio. oēs fm eandē mensurā gl̃ie q̄z possiderēt. cui⁹ oppositū saluator insinuat cū ait. In domo pris mei mās̄iones multe sūt. Dic pmo videndū ē. vtz caritas possit augeri. Scdo videdū ꝛc mō augendi seu suscipiēdi magis z min⁹ tā caritatis q̄z cetera rū formaz q̄ intrēdunt ac remittūt. Tercio vtz caritas augeri possit in infinitū. Et q̄rto vtz possit minui.

Quantū ad pmū

Primum pncipale. 1

dicit ꝓmuniter q̄ caritas potest augeri. q: forma cui⁹ ppriū principiū productiuū ē liberū z pncipiū suscipiuū est variabile. z poterit eē aliter z aliter dispositū q̄tum ad receptōez illius forme. illa poterit augeri. sed caritas est hmoi. g̃ ꝛc. Maior ps. Nā agēs ppter suū libertatē pōt aliter z aliter influere. z subiectū ꝑpter suū variabilitatē pōt aliter z aliter influxū agētis suscipe. z p ꝓsequēs forma poterit variari seu augeri. Minor de se nota ē. q: deus est ppriū pncipiū productiuū caritatis q̄ in oi sua productōe ad extra agit ꝓtinḡter z libere. Et tiā q̄ aia nostra siue voluntas sit variatiōi subiecta experimur quasi oīm hora. P. oīs forma creata habēs modū quātitatiuū potest suscipere augmentū. sed caritas habet modū q̄ntitatiuū. ergo. Maior patz. Minorē probo. q: oīs virtus pōt compari vel ad subiectū in quo est. z sic dicit qualitas. z vt sic pōt suscipere magis z min⁹ fm q̄ subiecto dat magis seu intēsius z remissius esse. fm maiorem vel minorē dispōem subiecti. vel potest ꝓpari ad obiectū i quod tēdit. z sic induit quēdam modum quātitatiuū. eo q̄ mensuret ab obiecto z vt sic dicit vna virtus maior alia etiā in eadem specie. fm q̄ fortius tēdit in obiectū. Cū igit caritas sit pfectissima virtus oīm virtutū ergo ꝛc. Sed ꝓtra illud videt esse quedā

2

Cōtra cōclōz opiō. 1

UVA. BHSC. IyR_066

opinio q̄ dicit ꝙ motus ad caritatē nō dz di
ci augmentū sed alteratio. qz ois mot⁹ ad q̄li
tatē est alteratio. sed caritas cū sit virt⁹ est bo
2 na qualitas mētis. P. ois mot⁹ ad aliquē
terminū q̄ fit ꝑ recessuz a ꝑmo est ꝓprie altera
tio. vñ phs i topicis loquēs de alteratōe q̄ est
ad albedinē dicit albius eē qđ ē nigro imper
mixtius. sed motus ad caritatez est hmōi. g̃
ꝛc. Probatio assūpte. qz ait aug. lxxxiij. q̄sti
onū. q. xxxvij. vel. xxxviij. ꝑm aliā capitulati
onē. ꝑm ꝙ augeꝫ caritas minuit cupiditas. qz
caritatis ven enū ē spes adipiscēdoz. nutrimē
tuz ei⁹ minutio cupiditatis. pfectio aūt nul
Solutio la cupiditas. Sed illa i nullo infrin gūt il
lud qđ ꝑmo dixi. Auctas etiā iā allegata ex
pīsse ē ꝑ me. qz mānifeste ponit augmētū fieri i
caritate. Un idē Aug. ait ad Bonifaciū. ꝛ hr̄
in glo. i. Loz. xiij. ꝙ caritas mereꝫ augeri vt
Ad 1 aucta mereaꝫ pfici. Ad primū g̃ dicēdū ꝙ
motus augmenti pōt esse ad qualitatē ꝑm ꝙ
hz modū quantitatiuū. caritas aūt vt iā pa
tuit habuit modū quātitatiuū. Propter. n.
hmōi modū caritas nō solum dicit intēsioz
sed etiaz dicit maioz. iuxta quod ait saluatoz
Ad 2 Joh. xv. Maiorē caritatē nemo hz ꝛc. Ad
scōm patet ꝑ ꝓdicta.

Secūduz ꝑncipale. # Quātū ad secūduz

ꝑncipale. q̄liter augeaꝫ caritas. sūt diūsi mo
di doctoz. quib⁹ ꝛclarāt formas intēsibiles
Egidius. ꝛ remissibiles suscipe magis ꝛ minus. Do
ctoz em̄ nr̄ ponit formā magis ꝛ min⁹ suscipe
nō ꝑm gradus i eēntia. qz illos nō habet. cuz
forma sit simplici ꝛ inuariabili eēntia consi
stens. vt ait auctoz sex principioz. Sz vt ipe
ait forma suscipit magis ꝛ minus ꝑm diūsos
gradus in esse ꝑm ꝙ dat magis ꝛ minus eē sb
iecto. ꝓpter maiorē ꝛ minorē dispōem ipsius
Cōfirmat subiecti Et ꝓfirmat illa opinio sic. Sicut
1 se hz virtus ad agere. sic eēntia ad eē. sed eadē
virt⁹ i nullo variata ꝑm grad⁹ eēntie magis ꝛ
min⁹ agit i passū ꝑm ꝙ ē magꝫ ꝛ min⁹ dispōsi
tū. g̃ eēntia eēntialr̄ ꝛ intrinsece siue ꝑm grad⁹
in eēntia i nullo variata. eidē subiecto dat ma
gis ꝛ minus eē. ꝑm ꝙ ipm subiectū ē magis ꝛ
2 minus dispōsituz. P. grad⁹ forme mutat⁹
in eēntia mutat spēm. qz forme sunt sicut nu
meri. vt pz. viij. metaph̄. Sicut. n. i numeris
q̄cūq; vnitate addita vel remota mutat spēs
nūeri. sic quocūq; gradu mutato q̄tū ad eēn
tiā forme mutat spēs ꝑm talē formā. sed cari
tas vel albedo ꝛ cetera ꝓsimilia accidētia i ea
dem specie manēntia suscipiūt magis ꝛ minus
g̃ hmōi susceptio nō erit q̄tū ad gradus i es
sentia. sed solū q̄tuz ad gradus in eē. P. si 3
caritas ꝛ cetere hmōi forme susciperēt magis
ꝛ minus ꝑm eēntiam suaz. tūc in abstracto di
cerent ꝑm magis ꝛ minus. ꝓns ē falsū. g̃ ꝛ añ
cedēs. falsitas ꝓntis pz. qz dicit phs i ꝓdica
mētis ꝙ iusticia nō dz magis ꝛ min⁹ iusticia.
ꝓbat ꝓntia. qz q̄cq̄d ꝓuenit forme ꝑm, eēntiā
suā. h̄ ꝓuenit sibi i abstracto. P. si caritas 4
augeret ꝑm ptes eēntiales sibi additas succes
siue. aut ille ptes differrēt numero solū. ꝛ hoc
non. qz plura solo numero dr̄ntia nō possunt
eē simul in eodē subiecto. aut differrēt specie.
ꝛ tūc caritas aucta nō esset eiusdē rōnis. quo
rum vtrūq; est irrationabile P. simplicius 5
sup ꝓdicamēta dicit. ꝙ in tētio Aristo. fuit ꝙ
forme nō suscipiāt magis ꝛ minus in se. sed ꝑ
ut pcipiunt i subiectis. Ad illas rationes Aureolus
rñdet quidam doctoz qui est ꝓtrarie opinio solvit.
nis. Ad ꝑmū dicit ꝙ nō est simile de age Ad 1
re ꝛ virtute. ꝛ de eē ꝛ eēntia. tū qz agere differt
a virtute. tuz qz plura requirunt ad agere. vi
delicet subiectū dispositū. Sed illa solutō Cōtra au
nulla est q̄tum ad ambas suas ptes. quia si reolum.
cut agere differt a virtute. sic esse differt ab es
sentia. sicut doctoz noster probauit in multz
suis questiōib⁹ ꝛ tractatib⁹. nec valet scda no
ta solutōis. qz cū actus actiuoz sint i patiēte
ꝓdispositō. nō minus requirit dispositio i sb
iecto ad hoc ꝙ recipiat eē ab eēntia q̄z ad hoc
ꝙ recipiat agere a virtute siue potētia. sic ergo
nulla. Ad scōm dicit ꝙ pars aduenīēs nō Ad 2
facit caritatē auctā esse alterius speciei. qz nō
affert nouā rationē. sed ē aliq̄d eiusdē rōis cū
ꝑma. Sed oppositū ist⁹ dicti ꝓbabat rō. Cōtra eū.
iō nisi ad ꝓbatōnes rñdeat solutio nō valet.

Ad tercium dicit ꝙ forme in abstracto ꝓnt
dici maiores. sicut dicit maioz iusticia i vno Ad 3
q̄z in alio. sed magis et minus aduerbialiter
de ipsis nō dicit. qz talia inherentiaz ꝓdicati
de terminat. Nullū autē eēntiale ꝓdicatū in
est suo inferiori ꝑm magis ꝛ minus. Sed
nec illud valet. qz ꝙ iusticia dicit magna vel Cōtra eū.
maioz vel maxima. hoc nō est propter aliquē
gradū essentialē qui sit in ipsa iusticia. sed est
propter modū quātitatiuū quē sortit iusticia
i ordine ad obiectū. sicut dixi i primo articu
lo illius questiōis. Et cū addit scdo ꝙ nul
lū eēntiale ꝓdicatū inest suo subiecto ꝑm ma
gis ꝛ minus. dico ꝙ verꝫ est. et cā illius veri
tatis ē. qz nō habet gradus essentiales. si em̄
haberet hmōi gradus. tūc posset ꝓdicari ꝑm

UVA. BHSC. IyR_066

Ad 4 eos etiã i abstracto. Ad q̃rtũ dicit q̃ realitates ſm quas fit formaꝛ intenſio nec diſtinguunt ſpecifice nec numeraliter. nec aliq̃ mõ ſcindunt vt diſtincta in actu. ſicut nec ptes ↄtinui dicunt actu diſtingui. dicunt autẽ diſtingui i potẽtia in q̃ntũ minoꝛ gradus poteſt

Cõtra eũ. eẽ excluſa realitate maioꝛi. Sed nec illa ſolutio ſufficit. qꝛ q̃ncunq; aliqua ſic ſe habent q̃ ab inuicẽ ſunt ſepabilia ꝛ ex pte añ ꝛ ex pte poſt. neceſſario ↄuincunt ab inuicẽ realr̃ differre. ſed ſm te minoꝛ gradus p̃cedit hmõi realitatẽ additã ꝛ ſequit eam. qꝛ vt dicis poteſt manere excluſa tali realitate. g̃ n ccio ſunt aliquo mõ diſtincta. oĩa aũt q̃ differũt aut differũt numero. aut ſpecie. aut genere. aut anologia. q̃cũq; aũt iſtoꝝ dato: appet ꝛ ſtat argum

2 tũ i vigoꝛe ſuo P. vnũq̃q; q̃ntũ hꝫ de entitate tm hꝫ de vnitate. g̃ cũ hmõi graduꝫ eẽntie ſupueniẽte appelles realitatẽ. ↄ ois realitaſ ſit entitas. ncc̃io dabis ſibi aliquã vnitatẽ. qđ em̃ nõ ſignificat vnũ nihil ſignificat. vt dicit ũq̃. metꝫ. Sic igit illud ſupueniẽs dicit addita entitatẽ. ſic dicit addita vnitatẽ. ꝛ p ↄñs etiã iuxta tua p̃ncipia illa erũt ẽ aliq̃ mõ di

Ad ſ ſticta Ad q̃ntũ dicit ſic ad terciũ. ꝛ addit q̃ rõ albedis nõ magis ineſt maioꝛi albedini q̃ minoꝛi. nec pfectꝰ ineſt q̃uis pfectioꝛ ſit albe

Cõtra eũ. do. Sꝫ illud qđ hic addit multiplicẽ icludit defectũ. Primo qꝛ vna albedo nõ ẽ maioꝛ alia loq̃ndo de magnitudine eẽntiali de q̃ ille doctoꝛ ad pñs loq̃t. ſꝫ ſolũ magnitudie materiali ſiue fũdamẽtali. Propt qđ dixit ariſt. i p̃dicamẽtꝫ. Quãta ẽ ſuperficies tantã albedinẽ dices. q. dicat. Nõ ex magnitudie eẽntie ↄpetit talibꝫ formis p̃dicatũ h̃ q̃ dicãt magne. ſꝫ ſolũ rõe extẽſiõis quã ſortiũt ab extẽſiõe ſuoꝝ ſubiectoꝝ. ſecꝰm̃ ẽ de ẽſtutibꝫ. vt patuit ſu

2 periꝰ. P. dicere q̃ rõ albedis pfectꝰ nõ ↄueniat vni albedini q̃ alteri. poſito q̃ vna albedo pfectioꝛ ſit alia. loq̃ndo de pfectõe eẽntiali de q̃ ad pñs ille loquit. ẽ tollere adeq̃tiõꝫ iter diffinitionẽ ꝛ diffinitũ. ꝛẽ dicere q̃ diffinitõ nõ ſit ſermo expſſiuꝰ q̃ddit̃atis ꝛ eſſentie rei. q̃ oĩa ſũt ↄ ariſ. i li. topicoꝝ ꝛ multis alijs locis

xv. ↄ egid. Sũt etiã quidã alij q̃ directe arguũt ↄ p̃

1 dictã opinioꝫ nr̃i doctoris. P. ↄ sic. ſi caritas q̃tuꝫ ad eẽntiã ẽ indiuiſibilis. g̃ quicũq; hõ exñs i caritate hꝫ tantã caritatẽ q̃tã hꝫ

2 exps. ↄñs ẽ falſũ P. ſi caritas augeret̃ ppter diſpõez ſubiecti cũ tal̃ diſpoſitio intẽdat. aut hmõi diſpoſitio hꝫ gradꝰ i eẽntia. aut intẽdit rõne alteriꝰ diſpõis. ꝛ ſic vel erit pceſſus i infinitũ. vel dabis aliquã formã h̃ntẽ gradꝰ in eẽntia. qua data eadẽ rõne q̃libet alia forma gradus habebit i eẽntia. P. ſi caritas poſſꝫ 3
augeri ppter diſpõem ſubiecti. eadẽ rõne poſſet minui ppter indiſpõem ſubiecti. ↄñs ẽ falſũ. ↄñtia pꝫ. qꝛ vt dr. i. poſteꝝ. Si affirmatio ẽ cã affirmatiõis. tũc negatio erit cã negationis. P. eẽ accidẽtis nõ differt ab eẽntia ac 4
cidẽtis. g̃ ſi ſuſcipit aliqđ accidẽs magꝫ et minus ſm eẽ. etiã ſuſcipiet ſm eẽntiã. qꝛ q̃ ſũt eadẽ ꝛ indiſtincta. q̃cquid ↄuenit vni ꝛ reliquo g̃ ꝛc. P. ſi ex ſola maioꝛi vel minoꝛi diſpõ 5
ne ſubiecti forma ſuſcipet magis ꝛ minꝰ. tũc aer eq̃lit diſpoſitꝰ eq̃liter illumiaret ad p̃ntiã lune ſicut ad p̃ntiã ſolis. cuiꝰ oppoſitũ euidẽter exprimur. P. arguũt q̃dã alij ſic. Si ca Alexãder
ritas eq̃ pfecte q̃ntum ad eẽntiam eẽt in quolibet beato. tunc oẽs eq̃liter p̃miarent̃. ↄñs ẽ falſuꝫ teſte exp̃o q̃ in Johe ait. In domo patris auguſtinẽ
mei mãſiones multe ſunt. ꝑbat ↄñtia. qꝛ pre ſis. 2. q̃ꝫ.
miũ nõ rñdet actui ſed habitui caritatiſ. P. 6
capacitas ſupioꝝ angeloꝝ eſt maioꝝ q̃ inferioꝝ. ſꝫ pfectio debet eẽ ꝓportionata pfectibili. 7
g̃ ſi angelus ſupioꝛ nõ hꝫret maioꝛẽ caritatemꝫ eſſentialiter q̃ inferioꝛ. tunc inferiori exiſtẽte beato ꝓpter repletionẽ ſue capacitatis. ſupioꝛ
nõ eẽt beatus. qꝛ pnes ſuã capacitatẽ non eſſet repletus. P. ↄmẽtatoꝛ. vi. phiſicoꝝ ait. 8
q̃ cũ aliquid mutat̃ de albo in nigꝝ. ptim habet de termino a quo. ꝛ ptim ꝺ termio ad quẽ. g̃ hmõi forme eſſentialiter h̃nt ptes. P. ar Alij ad id.
guunt alij hoc idẽ ſic. Si tales forme nõ haberent gradus in eẽntia. hoc eſſet ꝓ tãto. qꝛa eſſentie eaꝝ ſunt ſimplices. ſed eſſe nõ eſt minus ſimplex q̃ eſſentia. ergo nec habebit̃ gradus in eẽ. P. ois realis alteratio terminat 10
ad veram qualitatẽ. ſed motus intẽſionis quo forma ſuſcipit magis eſt vera alteratio. g̃ terminat ad aliquã qualitatẽ. ſed talis qualitas nõ poteſt eſſe illa que p̃fuit. qꝛ ad illud quod eſt actu nõ eſt motus. cũ motus ſit actus entis i potẽtia ſm q̃ i potẽtia. vt pꝫ. iij. phiſicoꝝ. Nec põt eẽ totaliter altera forma a p̃ma. qꝛ p hoc p̃ma nõ intẽderet. etiã due forme ſolo numero dr̃ntes eẽnt i eodẽ. g̃ erit ſm aliũ gradũ i eẽntia eiuſdẽ forme. qui vera q̃litas dici poteſt. P. relatio nõ põt intẽdi niſi intendat 11
ſuũ fundamentũ. ſed ꝑticipatio forme ẽ q̃dã relatio cuiꝰ fũdamẽtũ ẽ ipſa forma. g̃ non põt maioꝛ vel minoꝛ ꝑticipatio eẽ. niſi forma i eſſentia ſua habeat gradus ꝛ ptes. Sed illa Materia
q̃uis ſint difficilia. tñ ſolui p̃nt ex dictis doctoris noſtri bñ intellectis. Ad cuiꝰ intellectũ ẽ aduertẽdũ q̃ nõ p oĩa ↄſil̃ ponit doctoꝛ nr̃

UVA. BHSC. IyR_066

susceptionē fieri i caritate ⁊ i ceteris formis. qa licet eidē aie magis dispōsite vno tēpe q̄z alio eadem caritas ꝛet magis esse. vt dixit ille doctor distinctōe. xvij. q. viij. tamē ꝛeus rōe sue libertatis sine oīi nra coopatōe pōt aie infū ꝛere caritatē. ⁊ ipsā dispōnere iuxta libitū sue volūtatis. sicut dixit ille idē doctor eadez distinctōe. q. vi.

Solutio Ad 1 Ad pmū igit argumētū dicēdū q̄ q̄uis i xpo nō sint plures ptes ēntie caritatis. qz tales ptes caritas nō hz. ē tm in eo ee carissimū ⁊ deo maxime gratū. qz sicut dicit doctor noster dist. xvij. q. xi. aīa xpi tantā receput gratiā ⁊ caritatem qua sic replebat eius capacitas taz actualis q̄ possibilis. q si talis anima vlterius fuisset aucta in gratia. nō remansisset in eadē specie.

Ad 2 Ad scdm dicēdum q̄ q̄uis illud argumētū aliquā apparētiā habeat ꝛe alijs accētibz magis ⁊ minꝰ suscipiētibus via naturali. ꝛe caritate tm ⁊ gra ⁊ ceteris ꝟtutibz a deo p creationē infusis nihil ꝛcludit. quia oēm talē formā ꝛeus pōt fm magis ⁊ minus intimare subiecto nulla puia requisita dispositōe. ita q eadē ēntia caritatis indiuisibilis fm gradꝰ essentiales fm q magis a suo creatore intimat subiecto et intimius radicat in eo. fm hoc dat magis ⁊ nobilius esse subiecto. ⁊ magz participat a subiecto. Sz q̄tum ad susceptionē magis et minus prout est i rebus naturalibz. tunc doctor nr̄ met facit illud argumētū ꝓ tra se. q̄. suo quolz. q. xuij Et rndet ad ipsum sic. Dicit em q intensio ⁊ remissio que est in secūdis qualitatibus reducit i intensionē ⁊ remissionē que est i primis qualitatibus. ⁊ illa reducit vlterius i intensionez ⁊ remissionē que est i raritate ⁊ ꝛensitate. hec autē que est in raro ⁊ ꝛenso nō reducit vlterius in aliquā accidentalē dispositionē. sed immediate reducit i partes quātitatiuas materie. q̄ ex sua natura hoc habēt q pñt ab agente ꝓstringi. ⁊ sic intēditur ꝛensitas. ⁊ possunt ab eodem agēte distēdi ⁊ dilatari. ⁊ sic intenditur raritas. Et per hoc cessant multe cauillationes que a modernis doctoribus induūtur cōtra doctorē nostrū. que oīa procedunt ex ignorātia istius solutōis. Et si aliquis instaret dicēs q calidū ⁊ frigidū. humidū ⁊ siccum nō ꝛebēt reduci ad rarum ⁊ ꝛensum. quia qualitates prime nō ꝛebent reduci ad secūdas.

Solutio Respondet doctor ibidem. q q̄uis calidū ⁊ frigidus ⁊c. sint priora raro et ꝛenso p compationē ad agens. quia agēs calefaciēdo rarefacit. raritas tamen et ꝛensitas sunt priores quātum ad materiā. quia materia rarefiendo calefit. Et quia illa solutio fit i ordine ad materiā. igitur ⁊c.

Ad 3 Ad tertium patebit i quarto istiꝰ questiōis articulo

Ad 4 Ad quartū dicēdū q esse accidētis ē quidā modꝰ pfectiuus quē sortit subiectū ex ꝓiūctōne sui cū accidēte. qui quidē modꝰ nō est essentia accidētis. quia ille modus intēditur ⁊ remittitur fm q ipm accidēs magis ⁊ minus subiecto intimat.

Ad 5 Ad quintuz respōdet noster doctor. i. sniaz. dist. xvij. q. viij. in solutione quarti argumēti dicēs. q nō est sile ꝛe luce et ꝛe formis realibus ꝛe quibz ad pñs ē sermo. qz lumē intētionaliter est in medio. qđ ꝓbat. qz due intētōes solo numero dñtes a duabz cādelis ꝛeriuate pñt sil esse i eadē pte medij. qz si tales candele i eadē linea ex opposito ponātur. hō exns in vna pte videt illā q sibi opponit. ⁊ exns i alia pte eiusdē linee videt aliā. quod nō ꝓtingeret nisi in oīi pte illius linee eēnt intētōes ambaz cādelaz. que tamē solo numero differūt. Et qz talia intētiōalia ꝛepēdēt q̄si totaliter ab agēte. qz nō solum in fieri. sed etiā i facto esse ⁊ i ꝛseruari ꝛependēt a suis productiuis. hinc est q a fortiori agente puta a sole aer etiā minus dispositus potest magis illuminari q̄z a luna vel ꝛebiliori agente aer purior ⁊ magis dispositꝰ illuminet. Hinc est etiā q plura lumina simul pñtia eidem aeri magis illuminat eū q̄z vnum lumē. Quorum omniū oppositū videmus in formis realibus.

Instantia Forte dicet q idē videmus in formis realibus realiter a suis agētibz inductis i subiectis. Positis em duobus calefactibilibus p oīa eque dispositis. ⁊ vnū illoz ponat iuxta vnū solū carbonez. ⁊ aliud iuxta maximū ignē. nō obstāte equalitate dispositiōis i eis. illud i quod agit ille maximꝰ ignis magz calefit q̄z illud i quod agit solus carbo. igitur non solū rōne dispositōis subiecti maioris ⁊ minoris forma realis dat magis ⁊ minus ee verūetiā ex virtute agētis. stante eadē dispositiōe subiecti. possumus g̃ dicere q nō solum q̄z̄tū ad formas intētionales. verūetiam quātū ad formas reales maior effectus inducitur ex virtute agētis i subiectz eodē modo dispositis

Solutio Respondeo q predicto casu posito q̄z uis talia passa in principio sunt eodē modo dispositā. q seuerante tamē actione predictorum agentiū circa hmōi passa immediate fit difformis dispositio. quia ille magnus ignis ratione sui predominij sup tale passum velociter disponit ipsum ⁊ intense. propter quod tale passuz q̄uis nō recipiat plures gradus

UVA. BHSC. IyR_066

quantū ad essentiā caliditatis q̄z passum alterum. Illa tamē caliditas tribuit sibi magis esse calidū ratione maioris dispositionis recepte p actionē ipsius ignis ipsum alterantis.

Instantia Forte iteruz dicetur mihi. posito q̄ p dicta duo calefactibilia ambo sint summe disposita. ita q̄ nullum illoz̄ est vlterius disponibile ad calorē. quia vtrunq̄z est summe dispositum.

Solutio Respōdeo q̄ casu posito carbo ita p fectū daret calorē passo quod ipse contingeret. sicut maximus ignis. immovna sola scintilla contingēs talē materiā summū calorem in ea induceret. quia ipsam incenderet. et daret formā ignis.

Ad 6 Ad sextuz nego cōsequentiā cū sua probatione. quia nō variat p̄miuz eternū ppter variationē essentie ipsius caritatis. sed variat hm̄oi premiū penes maiorē z minorez intimationē ipsius essentie caritatis in mētibus beatoz̄. iuxta quā intimationē maiorē vel minorē quilibet beatoz̄ est magis vel minus carus ipsi deo.

Ad 7 Ad septimū dicendū q̄ si ex pportione angeloz vis arguere pportionē caritatis eoz. tunc sicut angeli differūt specie. sic oporteret te dicere q̄ caritates eoz differrēt specie. z tūc doctor noster cōcederet tibi gradus essentiales in caritate. qz tales gradus ponit in oībus differētijs specie. Sed illud nō oportet. qz dato q̄ nullus sit gradus in essentia caritatis adhuc deus replebit capacitatez cuiuslibet angeli hm̄ q̄ formā caritatis creādo z influendo ipsam intensius vl remissius intimat cuiuslibet menti iuxta suā capacitatē. Posset etiā dici q̄ quilibet hm̄ q̄ habz maiorē capacitatē hm̄ hoc etiā habet maiorē dispositionē. ppter qđ caritas eq̄lis quo ad gradus essentie dat talibus angelis varios gradus q̄tū ad esse. ppter qđ vn9 carioz est deo q̄z alter hm̄ magis et minus esse quo participāt caritatē. ratione cui9 etiā a deo

Ad 8 diuersimode p̄miant. Ad octauū dicēdū q̄ ꝯmē. nō dicit ptē noialiter sed ptim aduerbialr. Ex quo pz q̄ nō est in tētio ꝯmē. q̄ ipz mobile habeat partē vnius eētie z ptē alterius eētie terminoz. sed intēdit dicere q̄ mobile nō sit totaliter elongatū a termio ad quē sicut fuit añq̄z incipet motus. nec sit totaliter elongatū a termino a quo sicut erit postq̄z cōpletus est mot9. sed q̄ sit in quodā fluxu vtrū

Ad 9 q̄ aliquo modo ꝯtingēte. Ad nonū dicēdū q̄ illud nō est ppter minorē simplicitatē ipsius esse. sed ppter varietatē dispositionū ex q̄bus contingit q̄ eadē essentia forme virtualius z minus virtualiter dat esse. sicut ēm posito q̄ agere non sit minus simplex q̄z virtus a qua procedit. eadē tm̄ virtus nō mutata fortius ageret in materiā magis dispositā q̄z min9 dispositā. sic tē. Ad decimū dicendū q̄ mo Ad 10
tus intētionis terminat ad eandē qualitatē q̄ pfuit. q̄uis nō hm̄ idē esse quo pfuit. sed hm̄ nobilius z virtualius esse quod tali motu acquirit in subiecto. Ad vndecimū dicēduz Ad 10
q̄ forma est fundamentū illius ptic̄ipationis nō quōcunq̄z. sed vt virtualiter ꝯtinet pluralitatē graduū in esse. quos gradus formaliter cōicat subiecto cū capax eoz efficit p ꝯgruentē sui dispositionē. z dō vt sic sibi mutuo correndēt fundamētū z relatō. puta cē hm̄ grad9 i esse. z ipsa ptic̄ipatio. Sed ꝯ predictā doctoris nostri positōz sūt i hac materia etiā ml' toz doctoz opiniones. q̄uis aliqui magis directe. aliqui ꝯo minus. Dicit em̄ quidaz doctoz de nostris q̄ forma suscipiens magis z minus. suscipit nō soluz participatione subiecti magis z minus. sed etiā hm̄ se. qz materia est ppter formā. z nō ecōuerso. q̄ diuersa dispositio in materia ē ppter diuersū gradū pfectionis qui est i forma. puta qz forma sic requirit ideo materia sic est disposita. ergo forma nō suscipit magis z minus. qz ptic̄ipat hm̄ magis z minus a subiecto. sz ecōuerso. P. motus hm̄ formā nō est aliud q̄z forma incōpleta in ordine ad cōplementū. cuz ergo motus sit partibilis. igit forma que acquirit per motū hm̄ se habet gradus hm̄ magis et minus. Unde ait ꝯmētatoz. ꝙ. physicoz. q̄ in alijs generationibus a generatōe subē partes oppositi successiue recedūt a subiecto. z fiunt i ipsō partes generati. P. id quod ꝯuenit alicui 3
hm̄ suū ee actuale z hm̄ suū ee potētiale. hꝫ cōuenit sibi hm̄ se z hm̄ eētiā suā. sz suscipe magis z minus conuenit forme hm̄ suū esse actuale. quia actus fit in subiecto per actionē agentis hm̄ magis z minus. Nihil autez fit actu nisi potentia prius fuerit. ergo hm̄ suū ee potentiale etiā habuit prius esse magis z min9. z p consequēs cū sibi conueniat hm̄ vtrunq̄z esse. ꝯueniet sibi hm̄ se z hm̄ essentiā suam.

Sed nec illa ꝯcludūt. Ad p̄mū q̄ dicē Solutio
dū q̄ q̄uis materia dicat esse ppter formā rō Ad 1
ne dignitatis z pfectōis q̄ magis sunt in forma hm̄ se considerata q̄z i materia. tm̄ q̄tū ad mutuā coexigentiā nō solū materia est ppter formā. sed etiā forma ppter materiā. nec valet ꝯntia. qz q̄uis materia sit ppter formaz. tamē nō oportet q̄ diuersi sint gradus in essentia forme ppter diuersos gradus q̄ sunt i

UVA. BHSC. IyR_066

dispositõe materie. qz hmõi dispões sunt ad hoc vt ipsa materia diuersimode pficiat fm diuersos gradus i esse ẏtual' ꝓtētos in eadē
Ad 2 ēntia forme. Ad scām dicēdū ꝙ motus p prie loquēdo non est forma. sicut via nō est termin⁹. qz mot⁹ē via i formaz. Et si aliq̄ mō fm suū ee materiale motus diceret idē qđ forma. vt sic ipse mot⁹ nō eēt diuisibil'. nec hret ptes ēntial' distictas. Sz fm suū ee forma/le mot⁹ē quidā flux⁹ z ē quid formal' successi/uū. z vt sic nō est idē qđ forma. cuz forma sit fm suā naturā ens formal' pmanēs. Cōmē. etiā videt ibi loq̄ de ptib⁹ q̄titatiuis. qz si ali/qua magnitudo q̄ est calida dz frigefieri. illa magnitudo nō fit relinq̄t calorē in oib⁹ suis
Ad 3 ptib⁹. sz successiue. Ad terciū dicēdū ꝙ for/ma fit p agētis actionē actu i subiecto fm ma/gis z min⁹. inq̄tū subiecto magis z min⁹ di/spōsito p actionē ipsius agētis forma dat ma/gis z minus eē. z isto mō fm magis z minus etiā fuit in potētia añq̄ esset i actu. sed nec nūc actu suscipit magis et minus i ēntia. nec tūc ad tales gradus fuit i potētia. Magis etiā p prie diceret ꝙ forma dat esse fm magis z mi/nus. q̄z ꝙ suscipiat esse fm magis et minus. quia forma nō suscipit esse sed dat esse. z sub/iectū per formā suscipit esse. Minor ergo est
Scotus. negāda modo quo ille ponit eā. Est igi/tur alia opinio que ponit ꝙ forma suscipiat magis z minus p additionē partis eiusdē ra/tiōis cū p̄cedēte. puta caritas per additionez noue caritatis. z sic de aliis. Et probatur sic.
1 Sicut trahēs siue tendēs arcū curuitatē ad/dit curuitati. sic intēdens albedinē siue augēs
2 caritatē. albedinē addit albedini. et caritatem caritati. P. videmus ad sensuz ꝙ plūbuz addituz plumbo. totū efficitur ponderosius ex hoc ꝙ grauitas addit grauitati. z ignis ad ditus igni totū efficitur calidius p additio/nē vnius caloris ad aliū. Sic igitur eodem
3 modo est in aliis. P. candela superueniēs
4 cādele magis illuminat aerē. P. sicut se ha/bet augmētatio quātitatiua ad quātitatē. sic se habet alteratio intēsiua ad qualitatē. sed il/la nō potest fieri sine additōe noue quātitat⁹
Cōtra sco. g̃ nec illa sine aduētu noue q̄litat⁹ Sz illa opinio stare nō pōt. qz vel caritas supueniēs faceret vnū cū caritate pexīte. z tūc vna cari/tas esset forma z pfectio alteri⁹. z altera eēt sb/iectū istius. vel maneret ab ea distincta. z tunc duo accīntia realia solo nūero dīna eēnt simℓ
Solutio in eodē. Ad pmū g̃ dicendū ꝙ qz p hmõi
Ad 1 tractū subiectū curuitatis flectit in extremis vltra suam medietatē. et p ꝯsequens ad curi/uitatē melius disponit. ꝓpter quod eadem q̄ prefuit sine aliqua alia de nouo superueniēte dat tali subiecto magis esse curuū. Si vero p continuationē hmõi tractus extrema totali/ter ꝯiungerētur. tunc dico ꝙ prima curuitas tolleret z inducit forma circularis figure que specie differt a prima curuitate. Ad. ij. dicē
Ad 2 duz ꝙ sicut si alba superficies adiūgitur albe superficiei. ex hoc nō suscipit magis intēsiue. sic eodē modo de plumbo z igne. In eadē em parte plumbi nec est maior grauitas nec ma/gis graue esse q̄z ante fuerat. Sicut em plu/res homies simul iūcti fortius trahūt nauē. nullus tamē eoz propter ꝯiūctionē talem ad alterū est fortior in seipso intrinsece. Sic li/cet illi plures ignes simul iūcti extrinsece pos/sent i fortiorē actōem. intrinsece tn ex hoc nul/lus eorū esset magis calidus. ꝙ si oppositum q̄nq̄z appareret hoc esset p tāto. quia materia nullius eoz vel saltē alterius nō erat perfecte intēsa vel summe ad caliditatez disposita añ hmõi ꝯiūctionē. z facta ꝯiūctione perfecte di/sponit. z p ꝯsequēs intēsius eē recipit. Ad
Ad 3 terciū dicēdū ꝙ nō est ad ꝓpositu. vt patuit supius. qz lumē ē forma intētionalis. Ad
Ad 4 quartū dicendū ꝙ nō est simile de q̄ntitate z aliis formis. qz sola quātitas ē p se diuisibil' i ptes eiusdē rationis. ideo ipsa fm tales ptes ꝓprie augmentat. Nulla autē alia forma est diuisibilis in hmõi ptes nisi p accidēs. puta rōne quātitatis ꝙt fundat in quāto. z ideo nō pnt tales forme intēdi vel augeri intrinse/ce fm eēntias. sed soluz fm esse intēsum et re/missum pēes dispositionē subiecti. Sed
Instantia forte dices. Si de⁹ separet duos calores. quo/ruz vnus suo subiecto dat magis esse calidū. z alter minus esse caliduz. adhuc illi calores separati tenerent gradus suos q̄uis essent sepa/rati a subiecto. z p consequēs ab omni dispo/sitione subiecti. Hic diceret doctor noster
Solutio ꝙ nulla qualitas pōt separi etiā p potētiā dei ab oī subiecto. qz hoc implicaret cōdictōez vt ipse ꝓbat. ij. sñiaz. dist. xix. q. ij. Dato tamen ꝙ ita fiat. tunc dico ꝙ deus virtute sua cōser/uans hmõi accidens supplet omne illud qđ hmõi accidens in tali gradu perfectionis cō seruauit i subiecto anteq̄z separetur. ꝓpter qđ virtute diuina conseruante. tale esse et opera/ri. aut saltem equiualens habebit separatū. qua le habuit cum erat subiecto z dispositiōibus subiecti coniunctuz. Alij dicunt ꝙ prima
Opl. q̄rta forma cedit et corrumpit. z perfectior forma

UVA. BHSC. IyR_066

introducit primã ꝓtinẽs ivirtute. ⁊ sic susci-
1 pit magis. quia i omni motu reali terminus
a quo ⁊ termin⁹ ad quez sunt incõpossibiles.
ita ꝙ necessario vnus abijcit altero acquisito
Sed i oĩ motu intẽsionis terminus a quo
est forma remissa. ⁊ terminus ad quem ẽ for-
ma intensa. ergo acquisita intẽsa abijcitur re-
2 missa. ℙ. nõ minus sunt incompossibiles
terminus a quo ⁊ termin⁹ ad quẽ i motu ad
formã q̃ i motu ad vbi. Sed i motu ad vbi
cũ terminus ad quẽ acquirit necessario termi-
3 nus a quo relinquit. ergo idẽ qõ ꝓius ℙ.
ꝓtraria nõ pñt esse simul. sed phus. v. phisi-
cox dicit. ꝙ minus albuz ⁊ magis albũ sunt
Cõtra eã. contraria. Sed illud dictum non solũ est
1 falsum. verumetiã periculosuz. quia fide cre-
dimus christi corpus manere tãdiu sub spe-
ciebus hostie q̃diu manẽt ibi hmõi species
⁊ nõ vltra. sed planũ est ꝙ illa hostia in acci-
dentibus siue speciebus suis suscipit magis
⁊ minus. ergo si in tali motu species ꝑme cor-
rumperẽtur. tunc intensis vel remissis huius-
modi speciebus nõ remaneret vlterius sacra-
2 mẽtum. quod est cõtra fidẽ. ℙ. frigidũ ꝑ-
sens calido remittit calorẽ. Si ergo calor re-
missus eẽt essentialiter alia forma a calore pre-
cedẽti. tũc frigidũ generaret calidũ p se. quia
agẽs naturale per accidẽs corrumpit. nõ em
corrumpit nisi in q̃tuz per se inducit aliquid
in materia. vt patet p cõmẽtatorẽ. xij. metha
phice. sed ipm frigidũ nõ potest inducere fri-
giditatẽ. quia illa stare nõ potest cũ calore in
illo secũdo gradu remisso primo. nec tepidita
tẽ eadẽ ratione. ergo per se solum induceret ca
lorẽ. quod est impossibile. Ad ꝑmũ igitur
Solutio Ad 1 dicẽdũ ꝙ terminus a quo nõ est eẽntia forme
absolutez simpliciter. sed est ipsa forma ꝑm eẽ
quod dat subiecto penes dispositões protũc
in subiecto existẽtes anteq̃z talis motus inci-
piat. terminus autẽ ad quẽ est eadẽ forma es-
sentialiter ꝑm eẽ acquisitũ ex dispositõibz in-
ductis p talẽ motũ. nõ oportet ergo ꝙ forma
prima tollat. sz sufficit ꝙ cesset i materia q̃ ad
eẽ primũ. ⁊ incipiat ibi eẽ quo ad eẽ scõm.

Ad 2 Ad scõm dicẽdũ ꝙ maioz est vera sumen-
do ipm eẽ pro termino. nõ autẽ sumẽdo eẽuti
am forme p termino. etiã minoz ẽ falsa. quia i
motu circulari idẽ pũctus põt eẽ terminus a
Ad 3 quo ⁊ termin⁹ ad quẽ. Ad terciũ dicẽdũ ꝙ
q̃uis maneat eadẽ eẽntia albedis q̃ ꝑmo stãs
cũ impfectis dispõibus dat minus eẽ albũ. ⁊
postea inductis pfectioribz dispõnibus dat
magis esse albũ. nõ tamẽ manẽt simul minus
albũ ⁊ magis albũ. eo ꝙ iam esse trãsierit ꝑm
ꝙ erat minus albuz. et tm̃ modo sit esse ꝑm ꝙ
actu est magis album. Alij dicunt ꝙ cari Opl. alex. augustin.
tatem augeri q̃tum ad essentiam suaz potest
intelligi duplicíter. Uno modo ꝑm partes
formales. ⁊ appellãt partes formales ralia si-
ne quibus impossibile est rẽ esse. sicut est diffe
rẽtia rei. vel genus. Alio mõ ꝑm ptes accidẽ
tales q̃ aduenĩũt ⁊ recedũt. sicut dicim⁹ carnẽ
ꝑm formã q̃ pmanet. ꝑm materiã autẽ q̃ flu-
it ⁊ defluit. Primo modo vt dicũt forma nõ
recipit magis ⁊ minus. Secũdo modo reci- Cõtra ale
pit magis ⁊ minus. Sed nec illud valet. xandrũ.
quia forma simplex nõ habet ptes materiales
in eẽntia sua. nisi p accidẽs sibi competãt. pu
ta ratione subiecti i quo fundatur. si illud est
quantũ tũc talis forma extenditur et habebit
partes accidẽtaliter sibi competẽtes. Sed ca
ritas de qua ille loquit in illa questione ẽ for
ma simplex. ⁊ nõ fũdatur in subiecto quãto.

Est igitur quidaz alius qui ea que ponit Aureolus
videt radicaliter ex iam dictis trapisse. Dicit
em̃ ꝙ omnẽ formã que intẽditur. necesse ẽ in-
tẽdi per acquisitionẽ alicuius realitatis parti
cipãtis forme illius specificã rationẽ. qz omne
qõ mouet est in potẽtia ad illud ad quod mo
uet. qz motus ẽ actus entis i potẽtia ꝑm ꝙ i po-
tẽtia. vt dicit. iij. phicoz. Omne aũt quod est
i potẽtia caret aliquo actu in quẽ tẽdit per mo
tũ. vt patet. ix. methaphice Sed subiectũ exi
stẽs sub forma remissa. vere mouet ad realita
tẽ aliquã ptinentẽ ad genus qualitatis. ergo
necesse est ꝙ aliqua realitas illius generis per
intentionẽ acquirat. Addit tamẽ postea ꝙ re
alitas illa ꝑm quã minor caritas pficitur. nõ
potest esse integra caritas. ⁊ precise distincte
participãs realitatẽ aut rationẽ specificam si-
cut vnũ individuuz caritatis. sed participat
rationẽ caritatis p quãdã reductõz. ita ꝙ po
test dici cõcaritas. Est em̃ illa realitas oino
impcisibilis ⁊ re ⁊ intellectu. vñ nec p diuinã
potentiã est factibilis p se ꝙ capiat esse precí-
sium ⁊ demonstratũ. nec est intuitiue intelligi
bilis etiã ab angelico intellectu sed solũ est co
intelligibilis. Sed illa nõ videt esse vera. Cõtra ao
qz talis realitas augens essentiã caritatis. ne- reolũ.
cessario a deo creabit postq̃z creata fuit eẽntia 1
caritatis. ⁊ p cõsequẽs ita terminabitur actus
creationis ad hmõi realitatez. ꝙ nõ termina
bitur ad eẽntiã caritatis. qz nulla factio termi
nat ad illud qõ añ factũ est q̃z incepit talis fa
ctio. sed eẽntia caritatis ante facta est q̃z ince-
perit factio istius realitatis. Omne autẽ qõ

UVA. BHSC. IyR_066

distincte terminat actū diuīe creatōnis. ꝫ distincte potest a deo produci p sui oīpotētiaz. z distincte pōt ab angelo cognosci. z potest eē ens demōstratū. que oia pāsse sunt ptra te. ꝯ zc.

2 P. ois realitas vel ē materia. vl forma. vel ꝯpositū ex vtroqz. vel modus alicui⁹ illorū. sed illa realitas quam tu ponis nō est materia. quia tūc caritas cuius ratione specificaz participat eēt ens materiale. nec forma vel cōpositū. quia tunc posset precise produci et cognosci. quod tu negas. nec modus. quia modus nō augmentat essentiā rei. sed illa realitas superueniens auget essentiā caritatis ſm

3 q tu dicis. P. quādo aliqua sic se habēt q vnū est maioris pfectionis vel entitatis qz alterū. si illud quod est minoris entitatz potest habere entitatē pcīsam z distinctā sine illo qđ est maioris entitatz. tūc e cōuerso nō repugt illi quod est maioris entitatis. habere entitatem precīsam ab eo quod est minoris entitatis. z maxime potentia dei in talibus operante. Sed si caritas augetur in essentia modo quo tu ponis. tunc potest contingere q caritas superueniens est maioris entitatis qz preexistens. quia vni puero qui hodie habet minimū gradū caritatis. cras deus posset infundere maiorem caritatē qz habeat quicunqz beatorū. tunc plane pateret q caritas superueniens quam appellas concaritatē. esset maiorz pfectionis z entitatis qz caritas preexistens. Cū ergo illa p̄existēs habuerit entitatē pcīsā. ꝯ z huic nō repugnat hr̄e entitatē pcīsam.

4 P. aut gradus preexīs z gradus superueniens sunt eēntialiter ordinati. aut nō. Si sic. tunc tales gradus necessario differunt specie. quia impossibile esse eēntialē ordinez inter ea que sunt eiusdē speciei. z sic gradus superueniens nō pticiparet eādem rōem specificā cū precedēte. cui⁹ oppositū tu affirmas. Si nō sūt eēntialiter ordinati. tunc ita pcīsam entitatez poterit habere scōs a pmo sicut pmus a scōo. qz i nō eēntialiter ordinatis sicut deus vel natura pōt pducere pmuz absqz scōo. sic scōm absqz pmo. Ad rōem suā dico q illud qđ

Solutio rōnis sue. mouet motu intēsionis ē i potētia ad vlteriorē gradū in esse. nō autem in essentia. z illo eē caret. z ideo tendit ad ipsum p talem motuz. Est etiam in minori manifesta petitio pncipij. quia hoc iste deberet probare. vicz q subiectū existens sub forma remissa vere mouet ad realitatez aliquā pertinentē ad genus qualitatis. accipiendo realitatē p parte eēntie ipius qualitatis.

Quātuz ad terciuz principale. vtrum caritas augeri possit in infinitum. Dico q caritas simpliciter z absolute nō potest augeri i infinitū. ſm quid tamen z respective potest augeri in infinitū. et sumo hic argumentū intēsiue z nō extēsiue P. mū probo sic. Omne quod recipit in aliquo limitato z finito. ſm suam naturā est limitatum z finituz. z p ꝯsequens nō potest simpliciter crescere in infinituz. caritas est hmōi. ergo zc. Tercium pncipale.

Lōcl'o 1

P. ois natura q̄ est intēsibilis z augibilis in infinituz. illa est remissibilis et diminuibilis in infinitū. Un̄ qz ꝙnto vt ꝙntū est nō repugnat augeri i infinitū. ꝯ quantuz vt quantū est puta mathematice sumptū est diuisibile z diminuibile i infinitū. Sed nec caritas creata nec aliqua alia forma suscipiens magis z minus est remissibilis in infinitum. alīs calefaciens posset per infinitū tempus remittere frigidum. q nunqz induceret aliquem calorem. eo q semp aliquid frigiditatis remaneret in illo subiecto. 2

Et si instā. tia ferretur de numeris contra maiorē ppositionē qui augent in infinitū. nō tn diminuūtur in infinitū. eo q statum habeant ad ipsaz vnitatem. Instantia

Rñdeo q hec instātia nō est ad ppositum. quia nos loquimur de gradibus forme eiusdē speciei. numeri autē differūt specie. Solutio

Scōam ꝯclusiōz pbo sic. Sicut se habet noticia abstractiua vie ad noticiā intuitiuam patrie. sic se videt habere caritas desideratiua vie ad caritatē fruitiuā patrie. sed si abstractiua vie augeretur siue intenderetur i infinitum. nunqz tamen posset qtum ad perfectionem noticie equari noticie intuitiue patrie. ergo si zc. Lōcl'o 2 1

P. qñcunqz aliqua sic se habent q actus vnius quiscūqz intēdat nō pōt eqri actui alteri⁹ nec eius pfectiōem attingere. atn̄ sp p sui intensionem sibi poterit magis ac magis conformari. tūc illud cui⁹ actus sic intendit pōt dici aliquo mō augibile siue intensibile in infinituz. sed actus caritatis vie isto modo sic se habet respectu actus caritatz patrie. ꝯ zc. Maior pz. qz cū habit⁹ cognoscimus p ppios eorū act⁹. ideo ex cōditionib⁹ ipsorum actuū iudicamus de ꝯditionib⁹ ipsorū habituū. Minor pt̄z. qz act⁹ ppri⁹ caritatis vie est amor desiderij qđ necessario est cuz motu z affectōe ipsius animi. ꝑter quod dicit Augustin. in ꝯfessionibus suis. Ad te fecisti nos dñe. z inquietuz est cor nostrū donec

UVA. BHSC. IyR_066

requiescat ī te. Sed actꝰ ꝑpriꝰ caritatꝭ patrie est ꝛelectabilissima ꝛ beata fruitio ꝛplena mētis quietatio. Sed planuꝫ est ꝙ predictꝰ actꝰ caritatis vie. cuꝫ nullo modo possit habere ꝑfectā ꝛelectationē ꝛplenaꝫ quietationē. nullo modo poterit equari beate fruitioni. Oꝫ autē hm̄oi actus caritatis vie possit sp magis conformari actui caritatis patrie. patet. qꝛ viatoꝛ existens ī statu pfectoꝝ i suis opationibꝫ nō est minoris efficacie q̄ꝫ exñs in statu penitētium seu de nouo conuersoꝝ. sed existēs ī statu penitentiū tante fuit efficacie gratia dei sibi cooperāte. ꝙ ex merito suo actus sue caritatis magis fuit ꝛepuratus. ꝛ ꝑ ꝙsequens actui patrie magis ꝑformatus. quod patet. qꝛ alīs de statu penitentiū nō peruenisset ad statū perfectorū. ergo eadē ratione vel potiꝰ hoc vlterius
3 continue poterit ꝓmereri. ℙ. idez confirmo sic. De rōne viatoris est q̄ꝫdiu manet viatoꝛ si inutiliter ociosus nō fuerit. semp suo termino poterit magis appꝛopinquare. nā quicquid nō ꝓtingit terminū poterit ꝑpinquius accedere ad terminū. sed sola intēcio caritatis facit nos appꝛopinquare termino nostre peregrinationis. qꝛ sicut sola caritas fm augmētū diuidit inter filios ꝑditionis ꝛ regni. sic sola caritas iuxta suū augmentuꝫ nos facit appꝛopinquare ad hm̄oi regnuꝫ. hoc em̄ nulla virtus potest fm se excepta sola caritate. cum oīs alia virtus possit esse informis. ꝛ ꝑ consequēs sine merito. Dato igit ꝙ deus instū viatoꝛē ꝑ infinitū tēpus dimitteret viatoꝛē. caritas ī infinitū posset augmētari. q̄ꝫis nūq̄ eq̄ret caritati beatoꝝ. Thōas ℙ Sed ꝓtrariū ꝓme conclusionis tenēs quidā doctoꝛ ponit absolute ꝙ caritaſ potest augeri ī infinitū. qꝛ nec fm rationē ꝑprie speciei caritas hꝫ terminū. cuꝫ sit ꝑticipatio q̄dā caritatꝭ ifinite q̄ est spūs sctūs. nec ex pte agētis. qꝛ deus q̄ est infinitꝰ ꝓducit caritatē. nec ex pte subiecti. qꝛ q̄nto magis caritas intēdit tanto magis capacitas subiecti augeť. nunq̄ em̄ vas aliquod posset impleri liquoꝛe. si quāto plus susciperet tanto habilius fieret ad suscipiendū. ꝑpter qđ vt dicūt in Alīj ad id infinitū pōt fieri augmentū caritatis ℙ. eā dē ꝓclusionē quidā alīj ꝓbāt sic. Sp rō et mēsura habitꝰ sumit ab obiecto. cū igit bonitas diuīa q̄ ē ꝑpriū obiectū caritatis sit ī infi
1 2 nitū diligibilis. ġ ꝛc. ℙ. ꝑfectibile ꝑ caritatē pōt fieri ī infinitū sp nobiliꝰ. ġ caritas pōt ī infinitū semp augeri ꝛ intēdi. q̄ntia ptꝫ. quia sp debet esse ꝓportio inter ꝑfectibile ꝛ perfectionē. añcedēs ꝓbat. qꝛ ꝛ pōt ī infinitū creare angelū nobiliorē. qꝛ nulla creatura pōt exhaurire potētiā creatoris. cū ġ volūtas ā̄geli sit ꝑpriū subiectū caritatꝭ. ġ ꝛc. ℙ. vbi ter
3 minꝰ ad quē accedit ꝑ intēsionē alicuiꝰ forme distat ī infinitū. ibi crementū illius intēsionis potest esse in infinitū. sꝫ terminꝰ ꝑ quē accedimus ꝑ intensionē caritatis distat a nobis ī infinitū. ergo ꝛc. Sed illa opinio expresse esse videť q̄ Aug. ench. c. vl. vbi ait sic. Mitigat autē cupiditas caritate existēte. donec veniat ad tantā magnitudinē qua maioꝛ esse nō possit. ℙ. nullus motus alteratōis pōt esse infinitus. vt patꝫ. viij. phisicoꝝ. sꝫ oīs motꝰ intēsionis ē motus alteratōis. ġ ꝛc. ℙ. si sp intēderet siue extēderet volūtatis capacitas fm intensionē caritatis. tūc nullꝰ posset eē beatus. quia nunq̄ repleret capacitas. nullus autez beatꝰ esse potest. nisi tota sua capacitas sit plene quietata. ꝛ ꝑ ꝙsequēs repleta. ergo ꝛc. ℙ causa formalis nō potest dare materie seu sbiecti causalitatē materialē seu ꝓditoꝝ materialē. sed receptibilitas seu capacitas est cōditio materialis. ideo capacitas nō potest augeri ī subiecto ex collatione caritatis. ergo ꝛc. ℙ talis capacitas voluntatis quam ponis. vel est idē quod natura volūtatis. ꝛ tūc sicut natura nō potest crescere ī infinitū. iuxta illū augustinū. super Gen. c. ij. Omnis natura ē certis limitibus circumscripta. Et. ij. de anima. Omniū natura cōstantiuꝫ est certa mensura magnitudinis ꝛ augmēti. Sic talis capacitas idem existēs quod volūtas nō poterit crescere ī infinitū. Aut dicit perfectionē additaꝫ volūtati. ꝛ tūc sequitur idē quod ꝓius. quia perfectio ꝛ perfectibile sunt ꝓportionata. finitū autē ꝛ infinitum nō sunt hm̄oi. ergo ꝛc.

ℙ. nō magis habet deus rōez infiniti inq̄ntū est causa ꝓductiua caritatis. q̄ inq̄ntum est causa cuiuscūq̄ alterius creature. sed ratione infinitatis diuīe nō arguit aliq̄d ꝓductū a deo crescere ī infinitū. ergo nec de caritate hoc arguere debemus ꝑpter dei producentis infinitatez. ℙ. si caritas nō haberet terminū fm rationē ꝑprie speciei ex hoc ꝙ est quedā participatio infinite caritatis tūc cū oīs creatura participet diuinā ēntiā que est formaliter infinita. sequeret ꝙ nulla creatura eēt termiata fm rōem ꝑprie speciei. ꝓntia ptꝫ. ꝗa posita eadē cā sequit idē effectus. Ad ꝓmū igit dicendū ꝙ ratio ꝛ mensura caritatis create sumitur ab obiecto nō fm adequationē. quia sic deus solus habet caritatē. sed fm conformitatem obiecti ad potentiā. cū igit capa-

6 7 Contra thomā 1 2 3 4 5 Solutio Ad 1

citas nostre volũtatis sit finita. ergo caritas
Ad 2 nõ põt crescere i infinitũ simplr Ad scõm dicẽdũ q illi q ponũt q caritas exñs i diuersis angelis ort spẽ sicut z ipsi angeli. illi vtiq; hrent dicere q si deus i infinitũ semp produceret nobiliorẽ angelũ. q sp produceret nobiliorẽ caritatẽ. Sed dato q caritas eiusdẽ speciei sit i omnibus angelis. tũc põt negari pmia. qz cũ i eadẽ specie nõ possint dari infiniti gradus nec i eẽntia nec i esse. nõ videt q aliquid possit i infinitum intẽdi simpliciter z absolute nisi mutet speciem. Propter quod dicũt sollẽnes doctores. q tãta fuerat gratia z caritas i christo. q si amplius aucta fuisset nõ mansisset in eadẽ specie. Ad pbationẽ dicendũ q q̃z uis hmõi pportio pfectionis ad pfectibile requirat i pfectõibus naturalibus. nõ tñ in supernaturaliter infusis. Vñ q̃z uis aĩa xpi q̃z tũ ad sua naturalia sit inferior q̃cũq; angelo. iuxta illud ps. Minuisti eum paulomin⁹ ab angelis. caritas tñ xpi maior est q̃z sit caritas
Ad 3 oĩm angelorum simul z vnite sumpta. Ad tertiũ dicendũ q maior est vera vbi accessus ad terminũ ẽ successiu⁹. sed sic nõ ẽ ꝛ accessu ad obiectum caritatis. quolibet eñ actu caritatis tale obiectũ attingit. Ad minorẽ dicendũ q q̃z uis naturaliter z entitatiue ꝛ⁹ distet a nobis i infinitum. est tamẽ cuilibet creature intimior q̃z creatura sibi ipsi. ẽm q ait beat⁹ Augusti. i libro confessionũ. propter quod cuilibz creature põt obiectiue cõiungi ẽm bñplacitum siue volũtatis. Contra se cũdã ꝓcẽz 1 Virtus etiã scẽde ꝓclusiõis impugnat ab aliquibo sic. Omne finitum p motum accessũ attingi põt marie ab eo quod est eiusdẽ rõis cũ ipso. sed caritas cuiuscũq; existẽtis i patria est finita. z eiusdẽ ratõnis cũ caritate vie. ergo attingi potest quo ad sui eqlitatẽ p motum intensionẽ caritatis ipsius vie
2 P. dato q aliquis i patria habeat tres gradus. z vnus viator habeat vnum. ẽdem viator per opera meritoria acquirat secundũ gradum. nõ apparet quare nõ possit illum tercium gradũ attingere. maxime cũ sit eiusdẽ rationis cũ isto secũdo quez iã adeptus est.
3 P. qz doctor noster hic ponit exemplũ ꝛ angulo ꝓtigẽtie resultãte ex diametro z linea semicirculi. Respõdet illi q exemplũ nõ est ad ppositũ. qz illi duo anguli sũt diuersaꝝ rationũ. ideo p crementũ vnius nõ pueniꝫ ad equalitatẽ alteri⁹. Sed caritas vie z caritas patrie ẽ caritas eiusdẽ rõis. imo in eodẽ hoie supta ẽ eadẽ caritas nũero. sed i his que sunt eiusdẽ spẽi. p intensionẽ vni⁹ pueniꝫ ad sibitũ dinẽ z eqlitatẽ alteri⁹. Sed illa nõ cõclu dũt. nec ꝯ me. nec ꝯ doctorẽ nr̃m. Presuppo nit eñ doctor q ille proficiẽs in caritate maneat viator. qua hypothesi supposita arguit sic. Qñcũq; aliqua duo sic se habẽt q eis realiter annexa a quibus absolui nõ pñt sunt diuersaꝝ rationũ z quodãmõ icõpossibilia. tũc talibus sic pmanẽtibo: p intẽsionẽ seu cremẽtũ vnius nõ pueniꝫ ad equalitatẽ alteri⁹. sed caritas vie z caritas patrie sũt hmõi. ergo ꝛc. Maior pz. qz nõ põt fieri coequalitas inter aliq̃ stãte repugnãtia iter ea q̃ ipsis sunt inseparabiliter annexa. sed minor patet exp̃sse per Aug. i omelia q̃ legit in festo Johãnis euangeliste. Ad primũ g dicẽdũ q licet caritas vie z patrie sint eiusdẽ rõis. tñ put est in viatore. est inseparabiliter ꝯiũcta his que differũt rõe ab illis q̃ necessario sũt requisita quo ad pfectionẽ caritatis q̃ est in patria. puta hic est ꝯiũcta enigmati fidei. ibi aũt clare visiõi obiectum diligibile clarissime demõstrãti. Vic aĩa viatoris recluſa ẽ in carcere molis corpalis. de quo dicit Sap̃. ix. Corpus quod corrumpit aggrauat aiam: et deprimit terrena habitatio sensũ multa cogitantẽ. ibi aũt exuta ẽ ab oĩ molestia corpali. Vis z alijs multis ꝯsimilibus stãtibus z pmanẽtibus i viatore. planum est q subiectum caritatis nunq̃z tam nobiliter disponet in via qualiter in patria. propter quod eadẽ essentia caritatis nũq̃z daret esse tam nobile z intẽsum quale daret in patria. cũ ergo caritas nõ suscipiat magis z minus ẽm essentiã sed solũ ẽm ee. sequitur necessario q viator manens viator nunq̃z per siue caritatis augmentum caritati cõprehensoris poterit coequari. Sicut eniz linea vnius cubiti signata in circulo ꝛ cubitorũ crescente circulo semp magis dirigit et accedit ad rectitudinẽ. z q̃zuiscũq; circulus crescere in infinitũ. nunq̃z pars illa manẽs in circulo fieret plene recta. Si tñ separetur a circulo in breuissima mozula posset perfecte dirigi ita q totaliter esset recta. Sic q̃zuis caritas viatoris annexa statui pñtis miserie que circulo similat. eo q idẽ sibi respondeat p fine et pro principio. quia viator ꝛ terra oriꝫ et i terrã ꝯuertetur. q̃zuis inquã talis caritas intendatur. manens tamen in fixa periodo illius pñtis miserie nunq̃z erit plene recta sicut illa que est in patria. rapta vero extra statum predictum quasi in ictu oculi perfecte dirigetur. Et per hoc patet ad secundũ z tercium argumentum.

Cõtra illa

Solutio Ad 1

Ad 2 et 3

UVA. BHSC. IyR_066

Quartus ꝑncipale.

Quātum ad quar.

tū ꝑncipale. vtꝝ caritas possit minui. dicēdū ꝙ caritatē posse minui pōt itelligi triplr. Primo ex ꝑte caritat⁹ ꝑm se Scōo ex ꝑte rei. Tercio ex ꝑte opatōis nr̄e. Quātū ad ꝑmū dico ꝙ habitui caritatis ꝑm se nō repugnat q̄n minui possit. qz habitui cui competit augeri illi ꝑm se non repugnat minui. sed caritati vt patuit in primo articulo ꝯpetit augeri. ḡ sibi ꝑm se nō repugnat minui. Scōo dico ꝙ non repugnat caritati minui ex parte rei. qz agēs libꝝ habēs plenū dominiū sup aliquē habitū. si ipm pōt augere ipm etiā potest diminuere. sed deus p suam gratuitā z liberam influētiam nō solū causat habitū caritatis. sz etiā auget z intēdit. z habet plenū dominiū sup ipz. ergo ꝛc. Tercio dico ꝙ ex actibꝰ nostr⁹ caritatē possum⁹ totalr ꝑdere siue amittere. sed caritate manēte p nullū actū nr̄m possumus caritatē minuere. Primū patz. qz p peccatuz mortale caritas totaliter tollit. sed nostr⁹ actibus possum⁹ peccare mortaliter. ergo ꝛc. Secundū ꝓbādo vnū ꝓsuppono. puta ꝙ cum actus nostri sint triplices. s. boni. mali z indifferētes. per bonos actus z indifferētes caritas nō minuat. Tūc arguo sic. Omnis actꝰ noster malus vel implicat peccatum veniale. vl mortale. sed mortale non minuit caritatē. qz omē quod minuit aliquid adhuc relinquit. sed mortale pctm̄ nihil reliquit de caritate. qz ipsā totaliter tollit. Nec veniale. qz omne finitū totaliter pōt consumi p ablationē frequentē alicuius finiti ab ipso. sed caritas ē res finita cū sit creata. ergo si p vnum peccatū veniale posset diminui. tūc p frequētationē z multitudinē talium peccatoz venialiū posset totaliter ꝯsumi seu corrumpi. z p ꝯsequēs cuz nō habēs aliquid de caritate necessario damnet. sequeret ꝙ ex solis venialibus sine oī peccato mortali necessario homo damnaret. ꝓ si aliquis nuper ꝯuersus habens mūdum gradum caritatis peccat venialiter. aut tale veniale pctm̄ diminuit aliq̄d de caritate aut nihil Si diminuit. tūc qz mīm⁹ grad⁹ fuit. tūc nihil de caritate manebit. z sic si tal⁹ hō moreret tūc ꝓpter vnū pctm̄ veniale ꝓpetue dānaret. Si nihil diminuit pari ratōne nec aliquod aliud peccatū veniale diminuere potest Sz contra illam veritatē est opinio quorundam qui dicunt ꝙ caritas minuit in sua essentia p̄pter peccata venialia. quia homo multiplicādo hmōi peccata acquirit habitum cupiditatis. z quāto magis multiplicat actus huiusmodi peccatoz. tāto magis intēditur inclinatio ad peccādum. z p cōsequens minor inclinatio siue habilitatio ad bonū. habilitatō autem ad bonuz vt dicunt est ipsa caritas. ergo peccata venialia diminuūt caritatem. Et addunt ꝙ sic peccatū veniale diminuit caritatē ꝙ ipsam tamē nō tollit. quia in peccatis venialibus est deuenire ad talē terminū. vltra quē si elicitur aliquis actus malus qui als eēt venialis extunc esset mortalis. Et illud multipliciter ꝓbat. Primo sic. Sicut peccatū mortale est totalis auersio a deo. sic peccatum veniale est aliqualis auersio a deo. Sed in tali auersione amittit tota caritas. ergo i aliquali auersiōe aliqualiter amittit caritas. ita ꝙ minus diliget deus q̄z deberet diligi. Propter quod aut Aug⁹t. in libro cōfessionū. O magne deus minus te amat qui aliquid tecū amat quod nō ꝓpter te amat. ꝓ. illud qđ in ꝓncipio puta i ꝓma caritat⁹ infusiōe facit ꝙ minor caritas infundit. ꝫ post infusaz caritatē facere pōt vt caritas minuat. sed multitudo venialiū pctōrum si fuerit in homīe q̄n ꝓmo sibi caritas insuditur facit vt ei minor caritas infundatur. ergo ꝛc. ꝓ. posito ꝙ nūc sint duo in equali gradu caritatis. si vnus illoꝝ cōmittit veniale peccatū z nō alter. peccās minus car⁹ erit deo q̄z nō peccās. sed qui est minus carus deo minus habet de caritate. ergo ex peccato veniali caritas diminuta est in tali homine. cuius totaliter nō sit sublata.

ꝓ. oīe malū vt malū est tollit aliquid de bono. sed pctm̄ veniale est malū. ergo ꝛc. ꝓ. post maiorē caritatē ꝯtingit aliquē eē minus dispositū ꝓ caritate q̄z antea fuerat. sed caritas sicut tu dicis suscipit magis z minus ꝑm maiorē z minorē dispositiōz subiecti. ergo ꝛc.

ꝓ. lxxxiij. questionū. q. xxxvij. ait Aug⁹. Cum augetur cupiditas minuitur caritas.

Sed illa nō videtur esse vera. qz sicut eisdem actibus generat z auget habitus. vt ptz ij. ethicoz. sic ex ꝯsimilibus actibus corrumpit z diminuit habitus. sed nullū pctm̄ venial⁹ pōt corrumpe habitū caritatis etiā vt tu ipse dicis. ergo nullū peccatuz veniale potest ipm minuere. Ad ꝓmū dom ꝙ licz cū peccam⁹ venialr nō ꝯuertamur ad deū tāto. conatu sicut debem⁹. nō tn̄ auertimur a deo. qz nō ꝯstituim⁹ nobis aliū finē quē deo ꝑferamus. nō ꝓprie ergo dr̄ pctm̄ veniale auersio a deo.

Forte dicet ꝙ ex illa solutione illi habeant

1 Cōcl'o 1

2 Cōcl'o 2

3 Concl'o 3

1

2

Opinio ꝯ illa.

4

5

6

Contra illā opionē.

Solutio Ad 1

Instantia

UVA. BHSC. IyR_066

ppositum. quia cum dilectio sit q̄dā ꝺuersio mētis in rē. g̃ si pctm̄ veniale hmōi ꝺuersionē retardat. g̃ diminuit caritatē Rñ. ꝙ licz Solutio ipsa venialia pctā actus caritatis q̄ ad sūm feruorē tepescat. habit⁹ tm̄ caritatis integer p/seuerat. Ad 2 Ad scōm dicēdū ꝙ maior ꝑs negari. qz multa sūt q̄ rē pñt impedire dū ē in fieri que tm̄ ipsā nō diminuūt cū est in facto eē.

Ad 3 Ad terciū dicēdū ꝙ licet q̄tū ad exteriorē apparētiam ꝺeus videat min⁹ diligere ipm̄ q̄ est in pctō veniali q̄ aliū. eo ꝙ effectū minus diligētis circa ipm̄ exerceat. qz ipm̄ ꝑ tali pc/cato ad pnā purgatorij ordinat. exh̄ tm̄ realiter ondit ꝙ nō min⁹ diligit ipm̄ q̄ aliū. qꝛeq̄/le celeste pmiū amboꝫ reseruat. pctm̄. n. veniale q̄uis mereat pnā. nō tm̄ diminuit gl̄iam

Ad 4 Ad q̄rtū dicēdū ꝙ malū venial' pcti q̄uis nō tollat illud ꝺonū qꝺ ia in aia factū est. impedit tm̄ illud ꝺonū qꝺ ꝓtotūc cū tale pccatū ꝺimittit posset fieri in aia viatoꝛis. Uel dicendū ꝙ tollit aliqꝺ ꝺonū. qz facit hoiez tepescere

Ad 5 q̄ ad feruorē act⁹. Ad q̄ntū ꝺām ꝙ sicut caritas ē a solo ꝺeo. sic imediata dispositio q̄ ad caritatē i se ē a solo ꝺeo. z iō pctā nr̄a venialia sicut nō attingūt caritatē. sic nec attingūt immediatā dispōem ad eā. z iō ꝺe magis dispo/sito nō fit min⁹ dispōsit⁹ respectu caritatis i se licet respectu annexoꝛ possit pei⁹ disponi. puta p inobediētiā z rebelliōꝛ virili inferioꝛ.

Ad 6 Ad. vi. ꝺām ꝙ si tal' cupiditas ē veniale pctm̄ tūc nō pōt attingere habitū caritatis. tm̄ qz p talē cupiditatē vires inferiores reddunt mi/nus habiles ad obediēdū impio volūtat̄ imperantis fm̄ rectā rōem. g̃ fit hō min⁹ feruidus q̄tū ad execution̄ ipsi⁹ act⁹. z ideo cupiditas minuit caritatē nō i se q̄tū ad habitū. sed solū q̄tū ad actuꝫ. Ad argu/mētū p̄ncipale dicendū. ꝙ q̄uis caritas non sit quātitas. tm̄ habet quendā modū quanti.

Ad argu/mētū p̄ncipale.

Distinctio decima octaua.

Reterea dilp

gēter ꝛc. Postq̄ mg̃r tractauit de mō tpalis ꝓcessiōis ipsius spūsc̄i. i hac. xviij. distinctiōe tractat de ꝓpri/etate ipsi⁹ spūsc̄i signata sub noīe ꝺati siue ꝺoni. Et ꝑt breuiter ista distinctio ꝺiuidi in q̄nq; ptes. fm̄ ꝙ mg̃r circa h̄ nomē ꝺonū pro/ut ꝺuenit spūsc̄o monet q̄nq; qōes. Secūda ibi. Sed queriť cui ꝺonabilis. Tercia ibi. Dic oꝛiť questio. Quarta ibi. Dic queritur vtꝫ filius. Quinta ibi. Post hec queriť vtrū ꝛc. Prima diuidit in tres. qz primo arguēdo ad vtrāq; partē mouet questionē. Secūdo circa motā questionē ponit suā determinationē. Et tercio siue determinatōi adiungit probationē. Secūda ibi. Ad quod dicim⁹. Tercia ibi. Nō ergo spūsanctus. Silr̄ questio secunda diuidit in tres ptes. Nā primo magister ꝑmittit titulū questionis. Secun/do tangit materiā solutōis. Et tercio subiungit quoꝺdā notabile ex ꝓdictis. Secūda ibi Ad quod dicimus. Tercia ibi. Et notandū est. Etiā tercia questio diuidit in tres ptes. fm̄ ꝙ primo mouet questio. Secūdo addit respōsio. Et tercio ex ꝓdictis quasi corelarie multiplex infert illatio Secūda ibi. Ad hoc breuiter respondemus. Tercia ibi. Ecce his verbis. Et hec in quattuor. fm̄ ꝙ inferūtur quattuor corelaria. Secūda ibi. Ex supra/dictis. Tercia ibi. Et fm̄ hoc ꝛc. Quarta ibi Itaq; et spūsanctus. Quarta questio similiter diuidit in duas ptes. Nā primo propo/nit questionē. Secūdo annectit responsionē Responsio iciput ibi. Ad quod dicimus ꝙ filius ꝛc. Ultima questio diuidit i duas par/tes fm̄ ꝙ primo mouet questio. Secūdo in futurū differtur eius responsio. Secūda ibi. Hui⁹ questōis determinationē Circa hāc distinctionē quero.

Trum hoc nomē ꝺonū in ꝺiuis dicat notionaliter. Et videť ꝙ non. qz omne nomen notionale importat distinctionē. sed in hoc nomīe ꝺonū nō ē distinctio. quia tota trinitas z quelibet persona potest seipsam ꝺare. ergo ꝛc. Cōtra. iij. ꝺe trini. ca. penul. aut Augus. Spiritūsanctum ꝺonū esse est spūmsanctuꝫ a patre procedere. sed processio est nomē psonale siue notionale ergo ꝛc. Dic breuiter sunt quattuor videnda. Primo ꝺe hoc quod queriť. Secūdo vtrum soli spūsancto conueniat hoc nomen ꝺonū. Tercio vtrū spūsanctus sit eo ꝺonuꝫ quo spūs. Quarto vtrum sit eo ꝺonum quo ꝺeus.

Articl's I

Quantū ad primū

vtꝫ hoc nomē ꝺonū i ꝺiuis dicat notionaliter Dicēdū ꝙ sicut verbū fm̄ suā ꝓpriam ratiōez ꝺat intelligere ꝓcessum a ꝓferēte. ita ꝺonū ꝺat intelligere processum a ꝺonāte. sed pro/cessus conuenit psone z nō essentie. ideo taꝫ verbum q̄ ꝺonum in ꝺiuinis ē psonale seu

UVA. BHSC. IyR_066

notiõale ⁊ nõ eẽntiale. Propter qđ aug. iiij. đ tri. c. vl. ait. q̃ spũlscm donuz eẽ a pre ꝓcedere. Nomẽ tn dati eẽntialr sumit. qz ꝓuenit spũlscõ ex tpe. Uñ ait aug. v. de tri. c. xv. spũ scm ab etno fuisse donũ. sz ex tpe fuisse datũ.

Articls 2

Quantuz ad secun

dũ articulũ. vtz soli spũlsctõ ꝓueniat ħ nomẽ donũ. Dicẽdũ q̃ donũ tripl'r differt a dato. Nã donũ ẽ donatio libera. ex q̃ nõ expectat aliq̃ redonatio. vt pz. 1. ethi. Ex q̃ pz q̃ donũ ratione sue significatõis addit aliqd sup̃ da tũ. Scđo differt i mõ significãdi. qz donuz đr q̃si ab aptitudine vt dct. sed datũ dicit ab actu donatõis. Tercio đrt rõe significatõis qz donũ cũ sit nomẽ significat sine tpe. sed da tũ cũ sit pticipiũ. vel si nomial'r sumit q̃si ꝓno mie ꝟbali tenet. nõ significat cuz tpe. Ex q̃bꝫ pz q̃ donũ dicit rẽ emanãtẽ p modũ libertatis sine tpe in aptitudine vt dct. Cũ igit spũssan ctus procedat a patre ⁊ filio p modũ amoris ⁊ libere sine tpe in aptitudine naturali vt dct in tpe. cũ etiã quia amor ꝑncipaliter habz ra tionẽ don i. alia aũt ex ꝓsequẽti inq̃tum ptici pãt rationẽ amoris. ideo spũssctus ꝓprie do nũ dicit. Propter qđ ait Augs. xv de trini. c. xvij. Nõ frustra in hac trinitate nõ dicit ver bũ dei nisi filius. nec dicit donũ dei nisi spũs sanctus.

Articls 3

Quãtuz ad terciuz

ꝑncipale. vtz spũssctus sit eo donũ q̃ spus. di cẽdũ q̃ spũssctus eadẽ ꝓprietate ẽ donũ qua ꝓstituit i esse ꝑsonali. qz. b. Aug. iij. de tri. c. xvij. dicit. q̃ sicut natũ esse ẽ filiũ a patre esse. ita spũmsanctũ donũ dei esse est a patre ⁊ filio procedere. sed filiũ natuz esse est sua ꝑsonalis ꝓprietas. ergo spũmsanctũ donũ dei eẽ ⁊c.

Locõ au gustinẽ ꝓ 1 Sed ꝯra illud arguit quidaz sic. Illud quod ꝓuenit spũsancto i ordine ad creaturã nõ potest esse sua ꝓprietas ꝑsonalis. sed eẽ donũ ꝓuenit spũsancto in ordine ad creatu rã. ergo ⁊c. Maior patz. qz ꝓprietas cuius libet diuie ꝑsone est prior omi creatura. Mi nor etiã patet. qz ex hoc spũssanctus dicit do 2 nũ. qz dat nobis. ꝑ. omnis relatio dei ad creaturã est relatio rõnis. sed ꝓprietas i diui nis est relatio realis. cũ igit hoc nomẽ donuz cõueniat spũsancto in ordine ad creaturas. 3 ergo ⁊c. ꝑ. vna ꝑsona diuina nõ cõstitui tur duabus relationibus. sed spũssancti ꝑso na ꝓstituit spiratione passiua. ergo esse donũ nõ erit eius ꝑsonalis ꝓprietas. ergo ⁊c. Sz illa sunt manifeste ꝯra intẽtionẽ Augu. pro ut magister eũ adducit i illa. xvij. distinctõe in lra. Ad primũ dicendũ q̃ minor nõ est vsq̃quaq̃ vera. quia si nulla creatura eẽt nec vnq̃ fieret. adhuc spũssctus esset donuz. eo q̃ eẽt amor ꝑsonaliter ꝓductus in diuinis. amor autez est donũ primũ oim donoꝝ. pri mũ eñ quod libere damus est amor noster. ⁊ illo p ꝓsequẽs damus omne qđ libere dam⁹.

Solutio

Ad 1

Ad secundũ patet p idẽ. Ad terciũ dicẽ dũ q̃ sicut verbatio i diuis est idẽ qđ genera tio. sic donatio in trinsece i diuis idez ẽ quod spiratio. ⁊ p ꝓsequẽs esse donũ ⁊ esse spiratuz idem sunt.

Ad 2 et 3

Articls 4

Quãtum ad quar

tum. vtz spũssctus sit eo donũ quo deus. Di cit doctor noster hac distinctõne. q̃ cũ q̃libet diuina ꝑsona sit omnino simplex. ideo illud quo spũssctus est deus. ⁊ illud quo est donuz non ponit realiter differre. differũt tamẽ formaliter. qz sicut pater nõ est formaliter eo pater quo deus. nã formaliter ẽ deus deitate ⁊ pater paternitate. sic spũssanctus ẽ deus p diuinaz eẽntiam ⁊ naturã formaliter. donũ autẽ ẽ ꝓ prietate relatiua. Et declarat se exemplariter dicẽs. q̃ sicut aliquis currens existẽs lassus ⁊ calidus. alio est formaliter lassus. et alio for maliter calidus. qz lassus est lassitudine. ⁊ ca lidus calore. originaliter tñ vno ⁊ eodem reci pit vtrũq̃. vicz ipso cursu. Ita spũssctus ea dez sua processiõe accipit q̃ sit deus ⁊ q̃ sit do nũ. q̃uis formal'r sit ꝓprietate donũ et na tura deus. Sz q̃uis a nullo aduersariorũ hec dicta doctoris ꝯ alia sua dicta ducãt. tñ satis apparẽter vident repugnare. cũ ipse vn diq̃ i diuis neget eẽ dñtiã formalẽ Huic aũt obiectioni de facili possumus rñdere. di cẽtes q̃ doctor hic sumit dñtiã formalẽ ꝑ ea dra q̃ ẽ fm formalẽ rõem. ⁊ talẽ nõ negat iter relatoz ⁊ fũdamtũ etiã i diuis. q̃uis eã neget in absoluta Ad argumẽtũ ꝑncipale dđz q̃ donũ dupl'r ad pñs dici pt. Uno mõ oẽ illđ qđ est donabile vel dari põt siue a seipso siue ab alio. ⁊ sic đr eẽntialiter i diuis. qz ꝓuenit oĩ bus tribus. Nã pr põt dare filiũ. ⁊ pr ⁊ filius spũmsanctũ. ⁊ pater seipm. põt etiaz quelibet ꝑsona diuina dare seipsaz. Alio modo dicit donũ illud quod ex proprietate siue originis accipit q̃ sit donabile. et hoc nomen donum dicit notiõaliter i diuis. eo q̃ soli spũssancto

Nota q̃ egidi⁹ expſ se ponit for malitates.

Cõtra egi dium.

Solutio

Ad ꝑnci pale argu mẽtum.

UVA. BHSC. IyR_066

ꝓueniat. cui ꝓpriũ ẽ ꝓcedere ꝙ modũ amoris.

Distinctio decimanona

Hinc postq̃

n ꝛc. Hucusq; mgr̃ determinauit ds̃ diuie ẽntie vnitate. psonaꝝ trinitate. ac psonalis origis distinctõe ꝛ alieꝛate. hic ĩ ista. xix. dist. incipit tractare de ꝑdictarũ psonaꝝ equalitate. Et diuidit ĩ duas ꝑtes qꝛ primo ostẽdit diuinaꝝ psonaꝝ equalẽ maiestatẽ. Scõo ostẽdit ex ꝑdictis oriri quãdaꝫ singularẽ difficultatẽ. dist. xxi. ibi. Dic oriꝫ q̃stio trahẽs ꝛc. Prima ĩ duas. qꝛ ꝑmo oñdit psonaꝝ equalitatẽ ex hoc ꝙ hñt eãdẽ magnitudinẽ ꝛ maiestatẽ in eẽndo. Scõo ex hoc ꝙ hñt eãdem virtutẽ ꝛ ꝑtãtem ĩ agẽdo. dist. xx. ibi. Nũc ostẽdemus. Prima diuidit in tres qꝛ ꝑmo mgr̃ oñdit ĩ quo ꝯsistit psonaꝝ equalitas ĩ cõi. s. ĩ eternitate. magnitudine ꝛ ꝑtate. Secũdo probat hec tria nõ differre re sed sola ratiõe. Et tercio prosequit̃ psonaꝝ equalitatẽ ĩ speciali. prout attẽditur ĩ ipsa magnitudine. Secũda ibi. Cũq; enumerẽt̃ ista. Tercia ibi. Q; aũt eternitate. Et hec diuiditur ĩ tres. Quia ꝑmo ostẽdit diuinaꝝ psonaꝝ magnitudis equalitatẽ ꝓpter ꝯsubstãtialitatis vnitatẽ. Secũdo ꝓpter totalitatis ĩmmunitatẽ. Et tercio ꝓpter simplicitatis puritatẽ. Secũda ibi. Sed iaꝫ nũc. Tercia ibi. Sciendũ est igit̃. Prima diuidit̃ in duas. qꝛ primo probat intẽtum ex hoc ꝙ tres diuine ꝑsone sunt realr vna natura. Scõo ex hoc ꝙ q̃libet diuina ꝑsona habet esse ĩ alia ꝑsona. Secũda ibi Et inde ẽ ꝙ pr̃ dicit̃ eẽ. Tũc sequit̃ illa ps. Sed iã nũc. Et diuidit̃ ĩ tres. qꝛ ꝑmo ponit veritatis intẽte declarationẽ. Scõo ecõtra ducit apparentẽ obiectõꝫ Tercio huiꝰ obiectionis ꝯsubdit solutiõem. Scõa ibi. Dis videtur aduersari. Tercia ibi. Nec q̃ hic dicũtur. Prima ĩ tres. qꝛ ꝑmo oñdit ꝙ natura respectu diuinaꝝ psonaꝝ nõ habet rationẽ totius integralis. Secũdo ꝙ nõ habet rõem totius vlis. Et tercio ꝙ nõ hꝫ se ĩ rõne ꝑtis materialis vel formalis. Secũda ibi. Dic adiũcẽdum ẽ. Tercia ibi. Notãdũ etiã ꝙ eẽntia. Tũc sequit̃ illa ꝑs. Sciẽdũ ẽ igit̃. Et diuidit̃ ĩ tres. qꝛ primo mgr̃ probat diuinã simplicitatẽ ex eo ꝙ vna ꝑsona nõ est mĩor ꝑsonis pluribus. Secũdo ĩsert ex predictis ꝙ deus nõ debet dici triplex sed trinus. Tercio ostendit ꝙ modus his oppositus inuenit̃ in rebus ꝯpalibus. Secũda ibi. Preterea cũ deus. Tercia ibi. In rebus ꝯpoꝛeis. Dic quero

Trum vna ꝑsona sit ĩ alia. Et vi/

v det̃ ꝙ nõ. qꝛ i quocũq; est paternitas filiatio ꝛ spiratio. ille ẽ pater et filius ꝛ spũssc̃us. sed si pr̃ ꝛ spũssc̃us sunt i filio. tũc erũt ĩ eo paternitas ꝛ filiatio ꝛ spiratio. ergo filius eẽt pater ꝛ spũssc̃tus. ꝛ sic eẽt ꝯfusio ꝑsonaꝝ. Cõtrarium ponit magister ĩ lra illius. xix. distinctiõis. Ista questio possꝫ habere duplicẽ intellectũ. Quoꝝ ꝑmꝰ ẽ satis facilis. alter vero difficilis. Primo posset intelligi vtrum vna ꝑsona sit ĩ alia intellectualiter ꝛ obiectiue. Et tunc de facili respondet̃ ꝙ sic. Quia omne cognitũ est ĩ cognoscẽte obiectiue. vel ꝑ seipsum. vel ꝑ suam similitudinẽ. sed quelibet diuina ꝑsona cognoscit quamlibet diuinam ꝑsonã nõ ꝑ similitudinẽ sed ꝑ seipsam. quia ꝙ aliquid nõ repsentet̃ intellectui ꝑ seipm sed ĩ suo simili. puenit ex impfectõe pntati. que ĩ diuinis esse nõ potest. ergo quelibet diuina ꝑsona est ĩ qualibet diuina ꝑsona ꝑ seipsam intellectualiter ꝛ obiectiue.

Alio mõ posset intelligi hec q̃stio. vtꝫ vna ꝑsona sit in alia realiter ꝛ entitatiue. Et sic ꝙ/ uis questio sit difficilis. tñ ratiõe fidei et ꝓpter auctes sanctoꝝ. ꝛ dicta sacri canõis. necesse ẽ nos illud firmiter ꝯfiteri. Dicit. n. saluator Joh̃is. xiij. Ego ĩ patre ꝛ pater in me est. Modus tamẽ declarãdi diuersimode tã gitur a diuersis. Quidã em̃ illud declarãt ex diuina productõe. Aliqui ex diuia relatiõe. Alij ex diuinaꝝ psonaꝝ eẽntiali idẽtificatõe. Et ideo ponã q̃ttuoꝝ ꝯclusiões. s. tres negatiuas ꝛ vnã affirmatiuã. Pria ẽ ꝙ quãlibꝫ diuinã ꝑsonã eẽi q̃libet dina ꝑsona nõ ꝑt ꝓbari ex diuiaꝝ psonaꝝ ꝓductiõe. Scda ꝙ hꝫ nõ ꝑt sufficiẽter ꝓbari ex dina relatõe Tercia ꝙ hꝫ nõ ꝑt ꝓbari sufficiẽter si rõ tm̃mõ sumit̃ ex dinaꝝ psonaꝝ eẽntiali idẽtificatione.

Quarta ꝙ ꝑdicta ineꝑtia cumsiibet dine ꝑsone ĩ q̃libꝫ sufficiẽter ꝓbari ꝑt ex reali ꝯuenientia ꝛ reali dissona quã habẽt diuine ꝑsone nõ ꝓpter eẽntiã tm̃ nec ꝓpter relationẽ tm̃. sꝫ ꝓpter eẽntiã ꝛ relatõem simul.

Cõclo 1

2

3

4

Primũ patet. quia

Cõclo 1

si ratione oriꝫ sufficiẽter posset ꝓbari ꝑductũ eẽi ꝑducẽte ꝛ ecõuerso. tũc pater carnalis vere eẽt i suo filio. ꝛ filius i patre. ꝙns ẽ falsũ. ḡ ꝛ añcedẽs. oñtia patꝫ. quia filius carnalis vere originat̃ a patre carnali. Forte dicet̃ ꝙ Instantia

UVA. BHSC. IyR_066

non ē simile de patre carnali. quia talis pater agit actione transeūte. pr aūt diuinus actio/
Solutio ne imanēte. Rñ. q q̄uis generatio diuina nō sit trāsiens quo ad diuinā naturā. ē tamē trāsiens quo ad psonā. qz pater non generat seipm sed filiū. qui realiter q̄tū ad psonaz di
2 stinguit a patre. P. dato q p realē originē possit aliquo mō pbari q productū sit in pro ducēte. eo q omne pductū aliquo mō sit i suo pncipio productiuo. p hoc tn pbari non pōt q pducēs sit in pducto. sed i diuis nō magis est pductū in pducēte q̄ pducēs in pducto. eque em vere ē pater in filio sicut filius in pa/
3 tre. P. cū origines i diuinis sint diuersaz rationū. g si ratiōe originis vna psona cēt in alia. tūc nō sil'r z vnifozmiter ineſſet sibi mu tuo diuine psone. falsitas ꝯntis ē nota apud oēs doctores. ꝯntia pz. qz que p diffozmē/ rationē insūt diffozmiter insunt.

Concio 2 1 **Secūdo dico q nō** pōt pbari q diuine psone sibi mutuo insint rone diuīe relatōis. qz q̄ aliquib⁹ sunt rō op/ positiōis illa nō sunt ratio pcisa q̄re vnū illo/ rū alteri insit. Sed relatōes diuine sunt pso/
2 nis rō oppositiōis. g̃ z̄c. P. rone illius nō ꝯuenit psone ineſſe ratione cui⁹ sibi ꝓprie cō/ uenit adesse. sed ratiōe relationis psone diui ne ꝯuenit adesse. Maioz patz. qz tales modi simpl'r diuersi nō pnt ꝯuenire eidē rone eiusd/
3 dē. Minoz ē nota. qz relatiōis ee ē adesse P id quod ē pcisa rō distinctiōis psone a psona nō est ratio eēndi vnā psonā in alia. sed rela/ tio i diuinis est pcisa ratio distinctōnis vni⁹ psone ab alia. ergo z̄c.

Cōcio 3 1 **Tercio dico q** vnā quāq; psonā diuinā ee i alia ñ potest suf ficiēter probari ex h̄ pcise q realiter sunt idē i diuia eēntia. qz ex eo pcise nō pbat aliq̄d ali/ cui ineſſe. ex quo pcise sibi ꝯuenit p se ee. sz cui libet diuine psone ꝯuenit p se ee ꝓpter hoc q est idē realiter qđ diuina eēntia. g̃ p hoc non
2 pōt pcise pbari alteri ieſſe. P. si ratiōe qua pater est idē filio i diuia eēntia pater eēt i filio tūc eēt i seipso p se z pmo. ꝯsequēs ē falsuz. vt patz. iiij. phisicoz. vbi pbat impossibile ee q idē sit i seipso pmo. ꝯntia pz. qz sicut pater ē idē realiter filio p diuinā eēntiā. sic est idē si/ bīpsi pmo z p se. qz p nihil alteꝝ. g̃ si ratione idētitatis q̄ sibi ꝯuenit p eēntiā pcise ē i filio. ratiōe qua est idē sibīpsi p se z nō per alteꝝ eēt i seipso primo. P. rōne illius qua aliq̄ sūt ꝯnio idē realiter nō potest pcise pbari vnū il/ 3
loꝝ ee i altero. sed ratiōe diuine eēntie psone sūt ꝯnio idē realiter. Maioz patet. qz sp inter ea quoꝝ vnuz est i altero oportet q aliq dnā discernat. sed i diuina eēntia sic psone diuine ꝯueniūt q i eēntia nullo mō differūt.

Quarto dico q q̄z Cōcio 4 uis ratio isti⁹ ineſſendi nō sit eēntia pcise sine relatiōe: nec relatio pcise sine eēntia. eēntia tn relatio simul sumpta sūt pfecta rō q̄re quelibet diuia psona est i altera. qz q̄cūq; suppositaliter differūt. ita tn q i vna natura realiter cō ueniūt. illoꝝ nccio vnū est i altero. sed psone diuine ratiōe relationū realiter differūt. rone diuine nature real'r ꝯueniūt. g̃ z̄c. Minoz pz ex fide. maiorē ꝓb. qz i quocūq; ē natura ali/ cui⁹ in illo est illud cui⁹ est natura ꝑsuppositatn inter ea realis dnātia. alꝫ p illā maiorē sp ꝓ bare⁹ idē ee i seipso. qz natura cuiuslibet ei eo. Sed natura cuiuslibet diuine psone est i q̄li bet diuina psona. ita tn q psone realiter differūt inter se. g̃ quelibet diuia persona est i qua libet diuia psona Sed dices q si illud qđ Instantia ē ratio per se eēndi pcise nō est ratio ineſſendi. z sil'r illud qđ est ratio adesſendi pcise nō ē ratio ineſſēdi. tūc nec simul iūcta poterūt ee rō ineēndi. Sed vt supi⁹ dixi diuia eēntia ē rō personis per se eēndi. z relatio ad aliud eēndi z pcise vnū illoꝝ ab altero sumptū sepatim ñ poterit ee ratio sufficiēs persona eēndi i perso/ na. g̃ nec simul iūcta poterūt ee cā sufficiēs ta lis modi ineſſēdi. Rñdeo p interemptōez Solutio maioris. qz q̄cūq; sibi ꝯnaturaliter mutuo in sūt oportet ea h̄re ꝯueniētiā z dnātiā. sed nec eēntia est ratio dnātie ipsis diuis psonis. nec relatio est ratio ꝯuenīe. simul tn iūcta rati/ one eēntie sic ꝯueniūt q ta mē ratiōe relatōis h̄moi persone differūt. Ad argumentū ꝑn Ad ꝓnci/ cipale dicēdū ad maiorē. q relatōes diuinas pale argu eē i aliquo dupliciter potest intelligi. s. forma mētum. liter vel idētice. P. mo mō maioz est vera. qz formal'r pr̄nitas est i solo pre. filiatio i filio. p cessio siue spiratio passiua i spūsācto. Scdo mō maioz ē falsa. qz rōe idētitatis qua oēs diuine relatōes sūt idem cū eēntia diuina. in qualibet diuina persona sūt omnes ille relati/ ones. ergo z̄c.

Distinctio vicesima.

UVA. BHSC. IyR_066

Hic ostẽde

n mus ⁊c. Hec ē distictio. xx. in qua mgr oñdit diuinaꝝ psonaꝝ equalitatē. et eo ꝙ hñt eandē virtutē ⁊ potestatē. Et diuidit i duas partes. qz ꝓmo magister istud probat auctoritate. Scdo rōne. ibi. Itē alio modo Prima i duas. qz ꝓmo arca illud ꝓpositā veritatē quam sentit ponit. ⁊ auctatibus sanctoꝝ munit. Secūdo quādā cauillationē que huic veritati videt esse ↄtraria tollit. ibi. Sed inqs pater. Tūc sequitur illa pars. Itē alio mō. vbi magister ꝓmo probat suū propositū. Secūdo remouet qđ suo proposito videt esse ↄtrarium. ibi. Sed forte dices ⁊c. Prima i duas. quia primo probat intentū ratōe ducēte ad impossibile. Secūdo rōne accepta ex similitudine. ibi. Hoc autē p similitudinē. Circa hāc distinctiōz quero hāc questionē.

Trū oipotētia ďina pfecte ↄueniat filio. Et videt ꝙ nō. qz illi pfecte nō ↄuenit oipotētia cui deficit aliq̄ potētia. sz filio deficit aliq̄ potētia. puta potētia generādi. cū ipse nō possit generare. ḡ ⁊c. Cōtra. si oipotētia pfecte nō ↄueniret filio. tūc sili⁹ nō eēt pfecte dꝰ. ↄns est falsū. qz dr i symbolo de filio. Perfect⁹ deus pfect⁹ hō et alia rōnali ⁊c. ꝓb ↄntiā. qz omipotētia ē ꝓprietas solius dei. sed cui pfecte nō ↄuenit aliqua ꝓprietas ipm nō est pfecte illud cui⁹ est ꝓprietas. ḡ ⁊c. Dic q̄ttuoꝝ sūt videda Primo vtrz potētia generatiua ↄphendat sub oipotētia Secūdo dato ꝙ sic. vtrz alicui possit cōuenire oipotētia cui tñ repugt generare Tercio vtrz oipotētia pfecte ↄueniat filio. Et q̄rto vtrz pfecte ↄueniat spūisctō.

Articl⁹ 1

Quantū ad primū

sic ꝓceda. Primo em ostendā ꝙ omnipotētia ↄsiderata absolute comphēdit potētiaz generādi. Secūdo ꝙ oipotētia filij cōprehēdit potētiā generādi. Tercio ostendam. ꝙ quidā i ista distinctōe arguētes ↄtra dñm Egidiū ipm nō intelligūt. nec dicta sua fideliter cōscripserūt. Quarto ponā circa istuz articulū modos dicēdi aliquoꝝ doctoruz. et eis obuiabo in q̄tū dictis nostris videtur esse ↄtrarij. Primū patet. qz pfectissima potētia nō excludit ab oipotētia. sed potētia generādi i diuis ē pfectissima potētia. ḡ ⁊c. maioz de se pz. minoz ꝓb. qz potētia q̄ producit ꝓductū nobilissimū ē nobilissima potētia. sed potētia generādi ꝓducit filiꝰ dei q̄ ē ꝓductū nobilissimū. ḡ ⁊c. P. oē illud qđ perfectā hz rōem alicuius termi. ꝓphendit sub illius termi vlī distributione. sed potētia generādi habet pfectā rōem potēte. ḡ comphendit cū dicit oipotētia. qz tūc hic terminꝰ potentia vlī distribuit. P. nō magis hz rōem potētie potentia creādi q̄z potentia generādi. sed potentia creādi comphendit sub oipotētia. ḡ ⁊ generādi. P. oē illud qđ est ꝓncipiū ꝓductiuū alicuiꝰ termi realis ꝓductōe reali cōphendit sub omnipotētia. sed ēntia diuīa q̄ est ipsa potētia generādi vt patuit supꝰ dist. vij. est ꝓncipiū productiuū termi realis. puta filij. ⁊ productōe reali. puta ipsa generatōe ḡ ⁊c. Scdo dico ꝙ potētia generādi ↄprehēdit sub oipotētia filij q̄tū ad suū ꝓncipale significatū. qz illa potētia q̄ vere ē i filio ↄprehēdit sub oipotētia filij. sed potētia generādi vere est i filio saltē q̄ ad suū ꝓncipale significatū. vt supꝰ ꝓbaui dist. vij. Maioz ptz. qz potentiā vere esse i aliquo omnipotēte que tamē nō includat sub sua omnipotētia eēt oppositū in adiecto. Minoz vt dixi probata ē dist. vij. P. in generatiōe filij vt patuit supius dist. v. idē est potētia productiua siue potentia generādi ⁊ terminꝰ generatōis. sz terminꝰ generatōis vere ē i filio. puta ipa diuina natura q̄ ē terminꝰ formal' ipsiꝰ diuīe generatōis. ḡ ⁊ ꝓncipiū generādi erit i eo. Quātū ī ad suū ↄsignificatū siue ↄnotatū potētia generādi nō ↄphēdit sb oipotētia filij. qz vt sic nihil aliud dicit nisi respectuz pīnitatis sine q̄ hñs hmoi potētiā nō pt generare. sicut si aliquis ignis quacūq̄z virtute fieret q̄ pfectaz haberet igneitatē sine tñ caloze. potentiā generādi ignē vtiq̄z haberet. q̄uis nūq̄z ignē posset generare. Et illa videt expssa nostri doctoris intētio tā in illa distictōe q̄z i alia. vbi ait eādē potētiaz generādi que est i patre esse i filio q̄uis sub opposito respectu. Ex quo patet ꝙ q̄dam minus iuste doctoꝝ nostꝝ impugnāt Dicūt em doctorē hic dicere potentiā generādi nō ptinere ad oipotentiā. cuius oppositū ipsi probāt. ⁊ stat virtus ratōis i hoc. qz cum oipotentia vt in patre est sit pfectio simpl'r. et vt sic ad ipm ptineat potentia generādi. ergo si potētia generādi eēt incompossibilis filio. aliqua pfectio simpl'r esset incompossibilis filio. ⁊ sic filius nō eēt simpliciter pfectus. P. q̄ncūq̄z aliqua sic se habēt ad omnipotētiam ꝙ omnipotētia vnius plura claudit in se q̄z oi-

Cōcl'o 1

Cōcl'o 2

1

Nota

2

Cōcl'o 3

Aureolus dī. 20.

1

2

UVA. BHSC. IyR_066

potētia alterius illa nō sunt paria i omipotentia. ḡ impossibile est potētiā generādi claudi
3 i omipotētia prīs ⁊ nō in oipotētia fi'ij. P. arguūt ꝯ quoddā dictuz doctoris. Dixit em̄ doctor ꝙ filius nō pōt generare. qz ꝯdictō em̄
Rō egidij implicaret. Si em̄ posset in actū generatiōis tūc generaret. qz in ꝓpetuis ñ dr̄ esse ⁊ posse. Sz si generaret tūc essz pr̄. Si eēt pr̄ tūc nō esset filius. qz pr̄ et fili⁹ in diuis distinguunt oppositis ꝓprietatibꝫ. ḡ de ꝓmo ad vltimū. si filius i diuis posset in actū generatōis. tūc filius nō esset filius. ꝓpter qđ filiū nō posse generare ñ derogat oipotētie filij. qz nō posse ea que ꝛtradictionē implicāt ñ derogat omipotentie. Contra illud arguit sic. Quāuis sic describat oipotētia. Oipotentia ē potentia attingēs oīe possibile ꝯdicrōez ñ implicās. tamē i hac descriptione implicatio ꝯdictōis sumit absolute ⁊ nō p ꝓpationē ad agēs. alioqn qđ libet agens esset omnipotēs. qz qđlibet agens pōt in omne illud qđ nature siue ꝛgruit ⁊ nō repugnat seu ñ ꝛtradicit sibi. ergo relinquit ꝙ ō ratione omnipotētie sit attingere omne illud qđ absolute ⁊ i se nō implicat ꝯdictionē.
Positio aureoli Et infra eadē questōe ille idē ponēs i hac materia suā opinionē ait. ꝙ potētia generādi nō claudit sub oipotētia. qz potentia generādi ñ est potentia ꝓductiua. sed est potētia entitatiua. posse. n. generare ñ ē posse elicere generationē. sz ē posse esse generatōz ⁊ posse esse prez. oipotentia aūt ē potentia ꝓductiua. Ex hoc em̄ dr̄ est oipotens inq̄tū ois potentia ꝓductiua ꝛtinet i vna dei potētia eminent. igit vt dicūt potētia generādi ñ claudit sub oipotētia.
Cōtra aureolū. Sz dicta illa multipl'r dr̄ficiūt Prio em̄ dr̄ficit illa positio i eo ꝙ negat potentiā generādi esse potētiā ꝓductiuā. qz potētia generāti q̄ i esse genito ponit ver⁹ termin⁹ real' illa ē vere ꝓductiua. sz potentia generādi est potētia generātis. s. prīs q̄ i esse genito ponit ver⁹ termin⁹ realis. s. fili⁹. ḡ est potentia ꝓductiua. Maior pz. qz generās p talē potentiā hmōi terminū ñ pt i esse genito ponere nisi ipa generatōe. ⁊ p ons ꝓductōe. ꝓpter qđ nccio potētia hmōi generātis erit ꝓductiua. Mior autem q̄tum ad omnes suas ptes fundat in fide catholica.
2 P. si potētia generādi i diuinis ñ est ꝓductiua. tūc filius i diuis nō esset ꝓductus. ons patet. ꝗa ad oppositum ons sequit necessario oppositū ancedentis. falsitas ons patet. qz esse ꝓductū est ons ad esse genitū. qz omne genitū est ꝓductū sed ñ ecouerso. ergo si filius in diuis nō esset ꝓductus nō esset genitus. quod est ꝛtra fidez. Etiā est implicatio ꝛtradictionis. qz ad non genitū sequit nō filius. igit si filius ñ esset genitus. tūc esset filius ⁊ nō esset filius. Consequētia itez patet. qz ois terminus ꝓduct⁹ pīsupponit ꝓducētis potentiā ꝓductiuā
Scdo pdicta positō dr̄ficit i eo ꝙ dicit. ꝙ posse generare nō sit posse elicere generationē. qz omne illud qđ vere est op⁹ nature est aliquid elicitū ab opante p naturā. Sed Dama. li. i. vbi agit de generatione diuīa ait ꝙ generatio ē op⁹ nature. maior pz. qz oē op⁹ est aliqđ elicitū ab ipo operāte. Si igit generatio ē qđ elicitū. tūc posse generare ē posse elicere generatōz. P. tu accipis p eodē posse generare et potentiā generādi. vt pz i dictis tuis. Si ḡ posse generare eēt potētia entitatiua ⁊ idē qđ esse generatōz. tūc potētia generādi essz qđ relatiuū seu notionale. ⁊ ñ esset qđ absolutū sue ipsa natura diuīa. cuius vtriusq oppositus ꝓbaui multipl'r supius dis. vij. Tercio dr̄ficit ille doctor i his q̄ induxit ꝛtra dn̄m egidium. Prime em̄ due ratōes in nullo sūt cōtra Egidium. qz vbicūq vnq̄ locutus est de illa materia. ibi expresse ponit potētiam generādi eādem que est i patre esse in filio. q̄uis nō sub eodem respectu. sicut patet euidēter in suo scripto sup primū sniarum. di. vij. q. iij. ⁊ di. xx. q. i. ⁊. ij. Prime igit due rationes nō sūt ꝛtra doctorē. tamē volo respōdere ad eas
Ad primū igit dicēdum ꝙ potentia generādi nō ꝓprie dicit perfectio. cum nō habeat se p modum inherentis. qz cum generatio sit opus nature. potētia generādi est ipsa diuīa natura que i se vnitissime ⁊ perfectissime comprehendit oēm perfectionē formaliter aut virtualiter siue eminenter. Ratio etiā falsū assumit. qz doctor nūq̄ dixit potētiā generādi eē incōpossibilē filio. qz cū ipse expresse dicat potentiā generādi esse diuinā naturā i q̄ genitū assilat gignēti. ipse diceret diuinā naturā esse incōpossibilē filio. si potentiā generādi diceret ei eē incōpossibilē Forte dices. si doctor tu⁹ nō dixit potētiā generādi eē incōpossibilē filio. tm̄ dixit equalēs. qz ipe ait dist. xx. q. ij. filiū ñ posse generare. R. ꝙ talē equalentiaz habeas tibi. qz nec doctor nec eius discipuli hmōi equalentiā acceptabūt. qz p posse generare debet intelligi potentia generatiua vt prūpit i actū generatōis. qz cū nō possit potentia nisi vt ꝯiūcta respectui ꝓpositō ad generōz pura prīmitati. q̄ qđē respect⁹ cū ñ possit eē i filio ꝓpter oppōez quā hz ad filiationē. ideo

Solutio Adi

Instantia

Solutio

UVA. BHSC. IyR_066

posse generare ꝛgrue negat a filio. Sꝫ potentia generādi qꝫtū ad suū ꝓncipale significatū abstrahit a tali respectu vt ꝓbatū ē i di. vij. iō nō ē equales dicere potētia generādi ꝛ posse generare.

Ad 2 Ad. ij. dom. q̄ rō nō ē ꝛ nos. q̄ nos ꝛcedum⁹ potētiā generādi ptinere ad oīpotentiā filij illo mō q̄ dictū est. s.

Ad 3 Ad. iij. rñdet doctor nr̄ ꝓnaliter. q̄ ꝑm ipm ꝛ ꝑm veritatez q̄ncūqꝫ aliq̄d ꝑm se nō ē impossibile si alicui supplīto repugnat non ex defectu alicui⁹ nature seu alic⁹ esse deficientis supplīto optet q̄ tal' ꝓplicatio ꝛdictionis attendat ex repugnātia formali suppliti illi⁹ respectu talis rei. nec ex ꝫ in hmōi suppōito p̄t argui aliq̄ ipotētia seu diminutio oīpotētie. ꝓpter qđ filij⁹ plenaꝫ hꝫ oīpotētiā sicut p̄. qꝫuis potētia generādi q̄ vere ē i suppōito filij n̄ ꝓrumpat i actū generationis. q̄ tal' actus repugt tali suppōito. cū suppositū filij i eē ꝓnali ꝛstituat genera tōe passiua. non repugt tn̄ sibi ex defectu alic⁹ esse siue nature. cū esse filij comp̄hēdat omne esse. ꝛ natura eius comp̄hēdat oēm naturā et formaliter vel eminēter omnē pfectiōem. Et cum dicit q̄ tūc quodlibet agēs esset omnipotēs. q̄ potest oīa que sibi nō repugnāt. Rñdet doctor q̄ illa repugnātia in agētibus creatis est ex defectu alicuius nature quā agens creatū nec formaliter habet nec eminēter. pura si ignis nō potest frigefacere. hoc est ꝓ tāto. q̄ sibi deficit esse frigidū siue natura frigiditatis. ꝛ ideo nō est simile quod ꝓ simili introducit arguēdo. Un̄ ad maiorē declaratiōnē hui⁹ dicit doctor nr̄ ꝛ bn̄. q̄ si p̄ nō posset generare cuz ei⁹ suppōito ex formali suo ꝛstitutiuo generare nō repugnet. optet q̄ sibi repugret ex defectu alicui⁹ pfectionis siue nature. ꝛ ꝓ ꝛsequēs pater nō esset oīpotēs. Etiam ꝛclusio quā ille ex dicto argumēto asserit ue infert est simpliciter falsa. cū dicit. relinq̄tur q̄ q̄ de rōe oīpotētie sit attīgere oē illd̄ qđ absolute ꝛ i se nō implicat ꝛdictionē. Si em̄ illa illatio esset bona. tūc inter duo nccio seqr̄etur vnū. s. q̄ vel filius nō esset oīpotēs. cuz n̄ possit i actū generationis. vl' q̄ generatio i diuinis simpl'r ꝛ ꝑm se sit impossibil' ꝛ ꝛdictioz ipli cet. ꝛ tūc nec p̄ possz generare. q̄ꝫ vtrūqꝫ ē ꝛ fidē aplicā ꝛ catholicā. Sūt aūt q̄daz alij qui satis ꝓfomiter dicūt penes opinionē nostri doctoris i hac materia. Dicūt em̄ q̄ ex hoc nō ē aliq̄ diuīa ꝓsona oīpotēs q̄ habeat diuinā essentiā cuz oī respectu q̄ fūdat i ea. q̄a tūc pater nō esset omnipotēs. cum careat ipsa filiatione. Sed ex hoc solo dicit oīpotētes. q̄ habet essentiā diuinā que ꝑm se est omnipotētia. quelibet q̄ diuina ꝓsona habet oīpotētiam. cū quelibet habeat diuinā essentiā. licet nō quelibz possit generare. q̄ potētia generādi ad explendū actū generatōis coexigit paternitatē. licet eam intrīsece nō includat. ꝛ ideo solus pater generat. q̄ i solo p̄e potētia generādi ꝛnotat talī respectui. Ista opinio si bn̄ ꝛsideret a doctore nr̄o. i nullo quasi videtur discrepare. ꝓpter quod miror de quibusdā de nostris. qui dicūt se doctorē nr̄m velle saluare. ꝛ tenere i omnibus suis ꝛclusiōibus. ꝛ tamē hāc opinionez impugnāt.

Tōcio 4 Veruens.

Primo sic. Incōueniēs esset videt q̄ aliquod posse ponat i aliquo quod tamē nūqꝫ reducat in esse. sed potētia generādi que est in patre in nulla alia ꝓsona potest poni i esse. ergo ꝛc. Dyonisius de burgo ꝛ heruei. 1

Ꝑ. si idem lumē i sole existēs illuminat ꝛ calefacit. i alio corpe tm̄modo illumīaret illud corpus nō diceret eque potens sicut sol. sic dato q̄ ea dem potētia q̄ est i patre ad creādū ꝛ generādū. sit i filio ad creādū ꝛ nō ad generādū. filius ex hoc nō diceret eque potēs patri. 2

Ꝑ. essentia absoluta nō est potētia sed solū vt est ꝓncipiū act⁹. ꝛ ideo cū vnū supposituz potest p̄incipiare aliquē actū quem alterū non potest. licet i illis suppositis dici possit eadez essentia. nō tamē eadem potētia. Sed q̄ illa nō minus sūt ꝛtra doctorē nostrū q̄ ꝛtra ꝛmunē veritatē. ideo rñdeo ad ea. Solutio

Ad ꝑmū igit dicendū q̄ maior nō est vera si habeat actū adequatū ꝓmus origine i alio suppōsito. sed sic est q̄ potētia generādi vt est i p̄e ē ꝓncipiū elicitiuū actus sibi totaliter adequati puta pfectissime generatōis. Si em̄ actus generationis nō esset omīno adequatus virtuti generatiue vt est i patre. tūc filius i diuinis nō esset oīno perfectus. Ad 1

Etiā posset dici q̄ i filio nō est posse generare. q̄ꝫ in ipso sit potētia generādi. Ad scdm dicendū. q̄ si illud corpus nō faceret easdem opationes quas facit sol. hoc esset ex pte alicui⁹ absolute pfectionis existentis in sole que nō esset i hoc corpe. ꝛ ideo non esset tale corpus eque potēs sicut sol. Sic aūt nō est in diuīs sicut iā patuit. Ad 2

Ad tertiū dicēdū q̄ potētia p̄t dupl'r ꝛsiderari. Uno modo vt ē ꝛiūcta oībz nccio req̄sitis ad hoc vt i actum ꝓrūpat respectu cui⁹ est potentia. Scdo modo vt non ē actu talibz ꝛiūcta. Primo mō maior ē vera ꝛ non scdo mō. Dato em̄ q̄ i aliq̄ eēt igneitas ꝛtute diuīa sine omni caloze. illud vt sic nūqꝫ ꝓncipiaret actū generationis ipsi⁹ ignis. ꝛ tamē Ad 3

UVA. BHSC. IyR_066

i se haberet verā potētiam generandi ignē. Et ista videt esse intētio. b. Aug. li. iij. ꝯtra Maximinū. ca. xxiij. vbi ait. Absit vt ideo pater potētior sit filio. quia creatorē. s. filiuꝫ genuit pater. filius autem nō genuit creatorem. nō em̄ nō potuit. sed nō oportuit. Cū igit logice loquēdo due negatōes faciāt vnā affirmationē. oportet ꝙ exponat. Non em̄ nō potuit. id est potētiam generādi habuit. sed nō optuit. qz talis potētia i paterno suppōsito actū sibi totaliter coequatū habuit. Ūn sicut i patre p̄pter hoc nō deest potētia generādi. qz nō pōt aliū filiū generare ꝙz illum vnigenitū quē ab eterno genuit. sic nō bñ arguit filium nō habere potentiā generatiuā. quia aliū filium nō Scotus. generat. Sūt etiam quidaꝫ alij qui dicūt potētiam generādi nō pertinere ad omnipotētiam. Ad cui⁹ declarationē ꝓmittūt quasdaꝫ 1 suppōes. Quarū prima est ꝙ cū in deo non sit passiua potētia. ideo omnipotētia est potētia actiua. Secūda est ꝙ obiectū actiue potētie ē ens possibile. non tm̄ possibile tale qđ opponit simpl'r ipossibili. qz sic q̄libet diuina ꝑsona ē ens possibile. qz etiā ꝑsonā patris nō est impossibile esse. z tm̄ nō ꝑt esse terminꝰ actiue potētie. g̃ obiectū actiue potētie erit possibile qđ opponit ei quod est formaliter necesse. cū igit q̄libet diuina ꝑsona sit formaliter necesse esse. patꝫ ꝙ oīpotētia nō potest esse respectu alicuⁱ⁹ diuine ꝑsone ad intra. Ex quibus etiam patꝫ ꝙ potētia generādi nō ptinet ad omnipotētiam. cuꝫ sit respectu diuine ꝑsone. z ꝙ filius ē omnipotēs q̄uis nō possit generare Et ꝙ oēs tres diuine ꝑsone sint eque oīpotentes z intēsiue z extensiue. Et illud probāt Alij ad id quidam alij sic. Omnipotētia est potētia nō 2 ad esse sed ad agere. vñ aliquis dicit oīpotēs. nō quia potest esse oīa. sed quia pōt agere omnia. cū ergo generare i diuis siue potentia generādi sit idē qđ esse patrē. iō nō ptinet ad oīpotentiā. z ideo sicut nō arguit impotētiam in filio ꝙ nō potest esse pater. sic non ar guit impotētiā in eo ꝙ nō pōt generare. 3 Ꝑ potentia actiua est principiū transmutādi alterum fm̄ ꝙ alterꝫ. sed potētia generatiua i diuinis nō trāsmutat alterum fm̄ ꝙ alterꝫ. quia terminus generatiōis puta diuina ēentia nō ē alterꝫ a generāte. etiā filius qui est terminꝰ totalis ipsius generatōis nō est alterꝫ vl' aliud Cōtra sco. a patre. Sed illud nō videt esse ꝯsonum dictis sanctoꝝ. quia Aug. de fide ad Petrū exp̄resse dicit. ꝙ pater non esset omnipotēs. si nō posset ꝓducere filium seu equalē creatorem. Ex quo ego arguo sic. Illud necessario 1 cadit sub oīpotentia ad cuⁱ⁹ negatōem negatur oīpotētia. Sed vt pateꝫ ī ꝓdicta auctoritate Aug. ad negatōem potētie generādi i patre sequit negatio oīpotētie. g̃ ex eadem auctē pꝫ ꝙ oīpotētia nō solū est ad extra actiua sed etiā ad intra i diuis ꝓductiua. Patꝫ etiaꝫ ꝙ nō solū oīpotētia ē respectu possibil' vt distinguit ꝯtra formaliter necesse. verūetiam vt distinguit ꝯ omne illud qđ nō est impossibile. vñ q̄uis patrē esse nō sit impossibile. p̄ꝛez tm̄ ꝓductū esse ē simpl'r impossibile. qz tūc pr̄ nō esset pr̄. qđ implicat ꝯdictōem. Ꝑ. si ex hꝫ ꝙ 2 potētia passiua nō est i diuis sufficiēter arguitur omnipotētiā que est in diuis esse potētiā actuā. tūc eodē mō sequit potentiā generādi i diuis esse potētiā actiuā. qđ est ꝯtra te z fūdamētū tuū. Et ꝓ hoc pꝫ ad illā primā de Solutio ductōem quā facit ꝓm⁹ doctor. Ad secū Ad 1 dū pt̄z ex his q̄ dixi i tercia ꝯclusione. vbi ꝓ Ad 2 bauī ꝙ potētia generatiua est vere ꝓductiua

Ad terciū pꝫ ꝙ ꝓhus p illa verba ꝛscribit Ad 3 potētiam actiuā ꝓout reperitur i istis rebꝫ materialibus. vbi ꝓducēs z ꝓductū differūt p naturas absolutas. Nō em̄ vidit Aristot. hāc ineffabilē generatōem. in qua generās z genitū totaliꝫ ꝯueniūt i absoluto. et tm̄modo dicūt relatiue. Etiā possemus dicere filiū esse alterꝫ a patre nō neutraliter sꝫ masculine. nec essentialiter sed suppositaliter.

Ex ꝓdictis etiam

Alij tres articuli.

apparet qđ sit dicēdū q̄stū ad alios tres articulos qōis. Ad argumētū ꝓncipale negominorē. Ad ꝓbatōꝫ dicēdū ꝙ nō ē bona ꝯna nō ꝑt generare. g̃ nō hꝫ potētiā generādi. etiam in creaturis. puta i specie humana. q̄uis aliquis habeat potētiā generādi. si tm̄ sibi ꝛficeret aliqđ instrumētū necessario requisitum ad actū generatōis hūane. ipse sic hēret potētiam generādi ꝙ tm̄ nō posset generare. sic qz filius hꝫ potentiā generādi nō sub respectu ꝓpositō ad actū generationis. imo sub oppositō ipse nō pōt generare.

Ad argumētū ꝓncipale.

Distinctio vicesimaprima.

Jcoꝛitur que

h stiōꝛ. Dic mgr̃ oñdit ex ꝓdictis oꝛiri q̄ndā difficultatē. qz em̄ dictū ei ꝓcedētibꝫ. ꝙ vna sola ꝑsona nō ēmioꝛ

UVA. BHSC. IyR_066

q̄ oēs tres psone. iō in q̄rit hic mgr vtr dictō exclusiua possit pdicari de aliq̄ termio i diuis Et diuidit i duas ptes. qz pmo mgr mouet circa h̄ plures qōes. Scdo dat q̄ndā regulā obseruādā circa hmōi locutōes. ibi. Uerūtm vt ait aug. Prima i tres fm q circa istā materiā mouet tres qōes. Scda ibi. Post h̄ q̄rit. Tercia ibi. Sed itez querit ꝛc. Circa istā distinctōem quero.

Trū hec sit vera. solus pr̄ ē de⁹. Et videt q sic. qz si nō. hoc eēt p tāto. qz excluderet filiū. sed h̄ nō facit. qz fm Aug. i. de tri. ca. viij. solus additū patri nō excludit filiū. In oppositū videt eē Aug⁹. vi. de tri. c. ix. vbi ait patrē esse deū. sed nō ee solū deus. Quia dictio exclusiua addita alicui termio. vtplurimū videt excludere ab hmōi termino omne illud qđ nō est de pncipali seu pmario suo ꝯceptu. z qz mgr hāc materiā de dictionibus exclusiuis introduxit i hac. xxi. dis. ppter psonas diuinas q relatiue dr̄nt. iō p mo videdū ē vtr vnū relatiuū sit de pncipali ꝯceptu seu de pmario itellectu alteri⁹. Secundo vtr dictio exclusiua addita vni relatiuo ꝛ excludat aliud. Tercio illud qđ q̄rit.

Quarto vtr hec sit vera. sol⁹ deus ē deus.

Artic⁹ 1

De primo sunt opiniones

repugnātes. teneo me tm cū illa q̄ dicit q vnū relatiuo ꝛ nō sit de pmario ꝯceptu alterius sed de cointellectu seu ꝯnotato ꝯceptu alteri⁹. qz sicut dicit doctor noster z bn. qñcū q̄ aliq̄ sic se h̄nt q vnū est de pncipali ꝯceptu alteri⁹. si vnū imediate pferr̄ cū altero. tūc cō mittit nugatio. vt pz cū dicit hō aīal. sz cū dr̄ pr̄ filij vl duplū dimidij. z sic d aliis relatiuis nō ꝯmittit aliqua nugatio. g ꝛc. P. illud qđ ab aliquo ē eēntialr distinctū. vel saltē nō intrīsece spectat ad suā eēntiā. h̄ nō ē de pmario suo intellectu. sed vnū relatiuū ad minus i creaturis est ab altero eēntialiter distinctū. g ꝛc. P. natura oppositoꝛ nō patit q vnū oppositoꝛ sit de pncipali ꝯceptu alteri⁹. sed duo correlatiua vere sūt opposita. g ꝛc. Sz q̄dā antiqui tenuerūt oppositū. z pōt opinio eoꝛ pbari. Pro sic. Illa q̄ sūt simul naturali intelligēcia. videt q qđlibet illoꝛ sit de pncipali intellectu alteri⁹. sz relatiua sunt hmōi vt pz i pdicamētis. g ꝛc. P. illud qđ sic se hz ad alterū q ipm nullo ꝯceptu pōt cōcipi sine illo. videt q illud sit de pncipali suo ꝯceptu. da oppositū. tūc saltem fm illū pncipale ꝯceptū illud posset ab illo pscindi z concipi sine eo. sed vnū relatiuū nullo mō potest ꝯcipi sine termino qui est suū correlatiuū. ergo ꝛc. P. cui⁹ ꝯceptus minus pōt pscindi ab aliq̄ q̄ ꝯcept⁹ speciei a dr̄ña ppria. hoc necessario req̄rit illud i suo pncipali ꝯceptu. illa pater. qz spēs i suo pncipali cōceptu requirit dr̄itiā cū sit ps sue diffinitiōis. sed relatiuuz respectu sui correlatiui est hmōi. g ꝛc. pbatio assumpte. qz hec spēs hō pōt ꝯcipi vt est aīal non ꝯcipiēdo rationale. sed vnū relatiuū nullo ꝯceptu est ꝯceptibile sine altero. ergo ꝛc. P. illud cui⁹ pncipal' ꝯceptus ēē ad aliud. illud i suo pncipali ꝯceptu req̄rit aliud. z p cōseqns illud nō ē de suo cointellectu sz de suo pncipali intellectu. sed oē vez relatiuuz ē hmōi. qz suū eē est ad aliud se hr̄e. vt pz i pdicamētis. P. iste pncipalis ꝯcept⁹ aut ē relatiu⁹. aut absolut⁹. Si relatiu⁹. tūc nccio termiat ad aliud. Si absolut⁹. h̄ eēt ꝯ naturā relatiui. qz cū i ꝯceptu pncipali res q̄si diffinitiue z formalr exp̄mat. g cuiuscūq̄ rei pncipal' cōcept⁹ ē absolut⁹ ipsa nccio erit absoluta. et sic relatiuū nō eēt relatiuū. qđ est ꝯdictio Sz istis nō obstātibꝫ teneo cū doctore nr̄o vt p⁹. Aduertēdū est tm q rōnes quas hic ꝯscripsi ex falsa imaginatione pcedūt. videnť em pt̄ēdere q ꝯceptus pncipalis z ꝯcept⁹ scdarius qui dicit ꝯnotatus sine cointellectus sint duo ꝯceptus distincti distinctis tpibus eliciti. z illud nō est vez saltē in ppōsito puta loquēdo de relatiuis. qz vno simplici actu q̄ intelligit pater attingit etiā cognitiue ipse fili⁹. pr̄ tm ꝯcipit pncipaliter. qz intelligit i recto. filius aūt scdario sine exp̄notato. qz ꝯcipit i obliquo. z p modū extremi terminātis tendētiam z lationē illius qđ est i recto ꝯceptū sine pncipaliter intellectū. puta pr̄s. Propter qđ q̄uis obiectiue distinguāt pēnes pncipale et scdariū. eo q protūc q̄n intelligunť vnuz p se directe z in recto intellectui obiciat. alterum aūt vt dixi terminatiue z in obliquo. his tamē duobus obiectiue ꝯsideratis. ex pte nr̄i intellect⁹ subiectiue vnic⁹ act⁹ intelligendi correndet. Ex hoc rndeo ad rōes. Ad p mū nego maiorē. nisi sic sint simul q vnū nō possit ꝯcipi in recto nisi z alterū in recto ꝯcipiatur. sic pfecte nō pt ꝯcipi hō nisi rōnale i recto ꝯcipiat Ad scdm pz p idē. qz q̄uis ipz correlatiuū nō ꝯcipiat distincto ꝯceptu sbiective. ꝯcipit tm alr obiectiue qz i obliq̄. z illud sufficit ad h̄ q dicat ꝯcipi scdario Ad. iij. dm, nego minorē. ad pbatōz dico q cuz hō

Opio ꝯ. 1 2 3

Solutio Ad 1, Ad 2 Ad 3

UVA. BHSC. IyR_066

ꝯcipit vt aial ille nō ē ꝯcept⁹ ſpēciei ſed ē ꝯce/
pt⁹ generis. ⁊ qz ꝯcept⁹ generis abſtrahit a ſin
gulis dīnīs diuiſiuis. vt ptz .iij. meth. iō ñ mir
ſi hō vt aial ꝯcipiat ſine rōnali. ꝙuis vt ſic ñ
poſſit ꝯcipi ſine ſenſibili. qđ ē dīntia ꝯſtituti
Ad 4 ua reſpectu aialis. Ad .iij. dōm ad maiorē
q̄ illud req̄rit illud aliud termiatiue ⁊ obliq̄.
⁊ p ꝯns nō req̄rit ipm tāq̄ ꝑncipalr ꝯceptuz
obiectiue ſed ſolū ſcđarie. ꝙuis vtrūq̄ ꝯcipi/
atur eodē ꝯceptu ſubiectiue. puta eodē idiſti
Ad 5 cto actu itelligēdi. Ad .v. dicēdū q̄ ille ꝑn
cipalis ꝯcept⁹ eſt relatiuus. ⁊ terminat ad ali
ud modo quo tā dixi.

Articls 2

Quantuz ad ſecun

dū ꝑncipale. vtz dictio excluſiua addita vni
relatiuoz excludat aliud. dicēdū q̄ dictio ex/
cluſiua addita vni relatiuoz excludit altez.
1 qz ꝙuis dictio excluſiua nō excludat a ꝯmio
cui addit illud qđ eſt ꝛe ſuo ꝯceptu ꝑncipali.
excludit tn oē illud qđ ē ꝛe ꝯceptu ſcđario. ſz
ſic tā patuit vnū relatiuū nō ē ꝛe ꝯceptu ꝑn/
cipali alteri⁹. ſz tm̄mō ſcđario. iō ꝛc. maior pz
p ꝑhm. i. ꝑhicoz. vbi ꝛtra pmenidē ⁊ melliſ/
ſum ait q̄tū ad ꝓmā ꝑtē maioris. Si illud
qđ vere eſt eēt ſolū homo adhuc neceſſe eſt eē
animal bipes. Quātum ad ſcđam partez ait
Nō em̄ amplius ꝓncipiū eſt ſi vnū ſolum.
Et ſubdit rationē. Principiū em̄ cuiuſdam
aut quoꝝūdam eſt. Ex quo apparet q̄ dictio
excluſiua addita vni relatiuoz excludit alte/
ruz. ⁊ p conſequēs excludit ſeipm. ſicut addi
ta ꝑncipio excludit ꝓncipiatū. quo excluſo
negat ⁊ excludit etiā ipm ꝓncipiū. qz vnuz
relatiuoz nō pōt manere excluſo reliquo. po/
ſita em̄ ſe ponūt. ⁊ perempta ſe perimūt. vt di
cit i ꝑdicamentis. Ex quo etiā apparet q̄ per
additionē dictionis excluſiue ad vnū relati/
uoz ꝯtingit manifeſta implicatō ꝯtradictio
nis. qz relatiuū ad affirmationez ſui ponit. ⁊
ad excluſionē ſui correlatiui tollitur ⁊ negat.
2 Ꝑ. i. elencoz dicit. Solus idē eſt quod nō
cum alio. Et hoc idē habet in topicis Ariſto
telis. Sed i creaturis vnū relatiue oppoſito
rū eſt aliud ab altero. ⁊ etiaz in diuinis pater
eſt alius a filio. ergo ſolus vl alia ꝯſimilis di
ctio excluſiua addita vni excludit aliud.

Cōtraria opinio

Sed eſt quedā opinio que ſimpliciter te/
net oppoſitū huius. Rationes illoꝝū ſunt il/
1 le. quia dictio excluſiua ſolumm̄ō illa exclu/
dit ab inuicē que ab inuicem pñt i eſſendo ſe
parari. ſed vnum relatiuoz nō poteſt ſeparari ab
altero nec i eſſendo nec i itelligēdo. Ꝑ. ma 2
ioz eſt ꝯnexio inter duo relatiua q̄z inter totū
integrale ⁊ ſuam partē. quia relatiua poſita ſe
ponūt ⁊ perempta ſe perimūt. ſed dictio exclu
ſiua addita huiuſmodi toti nō excludit par
tem. Non em̄ ſequit. Sola domus eſt. ergo
paries nō eſt. immo affirmatiue poteſt infer/
ri. ergo paries eſt. Ꝑ. Si ſolus pater ē. pa 3
ter eſt. ſi pater eſt filius eſt. ergo ſi ſolus pater
eſt filius eſt. ⁊ p conſequēs nō excludit. Ꝑ. 4
illud quod eſt ꝛe intellectu alicui⁹ nō excludi
tur p additionē dictōis excluſiue ab ipo. Nō
em̄ ſequit. ſolus homo eſt. ḡ animal non eſt.
qz animal eſt ꝛe intellectu hoīs. ſed vnū re
latiuoz eſt ꝛe intellectu alterius. Sed illa Solutio
nō ꝯcludūt ⁊ omnis opinio tenet oppoſitū
ergo. Ad ꝓmū dicēdum q̄ maior ē falſa Ad 1
vt patuit i ꝓcedētibus Ad ſcđm dicēdū Ad 2
q̄ maior nō eſt vera ꝯſiderādo ꝯſtitutōz rei.
qz ps integralis ſpectat ad conſtitutōem to/
tius. vnū aūt relatiuoz nō ſpectat ad ꝯſtitu
tionē alteri⁹ Ad tercū dicēdū q̄ ꝓma ꝓna Ad 3
q̄ aſſumitur p maiore poteſt negari. quia di/
ctio excluſiua addita vni relatiuoz ſapit na
turā dictōis diſtra hēris. ſicut igit nō ſequit.
hō mortuus eſt. ḡ homo eſt. ſic nō ſequit. ſo/
lus pater eſt. ḡ pater ē. ⁊ illa videt eē expſſa in
tēio Ariſto. i. ꝑhicoz. cū ait. Nō em̄ ampli⁹
ꝓncipiū eſt ſi vnum ſolū. Ad q̄rtū dōm q̄ Ad 4
maior eſt vera ſi eſt ꝛe ſuo principali intelle/
ctu. ſic aūt vt patuit nō eſt vnum relatiuū ꝛe
intellectu alterius. ḡ nō valet quod dicit.

Articls 3

Quātuz ad terciuz

ꝑncipale. vtz hec ſit vera. ſolus pr̄ ē ꝛe⁹. dicē
dū q̄ hec ꝓpoſitio. ſolus pr̄ ē ꝛeus ē negāda.
qz cū dictio excluſiua addita vni relatiuoz
excludat altez. ergo ſi illa eſt vera. ſequeret q̄ Instantia
filius nō eſſet ꝛeus Et ſi dicit. Auguſ. qñ Solutio
q̄z ꝯcedit illā. ſolus pater eſt imortalis. Di
cendū q̄ qz patri appꝛopriat virt⁹ ⁊ potētia ſi
cut filio ſapia. ideo ſicut ratione appꝛopriati
onis dicit i ꝑſona filij. Byz celi circuitu ſola.
ſic qz immortalitas atteſtat ꝑtuti ſeu potēte
ideo appꝛopriate cōcedit illa. ſolus pr̄ habet
imortalitatē. p hoc em̄ nō excludūt alie diui
ne ꝑſone a ꝯſortio ꝑdicati. ſz tm̄modo exclu
dunt ab appꝛopriatōe ei⁹ Nota bñ
Eſt tn̄ ſciēdum
q̄ ſi in ꝓpoſitōe predicta ly ſolus nō teneat ex/
cluſiue ſed preciſiue. tūc ꝓpoſitio ē vera. Eſt
em̄ ſenſus q̄ illud diuinū ſuppoſitū qđ in eē
ꝑſonali p ſolā paternitatē cōſtituit eſt ꝛeus.

UVA. BHSC. IyR_066

Sic em̃ nō excludunt alie diuine psone a cō sortio illius p̄dicati quod est deus. sed tm̃mo do p̄scindit forma subiecti.

Articlo 4

Quātū ad quartū

ꝑncipale. vtꝝ hec ꝓpō. sol⁹ de⁹ ē de⁹. sit ꝯceden da. dico ꝙ hec ꝓpō. solus de⁹ ē de⁹. vel sola tri nitas ē de⁹. ē absolute ꝯcedēda. qz p talia dat intelligi ꝙ solūmō illud qō hz naturaz diui nā est deus. vel ꝙ solum tres psone in vna na tura sunt verus de⁹. Ad argumentū in op posītū principale pz p dicta i. iij. articulo.

Ad argumētū ꝑnci pale.

Distinctio vicesimasecūda.

Ost predicta

p nobis. Postēꝫ mgr a distictiōe scōa vsqꝫ huc determinauit de diuine eēntie vnitate. psonaꝝ trinitate. ac diui nis pfectōibus ꝛ pductōibꝫ deo intrinsece cō uenientibꝫ. In ista. xxij. dis. mgr incipit de ter miare de nominibꝫ ista exp̄mentibꝫ. Et duo fa cit. qz p̄mo tractat de hmōi noibꝫ. Scōo de ꝓprietatibꝫ a quibꝫ talia noia videnť eē impo sita. dist. xxvi. ibi. Nūc de ꝓprietatibꝫ. Prīa i duas. qz primo mgr tractat de hmōi diuis noibꝫ i generali. Scōo ꝓsequit de eis magr in spāli. dist. xxij. ibi. Predictis adjiciēdū ē. Prīma i duas. qz p̄mo ponit duplicē ordinē circa diuina noia. Scōo qstū ad vsū taliū no/ minū istruit nos q̄dā fideli regula. ibi. Sciē dū ē igit. Prīa i duas. fm ꝙ istoꝝ noim duo sūt ordies. Scōa ibi. Dis adjiciēdū. Tūc seq̄t illa ps. Sciēdū ē igit. Et diuidit i duas qz p̄mo regulā p̄missā assignt. Scōo circa p̄di cta recapitulat. ibi. Ecce apte docuit. Circa ista dist. q̄ro.

Tꝝ aliqō nom̃ ab hoie dō ipositū ꝑpe v ꝺuenat deo. Et vr̄ ꝙ nō. qz illi qō ē inenarrabile ñ possum⁹ ꝑpe seu pfecte nomē iponere. sz de⁹ ē hmōi. qz dr. vi. ꝓpōe d cāis. ꝙ p̄ma cā ē sup oēz enarratōz. ꝛ deficiūt ligue a narratōe ei⁹. Cōtra. ꝺmē. xij. meth. ait. ꝙ vita ꝛ scīa ꝑpe de deo dicūť. g̃ ꝛc. Dic p̄mo videndū ē vtꝝ de⁹ sit noiabil. Scōo vtꝝ sit noiabil plibꝫ noibꝫ. Tercio vtꝝ aliqō il loꝝ noim pure ꝛ ꝑpe ꝺueniat eēntie ꝺine fm se ꝛ ñ i ordie ad aliqō op⁹ Quarto vtꝝ noia at tributalia deo dicāť ꝑper fm distictas rōes

Articlo 1

Quātuz ad primuz

vtꝝ de⁹ sit noiabil. dico ꝙ de⁹ ē noiabil. Ipe ei seipz noiat cū exo. iij. dixit moysi. Ego sū q̄ sū. Pōt etiā noiari a nob. qz q̄cūd possum⁹ intelli gere possum⁹ significare. cū voces sint note eaꝝ passionū q̄ sūt i aīa. vtz. i. peri hermeñ. sz de ꝝ possum⁹ intelligere ꝛ fm theologos ꝛ fm ꝓphos

Quāuis aūt illa ꝺcō nec a ꝓphis nec a gēti/ libꝫ ꝺūtať i dubiū. tñ ꝑpť aliqs auctes scōz ꝛ maxie Dion. q̄ fm p̄mā ꝛ hoz appentiā ab hac ꝺcōe dissonare videť. adducā aliq̄ ꝺ me ꝛ rñdeo ad ea Scōz em̃ Dio. i. ō di. no. de⁹ ē innoiabil a nobis. nā nihil noiam⁹ qō nīla cognitōe cogīscim⁹. sz vt ipe ibidē vr̄ deducer deū nīla cognitōe cogīscim⁹. qz de⁹ neqꝫ ē sēsus neqꝫ fātasma neqꝫ opīo. i. cognitō estimatiua neqꝫ nomē. i. simplicīū apphēsio q̄ formať dif finitō q̄ p nomē itelligiť. qz rō quā significat nomē ē diffinitō. neqꝫ fmo. i. cognitō ꝺpositoꝝ q̄ formať enūciatio. neqꝫ tact⁹. i. cognitō ꝓncipioꝝ quā tactū appellat rōe simplicis ꝛ i/ mediati ituit⁹. neqꝫ scīa. i. hit⁹ ꝺcl'onū. P. 2 idē Dio. vl. ō di. no. ait. De⁹ sup oēz tminū ex tēt⁹ a nullo capt⁹ ē aut ꝺphēsus. Termin⁹ aūt rei ē diffinitō. Cū igr rō quā significat nomē sit diffinitō videť ꝙ ipz noiare ñ possum⁹ P. 3 si noiareť. aut noiareť affirmatiue vl negatiue P. nō mō ñ pt ꝑpie noiari. qz vt dr. ij. ō āge. hierar. oēs affirmatōes ō deo dicte sūt icōpa/ cte. nec scō mō. qz negatiue ñ exp̄miť q̄d res sit. sz q̄d res ñ sit P. signi ad sigtū dz ē ꝑpor tio. sz nīlz nomē a nob excogitabile potūt ꝺo eē ꝑportiōatū. qz finiti ad infinitū nīla ē ꝑpor tio. P. si aliqō nomē sibi ꝓpterz hz maxie eēt 5 nomē entis aut sbe. sz hc ñ. g̃ nc alia. nō nomē entis. qz ait Dio. ꝙ de⁹ ñ ē ens sz sup ens. nc no mē sbe. vtz p aug. v. ō tri. Sz illa ñ ꝺcludūt Cōtra illa qz vt supr⁹ dis. iij. patuit. deū eē p se notū. oē aūt qō p se ē notū ē aliq̄ mō noiabile. Itē illō de q̄ tractať i ꝑa scīa ē de noiabile. sz ō deo nō solū i theologia tractať sz etiā sepr⁹ i phia ꝛ spā litť i metaphz. g̃ ꝛc. Ad oēs illas auctes dyo. Solutio ꝛ multas ꝺsiles q̄s sepr⁹ ponit ꝺoz ꝙ p hmōi Ad ꝓma ꝑba Dyo. nō intēdit. nisi ꝙ hic exp̄ntes in via tria. deū pfecte cogīscere ñ possum⁹. nc p ꝺns noia re. p hz tm̃ ñ intēdit negare q̄n ipfecte ipm pos sim⁹ ꝛ cogīscere ꝛ noiare. ꝛ p hz pz ad p̄ma tria.

Ad. iij. ꝺom ꝙ iter signū ꝛ sigtū ñ oz eē p/ Ad 4 portiōz fm adeq̄tōz seu eq̄litatē. als ei circul⁹ nūqꝫ possz eē signū vini. sz sufficit ꝙ signū ipo nať sigto ab aliq̄ ꝑpetate q̄ i sigto exīstat fm rē. ꝛ aliq̄ mō appareat vel exprimať in signo.

Ad q̄ntuz ꝺom ꝙ nomē entis ꝛ esse pro/ Ad 5 prissime deo cōpetit. vñ ꝑpter hz ꝙ eminētiaz

UVA. BHSC. IyR_066

ppꝛietatis illius q̄ hoc nomē ens ⁊ eē ꝛeo cō/
uenīūt nos nō apphēdim⁹. ideo ait Dyoni.
q̄ ds non est ens sed sup ens. Aug. aūt negat
deū esse substam. pꝛout substa est vnū de .x. pdica
mētis. qz natura dīna ē sup oīe pdicamētū.

Articl's 2 **Quantuz ad secun**

dū. vtrū deus sit nomiabilis pluribus nomi
1 bus. Dico q̄ deū possum⁹ noiare pluribꝫ noi/
bus. quia eo modo quo aliq̄d intelligimus:
ipm possumus significare. sed deum cōtingit
nos multipliciter intelligere. ergo possumus
ei diuersa noia significatiua imponere. Mi/
noꝛ pbꝫ. possumus em deū intelligere ex crea
turis. qz inuisibilia dei p ea q̄ facta sūt intellecta
ꝛspiciūtur. ad ro. i. Dmoi aūt noticiā ꝛcipi/
mus vno modo via remotōis. s. remouēdo a
deo oēm impfectionē quā ī creaturis videm⁹.
⁊ sic noiamus eū incoꝛruptibilē. immateria/
lē. imutabilē. ⁊ sic de ꝛsilibus. Alio mō ratōe
eminētie. ⁊ sic dicim⁹ eū eternū. oīpotentē. im
mēsum. illimitatū. Tercio rōe cālitatis. ⁊ sic
2 dꝛ creatoꝛ. ꝛseruatoꝛ ⁊ gubernatoꝛ. P. fm
grāmaticos ⁊ phos modi significādi sequūt
modos intelligēdi. sed intellectus viatoris p
ter sui debilitatē ⁊ pfectionis diuine sublimi
tatē vnā ⁊ simplicissimā entitatez diuie natu
re pōt infinitis modis ꝛcipe. qz sicut intellect⁹
diuinus ppter sui excellētiam qua oē creatū
⁊ creabile ī infinitū excedit omnia creata ⁊ cre
abilia vnico ꝛceptu ꝛcipit. q̄uis talia sint in
finita. sic intellectus noster quia a diuina na/
tura ī infinitū excedit. ideo vnicam dei natu/
ram seu pfectionez infinitis ꝛceptibus posset
ꝛcipere. ⁊ fm quēlibet ꝛceptum ei nomen im
ponere. Propter qđ aut Dyoni. xij. de di. no.
Laudare habemus eū qui ē infinitoꝛ noim.

Instantia prima Sed hic posset instare aliq̄s. qz ait. b. hy/
larius ī de tri. q̄ nō sermoni res. sed rei debet eē
sermo subiectus. ergo sermonē siue nomen de
bemus taliter imponere qualiter videmus na
turas rez se habere. ergo vnicā dei pfectōz nō
2 nomiabimus diuersis nomibꝫ. P. simplex
aut totaliter cognoscit. aut penitus ignoꝛat.
sed deus ē simplicissimus. aut igit totaliter
cognoscit. ⁊ sic vno tm noie noiabit. aut peni
tus ignoꝛat. ⁊ tūc nullo nomie noiabit. qz qđ
nullo mō intelligim⁹ nullo noie significam⁹.
3 P. aut talibꝫ diuisis noibꝫ rndz aliq̄ diuersi
tas ex pte rei. aut nulla. Si aliq̄ tūc de ē ꝛpo
situs. Si nulla. tūc talia noia essent penitus
synonyma. ⁊ p ꝛsequēs eēt nūgatio cū simul
iūgereť. qz sicut Auicēna ait ī metaphica sua.
Si vnū nō adderet aliq̄d sup ens. tūc dicen
do ens vnū eēt nugatio. quia talia nomia es/
sent synonyma Ad primū dicēdū q̄ sermo Ad 1
quo rē noiamus ē rei subiect⁹ q̄tū natura ītel
lectus patiť q̄ nomē imponit. ⁊ ideo diuinus
intellect⁹ si suā naturā noiaret vnū nomē sibi
imponeret. qz vnico ꝛceptu ipsaz pfecte ꝛpre
hēdit. Noster aūt intellect⁹ diuersis noibus
ipsā noiat. eo q̄ a diuersis rez similitudinibꝫ
ipsā diuersimode ꝛcipiat. Ad scđm dđm Ad 2
q̄ simplex dupliť pōt cogšci. Uno mō intrīse
ce ⁊ diffinitiue siue q̄dditatiue p ppriā diffi/
nitōz. ⁊ sic maioꝛ ē vera. Alio mō extrīsece ⁊ p
effect⁹. ⁊ sic maioꝛ nō ē vera. qz pt fm pl⁹ ⁊ mi
nus cognosci. fm q̄ effect⁹ magis ⁊ min⁹ cog/
scit. ⁊ maxime si nullus illoꝛ effectuuz sit sibi
adequat⁹. Et qz sic ē ī ppōsito. ideo ꝛc. Ad Ad 3
terciū dicēdū q̄ talia noia nō sunt synonyma
⁊ q̄uis ipsis intrinsece et ex pte nature diuie
nō rndeāt diuerse rationes. extrinsece tn ī cre
aturis diuerse rōes ipsis rndēt. ratione qua/
rū diuina pfectio vna exps ī seipsa diuersimo
de a nobis intelligit. et p ꝛps diuersis noibꝫ
nō synonymis noiatur.

Articl's 3

Quantū ad terciū

vtꝫ aliq̄d illoꝛ noim que de deo dicūť pure ⁊
ppꝛie ꝛueniūt eēntie diuine fm se ⁊ nō in oꝛ/
dine ad aliquod opus. sunt due opiniones q̄
ꝛ hoc sibi mutuo ꝛtradicūt. sz qz eaꝫ ꝛtradi
ctio est magis verbalis q̄ realis. ideo primo
recitabo vtrāq; opinionē. Scđo oñdā earuz
ꝛcoꝛdiā ⁊ tollā ꝛtradictionē. Est igitur vna Dē de gā/
opinio q̄ dicit q̄ nullū nomē a nobis impsi/ i sum. sua.
tū significat diuinā eēntiā fm se ⁊ ppꝛie abs/ 1
q̄ ꝛpatōe ad extra. qz si aliquod nomē eēt ta
le. hoc videreť ꝛ hoc noie deus. sed hoc nō. qz
fm Dama. li. iij. c. xij. theos grece qđ est deus
latine. vno mō dicit a theaste quod est vide/
re vel ꝛsiderare. quia omnia nuda ⁊ apta sūt
oculis eius. vt dicit apostol⁹ ad Hebꝛe. Alio
modo a thein quod est fouere. quia oīa fo/
uet ī bono. Dicit etiā a themi. quod ē ardere.
qz deus noster ignis ꝛsumēs est. cōsumit em
omnē malicia. P. nulla res est a nobis no 2
miabilis nisi inq̄tū est a nobis cognoscibil'.
qz verbū quod foris sonat signū est verbi qđ
intus lucet. fm Augus. xv. de tri. ca. xi. Sed
fm Dama. qđ deus est incomphēsibile est a
nobis ⁊ penitus ignotū. ergo tm fm operatio
nes que nobis notę sūt eēntie diuine nomina

UVA. BHSC. IyR_066

3 ponim⁹. P. Dama. dicit. li. i. ca. tij. q̄ singulū eoꝝ q̄ de deo dicūt optet nō q̄d ē fm substātiā significare. sed q̄d n̄ est oñdere. aut habitudinē quādā. aut aliq̄d eoꝝ q̄ assequūt naturaz vel operationē. Alij dicūt q̄ aliq̄d nomē pōt significare dei ēntiā nudā. qđ probāt auctoritate Ambrosij in li. de tri. vbi ait. q̄ q̄dam nomia perspicuaz diuine maiestatis ex

Scotus. 1 2 primūt veritatē. P. dicit rabi Moyses. q̄ omnia nomia creatoris que inueniūt in libꝛ sanctis sunt assumpta ab operibus. p̄ter vnū nomē quod est appropriatū ei. scz tetragrammatō. z ideo vocatur nomē sepatum. quia significat substātiā creatoris significatiōe pura. Dicūt etiā isti ppter argumēta alteri⁹ opinionis. q̄ nomē pt imponi ad significādū p̄pe z distincte illud qđ nō intelligit nr̄ intellect⁹. Imponimus em̄ nomē subē panis z ceteraz rez corpalium substātijs. quaz tn̄ rōes subales nō intelligimus. qz alꝰ intelligerem⁹ q̄n̄ p̄ns est substātia panis añ cōsecratōez corpis x̄pi. z sciremus q̄n̄ abest facta cōsecratiōe. Et tō dicunt isti q̄ oino falsuz est dicere q̄ nulli rei distinctius possit nomē imponi q̄z intelligitur. Sed isti q̄z

Cōcordia opionū. verbis cōtradicāt sibi mutuo. i re tamē nulla est cōtradictio. quia nomē aliq̄d ppie significare aliquā naturaz pōt dupl̄r intelligi. Uno mō pfecte z diffinitiue. ita q̄ corrñdeat sufficiēter formali rationi sue sine subali illius nature. Et sic prima opinio cōcludit veritatē. qz nullum tale nomē potest viatoꝛ imponere diuine nature. qz ipaz diffinitiue nō potest apprehēdere. Scdo pōt dici aliq̄d nomē ppie significare aliquā naturā. eo q̄ p nostz arbitriū distincte sit impositū ad significādū illā naturā nude z in se circūscriptis q̄buscūq; q̄ fm nr̄m modū intelligēdi videtur annexa illi nature. siue p modū pprietatū. siue p modū accētium Et sic scda opinio ē intelligēda. z illo mō pt ēē vera. qz cū noia sint ad placituz. possum⁹ nature diuine quā fide credim⁹ esse vnā i tribꝰ psonis aliq̄d nomē imponere qđ ipsā naturā diuinā ppie z distincte significat. circūscriptz p intellectū oibꝰ pprietatibꝰ z attributis. z q̄buscūq; ceteris fm nr̄m modū intelligēdi aduēticijs illi nature. Et sic vtraq; opinio suo modo pt dici vera.

Cōtra sco. Scda tn̄ opio i illo qđ vltimo adiūgit falsuz assumit. cū ait nos nō itelligere subaz panis aut ceteraz rez corpaliū. Nec pbatio vz quā adducit de sacro altaris. qz cognoscere p̄sentiā vel absentiā rei. siue rem siue substāti/am rei esse hic et nūc. nō spectat ad noticiam abstractiuā sz intuitiuā. sicut etiā ille doctoꝛ cui⁹ est opinio secunda habet dicere in xta sua principia. sed quidditates rez naturaliū nō cognoscim⁹ cognitōe intuitiua sz abstractiua. q̄ quidem noticia abstrahit a p̄nti et absenti ab hic z nūc. z ideo q̄uis vere intelligam⁹ q̄d ditatē panis. nō tamē possumus cognoscere nisi in q̄tū fide tenemus q̄n̄ assit vel absit sb sacramēto altaris.

Quātū ad quartū

Articl⁹ 4

p̄ncipale. vtz noia attributalia d̄ deo dicant ppie z fm distictas rōes. est aduertendū q̄ vt videt duo ibi inquirūt. P̄mo vtz noia attributalia ppie de deo dicāt. Scdo vtz fm distinctas rōes. Quātū ad p̄mū dico q̄ q̄tū ad moduz significādi q̄ surgit ex mō nostro intelligēdi. qui ppter sui impfectōem trāscēdere nō valet naturā rez creataz. tūc talia impropriissime dicūt de deo. qz fm nostrū modū intelligēdi noia attributis imponūm⁹ pene cognitōem quam de ipsis vt sunt i creaturis accipim⁹. Mod⁹ em̄ intelligēdi sequit modū ēēndi. z mod⁹ significādi modū intelligēdi. z ideo vt h̄nt esse i creaturis nobis notis. sic modū significādi talibꝰ noibꝰ attribuimus. Sz q̄tū ad rē significatā tāto magis p/priē talia noia dicūt de deo q̄z de creaturis. quanto sapiētia z cetera attributa verioꝛi z realioꝛi modo habēt esse in deo q̄z in creaturis Quo ad secūdum dico. q̄ dicūtur de deo fm distinctas rationes. distinctione tamē sumpta per compatōem ad extra z nō ab intra. vt patuit supius distictiōe. vi. Ad argumētū p̄n/cipale dicēdū q̄ q̄uis ꝺeus sit ineffabilis a viatoꝛe narratiōe simpliciter pfecta. est tamē aliquo modo ab eo narrabilis. z p ꝺsequens aliquo modo noiabilis.

Ad p̄nci/pale argumētum.

Distinctio vicesimatercia.

Redictis adii

p cieduz est. Postq̄z mgr̄ determinauit de noibꝰ diuis i generali. h̄ ꝺsequit d̄ eis i spāli. Et diuidit i duas ptes qz p̄mo spāliť tractat de h̄ noie ꝺsona. Scdo oñdit quō nomina numeralia z nomina distinctōem significātia trāsferūt ad diuia. di. xxiij. ibi. Dic diligēter in h̄ri oz. Quātuz ad p̄mū est adūtēdū q̄ mgr̄ i p̄cedēti dist. dixerat noia nomia in diuis subām significantia

UVA. BHSC. IyR_066

ꝛe qualibꝫt diuĩa ꝑsona dici singularit. ꝛ dꝯ oĩbus nõ pluraliter. Et qꝛ hoc nomẽ ꝑsona videtur significare ſubſtãtiam. et tamẽ ꝛe patre ꝛ filio ꝛ ſpũſancto ſimul nõ ꝓdicãt singulariter. ſed pluraliter. ideo a ꝓdicta regula magiſter excipit hoc nomẽ perſona. Et diuiditur in duas partes. ſm q primo facit huiuſmodi exceptionẽ. Secũdo dictoꝝ ſuoꝝ facit recapitulationẽ. ibi. Jam ſufficiẽter. Prima in duas. quia primo ponit hmõi exceptio. Secũdo mouet circa hoc ſatis vtilis queſtio. ibi Jdeo oꝛt ꝛc. Et hec duas. ſm q primo mouet queſtionẽ. Secũdo ex dictis Aug. innuit rñſionem. ibi. Quã queſtionẽ Aug. diligẽter. Et hec duas. ſm q primo ponit ꝓdicte qõnis rñſionẽ. Scõdo oñdit ex hmõi rñſione oꝛiri aliaꝝ queſtionẽ. ibi. Sed hic qꝛit. Et hec duas. quia primo mouet queſtionẽ ꝛe termis ſumptis i ꝯcreto. Scõdo ꝛe termis ſumptis i abſtracto. ibi. Uerũ ꝛ hic alia. Quelibꝫt iſtarũ poteſt diuidi i queſtionẽ ꝛ rñſionẽ. Et partes patẽt. Hic quero.

Trũ ꝫ nomẽ ꝑſona ꝓdicet pl'aliter in v diuis Et videt q nõ. Qꝛ ſm aug. li. v. ꝛe tri. c. viij. ꝛ li. viij. c. i. quicũq; i diuis ad ſe dicit. ꝛe qualibꝫt ꝑſona ꝑfert ſingulariter ꝛ ꝛe omnib nõ pluraliter. ſed ſm eũdem Augu. vij. ꝛe tri. c. vi. perſona ad ſe dicit ſicut ad ſe dicit ꝛeus bonus. magnus. ꝛ cetera hmõi. Cõtra. fide catholica tenem⁹ i diuis tres eſſe ꝑſonas ꝛ vnã diuinã ẽntiam.

Hic primo videndũ eſt ꝛe hoc nomĩe ꝑſona ſm ſe. vtꝝ ſit nomẽ prime intẽtõis vel ſecũde

Scõdo dato q ſit nomẽ prime intẽtionis. vtꝝ repiat i diuis. Tercio vtꝝ i diuinis ſignificet ſubſtãtiam vel relationẽ. Et quarto ꝛe eo qđ quer̃t.

Artic's I

Quantũ ad primũ

vtꝝ ꝫ nomẽ ꝑſona ſit nomẽ ꝑme intẽtõis vel ſcõe. Dicendũ q hoc nomen ꝑſona ẽ nomẽ prime intẽtõis. qꝛ illud nomẽ ẽ ꝑme intẽtõis cui ꝑ imediato ſignificato rñdet vꝝ ens reale in ꝛepẽdens ab actu rõis. ꝫ nomẽ ꝑſona ẽ hmõi g ꝛc. maioꝛ pꝫ. minoꝛ ẽ ꝑbꝫ. qꝛ ſi nullꝰ eẽt intellectꝰ ratiocinãs ꝛ fabꝛicãs intẽtões ſcõas. ad huc huic noĩ ꝑſona rñderet vꝝ ſignificatũ i ſuppoſitꝫ diuis ꝛ ãgelicis. P. incoĩcabilꝫ ſbſiſtẽtia intellectual'nature ẽ vꝝ ens reale prime intẽtõis. g ꝫ nomẽ ꝑſona ẽ nomẽ ꝑme intẽtionis. Añs ſuppono ee notũ. ꝑñaz ꝑbꝫ. qꝛ ſignũ ꝛ imediatũ ſignificatũ ſibi mutuo coꝛrñdẽt q̃tũ ad intẽtões ꝑmã ꝛ ſcõaz. puta ſi ſignificatũ ẽ res ꝑme intẽtõis. nomẽ ipꝫ imediate ſignificãs ẽ nomẽ ꝑme intẽtõis. ſꝫ ꝓpriũ ꝛ imediatũ ſignificatũ hꝰ noĩs ꝑſona ẽ incoĩcabilꝫ ſubſiſtẽtia intellectual'nature. vt pꝫ per Rich. iij. ꝛe tri. c. xxi. Sed ꝫ iſtã ꝫitatẽ lũt due opiniones. Quaꝝ ꝑma dicit tria eſſe genera noĩm. Quedã em noĩa ſignificãt veras res. ad quaꝝ eſſe aĩa mhil facit. ſic ſũt ſortes. plato. lignũ. lapis ꝛ cetera hmõi. ꝛ illa ſũt nomĩa ꝑme intẽtõis. Alia que mere ꝛ pure ſignificãt ipſam intentionẽ. ſicut genus ſpẽs. ꝛ ſimilia. ꝛ ſũt noĩa ſcõe intẽtionis. Quedã aũt ſignificãt aliqua que medio modo ſe habẽt. ſicut nature vl'es. puta homo. aĩal. Nam licet talia ſignificẽt ipſam rẽ que eſt extra aĩmã. ſignificãt tñ eã ꝑ modũ ꝯmunis abſtracti. qđ fieri nõ põt niſi ꝑ actum intellectus.

Ad ꝓpoſitũ ergo hec applicãdo dicũt q ꝑſona ꝛ indiuiduũ ſignificãt cũ noĩb ſecũdo mõ poſitis. qꝛ ſignificãt purã ſcõaz intẽtiõz. Et illud ꝓbãt ſic. Jllud qđ ſignificat rẽ ꝑme intẽtõis ꝫ i diuis pl'ificari ñ põt. ſꝫ ꝑſona pl'ificat i diuis. g ꝛc. P. illud qđ relatiue ponit alicui ſcõe intẽtõi eſt ſcõa intẽtio. qꝛ oppoſita ſũt eiuſdẽ generis. ſꝫ ꝑſona cuꝝ ſit ꝑm induiduũ rõnal'nature ſm bꝫetiũ. nccio ponit vl'i qđ ẽ ſcõa intẽtio. g ꝛc. P. noĩs ꝑma intẽtio q ꝓdicat ꝛe plib i quid. eſt genꝰ vl'ſpecies. ſed ꝑſona ꝓdicat ꝛe pluribꝫ. puta ꝛe pre ꝛ filio ꝛ ſpũſcto in eo q quid. ergo ſi ꝑſona eſſet nomẽ prime intẽtionis eſſet genus vel ſpecies reſpectu diuinaꝝ ꝑſonaꝝ i diuinis. quorum vtrũq; falſum eſt. ꝛ ꝯtra Aug. vij. ꝺ tri. ca. ix. vbi ipſe negat rõeꝝ ſpeciei aut generꝭ fore in diuis. g ꝛc. P. induiduũ eſt nomen ſcõe intẽtõis. ſꝫ ꝑſona eſt induiduũ. qꝛ dicit Dama. li. iij. c. iij. q hypoſtaſis ꝛ ꝑſona ſinduiduũ monſtrãt. P. illud qđ eſt cõe ſm rẽ i diuis ẽ vnũ nũero. vt pꝫ ꝑ dama. li. i. ca. ix. ſed ꝑſona nõ eſt vna nũero i diuis. ergo a ꝛeſtructõe ꝯntis ſequit ꝛeſtructio añcedẽtis. ſ. q ꝑſona nõ erit aliq̃d cõe ſm rem. ſꝫ ſolũ ſm rationẽ. ꝛ ꝑ ꝯns erit nomẽ ſcõe intẽtõis P illud qđ dicit negatiõz purã ẽ ſcõa intẽtio. qꝛ negatio ẽ ens rõis. ſꝫ ꝑſona ſignificat negationẽ. cũ diffiniat ꝑ icõicabilitatẽ Sꝫ illd ñ videt bñ dictũ. qꝛ ipoſſibile ẽ ſcãz trinitatẽ cõſiſtere i tribꝫ ſcõis intẽtõibꝫ. cũ i rebꝫ ſiſtat q nos beatos faciũt. Juxta qđ ait aug. i. ꝛe doc. ꝛpiana. Res quibꝫ fruendũz eſt ſunt pater et filius ꝛ ſpũſſactus. ſed gloꝛioſa trinitas ꝯſiſtit in tribus ꝑſonis. ergo perſona nõ poterit

1 2 3 4 5 6

Ber. ꝛe ſe.

Nota diſtinctiõem ger. ꝛe nomĩbus.

Cõtra ga ardũ.

UVA. BHSC. IyR_066

Dist. XXIII

2 ēnomē ſcde intētōis. ℙ. nulla ſcda intētō
dz adorari adoratiōe latrie. qz latria ſoli deo
debetur aut rebus diuinis. ſed hmōi adorati
3 one adorant ꝑſone diuine. ergo ꝛē. ℙ. oīs
ꝓductio realis requirit terminū realē. ſz ge/
neratōis diuine q̄ eſt ꝓductio realis termin⁹
ē ꝑſona. g̃ ꝑſona nō eſt ſcda intētio. ſz erit ali
4 q̄d reale. ℙ. oī actu rōis circūſcpto nō ma
net aliq̄ ſcda intētio. qz ſublata cā q̄ dicit tota
liter cā. neceſſario auferet effect⁹. ſed oī actu ra
tiōis ſublato nulla mutatio fieret circa ꝑſo
nas diuinas. fuerūt em̄ ab eterno ante omnē
actuz ratiōis ſicut modo ſūt. ⁊ manēt in eter/
nuz. cuius auferet oīs act⁹ rationis. ergo ꝑ
ſona nō poterit eſſe nomē ſecūde intētionis.
cui⁹ immediatū ſignificatū eſt ens rationis ꝓ
ꝑ. de gñ. actū rōis totaliter fabricatuz. Eſt aūt alia
ſum. ſua. opinio que modicū diſtat ab illa iaz recitata
⁊ improbata. niſi q̄ ſtilū loquēdi paululum
magis tempat. ꝓ quod tempamentuz ratio/
nes quas iam adduxi ꝓma facie videtur eē
ſolute. Dicit em̄ doctor illius opinionis q̄ ꝑ
ſona ſit nomen ſecūde intētionis ſicut indiui
duū. Naz ſicut i indiuiduo eſt cōſiderare il
lud quod eſt indiuiduū. puta ſortē vel plato/
nē. ⁊ ſic eſt ꝑma intētio. vel cōſiderat in q̄ztum
eſt indiuiduū. ⁊ ſic eſt ſcda intētio. qz indiui
duū vt indiuiduū dz relatiue ad ſpēz. ideo oz
q̄ ſit intētio ſcda ſicut ⁊ ſpecies. Sic eodē mō
vt dicūt illud q̄d eſt ꝑſona nō ē ſcda intētio.
vt ſic em̄ ꝑſone diuine ſunt vere res quibus
debetur adoratio ⁊ ꝓductio realis. Si tamē
cōſideratur ꝑſona vt ꝑſona ſeu in q̄ztum ꝑ/
ſona. ſic eſt ſecūda intētio fundata ſuper tales
Cōtra ꝑē. res. Sed nec illud valet. qz illud quod in
1 telligit ꝑ terminū quēcūq̄z cū ſua reduplica/
tōe. hoc ꝑ ipm formaliꝛ ⁊ ꝓncipaliꝛ ſignificat.
g̃ cū dicimus tres ꝑſonas eſſe i diuīs ꝓncipa
le ſignificatū hic numeratū ſunt tres intētio/
nes. ⁊ ſanctiſſima trinitas q̄ztum ad ſuuz ꝓn
2 cipale ſignificatū eſſet tria entia rationis. ℙ.
illud q̄d principaliꝛ ꝛcipit ⁊ ſignificat noīe di
uinaz ꝑſonaz i diuīs. hoc principaliter tene
mur adorare. ſed ex dictis tuis ꝛcipit q̄ no
mie ꝑſone ꝓncipaliꝛ ꝛcipit ⁊ ſignificat ens rō
3 nis ſiue ſcda intētio. g̃ idē q̄d ꝑus. ℙ. illd
cui⁹ ſignificatū eſt res ſpectās ad dignitatē
ꝫ cū reduplicatōe ſūptū nō ſignificat ens rōis. ſz
ꝑſona ē hmōi. qz vt dicūt ſolēnes doctores. ꝑ
Solutio ſona ꝓncipaliꝛ ſumit a ꝓprietate ptinēte ad di
rōnū opio gnitatē. Ad ꝓmū g̃ ꝓme opinionis dm q̄
nis ꝓme maioꝛ nō ē vera. qz relatio ſignificat rē ꝓme in/
Ad 1 ⁊ 2 tētōis. ⁊ tm̄ plificat i diuīs Ad. ij. nego mi
noꝛē. ad dictū tertij dico q̄ p idiuiduū nō itel
ligit ens rōis oppoſitū huic intētiōi q̄ ē ſpēs.
ſed intelligit veꝛ ens reale incōicabile tamē.
⁊ ideo Rich. i deſcriptōe ꝑſone. ꝓ indiuiduo
ponit icōicabile. ⁊ ꝓ rōnali ponit intellectua/
le. ⁊ in h̃ meli⁹ locut⁹ ē q̄z tertius. qz in angelica
natura ⁊ diuīa ſūt ꝑſone. q̄ruz tm̄ neutra ꝓpe
ē rōnalis. Ad tertiū dm̄ q̄ licet h̃ nomē Ad 3
ꝑſona ſit nomē appellatiuū ſiue cōe. tm̄ q̄ztuz
ad ſuū ꝓprium ⁊ immediatū ſignificatū ſignifi
cat rez incōicabilē i intellectuali natura. g̃ ſm
q̄ hmōi ſibi repugnat dicari. ideo q̄uis h̃ nomen
ꝑſona ꝑdicet de icōicabilibz rebz ſubſiſtētibz
i intellectuali natura. nō eſt tm̄ gen⁹ vel ſpeci/
es. qz nec entitati generi nec ſpeciei repugnat
cōicari. Maioꝛ etiā nō eſt vꝛa. qz pūct⁹
eſt nomē ꝑme intētōis. ⁊ ꝑdicat de plibz linea
rū termis in eo q̄ dd. et tm̄ n̄ eſt gen⁹ nec ſpēs.
cū ſit per reductionē i genere quātitatis. et de
multis aliis ſimilibus maioꝛ illa pōt calumni
ari. Ad q̄rtū dm̄ q̄ ꝑſona poteſt dici q̄d Ad 4
indiuiduū demonſtratū nō rōe intētōis ſcde
importate noīe idiuidui. ſed rōe incōicabilis
ſubſiſtētie ſubſtrate tali intētioni. Nec valet
illa conſequētia. Perſona eſt indiuiduū. indiui
duū eſt ſcda intētio. ergo perſona eſt ſcda in/
tētio. ſicut nec valet iſta. Homo ē ſpecies. ſpe/
cies eſt ſcda intentio. ergo homo eſt ſcda intē
tio. Illa em̄ regula qua dicit i añ predicamen
tis. q̄n alterꝫ de altero ꝑdicat. q̄cq̄d dicit de eo
q̄d ꝑdicat ⁊ de ſubiecto dicet. ſolum habet in/
fallibilē veritatē in ꝑdicatis eētialibz ordina/
tis in recta linea ꝑdicamētali. ⁊ iō i ꝑdictis ex
plis ⁊ ſimilibz ſpermittit fallacia accēt⁹ Ad
q̄ntuz dm̄. dato q̄ vnitas cōitatis huius no/ Ad 5
mis ꝑſona ſit vnitas ſm rōem. non tm̄ ꝓpter
hoc illud nomē ꝑſona eſt nomē ſcde intētōis
ſicut nec hoc nomē homo vel animal eſt no/
mē ſcde intētōis. q̄uis hō i cōi vel aial in cōi
n̄ ſint aliq̄d vnū niſi ſm rationē Ad ſeptū Ad 6
dm̄ q̄ ꝑſona nō dicit purā negationez. nō
em̄ dicit precise ipſam incōmunicabilitatez.
ſed dicit ipſam rē intellectualis nature incōi
cabiliter ſubſiſtentez. Nec etiā oportet dicere
qualibet talē negatōem eſſe ſcdam intētionē.
qz dato q̄ nullus eſſet actus rōis quo hmōi
ſecūde intentōes formātur. adhuc hic lapis
incōmunicabiliꝛ ſubſiſteret i natura lapidei/
tatis. nec aliter ſubſiſteret tūc q̄z nūc q̄ztū ad
ſuam incōicabilitatem.

Quantuz ad ſecun Articls 2

UVA. BHSC. IyR_066

dū ꝓncipale. dato ꝙ ꝫ nomē ꝑsona sit nomē ꝑme intētionis. vtꝫ repiat̄ ī diuis. dicēdū ꝙ
1 hoc nomē ꝑsona ꝓprie repit̄ ī diuis. qz vbicū qz aliqđ nomē repit̄ nō solū ſm rez quā signi ficat. sed etiā ſm modū ꝑnes quē naturā ta/ lē importat. tale nomē ibi ꝓprie repit̄. sed no men ꝑsone sic repit̄ in diuis. ergo ꝛc. Maior pz. ꝓbo minorē. qz natura quā ꝑsona claudit ī suo significato ē natura ītellectualis. mod⁹ ēndi quē importat est p se existere. sed tā hu iusmodi natura qz etiā talis modus excellen
2 tissime repiunt̄ ī deo. ḡ ꝛc. P. illud nomen cui⁹ primaria impositio sumpta ē a dignitate maxima repibili in creaturis ꝓprie pōt attri bui diuis. nomē ꝑsone est hmōi. ḡ ꝛc. Ma/ ior pz p inductionē talū noīm ad dignitatē spectātiū. qz quasi oīa talia trāsferim⁹ ad diui na. Minorē ꝓbo. qz ꝑsona cū dicat̄ ꝙsi per se sonās. vl̄ quasi p se vna. antiq̄tus tm̄ ꝛuenie bat homibꝫ insignibꝫ spectantibꝫ ad excellas dignitates. q̄ quidē hoies dicunt̄ p se sonare. qz verbū eoꝝ nō ꝛpēdet ab aliis. sed ad eoꝝ imperiū subditi dirigunt̄. Dicit etiā quilibet talū hoim p se vn⁹ respectu suoꝝ subditoꝝ. eo ꝙ i sua sbsistētia ab ipsis nō ꝛpēdeat. oēs aūt subditi p aggregationē capiūt vnitatē in ordine ad suū ꝓncipē. tāq̄ vnus exercit⁹ ordi natus ad vnū ꝓncipē. Et qz hmōi ꝛditiones ad maximā spectāt dignitatē ī creaturis repi bilē. ideo pz minor. Patet etiā ex hoc ꝛclu sio ꝓncipalis. Nā cū hmōi laudabiles ꝓpri etates imperij. s. ꝛ ꝓncipatus. a q̄bus vt ꝛdu xi ꝓmordialiter hoc nomē ꝑsona ꝛscēdit. ꝓn cipaliter repiunt̄ ī deo. ideo nomē ꝑsone ꝓpe repit̄ ī diuis. Ex quo etiā p modū correla
Correlari tiū. riū possū inferre ꝙ nō bñ dicūt ī hac materia dicentes ꝙ respiciēdo illud ad qđ nomē ꝑsone imponit̄ significādū. puta suppositū ī na tura intellectuali. tūc maxime nomē ꝑsone cō uenit deo. sed nō ꝓprie ꝛuenit deo respiciēdo ad illud a quo nomē imponit̄. qz vt dicūt ꝫ nomē ꝑsona impositū fuit a larua siue a repi tatōe p laruā. Sed illud dictū dupl⁹ ꝛsi cit. Primo qz ea quibꝫ noīa imponimus sūt res fantasiate ad q̄ respiciēdo pōt se nomē ꝑso ne mīme reputuri deo. cū deus nō cadat sb fā tasmate. ḡ oportet nos dicere ꝙ nomē ꝑsone nō repiatur ī diuis pōt se respiciēdo illud cui nomē imponit̄. sed respiciēdo ad illud a quo nomē imponit̄. puta ad dignitates ꝛ quibꝫ iā dixi. tūc ꝓprie repit̄ ī deo. Scdo ꝛficit dictū istoꝝ ī eo ꝙ dicūt nomē ꝑsone a repīta tione larue cē impositum. qz ꝫ istis tales hoies insignes seu nobiles qui ꝑsone antiquit⁹ dice bātur ad distinctōem ceteroꝝ hoim q̄ mul/ titudo ꝛgregabat ad comedias ꝛ tragedias. i suis faciebꝫ laruis vterēt̄. qđ possibile ē eos fecisse nō solū ad distinctōez ab aliis. sed etiā ad ꝑseruādū facies a puluerib⁹. Nomē tñ p/ sone nō imponit̄ a larua. sed a dignitate ꝑful gēte ī laruato. vt pz p hui⁹ nomis ꝑsona ꝛi/ uatōem. ꝛ ethimologiā supius iā ꝓme reci tatā. Igit̄ cū tales ꝓprietates ad dignitates ptinētes verissime sint ī deo. pz qz respiciēdo ad illud a q̄ nomē imponit̄ ꝙ tūc nomē ꝑsone pleuissime deo ꝛuenit. qđ est ꝓpositus.

Quantū ad terciū. Articl⁹ 3

ꝓncipale. vtꝫ ꝑsona ī diuis significet subam seu relatōem. dicendū ꝙ ꝫ nomē ꝑsona p se ꝛ directe siue ī recto nūq̄z significat relatōez. qz ꝑsona ſm se significat subsistēs distinctū i in tellectuali natura. ꝙ aūt tale subsistēs relati one distinguat̄. hoc nō ꝛuenit sibi vt ꝑsona ē sed vt restringit̄ significatū ꝑsone ad diuina. nec tñ sic restrictū ꝛbet ꝛcedi significare rela tionē ī recto. sed solū ī obliquo. qz ꝑsona vt ē ī diuis nō significat distinctā relatōem sz di stinctū relatōe. Et q̄uis sine calumnia possit ꝛcedi ꝑsonā vt ī diuis reputur directe signifi care relatiuū siue relatū. nō tñ ꝛbet cōcedi ꝙ directe significet relationē. significat em̄ dire cte patrē sed nō pr̄nitatē. qz pater ī diuis dire cte ī recto dicit subsistēs distinctū siue incō cabile ī intellectuali natura. pr̄nitas aūt dicit illud quo tale subsistēs distinguit̄. Sed ꝫ tra illud arguit quidā venerabil⁹ doctor sic. qz cuz suba semp sit ꝛ intellectu ꝓprietatis ꝛ nō ecōuerso. ḡ q̄n vnū nomē nō eq ꝓncipaliꝫ significat subam ꝛ ꝓpꝛietatē. ꝛ tñ significat vtrūq̄z. optet semp ꝙ ꝓncipalius significez ꝑ pꝛietatē q̄z suba m. Et posset etiā illud ꝛfir mari. qz termin⁹ ꝛcret⁹ ꝓncipalius significat formā q̄z sbiectū. itm̄ etiā ꝙ ꝑs q̄nq̄z videt di cere ꝙ albū solā albēdinē significat. ḡ pater cū sit termin⁹ ꝛcret⁹ ꝓncipaliter significat pr̄nita tē. ꝛ ꝑ ons ꝫ nomē ꝑsona dum directe signifi cat patrē pr̄nitatē nō significabit ī obliq̄ sed ī recto. Ad ꝓmū rñdeo ꝙ ille doctor reue/ Solutio Ad 1
rēdus ibi loquit̄ disputatiue opiniōes alioꝝ ꝓtractādo. ꝛ nō plene ex intētōe ꝓpria. cuius euidēs signū ē pōt. qz i questiōe immediate sequēte ab eo qđ ꝫ pono ī nullo videt̄ discre/ pare. Ad rōem tñ rñdeo q̄ doctor dicit ꝙ ꝓpꝛietas nō est ꝛ rōne seu ꝛ intellectu sube.

UVA. BHSC. IyR_066

dico q̄ ꝓprietas de q̄ loq̄mur licet non sit de ratione subꝫ puta deitatis. ē tñ de intellectu seu de ratione subsistētis in tali subꝫa puta pris. cū ipm ꝓstituat vt ꝓprietas. ꝛ distinguat vt re/

Ad 2 latio. Ad scdm dico. q̄ posito q̄ ita sit. puta q̄ pater vt pater ꝑncipaliter significz pater nitatē sicut ꝛ ceteri termini ꝓcreti. nihilomin⁹ tñ illud qđ significat patrē nō vt pater ē. sed vt res subsistēs est. ñ oportet q̄ principaliter seu in recto significz relationē. Et q̄ sic est ꝺ ꝯ noie psona vt iam patuit. ideo nihil ꝓcludit

Varie opi nones. ꝯ me. Varij etiā ꝛ diuersi sūt modi dicēdi diuersoꝝ doctoꝝ in illo articulo. sed q̄ quasi nullis rōibꝫ fulciūtur. ideo breuissime hmōi modos pcurrā. Fuerūt ergo quidā dicentes q̄ psona in diuis antiquitus solū significabat entiam. modo aūt vt dicūt in singulari significat subam. in plurali ꝯo stat ꝑ suppositō

Sed isti q̄uis quo ad ꝑmū vez dicāt. q̄ añ tpa Aug. ꝛ etiā tpibus suis. cū dicebaꝯ psona. solū dabaꝯ intelligi subꝫa. q̄ suppositū in natura intellectuali significat subam saltem principaliter etiā apud modernos. Propter qđ Augu. sepius isto modo antiquo vteba ꝯ in dictis suis. vt ꝑ spāliter. vij. de tri. ca. vi. vbi ait. Cū dicimus psonā patris non aliud q̄z subam pris intelligim⁹. Et ibidē ait q̄ persona dicit ad se ꝛ nō ad aliud. Sed quo ad scdz isti non bñ dicūt. q̄ q̄uis numer⁹ singularis ꝛ plural' variet modū significādi. significatōz tñ ñ variat nisi in noibꝫ eteroclitis Alij dicūt q̄ tā in singulari q̄z in pli ꝯ nomē psona indrñter stat ꝑ entia ꝛ suppositō. Sz nec illd vz. q̄ si in pli staret ꝑ entia ꝛ suppositō in drñter. tūc entie dine ñ repugret plificari Alij dicūt q̄ significat essentiā ꝛ suppositū sil' ꝛ eq̄ ꝑncipal'r. Sed nec illud vz. q̄ modi significādi sequūt modos intelligēdi. ꝯ tal'r significam⁹ sicut intelligim⁹. Inde etiā ꝺz q̄ rō quā significat nomē est diffinitio. cū ꝯ plura sit et eq̄ ꝑmo siue principaliter ñ possim⁹ intelligere. ideo plura simul ꝛ eq̄ principal'r vno noie vnioco non possumus significare.

Articl's 4

Quantum adquar

tum principale. vtz hoc nomē psona ꝑdicet plaliter in diuis. Dicendū q̄ sicut iam patuit psona vt restringit ad diuia significat suppositū relatiuū. cū igit talia suppositā vt fide credimus multiplicētur in diuis. ideo psona in diuinis pluraliter ꝑdicaꝯ. Ad argumētū principale dico. q̄ Aug. ibi loquit more antiquo.

Ad ꝑncipale argumētum.

Uel dicēdū q̄ p se loquēdo de ꝑdicatōe persone ipsa ad se dicit. vel saltē non ad aliud. nisi vt restringit ad diuina. ꝯ ꝛc.

Distinctio vicesimaquarta.

Jc diligēter

h iquiri. In ista distinctōe. xxiiij. mgr tractat ꝺ termis nūeralibꝫ put accipiunt in diuis. Et diuidit in duas partes. q̄ primo oñdit q̄ hmōi noibꝫ significant. Scdo quō tales termi ad ꝯ nomē psona applicant. dis. xxv. ibi. Preterea ꝯsiderādū ꝛc. Prima in tres. q̄ primo circa ꝑdicta mgr mouet qōez. Scdo ponit qōis solutionē. Et tercio solutōis explanationē. Scda ibi. Si diligēter ꝛc. Tercia ibi. Cū em dicit. Et hec in duas. q̄ primo mgr ponit sue rñsionis declarationē. Scdo gra tal' declarationis mouet ꝛ tollit vnā incidentē dubitationē. ibi. Dic nō est ꝑtermittendū. Prima in duas. ꝑm q̄ primo declarat q̄ dixerit in termis ꝑprie numeralibꝫ. Scdo in termis licet nō ꝑprie numeralibꝫ. tñ pluralitatē significātibus. ibi Cū aūt dicimus distincte. Prima in duas. q̄ primo insistit huic declarationi q̄ztū ad terminū significātem numeri principiū. Scdo q̄ztū ad terminos significātes numez ibi. Item cū dicimus plures. Prima in duas ꝑm q̄ primo declarat ꝑpositū. put vnū qđ est principiū numeri iūgit in diuis termino essentiali. Scdo put iūgit termino psonali. ibi. Sil'r cū ꝺz. Circa istā dist. quero hāc questionē.

Trum in diuinis sit verus numer⁹.

v Et videt q̄ sic. quia vbicūq̄z est vera trinitas ibi est verus ternarius. ꝛ per ꝓsequēs verus numerus. q̄ ꝑdicatū essentiale nō potest ab eo vere negari in quo ꝓceditur esse subiectū. sed hec est entialis ꝑdicatio. ternarius e numerus. ꝯ ꝓcesso ternario esse in diuinis. numerus ab eis non pōt negari. sed in diuinis est verissima trinitas. ꝯ ꝛc. Cōtra nullū accidēs vere ꝛ realiter poterit esse in diuinis seu in deo. cū sit omīno simplex. sed numerus est vez accidēs reale cū sit de ꝑdicamēto quātitatis. ergo ꝛc. Circa illā questiōz est aduertendū q̄ cū vnitas sit principiū numeri. de principiatis autē non possum⁹ debite iudicare nisi cognitis principijs. ergo primo videda sunt aliqua de ipsa vnitate que ē principiū numeri Scdo videndū est que sit materia numeri ꝑprie dicti. Tercio que

q

UVA. BHSC. IyR_066

sit forma numeri siue quid dicat numerus q̄tum ad suuz esse formale. puta vtrū numerus ꝑm suuz esse formale sit aliquid extra animā realiter differēs a rebus nūerat̄ Quarto videndū est ꝛc eo quod querit.

Articls 1

Quātuz ad primuz

sunt duo videnda. Primo em̄ videndum est que sit differētia inter vnū quod est ꝓncipiū numeri. ꝛ vnū quod ꝛuertit cū ente. Secūdo vtz vnū quod est ꝓncipiū nūeri aliq̄d addat sup̄ vnū quod ꝛuertitur cum ente.

Primum primi. Quātum ad primū dico q̄ differūt sicut positiuū ꝛ priuatiuū. quia vnū quod ꝛuertitur cum ente est quid positiuū ꝑm suuz formale significatū. eadem em̄ res vt est aliquid i seipsa dicitur ens. sed vt est a seipsa indiuisa sic dicit vna. Unū autē quod est principiuz numeri est quid positiuū. eo q̄ ꝓstituat speciem discrete quātitatis. que est vere aliq̄d positiuū. Et illa videt esse intētio Aristo. x. metaph̄. vbi vult q̄ vnū q̄d ē ꝓncipiū nūeri opponit nūero sicut mēsura mēsurato. vnū autē q̄d ꝛuertit cū ente opponit multitudini sic indiuisibile diuisibili.

Correlariū. Ex h̄ etiā p̄z q̄ vnuz q̄d ē ꝓncipiū nūeri aliq̄ mō se hz vt inferius ad vnū q̄d ꝛuertit cū ente. Et dico aliq̄ mō. q̄ positiuū nō ē simpl̄r inferi⁹ respectu ꝑticuiq̄ cū eius p̄dicatōz formalē nō possit recipe directe ꝛ ꝑ se. Cū em̄ vnū q̄d ꝛuertit cū ente p̄dicat̄ de aliq̄ ente positiuo. hoc nō fit ꝑm q̄ illud ē positiuū. sed ꝑm q̄ est i se indiuisū. Un vnū q̄d ē ꝓncipiū nūeri ē directe inferius ad ipm̄ ens. cū sit q̄d positiuū ꝛ p̄dicatōz ent̄ directe recipiat. respectu aūt illi⁹ vni⁹ ꝑticuiq̄ ē inferius. nisi in q̄tū illud vnū est indrīs ab ente.

Questio. Solutio Forte queret aliq̄s ex q̄ radice innascitur illud duplex vnū. Rn̄deo q̄ septi⁹ vnū oppositoz dinoscit ꝑ alterz. ꝛ ideo ex duplici multitudie q̄ opponit ipsi vni cog̃scere poterimus innascētia illi⁹ duplicis vni⁹ Est em̄ vna multitudo q̄ innascit ex distictōe rez formali q̄ res specifice distīguūt. ꝛ illa multitudo inuenit i oīb⁹ entib⁹ tā materialib⁹ q̄z immaterialib⁹. Et iō tal̄ multitudo est multitudo trāscēdēs. ꝛ sil̄r ipm̄ vnū ꝑ cui⁹ replicatōz ꝓcipit tal̄ multitudo ē trāscēdēs ꝛ cū ente cōuertit. In tali nāq̄ formali oīm entiū multitudine q̄libet res ē vna ꝑm se. eo q̄ nō sit altera ꝑter formalez distinctiōem sui ab altera. Alia aūt ē multitudo q̄ innascit ex distictiōe materiali. puta ex diuisiōe ꝓtinui. ꝛ hec multitudo ꝑm suā ꝑpriā rationē nō inuenit nisi i rebꝫ materialibus quātitate ꝓtinua informatis. vel i ptib⁹ quātitatis ꝓtinue vt sūt abiuicē sepate. Et hec multitudo ꝑprie dicit ee numerus q̄ ē spēs discrete quātitatis. Propter q̄d dicit. iij. ꝓhicoz. q̄ numer⁹ causat̄ ex diuisiōe ꝓtinui. ꝛ vnū q̄d ē ꝓncipiū illi⁹ nūeralis multitudis siue ipsi⁹ nūeri ꝑprie dicti ē ipm̄ ꝓtinuū. q̄z vt dicūt aliq̄ solēnes doctores. ea dē res puta eadē ꝓtinuitas vt ꝓficit rē i se est ꝓncipiū nūeri. vt aūt ꝓficit eā i ordie ad ptes ꝺ ꝓtinuū.

Secūdū primi. Quātū ad scd̄m p̄mi vtz vnū q̄d ē ꝓncipiū numeri aliq̄d addat sup̄ vnū q̄d ꝛuertit cū ente. p̄z ex iā dictis q̄ vnū q̄d ē ꝓncipiū nūeri sup̄ vnū q̄d ꝛuertit cū ente addit quēdā modū ēndi positiuuz generi determinati. Est tn̄ aduertēdū q̄ i hac matia tā antiq̄ q̄z moderni varias sniās ptulerūt

Opi. auicēne. Aui cēna em̄ hic dupl̄r errauit. vt p̄z ex dict̄ auer. iij. meth̄. Primo q̄dē q̄z nullā posuit distinctiōz inter p̄dictas duas vnitates. nec vnā dixit aliq̄d addere sup̄ alterā. Scd̄o q̄z vidit q̄ ipm̄ vnū q̄d ē ꝓncipiū numeri ē accidēs q̄dā reale dn̄s ab eo quod ꝛnoiat. ideo dixit q̄ vnū q̄d cuz ente ꝛuertit addit aliquid sup̄ ipm̄ ens. eo q̄ accidēs semp addit aliquid sup̄ illud cui⁹ est accidēs. alꝫ si nō differrent vnū ꝛ ens. tūc esset nugatio dicēdo ens vnū. quia tm̄ valeret ac si diceret ens ens vel vnū vnū.

Cōtra aui cēnam Sed ille modus dicēdi refellitur ꝑ Auer. iij. metaph̄. q̄z si ens esset vnū ꝑ aliq̄d additū. tūc vt ait Auer. si illud addituz esset aliquid ꝛ nō esset vnū. tūc vnū ꝛ ens nō conuertērētur. Si aut̄ est vnū. vel erit vnuz ꝑ aliquid aliud. ꝛ tūc erit ꝓcessus i infinitum. vel est vnū ꝑ seipm̄. ꝛ tūc pari ratiōe fuit stādum i primo. Et addit Auerro. q̄tum ad solutiōem rationis Auicēne. q̄ dicēdo ens vnū nō est nugatio. q̄z q̄uis vnū et ens nō differāt realiter. sed sint idēre. differūt tamē ratione.

Modus etiā Auicēne patz esse falsus ex dictis Aristote. in eodē. iij. Ait em̄ q̄ vnū ꝛ ens sunt vnū ꝑm naturā. ꝛ ꝓsequūtur se sicut principiū ꝛ causa.

Perucusi Dicūt insup̄ quidā moderni. q̄ vnū quod est principiū numeri. addit sup̄ vnū quod ꝛuertit cū ente ratiōez mēsure. q̄z tota sua ratio in mensuratione ꝓsistit. Importat em̄ tale nomen vnū partē aliquotam totius discreti. cui⁹ ptis ratio i ratiōe mēsure videt ꝓsistere. ꝛ credo q̄ isti velint dicere cum ph̄o in ph̄icis. q̄ ps aliquota dicit illa que aliquoties sumpta adequat suū totū. ꝛ ꝓsequēs est apta nata ipsum mensurare.

UVA. BHSC. IyR_066

Dist. XXIIII

Egidi⁹ ⁊. 1 Sed ⁊ra illud doctor noster in hac disti. tripl⁹ arguit. Primo sic. Ex relatõe nõ pt ⁊stitui absolutũ. sed mẽsuratio importat relationẽ. g̃ si ratio vnius in mẽsuratõne ⁊sisteret. tunc vnũ posset ⁊stituere numer⁹ q̃ est res absoluta cũ sit spẽs quãtitatis. g̃ ⁊c. 2 P. nihil ⁊trahit sub aliquo cõi nisi p illud quod est in eo. sed relatio mẽsure nihil ponit in ipsa mẽsura sed solum in mẽsurato. ergo p hmõi relatõz vnũ quod est ꝓncipiũ numeri nõ poterit cõtrahi ad certũ genus puta ad gen⁹ quãtitatis 3 P. p illud qđ infer⁹ addit sup suũ supius ipm inferius ⁊stituit. sed p rõem mẽsure non ⁊stituit aliq̃d ꝺ ꝓdicamẽto quãtitatis. qz mẽsuratio ẽ quedã passio siue ꝓprietas q̃ primo ꝺuenit quãtitati. et ꝺinde trãsfert ad alia. vt dicit ph̃us .x. metaph̃. passio autẽ nõ ⁊stituit illud cui⁹ ẽ passio. Solutiõ⁹ rõnũ egiꝺ. Uer ẽ tñ ꝙ ille rõnes nõ ꝺcluderẽt aliq̃d cõtra illos. si ipsi dicerẽt ꝙ vnũ quod ẽ ꝓncipiũ numeri dicit p se ipsã rẽ substratã tali habitudini siue relatõi mẽsure. puta ꝙ diceret ipsam rẽ que est mẽsura. relationẽ autẽ non diceret p se sed cõnotatiue. Aureolus Sed qz q̃ ad hoc illoz intẽtiõz nescio. iõ rationes ꝓdictas in suo vigore stare ꝓmitto Alij dicũt ꝙ vnũ quod est ꝓncipiũ numeri super vnũz quod ꝺuert⁹ cum ente addit ratiõz ꝓsitiuã. que tñ non est nisi in anima obiectiue. quia hec ratio nõ est aliud q̃z clausio indiuisi in q̃ntum indiuisum ẽ. quã facit ens indistinctũ in q̃ntum indistinctuz compr̃hẽdendo quasi in esse indistincto ipsiuz summãdo ⁊ mẽsurãdo. 1 Et hoc ꝓbãt sic. qz ratio vnius ⁊ ratio numeri in hoc solũ differunt ꝙ vnũ est indiuisibile. numerus autez ẽ diuisibilis. sed clausio diuisoz in q̃ntũ diuisa sunt ẽ formal⁹ numer⁹. g̃ clausio indiuisi est formal⁹ rõ vnitatis P. vnũ quod ẽ ꝓncipiũ numeri cõsistit in quadã equalitate excludẽte plus ⁊ minus. vñ cum dicit vnus fenix. tñ ẽ dicere ꝙ nec plures nec pauciores. sed ꝺcept⁹ sic medians iter plura ⁊ pauciora ẽ ꝺceptus positiu⁹. g̃ ⁊c. 2 Cõtra aureolũ. 1 Sed hec positio ꝺficit in se duplicit. Pmo ex hoc ꝙ dicit illud positiuũ. ꝙ vnũ exñs ꝓncipiũ numeri addit sup vnũ qđ ꝺuertit cuz ente. tñ esse obiectiue in anima. qz illud qđ est extra aiam ens reale non ẽ tñ obiectiue in anima. sed vnũ qđ est ꝓncipiuz numeri est extra aiam vez ens reale. Maior ptz. minorẽ ꝓbo. qz auerrois .x. metaph̃. ꝺmento. viij. ostendẽs differentiã inter vnũ quod est ꝓncipiũ numeri. ⁊ vnum qđ ꝺuertit cum ente. ait. ꝙ vnum qđ est ꝓncipium numeri ẽ accidẽs additum rei. sed vnum qđ conuertit cum ente est id ipm quod res. addita tñ sibi duplici negatione. puta ꝙ est indiuisa in se. et diuisa a quolibet alio. Cum igit accidẽs ĩsit ei cui⁹ est accidẽs. qz accidẽtis esse ẽ inesse. vt dicit .iij. metaph̃. ergo positiuũ qđ vnuz existẽs ꝓncipium numeri addit sup vnum conuertibile cum ente. nõ solum erit obiectiue in intellectu. sed erit etiam subiectiue in re extra cuius dicit esse accidẽs. 2 Deficit scđo in eo ꝙ dicit rationẽ vnius consistere in quadã clausiõe quã facit in ens indiuisum compr̃hẽdendo ⁊ quasi in esse indistincto ipm mẽsurãdo. quia p hec verba sequit ꝙ ipm vnum sit q̃d summatum ⁊ mẽsuratũ. quod est ꝓtra aristo. .x. metaph̃. vbi ait. ꝙ numerus ẽ multitudo mẽsurata p vnum. ergo nõ summat ⁊ mẽsurat ipsuz vnum. sed p vnũ cetera mensurãt. ⁊ ideo ibidem ait ph̃us. ꝙ vnum se habet ad numer̃ sicut mensura ad mẽsuratum Rõnes etiam adducte nõ ꝺcludũt. Solutiõ rõnũ aure. Ad ꝓmũ ergo dicendũ ꝙ maioz est falsa. qz in multis aliis ꝺfñt p̃ter q̃z in esse diuisibili ⁊ indiuisibili. qz ꝺfñt sicut ꝓncipium ⁊ ꝓncipiatuz. sicut mensura et mẽsuratum. ⁊ sic de aliis. Ad minorẽ dico. ꝙ q̃libet clausio possit aliquo mõ competere taz numero q̃z vni quod est ꝓncipiũ numeri. tñ opposito mõ ꝺuenit ipsis Nũero em ꝺuenit passiue tã q̃z clauso ⁊ mẽsurato. sed vni si ꝓpetit actiue. sibi competet puta tanq̃z claudenti ⁊ mẽsurãti ipsum numer̃. Et sequit ex ratõe istius doctoris oppositũ illius qđ intẽdit. qz ipse intẽdit ꝺcludere ꝙ sicut numerus est qđdã diuisuz. clausum ⁊ mẽsuratũ. sic ipm vnũ sit quoddã indiuisum. clausum ⁊ mẽsuratũ. Ad 1

Ad scđm ꝺm ꝙ p duplicẽ exclusiõz ipliẽtẽ binã negatõz nõ respectu vni⁹ sz respectu distincti. puta respectu ei⁹ qđ ẽ pl⁹. ⁊ respectu ei⁹ qđ ẽ mu⁹ seu pauci⁹. nõ hẽs rõem formaliter positiuã. sz simpl⁹ ꝓnatiuã. cui⁹ oppositũ ꝺcludere tu ꝺbebas. qz ex duabꝫ negatiõibꝫ nõ resultat eã pollẽtia vni⁹ affirmatõnis nisi amẽ negationes sumant respectu vnius. ita ꝙ scđa negatio neget primã. Ad 2

Quantuz ad secun Articꝰ 2

dũ ꝓncipale. q̃ sit materia numeri ꝑpe dicti. dico ꝙ materia nũeri ꝓprie dicti sunt res in q̃bus fundat forma numeri. puta diuerse res materiales quaz q̃libet ẽ ⁊tinua. distincta tñ ab alia. qz illud ẽ materia numeri ex q̃ material⁹ generat numer⁹. sz nũer⁹ generat ex ꝺci. 1

UVA. BHSC. IyR_066

2 sione ꝓtinui. vt patz. iij. phisicoꝝ. g ꝛc. P. ipse res numerate sūt materia numeri ꝑprie dicti. sed res materiales ꝓtinue ꝑprie nūerā/ tur. qz sicut se hūt res formal'r distincte ad mt/ titudinē trāscēdentē. sic se hñt res ꝓtinue siue quaꝝ q̄libet est i se ꝓtinua ab alia tñ materia/ liter distincta ad multitudinē q̄ ꝑprie dz nūe/ rus. sed ille sūmāt multitudie trāscēdēte. g il/
Instantia le nūerant nūero ꝑprie dicto Forte dices q̄ equ⁹. hō. asin⁹. leo. capra. ꝛ sic d aliꝭ q̄ forma liter dñt etiā numerāt nūero ꝑprie dicto.
Solutio. Rñ. q̄ expte q̄ q̄libet taliū ꝑdictoꝝ ꝛ cō/ simiuliū ē res material' hñs i se ꝓtinuā q̄tita/ tē. rōe cui⁹ nō dñt spē. qz vt ꝓtinua sunt eiuſ dez spēi esse pñt. ista talia numerant numero ꝑprie dicto. p accidēs aūt ē q̄ differāt forma/ liter inq̄tū tali numero numerant.

Artic⁹ 3 # Quātuz ad tercíuz

ꝑncipale. q̄ sit forma nūeri siue q̄d dicat nu/ merus q̄tū ad suū ee formale. Dico q̄ q̄uis nō habeam⁹ nomē vsitatū q̄ naturā forme q̄ ē numerus abstracte noiem⁹. possum⁹ tñ eā ap pellare nūerositatē. qz sicut forma ꝓtinui no/ mīat ꝓtinuitas. sic natura forme nūeral' noia tur numerositas. ꝛ ista forma ē vez ens reale exñs i ipsis rebꝫ nūeratis subiectiue tāq̄ acci dēs real'r dñs a subiecto siue a rebꝫ nūerat⁹.

Duo g ꝓbabo Pmo q̄ numer⁹ ē vez ens reale extra aiaz. Scdo q̄ differat a rebꝫ nūe/
Cōclo 1 ratis. Pmū ꝓbo sic. Illud q̄d est real'r ꝛ p se sensibile ē vez ens reale circūscꝛpta oi opati one intellect⁹. sed numer⁹ ē hmōi. qz. ij. ꝛ aia dicit q̄ cōia sensibilia sūt numer⁹. figura. ma gnitudo. mot⁹ ꝛ qes. ꝛ sicut ibidē pz sensibi/ lia cōia sūt sensibilia p se. licz nō ꝑmo. maioꝛ ē euidēs. qz sensibile pcedit opatiōz intellect⁹.

2 P. figura ē ens reale extra aiaz. g nūerus ē ens reale extra aiaz. Añs pz ad sensū. etiā q̄a ipsa ē q̄rta spēs q̄litatis. iō ad entitatē figure nihil facit intellect⁹. Cōntiaz ꝓbo. qz ois figura ꝓsupponit numeꝝ tāq̄ aliq̄d nccio req̄sitū. si/ ne q̄ ipossibile ē ee figurā. Impossibile est em ee triāgulū sine ternario. ꝛ quadrāgulū sine q̄ternario. vñ eadē nccitate q̄ triāgul⁹ est cir/ cūscꝛpta oi opatōe intellect⁹. eadē nccitate an/ guli triāguli fundāt actual'r numeꝝ ternariū
3 circūscꝛpta oīm opatōne intellect⁹. P. spēs vera ꝑdicamēti realis est q̄d reale. sz numer⁹ ē vera spēs quātitat⁹. vt ptz i ꝑdicamētis. ꝛ. v.
4 meth. P. ois relatio real' indepēdēs ab aia req̄rit fūdamētū reale extra aiam. sed duplū ꝛ dimidiū quoꝝ immediatū fundamētū pōt ee quaternarius ꝛ binarius sunt relatōes rea/ les indepēdētes ab aia. qz relatōnes mō nu/ meri ꝛ modo potētie sūt reales ꝛ distincte ꝓtra relatōes ad quoꝝ esse facit intellectus. vt ptz v. meth. maioꝛ sil'r patz ex eodē. v. P. si nu 5 merus q̄tum ad suū esse formale ꝛpenderet ab aia siue ab actu anime numerātis vt volūt aliqui doctores. tūc aia ñ nūerāte nō haberet plures ꝛnarios i archa sua diues q̄ pauper. ꝓns est falsum ad sensū. Cōntia patz. qz plura ꝛ paucioꝛa esse nō pñt vbi nullus ē numer⁹. sed si numerus in suo esse ab actu anie ꝛpen/ deret. tūc anima nō existente in tali actu. puta hominibꝫ dormiētibus nequaq̄ esset nume/ rus. ꝛ p ꝓsequēs nec plus nec pauci⁹ Quo Cōclo 2 ad ꝓbationē secūde ꝓclusionis ꝑsuppono ex ꝑcedētibus q̄ res distincte quaꝝ tñ quelibet est ꝓtinua ꝑprie numerant Tūc arguo sic 1 Illud quod formal'r ꝛ specifice est ꝓdistinctū rebus numeratis. hoc real'r differt ab eis. sed numerus est hmōi. g ꝛc. Maioꝛ patz. ꝓbat minoꝛ. qz res nūerate vel sūt ipse quātitates ꝓtinue. vel sunt res quāte quātitate informate quoꝝ quocūq̄z dato ꝑz q̄ numer⁹ formaliter ꝛ specifice differt ab eis. P. sicut vnitas q̄ ē 2 ꝑncipiū numeri se hz ad rē quā ꝛnoiat. et i q̄ fundat. sic se hz numer⁹ ad ipsa numerata. sz vnitas exñs ꝑncipiū numeri differt a re in q̄ fundat. g numer⁹ differt a numeratis. Ma/ ioꝛ ꝑz. qz cū numer⁹ sit ipsa multitudo taliuz vnitatū si vnitas real'r differt a subꝭrato suo oꝑtet q̄ numer⁹ differat a suo. Mioꝛ euidēs est aucte ꝫmētatoꝛis vt supi⁹ allegauī. q̄ po/ nit. x. meth. q̄ i hoc differt vnū qđ ē ꝑncipiū numeri ab vno qđ ꝓuertit cū ente. qz vnū exi stēs ꝑncipiū numeri addit accidēs reale sup rē q̄ dicit vna. sed vnū ꝓuertibile cū ente. ad dit sup ipm ens solā rationē. Sed ꝓtrariū Scot⁹ & aureolus. ꝓme ꝓclusiōis isti⁹ tercij articuli q̄dā arguūt sic. Nulla realitas videt acquiri i aliquo p h̄ 1 q̄ fit cum alio. q̄ nō acquireret in eo si fieret si ne illo. Sed si lapis fit ꝑcise sine aliquo alio nō acquiret in eo aliq̄s numerus. si aūt cum aliquo alio acquirit in eo dualitas. g duali/ tas siue numerus nō erit aliq̄ realitas. P. 2 si numerus ē aliqua forma accidētalis realis sut talis forma subiectiue erit in qualibꝫ vni tate fm se totam. et sic vnū simplex accidens erit i diuersis subiectis. qđ ē impossibile. aut erit in vna sola vnitate. ꝛ hoc erit impossibili us. qz tūc numerus eēt idiuisibilis. etiā oīs alie vnitates supfluerēt. P. si numerus eēt 3

UVA. BHSC. IyR_066

forma realis extra animā. aut erit aliq̄d vnū
& tūc numerus erit principiū numeri. & p̄n ci
piū numeri p̄dicabit de numero. aut est plu
res fm ptes ita q̄ vna ps sui recipiet in vno cō
tinuo & altera in alio. & tūc in eodem continuo
essent due quātitates. s. continuitas & pars ipsi
4 us numeri. P. in his que sunt actu diui
sa. nō potest esse vna forma realis. sed partes
3 numeri sunt actu diuise. ergo ꝛc. P. nulla
forma realis extra animā est replicabilis sup
seipsaz. sed vt patet i arismetica numerus re
flectit sup seipsum. damus em̄ duos binari
6 os & tres ternarios. & sic de alijs. P. partes
materiales vnius totius nō p̄nt fieri ptes al
terius sine sui mutatōne. sicut nec ipsa mate
ria sub noua forma fieri pōt sine mutatōe. ſz
vnitates q̄ sunt ptes materiales vnius q̄ter
narij sine alīq̄ sui mutatōe p solaz vnius vni
tatis additiōem efficiūtur partes quinarij.
7 P. impossibile est q̄ vna & eadē res nume
ro existēs extra animā sit in decem hominibus
& i decem equis. sed ph̄us dicit. iij. ph̄icoz. c.
de tpe. q̄ idem est denarius decem equoz & de
8 cem hominū. P. potest hoc idez argui sic.
Illud quod est cōe enti & nō enti nō potest ee
forma realis existēs extra animā. sed nume
rus est cōis enti & nō enti. q2 nō minus pote
runt numerari chymere vel hircocerui q̄ la
9 pides vel ligna. P. forma existēs i partiz
p̄nexiōe que p̄nexio solum fit p animā nō po
test esse res extra animā. numerus est hmōi.
quia partes numeri in re extra nullam habēt
p̄nexionē. cum possint esse sepate loco & sub
10 iecto. P. si numer⁹ esset ens reale extra ani
mā. tūc vna pars subiecta predicamēto quā
titatis haberet plures entitates reales specie
differētes q̄ oīa alia predicamēta. p̄sequētia
pz. q2 i speciebus numeroz est processus i in
finitū. sed p̄sequēs ē falsum. quia cū ens & vo
num p̄uertātur illud qđ infinitas comp̄hendit entitates reales infinitas comp̄hēdit vo
nitates. & p p̄sequēs p̄dicamentū quātitatis
esset pfectius & melius oīb⁹ alijs p̄dicamē
Aureolus cuz alijs ꝛ tis. qđ ē absurdū & iauditū. Itē ꝛ scdaz cō
2. p̄cl'oem cl'oem pōt argui sic. Si numer⁹ realiter dif
1 ferret a numeratis. tūc statim datis duobus
numeris infinite erūt quātitates i actu. p̄ns
ē impossibile. g̃ & aīa. p̄bat p̄ntia. q2 dualitas
illoz duoz numeroz differret realr ab eis tā
q̄ a suis subiectis numeratis. et sic haberem⁹
tres entitates. & trinitas illaz trū entitatum
differret realiter ab eis. & sic haberem⁹ quaterni
tatē. & eadē ratōe illa quaternitas differret ab
illis quattuor entitatibus tā q̄ a suis nume
ratis. & sic simultanee infinite entitates resulta
būt. P. si numerus est forma realiter ineri 2
stēs numeratis & differēs ab eis. vel erit tota
i toto suo subiecto & tota i qualibet parte. vel
tota i toto & fm ptē i parte. Primū ē impossi
bile. q2 ois forma extēs tota i toto & tota i qua
libet pte est indiuisibilis. & sic numerus nō es
set numer⁹. nec cēt d̄ p̄dicamēto q̄titatiz. Nec
scōm ē possibile. q2 vnū numeratoz p̄t esse vl
tra mare & aliud citra. ꝓpter qđ non pōt aliq̄
p̄nexio vnius forme realis i ipsis inueniri.
P. impossibile est aliquā formā realē abso 3
lutā alicui aduenire & ab eo recedere sine om
ni sui mutatōe reali. sed dato vno numerabi
lium nō est i eo aliquis numer⁹. posito vero
alio numerabilium ponitur i eo numerus. &
ablato illo alio auferet ab isto numer⁹ sine ta
mē omni sui mutatōe. ergo numerus nō po
terit esse entitas absoluta realiter differēs ab
ipsis numeratis. Sed illa q̄uis sint ma Cōtra ista
gne apparētie. tñ nō p̄cludūt. ideo predicta⁹ p̄firmatio
duas p̄clusiones p̄firmato quālibet vno me p̄cl'onū
dio. & inceps soluā rōes iam inductas.
Prima sic. Illa est forma realis extra ani
mā de qua ꝓbātur passiōes reales ab anima
nō dependētes. numerus est hmōi. q2 de nūe
ro ꝓbatur paritas & imparitas. equalitas et
inequalitas. multiplicitas & paucitas. & cete
ra talia que oīa videtur esse reales passiōes
seu ꝓprietates. Cōclusionē secūdam p̄fir Cōfirma
mo sic. Scientie reales in eadem parte realis tio scde cō
ph̄ie formaliter p̄distincte requirūt subiecta clusiōis.
formaliter & realiter distincta. Sed arismeti
ca & geometria i parte ph̄ie realis que dicitur
mathematica sunt scie realiter cōdistincte. et
numerus subijcit i arismetica. numeratū ꝓ
puta ipm continuū subijcit in geometria. er
go ꝛc. Et p̄firmatur. q2 species eiusdem ge 2
neris ex opposito p̄distincte realiter differūt.
sed numerus cum sit discreta quātitas. & nu
merata cum spectēt ad p̄tinuam quātitatem.
vt patuit supius sunt i eodem genere quātita
tis ex opposito p̄distincte. ergo ꝛc. Ad pri Solutio
mū igit inductū p̄ primā p̄cl'oem dicēduz q̄ rōnū ꝛ p̄
maioz ē falsa. ex hoc em̄ q̄ vna nota produci mā p̄cl'oz.
tur cū alia resultat i qualibet nota aliquid de Ad 1
dulci melodia quod nō resultaret i ea si sola
p̄duceret sine alta nota. In multis etiā alijs
illa maioz patit instātiam. Ad secūdū di Ad 2
cendū q̄ illa distinctio est insufficiēs. q2 for
ma que est numerus nec ē tota i qualibet vni
tate fm se sumpta. nec est tota i vnitate tm.

q 3

UVA. BHSC. IyR_066

sed ē tota ī oīb⁹ suis vnitatib⁹ sil'sūptis. Dīa em nūerata p aliquē numer⁹ sil'sūpta rn̄dēt tali nūero tā q̄z vnū subiectū adeq̄tū. Ad 3
Ad tertiū dō̄m q⁹ oīs nūer⁹ ē aliq̄d vnū. q: vnūq̄d/q̄z q̄tū h3 ꝛ entitate tm̄ h3 ꝛ vnitate. Illud tn̄ vnū q̄d̄ pdicaī ꝛ vnoq̄z nūero nō est vnū q̄d̄ ēpncipiū nūeri. sz ē vnū q̄d̄ quertiī cū ente. Ad 4
Ad quartū dō̄m q⁹ maio: ē falsa. loquēdo ꝛ forma discrete uature. q: illa ꝛ naīa sua h3 q⁹ suū subst̄atuz sit actu distinctū. Ad 5
Ad v. dō̄m q⁹ numer⁹ ppie dict⁹ nō replicaī siue reflectiī sup seipm. ī oīb⁹ em̄ talib⁹ replicatōibus aut multitudo q̄ ē dīa entis ꝛ circuit oīe gen⁹ replicaī sup seipaz. sicut cū dr duo bina rū angulo⁹. hic nec replicata dualitas. nec illa sup quā replicaī ē numer⁹ ꝛ pdicamēto q̄z titatis. q: neutra fundaī ī reb⁹ distīctis. quarū tn̄ quelibet sit ꝯtinua. ꝛ ideo vtraq̄z tal' dualitas reducēda est ad multitudinē q̄ est dn̄tia entis. Aut pdicta multitudo replicaī sup numer⁹ ppie dictū. sicut cū dicīt duo bina/rū lineaꝝ. vel tres ternarū equo⁹. ꝛ tūc multitudo q̄ replicaī nō est numer⁹ ppie dict⁹. q̄a p immediato subst̄ato nō rn̄dēt sibi res distincte quarū quelibet sit ꝯtinua multitudo. tn̄ sup quā fit replicatio ē numer⁹ ppie dict⁹
Ad 6
Ad sextū dicēdū q⁹ illud argumētū si esset vonū pbareī q⁹ forma dom⁹ nō eēt forma realis extra aīam. q: fūdamētū et pietes in se nullā neēio capiūt mutationē ex adiūctione ipsius tecti. ꝛ tn̄ ex hoc resultat forma dom⁹ q̄ añ nō fuit. ꝛ ad sōlā subtractionē eiusdē dato q⁹ tā subtiliter ꝛponaī q⁹ ex hoc nulla species motus vel mutationis ī fundamēto recipiaī nihilomin⁹ ꝛpdicī forma dom⁹. Et idē patet in oīb⁹ figuris. Ad subtractiōez em̄ vel additionē vni⁹ anguli sp mutaī species figure. Ex quib⁹ oīb⁹ patet q⁹ maio: est falsa.
Ad 7
Ad septimū dō̄m q⁹ ꝛnari⁹. ꝛ. equo⁹ ꝛ. ꝛ. hoīm nō ē idē ꝛnarius nūero sed specie
Ad 8
Ad octauū dicēdū nego minorē. ad pbatōz dico q⁹ multitudo q̄ numeraī figmēta nō ē multitudo realis sed ficta sicut ꝛ ipsa numerata.
Ad 9
Ad nonū nego minorē. q: si nulla eēt aīa. ad hoc triāgulus tres h̄ns angulos vez fūdarz ternariuz ꝛ actualiter. Ad pbationē dō̄m q⁹ forma entitatis discrete nō requirit ꝯnexionē ī suo fūdamēto. sed potius requirit distincti
Ad 10
onē. Ad ꝛcimū dicēdū q⁹ ens pure mathematicū abstrahit ꝛz a bono q̄z a malo. ꝛ ideo vna substāīa plus habet ꝛ bonitate ꝛ pfectione q̄z quicūq̄z numer⁹ p̄m se sūpti q̄tū ad p/priā entitatē. Et iā pōt dici q⁹ nūq̄z ē dare numeros actu infinitos. sicut nūq̄z ē dare ꝯtinuum actu diuisū ī infinita infinitū. Ad primū inductū ꝯtra sc̄az ꝯclusionē dico negādo ꝯntiā. ad pbatōz dico q⁹ dualitas duoꝝ nūeroꝝ nō differt ab eis. q: ppie nō ē nūer⁹. cū imediatū suū subst̄atū nō sit ꝯtinua quātitas. Sed h̄moi dualitas reducīt ad multitudinē q̄ est dn̄a entis. Et sicut dico ꝛ dualitate illa. sic eodē mō dico ꝛ oī multitudine cui⁹ imediatū subst̄atū nō sūt res quaꝝ q̄libet ē ꝯtinua. Ad sc̄dm dico q⁹ forma q̄ est numerus ē tota ī toto suo subst̄ato. q: oīa nūerata rn̄dent sibi sicut vnū subiectū adeq̄tū. nō tn̄ est tota ī qualibet pte. nec etiā pars eius ppie est in pte subst̄ati sicut euidenter apparet ꝛ forma dom⁹ ꝛ oīb⁹ figuris. forme em̄ tales sūt illi⁹ ꝯditōis q⁹ nō diuidūt diuisione subiecti. sed q̄cūq̄z pte integrali subiecti mutata mutaī tota forma. Un̄ possem⁹ dicere q⁹ triplex ē forma. Quedā ē tota ī toto. et tota ī q̄libet pte sicut aīa ītellectiua. Alia ē tota ī toto ꝛ ps ī pte. sicut forma eq̄ vel lapidis. Tercia q̄ sic ē tota ī toto. q⁹ ps ppie nō ē in pte. sicut forma q̄ ē numer⁹ vel figura. Nō em̄ diuidīt forma tal' diuisiō e subiecti. sz sublata q̄cūq̄z pte subiecti tota forma tollīt
Ad 2
Nota bn̄ diuisionez forme.
Ad. iij. Ad 3
co sicut ad sextū pme ꝯclusionis dictū est.

Quātū ad quartū

Articl⁹ 4
ncipale. vtz ī diuis sit ver⁹ nūer⁹. dō̄z q⁹ numer⁹ ppie dict⁹ nō ē in diuis. q: illa forma q̄ 1
fūdaī ī reb⁹ distīctis quaꝝ q̄libet ē ꝯtinua nō pt eē ppie ī diuis. numer⁹ ē hmōi. vt pz ex p̄cedēt⁹. Maio: pz. q: nullū ꝯtinuū ē repibile ī diuis. P̄. ī diuis nō ē q̄ntitas. g̃ in diuis nō ē nūer⁹ ppie dict⁹. ꝯntia pz. q: ad oppositū ꝯnt' sequiī oppositū añtis. P̄. vbi 2
cūq̄z ppie ē dare nūeꝝ. ibi ꝓpe ē dare totuz ꝛ ptē. sz ī diuis n̄ possum⁹ dare totū ꝛ ptē. vtz p aug. ꝺ maximinū. li. iij. c. x. Sz h̄ē opinio ī ꝺctō. cui⁹ motiua obmitto cā breuitat' Ad 3
argumētū ꝑncipale dō̄m q⁹ trinitas in diuis n̄ ē nūer⁹. sed ē multitudo nō dn̄s a psonis seu a relatōib⁹ q̄s ꝛnoīat. ꝛ tal' multitudo reducīt ad multitudinē trāscēdentē.
Opinio. Ad ꝑncipale argumentum.

Distinctio vicesimaquinta.

Reterea cōsi

p
ꝛādū. Dic mg̃r oñdit q̄liter termi nūerales ꝛalietatē signu

ficãtes intelligẽdi sint. cũ huic noĩ ꝑsona applicãt. Et diuidit i duas. q3 ꝓmo mouet hãc qõem. vtz dicẽdo tres ꝑsone diuie. vel alia ẽ ꝑsona ꝑris. vel alia filij. hoc nomen ꝑsona significet diuinam eẽntiam. Et arguit ad vtrã ꝙ partẽ. Scõdo ꝓsequit qõem. ibi. Persona em vt supꝝ. Et hec i duas. q3 ꝓmo ꝓsequit qõnẽ ꝑm alioz opinionẽ. Scõdo ꝓsequit eã ꝑm ꝓpriã intẽtionẽ. ibi. Sciẽdũ ẽ igit. Quãtum ad ꝓmũ ẽ aduertẽdũ ꝙ quidã fuerũt illi opiniõis ꝙ cũ dicit tres ꝑsone diuie. hoc nomen ꝑsona significet diuinã eẽntiã. ideo mgr duo facit. q3 primo recitat motiua istius opinionis Scõdo arguit ꝯtra inuẽtores istius positõis ibi. Sed q̃d rñdebũt. Prima i duas. q3 primo mgr adducit eoz rões. Scõdo ostẽdit qliter ipsi ad oppositas obiectões respõdẽt. ibi. Quibus idã videt Tũc sequit illa ps. Sciendu3 ẽ igit. Et diuidit i duas. q3 ꝓmo mgr iuxta suã intẽtionẽ qõem pdictã ꝛc termiat q̃ ad termios nũerales. Secũdo q̃ ad termios alietatẽ significãtes. ibi. Deide q̃rit. vtz ꝑm eãdẽ. Prima i duas. q3 ꝓmo istiꝰ questõis ꝛc termiat veritatẽ. Scõdo rñdẽdo obiectõibus tollit falsitatẽ. ibi. Ad hoc aũt q̃ illi Tũc sequit illa ps. Deinde querit ꝛc. Et diuidit i tres ptes. q3 primo q̃stũ ad terminũ alietatis qõem renouat. Scõdo veritatẽ tenẽdã insinuat. Et tercio dicta sua recolligit. ꝛ auctoritatibꝫ sanctoꝝ roborat. Scõa ibi. Ad q̃ dicimus. Tercia ibi. Ex pdictis colligit. Circa istã distinctionẽ. xxv. quero.

Trũ hoc nomẽ ꝑsona ꝛc deo ꝛ creaturis dicat eq̃uoce Et videt ꝙ sic. q3 plꝰ differũt deus ꝛ creatura q̃z celestia ꝛ inferioza. sed ꝑm ꝙnẽ. ĩ ꝛc subaltoꝝ. q̃cũq̃z dicũt ꝛc celestibꝫ ꝛ inferioribꝫ dicunt eq̃uoce. g̃ ꝛc. Cõtra. que simplr sũt eq̃uoca vnũ alteꝝ nõ ꝓticipat. sed ꝑsona creata est ꝙ participationẽ ꝑsona talis. ꝑsona ꝺo diuia essenti aliter ꝛ nõ ꝓticipatiue. ergo ꝛc. Quattuoz breuissime dico ĩ illa qõe Prio ꝙ hꝫ nomẽ ꝑsona ꝛc deo ꝛ creaturꝫ ñ dr eq̃uoce. Scõdo ꝙ ñ dr vniuoce. Tercio ꝙ dr analogice. Et q̃rto ꝙ hmõi analogia magis ꝛclinat ad eq̃uocationẽ q̃z ad vniuocationẽ.

Articꝰ 1

Primuz probo sic.

q3 nomẽ significãs aliq̃ plꝛa ñ dr ꝓprie eq̃uoce ꝛ eis nisi ipsis ꝙrtat eq̃ ꝓmo. sz hꝫ nomẽ ꝑsona rõe dignitatis a q̃ iponit vt patuit ꝑus ꝙuenit ꝛ magis diuis suppositis q̃z hũanis. g̃ ꝛc.

Et ꝙfirmat. q3 qñcũq̃z aliq̃d pdicat de plibꝫ sic tñ ꝙ vni ꝙuenit simplr ꝓfecte ꝛ alteri ꝓticipatiue. digniori mõ dr ꝛ eo cui ꝙuenit eẽntialiter q̃z ꝛ eo cui ꝙuenit ꝑticipatiuꝫ. sed nõ solũ hꝫ nomẽ ꝑsona sed oẽ qđ ꝙuenit deo ꝛ creature deo ꝙuenit simplr ꝓfecte. creature aũt ꝓticipatiue. g̃ nõ dicet ꝛ eis simpliciter eq̃uoce. Cõfirmat

Sed forte dicet ꝙ phs i pdicamẽtis dicit ens pdicari eq̃uoce ꝛ. x. pdicamẽtis. ꝛ tñ ens ꝑncipalius dr ꝛ substãa q̃z ꝛ accidẽte. Instantia

R. ꝙ phs in pdicamẽtis loq̃t large ꝛ nõ stricte siue ꝓpe ꝛ eq̃uocatõe. ꝛ iõ tã q̃z logicꝰ large loq̃ns ꝛ nõ ꝓprie dicit ipm ens esse eq̃uocũ. sed. iij. metaph. magis ꝓprie loquẽs nõ dicit ipsuz esse equiuocũ sed anologũ. Solutio

Secunda cõclusio

nem ꝓpono sic. Ea q̃ differũt genere nõ ꝑnt hre vnũ nomẽ qđ ipsis vniuoce ꝙueniat. sed res significate ꝑ hꝫ nomẽ ꝑsona i diuis ꝛ hũanis dñt genere. g̃ ꝛc. Maioꝝ pz. vij. phicoꝝ. vbi phs ꝓbat ꝙ ꝓprie vniuocatio eẽ nõ põt nisi i spẽ spãlissima. Articꝰ 2

Sz forte dicet ꝙ quoꝝ est vna rõ siue diffinitio illa vident eẽ vniuoca. Sed diffinitio ꝑsone data ꝑ Richꝫ. s. intellectualis nature incõicabil subsistẽtia. ẽ cõis ꝑsone diuine. hũane ꝛ angelice. g̃ nomẽ ꝑsone dicet ꝛ his vniuoce. Instantia

R. ꝙ illa nõ ẽ diffinitio ꝓprie dicta. sed ẽ q̃dã ꝛceptio anologa. q3 etiã ipsa talis ꝛceptio ꝑm prius et posterius dicit ꝛ deo. angelis ꝛ homibꝫ. Solutio

Conclusio tercia

ptz ex duabus ꝓcedẽtibꝫ. q3 nomẽ exñs aliq̃bus cõe. ꝛ nec vniuocen eq̃uoce ꝙuenit ipsis nccio videt ꝙ ipsis ꝙueniat anologice. maxime si vni ꝙuenit ꝑ prius ꝛ alteri ꝑ posterius. sed nomẽ ꝑsone ẽ cõe deo ꝛ creaturis. ꝛ nec vniuoce nec eq̃uoce ipsis ꝙuenit. et deo ꝙuenit ꝑius q̃z creaturꝫ sicut iã patuit. g̃ ꝛc. Articꝰ 3

Sz forte dicet ꝙ cũ modꝰ significandi seq̃t modũ intelligẽdi. igit q̃ ꝓmo a nobis itelligit illꝺ ꝑ nomia a nob imposita ꝑmo significat. sz prius intelligim ꝰ ꝑsonã creatã q̃z diuinã. g̃ ꝛc. Instantia

Rñ deo ꝙ licz q̃stũ ad modũ significãdi q̃ sequit modũ intelligẽdi viatoris hmõi noĩa imponẽtis prius ꝙueniat hoc nomẽ ꝑsona creature q̃z creatori. eo ꝙ creatura sibi magis sit nota. prius tñ ꝙuenit deo ꝙsiderãdo ꝓfectõz ad quã significãdũ tale nomẽ est impositũ. puta incõicabile subsistẽtia intellectualis nature. eo ꝙ talis ꝓfectio i infinitũ modo ꝓfectioꝛi Solutio

UVA. BHSC. IyR_066

repiat i deo q̄ in quacūq̄ creatura.

Articl's 4

Cōclusionē quartā

plō sic. Qz quicq̄d ꝺicunt ꝑm vnū nomē rebus simplr eternis z rebꝰ tpalibꝰ.magis videtur eis ꝓpetere equiuoce q̄ vniuoce.sed persone diuine sunt simplr eterne. z humane sunt tpales.q̄ ꝛc. Sed forte ꝺicet q ꝑm hoc ꝫ nomē suba de angelis z homibꝰ magis ꝺicet equoce q̄ vniuoce.z hoc nomē coꝛpꝰ de celestibus z inferioꝛibꝰ silr magꝭ ꝺicet equoce q̄ vniuoce.cū illa sint eterna.ista vo tpalia. Rñ deo q nec angelus nec celū nec aliqua creatura ꝓprie z simplr ē eterna.sed solus deus eternus ꝺici ꝺz etiā ꝑm grāmaticos. qz eternū ꝺicit ab eqō ē extra.z terminū.quasi extra terminū positus.sed oīs creatura hꝫ terminū expte añ.qz nō fuit ab eterno.cū habuerit ꝓncipiū sue creationis.Etiā oīs creatura inq̄tuꝫ de se est habet terminū expte post.qz ꝑm Aug.sup Gen.ad lram. q̄cito omipotētis ꝺei manus tpaz creaturā ꝺseruare desineret. in nihilū rediret sicut ex nihilo facta est.z ideo nō ē simile de angelis z celis respectu inferioꝛ.et de deo respectu creature. Phi tñ qui ponūt angelos z supcelestia ab eterno fuisse. de plano ꝺcederēt q ea que ꝺicunt de istis supioꝛibꝰ.z de istꝫ inferioꝛibꝰ coꝛruptibilibꝰ.magis ꝺicunt eqꝰuoce q̄ vniuoce. Propter qō ꝺixit phs.x.metaph.q coꝛruptibile z incoꝛruptibile plꝰ ꝺifferunt q̄ genere. Et Auerrois in de suba oꝛbis ait. Quecūq̄ ꝺicunt de supcelestibus z inferioꝛibꝰ ꝺicūt equiuoce. Et p hoc patꝫ ad argumētum principale. Credidit em Auerrois hmōi supcelestia esse simpliciter eterna.q̄ uis ipse i tali materia sibūpsi q̄nq̄ ꝓtradicat

Ad ꝓncipale argumentum.

qz primo tractat de noibus ꝓprietatum psonaliū ꝑm se. Secūdo videt nomina ꝓprietatum ad nomina personarum compare.distinctione.xxvij.ibi. Dic potest queri. Prima in duas. Nā primo ostēdit quomō hoc nomē hypostasis est in diuis admittendū. Secundo assignat nomina ꝓprietatum hypostaseꝫ constituentiū.ibi. Jam de ꝓprietatibꝰ. Ista in duas.quia primo assignat trinq̄ diuinarū personaꝝ tres constitutiuas ꝓprietates. Secundo circa ꝓpriū filij z spiritussancti mouet quasdā dubitationes.ibi. Dic queritur quomodo. Prima in duas .qz primo ostendit quot sunt hmōi ꝓprietates. Secūdo oñdit quid sunt. Primo em ostendit q numeraliter sunt tres. Secūdo ostendit q generaliter seu q̄tum ad modum generis sunt relationes.ibi.Quo circa. Sequit illa pars. Dic queritꝫ ꝛc. vbi primo magister mouet circa ꝓpꝛietatem filij vnam questionē. Secūdo immediate adiungit suā responsionē.ibi. Sed magna est distantia. Et hec in duas. Nam primo suam responsionē magister recitat inq̄tum tangit ꝓpꝛium ipsius filij. Secūdo virtutē eius responsionis adaptat inq̄tum tangit ꝓpꝛium spūssancti.ibi. Jta etiam de spūsancto. Et ista secūda diuiditur in tres partes.qz primo ostēdit in quo sensu spūssanctum ꝓprie appellamus donū. Secundo in quo sensu ipm ꝓprie nominamꝰ spiritumsanctū. Et tercio remouet quoꝛūdam dictum quod veritati videt esse ꝛtrariū. Secūda ibi. Dic queri solet ꝛc. Tercia ibi. Quidā tamen putant. Circa istaꝫ.xxvi.distinctionē quero.

Distinctio vicesimasexta.

Hinc de ꝓ

n ꝓpꝛietatibꝰ ꝛc. Postq̄ magr tractauit de noibus q̄ de existētibꝰ in diuis ꝺicunt. hic incipit tractare de ꝓpꝛietatibus quibus hmōi nomia imponunt. Et diuidit i duas ptes. Nā pmo tractat de ꝓpꝛietatibꝰ. Scdo de cōibꝰ appꝛopatis.ꝺi.xxxi. ibi. Preterea ꝺsiderari optet. Prima i duas. qz primo tractat de ꝓpꝛietatibꝰ psonas ꝺstituētibꝰ. Scdo de ꝓpꝛietatibꝰ nō ꝺstituētibꝰ. psonis tñ inexñtibꝰ.ꝺis.xxviij.ibi. Preterea ꝺsiderari optet q nō tm tres. Prima i duas.

v

Trum psone diuine relationibꝰ ꝺistinguāt̄ur. Et videt q nō. qz in diuiduū substātie nō ꝺstituit relatione. Sed ꝑm Dama.li.iij.ca.vi.psona importat indiuiduū i genere substātie. Cōtra.illud quo diuine psone multiplicant illo ꝺistinguunt̄ur.sed ꝑm Boetiū in libꝛo de trini.eēntia cōtinet vnitatē.z relatio multiplicat trinitatē.ergo ꝛc. Dic quattuoꝛ sunt videda ratione quattuoꝛ opinionū.que ceteris pretermissis ab antiquis tempibus fuerūt solēniores i illa materia. Primo igit videduꝫ est. vtq̄ psone diuine ꝺistinguant absolute Secūdo vtruꝫ ꝺistinguāt̄ur oꝛigine. Tercio vtrū ꝺistinguāt̄ur diuina relatione Et q̄rto dato q sic. vtrum cum tribus suppositis relatiue distinctis sit dare vnū suppositū absolutum.

UVA. BHSC. IyR_066

Articl's 1

Quātuz ad primuz

vtr ꝑsone diuine distinguant absolute sic ꝓcedā. Primo em̄ ostēdā q̄ in diuis nō sūt tria suppōsita ꝑprietatibꝫ absolutꝫ distincta. ꝛad/ducā in ꝫiū opinionē linconien. cū suis motiuis. ꝛ rñdebo ad ea. Scdo oñdā q̄ diuine ꝑsone nō distinguunt modis absolutꝫ. ꝯs q̄dā appellāt modos hñdi ꝑfectiōz. ꝛ recitabo opi/niōz oppositā cū suis motiuis. ꝛ ipis rñdebo

Cōclo 1 Primū ꝓbo sic. Oīe qđ sic se hz q̄ ipm in quolibet est melius q̄z nō ipm. hoc dicit ꝑfe/ctionē simplr Sed oīe absolutū formaliter exns in diuis ē tale q̄ ipm in quolibet est melius q̄z nō ipm. vt patz ꝑ Anſel. monologion. xv. igit si diuie ꝑsone distinguūt ꝑprietatibꝫ absolutis. tūc aliq̄ ꝑfectio simplr eēt in qlibet ꝑsona q̄ nō eēt in alia. ꝛ sic cuilibet diuine ꝑsone de/ficerēt due ꝑfectiones simplr quibus alie due ꝑsone ab ipsa differrēt. quod nō solū est ꝓtra fidē. verūetiā ꝓtra vera phiam. ꝛ spāliter ꝓtra Aristo. v. meta. ph. ꝛ ꝓmen. ibidē. ca. de ꝑfe/cto.

2 P. si nō oīs absoluta ꝑfectio esset in qualibet diuina ꝑsona. tunc maioz ꝑfectio ꝛ bonitas esset in tribus ꝑsonis q̄z in vna tm̄. qđ in libꝝ. de trini. negat Aug. tanq̄z deuiū a ca/tholica veritate.

3 P. si diuine ꝑsone eēnt ꝓprietatibus absolutis ab iuicē distincte. tunc vel nulla diuina ꝑsona esset ꝓducibi/lis. vel natura diuina esset mutabilis. conse/quens q̄tum ad vtrāq̄z sui partē est impossi/bile. ergo ꝛ añcedēs. ꝓsequētia ꝓbo. q̄ omnis natura in qua forma absoluta innascit ex reali ꝓductiōe. illa natura necessario mutat. sed si aliq̄ ꝑsona diuina absoluta ꝑprietate ꝓsti/tuta ꝓduceret. tūc in natura diuina ꝓ realē ꝓ/ductionē forma absoluta innasceret. s. illa for/ma q̄ ꝑsona ꝓducta ꝓstituit. vel ꝯ ꝑsona di/uina nō ꝓduceret. vel natura diuina muta/bitur

4 P. talis absoluta ꝑprietas ꝓpata ad eēntiam nccio hret rōem actus vel potētie. q̄ cūq̄z aliq̄ duo absoluta sūt sil. optz q̄ vnū hēat rōez actꝰ. ꝛ alterꝰ rōez potētie. Sz hmōi ꝑsonal ꝓprietas nō pōt hre in tali ꝓpatōe ra/tionē potētie. q̄ tunc nō posset dare ipsi ꝑsō/ne esse incōicabile sine ꝑsonale. Nec essentia pōt habere rōez potētie respectu hmōi ꝓpri/etatis. q̄ ipsa est purus actus ꝛ infinitꝰ clau/dens in se necessario oēm rationē actualitatis ꝛ ꝓsequēs nō potest cape esse ab aliquo alio actu.

Opi. ꝫia linconien. Sed ꝓtra iū istius opinionis ꝓ/bāt linconien. ꝛ sui sequaces. ꝛ rōes eoꝝ vt plurimū ꝓbāt. q̄ ꝑsone diuie nō distinguā/tur relatiōe. ꝛ ꝓ ꝓsequens reputāt se ꝓbasse q̄ distinguant principijs absolutis Argu/unt igit primo sic. Qis relatio ꝑsupponit añ se illud qđ refert hmōi relatione. sed essentia diuina nō refert. quia ipsum suppositū refer/tur. ergo diuina relatio non constituit nec di/stinguit suppositū. sed ꝑsupponit ipm esse di/stinctū.

2 P. ois relatio realis ꝑsupponit rea/lez distinctiōem extremoꝝ. ideo em̄ fm phm idētitas nō est relatō realis. q̄ ei extrema nō sunt realiter distincta. sed relationes diuie sunt relationes reales. ergo ꝑsupponūt sua extrema. sez ipsa suppōsita realiter esse distincta. et ꝑ ꝓsequens nō distinguēt ea. quia quod ꝑsup/ponitur ab aliquo hoc nō innascitur ab eo.

3 P. si virtute generationis in esse genito. fi/lius constitueret filiationē. tūc nō magis ge/neraret filius q̄z pater. ꝯs ē falsum. ꝯ ꝛ añce/dēs. falsitas ꝯntis patet. ꝓbatio ꝯntie. q̄ ꝑ generationē nō minus generanti acquiritur ꝓprietū ad aliquid q̄z acquirat filio. Si igit filius ex hoc dicit gigni. q̄ ꝓ generatiōz sibi ac q̄rit filiatio. eadē rōne ꝑ generaret. q̄ sibi ꝑ

4 generationē acq̄rit ꝑnitas. P. relatio ori/ginis i suo immediato fūdamēto nō fundat nisi mediāte actu origis. cū igit suppositoꝝ sit agere. ꝯ omnis relatio originis ꝑsupponit suppositū ex cuius actu innascit talis relatio. ꝛ ꝓ ꝓsequens ꝓmo dialiter nec cōstituit suppo/sitū nec distinguit.

5 P. formale distinctiuū suppositi ēm se incōicabile. sz nec filiatō nec ꝑnitas ēm se formalr incōicabil. maioz ꝑz. q̄ si formale ꝯstitutiuū suppositi nō esset in/cōicabile. nec suppositū eēt qđ icōicabile. mi/noz ꝓbat. q̄ si filiatio seu ꝑnitas esset forma incōicabilis. aut hoc esset in q̄ztum relationes sūt. aut in q̄ztuz filiatio ꝛ ꝑnitas sunt. aut in q̄ztum relationes diuine sunt. Nō ꝓmo mō. q̄ tūc nulla relatio esset cōicabilis. ꝛ sic nec in creaturꝫ inuenirent relationes sil. Nec scdo mō q̄ tūc in nulla natura possent inueniri plures filiationes aut ꝑnitates. Nec tercio mō. q̄ tūc cōis ꝑspiratio cū sit diuia relatio nō esset cōica/bilis. qđ est falsum. cū filio cōicet. Et ꝯfir/mat. quia si ꝓma ꝑsona in diuis ꝓius ꝑspi/rasset q̄z genuit. tunc ꝑsūisancto ꝯmunicasset vim generatiuā cum respectu ꝓposito ad ge/neratōem. ꝛ ꝓ ꝯns ꝑnitas fuisset cōicabilis. Cōfirmat

6 P. q̄ñ aliquis actus añcedit aliquē termi/nū. tūc añcedit oīe illud qđ sil naturalr ē cū illo termio. Sz generare qđ est actus ꝑsone ꝓme añcedit filiationē. que ex ipso innascit.

UVA. BHSC. IyR_066

g̃ etiã añcedit p̃nitatẽ. cũ relatiões oppõite
sint sil'natura ꝛ naturali itelligẽtia. vt dr in p̃
dicamẽtis. g̃ p̃nitas nõ ꝓstituet suppõitũ
7 generãs. sz pl'supponit ipm ꝓstitutũ P̃. si re
latio dina ꝓstitueret suppõitũ. aut h̃ faceret
vt ꝓpat ad eẽntiã. ꝛ vt sic qr trãsit i eẽntiã. re/
latio non ꝓstitueret sed suba. aut vt ꝓpat ad
oppõitũ. ꝛ hoc nõ. qr vt sic nõ hz modũ inexi
stẽtis. sed hz modũ adessendi. p̃cipiũ autez
8 ꝓstitutiuũ inexistit ei qđ ꝓstituit. P̃. argu
Frãciscꝰ de mayronis ntq̃dã modernꝰ sic. Natura excellẽtissima dz
suppõitari suppõitatõne excellentissima. sz
suppõitatio absoluta ẽ excellẽtior relatiua. g̃
9 ꝛc. P̃. suppõita substãtialia debẽt suppõi/
tari p̃cipijs substãtialib'. sed diuia suppõi
10 ta sunt suppõita subalia. g̃ ꝛc. P̃. pfectissi
mũ suppõitũ dz ꝓstitui p p̃cipiũ sui gene/
ris. sz dinũ suppõitũ ẽ pfectissimũ ꝛ ẽ suba. g̃
11 suũ ꝓstitutiuũ p̃cipiũ ñ p̃t eẽ relatio. P̃
suppõitari p p̃cipiũ alteriꝰ generis i natura
suppõitata arguit ipfectõz. sicut pz de accidẽ
tibꝫ q̃ suppõitãt p sbaz. vñ vt dicũt si natura
hũana eẽt simplr pfecta. a suppõito dino nõ
posset suppõitari. sed i natura diuia nulla ẽ
ipfectio. g̃ nõ poterit suppõitari p p̃cipiũ al
teriꝰ generis. puta p relationẽ. Et illas q̃ttu
or rões Frãciscus de mayronis asserit eẽ insо/
lubiles. qr dicit eas eẽ trãscẽdentes. ꝓpter qđ
dimittit eas insolutas. q̃uis ꝓclusionẽ tene/
re nõ videat. Sed mihi videt q̃ ille cũ p/
cedẽtibus sint ꝺtra veritatẽ. ꝛ spãliter ꝺtra ex
pssas sctõz sniias ꝛ auctes. quas adducã i ter
cio istius q̃nis articulo. ergo ad ipsas p or/
Solutio dinẽ respondeo. Ad pmã igit dicẽdũ q̃
Ad. 1. rõez maior est falsa nõ solũ i diuis. verũetiã i crea
turis. qr illud quod refert est ipm relatiuum.
Sicut ergo albedo nõ pl'supponit añ se ipsum
albũ. qr albedo ꝓstituit ipm in eẽ albo. sic ipsa
relatio nõ pl'supponit añ se ipsum relatiuũ. sz
Ad 2 ꝓstituit ipm i eẽ relatiuo. Ad scõm dicẽdũ
q̃ aliq̃d pl'supponere alteꝛ põt intelligi dupl'r
Uno mõ q̃ pl'suppõitũ pcedat ꝛ sit prius eo
qđ pl'supponit. sicut domus pl'supponit funda
mẽtum. Alio mõ q̃ impossibile sit pl'supponẽs
eẽ sine pl'suppõito. qr ex sua natura requirit il
lud. q̃uis q̃nq̃z etiam afferat secum illud. sicut
rationale pl'supponit eẽ hominẽ. q̃uis sit eius
p̃cipiũ ꝓstitutiuũ. qr impossibile est eẽ ra/
tiõale nõ existẽte homine. ꝛ illo scõdo modo re
lationes diuine pl'supponũt sua extrema reali
ter esse distincta. q̃uis vere sint p̃cipia illiꝰ
distinctõis. sed nõ pl'supponũt ea pmo modo
Ad 3 Ad terciũ nego ꝓsequẽtiã. ad pbationẽ di

co. q̃ q̃uis i creaturis relatio realis acquirat
in generãte. hoc tñ est impossibile i pma per
sona diuina. qr eoipso q̃ talis pl'sona ẽ innasci
bilis ꝛ omino pma. impossibile ẽ q̃ paterni
tas vel aliq̃d aliud reale in ipsa sit productuz
vl' acquisitũ. Dato em̃ p impossibile q̃ pl'sone
diuine absolutis ppr̃ietatibus ꝓstituerent̃ et
distinguerent̃. adhuc filiatio acquireret̃ i sup
posito genito. in patre ẽo paternitas nec pos/
set eẽ cõicata. nec ꝓducta. nec acquisita. eo q̃
oia illa repugnẽt pl'sone omino pme in diui
nis. Ad quartũ dicẽdũ q̃ q̃uis maior ali Ad 4
quo mõ sit vera i creaturis. i diuis tamẽ vbi
actus origis ꝛ relatio originis sunt idẽ reali/
ter. ibi vnum illoz nõ respicit mediatius vel
immediatius ipm fundamẽtũ nisi fm nostr̃
modũ intelligẽdi. Eadẽ em̃ res vt habet mo/
dũ inexistẽtis ppr̃ietatis. ꝓstituit pl'sonaz pa
tris. ꝛ vt sic dicit ppr̃ietas pl'sonalis. ꝛ eadem
res vt habet modũ erumpẽtis origis dicit ge
neratio. sed vt ẽ ratio referẽdi ꝓducẽs ad ꝓdu
ctũ dicit relatio. Ex quibꝫ patet q̃ maior illa
sub eo sensu sub q̃ accipit est falsa. Ad q̃n/ Ad 5
tũ dico ad minorẽ dicẽdũ ꝛ eiꝰ pbationẽ sit q̃
p̃nitas in diuis est incõicabilis. nõ in q̃ntuz
est relatio. aut in q̃ntum paternitas. aut in q̃/
tum diuina relatio. sed in q̃ntum diuia pater/
nitas ꝛ in q̃ntum diuine pl'sone ppr̃ietas. Sic
em̃ forma subalis sortis ẽ incõicabilis. nõ tñ
in q̃ntum est suba. nec in q̃ntũ substãtia huma
na. sed in q̃ntũ forma subalis sortis. sic ꝛc. Et
eodẽmõ dõm ẽ de filiatõe q̃ est ppr̃ietas filij.
ꝛ de spiratione passiua. q̃ est ppr̃ietas spũssci
Ad ꝓfirmatõem dico q̃ pl'suppositũ ẽ i pos Ad confir
sibile. ꝛ tõ nõ est miꝝ si ad ipm sequit impossibi matõem.
le. Ad. vi. dõm q̃ sicut supius patuit. i di Ad 6
uis nec ẽ añ nec post. nec ꝑus nec posteriꝰ. et
minor ẽ falsa. qr generare nõ añcedit filiatõz
qr simultanee sunt. nec p ꝺñs p̃nitatẽ Ad Ad 7
vij. dõm q̃ relatio dina ꝓstituit suppõitũ vt
ẽ pl'sonale ppr̃ietas. qr vt sic fm nostr̃ modũ in
telligẽdi inexistit. sed distinguit suppõitũ cõ
stitutũ vt ꝓpat ad oppõitũ. Ad. viij. rõez Ad 8
q̃ est pma de illis quas Frãciscus dõ mayrõis
reputat insolubiles dõz q̃ pl'suppõita pl'sonaz
trinitate ꝛ dine eẽntie vnitate. tũc minor ẽ falsa
qr suppõitatõ absoluta tollit eẽntie vnitatẽ.
ꝛ tõ vbi pl'a sũt suppõita i eadẽ natura. tũc ab
soluta suppõitatio magr dicit ipfectõz q̃ pfe
ctõz. eo q̃ ad taliũ absolutoz suppõitoz mltí
tudinẽ mltiplicẽt nata. sic g̃ arguit dinã p/
fectõz q̃ eẽntia diuia sine natura i tribus per
sonis nõ diuidit nec triplicat. sic eodẽmodo

UVA. BHSC. IyR_066

attestat diuīe pfectōi suppositatiōz dīnā esse
Ad 9 relatiuā ⁊ nō absolutā Ad.ix.dōm q̄ sicut
diuīa suppositā in cludūt subaz siue naturaz
diuinā. sic etiā relatōz. ⁊ iō nō solū dēbēt dici
suppositā subalia. sed etiā ppriesuppositā re/
Ad 10 latiua Ad.x.dōm q̄ maiōr nō ē vera nisi il
lud pfectissimū suppositū eēt vnū tm̄ i vna na
tura. qz si multiplicāt suppositā. necce est eoz
ꝓncipia ꝓstitutiua mltiplicari. q̄ si fuerit sba
lia ⁊ absoluta. natura nccio nūerāt qō i diuis
Ad 11 ponere ꝺeuiuz ē a catholica fide Ad.xi.dōz
q̄ maiōr nō ē va. maxie si illō ꝓncipiū alteri⁹
generis nō sit accns. nec facit ꝓpōz cū natura
sz fm totā suā realitatē trāsit i naturā. tūc nul
lā ipfectōz arguit i natura suppositata Et qō
assumit p filī ꝺe accntibz ⁊ natura humana i
xpō. cū hoc qō nō ē filē etiā nō est ꝺeꝝ. qz nec
accidēs supponit. sz a suo sbiecto recipit. nec
natura hūana a ẏpō ē suppositata sed assum/
Cōclo 2 pta. Secō dico q̄ diuīa suppositā nō sūt
distincta p modos absolutos. qz oē qō aduenit
suppositō iā ꝓstituto ē sibi accntale ⁊ aduēti
ciū. q̄ si ōne pſone ꝓstituunt p modos abso
lutos. tūc relatōes diuīe aduenirēt suppositz
2 tāq̄z aduēticie accntales. qō ē impossibile. cū
i ꝺeo nihil accidētale possit poni. P. positis
talibz modis. aut suppositā ꝓstituta sūt ab/
soluta aut relatiua. Si ꝑmo mō tūc oēs rōes
q̄s adduxi ꝝ ꝑcedētē opinionē eq̄ sunt ꝝ illā.
Si secō mō. tūc isti modi quibz pſone ꝓsti/
tuūt nō erūt absoluti sz simplr relatiui. qō ē ꝝ
3 te. P. si pſone ꝓstituunt p modos absolu
tos. aut i diuis erit realis ꝓpō. aut nulla di/
stinctio. qz tales modi nō possent pſonas di/
stinguere p compationē ad oppositū cū non
sint relatiui sz mere absoluti. nec p ꝓpationē
ad eēntiā. qz tales modi ꝓpati ad eēntiā. aut
totalr trāseūt i eēntiā. ⁊ tūc nō poterit esse ma
ior distinctio fm tales modos q̄z fm eēntiā i q̄
nulla ē distinctio nisi fm heresim arrianā. aut
tales modi nō trāseūt i eēntiā sed ꝺdistīguūt
eēntie. ⁊ tūc cū tales modi sint absoluti. neces
4 sario faciēt ꝓpositiōz cū eēntia P. tales mo
di aut differrēt solo nūero. aut specie. Nō pri
mo mō. qz nec i relationibz. nec i absolutis plu
ra solo nūero ꝺnītia pnt eē i diuis. Nec secō
mō. qz ea q̄ differūt spē si ipsis repugnat eē si
mul i eoꝺē necessario sūt opposita. sed ist⁹ mo
dis repugnaret esse i eadem pſona. qz p tales
modos pſone ab inuicē essent distincte. Nec
tamē possent tales modi esse oppositi nisi op
positiōe relatiua. que tamē ab ipsis pscindit.
cuiz ꝺicāt modi simplr absoluti. In diuis
em̄ nec pōt esse ꝓtraria oppositio. nec ꝓtradi/
ctoria nec ꝑuatiua inter ꝓncipia ꝓstitutiua.
qz i omī tali oppositōe sp vnū oppositoz est
pfectius ⁊ altez imꝑfectius. In solis em̄ re/
latiuis oppositis ipsa opposita pnt eē forma/
liter eque pfecta. Sed ē quidā subtilis do Jac. & vi
ctor qui. iij. suo quolz. q. vij. artic. iij. ⁊ sil'r in ter. 3. q̄lz.
qōnibus suis sup ꝑdicamēta ponit tres diui q. 7. ar. 4
nas pſonas ꝓstitui p tres modos absolutos
Isti autē modi sūt esse naturaliter. esse intelle
ctualiter ⁊ esse amabiliter. Per primuz ꝓsti/
tuit pſona patris. p scām pſona filij. ⁊ p terci
um pſona spūssancti. Et illos modos abso/
lutos ꝺicit esse imediatū fūdamētū diuinaz
relationū. Et illud ꝑbat sic. Oppositā i eoꝺē 1
fm idē simul esse nō pnt. sed i diuis sūt rela/
tiones oppositē. vt recta fides tenet. q̄ hmōi
relatōes nō pnt immediate fūdari in diuina
eēntia fm idē. sed fm distinctos modos iam
ꝺictos P. habitudo semp ē distinctoz. ita 2
q̄ distinctio ꝓintelligit hītudini. sed ois rela
tio ꝺicit habitudinē. q̄ distinctio relatiue op
positōis ꝑexigit aliā distictionē i fūdamēto.
P. ubicūq̄z sūt relatōes reales oꝑtet eē di 3
stinctōem i fūdamētis eaz. qz relatio q̄ sit re/
alis nō habet a relatione sibi opposita. sed ꝙ
habet a fūdamēto relationis oppositē. ꝑpter
qō relatiua q̄ ꝺicunt fm rationē vere sūt op/
posita relatiue. relatōes tm̄ eoz ñ sūt reales. eo
q̄ nō sit realis distinctio i fūdamēto. sed i di/
uis sūt relationes reales. q̄ ⁊c. P. ubicūq̄z 4
ē origo. ibi ē ꝓncipiū ⁊ termin⁹ origis. sed i di
uis ē vera origo ⁊ relatio. nec pōt eē ꝓncipiuz
nec terminus originis. ergo eēntia diuīa erit
ꝓncipiū ⁊ termin⁹ originis. Hoc aūt eēntie ñ
potest competere. nisi i essentia sit aliq̄ diuer/
sificatio. qz si essentia nō diuersificata eēt ꝓn/
cipiū ⁊ termin⁹ huⁱ⁹ originis. cū essentia sit in
qualibet pſona. ipsa essentia i qualibet pſona
hꝫ rationē ꝓncipij ⁊ termi. qō nō ē ꝺicēꝺū.
q̄ i eēntia erit aliq̄ distictio modoz fm quaz
ipsa ꝺr ꝓncipiū ⁊ termin⁹ Et addit ille do Additio
ctor q̄ illi modi pſonales ñ sūt modi pfectio/ eiusdem
nis sicut sūt modi attributales. sed sūt modi
habēꝺi pfectionē. Eaꝺē em̄ pfectio q̄ habet i
prē naturalr. habet i filio itellectualr. ⁊ i spū/
scō amabilr. Sz illud ñ valz. qz sicut oīm Cōtra Ja
triū diuīaz pſonaz ē eaꝺē natura. iꝺē intelle cobū.
ctus. ⁊ iꝺem amor. put amor sumit absolute 1
sic omniū triuz pſonarū est iꝺem modus es/
sendi naturaliter. intellectualiter ⁊ amabilit.
Forte ꝺicet q̄ illud nō valet. quia pater na Instantia
turaliter non est ab alio. sed filius naturalr ē

UVA. BHSC. IyR_066

ab alio.g̃ nō erit idē modus patris ⁊ filij.

Solutio Rn̄deo q̄ eē ab alio ⁊ nō esse ab alio nō sūt modi absoluti ꝛc quibus ille doctor loq̄ ponit. sed sunt modi relatiui cū sint modi originis. ꝓpter qđ instātia nō est ad ꝓpositum.

2 Ꝑ. si ꝑsone diuīe differrēt p hm̄oi modos absolutos. tūc ꝑsone diuine nō coexigerēt se mutuo nccio. ꝯns ē falsū. q̄ eadē nccitate q̄ filius nō pōt esse sine patre. ⁊ spūs sc̄us sine vtro q̄. eadē nccitate ꝑm dicta sc̄tō. ꝑ nō pōt eē sine filio. nec filius ⁊ ꝑ sine spūs ācto. ꝯna ꝓbat. q̄ q̄uis eēntia intellectual'r ⁊ amabil'r co exigat aliq̄d qđ ē natural'r. q̄ intellect⁹ et amor ꝑsupponūt naturā. tm̄ eē natural'r non coexigit necessario eē intellectual'r vl' eē amabiliter

3 sed abstrahit ab vtroq̄. Ꝑ. null⁹ mod⁹ eēntialis ē ꝯstitutiu⁹ diuine ꝑsone. q̄ modi essentiales sunt cōes tribꝫ ꝑsonis. sed eē naturaliť ⁊ intellectual'r ⁊ amabil'r sūt modi eēntiales. q̄ ꝯsequūť diuinā eēntiā i q̄libet diuia ꝑsona. g̃ ꝛc.

4 Ꝑ. tūc fili⁹ nō eēt natural'r. nec ꝑ eēt intellectual'r. q̄ ꝓ modos ꝯstitutiuos ꝑsone ab inuicē distīguunť.

Solutio Ad 1 Ad ꝓmū g̃ predicti doctores motiuū dām. q̄ q̄uis i eodē fūdato finito opposita simul eē nō possint. i fūdato tm̄ infinito simul ꝑnt eē opposita. maxime loquēdo ꝛc oppositis relatiuis. ꝛc q̄bꝫ loq̄

Ad 2 mur in ꝓposito. g̃ ꝛc. Ad sc̄dm dām q̄ habitudo realis i creaturis ē distinctoꝛ q̄ ꝑsupponit eē distincta. eo q̄ relatōes habitudis realis i creaturis cū sint oppositę ⁊ fundamētū finitū req̄rūt distincta fūdamēta. sꝫ habitudo realis in diuis hm̄s infinitū fūdamētū nō ꝑsupponit distincta. sed distincta suppositā ꝯstitu

Ad 3 it i eodē indistincto fūdamēto Ad terciū nego maiorē. nisi loq̄ris ꝛc fūdamēto finito ⁊ limitato q̄le nō ē illē ꝛc diuis. Ad ꝓbatiōem dico q̄ non ē sil'e ꝛc relatōibꝫ ꝑm rōem. q̄ fūdamētū eaꝝ ē finitū ⁊ limitatū. nec etiā secū afferūt distinctionē extremoꝝ q̄ p hm̄oi relatōes sūt ꝯstituta. Etiā i ꝓbatōe falsum assumiť. q̄ q̄ relatio sit vera res nō ꝫ ab eo ad qđ ē. sed ab eo i quo est. nec ꝫ realitatē a fūdamēto rela

Ad 4 tōis oppositę. vt. j. patebit. Ad quartū dicēdū ad maiorē q̄ eēntia diuia ē ꝓncipiū ⁊ termin⁹ originis. nō tm̄ vt diūsis modis absolutꝫ ꝯiūgiť. sꝫ vt alteri ⁊ alteri respectui est ꝯiūcta. nā vt i ꝑsona ꝑris ē ꝯiūcta ꝑnitati. sic est ꝓncipiū originis. sꝫ vt i ꝑsona filij ē ꝯiūcta filiationi. est terminus originis.

Articl⁹ 2 # Quantuꝫ ad secundū. vtꝫ ꝑsone diuīe distinguāť origine. dicē dū q̄ ꝑsone diuīe nō ꝯstituunť ꝓ origies ꝑm q̄ origies sūt. q̄ illō q̄ aliq̄d ꝑsonaliter ꝯstituiť 1 ē intrinsecū rei ꝯstitute. sed origies nō significāť vt intrīsece ꝑsonis. sed significāť vt actus ꝓgredientes a ꝑsona in ꝑsonā q̄si via media inter ꝓducēs ⁊ ꝓductū. ꝓpter qđ dicit. ą. phicorū. q̄ generatio est via i naturā. ergo ꝛc. Ꝑ. 2 actio notionalis ꝯsiderata p modū actionis ꝑsonam agentis nō ꝯstituit. q̄ notionale agere ꝑsupponit suppositale eē. cū suppositoꝝ sit agere. vt ꝑz. i. metaph̄. sed origo i diuis puta generatio vel spiratio vt i ꝓducētes. ē actio ꝓducētis. g̃ vt sic nō ꝯstituit ꝑsonaz ei⁹ Sz ꝯtrariū istius tenēt quidā doctores. ⁊ h̄ ꝓbāt sic. Fundamētū diuinaꝝ relationuꝫ sunt 1 actus originis. sed relatōes ꝑsupponūt suū fūdamētum. ergo relatōes nō ꝯstituēt vt relationes sed vt origines. Ꝑ. q̄n aliq̄ plura sūt 2 i aliquo quodā ordine. si illud ꝯstituiť p aliq̄d illoꝝ. tūc ꝯstituiť ꝑmo. vt ꝑz de ꝑnitate ⁊ ꝑtute spiratiua i patre. sed filiatio et generari insunt filio. ⁊ generari i eo p̄cedit filiationē. g̃ ꝑsona filij formaliter ꝯstituiť p ipm̄ generari.

Ꝑ. ex quo suppositū diuinū est relatiuuꝫ ⁊ 3 relatione ꝯstituiť. g̃ illud qđ magis significat p modū relatōis magis ꝫ rōeꝫ ꝯstituēdi diuinā ꝑsonā. sed generare seu quicūq̄ alⁱ⁹ actⁱ⁹ origis magis videť significare relationē q̄z ꝑnitas seu filiatio. q̄ actus originis significant relatōem actualē. paternitas ꝓo significat relatōꝫ habitualē. Ꝑ. illud p qđ aliq̄d ꝫ esse. ⁊ 4 sine quo nō pōt intelligi eē. illo videť ꝯstitui i esse. sed fili⁹ ꝫ esse p ipm̄ generari. ⁊ sine ipo nō potest intelligi esse. ergo ꝛc. Ꝑ. Damas. 5 lib. i. ca. ij. ait. q̄ in diuis oīa sunt ꝯmunia. ꝑter generationē. ingeneratū em ⁊ ꝓcessionē.

Sed illud stare nō pōt. q̄ isti doctores q̄ Cōtra opi
has ratōes faciūt met ꝯcedūt suppositū diui nionem.
nū eē relatiuū ⁊ ꝯstitui relatōe eo mō q̄ efficacius vt relatio exprimiť. sed planū ē q̄ relationes diuine magis ⁊ efficacius exp̄mūť noibꝫ ꝓprietatū. puta paternitate vel filiatōe q̄z nominibꝫ originū. quia dato q̄ albedo ⁊ dealbari eēnt idem realiter. adhuc tamē res illa efficacius exprimereť vt qualitas est nomine albedinis q̄ p ipm̄ dealbari. sic in ꝓposito. Ad Solutio
ꝓmū g̃ dicēdum q̄ maior nō est vera. quia Ad 1
cum agere ꝑsupponat esse. ergo q̄uis in diuinis nec sit ꝓius nec posterius. tm̄ ꝑm nostrū modū intelligēdi actus originis ꝑsupponit ꝑsonā originātē ꝯstitutā paterna ꝓprietate. cum qua simultanee filius ꝯstituiť filiatiōe ꝓpter

Opio opposita. 1

UVA. BHSC. IyR_066

mutuã coexigẽtiã relatiuã q̃ est patris ad filium. ꝛ eodẽ modo de spũsctõ. vt supi⁹ deduxi

Ad 2 di. xij. i solutõe. ij. argumti Ad scõz dõz q̃ minor nõ ẽ vera. qz generari ꝛ filiatio in diuis sunt idẽ realiter. nec vnũ pcedit alteꝝ nisi ꝑm nostꝝ modũ intelligẽdi.

Ad 3 Ad terciuz dicẽdũ q̃ minor est falsa. qz relatio magis formaliꝫ significat noie paternitatis q̃ p hẽ qõd ẽ generare.

Ad 4 Ad q̃rtũ dicẽdũ q̃ filius hz eẽ formaliter filiatõe. et iõ non pt intelligi sine ea. ipso aũt generari hz eẽ quasi efficiẽter. puta p modũ cuiusdã fluxus ꝛ emanatõis pcedentis a generãte i ipm genitũ. g̃ si minor accipiat sub maiori. magis pbabit q̃ filius ꝟstituitur ipsa filiatione q̃ ipso generari. g̃ ꝛc.

Ad 5 Ad q̃ntũ dicẽdũ q̃ qz actus ozigis sũt idẽ realiꝫ cũ ꝓprietatibus psonalibus. ideo Damas. ꝛ q̃ꝝ etiã alij sancti doctores magis curantes de rei veritate q̃ de sermonis ꝓprietate vnũ accipiũt pro altero.

Articl⁹ 3

Quãtuz ad terciuz

pncipale. vtꝝ psone diuie distinguãt diuina relatione. Dicẽdũ sicut etiã al's supius dictũ est. q̃ diuie psone ꝟstituũt ꝛ ab inuicẽ distinguũtur tribus relationibꝫ. puta paternitate. filiatione. ꝛ passiua spiratõe siue processione. q̃uis appropriate loquẽdo pdicte tres notiones psonas ꝟstituãt vt ꝓprietates sunt. distinguãt antẽ vt relationes sunt. Paternitas em̃ vt ꝓprietas incõicabiliter est i patre. et iõ patrẽ i esse incõmunicabili ꝟstituit i itellectu alia natura. scz diuina. quod est esse psonale. sed eadem paternitas vt relatio precise respicit suuz oppositũ. ꝛ ideo vt sic distiguit ab opposito. Et videt q̃ hec sit intẽtio sctõꝝ doctoꝝ Aug. s. ꝛ ceteroꝝ. ꝛ spaliter anselmi i li. de processione spũssãcti. vbi sic ait. Nec itaq̃. s. relatio diuina sola causa pluralitatis i deo est vt pater ꝛ filius ꝛ spũssctus dici nõ possint de inuicem. sed alij sint ad inuicẽ. Et ibidem ca. ij. ait. q̃ i diuinis omia sunt vnum vbi nõ obuiat relatiõis oppositio. Et ca. x. ait. q̃ impossibile est inuenire i fide christiana vñ vna psona distiguatur ab alia nisi p relationes origis. Et in fine illius libri concludit. q̃ tot sunt homines quot sunt persone humane. qz psone humane distiguũtur ꝓprietatibus psonalibus absolutis. in diuinis tamẽ nõ sũt tot dij quot persone. quia q̃ deus relatiue dicitur ad deũ facit psonarum distinctiõem.

Notaꝫ distinctiõz absolutoꝝ in diuis.

Item Boetius de trinitate ait. Ẽntiq̃ cõtinet vnitatẽ. relatio multiplicat trinitatem. Item Anselm. de incarnatõe verbi ex intẽtiõe disputat ꝺ tra quẽdam qui psonas diuinas dixit differre per absoluta. sic dicẽs. Tu ponis tres psonas absolute differre. aut ergo ponis oẽs tres deum aut nõ. Si sic. tũc si ponis personas absolutas. necesse est vt ponas tres deos. Si dicis q̃ non est necesse illas tres personas esse tres deos. quia iste tres res simul sunt vnus deus. ergo singula quelibet diuina persona nõ est deus. sed ex tribus rebus ꝟstituitur vnus deus. quod impiuz est dicere. qz tunc erũt tres res vnus deus. ꝛ non quelibet erit deus. Et idem est de intẽtione augustini sup illud ps. Infixus sum in limo profũdi. Ibi em̃ dicit August. hãc regulam generaliter esse tenẽdam i sancta trinitate. q̃ psone in omi eo quo ad se dicũtur sunt indistincte psonaliter. Dic rationibus non insisto. qz rationes humane hãc ꝟclusionẽ nõ attingũt. q̃uis i diuis sancta trinitate supposita: necesse sit nos dicere psonaꝝ ꝟstitutõem ꝛ distinctiõz solũ fieri ꝓprietatibꝫ relatiuis. Si em̃ fieret ꝑncipijs absolutis nec possem⁹ saluare diuie ẽntie vnitatẽ. nec psone diuie oĩmodã simplicitatẽ. qz omne qõd ꝟstat ex pluribꝫ absolutis dinoscit esse ꝟpositiuz. Sola em̃ relatio est que nihil aggregat sup suum fundamẽtũ. et ideo cũ suo fũdamẽto posita. simplicitati sui fũdamenti i nullo penitus derogat. Sed ꝺ tra predicta est opinio ꝓpositini. qui ponit q̃ ꝓpone diuine nõ constituãtur relatione nec distiguãtur Dicit em̃ q̃ persone diuine distinguãtur se totis. q̃a ens simpliciter simplex a quocũq̃ distinguitur. se toto distiguitur. sed psona diuina est ens simpliciter simplex. Ꝓ. si pater p aliquid distingueret a filio ꝛ p aliq̃d ꝟueniret cũ eo. tũc suppositiuz patris nõ esset summe simplex. sed ꝟs ẽ falsum. ꝟntia patz qz i quocũq̃ ẽ aliq̃d ꝛ aliq̃d aliquo mõ videt eẽ ꝟpositũ Ꝓ. illud de cui⁹rõe formali est p se ꝛ ad se esse. hoc nõ põt ꝟstitui formaliter relatõe. sed de ratione cuiuscũq̃ suppositi est p se esse. ꝛ p ꝟsequẽs ad se eẽ. qz sicut dicit aug. vij. de trini. ca. ij. Oĩe qõd subsistit ad seipm subsistit. ergo illud qõd p se ẽ hz ad se eẽ videt. Maior etiã patz. qz cũ relatio dicat esse ad aliud. si daret ad se esse. tũc duo effect⁹ oppositi eẽnt formales effectus eiusdẽ forme. quod est impossibile. Ꝓ. semp ptes ꝟstituẽtes inter se prius sunt vnite q̃ aliquod totum constituant. ergo paternitas prius esset vnita essentie q̃ totum suppositũ patris eẽt ꝟstitutũ.

Opi. ꝓpositini.

1

2

3

4

UVA. BHSC. IyR_066

Sed ois forma effectū suū formalē cōicat ei cui ꝺiūgit. ergo eēntia esset pater añq̄ patris
5 suppositū esset ꝺstitutum. ℙ. si paternitas ꝺstitueret. vel hoc fieret p sui ꝺiūctōem ad essentiam. vel p sui vnionē ad suppositū. Nō ꝓmo mō ꝓpter ea q̄ iā dicta sunt. Nec scḋo mō. qz ois vnio ꝓsuppoit sua vnibilia. nᵒ vnq̄ vnū vnibiliū ꝺstituit alterꝫ. licz ꝺstituere possint aliq̄ tercium. ergo ī hm̄oi vniōe relatio
6 non ꝺstituet suppositum sed ipm̄ ꝓsupponet ꝺstitutum. ℙ. si relatio ꝺstitueret diuinū suppositū. tūc diuinū suppositū esset ens per accidēs. ꝺns ē falsum. qz ideo nihil ē p accns ꝺntia patet. qz oē quod ī se claudit q̄dditates
7 duoꝝ ꝑdicamētoꝝ ē ens p accidēs. ℙ. illḋ q̄ḋ ē sūme entitatis nō pōt formalr ꝺstitui il-
8 lo q̄ḋ ē mīme entitatis. sed suppositū diuinū ē sūme entitatis. z relatio ē mīme entitat; ℙ sola suba est ꝓncipium pfectis tercij modi. sed pfectas suppositi ē pfectas tercij modi. g̃ nō poterit eē ab ipsa relatōe. Maioz z minoz
Cōtra ꝓpositinū. patēt. i. posterioꝝ. Sz illa nō ꝺcludūt. ḋa que se totis differūt illa ī nullo ꝺueniūt. quia sunt ꝓxima diuersa. vt pz. ꝑ. metaph̄. sed pso ne diuine realiter cōueniūt. ergo nō differūt
Ad 1 se totis. Ad ꝓmū g̃ dicēḋ q̄ ens simplr simpleꝝ cuius se toto differat a q̄cunq̄ differt absolute z naturalr. nō tm̄ differt se toto ab eo
Ad 2 cū quo ꝺueniit ī eēntia seu natura. z differt solū psonalr. Ad scḋm ḋm q̄ ex h̄ nō ꝺuicit diuinā psonam includere aliq̄d z aliquid sz solū aliq̄d z ad aliq̄d. qḋ quidē ad aliquid
Ad 3 ꝑm totā suā realitatē trāsit ī naturā siue ipm qḋ est aliquid. z p ꝺsequēs nullam cū eo faci et compositionē. Ad tercū ḋm q̄ de rōne suppositi nō solū est p se esse. sed etiā incōica-
Ad 4 biliter esse. licet igit suppositum diuinū ab essentia diuina habeat p se eē. tm̄ a ꝓprietate relatiua hz incōicabiliter eē. et p ꝺsequēs talis ꝓprietas poterit eē suū formale ꝓncipiū ꝺstituū. Ad q̄rtū ḋm q̄ nulla est ꝓpritas realis ī qua ptes hm̄oi sint vnite añq̄ totuz ex ptib; sit ꝺstitutū. z ideo relatio nō dat eēntie effectū suū formalē. sed hm̄oi effectū soluz dat ipsi toti suppositoꝺstituto. Exēplū ḋ aīa rōnali q̄ nō dat ī aliq̄ ꝓpozi ipsi materie eē rō
Ad 5 nale. sed solū homi ꝺstituto tribuit tale tale. Et p hoc ptz ad q̄ntū q̄ nullū sequit incō
Ad 6 uenies si relatio cū eēntia ꝑm nr̄m modū itelligēḋi ꝓunita ꝺstituit diuinū suppositū. g̃ rē. Ad sextū nego ꝺntiam. ad ꝓbatōz dicēḋū q̄ q̄ddītas relatiua compata ad diuinā eēntiā nō manet ꝑm ꝓpriā realitatē diuiē eēntie ꝺdistinctā. sed trāsit ꝓnit⁹ī ipaz. ꝓpter qḋ cō stitutū ex relatōe z eēntia nō erit ens per accidēs. Ad septimū dicēḋū q̄ illa q̄ ꝺueniūt Ad 7
ī omni entitate pfecta. necio oportet q̄ eoruz ꝓncipia formaliter ꝺstitutiua q̄ sunt eorū ad inuicē distinctiua dicāt mīmaz entitatē. z iō patet maioꝛez eē falsam. qz diuina suppositā ꝺueniūt ī omni entitate dicēte realiter pfectiōnēcū quodlibet diuinū suppositū sit simplr pfectū. eo q̄ sit verus ds. Ad octauū di Ad 8
cēḋū q̄ licet relatio nō sit ꝓncipiū illi⁹ pfectaz tm̄ ē ꝓncipiū incōicabilitatis. z qz incōicabilitas ē de rō formali cuiuslibz suppositi singl'aꝛ. iō potit hm̄oi ꝑtas relatiua eē forma le ꝓncipiū suppositi ḋini formalr ꝺstitutiuū

Articꝰ 4

Quātū ad quartū

ꝓncipale dato q̄ ḋina suppositā differāt ḋina rel'oevtz cū tbz suppositz relatiue distictz sit da re vnū suppositū absolutū. sic ꝓcedā. Pmo ponā ꝺcl'oem vnaz vere catholicā. Scḋo recitabo vnā opinionē ꝺziam. Et tercio so
Q; ī diuis n sit vnuz suppositū absolutuz phismatibz illi⁹ opi. rn̄ deb; Quo ad ꝑmū dico q̄ catholice loquēḋo ī diuis nō pōt poni vnū suppositū absolutuz cū tribz suppositis relatiuis. qz tale suppositū vel distiguere tur ab alijs tribus. z poneret numeꝝ cuz eis z tunc esset quaternitas psonaꝝ. quod est erroneuz z ab ecclesia ꝺdemnatū. vt patz extra de summa trini. z fide catholica. firmiter credimus. ca. damnamus. vl nō poneret numerum cum eis. sed idētificaretur cuilibet eoꝝ. sed hoc est impossibile. Pmo qz de ratōe
1 suppositi est q̄ sit incōicabile. g̃ si vnū absolutuz suppositū tribz suppositz relatiuis cōiter idētificaret. tunc suppositū eēt cōicabile z in
2 cōicabile Scḋo qz q̄libet ḋina psona cēt pso na absoluta z psona relatiua Tercio qz ꝑm
3 Rich̄. iiij. de tri. c. xx. p nomē psone nūq̄ itelligit nisi vn⁹ aliq̄s sol⁹ ab oib; alijs singulari ꝓprietate distinct⁹. g̃ si eēntia eēt psona absoluta. tunc a psonis pris z filij z spūsscti necessario eēt distincta. Quarto qz idē supposituz
4 sil' generaret z generareť. quia patre generāte ꝓpter idētitatem quā haberet cum patre ipm generaret p se. z filio genito etiaz ipm generareť ratōe idētitatis quā haberet cum filio.

Instantia

Nec valet si ḋat instātia de diuia essentia que est eadem ī tribus. z tamē nec generat nec generatur nec procedit. vt patuit ꝓxime.

Solutio

Quia origo in diuinis repugnat essentie tāq̄ ꝓncipio quod. nō aut̄ repugnat psone.

UVA. BHSC. IyR_066

Cõtra istã opi. ponẽtiũ vnum suppositũ absolutuz cũ tribꝫ re/lanuis 2

forme em̃ nec cõuenit generare nec generari. sed ꝑsone competit vtrũqꝫ. Sed ↄtrariuz istius antiquitus aliqui tenuerũt. Et ꝓbaꝫ sic. Ois natura singularꝫ induisa i se ⁊ diuisa ab oĩ alia eẽntia hꝫ rõnem ꝑsone. essentia diuina est hmõi. ḡ ⁊c. Cũ igiꝫ ipsa sit res absoluta. ḡ in diuis erit ꝑsona absoluta P. actio semp est suppositi tanqꝫ per se agentis. vt patet. i. de anima. vbi ꝓhus negat actionẽ esse etiam ab ipsa anima humana vt est forma homis. Ait em̃ q̃ si quis dixerit animaz intelligere. dicit eã tepere vel edificare. Patet etiam eadem maior. i. metaph. Sed diuine eẽntie competit p se creare. vt dicunt catholici doctores. ergo ⁊c. P. sicut daꝫ suppositum relatiuuz ꝓpter actiones notionales. sic dabitur suppositũ absolutuz ꝓpter actiones essentiales. sed intelligere ⁊ velle sunt actiões essentiales. ergo ⁊c. P. oĩs passio ↄueniens indifferẽter pluribus ↄuenit eis p aliqd̃ ↄmune ipsis cui primo ↄuenit. vt patꝫ. i. posteriozꝫ. sed subsistere per se ↄuenit tribus diuinis suppositis ↄmuniter ⁊ idifferẽter. ergo ↄueniet eis p aliquid ipsis cõe. cũ igiꝫ oĩe cõmune i diuis sit absolutũ. ḡ erit aliquid cõe absolutũ p se subsistẽs i diuis. et p ↄsequens ꝑsona absoluta. P. intelligere ꝑm nostrũ modũ intelligẽdi cum sit absolutum p̃cedit omne relatiuũ i diuis. sed intelligere ẽ actus suppositi. ergo ⁊c. P. actus dicẽdi ꝓsupponit ꝑsonam dicẽtem. que si esset relatiua. cũ relatiua simul se ponãt. tũc actus dicẽdi p supponeret ꝑsonam dictã. ⁊ sic esset dicta añqꝫ diceret. quod est impossibile. P. ab inferiori ꝓcedẽdo ad supius tenet ↄntia facta cũ exclusiõe. bñ em̃ sequit. vnꝰ solus hõ currit. ḡ vnũ solũ aĩal currit. ḡ cũ ꝑsona sit q̃d supius ad deũ. sequit. vnꝰ solus deus creat. ḡ vna sola ꝑsona creat. hoc aũt nõ põt intelligi de aliqua ꝑsona relatiua. qz nec solus pater nec solus filiꝰ nec solus spũsc̃us creat. ḡ intelligeꝫ de ꝑsona absoluta. P. Augꝰ. vij. de tri. c. iiij. dicit. Ois res ad seipaz etiãm dicit. quãto magꝭ deꝰ. sed ad seipm nõ subsistit nisi suppositũ absolutũ. ḡ ⁊c. P. nihil ꝓtinẽs ad ꝑfectiõem et actualitatẽ debet diuine eẽntie denegari. sz subsistere p se attestatur actualitati ⁊ ꝑfectiõi. ergo diuina eẽntia p se subsistet. et ꝑ ↄsequẽs erit suppositũ. P. illud videt eẽi deo qd̃ vlr ois intellectus ↄcipit naturalr. sz oĩs philosophãtes tam iudei q̃z gẽtiles intellexerũt in diuis esse vnum suppositũ absolutũ. ergo ⁊c. P. illud qd̃ competit substãtijs sepatis rõne siue ꝑfectõis. hoc maxime videt deo ↄpetere cũ maxime sit sepatus. sed ꝑm ꝓhm. iij. de aĩa ⁊. vij. meth. i sepatꝫ a materia nõ differt q̃ q̃d ẽ ab eo cuiꝰ est. siue nõ differt suppositũ a natura. quia quidditas sepata seipsa est suppositũ. ergo ⁊ essentia diuina seipsa erit suppositũ. Sed illud stare nõ potest. qz cũ suppositũ inq̃ntũ suppositum dicat incõicabile subsistẽtiã. ḡ si natura diuina de se esset suppositũ. sequeret nec̃io q̃ suppositꝫ patris ⁊ filij ⁊ spũsc̃ti nõ eẽnt deꝰ. quia diuina natura ipsis ↄuenire nõ posset. cũ ꝑm ꝓpriũ suum suppositum haberet incõicabilem subsistẽtiam. Ad ꝓmũ igiꝫ dom q̃ maior nõ est vera. qz si eẽt vera. tũc natura humana i xpo eẽt ꝑsona. ⁊ p cõsequẽs eẽnt due ꝑsone i christo. Itẽ si esset vera tũc natura huius lapidis esset persona. qd̃ est falsum. cum nõ sit intellectualis natura. Itẽ ad ratiõem ꝑsone nõ solum requiritur q̃ sit diuisa ab oĩ alia eẽntia. sed etiam q̃ sit distincta ab oĩ alia ꝑsona. sz eẽntia diuina nõ est diuisa nec distincta a ꝑsonis ꝑris ⁊ filij ⁊ spũsc̃ti Ad sc̃m dom q̃ creare dicit ↄpetere dine eẽntie. nõ q̃ sibi ↄpetat circũsc̃pt̃ ꝑsonis ꝑris ⁊ filij ⁊ spũsc̃ti. sz eo q̃ oibꝫ tribꝫ ↄuenit inq̃ntum vnã cõez habẽt eẽntiã. tales em̃ actꝰ qui indr̃nter ↄmũes sũt tribus diuis ꝑsonis dicũt ↄuenire deo ꝑm q̃ deus est. ⁊ cuilibet ꝑsone inq̃ntum deus ẽ. ḡ ⁊c. Ad terciũ dom q̃ ꝓpter actiõem absolutã nõ oportet dare i diuis suppositũ absolutũ. sed sufficit dare vnã naturã absolutã. q̃ ꝑm se ⁊ sine ↄnotatiõe alicuiꝰ respectꝰ intriseci sit rõ buiꝰ opatiõis i tribꝫ suppositis relatiuis. Ad. iij. dom q̃ maior nõ ẽ vera vbi illa actio sic ↄuenit pluribus q̃ tñ vni eoꝝ ↄuenit p alterꝫ. sed subsistere cõuenit filio p patrẽ. ⁊ spũsancto p patrem ⁊ filiũ. ⁊ ideo nõ oportet q̃ subsistere ipsis insit p qd̃ dam alterꝫ ↄmune istis tribus. Et iam posset dici q̃ subsistere primo ↄuenit patri ꝓpter originis. Ad q̃ntũ dom. q̃ modꝰ nr̃ intelligẽdi sepr̃ẽ dꝫfectiuꝰ. nullũ em̃ intelligere in diuis pt esse qd̃ nõ sit a ꝑsona relatiua. cũ p primũ intelligere diuinũ ꝟbũ ꝓducaꝫ. qd̃ q̃dez intelligere a pr̃encio ⁊ naturalr elicit. Ad vi. dom q̃ q̃libet catholicꝰ hꝫ soluere hꝫ argumẽtũ. quia p ipꝫ expresse q̃ruis sophistice cõcluditur. q̃ filius qui est ꝑsona dicta nõ est a patre. cum ꝑsona patris sit relatiua. Et iõ dico conformiter ad p̃cedẽtia q̃ ꝑsona dicens. actus dicẽdi. et ꝑsona dicta sunt quãtum ad rem penitus simul. ⁊ non est in ipsis anteceꝺsio nisi ꝑm nostrꝫ modum intelligẽdi. Ad

Cõtra opiniõem

Solutio

Ad 1

Ad 2

Ad 3

Ad 4

Ad 5

Ad 6

Ad 7.

UVA. BHSC. IyR_066

septimū dicendū. q̄ qñ supi⁹ multiplicat i ife rioꝛi. tūc nō tenet ꝓñtia ab inferioꝛi ad superi us cū exclusione. Si em̄ plura aialia essent ī vno solo homine. falsa eēt ꝯsequētia. vnus so lus hō currit. ergo vnuꝫ solū aial currit. dato igit̄ q̄ ꝑsona ſeēt supius respectu ver. tñ qz hoc supius multiplicat in hmōi inferioꝛi. quia i

Ad 8 vno solo ver sunt plures ꝑsone. g̃ ⁊c. Ad octauū dom. q̄ Augus. non accipit ibi existe re siue subsistere ꝑ sbsistere suppositali. quia multe sunt res q̄ tñ nō sunt suppositа. Nō vi deť g̃ aliud ꝑ illa verba velle Aug. nisi q̄ hoc nomē ver ſm q̄ hmōi nō dicit relatiue sed

Ad 9 absolute. Ad nonū dicēdū q̄ eēntia diuia subsistit ꝑ se. nō tñ sepatim ꝑsonaliter a trib⁹ ꝑsonis. sed vno esse simplicissimo subsistit in

Ad 10 tribus ꝑsonis Ad. x. dicēdū q̄ intelligēte nō semꝑ credēdū est. vt pz. iij. phicoꝛ. ⁊ maxi me respectu supioꝛ. respectu quoꝛ se hz ocul⁹ nostri intellectus sicut oculus noctue ad lu cē solis. vt pz. ij. meth. Nihil em̄ phibet que dā falsa ꝑbabilioꝛa esse quibusdā ver. vt di cit. i. topicoꝛ. Uñ si naturalis rationis iudi cio simpl'r vellemus inniti. nūq̄ poneremus in diuinis ꝑsonarū realē trinitatē. sicut nec

Ad 11 gētiles nec iudei posuerūt. Ad vndecimū dicendū q̄ q̄uis hoc ꝑfectionis sit q̄ suppositū nō differat a natura. nō tñ est ꝑfectionis q̄ vnū solum suppositū sit vnius nature. ꝑfecti oꝛ em̄ esset natura si ipsa indiuisa ⁊ penitus in distincta: plura haberet suppositа. q̄bꝫ tñ oi⁹ bus ipsa realiter eēt idē. Illud igit̄ qđ ꝑfectio nis est in substātijs sepatis ꝑfecti⁹ ꝓuenit eēn tie diuine. quia ipsa idētificat tribus suppositis realiter distinctis. ī quib⁹ tñ ipsa mīme nu merat. Etiā posset dici q̄ minoꝛ nō est vera. qz citra ver nō est aliq̄ natura cui⁹ suppositū nō addat aliq̄d sup ipsam. ⁊ ꝑ ꝑñs differt ab ea. Ad argumētū principale dicēdū q̄ ꝑso

Ad ꝓnci/ pale argu mentum. na diuina q̄uis possit dici indiuiduuꝫ subē rōne nature q̄ vere est suba. est tñ relatiua ra/ tione principij ꝯstitutiui.

Distinctio viceſimaſeptima.

Ic queri po

h test ⁊c. Mgr̃ in ista dis. xxvij. ꝯpat noia ꝓprietatū noib⁹ ꝑso narꝫ. Et duo facit. Nā primo oñdit quō no/ mina ꝓprietatū se habeant ad noia ꝑsonalia. Scđo dat quādā regulā ordinate ꝓferenda tā noia subalia q̄ nomia notionalia. ibi. Et hic est aduertēda. Prima in duas. Nā ꝓmo oñdit quō ꝓprietates significant noibus ꝑ/ sonalib⁹. Scđo quō ꝓferunt q̄ñq̄ nomib⁹ nō ꝓprie ꝑsonalibus sed ꝑsonalib⁹ equipol/ lētibus. ibi. Dic nō est ꝑmittēdū. Prima in tres ſm q̄ primo circa hmōi noia questio nē mouet. Scđo ad motā questionē rñdet. Tercio rñsionē declarādo veritatē intentā ꝑ/ mouet. Scđa ibi. Ad quod sine. Tercia ibi. Nec tñ nobis videť. Et hec ī duas. qz primo ista materia declarat quasdaꝫ ꝓpositiones. Scđo ꝓprijs vocabulis noiat distinctuas relatōes. Scđa ibi. Relationū ⁊o ⁊c. Tūc sequit̄ illa ꝑs. Et hic ē aduertēda. Et diuidit̄ in tres ꝑtes. Primo em̄ ponit regulā genera/ lē circa noia significātia tam subam q̄ notio nē. Scđo ratione hui⁹ regule mouet inciden tē questionē. Et tercio subinfert q̄nis solu/ tionē. Scđa ibi. Dic querit̄ cū dicit̄. Ad qđ dicimus. Circa istā distinctionē. xxvij. q̄/ ro hanc questionē.

Trū tot ꝛeam⁹ ponere res eē ī diui

v nis quot ponim⁹ relatiōes. Et vi/ deť q̄ sic. qz multiplicato iferioꝛi mł/ tiplicat supius. sed relatio realis ē inferius re spectu hui⁹ quod ē res. g̃ q̄tiēs multiplicat̄ re alis relatio totiens multiplicat̄ vera res. ⁊ ꝑ ꝑñs tot erūt in diuis vere res quot sunt ibi re ales relatōes. Cōtra. in diuis non ꝑt eēni si trinitas reꝝ. sed relatōes reales in diuis sūt plures trib⁹. g̃ nō sunt in diuis tot res q̄t sūt ibi relatōes reales. Dic sunt q̄ttuoꝛ videnda. Primo em̄ videndū est q̄t sint reales re latōes in diuinis. Scđo vtꝝ sint tot vere res q̄ sunt relatōes. Tercio vtꝝ hmōi rela tiones sint posteꝛioꝛes actib⁹ notionalibus.

Et q̄rto vtꝝ verbū dicat̄ eēntial'r vel noti onaliter in diuis. De oib⁹ em̄ istis mgr̃ vide tur inquirere in illa. xxvij. distinctōe.

Quantū ad primū

Articlus I

quot sint reales relatōes in diuis. ē aduertē/ dū q̄ in diuis ē dñtia inter notōes. relatōes ⁊ ꝓprietates. Omne em̄ illud dicit̄ notio qđ ꝑsonā diuinā notificat ita q̄ nō est cōe trib⁹. Relatio aūt quo ꝑsona ad terminū realē rea liter refert. Propꝛietas ꝛo dicit̄ quo ꝑsona ī esse incōicabili siue ꝓprio ⁊ ꝑsonali ꝯstituit. Et ideo q̄ñq̄ sunt notōes. qz pr̃ notificat pa/ ternitatē ⁊ innascibilitatē ⁊ spiratōe actiua. q̄ dicit̄ cōis notio. qz ꝑ eādem notificat̄ etiā fili us. cū ipsa sit vna simpl'r ī pr̃e ⁊ filio. filius

UVA. BHSC. IyR_066

ꝙ ꝓpter cõem notionẽ notificat filiatõe. ⁊ spiritus scũs notificat sola spiratõe passiua. Ꝓpietates ꝙ sunt tm̃ tres. Nã cũ psonas i eẽ psonali ꝯstituãt. ⁊ psone diuie sint tm̃modo tres. sequit ꝙ ꝓpietates diuie sint tm̃modo tres. s. paternitas. filiatio et passiua spiratio.

1 Relatões ꝙ reales sũt q̃ttuor. qz q̃libet relatiua oppositio duas requirit relatões. sed i diuis sũt tm̃ due relatiue oppositões reales. vna qua pr̃ opponit filio ⁊ ecõuerso. ⁊ alia q̃ pater ⁊ filius opponit spũsancto ⁊ ecõuerso. ergo erũt i diuis tm̃ quattuor relatões reales

2 Ꝑ. i diuinis nõ sunt in trisece relatões reales nisi origis. quo supposito arguo sic. Quelibet origo requirit duas relatões reales. qz alia est relatio realis: qua producẽs refert ad productũ. ⁊ alia qua productũ refert ad producẽs. Sed i diuis sũt due vere ⁊ pfecte origines. s. verbatio siue verbi generatio. ⁊ ꝓcessio siue spũsancti productio. g̃ erũt ibi q̃ttuor reales relatões. s. pr̃nitas. filiatio. actiua spiratio. ⁊ passiua spiratio.

3 Ꝑ. ois illa relatõ ẽ realis que habet fundamẽtũ reale ⁊ terminũ realem. sed quelibet predictarum relationũ ẽ hmõi. g̃ ⁊c.

Artic's 2 # Quãtũ ad secundũ

ꝑncipale. vtr̃ i diuis sint tot ℞e res q̃t sunt relatões. dico ꝙ ille q̃ttuor relatões diuine nõ

1 sunt q̃ttuor res. sed sũt tres res tm̃. qz nõ pñt esse ples res i diuis q̃s sint plone. ſz plone tm̃ modo sũt tres. vt tenet fides catholica. g̃ tm̃modo erũt tres res i diuis. Maior pater. q̃a si i diuis essent plures res q̃s persone. tunc necessario i aliqua diuinaꝝ psonarum eẽnt plures res ab inuicem realiter differẽtes. quod ẽ impossibile. quia talis plona nõ eẽt vere simplex. Sed forte dicet ꝙ ille plures res nõ sũt absolute ſz mere relatões. ideo nõ ℞rogãt summe simplicitati. qz sicut relatio cuz diuina eẽntia i eadem plona nõ ℞rogat simplicitati sic nec relatio cũ relatõe. Rñdeo ꝙ ois multitudo reꝝ realiter dr̃ntiũ in eadem plona vt ℞rt ℞rogare summe simplicitati. qđ aũt additur de eẽntia ⁊ relatõe nõ est simile. quia essentia diuina ⁊ relatio nõ sunt due res sed vna tm̃.

2 Nulla em̃ realis differẽtia est inter eẽntiã diuinã ⁊ relatõez. sicut infra patebit. Ꝑ. pauciores res essent i spũsancto q̃s i patre et filio. quia si ꝯmunis notio esset alia res a paternitate vt est i patre. ⁊ a filiatõne vt est i filio. tũc ꝓpter eẽntiam diuinã essent due res i patre. puta paternitas ⁊ ꝯmunis notio. ⁊ eodem modo ℞ filio. sed in spũsancto eẽt solum passiua spiratio. ⁊ sic spũsanctus esset simplicior patre ⁊ filio. quod est impiũ confiteri. Ꝑ. omnia in diuinis sunt idẽ vbi nõ obuiat relationis oppositio. vt patuit ꝑ Anſel. i qõne precedẽti. sed ꝯmunis notio nec paternitati nec filiatõi opponit relatiue Sed forte dicetur ꝙ eadem ratõe nec paternitas nec filiatio differret a spiratõe passiua. quia ad ipsaz nõ habet oppositionem relatiuã. Rñdeo ꝙ paternitas ⁊ filiatio q̃s nõ opponũt directe spirationi passiue. tamẽ indirecte ei opponũtur vt patuit supius. sed paternitas ⁊ filiatio nec directe nec indirecte opponũtur spiratõi actiue siue ꝯmuni notiõi Itẽ paternitas ⁊ passiua spiratio ꝯstituũt distincta suppositа realiter ad seinuicez opposita. ⁊ sil'r filiatio ⁊ passiua spiratio. sed cõmunis notio nõ ꝯstituit suppositũ distinctũ a suppositis constitutis ꝑ paternitatẽ ⁊ filiatõem. sed est i patre ⁊ filio nõ vt duo sũt. sed vt vnũ ꝓncipiuz spũsancti sunt. Et illa est intẽtio doctoris nostri i illa distinctiõe. cum ait ꝙ aliũde habet relatio ꝙ sit relatio ⁊ ꝙ sit res. qz ꝙ sit relatio habet ꝑ illud ad quod est. puta a termino seu ꝑ terminũ ad quẽ referr̃. qz vt sic necio ꝛcernit oppositionẽ. ⁊ ꝑ ꝙsequẽs distinctõem. ⁊ ideo fm̃ duplicẽ oppositionẽ origin̄is quaz ponimus i diuis ꝓsonis neee habem⁹ ꝓferi quattuor relatões. Sed ꝙ sit res habet ab eo in q̃ est. et ideo cõis spiratio in patre nõ poterit eẽ alia res a paternitate. cũ sit i eodem immediato fũdamẽto cuz ea. s. i suppositо patris. nec poterit eẽ alia res a filiatõe. cũ sit i eodem suppositо filij cum ea. q̃s sit alia relatio q̃s paternitas vel filiatio. quia refertur ad aliũ terminũ. puta ad spũmsanctuz ad quem nec refert paternitas nec filiatio. Sed ꝓtra ista multipliciter incedit. Primo em̃ sunt aliq̃ qui arguũt ꝓtra ꝓclusionẽ in se. Secũdo sunt alij tenẽtes ꝓclusionẽ. arguũt tamẽ ꝓtra iã dictã doctoris ℞clarationẽ Primi arguunt sic. Sicut nõ potest poni aliq̃d reale siue absolutũ siue relatiuuz nisi ponat̃ res. sic nõ potest poni dr̃ntia realis nisi ponat̃ dr̃ña rei. Sed vt iaz dictũ est quattuor sunt reales relationes i diuis. ergo quattuor erũt res Ꝑ. sicut se habẽt due relatiões fm̃ rationẽ distincte ad rem rõis. ita se habẽt due relatiões reales realiter distincte ad rem realiter dictam. sed impossibile est ponere duas relatiões distictas fm̃ rationẽ. q̃n ponãtur due res rõis.

3 Instantia

Solutio

Instantia

Solutio

4 Egidius.

Cõtra ista

Alexãder de marcia augustiñ.

2

r

3 g ꝛc. ꝑ.qñ aliqua duo sūt eadē alicui ter/cio oi mō realitat' tūc sunt idez inter se oi mō realitatis. sed pñitas ꝛ filiatio ꝑm pdictā po/sitionē sunt idē cōi notioni oi mō realitat'/ta re absoluta ꝛ re relata. g̃ inter se nec poterūt differre re absoluta nec relata. qđ est inconue/niens. qz tūc pater nullā distinctionē haberz
4 a filio. ꝑ.qñcunqz aliqua sic se habent vt supius ꝛ inferius. tūc multiplicato inferiori/ncio multiplicat ꝛ supius. sed res ē q̃d supi/us ad relationē. g̃ tot erūt res quot relatōes.
5 ꝑ.istud posset argui sic. Si quattuor re/lationes diuine non essent quattuor res. hoc maxime eēt ꝓ tanto q̃ cōis notio non differt realiter a pñitate ꝛ filiatōe. qz ꝛ alijs tribus patet q̃ differūt. Sed hoc nō obstat. qđ pōt
Probatio minoris. ꝑbari primo sic. Illa q̃ non pñt conueni/re eidē respectu eiusdē nō sunt idē realiter. sed
1 cōis notio ꝛ pñitas nō pñt conuenire patri re/spectu eiusdē. qz pñitas ꝯpetit sibi respectu fi/lij ꝛ cōis notio respectu spūssci. g̃ nō pñt esse
2 idē realiter ad min⁹ re relata. ꝑ.sicut se ha/bet pñitas ad filiationez. sic se hz cōis notio ad passiuā spirationē. g̃ ꝯmutatim sic se ha/bebit paternitas ad ꝯmunē notionem sicut se habet filiatio ad passiuam spirationē. sed fili/atio ꝛ passiua spiratio sunt due res. g̃ paterni
3 tas et cōis notio erunt due res. ꝑ.genera/tio actiua ē alia res ab actiua ꝓcessione. g̃ pa/ternitas erit alia res a ꝯmuni notione. ꝯsequn/tia patet. qz sicut generatio actiua est realiter idē quod pñitas. sic ꝓcessio actiua est realiꝫ idē quod cōis notio. añcedēs ꝓbat. qz due passiones seu illa que se hñt ad moduz duaꝝ passionū immediate non possunt esse ab vna actione. sed generatio passiua que est a gene/ratione actiua. ꝛ ꝓcessio passiua que est a ꝓ/cessione actiua sunt due emanatiōes passiue. g̃ generatio actiua ꝛ ꝓcessio passiua. nō pos/sunt eē vna actio. ꝛ ꝓ consequens nec vna res.
4 ꝑ.impossibile est eē eandē relationem pro/ducētis ꝛ producti. etiam dato q̃ idē sit pro/ducens ꝛ productū respectu diuersoꝝ. sed fi/liatio est relatio producti. et ꝯmunis notio ē relatio ꝓducētis. g̃ videt q̃ in filio cōis notio
Cōtra egidium. ꝛ filiatio differāt realiter. Sc̄do ꝯtra mo/dū dc̃larādi doctoris nostri arguūt quidaz sic. Cum dicis q̃ relatio habet q̃ sit res a fun/
1 damento in quo est. vel ꝓ fundamentū intel ligis diuinā essentiā. vel diuinū suppositum. Nō primū. quia tūc omnes diuine relatōes essent vna res nūero. cū diuina eēntia sit pe/nitus vna. Nec secundū. qz principium con/stitutiuū nō habet q̃ sit res ab eo qđ constitu/it. sed ꝑm te relatiua ꝓprietas cōstituit suppo/sitū. ergo ex ipso supposito nō habet q̃ sit res.
ꝑ.etiam in creaturis sup eodē fundamen 2
to puta in eadē albedine respectu tamē diuer/soꝝ fundat similitudo ꝛ dissimilitudo. q̃ dif/ferūt realiter. Sed istis nō obstātibꝫ ꝑdi/ Cōtra opi nionē alex. ctam tenebo cōclusionē. eo q̃ magis ꝯformis catholice fidei videt. Et qz totuz pondus in hoc ꝯsistit q̃ ipsi nituntꝫ ꝓbare q̃ ꝯmunis no/tio differat a pñitate vt est in pre. ꝛ a filiatio/ne vt est in filio. tanꝫ res a re. igit oppositū il/lius arguo sic. Illa q̃ de se nuncē ꝑdicāt ꝑ/ 1
dicatiōe idētica nō pñt differre sic res a re. sz cōis notio ꝑdicat idētice i pre ꝺ ipsa pñitate ꝛ filio de ipsa filiatōe. g̃ ñ differt ab eis sicut res a re. Maioꝝ ptz. qz ei⁹ oppositū implicat ꝯ/dictōz. qz tūc eēnt idē ꝛ nō eēnt idē. minorē ꝓ/bo. qz oē qđ ꝑdicat de pre i diuis idētice: ꝑdi/cat etiā de pñitate i diuis idētice. sz cōis no/tio ꝑdicat de pre idētice. g̃ ꝛ de pñitate. mioꝝ ꝑz. ꝓbo maiorē. qz qñcūqz aliq̃d ꝑdicat idēti/ce de aliq̃ termio ꝯcrete sūpto qđ nō ꝑdicat de eo abstracte sūpto. ille termin⁹ ꝯcretus erit alq̃ quid aggregatū. ꝛ deficiet necessario a summa simplicitate. sed quelibet diuina ꝑsona ē sum/me simplicitatis. g̃ quicq̃d ꝑdicat idētice de quacūqz diuina ꝑsona sub termino ꝯcreto ꝓ/lata. de eiusdē termini ꝯcreti abstracto ꝑdica/bit. Et eodē modo arguit de filiatione. ꝑ. 2
si cōis notio ꝛ paternitas in ꝑsona patris di/cerent plures res realiter differētes. tūc in vna ꝛ eadē ꝑsona dina eēnt formaliter plura sup/posita. ꝯsequēs ē impossibile. g̃ ꝛ añcedēs. ꝓ/bo ꝯntiam. qz res distincta que nō est alicui inherēs necessario est suppositū ꝓ se si ab alte/ro miraculose nō sustentat. Sed ꝯmunis no/tio ꝑm te ē res distincta. ꝛ non inheret alicui. quia non est accidēs. nec sustentat miraculo/se sicut natura humana a ẋpo. qz intrinsece ē diuis quicq̃d est naturaliter est. ergo ꝑm posi/tiōz tuā cōis notio de se erit suppositū formā/ liter ꝑter suppositū prīs. qđ ē impossibile ꝑ.sb 3
noie exꝑmente multitudinē rez diuiaꝝ tenet q̃libet catholic⁹ adorare deū. sed null⁹ deū ado/rat sub q̃ternitatis noie sz solū sb noie trinita/tis. g̃ q̃ttuor relatiōes diuine sūt q̃ttuor res.
Ad ꝑmū ergo adductū ꝯ ꝛcm dōm. q̃ Solutio Ad. pñitatē ꝛ ꝯmunē notionē dicere duas relati/ones reales potest dupl'r itelligi. Uno mō q̃ intrinsece dicant duas realitates. Alio mō ex/trinsece ꝛ ꝯnotatiue. Primo mō ē falsus itel/lectus. qz intrinsecꝫ sunt vna ꝛ eadez realitas

UVA. BHSC. IyR_066

penitus indiuisa. et sub hoc sensu maior illius rationis est vera. sed minor ē falsa. qz in diuis nō sunt illo modo quattuor relatiōes reales q intrinsece dicāt quattuor realitates. Secūdo mō est verus intellectus. eo q prīnitas z cōis notio extrinsece coexigant duos termios realiter distinctos. ratione quor vere dicunt due relatiōes reales realitate extrinseca. Sūt etiam reales realitate intrinseca. q̄uis nō realitate distincta. eo q illud a quo dicunt habere hmōi realitatē sit penitus vna res z indistincta. Et sub hoc sensu maior est falsa. qz nō oportet q vbi ponit dr̄a realis realitate, extrinseca q ibi ponant plures res distincte intrinsece.

Ad 2 Ad scd̄m ptz p idē. qz nō p̄cludit ex h̄ nisi q ponūt due res intrinsece denotantes ipsos terminos. extrinsece aūt hmōi relatiōes. ma/xime si tales relatiōes simul se p̄patiunt in eo dē diuino supposito. Etiā p̄cessis ambabꝫ p̄/missis nō plus p̄cluditur nisi q nō p̄nt dari due relatiōes realiter distincte nisi dr̄ due res. z hoc nō est p̄tra ppositū nostr̄. qz nō ponimus cōem notionē z paternitatē esse duas relationes realiter distinctas. licet ponamus

Ad 3 q sint due relationes reales ratione duor relationum terminor. Ad tertiū dicēdū q si illa maior est p se nota vt illi dicūt. tūc sub illa maiore accipiam vnā minorē infallibilē z cōcludam ppositū nostrū. z oppositū illius qđ ipsi intendūt. Dicam. n. sic. Illa que sunt eadē alicui tercio omni modo realitatis puta re absoluta z re relata. sunt idē inter se omni modo realitatis. sed cōis notio z prīnitas sūt idē supposito prīs oi mō realitat. qz nec dr̄nt ab eo re absoluta nec re relata. ergo nec differūt inter se re absoluta nec re relata. Ad formā tamē argumēti dico. q aliqua esse eadem alicui entitate relatiua potest intelligi dupl̄r. Uno mō positiue. Alio mō p̄uatiue. Si positiue bñ sequit q sint eadē inter se entitate relatiua. sz nō scdo mō. Uerbi gra. Prīnitas z generatō actiua sūt idē relatōi q ē patr̄ ad filiū re relata positiue. qz ambo referūt ad eūdē terminū scz ad filiū. Sed paternitas z filiatio sūt idē diuine eēntie nō solū re absoluta sed etiā relata. p̄uatiue tñ. qz q̄uis nō referant ad eundē terminū ratione cuius relationis dicerēt idē re relata positiue. tamē nō distinguunt relatiue ab essentia. cum nō habeant oppositiōez ad eam. Sic eodē modo paternitas z filiatō sunt idem p̄muni notioni re absoluta ratōne diuine eēntie. z similiter sunt idē sibi re relata saltem p̄uatiue. qz cum nullā oppositionez habeant ad eam. nō p̄nt relatiue distingui ab ea. Et si iterꝫ daret illa instātia de spiratiōe passiua. que cū nō opponit relatiue filiatiōi z paternitati. nō posset differri ab eis. Dico vt sup̄ dictū est. q ibi est oppositio saltē indirecta. z cū hoc in nullo eodez supposito ponit spiratio passiua cum paternitate vel filiatione. si em̄ esset in eodē supposito cū paternitate. dicerē q nō differret a paternitate. Ad quartū dicendū q plurificato inferiori plificat supr̄ea entitate z realitate q̄ plificat ipm inferi⁹. Sed vt iā patuit plures relatiōes exñtes i eodē diuino supposito nō plificāt q̄tum ad realitatē conuenientē ipsis intrinsece z in recto. sed solū q̄tum ad realitatē terminor q̄s p̄notāt z coexigūt. ergo vt sic ex plificatiōe superioris quod est res. nō p̄cludit q relatiōes diuine i eodē supposito exñtes p̄m se sint plures res. sed tm̄mō ea q̄ importāt coexigitiue z p̄notatiue sint plures res. s. termi respectu quorū h̄nt relatiuā oppositionē. Ad q̄ntū nego minorē. Ad pbatiōz p̄mā dico q maior ē falsa. maxie si talia sint i eodez supposito simplicissimo i q̄ nulla pōt ee diūsitas rez Ul dōm q ea q̄ nō p̄nt p̄uenire eidē respectu eusdē differūt realiter realitate extrinseca. nō tñ intrinseca. Ad scdāz dōm q p̄mutata proportio ppriē tenet i termis quātitatiuis. sed quātitas terminor relatiuor ppriē p̄sistit in eorū oppositōe. qz oppositio terminor p̄cernit distantiā. z p p̄ns quātitatē taliū termiorū. ergo ex ipsa prima ppor̄tōe nō plus habetur nisi q sicut prīnitas z filiatio relatiue opponūt. sic cōis notio z passiua spiratio relatiue opponūt. z p p̄ns ex ipsa p̄mutatōe nō pl⁹ deberet inferri nisi q sicut prim⁹ termin⁹ nō opponit tercio. sic scd̄s n̄ opponit quarto In minori igit illius p̄mutate ppor̄tōis cōmittit fallacia figure dictōis. quia de quāto itur ad quid Ad tertiā nego ant̄cedēs. Ad pbationē dico q maior ē falsa. qz ab eadem solis actione p̄nt esse multe passiones realiter differētes. Forte dicet q nō est simile de sole. cū sit agēs vniuersale. Sed illud nō obstat. qz idē particularis ignis eadē sua calefactiōe liq̄factionē causat i cera z exiccationē in ligno. q̄ sūt due passiōes realr dr̄ntes. passiōes ergo p̄nt multiplicari rōne multitudis patientiū. stante eadem actione ratione vnius agētis.

Ad quartā dōm q nō plus cōcludit nisi q filiatio z cōis notio sūt due relationes. nō tñ ex hoc sequit q sint due res distincte realitate intrinseca. Ad p̄imū quod introducit

Instantia

Solutio.

Ad 4

Ad 5

Ad p̄maz pbatōem.

Ad scdāz pbatōem.

Ad terciā.

Instantia Solutio

Ad q̄rtaz

Solo rō/nū p̄egiō. Ad 1

UVA. BHSC. IyR_066

ꝫ doctorē nostrū dicēdū. ꝙ ipse i illo ꝓposito ꝓ fundamētū intelligit diuinū suppositū. ꝓpter quod ipe in eadē questōe dicit. ꝙ si ꝯmunis notio esset ī patre ⁊ filio vt duo sunt. tunc cōmunis notio esset due res. quia esset ī duobus suppositis vt duo sunt. essꝫ tamē tm̄ vna relatio ꝓpter vnitatē sui termi. ergo ecōtra paternitas ⁊ talis notio erunt vna res. qz sunt ī vno supposito. ⁊ due relationes ꝓpter dualitatē termiorꝫ. Ad ꝓbationꝫ dico ꝙ pnitas vt relatio nō ꝯstituit psonā patrꝫ. sꝫ ꝑm nr̄m modum intelligēdi ꝑ ipponit seip̄m vt ꝓprietas patris ē ⁊ vt sic cōstituit. Nec etiā est imaginādum ꝙ relatio habeat entitatē a supposito in quo est effectiue. quicq̄d em̄ ē ī patre a nullo ꝓducit. Oīne enī qđ in patre est imꝓducibile ē ⁊ innascibile. nec etiā filiatio efficiēter ē a filio. sed a patre ꝓducit a quo ꝓducit ipse filius. Sed est intelligēdū ꝙ ꝓtāto dicit relatio hr̄e qđ res sit ab eo i quo est. qz ex sua natura habet ꝙ eius realitas resultet in illo.

Ad 2 Ad scdꝫ dm̄ ꝙ nō est ad ꝓpositū illd̄ qđ adducit de similitudine fūdata ī creatura. qa cū creatura nō sit oīno simplex. nō repugt res distinctas eē ī eodem fūdamēto creato respectu diuersoꝝ. ⁊ ideo dato ꝙ silitudo ⁊ dissimilitudo dicāt diuersas res. adhuc tñ possent simul esse ī eodē fūdamēto creato. repugt tñ diuersas res esse in eadē diuina ꝑsona q̄ est oīno simplex.

Articl's 3 **Quantū ad terciuꝫ** ꝓncipale. vtr̄ relationes diuine sint posteriores actibꝫ notionalibus. satis dictū est supi⁹ dis. ix. articulo. i. Resumpsi tm̄ ad pñs ꝓpter aliqua dicta doctoꝝ q̄ postea inueni. q illis tūc dictis videnť repugnare. Dixi em̄ tūc ꝓmo ꝙ inter paternitatē ⁊ generationē actiuaꝫ non pōt eē ꝓpositas ex natura rei. eo ꝙ sint idē realiter. Scdo dixi ꝙ ꝑm rōeꝫ ⁊ ꝑm nr̄m modū intelligendi pōt esse ī ipsis ꝓpositas. qz paternitas ꝯsiderata vt ꝓprietas cōstituit psonā patrꝫ. ⁊ iō vt sic ē ꝓr generatōe. qz agere ꝑ supponit eē. sed pnitas ꝯsiderata vt relatio ē sequit generatōꝫ. qz ꝑm nostr̄ modū itelligēdi relatōes oꝛigis inascūť ex actibꝫ. Sꝫ ꝯ ꝓmū arguit q̄dā doctor ꝓbās ꝙ pnitas ⁊ generatō actiua differāt realiter. qz qñ aliq̄ duo sic se habent ꝙ vnū est realiter ī aliquo. ⁊ reliquuꝫ est in suo opposito. illa nō sunt realiter idē. illa patet. qz q̄ realiter sepant nō sunt realiter idēꝫ. sed pnitas ⁊ generatio actiua sunt

Q, pnitas ⁊ generatio differant. 1

hm̄oi. qz paternitas est ī patre realiter. cū p eā sit formaliter pater. sed generatio actiua est ī filio. vt ꝓbať quattuor rationibꝫ quas adduxi supius dist. iij. arti. ij. ℙ. qñcunq; aliq̄ 2 sunt idem realiter de quocūq; ꝓdicať vnuꝫ. de eodē vere ꝓdicať aliud. sed pnitas vere ꝓdicať de diuia eentia ⁊ ñ generare. qz illa ē falsa. eentia generat. vt supius patuit di. v. articlo i. g̃ ⁊c. ℙ. generatio actio ē idē qđ filius. g̃ 3 differt a pnitate. ꝯntia pz. ꝓbo ancedēs. qz sicut se habet creatio actio ad creaturā. sic generatio actio ad filiū. Illa pz. qz sicut creatōe ꝓducit creatura. sic generatōe ꝓducit genitū siue filius. sed creatio actio ē idē qđ creatura. g̃ generatio actio ē idē qđ filius ℙ. fūdamētū 4 non ē idē cū fundato. qz nihil seip̄m fundat. sed generatio est fundamentū pnitatꝫ. qz relationes ꝓducētis ⁊ ꝓducti sup actione fūdanť ℙ. qñcunq; aliqua sic se habēt ꝙ vnū 5 manet alio non manēte. illa non sunt idē realiter. sed paternitas manet ⁊ generatio nō manet. vt patet in creaturis. Et dato ꝙ in diuis semp simul manēat. hoc solum ꝓuenit ex diuina immutabilitate. ⁊ nō ex ꝯditione paternitatis ⁊ generatōis. quia dato ꝑ impossibile ꝙ generare trāsiret adhuc remaneret paternitas si filius ꝑmaneret. ℙ. ea que sūt diuer 6 soꝝ generū nō sunt idē realiter. sed paternitas reducit ad ꝑdicamentū relationis. generare ad ꝑdicamentū actionis. g̃ ⁊c. ℙ. idem 7 non est causa suiꝑsius. sed generatio ē quasi causa paternitatis. qz pater est pater. qz generat. Sed illa nō concludūt. qz si paterni- Cōtra illa tas ⁊ generatio actio differrēt realiter. tunc in 1 eadem ꝑsona patris eēnt due ꝓprietates icōicabiles. ⁊ ꝓ ꝯsequens in vna ꝑsona essent due ꝑsonalitates. quia quelibet habz ꝓprietatum daret esse incōicabile. quod ī diuinis est eē ꝑsonale ℙ. si paternitas ⁊ generatio actio dif 2 ferrēt realiter. tunc in ꝑsona patris eēnt quattuor notiones. qz eque determinate notificaret ꝑsona patris ꝑ generatōꝫ. sicut ꝑ spiratōꝫ actiuā seu pnitatē. Sed sācti doctores cōiter ponūt solū tres notiones ī ꝑsona patrꝫ. scz innascibilitatē. pnitatem. ⁊ cōem notionē. g̃ ⁊c. ℙ. inter duos simplices termios nō pt 3 esse nisi vna relatiua oppositio. ⁊ ꝓ ꝑns ī vtroq; extremo nisi vna tm̄modo relatio realis. sꝫ pater ⁊ filius sunt duo termi simplicissimi. g̃ pnitas ⁊ generare in ꝑsona patris sunt vna tm̄modo realis relatio. cum ꝑm vtrūq; pater ad filiū tm̄mō referať. Ad ꝓmū igit̄ ptz ꝓ Solutio ea q̄ dixi dis. ix. vbi oppositū istius munoꝛis Ad 1

Ad 2 ꝓbaul. 7 rñdi ad ꝓbatiões eius. Ad scdm dom q̄ q̄zuis eēntia dina ñ generet. generatō tñ ꝑdicaf̄ de ea idētice nō min⁹ q̄z ipa pnitas hec ē em̄ verissima. eēntia diuīa ē ipsa genera
Ad 3 tio diuina. 7 est ipm generare diuinū. Ad tercū nego añcedēs. Ad ꝓbationē dico. q̄ ñ ē sile. q̄z creatio ē q̄d tpale transiēs i aliena natura. sed generatio actio ē eterna et nō trāsit i
Ad 4 alienā naturā Ad q̄rtū nego minorē. q̄z vt pz i creaturis trāseūte actu generatiōis mānet paternitas. q̄ paternitas aliud habet funda/
Ad 5 mētū q̄z actū generatiōis. Ad. v. dom q̄ sicut ex dina īmutabilitate puenit q̄ patnitas manere nō pōt non manēte generatiōe. sic ex psone patris simplicitate puenit q̄ pnitas
Ad 6 realr differre nō pt ab ipsa generatōe q̄ ē i patre Ad sextū nego maiorē. q̄z vt patebit q̄ de hoc ne ꝺtigerit disputare. eadē res pōt eēi diuersis ꝑdicamētis sumpta fm aliū 7 aliuz modū. Falsū etiā assumit. q̄z ꝑdicamētū actionis q̄tū ad actiones notionales in diuis reducit ad ꝑdicamentū relatōis. 7 q̄tū ad actiones absolutas reducit ad subaz. Propter qd dixit Boetius q̄ solū duo ꝑdicamēta sunt in
Ad 7 diuinis. s. substātia 7 relatio. Ad septimū dom q̄ illa causalitas est fm nostr modū intelligēdi qui ortū habet ab his que in creaturis videmus. sed fm veritatē rei nulla est i diuinis causalitas inter paternitatē 7 generati
Cōtra egi. onē. q̄z eodē pater ē pater 7 genitus. Sed o cū dixi ex dictis doctoris nostri q̄ paternitas ꝺstituit psonam patris vt ꝓprietas. cōtra ar
1 guunt quidā sic. Peridem aliqd ꝺstituit et distinguit. sed fm te distinguit in ordine ad oppositū siue vt relatio est. ergo etiā ꝺstituet in ordine ad oppositū. 7 p ꝺns constituet vt
2 relatio est. P. sicut se habet ꝓprietas absoluta ad suppositū absolutū. sic se hz ꝓprietas relatiua ad suppositū relatiuū. sz ꝓpetas absoluta vt absoluta ꝺstituit suppositū absolutū. g̃ relatio vt relatio cōstituit suppositū relatiuū.
3 P. si cōstituit vt ꝓprietas. saltez sub aliq̄ ratiōe ꝺstituit. aut g̃ illa ratō ē absoluta aut relatiua. aut indrīs ad absolutū 7 relatiuū. si ꝓmo mō. tūc ꝺstituet suppositū absolutū. si sedo mō. tūc habet intentū ꝺ te. q̄z q̄cqd ꝓpetati relatiui ꝺuenit sb rōe relatiua. h̄ ꝺpetit sibi vt relatio ē. Si tercio mō. tūc suppositū nō ꝺstitutū nec eēt absolutū nec respectiuū. sz
Cōtra eēt indrīs ad vtrūq̄z. g̃ 7c. Sz nec illa ꝺclusio. q̄z fm nostr modū itelligēdi eūdē ordinē attribuim⁹ aliqbꝫ vbi dīnt sola rōe que vidim⁹ iter ea vbi realr dīnt. Sz i rebꝫ creatis vbi ꝺstituēs 7 referēs realr dīnt. ꝓprietas relatiua p̄cedit relatōz q̄ cōstitutū refert ad alterz. g̃ fm nostr modū intelligēdi i diuis vbi hec sola ratione dīnt ꝺcipim⁹ eandē rē. puta eādē paternitatē ꝑ us cōstituere vt ꝓprietas ē sez vt tali suppositō ꝓprie 7 incoicabilr cōuenit q̄ ꝺcipiam⁹ eā in ordine ad oppositū siue vt relatio ē Ad primū igit dom q̄ q̄zuis p idē ex pte rei aliqd distinguat 7 ꝺstituat. ñ tñ fm idē ex pte nostri modi intelligēdi. Ad sedm patet p idē. q̄z q̄zuis suppositū relatiuū cōstituit ꝑa relatōe 7 vt relatio ē ꝺsiderando qdditatē seu naturā rei constituentis. tñ illā rē cōstituētē ꝺcipit itellect⁹ noster pr⁹ in coicabiliter i eē ꝺstituto q̄ ērō ꝓpetatis q̄z ꝺcipiat eā ad eē siue ad aliud referri q̄ ē ratio relationis.

Solutio. Ad 1 Ad 2

Ad. iij. dom q̄ itellect⁹ videt ꝑncipiū ꝺstituiuū suppositi relatiui. nec cōsiderat ipz sb rōe absoluti. nec sb rōe relatōis pcise. nec sub rōe indrīs sub mō abnegatōis vtriusq̄z. vt isti in proposito accipiūt indrīs. sz considerat ipm sub ratione ꝓprietatis relatiue. Omīs em̄ relatio cōsiderata vt ꝓprietas determinate ineste ei cui⁹ est proprietas. q̄zuis tēdat ad alterum vt relatiua est.

Ad 3

Quātū ad quartuz

Articl's 4

principale. vtz ẏbū i diuis dicat eēntialr vel notiōaliter. dicēdū q̄ ẏbū dr notionalr in diuis. q̄z illud qd p modū emanātis se hz dr notionalr. sz ẏbū se hz p modū emanātis 7 pcedētis a ẏbāte seu dicēte. g̃ 7c. De h̄ nō plus ad pns. q̄z materiā de ẏbo alibi intēdo determiare ptractare Ad argumētū ꝑncipale dōz q̄ ptz p illud qd dictū est ad quartā rationē alexandri in. ij. arti. istius questionis.

Ad ꝑncipale argumentum.

Distinctio vicesimaoctaua 7 vicesimanona.

Heterea cōsi

p derari oportet. Postq̄z mgr tractauit de ꝓprietatibꝫ psonas cōstituētibꝫ. hic tractat de ꝓprietatibꝫ psonis inexistentibꝫ. Et diuidit i duas ptes. In ꝑma tractat de hmōi eternis notionibꝫ. Secūdo incidēter determinat de quibudā tpalibꝫ relatōibꝫ. di. xxx. ibi. Sūt. n. qdā noia 7c. Pria i duas ptes fm q̄ principaliter due sunt huiusmodi notiones psonas nō constituētes. s. innascibilitas 7 ꝓmulgatio seu actiua spi/

UVA. BHSC. IyR_066

ratio. Primo igit magister determinat de inascibilitate. Secūdo de cōmuni notione. distinctione. xxix. ibi. Est p̄terea aliud nomen. Prima in duas. quia primo tractat de ꝓprietate ingeniti. Secūdo de ꝓprietate ipsius geniti. ibi. Sciendum quoq; est. Prima ī duas. Nā primo tractat d̄ ingēiti conditōe. Secūdo de geniti ab ingenito distinctiōe. ibi. Illud etiā taceri. Prima in tres. qꝛ primo magister ostēdit ꝙ solus pater dicit ingenit⁹. Secūdo inquirit vtrū solus pater dici debeat nō genitus. Tercio ostēdit ꝙ innascibilitas ē illa ꝓprietas a qua pater dicit ingenitus. Secūda ibi. Ideo queri solet. Tercia ibi. Si autem vis scire. Sequit illa ps. Illud etiaꝫ taceri. In qua primo remouet arrianoꝝ falsā opinionē. Secūdo mouet incidentē questionem. Tercio apponit suam respōsionē. Secūda ibi. Preterea queri solꝫ. Tercia ibi. Ad quod dicimus. Tūc sequit illa ps. Sciēdū quoq;. Et diuidit in tres ptes. Nam primo tangēdo quasdā ꝓprietates filij. puta ꝙ dicit verbū. imago ⁊ sapientia genita. magister querit vtꝝ ibi sapientia p̄dicet relatiue siue ꝑsonaliter. Secundo ostendit ꝙ ī illo sensu sapientia accipit notionaliter siue ꝑsonaliter. Et tercio ostendit ꝙ imago qñq; accipit essentialiter. Secūda ibi. Caue lector. Tercia ibi. Illud etiam sciri oportet. Sequitur pars illa. Est preterea aliud nomen ⁊c. q̄ est principium. xxix. distinctionis. ī qua magister tractat de cōmuni spiratione. Et quia pater et filius in hac cōmuni notione conueniunt prout sunt vnum principium spiritus sancti. ideo magister duo facit. Quia primo ostendit ꝙ hoc nomen principium multipliciter dicit. Secundo respectu quorum ī proposito accipit. ibi. Et pater ab eterno. Et hec in duas. Nam primo magister premittit suam intentionem. Secundo declarat eaꝫ. ibi. Omniū ergo que sunt ⁊c. Et hec ī duas. ꝑm ꝙ duo premisit. s. ꝙ deus est principiuꝫ ad intra eternaliter. et ad extra tempaliter. Igitur primo probat patrem. filium. ⁊ spiritum sanctum in tempore fuisse vnum principium totius vniuersi. Secūdo ostendit patrē ab eterno fuisse principiū filij. ⁊ patrem ⁊ filium p̄ncipium spiritussancti. ibi. Deinde in eodem. Et hec in tres. quia primo ostendit patreꝫ et filium esse vnum principiū quo ad spiritussācti productionem. Secūdo ostendit hoc cōuenire patri ⁊ filio ꝑm vnam ꝯmuneꝫ notionem. Et tercio illius notionis inquirit nominalem expressionem. Secūda ibi. Ideo queri solet. Tercia ibi. Si vero queritur Circa istas duas distinctiones quero hanc questionem.

v Trū hoc nomē p̄ncipiū ꝑ comparationē ad intra debeat admitti ī diuīs.

Et videt ꝙ nō. qꝛ vbi nō admittitur vnū relatiuoꝝ. nec alteꝝ debet admitti. sꝫ p̄ncipiū ⁊ principiatū sūt relatiua. vt ptꝫ. i. phicoꝝ. ⁊ p̄ncipiatū ꝑm dicta sctōꝝ nō ꝓprie admittit ī diuīs. g̃ nec p̄ncipiū. Cōtra. btūs Aug. dicit ꝙ pater ē principiū sine p̄ncipio. ⁊ filiꝰ ē p̄ncipiū a p̄ncipio. Pretermissis multis modis dicēdi principiū qui a phō narrāt. v. metaph. solum accipio hic principiuꝫ ꝑm q̄tuor suos modos maxime vniuersales. puta ꝑm quattuor modos causales. tot em̄ modis dicit principiū quot ⁊ causa. Igit ad moduꝫ distinctionis cause hec questio posset intelligi de p̄ncipio materiali. formali. efficiēti ⁊ finali. De p̄mo tamē et vltimo nihil ad p̄sens. qꝛ de p̄mo puta. vtꝝ aliquid materiale vl' quasi materiale sit in diuinis. dixi supius dist. v. arti. iiij. De finali autē dei bonitate tractare videt ad finem quarti libri spectare. ⁊ spectabat ad primā distinctionē p̄mi libri. Propter qd̄ ibi aliq̄d d̄ h̄ dixi. cū de fruitōe tractaui Ad p̄ñs igit solū v̄tet qō de p̄ncipio formal'r ꝯstitutiuo. et de p̄ncipio original'r ꝓductiuo. Igit ī hac qōne p̄mo videbit. vtꝝ ī diuīs sit p̄ncipiū formal'r ꝯstitutiuū Scd̄o vtꝝ ī diuīs sit p̄ncipiū original'r ꝓductiuū. Et sic rōne breuitatis ī hac lectōe ꝯp̄hēdā materiā duarum distinctionū. scꝫ. xxviij. ⁊. xxix. Nam circa. xxviij. distinctionē in qua tractat de innascibilitate ꝯmuniter inquirit de p̄ncipio ꝯstitutiuo patris. Sed dist. xxix. inquirit de p̄ncipio ꝓductiuo in diuīs.

Quātuꝫ ad primuꝫ

Artic's 1

vtrum in diuinis sit principiū formaliter cōstitutiuū. sic procedā. Primo em̄ ostendam ꝙ innascibilitas nō est ꝑsone patris formaliter ꝯstitutiua. sicut dicūt quidaꝫ. Secūdo ꝙ nec p̄rnitas ꝯcepta vt generatiuitas est ꝑsone patris ꝯstitutiua. Ex quoꝝ remotione patebit lucidior veritas opionis nostri doctoris de ꝑsone patris constitutione. quā in questione ꝓxime p̄cedēti recitaui. Dico ergo p̄mo ꝙ innascibilitas nō est ꝑsone patris constitutiua. Quia illud quod ē formaliter positiuū. nō potest constitui principio formaliter p̄ua

Cōclo 1

UVA. BHSC. IyR_066

tiuo.sed psona patris ē res formal'r positiua. innascibilitas ꝙ formal'r dicit puatiōz nati
2 uratis siue negatōz eēndi ab alio.g̃ ꝛc. P̄. id qđ nihil ponit et aliq̃d supponit nō pt esse ꝺstitutiuū pme psone.illa ptz.q2 qđ ꝛe se nihil ponit ꝛe se nihil ꝺstituit.ꝛ singulariter qđ p̄supponit alterꝫ non constituit primū .sz innascibilitas cū sit priuatio nihil ponit.sed p̄ supponit subiectū seu aliquā ppꝛietatem per
3 quam ꝺueniat subiecto. P̄. psona diuina cū sit formaliter relatiua.in esse psonali cōstituitur relatione tali que formaliter et directe sit relatio.sed innascibilitas solum p reductionem est relatio. quia puatio nō est ī genere p se.sz reducit ad gen⁹ sui habit⁹. Juxta qđ ait Aug.v.ꝛe trini.c.vij.ꝙ sp negatio ē in eo dē p̄dicamēto ī q̃ ē affirmatio. Et.ij.cēcoꝫ ꝺz ꝙ ī nō facere intelligit facere.ꝛ oīno ī negatōe dictio.i.affirmatio. Et.ij.ꝛe ania.rectū est in
4 ꝛe sui ꝛ obliqui. P̄. sicut se habet spūssanctus ad nō esse alium ab ipso.sic se habet pater ad non esse ab alio.sed ad constitutiōez p sone spūssancti nihil facit qđ alter nō est ab ipo g̃ innascibilitas que in patre per se nihil dicit
5 nisi patrē nō esse ab alio ad constitutionē pso ne patris nihil faciet. P̄. ppꝛietas ꝺstituti ua psone est ꝛe se formaliter incōicabilis.sed innascibilitas ꝛ oīs alia negatio sic ꝺ se nō hz entitatē.sed si quā dicit entitatē.hāc dicit pro tanto.q2 fundat in ente.sic ꝛe se non dicit aliquā vnitatē seu incōicabilitatē nisi ratione p
6 pꝛij positiui ī quo fundat. P̄. psona formaliter ꝺstituta principio formaliter positiuo ē nobilioꝛ pfectioꝛ ea q̃ ꝺstituit formal'r negatiuo.sed filius ꝛ spūssctūs ꝺstituunt p̄ncipiꝫ formal'r positiuis.g̃ dato p impossibile ꝙ psona p̄ris ꝺstitueret h̄ p̄ncipio negatiuo qđ ē innascibilitas.tūc psone filij ꝛ spūssci eēnt pfectiores q̃ psona p̄ris.qđ ē incōueniēs Sz oppositū illi⁹ ꝺclonis posuit vn⁹ doctoꝛ.q̃ dieb
Bonauē. 1 suis magne fuit reputatōis. Et ꝓbat sic. Illo formal'r psona ꝺstituit q̃ ab alia psona distinguit.sz ꝑm dam.li.i.c.ij.ꝑm oia p̄ ꝛ filij⁹ et spūssctūs sūt vnū ꝛ idē p̄ter ingeneratōz.generatōz ꝛ pcessiōz.cū igit ī generatio p quā solā p̄r ab alijs distinguit sit idē qđ innascibilitas.
2 g̃ innascibilitate psona patris ꝺstituit. P̄. nobilioꝛ ppꝛietate q̃ ē ī patre psona p̄ris constituit.sz innascibilitas ē nobilioꝛ patris ꝓprietas. Maioꝛ pz.ꝓbat miꝛ.q2 illa ppꝛietas q̃ sic ē ī patre ꝙ nō p̄t cōicari creature est nobilioꝛ illa q̃ p̄t cōicari creature. sed patni-
3 tas p̄t cōicari creature ꝛ nō innascibilitas. P̄ psona p̄ris aut ꝺstituit p̄nitate.aut cōi notione.aut innascibilitate.illa ptz p sufficiētē diuisiōz.q2 nō possum⁹ intelligere in psona p̄ris plēs ppetates seu notōes. Sed nō ꝺstituit p̄nitate.q2 cū p̄ sit p̄ q2 generat.g̃ p̄nitas p/supponit generatōz.sz generatō cū sit act⁹ supositi.g̃ p̄supponit suppositū ꝺstitutū.nᶜ cōi notōe.q2 si cōi notio suppositū ꝺstituerez.tūc vnū ꝺstaret suppositū ex p̄re ꝛ filio. cū sit vtriq̃ cōis.g̃ sola innascibilitas poterit ꝺstituere p
4 mū suppositū ī diuis P̄. ppꝛietas ad dignitatē ptinēs p̄mo aduenies ꝺne eēntie ꝺstituit primā psonā ī diuis.innascibilitas ē hmōi Pertinet em̄ ad dignitatē ꝙ aliq̃d nō p̄supponat aliud a q̃ ꝓducat. Aduenit etiā p̄mo eēntie diuie.q2 q rōne p̄nitas prius adesset eēntie diuie q̃ innascibilitas.eadē rōne ipsa filiatio prius adesset.cū relatiua sint simul natura ꝛ naturali intelligētia. Sed oē qđ ꝑm nām modū intelligēdi ē posteri⁹ filiatōe.h̄ p̄ cōcat filio.q2 ī tali nō opponit filio qđ sequit filiationē.g̃ filius eēt innascibil'.ꝛ p ons filius ꝛ nō filius.
5 qđ est ꝛ ꝺtradictio. P̄. prima psona ī diuis ꝺz ꝺstitui prima ppꝛietate diuia.sed innascibilitas ē prima ī diuis ppꝛietas. Maioꝛ pz. Minoꝛ ꝓbāt multipl'r. Primo sic. Illd qđ ē vltimū in resolutiōe ē primū ī ꝺstitutōe sz innascibilitas ē vltimū ī resolutōne. q2 in re
1 soluēdo cū puentū fuerit ad innascibilitatez stat.quia innascibile est quod a nullo alio ē. sed ī paternitate nō stat.q2 dato ꝙ pater esset ab alio.nō tamē ꝓpter hoc ꝛesineret eē pater

Probatio minoris.

Scđo sic.q2 magis ē ꝛe rōne primi nō esse
2 ab alio q̃ aliud esse ab ipso. Nam xp̄us ꝛeus noster dicit primogenit⁹ marie. Matth̄.i. et Luce.ij.nō quia post ipsum alius fuerit filius Marie.sed q2 añ ipsum nullus erat. Cū ergo innascibilitas dicat nō esse ab alio.paternitas vero dicat a se esse aliud.ergo rō primi magis ꝺuenit innascibilitati q̃ p̄nitati Ter-
3 cio q2 sicut h̄re esse se habet ad cōicare esse. sic se habet modus habēdi esse ad modū cōicandi esse.sed h̄re esse est prius q̃ cōmunicare eē g̃ innascibilitas que est quidā modus habēdi esse nō ab alio est ꝓ p̄nitate q̃ est quidā modus cōicādi eē alteri. Quarto sic. Illd
4 qđ est ratio eēndi alteri est prius eo. sed innascibilitas ē patri ratio generatōis.ꝛ p ꝺseqns paternitatis. Illa miꝛ ꝓbat dupl'r Primo sic.Sicut se habet genitus ad nō generare.sic se hz ingenitus ad generare. sed filius ī diuis q2 genitus ideo nō generat.g̃ pater in diuis q2 ingenit⁹ iō generat Scđo q2 sicut

UVA. BHSC. IyR_066

se hꝫ non ſpirat⁹ ad ſpirare. ſic ingenit⁹ ad generare. ſed filiꝰ qꝫ non ſpiratus ſpirat. ꝯ pater qꝫ ingenit⁹ generat. Cōtra vñ. Sed illa nō ꝛcludūt. qꝫ ſicut ſe hꝫ negatio ad affirmationē. ſic illō quod ſe habet ad modū negatiōis ad illō qđ ſe habet ad modū affirmatōis. ſed negatio eſt poſterior affirmatōe. vt dicit. i. topicoꝝ. ꝯ innaſcibilitas ñ poterit hꝫe rōez p̄oris reſpectu eoꝝ q̄ poſitiue ſiue affirmatiue ſe habēt i pſona patris Solutio. Ad 1 Ad p̄mū igit̄ dđm q̄ dama. p̄ generatōz circūloquit̄ p̄nitatē ꝑput fūdat̄ immediate ſup aucte vlis p̄ncipiū p̄ quā pſona p̄ma ꝛſtituit̄ ab oībꝫ alijs diſtiguit̄. Vñ dama. i eodē ca. ſubdit poſt verba p̄dicta dicēs. In ſol' p̄prietatibꝫ p̄nitatis. filiatōis ꝛ p̄ceſſionis dr̄ñaz cognoſcim⁹. Ad 2 Ad. ij. nego minoꝛē. Ad p̄batōz dico q̄ q̄uis maioꝛ p̄po aliquā ꝛtineat ꝑtatē ꝛpando poſitiuū ad poſitiuū. qꝫ ſm noſtꝝ modū intelligēdi oīpotēta q̄ ñ ꝑt coicari p̄fectioꝝ eſſe videt̄ q̄z ſapia q̄ cōicat creature. tñ ꝛpando negatiuū ſeu p̄rnatiuū ad poſitiuū nō ē vera. qꝫ negatiuū q̄tū ad illud qđ formal'r dicit nō iportat p̄fectiōz directe. licet rōe illi⁹ qđ ſupponit iportet p̄fectōz Etiā minoꝛ deficit. qꝫ p̄nitas ſm q̄ eſt pſone patris cōſtitutiua. puta vt īmediate fundat̄ ſup aucte vlis p̄ncipiū. ratōne cui⁹ pater dicit̄ fontana deitas. ſic paternitas ē oīno incōicabil'. qꝫ nec etiā alicui diuie pſone cōicari poterit. ꝛ p̄ ñs multo mīn⁹ poterit coicari cuicūq̄ creature. Ad 3 Ad. iij. dđm. q̄ pſona patr' ꝛſtituit̄ paternitate. ad ꝑbatōz dico q̄ p̄nitas ꝛſideꝛata vt ꝑpetas ñ ꝓſupponit generatiōz ſm noſtꝝ modū itelligēdi. vt patuit ſupꝛ. ſz magis ecōuerſo ꝓſupponit̄ ab ea Ad 4 Ad. iij. nego minoꝛē. ad ꝑbatōz ꝑmę pt' dico q̄ ñ eē ab alio ſm ſe ñ dicit p̄fectōz vl' dignitatē niſi rōe ſbſtrati i q̄ hm̄oi negatio fūdat̄. manēdo. n. infra ambitū iſti⁹ negatiōis p̄ciſe. tūc ira ꝑ chimera ñ ē ab alio. ſic pater dīn⁹. attñ illa negatio i chimera nullā dicit dignitatē. qꝫ ex pte ſbſtrati nihil ſupponit ptinēs ad dignitatē. Innaſcibilitas aūt i patre ꝓſupponit p̄cellētiſſimā dignitatē. qꝫ ꝓſupponit paternitatē fūdatā ſup aucte vlis p̄ncipiū. Ad ꝑbatōz alteri⁹ ptis dico q̄ q̄uis p̄nitas ꝛ filiatio ſint ſil'natura ꝛ naturali itelligētia. tñ paternitas ē p̄⁹ oꝛigine ipa filiatōe. ꝛ p ꝛpns innaſcibilitas ꝛ oīa alia pſone patr' ꝛueniētia q̄ ipa paternitate ꝛſtituit̄ ſūt p̄rioꝛa oꝛigine ipſa filiatōe. poꝛitas. n. oꝛigis ꝛpatit̄ ſecū ſimultatē nature ꝛ natural' intelligētie. Nec etiā reputarē icōueniēs ſi ꝛceꝛē innaſcibilitatē noſtro mō itelligēdi eē poſterioꝛē filiatiōe. maxīe cū innaſcibilitas ſit negatō generatiōis ñ actiue ſz paſſiue. q̄ q̄dē paſſiua generatio ē idē qđ filiatio. Negatio aūt ē poſterioꝛ affirmatiōe cui opponit̄. vt pz. i. topicoꝝ. Et ſi diceret q̄ tūc aliq̄d ꝛueniēs patri ē poſteri⁹ filio. Inſtantia Solutio R. q̄ ñ hēo p̄ incōueniēti. ſaluo tñ ſemp meliori iudicio. q̄ aliq̄ negatio negatiua poſſit ꝛueniꝛe patri q̄ ſm nīm modū itelligēdi ex generatōe filij reſultat. videlꝫ. n. noſter itellect⁹ filiū eē naſcibilē qꝫ natural'r p̄cedit a patre. ꝯ ex oppoſito qꝫ fides catholica tenet patrē a nullo poſſe p̄cedere. ſz ex ſeipſo eē oppoſitū illi⁹ affirmatiōis iā credite i filio puta naſcibilitatis attribuit patri ipm innaſcibilē appellādo. Nec tñ innaſcibilitas ꝑt coicari filio. dato q̄ filiatōe ſit poſterioꝛ. qꝫ ei⁹ oppoſitū p̄ tribuit filio puta generatōez paſſiuā q̄ oppōit ipſi innaſcibilitati Etiā qꝫ nūl' ꝑtuū vl' negatiuū ē cōmunicabile niſi inq̄ntum positiuum i quo fūdatur eſt cōmunicabile. ſed illud in quo fundatur innaſcibilitas pura aucte vlis p̄ncipiū non ē coicabile filio. qꝫ ſi talis aucte ꝛueniret filio. tunc fili⁹ produceret ſeipm. iō innaſcibilitas ñ p̄t coicari filio. Ad. v. nego minoꝛē. Ad ꝑbationē p̄mā nego minoꝛē. qꝫ negatio ſeu p̄riuatio nō p̄t eē ꝛ ꝛpōne ſeu ꝛſtitutione rei poſitiue. licet poſſit ſequi ad ea q̄ ſunt ꝛ compoſitōe ſiue ꝛſtitutione rei. ꝛ ideo non p̄t fieri vltimata reſolutio nec i p̄riuatōez nec i negationē. Ad p̄batōz dico q̄ reſol'oe inq̄ſitiua facta vſq; ad paternitatē q̄ pater đn⁹ ē pater tūc ē ſtat⁹ i p̄nitate. ñ tñ vt paternitas ē ipſā accipiēdo ſm hoc nomē cōe. ſz vt diuina paternitas ē. puta vt fūdat̄ ſup aucte vlis p̄ncipiū et oīs oꝛiginis. vt ſic em ſola paternitas eſt ſolius patris pſonalis ꝓprietas. Unde ſi quereret quare pſona patris eſt innaſcibilis. illa negatio reſolueret in hanc affirmationē. quia diceret q̄ p̄o tāto eſt innaſcibilis. quia paternitas diuina que hui⁹ pſone ē ꝛſtituiua fundat̄ ſup aucte vlis oꝛigis. rōe cui⁹ ſibi ꝛpetit eſſe p̄ncipiū oīm. ꝛ a nullo p̄ncipiari.

Ad 5 Ad probationē. 1.

Ad ſcdm nego minoꝛē. qꝫ cū rō p̄mi ſit poſitiua. ñ ꝑt p̄ncipal'r ꝛſiſtere i aliq̄ ꝑtatē. ad ꝑbatōz dđz q̄ h̄ nomē p̄mogenit⁹ ē nomē dignitat'. p̄mogenit⁹ ei rōe dignitat' dabat̄ antiq⁹ đnīū hereditatis cū patria bñdictōe. ꝛ qꝫ patria bñdictio ꝛ regni hereditatio ex̄po excellētiſſime ab oībꝫ q̄ ꝓpḣis attribuebat̄. iō euāgeliſte ipſum p̄mogenitum appellabāt. non curātes de ꝓprietate vocabli ſm q̄ ꝛnotat ꝑtatiōz p̄rioris geniti aut poſitionē poſterioris.

Ad 2 Nota bñ de p̄mogeniti vocabulo.

UVA. BHSC. IyR_066

Dist. xxviii.et.xxix

Ad 3 Ad tertiū dōm q̄ q̄uis ista minor sit vera i absolutis.nō tñ ē vera i talibꝫ relatiuis q̄ p cōicare esse ꝛ accipe esse ꝯstituūturi esse.qz in talibus simul est habere eē ꝛ ꝯmunicare eē.et modus habēdi nō est prior q̄z modus ꝯmunicādi.hmōi autē sunt diuīa suppōsita.ergo in diuinis minor est simpliciter falsa. Etiam falsum assumit cū p̄misse ꝯclusioni applicātur.quia innascibilitas formaliter nō dicit modū habēdi esse.sed dicit modum nō habēdi esse.quia dicit negationē essendi ab alio.

Ad 4 Ad quartū dicēdū q̄ mior nō ē vera. Ad p̄mā ꝓbationē nego minorē. Si em genitū eē esset i diuinis ratio nō generādi.tūc cū talꝫ ratio nō obstet i spūsancto qui nō ē genitus ipse vtiq̄z generaret.quod est ꝯtra fidē. Ad scdam probationē nego itez minorē.negatiuū em nō potest esse p se ratio positiui.ꝛ dō filius nō spirat eo q̄ non spiratus.sz eo q̄ a patre sibi ꝯmunicat potētia spirādi cuz respectu ꝓpositō ad spirādū.puta cū cōi notione.sz ñ generat.qz sibi ꝯcat potētia generādi cum respectu oppositō ad generādū. Scdo sūt q̄dā circa illā materiā dicētes q̄ p̄ma p̄sona in diuinis ñ ꝯstituit p̄nitate vt p̄nitas ē.sz vt generatiuitas ē. Dicūt em isti hec q̄ttuor se hr̄e p ordinē.s.generatiuū.potens generare.generās.ꝛ pater.ita q̄ illoꝝ semp vnū est prius altero fm nō ꝯuertētiam ꝯsequētie.quia omne potēs generare est generatiuū.sed non ꝯuertitur.qz puer est generatiuus.et tñ non pōt generare. Itē omne generās est potēs generare.sed nō ꝯuertit.qz homo pfectus est potēs generare.q̄uis multi remaneāt ꝯtinētes. Et eodem modo generās est prius patre.quia pōt aliquis mori immediate post actū generationis añq̄z fetus pcreet.ꝛ sic fuit generās.nūq̄z tamē pater. Nec aūt ad ꝓpositū applicādo dicūt q̄ primū illoꝝ.s.generatiuū ꝯstituit generatiuitate sicut vltimuz.s.p̄ vt p̄ ꝯstituit p̄nitate. Ad euadendū ḡ multas difficultates q̄ tacte sūt supius cū recitaui opinionē illoꝝ qui suppositū absolutū ponūt in diuīs dicūt isti q̄ cū i eadē relatione diuīa sint multe formalitates.quaꝝ p̄ma est generatiuitas. igit p̄ma diuīa p̄sona ꝯstituit generatiuitate ꝛ sic actu generatō is p̄supponit suppositū generās ꝯstitutū.ꝛ relatio p̄mi suppositi fm formalitatē illā q̄ dr̄ p̄nitas seq̄t actū generatōis q̄ fuerūt due difficultates.i q̄bꝫ illi de suppositis absolutis se maxie fūdabāt Sz istā opinionē capio ñ posse sbsistere. ḡ p̄mo arguo ꝯ positōz opinōis i se. Scdo ondā q̄ p̄dictas difficultates ꝛ ceteas ꝯsil'es ñ euadūt. Prio igit arguo sic. Illud qđ fm rōez suā formalē ꝯpatit secū aliq̄d qđ repugt p̄mo supposito i diuis ñ ē formale ꝯstitutiuū illi⁹ suppositi. sz generatiuitas ē hmōi.ḡ ⁊c.maior p̄z. Minor ꝓbꝫ ex dictis eoꝝ. qz ipsimet dicūt q̄ generatiuū est aliq̄d.cū tñ non pōt generare. Generatiuitas aūt est illa formalitas fm quā relatō p̄mi suppositi ꝯstituit generatiuū.cū igr̄ p̄mo supposito i diuis repugnet ñ posse generare.seq̄t q̄ nullaten⁹ i ē p̄sona ali ꝯstituit generatiuitate. P. illud qđ p̄supponit suppositū ꝯstitutū ñ ꝯstituit suppositū.sz generatiuitas p̄supponit suppositū ꝯstitutū.qz ois aptitudo p̄supponit illd c⁹ ē aptitudo.sz generatiuitas dicit q̄n dā aptitudinē P. ꝑpetas suppositi ꝯstitutiua dr̄ ē maxie determiata.eo q̄ cōstituat rēi incoicabili subsistētia.sz int̄ oēs illas q̄ttuor formalitates q̄s illi attribuūt relationi p̄me p̄sone i diuis generatiuitas ē mīme determiata.igit nō erit ꝑpietas cōstituti ua p̄mi suppositi. P. eisdē rōibꝫ q̄bꝫ supi⁹ dist. vi. reprobaui formalitates i absolutis.poterūt h reprobari i ꝑpetatibꝫ relatiuis.maxie cū eas ponūt i eadē relatione.qz vt sic vna forma erūt multe forme. Multiplicato em vno ꝯiugatoꝝ multiplicat ꝛ reliquuz.formalitas autez et forma sunt coniugata.ꝛ se habent vt ꝯcretum et abstractū. Dato tamē q̄ essent hmōi formalitates.adhuc generatiuitas nō erit suppositi cōstitutiua. Quia q̄ñcūq̄z illud qđ ē suppositi ꝯstitutiuū exp̄mit multis modis.quoꝝ modoꝝ vnus hz rōz pfectionis.ꝛ alter rationez min⁹ pfecti.sp dr̄ constituere sub rōe pfectionis maxime si suppositū ꝯstitutū ē nobile ꝛ pfectū suppositū. Sed etiā fm illos generatiuitas icludit i p̄nitate ꝛ ñ ecōuerso.qz q̄cq̄d pfectōis ꝯcipi poterit i generatiuitate ꝯcipiet i p̄nitate.sz ñ ecōuso.ꝛ ꝯsq̄ns rō p̄nitatis ē pfectior rōe generatuitatis. Cū igit p̄mū suppositū i diuis sit pfectū suppositū.magis dr̄ ꝯstitui formalitate q̄ ē p̄nitas. q̄z formalitate q̄ ē generatiuitas. Nec etiā p istū modū iste potest euadere difficultatel tactas supius. Quia aūt illud suppositū ꝯstitutū p generatiuitatē erit suppositū absolutū ꝛ tūc icidis i opinionē reprobatā.aut erit suppositū relatiuū.ꝛ tūc simultanee optet esse situm correlatiuū.qđ nō est aliud q̄z suppositū genitū. Et tunc arguit ꝯtra te sicut ꝯtra meputa sic. Quecūq̄z sūt fil'a q̄cūq̄z supponitur vnū ꝛ reliquū.sz suppositū generatiuitate cōstitutū.ꝛ suppositū genitū sunt sim̄.ꝛ fm te

1 2 3 4 5 6

'Pars scda artu. pmi. Opinio.

Cōtra opinionem.

UVA. BHSC. IyR_066

actꝰ generatōis ſ̄ ſupponit ſuppoſitū generati ue ꝯſtitutū. g̃ etiã ſupponet ſuppoſitū genitū qđ ē impoſſibile. qz tūc eēt genitū añ̄ꝫ genera reť. Jtē oē qđ relatiue referť ad genitū ī intellectuali natura p̄nitate referť ad ip̄m. ſi igit̄ actꝰ generatōis ꝓſupponit tale ſuppoſitū ergo p̄nitas nō ſeq̄reť actū generatōis Pz igit̄ q̄ p̄ dictã fãtaſiã formalitatū ñ euadūt hm̃oi difficultates. Nō curo tñ ad pñs iſta ſoluere q̄ ad hꝰ ꝛ ceta ꝯſilia rñdi ſupꝰ di. xxvi

Dī. xxix Artic's 2

Quãtū ad ſecundū

p̄ncipale. vtꝫ in diuīs ſit p̄incipiū originaliter ꝓductiuū. poſſet q̄drupl'r fieri inquiſitio. Primo vtꝫ rō p̄incipij inueniať ī diuīs tam reſpectu intrinſecoꝫ puta ꝓſonaꝝ. g̃ reſpectu extrinſecoꝫ. puta reſpectu creaturarū. Scđo quō tal'rō ibi repiať puta vniuoce vl' eq̄uoce vel anologice. Tercio vtꝫ p̄ ꝛ filiꝰ ſint vnuꝫ p̄ncipiū ſpūſſcti. Et quarto dato q̄ ſic. vtruꝫ tñ poſſint dici ꝑſ̄ ſpiratores. Sed qz de tercio ꝛ quarto ſatis ꝓlixe tractaui dist. xi. queſtione. i. articulo. ij. ꝛ iij. ideo ad pñs ſoluꝫ de

Cōclo 1 primo ꝛ ſcđo aliq̄d breuiſſime dicã. Quã tū igit̄ ad primū dico q̄ q̄uis ī creaturꝭ p̄ncipiū ꝛ cã dicanť ad ꝓuertentiã. ī diuinis tñ reſpectu intrinſecoꝫ ita admittẽdū eſt nomẽ p̄n

1 cipij. qđ tñ negãduꝫ eſt nomẽ cauſe. Nã cã ē ad cuiꝰ eē ſequit̄ aliud. vt ptz. v. metaph̄. In diuīs igit̄ vbi nulla ē ſeq̄la ī eſſe. cū ibi nō ſit ꝓus ꝛ poſterius ī eſſe. ſed vnū ꝛ idē eē oim per

2 ſonaꝝ. ibi nō de͛bet admitti nomẽ cauſe Jtē vbi nō eſt aliud ꝛ aliud ſubſtãtiue. nō poteſt admitti nomẽ cauſe. cū ad eē cauſe ſequať aliud. ſed ī diuīs nō repiť aliud ꝛ aliud ſubſtãtiue. qz alꝫ eēt diuiſa natura. Sed q̄ nomẽ p̄ncipij vere diuīs ꝓueniat pz. qz dicit̄. v. metaph̄. q̄ p̄incipiū eſt vñ eſt aliquid. qđ tm̃ ē dicere. q̄ p̄ncipiuꝫ eſt a quo aliq̄d habet eſſe. Sed filius ī diuinis vere ē a patre. ꝛ ſpūſſanctus ab vtroq̄. igit̄ p̄ vere ē p̄incipiū filij. ꝛ pater ꝛ filius p̄incipiū ſpūſſcti Reſpectu tñ creaturaꝝ tota trinitas ꝛ pōt dici p̄incipiuꝫ. qz oīs creatura a dño deo eſt. ꝛ filꝰ poteſt dici cauſa. qz cū creatura ꝓducať a deo ī aliena natura. ergo in creatione ad eſſe rei tanq̄ ad eſſe cauſe ſequit̄ aliud. puta ipſa creatura a deo ſi

Cōclo 2 ue ab eē diuino eēntialiter diſtincta. Quã tum ad ſcđm dico q̄ p̄incipiū in diuīs reſpectu ꝓſonaꝝ ad intra. ꝛ reſpectu creaturarū ad extra. nec dicit̄ vniuoce nec eq̄uoce. ſed dicit̄

Ratio anologice. Quia q̄ñcūq̄ ratio alicuiꝰ nomis ꝓueniť alicui rei in compatõe ad plura. quorum reſpectu vnius ꝓuenit ſibi ꝓius q̄ reſpectu alterius. hm̃oi nomẽ de tali re nec dꝛ vniuoce nec eq̄uoce ſed anologice. ſed ratio p̄nci p̄ij ꝓius ꝓuenit deo q̄tū ad ꝓductiõem ꝓſonaꝝ q̄ creaturaꝝ. ergo hꝰ nomẽ p̄incipiuꝫ q̄ ad intra ꝛ quo ad extra de͛o nec ꝓuenit vniuoce nec equiuoce. ſed anologice. maiꝰ pz. Qz ſi ꝓeteret ei eq̄uoce. tūc nō competeret ei ſm vnã rationẽ. Si vniuoce. tūc nō ꝓius ꝓeteret ei reſpectu vnius q̄ reſpectu alteriꝰ. Ex ſufficiẽti ergo diuiſiõe relinquit̄ q̄ ſibi competat anologice Minorẽ ꝓbo q̄drupl'r. Primo ſic. Qz q̄ñ aliq̄d nomẽ vnū ꝓuenit aliq̄bz duobz. quoꝝ tñ vnū ſm ſignificatū illiꝰ nois eſt rō alterius. illud nomẽ priꝰ intelligit̄ ꝓpetere illi p quod cõuenit alteri. ſiue quod eſt ratio quare illud nomẽ ꝓueniat alteri q̄ ecõuerſo. ſed eē p̄incipiuꝫ creaturaꝝ ꝓuenit deo p hoc q̄ ipſe eſt p̄incipiuꝫ ꝓſonaꝝ. qz ſicut patebit li. ij. diſt. xi. articulo. i. emanatio ꝓſonaꝝ ē ratio emanationis creaturaꝝ Scđo ſic. Qñ 2 vnū cõe nomẽ dicit̄ de nccio ꝛ ptingẽti. ꝓius videť ꝓpetere neceſſario q̄ ptingẽti. ſed eē p̄ncipiū ꝓſonaꝝ ꝓuenit deo nccio. qz nō poteſt ſibi nō competere. ꝛ eē p̄incipiū creaturaꝝ cõuenit ſibi libere ꝛ ptingenter. potuit em̃ deus eas nō p̄incipiare ſi voluiſſz. ergo ꝛc. Ter 3 cio ſic. Cū hoc nomẽ p̄ncipiū ſit relatiuū. ſvt pz. i. phiſicoꝝ. vbicūq̄ ergo relatio ſignificata p ip̄m realiter aliq̄d ponit. ibi hoc nomen p̄incipiū ꝓius ꝛ magis ꝓprie repiť q̄ vbi nihil reale ponit. ſed ex hoc q̄ vna diuīa ꝓſona ē p̄ncipiū alterius. relatio realis ponit in ꝓſona ꝓducẽte q̄ alterius ē p̄incipiū. ſz ex hoc q̄ deus eſt p̄incipiū creaturaꝝ nō ponit̄ ī deo aliq̄ realis relatio. vt patebit in diſt. immediate ſeq̄nti. g̃ ꝛc. Quarto ſic. Qđ ꝓuenit deo 4 ab eterno. ꝓius ꝛ magis videť ſibi ꝓpetere q̄ qđ ꝓuenit ſibi ī tpe. ſed eē p̄incipiū ꝓſonaꝝ cõuenit deo ab eterno. creaturaꝝ aũt ē p̄incipiū ī tpe. ergo ꝛc. Ad argumẽtū p̄ncipale ī oppoſitū dm̃ q̄ ſi negať ī diuīs eē p̄incipiatū. hoc ſit ꝓpter hereticos. qui p eo dē volũt accipere p̄incipiatū ꝛ cauſatū. Ad p̄ncipale argumentum.

Diſtinctio triceſima.

Jnteni que

ſ dã ꝛc. Poſtq̄ mgr determinauit de diuinaꝝ ꝓſonaꝝ eternis motionibus. hũc in iſta. xxx. diſtinctione tractat

UVA. BHSC. IyR_066

de earundem psonaꝝ tpalibus relationibus. Et diuidit in duas ptes. Quia pmo mgr oñdit q̃ quedã tpales appellatões deo ꝛueniãt. Scõdo ostẽdit q̃liter ꝛ q̃ quez modũ deo conuenire valeãt. ibi. Quomõ g̃. Prima in tres. Nã primo magister pmittit suã intentõem. Scõdo ꝓtra suã assertionẽ adducit obiectõez Et tercio illius obiectionis innuit dissolutiõnẽ. Scda ibi. Sed hic aliqs dicet. Tercia ibi. Ad qõ dici põt. Sequit illa ps. Quõ g̃. Et diuidit in duas ptes. Nã pmo oñdit sua pradictoꝝ possibilitatẽ. Scõdo ex hic dictis oñdit eẽ solutã q̃ndã supꝛ tactã difficultatẽ. ibi Hic põt solui qõ. Circa istã dist. q̃ro.

Trũ relatio dei ad creaturã sit ꝑ oꝛre
v latõe creature ad deũ. vl' ecõuerso. Et videt q̃ relatio dei ad creaturã sit ꝑ oꝛ q̃ sic se hz fũdamẽtũ ad fũdamẽtum. sic relatio ad relatiõez. sed dꝰ ẽ ꝑ oꝛ q̃ creatura. g̃ ꝛc.

Cõtra. relatio fm rationẽ ẽ posterioꝛ relatione fm rẽ q̃ sibi opponit. sz relatio dei ad creaturã ẽ fm rationẽ. vt. j. patebit. relatio ꝑ o creature ad deũ est realis. ergo ꝛc. Hic quatuoꝛ sunt videda. Primo vtꝝ aliqua relatio sit inter deũ et creaturã. Secũdo dato q̃ sic. vtrum talis relatio sit realis ex parte dei

Tercio vtrum sit realis ex parte creature.

Et quarto videndus est de eo quod questio querit.

Artic's 1 **Quãtuz ad primuz** ꝑncipale. vtꝝ aliq̃ relatio sit inter deũ et creaturã. dicẽdũ q̃ sic. Quia inter mẽsuratũ ꝛ mẽsurã oꝑtet eẽ relationẽ. sed dꝰ ẽ mẽsura oim creaturaꝝ siue oim entiũ. vt pz ꝑ Auer. x. metaꝓh. vbi sic ait. Illud qõ ẽ mẽsura oim ẽ ꝑmũ ꝑncipiũ. dꝰ. s. qui ẽ motoꝛ oim absolutꝰ ab oi materia. q̃ est actus vltimus. cui ñ admiscet oino potẽtia. qui ẽ ꝑncipiũ vt motoꝛ. forma ꝛ finis. Et. xi. ꝓpositione pcli dꝰ. Dis deus mẽsura ẽ entiũ. ꝑ. inter ꝓducẽs ꝛ productuz est vera relatio. sed deus est creatoꝛ oim. Maioꝛ patet. v. metaꝓh. Mioꝛ declarat circa ꝑncipiũ secũdi libri. ꝑ. quecũq̃ simpl'r sũt diuersa. inter ea saltẽ est relatio diuersitatis. sz deus ꝛ creatura sũt simpl'r diuersa. cum differãt plus q̃ genere. vt pz. x. metaꝓh. Sz aliqs tripl'r hic possz instare Prio qꝛ relatiua sũt sil' natura. dꝰ aũt ꝑ ẽ oi creatura. Scõdo qꝛ q̃ nõ sũt ad inuicẽ ꝛpabilia ñ sũt ad inuicẽ referibilia. sz deus ꝛ creatura ñ sũt ad inuicẽ ꝛpabilia. cũ nõ sint vnius generis. Sola ẽm illa sunt ad inuicẽ ꝛpabilia q̃ sũt vnius generis.

Instantia 1 2

Tercio qꝛ i q̃cũq̃ genere ẽ vnuz relatiuoꝝ ꝛ alteꝝ. sed dꝰ nõ ẽ i genere creature. cũ i nullo genere claudat. sed i se claudat pfectões oim genez. vt pz. v. metaꝓh. Sz illa ñ obstãt ꝓ tati iã dicte. qꝛ. b. Aug. expsse dicit. v. li. d̃ tri. q̃ creatoꝛ relatiue dꝰ ad creaturaz. sic dñs ad puũ. g̃ ꝛc. Ad ꝓmũ g̃ dom. q̃ q̃uis relatiua vt ꝛlatiua sũt sint sil' natura. tñ ñ oꝛ fũdamẽta seu ꝓiecta relationũ ee simil'. ꝛ idẽo q̃uis dꝰ vt creatoꝛ sil' sit cũ ipsa creatura. nec ꝓus ẽ potuerit q̃ get creatura. qꝛ vt creatoꝛ ẽ termiat relationẽ q̃ creatura refert ad ipm. tñ vt deus ẽ ꝓcedit oẽm creaturã. qꝛ vt sic nõ dꝰ relatiue. sed absolute. Ad scdm dom. q̃ non oim ẽ ꝛpatio quoꝝ ẽ relatio. ꝓpie loq̃ndo de ꝛpatione mõ q̃ illa dicunt ad se compabilia que ad se mutuo sũt ordinabilia. sed solũ illoꝝ que ad inuicẽ referunt penes quantitatẽ vel qualitatẽ. iuxta q̃ alteꝝ altero põt dici maiꝰ vl' minꝰ. meliꝰ vel peiꝰ vel albiꝰ. ꝛ sic de aliis hmõi. Relatione. n. diuersitatis referunt ea ad inuicẽ q̃ diuersoꝝ generuꝫ sũt Ad terciũ põt dici q̃ ñ oportz fũdamẽta relationũ eẽ eiusdẽ generis sed solũ ipsas relationes. quãtitas. n. et qualitas dicũt genere. q̃uis eq̃litas ꝛ sil'itudo q̃ fũdant in ipsis sint in eodẽ genere relationis.

Etiã potest dici q̃ q̃uis deus i nullo genere sit ita q̃ claudat i eo. est tamẽ i quolibet genere sicut ꝑncipiũ illius generis. ꝛ ideo dꝰ refert ad quamlibet rẽ cuiuslibet generis sicut ꝑncipiũ ad ꝑncipiatũ.

Artic's 2 **Quantuz ad secun** dum ꝑncipale. dato q̃ sit relatio inter deum ꝛ creaturas. vtrum sit relatio realis ex pte dei. pono duas concluões. Prima est q̃ relatio deo aduenies tempaliter. ex pte dei nõ est realis. Cõcl'o 1 Secunda q̃ hoc nõ obstãte deus tamẽ vere terminat relationẽ creature. ꝛ ex hoc fm rationẽ refert ad creaturam. Circa primã sic ꝓcedam. Primo. n. ꝓbabo ꝛclusionẽ aliquibꝰ rõibus. Scõdo adducaz ꝓtra ea motiua oppsite opinionis. Et tercio rñdebo ad ea Prio igit ꝛclor ꝓdo sic. Nullũ ens q̃ simpl'r ẽ necesse eẽ. possibile ẽ deo cõuenire ex pte. sed omne quod realiter est in deo ẽ simpliciter necesse esse. quia nihil existẽs realiter in actu purissimo et simpliciter ꝑmo põt esse ꝓtingẽs. g̃ nulla relatio realiter existẽs in deo potest deo aduenire ex pte. g̃ ꝛc. Cõcl'o 2

Ad 1 Solutio.

Ad 2

Ad 3

Ꝑ. si relatõ q̃ quam deus ex pte refert ad creaturam esset 2

UVA. BHSC. IyR_066

vera res realiter ī ꝺo exīs. tūc creatura ſm cē creatū vere cēt ī ꝺo. ⁊ ſequēs eſt impoſſibile. quia cū omne quod ē ī ꝺo realiter vere ſit ꝺeus. ſequereť ꝙ creatura ſm cē creatum cēt ipe ꝺeus creator. ꝓbo ⁊ ſequētiā. omnis em̄ vera res ex tēpe ꝓuenies eſt vere creatura. ſed talis relatio eſſet vera res. cum realiter ſuppo natur eſſe ī ꝺo. ⁊ ex tēpe euenireť. ergo neceſſe 3 oporꝫet dicere ꝙ eſſet vera creatura. ℙ. ſequereť ꝙ ad ꝺeſtructionē vnius muſce totus ꝺeus ꝺeſtrueret. quia cuꝫ relatiua ſimul ſe ponāt ⁊ ꝑimāt. ꝺeſtructa muſca ꝺeſtrueretur ī ꝺo hmōi relatio qua ꝺeus ad hmōi muſcaꝫ referť. que quidē relatio ſi realiter ſuit in ꝺo. neceſſario idē fuit qđ ꝺeus. qr quicquid realiter ī ꝺo eſt hoc nccio ꝺeus eſt. ergo ꝺeſtructa 4 hmōi relatione ꝺeſtrueť ꝺeus. ℙ. cuicunqꝫ realiter ineſt aliq̄d qđ amitti pōt illud neceſſario eſt mutabile. Jſtā ꝓpoſitionē ponit auguſt. v. ꝺe trini. c. vi. Ex hac enī ꝓbat ꝺeū eſſe immutabilē. ꝙ nihil eſt ī eo qđ amitti poſſit. Cū igiť oīs relatio tpalis exīs ī ꝺo amitti poſſit. ſi hmōi relatio realiter cēt in ꝺo: ꝺeus 5 vere cēt mutabilis. ℙ. ſumme ſimplicitati habēti ſm ſe abſolutā neceſſitatē cēndi nō poteſt realis relatio ꝺe nouo aduenire. nec etiam ab ipſo recedere. ſed ꝺeus ē ſumme ſimplex. ⁊ habet ſm ſe abſolutā neceſſitatē eſſendi. Jſta minor patet apud theologos et pℏos. ꝓbo maiorē. qr eoipo ꝙ ſumme ſimplex ē. ḡ omne qđ realiter in ipſo eſt idē ē quod cēntia ſua. ⁊ ꝓ ſeqns nec pōt ſibi adeſſe nec abeſſe ſine ſue cēntie mutatione. ſed eo ꝙ habet abſolutā neceſſitatē cēndi nō coexigit aliq̄d extrinſecū naturaliter differēs ab eo. omne aūt qđ refertur ad alterꝫ reali relatiōe nccio coexigit ſuum correlatiuū. ḡ relatio rei ad creaturā nō eſt realis

Inſtantia Forte dicet ꝙ q̄uis nullū reale abſolutum poſſit ꝺe nouo adeſſe vel abeſſe alicui ſine ſui mutatōne. ꝺe relatione tm̄ nō eſt ſimile. qr ad ſolius alteri⁹ extremi mutationē alteri extremoꝫ aduenit realis relatio abſqꝫ oīmi ſui mu

Solutio tatione. Jſtud nō obſtat ꝑdictis. qr ſi mutua realis relatio ineſt aliquibꝫ. tūc ſicut vna vice ex mutatōne vnius extremi acquirit vel ꝺepdit realis relatio in altero extremo ſine ſui mutatōne ſic alia vice poterit fieri ecōuerſo. puta ꝙ ad mutationē iſtius acquirit vel ꝺepditur ī illo ſine ſui mutatōe. ℙꝛopter hoc fortē dicit doctor noſter di. xxx. q. ij. ꝙ nō poteſt cē ꝙ aliquid realiter habeat cē ī aliquo qđ ꝓius nō fuit. niſi aliqua mutatio ſit facta ī eo. vel ſaltē ſit poſſibilis fieri. Et illa videť eſſe expſſa intētio. b. Ambroſij. i li. ſuo ꝺ trini. c. vi. vbi ꝓtra Arrianꝫ dicit ſic. Si em̄ ꝺeus aliq̄n nō pater: poſtea pater fuit mutatus ē. ℙ. 6 meſure ad meſuratū nō ē realis relatō. v. t pater. v. metℏ. ſed ꝺeus ē meſura oīm. vt ait cōmen. x. metapℏ. igiť ex hoc ꝙ ꝺeus terminat relationē ipſius meſurate creature. nulla realis relatio ponet ī ꝺo. ℙ. quicq̄d aduenit alicui poſt completū ſuū eſſe. hoc ē accidēs illi. ſed ꝺeus ab eterno habuit eē completū. ergo ſi ī tpe aduenireť ſibi relatio realis. tūc ī ꝺo eſſet accidēs reale. qđ negāt oēs pℏiloſopℏātes vna cū theologis. Dicit. n. Boetius in li. ꝺe tri. ꝙ ī ꝺo nullū ē accidēs. Et quaſi tota illa ratio ē ꝺe mēte Aug. v. ꝺe trini. ca. vlti. vbi ſic ait. Qđ ḡ tpaliter dici incipit ꝺeus qđ antea nō dicebať manifeſtū ē relatiue dici. nō tamē ſm accidēs dici ꝙ ei aliq̄d accideret. ſed plane ſm accidēs eius ad qđ ꝺeus dici incipit relatiue Sed oppoſitū iſtius a ꝓtrarie opinātibus arguit multipl'r. ℙꝛimo ſic. Oīs ꝺe noiatio realis ⁊ formalis ē ab aliqua reali forma realiter informāte ipm̄ ꝺenoiatū. ſed ꝺeus realiter ⁊ formaliter dicit dñs. creator. gubernator creature. et ſic ꝺe aliis. ḡ oportet ꝙ relatio dominij realiter ſit in ꝺo. ⁊ ſil'r ꝺe aliis. ℙ. 2 actiuū ad paſſiuū referť relatōe reali ſe tenēte ex ꝑte actiui. qr relatōes mō numeri ⁊ modo potētie ſūt reales ī vtroqꝫ extremoꝫ. vt ꝓbatꝫ. v. metapℏ. ſed ꝺeus cuꝫ ſit creator oīm referť ad oēm creaturā ſicut actiuū ad paſſiuū. ḡ ⁊c.

ℙ. ille relatiōes ſunt relationes reales ſm 3 quas extrema realia vere ad inuicē referūtur. circūſcripto omni actu rōis. ſed relatōes tpales ꝺei ad creaturā ſunt hmōi. Maior patet. qr ex hoc aliq̄d dicit nō eſſe reale. qr ꝺependet ab actu rōis. Minor ſil'r ꝓbatꝫ. qr cū hō q̄ērationalis creatura creatus fuerit ſexto die. igiť q̄nqꝫ diebꝫ añ oēm actū rationis ꝺeus fuit ceteraꝫ creaturarū creator ⁊ dñs. ℙ. relatio 4 hñs reale fūdamentū ⁊ extrema realiter diſtincta ē real'. ſed q̄libet ꝑdictaꝫ relationū ē hmōi relatio em̄ dominij fundať ſupꝫ omnipotētia rei. extrema ſua ſunt ꝺeus ⁊ creatura. et ſic ꝺe aliis. ℙ. vbicūqꝫ relatio aptitudinalis ꝓ 5 ductiui. ſcꝫ ad ꝓducibile eſt realis. ibi relatio actualis ꝓducētis ad ꝓductū nccio ē realis. Nō em̄ eſt poſſibile ꝙ calefactiuū ad calefactibile ſit relatio realis. q̄n calefaciēs ad calefactū ſit relatio realis. Sed ꝺeus vt ꝓductiuus ab eterno referebať realiter ad creaturaꝫ vt ꝓducibil' erat. ḡ modo vt ꝓductor ſiue vt creator referť realiter ad eam vt ꝓducta ſiue

Opi. ãĩa l

UVA. BHSC. IyR_066

creata. maior ꝓz. Minor ꝓbat. qr illa relatio est realis que a nullo intellectu ꝛpendet. nec humano nec angelico nec diuino. sed illa relatio qua ds ab eterno refert vt ꝓducēs ē hmōi Istam ꝓbo. Nō em ꝛpēdet ab humano itellectu vel angelico. qr nōdū fuerūt. Nec ab intellectu diuino. qr eēntia diuīa nro modo intelligēdi añqz sit intellecta ab intellectu diuino habet in se ꝛ ex se infinitam virtutē ꝛ perfectionem. ꝛ p ꝫ sequēs potentiā producēdi oīe ꝓducibile seu possibile produci. Nō em ds ē omnipotēs ꝛ omniū productiuus ex eo ꝙ intelligit se talem. sed ecōuerso ideo intelligit se
6 talem. quia ipse est talis. ℙ. producens aliquid i diuersitate nature. nō minus refertur ad ipsum ꝙz producēs aliquid in eadē natura. sed pater realiter refert ad filiū quē producit i eadem diuina natura. g creator realiter refert ad creaturā quam producit i diuersitate nature. Minor ꝓz ex fide. ꝓbat maior. nam cū relatio realis requirat extrema realiter distincta nō minus est relatio realis inter creatorē ꝛ creaturā que ꝓpositaliter ꝛ naturaliter distinguunt. ꝙz inter patrē ꝛ filiū qui solū
7 ꝓpositaliter distiguūtur. ℙ. illud quod ꝓprie ꝛ fm nomē suum importat relationē. vbicūqz hoc realiter inuenit ibi erit realis relatio. sed principiū ex nomie suo importat relationē. qr vt dicit. i. phisicoꝝ. ꝓncipiuz aut ē cuiusdā aut quoꝝdā. Cū igit ds sit realit̄ principiū creature. ipse realiter refert ad creatu
8 ram. ℙ. oīe realiter diuersū ab alio refert ad ipm reali relatione. quia ipsa diuersitas ē relatio. sed ds est realiter diuersus a creatura. g ꝛc. ℙ. omne nomen quod ꝓprie dicit ds deo ꝛ nō metaphorice ponit rē sui significati realiter ꝛ formaliter i deo. ꝙz em ds nō sit formaliter lapis. est tamē formaliter ꝓpiēs qr lapis dicit metaphorice ds ipso. sapientia deo formaliter et ꝓprie. sed ds ꝓprie. immo
10 ꝓprissime dicit dns ꝛ creator. ergo relatiōes talibꝫ nomibꝫ importate realr erūt i deo ℙ scia realiter refert ad scibile. ꝙz nō econuerso. vt ꝓz. v. metaph. sed ds scia sua q est idē qđ eēntia sua ab eterno sciuit omnē creaturā. ergo ꝛc. Sed illa nō ꝓcludūt. quia sicut i hac materia dicūt solēnes doctores. s. sanct⁹ Tho. et frater Egidius. ea que realiter ad se mutuo referunt. illa ad se mutuo realiter ordinātur. sed ds nō ordinat realiter ad creaturā cū ab ipsa i nullo ꝛpēdeat. ꝙz ecōuerso creatura ordinet ad ds. qr ab ipso realit̄ ꝛpēdet. ergo ds nō refert realiter ad creaturā

Cōtra opinionē.

ꝙz ecōuerso creatura realit̄ referat ad ipm ds. Ad primū igit dicēduz ꝙ maior nō est vera. qr oīe mouēs siue agēs actione trāseūte ꝛnominat a motu vel ab actōne. ꝙz motus talis nō sit in mouēte sed in mobili. ꝛ actio talis nō sit in agēte sed in passo. Ad minorē tamē potest dici ꝙ ds in omnibus talibus nomibus ꝛnominat a forma absoluta. ꝓut talis forma terminat realem ordinē sīue relationē creature ad ipm ds. Dicit em dns ꝓut habet in se potētiam coactiuaz ad quam seruitus creature terminat. Dicit creator ꝓut habet in se potētiam creatricē ad quā relatio creature terminat. Ad secūdū dicē dū ꝙ ds respectu creature sic est producēs ꝙ etiā est mēsura producti. ideo relatio actiui ex pte rei trahit ad relationē que se habet mo do mēsure. sed quia mensura ad mēsuratum nō refert realiter. ergo ꝛc. Ad terciuz nego minorē. Ad probationē dico ꝙ licet in illis ꝺn ꝙz diebus nō fuerit intellectus humanus. fuit tamē intellectus angelicus ꝛ diuinus. qui vidētes relationē realez ipsius creature terminari ad actiuam potentiā creatoris. poterant ecōtra fm rationē ꝺcipere relatiōez creatis ad creaturam. Ad quartū. nego maiorē. quia relatio mēsure ad mēsuratū habet fundamentum reale ꝛ extrema realiter distincta. ꝛ tamē nō est realis. vt patet. v. metaph. ds relatione scibilis ad sciam. Ad quintuz nego minorē. Ad probationez dico ꝙ relatio ꝓductiui ad ꝓducibile creabile nō fuit relatio real' ab eterno i deo. qr nō habuit extrema realiter distincta. creabile em añqz fuit creatū nō differebat realiter a creatrice essentia. vt patebit in. ij. li/bro. qr relatio realis requirit extrema realiter distincta. ergo in illa probatione datur nō causa pro causa. qr ds pendētia ab intellectu nō ē cā quare hmōi relatio nō sit realis. sed īdistincto extremoꝝ est causa Ad sextū nego maiorē i tali materia cū producēs est infinite nature ꝛ simplr necesse eē. quia tūc productū in eadē natura est eque perfectū cū producēte. ꝓpter quod inter tale producens ꝛ ꝓductū potest esse mutuꝰ ordo. qr equaliter se coexigūt. Sed productū a tali producēte in aliena natura rone siue limitate pfectionis i infinitū distat a nobilitate ꝛ pfectione producētis. ꝛ iō licet ds pendeat a producēte ordinet ad ipm. ꝛ ꝫ sequēs ad ipsum realiter referat. tamē ꝫ nō potest fieri ecōuerso ꝓpter indepēdētiam producētis. Ad probationē dico ꝙ ꝓccat ꝓ assignationē nō cause ꝓ cā ℙōt etiaz dici

Solutio. Ad 1

Ad 2

Ad 3

Ad 4

Ad 5

Ad 6

Alia solo/

8

UVA. BHSC. IyR_066

ad ſeptū ꝙ maior nō eſt vera qñ ratio ꝓdu/
cētis aliquid i diuerſitate nature coincidit in
rationem menſure. ⁊ ꝓducēs ſine diuerſitate
nature nō coincidit i rationē menſure. et ſic ē
in ꝓpoſito. qz deus ſic ꝓducit creaturaz ꝙ eſt
menſura creature. ſic autē ꝓducit filium. ꝙ
tñ nō eſt menſura filij. cum filius ſit eiuſdem
Ad 7 ꝑfectionis ⁊ dignitatis cū patre. Et ꝓ idē
patet ad ſeptimū. quia cū res que eſt ꝓncipi
um coincidit cū eo qđ ꝓprie eſt mēſura. tunc
relatio importata nomie ꝓncipij non eſt re
latio realis ſed ſm rationē tm. ſicut eſt relatio
menſure. Poteſt etiā dici ad minorez. ꝙ ꝫ
nomē ꝓncipiū nō ſp formal'r ſignificat relati/
onē. eſſentia em diuīa formal'r exñs abſoluta
ē ꝓncipiū generādi ⁊ ꝓncipiū ſpirādi. accipit
ꝫ ſepi⁹ ꝓncipiū nō formal'r ꝑ relatōe. ſz ꝑ ab/
ſoluto ꝫnotāte tñ relatiōz ipſi⁹ ꝓncipiati quā
termiat. ⁊ hoc ſufficit ꝓho. i. ꝓhicoꝛ. qz ꝑ illa
ꝓba intēdit ꝓbare ꝫ ꝓmenidē ⁊ melliſſū ꝙ nō
Ad 8 ſit vnū ſolū ens. ſed multa ſūt q ſūt Ad octa
uū dicendū ꝙ maior nō eſt vera. niſi fūdet ta
lis diuerſitas i termis qui mutuo ſunt ad in/
uicē ordinabiles. Etiā pōt dici ad mino/
rē ꝙ ſicut deus eſt vnus ꝑ ſubam ſuā ⁊ nō ꝑ
intentionē additam. ſic eſt diuerſus ſeu diſti
ctus a quocūq diſtinguit ꝑ eſſentiam ſuaz ⁊
Ad 9 nō ꝑ aliquā realē relatōem additā. Ad no
nū. ad minorē dicenduz ꝙ eo ipſo ꝙ dr ꝓprie
dicit creator ⁊ dñs. iō ꝓprie eſt in deo potētia
creatiua ⁊ potētia coercitiua tminās relatio
nes creature ⁊ oīs ſeruitutiz q creatura ipſi deo
Ad 10 ſubijcit. Ad decimū dām ꝙ ſcia noſtra rea
liter refert ad ſcibile. qz ipſa mēſurat a ſcibili.
ſz ſcia dei nō menſurat a reb⁹. ſed eſt menſura
rez. ſic ait ꝫmen. x. metaph⁹. ğ argumentū eſt
Cōcl'o 2 ꝑme et ꝓtra ſuū ꝫpoſitorē. Sēda ꝫcluſio
pz ꝑ tā dicta. Quia eoīpo ꝙ aliq̄d relatōe rea
li refert ad aliquē terminū. intellectus noſter
naturā terminātē hm̄oi relationē ꝫcipit econ
tra referri. ſed oīs creatura real'r refert ad deū.
vt patebit in. iij. articulo. ğ deus ſaltē ſm rati
2 onē refert ad creaturā. P. ꝙncunq nomen
relatiuū vere ꝑdicat de aliquo. ſi ex hoc nō po
nit i eo relatio ſm rē. ſaltē ponet in eo ſm rōez
ſed hoc nomen dñs eſt relatiuū ⁊ vere ꝑdicat
Inſtantia de deo. ğ ⁊c. Sed hic poſſet inſtari trip'r.
Nota bñ. Primo ſic. De q vere ꝑdicat relatiuū ſm eſſe
1 i illo debet eſſe realis relatio. ⁊ non ſolū ſm ra/
tionē. ſed dñs eſt relatiuū ſm eſſe ⁊ nō ſm di
ci. ⁊ vere ꝑdicat de deo ſicut tuipſe dicis. ğ ⁊c.
2 Sēdo ſic. Nihil inuanū debet poni i deo.
qz ſi deus ⁊ natura nihil faciūt fruſtra. vt di/
cit. i. celi ⁊ mundi. multo minus poteſt aliq̄d
fruſtra eſſe in deo. ſz ratio cui nō reſpōdet res
caſſa eſt ⁊ vana. vt ait Boetius. Tercio qz 3
ſi relatio qua deus dicit dñs ſolū eſt i deo ſm
rationē. tūc ſequet ꝙ deus ex hoc ſolū eēt dñs.
qz intelligerem⁹ eū eſſe dñm. ꝫ dñs ē falſuz. ğ ⁊
añcedēs Ad ꝓmū dām ꝙ nō oīe relatiuū Solutio
ſm eſſe real'r refert. qz ſicut qñq relatio ſm di Ad 1
ci ē relatio realis. ſic nō ē incōueniēs ꝙ relatō
ſm eē qñq ſit relatio ſm rōez Ad ſcām di Ad 2
co ad minorē. ꝙ rōni ſiue apphēſiōi intellect⁹
qñq nihil rndet i re extra. ſicut cuz apphēdit
chimera. ⁊ tal'r ē caſſa ⁊ vana. ⁊ de tali rōne
loquit ip ſe Boet⁹. Qñq rndet aliq̄d i re ex/
tra tāq̄ imediatū ⁊ ꝓximū fūdamētū. ſicut cū
apphēdit res ꝓme intētōis. puta hō vl lapis
ſortes vel plato. Qñq aūt rndet fūdamentū
remotū ⁊ mediatū. Et ꝫ dupl'r. qz q̄dā ſūt q
intellect⁹ ſua ſubtilitate ꝓquirit. puta intelle/
ctus ꝫuertēs ſe ſup fantaſma ſortis intelligit
ſortē tanq̄ vez ens reale ꝓme intētōis. videz
aūt hoc intellectū nō ꝑdicari de plibz nomiat
ip̄m indiuiduū. ⁊ illud ē nomē ſcde intētōis.
qz ꝑ imediato fūdamento ſibi rndet apphen
ſio intellectus. puta nō ꝑdicari de plibz ſed ꝑ
mediato fūdamēto ſibi rndet res extra. puta
ſortes. Aliq̄n aūt talia intellect⁹ nō ꝙrit ſua
ſubtilitate. ſed ex ſuo mō intelligēdi de neceſſita
te ꝓſequit. ⁊ hm̄oi vt plimū ſūt relatōnes ſm
rōez. q̄uis em i re extra ita dependeat menſura
tū a menſura ꝙ ecōuerſo mēſura nō dependet
a menſurato. tñ apud intellectū eſt eoꝛ qua/
ſi mutua dependētia. qz ſicut intellect⁹ nō po/
teſt apphendere menſuratū vt menſuratū ni
ſi apphendat menſurā. ſic nec ꝑōt apphende
re menſurā vt menſurā niſi apphendat men/
ſuratū. qz tamē dependentie apud intellectuz
qua intelligit menſuratū dependere a menſu/
ra coreſpōdet dependētia in re extra. ideo re/
latio mēſurati ad menſurā eſt realis. dependē
tie aūt menſure apud intellectū nō reſpōdet i
re extra dependētia mēſure. ſed ſola termiatio
qua mēſura termiat dependētiā mēſurati. iō
relatio menſure ad menſuratū eſt relatio ſm
rationē. Ad tercū dicendū ꝙ aliquid ve/ Ad 3
re ⁊ realiter eſt idē ſibi. tamē relatio qua idem
refert ad ſeipm eſt relatio ſm rationē. qz intel
lectus ipſam ꝫcipiendo vtit vno tanq̄ duo/
bus. vt patz. v. metaph⁹. ſic deus vere ⁊ reali/
ter eſt dñs ꝓpter veram ⁊ realē potentiā coercē/
di ſubditos qua terminat oēm dependentiaz
ſeruitutis ſubditoꝛ ſuoꝛ. relatio tñ dei ad ſb
ditos eſt relatio ſm rationē. cuz ſibi ex ꝑte dei

UVA. BHSC. IyR_066

nō rñdeat ordo dependētie qua referat ad ſb/ditos. ſed ſolū dependētia quā terminat ꝓut ſubditi ordināt ad ipm.

Articls 3 **Quantū ad terciuz** principale. vtrum relatio que eſt inter deuz et creaturā ſit realis ex parte creature. ſic proce/dam. Primo ponā vnam concluſionē et ipſam probabo. Secūdo inſtabo contra eam et ſoluaz inſtātias. Tercio inferā quoddā corrolariuz cōtra dicta cuiuſdā doctoris in iſta materia.

Cōcl'o 1 Cōcl'o ē hec ꝙ creatura real'r refert ad creatorē. Qz illud quod realiter dependet ab altero et ad ipm ordinat. hoc realiter refert ad ipz. ſed creatura realiter dependet a deo et ad ipſuz ordinat. vt patet. xij. metaph. P. omne productuz reale realiter refert ad producens. ſed creatura eſt realiter producta a deo. ḡ rē. P. omne menſuratū realiter refert ad menſuram qua ꝓfectiſſime menſurat. ſed deus eſt mēſura oim ꝓfectiſſima qua omnes creature perfectiſſime menſurant. Contra illā concluſionē ab aliquibz inſtat ſic. Si ois creatura refert ad creatorē relatiōe reali. tūc ipſa relatio qua refert creatura cum ſit realis eſt vera creatura et conſequēs refertur ad creatorem. aut igit refert relatione ſm rationē. aut relatiōe reali. Si primo mō. tūc pari ratione quelibet alia creatura refert relatione ſm rationē ad creatorē et nō reali relatione. Si ſecūdo modo. tūc eodē modo quereꝛ de illa relatione. et erit proceſſus in infinitū. P. creatura ſm ꝙ ē producta a deo ſic refert ad deuz. ſed a deo ſm ſubſtantiā ſuā eſt producta. igit ſm ſuā ſubſtantiā refert ad deū. et nō ſm aliquā relationē ac/cidētaliter ſupponentē. P. omis relatio eſt quaſi quoddā mediū inter extrema relatiua. ſed inter creatorē et creaturā nullū cadit medium. qz ſm Bern. omne quod ē aut eſt creatura. aut creatrix ēntia. Sed illud expreſſe ē contra. b. Aug. v. de trini. c. vl. vbi ait deuz dici relatiue ad creaturaz. nō ratione accidētis quod accidit ſibi. ſed ratione accidētis quod accidit creature. ad quam dici incipit ipſe deus. Oportet igit ꝙ relatio creature ad ipſuz deū ſit aliquid reale exiſtens in ipſa creatura quo ad deū creatura refert. Ad primū igit dicendū. ꝙ relatio refert ad deū. nō tamē alia relatione ſed ſeipſa. Sicut em ſpecies differt dntia ſua ꝓpria ab alia ſpecie. dntia autem nō differt alia dntia. ſz ſeipſa eſt ab alia differētia realiter diuerſa. ſic relatiuū refert relatione. relatio autem reſpicit terminū ſeipſa.

Contra iſtā tiam. Solutio. Ad 1

Ad ſecundū dicendū ꝙ ſicut aliquid dicitur ſimile ipſa qualitate cauſaliter et fūdamētaliter. ſed ipſa ſimilitudine dicit ſimile formaliter. ſic quelibet creatura ꝑ ſuaz naturā refertur ad deū fundamētaliter. ſed ipſa relatiōe formaliter. Ad 2

Ad tercīū dicendum ꝙ nullus inter creatorē et creaturā non ſit mediū tale qđ nec ſit creator nec creatura. tamen inter creaturā abſolutā et creatorē ꝑ modū cuiuſdā tendētie mediat creatura que eſt relatio. que cū ſit ipa tendentia ſiue ordo. nō requirit aliam tendētiaz mediā. ſed ſeipſa tendit ad terminū. nec etiā mediat relatio tanq̄z res alia a ſuo fundamento ſed tanq̄z modus. Et ex hoc poteſt inferri contra vnū doctorez ꝙ falſa eſt ſua adinuentio qua ponit circa illam diſtinctiōz. xxx ꝙ nulla relatio formaliter ſumpta ſit ens reale extra animā. Omis em relatio vt ait dependet ab actu rationis. et formaliter soluz habet eſſe obiectiue in anima. Et hoc ipſe ꝓbat ꝓmo de relationibz que dicunt modo vnius. vt eſt ſimilitudo. equalitas et idētitas. De idētitate tamen dimitto. qz ibi procedo ſecū ꝙ ibi ſit relatio ſm rationez tm. De ſimilitudine ꝙo arguit ſic. Dis realitas poteſt ꝑ diuinā potētiam manuteneri abſq̄ omni alia realitate a qua non dependet. ſed realitates duarū albedinū a ſimilitudine nō dependēt. ergo ſi ſimilitudo eſſet ens reale poſſet deus manutenere duas albedines deſtructa ſimilitudine. ſed illud eſt falſum. qz intellectus ſemp eque inueniret ſilitudinē circa hmoi duo alba. Secundo ꝓbat hoc idē de relatiōibz mō numeri ſic. Si relatio mō numeri eēt verū ens reale extra animā. tunc in vna reputa in vna ſola linea eſſent infinite entitates reales. falſitas cōſequētis patet. ꝓbat ꝓſequētia. qz talis linea reſpectu ſue medietatis eſſet dupla. et illa medietas reſpectu totius eſſet ſubdupla. Iteruz eadem linea reſpectu ſue tercie partis eſſet tripla. reſpectu quarte eēt quadrupla. et ſic de ſingulis ptibus. que cū ſint infinite eēnt infinite entitates relatiue actu in eadē linea. quod eſt impoſſibile. ergo relationes tales nō poſſūt dicere formaliter aliquā entitatē extra animā. Tercio idē ꝓbat de relatōibus dictis mō potētie. qz illud nō pōt poni res in natura qđ nō habet aliqđ ꝓductiuū nec mediate nec imediate. ſz prīnitas ē hmoi Maioz ꝓz. qz nihil pōt ſeipm ꝓducere. vt ꝓz ꝑ Aug. i. de trica. i. et ꝓmē. xij. meth. ꝓmento. xxxviij. Minozem ꝓbat. qz paternitas que de nouo fit in

Adz 2

Adz 3

Corrolariū ꝓ Aureoli.

Rōes Aureoli. 1

2

3

UVA. BHSC. IyR_066

aliquo producente. si causaꝫ. aut causaꝫ a tali producēte i quo ē. aut a pducto. aut ab actione fluēte a producēte in productū aut ab aliq̄ extrinseco puta a celo vel a deo. Non primo modo. tū quia relatio eēt p se terminus pductis. tū quia acquireret sine puia acquisitiōe alicuius absoluti. tū quia producens ageret in seipm. Nec secūdo modo. qz filius nō potest aliquid impmere in patrē. Nec tercio mō. qz actio est subiectiue in passo. Dicere autē q deus vel celū impримat hmōi realitates est absurdū. 4 Quarto pbat idē de relatione mensurati ad mensurā sic. Impossibile est aliquā rem dependere a nō re. quia res nō dependet a nihilo. sed scientia potest manere rescibili destructa ⁊ penitus annihilata. ergo impossibile est q relatio scientie ad scibile que est relatio mensurati ad mensurā sit aliquid in re exīs. 5 Quinto dicit q vniuersaliter omni relationi repugnat q sit res in natura existēs. quia illud nō est res quod acquirit i subiecto nullo agente ipm attingente. relatio est hmōi. qz si vnum album fuerit in oriente. ⁊ aliud albū fiat in occidente. similitudo generat i albo existente in oriente. nullo tamē agente ipm attingente. Sed illam positionē nō reputo bonam. nec theologice nec philosophice loquēdo. Contra aureolū. 1 Ratio primi est. Quia si relatio non ē aliud pter ens rationis obiectiue exīs in intellectu. cū diuine psone nō distinguātur nisi tribus relationibus. diuine psone nō essent distincte nisi tribus entibus rationis. ⁊ p consequēs nō essent realiter distincte. qđ fuit error sabellij. 2 P. Aug. v. de tri. ca. iij. dicit q relationes i creaturis sunt accidentia nō autē in deo. Et addit ibidē. q omnia accidūt creaturis que vel amitti possūt vl minui. vt magnitudines ⁊ qualitates. ⁊ quod dicit ad aliqd. sicut amicicie. seruitutes. similitudines ⁊ eqlitates. Sed ens rationis obiectiue solū exīs in aīa nō pōt esse accidēs rei extra aiam. g ⁊c. 3 Q, aūt hec positio vere phie contradicat patet primo de phia Aristotz. qui. v. meth. appellat relatiōes mō numeri ⁊ mō potētie relatiōes reales. ⁊ dicit eas realiter aliqd ponere in vtroq extremoz. relatiōes ꝺo mō mēsure i mensurato dicit realiter aliquid ponere q̄uis nō in mēsura. Sed planū ē q nō plus i vno extremoz ponerēt q̄ i altero si ois relatio eēt fm rationē tm. 4 Jtē i pdicamētis ⁊ v. meth. phs distinguēs ens reale extra aīaz i. x. pdicamēta. i hmōi reali distinctiōe ꝺnūerat relatōz cū 5 alijs. ix. pdicamētis realibus. Jtē ē ꝺ Auicē. qz ipe. iij. sue meth. dicit. q relatio hz ppriaz certitudinē fm quā hz ppriū esse ⁊ ppriaz actualitatē. Jtē est ꝺtra Auer. q directe in uehit ꝺ illā positionez. xij. meth. ꝺmēto. xix. vbi sic ait. Relatio est debilioris esse alijs pdicamētis. ita q quidā intellexerūt seu putauerūt ipsaz esse ex scīs intellectis. 7 Et idē cōmen. iij. celi ⁊ mūdi. ꝺmēto. ix. ait. q comparatio est accidēs sepabile a re. sed oīs comparatio ppie dicta ē relatio. g ⁊c. 8 Est etiā illud ꝺ simpliciū sup pdicamēta. vbi expresse distinguit relatōz i relatōz realē. ⁊ relatōz fm rōez. sed fm istā positōz ois relatio ē fm rōz. 9 Jtē ē ꝺ Euclidē p totā geometriaz. vbi tractat de ppōrtiōibus ⁊ eqlitatibz ⁊ ineqlitatibz. q cū sint vere relatiōes. si tm mō vt entia rōis eēnt obiectiue i intellectu. scīa euclidis nō eēt scīa realis sed rōnalis siue logicalis. Ad pmū igit dicēdū q si maior debite sumit ꝺ maiore. tūc i maiore supponit relatōz ee rē alterā a fundamēto. ⁊ h ē falsū. qz q̄uis relatio real a suo opposito realr differat. nō differt tn a suo fūdamēto sicut res a re. cū nullā habeat oppositionē ad ipm fūdamētū. Est igit relatio ⁊ fūdamētū eadē res. alio tn ⁊ alio mō se habens Solutio Adi

Etiā ratio ē ꝺtra te. qz deus pōt destruere oēm ens fm rōem. ⁊ manutenere ens reale. ꝺ fm istā rationē deus nō pōt destruere similitudinē ⁊ manutenere duas albedines. igit ex natura fundamētoz innascunt ipse relatiōes tāq̄z vera entia extra aiam. ⁊ p ꝺns nō habent tm modo esse obiectiuū in aīa. vt tu intendis ꝺcludere. Ad scīm nego ꝺntiā. Ad pbationē dico q eo mō quo actu sunt signabiles ptes linee. eo mō pnt eē relatiōes reales i ptibus respectu totiꝰ. ⁊ i toto respectu taliū ptiū. als nō bn dixisset phs. v. meth. q relationes mō numeri sūt reales ex pte vtriusq extremi. sed qz sp acceptū i talibz finitū ē. vt ꝺz. iij. phi coz. qz infinitas in talibz semp ē i potētia et i fieri. ⁊ nunq̄z in actu nec i facto esse. vt ptz ibi dem. ideo nunq̄z erūt infinite entitates reales in actu quantūlibet relatiōes mō numeri sint entitates reales extra animaz realiter exīstes. Adz

Ad terciū dicendo nego minorē. Ad pbationē dico q pnitas siue quecūq̄z alia relatio realis ⁊ habet causā pductiuā p se ⁊ p accidēs semp tn mediāte pductione alicuiꝰ absoluti. Per se quidē. qz producēs aliqđ suppositū. ⁊ ꝺmunicās sibi virtutē generatiuā est p se causa oīs paternitatis que vnq̄z causabit vl fūdabit in tali potētia generatiua. Illud autez suppositū pductū generās postea filiū est cū Adz

UVA. BHSC. IyR_066

p accidēs eiusdē p̄rnitatis. qz est causa sine q̄ nō siue remouēs prohibens. quia nō esse filij est causa prohibens actualē existentiā ipsius paternitatis. Et cū dicit̄ ꝙ tunc pater causaret aliquid i seipso. Dico ꝙ nihil repugnat causare aliquid in seipso p accidens. Sicut em̄ motus ipsius grauis est i graui. ⁊ tamen causat̄ a graui. nam graue p se remouet prohibens. quod remouendo mouet seipsum deorsum p accidens. vt patet. viij. phisicorū. et sicut talis motus per se est ab ipso generante. quod quidem generans quantum dat de forma tantū dat de loco. ⁊ p consequēs de motu ad talem locum. vt apparet in eodem. viij. sic

Ad 4 in ꝓposito ⁊c̄. Ad quartum nego minorē. quia si re penit⁹ destructa adhuc maneret scientia. tunc habens scientiaz nihil sciret. quia tale scitum nihil penitus esset. cum sit destructum tam in se q̄z in suis causis. de nihilo autem nō potest esse scientia. Nihil em̄ nō contingit scire. quia nō est. vt dicit̄. i. posteriorū.

Ad 5 Ad quintū dicendū ꝙ vel p agens actualiter attingēs intelligis agens p accidens. siue causam p accidens. ⁊ tunc minor est falsa. qz nunq̄z acquirit̄ paternitas sine actione patris qua ꝓhibens paternitatē puta nō esse filij remouet̄. Vel p agens actualiter attingēs intelligis agens siue causā p se actualiter operantē. ⁊ tunc maior est falsa. quia p eam eque bene probat̄ ꝙ motus actualiter inexistēs graui non sit aliqua res. sicut de paternitate. q̄a causa p se illius motus. puta illud a quo genitū fuit illud graue protūc cum graue mouet̄ nō attingit actualiter ipsum graue. qz forte protunc destructū est. ⁊ nō est in rez natura nisi in potētia. Et sic apparet ꝙ rationes illius nō conuincūt.

Articl's 4

Quātuz ad quartū

p̄ncipale. vtrum relatio dei ad creaturam sit prior relatione creature ad deum vel econuerso. Dicendū ꝙ relationes p̄dicte puta creature ad deū ⁊ dei ad creaturā vt relatōes opposite sunt. neutra ē prior alia. qz vt sic hec ē natura relatiuoꝝ. ꝙ vt relatiua sunt simul sunt Sed qz vt dixi supi⁹ cū simultate nature stat p̄oritas originis. ideo posset ille articulus petere. vtꝝ relatio qua refertur creatura ad deuz magis habeat rationē originis respectu relatōis qua refert̄ deus ad creaturā q̄z ecōuerso.

Et tūc penes istū intellectū dico. saluo tn̄ sp̄ meliori iudicio. ꝙ relatio q̄ creatura refert̄ ad deū. magis habēt rationē originis respectu relatōis q̄ deus refert̄ ad creaturā. siue illa relatio sit eterna siue tp̄alis q̄z ecōuerso. Qz 1
qn̄cūqz aliq̄ relatiua sic se habēt ꝙ vnū realit̄ refert̄ ad alterꝝ. illud aūt ecōuerso nō refert̄ ad illud nisi ex hoc ꝙ intellectus ꝯcipit ip̄z referri ad illud motiuū illius ꝯceptus accipiens ab illa p̄ma reali relatione. tūc illa realis relatio magis est origo illius relationis s̄m rōez siue s̄m ꝯceptū intellect⁹ q̄z ecōuerso Sed sic est i ꝓposito. qz vt supius patuit. exquo intellectus ꝯcipit realē relationē creature terminari ad ip̄m deū. ꝯcipit ex suo mō intelligēdi necessario ecōtra ip̄m deū terminātē hm̄ōi relationē creature referri ad ipsā creaturā. g̃ obiectiue mouet ip̄z intellectū relatio creature ad ꝯcipiendā relationē quā ponit i creatore. et p ꝯn̄s origo ei⁹ dici pōt P̄. qn̄cūqz aliq̄ duo 2
sic se hn̄t ꝙ vnū est naturale. aliud aūt ex solo ꝯceptu intellectus app̄hendētis ip̄m ad similitudinē illius natural'. tūc illud naturale ē p̄us origine illo quod ad instar sui p intellectū est apprehēsum. Sed relatio creature ad deū ē naturalis. cū ipsa naturaliter dependeat a deo s̄m totū suum esse. relatio autē dei ad creaturā est ex sola app̄hensione intellect⁹. g̃ ⁊c̄.

P̄. semp illud est prius origine a quo mouet̄ intellectus ad aliquem conceptū. q̄z illud 3
quod fit ex tali conceptu. sed a reali dependentia siue relatione creature mouet̄ intellect⁹ ad concipiendū deū esse realē terminū illi⁹ dependentie. ⁊ ex tali cōceptu ipse intellectus refert ecōuerso hm̄ōi terminū. s. deum ad creaturā. g̃ ⁊c̄. Sed si sic dixero. qd̄ credo bn̄ dictū. Cōtra
tūc motiuis duaꝝ opinionū me optet rn̄dere Quaꝝ p̄ma sine distinctōe simpl'r dicit. ꝙ re Alex. 3. q̄. q. 6.
latōes dei ad creaturā sunt p̄ores relatiōibus creature ad deū. Quia qn̄ aliqua relatiua sic 1
se hn̄t ꝙ vnū est totaliter cā alteri⁹. tūc relatō illius qd̄ est cā est prior relatione eius qd̄ est effectus. sed deus total'r est cā creature. g̃ ⁊c̄.

P̄. eadē est relatio q̄ deus vt creatiu⁹ ab eterno refert̄ ad creabile. ⁊ qua vt creans in tp̄e refert̄ ad creatū. qz nihil de nouo pōt sibi aduenire. sed relatio creātis ē prior relatiōe creati. 2
qz sicut creare actiuū est prius creari passiuo. sic relatio creātis ē p̄or relatōne creati. g̃ prior ē relatio qua vt creatiuus ē refert̄ ad creabile q̄z econuerso relatio creabilis q̄ creabile refertur ad p̄ncipiū creatiuū P̄. nō qz creatura pōt creari ideo deus pōt creare. sed ecōuerso. 3
Sicut g̃ posse creare p̄cedit posse creari. sic relatio creātis p̄cedit relatiōez creati. g̃ ⁊c̄. P̄ 4

UVA. BHSC. IyR_066

nō minus relatio dei ꝓducētis est cā relatōis sui ꝓducti q̄z relatio naturalis agētis est cā relationis que est in naturaliter ꝓducto. sed sp relatio naturalis agentis ē ꝓior cāliter relationē sui ꝓducti. puta paternitas filiatōe. ḡ ꝛc.

Alia opi. Est insup alia opinio aliquantulū ꝑ transsupꝛadicta. Dicit em̄ q̄ relationes dei ad creaturā que ab eterno deo conueniūt sunt ꝓiores relationibus ipsis cozrei pōdētibꝫ ex parte creature. Quia ad illō quod ab eterno deo 1 ꝓuenit nihil facit intellectus. sed deꝰ ab eterno habuit relationē ideatiui respectu ideabil' ꝛ creatiui respectu creabilis. cū igit̄ relationes dei ad creaturā solū ꝑ tanto dicant̄ posteriores relatōibꝫ creature ad ipm. eo q̄ intellectꝰ 2 facit ad esse taliū relationū. ergo ꝛc. P. nullius respectus eterni creatura poterit eē causa 3 ḡ ꝛc. P. q̄ncūq̄z aliq̄ duo sic se habēt sicut ꝓmū ꝛ scōm. ꝛ scōm nō habet q̄ sit aliquid nec ad se nec ad ꝓmū nisi a ꝓmo. tūc scōm nō referꝫ ad ꝓmū. nisi q̄z ꝓmū referꝫ ad secundū. sed sic se habent creatoꝛ ꝛ creatura. ergo ꝛc.

Cōtra illaſ opiniones Sed illa nō concludūt. quia i oī relatiōe qua deus referꝫ ad creaturā. semp cōcurrit relatio mensure ad mensuratum. quia sicut deus vt creans est mensurans creaturā. sic vt ab eterno creatiuꝰ vel ideatiuus ē mensuratiuus creabilis. Sed omnis relatio mēsure ad mensuratū oritur ex relatione mensurati ad mensurā. q̄z vt ꝓz. v. metaꝑ. mensura referꝫ ad mensuratum. eo q̄ mensuratum referꝫ ad mensuram. ergo oīs relatio dei ad creaturam. siue vt creata est. siue vt creabilis est. oꝛigine videꝫ esse posterioꝛ relatione creature ad ipm

Solutio Ad 1 Ad ꝓmū igit̄ dicendū q̄ maioꝛ nō est vera. maxime si relatio cause ad causatū est fm rationē. ꝛ ecōuerso relatio causati ad causam est fm rem. sed dei ad creaturaz relatio semp est fm rationē. creatura autem saltem vt creatura est realiter referꝫ ad creatoꝛē. cum realiter ab eo dependeat.

Ad 2 Ad minoꝛez dico q̄ deus est totaliter causa creature. relatio tamen que est in deo non est causa relationis que est in creatura. quia deus creat virtute absoluta ꝛ actione absoluta. cum hmōi virtus ꝛ actio. s. creationis sint cōmunes tribus ꝑsonis. relatio vero dei ad creaturā ꝛ si sit cōmunis tribus ꝑsonis. quia tamē nō est realis sed fm rationē. nullius entis realis videꝫ esse ꝓncipiū. ḡ ꝛc. Ad scōz nego maioꝛē. q̄z vl' accipis creabile vt ab eterno habuit esse i mēte diuia. vel vt ab eterno habuit esse extra mētem diuinā. neutro illoꝝ modoꝝ ē eadē relatio creatiui ad creabile. ꝛ creāt̄is ad creatū. q̄z ꝓmo mō extrema relatōnis nō dr̄ñt realiter. Scōo mō alteꝝ extremoꝝ est ens. ꝛ alteruz penitus nihil. q̄z creabile extra mentē diuinā ab eterno nihil fuit. Mō planū est q̄ nō est eadem relatio eiusdem ad se. siue alicuius ad nihil. ꝛ que est creantis ad creatū. cū creans ꝛ creatū sint duo extrema realr̄ distincta ꝛ amboꝝ positiua.

Ad ꝓbationē dico. q̄ q̄ꝫuis nihil reale possit de nouo deo aduenire. aliquid tm̄ fm rationē de nouo potest sibi aduenire. Et silr̄ nego minoꝛē. nec valet ꝓbatio. quia cū actio dei sit realis. ipsa vere potest dici causa passionis create. relatio autē talis agentis qō est omnino ꝓmū. cum sit relatio mensure. ꝛ ꝑ consequens nec realis sed rationis tm̄. non potest esse ꝓior causaliter relatione ipsius ꝓducti ꝛ mensurati. quevere est realis. Et ꝑ idem patet ad tertium. quia q̄ꝫuis posse creare sit ꝓius posse creari. relatio tamen creāt̄is cum sit relatio mensure non est ꝓior relatiōe creati que est relatio mensurati. Ad quartum nego maiorem. quia relatio naturalis agētis ad naturale ꝓductum est relatio realis. nec trahitur ad relationē modo mensure. sed manet infra ambitum relationū modo potētie. que sunt reales in vtroq̄z extremoꝝ. cuius oppositū est in relatione supnaturalis agētis quod ē deus. vt ꝓz ex dictis. Et iō dato q̄ relatio naturalis agentis esset ꝓior relatōe sui ꝓducti. oppositū tm̄ huiꝰ dicemꝰ de relatōe sup naturalis agētis. cuz talis relatio sit relatio mensure ad mensuratū. Etiam minoꝛ posset negari. quia fm Anſel. monologion. ca. ij relatio nō est causa relationis sibi oppositē. Et fm Aristo. in ꝑdicamētis. relatiua sunt simul natura ꝛ naturali intelligētia.

Ad ꝓmū alteriꝰ opionis dōz q̄ intellectꝰ nō creatꝰ sed diuinꝰ facit ad hmōi relatōes q̄ deo ab eterno fm rōez ꝓueniūt.

Ad ij. dōm. q̄ q̄ꝫuis nulla creatura sit cā taliū respectuuz q̄ deo fm rōez ꝛ nō realr̄ ab eterno ꝓueniūt. intellectꝰ tm̄ diuinꝰ erit eoꝝ cā.

Ad tertiū nego maioꝛē. q̄z q̄ꝫuis creatura totū suuz esse siue ad se siue ad aliud totaliter habeat a deo. tamen hmōi cālitatē deus nō hz a relatione que in ipo est fm rōem. sed sua absoluta virtute. q̄z sua entia est sibi rō oīs cālitatis. ꝛ ideo nihil prohibet quin relatio que est in creatura realr̄ possit esse ꝓior oꝛigine relatione que est i deo fm rationē.

Ad ꝓncipale argumentū dicendū q̄ maioꝛ nō est vera nisi relatio in vtroq̄z fundamento sit realis.

UVA. BHSC. IyR_066

Distinctio tricesimaprima.

Reterea con
p siderari oportet. Postq̃ mgr̃ su
pius determinauit de diuinarũ
psonaꝝ ꝓprietatibꝫ ꝓprie ꝓprijs. hic incipit
determinare de cõibus appropriatis. Et di/
uidit̃ in duas ptes. Qꝛ ꝑmo tractat de ꝯmu
niũ pfectionũ appropriatione. Secũdo de ꝓ
priorum ⁊ ꝯmuniũ ad inuicẽ compatiõe. di/
stinctione. xxxij. ibi. Hic oritur q̃stio. Pria
in duas. Nã ꝑmo mouet quasdã dubitatio
nes. quaꝝ solutões valent ad habendũ in di
uinis aliquas appropriatões. Secũdo exe/
quit̃ tales appropriationes. ibi. Nõ est ꝑter/
mittendũ. Prima in tres. Quia ꝑmo de eq̃li
tate mouet tres dubitatões. Scdo immedi
ate applicat eaꝝ solutões. Et tercio ostẽdit si
miles posse fieri dubitatões ⁊ dari responsio
nes de sil̃itudine sicut de equalitate. Secũda
ibi. Ad qd̃ dicimus. Tercia ibi. Hoc idẽ di/
cimus de simili. Tũc sequit̃ illa ps. Nõ ẽ
ꝑtermittendũ. Et diuidit̃ in duas ptes. Nã
primo exequit̃ istas diuinas appropriatões
ꝑm sniam hilarij. Scdo iuxta sniam Augꝰ.
ibi. Illud etiã sciri oportet. Prima in duas.
qꝛ ꝑmo ꝑm hilariuꝫ tangit appropriationẽ.
Scdo dictoꝝ hilarij innuit explanatõꝫ. ibi
Nõ em̃ ꝑm ꝑmissã ⁊c. Sequit̃ illa ps. Il
lud etiam sciri oportet. In qua August. pa/
tri appropriat vnitatẽ. filio equalitatẽ. spũisã
cto vnitatis ⁊ equalitatis ꝯcordiam. Et di/
uidit̃ in duas ptes. Nam primo mgr̃ hmõi
appropriationẽ ponit. Secũdo mẽbra istiꝰ
appropriatiõis exponit. ibi. Sed plurimos
mouet. Et hec diuidit̃ in tres ptes. Nã pri/
mo determĩat quare patri appropriat̃ vnitas
Secũdo quare filio equalitas. Et tercio q̃re
spũisãcto ꝯcordia seu trãquillitas. Secũda
ibi. Nũc videamus. Tercia ibi. Q, autẽ in
spũsancto. Prima adhuc diuidit̃ ĩ tres ptes
Nã primo oñdit quõ vnitas patri appropat̃
Scdo quõ quelibet diuina psona cuilibꝫ di
uine psone eẽntialiter idẽtificat̃. Tercio ostẽ/
dit qualiter ex his tã Arrij q̃ sabellij falsitas
ꝯfutat̃. Scda ibi. Hic dici optet. Secunda
ibi. In q̃ arriana. Circa istã dist. xxxi. que
ro hanc questionẽ.

v Trũ eq̃litas ĩ diuĩs sit relatio realis
Et videt̃ ꝙ sic. qꝛ vbicũq; inuenitur
eq̃lis virtutis magnitudo ibi inueni
tur vera ⁊ realis equalitas. qꝛ eq̃litas ẽ realis
ꝓprietas magnitudĩs q̃ntitatiue. sꝫ ĩ diuĩs ꝑ
sonis ẽ equalis virtutis magnitudo. qꝛ q̃ꝫuis
nõ q̃ntitate molis deus sit magnus. ẽtñ rea/
liter magnus quãtitate pfectõis ⁊ virtutꝫ ea/
dem exñte ĩ tribus psonis. igit̃ ĩ diuĩs ẽ equa
litas que est realis relatio. Contra. sancti
nõ ponũt in diuinis nisi quattuor relatõnes
reales. s. paternitatẽ. filiationẽ. spirationẽ acti
uã ⁊ spirationẽ passiuã. quaꝝ nulla est equa/
litas. Hic quattuor sunt vidẽda. Pri/
mo videndũ est. vtꝝ equalitas in creaturꝫ sit
relatio realis. Scdo vtrum in diuĩs sit re
latio realis. Tercio dato ꝙ nõ. vtrum ĩ di
uinis equalitas sit relatio rationis. Et q̃r
to gr̃a ꝑdictoꝝ videbunt̃ aliqua de relatione
idẽtitatis.

Quantũ ad primũ Articl's 1
vtrum equalitas in creaturis sit relatio real'.
primo ponam vnã cõclusionẽ satis ꝯmunez
quã credo esse verã. Scdo adducã vnũ mo/
tiuũ ꝯtrarie opinionis ⁊ respõdebo ad ipsum.
Cõclusio ẽ hec. ꝙ eq̃litas in creaturis dicit Cõcl'o
relationẽ realẽ. Quia illa relatio ẽ realis que 1
ꝑm suũ esse formale a nullo intellectu depen/
det. sed equalitas creaturarũ est hmõi. Ma/
ior est nota. probo minorẽ. quia si nullus eẽt
intellectus. adhuc due linee bipedales essent
equales. ⁊ bipedalis ⁊ tripedalis essent ineq̃/
les. P̃. illud quod est de reali vniuersi per/ 2
fectione est aliquid reale. equalitas ⁊ inequa
litas. similitudo ⁊ dissimilitudo sunt hmõi.
qꝛ ordo ĩ quo consistit pfectio vniuersi neces
sario req̃rit eq̃litatẽ ⁊ ineq̃litatẽ. sil̃itudinẽ et
dissil̃itudinẽ reꝝ. P̃. ꝑm ꝯmẽ. v. meth. hec 3
ẽ cã q̃re aliqua referunt̃ realiter. qꝛ in aliquo/
rũ relatiuoꝝ subiectis aliq̃d reale ponit̃ ꝓpter
quod referri dicunt̃. vt ĩ subiecto dupli ⁊ di/
midij ponit̃ quãtitas. sed ĩ creaturis ĩ sb̃iecto
equaliũ ponit̃ realis quãtitas in vtroq; extre
moꝝ. g̃ ⁊c. Sed quidã oppositũ istius ar Durãdus
guit sic. Relationes modo vnius tales sunt
quale est illud vnũ sup quo fundat̃. sed vnũ
sup quo fundat̃ equalitas ĩ creaturis ẽ soluꝫ
vnũ ꝑm rationẽ. g̃ equalitas fũdata super eo
erit solũ relatio ꝑm rõem. Maiorẽ ꝑsuppo/
nit. minorẽ ꝓbat. qꝛ due quãtitates ĩ duabus
rebus equalibus exñtes in quibus consistit
equalitas nõ sunt vnũ nisi ꝑm rationẽ. cũ sint
distincte realiter ⁊ subiectiue. Sed illud Solutio.
modicũ obstat ꝑdictis. qꝛ equalitas nõ est ꝓ
prietas vnius. sed est ꝓprietas quantitatis.

UVA. BHSC. IyR_066

cū ꝓprium sit quātitatis ſm eam equale vel inequale dici. igit talis vnitas ſm rationē nō impedit realitatē equalitatis. dūmodo ſint reales quātitates in quibus vt cōmenſurate ſe habent ad inuicem ſine aliquo exceſſu fundatur equalitas. vt aūt vna excedit aliā fundat in eis inequalitas.

Articl's 2

Quātum ad ſecundū ꝑncipale. vtrum equalitas in diuis ſit relatio realis. ſunt ſolēnes opiniōes ad vtranq; ptē ꝓdictionis. Primo igit ponā vnā cōcluſionē quā in hac materia eſtimo magis veram. Scdo adducā oppoſitā opinionē cuz ſuis motiuis ꝓtra eaz. Et tercio rndebo ad ea.

Cōcl'o

Dico igit ꝑmo q̄ eqlitas i diuis non ē relatio realis. Quia ſicut dicit doctor nr in ꝑmo ſuo ſcpto diſt. xxxi. q. i. q̄ ſicut cū relatiua mō potētie coincidūt cum relatiuis mō mensure. idē iudiciū habendū eſt de vtriſq;. ſic cū ſilitudo et eqlitas coincidūt cū idētitate eodē mō iudicabit de vtriſq;. ſed in diuinis coincidūt. g̃ eqlitas in diuinis erit relatio rationis ſicut ipſa identitas. Et ſi dicit quare g̃ potius trahit idētitas ſimilitudinē et equalitatez ad ſuum modū. ſ. ad eſſe relationē rōis q̄z ecōuerſo

Inſtantia

Reſpōdet doctor nr dicēs. q̄ ſicut ſe habet fundamentū ſilitudis et eqlitat' ad fūdamētū idētitatis. ſic ſilitudo et eqlitas ſe habēt ad idētitatē. Sed i diuis fūdamentū ſilitudis et eqlitatis trāſit i fundamentū idētitatis et nō ecōuerſo. g̃ equalitas et ſimilitudo i diuinis non erunt relationes reales ſicut nec ipſa idētitas.

Solutio

Sed ꝯ iſta dicta doctoris q̄dā ſic ꝓcedit. Primo em impugnat modum hūc quo doctor nr declarat ꝓcluſioz. Scdo arguit ꝯ ipſaz ꝓcluſionē. Nā cū doctor dicit relationē eqlitatis et ſilitudis trāſire i identitatem. iſte diſtinguit de idētitate. Naz idētitas accipitur vel vt quelibet ꝑſona. ac etiam ipſa diuina eēntia eſt eadē ſibi q̄ſi. et ſic nō videtur dubium quin idētitas ſit relatio ſm rationē. ſed iſto modo equalitas et ſimilitudo non tranſeunt in identitatē. q̄ nec ꝑſona aliqua eſt ſimilis ſibi q̄ſi. nec eſſentia eſt equalis ſibi q̄ſi. Alio modo poteſt accipi identitas ꝓut in eſſentia diuina vna ꝑſona eſt eadem alteri ꝑſone. et ſic ſimilitudo et equalitas tranſire poſſunt in modū identitatis. ſed vtrum talis identitas ſit relatio ſm rationez nō eſt minus dubium q̄z vtrum ſimilitudo et equalitas ſint relationes ſm rationē

Alex. Auguſtin. ij. q̄ lz. q. ij. ꝯ Egidium

1

2

Cōtra eos

tra ꝓcluſionē aūt arguit ſic. Quia oppoſite relatiōes oꝛigis fūdant i vna eēntia diuina. que tñ ſunt relatiōes reales et realiter dñtes. non obſtāte eēntie vnitate. g̃ relatiōnes cōes ſicut ſunt ſimilitudo et equalitas ſunt relatiōes reales. non obſtante q̄ fundantur ſup vna magnitudine vel ſup vna ſapiētia aut bonitate.

Alīa ad id. 3

Sed ꝓtra eandē ꝓcluſionē arguūt quidā alij ſic. Illud quod eſt in filio ex vi ꝓductionis qua a patre ꝓducit neceſſario eſt reale. q̄z nullum ens rationis ſibi ineſt ex vi ſue ꝓductionis. Sed equalitas ineſt ſibi ex vi ſue ꝓductionis. quia Auguſt. cōtra Maximinū libro. iij. ca. xviij. ait. q̄ in diuinis pater non ē maioꝛ filio. quia equalē ſibi genuit.

4

Ꝑ. ſicut ſe habet magnitudo dimenſiua ad equalitatem in creaturis. ſic ſe habet magnitudo ꝑfectionis ad equalitatē i diuis. Sed magnitudo ꝑma fundat equalitatē que ē relatio realis. cū eqlitas ſit ꝓprietas quantitatis. ergo et ſcda fundabit realē eqlitatem.

5

Ꝑ. ſi illud q̄ minus videt ineſſe ineſt. et illud q̄ magis. ſed minꝰ videt q̄ pīnitas et filiatio ſint relationes reales ſtāte reali idētitate fundamenti q̄z eqlitas. q̄z paternitas et filiatio nō ſunt relationes ſimilū nolim et eq̄pantie. nā paternitas eſt relatio ſuperpoſitionis. et filiatio ſuppoſitionis. et ꝓ conſequens maioꝛē vident requirere i fundamēto diſtinctionē. vel ſaltē nō minoꝛē ad hoc q̄ ſint relationes reales q̄z equalitas et cetere relationes ſimilium nominū et equiparantie.

6

Ꝑ. ſm Anſelmū monologiō. xv omnis ꝑfectio ſimpliciter eſt in deo naturaliꝛ. et ꝓ conſeqns realiter. ſed equalitas eſt ꝑfectio ſimpliꝛ. q̄z Aug. de quātitate aīe. ca. vij. dicit. Inequalitati eqlitatē iure ꝓponis. nec quiſq̄ omino eſt vt opinoꝛ humano ſenſu ꝓcditus cui illud nō videat. Sed illa nō concludūt. Quia illa nō eſt realis relatio cuiꝰ eſſe ꝓpletū dependet ab intellectu. ſed equalitas i diuinis eſt hmōi. quia pater nō poteſt ꝓcipi equalis filio niſi eadem magnitudo diuina bis accipiat̃ ꝓ intellectum. puta ſemel in ꝑre et ſemel in filio

1

Ꝑ. Inter eadem extrema ſuper eodē fundamēto nō ꝑnt fundari ꝑles oppoſitiones realium relationū. ſed inter patrē et filium ſup eodem fundamento fundat̃ paternitas ex parte patris. et filiatio ex parte filij ergo nulla alia relatio fundata inter ea poterit eſſe realis.

2

Ꝑ. hec eſt differētia inter relationes modo potentie et modo vnius ſiue modo numeri. q̄ relationibus modo potētie fundamenta nō referunt. hec relationibus quas

3

UVA. BHSC. IyR_066

fundāt formaliter denominant. sed solū ipsa suppositā. potētia em̄ generatiua sortis nō est pater. sed ipse sortes est pater. sed relationib⁹ modo vnius siue mō numeri etiam ipsa fundamenta ꝓprie referunt. ⁊ hmōi relatiōibus formaliter denominant. Non em̄ soluz duo alba sunt similia. sed etiam due albedines sunt similes. nec solū duo lapides sunt equales. ſz etiā ipse q̄ntitates sunt eq̄les. Cū igit in diuinis nō sint plures magnitudines q̄ relatōne eq̄litatis ad inuicē referant. sequit ꝙ suppositoꝝ relatio mō eq̄litatis fūdata sup vna ⁊ eadē ꝑfectissima magnitudine non possit esse realis qz si esset realis etiaz ipsa fundamenta ad inuicē realiter referrent quod est impossibile. cū vnū tm̄ sit fundamentū. q̄ ꝛc. Solutio Ad 1 Ad primū igit dīm. ꝙ qualitercūq; accipiat idētitas dū mō sit realis idētitas. semp oportet ꝙ relatio extremoꝝ sit relatio fm̄ rationē. qz i tali relatione semp vnit intellectus vno ꝙ duob⁹. alīs nō esset realis identitas. ꝙ si tibi de hoc est dubiū. nobis autem de hoc nō est dubiū. q̄uis em̄ pr̄ ⁊ filius fm̄ habitudinē origis duo sint ⁊ relatōibus originis realiter ad inuicem referant. tamē vt idē sunt diuine essentie nō sūt duo sed vnū tm̄ idētitate seu entitate absoluta diuīe essentie. ideo relatio que vt sic eas cōparit non ē magis realis q̄ ea qua essentia ad seipsam dicit eadem. Ad 2 Ad secundū dicendum ꝙ etiam suppositō ꝙ reales relatōes oppositē nō requirant semp distincta fundamēta. eo ꝙ saltem in diuinis possunt fundari in eodem fundamēto remoto. tamē omnis realis relatio requirit suoꝝ extremoꝝ vt extrema sunt hmōi relationis realez distinctionē. sed q̄uis pater vt pater est. ⁊ filius vt filius sint extrema relationū originis. nō tm̄ equalitaſ. qz extrema equalitatis vt extrema sunt. oportet ꝙ quāta sint. Nūc autē ita est ꝙ pater ⁊ filius vt quāti aut magni sunt distincti ee non possunt. cum eadem virtute magni sint. sed vt pater ⁊ filius sunt. distincti sunt realiter. ergo q̄uis relationes originis sint reales. qz earū extrema vt extrema sunt hmōi relationuz realiter distincta sunt. relatiōes tm̄ eq̄litatis ⁊ similitudis in diuinis reales esse nō pūt. qz earū extrema vt extrema equalitaſ aut similitudinis Ad 3 sūt distincta realr esse nō pūt. q̄ ꝛc. Ad tertium dicēdū ꝙ maioz posset negari. qz etiā ꝙ filius sit idē sibīpsi in est sibi ꝑ virtute siue ꝓductōis. ⁊ tamē illa idētitas vt relatio est fm̄ rationē est. Dico tamē ad minorē ꝙ equalitas quo ad suū fundamētū ꝑ generationē cōicat filio. nō aūt in q̄ntum est relatio. qz vt sic eadē magnitudo bis accipit. qđ necessario fit ab aliquo intellectu Ad 4 Ad quartū dicēdū ꝙ nō est simile. qz magnitudines dimēsiue vt fundāt eq̄litatē in creaturis sunt realiter distincte ⁊ ꝑ ons extrema illius equalitaſ vt extrema sunt realiter distincta sūt. in diuinis autē totum oppositū est. vt iam patuit. Ad 5 Ad quintū nego minorē. Ad probationē dico ꝙ q̄uis in diuīs pr̄nitas ⁊ filiatio in fundamēto saltez remoto non requirant distinctionē. extrema tamen sua vt extrema sunt realiter sunt distincta. ⁊ ꝑ ons sequens nō videt minus ꝙ sint reales relatiōes q̄z relationes similiū noīm. quorum extrema vt extrema sunt realiter distincta in diuinis nō sunt. Ad 6 Ad sextū nego minorē quia nulla relatio est perfectio simpliciter. alīs em̄ aliqua ꝑfectio simpliciter esset in vna persona diuina que non esset in alia. Ad probationē dico ꝙ equale cū sit relatiuū non dicit solam equalitatē. sed implicat fūdamētū ratōe cui⁹ pōt dicere ꝑfectionē. ⁊ potest eē ꝑfectus inequali.

Quantū ad terciū Articl⁹ 3

ꝓncipale. vtz equalitas i diuīs sit relatio rōnis. pz ꝯclusio ex iā dict⁹. Quia cū equalitas fm̄ suā ꝓpriā rationē sit ad aliq̄d. nā equale ē equali equale. ergo equalitas erit relatio aut fm̄ rē. aut fm̄ rationē. sed oñsum ēi sc̄do ꝓncipali ꝙ eq̄litas i diuīs nō est relatio realis. q̄ saltē erit ibi relatio rōis. supposito ꝙ i diuīs sit eq̄litas. iuxta illud Athanasij. Eq̄lis pr̄i fm̄ diuīnitatē. Et idē dicit ꝙ tote tres psone coeterne sibi sunt ⁊ coequales. 1 ꝓ. relationes oppositē existētes in vno ⁊ immediato sbiecto sūt fm̄ rōem tm̄. qz si essent reales. cum oīs realis oppositio includat ꝯdictionē. seqret ꝙ ꝯdictoria simul verificarent de eodē. Propter qđ semp forme oppositē quocūq; genere oppositionis pene idē primū ⁊ immediatū subiectū mutuo se excludūt. Sz equalitas dicit oppositionē relatiuā qua eq̄le eq̄li opponit. ⁊ i diuīs ei rñdet ꝑ immediato ⁊ ꝑmo subiecto ipsa diuīa magnitudo q̄ vna est et indiuīsa. q̄ equalitas nō erit i diuīs relatio real. Forte dicetur ꝙ maioz nō est vera. quia paternitas ⁊ filiatio diuina non minus respiciunt essentiam diuinā vt primū ⁊ immediatuz subiectum q̄z magnitudinem diuinam respiciat ipsa equalitas. ⁊ tamen paternitas et filiatio sunt relationes reales. Instantia 2 ꝓ. Rñdeo ꝙ instātia Solutio

UVA. BHSC. IyR_066

falsum assumit. qz si pñs itas vel aliq̃ alia re/
latio originis respiceret diuinaz eẽntiam tan
q̃z primũ z imediatũ subiectũ. tunc denomia
ret diuinam essentiam. vel saltem denomina/
ret suppositum cum reduplicatione concreti
ipsius ẽitatis. puta vel ẽitas esset pater. nõ
solum idẽtice sed etiaz formaliter. vel tale sup
positum inq̃tum deus esset pater. quoz neu
trum est verum. quia ad primũ sequeret q̃ di
uina essentia generaret. quod est reprobatuz
supius. Ad scõm sequeret q̃ spũsscus gene
raret. qz q̃cq̃d conuenit diuino suppposito inq̃/
tũ deus ẽ. hoc conuenit oĩbus tribus indr̃ter.
Un̄ qz eq̃litas z ineq̃litas respiciunt magni
tudinẽ tã q̃z subiectũ pmũ z imediatuz. iõ vel
ipse magnitudines erunt eq̃les vel ineq̃les si
distincte sũt. vel saltẽ ipsa suppposita erũt eq̃lia
3 inq̃tũ eadẽ magnitudine magna sũt. ℙ. si
equalitates in diuinis. z similitudines essent
relationes reales. tunc infinite relationes rea
les essent in diuinis. quia fm quodlibet attri
butum diuinũ attendendo modũ infinitatẽ
siue quã trahit a diuina eẽntia p̃sone dicũtur
eq̃les. Etiã fm pfectoz cuiuslibet attributi p
sone diuine sunt similes. Cum igit talia attri
buta sint infinita. ideo ẽ.

Artic'. 4

Quãtuz ad quartũ

principale dico q̃ idẽtitas fm q̃ de ea loqui/
1 tur p̃hus. v. metaph̃. puta fm quam aliquid
est idem sibi ipsi. est relatio fm rationẽ. Quia
fm q̃ aliq̃d se habet ad aliud. sic aliquo mo/
do participat rationẽ relationis. cũ ꝓpria ra
tio relationis sit ad aliud esse. sed idem com/
patum ad seipm nõ est ad aliud nisi fm rati
2 onẽ. igit idẽtitas hmõi est relatio fm rationẽ
℘. relatio realis req̃rit extrema realiter di/
3 stincta. sed idem nõ potest esse realiter distin
ctum a seipso. ℘. relatio dependens ab in/
tellectu est relatio rationis. sed idẽtitatis rela
tio est hmõi. quia fm ph̃m. v. metaph̃. cũ idẽ
referr̃ ad seipsum. intellectus vtit vno vt du
obus. Contra tamen hanc veritatem qui
dam arguunt sic. Diuersitas ẽ relatio realis.
igit idẽtitas est relatio realis. ꝺ sequẽtia patz.
qz opposita sunt sub eodẽ genere. vt patz. iij.
metaph̃. Idẽ autẽ z diuersum sunt opposita
vt pz. x. metaph̃. Sed ens rationis z ens re
ale nõ sunt sub eodem genere. ergo ẽ. Ad
illud breuiter respondeo q̃ duplex est identi
tas. Quedam absoluta. z ista est idem quod
rei vnitas. z opponit diuisioni. z p ꝺ sequens
diuersitati nõ relatiue sed ꝓpatiue. z ista idẽ/
titas nõ est determinati generis sed trãscẽdẽ/
tis. quia in omni genere reperitur. sicut etiã ipa
diuersitas. Alia ẽ idẽtitas relatiua. puta qua
idẽ relatiue respicit seipz. z illa nõ opponitur
diuersitati relatiue. quia relatiue diuersũ op
ponit diuerso. z idem opponit eidem cũ sint
relationes similiũ nominũ. Forte dicet ad Instantia
uersarius q̃ q̃uis idem z diuersum vt relati
ua sunt non opponãtur relatiue saltem oppo
nũtur ꝓpatiue. z p consequẽs erunt in eodẽ
genere. quia ꝓpatio ptinet cũ habitu ad idẽ
genus. Respondeo q̃ vt relationes sunt ñ Solutio.
opponunt ꝓpatiue nisi ratione suoz funda
mentoz. Dato tñ q̃ sint in eodem genere. ad/
huc tñ nõ sequitur supradicta ꝺsequẽtia. pu
ta si relatio diuersitatis est realis. q̃ idẽtitas
sit relatio realis. quia hoc est ꝓpriũ ipsius re
lationis q̃ ipsa fm ꝓpriam z pfectam ratõez
sui generis est cõmunis rei z rationi. hoc ẽ re
alibus relationibus. z fm rationẽ solummõ
ad aliud se habentibus. alis nulla relatio fm
esse posset esse relatio fm rationẽ. cũ omnis re
latio fm esse sit in pdicamento relationis. qõ
est falsum. vt apparet de relatione dñi ad ser/
uũ. Ad argumentũ ꝓncipale dicendũ q̃ Ad ꝓnci/
q̃uis magnitudo realis sit in diuis. loquen pale argu
do de magnitudine virtutis z pfectõis. eq̃li/ mentum.
tas tamẽ nõ est relatio realis. eo q̃ ratione idẽ
titatis illius magnitudinis extrema illius re
lationis vt extrema sunt. nõ sunt realiter di/
stincta. vt patuit supius.

Distinctio tricesima secunda.

Quoꝛitur que

ℏ stio. Postq̃z mgr assignauit i di
uinis quoꝛũdã cõuz appꝛopa/
tões. hic circa pdicta mouet q̃sdã dubitatões.
Et diuidit i tres ptes. Quia ꝑmo mouet qõ
nẽ circa appꝛopriatũ spũssti. Scõo circa ap
ꝓpatũ filij. Tercio p modũ qõnis vnũ isto
rũ appꝛopriatoz ꝺpat alteri. Scõa ibi. Pre
terea diligẽter inuestigari. Tercia ibi. Preꝛea
diligẽter notãdũ. Prima i duas. Nã primo
mouet hanc questionẽ. vtz pr̃ vel filius dili
gat spũsanctũ. Secũdo ponit suam respõsi
onẽ affirmatiuã ptẽ tenẽdo. ibi. Huic questi
oni. Tũc sequit illa ps. Preterea diligen/
ter inuestigari. Et diuidit in quattuoꝛ ptes.
fm q̃ circa appꝛopriatũ filij. iij. mouet qones
Quarũ ꝑma est. an pater sit sapiens sapiẽtia

UVA. BHSC. IyR_066

genita. Scđa an filius sit sapiēs sapia genita vel ingenita. Tercia an filꝰ sit sapiēs seipo Quarta vtꝝ vna tm̄ i diuis sit sapia. Secūda ps incipit ibi. Post hec autez queri solet Tercia ibi. Queri autem solet. Quarta ibi. post hec autem queri solet vtꝝ. Quelibet ista rū pōt diuidi in duas ptes. ꝑm quod magister primo questionē mouet. secūdo ad questionē respondet. Et partes patēt. Sed illa ps. Preterea diligēter notāda. etiam diuidit in duas. Quia primo magister tāgit questionis illius difficultatē. Secundo fatetur se nō posse rndere ꝓpter questionis excessum z sublimitatē. ibi. Difficile mihi ꝛc̄. Circa istā. xxxij. dist. quero hanc questionē

Trū ꝑ diligat se spūsctō. Et videt v q nō. qz sicut se hz pater ad sapē sic se hz ad diligere. sed pater nō sapit sapientia genita ꝑm Aug̃. vij. de trinita. ca. iij. nec p ꝓsequens sapit filio qui est sapiētia genita in diuinis. ergo pater nō diligit se spūsc̄to qui est amor procedens in diuinis In ꝯrarium est brūs Aug. vi. de trini. ca. v. vbi ait. Spūsc̄ꝰ ē caritas patrꝭ z filij. quo vterqꝫ diligit. quo genitus a gignēte diligit. sz eo rem amore pater diligit se quo diligit filium ℊ ꝛc̄. Vic quattuor sunt videda. Prio videndū est. vtꝝ pater z filius diligant se spiritusancto. z p hoc patebit etiam ad illud qđ querit. Secundo vtrum diligant nos spiritusancto. Tercio vtrum pater sit sapiēs sapiētia genita. Quarto vtꝝ filius sit sapiens sapia ingenita.

Articl's 1 **Quantū ad primū**

vtrum pater z filius diligant se spūsancto. est aduertendū q aliqua se diligere potest intelligi dupliciter. Uno mō amore mutuo. Alio mō amore reciproco. Primo mō est sensus q pr̄ diligat filiū spūsancto. z ecōuerso filius diligat patrē. Scđo mō est sensus q pater diligat seipm̄. z filius diligat seipsum spūsancto Et ꝑm hoc ponam duas conclusiones affirmatiuas. Prima est q pater diligit filiuꝫ Cōclo 1 1 spūsctō. z ecōuerso. Quia sicut ait. b. aug. vi. de tri. c. v. Spūsc̄us ē caritas patris et filij quo vterqꝫ cōiungit. quo genitus a gignēte diligitur ꝛc̄. 2 P. omnis diligens alium proprie diligit eum amore a se procedente. vt ait Hugo in quadā epla ad sctm̄ Bern̄. sed spiritusanctus est amor ꝓcedens a patre z filio 3 vt supius patuit. ergo ꝛc̄. P. in eadez epla ait Hugo. si spūsanctus diceret amor cordis tui sicut dicit amor patris z filij. quis negare posset te spūsancto diligere. P. amore perfecto amatur ille in quem hm̄oi amor procedit ab eo a quo procedit. sed spiritusanctꝰ vt amor pfectus procedit a patre in filiū z econuerso. ℊ ꝛc̄. 4

Sed ꝯrariū illius tenuit quedaz opinio dicēs hm̄oi ꝓpositiones esse simpr̄ falsas. Dicunt etiam Aug. tales ꝓpositiones retractasse i suo sil'i. cū in suo primo li. retractationū retractat illam. pater est sapiens sapiētia genita Motiua istius opinionis poterant esse illa. Pater non est sapiens sapientia genita. ergo nō est diligens amore procedente seu producto. nec p consequens spiritusancto. ꝓsequētia patet. Añcedēs ponit august. i. retractationū. z. v. de trinitate. ca. vij. Opi. ꝯria. 1

P. diligere dei et velle dei idem est quod esse dei. sed pater z filius non sunt spūsanctꝰ. ergo non diligunt spiritusancto. 2 P. si diligerent se spūsancto. tunc aliquid esset in eis p spūmsanctuꝫ seu a spiritusancto. ꝓsequēs est falsum. ꝓsequētia patet. quia ablatiuus ipōrtat habitudinem causalē. 3 P. Aug. vij. de trini. ca. v. arguit sic. Si pater esset sapiēs sapientia genita. tunc pater esset filio. sic in proposito. 4

Sed illa opinio est ꝯra veritatez z ꝯra manifestā intentionē sanctoꝝ. vt patet p multas auctoritates p magistꝝ adductas in illa dist. xxxij. Nec Augustꝰ hm̄oi ꝓpositiones retractauit. qz nō est modus Augu. aliquid retractare in suo simili. sed in ꝓpria forma retractat que vult retractare P. de libro retractationū remittit ad ea que dixerat in libro ō trini. Sed. xv. de trini. ca. vij. dicit hāc esse falsam. Pater sapit sapientia genita. Et codē libro ca. xix. dicit hanc esse veraz. Pater diligit filium z filius patrez spūsancto. ergo ꝛc̄. Cōtra opinionē 1 2

Ad primū nego consequentiam. Naz ꝓpter aliam z aliam habitudinez que concerrit inter sapere seu intelligere z diligere potest aliquid ꝓcedi de vno z negari de alio. Naz sapere significat motum rei ad animā. diligere vo significat motū anime ad res. ideo q̄uis ꝑm actum amoris anima possit denominari p illud quod ab ea procedit. tamē hoc nō sit ꝑm actum sapiētie nisi cum aliquali determinatiōe. Propter hoc licet hec absolute sit vera. pater diligit filiū spūsctō q̄ p modū amoris ꝓcedit. tm̄ nō intelligit spm̄sctm̄ vel seipsum filio. qui p modū sapiētie z intellectꝰ ꝓcedit. q̄uis possit concedi q intelligit se in filio. Solutio Ad 1

Ad secundum dicendū q q̄uis in deo esse Ad 2

UVA. BHSC. IyR_066

ꝛ diligere sint idē realr. dr̃nt tñ rōne ꝛ habitu dine. ꝓpter qđ aliq̃d ꝓcedit de vno qđ nō ꝓce
Ad 3 dit de alio. Ad terciū dōm q̄ pr̃ ꝛ filiꝰ non dicunt diligere spūsctō tanq̄ forma q̄ sit eis rō ꝛ ꝓncipiū diligēdi seu dilectōis. sed tanq̄ ꝓstituto seu ꝓducto p actionē. et iō ille ablati
Ad 4 uus nō tenet cāliter. Ad q̄rtū ꝓz p ea q̄ di
Cōclo 2 cta sūt ad primuz. Scđa ꝓclusio est hec. q̄ pr̃ diligit se spūsctō. Quia sicut se hz ꝟbū ad
1 dicere. ita se hēt amor ꝓcedēs ad diligere. sed pr̃ dicit se ꝟbo. q̄ diligit se amore seu spūsctō.
2 P. eodē amore pater diligit filiuz ꝛ seipm. sed vt tā patuit diligit filiū spūsancto. ergo et seipm diligit spūsancto.

Articl's 2 **Et per hec eadē me**

dia ptz q̄d sit dōm ad scđm articuluz qōnis Nā sicut pater eodē verbo q̄ dicit se dicit etiā oīa alia. sic pater ꝛ filius eodē amore. s. spūsā cto quo diligūt se: diligūt etiam nos ꝛ oīa alia a se.

Articl's 3 **Quantū ad terciuz**

articulū dico. q̄ pater nō dz dici sapiēs sapia genita. Rō q̄ ad hoc ꝓz p ea q̄ dicta sūt i solu tōe p̄mi argumēti ꝓcedētis opinionis. Nā il lo ē aliq̄s sapiēs q̄ intelligit. sed pr̃ nō intelli/ git sapia genita. s. filio. ergo nō est sapiens sa/ pientia genita.

Articl's 4 **Quātuz ad quartū**

articulū. vtr̃ filius sit sapiēs sapia ingenita. dico q̄ si p ingenitā sapiam intelligat ꝓsona patris. tunc illud quod ꝓpriē pōt hr̃e dupli/ cē intellectum. Unū q̄ filius sit sapiens sa pietia ingenita tanq̄ forma sua. Alium q̄ sit sapiēs ingenita sapia tanq̄ ꝓductiuo suo.

Prim⁹ intellectus est falsus. Quia simplr simpler a sua forma differre nō pōt. sz filiꝰ rea liter differt a sapia ingenita. s. a pr̃e. Sed
1 scđs intellectꝰ ē verꝰ. qz filiꝰ ē ꝓductus a sapia ingenita. q̄ est sapiēs sapietia ingenita. fm q̄
2 aliquid dicit tale suo productiuo. P. an di uis fm. b. Aug. idem est esse ꝛ sapere. sed filius est patre seu sapietia ingenita tanq̄ ꝓductiuo. ergo vt sic filius sapit sapientia ingeni ta. hoc est dictum q̄ filius habet esse ꝛ sapere a patre. qui pater est ipsa sapietia ingenita.

Et qz doctor noster iuxta ea q̄ ponit in pri mo articulo habet ponere amorē ꝓductum se habentē vt aliquid constitutū in diuinis. habet etiā ponere iuxta illa sua dicta ꝛ aliqua supius posita duplicē amorē. s. amorē essenti alem qui est ꝓmunis tribus. ꝛ amorē ꝑsona/ lem qui est ipse spūssanctus. Quoꝝ ꝓtrariū ꝓ oꝛdinē ponit quidā doctor. Primo igit recitabo dicta ipsius. Scđo rñdebo ad ea.

Dicit g̃ ille doctor primo q̄ nullꝰ amor ꝓ Aureolus
ducit in diuinis. Quia q̄ñcunq̄ aliqua sunt 1
idē fm rem ꝛ fm rationē. si vnū non attingit ꝓ realem ꝓductionē nec reliquū. sed cētia in diuinis est idē quod amor fm rē ꝛ fm rati onē. ꝛ cētia nō producit. vt patet ex determi
natione ꝓcilꝫ. ergo nec amor. P. nulla rea 2
litas que est in filio capit esse p ꝓductiōem nisi ꝓprietas ꝑsonalis filij. ꝛ eodē mō de spū/ sancto. sed intellectio infinita nō est idē quod filiatio ꝛ amor infinitus nō est idē quod pro cessio q̄ sunt ꝓprietates ꝑsonales ꝟbi ꝛ spūs/ sancti. g̃ nō potest catholice ꝓcedi q̄ i filio sit aliqua sapia actualis producta: aut aliquis amor productus in spūsācto. Scđo dicit Jdēscđo.
idē doctor q̄ i diuis nō pñt poni duo amores aut due sapie. quoꝝ vnꝰ sit cētialis ꝛ aliusꝑ 1
sonalis. Quia impossibile ē ponere duas dei/ tates quaꝝ vna sit cētialis ꝛ alia ꝑsonal. sed amor ꝛ sapietia sunt ꝑfectiones. ꝛ ꝓ pñs non Cōfirmat
sunt aliud q̄z deitas. ergo ꝛc. Et ꝓfirmat. Nā cū amor in diuinis sit formaliter infini tus. ꝛ sapia formalit sit infinita nec amor nec sapia poterunt multiplicari. P. si in diuis 2
ponunt duo amores. vnus cētialis. ꝛ alius subsistens. aut in spūsancto est solus amor subsistens sine essentiali. aut subsistens cum essentiali distinctus realiter ꝛ formaliter. aut distinctus formaliter et nō realiter. aut indi/ stinctus re ꝛ ratione. Nō primū. qz error est ponere amorē essentialē nō esse in spūsancto. Nec secundum. quia tunc spūssanctus esset amans duplici realitate. cuiꝫ amores illi sint beatifici ꝛ infiniti. ipse essz duplici realitate be atus ꝛ infinitus. ꝛ sic esset beatior pr̃e ꝛ infini tior pr̃e. Nec terciū. qz saltē formaliter eēt in/ finitior et beatior patre. Nec quartum. quia amor essentialis nō est subsistēs. nec ꝓductꝰ nec ꝓprius vni ꝑsone. quoꝝ oppositū verifi/ caret de alio amore si daretur ꝛ ꝓ consequens nō possent esse indistincti re ꝛ ratōe. Sed Cōtra an
qz ille ad moduz Bolye gladium ꝓpriū reolū.
defert ad certamen quo poterit prosterni. ido dimissis opinionibꝫ ꝛ multoꝝ sanctoꝝ aucti bus quibus in diuis asserit tam sapientia q̄ amor cētialis. ac etiā sapietia ꝛ amor ꝑsona/ lis. necnon sapietia genita ꝛ ingenita ꝛ amor

UVA. BHSC. IyR_066

productus ⁊ imp͛ productus. solū adducā cō/tra eu3 ꝓpria sua dicta que ille doctor ponit ī eadē q̄one. ī qua ex intēcione formar ratōnes supradictas. Dicit em q̄ ī deo sunt due sa/pientie. Una quidē formalis. que est omu/nis trib⁹. ⁊ ē pfectio simplr. et nō est aliud q̄3 deitas. put sibi sunt oia in pspectu tā3 apta ⁊ nuda. Alia ē sapia obiectiua q̄ nō est perfe/ctio simplr. sed est ipm verbū claudēs ī se ei/tatem cum proprietate indistincta ab ea Et sic dicit q̄ ē duplex amor. Unus quidē for/malis qui est pfectio simplr. Alius ꝺo pceſſi/uus. qui nō est aliud q̄3 spūs amātis seu vin/culū. cōio vel nexus. Et quia illa dicta cla/re ꝓtradicūt ꝺclusionibus ductis ex tra docto/rē nostr̄. ⁊ quatuor rationib⁹ quas ex dictis illius doctoris adduxi. imo quasi p singula verba rationes ille possunt duci ex tra vltima sua dicta. ⁊ dicta ex tra rationes. igit̄ non tene/rer rndere ad eas. gratia tamē exercitij ad eas

Solutio Ad ī

Ad pmū ergo dico ad minorē q̄ q̄uis eēn/tia diuina sit idē quod amor productus qui est spūsanctus realiter. dr̄r tamē rone. q⁹ cū psona in sua formali ratione formaliter in clu/dat proprietatē quā formaliter nō includit es/sentia ī sua formali ratione. patet q̄ dr̄r rati/one. ⁊ p ꝺsequēs mior illa ē simplr falsa. Nā a quocūq3 inclusū differt ratione ab eodez in/cludēs differr ratione. sed psonalis ꝓprietas q̄ includit ī diuīa psona differt ratōe a diuīa eēntia cū eēntia sm suā formalē rōem sit ad se ⁊ ꝓprietas relativa sit ad aliud. ergo psona puta amor ꝓduct⁹ seu spūsc⁹ includens ta/lē ꝓprietatē ad minus sm rationē differt a di/uina eēntia. cui⁹ oppositū dicebat ī pdicta mi/nori.

Ad 2

Ad scām dicēdū q̄ q̄uis eēntia filio cōicet ⁊ sola ꝓprietas producat. tn̄ illa est ve/ra q̄ totus filius est genitus ⁊ productus. ⁊ p ꝺsequēs sapiētia psonaliter sumpta potest di/ci genita. ⁊ eodem modo de amore ⁊ spiritu sā/cto.

Ad pmaz sōe positi onis.

Ad pmā rationē alterius sue positio/nis dicendū q̄ q̄uis amor psonalis nō sit ali/ud realiter q̄3 deitas sicut nec ipsa psona. tamē sicut psona potest dici producta ratione pro/prietatis quā formaliter includit que vere est producta. sic ⁊ ipse amor.

Ad cōfir/matōem

Ad ꝺfirmatōez dicēdū q̄ amor psonalis de quo nos loq̄mur est eo mō infinitus quo quelibet diuina pso/na ē infinita puta infinitate diuine essentie. ⁊ sicut nō obstante q̄ psona filij vel spūsancti est infinita tamen est producta. sic ⁊ tal' amor est productus q̄uis sit infinitus. ⁊ p ꝺsequns sm rationē differēs ab amore eēntiali. igit̄ ut sic poterit multiplicari.

Ad 2

Ad scām dicendū q̄ uterq3 amor est in spūsancto indistinct⁹ rea/liter. distinctus tn̄ sm rōem. vt supius dixi.

Ad pnci/pale argu/mentū.

Ad argumentū pncipale dicēdū q̄ nō est simile qđ in maiori sumit̄ p simili de sapere et diligere. quia sm dicta sanctor sape in diuis tm̄modo sumit̄ essentialiter. Propter hoc di/cit Aug. vij. de trini. ca. v. q̄ si pater esset sapi/ens sapiētia genita. cū sapere sit idez quod eē pater esset filio. sed diligere non solum sumit̄ eēntialiter. verūetiā notionaliter. ⁊ c.

Distinctio tricesimatercia.

Ost supradi

p cta ⁊c. Postq3 mgr̄ a distincti/one scda vsq3 huc tractauit de eēntia diuīa. psonis. ac ꝓprietatib⁹. h̄ insistit eor ad inuicē ꝺparationib⁹. Et diuidit ī duas ptes. Quia pmo ꝺparat ꝓprietates ad psonas ⁊ ad eēntiam. inquirēdo eor ab inuicē dr̄nti/am. Scdo pcise compat psonas ad eēntiam. dist. xxxiij. ibi. Predict̄ est adiciendū. Pri/ma ī duas. Nā pmo hic ponit veritatis de/terminatio. Scdo 3ria argumētatio. ibi. Hoc aūt negāt. Prima ī duas. Nā pmo mgr̄ oñ/dit ꝓprietatē psonalē esse idē realiter diuine p/sone. Secūdo ostēdit eandē proprietatē esse idē realiter diuine essentie. ibi. Q3 em ꝓprie/tas. Sequit̄ illa ps. Hoc aūtē negant. Et diuidit in duas ptes. Nā primo arguit ꝺ ia dictā veritatē ratione. Scdo auctoritate. ibi. Uerūtn̄ nondū ⁊c. Prima in duas. Nā pri/mo arguit ex dictis quoꝝdā doctor. Scdo ex dict̄ hereticor. ibi. Leteꝝ hereticor. Pri/ma in duas. Nam primo ponit Hilberti por/retani arguitionē. Secundo mgr̄ interponit suā respōnsionem. ibi. Eor doctrinis nouis.

Sequit̄ illa ps. Leteꝝ hereticor. Et diui/dit ī tres ptes. Nā pmo mgr̄ ī argumēt̄ here/ticor asserit eē fraudulētiā ⁊ calliditatē. Se/cūdo rndet eor argumēt̄ iuxta catholicā ꝓ/itatē. Tercio oñdit ex rnsiōe sua ozīr q̄ndā iac/tigibilē difficultatē. Scda ibi. q̄rū audacie. Tercia ibi. Sz forte q̄ret̄ Seq̄t̄ illa ps. Ue/rūtn̄ nōdū. Et diuidit ī duas sm q̄ ꝺ pdictā ꝓitatē arguit̄ p duas auctes. Scda ibi. Itez ill' ꝓbis. Quelibz illaz diuidit ī duas Quia pmo p auctē opponit Scdo soluit. ⁊ ptes pa/tēt. Circa istā. xxxiij. dist. quero.

v

Trū ꝓprietas relativa ī diuis realiter differat ab essentia. Et videtur q̄ sic. q⁹ que differūt q̄dditatiue differt

UVA. BHSC. IyR_066

entitatiue. ꝛ p ꝺñs realr. ſz ꝓprietas ꝛ eẽntia in diuiſ ꝺñt q̃dditatiue. cũ ſint diuerſoꝝ geneꝝ. g̃ ꝛc. Cõtra. cũ ſũma ſimplicitate nullaten⁹ põt eẽ realis ꝺña i eodẽ ſuppoſito. ſz p ſona diuia vt h̃ pz ẽ eq̃ ſimplex ſic eẽntia. ꝛ p ꝺñs eſt ſumme ſimplex. g̃ ꝑſona ꝺſtat ex eẽntia diuia ꝛ ꝓprietate. g̃ ꝓprietas ꝛ eẽntia nullo mõ poterũt realr differre. Dicſũt q̃ttuor vidẽda. Prio ꝛc eo qꝺ qõ q̃rit. Scõo vtr ꝓprietas relatiua realr differat a ꝑſona diuia. Tercio vtr ꝓprietates diuie ſint i eẽntia ꝛ ꝑſonis. Quarto vtr nõ obſtãte q̃ p ꝓprietates diuine differãt ab eẽntia diuia ſola ratione poſſimus ſaluare q̃ ꝓprietates inter ſe realiter differant. ꝛ ꝑſonas faciant realiter differre.

Artic⁹ 1

Quãtuz ad primuz

vtr ꝓprietas relatiua i diuinis realr differat ab eẽntia. ſic proceꝺaz. Ponã em̃ duas ꝺcluſiones quas reputo veriores. ꝛ dictis ſanctorum magis cõformes ꝛ recitabo oppoſitaruz opinionũ motiua. ꝛ reſpõdebo ad ea. Prima ꝺcluſio erit affirmatiua. Scõa erit negatiua.

Cõclo 1

Prima ꝺcluſio eſt. q̃ ꝓprietas relatiua a diuia eẽntia differt ꝑm rationẽ q̃ddita-

1 tiuã. Quia rationes formaliter includẽtes talia que ꝺtradictorie mutuo ſe excludũt neceſſario differũt. ſed rationes diuine eẽntie et ꝓprietatis relatiue ſunt hm̃oi. ergo ꝛc. Maior patet. ꝓb̃ minorẽ. quia ratio diuine eſſentie includit eſſe ad ſe ꝛ nõ ad aliud. ſed ratio relatiue ꝓprietatis includit eẽ ad aliud et non eẽ

2 ad ſe. Ꝓ. fundamentũ differt ratione ab eo cuiꝰ eſt fundamentũ. quia alia eſt ratio fũdãtis. ꝛ alia fundati. ſed diuina eẽntia eſt fundamentũ omniũ ꝓprietatũ relatiuaꝝ. ergo ꝛc.

3 Ꝓ. q̃cũq̃ ſic ſe habent q̃ ꝑm noſtrũ modũ intelligendi vnũ alteꝝ ꝑſupponit illa neceſſario differũt ratione. quia alia eſt ratio ꝑſuppoñtis. ꝛ alia ꝑſuppoſiti. nũq̃ em̃ idez ꝑm eam dem rationẽ ſumptum ꝑſupponit ſeip̃m. ſed ꝑm noſtrũ modũ intelligẽdi ꝓprietas relati-

Aureol⁹ 3 ua ꝑſupponit eẽntiam. ergo ꝛc. Sed ꝺcta iſtã ꝺcluſionẽ eſt quidã doctor qui circa iſtã ꝓpriũ. diſtinctionẽ dicit. q̃ relatio in diuinis non ſolum nõ differt ab eſſentia realiter ꝛ formaliter. ſed nec ꝑm rationez differt ab ea. Et iſtud hic nõ ꝓbat. quia dicit ſe hoc ꝓbaſſe diſtinctõe. i. q. i. articulo. ij. ſui ſcripti. vbi cum ipſum ex intẽtione perlegerẽ. non inueni ad iſtud ſuum ꝓpoſitũ niſi hanc ꝺſequen-

tiam. Si relatio in diuinis ratione differret ab eẽntia. tunc ꝑſona diuina aliquo modo eſſet cõpoſita ꝛ nõ omino ſimplex. Et ex dictis ſuis põt ꝓbari ꝺñtia. et falſitas ꝺſequẽtis.

Ꝓbaꝝ ꝺñtia ſic. Cui⁹ ꝺſtituẽtia ꝺñt ratione ip̃m ꝺſtitutũ eſt ꝺpoſitũ ſaltẽ ꝑm rõem. q̃ trãſitus in idẽtitatẽ alicui⁹ nõ tollit cõpoſitionẽ niſi illius generiſ ꝑm q̃ trãſit. puta ſi trãſit realiter tollit compoſitio realis. ſi formaliꝫ tollit cõpoſitio formalis. Si ergo relatio trãſit ꝑm eẽ ꝛ ꝑm rem. et manet ꝺiſtincta eẽntie ꝑm rationez. igitur ex tali trãſitu non tollitur omnis compoſitio. q̃ manet ꝺpoſitio ꝑm rationẽ. Falſitatẽ ꝺñtis poſſumus ꝓbare ꝺn q̃z modis. Primo ſic. Qui dicit omne nihil excipit. ſed determinatio ꝺcilꝫ extra deũ. trini. ꝛ ſi. catho. c. firmiter credimus. dicit ſimpleꝝ omino. ergo nullus modus compoſitionis nec realis nec formalis nec rationis ponẽdus eſt i deo. Scõo ſic. Dis pfectio ſimplr i ſummo ponẽda eſt i deo. ſed ſimplicitas ẽ pfectio ſimplr. q̃ in vnoquoq̃ melius ẽ eẽ ſimplex q̃z non ſimplex. ergo infinita ſimplicitas erit in qualibet diuina ꝑſona. ſed non eſſet ibi ſumma vel infinita ſimplicitas ſi eſſet aliqua compoſitio rei vel rationis Tercio ſic. vbi cũq̃ eſt compoſitio conceptuũ ibi alter cõceptuũ eſt pfectibilis ꝑ alteꝝ tanq̃z ꝑ ſui pfectionẽ. vt conceptus aialis ꝑ conceptũ rõnalis. ꝛ vniuerſaliter vbicũq̃z ẽ ꝺpoſitio ibi vnũ cõponibiliũ eſt i potẽtia ad alteꝝ. ꝛ q̃ potentia impfectionẽ ꝺicit. g̃ vbi ẽ compoſitio ꝑm rationẽ ibi eſt impfectio illius generis. ꝛ p conſequẽs talis compoſitio in ꝑſona diuina que ẽ pfectiſſima poni nõ poteſt. Quarto ſic. ꝛc

4 us eſt quo maius vel melius cogitari nõ poteſt. ꝑm Anſel. proſologion ca. ij. Sed ꝛeus cogitatur melior ſi cogitat omino ſimplex re ꝛ ratione. quia vt ſic magis attribuit ſibi perfectio ſimplicitatis in ſummo q̃z ſi cogitatur ſimplex re. cõpoſitus vero ratione. Quinto ſic. Anſelmus de incarnatione verbi. ca. v.

5 ait. Si eſſet aliquid quod nec actu nec intellectu diſſolui poſſet. maius eſſet q̃z quod intellectu diſſolubile eſſet. itaq̃z ſi omne compoſitum ſaltem cogitatione diſſolui poteſt. qui dicit ꝛeum eſſe compoſituz dicit aliquid maius ꝛeo ſe poſſe intelligere. trãſit ergo eius intellectus vltra ꝛeuz. quod null⁹ põt facere intellectus. Et ꝑ hanc auctoritatez ꝺcludit ille doctor dicens. q̃ hec auctoritas adaptatione non indiget. cum ꝓpoſitum contineat euidẽter. Sz iſtã opinionẽ reputo valde diſſonã

Cõtra ea reoluũ.

UVA. BHSC. IyR_066

1 ꝛ diffoꝛmẽ a veritate ꝛa dictis ſcẽ. Quia ſi relatio diuina nec re nec ratõne diſtingueretur ab eẽntia. tũc nõ magis maneret in diuis genus relationis q̃ quantitatis vel qualitatis. ꝛ ſic de alijs. ꝫ ſequẽs ẽ falſum. ꝛ expreſſe ꝓtra bo etium in li. de trini. pbo ꝫ ſequẽtiam. qz p tãto cetera p̃dicamẽta a relatõe nõ ꝫnumerãt ſubꝫ diuinis. qz ſi diuina eẽntia pfecte diffiniret ratio illa comp̃hẽderet omne abſolutũ i diuinis. ꝛ ideo realiter abſoluta i diuis tranſeũt i diuinã eſſentiã ſm rem ꝛ ſm rationẽ. Sic igitur relatio tranſiret ſm rem ꝛ ſm rationẽ non appareret quomõ magis genus relatõis ma-
2 neret i diuis q̃ genera abſolutoꝝ. ℙ. ſi paternitas ꝛ filiatio i diuis trãſiret i diuinã ſbſtãtiã ſm rẽ ꝛ ſm rationẽ ſicut cetera abſoluta tũc eſſe patrẽ vel eſſe filiũ diceret ſm ſubam. ſicut eſſe magnũ vel eſſe ſapientẽ. quod tamẽ expreſſe negat Aug. ij. de trini. c. v Item. v. de trini. ca. i. ait. ꝙ deus eſt ſine quãtitate magnus ꝛ ſine qualitate bonus. nũq̃ tñ inueniꝫtur ꝙ ſit ſine relatione pater Ex his igit et multꝫ ꝫ ſimilibus apte colligit. ꝙ relatio ma-
Solutio net in diuinis eſſentie cõdiſtincta magis q̃ cetera abſoluta. ſed nõ manet ſm rez. vt tu etiam dicis. ergo manebit ſm rationẽ. Ad rationẽ in ꝛtrariuꝫ dico ꝙ ſi loqueris de ſimplicitate reali. tũc nego ꝫ ſequẽtiã. Si aũt loqueris de ſimplicitate ratõis. ita ꝙ hoc ſolum dicat omino ſimplex qõ tm̃modo eſt ꝫceptibile vnica rõne. tũc ꝫcedo ꝫntiã. ſed nego falſitatẽ ꝫntis. qz diuina pſona põt ꝫcipi vt ſubſtãtia veriſſima ratione eẽntie. et vt ſic ꝫcipit ad ſe. ꝛ poteſt ꝫcipi vt veriſſimũ relatiuũ ratione relationis qua tẽdit ad aliud. ꝛ vt ſic cõcipit ad aliud ꝛ nõ ad ſe. ratione quoꝝ ꝫceptuum eidẽ pſone competũt due rationes formaliter ꝫdiſtincte. ſm aliquid ꝛ ad aliq̃d ſui. puta ſm eẽntiã ꝛ relatiõꝫ Ad pbatõꝫ ꝓmã di-
Ad pbationẽ falſitatis ꝫntis ꝓmã. cẽdũ. ꝙ diligẽter attẽdẽdo ꝝba illi⁹ ꝛecretalis tũc illõ ſimplex oino qõ tu aſſumis de pſona ꝛecretalis exp̃mit de eſſentia diuina. Iſta nã q̃ ſũt ꝝba ad lr̃am illius ꝛecretalis. Firmiter credimus ꝛ ſimpl'r cõfitemur ꝙ vnus ẽ ſolus verus ꝛus. etern⁹. imm̃ẽſus ꝛ incõmutabil'. ꝏipotẽs. ineffabil' ꝛ incomp̃hẽſibil'. p̃ ꝛ fili⁹ ꝛ ſpũſſcũs. tres q̃dẽ pſone ſꝫ vna eẽntia ſba ſiue nata ſimplex oino Et iõ ꝛecretal' quã adducꝫ nõ eſt ꝓtra me. quia de plano concedo ꝙ diuina eẽntia. ſubſtãtia ſiue natura eſt ſimplex et indiſtincta re ꝛ ratione. q̃uiſ relatio diuina ſit
Ad 2 ab eſſentia diſtincta ratione Ad ſcdam dicendũ. ꝙ ſimplicitas in ſummo eſt ponẽda in ꝛeo in q̃ntum tollit omnẽ diuerſitatẽ rez realẽ compoſitionẽ facientiũ. qz vt ſic dicit pfectionem. nõ aũt in q̃ntum tollit diſtinctionẽ rationũ. talis em̃ ſimplicitas eſt impoſſibilis i diuinis. quia ad ipſã ſequit ꝫfuſio pſonarum. Nã ſi paternitas i diuis eſſet oino indiſtincta re ꝛ ratione ab eẽntia. tũc nõ magis ſibi ꝛpareret oppoſitio ad filiationem q̃ ipſi eſſentie. ꝛ p ꝫſequens nõ magis diſtingueret patrẽ a filio q̃ ipa eſſentia. ꝓpter quod omnes diuine pſone eẽnt indiſtincte. cũ ratione eẽntie nullã habeant diſtinctionẽ. Etiam minoꝝ cum ſua ꝓbatione poſſet negari. qz i tota ſpera actuoꝝ ꝛ paſſiuoꝝ hoc vniuerſaliꝫ videm⁹ ꝙ q̃nto res eſt cõpoſitioꝝ tãto eſt pfectioꝝ. ꝛ quanto ẽ ſimplicioꝝ tãto impfectioꝝ. quod ptz ꝓcedẽdo a ſimplici elemẽto vſq̃ ad corpus mixtum. a mixto ad vegetatiuuꝫ. a vegetatiuo ad ſenſitiuũ. a ſenſitiuo ad intellectiuũ. puta ad hominẽ. qui tã ex pte forme q̃ etiam ex pte materie videt eſſe ꝫpoſitioꝝ. cũ forma ſua plures requirat potẽtias ꝛ in materia ſua ſint plures diſpoſitões ꝛ organa. Ad tertiã di- Ad 3
cẽdũ ꝙ maꝝ ſic vl'r ſumpta nõ ẽ vera. qz q̃ntaliũ ꝫceptuũ eſt ꝫũctio quibꝫ ex pte rei nulla reſpondet realis diſtinctio. tunc nec vnus ꝓpriꝫ pficit p alterꝫ. nec vnus eſt in potentia ad alterum. potentialitas em̃ vnius ꝫceptus ad alterum p̃ſupponit ex parte rei aliquã potentialitatẽ. quã totaliter negamus in diuis. Et ideo diſtinctio rationũ quã ponimus in diuinis nullã penitus ibi arguit impfectõꝫ

Ad quartã nego minoꝝ cuꝫ ſua ꝓbatiõe. Ad 4
maxime loquẽdo de tali ꝫpoſitiõe ratiõis. cui nullo mõ ex pte rei coꝛñdet cõpoſitõ. Ad Ad 5
quintã dicẽdũ ꝙ illa ꝝba Anſel. poſſũt intelligi de compõe ſube cũ accidẽtibꝫ ſepabilibꝫ. ꝛ de compõne eiuſdẽ ſubꝫe cũ accidẽtibꝫ inſepabilibꝫ. qz ꝓma dicunt diſſolubilia actu. puta ſortes ꝛ albedo. alia ꝛo dicũt diſſolubilia cogitatiõe ꝛ intellectu. ſic coꝛu⁹ ꝛ nigredo. cign⁹ ꝛ albedo. vel hõ ꝛ riſibile. vl' coꝛp⁹ ꝛ ꝓdicamẽto ſubꝫe. ꝛ trina dimenſio q̃ntitatis. ꝛ qz iſtis illorum diſſolutio p̃ſupponit realẽ cõpoſitõem. ideo maius ꝛ melius eſt quod iſto modo nec actu nec cogitatõe diſſolubile eſt. Talis aũt diſſolutio locum in diuinis nõ habet. Sꝫ Cõcl'o 2
concluſio negatiua quaꝫ ꝓmiſi eſt illa ꝙ ꝓprietas relatiua i diuis nõ differt realiter a diuina eẽntia. Et p illa ꝫcluſiõe poſſent eſſe q̃ſi 1
omnia quibꝫ p̃dictus doctoꝛ nitit̃ improbare diſtinctionẽ rationis i diuis. ℙ. ſi relatio 2
i diuinis ꝛ eſſentia differrẽt realiter. tunc hec

UVA. BHSC. IyR_066

pdicatio eēt falsa. pater est eētia. quaz tñ. b. Aug. sepius ponit. vij. de trini. Patet etiā falsitas eiusdē ꝓntis p eundē. xv. de triui. ca. vij. vbi ait. Simplex habens ē oīe illud qđ hz. sed fm eundē Aug. psona diuina ē eque simplex sicut eētia. Cōsequētia ꝓb. qz ps non pdicat̄ ō toto. sed eētia esset ps realis ipsius psone. qz psona complecteret duas res distinctas. puta eētiā z relationē. P. fm Ansel. in diuis oīa sunt idē vbi nō obuiat relationis oppositio. sed inter nullā diuinā relatōez z eētiā ē oppositio. g̃ ꝛc. P. oīe qđ ē. aut est creatura aut creatrix essentia. sed relatio diuina nō est creatura. g̃ nō poterit realr differre a diuina natura q̃ est creatrix eētia P. dicit. x. metaph̄. Oīe ad oīe aut idē aut diuersū. igit relatio diuina aut est idē qđ eētia diuina. z sic habet̄ ꝓpositū. aut diuersa ab ea z tūc nccio erit creatura. P. impossibile est esse realē dñtiā inter ea que de seipsis ē pdicātur i abstracto. sed relatio diuina z eētia sūt hmōi. qz sancti cōiter ꝛcedūt illā. paternitas i diuis est diuia eētia. z ecōuerso essentia diuina est paternitas diuina. g̃ ꝓprietas relatiua nō differt a diuia eētia. Sed ꝛtrariū istius quidā tenētes arguūt sic. Eadez res i diuis nō potest esse ꝓncipiuz oppositoꝝ. sed vnitas z distinctio sunt opposita. z eētia est cā seu ꝓncipiū vnitatis. z relatio distinctōis. qz fm Boetiū eētia ꝛtinet vnitatē. z relatio multiplicat trinitatē. P. impossibile est q̃ eadē realitate qua aliqua ꝛueniūt realiter differāt realiter. qz opposita nō pñt ꝛuenire aliq̃bus fm idē z rōne eusdē. fz pr̄ z filius abinuicē realiter differūt realitate paternitatis z filiationis. z ꝛueniūt realiter realitate sui fūdamēti. puta realitate diuine essentie. g̃ realitas relationis diuie est alia a realitate eētie. et p ꝛ̃ns realiter dñt relatio et eētia. P. sicut se habet modus eēndi p se z modus eēndi in alio ad ea i quib̄ fundant̄. sic modus essendi ad aliud se habet ad illud i quo fūdat̄. sed modus eēndi p se z modus eēndi i alio differūt ab illis i quib̄ fundāt̄. qz pñt etiā ab ipsis separari. sicut pz i humanitate xp̄i q̃ nō exīstit p se. z quātitate panis in sacrāmēto altaris que nō est in alio. g̃ relatio q̃ est modus eēndi ad aliud sīl̄r differt realiter a suo fūdamēto. P illa quoꝝ quodlibet ē vera res et vnū inuenit sine alio. illa nō sunt vna res. et p ꝛ̃ns differt realiter. sed eētia diuia ē vera res. et pr̄nitas diuia cū sit realis relatio est vera res. z eētia inuenit̄ i filio i quo nō paternitas. Si. n. paternitas eēt i filio. tūc filius eēt pr̄. Si aūt essentia diuina nō esset in filio. filius nō eēt de us. g̃ paternitas z eētia differūt realr. Et eodē mō arguit̄ de alijs oīib̄ relatōibus diuinis. P. quoꝝ eē realiter dñt illa nccio differūt realiter. sed eē ad se qđ est eē diuie essentie. z eē ad aliud qđ ē esse diuie relatōis dñt realiter. ergo eētia z relatio dñt realit. P exposito rio syllogistico arguit̄ sic. Nec eētia ē hec pr̄nitas nullo mō realr dñs ab ea. hec eētia est hec filiatio nullo mō realiter dñs ab ea. ergo hec filiatio ē hec pr̄nitas nullo mō realiter dñs ab ea. ꝛclusio est falsa. ergo aliq̃ ꝓmissaꝝ. z qua rōne vna ē falsa eadē ratione z reliq̃ erit falsa. P. de his q̃ sunt realr idez nō pñt verificari ꝛtradictoria pdicata. sed eē cōicabile verificat̄ de eētia. nō eē cōicabile verificat̄ de diuina relatōe. ergo eētia z relatio nō erūt realiter idē. P. q̃ vni z eidez numero sunt eadē inter se. sunt eadē ad minus illo mō quo sūt eadē illi eidē numero. g̃ si paternitas z filiatio sunt realiter idē eētie. tūc erūt realiter idē inter se. z p ꝛ̃ns pater z filius nullo mō eēnt realiter distincti. cū pr̄nitate z filiatione tm̄modo distinguant̄. P. sicut relatio fm rationē se hz modo rōnis ad suū fūdamentū. sic se habet relatio realis mō reali ad suū fundamētū. sed nō pōt esse relatio fm rationē q̃n differat rōe a suo fūdamēto. ergo nō poterit eē relatio realis q̃n differat fm rē siue realiter a suo fūdamēto. P. q̃ncūqz aliqua ꝛueniūt realiter i aliquo tūc non pñt differre realiter inter se nisi p ea q̃ addūt sup illud i q̃ realiter sunt idē. z p ꝛ̃ns nō pñt hr̄e maiorē dñtiā inter se qz sit dña illius additi ab illo i quo realiter ꝛueniūt. Sed pater z filius ꝛueniūt realr i diuia eētia. z solā pr̄nitatē z filiationē addūt sup eā p quas etiā tm̄modo differūt inter se. ergo si pr̄nitas z filiatio ab essentia nō dñt realiter. nec pr̄ z filius p eas poterūt realiter differre. P. q̃ sunt eadē realiter vno plificato plurificat̄ z reliquū. sed relationes diuie plurificāt̄ nō eētia. ergo ꝛc. P quoꝝ ē distincta vnitas eoꝝ est distincta entitas sīue realitas. sed relatōis diuie alia est vnitas qz eētie. ergo z alia realitas. Maior pz. qz ens z vnū ꝛuertunt̄. P. si relatio nō differt realr a fūdamēto. tūc nullum eēt relatiuū fm eē. sed omne relatiuū eēt relatiuū fm dictum falsitas ꝛ̃ntis pz i pdicamētis. ꝛ̃ntia etiā pz. qz illud ē relatiuū fm dictū qđ nō est in pdicamēto relatōis. P. si relatio diuina nō differret ab essentia. tūc nec psona diuina posset

Durādus et multi alij ꝙ relatō realr dr̄t a fūdamēto.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

UVA. BHSC. IyR_066

differre ab eẽntia .ꝫsequntia pz. q; psona nihil includit nisi relationẽ ꝛ eẽntiam. Sed ꝓbat falsitas ꝫntis tripl'r. Primo sic Quia q̃ sunt idẽ realiter quicq̃d assumit in vnitatẽ vnius etiã assumit in vnitatẽ alterius. sed humanitas dñi nostri ihesu xpi est assumpta in vnitatẽ psone. ꝛ nõ in vnitatẽ nature. g̃ ꝛc. Scõdo sic. q; psona generat et generat. sed eẽntia nec generat nec generat Tercio sic. q; psona refert. sed eẽntia nõ refert. P. q̃ sũt realr idez illud qđ realiter ꝫuenit vni realiter ꝫuenit alteri. sed relatio in diuĩs realiter distinguit. eẽntia ẽo nõ distinguit. g̃ nõ sunt realiter idem.

Istã vltimã rõem mgr̃ facit ĩ lra ꝫ scipm. Et ꝓpter hanc rationẽ ꝛ ꝫsimiles quas forte nõdum vidit distincte. ait mgr̃ ex verbis. b. Hilarij. q̃ illud nõ attingit nec tenet. verbꝫ significatiã rei ipsius natura ꝫsumit. Et subdit. Mihi ĩ sensu labes ẽ. ĩ intelligẽtia stupor ꝛc. Uñ ego fateor p̃dictas rões esse difficiles. Quia tñ sancti doctores q̃si vniuersaliter. ꝛ spãliter Hilarius. Aug. Boetꝰ. et etiam magister in lra. sunt ꝑme opinionis. ideo nõ solũ opinionẽ doctorꝫ meorꝫ allectꝰ. ſz ĩ obsequiũ catholice fidei ꝓpter ꝛtermiatõz vlis ꝫciliꝫ ꝑmã ꝫclusionẽ tenebo. ꝛ p̃dictaꝫ rõnuz dissolutõem attẽptabo. Determinatio aũt cõciliꝫ extra de sum. tri. ꝛ fi. catho. ca. damnamus. q̃tum ad istã materiã sic ait. Nos aũt sacro approbãte ꝫcilio credimus ꝛ ꝓfitemur cũ Petro. q̃ vna quedaꝫ res ẽ in comꝑhensibil' quidẽ ꝛ ineffabilis. que veraciter ẽ pater ꝛ filius ꝛ spũssanctꝰ. tres simul psone. ac singillatim quelibet earundẽ. et ideo in deo solũmodo trinitas ꝛ nõ quaternitas. q; quelibet triuꝫ psonaꝫ est illa res. vicz substãtia. eẽntia seu natura diuina. Et ꝙ. subdit. Licet igit alius sit pater. alius filius. aliꝰ spũssanctus. nõ tñ aliud. sed illud qđ est pater ẽ filiꝰ ꝛ spũssanctus ꝺeo idẽ. Istud vltimũ verbũ nõ põt glosari ꝫ nostraꝫ opinionẽ. nisi glosa corrũpat textũ. Nã si spũssctus ẽ ꝺeo idẽ ei qđ ẽ pr̃. i. diuine eẽntie. tũc nihil põt esse in spũsancto qđ differat realiter a diuina essentia. P. omne quod ẽ. aut est ꝺba. aut accidẽs. aut creatoꝛ vtriusq̃z. ꝑm q̃ ait Alphorabius in libꝛo ꝺoꝛtu sciẽtiaꝫ. sed relatio diuina nõ potest esse accidẽs. cũ nullũ accidẽs sit in deo. nec substantia creata. q; tunc psona p ipsaꝫ ꝫstituta esset creatura. necessario igit ꝺabis q̃ sit ipse creatoꝛ. ꝛ p ꝫsequens differre nõ poterit realiter a creatrice eẽntia. P. in quacũq̃z psona sunt distincte res. illa necessario ẽ ꝓpsita. sed in psona diuina est eẽntia diuina ꝛ relatio. igit si differrẽt realiter. quelibet diuina psona eẽt cõposita. quod repugnat vere ꝑhie. ac etiam catholice veritati. P. quicq̃d ẽ alia entitas a diuina eẽntia hoc est alia bonitas. cũ ens ꝛ bonũ ꝫuertant. igit si diuina relatio differrꝫ ab eẽntia realiter. tũc ĩ diuinis eẽt alia bonitas a bonitate veritatis. ꝛ p ꝫsequẽs psona plus haberet de bonitate q̃z eẽntia. ꝛ psona patris plures haberet bonitates q̃z cetere psone. cuꝫ plures ꝺtineat relatões. q̃ oĩa sunt erronea. g̃ erronea vident ea que ponit p̃dicta opinio ex quibus sequũt illa. Ad primuꝫ ergo dico q̃ q̃uis eidẽ rei ꝑm eandẽ compatõez nõ possint attribui oppositа. tamẽ ꝑm aliã ꝛ aliam compationẽ nihil obstat eidẽ rei cõpetere oppositа p̃dicata. Hoc eĩ videmus etiã in creaturis. Nã vltima superficies coꝛpis locãtis realiter eadẽ existẽs p compationẽ ad coꝛpꝰ circa quod est vere ẽ locus. et p compationẽ ad coꝛpus ĩ quo est nõ est locus. q; ita est locus locati q̃ nõ est locus locãtis. ꝛ ita est superficies locãtis q̃ nõ est superficies locati. Sic eadem res que est paternitas compata ad diuinã essentiã nõ est principiũ distinctiuis. q; cũ relatio p se ꝛ ꝑm se nõ distinguat nec distinguat nisi a suo opposito. ad diuinã aũt eẽntiaz paternitas nullã hz oppositionẽ. g̃ compata ad eẽntiam ab ipsa nõ distinguit. sed p realẽ trãsitũ in ipsam sibi realiter idẽtificat. ꝛ p conseq̃ens vt sic nõ distinguit sed vnit diuinas psonas. cũ oĩes sint vnũ in diuina eẽntia. Eadem tñ paternitas compata ad filiationẽ cui oppositõe relatiua realiter opponit. distinguit psonaz patris cuiꝰ est ꝓprietas realiter a filio cuiꝰ ꝓprietas ẽ filiatio. sicut ꝛ ipsa realiter distinguit a filiatione cui realiter opponit. Ad scõm dicẽdũ q̃ oppositа p̃nt cõpetere eidẽratione eiusdẽ realitatis. aliter tamẽ ꝛ aliter cõpate. sicut patuit de loco ꝛ superficie. In multis etiã alijs possent cui esset cure ſimilia inueniri ad illud ꝓpositũ ꝛclarandũ. Idẽ. n. motus realiter compatus ad agẽs. puta ꝫsideratus vt ꝓcedit ab agẽte est actio ꝛ nõ passio. et idẽ numero motus compatus ad patiẽs. est passio ꝛ nõ actio. Ad terciũ dicẽduz q̃ isti modi cũ sint diuersoꝛ genez nõ sunt ad inuicem compabiles. nec põt aliquid euidẽter ꝓbari de vno p similitudinẽ reptã in alio. vtrũ tamẽ esse p se ꝛ cẽ ĩ alio differãt realiter ab his quoꝛ sunt modi. magis videt spectare ad terciũ libꝛ qz ad ꝑmũ. igit vsq; ibi differo hmõi discussiones. Ad quartũ dicẽdũ q̃ maioꝛ

Decretalis ꝫ opi. p̃dicta.

1

2

3

Solutio. rõnuz p̃dicte opionis

Ad 1

Ad 2

Ad 3

Ad 4

t

UVA. BHSC. IyR_066

nō est vera. qz sortes ē vera res. et hō inuenit sine sorte. qz inuenit in platone. z tn hō i sorte nō est alia res a sorte. Instantia Solutio Forte dicet q non est idē hō in sorte z platone Rndeo q supposito q vnitas specifica esset vnitas realis vt quidā dicūt. tūc oporteret q eadē entitas realis eēt in sorte z platone q esset vtriqz eadem. z tamē in platone eēt sine sorte. z in sorte sine platone. Uel supposita opinione. puta q qd ditas oīm hoīm esset vna idea sepata. tūc sortes non diceret aliam rem ab illa idea. qz tūc sortes nō esset homo si realiter differret ab illa humana quidditate. z tamē illa eadē qd ditas inueniret in platone siue sorte. qz sortes realiter differret a platone. Sic qzuis entia diuina sit vera res. et paternitas sit vera res. z essentia sit in filio in quo nō dicit esse paternitas. ex hoc nō sequit nec cōuincit inter paternitatē z essentiā realis differētia. qzuis conuincat quedā inconuertētia. Sed fallacia consequētis esset si diceret. Jsta nō sunt adequate z conuertibiliter idē. ergo nō sunt realiter idē

Ad 5 Ad quintū nego minorē. qz esse relatōis nō est esse nisi in qztum est ad esse. Et quia in compatione ad entiam relatio nō adest. cuz nō habeat realē ordinē oppositiōis ad ipsaz. ergo vt sic ipsum adesse transit in ipm esse diuine entie. compatione autez ad oppositum ipsa relatio adest. et vt sic ipsa adesse distinguūtur z multiplicātur. z ideo in diuinis est vnicū esse totius trinitatis. licet ibi sint plura adesse. que tamē adesse nō ponūt numerū

Ad 6 cū illo vnico esse eo q transeāt in ipm. Ad sextum dicendū q sicut supius pbaui distinctōe. xxi. q. ij. articulo. i. p expositorū syllogismū nihil concludit necessario qn̄ mediuz excedit z inadequate se habet cū extremis. z qz entia diuina excedit paternitatē que est idez filiationi. a qua differt ipsa paternitas. ō ꝛc.

Un̄ p eandez formā pōt pbari q pater sit filius p duas pmissas verissimas. quarū oppositū dicere est hereticū. vt patet in decretali supius allegata. Dicā em̄ sic. Hec entia est hic pater. hec essentia est hic filius. ergo hic filius est hic pater. Cū igit conclusio falsa sit. z nullū peccatū sit in materia pmissarū. ergo peccatū est in forma syllogismi expositorij. cuius forma consistit i hoc q mediū sit hoc aliquid signatū. z tunc necesse est extrema ꝺiungi. vt dicit in libro prioz. illud autē quod excedit respectu excessi nō est hoc aliquid sed q

Ad 7 si quale quid. id est quid ꝺmune. Ad septimū dicendū q ꝺtradictoria pdicata pnt verificari de eodē fm aliā z aliaz compationē. Posset etiā dici q entia vt est idez ppriorati relatiue nō est ꝺmunicabilis. entia em̄ vt cōmunicata p modū generatōis est in filio. z idē realiter cū filiatione. z vt sic puta vt ꝺmunicata p generationē est i solo filio. z in nulla alia psona. eadē entia vt p spirationē cōmunicata. est idē spirationi passiue. z vt sic est in solo spūsancto. vt autē est fontana deitas siue ratio vl'is diuine pullulationis. sic est in patre. z est idē paternitati. z vt sic non est i aliq alia psona Posset etiā dici q cōmunicabile z incōmunicabile pnt eē idē realiter nō adequate. vt supius patuit i exemplis introductis. Ad octauū dicēdū q pnitas z filiatio sicut sunt idē real'r i diuīa entia re absoluta. sic etiā re absoluta sunt idē inter se. nō tn̄ p

Ad 8

Ad 9

pter hꝰ sequit q sint idē inter se re relata Ad nonū dom̄ q nō ē sile. qz nō optet sp dare tā tā distinctionē i re quantā dam̄ i rōe siue in actibꝰ rōis Ad decimū dom̄ q maioz ptiz ē vera z ptiz falsa. Est em̄ vera i hoc q ait. qn̄ aliq sunt idē alicui real'r tūc non pnt differre nisi p ea q addūt sup illud. sed ē falsa i hoc q adiūgit q nō possit eē maioz dnitia coz inter se qz sit dnitia illi⁹ additi ab illo in q ꝺuenīūt illud adiunctū nō ē vez nisi sit tal' ordo z cōparatio illoz q addūt ad aliud in q ꝺuenīūt. q lis ē ordo et compatio illoz inter se. Sic em̄ nō est i ppositio. qz pnitas ad filiatōez habz ordinē realē z compat ad ipsam sicut ad suū oppositū. sed nec pnitas nec filiatio ad entiā habet ordinē realē nec opponit ei. Ad xi. dom̄. q maioz nō est vera i his. que qzuis sint idē realiter. tn̄ nō se habēt adinuicē adeqte. dato em̄ q eēt idea platonis pticularia multiplicant z non idea. z tn̄ quodlibet particulare esset realiter idē illi idee. sic in ppositio.

Ad 10

Ad 11

Ad 12

Ad. xij. nego minorē. qz entitas relatōis vt compat ad entiam nō fundat aliam vnitatē ab vnitate entie. Ad. xiij. nego ꝺntiā Ad pbationē dom̄ q relatiuū fm ee nō oportet q fm se totū sit i pdicamēto relatōis. qz implicat fūdamētū qd nccio ē alteri⁹ pdicamēti.

Ad 13

Ad. xiij. nego falsitatē ꝺntis. Ad pmā pbationē dom̄ hūanitas xpi nō est assumpta i vnitatē psone verbi. sic q idētice trāseat in psonā verbi. qz sic nō maneret creatura. sed p tāto dicit assumpta in vnitatē psone. qz sustētat a psona verbi. z nō habet ppriam psonalitatē. sed qz ppriam retinet naturā. ideo nō dicit assumi in vnitatē nature. Ad. ij. patuit supius dist. v. cum illam materiā tractaui. Ad

Ad 14

UVA. BHSC. IyR_066

sñ.dom.q psona referr.qz includit relatõem in compatione ad oppositũ.eẽntia aũt nõ referr.qz q̃uis dicat eandẽ entitatẽ quaz dicit psona.nõ tñ dicit eã sed eandẽ compatiõem.

Ad 5 Ad.xv.pz p ea q̃ dicta sunt ad pmũ. Jgit rõnes ille mime ꝺcludũt.

Articl's 2

Quantuz ad secuñ

dũ articulum.vtrum ppꝛietas relatiua differat realiter a psona diuina.dico q relatio seu ppꝛietas diuina non differt realiter a psona

1 diuina. Quia ppꝛietas relatiua habeꝫ a psona diuina.sed psona diuina nõ differt ab eo quod hz.cũ sit simplex oñino.z simplex habens ẽ oñe illud quod habet.vt ait Aug.xv.

2 de trini.ca.vij.g̃ ꝛc. P.ppꝛietates relatiue nõ differũt realiter a diuina eẽntia.ergo nec a psonis quas ꝺstituũt.Añcedẽs pz in articulo pcedẽti.pbatio ꝺñtie.qz totum ꝺstitutum nõ differt a pte constituẽte nisi in q̃tuz includit alterã partẽ que distincta est ab illa Dato igit q vna ps non sit distincta ab altera parte.iam ipm totũ a nulla eius parte poterit distingui.Uñ si materia z forma nullã habeꝛẽt inter se realẽ dñtiam.tũc totũ constãs ex materia et forma nec differret realiter a materia. nec a forma.Sed ꝓncipia ꝺstituẽtia seu ꝺstitutiua diuine psone sunt deitas z ppꝛietas.q cum inter se nullo modo realiter differãt.nec

Opi. Bilber. porre. a tota persona poterũt differre. Sed ꝺtra hãc ꝺclusionẽ fuit opinio Silberti porretani de qua opinione dicet i sequẽti articulo.Probat aũt illa opinio q̃tum ad pmtem articulũ sic.Jdẽ nõ constituit seipm.sed vt ꝺcenditur a

1 nobis ppꝛietas constituit psonaz.g non erit idẽ realiter cum psona. P.q̃ sunt idem rea

2 liter illa ꝺmunicãt eisdẽ pdicatis realiter.sed psona patris generat.g paternitas generaret psona filij est incarnata.ergo filiatio esset incarnata.Nec oĩa multa similia sunt incõueniẽta.ergo ꝛc.

3 P.omne qđ relatiue dicit ẽ aliquid excepto eo qđ relatiue dicit.vt pz p Aug.in li.de trini.sed psona est illud qđ relatiue dicit.ergo relatio erit aliq̃d excepta perso

4 na q̃ relatiue dicit. P.illud quod cuz altero realiter ꝺuenit.z ab eodẽ realiter differt.h̃ non põt esse suũ ꝓncipiũ distinctiuũ.sed psona patris ꝺuenit in deitate realiter cuz filio.et differt pñitate realiter ab eo.ergo psona patris nõ est paternitas q̃ est suũ principiuz distinctiuũ.Minoꝛ patet ex fide.Maioꝛ probat.qz si eẽt ĩuum principiũ distinctiuũ.tunc

5 se toto distingueret ab illo.z ꝓsequens i nullo reali posset conuenire cuz eo. P.si ꝺmunis notio esset psona.tunc vel eẽt psona pducta vel nõ pducta.si pducta:tũc nõ posset cõuenire patri.si nõ producta.tũc nõ posset cõuenire filio.quoꝝ vtrũq̃z est simpliciter falsũ

Sed illa nõ cõcludũt. Quia sicut ꝓpter oñimodã simplicitatẽ q̃ est in diuinis deitas est realiter idẽ quod deus.sic ꝓpter omnimodã simplicitatẽ psone diuine cũ sit eque simplex sicut natura.pater est idẽ realiter qđ paternitas.z q̃libet alia diuia psona ẽ idẽ quod sua psonalis ppꝛietas.z idẽ cẽsendũ ẽ de aliꝭ duabꝫ notionibꝫ.puta de innascibilitate que ẽ idẽ qđ pr̃.z cõi notiõe que est idẽ patri z filio.eo q vtriq̃z sit cõis. Ad primũ ꝺm q̃ q̃uis inter constituens z ꝺstitutũ semp ꝺcernaꝫ aliqua dñtia.tñ qñ constitutũ intelligiꝫ cẽ simpliciter simplex.tũc illa dñtia nõ ẽ realis.sed sufficit q sit rationis.z p hoc ad maiorem cum dicit.idẽ nõ constituit seipm.verum est idẽ re z rõne. Nũc autẽ ita est q inter psonã z eius ppꝛietatẽ dñtia rõnis dari põt. iõ ꝛc. Ad scẽm q maioꝛ nõ est vl̃ vera.quia q̃uis aliqua sint idẽ realiter.tamẽ ꝓpter aliũ z alium modũ se habendi.vel ꝓpter alium et aliũ modũ significãdi.aliquid vere põt affirmari de vno quod tamẽ vere negaꝫ de altero. Si eñ daretur vna linea circularis.tunc illius lineę cum sit indiuisibilis sm latitudinẽ curuitas.conuexitas z concauitas necessario essent idẽ realiter.z tamẽ illa curuitas ita esset extrinsecus ꝺuexitas q nõ esset cõcauitas.z intrinsecus ita esset cõcauitas q nõ cõuexitas. Et si illud reperiuꝛ in creaturis aliquibꝫ ꝓpter eoꝝ aliqualẽ simplicitatẽ.quãto magis est ꝺcendũ in psonis diuis.quaꝝ simplicitas oĩs creature simplicitatẽ in infinitũ excedit.

Ad terciũ dicendũ q p illud dictũ nõ intelligit Aug.q i diuinis sit aliquid realr differẽs ab eo quod relatiue dicit.sed sufficit sm Aug.q differat rõne.quia ipse met ait q sim plex ẽ quicq̃d habet.z sm eundẽ Aug.psona ẽ eque simplex sicut natura Ad q̃rtũ nego maioꝛẽ. Ad pbatõem nego ꝺñtiã.qz q̃uis illud tale sit realiter idẽ quod suũ ꝓncipiuz distinctiuũ.tamẽ ita distinguit suo ꝓncipio distinctiuo.q nõ distinguet se toto vel seipso. z hoc ꝓpter differentiã rõnis que ꝺcernit inter ipm z suum principiũ distinctiuũ.z propter alium z alium modũ se habẽdi conueniẽte eidẽ rei.put habet rationẽ principij distinctiui.et put habet rationem totius distincti.

Ad 1

Cõtra gil/bertum.

Solutio Ad 1

Ad 2

Ad 3

Ad 4

UVA. BHSC. IyR_066

Ad 5 Ad quintū dom. q illa diuisio ē insufficiens. qz omunis notio nec est pcise psona pducta nec pcise psona nō producta. sed est vtraq; simul. Naz put est in patre sic est realiter psona nō pducta. put vo est in filio sic est vere z realiter psona producta.

Articl's 3 # Quantū ad terciū

articulū. vtz pprietates diuine sint in eētia z in psonis. pono duas cōclusiones. Pria est

Cōcl'o 1 1 q pprietas relatiua est in eētia diuina. Qz omnis realis relatio est in suo fundamēto. sz pprietas relatiua in diuinis est realis relatio cui⁹ fundamentū est ipsa eētia diuīa. vt tradit cōis doctrina. ergo ꝛc. P. qncūq; aliq; 2 occurrunt ad ostitutōem alicui⁹ quoz vnū se habz vt pncipiū ppriū z distinctiuū. alteruz vo vt pncipiū cōe z nō distinguēs. tūc sp pncipiū ppriū z distictiuū itelligit aliq; mō inesse ipsi pncipio cōi. Sz relatiua pprietas et diuīa eētia sic occurrūt in diuina psona. q p pprietatē psona distinguit ab alijs psonis. z

Instantia p eētiam ouenit cū eis. ergo ꝛc. Forte dicet si paternitas eēt in diuina eētia. tūc diuina eētia formaliter esset pater. Cōsequentia ptz. qz forma ineristens alicui formaliter denominat ipm. Sed falsitas sequētis patet qz tunc eētia generaret. nā omne qd ē forma liter pater hoc generat vel genuit. oppositum aūt istius ostēsum est supius. Et eodē mō sequit q eētia diuina denoiet a filiatōe filius. z sic eētia erit genita. q oia supius sūt reprobata.

Solutio Rndeo q relatio originis non denominat fundamētū. sed tm mō suppositū. Un etiā i creaturis actus originis puta generare nō pōt ouenire nisi supposito. nō relatio originis puta pnitas nō denoiat potētiā generatiuā q est eius fundamētū. sz solū suppositū. potētia em generatiua nō dicit pater. sed suppositū generās. Relatio igit diuina cū sit i essentia sicut i fūdamēto cōi. nō denoiabit eam formal'r. licet i abstracto pdicatōe idētica q

Cōcl'o 2 liter diuīa pprietas pdicet de eētia Scda cl'o ē q relatiue pprietates i diuīs sūt i psonis. Qz illud qd se habz p modū principij formal'r ostitutiui h ē i eo qd formal'r ostituit p ipm. sed pprietas relatiua i diuīs ē illud q psona diuīa i cē incōicabili z psonali formalit ostituit. g ꝛc. Maior pz. pbo minorē. qz illa psona diuina formaliter ostituit quo ab alia diuīa psona pcise distiguit. sed pprietate psonali psona diuina ab alia diuina psona ppe distinguit. Illa etiā mino⁹ satis pz ex dictis supi⁹ disti. xxvi. P. illud qd a sanctis dicit adorandū in psonis diuīs hoc est in psonis diuīs. sed in pfatōne de trinitate (z videt esse dictū Gregorij) dicit. z psonis pprietas. z in eētia vnitas. z in maiestate adorēt equalitas. Forte dicetur q si in persona diuina esset pprietas relatiua. vel illa relatio esset deus. vel nō esset deus. Si esset deus. tunc non posset distinguere psonam diuinā a psona diuina. cui⁹ oppositū tu assumis in pbatōe primę rationis. Si nō. tunc psona diuina esset composita ex deo z ex non deo. quod eēt extrema z maxima cōpositio. cui⁹ oppositū supi⁹ est assumptū cum dicebat. q psona diuina ē simpl'r simplex. P. otra ambas cōclusiones pōt argui simul sic. Sicut se habet inesse ad p se eē. sic se habet ad aliud esse ad inesse. sed qz accidentis eē est inesse. vt patet. iiij. meth. ideo accidenti repugnat p se esse. ergo qz relationis eē est ad aliud eē. vt patet. v. metaph. z in libro pdicamentoz. ideo videt q relatōi repugnet inesse. Illud potuit eē motiuum Silberti porretani. qui posuit relationes diuinas nec esse psonas nec eē in psonis. sed posuit eas afforis assistētes ipsis psonis. Et forte etiaz illo motiuo mouebat. Quia illud qd fm sui naturā ē quedā dependētia. h nec ē illud nec ēi eo qd total'r indepēdēs ē. sed relatio fm sui naturā ē q dā dependētia. cū sīū eē sit ad aliud eē. z tā eētia diuīa ē total'r indepēdēs qz etiā diuīa psona. g relatio nec ē psona nec eētia. nec poterit eē i eētia nec in psona. g ꝛc. Cōtra illā cl'oem etiā fuit pposit⁹ q dixit q relatio diuīa ē idē oino qd psona. sed nō ē i psona. cui⁹ rō eē potuit. Quia vt pz. iij. phicoz. idē nō ē i seipso. sed relatio diuina ē idē oino tam eētie qz psonis. g nec poterit eē in eētia nec i psonis. qd ē 3 vtrāq; cōclusionē. P. omne qd ē in altero est in eo fm aliquē modū eēndi in. assignatū p phm. iiij. phicoz. sed fm nullū illoz modoz possum⁹ dicere relationē eē in eētia diuina vel in psonis. g ꝛc. Maior ptz. Mior declarat p inductionē. Un⁹ em illoz modoz ē sicut spēs i genere. ali⁹ ecouerso sic genꝰ i spē. Terci⁹ sic forma accēntal'i subiecto. Quart⁹ sic locatū i loco. Quint⁹ sicut forma sbalis i eo cui⁹ forma. Sext⁹ sicut rex in regno. Septim⁹ sic res i fine. Sz nll'o illoz. vij. modoz relatio dīna ei psonis vl i eētia dīna. g ꝛc. Ad pmū dicē dū q illa relatio ē de⁹. z cū dicit q tūc nō distigueret. dico q licet nō distinguat vt est deus

Instantia 1

Porretanus. 3

Prepositinus. 4

Solutio Ad 1

UVA. BHSC. IyR_066

qz vt sic nō habēt oppōsitam oppōsitionē. tm̄ distinguit vt habet rationē erumpentis origi nis. qz vt sic vel erūpet vt origo actiua. z tunc seipsa distinguit ab origine passiua. z distin/ guit psonam quā constituit a psona cōstitu/ ta origine passiua. vel econuerso erumpit vt origo passiua vt passiuuz licet accipe in diui nis mō quo dicimus generationē passiuā eē in filio. z spirationē passiuam eē in spūsancto sic distinguit econuerso seipsa ab origie acti/ ua. z distinguit psonam quā constituit a per
Ad 2 sona constituta origine actiua. Ad secun/ dū nego maiorē. qz illud quod ad aliud ē eti am ineſt. licet nō semp p modū accidentis in
Ad 3 sit. Ad tercū dicēdū q̄ minor nō est vera q̄tum ad hoc q̄ relationē dicit fm se eē xpen dentiā. Ad pbationē dicendū. q̄ q̄uis suum eē sit ad aliud eē. hoc tamē nō arguit xpēdē tiam nisi rōne impfectōis fundamēti ipsius relationis vel suppositi quod ipsa relatiōe re ferr. sed diuine relationis tā fundamentū q̄ suppositū quod ipsa referr sunt infinite pfecti onis. ergo ipm ad aliud eē diuine relationis nullam penitus dicit xpendentiā. rōne cui⁹ relatio nō possit eē tam in eentia q̄ in psonis. q̄uis aliter z aliter. qz in eentia est vt in fūda mento. sed in psona vt in relatiuo seu in sub iecto quod referr p ipsam. Propter qd̄ etiam ipsa relatio diuina eentiam diuinā nec xno/ minat. nec constituit. nec distinguit. psonaz
Ad 4 no xnominat. constituit z distiguit. Ad quartū dicendū q̄ q̄uis res finita non possit eē in seipsa. tamen res infinita sub vno mo/ do vel vna ratione considerata potest eē in se ipsa sub alio modo vel alia ratione accepta.
Ad 5 Ad quintū nego maiorē. qz sicut ait Hila rius. z habet in lra distinctōis sequētis. s. di/ stin. xxxiij. nō ē humano sensu de deo loquen dū. Si q̄s tm̄ hic aliquo mō vellet assil'are il lis modis positis ab Aristo. tunc posset dici q̄ eē diuine relationis in psona aliquo mō as similat hoc modo eēndi in assignato ab Ari stotele. qz sicut forma substātialis rē cui⁹ est forma xterminat z distinguit. sic etiā relati/ ua ppietas xterminat z distinguit psonam diuinā. Propter qd̄ ait Dam̄. li. iij. ca. vi. de his diuis ppietatib⁹. q̄ sunt characteristice xterminatiue vel distinctiue hypostasis nō nature. Sed modus quo sūt in eentia nō pt bñ reduci ad aliquē illoz modoz Arist. nisi valde large accipiat ille modus quo fortam accidentalē dicit ineſſe extendēdo modū illū p omi eo qd̄ est in aliquo sicut i fundamento etiam qualitercunq̄ dicto. scz accidentali vel substantiali.

Quātuz ad quartū articulum. vtrum nō obstāte q̄ proprietates diuine differant ab eēntia diuina sola ratiōe possimus saluare q̄ pprietatel inter se realiter differant. z psonal faciant realiter differre. di co q̄ q̄uis illa que petit ille articulus multū intellectum humanū transcendāt. tamē bre/ uiter me expediendo dico q̄ illa sunt duo cō/ possibilia. Ad cuius intellectū est sciendū q̄ cum relatio realiter sit quidam ordo. ergo prout relatio compat respectu illius respectu cuius fm suam rationē formalē habet realez ordinē. tunc ab illa seipsa realiter distinguit. z si quid talis relatio formaliter constituit. h̄ facit ab illo formaliter z realiter eē distinctū. Sed put comparatur ad illud respectu cui⁹ si ue ad quod nō habet realem ordinē. tunc nec seipsa ab illo distinguit. nec respectu illius il lud quod constituit facit eē distinctū. Sed re latio diuina ad suum oppositū habet realem ordinē. ad eentiam vero diuinā nō habet rea lem ordinē. ergo seipsa realiter distinguit ab oppositā relatione. z distinguit realiter sup/ positum p ipsam constitutū a supposito con stituto p relationē sibi oppositā. ab eentia ve ro diuina differt sola ratione formali z nō re/ aliter. nec p consequēs suppositū qd̄ constitu it distinguet ab eentia distinctione reali. sz so lummō distinctōe rōnis. Et illa est intentio fratris Egidij circa illā. xxxiij. dist. vbi valde plixe tractat illā materiā. Ad argumentū principale nego minorē. qz ppter aliā z aliam compatōem manēte eadē entitate reali in ali quib⁹ reb⁹ variat rō quidditatis. z ideo argu mentū nō concludit intentū Alis inuenit ta lis solutio. Potest dici q̄ q̄ditas potest du plicit accipi. Uno mō p natura rei. Alio mō p rationē formali ipsi⁹ rei Primo mō minor est falsa. quia si sic proprietas z essentia differ rent quidditatiue. tunc differrēt naturaliter. Sed secundo modo maior est falsa. qz pro/ pter aliam z aliam compationē manente ea/ dem entitate reali in aliquibus rebus variat ratio formalis eiusdem rei. sicut patet per ex/ empla que etiam in rebus creatis superius in troduxi.

Articls 4

Nota val de

Ad pnci/ pale argu mentum.

Distinctio tricesimaquarta.

UVA. BHSC. IyR_066

Redictis ē ad p ūciendū. Hic mgr compat ꝓsonas ad eēntiā. Et diuidit i duas ptes. Quia ꝓmo ptractat hmōi compatōes Secūdo ptractat diuinoꝝ quasdā ſpeciales habitudines. ibi. Hic considerandū. Quantū ad ꝓmū est sciendū ꝙ ex compatiōe eēntie ad ꝓsonas est intētio magistri ostēdere essentiā diuinā ee idē realr cum ꝓsonis. Diuidit g̃ ista ps i tres ptes. Nā ꝓmo oñdit quō quidā ꝺ ia dictā veritatē arguūt. Scdo ostēdit ꝙ tales scpturas sacras nō itelligūt. Tercio ostēdit qliter rōnes eoꝝ deficiūt. Secunda ibi. Hoc quidā dicūt. Tercia ibi. Ad naturaz ergo reꝝ. Sequit illa ps. Hic ꝺ siderandū ꝛc. Et diuidit i duas. Quia ꝓmo magister quoꝝdā terminoꝝ diuinoꝝ habitudines manifestat. Scdo q̄ dixerat breuiter recapitulat. ibi. De sacramēto vnitat. Prima in duas. Nā primo oñdit quō quidā termi i diuis ꝼm vsum loquētiū ꝓdicanť obliq̄. Secūdo quomō quidā ꝓdicanť transſumptiue. ibi. Preterea sciēdū. Pria i tres. Naz primo manifestat hmōi ꝓdicatōes. Scdo insinuat quoꝝdā ꝺmuniū seu eēntialiū appropriationes. Et tercio denotat quō circa hoc nomē homousion q̄nq̄ fuerūt hereticе deceptōes. Secūda ibi. Ex ꝓdictis constat. Tercia ibi. Hoc nō est ꝓtermittendū. Circa istā dist. xxxiij. quero hāc questionē.

Truz ꝓsona diuina differat realiter v ab eēntia diuina Et videť ꝙ sic. qz q̄ in nullo realiter differūt sine quocū q̄z vnū est conceptibile z alteꝝ. sed eēntia diuina est ꝺceptibilis sine relatione. sicut patet de conceptibus ꝓhoꝝm z iudeoꝝ. z ꝑsona cū sit relatiua nullo modo potest ꝺcipi sine relatione. ergo aliqua realis ꝺnītia est inter eēntiam z ꝓsonam in diuinis vt videť. Contra. in q̄cūq̄z natura intellectuali supposituz z natura sūt oīno idē realr. i illa ꝓsona z eēntia nō ꝓnt differre realiter. sed nō solū ꝼm theologos. verumetiā ꝼm omnes ꝓhos i deo sine in ꝓma intelligētia suppositū z natura sunt idē realiter. Hic breuiter ꝓbabo quattuoꝝ ꝺclusiones. Primo ꝙ i diuis ꝓsona ab essentia nō differt re absoluta. Scdo ꝙ non differt re relata. Tercio ꝙ differunt ratione

Quarto ꝓpter aliqua dicta mgri in ista dist. xxxiij. ostendā ꝙ nō obstante predicta oīmoda simplicitate diuina. multa tamen transſumptiue ex creaturaꝝ similitudine dici ꝓnt ꝛc ꝛco.

Dico ergo ꝓmo ꝙ Cōclo 1
ꝓsona diuina nō pōt differre ab eēntia p aliqd absolutū. Qz cū eēntia ꝺna sit i q̄libet diuina 1
ꝓsona. si ꝓsona diuina distingueret ab eēntia p aliqd absolutū. cū hmōi ꝓncipiū distinctiuū etiā eēt i ꝓsona q̄ p ipm distingueret. hmōi ꝓsona eēt ꝺflata ex duobꝫ ꝓncipijs absolutis. z p ꝺns nō eēt deus. q̄ vt ꝓz. xij. meth. ē actus simplicissimꝰ z purissimꝰ. vnū em illoꝝ ꝓncipioꝝ nccio eēt i potētia ad alteꝝ. quod repugnat actui puro Ꝓ. q̄cquid re absoluta ꝺfert ab eēntia diuina ḧ nō ē deus. igit ꝓsona diuina nō eēt deꝰ. ꝺntia ꝓz. ꝓbatio antecedētis. Nā illud qd̄ re absoluta ꝺrt a diuina eēntia. ḧ vel ex̄istere i alia natura a natura deitatis Ꝓ 3
oē qd̄ ē. aut ē creatura. aut creatrix eēntia. igit tale absolutū vel eēt creatura. z tūc nō posſz ee i ꝓsona diuina. nec p ꝺns ipsam distingueret a diuina eēntia. vel eēt creatrix essentia. z tunc sil̄r nō distingueret ꝓsonā ab eēntia. qz tunc distingueret a seipso. Ꝓ. illud absolutū vel 4
eēt vltimus finis oīm. z tunc nō posset differre a diuina eēntia. quia ipsa est vltimus finis oīm. implicatio etiā ꝛtradictionis eēt plures ponere vltimos fines. vel esset ordinatuz vel ordinabile ad finez. z tunc esset creatura. nec p ꝺsequens posset esse in diuina ꝓsona. indigeret em causa ipm ordināte ad finem. qd̄ simpliciter repugnat diuine ꝓsone. Ꝓ. si diui- 5
na ꝓsona p entitatē absolutā differret a diuina eēntia. tunc vel ipsa diuina eēntia esset forma illius absolute entitatis qua ꝓsona diuina differret ab eēntia. vel informaret ab ea. ſz cō sequēs ē falsum. qz cum diuina eēntia sit purus actus z ens simpliciter simplex. ergo nec pōt informari nec informare. Nā quicqd informat vl informat est saltē cōponibile huic. nec p ꝺsequēs poterit ee purus actus vel ens simplr simplex. Cōsequētia ꝓz. Nam ꝼm cōmentatorē quecūq̄z sunt in eodē. vel vnuz se habet ad alterū vt actus. vel vt potentia. et p ꝺsequens vel vt informās vel vt informatū.

Ꝓ. quādocūq̄z aliqua absoluta distinguū 6
tur in eodē. tunc indigēt causa supiori ꝺiungente. igit esset aliquid supius diuina eēntia ꝺiungēs ipsam cū tali absoluto in eadem ꝓsona. Ꝓ. btūs Bern. in concilio remensi con- 7
tra Gilbertū porretanū qui dixit ꝙ deus non erat deitas. occasionē accipiens ex hoc ꝙ dī-

UVA. BHSC. IyR_066

rerat psonā diuinā realiter differre a ēitate. arguit sic. Si ēitas est aliquid. aut est idem quod dē. aut aliud. Si ē idē. tūc habēt ppo/sitū ꝫ te. Si ē aliud. tūc aut ē aliq̄d maꝰ deo. aut minꝰ. aut eq̄le. Nō pmū. qz deo nihil po test eē maius nec etiā cogitari. Nec scōm. qz tūc deo derogaret ex hoc q̄ haberet ēitatem. Nec terciū. q̄a tūc essent plures dij. Sic eo/dem modo posset argui in ppōsito. Propter iam dictā etiā rationē factā a Bernardo. supꝰ dictus Hilbertus reuocauit suum errorez in remēsi concilio. put recitat Innocēciꝰ q̄rtus.

Lōclo 2 **Secundo dico q̄** psona diuīa nō differt ab eēntia re relata. Qz si sic. tūc relatio diuīa realr differret ab eēntia diuīa. qz ppter qđ vnūqđq; tale z ipm magſ. Falsitas ꝺnntis patet. q. prima p̄cedēti. Est etiaz p istis duabꝰ ꝺclusionibꝰ ēterminatio vlis concilij extra de sum. trini. et fide catho.

Lōtra con clusionē. Sed ꝺtra illā ꝺclusionē possent multa ad duci ex illis. xv. rōnibus adductis in qōne p/time p̄cedēti. z spāliter tres pbatōnes addu cte p. xiij. rōne. Sed qz ad oia illa ibi rndi. ideo ad pnās dimittant.

Lōclo 3 **Tercio dico q̄ per** sona diuīa differt ab eēntia diuīa rōe. Qz oē suppositū includēs aliq̄d i sua ratiōe formali qđ formalr rō sue nature nō icludit ad minus oportet q̄ a sua natura differat fm ratōez si nō differt fm rē. sz qđlibet diuinū suppositū i sua rōne formali includit rōem relatōis. puta eē ad aliud. cū ipm i eē suppositali ꝺstituāt rela tōe siue relatiua ppꝛietate. q̄ q̄dē rō relatiōis nō includit i rōe eēntie. vt patuit i. q. p̄cedēti. igit cū nō differat realr ab eēntia. vt pbaui i 2 i. z. q. ꝺclusiōe. necesse ē q̄ differat rōe. P. a q̄cūq; differt p̄ncipium ꝺstitutiuū alicuiꝰ ab eodē dr illud qđ ē ꝺstitutū p ipm. sz ppetas relatiua q̄ ē p̄ncipiū ꝺstitutiuū diuine psone differt rōne ab eēntia. g̃ z psona.

Lōclo 4 **Quarto dico q̄ nō** obstante p̄dicta simplicitate dei. puta q̄ nul/la realis diuersitas pōt esse in deo. multa ta/men noīa ppꝛie significātia res mixtas z cor porales similitudinarie et transſumptiue po/ 1 terunt dici de deo. Quia vt dicit in topicis. Omnes transferentes fm aliquā similitudi/nem transferunt. Sed oīs creatura aliqua liter assimilat deo. qz ipsum imitat sicut exē/platum suum exemplar. z ideatū suam ideā. vt infra patebit. P. oīne continēs aliquas 2 pfectiones potest denominari p eas. vel pro/prie si formaliter cōtinet eas. vel metapho/rice seu trāſumptiue si eminēter continet eas. Sed deus oīm creaturaꝝ pfectionē cōtinet. aut formaliter aut eminēter. vt patuit supius ergo ab oīni creatura poterit nomiari. et si nō sp ppꝛie tñ trāſumptiue. Propter hoc ait aug. q̄ deus dicit leo. petra. lapis angularis. z cete/ra hmōi p similitudinē nō p ppꝛietatē. P. 3 ille trāſumptiue locutiones de deo multū sūt nobis neccie. qz quāto minor est ppōrtio intel lectus ad intelligibile. tanto magis est neces/se vti similitudinaria ēclaratōe. vt p ipsam silitudinē deueniamus ad noticiā veritatis. sed obiectū diuinū maxie excedit nr̄m intelle ctū. qz sicut se habet oculus noctue ad lucē so lis. sic se hz aīe nostre intellectus ad ea q̄ sunt manifestissima i natura. vt dicit. ij. metaph. Ipse em̄ lucē inhabitat inaccessibilē quē nul lus hoīm vidit nec videre pōt. i. ad Thi. vi. g̃ necesse est nobis vti metaphoricis z trāſlū/ptiuis quo ad deū appellationibꝰ. Propter hoc ait Dyoni. i. de angelica hierarchia. Non em̄ est possibile aliter nobis lucere diuinū radium nisi varietate sacroꝝ velaminū anagogice cir cumuelatū. Sed ꝺtra illud occasione p̄ce Lōtra dentiū ꝺclusionū pōt instari. Quia purꝰ actꝰ 1 nō videt habere aliquā silitudinē cū eo quod eēntialiter hz admixtā potentiā. Sed deus ē purꝰ actus. z oīs corpalis creatura habet eēn tialiter admixtā potentiā puta p̄mā materiā q̄ est pura potētia. vt ptz. i. phīsicoꝝ. ipsa em̄ substātificat p posse. z potētia ē eiꝰ dr̄a eēnti alis seu subalis. vt dicit ꝺmen. i ꝺ suba orbis Cū igit oēs trāſferētes fm aliquā silitudinē trāſferāt. videt q̄ nullū nomē vicz illaꝝ rez corpaliū sibi possit ꝺpetere trāſlūptiue. P. 2 illud qđ est oīno simplex nullā videt hre silī tudinē cū re simplr ꝺposita. sed deꝰ est oīno simplex. cū in suppōsito diuīo nulla sit oīno realr distinctio. z suppositū in eo realiter sit idē qđ natura. vt ꝑz p p̄dicta. oīs aūt corpal' crea/tura ē simplr ꝺposita. g̃ rē. P. silitudo est 3 rez dr̄arum eadē qualitas. vt patz. v. meth. sed in deo nulla est qualitas. qz fm Augustꝰ. v. de trinitate ca. i. deus dicit bonus sine qua/litate. P. illud non videt nobis con gru/um aut expediens quo hominibus idolatrie 4 prhibetur occasio. Ille trāſsumptiones vi dentur esse huiusmodi. Quia ex hoc q̄ deus

1 4

UVA. BHSC. IyR_066

ꝺr ouis.agn⁹.leo vel lapis.posset aliqs incli
nari ad illa vt crederet aliqd numis cē i illis
ꝛp ꝓns adorꝛet ipsa. ꝑ.metaphorica lo/
cutio cū sit poetica videt intellectū obfuscare.
ꝛp ꝓsequēs nō congruit scie q est summe ve/
ritatis manifestatiua. Ad pmū dicēdū q
Solutio Ad 1 ibi est fallacia ꝓntis. Dato em q nō sit simili
tudo inter deū ꝛ creaturā cozpalem ex pte po/
tētie passiue. nō ꝓpter hoc sequit q nulla sili
tudo ipsis ꝓpꝛetat. qz multe sunt pfectiones cre
ate etiā i ipsis reb⁹ materialib⁹. rone quarum
possum⁹ hmōi silitudinē apphendere Ad
Ad 2 scdm nego maiorē eadē rone q negaui maio
rē pme rōis. Uñ licet talia ꝓbare possint q i/
ter deū ꝛ creaturaz nō sit plena silitudo. q
Ad 3 tñ nulla sit silitudo hoc nō ꝓuincit Ad ter
ciū dicēdū q rez silitudines magis attēdun
tur fm species rez q fm genus. alias em nō mi
nus essent similia albū ꝛ nigꝝ q ꝓueniunt in
genere colozis q albū ꝛ album que ꝓueniunt
in specie. sed Aug. concedit pfectiones simpli
citer esse i deo fm rationē speciez. q̄uis neget
Ad 4 eas eē in deo fm rationē generis. Ad quar
tū dicendū q eoipso q transsumptiue ꝛ nō p
prie sed soluz silitudinarie de deo dicunt noīa
creaturaꝝ. nō perhibet sed magis prohibetur
omnis occasio idolatrādi. qz omne verum si/
gnū est falsum signatuz. imago em seu simili
tuo herculis nō est hercules. quia si esset her
cules. tūc nō esset vera imago herculis. quia
fm Hilariū suū ipsius aliquid imago esse nō
potest. Et Hugo sup. ij. capi. angelice hierar
chie ait. q signū veritas esse nō potest. quia ē
Ad 5 veritatis signū. Ad quintum dicendū. q
ꝓpter simpliciozes qui nō sunt subtilū ratio
nū capaces expedit sacrā scripturaz vti simili
tudinibus tractis a creaturis. cuz ipsa sit scia
que est oībus cōis. Juxta qđ ait Aug. i. de
trinitate. ca. i. Sacra scriptura puulis ꝓgru
ens nulli⁹ generis rez verba vitauit. Jtē si ve
limus possum⁹ dicere q in hmōi metaphoris
etiā putissimi possumus pficere sensuz mysti/
cū indagādo. ꝛ quasi testā hmōi verboꝝ sub
tiliter penetrādo spūalis dulcedis nucleū re/
Ad ꝓnci/ ꝙrētes Ad argumētū ꝓncipale nego maiorē
pale argu qz eoipso q vnuz hz ordinē ad aliqd ad qđ al
mentū. terez nō ordinat. q̄uis inter se realr sint idē. tñ
vnū q̄tū ad sui ꝓceptuz coexigit aliqd quod
alterum non coexigit. Posset etiā dici q phi
ꝓceperunt eentiam diuinā impfecte ꝛ incōfu
se ꝛ nō distincte.

Distinctio triceſimaquinta.

Vnqz supra

c disseruerim⁹. Postqꝫ mgr huc
usqꝫ determinauit de his q̄ deo
ꝓueniūt fm intrinsecas pfectiones. hic vlterius vs
qꝫ ad finē pmi libri determiat de his q̄ nō solū
deo ꝓueniūt ad intra. verūetiā sibi vident cō
petere fm extrinsecas opationes. Dec aūt sūt
tria. s. scia. potētia ꝛ volūtas. Et fm ḧ resi dua
ps isti⁹ pmi libri diuidit i tres ptes. Nā pmo
tractat de dei scia. Scdo de potētia. Tercio de
diuine volūtatis efficacia. Scda ps incipit
distinctione. xlij. ibi. Nunc de omnipotētia.
Tercia dist. xlv. ibi. Jaz de volūtate. Prima
in duas. Nam primo agit de scia dei genera/
liter. Secūdo in compatione ad rationalem
creaturam specialiter. distin. xl. ibi. Predesti
natio vero de bonis. Prima in duas. Nā pri
mo determinat de scietia dei fm se. Secundo
tractat de ea compatiue. dist. xxxvi. ibi. So
let hic q̄ri. Prima i tres. Qz ꝑmo mgr ꝑmit
tit ea de q̄bꝰ vsqꝫ ad finē isti⁹ pmi libri intēdit
facere mētionē. Scdo oñdit scie dei multipli
cē fore acceptōem. Et tercio de dei scia mouet
questionē. Secūda ibi. Sciendū est g̃. Ter
cia ibi. Dic ꝓsiderari opꝛtet. Et hec in tres.
Nam primo mouet questionē. Secūdo re/
citat circa eam duplicē opinionē. Tercio po/
nit suam determinationē. Secūda ibi. Ad ḧ
autē. Tercia ibi. Ad hoc iuxta moduluz. Et
ista in tres. Nā pmo circa ꝓdictā qōem deter
mīate ifinuat suū ꝓpositū Scdo ifert triplex
corrolariū. ibi. Scia ꝓo. Et diuidit i tres p/
tes. fm qđ tria infert corrolaria. Jn q̄z primo
cōcludit oia ab eterno fuisse a deo scita. In se
cundo q oia ab eterno fuerunt in dei scia. In
tercio q omia sunt deo pñtia. Scda ibi. Ipe
autē oia. Tercia ibi. Jnde ē q omia. Circa
hāc dist. xxxv. quero.

Trū primū obiectū dine cognitōis
v sit ipa diuina eentia. Et videt q ñ. qz
ꝑm⁹ act⁹ cuiuscūqꝫ potētie cognitiue
nō ꝓt eē reflex⁹. sed si pmariū obiectū diuini i/
tellect⁹ eēt diuina eentia. tūc pm⁹ act⁹ dini intelle
ct⁹ eēt reflexus. g̃ primariū obiectū diuine co/
gnitionis nō potest eē diuina essentia. Ma/
ior pz. qz actus reflexus ꝑsupponit actum re
ctū. Probo minorē. quia eentia diuina est idē
realiter quod diuin⁹ intellectus. ꝛ p ꝓsequēs
diuin⁹ intellect⁹ intelligēs diuinā eentiā intel
ligit seipm. sed actus quo idem seipm intelli/
git videtur esse reflexus. ergo ꝛc. Contra.

UVA. BHSC. IyR_066

obiectū alicui potētie maxie ꝓportiōatū ē suū obiectū ꝑmariū. sz eēntia dīna ē obiectū maxie ꝓportiōatū itellectui dīno. g̃ ꝛc. maioꝛ pz ꝑbaꝫ mioꝛ. qꝛ eēntia dīna dīno itellectui ē totaliꝛ adeq̃ta. sicut ꝺe se pz. g̃ ꝛc. Dic ponaz q̃ttuoꝛ ꝺcłos Pria ē q̃ ꝺ⁹ ꝑmo cognoscit se ipm. Scꝺa q̃ cognoscēdo se cognoscit alia a se. Tercia q̃ cognoscendo eentiā suā absq; oi distictōe intrinseca sue eētie coḡscit oīa exteꝛioꝛa distincte. Quarta q̃ ipse creature a ꝺeo cognite pñt aliquo mō ꝺici scꝺaria obiecta cognitionis ꝺiuine.

Cōclo 1

Cōclusionez primā

1 ꝓbo sic. Perfectissime cognitōis obiectū pximariū ꝺz ee pfectissimū. ꝺei cognitio ē pfectissima. z ipse ꝺeus ē obiectū pfectissimū. cū sit pfectus vl̄ pfectōe. z si se hēat pfectōes oīm genez. vt ꝺicaꝫ. v. meth. g̃ ꝛc. 2 P. simplicissime cognitōis ꝑmariū obiectū ꝺz ee tale q̃ nihil possit cogitari simplicius. sed cognitio ꝺei est simplicissima. qꝛ ꝑmuz ī quolibet genere ē simplicissimū illi⁹ generis. sz ī genere cognitōis cognitio ꝺei est oīno ꝑma. z ꝺeo nihil simplicius pōt cogitari. cū ipse sit oīno simplex. vt pz 3 xij. meth. P. cognitōis totaliꝛ indepēdentis ꝑmariū obiectū ē totaliꝛ indepēdēs. illa pz. qꝛ nō pōt ee mioꝛ ꝺependētia ī ipsa cognitōe q̃z ī suo obiecto ꝑmario a q̃ specificaꝫ. Sz cognitio ꝺei ē oīno indepēdēs. qꝛ si eēt aliq̃ꝺ ꝺependēs. tūc eēt creatura. z solꝰ ꝺeus ē obiectuz totaliter indepēdēs. qꝛ oīa q̃ sunt citra ꝺeuz ꝺependēt a ꝺeo z ad ipm oꝛdinanꝫ. vt pz. xij. meth. g̃ solus ꝺ⁹ ē obiectū ꝑmariuz sue cognitōis. 4 P. intellectiby oppositaꝝ ꝺditionum exñtiby oppositus cōpetit modus tendēdi in obiectuz. Sed intellect⁹ diuinus z intellect⁹ human⁹ sunt oppositaꝝ ꝺditionū. eo q̃ intellect⁹ diuin⁹ sit pur⁹ act⁹ ī genere intelligibiliū vt pz. xij. meth. z intellectus nr̄ sit pura potentia ī genere intelligibiliū. vt pz ꝑ Auer. in. iij ꝺe aīa. Cū igiꝫ nr̄ intellectus ꝑus cognoscat alia a se. z mediāte cognitiōe aliozꝝ ꝺeueniat ī cognitionē suiꝑsius. vt pz. iij. ꝺe aīa. ergo intellect⁹ diuinus tāq; ꝑmariū obiectū sue cognitionis apꝑhendit seipm. z cognoscēdo se 5 cognoscit alia. P. voluptuosissimū intelligere est a voluptuosissimo obiecto. Sed itelligere ꝺei ē voluptuosissimū. vt ꝺz. xij. meth. 6 z diuina eēntia ē obiectū voluptuosissimū P Aluicz. ī sua meth. ait. q̃ ꝺ⁹ ē intellectoꝛ z comꝑhensoꝛ sui. eo q̃ sua quidditas est spoliata a materia. Sed ꝫ iā dicta veritatē sophisti ce posset argui sic. Nulla psona diuina intelligit se. ergo ꝺeus nō intelligit se. ꝫñtia patet. qꝛ quicq̃d ꝫuenit ꝺeo. oꝑtet q̃ cōueniat alicui diuine psone. ergo a ꝺestructiōe ꝫñtis ꝛc. Añcedēs ꝑbaꝫ. qꝛ actus relationē importantes nō sunt reciꝓroci in diuīs. sed scire z intelligere vel sunt ipse relationes potētie ad obiectū vt quidā ꝺicunt. vel saltē necessario cōcernūt relationē. Itē Dyoni. vij. ꝺe diuīs nomibus. ait. Deus est sine sensu. sine mēte. nō ħns intellectuales opatōes. Sed ista non impediūt. Quia quanto obiectuz est purius z immaterialius. tanto puriſſimo intellectui obiciaꝫ ꝑius z magis ꝑpne. Sed eēntia diuina est ꝺenudata ab oī materia z potētialitate. vt pz. viij. pħicoꝝ. z. xij. meth. Intī eī ꝺeus ē immaterial' q̃ ꝑm Damas. iij. li. ca. iij. oīm aliud ad ꝺeū ꝓpatū grossū z materiale inuenit. Intellect⁹ etiā diuin⁹ ē purissim⁹. cū sit pur⁹ act⁹. vt pz eoꝺē. xij. meth. Cū igiꝫ eēntia diuina sp sibi ꝑns sit vt actu itelligibil'. sequit q̃ talis eēntia sibi ꝑpriſſime obiciaꝫ. z ipse eā intelligat tanq̃ suū ꝑpriū z ꝑmariū obiectum.

Lōtra 1

Lōtra illa

Ad ꝑmū ꝺom q̃ relatio ꝑm rōem p̄t ee reciꝓroca etiā ī diuīs. qꝛ pater ē sibiꝑsi idē. z ꝫ ꝑns relatione identitatis refert ad seipm. sz scire vel intelligere diuinū nō ꝺcernit relatōem nisi ꝑm rōez. g̃ hmōi act⁹ ꝑnt ee reciꝓroci ī diuīs. Ad scꝺm ꝺz q̃ ꝓ talia ꝛ̄ba nō intēdit Dyo. a ꝺeo negare itellectuale opatōez supexcedentē. sz solū ꝺeficientē q̃ ꝺpetit creaturis.

Solutio Ad 1

Ad 2

Secūdo ꝺixi q̃ ꝺeus cognoscēdo se cognoscit oīa alia creata cognoscibilia. Qꝛ q̃ ꝑfecte cognoscit aliquā cāz necio cognoscet oē illō q̄ ꝓ se causaꝫ a tali cā Sed ꝺ⁹ ꝑfecte cognoscit seipm. vt pz ī ꝺcłoe pcedēti. z ipse est ꝓ se cā oīm q̃ sunt citra ipm. qꝛ ꝺe ꝺeo aut ꝓmē. xij. meth. Est eī quoddaz ens ꝓ se ens z ꝓ se vez. entitate et veritate cui⁹ oīa alia sunt entia z vera. ergo ꝺeus cognoscēdo se cognoscit omnia alia a se. P. illud quod omnia alia ꝺirigit in suos fines oꝛdinate. necessario cognoscit ea. qꝛ si non cognoscꝛet tunc casu ꝺirigeret ea. z ꝫ ꝺsequens nō oꝛdinate. Sed ꝺeus ꝓ modū artis oꝛdiate oīa ꝺirigit in suū finē. Nā etiā ipse cōmentatoꝛ a veritate coactus. xij. metaph. ait. q̃ calozes generati ex calozibꝫ stellaꝝ generantes quālibet speciem specieꝝ aīalū habent mensuras ꝑpas ex q̃ntitatiby motuū stellaꝝ z ꝺispo-

Cōclo 2

Lōtra 1

2

UVA. BHSC. IyR_066

sitõibꝫ eaꝫ adinuicē ꝑpinq̃tateꝫ remotõe. ⁊ illa mēsura, puenit ab arte diuia intellectuali que est similis ⁊ vnifozmis vnius artis ꝓn
3 cipalis sub qua fiũt plures artes. ℙ. quanto potẽtia est pfectioꝛ tãto minus ẽ limitata. ſz inter oēs alias potẽtias cognitiuas intellectiua est pfectioꝛ. et inter oēs intellectiuas diuina potẽtia intellectiua ẽ pfectissima. ergo i nullo potenit eē limitata. ⁊ ꝑ ꝯns ds oia cognoscet. Juxta qđ dicit ad Heb. iij. Oĩa nuda ⁊ apta sunt oculis eiꝰ ad quẽ nobis sermo. ℙ. btus Gzego. ait. Quid ẽ quod nõ
4 videat q̃ videntẽ oia videt. Sed videre dꝛi ẽ cognoscere ⁊ intelligere dꝛi. ergo ds intelli/
5 git oia. ℙ. Aristo. i. de aĩa. arguẽs ꝓtra empedoclẽ ait. qꝫ accidit ſm eum dũ insipiẽtissimũ eē. qꝛ nõ cognoscit. Et. iij. methꝫ. ꝯ platonẽ ⁊ empedoclez ait. qꝫ ſm eos accidit felicissimũ ds miꝰ prudentẽ eē ceteris. qꝛ nõ cognoscꝛet oia elemẽta. eo qꝫ nõ eẽt ꝯpositꝰ ex oĩbus elemẽtis. Ex quibꝫ apparet qꝫ non videt fuisse intẽtio Arist. qꝫ dꝰ nihil cognosceret ex
6 tra se. cũ in hꝫ Arist. alios reꝓhendat. ℙ. cõmen. sup de celo ⁊ mũdo. tractãs illud verbũ quõ circulationi non est ꝓtraria alia circulatio. ait. Ego aũt longo tpe feci moꝛaz in quo non intellexi explanationẽ istius loci. Sed ds duxit me in hanc veritatẽ. Tunc arguo sic. Aut ds induxit eum in hanc veritatez scienter vel nescienter. Si sciẽter. tũc habetur ppositũ. ſ. qꝫ ds cognoscit illud ptĩculare extra se. ⁊ qua ratione illud. eadẽ ratione omne aliud. Si nescienter. tũc fortuite ⁊ casualiter duxisset eũ in hmõi veritatẽ. Fortuna autez ⁊ casus sunt cause p accidens. ⁊ p ꝯns reducũtur nccio in aliquam cãz p se. ⁊ sic causalitas dꝛi reducꝛet i causam aliquã supioꝛez. quod est impossibile. Ex quo pz qꝫ Auer. ꝯmen. vl' sibĩpsi ꝯtradicit. vel oꝛtet nos dicere qꝫ sensePrima
Instantia rit dꝛi intelligere ea q̃ sũt extra se. g̃ ꝛc. Sz ꝯ illa fozte dicet aliq̃s. qꝫ phꝫs et ꝯmen. expsse dicũt. xij. methꝫ. qꝫ prima intelligentia que dꝛus ẽ nihil cognoscit eoꝛuz q̃ sunt extra se. Uñ Arist. ibidez in lr̃a ducit ad tria impossibilia Si ds aliq̃d intelligeret extra se. Primũ ẽ qꝫ diuinꝰ intellectꝰ vilesceret. Secõm qꝫ nihil eẽt vere vnũ. Terciũ qꝫ intellectꝰ diuinꝰ lassa1 ret. Primũ ipossibile ex textu Arist. posset sic dꝛuci. Quia intellectꝰ sua intellectiõe pficit. ⁊ ꝯsequens eius intellectio dependet ab intelligibili a quo talis ĩtellectio causat. Si g̃ ds intelligeret illa materialia. tũc eius intellectio ab istis vilibꝫ ⁊ materialibꝫ dependeret. ⁊ p ꝯns nccio vilesceret. Secõm sic. diuersitas i scia causat ex diuersitate intellectoꝝ i ea. g̃ si ds cognosceret ea q̃ sunt extra se. sua scia aliquo mõ erit diuersa. sed sublata vnitate a primo nihil poterit eē vere vnũ. ergo ꝛc. 2

Terciũ põt sic dꝛuci. Quia intellectꝰ non põt simul plura intelligere. vñ quãto intellectus est simplicioꝛ tãto magis videt eē dꝛterminatus ad vnũ. Si g̃ diuinus intellectus intelligit plura. oꝛtet qꝫ ea intelligat succesſiue. ⁊ p ꝯns erit i potentia intelligẽs. ois aũt virtꝰ q̃ dꝛ potentia reducit ad actũ lassari põt. g̃ ꝛc. 3

Sed qꝛ sepi⁹ ex dictis Arist. euidẽter apparz eũ sensisse dꝛũ intelligere ea q̃ sũt extra seipm. vt pz expsse. x. ethꝫ. ⁊ in pluribꝫ alijs locis. igit ne tãto phõ ꝯtradictionẽ imponam⁹ poterim⁹ sic distinguere. qꝫ dꝛũ cognoscere aliq̃d dupliꝛ põt intelligi. Uno mõ tãqz obiectũ pmariũ ⁊ pncipale. Allio mõ tanqz annexũ ⁊ scdariũ. Primo mõ dꝰ nihil intelligit extra se. ⁊ iuxta hꝫ pcedũt auctes adducte. de. xij. ⁊ q̃cũ qz alie q̃ illis silꝫ eẽ videnť siue sint phꝫ siue catholicoꝝ doctoꝝ. Secõ mõ sunt intelligẽde alie auctes et rões quibꝫ pbari poterit dꝛũ extra se aliq̃d intelligere. Uñ etiã Augu. ⁊ plures alij doctozes sancti tã diffoꝛmiter i hac materia loquividen. qꝫ p dictoꝝ concoꝛdia necessaria videt pdicta distinctio. Uñ in ꝛta primũ membꝝ distinctõis ait Aug. lxxx iij. q. ⁊. iij. super Gen. ad litterã. qꝫ dꝛus nihil extra se intuet. Sed iuxta scõm mẽbꝝ ait. vi. de trini. ca. vlti. qꝫ omnia q̃ fecit dꝛus p verbũ cognoscit in verbo. Solutio istoꝝ p distinctõem.

Tercio dico qꝫ non

Cõdo 3

obstãte indistinctõe ⁊ simplicitate diuine essentie dꝰ p noticiã siue ẽntie cognoscit oia distincte. Et vt illud euidẽtius eluceſcat. ꝓmo ostendã qꝫ dꝰ cognoscẽdo ẽntiã suam cognoscit oia distincte. Scõdo qꝫ sua natura intrisece penit⁹ ẽ indistincta. q̃uis repñtet oia distincte. Prima pz 2. pclois p bat.

Primũ pto sic. illud qđ agẽti p intellectũ ẽ rõ aliq̃ distincte pducẽdi. hꝫ idẽ ẽ sibi rõ talia distincte cognoscẽdi. sed vt patebit i. ij. libꝛo diuina ẽntia ẽ dꝛo rõ oia distincte pducẽdi. g̃ erit sibi rõ omnia distincte cognoscẽdi. Maioꝛ patet. quia agẽti p intellectũ idez est ratio agendi ⁊ cognoscẽdi. ⁊ p ꝯsequẽs idẽ est ratio distincte agẽdi ⁊ distincte cognoscẽdi ℙ 2 illud qđ ẽ mensura pfecta oĩm intelligibiliũ ẽ rõ distincte cognoscẽdi oĩa intelligibilia. sed ẽntia diuina ẽ mẽsura oĩm intelligibiliũ

UVA. BHSC. IyR_066

Maior pz. qz mēsura pfecta ērō cognoscēdi distincte ipm mēsuratū Minorē pbo. qz pmū i qlibet genere ē mēsura oīm ceteroz. vt dr. x. meth. sz eēntia dīna int oīa intelligibilia ē pmū z sūmū itelligibile. cū maxie sit imunis a materia. q ē ipedimētū itelligibilitatis. g ipsa ē mēsura certissima oīm intelligibiliū. g p ons ērō cognoscēdi distincte oīa intelligibilia.

3 P. qñcūqz aliqd pfecte ꝺtinet ꝓncipia distinctiua aliquoz. illud pfecte cognitū est rō distincte cogñscēdi oīa ea qz pfecte ꝺtinet ꝓncipia distinctiua. sed diuīa eēntia pfecte ꝺtinet ꝓncipia distinctiua oīm. qz ipsa pfecte cōtinet pfectiones oīm. vt ptz p philosophos z theologos. g ipsa a ꝺo pfecte cognita nccio est sibi

4 rō distincte cognoscēdi oīa. P. oīe quod eēntia diuīa distincte repñtat. ꝫ intellect⁹ pfecte eā cognoscēs distincte cognoscit. Sz eēntia dīna ē oīm distincte repñtatiua Maior pz minorē pbo. qz nō minoris efficacie ē dīna essentia vt forma exēplaris ad oīa repñtādū. qz vt ē ꝺi potētia ad ꝓducendū. sed eēntia diuīa ꝺsiderata vt ē potētia ē ꝺo rō oīa ꝓducēdi. g vt ē forma exemplaris artificis q est ꝺus ne

5 cessario repñtat oīa. P. Algazel ī metaphica sua. tractatu. iij. sūa. iij. ait sic ꝺo. Ipse scit se sicuti ē. qm ipse nudus. aptus z certissime manifestus est sibūpsi fm q ipse est. certitudo ꝙo est hoc q ipse est puz z vez ens. fōs essendi subas z accidētia. et quicqd ipsa sunt fm ordinē suū. igit si ꝺus nō cognosceret distinctū ordinē rez. cū ipse sit ꝓncipiū z fons hmōi ordinis. ipse seipm nō noscere sicuti ē. quod est ꝺtra ꝓncipium illius auctoritatis.

Scda pz ꝺclois p bat. Scdam ptē illius ꝺclusionis sic pbo. Qz si diuina eēntia ex hoc q esset oīm repñtatiua eet intrinsece distincta. hoc vl eet p aliq distinctiua absoluta vl relatiua. Nō ꝓmo mō. qz si

1 tot distinctōes absolutoz reprent i diuīa essentia quot ipsa repñtat. tunc cū ipsa infinita repsentet vt infra patebit. sequit q diuina essentia oīm compositoz eet maxime z summe ꝺposita. Oīe em absolutū in eqdē re ꝺdistinctum alteri absoluto facit ipsam eē cōpositaz. z ideo si infinita talia fuerunt in aliquo. ipsuz infinitū erit cōpositū. Nec scdo mō. qz hmōi relationes vel eēnt reales vel rationis. Non reales. qz vt supꝝ patuit. relationes in diuinis nō sunt reales nisi relatōes originis. relatōes aūt originis nō sunt distinctiue eēntie sed psonaz. Si ꝙo fuerint relationes rōnis. tunc

Cōfirmat p ipsas eēntia intrīsece z ex natura rei nō potest eē distincta. Et ꝓfirmat. qz nulla relatio rei ad creaturā ē realr ī ꝺo. sed solū fm rationē. vt patuit supius. sed ois relatio q ꝺuenire pt diuīe eēntie ex eo q ē creaturaz repñtatiua ē relatio rei ad creaturā. g nulla talr relatio ex natura rei intrīsece poterit eē distinctiua diuīe eēntie. P. eodē actu pnit⁹ indistincto 2 cognoscit ꝺus se z oīa alia a se. ergo z eadērō ne intrinsece penitus indistincta ex natura rei Añcedēs pz. qz si pluribꝫ actibꝫ ꝺ⁹ se cognosceret z alia a se. tūc hmōi actus cū ipo cognoscēte realē facerēt ꝓpositiōez. Cōsequntiā pbo. qz nō ē minoz distinctio ī ꝓncipiat⁹ q̄z ī ꝓncipiꝫ. sed fm nrm modū cognoscēdi rō intelligēdi ē q̄si ꝓncipiū respectu act⁹ intelligendi. z iō nō pōt eē minoz distinctio in actu quo ꝺ⁹ cognoscit se z alia q̄z in sua eēntia q est sibi rō cognoscēdi se z alia. P. illa videt eē intēta 3 sanctoz doctorū. Ait em Dyoni. de diui. noca. vij. Diuina mens nō ex exñtibus exñtia nouit sed ex seipsa. nō fm diuisionē singul⁹ se imittēs. sz fm vnā cāe ꝺtinētiā. Et seqt ibidē Cognoscit. n. oīa materialia imaterial⁹. z diuisibilia in dimsibil⁹. z multa vnitiue.

Quarto dico q ꝺcre Cōclo 4

atur a ꝺo cognite pñt aliquo mō ꝺici obiecta secūdaria cognitiōis diuine. Qz oīe qđ Ratio a ꝺo vere cognoscit siue potētie cognitiue aliq 1. modo obijcit. sed omnis creatura a ꝺo vere cognoscit. ergo aliquo mō sibi obijcit. Cum igit nō possit ei obijci vt obiectū primariuz. qz sic sibi sola sua essentia obijcit. ergo obijcietur sibi tanqz obiectū secūdariū. Maior patet. qz nō est ꝺceptibile q aliquid vere intelligat ab aliquo z pfecte q̄tum ad omnē entitatē ꝓpriaz z ꝺmunē. z tamē sibi nullatenus obijciat. Minorē autē non oporet ꝓbare alicui catholico ꝓpter euidētes auctoritates sacri canonis z sanctoz doctoz quibꝫ affirmat ꝺū oīa cognoscere nude z apte. Sed ꝺtra Aureolus riū istius ponit quidā doctor. Ait em primo q nulla creatura nec aliquid extra ꝺum relucet ei⁹ intellectui obiectiue. nec p modū obiecti scdarij. nec p modū obiecti ꝓmi Et illō ꝓ 1 bat sic Impossibile est aliqd qđ ē pfectōis i ꝺo ꝺpēdere a nō ꝺo. Sz si itellectio dīna termiaret ad creaturas positas ī eē ꝓspecto. tūc illa intellectio que ē ꝺi pfectio ꝺpēderet a nō ꝺo. scz ab hmōi intellecta creatura. quod patet. qz impossibile est aliquā intellectionē terminatā ad aliqđ obiectū manere nō manente illo obiecto P. ꝓmū ꝓncipiū in tantū est 2

UVA. BHSC. IyR_066

pfectū q̄ nō pficit p aliq̄d extra se nec efficien
ter. nec formaliter. nec coexigēter. Sed si itel/
ligeret aliq̄d extra se pficeret p illud. q2 intel/
lectio est pfectio intelligētis. cū bonū vnuſcu
iuſq3 rei ꝺ ſiſtat i ſua opatione. vt pz. i. ethic.
Nec aūt pfectio coexigeret aliq̄d extra dēū. et
ita dēus pficeret p aliq̄d extra se coexigenter.
3 P. ſi intuit⁹ diuinus aliq̄d extra se ꝺtinge
ret obiectiue. tūc diuiſio ꝺtinui nccio cēt ena
cuata i eius intuitu. Sed ꝺns ē impoſſibile.
Probat ꝺntia. q2 aut i tali intuitu ponerent
oēs ptes diuiſe 2 diſtincte. 2 tūc haberet ppo/
ſitū. aut ponerent tm̄ aliq̄ ptes ſub certo nūe/
ro quaz q̄libet vlterius ē diuiſibil'. 2 tūc diui
nus intuitus cēt i potētia. 2 poſſ3 ſibi aliquid
accreſcere diuidēdo. ſ. quālibet illaz ptū. imo
poſſet pficere i infinitū. ſicut 2 intellectus nr̄.
cū hmōi ptes ſint diuiſibiles i infinitū Et ex
hoc infert ille doctor q̄ impoſſibile ē q̄ aliquid
aliud a dēo ponat i ſuo intuitu. q2 q̄ rōne ali/
q̄d poneret. eadē rōne oēs ptes ꝺtinui ponerē
tur. Sed falſitatez ꝺntis ipſe pbat. Quia ſi
ſtaret diuiſio ꝺtinui. aut ſtaret ad ptes indi/
uiſibiles. aut ad ptes diuiſibiles. Nō primo
mō. q2 tūc totū ꝺtinuū cēt ꝺpoſitū ex indiuiſi
bilib⁹. Nā ex ill' res ꝓmo ꝺponit in q̄ vltimo
reſoluit. Nec ſcḋo mō. q2 q̄libet ps diuiſibil'
pōt vlteri⁹ diuidi. 2 ſic ſtaret diuiſio 2 nō ſta
4 ret P. ſi res extrinſece a dēo q̄s intelligit po
neren̄ i eius intuitu. ſequeret q̄ i diuino ītui
tu cēt obiectiue magnitudo actualiter infini
ta. Cōſequētia pbat. q2 diuin⁹ intellect⁹ pl⁹
pōt q3 human⁹. ſed human⁹ intellect⁹ ad quā
cūq3 datā magnitudinē pōt ſp aliq̄d addere.
ꝓncipiū. n. mathematicū ē q̄ magnitudo cre
ſcit i infinituz. 2 q̄ cuilibet date magnitudini
pōt fieri additio. ḡ 2 diuin⁹ intellect⁹ ad quā
libet magnitudinē pōt addere. Aut ḡ ꝓcedit
ꝺtinue ſucceſſiue addēdo. 2 hoc nō. q2 tūc eſ
ſet i potētia. 2 p ꝺns impfect⁹. Aut ſtabit ad
aliquā magnitudinē finitā. 2 hoc nō. q2 tunc
nō oīi magnitudini poſſet fieri additio. aut
ſtabit i magnitudine infinita. 2 tunc haberet p
poſitū. ſed h̄ ē impoſſibile. ſ. q̄ magnitudo in
finita ſit i diuino pſpectu. q2 q̄ rōne ibi pone
ret eadē rōne a dēo poſſet pduci in effectu qđ
ē impoſſibile. Nā infinitas 2 actualitas con
tradicūt cum infinituz ſit i potentia ꝑmixta
actui. vt pz. iij. phicoz
5 P. ſeq̄ret q̄ omnes
ſpēs numeroz eēnt actu poſite i eius intuitu
2 pſpectu. intelligit em̄ dēus oīs numeros.
cū eius ſapie nō ſit numer⁹. ſed impoſſibile ē
vt ille dicit ꝓceſſum numeroz in infinitū eſſe
euacuatū. 2 exiuiſſe in actū etiā i diuino pſpe
ctu. P. ſi dēus obiectiue i ſuo intuitu h̄ret 6
res q̄ ſunt extra ſe. tūc ſi vera ē illa opinio que
dicit q̄ dēus i infinitū q̄cūq3 ſpecie data ſp pōt
creare nobiliorē ſpēm. ſeq̄ret q̄ dēus i ſuo itui
tu h̄ret aliquā creaturā infinitā i infinitū di/
ſtantē a ꝓma ſpecie. qđ ē impoſſibile. Se/ Scḋa po
cūdo dicit ille doctor. q̄ creature nō ſunt ob/ ſitō aureo.
iecta ſcḋaria terminātia intuitū diuinū relu/
cētia tanq3 i ſpeculo i cēntia diuia. ſicut videt
fingere imaginatio cōis. Qz ſi ſic. tūc diuin⁹ 1
intellectus videret creaturas p aliā ſilitudinē
q̄ p cēntiā ſuā. Nā 2 nos cū videm⁹ res i aliq̄
ſpeculo. p aliā ſimilitudinē videm⁹ tales res.
2 p aliā ſilitudinē videmus ipm̄ ſpeculū P 2
ſicut ſe habz intellectio ad intellectōem. ſic in
tellectū ad intellectū. 2 intuitū ad intuitū. ſz
intellectio q̄ dēus intelligit creaturā nō ē alia
ab intellectōe q̄ dēus intelligit ſuā cēntiā. ḡ et
intuitū p intellectōem q̄ intelligit creatura n̄
eſt aliud q3 intuitū p intellectōem q̄ intelligi
tur cēntia Cōſtat aūt q̄ res lucēs i ſpeculo eſt
aliud a ſpeculo. Nō igr̄ lucet creatura in dēo
tāq3 i ſpeculo. imo nō eſt aliud dēū intelligere
creaturā q3 intelligere ſuā ꝓpriā cēntiā. ita q̄
nō ſunt ibi duo intuita ſed vnū ſolū. Et in
fra in ꝓncipio ſcḋi articuli aut. q̄ nullo mō cō
cedi pōt q̄ dēus intelligat creaturas ſic. q̄ in/
tuitū ſuū ferat ſup cēntiā. 2 ex hoc vlteri⁹ ꝓce
dat vſq3 ad creaturaz. ita q̄ ſint duo intuita.
dēus. ſ. 2 creatura. 2 ſit ibi pluralitas ac mul/
titudo intellectoz. 2 ponat numerū creatura
cū dēo in rōne intellecti. Pōt tn̄ cōcedi vt
ipſe ait. q̄ dēus intelligit creaturā ſic. q̄ ſuum
intuitū terminat ad cēntiam ibi ſiſtēdo 2 nō
vlterius ꝓcedēdo. 2 ex hoc eminēter et pl⁹ q3
eq̄polleter attingit omne aliud extra ſe. ita tn̄
q̄ nō ſit ibi aliq̄ multitudo intellectoz i dēo.
nec ponāt i numez creatura vt intellecta cuz
diuina cēntia vt intellecta. ſed ē penitus vnū Cōtra au
ſimpliciſſimū intellectū Sed illa dicta tā reolum.
ratōi q3 textui ſacri canonis vident repugna
re. Rōni quidē. Quia oīe agēs p intellectū 1
2 voluntatē ſicut attingit effectū p opatōem
ſuā ꝓductiue. ſic neceſſe ē q̄ p intellectōem ſu
am ipm̄ attingat obiectiue. Sed dē⁹ cum nō
agat ex neccitate nature. ipſe cm̄ eſt agēs p in
tellectū 2 volūtatē. 2 oēm effectū attingit p ſu
am opatōem ꝓductiue. ḡ etiā attinget euz p
intellectionē 2 volitōem ſuā obiectiue. P. 2
dēus intelligēs creaturā intuēdo cēntiaz ſuā
mō quo ille ponit. aut intelligit creaturā eſſe
aliā ab cēntia ſua. aut nō intelligit eā eſſe aliā

UVA. BHSC. IyR_066

ab eẽntia sua. Si ꝑmo mõ. tũc nccio ꝺeus sine diuina eẽntia ⁊ creatura sunt apꝓhensa vt duo intellecta seu duo intuita. qꝺ ille firmissime negat. Si scꝺo mõ. tũc diuia intellectio
3 eẽt falsa. qꝺ est impossibile. ꝓ. ea que a ꝺeo intelliguntᷣ cũ assertõe ꝺictorioꝝ illa nccio intelliguntᷣ vt multa intellecta. ⁊ nõ vt vnuꝫ tm̃ intellectũ. Illa pꝫ. qz ꝺictoria ꝑdicata nõ ꝓnt intelligi eidẽ ꝺ ꝓtere ꝓm ꝙ ideꝫ ẽ. Sꝫ ꝺeꝰ oẽꝫ creaturã intelligit vl' eẽ ꝑductã vel eẽ ꝑducibilẽ. eẽntiã ꝺo suã intelligit oino eẽ nec ꝑductã nec ꝓducibilẽ. g̃ eẽntiã suã ⁊ creaturam nccio intelligit vt plura intellecta ⁊ nõ vt vnũ
4 tm̃. ꝓ. Si cognitio ꝺei in solius sue eẽntie intuitione sisteret. et vlterius ad nihil aliud se extenderet. tũc ꝺeus nec posset eẽ vltoꝝ maloꝝ. nec ꝑmiatoꝝ bonoꝝ. qꝺ est ꝓtra omnẽ catholicã veritatẽ. Cõsequẽtia satis pꝫ. qz omino sistẽdo i solius sue eẽntie simplicissimo intuitu cũ abnegatõe oĩs extẽsionis sue cogniti onis ad qꝺcũqꝫ qꝺ nõ est sua eẽntia. tunc nec bonũ nec malũ creature vt creatura est apꝓhenderet. ⁊ ꝓ ꝓsequẽs talium nec ꝑmiatoꝝ eẽ
5 posset nec punitoꝝ. ꝓ. malũ nullũ equiualens habet in ꝺeo. maxie loquẽdo ꝺ malo culꝑ. qꝺ nec virtualiter nec formaliter ꝓtinetur in ꝺeo. Cũ igit ꝺeus cognoscat malũ culꝑ cuiuscũqꝫ ꝓctoꝝ. g̃ nõ oĩe quod ꝺeus cognoscit ꝺ his q̃ sunt extra se cognoscit totaliter sistẽdo in illo eminẽti ⁊ plus qꝫ equialẽti sicut tu ponis. cũ nõ solum ꝺeus cognoscat bonuꝫ sed etiã maluꝫ. iuxta illud Prouerb. xv. In omni loco oculi ꝺñi ꝓtemplant bonos ⁊ malos Rationes etiã sue nõ concludũt. Quilibet eñ catholicus vt ego puto habet soluere illas rationes. nec magis sunt ꝓtra nos qꝫ cõtra istũ qui facit eas. Nã tacẽdo ꝺ illa terminatione obiectiua. et solũmodo ponẽdo ꝙ ꝺeus cognoscat creaturaꝫ. nõ minus procedũt ille ratões qꝫ aduingẽdo ꝑdictã terminatõeꝫ

Solutio Ad 1 Ad ꝓmũ igit dicendũ ꝙ minoꝝ est falsa. Ad ꝓbationẽ dico ꝙ noticia qua ꝺeꝰ creaturas intelligit non mutat mutata creatura. ꝗa creatura nec mẽsurat nec causat. Ex sola igit mutatione facta i creatura nulla mutatiõ facta in ꝺei noticia ꝺeus eandẽ creaturã quã qñ qꝫ cognouit creabilẽ ⁊ non creatã. nũc cognoscit esse creatã. qua ꝺ sinẽte esse itez cognoscit ipsam esse creabilẽ. ⁊ quãdoqꝫ fuisse creatam.

Etiã illa probatio est ꝓtra illũ doctoꝝem. qz ipse in distinctõe. xxxvi. q. i. articulo. ij. dicit. ꝙ sciẽtia nostra nec requirit ꝙ res scita sit in se. nec vt habeat eẽ in suis ꝓncipijs. quia sciẽtia abstrahit tam ab esse actuali ipsius scibilis qꝫ ab eẽ eius potentiali. Et sic sciẽtia nostra haberet maioꝛẽ stabilitatez qꝫ noticia ꝺei si noticia ꝺei ad res creatas qꝫuiscũqꝫ secũdarie terminata mutaꝛ ad mutationẽ rerũ. sicut assumiꝛ in ꝓbatione illius minoris. Ad se Ad 2
cundũ dicendũ ꝙ ꝺeũ pfici creatura coexigenter potest dupliciter intelligi. Uno modo ꝙ ꝺeus coexigat creaturã qꝫtum ad ꝓpriũ esse ipsius creature. Alio modo qꝫtum ad eẽ repsentatum seu qꝫtuꝫ ad esse cognitũ. Primo modo ꝺeus nõ coexigit creaturã. sed secundo mõ necessario coexigit eaꝫ. Eadẽ. n. necessitate qua ꝺeus est pfectus omni pfectione. vt pꝫ. v. metaph. ipa eadẽ necessitate ois creatura ẽ virtualiter ꝓtẽta ⁊ originaliter repñtata in ipsa diuina eẽntia. ⁊ nccio a ꝺeo cognita. Sicut igitur ꝺeꝰ ad eẽ suũ diuinũ puta ad hoc ꝙ sit ꝺeus coexigit nccio ꝓtinẽtiam ois creature vel formalẽ vel virtualẽ. sic ex ꝓsequẽti necessario coexigit ꝺterminatã noticiã omnis entitatis ab ipso ꝺñtis siue create siue creabilis. ideo nõ potest ꝺeus suã noticiã nõ extẽdere ad creaturã factam vel fiendã seu possibilẽ fieri. Et quia eẽntia diuina nec est facta nec fiẽda. nec vnqꝫ fuit possibilis fieri. ideo talis noticia ꝺei qua ꝺeus cognoscit ꝓprie creaturam. aliquo mõ se extendit vltra diuinã eẽntiaꝫ. nec sistit oĩno ibi. qz attingit alia saltẽ vt obiecta secũdaria. Ad terciuꝫ ꝺõm ꝙ multi solẽnes Ad 3
doctoꝛes nõ reputãt illud ꝓsequẽs eẽ impossibile. qz ipsi ponũt ꝙ ꝓtinuum sit ꝓposituꝫ ex indiuisibilibꝫ. ⁊ illa ratio est vna ꝺ potioribꝫ quas ipsi adducũt. Sed qz quasi omnes peripatetici. quos ego sequoꝛ i phia. vbi eoꝝ dicta fidei nõ repugnãt. oppositũ asserũt. ideo rñdeo ad formã rationis negãdo ꝓsequẽtiã. Ad ꝓbatõem dico ꝙ nũqꝫ oẽs ptes cuiuscunqꝫ ꝓtinui ponent simul i ꝺei intuitu. qz sicut ꝺeus nõ põt intelligere ptes motus tanqꝫ entia pmanẽtia. qz ꝺ natura eaꝝ est ꝙ sint in quadam successione. sic ꝺeus nõ põt oĩs tales ptes que successiue fiunt ex diuisione ꝓtinui simul intueri. qz ꝺ natura taliũ ptium est ꝙ sp sint in fieri. ⁊ nũqꝫ in totali facto eẽ. vt patꝫ ꝑ Aristo. ⁊ ꝓmẽ. iij. phicoꝝ. Nec ex hoc scia ꝺei ẽ aliquo impfecta ꝙ illud nõ intelligit qꝺ nõ ẽ intelligibile sicut nec potẽtia sua ex hoc ẽ impfecta. qz nõ ꝑducit illud qꝺ nõ est ꝑducibile puta ꝺictoria simul. Nec etiã pficit ꝺeus in noticia ex hoc ꝙ tales ptes nosci distincte quas qñqꝫ nouit indistincte. sicut nõ proficit ex hoc ꝙ nũc cognoscit aliquid eẽ creatum

v

UVA. BHSC. IyR_066

quod ab eterno nō cognouit eē creatū. Etiā ratio nō est plus ꝺtra nos q̄z ꝺtra istū qui eā adducit. quia aut ipse dicit ꝺum nihil intelligere ꝺ his que sunt extra se. ⁊ tunc ipse habebit fidem catholicam ⁊ sacram scripturā contra se. aut concedit ꝺū intelligere ea q̄ sunt extra se. ⁊ tūc illa rō nō minus ꝓcederet contra eū q̄z cōtra me.

Ad 4 Ad quartū ꝺdm q̄ ꝺ seqns nō est fallūz. Ad ꝓbatōem ꝺdm. q̄ ꝺ plura pōt intelligere q̄z natura rei pōt suscipe. vl'q̄z effectus possit pati. Pōt em̄ ꝺus intelligere materiaz sine forma. eo q̄ materia ꝺ se aliq̄d habeat entitatis p̄ter oēz entitatē cuiuscunq̄z forme. ipossibile tn̄ ē materiā ꝓduci i eē sine oi forma. q̄z tūc materia sit eēt ⁊ nō eēt. q̄z oē eē ē a forma. Dato ḡ q̄ ꝺus sit' appȟēdat magnitudinē infinitā. q̄z ipse pōt oēs magnitudies sit' appȟēdere q̄s successiue pōt ꝓducere q̄ sūt nūero infinite. ⁊ p ons i suo ꝓspectu simul iū cte faciūt magnitudinē infinitā. hmōi tn̄ magnitudo ifinita nō ꝑt ꝓduci. vt aliq̄ doctoꝛes dicūt ꝓpter repugnātiā ex pte effect⁹ ꝓducti.

Ad 5 Etiā falsū assumit cū ꝺz q̄ infinitas ⁊ actualitas repugnāt. vt patebit in. ij. li. dist. i. q. ij. arti. iij. ꝺclusione. i. Ad quintū ꝺcedo ons ⁊ ntiam. ⁊ nego impossibilitatē ntz. Quia b. Aug. exȟsse dicit ꝺū compȟēdere oēm spēciē numeroꝝ. Un̄. xij. ꝺ ciui. ꝺi. ca. xvij. contra ponētes animaꝝ circulationē ad saluādū mūdi eternitatē. ait sic. Quāuis infinitoꝝ numeroꝝ null⁹ sit numer⁹. nō est tn̄ incomp/hensibilis ei cui⁹ scie nō est numer⁹. Et pauc̄ interpositis subdit. Quid nos sum⁹ homunculi qui ei⁹ scie limitē figere ꝓsumimus. cui⁹ sapiētia simplex. multiplex ⁊ vniformis. multiformis tā incomp/hēsibili comp/hēsione oīa incomp/hēsibilia comp/hēdit. Et ca. xviij. ait. Quicq̄d scia ꝓ/hendit scientis ꝓ/hensiōe finitur. pfecto ⁊ omis infinitas numeroꝝ quodā ineffabili mō ꝺo finita ē. q̄z scie ipsi⁹ incomp/hēsibilis nō est.

Ad 6 Ad sextū dicendū q̄ si vellem tenere illā opinionē. tūc nō haberē ꝓ/ inconueniēti q̄ ꝺus haberet in suo ꝓspectu aliq̄ā naturā ab ipso ꝓducibilē infinitū distātem a prima spēcie. Illa tamē natura dato q̄ in effectu producta haberet oēs pfectōes ceteraꝝ spēcieꝝ que eēnt citra ipsam. adhuc tn̄ in infinitū distaret a pfectione ꝺi. quia omnes hmōi pfectiones haberet ptic̄patiue. ꝺ⁹ autem ipsas ꝺtineret eminēter

Solutio rōnū scde positiōis. Ad 1 Ad primuz adductū ꝑ secūda positione dicenduz. q̄ idea q̄ est ratio cognoscēdi creaturam. q̄z uis fm rationez possit dici alia similitudo ab eēntia vt eēntia fm se ꝺ absolute ꝺcipiť. nō est tn̄ alia similitudo ab eēntia vt ipsa eēntia intellecta ē ab intellectu diuino fm q̄ aliter et aliter imitabilis est a creatura vel creabili. Nec illud ē simile ꝑ oīa sicut ille assumit ꝺ speculo materiali. Nā speculū materiale nō continet virtualiter ⁊ eminēter res quaꝝ tenet imagines. nec ꝑ seipm immediate cognoscit cum sit materiale. quoꝝ oppositū apparet in speculo q̄ō est diuina eēntia.

Ad 2 Ad scōm dicendū q̄ maioꝛ iuxta illam applicationē. puta q̄tum ad numerationē intellectionū fm numeꝝ intellectoꝝ nō est vera. cū vnū obiectoꝝ intelligiť ⁊ alteꝝ cointelligiť. q̄z tunc nō obstāte distinctiōe obiectoꝝ. ambo tn̄ intelligūť vnica intellectione. vt ꝺclarauī supius dist. xxi. ꝺclone i. cū igiť obiectū secūdariū sit quasi q̄ddā cointellectū. igiť ꝛc.

Ad ꝓncipale argumētū ꝺcēdū. q̄ reflexio actus dupl'r pōt intelligi. Uno mō rōne cognoscētis. puta q̄z intelligitur ipm intelligēs. Alio modo ratione actus cognoscēdi. puta quia intelligiť actus cognoscendi. Prima reflexio nō impedit primitatē sed auget. quia omne pfecte cognoscens prius cognoscit seipsum q̄z alia a se. sicut patz in omnibus angelis. Alia autem reflexio impedit actus primitatem. Argumentū autē ꝓcedit ꝺ prima.

Ad ꝓncipale argumentum.

Distinctio tricesimasexta.

Olet hic quer ri ꝛc. Postq̄z mgr ꝺtermiauit de scia ꝺi fm se. hic tractat ꝺ ea ꝓpatiue. Et diuidiť in duas ptes. Nā ꝓmo facit compatiōem inter ꝺum sciente ⁊ res scitas. Secūdo inter ꝺi sciam ⁊ res scitas. dist. xxxvij. ibi. Nūc ḡ ad ꝓpositū. Circa primum est aduertendum q̄ res scita fm q̄ scita est in ipso sciēte. igitur magister duo facit. Primo em̄ oñdit quō res scite a ꝺo sūt i ipso ꝺo sciēte. Scōo ecōuerso quō ipse ꝺus est i rebus scitis. distinctiōe. xxxvij. ibi. Et q̄m ꝺ monstratū est. Prima i duas. Quia primo mouet duplicē questionē. quaꝝ cuilibet adiūgit suā ꝺclarationē. Secūdo ponit dictoꝝ suoꝝ specialē ꝺclarationē. ibi. Proinde diligenter. Prima in duas. Nam primo queriť vtrum oīa que ꝺus scit sint in ꝺo. Secūdo vtz mala sint in ꝺo. ibi. Post ꝓdicta ꝛc. Et hec in duas. Nam primo questionē mouet. Secūdo ad eaz rñdet. ibi. Quis autem nisi

UVA. BHSC. IyR_066

insanus. Et ista diuidit in duas ptes. Quia primo probat in deo nō eē mala. Scdo ostēdit in deo tm̄modo esse bona. ibi. Et inde est. Prima in tres. Nam primo ostēdit mala nō esse in deo. Secūdo ostēdit ꝙ hoc nō obstante omnia mala sunt cognita a deo. Et tercio innuit ꝙ aliquo modo aliter et aliter bona et mala sunt a deo cognita. Secūda ibi. Sed quomō a lumine. Tercia ibi. Apparet itaq;

Sequitur illa pars. Proinde si diligēter Et diuiditur in duas ptes. Quia primo magister q̄ supi⁹ dixerat explanat ⁊ declarat. Secūdo dicta sua colligēdo recapitulat. ibi. In p̄missis apertū est. Circa istam dist. xxxvi. quero hanc questionē.

Trum mala habeant ideam in deo.

v Et videt ꝙ sic. quia ea que deus cognoscit vidētur habere ideam in deo. Nam idee nō solum ponūtur in deo ad operandū. sed etiam ad rep̄sentandū. ⁊ p ꝯseq̄ns ad cognoscendū. Sed deus cognoscit mala nō solum pene. sed etiam culpe. Nam medicus debet cognoscere infirmoꝝ vulnera. et iudex sentētiandoꝝ delicta. Deus autē est penitentiū medicus ⁊ curator. ipse em̄ est verus samaritanus qui in vulnera semiuiui relicti infudit vinum ⁊ oleum. ⁊ est obstinatoꝝ iudex ⁊ condemnator. ergo ⁊c. Contra. illud qd̄ de se est nō ens nō habet ideam ꝓpriam ī deo. quia omne quod habet ideam ꝓpriam in deo est a deo producibile. ⁊ p consequēs habet naturam entis. sed malū culpe nō habet ratōez entis. cum sit quedā priuatio. ⁊ priuatio de se est nō ens. vt patet. i. phisicoꝝ. nec est producibile a deo. quia si deus produceret malū culpe tunc ipse peccaret. quod est impossibile.

Hic sunt quattuor vidēda. Primo vtꝝ distincte idee sint in deo. Secūdo vtrum infinite idee sint in deo. Tercio vtrū malum culpe habeat ideam in deo. Quarto dato ꝙ nō. videndum est quomodo deus cognoscat malū.

Articl's 1 **Quātūz ad primū**

vtrum distincte idee sint in deo. ponam tres conclusiones. Prima est ꝙ idee ī diuinis nō sunt distincte ex natura rei. Secunda ꝯclusio est ꝙ nō sunt distincte p actum intellectus creati. Tercia est ꝙ sunt distincte p

Cōcl'o 1 actum intellectus diuini. Primā ꝓbo sic. Si em̄ idee distinguerētur formaliter ⁊ ex natura rei ī mente diuina. aut distinguerent vt absoluta. aut vt respectiua. sed nec sic nec sic. vt ꝓbabo. ḡ ⁊c. Maior patet p sufficientē diuisionē. Minorē ꝓbo q̄tum ad ambas suas ptes. Primo quo ad primā. qꝛ sicut se habet entitas ad ens. seu materialitas ad materiā. sic formalitas ad formā. sicut ergo nō possunt esse distincte entitates nisi sint distincta entia. nec distincte materialitates nisi sint distincte materie. sic nec distincte absolute formalitates ex natura rei nisi sint distincte forme absolute. q̄s impossibile ē ponere ī diuīs. ḡ ⁊c. Ista minor etiam potest ꝓbari p om̄ia que dixi distin. vi. contra formalitates. et per tres rationes quibꝫ qōne ꝓxima p̄cedēti probaui scdam ptē tercie ꝯclusiōis. Sed alterā ptē istius minoris ꝓbo sic. Si idee ī diuīa eēntia intrinsece ex natura rei dicerēt distictas relatōes. sequerētur tria incōueniētia. Primū est. ꝙ deus infinitis realibus relationibꝫ referretur ad creaturam. quia infinite sūt idee in deo. vt infra patebit. quarum qualibet deus refert ad creaturam vel conceptā vt creata est vel vt creabilis est. falsitas ꝯseq̄ntꝫ patet distinctione. xxx. cōclusione. i. articulo. ij.

Secundū incōueniens est ꝙ aliqua res q̄ idētice idez est quod deus nō erit naturaliter prior creatura. qꝛ vt pz ī p̄dicamētis relatiua sunt simul natura siue naturali intelligētia. ḡ relatio quā dicit idea. ⁊ relatio quā dicit idea tū simul sūt natura. sed relatio quā dicit idea si ē entitas real'. tūc nccio ē idētice idē deo. q̄a om̄e qd̄ ē in deo ē idē deo. relatio aūt quam dicit ideatū est vera creatura cū fundet ī creatura. ḡ ⁊c. Terciū incōueniēs est. ꝙ res que ē penitus idētice idē qd̄ deus nullā haberet causalitatem sup predictā realitatē relationis se tenētis ex parte creature. que tamē est vera creatura. quia s̄m Ansel. monologion. ca. ij. nulla relatio est cā relationis sibi opposite P. 2 quicq̄d pfectionis est deo attribuendū ē. cuz ipse sit solus illimitate pfectionis. Sed distīcta cognoscere vno formali p̄ncipio ex natura rei formaliter indistincto pfectius ē q̄z cognoscere distincta principijs ex natura rei formaliter distinctis. Maior pz. Minorē ꝓbo qꝛ vniuersaliter videm⁹ ꝙ ī oībꝫ rebꝫ cognitiuis quāto res ē nobilior ⁊ pfectior. tāto paucioribꝫ principijs plura distincta cognoscit. Vn̄ etiā ī ipsis angelis vt patebit in li. ij. q̄nto angelus est pfectior tanto paucioribꝫ speciebus indiget cognoscēdo. Cum ergo deus infinite sit pfectionis. ergo in illo quod sibi ē ratio omnia cognoscēdi nulla penitus cadit

UVA. BHSC. IyR_066

distinctio ex natura rei. Cū igit idee sint ꝑn
cipia cognoscēdi quibus ds cognoscit crea
turas. vt infra patebit. ergo nō poterūt in ds
3 eē distincte ex natura rei. ℙ. si idee que sūt
creatoꝝ ⁊ creabilium repsentatiue essent in di
uina eētia distincte ex natura rei tūc omnes
beati eque plura viderēt in diuina eētia. ⁊ p
3sequens nulla posset fieri diuina reuelatio.
cuius oppositū patet ī sacra scriptura. Ange
lus em regni psaꝝ restitit angelo populi isrl̄i
tici q̄tum ad liberationē huⁱ⁹ populi. vt scri/
bit Dañ. x. ca. quod nō fecisset si in diuina es/
sentia vidisset populū tali tēpe liberandum.
Etiam dicit btūs Dyoni. q angeli supiores
purgant ⁊ illumināt inferiores. Cōsequētiaꝝ
probo. qꝛ q̄cquid ī aliqua natura ex natura rei
intrinsece seu naturalr̄ē distinctū. hoc videt
ab eo q̄ videt illā naturam. Propter hoc em
impossibile ē videre diuinā eētiam q̄n distī
cte videanť diuie psone. qꝛ psonaꝝ distictio ē
intrinseca sine oī ad extra 3patōe intendēs
4 ab oī actu ratōis. ℙ. illud quod ē ꝑmuꝝ
ī genere intelligibiliū est ex natura rei forma
liter vnū ⁊ indistinctū. eētia diuina ē hmōi
vt de se patet. ergo ꝛc. Maiorē probo. quia ꝑ
mū est mensura ceteroꝝ. vt patet. x. metaph̄.
⁊ p 3sequens debet esse maxime simplex et in/
diuisuꝝ. vt patet ibidē. Propter qđ aut cōmē
ta. x. meth̄. q vnitas illius quod est mensura
ceteroꝝ sui generis est talis q nō est diuisibi/
lis neq; fm locū. neq; fm formā. neq; fm co/
5 gnitōem. ℙ. illud idē ꝓbari pōt q; plimis
sctōꝝ auctib⁹. Dicit em Anselm. de pcessiōe spi
ritussācti. c. iij. q oia ī diuis sūt idē vbi nō ob
uiat relatiōis oppositio. sz vna idea nō oppo
nit alteri idee relatiue. Et Dam̄. ait. q oia
q̄ sunt in diuis sunt vnū. ꝓter ingeneratōem.
Opi. ꝺ for generatōem ⁊ pcessiōz. Sed q̄dā isti opi
malitatib⁹ niōis 3nū tenētes arguūt ꝑ sua positōne sic.

Rō cognoscēdi pcedit actū cognoscēdi. g
distincta ratio distinctā cognitōez. Cū g de
eodē actu quo cognoscit se cognoscat distin/
cte oia alia a se. igit añ omnē actum intelligē/
di pcedūt ī ds distincte ratiōes cognoscendi
creaturas quas ideas vocamus. ⁊ p 3sequēs
2 erūt distincte intrinsece ⁊ ex natura rei. ℙ.
assimilatio cognoscētis ad cognitū pcedit in
ipso intellectu naturaliter actū cognoscēdi. qꝛ
intellectus nō cognoscit nisi sit cognito assi/
milatus. cū ois cognitio fiat ꝑ assimilatōem.
vt patet. i. de aīa. sed idee in mente diuia sunt
quedam assimilatōes quibus distincte ds
cognoscit ea q̄ sunt extra eū. ergo talium assi
milationū distinctio pcedit actuꝝ intelligēdi
quo illa cognoscunť distincte. ℙ. illa que 3
3sequunť diuinā eētiā ex natura eētie non
3sequunť eā ex aliq̄ compatōe facta ꝑ intelle
ctū. qꝛ sicut eētia nō est ꝑ intellectū. sic nec il
lud quod naturaliter 3sequit̄ essentiā. Sed
ista distincta exemplaria cōsequunť eētiam
ex natura eētie. qꝛ q̄cquid est in psona diuia
aut 3uenit sibi ꝑ eētiam. aut ꝑ relatiōem. eo
q; i psona diuina nō possumus plura dare q;
eētiā ⁊ relatiōez. Sed idee siue rōnes reꝝ re
pntatiue sunt ī qualibet diuina psona. qꝛ q̄li/
bet diuina psona cognoscit distincte oia ⁊ nō
ꝑ ꝓprietatē relatiuā. nā q̄cquid 3uenit pso/
ne rōe ꝓprietatis relatiue nō ē cōe trib⁹. igit ꝑ
dicte rōes 3ueniūt psone rōe eētie. et p 3ns
fm nr̄m modū intelligēdi 3sequūť naturā di
uinā naturalr̄. ⁊ nō innascūť ꝑ actū cuiuscun
q; intellect⁹ siue sit creat⁹ siue increat⁹. Jō
q̄dā illoꝝ 3cludūt q; ille forme añ oēm actuꝝ
intelligēdi sūt distincte ī eētia diuina tāq; ī
speculo clarissimo oīm factibiliuꝝ repntatiuo
⁊ exemplificatiuo. ℙ. si ille idee eēnt distī/ 4
cte ꝑ actuꝝ intellectus cōcipiētis eētiam di/
uinam imitabilē a distinctis rebus extra. tūc
necessario essent ab intellectu formate. 3seq̄ns
est falsum. qꝛ ait Augꝰ. lxxxiij. qōnū. q. xlvi.
q; idee sunt ratōes reꝝ stabiles atq; immuta/
biles. que et ipse formate nō sunt. ac ꝑ h̄ eter/
ne sunt. ℙ. si idee nō distinguerētur exna 5
tura rei. aut distinguūtur ꝑ intellectum crea
tum. aut increatum. Nō primo mō. quia cū
idee sint eterne vt iam patuit ꝑ Aug. sequere
tur q; distinctio pcederet suum principiū di/
stinctiuū. Nec scō mō. qꝛ illud qđ innascit
ꝑ actū intellectus diuini est in sola psona ver
bi. idee añ sunt ī qualibet psona diuina. cuꝝ
oīs psone sint vnū principiū creature. vt ait
Aug. v. de trini. ca. xvi. ℙ. eētia diuia vt 6
naturaliter obijcit̄ intellectui diuio. aut rep/
sentat sibi oīe intelligibile sub oīi modo p/
fecte intelligibilitatis. aut nō. Si sic. tūc ha/
bet ꝓpositū. qꝛ sicut pfectionis intelligibilita/
tis ē ex pte intellect⁹ distincte intelligere. ita p
fectionis intelligibilitatiſ ē ex pte obiecti distincte
repntare. Si nō. tūc eētia diuina ñ ē infinite in
telligibilitatiſ. cū ñ possit repntare oē intelligibi
le sub oī mō pfecte intelligibilitatiſ. Sz ista Cōtra opi
opinioꝝ ego male itelligo. Qꝛ vbicūq; ponit nionē.
distictio q̄ē maior distictōe mīma. ibi vt mi/
hi apparet ñ ꝓt saluari sūma vnitas. sz distin
ctō formal' ex natura rei ē maior distictōe mi
ma. g si ponit ī diuia eētia. ipa nō erit sūme

UVA. BHSC. IyR_066

vna. qđ ẽ ꝫ ꝓhos ⁊ theologos. Minorẽ ꝓbo qz illa distinctio ẽ maioꝛ mima distinctõe q̃ est maxie distinctõi ꝓpinq̃oꝛ. sz distinctio ex natura rei ẽ hmõi. qz illa distictio ẽ maxie distinctõi ꝓpinq̃oꝛ q̃ ẽ reali distinctiõi vicinioꝛ. nã realis distinctio ẽ maxia distictio. sz distictõ ex natura rei ẽ ꝓpinq̃oꝛ reali distictõi q̃z distinctio rõis. Nã mediũ est ꝓpinquꝰ extremo q̃z extremũ extremo. distinctio aũt ex natura rei etiã ꝑm ĩstos ẽ media inter distinctõz realẽ ⁊ distictõz rõis. qz ipa ẽ miꝛ distictõe reali. ⁊ẽ maioꝛ distictõe rõis. Etiã maioꝛ ptz. qz vnũ qđ̃q̃z q̃tũ vadit ad distictõz tm̃ ꝛcedit ab vnitate. Nã vt ait Boetiꝰ. i. de tri. c. i. ꝓncipiuz plitatis ẽ alteritas.

Solutio Ad 1 Ad ꝓmũ igit dđm ad maioꝛẽ q̃ rõ cogſcẽdi nõ ꝓcedit actuz cognoſcẽdi. niſi apud talẽ intellectũ cuiꝰ rõ cognoſcẽdi differt ab actu cognoſcẽdi. qđ ſimplr falſũ ẽ ĩ diuĩs. Uel põt dici q̃ maioꝛ nõ ẽ vera niſi de rõe illa q̃ cauſat actũ. nõ aũt de rõe que terminat actũ. Nã terminãs vt termiat nõ ꝓcedit illud qđ termiat. Rõ ꝺo idealis nõ hz rõem cauſe reſpectu actꝰ intellectꝰ diuini. ſz ſolũ ſe hz ĩ rõe terminãtis Poſſet etiã dici q̃ maioꝛ ſolũ ẽ vera de rõne obiecti ꝓmarũ. nõ aũt de ratione cognoſcẽdi obiectũ ſcõdarium.

Ad 2 Ad ſcđm ꝑz ꝑ iã dicta. Uel dđm q̃ maioꝛ nõ eſt vera niſi de intellectu q̃ de ſe ẽ in potẽtia ad intelligenduz. qz talꝭ intellectꝰ nõ põt diſtincta diſticte cognoſcere niſi ꝑus ſiltudine taliũ diſtinctoꝝ actiueꝯ. intellectꝰ aũt diuinus ẽ purꝰ actus.

Ad 3 Ad tertiũ nego minorẽ. ad ꝓbationẽ cũ dz q̃cq̃d ẽi ꝑſona diuina. aut ꝛuenit ei ꝑ eſſentiã. aut ꝑ ꝓprietatẽ. dico q̃ ſi ly quicq̃d ſtat ꝑ re vel ꝑ modo reali. tunc illa ꝓpoſitio vera eſt. Si aũt ſtat ꝑ ratione vl̃ ꝑ eo qđ dicit tm̃ aliquid ratiõis. tũc nõ ẽ vera. quia talia ꝛueniũt ꝑſone ꝑ actũ intellectꝰ diuini. vt infra patebit. Et ſic ẽ in ꝓpoſito Ul̃ poteſt dici q̃ ille rationes ideales ꝛueniũt ꝑſone ꝑ eẽntiam originaliter. ⁊ ꝑ intellectũ formaliter ⁊ actualiter. qz originaliter ex virtuali ꝛtinẽtia diuine eẽntie ꝛuenit q̃ intellectꝰ diuinꝰ actualiter hmõi diuerſas rões circa ipaz ꝛcipit. Et cũ ille addit q̃ ſint ĩ diuina eẽntia vt ĩ ſpeculo clariſſimo. dico q̃ vez eſt originaliter. nõ aũt formaliter ex natura rei diſtincte. vt infra magis patebit.

Ad 4 Ad quartũ dicendũ q̃ ideas eſſe formatas poteſt dupliꝛ intelligi. Uno mõ effectiue ⁊ productiue. Alio mõ cõceptiue ſeu expſſiue. Primo mõ negat Aug. ideas eẽ formatas. nõ autẽ ſcđo modo.

Ad 5 ſicut ꝑz ꝑ verba Aug. ibidẽ. Ad q̃ntũ dicẽdũ q̃ diſtinguunt ꝑ intellectũ diuinũ. Ad ꝓbationẽ dđm q̃ q̃uis illud qđ innaſcit ĩ diuĩs ꝓductiue ꝑ actũ intellectꝰ ſit ĩ ſola ꝑſona verbi. tm̃ illud qđ innaſcit ꝑ actum intellectꝰ expſſiue põt eẽ in oĩbus tribus. Exprimere em̃ in plus ſe habet q̃z ꝓducere. Omne enĩ ꝓductũ poteſt dici expſſum. nõ tamẽ omne expreſſum eſt productũ. nam nihil poteſt ꝓducere ſeipm̃. q̃uis aliq̃d poſſit exprimere ſeipſum.

Ad 6 Ad ſextũ dicendũ q̃ eẽntia diuina obĵcit ĩtellectui diuino ſub omni mõ ꝑfecte intelligibilitatis originaliter diſtincte. nõ tamen diſtincte formaliter ex natura rei. qz hoc derogaret ſue ſimplicitati ⁊ vnitati. Et cũ dicit q̃ ſicut ꝑfectioꝛis intelligibilitatis eſt ex pte intellectus omnia diſtincte intelligere. ſic ꝛc. nego ſimilitudinẽ. qz cũ de naturali ꝑfectione diuine eẽntie ſit omnia vnitiſſime ꝛtinere. ideo maioꝛis ꝑfectionis eſt ex pte eẽntie et ꝑfectioꝛis intelligibilitatis diſtincta vnite repſentare ex natura rei intrinſece. q̃z diſticte diſtinctione ſe tenẽte ex pte eẽntie. Sed qz intellectus vt intellectus ex ſui natura hoc habet. q̃ adunata põt diſtinguere ⁊ diſtincta vnire. vt ait ꝓmẽtatoꝛ. xij. metaph̃. ideo ꝑfectõnis ẽ ex parte intellectus q̃ poſſit diſtincte intelligere ea que ſm̃ ſe ſunt formaliter et ex natura rei indiſtincta in obiecto intellecto.

Inſtantia Forte dicet aliquis q̃ ex hĩs ſequit q̃ aliquid ſit apphenſiue vel expſſiue in intellectu quod nõ ẽ repſentatiue in eẽntia.

Solutio Rñdeo q̃ expd̃ictuſ non ſequit q̃ aliquid apphenſiue ſit ĩ intellectu quod nõ ſit repſentatiue in eẽntia. ſed bñ ſequitur q̃ idem eſt in eẽntia ⁊ ĩ intellectu. aliter tamẽ ⁊ aliter. quia ĩ eẽntia eſt modo eẽntie vnitiſſime. ſed ĩ intellectu eſt modo competẽti intellectui penes intellectus ꝑfectionẽ. ſ. expreſſiue ⁊ diſtinctiue. nec tamẽ ex hoc intellectus differt ab eẽntia niſi ſicut vna res aliter ⁊ aliter conſiderata.

Cõcło 2 1 Secũdo dico q̃ idee nõ diſtinguũt ꝑ actũ intellectuſ creati Quia diſtincties nõ ẽ poſterius diſtincto ꝑ ipſuz. ſed vt ſupra patuit ꝑ Aug. idee ſunt eterne. omnis autẽ intellectus creatus eſt temꝑalis. cum ergo omne temꝑale ſit poſterius eterno ergo ꝛc.

2 Ꝓ. illa que in deo ab eterno viuũt nõ dependent ab intellectu noſtro. ſed idee in deo ab eterno viuũt. Maioꝛ patet. Minorẽ ponit Aug. in queſtionibꝫ ad Oroſium. q. xxvij. vbi tractans illud Johis. i. quod factũ eſt in ipſo vita erat. ſic ait. Oĩa ergo que facta ſunt ⁊ vitam nõ habent. in ipſo dei verbo vita ſunt. Et paucis interpoſitis addit. Ui-

UVA. BHSC. IyR_066

uūt igitur in ꝺeo omnes rationes idearū. Et quasi idē sensus habeť in ꝓmento super. i. ca. ꝺe diuis nomib⁹. ibi em̄ dicit sic. In mēte diuina p̄extiterūt ab eterno eterne rationes omniū creandoꝝ. in quibus rationibus omnia viuūt. ⁊ ex quoꝝ fulgoribus omnes cognitiones illustr̄atur. P̄. monologio ca. v. ait Anselmus. Nullo pacto fieri potest rationabiliter aliquid ab aliquo nisi in sapiētis rationē p̄cedat aliquid quasi exemplū rei fiende Sed omnia ꝺeus produxit i sapientia. iuxta illud p̄s. Omnia i sapiētia fecisti: impleta est terra possessione tua. ⁊ in numero. pondere et mēsura. vt ait ille sapiēs. ergo ꝺeus aī intellectus creati productionē p̄ehabuit ideaꝝ ipsius intellectus producēdi. P̄. illa que tanq̄ in arte omnipotētis ꝺei sunt in verbo diuino n̄ ꝺependent a nostro intellectu. idee sūt huiusmodi. Maior est euidēs. Patet etiaꝝ minor. quia verbū productū in diuinis est ars omnipotētis atq; sapientis ꝺei plena rationibus omniū viuentium. ſm Augus. vi. ꝺe trini. ca. vltimo. Tercio dico ꝙ idee p̄dicte distinguūtur p̄ intellectum diuinū. Ad cuius euidentiam est aduertēdum ꝙ vt testatur cōmentator. xij. metaphice. si calor esset separatus. tunc comprehenderet in se omnē gradum caloris. ⁊ ideo intellectus qui huiusmodi calorem p̄fecte intelligeret oī modo quo intelligibilis esset. nō solum intelligeret eum vt in se est vnus formaliter. sed etiām intelligeret eum vt virtualiter esset oīs caloris cōtentiuus. Ille igitur calor licet formaliter et actualiter moueret intellectum ad intelligendum seipsum tm̄. radicaliter tamen et quasi originaliter moueret intellectū ad cognoscenduꝝ omnē alium calorē in ipso virtualiter cōtētum. et ſm ꝙ p̄ ipsum principiari posset vt existeret extra in materia ꝺeterminata. Intellect⁹ igit̄ mot⁹ a tali calore i suo p̄spectu distinctionē illoꝝ p̄ducibiliū caloꝝ exp̄meret actualiter. q̄uis eos i eēntia caloris separati origialiter mouētis intellectū ad hm̄oi distinctōeꝝ faciendaꝝ videret vnitissimos ⁊ ex natura rei penitus indistinctos. Sic in p̄posito intellectus diuinus cū sit infinite p̄spicacitatis adequatus est eēntie diuine que ē infinite intelligibilitatis. et p̄pter hoc intellectus diuinus intelligēs p̄fecte ipsā diuinā eēntiā nō soluꝝ vt absolute intelligibilis ē ſm suā entitatē formalē. sed etiaꝝ vt intelligibilē in habitudine ad alia ſm suam continentiā virtualeꝝ penes multitudinē talium habituū intellectus diuinus exp̄imit actualiter distinctiōem ideaꝝ ſm ꝙ originaliter motus ē ab eēntia iuxta suā ꝓtinētiam virtualē. Et istud p̄t ꝺeclarari in vno simili tracto a ꝺyo. in ō diuis no. ca. v. Dicit em̄ ibi ꝺyonisius. ꝙ sicut omnes linee protrahibiles a medio ad circumferentiam continētur in centro. sic omnia creata et creabilia continētur in diuina eēntia. Sed planū est ꝙ quicūq; p̄fecte cognoscit centruꝝ positum in medio circumferētie oī modo q̄ est cognoscibile. ille cognoscit omnes lineas ab eo egressibiles ad circumferentiā. vl̄i ip̄m reducibiles a circumferētia que sunt infinite. q̄uis ip̄m centruum cognoscat in se penitus eē indistinctuꝝ formaliter ex natura rei. Sic intellectus diuin⁹ p̄fecte cognoscēs diuinam eēntiam. q̄uis ipsam in se cognoscat penitus indistinctā cognoscit omnes creaturas virtute eiusdem essentie in esse producibiles. exp̄imens omnes ideales rationes. p̄nes quas tanq̄ p̄nes distinctas rationes essentia diuina distincte ⁊ ꝺeterminate est imitabilis a distinctis huiusmodi producibilibus. que quidem rationes dicūtur idee. ab idos grece q̄ō ē forma exemplaris latine.

Cōclo 3

Quantuꝝ ad secundum principale. vtrum infinite idee sint in ꝺeo. dico ꝙ infinite idee sunt in mente diuina. Articls 2

Nam cum idea sit forma exemplaris ad cuius similitudinem ad extra aliquid ē a ꝺeo cognoscibile et producibile. cum infinita ꝺeus cognoscat que producere posset si sue volūtati placeret. igit̄ infinite idee videnť eē in ꝺeo.

Sed forte ꝺ istud dicet ꝙ sicut scia ꝺei nō multiplicať. q̄uis scibilia multiplicātur. sic q̄uis ideata multiplicētur. nō tamen multiplicatur idea. consequentia patet. quia si idee multiplicātur ad multiplicationē ideatoꝝ. hoc maxime essꝫ pro tanto. quia idea dicitur relatiue ad ipsum ideatum. sed scientia etiā dicit relatiue ad scibile. ergo ꝛc. Rn̄deo negādo p̄sequentiā. Ad p̄bationeꝝ dico ꝙ scia ſm suū eē formale ē quid absolutū. q̄uis ꝓnotet respectuꝝ ad scibile qui est ō suo cointellectu. idea vero ſm suum esse formale dicit respectū ad ideatum. ⁊ ideo non est simile ꝺe scientia ⁊ ꝺe idea. Instantia Solutio

Quantuꝝ ad tercium principale. vtrum malum culpe habeat ideaꝝ in ꝺeo. dico ꝙ malū culpe nō habet ideaꝝ i ꝺeo Articls 3

UVA. BHSC. IyR_066

Quia nulla ꝓuatio vt ꝓuatio est habet ideam in ꝺeo. sed malū culpe ꝺe se dicit ꝓuatōz ergo ꝛc. Instantia

Sed forte ꝓtra illud dicet ꝙ vnitas habet ideam in ꝺeo. Nā Plato summaz ideaz posuit ideam vnitatis. et tamē vnitas dicit ꝓuationē diuisionis seu distinctiōis. Solutio.

Rñdeo ꝙ vnitas dicit ꝓuationē ꝓuationis puta diuisionis. et ideo sicut negatio negationis q̄uis vocaliter dicat negationez. realiter tamen dicit affirmationem. sic q̄uis vnitas que est ꝓuatio ꝓuatōnis vocaliter sonet in ꝓuationem. realiter tamen dicit positionē. ꝛ ideo nō est simile. quia malum culpe ē totaliter quid ꝓuatiuū.

Articls 4

Quantuz ad quar

tum principale. quomodo ꝺe⁹ cognoscat malum. sic procedam. Primo ponam vnam distinctōem. Secundo ex ea eliciam duas cōclusiones. Distinctio est illa. ꝙ q̄uis notitia ꝺei sit vna realiter. tamen ratione diuersitatis scitoz dicit esse triplex. Una eī ꝺei notitia dicit scientia simplicis notitie. alia scientia visionis. Et tercia scientia approbatōis. Prima est qua ꝺeus cognoscit omnia facta. fienda ꝛ fieri possibilia. Secūda qua cognoscit omnia facta ꝛ fienda. Tercia qua cognoscit ea que sibi sunt grata et bñplacita. Triplex ē scia ꝺei

Ex hmōi distinctōe patēt immediate due cōclusiones. Una ꝙ p̄mis duobz modis loq̄ndo ꝺe cognitiōe siue scia ꝺei ꝺe⁹ cognoscit omne malum culpe. Quia nō solum ꝺeus videt illud quod est ratio accedendi ad suam bonitatem. sed etiam illud quod ē rō ꝺeuiandi ab eadez. sed sicut caritas ꝛ gra eteregz virtutes sunt ratio appropinquādi ad suā bonitatem. sic malū culpe ē rō ꝺeuiādi. ḡ ꝛc. Scda cōclusio ē ꝙ ꝺeus notitia approbatōis nullum maluz culpe cognoscit. Quia oīe qđ q̄s approbat illius aliquo mō causa eē videt. sz ꝺeus nullius mali culpe potest esse causa. ḡ ꝛc. Lōclo 1 Lōclo 2

Sed ꝑ p̄mā illaz cōclusionū forte dicetur ꝙ omnis scia seu notitia. aut est causa rū. aut causat a rebus. vt patz ꝑ Auer. xq. metaph. sed nec scientia simplicis notitie. nec scientia visionis ipsius ꝺei est causa mali culpe. cū ꝺeus peccare nō possit. nec est causata a malo culpe. quia ē prior omni culpa cum sit eterna culpa vero temp̄alis. prius autē nō causat a posteriori. ergo videt ꝙ ꝺeus nec scientia simplicis notitie. nec scientia visionis cognoscat malum culpe. Contra secundā cōclusionē Instātiaꝫ cōclois. Instātiaꝫ cōclois.

possz instari sic. Illud quod quis ꝓhibere potest ꝛ nō ꝓhibet hoc approbare videtur. quia in legibus dicit. Qui tacet consentit. sed omne malum creature ꝺei posset p̄uenire ꝛ prohibere si vellet. ꝛ tamen sinit peccatoz ē peccare igit videt approbare. Rñdeo ad p̄mā ꝙ maior nō est vera nisi ꝺe talibz q̄ ꝑ se cognoscūtur. Sed ꝓuatōes cognoscunt ꝑ habitū. Malū eī semp cognoscit ꝑ notitiā ipsius boni. Etā mior nō sumit debite sb maiore qz pctā nō sūt res sed ꝓuatōes. Ad scām dicēdum ꝙ ꝺeus ꝓhibuit p ꝺecē legis p̄cepta omne malū culpe maxime mortale. hominē tamen reliquit libertati sue. vt bene vsus libertate sibi relicta vitam eternam mereatur. male autem vsus tanq̄z forifactor a iusto iudice puniat. Ad argumentū p̄ncipale patet ꝑ iam dicta. quia ad cognitionē mali nō oportet ponere ideā mali. qz illa poni non pōt. sed sufficit idea boni. ḡ ꝛc. Solutio Ad 1 Ad 2 Ad p̄ncipale argumentum.

Distinctio tricesimaseptima.

T quoniā de

mōstratū est. Dic mgr̄ inuestigat quomō ꝺeus habeat eē in rebus. Et diuidit in duas partes. Nam ꝑmo circa esse ꝺei in rebus ꝺeclarat quosdam modos veros. Secūdo reprobat quosdam modos falsos. ibi. Lūqz diuina natura. Prima in tres. Nam primo circa hoc duos modos insinuat. Secundo quod dixerat auctoritatibus sanctoruz confirmat. Tercio ꝺe illis duobus modis distincte determinat. Secūda ibi. Ne autem ista. Tercia ibi. In sancti vero. Et hec in duas. Nam primo ostendit quomodo est i aliquibus rebus specialiter ꝑ gratiam. Secūdo quomō est in oībus rebus generaliter ꝑ naturaz. ibi. Exp̄dictis patet. Prima in duas. Naz ꝑmo ostendit ꝙ ꝺeus habitat i hoībus sanctis. Secūdo mouet quibusdā dubijs. ibi. Si aūt q̄ris. Sequit illa ps. Exp̄dictis patet. Et diuidit tres ptes. Quia ꝑmo magister illius modi q̄ ꝺeus ꝑ suam eētiam est in rebus tāgit excessum ꝛ incomphensionē. Secundo tangit circa hoc quorundam p̄sumptionē. Tercio mouet ꝛ tollit vnam incidentē dubitationē. Secunda ibi. Quidam tamen. Tercia ibi. Solet etiam. Sequitur illa pars. Lūqz diuina natura. Et diuidit i duas ptes. Nā ꝑmo magister ostendit ꝙ q̄uis ꝺeus sit in omnib

UVA. BHSC. IyR_066

rebꝰ.tñ remouet ab eo oīs local' circumscꝛptio ⁊ determinatio. Secūdo adiungit istoꝝ confirmatio. ibi. Fateamur itaqꝫ. Prima in tres. Quia primo magister ostēdit ꝙ deus nec circumscriptiue nec diffinitiue est i loco. Secūdo ꝙ spūales creature licet nō circumscriptiue. ramen diffinitiue sunt i loco. Tercio querit vtrum talibus spūalibus creaturis competat loci mutatio. Secūda ibi. Spūs ꝺo creatus. Tercia ibi. De mutatiōe vero loci. Et hec in duas. Nam primo circa motum spirituum creatoꝝ excludit cuiusdam opinionis falsitatem. Secūdo cōcludit assenerādaꝝ veritatem. ibi. Sūt ergo spiritus. Circa istā xxxvij. dist. quero hāc questionē.

Trum oīs substātia spūalis sit in v loco. Et videtur ꝙ sic. Quia deus est i loco. ergo oīs substantia spūalis est i loco. Cōsequētia patet. Nam cum deus oīm spirituū sit spiritualissimus ⁊ summe immaterialis ⁊ abstractus. si sibi competit cē i loco. nulli alteri substātie ratione suę spiritualitatis repugnabit esse in loco. Añcedēs ꝓbatur. Quia i quacūqꝫ re nō esset deus. illa sicut ex nihilo facta est immediate rediret i nihil. vt patet ꝑ Aug. sup Gen. ad lram. Sed locus est vera res extra animā. cum sit speciesꝑdicamēti realis. puta quātitatis. ergo deus vere est in loco. cum vere sint multa loca que nō sunt i nihilum redacta. Contra ſm boetium i de hebdomadibus. ꝺmunis aie cōceptio est incoꝛporea siue spiritualia i loco non esse. Cum substātie spirituales sint q̄druplices. Est em̄ quedam substātia spūalis increata. sicut deus. alia creata. Et hec triplex. Quia quedā est intellectualis sicut angelus Quedā ratiōalis. sicut aīa intellectiua hois. Quedā vl'is. sicut natura etiā rei coꝛpalis abstracta ſm eē cognitum dicit spūalis. Et ſm hec quattuoꝛ erūt articuli istiꝰ qōnis. Primus vtrum deus sit i loco. Secūdus vtꝝ angelus. Terciꝰ vtꝝ aīa rōnalis. Quartus vtꝝ natura vl'is.

Articl's I

Quātuꝝ ad primū

vtrum deus sit i loco. ponaꝝ tres ꝺclusiones.

Prima ꝙ deus nō est in aliquo loco localiter nec circumscriptiue nec determinatiue.

Secūda ꝙ deus est i oīm loco attinctiue et ꝺseruatiue. Tercia ꝙ esse vbiqꝫ simpliciter

Cōcl'o I ꝓprium est solius dei Primū probo sic. Illud quod est simpl'r infinitū nō potest esse localiter in loco nec circūscriptiue nec determinatiue. sed deus est simpl'r infinꝰ. Minoꝛ pꝫ ex supioꝛibꝰ dictis ⁊ patebit ex dicendis. Maioꝛ ꝓbꝺ. qꝛ oīe quod loco circūscribit loco quodammō ꝺmēsurat. Omne etiā qꝺ ad determinatū locū determinat ita ē ibi ꝙ nō alibi. ⁊ ꝑ ꝺns nccio ꝺuincit eē finitū. Scꝺo dico ꝙ deus est vbiqꝫ seu i oīm loco attinctiue ⁊ ꝺseruatiue. Qꝛ sicut se hꝫ magnitudo molis infinita si eēt ad oēz locū occupatiue. sic se hꝫ magnitudo ꝗtus infinita ad oēm locū attinctiue ⁊ ꝺseruatiue. Sed infinitū magnitudine molis totuꝫ occuparet si daret. vt patet. i. ꝓhisicoꝝ. ergo infinitū magnitudine virtutꝫ omnē locuꝫ ꝺtingit ipm̄ ꝺseruādo. Propter quod dicit Sap. vij. de hmōi magnitudine Attingit em̄ vbiqꝫ ꝓpter suā mūdiciā. Et in ꝓncipio octaui ca. dicit. Attingit em̄ a fineꝰ qꝫ ad finem fortiter. ⁊ disponit oīa suauiter

Ꝑ. substātia spūalis est vbi opatur. sed deus opat i oīmbus. Maioꝛ patebit infra i. ij. ꝓncipali. Minoꝛ pꝫ ꝑ auctoꝛē de causis qui ait. ꝙ causa primaria plus influit qꝫ causa secūdaria. Deus igit q̄ respectu oīs cause ꝑticularis ē cā ꝓma plus influit ad eē cuiuslibet effectus qꝫ faciat sua cā secūdaria ⁊ immediata

Ꝑ. illud est i oīmbus attinctiue seu ꝺseruatiue quod oīa ꝺtinet ne labātur i nō esse. deus est hmōi. Maioꝛ patet. Minoꝛ ꝓnit Aug. dum sic alloquēs .i. confessio. An opus habes vt ꝺtinearis qui omnia contines. quoniam que imples ꝺtinēdo imples. nō em̄ vasa que te plena sunt te stabilem faciunt. quia ⁊ si frāgantur nō effunderis. ⁊ cum effunderis sup nos nō tu iaceris sed erigis nos. non tu dispergeris sed colligis nos. Et iō qua si ex radice predictoꝝ concludit Anselmus monologion. ij. ꝙ q̄a nihil sine deo potest aut esse aut cōseruari. igitur dicere cogimur deum esse vbiqꝫ ⁊ semꝑ. Sed forte dicet ꝙ de ratione loci est ꝙ nihil locati sit extra ipsum locum. igitur videt ꝙ vel deus erit in vno loco tm̄. vel nusqꝫ erit. ⁊ ꝑ ꝺsequēs nō poterit esse vbiqꝫ. Añcedens patet. quia. iij. phisicoꝝ dicit. Dignū est locum ꝺtinere illud cuius est. nec eē maioꝛē nec minoꝛem ipso locato. Re ſpōdeo breuiter ꝙ phus loquit ibi de tali locato quod localiter ⁊ circūscriptiue est in loco. Et de tali loco etiaꝫ intelligēdū ē añcedēs positum i ista instātia. Tercio dico ꝙ esse vbiqꝫ ꝑ se ⁊ simpliciter est ꝓprium solius dei Quia illud est ꝓprium alicuius qꝺ ꝺuenit sibi soli ⁊ semꝑ ⁊ querlim ꝓdicatur de eo. Sed

Cōcl'o 2

Instantia

Solutio.

Cōcl'o 3

UVA. BHSC. IyR_066

p se ⁊ simplr esse vbiqz sic se habet ad ipm de um. Maior patet p Porphiriū. Minor no ta est ex pcedētib⁹. Contra tamē illā mino rē posset argui. Et primo q eē vbiqz nō sit p/ prium dei. ex eo q sibi soli conueniat. quia si esset solummodo vnus homo. tunc ania hu/ mana esset vbiqz. cum sit tota in toto corpore quod viuificat. ⁊ tota in qualibet eius parte.

Instantia 1

2 P. fm phm vniuersalia sunt vbiqz ⁊ semp

3 ergo nō solum deus P. vbicunqz ē corpus ibi necessario est materia. sed in omni loco est corpus. quia nō est dare vacuū. vt patet. iij. phisicor. ergo in oīi loco ē materia. ⁊ p cōs

4 materia est vbiqz. ⁊ nō solū deus. P. illud quod nō cōuenit deo ab eterno nō cōuenit sibi semp. sed esse vbiqz nō cōuenit deo ab eterno. cum omne vbi factum sit in tpe.

Solutio. Ad 1 Rñdeo ad primum q ex hoc nō sequit q aia p se ⁊ simplr eēt vbiqz. sed solū p accidēs. puta illo casu po

Ad 2 sito. Ad scōm dōm q vlia nō dicunt eē vbi qz positiue. sed puatiue. q nullī qz p se sunt. In qtum em vlia sunt: tūc abstrahūt a cōditioni bus induiduātibus q̄ sunt hic ⁊ nūc. ⁊ p cōs

Ad 3 quēs abstrahūt ab vbi ⁊ a loco. Ad terciū dōm q̄ oīi loco ē materia p accidēs i q̄ ē cor pus de p̄dicamēto subē. qō addo p tāto. q̄ loco vbi sunt accidētia sacri altaris nō ē mate ria. q in tali loco localiter et occupatiue nō ē corpus de p̄dicamento subē. sed tm modo cor pus de p̄dicamēto quātitatis. Etiā nō ē sim/ plr eadē materia ī diūsis locis. sz ē alia ⁊ alia

Ad 4 portio materie. sed idē de ē in oī loco Ad qr tū dōm. q deū eē vbiqz ē deū eēi oīmib⁹ rebus ita q nulla res sit ī qua de⁹ nō sit. ⁊ ido deus ab eterno fuit vbiqz cū erat in seipo. quia nul la res erat nisi ipe solus. In alijs rebus deus cepit esse in tempe nō per mutationez sui. sed per mutationē rez. Sic etiam res fuerunt in deo ab eterno. nō stabilitate rerum fm se. sed stabilitate ⁊ entitate dei. quia oīe quod est ī aliquo est i eo fm modū eius in quo est. et iō res sunt ī deo eternaliter. ⁊ deus est in rebus tē poraliter. cum res mensurent tpe. deus autez eternitate.

Articl⁹ 2

Quantuz ad secun

dū principale. vtz angelus sit in loco. ponaz tres cōclusiones. Prima q angelus est i lo co. Secunda q vnus angelus nō potest esse in pluribus locis. Tercia q angelus mo

Cōclo 1 uetur de loco ad locum. Cōclusionē p̄mā Egidius. probat doctor noster sic. Unumquodqz est i

loco p suam quātitatem. sed virtus angeli nō quōcunqz accepta. sed p comparationē ad ob/ iectum ⁊ operationē est quantitas angeli. ergo angelus potest dici vere esse in aliquo loco vl corpe fm q p opatōem suam virtutē suaz ve re ⁊ realiter applicat circa talem locum. Mi nor declaratur. Nam virtus nō dicit quanti tas in ordine ad substantiā. nam vt sic dicit qualitas ⁊ bona dispositio habentis. nam vir tus est que habentez ptficit. ergo esse q̄tum ei competet vt dictū est. s. in ordine ad obiectuz siue fm opatōem circa obiectū. Maior patz p Auicennā in sufficiētia sua. P. istius intē 2 tionis videt esse Damas. li. i. ca. xvi. Dicit em q angelus ibi est vbi opatur. P. illud cu/ 3 ius virtus est finita ⁊ limitata necessario loco diffinit. ⁊ p cōsequēs diffinitiue est i loco. sed virt⁹ angeli ē finita ⁊ limitata. g̃ ꝛc. maior pz. Nā sicut deus ex hoc ē vbiqz. qz sue virtutis quātitas est infinita. sic aliqd erit ī loco deter miato. qz eius virt⁹ ē finita ⁊ determiata. ⁊ ido angel⁹ loco diffiniet. cū ei⁹ virt⁹ sit certa mensu ra determinata ⁊ diffinita. Sed cōtra illā opi Cōtra egi. nionē. quidā arguūt directe. quidā indirecte Directe sic. Si opatio angeli est sibi ratio es/ 1 sendi in loco. vel hec erit operatio immanēs. vel opatio transiens. Nō prima. Nam talis operatio cum sit intelligere ⁊ velle non est mi noris abstractiōis a situ q̄ entia angeli. Si igitur entia angeli nō est sibi ratio eēndi ī lo co. nec hoc poterit esse eius opatio. Nec scōa nā sic quātitas exīs ī vno corpe nō potest al/ teri corpi esse ratio eēndi ī loco circumscriptiue sic opatio trāsiens existēs in re mota nō pote rit eē ratio existendi in loco determinatiue.

P. si opatio trāsiens eēt alicui ratio essen/ 2 dī loco diffinitiue. tūc corpus mouēs aliud corpus simul eēt in duobus locis. in vno cir cumscriptiue p ppriam quātitatē. ⁊ i alio dif finitiue p suam opatōem. P. sicut se habet 3 opari ad esse. sic se habet opari in loco ad esse in loco. Sed semp opari p̄supponit esse. ergo semp opari in loco p̄supponit esse ī loco. ⁊ per cōs opatio nō erit ratio essendi in loco. quia cā nō p̄supponit effectū. sed econuerso. P. si 4 opatio esset ratio eēndi in loco. tūc cum celuz operetur in ouo vel in grano milij. celum es/ set in ouo vel in grano milij. P. cum ange 5 lus existens in celo empyreo nō operetur cir/ ca aliquod corpus. sequeretur q angelus exi stens in celo empyreo non esset in loco. P. 6 angelus transiens ō celo ad terram potest trā sire medium quod nihil operetur in medio.

UVA. BHSC. IyR_066

ztūc i nullo loco eēt. quia dum est in transitu nō est i celo nec i terra. quia dum aliquid mouet nec est i termino a quo nec in termino ad quē. nec erit i medio. quia vt supponit dū trā
7 sit mediuz nō opatur i medio. P. si opari circa rem aliquā corpalem eēt pcisa ratio eēndi i loco. tūc deus eēt i loco. consequētia ptz. quia deus potest habere z habet opatiōem circa rem corpalem.
8 P. quicquid conuenit alicui oīi alio circūscripto pter subam. hoc conuenit ei pcise p suba. sed circumscpto ab angelo oīi alio pter suba. adhuc conuenit ei eē in
9 loco. P. articulus parisiēsis dicit. Angelū eēi loco p eius operatiōez tm. ita q nullo modo conueniat sibi eēi loco p substantiam error.
10 P. si operatio angeli eēt sibi rō eēndi in loco. hoc eēt p tāto. quia illud circa quod operatur est in loco. Sed sepius angelus operatur circa ea que nō sunt i loco. puta cum virtutez suam applicat ad vltimū celum. vel circa aliquam substātiam sepatam. ergo pr̄otūc nō esset i aliquo loco. Sed illa nō concludūt.

Solutio Ad 1 Igit ad primū dicēdum. q opatio p quam angelus est i loco nō oportet q sit corpis trās mutatio. sed est sue virtutis applicatio. z dato q illa applicatio sit i applicante. s. in angelo. z p consequēs sit equalis abstractiōis a materia sicut eēntia angeli. nō tamē est equal' abstractōis a quāto modo quo sumit q̄tum in sepatis a materia. quia quātitas virtutis cognoscatur in ordine ad obiectū p opationem.

Ad 2 Ad secundū dicēdum q corpus mouens aliud corpus est i eodem loco circumscptiue

Ad 3 z diffinitiue. Ad terciū dom q q̄uis absolute loquēdo opari p̄supponat eē. tm nō q̄libet opari determinatū p̄supponit quodlibet eē determinatuz penes hmōi opari. q z q̄ñq tale eē innascit ex ipso opari. Nō em omne citharizare p̄supponit eē citharedum. cum citharizando quis efficiatur citharedus. Sic in p̄posito q̄uis opari angeli p̄supponat eē angeli. tamē angelum opari in loco nō p̄supponit angelum esse in loco. quia tale esse innascitur ex hmōi operari.

Ad 4 Ad quartum dicendum q aliquid potest opari dupl'r. vel mediate vel immediate. Si imediate circa aliqd. tūc hmōi opatōe ad locuz determinat et diffinit. Nō aūt si mediate opatur. Cū igit celuz mediate opetur circa illa inferiora. ergo argu

Ad 5 mētū nō concludit. Ad quintū dicēdū q q̄uis angelus nō habeat opatōem circa celum empireum qua moueat tale celum. tamē virtutem suam p suam intellectionē z volitōem potest applicare ad hmōi celuz.

Ad 6 Ad sextū dicendū q nullo tpe vel instāti potest esse angelus sic ociosus q ad nullum ens corporale applicet suam virtutē. Inuenitur alis ab aliis talis additio apposita. Dato tamē q q̄n doq̄z sic esset ociosus. tunc pro illa mēsura nō esset actu in loco sed aptitudine.

Ad 7 Ad septimū dicēdum q consequentia bona esset si deus esset finite virtutis. nūc ꝓpter infinitatem siue virtutis non diffinit vel determinatur ad vnū locū. sed est vbiq̄z z in omni loco.

Ad 8 Ad octauū dicēdū q minor non est vera. ergo ratio non concludit. Alis inuenit sic. Minor nō est vera. quia quātitas angeli nō attendit immediate p̄m substantiaz angeli. ergo ratio nō cōcludit.

Ad 9 Ad nonū dicēdū q nō negat doctor noster q̄n eēntia angeli sit in loco. sed dicit q eēntia angeli nō est angelo immediata ratio eēndi in loco. et ideo articulus ille in nullo est contra doctorē.

Ad 10 Ad decimū dicēdū nego minorē. Ad pbationē dom q vltimuz celū saltēp accidēs est i loco. Ad substantiaz etiā sepatam nūq̄z angelus tam fixe applicat suam virtutē. q ex hoc desinat huiusmodi applicatio ab omni corpe. quia saltem ipse vult esse in loco in quo pr̄otūc est. z tūc hmōi velle est quedam angeli opatio siue sue virtutis applicatio.

Opi. q angelus nō sit i loco Sed alq̄ contra pdictam cōclusionē arguūt indirecte suas singl'ares positiones confirmādo. Quidam em dicūt q angelus nusq̄z est. sic q ei deberet locus vel sit diffinitiue. sed est vbiq̄z p̄sens cuilibet corpori p̄sentia ordinis non p̄sentia situs. siue moueat corpus siue nō moueat. Tamen vt dicunt p̄sentia angeli ad locum p̄cedit suaz operationē in loco. quia omnis actio p̄supponit p̄ntiam actiui z passiui. Unde opatio nō facit agentis eēntiam p̄sentem passo. sed p̄supponit

Cōtra eā 1 Sed illud nō valet. Quia tūc angelus eēt vbiq̄z. quod soli deo conuenit. vt patuit i. iij. conclusiōe p̄mi articuli.

2 P. cuius eēntia extēdit se ad vbiq̄z p̄sentialiter eēndū. eius virtus extēdit se ad vbiq̄z operādū. ergo si eēntia angeli est simul p̄sens omni corpi. vt isti affirmant. tunc eius virtus simul posset opari in omni corpe. quod est impossibile. ergo ꝛc.

3 P. si deus faceret aliuz mundū. aut angel' quē nūc dicis esse p̄sentē cuilibet corpori istius mūdi. erit p̄ns etiam cuilibet corpi illius secūdi mūdi. aut nō. Si sic. eadem ratione si deus faceret infinitos mūdos. quibus angelus eēt p̄ns cuilibet corpi cuiuslibet mōdi. qđ est impossibile. q si sic q̄libet angelus eēt infinitus

UVA. BHSC. IyR_066

Si nō. tūc angel⁹ hoc mō erit diffinitiue. ꝛ ꝓ ons i hoc corpe nūc erit diffinitiue. ꝛ non cuilibet corpi psens. P. illa opinio est expa se contra Dama. qui. li. q. ca. iij. ait. q angeli qñ sunt in celo nō sunt in terra. et cum ad terram a deo mittunt. nō remanēt in celo. Alij dicunt q angelus p suam ēntiam sit i loco. sic q ratio ēndi angelū i loco determinato est ēntia sua. Quia sicut se habet ens infinitū ad eē vbiqz. sic se habet ens finitum ad eē alicubi. Sed deus ꝓpter infinitatē siue ēntie est vbiqz. ergo angelus ꝓpter limitationē siue essentie est i loco determinato. ergo ꝛc. P. prius fm naturam est actiuū psens passiuo qz agat in ipsum ꝛc. P. angelus fm ēntiam suam nō potest eē extra vniuersum. quia pars non est extra suum totum. nec potest esse vbiqz in vniuerso. quia tunc pars equaret suo tot. ergo erit alicubi i vniuerso. ꝛ p consequēs erit diffinitiue in loco fm ēntiam suam. P. articulus parisiensis dicit. Qui dicit q anima separata vel angelus fm substantiā nusqz sit: error. Sed nec illud stare potest. qz sic conuenit rem eē in loco. fm q conuenit sibi eē quantum. vt patet p Auicēnam in sufficientia sua Sed esse quantum nō conuenit angelo fm ēntiam suam. vt de se patet. Propter qō dicit quidam solēnis doctor scō suo quolz. qōne. ix. q omnes magistri in hoc conueniunt. q ēntia nō est ratio ēndi in loco Ad primū ergo dicendū q infinitas ēntie nō est immediata ratio fm nostrum modum intelligendi quare deus est vbiqz. sed quantitas siue magnitudo siue virtutis qua deus est i omnibus. quia in omnibus opatur omnia que producūtur producēdo. et ea que manēt in eē conseruando. Ad secundū dicendum. q qūis opatio psupponat psentiā actiui ꝛ passiui. de virtute tamē rationis nō oportet q psupponat psentiam localē. In plus em habet se psentia qz psentia localis. Potest etiam dici q dato q actio psupponat psentiā agentis. huiusmodi tamē psentia psupponit quātitatem virtutis eiusdem agētis. p quaz quātitatem hmōi agens sepatum de quo ad presens loquimur est in loco. Ad tercium dicendum. q angelum concedimus eē alicubi. nō tamē immediate p ēntiam. sed fm virtutem ꝛ opationē. Ad quartum dicendū. q articulus exponit p alium qui sic dicit. q angelus nusqz sit fm substantiaz erroz. si intelligatur q substātia nō sit i loco. Si autē intelligatur q substantia nō sit ratio essendi in loco. verum est q nusqz est fm substantiā ex hoc euidēter apparet q articulus nō soluz nō est cōtra nos. sed etiam p nobis. Scdo dico q angelus pēsata sua naturali virtute nō potest eē simul i pluribꝫ locis vt plura sunt. Qz sicut creatura p naturam suam determinat ad vnam speciē. sic p quātitatem suam determinatur saltem p eodē tpe ad vnū locū ꝛc. Istā conclusionē videt tenere mgr. qz pluribꝫ auctoribus pbat in lra q angelus loco diffiniat siue ad locum determinet. Sed illud aliq nō tenētes arguunt sic. Medium sapit naturā extremoz. Sed angelus est quoddā medium inter naturam corporeā ꝛ inter deū. Cuz ergo natura corporea sit tm in vno loco. deus autē i oīmi loco. quia vbiqz est. angelus simul erit in pluribus locis. P. vnū corpus potest eē in diuersis locis simul. ergo ꝛ vnus spūs. Cō sequētia pz. pbat añcedēs. qz nō magis repugnāt eidē corpi simul duo respectus extrinseci qz duo respectus intrinseci. Sz duo intrinseci sil conueniūt eidē corpi. qz idē corpus fm eā dem albedinē est pluribus albis simile. ꝛ simil fundat plures similitudines q dicunt respectus intrinsecos. ergo simul poterit hre plures situs. cū situs dicat quendā respectū extrinsecū. P. illud añcedēs pbāt saltē de possibili. qz sicut se habent plura corpa ad vnum locum. sic se habet vnum corpus ad plura loca Sed virtute diuina duo corpora possunt eē in vno loco. sicut apparet cum corpus glorificatum trāsit aliud corpus. q ꝛc. P. quicquid deus pōt mediāte causa scda pōt sine ea. sed mediāte conuersione panis i sacramēto altaris corpus xpi virtute diuina ē in pluribus altaribus. ergo ꝛ sine tali cōuersione eadem virtute poterit idem corpus eē in diuersis locis. Maior ē nota. maxime si illa cā scda non sit cā intrinseca. sicut ēi ꝓposito. Minor etiam pz ex fide. Iste due vltime pbationes nō sunt ad ꝓpositū. qz dclo pns ē de naturali virtute ꝛ nō de absoluta potētia dei. Utrz autem corpus vl angelus possit simul eē in diuersis locis ꝛ p quē modū hoc sit possibile. hoc intēdo tractare inferius li. iiij. dist. x. Ad pmū igit dōm q angelus tenet mediū nō q ad pluralitatē locoz. sed qtum ad modum ēndi in loco. quia deus nec circumscriptiue nec diffinitiue est i loco. sed corpus descriptiue et diffinitiue est in loco, angelus tanqz medium tenēs est diffinitiue in loco. nō autē circumscriptiue.

Ad scdm nego añcedēs. Ad pbatōz pmā dico q nō est simile. qz cum similitudo dicat

Opi. q angel⁹ sit p essentiā suaz in loco.

1

2

3

4

Cōtra eā.

Dcm. de gan.

Ad 1

Ad 2

Ad 3

Ad 4

Cōclo 2

Ratio.

Cōtra con clōem.

1

2

3

4

Solutio Ad 1

Ad 2

UVA. BHSC. IyR_066

puꝛ reſpectū ſtāte codē fundamēto multipli/
catis ſolū termīs multiplicant ſi|litudines. ſi
tus aūt nō dicit puꝛ reſpectū. nā oīa ſex p̄nci
pia dicūt rē abſolutā. q̄uis illā dicāt cū ordi
Ad 2 etz. natōe reſpectus ſiue ſub reſpectu. Sc̄dāz 2
tertiā p̄bationē ꝯcedo. eo q̄ nō arguant de na
tura rei ſed de potētia dei. Qui tñ cēt oppo/
ſite opinionis ille diceret ad ſc̄dam p̄bationem
q̄ nō eſt ſimile. qꝛ virtute diuina ſine ꝯtradi
ctione poteſt tolli a dimenſionibꝫ coꝛpis eaꝫ
effectus extrinſecus qui ē reſiſtere alīs dimē
ſionibus. rōne cuiꝰ reſiſtētie vnū coꝛpus nō
compatit alteꝫ in eodē ſitu. Sed vnū 2 idez
coꝛpus eodē modo .ſ. localiter circūſcriptiue
eē hic 2 alibi implicaret ꝯtradictionē. qꝛ eſſet
hic 2 nō eēt hic. Nā quod hoc loco circūſcri/
bit. alibi nō poteſt circumſcribi. Ad terci/
am p̄bationē diceret q̄ deus nec mediāte cō/
uerſione nec ſine ꝯuerſione coꝛpus ſuuꝫ facit
Cōclo 3 eē ſimul i diuerſis locis circūſcriptiue p̄m eaſ
dem dimēſiōes. ergo ꝛc̄. Tercio dico q̄ an
1 gelus mouet localiter. Quia oē qđ mutat lo
cū mouet localiter. ſed angelꝰ mutat locuꝫ. vt
2 pꝫ p Dama. li. ij. c. iij. P. aīa ſepata mouet
localiter. ḡ 2 angelus. Cōſequētia pꝫ. nā cuꝫ
angelus ſit p̄fectū ſuppoſitū. nō apparet qua
re ſibi magis repugnet moueri q̄z anime que
nō habet rationē p̄fecti ſuppoſiti q̄diu ſepa/
ta eſt a coꝛpe. Aūcedēs patet. Nā articulus
fidei dicit animā chriſti deſcēdiſſe ad inferos
Inſtantia 1 Sed forte dicet. q̄ ſi angelus mouet. tūc
habet materiā p̄tem ſui. ꝯtia pꝫ. ij. metaph.
vbi dꝛ q̄ in oīm re mota optet imaginari ma
2 teriā. Itē ſi mouet tūc habebit p̄tē 2 p̄tē. qꝛ
vi. phiſicoꝛ. p̄bat. q̄ oīe qđ mouet p̄tim ē in
Solutio termino a q̄. 2 p̄tim i termio ad quē. R. q̄
iſti duo textus Ariſt. ꝛc̄ bēt intelligi de eo qđ
ſic mouet qđ ſe ſpacio ſup q̄ mouet ꝯmēſurat
nō aūt de aliꝭ Sꝫ vtꝝ angelꝰ mouet i tpe
Opi. egi. q̄ angelus mouetur i tpe. vel i inſtāti ſatis difficile ē videre. Seq̄n
do tñ dicta doctoris nr̄i oportꝫ nos dicere q̄
motus angeli fiat i tpe. Quia i quacūq̄z acti/
one ē ſucceſſio illa aliquo mō tēpe menſurat.
ſed tā i actōibꝫ immanētibꝫ q̄z i actōibꝫ trāſe
untibꝫ ipſius angeli ē ſucceſſio. Angelus .n.
nō ſimul intelligit q̄cūq̄z intelligit. nec ſimul
informat ſuus intellectus pluribꝫ ſpeciebus
2 ideo licet angelus nō intelligat cū diſcurſu.
eſt tamē quedā ſucceſſio in ſuis intellectōibꝫ.
Et ſicut p cognitiōes. ſic etiam p affectiones
mutat. Unde penes hmōi actōes Aug. vij.
ſup Ben. ad lr̄am dicit angelū moueri p tē/
poꝛa. Et ſil'r in actionibus angeli tranſeūtibꝫ
eſt ſucceſſio. qꝛ nō ſimul optur in oīa coꝛ/
poꝛa circa q̄ poteſt opari. Et vt patuit in p̄ce/
dentibus ex hoc q̄ opat circa aliquod coꝛpus
dicit eē in loco. ergo ex ſucceſſione taliū opera
tionū ipſe dicit moueri localiter. vt pꝫ p Am
broſium 2 Bedā in lr̄a iſtius diſtinctionis.

Aduertendū tamē p̄pter aliq̄ dicta Aug.
q̄ oīs ſucceſſio reducit ad mēſurā tpalē. 2 q̄
in motu angeli immediate attēdit aliqua ſuc
ceſſio puta ſucceſſio opationū. 2 mediāte illa
rum opationū ſucceſſione attēdit variatio ſi/
ue ſucceſſio localis. 2 ideo motus ille magis
p̄prie dicit motus p tpa q̄z p loca. Indefoꝛ/
te motus Aug. vij. ſup Ben. ad lr̄am negat
ſimpl'r ſpūalem creaturaꝫ moueri p loca. aſſe
rēs eam mutari p tpa. Sed ꝯtrariuꝫ iſti Opi. q̄ iſ/
tenētes dicūt angelū moueri i inſtāti. Quia tāti mouet
maioris ꝛturis ē ſubſtātia ſpūalis q̄z res coꝛ/ tur angel⁹.
poꝛalis. ſed ſol multiplicat radios ſuos ab oꝛi
ente in occidēs i inſtāti. vt pꝫ. ij. de aīa. ergo
ꝛc̄. P. ſi mouet in tēpe. tūc eque velociter 2
mouet coꝛpus 2 angelus. falſitas ꝯtie pꝫ. qꝛ ſp ſuba ſpūalis vigoꝛoſioꝛ eſt coꝛpali. p̄ba
tur ꝯtia. qꝛ deus pōt facere coꝛpus quod i
grauitate vl' leuitate tm̄ excedit illud coꝛpus
quod mouet in tpe cū angelo quātū tps men
ſurās motū coꝛpis excedit tps mēſurans mo
tuꝫ ipſius angeli. 2 ꝯtia illud coꝛpus a deo
factū mouet eodē tpe eque velociter cū ange/
lo. P. aīa intellectiua mouet i inſtāti. ḡ 2 3
angelus. ꝯtia pꝫ. aūcedēs p̄bat. nā i illa du
ratōe q̄ coꝛrumpit 2 moꝛit hō nō manet aīa i
coꝛpe. alīs ſimul moꝛeret 2 viueret. ſed coꝛru/
pto homīs ē i inſtāti. ḡ i inſtāti mouet extra
coꝛpus. Sed ꝯtra illā opinionē arguit a Cōtra opi
quibuſdā ſic. Illud quod agit i inſtāti non nionē.
ꝓpus agit i vna pte q̄z in alia. ſed angelus non 1
poteſt ſic agere quin p̄ius agat in vna par/
te q̄z in alia. ergo ꝛc̄. P. omnis mutatio 2
indiuiſibilis eſt terminus alicuius moueri.
vt dicit. v. phiſicoꝛ. ḡ nccē ē q̄ angelus p̄i/
us habeat veꝫ motū q̄ tpe mēſurat q̄z muta/
tū eē. P. ſicut ſe habet p̄ctus ad lineā. ſic 3
inſtās ad tps. ergo p mutatim ſicut ſe hꝫ p̄/
ctus ad inſtās ſic linea ad tps. ſed p̄ctꝰ non
pōt ab aliqua creatura p̄trāſiri i minoꝛi q̄z in
inſtāti. ḡ a nulla creatura pōt p̄trāſiri linea i
minoꝛi q̄z i tpe. P. angelus nec mouet dū 4
eſt i termino a quo. qꝛ nōdum ē motus ꝛcho
atus. nec dū ē i termino ad quē. qꝛ tūc ceſſauit
motus. 2 p ꝯtia optet q̄ moueat i medio. igit
ſi in eodē inſtāti eēt i ipſo medio 2 in ipſo ter/
mino ad quē. tunc angelus ſimul moueret 2

UVA. BHSC. IyR_066

5 quiescceret. quod est ꝓtradictio. g̃ ꝛc. P. aīa sepata nō mouet i instāti. ergo nec angelus. ꝫsequētia patet. quia nō maioris velocitatis est angelus q̄z aīa sepata. ꝓbat añcedēs. qz si aīa sepata moueret i instāti. tūc minoris ⁊tutis eēt in corpe glorificato q̄z sine tali corpore cum i tali corpe nō possit moueri in instāti.

6 P. si angelus moueret i instāti. tūc ꝑ nō posset tota virtute sua angelū velocius mouere q̄z ipse angelus moueat seipm. cū nulla mē sura breuior sit instāti. sed falsitas ꝫsequētis patz. qz idez mobile velocius mouet virtute

7 infinita q̄z virtute finita. P. si angelus moueret i instāti. tūc simul eēt i duobus locis. ḋa simul eēt i medio et i termio. Sed licz ꝫclusio sit vera. ratōes tñ ille q̄uis sint magne ap

Solutio parētie. tñ nō ꝫcludūt. Ad primū igit dicēdū. q̄ q̄uis agēs creatū ꝑ⁹ natura agat i vnā ptem q̄z i aliam. nō tñ oportet q̄ ꝑ⁹ du

Ad 2 ratōe agat i vnā ptem q̄z i aliā. Ad scōz dicēdū q̄ illa ꝓpositio Aristo. apud fideles nō ē vera vlr. Nā i ꝑmo instāti quo sol fuit creatus potuit illumīare. ⁊ tñ illā mutatōem illu

Ad 3 minatōis nō ꝑcessit aliq̄d moueri. Ad tertiū dōz q̄ ꝓportio ꝫmutata nō tenet nisi fiat penes aliq̄d intraneū. Uñ qz eē de genere permanētiū ē de natura pūcti. sicut esse de genere fluētiū ē de natura intranea ipsius instātis. g̃ si i minori ꝓportiōis ꝫmutate diceret. sed sic se habet pūctus ad instās q̄ pūctus ē quid p manēs. ⁊ instās ē q̄d fluēs. bñ ꝫcluderet. g̃ linea est quid pmanēs. ⁊ tempus ē quid fluēs. sed ptrānsitio pūcti vel linee est quid extrinsecū ab eis. ideo nihil ꝫcluditur. Uñ sicut nō sequit. pūctus nō potest bis signari i eodē instāti. g̃ linea nō pōt bis signari in eodem tpe. qz talis compatio est ad extrinseca. sicī ꝓpositio ꝛc. Ad quartū posset dici q̄ angelus in

Ad 4 ꝑmo signo vel instāti cū ē i termio ad quem. nō ꝓprie dicit quiescere. sed dicit mutat⁹ esse. ⁊ ideo nō sequit q̄ simul moueat et q̄escat. q̄uis bñ sequat q̄ simul moueat et mutatus est. ⁊ illud est ꝫmune oībus instātaneis. puta q̄ simul mouent ⁊ mutata sūt. Aer em̄ simul il

Ad 5 luminat ⁊ illumīatus est. Ad q̄ntū pōt negari ꝓntia. qz virtus aīe naturalr loq̄ndo est minor q̄z ⁊tus angeli. Dato etiā q̄ aīa sepata moueret i instāti diceret aduersari⁹ q̄ nō ē inconueniēs q̄ iūcta corpi q̄uiscūq̄ glorificato moueat i tpe. qz ꝫiūcta corpi naturalr sequit leges corpis. nec hoc cedit ad impfectōz aīe. cuz vt sic sit sibi naturale q̄ moueat i tpe. dum

Ad 6 sez est ꝫiūcta corpi. Ad sextū aduersarius negaret ꝓntiaz. qz in eodē instāti ipse diceret esse plura signa. et i breuiori q̄z i instāti posset ds mouere angelū puta i vno signo. Posset etiam dici q̄ eodē modo posset argui q̄ ds nō posset citius aerez illuminare q̄z sol. cū sol illuminet eū i instanti. Et iō oportet nos dicere q̄ ds nūq̄z agit toto suo impetu actū suū. Natura igit q̄ agit toto suo impetu actū suum q̄uis q̄nq̄z principiet in mīma durationē. ⁊ q̄uis hm̄oi natura attingat equalitatē velocitatis qua ds eūdem effectū principiaret. multis tamē infinitis alīs modis natura potest ds ficere a virtute diuia respectu eiusdem effectus. Ad septimū diceret aduersarius q̄ q̄uis impossibile sit aliq̄d eē simul in duobus locis mānsiue ⁊ pmanēter. tñ nō ē impossibile idē eē i duobus locis trānsitiue siue instabiliter ⁊ trānsitorie. Ad ea tñ q̄ sunt ducta ꝫ doctorē ipsemet rndet hac distinctōne.

Ad primū dicit q̄ nō ē sīle. qz lux nō mouet ꝑ aerē. sed sūt i aere ꝫtinue generatōes lucis. q̄ quidē cū instātanee sint. licet vna aliaz ꝑcedat ordine cālitatis ⁊ origis. sil'tñ inducūtur i eodē instāti. Cū igit eadē virt⁹ angeli applicet ad totū spaciū. eadez aūt spēs lucis nō trānsit totū spaciū. ideo q̄si in nullo ē ad ꝓpositū. Ad scōm negat ꝓntia. Nā tps mensurās motū angeli ē alterius rōis a tpe mēsurāte motū corpis. ⁊ ideo nō sunt ad inuicē ꝓpabilia. nec ꝑ abbreuiatōem vnius ad equalitatē alteri⁹ poterim⁹ puenire. Ad terciū dōm q̄ sepatio aīe vt ē quedā corruptio nō ē mot⁹ ꝓprie sed mutatio. ⁊ ido i instanti poterit mē surari. Si aūt post mortē hois maneret aīa i corpe nō vt forma corpis sz vt motor. q̄d doctor nr̄ valde reputat possibile. ⁊ postea separeť vt motor sepat a mobili. idē eēt iudiciū de aīa ⁊ de angelo. qz vt sic ipsa aīa vero motu a corpe separet. ita q̄ eēt signare vltimū instās quo eēt i tali corpe. ⁊ primū quo eēt extra tale corpus. ⁊ ꝑ ꝫns motus eius tpe cōcepto ifra illa duo instātia mēsuraret.

Ad 7

Solutio eoz q̄ sunt ꝫ Egidiū.

Ad 1

Ad 2

Ad 3

Et per hoc etiaz ap Articl's 3

paret q̄d sit tenēdū de tercio principali.

Quantuz ad quar Articl's 4

tū ꝓncipale. vtz natura vlis sit i loco. dōm q̄ sicut natura vlis nō generat ꝑ se. sed generat ad generatōem alteri⁹. puta ad generatōz particulariū. vt ait auctor. vi. ꝓncipioz. sic etiā nō mouet ꝑ se. sed si sibi ꝓpetit aliq̄d moueri. hoc

UVA. BHSC. IyR_066

Ad ꝓncipale argumentum.

solūmodo sibi competit ad motū alteri⁹. s. ad motū ꝑticulariū. Ad ꝓncipale argumētū ꝑz. Ad illud in ꝯtrariū dicendū ꝙ nulla suba spūalis est i loco circūscriptiue. ⁊ sic intelligit Boetius.

Distinctio tricesimaoctaua ⁊ tricesimanona.

Hic ad pro

u positū ⁊c. Hic mgr facit cōpationē scie dei ad res scitas. ⁊ cōnūso. Et diuidit i duas ptes. Nā ꝓmo mgr inquirit vtr scia dei sit causa rer. Scōo vtrum scia dei mutet ex mutatōne rer. distin. xxxix. ibi. Preterea queri solet. Prima i duas. Nā ꝓmo monet questionē ⁊ ponit eius solutionē. Secūdo ex illa solutōe monet aliā incidentē dubitationē. ibi. Ad hoc autē quod supra dictū est. Prima in duas. Nā ꝓmo monet ꝑdictā questionē ⁊ ꝓcedit circa eā opinatiue ad vtrāq; partē arguēdo. Secūdo determinatiue veritatē asserēdo. ibi. Hanc que videtur repugnantiaz. Tūc sequit illa pars. Preterea queri solet ⁊c. que est principiū distinctionis. xxxix. Et diuidit i tres ptes. Nā primo magister ꝓponit questionē. Secūdo interponit suam responsionē. Tercio opponit quorundā obiectionē. Secunda ibi. Ad quod dicimus. Tercia ibi. Dic opponitur. Et hec in duas ꝑm ꝙ cōtra duo dicta adducit instantias seu obiectiones. Secūda ibi. Ei vero. Prima in tres. Nam primo magistertangit hmōi obiectionē. Secūdo respōdet ꝑm ꝓpriam intentionē. Tercio respondet ꝑm aliorum opinionē. Secunda ibi. Ad qđ dicimus. Pōt quidē deus. Tercia ibi. Item a quibusdā ⁊c. Sequit illa pars. Ei vero quod ⁊c. Ubi ꝓmo ex dictis bti Hieronymi ꝯ quedā ꝑdicta adducit instantiā. Secundo hmōi dicta exponit iuxta rectam intelligētiam. ibi. Ex tali itaq;. Circa istas distinctiones quero.

Truz scia dei sit cā rer ad extra ꝓduv ctaz. Et videt ꝙ nō. qz mutabilis effect⁹ ꝓcedit a mutabili cā. ꝙz ois creatura ē mutabil' ⁊ vanitati subiecta. scia vero dei nō ē mutabil'. ꝙ nō poterit eē cā mutabilium creaturaz. Maior patz. qz effectus ⁊ cā hñt anologiā ⁊ ꝓportionē ad inuicē. vt patet q. phisicoꝝ. Minor ꝺ se nota ē. Contra. Auer. qꝛ. metꝫ. ait. ꝙ scia nr̄a causat a reb⁹. ꝙz scia dei ē cā rer. Dic ꝓmo videndum ē de eo qđ q̄rit Scōo vtr de⁹ cognoscat futura cōtingētia. ⁊ hoc q̄stū ad illā dist. xxxviij Tercio vtr deus possit scire infinita. Quarto vtr dei prudentia se extendat ad omnia. et hꝫ q̄stum ad dist. xxxix.

Quātuz ad primū

Articlus 1

vtr scia dei sit cā rer ad extra ꝓductaz. ponā duas ꝯclusiones Prima ē ꝙ scia dei est cā rer. Secūda ꝙ ꝑm nostz modū intelligēdi nō ē immediata cā rer. Primū ꝓbo sic. Artificis scia est cā eoz que ab artifice ordinate ⁊ scientifice ꝓducunt. sed deus ē artifex oīm. iuxta illud Sap. vij. omniū ē em̄ artifex oēz habēs virtutē. omia pspiciēs. ⁊ oīa ordinate a deo ꝓducunt. vt patebit i li. q̄. ergo scia dei est causa rer omniū. Lōclo 1

Ꝑ. omne quod est realiter ⁊ formaliter idē quod creatrix ēentia. hoc est causa rerū. sed scientia dei est hmōi. quia vt supius sepius est ꝓbatū. attributa diuina nec realiter nec formaliter differūt a diuina essentia. ꝙ ⁊c. 2

Lōclusionē secōam ꝓbo sic. Illud qđ est tm cā sine qua nō ipsaz rer ꝓductarū ꝑm nr̄m modū intelligēdi nō est ꝓse ⁊ imediata cā ipsaz rer. Sed sicut dicit mgr in lra. ꝑscia dei est cā rerum sine qua nō si scientiaz tm ad noticiā referamus Ꝑ. ꝑm idē genus cause nō pñt vnius effectus esse plures cause ꝓse ⁊ eque ꝓmo seu immediate. sed voluntas dei ē ꝓma ⁊ immediata cā oīm. ꝙ nō scia. Maior ꝓz. Minorē ponit btūs Augs. iij. de tri. ca. iiij. vbi ait. Diuina voluntas ē summa cā oīm. ⁊ nihil hic agitur visibiliter ⁊ sensibiliter quod nō de interiori ⁊ inuisibili ac intelligibili aula summi imperatoris aut iubeat aut ꝑmittat Et illa est etiā intētio doctoris nr̄i q̄ ait. ꝙ qz in volēdo est q̄dā motⁿ anie ad res. in sciendo aūt ecōuerso est quidā motus rerum ad aiam. Ideo scia ꝑm ꝙ scia non potest esse immediata causa rer. eo ꝙ sciens ꝓ sciam suaz respicit scita ꝑm ꝙ sunt in ipso. sed volens ꝓ voluntatē suam potest esse immediata causa rerum. qz ꝓ voluntatē suam tendit ad res ꝑm ꝙ habent esse in seipsis Sed cōtra illud arguunt quidā sic. Actōe immanēte nihil pōt extra ꝯstitui. sed velle ē actio immanēs. ⁊ sil'r scire. ꝙ nec volūtas nec scia dei ꝓprie est cā rer. sed ipsa potētia dei vt dicūt est causa rer. Ꝑ. illud cui⁹ act⁹ transit in alterz pōt eē immediata cā ei⁹ vel rō ꝓducēdi ipm. potētia est hmōi. quia. v. metaphice. dicit. ꝙ Egidius 1 Cōtra egi. 1 2

3 potētia ē trāsmutatiua alteri⁹ ſm q̄ alter. P̄ eūdē ordinē obſeruāt aliq̄ ſm nr̄m modū in telligēdi inter ſe vbi differūt ſola ratione. quē obſeruāt realiter ī his ī quib⁹ differūt realiter ſed in nobis nec ſcīa nec voluntas elicit actio nē immediate qua aliq̄d p̄ducit. ſz tm̄ modo
4 ad hoc ſufficit potētia executiua. ergo ꝛc. P̄ poſita cauſa ſufficiēti ꝛ nō impedita immedi ate ſequit effectus. ſed volūtas dei fuit ab eter no. ergo creature p̄ducte fuiſſent ab eterno.

Solutio Sed illa nō concludit. Quia deus habu it ab eterno potentiā p̄ducendi creaturā. at tm̄ ſolummō tunc p̄duxit q̄n eterna ſua volū

Ad 1 tas creaturam voluit eſſe p̄ductā. Ad p̄ mū igit̄ dicendū q̄ nō negamus diuinā potē tiam. ſed dicimus q̄ voluntas eſt ps̄e et p̄ma cauſa oīm p̄ductoꝝ ad extra. cū potētia dei nihil ps̄equat ad extra niſi ſm bn̄placitum ꝛ

Ad 2 impiriū ſue volūtatis. Ad ſecundū p̄z eo

Ad 3 dem mō. Ad terciū dicēdū q̄ q̄z uis potētia ī nobis imediate eliciat actū p̄ductiuū. tm̄ qz ī artificiatis hoc nō facit niſi ad impium vo luntatis. ideo p̄ductio talis p̄ncipaliter attri buit volūtati. Juxta qđ dr. vi. meth. Princi piū artificiatoꝝ eſt volūtas. Et alibi. Artifi ciatū ꝛ volitum ſunt idē. Sic ī ꝓpoſito ꝛc.

Ad 4 Ad q̄rtū dm̄ q̄ talis forma arguēdi non magis ꝯcludit de volūtate ꝺ nos q̄z de poten tia ꝺ te. qz nō minus dei potētia ē eterna q̄z dei volūtas. Ad argumentū tm̄ dm̄ q̄ dei volū tas fuit ab eterno vt eſſet creatura in tempe. ꝛ ideo q̄uis volūtas ſit eterna. creatura tamen fuit tp̄aliter p̄ducta.

Artic's 2

Quantuz ad ſecun

dum articulū. vtrum deus cognoſcat futura contingētia. Dico primo q̄ deus certa ſcīētia

Cōcl'o 1 cognouit futura ꝯtingentia ab eterno. Quia ſi nō. tunc nūc deus aut haberet rerū aliquarū ignorantiā poſtq̄z p̄ducte ſunt. aut aliquid ſue ſcīētie p̄ euentuz rerum in eſſe accreuiſſet.

Cōſequētia manifeſta eſt. vtrūq̄z etiā conſe

2 quēs apparet impoſſibile P̄. illud deus ab eterno cognouit cui⁹ ab eterno potuit eē cau ſa. ſed vnuſcuiuſq̄z ꝯtingentis ab eterno po

3 tuit eſſe cā. ergo ꝛc. P̄. ſi nō. hoc eēt p̄ tāto. qz eoꝝ eſſe poſſet impediri. ſed hoc nō obſtat Nā cū deus omnia illa impedīētia cognoſcat ab eterno. ideo de certo nouit vtrū talia futu

Cōcl'o 2 ra eueniāt vel nō eueniant. Secūdo dico q̄ p̄ dictā certitudinē diuine ſcīe nō tollitur ꝯtingentia a rebus ꝯtingētib⁹. Nā cū ſcīētia dei nō ſit cā rerū niſi mediāte volūtate. vt pa tuit ī. i. articl'o. volūtas aūt dei nō vult nec ſio q̄cūq̄z ſcit ſed libere. ꝛ p̄ deā nō velle. loq̄ndo de his q̄ ſūt extra ipm. g̃ ſcīa dei vt eſt cauſa cū determinet ad effectū mediāte libera volūta te nō imponit aliquā neēſitatem his q̄ futura ſunt niſi ex ꝺditōne. puta ſuppoſito q̄ deus ve lit ea ſic vel ſic euenire.

Di. xxxix. Articls 3

Quantuz ad terci

um articulū. vtrz deus poſſit ſcire infinita. di ſtingui p̄t. Quia vel q̄rit̄ ꝺ infinito diſcreto vl' ꝺtinuo. Primo mō ſatis cōiter ꝓcedit̄ q̄ deus

1 cogſcit infinita ꝛ ab eterno cognuit. Qđ p̄bat ſic. Deus ab eterno cognuit oīa q̄ actu fuerūt in eo. Sed vt ait ꝺmē. xij. meth. oēs ꝓportiōes ꝛ forme q̄ ī potētia ſūt ī p̄ma materia ſūt actu ī p̄mo motore. cū igit̄ materia ſit ī potētia ad

2 infinitas formas ſaltē nūero. g̃ ꝛc. P̄. q̄cūq̄z p̄fecte cognoſcit aliquā virtutē. p̄fecte cogno ſcit oīa ad q̄ hmōi virtus ſe p̄t extēdere. ſz deus ſuā virtutē p̄fecte cognoſcit q̄ ſe extēdere po teſt ad infinita. g̃ ꝛc. P̄. ad idē facit auctas

3 b. Aug. quā adduxi diſt. xxxv. ꝯcl'oe. iij. ī ſo lutōe q̄ntē rōis. Sz ꝺ rū iſtius quidā do ctor tenēs arguit ſic. Qđ nō eſt nec eē poteſt hoc deus non cognoſcit. infinitū diſcretuz, eſt hmōi. Si em̄ poſſent eſſe diſcreta infinita. il la ꝓſtituerent ꝺtinuū infinitū magnitudine. quod impoſſibile eſt eſſe. qz cū virtus ſequat magnitudinē. ſequeret̄ q̄ p̄ter diuinā virtutē eēt virtus infinita. Itē forma ſbalis illi⁹ma

2 gnitudis eēt infinita ſm p̄fectōz. Sz illd̄ nō infringit p̄dictā ꝯcl'oem. nec al'r oportet rn̄ dere q̄z rn̄ſum ē ſupius diſt. xxxv. P̄ō tm̄ ne gari minor. Ad p̄batōez dico q̄ diſcreta p̄nt eē infinita q̄ tm̄ nō eēnt ꝺtinua. ſic ſūt angeli et aīe. Etiā infinita ꝺtinua poſſēt a deo p̄du ci ſucceſſiue. q̄ q̄uis ſm aliquos repugnet ſil' eſſe. nō tm̄ repugnat q̄n ſimul a deo poſſēt co gnoſci. Nā repugnātia quā habēt ad ſil' eēn dū nō eſt ex dei ignorantia vel impotētia. ſed ſoluz ex pte effectus eſt hmōi repugnātia. vt ipſimet dicunt. De continuo aūt infinito di cit doctor noſter et multi alij q̄ cū nō habeat ideam in deo ſm ſe a deo nō poteſt intelligi. Quid tamē ego de hoc ſentiam ad p̄ns nolo diſcutere. ſed dño ꝺcedente diſcutiā ī ſecūdo diſtin. prima.

Artic's 4

Quantuz ad quar

tum p̄ncipale. vtrum dei p̄uidentia ſe extē/

UVA. BHSC. IyR_066

dat ad oīa. Dicēdū q̄ q̄uis humana ꝓuidē
tia nō se extēdat ad oīa. q̄ ꝓsiliū. ⁊ p̄ ꝑ nis pui
dentia alicuius nō extēdit se nisi ad ea que p
cū pñt vel ꝓmoueri vel impēdiri. multa vero
sunt que p̄ hominē vt homo est nec pñt impe
1 dīri nec ꝓmoueri. diuina tamē prouidētia
ad omnia se extendit. cū nihil sit tam diffici/
le quin diuino ꝓsilio possit ꝓmoueri. et nihil
tam contingēs vel etiā necessariū quin code
2 cōsilio possit impediri. P. mala subsunt di
uine prudentie. ergo oīa alia. Cōsequentia
patet. q̄ cū nullum agēs aspiciēs ad malum
agat quod agit. vt dicit. iij. de diui. nomi. si
aliquid ꝛberet subterfugere diuinā prudēn/
tiaꝫ ⁊ ordinationē. hoc maxime esset ipm ma
lum. Añcedēs patet p̄ Boetiū. iij. de ꝓso. vbi
ait. Modus diuinus est q̄ ad bonū dirigēs
cūcta disponat. Nam si a reprobis nihil cau
sa mali gerit. licet in agendo errent. multo mi
nus ordo ille de cardine summi boni profici/
ens a suo ꝛflectit exordio. Et Augustī. in en/
chyridion. ca. vij. ait. q̄ malū bñ ordinatū et
suo loco positū cōmendat bona vt magis pla
ceant. Et subdit q̄ deus omnipotēs nō sine/
ret mali aliquid esse in ope suo. nisi a deo esset
omnipotens ⁊ bonus vt bene faceret et de ma/
lo. Ad argumentū principale dicendū. q̄
Ad argu/ mētū ꝑnci pale. q̄uis scientia dei sit immutabilis. tamē quia
est causa rez mediante voluntate diuina q̄ re
spectu omniū creabiliū totaliter est libera etiā
libertate ꝓtradictiōis. ideo mutabilis potest
esse effectus. q̄ talis erit qualis eū deus vult
esse. ⁊ tūc est q̄n eum diuina voluntas esse de
terminauit.

Distinctio quadragesima.

Predestinatō

p ꝛo ꝛc. Ista est distinctio. xl. q̄
sic ꝓtinuat p̄cedentibꝫ. Postq̄
determinatuꝫ est de scientia dei ꝑm se ac etiam
compatiue respectu oīm creaturaꝝ generalit.
hic determinat de eadem scīa respectu intelle/
alis creature specialiter. Determinat em de p/
destinatione que est quasi quedā spēs diuine
scie qua spāliter respicit deus creaturā ordina
bilē in eternā beatitudinē. hec aūt sola est crea
tura rōnalis ac intellectual. Diuidit autē hᵉ
ps in ptes duas. Nā ꝑmo mgr tractat de pde
stinationis ⁊ reprobatōis certitudine. Secū
do de eaꝫ ꝑuia causalitate seu aptitudine. di
stinctione. xli. ibi. Si autē querim⁹ merituꝫ.
Prima in duas. Nā primo tractat de effectu
pdestinatōis. Secūdo de effectu reprobatio
nis. ibi. Cūq̄ pdestinatio. Pria i duas. Nā
ꝑmo agit de pdestinatōis quidditate. Secū
do de sui effectus infallibilitate. ibi. Predesti
natoꝝ nullus videt. Et hec diuidit i q̄ttuoꝝ
ptes Nā ꝑmo inquisitiue p̄cedēdo arguit p
effectus pdestinatōis certitudie. et ꝓtra eius
certitudinē. Secō ponit p̄dictoꝝ determiati
onē. Tercio addit quorundā obiectōem. Et
q̄rto cū sui excusatione subiūgit solutōꝝ Se
cūda ibi. Quib⁹ rñdemus. Tercia ibi. Uerū
tamē adhuc. Quarta ibi. In hui⁹ q̄onis solu
tione. Sequit illa ps. Cūq̄ pdestinatio.
Et diuidit i duas ptes ꝑm q̄ duplex videt ef
fectus reprobatōis. s. positiu⁹ ⁊ puatiu⁹. Pri
mo q̄ determinat de reprobatōis effectu posi/
tiuo qui ē pene eterne pparatio. Secundo de
eius effectu priuatiuo qui est gratie et glorie
denegatio. ibi. Et sicut pdestinatōis. Cir
ca istā. xl. distinctōem quero hāc questionē.

Trū possibile sit p̄destinatū ad salu
v tē finaliter nō saluari. Et videt q̄
sic. q̄ de⁹ pōt p̄destinatuꝫ damnare.
q̄ possibile est pdestinatū nō saluari. ꝓntia pa
ret. pbo añcedēs. q̄ quicūd de⁹ potuit ab eter
no hoc pōt oīm tpe. nā ex successu tpis nō di
minuit diuina potētia. Sz nūc pdestinatuꝫ
petꝫ vel pauluꝫ deus ab eterno potuit repro/
bare. q̄ ⁊ nūc Cōtra. Anselm. de ꝓcordia pde
stinatōis ⁊ gre ait. Prescita ⁊ p̄destinata de
necessitate futura sunt. Sz qđ ē necē ipossibile
ē nō eē. vt pz. ij. peri hermenias. q̄ ꝛc. Dic
q̄ttuoꝝ sūt videda. Nā q̄ reprobatō ⁊ pdesti
natio opposito mō se hñt. ⁊ opposita iuxta se
posita magꝭ eluescūt. ideo ꝑmo videdū ē q̄d
sit reprobatio. Secō quid sit pdestinatio
Tercio vtꝫ pdestinat⁹ possit damnari. Et
q̄rto vtꝫ reprobatus possit saluari.

Artic⁹ I

Quātuꝫ ad primū

articulū. quid sit reprobatio. est aduertendū.
q̄ reprobatio tria videt implicare. s. pcogniti
onē culpe. subtractionē gratie. et pparationē
pene. Deus em ab eterno pcognouit culpam
illius quē reprobat. ⁊ ppter hoc ipm gratia fi
naliter puat. ⁊ penā eternaꝫ ei pparat. Quo
ad primū ipsa reprobatio nihil videt addere
sup simplicem pcognitionē diuine p̄scientie.
Quo ad secundū nō addit aliquid positiue.
sed solū priuatiue. Quo ad tercīū addit ali/
quid positiue Ex his pōt ipsa reprobatio

UVA. BHSC. IyR_066

sic describi. Reprobatio est eterna pcognitio mali vsus liberi arbitrij. rone cui⁹ dr creuit aliquē hoiem i pñti vita puare gra. zi futura punire eterna pena.

Articls 2

Quantuz ad secun

dum articulū. quid sit pdestinatio. est aduertendū q pdestinatio dupliciter pōt cōsiderari Uno mō generaliter put pōt competere rationali ac etiam intellectuali creature respectu quorūcunq; būficiorum a deo collatorū Alio modo specialiter respectu hominū in eternaz beatitudinē dirigēdorū. Primo mō describit btūs Aug. pdestinationē in libro de fi. ad petrum sic dicēs Predestinatio est gratuite donationis pparatio. Scdo modo ait idē Augu. in li. de pdestinatōe sanctorū. Predestinatio est destinatio alicui⁹ in finē. Uel sic. Predestinatio ē pparatio gratie i pñti z glorie i futuro. Sūt etiā multe alie descriptiones pdestinationis date p apl'os z alios diuersos doctores. quas ad pns gratia breuitatis obmitto. Est etiā aduertendū q destinare duo vult significare. Nam destinare idē est qd̄ proponere. Juxta qd̄ ait apl's. ij. Eoz. ix. Unus q̄q; put destinauit i corde suo zc. Et. ij. mach. v. dr Eleazar⁹ destinauit nō admittere illicita Scdo destinare idē ē qd̄ mittere. Juxta qd̄ dr. Ira destinata id ē missa. Et vtroq; mō satis ē ad ppositū. Nā iuxta primū modū de⁹ dr ab eterno ipos electos pdestinare. q; ab eterno respectu eoz hūt ppositū miserēdi. Et scdo mō deus dr electos ppie predestinare eo q videt eos mittere z dirigere p hoc mediū qd̄ ē gra i hūc finē q ē btitudo z glia. Et p hoc etiā pz dōna inter pscia damnatorū. z pdestinatōz electorū. Nā pscia dicit simplicē dei noticiam quā hz de damnādis. z si cū noticia aliq̄ mō implicat diuinū ppositū. h nō ē sm q de⁹ proponit agere. sz ponit⁹ sm q de⁹ pponit ab actu cessare. Sed pdestinatio nō dicit simplicez noticiā. q; iplicat siue includit diuinū ppositū cū sui efficacia ad miserēdū z glorificandū Et iō licet mali nō damnent ex hoc q de⁹ eos impellat i culpā seu ad culpā. tñ nulli bonī saluant nisi deus mediāte sua gra eos dirigat. z mittat seu impellat ad gloriā.

Articls 3

Quantuz ad terci

um articulū. vtrum pdestinatus possit damnari. Primo dicā quid mihi videt ee tenendū. Secūdo inducaz aliquas difficultates i ptrariū. Circa primū ponā duas pclones

Prima ē q pdestinat⁹ qtū ē de se damnari pōt. Quia ois q̄ pōt pmittere culpā ille pōt incidere penā hmōi culpe debitam. z p hmōi culpa paratā z ordinatā a iusto iudice. sed pdestinat⁹ añq; psequat effectū pdestinatiōis. puta dū est i via pōt pmittere hmōi culpā. q; zc. Maior pz de se. Minor pb. q; hō p liberū arbitriū nondū in gra pfirmatū pōt peccare mortaliter. mortali autē pctō ē eterna damnatio debita z ab ipso deo ordinata seu pparata. vt patet in multis locis sacre scripture. q; zc.

Lōcio 1

Ratio

Scda pclusio ē. q q̄uis pdestinat⁹ modo pdicto possit damnari. tñ de facto nūq; damnabit. Quia oppositū diuini ppositi finaliter nō ptinget. sed ppositū dei ē vt pdestinat⁹ finaliter saluet. q; pdestinat⁹ finaliter nō damnabit. Maior pz. q; diuinū ppositū est immutabile. eo q immobil' sit de⁹ p se z p accidēs z ab intra. vt patet. xij. metaph. z apud deum nō est trāsmutatio. nec vicissitudis obumbratio. vt dicit Jaco. i. Minor etiā pz ex pcedētibus. Forte dicet q illa simul stare ē impossibile. q; ptradictoria eidē fil' puenire nō pñt. sed necessariū z nō necessariū sunt ptradictoria. Et sm pmā pclusioz pdestinat⁹ nō saluabit necio. q; quod pōt nō saluari hoc nō saluat necio. z iuxta scdam pclusionē pdestinat⁹ necessario saluat. q; qd̄ non pōt damnari necio saluabit. Lōtra pmā pclusionē pōt argui sic. Deus ab eterno sciuit petz ee saluandū. q; petr⁹ de necitate saluabit. Añcedēs pz. pbatio pntie. q; aut petr⁹ pōt nō saluari aut non pōt nō saluari. Si dat pmū. tunc scia dei fuit incerta z mutabilis z fallibilis. Si dat secūdū tūc habet ppositū. q; non possibile non ee eq̄pollet ei quod est necesse ee. vt pz. ij. peri hermenias P. cā necessaria z nō mutabilis arguit effectū necciz et immutabilē. sz siue scia dei siue volūtas dei sit cā salutis ipsius predestinati. patet q hmōi cā nō ē mutabilis. ergo zc. Maior pz ppter analogiā q̄ ē inter cām z effectū. q; vt dicit. ij. phicoz. si cā ē vlis. z effectus est vniuersalis. z si cā est pticularis. z effectus ē pticularis. z si cā in fieri effectus in fieri. z si cā in facto ee z effectus i facto ee. et p psequēs si cā est necessaria effectus est necessarius. Mior etiā patet. q; nec scientia dei mutabilis ee pōt nec voluntas. P. sicut patet p regulam phi in. i. prioz. Maiori ppositione existēte de necessario. z minori de inesse. tūc sequit cōclusio de necessario. sed omne a deo

Jnstantia p ābas cōclusiones.

Jnstantie p pmā cōclusionē.

1

2

3

UVA. BHSC. IyR_066

pscitū necesse est futurū eē. pdestinatū autē sal-
uari est pscitum a deo. ergo necesse est eum sal-
4 uari. P. prius q̄ Petrus esset beatus. illa ppositio fuit vera. Petrus pdestinatus sal-
uabit. ergo necesse fuit petrū saluari. Antece-
dens patet. Probat p̄nt̄ia. qz impossibile ē si-
gnificatū vere ppositōis nō poni. dato em̄ q̄
nō ponat. tūc vera ppositio esset falsa. quod ē
impossibile z dictionē implicās. Tenet etiā
illa p̄sequētia p regulā libū prioꝝ. qz ad oppo-
5 sitū p̄nt̄is sequit oppositū antecedēt̄. P. cau-
sa efficax que impediri nō potest immutabili-
ter inducit suū effectū. sed pdestinatio ē cau-
sa efficax que impediri nō potest. Maior pa-
tet. Probo minorē. Quia ꝑm Aug. pdestina-
tio est ppositū diuine volūtatis. sed diuina vo-
6 luntas est oīmpotēs. P. si pdestinatus pos-
set damnari. tūc nō esset certus numerus pre-
destinatoꝝ seu electoꝝ. cui⁹ oppositū asserit. b.
Aug. in quadā oratōne. dicēs. Soli deo cogni-
tus ē numerus i supna felicitate collocādus.
Et i libro de correctōne z gra ait. Certus ē nu-
7 merus electoꝝ. P. Boe. v. de diso. dicit. Si
aliter q̄ posuisse sunt res posse fieri p̄nt. iaz non
erit firma dei pscia. Sed planū est q̄ pscientia
8 dei est immutabilis z firma. ergo ꝛc. P. anse-
el. in libro de concordia pdestinationis z gratie
ait. Ea que pscit deus necesse est esse vētura.

Antiquo/rū opinio. Propter hm̄oi rationes visum est aliquibus antiquis q̄ immutabilitas diuine pscien-
tie nequaq̄ saluari possit stante hm̄oi muta-
bilitate future contingentie. Et ideo sicut
recitat beatus August. vi. de ciuitate dei. ca. ix.
Opi. Ciceronis. due fuerunt opiniones oppposite. Una Ci-
ceronis. qui vt saluaret futurorū contingen-
tiam. dixit deum respectu futurorū cotingēti-
Opi. stoi/coꝝ. um nullā habere scientiā. Alia fuit opinio
stoicoꝝ communiter. qui vt saluarēt diuinā pre-
scientiam negauerūt omnē ad vtrumlibet cō
tingentiā dicentes omnia sub fato fieri ex ne-
Motiua ciceronis cessitate. Motiua prime opinionis poterāt
1 eē illa. Deo nō ente non est scientia. vt patet. i.
posterioꝝ. sed futurum contingēs nō est ens.
Omne em̄ quod est ens tale de quo potest eē
scientia. vel est determinatū in se vel i suis cau-
sis. sed contingēs nō est aliquid i se. qz quod
futurum est nōdum est. nec in suis pncipijs
seu causis. quia hm̄oi principia sunt ad vtrū-
libet. z nō magis determinata ad principian-
dum hm̄oi futura q̄ ad nō principiandū.
2 P. quod nullā habet veritatē de illo nō pt
esse scia. futurū p̄tingēs nullā habet veritatez.
Maior patet. Minorē ꝓbo. qz vt dicit. q. me-
taph̄. vnūquodq̄ sicut se hz ad entitatē. sic se
habet ad veritatē. sed sicut iā patuit futurum
p̄tingēs nullā habet entitatem. ergo ꝛc. P. 3
scientia est impossibilium aliter se habere. vt dicit
i. posterioꝝ. z. vi. ethicoꝝ. sed oīne p̄tingens
cum nō sit necessariū pōt aliter se habere. alias
em̄ nō eēt p̄tingēs. P. scia ē habit⁹ determi- 4
nate veꝝ dicēs. vt dicit. vi. ethicoꝝ. sed futu-
roꝝ p̄tingētium nō ē determinata veritas. vt dz. i.
peri hermenias. P. si futurū p̄tingēs eēt p- 5
scitū. tunc periret oīne p̄silium z negociatio. qa
de eo qđ est impossibile aliter se hre nō oportz
negociari seu p̄siliari. vt pz. i. peri hermenias.
Sed qđ a deo pscitū ē ens futurū h̄ nō pt ali-
ter se hre seu nō pōt nō euenire. g̃ ꝛc. P. i. 6
ethicoꝝ dicit. q̄ disciplinati hoīs est tm̄ certi-
tudinis inq̄rere i vnoquoq̄ q̄ntū natura rei
patit i se certitudinē. sed natura futuroꝝ p̄tin-
gētiū nō hz i se aliquā certitudinē. cū sint to-
tal'r indetermiata. g̃ ꝛc. Opionis stoicorū Motiua
motiua poterāt eē illa. Nō ē maioꝝ imutabi- stoicorū.
litas scie q̄ scibilis seu q̄ ei⁹ qđ scit p scientiā. 1
sed scia q̄ deus cognoscit oia ē penit⁹ immuta-
bilis. ergo nulla res a deo scita pōt p̄tingēter
seu mutabil'r euenire. Maior ptz. viij. meth̄.
vbi dicit. q̄ de singularibus nō ē scia. nec de ge-
nerabilibus z corruptibilibus pōt eē scientia. eo q̄
mutabilia sūt. Scia aūt immobil' habit⁹ est
Minor etiā ptz. qz cū scia dei sit idē qđ deus.
si hm̄oi eēt mutabilis. tūc de⁹ mutareť quod
ē impossibile. P. ois scientia q̄ pōt restringi 2
ad plura vel ad paucioꝛa est variabilis. Sz
si aliqua futura nō euenirēt de necessitate. tūc
scia dei posset restringi ad plura vel paucioꝛa
Maioꝛ patet. Probat minoꝛ. qz si talia nō
euenirēt de necessitate. tūc aliqua que nō eueni-
unt possent euenire. z sic deus posset scire ea q̄
non scit. z aliqua que eueniūt possent nō eue-
nire. z sic deus posset nō scire ea que scit. et per
p̄sequens scientia dei mutareť. quia cui potest
inesse quod nō inest. z pōt nō inesse qđ inest.
hoc necio videť mutabile P. i nulla p̄nt̄ia 3
necia accedēte exīte immutabili. p̄ns pōt eē
mutabile. Sed posito q̄ de⁹ sciat sortē cras eē
cursurū. tūc illa p̄nt̄ia ē necia. Deus scit sortez
cras cursurū. g̃ sortes cras curret. Et ance-
dēs ē necessariū. qz cū scia dei naturaliter sibi cō
petat. deus nō pōt nō scire qđ scit. g̃ sortes ne-
cessario cras curret. Et eodē mō pt̄ concludi dq̄
libet alio futuro qđ tu ponis eē cōtingēs Et
sic pz q̄ ꝑm has duas extremas opiniōes in-
cidit in scyllā cupiens vitare carybdim. Nos
igit̄ in hoc mari magno et spacioso in q̄ sunt

UVA. BHSC. IyR_066

reptilia. id est dubia. quorum nō est numer⁹ vtrunq; illoꝝ piculū vitātes. sic affirmare de bemus respectu omnū futurorū dei pscientiā vt ex hoc aliquoꝝ futurorū nō negemus ad vtrūlibet contingentiam. Ad cuius intellectum est aduertendū q; multuꝝ est dissile de dei cognitiōe ⁊ humana. Nā actus humane cognitionis nō sunt oēs simul. vnus em̄ succedit alteri. Nam cū nostrū intelligere sit cū ptinuo ⁊ tempe. vt patet. iij. de aīa. ergo sicut in tpe est successio futuri. pntis ⁊ pteriti. sic in cognitione humana est expectatio futuroꝝ apprehēsio pntiuꝝ. ⁊ memoria pteritoꝝ. Ecōtra diuina cognitio est sup omne tpus ⁊ simplicissima mensurat eternitate. et p ꝓns nō ē successiua sed simpliciter simul tota. eo q; sua ppria mensura puta eternitas sit interminabilis vite tota simł. ⁊ pfecta possessio sicut ait Boet⁹. v. de ꝓsolatōe. Propter qđ nr̄a cognitio de futuro contingēti nunq; pōt eē certa. añq; illud qđ fuit futurū pntialr in esse ponat fm actualem suā existentiaꝝ. Tale nanq; futurū non pōt certificare nostrā cognitōem p seipsum. eo q; nōdum sit. nec p suas causas proximas. eo q; ad vtrūlibet indetermiate sit. Tamē ipsa noticia diuina de huiusmodi re futura infallibilis esse potest. Nā eoipso q; act⁹ diuine cognitionis est vnus simplicissimus ⁊ simul totus. eque clare cognoscit de⁹ huiusmodi futurū sicut pns ⁊ pteritū. Naꝝ omnia futura ⁊ sil'r pterita in ipsa eternitate que ē diuine cognitionis mensura simul tota stabiliter ⁊ sine vicissitudine seu successione equaliter comphendunt. Etiā hec oīa in speculo clarissimo sancte trinitatis equaliter repzesentātur. nō solum q̄tum ad suas quidditates ⁊ essentias. verūetiam q̄tuꝝ ad suas ppias et indiuiduas seu actuales existētias. igit eque infallibiliter cognoscit deus ea que futura sunt. sicut cognoscit pntia vel pterita Et illud pōt sensibili exēplo aliqualiter declarari. Dato em̄ q; aliq̄s homo in tribꝰ distinctis tpibus videret tria aialia aliquē certū passuꝝ transire. tūc in quolibet distincto tempe videret psentialiter vnū illoꝝ animaliū transire. quia tamē visiones illius homis distinctis mēsurarent tempibus. ideo trānsitus oīm triū animaliū simul pntialiter nō videret. Sꝫ si visio illius homis esset vna simplex et simul tota omne tempus transcēdēs. tūc simul omnes illos transitus psentialiter videret. q̄us illi transitus nō essent simul. Sic quia visio dei est vnica simplex simul tota omne tēpus simplr transcēdens. ideo oīa in q̄buscūq; tpibus ꝓtingētia psentialiter videt. Et ex his bñ intellectis patet falsitas opinōis Ciceronis. Restat secūdo videre quomō hac ifallibili dei noticia non tollitur. sed magis confirmat contingentiū futurorū mutabilitas ⁊ contingentia. Et hoc potest sic ꝓbari. Quia deus in sua eterna noticia sic omnia prouidit esse futura sicut eueniūt. Sed vt ad sensū patet quedaꝝ entia pcedunt immediate ex causis determinatis ⁊ necessarijs fm cursuꝝ ꝓmunē. Alia aūt pcedūt immediate ex causis indeterminatis ⁊ mutabilibꝫ. ergo deus pscit ab eterno illa euenire necessario. hec aūt ꝓtingenter. Ex infallibilitate igit diuīe noticie nō hñt stoici negare rerū aliquaꝝ ad vtrumlibet ꝓtingentiam. sed magis habebāt ꝓcludere q; infallibiliter entia contingēta eueniūt cōtingenter. Dis ꝓhabitis ad solutiones argumētoꝝ pcedam⁹. dōꝝ Et ꝓmo ad istātiā dataꝝ ꝑ ambas ꝓclusiones simul dico. q; q̄us posse damnari ⁊ non posse damnari sibi mutuo contradicant si sumant respectu eiusdem ⁊ fm idem. tamen hominē ex sua ppria fragilitate posse damnari. qđ ponit i ꝓma ꝓclusione. ⁊ ex dei ꝓposito ⁊ voluntate ac bonitate de facto nō damnari. quod ponit in secūda cōclusione. illa nō ꝺicūt. Ad ꝓmū ꝺ ꝓmā ꝓclusionem adductuꝝ cum inferk. ergo Petrus de necessitate saluabit. distinguo ꝺ necessitate. quia vel intelligit q; hmōi necessitas se teneat ex parte ꝓsequentis. vel ex pte ꝓsequētie. Si primo mō. tūc nego ꝓsequentiā. qz petrus saluat non coacte sed libere ⁊ contingenter. Si secūdo mō. tunc cōcedo ꝓsequētiaꝫ. qz ꝓtingentia ꝓsequētis sepius ꝓpatit secum necessitatē ꝓntie. Sicut pz cū dicit. Si sortes currit sortes mouet. ḥ añcedēs ⁊ ꝓns sunt ꝓtingētia. ⁊ cū ipsa ꝓntia ēnccia. sic in ꝓposito ⁊c. Forte dicet q̄cūq; ꝓna ēnccia. tunc añcedēte posito i eē de nccitate sequit ꝓns. in tm̄ q; p nostrū ꝓsilium hmōi ꝓns nec potent impediri nec promoueri. qz siue velimus siue nolimus tale ꝓsequēs ad positōem hui⁹ añcedētis ineuitabilr sequit. Posito em̄ q; sortes currat siue vel' siue nolis oportet q; sortes moueat. Cū igit fm ea q̄ dixisti deus omne contingens futuꝝ ab eterno cognouit. q; Petrus siue velit siue nolit de necessitate saluus erit. nec ꝺ aliquo futuro contingente debemus curare seu consiliari. eo q; deus ab eterno cognouit talia esse ventura. Respondeo q; q̄ndo ꝓntia est necessaria. ⁊ antecedēs ponit in esse.

Solutio rōis cōtra ambas cōcl'oes.

Solutio p. 1. ꝓcl'oe. Ad 1

Instantia

Solutio.

UVA. BHSC. IyR_066

tūc virtute cōsequētie inferri pōt ꝯsequēs sub illo mō quo sequit ex illo añcedente Et qz dꝰ ab eterno cognouit futura ꝯtingentia ex causis mutabilibus ꝛpendere. que pñt i causando multipliciter impediri. ideo cognouit talia ꝯtingēter esse vētura. quo antecedente sic modificato i esse posito. nō sequit q ꝯsequēs absolute necessario sit ventuꝝ. sed q necessario ꝯtingenter sit futurū. Unde nō plus virtute illius ꝯsequētie potest inferri nisi q Petrus saluabit eo modo quo ꝛus puidit seu p̄scuit eum esse saluandū. sed ꝛus preuidit petrū sua libera volūtate bene vti gratia sibi collata. et suis virtutibus ac meritoꝛijs actibus vitam eternā libere pmereri. sequit ergo conclusio que est ꝯsequēs ex supradicto añcedente. scz q Petrus saluabitur libere z ꝯtingēter. z sic nō perit consiliū ꝛ prudente. sicut dicit ipse sapiens. immo quantū possumus laboꝛare ꝛebemus vt saluemur. et consiliari ꝛ futuris contingentibus vt cōsequamur ea que nobis sunt proficua. z repellamus ea que nobis nociua esse vident. Ad secūdū dicendum q maioꝛ nō est vera nisi loquēdo ꝛ causa prima z pꝓportionata. dato em q causa vniuersalis z principalis sit necessaria. tamen si causa prima est ꝯtingēs effectus nō est necessarius sed contingēs. quia magis sequit effectus leges z ꝯditiones cause prime q̄z remote. q̄uis em motus celi et stellarū sit necessarius. tamē quia arboꝝ pullulationē causat mediāte virtute pullulatiua que est causa cōtingēs potēs impediri i sua causatōe. ideo pullulatio nō est effectus necessarius. qz sequit ꝯditionē cause ꝑticularis et prime. q̄ pōt impediri. Sil'r q̄uis ꝛus sit puꝝ necesse eē. tamē si i lapide causaret albedinez imediate sine oī alia causa efficienter cōcurrente. talis albedo seu ꝛalbatio nō eēt puruꝝ necesse esse. sed ens mutabile et ꝯtingēs. eo q ꝛus respectu nullius creature sit causa pꝓportionata. sed est causa excedēs z simpl'r supeminēs. Ad pbatōez dicēdū q phs ibi loquit ꝛ cā naturali z pꝓportiōata. z nō ꝛ cā supeminēti. sicut ē i ꝓposito

Ad 2

Ad 3 Ad tertiū dōm sicut ad pmū dictū est. qz oīa ea ꝛo pscitū ncce est eē venturū eo mō q

Ad 4 pscitū ea ꝛo eē ventuꝝ. sed nc. Ad q̄rtum dōm q ꝓpositōez eē verā pōt intelligi dupl'r Uno mō veritate ꝛeterminata. Alio mō ꝓpitate indeterminata. Tunc ad ꝯsequētiā dico q eo mō quo vera fuit illa ꝓpositio. petr⁹ pdestinatus saluabit. illo mō necesse ē petꝝ saluari. sed illa ꝓpositio anteq̄ petrus eēt beatus erat vera veritate indeterminata. qz ꝛ singularibꝫ z futuris ꝯtingētibus nō est ꝛetermiata veritas. vt dicit phs. i. peri hermenias. igit hui⁹ ꝯntia non plus sequit nisi q petr⁹ nccio saluabit ꝯtingēter vt ꝯtingētia ꝯntis coꝛrndeat in determinatōni ipsi⁹ añcedentis. Ad pmā pbatōz dico q eo mō q ꝓpositio ē vera illo mō ꝛ poni significatū ꝓpositōnis. puta si ē vera ꝛetermiate tūc significatū ꝛ poni ꝛetermiate. si ē vera indetermiate. sufficit poni significatū ꝯtingēter z indetermiate. sicut ēi ꝓposito. Ad scāz pbatōz dōm q ad oppositū illius ꝯntis nō sequit oppositū añtis. qz oppositū illi⁹ ꝯntis ē. petr⁹ nō saluabit nccio. Illa aut tē nō repugnat añcedēti. qz indetermiata ꝛitas ꝓpositōis ꝛ futuro potent bñ stare dato q suū significatū nō sit ncce eē. Ad q̄ntū dicēdū q posito q illa maioꝛ sit vera loq̄ndo ꝛ cā q ē cā natural' effectū suū ponēs i esse mere naturaliter. tñ nō ē vera loquēdo ꝛ cā voluntaria q effectū suū libere ponit i eē. sicut ē in ꝓposito. Ad sextū nego ꝯntiā. qz q̄uis aliq̄ effectus sint ꝯtingētes ex eo q alique cause eorū sunt mutabiles z impedibiles i causando. tñ q nosceret oīa q pñt impedire vel pmouere hmōi causas in taliū effectuū pductōne. ille cognosceret vltimatū exitū illi⁹ ꝯtingētie. z pꝯns sibi infallibiliter eēt notus numerus taliū effectuū. nō obstāte q nō essent necessarij. sed simpl'r contingētes. et sic est in ꝓposito.

Ad 5

Ad 6

Forte dicet q illa solutio non est ad ꝓpositum. qz pdestinatio que est causa salutis ipsius pdestinati. nō est cā impedibilis. cuz ipsa sit pꝛopositū ꝛi omipotētis. Rñdeo q q̄uis pncipalis causa humane salutis sit diuinū pꝛopositū. causa tamē ꝯcurrēs est homis libez arbitriū. quod est causa ꝯtingens et impedibilis respectu bonoꝝ opez quibus vitam eternā ꝛebemus pꝛomereri. Et qz effect⁹ magis noiat a ꝯditionib⁹ cause ꝓxime q̄z a ꝯditōib⁹ cause pncipal'. iō effect⁹ pdestinatiōis ꝛ dici ꝯtingēs z nō necessari⁹. Ad septimū pz ex pdictis. nō em aliter euenīt res q̄z puise sūt. Naz necessaria sunt puisa a ꝛo vt necessario eueniant. z contingētia vt contingēter eueniant. Ad octauū dicēdū q Anſel. met dat intellectū illius dicti dicēs. q vez est nccitate ꝯsequēte. nō aūt nccitate añcedente. Et appellat nccitatē añcedentē illaz q ex natura rei pꝛouenit. quā Boe. v. ꝛ ꝯsolatōe vocat nccitatē absolutaz. Necessitatē vero consequentē appellat illam que ex vi sermonis innascitur. quā Boet⁹ vocat nccitatē ꝯditionatā seu cō/

Instantia

Solutio.

Ad 7

Ad 8

UVA. BHSC. IyR_066

ditionalem. ⁊ hāc doctores moderni vocant necessitatē ꝓsequētie ⁊ nō ꝓsequētis. Ad p̄mū inductū p̄ erroꝛe Ciceronis nego minorē, quia q̄uis nullā habeant entitatē exp̄ssam ⁊ determinataz in se vel in suis p̄ncipijs seu causis p̄mis ⁊ mutabilibus. tamē supermanentē habēt entitatē in sua causa exemplari. Juxta quod dicit Joh. 1. Qđ factū ē i ipo vita erat. Et hoc sufficit ad habendā infallibilem noticiā seu scientiā futuroꝝ ei qui adequate comp̄hendit hmōi exemplar. s. ipsam diuinam essentiaz. que tanq̄ clarissimuz speculū intellectui diuino qui ipsam comp̄hendit omnimode et adequate omnia lucidissime rep̄sentat. Ad secundū nego minorē. q̄ illo modo iā dicto quo futuris contingētibꝫ competit entitas. eodez modo competit ipsis veritas summa. quia vt sic indistincta sūt ab eterna veritate que est ipse deus. Ad terciū dicēdum q̄ maioꝛ nō est vſq̄quaq̄ vera. Nam de generabilibus ⁊ coꝛruptibilibus est scia. in libꝛo de generatōe ⁊ coꝛruptōe. de ꝓtingentibus casualibus ⁊ foꝛtuitis est sciētia. in ij. phisicoꝛuz. Debet ergo intelligi illa necessitas seu impossibilitas aliter se habēdi nō sem p̄ q̄tum ad rem scitam. sed q̄tum ad necessariā ⁊ immutabilē rationē que circa hmōi rē poterit foꝛmari. Dato etiam q̄ maioꝛ esset vera de scientia nostra que dependet aliquo modo ab ipso scibili. tamen nō est vera de sciētia diuina que nullo modo dependet ab aliq̄ creatura. Est etiam dei scientia de ente maxime necessario ꝓsiderato obiecto suo p̄ncipali in quo omnia secūdaria obiecta p̄sentialiter deus intuet. Ad quartum dicenduz q̄ q̄uis de singularibus ⁊ futuris ꝓtingētibus non sit determinata veritas apud intellectuz nostrū. qui ex suo modo cognoscendi nō habet de talibus futuris euidentiā certaz donec sint p̄sentia p̄m suam p̄priam actualitatez. tamen talium futuroꝝ potest esse determinata veritas apud intellectū dei qui eque euidēter ⁊ clare videt omnia futura sicut videt ea cum actualiter sunt p̄sentia. Ad quintuz dicendū est sicut dictum est ad instantiā supius inductā contra primā solutionē. Ad sextum patet p̄ ea que dicta sunt ad quartuz. Ad primū adductum ꝓ erroꝛe stoicoꝝ dicēdū q̄ licet illa maioꝛ sit vera de scientia nostra cuius certitudo dependet a scibili. tamē nō ē vera de scientia dei que est penitus independens ab omni creatura. Posset etiaz dici posito q̄ sit vera de scibili quod est obiectū p̄ncipale illius sciētie. tamē nō est vera respectu cuiuslibet obiecti secūdarie cogniti in hmōi sciētia Et tūc nō plus habet ex virtute illius maioris q̄ꝫ q̄ scientia dei nō est magis immutabilis q̄ꝫ diuina essentia que est suuz obiectū p̄ncipale. potest tamē esse immutabilioꝛ oīmi creatura. cū nulla creatura sit obiectū p̄mariuz illius sed tm̄ modo secundariuz. Ad scd̄m nego minorē. Ad p̄bationē dicēdū q̄ diuine scientie nihil accrescit ex p̄ductione rerum in esse. Sicut em̄ nunc deus scit infinita que p̄ducere posset si vellet. quoꝝ tamen nullus p̄ducet. sic si nihil eoꝝ que sunt ⁊ fuerūt p̄duxisz. nec vnq̄ p̄ducturus esset. nihilminus cognosceret omnia ⁊ singula q̄ꝫ nunc cognoscat postq̄ꝫ ea p̄duxit. Ad terciuz dicendū q̄ vt patz ex dictis supius nō plus hic concludit nisi q̄ tale futurū nō potest nō contingenter euenire. ex quo deus ab eterno p̄scivit ipsuz contingēter esse futuꝝ. Propter qđ p̄ diuinam p̄scientiā nō tollit contingentia a rebus. sicut intendūt dicere stoici. sed magis confirmat.

Ad 1 Solo rō/nū ciceroꝛis

Ad 2

Ad 3

Ad 4

Ad 5

Ad 6

Solo rō/nū stoicoꝝ

Ad 1

Quantuz ad quar tum articulum. vtrum reꝓbatus possit saluari. Dico breuiter q̄ aliquo mō est possibile reꝓbatū nō damnari. ⁊ p̄ consequēs saluari. Quia illud quod nō est simpliciter necesse eē hoc possibile est nō esse. sed reꝓbatum damnari nō est simpliciter necesse eē. ergo cē. Maioꝛ patet. quia nō necesse esse ⁊ possibile nō esse conuertunt in secūdo oꝛdine modaliū. vt patet. ij. peri hermenias. Minoꝛ p̄ꝫ. q̄z si aliquis necessitate absoluta ⁊ ineuitabili damnaret. tunc eadē necessitate moꝛtaliꝫ peccaret. sed ꝓsequēs ē falsum. ꝓntia pz. q̄z infernali pena eterna nullꝰ damnat nisi p̄ peccō moꝛtali. falsitas etiā ꝓntis ē nota. q̄z si necessitate ineuitabili aliquis moꝛtaliter peccaret. tūc moꝛtale peccatū nō esset p̄cm̄. Nam p̄m btm̄ aug. in libꝛo enchyridion. peccatū tantū est peccatū quantū est voluntariū. ⁊ si nullo mō est voluntariū nullo mō est peccatū. Sz vbi est ineuitabilis necessitas ibi nihil videt cē ō volūtario. g̃ reꝓbatꝰ aliq̄ mō poterit saluari

Article 4

Ad p̄ncipale argumentum.

Ad argumētū p̄ncipale dōm q̄ cū p̄destinatio vel sit ipm̄ diuinū ꝓpositū. vel nccio includat diuinū ꝓpositū. qđ simpliciter immutabile. ideo p̄destinatus ad vitā eternā de potētia dei ordinata nunq̄ damnabiꝫ vltiate. Apparet igit q̄ argumentū nō ꝓcludit.

UVA. BHSC. IyR_066

Distinctio quadragesimaprima.

Jautē queri
mus ꝛc. Hic magister inquirit
de cā pdestinatōnis. puta vtruz
aliq aptitudo causalis ex pte pdestinati vel
reprobati fuerit quā aspiciēs deus hūc pdesti
nauit ꝛ illuz reprobauit. Et diuidit in duas
ptes. Quia primo inquirit an pdestinatio vl
reprobatio causet ex humano meritoz bonitate vel malicia. Secūdo incidēter qrit vtrū
diuina pscientia mutet ex creaturaz mutabilitate. ibi. Preterea ꝛsiderari oportet. Prima
i tres. Nā primo circa illā inquisitionē suam
intentionez exprimit. Secūdo a sua intētione
quandā opinionē excludit. Et tercio errorez
quorundā hereticoz infringit. Secūda ibi.
Opinati sunt ꝛc. Tercia ibi. Multi ꝥo ꝛc.
Istaz secūda diuidit in tres ptes. Nā illam
opinionē excludēdo primo magister ponit. q
ex pscientia meritorū electio dei nō prouenit.
Secūdo in ꝯtrariū obijcit. Et tercio obiecti
onē soluit. Secūda ibi. Dis tamē aduersari
Tercia ibi. Sed quid intelligere voluerit.

Sequit illa ps. Multi vero. Et diuidit
in duas ptes. Nā primo magister ꝯtra hereticā opinionē ostendit. q nec pdestinatio nec
reprobatio causant ex meritis de facto pcedē
tibus. Secūdo ostēdit q bonoz meritoz ad
pdestinationē. ꝛ maloz ad reprobationē non
est equalis respectus. Secūda ibi. Sed queri. Sequit illa pars. Preterea cōsiderari
oportet. Et diuidit in tres ptes. Quia primo
mouet questionē de sciētia ꝛ pscietia indistincte. Secūdo ñdet qstum ad illud quod petitur ex pte pscientie. Tercio qstum ad illud
qđ querit ex pte sciētie. Secūda ibi. De pscientia primū respondem⁹. Tercia ibi. De sciētia aūt dicimus ꝛc. Circa hanc distinctionem quero.

Trū reprobatō possit impediri pcibz
v sctoz. Et videt q sic. Qz illud qđ
ē p motiuū vni⁹ oppositoz. hꝫ ē impe
tiuuz alteri⁹. maxie si talia sint opposita ime
diata. sz pdestinato ꝛ reprobato sūt opposita i
mediata. qz sine oi medio oēs homines vl sūt pdestinati vel reprobati. ꝛ pdestinatio iuuat pcibus scōz. vt dicit. b. Aug. g reprobatio impedi
ri poterit pcibz sctoz. Cōtra. i inferno nulla est redeptio. vt legit Job. xv. sz reprobat⁹ ē
i infernū ordinat⁹. g ꝛc. Qz mgr i illa. xli.
di. inqrit de cā reprobatōis ꝛ pdestinatōnis.
iō primo videdū ē d cā reprobatōis Scdo d
cā pdestinatōis Tercio vtz pdestinatio u
uari possit pcibz sctoz. Quarto vtz repro
batio impediri possit pcibz sanctorū.

Quātuz ad primuz Articl⁹ 1
articulū de cā reprobatiōis videt cē dicēdū q
ipsi⁹ reprobatōis possum⁹ assignare cāz. Qz
ad pnā eternā nullus ordinat⁹ a iusto iudice
sine pcognitōne cause. sed reprobatus a deo q
est iustus iudex ē ad pnā eternaz deputatus
seu ordinatus. g ꝛc. Hec autē cā ex pte re
probatorū duplex pōt assignari. sm q reprobati ab hoc seculo decedētes in duplici statu
esse vident. Quidā em sunt in statu adulto
rū. quidā i statu puuloz Quātū ad adul
tos cā reprobatōis dici pōt malus vsus libe
ri arbitrij vsqz ad finē vite i ipsis duraturus
ab eterno a deo pscitus. Unde quia deus sciuit ab eterno talē hominē in fine vite sue abuti suo libero arbitrio. ideo a tali homīe influxui diuine gratie sua temeritate finaliter resistēte. deus ab eterno decreuit suā gratiā finaliter subtrahere. ꝛ a gloria eterne bītudinis tā
qz inhabilē reprobare. Quātū aūt ad paruulos absqz sacro baptismatis decedētes cā reprobatōnis dici pōt ineptitudo seu inhabilitas ad recipiendū influxū gre diuine ab eterno a deo pcognita. q ipsis puenit vel ex cā naturali. puta qz ex naturali sua complexione tam
cito moriunt q baptisari non possunt. vel ex
causa voluntaria volūtate tamē aliena. puta
quia nascunt vl nutriunt ab infidelibus qui
eos nolunt baptisare. Est em imaginādū
in isto ppōsito. q sicut sol radios vbiqz diffū
dit. et quantū in se est hmōi diffusione oīa
illumināt. si tamē aliqua huiusmodi diffusiū
radijs obicez ponūt. illa tenebrosa manebūt.
sic deus solem gratie spūalis quantū est ex pte sue bonitatis oriri facit sup bonos ꝛ malos.
quia quantū est ex parte sue bonitatis ipse neminē vult perire. sed magis vult omnes homines saluos fieri. et ad agnitionē veritatis venire. i. ad Thimoth. ij. Quia tamē ipse in aliquibz ab eterno preuidit obicē resistentē huiusmodi gre diffuse mō pdicto. iō tales modo quo dictuz est a deo dicūtur reprobati.

Et qz causa reprobatiōis ipsorū adultorū
reducit illo modo in actualez ꝛ ppriam culpam ipsorū. reprobatio aūt puuloz nō reducit in ipsorū ppriam culpam. ideo adulti re-

UVA. BHSC. IyR_066

ꝓbatis nō solum ꝑna damni. sed etiaꝫ ꝑna sensus ꝛc. ꝛ puideꝫ a iusto iudice. puul' autem tm̄ modo ꝑna damni que est carētia diuine visionis. Et hec ꝙtum ad p̄mū articulum sufficiāt.

Anicēs 2

Quantuꝫ ad secundū articulū q̄ sit cā p̄destinationis. ēaduerte/dū q; qꝛ oppositoꝫ oppositē sūt cause. p̄destinatio aūt ꝛ reprobatio aliquo mō sunt opposita ideo cāꝫ p̄destinationis assignare possumus ex oppositis causaꝫ p̄dictaꝫ ipsius reprobationis. Ut igit̄ singula singulis ꝓ oppositū valeāt respondere. dico saluo tm̄ semp̄ meliori iudicio. q; cā p̄destinatiōis ipsoꝫ adultoꝫ videt ee̅ bon⁹ vsus liberi arbitrij ab eterno a deo ꝓcognitus finaliter duraturus. quē bonū vsū finalem deus ab eterno ꝺtemplās ꝓposuit talibus hominibus hmōi vsū habituris sic dare gr̄am finaliter in p̄nti vt mediāte gr̄a in p̄nti pueniāt ad gl̄iam i futuro. Dixi autē notāter finalē seu finaliter. Qꝛ nihil obstat q̄n reprobatus quādoq; habeat bonū vsum liberi arbitrij in p̄nti. ꝓuidit tamen deus q; sua libertate abutēdo ab huiusmodi bono vsu finaliter se auertet. igit̄ nec gratiā finaliter habebit in p̄senti. nec gloriā in futuro. Quia sicut dicit textus veritatis. Qui ꝑseuerauerit vsq; in finē: hic saluus erit. Et ecōuerso p̄destinatus i p̄nti q̄nq; pōt habere malū vsum. sciuit tm̄ deus ab eterno q; i tali malo vsu finaliter nō manebit. ideo ꝓposuit deus ab eterno tali homi dare gr̄am finalē in p̄nti ꝛ gl̄iam i futuro. Iuxta illud Ezech. xviij. Si impi⁹egerit p̄niaꝫ ab omnibꝫ ꝑctis suis que operatus est ꝛ fecerit iusticiā vita viuet. oīm iniquitatū suaꝝ non recordabor. Causa autē p̄destinatiōis ipsoꝝ ꝓuloꝫ potest dici quedā aptitudo respectu baptismalis gr̄e quā deus ꝓuidens ab eterno ipsos p̄destinauit ad vitā eternā. ꝛ illa aptitudo ꝺuenit eis aliq̄ mō naturaliꝛ. puta qꝛ non sūt adeo infirme ꝺplexiōis q̄n tm̄ possint durare in p̄nti vita donec baptisent̄. Et aliquo mō volūtarie voluntate tm̄ aliena. puta q̄a tales sūt parētes vel nutritores qui eos baptisari nō prohibent. Sed his p̄dictis videtur obuiare positio magnoꝫ doctoꝫ loquētiū in illa materia. s. sācti Thome ꝛ venerabilis doctoris fratris Egidij. qui ambo ꝺcorditer dicūt. q; licet in generali possit assignari rō p̄destinatōis ꝛ reprobatōis. puta dō q; aliq̄ sūt p̄destinati: vt i ipsis reluceat misericordia ꝙ

Opi. tho. ⁊ Egidij.

tonitas diuina. Aliqui vero reprobati vt in ipsis reluceat iusticia diuina. quare autē in speciali illi sint p̄destinati ꝛ illi reprobati nulla causa est nisi volūtas diuina. Et hoc declarant primo exemplo naturali. Quia ꝙuis materia ꝑm se sit penitus vniformis in omnibus suis ptibus. tamē i principio productionis ptiū vniuersi aliqua ꝑs materie supposita est forme nobilioris. alia forme ignobilioris. Cuius si ratio petitur. ꝙuis i generali de hoc possit reddi ratio. dicēdo q; hoc ꝓ tanto factum est. quia sic exigebat diuersitas formaꝝ specificaꝝ rer̄ naturaliū. tamē nulla ratio i speciali potest assignari quare hec pars materie supposita sit huic forme. ꝛ illa illi quia hoc dependet ex simplici volūtate dei. Secundo declarāt hoc idē exemplo sumpto i artificialibus. Videmus. n. in arte edificatoria q; ratō habet hoc i vniuersali q; aliqs lapis ponit in vna parte edificij. et aliquis i alia. Sed datis pluribꝫ lapidibꝫ equalibꝫ nō pōt aliqua rō i speciali assignari. quare hic lapis ponat i hac parte edificij. ꝛ ille in alia. nisi sola volūtas artificis cui sic placet. Sic in ꝓposito. ergo ꝛc.

Nec tamē ex hoc ꝺuincit aliquam iniusticiam esse in deo seu apud deum. quia effectus predestinationis non redditur alicui ex debito: sed ex mera gratia. In gratuitis autem non attēditur ratio iusticie vl' iniusticie. sed potest qui dispensat dare plus et minus pro libito sue volūtatis absq; preiudicio cuiuscūq;. Iuxta quod ait paterfamilias Mat. xx. Amice nō facio tibi iniuriā. Et infra. Nō licet mihi quod ego volo facere? Pōt etiā argui p illa opinione sic. Nullū tempale potest ee̅ ratō eius quod est eternū. sed omne quod se tenet ex pte creature est tempale. p̄destinatio autē est eterna. ꝛ similiter reprobatio. ergo nihil se tenēs ex parte creature potest ee̅ causa p̄destinationis seu reprobationis P. illud quod est effectus p̄destinationis nō pōt ee̅ cā eius. sed bonus vsus liberi arbitrij est effectus p̄destinationis. ergo nō valet illud quod supius posuisti. Maior ꝑz. qꝛ idē nō potest ee̅ causa ꝛ effect⁹ respectu eiusdē. Minor etiā ꝑz. qꝛ oīne bonuꝫ qō se tenet ex pte p̄destinati videt ee̅ effect⁹ p̄destinatōis. P. si p̄destinatio haberet causaꝫ se tenentē ex parte p̄destinati. tūc gr̄a dei haberet cāꝫ ex pte p̄destinati. Falsitas p̄nt̄is patet. quia si gratia esset ex meritis. iaꝫ gratia nō eēt gratia. sicut ait apl's ad Roma. xi. P. apl's ad Roma. ix. loquēs de Esau ꝛ Jacob. ait. Cū nōdum nati eēnt. aut aliq̄d

Rō. 1.

2

3

4

UVA. BHSC. LyR_066

toni aut mali egissent. Sm electionē nō ex opi
bus dictū est. Jacob dilexi. esau aūt odio ha
bui. Et ibidē dicit. Cui⁹ vult miserē. ⁊ quē
vult indurat. Et ponit ap'lus ibidē exemplū
de figulo. qui de eadē massa facit vasa honor
Cōtra tho ⁊ ptumelie. put sibi placet. Dis nō obstā
mā ⁊ Egi. tibus potest argui ꝓtra ꝓmunē opinionē sic.
1 Si absq; causa se tenente ex parte hominuz
deus vnū ordinaret ad gloriā. ⁊ alium ad pe/
nam ab eterno. tūc deus esset acceptor ꝓsona/
rum. Falsitas ꝓsequētis patet Actuū. x. Cō/
sequētia ꝓbat. q; ille videt eē acceptor ꝓsona/
rum. q̄ duobus exītibus equalibus vni dat
2 quod alteri denegat. P. deus est diues i mi
sericordia Sm ap'lm. sed si reprobaret aliquez sine
causa. tunc in tali actu nihil misericordie appare/
3 ret. ergo ⁊c. P. ap'lus ad Romāos. viij. ait
Quos pscivit: hos pdestinavit. ergo pscientia
alicui⁹ se tenētis ex parte pdestinati videt fuisse
4 cā vel ratio pdestinatōis P. amb. i glo. ad
Ro. ix. sup illo verbo. miserebor cui miserebor
dicit. id ē misericordiaz illi dabo quē pscio tot cor
5 de reuersuz ad me. Itē. b. Augs. lxxxiij. qō
nū. q. lxviij. ait. Deus cui vult misereꝫ. ⁊ quē
vult indurat. p hoc tamē dei bonitas iniusta
ē non potest. venit em̄ de occultissimis meri
Instantia tis Forte diceꝫ q̄ Aug. aut sibi ꝓtradicerz.
vel oportet dicere q̄ illā auctoritatez p aliam
reuocauit. Nam Aug. in li. de pdestinatione
sic ait. Nō quia futuros nos ē tales pscivit:
ideo elegit. sed vt essemus tales p ipsaz electi
onē gratie sue qua gratificauit nos in dilecto
filio suo. Et i eodem li. ait. Taceat humana
lingua. nec psus in pdestinatione dō meritis
extollat. diuine em̄ volūtatis est hoc donuz.
Solutio. nō humane fragilitatis meritū Respōdeo
q̄ Augs. i prima auctoritate loquit de merito
large. quod dicit meritū aliquo mō dō ꝓgruo
In alijs aūt sequētib⁹ loquit de merito ppie
dicto. puta de condigno. Et ideo hic nec ē re/
6 uocatio nec ꝓtradictio: sed equiuocatio P
nō videt bñ dictuz q̄ p generali causa repro/
bationis assignāt isti doctores relucentiā di/
uine iusticie. quia nullus iustus iudex p se in
tendit iusticiam punitiuā. sed tm̄ ex suppos̄i
tione punibilis culpe. Sed deus nō potest eē
iniustus. ⁊ iusticia que relucet i reprobat⁹ seu
damnat⁹ est iusticia maxime punitiua ⁊ vin
dicatiua. ergo relucētiam talis iusticie nō po
test deus p se ⁊ finaliter i actu reprobatōis in
tēdere. sed pscias mali ⁊ demeritoriꝫ vsus libe
ri arbitrij ppter quā deus talem iusticiā decre
7 uit exercere. P. illud nō debet poni pcise p/

pter relucentiā diuine iusticie. sine quo diuina
iusticia sufficiēter pōt relucere. sed dato q̄ nul
lus eēt reprobatus adhuc i solis electis dei iu
sticia sufficiēter reluceret. iuxta illud ap'li. ij.
Thimo. iiij. De reliquo reposita ē mihi coro
na iusticie. quā reddet mihi i illū die iustus
iudex. q̄ ⁊c. P. si deus solū p libito volūta/ 8
tis aliquē reprobaret. tūc deus eēt crudelis et
iniustus. ꝓns ē impossibile. q̄ impossibile vi/
deri eē illud a quo dēs positū p istos doctores.
Cōsequētia pz. qz ois ille q̄ sine alia rōe q̄z so
lū ppter libitū volūtatis aliquā creaturaz ca
pace rōnis ⁊ expientie deputat ad eternam et
horribilissimā penā. ille vtiq; videt eē crude/
lis. ⁊ p ꝓns iniustus. Et p hoc etiā patz q̄ Rñsio ad
exempla nō sunt ad ppositū. Quia ptes ma exempla.
terie vel lapides nō hñt expientiam boni vel
mali. honoris vel ꝓtumelie. qualem experiē/
tiam constat hoies habere Et ideo licet illud
quod dictū est de lapidibus ⁊ de materia fieri
possit absq; iniuria ⁊ crudelitatis nota. absq;
tamē his fieri nō potest q̄ homo ordinet vel
deputet ad eternam penam. nō habēdo respe
ctum ad aliqua sua de meritis. sed solū attēdē/
do voluntatē ⁊ libitū deputātis. Illud etiaz
quod inducūt de patrefamilias. qui dedit p/
ut voluit. q̄z⁹ locum habeat loquēdo de p/
destinatis. tamē de reprobatis loquēdo peni/
tus nō habet locū. qz in gratuitis absq; preiu
dicio cuiuscūq; pōt dari ⁊ plus ⁊ minus pro
volūtate distribuētis. nō autē in inferēdis pe
nis. ergo ⁊c. Ad primā ergo rationē dicen Solutio
dum ad maiorē. q̄ q̄z⁹ tempale vt tempale rōnū.
est nō possit eē ratio eterni. tamen tempale vt Ad 1
eternaliter a deo conceptū seu prescitū. potest
esse ratio aliquo mō motiua quare de⁹ ab eter
no decreuit aliquid fieri in tempe. Ad secū Ad 2
dam dicendū q̄ bonus vsus liberi arbitrij po
test dupl'r intelligi. Uno modo vt est meritorius vite eterne de ꝓdigno vel etiam de ꝓgruo
ſm ppinquā dispositionē vl' motionē ad gra
tiam gratū facientē. de qua motione dicet in/
fra distinctōe. v. ⁊ xxviij. secūdi libri. Secū
do potest accipi bonus vsus liberi arbitrij pe
nes bonitatē morū. in quā bonitatē potest ho
mo ex puris naturalibus. De qua etiā boni/
tate scripserūt phi morales. Primo ergo mō
accipiēdo bonitatē vsus liberi arbitrij. tūc mi
nor est vera. Secundo mō accipiēdo hmōi
bonitatē minor nō est vera. quia nō oportet il
lam bonitatē reducere in supnaturale princi/
piū. sed sufficit ad eam ꝓsequendā bona ꝓpor
tudo homis pīsuppositā ꝓmuni ⁊ vniuersali

UVA. BHSC. IyR_066

dei influctia. Et de hac bonitate locut⁹ sũ supi
Ad 3 us. cõ argumẽtũ nõ ẽ ad ꝓpositũ. Ad terci
am dõm. q gra dei nõ põt hre cãm meritoriã
de digno. qz tũc gratia nõ eẽt gra. tñ gratia
põt habere cãm de digruo meritoriã. Et q̃uis
forte alicui illud videat abusiuũ. tñ de mũi
doctrina istoz doctoz necessario sequit. quia
ipsi dicũt q licet hõ ꝑ ns q̃ habeat caritatez t
grãz gratũ facientẽ nõ possit mereri vitã eter
nã de digno. põt tñ de digruo. Mõ ꝑm illos
cosdẽ doctores gl'ia vite eterne ẽ gra ꝯsummata
Ex quibus sequit q nõ habẽs gratiã põt me
reri de digruo gratiaz ꝯsummatã. t ꝑ ns cõ
uenienter t sine abusione dici põt q nõ habẽs
gratiã põt mereri de digruo gratiã inuriatã pu
ta gratiã venie de qua ꝓcedit ꝑdictũ argume
Ad 4 tũ. Ad quartã dicendũ. q q̃uis nõ ex opi
bus tũc factis dictũ fuerit a deo. Jacob dilexi
esau autẽ odio habui. tñ hoc dicere potuit de
us motiuũ aliquo mõ accipiẽdo ex opibus i
futurũ faciendis.

Articl's 3 **Quantuz ad terci** um articulũ. vtz ꝑdestinatio inuari possit pci
bus sanctorũ. est sciẽdũ q ꝑdestinatio potest
dupl'r accipi. Uno mõ ꝑm se. Alio mõ q̃tuz
Cõclo 1 ad suũ effectũ. Et ꝑm hoc ponã duas ꝯclusi/
ones. Prima est q ꝑdestinatio ꝑm se consi
derata nõ põt inuari pcibus sanctorũ. Quia
qõ est effectus ꝑdestinatiõis hoc nõ inuat ꝑ/
destinationẽ sumptã ꝑm se. sed ꝑces sanctorũ
q̃ fiũt ꝑ ꝑdestinatis sunt effectus ꝑdestinati/
onis. ordinaut eñ de hoc q tales sãcti ꝑ ta
Instantia 1 libus ꝑdestinatis debẽt depcari. g ꝛc. Fo
rte dicet q illud sit ꝺicta glo. sup illo ꝟbo Ben.
xxv. Deprecatus ẽ Isaac dñm ꝑ vxore sua. eo
q esset sterilis. Qui exaudiuit eum. deditq cõ
ceptuz Rebecce. Dicit eñ ibi glosa. In Isa/
2 ac facta est pmissio. sed sanctorum pcibus
adiuuanda est dei prefinitio. Ꝑ. illud qõ
causat a creatura. hoc potest inuari ꝑ crea/
turam. sed tu superius dixisti q ꝑdestinatio
Cõclo 2 habet cãm ex pte ꝑdestinati. ergo ꝛc. Sz
ꝑ solutiõe illarũ t similiũ obiectionũ pono
scõam ꝯclusionẽ. q ꝑdestinatio q̃tũ ad execu
tõem t suoz effectuũ i eẽ positiõem põt inua
ri pcibus sanctorum. Quia sicut deus i ꝓductiõe
rez naturaliũ sepe vnũ effectũ ponit in eẽ me/
diãte alio. sic in supnaturalibus q̃ vnũ effe
ctũ ordinat ꝑ executiõe alterius. Et sic oões
sanctorũ iuuãt ꝑdestinatõem q̃tũ ad executi
onẽ sui effectus. qz ad hoc hmõi oões deus
ordinauit. vt mediãtibus eis hi ꝑ quos oraꝺ
gratiã ꝯsequant in pñti et gloriã i futuro. Et
illa ẽ intẽtio bti Dyoni. iij. de diuis no. vbi p
plures silitudies hoc declarat. quas ad pns
cã breuitatis obmitto. Et ꝑ hoc pz ad pri Ad. 1. istã
mã instãtiã. qz glo. nõ loquit ibi de ꝑdestina tiam.
tione i se. sed i ordine ad executõem. Ad se Ad 2
cũdam dicẽdũ q nõ fuit intẽtõis mee dicere
q ꝑdestinatio ꝑm se t simpl'r habeat cãm i cre
atura. qz tũc diuinũ ꝓpositz seu diuia volũ
tas eẽt causata a creatura. sed tm volui et vo/
lo dicere. q aliqd se tenẽs ex pte creature: vt ẽ
a deo ab eterno pscitũ põt eẽ rõ quare diuinũ
ꝓpositũ seu diuia volũtas trãseat sup aliquo
hoie complacẽter. t taliter vt ad vitaz ꝑdesti
net eternã. t illud vt dictũ ẽ i sui executõe po/
test inuari pcibus sctoz. Juxta qõ ait. b. Au/
gu. in libro de bono pseuerãtie. Si nõdũ sũt
vocati ꝑ illis vt vocẽt ozem⁹. fortassis eñ sic
ꝑdestinati sũt vt nris oõibus ꝓcedant.

Articl's 4 **Quantuz ad quar** tũ articulũ. vtruz reprobatio impediri possit
pcibus sanctorũ. est aduertẽdũ q illearticul⁹
nõ immerito reddit dubius ꝓpter scripta ali
quoz sanctorũ. Legit eñ i li. dialogoz beati
Brego. q ꝑ oões scti Bregorij Traian⁹ im/
pator liberat⁹ fuerit ꝺ inferno ad agẽdã pniaz
Et de scta Otilia virgine. cui⁹ reliq̃e habent i
ptibus alemanie i dioceſi argẽtinẽſi. q tãdiu
legit. fleuit t oranit ꝑ aĩa patris sui ad dñm.
vsq̃quo deus aĩam illã de inferno liberauit.

Et forte ꝓpter hec et his silia oriũ habuit
error egyptiorũ dicentiũ. q tãte virtutis sunt
oratões sanctorũ q immutãt diuinũ ꝓpositũ
tũ intm q deus ꝓpter hmõi oratiões q̃nq̃z il/
lud dimittit qõ facere decreuit. Propter
hec igit ẽ aduertendũ. q sicut iudices huma
ni i suis iudicijs duplici vtunt sntia. quarũ ꝑ
ma dicit sntia interlocutoria. alia sntia diffini/
tiua. Prima sntia est mutabilis. qz sepius i iu
dicio accidit q ꝑ illa pte cadit sntia diffiniti/
ua ꝺicta quã pte añ ceciderat sntia interlocuto
ria. Alia aũt est simpl'r irrevocabilis et imu
tabilis añ iudicẽ qui tulit eã. Sic metapho
rice loquẽdo ille due sntie q̃nq̃z ꝓferunt a deo
Un cũ dñs dixit ad Jonã ꝓphetã. Adhuc
q̃draginta dies t Ninive subuertet. illa sntia
nõ fuit simpl'r diffinitiua. qz revocabil' erat.
Erat eñ quasi ꝺitiõalis. puta hac adiecta
ꝺitiõe. si ꝺuersi nõ fuerit de pctis. t qz cõdi
tionalis sntia nõ tenet nõ stãte ꝺitiõe. iõ Ni/

UVA. BHSC. IyR_066

niue nō fuit subuersa. quia habitatores eius egerunt pniam. Snīa ꝺo lata ꝯ puerꝝ ꝓ vita cui⁹ orauit Dauid. ij. Reg. xij. q̄si silis esse vi/ deꝝ aliquo mō snīe diffinitiue. qz dñs non ex audiuit ꝑces Dauid. Cū igit reprobatio videatur esse quasi quedā snīa rei dici pōt ꝙ tales q̄ ad ꝑces sctoꝝ sunt liberati. nō fuerūt vltimate ꝛ diffinitiue reprobati. sed q̄si ꝺditione alter ꝛ interlocutorie. Et ꝑm hoc circa illū articulū pñt poni due ꝺclusiones Prima ꝙ si sumit reprobatio ꝓ interlocutoria snīa. tūc impediri pōt. hoc est mutari pōt ꝑcibus sanctorū. Quia iudicis snīa nō excludēs oēm rationē et promotionē eius qui snīatus est nō est immutabilis. ꝛ ꝓsequēs impedibilis. vl' ꝓ via rationis. puta allegādo p cā melius q̄ hactenus fuit allegatū. vel ꝓ via supplicationis. puta ꝙ amici sui ꝑcibus placāt iudicē. Sed reprobatio illo ꝑmo mō sumpta est snīa nō excludēs oēm rationē ꝛ promotionē ipsius snīati. ergo rē. Secūda ꝺclusio esse pōt. ꝙ reprobatio secūdo mō accepta nequaq̄ ē impedibilis ꝙbuscūq̄ ꝑcibus. Quia qđ irreuocabiliter snīatū est a sapientissimo ꝛ omi potēte iudice. hoc ꝑcibus quibuscūq̄ immutari vel impediri nō pōt. sed secūdo mō accipiēdo reprobationē reprobatus ē irreuocabiliter puta diffinitiue snīatus a sapientissimo et oīpotēte iudice. ergo rē. Quia tñ ꝺmūiter loquimur de reprobatōe isto secōdo mō. idō absolute loquendo melius ꝺcit ꝙ reprobatio nō pōt impediri ꝑcibꝫ sctoꝝ. Ad argumētū ꝑncipale ꝺm ꝙ maior nō est vera. nisi loquēdo de oppositis. put hñt fieri circa idē subiectū singulare Ex hoc em ꝙ promouet calor i sorte. nō sequit ꝙ impediat frigus i Platone. et illud quod ē promotiuū caloris i sorte. nō oportet ꝙ sit impeditiuū frigiditatis i Platone. licet hñ sit ipeditiuū frigiditatis i sorte. Et qz ꝓdestinatio ꝛ reprobatio ꝓprie dicta nō hñt idē eē circa idē subiectū seu suppositū numero. ideo argumentū non ē ad ꝓpositū.

Lōcl⁹ 1

Lōcl⁹ 2

Ad argumētū ꝑncipale.

Distinctio quadragesimasecunda ꝛ quadragesimatercia.

Incdeomni potētia rei. Postq̄ mgr determinauit de rei scīa. hic icipit tractare de rei potētia. Et diuidit i tres ptes. Nā ꝑmo mānifestat potētiā rei ex opere entitate Secūdo ex opere q̄ntitate. Et tercio ex opere bonitate. Secōa incipit dist. xliij. ibi. Quidaz tñ de suo. Tercia distin. xliiij. ibi. Nūc illud restat. Prima i duas. Naz ꝑmo magister mouet hāc questionē. vtr deus dicat oīpotēs ꝓpter hoc q̄ oīa pōt. vel ꝓ tāto q̄ pōt oīa q̄ vult. ꝛ tenet ptē prīmā. Secōo obīcit ꝺcta cā. ibi. Sed queriť. Et hec i duas. Quia ꝑmo obīcit rōne. Secōo auctoritate. ibi Ex quibusdā tñ. Prima i duas Nā ꝑmo ponit hmōi obiectōes. Secōo addit vnū notabile ex quo pñt trahi multaꝝ obiectionū solutōes. ibi. Dic diligēter. Prima in tres. ꝑm ꝙ triplicē adducit obiectionē. quaꝝ cuilibet adiūgit solutōez Secōa ibi. Sed sunt alia quedā. Tercia ibi. Sūt alia. Sequit illa ps. Ex q̄busdaz tñ. Et diuidit i tres ptes. nā ꝑmo auctibꝫ arguit Secōo quō auctoritates sint intelligēde oñdit ꝛ exponit. Tercio ꝺcta hmōi expositionez obīcit ꝛ soluit. Secōa ibi. Sed ad hec. Tercia ibi. Sed forte dices. Sequit distinctio xliij. Quidā tñ de suo. Et ꝺtinuari pōt ad p̄cedētia sic. Postq̄ mgr ostēdit q̄d deus pōt referēdo rei potentiā ad opus quidditatē. hic mgr vult ostēdere ꝙ deus plura pōt facere q̄z facit referēdo rei potentiā ad opus multitudinē ꝛ quātitatē. Et ē intētio mgri refellere vnā falsam opinionē. q̄ ꝓsuit ꝙ deus nō pōt facere alia q̄z ea q̄ facit. Diuidit igit ista ps i tres ptes. Quia ꝑmo mgr recitat hmōi falsā opinionē. Secōo adiūgit istius opinionis argumentationē seu ꝓbationē. Et tercio ponit veritatis determinationē. Secūda ibi. Nō potest deus rē. Tercia ibi. Fateamur itaq̄ dēū. Secunda habet septē ptes. ꝑm ꝙ septē ꝑ ista opinione adducūť rationes. Secūda ibi. Ad dūt quoq̄. Tercia ibi. Adiciunt q̄q̄. Quarta ibi. Ipsi aūt addūt. Quinta ibi. Jrē aliud adiūgūt. Sexta ibi. His aūt rē. Septima ibi. Idē in libro ꝺfessionū. Quelibet istaꝝ ꝓtū septē diuidit i duas ptes ꝑm ꝙ mgr ꝑmo ponit istius opinionis rationē. Secūdo addit immediate suaz responsionē. Et ptes patēt. Circa istas duas distinctōes q̄ro hāc questionē.

Trū i deo sit potētia ꝓprie dicta Et videť ꝙ nō. Quia sicut se hz simplr simplex ad ꝺpositionē. sic se hz oīno pur⁹ actus ad potētiā. sed simplr simplex excludit oēz ꝺpositionē. g̃ de⁹ cū sit pur⁹ act⁹. vt ꝓz. xij. metaꝑh. excludit oēm potētiā. Lōtra. oīe qđ elicit aliquā opationē hoc pōt elicere eā. sed de⁹ intelligit ꝛ vult. vt ꝓz. x. ethi. ꝛ xij. metaꝑh. ꝛ generat ꝛ creat. vt ꝓz fide catholi/

v

UVA. BHSC. IyR_066

ra. ḡ potest intelligere velle generare ⁊ creare. Cū igit nō sit posse sine potētia ergo i deo p/ prie erit potētia. Hic ꝑmo videdū est vtr i deo sit potētia. Scdo vtr in deo sint plu res potētie. Et hoc q̄tū ad istā. xlij. distictōz

Tercio vtrū in deo sit potētia siue virtus infinita. Quarto vtr deus ad aliq̄ facien da sic obligeť ꝙ ō necitate iusticie teneať ea fa cere. Et hoc q̄tū ad distinctōem. xlij.

Articls 1

Quātuz ad primū

articulū. vtr i deo sit potētia. dico ꝙ duplex ē potētia. vt pz. v. meth. vna. s. actiua. ⁊ alia pas siua. Passiua nullo mō ē i deo. Primo qz

Cōclo 1 repugnat oīmode simplicitati. Scdo qz re/ pugt purissime actualitati. Tercio qz repugt pfecte libertati. Quarto qz repugnat clarissi/ me intellectualitati. Quīto qz repugnat oīmi no indepēdēt entitati. Sed de⁹ est oīno sim plex. pur⁹ act⁹. sūme libertatis. clarissime intel lectualitatis. ⁊ oīmode indepēdētis entitat vt pz. xij. meth. ḡ ⁊c. Sz potētia actiua p

Cōclo 2 1 fectissime repit i deo. Quia q̄nto i aliq̄ vnūť plures rōes factiue. tāto ipm ē potent⁹. Pro pter hoc em sol potētior ē oīmi corpe inferiori qz plures rōes factiue repiunť i sole. Sz fm ꝓmen. xij. meth. oīs forme ⁊ ꝓportōes q̄ in potētia sūt i ꝑma materia. sūt i actu in primo motore. Sūt etiā in eo sicut in arte summa. vt pz ibidē p eundē ꝓmē. ⁊ p ꝓsequēs sunt i

2 deo sicut rōes factiue. ḡ ⁊c. P. illud quod importat pfectionē simplr est deo attribuen/ dū. sed potētia actiua ē hmōi. qz vnūquodq; pfectius ē ex virtuali ꝓximitate qua pōt ad sui silitudinē alterū ꝓducere. qđ ꝑtinet rei cōue/

3 nit ex sua potētia actiua. P. quāto aliq̄d ē formalius tāto pstātior est i eo potētia acti/ ua. Vñ qz ignis ceteris elemētis ē formalior ideo ceteris est actiuior. Sed omnib⁹ entib⁹ deus ē formalior. Nā fm Dama. li. ij. ca. iij.

Instantia Omne quod ad deū ꝓpat respectu eius gros/ sum et materiale inuenit Sed forte dicet aliq̄s ꝙ talis potētia actiua quā ponis i deo. vl ēsp ꝓiūcta actui. vel nō est sp ꝓiūcta actui. Il la patet. qz in ꝓtradictorie oppositis nō ē da re mediuz. Sed nec sic nec sic. Quia si est sp cōiūcta actui. tūc creature fuissent ab eterno. Si nō. cū potentia pficiať p actū. diuina po

Solutio tētia eo tpe quo nō esset actui ꝓiūcta esset im/ pfecta. Respōdeo ꝙ diuia potentia sp est actui ꝓiūcta. cū idē sit realiter qđ actus suus. Ad pbationē dico ꝙ ex creaturaz emanatōe nō resultat i deo aliq̄s nou⁹ actus. nec ei⁹ po/ tentia ꝓiungiť alicui actui cui ab eterno non fuit ꝓiuncta. licet alicui respectui ratiōis ꝓiū gať cui añ nō fuit ꝓiūcta. fm ꝙ termiat dependentiam actualē creature quaz ab eterno non terminauit.

Articls 2

Quantuz ad secun

dum articulū. vtr i deo sint plures potētie. di cendū ꝙ vna ē potentia dei realr. Quia potē/ 1 tie sparse i agētib⁹ inferiorib⁹ sunt vnite i agē tib⁹ superiorib⁹. sed deus ē superior oīm. ḡ nulla poterit eē i deo realis potētie multitudo. ḡ ⁊c.

P. oīe qđ agit p multas ⁊tutes ē reduci 2 bile in agēs p vnā. Sed de⁹ cū sit agēs ꝑmū nō est reducibilis i aliud agens. Maior ptz p Dyo. xij. de di. no. vbi dicit. ꝙ oīs multitu do ptīcipat aliq̄liter vno. Et eadē sīnia ponit i ꝑma ꝓpositiōe ꝓcli. P. vbi potētia agen 3 tis est idē qđ essentia agentis. si ēntia ē vna. ⁊ potētia est vna. sed potēta dei est idē qđ ēn tia dei. ⁊ essentia sua est vna tm. igitur ⁊ po/ tētia sua est vna tm. P. i deo est vna magni 4 tudo. ḡ vna potētia. p̄tia patet. qz deus nō ē magnus mole sed virtute. et magnitudo ei⁹ idē est qđ virt⁹ eius siue potētia ei⁹. Añcedēs

Instantia ponit Aug. v. de tri. ca. viij. Sz forte dicet aliq̄s ꝙ deus vere intelligit aliq̄ q̄ tñ nō vult. ergo aliud est intelligere dei. ⁊ aliud velle dei/ ⁊ p ꝓsequens alia est potentia intellectiua. et alia volitiua. Añcedēs patet. qz deus intelli git omne flagitiū petōz. cū indecēt reputat eē cō sciius de crimine qđ punit ⁊ iudicat. Sed cō sequētia patet. qz de his q̄ sunt realiter idē nō

Solutio pnt extrema ꝓtradictōis sil verificari. Ad illud ptz solutio p dicta supius disti. vi. vbi tractaui de attributis. Est tñ aduertendū ꝙ quilibet catholicus habet ꝓcedere ꝙ extre/ ma ꝓtradictionis ad minus in diuis verificē tur de eadē re penitus indistincta ex natura rei sed tm modo variata fm modū significandi. seu etiā fm modū se habendi. Nā deus et dei/ tas dnt solū i mō significādi. ⁊ tñ ista ē vera deus generat. vt patuit supius. ⁊ illa est falsa deitas generat. vt pz ex determinatōe vl⁹ cō cilij. extra de summa trini. ⁊ fi. ca. Itē essen tia existens in patre. ⁊ eadē diuina essentia exi stens in filio nullo mō realiter nec formaliter ex natura rei differt a seipsa. ⁊ tamen eadē ēn tia vt est in patre nō est cōicata. ⁊ vt est in fi/ lio est cōicata. Ex q̄bus etiaz apparet ꝙ oīa argumenta fundata sup hmōi ꝓtradictioni/

UVA. BHSC. IyR_066

bus in diuinis modicū ꝯcludūt. quia nō magis ꝯtradicūt eē ꝯmunicabile ꝛ non eē ꝯmunicabile. ꝛ sic de aliis ꝯsimilib⁹. q̄z eē ꝯmunicatū ꝛ nō eē ꝯmunicatū. que tñ verificant de eadē diuina entia ꝓpter aliū ꝛ aliū modū se habēdi. qui tamē nullā varietatē nec distinctiōz ponit in entia. Qz si ille modus se habendi aliquā distinctionē intrinsece poneret ī entia. tūc pater ꝛ filius nō eent omino idē in essentia. nec p ꝯsequēs eent omino idē de⁹ formaliter ꝛ intrinsece. quod ē contra fidē catholicā. ꝛ expresse ꝯtra decretalē iam ꝓme allegatā

Articl's 3

Quantuz ad tercium articulū. vtz ī deo sit potētia siue virt⁹ infinita. dicendū q̄ deū esse infinite potētie nullus fidelis debet dubitare. sz nec apud aliq̄s cuiuscūqz secte vel nationis vertit in dubiuz deum esse infinite potētie i duratōne. cū talis potētia etiaz de multis alijs rebus nō neget. Utrū autē euidenter ꝛ phice ꝓbari possit deum esse infinite virtutis seu potētie in vigore. multi doctorū antiquorū ꝛ modernorū i dubiuz posuerūt. Determino tñ me ad ptē affirmatiuaz. vicz q̄ possit euidenter ꝛ phice ꝓbari. Quia oē finitū ꝓsupponit aliq̄d prius se a quo dependet i ratiōe mensurati vel mensurabilis. sed virtus siue potētia vigoris diuini nō ꝓsupponit aliq̄d prius se a quo dependeat cū sit omino ꝓma. Maior ptz. qz omne finitu ē certis limitib⁹ terminatū. ꝛ ꝓsequēs ab aliquo mensuratū. Esse em̄ immēsuz. ꝛ tñ eē terminatū ꝛ limitatū videnť repugnare.

Cōclio q̄ de⁹ sit infiniti vigoris.

1

2 P. deus nō est minoris vigoris ꝛ virtuositatis q̄z diligibilitatis. sed ipse est infinite diligibilitatis. cū ipse sit vltimus finis. de q̄ dicit. i. politicoz. q̄ finis est i infinitū diligibil'. ergo ipse ē infinite potētie ꝛ vigoris. P

3 phs. viij. phicoz ait. q̄ si virtus primi motoris eēt virtus i corpe. tūc moueret ipm̄ i instāti. Et pcedit illa ꝯsequētia ex his q̄ dixerat i sexto. puta q̄ ꝑm augmentū virtutis i motore diminuit tps quo motus mēsurať. ergo cū instās i infinitū sit breu⁹ quocūqz tpe. oportet q̄ virtus ꝓmi motoris sit i infinitū efficacioz virtute cuiuscūqz alterius motoris mouētis idē mobile in tpe. P. Auer. ꝯmentatoz ponit i primo mobili ꝓpter primū motorē: motorē appropriatū. qui immediate mouet hmōi mobile. qz vt ait si primus motor moueret tale mobile immediate. tūc moueret ipm̄ in instāti. ꝛ sic sequitur idem quod prius. P.

4

5

agēs siue motor suā actionē ꝓpria virtute in infinitū ꝓtinuās nō innixus alicui alteri necessario ē infinite virtutis intēsiue seu i vigore. deus est hmōi loquēdo phice ꝛ theologice. q̄ ꝛc. ꝓbo maiorē. qz minor est infinitas virtutis in sua actione ab altera dependēte. q̄z infinitas virtutis totaliter independētis ꝛ omino ꝓme. Cū igiť celū ꝛ quelibet intelligētia sint durationē infinita. ſq̄uis innitatur virtuti primi motoris tabipso necessario dependeant. igiť virtus ꝓmi motoris que i sua ꝓpetua actōe nulli penit⁹ innitit nō solū erit infinita duratiōe. sed etiā i vigore. ergo ꝛc. P. illa virtus ē infinita intēsiue ꝛ i vigore cui nulla pōt fieri additio etiā p intellectū. Sed virtus dei seu potētia est hmōi. Maior ptz. qz omi finito saltē p intellectū pōt fieri additio. Probo minorē. qz virtuti vlr pfecte in tota analogia entiū nō magis p intellectū pōt fieri additio virtutis siue pfectōis cuiuscūqz q̄z pfectissime virtuti determinati generis possit fieri additio ꝑm gradus illius generis. Sed virtuti calidissime in genere caloris nō pōt fieri additio cuiuscunq̄z grad⁹ caloris. qz si intellectus aliq̄d posset sibi addere. iā nō ꝯcipet ipm̄ vt calidissimū. ergo diuine virtutis vigori nulla penit⁹ pōt fieri additio pfectionis ꝯcepte vel cōceptibilis. cuz talis virtus sit vlr pfecta. ꝛ ꝑm totam analogiā entis simplr pfectissima. P. ma 7
teria ꝓma est successiue receptiua infinitaruz pfectionū. q̄ prim⁹ motor est actu infinite pfectōis. ꝛ p ꝯsequēs infinite virtutis i vigore. Añ cedēs patet etiā ꝑm phos. Sed ꝯtia est eui dēs ex dicto cōmētatoris. xij. metaph. vbi ait. Oēs forme q̄ sunt i potētia i ꝓma materia. sunt actu i ꝓmo motore. q̄ ꝛc. Multas rōnes diuersoz doctoz inueni p illa ꝯclusione quas tamē ad p̄sens dimitto. qz phice loquēdo a multis nō putarenť euidēter cōcludere eo q̄ ꝓsupponāt rerū creationē de nihilo vl'aliqua consimilia. Sed ꝯtra illā ꝯclusionez Cōtra cō
quidā arguūt sic. Si aliquis motor esset infinite potētie i vigore. tūc motus fieret i instanti. ꝯns est impossibile. quia i indiuisibili nō potest eē successio. Cōsequētia patz ex dictis. Tā cū ꝑm augmentū virtutis tēpus breuieť. et infinita virtus nullā ꝓportionē habeat ad virtutē finitā. eo q̄ in infinitū ipsaz excedat. si virtus finita mouet i tpe: infinita mouebit in instāti. P. si potētia infinita in vigore i 2
diuinis poneret. tunc aliquid frustra esset in deo. ꝯsequēs est falsuz. vt patet. i. celi ꝛ mūdi. Probať ꝯsequētia. qz illa potētia est frustra

UVA. BHSC. IyR_066

p quã agẽs nũq̃ potest exire i actum. sicut etiam vt ait ꝯmẽtator. frustra poneret intelligibile quod a nullo posset intelligi. Sed deus si hꝫ potentiã infiniti vigoris nũq̃ p hmõi potẽtiam posset exire i actum. qz si in actũ exiret. tunc infinitũ effectum pduceret. quod est
3 ipossibile. ergo ꝛc. P. fm phm. i. celi ꝛ mũdi. cuilibet potẽtie actiue coꝛrespõdet potẽtia passiua. Et ibidẽ ait ꝯmentatoꝛ. Frustra ẽ potẽtia actiua in natura cui nõ reſpõdet potentia passiua i natura. Sed impossibile ẽ dare potẽtiam passiuã infinitaz. qz illa vel esset in deo. vel i creatura. Nõ i deo. qz nulla potẽtia passiua est i eo. Nec in creatura. quia effectui
Cõtra ista Ratio repugnat infinitas. Sed illa nõ ꝯcludũt Quia illa potẽtia ẽ infinita que totuz vniuersum ꝛ ordinẽ partiũ vniuersi ꝯseruat i infinitum. potẽtia dei est hmõi fm phos quãtum ad omes ſpecies vniuersi quas ponũt in eternũ manere ꝛ a deo dependere. Vñ i de substãtia orbis ait ꝯmẽtator. q celuz nõ solũ q̃tum ad motũ. sed etiã q̃tũ ad substãtiã suã dependet a pmo motoꝛe. Maioꝛẽ pbo. Nã planũ est q maioꝛ requirit virtus i ꝯseruãte aliquã rem p mille annos q̃ p vnam horam. ꝛ sic de inceps fm multitudinẽ temporis semp augebitur virtus. igit ꝯseruãs p infinitã duratiõez
Solutio. Ad 1 necessario est infinite virtutis. Ad pmũ igit dicẽdũ q ꝯñtia nõ est vera. Nam motoꝛ agẽs libere p intellectuz ꝛ volũtatem. nõ agit fm totũ impetuz ſuꝛtutis sue. sed tãtũ agit quãtũ vult. ꝛ quãtũ p suam sapiam agenduz esse diſpoſuit. Sed deus nõ est agẽs ex necessitate nature. sed ex sui arbitrij libertate. ideo nõ oꝛtet q motus fiat i instanti. q̃uis deus sit
Instantia infinite virtutis. Sed forte dicetur. q̃uis agẽs libeꝛ nõ agat toto suo posse. tamẽ potest si vult agere toto suo posse. vel toto suo impetu. et sic nõ euadis quin sequat q motus possit fieri in instãti: si talis motoꝛ esset infinite
Solutio virtutis. Reſpõdeo q q̃uis ipse possit. tamen effectus nõ patitur. quia nõ est in natura potẽtia receptiua que actionẽ illam posset ſuſcipe. si talis motoꝛ ageret toto suo posse.

Etiam nõ habẽrẽ p inconuenies deum posse totũ celum reuoluere in instãti tempis nostri. cum ipse phus. viij. phiſicoꝛũ ponat. q ſi coꝛpus graue mouet in vacuo. tũc transiret i instãti. eo q in vacuo nulla sit reſiſtentia medij. Modo planũ est q virtus diuina cui nullum medium potest reſiſtere eque velociter posset mouere graue p plenũ. etiaz si medium esset ferreum. ſicut ipſum graue posset transire vacuũ. Etiã ipse deus posset totũ illud qđ replet celi conca uitatẽ annihilare. ꝛ vnuz coꝛpus graue iuxta celi circumferentiã creare. et hoc vtiq̃ fm ſniam Ariſtotelis moueret deoꝛsum. cum nullã penitus haberet reſiſtẽtiam in vnico inſtãti tempis nostri. Aduerten Nota duz tamẽ q illud inſtãs tempis nostri reſpõderet tali motui tã q̃ aliena menſura. Sicut em motui angeli a celo ad terrã deſcẽdẽtis coꝛreſpõdet vnicũ inſtãs tempis nostri nõ tã q̃ menſura ppria ſed aliena. quia p mẽſura ppria tali motui coꝛreſpõdet tẽpus compoſitũ ex inſtãtibus ſicut ille motus compoſitus est ex mutatis eẽ. Sic in ppoſito ſi deus faceret p ſui omnipotẽtiam motũ i inſtãti. inſtãs nõ mẽſuraret ppꝛie motũ illum. q̃uis talis motus nõ haberet maioꝛẽ duratiõz q̃ ſit duratio inſtãti tempis nostri. ſed ſicut talis motus nõ eẽt compoſitus ex ptibus diuiſibilibus. ſed tm modo ex mutatis eẽ. ſic huiuſmodi motui coꝛreſpõderet tẽpus compoſitũ ex
Ad 2 inſtãtibus quod eẽt ſua ppꝛia mẽſura. Ad ſecundũ nego ꝯſequẽtiam. Ad pbationẽ dicẽdum q illud ſoluz dicit fruſtra quod oꝛdinat ad aliquẽ finẽ quez tamẽ nullo mõ valet adipiſci. Sed potẽtia dei ad nullũ finẽ oꝛdinat extra ipm deuz. Unde dato q deus nũq̃ aliquam creaturã pduxiſſet. adhuc tamẽ ei⁹ potentia nõ eſſet fruſtra. ſicut nec fruſtra fuit ab eterno vſq̃ ad tempus creationis. licet nihil ad extra pduxerit. Cui⁹ tota ratio ex hoc ſufficiẽter ſumit. quia ipse ad nihil extra ſe tã q̃ ad finem oꝛdinat. ſed omnia oꝛdinant ad ipm tanq̃ ad vltimũ finẽ. vt patet circa finez
Ad 3 xij. metaphice. Ad terciũ dicendũ q tam ppoſitio Ariſtotelis q̃ ꝯmẽtatoris intelligẽda est de potẽtia actiua que est in natura naturata ſiue in his que agunt ex neceſſitate natura. nõ autez de potẽtia actiua que est in natura naturãte que deus est qui agit ad extra. nõ ex neceſſitate nature: ſz ex arbitrij libertate

Quantuz ad quar Articls 4

tum articulũ. vtruz deus ad aliqua facienda ſic obligeꝫ q de neceſſitate iuſticie teneatur ea facere. est diſtinguendũ de neceſſitate iuſticie. Nã quedã ẽ neceſſitas iuſticie coactiua qua aliquis vel iuſtũ facit vel iuſtũ patit inuitus ꝛ coacte. De quo dicit. p. ethicoꝛuz. Lex vero coactiuam habet potẽtiam fm mouẽs ab aliqua prudentia et intellectu. Et illo mõ deus nihil facit neceſſitate iuſticie. qz nullam legẽ

UVA. BHSC. IyR_066

nec legislatorē cogentē supra se habet Alia est necessitas immobilitatiua: q̄ ꝯmuniter dicit necitas imutabilitatis. puta si aliqs ita diligeret iusticiā. z intm̄ eēt inclinatus ad eius exercitiū q̄ nō posset resilire ab opib⁹ iusticie. Et illa necitas siue iusticie immutabilitas si deo attribuit hoc pōt eē dupl'r. Uno mō q̄ hm̄oi imutabilitas iusticie attribuat deo ꝓpter meritoꝝ nostroꝝ exigentiā. Et sic q̄uis dicatur q̄q̄ iust⁹. iuxta illud apli. ij. Thim. iiij. De reliquo ꝙ reposita ē mihi corona iusticie quā reddet mihi in illū die iust⁹ iudex. t̄n nra merita attendendo deus nihil opat ex necitate iusticie. Quia si seru⁹ nō pōt de necitate iusticie dn̄m suū ꝙstituere debitorē. multo minus creatura creatorē pōt facere debitorē. Qui. n. nō pōt sufficiēter soluere qđ tenet. ille nō pōt debitorē ꝙstituere eum cui tenet. Sed dns et parentibus nō possum⁹ equalēs reddere. vt ait Aris. viij. ethic. g̃ 2c. Et illud videt innuere saluator i euāg'. dicēs discipul'. Cū feceritis oia q̄ ꝓcepta sūt vobis. dicite. fecim⁹ qđ iussisti. sed serui inutiles sum⁹ Alio mō talis imutabilitas iusticie pōt intelligi deo ꝙuenire nō ꝓpter meritoꝝ nostroꝝ exigētiā sed ꝓpter sue diuine bonitatis ꝙdecētiā. Et illud adhuc dupl'r. Uno mō accipiēdo decētiam simpl'r z absolute. Alio modo accipiēdo decētiaz ꝓnūcin pnti rez ordine. Primo mō oia q̄ de⁹ facit opat ex necitate iusticie. q̄ nihil pōt deus facere qđ nō deceat suā bonitatē. Sz scdo mō de⁹ nihil facit ex necitate iusticie. qa ordinē totius vniuersi deus pōt ꝓ libito voluntatis immutare. et p ꝙns illud idē quod nūc ē indecēs mutato rez ordine fieret decēs. z econuerso. Propter qđ diuine bonitatis ꝙdecētia nullā necitatē iusticie hr̄e videt respectu ist⁹ ordinis quē videm⁹. nec respectu cuiuscūq; alt⁹ ordinis vniuersi. eo ꝙ quēlibet taliū ordinū deus mutare posset q̄ncūq; voluerit. Forte dicet. Omne qđ fit sine iusticia ab agente volūtario. hoc videt eē iniustū. sed de⁹ nō potest facere iniustū. q̄ tūc peccaret. ergo deus nihil pōt facere sine iusticia. z ꝓ ꝙns oīe quod facit ex necessitate iusticie facit. Respondeo ꝙ deus nūq; facit aliquid sine iusticia. q̄ nunq; facit aliquid sine decentia bonitatis sue. z sine rectitudine voluntatis sue. z ideo deus nunq; potest facere aliquid iniustum vel indecens. quia volūtas sua tribuit rebus decentiam z iusticiā. et ideo quicquid deus facit et vult. hoc est decēs z iustū. Propter quod ansel. ꝓslogion. q̄. ait ipsi deo. Illud solū iustuz est quod vis. iniustū quod nō vis.

Instantia

Solutio.

Ad argumentū principale dicendū. ꝙ q̄uis maior sit vera de potētia passiua. tamē falsa est de potentia actiua de qua loquimur i ꝓposito. Nā q̄uis purus actus excludat potentiā passiuā que derogat actualitati. sicut cōpositō simplicitati. tamen nō excludit potentiā actiuā. qa potentia actiua i nullo penitus derogat actualitati.

Ad ꝓncipale argumentum.

Distinctio quadragesima quarta.

Hnc illud re

n stat discutiendu z. Dic m̄gr tractat de potētia dei ꝓ compatiōez ad creaturaz bonitatē. Et diuidit ista distinctio in tres ptes. sm ꝙ tres mouent questiones Quaz prima est. vtz deus pōt aliqd melius facere q̄z facit. Secūda vtrū alio mō vel melioꝝ modo q̄z facit. Tercia vtz de⁹ semp ꝓsit omē quod oliz potuit. Secūda ps incipit ibi. Post hec ꝙsiderandū. Tercia ibi. Prete rea queri solet. Prima i duas. Nā ꝓmo quorundā errorē recitat. Secūdo hm̄oi errorem reprobat z veritatē determinat. ibi. Uerū hic ab eis. Sequit illa pars. Post hec considerandū. Et diuidit in duas. Nā primo mouet questionē. Secūdo respōdet ꝓ quādam distinctionē. ibi. Si modus opatōis Sequit illa pars. Preterea queri solet. Et diuidit in tres ptes. Nam primo circa illaz questionē tāgit quandā falsam opinionē. Scdo rñdet sm suam ꝓpriā intētionē. Et tercio ꝓ p̄dictoꝝ epilogatōem confirmat suā rñsionez. Secūda ibi. Ad quod dicim⁹ 2c. Tercia ibi Fateamur 2c. Dic quero hāc questionē.

Truz deus totum vniuersum potuerit facere melius. Uidetur ꝙ non Quia illud quod melī⁹ cogitari nō potest hoc nō potest fieri melius. sed isto vniuerso iam facto nō potest cōcipi melius. ergo 2c. Maior patet. Nā ꝓ ꝙsimilē maiorē probat Ansel. ꝙ deus ē summe pfectus. q̄ deus ē quo maius cogitari nō pōt. Minor patet ꝓ Aug. in de libero arbitrio. vbi sic ait. Quicqd vera ratione melius tibi occurrit. scias deum fecisse bonorū oim conditorē. Cōtra. omni finito pōt fieri additio. sed totum vniuersuz est quid finitū. ergo 2c. Dic quattuor sunt videda. Primo vtz virtute diuia aliqua ps vniuersi possit fieri melioꝝ. Secūdo vtrū in infinitū ꝓcedendo quacūq; creatura data

UVA. BHSC. IyR_066

deus semp possit facere pfectiorem. Tercio de eo quod queritur. Quarto vtruz deus possit facere aliud vniuersuz illo vniuerso manente.

Amicus 1 **Quātuz ad primū** vtz virtute diuina aliqua pars vniuersi possit fieri melior. est aduertendū q rem fieri melioꝛē potest intelligi dupliciter. Uno modo q̄tum ad pfectiones naturales. Alio modo q̄tum ad pfectiones accidētales. Dicono duas ꝯclusiones. Prima ē q deus reꝛ creatā pōt facere melioꝛē q̄tū ad pfectōes ac/
Lōclo 1 cidētales ipsa re manēte realiter eadē. Quia illud qd̄ pōt natura hoc deo nō debet denegari sed manente eadem re fm eētiaz suam natura facit eā magis pfectam fm gradus accidē talium pfectionū. ergo ꝛc. Maioꝛ manifesta est de se. Minoꝛ pz. qꝛ hō infirmꝰ qñq̄z fit naturaliter sanus. z minus sanꝰ magis sanus. z sic de alijs. P. b. Aug. sup Gen. ait. Po/
2 tuit deꝰ facere hoiez q̄ nec peccare vellet nec peccare posset. sed nulli dubiū q̄n talis homo eēt pfectioꝛ hoie q̄ vult z potest peccare. ergo ꝛc.
3 P. si creatura nō posset fieri melioꝛ. aut hoc esset pro tanto quia deus nō posset plus dare de pfectione. aut quia creatura nō plus possz recipere. Nō primū. quia etiā miserrimo homini deus potest dare intuitiuā visionez sue essentie. vt in plogo illius primi libꝛi pbaui. Nec obstat secūduz. quia deus qui est auctoꝛ creature pōt eius capacitatē augere. ergo ꝛc.

Erroꝛ Sed ꝯtra illud sunt quidā heretici quos tangit magister in ista. xliij. distinctiōe. Et
1 potest eoꝝ erroꝛ probari sic. Beatus Augu. ꝯtra Maximinū hereticū ait. Si pat posset filium suum pducere melioꝛē z nō faceret tūc inuidus esset. Sic arguunt isti a simili. Si deus posset aliquam creaturam facere melioꝛem z nō faceret: tunc inuidus esset. sed deus nō potest esse inuidus. vt patet. i. metaphisice. ergo ꝛc.
2 P. Plato fertur dixisse q optimi est optima adducere. Et illud idē dicit beatus Dyoni. Sed optimo nihil potest eē melius. et deus est optimus. ergo nihil potest fieri melius eo quod iaz de facto deus produxit.
3 P. causa producēs effectū fm totam suam virtutē seu potentiā. nō potest hmōi effectum pducere melioꝛē. deus producit quēlibet suum effectū tota sua potentia seu virtute Maioꝛ patet. Minoꝛ pbatur. Quia quādo virtus pducēns est simpliciter simplex. tunc quicquid ab eo pducitur hoc fm totam suaz virtutē producit. Sed virtus diuina cuz sit purus actus est simpliciter simplex. ergo ꝛc.

Alia multa motiua quibꝰ illa erronea opinio probauit q deus non possit facere alia q̄z ea que fecit. z q nō potuit nō facere ea que fecit. adducit magister in lra distinctione proxima pcedente. z respondet ad ea. ideo ad presens illa nō adduco. Sed hec opinio er/ Contra erroꝛem.
ronea est. vt dixi. Quia sicut post hanc vitā deus bonis hominibus dabit dotes glorificationis corpis z anime. sic cum eisdez dotibus posset hominē creare si vellet. quo facto nulli dubium q talis homo melioꝛ esset q̄z homo natus de muliere qui breui viuens tempe re/
pietur multis miserijs. Ad primū ergo di Solutio
cendū q nō est simile. quia naturalis dei filius nascēdo caput diuinā naturaz q̄ naturaliter sibi a patre generante cōicatur. z p ꝯsequns omnis pfectio sibi iure debetur. sed creatura pducit in limitata natura a deo libere z volūtarie z nō naturaliter. z p ꝯsequens sibi nō debet pfectio nisi tanta quāta placuerit volūtati diuine. Et ideo inuidus fuisset pater diuinus si filio ab eo naturaliter genito nō cōicasset omnē pfectionez. qꝛ si subtrahit ab aliquo quod iure sibi debet hoc p inuidiam subtrahitur. Sed ex hoc nō debet dici inuidus ipe deus si nō dederit creature illud qd̄ libere pōt dare si voluerit. Ad scām dicendū q Pla Ad 2
to z Dyoni. intendūt p illa verba extollētiam dei respectu ceteroꝝ agentiū que nō pñt tam bona pducere sicut deus potest. Ipse em̄ produxit non solum res corporales. verumetiaz produxit substātias sepatas. que sunt optime inter creaturas. quas nullum aliud agēs potest producere fm veritatē. q̄uis Auicenna circa hoc errauerit. vt patebit in secūdo libꝛo. Sic igit intelligēdo maioꝛē nō debet inferri ꝯclusio que infert. quia hec debet esse cōclusio. q cetera agentia non possunt producere melioꝛa q̄z agens diuinum. Potest etiam dici q optimū ponitur ibi pro valde bono. quia fm grāmaticos superlatiuus quādoq̄z idē est quod suus positiuus cū hoc aduerbio valde. Et sic minoꝛ est falsa. Quia plura possunt dici valde bona. quoꝝ tamē vnuz est melius altero. Unde dicitur Gen. i. Uidit deus cuncta que fecerat. et erant valde bona. Et tamen nulli dubium quin homo erat melioꝛ q̄z lapis. Ad tercium dicendum. Ad 3
q agens producere fm totam suam virtutem potest intelligi dupliciter. Uno modo

UVA. BHSC. IyR_066

ꝙ agẽs faciat vltimũ ꝛc conatu. ꝛ illo mõ maior est vera. sed minor est falsa. quia cũ ꝺeus sit infinite virtutis in vigore. ergo in ꝓductõne nullius ꝓducti existẽtis finite ꝓfectionis ꝓducit quantũ potest ꝑm totũ suuꝫ conatum. Alio mõ ꝙ hmõi agens agat ꝑm virtutẽ realiter simplicẽ ꝛ indiuisibilez. habentẽ tamen ī se vnitissime ꝛ abstꝫ omni reali diuisione omniũ virtualiũ graduũ multitudinẽ. Et sic ꝙuis minor sit vera. tamen maior est falsa. maxime si agens hmõi agit libere et nõ ex necessitate nature. quia ꝙuis hmõi agens agat tota sua virtute. i. nõ agat ꝑm partẽ realez siue virtutis. eo ꝙ virtus sua nõ habeat partẽ ꝛ partẽ. tamẽ ꝓpter sui libertatẽ nõ producit quantũ potest. sed quantuꝫ vult. vtiꝫ em̃ sua

Cõcio 2 virtuali continẽtia ꝓout sibi placet. Secunda cõclusio est. ꝙ ꝺeus nõ potest rem creatã facere meliorẽ quãtum ad gradũ essentialem. ita tamẽ ꝙ res maneat eadem que prius fuerat añ talis gradus additionẽ. Nec ꝺuasio potest ꝓbari sic. quia mutata specifica rei differẽtia nõ manet ipsa res. sed ꝑ additiõem bonitatis eẽntialis mutat specifica rei differẽtia. ergo ꝛc. Probat minor. qnia vt patꝫ diuisiue descẽdẽdo a genere generalissimo vsqꝫ ad species specialissimas. semp ab vltimo gradu eẽntiali ipsius rei accipit differẽtia que est cõstitutiua speciei. Maior etiã patꝫ. qꝛ ꝑm porphiriũ differẽtia accidẽtalis facit alteratum. sed differẽtia substantialis facit aliud. Et hec videt eẽ intẽtio phi. vij. metaph. vbi diffiniti onẽ rei compat numero. qꝛ sicut qualibet vnitate addita vel remota numerus mutat speciem. sic quacũꝫ differẽtia substantiali addita vel remota res mutat diffinitionẽ. ꝛ ꝑ consequens speciẽ.

Articꝰ 2 Quantuꝫ ad secundũ principale.

vtrũ in infinitũ ꝓcedẽdo quacũꝫ creatura data ꝺeus semp possit facere ꝓfectiorẽ. ꝺico ꝙ loquẽdo ꝛc potentia ꝺei absoluta. tũc qualibet creatura actu ꝓducta ꝺeus potest in infinitũ semp nobiliorẽ ꝛ ꝑfectiorez

Cõcio 1 ꝓducere. Quia si ꝺeus hoc nõ posset. hoc esset ꝓ tanto. quia implicaret cõtradictio. sed nulla in proposito implicat contradictio. ergo ꝛc. Maior est nota ex. vi. ethicoꝝ vbi dicit. Hoc solo priuat ꝺeus. ingenita facere que vtiꝫ facta sunt. Hoc exponit a cõmentatore ꝛ doctoribus. id ẽ ꝓtradictoria simul verificari. Minorẽ ꝓbo. qꝛ si implicaret ꝓtradictio. vel hoc eẽt ex parte ꝺei producẽtis. vel ex parte creature ꝓducte. Nõ primũ. qꝛ sicut dicit Chriſ. ideo ꝺeus dicit omnipotes. qꝛ ei⁹ posse nõ pot inuenire nõ posse. Nec ſcõm. quia oĩs creatura actu posita in eẽ est finite ꝓfectionis. igit si addit sibi aliqua finita ꝓfectio. per hoc nõ efficitur infinita. quia finitũ additꝫ finito nõ facit totum infinitũ. et ꝑ consequens creatura vlterius producta capiens ꝓfectionẽ ꝓcedẽtis creature vna cum illa finita perfectione addita. ꝑ hmõi additionẽ nõ ponetur extra limites creature. nec eius esse implicabit nõ esse. ꝛ eodem modo arguet ꝛc creatura secũdo producta cũ finita ꝓfectione addita. ꝛ sic in infinitũ. quia semp creatura actu producta erit finita in ꝓfectione. cuꝫ nõ claudat in se nisi ꝓfectionẽ ꝓcedentis creature qũe est finita. ꝛ ꝓfectiõem supadditam que simil⁹ est finita. Nec videt eẽ intẽtio beati Dyonisij in ꝛc diuinis nominibꝫ. vbi creaturas a ꝺeo procedentes assimilat numeris. ꝛ ꝺeũ vnitati. Modo planuꝫ est ꝙ ꝓfectione numerali ꝓcedunt numeri in infinitũ. ꝛ tamẽ quilibet numerus actu acceptus est finitus. cum nõ claudat in se nisi numerũ proxime ꝓcedentẽ. ꝛ vnitatem additã. que ambo sunt finita. sic eodez modo in ꝓposito ꝛc. P. idẽ Dyonisius in. viij. ꝛc diuinis nominibꝫ ait. Deus est infinite virtutis. eo ꝙ simpliciter potest infinite infinitas alias ab existentibus virtutes producere. 2

P. potẽtia ꝺei est infinita et simpliciter illimitata. ergo vltra omnẽ creaturã ꝓductaꝫ semp poterit producere ꝓfectiorẽ. Añ cedens patet questiõe ꝓxima ꝓcedẽte. Probo consequentiã. quia oĩs creatura cũ ꝛc facto fuerit producta sit finite ꝓfectiõis. vt patet ex iã dictis. igit si vltra quamlibet creaturã ꝓductam ꝺeus nõ posset producere ꝓfectiorẽ. tũc infinita ꝺei potentia esset limitata ad finitum effectum. eo ꝙ non posset aliquid vltra ipsuꝫ. ꝛ infinita ꝺei virtus esset adequata ꝑ effectuꝫ finitũ. que omnia vident impossibilia. Consequẽtia patet. qꝛ tũc intelligit potẽtia limitata. qñ nõ potest trãscendere aliquẽ limitatuꝫ effectũ. et tũc intelligit virt⁹ adequata quãdo potẽtia nõ pot in maiorẽ effectũ. qꝛ virtus est vltimũ ꝛc potẽtia. vt dicit ī ꝛc celo ꝛ mũ. Et hec videt eẽ intentio beati Aug. xij. ꝛc ciuitatis. ca. xvij. vbi ait diuinã sapientiaꝫ incomprehensibili comphensiõe sic omnia incomprehensibilia comprehendere. vt quecunꝫ noua ꝛ dissimilia consequentia pcedẽtibus si semp facere vellet inordinata et improuisa 3

UVA. BHSC. IyR_066

habere non posset. nec ea prouideret a proxi/
mo tempe sed eterna pscientia ptineret. Dic
trāseo eo breuius. qz illā materiā intēdo tāge
re libro. ij. distinctōe. i. Sed ptra illā cclu
sionē sunt quidā magni doctores q̄ arguunt
p sua opinione ꝓmo sic. Si possibilis essz p
cessus i infinitū in speciebꝫ fm pfectionez. tūc
in intellectu diuino esset aliqua creatura di
stans in infinitū ab aliqua alia creatura. et p
ꝯsequens creatura talis esset infinite pfectio/
nis. hoc autē ē impossibile. qđ patet. qz hm̄oi
creatura tm̄ excederet illam aliā creaturā q̄n/
tum excedit eam deus. z p ꝯsequens in infini
tum. quia nō potest esse maior excessus excess/
su infinito. etiā esset eque pfecta vt deus. quia
nō potest esse maior pfectō pfectione infini/
ta. P. si possibilis esset pcessus specierū i in
finitū. aut omes hm̄oi species clauderent in
fra dēcē p̄dicamenta. aut alique earū essent ex/
tra p̄dicamēta. Nō potest dari ꝓmū. quia sic
ut patet p ph̄m in libro p̄dicamētoꝝ. et. viij.
metaph̄. a genere generalissimo descēdit differ
entiꝫ diuisiuis vsq; ad speciē specialissimaz
Sed talis descēsus nunq; posset pfici. si speci
es essent infinite. Nec potest dari secundus.
qz decem p̄dicamēta sufficiēter euacuāt totuz
ens. ergo quicqd ē extra decē p̄dicamēta ē nō
ens siue nihil. P. forme sunt sicut numeri.
vt patet. viij. metaphi. z deus se habet ad mo
dum vnitatis. vt patet p Dyoni. sed numeri
versus vnitatē nō pcedūt i infinitū. quia nō
procedūt vltra binariū. ergo nec species p ac/
cessum ad deū. puta p augmentū pfectiōis p
cedunt i infinitū. P. vbi est essentialis or/
do ibi nō est pcessus in infinitū. sed spēs vni
uersi habent essentialē ordinē ad seinuicez.

P. totū ens creabile est finitū in pfectione.
ergo nō potest in infinitū semp creari pfectior
creatura. Añcedens patet. qz illud est finitū
quo repit aliquid maius. sed deus excedit to
tum ambitū entis creabilis. z p ꝯsequens est
maior toto ente creabili. Cōsequētia patet. qz
omne finitū attingit p replicationē graduz
finitorū. alꝫ ad terminū finitū esset accessus
infinitus. P. appetitus creature nō est in
finitus. ergo in creaturis non potest esse pces
sus in infinitū. Añcedens patet. Probat cō
sequētia. quia deus nō potest facere aliquid i
creatura quod nō sit appetibile a creatura. si
cut nō potest facere aliquid in creatura ad qđ
creatura nō sit aliquo modo in potētia. P.
si deus qualibet creatura semp posset produ/
cere pfectiorē. hoc esset pro tāto. quia deus in
infinitū distat a qualibet creatura quantum
cunq; pfecta. sed hoc nō sufficit. quia pari ra
tione sequeret q̄ vltra totū ens creabile deus
posset pducere creaturā. quod est simplr im/
possibile. qz hoc posito aliqua creatura exce/
deret totū ens creabile. quod manifeste impli
cat contradictionē. quia omne quod p creati
onē pducit est creabile. et sic huiusmodi crea
tura erit creabilis z nō erit creabilis. Conse/
quētia patet. quia totuz ens creabile distat a
deo in infinitū. Et confirmat. qa inter sub
stantiā z accidens est distātia impertransibilis.
z tamē inter nullam substantiā z accidēs de/
us potest facere infinitas species. ergo a simi/
li ꝛc. Q, autē distantia inter substantiā et ac
cidens sit infinita. probāt p hoc q̄ nullus ac
cidēs quantumcūq; pfectū potest adequare
gradū entitatis qui est in substātia. P. si
possibilis esset processus in infinitū semp ad
nobiliorem creaturā. tūc posset esse vna crea/
tura de facto creata que esset infinite nobilita/
tis z pfectionis. Falsitas ꝯsequētis ptz. Pro
bat ꝯsequētia. quia fm Aristotelez. iij. phisi/
corū. Si esset dare potentiā ad infinituz fm
appositionē. illa posset poni in facto esse. sz po
tentia ad maiorē pfectionē est potētia fm ap/
positionē. ergo ꝛc. P. aut deus cognoscit ali
quod creabile vltra quod nō est aliud creabi
le. aut nō. Si sic. tūc illo creato nō erit proces
sus vlterior in infinitum. Si non. tūc deus
nō cognosceret omne creabile. quod est im/
possibile. quia tūc aliquid esset a deo produci
bile quod deus nō cognosceret. P. quāto
aliquid ē deo ꝑpinquius tāto videt esse me/
lius et nobilius seu pfectius. Sed humani/
tate christi nihil potest esse deo ꝑpinquius.
ergo ꝛc. P. quāto aliquid est purius tanto
perfectius. Sed nulla pura creatura pōt esse
purior beata virgine Maria. ergo nulla pu/
ra creatura potest esse pfectior ea. Maior pa
tet. Minor pbatur. Quia dicit Anselmus
in de conceptu virginali. Nempe decuit vt ea
puritate virgo niteret quaz deus filio suo ma
trem elegerat qua maior sub deo nequit intel
ligi. Sed illa q̄uis sint valde difficilia. ta
men opposituz ꝯclusionis p̄dicte nō conuin
cunt. Ad primū igit dicendū. q̄ illud cōse
quēs nō est impossibile. quia dato q̄ in effe/
ctu nunq; sint due creature distantes ab in/
uicem in infinitū fm pfectionez. in pspectu ta
men cognitionis diuine nō repugnat huius
modi creaturas esse. Sicut em duo numeri
i infinitum distātes pnt ee in pspectu diuine

Dari. got/ fre. z aure. z multi alij. 1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

Cōfirmat

Solutio.

Ad

cognitionis. q̄uis nūq̄ deuꝰ i effectu. sic ꝛc̄.

Ad pbationē cū dicit q talis creatura tm̄ excederet aliā creaturā quantū excedit eā deꝰ. nego. Ad pbationē cū dicit q nō ē maior excessus excessu infinito. illa ē falsa. P̄ñt em̄ ee plures excessus infiniti quoꝝ tñ vnus est maior alio. Nā linea vnius palmi excedit pūctū infinitū. cū sine omni ꝓportōe excedat eū. et tñ insanus mente videreꝯ qui diceret q linee mille palmoꝝ vel linea infinita nō plus excedat punctū q̄z linea vnius palmi. Et cū ad dik q talis creatura esset eque pfecta sicut deus. nego. Nā hm̄oi creatura i infinitū ꝛefice/ret a pfectione diuina. Nā omnē suā pfectionem haberet talis creatura pticipatiue ꝛ ꝛpē ꝛenter. deus aūt oēm suā pfectionē habet eēntialiter ꝛ penitꝰ independēter. Ad ſcōm dicendū q oēs clauderenk infra ꝛcē p̄dicamēta Ad pbationē dicendū q licet q̄tum ad spēs q̄ actu sunt p intellectū finitū possit fieri resolutio a genere generalissimo vsq̄ ad singulas spēs spālissimas. tamē a nullo intellectu finito hoc fieri pōt q̄tum ad spēcies que sunt i potētia. Un̄ ait ꝯmentatoꝝ. ij. metaph. q vl'e ꝯtinet sub se res infinitas nō actu sed potētia Quod dictū ꝯmentatoris ꝛ si fortasse posset habere dubiū aliquod de potētia que est citra diuinā potentiā. tamē de potētia dei q̄ infinite infinitas virtutes alias ab existētibus pōt p ducere. ꝛ vt supius allegaui ex dictis Dyonisij nulli catholico debet esse dubiū Forte dicek q ꝯmentatoꝝ intelligit de rebus i diuinis ꝛ nō de rebus specie differētibus de quib ad pñs loquimur. Respōdeo q etiā specierū infinitatē in potētia videk ponere cōmētatoꝝ. Nā in tractatu de sensu et sensato ꝯmentatoꝝ ait. q colores medij possunt esse infiniti. modo planū est q colores medij ab inuicē differūt specie. Ad terciū dicendū q vnitas dupliciter pōt ꝯsiderari. Uno modo formaliter Alio mō virtualiter. Primo mō excludit numerū. ideo accedendo ad vnitatē finik processus numeroꝝ. Scōo mō includit omnē numeꝝ. ꝛ iō vt sic accedēdo ad vnitatē nūq̄ finitur ꝓcessus numeroꝝ. Et illo secūdo mō fm Dyoni. deus assimilak vnitati. ergo argumētū bñ intellectū magis est ꝓclusione quā posui q̄ ꝯtra eam. Ad quartū dicendū q maior potest negari. qz in numeris videk ee essentialis ordo. cū semp sequēs numerus p̄suppo nat p̄cedentē. ꝛ tamē in numeris est ꝓcessus i infinitū. Et idē patet in figuris ꝛ ꝓportionibus ꝛ relatiōibus dictis mō numeri. i quib omībus est ꝓcessus i infinitū. ꝛ comp̄hēsa in his sicut spēcies vniuersi. P̄ōt etiā dici ad minorē q nō est necesse eēntialē ordinē esse nisi inter ea q̄ actu sunt. qz illa ꝓpue sunt ad inuicē compabilia que realē ꝛ actualē habēt entitatē. mō ita est q spēcies vniuersi q̄ actu sūt ille finite sunt. Ad quintū dicendū q licet creatura actu sit finite pfectionis. tamē in potentia nō repugnat ei infinitas. ꝛ quia creabile sonat in potentiaz. ideo nego añcedēs. Ad pbationē nego maiorē. qz dato q a centro terre versus orientē vna linea ꝓcederet i infinitū ꝛ alia versus meridiem. ꝛ versus aquilonē ex vtraq̄ pte ꝓcederet i infinitū. vtraq̄ linea esset infinita. ꝛ tamē secunda esset maior q̄z prima. qz esset dupla respectu eius. Forte dicek q p̄ma linea nō esset simpliciter infinita. qz q̄uis versus orientē trāseat i infinitū. versus tamē centrū finik. qz terminak in centro. et ideo nō repugnat esse aliquid maius ea.

Respōdeo q eodē modo est in ꝓposito. qz q̄uis p diuinā potentiā supius ꝓcedēdo ad ipm deū processus pfectionis creaturaruz duret i infinitū. tamē ꝓcedendo ad inferius: terminū habet in ipsa materia prima. infra quā si descendik itur ad purū nihil. vt patet p Aug̃. in libro ꝯfessionū. et p ꝯmentatorē. i. phi sicoꝝ. ꝛ ideo omni enti creato ꝛ creabili dabitur aliquid maius in pfectione. scz ipse deus qui simpliciter ē infinitus. Ad sextū p̄mo potest dici ad maiorē. q licet appetitus creature nō sit simpliciter infinitus. tamē successiue potest esse ad infinita. Appetitus em̄ materie pōt esse successiue ad infinitas formas. quas etiam recipet si mūdus duraret i infinitū. vt phi sunt opinati. Etiam ꝯsequētia est falsa. Ad pbationē dicendū q q̄uis i actiōe rei naturalis appetitus naturalis aliquo mō p̄cedat factionē rei. hoc tamē nō fit in actiōe dei qui potest oīa de nihilo ꝓducere. qz illo nihilo p̄cedenti talē factionē non potest esse aliquis appetitus. Forte dicek q aliqui illorū doctoꝝ dicāt q̄dditates rez fuisse ab eterno. et p ꝯsequēs posset aliq̄s realis appetitus p̄cedere factionez qua deus facit creaturas.

De istius instātie solutione ad p̄sens transeo. qz hāc materiā itēdo tractare i ſcōo libro. distin. xviij. qz ibi habet locū. Ad septimū dicēdū q nō solū ista distātia ē cā. sed isti⁹ ꝓcessus cā ē illa q̄ ē assignata supius i p̄ma rōe q̄ illa ꝯclo ꝓbabak. Ad ꝯfirmatoꝝ cū isti dicūt q inf̄ sbaz zaccīs ē distātia iptrāsibil'. dōm q vel isti p distātiā iptrāsibilē itelligūt

Ad 2

Instantia

Solutio.

Ad 3

Ad 4

Ad 5

Instantia

Solutio

Ad 6

Instantia

Ad 7

Ad cōfir.

UVA. BHSC. IyR_066

q̄ ex accidēti nō possit generari suba. vel q̄ accidēs nō possit eq̄polleter ꝓtinere ſtutē subē. Quocūq; illoꝝ modoꝝ intelligāt apparet q̄ male intelligūt ista. referēdo ad potētiā diuinā. ꝛc qua tā ipſi q̄z nos in p̄nti loq̄mur. q̄z ex accidētibus exīstibus i ſacramēto altaris q̄nq; generant vermes q̄ ſunt vere suba. Eadez etiā accidentia equipolleter habēt totā virtutē ſubſtātie panis ꝛ vini. q̄z nihil min⁹ ꝛc accidentibus vini exiſtētib⁹ i ſacramēto poſſz aliquis in ebriari ſi immoderate ꝛc eis ſumeret. q̄z ꝛc ipſo vino anteq̄z eſſet ſanguis ꝓſecratus ꝛ nō minus cibāt accidētia panis in ſacramēto exiſtētia. q̄z cibaret ipſe panis ſi in corpus x̄pi nō fuiſſet ꝓuerſus. Un ſi in toto vniuerſo ſubſtātiā panis ꝛ vini in ꝑpetuū ꝛc⁹ conuerteret i corpus ſuū ꝛ ſanguinē. nihilomin⁹ hoīes nutrirent ꝛc talibus accidētib⁹. q̄z nūc ꝛc ipſis ſubſtātijs panis ꝛ vini. Etiā falſū aſſumūt cū dicūt. q̄ inter ſubſtātiā et accidēs nō p̄nt fieri infinite ſpecies. q̄z vt patuit ſupius p̄ ꝓmētatorē. medij coloꝝ es p̄nt eſſe infiniti. ergo inter albedinē ꝛ ſubſtantiā p̄nt eſſe in-
Ad8 finite ſpēs. Ad octauū nego ꝓſequentiaz. Ad p̄bationē dicēdū q̄ licet maioꝝ ſit vera loquēdo ꝛc appoſitiōe q̄ fieri pōt ſm potentiā naturalē. tñ nō eſt vera loquēdo ꝛc appoſitione q̄ fieri pōt loquēdo ſm potētiā dei q̄ eſt ſupernaturalis. ſm quā potētiā i ꝓpoſito ponit fieri appoſitio. Et rō iſti⁹ eē pōt. q̄z ſi ſm potētiā nature create fieret appoſitio ſm p̄teſ eiuſ dē quātitatis i infinitū. tūc oporteret q̄ in natura p̄exiſteret magnitudo infinita. q̄z cū virtus naturalis nō poſſit cr̄are ꝛc nihilo illud quod apponit. optet q̄ hmōi rē apponibilez virtus creata accipiat ab vno ꝛ addat alteri. ſiue hoc faciat p modū aggregatiōis. ſiue p viā generatiōis. igit ſi nō ceſſabit hmōi appoſitio: oporteret eſſe aliquid infinitū. quia omne finitū conſumit aliq̄n p cōtinuā ablationē p̄tiū eiuſdē quātitatis ab eo. Et hec videt eſſe intētio Ariſtot. iij. phiſicoꝝ. Hoc tamē nō obſtat in p̄nti ꝓpoſito. q̄z nouas ſpēs deus pōt ꝓtinue nihilo creare. Etiā potētia naturalis agit q̄ntū pōt. igit ſi natura creata hret poſſe ad p̄ductōz alic⁹ infiniti. hvtiq; expleret cū effectu. Sz ꝓp̄riū ē dei ad extra libere agere. ideo nō agit q̄ntū pōt ſed q̄ntū vult. ꝛ p ꝓns nunq; explet q̄ ad extra ſuū totū poſſe.
Ad9 Ad nonū dōm. q̄ ſicut ꝛc⁹ p infinitā ſuaz ſapiaz ꝓpēdit oēs ſpēs nūeroꝝ. vt patuit ſupius diſt. xxxv. concluſiōe. uij. i ſolutōe q̄nti argumēti. ꝛ tñ clare cuz h̄ cognoſcit q̄ i re extra nūq; eſſe poterit tāt⁹ numer⁹ q̄n poſſit augeri. ſic q̄uis ꝛc⁹ cognoſcat oīe creabile. tñ cū hoc clare videt q̄ i re extra creatura nulla erit nec eē poterit q̄ p diuinā potētiā nō poſſit p̄duci p̄fectio. Et ex h̄ pz q̄ ꝓtia facta i ſeda pte in quiſitōis iſti⁹ rōnis nō ē vera. q̄z licet deus nō cognoſcat aliq̄d creabile ponibile in re extra. vltra q̄d nō poſſit aliud creari. tñ ex h̄ non ſequit q̄ ꝛc⁹ non cognoſcat oē creabile. ſic dato q̄ ꝛc⁹ nō cognoſcat aliquē nūez vltra quē nō poſſit dari alter nūer⁹. tñ ex h̄ nō ſeq̄t q̄ ꝛc⁹ nō cognoſcat oēm nūez. Ad.x. dōm q̄ hūanitas x̄pi pōt dupl'r ꝓſiderari. Uno mō ſm ſe. Alio mō vt vnita ē p̄ſone diuine. Primo mō pōt eē aliq̄ creatura p̄fectioꝝ ea. licet nō ſcdo modo. Nec h̄ eſt ꝯ p̄ns ꝓpoſitū. q̄z ille exceſſus non ꝓuenit ei vt pura creatura. ſed vt rō ne vnionis ver⁹ deus ē. Ad.xi. dōm cū dicit virgo gl'iosa ea puritate nitere qua maioꝝ ſub deo nequit intelligi. illud non pōt intelligi ſimpl'r ꝛ abſolute. quia al's ſequeret q̄ puritas humanitatis x̄pi nō fuiſſet maioꝝ puritate virginis. Eſt ergo ſenſus verboꝝ illoꝝ. q̄ ſub deo. id ē ſub chriſto nō poteſt intelligi in aliquo homie maioꝝ puritas q̄z fuerit i ꝛc⁹ ata virgine.

Ad10

Ad11

Quantum ad tercium articulū. vtrū deus totū vniuerſū potuerit facere melius. eſt aduerten dū q̄ ly melius pōt accipi dupl'r. Eſt em q̄dā mod⁹ aduerbialis. Ille aūt modus vel accipit ex pte facientis. ꝛ ſic ꝛc⁹ nihil pōt facere meli⁹ q̄z fecit. q̄z q̄ cunq; fecit ſemp fecit ſm bonitatez volūtatis ſue. ꝛ ſm dictamē ſapiētie ſue. qui modus melioari nō poteſt. ſicut nec bonitas ꝛ ſapiētia dei poterūt meliorari. Uel ille modus attēditur ex pte facti. ꝛ ſic ē ſenſus vtrū virtute diuina vniuerſuz potuerit vel poſſit cape nobiliꝰ et p̄fectius eſſe q̄z cepit. Et ſub hoc ſenſu tractādo illū articulū pono tres cōcluſiones iuxta tria que i vniuerſo conſpicio. ſcz finē. partes ꝛ ordinē. Prima ꝓcluſio eſt q̄ ratōe finis vniuerſuz nō potuit fieri melius. nobilius ſeu p̄fectius. Quia illud cui⁹ finis ē nobiliſſimus. optim⁹ ꝛ p̄fectiſſim⁹. hoc nō p̄t melioari ex pte finis. vniuerſuz ē hmōi. ergo ꝛc. Maioꝝ pz. Minoꝝ p̄bat. q̄z ꝛc⁹ ē finis toti⁹ vniuerſi. vt pz. xij. meth. ꝛ ꝛc⁹ ē nobiliſſim⁹. Ipſe em ē nobil'i fine toti⁹ nobilitatis. vt dr i eodē. xij. Ipſe etiā ē optim⁹. q̄z ipſe ē ſummū bonū. ꝛ vltim⁹ finis. Ideo ꝛc ipſo dicit ibidē.

Articls 3

Cōclo 1

1

UVA. BHSC. IyR_066

Mouet aũt vt dẽsideratũ ⁊ amatũ. Ipse etiam ds est pfectissim⁹. q⁹ vt ptz. v. metaph. ipse habet i se vl'r pfectões oĩm generũ. P. sicut exercit⁹ ordinat⁹ immediate ad impatorem seu ad summũ ꝓncipẽ nõ põt meliorari q̃tũ ad ducẽ. sic vniuersũ cũ immediate ordinet ad vltimũ finẽ nõ potest meliorari q̃ ad finẽ seu ratiõe finis. Secũda ꝯclusio ꝙ vniuersuz põt meliorari ratiõe ptiũ bonitate accidẽtali ⁊ nõ bonitate essentiali. Quia illo mõ quo ptibꝫ vniuersi cõpetit meliozatio. eo mõ etiã cõpetit toti vniuerso. Sed ptibus eisdez manẽtibus ꝓuenit meliozatio q̃tũ ad bonitatẽ accidẽtalẽ ⁊ nõ eẽntialem. ergo ⁊c. Maioz ptz. q⁹ sicut entitas totius cõstat ex entitate ptiũ. sic bonitas totius ex bonitate ptiuz. Minoz ptz ex dictis i articulo ꝓmo istius cõclusionis. Istã ꝯclusionẽ doctozes satis ꝯcoz diter tenẽt. posito ꝙ oĩs ptes vniuersi meliozent. Sed si alique ptes meliozarẽt ⁊ nõ omnes. tũc dicũt aliqui doctozes ꝙ ex hoc totũ vniuersũ nõ efficeret melius. q⁹ tolleret ꝓpoztio ordinis. ⁊ ideo q̃uis augeret bonuz ptis. tñ minueret bonũ toti⁹ vniuersitatis. Sed illud nõ valet. Quia ex hoc dicto sequeret. ꝙ ex xpi incarnatõe bonũ totius vniuersi fuissz diminutũ. et ordo vniuersi fuisset interrupt⁹ ⁊ ꝺordinatus. Illud ꝯsequẽs ẽ valde hozridũ i auribꝫ fideliũ. Cõsequẽtia ptz. q⁹ ex illa incarnatõe natura humana maxĩmã ꝯsecuta est dignitatẽ ⁊ meliozatõez. licet oẽs ptes vniuersi ex hoc nõ fuerit meliozate. q⁹ natura dãnatozũ spirituũ nullã dignitatẽ vel meliozationẽ ex hoc ẽ cõsecuta. ergo ⁊c. P. post diem iudicij sol ⁊ luna meliozabunt. q⁹ sicut dicit Isa. tũc lumẽ lune erit sicut nũc lumẽ sol'. ⁊ lumẽ solis septempl'r sicut lumẽ septẽ dierũ Multe aũt ptes vniuersi nõ erũt meliozate. sicut patet ꝺ bestijs. piscibꝫ ⁊ plantis q̃ cozrũpent. ⁊ tamẽ ordo vniuersi tũc nõ mutabit in peius sed in melius. Tercia ꝯclusio ẽ ꝙ nõ mutatis ptibꝫ vniuersi: tũc vniuersũ q̃tũ ad ordinez nõ potest meliozari. Quia ꝺ⁹ qui est oĩm artifex pfectissima sua sapiẽtia ptes vniuersi ꝓm naturarũ ⁊ pfectionũ suarũ exigẽtiam dispouit et ordinauit. ergo non mutatis ptibus vniuersi. non videt ꝙ ordo vniuersi possit meliozari. sed mutatis ptibus i melius videt ꝙ etiã bonitas originis augeat. quia sicut meliozatis cozdis i cythara dulcioz resultat melodia. sic meliozatis singulis ptibus. tũc in ipso ordine resultãte diuĩa bonitas pfectus illucescit.

Lõcl'o 2

Tho. et petrus.

Lõtra thomam. 1

2

Lõcl'o 3

Quantuz ad quar Articl's 4

tũ articulũ. vtrũ ꝺus possit facere aliud vniuersũ illo vniuerso manẽte. est notãdũ ꝙ vniuersũ põt dupl'r ꝯsiderari. Uno mõ q̃tũ ad rõem nois. Alio mõ q̃tũ ad realitatẽ vel realitates exp̃ssam vel exp̃ssas noie vniũsi. Si ꝓmo mõ accipit vniuersuz. tũc nulla virtute posset fieri aliud vniuersũ illo vniuerso manẽte. Quia cũ vniuersuz dicat ab vnitate. dicit ẽm vniuersũ q̃si vnũ ꝑsum. eo ꝙ ꝑhice loq̃ndo oĩa claudant sub vno ꝓmo mobili. qõ vertit ⁊ mouet ab vno ꝓmo motoze. igit si plurificaret iã nõ esset vniuersũ. ꝛ potiꝰ pluriuersũ eo ꝙ plura eẽnt mobilia ꝓma q̃ a pluribus ꝓmis motoribꝫ verterent ⁊ mouerẽt. et sic esset vniuersuz ⁊ nõ eẽt vniuersuz. qõ est ũplicatio ꝺtradictõis Si aũt loq̃mur ꝺ vniuerso q̃tum ad res exp̃ssas noie vniuersi. tũc teneo ꝯclusionẽ affirmatiuã. s. ꝙ ꝺus põt facere aliud vniuersũ illo vniuerso manẽte. ⁊ hoc vel simile huic vniuerso. vel nobili⁹ illo. Similit si ex ꝯsilibus ptibus isti⁹ vniuersi illud aliud vniuersũ ꝯstitueret. nobilius si ex nobilioribꝫ ptibꝫ ipm vniuersũ ꝯstitueret. Et hãc ꝓbo sic. Quia cã potẽs ꝓducere oẽs ptes alicui⁹ toti⁹ cũ ꝺbito ordine ad ꝯstituendũ ipm totũ: ptes inquã eque pfectas sic habite sunt i ꝯsimili toto vel pfectiozes. talis cã põt ꝓducere hm̃oi totũ eque pfecte sicut acten⁹ est producti⁹. vel pfectioz mõ. Sed ꝺ⁹ oẽs ptes ad vniuersuz req̃sitas põt ꝓducere nõ solũ eque pfecte. verũetiã magis pfecte q̃ actenus sint ꝓducte cũ ꝺbito ordine ad ꝯstituẽdũ vniuersum. q̃ ⁊c. Maioz ẽ nota ꝺ se. ⁊ minoz ptz ex ꝓdictis i ꝓcedẽtibꝫ ꝯclusiõibꝫ. Sed ꝯtra illã ꝯclusionẽ ẽ Aristꝺ. i. celi ⁊ mũdi. vbi nititꝫ multipl'r ꝓbare ꝙ impossibile sit aliũ mũduz siue aliud vniuersũ esse. Un ex dictis suis potest argui sic. Illud qꝺ est simpl'r pfectuz: ꝯ multiplicari nõ põt. mũdus est simpl'r pfectus. q̃ ⁊c. P. si plures eẽnt mũdi. aut differẽt solo numero aut spẽ. Nõ põt dari plumũ. q⁹ individua solũ numero dñtia nõ sũt p se intẽta a natura. vniuersũ aũt ẽ maxime intentũ. cũ i se ꝯtineat bonitatẽ oĩm. Nec ꝺm. q⁹ cũ vniuersũ sit simpl'r pfectũ. nulla spẽs potest sibi ꝺficere. igit si eẽnt duo vniuersa spẽcie dñtia. iã neutꝛ eẽt vniuersũ eo ꝙ neutꝛ esset pfectũ. P. si essent duo mũdi vel duo vniuersa. tũc essent duo ꝓmi motozes simpl'r vel saltẽ duo motozes eque distãtes ab ipso ꝺo

Lõcl'o 1

Lõcl'o 2

Opi. arist.

1

2

3

UVA. BHSC. IyR_066

ꝓntia patet. qz vel illi duo mũdi hr̃ent duos motores eque p̃mos. vel ad min⁹ haberẽt duos motores eq̃lis pfectõis qui rõne hm̃oi eq̃litatis eq̃liter distarẽt ab ipso p̃mo. ſ. ab ipso ꝛeo. Falsitas ꝓsequẽtis pz. Quia si dar̃ p̃mũ tũc eẽnt duo dij. Si ſcd̃m. tũc i ſeparatis a materia essent aliqua plura solo numero dr̃ntia. qz q̃ eque distãt a p̃mo nõ p̃nt differre ſpecie.

4 Utrũq; aũt illoz fm̃ ph̃m ẽ impossibile P̃ terra illius alterius mũdi vel ſp violẽter rẽtineret extra mediũ istius mũdi. vel q̃nq; naturaliter rẽscẽderet ad centr̃ istius mũdi ꝑpter inclinationẽ naturalẽ quã hr̃et ad essendũ ꝛeorsum. quoz vtrũq; ẽ impossibile.

5 P̃. situs quẽ haberet terra i alio mũdo. aut eẽt sibi naturalis. aut violẽtus. Nõ naturalis. qz corp⁹ cui⁹ naturalis situs ẽ supior illud ẽ formali⁹. Sed ille alius mũdus ꝛ p̃ ꝓ̃s terra eius eẽt supior celo istius mũdi. g̃ illa terra eẽt formalior celo isti⁹ mũdi. qd̃ ẽ inc̃ouenies. Nec violẽtus. qz om̃e violentũ ẽ ꝑter ordinẽ naturalẽ. sed ꝑtes mundi rẽbẽt habere ordinez naturalẽ. Etiam dato q violẽter ibi maneret aliquo tpe. hoc tñ nõ posset ſp durare. cũ nullũ violẽtũ possit eẽ ꝑpetuũ. vt ph̃s ibidem ait. g̃ q̃nq; naturaliter rẽscẽderet. qz inde res mouẽt naturaliter vbi rẽtineẽt violẽter.

6 P̃. illud qd̃ constat ex tota sua materia nõ est plurificabile. ſz mõs ꝓstat ex tota sua matia. Maioz et mioz ponunt ab Arist̃. ibidẽ.

7 Alij ad id P̃. ex dictis aliorũ põt sic argui. Deus nõ põt facere illud qd̃ si fieret eẽt vanũ ꝛ supfluũ. illa patet i li. de ce. ꝛ mũdo. vbi dicit q deus ꝛ natura nihil faciunt fruſtra. Sed si fieret aliud vniuersum h̃ eẽt hm̃oi. qz vt dicit. i. phisicoꝝ. fruſtra fit p plura qd̃ põt fieri p paucioza.

8 P̃. si fieret alter mũdus. vel fieret i eodẽ loco cũ illo mũdo aut in alio. Nõ põt dari p̃mũ. qz tũc duo corpora eẽnt simul in eodẽ loco. Nec ſcd̃m. qz extra istũ mundũ nõ est dare aliquẽ realẽ locũ. vt pz. ij̃. phicoꝝ. vbi Aristo. reprobat Pitagoꝛã qui infinitũ locũ seu ſpaciũ posuit extra

Solutio. supremũ celũ. Sed ꝑpter illa et ꝓsilia sophismata nõ ẽ limitãda infinita dei potẽtia.

Ad 1 Ideo ad p̃mũ dicendũ q esse ſimpliciter pfectũ dupl̃r potest intelligi. Uno mõ absolute et om̃imode. Alio mõ in genere. Primo mõ nõ põt multiplicari. vt sic em̃ solus deus ẽ pfectus. qui est vnus tm̃. vt patet. xij̃. metaph̃. Alio mõ pfecto ſimpl̃r non repugnat multiplicatio. Plures em̃ p̃nt esse substãtie. quarũ quelibet i genere ꝛi ſpecie sua est pfecta. Mõ licet vniuersum creatũ ſecũdo mõ dicat̃ eẽ pfectũ. tm̃ nõ p̃mo mõ. ꝛ ideo multiplicari sibi nõ repugnat. Ad ſcd̃m dicẽdũ q ꝑpetuo Ad 2 quẽdo vniuersuz nec ẽ vnũ numero nec vnũ ſpecie. ſed est vnũ vnitate ordinis rerũ differẽtiũ ſpecie. Ad tertiũ nego ꝓntiaz. qz posset Ad 3 deus vnũ mundũ facere pfectiorẽ alio mũdo. ꝛ tunc primi motores supremoꝝ celoꝝ hm̃oi mũdoꝝ nõ distarẽt eque a p̃mo principio. ſ. ab ipso ꝛeo. Naz prim⁹ motor supremi orbis nobilioris mũdi esset pfectior p̃mo motore alteri⁹ mũdi. ꝛ p ꝓsequẽs minus distaret a ꝛeo.

Sz posito q illi duo mũdi essent equalis pfectõnis. tũc ph̃ice loquẽdo oporteret predictos duos motores eque distare a p̃mo ꝑncipio. qz ph̃i fm̃ ꝓportionẽ orbiũ posuerũt proportionẽ pfectõis appropriatoꝝ motoꝝ. ꝛ iõ ꝑpter eq̃litatẽ celoꝝ illoꝝ eq̃lũ mundoꝝ motores eoꝝ essent equales. ꝛ p ꝓsequẽs a ꝛeo eq̃ distãtes. Cõcedẽdo igit̃ q isti duo mũdi possint esse equales. tũc dico q ſcda ps ꝓsequẽtis nõ est impossibilis. Ad ꝓbationez dico q ꝛe potẽtia dei absoluta p̃nt eẽ plures separate subſtãtie solo numero differẽtes. vt in tcdo ꝓba/re libro. ij̃. dist. iij̃. Ad quartũ dicendũ q Ad 4 neutr̃ illoꝝ inc̃ouenientiũ sequeret. Ad ꝓbationẽ dicendũ q terra alterius mũdi nullam inclinatiõem haberet ad centr̃ illi⁹ mũdi. sed haberet naturalẽ inclinationẽ ad cẽtrũ seu ad mediũ illius mũdi i quo creata eẽt a ꝛeo. ꝛiõ nõ violẽter sed naturaliter quiesceret i medio eiusdẽ mũdi. Un̄ si illa terra moueret versus centr̃ illius mũdi. tũc nõ rẽscẽderet sed potiꝰ ascẽderet. quia nõ posset moueri versus cẽtrũ istius mũdi nisi moueret versus circũferẽtiã celi illius mũdi i quo esset creata. Motꝰ aũt ad circumferẽtiã ꝑpie loquẽdo ẽ motus sursum. sicut a circumferẽtia ad mediũ ẽ motus ꝛeorsum. Ad quintũ dicendũ q ille situs Ad 5 esset naturalis terre alteri⁹ mũdi. Ad ꝓbatiõz dicendũ q illa terra nõ esset supior celo istius mũdi. qz sicut i isto mũdo accipit̃ sursum ꝛ ꝛeorsum. supius ꝛ inferi⁹. p compationez ad ea q̃ sunt infra istũ mundũ ꝛ nõ extra. nã approꝑinquatio ad celi circumferentiã est esse sursum seu supius. sed approꝑinquatio ad cẽtr̃ est esse ꝛeorsum. sic eodẽ mõ esset in alio mundo si ꝛeus faceret aliũ mundũ. Ad ſextuz Ad 6 dicendũ. q licet illud quod cõstat ex tota sua materia nõ sit plurificabile virtute naturalis agẽtis quod i sua actione materiã ꝓsupponit poterit tm̃ plurificari virtute diuina q̃ materiam simul cũ re materiali ꝓducit. ꝛi sua actione nihil ꝓsupponit. Ad septimũ nego mi- Ad 7

UVA. BHSC. IyR_066

nozē. Ad ꝓbationē dicendū. q̄ posita alteri⁹ mūdi creatione. tūc nō fieret ꝑ plura qđ̄ eque bñ fieret ꝑ pauciora. qz sicut istud vniuersū est necessariū ⁊ nō superfluū ꝑ rebus isti⁹ vniuersi. sic illud vniuersum nō esset supfluus ꝑ
Ad 8 rebus illius vniuersi. Ad octauū dicendū q̄ fieret in alio loco. qui tamē locus nō ꝓcedęret illius mūdi ꝓductionē. sed simul cū ipso mūdo ds hmōi locū ꝓduceret. Sicut em̄ ꝓductionē illius mūdi non ꝓcessit aliquis locus realis in quo fieret ille mūdus. sz ds simul ꝓduxit locū ⁊ locatū. sic eodē modo fieret si ds aliū mūdū ꝓduceret. Nā sicut i illo mūdo aqua est locus terre. aer locus aq̄ ignis locus aeris. spera lune locus ignis. ⁊ sic ascēdēdo vsq̄ ad supremū celū semp corpus circūdans est locus corpis circūdati. Cū autem ꝓuentū est vsq̄ ad supremū celū. hoc nō dicet esse in loco sic q̄ sit in aliquo. cum extra ipm̄ nulluz sit corpus. sed si dicit esse i loco. hoc solū dicet ꝑ tanto. quia ipm̄ est circa aliquid. vt patz. viij. phisicoz. sic eodē mō fieret đ̄ alio
Ad ꝓncipale argumentum. mūdo. si ds aliū mundū ꝓduceret. Ad argumentū principale dicenduz q̄ minor nō est vera. accipiēdo ꝛceptū ꝑ simplici cogitatione eius. cui⁹tī nō possumus reddere sufficientē rationē. Ad probationē dicendū q̄ beatus Augs. ibi ꝑ verā rationē intelligit causę assignatōem. Mō licet ds oia ꝓduxerit quorum possum⁹ reddere rationē quare expediat ea esse ꝓducta. ex hoc tī nō sequit quin ds multa possit facere que ñ occurrūt nostre rationi. ⁊ de quibus nescimus reddere sufficientē causaz. qz ds plus potest facere q̄z nos possimus intelligere cū ratōis assignatiōe. vt patet ꝑ Augu. in epla ad Volusianū. vbi sic ait. Demus igit deū aliquid posse quod nos fateamur nos iuestigare nō posse Jn rebꝫ em̄ mirabilibus tota ratio facti est potētia facientis. Cū igit maior ⁊ eius ꝓbatio solū sint vere accipiēdo cogitationē sine omni assignatione cause vel rationis. ⁊ sub hoc sensu minor est falsa. vt iam visum est. qz posset homo cogitare vnū aliud vniuersuz integratū ex tam nobilibꝫ creaturis. q̄ infima ⁊ ignobilior creatura illius vniuersi esset nobilior et pfectior nobilioꝛ ⁊ pfectioꝛ creatura istius vniuersi. ⁊ sic semp ascenderet in cogitatōe sua in pfectionibus creaturaꝝ illius vniuersi ꝑm ꝓportionē qua ascendit ab infima creatura istius vniuersi vsq̄ ad supremū. quo facto nulli esset dubiū quin tale vniuersum esset melius ⁊ pfectius isto vniuerso. qz totū constās ex nobilioꝛibus et pfectioꝛibus ptibus etiā equali manente oꝛdine melius ⁊ pfectius esse videt Jdeo patet q̄ argumentū nō ꝛcludit. quia i quo sensu vna ꝓpositionū suaꝝ est vera. i eodem sensu altera est falsa.

Distinctio quadragesimaquinta. ⁊ quadragesimasexta.

Am de volū

i tate dei. Postq̄z magister determinauit de diuina sciētia ac potentia. nūc in ista. xlv. distinctione tractat de diuina volūtate ⁊ eius efficacia. Et diuidit tur in duas ptes. Nam ꝑmo tractat de diuine volūtat⁹ efficacia negatiue ostendēdo ipsā diuinā voluntatē nūq̄z esse nō efficientē. Secundo tractat de ipsa positiue. ostēdēdo ipsā semp fuisse ⁊ esse efficacez. distinctione. xlvij. ibi. Uolūtas quippe dei. Prima in duas. qz primo agit de voluntate diuina ⁊ eius efficacia. Secūdo circa hmōi efficaciā monet quedam dubia. distinctōe. xlvi. ibi Hic oꝛit questio. Prima in duas. Nā primo tractat đ̄ voluntate diuina quasi diffinitiue seu descriptiue. Secūdo prosequit đ̄ ea diuisiue. ibi. Hic nō est ptermittendū. Prima in duas. qz primo agendo de diuina volūtate ostēdit q̄d sit Secūdo innuit quantū possit. ibi Hec itaq̄z summe bona. Et hec diuidit in duas. Quia primo ꝑmittit diuinā voluntatē esse tante efficacie q̄ ipsa nullā causā habet supra se. ⁊ ipsa est causa omniū. Secūdo probat intētū. ibi. Uolūtas ergo dei. Sequit illa pars. Hic nō est ptermittendū. Et diuidit in duas partes. Naz primo ꝑmittit hanc diuisionē q̄ dei volūtas quādoq̄z accipit ꝓprie. quādoq̄z improprie. Et prosequit istius diuisionis partem primā. Secūdo subdiuidēdo prosequit secundā. ibi. Aliquādo vero. Et hec in tres. Quia primo voluntatē dei improprie dictaz accipiendo deꝫ voluntatez ꝑ his que sunt signa voluntatis sue. diuidit in quinq̄z membra. que sunt preceptio. prohibitio. consiliū. ꝑmissio ⁊ operatio. Secūdo ꝓsequitur conūctum de primis tribus. Et tercio ꝓsequit simt̄ de duobus sequētibus. Secūda ps ibi. Jō autē preceptio. Tercia ibi. Permissio quoq̄z

Sequit distinctio. xlvi. Hic oꝛit questio ꝛc. Et diuidit in duas partes ꝑm q̄ circa diuine voluntatis efficaciā duo dubia mouet. Quoꝝ primū est. vtꝛ deus velit aliqđ̄ bonū

UVA. BHSC. IyR_066

fieri qđ tamē nō fiet. Scđm vtrū ds nolit aliquod malū fieri quod tamē ꝓtra dei volūtatē fiet. Primo ergo ꝓsequit primū dubium. Secūdo secundū. ibi. Jdeoq; cum constet. Prima i duas. Nā primo arguit dupliciauctoritate q̄ diuina volūtas nō semp impleť. Secūdo ostēdit qualiter hmōi argumētis respondeť. ibi. Sed audiamus solutōez.

Sequit illa pars. Jdeoq; cū cōstet. Et diuidit in duas partes. Nā primo circa predictū dubiū recitat magister duplicē opinionē. Secūdo ꝓsentiēdo vni opinioni ponit suaz determinatōem. ibi. Si quis diligēter. Prima in tres. Nā p̄mo vtrāq; opinionē recitat Secūdo motiua vtriusq; opinionis insinuat. Tercio motiuū illius opinionis quā non tenebit: destruit z confirmat. Secūda ibi. Qui em̄ dicūt. Tercia ibi. Q; ꝛo Aug. ait. Sequit illa ps. Si quis diligēter. Et diuidit i tres ptes. Nā p̄mo q̄ ds nō velit fieri mala triplici rōne ꝛcludit. Secūdo ꝛtra ꝛclusā veritatē obijcit. Et tercio hmōi obiectōez tollit. Scđa ibi. Jā sufficiēter. Tercia ibi. Quibus facile. Circa istas duas distinctōnes quero hanc questionē.

Trū volūtas dei sit immediata causa creaturaz. Et videť q̄ nō. Quia illud qđ ē oīno imutabile non pōt ēe immediata cā effect⁹ mutabil'. sed volūtas diuina ē oīno immutabil'. z ois creatura ē mutabilis. ergo ꝛc. Cōtra. volūtas artificis ē imediata causa eoz que ab eo ꝓcedūt per modū artis. sed omnes creature ꝓcedūt a ds per moduz artis. Maior patet. vi. metaph̄. vbi dicit. q̄ principiū artificiatoz ē volūtas. Minor etiā patet. q; verbo diuino oīa sunt ꝓducta. De ipso em̄ dicit Joh. i. Omia p ipm facta sunt: z sine ipso factū est nihil. Sed p̄bū diuinū est ars diuina. Juxta qđ Aug⁹. vi. de trini. ca. vlti. ait de verbo diuino. q̄ ē ars omnipotētis atq; sapientis dei plena rationuz oīm viuētiū. Patet etiā illa minor Sap. vij. vbi dicit de ds. q̄ est oīm artifex ꝛc. Dic q̄tuor sunt vidēda. Primo vtz in diuis sit volūtas. Scđo de eo qđ querit. Et hoc q̄tū ad dist. xlv. Tercio vtz deus velit mala fieri. Et quarto vtz bonū sit mala fieri. Et h̄ q̄tum ad dist. xlvi.

Articls 1 **Quātuz ad primuz** articulū. vtz in diuis sit volūtas. dico q̄ volūtas nō solum virtualiter verūetiā formaliter ponēda est in deo. Quia illud quod dicit ꝓfectōem simpl'r formaliter est i deo. vt testātur omnes sancti doctores. Sed volūtas dicit ꝓfectōem simpliciter. qz cū sit potētia essentialiter libera. in quocunq; reperitur melius est ipm q̄ nō ipm siue ipm ꝓfectius inuenit. hec est em̄ conditio ꝓfectionis ſm Anſel. P. si 2
cut cognitionē sensitiuā sequit appetitus sensitiuus. sic cognitōem intellectiuā sequit appetitus intellectiu⁹ siue volūtas. sed deus habet cognitionē intellectiuā. ergo ꝛc. P. vbi 3
cūq; reperitur delectatio cuz libertate ibi vere reperitur voluntas. Quāuis em̄ bestie delectent. qz tamē magis ducunt suis delectationibꝰ q̄s eas ducant. z magis agunt q̄s agant. ideo carentes libertate nō sunt domini sui actus. nec ꝓsequēs habent voluntatē. Sed deo cōuenit summe delectari cū libertate. Cum em̄ delectari magis consistat i immobilitate q̄z i motu. vt dicit. vij. ethicoz. deus q̄ immobilis ē p se z p accidēs. z ab intra. vt patet. viij. phisicoz. z. xij. metaph̄. maxime hz delectatōes. Propter qđ dicit. vij. ethicoz. Deus sp vna delectatōe gaudet. Et. xij. metaph̄. dicit. q̄ intelligere diuinū est valde voluptuosum. Et ideo deus ꝓfectissime habet volūtatē. ſm Dama. li. iij. ca. xiij. Angelis aūt z homibꝰ conuenit volūtas ſm q̄ sunt imago diuine nature. q̄ est voluptuosissima z arbitrio libera P 4
illud quod est de integritate z ꝓfectione intellectualis nature vere repit in deo. voluntas ē hmōi. Maior pz. qz natura diuina ē ꝓfectissime intellectual'. Minorē ꝓbo. qz nō min⁹ volūtas que ē appetitus intellectiu⁹ est d̄ integritate intellectualis nature q̄z appetitus naturalis sit de integritate nature cognitōe carentis. vel appetitus sensitiu⁹ de integritate nature sensitiue. sed nō esset ꝓfecte graue qđ naturaliter nō appeteret esse deo. sum. nec eēt perfecte sensitiuū qđ nihil appeteret ſm sensum. g̃ nō eēt natura ꝓfecte intellectual' q̄ careret volūtate q̄ appetit aliq̄d ſm noticiā intellectiuā

Sed forte dicet q̄ de rō volūtatis ē q̄ mo Instantia
ueat mota. vt patet. iij. de aīa. ipsa em̄ ꝓpius moueť a bono appetibili q̄z aliq̄d moueat ab ea. sed deus oīa mouet z a nullo mouet Juxta illud Boetij. Immot⁹ in te manēs das cuncta moueri. Rn̄deo q̄ illa maior nō ē vera Solutio.
nisi de tali volūtate q̄ mouet ꝓpter aliquez finē distinctū a se siue extrinsecū. Sic aūt nō ē de deo. Ipse em̄ oia mouet. nō ꝓpter aliq̄d acquirendū talī motu. sed ꝓpter sui ꝓpriā bonitatē. g̃ instātia nō valet.

UVA. BHSC. IyR_066

Articls 2

Quantuz ad secun

dum articulū. vtrum volūtas dei sit immediata causa creaturarū. pono duas ꝯclusiones.

Cōclo 1 Prima est ꝙ volūtas dei est cā omnis creature. Quia quicūq; ꝓcedit ab aliquo agente libere. illius causa ē volūtas ꝓducētis. sed oīs creatura ꝓducitur a deo libere. ḡ ꝛc. Maioꝛ patet. qꝛ libertas ē ꝓncipalis ꝓprietas volūtatis. ḡ qđ ꝯuenit alicui oīno libere hoc rōne volūtatis videt sibi ꝯuenire. Minoꝛ patebit infra libꝛo. ij. dist. i. Et hec est intentio beati Aug. ad Oꝛosium. vbi ait. ꝙ omnis creatura cā est volūtas dei.

Instantia 1 Patet etiā illa ꝯclusio hic in ꝛa multis auctoꝛitatibꝫ. Forte diceꝛ ꝙ illa ratio nō ꝯcludit. qꝛ causa ꝯtingēs ꝛ libera nō potest esse cā efficiēs necessarij. Sed vt dicit illa ratio. deus ꝓducit illas creaturas libere. ꝛ ꝓ ꝯsequēs ꝯtingenter. et multos effectus necessarios videmus ī creaturis. ergo si deus ē causa libera. sequit ꝙ nō sit causa oīs creature. ac etiaꝫ volūtas diuina. cuiꝰ vt dictū est ꝓprietas ē ipsa libertas nō erit causa oīs creature. et sic ex vi p̄dicte rationis sequit

2 oppositū intētē ꝯclusionis. P. si voluntas diuina ē cā oīm creaturaꝝ. tūc vl est causa sufficiēs vel insufficiēs. Nō sufficiens. qꝛ posita causa sufficiēte semp ponit effectꝰ. ꝛ sic ab eterno fuissent creature sicut ab eterno fuit volūtas diuina. Itē posita causa sufficiente frustra poneret alia causa. ergo si voluntas dei eēt sufficiens causa omniū creaturarū. tunc omnes alie cause frustra ponerētur. quia pen̄itꝰ essent superflue. Nec potest poni secundū. quia nulla insufficiētia potest esse in volūtate diuina. ergo ꝛc.

Solutio Ad 1 Ad primū dicendū ꝙ licet aliqui effectus in creaturis sint necessarij p compationē ad cās secūdas que ḥmōi effectus non p̄nt impedire. tn̄ nullus effectus ē adeo necessarius qn̄ p compatōem ad diuinā voluntatē sit ꝯtingēs. et possibilis aliter se habere. qđ bn̄ patuit tpe Josue qn̄ voluntate diuina sol steterit ī medio celi. et nō mouebat p spacium vnius diei. Patuit etiā tpe Ezechie quādo sol retrocessit xcē gradibꝫ. ꝛ in multis aliis exemplis sacre scripture. que longū nimis esset enarrare. Ex quo patet ꝙ nō obstāte ꝙ deus sua voluntate libere et ꝯtingenter ꝓducat omne quod ꝓducit ad extra. tamē sua libera voluntas est causa oīs creature. quia omnis creatura est ꝯtingēs p compationem

Ad 2 ad diuinam voluntatē. Ad scđm dicēduz ꝙ volūtas diuina est causa sufficiēs. Ad ꝓbationē p̄mā in ꝯtrariū dicendū. ꝙ qn̄ cā q causat ex necessitate nature ē sufficiēs. tūc posita cā immediate ponit effectus. Sed qn̄ cā ē libera ꝛ volūtaria. tūc q̄uis ḥmōi cā sit sufficiēs. tn̄ nō est necesse vt effectus semp sit qn̄ ē ḥmōi causa. sed sufficit ꝙ ipse effectus sit ꝓ illa mēsura ꝓ qua ḥmōi causa vult talē effectū esse. sed volūtas diuina ab eterno voluit creaturā eē ī tpe. ḡ ꝛc. Instantia Forte dices ꝙ volūtas diuina vel voluit ab eterno creaturā eē. vel non voluit creaturā ab eterno eē. illa patet ꝓ extrema ꝯtradictōis. Si dat p̄mū. tūc ꝑm illaz solutiōz videt esse ꝯcessum ꝙ creatura fuerit ab eterno. Si scđm. tunc sequeret ꝙ deus aliquid vellet in tpe quod nō voluit ab eterno. cuiꝰ oppositū ostendet in q̄stiōe ꝓxima sequēti. Solutio. R̄ndeo ꝙ deus ab eterno voluit creaturā esse. nō tamē ꝓ eterno sed ꝓ tpe xtermināto. ꝛ ideo ex vi diuine volūtatis seu diuīe volitōis nō oportuit creaturā esse ab eterno. sed solū in tpe. Illa tn̄ magis apparebūt infra circa ꝓncipiū scđi libꝛi. Ad scđam ꝓbatōem dicēdū ꝙ alie cause nō supfluūt. qꝛ ī eaꝝ actione diuina bonitas xclarat quā deus voluit libere causis scđis cōicare. q̄uis ipse solus oīa posset si vellet ꝓducere et gubernare. Cōclo 2 Secūda ꝯclusio est. Volūtas diuina ē causa immediata oīs creature. Quia cā ꝓducēs totū effectū est ḥmōi effectus causa immediata. sz voluntas diuina ꝓducit totum effectū in ꝓductione cuiuscūq; creature. Maioꝛ ptz. qa effectus a nullo immediatius attingit q̄z ab eo a quo totus ꝓducit. Minoꝛ etiā patet. qꝛ q̄uis cause secūde ī aliquibus effectibus cooperent deo siue volūtati diuine. tn̄ illud idem quod ab eis ꝓducit intimius ab ipso deo attingitur. et ꝓfectius a deo ꝓducit q̄z ab ipsis secūdis causis. Attingit em a fine vsq; ad finem fortiter. ꝛ disponit omnia suauiter. vt dicit Sap. viij. Sed ꝓtra illā ꝯclusionē vident esse due solēnes opiniones. Quarū vna Hotfrid. ponit ꝙ deus licet sit causa rerum ꝓ intellectū ꝛ voluntatez. tamen immediatius intelligit esse causa ꝓ intellectū q̄z ꝓ voluntatē Quod 1 ꝓbat sic. Exemplar factiuū immediatius attingit effectū. q̄z causa que applicat ipm ad effectum. sed idea que se tenet ex parte intellectus diuini est exemplar factiuū. ꝛ volūtas diuina ḥmōi exemplar applicat ad effectū. ergo ꝛc. Maioꝛ patet. qꝛ licet imago existens in pariete ad cuius similitudinē pictoꝛ aliaz xpingit imaginē nō se habeat immedi

UVA. BHSC. JyR_066

atius ad effectuz ꝺepictū quasi manus pictoris. tamē sigillū cere impssuz immediatius se habet ad effectū in cera causatuz q̄ manus q̄ imprimit ipm. cuius tota ratio est. quia imago parietis nō erat exemplar factiuū respectu imaginis picte. sicut imago sculpta in sigillo est exemplar factiuū respectu imaginis ipsi/ sei ipsi cere. Minor patet ꝑm oēs doctores.

2 ℙ. res opposite modo compantur ad intellectum nostrū z ad intellectum diuinū. quia sciētia intellectus nostri causat a rebus. sed scientia intellectus diuini ē causa rerum. vt ait cōmentator. xij. metaphice. Sed i nobis ꝓmo fit motus a rebus ad intellectuz. et mediante intellectu ad voluntatem. ergo ecōuerso ꝑm nostrū modū intelligēdi in diuinis modus causandi res ē quasi quidā motus a voluntate ad intellectū. ꝛinde ab intellectu ad

3 exteriores existentias rerū. ℙ. illud quo ꝓ ductū assimilat producēti illo ꝓducēs immediatius se habet ad effectū z immediatius ꝓducit. quia vnūquodq̄ ꝓducit sibi sile inq̄tum potest. Sed creature potissime assimilātur ꝺeo q̄tum ad rationes ideales que pertinēt ad intellectū diuinū z nō ad voluntatez. ergo ꝛc. Sed istis nō obstātibus teneo cōclusionē primā. Et ante q̄z ist̄ motiuis respō ꝺeam: possuz ꝓtra hanc opinionē arguere sic

Cōtra got fridum.

1 Illud cui⁹ actus sic se habet q̄ ipo posito oīno sequit rerum productio: hoc immediati⁹ se habet ad rerū ꝓductiōem q̄ illud cui⁹ actu posito potest nō sequi rerū ꝓductio. Sed posito actu volūtatis diuine. puta q̄ ꝺeus velit creaturā producere. tūc necessario sequit productio creature. et posito actu intellectus nō sequet necessario rerum ꝓductio. Naz ꝺeus multa scit ꝓducere que nunq̄z producent. tamē omnia que ꝺeus vult ꝓducere oīno pro

2 ducent. ergo ꝛc. ℙ. in ordinate se habentibus p̄ moduz medq̄ z extremoz̄ plus distat extremū ab extremo q̄ extremū a medio. Sz in agente libere z a ꝓposito velle est mediū interscire z opari. Et ꝺeus in ꝓductione creature agit libere z a ꝓposito. ergo velle suū immediati⁹ se habet ad ꝓductionē creature q̄ suū scire. Maior patet. Probo minorē. patet em̄ q̄ opari est vltimū. z p̄ consequēs vnū extremorū. in agēte em̄ a ꝓposito opari ꝑsupponit velle z scire. quocunq̄z em̄ illoruz ꝺeficiente illud nō esset ꝑfecte agens a ꝓposito. sed velle ꝑsupponit scire. quia bonū cognitū est obiectū voluntatis. ergo patet q̄ velle mediat inter scire

3 z opari. z p̄ consequens habet̄ intentū. ℙ. qualē ordinē realē habent aliqua in his in q̄/ bus differunt realiter. talem ordinē rationis habent in his vbi differūt ꝑm rationē. Sed in nobis actus volūtatis realiter differēs ab actu intellectus immediati⁹ se habet ad opationē artis q̄z actus intellectus. vt patet p aristo. vi. metaph̄. z. iij. ꝺe anima. Etiā Algazel in metaphica sua tractatu. iiij. exp̄sse dicit q̄ volūtas immediatius mouet q̄z intellectus. ergo in diuis vbi volūtas z intellectus soluz differūt ratione: volūtas immediatius se habet ad opus productōnis ad extra q̄z intellectus saltē ꝑm rationē. Ad primā illaz rati onū ꝺicendū q̄ maior nō est vera. q̄ ꝑsuppo nit falsum. s. q̄ aliquod exemplar sit factiuū. Nullū em̄ exemplar retinēs rationē exemplaris est factiuū. Exemplar em̄ est ad quod respiciens artifex producit simile sibi. Ad p̄ bationē ꝺicendū. q̄ cū imprimit sigillū in cera. tunc figura sigilli non se habet vt exemplar. sed potius se habet vt instrumentū imp̄mentis. Sicut em̄ mediāte acutie ipsius securis artifex diuidēdo partes cōtinui induc it aliquam formā. cui⁹ forme exemplar non est securis. q̄uis sit instrumentū artificis. sic cum diuidit cera p impressionez sigilli. sigillum nō ꝺebet ꝺici exemplar figure in cera. q̄uis legitime possit ꝺici instrumentū ipsius imp̄mētis. Si em̄ esset exemplar. tūc oporteret q̄ sigillator faciendo figurā in cera respiceret figurā in sigillo. z ad instar seu similitudinē sigilli cum aliquo instrumēto sculperet ipsam cerā. z tūc ꝺe plano pateret q̄ sigillum nō esset factiuū. nec immediatius attingeret cerā q̄z manus ipsius sculptentis. Cū autē imprimit: tunc cōcedo q̄ sigillū sit factiuū. non tamē est exemplar. sed est instrumentuz. Si em̄ cecus imprimeret sigillū. nihil minus cera figuraret. z tamen patet q̄ cecus in tali impssione nō vteret sigillo tanq̄z forma exemplari. quia nō posset sigillū inspicere. Etiā minor nō est vera. quia idea in mente diuia nō est ꝓpꝛie loquendo factiua. sed ē illud quod ꝺeus aspiciens ad eius similitudinē libera voluntate ꝓducit ad extra illud qꝺ creat. Ad Ad z

Solutio/ Ad

scḋaz ꝺicendū q̄ q̄uis res opposito modo se habeant ad ꝺeum z ad nos q̄tum ad ipm scire. eo q̄ scientia ꝺei causet res. nostra autē causet a rebus. tamē supposito ipso scire tunc aliquo mō silr se habet ꝺeus ad producendū res creatas. z nos ad producenduz res artificiatas. quia vtrobiq̄z volūtas est hmōi productoz̄ principiū immediatū siue immediati⁹

UVA. BHSC. IyR_066

q̄z ipse intellectus. Etiā mino3 ꝛeficit. quia cū bonū cognitū sit obiectū volūtatis. g̃ act9 volūtatis ꝓsupponit actum intellect9 saltē fm nost3 modū cognoscendi. ꝛ p ꝓns tal' motus quē isti fingūt i diuis. nō pōt sic incipe ex pte volūtatis. q̄ excludat volūtatis īmediatōem

Ad 3 q̄tū ad re3 ꝓductionez. Ad tertiā dōm q̄ maio3 ꝛeficit tā i naturalib9 q̄z i artificialibus In naturalib9 q̄dez. q3 fili9 magis assi'at pri q̄z semi. q̄uis semē īmediati9 se habeat ad generatōem q̄z ipse pater. Deficit etiā i artificialib9. q3 in artificialib9 artifex assi'at ꝓductui ipsi exemplari. ꝛ tñ exemplar nō ꝓtingit īmediate ipm effectū ꝓductū p se loquēdo. nisi h̄ fieret p accidēs. vt p3 ex ꝓdictis.

Opi. hen. ꝛ gan. Sc̄do ꝺ ꝓdictā ꝺclusionē est alia solēnis opinio q̄ ponit i diuinis ꝓter intellectū ꝛ voluntatē potentiā executiuā qua deus immediate p3oducit ome illud qđ ad extra ꝓducit. Sed ne ad pns nimis ꝓlixe teneā. ideo recitatiōez rōnū ist9 opiniōis differo vsq̄ ad. viij. dist. secūdi libū. ibi intēdo tractare ꝛ potētia executiua. quā isti doctoꝛes ponūt in angelis ꝓter intellectū ꝛ voluntatē. ꝛ tūc ea que hic omitto plenius recitabo.

Di. xlvi. Articls 3

Quantuz ad tercium articulū. vtrum deus velit mala fieri. sciēdum q̄ duplex est malū. s. malū culpe. ꝛ malū pene. Et fm hoc pono duas ꝺclusiōes.

Cōcło 1

1 Prima est q̄ deus nō vult fieri malū culpe. Quia idem est fieri ꝛeo auctoꝛe quod ꝛeo volēte. vt ait Aug. in libro. lxxxiij. questionū. Sz ꝛeo auctoꝛe nō fiunt mala culpe. vt ait ibidē Augst. ergo nec ꝛeo volente.

2 ℙ. deus nō pōt esse malus. ergo deus nō vult fieri mala. Añcedēs patet. q3 ipse ē cēntialiter bonus. ℙ3opter qđ dixit x̄pus i euangelio. Nemo bonus nisi solus deus. ℙrobatio ꝓntie. q3 qui vult malū culpe ille malus est. sed ille qui vult fieri malū culpe ille vult malū culpe. g̃ a destructione cōsequētis si deus nō potest esse mal9. sequit̄ q̄ nō velit fieri aliquod malū culpe.

Opi. ꝺ cō clusionem Sed ꝺtra illud est quedā opinio quā magister recitat i ista. xlvi. dist. q̄ ponit q̄ q̄uis deus nō velit mala. tamē ipse vult fieri mala

1 Quia sicut deus nō scit falsuz. q3 scia ē ver9. ꝛ qđ nō est nō ꝓtingit scire. vt dicit. i. posteriozū. tñ ipse scit aliqua esse falsa. q3 aliqua esse falsa est ver9. sic deus nō vult malū. q3 nō potest velle nisi bonū. tamen ipse vult esse malū seu fieri malū. q3 esse malū seu fieri maluz est bonuz. quia est occasio multoꝛ bono3. ℙ. 2
pōt illa opinio ꝺfirmari sic. Aliqua mala fiunt. g̃ deus vult fieri mala. Añcedēs patz. q3 multa mala ꝺtingūt. Cōsequntia ꝓbat. q3 cū dei volūtas sit oipotēs. igit̄ ipossibile ē fieri illud qđ de9 nō vult fieri. ℙ. sapiēs volēs ali 3
qđ vult ome illud sine q̄ illud qđ vult nullaten9 ee pōt. sed de9 q̄ ē sapiētissim9 vult sctōs suos mala pati ab aduersarijs. q̄ passio cū sit illatio actōis nullo mō pōt ee sine mala actōne aduersarioꝝ. g̃ ꝛc. ℙ. vel de9 vult mala fieri. vel nō vult mala fieri. illa p3. q3 de q̄libet affirmatio vl' negatio. vt dz. iij. meth. Si vult tūc habet ꝓpositū. si nō vult. tūc volūtas dei nō eet oipotēs. q3 multa fierent ꝺ eā ꝛ de facto ꝓcederēt q̄ ipsa dei volūtas nō impediret ℙ 4
btus Aug. in ench. dicit. Nō fit aliq̄d nisi oi potēs fieri velit. sed multa mala q̄tidie fiūt. g̃ ꝛc. ℙ. vel de9 vult mala fieri. vel deus vult 5
mala nō fieri. Sc̄dm dari nō pōt. q3 nihil potest fieri deo nolente. iuxta illud Hester. xiij. Dñe i dicione tua cūcta sunt posita. ꝛ nō est q̄ tue possit resistere volūtati. g̃ dabit̄ p̄mū. ꝛ habet̄ ꝓpositū. Sed illa nō ꝺcludūt. Q3 oīs Cōtra opti
volūtas ordinata ꝛ virtuosa. aut volēdo vult finē. aut ea q̄ sunt ad finē. sed volūtas dei ē ordinatissima ꝛ virtuosissima. ꝛ malū culpe nec pōt h̄re rationē finis. nec eoꝝ q̄ sunt ad finē. g̃ ꝛc. Maio3 p3 ex pluribz locis libi ethicoꝝ. Mino3 patz q̄tū ad p̄mā sui ptē. Sed q̄tū ad sc̄dam ptē pōt ꝓbari sic. Finis ꝛ optimuz sūt idē. vt dz. ij. phicoꝝ. ꝛ. v. meth. sed maluz culpe nō ē optimū. vt patz de se. g̃ nō pōt h̄re rōem finis. Itē deuiatio a fine nō habet rōez eoꝝ q̄ sunt ad finē. Sed malū culpe ē q̄dam deuiatio a fine ℙ. null9 vult malū nisi aliq̄ 2
error ꝛecept9 app̄hēdat ipm sub aliq̄ specie veł apparētia boni. sed de9 nō pōt decipi. Maioꝛ ptz ꝑ Dyoni. i de di. no. vbi ait. q̄ nullū agēs aspiciēs ad maluz agit qđ agit. Mino3 silr p3. q3 deus ē sapiē infinite. ℙ. si deus vellet 3
fieri mala. tūc nō eet beat9 sed miser. ꝓns ē falsum. g̃ ꝛ añcedēs. Falsitas ꝓntis p3. ℙrobatio ꝓntie. q3 ille est miser q̄ vult aliq̄d fieri qđ ipse facere nō pōt. nec fm rectā rōez fieri pōt. sed de9 nō pōt facere pctm̄. nec pōt fieri pctm̄ Solutio Ad1
fm rectā rōez. g̃ ꝛc. Ad p̄mū g̃ i ꝺmū dōz q̄ nō ē silr de falso ꝛ de malo culpe. q3 falsū ee est ver9. sed malū esse vel fieri nō est bonū. Ad ꝓbationē dicēdū. q̄ sicut nō oīs occasio malī ē mala. sic nō oīs occasio boni ē bona Ad sc̄z Ad2
dōm q̄ ꝓntia nō ē vera. Ad ꝓbatōez dōm q̄ si ly nō vult accipit̄ ꝓ simplici negatōe voli/

UVA. BHSC. IyR_066

tiõis. tũc põt dr multa nõ velle q̃ tñ nõ sũt ꝺ volũtatẽ ei⁹. q̃uis sint p̃ter volũtatẽ eius. et p ꝺñs talia nec sũt volita nec nolita. q̃uis posAd 3 sint dici pmissa. Ad tertiũ nego maiorẽ. nõ em̃ opter sp̃ eẽ volitũ a dro sine q̃ nõ põt esse illud qõ vult dr̃s. qr sufficit q̃ sit pmissũ vel p potẽtiã dei nõ phibitũ. q̃uis lege diuia sit pInstantia hibitũ. Forte dicet q̃ pmissio sit signũ volũtatis. sicut pz p mgr̃m in lr̃a. q̃ pmissiõz vocat voluntatẽ signi. i. signũ volũtatis. Sed dr nõ põt ostẽdere falsum signũ. cũ sit oĩno verax. g̃ qõ dr̃s pmittit hoc videt velle. Solutio. Rñ dro q̃ pmissio ꝓprie loquẽdo nõ ẽ signuz volũtatis diuine que sit dr malo fiẽdo. sed est signũ volũtatis dr bono ordinãdo ex ipsis mal'. Et illa ẽ intẽtio. b. Aug. in ench. vbi ait. q̃ oĩ potẽs dr̃s nõ pmitteret fieri aliq̃ malũ nisi adeo eẽt oĩpotẽs q̃ sciret dr mal' elicere bonuz.

Ad 4 Ad q̃rtũ dõz cũ dicit. vel dr vult fieri malũ vel nõ vult. hic ẽ aduertẽdũ q̃ ly non vult vel accipit diuisim p duabꝫ ptibus orõnis. Nota vaz dr̃iaz inter nolo et nõ volo. puta vt non: ẽ aduerbiũ negãdi. z vult: ẽ verbũ tercie pſone istius ꝟbi volo vis. aut accipit ꝺiũctim seu ꝓpositẽ p vna pte orõis. grãmatice loq̃ndo dr̃ ptibꝫ orõis. puta put ẽ verbũ tercie pſone dr̃ scẽdes a nolo qõ i scda pſona habet nõ vis. z i tercia pſona hz non vult. Primo mõ ly non vult ẽ simplex negatio volitõis. Scõo mõ non ẽ negatio volitõis. sz ẽ volitio negatiõis. Primo mõ vult z nõ vult opponũt ꝺ dictorie. Scõo mõ opponũt q̃ i ꝺrie. Prio igr̃ mõ accipiẽdo hꝰ ẽ vera. dr̃ ñ vult mala fieri. qr ad ꝟitatẽ illi⁹ ppõnis sufficit q̃ malũ fiat p̃ter volũtatẽ ꝺinã. Sz scõo modo ñ ẽ vera. qr tũc eẽt sensus q̃ fieret ꝺ voluntatẽ ꝺiuinã. puta ñ solũ dro ñ volẽte sed fieret etiã Ad 5 dro nolẽte. Ad q̃ntũ dõm q̃ sicut pz p magistz. dist. xlv. volũtas dei q̃nq̃z accipit ꝓprie z sic dicit volũtas bñplaciti. z hec volũtas est vna tm̃. sicut ẽ vnus dr̃. Et dr̃ hac voluntate dictũ est supius q̃ ꝺtra eã nihil p̃t fieri. q̃uis p̃ter eã multa pcã fiant. Q̃nq̃z ꝟo accipit large z q̃si methaphorice. z sic q̃nq̃z modis accipit volũtas dei. ꝓpter qõ scr̃ptura q̃nq̃z loquitur pluraliter ꝺ volũtate dei. iuxta illõ ps. Magna opa dñi exq̃sita in oẽs voluntates ei⁹. Et sic appellat volũtas signi. iuxta q̃nq̃z q̃ videntur eẽ signa diuine voluntatis. s. pceptio. phibitio. ꝺsiliũ. pmissio z opatio. q̃ alio nomie dicit impletio. Et illa q̃nq̃z q̃ voluerit p̃t comp̃hẽdere hoc versiculo. Precipit z prohibet. pmittit. ꝺsulit. implet. Pro pcepto et consilio accipit volũtas Math. vi. cũ dicit dro patri Versus. fiat volũtas tua sicut i celo z i terra. Et istis duobꝰ modis multa fiũt non solũ p̃ter volũtatẽ dei. verumetiã ꝺtra voluntatẽ dei. Et ꝓ istũ intellectũ ait Augu. in libro dr̃ spũ et lr̃a. Infideles ꝺ dei voluntatẽ faciũt cũ eius euãgelio non credãt. Sed pro pmissione z opatione accipit in ꝓposito ab Aug. cũ ait. Non fit aliq̃d nisi oĩpotẽs dr̃s fieri velit. qr post hec ꝟba subdit Aug. imediate. vel sinẽdo vt fiat. vel ipse faciẽdo. vbi p hoc q̃ dicit sinẽdo tangit pmissionẽ q̃ est signũ volũtatis diuine respectu maloz modo quo supius dictũ est. p hoc q̃ dicit. vel ipse faciẽdo. tãgit signũ volũtatis diuine quod ẽ impletio seu opatio.

Et p hoc etiã pz ad argumẽtũ. qr Augu. ibi non loquit̃ pcise dr̃ voluntate bñplaciti. q̃ ẽ volũtas ꝓprie dicta. dr̃ q̃ loquit̃ illa opinio falsa p qua induxi pdictas ratiões. Ad se Ad 6 xtũ dicendũ. q̃ neutra illaz ꝓpositionũ ẽ ꝺcedẽda ncẽio. Quia põt ꝺcedi media. s. hec. dr̃ non vult mala fieri Forte dicet. fieri z non Instantia fieri sũt ꝺdictoria. sz inter ꝺdictoria nõ est dare mediũ. Respondeo q̃ licet malũ fieri z malũ non fieri sint ꝺtradictoria. tamẽ hẽ due. dr̃s vult malũ fieri. z dr̃s vult malũ non fieri. non sũt ꝺtradictoria. eo q̃ hoc verbũ vult. quod ẽ pdicatũ i vtraq̃ ꝓpositione vtrobiq̃z accipit affirmative. In ꝺtradictoriis autẽ p põnib̃ pdicatũ affirmatũ i vna debet negari in alia. ideo dãdo mediũ inter pdictas duas ꝓpositiones non dat̃ mediũ inter ꝺtradictoria. Scda ꝺclusio. Deus vult malũ pene. Cõclo 2 Quia illud quod habet ratiõz boni hoc vult dr̃s. sed malũ pene est bonũ. z hz rationẽ boni. ergo rc̃. Maior pz. qr dr̃s vult omne bonũ. Probatio minoris. qr correctio mali habet rationẽ boni. sed malũ pene debite inflictũ ẽ correctio mali. g̃ rc̃.

Quantuz ad quar Articlo 4

tũ articulũ. vtz bonũ sit mala fieri. pono duas ꝺclusiones ꝓformiter ad pcedẽtia dicta in tercio articulo. Prima ẽ q̃ malũ culpe fieri non ẽ bonũ. Quia illud qõ non ẽ bonũ illi⁹ Cõclo 1 i us vsus z generatio non ẽ bona. illa patet. q̃a cui⁹ vsus ẽ bonus z cui⁹ generatio ẽ bona ipsũ quoq̃z est bonũ. vt patz. iij. topicoz. g̃ a destructione ꝺsequẽtis. qõ non ẽ bonũ illius vsus et generatio non ẽ bona. Sed malũ culpe non ẽ bonũ. vt dr̃ se patet. qr ipsum est priuatio boni. ergo malũ fieri quod ẽ vsus vel generatio mali non ẽ bonũ. P. si oppositũ i oppositõ. 2

UVA. BHSC. IyR_066

ꝛ ꝓpositū in ꝓposito. Sed bonū fieri ē bonū. ergo malū fieri est malū. Maior ē ponit phs ī topicꝭ. Minor ꝛ se pz. Et ꝯ firmaꝫ. qꝛ motus ſpecificāt a termīs ad quos ſunt. Sz malū fieri termiaꝫ ad malū. ḡ malū fieri ē malū.

Instantia 1 Sed oppositus istiꝰ pōt argui ſic. Cuius vſus ē bonus ipm ꝙz ē bonū. vt pz ex dictis ī ꝓma rone ꝓ ꝯcluſione. ſed ꝛus male factꝰ bñ 2 vtiꝫ. vt patz ꝑ Aug. ꝛi. de ciuita. dei. P. oē iuſtū eſt bonū. ſed mala fieri ē iuſtū. Maior patet Minor ꝓbaꝫ. qꝛ qđ iuſte a deo ꝓmittiꝫ hoc ē iuſtū. ſed malū culpe fieri iuſte a deo ꝓmittiꝫ. vt patet ī glo. ſup illud Apocalꝫ. Qui 3 in ſordibꝰ ē ſordeſcat adhuc. P. illud qđ ē cā boni maximi illud ē bonū. ſz malū fieri qñq fuit cā boni maximi. Maior ptz. qꝛ effectꝰ nō eſt ꝑſtantior ſua cā. Probaꝫ minor. qꝛ crucifixio xpi fuit cā maximi boni. ſ. liberatōnis totius generis humani. ꝛ tñ ipſā fieri fuit malū. alꝫ nō peccaſſent iudei a quibus ꝓceſſit illud fieri. ḡ ꝛc. Solutio. Ad 1 Ad ꝓmū dōm ꝙ duplex eſt vſus rei. Unus naturalis ad quē resd ſui natura ordinabilis ē. Alius accidētalis ad quē res ordinaꝫ nō ex ſui natura ſed ex voluntate vtētis. De vſu ꝓmo mō dicto maior eſt vera ſed nō de vſu ſcdo modo dicto. Sic em̄ pōt ꝙs bonis male vti. Multi em̄ vtunt bono vino ad malū ebrietatis. ꝛ malis bñ vti. ſic homo ſanctus ꝓſecutione mala vtiꝫ bñ. cum ad laudē dei ipſam patienter tolerat. Cū igit minor ꝓcedat de vſu ſecundo modo dicto. quia malefacta ex ſui natura nō ſunt ordinabilia in bonū vſuz. qzuis hoc poſſit fieri ex bona voAd 2 lūtate vtētis. igit ratio nō ꝯcludit. Ad ſecundū dōm ꝙ maior nō eſt vera in ſua totali vniuerſalitate in qztū ly oē diſtribuit iuſtū taz ꝑ iuſto ꝙ ſeqz ꝑ iuſto ꝙ accidēs. qꝛ licet illud qđ ē ꝙ ſe iuſtū ſit bonuz. hoc tamē nō ſemper eſt verū de eo quod eſt ꝙ accidens iuſtum. hoc em̄ poteſt eſſe maluz. ſed malum fieri qzAd 3 uis ꝙ accidēs poſſit eſſe iuſtum. tamē ꝙ ſe nō eſt iuſtū. Ad tertiū dicēdū ꝙ ſicut frigꝰ qñq ꝙ accidēs ē cā caloris. ſic qñq malū nō ꝑ ſe ſed ꝙ accidēs ē cā boni. qzuis ex hoc nō ſequitur ꝙ malū fieri ſit bonū. qꝛ cauſa ꝙ accidens inqztum hmōi nec formaliꝛ nec ꝛtualiꝛ ꝯtinet effectū ſeu ꝓfectionē effectꝰ. Ad formā igit argumēti dōm ꝙ maior nō eſt vera. de eo qđ ē ꝙ accidēs cā boni. Et cū dicit in minore ꝙ malū ꝛc. verū ē ꝙ accidēs. Ad ꝓbatōez dicendū ꝙ licet paſſio xpi qzum ad meritum patientis fuerit cā ꝙ ſe noſtre liberationis. qꝛ vt ſic fuit bona. tñ qzum ad malicią inferentis nō fuit cā liberationis noſtre niſi valde ꝙ accidēs. vt ſic em̄ fuit mala. Scda ꝯcluſio eſt hec. ꝙ malū pene fieri eſt bonū. Quia illud qđ tenet leges manutenentꝫ ꝛ pacē vniuerſi. ꝓmouetꝫ hoc eſt bonū. malū pene ē hmōi. ḡ ꝛc. Maior pz de ſe. Minor habetꝫ ex. ethicꝭ. qzum ad ꝓmaz ptem. vbi ſic dicit. Legibus oportet eſſe ordinata nutritionē. Et paucis interpoſitis ſequitꝫ quō illa nutritio fiat. Multi em̄ neceſſitati. magis qz ſermoni obediūt. et iacture qz bono. Patet etiā ſecūda ꝑs minoris. qꝛ ſicut eradicata zizania bone herbe melius nutriunt ꝛ creſcunt. ſic ꝙ malum pene deſtructis vel emēdatis malis hominibus magis inualeſcit pax et tranquillitas vniuerſi. ergo ꝛc. Ad argumentū principale dicendū ꝙ volūtas diuina ſimul cū immutabilitate habet ſummā libertatem. ꝛ ideo nō ſolum neceſſarioz effectuuz verūetiā ꝓtingentiū pōt eſſe cauſa. vel mediantibus cauſis ſecūdis. vel immediate per ſe ipſam ſicut ſibi placuerit ꝛ videbiꝫ expedire. ergo argumentū nō concludit. Lōcio 2 Ad argumētū ꝓncipale.

Diſtinctio quadrageſima ſeptima ꝛ quadrageſima octaua.

Dlūtas quip

v pe dei ꝛc. Hic magiſter tractat de diuine volūtatis efficacia ipſaz ꝯſiderādo poſitiue. Et diuidit in duas ptes. Nam ꝓmo ꝯſiderat vniuerſaliter hmōi efficaciā. Scdo ꝯſiderat humane volūtatis ad diuinā voluntatē ꝯformitatē ꝛ ꝯordiam. diſtinctione. xlvij. ibi. Sciendū eſt. Prima ī duas. Nam primo oſtēdit oīa fieri ꝑm diuinam voluntatē. Secūdo ex dictis oſtendit oriri incidentē dubietatē. ibi. His verbis Et hec in tres. Nam primo tangit dubitatōem Secundo apponit ſolutionē. Et tercio ꝑdictorum facit recapitulationē. Secunda ibi. Uerum vt ſupra. Tercia ibi. Ex ꝑdictis ꝛc.

Sequitꝫ. xlviij. diſtinctio. Sciendum eſt ꝛc. In qua magiſter conſiderat humane voluntatis conformitatem ad diuinā voluntatem. Et diuidit in duas ptes. Nam primo oſtendit magiſter ꝙ ꝯformitas in volito. puta ſi homo illud idem vult quod deus vult. nō ſemp facit eſſe bonam hmōis voluntatē. ꝛ econuerſo ſi homo nō vult illud quod deus vult. hoc non ſemp facit malam hmōis voluntatem. Secundo oſtendit ꝙ bona dei voluntas quādoqz poteſt impleri ꝙ malam hō

UVA. BHSC. IyR_066

minis voluntatē. Secunda pars incipit ibi Illud quoq; ꝛc. Et hec diuidit in quattuor partes. Quia primo ponit intēte veritatis ꝛ terminationē. Secundo instat p vnam obiectionē. Tercio hmōi obiectionis subiūgit solutionē. Quarto ostēdit q; ex p̄dictis soluunt plures questiones que fieri possunt circa xp̄i ac ceteroꝝ sanctoꝝ passionē. Secunda ibi Sed ad hoc opponitur sic. Tercia ibi. Ad quod respondentes. Quarta ibi. Ex quo solui. Circa istas duas vltimas distinctiones primi libri quero hāc questionē.

Truꝝ si ꝰaliquid ꝛ nouo vellet qđ v nō voluit ab eterno ex hoc realr mutaret. Et videt q; nō. Quia realis mutatio nō potest fieri i aliquo nisi duobus modis. Uno mō q; aliq̄d realiter i eo acquiratur Alio mō q; aliquid realiter in eo ꝛperdatur seu ab eo auferat. Sed realis actio etiam i creaturis ꝯtinuata potest terminari ꝛ nouo ad aliquod obiectū ad quod primo nō terminabat sine hoc q; in agente aliquid acquirat vl aliquid ꝛperdat. nec p ꝯsequēs agens ex tali terminatione alteratur. ergo eterna dei volitō ad aliquod nouū volitū poterit terminari absq; omni ipsius dei mutatione. Maior patz. Probo minorē. quia cū visus ferturi aliquid primo indistincte eadē visio ꝯtinuata successiue terminatur ad plura distincte ꝛ nihil ibi ꝛperditur. nec aliquid ꝛ nouo acquirit. eo q; eadem visio ꝯtinuetur. ergo ꝛc. Cōtra. impossibile est fieri trāsitū ꝛ ꝯtradictorio in cōtradictoriū nisi fiat mutatio i aliquo. sed nō velle ꝛ velle sunt ꝯtradictoria maxīe dū sumūtur respectu eiusdē. g̃ si ꝰꝛ nouo aliq̄d vellet qđ nō voluit ab eterno eēt trāsitus ꝛ ꝯdictorio in ꝯtradictoriū. ꝛ i volito non ē necesse fieri talē mutatōem. g̃ esset in volēte. Illā assumptā p̄bo. s. q; talis mutatio nō esset neēio in volito. quia sicut ex hoc q; deus voluit ab eterno antixp̄m esse in fine mundi. nō fuit ab eterno aliqua mutatio in antichristo. sic si deus nūc ꝛ nouo vellet antichristū esse in fine mundi. ex hoc nō fieret aliqua mutatio nūc in antichristo. qz nihil nūc esset ꝯ antichristo quod esset capax illi⁹ mutatōis Circa illas duas vltimas dist. primi libri q̄ttuor sūt videnda. Primo ꝛ eo qđ querit. Sc̄o vtrū aliq̄d exp̄ns ꝯtra diuinā voluntatē possit cadere sub p̄cepto. Et hoc q̄tum ad distinctōem xlvij. Tercio vtꝝ teneamur nr̄aꝝ volūtatē ꝯformare diuine volūtati. Et q̄rto i q̄ ꝛbeat esse hmōi cōformitas. Et hoc q̄tum ad dist. xlviij. ꝛ vltimā.

Quātuz ad primūz articulū. vtꝝ si deus aliq̄d ꝛ nouo vellet qđ non voluit ab eterno ex hoc realiter mutaret. Dicendū q; deus nihil pōt velle in futuꝝ seu ꝛ nouo quod nō voluit ab eterno. Quia cū dicit velle mensuret nūc eternitatis. ergo in ipso nulla poterit esse successio. Sed i eo esset necessario successio si deus nūc vellet q̄ primo nō voluit. qz velle ꝛ nō velle respectu eiusdem voliti ab eadē volūtate ꝯdicūt. et p ꝯns non p̄t esse simul. q̄propter necessario vnū succedet alteri. nec p ꝯsequens potenūt mēsurari nūc eternitatis i quo nulla pōt esse successio Et ꝯfirmat. qz mēsura ppria ē vnigenia cū mensurato. igitur nō existente successione in mensura mensuratū optet q; sit simul totum P̄ si deus vellet aliquid ꝯ nouo quod ab eterno nō voluit. tunc necessario intrinsece mutaret ꝛ esset pfectibilis pfectione ab essentia sua realiter differēte. ꝯsequens est impossibile apud p̄hos ꝛtheologos. Probo ꝯntiā. quia si deus vellet aliquid ꝛ nouo quod prius non voluit. vel hoc fieret nouo actu volitiōis. vel hoc fieret ppter nouam habitudinē eius ad huiusmodi volitū. Si primo mō. tūc ꝛ plano habet ppositum q̄tuz ad vtrūq; inconueniēs ꝯtentū in ꝯsequēte. Si dat̄ secōm. tūc seq̄tur idē inconueniens. qz sicut nouitas in re mota vt mota ē necessario p̄supponit nouitatē motionis. sic nouitas voliti vt volituꝝ est necessario p̄supponit nouitatem volitiōis. ꝛ sic seq̄tur idē quod primo. qz noua habitudo volūtatis ad volitū p̄supponit nouitatē voliti vt volitum est. ꝛ p ꝯsequēs nouitatē volitōis.

Sed forte diceꝝ ꝯ p̄mā rōem q; nūc eternitatis ppter sui illimitatōem excedit tp̄s et oē istās tp̄is. Sic igit ꝯdictoria sibiinuicē p̄nt succedere in diuersis nūc temp̄is. sic p̄nt sibi succedere in eodē nūc eternitatis quod coexistit oīmbus nūc tp̄is. P̄. ꝯtra sc̄dam rationē sic. Deus potest facere ꝛ nouo qđ nō fecit ab eterno sine sui mutatōe. ergo potest velle ꝛ nouo quod non voluit ab eterno absq; sui mutatione. Añcedens patet ex fide. quia credimus deum mundū pduxisse in tempe Cōsequentia videt ex hoc patere. qz non minus distant facere ꝛ non facere. q̄z velle ꝛ nō velle ergo ꝛc. P̄. deus vult nunc Judam eē dānatū. ꝛ qñq; nō voluit eum esse damnatum. quia q̄diu viuunt hoies tūc deus vult oīs

Articls 1

Cōclo 1

Cōfirmat

2

Instantia

2

3

UVA. BHSC. IyR_066

hoies saluos fieri ⁊ ad agnitõz ⁊itatis puenire. vt dicit. i. ad Thi. ij. ḡ vult aliq̃d de⁹ nũc qđ tũc non voluit qñ Judas vixit. qđ ẽ ꝓtra ꝓclusionẽ i se. Maioꝛ pz. qꝛ si de⁹ nũc nõ vellet iudã esse damnatũ. ipse vtiq̃ nõ eẽt dãnatus. qꝛ vt pz i li. Hester. ca. xiij. i dictõe rei cũcta sũt posita. nec ẽ qui sue possit resistere voluti. Propter quod. b. Aug. in enchi. ait. Rogãdus est ꝺeus vt velit nos facere. qꝛ necesse ẽ fieri si voluerit. Sed illa nõ concludunt.

Solutio. Ad 1 Ad primũ igit dicendũ ꝙ q̃uis possit esse successio in talibus que ꝓprie tpe vel diuersis nũc tpis mensurant. qꝛ talibus eternitas vel nũc eternitatis coexistit tanq̃ aliena mensura. in illis tamẽ qui ꝓprie mensurant eternitate seu nũc eternitatis sicut sunt actꝰ immanẽtes in diuis. de quoꝝ ꝓsortio ẽ velle diuinũ nequaq̃ põt eẽ successio. qꝛ da oppositũ. tũc non erit ꝓportio mẽsurati ad ꝓpriã suã mẽsurã. Ad 2 Ad scõm dõm ꝙ creatio cũ sit actõ trãsiẽs nõ mẽsurat nũc eternitatis. sed nũc tẽpis vel aliqua alia mensura. vt patebit in scõo libꝛo. qꝛ actio ⁊ actiuũ vt actiuũ est: mẽsurãtur eadẽ mẽsura. q̃uis em̃ coꝛpus celeste ꝑm suã naturã nõ mensuret tempe sed euo. tamen vt mouet mẽsurat eadẽ mẽsura q̃ motꝰ suus mẽsurat. ⁊ ideo nõ ẽ simile de velle diuino qđ ꝓprie mẽsurat nũc eternitatꝭ. ⁊ de ꝑdictꝭ opatõibus trãseuntib. Ad 3 Ad tercũ dõm ꝙ sic de⁹ iudã nũc vult eẽ damnatũ. sic voluit ab eterno ꝙ nũc eẽt damnat⁹. qꝛ cognouit ab eterno sic iudã opari in tpe. ꝙ suis demeritis exigentibus merito esset damnãdus. ⁊ nunc deberet esse damnatus. Nec obstat auctoꝛitas illa ꝙ deus vult omnes homies saluos fieri. qꝛ illa volũtas est ꝺitionalis. puta hac cõditione stante ꝙ ipsi obseruent eius mandata. nõ obseruãtes igit hanc ꝺitionẽ sine aliq̃ sui mutatione deus eterna volũtate vult certis suis tpibus esse damnatos.

Opinio

Cõtra opinionẽ.

Cõfirmat

Ad 1

Ad 2

Articls 2

Cõclio

Quantuꝝ ad secundũ articulũ. vtꝝ aliquis exñs ꝺtra diuinam voluntatẽ possit cadere sub ꝑcepto. dicendũ ꝙ q̃ncq̃ illud qđ a deo ꝑcipit non ẽ ꝑm voluntatẽ dei. immo põt esse ꝺtra eã. licet illud ꝓpter quod ꝑcipit sit ꝺ volũtate dei. sic apparuit cũ dñs ꝑcepit Abrae immolationẽ filij sui Jsaac. Cõtra em̃ voluntatẽ dei fuisset ꝙ Jsaac fuisset immolatus. ⁊ innoxius sanguis effusus. tñ de voluntate dei fuit ꝓbatio ⁊ manifestatio fidei abrae. que fides exꝫ relucebat. ꝙ ipse ꝓpter deũ nõ obstãte dilectõe vnici filij de libera matre geniti volebat parere mãdato. Circa illã tamẽ materiã ab aliquibꝰ dicit. ꝙ omne quod a deo ꝑcipit est a deo volitũ voluntate ãcedente. q̃uis possit esse nõ volitũ volũtate ꝺsequẽte. sicut dicũt apparere ꝺ ꝑcepto immolatõis Jsaac. Sed ꝺ illud arguit ab aliquibus de nostris sic. Volũtates q̃ non sunt oppolite nõ põt esse de oppositis. Sed oppositũ immolationis Jsaac fuit a deo volitũ volũtate ꝺsequẽte. ḡ illud qđ ꝑcipiebat nõ poterat esse volitũ volũtate ãcedẽte cũ volũtas ãcedẽs ñ sit oppolita voluntati ꝺñti. Et ꝺfirmat. qꝛ si volũtas ꝺñs posset eẽ de oppolito eius qđ est volitũ volũtate ãcedẽte. tũc cũ de⁹ volũtate ãnte velit ꝑcã non fieri. ipse volũtate ꝺñte posset ea velle fieri. qđ ẽ incõueniẽs. Sed q̃cq̃d sit de ꝺclone. illa tñ nccio nõ ꝺcludũt Ad ꝑmũ igit dom ꝙ volũtates q̃ sũt de oppolit⁹ nõ sũt oppolite necessario. nisi ille volũtates absolute et simpl'r sint ꝺ eis. Si em̃ vna volũtas ẽ ꝺ vno oppositoꝝ sb ꝺditõe. alia ꝑ ẽ de oppolito illi⁹ absolute. q̃uis volũtates nõ sint oppolite. Sz sic ẽ i ꝓpolito. vt patuit i arti. ꝓxi. ꝑcedẽti. q̃a volũtas dei ãs ẽ omis hoies saluos fieri. sub hac ꝺditõe si faciãt ea que ꝑcepit. ⁊ q̃ congruunt ordini nature humane respectu sue salutis. voluntas tñ dei ꝺñs q̃ ꝺꝛ voluntas simpl'r ⁊ absoluta ẽ ꝙ ille saluet. scit em̃ de⁹ eũ bñ final'r decessuꝝ. ⁊ ꝙ ille nõ saluet. qꝛ scit deus ꝙ ipse mala sua voluntate auertet se finaliter a dño. Ad cõfirmationẽ ꝺm. ꝙ q̃uis bñ ꝓtetur ꝙ nõ semꝑ cuiuslibet oppositũ qđ de⁹ vult volũtate ãcedẽte possit velle voluntate ꝺñte. nõ tamẽ ꝓbat q̃n alicui⁹ voliti volũtate ãcedẽte oppositũ possit velle voluntate ꝺñte. ⁊ ideo ẽ ibi manifesta fallacia ꝺñtis. Non em̃ sequit si vl'is affirmatiua sit falsa. ꝙ ꝓpt ꝫ pticularis affirmatiua sit falsa. sicꝫ ꝓpolito dc. igit ꝺfirmatio nõ ꝺcludit.

Di. xlviij. Articls 3

Cõclio 1

1

2

3

Quantum ad tercium articl'z. vtꝝ teneamur nraꝝ volũtatẽ ꝺformare dine volũtati. dico ꝙ sic. qꝛ oĩs q̃ tenet ad alic⁹ obedientiã tenet suã volũtatẽ ꝺformare volũtati illi⁹ cui tenet obedire. sed oĩs hõ tenet obedire deo. ḡ dc. P. quilibet tenet velle ꝙ sit sanct⁹ ⁊ bone vite. cum igit voluntas dei sit sanctificatio nra. vt patꝝ ꝑ aplm. igit quilibet tenet voluntatẽ suã voluntati diuie conformare. P. q̃libet tenet velle saluari. sz de⁹

UVA. BHSC. IyR_066

vult oēs hoies saluos fieri.igr seqt idē qđ pul

4 P.q̄cūqz i actōe sua ppriis suis pēsatis viribꝫ pōt ꝛficere.tenet se ei cōformare cui p se ines rectitudo.in cuiꝰ ꝯformitate pmanēdo nequaqz pōt ꝛficere.sed oīs creata volūtas i sua actiōe potest ꝛficere.z sola dei volūtas ex sui natura sic ē recta q̄ oīe illud qđ sibi ꝯformat rectificat.g oīs hō suā volūtatē dine volūtati tenet ꝯformare.

5 P.q̄libz hō tenet volūtatē suā ꝯformare tali regule i qua ꝑm suā naturā reducit regulāda.sz volūtas dina est tal regula.qz an sel.i ꝛceptu ꝙgiali.c.iiij.p bat.q̄ i alijs viribꝫ a volūtate nō pt eē pctm. Nā cū ds legē eis iposuit vt volūtati obediāt obediēdo ei faciunt q̄ tenent.ꝓpter qđ in eis pctm z iniusticia eē nō pōt.volūtas aūt ime

Instantia diate reducit ad volūtatē diuinā. Sz forte dicet q̄ relatiua eq̄pantie dicunt ad ꝯuertētiā.sed ꝯformitas ē relatio eq̄pantie.g si volūtas nra ꝯformaret voluntati dine.tūc ecōtra volūtas dina ꝯformaret volūtati nre.qđ ē falsū z impossibile.g ꝛc. R.q̄ dato q̄ aliq̄ relatō eq̄pantie ꝑm nomē sit inter nos z ds.btūs ei

Solutio Joh̄es dicit i canōica sua.q̄ sil es ei erim.q̄m videbimꝰ eū sicuti ē.sil itudo aūt ē relatio eq̄parātie.i re tm nō est eq̄pantia i tali relatōne. qz nos ꝛpendemꝰ a ds.z nō ecōuerso.nā tales sil itudines z ꝯformitates innascunt ex hꝫ q̄ nos q̄tū possumꝰ ipm imitamur.z nō ecōuerso.

Cōclo 2 Scđo dico q̄ q̄tū ad ea q̄ ds vult volūtate añcedēte. sp tenemur nram volūtatē ꝯformare volūtati dine.qz volūtate dei añcedēte q̄libet ordinat ivitā etnā. Sz q̄tū ad ea q̄ dꝰ vult volūtate ꝯsequente. nō oportet quēlibet suā volūtatē diuīe volūtati i oibꝫ cōformare.ita q̄ talia velit.qz volūtate ꝯsequente ds vult damnādos eē damnatos suo tempe. quod si alicui ꝯstaret volūtas sua in hoc nō posset se conformare diuine volūtati.cū contra oēm inclinationē.z p ꝯns ꝯtra omnē volitionē sit ppetue cruciari. In alijs vero penosis euētibus a ds volitis.puta in morte parentū.z etiā in morte ppria.si alicui ds talia fe velle reuelaret.estimo q̄ si talis homo esset pfectus in caritate.ipse voluntatē suā diuine volūtati ꝯformaret.z diceret cū apl̄o. Cupio dissolui z esse cū xp̄o. Si ꝙ adhuc ē imperfectus.tūc sufficit nō tristari.

Articls 4 # Quantuz ad quartuz articulū.in quo ꝛbeat esse ꝯformitas nostre volūtatis ad diuinā.est aduertendū q̄ ō volūtate q̄nq̄z loquimur large.et sic appetitꝰ sensitiuꝰ q̄nq̄z appellat volūtas. q̄nq̄z ppriē. et sic voluntas est potentia ptis intellectiue. Et hec pōt adhuc cōsiderari duplicit. Uno modo q̄tum ad motus ꝑmos venientes ex naturali instinctu sine deliberatiōe puia. z vt sic dicit volūtas naturalis. Alio mō ꝑput motꝰ vel actus eiꝰ sequit deliberationē.z vt sic dicit voluntas deliberatiua Primis igit duobꝰ modis nō oportet insistere.qz planū est q̄ accipiendo voluntatē p appetitu sensitiuo z naturali.tūc i his que ꝯristāt z nociua sūt sensui vel nature nō possumus volūtatē nostrā ꝯformare voluntati diuine. Si em ds vellet me mori.vtiqz appetitus meꝰ sensitiuus z naturalis instinctus hoc abhorreret z refutarent quantuz in ipsis esset. Propter qđ Damas.li.iij.ca.xxij.vult.q̄ quelibet res naturaliter desiderat esse. Et ibidē ait.q̄ ds factus homo hoc desiderū habuit z mori timuit.

Sed loquēdo de voluntate tercio mō dicta ponо tres ꝯclusiones. Prima ē q̄ ad rectitudinē nostre volūtatis requirit necio: vt velimꝰ oīe illud qđ ds diligit z sine ambiguitate nobis constat ds velle simpliciter et absolute. Quia ille nō est verus amicꝰ alicuiꝰ q̄ volūtate sua ab eo discordat i iustis et rationabilibus.sed habēs rectaz voluntatē est amicꝰ dei.z omne quod ds vult est iustū z rationabile.ergo ꝛc. Maiorpatet p Tullū qui dicit ad pfectam amicicia spectare idem velle z idē nolle. Et.ix.ethicorū ait Aristo.q̄ ꝯrarietas voluntatū dissoluit amicicia. Et.ij. rhetoricorū dicit.q̄ ratio amoris consistit in procurare alicui que in volito ipsius sunt. Minor patet q̄tum ad partē primā.qz in cā.primo dicit sponsa ipsi ds. Recti diligūt te. Patet etiam q̄tum ad secundā partē. qz cū voluntas diuina sit ipsa equitas z rectitudo .et obliquari nequaqz possit.ideo omne qđ vult est iustum z rationabile. P.omnis homo habens rectam voluntatē tenet velle illud cuius oppositū si ꝯtingeret necessario tolleretur dei pfectio. Sed si fieret opposituz illius qđ ds pcise z determinate vult fieri.tūc tolleretur diuine volūtatis pfectio. g ꝛc. Maior pz. qz oīs amicus vult illud cuiꝰ oppositū tollit pfectionem et honorem amici quem diligit. Minor etiā patet.qz si fieret opposituz illius quod ds diffinitiue z determinate vellet.tūc vigor z prās diuine voluntatis tolleretur.ipsa em esset inualida.alis non contingeret oppositum eius quod ipse determina/

Cōclo 1

1

2

UVA. BHSC. IyR_066

3 te vellet. P. sup illud ps. Nō adhesit mihi corruptionū. dicit glo. Pruauū cor. t distortū hz qui nō vult illd quod deus vult. Et in eadem glo. dicit. q volūtas dei est regula cui oportet nos conformari Sed contra hoc sunt quidā doctores dicētes. q ad rectitudinē nre volūtatis nō requirit q conformet se volūtati diuine i oībus volito qđ scim⁹ deū velle. Quia btā virgo mr maxime doluit de passione sui dilectissimi filij. quā tamen passionē non dubitauit esse de volūtate dei. Sed hoc nō videtur quia velle de quo dolet. ergo volūtas virginis matris nō fuit cōformis volūtati diuine in volito. q p consequēs volūtas beate virginis matris nō fuisset recta. quod est nephas dicere. P. Christus approximante passione sua dixit. vt patet in euāgelio. Pater si fieri potest: transeat a me calix iste. verūtamen nō mea volūtas sed tua fiat. ergo christi voluntas que rectissima fuit nō erat conformis 3 volūtati diuine P. sequeret q aliqs deberet velle sibi subtrahi gratiā dei t a deo separari. qđ est ptra oēz rectitudinē volūtatis. qz recta volūtas nō potest velle separari ab eo a quo debet omis sua pfectio. Probatio consequētie. qz aliquis habēs rectā volūtatē scit si ceciderit i pctm. q deus vult q ei gratia subtrahat. et q 4 factus peccator a deo sepetur P. sequeretur q aliquis deberet velle suam ppetuaz damnationē. consequens est impossibile. sicut patet ex auctoritatibus quas adduxi supius distinctiōe. i. q. ij. Probatio consequētie. qz deus vult aliquoz hominū ppetuā damnatōem qui tamē pnūc habēt rectā voluntatē. ergo si reuelaret hoc talibus hominibus. tūc tuncta predictā 5 conclusionē ipsi tenerētur hoc velle P. quod deus constulit hoc vult. sed nō teneť quilibet velle quod deus constulit. ergo nō teneť quilibet velle quod deus vult. P. arguunt quida alij. q nulla voluntas creata possit conformari volūtati diuine. Qua nullū simplr finitū pōt conformari ei quod est simpliciter infinitū. Sed oīs volūtas creata est simplr finita. t voluntas diuina est simpliciter infinita. ergo tc. P. seqreť q volūtas creata adeqret diuinā volūtatē. falsitas consequētis pz. Probatō consequētie. qz qcqd attingit alterū totaliter hoc adequat ipm. hz oīe qđ conformať simplr simplici hz totalr ipm attingit. qz vel pnit⁹ nō attingit ipm. t tūc i nullo conformabit ei. vel si attingit tūc totaliter attingit. alias nō eēt simplr simplex. Sed illa nō concludūt. Ideo primo arguā contra illā opinionē fortificādo primā conclusionē. Secdo istis motiuis respondeo Pri 1 mo igit arguā sic. Sicut se habet intellectus creatus ad intellectū diuinū. sic voluntas creata ad voluntatē diuinā. sed null⁹ intellectus pōt esse rectus seu verus si taliter ē difformis ab intellectu diuino q cognoscit illud quod intellectus diuinus nō cognoscit. ergo nulla volūtas creata poterit esse recta si i volito nō est conformis diuine volūtati. Maior patz. Probo minorē. qz cū diuinus intellectus sit oīno verus. si circa aliqđ obiectū intellect⁹ creatus intelligeret oppositū eius quod intelligit intellectus diuinus. talis intellectus creatus de necessitate eēt falsus. P. hō habēs re 2 ctā voluntatē manēte hmōi rectitudine non pōt licite facere cōtra voluntatē diuinā. ergo nec pōt licite velle contra volūtatē diuinaz. Antecedēs pz Probatio consequētie. qz qđ licitū est velle licitū est facere. P. nō minus deficit a 3 rectitudine repugnans diuine volūtati qz repugnās diuine prudentie. Sed vt ait Aug. impius est cui nō placet diuina prudentia.

P. recta voluntas debet hoc velle quod in 4 dominica oratione petit a deo fieri. sed in signū q oīs dei volūtas fieri petať. ideo comprehenditur in ipsa dominica oratōe dei volūtas tam in celo qz in terra. Dicit em ibi. Fiat volūtas tua sicut in celo t in terra. P. oīs ordinata volū 5 tas debet pponere velle diuinū seu velle diuine volūtatis suo proprio velle. illa pz. qz da oppositū. tūc hmōi volūtas nec eēt recta nec ordinata. qz puerteret ordinē. qz nō ponēret qđ oīno e pponēdū. Sed si aliq volūtas nō conformaret se i volito diuine volūtati. illa nō ponēret velle diuinū suo proprio velle. sed pot⁹ econuerso. g talis volūtas nō esset ordinata. nec p consequens recta. igit argumēta nō concludūt. Ad p Solutio. mā igit rōez alteri⁹ opinionis dōz q quis gl'iosa ego mr ineffabil'r doluerit o dolore passionis filij sui. tm volūtas sua nō fuit difformis a volūtate diuina. qz sic deus pr voluit filiū suum sustinere passiōz t mortē p salute hūani generis. sic t mr hz voluit volūtate deliberatiua. hz maxie doluerit t compassa sibi fuerit voluntate naturali vl volūtate sensitiua put appetit⁹ sensitiu⁹ dr qnqz volūtas. Et cū dr i miori. Illd nō videť qs velle de q dolet. illa ē falsa. si dolor velle referunť ad distinctas vires aīe. sicut i ppositō sunt referēda. Sic em aliqs pōt velle de dolere de amara potione. vel de membri abscisione fm appetitū sensitiuū. t tm voluntate deliberatiua vult illa. sic in ppositō. Ad se- Adz cundā patet p iam dicta. qz illa verba christi

Petr⁹ aureoli t plesalij p illd.

Alij ad id

Cōtra opinionē.

Ad 1

UVA. BHSC. IyR_066

referēda sunt ad voluntatē prout dicit naturalis et ad appetitū sensitiuū. Si enī ꝑps voluntate deliberatiua nō voluisset respectu illius passionis illud quod pater voluit. tunc ꝓ illam passionē nihil meruisset. nec ꝓ ꝑsequēs humanū genus redemisset. Ad tertiā nego ꝑsequentiā. Ad ꝓbationē dicendū ꝙ subtractio gratie non est simplr et absolute a deo volita sed ꝑditōaliter. puta sub hac ꝑditōe. si ille ceciderit in pctm. ꝙ nō est ad ꝓpositū. qz ꝑclusio posita ē de his q̄ deus vult simplr et absolute Uñ notāter ē aduertendū ꝙ qñ deus vult aliq̄d ꝑditionaliter. tūc q̄cunq; vult oppositū illius ꝑditionis adiecte. ille pōt velle oppositū ꝓdicti voliti quod deus voluit sb illa ꝑditione. pmanente tñ ꝑformitate voluntatis illius hominis ad voluntatē dei. Da igit ꝙ aliq̄s hīs rectā voluntatē sciat ꝙ si mortaliter peccauerit deus vult auferre grāz ab eo. ille debet velle oppositū illius ꝑditionis. puta debet velle nō peccare. tūc sine difformitate siue volūtatis ad volūtatē diuinā pōt velle ꝙ deus gratiam nō auferat. Forte dicetur ꝙ ille nō vult oppositū illius conditōis. qz forte vult mortaliter peccare. Tūc respondeo ꝙ talis eoipso ꝙ vellet mortaliter peccare. iā nō haberet rectā volūtatē. et ꝑ ꝑs argumētū nō cētꝫ ꝑclusionē ꝑmissaz q̄ ꝑsupponit rectitudinē volūtatis. Ad quartā dicēdo nego ꝑntiā. Ad ꝓbatōez ꝓ p iā dicta. qz exquo talis hō ꝓtūc supponit hīe rectā volūtatē. vtiq; ꝓ tūc hz grāz. et ꝓtūc deꝰ nō vult damnatiōez illi⁹ tust sub hac ꝑditiōe. si finaliter decesserit sine grā. Etiā in ꝓbatōe ꝑntie assumit vnū falsuz et qdammō impossibile. qz mīmū incōuenies i deo ē impossibile. Sz incōuenies ee videt ꝙ alicui reueleť ei⁹ damnatio. qz daret sibi materia dispandi de dei miscdia. ideo nō ē estimandū ꝙ alicui reuelatōe veridica reueleť ei⁹ eterna damnatio. Si tñ aliq̄s perciperet hmōi reuelationē. ille vel debet talē reuelationē nō putare esse a deo sed a demone. q̄ vellet etiā qñq; bonos hoies ponere in desperationē Uel si nō posset vincere talē ꝑceptū qñ putaret talē reuelationē sibi factā ee a deo. tūc non deberet putare talē sniam ee vltimate diffiniti uā. sed magis ꝑminatoriā. sicut dictū fuit ni ninitis Jone. iij. Adhuc q̄dragīta dies et ninive subuerteť. Et iō talis homo eo cautius et melius debet ordinare vitā suā deo humiliter supplicādo. vt sibi sua pctā dimittat. et gra ac caritate vsq; in finem custodiat. Potest etiā dici ꝙ ille due rōnes nō sunt ꝑclusionē. qz deus simplr et absolute non vult grē subtractionē. nec alicui⁹ homis damnatiōez. sed solū vult talia voluntate pmissiua. Uñ et deus nō vult nos talia velle. Cuius signum est. qz appetitū talibus contrariū quasi naturaliter indidit nature rōnali Ad q̄mā dicēdū ꝙ nō ꝑstat nobis euidēter ꝙ deus velit illud simplr qđ ꝓ modū ꝑsilij nobis insinuat. Si tamē alicui ꝑstaret euidēter ꝙ deus hoc vellet simpliciter. tūc si talis haberet voluntatem rectam. et in rectitudine pmanere deberet. oporteret eū in hmōi volito voluntatē suam ꝑformare volūtati diuine. talis enī insinuatio absolute volūtatis diuine eq̄polleret ꝑcepto. ꝓtra qđ ꝑs faciēs pdit rectitudinē volūtatis. Ad sextaz dicēdū. ꝙ q̄uis finitū nō possit cōformari infinito entitatiue. pōt tñ ei ꝑformari obiectiue. sic. s. ꝙ volūtas finita et infinita tendant in idē obiectū ꝑformibus actibus. puta ꝙ ambo circa idē obiectuz eliciant actū volitionis. vel ambo actū nolitionis.

Ad septimā ꝓz ꝓ idē. qz argumētū ꝓcedit de ꝑformitate entitatiua vel dimēsiua et nō de obiectiua. et iō nō ē ad ꝓpositū Probat etiā q̄dā doctor ꝑdictā ꝑformitatē nō ee necciaz. et arguit sic Nihil ē necessariū fieri nisi hec necessitas oriať ex natura rei. vel ex ꝑcepto supioris. Sed rē volitā a deo non sp tenemur ex natura rei velle. alīs si deus vellet damnatiōez alicui⁹ ille teneret eā velle. quod est ꝓtra Augſ. in li. de trinitate vbi ait ꝙ omnes homines naturaliter volūt esse beati. Nec ex ꝑcepto. qz nusq; legimus hoc esse ꝑceptū. P. sicut tenemur voluntatē nostrā ꝑformare volūtati diuine. sic teneť subdit⁹ volūtatē suā ꝓpriā ꝑformare volūtati sui ꝓlati cui subest vice dei. Sed si ꝓlat⁹ diceret audiēte subdito. volo ꝙ hoc fiat. subditus adhuc nō teneret hoc facere nisi ꝓlatus ꝑciperet ei vel insinuaret se velle hūc subditum hoc facere. ergo a simili nō teneť quis in ꝑticulari velle illud quod deus vult. nisi h̄ sibi precipiať vel insinueť ꝙ deus vult ipsum hoc velle. ergo ꝛc. P. nullus teneť ad illd sine quo pōt saluari. sed sine tali cōformitate pōt q̄s saluari. Maior ꝓz. Probat mior. qz sine hmōi ꝑformitate volūtas hominis pōt manere bona. vt ꝓz ꝓ Aug. in li. enchiridion. vbi ait. ꝙ aliq̄n bona volūtate homo vult qđ deus non vult. vt puta. bonus filius vult patrem suum viuere. et deus nō vult eum viuere. quia vult ꝙ moriať. ergo ꝛc. P. q̄nq; cōtingit ꝙ duo homies quoz vterq; bonus est volunt oppositā ꝓtradictoriā. puta vn⁹ vult

Ad 3

Instantia

Solutio

Ad 4

Ad 5

Ad 6

Ad 7

Durand⁹.

1

2

3

4

UVA. BHSC. IyR_066

q̄ pluat. ⁊ alⁱ vult q̄ ñ pluat. Sicut etiā qñ
q̄ ꝺtingit inter angelos in celo. qz sicut patz
in Daniele. angelus princeps perſarū reſtitit
angelo qui voluit liberationē iudeoꝝ poſt ſe
ptuaginta annos captiuitatis ſue. Et vt ibi
patet. ſanctus Michael conſenſit cū angelo
iudeoꝝ. ſed planū eſt q̄ ꝺtradictoria volen/
tes nō poſſunt eidē volūtati ſe conformare in
volito. ergo vnius illoz volūtas nō erit con/
formis in volito diuine volūtati. ⁊ p ꝺſeq̄ns
nō tenebiť ad hoc. quia alⁱs p̄ccaret ñ obſer/
Alīj ad iō uādo ad quod teneret. Etiam addunt hic
quidā de noſtris doctoribꝫ. q̄ illa ſit intentio
fratris Egidij. qz ſi alicui ꝺſtaret de certo deū
velle mortē patris ſui. tūc dicunt fratrē Egi/
diū dicere q̄ ſufficit nō repugnare voluntati
diuine. ſed nō repugnare nō dicit poſitiue cō
formitatē ad voluntatē diuinā. licet neget op
Contra poſitā ꝺrietatē. Sed vt breuiter me expe/
diā de iſto vltimo dicto. dico q̄ falſum impo
nūt fratri Egidio. Nam. i. ſniarum diſtincti
one. xlviij. q. vltima frater Egidius dicit ſic.
Si nobis ē notū diuinū volitū. tūc ſm volū
tatē deliberatiuā ⁊ rationalē debemus illō vel
le. Et ſi nō rationē ſui. ratione tamē illius or/
dinis quia eſt a deo volitū. ſm quē quādam
bonitatē ꝺtrahit. Et ſubdit infra. Non opor
tet tamen viatores adeo conformari diuinis
volitis appetitu deliberatiuo vt comp̄henſo/
res. vt ſi deus vult mortē patris alicuius. ho/
nus filius teneť eam velle in q̄ntum ē a deo vo
lita. ſed nō oportet vt in volendo eā de ea gau
deat. ſed ſufficit nō triſtari. Sicut non opor/
tet fortem ſm ph̄m. iij. ethicoꝝ. gaudere in
piculis bellicis. ſed ſufficit non triſtari. Bea
ti autē cū cognoſcunt aliquid volitū a deo: de
liberate illud volunt. ⁊ ſe gaudent velle. Iſta
ſunt verba Egidij ad lr̄am. Ex quo patet q̄
iſti nō bene reſpexerūt dicta Egidij. quia p̄o
nō triſtari ipſi ſcripſerunt nō repugnare. ⁊ cū
hoc dimiſerunt verba p̄cedentia ⁊ etiā conſe/
Ad1 quentia. Ad primū igiť dicendū. q̄ licet
de p̄dicta ꝺformitate non inueniat in ſpeciali
ſcriptū eſſe p̄ceptū. tamē ex dictis ſancti Ja/
cobi in canonica ſua hoc poſſumus deducere
ſic. Nulli in ſcripturis indicit verberationis
cōminatio. niſi vel ex hoc quod cōmittit qđ
nō debet. vel ex hoc q̄ omittit quod debet et te
neť. Sed beatus Jacobus quēlibet hominē
compans ad ipm deū dicit ſic. Seruus qui
ſcit voluntatē domini ſui ⁊ nō facit: plagis va
pulabit multis. Sed nō minⁿ tenemur nos
cōformare deo volūtate q̄z ope. immo confor
mitas in volūtate debet p̄cedere conformitatē
in ope. omnis etiā homo teneť eſſe ſeruus dei
iure naturali. tum qz fecit nos. tum quia rede
mit nos. ergo quilibet homo ſm dictamē na
turalis iudicij teneť velle ea que euidēter ſcit
deū velle ſimpl'r ⁊ abſolute. Et licet vniuerſa
liter ſic teneat omnis homo. tamē in ſpeciali
⁊ ex lege priuata teneť ad p̄dicta omis homo
habēs rectā voluntatē. qz talis nō ſolū eſt ſer/
uus dei. ſed amicus. Juxta qđ in euāgelio ta
libus ſaluator ait. Jā nō dicam vos ſeruos
ſed amicos. Sed lex vere et nō ficte amicicie
hoc dictat. q̄ verus amicus debet velle omne
illud qđ de certo cognoſcit amicū rationabili
ter velle. Nūc aūtem ita ē q̄ cognoſcimus deum
nō poſſe aliq̄d velle qđ nō ſit rōnabiliter vo/
litū. Ad ſcđm dicēdū q̄ de plato nō ē ſil'e. Ad2
quia nō conſtat ſubdito q̄ omne volitū a ſuo
plato ſit rationabiliter volitū. ſicut ſcimus eē
de deo. Ad tertiū nego minorē. Ad p̄bati/ Ad3
onē dico. q̄ beatus Aug. p voluntatē intelli/
git appetitū ſenſitiuū vel naturalē. de quibus
nihil eſt ad ꝓpoſitū. put ex p̄cedentibꝫ patet.
vel ſi loquimur de volūtate deliberatiua. tunc
intelligēdus eſt loqui de homine qui non co/
gnoſcit euidēter voluntatē dei q̄ntuz ad illud
volitiuū cū vult illud quod deus nō vult.

Ad quartū dicendū q̄ vel neuter illoꝝ in Ad4
tellexit volūtatē dei circa illa q̄ ſūt ab eis voli
ta. vel ſaltē vnⁿ eoꝝ hoc nō intelligit. qz dato
q̄ ambo ſint boni hoīes. tunc ꝯcunq̄ eoꝝ pci
peret deū velle oppoſitū illius quod ipſe vel/
le cepit. ipſe immediate a ſuo velle deſiſteret ⁊
ꝺformaret ſe volūtati diuine. Sic etiā fuit ꝺ il
lis angelis. qz ille angelus q̄ ibi appellat p̄n/
ceps perſarū p tanto. quia a deo fuit deputatⁿ
pro cuſtode ⁊ gubernatore illius prouincie.
nondū vidit in ſpeculo ſanctiſſime trinitatis
veniſſe tempus liberatōis ipſoꝝ iudeoꝝ.
et ideo reſtitit tanq̄z bonum illius prouincie
preferēs cuius fuit cuſtos ⁊ gubernator. Fu/
erunt em̄ iudei captiui regis perſarū. a tempo
re quo reges perſaruz occiderunt Balthaſar
regem Babylonie. cuius anus. ſ. Nabucho
donoſor iudeos a Jeruſalem abduxerat i
Babylonē. Et ideo ille angelus voluit q̄ ipſi
non dimitterētur donec ſup hoc peiperet vo/
luntatem dei. Sed Michael ⁊ angelus qui
fuit cuſtos iudeoꝝ: viderunt ⁊ cognouerunt
ex diuina reuelatōne hoc tempus aduenisse.
⁊ deum hoc p̄tunc velle. ideo ⁊ ipſi hoc volu/
erūt. Secūda ꝺcluſio ē q̄ ꝺformatio hūa Lōdo 2
ne voluntatis ad diuinā tm̄mō i volito cum

UVA. BHSC. IyR_066

p̄cisione conformatōnis que attēdit̄ i modo volēdi. nō sufficit ꝓ rectitudine humane vo-
Ratio lūtatis. Quia qđ ꝯuenit carēti rectitudīe vo-
lūtatis hoc nō sufficit ad habēdā hmōi recti-
tudinē. Sed ꝯfirmatio tm̄ in volito ꝯuenit
qn̄q; pessimis homibus. qꝛ pessimus hō pōt
velle mortē patris sui ꝓ illo tunc in quo etiaꝫ
deus vult patrē suum mori. Et illa est inten-
tio Augu. qui ait. Deus quādoq; implet bo-
nam suā voluntatē ꝑ malas hominū volūta-
Instantia tes. Sed forte cōtra illud dicet̄ ꝙ sicut hu-
1 manus intellectus se habet ad ītellectū diui-
nū. sic volūtas ad voluntatē. sed oīs intelle-
ctus est rectus qui cōformat se intellectui di-
uino in re intellecta. g̊ oīs voluntas est recta
q̄ conformat se volūtati diuine in re volita.
2 P̄. sup illo verbo p̄s. Exultate iusti in do-
mino: rectos decet collaudatio. dicit glo. Re-
ctū cor habet qui vult qđ deus vult. sed ꝑ cor
Solutio anime intelligimus voluntatē. Ad p̄muꝫ
Ad 1 dicendū ꝙ nō est simile. qꝛ intellectus rectifi-
cat̄ in adequatione ad rē intellectā. voluntas
vero dicit̄ recta in ordine ad debitū finē p̄sup-
posita recta intētione volētis. ideo licet aliq̄s
velit aliquod bonū quod etiā deus vult. si ta-
men illud vult mala intētione. vel in ordine
ad malū finē quem p̄tendit. eius volūtas nō
erit bona vel recta. sed potius mala ⁊ obliqua
Ad 2 Ad scđm dicendū ꝙ rectuꝫ cor habet qui
vnlt quod deus vult. ⁊ ea intētione qua deus
Cōclio 3 vult eū velle. Tercia ꝯclusio est. ꝙ ad recti-
tudinē volūtatis philosophice loquēdo suf-
ficit ꝙ volūtas velit bonū in ordine ad bonū
finē Sed theologice loquēdo requirit̄ ꝙ ha-
bitu caritatis informata velit ea que s̄m legē
euangelicā sunt volibilia cū intētione boni fi-
nis. De his tamē ad p̄sens trāseo. eo ꝙ tracta-
bilia sunt circa materiaꝫ secūdi libri. ibi forte
de his dicet̄. in multis em̄ locis secundi libri
Ad argu- potest tangi ista moralis materia. Ad ar-
mētū p̄nci- gumentū principale dicendū ꝙ minor nō est
pale. vera. Ad ꝓbationē dicendū ꝙ qn̄ visus ali-
quid ꝑcipit distincte quod an̄ nō distīcte di-
cit̄ vidisse. vel vidit illam rē an̄. licet nō habu-
erit actū iudicatiuū circa eam. vel penitus nō
vidit eam. quomōcunq; dicat̄ semꝑ videns
ꝯuincit̄ esse mutatus. eo ꝙ aliquid acq̄siuit.
Nam si dicat̄ primū. tunc licet vidēs postq̄
incepit rem illā discernere non acquisiuit no-
uam visionē. tamē ꝑ actuꝫ iudicatoriū acqui-
siuit circa rem prius visam nouā discretōem
⁊ nouū iudiciū. Si autē dat̄ secundū tūc nō
solum acquirit̄ nouū iudiciū. sed etiā acqui-
ritur noua visio. vl̄ saltē extensior visio q̄ an̄
habebat̄. Sicut in vita beata q̄uis eadē bea-
tifica visio in eternū continuet̄. tamē si deꝰ ali-
cui beato vna die ostēderet ī obiecto beatifico
aliqua cognoscibilia que p̄us sibi nō mōstra-
uit. talis beatus in sua visione vere mutaret̄.
qꝛ licet haberet eandē beatificam visiōeꝫ quā
habuit primo. tamen sua visio esset nūc extē-
sior q̄ primo. eo ꝙ ad aliqua cognoscibilia se
ꝓnūc extenderet ad que antea se nō extende-
bat sua visio. q̄uis essentialiter et vere esset be-
ata. Ad quam visionē beatificā ⁊ gl̄iosaꝫ nos
ꝑducat dominus iesus christus noster glori-
ficator. qui cuꝫ patre ⁊ spiritusctō est omniū
gubernator Amen.

Finit primū scriptū libri sentētiarū
Thome de Argentina.

UVA. BHSC. IyR_066

UVA. BHSC. IyR_066

Prologus

Incipit secūdus

scriptū libri sententiaꝝ Thome de Argētina ꝓuincie generalis ordinis heremitaꝝ scī augustini

Prologus

Edit abis

O sus vocem suā. Sicut patz ex his q̄ dicta sūt in ꝓncipio ꝑmi libri. cūctoꝝ creatoꝝ ꝓductio liberalissima. ex q̄ scōi libri sententia ē cōmendabilis et specīosa notaī in ꝓbis assumptis. cū de cūctorū creatore ꝑmittit. dedit. vt de ꝫ exponaī illud Judicuz ꝑmo. Deditqz ei caleph irriguū superior et irriguū inferior. Ubi ꝑmo intelligere possum⁹ dei largitatis pulcerrimā venustatē. Scōo mūdi recipientis miserimā mobilitatē seu ī̄stabilitatē. Et tercio omni ꝓcedētis vberrimā satietatē. Largitatis venustatē intelligim⁹ ꝫ noīe caleph. qō interꝑtatur omne coꝝ viride. et signat ipam creatricem dei ēentiaz. in q̄ omnis creatura virēs est z viuēs. Oēs libz enī creatū q̄uiscūqz in se sit marcidū et mortuū. in deo tñ exēplariter exīs est viride et viuū. qz qō factū est in ipo vita erat. Joh. ꝑmo. Scōm. s. suscipientis instabilitatē itelligere possum⁹ in eo qō refert hoc ꝓnomen relatiuū ei. puta nomē axe filie Caleph. Axa enī interꝑtatur furoꝝ vl furibūda. z sīgt mūdi machinā q̄ sic est furiosa q tibi ꝺ relicta nūqz in eodē statu ꝑmanet. Job. xiiij. Qui q̄si flos egredit et ꝓteritur. et fugit velut vmbra. et nunqz in eodē statu ꝑmanet. Immo ad nihilū tēderz sicut ab exordio ꝓducta est de nihilo. Sed ꝓcedētis doni copiositatē seu satietatē intelligim⁹ nomie irrigui superioris et inferioris. quo pulcre ꝯphēdit oīs creatura spūalis scz et coꝝpalis. puta spūal ꝑ irriguū supius. coꝝpalis ꝫo ꝑ irriguū inferi⁹ Quoꝝ irriguoꝝ ꝑmū tāgit psal. cum ait. Rigans montes de superioribus suis ꝛc. Scōm tangit gene. ij. cū ꝺr. Fons ascēdebat de terra irrigans vniuersam superficiē terre. Sed licet isto mō posset ꝯphēdi snīa toti⁹ isti⁹ libri. tñ qz in isto scōo libro ꝓncipal⁹ tractat de homine. ad cui⁹ vsum z misteriū oīe aliꝺ creatū ꝺinoscitur esse ꝓductū. siue sit coꝝpal siue spūalis creatura. vt patz ex dictis mgri i ꝑma distinctōne isti⁹ scōi libri. Ideo ꝑdicti doni vbrimaz largitatē. superioꝝ et inferioꝝ expssam irriguo. ad solū hoiem applicādo dicere possum⁹ q de creatoꝝ oīm tāqz duplex irriguū dedit ipi homini duplicē viuēdi statū. puta statū innocētie. in q̄ hominē ꝑmordial⁹ ꝓcreauit. et statū pēnitētie quo hoiem post peccatū misericorditer recreauit. Prim⁹ status notaī irriguo superioꝝi. scōus inferioꝝi Istoꝝ ꝑmū puta statū innocētie tāgit Aug⁹ li. i. de baptismo parvulorū. dicēs. Si adā nō peccasset nō erat exposita⁹ corpe sed supuestiēd⁹ imortalitate. neqz enī metuendū fuit vt diuti⁹ hic viuēdo in coꝝpe aīali senectute ḡuareī et paulatiz veterascēdo veniret ad mortē. si enī dñs isr̄l'itarum vestimētis et calciamētis hoc p̄stitit q̄ ꝑ tot annos nō sunt obtrita. q̄d mirū si obediēti homi eiusdē potētia p̄stareī. Et paucis iterpositis sb̄dit. Habebat q̄ntū existimo ꝺ ligno rū fructibus refectōez cōtra defectōez. et de ligno vite stabilitatē ꝓtra vetustatē. Et eandez sentētiā tangēs hugo de sctō victoꝛe li. i. de sacramētis. ꝑte. vij. ca. xix. ait. Primi hoīs coꝝpus sanū et itegrū de⁹ ꝯdiderat. sanū q̄ nihil illi inerat ad coꝝruptōem. integrū q̄ nihil illi deerat ad ꝑfectōem. Ipe autē hō ingratus de tāto bñficio ñ reddidit graz actōes. sz magis se cōuertit ad ꝓprias affectōes. et abutendo libero arbitrio. peccati sui ꝺmerito a culmine supioris irrigui cecidit. naturalē suā innocentiā ꝑdidit. et in seipo fragilitatē labilitatē ac mortalitatē inuenit. Nec mirū. qz vt dicit Bern. Ingratitudo ē ventus vrēs siccās fontem pietatis venā misericordie et fluēta gratie.

In hmōi aūt mortalē siccitatē ipe hō deuenit ex hoc q̄ elegit ignē ꝓprie ꝯcupiscētie. z rigātē aquā reliquit supne sapiētie. Qꝺ bñ tāgit Aug⁹ in li. de q̄ttuoꝝ virtutib cardinalibus. dicēs. Primus ille hō accepit libez arbitriū rectū. et posuit añ illū deus sicut scriptura dicit ignē et aquā. ad quod volueris inēt porrige manū tuā. et elegit ignē reliēt autem aquam. De q̄ electōe pessima fons sapie ꝫbū dei in excelsis ꝯqrīt Hieremie. ij. dicēs. Duo mala fecit ppl's meus. me dereliq̄rūt fontē aq̄ viue. et foderūt sibi cisternas dissipatas q̄ cōtinere nō valent aq̄s. Et qz ipe hō sic iam patuit fontē aq̄ viue reliquit. et aq̄m sapiētie salutaris postposuit. igit rigatōe originali' insticie caruit. humoꝛe gratie nullū habuit. z se ipo sic defectiēs medullitus sic exaruit q̄ merito clamare potuit cū ꝓpheta psal. xxi. Aruit tanqz testa virtus mea. et lingua mea adhesit

UVA. BHSC. IyR_066

faucibus meis. et in puluerē mortis deduxisti me. Istius etiā aridītatis cōformiter ad p̄dicta Hieremias ꝓpha reddit ratōem sui libri. ca. xvij. dicēs. Dñe oēs q̄ te derelinquunt cōfundent. recedētes a te in terra scribent. qm̄ dereliquerūt venā aquaꝝ viuentiū dominuꝝ.

Hmōi autē aridītate pestifera laborāte humana natura. q̄uis ipe hō suis pēsatis viribꝫ a peccatorū suorū macul' nullatenus possit resurgere. diuio tm̄ p̄sidio supnoq̄ āminiculo paterne subleuat. cū post deperditā innocētiaꝝ irrigui supioris. p dei misericordiā recepit penitentiā irrigui inferioris. de quo multū commēdat diuina pietatē btūs Aug⁹ libro solilo quiorū ca. xiij. dicēs. Bōa tua dñe et misericordia p̄uenerūt me. de multis nāq̄ tribulationibꝫ liberasti me liberator me⁹. qñ enī errauī ad viam reduxisti me. qñ ignorauī docuisti me. quādo peccauī corripuisti me. qñ tristis fui cōsolatus es me. qñ desperauī confortasti me. qñ cecidi erexisti me. qñ steti tenuisti me. quādo iui duxisti me. quādo veni suscepisti me. quando dormiui custodisti me. quando clamauī exaudisti me. Et idē Aug⁹ in de moribꝫ eccl'ie. li. ij. c. vij. ait. Quid potuit p salute nr̄a fieri ampli⁹. q̄d beneficētius. quid liberalius diuina p̄uidētia dici pt. que a legibus suis hoiem lapsum. et ꝓpter cupiditatez rerū mortaliū iure ac merito mortalē sobolem ꝓpagātē. nō omnino deseruit? Bene autez Aug⁹ virtutē penitētie a deo recognoscit. Nā q̄uis hō aliq̄liter dispositiue et seip̄m et aliū ad penitētie irriguū p̄ps exhortatōibꝫ q̄nq̄ possit inducere. p̄ncipaliter tm̄ et auctoritatiue rigatio p̄ue a solo do dinoscit dependere. Propter quod ait Aug⁹ in li. de sctā viduitate ad Julianā. Quātūlibet hō hūana polleat facultate. ita vt sollertia disputādi et suauitate dicēdi in hoīs volūtate ingerat veritatē. nutriat caritatē. docēdo tollat errorē. excitādo auferat torporē. tamen neq̄ q̄ plantat est aliquid. neq̄ qui rigat. sed q̄ incrementū dat deus. frustra enī oparius opa extrinsecus moliret. nisi creator intrinsec⁹ latēter operet. Istud irriguū penitētie q̄uis dicat inferius rōe anne xi laboris. tm̄ nō munus facit crementū spūal' fructificatōis q̄z irriguū supius fecisse. si ī statu innocentie hō stabilis pmansisset. qz q̄uis ex maledictōe iuste nobis inflicta cordis humani terra a nobis elaborata nō det immediate fructū cōsolatiōis. sed pot⁹ spinas cōpunctōis. et tribulos penitētial' tribulatōis. post q̄z tm̄ fons egrediet de domo dñi. et irrigabit torrentē spinarū. vt dicit Johelis. iij. tūc spine cōpūctōis deifice mutabunt in fructū consolatōis. iuxta illud Isa. li. Consolabit dñs syon. et consolabit oēs ruinas eius. et ponet desertū eius q̄si delicias. et solitudinē ei⁹ q̄si ortum dñi. Quo facto nō restat nisi vt fluuius egrediat de loco voluptatis ad irrigādū paradisum. gen. ij. Ad quē locum voluptatis nos perducat qui est benedictus in secula seculorū Amen.

Erū creatōez

r tē. Postq̄z mgr̄ in p̄mo libro determinauit de rebꝫ fruibilibꝫ siue de rebꝫ diuinis quibꝫ fruēdū est. hic ī isto scdo libro tractat de rebꝫ vtibilibꝫ siue de rebꝫ creatis quibꝫ vtendū est. Et diuidit in duas ptes. Quia p̄mo tractat de rez creatōne in generali. Scdo p̄sequit earundē rerū pductōnem in speciali. distinctōe scda ibi. De angelica itaq̄z. Prima ī duas. Nā p̄mo tāgit creaturaꝝ a suo pductuo p̄ncipio emanatōem. Scdo tangit ipoz in vltimū finē reductōez. ibi. Credamus q̄ tē. Prima in tres. Nā primo vnitatē p̄mi p̄ncipij pbat a quo oīs creatura originaliter emanat. Scdo ostendit quō circa h̄ plato errabat. Tercio mānifestat qualez ab eadem veritate aristoteles deuiabat. Scda ibi. Plato nāq̄z. Tercia ibi. Aristoteles vero Secūda in tres. qz p̄mo oñdit quō plato errauit circa rez creatōez. Scdo inter creatōez et factōem assignat distinctōez. Tercio ostendit deo et creaturis aliter et aliter ꝓpetere actionem seu factōem. Scda ps ibi. Creator tē. Tercia ibi. Uerūtamē sciendū. Circa istā lectōem quero hāc questionē

Trū possit euidēti rōe pbari ee vnū v p̄ncipiū p̄mū. Et videt q̄ nō. qz illud qđ fide tenet nō est pbabile euidenti rōe. sed illud fide tenet. igit tē. maioz ptz. quia fides nō habz meritū cui hūana rō ptet expimentū. vt dicit btūs Greg⁹. minoz sil'z ptz. qz in p̄ncipio aplici simboli dicit. credo ī deū patrē omnipotētē creatorē tē. Cōtra. phi qui euidēti rōe inuitū ponūt deū esse vnū p̄ncipiū omniū p̄mū. vt ptz. xij. methe. circa finē. et ponūt eū pductiuū siue efficiētē. vt ptz p auerroim. x. metaph. vbi posuit deū esse causam in triplici genere cause. s. efficientis formalis et final'. Dic quattuor sunt videnda q̄ oia implicāt in titulo q̄stiōis. Prio vtrū sit dare vnū p̄mū p̄ncipium. Scdo

UVA. BHSC. IyR_066

vtrū istō ꝓncipiū sit rex effectiuū vtrū aliq̄d possit ꝓduci ꝛc nihilo. Tercō Et q̄to vtrum ꝫ possit ostēdi euidenti rōe.

Articulus primus

Quantū ad primū

dico q̄ sic. Et quo ad hoc ꝛseruiūt oēs rationes q̄bꝫ in ꝓmo libꝛo. distictōe. ij. q. i. ꝓbant

1 vnum ꝛeū esse. ℙ. si essent plura ꝓma ꝓncipia. aut eēnt silia. aut ꝛtraria. Si ꝓmo modo vl' quodlibꝫ ꝑ se sufficeret. tunc alterū superfluꝛet. vl' neutrū sufficeret tūc neutrū erit ꝓncipiū primū. vl' vnū tm̄ sufficit et nō aliō. ꝛ tūc illud tm̄ erit primū ꝓncipiū quod ꝑ se sufficit Si scdo modo. aut vnū est impotētiꝰ altero. ꝛ tunc nō erit alicuiꝰ ꝓncipiū. q̄ impedieꝛ ab altero. aut sunt eq̄ potentia. et tūc eque se impedient mutuo. et nulliꝰ poterūt esse ꝓncipiū

2 ℙ. tm̄ modo est vnū purū necesse esse. g̃ tm̄ modo est vnū primū ꝓncipium. Añs ponit Auicen. viij. metaphice siue. ꝫ seq̄ntia ptz. q̄ a primo pricipio est omnis ꝫtigentia relegata. ꝛ est purū necesse eē. vt ptz. viij. phisicoꝝ. et

3 xij. metaphice. ℙ. Auicen. viij. metaph. ꝓponit istam conseq̄ntiā. Primū ꝓncipiū ab eodem habꝫ q̄ sit hoc ꝛ q̄ sit eēntia. ergo impossibile est ipm multiplicari. Añs ptz. quia si nō haberet ab eodem q̄ sit ꝫ et q̄ sit essentia. tunc ꝛpenderet ab alia causa. qđ est cōtra conditōnem ꝓmi ꝓncipij. cōseq̄ntia sil'ꝛ patz. quia essentia que ꝑ seipam est hoc signatū nō ꝑt alteri vl' pluribꝫ cōuenire.

4 ℙ. si essent pl'a ꝓma ꝓncipia tunc nullū coꝛ esset oīno simplex. sz simplicitas est ꝛ ratōne primi ꝓncipij. g̃ neutrum coꝝ eēt primū principiū. Maiꝛ ptz. quia in vnoquoꝫ illoꝝ ꝓncipioꝛ esset aliq̄d ꝑ quod vnū differret ab altero. et aliq̄d ꝑ qđ cōueniret cū eo. hoc aūt in rebꝫ absolutis sine

5 omni ꝫpositōe esse nō ꝑt ℙ. si essent plura ꝓma necesse eē. tūc tolleret ordo vniuersi. cōseq̄ntia patz. quia si qđ istoꝝ ordinaret ad alterū. iam ipm nō esset ꝓmū. falsitas conseq̄ntis est nota. quia sblato ordine piret bonū vniuersi. cū primū bonū vniuersi post bonum ducis sit bonū ordinis. ergo. Sed ꝫ istud currūt omnes instātie. quas in ꝓmo li. dis. ij. adduxi cōtra ꝫclusionē ꝛ vnitate ꝛei. g̃ ibidē requirant cum solutōibus earundē

Secūdus articulus

Quātū ad secūdū

1 dico q̄ ꝛus est causa oīm ꝓductiua. q̄ oēs qđ sibi ꝛelictū. ē nō ens seu ꝑdit ꝓpriū esse. hoc necessario ꝑsupponit cām ꝓductiuā ipm cōseruantē in esse. sed oēs qđ est citra primuz est hmōi. maiꝛ ptz. quia eo ipo q̄ sibi ꝛelictū cedit in nō esse sequit̄ q̄ ex se nō habeat eē. sed q̄q̄d ex se nō habz esse hoc ꝑsupponit cāz efficientē a q̄ efficiēter habeat esse. minꝛ ē ꝓbꝫ quia q̄q̄d necessario ꝛpendet ab altero illud circūscripta tali ꝛpēdentia et ꝑ ꝫsequꝫs ꝛelictū sibi ñ poterit remanere. q̄ si remanere posset circūscripta tali ꝛpēdentia. tūc nō ꝛpenderet necessario ab eo. sz oīa que sunt citra ꝛeū necessario ꝛpendēt a ꝛeo. vt ptz nō solū ꝑ theologos. verūetiā ꝑ omnes ꝛros phos. ergo ꝛc.

Instantia

Sed maiꝛē istiꝰ ꝓbatōis q̄daz negāt dicentes. q̄ nō est vera loq̄ndo ꝛ ꝛpēdentia q̄ effectus ꝛpēdet a causa finali. quia effectꝰ nō ꝛpendet a cā finali q̄ntū ad id quod est in se. sed solū q̄ntū ad habere ordinē respectu aliꝰ quod est nobiliꝰ se

Solutio

Sz isti falsuz assumūt q̄ si effectus cause finalis q̄ntū ad illud qđ ē nō ꝛpenderet a cā finali. tūc sbtracto vltimo fine posset vniūsum totū quantū ad ceteras suas ꝓtes remanere. qđ nunq̄z aliquis verus ꝓhus q̄tūlibet gentil' et incredul' pōsuit. ℙ illud ꝓm qđ effectus cause final' ꝛpendet a cā finali. aut est res absoluta. aut relatio. Si ꝓmo mō haberē ꝓpositū cōtra istos. quia tunc effectus cause final' quantū ad illud qđ ē ꝛpēdet a causa finali. Si scdo mō ista relatio nō posset eē nisi ipa ꝛpendētia. sz omne illd in q̄ fundat ꝛpendētia ē ꝛpendēs. ergo ipe effectꝰ cause finalis ꝓm suā absolutā entitatē qua fūdat hmōi relatōem seu ꝛpendētiā ꝛpēdebit a causa finali. ℙ. q̄q̄d pfectōis est in aliis 2
rebus totū in ꝓmo ꝓncipio siue in ꝛeo pfectissime ꝫtineꝛ. vt ptz. v. metaph. ꝑ aristo. et suū ꝫmentatoꝛē. sed posse ꝓducere effectiue i oibꝫ rebus dicit pfectōem. q̄ vnūq̄doꝫ tūc pfectū est cū potent sibi sil'e generare. vt dicit. viij. metheoroꝛ. g̃ ꝛc. ℙ. ꝛeus est ꝓmū ens omniū 3
entiū. g̃ est primū efficiens oīm efficientium. Añs patz. ꝓbꝫ ꝫseq̄ntiā. quia sicut ꝓmitas bonitatis arguit vltimitatē finis. sic ꝓmitas entitatis arguit primitatē efficiētis. et ideo sicut bonitas effectus reducit ad cām finalē. sic entitas effectus in cām efficientē. sic g̃ ꝛ ē finis oīm eo q̄ est bonū summū. sic erit efficiēs omniū eo q̄ est ens primum. ℙ. id quod est 4
in aliquo genere et nō habz causam in illo genere est ꝓmuz in illo genere. sz ꝛeus nō habet causam in genere cause efficiētis. et est in illo genere. vt ptz ꝑ cōmentatoꝛē. x. metaphisice.

ℙ. solus ꝛ⁹ est a se. g̃ omnia q̄ sūt citra 5

UVA. BHSC. IyR_066

ꝛeum habebũt eſſe a deo. Añcedẽs patet. qꝛ qñ aliqua paſſio eſt cõmũis plurib⁹ vl' ineſt vni p alteꝝ. vl' amboꝫ p tertiũ. g̃ ſi eſſe a ſe cõ ueniret alicui alteri a deo. aut cõueniret ꝛeo p illud alterũ. aut ꝛeo et illi per tertiũ. aut illi alteri p ꝛeuꝫ. g̃ ꝛc. Sed quocũqꝫ iſtoꝝ dato ſemp ſequit cõtradictio. puta illud qđ ponit eſſe a ſe nõ erit a ſe. quia qđ cõuenit alteri per alterũ hoc nõ cõuenit ſibi a ſe. g̃ ꝛc. Cõtra cõcluſionem

Sz cõtra iſtud arguit ab aliqbꝫ philoſophice ſic.

1 Nobiliſſimo pncipio cõperit nobiliſſima actio. ſed actio trãſiens nõ eſt nobiliſſima. ergo ꝛc.

2 P. ſi ꝛeus pduceret aliqđ ad extra. aut pduceret libere et cõtigẽter. aut ex natura rei et neceſſario. Si pmo modo tũc oẽs effectus eſſent cõtingẽtes et null⁹ eẽt neceſſari⁹. qꝛ nõ pt eẽ minoꝛ neceſſitas in cauſa qꝫ in effectu ut effectus eſt. Si ſcõdo modo tũc ab eterno oĩa fuiſſent pducta. Itẽ omnia eẽnt neceſſaria. qꝛ q̃ neceſſitate cauſa pducit. eadẽ neceſſitate effectus pducit

3 P. ſi eẽt vnũ pmũ pncipiũ omniũ effectiuũ. vl' eſſet a ſe vl' ab alio. nõ pt eẽ ab alio. quia tũc nõ eẽt pmũ. nec eẽt pncipiũ omniũ. nec a ſe efficiẽter. quia nihil põt ſeipm pducere. vt ptz p auguſtinũ. i. ꝛe trini. et p pꝓm. q. ꝛe anima. Si aũt dicit eẽ a ſe formaliter hoc nõ tribuit ſibi q̃ omniũ ſit pncipiũ. quia vnaqueqꝫ res ſeipa eſt formal⁹ qđ ẽ

4 P. illud quod ſeipo eſt neceſſe eẽ nõ habꝫ cauſam efficiẽtẽ. ſed quelibꝫ intelligẽtia ſeipa habꝫ neceſſitatẽ eẽndi. cũ nõ habeat in ſe materiã. qua ſola res pt eẽ et nõ eẽ. vt ptz. vij. metaphiſice. ergo ꝛeꝰ nõ erit omniũ cauſa pductiua. Solutio.

Sed iſta nõ ꝛcludũt. quia cũ vnũ quodqꝫ agat ſm q̃ eſt in actu. illud qđ ẽ purus actus ſũme erit actiuũ et p ꝛns maxime pductiuũ. ſed ꝛeus eſt pur⁹ actus. g̃ ꝛc. Ad pmũ g̃ dicendũ q̃ lz actio trãſiens in exteriorem materiã cũ excluſione actõis inmanẽtis nõ ſit adeo nobilis q̃ in pmo pncipio ſit ponẽda. actio tn trãſiens includẽs ſeu pſupponens inmanentẽ in nullo ꝛerogat nobiliſſimo pncipio. ſic autẽ eſt in ꝓpoſito. quia utiſra patebit ꝛeus pducit res exteriores p intelligere et velle. g̃ ꝛc. Ad. 1.

Ad ſecundũ dicendũ q̃ ꝛeus res pducit nõ ex neceſſitate ſz libere. Ad pbatõem dico q̃ q̃uis ꝛeus libere pducat. ꝓpter ſuã tamẽ omipotentiã ſeu omipotẽtem voluntatẽ ſic ſunt ſui effect⁹ ſicut ipe vult eos eẽ quantũ ad neceſſitatẽ ⁊ cõtingentiam. ⁊ideo null⁹ effectus eſt ita neceſſari⁹ quin ſi ꝛeo placuerit ſit cõtingens et mutabil'. Ad. 2.

Ad tertiũ dicendũ q̃ ratio pmi pncipij nõ conuenit ꝛeo ex hoc ſolo q̃ eſt a ſe formaliter. ſed ex hoc q̃ nõ eſt ab alio efficiẽter. et eſt i ſe purus actus omnẽ pfectõem comphẽdẽs. Ad. 3.

Ad quartũ dicendũ q̃ appellãdo vnũquodqꝫ ne ceſſe eẽ quod in ſe nõ habꝫ pncipiũ corruptõnis. tũc quelibꝫ ſubſtãtia ſepata põt dici habere neceſſitatẽ eẽndi. Sed ſic loqndo neceſſitas eẽndi valde large ſumit'. Sed ꝓpue loqndo de neceſſe eẽ. tũc ſolũ illud dicit habere neceſſitatẽ eẽndi. quod ſibi ꝛelictũ quocunqꝫ alio poſito vl' remoto nõ põt nõ eſſe. Et tal' neceſſitas nulli intelligẽtie cõuenit citra pmã cũ omnes alie ꝛepẽdeãt a pma. nec p ſe eẽ poſſint circũſcripta pma. Propter qđ quelibꝫ intelligentia q̃uis nõ habeat in ſe pncipiũ corruptõis quod eſt pma materia cũ annexa priuatõne. habꝫ tn in ſe pncipiũ ãnihilationis. quia ſibi ꝛelicta ꝛe ſe tẽdit in nihil. cuꝝ ſm ſe õpendeat ab alio. puta ab ipo ꝛeo. Et õ ſolus ꝛeus abſolute et ſimpliciter habꝫ neceſſitatem eẽndi. intelligẽtie autẽ ſm quid et nõ ſimpliciter.

Quãtũ ad tertium

Articulus tertius

dicendũ q̃ aliqđ fieri ꝛe nihilo põt dupl'r intelligi. Uno modo cauſaliter. ita q̃ ly ꝛe denoteꝛ vl' habitudinẽ cauſe materiaľ. ſicut cũ dicitur cultellus fit ꝛe ferro. vl' efficiẽtis. ſicut cũ dicit domus fit a domificatoꝛe. Et iſtis modiſnõ pt aliqđ fieri ꝛ nihilo. quia qđ omnino nihil eſt null⁹ entis realis cauſa eẽ põt. Alio modo põt intelligi aliqđ poſſe pduci ordialiter ꝛe nihilo. ita tn q̃ iſte ordo non ſumat affirmatiue ſeu poſitiue ſed negatiue. dicere enĩ aliqđ fieri ꝛe nihilo eſt dicere ipm nõ fieri ex aliq̃. ita q̃ negat ibi ordo ipius facti vl' pducti ad pmacentẽ materiã ſeu naturã ꝛe qua aliquid fiat

Et ſic omne ens poſtꝫ nihil fuit põt a ꝛeo p. Cõcluſio. Pma rõ

duci et cape eſſe reale. qꝛ agens infinite potentie põt iam dicto mõ ꝛe nihilo aliqđ pducere. ꝛeus eſt agẽs infinite potẽtie. q̃ enĩ ſit agens ptz in articulo ĩmediate pcedente. q̃ autez ſit infinite potẽtie patuit in pmo libꝛo. diſ. xliij. Maiorẽ pbo. qꝛ ſicut ſe habꝫ virtus agentis finiti ad tollendũ diſtantiã ſeu repugnantiã finitã. ſic ſe habꝫ virtus infinita ad tollendũ infinitã diſtantiã. Sed virtus agentis finiti ſufficit ad tollẽdũ diſtãtiã finitã q̃ eſt int' ens ĩ potẽtia et ens in actu pducẽdo rem ꝛe potẽtia ad actũ. ergo virtus ꝛei infinita tollet diſtantiã infinitã. que eſt entis in actu ad ſimpliciter nihil. pducẽdo rẽ ad exiſtẽtiã actualẽ

UVA. BHSC. IyR_066

2 de simpliciter nihilo ℙ. sicut res se habz ad esse sic se habz ad agere. nã modus agendi sequit modũ eẽndi. sed deus in eẽndo nihil penitus ꝓsupponit. ꝯ agendo suũ effectũ de nihilo ꝓducit. ℙ. illud quod nõ põt educi de materia si ab aliquo agẽte ꝓducit de nihilo ꝓducetur. Sed aĩa intellectiua nõ educit de materia. vt patz in libro de aĩalibꝫ. omne enĩ eductũ de materia est naturaliter corruptibile. et cedit in materiã. quod de aĩa intellectiua dici nõ potest. etiã ipa anima intellectiua ab extra est. vt dicit in eodẽ libro de aĩalibꝫ. ꝯ deus aliq̃d ꝓducit de nihilo. ℙ. deus est causa ꝓductiua omniũ ſbstantiarũ sepatarũ. vt ꝓbaui articulo primo p̃cedenti. Sed nulla talis substantia est ꝓducta de aliquo materiali ꝓncipio cum nõ habeat materiã partẽ sui. ꝯ omnes tales ſbstantie sunt a deo de nihilo ꝓducte

Cõtra cõclusionem 1 Sed contra illud gra exercitꝫ ꝑt argui multipliciter. Primo sic. Quicq̃d est possibile eẽ anteq̃z actu ꝓducat. hoc non ꝓducit de simpliciter nihilo. sed oĩe quod producit possibile est eẽ anteq̃z in actuale eẽ producat. ergo nõ ꝓducetur aliquid de nihilo. Maior patet. quia quod de eẽ possibili trãsit in eẽ actu. illius terminꝰ a quo nõ est purum nihil. minor ꝓbꝫ. quia si nõ est possibile eẽ anteq̃z producat. tũc impossibile est eẽ. quia ñ possibile et impossibile cõuertunt in tercio angulo modaliũ. Sz qđ impossibile est eẽ impossibile est ꝓduci. ergo a destructõne cõsequentis si non est impossibile ꝓduci nõ erit impossibile esse. et per cõsequens erit possibile eẽ. quia nõ impossibile et possibile equipollẽt in primo angulo modaliũ.

Cõfirmat Et cõfirmatur. qz si deus aliquid ꝓducit illud est possibile ꝓduci anteq̃z producit. sed qđ est possibile ꝓduci hoc est simpliciter possibile. quia a ꝓpositõe habente circũstantiã nõ distrahentẽ licet inferre simpliciter. puta est hõ viuens. ergo homo. cũ ergo ꝓductio nõ sit cõditio distrahẽs. sequit ꝙ q̃cquid est possibile ꝓduci

2 ꝙ hoc simpliciter sit possibile ℙ. primo philicoꝝ dicit. ꝙ cõmunis est animi conceptio ex nihilo nihil fieri. sed nullũ agens ꝑt facere

3 contra cõmunẽ animi cõceptõem. ℙ. si deus de nihilo aliquid facit. hec ꝓpositio de aut notat causam. aut ordinẽ. Non primũ vt tu met cõcessisti superiꝰ. Nec secundũ. quia dicit Boecius ꝙ nõ entis ad ens non est aliqs

4 ordo ℙ. phus. v. metaphice describens potentiã actiuã dicit ꝙ potentia actiua est principiũ trãsmutatõnis in aliud �inm ꝙ aliud. Sz omnis potentia ꝓductiua est potẽtia actiua. ꝯ omnis potẽtia ꝓductiua ꝓsupponit aliquid quod suã trãsmutatõem recipiat. et per cõsequens nulla potẽtia ꝓductiua poterit aliquid ꝓducere de nihilo. ℙ. impossibile eẽ aliquam rẽ habere esse simpliciter post nõ esse simpliciter. ergo ipossibile est aliq̃d fieri de nihilo. cõsequẽtia patz. quia ad oppositũ cõsequentis sequit oppositũ añcedẽtis. Probo añcedens. quia si res haberet esse post nõ eẽ tunc necessario dabit vltimũ instans in quo habz non eẽ. et primũ in quo habz esse. nam cũ esse et nõ eẽ sint cõtradictoria. nõ possunt esse in eodẽ instanti respectu eiusdẽ rei. cũ ergo inter quelibz duo instantia tẽpus intercipiat. sequitur ꝙ i tali tẽpore cadente inter huiusmodi duo instantia. res nec habeat eẽ. nec habeat nõ eẽ. Non enĩ habz eẽ cum primus instans in quo habz esse sequitur tale tẽpus. Nec habet nõ eẽ. quia vltimũ instans i quo vltimo habuit nõ eẽ ꝑcessit illud tẽpus. et sic in hmõi tẽpore dabitur quoddã medius inter simpliciter cõtradictoria. quod est impossibile. ℙ. si aliquid creat ex nihilo. aut eius fieri ꝑcedit suũ factum esse. aut simul fit et factum est. Si primo modo. tũc optet aliquid illius factõis eẽ subiectũ. et ꝑ consequẽs non fiet ex nihilo. sed ex ꝓacente subiecto. Si secũdo modo. tũc simul erit et non erit. que sũt contradictoria. Nã sicut patz ꝑmo ꝑi herme nias. quod fit nõ est. et quod est nõ fit. igitur si quod est fit. tũc fit z non fit. z est et non est

ℙ. omne agens ꝓducit sibi simile. ſz materia prima in nullo est simil' deo. cũ ipa sit pura potentia. deus autẽ purus actus. ergo materia prima nõ est ꝓducta. et ꝑ cõseqns ꝓsupponit in omni ꝓductiõe rerũ corporaliũ. propter quod nullũ corporale ꝑt produci de nihilo. ℙ. oĩe ꝑ accns reducitur ad ꝑ se. vt patet. ij. phisicoꝝ. sed ex non ente siue ex opposito fit aliq̃d ꝑ accidens. et ex potentia ente fit actu ens ꝑ se. vt patz ꝑmo phisicoꝝ. ergo ꝓductio alicuiꝰ de nihilo reducit ad productõnem alicuius de materia. sicut ꝑ accidens reducitur in ꝑ se. et ꝑ cõsequẽs ꝓductio de nihilo nõ poterit esse prima ꝓductio. cũ illud qđ est per se sit prius eo qđ est ꝑ accidens. ℙ. illud quod primo creat ẽ esse rei. quia prima rerum creatarũ est esse. vt dicit in de causis. aut ergo est aliq̃d recipiens hmõi esse creatũ et tũc res non fit de nihilo. cum eius factio ꝑ supponat ſbiectũ receptuũ. aut nihil est qđ tale esse recipiat. et tũc nihil constituet in esse

UVA. BHSC. IyR_066

per h mõi creationẽ ꝓ. omne qđ fit mutaꝛ et per cõsequens cõcernit siue pẽrigit motuz. cum mutatio sit termin⁹ motus. sed motus necessario cõnotat ens in potẽtia. cũ mot⁹ sit actus entis in potentia ſm q̃ i potẽtia. vt patet. iij. phisicoꝝ. ergo cõtradictiõez videtur implicare esse aliquã factionẽ realez sine ente in potẽtia. et p consequẽs nõ poterit aliquid fieri de nihilo. Sed oĩa ista sophismata ĩ nituntur vt plurimũ vni falso fundamento. scz q̃ deus agat ad extra p motũ et trãsmutati onem. quod si ita eẽt aliquas de istis ratiũcu lis reputarẽ demõstratiõnes. nũc autẽ qz creatio nec est trãsmutatio siue mot⁹. nec est mutatio que sit terminus mot⁹. sed est simplex emanatio. ideo nõ concludũt. Ad primuz igiꝛ dicendũ q̃ aliquid põt dici possibile tripliciter. Uno mõ potentia passiua. et sic maior est vera. sed minor est falsa. Alio mõ potẽtia actiua agentis. et sic ecõuerso minor ẽ vera et maior est falsa. Tercio mõ aliquid dicit possibile quod enunciatũ in cõiunctiõne terminoꝝ nõ includit repugnantiã. et isto mõ possibile opponit impossibili. vt patz. v. metaphisice. Ab eterno ẽ mũdus fuit possibilis secũdo et tercio modo. sed nõ primo mõ. Ex quo patet q̃ illa ratio cũ suis pbatiõibus. ac etiã cõfirmatio laborant in equiuoco. Ad secundũ dicendũ q̃ istud põt esse cõmunis animi cõceptio apud naturales pho⁹ vt naturales sunt. quia vt sic nõ considerãt nisi de agente naturali. quod quidẽ agens naturale necessario agit per motũ et trãsmutatiõez. et p consequẽs cũ tale agens subiectũ mot⁹ necessario psupponat. impossibile est ipm aliqd de nihilo producere. sed deus cũ agat sine motu et trãsmutatiõne ꝛc. Ad terciũ dicenduz q̃ly de non importat causalitatẽ sed ordinez. Ad dictũ Boecij dico q̃ q̃uis entis ad non ens nõ sit ordo determinate pportiõis siue ordo qui dicat relatiõem realem. est tñ ibi ordo ſm ratiõnem. nam ratio ꝛcipit quendam ordinẽ prioris et posterioris inter nihil et ens. cum primo cõcipit rem nõ esse. et postea cõcipit ipam esse. Ad quartũ dicendũ q̃ pho⁹ non describit ibi potentiã actiuã quãcũq;. sed solũ potentiã actiuã naturalis agẽtis. Ad quintũ nego antecedẽs. Ad pbatiõem dicendum q̃ falsum assumit in maiori. quia si esset vera tũc non plus cõcluderet cõtra creatiõem q̃ contra naturalẽ generatiõem. Et ideo dico q̃ loquẽdo de vniũsali rerũ creatiõne. tũc non esse nõ fuit in aliqua mẽsura positiua reali. sz solũ ficta per nostrã imaginatiõnem. sicut etiã fingimus qualdã dimẽsiõẽ extra celũ. Sed loquendo de aliqua re capiẽte pzo nũc esse p⁹ non eẽ. siue hoc fiat per generatiõez siue p creatiõnem. tunc q̃uis possit dari primũ instãs quo talis res cepit esse. nõ potest tamẽ dari vltimũ instans quo talis res habuit nõ esse. sz dicemus q̃ p totũ tẽpus pcedens instans in quo capit esse. p totũ inquã illud tẽpus res illa nõ est. et in tali instanti qđ ĩmediate copulat ad hmõi tẽp⁹ res est et capit eẽ Ad. vi. dicendũ q̃ res que creatur simul fit et facta ẽ duratiõne. q̃uis sua factiõ sit natura prior suo facto esse. Ad pbatiõez dico q̃ q̃uis illũ qđ fit naturaliter p motũ et transmutatiõnez. dũ fit non sit. et duz est nõ fiat. tamẽ illud quod capit esse p simplicẽ emanatiõem simul durat ione fit et factũ est. aer enĩ simul illuminat ꝛ illuminatus est Ad septimũ dicendũ q̃ vt patet. vij. metaph. nec materia producitur nec forma sed totũ cõpositũ. sic etiã in creatiõe materia nõ creatur sed cõcreat. puta ad creatiõez totius cõpositi producitur. Ad formã ġ argumenti dico q̃ maior nõ est vera nisi de eo qđ producitur. non autẽ de eo quod cõproducit. ꝛ ideo q̃uis materia sit dissimil' deo. pt tamẽ a deo concreari. Uel dicendũ q̃ licz sit dissimilis deo in eo q̃ deus est purus actus. est tñ sibi similis in eo qđ est ens. nam materia est ens positiuũ. q̃uis sit pura potẽtia. sicut etiaz lapis est dissimilis deo in eo q̃ deus est intellectual' nature. est tamẽ similis deo inquantũ ens est.

Ad octauũ dicendũ q̃ q̃uis per accidens reducatur in generatiõe naturali ad possibile potentia passiua. in ipa tamen creatiõne reducitur ad potentiã actiuã ipius dei creantis. Alias sic inuenit. In ipa tamẽ creatiõe reducitur ad possibile potẽtia actiua ipius dei creantis. Ad nonũ dicendũ q̃ q̃uis ppr⁹ terminus ipius creatiõis sit esse. tamen deus creando nõ psupponit illud qđ recipit eẽ. sed silr dando esse creat illud qđ recipit esse Ad decimũ dicẽdũ q̃ illud quod creatũ est ita habet mutatũ esse q̃ ipm tñ prius nõ mouebaꝛ. ġ creatio sic est mutatio q̃ tñ nõ est terminus mot⁹. vnde falsũ assumit qz nõ ois mutatio ẽ terminus mot⁹. illũinatio enĩ aeꝛ ẽ ꝺa mutatio. et tñ nõ ẽ termin⁹ intrisec⁹ alicui⁹ mot⁹. Posset etiã dici q̃ creatiõ ꝓpe loquẽdo nõ est mutatio. sz est simplex emanatio. et iõ nullũ motũ psupponit.

Ad.1. Solutiõ ad materia Ad.2. Ad.3. Ad.4. Ad.5. Ad.6. Ad.7. Ad.8. Ad.9. Ad.10.

Quãtũ ad quartũz

Articulus quartus.

UVA. BHSC. IyR_066

articulum quid sit dicendū patet ex p̄dictis Nam cū tres articuli p̄cedentes sufficiēter probati sint. ergo illud de quo quaeritur nō solus euidenti rōne probari potest. sed etiā iam probatū est. Quid autē senserit aristoteles et suus cōmētator auerrois dubiū est apud multos propter auctoritates eorus varias in ista materia. que sibi quasi mutuo videnť repugnare. Quia tamē magis piū est dictū cuiuscūq; in melius interp̄tari. ideo dico q; de intentōe aristotelis ac etiā cōmētatoris videtur fuisse veritas exp̄ssa in tribus articul' p̄libatis.

De primo articulo hoc euidenter pt̄z. xij. metaph̄. vbi aristoteles et p̄dict⁹ cōmentator efficaciter probant vnitatē ipius dei sub similitudine vnius principis totī⁹ vniūsi. De secūdo articulo puta q; deus sit causa efficiēs et productiua pt̄z. ij. metaph̄. vbi aristoteles probans statū esse in omni genere causaq; ostēdit q; est deuenire ad vnā primā causam efficientē que ita est producēs q; a nullo est producta. q̄ ita se h̄z ad omnia entia sicut calor ignis ad oia calida. Et q; p illam causam primā intellexerit ipm deum. patz p auerroim. q̄ ibidem ait. Est enim quoddā ens p se ens et p se verus. entitate et veritate cuius omnia alia sunt entia t vera. Et. x. metaphisice exp̄sse ponit auerrois q; deus est in triplici genere cause. scz finalis. formalis exemplaris. et efficiētis. Itez in de substantia orbis cōmentator reprehēdit quosdam qui dicebant q; opinio aristotelis esset deū esse causam mouentē sed non agentē. Cōtra quos ait cōmentator. q; illud fuit valde absurdum. Itē in eodem ait. q; primus motor nō solū est causa cōtinuans motū sed etiā dans esse. Et in eodē libro ait. q; in sepatis a materia idem est finis et efficiēs. Sed q; nō solū de p̄iacente materia. verūetiā de nihilo posset deus aliquid producere fm mentē istorū. patet per ea que dixi in prima rōne secūdi articli et tercia ac quarta ratōe tercij articuli. Nota Est tamen aduertendū q; aliq̄m causam effectiue aliq̄d producere pōt intelligi dupliciter. Uno modo per motū et trāsmutatōnem materie. q̄ modo agūt oia agentia naturalia. Alio modo p simplicē emanationē. Et hanc distinctionem tangit cōmētator in de substantia orbis dicens. Quoddā est agens seu efficiens sine motu. aliud est agens p motū. Primū ut ait p̄cedit actū natura nō tempore. sed agens secundū p̄cedit actū siue productū natura et tempore. Ubicūq; igitur aliqua auctoritas aristotelis vl' cōmentatoris sonare videť q; intelligentie nō sint producte. hmōi auctoritas intelligenda est quantū ad productōem q̄ fit per motū et trāsmutationē. nō tamē p hoc intelligūt aristoteles vl' cōmentator quin sint producte p simplicem emanatōem et sine omni motu. Et si q̄q; in naturali phia negare videnť aliq̄d ex nihilo fieri dicendū est q; h̄ verum est per agens naturale quod agit p motū et transmutatōnem. nō videnť tn̄ hoc aristoteles et cōmētator negare ipi de quo agit p simplicē emanatōem. et istud euidenti⁹ appareret fuisse de intentiōe Aristotel' in aliq̄bus libellis quos fecit in senectute sua. puta in secretū secretorū ad alexandrū. et in libello de pomo

Ad argumentū p̄ncipale dicť cōmuniter q; deum esse factorē rerum nō est articulus. Ad argumentū p̄ncipale. sz q; mundū produxerit in tpe dicť eē articul⁹.

Redamus er

c go ꝛc. Postq̄ magister determinauit de creaturaq; causa producta. hic tangit de bonitate diuina tā creatoris q̄ creature finaliter mouua. Et diuidit i duas ptes. nam primo de hmōi causa finali determinat. secūdo circa p̄dicta epilogat ac ordinem dicēdorū insinuat. ibi. Ex p̄missis. Prima in duas. Nam primo ostēdit causaq; finalē qua deus ad producendū omnē creaturam mouebať. Secūdo tangit de fine ad quē quelibz creatura finaliter ordinať. ibi. Et li q̄ ritur ꝛc. Et hec in tres. Nam primo ostēdit causaq; finalē creature rationalis. Scdo ostēdit imediatū finē creatiōis creature corpalis. Tercio mouet quedā dubia circa creatōnem hominis. Secūda ibi. Et sicut factus. Tercia ibi. De hoie quoq;. Circa istam secūdā partē prime distinctōnis q̄ro hāc q̄stionem.

Trū ab isto primo principio non ex
v necessitate nature agente. sz libera voluntate potuerit mūdus ab eterno produci. Et videť q; nō. quia nō potens nō producere nō producit libere sed ex naturali necessitate. Sed si deus mundū ab eterno produxisset tūc non potuisset nō producere. q̄ non produxisset libere. patz maior quia sicut illud quod nō potest nō esse necesse est esse. sic illud qđ nō potest nō producere de necessitate nature producit. Minorē p̄bo. quia stāte illa hypothesi q; deus mundū produxisset ab eterno. si dicit potuisse nō producere. illa possibilitas aut̄ debebat ei anteq̄ produceret. aut cū actu fuit producens. aut postq̄ produxit. Non p̄mo mō.

UVA. BHSC. IyR_066

quia tūc nō produxisset ab eterno. cum eter/
no nihil sit prius. Nec secūdo modo. quia
sicut omne quod est quādo est necesse est esse.
vt patz ꝑmo per ihermenias. sic omne quod
ꝓducit quādo producit necesse est ꝓducere.
Nec tercio mō. quia hoc solo priuat deus in/
genita facere que vtiqꝫ genita sunt. id ē nō ꝑ/
terita facere que ꝑterita sunt. vt patz. vi. ethi/
Contra corū. Contra. nulla virtus accrescit deo
ex tēpore. sed libere ꝓducere attestat dignita/
ti virtutis. cū igit deus in tēpore libere mun/
dū ꝓduxerit. sequitur necessario ꝙ hꝰ ab eter/
no potuerit. Hic ꝓpter opiniōes phoruz
quattuor videnda sunt. Primo vtꝝ mun
dus ab eterno fuerit. Secūdo dato ꝙ nō
videndū ē vtrū ab eterno esse potuerit. Ter
cio vtrū deus per intellectū ⁊ voluntatē libere
mundum produxerit. Et quarto vtrum
deus sua virtute infinita aliquod infinitum
ꝓducere possit

Articulus primus.

Quātū ad primuz

dico ꝙ nec ꝑ mūdi eternitate nec cōtra mūdi
eternitatē ꝑt adduci aliqua dmōstratio. quia
cum fide teneamus deū mundū creasse in tē/
pore. ergo si oppositū posset demōstrari tūc fi
des esset falsa. si propositū tunc fides careret
merito. cū fides nō habeat meritū cui huma
na ratio ꝑbet experimentū. Et ideo quantuz
ad istū articulū non plus faciā nisi ꝙ primo
ponam aliquorū philosophoꝝ ratōes. quibꝰ
vt dicit se crediderūt demōstrasse mūdi eter
nitatē. et secūdo hmōi ratiōibus respōdebo.

Rōes aristotelis ad oñdenduz eternitatez mūdi

Primo ergo ex dictis Aristotel' ꝑmo phi/
sicorū potest argui sic. Materia fuit ab eter
no. ergo res materiales fuerūt ab eterno. cōse/
q̄ntia patet. quia materia cū sit pura potētia
non pōt esse sine forma. forma autē et materia
faciūt cōpositū materiale. Añcedens probat
Aristoteles ꝑmo phicorū ducēdo ad impos/
sibile. quia cū omne quod generat: generat ex
materia. si materia generaret: generaretur ex
materia. et per cōsequens materia eēt anteqꝫ
2 generaret. P. ex. viij. phisicoꝝ sic. Oīs mo
tus nouus ꝑsupponit factōnem mobilis. er/
go nō potest dari primus motus. et per cōse
quēs mūdus erit eternus. cōseq̄ntia patet qꝛ
si daret primus motꝰ. cū talis motus ꝑsup/
ponat factōnem mobilis sicut assumptū ē in
antecedēte. tūc quia factio mobilis eēt motꝰ
sequitur ꝙ ante ꝑmū motū esset motus. ⁊ sic
esset primus et nō esset primus. qd est cōtra/
dictio. Añcedens ꝓbo. quia si mobile illiꝰ ꝑ/
mi motus non esset factum. tūc habet ꝑnci/
pale ꝓpositū. scz ꝙ aliqua res citra primū eēt
simpliciter eterna. quod enim nullo modo fa
ctū est totaliter eternū est. P. nihil est ī ali
qua dispositōne in qua prius non erat. nisi ꝑ 3
aliquem motū hmōi dispositio inducatur.
sed si esset dare primū motū tūc mobile ⁊ mo
uens ante hmōi motū non fuerūt in eisdem
dispositōibus sub quibꝰ fuerūt quando mo
tus talis incepit. ergo erat alter motus prior
primo motu. quo tales dispositōes īducte fu
erunt. quem si dixeris esse primū motuz. eo/
dem modo arguit de illo. et sic in infinitum.
P. si motor aliq̄s causaret de nouo ꝑmū 4
motū. tunc aliquod impedimentū habebat
quare prius nō mouebat. sed hmōi impedi/
mentū tolli nō potuit nisi per motū. ergo añ
talem motū quem tu appellas primū erit al
ter motus prior illo. P. noua ꝓportio īter 5
agens et patiens nō innascitur nisi ꝑ motuz.
sed quādo aliquod mouēs nūc mouet ⁊ priꝰ
non mouebat. oportet inter tale mouens et
suū mobile dare aliquā ꝓportōem que ꝑmo
non fuerat. puta si ignis nūc cōburit stuppā
quam prius nō cōburebat optet ꝙ aliquem
ordinē nunc habeat ad stuppā quem prius
nō habebat. ergo si daret primus motus de
nouo. tunc ante illū motū esset alius motus
quo nouus ordo fuisset inductus inter mo/
uens primū et suū mobile. et sic idem qd ꝑus
P. si tempus incepisset in aliquo nūc ince 6
pisset. et sic ante illud nunc nō fuisset tempꝰ.
sed ante est differētia tēporis. et differētia non
potest esse sine eo cuius est differētia. ergo an/
teqꝫ incepisset tēpus iā fuit tꝑus. tēpus autē
cum sit passio motus nō potest esse sine motu
nec motus sine mobili. ergo hec omnia sine
initio fuerūt ab eterno. P. ex libro de celo 7
⁊ mūdo sic. Illud quod nullo modo habz cō
trariū nullo modo est generabile. nec per con
sequens incepit esse. sed celo nihil est contra
riū. ergo celū est eternū. P. quicquid non 8
desinit esse hoc non incepit esse. sed multa sūt
que nunqꝫ desinent esse. etiā ꝑm fidem. ꝗ ꝑm
aristotelē talia non inceperūt esse. P. om/ 9
ne genitū incipit esse alicubi vbi prius nō e/
rat. si ergo totū vniuersum genitū temporali
ter fuisset. tūc necessario fuisset vacuū in quo
vniuersum receptū fuisset. quod tamē est im
possibile. vt ptz. iiij. phisicorū. P. q̄ncun 10
qꝫ sunt due oppositōes taliter disposite ꝙ vnꝰ

UVA. BHSC. IyR_066

terminus vni⁹ oppositōis cōuertit cum vno termino alteri⁹ oppositōis. tūc et reliqui duo termini cōuertuntur. sed genitū et ingenitū opponūtur. et corruptibile et incorruptibile similiter opponunt. genitū autē et corrupti/bile conuertunt. ergo ingenitū ⁊ incorrupti/bile cōuertunt. cū ergo multa sint incorrup/
11 tibilia. multa erunt totaliter ingenita. P. ex libro de generatōne sic. Omis difformitas ad vniformitatē reducit. Sed q̄cquid nunc mouetur quod prius nō mouebat est diffor/me. ergo omis talis motus difformis opor/tet ꝙ reducat ad vnum motū totaliter vni/
12 formem. et p cōsequens sempiternū. P. idez manens idē semp facit idem. Sed primus motor est totaliter manens idem. cū sit totali/ter inuariabilis. ergo si nunc aliquid produ/
13 cit. ab eterno ꝺsimile produxit. P. quādo cunq; aliqui duo termini se mutuo referunt ex parte ante et ex parte post illorū nec pote/rit esse simpliciter primū nec simpliciter vlti/mum. sed generatio et corruptio sunt huius/modi. nam generatio vnius est corruptio al/terius. et econuerso. P. Auerrois com/mentator. viij. phīsicorū ad idem arguit sic.

Rōes auer pois

1 Illud quod est in cōtinuo fluxu semp medi/at inter pteritū et futurū. sed nunc tēporis est in continuo fluxu. quia nunq; potest signari vt stans vel permanens. nunq; ergo incepit totū tempus. quia tunc instans tēporis nihil habuisset de tempore pterito. nec vnq; pote/rit totus tempus desinere. quia tunc instans
2 non cōtinuaret se ad tempus futurū. P. omne agens per intellectum quod nūc agit et prius non agebat oportet ipm apprehendere diuersa tempora. quorū in vno apprehendat se agere. et in alio non agere. sed tēpus nō ap/phēditur nec esse potest sine motu. ergo si pri/
3 mus motor ⁊c. P. sicut se habet volun/tas noua ad effectum antiquū. sic voluntas antiqua ad effectū nouum. sed voluntas no ua non potest esse causa effectus antiqui. er/go nec antiqua poterit esse causa propria et per se effectus noui. ergo si deus aliquid nūc produceret quod ab eterno nō produxisset. tunc esset mutabilis. quia acquisiuisset no/
4 uam voluntatē. P. ab antiqua volunta/te non procedit aliquis effectus nou⁹ nisi me diante noua actōne. ergo idem quod prius.
5 P. omne quod fit in tēpore fit. ergo tēpus non potest fieri. quia tūc tēporis esset temp⁹. et sic infinitus esset processus. nisi detur ali/quod tēpus quod nunq; incepit. et per conse/quens cū tempus non sit sine motu. ergo ne/cessario est aliquis motus ppetuus. P. 6
quandocūq; aliquod agens nunc agit quod prius non agebat. tunc aliqua pportio facta est inter ipm et effectum. que quidem propor/tio cum non possit fieri nisi per motum. ergo si primus motor incepisset agere ante suū pri/mum motū pcessisset alius motus ⁊c. P. Rōes aui/
Auicenna arguit ad idē sic. Aut creator mū/di pcedit mundū tantūmodo natura. aut du/ratōne. si primo mō tūc mundus fuit ab eter/no. cum creator sit eternus. Si secūdo mo/do tūc cum duratio non possit esse sine priori ⁊ posteriori. que vel sunt tēpus vel causa tēpo/ris. ergo tēpus fuisset et p cōsequens motus anteq; mundus esset. quod est impossibile.

P. quādo aliquid fit causa quod prius nō 2
fuit causa. hoc nō est causa p essentiā suam, et per cōsequens est mutabile. cum ergo deus sit imutabilis. ergo cuiuscunq; est causa illi⁹ semp est causa. sed posita causa eterna causa/tum erit eternū. cū causa et causatum dicūtur relatiue. Sed ista q̄stio de agentibus na/turalibus que agūt mediante motu et trans/mutatōne aliquid cōcludant. cū ipa sint secū/da agentia et effectū primi agentis necessario p̄supponant. de deo tamen qui est primū agēs et p cōsequens nihil in sua actōne p̄supponēs cuius actio nō est motus et trāsmutatio. sed simplex emanatio. qui nō agit naturali neces/sitate sed libera volūtate. ista p̄dicta sunt pu/ra sophīsmata. Ad primū ergo dicendum ꝙ q̄cuis materia prima sit ingenerabilis pro/prie loquendo de generatōne. est tamē creabi/lis et ab agente primo quod in sua actōne ni/hil p̄supponit est de nihilo producibilis. vt pa/tuit in q̄stione p̄cedente articulo. ij. Ad se/cundū dicendū ꝙ factio primi mobilis nec ē motus nec transmutatio. sed ad imperiū di/uine voluntatis simplex emanatio. et iō ante primū motū non est alius motus. Ad ter/cium dicendū ꝙ ante primū motuz bene est aliqua nouitas. puta quia mobile a deo in es/se producitur. huiusmodi tamē nouitas non fit per motū sed p simplicē dei actiōem nihil penitus p̄supponentē. Ad quartū dicē/dum ꝙ nullū impedimentū fuit nisi ꝙ eterna sua volūtate sibi placuit mūdū ab eterno nō producere sed in tempore. et hec sua sapien/tia disposuit. et sicut disposuit sic et fecit.

Solo rō/nū aristo. Ad.1. Ad.2. Ad.3. Ad.4.

Ad quintū dicendum ꝙ nouus ordo con/surgit inter deum et creaturam. non tamen p motum sed per simplicem creature p̄ductōz. Ad.5.

UVA. BHSC. IyR_066

Ad.6. Ad sextū dicendū q̄ illud ante est fm imaginatōnem solū. et ideo nō est differētia tēporis ꝛ quo loquimur. sicut nec extra imaginatū vltra celū est vera differētia loci realis. vt patet. iij. phisicorū. Propter quod ibidē ait phūs. Intelligentie. i. imaginatōi nō sp crendū est. Ad.7. Ad septimū dicendū q̄ q̄uis celum non sit generabile. est tn̄ creabile et de Ad.8. nihilo pducibile. Ad octauū dicendū q̄ illud quod nō ꝛsinit eē sic q̄ ppria sua virtute absq̄ eo q̄ superiozis imitat virtuti p seipsū conseruat in esse. hoc nunq̄ incepit esse. hoc autē est solus ꝛus. nam oīs creatura sibīpsi ꝛrelicta tendit in nō eē sicut ꝛ nihilo pducta est. Ad.9. Ad nonū dicendū q̄ si vniuersū cepit esse in aliquo loco. hmōi locus fuit creat⁹ cum vniuerso. ita q̄ ante nō fuit vacuū sz purum nihil erat. Poterit etiā dici q̄ vniuersuz non est in loco p̄r se fm se totū. vnum enī elementū in alio est. et sic ascēdendo vsq̄ ad vltimam sperā. illa vlteri⁹ nō est p̄r se in loco. vt patz. iij. phisicorū. q̄ si tamē esset in loco. tunc vt dixi locus talis simul cū ea eēt creat⁹ Ad.10. Ad ꝛcimū dicendū q̄ dato q̄ oīe incoꝛruptibile sit ingenerabile. nō tamen sequit q̄ sit inproducibile. quia pōt esse creabile. sicut dato q̄ omne ingenitū in istis rebus creatis sit incoꝛruptibile. non tamē sequit q̄ non sit Ad.11. ānihilabile. Ad vndecimū dicendū q̄ nō opꝛtet hmōi diffoꝛmitatē reducere in motum sempiternū. sed ꝛbz reduci in eternā ꝛi voluntatē que immobil in se manēs dat cūcta moueri. Ad.12. Ad duodecimū dicendū q̄ quantum ad hoc ꝛus semp facit idez. quia oē qđ facit ab eterno sic fieri voluit sicut nūc facit. et p̄r suā sapientiā sic fiendū dispoſuit et ordinauit. Ad.13. Ad tredecimū dico q̄ entia primo producta non pcesserunt in esse p generatōez sed p creationē. sicut ergo ꝛus pt aliq̄d ānihilare cui⁹ ānihilatōem nō sequit aliqua generatio. sic potuit aliquid creare cui⁹ creatōnez Solo ratiōnū ꝓmē tatoꝛis. nō pcessit aliqua coꝛruptio Ad pmū ipi⁹ cōmentatoꝛis dicendū q̄ sicut mobile fluens Ad.1. causat motū. sic instans fluens causat temp⁹. ideo creato primo mobili sicut mobile cepit fluere. sic instans cepit fluere. et sicut illō mobile ita tunc fuit principiū motus futuri q̄ n̄ pīsupposuit aliquem motū preteritum. sic illō instans ita fuit principiū tēporis futuri q̄ tn̄ Ad.2. non fuit finis tēporis pteriti. Ad secūdū dicenduz q̄ ex hoc nō habeꝫ nisi q̄ tēpus ab eterno fuit in apphensione intellectus diui. quod nō solū concedo ꝛ tpe. sed etiaz ꝺ omi alia re producta vl pducibili. quia oīa noꝛuit ꝛus ab eterno. ut supius pbaui. sed manifesta est fallacia cōsequētis et ancedentis ac fm q̄d ad simpliciter. cū ex hoc q̄ aliq̄d est in apphensiōe intellectus inferꝛ simpliciter esse.

Ad.3. Ad tercū dicendū q̄ non est simile. quia q̄uis causa non sequat effectum. naturale tn̄ est q̄ causa pcedat effectū. et ideo nihil prohibet a voluntate antiqua pcedere nouum effectū. q̄uis a volūtate noua non possit antiquus effectus pcedere. Ad.4. Ad quartū dicendū q̄ illa noua actio cum sit actio transiens nullam muratōem arguit in producente sed tm̄mō in producto. quia actio et passio sunt in patiente. vt patz in sex p̄ncipijs. ergo ꝛc. Ad.5. Ad q̄ntum dicendum q̄ sicut motus nō est motus vt dicit. v. phisicorū. sic nec tēporis est tēpus. et sicut motus ex hoc fit q̄ datur mobile incipiens fluere cū prius nō fluxerit. sic tēpus fit ex hoc q̄ datur instans q̄ ita incipit fluere q̄ ante nō fluxit. eo q̄ nōduz fuerit. Ad.6. Ad sextū dicendū q̄ non oportet hic dare aliā proporti onē nisi eternā ꝛi voluntatē. que ab eterno sic effectū fieri voluit et ordinauit sicut in tēpoze factus fuit. Ad primū auicēne dicendum q̄ creator pcessit creaturā duratōe eternitatis. que cū ppria sit mensura simul tota. non cōtinet infra se ꝓus et posterius que sunt differentie tpis. Solo rōnū auicēn. Ad.1. Ad.2. Ad secundū dicenduz q̄ maioꝛ nō est vera nisi fiat de nouo tā p nouā dispositōnem cause. sed voluntas diuīa non fit causa p nouam dispositōem sui. nam ꝛus eterna voluntate voluit tpalia tēporaliter euenire. ex q̄ euentu ꝛus creator et causa creans est in tēpoze sine aliq̄ noua dispositōe sui.

Nota Est etiā hic aduertendū q̄ non credo aristotelem reputasse ratōes superius factas esse ꝛmōstratōnes. put aliqui dicunt. maxime cuz ipe in primo topicoꝛ expsse dicat pblemata ducta ad vtrāq̄ partē contradictōnis quantū ad mūdi eternitatē non esse necessaria sed pbabilia. Et ista etiā est intētio alexā dri cōmētatoꝛis. qui ptractās dicta aristotel supius posita ait. Vtrū autez celi sint geniti aut sint sempiterni neutra pars habz ꝛmonstratiōem. Et ideo ait rabi moyses q̄ intentio aristotelis est vt homo ꝛ mūdi eternitate eligat illā partē ad quā minoꝛa sequunt incōuenientia. quia si suas rōnes reputasset ꝛmonstratōnes. aliozū testimoniū non adduxisset. prout fecit in phico auditu. id est i libꝛo phisicoꝛū. et in ꝛ celo et mundo. quia illud qđ ꝛmōstratiue est pbatum. nec ex eo q̄ omnes

UVA. BHSC. IyR_066

homines sibi cõsentiũt probat in sua veritate. nec minorat veritas ei⁹ si omnes homies sibi contradicãt. Hanc sententiã ponit rabi moyses in libello de distinctiõe necessariorũ dubiorũ.

Secund⁹ articulus.

Quãtũ ad secũdum

dico q̃ q̃uis mũdus nõ potuerit esse ab eterno possibilitate potẽtie passiue. quia ab eterno nullã talẽ potentiã habuit cũ extra deum nihil fuerit. potuit tamen eẽ ab eterno possibilitate que dicit nõ repugnantiã terminorum. ac etiã possibilitate potẽtie actiue creatricis eẽntie. Sed vtrum deus ſm hmõi potentiã ab eterno potuerit effectũ sine cõtradictõnis implicatõne producere. q̃uis sollẽnes doctores se reputent oppositũ demõstrasse. ad diuinc tamẽ potentie pconiũ extollendũ ad psens teneo q̃ deus hoc potuit absq̃ omni implica-
1 tione cõtradictõnis. quia si implicaret cõtradictõnem tũc demonstratio eẽt ad oppositum. sed vtiã patuit per Aristotelẽ et alexandr̃ et rabi moysen neutra ps potest demonstratiue
2 pbari. ℟. eo modo quo nõ repugnat alicui semp eẽ in futurum. eodẽ modo nõ repugnat ei semp fuisse in ꝑterito. Sed celo et omnibus entibus incorruptibilibꝫ virtute diuina reseruãte nõ repugnat semp esse in futurũ. ergo eadẽ virtute ipis nõ repugnabit semper fuisse in ꝑterito. Nec etiã apparet repugnantia quin res corruptibiles semp potuerint eẽ nisi deus aliter dispoſuisset. cũ generatio vnius sit corruptio alterius. et corruptio vni⁹ sit
3 generatio alteri⁹. ℟. non minoris potẽtie fuit deus ab eterno q̃ in tẽpore. nam si aliq̃d acquireret in tẽpore. tũc ipe eẽt tẽporalis et mutabilis. sed in tẽpore potuit mundũ producere vt euẽtus rerũ declarat. ergo ab eterno ꝑ potuit.
4 ℟. libertas agentis nõ minuit eius perfectõnem et vigorẽ. sed si deus ageret ex necessitate nature et nõ libere tũc mundũ produxisset ab eterno. quia si non produxisset ab eterno tunc mutabilis fuisset. ergo cũ libere producat
5 ab eterno saltẽ potuit producere. ℟. nõ minoris potentie est deus quo ad productiõem creature q̃ quecũq̃ creatura respectu sui proprij effectus. sed sol producit lumẽ in aere sibi coeuũ. et ignis splendorẽ et multa cetera huiusmodi. ergo et de⁹ si voluisset ab eterno mũ-
6 dum produxisset. ℟. non minus potens est diuina eẽntia q̃ psona diuina. sed psona diuina produxit ab eterno psonam a se personaliter differentẽ. ergo diuina eẽntia potuit ab eterno producere eẽntiam a se essentialiter differentem. ℟. illud quod ab aliq̃ sine motu pro-
7 cedit q̃uis sit posteri⁹ eo natura. duratõe tñ sibi poterit semp coexistere vt apparet de imagine in speculo ad psentiã rei cuius ẽ imago. et de vestigio pedis in puluere. et ceteris cõsimilibus. sed creature pcedunt a deo. vt patuit supra. sine motu p simplicissimã emanationem. ergo ꝛc. ℟. humanus intellectus ꝑt
8 apphendere siue intelligere deũ ab eterno fuisse rerũ producrorẽ. sed plus ꝑt deus q̃ nos possimus apphendere eũ posse. maior patz p augustinũ. x. de ciui. dei. vbi ex sententia platonis ait. Si pes ex eternitate semp fuisset in puluere. semp subesset vestigiũ. quod tñ a calcante factum nemo dubitaret. sic vt ait plato mũdus semp fuit sp existẽte eo qui ipm fecit. Et etiã Auicen. et plures alij posuerũt mundum ab eterno. et tamẽ a deo factũ. vel immediate quantũ ad primã intelligẽtiã. vl mediate quantum ad alias ptes vniuersi. Minor ptz Luce ꝓmo. vbi dicit. q̃ nõ est impossibile apũd deum omne ꝟbum. Et Aug⁹ epla. ij. ad volusianũ ait. Demus q̃ deũ aliquid posse qõd nos fateamur inuestigare nõ posse. in rebus enim mirabilibꝫ tota ratio facti est potẽtia facientis.

Opinio ꝟia.

Sed contrariũ isti⁹ multi multipliciter ꝓbant. Quidam eni arguit sic. Quicq̃d
1 est eternũ hoc est simpliciter inuariabile. sz nulla creatura ꝑt esse inuariabilis. ergo nulla creatura poterit esse eterna. ℟. illud quod de-
2 pẽdet ab alio nõ potest esse eternũ. quia illud quod est eternũ est necessariũ. cũ nõ possit nõ esse. et per conseq̃ns est indepẽdẽs. Sed oĩs creatura dependet a creatore. cum sit effectus eius. ergo nulla creatura poterit esse eterna.

℟. illa nõ sunt cõpossibilia quorũ ratiões formales sibi mutuo cõtradicũt. sed eternum
3 et creatũ sunt hmõi. quia eternum est quod caret principio et fine. ꝓpter quod de rõe eterni est nõ habere principiũ. sed de rõne creature est habere principiũ. ℟. aug⁹ sup gene.
4 ad lram ait. Quia omnino incõmutabile est illa natura trinitatis. ob hoc ita est eterna ut et aliquid coeternũ esse non possit. Et Dam. libro primo ait. Quod ex non esse ad eẽ deducitur non est aptũ natum eẽ coeternum ei qõd sine principio et semp est. ℟. arguunt quidam alij sic. Si materia fuisset ab eterno. deus non potuisset mundum ab eterno facisse de materia. ergo nec de nihilo. Aũcedẽs ꝓbat q̃ deus nõ fecisset ꝓ motum. quia tũc nõ

Arguũt aliq̃ ad idez
5

UVA. BHSC. IyR_066

fecisset mundū quanto citi⁹ potuisset. et p cō
sequens mūdus nō fuisz ab eterno fact⁹. er/
go fecisset per mutatōnem. sz oīs mutatio mē
surat instanti. et qz añ hmōi factōem nō erat
aliqd instās. g in duratōe mōi eēt dare pmū
instās. Sed nec multitudo nec magnitudo
nec p oēs etiā duratio pt eē infinita. in q assi
gnabile ē aliqd pmū. g duratio mōi nō fuisz
6 eterna. cum duratio eterna sit infinita. P.
si mūdus fuisset ab eterno. tūc infinito fieret
additio. nam infinite reuolutōnes celi pcessis
sent ista z. et tamē omni die fierent noue reuo
lutōnes. P. infinitū esset maius infinito.
7 Nec valet si dicit q talia accidunt tempori
ex pte qua finitū est. sz ex parte psentis tpis.
quia vt dicunt etiā in tēpore iā accepto illud
accidet. nam infinite reuolutōnes solis in p/
prio referente iā pcessissent. et infinite ipi⁹ lu/
ne. et tamē duodecies sunt plures reuolutōes
lune qz ipius solis. nā sol suam reuolutiōem
complet in anno. luna vo in omni mense. sed
8 duodecim sunt mēses in anno. ergo zc. P.
que cadūt sb aliquo ordine nō possent infini
ta eē. sed ea quorū vnū est prius et alterū po
sterius cadunt sub aliquo ordine. ergo hmōi
celi reuolutōes cū vna sit prior alia non pote
runt esse infinite. nec p cōsequens ab eterno.
9 P. impossibile est infinita ptransire. sed ab
eterno vsqz ad hodiernā reuolutōez fuissent
infinite reuolutōes. ergo nunqz puentū fuis
10 set vsqz ad psentē reuolutōnem. P. virtus
finita comphēderet infinita. quod est impossi
bile. pbaī cōsequntia. quia angel⁹ nullius ob/
liuiscit. ergo simul intelligeret oēs reuolu/
11 tōnes que ab eterno fuerunt. P. ab eterno
fuissent infiniti homies. ergo actu eēnt infini
te anime. Nam tres opiniōes que hanc cōse
quentiā possent impedire sunt erronee. Una
sz q ania intellectiua sit corruptibilis. sicut
aliqui gentiliū adhuc tenēt. Alia q sit vna in
omnib⁹ hominib⁹. sicut posuit Auerrois cō
mentator. Tercia q sit aniaz circulatio. sicut
12 posuit plato. P. omne pteritū aliquādo fu
it futurū. ppter qd aliquādo fuit dare instās
in quo verum erat dicere q infinite reuoluti
ones erāt future. que tamē pterite eēnt in pre/
senti instāti. z sic infra duos signatos termi/
nos eēnt reuolutōnes infinite. quod est ipos/
13 sibile. P. qualibet die potuisz deus vnum
lapidem creasse. et ipm in eē cōseruasse. et sic
nunc actu eēt infinita lapidū multitudo. cui
cras z de inceps deus semp posset addere alios
lapides. que oīa vident simpliciter impos/
sibilia. P. si creatura fuisset ab eterno. tunc 14
non fieret a deo. quia quod semp habuit esse
nunqz fuit in fieri. P. esse datum est esse no 15
uum. quia sicut materia nō potest capere esse si
ne innouatōne. sic nec totū cōpositū potest p
duci in esse sine nouitate. sed nouū z eternuz
repugnant. ergo creatura nō potuit ab eter/
no recipere esse. Sed ista nō videntur in/
fringere cōclusionē pdictam. quia q̄cquid de⁹ Cōtra ista
ab eterno potuit velle hoc ab eterno potuit p/ opinionē.
ducere. sed ab eterno potuit velle mundū esse.
ergo ab eterno potuit eum producere in esse.
Nec valet si dicit q deus ab eterno potuit p
ducere. sz mūdus ab eterno nō potuit produ/
ci. cum nulla potētia passiua mūdo competie
rit ante sui productionē. quia purū nihil erat.
ergo ex parte producibilis nō apparet maior
aptitudo ad hoc vt producat in tēpore qz ab
eterno. Ad primū ergo dicendū q si crea/ Solutio
tura ab eterno fuisset. adhuc sua ppria men/ Ad.1.
sura non fuisset eternitas. Propter qd ait bo
ecius in fine de cōsolatōne phie. q si mundus
semp fuisset. adhuc deo coeternus non esset.
quia eius duratio nō esset tota simul. eterni/
tas autē est interminabilis vite tota simul z p/
fecta possessio. Dato ergo q creatura ab eter/
no fuisset. adhuc posset eē variabilis. quia eē
simpliciter inuariabile est solū de ratōne eius
cuius propria mēsura est eternitas ppie di/
cta. Per hoc patet etiam ad secūdū Ad Ad.2.
terciū dicendū q ibi equiuocatur de principio. Ad.3.
nam de ratōne eterni est nō habere principiū
duratōnis. sed de ratōne creature est habere
principiū originis seu factōis. sed habere pn
cipiū originis et factōis. et nō habere prin
cipiū duratōis ista nō cōtradicunt. ergo zc.

Ad dictū augustini dicendū. q si creatu/ Ad.4.
ra bene fuisset ab eterno. tamē non fuisset deo
coeterna ppie. quia ei⁹ duratio nō fuisset to
ta simul. Damas. vero loquit de creatura fm
q fides ponit eā esse a deo productā. puta fm
q eius nō esse precedit suum eē. et ideo notan
ter dicit. q ex non esse ad esse deducitur.

Ad quintū dicendū q antecedēs est fal/ Ad.5.
sum. Ad pbatōnem dico. q si mund⁹ fuis/
set ab eterno. tunc mundi creatio non fuisset
mensurata instanti tēporis. sed instāti ipsius
eui. quod vnū existens correspōdet toti tem
pori. Unde nō omnis mutatio mensuratur
instanti tēporis. sed solū mutatio propie di/
cta. q sz termiat motū vel intrinsece. vt dal
batū esse ē termin⁹ realbatōis. vl extrinsece. sic
illuminatio aeris sequtur motū localē solis sup

UVA. BHSC. IyR_066

nostrū emisperiū. Cū ḡcreatio nec sit motus nec mutatio ꝓprie. quia non sequit aliquem motum. sed est simplex emanatio. ideo sua mensura propria non est instans temporis.

Ad.6. Ad sextū dicendū ꝙ licz infinito vt infinitū nō possit fieri additio. tamē si ifinitū ex aliqua sui ꝑte fuerit finitū ex illa parte ꝑt capere additōem. ergo si mūd⁹ fuisset ab eterno q̄ uis ex ꝑte ante nō posset celi reuolutōibus fieri additio. posset tn̄ fieri ex ꝑte post. quia ex illa parte nunq̄ eēnt infinite.

Ad.7. Ad septimuz dicendū ꝙ in tali infinito qō ex vna parte est finitū ꝑt sumi maioritas et minoritas nō ratōe sue infinitatis. sed rōne siue finitatis. Nec obstat quod inducit de reuolutōnib⁹ solis et lune. quia infinita multitudo numeroz constat ex infinitis centenarijs et infinitis denarijs z tamē centenari⁹ cōtinet decē denarios. Dicēdū est ergo ꝙ esse simplū vl decuplū seu duodecuplū et cetera silia non cōueniūt alicui ratōe infinitatis. sed ratiōe finitatis. et ideo si ex hmōi ꝓpositōibus arguit aliq̄d in ipo infinito cōmittit fallacia cōsequntis. Unde ex ꝓportione partiū nō ꝑt argui ꝓportio in toto. nisi hmōi partes sint ꝓportionate ipi toti. et ido licz duodecies tot sint reuolutōes lune quot solis. ex hoc tn̄ nō arguit aliq̄ ꝓportio in tempore infinito. puta ꝙ sit duodecuplū ad sepsium. quia duodecim z vnū nō sunt ptes ꝓ-

Ad.8. portionate alicui toti infinito Ad octauuz dicendū ꝙ ordo prioris et posterioris bn̄ poterit stare cū ꝓcessu in infinitū. Nam binarius est prior ternario. et sic de alijs numeris. et tn̄ in ſpecieb⁹ numeroz est ꝓcessus in infinitum. Etiam prioritas et posterioritas inaccidētaliter ordinatis nō impedit ꝓcessum in i-

Ad.9. finitum. et sic est in ꝓposito. Ad nonum dicendū ꝙ q̄uis ille qui trāsire incipit n̄ possit finita ptrāsire. sine tn̄ initio duratōis posset aliq̄ ſ finita ptrāsire. z cē i ꝓposito

Ad.10. Ad .x. dicendū ꝙ q̄uis oblitio nō ꝓprie cadat in angelo. angelus tn̄ non intelligit simul quecūq̄ vnq̄ intellexit. sed desinit has res intelligere cū alias incipit cōtēplari. cum sit finite virtutis. et ideo si mūdus fuisset ab eterno angelus nunq̄ posset intelligere tot dies siue reuo-

Ad.11. lutiones quin posset intelligere plures. nunq̄ tn̄ simul intelligeret infinitas. Ad vndecimū dicendū ꝙ q̄uis ꝑm hūc ordinē quē pronunc credimus a deo institutū opinio platonis de aiaz circulatōe sit erronea. tamē si mūdus fuisset ab eterno. tūc vl deus alias circulaiter corporib⁹ tradidisset. vl homunē in tempore creasset. Posset etiā dici ꝙ non essent infinite anime. dato ꝙ quilibet homo haberet suā aiam̄. quia q̄uis homo creatus fuisset ab eterno. nō genuisset tn̄ filiū nisi in tēpore. et ideo eternitate vl duratōne coexistente ipi eternitati et per cōsequns duratōne infinita ꝓcessisset filiū quē in tēpore genuisset. a quo quidē filio quia tēporalis esset. et infinita duratōe posterior suo patre. vsq̄ ad hūc hominem nō fuisset infinit⁹ trāsitus. nec p consequens infiniti hoies i medio fuissent Posset etiā dici ꝙ si de⁹ mundū ab eterno ꝓduxisset quantū ad creaturas incorruptibiles. corruptibiles tamē creaturas ꝓduxisset in tēpore. Posset etiā cōcedi cōsequntia. q̄ cōsequns non est impossibile. sicut patebit infra articulo quarto. cōclusione q̄rta. Etiā dato ꝙ de⁹ celū ꝓduxisset ab eterno. potuit tn̄ motus celi incipe in tpe. et sic dicēdo cessarent mlte ar-

gumentatōes que fiūt in ista materia. Ad Ad.12.
duodecimū dicendū ꝙ si deus mouisset celū ab eterno. tunc q̄uis omis dies ꝑterita fuerit futura. nō posset tn̄ signari aliq̄d instans in quo omnes dies fuissent futuri. quia in infinitis nō potest assignari primū. sicut ḡ cū aliquis vertit rotam. q̄ sunt ibi infinita mutata esse. ideo nō potest assignari primuz. sic in ꝓposito dē. Ad .xiij. dicendū ꝙ omni die Ad.13.
deus potuisset vnū lapidē creasse. nō potuissent tamen hmōi lapides omnes in esse cōseruari. nō ꝓpter impotentiā dei. sed ꝓpter repugnantiā ex parte effectus. sicut quidā dicunt. Istud tn̄ consequns mihi nō videt impossibile. vt patebit articulo q̄rto. Ad .xiij. dicē- Ad.14.
dum ꝙ licet illud qō semp habz esse nō possit fieri per motū et trāsmutatōem. sibi tamē nō repugnat habere principiū sui esse a quo originatur per simplicē emanatōnem Ad Ad.15.
.xv. est dicendū ꝙ non est simile de materia. quia si materia ab eterno fuisset. tūc sub aliq̄ esse fuisset a quo nō potuiſz denudari. et alio esse ꝑfici sine innouatōne. et ideo illud secundū esse esset nouū. nec esset eternū. quia ipsuz precederet aliud esse. creatura autē si de nihilo ab eterno fieret. solū suū creatorē presupponeret. qui ipam creaturaz ꝑcederet naturali prioritate siue origine. et nō duratōe. ḡ dē.

Quātū ad tercium articulū ꝓpter errorē aliquoz ꝓhoz ponā duplicē cōclusionē. Prima ē ꝙ deus nō ꝑducit creaturaſ ex nēcitate naturali Scōa ē ꝙ eaſ

Terci⁹ articulus.

UVA. BHSC. IyR_066

ꝓducit mera libertate siue libera voluntate.

Prīa conclusio

Primā ꝓbo sic. Si deus creaturas ꝓduceret ex necessitate nature. tūc vl' solam vnam

1 pfectissimā ꝓduceret. vl' si plures ꝓduceret oēs essent equalis z eiusdē pfectōis et dignitatis. falsitas cōsequntis ad sensum patz. ꝑbo ꝫsequntiam. quia agēs de necessitate nature agit non q̄ntū vult sed q̄ntum ꝑt. cū agat tota sua virtute. et ideo nō ꝓducit vno tpe effectū magis pfectum q̄z alio tpe nisi sua potētia sit minus efficax vno tpe q̄z alio. vl' materia sit min⁹ disposita in vno tpe q̄z in alio. cū ḡ vigor diuine potētie sit penitus immutabil'. nec materiam seu materie dispositōez in sua actōe ꝑsuppo-

2 nat. ergo semp idē et eodez mō ꝓduceret si ex necessitate nature ꝓduceret P. effect⁹ necessarius alicui⁹ agētis. aut ē simpliciter finis ei⁹ aut necessario req̄rit ꝑ consecutōe finis. sed effectus creat⁹ nec est finis dei. nec necessario a deo requirit vt suū finē consequtur. q̄ etiaz ꝑm mūdanos ꝑhos deus est sibīpi finis. sicut ḡ seipm nō consequit mediāte creatura: sic nec

3 finē suū. P. si deus ꝓduceret mūdū ex necessitate. tūc mūdus fuisset ab eterno. cōsequens est falsum. vt patuit in ꝓmo istiꝰ q̄stiōis articulo. patet ꝫsequntia. q̄ agēs ex necessitate cū agat quantū ꝑt. et ꝑm vltimū sue virtutis. i. mediate suū effectū ꝓducit et subito. nisi aliquaz resistentiā patiat. infinita autē dei potē-

Contra tia nullam ab eterno habuit resistētiā Sz

1 contrariū istiꝰ multi philosophoz tenuerūt. et posset ꝓbari sic. Illud qđ imutabiliter agit hoc ex necessitate nature agit. sed deus i omni sua actiōe est imutabilioz q̄buscūq; agentibz creatis. ex quibus tñ plura ex necessitate nature dicunt agere ꝓpter sui imutabilitatez. ḡ

2 z̄c. P. arguit Auicēna sic. Nulla dispositio noua ꝑt deo aduenire. sed si nō ageret de necessitate nature. tūc noua sibi aduenirz dis-

3 positio P. deus vult qđ vult ex necessitate. quia nō ꝑtest nō velle quod vult. ḡ agit quod agit ex necessitate nature. etiā dato ꝙ agat per voluntatē. P. vbi natura et voluntas sunt penitus idē. nō potest aliq̄d fieri vo-

4 luntate quod nō fiat naturali necessitate. sed in deo natura et volūtas sunt penitus idē. ergo z̄c. P. a sūmo necessario nō fit aliquid

5 nisi ex necessitate. sicut etiā a sūmo bono nō potest fieri nisi bonū et bene. sed deus purissimaz habz necessitatē essendi. cum ipe a nullo depē deat. et omnia alia ab ipo. Maioz ptz. quia

6 mod⁹ agendi sequit modū essendi. P. idē potest argui ex dictis theologoz. Quia qđ agit sine rōne et ꝑelectōe videtur agere ex necessitate nature. deus est hmōi. quia vt ait dionysi⁹ de diuis no. c. iij. sicut sol nō rōcinans neq; ꝑeligens omnib⁹ cōmuniter iuxta suaz capacitatē radios sue claritatis imittit. ita diuina bonitas ꝑ essentiā suā oīmbus existentib⁹ ꝓporcionabiliter suā bonitatē infundit P. 7

Aug⁹ de doctrina christiana dicit. ꝙ quia deus bonus est sum⁹. cū ergo ipe necessario sit bon⁹ ergo necessario facit nos esse igit z̄c. Sed Solutio

ista non cōcludūt. Ergo ad primū dicendū. Ad.1.

ꝙ maioz est falsa. nā nullū agens ex necessitate nature agit imutabiliter. ergo nullū agens imutabiliter seu sine sui mutatiōe agens agit ex necessitate nature. cōsequentia patz. quia vniuersalis negatiua cōuertit simpliciter. vt patet ꝓmo ꝓpriozū. Añcedēs ꝑbo. quia omne agens ex necessitate nature est agēs naturale. quod distinguit contra agēs a ꝓposito. sz oē agens naturale agēdo repatit. vt patet primo de generatōne. et que ampli⁹ non mota mouent. nō amplius sunt phisice cōsideratiōis. vt dicit. ij. phisicoz. ergo nullū agēs natural agit imutabiliter. Si autē ꝑ agere immutabiliter intelligit semp cōtinuatio eiusdem operatōis extrinsece. tunc minoz est falsa.

Ad secundū nego minorez. credidit enim Ad.2.

Auicen. ꝙ si deus ꝑ actū voluntatis sue aliquid de nouo ꝓduceret. ꝙ nouū caperet actū voluntatis. sed hoc nō sequitur. quia vt dixi in primo articulo. deus sine oīmi sua mutatōe eterna volūtate. id ē eterno actu sue voluntatis voluit effectū in tēpore esse ꝓductū. et eodem actu nō alio ipm effectū ꝓduxit eo tempore quo ab eterno voluit et dispositit eū esse Ad.3.

ꝓducendū. Ad tercium dicendū ꝙ eoz̄ que sunt extra se deus nihil voluit nec vult de necessitate. inq̄ntum necessitas refert ad obiectum volitū. quia potētie rationales sunt ad oppositā rōne sue libertatis. q̄uis naturales sint ad vnū determinate. vt patet. ix. metaphisice. et ideo nihil taliū que sunt extra se deus ꝓ Ad.4.

ducit ex necessitate. Ad quartū dicendum ꝙ sicut aliquid verificat de intellectu diuino quod nō verificat de voluntate diuina. q̄uis idem sint realiter et sola rōne differant. sic in ꝓposito. Ad quintū dicendū ꝙ maioz nō Ad.5.

est vera. nisi in talib⁹ que habēt necessitatem cum exclusione libertatis. sed sic est in deo necessitas ꝙ cum hoc non deficit libertas. cum Ad.6.

sit summe libertatis. Ad sextū dicendum ꝙ Dionysi⁹ non ꝓtendit ibi similitudinem i eo ꝙ est non ratōcinari vel non ꝑeligere.

UVA. BHSC. IyR_066

sed in eo qđ est cōmūiter et vniuersali: diffū/
Ad.7. dere. Ad septimū dicendū q̄ q̄uis causa
reluceat in effectu nō optet tm̄ q̄ omnis mo/
dus causę appareat ī effectu nisi talis effectus
adequet hmōi causam. Et qz necessitas diui
ne bonitatis est quidā modus ei⁹. z creatura
nō adequat diuinā bonitatē. ergo in pductō
ne creature nullā optet esse necessitatē que se
teneat ex pte ipius pducti siue pductōnis.

Scđa cō clusio 1 Secūdo dico q̄ deus pduxit creaturā libe
ra volūtate. qz agēti nobilissimo dz attribui
nobilissimus mod⁹ agendi. sed deus ē agens
nobilissimū. et nobilissimus modus agendi
est agere seu pducere p intellectū et volunta/
tem. hūc enī modū solū videmus in entibus
nobilioribꝫ. puta in hominibus et angelis. qui
ceteris creaturis magis sunt ad imaginē dei.
ideo talis modus maxime est deo attribuen/
2 dus. P. ista est intentio sanctoꝝ doctorū.
Dicit enī Hylari⁹ in libro de synodis. Oīmi/
bus creaturis substātiā voluntas dei attulit.
Et ibidē ait. Tales sunt creature quales eas
deus esse voluit. Unde in psal. dicit. Omnia
quecūq; voluit fecit. Et btūs Aug⁹. iij. de tri.
c. iij. ait. Dei volūtas est prima et sūma cau/
sa omniū. Et idē Aug⁹. ij. cōfes. deum allo/
q̄ns ait. Duo feciſti dne. vnū ppe te. scz ange
lum. et aliud ppe nihil. s. materiā. neutrū tm̄
est de natura tua. qz neutrū est qđ tu es.

Quartus articulus. # Quātū ad quartuꝫ

principale est aduertēdū. q̄ infinitū duplici/
ter pt cōsiderari. scz magnitudine et multitudi
ne. et istud adhuc dupliciter. qz multitudo pt
esse potentia vl̄ in actu. et si in actu vl̄ attēdit
penes distinctōem specificā. vl̄ distinctōnem
numeralē. Et sm hoc ponā q̄ttuor ꝯclusiones

Prima est q̄ infinitū magnitudine diuina
potētia pduci pōt. Scda q̄ infinita specie
differētia actu pducta ēē nō possunt. Ter
cia q̄ infinita specie dīntia a deo pducibilia
sunt. Quarta q̄ infinita solo numero diffe
Prima cō clusio rētia a deo pduci pñt. et p diuinā potentiam
actu pñt esse pducta. Quantū ad pmū di
co q̄ nō implicat ꝯtradictōꝫ infinitū magni
tudine p dei potētiā ifinitā in esse pduci. q̄uis
1 multi venerabiles et magni doctores oppositū
isti⁹ nitant dēmōstrare. Quia illud cui⁹ ratio
nō repugnat sed cōgruit enti creato siue ī esse
pducto hoc nō implicat cōtradictōꝫ. sī per
dei potentiā infinitā ponit in esse pducto. sed
infinitū magnitudine est hmōi. qz vt dicit. i.
phisicoꝝ. ratio infiniti cōgruit q̄ntitati. ergo
ꝛc. P. illud nō dēo dēnegare diuīe poten/ 2
tie cui⁹ oppositū nulla rō dēmōstratiue cōui/
cit. sed oppositū isti⁹ ꝯclusiōis qua dz infini/
tam magnitudinē posse exīstere p diuinā po/
tentiā infinitā nō pt dēmōstratiue ꝯuinci. er/
go ꝛc. maiorē reputo notā cuilibꝫ catholico.
ac etiā vero phō. Minorē autē pbo rōibꝫ do
ctorū oppositū pbantiū. rndendo Arguūt Cōtra cō
enī pdicti doctores sic. Illud qđ sm formalē clusionem
suam ratōnē tollit ordinē z distinctōem effe/ 1
ctuum illud fieri actu nō pt. infinitū magni/
tudine est hmōi. qz vbi nec p̄ncipiū nec finis
inuenit. ibi nec ordo nec distinctio esse potest
P. esse terminatū est cōtra rōem infiniti. sz 2
dē ratōne cuuslibꝫ corpis est habere esse ter
minatū tribus dimēsionib⁹. P. tale corp⁹ 3
ifinitū vl̄ esset mathematicū vl̄ naturale. Nō
mathematicū. quia omne corp⁹ mathemati/
cū est figuratū. dē rōe autē figure est esse ter/
minatū. quod repugnat infinito. Nec natu
rale. qz oīe corpus naturale est mobile. sz cor
pus infinitū moueri nō pt. Nō enī pt moue/
ri motu recto. nā totū occuparet et nō posset
aliqđ nouū vbi acquirere. Nec motu circula
ri. quia in motu circulari necesse est ibi nūc es
se vnā ptē vbi alia pus fuerat. hoc autē in cor
pe infinito fieri nō pt. qz partes ei⁹ distant in
infinitū. Nam linee tracte a cētro ꝑfus circū
ferentiā quāto lōgius trahunt a centro tan/
to magis distāt. cū g̃ in corpe infinito trahe/
rentur in infinitū nō possent p hmōi lineas si
gnari alique due ptes in corpe tali que non
distarent in infinitū. et p ꝯsequns nunq̄ pos/
set vna puenire ad illū aspectū in quo primo
fuit alia. cū distantia infinita ptrāsiri nō pos/
sit. P. virtus infinita repugnat creature. sz 4
si esset magnitudo infinita ipa haberet ꝑfectē
infinitam. quia sm augmentū magnitudis
augetur virtus. vt ptz. vij. phisicoꝝ. Sz Solutio.
ista non cōcludūt. Ergo ad primū dicendū Ad.1.
q̄ loquēdo dē absoluta dei potētia. tūc maior
est falsa. posset enī deus si vellet vnū solū sim/
plicem effectū pducere. et omnes alios suos
effectus ānihilare. et tunc tolleret omnis or/
do effectuū adinuicē et distinctio eorū ab inui
cem. sic eodē modo deus posset si vellet sine ī/
plicatōe contradictōis vnā solā magnitudi/
nem infinitā pducere. dimissis omnibꝫ aliꝫ
effectibus. que ad nihil aliud ordinarēt nisi
ad suā causam. et a nullo alio positiue distin/
gueret nisi a sua cā. Ad scđm dicēdū q̄ ibi Ad.2.
ꝯmittit fallacia pñtis. qz pcedit a dēstructōne

UVA. BHSC. IyR_066

antecedētis. qz cū corp⁹ sit aīs respectu magnitudis. mala est ꝓña qua dr. nō ꝑt esse corpus infinitū. ergo nō ꝑt esse magnitudo infinita. Est etiā minor falsa. qz eo mō est trina dimensio ꝛ rōe corpis. quo mō bina dimensio est ꝛ rōne superficiei. et vna dimēsio est ꝛ rōe linee. sed sic est vna dimēsio ꝛ rōe linee ꝙ nō includit ꝛ necessitate ℏre terminū. si enī ꝺeus faceret vnā longitudinē infinitā et sine omni termino nō min⁹ illa lōgitudo ℏret rōnem linee ꝙz linea termiata et clausa infra duo puncta. Unde habere eē termiatū ℘m dimensiōnē longitudis nō est ꝛ ratōe linee vt linea ē. sed est ꝛ rōne linee vt finita est. sic in ꝓposito habere esse terminatū ℘m longū latū et ꝓfundum. nō est ꝛ rōe corpis vt corpus est. ꝙuis sit ꝛ rōe corpis vt finitū est. Ad terciū dicendū ꝙ illud corpus ꝑt esse mathematicū. puta q̄ntū sine q̄litate. qz sicut ꝺeus ꝑt quantitatē separare a suo priori puta a substātia. vt patet in sacro altaris. sic posset si vellet eaz separatim facere sine suo posteriori. puta sine q̄litate. Nec optet corpus mathematicū eē limitatū ad certos terminos figurales. cū sit ꝑncipiū in mathematica ꝙ omī magnitudie accepta ꝓ intellectū. mathematicus sp ꝑōt accipe maiorē. Posset etiā istud corpus si ꝺo placeret esse quale et naturale. Ad ꝓbatōem dico ꝙ nō est necesse oē corpus naturale moueri motu locali. ꝓtes enī terre que sunt iuxta centrū nunq̄z localiter mouent ꝙuis alterēt. Celum etiā empyreū nec mouet ℘m locum. nec ℘m alterationē. nec ℘m aliquē aliū motū: et tamē est verꝫ corpus naturale. inq̄ntū naturale distinguit cōtra mathematicū. Sic dato ꝙ illud corpus nūq̄z moueret localiter. posset tn̄ ꝺeus ipm calefacere et frigefacere. ⁊ ceteris motiꝫ alterationis trāsmutare. Etiā dico ꝙ ꝙuis corpus infinitū nō possit circulariter moueri virtute finita. tn̄ ℣tute ꝺei infinita posset nō solū in tpe. verūetiā in instāti totuz circūuolui. Posset etiā ꝺeus illud corp⁹ mouere motu recto. quia posset ꝺeus illud corp⁹ infinitū ꝑmanente sua infinita quātitate ponere in loco finito. Sicut enī totū corp⁹ christi cū tota sua quātitate virtute diuina ē sub q̄libet minima ꝑticula specierū sacramēti. sic nō video ꝙ repugnet potētie diuine quin corpus infinitū cū ꝓpria sua quātitate possz ponere si vellet sub vno grano milij. et ꝓ ꝑsequns ipm mouere ad motū illi⁹ grani. Si enī ꝺeus non posset tollere resistentiā qua dimēsiones vni⁹ corpis dimensiōibus alteri⁹ corpis resistunt tūc in sua natiuitate integritatē matris nō cōseruasset. nec in ascensiōe corpus suum per celos transportasset. Cū ꝙ. iiij. ꝓhisicoz dicat. ꝙ qua rōe duo corpa possent eē in eodē loco. eadē rōe infinita. ꝺeus autē vnuz aliꝺ corpus ꝑt facere in loco grani milij cū ipo tali ꝙ no. sicut q̄libet fidelis habz cōcedere. ꝙ et infinita. et ꝓ ꝑñs vnū infinitū corp⁹ ꝑt facere in loco grani milij. qz infinita corpa multitudine faciūt infinitū corpus magnitudie. vt ptz iij. phisicoz. Etiā rō non est ad ꝓpositū. qz corp⁹ esse sine oī motu nō implicat aliq̄m ꝓtradictōnem. sic ꝛ facto apparet in celo empyreo. Ad quartū dicēdū ꝙ potētia ꝺi absoluta nō cogit cuilibz rei infundere virtutez et pfectōem cui⁹ naturaliz est capax. possz enī ꝺeus in materiā sūme dispositā si vellet nō inducere formā. Posset ꝙ ꝺeus corp⁹ infinituz in esse ꝓduare ꝓter ℏ ꝙ sibi tribueret ℣tutē infinitā. 4

Scḋo dico ꝙ nō ꝑñt esse sil' infinita multitudine specie ꝺrntia. ꝑsupposito ꝙ sint eēntialiter ordinata. qꝺ addo ꝓtato qz virtū ꝑ ꝺiuinā potentiā possint eē infinita differentia specie nō eēntializ ordinata. ad ꝑñs nō intendo tractare. Rō isti⁹ scḋe ꝓclusiōis ēh⁹ Si actu essent infinita eēntializ ordiata a ꝺo ꝓducta. tūc actu esset vna creatura cuius pfectio eēt infinita. cōsequens est falsū. qz ℏ soli⁹ ꝺei ꝓꝑiū est. cui⁹ substātia etiā infinita ē. ꝓbaꝫ ꝓsequntia. qz in eēntializ ordinatis sp superius est pfecti⁹ inferiori. Cū ꝙ illa speciebus omnib⁹ in illo essentiali ordine esset ꝑor. esset in infinitū supior respectu ifime eiusḋē ordis. ergo ipa esset in infinitū pfectior Ꝑ. in oī ordine eēntiali optet ꝺare primū. qz in eēntiali ordine non ꝺato primo impossibile ē aliqꝺ ꝺari ceteroz eiusḋē ordis. sed impossibile ē eē infinita in tali ordine vbi ꝺaꝫ ꝑmū. Maior patz. qz vbi nō ꝺatur primū ibi non ꝑt ꝺari mediū vel vltimū. nec ꝓ ꝑsequns ordo eēntializ

Ꝑ. in ordinatis eēntializ quanto aliqꝺ est superius tanto simplicius. et hoc maxime ī substantijs ꝛ separatis. si ergo eēnt infinite creature essentializ ordinate. tūc vl' supma esset infinite simplicitatis et simpliciter simplex. vl' infima esset infinite cōpositōis. nā q̄libz gradꝰ i ascēdēdo tolleret aliqꝺ ꝛ cōpōe. et ꝓ oppositū tribueret aliquē ꝙꝺū simplicitatis. et ecōuerso i ꝛscēdendo. ergo cū hmōi ascēsus ⁊ ꝛscēsus sit infinitus. si supior est aliq̄ mō cōposita inferiori erit in infinitū cōposita. et si inferior ē finite cōpositiōis. tūc supior erit nulli⁹ ꝓpositiōis 5

Tercio dico ꝙ ꝙuis actu non possint esse 3. cōclusio

UVA. BHSC. IyR_066

ꝓducta infinita ſpecie differẽtia. ſunt tñ infinita in potentia a deo ꝓducibilia. Nam cum dei potentia ſit ſimpliciter infinita. ⁊ nullo effectu ꝓducto poſſit ſimpliciter exhauriri. ergo quacũq; creatura data deus ſemp ꝑt ꝓducere melioꝛẽ. ℙ. ſm q̃ dicũt doctoꝛes ſatſ cõmuniter. deꝰ habet in ſe ydeas infinitas. ſz ſm q̃libet ydeã deus ꝑt ꝓducere creaturaz. g̃. ꝛc.

2

3 ℙ. Aliq̃s intellectus creatus videꝫ deum ſi poſſet intendi in infinitũ ipe ſemp poſſz diuinã eſſentiã ſm gradũ intenſionis claritatis videre. cũ g̃ deꝰ poſſit ſp creaturã creare q̃ penes hmõi gradꝰ claꝛiꝰ deũ videat. hmõi ãt gradus ſunt infiniti. ergo in infinitũ ſp nobiliorem poterit ꝓducere creaturam.

4 ℙ. Perfectio creature ꝓſiſtit in quadam aſſimilatione ad ſuũ creatoꝛẽ. quia quanto magis deo aſſimilat. tanto pfectioꝛ eſt. cum g̃ nulla poſſit in effectu poni creatura q̃ ſit taliter deo ſiꝫis q̃ ñ poſſit eſſe aliq̃ ſilioꝛ. g̃ nõ poteſt aliq̃ poni in eſſe ꝓducto qua deus nõ poſſit ꝓducere pfectioꝛẽ. Sed contra iſtud ſunt q̃daz qui ponũt q̃ non poſſit in eſſe ꝓduci nobilioꝛ ſeu pfectioꝛ creatura q̃ ſupma creatura q̃ nunc ꝓducta eſt. quia dyoꝰ. v. de di. no. ait. q̃ creature ꝓcedunt a deo ſicut numerꝰ ab vnitate. ſed eſt aliq̃s numerꝰ inter quem ⁊ vnitatẽ nullus cadit mediꝰ puta binariꝰ. ergo ẽ dare aliquã creaturã inter quam ⁊ ipm deũ nulla creatura poterit fieri media.

Opinio ꝗ dam.

1

2 ℙ. ſi deꝰ poſſet facere vltra ſupmam creaturã aliã nobiliorem. pari rõne poſſet facere vltra illam adhuc aliã nobiliorẽ. et ſic non eſſet ſtatus in pdicatis iãd. quod eſt contra pḣm ꝓmo poſterioꝛ. vbi ꝓbatur q̃ de neceſſitate eſt ſtatus ⁊ in aſcendendo ſupius. ⁊ in deſcendẽdo inferiꝰ. ⁊ mediꝰ

3 ℙ. Aug⁹. xij. ꝯfeſ. ait. Duo feciſti domine vnu ꝓpe te ⁊ aliud ꝓpe nihil. Sed ſi poſſet aer inobilioꝛ creatura q̃ facta ſit. tunc Aug⁹ non diꝛiſſet ſupmã nũc creaturã eſſe ꝓpe deũ.

4 ℙ. ſi poſſet fieri nobilioꝛ creatura q̃ facta ſit. tũc mũdus nõ eſſet pfectus. quia ſibi deficeret huiuſmodi pfectiſſima creata.

5 ℙ. iij. ꝓhĩc. dicit. q̃ qñ itur ad formã ⁊ pfectionem. tũc q̃tum ꝓuenit eſſe in potentia. tñ cõuenit ⁊ in actu. cum igitur aſcendendo ad nobiliorẽ creaturã eatur ad formã ⁊ pfectionẽ. ergo ſi poſſet dari nobilioꝛ ipa iam actu eſſet.

6 ℙ. omes creature ꝓtinent ſb certis generibꝫ. ſed omnia genera ſunt finita. g̃ repugnat ſpecies creaturaꝝ eſſe infinitas.

7 ℙ. Richardus iij. de tri. c. vlti. ait. Sicut humani corporis effigies eſt ſine capite. ſic vniuerſitas creaturaꝝ ſine nobiliſſima creatura. cum g̃ vniuerſitaz nõ deat carere capite. g̃ actu habet nobiliſſimã creaturaz. Sed iſtud non valet. quia ſi repugnaret poſſe fieri nobilioꝛẽ creaturã vel talis repugnantia ſe teneret ex parte creature. vel ex parte diuine potentie. Nõ ꝓmo modo. quia hoc ſolũ repugnat ex parte creature. qõ trahit creaturã extra limites creature. ſed diuplicare nobilitatẽ nobiliſſime creature vl̃ triplicare vel quomõcũq; multiplicare. dum ſolum maneat finita. non trahit creaturam extra limites create. Nec etiaz repugnat ex parte potentie diuine. Nam cũ talis potentia ſit idem qõ diuina eſſentia. ipa eſt illimitata et ſimpliciter infinita.

Cõtra opinionem.

Ad ꝓmũ g̃ dicendum q̃ ſimilitudo nõ currit ꝑ omnes ꝓdes. nulla em̃ ſimilitudo de creaturis ꝑt ad diuina trãſferri q̃n in multis claudicet. In hoc g̃ eſt ſile q̃ numeri ſic ꝓcedũt ab vnitate q̃ vnitas tãtũmodo eſt ſimplex. ⁊ omis numerus eſt cõpoſitus. et quãto numerꝰ eſt ꝓpinquioꝛ vnitati tãto ẽ minꝰ cõpoſitꝰ. et q̃to magis ab eo diſtat tanto eſt cõpoſitioꝛ. In hoc tñ q̃ aliq̃s numerꝰ ſic reſpicit vnitatẽ q̃ inter ipm ⁊ vnitatẽ non cadit nec cadere ꝑt numerus medꝰ nõ eſt ſimile. quia quelibet creatura quãtũlibet pfecta diſtat in infinitũ a pfectione diuina.

Solutio Ad. 1.

Ad ſecm dicendũ q̃ talis ꝓceſſus in infinitũ non eſt impoſſibilis mõ q̃ dixi in ꝓncipio iſti⁹ ꝯcluſionis. Q, aũt pḣus dicit ſtatũ eſſe in p ſe pdicatis cuiuſlibet generis. verum eſt ſm modũ quem nũc in rebꝫ videmus. ſed quin deus iſtũ modũ poſſit imutare hoc verba illa non ꝓuincũt. Poſſet em̃ deus ſi vellet plures facere ſpecies in eodem genere. et ſimiliter alia rerũ genera ꝓducere.

Ad. 2.

Ad tertium dicendũ q̃ aug⁹. ꝓ verba talia non intendit diuine negare potẽtie quin poſſit res ſibi ſimiliores ꝓducere q̃ ꝓducte ſint. ſed vult Aug⁹ q̃ inter res iam ꝓductas eſt dare vnã naturã. ſ. angelicã que deo magis ꝓpinqua eſt. ⁊ aliam q̃ ab ipo magis elongata eſt. puta ꝓmaz materiã.

Ad. 3.

Ad quartũ dicendũ q̃ mundꝰ ex carentia illi⁹ nobiliſſime creature creabilis ñ debet dici impfectus. quia mũdus nõ habet in ſe aliquã naturã ſalẽ habilitatẽ paſſiue potẽtie q̃ ſit apta nata pfici hmõi creatura. cuz enim tales creature ſolũ ſint in potentia actiua creatoris. nihil deficit mũdo ſpectãs ad ipm mũdum. ex nõ exiſtentia hmõi creaturaꝝ. Hoc em̃ ſolum eſt de factione mũdi qõ diuine voluntati placet eſſe in mũdo.

Ad. 4.

Ad quintum dicendũ q̃ illa ꝓpõ pḣi ſolũ eſt vera de poteſ-

Ad. 5.

B

UVA. BHSC. IyR_066

tia naturali. sed mūdus nō est ad hmōi creaturas in aliq̄ potētia naturali sed solū obēdiētiali.

Ad.6. Ad sextū dicendum q̄ q̄uis illa sint finita q̄ videm⁹. posset tn̄ deus ī vellet pducere ifinita mō quo dictū est.

Ad.7. Ad septimū dicēdū q̄ li nobilissima nō debet referri ad illud qđ deus absoluta sua potētia pducere posset. sed quātū ad illud qđ pducere voluit. q̄ vt sic pensatis solū naturalibꝫ tūc āgelica natura est nobilissima. sed pensatis gratuitꝫ cuꝫ naturalibꝫ. tūc humanitas dñi nr̄i ihesu x̄pi est nobilissima creatura. z hec est caput tot⁹ mūdi.

Quarta ꝯclusio

Quarto dico q̄ aliquā ꝯdictōꝫ ipl̄icet p diuinā potentiā actu esse infinita ſolo numero differentia. Quia q̄cq̄d deus de entibus ꝑmanentibꝫ ab eterno successiue pducere potuit. hoc totū simul pducere p̄t. nisi hmōi simultas repugnet effectui. vel creaturā ponat extra terminos creature. sed de⁹ si mūd⁹ fuisꝫ ab eterno oīm die potuit pducere vnū lapidē q̄tum ad res materiales. vel vnā aiaꝫ rōnalē q̄tū ad res īmateriales. q̄ simul poterit talia pducere. z p ꝯſeq̄ns infinita. Dixi ātī maiori de rebꝫ ꝑmanentibꝫ. quia verisiliꝫ appet q̄ si deus causasset vnū motuꝫ ab eterno. q̄ talem motū non posset sil' pducere. Dixi etiā q̄ non repugnet effectui. q̄ infinita actu esse q̄ specie differūt. z essentialē ordinē ad se inuicē habēt effectui repugnat. q̄ in essentialiter ordinatꝫ oportet dare p̄mū medium z vltimū. Ubicūq̄ aūt actu talia signant non p̄t esse infinitas. et repugnat p ꝯſequēs ac ꝯdictōem implicat talia actu esse infinita. Dixi tertio vel creaturaꝫ ponat extra terminos creature. ꝓpter quosdaꝫ q̄ ponūt in dubiū vtꝫ de⁹ possit actu pducere duas creaturas distātes ab inuicē ī infinitū p̄m pfectōem. q̄ planū est q̄ h̄ fieri nō potest quia aut altera esset puꝫ nihil aut altera essꝫ infinite pfectionis actu. q̄ꝫ vtrūq̄ ponit seu trahit creaturā extra terminos creature. Istoꝫ aūt nihil obstat ō indiuiduis reꝫ materialiū siue etiā spūaliū. cū ipa sint entia ꝑmanentia nec inter eos sit aliqs essentialis ordo.

1

2

3

P. nō repugnat deo pducere actu infinitū magnitudine. q̄ nec infinitū multitudie. maxie de his q̄ solo numero dīſſnt. aūcedens declaratū est ī p̄ma ꝯclone. sꝫ ꝯſequntia de septꝫ. P. deus p̄t simul pducere oīa indiuidua q̄ p̄nt pticipare naturaꝫ alic⁹ speciei. sꝫ talia sūt infinita. q̄ si essent in certo numero. tūc illis pductis ex hausta esset diuina potētia. z limitata ad aliquē certū numeꝝ indiuiduoꝝ eiusdē speciei.

P. exp̄sse p̄onit Auic. et Agazel. q̄ saltē in 4
separatis a materia nō repugnat actu esse infinita solo numero dra. Sed ꝓriū isti⁹ ꝯclusionis tenēt doctores q̄plurimi venerabiles. Contra
et arguūt sic. Nulla spēs humeroꝝ p̄t esse infinita. sed omnē multitudinē necesse est eē in aliq̄ specie nūeroꝝ. g̃ nulla multitudo p̄t esse infinita. Maior ptꝫ. q̄ numer⁹ est multitudo mēsurata p vnū. vtꝫ. x. metaphisice. sed esse mēsuratū repugnat infinito. P. oīe creatū ꝓphendit sb certa intentōe creantꝫ. sꝫ infinitū nō ꝓphendit sb aliq̄ certa intentōe. g̃ ꝛc

1

2

P. sic infinito fm magnitudinē nō p̄t esse aliq̄d maꝫ. sic infinito fm multitudinē ñ p̄t esse aliq̄d plus. sꝫ oīa pducta multitudie p̄t esse aliquid plus. g̃ nulla poterit esse infinita Maior ptꝫ. Probat minor. q̄ si essꝫ aliqua multitudo pducta cui p diuinā potentiaꝫ ñ posset fieri additio. tūc diuina potētia esset taliter exhausta. P. si esset actu aliq̄ multitudo infinita. tūc totū essꝫ eq̄le parti. sīue totū nō esset maius sua pte. falsitas ꝯſequētis est nota. Probat ꝯſeq̄ntia. q̄ binari⁹ est ps q̄ternarij. sꝫ in multitudie infinita tot essent quaternarij q̄t binarij. Sed nec ista ꝯcludūt.

3

4

Solutio.

Ad p̄mū g̃ dicendū q̄ minor est falsa. nā multitudo in plus se habet q̄ numer⁹. alias nō staret loco generis in receptōe ipi⁹ numeri. z iō nō ois multitudo est in aliq̄ spē nūeri.

Ad.1.

Ad secm dicendū q̄ sic infinitū cōprēdit sb certa cognitiōe dei. vt pbaui in p̄mo libro. sic etiā si de⁹ vellet ipm pducere ꝓphenderet sb certa intētione dei

Ad.2.

Ad tertiū dicendū q̄ vtꝫ p cōmentatorē. xij. meth. ex h̄ nō dr̄ alic⁹ potentia diminuta. q̄ nō facit qđ ipossibile est esse factū. Et q̄ data multitudine simpliciter infinita. tūc impossibile est fieri vel etiā factā esse maiorē. ideo potētia dei nō debet dici diminuta vel exhausta. si non possit facere maiorē multitudinē. q̄ illud nō posse nō procedit ex impotētia dei. sꝫ ex repugnātia ipi⁹ effectus.

Ad.3.

Ad quartū ptꝫ p ea q̄ dixi supra in 2do articulo in solutōe septimi argumēti. Nam ꝓportio tot⁹ nō p̄t argui ex cōpatōne seu ꝓportōe ptiū. nisi ptes sint tales q̄ sint ꝓportionate tali toti. Sed quaternarius z binarius nō sunt ptes ꝓportionate multitudini infinite. g̃ ex eoꝝ ad inuicē ꝓpatōe nihil pōt argui de multitudine infinita.

Ad.4

Ad argumētum p̄ncipale nego minorē. Ad pbatōem dico q̄ cum potentie rōnales seu intellectuales sint ad oppositā. iō deus cū agat p intellectū et voluntatē. in eodem instanti quo agit pōt

Ad p̄ncipale argu.

UVA. BHSC. IyR_066

nō agere. nō ꝙ possit agere ⁊ nō agere sil' coiunctim. sed disiunctim. q; pt hoc vel h. vnō in illo pōt natura quo deus phabuisset effectum aliqz pduxisset peligere potuit alteram partem libere. ⁊ scdm suam electōem pducere vel non producere.

Distinctio secunda.

Eangelica ita

d qz natura. ⁊c. Postqz magister determinauit de creatōe reruz in generali. hic de ea plequit in speciali. Et diuiditur in tres ptes. Nam pmo determinat de creatura pure spūali. Scdo de creatura pure corpali. Et tercio de partim spūali et ptim corpali. puta de hoīe. q fm corp⁹ conuenit cum creatura corpali. et fm aiam cum spirituali Secunda incipit distinctōe. xij. ibi. Hec de angelice nature. Tercia distinctōne. xvi. ibi. His excursis. Prima in duas. q; primo tractando de spūali creatura pmittit pceden/di ordinem. Secūdo iuxta pmissum ordinē annectit executōem ibi. Quedā auctoritates Et hec in duas. Nam pmo ostendit quādo ⁊ vbi ipi angeli sint creati. Secūdo in quali natura sint creati ⁊ quibꝫ pfectōibꝫ decorati. dist. iij. ibi. Ecce ostensum est Prima i duas. q; pmo tractat de tpe creatōis ipoꝝ āgelorū. Secūdo de loco creatōis eoꝝ ibi. Jā ostēsum est. Quantū ad pmū est aduertendū ꝙ circa initiū creatōis ipoꝝ angeloꝝ aliqꝫ auctoritates sacre scripture sibi mutuo videnť repugnare. idō mgr sic pcedit. q; pmo ex hmōi auctoritatibꝫ inducit dubitatōem circa angeloꝝ creatōem. Secūdo ponit suā rnsionem. Tercio sue responsionis sbūgit pbatōnem. Quarto auctoritate hieronimi inducit obiectionē. Et ad nto illi⁹ obiectiōis sbdit absolutionē. Secūda ibi. Videť ita qz. Tercia ibi. Q; aūt sil'. Quarta ibi. Hieronim⁹ tū super epl'am. Quinta ibi. Nos autē dō pri⁹. Et hec est sntia ist⁹ pme ptis distinctōis secūde in generali. circa quā quero hanc questionē.

Truz euum et

v tempus realiter differant. Et videť ꝙ non. q; illud dō est mensura ppria durationis successiue. hoc nō differt realiter a tpe. sed est ipm temp⁹. sz euū est hmōi. Maioꝝ patet. minoꝝ pbať. q; duratio angeloꝝ est successiua. nam soli⁹ dei duratio est tota simul. sed cuī est mēsura durationis angeloꝝ. ḡ. ⁊c. Contra stabile ⁊ mutabile realiter differūt. sed fm Aug. lxxxiij. q. q. de tempibꝫ eternis. inter euum et temp⁹ hoc distat ꝙ illud stabile est. illud aūt mutabile. Contra

Hic quattuoꝝ sunt videnda. Primo q̄d sit euuz. Secūdo q̄d sit temp⁹. Tertio de eo dō queriť. Quarto vrū sit vnum euum oīm eiternoꝝ

Quantū ad primū

Articulus pmus

est aduertēdū ꝙ quidditatē rei ppriē scire nō possum⁹ nisi cognitis ei⁹ genere ⁊ dīā ex quibꝫ sua diffinitio integrať. Et iō pmo videndū est in q̄ genere ipm euuz reponiť. Secūdo qua differētia a ceteris eiusdē generis distinguať. Quo ad pmū ponā quattuoꝝ pclusiones. Prima est ꝙ euū nō est in pdicamēto q̄ntitatis. Scda ꝙ nō est in pdicamento q̄litatis. Tercia ꝙ nō est i pdicamto relatōnis. Quarta erit ꝙ q̄uis euū non sit subest tū in pdicamto subste. ⁊ in nullo alio pdicamēto esse pt nisi fm dici. Primū probo sic. Illd qd nō est sensibile nec ē fm esse pūctuz rei sensibili. nō pt eē i pdicamto q̄ntitatis. euū qd est mēsura angeloꝝ est hmōi. ḡ. ⁊c. Maiorē pbo primo aucte simpliciq̄ q̄ aiť sup pdicamētis ꝙ q̄litate interempta interimiť oīs ppetas ⁊ caracter intellectual' ⁊ sensibil'. q̄ntitate aūt interempta sensibile solū ⁊ cōpositū interimiť. hoc aūt nō sequereť nisi oē qd ē in pdicamto q̄ntitatis eet sensibile vel saltē sensibili pūnctū. Probo eādē maiorē rōne sic. Ea q̄ sūt disiuncta a mathēatico q̄uis fm cōsideratōz sint separata a sensibilibꝫ. tū fm eē necessario sūt sensibilibꝫ pūcta. sz mathematic⁹ cōsiderat dō oī eo qd est i pdicamto q̄ntitatis. ḡ oē qd est in pdicamto q̄ntitatis aut est sensibile vl saltē sensibilibꝫ pūctū. Et iō a destructōe cōsequentis illd qd nō est sensibilibꝫ pūctū. nō poterit esse in pdicamto q̄ntitatis. Minorē sil' pbo q; illud qd est idē realiter qd ē angeli nō est res sensibilis nec rei sensibili pūctu. sz euū pdictū est idē realiter saltē materialiter qd ē āgeli. ḡ. ⁊c. Maiorē pt⁹. minorē pbabiť inferi⁹ Potest etiā pma minorē pbari sic. Sēsibile nō ē ppe cōpabile in sensibili fm debitā pportionē. sed euū cū sit ppa mēsura angeli ē ppe sibi cōpabile. ḡ cū eē angelicū qd p se ⁊ pmo eius mēsurať. sit qd simpl'r spūale ⁊ insensibile. ipm euū nō poterit eē qd sensibile. Sz cōtra istō possz

Articulus pmus pmi principalis.

Prima cōclusio.

Instantia

UVA. BHSC. IyR_066

instari sic. Sicut ptz in ꝑdicamẽtis. c. ō q̃n/
titate. ꝑmuz est q̃ntitatis ſm eam quale vel
inequale dici. ſed ſm menſurã aliqua dicunt
equalia vel inequalia. g̃ cũ tu dicas euuz eſſe
mẽſurã. oportet te dicere euũ eſſe quantitatẽ.

Cõfirmat Et confirmat. Quia illud qō ꝑ ſui cõmẽ/
ſuratõem nos certificat de duratõe ꝛ quãtita
te rei hoc videt eſſe q̃tũ. ſed euum per ſui cõ
menſuratõem nos certificat de duratõe ꝛ per
Solutio. petuitate ipi⁹ angeli. Rñdeo ꝙ multa ſunt
q̃ aliquẽ modũ habent quantitatiuũ. et ꝑ cõ/
ſequens poſſent dici quãtitates ſm dici. q̃ tñ
nõ ſunt vere quantitates ſiue quãtitates ſm
eſſe. et talia ꝓ̃t dici equalia vel inequalia ra
tione talis modi. Quãuis em̃ ſcia nõ ſit quã
titas habet tñ modũ q̃ntitatiuũ ꝓut ſb eadẽ
ſcientia cadũt plura vel pauciora ſcibilia. ra/
tione cuius modi vna ſcia ꝓt dici equalis vel
inequalis alteri ſcie. Sic in ꝓpoſito ꝑ predi/
cta nec in mẽſura angelica nec in ei⁹ duratiõe
Ad confir arguit ꝓꝓrie quãtitas. q̃uis bene arguat q̃/
matiõem tem modus quãtitatis. Et ꝑ idẽ patet ad
Scda cõ/ ꝓfirmatõem. nã duratio angeli nõ eſt quãti/
cluſio tas. q̃uis habeat modũ quantitat⁹. Se/
cũdo dico ꝙ euũ nõ eſt in ꝑdicam̃to q̃litatis
Et q̃uis h̄ pateat eadẽ rõne q̃ ꝓbata ẽ cõclu
1 ſio ꝓma. tñ h̄ ꝓbo ſic. Illud qō mẽſurat eſſe ꝛ
duratõem angelo⁹ nõ eſt in ꝑdicam̃to qua/
litatis. euũ eſt hmõi. Maio⁹ ptz. Nam q̃/
uis alique qualitates dicant eſſe mẽſura oim
ſui ꝓpiñq̃ generis. vt albedo dr. x. meth. men
ſura oim colo⁹. nulli tñ qualitati ꝺuenit mẽ/
ſurare ea q̃ ſunt extra gen⁹ qualitatis. ſed eſſe
angeli ꝛ ſua ꝓpetuitas nõ ſunt de genere qua/
2 litatis P. qō in nulla ſpecie qualitatis ẽ nõ
eſt in genere qualitatis. q⁹ omẽ qō eſt in aliq̃
genere eſt in aliqua illius generis ſpecie Sed
euũ in nulla ſpecie qualitatis eſt. Nõ quidez
in ꝓma. q⁹ habit⁹ ꝛ diſpoſitio vt ſunt in ꝓma
ſpecie qualitatis ſunt ab arte. et in h̄ differũt
ab his que ſunt in tertia ſpecie qualitat⁹. Nã
eadẽ res vt eſt ab arte ſeu ꝺſuetudine dr habi
tus. ſi ãt eſt a natura dr paſſibilis qualitas.
Et eodẽ mõ de diſpoſitõe q̃ eſt in ꝓma ſpe
cie. et paſſione q̃ eſt in tertia ſpecie. Euũ autẽ
nõ eſt ab arte. ſublata em̃ omi arte noſtra ad
huc euũ eſſz. cũ ſupioza nõ ꝺpendeãt ab infe
rioribꝫ. Nec in ſcda et tertia ſpẽ. Nam eẽ ipſi
us angeli cũ ſit eſſe ſbſtantiale cui⁹ mẽſura eſt
ipm euũ eſt naturaliter pri⁹ q̃z ſit ſua natural
potentia ad actum. vel q̃z ſit quecunq̃z paſſio
vel paſſibilis qualitas exiſtẽs in ipo angelo.
Sed mẽſura eſt coeua mẽſurato. Nec etiam
in quarta. q⁹ forma et figura de quarta ſpecie
qualitatis ſolũ eſſe habent in reb⁹ coꝛpalib⁹.

Tertia cõ cluſio Tertio dico ꝙ euũ nõ eſt de ꝑdicamẽto re/
latõis. q⁹ illud qō ſm ſe hz rõnez mẽſure nõ ẽ
de ꝑdicamẽto relatõis. euũ eſt hmõi. minorẽ
ſuppono. ꝓbo maiorẽ. q⁹ illō qō ꝓꝓrie habet
ratõnem menſure hoc adequatur menſura/
to. ſed relatio non adequat alicui ſed eſt ipſa
adequatio. cũ ſit ipe ordo. Forte dicetur Inſtantia
ꝙ phus. v. meth. ponit tertiũ modũ relatiuo
rũ ſe habere mõ mẽſure. ſic prim⁹ mod⁹ ſe hz
modo numeri. et ſecund⁹ modus mõ poten
tie. g̃ ſi euũ hz rõem mẽſure. ſeq̃t ꝙ ſit de ꝑdi/
camẽto relatõis. Rñdeo ꝙ vt ꝓtz in eodẽ Solutio.
v. meth. relatio mõ mẽſure nihil ponit i mẽ/
ſura qō ſpectet ad genus relatõis. Nam mẽ/
ſura vt mẽſura nõ refert ad mẽſuratũ. niſi qa
cõuerſo mẽſuratũ refert ad mẽſurã. et ſ̃ licz
ex hoc poſſit haberi ꝙ mẽſura ſit relatiuũ ſm
dici. nõ tñ ſm eſſe. et ꝑ ꝺns nõ erit in ꝑdica/
mento relatõis. q⁹ ea q̃ ſunt in ꝑdicamẽto re/
latõis ſunt nõ ſolũ ad aliq̃d ſm dici. ſed etiã
ſm eſſe. Et quarto dico ꝙ euũ eſt in predi Quarta
camẽto ſbſtantie. Nam eſſe angeli eſt in ꝑdi ꝺcluſio
camento ſbſtantie. ſz euũ eſt idẽ ꝙ eſſe angeli.
g̃ ꝛc. Maio⁹ ptz. Nam eſſe rei ſaltẽ ꝑ redu/
ctionẽ eſt in eodẽ ꝑdicam̃to cũ re cui⁹ eſt eſſe.
entitas aũt angelica eſt in ꝑdicamẽto ſbſtan
tie. g̃ et eſſe angelicũ. Minorẽ ꝓbo. Nam ſi/
cut motus celi vt dr actus entis in potentia.
et vt eſt ſignatus ſm ꝓ̃ius et poſteri⁹. nõ di/
cit aliã et aliã rẽ. q̃uis dicat aliã ꝛ aliã habi/
tudinẽ eiuſdẽ rei. et tñ ꝓmo mõ dr mot⁹ ꝓ/
prie. ꝛ ſcdo mõ tpus. et ꝑ ꝺns mẽſura et mẽ/
ſuratũ coincidũt in eandẽ rẽ. q̃uis penes aliã
et aliã habitudinẽ ſu mptam. Sic eſſe euiter
noz ſiue angelo⁹ eſt actus entis in actu ſm
ꝙ eſt in actu. et idẽ eſſe ꝺſideratũ vt eſt quid
vnũ ꝛ ſil' nõ ſignabile penes pri⁹ ꝛ poſterius
dr euũ. g̃ euuz realiter eſt idem qō eſſe angeli
q̃uis eadẽ res aliã et aliã ꝺcernat habitudi/
nem vt dr eſſe. et vt dr euũ. rõne quaz habi/
tudinũ aliq̃ mõ formaliter differũt euũ ꝛ eſſe
angeli. ſicut etiã formaliter differũt tempus Inſtantia
ꝛ motus celi. Sed hic poſſz aliq̃s inſtare.
primo ꝺ ꝺcluſionẽ. ſcdo ꝺ rõem. Cõtra con/
cluſionẽ ſic. Illud qō ſoli ꝛeo ꝓꝑe cõuenit 1
nõ ꝛeꝛet attribui angel'. ſz ſoli⁹ dei mẽſura ſi/
ue duratio ẽ idẽ ꝙ ſuba ſua. g̃ angelo⁹ dura 2
tio ſiue mẽſura nõ ꝓt eẽ eo⁹ ſuba. Contra
maiorẽ ꝑdicte rõis ſic. Eſſe differt a ſuba ſeu
eſſentia in oi creatura. g̃ eſſe angelo⁹ nõ pote
rit eſſe ſuba. nec ꝑ ꝺns i ꝑdicam̃to ſube. cum

UVA. BHSC. IyR_066

3 angel⁹ sit creata. Cōtra minorē sic. Causa differt realiter a causato. sed mēsura est causa mensurati. g̃ euū cū sit mēsura esse ipi⁹ angeli nō poterit esse idē qđ esse ipi⁹ angeli. Maior patet. qz nihil pt esse causa suiipsi⁹. Minorē pbo. qz certificatio cognitōis alic⁹ rei ꝑpe fit p causam. sz p mēsurā ꝑpaz certificamur potissime de ipo mēsurato. g̃ mēsura ē causa ipi⁹ 4 mēsurati. P. Cessa tota rōne. adhuc non seq̃t conclusio Nam fm te motus actio z passio sunt idē realiter. z solū differūt fm aliā z aliā habitudinē. z tñ sunt in diuīsis pdicamentis Nam mot⁹ est in pdicamēto rei ad quam est motus. z idē mot⁹ sb hac habitudine vt est ab agente est in pdicamēto actōis. vt aūt recipit in patiēte est in pdicamēto passiōis. Sic in ꝓpōsito dato ꝙ esse angelo⁹ sit in pdicamēto subē vt assumit in maiori. z ꝙ euū sit realiter idē qđ esse angelo⁹ vt dr in minori. ꝓpter tñ aliā z aliā habitudinē q̄s formaliter cōcernit esse vt esse est. z euū vt euū est. poterit esse 5 in diuīsis pdicamētis. P. tumet cedis ꝙ euū nō sit suba. g̃ erit accidēs. z p cōs ñ erit in pdicamēto subē. qz ait alphorabi⁹ in libro de ortu scīaz. Scias nihil esse ꝑter subam et accidens z creatorē subē z accidētis bn̄dictū Solutio. in secula. Ad pmū dicēdū ꝙ toto syllogis/ Ad.1. mo cessō. nō pl⁹ concludit nisi ꝙ euū nō sit directe in pdicamēto subē. eo ꝙ nō recipiat pdicatōem sbstantie. ex h̄ aūt inferre ꝙ nullo mō sit in pdicamēto subē. est nō solū fallacia cōsequntis. sed etiā fm qđ ad simpliciter. Unde sicut nō valet pūct⁹ nō est q̄ntitas. g̃ nō est in pdicamēto q̄ntitat⁹. sic in ꝓpōsito nō valz euū nō est substātia. g̃ nō est in pdicamēto sbstan/ Ad.2. tie. Ad scđm dicendū eodē mō. Uñ sciendū ꝙ aliq̄d pt esse in pdicamēto subē q̄nq; modis. Primo p se z directe. z de tali pdicat sbstātia q̄ est gen⁹ siue pdicamentuz. Secūdo mō sic essentiales ptes illi⁹ subē q̄ directe ē in pdicamēto subē. puta materia z forma sbstātialis. z de his nō pdicat suba q̄ est genus. sz suba q̄ est anologum. Tertio mō illud ꝑ qđ existit suba. puta ipm esse subē. de isto nec predicat suba q̄ est gen⁹. nec suba q̄ est anologū. sicut nec q̄ntitas de puncto. Quarto habitudo fundata sup subam rei ꝓpetue. sicut nunc eui. Quinto habitudo fundata sup eē hmōi subē. z h̄ mō ipm euū reducit ad pdicamētuz Ad.3. subē. Ad tertiū dicendū ꝙ causa et causatum q̄nq; sumūt penes rem. ita ꝙ res ē causa rei. aliq̄n penes habitudinē. ita ꝙ in eadez re vna habitudo est causa alteri⁹ habitudinis. Primo mō causa z causatū differūt realiter. Scđo mō nō oportet ꝙ differāt realiter. sed sufficit ꝙ differāt habitudinaliter seu modaliter. vel aliq̄ mō formaliter. Propter qđ licz actio z passio dicant eandē rem. in lib. tñ. vi. pncipioz passio dr effect⁹ illatioq; actionis rōne alteri⁹ et alterius habitudinis. sic in ꝓpōsito. cē. Ad quartū dicendū ꝙ nō ē sile de habitudinib⁹ fundatis in reb⁹ pdicamēti subē. z de habitudinib⁹ fundat⁹ in accidentibus. nam habitudo aduenies rei de pdicamēto accidentis pt eā reponere in alio pdicamento. cū sint pla pdicamenta accidētū. sz habitudo aduenies rei de pdicamēto subē nō pt eam reponere in alio pdicamēto. qz non pt eā reponere in aliq̄ pdicamēto accidentis. qz sicut habitudo aduenies accidenti nūq; reponit ipm in pdicamēto subē. sic nec econūso. nec pt eam reponere in alio pdicamēto sbstantie. cū sit solū vnū pdicamentuz subē. necessario g̃ relinq̄t eā in eodē pdicamēto. Ad q̄ntum dicendū sic ad pmū. Et ad dictū alphorabij dicendū ꝙ loq̄t ibi de reb⁹. non aūt de rez habitudinibus. De differētia aūt ipsi⁹ euī patebit in tertio articulo pncipali.

Ad.4

Ad.5.

De differētia euī.

Quantum ergo ad

Articulus secundus.

secundū articulū dicendū ꝙ dupliciter est tēp⁹. Est em vnū tpus mēsuras motū rez corpalium. et aliud mēsuras motus z opatōes rerū spūaliū. Et qz de isto scđo aliq̄liter tetigi supra in libro pmo. dist. xxxvij. io causa brevitatis ad pns solū dicaī de pmo. et circa hoc pona duas concl'ones. Prima est ꝙ tpus q̄tū ad suum esse materiale est ens naīale ab actu nīe rōis totaliter indepēdens. Scđa ꝙ quātū ad suū cē formale et cōpletivū ab actu rōis necessario dependet. Primū pbo sic Illud qđ est realiter idē ꝙ mot⁹ pmi mobil'. est ens naīale siue reale ab actu rōis penitus indepēdēs. sz tpus q̄tū ad suū esse materiale est realiter idē qđ mot⁹ pmi mobil'. vtz. iij. phicoz. vbi phus oñdit ꝙ tpus nihil aliud est nisi pus z posteri⁹ conceptū vel numeratuz in motu pmi mobil'. g̃ cē. Scđo dico ꝙ tpus q̄tū ad suū esse formale necessario dependet ab actu rōis. qz impossibile ē esse numerātū actualiter sine numerāte. sz tpus est mot⁹ numerat⁹ fm pus z posteri⁹. put iā dictū est.

Ja. multa narrat de pore. iij. q̄lz. q. xij.

Conclusio pma.

Ratio

Secunda conclusio.

1

P. fm beatū Aug. ij. confes. tpus est conceptō vel affectio animi. qua aīa concipit rē trāseuntē quia vt ait Aug⁹. ibidē. tpus non est aliquid

2

UVA. BHSC. IyR_066

extra aiaz rõne ꝑteriti. qz qđ ꝑterijt nõ est. nec rõne futuri. qz nondũ est. nec rõne ꝑnt̃s. quia ꝑñs siue instans nec ẽ tꝑus nec ꝑs tꝑis. si em̃ esset tꝑus ꝑsens tũc nũq̃z trãsiret z eẽt eterni/
5 tas. Ꝑ. ista videt esse intentio Aristo. iij. phĩcoꝝ. vbi sic ait. Et si sint tenebre z nihil p corꝑ patiamur. motꝰ aũt q̃dã in aĩa est. in q̃
4 ſbito simul videt fieri z tꝑus. Ꝑ. cõmentatoꝝ ibidẽ ait. Tolle aiaz. tollis z tꝑus. Ꝑ.
ſ Balienꝰ vt recitat cõmentatoꝝ. iij. phĩcoꝝ ait. q tꝑus nõ seq̃t motũ extra aiaz. ſz motuz
H. et. v. ymaginatũ i aĩa. Sz q̃dã doctores q̃uis
ꝑmã rõem ꝑmã ꝟcloem ꝟcedãt. fundamentũ tñ cui rõ
innitit negãt. qz vt dicũt tꝑus supr motũ celi addit rẽ absolutã. p quam realiter differt ab
ipõ motu. z istud vt dicũt probat phus. iij.
1 phĩcoꝝ dupl̃r. Primo qz oĩm tpaliuz est vnũ tꝑus. ſz nõ oĩm mobilũ est idẽ motus.
Scđo qz motus est velox vel tardꝰ. tꝑus ãt nõ est velox vel tardũ. qz velox et tardum
2 tꝑe diffinit. tꝑus aũt nõ diffinit tꝑe. Ꝑ. tẽ
poze Josue stetit sol z ꝑ ꝟñs alia corꝑa celestia stetert. alias corꝑa celestia nõ mãsissent in ea ꝓportione in q̃ fuerũt ante statoꝝ illam. et tñ tũc fuit tꝑus ſm btm̃ Augustinũ. ij. cõfeſ. vbi ait sic. Nemo mihi dicat motus celestiũ corꝑoꝝ esse tpa. qz cuiusdã voto dum p/
3 ageret bellũ sol stabat z tꝑus ibat. Ꝑ. si tẽ/
pus esset idẽ qđ motꝰ tunc vnũ z idẽ ydemtificaret habitui z ꝓpatõi sibi opposite. ꝟñs est impossibile. pbat ꝟña. qz q̃ rõne tꝑus eẽt idẽ qđ motꝰ eadẽ rõne esset idẽ qđ quies. Nã vt ptz. iij. phĩcoꝝ. sic tꝑus mẽsurat motum ita mẽsurat et quietẽ. q̃ motui opponit ꝓpatiue. g̃ q̃ rõne esset idẽ qđ motꝰ. eadẽ rõne essz idez
4 qđ quies. Ꝑ. tꝑus est p se q̃tum. cũ sit ſpecies quantitatiſ. ſz motꝰ nõ est p se quantus. Nam ſm ꝟmẽtatoꝝ. iij. phĩcoꝝ motus est. vel fluxus forme vel forma fluens. g̃ si est fluxus forme tũc erit in genere passionis. si autẽ est forma fluẽs tũc erit in eadẽ ſpecie cũ termino ad quẽ est motꝰ. z ꝟ ꝟñs motꝰ non est p se
ſ ꝟtinuus. Ꝑ. ista est intẽtio Auic. ꝓmo naturalũ. vbi ait. q ꝟtinuatio nõ accidit tpi. ſz est ꝛ intellectu ei⁹. z nõ a causa sibi extrinseca. ſz ex eo q tꝑus ꝟtinuitatem hz est ꝟtinuatio motus. Et ibidẽ ait Auic. q ꝟtinuitas motus accidit motui. qz nõ hz eã a se ſz a magni
6 tudine z tꝑe. Ꝑ. tꝑus est mẽsura motus. g̃ nõ poterit esse idẽ realiter qđ motꝰ. Añcedẽs ptz. pbat ꝟña. qz mẽsuratuz refert realiter ad mẽsurã. ſz ea q̃ realiter sũt idẽ. vnũ nõ ꝑt realiter refern ad altereã. cũ extrema realis relatio nis oportet esse realiter distincta. Contra scđam ꝟclusionẽ arguũt illi idẽ doctores sic. Quãdo ſbiectuz alicuius passionis est extra animam. siue in dependens ab anima. et ipa erit extra animaz. ſz motus celi cuiꝰ passio est tꝑus est in dependẽs ab aĩa. g̃ z c̃. Ꝑ. ꝟmẽtatoꝝ. iij. phĩcoꝝ ait. q dispositio rei naturalũ est vt habeãt esse sine aĩa. ſz tꝑus est res naturalis cũ sit mensura rei naturalis. puta motus.
Ꝑ. tꝑus fuit añq̃z esset aĩa. g̃ nõ dependet ab aĩa. ꝟña ptz. pbat antecedẽs. qz q̃nq̃z dies fuit creatũ celuz. z p ꝟñs mouebat añq̃z esset aĩa. cũ hõ fuerit creatꝰ sexta die. Ꝑ. illud qđ dependet ab aĩa hꝫ hz esse in aĩa. ſz tempus nõ hz esse in aĩa. qz aut hꝫ esse in aĩa ſbiectiue. z hꝫ nõ. qz q̃cq̃d est in aĩa ſbiectiue hꝫ est indiuisibile z totuz simul. qđ repugnat tpi. Aut obiectiue. z tũc aut responderet sibi aliq̃d in re extra. z sic haberẽt intentũ. puta q̃a tũc tꝑus erit res naturalis q̃tum ad suã entitatem independẽs ab aĩa. Aut nihil respondet ei in re extra. z tãc esset figmentũ sicẽ hyrcocer/
uus z chymera Ꝑ. ſm Aristo. iij. phĩcoꝝ tꝑus est longũ vel breue. ſz nulla animi conceptio est longa vel breuis. g̃ z c̃. Sed argumẽta ꝓdicta vt plurimũ ꝓcedũt ex eo q ñ bene ꝟsiderãt distinctio ꝟclusionũ ꝓdictaruz quas posuit ex ſnia doctoris nr̃i supr. iij. phĩcoꝝ. c. de tꝑe. quã ſniam ꝓdicti doctores ifringere nitebant. z istud in soluẽdo clarꝰ apparebit. Ad ꝓmũ g̃ dicendũ q vt ad ꝑñs loquor de tꝑe tunc tꝑus nõ est idẽ cũ quolibet: sed cũ ꝓmo motu q̃ est vnꝰ tm̃. ad quez oĩes alij motus reducũt. z ideo possumꝰ dicere q oĩm est vnꝰ motus ꝓmꝰ cũ q̃ tꝑus est idẽ realiter. q̃uis secũdarij multi sint motꝰ a quibꝫ tꝑus differt realiter. Ad aliã auctoritatẽ Aristo. dicendũ q tꝑus z motꝰ habitudinaliter siue formaliter differũt. ĩõ aliq̃ ꝓprietas potest cõpetere vni vt formaliter sumit̃ q̃ non cõpetit alteri. Ad scđm dicendũ q ex scriptura sacra nõ habemꝰ nisi q sol stetit. et ĩõ tempus fuit de motus ꝓmi mobilis nõ cessauit. cũ q̃ ponimꝰ tꝑus esse materialiter idem. Ad ꝓbatõem dicendũ q sicut illa quies solis fuit miraculosa z supnaturalis. sic ꝓporcio corꝑoꝝ celestium penes suos motꝰ fuit miraculose reformata. Ad tertiũ dicendũ q ydemptitas tꝑis cũ motu nõ sumit̃ ꝑcise ex hꝫ q tꝑus mẽsurat motũ. ymmo ex hꝫ aliq̃lis differentia ꝟcipit̃ iter tꝑs z motũ. ſz ex hꝫ ꝟuincit̃ q circũscꝑta numeratõe ipiꝰ aĩe q̃ anima ptes motꝰ numerat. z ex hꝫ tempꝰ formaliter ꝟstituit il/

Contra 1 cundã conclusionem 1

2

3

4

ſ

Lõtra .h. et .v.

Solutio rõnuz ꝓ/mã ꝟdoꝝ Ad .1.

Ad .2.

Ad .3.

UVA. BHSC. IyR_066

la inq̃z numeratõe circũscripta nihil ꝛ tẽpo/re relinquit nisi solus motus. Dato etiaz ꝙ hmõi idemtitas ex mẽsuratõe ꝓcederet. ñ tñ ꝓpter hꝫ tpus esset eadẽ rõne idẽ cũ quiete. qua est idem cũ motu .qz nõ equaliter mẽsurat vtrũqz. nam tpus est mẽsura motus ꝑ se quietis aũt ꝑ accidẽs Posset etiam dici ꝙ tpus nõ est idẽ motui cui⁹ oppositã quietem mẽsurat. qz cessante ꝓmo motu cessat etiaz tẽp⁹. ꝛ iõ tps nõ posset mẽsurare q̃etẽ oppositã
Ad.4 ꝓmo motu. Ad q̃rtũ dicendũ ꝙ tps nõ ẽ ꝯtinuũ nisi rõne mot⁹ vel inq̃ztũ est idez cũ motu. Nam ꝑm suũ esse formale tũc tpus cũ sit numer⁹ magis est q̃d diceretũ q̃z ꝯtinuum Propter qõ vt ait ꝓbs .vi. ꝓhicoz. mot⁹ habet ꝯtinuitatẽ a magnitudine. ꝛ tpus a motu Ad ꝓbatõem dicendũ ꝙ cõmentator non loq̃t ibi ꝛ motu locali ꝛ q̃ loq̃mur in ꝓposito.
Ad.5. Ad q̃ntum dicendũ ꝙ Auic. fuit forte illi⁹ opionis. sed Aristo. fuit oppositum opinio/
Ad.6. nis. vt iam patuit. Ad sextũ dicendum ꝙ q̃zuis necesse sit mẽsuratum realiter differre a mensura extrinseca. sic em̃ ꝛ⁹ est mẽsura omniũ creaturaz a q̃ etiã oĩes creature realiter differunt. nõ est tñ necessariũ mensuratũ realiter differre a sua mẽsura intrinseca. ad relationẽ em̃ mẽsurati ad suã mẽsurã intrinsecaz sufficit differentia formalis. q̃ nõ innascit ex diuersitate rez ſz habitudinũ. vtz ex ꝓcedẽtib⁹. cũ ḡ euũ sit mẽsura intrinseca ipsi⁹ esse rei eui terne. ꝛ tps mẽsura intrinseca mot⁹ ꝑmi mobilis. iõ nõ oportet euũ realiter differre ab eẽ rei euterne. nec tpus a ꝓmo motu. q̃zuis realiter differat tps a ceteris motib⁹ q̃z non est mẽsura intrinseca sed extrinseca. Uerũ est tñ ꝙ cuilibet motui ꝑter illud tpus cõe correspondet tpus ꝓprium q̃ mensurat intrinsece. vt
Solo rõ/nũ ꝓ scdaz questionẽ. patebit infer⁹ li. uij. dist. xlviij. Ad ꝓmuz ꝓ scdam ꝯclusionem dicẽdo ꝙ nõ nego tpus esse rem extra aiam. verũ est tñ ꝙ tpus ẽ passio
Ad.1. motus ꝑmi. nõ q̃modocũqz loq̃ndo ꝛ passione. sed large. put vna ꝛ eadẽ res ſb alia tñ habitudine sũpta ꝑt dici passio suiꝙ⁹.
Ad.2. Ad scdm dicendũ ꝙ dispositio rez naturalium q̃ simpliciter sunt naturales. nõ solũ q̃ztũ ad suũ esse fundamẽtale. ſz etiã q̃ztum ad suũ esse cõpletiuũ seu formale. taliũ inq̃z rerũ dispositio ẽ ꝙ possint esse sine aĩa. sic aũt tpus nõ est res naturalis. cũ in suo esse formali ꝯcernat numeratõem q̃ sine aĩa fieri nõ ꝑt. Ad tertiũ di-
Ad.3. cendũ ꝙ dato ꝙ mot⁹ fuerit anteq̃z esset aĩa. potuit tñ eque bñ numerari talis mot⁹ ab intellectu angelico vel diuino. sic ẽ nũc numerat ab intellectu humano. Dato etiã ꝙ ꝓtunc nullus intellectus numerasset motũ ꝓdictũ. tũc dicerẽ ꝙ tpus ꝓtũc nõ fuit formaliter. q̃zuis fuerit ꝑm suũ esse fundamẽtale siue materiale. Ad quartũ dicendũ ꝙ tps habet esse Ad.4.
in aĩa obiectiue ꝛ sibi correspondet in re extra ꝓus ꝛ poster⁹ numerata in motu ꝓmi mobilis. ex hoc tñ nõ habeẽ q̃n tps ꝛpendeat ab aĩa. multa em̃ inueniunt q̃ obiectiue sunt in intellectu ꝛ sbiectiue in re extra. q̃ tñ ꝛpendẽt ab aĩa q̃ztuz ad suũ esse. sicut apparet ꝛ oĩb⁹ artificialib⁹. Ad q̃ntum dicendũ ꝙ q̃zuis Ad.5.
animi ꝯceptio nõ sit longa vel breuis sbiectiue. ꝓt tñ esse longa vel breuis obiectiue. ꝓut anima ꝯcipit rem longã vel breuẽ.

Quantuz ad terciũ articulũ ponam tres ꝯclusiones. Articulus tertius.

Prima est ꝙ euũ realiter differt ab eternitate Secũda ꝙ realiter differt a suo ꝓpo nũc Tercia ꝙ differt realiter a tpe. Primo dico ꝙ euũ differt realiter ab eternitate. qz variabile et inuariabile differũt realiter. ſz euũ est mensura variabil'. eternitas inuariabil'. Maior ꝓtz. ꝓbatur minor. primo q̃ ad ꝓmã ꝓtem. qz oĩe adnihilabile est variabile. ſz euum cuz sit idem qõ esse angelor. vt patuit in ꝓcedentibus. est adnihilabile. oĩs em̃ creatura est adnihilabilis. Scõa ꝓps minoris. ſ. ꝙ eternitas sit inuariabil' patz ꝑ Dyo. ꝛ. ꝛ di. no. Et ꝓbat rõne. qz mẽsura intrinseca rei simplici/ter inuariabil' est simpl'r inuariabil'. sed eternitas est mẽsura intrinseca ipsius esse diuini qõ simpl'r est inuariabile. q̃ ꝛc. Conclusio ꝓma. 2
Ꝑ. mẽsura realiter differens a suo nunc. realiter differt a mẽsura q̃ realiter est idem cũ suo nũc. sed euũ realiter differt a suo nũc. vt ꝓbabo ī ꝯclusiõe secũda. et eternitas est realiter idẽ cũ suo nũc. qz sicut se hz mensuratũ ad mẽsuratum. sic se hz mẽsura ad mẽsurã. ſz esse rei cui⁹ ꝓpria mensura est eternitas. et essentia rei siue substantia rei cui⁹ ꝓpa mẽsura est nũc eternitatis sũt idẽ oio realiter. q̃ ꝛc. Sz forteh instabit aliq̃s ꝑ auctorem ꝛ causis q̃ ait. ꝙ intelligentia parificat eternitati. cũ q̃euũ sit mẽsura intelligẽtie. q̃ euũ nõ videtur ab eternitate differre. Rñdeo ꝙ euũ dr a vita. Nam ꝑm btm̃ Aug. sup Ben. ꝓma mulier vocata fuit vita. eo ꝙ esset mr̃ oĩm viuentiũ. nr̃a autẽ lra hz eua. Ex q̃ apparet ꝙ euũ vel eua idem est qõ vita. Et qz ꝑm ꝓclũ eternitas est mensura vite. iõ q̃ñqz vnũ istoz accipit ꝑ altero. puta Instantia Solutio.

UVA. BHSC. IyR_066

eternū ꝑ cuo. et econuerso. ꝓpoꝛie tamē loquendo euū non dꝛ eternitas simplr. sz eternitas pticipata. et de illa loquit auctor de causis in pdicta ꝓpositione.

Secunda conclusio. 1

Secūdo dico ꝙ euū et nūc eui differunt realiter. Nam nō minoꝛ est differentia mensure ad mensuram q̄z sit mensurati ad mensuratū. ⁊ hꝫ nullū hz dubium loquēdo de ꝑpa mensura ⁊ intrinseca. Sz esse angeli cuiꝰ ꝑpa ⁊ intrinseca mensura est ipm euū. ⁊ sba angeli cuiꝰ ꝑpa mēsura est nunc eui differunt realiter. ergo et euum ⁊ nunc eui differūt realiter.

2 ꝓ. sic se hz nūc tpis ad tps. sic se hz nūc eui ad euū. sed nunc tpis differt realiter a tpe. nam illa que sūt idē realiter differentibꝫ in rebꝫ creatis. oportet ꝙ inter se differant realiter. sed tempus est idez realiter quod ꝑmus motus. et nunc tpis est idem realiter qđ substantia ꝑmi mobilis. vt declarat frater Egidius doctoꝛ noster in scripto sup. uij. phicoꝝ. ⁊ in questionibꝫ de mensura angeloꝝ. ⁊ in multis alijs locis. Cum ġ ꝑmus motus differat realiter a ꝑmo mobili. sequitur ꝙ tpus realiter differat a nūc tēporis. ergo ⁊c.

Bot. ꝑmo suo q̄libet q. vij. et. ij. q̄lz. q. vij. ꝙ Egidiū.

Sed contra istud cum dicitur in ꝓbatōe ꝙ nūc tpis sit realiter idē quod substantia ꝑmi mobilis. arguit quidā doctor sic. Sicut se habet pūctus ad lineā. sic se habet nūc ad tpus. sed punctus non potest esse

1 idem realiter cū sbiecto linee. ġ nec nūc poterit esse idem cū mobili qđ est subiectū motꝰ. et ꝑ ꝯns sbiectū tpis. cū tpus ꝑm te sit idem

2 qđ motus. ꝓ. ex dictis eiꝰ potest argui sic Illa que sic se habent ꝙ vnum potest manere realiter altero non manente. illa non sunt idē realiter. sed mobile ꝑmū potest manere. nō manente nūc tpis. qz nunc tēpis nō potest eē sine tpe. nec ꝑ ꝯns sine motu. sed mobile ꝑmū ꝑt esse ⁊ q̄ q̄z erit sine motu. ⁊ ꝑ ꝯns sine

3 nūc ⁊ sine tēpe. ꝓ. sicut se habz tempꝰ ad motum ⁊ mediante motu ad mobile. sic se hz nūc tpis ad mutatū esse. ⁊ mediante mutato esse ad mobile. sed sic se hz tpus ad motum ⁊ mobile. ꝙ q̄zuis aliquo modo possit concedi ꝙ tpus sit idē qđ motus. nullo tamen modo cōceditur ꝙ sit idem qđ mobile. ergo sic se habebit nunc ad mutatū esse ⁊ ad mobile. ꝙ q̄zuis possit concedi aliquo modo ꝙ sit idez qđ mutatū esse nō tamen potest ꝓcedi ꝙ sit idez

4 qđ ipm mobile. ꝓ. quanto aliqua ꝓtinua q̄ntitas minus imediate ineſt sbstantie. tanto minꝰ ꝑt dici ꝙ terminꝰ cōis ad quem ptes eiꝰ copulantur sit sba. sed imediatiꝰ ineſt sbe supficies vel alia q̄ntitas ꝑmanens q̄z tpus. ġ euz nulliꝰ q̄ntitatis ꝑmanentis ꝓtinuatio sic fiat ꝙ ptes eiꝰ ad sbam tā q̄z ad terminū cōmunē copulent. ġ nec nūc tpis ad qđ partes tpis. vt ad terminū cōem copulant poterit eē sba ꝑmi mobilis.

Solutio Ad. 1.

Ad ꝑmum dicendū ꝙ similitudo nō currit q̄tū ad oia alias nō esz similitudo sed esset ydemtitas. vnde sufficit ꝙ in hoc sit simile ꝙ sicut ptes linee ꝓtinuāt in puncto q̄zuis punctus nō sit linea nec ps linee. sic ptes tpis ꝓtinuant in ipo nunc q̄zuis nūc nec sit tpus nec ps tpis.

Ad. 2.

Ad scdm dicendū ꝙ nunc est idē qđ sba ꝑmi mobilis nō quomodocūq̄z sumpta. sed vt fluens est ⁊ vt subiacet motui. et isto mō nō manet sba ꝑmi mobilis nō manente nūc tpis.

Ad. 3.

Ad tertiuz dicendū ꝙ q̄zuis similitudo que ptenditur i maioꝛi teneatūr aliquo. in multis tn̄ deficit. vnde suo modo maioꝛ est similitudo inter tēpus ⁊ motū. q̄z inter nūc ⁊ mutatuz esse. quia tam tpus q̄z motus est q̄d successiuū ꝑm rem ⁊ ꝑm rōnem. sed nunc est quid ꝑmanēs idē ꝑm rem in toto tpe. q̄zuis mutet ꝑm rationez. vt patet. uij. phicoꝝ. sed mutatū esse nō ꝑmanet nec re nec ratione. ġ ⁊c.

Ad. 4.

Ad quartuz dicendū ꝙ maioꝛ ꝑt negari si vna illaꝝ q̄ntitatū est successiua. qz cōtinuatim q̄ntitatis successiue non oporteret esse in eodē genere cū ipa. qz oporteret ꝙ tale ꝓtinuatim sit aliq̄d ꝑmanēs alias esset ꝓcessus in infinitum. sz ꝓtinuatim q̄ntitatis ꝑmanentis est in eodē genere cum tali q̄ntitate. ideo magis possibile est ꝓtinuatiuū q̄ntitatis successiue esse sbstantiā q̄z continuatiuū q̄ntitatis ꝑmanētis. q̄zuis imediatius q̄ntitas ꝑmanens sbiectiue fundetur in sbstantia q̄z q̄ntitas successiua.

Durandꝰ.

Etiam cōtra istam sc̄dam ꝯclusionē arguit quidaz doctoꝛ sic. In duratōne indiuisibili q̄ nec habet extensionē nec successionē non potest nūc differre ab hmōi duratōe. qz duratio ⁊ nunc nō differūt nisi sicut extensum ⁊ indiuisibile. sed euum est hmōi. ġ ⁊c. Rn̄deo ꝙ licet duo i diuisibilia simul existentia in eodē subiecto seu fundamento differre nō possint. tn̄ si fundant in diuersis realiter differre possunt. sed vt iam patuit euū fundat in ipo esse angelico tā q̄z sua intrinseca mensura. et nūc eui i essentia ipsiꝰ angeli. q̄ quidē esse ⁊ essentia realiter differūt. ideo maioꝛ illiꝰ rōnis assumit falsuz

Tertia cōclusio 1

Tertio dico ꝙ euū realiter differt a tempe. qz ille mensure differūt realiter. quaꝝ mensurata differunt realiter. sed motus et esse angeli quoꝝ mensure sunt tempus et euū differunt realiter. ergo ⁊c. ꝓ. mensura simul to/ 2

UVA. BHSC. IyR_066

ta differt a successiua. sed euum est mensura simul tota vel saltem nō successiua. temp⁹ autem est mensura essentialiter successiua. ḡ ꝛc. Maior patet. minorem autē in virtute ponit Dyo. p. de di. no. dicens. Magis proprie existentia mensurantur euo. et ea que sunt in generatione tempore. 3 P. mensura tota existens in suo nunc. differt ab ea realiter q̄ nec ipsa nec aliqua sua pars existit in suo nūc. sed euum cū sit simul totū ſm sanctos doctores existit totum in suo nunc. sed nec tempus nec aliqua pars temporis existit in suo nunc cuiquelibet pars tēporis sit diuisibilis. ergo ꝛc. 4 P. ij. confes. ait Augustin⁹. Si ipsens tēpus semper esset presens. non esset tempus sz eternitas. cum ergo euum semper sit presens. Instantia sequitur q̄ non sit tempus. Sed forte dicetur q̄ duratio angeli cum sit duratio entis creati. non pt esse tota simul. ꝛ per consequēs erit successiua. et non differt a tempe. Solutio. Respondeo q̄ esse euiternorum quod mensuratur euo non est successiuum sed totum simul q̄uis non eque perfecte sicut ipsum esse diuinum. et ideo euum mensurans esse angelorū et duratōnem eorum dici potest eternitas. quia euum grece eternitas dicitur latine. est tamen eternitas participata. sola enim eternitas dei est eternitas simpliciter. sicut et eē dei quod mensurat est esse simpliciter. ergo ꝛc.

Articulus quart⁹.

Quantum ad quartum principale q̄uis multa essent dicenda. tamen ratione breuitatis ad hoc me determino q̄ non sit vnum euum omnium euiternorum. quia si esset vnum euuz mensurans omnia euiterna. aut istud euum poneretur in altiori euiterno ſm gratiam. et tunc cuz hoc sit anima christi. sequeretur q̄ anima xp̄i esset creata q̄ euiterna caruisset mēsura. aut in altiori euiterno ſm naturam. et tunc in lucifero esset mensura omnū beatorum. quod nullatenus esset consonum veritati. Thomas pte prima q. xij. arti. 6 1 Sz contra istud arguit doctor cōmunis sic. Si essent plura eua. aut essent simul. aut vnum post aliud. Si primo modo tūc essent in eodem nunc. et per consequens illa plura eua essent vnum euum. Si secundo modo tunc vnum eorū non esset perpetuum. et per conse- 2 quens non esset euum. P. si non esset vnū euum in vno nobilissimo euiterno qō essz mēsura omnū euiternorū. hoc maxime essz pro tanto quia omni euiterno deus potest nobilius euiternū producere. sed hoc non obstat. quia consimiliter deus potest vnum nobilius corpus mobile producere q̄z sit p̄mū mobile. et tm̄ tēpus fundatū in motu istius p̄mi mobilis vnū existens est mensura omnū tēporaliū. ergo a simili. ꝛc. Alij ad id P. arguūt quidam alij sic. Illud quod in essentialiter ordinatis est notius omnibus ceteris hoc est mensura omnium ceterorū. sed supremus angelus est notior omnibus euiternis. Maior patet. quia mensura debet esse notior mensuratis. Minor etiam patet. quia in intellectuali natura illud quod est perfectius est simpliciter notius. P. sicut se habet perfectissimus color ad ceteros colores. sic se habet perfectissimū euiternum ad omnia euiterna. sed albus color siue albedo propter sui perfectionem est mensura omnū colorum. vt patet. p. metaphisice. ergo vnum euiternū puta p̄mū propter sui perfectōnem erit mensura omnium euiternorum. P. quanto aliqua sunt magis ordinata tanto magis reducūtur ad vnam mensuram. sed euiterna non sunt minus ordinata q̄z temporalia. ergo omnū euiternorum mensura erit vnū euū. sicut omnium temporaliū vnū tps. P. illud quod per superabundantiā dicitur vni soli conuenit. mensura est hmōi. quia dicitur. p. metḣ. q̄ vnūquodq̄z mensuratur minimo sui generis. ergo in oī genere erit vna tm̄ mensura et per cōsequēs in genere euiternorum erit vnuz tm̄ euū. Sed ista nō videntur concludere. nam cū euū sit mensuratio duratōis ipsorū euiternorum. ꝛ oīa euiterna nō sunt vnius duratōis. vt apparet de animabus hominū. quarum vna precedit aliam duratōne. ergo omnū euiternorum non erit tm̄ vnum euū. sed vnūquodq̄z euiternuz mensurabitur suo proprio euo tanq̄z mensura intrinseca. tanq̄z vero mensura extrinseca mensurabitur p̄ma substantia que est deus. vt patet. p. metaphisice. mensura em̄ extrinseca habet causalitatē super ipsum mensuratū. et per consequēs non poterit competere cuicunq̄z euiterno respectu alterius euiterni. cum nullus euiternum habeat causalitatem super alterum euiternum. 5 thomā. 5

Ad primū igitur dicendum q̄ sicut euiterna se habent ad simultatem. sic et eua eorum. sunt em̄ simul in vno nunc extrinsece et aliene mensure. puta in vno nunc eternitatis. sed non sunt in vno nūc proprie ⁊ intrinsece mensure. quia vt sic vnumquodq̄z euum est in suo proprio nunc. hoc enim interest inter tempus eternitatem et euū. quia tempus Solutio Ad. 1.

UVA. BHSC. IyR_066

nec est totum in suo nūc. nec est idem quod suū nūc. eternitas est tota simul in suo nunc. et est idē qđ suū nūc. sed euū est totū simul in suo nūc. nō est tñ idem qđ suū nūc. et iō tpus est mēsura fluxibil' ⁊ adnihilabilis. eternitas nec fluxibil' nec annihilabil'. sed euū est mēsura nō fluxibil' est tñ adnihilabil'. Ad secūdum dicendū ꝙ ħ accipit nō causa ꝓ causa. qꝛ quare euum vni⁹ euiterni nō pt esse mēsura oīm euiternoꝝ nō est ꝓ tanto ꝙ de⁹ potest creare nobili⁹ euiternū. sed est ꝓ tanto ꝙ mensura extrinseca hꝫ causalitatē sup mensurato extrinseco. vnū aūt euiternū nō habet causalitatem sup altero. iō non est simile de ꝑmo mobili respectu tpalium. ⁊ de ꝑmo euiterno respectu euiternoꝝ. qꝛ tpalia dependent a ꝑmo mobili ⁊ a motu suo taliter. ꝙ si de⁹ faceret vnum aliud nobili⁹ ꝑmū mobile etiā ab illo omnia tpalia essent apta nata dependere. sed vnum euiternum non dependet ab alio euiterno q̄ꝫtumcūqꝫ nobiliter creato. om̄ia em̄ euiterna dependent immediate a deo. et ideo q̄ꝫuis tēpus fundatū in motu ꝑmi mobilis sit mensura oīm tpalium. tñ euū fundatū in primo euiterno non est mensura omniū euiternoꝝ.

3 Ad tertium dicendū ꝙ q̄ꝫuis per illam rationem possit probari ꝙ deus sit mensura omniū euiternoꝝ. non tñ hoc ꝓbatur de aliq̄ euiterno. nam non quodlibet notius est mensura cuiuslibet ignotioris. sed solum quod sic ē notius ꝙ ipm facit ad esse ipsius ignotioris.

4 Ad quartum dicendū ꝙ sicut omnes colores reducunt in vnum colorem puta in albedinē tāq̄ꝫ in mensuram extrinsecam. sic vtꝫ in eodem. x. meth. omnes substantie reducūtur in vnam sb̄stantiam que est deus. omnia ergo euiterna reducunt in vnam mensuram extrinsecam. scilicet in ipsam euiternitatē dei non autem in aliquod euum qđ sit in aliqua creatura.

5 Et per istud idem patet ad quintum. vel dicenduꝫ ꝙ deus potest dici ꝑmum euiternū. Nam euiternū dicitur omne illud quod est extra vite terminū. hoc est cuius vita non habet terminū. sic ergo accipiendo potest concedi ꝑmum euiternū esse mensurā extrinsecam omniū euiternoꝝ.

6 Ad sextum dicendū ꝙ deus potest dici illud minimū. qꝛ ibi minimum accipit ꝓ simplicissimo. Ad argumentū ꝑncipale dicendum ꝙ minor est neganda cum sua probatione. quia q̄ꝫuis in operationib⁹ angeloꝝ sit successio. quia operatōnes angeloꝝ tempe mensurant. licet hoc tempus sit alteri⁹ rōnis a tpe fundato in motu ꝑmi mobil'. nō est tñ successio ī esse āgeloꝝ nec per ꝯsequens in euo. Unde ex hoc ꝙ esse angelorum deficit ab esse dei quamuis possit argui ꝙ sit annihilabile. non tñ sequitur ex hoc ꝙ sit successiuum siue fluxibile. ergo non concludit.

Ad principale argu.

Am ostensuꝫ

i est ⁊c. Postq̄ꝫ magister tractauit de tempore seu initio creationis ipoꝝ angelorum. Hic ostendit locum prime habitatōnis eoꝝ. Et duo facit. Nam primo circa hoc ꝑmittit suā determinatōem. Scđo circa determinata mouet vnam questionem. et adiungit suam responsionē. ibi. Hic queri solet. Prima in duas. Nam ꝑmo innuit angeloꝝ locum et habitatōem. Secūdo ponit angeloꝝ ad corpalem creaturā quandaꝫ assimilatōnem. ibi. Simul ergo visibilium. ⁊c. Prima in tres. Nam ꝑmo ostēdit ab initio angeloꝝ celū fuisse eoꝝ habitatiōem. Scđo noīat illud celū ostendendo ei⁹ qualitatem ⁊ ꝯditōem. Et tertio ꝑdictoꝝ addit recapitulatōem. Scđa ibi. Nec appellat. Tercij ibi. Ex his liquet. Circa illā lectōnem quero hanc questionem

Trum celum empyreum sit luminosum. Et videt ꝙ nō. qꝛ ī reb⁹ dyaphanis q̄ꝫto res ē materialior ⁊ magꝫ hꝫ ꝯdēsatas ꝑtes materiales. tāto ē lucidior. Sꝫ celū empyreū cū sit corp⁹ nobilissimū debet esse maxime formale ⁊ min⁹ abundare in ꝑtib⁹ materie. g̊ ⁊c. Maior ptꝫ. qꝛ vt đꝛ in de celo ⁊ mūdo. ex ħ stella ē lucidior ꝑs sui orbis. qꝛ est densior ⁊ spissior. vnde ꝓpter sui raritatē ignis in spera sua nō lucet. modicum em̄ ibi hꝫ de materia ꝓpter sui puritatē

In cōtrariū est mgr̄ in ista secūda distinctione dicēs. ꝙ illud celū đꝛ empyreū siue igneū non a calore sed a splendore. Hic q̄ttuor sunt videnda. Primo em̄ videnduꝫ est de isto celo empyreo. Secundo de celo cristallino. Tertio de firmamēto seu de celo stellato. Et quarto de septem celis planetarum.

Quantū ad primū

Articulus ꝑmus

ꝑmo videbitur vtrū existentia istius celi possit probari necessaria ratione. Secundo dato ꝙ hoc non possit ꝓbari necessaria rōne ipo tñ ī eē supposito. videbit vtꝫ possim⁹ oñdere

UVA. BHSC. IyR_066

quale sit istō celū. Quo ad ꝓmū ponō duas ꝯclones Prima ē. ꝙ celū æcimū esse qđ sancti appellāt empyreū non ꝑt oīno dici necessaria rōne. Quia illud qđ ſbterfugit intellectū hoīs manētē in suis puris naturalibꝫ ħ nō ꝑt per hoīez ꝓbari ꝑ statu pñtis vite. sed ē celū æcimū qđ appellāt empyreū ſbterfugit itellectuz hoīs manētē in suis purꝭ naturalibꝫ. ḡ ꝛc. Maior ptz. ꝓbo minorē. qz nihil ē in intellectu q̄n ꝑus fuerit i sensu. vtz ꝓmo posterioz. qz deficiēte sensu deficit scīa q̄ est ꝑm illū sensū. ḡ illō qđ nec ꝑ se nec ꝑ aliud ē aliq̄ sensu ꝓceptibile. ħ naturaliter seu ex puris naturalibꝫ nō est intelligibile. nec ꝑ ōnia sufficiēter inuestigabile. sed celū empyreū nec seipō nec mediāte aliq̄ suo effectu est sensu ꝓceptibile. ḡ ꝛc. P. quicq̄d naturali z necessaria rōne est inuestigabile. hoc a phīs vel est sufficiēter inuestigatū vel saltez aliq̄ mō tactū. sed null⁹ phōz aliq̄d tetigit de isto celo. vt infra patebit. ḡ ꝛc. Sz fuerit nō nulli q̄ ꝯ istā ꝯclonez nitūr arguere. Pro quorum

Opinio ꝯ ria.

1 Deū ee est naturali rōne inuestigabile. ḡ celum empyreū esse erit naturali ratiōe inuestigabile. Añcedēs ptz ex his q̄ scꝑsi lib. ꝓmo. dist. iij. Probat ꝯña. qz illud qđ minꝰ est elongatū a sensu z fantasia. illud magꝭ videt esse inuestigabile naturali rōe. sz celū empyreū cū sit corporeū est minꝰ elongatū a sensu z fantasia q̄z deꝰ

2 q̄ est pœnit⁹ incorporeꝰ. P. nos possumus substās separatas naturali rōne inuestigare. ḡ z celū ēpyreuz. Añs ptz. viij. phīcoz. z. xij. meth. Cōsequntia etiā ptz. qz cū nrm intelligere vel sit fantasia vel nō sit sine fantasia. vtz ꝓmo dē aīa. z oportet intelligētē fantasmata ſperulari vtz. iij. de aīa. ḡ celū empyreū qđ ꝑt hz ydolū seu fantasma i ymaginatōe. vel fantasia cum sit corꝑ seu corporeū magꝭ erit inuestigabile q̄z ſba separata. cuiꝰ nullū ꝑt esse ydolū seu fan-

3 tasma. P. phūs. viij. phīcoz ait. qñ aliq̄d est ħ z ħ. si vnū illoz inuenīt separatim. z alterz poterit separatim inueniri. Verbi gra sic ibidez ait phūs. qz inuenīt aliq̄d qđ est mouēs z mobile. z inuenīt aliq̄d qđ ē mobile z ñ mouēs. ḡ inuenīt etiā mouēs īmobile. seu motoz īmobilis. sz inuenīt aliq̄d celū dyaphanū seu trāsparēs z lucidū. sic est q̄dlibet celū planetarū. et inuenīt celū trāsparēs z nō lucidū. sic ē celū cristallinū. de q̄ infra patebit. ḡ erit celū lucidū z nō trāsparēs seu dyaphanū. qđ nō ꝑt

4 ee aliō nisi celū ēpyreū P. illō q̄d hz influētiā in ista inferioza realez. ħ ꝑt naturaliter inuestigari mediāte suo effectu. sz celū empyreum hz influentiā realē in ista inferioza vt patebit infra dist. xiij. ḡ ꝛc. Sed iste rōnes q̄z quis sint aliq̄ mō ꝓbabiles z appentes. tñ nō sūt necessarie z exīstentes. ḡ anteq̄z ad eas respondeā pono scḋam ꝯclusionem. et est hec ꝙ celū empyreū esse. potest aliquo mō declarari ꝓbabili ꝓsuasione. Et istud patet ex intentōne beati Augustini sup Gen. ad litterā. ca. viij. vbi sic arguit. Omne quod mouet īnititur alicui immobili. Et hāc ꝓpositōnez declarat inductiue. qz digit⁹ nō mouet nisi palma sit fixa. nec palma mouet nisi fixo articulo cubiti. nec cubit⁹ mouet nisi fixo humero. Et sic discurrēdo ꝑ singula ostendit ꝙ semꝑ corꝑ motū ꝑsupponit corpus īmobile. cū ḡ nouez celi sint mobiles. vt infra patebit. ḡ videt ꝙ ꝑsupponāt æcimū celum qđ sit īmobile. ḡ ꝛc

Ista āt ratio licet sit aliq̄ modo ꝓbabilis. nō est tñ naturalis z necessaria. qz naturalis phūs nō ꝯcederet ꝙ aliqđ corꝑ esſz īmobile cū exꝑsse ponat Aristo. viij. et. viij. phīcoz ꝙ oīe corꝑ est mobile. z oīe mobile corpus.

Item diceret phūs ꝙ licet illud qđ mouetur in aliq̄ motu recto requirat aliq̄d stabile i q̄ mouet. ꝓpter ħ em̄ locꝰ dr q̄d īmobile. viij. phīcoz. tñ celū nō mouet in aliq̄ sz solū circa aliq̄d. ḡ nō exigit rōne sui motus aliq̄d īmobile in quo mouet. sz circa qđ mouet. z hoc dē facto dat. puta ipm centrū terre. Ad ꝓmū ductū ꝯtra ꝓmā ꝯclusionē nego ꝯsequentiā. quia veritas istiꝰ ꝓpositōis. æus est. ita patz ex effectib⁹ quos videmꝰ in creaturis. ꝙ ista ꝓpositio apđ sapiētes ꝑ se nota est. Propter quod ait apostolus ad Ro. ꝓmo loquens de cognitōe gentiliū quam habuerūt de deo. Invisibilia dei per ea que facta sunt intellecta cōspiciuntur. sempiterna quoq̄z virtus eius et diuinitas. Ymmo etiam Aristoteles nō solū æum esse. verūetiam vnū æum esse quasi necessaria ratione æducit. xij. meth. circa finem Sed celū empyreum esse nō apparet euidēter ex aliquo effectu nobis noto in creaturis. Ad ꝓbationem dicendum ꝙ licet deus i se acceptus sit summe elongatꝰ a sensu et fantasia. tamen effectus deum ostendentes nō sūt elongati a sensu vel fantasia. Ad secundū 2 dicendū ꝙ ꝑ motū celi necessariā ratiōe ꝓbamus ſbas separatas esse. sed ꝑ nullū effectum possumus ꝓbare celum empyreuz esse.

Ad tertiū dicendū ꝙ naturaliter loquēdo 3 tūc maioz ñ ē ꝑa vniūsaliter. qz in hoīe naturaliter stant simul ſba z accidens. in deo ſba sine omni accidente. z tñ nō ꝑt dari naturaliter aliq̄d accidēs sine oi ſba. cū naturaliter accidēs

Cōtra opinionem

Scḋa cōclusio.

Ad rōnes ꝯ ꝯclonez ꝓmam

UVA. BHSC. IyR_066

esse sit in esse. vtz. istj. metȳ. vnde tale accidēs nō cēt accidēs. qđ est ꝺictio. qz oīe accideſ vel actualiter inheret ſbiecto. sic est q̄dlibz accidēs sue nate ꝛelictū. vel saltē aptitudie inheret. sic sūt accidētia in sacramēto altarȝ ſuper naturaliter ſepata. tale ā accidēs qđ ex ſui nata esset sine ſbiecto staret p se. z nec actu nec aptitudine inhereret. Et iā falsū assumit in minoꝛ cū ꝺꝛ. q celū cristallinū nō ē lucidū. qz ñ min⁹ ſz multo magis celū cristallinū illumiatur a celo empyreo. qđ in oi ſui pte lucet sicut sol vel sicut clariſſima stella. q̄ q̄dcūq̄ celum planetaꝛ illūiet a sole. Et iā ꝺato q ꝛō concluꝺeret. tūc tale celū ꝛe q̄ ꝺcluꝺit nō cēt celū empyreum. qz ȳ celum nō solum est luciduz ſz etiā est trāſparēs. alias beati non possent se mutuo videre ī illo celo. Ad quartū ꝺicēꝺū q q̄uis celū empyreū hȝ influentiā in ista inferioꝛa. tñ ꝛe illa influētia naturaliter nihil cō stat nob. z ō p illā influētiā cum naturaliter sit nob ignota non possum⁹ celū facere notū. seu ꝓbare ipm esse. ſz magis econūſo p̄ſupponēꝺo hmōi celū esse. tūc p celū illud ꝓbam⁹ iā ꝺictā influentiā. Quo ad ſcm pono q̄ttuoꝛ ꝺcl'oes. Prima est q ſuppoſito ex ꝺictis ſcō z q celū empyreum sit. tūc pt ꝓbabiliter oſtendi q istud celum sit excellēter lucidum.

Inquiſitō ſcꝺa articuli p̄mi p̄ncipalis.

Prima cō cluſio ꝓbatur.

Scꝺa q sit fm q̄ꝺ trāſparēs seu ꝺyaphanū. Tertia q sit inuariabile. Quarta q sit imobile. Prima ꝺclionē ꝓbo sic. Nobiliſſimū coꝛp⁹ ꝛebet excellēter habere nobiliſſimā q̄litatē coꝛpalē. ſz celū empyreū ē coꝛp⁹ nobiliſſimū. cū sit habitatio btoꝝ. z luxē nobiliſſima q̄litas inter oēs q̄litates coꝛpales. ꝑ ꝛc.

Opioꝝria 1

Sz oppoſitū iſti⁹ ponit q̄ꝺā opinio ꝺuplici rōe. Primo qz celū empyreū ē maxime oīm coꝛpm. ꝑ si cēt lucidū excellēter. tūc nūq̄ haberem⁹ noctē. qz nō obstante solis absentia lumē iſti⁹ celi ſufficiēter illūiaret totū aerē.

2

Scꝺo qz celū empyreū est coꝛp⁹ maxime formale inter oīa coꝛpa. ꝑ nō p cē excellenter lucidū. Añcedēs ptz. qz q̄nto coꝛp⁹ est nobili⁹ tanto est formali⁹ z min⁹ hȝ ꝛe materia. ꝺña etiā ptz. qz quanto celeſte coꝛp⁹ est lucidius. tanto est ſpiſſius. z p ꝺñs magȝ abundat in materia. ꝓpter hoc em stella est lucidioꝛ ꝑs ſui oꝛbis. qz est ſpiſſioꝛ ꝑs ſui oꝛbis. rariora vero min⁹ lucēt. ō em ignis nō lucet ī ſua ꝓꝓa ſpera. qz ibi ē rariſſim⁹ z maxie formalis min⁹ hñs ꝛe materia q̄ ignis q̄ vtimur hoc inferi⁹.

Cōtra opinionem Solo.

Sz iſta nō ꝺcluꝺūt. qz fm ſcōs ꝺoctoꝛes iſtud celū ꝺꝛ empyreū. id ē. igneū. non a caloꝛe ſz poti⁹ a ſplēꝺoꝛe. Ad p̄mū nego ꝺſequentiā. Nā sic luna qz obſiſtit viſui z nō ē trāſparēs aufert nob lumē ſolis qñ interponit inter nos z ſolē. sic octaua ſpera. qz ex nulla ſui pte est trāſparens z ꝺyaphana. z ex oi ſui pte obſiſtit viſui nro. ō celū empyreū nō p̄t lumē a ſe ꝛeꝺuatū ad nos trāſfundere p octauā ſperā vel p ipm firmamētū. Ad.1.

Inſtantia

Forte ꝺicet q iſta ſoluto impꝛeꝺit ꝺcl'onez p̄ꝺictā. qa fm astronomos sol ꝺꝛ q̄ſi sol⁹ lucēs. z ȳ p tanto. qz sol⁹ sol hȝ lumē a ſeipſo z nō ab alio coꝛpe. oīa aūt alia lumiaria coꝛpalia lumē corpale hñt a sole. z hinc est q sol ꝺꝛ fons totius luminis coꝛpalis. ſz firmamētum mediat inter solē z celū empyreū. q celū empyreū nō potest a sole recipe lumē. z p ꝺñs nō erit lucidum.

Solo.

Rñdeo q celū empyreū cū sit p̄mū z nobiliſſimū omniū coꝛpoꝝ. ideo a nullo alio coꝛpoꝛe poterit ꝛependere. ergo tantūmodo habȝ a ꝛeo effectiue lumē ſuum et non a sole. vel a quocūq̄ alio coꝛpoꝛe. stelle autem firmamenti et oīa alia lucentia citra firmamentū nō habent lumen a se. sed tantummodo a sole. z ideo reſpectu talium ꝺicitur sol quaſi sol⁹ lucens. id est. ſolus lucem a ſe habens.

Ad.2.

Ad ſecundū ꝺicendū q conſequentia nō est vera Ad ꝓbatōnem ꝺicendū q licet in natura elementoꝝ ſpiſſioꝛa ſint indignioꝛa. ignis em ē dignißimū elemētoꝝ cū sit rariſſim⁹. z terra viliſſimū elementoꝝ cū sit ſpiſſiſſima. in natura tamē celeſti est econuerſo. stella enim est nobiliſſima pars ſui oꝛbis. cuȝ sit ſpiſſiſſima. Appellando etiā formalius illud qđ est actiuius. tunc in natura celeſti magis ſpiſſa: ſunt magis formalia. stella enȝ cū hoc quod est ſpiſſioꝛ pars ſui oꝛbis. est etiam actiuioꝛ pars ſui oꝛbis.

Secunda concluſio. Ratio

Secundo ꝺico q iſtud celum est aliquo modo trans parens ſeu ꝺyaphanum. quia talis ꝺiſpoſitio localis qualitas facit ad ꝛelectatōem beatoꝝ non ꝛebet ꝛenegari loco ſeu habitatōni eoꝝ. sed transparētia ſeu ꝺyaphanitas est huiuſmodi. ergo ꝛc. Maioꝛ patet. quia cum in beata vita ꝑfecta z plena ſit ꝛelectatio. nihil ꝛenegabitur ibi quo augeri potest beatoꝝ ꝛelectatio. Minoꝛem ꝓbo. quia magna ꝛelectatio est preſentialiter viꝛe amicuȝ. iuxta illud quod ait Ariſtotcles ix. ethicoꝝ. Delectabilis est preſentia amicorum. Et infra ſbdit. In amantibus videre ꝛelectabiliſſimum est. Sed quilibet beatus est amicus alterius fm perfectam caritatez. ergo coꝛporali viſione in vita beata reſuſcitatȝ coꝛporibus ſe mutuo ꝛebent videre. hoc autem fieri nō poſſet niſi celū in q̄ habitāt esset ꝺya-

UVA. BHSC. IyR_066

phanū. alias ēm obsisteret visui in tm̄. q radij visuales nō possent attingere obiectū. nec species obiecti possz venire ad oculū Instantia Forte diceret q sicut ptz ex pcedentibꝫ quāto aliqd in naka celesti est lucidi⁹ tāto est spissius. sz rudicis in ꝓma ꝯclone istiꝰ inq̄sitōis. q celū empyreū est excellēter lucidū. g erit excellēter spissum. z p ꝯns nullo mō razz seu dyaphanum. et sic videt q ista ꝯclusio contradicat ꝓme.

Solutio Rn̄deo q licet pḣice loq̄ndo. q̄n ro aliqd i celo est lucidi⁹ tanto sit spissius. tn̄ ad ḣ non est artata diuina potēta q̄n possit etiā i rarissimo corpe tantā vel maiorē lucē inducere q̄z p nūc sit lux solis. Et q3 dicēs eē videt vt corpalis habitatio btōz sit valde lucida z amena. z cū ḣ trāsparēs z peruia vt mutuo se possint videre. iō nō obstante celi empyrei magna luciditate. illud celū tantā hz trāsparentiā z raritatē. quāta sufficit ad clarā z iocūdā corpalē visionē ipōz btōz. Tertia cō clusio. Tertio dico q loquēdo ꝓpe de variatōe seu alteratōe. tūc ist̄ celū ē invariabile seu inalterabile. q illō qō n patitur pegrinas impssiones ḣ nō variat nec alterat ꝓpe. sz nullū celū de q̄ locut⁹ est aristoteles patit pegrinas impssiones. vt ipe pbat in libro celi z mūdi. g multo mun⁹ celū empyreū patiet hmōi pegrinas impssiones cū sit nobilissimū celoz. Ratio. Instantia Forte dicet q vox corpalis esse nō pt nisi in corpe rarefactibili z odensabili. z p ꝯns ꝓpe variabili. sz post mortuoz̄ resurrectōez beati deū voce corpali laudabūt ac sibi mutuo loquēt. g z̄c. Maior patet. ij. de aīa. Minor etiā ptz. q3 dicēs est q lingua eoz deseruiat in vita btā ad diuine laudis pconiū. z mutue societatis amicitiā exp̄mēdā Solutio. Rn̄deo q resuscitatis corpibꝫ btōz. ipsi beati habebūt in gutture suo aerē sibi cōnaturalē. q q̄dem aer cū p naturalia instrumēta reuerberat ad vocalē arteriā. tūc in reali motōe et scissione illi⁹ aeris erit vox realiter. a q̄ voce reali vlteri⁹ p ipm celū multiplicabit vox intētionaliter in tm̄ q quilibet pt alterī audire. z quilibet pt alteri intentōem suā etiā vocaliter exp̄mere. q̄uis ipm celū non sit ꝓpe rarefactibile vel cōdensabile. variabile seu alterabile. sic em̄ nūc vox ab ore hois ꝓlata mlto remotius audit q3 aer realiter p vocem scindat seu moueatur. quia licet necesse sit illud in quo ē vox realiter moueri et aliquatenus alterari. tamen intentionaliter potest esse vox seu sonus in aliquo corpore sine sui alteratōe ꝓpria et reali. Unde quando loquimur q̄diu aer ad tumultuatōnem vocis realiter mouetur. tam diu in tō aere est vox realiter. sz cessante aere ab huiusmodi tumultuatōne z reali motione. non multiplicatur vlterius vox seu sonus nisi intentionaliter. sic in gutture et in ore beatoz̄ erit vox realiter. in celo autez solū intentionaliter. Quarto dico q istud celuz est imobile loquendo d̄ motu locali. q3 ꝓprius locus illoz̄ qui sunt in perfecta quiete debet esse immobilis. sed celum empyreum est ꝓprius locus beatoz̄ qui sunt in perfecta quiete. ergo z̄c. Maior patz. quia ꝓprius locus ad locatum habet aptitudinem z conformitatē. minor patz ex dictis sanctoz̄ multoz̄ hic in littera Sed contra istam conclusionē arguūt quidam sic. Oē corpus est mobile. quia dicit ph̄us in phisicis q omne corpus mobile et omne mobile corpus. sed celum empyreū est corpus. vt de se patet. ℙ. omne corpus naturale est mobile. sed celum empyreū est corpus naturale. ergo z̄c. Maior patet. quia natura est principiū motus et quietis eius in quo est. vt dr. ij. ph̄icoz. Minor pbatur. quia omne corpus aut est naturale aut mathematicū. sed celum empyreum nō est corpus mathematicum. ergo erit corpus naturale. ℙ. angeli sūt mobiles. ergo et celum empyreū est mobile. cōsequentia patet. quia nulla rōne videtur q corpus sit immobilius spū. probat antecedens. quia in libro Job dicitur de angelis. Qui seruiunt ei nō sunt stabiles. et in angelis suis reperit prauitatē. Et fm aplm. angeli sūt ministratorij spūs in ministeriū missi eorum qui electi sunt ad salutem. Ad ꝓmum dicendum q ph̄us in hoc fuit deceptus q nullum corpus credidit esse sup ipm ꝓmuz mobile. et quia oē corpus existens infra ꝓmuz mobile aliquo modo dependet ab eo. et p cōsequens est mobile. nam illud qō dependet a mobili oportet aliquo modo esse mobile. idō apud ph̄m ista ꝓpositio reputabatur p se vera qua dicitur. oē corpus est mobile. sed in rei veritate ꝓpositio est falsa apud xp̄ianos. q ponūt aliqd corp⁹ sup ipm ꝓmū mobile. penit⁹ indepēdēs a ꝓmo mobili. sic est ipm celū empyreū. Ad scōm dicendū q corp⁹ dr naturale dupl̄r. Uno mō eo q sit ꝯpositū ex materia z forma q̄ dicūt naka. vtz. ij. ph̄icoz. Alio mō eo q sit affectū z dispositū seu informatū q̄litatibꝫ naturalibꝫ actiuis z passiuis. z isto scōo mō accipiēdo corp⁹ naturale. tūc oē corp⁹ naturale naturaliter ē mobile. z d̄ isto ꝓcedit argumētū. sz celū empyreū solū ꝓmo mō pt dici

Quarta ꝯclusio

Ratio.

Cōtra conclusionem

1

2

3

Solutio ad 1.

Ad 2.

UVA. BHSC. IyR_066

naturale.cū sit ꝓpositū ex materia ⁊ forma. et nō scdo mō. cū non sit sbstratum contrarijs qualitatibꝫ actuis ⁊ passiuis. Nam si hmōi qualitates haberet tūc necessario esset corruptibile. Potest etiā corꝓ pmo mō acceptuꝫ eē mobile scdm locū.qñ hoc requirit ordo vniuersi. vtz in motu oim celoꝝ q̄ sunt infra celū empyreū .motum aūt celi empyrei nō requirit ordo vniūsi.sed potiꝰ requirit imobilitatē eius ꝓpter statū beatoꝝ.quoꝝ ꝓpius locus
Ad.3. est celū empyreū. Ad tercium dicendū ꝙ cum motus angeli et motus corꝑm sint diū sarum rōnum.ideo nō ꝑt vnꝰ sufficiēter ꝓbari ꝑ alterum. Dato eī ꝙ nullū corꝑus moueret. angelus nō minus posꝫ moueri q̄ si omnia corꝑa moueren̄t. quomō aūt angelus moueaꝫ dixi in primo lib.dist.xxxvij. articu
Nota. lo.ij.conclusione.iij. Est tn̄ hic notandus ꝙ celum empyreum non dico sic īmobile.q̄n si ꝛo placeret eque bene posset moueri sicut ⁊ ceteri celi.sed ꝑ tanto dr̄ īmobile.qz ordo vniuersi non requirit motū ei⁹. et ipe ꝛ⁹ nō sbicit tale celum virtuti alicuiꝰ creature.q̄ moueat ipsum.

Articulꝰ 2

Quātum ad secūdum articulū pmo videndū est vtrū ostēdi possit necessaria rōne ꝙ sit quoddaꝫ celū mobile sup octauā sperāz. Scdo cuiꝰ nature sit
Prima cōclusio. illud celū. Quo ad pmū dico ꝙ sic.qz illō
1 qđ mouet diuersis motibꝫ nō ꝑt esse pmum mobile.sed octaua spera mouet diūsis motibus.ḡ ⁊c. Maior ptz.qz pmū in quolibet genere est mēsura ceteroꝝ. vt dr̄.x.methꝫ.mensura vero debet esse vna ⁊ simplex.vtz ibidem.ḡ pmū mobile debet moueri vno simplicissimo motu.vt eiꝰ motus veraciter sit mensura omniū ceteroꝝ motuū. Minor patebit in tertio
2 articulo istius questiōis. Ꝑ.oīe mlt̄iplex et diffoꝛme ꝑsupponit aliqđ simplex ⁊ vnifoꝛme.sed q̄dlibet celoꝝ visu immediate ꝓcepti biliū mouet multifoꝛmiter. vt infra patebit.
Instātia. Sz forteꝫ istud diceret.qz nihil est in intellectu q̄n ꝑus fuerit in sensu .vtz ex supioribus allegatis.sz nullū celū exīs sup firmamētū est sensu ꝓceptibile. Nam si aliq̄ sensu hoc fieri deberet maxie videret ꝛ sensu visus.et hꝫ nō.qz octaua spera in nulla sui ꝑte ē ꝑnetrabilis visu.⁊ iō ꝑprie dr̄ celū.qz celat ⁊ absconSolo. dit a nob oīe qđ est supra ipam. Rn̄deo ꝙ licet nonū celū nō cadat imediate sb sensu. tn̄ ex sensatis sufficiēter ꝑt oñdi . nam cū sensu ꝓcipiebaꝫ multiplex motus octaue sperę. ex hꝫ necessario ꝯcludebaꝫ ꝙ octaua spera nō erat ꝑmū mobile et ꝑ ꝯsequēs oportet eē q̄dđā celū sup octauaz sperā cuiꝰ motus sit simplex ⁊ vnifoꝛmis.ac ꝑ ꝯsequēs ꝑmꝰ oīm motuū. Quo ad scdm dico ꝙ istđ celū nō ē ex natura elementari.qz corꝓ naturaliter īcorruptibile nō est elemētū nec ex elemētis.sz potiꝰ ē ex nata q̄nte essentie.sz celū exīs sup firmamētū est naturaliter incorruptibile.ḡ ⁊c. Maior ptz.qz tam elemēta q̄z ex elemētis ꝯposita sūt naturaliter corruptibilia. Minor etiā patz.qz fm Aristo.⁊ suū cōmētatorē in celestibꝫ corꝓoribꝫ neq̄z malum neq̄z corruptio reperitur. Secunda conclusio.

Ꝑ.firmamentū ⁊ celi planetaꝝ nō sunt de natura elemētari.ḡ nec istđ celū.patz añs ī li. celi ⁊ mūdi. Probat ꝯsequntia.qz ꝑmū mobile nō est ꝯpositus his mobilibꝫ q̄ sunt citra ipm.sed istud celū est ꝑmuz mobile.vt infra patebit. Sz ꝯ istud est q̄dam opio q̄ potꝫ ꝙ istud celū sit vere aqueuz seu de nata aque. qr̄ dr̄ Beñ.ꝑmo ꝙ fecit dꝰ firmamētū ⁊ diuisit aquas q̄ sup firmamēto sunt. ab aquis q̄ sb firmamēto sunt. Qđ attendēs augꝰ. sup Beñ.ait. Qualitatē aque supra firmamētuz esse nō dubitamꝰ. Maior est eī hꝰ scripture auctoritas q̄z oīs ingenij hūani capacitas. 2 Opinioꝝ ria.

Ꝑ.illud qđ excessiue est frigidū hꝫ est de natura aque.istud celū est excessiue frigidū.ḡ ⁊c Maior ptz.qz ꝑma q̄litas aque est frigiditas.ḡ quicq̄d est excellēter frigidū.oportet ꝙ sit de nata aq̄.minor ē isti ꝓbat ꝑ hꝫ ꝙ saturnꝰ est frigidissimꝰ planetaꝝ. quā frigiditatez vt dicūt saturnꝰ ꝯsequit ex ꝓpinq̄tate ad istud frigidissimū celū.qz inter oēs planetas saturnꝰ est ꝓpinquior celo cristallino. Hic est advertendū ꝙ ꝓpter mlt̄as auctates sacre scripture q̄ sonare videnť aquas eē sup celos.beatus augꝰ.q̄ ad hmōi aquas recitat duas opiniones. Unaz recitat.ij. sup Beñ. q̄ ponit ꝙ ille aque q̄ sup celos sunt sint aque elementares eiusdē speciei cū istis aq̄s inferioribꝫ. Quia cū scꝑtura sacra nō distinguat īter istas aq̄s ideo ñ videtur ꝙ nos debeamus distinguere. 2 Nota Opio. 3

Ꝑ.sicut videmus in homine qui est microcosmus.hoc est minor mundus. sic debemus iudicare de maiori mundo.sed in homine cerebrum quod est frigidior pars corporis humani tenet locum superiorem q̄z corꝑa que sunt partes calidiores.ergo et in maiori mūdo aque possunt tenere locū altiorem. 4

Ꝑ.in psalmo dicit. Extendens celum sicut pellem.qui tegis aquis superiora eius. 5

UVA. BHSC. IyR_066

6 P. aque q̃nq; rescẽdũt de celis. g̃ aque ũt supra celos. Cõsequntia patz. qz si in celis seu sup celos nõ essent aque. tũc de ipis nõ posset descendere aque. Antecedens pz Gen. vij. vbi dr. cataracte celi aperte sunt z pluit quadragĩta diebz z. xl. noctibz. Contra opinionem

Sed ista opinio stare nõ pt. qz corpa eiusdẽ nature ꝓme debent habere vnũ locũ naturalẽ. g̃ si sup firmamẽto essent aque. tũc vel iste aque inferiores essent extra suũ locũ naturalẽ. et p cõsequns naturaliter ascenderẽt ad illas aquas supiores. vel ille supiores violenter supius detinerent. eo q naturaliter deberent descendere ad istas.

Instantia

Forte ad istud dicerẽt illi d̃ ista grossa opinione q ille aque supius existentes nõ possũt descendere nisi aperiant cataracte celi. quibus apertis hmõi aque naturaliter descẽdunt. sic apparuit tpe diluuij. Solutio.

Sed nec istud valz qz in supcelestibz nihil est violentũ. vt patz p phm in de celo z mũdo. sed p omne tpe quo cataracte nõ essent aperte tũc violenter tenerent supius ille aque.

Instantia

Forte adhuc diceret q p pter elongatiõem rei a suo ꝓprio loco minuit appetitus ei9 ad locũ. Ista em est causa quare motus naturalis est tardior in ꝓncipio et velocior in fine. qz in ꝓncipio illi9 mot9 ipum mobile ꝓpter elongatiõez a loco nõ habet tm appetitũ ad locũ q̃tum habet in fine q̃ appropinquat ad ipm locũ. Sed iste aque que sũt sup firmamẽto maxime distãt a loco istarũ inferiorz aquarz. iõ modicũ vel nullũ appetitũ habent ad istũ locũ descensum. z p consequẽs nõ tenent supius violenter. qz p̃ solum est violentũ qđ est ꝓtra naturalem appetitũ. Solutio.

Sed nec istud valet. qz natura q̃ntũ dat de forma tm̃ dat de loco. hoc est de natura li appetitu ad locũ. vtz. viij. phicorz. Sz sm istos ille aque habent verã formã aque. ergo manente tali forma sp manet appetit9 ad locũ. ꝓtra quẽ si res detinet violenter detinetur. Instantia cũ solutõe.

Quõ aũt ignis inferni possit ꝓpetue manere in inferioribz ptibz terre. vbi est loc9 maxime descensum nõ obstante q naturalis locus tot9 ignis sit sursum. hoc dño cõcedente determinãbo in q̃rto libro circa finẽ q̃ tractabo de loco penarz ipiorz dãnatorz. Solutio rationum. Ad. 1.

Ad pmũ dicendũ q p aquas sup firmamẽto nõ intelligunt aque elemẽtares. qz ꝓtra naturalẽ ordinẽ ẏmũsi esset q corruptibile i situ suo transcenderet incorruptibile. sz intelligit celuz crystallinũ. qđ sm astronomos dr pmũ mobile.

Ad dictũ Augustini dicendũ q sm Aristotelem. ij. de aĩa. aer et aqua ꝓuenerũt cum corpore ꝓpetuo in dyaphanitate. Dicit g̃ super firmamẽto esse aque qualitas. qz ibi est dyaphanitas.

Ad secundũ nego minorẽ. qz illõ celum non dr celum aqueuz a frigiditate sed a dyaphanitate. Ad. 2.

Jn pbatione etiam falsum assumit. qz si saturnus reciperet frigiditatem ab hmõi aquis. tũc saturnus esset corruptibilis. qz quicqd est sbiectum qualitatibz actiuis z passiuis hoc est corruptibile. Unde saturnus non est formaliter frigidus sicut isti ymaginant sed virtualiter. Jtem stelle firmamenti essent multũ ppinquiores talibus aquis q̃ saturnus. et tn alique de illis stellis sunt calidissime virtutis. vt apparet de stellis que sunt in signis estiualibus.

Ad tertiũ dicendum q nos debemus distinguere inter illas aquas z istas. qz ad hoc cogit ratio naturalis. cui sacra scptura nõ ꝓtradicit. maxie in talibus vbi non est articulus fidei. Ad. 3. Ad. 4.

Ad quartũ dicendum q q̃ntus in hoc sit simile d homine qui dr minor mundus. et de mundo vniuersali. q sicut sol tenet medium situz inter planetas. sic corhois tenet mediũ inter partes supiores z inferiores ipsius hominis. tm̃ ꝓpter hoc nõ pt dici q ꝓpter frigiditatẽ humani cerebri tenẽt locũ altiorẽ corde. alique aque elemẽtares z corruptibiles teneãt locuz altiorẽ firmamento z ceteris corpibz celestibz qz ẽ naturale rõis iudiciũ esse videt q corruptibile supereminеat incorruptibili.

Ad quintũ dicendũ q sm Rabanũ ꝓter celestes speras que sunt de q̃nta essentia adhuc infra celũ lune sunt q̃tuor celi. Quoz pmũ dr celum ignẽum. z est supior pars spere ignis attingens celũ lune. Aliud dr celũ olimpiũ. a q̃dã mõte i macedonia q̃ dr mõs olimpi. q̃ monstante refert esse altitudinis q trãscẽdit omnes nubes. et istud celũ ẽ inferior pars spere ignis. Tertiũ celũ dr celũ ethereũ. z est supior pars spere aeris. q̃ ꝓpter ꝓpinquitatẽ ad speram ignis est sicca. z de facili inflãmabilis. et idõ sm phm in de celo et mũdo. nomẽ etheris signat corpus velocis motus. z de facile inflãmabile. Quartum celum dicitur celum aereũ. et ẽ inferior pars aeris. De isto celo intelligit dixisse saluator in euangelio cũ ait. Aliud cecidit secus viam z conculcatũ est z volucres celi comederunt illud. Et in ps. Volucres celi et pisces maris tẽ. Et Genesis primo. Dominamini piscibz maris et volatilibus celi. Et de isto celo scilicet aereo potest intelligi auctoritas pro argumento inducta. quia illud celum tegitur aquis. id est. nubibz aquosis. Ad. 5.

UVA. BHSC. IyR_066

Posset etiã dici ꝙ celum firmamẽti tegit aquis. id est. celo cristallino qđ aqueus dicit. nõ a frigiditate. sed a dyaphanitate vt dictum est supra.

Ad.6. Ad sextũ dicendũ ꝙ ſm hugutionẽ cataracta ðr via sb terranea. ⁊ inde trãsferr ad omẽs meatũ qui est sb aliquo supioꝛi. et ideo accipiẽdo celũ ꝑ supioꝛa pte aeris. tũc hmõi cataracte fuerũt iterioꝛa nubiũ. que tẽ poꝛe diluuij abundantissime pluuias effuderũt. Uel per cataractas possim⁹ intelligere planetas virtualiter hũidos ⁊ pluuiosos. qui tpe diluuij oẽs erant ꝯgregati i signo humidissimo. puta in aquario. ꝓpter qđ tãta ascendit pluuiaꝝ abundantia quasi si celum se appuisset ⁊ ex se flumina inferi⁹ transfudisset. est igit locutio non ꝓpꝛia sed metaforica cuꝝ dicitur cataracte celi aperte sunt.

Opio.2 Alia est opinio quã recitat aug⁹. pij. ꝯfeſ. que dicit. ꝙ iste aque nõ sunt coꝛpales ſz tantũmodo spũales. s. ipsi angeli sancti. ⁊ quibðr in ps̃. Aque que sup celos sunt laudẽt nomen dñi. Et hanc opinionẽ videt ibidẽ aug. tenere dicẽs dominꝰ ⁊ hmõi aquis. Uidet faciẽ tuã semp. et ibi legũt sine labꝫs. que sit eterna volũtas tua. Dancti opinionẽ videt aug⁹. retractare li. ij. retractationum dicẽs. Qđ dixi firmamẽtũ factũ inter spũales aqꝫ supioꝛes. ⁊ coꝛpales inferioꝛes. nõ satis constat ⁊rate dictũ est.

Opio.3. Et ideo est tertia opinio q̃ ponit iuxta lrãlem sensum ꝙ ꝑ aquas sup firmamento ⁊rem⁹ intelligere celũ cristallinũ. qđ nõ est cum istis inferioꝛibꝫ aquis eiusdez nature. sed est ⁊ natura quinte essentie.

Articul⁹ tercius. # Quantũ ad terciuz

ꝑncipale ꝓmo videndũ est ⁊ natura firmamenti. Secũdo ⁊ motibꝫ ⁊ ðditõibꝫ eius.

Quo ad ꝓmũ dico ꝙ firmamentũ ẽ corp⁹ quinte essentie ⁊ non est elementaris nature. quia oẽe coꝛpus elementaꝛ nature est naturaliter alterabile. sed firmamentuꝝ ⁊ quelibet alia spera celestis est alterans inalterabile. vt

Instãtia. ptꝫ ꝑ ꝓ̃m. ꝙ ⁊c. Sed ↄtra istud videt eẽ opinio platonicoꝝ. qui dicebant celum esse ignee nature. quia facit effectus siles effectibꝫ ignis. quia calefacit ⁊ illuminat nõ min⁹ qꝫ ipe ignis.

Solo. Respondeo ꝙ qꝫuis tam celum qꝫ ignis sint causa ꝑdictoꝝ effectuũ. hoc cuꝝ fit aliter et aliter. Nam celũ est causa equiuoca hmõi effectuũ in istis inferioꝛibꝫ. ſz ignis

Instãtia. est causa vniuoca. Etiã contra istã cõclusionẽ videnꝫ esse dicta aliquoꝝ theologoꝝ qui dicũt celũ factum ex aqua. et hoc pꝛobãt ex dictis sanctoꝝ.

Solo. Respondeo ꝙ sancti intelligunt ꝑ aquã materiã celi ⁊ de qua factũ est celũ.

Desecundo nota. Quo ad ſcõm est aduertendũ. ꝙ firmamentũ seu celum stellatuꝝ mouet duplici motu. Uno ab oꝛiente in occidens. et iste est motus diurnus q̃ rapit ⁊ circũuoluit a spera ꝓmi mobilis. ⁊ isto motu mouet super polis mũdi. quoꝝ vn⁹ eleuat nobis q̃ ðr polus arcticus. et alter supꝫmit nobis q̃ ðr polus antarctic⁹. Alio motu mouet ab occidẽte i oꝛiẽs. et hoc a ꝓꝓio suo motoꝛe. ⁊ isto motu mouetur sup polis ↄdiaci. hoc aũt motu ſm ptolomeũ in almagesti in centũ annis mouetur solũ ꝑ vnũ gradũ. quoꝝ graduũ in celi circũferentia sunt. ccc. Et illo suo ꝓꝓio motu firmamentũ pfecte nõ reuoluit nisi in. xxx. milibus annoꝝ. Nam cuꝝ gradus in celo sint vt iam dictũ est. ccc. ⁊ in centuꝝ annis transeat solũ vnũ gradũ. ideo ⁊ecem gradus trãsibit in mille annis. centũ gradus in ⁊ecz milibꝫ annoꝝ. ccc. gradus in. xxx. milibus annoꝝ. et lx. gradus in sex milibꝫ annoꝝ. et sic tota reuolutio occupabit tẽpus. xxx. miliũ annoꝝ.

Quantuz ad quar Arti.4

tum ꝑncipale est aduertendũ ꝙ celi planetarũ sunt septẽ in quoꝝ quolibet est solum vna stella q̃ ðr planeta. a planes grece qđ est erroꝛ latine. et ideo qñꝫ iste stelle dicũt errantes ꝑpter varias coꝝ motus. Nam quia iste stelle nõ sunt fixe in oꝛbibꝫ suis sicut stelle octaue ſpere. sed vel sunt fixe in circulo ecentrico. q̃ alio noĩe appellat circul⁹ ⁊ferens. vel sunt fixe in circulo epiciclo. q̃ circul⁹ claudit intra ſupficiẽ circuli ⁊ferentis. ⁊ ideo qñꝫ mouẽt ad austꝝ. qñꝫ ad aquilonẽ. ⁊ hoc ꝓpter obliquitatẽ ⁊ferentis. qñꝫ videnꝫ moueri retrograde. qñꝫ ꝓcessiue. ⁊ qñꝫ videnꝫ se habere stationarie. ⁊ hoc ꝓpter circulũ epicyclũ

Istoꝝ aũt omniũ expſſioꝛẽ ⁊claratõnem ad pñs causa bꝛeuitatis obmitto. Dicit aũt est planetarum oꝛdo incipiendo ab inferioꝛi: Prim⁹ est luna. Secundus mercuri⁹. Tertius venus. Quartus sol. Quintus mars. Sext⁹ iupiter. Septimus saturn⁹. Quo aũt iste stelle habent distinctas virtutes. ⁊ in q̃ signo ↄdyaci quelibet istaꝝ stellaꝝ ꝓꝓiuꝝ habet dominiũ. dño ꝓcedente qñꝫ intendo specialiter ꝓtractare.

Ad ꝓncipale argu. Ad argumentũ ꝑncipale ptꝫ ex his q̃ dicta sunt circa ꝓmã conclusionez ſcẽde inquisitõis ꝓmi articuli.

UVA. BHSC. IyR_066

Distinctio tertia.

Lce ostensum

est ⁊c. Dic magister nitit inuestigare in quali natura angeli fuerint creati. ⁊ qualibꝫ ꝑfectionibus ꝛcorati. Et diuiditur in partes duas. Nam ꝑmo tractat de natura ⁊ ꝑfectõne angelorꝫ ꝑ cõpationem ad culpam ⁊ innocentiam. Secũdo per compatõnem ad gl̃iam ⁊ miseriam. dist. iiij. ibi. Post hec videndũ. Prima in duas. quia primo ostendit quales fuerũt angeli ī ꝑmordio siue creatõis q̃tum ad ꝑfectiões naꝫales. Secundo quales fuerunt q̃tum ad ꝑfectõnes morales. ibi. Illud quoqꝫ ⁊c. Prima in duas. Nam ꝑmo ostendit in quibusdaꝫ naturalibꝫ ꝑfectõnibꝫ angelorum differentiaꝫ. Secundo ostendit eorꝫ cõuenientiam. ibi. Et sicut in ꝑdictis. Prima est ꝓsentis lectõis ⁊ diuiditur in tres ptes. Nam ꝑmo quattuor attributa vniuersaliter angelis ꝛuenientia enumerat. Secundo inuestigat vtrũ taliꝫ attributorꝫ ptcipatio omnibꝫ angelis equaliter conueniat. Tertio hmõi inquisitõnis veritatem determinat. Secũda ibi. Hic considerandũ ē. Tertia ibi. Ille ergo. ⁊c. Quia ꝑm ꝑmũ istorꝫ quattuor attributorꝫ mgr dicit quẽlibet angelũ habere simplicem essentiã. ideo quero hanc questionem.

Trum angeli sint aliquo modo cõ

v positi. Et videt ꝙ non. quia aut esset compositi ex materia ⁊ forma. aut ex esse ⁊ essentia. aut ex genere ⁊ differẽtia sed nullo istorꝫ modorꝫ angeli vident esse cõpositi. g̃ ⁊c. Maior patet ex sufficienti diuisione. Minorẽ ꝓbabo q̃tũ ad oms suas partes. Q, em̃ angelus non sit compositꝰ ex materia ⁊ forma. patet. xij. meth. vbi ꝓhus ponit ꝙ quelibet intelligentia sit purus actus immixtus ⁊ separatus ab oĩ materia. Q, aũt nõ sit compositus ex esse ⁊ essentia. patꝫ quia ꝑm ꝓhm. viij. meth. in vno ⁊ eodem potẽtia ꝓcedit actum. Si g̃ essentia angeli esset suuꝫ esse. tunc essentia esset in potentia ad esse. ⁊ ꝓ cõsequens angelus ꝑus fuisset in potentia q̃ actu fuisset. quod est inconueniẽs. Q, etiam nõ sit compositus ex genere ⁊ differentia. ptꝫ quia in quo nõ est repibilis rõ speciei: ibi nec potest reperiri rõ generis nec differentie. nam species includit genus ⁊ differentiã. sꝫ in angelis nõ reperitur ratio speciei que est ꝑdicabilis ex pluribꝫ differentibꝫ numero in eo ꝙ ꝙd. quia nõ reperiunt plures angeli in eadem specie. ergo angeli nullo modo sunt compositi.

Contra illud in quo est cõpositio sbstãtie et accidentis hoc aliquo modo est compositum. quia forma simplex sbiectũ esse non ꝑt. vtꝫ per boecium in de trini. sed in oĩ sbstãtia creata est cõpositio sbstantie ⁊ accidentis. cũ in ipa differant substantia virtus ⁊ operatio. vt patet per Dyo. in de di. no. Hic quattuor sunt videnda que oĩa implicant in istis argumentis. Primo vtrũ angelus sit cõpositus ex materia et forma. Secũdo vtꝫ angelus sit cõpositꝰ ex esse ⁊ essentia. Tercio vtruꝫ ex genere ⁊ differentia. Et quarto vtrum in angelis inueniatur cõpositio ex sbstantia ⁊ accidente

Quantũ ad primũ

Articulus ꝑmus

est aduertendũ ꝙ materia ad pñs dupliciter potest accipi. Uno modo positiue ꝓut dicit sbiectum pure potentiale. qđ est aptũ natum recipere oĩem formã corꝑalem. Alio modo negatiue ꝓut aliq̃d dr materia vel materiale. eo ꝙ nõ est purus actus. sed est aliquo modo in potentia respectu alicꝰ actus. Et ꝑm hoc ponam duas ꝛclusiones. Prima est ꝙ iuxta ꝑmũ modum accipiendi materiã materia non est in angelis. nec per ꝛsequens vt sic angelus est compositꝰ ex materia ⁊ forma. Secũdo aũt modo loquendo de materia. potest in angelis poni materia et materialis compositio. Prima ꝛclusio ꝓbari sic. Si angelus esset compositus ex materia ꝑmo mõ dicta ⁊ forma. tunc in angelo esset quantitas ꝛtinua. ꝛsequens est falsum. ergo ⁊ antecedens. Cõsequentia patꝫ. Nam multitudo taliũ compositorꝫ ꝑsupponit partitam et diuisam materiã. qđ sine quantitate nullatenꝰ fieri ꝓt. cum materia de se sit penitꝰ indiuisibilis. Cum g̃ plures sint angeli. necessario oportet ꝙ eorꝫ materia actualiter essꝫ sbiecta ꝛtinue quantitati. mediante q̃ posset diuidi ⁊ multiplicari. vt plures angelorꝫ formas posset recipe. Forte ad hoc diceret aliquis ꝛtrarie opinionis. ꝙ quilibet angelꝰ habet materiã essentialiter distinctã a materia alterius angeli. ⁊ ideo nõ oportet ꝙ hmõi materia diuidat mediante quantitate. Istud nõ valet. quia tunc quilibet angelus differret ab alio angelo genere. nec essent duo repibiles q̃ essent eiusdem generis naturalis. Nam si celum differret genere ab hiis q̃ sũt in spera

Prima cõclusio. I

Instantia

Solutio.

UVA. BHSC. IyR_066

actiuoꝝ et passiuoꝝ solū ꝓpter alium et aliuꝫ modū recipiendi formā in materia. puta ꝙa in celo recipitur sine ꝓuatione annexa. in istꝫ inferioribꝫ cum ꝓuatione annexa multo maioꝝ esset differentia inter quoslibet duos angelos. si eoꝝ forme reciperent in diuersis materijs essentialiter distinctis Fallitas etiā consequentis patet. quia sm bocuim in libro de ebdo. Cōmunis animi cōceptio est apud sapientes incorpalia in loco non esse. Et p consequens nō poterūt esse quanta. Per incorporalia vero notat ipos angelos. P. si angelus esset compositus ex materia ꝓpe dicta et forma. tūc corpus posset mutari in angelū ⁊ econuerso. ꝫ sequēs est falsum. Nam vt ait Augustin⁹. vij. sup Gen. oīe quippe corp⁹ in oē corp⁹ mutari posse credibile ē. qdlibet ātē corp⁹ mutari posse in aiaꝫ crede absurdissimū ē. Et in eodē libro ait Oīe ꝙpe corp⁹ in oē corp⁹ posse mutari nō dubitauerī ꝙ assentiretur. corpus aūt aliquod siue terrenū siue celeste conuerti in animā. fieriqꝫ naturā incorporeā. nec quēqꝫ sensisse scio. nec fides habet. ꝫ sequēntia patet. quia oīa q̄ cōmunicant in materia. illa saltem diuina virtute sunt ad inuicem trāsmutabilia. Instantia Forte dicet ꝙ materia angelorum est alterius rōnis q̄ materia corporis. et iō corpa et angeli nō cōmunicāt in materia eadem. nec p ꝫ sequēs sunt ad inuicem trāsmutabilia. Solutio. Istud non valet. quia materia ꝓpie dicta de qua ad pns loquor cum sit pura potentia nō pt esse essentialiter alia ⁊ alia. nam cū actus sit qui distinguit. vt dr. ix. metaphisice. et pura potentia sumpta ꝑ se sm essentiā suam excludat oīem actum. sequit necessario si materia ꝓpie dicta est in angel. ꝙ sit eadem in essentia cum materia repta in rebus corpalibꝫ. 3 P. nullum materiale per essentiam potest eleuari ad cognoscendū illd quod est immateriale p essentiā. Nam cum cognitio causet p receptionem rei cognite in cognoscente. et quicqd recipit ad modum recipientis recipit. ideo nullū materiale potest immaterialiter apprehendi a re materiali. sz angelus est eleuatus ad cognoscendū rem p essentiā. ꝙ nō est res materialis. Sz cōtra istam ꝫclusionem arguūt quidā multuꝫ Opinio ꝺ ria. 1 apparenter. Primo sic. Quicqd mouet se ipm est diuisibile in duas naturas. quarum vna est mouens. ⁊ alia est mota. et p ꝫ sequēs habet materiā partē sui. sed angel⁹ mouet se ipm. ꝙ ꝛc. Maior ptz. qz al's idem p idem. et respectu eiusdem esset actiuum ⁊ passiuum. Minor patet ex dictis q̄ dixi lib. ꝓmo. dist. xxxvij. P. quicqd est in potentia habz materiā. sed angel⁹ est in potentia. ꝙ ꝛc. Maior patet. quia illud quod est ꝓmo tale in aliquo genere. est causa omniū ceteroꝝ. et p ꝫ sequēs ipo nō existente nō pt aliud ceteroꝝ remanere. sed materia est ꝓmū omniū in genere potentie passiue. Minor similiter ptz. Nam angelus nō est semp ꝫiunctus eisdem actibus et affectionibꝫ. ꝙ respectu talium q̄nqꝫ est in potentia. P. istud ꝓbant auctoritatibꝫ. quia 5 phūs. ij. meth. sm translationem cōmenti ait de antiqs phīs. ꝙ modus erroris eoꝝ fuit. ꝙ posuerūt materiā elementum corporeū. nō corpoꝝ aūt non. P. cum phūs. viij. meth. dicit ꝙ intelligentie sunt entes ꝓter oīem materiam sensibilē ⁊ intellectualē aut cōmentator ꝙ sunt entes ꝓter oīem materiā naturalem et mathematicā. ꝙ videtur ꝙ cōmentator solum neget ab intelligentijs materiā ꝫiūctaꝫ actuis et passiuis qualitatibꝫ. et materiā q̄tam. et p ꝫ sequens nō neget oīem materiaꝫ P. bocius in li. de vnitate ⁊ vno ait. ꝙ aliud est esse vnū simplicitate sicut deus. ⁊ aliud vnione simpliciū sicut angelus ⁊ anima. que sunt vnū vnione simpliciū. id est. materie et forme. P. Augustin⁹. xij. cōfes. exponens illud Gen. ꝓmo. in ꝓncipio creauit de⁹ celuꝫ et terram. ait. in ꝓncipio. id est. in verbo suo sibi coeterno fecit informē materiā spūalē ⁊ corpalis creature. Et. viij. super Gen. vult ꝙ sicut in corpe nō querim⁹ solum rationem quomodo factū sit. sed etiam materiā de quo factum sit. sic et in ꝓductōe anime non est requirenda sola rō. sz etiam materia de q̄ facta sit. Item Augustin⁹. iij. li. sup Gen. iij. c. dicit. ꝙ demones aerea dicunt animalia. ergo ipe nitit ꝓbare vt videt angelos habere corpoꝝ sibi naturaliter vnita. et p consequēs sunt compositi ex materia ꝓpe dicta. P. arguunt quidam alij sic. Illud quod p se est i genere substantie est compositū ex materia ⁊ forma. angelus est p se in genere substantie. cum sit pfecta species substantie. Maior patet. qz materia ⁊ forma sunt p reductōem in genere Itē ptz ista maior p bocium in cōmento super ꝑdicamenta vbi ait. Q, relictis extremis. s. materia ⁊ forma. de medio. s. de cōposito agendum est. P. in quocūqꝫ repit ꝓprietas materie. in illo repit materia. sed in angelo reperitur ꝓprietas materie. puta recipe actum 8 esse in potētia ad eū. P. esse angeli nō est 9 solus actus. qz tūc esset de⁹. nec sola potentia.

UVA. BHSC. IyR_066

qz tūc esset ꝑma materia. ꝙ est cōpositum ex duobꝫ. ſz nulle due res faciūt vnā essentiam nisi materia et forma. ꝙ ꝛc. Sz ista nō cōcludūt. qz si angel⁹ esset cōpositus ex materia et forma. aut forma angeli esset sepabil'a sua materia. aut nō. Si ꝑmo mō tūc angel⁹ esset corruptibil'. qđ est ꝓtra fidem ⁊ ꝵ verā ꝑhiaz Si ſcđo mō. tūc forma angeli esset naturaliter impfectior forma hūana. qz ꝙnto forma magis dependet a materia tāto est ipfectior. ſz si forma angeli esset insepabilis a materia. tūc magis dependeret a materia qz forma hūana ꝙ est sepabilis a materia ꝓpter sui dignitatez et pfectiōem. Et istud etiā ꝓz ꝑ Dyo. in de di. no. vbi ait. ꝙ angeli sunt omīno immateriales ⁊ incorporales. Et in de angelica hierarchia vocat angelos imateriales mētes. Et boeci⁹ in li. de duabꝫ naturis ait. Natura incorporee ſbstantie nullo materie innitit fundamto

Lōtra opinionem

Solutio. Ad.1. Ad ꝑmū ꝙ dicendū ad maiorē ꝙ nō oportet ꝙ diuidat ſp in duas natas ſbstantiales. sed ſufficit ꝙ diuidat in duas potentias que ambe sunt ꝓprietates eiusdem ſimplicis ſbe. ⁊ sic est in ipo angelo. hz em intellectū et voluntatē. ⁊ ꝑ vnam istaz potentiaz mouet se ipm ad agendū ſm opatiōem alteri⁹ potentie: et econuſo. Ad.2. Ad ſcđm nego maiorē. ad probatiōem dico ꝙ potentia materie nō est eiusdem generis cū potētia ꝙ est in angel'. hoc em nomē potēta de his duabꝫ potētijs dr equoce. Potētia em materie est respectu formaruz ſenſibiliū et corpaliū. Potentia vero angelorū est respectu formaz ſpūalium. Sicut ergo deficiēte ꝑmo acuto in genere sapoz. sic deficiēt omīa cetera acuta in genere sapoz. ꝙ tm nō deficiet ꝓpter hoc aliqđ acutum in genere magnitudinū. eo ꝙ acutum in saporibus et magnitudinibꝫ equoce repiat. Sic in ꝓpoſito ꝛc. Ad.3. Ad tertiū dicendū ꝙ error antiquorum in hoc fuit. ꝙ posuerūt materiā esse elementum corpoz. id ē. elementū qđ est corp⁹. siue elementū de numero corpoz. sic aliqđ dr creatura salis. id est. creatura que est sal. ita ꝙ talis gtūs non tenet posſessiue sed ſuppositiue. Ita in ꝓpoſito. Nam antiqui posuerūt materiā esse ſbam ſenſibilē actu existentē. ad quā Ad.4. poſitiōem necessario sequit ꝙ materia sit corpus. Ad.5. Ad quartū dicendū ꝙ cōmentator ⁊ ꝑhus ſufficienter cōprehendūt ꝑ hmōi ꝛbа omnē materiā ꝓprie dictā. Ad ꝗntū dicēdum ꝙ nō sumit ibi materia ꝓprie sed large. put oē potētiale potētia passiua dr materia. Liber etiā ille dicit nō esse boecij. qz ipe in li. de duabꝫ naturis et vna ꝑ sona xp̄i. quez fecit ꝺ euthicē ⁊ nestoriū expſse dicit. ꝙ nulla natura incorporee ſbe materie innitit fundamēto

Ad.6. Ad ſextū dicendū ꝙ vt apparet ibidez ex dictis Auguſtini ipe nō loqt ibi ſm opinionem ꝓpriā. Ad ſecundū dictū Auguſtini dicendū ꝙ non loqt ibi determinatiue. sed inqſitiue. qđ apparet. qz postea oppoſitū isti⁹ ꝓcludit dicēs. ꝙ ania nec est facta de materia rōnali. qz sic fieret ania de aīa. nec de materia corpali. Ad tertium dictū Auguſtini dico ꝙ Auguſtin⁹ nō dicit hoc assertiue. ſz opinatiue recitando dicta alioz. vt etiā apparet ex ſuo mō loquēdi. qz ipe ibidē dicit. Demones aerea dicūt aīalia. nō em dicit sunt. ſz dicunt. Ad.7. Ad ſeptimū dicendo nego maiorez. Ad ꝓbatiōem patebit in tertio articulo. Ibi em oſtendet quō angel⁹ componit ex genere et differentia. et ꝑ ꝙsequens oſtēdet qualiter sit in genere. Ad.8. Ad octauū dicendū ꝙ potentia receptiua q̄ est in angelis nō est ꝓprietas materie. quia est alterius rōnis a potentia receptiua materie. Ad.9. Ad nonū dicendū. ꝙ potentia ⁊ actus put referunt ad essentiā angeli. nō dicunt diuersas res. sed dicunt vnaz ⁊ eandem rem. que vt infra patebit vno modo ꝙsiderata habet rōem actus. ⁊ alio mō ꝙsiderata hz rōnem potentie. siue cuiusdam potētialis. ⁊ ideo essentia angeli ſm se nō est composita ex his nisi ſm rōnem. Secundo dico ꝙ large loquendo de materia ꝓt poni in angelis compoſitio materie ⁊ forme. quia vt ait auctor de causis. quelibet intelligentia habet suum hyliachum. id ē. ſuū materiale. Et vt sic nō est aliud materiam esse in angelo q̄z ipm deficere a pura actualitate. Et sic etiam poterūt gloſari omes auctoritates antiquoz. qui aliquo modo loquunt de materia angelorum excepto auicebron in libro fontis vite. vbi ita expſse ponit materiam ꝓprie dictam in angelis seu in intelligentijs ꝙ ſua dicta gloſari nō possunt. et ideo ſimpliciter est ibi negandus Nec liber ille est autentic⁹. Magis em prędictus liber debet dici fons mortis q̄z fons vite. ꝓpter multas falſitates in ipo contentas. vt aliqui ſolēnes doctores dicunt.

Seđa cōcluſio

Quantum ad ſecū

Articulus ſecundus.

duz ꝓncipale dico. ꝙ loquendo de esse actuali existentie. in angelis est realis cōpoſitio esse et essentie. quia illa que in eodem posita realiter differūt. illa faciunt realem compoſitiōem

UVA. BHSC. IyR_066

sed in angelo essentia ⁊ esse realiter differunt. ergo ⁊c. Maior patet. sed minorem ꝓbo. q̄a si essentia angeli esset idez qđ suum esse. tunc essentia angeli nō posset nō esse. et p cōsequēs esset necesse esse. impossibile ēm est aliq̄d sepa
2 rari a seipo. g̃ ⁊c. P. In omi cōposito aliđ est esse ⁊ ipm quod est. sed omis angel⁹ est aliquo modo compositus. Maior patet p boecium in libro de ebdo. minor potest declarari ex verbis phi. vij. meth. vbi ait. q̄ multis rationib⁹ demonstratū est. q̄ nihil fit nisi compositū. sed angelus factus est. vt patuit superius.
3 P. si angelus esset suū esse. cum angelus sit p se subsistens. seqret q̄ esse angeli esset esse subsistens. et p ꝯsequens esse purū ⁊ illimitatū. qđ est impossibile. g̃ ⁊c. Sed contra
Den. de gan. riū istius multi tenēt. quoz vn⁹ arguit sic
1 Sicut se habet res ad vnitatē bonitatē et veritatē. sic se hz ad esse siue ad entitatē. sed quelibet res est vna p essentiā. vtz. iij. meth. ⁊ bona p essentiā suam. vt patet p boecium in libro de ebdo. ⁊ est vera p essentiā suā. vt ptz p Augustinū in đ vera religione. g̃ erit ens p essen
2 tiā suā. P. si essentia hret esse p esse quod ē aliud ab ipa. eadez ratōne illud esse habebit
3 esse p aliud esse. et sic in infinitum. P. si esse angeli differret ab essentia ei⁹. tūc illud eē aut esset sba aut accidens. sz nec sic nec sic. Non substantia. q̄ omnis sba aut est materia aut forma. aut compositū. vtz. ij. de aīa. sed eē angeli nullū istoz esse pt. Nec est accidens. q̄ eē substantiale sbe non poterit eē accidens.
4 sba ēm eēt ens p accidens. P. recipe ꝓpponit esse. g̃ si essentia reciperet eē. tūc essentia eēt
5 Den. pus q̄ haberet eē. Sed ista non ꝯcludūt. q̄ nūq̄ pt res ꝯcipi cū opposito illi⁹ qđ ē sibi idem essentialiter. sz intellectus pt ꝯcipe essentiā rei create cū opposito ipius esse. Possum ēm creaturā ꝯcipe nō eē. alias ipa eēt purum ne-
Solutio. cesse eē. Ad pmū dicendū q̄ ens đr dupliciter. Uno mō vt est vnū de transcendentibus. seu vt descendit in decē pdicamēta. et sic
Ad.1. quelibet res est ens p essentiaz suam. sicut est vna vel vera p essentiā suam. Alio mō sumit̄ p existere ipi⁹ rei. et vt sic solus de⁹ est ens p essentiaz suā. ⁊ vt sic ꝫm cōmentatorē. ij. metaph. deus est p se ens ⁊ p se verū. oīa ālia sūt entia ⁊ vera. entitate ⁊ veritate dei. Primo mō res đr ens ab esse essentie. Secđo mō ab eē existentie. Et ideo cōmentator. v. meth. ait q̄ questio de ente vno mō collocat̄ in questione de genere sbe. ⁊ h̄ q̄tum ad pmū istoz modoz. Alio modo collocat̄ in questōe de accidente. et hoc q̄tum ad secundū modum.

Ad secūdum dicendū q̄ nō erit ꝓcessus in infinitū. quia essentia est seu existit p eē suum. ipm aūt eē nō existit. quia est illud quo aliud existit. Posset etiā dici q̄ ipm eē nō existit p aliud esse. sz p essentiā. Forte diceret q̄ tūc eēt circul⁹. q̄ entia existit p ipm eē. si g̃ eē existeret p entiam. tūc entia existeret seipa. qđ tu superi⁹ negasti. Respondeo q̄ entia existit p eē. ⁊ eē p entiam. aliter tn ⁊ aliter. Naz entia existit p ipm eē formaliter ⁊ pfective. sz ipm eē existit p entiā fundamētaliter ⁊ subiective. Ad tertiū dicendū q̄ sbe nō est accidens. nam cum sit quasi termin⁹ sbstātie ipm est in pdicamēto sbe. saltē p reductōez. sic punct⁹ in pdicamēto quātitatis. Ad quartum dicendū q̄ q̄uis agere ꝓsupponat eē eo q̄ suppositoz sit agere. recipe tn eē nō ꝓsupponit eē. alias ēm potentia recipiens actū pre haberet actū. ⁊ materia recipiens eē p formaz ꝓhaberet eē. Potest etiā dici q̄ recipe esse existentie ꝓsupponit eē entie. nō tamē duratione sed natura.

Ad.2. Instantia. Solutio. Ad.3. Ad.4.

Quantū ad terciuz articulum q̄uis multa essent dicenda de distinctōe generis logici ⁊ generis naturalis. rōne tn breuitatis immediate descendo ad illud qđ iste articulus querit. Dico g̃ q̄ in angelis est cōpositio generis ⁊ differentie. Quia illđ de q̄ aliq̄d genus essentialiter pdicat̄ salua sua naturali distinctōe ab oīnib⁹ alijs speciebus eiusdem generis. in illo repit̄ cōpositio generis ⁊ differētie. ā gelus est hmōi. q̄ sba que ē gen⁹ generalissimū entialiter pdicat̄ de āgelo ⁊ ipe intrinsece seu ex sui natura est distinct⁹ ab oīnib⁹ alijs eiusdē generis. nam si iste res materiales habent eē distinctū. q̄to magis sbstantie spūales q̄ maxime sunt in actu. cum actus sit q̄ distinguat. P. q̄cūq̄ aliquod genus equaliter diuidit in aliq̄ duo. si vnuz diuisoz est ꝯpositus ex genere ⁊ dā. ⁊ altero. sed genus generalissimuz subē pma sui diuisione diuidit immediate ⁊equaliter i substantiā corporeā ⁊ incorporeā. cū g̃ subē corporee puta hō equ⁹. ⁊ cetera hmōi sint cōposite ex genere ⁊ differentia. g̃ ⁊ angel⁹ q̄ ē subā incorporea. P. ois nata finita ⁊ limitata q̄ est ꝯceptibil ꝯceptu ꝯfuso ⁊ determinato. in illa repit̄ cōpositio generis ⁊ differētie. angelus est hmōi. planū est ēm q̄ si angel⁹ cōcipit vt substātia est q̄ magis ꝯfuse ꝯcipit q̄ si

Articulus tertius. Cōclusio. 1 2 3

UVA. BHSC. IyR_066

concipiat vt ſpūs vel ſbſtantia ſpūalis. etiaz ptz. quia ab illo conceptu cōmuni ſine ꝓfuſo ſumit rō generis. z a cōceptu ꝓtrahēte z determinante illū ꝓceptū cōmunē z ꝓſtituente ſpēciē in eſſe determinato ſumit ratio differentie.

4 P. cum ipa natura angeli nec ſit actus purus. quia tūc eſſet deus. nec potentia pura. quia tūc eſſet pma materia. oportet neceſſario q ſit actus pmixtus potentia. Et ideo in ipis āgelis rō generis ſumenda eſt a tota natura. prout in ea reperitur rō potentialis. ſed rō differentie ſumit ab eadem tota natura put in ea reperitur rō actualis. z rō ſpeciei accipitur ab eadem natura put in ſe copulat rōz vtriuſqz

Nota bene Egidium. Aduertendū eſt aūt q doctor noſter frater Egidius in ſecūdo ſuo ſcpto loquens de iſta materia ait. q differentia ſumpta in ſpūalibꝫ in q̄nqz differt a differentia ſumpta in corporalibꝫ. Primo. quia in corpalibꝫ differentia nō ſumit a tota natura ſed a parte nature. ſcz a forma. ſz in angelis vbi natura partē nō habet. neceſſario ſumit a tota natura. Secūdo. quia in angelis de eo qđ ſignificat differentia p̄dicat ipm genꝰ. ſed non de eo qđ ſigt differentia in corpalibꝫ. Nam totū non p̄dicat de parte eſſentialiter loquēdo. Anima em̄ q̄ ſignificat p hanc differentiam que eſt animatū. nō ē animal. ſi em̄ totū p̄dicaret eſſentialiter de parte. cum vnū totū habeat mltas partes. vnum totū eſſet multa tota. Et hinc eſt q dicit pḥus in topicꝭ. Si genus p̄dicaretur de differentia. vnuz animal eſſet multa animalia. Tertio. qz ſi in ſeparatis ꝓſtituere tur p̄dicamentū differentia caderet in recta linea illiꝰ p̄dicamēti. in corpalibꝫ vero caderet ex latere. Nam de quocūqz genꝰ p̄dicat eſſentialiter. illud cadit in recta linea illiꝰ generis.

Quarto. quia differentia in corpalibꝫ predicat de ſpecie ſoluz denominatiue. eo q dicat ptem. in ſeparatis autem p̄dicat eſſentialiter.

Quinto. qz cū in ſeparatis a materia genꝰ z differentia ſignificent idem eſſentialiter. iō ꝓiūgendo differentiaz generi cōmittit nugatio. z nō ꝓſtituitur ex hoc congrua diffinitio in corpalibꝫ econuerſo. ꝛc. Unde q̄ncūqz aliqua ſignificant vnū z idē eſſentialiter. ſi vnū illoz ſignificat illud p modū poris et magis vniuerſalis. z aliud per moduz poſterioris et minꝰ vniuerſalis. ſicut eſt de rōne generis et ſpeciei. addendo vnū alteri ſemp ꝓmittit nugatio. Quidam tñ dicunt q dicendo homo animal ꝓmittit nugatio. ſed nō ecōuerſo dicendo animal homo. quia terminꝰ ſequēs cōtrahit p̄cedentē. Iſtud aūt non valet. qz ſemper p nomine poteſt ſumi diffinitio. ſed non minus expſſa eſt nugatio cum dr animal animal rōnale. q̄ cū dr animal rōnale animal. g̃ nō minor erit nugatio dicēdo animal hō. q̄z dicendo homo animal. Sed licet iſta dicta ſint ſubtilia. tamē ea que ponit iſte venerabilis doctor in pmo mēbro z q̄nto iſtiꝰ diſtinctōis. nō videt eſſe conformia ceteris ſuis dictis. Nam in pmo ſuo ſcpto. ij. queſtōe plogi expſſe dicit q differentia p quaz differt ſingula dicit totā ſpēm et ſbam diffiniti. et hꝫ pbat ibidem p pḥm. vij. meth. ſed in primo mēbro iſtiꝰ diſtinctōis dicit oppoſitū ſaltem quantum ad differentiā rerum corporalium.

Contra egidium.

Prima rō

P. Iſte venerabilis doctor in ſcripto ſup ij. ſnīaz diſt. iij. q. iij. dicit. q in angelis ratio generis ſumit a tota natura. put in ea inuenit rō potentialis. rō vero differentie ſumit ab eadem tota natura in q̄ntum in ea inuenit rō actualis. Ex hoc arguo contra q̄ntū mēbrum diſtinctiōis ſue ſic. Quandocūqz aliq̄ ſignificant eandē rem ſub diuerſis ratiōibꝫ quarū vna alia nō includit. ſed potius excludit. illa ſimul iuncta nō faciunt nugatiōem. iſta patet p Auerroym. iij. meth. vbi vult. q dicendo. ens vnū. nō eſt nugatio. quia q̄uis ens z vnum realiter ſignificent idem. tamen ratio entis ſumitur a poſitione: z rō vnius a ꝓuatōne. ſed vt iam patuit ex dictis iſtiꝰ alia eſt rō generis z alia eſt rō differentie angelorum. nec vna includit aliā. cum ab oppoſitis ſumant ꝓditōibꝫ. puta vna a potentialitate. z alia ab actualitate. g̃ ſimul iuncta nō faciunt nugatōem. nec p cōſequens impeditur vera angelorū diffinitio. cuius oppoſitū iſte doctor dicit i q̄nto mēbro p̄dicte diſtinctōis

Cōfirmat Et cōfirmatur. Nam cum ſm Boecium ſpecies ꝓprie diffiniat. in angelis autē reperit vera natura ſpecifica. vt patet p iſtū doctorē. ergo angelus ꝓprie poterit diffiniri. ſed vt patet in topicis et multis aliis locis logice et philoſophie. oīs ꝓpria diffinitō datur per genus et differentiam. ideo cōiungendo genus et differentiā angelorū. debita videt conſtitui diffinitio. nec ex hoc reſultat nugatio. nec eſt ſimile de ratōne generis et ſpeciei. quia ratio ſpeciei includit rationem generis. ratio autem generis z differentie etiā in ipſis angelis mutuo ſe excludunt. ſicut iam patuit. et ideo coniungendo nomen ſpeciei cū nomine generis committit nugatio.

UVA. BHSC. IyR_066

Articulus quart⁹.

Quantum ad quartū articulū dico ꝙ in angelis est cōpositio sbe et accidentis. qꝛ volūtas ⁊ intellect⁹ fundata in sba angeli realiter differunt ab ea cū nulla sbstantia creata possit esse īmediatū ꝑncipiū operationis. vt ait commentator. vij. meth.

Ad principale argu.

Ad argumentū ꝑncipale dicendū ꝙ angelo ꝯuenit cōpositio ex esse ⁊ essentia. ⁊ ex genere et differentia. Ad ꝓbatōem ꝯtra ꝑmuꝫ dicendum ꝙ essentia angeli est in potētia ad eē. talis tñ potentia nō est abijciens actum. sic est potentia rerū generabiliū ⁊ corruptibiliū q̄ ꝓducunt ab agente naturali ꝑsupponente potentiam passiuā materie. Ad ꝓbatōem ꝯ secundū dicendū ꝙ illa descriptio nō est vl'is q̄ꝫtum ad om̄em speciē. quia ꝑfecta ratio speciei ꝑt saluari etiā ī vno solo indiuiduo. vt apparet in multis rebꝫ creatis.

Et sicut in predictis ⁊c. Postq̄ꝫ magister tetigit aliqua quibꝫ ab initio differebant ipsi angeli. hic tangit quedā in quibꝫ ꝯueniebant a ꝑmordio sui initij. et diuidit ī tres ꝑtes. Quia ꝑmo ostendit hmōi angelorum ꝯuenientiā. Secundo recolligit ex predictis eorum differentiam. Tertio innuit ad istorum sufficientē cognitōem solūmodo sufficere diuinā intelligentiā. Secūda ibi. In subtilitate vero. Tertia ibi. Has distinctiones. Sequit illa pars. Illud quoqꝫ. In q̄ magister ostendit quales fuerint angeli creati q̄ꝫtum ad ꝑfectōes morales. puta vtrū fuerint creati boni vel mali. iusti vel iniusti. Et diuidit in tres ꝑtes. Nam ꝑmo circa h̄ mouet questionē. Secūdo circa ꝓpositam questionē recitat quandā falsam opinionē. Tertio ponit veritatis determinatōem. Secūda ibi. Putant quidam. Tertia ibi. Alijs autē. Hec in duas. quia ꝑmo magister ponit ꝑm veram opinionē ꝑdicte questōis determinationē. Secūdo ostendit incidentaliter qualem ante sui ꝯfirmatōnem angeli habuerunt cognitōem ⁊ dilectōem ibi. Hic solet queri. Prima in tres. quia ꝑmo verā opinionē circa sepe dictam questionē recitat. Secūdo ꝑdictam falsam opinionez improbat. Tertio auctoritates in quibꝫ se ꝑdicta opinio fundabat declarat ⁊ explanat. Secunda ibi. Ideo Aug⁹. Tertia ibi. Deinde qualiter. Hic quero hanc questionem

Vtrum om̄es angeli sint vnius speciei. Et videt ꝙ sic. Quia quale ē illd qd destruit. tale dꝫ eē illud ꝑ quod deperditum seu destructū restaurat. sed ruina angelorū restaurat ꝑ ea q̄ sunt vni⁹ speciei specialissime. puta per hoīes. g̃ om̄es angeli q̄ ceciderunt sūt vni⁹ speciei. et eadem ratione isti q̄ remanserūt erunt vni⁹ speciei. q̄a de om̄i ordine aliq̄ ceciderūt. ⁊c. Contra ea que differūt forma differūt specie. quia forme sunt sicut numeri. vt dr. viij. meth. nō est aūt aliquos duos numeros dare in eadē specie. Sed angeli differunt forma cū nō habeant materiā vel quantitatē ꝑ cui⁹ diuisionez distingui possint. igit nō erunt aliq̄ duo angeli in eadem specie. Hic quattuor sunt videnda. Primo vtrū in angelis sit indiuiduatio. Secundo de eo qd querit. Tertio vtrū angelorū sit certus numer⁹ Quarto quia cū ꝑdictis magister tractat in ista tertia distinctōe de modo cognoscendi angelorum. ideo videndum est vtrū angelus intelligat ꝑ essentiā suam vel ꝑ species concreatas.

Articulus ꝑmus

Quantū ad primū dicendū ꝙ duplex est modus indiuiduationis. Unus in rebꝫ materialibꝫ. Alius in rebus īmaterialibꝫ. Ideo ꝑmo videndū est de ꝑmo. secundo de secundo. Circa ꝑmuꝫ est aduertendū ꝙ appellando ꝑncipium indiuiduatōis illud quo radicaliter contingit plura solo numero differentia esse in eadem specie modo naturali. sic quantitas est ꝑncipiū originale siue radicale ipi⁹ indiuiduatōis. qꝛ ꝓ tanto plurificant aliq̄ in eadē specie qꝛ diuisa est eorū materia. sꝫ ꝑm modū quē vidē⁹ materia nō diuidit. nisi extēsa ꝑ quantitatez. g̃ nō ꝑñt nat̄aliter esse plura indiuidua materialia in eadē spē nisi ꝑ quantitatē. Super naturali tñ modo distincta indiuidua materialia ꝑ diuinā potentiā ꝑñt fieri in eadez spē sine oī quantitate. qꝛ quecunqꝫ ꝑt de⁹ separata a quātitate distincta ꝯseruare. illa ꝑt deus sine q̄ntitate distincte creare. sꝫ deus ꝑt annullata q̄ntitate duorū lapidū formas eorum ī suis materijs ꝯseruare. igit sine quātitate poterit supposita indiuidua illorū lapidū ex sua materia et forma ꝯstituta distīcte creare. Forte dicet ꝙ ista indiuidua nō essent distincta. qꝛ illa nō ꝑñt esse distincta q̄ nullā penit⁹ habent dissimilitudinē. sꝫ isti duo lapides eēnt

Prima cōclusio

Instantia

UVA. BHSC. IyR_066

huiusmodi. quia nec ex parte materie nec ex parte forme posset aliqualis similitudo concerni inter eos. ⁊ per consequēs erunt penitus idem. quia vbi nulla est dissimilitudo ibi necessario est idemtitas. Respōdeo ꝙ cum simile et dissimile non dicant̄ ſm quantitatē sed potius ſm qualitatē. vt patz in p̄dicamētis. igitur annullata om̄i quantitate: adhuc p diuersas qualitates materiā disponēdo deus posset multas dispositōes creare in hm̄oi indiuiduis. Sed vtrū circumscp̄ta omni accidentali dispositiōe adhuc deus possit talia indiuidua distīcta creare ac distincte creata conseruare. Quamuis hec difficilioris speculatōis sit. tamen saluo semp̄ meliori iudicio ad p̄sens teneo ꝙ sic. quia deus potest illa que sunt p̄ora ordine essentiali seruare sine suis posterioribꝫ. sed natura materie et natura forme substantialis sunt p̄ora ordine essentiali omnibus accidentibꝫ corporalibꝫ. quia vt d̄r p̄mo phicoꝝ. materia cū forma est causa omniū accidentiū que fiunt in ea. sicut igitur materia ⁊ forma que sunt naturaliter p̄ora omnibꝫ accidētibꝫ que fiunt in eis. sic due nature duoꝝ lapidum sunt naturaliter priores omnibꝫ accidentibꝫ fundatis in eis. quia ex coniunctione forme substantialis cū materia naturaliter p̄us resultat natura sb̄stantialis q̄z aliqua accidentalis natura causetur in tali sb̄stātiali natura. igitur deus tales duas lapideitates simpliciter constitutas ex suis partibꝫ essentialibꝫ in esse incōmunicabili potest cōseruare om̄ibus accidentibꝫ maxime absolutis penitus circūscp̄tis. Sed contra p̄mam cōclusionē aliqui arguunt directe. aliqui indirecte. Directe sic. Illd̄ qd̄ alicui nō est causa sue entitatis. hoc nō ē causa sue vnitatis. et p consequens non est causa sue indiuiduatōnis. q̄ztitas nō est alicui supposito p̄dicamenti sb̄stantie causa essendi seu entitatis. igitur nō erit causa indiuiduatōis sue. Minor patet de seipsa. Probat̄ maior. quia ſm phm. viij. meth. Simile est querere q̄ sit causa vnius ⁊ que sit causa essendi. P̄. posterius nō potest esse causa prioris. sz indiuiduum quantitatis est posterius indiuiduo sb̄stantie. ergo indiuiduū quantitatis nō potest esse p̄ncipium indiuidui sb̄stantie. Maior patet. Minor probat̄. qr sic sb̄stantia vt est genus p̄dicabile est essentialiter p̄or quātitate. sic vt est genus subijcibile puta indiuiduum substantie naturaliter est p̄or indiuiduo quantitatis. P̄. Illud quo remoto nō minus res fit indiuidua hoc nō est principium indiuiduatōnis. sed remota quantitate puta si forma sb̄stantialis non mediāte quantitate reciperet̄ in materia. non min⁹ sed magis cōstituitur indiuiduū. quia quātitas non est medium per se et in p̄fici. sed solum p accidens et in fieri. P̄. si quantitas essz p̄ncipium indiuiduatōis. tūc indiuiduū predicamenti sb̄stantie esset ens p accidens. et per consequens nō esset in p̄dicamento sed in p̄dicamentis. que om̄ia sunt falsa. consequentia patet. quia quantitas cū substantia non potest facere vnū per se. sed solum p accidens. ergo. Sed q̄zuis ista aliquo modo cōcludant contra illos qui absolute dicunt quantitatem esse p̄ncipium indiuiduatōnis. tamē non sunt contra me. quia dixi ꝙ quantitas ē p̄ncipium indiuiduatōnis nō quomodocūqz. sed ꝓut illud appellatur p̄ncipium indiuiduatōnis p quod originaliter reperiuntur plura indiuidua materialia in eadem specie. et ideo multi non bene intelligunt frēm Egidium. cū hanc opinionē absolute dicunt esse suaz. quia vt apparet p̄mo suo quolibz questione. ij. vbi de ista materia loquit̄. ip̄e ponit quantitatē esse p̄ncipium indiuiduatōis cū moderamine supradicto. et istud euidenter apparet in scripto suo super. ij. sententiarū distinctione. iij. q. iiij. vbi expresse ponit materiam esse p̄ncipium indiuiduatōnis. et dicit illam opinionē esse insufficientē que ponit absolute ꝙ quantitas sit p̄ncipium indiuiduationis. Sed quidam illius opinionis de quantitate conant̄ eam probare sic. Illud debet attribui quantitati absolute quod sibi soli ſm se cōuenit sepatim etiā ab om̄i substantia. sed esse indiuiduū est huiusmodi. Respondeo ꝙ hec ratio seip̄am videt̄ impedire. quia esse indiuiduū et esse p̄ncipium indiuidui sunt opposite conditōnes. puta cōditōes principij ⁊ p̄ncipiati. sicut igit̄ gratia forme non esset bona consequentia. si dicetur. quantitas est principiatū. ergo quantitas est principium. sic nō est bona consequentia gr̄a forme. quantitas de se est indiuidua separata ab om̄i sb̄stantia. ergo est principiū indiuiduationis. Item nō minus posset probari ꝙ substantia sit principiū indiuiduatōis. quia substantia separata ab om̄i quantitate de se ē indiuidua. substantia em̄ dei de se est indiuidua. et substantia cuiuscunqz intelligentie.

Item sicut quantitas in sacramento altaris separata a substantia panis de se est indi-

Solutio.

Nota dubiū pluriū

Responsio

Cōtra primā ꝯclōez

1

2

3

4

Cōtra opinionem

Instantia

Respōsio.

UVA. BHSC. IyR_066

uidua. sic si ds substantiã panis ꝑseruaret et quantitatẽ conuerteret seu annihilaret. tũc substantia panis ꝛ se esset indiuidua separata a quantitate. Si tamen ꝓdicta rõ foꝛmaret modo quo ea vtitur doctoꝛ noster primo quolibꝫ questione. ij. tunc nõ esset cõtra ꝓdictam cõclusionẽ. sed magis obsequeret ei puta sicut. Illud quod cõuenit alicui ſm se: siue ſm ꝙ ipm illud cõuenit sibi ꝓmo et omnibus alijs p ipm. sed habere ptes eiusdẽ rationis siue habere plura indiuidua in eadem specie existentia hoc cõuenit quantitati ſm se igitur oĩbus alijs rebus materialibꝫ q̃ naturaliter plurificanꝫ in eadem specie hoc oꝛiginaliter cõuenit a quantitate. Illi etiam qui tenent illam opinionẽ ꝛ quãtitate ad raSolutio. tões ꝓdictas i oppositũ possent rñdere Ad Ad.1. ꝓmũ dicerẽt ꝙ pḣus loquit ibi ꝛ vno qđ cõuertitur cum ente. nõ autem ꝛ vno quod est principiũ numeri. ꝛ quo forte ipi loquuntur quia indiuiduũ dꝛ vnũ numero. et tale vnuꝫ oꝛtum habet a quantitate ꝯtinua. quia ex ꝛcisione contin ui causat numerus. vt patz. iij. pḣicoꝝ. Ad.2. Ad secundũ dicerent ꝙ quãtitas non est posterioꝛ substantia. quia nũq̃ separatur a materia. et necessario ꝓcedit formam substantialẽ in materia. vt probat cõmentaAd.3. toꝛ in ꝛ substantia oꝛbis. Ad tertium diAd.4. cerent ꝙ nõ est possibile formã substantialeꝫ recipi in materia sine quãtitate. Ad quartum aliqui eoꝝ dicerent ꝙ indiuiduũ substantie nõ est p se in ꝓdicamento. quia includit ĩ se accidentia. ita ꝙ isti non reputarent conseqũs illud esse falsum. Attamen potest dici cum doctoꝛe nostro ꝛ melius. ꝙ indiuiduum substantie nõ includit quantitatẽ ſꝫ modum sortitũ a quantitate. qui quidẽ modus nõ est res differens a substantia indiuidui. nec est quantitas q̃us esse nõ possit sine q̃ntitate. sicut em̃ ad impssionem sigilli in aqua figuratur aqua. figuratio tamen aque nõ est figuratio sigilli. sic in proposito. ꝛc. Et potest consimiliter responderi ad auctoꝛitates Boecij et ceteroꝝ doctoꝝ. que videnꝫ sonare ꝙ indiuiduuꝫ includat accidentia. Dicit em̃ Boecius in libꝛo ꝛ tri. circa ꝑncipium. ꝙ in numero differentiã accidentiũ varietas facit Et subdit. ꝙ tres homines neq̃ genere neq̃ specie sed suis accidentibꝫ distant. Et Poꝛ. ait. Indiuidua dicimus huiusmodi quoma ex proꝓrietatibꝫ consistit vnũquodq̃ earum quaꝝ collatio nũq̃ in alio eadem est. Ad oĩa talia potest dici ꝙ indiuiduũ non dicit ꝛ suo formali significato substantiã ꝛ accidẽtia. q̃uis dicat substantiã sub accidentibus.

Contra ꝓdictam conclusionẽ arguũt quidam etiã indirecte ex hoc ꝙ probant suas ꝓpriaꝰ positões. Sunt em̃ q̃dã q̃ ponũt ꝙ ꝑter causam extrinsecã ipsius indiuiduatõis q̃ est agens reducens materiã ꝛ potentia ad actum vltimũ cõpletiuũ quo fit indiuiduuꝫ formaliter. est duplex negatio. vna remouẽs ab intra oĩem diuersitatẽ. alia remouens ab extra oĩem idemtitatẽ. q̃a indiuiduum est ĩ se indiuisum. ꝛ ab oĩ alio distinctũ ꝛ diuisum. Iste tamẽ negatões vt dicũt nihil rei addũt sup essentiã quam ꝛterminãt. large tñ loquẽdo possũt dici accidẽs. Sed istud nõ valet. q̃a nullum positiũ potest formaliter cõstitui in esse completo ꝓ aliq̃d priuatiuum siue negatiũ. Alij dicũt ꝙ forma rei sbstãtialis est principiũ indiuiduatõis. Quia illud ꝑ q̃d res habet esse simpliciter: ꝑ illud habet in se indiuisum esse ꝛ diuisum a quocũ q̃ alio. q̃d est esse indiuiduũ. sed ꝑ formam substãtialẽ res habet simpliciter esse. ergo ꝛc.

Ꝑ. indiuiduũ i inferioribꝫ q̃ sũt conũcta materie ꝛbet fieri ꝑ aliq̃d ꝓꝓcionatuꝫ superioribus. scꝫ a materia separatis. sed sbstãtie separate indiuiduanꝫ ꝑ suas formas. cũ in eis nec sit materia nec accidens materiale. ergo ꝛc. Ꝑ. cõmentatoꝝ. ij. ꝛ aĩa dicit. ꝙ i diuiduũ nõ ẽ hoc nisi ꝑ suã formã. Sꝫ neq̃ ista cõcludũt. q̃a sicut se habet species ad genus. sic se habet indiuiduũ ad speĩ. ſꝫ forma le cõstitutiũ speciei nũq̃ includitur i rõe generis. ergo si forma substãtialis essꝫ forma le cõstitutiũ indiuidui. ipa nõ includeret formaliter in rõe speciei. q̃d est simpliciter falsuꝫ

Ꝑ. Illud q̃d est ꝛ ꝓncipali significato speciei nõ potest esse formale constitutiũ indiuidui. ꝛa oppositũ tũc idem esset ꝛ formali significato vtriusq̃. q̃d est impossibile. cum sint oppositarũ cõditionum. que sũt. esse diuisibile in partes subiectiuas. ꝛ indiuisibile in partes subiectiuas. ꝛ ꝓdicari ꝛ pluribꝫ et nõ ꝓdicari ꝛ pluribꝫ. Sed forma substãtialis est ꝛ ꝓncipali significato speciei. q̃ ꝛc. Ꝑ. Id nõ est formale ꝓncipiũ cõstitutiũ indiuidui. quo ꝑ se loquendo vnũ indiuiduũ cõuenit cum alio indiuiduo. q̃a singula queq̃ distinguũtur ab inuicẽ ꝓncipaliter suis principijs formaliter cõstitutis. Sed indiuidua eiusdem speciei sicut cõuenũt in specie sic ꝑ se loquẽdo cõuenũt in forma sbstãtiali. a q̃ ꝓncipaliter sumpta est ratio illius speciei. q̃ ꝛc.

Den. ꝛ gan.

ꝑ Den.

Tertia opio I

Cõtra eã. I

2

3

2

3

UVA. BHSC. IyR_066

Solutio. Ad ꝑmū igit dicēdum. q̄ si accipis i maiori diuisū esse a quocūq; alio tam eiusdē speciei q̄ alterius speciei. tūc maior est falsa. forma em equi vt forma equi est: nō distinguit equū ab equo. q̄uis distinguat equuz ab eq̄ vt hec forma ē. hmōi aut hecceitatē nō habet ꝓpise a se. sed ipam sortit ex eo q̄ recipit i hac materia. Et ideo ait cōmentator. vij. meth. q̄ forma non diuiditur nisi diuisione materie.

2 Ad secūdum dicēdum q̄ cū maior sit distātia iter substātias separatas z ista inferiora. q̄ iter corpora celestia z inferiora. et tamē cōmētator dicit q̄ ea q̄ dicūtur de celestibus et inferioribus dicūtur equiuoce. igitur non requirit ꝓporcio in principio indiuiduatōis intelligentiaz z corporis inferioz. cum totaliter differant genere naturali. z solū ꝓueniant

Instantia Rōsio. i genere loycali. Et si dicetur q̄ effectus cōmunis arguit causam cōmunē. Dico q̄ verū ē de effectu cōmuni ꝓmunitate vnius generis

3 naturalis. Ad tertium dicendū q̄ dato q̄ indiuiduū immediate sit hoc q̄ formā. originaliter tamē hmōi hecceitatem forma habet a materia z quātitate p cui⁹ diuisionē materia sic diuidit z partit q̄ potest recipere hāc z hāc

Opio. 4. thome. formā. Alij dicūt q̄ materia ē principiū indiuiduatōis. ḡa illud ē principiū indiuiduationis. q̄d ē oim alioz ꝑmum receptaculuz.

1 2 materia ē hmōi. P. omia sūt vnū numero ex hoc q̄ hñt materiā. vt dz. v. metaphisice.

3 P. principium indiuidui substātie debet ee suba. sed ad ꝓstitutōem indiuidue sube non concurrit aliqua suba nisi materia et forma. igitur cū forma nō possit esse principiū indiuiduatōis. ḡa ipa ē principiū speciei. nam illa q̄ differūt forma differūt specie. igitur materia erit principiū indiuiduatōis. Et ꝓfirmat. ḡa ordine nature materia p̄cedit formā. z p cōsequēs ē ꝑius hec q̄s forma q̄ recipit i ea. et iō vt dicūt materia ꝑmo phicoz dz principium

ad thomā principij. Sed licet ista opio a multis z magnis teneat. tn ḡa nō video q̄ materia fm cursum nature q̄ videm⁹ sine inclusiōe modi sortiri a quātitate materiā extēdēte possit esse principiū indiuiduatōis. Ideo arguo cōtra

1 eam sic. Illud q̄ indiuiduū formaliter cōstituit. p illud alijs eiusdē speciei idiuiduis cōnumerat z ab ipis distinguit. sz p materiā fm se acceptā nihil distinguit. ḡa actus ē qui distinguit. vt dz. ij. de aīa. ipa aūt materia fm se accepta ē pura potētia. Et ideo. q̄. meth. ipsa materia appellat fundamētuz nature in q̄

2 nihil ē distinctū. P. idem fm qd̄ idem nō ꝑt esse principiū intrinsecū distinctēz fm q̄ distincta sūt. sed materia fm se ꝓsiderata ē eadē oim habētū eā. vt sepi⁹ hec p Aristo. z cōmentatorē. igit ipa fm se ꝓsiderata nō poterit esse principiū indiuiduoz q̄ fm q̄ idiuidua sūt ab inuicē sūt distincta Ad ꝑmū ē dicēdū q̄ materia nūq; recipet diuīsas formas distinctoz i diuiduoz fm se nude sūpta. sed h̄ ꝓpetit sibi put extēsa q̄ntitate diuidit z ꝑtit Jō em ē tm vn⁹ sol. qz cōstat ex tota sua materia. eo q̄ sua materia ē simplr indiuisa. vtz ꝑmo de celo et mūdo Ad scōm ē dicēdū q̄ illa auctoritas possz glosari ad sensū ꝓpriū illi⁹ qd̄ ipsi intēdūt puta q̄ oia dicūt vnū nūero p materiā. ḡa in materia nulla pōt⁹ ē distinctio si nude z fm se ꝓsiderat. Ad tertiū ē dicēdū q̄ materia cū modis q̄s sortit a q̄ntitate z ceteris accidētibus ē suba. nec ꝑpter tales modos trahit extra gen⁹ sbe. qz mod⁹ n̄ trahit rē extra ꝑpriū gen⁹. sed trahit ad gen⁹ rei cui⁹ē mod⁹. z qz materia cū tali mō ē principiū idiuiduatōis. iō de

Solutio. Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

Scda inq̄sitio articuli primi

Sz q̄tū ad idiuiduatōez sbaz separatarū ē adūtendū. q̄ fm eos q̄ quelibz ag̃elū dicūt specifice differre ab altero ag̃elo. oportet dicere q̄ p idē ag̃el⁹ ꝓstituat i esse specifico z ee idiuiduo. Scdz eos aūt q̄ plres ponūt ag̃elos i eadē spē eē dicēdū q̄ p ꝑpetratē hypostaticā ag̃el⁹ ꝓstituit i ee idiuiduali. Hec tn̄ clari⁹ patebunt in sequēti articulo.

Quātum igitur ad illū secūdū articulū inquirā duo.

Articulus secundus.

P̄mū est de possibili. vtrū p diuinam potentiā possint esse duo angeli vel plures in eadez specie

Secundū de facto. vtrū nūc sint plures i eadem specie. De ꝑmo dico q̄ sic. qz diuine potētie nihil debet denegari quod nō implicat ꝓtradictōez. qz hoc solo ꝑtinet deus in genita facere que vtiq; geita sunt. vi. ethicoz. Sz plres separatas sbas eiusd̄ spēi i ee ꝓduci p diuinā potētiā. nō iplicat ꝓdictōz. Jsta patz de facto i aīabo itellectis. q̄ solo nūero dīnt. et tn̄ a do ꝓducūt Sz ad h̄ rndēt adūsarij q̄ n̄ ē sile de aīabo z ag̃el. qz aīa idiuiduat idiuiduatōe corpis i q̄ recipitur. z iō sine ꝓdictōe plurificat plurificatiōe corpm. nō aūt angel⁹.

Prima cō clusio. Rō ꝑma.

Instantia

Jstd̄ n̄ vz. qz destructz corpibz aīe separate ad huc sūt eiusdē spēi. z solo nūero distinguent.

Solutio.

Ad h̄ iterz rndēt alij ꝓprie opinionis. q̄ aīa separata n̄ ē idiuidua p seipaz. sz p aptitudinē ad corp⁹ c⁹ forma erat. ita q̄ diūse aīe separate sz istos distinguūt nūeraliter p diūsas hitudies siue aptitudies ad diūsa corpa solo nūero distincta

Instantia

UVA. BHSC. IyR_066

Solutio. 1 Sz ista fuga q̄uis aliq̄d appareat. i re tñ modicū valet. qz impossibile est dare effectuz formalē in actu sine cā formali in actu. sz effectus formal' induiduatōis actu ponit in aīa sepata. illa aūt aptitudo nō est aliq̄d in actu. igit̄ ꝛc. 2 P. manētibz aīabz solū numero distinctis ista corpa in varias spēs trāsmutant. Cito em̄ mutat corp⁹ in vermes. vermes i terrā. terra in aurū ꝛ argentuz ꝛ alia mineralia q̄ de terra generant. ꝛ p consequēs si aīe p aptitudinē ad corpa a q̄bz sepate sūt tantūmodo distinguerent. tūc mutaret eaz distinctio ad mutatōem corpoz. qz illa aptitudo cū sit q̄dam relatio ipa variaret ad variatōez alteri⁹ extremoz. Et qz fide tenem⁹ aīas hūanas separatas solo numero differre. cum h̄ ipis p hmōi corpa non possit ꝯuenire. oportet q̄ intrinsece 3 aliq̄ mō seipsis distinguant. P. ꝛe⁹ p̄t huiusmodi corpa totaliter annihilare. ꝛ tunc talis aptitudo erit relatio tantūmodo ratōnis. qz entis ad nō ens nō p̄t esse relatio real'. et sic nō solū sequit̄ hoc incōueniēs q̄ induiduationes ꝛ distinctōnes reaz absolutaz q̄ vere et reales subē sunt erūt p relatōes. verū etiaz sequeret q̄ reales induiduatōes ꝛ distinctōes dictaz rerū fiant p entia rōnis. qđ est simpliciter impossibile. 4 P. dato q̄ ꝛeus nūq̄z creasset aliq̄d corp⁹ in p̄terito. nec crearet in fūturo adhuc ꝛe⁹ easdē aīas quas nūc creauit potuit ab origine mūdi creare. ꝛ tñ tūc solo numero Instantia differret sicut ꝛ nunc. Forte ad hoc diceret aliq⁹ q̄ tales aīe differrēt p habitudines q̄s habērent ad corpa que ꝛeus creare posset. et si crearet tales anime hmōi corpa informarent

Solutio. Sed nec hoc valet. Primo qz etiā ille habitudies essent entia rōnis. Secūdo qz relationes sūt posteriores suis fundamentis. iō tales habitudies magis distinguerent̄ p ipsas animas in quibz fundarent̄ q̄z ecōuerso.

Ratō ſeda ad p̄ncipale. P. ꝛe⁹ potest duas materias p̄ducere solo numero differētes sine formis sb̄stantialibz. q̄ potent duas formas p̄ducere solo numero differētes sine materia sb̄stantiali. p̄ña patet. qz cū materia nō min⁹ ꝛe sit vna q̄z quecūq̄z forma creata. si sibi nō repugnat multiplicari sine forma que est sub̄stātia. nec tali forme repugnabit multiplicari sine materia. antecedens p̄z. quia circūscripta om̄i forma sb̄stātiali ꝛeus posset duas materias creare. que ab invicem numero differrēt per solos modos sortitos ab alia ꝛ alia quātitate quibz huiusmodi materie essent p̄iucte. Ratio. 3. P. accidētia spiritualia nō minus sūt distincta q̄z corporalia. sed plura possunt esse indiuidua eiusdem speciei p̄propter solam distinctōem accidentium corporalium. ergo plura possunt esse indiuidua in spiritualibz p̄propter solam distinctionem accidentiū spiritualiū. P. substantia Ratio. 4. que non est sua essentia ꝛ in qua differt quod est et quo est. illa nō est sua singularitas. et p consequens sibi nō repugnat in suis singularibus multiplicari. Sed angelus nō est sua essentia. et in eo differt quod est et quo est. qz inter articulos parisius per sententiā excommunicatōnis cōdemnatos. articulus. lxxvi. est dicere q̄ substantie separate sint sua essentia. quia in eis idem est quod est ꝛ q̄ est error.

P. oppositum istius cōclusionis inter eosdem articulos est p̄demnatū. lxxvii. articulo Ibi em̄ vt patet est error dicere. q̄ quia intelligentie non habent materiā. ꝛeus nō potest plures eiusdem speciei facere P. om̄e quod Ratio. 6. recipit̄ in aliquo receptione reali est plurificabile in eadem specie. sed esse angeloz est realiter receptum in essentia. ergo est plurificabile in eadem specie. et p consequens etiam ipse angelus cui⁹ est esse erit plurificabilis. Maior patet. quia potentia non adequat actū in ipsa receptū. Omnis em̄ actus receptus distat a plenitudine sue actualitatis. Minor etiam patet ex dictis in questione p̄ma p̄cedenti. articulo secundo. Quidam tamē Opio contraria. opposituz illius p̄clusionis tenentes dicunt simpliciter contradictōem implicare plures esse angelos eiusdem speciei. et hoc p̄bant sic. quia differre forma est differre specie ꝛ quiditate. sed quicūq̄z duo angeli p̄ducerent̄ ipi 1 differrent forma. igitur si aliqui duo angeli differrent solo numero. illi differrent specie. et non differrent specie quod est cōtradictio.

P. In illa natura in qua est idem esse spe- 2 cificū ꝛ induiduale nō possūt induidua plurificari nisi species plurificentur. sed substantia angeli est huiusmodi. quia fm Auicē. v. metaphisice sue. omnis natura que nō diuiditur differentijs sicut natura generis: nec diuiditur materia sicut natura speciei. nec diuiditur accidentibz sicut natura induidui ē vna numero species in esse induiduali subsistens. P. om̄is induidualis distinctio in 3 eadem specie. vel est p materiā. vel p quantitatem. vel p aliquā accidentalē p̄p̄etatem. Sed angeloz distinctio nō p̄t esse p materiā quia materia carēt. nec p quantitatē cum sint forme induisibiles. nec p accidētalē p̄p̄etatē qz eis talis p̄p̄etas sequit̄ suppositū p̄stitutū

UVA. BHSC. IyR_066

Cõtra opi nionẽ.

Sed ista nõ ꝯcludũt. nec videt̃ vñ mo/ris ꝑ ꝛ negari diuie potẽtie. qꝛ etiã sancti po/nũt in dubio vtruꝝ ꝛ facto sit. Ait em̃ Dam̃. li. ij. c. ij. Siue eq̃les sint angeli fm spẽz siue differẽtes nescim⁹. ꝛ⁹ scit. Et hãc sententiam Dam̃. tãgẽs Hugo sup angelica hierarchia sic ait. De hac re p modicitate ꝛ insufficiẽtia nihil temere diffinio cũ ioh̃es Dam̃. ꝛ ꝑ lo/quẽs se fateat ignorare.

Solutio. Ad. 1.

Ad pmũ igit̃ dicẽ/dũ q minoꝛ nõ est vera. qꝛ accipiẽdo formaꝝ ꝑ q̃dditate specifica tũc posset ꝛ⁹ si vellet pro/ducere duos angelos q̃ nõ differrẽt forma sꝫ ꝑpetate hypostatica. Sec⁹ est em̃ differre for/ma seu p formaꝝ. ꝛ differre in forma. duo em̃ angeli eiusdẽ speciei si darent̃ bñ differrent in forma nõ tñ p formã. sic̃ sortes ꝛ plato differt in humanitate. cũ alia sit humanitas sortꝫ et alia platonis. nõ tñ differũt hũanitate siue p hũanitatẽ.

Ad. 2.

Ad scõm dicendũ est q rõ illa peccati minoꝛi. maxie loquẽdo d̃ eo mõ essen di angelorũ quez ꝛ⁹ inuenire posset si vellet. nec auctoritas Auic̃. est ꝯ me. qꝛ tales angeli differrẽt ꝑprietatib⁹ ꝑsonalib⁹. q̃ quendã mo/dũ accidentiũ haberẽt.

Ad. 3.

Ad tertiũ dicendũ q talis distinctio esset p quasdaꝝ ꝑpetates. q̃ quidẽ ꝑpetates licet aliq̃ mõ possent dici ac/cidentales. nõ tñ oporteret eas esse ꝛ genere accidentis. sic̃ superi⁹etiaꝝ dixi ꝛ esse existẽtie qd̃ est in genere ꝙbe licet nõ recipiat p̃dicatõꝝ ꝙbe. nec p̃supponeret illa ꝑprietas supposituꝝ ꝯstitutũ. sꝫ simul a deo crearet̃ cũ nata illi⁹ an/geli ꝯstitueret suppositũ̃ indiuiduũ.

Scda in/quisitio arti/culi secũdi

Quã/tum ad scõm in isto articulo videndum dico. q q̃uis dubiũ sit ad vtrãq; ptẽ. credo tñ pro babili⁹ esse tenendũ q nũc ꝛ facto oĩes an/geli differãt specie.

1 Quia fm cursũ quẽ vide/mus multitudo suppositoꝝ in eadem spẽ est ad saluandã spẽm in plurib⁹. q̃ in vno ꝑpter sui corruptibilitatẽ saluari non ꝑt. Ista patet ꝑ. ꝛ aia. Unde etiã ait Auic̃. vi. meth̃. siue ca/pitulo. v. Si possibile essꝫ hoĩes ꝑmanere si/cut ꝑmanet sol ꝛ celũ. pfecto nõ esset opus ge/neratiõe. Sed angeli nõ sunt corruptibiles.

2 ergo ꝛc. ℙ. ista est exp̃ssa intẽtio pho. qꝛ Aristo. ꝛ cõmẽtatoꝛ ponũt. xij. meth̃. q nihil possit multiplicari in eadẽ spẽ nisi p materiã. Idem ponit Auic̃. v. meth̃. siue ca. ij. Et alga/zel. iiij. meth̃. siue circa finẽ. Ueruꝝ est tñ q ista phi appellãt oĩe illud impossibile. quod nec p humanuꝫ ingenũ nec naturaliter fieri ꝑt. Et ideo auctoritates hmõi pho. non ꝛ/rogant ꝯclusioni p̃cedẽti. in q mõ ꝛpiane fi/dei locutus sum ꝛ his q̃ fieri ꝑnt p potentiaꝝ dei absolutã.

Sed ꝝ ium⁹ ista⁹ ꝯclusiõis antiquitus multi tenuerũt. aliter tñ et aliter. Nam sicut recitat beatus Augustin⁹. ij. d. ci. dei. c. xxij. origenes in libꝛo quẽ fecit ꝛ princi/pijs. posuit oĩes spũales ſbas esse eiusdẽ spe/ciei. Sed quia alique ſbe tales sũt vnite coꝛ/poꝛib⁹ ꝛ alique non. et alique sunt vnite pul/chꝛioꝛib⁹ coꝛpoꝛib⁹. ꝛ alique vilioꝛib⁹. ꝛ ꝑ est ꝑpter diuersitatẽ peccatoꝛũ taliũ ſbaꝝ sepata/rum.

Opio ori/genis.

Alia opio.

Alia opinio est q q̃uis angeli ꝛ ani/me differãt spẽ. tñ oẽs angeli sunt eiusdẽ spe/ciei. Et ꝑ opinione ista videnť sonare multe sanctoꝛũ auctoꝛitates. Dam̃. em̃ in elementa/rio suo ait. Unaquecq; species vna natura est. velut oĩes angeli vna natura sũt. ꝛ oĩes ho/mines vna natura sũt. ꝛ altera natura hoĩm: et altera angeloꝛũ. Et in eodẽ libꝛo ait. Hy/postases sunt michael gabriel. ꝛ reliq; fm ptez angeli. species aũt ꝓtentiua ipoꝝ angelica na/tura. Item Anselm. li. ij. cur ꝛ⁹ homo. c. vltio ait. q oĩes angeli sũt eiusdẽ nature.

Tertia opio

Tertia opinio dicit q oĩes angeli q̃ sunt in eadẽ hierarchia sũt eiusdẽ speciei.

Quarta opio

Quarta opinio dicit q solũ illi angeli q̃ sũt eiusdẽ ordis sunt in eadẽ spẽ. Sꝫ qꝛ cõmunius tenet̃ q oẽs differãt spẽ. iõ tenẽdo p̃mã ꝯclusionẽ ad p̃di/ctas auctoꝛitates volo rñdere.

Ad p̃mam q̃ dicendũ q Dam̃. nõ loq̃t ibi assertiue. sꝫ in q̃stitiue. qꝛ vt patuit i auctoꝛitate p̃cedẽte alle gata. ipe dicit se ꝛ ꝑ nescire veritatẽ.

Solutio ad auctoꝛi tates.

Ad di/ctũ Anselm. dicendũ q ibi non sumit̃ nata fm spẽz specialissimã. sꝫ fm subalternã. iuxta qd̃ q̃nq; dꝛ. q oĩa coꝛpalia sunt eiusdẽ nature

Quantũ ad terciũz

Articulus tertius.

articulũ est aduertendũ q ꝛ numero ãgeloꝝ aliter locuti sũt natales phi. ꝛ aliter doctoꝛes catholici. Nã auic̃. posuit nũez ãgeloꝝ ñ excedere nũez ꝛnarũ. posuit em̃ nouẽ intelli/gẽtias ad mouendũ nouez speras celestes. et decimã dixit ꝑsse spere actiuoꝝ ꝛ passiuoꝝ quã appellauit datricẽ formarũ

Opinio Auic̃

Sꝫ istud nõ valet. nõ solũ loq̃ndo theologice. verum etiã nec loq̃ndo philosophice vel astrologice veritatẽ tenet. qꝛ m'ro pl'es sunt mot⁹ celestes q̃ nouẽ. vtꝫ. xij. meth̃. cũ igit̃ fm phos ꝛ astro/logos cuilibet celesti motui coꝛrespõdeat ꝛ/terminat⁹ motoꝝ. iõ ꝛc.

Cõtra eã.

Aristo. ℣o q̃uis q̃ ad ꝛterminatũ nũez itelligẽtiaruꝫ ꝛ se nihil dicat. tñ. xij. meth̃. ꝛ hoc duas opiniones re/citat. sc̃z eudochꝫ et chilonij. quoꝝ primus scilꝫ eudochus posuit intelligẽtias esse. xlvij.

Aristo.

UVA. BHSC. IyR_066

Alius vero scilz chilonius posuit eas esse.lv.

Astrologi

Astrologi vero licet ab his discordēt in hꝫ qꝫ vbi isti duo posuerūt sperās volueres et re/uoluētes.ibi astrologi posuert circulos epicy clos ⁊ ecentricos seu deferētes.⁊ hꝫ ad saluādū diūsitatē nob appntem in celestibꝫ motibus. tñ in hꝫ conuenīūt astrologi cū dictis.qꝫ sic illi dixerūt numeꝝ intelligētiaꝝ nō excedere nu/meꝝ celestium sperarꝝ.sic isti scz astrologi po suerūt numeꝝ intelligētiaꝝ nō excedere nūe/merū celestiū corpm.⁊ circuloꝝ hmōi corpo

Contra illa dicta

ribꝫ naturaliter inexistentium. Sed nec ista ymaginatio ptinet veritatē. qr nō mīs ordo vniūsi viget in sbstantijs sepatis qz in rebus corpalibꝫ seu materialibꝫ.sz ordo vniūsi hoc req̄rit in corpibꝫ.qꝫ nō omia corpa habent p appropriatꝫ motoribꝫ intelligentias seu sub/stātias sepatas.sed solū supma ⁊ nobilissima corpa.g̃ sil̄r ordo vniūsi hꝫ req̄rit vt nō omes sbe sepate sint appropriate motrices corpm. sed solū infime ⁊ ille q̄ sūt inferioris ordinis i numero intelligentiaꝝ.vt sic infima supmo/rū attingāt imediate supma infimoꝝ. Et ista videt esse intentio Dyo.vij.de di.no.vbi ait.qꝫ ipa veritas oim effectiua sp est omia cō/cordans.⁊ est causa indissolubilis ordis om niū.semp ptingens fines pmoꝝ pncipijs se/cūdoꝝ.vnā in omibꝫ pulchre opans armo/niam.

Catholici doctores.

Catholici igit doctores multo ma/iorē numeꝝ intelligentiarū hñt ponere qz po suert phi vel astrologi.eo qꝫ ipa veritas scz xps deus nr alloquēs petrū Math.xxvi.ait.Pu tas qr nō possū rogare patrē meū.⁊ exhibebit mihi mō plus qz duodecim legiones ange/loꝝ. Et fm bedam ⁊ strabū celū empyreuz

1

2

moꝝ vt fuit a deo factū.sanctis angelis fuit re pletū. Unde ꝓpter multitudinē angelorū dr Job.xxv.Numqd est numer⁹ militū ei⁹.s.de

Propter qđ ait Dyo.xiij.de angelica hie rachia.multe sūt beate militie supmūdialiū intellectuū supantes fm ꝓmēsuratōez nume roꝝ infirmā ⁊ coartatā multitudinē materia liū rerū. His p̄missis pono duas ꝓclusio/nes.

Prima cō clusio.

Prima est qꝫ angeloꝝ est cert⁹ numer⁹ qr de⁹ oia fecit in numero pondere ⁊ men/sura.vt dr Sap.xi.c.sed ea q̄ numerata pon derata ⁊ mēsurata sūt,illa in certo nūero sunt. g̃ cū angeli sint a deo facti,seq̄t qꝫ sint in certo numero positi.g̃ ꝛc. Forte contra illud di cetur qꝫ illa q̄ excedūt fm cōmensuratōez nu/meroꝝ totā multitudinē rerū materialiū.illo/rū nō videt eē certus numerus,sz angeli exce dūt fm ꝓmēsuratōem numeroꝝ totā multi/

Instantia

tudinē rerū materialiū.g̃ ꝛc. Maior ptz. qa res materiales sūt q̄dāmodo infinite.cū con tinuū sit diuisibile in infinitū.vtz.iij.phicoꝝ ergo qđ excedit materialiū seu ꝓtinuoꝝ mul/titudinē videt esse infinitū.vel ad minus erit materialiter indeterminatū. Minor etiā ptz auctoritate Dyo.prime allegata. Rñdeo qꝫ sic ptz in eodē.iij.phicoꝝ.oēs ptes ꝓtinui positē actu sūt finite q̄rum i potētia sint infi/nite. Dyo.ait nō cōpat mlitudinē āgeloꝝ pe nes excessū ad mlitudinē rerū materialiū i po tētia existētiū.sz ad mlitudinē eaꝝ q̄ sūt actu nec forte ad mlitudinē indiuiduoꝝ.sz magꝫ ad mlitudinē specieꝝ rerū materialiū.

Solutio

Secunda conclusio.

Cōclusio scda est qꝫ sz numer⁹ angeloꝝ sit cert⁹ i se.ac etiā in ꝓphensorū ꝓgnitōe.tñ nō ē cert⁹ i cognitōe viatoꝝ. loq̄ndo de viatoꝝ cogni/tōe naturali ⁊ absq̄ diuina reuelatōe. Quia na turaliter nihil cogscim⁹ de angel nisi p effect⁹ eoꝝ q̄s videm⁹ in rebꝫ corpalibꝫ. Sed vtruz plures angeli ꝓcurrāt ad eundē effectum.vel vn⁹ solus.hꝫ naturaliter cogscere nō possum⁹.g̃ ꝛc. Maior ptz.viij.phicoꝝ.et.xij.methꝫ.mi/noz etiā ptz.qr cū hō vexat a malo spū.nesci/mus vtrū talis vexatio fiat ab vno vel a plu/ribꝫ In vno em hoie sel fuit legio demonū.vt ptz i euāgelio. Legio āt sūt sex milia sex centa sexaginta sex.⁊ tñ si illi dēmones p se numeꝝ nō indicassent.vn⁹ purus viator eque cogi/tasset qꝫ vn⁹ dēmon fuisset in illo hoie sicut qꝫ plēs. Un loq̄ndo de naturali cognitōe viatoris tūc vera est illa sīa Aristo.ij.methꝫ. qua ait. qꝫ sic se hꝫ ocul⁹ noctue ad lucē solis.sic se ha/bet aīe nre intellect⁹ ad ea q̄ sunt manifestissi/ma in natā.id est.ad angelos seu sbas sepa/tas.

Instantia

Forte ꝯ istud dicet qꝫ saltē bonoꝝ āge/loꝝ ex scripturis cogscere possum⁹ determinatū numeꝝ.qr oēs angeli vel sūt mīstrātes vel as sistētes.sz istoꝝ oim habem⁹ certū numerum Daniel.vij.vbi dr milia miliū mīstrabant ei. et decies centena milia assistebāt ei.

Solutio.

Respō deo qꝫ ista verba Daniel nō sūt lraliter intel/ligēda sed mystice. Et dato qꝫ ipe vidisset tot ministrātes ⁊ tot assistentes.tñ ex hꝫ nō sequit qꝫ nō fuerint plures.qr non est necesse dicere qꝫ viderit omes angelos.sz solū illos vidit qs sibi deus revelare voluit. Nec etiam istud est contra conclusionem.quia dato qꝫ Daniel vi disset in illa visione omnes angelos dei. hoc tamen non fuisset naturali cognitione.sz po/tius diuina seu prophetica revelatione. ar/go.ꝛc.

UVA. BHSC. IyR_066

Articulus quar⁹.

Quantum ad quar

tum articulū ꝑmo videndū est vtꝝ angelus cognoscat qualibet rem p essentiā suam. Secundo dato q̄ nō. videbit vtrū cognoscat per ſpecies. Quo ad ꝑmum pono tres conclusiones. Prima est q̄ angelus intelligit essentiā suam p seipam. quia q̄cūq; obiectum actu intelligibile debite ꝓportionatuꝫ alicui potentie intellectiue est p seipm actualiter ꝓsens illi potētie. tūc intelligit a tali potentia p seipm. nulla alia ſpecie tanq̄ repſentatiua medio requisita. Sꝫ essentia angeli est obiectū actu intelligibile debite ꝓportionatū angelico intellectui p seipam actualiter pñs. ergo ꝛc̄

Prima cō clusio.

Instantia

Forte dicet ꝯ maiorē. q̄ anima rōnalis est actu intelligibilis. cum sit ſba ſpūalis. ꝛ actu est pñs humano intellectui. ꝛ tn̄ intellect⁹ nr̄ nō intelligit essentiā anime p seipam. vtꝫ. iij. de anima.

Solutio

Rñdeo q̄ ad pñs p actu intelligibile intelligit aliq̄d se hꝫ p modum act⁹ i genere intelligibiliū. ſed essentia anime rōnalis nō se hꝫ p modum actus in genere intelligibiliū. ſed p modum pure potentie. quia sic materia ꝑma se hꝫ in genere entium: sic anīa rōnalis in genere intelligibiliū. ut ait cōmentator. iij. de anima. Ipse etiā intellect⁹ anime rōnalis in sui ꝑmordio est sicut tabula rasa i qua nihil est depictum. vt ptꝫ p ph̄m ibidē. Igitur nō est ſimile de essentia angeli ꝛ essentia anime rōnalis. nec de intellectu angeli ꝛ intellectu anime rōnalis. quia nō solū essentia angeli ſed etiā intellect⁹ angeli est actus in genere intelligibiliū. ꝛ est etiā actuat⁹ ſpecieb⁹ intelligibilib⁹ sibi ꝯcreatis a ꝑmordio ſue creationis. quib⁹ ſpecieb⁹ res que ſunt extra se ſolet cognoscere. vt patebit infra.

Instantia

Forte iterū dicet q̄ ſi esse actū in genere intelligibilium facit ad hoc q̄ aliq̄d intelligat ab angelo per suam essentiā ſine ſpecie media. tūc angel⁹ inferior intelligeret essentiā angeli ſuperioris per seipam ſine ſpecie. q̄d est ſimpliciter falſuꝫ. cōſequentia patet. q⁹ essentia angeli ſuperioris est actus in genere intelligibiliū. est em̄ actualior in tali genere q̄ essentia angeli inferioris.

Solutio.

Rñdeo q̄ licet ſit actus tn̄ nō est actualiter pñs intrinſece intellectui ag̃eli inferioris. ꝛ ideo ad hꝫ q̄ essentia ſuperioris intelligat ab inferiori. necesse est vt ſit ſibi pñs mediante ſpē ipm repſentante. ſi em̄ essentia vnius angeli p seipaꝫ esset intrinſece pñs alteri angelo. tūc illaberet ei. q̄d est falſum. q⁹ nulla creata per se exiſtens p essentiā illabit alteri creature. taleꝫ em̄ illapſum de⁹ q̄ omnia intrinſece ꝓseruat ſibi ſoli reſeruauit.

Instantia

Forte adhuc dicet q̄ ex hīs ſequat q̄ angelus natali cognitōe ꝯgnoscat deum p essentiam ſuā. q̄d est falſum. quia tunc naturaliter esset beatus. quia viſio dei p essentiam est beatifica viſio. ꝑma ptꝫ. q⁹ essentia dei est actu intelligibil'. est em̄ purus act⁹ in genere intelligibiliū. vtꝫ. xij. meth̄. ꝛ est intrinſece pñs intellectui angelico p essentialeꝫ illapſum. vt iam dictū est. q̄ ꝛc̄.

Solutio.

Rſpōdeo q̄ licet essentia diuina ſit purus actus i genere intelligibiliū. ꝛ ſit intime pñs intellectui angelico. tn̄ angelus essentiā dei p essentiam ſcꝫ viſione pfecta q̄ est beatifica naturaliter non cognoscit. eo q̄ hmōi obiectū potentie angelice non ſit naturaliter ꝓportionatum. ſꝫ excedēs ꝛ ſuperemines valde nimis. ꝓpter quod indiget angelus gr̄a naturam eleuante. ac lumine glorie intellectum pficiente ad hꝫ q̄ circa nudam diuinaꝫ essentiā pfectum actum eliciat beatifice viſionis.

Patet igitur qualiter tribus particulis poſitis in maiori cauet ſufficienter hmōi trib⁹ inſtantijs. ſ. p ꝑmam ꝑme. p secundam tertie. p tertiam ſecunde cauet inſtātie.

Secunda conclusio.

Conclusio ſecunda est q̄ angelus p essentiam ſuam non intelligit ea que ſunt extra ſe. Quia illud q̄d est ꝓprium ſolius dei hoc nō angelo nec alicui creature debet attribui. ſꝫ q̄ intelligēs p essentiam ſuam intelligat ea que ſunt extra ſe. ꝓpriuꝫ est ſolius dei. Maior est nota. minorem probo. quia cum cognitio fiat per aſſimilatōnem. oportet illud eſſe exēplar cognitarum rerū quod est ratio p quā ꝯgnoscit. ſed ſolum diuina essentia est ydea ſeu pfectum exemplar omnū creaturaꝝ. vt probatum ſupra in ꝑmo libro. ergo ꝛc̄.

Instātia.

Forte dicetur q̄ falſum aſſumitur in minori iſtius probatōnis. quia dicit Dyoniſius. v. de di. no. q̄ ꝑncipaliora in entibus ſunt exemplaria aliorum. Sed angeli ſunt entia ꝑncipaliora. ḡ angeli erunt exemplaria entium inferiorum.

Instan. 2.

Pista conclusio videtur eſſe contra auctorem de cauſis. qui. viij. propoſitione ſui libri ait. q̄ intelligentia ſcit res per modum ſbstantie ſue.

Solutio. Ad. 1.

Ad primum dicendum q̄ angeli dicuntur aliorum exemplaria. non per essentiam. ſed per ſpecies intelligibiles. que ſunt eorum intellectui concreate.

Ad. 2.

Ad ſecundum dicendum q̄ pro tanto dicitur angelus res ſcire p modū ſbe ſue. q⁹ nihil intelligit ꝺ reb⁹ creat⁹ q̄ ſūt extra ſe. niſi intelligēdo ſe.

UVA. BHSC. IyR_066

Iste em̄ est ordo cognitōis angelice loquēdo de ꝯgnitōne naꝛali. q̄ ꝑmo intellect⁹ angelic⁹ ferꝛ sup essentiā suā. deinde cognoscēdo essentiā cognoscit seip̄m ⁊ ceteras potētias q̄ sunt in essentia. tertio cognoscēdo se cognoscit omnū reꝝ spēs quas hꝫ in se. ⁊ p ꝑns cognoscit res quaꝝ sunt species. quodāmodo puta in vniūsali. et quarto cognitis sic rebꝫ i vniūsali. volūtas angeli vult magis cognitōez vni⁹ rei q̄z aliaꝝ. iō volūtas determinat intellectū ad ei⁹ cognitōem. ⁊ tūc intellectus iuxta volūtatis imperiū ꝑuertit se determinate sup speciez illi⁹ rei repsentatiuā. et sic mediāte hmōi specie determinata determinate ⁊ pfecte cog̃scit illud q̄d volūtas cognosci voluit. Propter q̄d de ꝑmo ad vltimuꝫ angel⁹ cognoscit oia p essentiā aliq̄ mō causaliter. q̄z si nō cog̃sceret essentiā suā. tūc ceteroꝝ nihil cognosceret. ⁊ ideo dr res cognoscere mō ſbe sue. Qꝫ aūt hmōi cognitio reꝝ vniuersalis ⁊ indistincta sufficiat ad hoc q̄ volūtas desideret ⁊ imperet distinctā noticiā alic⁹. hoc ptz exp̄esse p Aug. ix. de tri. c. vltimo. et x. de tri. c. ij. et. c. iij. intelligit igit̄ angelus oia mō ſbstātie sue. q̄z a cognitōe subē sue dependet cognitio oim ceteroꝝ q̄ ipe angelus cognoscit cognitōe naꝛali sue ad itra sue ad extra cognoscāt. g̃ ⁊c.

Tertia cōclusio

Conclusio tertia est. q̄ angel⁹ nō cognoscit res que sunt extra ipm p essentias ipaꝝ rerū. q̄z immediata rō intelligendi oportet q̄ sit in intellectu. sed essentie reꝝ fm seipas nō sūt in intellectu āgelico. g̃ tales essentie nō possunt esse rōnes p quas intellect⁹ angelicus cognoscit res que sunt extra ipm. Maioꝛ ptz. minoꝛ ꝓbat. q̄z da oppositū. tunc essentie rerum illaberent menti angelice. q̄d est impossibile. ut ptz exp̄dictis Etiam cum supponatur res esse extra intellectū si essentie essent i itellectu tūc esset manifesta ꝯdictio scz q̄ res essent extra intellectū. ⁊ nō essent extra intellectum. q̄z vbi est essentia rei. ibi est res. Sed contra

Instantia

1 istud fortе dicet. q̄ intellect⁹ noster p quidditatē rei q̄ ē in aia. cognoscit quidditatē que ē re extra. g̃ multo magis hꝫ poterit intellectus angelic⁹.

2 ℟. fm Dyo. angelus superioꝛ illuminat inferioꝛē. g̃ poterit in eo immediate causare actum intelligendi.

3 ℟. intellectus noster cognoscit substantiā rei exterioris immediate p seipam. g̃ hoc poterit intellect⁹ angelicus. ꝯsequentia ptz. ꝓbat antecedēs. q̄a nihil est in intellectu q̄n ꝓus fuerit in sensu. sed spēs ſbstantie nūq̄z fuit in sensu. g̃ nec in intellectu. ⁊ p ꝑns substantia cognoscitur p intellectum per seipsam. Ad ꝑmum dicendum q̄ quidditas rei fm se et realiter non est in anima. sed solum intentionaliter. s. mediāte specie intelligibili. igitur antecedens nō est verum inq̄ntum est applicabile ad propositum. Alias sic inuenitur. igitur concessa consequentia nō plus habetur nisi q̄ angel⁹ cog̃scit res exteriores p spēs q̄ sunt in ipo. Ad scōm dicendū q̄ licet ꝑna aliq̄d valeret supposito q̄ angel⁹ superioꝛ illuminaret inferioꝛez causando in eo lumē. tm̄ q⁹ hꝫ est falsū vt patebit infer⁹ dist. ix. arti. iij. ⁊. iiij. iō ad pns cōsequntia est neganda. Ad tertiū nego aīas. ad ꝓbatōem dico. q̄ licet illud q̄d nullo modo fuit in sensu nō possit esse in intellectu. tm̄ multa sūt in intellectu q̄ fm se formaliter nūq̄z fuerūt i sensu. vtz de actibꝫ habitib⁹ ⁊ pluribus aliis. Unde sufficit ad hoc q̄ aliq̄d sit in intellectu q̄ fuerit in sensu. vel in se vel i suo simili. vel in suo effectu. vel in sua causa. sed fantasma causatū a specie accidentali q̄ fuit in sensu. est causa speciei substantie q̄ est i intellectu. g̃ species substantie causaliter fuit i sensu.

Ad.1.

Ad.2.

Ad.3.

Instantia

Forte dicet q̄ fantasma accidentis non ꝑt esse causa speciei substātie. q̄z nō ꝑt agere vltra suā spēm ⁊ ꝯditōem.

Solutio

℟. deo q̄ licz p ꝓpria sua virtute nō possit agere vltra suā spēz tm̄ in virtute intellect⁹ agentis hoc ꝑt. Unde sicut forma accidentalis puta calor ignis in virtute forme substantialis potest esse cā substātie. sic est in ꝓposito. g̃ ⁊c. Quantū ad illd quod in illo articulo est scdo videndū pono tres conclusiones. Prima est q̄ angel⁹ res que sunt extra ipm cognoscit p species ⁊ similitudines reꝝ. Scda q̄ hmōi spēs nō sūt a rebꝫ abstracte. sed sunt intellectui angelico concreate. Tertia q̄ per hmōi species angelus cognoscit res particulares distincte et determinate. non obstante q̄ quelibet illaruꝫ speciez repsentet plura indistincte. Prima ꝯclusionē ꝓbo sic. Oīne quod cognoscit necesse est esse presens intellectui cognoscenti. vel fm se vel in sua specie seu similitudine. sed res exteriores cognoscuntur ab angelo et non sunt intellectui suo presentes fm se. ergo erunt sibi presentes in sua specie. Maioꝛ patet. iij. de anima. Minoꝛē ꝓbo. nam q̄ angeli cognoscant res exteriores hꝫ tenemur credere. quia fide ex scriptura sacra tenemus angelos esse custodes hominū ⁊ gubernatoꝛes rerum exterioꝝ. que sine cognitōe istarum rerum nequaq̄z fieri ꝑnt. Qꝫ aūt res nō sint intellectui angelico ꝑntes fm se. hoc patet ex

Scda ꝯclusio.

Prima ꝯclusio.

UVA. BHSC. IyR_066

dicẽs in articulo proximo precedenti. Et ista videt esse intentio auctoris ꝛc causis. q̃ ꝓpositione. x. sui libri ait. q̃ quelibet intelligentia ẽ plena formis. id ẽ. specieb̃. Est etiã intentio procli q̃ in suis ꝓpositõibꝫ ꝓpositõne. clxxvi. ait. q̃ omnis intellectus est plenitudo specieꝝ.

Contraria opinio. Contra istam ꝯclusionẽ sũt due opiniões quaꝝ vna ponit q̃ angel⁹ nõ intelligit per alias spẽs. sed omnia q̃ ad extra intelligit per vnũ habitũ intelligit. quẽ ipi appellãt habitũ scientialem angelo ꝯcreatũ. q̃ habitus oĩa distincte repsentat angelico intellectui. ꝛ ipm intellectũ sufficiẽter inclinat ad actum. Et si ꝛ istis q̃ ad eoꝝ positõꝫ sequat angelũ vel omnia simul intelligere vel nihil oino. qꝛ cum iste habit⁹ sp eque pñs sit angelico itellectui. ꝛ sp sibi omnia repsentet. nõ apparet rõ quare vnũ intelligat ꝑius q̃ alteꝝ. vel vnũ magꝭ q̃ alteꝝ.

Instantia

Solutio Ad istõ rñdent dicẽtes q̃ in isto habitu sbiectiue existente i intellectu ãgeli. oĩa q̃ angel⁹ naturaliter ꝑt cognoscere relucẽt expssiue. iste tñ habit⁹ reducit itellectũ angeli ꝺ potentia ad actum ordinate. puta ꝑius respectu pfectioꝝ intelligibiliũ q̃ respectu impfectioꝝ. ipo aũt existente in actu respectu vni⁹. tũc p imperiũ volũtatis mouet ad alia. ꝛ ad illꝺ ꝑ⁹ qꝺ volũtas magꝭ ꝛsideraꝛ. ꝛ addũt q̃ nisi eẽt imperiũ volũtatꝭ angelus intelligeret res fm ordinẽ sue pfectõis p inclinatõꝫ habit⁹ iã dicti. q̃ sp inclinaret ad illud ꝑius intelligendũ qꝺ esset pfecti⁹.

Prima rõ Et hãc opinionẽ posito ꝛsi⁹ ꝯfirmãt sic. Aut ponentes spẽm in angelo ponũt habitũ scialem sibi esse ꝯcreatũ cũ specieb̃. aut ñ. Si sic. tũc supfluũt spẽs. cũ talis habitus pfecte possit oĩa repñtare. Si non. tũc ex frequẽtia actuũ circa istas res materiales posset generari vn⁹ habit⁹ scialis i angeli co intellectu. qꝺ est icõueniẽs. qꝛ tũc intrinseca pfectio ipi⁹ angeli ꝛpenderet a rebꝫ materialibꝫ.

2 Ꝓ. sic se hꝫ volũtas angeli ad diligibilia. sic intellectus ei⁹ ad cogscibilia. Sꝫ volũtati sufficit vn⁹ habitus ad diligendum oĩa naturaliter diligibilia. puta habit⁹ caritatꝭ vel habitus naturalis amicicie. ġ intellectui angelico sufficit vn⁹ habit⁹ ad cogscendũ omnia ab eo naturaliter cognoscibilia

3 Ꝓ. pfectũ intelligere ꝑsupponit habitũ. sꝫ intelligere angeli est pfectũ. nõ em̃ mõ nro ipe angel⁹ pcedit ꝛ impfecto ad pfectũ.

4 Ꝓ. subiectũ cuꝫ forma naturali sufficit ad faciendũ operatiõem naturalẽ. ġ intellectus angeli cũ habitu scientiali sufficit ad eliciendũ opatõꝫ intellectuales. Unde sic vna forma caloris sufficit ad omnẽ opatõꝫ ignis. sic ꝛ

5 Ꝓ. arguũt isti ꝯtra spẽs sic. Intelligibilia etiam differẽtia specie sũt infinita. vt apparet in specieb̃ numeroꝝ ꝛ figuraꝝ. ġ si angel⁹ intelligeret ꝑ spẽs. oporteret eũ hꝫ spẽs infinitas.

6 Ꝓ. aĩa nra nõ intelligit ꝑ spẽs. ġ nec angel⁹. ꝯña ptꝫ. ꝑbat antecedẽs. qꝛ si aĩa hꝫ spẽm rei intelligibil' i se. tũc p actuali suo intelligere nõ oporteret q̃ se ꝯuerteret ad fantasma. ꝯña ptꝫ. qꝛ possꝫ se cõuertere imediate sup illã spẽm quã hꝫ in se. sed ꝯns est falsũ. qꝛ ꝺ ꝑmo ꝛ aĩa. q̃ oportꝫ intelligentẽ fantasmata speculari.

7 Ꝓ. ij. ethicoꝝ ꝺ q̃ tria sũt in aĩa. scꝫ potẽtia habitus ꝛ passiones. ġ nõ spẽs. ġ nec p ꝯns in angelo.

Cõtra opinionem. Sꝫ istã opinionẽ nõ teneo. qꝛ habit⁹ sciẽtialis est habit⁹ ꝯclusionis seu ꝯclusionũ. igit̃ dato q̃ in habitu aliq̃d reluceat ꝫ apparebit ad modũ ꝓpositõis. ꝛ p ꝯns ꝑsupponit alia q̃ sint repsentatiua terminoꝝ. q̃ vsitato mõ loquẽdi spẽs appellant. Ex q̃ etiam apparet q̃ responsio quã isti dant ad instantiã superius ꝯtra opinionẽ adductã non est sufficiẽs. nec valet ille color quem addunt ibidem ꝛ ordine cognitõis angelice per imperiũ voluntatis. quia cũ ordo sit distinctoꝝ. multo melius saluabit̃ iste ordo positis distinctis specieb̃. q̃ in vno indistincto habitu

1 Ꝓ. quia fm istos habitus naturaliter inclinat intellectũ angeli ad hoc vt ꝑius intelligat illud quod est perfectius fm gradus perfectionũ qui reperiuntur in entibus. ergo vbicunq; ꝫ ordo non saluabitur. ibi intelligere ipsius angeli nec naturale nec voluntarium esse videtur sꝫ simpliciter violentum. quia illud violenter ineſt alicui quod ineſt sibi contra suam naturalem inclinatõem. sed huiusmodi intelligere ineſſet angelo contra naturalẽ suã inclinatõnem competentẽ sibi per habitum ei naturaliter concreatũ.

2 Ꝓ. in natura bene condita et non viciata per imperiũ voluntatis nihil fit contra naturalem inclinatõem. sed natura bonoꝝ angeloꝝ est bene a creatore cõdita et nullo peccato viciata. ergo in angelo per imperium voluntatis nihil fieret contra naturalem inclinatõnem suam. et per consequens angelus ꝑmo intelligeret ꝑmum gradum entitatis et perfectõis qui est in vniuerso. ꝛ̃ de secundũ. et sic ꝛ de aliis vsq; ad ꝑmã materiam. et extra hunc ordinem cognoscendi angelus nunq; ꝛclinaret. quod est satis absurdum. et contra scripturam sacram. in qua sepe legit̃ ꝛ angelis q̃ nec agẽdo nec loquẽdo hũc ordinẽ fuauerit. ġ nec intelligẽdo

UVA. BHSC. IyR_066

4 P. iste color destruit seipsum. qr cū bonum cognitū sit obiectū volūtatis. seq̄t ꝙ nec desiderium nec imperiū voluntatis possit ferri super re incognita. igitur vno solo cognito ad cui⁹ cognitōem p̄mo hmōi habit⁹ quem isti ponunt inclinat. volūtas nō poterit impare cognitōem alic⁹ alterius. Da oppositū tunc actus volūtatis extenderet se ad aliud nō cōp̄hensum sb adequato obiecto voluntatꝫ. extenderet em̄ se ad aliq̄d nō cognitum. quod est impossibile. nō solū ḡ ista positio sed etiā colores ei⁹ deficiunt. Ad p̄mam igit̄ rōem eoꝝ dicendū dato ꝙ angelo sit habitus scientialis ꝯcreatus. ꝓpter hoc tamen species nō erunt sup̄flue. quia habitus scientialis est respectu complexoꝝ quoꝝ terminos simplices ipe species rep̄sentant. Ad ꝓbatiōem cum d̄r ꝙ habitus hos terminos sufficienter rep̄sentat. istam nego. quia habitus nō habet repre sentare sed potius circa rep̄sentata potentiaꝫ firmare ⁊ inclinare. Ad secundū dicenduꝫ ꝙ maior ꝓpositio ꝓut ad p̄ns ꝓpositum applicat̄ tunc nō est vera. quia licet intellectus indigeat speciebꝫ quibꝫ obiectū intelligibile fit sibi p̄ns. voluntas tamē his nō indiget. quia obiectum volūtatis sufficienter sibi p̄sentatur p ip̄m intellectū. ideo dato ꝙ habit⁹ sine specie volūtatem informāte volūtati sufficiat ad diligendū. hoc tamē nō sufficiet intellectui ad intelligendū. Ad tertiū dicendum ꝙ licet p̄fectum intelligere p̄supponat habitum in intellectu humano. qui est potētia pura in genere intelligibiliū. ꝓpter quod ꝓcedit de imp̄fecto ad p̄fectum. tamē hoc nō est necesse intellectu angelico qui est actus in genere intelligibiliū nō ꝓcedens de imp̄fecto ad p̄fectum. Unde si illa ꝓpositio vniuersaliter esset vera. tūc in intellectu diuino oporteret ponere habitum. quia suum intelligere est maxime p̄fectum. Dato etiam ꝙ in angelo p̄supponat habitū. tamē ex hoc nō habet̄ quin etiam p̄supponat species. cum habitus nō sit rep̄sentatiuus simpliciū terminorum.

Solutio Ad.1. Ad.2. Ad.3.

Ad.4. Ad quartum dicēdum ꝙ licet forma sufficiat sb̄iecto ad agendū. supposita presentia obiecti in quod. est aptum natum agere s̄m illam formā. tamē quādo obiectum nō est p̄sentialiter approximatū. tūc non sufficit huiusmodi forma ad talem actōem faciendam. nisi sit quoddam aliud virtute cui⁹ obiectuꝫ quod erat absens fiat p̄ns Ignis em̄ iuxta celum lune est maximi caloris. ⁊ tamē nihil calefacit ꝓpter absentiā obiecti qd̄ est res calefactibilis. Sic dato ꝙ intellectus angeli sufficiat ad intelligendum essentiā suam ⁊ cetera que sibi sunt p̄sentia p seipsa. tamē ad intelligendum cetera indiget speciebꝫ quibꝫ rep̄sentantur talia. Ad q̄ntum dicendū nego cōsequentiā. maxime quādo talia intelligibilia nō sūt actu infinita sed solū ī potētia sp abijciente actum. d̄ quibꝫ intelligibilibꝫ accipit̄ antecedens. Ad sextū nego añcedēs. ad probatōem dicendum ꝙ sicut d̄r Sap̄. ix. corp⁹ quod corrūpitur aggrauat animā. ⁊ deꝑmit terrena habitatio sensum multa cogitantem. Ideo anima ꝯiuncta. mole corp̄ali grauata nō potest se libere ꝯuertere sup̄ seip̄aꝫ. nec per ꝯsequēs sup̄ speciē que est in se. ergo sicut dicunt aliqui doctores p̄ma sui ꝯuersione conuertit se sup̄ fantasma. vt mediante fantasmate species intelligibilis existens in memoria intellectiua in actu habituali ⁊ sem ipleno fiat in actu pleniori. ⁊ gignat suam similitudinem in acie cogitātis intelligentie. Ad eptimū dicendū ꝙ ph̄us loquitur ibi de aīa s̄m partem appetitiuā. ⁊ nō s̄m partē cognitiuam. in qua nos ponim⁹ species vna cum ph̄o. iij. de aīa. vbi ait. aīa est locus specierum nō tota sed intellectus. Et ibidem ait. Lapis nō est in aīa. sed species lapidis. Alia est opinio que ponit ꝙ intellectus āgeli intelligit ea que sūt extra se. nō per alicui⁹ speciei vel habitus imp̄ssionem. sed solum per hoc ꝙ radio sue lucis naturalis quodam virtuali cōtactu attingit res ip̄as que sūt extra se. p quē cōtactum hmōi res ponūtur obiectiue ī prospectu intellect⁹ āgelici. Sed nec istd̄ valꝫ quia desinēte actuali inspectōe ipsius rei. tūc angelus nō magis recordaret̄ de re visa q̄ꝫ si nūq̄ꝫ vidisset eam. quia nihil maneret in āgelo spectās ad noticiam illius rei vise. Item h̄ nulla esset assimilatio. ⁊ tamen tam sancti q̄ꝫ ph̄i ponūt cognitōem fieri per assimilatōem

Ad.5. Ad.6. Ad.7. Alia opio Cōtra opinionem

Secūda ꝯclusio superius p̄missa probat̄ sic. Illud quod a p̄mordio sue creatiōis fuit plenum sapiētia ⁊ p̄fectum decore. hoc nō acquirit de nouo aliquam sapiētiam qua perficiatur. nec aliquā sp̄em intelligibilē qua su⁹ intellectus decoret̄. Sed angelus a p̄ncipio sue creatōis fuit plenus sapiētia ⁊ p̄fectus decore. vt patꝫ ex glosis ⁊ expositōibꝫ sanctoꝝ super illo verbo Eze. xxviij. Tu signaculū similitudinis plenus sapiētia ⁊ p̄fect⁹ decore. Et hec est intentio beati Augustini. ij. super Gen̄. vbi ait. Res fiūt in mentibꝫ angelorū per ꝯcreataꝫ in ip̄is sapientiam. Non igitur

Secunda conclusio.

UVA. BHSC. IyR_066

acquirit angel⁹ ſpēs a reb⁹. ſed omniū rerū q̄/rū naturalē habet noticiā a principio habuit ſpēs ꝯcreatas. Sꝫ ꝯ iſtā ꝯcluſionem ſunt due opiniones quaꝝ vna eſt antiqua. et po/nit q̄ angel⁹ nullaꝝ ſp̄m habuit ꝯcreatā. ſed hm̄oi ſp̄m ꝓpter vigorē ſui intellect⁹ abſtra/xit a rebus. nam lumē ſui intellect⁹ eſt vigoro ſius lumine noſtri intellect⁹ agentis. q̄ nō mi nus ꝑt abſtrahere ſpēs q̄ intellectus agens.

Opio an/tiqua.

Cōtra opi nionem

Sed iſtud nō valet. qz hm̄oi ſpēs abſtra/cta nō ducit niſi in cognitiōem q̄ditatis in vl̄i. nūq̄ em̄ intellect⁹ poſſet cognoſcere ꝑticu lare virtute abſtracte ſpeciei niſi ꝯuertendo ſe ad fantaſma. q̄ angel⁹ cū careat fantaſia. nūq̄ ꝑ hm̄oi ſp̄m ꝓueniret in cognitiōꝫ alic⁹ ꝑti/cularis. Alia eſt opinio magis moderna. q̄ ponit q̄ licet angel⁹ a p̄ncipio habuerit con creatas ſpecies reꝝ ꝓpriaꝝ. ſpecies tñ ꝯtingē tiū ꝛ corruptibiliū abſtrahit vel acq̄rit tūc q̄n tales res in eſſe ꝓgrediūt. qz ſi taliū rerū ſpēs a p̄ncipio habuiſſent ꝯcreatas. tūc ꝑſciuiſſent et adhuc ꝑſciret oīa futura contingentia.

Opio mo derna.

1

2

P. tūc nō ꝑficerēt aliqua cognitōe. cuius oppoſitū aſſerit beatus Ambroſi⁹ in libro de fide dicēs. Angeli ꝓfecerūt in ſcientia ꝛ capa citate. quia neq̄ ſciuerūt oīa a principio ſe/culi. Et ſup illo verbo ad Eph̄. iij. vt innote/ſcat p̄ncipibꝫ ꝛ poteſtatibꝫ p eccl̄iam multi/formis ſapiētia dei. dicit gloſa. q̄ angeli mul/ta didicerūt p eccl̄iam.

Cōtra eā.

Sed nec iſtud vꝫ. quia corpa ſupioza ñ accipiūt aliq̄d ab infe/rioribꝫ quo intrinſece ꝑficiāt. nam a p̄ncipio ſue creatōis ſūt ſociata formis. igitur multo min⁹ angeli a rebꝫ corruptibilibꝫ ꝛ ꝯtingenti bus accipient immediate ſpēs quibꝫ intrinſece ꝑficiant. tanq̄ immediatis p̄ncipijs ſue cogni tionis. Añs patet. quia corpa ſupioza nō ſūt receptiua pegrine impſſionis. ꝓpter quod in fluūt in hec inferioza ꝛ nō ecōuerſo. ꝓſeq̄ntia etiā ptz. quia nō minus viget ordo in ſpiriti/bus q̄ in corpibꝫ. Et ſi detur inſtantia de aīa rōnali q̄ eſt ſba ſpūalis. ꝛ tñ ei⁹ intellectus ꝑficit ſpecieb⁹ abſtractis a rebus ſenſibilibus

Inſtantia

Solutio.

Dicendū q̄ nō eſt ſimile. quia cū aīa rōna lis ſit infimū in genere intelligibiliū. ideo ſm ordinē vniuerſi ipa debet attingi a ſupmo ſen ſibiliū. quod eſt ipa fantaſia. vt ſic infima ſu premoꝝ ꝯiūgant cū ſupmis infimoꝝ. Juxta ſententiā Dyo. de angelica hierarchia. Unde nō eſt ymaginandū q̄ aīa rōnalis aliq̄d reci/piat ſm naturalē ſuū curſum immediate a reb⁹ exterioribꝫ. Sed p̄mo ſenſus ꝑticulares reci piūt ſpēs reꝝ ſine materia. vtz. ij. de aīa. dein/de a ſpecie recepta in ſenſu ꝑticulari gignitur ſpēs magis pura in ipo ſenſu cōi. ꝛ ſic deinceps ſpēs ſemp̄ deputat ꝓ omnes ſenſus interiores vſq̄ ad fantaſiam. ꝛ tūc in virtute luminis in tellectus agētis derivat a fantaſmate ſpecies intelligibil⁹ vſq̄ ad intellectū poſſibilē. fanta/ſia autem nō habet immediatū ordinē ad intel lectum angeli. q̄ ſi angelus reciperet ſpecies a ſenſibilibꝫ. tunc immediate reciperet ab eis. et ſic ſm ordinem vniuerſi angelus eſſet deterio ris conditōnis q̄ anima rōnalis. eo q̄ talem ordinem haberet ad ſenſibilia. qualem habēt ſenſus particulares. qui immediate recipiūt impreſſiones rerū ſenſibiliū.

Solutio. Ad.1.

Ad primam rationē iſtoꝝ dicendum q̄ ſpecies in mētibus angeloꝝ ab eiſdem ydeis create ſunt a quibꝫ res hm̄oi ſpecieb⁹ repſentate ꝓcedunt in eſſe. et ideo ſpecies in mente angeli repſentant res nō ſolū q̄tum ad rerum quidditatē. ſed etiā q̄tum ad eſſe ꝛ ad modum eſſendi quem ha/bent. ꝛ quia quelibet res dū ꝑſens eſt ꝛ actua/liter exiſtit. tūc habet eſſe neceſſario ꝛ determi nate. dum aūt futura eſt non habet eſſe deter/minatū. maxime ſi eſt res ꝯtingens. quia licꝫ oīe quod eſt quādo eſt neceſſe ſit eſſe. vt di/citur ꝓmo peri hermenias. tamē de ſingulari/bus et futuris cōtingentibꝫ nō eſt determinata veritas. vt dicitur ibidem. ideo ſpecies in in/tellectu angeli repſentant res determinate dū actualiter exiſtunt. ſed res futuras ꝛ maxime cōtingentes nō habentes cauſas certas et de terminatas repſentant incerte ꝛ indetermina te. et ꝑ conſequens angelus cognitōne natura/li quaꝝ habet mediantibꝫ hm̄oi ſpecieb⁹ non habet aliquā certā noticiā de futuris ꝯtingen tibus. Neganda eſt ergo cōſequentia ꝓdicte rōnis.

Ad.2.ꝛ.4

Et ꝑ hoc patet etiā ad alia duo ar/gumēta. quia ex ꝓgreſſu rei in eſſe. angeli in cognitōne ꝑficiūt. quia cū res determiate ca/piūt eſſe. tūc determiate a ſpecieb⁹ illis repre/ſentant. ꝛ ꝑ conſequns ab angelo certitudialiter cognoſcunt.

Concluſio tertia.

Cōcluſio tertia ſupi⁹ ꝓmiſſa indiget magna declaratōe ꝛ multaꝝ opinio/nū recitatōe. igit ne ꝓſentē q̄ſtionē nimis diu teneā. de ipa ad ꝓns nihil dico. ꝛ ſpero q̄ eā re ſumā in. iij. li. diſt. xlv. ibi em̄ tractat quō an geli intercedūt ꝓ nob⁹ ꝛ orōes nr̄as offerūt ipſi deo.

Ad princi pale argu.

Ad argumentū principale dicendus q̄ hoīes nō habent a natura q̄ reſtaurent illā angeloꝝ ruinā. ſed ſolū ex dei gra. et ideo non oportet hm̄oi eſſe ꝓportionē ſimilitudis ho/minū ꝛ angeloꝝ in naturalibꝫ. ſed ſoluꝫ in gra/tuitis.

D

UVA. BHSC. IyR_066

Distinctio quarta ⁊ q̃nta.

Ost hec vidē

p dū est. Post q̃z mgr̄ determinauit de differētia ⁊ q̃uenientia angelor̄. hic inq̃rit de gloria ⁊ miseria ip̄or̄. Et diuidit in tres ptes. Nā ꝓmo oñdit q̄ angeli nec miseri nec beati fuer̄t ꝓmo creati. Scō oñdit quō ⁊ q̄d aliq̄ facti sunt miseri. ⁊ aliq̄ beati. Tertio ꝓsequit distincte modū q̄ miseri sunt damnati. alij vero fm nouē chorōs feliciter ordinati. Scōa incipit dist. v. ibi. Post hec ꝯsideratio. Tertia dist. vi. ibi. Preterea scire oportet. Prime due ptes sint pntī lcōis. quar̄ ꝓma diuidit in duas ptes fm q̄ magister mouet duabꝫ q̃stionibꝫ. Quarū ꝓma est. Utrū angeli fuer̄t creati miseri vel beati. Secūda. Utr̄z fuer̄t creati pfecti vel ipfecti. Secūda ibi. Ad hꝰ āt. rc. Prima tres. Nā ꝓmo ad ꝓmā q̃stionē rñdet opinatiue. Scō rñdet determinatiue. Et tertio p̄dicta resumit epilogatiue. Scōa ibi Sz hec magr̄. Tertia ibi Ex p̄dict̄ rc. Sequit distinctio. v. Post hec rc. In qua mgr̄ oñdit quō ⁊ q̄ q̄d aliqui angeli facti sunt miseri ⁊ aliq̄ beati. Circa q̄d ꝑadūtēdū q̄ amorosa ꝯuersio ad deū ꝯdiosa auersio a deo. fuer̄t cause sepatōis ip̄or̄ āgelor̄ fm miseriā ⁊ glaz. Mor̄ em̄ cū hꝫ p caritatē deo adheser̄t. ⁊ aliꝫ p odiū a deo se auerterunt. tūc illi fuer̄t dānati. isti āt beati. Igit̄ mgr̄ circa istā materiam duo facit. q̄ ꝓmo tractat de actu ꝯuersionis ad deū ⁊ auersionis a deo Scō de ꝯtendi ⁊ auertēdi ꝓncipio ptātiuo. puta de libero arbitrio. ibi. Habebāt em̄ oēs rc. Et hec ī duas. q̄ ꝓmo tāgit de hmōi libera oīm āgelor̄ potētia Scō oñdit quō bonis angel̄ supaddita fuit gra. ibi. Si āt q̃rit. Et hec in duas. q̄ ꝓmo oñdit quō hmōi āgeli receper̄t grām. Scō inq̃rit an meruerint beatitudinē fue glaz. ibi. Hic q̃ri solet. Prima ī duas. q̄ ꝓmo manifestat quō āgeli q̄ pstiterūt gra co/operātē fuer̄t dotati. Scō quō angeli q̄ superbierūt hmōi gra fuer̄t ꝑuati. ibi. Ideoq̄ a q̄busdam. Et hec ī duas. Nā ꝓmo excludit quorūdā falsam credulitatē. Scō determinat veritatē. ibi. Q, ꝯo alīs rc. Hec ē sentētia istar̄ duar̄ distinctionū ī generali. circa q̄s quero in ſpeciali.

Trū āgeli fuer̄t creati beati. Et

v videt̄ q̄ sic. q̄ clare deū videre ē eē btm̄. q̄ fm aug. ꝓmo de tri. c. vlti. visio est tota merces. sed a primo instanti sue creatōis āgeli clare viderūt deū. Nā cū angelus nō cognoscat discursiue sed simplici intuitu. iō nō cognouit deū p creaturas ſz ī seipo. et cū in sua cognitōe nō vtat fantasmate. nō cognouit deū obscure sed clare. Cōtra nō ꝑus fuerūt bon̄ beati q̄z mali dānati. ſz mali nō fuerūt creati damnati. q̄ alias eor̄ dānatio retorqueret in solū deū. eo q̄ non ꝑcessisset ex eor̄ demeritis. Quia mgr̄ in istis duabus distinctōibꝫ tractat de gra ⁊ beatitudine angelor̄ iō sic ꝓcedā. Primo em̄ inquirā de eo q̄ querit. Scō videndū est vtr̄z fuerint creati in gra. Et hꝰ q̃stū ad istam quartaz distinctōem. Tertio vtr̄z angeli indigu/erint gra ad hꝰ q̄ deū meritorie diligerēt. Et quarto vtr̄z meruerint suā beatitudinē. Et hꝰ q̃stum ad q̃ntam distinctōem.

Quātum ad primū

Articulus primus

est distinguendū q̄ beatitudo dupliciter potest sumi. Uno mō ꝓpe ⁊ pfecte. Alio modo large et impfecte. Primo mō angeli nō fuerūt creati beati. q̄ pfecte nullꝰ est beatꝰ qui nō hꝫ q̄cq̄d vult. ſz in ꝓncipio sue creatōis āgeli nō habuerūt q̄cq̄d voluer̄t. Maior patz ꝑ Aug. xiij. de tri. vbi ait. q̄ ille beatus est q̄ habet q̄cq̄d vult. ⁊ nihil malī vult. Minor etiā patet. q̄ eor̄ aliq̄ quia inordinate appetierūt ideo ceciderūt. P. de rōne pfecte beatitudinis est pfecta securitas cū exclusione oīs erroris. sed a ꝓncipio creatōis ista nō fuerūt in angelis. Maior ptz p Aug. xi. de ciui. dei. c. xij. vbi ait. q̄ beatitudo efficit ex eo q̄ intellectualis natā incōmutabili bono q̄ deꝰ ē sine vlla molestia pfruat. ⁊ in eo se in eternū esse mānsurā nec vlla dubitatōne cūctet. nec vllo errore fallat. Minor ptz p eundē Aug. eodē capl̄o vbi ait. Siue angeli mali scientes suū casum timerēt. siue nescientes aliud putarēt. scientes timor. nescientes errorē btōs vtiq̄ esse non sinebat. P. si angeli a ꝓncipio fuissent pfecte beati. nullꝰ eor̄ cadere potuisset. falsitas consequētis ptz de facto in eis q̄ dānati sunt. ꝓnam ꝓbo. q̄ in actu pfecte beatitudis includit actꝰ fruitōis. q̄ deꝰ tam pfecte diligit. q̄ amans ab amore nequaq̄ poterit resilire. Forte dicet q̄ quis p hꝰ ꝓbet q̄ angeli mali nō fuerīt creati beati. de bonis tn̄ angel̄ ista nō concludunt

Primo conclusio.

1

2

3

Instantia

Responsio

Respondeo q̄ si ꝯcludūt de vno tūc cōcludūt de oībꝫ. q̄ fm Aug. xi. sup Gen. dyabolꝰ cū suis in ꝓncipio ante suū pctm̄ nō fuit discretꝰ siue distinctꝰ ab alīs angel̄ nisi in solis

UVA. BHSC. IyR_066

naḱalib⁹ Et q⁹ dyabol⁹ dulcedie⁹ bt̄ē angelice vite nūq̄ gustauit. vt ait Aug⁹. i eodē libro. ō nec alij a p̄ncipio sue creatōis ip̄am gustauerūt. cū nō fuerit i eis distinctio q̄tū ad gratuita. Conclusio secūda 1 Sz loq̄ndo de beatitudine large ℣ i pfecte. tūc ā geli fuert creati beati. q⁹ nō min⁹ fuit angel⁹ btūs a p̄ma sua ꝯditōne q̄z hō fuerit in padiso. vel virtuosus hō in mūdo. sed ꝑm Aug. isti dicūt beati. igit ℣ āgeli. Maior ptz. minorē ponit Aug. xi. ō ci. dei. c. xij. dicēs Quis em̄ illos p̄mos hoies i padiso negare audeat btōs fuisse ante petm̄. cū hodie nō i/pudēter btōs vocem⁹ q̄s videm⁹ pie ac iuste hanc vitā ducere sine crimine vastante con/ 2 scientiā. P̄. multo pfectius omnes angeli cognouerūt deum a p̄ncipio sue conditionis q̄z in contemplatōne ex puris naturalib⁹ qui cūq̄z homo possit cognoscere deū. sed ꝑhi po/ suerunt homines beatificari in cōtemplatiōe dei ℣ sb̄az sepataz. vtz. x. ethicoz. igit multo magʒ āgeli a p̄mordio sue creatōis potert di/ci fuisse beati. Et iuxta istā distinctōez potert satis ꝯgrue exponi om̄es auctoritates sctōz. q̄ de ista materia q̄ñq̄z ꝑ uidenḱ sonare.

Articulus secundus.

Quantum ad scd̄m

artic'm pōt dici q⁹ duplex ē grā. vt patebit in .iij. libro sez grā gt̄uīta data. et grā gratū faciens In p̄ma grā fuert creati oēs āgli. nō āt i scd̄a

Prima cōclusio Primū p̄bo. ḳa om̄e donū dei ℣ spēaliter ꝑ tutis et cognitōis cui⁹ merita non p̄cedūt est grā gratiʒ data. Sed cū mltis donis ℣ pfectōnib⁹ ℣ spēaliter ꝑtutib⁹ ℣ cognitōib⁹ deus creauit angelos tam bonos q̄z malos. iuxta q⁹ dr̄ ezech. xxviij. de p̄mo qui cecidit. Tu signaculū similitudinis. plen⁹ sapia. ℣ pfectus decore in delicijs padisi dei fuisti. omnis lapis p̄ciosus

Scd̄a cōclusio. opimentū tuū. Scd̄az ꝯclor p̄bo sic. Ille qui nō pōt pficere non hz grām gratū faciēt̄. maxime si est viator ita q⁹ nō est pfecte beatus. Sz angeli a p̄ncipio sue creatōis nō po/tuerūt pficere. vt patz p magr̄m i lra. ḳa q̄cuis vt ait mgr̄ haberēt q̄ possent stare. non tn̄ habuert q̄ posset pficere. nec fuert pfecte bti. vtz 2 in artic'o p̄cedēti. g̃ P̄. creatura videns se eē in grā nunq̄z a grā pōt resilire maxie si pfecta fuerit illa noticia siue visio. sz angelus a p̄ncipio sue creatōis pfecte cognouit se et omnia q̄ fuerūt in se. mior ptz. p̄bo maiorē. ḳa cū grā sit pulcerrim⁹ decor nature. quicūq̄z hm̄oi decorē in se videret. non posset ipm̄ non appetere. imo min⁹ posset ipm̄ nō appetere q̄z etiā q̄z cū q̄z naturalē suā pfectōez. cū sit venustior om̄i naturali pfectōe. cū igit fide teneam⁹ angelū in petm̄ cecidisse. sequit⁹ q⁹ grām nō habuerit.

P̄. deus hoiem non creauit cū grā gratū fa 3 ciente. g̃ nec angl'm. aīs patz p aug. xi. de ci. dei. xij. c. vbi ait. q⁹ q̄ntū ad speciez futuri boni beatioz ē q̄libet iust⁹ in hac vita q̄z p̄mi pentes. cui⁹ rōez reddit mgr̄ h̄ in lra. q⁹ iust⁹ i hac vita hz q̄ possit pficere. ꝑ m⁹ aūt hō q̄uis hret q̄ possz stare. s. originalē iusticiā. nō tn̄ habuit q̄ posset pficere. s. dei grāz. ꝯnaz ꝑbo. q⁹ condi toz ordinat⁹ ñ min⁹ nutit̄ sustētare ptē debilio rē de facili ruinosaz q̄z ptē fortiorē ℣ naḱaliter min⁹ ruinosaz. sz hō infirmior fuit angelo. et ples causas habuit ruine. habuit em̄ cām in trinsecā appetitū sensitiuū. ℣ extrinsecā. s. suū tēptatorē dyabolū. ℣ tn̄ hōi nō fuit ꝯcreatum grē fulcimentū. igit nec āgelo q̄ caruit incita mētis iā dictis ad ruinā. Sz ꝓ uū isti⁹ cō Thomas cluſionis tenēt aliq̄ solēnes doctores q̄d pro/ in ꝑma pte bāt sic. In p̄mo p̄ncipio creatōis oīa fue/ 1 rūt sil' creata vel in se vel in suis rōib⁹ seialib⁹. sz in illo p̄mo instāti gl'a āgeloz nō fuit creata in se. q⁹ tūc angeli fuissent creati beati. g̃ tal' gl'a fuit creata in suo seiario q̄d ē ipa grā gratū faciēs. g̃ ℞. P̄. nō magʒ retardauit deus 2 ornatū creaḱ spūal' q̄z corpal'. sz corpa celestia a p̄ncipio sue creatōis imediate de⁹ ornauit suis luminib⁹. g̃ ℣ creaḱaz spūalē ornauit grā ℣ virtutib⁹. P̄. diuina liberalitas sp̄ pata ē 3 dare grāz vbi obicē nō inuenit ex pte suscipiē tis. sed angeli i p̄mo instāti sue creatōis nul/lū habuerūt in se impedimentū grē suscipiende.

P̄. cū p̄nior sit de⁹ ad miserēdū q̄z ad cōdē nandū. nō min⁹ ꝯcreauit angel' p̄ncipiū me/rēdi q̄z p̄ncipiū demerēdi. sz de⁹ ꝯcreauit angelis liberū arbitriū q̄ potuerūt demereri. igit et cō creauit eis grām q̄ sola potuerunt mereri. 4

P̄. arguit q̄dā alⁱ ad idē sic. Dō fuit crea Durand⁹. tus in grā: g̃ ℣ angel⁹. ꝯña ptz. q⁹ nō minoris dignitatis fuert angeli q̄z p̄m⁹ hō. Añs ꝑbat. q⁹ hō fuit creat⁹ in iusticia originali. q̄ quidē iusticia original' nō videt fuisse sine grā ꝯcomitante. q⁹ ꝯsistebat i pfecta obediētia corpis ad aiaz. ℣ inferioz ad superiores. ℣ i recti/tudine voluntatis ad deū. q̄z sic duo p̄ria nō vi/denḱ esse sine grā gratis data. ita tertiū nō vi/deḱ fuisse sine grā gratū facieēte. P̄. h̄ idez ꝑ 6 bāt auctoritatib⁹ sctōz. Nam beat⁹ aug⁹. xij. de ci. dei. c. x. loq̄ns de creatōne angeloz ait. q⁹ de⁹ sil' erat condens naḱaz ℣ largiens grāz Et ibidē ait. Bonā volūtatē q̄s fecerat i angelis. nisi ille q̄ eos cū bona volūtate. id ē. cū amore

UVA. BHSC. IyR_066

casto creauit. Item Hiero⁹. in glosa sup osee iij. c. ait. q̄ demones i mag̃ pinguedie spūssancti creati sunt. Sz istis nō obstātib⁹ teneo ꝯclusionē pdictā ⁊ cōfirmo eā sic. Illud qđ creato est ꝯcreatum videt ee nāle ipi creato. igit si āgel⁹ grā fuisz ꝯcreatus ipsi āgeli potuisz sent grāz reputasse naturā. P. ꝯplacētia q̄ creatura exist̄s in grā gratū faciēte cōplacet sibūpsi ex eo q̄ ē in grā. ē actus meritor⁹ vite eterne. q⁹ sic angel⁹ vl̄ quecūq; creatura meret sibūpsi nimis cōplacendo in nāl⁹. sic meret sibūpsi ꝯplacēdo i gratuitis. sz q̄cunq; angel⁹ sevidisz in pulcritudie grē gratū faciētis necessario sibūpsi in hoc complacuisset. igitur vitam eternam meruisset. et per consequens null⁹ fuisset damnat⁹. Ad primam igit rōem dicendū q̄ dato q̄ illa maior sit ꝓbata ad nāl⁹. tm nō est vera q̄tuz ad gratuita. Nam fm Augu. Qui creauit nos sine nob. nō iustificabit nos sine nob. Ad secūdā nego maiorez. Nam ornat⁹ nāle corpalis est eiusdē stat⁹ cū sua nāl. hmōi em̄ ornatus et ipa nāl quā ornat ꝯstituūt vnū statū puta statū nature. Sz alter est stat⁹ nāle q̄uisq; spūalis. et alter stat⁹ grē. ⁊ iō nāl spūal debet pcedere grām ne gra videat nāl. Ad tertiā dicendū q̄ q̄uis in pmo instāti sue creationis nō habuerit impedimētū ad grāz. loquēdo de impedimēto ꝯtrarie vel p̄uatiue qđ est auertere se a grā. vel refutare grām. habuerūt tm impedimentū loquēdo de impedimēto negatiue. qđ est nō ꝙuertere se ad grāz. q⁹ an illud instās nō fuit in eis vsus liberi arbitrij q̄ se ad grām affectandā ꝙuerterēt. Ad q̄rtā dicendū q̄ in h̄ relucebat mag̃ bonitas dei: q̄ dedit eis nāl inclinatā ad virtutē sine oī incitamēto intrinseco vel extrinseco ad vicīū seu ad pctm̄. habuerūt etiā omēs angeli sufficiēs p̄ncipiū q̄ saltē de ꝯgruo mereri potuerūt ⁊ virtuose p̄stere donec eis de⁹ grāz infudisset q̄ mediāte etiā de ꝯdigno suā beatitudinē meruissent. Ad q̄ntam nego añs. oppositū em̄ ꝓbaui supi⁹ p dictū Aug. et mgri. Ad ꝓbatōz dico q̄ illa rectitudo volūtat̄ ad deū ꝯsistere poterat in amore nāli. q̄ erat gratia gratis data. Ad sextā dicendū q̄ sic ꝓpter bonitatē module q̄ fuit inter creatōez angelorū et casum maloz. q̄nq; malus angel⁹ ꝯ⁹ malus ab initio. q̄uis nō fuerit creat⁹ in pecato. nec in pmo instanti peccauit. vt infra patebit. sic in ꝓposito de. Qđ em̄ modicuz distat p nihilo reputat intellect⁹. vt ptz. iij. phicoz. Potest etiā dici ad oēs illas ⁊ ceteras auctoritates ꝯsiles q̄ille amor fuit nāl⁹. attamē q⁹ valde magnū ⁊ nobile donū fuit. ideo potest dici cast⁹ amor ⁊ pīguedo spūssancti siue grā. vtiq; em̄ grā fuit q̄uis gratis data. et nō dū meritorie gratū faciens.

Thomā 1

2

Solutio rōnū tho.

Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

Ad. 4.

Ad. 5.

Ad. 6.

Dist. v.

Articulus tertius.

Quantū ad tertiū

articulū dicendum q̄ ad h̄ q̄ actus cuiuscūq; creature sit meritor⁹ necessario requirit gratia gratū faciēs. Quia act⁹ naturā excedēs necessario inferit alicui supnāli ꝓncipio q̄ natura supnaturaliter adiuuet. Sed oīs act⁹ meritor⁹ vite eterne de ꝯdigno excedit nāz creatā. Iste em̄ fuit error pelagij q̄ ex puris naturalib⁹ possem⁹ mereri vitā eternā. Ptz etiā ista minor rōne. Quia q̄ñ aliq̄s finis excedit nātam. tūc act⁹ q̄ de ꝯdigno meret ꝯsequit talē finē necessario excedit nātam. sz finis q̄ ē eterna beatitudo excedit oīez nātam creatā. sol⁹ em̄ creator est ex se nāliter pfect̄ btūs. hmōi āt finē p actū meritorū creata ꝯsequit de ꝯdigno. igit necesse est vt in tali actu innitat supnaturali ꝓncipio. q̄ ꝛc. Sz vtz ad ꝯsequēdam hmōi grām q̄ mediāte meremur sufficiat solū liberū arbitriū vel req̄rat alia pueuia supernālis dispositio. de h̄ sūt opiniones. Doctor cōis ponit h̄ in scpto q̄ sufficiat solū liberū arbitriū. Quia si hō facit qđ i se est. de⁹ dat ei grām. sed p solū liberū arbitriū hō ꝑt facere qđ in se est. ymmovt dicit videt ꝯdictōz implicare q̄ ad faciēdū qđ in se est. req̄rat aliq̄d aliud q̄z liberū arbitriū. q⁹ h̄ nō est in hoīe ad qđ req̄rit aliud q̄z libez ei⁹ arbitriuz. Sed salua tanti doctoris sanctitate ⁊ reuerēcia istō ad pns nō intelligo. Quia q̄cūq; ex se ē sufficiēs ad aliq̄d mediū ꝯsequendum. ille etiā ex se sufficit ad ꝯsequendū oīe illud qđ tali medio ꝯsequi ꝑt de ꝯdigno. sed h̄ns grām de cōdigno meret vitā eternā. igit si ad ꝯsequendū grām sufficeret solum libez arbitriū. sequeret de primo ad vltimū q̄ ad ꝯsequendā gl̄iam de cōdigno sufficeret solū libez arbitriuz. P. ille q̄ ex suo libero arbitrio nō ꝑt h̄re bonā cogitationē. h̄ nō potest ex suo libero arbitrio p̄cise ꝯsequi grām. sed fm qđ ait aplus. ij. ad Corin. iij. nō sum⁹ sufficientes cogitare aliq̄d ex nobis quasi ex nob. sz sufficientia nostra ex deo est. Maior ptz. q⁹ cū bona cogitatio sit p̄ma dispositio ad bonū seu p̄mū initiū bone dispositionis. si illā nō habem⁹ in nostra potestate. sequit q̄ nec grāz possim⁹ ꝯsequi p̄cise ex nostro libero arbitrio. nō em̄ sine causa clamauit hie

Dubium.

Thomas

Thomā 1

1

2

UVA. BHSC. IyR_066

remias Treñ. vltio capl'o. Lonũte nos dñe ad te ℣ ɔũtemur. Et ĩõ dixert alĩ ꝙ necessario añ infusionẽ gre reqrit in aĩa q̃dã dispositio q̃ est q̃ddã donũ rei gtis datũ. Sed nec illõ vz. qz quero re illo dono vtz sit sufficiẽs dispositio ad gr̃az vel nõ. Si nõ. tũc frustra ponit. Si sic. tũc vel libez arbitriũ ẽ p se sufficiẽs ad ɔsequendũ donũ illõ siue illã dispositõez. aut nõ p se sz mediãte alia dispositõe. Si mediãte alia. tunc erit ꝓcessus in infinitũ. Si p se. tũc libez arbitriũ p se sufficiẽs eẽt ad ɔsequendũ gr̃am. qz illud qõ p se pt in sufficiẽte dispositõez respectu alicꝰ pfectõis. ℔ etiã p se pt acqrere illã pfectõz. Et ĩõ relictis his extremis opionibꝫ q̃bꝫ incidit ĩ scyllã cupiẽs vitare carybdim. mediũ obseruando dico. ꝙ nec libez arbitriũ p se sufficit ad gr̃am consequendã. nec reqrit aliqs habitꝰ gr̃am ꝓueniens ℣ mentẽ disponẽs. sz sufficit q̃dã motꝰ factꝰ in mẽte specialiter ab ipo deo. quẽ motũ siue impetũ sequndo creatꝰ ɔũtit ad deũ. ℣ ẽ dispositus ad gr̃az recipiẽdaz. Et ista ẽ intẽtio Dañ. li. ij. c. iij. vbi ait. ꝙ ipe deꝰ est ois boni ꝓncipiũ ℣ causa. ℣ sine eiꝰ coopatõe ℣ auxilio ipossibile est nos bonũ velle vel facere. Jn nob ãt est p/manere in virtute ℣ seq deũ ad hãc vocantem. vel secedere a virtute ꝙ est i malicia fieri ℣ seq dyabolũ vocantẽ ad ipaz Et ex isto etiã dicto Dañ. ptz ad argumentũ ꝓme opinionis. qa ad ɔsequendaz gr̃am nõ sufficit absolute facere qõ in nob est. sed ꝓsuppposita spãli dei motiõe ꝓdicta. tũc em possum. ꝰ vt ait Dañ. deũ sequi vocantẽ ad virtutẽ. g̃ ℟.

Alia opio.

Cõtra eã.

Opio Egidij.

Articulus quar.

Quantum ad quar

tum articulũ dicendũ ꝙ beatitudo duplr̃ pt ɔsiderari. Uno mõ vt est q̃ddã nobile donũ dei. ℣ vt sic nõ reqrit meritũ ex necessitate. qz sic deꝰ dat gr̃am sepiꝰ sine vllis ꝓcedentibꝫ meritis. sed ex sua liberali bonitate. sic potuisz si voluisset ℣ angel'℣ hoibꝫ dare beatitudinẽ. ℣ eos creasse btõs sine vllis meritis ꝓcedentibus. Alio mõ pt ɔsiderari beatitudo ꝓut hz rõem ꝓmij ℣ finis. siue vt dz finale ꝓmiuz alicꝰ. ℣ sic dico ꝙ ex necessitate reqrit meritum. qz vt sic ɔcernit relatõz ad meritũ. a q̃ etiaz p intellectũ absolui nõ pr. Sz vtz deꝰ angel' suã beatitudinẽ liberaliter donauerit. vel per modũ ꝓmij ex condigno reddiderit. ℣ dato ꝙ p modũ ꝓmij. vtrũ ꝓmiũ ꝓcesserit meritũ. sic ꝓpositinꝰ dixit. cuiꝰ opinionẽ mgr̃ tenere videtur in lra. vel vtz meritũ ꝓcesserit duratõe ꝓmiũ. sic tenẽt sequaces doctoris cõis. scz sancti thome. vel vtz sine oĩ ꝓcessione duratonis sz solũ ꝓcessione nature simul ℣ in eodem instanti fuerit meritũ ℣ ꝓmiũ angl'oz sic dicit frater egidiꝰ estimo ꝙ nll's moraliũ scire possit. nisi a deo fuerit sibi spẽaliter reuelatũ. Jgit tanto ez secretez ꝓstposita discussiõe solũmõ ad pñs volo oñdere. ꝙ ea que dicunt ɔtra positõez fris egidij nõ ɔcludũt. Arguũt em quidã sic. Actꝰ qui ɔcludit oppositũ circa statũ opantz non pñt eẽ simℓ. sz actus meriti ℣ actus ꝓmij sũt hmõi. qz mereri est illi q̃ est in statu acqrentz ℣ tẽdentis ad terminũ. ꝓmiũ autẽ respicit statũ nõ acqrentis sz iam possidentis. nec tẽdentis ad terminũ sz iã exñtis in termio Ꝓ arguit q̃dã aliꝰ doctor ɔ̃ modus ponẽdi fris egidij fr egidiꝰ dicit ꝙ postq̃z ãgeli boni gr̃az a deo receperũt. tũc meritũ ãgeli stabat in actu elicito mediante gr̃a et caritate q̃ deũ diligebat. Et ꝓprie loqndo deus erat ꝓmiũ vt adeptus fuit ab angelis p actũ talem. Si tñ vt ait frater egidius ipm actũ volumꝰ appellare ꝓmiũ. tũc idẽ actus vt a gr̃a ℣ caritate elicitus habet rõez meriti. vt aũt p eundẽ actũ angeli adipiscunt deũ habz ratõez ꝓmij Et qz actꝰ iste naℓiter est ꝓus elicitus a caritate q̃z ad deuz termineꝫ. igit adhuc saluat ꝙ meritũ naℓa ꝓcedit ꝓmiũ. Cõtra istõ fũdamẽtũ arguit q̃dã doctor sic. Jmpossibile ẽ ꝙ idẽ habeat rõnem finis ℣ eiꝰ qõ est ad finem. Sz actus beatificꝰ hz rõez finis. ℣ actꝰ meritoriꝰ hz rõem eiꝰ qõ est ad finẽ. g̃ ℟. Ꝓ. cõtradictõz ĩplicat i eodẽ esse sil'respectu eiusdẽ deus deriũ ℣ actũ vltimate ɔplacẽtie. Sz actꝰ meritorꝰ est actus inhiantis siue desiderãtis. cũ sit circa rẽ absentẽ. actus ãt beatificꝰ ẽ actus vltimate ɔplacẽtie circa rẽ iã habitã ℣ ꝑntez.

Dubitatõ

Aureolus 1

2

Ꝓ. ꝙ meritũ possit seq ꝓmiuz sic tenet mgr̃ ℣ ꝓpositinꝰ q̃dã exemplariter ꝓbãt dicẽtes. ꝙ rex nullis ꝓcedẽtibꝫ in eritis dat equũ militi. quem tñ miles seruitio regio postea meretur. Sic deꝰ ꝓus angelis dedit beatitudinẽ quam postmodũ meren. implẽdo misteria ad que destinant. Sz ista nõ ɔcludũt Ad ꝓmũ igit dicendũ ꝙ minor vliter non est vera. Ad ꝓbatõz dicendũ ꝙ q̃uis tẽdere ad terminũ successiue. ɔcernat seu ɔnotet oppositum adexistere in termio. tẽdere tñ subito sine successione simul duratõe. pt esse cũ eo qõ ẽ existere in termino. salua tñ ꝓportate nature. Et eodẽ mõ dico de acqrere ℣ possidere. Et p idẽ ptz ad vnaz rõem multũ appentẽ. qua arguit doctor cõis ɔtra istam ɔclusionem sic.

3

Solo cõtra eos. Ad. 1.

UVA. BHSC. IyR_066

Thomas Uia non ꝑt esse simul cū termio. sz meritū hz rōez vie. ꝑmiū aūt rōez termini. Maior ista z si haberet aliquā veritatē loqndo de via successionē includēte. nō tn de via ſbita seu instantanea. Nā ſm ph̄m. vj. phi. generato est via i naturā. z tn simul est in eodē instanti salua tn ꝓportate nature. est generato et generatū esse.

Ad.2. Sic in ꝓposito ꝛc. Ad scdm dō q sic idez mot⁹ ꝑt dici actō et passio respectu tn diuſoz sic idē actus ꝑ ꝯparōez ad ꝓncipiū elicitm ꝑt hre rōez meriti z ꝑ ꝯñs rōez eius qd est ad finē. z ꝑ ꝯparōnez ad selectabilissimū terminū quē ꝑ talē actū agens adipiscit ꝑt hre ratōnez

Ad.3. ꝓmij seu finis Ad tertiū dō q exq̄ naliter actus ꝑus elicit q̄ terminet. nō non repugnat eidē actui vt elicit aliqluter hre ꝯditōnem desiderij. eo q in illo ꝓri natura nondū attigerit illud ad qd tendit. z vt ad summū bonū terminat ꝑtialiter sine medio hre rōez sūme cō

Ad.4. placentie. Ad q̄rtū dō q exemplū non est ad ꝓpositū. quia aut rex libere dedit equū militi. et tūc miles non merebit eū actib⁹ sequentib⁹ q̄uis benuola gratitudie seruiat regi. qa nll⁹ mereť illō quod suū est scdm liberā z plenariā possessionē. naz ꝑ opa meritoria acquirit aliquid debiti in eo qd nō fuit suū. aut nō dedit equū libere. sed ſb hac ꝯditōne vt miles ipm deuiat et mereat. et tūc non est ad ꝓpositū. qz sic deus angel⁹ libere influit beatitudiez q ipius beatitudinis angeli sunt sine adiecta ꝯditōne liberi possessores.

Ad ꝓncipale argu. Ad argumētū ꝓncipale nego minorē. Ad ꝓbatōez dō. q licet angelus ea que sine excessu suo intellectui sūt debite ꝓportionata nō cognoscat discursiue sic q cām cognoscat per effectū. deū tn qui ſm suā claritatē excedit naturaliter angeli facultatē ipe angel⁹ cognoscit per effectū loqndo de sua noticia naturali. nā angel⁹ naturaliter ꝓmo cognoscit seipm. z cognoscendo seipm eē effectū. cognoscit deum qui fecit eum.

Distinctio sexta.

Reterea sciri

p opōret. Postq̄ mgr determiauit de bonoz angeloz ꝯsione z maloz aūsione. h ꝓsequť de aūsoz miseria. et ꝯsoz gl'a. Et diuidit i duas ptes ſm qd ꝓmo determiat de maloz āgeloz miserrima dānatōe Scdo de bonoz āgeloz pulcerria ordinatōe. dist. ix. ibi. Post ꝑdicta. Prīa i duas. Nā prīo tractat de maloz āgeloz casu et dānatōe. Scdo de angeloz in aliq̄b⁹ corp⁹ibus apparitōe. dist. viij. ibi. Solet etiaz. Prīa in duas. Nā ꝓmo recitat mgr maloz angeloz casum localem. Secūdo declarat casum eoz spūalem. dist. vij. ibi. Supr dictū ē. Prima i tres. Nā ꝓmo mgr oñdit q̄liter lucifer z socij ei⁹ ꝓpt̄ pctā sua ceciderť. Scdo describit tmiñ a q̄ plecti fuerť Tertō assigt tminū ad quē descēderť. Scda ibi Et tāte superbie Tertia ibi Nō est em eis. Et hec i duas. qz ꝓmo oñdit q̄ i istū aerē caliginosuz ceciderť. Scdo quō aliq̄ eoz ad infernū descēderť. ibi. Solet autē queri. Prīa in duas. qz prīo describit ipsoz dēmonū habitatoz. Scdo manifestat iter eos esse plātoz. ibi. Et sic inter. Seq̄t illa ps. Solet aūt queri. Et diuidit i tres ptes. Nā ꝓmo oñdit alios dēmones a dinfernū descendere. Scdo q̄d sctēdū sit de luciferi loco z potestate. Et tertio oñdit ceteroz dēmonū potestatē deficere cū a viris sanctis vincūť in tēptatione. Scda ibi. De lucifero aūt. Tertia ibi. Aliis quoq̄z ꝛc. Circa istam septā distinctionem quero hanc questionem

Trū angel⁹ malus potuerit peccare i prīo instāti siue creatōis Et videť q sic. qz libtas agēdi ei⁹ actoz nō retardat. sz agēs naturalē actoz suā ꝓncipiare in ꝓncipio siue creatōis. vtz de sole. q et angel⁹ q̄ est agēs liberū. Sz ꝑ q̄cūq̄z instanti agēs liberū ꝑt agere. tūc etiā ꝑt i agendo peccare. q ꝛc. Cōtra. angel⁹ ꝑ nullo instanti ꝑt peccare. vt ꝓbatū. q nec in ꝓmo instāti ꝑt peccare. ꝯña pz. añs ꝓbr ꝑ ph̄m. ix. meth. vbi ait q i rebz eternis nō ē aliqd malū oīno neq̄z error. Hic q̄ttuor sūt videnda. Prīo vtz angel⁹ possit peccare. Scdo de eo qd q̄riť.

Tertio vtz dēmones p⁹ pctm̄ habeāt locū eis determiatū. Et q̄rto vtrū pctm̄ ꝓmi angeli ceteris angel' pctōrib⁹ fuerit occasio peccandi

Quantū ad primū

Articulus primus

dico q āgel⁹ peccare potuit. quia qd factū ē ꝑ āgelū possibile fuit fieri ꝑ angelū. sz āgel⁹ peccauit vt ex ml'tis locis sacre scripture colligiť. q ꝛc. Maior ptz a destructōe ꝯsequntis. qa qd impossibile ē fieri. impossibile ē factū ee. vtz. ix. meth. ℞. illa voluntas ꝑt peccare q̄ innitit regule q ꝑt deficere. oīs volūtas creata sibi relicta innitit regule q ꝑt deficere. cū innitat iudicio creati intellect⁹ in sua tendētia naturali

1

2

℞. q̄cūq̄z ex vehemētia delectatiōis quam

3

UVA. BHSC. IyR_066

accipit exp̄ſideratiõe ſuoꝝ naturaliũ nõ debite
ꝓſiderat ea q̄ ꝓſiderare tenet circa ea q̄ appe/
tit. ille iordinate pt appetere z p ꝓñs peccare.
ſz ãgel⁹ fuit hmõi. g̃ ꝛc. Maior pz. qz vehe/
mẽtia delectatõis accepte exp̄prijs naturalib⁹.
z ſi de ſeñ ſp pctm̃ ſit. pcl'oſa tñ ẽ. eo q̄ ſua in/
ebriatõe indiciũ rõis ipediat q̄ ad debitã cõſi
deratõz ei⁹ qõ a volũtate ẽ appetẽdũ. aut etiaꝫ
ſpandũ ſeu pſeq̃ndũ. Et iſtõ ẽ qõ aliq̄ do
ctores appellãt incõſideratõz debite circũſtã
tie ĩ deſiderio vlti finis. Minor pz p Augu.
xi. ſup Geñ. vbi ait. Dyabol⁹ ſuperbia tumid⁹.
z p̄pe ptãt⁹ delectatõe corrupt⁹. beate z ange/
lice vite dulcedinez nõ guſtauit. Sz ꝓtra
Aureolus iſtõ qõ ab aliq̄bꝫ doctoribꝫ h̄ addidi. q̄ ponũt
q̄ incõſideratio debite circũſtãtie fuit angelũ
occaſio ſeu poſſibilitas peccãdi. arguit quidã
1 doctor ſic. Si lucifer peccauit ex incõſide
ratõe. z nõ bon⁹ ãgel⁹. aut iſtã incõſideratõz
habuit ex natura. z h̄ nõ. qz ipe habuit nobilio
ra naturalia q̄z etiã q̄cũq̄z bon⁹ ãgel⁹. aut icurrit
talẽ ignorãtiã a cauſa. z tũc ñ peccauit. qz pctm̃
eſt i his q̄ ſũt a ppoſito z ex deliberatõe. aut fu
it ex pte volũtat⁹. puta q̄ lucifer noluit ꝓſide/
rare. et bonus angelus voluit conſiderare hu
iuſmodi circũſtãtiam. tũc p̃ma radix peccati
ipi⁹ ãgeli nõ fuit ex pte itellect⁹ ſz ex pte volũ
2 tat⁹. P̃. appetere bonũ ſb illa rõe q̄ ẽ appeti
bile nõ ẽ pctm̃. ſz circũſcꝛpta oi ꝓſideratõne de
meritis z de gr̃a. adhuc beatitudo p̃m ſe z p̃m
ſuã ꝓp̃az rõez ẽ appetibil'. naturaliter inclinatõ
ẽ ad appetẽdũ beatitudinẽ. qz p̃m btm̃ Aug.
oẽs volum⁹ naturaliter eẽ bti. igit̃ appetere btitudi
nẽ abſolute ñ ꝓſiderãdo de gr̃a q̄ mediãte ob/
3 tineat nõ videt eẽ pctm̃. P̃. mlt'ũ refert h̄ẽ
actũ electõis ĩdebite circũſtãtionatũ ꝓpatue
z ꝓrie. qz ſz act⁹ h̄ñs ꝓpriã circũſtãtiã ſit mal⁹.
puta velle btitudinẽ ex p̄prijs meritis. et nõ ex
gr̃a. tñ act⁹ q̄ caret debita circũſtãtia ſine ĩclu/
ſione oppoſite circumſtãtie. puta abſolute de
ſire btitudinẽ ñ ꝓſiderãdo de gr̃a. nec videt eẽ
4 mal⁹. nec demeritoꝝ. P̃. aut tenebat ꝓſide
rare de gr̃a. aut nõ. Si nõ. tũc nõ ꝓſiderãdo
nõ peccauit. Si tenebat ꝓſiderare z nõ ꝓſide
rauit. tũc p̃mũ pctm̃ ãgeli fuit pctm̃ omiſſio/
nis z nõ pctm̃ ſuperbie. cui⁹ oppoſitũ cõiter dr.
5 P̃. p̃mũ pctm̃ ãgeli fuiſſz ĩgr̃atia. Sz iſte
Solutio. rões nõ ꝛcludũt. Ad p̃mũ igit̃ dicẽdũ q̄
Ad.1. illã incõſideratõz habuit oꝛgialiter ex vehe/
mẽtia delectatõis quã habuit ex ꝓſideratõne
ſeu aſpectu ſue ꝓpe natural'pulcritudis. q̄ aliq̄
mõ abſorpt⁹ ſupnaturalẽ btitudinẽ ĩdebite cõ/
cupiuit omittẽs circũſtãtias ſine q̄bꝫ ipoſſi/
bile fuit eũ ꝓſeq̃ talẽ finẽ. Vñ iſta incõſidera
tio gr̃e diuine p quam debebat appetere con/
ſequi ſuam beatitudinez nec fuit angelo mere
naturalis. nec ſimpliciter caſualis. quia oꝛie/
bat tã ex actu itellect⁹ q̄ nimis reflectebat ſup
ſeipm. q̄z ex actu voluntatis q̄ nimiã habuit
delectatõez z cõplacentiã a ſeipo. Ad ſcõm Ad.2.
dicendũ q̄ angel⁹ nõ peccauit appetendo bea/
titudinẽ ſuã abſolute. ſz ex p̄uia ñ ꝓſideratõe
gr̃e z ꝓſideratõe ꝓprie dignitat⁹ eſtimauit ſe
poſſe hmõi finẽ ꝓſeq̃ p naturã. et ſic appetijt.
pter qõ peccauit. Ad terciũ dõ. q̄ actus Ad.3.
ꝓcupiſcẽtie q̄ malus angelus beatitudinẽ cõ
cupiuit erat indebite circũſtantionat⁹ z nega
tiue ſeu p̄uatiue ac etiã ꝓrie. q̄uis ſecũdũ ſeq̃
ret ex p̄mo. Nã non ſolũ nõ deſiderauit hmõi
beatitudinẽ ꝓſeq̃ p gr̃az. ſz voluit ipaz ꝓſeq̃ p
naturã z h̄ fuiſſet ſibi altiſſimo. Ad q̄rtũ Ad.4.
dõ. q̄ q̄uis ille qui debet eligere ñ teneat omi
tpe ad ꝓſiderationẽ debitaꝫ circũſtantiaꝫ ele
ctõnis et electi. tñ ſi ſe determiat ad eligendũ.
tenet anteq̄z eligat ꝓſiderare modũ poſſibilẽ
z circũſtantias pdictoꝝ. Sic q̄uis angelus
abſolute nõ teneret ad ꝓſideratõez gr̃e. tñ cũ
ſe determiauit ad habẽdũ ſuã beatitudiez. nõ
expectãs ſup h̄ dei determiationẽ q̄ntũ ad mo
dũ habendi ipe tenebat ꝓſiderare circũſtãtias
ſine quib⁹ ipoſſibile fuit ipm cõſequi pdictũ
finẽ. Et cũ dr q̄ tũc p̃mũ peccatũ fuiſſet pecca
tũ obmiſſionis et non ſuperbie. Dico q̄ in iſta
omiſſiõe neceſſario videt ꝓcurrere ſuperbia. nã
de ſupnaturalib⁹ ex puris naturalib⁹ iudicare z
determinate ſentẽtiare temeritat⁹ eſſe videt et
ſuperbie. Forte dicet q̄ ſic dicendo angelus Inſtantia
peccaſſet ante pctõ obmiſſionis p hmõi incõ
ſiderationẽ. q̄z peccaſſet peccato ꝓmiſſionis p
malã electionẽ. z ſic plura fuiſſet peccata ipi⁹
Rñdeo q̄ multiplex p̄t dici pctm̃ p̃mi an Solutio.
geli. Nam ſic infra patebit pctm̃ ſuũ potuit
dici ſuperbia ac etiã auaricia. nimis em̃ eſt aua
r⁹ cui nõ ſufficit deus. attamẽ p̄t dici q̄ q̄uis
pctm̃ culpabilis obmiſſionis fuerit naturali
ter p̄rius in angelo q̄z ſua mala fuerint electio.
vnuz tamen pctm̃ eſt integratũ ex ambꝫbꝫ.
q̄a vbi vnũ ꝓpter aliud vtrobiq̄z dicit vnũ.
Ad q̄ntũ dõ. q̄ vtz p p̄hm. iij. ethi. omnis Ad.5.
q̄ peccat vel peccat ex ignorãtia aut ignorãs
Unde in peccato ignorãtie erroꝝ pctm̃ p̃cedit
In pctõ vero ignorantis erroꝝ pctm̃ ꝓcomi/
tat. Quãuis ergo angel⁹ ꝓprie loquẽdo non
peccauerit ex ignorantia. peccauit tamẽ ignoꝛ
rans. qz illectus ꝓpria delectatõe nõ attende
bat nec ꝓſiderabat que ꝓſiderare poterat ſive

UVA. BHSC. IyR_066

hementia huiusmodi delectationis affectus nō fuisset.

Articulus secundus.

Quantum ad scdm

articulū dico cū anselmo q̄ angel⁹ in p̄mo instāti sue creatōis nō potuit peccare. qz sic dic Anselm⁹ in libro de casu dyaboli. angel⁹ non potuit p̄mū actū volūtat⁹ a se hz̄e. qz vt ibidez ait anselm⁹. qui seip̄m mouet ad volendū p⁹ vult. Si igit̄ p̄m⁹ mot⁹ volūtat⁹ angelice fuisset effectuosus. tal⁹ effect⁹ in deū retorq̄ret a q̄ volūtas creata p̄mū motuz recepit. P. res generata p̄mū motū hz a generāte. g̃ volūtas creata p̄mū motū hz a creāte. g̃ ꝛc. Istam eandē ꝯclōez diūsi doctores diūsimode dēclarāt. q̄uis eoz media nō ꝯcludāt P. rio em̄ arguit q̄dā sic. Angel⁹ intelligēdo sua naturalia peccare nō potuit. sz ī p̄rio instanti itellexit solum sua naturalia. g̃ in p̄rio instāti peccare non potuit. Maiorp̄z. qz circa sua naturalia errare nō potuit P. robat̄ minor. qz nō potuit plura sil' intelligere. ꝛ iō post p̄mū instans mouit se ad intelligendū sup naturalia. circa q̄ peccare potuit. qz circa modum appetēdi talia erranit.

Rō alioz.

Cōtra eā.

Sz istō nō vz. qz dato q̄ āgel⁹ nō itelligat simil' plura vt plura. p̄t tm̄ intelligere sil' plura. quoz vnū ē ordinabile ad altez. vl' necessario dependet ab eo. g̃ angel⁹ intelligendo seip̄m sil' potuit itelligere ip̄m deū a q̄ necessario depender. ꝛ vltimū finē in quē est ordinabil' Se cūdo alij p̄dictā ꝯclōez p̄bāt sic. Oīe petm̄ destruit aliq̄d bonī. sz nihil destruit nisi hēat esse. g̃ si in p̄rio instāti āgel⁹ peccasset. tūc aliq̄d bonū ip̄i⁹ āgeli sil' habuisset esse ꝛ nō esse Et ꝯfirmat̄. qz mutationes reales ordinate ad se inuicē sic q̄ vna alia necessario p̄supponit. nō p̄nt esse sil' in eodē instanti. sed creatio angeli et actio qua peccauit sunt hmōi. quia peccare non potuisset si prius creatus non fuisset.

Rationes aliorum.

Cōfirmat

Sed neq̄ ista sufficiunt. Ad primum igitur dicendū q̄ peccatum mortale non presupponit de necessitate bonuz quod destruat: sed impedit bonū ne fiat. quod tamen fieret si peccatum nō esset Sicut em̄ virtus matrimonij excusat peccatū. non q̄ destruat peccatuz p̄supposituz. sed qz p̄uenit peccatū ne fiat. qđ vtiq̄ fieret si matrimoniū non esset. sic in p̄posito. Ad cōfirmatōez dicendū q̄ de mutatōnibz subitis seu instantaneis maior non habet veritatē. creatio em̄ solis et illuminatio aeris fuerūt simul durationē. q̄uis non fuerūt simul natura. quia illuminatio facta a sole naturaliter p̄supponit factiōem ipsi⁹ solis.

Cōtra eas Ad.1.

Alij eandē conclusionē p̄bant sic. Angelus nō potuit habere deliberatiōem in p̄mo instanti sue creatōnis. ergo nec potuit peccare. consequntia patet. quia oīs actus qui est peccatū oportet q̄ ex deliberatōe fiat. cū omne peccatū fiat ex electione. que vt patet. vi. ethi. est finis ꝑsilij. ꝑsiliū aūt p̄supponit deliberatōnem. Sed nec istud valet. qz sicut intellectio angeli nō requirit temp⁹. cū nō itelligat cū discursu. sic nec ei⁹ deliberatio. ipe em̄ angelus potest simul velle finē ꝛ ea que sunt ad finem. sicut simul intelligit p̄ncipia et ea q̄ eliciunt̄ ex p̄ncipijs. q̄uis igit̄ hoīs consiliuz et deliberatio nō sit instantanea vel instātanea. ḡa eius intelligere est cū p̄tinuo et tpe. cū hō intelligat cū discursu. angelus tn̄ q̄ intelligit simplici intuitu ꝛ sine discursu potest i instāti deliberare.

Cōtra eā.

Alij eandem ꝯclusionē p̄bāt sic. Impossibile est q̄ aliqua creata potentia simul ad plura se conuertat. sed ad hoc q̄ angelus aliquid appeteret necessario p̄cognouit tria. scz se cui appetebat. ip̄m appetibile. et rōnem mouentē ad appetendū. cū igit̄ nō potuerit peccare nisi aliq̄d appeterit. g̃ in p̄rimo instanti peccare nō potuit. Sed ḣi maiori falsum assumit̄. qz potēcia creata p̄t se sil' cōūtere ad plura ad in uicē ordinata. vt ratio ꝛ illud cui⁹ est rō. vbi em̄ vnū ppt̄ alterz vtrobiqz ordo esse vnū. Un̄ etiā visus nr̄ sil' ferturin lucē ꝛ in colorē. put lux est rō videdi colorē. igit̄ angel⁹ sil' fert in ip̄m appetibile. ꝛ in rōnem sb̄ q̄ appetit̄. Et iā angel⁹ nūq̄z desinit seip̄m itelligere. igit̄ sil' apprehendit seip̄m cui appetit appetibile et rōnem mouentē ad appetendū.

Rō alioz.

Alij dicūt q̄ si angel⁹ peccasset in p̄mo instāti sue creatiōis tūc de necessitate peccasset. falsitas ꝓnt̄z p̄z i libro de ꝺa religiōe p̄ Aug. vbi ait. q̄ oīe petm̄ adeo ē volūtariū q̄ si nō ē volūtariū nō ē petm̄. p̄bat̄ ꝓña. qz si potuisset nō peccasse. aut illō posse habuisset anteqūz peccauit. aut duz peccauit. aut postq̄z peccauit. Nō p̄mū. qz añ illō instās angel⁹ nō habuit esse. Nec scdm. qz oīe qđ ē q̄n est necesse est esse. Nec tertiū. qz impossibile est p̄teritū non esse p̄teritū. vt p̄z. vi. ethi. Sed nec istud cōcludit q̄uis alic⁹ sit apparētie. quia sicut agēs p intellectū simul intelligit p eandem formā sb̄ ꝛ oppositū. sic simul p̄t eligere sb̄ vel oppositū. ꝛ p̄t agere sb̄ vel oppositum. Fm̄ sue volūtatis electōem. Unde si est ibi necessitas. illa solū est necessitas suppositōnis seu ꝺditionalis. puta suppositō q̄ elegerit t⁹

Cōtra eā.

UVA. BHSC. IyR_066

nō potuit ñ eligere. nō erat igit ibi necessitas repugnās libero arbitrio q̄ tollit peccatum.

Prīa opio ꝺclusiōz

Sed q̄uis illa ꝺcl'o sit in se verissima. tñ tres opiniones vident ei obuiare. Prima est ꝺtra illud qđ ꝺclusio ꝓsupponit. ḡa dicit angelū ꝛe facto in ꝑmo instanti sue creatiōis peccasse. Nam homo fuit creatus occasione peccati angeloꝝ. puta ad restaurandū casum eoꝝ. sed homo in eodem instanti creatus est cum angelo. qui ꝑm Augustinum oīa fuerunt simul creata. igitur in primo instāti sue creationis angelus fuit peccator. 2

Ꝑ. si nō. tunc erat ꝺare vltimū instās in q̄ erat bonus ꝛ ꝑmū in q̄ erat malus. ꝛ sic in medio tpe nec fuit bon⁹ nec fuit malus Ꝑ oīe mendaciū est pctm̄. ſz ioh. viij. ꝺr ꝛe angelo malo. q̄ ipe homicida erat ab initō. ꝛ in veritate nō stetit 3

Ꝑ aug⁹. ij. sup gen̄. ait q̄ diabolus in veritate non stetit. ꝛ h̄ ab initio ex q̄ ipse creat⁹ est Et ibiꝺ ait q̄ fact⁹ ꝺtinuo se a salute veritatis auertit supbia tumidus. et ꝑpie ptātis ꝛe/ cratōne corrupt⁹. Et ibiꝺē ait q̄ diabolus ab initio ꝺditōnis sue impia superbia cecidit. 4

Cōtra opi nionē. Ista opinio videt esse multū antiq̄. quia inter parisienses articl'os est ꝺdēnata. Dicit em̄ articl's q̄ error est dicere q̄ angelus i ꝑmo instanti sue cratōis peccauit 1 2

Ꝑ gen. i. ꝺr q̄ vidit ꝺeus cūcta q̄ fecerat ꝛ erant valde bona. ḡ saltē ꝑ illo instāti nulla erat malicia i angl'o ergo ꝛc. Solutio.

Ad ꝑmū dicendū q̄ si nūq̄ peccasset angel⁹ adhuc fuisset hō creat⁹ ad gl'iam ꝺei ꝛ ꝛecorem vniūsi. licet forte nō fuissent tot hoīes creati sicut mō. Ad. 1.

Ad secundū dicendum. q̄ quia operatōnes angeloꝝ non sunt continue sicut motus corpoꝝ. ideo inter illa duo instantia nō ꝺabit tpus mediū h̄ns cōtinuitatē. possunt em̄ in mēsura mot⁹ angelo tū instātia se hr̄e ꝺsequenter ad inuicem sine medio. nec valet ista forma arguēdi. q: ꝑ eūdez modū posset ꝓbari ꝑmū hoiez peccasse in ꝑmo instāti sue creatōis. cui⁹ oppositū ꝓz gen̄. ij. Ad. 2.

Ad auctoritates. Ad auctoritates dicendū q̄ q: breuis mozula fuit inter angeli ꝓductō ꝛ lapsum. iō mod⁹ loq̄ndi scripture est q̄ ab initio ceciderit.

Loq̄t etiā Aug. sup Gen̄. ij. non assertiue sed inq̄sitiue. qđ ꝓz. q:. xi. ꝺ ci. ꝺci. c. xiij. vbi assertiue loq̄t ꝛe illa materia ait. q̄ ꝺyabol⁹ in ꝺritate nō stetit. sic accipiendū esse q̄ in ꝺritate fuerit ſz nō ꝑmānsit. Et eoꝺē cap'o ait. Non ab initio ex q̄ creat⁹ est peccare putand⁹ est. ſz ab initio peccati. q: ab initio supbie cepit esse pctm̄. Et. ca. xvi. ait q̄ sine ꝺubio vbi ē viciū malicie. natā nō viciata ꝑcessit Alia insup

Scḋa opio ꝺclō. est opinio q̄ ꝺclusioni supꝺicte ꝺirecte cōtra dicit. q̄uis em̄ vt ponit ista opinio angel⁹ in ꝑmo instanti sue creatōis nō peccauerit sic dicit articul⁹ pisien̄. peccare tñ potuit. Quia nō minoris potētie fuit angel⁹ in ꝑmo initio q̄ fuit postea. ſz post initiū peccare potuit. vt euidēcia facti ꝛemōstrauit. Ꝑ. ꝑ q̄cūq̄ instanti volūtas ꝑt habere actū libere elicitu. ꝑ illo instāti ꝑt peccare. q: ꝑt recte ꝛ nō recte agere. sed voluntas angeli in primo instanti sue creatōis potuit actum suū libere elicere. quia potentia esset aliter libera ꝑ quacūq̄ mēsura actū suū elicit libere elicit. sed ꝑ ꝑmo instāti potuit actū suum elicere. q: ꝑm aug. effect⁹ ꝑt esse coeternus sue cause. Ꝑ. creature rōnali seu intellectuali non repugnat ꝑ ꝑmo instanti sue creatōis mereri. ḡ nec ꝛemereri. cōsequentia tenet ꝺupl'r. Primo q: facili⁹ ē ꝛe/ficere q̄z ꝑficere. Scḋo q: opposita sunt apta nata fieri circa idē. Añs patet. q: xp̄s in ꝑmo instanti sue ꝺceptōis meruit potuit ꝛ meruit. 1 2 3

Cōtra eū. Sed istud nō valet. q: effect⁹ rei ꝓducte coetern⁹ ꝓductioni eiusdē rei ꝛependet a causa ꝓducente. igit si angelus in ꝑmo instanti sue creatōis peccasset. hmōi pctm̄ a suo creatore ꝛependisset. Ad primū dicendum q̄ Ad. 1. q̄uis angel⁹ habuerit eandez potētiā voluntāriā in ꝑmo instanti quā habuit postea. nō potuit tñ se ex se mouere ad primū actū. vt patuit ꝑ Anſel. si mouisset se ad volendū q̄ ad primū actum. q: volendo mouisset se. tunc ante suum primū actum fuisset in actu volēdi. primū igitur motū volūtatis oportet nos reducere in ipm̄ creatorē. Ad secundū dicēduz Ad. 2. ad minorē q̄ ꝑmus motus volūtatis non cōpetit volūtati elicitiue actiue cū sit a creante. Ad ꝓbatōem ꝺicendum q̄ Aug⁹. loquit ibi ꝛe effectu cause naturalis. q̄ q̄uis sit coeternus cause. reducit tñ vt plurimū in ipm̄ generās. sic ꝛesessus ꝛorsū ipi⁹ grauis reducit in generās graue. ꝛ vt sic rō est ꝑ nobis. q: ꝑm⁹ actus volūtatis cū vt sic reducatur in ipm̄ ꝛeū nō est libere a volūtate. igit nō ꝑt esse peccatum.

Ad tertiū nego añs ꝛe pura creatura loquēdo. Ad ꝓbatōem ꝺico q̄ xp̄s nō fuit pura creatura. Sed forte ꝺicetur ꝛe anima nostra rōnali que est pura creatura. et tñ maculatur peccato originali cum corpi hūano infunditur in primo instanti sue creationis. Ad. 3. Instantia

Respondeo q̄ non est simile. quia aīa humana peccato originali nō maculat ex sua ꝑsonali electione vel operatione. sed ex aliena actōne. ꝛ ex eo q̄ corpi sedo coniungit angel⁹ Solutio

UVA. BHSC. IyR_066

aūt nō ꝓtuit maculari nisi ex ꝓpa ⁊ ꝓsonali electōe.

Opio Aureoli cōtra ꝓclusionē.

Tertia ē opio cuiusdā doctoris q̄ circa istā q̄stōz ponit duas ꝓpositōes. Quarū ꝑia ē. q̄ āgel⁹ i puncto instāti creatōis siue potuit elicere actū ꝛfectuosū. Et fundamtū siue rōis ad h̄ ꝓbādū ē. q⁹ volūtas ei⁹ potuit elicere actū male circūstationatū. puta q⁹ potuit diligere se sup deū seu pl⁹q̄z deū. Scda ꝓpositio ē q̄ āgel⁹ i ꝑmo instāti n̄ potuit elicere actū ꝛfectuosū sibi iputabilē. Fūdamtū aūt h⁹ scde ꝓpositōis n̄ curo recitare. q⁹ ꝓpositōz cōcedo. eo q̄ sit ꝓclusa mee ꝓcloni. g̃ tātūmō ad pns volo ondere q̄ iste due ꝓpositōes sil'staren pnt.

3 Aureolū

1

Quia ois effect⁹ ꝛfectuosus si n̄ fuit casual' imputād⁹ ē aut cause imediate eliciēti si libere elicit. aut cause dirigēti si a tali causa effect⁹ ꝛfectuosus elicit. q̄ a supiori causa imeliciēdo tale effectū dirigit. Sz fm te angel⁹ in ꝑmo instāti potuit elicere actū ꝛfectuosū. cū igit̄ hmōi effect⁹ nō possit esse casual' cū sit agentis a ꝓposito. nec ꝛfect⁹ talis possit retorqueri i cām dirigentē. puta in ipm deū. g̃ iputand⁹ ē cause elicieti puta ipi āgelo.

2

Ꝑ. ois act⁹ elicit⁹ ꝓtra rectū iudiciū rōis iputād⁹ est eliciēti. maxie si elicies sit capax rōis. sz q̄ angel⁹ pl⁹ diligat se q̄z deū quē i ꝑmo instāti fm Aug. coḡuit ee factorē suū ⁊ oīno summū bonū. h̄ ē ꝓtra rectū iudiciū rōis. g̃ cū angel⁹ sit rōis capax talis ꝛfect⁹ sibi esset imputādus.

Ad motiuū ꝑme sue ꝓpositōis dō q̄ ꝑm⁹ mot⁹ volūtatz angelice actiue nō ē ab angelo sz a deo. igit̄ ipossibile ē illū ꝑmū motū volūtatis āgelice fuisse male circūstantionatū.

Articulus tertius.

Quantū ad tertiuz

articulū est adūtendū q̄ in malis angel' q̄ztū ad pns duo possum⁹ ꝟsiderare. scz pctm̄ ⁊ officiū. ⁊ fm h̄ possum⁹ ponere duas ꝓclusiones

Ꝑma cōclusio

Ꝑma est q̄ ꝟsiderādo eoz pctm̄. tūc ꝑmus eoz loc⁹ est infern⁹. q⁹ grauitas iclinat rem ꝛdm. sed pctm̄ est grauitas q̄ grauat sba spiritalis. g̃ infern⁹ q̄ est loc⁹ sume ꝛdmz est ꝓpri⁹ loc⁹ ꝛdmonū ꝟsiderādo eoz ꝓccatū.

Secunda concluſio.

Scda ꝓclo est q̄ quantū ad eoz officium ꝛdmones vsqz ad diē iudicij seu vsqz diem nouissimū p loco habent aerē ac etiā infernū. q⁹ ꝛdmones q̄ztū ad suū officiū sunt cētatores hoīm viuentiū ⁊ tortores pctōz p⁹ mortē ad infernū ꝛcedentiū. g̃ q̄ztū ad ꝑmū officiū p loco habent aerē. sed q̄tum ad scōm p loco habent infernū. Ex his duabꝫ ꝓclusionibus correlarie ꝑt inferri q̄ post diē iudicij ipoz ꝛdmonū locus erit tantūmodo infern⁹. q̄a tūc ꝛsinet in eis officium tentandi ⁊ tantūmodo remanebit in eis officiū puniendi eos q̄ cum eis in inferno ꝑpetue remanebunt.

Instantia

Forte dicet q̄ inter locuz ⁊ locatū ꝛdet esse ꝓportio. sed sba spūalis ꝓpter sue naturalis puritatis excessum nō habet ꝓportionē ad ista loca vilia cuiusmodi sunt aer ⁊ infern⁹ ⁊c.

Solutio.

Dicendum q̄ licet talia nō ꝓueniant angelo ratōne nature angelice in sua puritate manēte. tamē possunt sibi cōpetere ratione officij. vel rationе culpe contracte.

Quantum ad quar

Articulus quart⁹.

tum articulū pono duas ꝓclusiones.

Ꝑma cōclusio

Ꝑma est q̄ ꝑctm̄ luciferi fuit mai⁹ ꝓccatis ceteroz angeloz ꝓccantū. q⁹ vbi est maior ingratitudo ibi ceteris paribꝫ est mai⁹ pctm̄. sed in lucifero siue in ꝓcato luciferi erat maior ingratitudo. g̃ ⁊c. Maior ꝑz. probo minorez. q⁹ pluribꝫ existentibꝫ beneficiatis nolentibꝫ sbesse suo benefactori ⁊ recepta bñficia ab eo recoḡscere. tūc maior apparet ingratitudo in illo q̄ plura ⁊ maiora recepit beneficia. sz omnibꝫ alijs angelis lucifer recepit a deo plura et maiora bñficia. q⁹ omēs alios angelos ipe excessit in nature sue splendore ⁊ naturalium ꝑfectionū ꝛdore. Unde de ipo exponit illud Eze. xxviij. Tu signaculū simulitudinis plenus sapientia ⁊ ꝑfect⁹ ꝛdore. omis lapis pretiosus operimentū tuū. Et tot et tanta beneficia ipe noluit a deo recognoscere. sed pot⁹ cōtra dei volūtatē se erigere volendo nō a deo sz ex puris suis naturalibꝫ consequi suam perfectā beatitudinē. g̃ ⁊c.

Scda cō cluſio.

Scda ꝓclo ē q̄ lucifer fuit ceteris malis angelis causa vl' occasio peccādi. q⁹ vt plurimū videm⁹ illud appetere inferiores quod superiores habent vel qđ superiores nituntur habere. sed inferiores angeli videbant q̄ lucifer voluit suaz beatitudinē habere p naturam et nō ex gratia dei. ergo cū ipe fuerit maioris scientie ⁊ perfectōis q̄z quicunqz ceteroz. verisimile esse videtur q̄ ceteri mali angeli tanq̄z sapientiorem ⁊ perfectiorē imitando hoc idem elegerint. Et ista est intentio Dam̄. libro secundo. capitulo quarto. vbi ait de primo angelo. Ipse primus desistens a bono simul cum eo facte sunt tenebre. et secuta est eum multitudo innumera eoruz qui sub ipso ordinati erant angelorum. Et Apocalipſ. xij. dicitur. Draco magnus. ⁊ cauda eius trahebat tertiam partē stellarū celi.

UVA. BHSC. IyR_066

Instantia

Forte dicet q causa est por effectu. sz pcm luciferi nō potuit esse pus peccato ceteroz. qa immediate post q peccauit cecidit. z sic pcm ei⁹ nō fuisz alīs occasio peccādi. sz magz fuisz pmunitio ne peccaret.

Solutio

Dicendū q ibi non fuit poritas tpis. sz solū poritas nate seu ozi/ginis. z h̄ sufficit ad rōem cause z occasionis.

Ad princi pale argu.

causa em̄ non sp est por tpe sz nata. Ad argumentū pncipale pz ex dictis. Nam agēs nat̄ale vel reducit q ad pmū suū motū i ipsuz generās. tūc simlitudo alīq mō currit. vl' nō z tūc nō est simile. qz pmus motus angeli reducit in ipm rem.

Distinctio septima

Apradictum

s est. rc. Post q̄z mgr determinauit de maloz angeloz casu locali. hic tractat de coz casu z depssione spūali. et diuidit in tres ptes. Nā pmo oñdit q̄liter ipi rem̄ cūt in volēdi bonitate. Scdo i cogscēdi claritate. Et tertio in agēdi ptāte. Scda ibi. Et sz mali angeli. Tertia ibi. Nec putandū est. Prima i tres. Nam pmo oñdit q sic boni ita sūt in bono ppōsito ofirmati q eoz volūtas nō pt flecti i malū. sic ecōuerso mali ita sunt i malo ppōsito obstinati q eoz volūtas nō pt flecti ad bonū. Scdo p h̄ q tam boni q̄z mali sūt liberi arbitrij obūcit i p̄rīū. Tertio saluo libero arbitrio vtroz̄q rndet ad obiectū. Secūda ibi. Sz cū nec boni. Tertia ibi. Ad qd dicim⁹. Et hec in tres. Quia pmo ostēdit q q̄uis mali habeāt liberū arbitriū. h̄ tn̄ ppt obstinatōis sue malicīā ē corruptū z depuatum. Scdo oñdit liberū arbitriū bonoz i sua libertate esse q̄z plurimū emendatum. Et tertio ex his ocludit ppōsitū z rndet ad argumentū. Scda ibi. Boni po. Tertia ibi. Nō g̃ post ofirmatōz. Seq̄t illa ps. Et sz mali āgeli Et diuidit in duas. Nā pmo oñdit q q̄uis mali āgeli sint viciati. tn̄ adhuc vigēt sbtilitate nate z tpm experientia. Scdo inuit q magice artes exercēt eoz ſtute z scia. ibi. Quoruz scia. rc. Seq̄t illa ps. Nec putanduz est. Et diuidit i duas. Nā pmo oñdit āgelos oēs vl'iter i agēdo hrē limitatōz intrisecā. Scdo oñdit spāliter malos āgelos hrē limitatōz extrisecā. ibi. Illō q̄z sciendū. Prīa i tres. qz pmo ponit āgelos nō esse creatores. Scdo q interdū sunt seminū ociunctores. Et tertio q p̄nt esse rei coopatores Scda ibi. Sic g̃ nec rc. Tertia ibi Sicut g̃ mēte nostrā iustificādo. rc.

v Trū demones ognōscāt occulta coz diū sīue cogitatōes mētis hūane.

Et videt q sic. qz dēmō ognōscit oīa pcta nr̄a p q̄bz puniri debem⁹. cū ipe sit executor iudicij. sz multa sūt pcta p q̄bz puniēdi sum⁹ q̄ ofīstūti sola cogitatōe z occulto cordis. g̃ rc. Cōtra. si dēmō cog̃sceret occulta mētis hūane. tūc dēmō illaberet mēti hūane. ons ē falsū. qz hūc honorē dm Aug. de⁹ sibi soli reseruauit. Hic q̄ttuor sūt videnda Primo vtrum demones possint illabi aīe rōnali.

Scdo vtz cog̃scāt nr̄as cogitatōes Tertio vtrū ognoscāt futa. Et quarto vtrum diuinatōibz demonū sit credendum

Quātum ad primū

Articulus pmus

ponā tres oclusiones. Prīa ē q dēmō vl' q/cūq angel⁹ pt esse in q̄cūq corpe. nisi phibeat a supiori ptāte. Scda ē q dēmō seu angel⁹ pt esse i eodē corpe cū aīa rōnali. Tertia ē q dēmō sīue āgel⁹ nō pt eē in aīa rōnali. nec p ons illabi ei. Dico g̃ prio q demoni nō repugt eē in q̄cūq corpe. qz n̄ pl⁹ repugt spūi eē i corpe q̄z alicui corpi esse in alio corpe. Sed corpi glorificato nō repugt eē in q̄cūq corpe. qd pz de corpibz spere actiuoz z passiuoz. qa ītrat z exit ianuis clausis vt apparuit d corpe xp̄i. etiā pz d corpe celesti. qz corpa glorificata trāseūt oēs celos inferiores. z req̄scūt i corpe celi empyrei.

Prima cōclusio I

P. q̄uis extēsuz vt extēsum ē nō opatiat in se aliud extēsuz nat̄aliter. eo q dimensio resistat dimēsioni. tn̄ sine repugnātia extēsuz cōpatit secū ac etiā in se nō extensū. sz sba angelica nō ē extēsa. qz nec est q̄nta de se sicut corpus. nec ociūcta q̄ntitati sic sba rei corpal'. nec est ociūcta quāto sicut aīa rōnalis. q̄ est act⁹ corpis phīsici organici rc.

2

P. inconpozea nat̄a ibi n imirum est vbi opat. vt ait Dam̄. libro pmo. c. xvi. sed angel⁹ operat in corpibz. igit dū operat in eis est in eis. g̃ rc.

3

P. nō apparet q̄re angelo magis repugnet esse in corpore q̄z anime rōnali. sed aīe rōnali nō repugnat.

4

Sed huic conclusioni videtur obuiare glosa sup Abacuc. ij. ca. que dicit q spūs immūdus pt assistere simulacris sed intrinsec⁹ eē nō pt.

Cōtra cōclusionem

Rndeo q p talia verba glosa intendit exclusionem non localem. sed essentialez. vult em̄ dicere q dēmon cum ipso simulacro nō facit vnum per essentiam. sicut materia cū forma.

Solutio.

Scda cōclusio.

UVA. BHSC. IyR_066

esse cū aīa rōnali in eodē corpe nisi a deo phi/
beat Quia q̄uis due substātiales non possint
esse eodē mō in eodē. diuīsis tm modis nihil
repugnat eis esse in eodē. igit in eodē corpe ī
q̄ est aīa rōnal' p informatōes poterit esse an/
2 gelus siue bon' siue mal' p opatōem. P. de/
mones fuisse in hūanis corpib' z hoies mul
tipliciter vexasse. text' sacre scripture sepi' pte/
stat. Actuū em. v. dr q offerebāt aplis vexa/
tos a spiritib' imūdis q curabāt oēs. Jdē p3
Instantia Marci. v. Sed forte dicet cū aīa rōnalis
sit tota in toto corpe z tota in q̄libet pte corpis
vt patuit in p̄mo libro. igit demon nō pt esse
in corpe nec in aliq̄ pte corpis in q̄ est aīa nisi
Solutio. illaberet ei. Respondeo negādo ꝯnaz. Nā
q̄uis ex h̄ bene arguat q demon z aīa sit' sint.
ulapsus tm vni' in alterū ex h̄ argui nō potest.

Tertia cō clusio Dico tertio q demon siue angel' p substāta
lē illapsum nō pt esse in aīa. Quia null' spūs
1 p illapsum pt esse in alio spū. sz tam aīa q̄ an/
gelus sunt spūs. Maior ptz p Aug. in de fi/
de ad petrū. vbi ait. q singulis spiritib' ineſt
termin' q̄ a se inuicē distinguūt. z vn' in alio
2 nō est. P. qđ soli' dei pprīū est angelo ꝯue
nire nō pt. sed illabi aīe est hmōi. qz p̄m beatū
Aug. in de ecclesiastic' dogmatib'. illabi mē
3 tulli tm possibile est q̄ creauit eā. P. q̄ cūq̄d
est in essentia rei vt essentia est h̄ facit ad esse
rei z seruat rem in esse. ꝓpter hoc em essentia
dicit ab esse. vt ptz p btm Aug. vij. de tri. c. x.
Sed null' angelus facit ad esse aīe nec eam
ꝯseruat in esse. g̃ nullus angelus est in essen/
tia aīe vt essentia est. nec p ꝯsequēs illabit ei.

Instantia Forte dicet q p istā eandē rōnem pt proba
ri q angel' nō possit esse in essentia alic' corpo
ris. qđ videt ꝯdicere p̄me ꝯclusiom. quia nec
facit ad esse corpis nec conseruat corp' in esse.

Solutio. Rñdeo q virtute isti' rōis nō pbat q an/
gel' nō sit in essentia corpis absolute z simpli
citer q̄uis bñ pbet q angel' nō sit in essentia
corpis vt essentia seu ba est. z h̄ procedo. qz p̄i
me ꝯclusioni nō ꝯdicit. Nā angel' nō pt esse
in essentia corpis vt essentia est. sz vt extēsa ē
p̄m q dicūt magni doctores.

Articulus secundus. # Quantum ad scdm

artic'm sic pcedā. Primo em ostendā q̄li
ter angel' cognoscat hūanas cogitatōes put
cogitatio dicit actū intellectus. Secundo
ostendā h̄ idē put dicit vel implicat actū af/
fectus. Quantū ad p̄mum est aduertendū q
grāmaticaliter loquēdo cogitatio dr quasi co
agitatio. id est. vni' cū altero agitatio. z ideo
ppue loquendo cogitatio non dicit nec sīgt
actū intellectus q̄ est simpliciū apphensio. sz
actū cōponentē affirmatiue vel diuidentē ne/
gatiue. Hoc suppposito ponā duas ꝯclusiōes

Prima cō clusio. Prima est q angel' naturaliter cognoscit nr̄as
cogitatōes q̄stū ad terminos significatōem.

Scda ē q nō intelligit eas q̄stū ad cōpositō
is vel diuisiōis determinatōz. Primum
1 pbo sic Ille q̄ omnez actū intellect' nr̄i cognoscit
q ē simplex apphēsio ille etiā oēz actū ꝯponē/
tē vl' diuidentē cognoscit q̄ ad significatū termi
norz. Jsta pz. qz terminorz significatū in vno
actu ꝯpositō nō ē aliō nisi significatū pluriū
simpliciū. Sz āgel' naturaliter pt cognoscere oēz
actū nr̄i intellect' q̄ est simpliciū terminorz eo
q ipe euidenter videat q̄ specie vtimur in orga
no fantasie. cū illa spēs p ceteris spāliter acti/
uetur. qua actualiter vtimur cognoscendo.

P. q̄ cūq̄ pfecte cognoscit aliq̄d subiectū. ille 2
potenit cognoscere oīa q̄ sūt in subiecto. sz angel' p/
fecte cognoscit nr̄az potentiā intellectiuā. g̃ etiā
ꝯgnoscit actū intelligēdi ipāz informantez P. 3
pfecte cognit' oib' causis alic' effect' cognoscit
z effect'. sz angel' pfecte cognoscit omnes causas
nostri actus intelligendi. Maior ptz. qz sci/
re est causas rei cognoscere. vtz p̄mo posteriorz.
minorē declaro. qz angel' intelligit seu cognoscit
intellectū nostrz possibilez et agentē. obiectū
intelligibile et speciem obiecti. que sunt suffi/
cientes cause actus intelligendi. P. intelle 4
ctus qui nō cognoscit spūalia p corpalia. ille
nō minus pfecte cognoscit accidentia spūa/
lia q̄ corpalia. angel' est hmōi. cū igit pfecte
cognoscat oīa accidēntia corpalia. igit etiā pfecte
cognoscit nostrz actum intelligendi q̄ est q̄d/
dam accidens spūale. P. sicut pfecte viso 5
corpore videntur figure et picture que sunt i
corpore. sic pfecte viso intellectu videntur spe
cies et actus intelligendi que sunt quasi que/
dam figure spūales ipi' intellectus. sed ange/
lus perfecte cognoscit intellectum nostrum.

P. sicut se habet sensus ad sensibile. sic se 6
habet intellectus ad intelligibile. sz nullū est
sensibile qđ subterfugiat noticiā sensitiuā sen/
sus creati. qz sic pz. q. de aīa si esset aliq̄d sensi/
bile qđ nō posset pcipi aliq̄ quinq̄ sensuum:
oporteret dare sextū sensum. igitur cogitatio
nostra cū sit ens actu intelligibile. nō poterit
subterfugere noticiā intellect' āgelici. q̄ est in
tellect' pfect' z a nullo impedit' Sz ꝯtra Opīo alia
istius conclusionis tenens quidam doctor reoli.
dicit q quantūlibet aliq̄d nostro intellectui 1

UVA. BHSC. IyR_066

videat. si tamen scriptura sacra tenet et docet oppositū. captiuandus est intellect⁹ in obse/quiū scripture sacre. Sed in multis locis sa/cre scripture habet̄ ꝙ sol⁹ ds intuet̄ corda ho/minū. Jsta minor patet Actuū ꝓmo vbi dr. Tu ds qui solus nosti corda hominū. Et primo Reg. xvi. Homo videt que patent. ds aut̄ intuet̄ cor. Et apl'us ait. Nemo no/uit sensum hominis. ꝛc. 2 P̄. hoc idem pro/bat sanctorū auctoritatib⁹. Quia Aug⁹. in li/bro de ecclesiastic⁹ dogmatib⁹ dicit. N̄ō est possibile ꝙ angelus videat homis cogitatio/nem. ymmo quia q̄ꝫ dixerat oppositū. ideo 3 hoc retractat in libro retractationū. P̄. il/lud p quod ꝓbatur filius dei esse ds non po/test cōuenire creature. sed cognoscere cogita/tiones hoīm ē hmōi. Quia chrysо. sup̄ mat/theū dicit ꝙ cognitio cogitationū. i ꝓpo fuit argum̄tū rei tat̄. Addit ät iste doctor cau/sa3 p̄dictoꝝ dicēs. ꝙ angel⁹ nostrā intellectō3 cogitatōnez 7 volitiōem pro tanto nō potest cognoscere. quia licꝫ p̄dicta sc3 intellectō co/gitatō 7 volitō q̄ntū ad actū ꝑmū non sb̄sint impio volūtat̄. sb̄sunt tn̄ quantū ad actum scōm. qui est gignere suā similitudinē actiue i mente alteri⁹. Et iō ꝑm istū doctorē nisi assit ꝓsensus nr̄e volūtatis ad hoc ꝙ angl's cogno/scat nrās cogitatōes et volitōes ipe angelus eas cognoscere nō pōt. P̄ arguit doctor cō/munis h̄ idē sic. Ea que in nr̄a volūtate sunt vl'a volūtate ds pendent soli deo sb̄iecta sūt. et p ꝓns angeli talia cognoscere nō p̄nt. nr̄e co/gitatōes sūt hmōi. 5 P̄ ad cognoscendū co/gitatōes hois non sufficit cognitō speciꝫ. sꝫ oportꝫ vt vsus earū cognoscat. sed vsū speciꝫ angeli cognoscere non p̄nt. ḋa ex volūtate de/pendet que soli deo subicit̄. Sed his non obstantib⁹ teneo p̄dictā ꝯclusionē et cōfirmo eā sic. Potētia in genere suo pfecta. pōt i oīe illud qđ p se ꝓtinet̄ sb̄ suo obiecto adequato. sed cogitatōes nr̄e q̄ntū ad naturā act⁹ cum sint actu intelligibiles p se ꝓphendunt̄ sb̄ ob iecto adequato potētie intellectiue ag̃eli. g̃ ꝛc.

Ad ꝓmas tres rōes dr̄ ꝙ cognoscere nr̄as cogitatōes non solū q̄ntū ad naturā actus et significatū t̄minoꝝ. sꝫ etiā q̄ntū ad cogitantꝫ intentōez q̄ ad affirmatōez 7 negatōez h̄ sol⁹ ds pt. vt patebit in ꝯclone seq̄nti. Et de hoc etiā loquunt̄ oēs auctoritates adducte in rōnib⁹ sup̄dictꝫ. Sed q̄ntū ad naturā actus 7 significatū t̄minoꝝ nihil ꝓhibet ip̄m ange/lū cognoscere nr̄as cogitatōnes. Nec valet ꝙ assignat p causa sui dicti de assensu volūtatis ḋa non credo ꝙ aliquis homo sit ita stult⁹ ꝙ velit demones cognoscere suos act⁹ interiores. 7 tn̄ ip̄i sepe tales actus cognoscūt etiā multis nobis. Ad. iij. dr̄ ꝙ actus intelligendi q̄ ad naturā suā non dependet a volūtate. cū sit naturaliter p̄or actu voluntat̄. q̄uis aliquo mō dependeat a volūtate q̄ntū ad ꝓtinentiā suā. Ad. v. dr̄ ꝙ vl'p vsum speciez intelli/gis gignitōez vni⁹ speciei ab altera iuxta mo/dū loq̄ndi aug. q̄ dicit. ꝙ cū intelligim⁹ actu. tunc a specie que est in memoria gignit̄ spēs q̄ est i intelligentia q̄ est parenti simillima. et sic nego minorē. quia talē vsum angeli tene pci piunt. quia vident speciē genitā in esse pleno. quā p⁹ viderant in eē semipleno. vl'p hmōi vsū intelligi affirmatōez 7 negatōez. tūc ꝯcedo minorē. qz non est ꝑ me. ḋa non cognito tali vsu: pōt angl's naturā act⁹ intelligēdi pfecte cognoscere. Scḋa ꝯclo est ꝙ angelus cogi tatōes nr̄as q̄ntū ad affirmatōez et negatōez p se 7 determiate cognoscere non pt. cognoscit tn̄ vt plurimū eas indirecte ex aliquib⁹ signis i corpib⁹ nr̄is apparentib⁹. Primū declaro sic. Q̄ncunqz idem repñtatiuū repñtat oppo sita. videns illd̄ repsentatiuū: vnū illoꝝ repre sentatoꝝ non pōt ꝑfecte illi⁹ repsentatiui deter minate cognoscere. Si enī vna vox diuersa sigt q̄uis p auditū eius possim⁹ iudicare. ꝙ ille q̄ ꝓfert eā velit hoc vl' hoc dicere. non tn̄ possu/mus iudicare ꝑfecte illi⁹ vocis ꝙ plator eius velit determiate dicere hoc. Sed eedem sunt spēs intelligibiles q̄bus repñtant̄ obiecta act⁹ affirmatiui 7 act⁹ negatiui. quia rectū est in/der sui et obliqui. vt dr̄ ꝑmo de aīa. p eandem em̄ spēm non mutatā possum⁹ cogitare facere et non facere. fugere 7 nō fugere. quia sic̄ dicit aug⁹. xij. de ci. dei ca. viij. talia que ꝓpatiue di cunt̄ nō in specie sꝫ in ꝓpatōne sciunt̄. Jgitur q̄uis angelus possit naturaliter cognoscere me cogitare de re quacunqz eo ꝙ videat spēm illi⁹ rei gigni in meo intellectu. et ei⁹ fantasma actu moueri in ipa fantasia. non poterit tn̄ scire per certitudinē 7 determinate vtꝫ de tali re cogitē affirmatiue vel negatiue. Q3 aūt angl's vt plurimū nr̄as cogitatōnes q̄ ad affirmatōez et negatōnez cognoscat ꝯiecturatiue 7 indi/recte patet. Quia rara est aliqua cogitatio si fortis fuerit quin aliquod indicium seu sig/num sui demonstret in aliqua parte corporis. q̄ q̄dem signa cū angelo abscondi nō possint de nostris intentōib⁹ angel⁹ poterit determia/te iudicare 7 cognoscere illd̄ qđ cogitā⁹. ñ obstā/te indetermiatōe spēi p affirmatōe 7 negatōe

Ad. 4.

Ad. 5.

Scḋa cō/clusio.

Scḋa pa/ꝯclusionis

Sctus tho. 4 5

Cōtra opi/nionem

Solutio ad primas tres rōes.

UVA. BHSC. IyR_066

Scda inq̃ sitio articuli secundi.

Quo ãt cognitio ãgelica se hẽat ad nr̃am volutõz siue ad cogitatõz put cogitatio ipli/cat actũ nr̃e volũtat⁹. pt ex pdict⁹ aliq̃liter esse notũ. q⁹ act⁹ ipi⁹ volũtat⁹ seq̃t actũ itellect⁹ cõponẽt⁹ 7 diuidẽt⁹. voluntas em̃ nec acceptat aliq̃d p actũ p placẽtie. nec refutat p actũ displicẽtie. nisi illõ sit apphensuz vt ꝓueniẽs vel discõueniẽs. Cũ igit̃ de filibꝫ idẽ sit iudiciuz. iõ pt eodẽ mõ dici de actu volũtat⁹ sic dictũ ẽ de actu intellect⁹ cõponentis 7 diuidentis

Articulus tertius.

Quantũ ad terciuz

Prima cõclusio

articulũ dico q̃ dæmones scire fut̃a dupl̃r pt̃ i telligi. Fz q̃ fut̃a dicũt eẽ duplicia. puta ꝓtigẽtia 7 necessaria. Si igit̃ q̃r̃t ꝺ ꝓtigẽtibꝫ futurꝫ. sic dico q̃ dæmõ ex suis naturalibꝫ certitudinaliter non cognoscit aliq̃ꝺ futurꝫ. Quia oẽ q̃ꝺ certitudinaliter cognoscit aut cognoscit̃ i se aut i sua causa. Sz futurꝫ ꝓtigẽs nõ cognoscit̃ ab ãgelo p se siue i se. q⁹ tũc nõ essz futurꝫ sz pñs. Nec i sua cã. cũ ei⁹ ꝑpinq̃ cã sit mutabil̃. nullã em̃ hz cãm immutabilẽ 7 necessariã. Si em̃ hæret cãm immutabilẽ 7 necessariã tũc nõ essz ꝓtigẽs sz necessariũ. Potest tñ ex aliq̃bꝫ signis ꝓiecturari ꝺ multis futis ꝓtigẽtibꝫ.

Secunda conclusio.

Si ꝙo q̃r̃t de futis necessariꝫ sic dico duo. Primo q̃ dæmõ nõ pt de hmõi futis oĩmode certaz hre noticiã. q⁹ nescit vtꝫ cause taliũ futurorꝫ ipediant a cã suprioꝝ. sic de facto ꝓtigit q̃n sol steterat tpe ioſue. retrocessit tpe ezechie. obscuratus fuit in die plene lune i iesu xp̃i dñi nostri passiõe. De q̃ eclipsi dicit Dyo. i ep̃la ad Policarpũ. q̃ nõ erat tũc ꝓuent⁹ solis 7 lune Solus em̃ de⁹ oĩmode certã pt hre futoꝝ noticiã. ad cui⁹ nutũ 7 volũtatẽ cause q̃cũq̃ pmanẽt 7 mutãt. Et isto mõ loq̃ndi de certa futoꝝ noticia scribit̃ ysa. xli. Annũciate nob q̃ ventura sũt in futurꝫ. 7 sciem⁹ q⁹ dij estis vos. Secũdo dico q̃ loq̃ndo de certitudine noticie q̃ pt haberi p quãcũq̃ artẽ vel expientiã. i. q̃ noticia p̃supponit̃ cõis cursus causarꝫ. sic dæmon pt certa noticia p̃scire effect⁹ necessarios ex suarũ causarꝫ noticia p̃ꝺ q̃z eueniãt. q⁹ vt sic etiã mlti hoies pñt scire futa cũ bñ docti fuerit in astrologia 7 aliꝭ artibꝫ 7 expientijs. dæmon ãt meli⁹ noscit hmõi artes q̃buscũq̃ hoibus. cũ ꝓpter acumẽ sui intellect⁹ meli⁹ 7 clari⁹ cognoscat causas 7 ꝓcursus causarꝫ. ex q̃z noticia tales artes dæpendẽt. Eriã ꝓpter diuturnitatez tpis dæmõ magis viget expictia q̃buscũq̃ hoibus. Propter q̃ꝺ ait ysidor⁹ primo lib. de summo bono. c. x. q̃ puaricatores ãgeli scitate amissa nõ amiserit viuacitatẽ sensuũ ãgelice creature sed triplici mõ p̃scientie viget. scilicet subtilitate nate expientia tempoꝝ. 7 reuelatõe sũmarꝫ ptãtuz scz bonoꝝ spirituuz.

Instantia

Forte dicet̃ ꝙ dicta et specialiter ꝙ primã ꝓclusionẽ istius tertij articli q̃ ãgeli a pncipio siue creatõis habuerit spẽs oĩm futarꝫ rerũ sibi ꝓcreatas. q⁹ nulla spez de nouo acq̃rũt ex ꝓgressu rerum in esse siue sint res ꝓtingẽtes siue necessarie. Cum igit̃ ꝓdicte spẽs semp sint 7 fuerit pñtes intellectui angelico. q̃ videt̃ q̃ angel⁹ semp cognoscat 7 coẽuerit futa siue ꝓtingentia sint siue necessaria. cũ eoꝝ repsentatiua semp itellectui angelico sint pñtia.

Contra instantiam.

Sed instãtia ista q̃z multũ sit apparens. nõ tñ cõcludit. quia si cõcluderet tũc reuelatões nulle fierent superioꝝ angelis ab ipo de⁹. 7 inferioꝝ p supioꝝes. consequentia patet. q⁹ p hmõi species scirent oĩa futura. Sed falsitas consequẽtis manifeste patet ex dictis sanctorũ 7 ex scriptura sacra. vt patet in Daniele vbi angelus qui fuit pnceps pſarum adhuc nesciuit liberatõem populi israel. Periret etiã oĩis illuminatio inferiorũ angelorũ a superioꝝ q̃z tũ ad cognitionẽ futurorũ. q̃ꝺ est ꝓtra Dyo. in multis suis libris.

Solo istã tez aliq̃s

Ad soluendã aũt ꝓdictã instantiam multi negarẽt maiorẽ. q̃a dicũt q̃ angeli cognoscũt oĩa p species acquisitas. Alij negarent eam in parte q̃z nõ in toto. quia dicũt q̃ angeli cognoscunt vniũsalia per species concreatas. particularia vero cognoscũt per species acquisitas. Sed iste due opiniones dissonant a dictis magnorũ doctorũ et specialiter a dictis beati Augustini sup Bene⁹. ad litteraz. Ideo aliter respondeo.

Solutio ꝓpria

Propter q̃ꝺ sciendũ q̃ species in mente angeli cuz p ipam cognoscit angelus actualiter tunc ducit angelũ in pfectam noticiã rei cui⁹ est spẽs. et ideo q̃z p̃mo et per se ducat in cognitionem nature. tamen ꝓpter pfectõez illi⁹ cognitionis ducit in cognitõem omniũ illorũ quibus natura illa est conũcta. 7 q⁹ natura illa ꝓuncta est p̃sentibꝫ particularibꝫ 7 nõ futuris. ideo ducit in noticiã p̃sentiũ 7 nõ futoꝝ.

Instantia

Forte dicet̃ q̃ si spẽs in mente angeli non posset ducere nisi in noticiaz rei p̃sentis. tunc esset minoris virtutis q̃z spẽs humani intellectus. que eque pfecte ducit in cognitõez rose nõ existentis sic existentis.

Solutio.

Respondeo q̃ istud nõ arguit impfectõem in specie angeli. sed magnã pfectõem. quia causat pfectiorem noticiã. nec est simile de speciebꝫ nr̃is 7 angelicis. Nam cognitio nr̃a causat̃ a speciebus ab

UVA. BHSC. IyR_066

stractis a fantasmatibꝫ q̄ remanēt in fantasia vt dr. ij. de aīa. iō ꝑ se obiectū rep̄sentatū ꝑ nostram spēm est sola quidditas abstracta. vtꝫ iij. de aīa. Spēs aūt in mentibꝫ angeloꝝ causate sūt ab eisdeꝫ diuinis ydeis a q̄bꝫ res in eē ꝓducunt. quaꝝ rerū hmōi spēs sunt rep̄sentatiue in mētibꝫ angeloꝝ. ⁊ ſm q̄ ydee diuine rerū sunt ꝓductiue. sic spēs angeloꝝ earūdeꝫ rerū sunt rep̄sentatiue. Et iō qꝛ ydee sunt reꝝ ꝓductiue nō ſm abstractas q̄dditates. sꝫ ſm q̄dditates cū suo actuali esse. iō spēs in mēte angeli ip̄as rep̄sentant nō ſm esse abstractuꝫ. sꝫ rep̄sentant ip̄am naturā vt determinata est ꝑ suū actuale esse. ⁊ ꝑ ꝯn̄s naturali cognitiōe ⁊ certa. futura ꝯtingētia q̄ nō hn̄t esse determinatū in suis causis ip̄e angelꝰ nō p̄t cognoscere. nisi eoꝝ nat̄a sit actualiter ī eē ꝓducta. g̃ ⁊c̄

Articulus quartꝰ.

Quantum ad quar

tū articulū patet ex iam dictis q̄d sit dicendū Nam si diuinatio attendit̄ q̄tū ad futura. si talia sint ꝯtingētia. demon p̄t aliqn̄ dicere aliqua vera ex aliq̄bꝫ signis ⁊ ꝯiecturis qūo etiā p̄t diuinare de nr̄is cogitatōibꝫ. In talibꝫ tn̄ dictis suis nulla fides est adhibenda. quia si semel veꝝ dicit. sepiꝰ tn̄ falli p̄t. Si aūt diuinatio attendit̄ q̄tum ad talia futura que sūt in suis causis necessarijs. sic nisi a deo ꝓhibeatur. vel ꝑ nimias suas penas afflictꝰ tales causas nō ꝯsideret. ip̄e de om̄ibꝫ talibus si vellet posset p̄dicere veritatē iuxta noticiā quaꝫ habet de talibꝫ causis mō q̄ dictū est. Nec etiam in tali diuinatōe ē credenduꝫ dictꝫ ip̄iꝰ demonis. qꝛ q̄uis ex suis nat̄alibꝫ ip̄e ꝑfecte ꝯp̄hēdere possit tales causas. tn̄ ad sui ꝯfusionem credēdū ē q̄ diuino iudicio sepiꝰ īpediat̄ ne tales veritates debite app̄hendat. q̄tenꝰ si p̄nosticare vellet. ⁊ ꝑ h̄ hoīes allicere ignorās esse ꝓbet̄. ⁊ ꝑ ꝯn̄s eiꝰ vaticinatio spernat̄ ⁊ deridat̄. iuxta illd̄ p̄s. Draco iste quē formasti ad illudendū ei. Ad argum̄tū p̄ncipale dicendū q̄ nr̄a pctā cognoscit ex signis ⁊ ꝯiecturꝫ. vel etiā deo reuelāte tanq̄ tortor malefactoꝝ ꝑcipere potest a iudice seu a nūcijs iudicꝫ. scꝫ a bonis angel' peccata puniendorum.

Ad principale argu.

Distintio octaua.

Olet etiam in

questione. Postq̄ mgr̄ determinauit de maloꝝ angeloꝝ casu et depssiōe. hic ꝓsequit̄ de corpm assumptōe seu de angeloꝝ in corpibꝫ apparitōe. Et diuidit̄ in duas ꝑtes. qꝛ p̄mo īquirit vtꝝ talia corpa ip̄is angelis essentialiter copulent̄. Secūdo vtrū ip̄i demones hūanis corpibꝫ siue aīabꝰ hoīm sbstantialiter illabent̄. ibi Illud etiam. Prima in duas. Nam p̄mo inq̄rit an corpa in q̄bꝫ qn̄q̄ apparent angeli sint de nouo assūpta. vel sint eis nat̄aliter vnita. Scd̄o on̄dit qūo etiā ī corpe qn̄q̄ apparet ꝑsona diuina. ibi. Nec dubitandū est. Et hec in duas. Nam p̄mo ostēdit q̄ ꝑsona diuina qn̄q̄ apparuit in corpali sb̄a. Scd̄o ꝓbat q̄ deꝰ ī hac mortali vita inuisibil' est in ꝓp̄a sua essentia. ibi. Ceteꝝ hec. Circa istam lectōem quero hanc questionem

v Trū angelꝰ possit causare motum transeūtē in rē exteriorē. Et videt̄ q̄ nō. Quia oīs potētia angeli q̄ āgelꝰ p̄t actū aliquē p̄ncipiare. aut ē itellectꝰ aut volūtas. sꝫ neutro istoꝝ p̄t p̄ncipiare actū trāseuntē sꝫ solū īmanētez. Cōtra. qꝛ tā ſm theologos q̄ ſm ph̄os aliq̄ āgeli ponunt̄ esse motores celestiū orbiū. Hic quattuor sūt vidēda. Primo vtrū angelꝰ possit mouere corpꝰ Scd̄o vtꝝ mali āgeli possint mouere siue īmutare sensū hoīs. Tertio vtrū intellectum. Quarto vtrū affectū.

Quantū ad primū

Articulus p̄mus

p̄mo vidēd̄ ē vtꝝ āgeli possint mouere īmediate motu ad formā. Scd̄o vtꝝ īmediate ad vbi possint mouere. Quo ad p̄mū dico q̄ n̄. qꝛ oē qd̄ mouet īmediate motu ad aliquaꝫ formā. ꝯp̄hēdit illā formā ī sua nat̄a vel formaliter vel v̄tualr̄. sꝫ āgelꝰ nec formaliter nec virtualiter comp̄hendit formas rerū corporalium. hoc em̄ inter omnes separatas substantias soli deo conuenit. ergo ⁊c̄. P̄. nulla alteratio potest fieri ab agente creato nisi mediante motu celi. ꝓpter hoc em̄ celum dicit̄ primum alterans inalterabile. sed nulla forma materialis potest induci ab agēte creato nisi per alteratōnem. solus em̄ deus potest formā materialem realem inducere ꝑ simplicē emanationē. ergo angelus nullam formaꝫ potest inducere nisi mediāte motu celi. P̄. illud agens qd̄ nō p̄t inducere formas materiales nisi actiua passiuis cōiūgendo nō mouet ad formā nisi mediāte motu locali. quia illa coniūctio fieri nō potest nisi mediante motu locali. angelꝰ ē hmōi. vtꝫ ꝑ Aug. iij. de tri. c. vij.

Conclusio 1

2

3

UVA. BHSC. IyR_066

Oppositū aliq̄z ordinis minoz fratrum.

Sed oppositū istiꝰ ꝯclusionis quidā prohant sic. Corpale ꝑt ꝓducere spūale. puta fantasma gignit spēz intelligibilē in potentia intellectiua. igitur etiā spūali puta angelo non repugnat immediate ꝓducere corporale.

1 2 ℙ. Quicūq̄d in essentialiter ordinatis competit inferiori spectans ad pfectōem. hoc etiā cōuenit superiori. sed ꝛ pfectōe celi est mouere ad formas istoz inferioz. et celū ordine essentiali est inferiꝰ angelo. ḡ etiam ꝯuenit angelo

3 q̄ moueat ad formā. ℙ. virtꝰ ymaginatiua ꝑt formas in ducere. vt patz ꝑ Auic. sed virtꝰ angelica est multo fortior q̄z virtus ymagi-

4 natiua. ℙ. Magi pharaonis faciebāt ranas ⁊ serpentes virtute dæmonū. vtz in Exo.

Solutio. Ad ꝓmū dicendū q̄ fantasma nō causat

Ad.1. illā spiritualē spēm nisi mediante virtute spirituali. s. mediante lumīe intellectꝰ agentis. ⁊ sic etiam ꝯcedo q̄ virtus spūalis ipsiꝰ angeli potest mouere ad formā mediante locali trāsmutatōne aliquaꝝ corpaliū rerū. Nec etiam est ad ꝓpositū. quia nos loquimur ꝛ formis realibꝫ. alla autem spēs est quid intentionale.

Ad.2. Ad secundū dicendū q̄ q̄uis in essentialiter ordinatis bene arguat q̄ superioris natā sit nobilioz naturis omniū inferioꝝ. nō tamē ex hoc habet q̄ comphendat oīa singulares pfectōes eoꝝ. hoc em̄ soli deo ꝯuenit. q̄uis em̄ aurū in sua natura sit nobiliꝰ plūbo et cupro. nō tm̄ comphendit singulas pfectōes plumbi ⁊ cupri. et ideo maioꝝ istius argumenti nō

Ad.3. est vniuersaliter vera. Ad tertiū dicendū q̄ virtus ymaginatiua non mouet ímediate motu ad formā. sed ex vehemētia ymaginationis mouet sanguis ymaginātis localiter. quo moto ꝑt homo calefieri vel etiā infrigidari. vel aliqua alia forma alterari. Sed q̄tum ad hoc q̄ ist: dicūt Auicennā posuisse q̄ ymaginatio vniꝰ faciat ímediate casum vel alterationē in altero. nego dictū Auic. quia in hoc

Ad.4. ꝯmuniter a doctoribꝫ negat. Ad quartuꝫ dicendum q̄ magi talia fecerūt mediāte motu locali ꝯiūgendo actiua passiuis. et dæmones quoꝝ auxilio hoc fecerūt nō mouerūt ímediate ad formā sed ad vbi. Licet em̄ hoies ⁊ angeli ꝑ ꝯiunctōem aliquoꝝ seminū mirabiles effectus possint ⁊ sciant ꝓducere. hoc tm̄ multo meliꝰ ⁊ efficaciꝰ fieri potest ꝑ angelos q̄z ꝑ hoies. quia ipi dæmones siue angeli virtute seminū. et q̄ actiua q̄bꝫ passiuis. et sub q̄ constellatōe ꝯiūgi debeant. meliꝰ cognoscūt. et celerius anteq̄z virtus seminū euanescat ꝯiūgere poterūt. Sunt etiā ꝑtūc q̄n hec fiūt ꝑ angelos hmōi semina efficaciora ad talē effectū ꝓducendū. quia sic agūt vt organa sbe spūal' et ꝑ ꝯsequēs in virtute eiꝰ. Quo ad scdam parte istiꝰ ꝑmi articuli sic ꝓceda. Scda pa arti. ꝑmi.

Primo em̄ ostenda q̄ angelꝰ mouet ímediate motu ad vbi. Scdo ostendā q̄ ad hmōi motū exequendū nō oportet in angelo aliquā alia potentiā ponere ꝑter intellectū ⁊ voluntatem

Prima ꝯclusio nō indiget multa ꝓbatōe quia ipa ꝯcedūt phi ꝓpter motores celestiū orbiū. et ipam approbant theologi. q̄ sepiꝰ i scripturis sacris legimus angelos in hūanis corpibꝫ apparuisse. Sicut patz Ben. xix. de duobꝫ angelis q̄ Loth ⁊ filias eiꝰ cum vxore sua educentes de sodoma ab interitu sodomorū liberauerūt. Et in eodem libro de tribꝫ angelis q̄ Abrae apparuerūt. cū tres vidit ⁊ vnū adorauit. Et in libro Thobie de raphaele. q̄ cū tobia iuniore iuit in rages ciuitatē medorū. Probo tm̄ hanc ꝯclusionē sic. Si āgelꝰ nō moueret corpa fm̄ vbi tūc ꝑtineret ꝯnexio vniuersi. cōsequens est falsum. ḡ et antecedens. falsitas ꝯsequentis ptz. quia vbi nō est singulaꝝ ptium ordinata ꝯnexio ibi nō potest esse ordinata dispositio. Sed vniuersum cōpositū. sicut patet. xij. meth. ḡ vniūsuz est ordinatissime ꝯnexū. ꝯsequntia patz. q̄ cū angeli nō habeant ꝯnexionē ad corpalem naturā fm̄ esse. eo q̄ nō habeāt eē materiale. nec fm̄ motū ad formā. vt patuit in ꝓma ꝯclusione. si nec ꝯiūgerent ei ꝑ motū ad vbi non appareret aliqua ꝯnexio que posset esse inter angelū ⁊ naturaz corpalem. Et ista est intentio Augustini. iij. de tri. c. iiij. vbi ait. q̄ deus corpora grossiora ꝑ subtiliora gubernat. ⁊ corpalem substantiā ꝑ spūalem Secundo dico Rō ad idē Secunda conclusio.

q̄ in angelo nō est dare aliquā potentiā motiuam realiter distinctā ab intellectu ⁊ volūtate. quia sicut se habent nostre potentie cognitiue ad cognitiuā angeli. sic se habent potētie motiue in nob ad motiuā que est in angelo. sed q̄uis sint diuerse virtutes cognitiue in nobis vt apparet de sensibꝫ exteriorib ⁊ interioribꝫ ac intellectu. in angelo tm̄ est vna virtus tm̄ cognitiua. scz sua intelligentia. igit q̄uis in nobis sint diuerse potētie motiue puta virtus que est in musculis. qua motū ímediate ꝑsequimur. ⁊ ipa volūtas que ad motū exercendū impatiue mouet. in angelo tm̄ erit vna tm̄ q̄ impat motū ⁊ ꝑsequit. q̄ que sūt sparsa in inferioribꝫ. sunt vnita in superioribꝫ. vt patz ꝑ auctorē de causis. ℙ. ad quācūq̄z opatiōnem eliciendā circa aliquod passum sufficit 2

UVA. BHSC. IyR_066

assimilatio agentis ad patiēs. ⁊ sufficiens determinatio ad agendū. sed p actū intellectus mobile angelo assimilat. ⁊ p actū voluntatis sufficienter angel⁹ determinat ad mouendū. ḡ ⁊c.

3 Ꝑ. virtus imaterial' que nō agit immediate intelligēdo ⁊ volēdo si hꝫ actū transeūtem ille actus est sibi penit⁹ neutral'. nec in sua potestate est talē actū elicere ⁊ nō elicere. sic patꝫ de actu intellectus agentis q̄ agit in nostrum intellectū possibilē quē elicit siue velim⁹ siue nō velim⁹. Sed ista potentia si poneret in angelo esset virtus nō organica ⁊ imaterial'. ergo si eliceret angel⁹ p ipam actū trāseuntē. necessario eliceret ipm. ⁊ p ꝯns angel⁹ nō posset nō

4 mouere. Ꝑ. post diem iudicij tūc cessabūt oēs motus celi. ⁊ p ꝯns illa potētia motiua differēs realiter ab intellectu ⁊ volūtate frustra poneret.

5 Ꝑ. dicit cōmētator. xij. meth. q̄ anime celoꝝ hnt solū virtutē intellectiuā ⁊ dēsideratiuā. qz virtus que non est organica sufficienter distinguit p intellectū ⁊ voluntatem. Sed ꝓtra istam ꝯclusionē sunt q̄dam doctores. quoꝝ vn⁹ nō solū istam potentiam executiuā ponit in angelis. verū etiam in ipso deo dicit eam esse ponendā. Quod ꝓbat sic

Henricus de gan.

Q. sido sit potentia p ductiua pt intellectū ⁊ volūtatem

Deus p intellectū ⁊ voluntatē nō potest creare. igit oportet dare quandā terciā potentiam qua creare possit. ꝯns patꝫ. añs ꝓbat. quia si crearet volūtate. aut crearet volūtate vt volūtas est. aut vt diuina est. Non ꝑmo mō. q̄a tūc oīs volūtas posset creare. Nec ꝛdo mō. qz si volūtas vt diuina est crearet. tūc oīe illud cui⁹ p̄ncipiū est volūtas diuina vt diuina est esset creabile. ⁊ sic spūssanct⁹ esset creabilis Et isto eodem mō ꝓbat q̄ verbū erit creabile

2 si de⁹ p intellectū crearet. Ꝑ. de⁹ semp vult ⁊ intelligit mundū sed nō sp ꝓducit mundū. ergo potētia ꝓductiua mūdi est alia ab intellectu ⁊ volūtate.

3 Ꝑ. distinctoꝝ obiectoꝝ distincti sunt actus ⁊ potētie. sꝫ intelligibile ⁊ volibile ⁊ creabile sunt obiecta formaliter distincta habentia distinctas rōnes formales.

4 ḡ ⁊c. Ꝑ. fm Aristo. ⁊ cōmētatorē. ix. meth. opatio immanēs nō hꝫ aliq̄d ⁊relictū ex operatione. sed intelligere ⁊ velle sunt act⁹ immanentes. igit p ipa nihil ꝓstituit in ipa creata.

5 Ꝑ. Hugo de sacramētis ꝓte. iij. c. vltimo ait. Cum sint tria in deo. sapientia et volūtas potentiaq. volūtas monet. sapiētia disponit. potentia explicat. Et infer⁹ ꝓte. v. ait. Illud q̄ volūtate peunte voluit. potestate subsequente adimplenit. Et tūc ꝓbat iste idē doctor

Q. ꝫ ag̃el' potētia mo

q̄n angel' potētia motiua differat realiter ab intellectu ⁊ volūtate. Quia apphendere motiua realiē ⁊ impare motū nō est mouere. sꝫ intellect⁹ apphendit motū ⁊ voluntas impat eū. ḡ erit alia potētia exequens ipm motū apphensuꝫ et impatū. differat ab ītellectu et voluntate.

Ꝑ. angel⁹ pt velle et intelligere rem in quantacūq; distantia. sed nō pt mouere nisi in ⁊terminata ⁊ ꝓportionata distātia ergo nō mouet imediate p intellectū ⁊ voluntatem. 2

Ꝑ. mouere est actus trāsiens. sed intelligere ⁊ velle sunt actus immanētes. vt patꝫ ix. meth. 3

Ꝑ. in anima nostra est alia virt⁹ impans motū. et alia exequens eū. puta virtus musculoꝝ. ḡ in angelo alia ⁊ alia erit. ꝓbat ꝯsequentia. qz plura requirūt ad mouendum mobile sepatum a motore. q̄ mobile cōiunctū. 4

Ꝑ. actus eiusdē rōnis requirūt potētiā eiusdē rōnis. vnde qz homo sentit ⁊ brutum. ideo inest eis vna cōis potentia sensitiua. Sed mouere ꝯuenit brutis hoibꝫ ⁊ angelis. brutis aūt nō ꝯuenit intellectus ⁊ volūtas. ḡ nec angelis ꝯuenit mouere p intellectū et voluntatē. 5

Ꝑ. hꝫ idem arguit quidā alius doctor sic. Oīe q̄ hꝫ habet ⁊sideriū ꝯns apprehensionē. habet virtutē motiuā. sed angelus hꝫ hmōi ⁊sideriū. Minor est nota. ꝓbat maior. quia si aliquid haberet tale ⁊sideriū ⁊ nō haberet virtutē motiuā qua posset cōsequi ⁊sideratū. tūc illud esset impfectum ⁊ natura aliq̄d feciss frustra. Aureolus 6

Ꝑ. potētia motiua ponit obiectū suū in esse reali. sed intellectus ⁊ voluntas nō ponūt obiectū suū in esse reali. sed solū in esse intentionali. Maior ꝓz. quia esse motū est esse reale. Minor similiter est nota. quia ex hoc q̄ res intellig̃it vel amatur nō mutat. nec aliq̄d esse reale sibi cōmunicat. 7

Ꝑ. ꝑmo ethicoꝝ. et. ix. metaph. dr q̄ operatōes intellectus et volūtatis sunt fines. ita q̄ ab ipis non sunt alia operata. 8

Ꝑ. operatōes genere differentes reducunt ad potentias diuersoꝝ geneꝝ. sed intelligere et velle genere differūt a mouere. quia intelligere ⁊ velle sunt actus vitales. mouere aūt nō est act⁹ vitalis. 9

Sed ista nō ꝯcludūt. Ant̄eq̄ tn̄ p/cedam ad solutōes argumentoꝝ volo arguere ꝓtra ꝑmū istoꝝ doctoꝝ quo ad hoc q̄ dicit potentiā creatiuā esse distinctā ab intellectu ⁊ volūtate. Quia oīs potentia nō exns organica sed simpliciter imaterialis ē sup se ipam reflexiua fm suā ꝓpriā opatōem fm qd̄ dicit ꝓclus. Sed si potentia motiua siue creatiua de⁹ esset alia a volūtate et intellectu. ipsa esset imaterialis simpliciter. igit ipa moueret seipam ⁊ crearet seipam. Nam nulla opatō

Cōtra hēricū q̄ deus immediate creet per volūtatem

UVA. BHSC. IyR_066

sibi ꝓpteret qua ꝓsset reflecti supꝰ seipꝫam nisi mouere ꝛ creare. eo ꝙ distincta sit ab intellectu
2 ꝛ volũtate fm dictũ tuũ. ℙ hꝰs potentiã opatiuã q̃ ñ sp ꝓiũcta ẽ suo actui. si qñz opaꝫ fm eaz necessario mutaꝫ. Sz ista potẽtia executiua fm te ab eterno fuit in deo. ꝛ non erat suo actu secũdo ꝓiuncta. nisi in tpe. qz i tpe deꝰ fm eã opatus est. ꝙ deus necessario fuisset mutatꝰ. mior pz. sz ꝓtutẽ maioris ponit ambrosiꝰ in libro suo de tri. c. vi. dicẽs. Si deꝰ añ essz deꝰ q̃z pr. ꝛ pꝰ pr fuit generatõis accessiõe.
Instantia mutatꝰ est. Forte dicet aliquis. eadẽ difficultas curret ꝫ te si ponas. ꝙ volũtas diuina sit ꝓncipiũ ꝓducendi creaturã.
Solutio. Rñdeo ꝓ interemptõez. quia volũtas dei fuit ab eterno ꝓiuncta suo actui secũdo nec vnq̃z disiuncta fuit ab eo. eadẽ em̃ volitõe qua deꝰ ab eterno voluit mundũ esse ꝓductũ in tpe. eadẽ et nõ alia ꝓduxit mundũ in tpe. nõ est aũt sic de potentia quã tu ponis. quia fm te actus illꝰ potentie est sola executõ imperij volũtatis. que quidẽ executio non fuit ab eterno. ℙ fm
3 pꝫm ꝛ cõmentatorẽ. x. ethicoz. vij. metaphꝫ. et in multis alijs locis. cõpleta pfectio potẽtie ꝓsistit in sua ꝓpria operatione. Cum igit fm te ꝓpria operatio istius potentie sit executio actualis ipsiꝰ creatõis. igit inter duo incõuenientia vnũ sequit necessario. vel ꝙ ista potentia ante mundi creationẽ fuit impfecta et in tpe facta et pfecta. ꝛ sic deꝰ erit mutatus. vel ꝙ deꝰ mundũ creauit ab eterno et ꝓtinuabit i eternũ. ℙ. si esset aliqua opatio in deo que
4 imediate terminaret ad rem extra. ita ꝙ eius obiectũ ꝓmariũ nõ esset essentia diuina. tunc talis operatio specificaret a re exteriori tanq̃z a ꝓmo ꝛ p se termio suo. ꝛ p ꝓns deꝰ vilesceret. qz pficeret quodã indignioꝛ se. Sed si talis potentia executiua ponit distincta ab intellectu ꝛ volũtate. tunc opatio ei⁹ terminat sic ad rem extra ꝙ nullũ obiectũ ꝓmarium habebit ab intra. ꝛ p ꝓns specificat a re extra. ergo ꝛc.

ℙ. Hugo in libro de sacramentis pte. iij. c. ꝓmo. loquẽs de diuina volũtate ait. Nec sola est vnde ozũ habet quicq̃d est. Et Anselmus i libro Cur deꝰ homo: ait. Non ẽ in deo vlla faciendi necessitas. aut nõ faciendi impossibilitas. quia sola in eo operat voluntas. Et istud etiã ꝓbaui superius dist. ꝓma. q. ij. ar. iij. ꝓclusione. ij. Ad ꝓmũ nego antece-
Solutio. Ad. 1. dens. Ad ꝓbatõez dico ꝙ creat vt diuina. qz posse creare soli deo ꝓuenit. nec sequit illud inconueniens ꝙ tu infers. Sed bñ sequit. si volũtas diuina est ꝓncipiũ creature vt diuina est. ꝙ nihil possit creare nisi sit deus. Sicut si equilaterus habet tres angulos equiualẽtes duobꝰ rectis in quantũ est triangulus. sequit ꝙ nihil possit habere tres angulos equiualẽtes duobꝰ rectis nisi sit triangulꝰ. Uel si animal non est risibile nisi in q̃tũ homo. tũc bene potest inferri ꝙ homo ꝓmo ꝛ p se est risibilis. et ꝙ nihil potest esse risibile nisi sit homo. sic ꝛc

Ad scõm patebit infra dist. xxxvij. ostendẽ em̃ ibi qõ creatio actio potest dici nouaꝛ transiens. ꝛ qõ manens in agente Et aꝫ ad virtutẽ isti⁹ argumti respondũ est superi⁹ dist. ꝓma in solutõe rõnum auerroys de eternitate mũdi. Ad tertiũ ꝑt dici ad maiorẽ. ꝙ ex distinctione taliũ obiectoꝛ non oportet dare plures potentias formaliter distinctas. sz sufficit ꝙ vna detur que est virtualiter pluriũ cõtentiua. Potest etiã negari minor. qz sicut inferius et speciale nõ distinguit formaliter cõtra supi⁹ ꝛ cõe. sic creabile non est obiectum formaliter distinctũ cõtra volibile ꝛ intelligibile. Ad quartũ dicendũ ꝙ illud dictum ꝓpi sic absolute acceptũ nõ est verũ. qz ex actibus tam intellectus q̃ volũtatis gignit ꝛ constituit habitus. etiã ex actu intelligendi gignitur in nobis verbũ. Item volũtas est ꝓncipiũ rerũ artificialiũ. vt ꝑz in libro ethicoꝛ et. vi. metꝫ. Item q̃uis p intelligere speculatiuũ nihil ꝓstituit extra intellectũ. p intellige re tñ practicũ necessario ꝓstituit aliq̃d ad extra. cũ opus transiens sit finis ei⁹. iuxta illud sexto metꝫ. theoꝛice quidem finis speculatio practice vero opus. Ad q̃ntum dicendũz ꝙ Hugo loquit quantũ ad modũ nostrũ intelligendi. quẽ capim⁹ ꝛc his que videmus i nobis. Ad ꝓmũ ꝛc potentia angeloꝛ dicẽdum. ꝙ sicut sentire ꝛ intelligere arguũt diuꝫsas potentias cognitiuas in nobis. tñ ipis in angelo coꝛrñdet tm̃ vna potentia. sic impare et mouere q̃uis sint in nobis a diuersis potentijs. in angelo tñ ꝓpter sui pfectõem eadẽ est potentia impatiua et motiua. Ad secũdum dicendũ ꝙ qñ ab eadẽ virtute ꝓcedunt due opatões. tũc nõ est inconueniens ꝙ vna illaꝛ opationũ requirat aliquã ꝓportionem quã alia nõ requirit. sol em̃ illuminat ad quã cũq̃z distantiã. nõ tñ generat ad quãcũq̃z distantiã. Itm̃ sol illuminat remotꝰ q̃z calefacit.

Ad tertiũ dicendũ ꝙ argumentũ imaginatur falsum. s. ꝙ angelꝰ ipo velle suo moueat formaliter. et istud nõ est verũ. qz velle suũ nõ est formaliter mouere sed virtualiter. vnde sicut angelus ipo intelligere itelligit formaliꝫ

Ad. 2. Ad. 3. Ad. 4. Ad. 5. Ad. 1. ꝺ ꝓptẽtia ãgelorum. Ad. 2 Ad. 3.

UVA. BHSC. IyR_066

et ipo velle vult formaliter. sic ipo mouere mouet formaliter. Uirtualiter aũt actꝰ transiens ꝑt ꝓncipiari a ſba ſepata mediante actu formaliter ĩmanente. Ad quartũ dicendũ ꝙ nõ oportet tantã diſtinctõez ponere in ſupioribꝫ puta in angel. quanta eſt in inferioribꝫ puta in nobis. igit negãda eſt conſequntia. Ad ꝓbationẽ oñe dico. ꝙ magis arguit oppoſitũ q̃z ꝓpoſitũ. qz eo ipo ꝙ motor et forma nõ ꝑñt coincidere in idẽ numero. vt dz. q. phicoꝝ. iõ motor ꝓiũctus magis requirit in ſuis potentijs diſtinctõez q̃z motor ſepatus. Ad q̃ntum dicendũ ꝙ maior vlr loquẽdo nõ eſt ꝓa. Unde debet ſic moderari. ꝙ actus eiuſdez rõnis ſunt a potentia eiuſdẽ rõis formaliter. vel a potentia alia que hmõi potentiã ꝓtinet virtualiter. ſic aũt eſt in ꝓpoſito. qz volũtas et intellectus angeli ꝓhendunt virtualiter virtutẽ motiuã ſm locum que formaliter ẽ i brutis. ꝙ aũt maior ſit falſa ſine iam dicto moderamine ptz. qz ꝑ eandem formã arguẽdi ꝓbaretur ꝙ potentia materialis que eſt i muſculis eiuſdem rõnis eſſet in deo. qz deꝰ nõ minus bene põt mouere hũanũ corpꝰ ſine motu elicito a ꝓtute que ẽ in muſculis q̃z mediãte tali motu. Ad ſextũ dicendus ꝙ proceſſo toto argumẽto nõ plꝰ ꝓcludit niſi ꝙ virtus motiua ſit in angel. ꝙ aũt hmõi virtus differat realiter a volũtate et intellectu nõ ꝓbat. Ad ſeptimũ dicendũ ꝙ nõ repugnat eandem virtutez habere plures opatiões circa plura obiecta. quarũ ſm vnã ponit obiectũ in eſſe intentionali. et ſm aliã i eẽ reali. Sol em ꝑ eandem virtutẽ qua celũ et ſtellas ĩmutat intentionaliter ſolũ alterat iſta inferiora nõ ſolũ intentionaliter. vez etiã valde realiter. Ad formã argumenti dicendũ ꝙ minor nõ eſt vera loq̃ndo de intellectu et volũtate dei et angeli. velle em diuino cũcta pducũt in eſſe. Et ita vt dictũ eſt ſup intellectus et volũtas angeli virtualiter comprehendũt virtutẽ ſeu potentiã motiuã. iõ angelus ꝑ intellectũ et volũtatem ꝑt rem ĩmediate ponere in ẽ eſſe reali qõ eſt eſſe motũ ſm locũ

Ad octauũ dicendũ eodem mõ q̃ dictũ ẽ ad quartũ argumẽtũ de potẽtia dei. Ad nonũ dicendũ ꝙ maior nõ eſt ꝓa. niſi loq̃ndo de operatõibꝫ ꝓprijs ĩmediate a potẽtijs elicitis. qz cũ plures opatões eliciũt ab eadem potentia vna mediãte alia ꝓtingit q̃nq̃z tales operationes plꝰ differre q̃z alias opatões ĩmediate elicitas a duabꝫ potentijs realiter diſtinctis. Sol em ĩmediate illuminat planetas. et mediante tali illuminatõe que eſt opatio intentionalis generat aſinũ vel equũ. et ĩ planũ ẽ ꝙ generatio aſini et illuminatio planetaꝝ plꝰ differũt q̃z audire et videre. que ĩmediate eliciunt a duabꝫ potẽtijs realiter diſtinctis. Sic in ꝓpoſito q̃uis plꝰ differãt mouere corpus et velle. q̃z velle et intelligere. ĩ quia mouere nõ eſt ĩmediata opatio ipiꝰ angeli. quia ipm elicit mediante ſuo velle in aliena natã. ideo q̃uis plus differãt mouere et velle ꝛc. Dicit etiã iſte doctor ꝙ iſta ꝓclusio ſit ꝑ pariſienſez articulũ. q̃ dicit ꝙ angelũ mouere corpꝰ ꝑ ſolũ intellectũ et volũtatẽ erro. Salua iſti doctoris reuerẽtia articulꝰ nõ facit mentõem de intellectu. Dicit em articulꝰ. xxv. ſic. ꝙ intelligẽtia ſola volũtate moueat celũ erro. Articulꝰ ĝ nõ tãgit me. qz ego nõ excludo ĩtellectũ. immo dico ꝙ mouet ꝑ intellectũ et volũtatẽ.

Dato ĩ ꝙ ita ſtaret articulꝰ ſicut iſte allegat. ad hoc dico ꝙ erroꝝ eſſet nõ ꝓpter excluſionẽ virtutis executiue quã ipe ponit. ſz ꝓpter excluſionẽ virtutis diuine. ſine qua impoſſibile eſt angelũ quodcũq̃ corpus mouere. q̃ virtus diuina intelligit eſſe excluſa. cum dicitur ſola volũtate. Tertio dico ꝙ angelꝰ nõ mouet corpus ĩmediate ꝑ eſſentiã ſuaz. quia angelꝰ nõ intelligit nec vult ĩmediate ꝑ eſſentiã ſuam ſine media potentia. ĝ nec mouet niſi mediante potentia. Añs ptz etiã ꝑ eos qui oppoſitũ tenẽt iſtiꝰ ꝓcluſiõis. ꝓñaz ꝓb. q̃a ſi opatio hñs maiorẽ ꝓformitatẽ cũ eſſentia intellectualis create non ꝑt ĩmediate elici a tali eſſentia ſine media potẽtia. ſequit ꝙ nec illa q̃ minorẽ ꝓformitatẽ hz cũ hmõi eſſentia. ſed mouere corpus minorẽ hz ꝓformitatez cum eẽntia angeli q̃z intelligere ſeu velle. ĝ ꝛc

Ꝑ in oĩi agente ordinato hñte actõez ĩmanentẽ et trãſeuntẽ. ſp actõ trãſiens ꝑſupponit ĩmanentẽ. et ꝑ ꝓns actio trãſiens non reſpiciet ĩmediatꝰ naturã agentis q̃z manẽs. Sz actiones ĩmanentes ipoꝝ angloꝝ non reſpiciunt naturã niſi mediãte potentia. vt iaz dictũ eſt. ĝ ꝛc

Ꝑ nulla ſba creata eſt ĩmediatũ ꝓncipiũ opatõis. vt ptz. vij. methꝫ. ꝑ cõmentatorẽ. ſz eẽntia angeli eſt ſba creata. ĝ ꝛc

Ꝑ ſicut ſe habet eẽntia ad eſſe. ſic ſe hz ꝓtus ad agere. ſz eſſentia eſt ĩmediatũ ꝓncipiũ eſſendi. ergo ꝓtus ſiue potẽtia eſt ĩmediatũ ꝓncipiũ agẽdi

Ꝑ q̃cunq̃ in eodẽ agẽte ꝓncipiũ ſbale et accidẽtale ocurrũt reſpectu eiuſdẽ actõnis. q̃uis ꝓncipiũ ſbale ſit ꝓncipale ꝓncipiũ illius opatõis. accidentale tñ eſt ꝓncipiũ ĩmediatũ quia in tali actõe accñs eſt inſtrumtũ ſbstãtie. inſtrumentũ aũt eſt ꝓncipiũ ĩmediatũ. q̃uis

Ad.4. Ad.5 Ad.6. Ad.7. Ad.8. Ad.9.

Inſtantia

Solutio

Tertia cõcluſio

1 2 3 4 5

UVA. BHSC. IyR_066

illud cui⁹ est in strūmtū sit ꝑncipiū ꝑncipale. Sz opatōis angelice essentia angeli est ꝑncipiū sbale. intellect⁹ aūt et voluntas sunt ꝑncipia accīntalia. ḡ ⁊c. Sed ꝫnū isti⁹ ꝟclois tenet quidā doctor. ⁊ hoc ꝓbat sic. Per illud spūalis substātia imediati⁹ mouet corpus. ꝑ qđ imediati⁹ hz ordinē ad corpus. sz hoc est essentia angeli. quia magis ꝟuenit angl's cū corpe ꝑ hz qđ est sba. q̄z ꝑ hoc qđ est itellectus

Jacobꝫ ꝑ/mo q̄libet. q.x.

1

2 Ꝑ illud mouet angelus imediate ꝑ qđ ꝟuenit sibi esse in loco. Nam angl's ibi est vbi opat. vt ꝓz ꝑ dam̄. li.x.c.xvi. Sz esse in loco ꝟuenit angelo ꝑ essentiā suā. Naz ꝑ illud est aliq̄d in loco qđ est in ipo ꝑ se localiter motū. sed sic aīal mouet seipm̄ ꝑ aīam. et mouet ꝑr corpus. iō esse in loco ꝑ se magis ꝟuenit ei rōe corpis q̄z rōne anime. sic angel⁹ mouet se localiter ꝑ intellectū ⁊ volūtatem. mouet aūt ꝑ naturā. igit esse in loco magis ꝟuenit ei rōne

3 essentie sue siue nature. Ꝑ. cum aīa mouet corp⁹ ppriū ꝑ cognitionē et ꝛsideriū. imme/diati⁹ mouet virtute nature sue q̄z ꝑ cognitio

ꝫ Jacobū. nē ⁊ ꝛsideriū. ḡ similiter ⁊ angel⁹ ⁊c. Sz ista nō ꝟcludūt. Nam exq̄ iste nō negat q̄ i/tellectus ⁊ volūtas angeli aliq̄d faciāt ad mo tū cū angel⁹ mouet corp⁹. igit ꝑ immediatam diuisionē oꝛtet dicere. q̄ vel ꝟcurrāt ad ta/lem motū ꝑ modū ꝑncipiū ꝑncipalis. vel ꝑr modū ꝑncipiū imediati. Nō ꝓmo mō q: hoc

Ad.1. ꝟuenit ipi nate. ḡ secundo mō. Ad ꝓmuz nego maiorē. nō em̄ apparet quare sit magis vera in spūalibꝫ q̄z in corpalibꝫ. Sz in oīm̄/bus corpalibꝫ vidēm⁹ eam esse fallaz. Suba em̄ ignis imediati⁹ hz ordinē ad lignū in qđ agit q̄z calor ignis. loquendo ꝛ ordine cōue/nientie ciusdem generis. ꝛ qua currit ꝓbatio mino: is subsumpte. ⁊ñ nullus dubitat q̄n calor ignis sit imediatius ꝑncipiū altera tionis qua lignū ab igne mouet q̄z sba ignis Unde talis ordo nō arguit imediatō em̄ ꝑn/

Ad.2 cipiū ipsi⁹ motus. sed ꝑncipalitatē. Ad se/cundū dicendū q̄ mino: nō est vera. quia vt ꝓbaui in ꝓmo li. dist. xxxvij. ar. ij. ꝟclꝛe ꝓma. angel⁹ est in loco ꝑ virtutē vt se extēdit ad ope/ratōez. quia in hz attendit quantitas ipsi⁹ an/geli ⁊ nō in essentia angeli ꝑm qđ essentia est. cuilibet aūt rei ꝟuenit esse in loco ꝑm qđ quā/ta est. ⁊ ideo licet esse angeli sit in loco. tñ ipsa nō est angelo rō essendi in loco. ⁊ quia ꝑr est nota causalitatis ⁊ rōnis. ideo angel⁹ nō est

Ad.3. in loco ꝑ essentiā. Ad tertiū dō q̄nō est si mile ꝛ aīa nr̄a ⁊ angelo. sic iā patuit sup̄ri⁹.

Quarta ꝟclusio. Quarto dico q̄ q̄z⁹ angel⁹ moueat cor/pus ꝑ intellectū et volūtatem. immediatius tñ ꝛspectu talis motus se hz volūtas q̄z intel lectus. Quia mediuz imediatius se habet ad extremū. q̄z extremū ad extremū. sed velle ipsi us angeli est quasi mediū inter suū intellige/re ⁊ mouere. in agentibꝫ em̄ a ꝓpositio operari ꝑsupponit intelligere et velle. ipm̄ autez velle naturaliter ꝑsupponit intelligere cū bonū co/gnitū sit obiectū volūtatis. igit scire est ꝑmo. velle secūdo. operari siue moueri tertio. Et q: sc̄m tenet mediū inter ꝑmū et tertiū. igit ⁊c.

Quantum ad sc̄m

Articulus secundus.

artic'z dico cū btō aug'. xvij. ō ci. ꝛi. c. v. q̄ ꝛ mōes possūt illudere sensus hoim. Quia qđ hoies coloꝛibꝫ veris. hoc ꝛmones figur' ficti facillime facere pñt. vt ibidē ait aug⁹. vñ ifra ca. xviij. recitat aug⁹. q̄ q̄dā mlieres stabula/rie magicis artibꝫ ꝑ esum caseī mutabāt hoies in asinos. qui ⁊ onera poꝛtabant. et finito ope redibāt. ⁊ erant hoies sic ante fuerūt Et codē c. recitat aug⁹ q̄ apuleius i quodā suo li. fatet istud ꝛ ꝟsione in appentiā asininā ꝑ esum caseī sibipsi semel accidisse. Hec aūt et cetera ꝟsilia pñt fieri triplr. scz mutatōne sensus seu oꝛgani. medij. et obiecti. Nā sic si aliq̄s ꝑ libi to volūtat' sue posset mutare ptes alic⁹ figure ille ex vna figura faceret ꝓut veller appentiā cuiuslibet figure. Sic ꝛmon quia ꝑt mutare humoꝛē oculi ꝓut vult ꝟfuatis spēbus vl'sili/tudinibꝫ reꝝ que sūt in illis humoꝛibꝫ. iō ꝑt in visu hoīs facere appentiā cui⁹libet figure. Et sic variando localiter seu situaliter illum hūoꝛē ꝑt q̄libet figurā in appentiā cuiuslibet figure mutare. sic illū humoꝛē alterando pōt appentiā cuiuslibet color' facere. ⁊ quelibz co/loꝛē a sua ꝓpria apparentia mutare. Nam si miscet sanguinē cū hūoꝛe oculi tūc oia appent rubea. ⁊ sic ō aliꝫ. q̄ tali hūoꝛi ꝑ ꝛmōez pñt misceri. Itē quia ꝑm ꝑspectiuos i oīm̄ visiōe ꝛscribit triangulus. cui⁹ basis se tenet ex pte rei vise et conus hoc est angulus acut⁹ ex pte oculi vident'. ⁊ ꝑm q̄ille angul⁹ est maior vl' mior in oculo. ꝑm hz res visa iudicat eē maior vl' minor. Et hinc est q̄ res eadē q̄nto magis distat ab oculo ꝛne disposito. tanto mior ap/parebit. Quia q̄nto latera trianguli ab eadē base remoti⁹ ꝓtrahunt'. tanto conus eiusdem trianguli minuit' ⁊ acutior efficit'. ⁊ ꝑ ꝟus me diante hmōi triangulo res mior iudicat. Et istō itelligat' ceteris paribꝫ. q: posset eadē res remoti⁹ existēs ꝑ ita spissum mediū videri q̄

UVA. BHSC. IyR_066

grossior appet q̄ ꝑ̄ ꝓpe existens videbat ꝑ me diū ſbtile. ſic appet qñ homo ꝑ vitrū plenuz aqua qđ tenet in manu videt ipam manum. Et qz dæmon p̄dictū angulū existentē in oculo videntis ꝓt restringere vel dilatare. ideo ꝓt facere ꝙ res valde mag̃ appeat parua et valđ parua appareat multū magna. Et sic oīem illusionē ꝓt facere in vīsu hois. cū possit mutare apparentiā figure colozis z magnitudinis seu quantitatis. Et similiter ex parte medij ꝓt dæmon facere hmōi dceptões. sicut em̄ que viderēt ꝑ vitrū rubeū seu blaueū. iudicarēt esse rubea seu blauea. sic mutato medio ꝑ ipm dæmonē res alteri⁹ colozis q̄ꝫ in veritate esset posset apparere. Propter qđ ait Rabanus in glosa sup Exo. c. vij. Dyabolici figmētis magi spectantiū oculos dcipiebāt. vt res in sua specie remanentes alie viderent. Et eodē mō ex parte obiecti posset fieri talis illusio. Unde legit in libro clementis ꝙ symon magus arte magica fecit ꝙ pater clemētis apparebat quasi esset ipe symon magus.

Articulus tertius.

Quantū ad terciuz

Prima cōclusio

articulū pono duas ꝯclusiones. Prima ē ꝙ dæmon nō potest imediate mouere rōez hominis. quia da oppositū. tūc illaberet ei. consequēcia patet. quia non posset eam imediate attingere nisi fieret ei intrinsece pñs. Sed cōsequēs est falsum. Nam ſm Aug. in libro de ecclesiasticis dogmatibz. illabi mentibz illi tm̄ ē possibile q̄ creauit eam. Et idem Aug⁹. in li. de fi. ad pe. ait. ꝙ singulis spiritibz ineſt terminus q̄ vn⁹ ab alio distinguit. z vn⁹ in alio nō est.

Secunda conclusio.

Scđa ꝯclusio est ꝙ mediāte trāsmutatione fantasmatū ꝓt angel⁹ bonus ac etiā malus rōem hois imutare. Unde si dē⁹ ꝓmitteret. tūc nūq̄ fuit homo ita sapiēs. q̄n dæmō dordinando z distrahēdo sua fantasmata posset eū tm̄ impedire ꝙ nescret formare vnā facillimā rōem. Et econtra si vellet dē⁹ angelus siue bonus siue mal⁹ posset multū iuuare hominē in rōnum formatõe z multaz veritatū inuestigatõe. et h̄ vel species in sensibz interioribz sopitas z absconditas excitando. z ſm dæ bitū ordinē ad fantasmatū organū reducēdo Uel etiā spēs quibz actualiter hō vtit bñ disponēdo z ordinando respectu veritatis ꝓtūc inquirēde. Nam ſm ꝙ fantasmata magis ordinate se habent in fantasia respectu alic⁹ inq̄rende veritatis. ſm h̄ meliori ordine puenīt ad intellectū in ſtute luminis itellect⁹ agētis et ꝑ cōsequens citius et clarius hō dæuenit in cognitõem hmōi veritatis.

Articulus quart⁹.

Quantum ad quar

tū articulū est aduertendū ꝙ duplex ē affect⁹ siue appetit⁹ in hoīe. vtz. ir̄. dæ aia. s. sensitiu⁹ z intellectiu⁹. et ſm h̄ possunt h̄ poni tres ꝯclusiones.

Pria ꝯclo

Prima est ꝙ angel⁹ ꝓt appetitū sensitiuū mouere imediate. q̄ ille appetitus fundatur imediate in organo corpali. ideo angelus faciendo aliquam trāsmutationē circa illud organuz. poterit imediate mouere hmōi appetitū siue affectū. Antecedens patet. quia appetitus sensitiuus diuidit in irascibilem z ꝯcupiscibilē. quoz vterq̄ sbiective fundat in corpe. Sequentia etiā ptz. Nam dato ꝙ ſm partē irascibilē ꝓpter ꝯcursum calidi sanguinis circa cor homo sit valde iratus. ꝓt bonus angelus distrahere illā superfluitatez sanguis a corde. et ad alias partes corpis hmōi sanguinē ordinare. et tūc q̄ fuit iratus efficit mā suetus. Econuerso vero malus angel⁹ ꝓt huiusmodi ꝯcursum sanguinis facere vel factū augere. et sic mansuetū incitabit ad iram: vel iratum ad maiorē iram. Et eodem modo dē ꝯcupiscibili. quia dato ꝙ aliqua superfluale/factiua sint circa renes quibz hō naturaliter ad venerea interdū inclinatur. ꝓt bonus ange/lus illā temptationē extinguere. hmōi calefactiua a renibz distrahendo. vel aliqua refrigeratiua eisdem partibz adhibendo. Mal⁹ vo angelus ꝯtraria hoz faciendo caulat temptationē z motū in virtute ꝯcupiscibili.

Scđa cō/clusio.

Scđa ꝯclusio est. ꝙ directe z imediate angel⁹ nō potest mouere appetitū intellectiuū. quia sba spūalis ibi est vbi opat. sed angel⁹ non ꝓt esse directe in hoīs voluntate. g̃ ꝛc. Maior patet ꝑ Dam. libro. ꝓ. c. xvi. Minor etiā pz. quia da oppositū. tūc quia angelus est indiuisibilis ac etiā hūana volūtas. z indiuisibile totaliter se pfundat in eo. vtz. vi. pḣico. g̃ si angel⁹ imediate moueret hois voluntatē tūc illaberet ei. quod ex dictis superi⁹ patet esse falsum.

Instantia

Forte dicet ꝙ angelus sic agit in volūtatē ꝙ tñ nō imme/diate attingit ipam.

Responsio

Respondeo ꝙ que nō tangunt nō agunt. vt patet in libro de generatione. ergo si angel⁹ nō attingit immediate ipam voluntatē. tūc nec imediate siue directe mouebit ipaz. z hoc est ꝓpositū istius secūde conclusionis. cōsequentia ista patet. quia sic mouere vl agere p̄supponit tangere vel attin/

UVA. BHSC. IyR_066

gere. sic imediate mouere p̄supponit imediate attīgere Concl'o tertia est ꝙ allectiue seu ꝑsuasiue angl's p̄t mouere volūtatem. Quia appetit⁹ sensitiu⁹ trahit appetitū itellectiuū. licet etiā qñqꝫ trahat̄ econūso ab appetitu intellectiuo. vt pꝫ. iij. de aīa. ḡ angl's mouendo appetitū sensitiuū p̄t allicere hoīs volūtatez. licet nō possit vincere nisi volūtate volūtarie ꝯsentiente. Etiā ordinādo fantasmata ad bonū vl' ad malū. p̄t incitare ꝑsuasiue ad cogitatōnes bonas vl' malas. Et sic intelligēda sūt ꝟba bede. q̄ tractando illud actuū. v. c. tēptauit sathanas cor tuū ait. Sathanas īplet cor alic⁹ callida et fraudulenta deceptōe aīaꝫ in affectū malicie trahēs ꝑ cogitatōes ⁊ incēdia vicioꝝ Ad argum̄tū p̄ncipale dd̄. ꝙ minor est falsa. q̄a ei⁹ oppositū ꝓbatū est in p̄mo articulo istius questionis.

Tertia cōclusio.

Ad principale argu.

Distinctio nona

Ost predicta

p ⁊c. Postq̄ꝫ magister determinauit de maloꝝ angeloꝝ vilitate quā ꝯsecuti sunt ꝓpter eoꝝ a deo auersionez. hic scꝫ dist. ix. ꝓsequit̄ de bonoꝝ angelorū dignitate. quā ⁊ ipi ꝯsecuti sunt ꝓpter eoruꝫ ad deum ꝯuersionē. Et diuidit̄ in duas partes. Nam p̄mo tangit angeloꝝ dignitatē ex ordinatissima eoꝝ dispositōe. Secūdo ex vtilissima eoꝝ gubernatiōe. et h̄ dist. x. ibi. Hoc etiā inuestigandū. Prima in tres. q̄a p̄mo agit d̄ nouē ordinū bonoꝝ angeloꝝ expressiōe. Secundo de eoꝝ ab inuicē distinctōe. Tertio de eorundē ꝑ assūptōez bonoꝝ hominū reparatione. Secūda ibi. Jam nūc. Tertia ibi. Notandū ꝙ decim⁹. Prima in tres. quia primo ponit p̄dictoꝝ ordinū ꝓpriā seu distinctam nominatōem. Scd̄o explanando q̄ dixerat p̄dicte noīatōis assignat rōnem. Et tertio circa p̄dicta mouet incidentē dubitatōnez. Secūda ibi. Hic ꝯsiderandū. Tertia ibi. Sed oritur questio. Seq̄t̄ illa pars. Jam nūc. Et diuidit̄ in duas partes. ꝑm ꝙ magister facit duas inquisitōes. Prima est vtrū ordīes angeloꝝ fuerīt distincti ab initio sue creationis. Secunda vtrū om̄es angeli vnius ordinis sint equalis ꝑfectōis. Secūda ibi. Preterea ꝯsiderari oportet. Sequit̄ illa pars. Notandū ꝙ decim⁹. Et diuidit̄ in tres ꝑtes. quia p̄mo ostendit qūo ꝑ assumptōez hominū ordines angeloꝝ integrati et reparati erūt Secundo iuxta vnam opinionē magister recitat ꝙ tot homines assument̄ q̄t fuerūt angeli qui boni ꝑmanserūt. Tertio iuxta aliā opinionē recitat tot homines assumēdos q̄t angeli ceciderūt. Secunda ibi. Non em̄ iuxta. Tertia ibi A quibusdā tñ. Et hec est diuisio istius distinctōis none. circa quam quero

Trū angl'i supioꝝ ordinū illumīent angl'os inferioꝝ ordinū. Et videt̄ ꝙ nō. q̄a ꝑficere ⁊ illumīare ē aliquā formā in ip̄m illumīatū īducere. sꝫ angl's nō mouet nec mouere p̄t īmediate ad formā. vt patꝫ ex dict⁹ p̄cedentis qōnis. ḡ vn⁹ non pōt aliū ꝑficere vl' illumīare. Incōtrariū ē mgr̄ in lr̄a. ⁊ beat⁹ dyo⁹. iij. de di. no. vbi distīguit celestes hierarchias penes illuminare et illuminari. Hic videnda sūt q̄ttuor. Prīo quō angeli penes ordines et hierarchias distinguant̄ Scd̄o vtꝫ hoīes electi ad hmōi ordines assumant̄. Tercō de eo qd̄ querit̄ Et q̄rto vtrū talis illuminatō sit idē quod angeloꝝ locutio.

Quātum ad primū

Articulus primus

duo sunt videnda. Primo videndū est de distinctōe p̄dictoꝝ ordinū. Secūdo vtrū talis distinctio maneat post diem nouissimū

Quo ad p̄mū est videndū ꝙ sicut ī terreni p̄ncipatus impio officia distinguunt̄. sic et ī celesti regno. In terreno aūt impio hi qui seruiūt impatori tripharie distinguūt̄. Quidā em̄ sunt īmediate p̄ncipi assistentes. Alij negocijs regijs p̄sidentes. Et tertij bñplacituꝫ regis ope ꝓseq̄ntes. Sic ⁊ in felicissimo celorū imperio sunt tres hierarchie beatoꝝ spirituū. Prima familiariter assistentiū. Secunda imperialiter p̄sidentiū. Tertia ꝑfectōe operis volūtatem celestis p̄ncipis legaliter exequētiū. Et istaꝝ hierarchiaꝝ quelibet tripartite diuidit̄. et sic erūt nouē ordines angeloꝝ

Quantū igitur ad p̄mam hierarchiam ē aduertendum. ꝙ ad familiarem summi imperatoris assistentiaꝫ tria requirunt̄. Primo em̄ p̄ncipi familiariter assistentes debent habere dilectionē feruentissimam. Scd̄o cognitionē limpidissimā. Et tertio ꝯuictū seu conuersatōnem placidissimam ⁊ quietissimam.

Prīa hierarchia

Et in p̄ma celesti hierarchia p̄mus ordo est seraphin. qd̄ interp̄tat̄ incendiū seu ardēs vel incendens. Et iste ordo comparari potest ordini lucernaꝝ ardentiū positaꝝ in candelabro aureo in parte australi ip̄ius tabernaculi

Primus ordo.

UVA. BHSC. IyR_066

Exo.xl.c. Unde Dyo. viij. celestis hierarchie ait. q' ordo seraphic⁹ est q̄d calidū acutū ⁊ sup feruidū. Et Bern̄. v. de cōsideratōe ait. Putemus seraphin spūs totos diuino igne succēsos succendere vniuersa. vt singuli ciues sin/gule sint lucerne ardentes ⁊ lucentes caritate scz ⁊ cognitione. Secūdus est cherubin. q̄ interptat plenitudo sciētie. angeli em̄ isti⁹ secūdi ordinis p̄ oīb⁹ inferioribus diuina se/creta limpidi⁹ cognoscūt. vtz ḣ p mgr̄m i lr̄a. Et ideo possunt compari ordini stellarū lucētiū. iuxta illud Judicū. v. Stelle manentes in ordine suo pugnauerūt aduersus sysaram Dicunt etiā spūs cherubici stelle ꝓpter noti/cie siue claritatē. manentes ꝓpter eiusdez no/ticie vniformitatē seu simplicitatē. q̄a ñ sillo/gisant cū discursu. in ordine suo ꝓpter ineq̄li tatē in gradib⁹ claritatis. q⁹ in eodem ordine alij alijs clari⁹ intelligūt ⁊ intimi⁹ dei p intel/lectū attingūt. iuxta illud p̄ma ad Corinth̄. xv. stella differt a stella claritate. aduersus sy/sarā. quia eoz influentia est illuminare ⁊ tol/lere ignorantiā. ideo pugnant ꝓtra sysarā. q̄d interptat exclusio gaudij. Ignorantia em̄ ex cludit cordis gaudiū. iuxta q̄d dixit Tobias Tobie. v. Quale mihi gaudiū ē q̄ i tenebris sedeo ⁊ lumē celi nō video. Unde de istis an gelis ait Bern̄. v. de cōsideratōe: Putem⁹ ipm cherubin ex ipso sapientie fonte. ore scz altissi/mi haurientes ⁊ refundentes fluenta scientie vniuersis ciuib⁹ suis. De quo flumie ait psal mista Dauid eximi⁹ ꝓphetaz. Flumis impe tus letificat ciuitatem dei. Terti⁹ ordo est thronorū. q⁹ in ipis tanq̄z in placidissimis et quietissimis sedib⁹ sue maiestatis deus sedēs ipis mediantib⁹ voluntatē sui beneplaciti de/fert ad inferiores. Et isti p̄nt compari ordini spērarū celestiū. Celū em̄ dr̄ sedes dei. ysa. lxvi. Celū mihi sedes est. Et in ps. Dñs in celo se des ei⁹. De ḣ em̄ ordie celoz dr̄ Job. xxxviij. Nūq̄d nosti ordinē celi. aut pones rōem ei⁹ i terra. De istis thronis dicit Bregorius super Matth̄. omel. xxxiij. In eis em̄ sedet de⁹. et p eos sua decernit iudicia. Et hmōi sessiones dicit Bern̄. v. de cōsideratōe esse summā tran/quillitatē. placidā securitatē. pacē que exupe rat oīez intellectū. Secunda hierarchia celestis vt dixi est p̄sidentiū impialiter. In ta li aūt impiali p̄sidentia tria requrūt. s. aucto ritas imūgendi. virtuositas exequēdi. ⁊ stren nuitas resistendi. Quoz a p̄mo sumit p̄mus ordo secūde hierarchie scz dominationum. Ad dominos em̄ spectat habere auctoritatez p̄cepti. et alijs impare ea que sūt regimini ne cessaria. Unde Bern̄. vbi sup̄ ait. Putemus dominatōes a deo oīb⁹ supeminere inferio rib⁹ ordinib⁹. vt respectu eoz ceteri ām̄inistra tores videant. Ad scdo accipit secūd⁹ ordo secūde hierarchie scz virtutū. virtus em̄ ē vl/timū de potentia. et ideo iste dicunt intellecti ue virtutes. q⁹ p̄m sanctos doctores p ipsos deus signa ⁊ p̄digia opat ad mortaliū homi nū informatiōem. Unde cū xps p̄dixisset sig̃ in sole luna et stellis. paucis interpositis q̄si subdit rōnem dicens. Nam virtutes celorū mouebunt. Ad tertio sumit tertius ordo se cūde hierarchie scz illoz q̄ dicunt potestates. quoz interest resistere potestati maligni spiri tus. Cū de isti dicit Bern̄. vbi sup̄. Putem⁹ potestates quaz virtute potestas tenebrarum cōprimit. ne quātū vult noceat. nec maligna ri possit nisi vt p̄sit. Tertia hierarchia ē vt dixi ordinabiliter exequentiū. q̄ ipaz dei/nā voluntatē nobiscū ḣ inferi⁹ ope p̄sequun tur. Hec aūt p̄secutio triplex esse videt. Una quo ad p̄uincias et regiones. Alia quo ad p̄/sonas p̄ncipaliores ⁊ digniores. Et tertia vl' quo ad quoslibet homines. Ad p̄ma istarum ꝺditionū sumit ordo p̄ncipatuū. de quo ordi ne itelligit esse Michael. q̄ q̄nq̄z fuit p̄nceps synagoge. nūc aūt p̄nceps ecclesie. De eodem ordine potest intelligi ille angel⁹ de quo dixit angelus populi israhel ad danielem Dañ. x. Princeps regni p̄sarū restitit mihi. Ad se/cūda dr̄ ordo archangeloz. de quoz numero fuit Gabriel minister digniss̄ime p̄sone scīz virginis gloriose vt aliqui dicūt. Dyonisi⁹ tñ videt sentire q̄ fuerit de seraphin. Ad tertia dr̄ ordo angelorum tenentiū tertium ordinē tertie hierarchie. de quorū numero videt fuis se raphael. q̄ custos fuit et minister Tobie iu nioris. Sunt etiam de illo ordine oīes an/geli q̄ cōmuniter ipsoz hominū sūt custodes.

Quo ad scdm dico q⁹ ordines p̄dicti p̄nt dupl'r ꝺsiderari. Uno mō q̄ntū ad angeloz ordinatoz naturā. ⁊ p p̄ns q̄ntū ad eoz gr̄az et gloriā. quia p̄m dignitatē nature receperūt gr̄am. et p̄m mensurā gratie ḣnt gl'iam. Alio mō p̄m officia q̄ ad inferiorē p̄tē mundi gu/bernandā. Primo mō absq; dubio manet p̄/dictoz ordinū distinctō. q̄a manet eoz natu/ra et gr̄a. Sz scdo mō non manet q̄ntū ad actualē gubernatōez. q̄a tūc nihil restat actua liter gubernandū. manet tñ q̄ntū ad aptitu/dinalē gubernatōz. q̄a si deus faceret post diē nouissimū alū mundū. illi idem angeli qui

Secūdus ordo

Tertius ordo.

Secunda hierarchia

Quartus ordo

Quintus ordo

Sextus ordo

Tertia hierarchia

Septim⁹ ordo

Octauus ordo

Nonus ordo

Inq̄sitio scda p̄mi articuli

UVA. BHSC. IyR_066

gubernāt istum mundum possent gubernare alium.

Articulus secundus.

Quantum ad scd'm articulum dico ꝙ ipi homines ꝑm ꝙ partici pant penes aliquā excellentiam predictas ꝓ prietates seu ꝯditōes. a quibꝫ discernūt̄ chori siue ordines angelorum. sic assumūt̄ cum angelis ad p̄dictos ordines. puta feruentissimi diligentes ad ordinē seraphicū. in quo supremū locū sup omes angelos exaltata tenet virgo gloriosa. eo ꝙ super omem puram creaturam feruentius dilexerit creatorē. Ad quez ordinē assumptus est etiā Johannes baptista. qui testimonio saluatoris lucerna erat ardens et lucens. Unde et beatus Bernard⁹ in quodaz sermone ait de isto Johanne. ꝙ sic ē insertus angeloꝝ ordinibꝫ ꝙ ad ip̄m seraphicum ordinē est translatus. Idem pie credendum est de beato Johanne euangelista. ⁊ beato augustino et ceteris feruētissimis dei amatoribꝫ. In quibꝫ aūt non est tantus excessus ardoris diuine dilectōis. si tn̄ fuerit in catholice fidei doctrina p̄cellentes. tales assument̄ ad ordinem ipoꝝ cherubin. Juxta illud Danielis. xij. Qui docti fuerint fulgebūt quasi splendor firmamenti. et qui ad iusticiā erudiunt multos. quasi stelle in perpetuas eternitates. Et sic de alijs ꝯditōibꝫ supradictis.

Dubium.

Sed hic restat vnū dubium scz vtrum per eundem gradū virtutis homo cum angelo pertingat ad eundē gradū beatitudinis. et ad eandem claritatem beate visionis. Ad quod respondeo ꝙ non. q̄a sicut si ab inequalibꝫ equalia auferunt̄ que remanēt sunt ineq̄lia. sic si inequalibꝫ equalia addunt̄ ip̄a erūt inequalia. Cuz igit̄ naturalia hominis ⁊ angeli sint multū inequalia. ꝑ eundem graduz gratie ⁊ virtutis supadditū nō videtur ꝙ sic equent̄ in gloria ꝙ eundē gradū beatitudinis seu beate visionis ꝑtingant. Uidetur igit̄ mihi saluo semp meliori iudicio. ꝙ infirmitas humane nature abundantiori virtute et gratia debeat roborari ad hoc vt ꝑtingere valeat ad angelice visionis claritatē. Nam ꝑm mensurā caritatis ⁊ gratie infundit̄ lumē gl'e. Et qꝛ actus actiuoꝝ sunt in patiente ⁊ disposito. angel⁹ aūt in suis naturalibꝫ abūdat maiori dispositōe claritatis q̄z hō. igit̄ ꝑ eundez gradū lumīs gl'e limpidi⁹ videt diuinā essentiā q̄z hō. quia idem grad⁹ lumīs gl'ie magꝫ videt̄ ꝑficere angelicū intellectū q̄z hūanuz. Et ideo pater misericordiaꝝ et de⁹ toti⁹ ꝯsolationis multū de tpe ꝯcessit hōi ad merendū: cuz angel⁹ habuerit vnā breuissimā morulā. q̄tenus ex freq̄ntatis meritoꝝ actibꝫ ip̄e hō non solū in gl'ia equari possit angelis. vt sic penes dictū euangelicū omes fiant sicut angeli dei in celis. verū etiā virtutibꝫ meritoꝝ supexcedere possint hoies. omez mensurā gl'e quorūcūqꝫ angeloꝝ. maxime qꝛ hoies innitūt̄ virtuti sacramētoꝝ ac merito passionis xp̄i. qua redempti sunt. quibꝫ inniti nō poterat merituz ipsoꝝ angelorum. ⁊c̄.

Articulus tertius.

Quantū ad terciuz articuluz pono duas ꝯclusiones. Prima est ꝙ angelo cuicūqꝫ nō repugnat recipe illuminationē. Quia illud qd̄ est luminis capax ⁊ nō habet omnē plenitudinē lucis h̄ potest aliquā illuminatōem recipe. angel⁹ ē hmōi. Nam ꝙ sit luminis capax ptz. quia cū omē qd̄ cognoscit̄ in aliquo lumine cognoscitur. si angel⁹ nō essz capax lucis nihil posset cognoscere. Q, nō habeat oēz plenitudinē lucꝫ etiā ptz. quia sua lux est lumen ꝑticipatū. P̄. etiā ip̄e cōmentator videt̄ hoc sentire. quia ī cōmento sup. iij. de anima ait. ꝙ nō est opinādum ꝙ p̄ma materia sit causa receptōnis simpliciter. sed est causa receptiōis trāsmutabil'. Et subdit ibidem. ꝙ ex hoc est possibile ꝙ intelligentie abstracte purificent se ad inuicem Et addit ibidem ꝙ hoc quod est liberum ab hac natura scz a natura receptiua. est p̄mum intelligens. id est. deus. Secundo dico ꝙ angelus inferior aliquo modo possit illumīari ab angelo supiori. quia vt iam patuit ex dictis commentatoris vnus angelus potest ab alio purificari. igitur poterit ab eo aliquo mō illumīari. ꝯn̄a tenet. qꝛ omīs spūalis purificatio aliq̄ mō est illuminatio. P̄. idem pz ꝑ Dyo. viij. c. celest; hierarchie. vbi ait. lex diuinitatis est ⁊ diuino ordine est omīno penitus ꝓmulgatū secūdas intelligentias participare illuminatōes ꝑ p̄mas. P̄. omīs veritatis reuelatio est aliq̄ modo illuminatio illius cui fit reuelatio. sz veritates diuinoꝝ secretoꝝ inferioribꝫ angelis reuelant̄ a supioribꝫ.

Prima cōclusio. 1

2

Scd'a cōclusio.

2

3

Instantia

Forte dicet̄ ꝙ cū omē lumē angelicū vel sit nat̄ale vel gr̄e vel gl'e. ⁊ omīa ista tria lumina sint ꝑ solā creatōz in esse ꝓducibilia. igitur si vnus angel⁹ aliquo mō aliū illuminaret. tūc angel⁹ crearet. R̄ndeo ꝙ illuminare angelū pt dupl'r intelligi. Uno mō lumē īmitten/

Solutio.

UVA. BHSC. IyR_066

do. Alio intellectū ꝓfortādo. Primo modo solus ds pt intellectū angeli illumiare. sic ꝛ ipe sol⁹ pt lumen angelicū creare. Sz secūdo mō angel⁹ nobilioꝛ et subtilioꝛ pt min⁹ sbtilē illumiare. De mō tñ isti⁹ ꝓfortatōis ē differ/ mitas inter doctoꝛes. Doctoꝛ em̄ cōis istam ꝓclusionē ꝓbat sic. Quia h̄ est ordo in spūa/ libꝫ qđ situs in coꝛpalibꝫ. sicut ꝙ duobꝫ car/ bonibꝫ ppe inuicē situatis vn⁹ ꝓfortat aliū in calefaciendo. sic duo angeli. ꝛc. Sz istud nō valet. qz in tali ordine vel vn⁹ attingit aliū vel nō. Si ṕmo mō. tūc necessario illabit ei. qz nō pt eū attingere fm ptem sui cum vterꝫ sit indiuisibilis. quecūꝫ ät se ꝛtingūt fm to/ tū talia sibi mutuo illabūt. Si ſcdo mō. tūc nulli⁹ actionis ṕncipiū erit angel⁹ illuminās in angelo illuminato. nec ꝓ ons ipm ꝓfortā bit. quia que nō tangūt nō agūt. vtz in ds ge/ neratione. P. nec exemplū est ad ppositū Nam vnus carbo situatus ppe aliū ipsum fortificat quia ambo in idem subiectū agunt actione realiter transeunte. et quilibet eoꝝ di sponit subiectū ad intimius recipiendū acti/ onem alterius. etiā vnus potest agere in alte rum. quia materia eius non est forte totaliter in profundo incensa. ideo huiusmodi mate/ riam incendēs vel ad incensionē disponens ꝓfortat talem carbonē in calore. Sic autē nō est in ppōsito. Nam ex hoc ꝙ duo angeli in/ telligunt idem obiectū. nulla mutatō realis fit in ipso obiecto. nec etiā vnus potest imedi ate agere in aliū. cum non inducat formā nisi mediāte motu locali Ideo dicūt aliqui ꝙ essentia illuminātis angeli non facit se pñtez vsqz ad angelū illuminatū. sed solū lumē suū facit esse pñs. a quo lumine illuminatus ange lus excitat ds suo possibili et formatin se simi litudinē aliquā p quā intelliget hmōi ꝟitatē quā angelus superior ipm intendit docere.

Thomas

ꝫ Thomā

2

Alia opio

Cōtra eā.

Sed nec istud valet. quia lumen angeli illuminātis vl̄ est substantia angeli vl̄ accñs quia vt dicit alpharabi⁹ in ds ortu scientiaꝝ. oīe quod est vl̄ est substantia. vl̄ accidēs. vl̄ creator substantie et accñtis qui est benedict⁹ in secula. Si ṕmo mō tunc ista opinio non vitat illapsū quē vitare se putat p hmōi posi/ tionē. etiaz essentia esset pñs et non pñens. qđ est ꝓtradictō Si ſcdo mō tunc sequit idē qđ ṕmo. quia accidēs nulloꝫ potest esse pñs sine ppō suo sbiecto. Et iō dico ꝙ pdicta ꝓfor/ tatō hoc mō fieri potest. Nam licet quilibet angelus beatus videat totū ds. nullus tñ totaliter ꝓprehendit eum. sed vnusquisqz pl̄a vl̄ paucioꝛa videt in deo fm ꝙ suus intellect⁹ magis vl̄ min⁹ est pfectus lumine glorie. qđ lumen gl̄e qz angelis est a ds infusum differ/ renter in rta naturaliū suoꝝ excessum et capa citatē. ideo supior angelus videt aliqua futa in ds relucere. que non videt inferior. ꝛ talia potest ꝓponere inferiori. q̄ facto intellectuale lumē angeli inferioris vnit nec p diuersa spar gitur. ꝛ p ꝓsequens eius intellect⁹ ds termiate ferꝫ in illud quod sibi ꝓponit tanqz in aliqđ certū videndū in ds qđ sibi ꝓpus fuerat in cer tū. Sicut enī in isto ṕmo ṕncipio ds quolibꝫ affirmatō vl̄ negatio oīs relucent ꝓcl̄ones. nec est aliqua ꝓclusio que sibi non innitat. h̄ etiam ṕncipiū quelibet vetula cognoscit totū qđ quis nullus sit homo in vita mortali tam sa piens qui tale ṕncipium totaliter cognoscat. eo ꝙ nullus scire possit oīes ꝓcl̄ones que eō cludi possunt p ipm. fm tamē ꝙ vnus homo est pspicacior altero. fm hoc vn⁹ homo videt pl̄es ꝓclusiōes q̄z alter in hmōi ṕncipio. igit si aliqs hō sbtilis ꝓclusionē quā videt grossū hoiez docere velꝫ. nō oporteret pl⁹ facere nisi ꝙ talē ꝓclusionē ꝺtermiate sil̄ cū illo ṕncipio ꝓponeret. tūc ille grossus q̄ p⁹ ꝓsiderādo illō ṕncipiū habuit itellectū sparsū ad diuſa q̄ ex illo ṕncipio elicia pñt. iā q̄si vnit⁹ ꝛ ꝓfortat⁹ re spectu tal̄ ꝓclusiōis icipit eā ds termiate cog/ scere quā ante hmōi ds terminatoꝫ nō cogno uit. sic in ppōsito. ꝛc.

Opinio ppa.

Quantum ad quā

Articulus quart⁹.

tū articulū dd. ꝙ ois illumiatio āgeloꝝ aliq̄ mō pt dici locutō. sz nō econūso. Ad cui⁹ in/ tellectū sciēdū ꝙ q̄ttuoꝛ ꝓditōs req̄rit locutō ad h̄ ꝙ ꝓpe possit dici illuiatio. Primū est ꝙ sit ꝟa. Scdz ē ꝙ sit ds tali materia q̄ ei ad quē dirigit locutō nō sit nota. Tertium ꝙ locutō sit ds talibꝫ q̄z noticia ptin et ad pfectoꝫ itel/ lect⁹ Quartū ꝙ tā ordiata sit locutō ꝙ ille ad quē dirigit ꝓcipiat qđ loquēs velit exꝑmere hmōi locutōe ꝛ itelligat ea. Quacūꝫ em̄ ista rū q̄ttuoꝛ ꝓditionū deficiēte ita erit locutō ꝙ tñ ppe nō dicet illūiatō. Et iō q̄n ds⁹ loq̄t ad hoiez vel ad āgelū ei⁹ locutō sp ē illūiatō Un nit gre. iiij. moraliū. Loq̄t ds⁹ ad āgelos sctōs eo ꝙ eoꝝ ordib occulta sua ꝛuisibilia oñdit. ꝛ qđ agere debeāt i ista ꝓplatōe ꝟitat̄ legūt.

Contra eā.

Forte dicet ꝙ angelus vel homo audiens locutōem dei non intelligit quandoqz eam. ꝛ p ons dei locutio nō ē semp illumiatō cū ibi deficiat q̄rta ꝓditō ad illūiatoꝫ spūalē req̄sita

Justantia

UVA. BHSC. IyR_066

Solutio. Respondeo q̄ omīis dei locutio ad mentē boni hominis vel angeli intīm apprehendit quantū deus vult eam apprehendi. et tantuz mens ea perficitur quantū deus vult eam perfici. Vane aūt aliquis dirigeret locutionem suam ad aliquē quem omīno nihil vellet apprehendere ꝛ huiusmodi locutione. Cū igitur sermo dei nō possit esse vanus. quia deus et natura nihil faciunt frustra. iō nūq̄z dei loquitur ad mentem angeli vel boni hominis. quin ex hoc auditor aliquid capiat. et p cōsequēs suscipiat spiritualez illuminatōnem.

Sed cum angel⁹ inferior loquit superiori ꝓprie loquendo nō dicit ipm illuminare. qa inferior nihil scit qđ lateat superiorez. Unde sicut cū discipulus loquitur cū magistro. discipuli locutio nō dr magistri illuminatio. sic ꝛc. Superior aūt angel⁹ loquēs inferiori pōt ipm illuminare. Propter hoc ait Dyo. p. angelice hierarchie. Angelū clamare ad angelū est qm̄ sctās theologicas illuminatōes ꝑmi secundis tradūt. Unde et glosa super illo verbo ꝑma ad Corinth. xiij. Si līguis hominū loquar et angeloz ait. Lingue angelorū sunt quibz angeli ꝓpositi significant minoribz q̄d de dei volūtate sentiūt. Hoc aūt est illumiare inferiores. Per hoc etiā patere potest q̄ ñ est vera quedā opinio q̄ dicit q̄ null⁹ angelus causaliter illuminatur ab alio. sed omēs immediate illuminant a deo. Quia sicut dē sic agit ꝛ facit omīa. q̄ tñ ad sue bonitatis sublimiorē manifestatōz etiā secūdas causas secū agere sinit. sic in ꝓposito ꝛc. Ad argumētū p̄ncipale patebit in questiōe seq̄nti. ibi em̄ ostendet modus angelice locutiōis. ꝛ p ꝺcs modus illuminatōis patebit q̄ vn⁹ angelus illuminat aliū angelum.

corrclariū

Ad prīcipale argu.

Distinctio. x. et. xi.

Ic etiaz ínue

stigandū. Postq̄z magister determinauit de bonoz angelorum ordinatōne in celo. hic determinat de eoz gubernatōe in h̄ mūdo. Et diuidit in duas partes. q̄z ꝑmo mgr ostendit qūo angeli a deo in hūc munduz mittūt. Secdo qūo ab angelis missis hoies in hoc mūdo custodiunt. di. xi. ibi. Illud quoq̄z sciendū. Prima in duas. q̄z ꝑmo cū motiuis acceptis ex auctoritatibz recitat duplicē opinionē circa angeloz missionem. Secdo respondet motiuis vtriusq̄z opinionis ꝓ auctoritatū expōsitionē. ibi. Qui aūt omēs. Prima i tres. quia ꝑmo ꝑmittit dictarū opinionū recitatōez. Secdo adducit ꝺcta secundā opinionē quandā dubitatōez nouā Et tertio ponit q̄rūdā vocabuloz explanatōz. Secda ibi. Dic oriķ qō. Tertia ibi. Et putāt illi. Sequit illa pars. Illud q̄z sciendū. Et ē ꝑncipiū. xi. distinctōis. Et diuidit in duas partes. q̄z ꝑmo magister tractat de bonoz angelorū custodia ꝛ gubernatione respectu hominū. Secdo inq̄rit de merito ꝛ premio custodientiū. ibi. Preterea ꝺsiderare oportet. Prima in duas. Nam ꝑmo recitat q̄ angeli ad noscustodiendū mittūt. Secdo oñdit q̄ plēs hoies eiusdem angeli custodie cōmittūt. ibi. Solet aūt queri. Sequit illa pars. Preterea ꝺsiderari oportet. Et diuidit in duas ꝑtes. Nam ꝑmo recitat opinionē ponentē angelos vsq̄z ad tpus iudicij ꝓficere quantū ad meritū et q̄tum ad ꝑmiū. Secdo adducit oppositē opinionis modū ac motiuuz. ibi. Alij dicunt. Prima in quattuor. quia ꝑmo predictā opionez recitat. Secdo auctate sacre scripture ipam roborat. Tertio ex dictis augustini q̄ dictis hieronimi videnť opposita hmōi opinionē impugnat. Et quarto tantoz doctoz dicta ꝺcordat. Secda ibi. Et q̄ angeli. Tertia ibi. Dis aūt videt. Quarta ibi. Attende lector. Sequit illa ps. Alij dicūt. Et diuiditur in tres. q̄z ꝑmo opinionē secdam adducit. Secdo opinionē ꝑmā reducit. Tertio ꝫ ipaz obicit et obiectōem soluit. Secda ibi. Illud vero. Tertia ibi. Quibz tñ ꝛc Circa istas duas distinctiones scilz. x. et. xi. quero hanc questionem

Trū aliq̄ angeli mittāt ad hoies exñtes i eccl'ia militāte Et videt q̄ non quia ad denunciandū voluntatē dñi frustra mittit nunci⁹ vbi sp ꝑns est dñs. sed ipe deus qui nihil facit frustra cui⁹ nunci⁹ est angl's sp ꝑns ē omī creature. g̃ ꝛc. Cōtra: āgel's dixit ad thobiā. thobie. xij. Nūc misit me dñs vt curarē te. ꝛ sarā vxorē filij tui a demone liberarē. Dic q̄ttuor sunt videnda. quoz duo respiciūt distinctōz. x. alia ꝺo duo distinctōez. xi. ꝺformis em̄ est materia istarū duaz distinctōnū. Primo g̃ videndū est vtz aliq̄ angli ad hoies huc inferi⁹ mittātur.

Secdo vtz possint loqui illis ad q̄s mittūtur. Tercio vtz aliq̄ angeli sic mittant. q̄ ad ꝺtinuā hoim custodiā deputentur. Et q̄rto vtrū ex tali misterio seu custodia ꝑmiū angeloz mistrantiū seu custodientiū augeat.

UVA. BHSC. IyR_066

Articulus primus

Quantū ad primū primo videndū est de eo quod queritur. Secundo vtrum omēs angeli mittātur. Et tertio vtrū ex tali missione qua localiter destinātur extra celū hic inferius ministrando impediant aliquo modo a superna dei contemplatione.

Prima cōclusio.

Prima cōclusio nō indiget probatione. quia clarū est p mltos text⁹ sacre scptu re angelos a deo fuisse missos. et ad homines destinatos. sicut apparet in Gen. de Abraā et Jacob. in Exo. de Moyse. et sic de multis alijs patribus veteris testamenti. In nouo etiam testamento legimus angelū fuisse missum ad mariā qui ei christi cōceptionem annunciauit. et ad Petrū qui ipm de carcere herodis liberauit. Angelū etiā missum ad Johannē sepissime apparet in Apoc. Et de pluribus alijs sanctis noui testamēti legi⁹ angelos fuisse missos. Et istud congruū esse videtur. quia quando aliq̄ ad ciuilitatē eiusdē ciuitatis ab eodē pncipe sunt vocati. rōnabile est vt se mutuo visitent ꝯsolando. Sz omēs homines sunt vocati et aliqui saltez electi ad ciuilitatē superne ciuitatis ecclesie triūphantis. ⁊ existētes in ecclesia militante rōne sue ī becillitatꝭ nō pnt visitare illos angelicos spiritus iam in illa ciuitate regnantes. nisi post q̄z mutauerint fortitudinē. ⁊ assumpserint pēnas vt aquile. tūc em̄ volabūt et nō deficient. vtz ysa. xl. g̃ cōdecens esse videt ꝙ angeli visitent homines. ⁊ eos adiuuēt vt puenire valeant ad eoꝝ societatē. g̃ ⁊c.

Scda cōclusio.

Quo ad secūdum dico. ꝙ satis congrue pt teneri cū mgr̄o sententiaꝝ in lr̄a. ꝙ mō cōsueto ⁊ regulariter mittunt illi de inferioribꝫ ordinibꝫ. Sed pro aliquibꝫ arduissimis negocijs. etiā illi de sup̄mo ordine pnt mitti. ⁊ q̄nq̄z de facto missi sūt

1 Et hec expressa videt esse intentio Dyo. in de angelica hierarchia. vbi ait. ꝙ ille angelus q̄ missus est ad annunciandū marie conceptō

2 nem verbi dei fuit de pmo ordine. P̄. ysaie vi. c. dicit ysaias. volauit ad me vnus de seraphin. et in manu eius calculus quez forcipe. ⁊c.

3 P̄. ad Hebreos pmo dicit apostol⁹. ꝙ omēs sunt amministratorij spūs in ministerium missi eorum qui electi sunt ad salutem.

Opio Egidij.

Solutio.

Solennes tamē ⁊ magni doctores tenēt oppositum. Sed om̄s rōnes et auctoritates quas adducunt solui pnt de facili p distinctionem pmissam. quia omēs loquunt de missione consueta et regulari. et si cōcedo vna cum eis ꝙ solum illi de inferiori hierarchia mittūt Sepe etiam ad faciendū miracula et ad deprimendū demonia missi sunt duo inferiores ordines medie hierarchie. s. virtutes ad faciendum miracula. et potestates ad reprimēdū demonia Propt h̄ cū p icōueniēti n̄ hnt pdicti doctores q̄n ex causis singlarissimis ⁊ arduissimis subortis possint mitti etiā dignissimi angeloꝝ quātumlibet intime deo assistētes. Si em̄ deus misit filiū suum vnigenitū p humani generis salute. et spūm sanctū p sanctificatione fideliū. non video sufficientem causam quare tanti doctores tantā fecerūt difficultatem de mittendis supremis angelis.

Tertia cōclusio.

Quo ad tertiū dico ꝙ ppter ministeriū hmōi missionū angeli nō retardant a beata ꝯtemplatōne. quia ea que sic se habent ꝙ vnū est rō alterius. vnū non pt esse impedimentū alterius. vides em̄ lucē ⁊ colorē nō minus videt lucez ppter visionē coloris. nec min⁹ videt colorez ppter visionē lucis. q̄z lux est rō videndi colorem Sic in pposito angeli in illa beata ꝯtemplatione videt ea ppter que mittunt. ⁊ videt modū p quē explere debent sibi cōmissuz ministeriū. ideo nō min⁹ ꝯtemplāt ppter hmōi ministeriū. immo si fas esset dicere attēti⁹ deberēt ꝯtemplari. Sicut scptor cum voluerit scribere. rōne actus scribendi nō elōgat oculū suū a luce sed magis approximat. eo ꝙ in luce videat qualiter scribere debeat. ⁊ pictor non remissi⁹ sed attenti⁹ respicit exemplar cū pingit. sic in pposito ⁊c.

Instantia

Forte dicet ꝙ angelus nō semp administrat ista inferiora p ea q̄ videt in verbo. sed etiā q̄nq̄z p ea q̄ videt in ppo genere. Si em̄ angel⁹ populi israhelitici ⁊ angelus puincie psaꝝ cōsiderassent in verbo ea que tractabāt quo ad liberationē populi israhel. nunq̄z ab inuicem dissensissent sicut fecerūt. iuxta illud quod ait angelus populi israhel ad Danielē. princeps psarū restitit mihi xxi. diebꝫ.

Solutio.

Respōdeo ꝙ posito illo casu adhuc p tale ministeriuz nō retardat angelus a beata visione. q̄z respectu eoꝝ q̄ angel⁹ cognoscit in ppo genere ⁊ respectu misterij sibi cōpetentis p hmōi cognitōez angel⁹ est agens. respectu vero ꝯtemplatōis beate angel⁹ ē patiēs et deus est agens. mō vnū ⁊ idē p illud qd est agens respectu inferioris. in nullo impeditur q̄n pfecte possit esse patiens respectu superiorꝭ luna em̄ influens actiue in ista inferiora non cessat ppter hoc nec in aliquo retardat recipe passiue influentiā solis.

UVA. BHSC. IyR_066

Articulus secundus.

Quantū ad scdm

articulū dicendū q̄ angelus dupliciter mutatur. Uno mō ita q̄ incipiat esse vbi ñ erat. puta cum mittit̄ de celo ad terrā. et qualit̄ nō erat. puta cū operationez incipit habere circa aliquid circa quod p̄us nō operabat. Alio modo sic mittitur q̄ nō incipit esse vbi ñ erat. sed incipit esse qualiter nō erat. puta cū a deo vnus angelus dēstinatur ad informationez alterius angeli. Si mittit̄ p̄mo modo. tunc potest loqui ei ad quem mittit̄ puta hōi duobus modis. Uno mō ex collisione aeris formando quosdā sonos ab hoīe intelligibiles. Alio modo nouas species sensibꝫ immittendo p ostensionē nouoꝝ sensibiliuꝫ. vel etiā sensus que sunt abscondite in sanguie tactici organi ad debitum ordinē reducēdo. a quarū specierū ordinatione multa poterit incipere homo de nouo intelligere que p̄us non intellexit. Et q̄uis angelus qui loquit̄ hominibꝫ sic. istis eisdez modis loqui possit etiā alteri angelo. quia vnusquisq; angel⁹ nō minus intelligit quid importat̄ per tales sonos z species q̄s ipe homo. tamen vt angelus mittitur ad angeluz. taliter poterit loqui angelo q̄ nullus homo mortalis poterit intelligere. Et hoc dupliciter. Uno modo p virtutis siue applicationē ad aliquā rem corporalez. sic em̄ angelus potest virtutez suā applicare ad partes corporales diuersarum quantitatum puta ad maius spaciū et ad minus spacium. sic potest applicare eandem suam virtutē ad partes diuersaruꝫ figurarum. et per cōsequēs huiusmodi figuris potest alteri angelo intentionem siue voluntatis indicare. sicut et nos litteris et scriptis. vel etiam signis et nutibus siue vocibꝫ possumus nostras intentiones reuelare. Et hmōi virtutis angelice applicationē non potest videre homo p̄sta tu p̄sentis vite. sicut nec potest videre ipsam virtutē angeli. Si em̄ videret virtutē angeli videret z substantiā angeli. Sicut igitur aliquis qui nō posset videre attramentum. ille nō posset videre scripturā. q̄uis videret pergamenū. sic ipe homo cum non possit videre ipsam virtutem angelicam. ipse non poterit videre figuras factas per huiusmodi virtutis applicationē ad corpora: dato q̄ videat ipsa corpora. Alio modo potest ipse angelus loqui alteri angelo et non homini per intellectualem expressionez. Et hoc dupl̄r. Uno modo quia angelus superior intelligit p spēs magis vniuersales. ideo vnico suo actu intelligere potest multa seu comprehendere que non comprehendet inferior. nisi ipe superior diuidat illum conceptū cōmunē in cōcept⁹ determinatos. z cum illis determinatis cōceptibus huiusmodi negocia proponat inferiori. Propter hoc em̄ ait Dyonisius superiores angelos habere dentes quibꝫ diuidūt suos vniuersales cōceptus ipis inferioribꝫ. sicut em̄ paruulus masticatū seu diuisum cibū sumit vel capit a nutrice. quem capere nō posset manente in sua integritate. et sicut doctor subtilis multa comphendit paucis verbis et conceptibus. que discipulus nō comphendit nisi per multa z determinata verba explicentur. sic de. Secūdo modo potest angelus loqui angelo per intellectualis signi formatōez ad cuius intelligentiā est aduertendū q̄ idē verbū intellectuale. seu eadem expressa et actualis intellectio ipsius angeli nulla mutatōne reali facta in ea indifferens est ad rectum z obliquū. sicut etiam superius de cōceptu ipsius hominis est declaratū. Et ideo q̄uis vn⁹ angelus cernens intellectum alterius videat suā intentionē esse de hoc vel de illo. puta de recto vel obliquo. determinate tamen virtute illius ꝺtemplatōis nō potest videre de q̄ illorū sit. quo posito p̄t ipe angel⁹ cuius ꝺceptus sic est indifferens ad rectū et obliquū formare in se aliqd̄ signū expressiuū illi⁹ ad qd̄ intētio volūtatis siue determinat talē conceptuz. quo signo viso intelligit alter angelus intentionem illius esse de hoc determinate et nō de opposito. Et isto modo loqui poterit angelus superior ad inferiorem. et inferior ad superiorem. Et ista est sententia doctoris nostri fratris Egidij. Sed aliqui forte minus bene intelligentes doctorē in hac parte arguunt contra eum. Et p̄mo contra illaz determinationem cōceptus vniuersalis per conceptū particularē. quia isti ꝺceptus vel sunt similes. z tūc nō magis manifestat̄ vnus per alterū q̄s econuerso. aut sunt dissimiles. et tūc vnus nō ducet in noticiaz alterius. Item arguunt contra figurarū descriptionē quam doctor dicit posse fieri per applicationē virtutis angelice sic. quia ista figuratio vel fieret per alterationem ipsius corporis quod figuratur. vel per impressionem. vel per extrinsece quantitatis appositionem modo quo aliquod opus tabulatū fit in pariete. Nō p̄mo mō. quia celū empyreuz in quo tu dicis fieri

5 Egidiū.

1

2

UVA. BHSC. IyR_066

huiusmodi ꝛescriptiões nō ē alterabile. Nec scdo mō. quia celum non suscipit peregrinas impressiones. Nec tertio mō. qꝛ angelꝰ q̄ corpori tali applicat nō est quantꝰ. ℙ. habere cōtactū virtutis ad aliq̄d est habere effectum in illo. igit si illā virtutis applicatiōez angeli ad celū empyreū dixeris esse ꝓtactū virtutis. tūc angelꝰ ageret in celū empyreū. qđ ē falsū. qꝛ tūc ageret imediate motu ad formā. cū huiusmodi celū non moueat ad vbi. ℙ. dato q̄ posset facere hmōi figuras. aut iste figure signarēt naturaliter ea que p ipas intelligerētur. aut ex institutōe ꝛ beneplacito facientis. Nō pmo mō. qꝛ sic figura ꝛscpta p hoiez ñ significat nakalr eiꝰ ꝓceptū. sic nec figura ꝛscpta p āgelū. Nec scdo mō. qꝛ tūc oporteret pcedere aliā locutōem p quā insinuaret volūtas instituētis q̄ ad h̄ q̄ tali figure tribuerit h̄ significare. ꝛ alteri figure illud. ℙ. arguit cōtra illum modū q̄ dꝛ q̄ angelꝰ loquit faciēdo sonos in aere. ꝛ mouendo fantasmata. q̄a incōueniens est q̄ angelꝰ in suo ꝓiectu ꝛspiciat a re corpali. sed loqui spectat ad ꝓiectuz angelorꝫ. Ad pmū istorꝫ dico q̄ hmōi cōceptus nō sunt totaliter similes. qꝛ vnus est vlioꝛ alio. nec totaliter dissimiles. quia vnꝰ ē ꝛclaratiuꝰ alterius Ad scēdum dicendū q̄ illa figuratio fit p quantitatis appositiōez que tñ quantitas nō est quātitas molis. sed angelice virtutis. Ad tertiū nego añs. q̄a ſba spūalis virtutē suā pt ad aliq̄d applicare pter h̄ q̄ habeat aliquē effectū alterativum in eo. ꝛ q̄ effectu rō ꝓcludit. immo quod plꝰ est angelꝰ opaī circa celū empyreū qñ in eo ē. qꝛ fm Dam. angelꝰ ibi est vbi opaī. Et fm eū ꝛz Dam. qñ angelus est in celo empyreo tūc nō est in terra. ꝛ tñ nullus sane mentis diceret q̄ ꝓpter tale opari q̄ virtutem suā applicat ad celum cū est in celo habeat aliquē effectuz in celum q̄ hmōi celum realiter trāsmutetur.

Ad quartū dicendū q̄ oēs angeli cognoscunt quid importat ꝓ quascūq̄ hūanas voces. quid repsentat ꝓ quodcūq̄ fantasma. q̄d etiā importat ꝓ quācūq̄ sillabam lrām vel dictionē a nobis sillabicabilē. sciūt etiā quid importat ꝓ quecūq̄ signa hūanit⁹ adiūcta. sicut verisimile est q̄ oēs hoies iuxta pontū habitātes loquāt ꝓ signa. sic nos loq̄mur ꝛvoces. eo q̄ oēs surdi efficiant ꝓpter nimiū sonitū aquaꝝ. vt recitat Aristo. excellēs em sensibile apt⁹ auditus corrūpit in eis auditu. Si igit angelꝰ angelo loquit ꝓ aliquod ꝓdictoꝝ. tūc nō oportet pcedere aliā locutōem qua informet angelꝰ ad quē dirigit locutio quid angelus loquens velit hmōi vocibꝫ vel signis significare. quia vt dixi quilibet angelus scit significata oīm taliū. nihil em pt vnꝰ hō altericribere. loqui. vel quocunq̄ signo innuere qđ quilibet angelus sine bonus sit sine malus nō intelligat. Si autē vterē nouis signis q̄bus ꝛ nouo significata imponeret. tūc nō haberet ꝓ incōueniēti q̄ alia locutōne puia hmōi signoꝝ nouā suā institutionem alteri angelo ꝛclaret. sicut etiā vnus hō inueniēs nouum idioma ꝓ verba iam cōsueta alteri homini ꝛclarat hmōi vocabula ꝛ nouo adinuēta q̄d velit significare ꝓ ea. Ad q̄ntum dicendū q̄ bene esset indecens q̄ angelꝰ in suo cōiuctu necessario ꝛpenderet a re corporali. ita q̄ loq̄ nō posset nisi mediante corpe. sed q̄ in tali cōiuali locutōe vrat corpe si sibi placet. ꝛ etiā possit loqui sine corpore per sūu intellectualis verbi manifestatōem mō q̄ dictū est supra h̄ in nullo ꝛrogat angelice dignitati. Ad.5.

Quantū ad tertiū articulum pono duas conclusiones. Articulus tertius.

Prima est q̄ quilibet homo viator militantis ecclesie habet a deo ꝛterminatū angelū ꝓ custode. 1

Istud satis expsse patet in glosa super illo verbo Matth. xviij. Videte ne cōtemnatis vnū ex his pusillis qui in me credunt Dico em vobis q̄ angeli eoꝝ semp vident faciez patris mei qui in celis est. ℙ. illud idem sentit Dyonisius vtz. iij. ꝛ angelica hierarchia. ℙ. fm Augu. v. ꝛ tri. c. x. vt oīa ordinate fierent. voluit deus vt homines reducerentur in ipsum per custodiam angelorum 2 3

ℙ. eandem quasi sententiā ponit Dyonisius. vij. ꝛ di. no. dicens. q̄ diuina essentia spōnia cōcordans fines ꝓmoꝝ cōiungit principijs secūdoꝝ. Prima autē appellat sbstantias separatas. quoꝝ finis vel vltimū est infimus chorus angelorꝫ. sed secūda appellat res materiales quoꝝ ꝓmū et dignius est ipe homo. igitur angeli in fimi chori sunt cōiuncti hominibꝫ tanq̄ eorum custodes et directores. ℙ. dicit doctor noster q̄ cōmunis est theologorū opinio quemlibet hominē habere angelum custodem suum ne erret fm intellectuz. ne deuiet fm voluntatem. ne passionibus peruertatur fm sensualitatem. et ne patiatur corporales lesiones indebitas. suffocaret enim dyabolus partum in vtero matris sue si deus ꝓmitteret et angelus nō ꝓhiberet. 4 5

UVA. BHSC. IyR_066

6 ꝑ. Jsta catholica veritas pōt ꝺeclarari ex his que etiā gentiles pḣi senserūt. Nam apuleius in libro quē fecit ꝛe ꝺeo socratis seu ꝺ custode socratis ait. Ex hac igit̄ sublimiore ꝛe monuz copia plato autumat̄ singulis homiꝫ nibꝫ in vita agenda testes ꝛ custodes singulos additos. q̄ hominū ꝺspectui semp assint. Scribitur etiam in eodē libro ex sententia platonis ꝙ talis custos nō soluz aspicit facta hominis. sed etiaz cogitata. quia in futura vita testis est homini ꝛe vita sua p̄senti. ꝛ cuz ipso ꝓueniens ad iudiciū si homovera ꝺixerit ille testis asseuerat. si aūt mentiet̄ ille redarguit. Et sequit̄ in eodem libro. ꝙ ad testimoniū talis custodis ferenda est iudicialis sententia.

Jnstantia 1 Forte ꝺicet̄ ꝙ istud ꝺictuz platonis nō est ad ꝓpositū. quia nos non loq̄mur ꝛe ꝺemonibus. sed ꝛe bonis angelis. nec verisimile ē̄ videtur ꝙ ꝺemones sint hominū custodes. cuz vtz in multis locis sacre scripture ip̄i sint hominū seductores. 2 Etiā ꝺclusio in se videt multiplicē pati instantiā. Primo quia x̄pus fuit verus homo. ꝛ tm̄ nō videt̄ ꝙ angelū habuerit custodez. quia meli⁹ sciunt se custodire q̄z quicunq; angel⁹. cū ip̄e receperit grām uon ad mensurā. 3 ꝑ. antichristus non videtur habiturus custodē. cū ita malus futurus sit. 4 ꝙ nullaten⁹ possit regulari. q̄ ꝛc. ꝑ. custos videt̄ esse culpand⁹ qui illū quem custodit ꝓmittit ꝺeuiare. sed angel⁹ ꝓmittit homine ꝺeuiare moraliter ꝛ peccare. Respondeo ad

Solutio. Ad.1. ꝓmū ꝙ hoc nomē ꝺemon est nomē cōe ad bonos āgelos ꝛ ad malos. Interp̄tat̄ em̄ ꝺemon peritus vel sciens. sicut ꝺicit huguitio. et cōponit̄ cū cacos q̄ ꝺ est malū. vel cū calo q̄ ꝺ est bonū. ꝛ inde mali angeli ꝓpe ꝺicunt̄ cacoꝺemones. boni vero ꝺicunt̄ calodemones. Jgitur cū plato ꝺicit ꝙ ꝺemōes sint custodes hominū. ip̄e non loquit̄ ꝺe cacodemonibꝫ: ſz ꝺe

2 calodemonibꝫ. Ad secundū ꝺicendū ꝙ lz x̄ps non habuerit angelū ꝺeterminatuz ꝓ custode. tamen habuit multitudnē angelox ꝓ ministris. ꝛ hoc nō ꝺerogat huic cōclusioni. quia conclusio est ꝺe puro viatore militantis ecclesie. x̄ps autem nō fuit purus viator. sed verus cōp̄hensor. ꝛ ita fuit in militante ecclesia ꝙ tamen fuit caput triūphantis ecclie.

3 Ad tertiū ꝺicenduz. ꝙ ꝑm doctores etiam ip̄e antichristus habebit vnū angeluz custoꝺem. vt in ip̄o lex cōis hominū non infringatur. vt ip̄e magis legitime ꝓpꝛio suo ꝺemerito ꝺemnet̄. et diuina miseratio ꝓ amplius eluceſcat. 4 Ad quartum ꝺicendū. ꝙ sicut meꝺicus non est culpandus cū facit ꝑm exigentiā artis totū q̄d in se est. ꝺato ꝙ infirmus ex sui infectione vel etiā ex inobedientia moriatur. sic nec angelus. ꝛc Secundo ꝺico ꝙ talis angelicus custos nō ꝺeserit hominē sibi cōmissum. nec renunciat cure custoꝺietalis hominis vsq; ad mortem hominis. quia verisimile esse videt̄ ꝙ angeli boni nō sint munus ꝓni ad homines sibi commissos custoꝺiendum q̄z mali ad ꝛecipiendū. sed mali non ꝺesistunt temptare hominē vsq; ad mortem. ergo nec boni ꝺesistunt hominē consulere et custoꝺire q̄tum in eis esse potest. Sz quidam antiqui doctores oppositū istius tenent. quoꝺ probāt sic. quia sicut ꝓuꝺēs meꝺicus videns infirmū totaliter insanabilem. quasi ꝺesperans ꝺe sua sanitate ipsum ꝺerelinquit. sic ꝛc. ꝑ. sicut malus angelus victus ab homine bono quem temptat ꝛe aliquo vicio ꝺesinit ip̄m vlterius temptare. sic angelus bonus incorrigibilē hominē ꝺesinit custoꝺire. ꝑ. quanꝺoq; sunt in celo empyreo cuz angelus ibi sit vbi operatur. igitur ꝓ tunc quāꝺo est in celo non potest operari circa hominem. nec per consequens ip̄m custoꝺire.

Opio antiqua. 1 2 3

ꝑ. Diere. li. ꝺicitur in ꝑsona angeloruz. vt glosa exponit ibidem. Curauimus babilonem et non est sanata. ꝺerelinquam⁹ eam. et eamus vnusquisq; in terram suā. id est. in celum empyreum ꝑm glosam. ꝑ. ysaie. v. vbi ꝺicitur. Auferam sepem eius et erit in ꝺirreptionem. ꝺicit glosa. auferam sepem ei⁹. id est. angeloruz auxilia. ꝑ. Zacha. iiij. ꝺicit Zacharias. Reuersus est angelus qui ꝓius loquebatur in me. Sed nihil reuertitur nisi quoꝺ ꝓius receſſerat. ergo ꝛc. Sed his non obstantibus teneo cum modernis ꝺoctoribus ꝓdictā conclusionē. Ad ꝓmū igitur ꝺicendū ꝙ nō est simile. quia natura ē ꝺeterminata ad vnū. ideo ex naturalibꝫ ꝓncipijs quanꝺoq; sufficienter cognoscit infirmitas naturalis naturaliter nō posse curari. Sz hō quia est liberi arbitrij. ꝛ misericoꝛdia ꝺni plena est terra. ideo angel⁹ ex se nō potest ꝺeterminate scire. vtrū talis hō moꝛiat finaliter in peccato mortali. Et ꝺato ꝙ sciret. sicut forte angel⁹ antichristi scit eū finaliter impenitēt̄ adhuc ip̄m nō ꝺeserit. tum ꝓpter causas tactas in ꝓma ꝺclusione. tū etiā q; ꝺato ꝙ ꝓpter talē custoꝺiā nūq; aliq̄ꝺ bonū ip̄e custoꝺitus operet̄. retrahi tamen potest a multis malis que x̄ficeret si ille bonus angelus suis sanctis ammonitionibus eū non retraheret.

Conclusio secūda

Cōtra ē.

Solutio. Ad.1.

UVA. BHSC. IyR_066

Ad.2. Ad secundū dicendū q̄ nō est simile. q̄ tē/tatores sunt multi. custos autē vnus solus. et ideo cessante vno malo angelo vlterius tē/tare de tali vicio in cui⁹ tentatione victus est a bono homine. non tñ ꝓpter hoc idē demon cessat tentare eundem hominē de alijs pecca/tis. nec cessant alij demones tentare eundem hominē etiā de eodē peccato. Sed si iste cu/stos suū custodiū relinqueret. tūc ipe nullus
Ad.3. alij angelū custodē haberet. Ad tertiū di/cendū q̄ rōne p̄fectionis sue beatitudinis non oportet angelū esse in celo. cum de⁹ vbiq̄ sibi p̄sens sit. Dato etiā q̄ sit in celo. p̄ h̄ tñ nō de/relinq̄t hoīes quē custodit in terris. q̄ existēs in celis clarevidere poterit oīa q̄ dē gerūt circa talē hominē. et i oīm articulo necessitatis etiā in breuissima mozula quasi in ictu oculi po/terit esse p̄s illi homini. q̄ motus ei⁹ nō im/pedit ex aliqua resistentia medij cū ipe nō oc/cupet locū. nec ex resistentia mobilis ad moto
Ad.4.et.5. rem cū nō habeat materiā partem sui. Ad quartū et q̄ntū dicendū q̄ ista scriptura est in/telligenda de vltimo mortis articulo. cū aīa sepat a corpe. tūc em̄ videntes angeli finalez impenitentiā custoditi. ipm̄ de relinquūt i po
Ad.6 testate dyaboli ꝓpetue cruciādū. Ad sextū dicendū q̄ illa verba nō sunt dicta de angelo q̄ fuit custos Zacharie. sed de eo q̄ fuit reuela/tor illi⁹ ꝓphetie.

Articulus quar⁹. **Quantum ad quar**tū articulū ē dō q̄ ex hmōi custodia nō auge/tur p̄miū essentiale ipoz angeloz. Nā sic est stat⁹ in natalibꝫ. ita q̄ habitibꝫ p̄sentibꝫ i ma/teria cessat mot⁹. vtz. ij. de generatōe. sic ē sta/tus i gratuitis. ita q̄ vltio fine beatifice adep/to creata nō ap̄li⁹ē in motu seu i via eētialit vlterius merendi. sz in q̄ete et in termīo. in q̄ quidē termio verificat illud eccl̄iastes. xi. In q̄cūq̄ loco ceciderit lignū ibi stabit. Se/cūdo dico q̄ p talē custodiā p̄nt p̄ficere q̄n/tū ad p̄minū accidentale. q̄ si gaudiū est an/gelis de uno peccatore pniaz agente. vtz Luce. xv. q̄to magis gaudiū poterit esse ipi angelo de suo custodito. si ad ꝓfectū talis an/geli hō pcta vitauerit. ꝓtuose egerit. et ad bea
Ad princi pale argu. titudinē eternā puenerit. Ad argumentū p̄ncipale dō q̄ q̄uis de⁹ sit vbiq̄ p̄s. non tñ se vbiq̄ p̄sentē demonstrat p statu p̄sentis mi/serie. Etiā sic in natalibꝫ q̄uis de⁹ posset ime/diate oīa p se ipm̄ producere. ad declarandaz tñ suā bonitatē secūdas causas secū agere si/nit. sic hominez custodit mediāte angelo. q̄/uis immediate possit ipm̄ custodire.

Distinctio duodecima

Ec de ãgelice

h nake ꝛc. Postq̄z mḡr determinauit de creata pure spūali. nūc in ista. xij. distinctōe incipit determinare de nata pure corpali. Et diuidit in duas pres. Naz p̄mo determinat de corpaliū rerum creatione Scōo de eaz ornatu et distinctōe. distinctōe xiij. ibi. Prima em̄ distinctōis opatio. Pria in tres. q̄z p̄mo ptractat creatōis ordinē. Se cūdo q̄ ad h̄ recitat duplicē opinionem. Ter tio sp̄ialiter insinuat p̄me materie p̄ductōz Scōa ibi. Quidā nāq̄z. Tertia ibi. Scōm hanc traditōz. Et hec in tres. q̄z p̄io tractat de creatōe materie. Scōo inuestigat de eius loco et p̄prietate. Et tertio manifestat ei⁹ p̄fe/ctōz ex formaz quas recipit actualitate. Se cūda ibi. De q̄ p̄us quā. Tertia ibi Nūc sup est vt dispositōem. Circa istā distinctōez xij. quero hanc questionem.

Trū in p̄ncipio creatōis mūdi in
v formis materia p̄cesserit duratiōe oīez formā materialē. Et vi/detꝰ q̄ sic. Quia illud quod ex aliquo educit̄ ē posteri⁹ eo de quo educit. sed oīis forma ma terialis educitur de materia. ḡ ꝛc. Contra oīe qđ ē actu existens oportet q̄ p̄m se sit for/ma vel forme alicui ꝺiunctū cui⁹ ptic̄patiōe existat. sed materia ante oīez formā materia lem nec p̄m se fuit forma. nec alicui forme con iuncta. ergo ꝛc. Dic quattuoz sunt viden da. Primo vtrū materia de se dicat aliquē actum. Secūdo de eo quod q̄rit. Ter/tio vtrū in celo sit materia. Et quarto da/to q̄ sic. vtrū materia celi et istoz inferioz dif ferant essentialiter.

Articulus p̄mus **Quantū ad p̄mū** sic ꝓcedam. Primo em̄ ponā intentā ꝺclu sionē. Scōo recitabꝫ oppositā opinionez. Et tertio motiuis illi⁹ opionis respōdebꝫ.

Conclusio I Dico igit̄ p̄io q̄ materia dē se nullū actū di cit. Quia sic se hz p̄m⁹ actus ad potentiaz. sic se hz p̄ma potentia ad actū. sed p̄mus actus est purus actus immixtus quacūq̄ poten/tialitate passiua. vt patet. xij. metaphisice. ḡ p̄ma potentia passiua que est ipsa materia.

UVA. BHSC. IyR_066

vt ptz p phm 7 cōmentatorē. erit pura potentia ꝛe se nuda ab oī actu. 2
P. si materia ꝛe se diceret aliquē actū. tūc ex materia et forma non posset fieri vna tertia essentia. quia ex duobꝫ existentibꝫ in actu nō fit vnū tertiuz.

Cōfirmat Et ꝫfirmo ħ sic. qz ex hoc materia 7 forma faciūt vnā tertiā essentiā. quia materia se tota recipit formā. hoc aūt nō fieret si aliquem actū diceret. nō em̄ recipit nisi vt est in potentia. igit̄ fm illud q̄ esset in actu nō recipet formā. nec p ꝫsequens reciperet eā se tota. 3
P. fm cōmentatorē. iij. ꝛe aīa. materia prima est pura potentia in genere entiū. igit̄ si diceret ꝺ se aliquē actum. ille nō posset esse ꝛe genere entiū sed ꝛe genere nihiloz. ꝫsequētia ptz ꝛe se. 4
P. illud qꝺ est essentialiter potentia. puta cuiꝰ potentia est idem oīno qꝺ sua essentia. illud ꝛe se nō potest dicere aliquē actū. materia ꝓma est hmōi. igitur. Maioz ptz. minorem ꝓbo p cōmentatorē in ꝛe sba orbis vbi ait. q̄ materia substantificat̄ p posse. 7 q̄ potentia ē eius substantial' differētia. 5
P. actus ē qui distinguit. iij. ꝛe aīa. et. ix. meth. sed in fundamento nature nihil est distinctū. ij. metaph.

Hen. ꝛe gā. Sed quidā doctoꝛes oppositū illiꝰ ꝫclusionis tenent. distinguūt tm̄ ꝛe actu ne laboꝛēt in equiuoco dicentes q̄ triplex est actus. Est em̄ quidā actus indeterminatus p se. ꝛeterminabilis tm̄ p aliū actum. Alius ē actus ꝛeterminatiuꝰ. Et tertius ē actus ꝛeterminatꝰ. Primo mō materia ꝓt dici actus. Secūdo mō forma. Tertio mō totū ꝺpositiuz. Sicut cera figurabilis anteq̄z figuret dicit actū indeterminatū. ꝛeterminabilē tm̄ p figurā sigilli. Nam figura sigilli est actus ꝛeterminatiuus ipsiꝰ terre. Sed ipa cera vt figurata est dicit actū ꝛeterminatū. Et ex his volūt isti doctoꝛes. q̄ q̄uis materia ꝛe se nō dicat actum formalē. dicit tm̄ actū entitatiuū. Qꝺ ꝓbāt sic. Oīne ens positm̄ vel est actus. vel habēs actū. sed materia ē ens positm̄. et non est hns actū. ꝗa ħ ē ipm̄ ꝺpositū. g̈ ipa ꝛe se ē aliquo mō actus. 1 2
P. oīs distinctio fit p actum. sed nō solū forma distinguit̄ a materia. sz etiā ipa materia distinguit̄ a forma. 3
P. sz materia haꝛeat esse formale siue esse formatum a forma. nō tm̄ hz tale esse a forma q̄ ē materia. 4
P. oīne ꝓductū a ꝛeo hz aliquā similitudinem in ꝛeo. sed potentia pura nullū ꝓnitus ꝛe se dicēs actū nullā hz similitudinē in puro actu. cū igit̄ materia sit ꝓducta a ꝛeo. g̈ nō ꝓt dicere purā potentiā cū exclusione oīs actꝰ. 5
P. ista ē vt dicūt intētio Auiceñ. ij. meth. siue vbi ait. q̄ si forma esset p se causa esse materie. tūc ꝛestrueret materia ad ꝛestructionem forme. 7 ꝓpter formā succedentez haꝛeret esse alia materia. Sed istam opinionē non capio. qz si materia ꝛe se diceret actū. tunc materia esset coꝛpus. Nam omnis sba materialis actu ens. vel ē forma. vel ē coꝛpꝰ. materia fm te ē sba actu ens. 7 non ē forma. g̈ erit coꝛpus. Et sic ista opinio incidit in errozē antiquoꝝ. ꝛe quibꝫ ait ph̄us ꝓmo meth̄. q̄ erat modꝰ erroꝛis eoꝝ q̄ ponebāt materiā elementū corporū. id est. ꝛe numero coꝛpm. nō coꝛpm ātnō. 5 Den. 1

P. si materia ꝛe se diceret ens actu. tūc nō esset medium inter ens 7 nihil. cuiꝰ oppositum ponit cōmentatoꝛ ꝓmo ph̄icoꝝ. 2
P. ipsa materia nō esset ꝓpe nihil. 7 etiā posset aliqd inferꝰ fieri q̄z ipa materia. cuiꝰ oppositum ponit Augꝰ. xij. cōfeꝛ. dicēs ꝛeo. Tu dne fecisti celū 7 terrā. duo quidē. vnū ꝓpe te. 7 aliꝺ ꝓpe nihil. vnuz quo superioꝛ tu solus esses. aliud quo inferꝰ nihil esset. Per celuz aūt sic ibidē apparet itelligit Augꝰ. angelicā naturaz. 7 p terrā ꝓmā materiā. 3

Ad ꝓmū igit̄ motiuū illoꝝ doctoꝝ ꝺꝺ q̄ p ij hns actū. vel intelligūt q̄ sit ens actu. 7 tūc maioꝛ est falsa. quia vt ptz. v. meth̄. ens positm̄ diuidit̄ in ens in actu vel in ens i potentia. vl̄ p hns actū intelligunt ens ꝺd ꝓficit̄ p actū. 7 sic maioꝛ est ꝛa. ꝗa materia nūq̄z sepaꝛat̄ ab oī forma. nō sp ꝓficit aliq̄ forma. Sz scꝺa ps minoꝛis isto mō ē falsa. qz pura potentia ꝓpie ꝓficit̄ p actuz. Ad ꝛōnes henrici. Ad. 1.

Ad scām dicendū q̄ argumentū est oppositū illiꝰ qꝺ isti intendunt. Nam si materia essz actus ex hoc nō haberet distinctio sui a forma. quia duo actus sub ꝛōne qua actus sunt nō distinguūtur nisi p aliquas differentias additas contrahant̄. potentia aūt 7 actus fm se distiguūtur cū sint ꝓme rerū differentie. Ad. 2.

Ad tertiū dicendū q̄ esse quo materia est materia non ē esse actu. sed est esse potentia. et ideo fallacia consequentis est si ex hoc q̄ materia nō hz eē quo est materia a forma. inferꝰ. g̈ materia ꝛe se est ens actu. Ad. 3.

Ad quartū dicendū q̄ sicut patuit in ꝓmo libꝛo. materia p se nō hz ydeaz in ꝛeo. quia vt dicebā ibidem materia ꝛe se n̄ est creata. sed ē concreata. g̈ non hz similitudinem in ꝛeo ꝓpꝛie. Ad. 4.

Ad ꝗntum dicendum q̄ bene ꝺcedo cū Auiceñ. q̄ forma non est causa esse materie. qz esse materie ē esse in potentia. forma aūt est causa essendi actu. et ideo dicit cōmentatoꝛ ꝓmo ph̄icoꝝ. q̄ esse materie nō ē ꝛemonstratū in actu. g̈ dictū Auiceñ. non est cōtra me. Ad. 5.

Instantia Forte diceꝛ q̄ solutiō ea iste cum

UVA. BHSC. IyR_066

An potentia materie sit eiꝰ essentia.

rōnibus supi introduct innitit vni dubio fundamto scz ꝙ potentia materie sit idem qđ eētia materie ⁊ istud nō videt. Quia cōmentator ꝓmo phicoꝝ ex intentōe videt ꝓbare ꝙ differāt. Prio ḡa eētia materie manet cū forma aduenit ad quā est in potentia. potētia ꝯcedit Scđo ḡa essentia materie est de ꝑdicamto sbe cū sit ps eētialis sbe ꝯposite. scz potentia materie est de ꝑdicamto relatōis cū dicat respectū ad ipam formā. P̄ si potētia passiua esset idē qđ essentia materie. tūc pati potētia passiua ꝓmo cōpeteret materie. et deinceps oībus alijs ꝙ ipsā. scz ꝯs est falsū. vt vidz. ḡ ⁊ aīs. falsitas ꝯntis patz ex hoc. quia materia n̄ est passibil ⁊ trāsmutabilis nisi sit adiuncta q̄ntitati. quātitas aūt sepata ab oī materia patit et transmutat. vt pz de q̄ntitate in sacramto altaris.

1
2
3

Solutio. Rñdeo ꝙ potētia materie dupliciter sumit Uno mō ꝙ ipso respectu ad formā. ⁊ sic est quid relatiū. Alio mō ꝙ fūdamto talis respect. ⁊ sic est idem qđ essentia materie. Primo mō accipit ꝯmtator potētiā materie ꝓmo phicoꝝ. Scđo mō accipit eam in de sba orbis. ḡ ⁊c. Itē potētia materie q̄ntū sumit ꝙ potētia receptiua formе sbalis. et sic est idē qđ essentia materie. quia sic forma per eētiā suā ꝓficit materiā. sic materia ꝙ eētiā suā recipit formā ⁊ ꝓficit ꝑ eā Alio mō sumit ꝙ potentia appetitiua ꝑm quā materia appetit formā. ⁊ sic potentia materie vl est idē qđ ꝓpatō. vl saltē ꝯnotat ꝓpatōez. quia materia appetit formā vt femina masculuz. ⁊ turpe bonū. ꝓmo phicoꝝ. turpitudinē aūt de se nō hz materia. sed rōne ꝓpatōis. ⁊ sic potētia materie cessat p̄nte forma rōne ꝓpatōnis q̄ nō pōt manere cū forma cuiꝰ est ꝓpatio. Et ꝙ has duas distinctōes pz ad duas rōnes cōmentatoris adductas de ꝓmo phicoꝝ. Ad tertiū dico ꝙ ꝯs nō est falsum. Ad ꝓbatōnem dico ꝙ potentia qua quātitas sacramēti pōt trāsmutari competit sibi ꝙ aptitudinē quam habet ad materiā. que aptitudo nūq̄ tollitur a tali quantitate. Et dato vel ꝙ possibile. vl ꝙ impossibile ꝙ tolleret. tūc talis quātitas non haberet i se aliquā potentiā qua posset subici motui seu trāsmutatōi.

Nota.

Ad 1. et 2.

3

Articulus secundus.

Quantū ad scd̄m

articulū ponā duas ꝯclusiones. Prima ē ꝙ de facto materia informis nō ꝑcessit duratione oīez formā. Scđa est ꝙ nec ꝺ possibili materia ꝑt esse vel fieri sine omni forma.

P̄rima ꝯclusio est exp̄sse de intentōe beati Augustini sup Ben. et alibi vbicūq̄ ex intētione loquit de ista materia. Dicit em Aug⁹. ꝙ q̄uis de voce dicētis formet verbū. vox tn nō duratiōe sed sola natura ꝑcedit verbum. sic q̄uis de⁹ omnia fecerit de informi materia. ipa tn informis materia res formatas nō precessit duratōe. P̄. qui viuit in eternū creauit oīa simul. vt scribit Ecci. xviij. ḡ nō ꝙ fuit creata informis materia q̄z res formate.

Prima cōclusio

1

2

P̄. quod impossibile est esse nō debet de facto poni in esse. sed impossibile est materiā eē sine oī forma. vt patebit in seqnti ꝯclusiōe. ḡ impossibile est ꝙ de facto q̄nq̄z fuerit sine oī forma. Sed ꝯtrariū isti tenuit antiquit quedā solennis opinio. et potest ꝓbari sic. ḡa beatus Greg. tractans illud Ecci. xviij. qui viuit in eternū creauit oīa simł. dicit ꝙ omnia sint simul creata ꝙ sbam materie. sed non ꝙ speciē forme. P̄. cū dz Ben. ꝓmo. terra āt erat inanis et vacua. dicūt expositores. ꝙ terra inanis et vacua erat informis materia.

3

Opio antiqua.

1

2

P̄. sup iam dicto verbo dicit beat⁹ Aug⁹. nō ideo notāt terra q̄ iam talis erat. sed quia talis esse poterat. igit videt ꝙ ꝓtūc. s. in ꝓncipio creatōnis materia terre nō habuerit actu formā terre. ⁊ ꝙ ꝯs nec forma cuiuscūq̄ alterius. ḡ ⁊c. Ad solutōem istoꝝ est adūtendum. ꝙ materia ꝑt dici informis dupliciter. Uno mō ꝙ exclusionē ois forme tā elemētoꝝ q̄z ceteraꝝ rerū ornantiū vniūsū. ⁊ isto modo materia nūq̄z fuit informis. Alio mō ꝑsuppositis formis subalibꝫ celi ⁊ terre ac ceteroꝝ elementoꝝ materia ꝑt intelligi informis ꝑ exclusionē formaꝝ ceteraꝝ rerū q̄ue ex elemētis potuerūt generari. ac etiā ꝙ ꝑfusionē localem ipsoꝝ elementoꝝ. et sic intelligi possunt oīs sanctoꝝ auctoritates. que asserūt materiam fuisse duratione tempis prius informē et postea formatā. Nondū em erat terra generans herbā virentē. nec aer ornatus volucribꝫ. nec aqua piscibꝫ. Aqua etiā ꝓpt carentiā q̄uitatis ad modū nebule volantis cetera elemēta confundebat sua obscuritate. Sed cū dixit dñs congregent aque in locuz vnum. et appareat arida. tūc virtute illi verbi ꝯcreata fuit aque qualitas grauitatis. qua imediate tendebat ad locū adeo sibi determinatū. et sic clarificata fuerūt elementa. ⁊ tūc apparebant ꝓmo distincta. que tamen ab exordio creationis distinctis suis formis fuerūt creata. Et ista expressa videt esse intentio Augustini. xij. ofes. vbi ait. ꝙ materia non erat q̄d informe ꝓpa-

Solutio.

UVA. BHSC. IyR_066

tione omis forme. sed cōpatōe formosiorum
Et per hoc patet ad argumēta ꝓ illa opiniōe
Scda cō/ inducta. Secundo dico ꝙ nec materia pt
clusio. eē nec fieri sine omi forma. quia hoc implicat
1 ꝯdictōez. et hꝰ pt ꝓbari sic. Quicqd est pura
potētia de se nullū dicēs actū nullo mō pt eē
actu sine omi forma. materia est hmōi. vt pa
2 tuit in ꝑmo articl'o isti⁹ qōnis. P̄ omē esse
est a forma. igit nihil pt eē sine forma. ꝯña pz.
añs est ipsius boetij in li. de t. vbi ait. Omē eē
3 est a forma. et nihil ꝑm materiā esse dr. P̄
ipsū esse actuale est act⁹ quidā. et ꝑ ꝯñs aliq̄
forma dicet. g̃ ꝙ aliqd sit actu sine omi forma
Instantia de plano videt eē ꝯtradictō. Forte dicet ꝙ
Solutio. esse nō est a forma. sz est act⁹ formal' Istud
in idē redit. quia īpossibile est eē actū formalē
sine forma. cū em̄ deus nō sit in genere forme
ꝑficientꝫ materiā ⁊ formaliter dantꝫ esse. ipe n̄
pt supplere vicē tal' forme. Sic em̄ deus non
posset facere suꝑficiē albā sine albedine. eo ꝙ
esse albū sit effect⁹ formal' albedinis. sic nō pt
materiā facere eē sine oī forma. eo ꝙ oē eē ma
terie sit effect⁹ formal' alicui⁹ forme. Ideo ait
commentator sup. ij. phicoꝝ. Si ꝑma mate
ria denudaret ab omi forma. tunc nō ens in
Opīo con actu esset in actu. q̄d est cōtradictio. Sz
traria. cōtrarium isti⁹ cōclusionis tenēt q̄dā docto/
1 res. quoꝝ vnus arguit sic. Illud quod pro/
prie et immediate creat a deo. hoc deus per se/
ipsum potest in esse cōseruare. sed materia im
mediate et ꝓprie creatur a deo. quia cum crea
tio sit de nihilo alicuius ꝓductio. sequitur ꝙ
ipa materia magis ꝓprie et immediate creet
q̄z compositū ex materia. quia materia in sui
factione simpliciter fit de nihilo. cum nihil pe
nitus presupponat. totus autē alius mūdus
corporalis naturaliter presupponit materiā.
Quia sicut dicit Augustinus in de vera reli
gione. c. xxxiiij. De informi materia factus ē
mundus. Et. xij. ꝯfes. c. iiij. ait. Tu domine
fecisti mundū de informi materia. quam fe/
2 sti de nulla re. P̄. arguit hoc idem sic. Cō
mentator. xij. metaphisice ait. ꝙ quandocun
q̄z aliqua inueniunt in vno et eodem ꝯiūcta.
si vnū illoꝝ est reperibile per se et alteruz. nisi
sit compositio substantie et accidentis. Und
per hoc ꝓbat ꝙ sit dare aliquod mouens im/
mobile. quia videmus aliquod mouens mo
bile. et videmus mobile nō mouēs. ergo erit
aliquod mouens immobile seu non mobile.
Sed possibile est dare materiā et formam si/
mul. et formā sine materia. ergo materiā esse
3 sine forma non repugnat. P̄. materie ꝑm
suū purum potentiale competit agere. quod
quidem agere nō inest sibi per aliquā formā
qua actu informatur. ergo materie ꝑm suum
purum potentiale potest cōpetere esse. quod
quidem esse nō inerit sibi per aliquā formaz
qua actu informetur. cōsequentia videt esse
clara. eo ꝙ agere presupponat esse. probatur
antecedens. quia appetere formā quam non
habet non cōpetit materie ratione. forme qua
actualiter informat. sed ratione sue potentia/
litatis qua potest recipere eam quā nō habet.
P̄. hoc idem arguit alius quidam solēnis 4
doctor sic. Quecūq̄z distinguuntur realiter Hen. q. i.
entitatibꝫ absolutis illa deus potest ab inui/ q. x.
cem separare et separatim ꝓducere et ꝯseruare.
sed materia et forma differunt realiter ab in/
uicem entitatibꝫ absolutis. ergo ⁊c. P̄. nō 5
minus per diuinā potentiā potest ꝑus sepa/
rari a posteriori q̄z posterius a priori. sed for/
ma est naturaliter posterior materia. cuz ma
teria sit receptaculū forme. ipsa em̄ est princi
pium ꝑncipij. vt dicitur ꝑmo phisicoꝝ. ⁊ de⁹
potest separare formaz a materia vt apparet
in sacramento altaris. igitur et materiam po
terit separare a forma. P̄. quicquid deus 6
potest mediantibus secūdis causis. potest et
sine eis. sed mediante forma deus potest pro
ducere materiā et in esse cōseruare. ergo ⁊ sine
ea. P̄. sicut se habet causa ad causaz quan 7
tum ad operari. sic se habet effectus ad effectū
q̄ztum ad esse. sed deus qui est ꝓpria causa ꝑ
me materie nō dependet in sua operatōe a cau
sis secundisque sunt causa forme materialis
ergo nec materia necessario dependet ī esse ab
ipsa forma. ergo ⁊c. Sed ista non cōclu Cōtra opi
dunt. quia si materia posset a deo ꝓduci sine nionem
omni forma. tūc pura potentia haberet ideaz
et per se similitudinē in puro actu. quod vide
tur impossibile. ergo ⁊c. Ad primuz dico Ad. i.
ꝙ maior nō est vera si creatū illud est puruz
potentiale siue pura potentia. Minor etiaz
nō videtur esse vera. quia si materia proprie
fuisset creata ita ꝙ totū compositū nō fuisset
productū immediate de nihilo. sed sola mate
ria. tunc celum et terra non fuissent creata sed
genita. cui⁹ oppositum habetur in principio
sacri canonis. cum dicit. In principio crea
uit deus celū et terrā. cōsequentia patet. quia
illud q̄d immediate nō educit d̄ nihilo. non
creatur sed generat. eo ꝙ sua forma educitur
de materia naturaliter p̄supposita. Dico igit
ꝙ per se totū compositū creatū fuit a deo in ꝑ
ma rerū creatione. et creatiōe ipi⁹ totius com

UVA. BHSC. IyR_066

positi deus creauit ptes cōpositi. Ad auc/
toritates Augustini potest dici q nō accipit
ibi materiā simpliciter in formez. sed accipit
materiā p ipis corporib elementoz. q i pnci
pio quis haberēt suas distinctas formas sb/
stantiales. nō tn apparebant distincta. vt su
perius dictū est. Ex quib elementis postea
p opus distinctōis factus est mundus. h est
Ad.2 diuerse species ptente in ipo mūdo. Ad se/
cundū dicendū q iste processus cōmētatoz nō
valet vbi altez conuūctoz est pura potentia.
Ad.3. Ad tertiū nego antecedens. Ad pbatōez
dico q tale appetere nō est agere. nec ppter lo/
quendo est aliqd positm in quantū talis ap/
petitus imediate reducit in essentiaz materie.
sed est quid puatm. puta est nō esse satiatum
forma substantiali qua actu informat. Unde
si illud appetere est aliq positiua inclinatio q
materia determinate appetit hanc formā vel
illā. tūc nō cōpetit materie fm suum purum
potentiale. sed p aliquas formas accidētales
disponētes materiam ad corruptōem forme
quā habet. z introductōem illi9 quā appetit.
Ad.4. Ad quartū dicendū q si vna illaz entita
tū de se est pura potentia tūc maior nō est ba.
Ad.5. Ad q̄ntum dicendū q maior nō est vera
si pus deficit ab actualitate illi9 posteriorz. et
maxime si fuerit potentia pura fm se sumptū
sicut est in ppōsito. Potest etiā dici ad q̄ntū
q in q̄ntum pus respectu posteriozis hz habi/
tudinē cause efficiētis. z posteri9 respectu pōris
habet habitudinē cause formalis formaliter
pficiētis. tūc facili9 est separare posteri9 a pōri
q̄ conuersio. quia de9 pt supplere vicez cause
efficientis. z nō potest ppter sui dignitatem
supplere vicē cause formalis formaliter pfi/
cientis. in sepatōe igit accidentium a sbiecto
de9 supplet vicē subiecti in q̄ntum sbiectum su
stentat z ꝺseruat accidentia. qd est ꝺditō cau
se efficiētis. q̄uis ipi materie nō possit dare cē
actuale sine forma. qz h est ꝺditio cause for/
Ad.6. malis formaliter pficientis. Ad sextuz di
cendū q q̄uis maior sit vera loquēdo de cau/
sis extrinsecis que sunt efficiens z finis. nō ē
tn vera de intrinsecis que sūt materia z forma
Instantia Solutio. Forte dicet q forma non est causa intrinse
ca ipi9 materie. Respondeo q sicut albedo
nō est causa intrinseca ipi9 hois. est tn causa
intrinseca hominis albi. sic licet forma non
sit causa intrinseca ipsi9 materie vt materia ē.
Ad.7. tamen est causa intrinseca materie actualiter
existentis. Ad septimū potest dici q simi/
litudo nō currit p omes pdes. licet em mul/
te similitudines possint ibi assignari. in isto
tn ꝺcluso non est simile. Uel dicendū q ma/
ior fm est vera nisi vterq effectuū sit ens actu.

Quantū ad terciuz

Articulus tertius.

articulū dico q corpus celeste est cōpositū ex
materia z forma. qz nulla species p se recipiēs
pdicatōem alic9 generis pt esse simplicioz illo
genere. sed celum tanq̄z vera spēs corpis qd ē
in pdicamento sbe gen9 subalternū recipit prae
dicatōem p se. z corpus pdicamēti sbe est cō
positū ex materia z forma. vtz p tweciū sup p/
dicamēta. g̃ z celū ex materia z forma erit cō/
positū. Pma cōclusio.

P. in quocūq reperiūt accidentia 2
materiā ꝺsequntia in illo reperit materia. celū
est hmōi. qz q̄ntitas spissitudo raritas z cete
ra hmōi ꝺsequūt rem cōpositā rōne materie.
Q, āt celū sit quantū ad sensū pt. Q, in eo
sit spissitudo z raritas apparet. qa in vna sui
pte est trāsparens. in alia pte nō est trāsparēs
Et iā phs dic in de ce. et mū. q stella ē spissior
ps sui orb. Maior etiā pz. qa simplex forma
materialiū accidentiū subiectū esse nō potest

P q̄cunq sunt ad inuicē cōpabilia penes 3
materialiū rez accidentia illa ꝺnem hnt ma
teriā. celi et ptes celoz sūt hmōi. Maior pt
scdo de generatōe. vbi phs ꝺtra empedoclem
ait. q si elemēta sūt ad inuicē ꝺpabilia oportz
q hēant aliqd ꝺmune qd est materia. Mior
etiā pz. qa vnū celū dicit mai9 altero celo fm
q̄ntitatē. z vnū est spissi9 vl' densius altero fm
qualitatē. si em celū firmamti nō esset in omi
pte sua spissi9 q̄z celi planetaz. ita esset peruiū
z trāsparens sic celi planetaz. P omne qd 4
ppie mouet hz materiā ptē sui. qz vt dr. ij.
meth. materiā in omi eo qd mouet itelligere
necesse ē. sz celū vere mouet. Sz hic rn det Respōsio
a ꝺtue opinātibus q phs in. ij. meth. vbi ponit fundam.
pdictā ppositōez itendit loq de eo qd mouet
motu alteratōnis. non autez de motu locali.
Istd nō est vez. qa nec an illā ppōz nec p9 ꝺ rnsionē.
apparet in textu aristotel' q magr loquat ibi
de motu alteratōis q̄z de motu locali Nec illa
expositō est ꝺsona ceteris dictis ipsi9 aristotel'.
quia vt patz in li. topicoz aristoteles vult q
q̄ncunq vna dictō ꝺuenit pluribus vni p pus
et alteri p posteri9. si absolute pfertur magis
debet intelligi de eo cui pmo cōuenit. Sz hec
dictio moueri pus cōuenit mobili fm locū.
deficit em ꝺuertētia ceteroz mobiliū ad ipm.
nam quocūq alio genere motus aliquid est
mobile. ipm est mobile fm locū. sz nō ꝺuūt.

UVA. BHSC. IyR_066

2 P̄ sic ꝫ nomē motor ⁊ ꝫ nomē motꝰ absolute plata sine q̄cūq; additōe ñ minꝰ ſz magſ intelligunt ꝛe motore et motu ſm locuz. q̄ ꝛe motoribꝫ ⁊ motibꝫ ſm alias ſpēs morꝰ. sic cū dicit res mota vl'res q̄ mouet. nō debet minꝰ immo magſ itelligi ꝛe re que mouet ſm locū. q̄ ꝛe rebꝫ q̄ mouet ſm alios motꝰ. Sz ꝯrū iſtiꝰ ꝯclonis multi doctores tenēt. Inter q̄s vnꝰ arguit sic. Illō q̄ō eſt in pura potētia ad oīe eſſe: q̄ntū in ſe eſt in differēs eſt ad eſſe et nō eē. materia eſt hmōi. ꝫ celū q̄ō nō hz in ſe ꝓncipiū q̄ poſſit nō eſſe cū ſit icorruptibile ñ hz materiā. P̄ Cū exp̄ſſe dicat phs. viij. metha phiſice. q̄ materia eſt qua res pt eē et non eſſe. igit celū q̄ō nō pt nō eē nō habet materiā.

3 P̄ ſm phm. viij. meth. ⁊ ꝓmo ꝛe generatōe que cōmunicant in materia ſunt ad inuicem tranſmutabilia. ſed celū nō eſt trāſmutabile

4 in aliquā rem materialē. P̄. res hñs materiā eſt traſmutabil' in omnē rem materialem cuiꝰ forma actualiter eſt ꝓuata. ſz celū caret oī forma actu. excepta forma celi. igit in omnem rē materialē celū eſſet tranſmutabile. Nec valet vt aliq̄ iſtoz dicūt ſi dōr q̄ materia celi ñ habet ꝓuatōez annexam. qz impoſſibile eſt ꝓuatōem et materiā ab inuicem ſeparī. cū ſint idem ſbiecto. vtz ꝓmo phicoz. Item nec valet ſi dōr q̄ celū nō eſt ꝓuatū ſimplr formis rerū materialiū. cū ꝯtineat eas virtualiter. et ſit cauſa eaz. quia ſaltem animā humanā nō ꝯtinet. nec eſt cauſa eius. et ideo eſſet trāſmu

5 tabile in hoiem. P̄. motus et mobile ꝓportionaliter ſibi inuicē correſpōdent. ſz motus celi eſt ſimplex. ꝫ et celū q̄ō eſt mobile ta

6 li motu erit ſimplex. P̄. arguit quidā aliꝰ Aureolus doctor inq̄ſitiue ſic. Si in celo neceſſario eēt materia. vel hz eſſet rōne ſue corporeitatis. vel rōne quantitatis. vel rōne motus localꝫ. Nō rōne ꝓmi. quia forma dat eſſe corporeū non materia. Nec rōne ſecūdi. quia licet quātitaſ indeterminata inſit rōne materie. quantitas tñ determinata inest rōne forme. Nec ratiōe tertij. quia motus ad vbi nō inest rōne mate

7 rie ſed ratōne corporeitatis. P̄. arguit iſte idem diuiſiue ſic. Si in celo eſſet materia. aut illa eſſet eiuſdē rōnis cum materia iſtoz inferioz. aut alterius rōnis. Sed nec ſic nec ſic. Non em̄ poterit eſſe alteriꝰ rōnis. quia in pura potentia nulla cadit diſtinctio ratōis. Dicit etiā ꝯmentator in. xij. meth. q̄ materia eſt vna omniū habentiū eam ꝑ abnegatōem omniū formaꝝ. Et itez ſi ꝑpter hz materia celi et inferioz poneret alteriꝰ rōnis eo q̄ ad inuicē ñ ſūt trāſmutabilia. tūc pari rōne oporteret ponere tot materiaſ diuerſaz rōnū q̄t ſunt partes celi. alias quelibet pars celi eritī aliaz trāſmutabilis ſi eiꝰ materia nō fuerit alterius rōnis cum materia alterius partis. Sed nec pt dici q̄ ſit eiuſdē rōnis. qz tūc ſicut dicit cōmentator ꝯtra Auic. ineuitabile eſſet q̄n celū eſſet intrinſece corruptibile. ꝫ ꝛe. Aliqui tñ vt iſte dicit voluerūt euitare iſtud inconueniens. et dicebant. q̄ forma celi ſatiat ſuā materiā. ideo nō ieſt ſibi ꝓuatio q̄ eſt ꝓncipiū corruptōis qua materia machinat ad maleficiū. Sed iſtud vt ait nō valet. quia impoſſibile eſt vt forma q̄tumcunq; nobilis ſatiet appetitū materie ſue. niſi ipa ſit formaliter omnis forma ad quā talis materia eſt in potentia. ſed forma celi nō eſt oīs forma formaliter

Item forma hois puta aīa rōnalis eſt nobilioz q̄ forma celi. ⁊ tñ nō ſatiat ſuā materiā q̄n appetat aliā formā. Item quantūlibet materia vt eſt ſb forma celi ſit ſatiata. tñ vt ē ſb forma terre nō eſt ſatiata. et ideo ſi eiuſdez rōnis eſt materia celi ⁊ terre. materia terre appetit formā celi. ⁊ ꝑ ꝯns ꝛe terra fiet q̄nq; celū

Dicit etiaz iſte doctor q̄ intentio Ariſto. ē et commentatoris q̄ in celo non ſit materia.

Sed iſta nō ꝯcludūt. Unde ꝓme quattuor rōnes nō ꝯcludūt niſi ꝛe materia ꝓut habet annexam ꝓuatōem. mutatio em̄ forme in materia nō cōtingit rōne materie vt materia eſt. ſed rōne ꝓuatiōis cui annexa eſt. materia aūt celi vt patebit in ſequenti articulo nō habet alicuiꝰ forme ꝓuatōz annexā. Ad obiectionem cū dr. q̄ impoſſibile ē materiā ꝓuatōz ab inuicē ſeparī. nego. Ad ꝓbatiōem dico q̄ q̄ ſunt idem ſbiecto q̄nq; ab inuicē virtute diuina ſeparant. vt apparet ꝛe ſba ⁊ accidente. Etiā poteſt dici q̄ ꝓuatio nō eſt idē ſubiecto cū materia q̄ocūq; ſumpta. ſed vt actu pficitur forma habente ꝯtrariū. cuiuſmodi nō eſt forma celi. Ad illud ꝛe aīa rōnali dicēduz q̄ materia nō eſt ꝓprie ꝓuata aia rōnali. cuz ipa nō ſit educibilis ꝛe materia. Sz bñ pt dici q̄ materia actu pfecta ꝑ formā habentē contrariū ē ꝓuata diſpoſitiōibꝫ ſiue accidēntibus materiā ꝑparātibꝫ ad aīam rōnalē. Et oēs hmōi diſpoſitōes cū ſint naturaliter educibiles ꝛe materia. oēs virtualiter ꝯtinēt in forma celi. Et iō pt vlr dici q̄ oēs forme virtualiter ꝯtinēt in forma celi quaz ꝓuatōes ſūt naturaliter ⁊ ꝓprie annexe ipi materie. Ad q̄ntum dicendū q̄ ſic motꝰ celi dr ſimplex eo q̄ nō hz ꝯtrariū. ſic ⁊ celū tali ſimplicitate ſimplex eſt

Gotfridꝰ v. q̄lz. q. ij. 1

Aureolus ꝛ Egidiū. I

2

3

Soluitio.

Ad ꝓmas quattuor rōnes

Ad. 5.

UVA. BHSC. IyR_066

quia nihil est ei cōtrariū qđ agat in ipm. et sic ille motus simplex dr̄ eo q̄ est vniformior ceteris motib. sic ⁊ celū simplex est q̄ puri⁹ ⁊ imixti⁹ oīb ceteris mobilib Ad.6. Ad sextum possuz dicere q̄ in celo ē materia ꝓpter omnia mēbra illi⁹ inq̄sitōis. Ad p̄mā pbatōez dico q̄ eo ipo q̄ forma celi dat esse corporeū oportz re ponere materiā q̄ recipiat tale esse corporeū quia alias: vel daret sibīpsi esse ⁊ esset causa suīpsi⁹. vel quantitati seu ceteris suis accidē tib. ⁊ h̄ est impossibile. q̄ faceret vnū cū accidentib⁹ p̄m suū eē substantiale. Itē subiectuz nō dat esse formis accidentalib. q̄ tūc perficeret accidētia. sz ecōuerso accidētia formaliꝝ pficiūt subiectū. Ad sc̄daz pbatōem dicēdū q̄ dato q̄ q̄ntitas r̄terminata insit rōne forme. nō tn̄ ineſt ipi forme. sed ineſt materie ratione forme. Ad tertiā pbatōem dicendū q̄ dato q̄ motus localis insit rōne corporeitatis. q̄ tamē corporeitas r̄ pdicamēto subē nō potest esse sine materia. ideo nec talꝝ mot⁹ loquēdo ꝓprie r̄ motu locali. qđ dico ꝓpter Ad.7. motū subē separate. Ad septimū dicendū q̄ est eiusdem rōnis p̄m suā essentiā nude accepta. Ad pbationem nego absolute in hac parte cōmentatorē. nisi ipe intellexerit r̄ materia cū annexa p̄uatōe. Et sic etiā intelligendē sunt oīes auctoritates Aristo. q̄ sonarevidēt q̄ in celo nō sit materia. Ad instantias factas ꝓtra sacietatē materie patebit in articulo sequenti.

Articulus quartus.

Quarto dico q⁹ ma

teria celi et materia rerū inferioꝝ nō differūt essentialiter. Circūscriptis em̄ formis vtrozū q̄z tam substantialib⁹ q̄z accidentalib⁹ si p impossibile maneret materia celi ⁊ oīm inferioꝝ esset tm̄modo vna essentia materie et nō plures. quia circūscriptis formis nō remanet ex parte materie nisi pura potētia in qua nulla cadit distinctio. cuz solūmodo actus sit q̄ distinguat. vtz. iij. de aīa. et. ij. meth̄. Quāuis autē sic sit vna materia supioꝝ et inferioꝝ. vt ꝓcipit̄ p abnegatōz oīs formē. nō tamē est vna q̄tū ad modū recipiendi formā. q̄z materia celi ab ipo creatore recipit formā nō habē tē ꝓtrariū. ꝓpter qđ talis materia nō h̄z puationē annexā. et p ꝓns su⁹ appetit⁹ forma sibi a r̄o impssa ita cōplete satiat̄. q̄ hmōi materia nullā aliā formā p̄t appetere. ⁊ iō celuz ex suis p̄ncipijs intrinsec̄ sp manet icorruptibile

Instantia Dicet forte sic dictū ē p doctorē ꝓprie ipro-

batū. q̄ saltē materia terre p̄t appetere formaz celi cū puata sit ea Rn̄deo q̄ nec appetit eā Solutio. nec ē puata ea. materia em̄ nō ē puata tali forma q̄ mō naturali n̄ h̄z ꝺ̄riū. nec ē puata forma ad quā recipiēdā nō h̄z potentiā naturalē. sz solū ē in potētia obediētiali. forma āt celi vt sepi⁹ dictū ē nō h̄z ꝺ̄riū. nec materia terre ē in potētia naturali ad eam. sed solūmodo ī potētia obediētiali. si em̄ r̄⁹ vellet materia terre ī h̄ suevolūtati obedire q̄ ex terra fieret celū. illa tn̄ trās mutatio n̄ ē in ꝓture cuiuscūq̄ agēt̄ naturaliꝝ. q̄ materia terre seu cuiuscūq̄ alter⁹ rei differēt̄ a celo nec appetit formam celi nec ē puata ea.

Sz ꝺ̄ istā ꝺclusionē sūt aliq̄ magni doctores. inter q̄s doctor cōis oppositū isti⁹ ꝺclusiōis ꝺclarat sic. Quia cū materie p̄m se ꝺueniat eē potētia. q̄ vnitas ⁊ diūsitas materie ꝺsiderāda ē p̄z vnitatē ⁊ diūsitatez potētie. Et ex isto p̄ambulo arguit sic. Illoz nō est vna materia q̄ sic se h̄nt q̄ materia vni⁹ nō est in potētia ad oīez formā ad quā est in potētia materia alteri⁹. Sz materia celi nō est in potentia ad illas formas ad q̄s est in potentia materia inferioꝝ. ergo non est vna materia celestiū ⁊ inferioꝝ. P̄ istud ꝺclarāt q̄dā aliī sic. Sic̄ spēs eiusdē generis dr̄nt suis dr̄nijs differētie aūt nō differūt alijs dr̄nijs. sz seipis sic res ꝺposite differūt suis p̄ncipijs sc̄z p materiā ⁊ formā. p̄ncipia tn̄ dr̄nt seipis. ⁊ iō p̄m istos sic forma celi ⁊ forma rez inferioꝝ dr̄nt seipis. sic materia celi et materia inferioꝝ dr̄nt seipis. P̄ istud p̄t ꝺfirmari sic. Que dr̄nt genere naturali differūt materia ⁊ h̄nt materiā alteri⁹ rōis. sz corruptibile ⁊ incorruptibile dr̄nt genere naturali. vt p̄z. x. methaph̄. P̄ sic variat̄ potētia sic variat̄ materia. sz celū solū mō h̄z potentiā ad vbi. inferiora aūt h̄nt potētiā ad esse. q̄ ⁊c. P̄ phs. x. methaph̄. dic̄ q̄ corruptibiliū ⁊ incorruptibiliū nō est eadem materia. P̄ Themisti⁹ dicit vt allegat eū ꝺmentator ī r̄ sba orbis q̄ sol ⁊ luna ⁊ alie stelle aut sunt forma non in materia. aut habent materiā eq̄uoce cū alijs materialib⁹. Sed ista nō itelligo. q̄z sic cōiter ponit̄ a doctorib⁹ et etiā isti doctores ponūt. in tota rez vnūsitate nō est dare duas res diūsaz rationū que oīo eq̄liter distent a p̄mo p̄ncipio. sz materia supioꝝ ⁊ inferioꝝ p̄m se accepte p necessitatem eq̄liter distāt a r̄o seu a p̄mo p̄ncipio. q̄a cū q̄libet earz p̄m se accepta sit pura potentia. q̄libet distabit a puro actu q̄ est r̄us tāta distātia q̄ maior nec est nec esse p̄t inter entia posita. igit̄ nō possūt esse diūsaz rationū p̄m se

Solutio.

Opiō ꝺ̄ria Thomas in p̄ma pte

1

Alīj ad id̄. 2

3

4

5

6

ꝺ̄ Thomā

UVA. BHSC. IyR_066

ēntialiter differētes. Et ista est itentō auiē. ꝓmo li. sufficiētie sue. c. iiij. vbi ait. Hyle cōe est oīibꝫ et naturaliter generatis et illis que sunt de numero ꝑpetuoꝝ Ad ꝓmū dō. q ex hoc q materia vni⁹ nō est in potētia ad oīes formas ad qs materia alteri⁹. nō arguit diuīsitas essential' materiaꝝ qꝫuis bene arguat diuīsus modus eaꝝ. puta q vna ꝑticipet suā formā cū ānexa ꝓuatōne forme oppositē. alia ꝙo sine ꝓuatōe. eo q sua forma nulli alteri forme ꝑpre ꝓuat. Ꝑ si ista rō esset sufficiens. tunc materia vni⁹ celi esset alteri⁹ rōnis a materia alteri⁹ celi. cū materia vni⁹ celi non sit in potentia ad formā alteri⁹ celi. Ad scām dō. q etiā modus ille ꝛeficit. ḋa qꝫuis ꝓncipia formalia possint ꝑm se differre ꝛ inter se. ꝛ a ꝓncipijs potentialibꝫ. tn̄ ꝓncipia pure potētialia ꝑm se ꝙsiderata nullo mō ab inuicē differre ꝑnt. Ad terciū dō. q non oportz ea q̄ differūt genere naturali differre in materia. sic q coꝝ materie ꝑm suas essentias sunt diuīsaꝝ rōnū. ſz sufficit q hēant diuersū modū. vt iā dictū ē Ad q̄rtū nego maiorē q nō oportz variari materiā essentialiter. ſz sufficit variatō modi materiał. illa em̄ potentia nō est ēntia matie cū sit quedā carentia illi⁹ respectu cui⁹ dr potentia Ad q̄ntū ꝛ sextū dō. eodē mō. Dicit enī alia materia celestiū ꝛ inferioꝝ ꝛ dr eq̄oce ꝓpter p̄dictos modos hmōi materijs ꝙpetētes. his tamē modis ꝛ oīibꝫ formis circūscptis nulla appareret differentia inter essentiaz illi⁹ materie ꝛ isti⁹. Ad argum̄tū ꝓncipale dicendū ad maiorē. q illud qđ fit ex aliq̄ non oportet q sit eo posteri⁹ duratōne. ſz sufficit q sit eo posteri⁹ natura. Ad minorē dicendū q̄ꝫ uis forme via generatōis ꝓducte ꝓpre sint educte de materia. qz generās cum sit agens naturale p̄supponit materiā. hoc tn̄ nō oportet dicere de formis p creatōnem ꝓductis. ḋa creans nō p̄supponit materiam. sed creando compositum simul creat materiam ꝛ formā. ergo ꝛc.

Ad rōnes Ad.1. Ad.2. Ad.3. Ad.4. Ad.5.et.6 Ad ꝓncipale argu.

Distinctio. xiij.

Rima distincti

p onis operatio ꝛc. Postq̄ magister determinauit de corpalū rerū cōi ꝛ quodāmō indistincta creatōe. h̄ ꝓpoſt de eaꝝ distinctōe seu distincta ꝓductōne. Et diuidit in tres ptes. Nam ꝓmo determinat de creatōe lucis q̄ est purissima rez corpaliter ꝓductaꝝ. Scō de ꝓductōe rerū inaiataꝝ. Et tertio d ꝓductōe rerū viuētiū seu aiataꝝ. Se cūda incipit dist. xiij. ibi. Dixit q̄z de⁹ Tertia dist. xv. ibi. Dixit etiam de⁹. Prima in duas Nam ꝓmo tractat de luce creatōe. Scō tāgit aliqua d ei⁹ creatore. ibi. Preterea inuestigandū est. Prima in tres. Nam ꝓmo tractat de lucis ꝓductōe. Scō de ei⁹ multiplici cōditione. Tertio de ei⁹ effectu ꝛ opatōe. Scā ibi. Si querit qualis. Tertia ibi. Dic notādum est. Et hec in tres. quia ꝓmo oñdit qūo lux illa suo motu causabat diē artificialem et noctē. Scō ex illa luce ostendit nałiū die rū ordinē. Et tertio mouet ꝛ soluit duplicem q̄stionez. Scā ibi. Dic est nałis. Tertia ibi. Solet aūt queri. Circa istā. xiij. dist. quero hanc questionem.

Trum lumen in medio sit forma v realis. Et videt q sic. qz effect⁹ realis est a causa reali. sed a lumie impſſo a sole sunt oīes generatōes istoꝝ inferioꝝ. q̄ ꝛc. Cōtra. oīis forma realis que ꝑ actuz agentis nałis est in aliq̄. oportet q realiter educaī de potentia illi⁹ in q̄ est. sed lumē non educit de potentia medij. qz si realiter educeret de potentia medij tūc celū recipiens lumen a sole esset alterabile ꝛ trāsmutabile ad formā. ꝛ pateret pegrinas impſſiones. q̄ omnia sunt falsa. cū ipm celū ꝑm pḣm sit ꝓmum alterās inalterabile. Dic videnda sūt q̄tuor. Primo vtrū lux in supcelestibꝫ ꝛ istis inferioribꝫ sit eiusdē rōnis. Scō vtrum lumen causatū a luce tam supioꝝ q̄ inferioꝝ sit forma realis vel intentionalis. Tertio vtrū educatur de potentia medij. Et quarto vtrum due forme intentionales solo nūero differentes vel etiam a contrarijs obiectis deriuate possint simul esse in eadem parte medij.

Quātum ad ꝓmū

Articulus ꝓmus

dico q nō. qz ea q̄ differūt genere sūt diuīsarū rōnū. lux solis ꝛ lux ignis siue cuiuscūq̄ alterius rei spere actiuoꝝ ꝛ passiuoꝝ dr̄nt genere saltē nałi. qz corruptibile et incorruptibile dr̄nt genere. vtz. x. meth. Ꝑ. forme q̄ sic se hn̄t q p intensionē vni⁹ nūq̄ ꝓuenit ad ꝑfectionē alteri⁹. ille nō sunt eiusdē rōnis. sed per intensionez lucis rerū inferioꝝ nūq̄ ꝓuenit ad ꝑfectōez lucis solaris. Ꝑ. ista videt esse intentio Auerroys q̄ in de ꝑba oꝛbis ex sententia

1 2 3

UVA. BHSC. IyR_066

Themistij ait. ꝙ quecunq; sunt in celestibus corpib; z in istis inferioribꝫ eq̃uoce se habẽt.

Instantia. Sz hꝫ posset instari. qz illa q̃ insunt aliqbꝫ ſm eandẽ naturã. nõ insunt eis eq̃uoce. et vident esse eiusdẽ rõnis. Sz lucidũ as inest celestibꝫ z inferioribꝫ ſm vnã naturã. Nam. ij. de aia dicit pꝫus. ꝙ nec aqua ſm se est lucida nec aer ꝙ se est lucidꝰ. sed qñ videt eadẽ nãta in his z in ꝓpetuo corpore. Solutio. Rñdeo ꝙ q̃q; illa dyaphanitas ſm quã inest luciditas celestibꝫ z inferioribꝫ dr q̃ loqt̃ pꝫus sit eadẽ anologia vel genere logico. differt tñ genere naturali. ꝓpter qõ sua identitas non arguit sufficienter ea esse eiusdẽ rõnis. vel nõ esse eq̃uoca que insunt ſm eam.

Articulus secundus. # Quantum ad scõm

articulũ ꝑmo recitabo quorũdã doctorꝫ opiones. q̃ in hac materia ꝙ extrema ꝛtradictõis discordãt. Scõo illaz discordiã tempabo aliqualiter ꝙ mediã positõez. Et tertio rñdebo ad motiua vtriusq; opinionis extreme.

Opinio ꝙ lumẽ ñ sit forma real' Quãtũ ad ꝑmũ sũt q̃dã solẽnes doctores dicẽtes ꝙ lumẽ in medio non est forma realis sed intentionalis. qz lumẽ imediate cõtingẽs pupillã a visu ꝓcipit. Sz nlla realis qualitas imediate posita supra aliquẽ sensuz ꝓcipit ab illo sensu. qz ſm pꝫm sensibile positũ sup̃ sensum non facit sensum. 1 ℙ. nihil dat qđ nõ habet. Sz lumẽ dat coloribꝫ esse intẽtionale in medio. q̃ ꝛc. 2 ℙ. qualitas realis remanet in ſbiecto in absentia ꝓducentis. sed lumen nõ manet in medio absente illuminãte. 3 ℙ. forma q̃ causat ex refractõe radioꝝ incidentium ad aliquod corpus terminatũ est intentionalis z nõ realis. lumẽ in medio est hmõi. Maior ptz. qz alias colores in iride z imago i speculo essent forme reales. 4 ℙ. si lumẽ essz forma realis. tũc nõ posset ꝙ totũ mediũ multiplicari in instanti. ꝓsequntia patz. qz ad introductionẽ forme realis requirit transmutatio realis ipsiꝰ ſbiecti. que nõ potest fieri naturaliter in instanti. Auctor ꝙ spectiue Falsitas aũt ꝓsequẽtis q̃uis sit nota apud Aristotelẽ et ceteros ꝓpatheticos. auctor tñ ꝙspectiue tenet ꝙ multiplicatio luminis fiat in tpe. q̃uis illud tempus sit imꝑceptibile. quia sicut ipe dicit citius videtur mediuz basis rei visibilis q̃ extrema videantur. eo ꝙ linea visualis breuior sit ad medium q̃ ad extrema. Cõtra eũ. Sed istud nõ valet. quia dato ꝙ illud tempus essz ipercepti bile in vno stadio. in mille tamẽ stadijs fieret ꝑceptibile. et maxime ab ortu solis vsq; ad oculum nostrum tanta esset duratõis interceptio que ñ posset nos latere. ℙro do igit falsitatẽ illiꝰ ꝓsequentis sic. Quãdocũq; subiectũ ꝙfecte dispositum in oĩ sua parte ꝓsens fuerit agẽti sufficienter potenti inducere formam aliquam. tunc talis forma subito inducitur et in instanti. Ista patet. quia duratio temporis nõ requiritur nisi vel ꝓpter insufficientiam agentis. vel ꝓpter indispositionem ſbiecti. que quidem dispositio necessario habet fieri ꝑ motũ et transmutatiõez. et ꝑ consequens nõ sine tempe. sed aer serenus ꝓsens soli est ꝑfecte dispositus in omni sua parte ad receptiõem luminis. et sol est agens sufficiens ad inducendum talem formam. ergo ꝛc. 6 ℙ. in rebus inferioribꝫ omnis realis forma sensibilis habet contrarium sed lumen nõ habet cõtrarium. ergo non est realis forma. Pe. de alia opinio ꝙ lumẽ sit forma realis. Alij autem oppositã partem probant sic. Forma intentionalis nõ potest habere effectum realem. sed lumen in medio habet effectum realem. quia calefacit z incendit. radij enim solis refracti super speculo concauo incendunt ignem. Cõfirmat Et confirmatur ꝑ Auicen. qui ait. ꝙ corpora celestia ꝑ lucem ab ipsis derivatã agunt in hec inferiora.

2 ℙ. forma intentionalis non denominat suum ſbiectum. non enim aer dicitur coloratus a speciebus intentionalibus colorum que sunt in ipso. sed a lumine aer dicitur illuminatus. 3 ℙ. cum lumen solis sit intentionaliter in nostris sensibus interioribus. si ab eo ꝙ aer solũ intentionaliter haberet lumẽ diceretur luminosus. sequeret etiam ꝙ cerebruz nostrũ a tali luminis intentione diceretur luminosum Positio media. His premissis potest distingui de intentionali. Nam intentionale dicit originaliter a tendo tendis. eo ꝙ ipsum habeat adeo debile esse ꝙ potentia cognitiua proprie non terminatur ad ipsum. sed ꝑ ipsum tendit in alterum. scilicet in obiectum. Et ideo species rerum sensibilium et maxime colorum ꝓprie sunt intentionales. quia ita visus ꝑ ipsas tẽdit in colores. et ꝑ ipsas videt colores seu res coloratas. ꝙ tamen ipsas nullo mõ videt. Lumẽ aũt in hoc conuenit cum talibus speciebꝫ. ꝙ per lumẽ tendim9 in colores. In hꝫ tamẽ lumen differt ab ipsis speciebus. qa q̃uis visus nõ termiet adeo ꝓprie ad lumẽ existens in medio sicut ad colores. qz lumẽ ꝓpe nõ videt nisi ad aliquid terminet. tñ lumen aliq̃ mõ videt. qđ õ speciebꝫ dicere ñ possum9

UVA. BHSC. IyR_066

Et iō lumē aliq̄ mō ꝑt dici forma intētionalis ꝓut hꝫ ꝓuenietiā cum talibꝫ ſpēbꝫ. z aliq̄ mō forma realis ꝓut excedit talē ſpēs in eo q̄ ad ipm aliq̄ mō termiat noticia ſenſitiua. Pōt etiā dici q̄ q̄dā ſunt forme q̄ ꝓueniūt cuz formis ſuoꝝ efficietū. z q̄ztū ad modū eſſendi. z q̄ztū ad modū agēdi. Alie ſūt q̄ nec ꝓueniūt cū formis ſuoꝝ efficientiū in mō eſſendi. nec i mō agēdi. Tertio ſūt aliq̄ q̄ differt a ſuis agētibꝫ i mō eſſendi. ꝓueniūt tn in agēdo. puta i habēdo ſilez effectū. Prime ſūt forme ſimplr reales. Scde ſūt ſimpliciter intētionales. Et tertie inq̄ztū ꝓueniūt cuz realibꝫ ꝑnt dici reales. inq̄ztū ab ipis differūt ꝑnt dici intētionales. Et iō lumē in medio inq̄ztū differt a luce de qua dcruat ꝓnes modū eſſendi. puta q̄ ē in materia rara z trāſparēte. z p ꝰns hꝫ eſſe de bile. nec de ſe ꝑt ꝑmanere ſbtracta ꝑſentia ſui generātis. lux aūt a qua dcruat eſt i materia ſpiſſa z terminata. z p ꝰns hꝫ vigoroſuz et p/ſeuerans eſſe. vt ſic tale lumē ꝑt dici forma intentionalis. Sed ꝓut tale lumen poteſt aliq̄ modo in ſimilē effectū in quē poteſt ſuū prīcipiū ꝓductiuū. licet nō cum tanta efficacia ſicut hmōi ꝓncipiū. ſic ꝑt dici aliq̄ modo forma realis. Et p hꝫ poteſt rnderi ad rōnes vtriuſq̄ opinionis. Ad ꝓmū ꝓme opinionis dicendū q̄ lumē cōtingēs pupillā non videt ꝓprie. ſed lumē aliq̄ mō refractū ad aliqđ corpus terminatū extra pupillaz. Etiā rō eſt aliq̄ mō ad oppoſitū. q̄ ſi ex hꝫ aliqua ſpēs coloris exns in pupilla non videt q̄ eſt forma pure intentionalis. igit ꝰ ſimiliter nec lumen videret ſi eſſet purū intentionale. ſed ſolū eſſz rō videndi aliud. Ad ꝓbatōez dicendū q̄ q̄uis ſenſibile coloratū poſitum ſupra ſenſum non faciat ſenſum. quia ipm eſt opacū: z ido eclipſaret lumē oculo. ſine quo quidē lumie oculus nihil poteſt videre. hoc aūt nō obſtat ſi lumē ponit ꝰ tngere oculū. quia lumen nō eclipſat ſeipm. Ad ſcdm poteſt dici tripl'r. Primo q̄ lumen non eſt totaliter z vſq̄qua/q̄ forma realis. ſed etiā aliquo modo forma itētionalis. Scdo q̄ ſic i ꝓductōe entiū realiū nō ē neceſſe q̄ aliqđ facit aliđ formaliter tale q̄ ipm ſit formal'r tale. ſz ſufficit ipm eē ꝟtualit tale. ſic etiā i intētionalibꝫ. z iō dato q̄ lumē eſſet factiuuz coloꝝ fm eſſe intentionale: non oporteret ipm formaliter eſſe intentionale. ſz ſufficeret ipm ꝟtualit eſſe intētōale. q̄uis eēt formaliter quid reale. Tertio poteſt dici q̄ lumen eſt illius intentionalis generatōnis ſolū cā ſine q̄ non. et color realis eſt ibi cauſa ꝓpter quā ſic. quia ipſe color facit et gignit ſuam ſimilitudinē in medio illuminato. q̄uis hoc non poſſit in medio obſcuro.

Ad rōnes ꝓme opinionis.

Ad.1.

Ad.2

Ad tertiū dicendū q̄ maioꝝ nō eſt vera de qualitatibus realibꝫ habentibꝫ eſſe dbile in ſubiectis. figura em in aqua cauſata ad ꝑſentiā ſigilli ē qualitas realis de quarta ſpecie qualitatis. et tn non poteſt manere abſente ſigillo.

Ad.3.

Ad quartū dicendū q̄ maioꝝ nō eſt vniuerſaliter vera. Nam ex hmōi reflexionibꝫ q̄nq̄ cauſat effectus realis. ſicut ad ſenſum apparet cum radij incidentes reflectūt ſup ſpeculo ꝰ cauo. ex hmōi em reflexione realis ignis accēditur Etiam q̄nq̄ ſic reflectunt ſuper terram in calidis regionibꝫ q̄ ex talibꝫ refractōnibꝫ accenduntur arbuſta campoꝝ.

Ad.4.

Ad quintum nego conſequentiā. Ad ꝓbatōnem dico q̄ ſbiecto exiſtente vltimate diſpoſito. nlla trāſmutatio requirit ꝺ duratione ꝓcedens generationē ſeu forme realis introductōem. ſz ſubito introducitur in inſtanti. Sed aer ſerenus nullam habet contrariā diſpoſitōnem ad formam luminis'. igitur ad preſentiā ſufficientis agentis ſubito introducit in totum aerez preſentem tali agenti.

Ad.5.

Ad ſextum nego maioꝝem. quia figura non habet contrarium q̄uis ſit realis forma cum ſit de quarta ſpecie qualitatis. et ſit per ſe ſenſibilis cum ſit vnuz de cōmunibus ſenſibilibus. vt patet. ij. de aia

Ad.6.

Ad primū alterius opinionis dicendū. q̄ maioꝝ ſolum eſt vera de tali intentionali qđ non eſt aliquo modo reale. ſed lumen ſic eſt intentionale q̄ tamen aliquo modo eſt reale

Ad rōnes ſcde opi.

Ad.1.

Dicunt etiam quidam q̄ ille effectus realis non eſt effectus luminis. ſed alicui⁹ virtutis adiūcte que eſt i corpore circūſtante. ſicut tonitruum dicitur ſcindere rōne corpis conjuncti.

Ad.2.

Ad ſecundū dicendū q̄ lumen poteſt aerē denoiare. q̄ vt eſt in aere nō eſt purū intentionale.

Ad.3.

Ad tertium dicendū q̄ lumē in cerebro eſt ſolum intentionaliter ideo non denominat ipm.

Quantuz ad terciū

Articulus tertius. Quere egidiū. v. q. q. ꝑ. ſi vis.

arriculū dicendū q̄ forme intentionales non educūt de potētia medij. ſz lumē q̄uis aliquo mō poſſit dici forma realis. magis tn ꝓprie ē intentionalis q̄ realis. ideo non educit de potentia medij ꝓprie loquēdo de hmōi eductōe

1

Ꝑ. nihil poteſt educi de potētia ſbiecti niſi p realē alteratōz ſbiecti. ſz lumē p ſol' ꝟtute ꝓducit in ſtellis z corpibꝫ celeſtibꝫ. que nullo

2

UVA. BHSC. IyR_066

5 modo realiter imutant vel alterant. P. forme solo numero differētes simul existentes in eadem sbiecto nō educunt ꝛ potētia sbiecti. sed duo lumia solo numero differētia pñt sil' esse in eadē pte medij. quia si ponūt ex opposito videri poterūt ambo fm eandem lineam.

Pe. ꝛ alia. Sed ꝓtra istā ꝯclusionē est q̄dam doctor q̄ tenet q̄ nō solū lumē. sz etiā ois forma intē
1 tionalis educat ꝛ potentia sbiecti. Quia omne q̄d in esse producit. vel creatur. vel generat. sed tales forme nō creant. cū a re creata pducant. g̃ generant. et p ꝯsequens ꝛ potentia sbiecti educunt. quia oīe q̄d generat ꝛ potentia materie producit. P. Illud q̄d p agens
2 creatū fit i aliqua materia educit ꝛ ea. forme intentionales fiūt in medio per agens creatū.
3 g̃ ꝛc. P. perfectio naturalis alicui⁹ subiecti educitur ꝛ potentia ei⁹. sed lumē est perfectō naturalis medij. cum phūs dicat. ij. ꝛ ania.
4 q̄ lumen est actus lucidi. P. nulla forma potest esse termin⁹ generatōis sed totū cōpositū. vt patet. vij. meth. sed q̄ñ lumen seu quecūq; alia forma intentionalis generat in medio. compositū nō potest esse terminus generatōnis illius nisi tales forme educant ꝛ potentia medij. g̃ ꝛc. Sed ista nō ꝯcludunt igitur ad ꝑmum dicendū q̄ nō seq̄t. illud generat. g̃ ꝛ potentia materie educit. vt patz ꝛ lumine genito in celo. solū em illud qđ p realem materie trāsmutatōem generat seu pducitur. hoc ꝛ potentia materie educit. Ad secundū dicendū q̄ maior nō est vera. nisi fiat q̄ad sui factōz materia talis realiter trāsmutet. Ad tertium et quartū dicendū eodez modo. Alias sic ueniret. Ad tertium dicendū q̄ maior nō est vera extendēdo nomē pfectōis nō solū ad reales sed etiā ad formas intentionales. quia licet large ꝛ quodāmodo abusiue quādoq; dicunt educte ꝛ potentia medij. put oīe quod recipit in aliquo dicit eductū ꝛ eo. tñ ꝓpie loquēdo forme intentōnales nō educunt ꝛ sbiecto. sed exꝑmuntur et ꝛiuant ab obiecto. nec tñ creant ab obiectis eo q̄ nō fiant nullo ꝑsupposito. Naz obiecta que sunt causa effectiua hmōi formarū intentionaliū i generatōe talium formarum necessario ꝑsupponūt effectū alteri⁹ agentis. sz sbiectū in q̄ tales forme recipiant. qđ non ꝯtingit in actu creatōnis. Dato em q̄ gra q̄ñ a deo creat ꝑsupponat sbiectuz i q̄ recipiat. tñ illud sbiectū est effect⁹ eiusdē agentis qđ ē gratie pductiuū. Ad quartū dicendū q̄ licet cōpositū dicat generari seu termin⁹ generationis. ꝓpter h̄ tñ nō seq̄t forma ꝯpositi sp educi ꝛ materia ipi⁹ cōpositi. Nā aia rōnalis nō educit. qđ materia. ꝛ tñ tot⁹ homo dicit genit⁹ seu termin⁹ generatōnis. vt patet. ij. phicoꝝ. vbi dicitur q̄ homo generat hominē et sol.

soluit pulcra istātia.

Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

Ad. 4.

Lōtra pe. Soluio.

Quantum ad quar

Articulus quart⁹.

tum articulū dico q̄ due spēs siue forme intentionales solo numero differētes. ac etiaz due ab oppositis formis ꝛiuate puta spēs albi et nigri pñt simul esse in eadem parte medij. Qui positis duobz corpibz albis fm oppositionē dyametralis linee. in quacūq; pte talis linee stat hō dirigens visum ad vnū taliū corporum. clare videt ipm. q̄d esse nō posset nisi spēs vtriusq; altedinis esset in oīi pte illius linee. Et eodē mō exꝑimur si albū ꝛ nigrū ex opposito ponūt. Sed ꝯ istud sunt aliqui doctores directe. ꝛ arguūt sic. Potentia vna numero sufficiēter ē actuata p vnā formā numero i vna ꝛ eadē spē. sz i vna pte medij ē vna potētia nūero. igit sil'nō recipiet nisi vnā formā nūero i vna ꝛ eadē spē. P. p idē hz aliq̄d esse ꝛ vnū esse. vij. meth. sz p sbiectuz accidens hz esse. q; accidētis esse est in esse. vt patz vij. meth. ꝛ accidētia nō sunt entia nisi q; sūt entis h̄ ē sbe seu sbiecti. vtz. vij. meth. igit accidēta eiusdē spēi i eodē sbiecto nūerabūtur nūeratōe sbiecti. ꝛ iō exīte sbiecto vno nūero accidētia eiusdē speciei nō pñt esse pl'a nūero.

Pe. d' alū. 1

2

P. fm eādē spēz ñ diuidit forma nisi ad diuisionē q̄ntitatis. sz vna ꝛ eadē ps medij nō hz actu diuisā q̄ntitatē. g̃ ꝛc. Addūt tñ isti q̄ sz tal' forma sit vna nūero actu. tñ ē plures ꝛtute. quia sic in formis realibz due forme extreme ꝯstituūt vnā formā mediā. q̄ quis sit vna nūero. est tñ pl'es ꝛtute. sic i intētōnalibz pl'es spēs in eadez pte medij ꝯcurrētes faciūt vnā talē formaz q̄ pñt ambo extrema videri.

3

Additio

Sz istud stare nō potest. qz tal' spēs esset cōpositā. ꝛ p ons nūq; duceret i cognitiōem alic⁹ extremoꝝ scz albi vel nigri. sed tantūmō viridis vel rubei vel alteri⁹ medij color⁹. cui⁹ oppositū ad sensuz exꝑimur. P. illa q̄ sic se hñt q̄ multiplicato nūero suoꝝ agētiū ipa multiplicātur. ꝛ sbtracto agētibz ipa sbtrahūt manente indiuiso ꝛ inuariato eoꝝ sbiecto. talia nō numerant numeratōe sbiectoꝝ sed numeratione agentiū. forme intentōnales sunt huiusmodi. qđ patz p exꝑientiā. qz q̄nto pl'a obiecta ponuntur circa aliquaz partem medij. tanto plura distincte videntur per eandem

Lōtra pe. 1

2

UVA. BHSC. IyR_066

partem medij. si autem aliqua illorũ subtrahuntur. tunc cessant species illorum in hmõi parte medij. spẽs tñ ceterorꝫ remanentiuꝫ distincte repsentant obiecta a quibꝫ deriuãtur. qd̃ fieri nõ posset si om̃s ille spẽs in ꝯpositõꝫ vni⁹ speciei ꝯcurrissent. sic iã dict⁹ doctor ponit. Ad tres rõnes istorꝫ dicendũ ꝙ solũmodo ꝯcludũt de formis realibꝫ de potentia sbiecti ꝑ realẽ transmutatõnem eductis. quales nõ sunt forme intentionales. Ad argumentũ ꝑncipale dicendũ ꝙ lumẽ in tali ꝓductione est instrumentũ ipsi⁹ solis Alias sic inuenit̃. Ad argumentũ ꝑncipale dicendũ ꝙ maior nõ est vl̃r vera loquẽdo de causa instrumẽtali. sed nũc ita est ꝙ lumẽ in tali ꝓductione est instrumentũ ipi⁹ solis. igit̃ sicut obiectũ reale mediãte specie sensibili vel intelligibili causat effectũ realẽ in sensu vel intellectu puta actuꝫ sentiendi vel intelligendi. vel etiã habitum. sic in ꝓposito ꝛc̃.

Ad tres ratões petri.

Ad principale argu.

Distinctio. xiiij.

Dixit quoqꝫ deus. ꝛc̃. Hic mgr̃ determinat de ꝓductione corporꝫ inanimatorꝫ. Et diuidit̃ in tres ꝑtes. quia ꝑmo mgr̃ tractat d̃ creatõne celorꝫ. Scd̃o de creatõe elementorꝫ. Et tertio de creatione luminariũ que sunt ornamẽta corporꝫ supiorꝫ. Scd̃a ibi. Sequit̃. dixit deus congregent̃. Tertia ibi. Sequit̃. dixit deus fiant Prima in duas. quia primo circa materiã celi recitat duplicem opinionẽ. Scd̃o subiũgit triplicem questionem. Secunda ibi. Queri etiã solet. Et hec in tres ꝑm ꝙ tres mouet questões. Quarꝫ ꝑma est de celi figura ꝛ dispositõne. Scd̃a de celi motu et quietatõe. Tertia de secũde diei benedictõne Secũda ibi. Querit̃ etiaꝫ. Tertia ibi. Post hec queri solet. Sequit̃ illa pars. Dixit de⁹ fiant. Et diuidit̃ in duas. Nam ꝑmo oñdit qua die creata sint celi luminaria. Secundo ostendit ad q̃d sint nob̃ vtilia. ibi Quia igit̃ celum. ꝛc̃. Hec est sententia isti⁹. xiiij. distinctõis in generali. circa quã in speciali quero hanc questionem

Trum celum ꝑ motuꝫ suũ sit causa effectuũ istorꝫ inferiorꝫ. Et videt̃ ꝙ non. quia sequeret̃ ꝙ om̃es effect⁹ istorꝫ inferiorꝫ necessario euenirẽt. conseq̃ntia patꝫ. quia posita necessaria causa ꝛ vniformi sequit̃ effectus necessarius ꝛ vniformis. g̃ ꝛc̃.

Contra. cõmentator. xij. meth. ait ꝙ calores geniti ex caloribꝫ stellarꝫ generãtes quãlibet spẽm specierꝫ in animalibꝫ habent mẽsuras ꝓprias illi⁹ caloris ex quãtitatibꝫ motuũ stellarꝫ ꝛ dispositõibꝫ earꝫ ad inuicẽ in ꝓpinquitate et remotõe. Hic quattuor sunt videnda. Primo vtrũ motus celi sit ipi celo naturalis. Secundo de eo quod queritur Tertio vtrũ habeãt influentiã sup̃ liberum arbitriũ. Et quarto vtrũ aliquod celũ habeat influentiã realem in hec inferiora nõ obstante ꝙ ipm immobile ꝑmaneat.

Quãtum ad primũ ꝑmitto ꝑmo vnã distinctõem. ex qua secũdo eliciã duas ꝯclusiones. Distinctio talis ẽ. ꝙ motũ celi esse naturalem ipi celo dupliciter potest intelligi. Uno mõ ꝙ ꝑ tanto dicat̃ talis motus ipi celo naturalis. quia fit a forma intrinseca et naturali ipsius celi effectiue Alio mõ ꝙ ipm celum nat̃alez habilitatẽ habeat ad talẽ motũ. Quo ad ꝑmum mẽbrum istius distinctõnis pono ꝯclusionẽ negatiuam. quo ad scd̃m pono affirmatiuam.

Articulus ꝑmus

Primã ꝯclusionem probo sic. Si motus celi esset effectiue a forma sibi intrinseca et naturali. vel hoc esset ꝑ tanto. quia ꝑncipiũ talis motus esset forma corporeitatis ipsi⁹ celi. vel ꝙ ipsa intelligentia quam dicimus motorem celi esset coniuncta ipsi celo ꝑm esse sibi dando esse animatũ. et per ꝯsequens moueri. sed nec sic. nec sic. g̃ ꝛc̃. Maior ptꝫ. minorez ꝓbo. quia si primo modo. tũc vel celum nũq̃ moueretur. vel moueretur in instanti. Nam omne tempus requisituꝫ in motu. vel requiritur propter resistentiam mobilis ad motorem. sicut in motu animalium. vel propter resistentiam medij. sicut in motu grauium et leuium. Sed in motu celestium nulla est resistentia medij. vt de se patet. nec esset resistentia mobilis ad motorem. quia sola materia non facit in talibus aliquam resistentiam. sicut apparet de graui quod ĩ vacuo vbi nullam haberet resistentiaꝫ medij moueretur in instanti. sed isto posito non esset maior resistentia mobilis ad motorem in celo q̃ sit in ipso graui. Nec potest dari secundum: puta ꝙ intelligentia quam appellamus motorem celi sit forma siue anima celi. nam cum intellectus ꝛ volũtas ipius intelligentie fundent̃ immediate in essentia eius. igitur si intelligẽtia formaliter ꝑ essentiã suam esset coniuncta

Prima cõclusio

UVA. BHSC. IyR_066

ipsi celo. tūc non cōtingeret celum in mouendo immediate per intellectum et voluntatez. sed mediante essentia. propter quod oporteret intelligentiā mouere celum mediante aliqua organica virtute. sicut de facto videmus in nobis de anima rationali. et per cōsequens motus celi nō posset perpetuari. q̄z virtꝰ immediate motiua ipsius celi necessario lassaretur.

Cōfirmat. Et cōfirmatur. quia forma intellectualis immediate cōiuncta corpori per essentiaz tenet infimū gradum in genere intelligentiarz. igitur celum nō differt specie ab homine. ꝯa non possent dari due species cuiꝰ vtriusqz forma teneret gradum infimū in genere intelligibilium.

Aureolus 1 Jn ista materia quidam doctor multum dubie loquit. attamen quantuz ex dictis suis apparet magis videt affirmare ꝙ intelligentia sit anima corporis celestis viuificans ipm. et ꝙ nō solum vniatur sibi p motum sicut figulus iungitur rote. Et hec vt dicit non vident a fide dissonare. sed magis videntur sequi ex his que fides tenet. Quia celū est causa aliqꝝ aiatorū et ipsa in esse conseruat. quod facere non posset sua corporeitas.

2 P̄. probat ipse idem sic. quia in celo apparent virtutes. que non possunt reduci in corporeitatē celi. Oriens em̄ habet specialem virtutem cū ipsum sit extrꝝ. et occidens sinistrum.

3 Item aliqua virtus est in polis. polus em̄ articus trahit acum vt apparet in experimento nautarum. Et alia est virtꝰ eiusdem stelle cum fuerit in alia et alia domo. igitur necesse est vt dicit iste doctor ꝙ tales virtutes deriuentur a celo in virtute anime sibi vnite.

4 P̄. si non. tunc corpus celeste non esset corpus phisicum sed mathematicum. quia non esset in eo principium naturale.

5 P̄. aliter non apparet quomodo spūs celestes possint mouere corpus celeste. Et istud dicit esse de intentōne cōmentatoris et Aristotel̄. Dicit em̄ cōmentator in de substātia orbis ꝙ corpus celeste est materia animarum celestiū. Et in eodem libro ait. ꝙ corpꝰ celeste est simplex et nō transmutabile ab aliquo extrinseco. ideo nō indiget in suo esse anima sensibili. nec imaginatiua. sed tm̄ indiget anima mouente in loco. Et. xij. metaph̄. ait. ꝙ bene apparet corpora celestia esse animata. et ꝙ non habent de virtutibus anime nisi intellectum et virtutem desideratiuaz que mouet in loco.

Instantia Et si dicitur isti doctori ꝙ sol et luna et cetera corpora celestia rationabiliter possent adorari. si isto modo quodlibet eorum viueret per formam ipsum intrinsece informantē que esset sanctus et beatus angelus

Solutio. Jpse precise respondet his verbis. ꝙ antiqui adorantes solez et stellas ydolatre erāt. qz eis rationē p̄mi p̄incipij tribuebant Et iste idem doctor questione immediate sequenti scilicet questione vltima. xiiij. distinctōis. ij. libri sententiarū circa finem illius questiōis ait. ꝙ concedi potest ꝙ corpa celestia sunt animata aliqualiter et sunt animalia. sed equiuoce cum animalibus que sunt hic inferius.

Aureolū 1 Sed ista dicta non videntur esse vera. quia quicūqz angelus celum sic informaret. ille nunqz posset esse in vno loco cōmuni cuz ceteris beatis. puta in celo empyreo. Nam si vnqz tale celuz intraret. tunc vel corpus informatum per ipsum secum traheret. vel si tale corpus dimitteret. tūc corrumperetur tale compositum ex angelo et corpore celesti. quorum vtrūqz absurdū esse videtur.

2 P̄. Damascenus libro secundo. capitulo sexto ait. Nullus animatos celos vel luminaria existimet. inanimati sunt enim.

3 P̄. commentator. viij. metaphisice dicit ꝙ in corporibus celestibus non est res animata. quia illic nō est aliquid quod animetur per animā. vel qđ viuat per vitam. Et idem cōmentator. ij. ce. et mū. ait de ipsis celorum motoribus. De forme sunt abstracte fm̄ esse.

Solutio rōnum. Ad primum igitur motiuum istius doctoris dicendum. ꝙ celum q̄uis non sit formaliter viuū et animatum. proprie loquendo de viuo et animato. quia tamen influentiaz suam dirigit huc inferius in virtute intelligentie ipsum mouentis que vereviunt. ideo potest esse causa viuorum et animatorz. Sicut enim semen decisum ab animali viuo qz agit in virtute animalis viui causat animal viuum. sic de. Est enim celum quasi quoddam vniuersale seminarium ipsius dei respectu omniū inferiorū. quod quidez seminariū ad suū opus exequēdum applicatur quadā ordinatione diuina mediante motu causato ab ipsis angelis.

Ad.2. Ad secundū dicendū ꝙ ppter huiusmodi varietatē virtutū quā videmꝰ in partibz celi nō oportet nos dicere celū ppriē animatum. Nā sepiꝰ cōtingit ꝙ vnꝰ lapis vtinuꝰ est alterius virtutis in vna parte sui qz in alia parte Ego em̄ ipse vidi ꝙ calamita traxit ferrum in vna sui parte. et in multis alijs suis partibus penitus nihil traxit.

Ad.3. Et per hoc etiam patet ad tertium argumentū.

Ad.4. Ad quartū dōz ꝙ corpꝰ celeste nō debet dici mathematicū

UVA. BHSC. IyR_066

q̃uis nõ sit ꝑprie animatũ. quia multis q̃litatibꝫ videm⁹ corpus celeste esse ꝯiunctũ. mathematicũ aũt corpus abstrahit ab oĩi qualitate. Quo aũt in celo sit ꝓncipiuꝫ naturale respectu motus celestis. patebit in seq̃nti conclusione. Ad ad.ꝯ ad q̃ntum dicendũ ꝙ q̃uis intelligentie nõ sint imerse corporib⁹ celoꝝ formaliter. tñ ꝑ intellectũ ⁊ volũtatẽ ꝑñt movere orbes. vt supra⁹ declarauĩ dist. viij. illi⁹ secũdi sententiaꝝ. Ad dicta cõmentatoris ⁊ ceteroꝝ ꝓꝺoꝝ dicendũ. ꝙ ipi appellabãt q̃ñꝫ intelligentiã animã celi. ꝓpter maximã ꝓportionẽ quã ꝯsiderabãt intelligentiã motricem habere ad suũ mobile. Dicebãt etiã celũ viuere ꝑ talẽ intelligentiã. q; motũ ꝓmũ qui est vita in entib⁹. vt dr. viij. ꝓhicoꝝ. recipiebat celũ ab ipa intelligentia. Etiã oĩis mot⁹ ali q̃ mõ dr opus vite. intm̃ ꝙ etiã aque semp in motu exñtes dicũt aque viue. stantes ꝯo dicunt mortue. Dicta etiã ꝓhoꝝ ꝫ nõ sũt ad ꝓpositũ. cũ mõ xp̃iane fidei volũm⁹ ista⁊ tractare materiã. q; ipi ꝓhi posuerũt motũ eternũ. nec aliquod inꝯueniẽs reputassent ipas motrices orbiũ nũq̃ intrare celũ empyreum ꝑ sua beatitudine saltẽ accidentali cumulãda qa ipi tale celũ nõ posuerũt. Fideles igit̃ q̃ ꝑm fidem xp̃ianam in celo empyreo assert cõgregari post diẽ iudicij vniũsitatẽ oĩm beatorũ tam hoĩm q̃ angeloꝝ. aliter dcent loqui i hac materia q̃ ꝓhi eẽ dato ꝙ ꝓdicta opio fuisset ꝓhoꝝ Nec valet ista responsio qua solui ad instantiã. q; q̃uis ꝑm illã solutõẽ nõ liceret adorare celũ adoratõe latrie. posset tñ adorari adoratõe dulie. que adoratio exhibetur rebus sanctis q̃ sunt citra ꝓmũ ꝓncipiuꝫ.

Scda cõclusio. Secũdo dico ꝙ motus celi est sibi cõnaturalis. inquantũ celũ naturalẽ ꝫ inclinatõ 1 nem ad talẽ motũ scz circulare. Nam sic motus dcorsum est naturalis ipi graui. et motus surs̃um est naturalis ipsi leui. eo ꝙ grauia naturalẽ habent inclinatõem ad centrũ. et leuia a centro. sic celũ eo ꝙ nec graue sit nec leue naturalẽ videt habere inclinatõez ad moueri circa centrũ. Unde vt maiorẽ habilitatẽ haberet ad talẽ motũ. scz circulare. iõ figurã sphericam 2 tribuit sibi dc⁹. Ꝑ. quicq̃d est a causa superiori ꝑm cõmentatorẽ ℏ est rebus naturale. ꝙ ℏ eĩ saluat cõmentator ꝙ sphera ignis nõ moueꝫ violenter circulariter. quia nullũ violẽtũ ꝓpetuũ. sed naturaliter vt ait moueꝫ circulariter. eo ꝙ ℏ sibi cõpetat ꝑ cãm superiorẽ. Sed motus celi actiue est a causa superiori. scz ab ipa intelligentia ⁊ ab ipo dco. Nam intelligentia moueꝫ a dco ad hoc vt moueat orbẽz. Uñ dc dco dr. tẽ. meth. Mouet aũt vt desideratum ⁊ amatũ. scz ipas intelligentias. q̃ motea dco vt desiderantes ⁊ amantes. vlterius mouent ipos orbes. igit̃ etiã vt sic motus celi ꝑt dici naturalis ipsi celo. Sed ꝯtrariũ ist⁹ ꝯclusionis videt tenere quida doctor. Et ꝓbat tripliciter ꝙ motus celi naturalis dici nõ possit. Primo sic. Natura corpis simplicis inclinat ad vnũ motũ simplicez. sed i celo nõ est vn⁹ motus tm̃ sed plures. quia ibi sũt motus oppositi. cum motus ꝓmi mobilis sit ab oriente in occidens. motus vero planetarũ econũso. q̃ ꝛc. Ꝑ. motus est naturalis 2 ex cõnaturalitate mobilis ad terminũ. cũ igitur locus sit terminus mot⁹ localis. igit̃ q̃uis cõnaturalitas mobilis possit causare motum naturalẽ ad locũ. nõ tñ potest causare motũ in loco. Ꝑ. si mot⁹ celi esset naturalis. ꝺes 3 in eodem loco esset violenta. sed ꝯsequens est falsum. quia in fine mũdi cuz cessabit celum a motu esset in deteriori dispositõe q̃ nunc. quod nõ est ponendũ. Ista nõ ꝯcludunt igit̃ ad ꝓmũ dicendũ ad minorẽ ꝙ sic in celo sunt plures motus sic sunt plura mobilia. et sicut in ipis mobilibus est ꝯuenientia ⁊ differentia. sic etiã in motib⁹. Cõueniũt eĩ oĩa mobilia celestia in hoc ꝙ habent qualitatem neutrã puta que nec est grauitas nec leuitas Et ideo oĩis motus celestiũ mobiliũ i hoc ꝯueniunt ꝙ sunt circulares. Eadem tñ mobilia differũt inter se ꝑm aliquas ꝓprias eoruz qualitates ⁊ dispositões. ⁊ ꝑm ℏ etiã non obstante iam dicta celestiũ motuũ ꝯuenientia. ipi tñ possunt differre inter se. Ad secũdũ dicendũ ꝙ q̃uis ꝯnaturalitas mobilis ad locum nõ causet motũ in loco loquendo dc motu recto. bene tñ causat motũ circularẽ i loco.

Ad tertiũ nego consequentiã loquendo dc motu circulari. quia talis motus nõ est ad locum. sed est in loco. et ideo in eodem loco in quo naturaliter mouetur. cessante motore ab operatõne naturaliter quiescit. Quia sicut celum nunc ꝓpter qualitatem neutrã nec mouetur ad centrũ nec a centro sed circa centrũ. sic ꝓpter eandem qualitatem cessante motore ab actu mouẽdi quies eius naturalis nec erit in centro nec sup centrũ sed circa centrũ

Ad aucto ritates.

Ad.ꝯ

Durãdus

1

2

3

Cõtra durandum

Solutio Ad.1.

Ad.2

Ad.3.

Quãtum ad secundum articulum pono tres breues ꝯclusiones.

Articulus secundus.

Prima cõclusio

Prima est. ꝙ celum habet actõem realem

in ista inferiora. Ista ꝯclusio nō indiget multa ꝓbatōne. Quia quotidie multas reales alterationes ꝑcipim⁹. quas in nullū aliō agens reducere possum⁹ q̄s in ipsum celum. ergo ꝛc.

2 P. hmōi effectus reales ꝓpterea ipis astris est ꝛmonstratiue ꝓbatum in ipa astrologia.

3 g̃ ꝛc. P. sicut oīs motus reducit in mouens īmobile. sic oīs corpalis alteratō r̄ducitur in alterans ialterabile. sed ipm celum ſm ph̄m et cōmentatorē est ꝑmū alterās inalterabile. g̃ ꝛc.

4 P. qō habet causalitatē super nobilissimā spēm rerū inferioꝝ ab illo nō ꝑt ꝛ negari causalitas respectu inferioꝝ. celum est hmōi. quia habet causalitatē super hominem q̄ est nobilissima spēs inferiorū. dicitur em̄. q ph̄icoꝝ. q homo generat hominez et sol. g̃ ꝛc

Secūda cō/clusio. Secūda ꝯclusio est. q motus celi non est ipsi celo per se rō agēdi in ista inferiora Quia

1 illud quod est p se rō agendi semp ponit ī ipo agente aliquā formā absolutā habentem esse ꝑmanēs in ipo agente. ſz motus celi nihil tale ponit in ipo agente scz celo. Naz si poneret hmōi formā in celo. vel talis forma esset substantialis: ꝛ tūc motus celi esset generatio. vl̄ accidentalis. et tūc vel esset alteratio si talis forma esset qualitas. vel augmentatio si esset quantitas. sed celū nec alterat nec auget. g̃ ꝛc

2 P. illō q̄ō est formaliter successiuū non potest esse rō ꝓducēdi illud q̄ō est formaliter ꝑmanēs. sed motus celi est formaliter successiuus. ea que ꝓducunt ꝑ celum sunt formaliter ꝑmanentia. sicut patet in istis rebus inferioribus a celo ꝓductis. Minor est nota. Probo maiorē. quia cū causa nō sit minoris ꝑmanētie q̄ effectus impossibile esse videt q illō q̄d est p se rō ꝓducēdi alterī sit formaliter successiuū. dū ipm ꝓductū est vere res ꝑmanens.

Tertia cō/clusio. Tertio dico q motus celi non est causa sine qua nō seu necessario requisitus quantuz ad oīez opatōem quā celū habet in ista inferiora. Quia dato q sol steret in medio celi nec aliqō corpus celeste moueat adhuc sol inferiora illuminaret. et reflectendo radios suos sup terraz vere et realiter calefaceret. quia ex q̄ calor generat ex reflexione radioꝝ solariū super terrā. vtz in libro celi ꝛ mūdi. et radij non min⁹ sed magis reflecterent si sol fixe staret q̄z nūc cum mobiliter transit. nō possum⁹ videre quin cessante motu celi sol realiter possit calorem generare. P. celū empyreū realez habet influentiā in hec inferiora. vt patebit in articulo. vij. ꝛ tñ nūq̄z mouet. igitur pari ratiōe et ceteri celi nō moti possūt habere realē actionem. P. corpus corruptibile manens īmotū potest habere actionē realem. g̃ et corp⁹ incorruptibile cuiusmodi est celū. ꝯ̃a patet. antecedēs ad sensum apparet ex ipo adamante. q manens penitus immot⁹ trahit ad seipm ferrū. et ignis manens in eodem loco calefacit oīe sibi approximatū. Nec valet si dz q hoc facit ꝑ supponēdo motū celi. quia articul⁹ parisiensis dicit. dicere q ignis nō possit cōburere stupā sibi approximataz stante motu celi. erroz. Sz ꝑ istam ꝯclusionē sunt quidaz reuerendi doctores q̄ ponūt q si celū nō moueret nullo mō posset agere actōe reali in ista inferiora. q̄uis sibi posset cōpetere actō spūal' puta illumiare Dicēt etiā doctor cōis q cessante actōe ipsi⁹ intelligētie ita q nō ampli⁹ moueat celū. oportz q cesset actō corpis celestis respectu inferioꝝ. ꝛ h̄ loq̄ndo ex illa opatōne que est realis trāsmutatō. ꝛ cessante tali opatōne corpis celestis oportet q cesset opatō elementaris. q̄a celū agit ī ꝛtute intelligētie ipz mouentis. inferiora vo agunt in ꝛtute celi. g̃ ꝛc. P istud aliq̄ istoꝝ doctoꝝ ꝯfirmāt sic. Conditō ꝑmi ꝑncipij non cōꝑit ipsi celo. ſz agere non motū est ꝯditō ꝑmi ꝑncipij. g̃ celū nō ꝑt h̄re realē actōez nisi moueat. P ꝑmū ī vnoquoq̄z genere est causa oīm ceteroꝝ illi⁹ generis. sed mot⁹ celi est ꝑm⁹ oīm motuū. vt ꝑz. viij. ph̄icoꝝ. Cū igit cessante causa cesset effect⁹ saltē quo ad suū fieri. igit cessante motu celi non poterit fieri aliq̄s motus in rebus inferioribus.

Cōtra eū. Sz isti sn̄ō obstantibz teneo ꝑmā ꝯclonez maxime ꝓpter articl'm ia dictū pisius excōicatū. quē nescirem bene glosare ꝑ ista scda opione.

2 P ignis infernal' cessante motu celi aget naturaliter ī corpa damnatoꝝ Un̄ magis reputo ꝛi miracl'm q hmōi corpa non incinerarent ꝛ dissoluunt. q̄z q ab igne cōburunt. Primū eni est supnaturale. secundū aūt nat̄ale. nō obstante motu celi cessatōe.

Ad. 1. Ad ꝑmū eoꝝ motiuū dd. q celū nō agit ī ꝛtute itelligētie q̄ntū ad quālibet sui opatōz quia sic isti met dicunt celū pōt hec inferiora illumiare cessante opatōe intelligētie. ſz incidentia radioꝝ solariū ꝛ reflexio est causa caloris et incendij. g̃ quo ad talē opatōnez etiam realē ñ ꝛpendet ab intelligētia.

Ad. 2. Ad secūdū dd. q agere nō motū localiter nō ē ꝑmi ꝑncipij ꝯditō. ſz agere sic non motū puta q non ꝑsupponat aliquā influentiā cause superioris. Primo mō multe creature agūt nō mote. vt apparet ꝛ adamante. Sz scdo modo nulla creatura agit non mota. q̄a oīs creata agēs

UVA. BHSC. IyR_066

aliquo mō alterat̄ p influentiā cause supior̄. Etiā ratō est ꝺ facientes eā. q̄a p eandē formā ꝓbaret ꝙ sol non posset illumiare sic ꝙ nō posset trāsmutare. cū tñ isti ponāt sic ꝛ necessitate ponere coguntꝫ p vaticiniū ysaie ꝓphe ꝙ cessante motu celi erit lumē lune sicut nūc est lumen sol'. ꝛ lumē solis septemplr. Ad tertiū ꝺō. ad maiorē q̄a ꝓmū in genere est causa cetero̱ non quantū ad esse simplr et absolute. sz q̄ntū ad esse mensuratū. sic igit cessante alboꝛdine que est ꝓm⁹ color mensurans oīez aliū colorē. non oporteret oīez aliū colorē cessare simplr. sed solū cessaret quātū ad esse mensuratū qꝺ ceteri coloribꝫ cōpetit p albedinē ꝓm modū quē videm⁹ penes istū cursū rez colorarū. sic in ꝓposito ꝛc. Et si ꝺr ꝙ dicta phoꝛ sunt ꝺ me q̄ ad istā ꝺcl'onez. Rñdeo duplr. Primo ꝙ phos in isto nō multū curo. quia ipsi crediderūt ꝙ impossibile esset motū celi cessare. equa enī facilitate ꝺcederet phs totā mundi machinā ꝛstrui sicut motū celi cessare. q̄a frustra ꝓm cum esset ipm celū si non moueret. ꝛ frustra eēt angl's siue intelligentia si nō moueret. Deus aūt et natura ꝓm phm non pñt aliq̄d facere frustra. Scꝺo dico ꝙ suppositō p impossibile apud phm ꝙ celū maneat cessate motu. et sol ꝛ luna ꝛ stelle illumient hec ifeioꝛa. phs nō negaret actōez realē ab ipso celo. q̄uis negaret nouitatē ꝛ variatōem actōis realis. Ipse enī hꝛet ꝺicere ꝙ sicut sol sp illumiaret istud emisperiū ꝛ nūq̄z ab eo recederet. sic semp calefaceret ꝛ sp causaret estatē ꝛ nunq̄z hyemē. Propter hꝰ secundo ꝛ generatōe cū ꝓus oñdisset cursum solis in circlo zodiaco esse causā totiꝰ varietatis in istis inferioꝛibꝫ. tandē circa finem addit. ꝙ idē manens idē semp facit idē.

Instantia

Solutio

3

Articulus tertius.

Quātum ad terciū

Prima cōclusio

articulū pono duas ꝺcl'ones Prima est ꝙ celū ñ pt ꝺirecte agere in liberū arbitriū. Quia res pure coꝛpalis non pt ꝺirecte agere in rem simplr spūalē. sz celū est res simplr coꝛpal'. volūtas aūt siue liberū arbitriū ē res simplr spūal'. ꝙ ꝛc. P nullū pure passiuū est liberū. sed si celū ꝺirecte ageret in liberū arbitriū. tunc liberū arbitriū respectu tal' actōis esset pure passiuū ꝛ sic liberū arbitriū non esset liberū. qꝺ est ꝺicto. minor est nota. patz etiā maior. quia ī libertate pure passiui non est pati vl' nō pati. sed necesse est ipm pati cum ꝓtus agens ꝺicte ipm attingit. P ex puris naturalibꝫ nec laudamur nec vituperamur. vt pz in ethicis sed si celū ꝺirecte ageret in liberū arbitriū. tūc act⁹ liberi arbitrij essent pure naturales. igit ī actibꝫ liberi arbitrij nec eēt virtus nec viciū. et p ꝺns nec ipis ꝛberet ꝓmiū neq̄z pena. qꝺ ē ꝺtra fidē Per ꝓmā rōnez patet ꝙ falsa est quedā opinio q̄ ponit ꝙ coꝛp⁹ celeste ꝺirecte agit in liberū arbitriū. quia cum oīe qꝺ recipit ad modū rei recipientis recipiat. iō talis actō q̄uis necessaria sit ex pte agentis. libere tñ recipit in libero arbitrio. et p ꝺns non impedit liberam eius actōez. Ex duabꝫ vero aliis rōnibꝫ patz. ꝙ adhuc falsior ē illa antiq̄ opio que posuit ꝙ celū sic ꝺirecte agit in liberū arbitriū ꝙ ipm necessitat in sua inclinatōe ꝓm necessariū motuz celi. Vas etiā ambas opiones simul refellit aristoteles. iij. ꝛ aīa dicens. ꝙ iste qui ꝺicit voluntatē homis augeri ad pñs. id est ꝺiectā esse ꝺirecte tempi et ꝺcr ꝺns motui ipsi⁹ celi talis ꝺicit intellectuz esse sensuz. q. ꝺ. si voluntas esset imediate ꝺiecta motui celesti tunc voluntas esset appetitus sensitiu⁹ quo posito sequit ꝙ intellect⁹ qui est virt⁹ cognitiua rñdens volūtati esset sensus qui est virt⁹ cognitiua rñdens appetitui sensitiuo. Sed ꝺtra phm posset instari sic. Sicut se habet mobile ad mobile. sic motor ad motoꝛē. sz mobile celeste imediatā habz ꝛ ꝺirectā actōem in coꝛpus humanū. ḡ motor celestis ꝺirecte aget in aīam humanā que est motor coꝛpis humani. Sed ꝓm phm intelligētia non pt mouere ad aliquā formā nisi mediante motu celestis coꝛpis. ḡ celeste coꝛpus ꝺirecte ꝛ imediate aget in animā humanam

Rñdeo ꝙ ista arguñtatō nō plus ꝺcludit nisi ꝙ celū hēat ꝺirectā influentiā in vires inferioꝛes ipsi⁹ aīe. ꝓm quas aīa imediate mouet coꝛpus. ꝛ hoc ꝺclusio mea non negat. sed negat celū ꝺirecte agere in liberū arbitriū qꝺ se teneat ex pte intellect⁹ et voluntatis q̄ sunt potentie supioꝛes ipsi⁹ aīe a ꝺeo imediate create. ꝛ nō educte ꝛ potentia materie. sic potētie oꝛganice sensitiue ꝛ motiue Scꝺo dico ꝙ ꝺirecte celū pt agere in liberū arbitriū. Nā cum appetit⁹ sensitiu⁹ ꝛ appetit⁹ intellectiu⁹ radicaliter ꝺiuncti sint in nobis sicut duc rote connexe in eodem stipite. vt patet. iij. ꝛ anima. ideo celū ꝺirecte imutans sensitiuū appetitū. aliquo modo ꝛ ꝺirecte etiā agit in appetitū intellectiuū. ꝛ ꝺr ꝺsequens in liberum arbitrium ipsum alliciendo ꝓm imutationē virtutis sensitiui. Nec mirum. q̄ isto modo etiā res alie. puta cibꝰ ꝛ pot⁹. vires sensitiuas

Instantia

Solutio

Scꝺa cōclusio.

Cōtra q̄n dā opinī.

Cōtra alīam opinī.

UVA. BHSC. IyR_066

inflāmantes possunt agere in liberum arbitrium. quāuis indirecte. omnes tamē tales motus gratia dei cooperante libertate a deo nobis cōmunicata possumus superare. iuxta q̄ ait ptholomeus. Sapiēs dominabit astris per sapientiam. Propter qđ ait Dam. ij. li. c. vij. Nos aūt liberi arbitrij a conditore facti. existimus domini nostrorū actuū. si em̄ ex astrorum allatione agimus oīa fm̄ necessitatē nec virtus nec vitiū seu malicia est in nobis. Hec ille.

Articulus quartus.

Quātū ad quartū

articulū teneo conclusionē affirmatiuā. q̄ celum empyreū habet influentiā in hec inferiora. ergo aliquod corpus īmobile habet influentiam in hec inferiora. consequētia patet. q̄ celū empyreū est corpus īmobile. vt patet ex dictis superius. dist. ij. q. ij. arti. i. Antecedēs ꝓb̄. quia si nō. tunc vniuersum nō esset ordinate dispositū. ꝓsequens est incōueniens. vt patet. ij. methaphisice. ꝓb̄ ꝓsequentiā. q̄ illud cuius partes nō sunt cōtexte nisi fm̄ superficiale contactū. illud nō est ordinate dispositum. sed posito q̄ celū empyreū nō habeat realem influentiā in corpa que sunt infra ipm̄. tunc solūmodo ꝓiungetur eis fm̄ superficiale ptactū ḡ ꝛc. Sz oppositū isti⁹ asserit q̄dā venerabilis doctor i suo scripto. dist. ij. secundi libri sententiarū. q̄ eoipso q̄ celū empyreum nō mouet non potest sibi cōpetere aliqua realis influentia in cetera corpora. q̄ corp⁹ non agit nisi per motū. Ꝑ. arguūt quidam alij sic. Anima celi nō habet aliquā influentiam in corpora ista inferiora nisi per motum. ergo nec aliqđ corpus. ꝓsequentia patet. quia fm̄ Aug. in multis locis sup Gen. substātia spiritualis pstantior est oī corpore. Antecedēs ponit in cōmento tercie ppositōis libri đ causis. Ꝑ. talis influentia non posset recipi in istis inferioribus nisi prius reciperet in corporibus celestibus que mediant inter celū empyreū ⁊ ista inferiora. sed celestia corpa nō possunt recipe istam influentiā. ergo nec ista inferiora recipient eam. Item forte ꝓtra rationes adductā ꝑ cōclusione dicet. q̄ illa corpa que sunt ad aliū ⁊ ad aliū statū ordinata. nō oportet esse cōnexa nisi fm̄ superficialem contactū. Sz celū empyreū est ordinatū ad statū patrie. ⁊ alij celi ad statū vie. ergo ꝛc. Maior est nota. Sz minor quantū ad primā sui partē patet ex dictis superi⁹. dist. ij. Patet etiā quātū ad secundā partē. q̄ celi ordinant ad generationem istorū inferiorū que solū est necessaria ꝑ statu ipsius vie. Sed ista non ꝓcludūt q̄ aut celū empyreū agit in seipm̄. aut in alterum. Ista patet. q̄ nulla res penit⁹ destituit a ppria operatione. vt ait cōmentator. Item fm̄ dyonisiū ⁊ damascenum. Ista tria sunt in qualibet re distincta. s. substātia virt⁹ ⁊ operatio. Ex quib⁹ apparet q̄ celo empyreo conuenit operatio seu actio. igit ex sufficienti diuisione dicet vel agere in se vel in alterū. Sed primum dari nō potest. q̄ nullū corp⁹ est supra seipm̄ ꝓuersiuū. sed oīe qđ agit in seipsū est supra seipm̄ ꝓuersiuū. igit dabit secundū. ⁊ h̄ est ꝓpositum. Ad primū dicendum q̄ nec illa ꝓsequētia valet. nec eius probatio. quia tpe Josue sol nō mouebat ꝑ spaciū vnius diei. ⁊ tamen habuit realē influentiā i ista inferiora. alias ista viuentia hic inferius fuissent mortua. Itē adamas non motus trahit ferrū. Ad secundū dicendū q̄ quāuis aīa celi agat i ista inferiora mediāte motu. illet⁹ mot⁹ nō est in illa anima subiectiue ita q̄ ipa moueat. Sic dato q̄ celi empyrei influentia perueniat ad ista inferiora mediāte motu celi ex hoc tū nō ꝓuincit q̄ celū empyreū moueat

Thomas in 2. sēpto dist. i. cōtra oppositū tenet i ꝑma ꝑte.

2 Alij ad id

3

Instantia 4

Contra ista

Solutio Ad. 1.

2

Instantia

Forte dicet q̄ si celū empyreū agit mediāte motu celi. tūc dependet a celo cuius oppositum ego dixi supius. dist. ij. Respōdeo q̄ quāuis agentia inferiora agant mediāte motu celi tanq̄ mediante regula ⁊ directiuo ⁊ ꝓsequens dependent ab eo. tū celū empyreus nō influit mediāte motu celi tāq̄ mediāte regula vel directiuo. sz tanq̄ mediāte organo. qđ quidē organū nō est in tali influentia req̄situm ratione celi empyrei influentis. sed ratione patientis huiusmodi influentiā recipientis. celū em̄ empyreū posset influere sine motu celi. tamē patiēs non potest huiusmodi influentiā recipe sine motu celi. ⁊ ideo ex his ñ habet q̄ celū empyreū dependeat a motu celi. quāuis bene ꝓbetur q̄ ista inferiora dependeant a motu celi seu a virtute celesti Ad tertium dicendū q̄ minor nō est vera. Forte dicet q̄ minor ista ꝓbari potest ex dictis superius. dist. ij. Dicebā em̄ ibi q̄ celū nō patitur peregrinas impssiones. ⁊ q̄ est primū alterās inalterabile. sed illud qđ recipit influentiam alicuius hoc recipit peregrinas impssiones ⁊ alterat scđm impssionē illi⁹ influētie. ergo ꝛc.

3

Instantia

Respondeo q̄ duplex est influentia. Una quā aliquo modo sequit passio. q̄ vel abiicit aliquid a substātia vel ꝑfectione subiecti. vel

Solutio.

Solutio.

UVA. BHSC. IyR_066

ex ipsa ꝓtest aliquo modo argui corruptibi
litas subiecti. Alia est influentia quā nō seqt̄
hmōi passio. sed potꝰ ipsa est salus ⁊ pfectio
Ex prima sufficiēter argut̄ alteratio ꝓprie di
cta ac peregrina impssio. nō aūt ex secūda. Et
qz talis est influentia que recipit in celo. ideo
⁊c. Unde si illa minoz cū iam dicta pbatōne
esset vera. tūc nec soli nec alicui stelle celi ꝓue
niret influentia in hec inferioza. qz inter illa q̄
sunt supza lunā. ⁊ hec inferioza. celū lune me
diat. ⁊ si per tale celū nō transiret superiorum
corpoꝝ influentia. tūc nun q̄z pueniret ad hec
inferioza. ⁊ sic sola luna cū celo suo posset age
re in ista inferioza. ⁊ nullū aliud corpus cele
ste. qđ est absurdū dicere. Ad quartū dicē
4 dum ꝙ maioz nō est vera. maxime qñ illi sta
tus sic se habēt ꝙ vnꝰ ordinat ad alterū. sed
status vie ordinat ad statuz patrie. ideo cor
pus celeste ⁊seruiēs statui vie ⁊bet ordinari
ad corpꝰ celeste ⁊seruiēs statui patrie. ⁊ p cō
sequens illud qđ ⁊seruit statui patrie ⁊bet
virtualiter influere in illud qđ ⁊seruit statui
vie. Est etiā aduertendū ꝙ doctoz cōmu
nis positionē ꝓdictā qua dixit celū empyreū
non influere in cetera corpa: qđāmodo videt
recitare in prima parte summe. vbi ait. ꝙ pro
babiliꝰ tenet ꝙ celū empyreū habet influenti
am in corpa inferioza. qz sicut angeli supmi
qui assistūt ipsi deo habent influentiā sup an
gelos qui mittunt quāuis ipsi nō mittantur
sic celū empyreū habet influentiā sup corpora
que mouent. licet ipm nō moueat. Ad ar
Ad prīci pale argu. gumentū prīcipale dicendū ꝙ nō obstante
necessitate motꝰ celi. multa tñ ꝓtingenter eue
niunt ꝓpter humani arbitrij libertatē. Etiaz
ratione indispositōis q̄ per artē q̄z vl̄ p na
turā potest fieri in materia. cadē ꝓstellatio nō
semp ꝓsequit hic inferiꝰ eundē effectū. Ideo
ait ptholomeꝰ ꝙ expectandū est iudiciū etiā
ex secūdis stellis. Et appellat secūdas stellas
istas materias inferiores vario modo dispo
sitas. Uñ astrologꝰ videꝫ talē astroꝝ ꝓiūcti
onē ex qua fm artē astrologie sequit hic infe
rius aliqs effectꝰ. nō statim ⁊bet ꝓnunciare
hmōi effectuz tali hoza esse ventuꝝ. sed ⁊bet
respicere materiā. qz materia posset esse adeo
undispositā ꝙ talꝫ effectꝰ oīno impediret.

Distinctio. xv.

Dixit etiaz de
b us ⁊c. Dic magister tractat de

creatione viuentium siue animatoꝝ. q̄ sunt
ornamenta ipsoꝝ elementoꝝ. Et diuidit in
duas partes. Nā primo magister ⁊termiat
de istoꝝ creatōne. Secūdo de creatoris reqe i
ipsa septima die. ibi. Jā de septime diei. Pri
ma i duas. Nā primo opa quinte ⁊ sexte diei
pertractat. Secūdo aliqua que dicta sunt cir
ca opa sex dieꝝ breuiter recapitulat. ibi. Sz
anteq̄z. Prima in duas. Quia primo ostēdit
quomodo ope quinte diei ꝓducti sunt pisces
⁊ volatilia. quibꝰ ornant aer ⁊ aqua. Secun
do ostendit quomodo p opus sexte diei sunt
ꝓducte bestie iumēta hoies atq̄z reptilia qui
bus ornat ipa terra. Secūda ibi. Sequitur
dixit deꝰ. Tūc sequit illa ps Jā de septime
diei. Et diuidit in tres ptes. Nā primo imḡ
asserit ꝙ deꝰ septimo die ab ope quieuit. Se
cundo quomodo septimo die opus suū com
pleuit. Tercio quomodo septimū diē sancti
ficauit. ⁊ sua benedictōne repleuit. Secūda
ibi. Sz quer̄t. Tercia ibi. Illū autem diem

Circa illā distinctionē quero.

Trum res mixte de quaz ꝓductōe
v tractat magister in ista quindecima
distinctione sint producte de terra ⁊
aqua Et videt ꝙ nō. qz illud qđ est cōpositū ex omnibꝫ elementis de omnibꝫ elementis
videt esse ꝓductum. quelibet res mixta est cō
posita ex omnibus elementis. vt patet primo
de generatione. Contra. Ben. i. videt dice
re text̄ ꝙ pisces ⁊ aues facti sint ex aquis. iu
menta vero ⁊ bestie atq̄z reptilia facta sint ex
terra. Dic quattuoz sunt videnda Pri
mo vtrum ad cōpositionem cuiuslibet rei mi
xte ꝓcurrant oīa quattuoz elementa Se
cundo vtrum forme quattuoz elementoꝝ
in re mixta maneāt incorrupte. Tercio da
to ꝙ tales forme non maneant. videndū erit
vtrum saltem alique realitates taliū formaꝝ
incorrupte maneant in ipso mixto. Et qr
to vtrum totum mixtū differat realiter a suis
partibus.

Quātum ad primū Articulus ꝑmus
pono tres breues ꝓclusiones. Prima est. Prima cō
ꝙ vnaqueq̄z res mixta si est perfecta tūc cōpo clusio.
sita est aliquo modo ex quattuoz elementis.
quia vnūqq̄z ex his cōponitur in que resol 1
uitur. sed vnumqq̄z mixtum perfectum est
resolubile aliquo modo in quattuoz elemen
ta. vt patet sēdo de generatōe. ḡ ⁊c. P. sicut
se habet sonus huiꝰ sillabe ba ad sonū istaruz 2

UVA. BHSC. IyR_066

ſſaz q̄ ſūt b ⁊ a. ſic ſe habet res mixta ad ipſa elementa. ſed p̄dicta ſillaba cōponit ex predictis litteris. ergo res mixta cōponitur ex ip̄is elementis. minor patet. maiorem autem ponit ph̄s. vij. methaphiſice.

Secunda concluſio.

Secūdo dico q̄ in talib⁹ mixtis ō quib⁹ magiſter loquit h̄ in littera. puta in animalib⁹ quāuis ad eorū compoſitionē aliquo modo concurrāt quattuor elementa. tamē quo ad quātitatē molis elementa grauia. puta terra ⁊ aqua tenent p̄dominium. quia om̄e qđ motu naturali rendit deorſum. in illo elementa grauia tenent p̄dominiū quo ad quātitatē molis. ſed omne animal motu naturali rendit deorſum. nam etiā ip̄e aues ſi alas habuerint impeditas cadunt deorſum. ergo ⁊c. P̄. taliter deus ⁊ natura miſcibilia in re mixta temperauit. vt mixtum aliquo modo durare poſſit ⁊ nō imediate corrumpat. Iſta patet. q⁹ fruſtra p̄duceretur in eſſe qđ imediate renderet in non eſſe. deus autē ⁊ natura nihil faciunt fruſtra. Sz ſi tantū de igne p̄nes quantitatē molis ſeu ō virtute ignis eſſet in mixto quantuz de terra. cū actiuitas ignis multū excedat actuitatez terre vel aque. ipſum mixtū ꝓpter ignis conſumptiuā virtutē imediate corrumperetur.

1

2

Tercio dico q̄ om̄ia animalia dicunt facta de terra vel de aqua. nō q⁹ ab eoz compoſitione excludant cetera elementa. ſed p̄ tanto quia in eis terra ⁊ aqua p̄dominant. In iumentis em̄ beſtijs ⁊ reptilib⁹ dominat elemētum terreſtre. in piſcib⁹ aūt ⁊ auib⁹ dominat elementū aque. aliter tamē ⁊ aliter. quia i cōplexione piſciū dominat elementū aque p̄ ſe. in volatilib⁹ aūt dominat aqua vt admixta eſt aeri. Propter qđ etiā beat⁹ aug⁹. ij. libro ſuper gen. videt dicere q⁹ corpa auiū ſunt facta ex aere. ſunt em̄ facte ipſe aues ex aere vaporoſo habente admixtos vapores groſſos ⁊ aqueos. cui⁹ ſignum eſt q⁹ etiā ipſe aues non viuūt in puro aere. ſed magis hic ꝓpe nos in aere aquoſo ⁊ vaporoſo.

Tertia cōcluſio.

Quātū ad ſecundū

Articulus ſecundus.

articulū pono duas cōcluſiones. Prima eſt q⁹ forme elementoz̄ non manent in re mixta ſm̄ eſſentias eoz̄ perfectas. ſicut videt poſuiſſe Auic̄. put ſibi cōmentator imponit tercio celi ⁊ mū. cōmento. vi. Dicit em̄ ibi cōmētator q⁹ Auicen. poſuit elementa remanere in mixto ſm̄ ſuas cōpletas eſſentias. remiſſa tamen quantū ad ſuas qualitates.

Prima cōcluſio

Secda cōcluſio.

Secunda concluſio eſt q⁹ eſſentie elementoz̄ non remanent in mixto ſm̄ aliquē gradū eſſentie retinentem modum ⁊ diffinitionem elementi

Primam concluſionem probo ſic. Si elementa manerent in mixto ſm̄ completaſ eoz̄ eſſentias. tūc in vno mixto eſſent ſimul quattuor ſuppoſita realia realiter diſtincta. conſequentia patet. quia ſm̄ cōmunē curſum nature tunc cōpleta eſſentia cuiuſlibet ſubſtantie ꝓſtituit ſuppoſitū. Falſitas ꝓſequentiſ eſt nota. quia vnaqueq̄z res mixta habet tantuz vnū ſuppoſitum. P̄. aut iſta quattuor elementa tenerent ſe diſtinctim abinuicē in diſtinctis partib⁹ rei mixte. ⁊ tunc nullā facerēt mixtionē. aut ſimul concurrerent in qualibet particula rei mixte. ⁊ tunc neceſſario ſequeret quattuor corpa ſimul eſſe in eodē loco cuiuſlibet particule ipſius rei mixte. nam completa eſſentia cuiuſlibet elementi eſt vnum corpus. P̄. ex pluribus exiſtentib⁹ in actu ⁊ manentib⁹ actu diſtinctis nunq̄z poteſt componi vna eſſentia. ſz res mixta vere habet vnā eſſentiā. ergo elementa non manent in eo ſub diſtinctis ſuis eſſentijs ⁊ cōpletis. P̄. dicit Auerroys cōmentator in cōmento iam ſuperius allegato q⁹ ad poſitionē Auicē. ſequebatur aceruus ⁊ non mixtio. quia ſicut lapides acerui non faciunt mixtionem eo q⁹ remaneant ſm̄ ſuas cōpletas eſſentias. ſic ⁊c.

1

2

3

4

Inſtantia

Sed Auicē. poſſet ſe in iſta poſitione forte aliqualiter iuuare per dictū Areſto. primo de generatōe. ibi em̄ dicit ph̄s q⁹ mixtio ē miſcibilū alteratoz̄ vnio. ſed ea que tantūmodo ſunt alterata non ſunt corrupta ſm̄ ſuas eſſentias. ergo ⁊c. Reſpondeo q⁹ ſicut nomen motus quandoq̄z extendit ad ipam generationem ⁊ corruptionē. vt patet in libro p̄dicamentoz̄. ſic alterata dicunt quandoq̄z ea que vere ſunt corrupta. Uel dicendum q⁹ elementa quāuis in re mixta vere ſint corrupta quantū ad eorum eſſentias. dicuntur tamen alterata. q⁹ manēt ſm̄ ſuas qualitates remiſſas in ipſo mixto. que quidē remiſſio q̄litatum ſi accidiſſet rebus miſcibilibus anteq̄z corrumperent ipa miſcibilia vere fuiſſent alterata.

Solutio.

Secūdo dico q⁹ elementa non manent in mixto ſm̄ aliquē graduz formalē ſue eſſentie. quia nulla ſubſtātia habet huiuſmodi gradus. cū igit̄ elementū vere ſit ſubſtātia ergo ⁊c. maior patet. Nā ſi ſubſtātia haberet huiuſmodi gradus. tūc ſubſtantia ꝓprie ſuſciperet magis ⁊ minus. qđ eſt cōtra philoſophū in libro p̄dicamentoz̄ ⁊ quinto metha.

Secunde concluſionis pbatio

UVA. BHSC. IyR_066

2 P. quecunq; ex sui coniunctione faciunt vnã essentiaz. si coꝛ essentie manent incoꝛrupte. oportet q; vnũ sit forma alteriꝰ. sed nullũ elementũ potest esse forma ⁊ perfectio alteriꝰ. cũ vnumqdq; elementũ sit natura coꝛporea

3 que non perficit sed perficit. ergo ⁊c. P. in quocunq; gradu ponit forma aliqua ꝑm eũdem gradũ ponitur effectus eius formalis et ꝓprietates ipm ꝯsequentes. Jsta patet. Nã ꝑm quecunq; gradũ albedo ponitur in superficie. ꝑm eundẽ gradũ superficies est alba. qđ ẽ effectꝰ formalis albedinis. ⁊ disgregat qđ est eius ꝓpꝛietas ꝯsequens suã naturã. sz effectus formalis formaꝝ elementarum ⁊ eiꝰ ꝓ/ prietates non sunt in re mixta ꝑm aliquẽ gradum. igitur nec forme. minoꝛ patet. qꝛ lapis nõ est ignis. qđ est effectꝰ formalis forme ignis. nec ꝑm suã naturã tendit sursum. qđ est

Opio aũ/ rois cõtra ꝓprietas cõsequens ignem. Sed contra istã ꝯclusionem videt esse opinio cõmentatoꝛis auerrois quã ponit. iij. celi. ⁊ mun. t. q. de generatõe. Ponit em̃ cõmentatoꝛ in locꝫ iaz dictis q; elementa maneant in mixto ꝑm suas essentias non tamẽ completas. sed in aliquo gradu tm̃. qꝛ aliquo modo coꝛrumpunt ⁊ aliquo modo manent. Nã cũ forme elementoꝝ sint forme imꝑfecte. ideo possunt suscipe ma/

Solutio. gis ⁊ minꝰ. Dic potest dici q; auerrois cõ/ mentatoꝛ loquit ibi multũ large de forma rei ⁊ essentia eius. ꝑm q; essentia alicuiꝰ ⁊ forma dicunt manere in oĩ eo in quo aliquo mo/ do relucet virtus eoꝝ. Si quis tamẽ vel/ let oĩno pertinaciter dicere intentõez cõmẽ tatoris fuisse q; elemẽta maneãt in mixto ꝑm suas essentias. tunc ꝓter istas tres rationes quas adduxi ꝓ ꝯclusione secunda currerent oĩa illa iucõuenientia que adduxi ꝓbãdo ꝯclusionẽ primã. ⁊ etiã ea que ipsemet addu cit ꝯtra Auicẽ. essent ꝯtra seipm̃. nõ em̃ esset mixtio sed aceruus.

Articulus tertius.

Quantũ ad terciuz

articulũ primo ponã ꝯclusionẽ negatiuam. Scõdo recitabo motiua ꝯtrarie opinionis et ad ipa rñdebo. Dico ꝯ ꝑmo q; in re mixta nõ manẽt incoꝛrupte aliq realitates formaꝝ elemẽtariũ q̃ sint ꝺ ratõe intrinseca hm̃oi foꝛ maꝝ. Nã ois realitas cuiuscũq; forme existẽs ꝛe rõe ipsiꝰ forme. vl' dicit totã formã. vl' par/ tẽ forme. vl' aliquẽ gradũ forme. sz elemẽta ñ manẽt in mixto ꝑm totã suã formã. vt patuit in ꝑma ꝯclusione secũdi articuli. Nec ꝑm ali quẽ gradũ forme. vt patuit i secũda ꝯclusio/ ne eiusdem articuli. Nec ꝛe se habet partem ⁊ partẽ. cũ forma substãtialis ꝛe se sit indiuisi/ bilis. vt patet i sex ꝓncipijs. Et cõfirmat. qꝛ si forma substãlis esset diuisibilis in ptes. vel diuideret in ptes substãtiales. ⁊ tunc esset cõ posita ex materia ⁊ forma. ⁊ ꝓ ꝯsequẽs nõ eẽt forma nec pfectio materie. sz esset ipm cõposi/ tũ. vel diuideret in ptes integrales seu quãti tatiuas. ⁊ tũc esset ꝑm se quãta. ⁊ ꝓ ꝯsequens esset ꝛe ꝓdicamẽto quãtitatis P. forma mi 2 xti nõ est diuisibilis i diuersas realitates q̃z vna possit coꝛrũpi altera remanente incoꝛru/ pta. ergo nec forma elemẽti. ꝯsequẽtia patet. qꝛ da oppositũ tũc forma mixti esset simplici oꝛ q̃z forma simplicꝭ elemẽti. qđ videt ꝯtradi ctionẽ implicare. sz antecedẽs ꝯcedit etiã ab ipsis adũsarijs. P. ista videt esse intentio 3 ꝓ̃hi. vij. methaꝓ̃hi. vbi ait. q; forma rei mixte nõ est ꝯstituta seu cõposita ex elemẽtis. Ubi notanter est aduertendũ q; ꝓ̃hs. v. metha. di xerat. q; illud vocat elementũ exq̃ fit res cum insit. igit ꝓ̃hs. vij. methaꝓ̃hi. ex intentõne vi det dicere q; forma rei mixte nõ componit ex elemẽtis. ne occasione eius qđ ꝑdixerat. v. me thaꝓ̃hi. credant forme elementoꝝ ꝑm aliq̃m sui realitatẽ incoꝛrupte ꝓmanere in ipa re mi xta. Sed est quidã doctoꝛ qui in hac ma Aureolus teria duas ponit ꝓpositões q̃ ambe huic cõ/ clusioni vident repugnare. Prima sua ꝓ positio est q; elemẽta i mixto nõ totaliter coꝛ/ rũpunt. sz manẽt q̃tũ ad realitatẽ aliquã ꝑti nentẽ ad rõez forme Jstã ꝓpositõez ꝓbat 1 sic. qꝛ in mixto nõ est dare aliquã partẽ signa tã q̃ nõ resoluat i q̃ttuoꝛ elementa. igit in mi xto sunt aliq realitates ꝓtinẽtes ad ratõem ⁊ formã elemẽtoꝝ. Antecedẽs patet ad sensuz. Nã si cõburat lignũ. patet q; resoluit i partes igneas fumales: aqueas ⁊ cinerales. Et ista est ratio ꝓ̃hi. ij. de generatõne. vbi ꝓbat q; mi xta cõponunt ex elemẽtis qꝛ resoluunt in ea.

P. ex eisdẽ sumus ⁊ nutrimur. sz nõ nutri 2 mur ex aliq̃ simplici. sz ex q̃ttuoꝛ elementis. g̃ nõ sumꝰ ex aliq̃ simplici sz ex q̃ttuoꝛ elemẽtis Maioꝛẽ ponit ꝓ̃hs. ij. de generatõe. ⁊ ibidẽ ponit minoꝛẽ. dicit em̃ q; oia mixta nutriunt ex multis. etem̃ ea q̃ vident nutriri ex vno vt plãte ex aqua. illa tñ aqua mixta est cũ terra. Unde ⁊ rustici ꝯtemperant miscẽtes fumum 5 abundãter. P. ꝑm Arestotelẽ ꝓmo ꝺ gene ratõe mixtio nõ est coꝛruptio simpliciter ipo rũ miscibiliũ. sz si nõ remanẽt realitates aliq̃ ipoꝝ miscibiliũ. tunc mixtio esset simpliciter

Cõfirmat

4 miscibiliū corruptio. ℙ.elemēta nō sunt ī mixto sicut in potētia materie. Un̄ ph̄s.i.de generatōe.postq̄ dixerat q̄ miscibilia sunt in mixto ī potētia.subdit modū dicēs.Dico aut ē in potētia nō sicut ī potētia materie.sz si totaliter corrūperent tūc nō essent i mixto nisi sicut ī potētia materie. ℙ.ꝑm ph̄m in de generatōe.mixtio est miscibiliū alteratoꝝ vnio sz nisi elemēta aliq̄ modo manerēt.mixtio nō esset vera vnio alteratoꝝ.qz vbi nō sunt extrema vnionis.ibi nō est vnio.cū vnio sit relatio seu ad aliq̄d.g̃ ꝛc. Secunda ꝓpositio

Scda ꝓ positio aut reoli. isti⁹ doctoris est.q̄ forma mixti est res quedā ꝯstituta ex realitatibꝫ formaꝝ ipsoꝝ elemētorū.nō tn̄ est res ꝯstituta ex formis elemētoꝝ in quocūq̄ gradu etiā minimo Hanc conclusionez ꝓbat sic. Forma substātialis mixti nō est magis simplex q̄ forma isti⁹ sillabe ba

1 q̄ est q̄litas quedā simplex.cū sit son⁹ q̄ est de tercia specie q̄litat̄.sz iste son⁹ ba nō obstante sua simplicitate est ꝯflatus ex ꝓpr̄ijs sonis ipsius b et a.ablatis tn̄ eoꝝ terminatōibꝫ.ita ei reseruant in ba realitates sonoꝝ ipsi⁹ b ꝛ a.q̄ tn̄ frangunt ꝛ tollunt eoꝝ ꝓpr̄ie terminatōes igit̄ forma mixti nō obstante ei⁹ simplicitate ꝯstituit ex realitatibꝫ elementoꝝ obmissis ꝓpr̄ijs terminatōibꝫ eoꝝ. ℙ.quādo alique

2 realitates sunt tales q̄ terminatio.vnitas ꝓpria.ꝛ distinctio eaꝝ fundant sup aliq̄.q̄ ablato ipe possunt remanere.si tale fundamētū seu ratio fundādi aufert.tūc ille realitates remanētes possunt ꝯstare formā tercia.qz eoipso q̄ aufert ab eis illud qđ erat ratio distinctionis vnius ab altera.necesse est q̄ veniāt ad vnitatē.sz forme reales elemētares sunt tales q̄ ab ipis p̄t auferri illud qđ erat fundamētū ꝛ ratio ꝓpr̄ie terminatōis ī eis.igit̄ talibꝫ ablatis necessario veniūt ad vnitatē mediā alicui⁹ tercij.ꝛ illud est forma ꝯflata. Sz salua reuerentia isti⁹ doctoris.videt q̄ sine quo

Cōtra aut reoli. cūq̄ alio repugnāte iste due ꝓpositōes destruant seipas.qz q̄uis res cōposita possit manere ꝑm aliq̄d qđ est de sui ratōe.ipa re cōposita vt cōposita est nō manente.q̄ tn̄ aliq̄d remaneat qđ est de ratōe simplicis forme existēs vera realitas substātialis illi⁹ forme forma non manēte nec ꝑm se nec ꝑm aliquē sui gradu.sz h̄ nō videt esse possibile.Sz iste doctor in prima ꝓpositōe ponit q̄ in mixto remanet realitas q̄ est de ratōe forme elemētaris.ꝛ in scda ꝓpositōe ponit q̄ forma elementaris in re mixta non manet ꝑm aliquē sui gradū.quia vt ipse ait.forma mixti sic ꝯstituitur ex realitatibus formaꝝ ipsoꝝ elementoꝝ.q̄ tn̄ nō ꝯstituitur ex formis elementoꝝ etiā in quocūq̄ gradu.cū igit̄ forma elemēti sit simplex forma et nō sit res cōposita.igit̄ he due ꝓpositōes sibi mutuo vident ꝯtradicere. ℙ.si aliq̄ realitas elemēti incorrupta manet in mixto.aut illa realitas erit accidēs vel substātia.Nō p̄t ꝑm dicta istius doctoris esse accidēs.qz accidens nō est de ratione forme substātialis ipsius elemēti.hec aūt realitas manēs est de ratione forme elemētaris.vt ipe ait.Nec potest esse substantia.quia omnis substantia vt patet.ij.de anima.vel est materia vel forma vel compositum.sed ꝑm dicta istius ista realitas nullū istoꝝ esse potest.ergo non manet in mixto aliqua realitas elemēti que sit de ratione forme elementaris.vt dicit p̄ma ꝓpositō

2

3 ℙ.iste realitates formaꝝ elementarium si manerent in forma mixti.vel manerent aliq̄ modo distincte inter se.ꝛ tūc nullo modo forma mixti ex ipsis posset cōstitui.qz actus est qui distinguit.igit̄ si tales realitates essent aliquo modo distincte.tūc quelibet illaruz realitatū esset in actu.ꝛ ꝓsequens nō possent cōstituere vnā essentiā.cū ex pluribꝫ in actu nō fiat vnū essentiale.igit̄ vt sic forma mixti nū q̄ ex ipsis posset ꝯstitui.qđ est ꝯtra p̄mam partē secūde ꝓpositionis.vel huiusmodi realitates manerent penitus indistincte.ꝛ tunc non manerent nisi in potentia materie.quia in fundamento nature nihil est distinctum. vt dicit.ij.methaphi.ꝛ ꝓsequens nec sic cōstituerent formā mixti. ℙ.sicut se habet re

4 alitas materie ad materiam.sic se habet realitas forme ad formam.sed omnis realitas materie est materia.ergo omnis realitas forme est forma.ꝛ hoc est contra secundā partem secunde ꝓpositionis ℙ.confirmatur

5 hoc idem sic.Omnis realitas illius qđ est pura actuatio oportet q̄ sit illud cui⁹ est realitas si eā esset distinguibile in talia quorum vnū esset ipsum ꝛ aliud nō esset ipsum.tunc non esset pura actuatio.sed ꝑm istum doctorem forma est pura actuatio.ergo nulla potest esse realitas ipsius forme que non sit ipsa forma. Ad p̄mam rationez eorum dicendū

Solutio. Ad.1. q̄ quecunq̄ pars mixti resoluitur in ipsa elementa illa pars corrumpit.ꝛ quia non est dare corruptionē sine generatione.nec econuerso vt patet.ij.de generatōne.igit̄ sicut mixtū vel quecunq̄ pars mixti vere in tali resolutione corrumpitur.sic elementa in que resoluitur vere generantur.et per consequens realitas

UVA. BHSC. IyR_066

forme elementoꝝ non ꝑfuit in ipso mixto ante huiusmodi resolutōnez nisi in potentia materie. quia illud qd̄ generat ex aliquo non
Ad.2. est in eo nisi in potentia siue materie. Ad secundū dicendū ꝙ nō plus cōcludit nisi ꝙ simus ex elemētis. ⁊ hoc ꝛcedo. nō tamen isto modo. ꝙ realitates elementoꝝ in nobis maneant incorrupte. sed isto modo ꝙ in formis nostraꝝ complexionum includunt virtutes elementoꝝ. penes cuius inclusionis diuersitatem etiā diuersificant nostre complexiones.

Ad.3. Ad tertiū dicendū ꝙ mixtio ꝓ tanto non dicit corruptio simpliciter. i. corruptio omnino. quia miscibiliū virtus manet in mixto. licet non remaneat miscibiliū substantialis realitas incorrupta Uel posset etiā dici ꝙ cū imperfecti⁹ corrumpit ⁊ perfecti⁹ generat. tūc ꝑm ꝓ̄m. v. phīsicoꝝ. est corruptio ꝑm quid ⁊ generatio simpliciter. cū igitur elementum sit res imperfectioꝝ q̄s res mixta. ideo quāuis in generatione rei mixte miscibilia vere corrūpātur. quia alias esset vera generatio sine vera corruptōne. qd̄ negat omnis vera philosophia. dicit tamē mixtio nō corruptio simpliciter. eo ꝙ ignobili⁹ corrumpit ⁊ nobilius generatur.
Ad.4. Ad quartū nego maiorē. Ad probationē dico ꝙ hmōi verba aristoteles dixit ꝓ tanto. quia quāuis transeāt in potētiā materie quantū ad realitatē substantialē. manēt tamē quantū ad virtutem suarum ꝓprietatum.
Instantia Forte dicet ꝙ sic posset etiā dici ꝙ aer maneat. cum ex aere fit ignis. quia manet ꝑm virtutem siue caliditatis cū ignis sit calidus.
Solutio. Respondeo ꝙ aer nō manet sic in igne. qz calor ignis est oppositē ꝛdictōis respectu caloris ipsius aeris. quia calor ignis est ꝛsumptiuus. calor autem aeris non est consumptiuus. sed magis nutritiuus. virtutes autē elementoꝝ ꝓprie manent in mixto quāuis remisse. exprimur em̄ in nobis virtutem ignei caloris ratione ꝛsumptionis. aerei ratōe nutritionis. siccitatis ignee ratione ariditatꝫ colere rubee. humiditatis aeree ratione sanguinis. ⁊ sic ex alijs virtutibus elementoꝝ.
Ad.5. Ad quintū dico ꝙ ratio est contra illum qui facit eam. quia relatio realis requirit extrema realiter distincta. igit̄ si ratio ꝛcluderz iste realitates elemētoꝝ in forma mixti essent realiter distincte. qd̄ iste constāter negat ⁊ merito. quia si realiter manerent distincte. tunc nunqz ꝛstituerent vnam essentiam forme mixte Dico etiā ad rationem ꝙ vnio illa debet intelligi quantū ad virtutes miscibilium. nō autem quantū ad realitates substātiales eoꝝ. Ad primū alterius ꝓpositōnis dicendū ꝙ non oportet similitudinem exemplarem currere per oēs ꝑtes. sufficit enim ꝙ in hoc sit simile. ꝙ sicut sonus litteraruz refractus percipitur in sono sillabe cōpposite ex talib⁹ litteris. sic elementoꝝ virtutes remisse in esse noscunt ipsis mixtis. Ad secundū dicendū ꝙ illa minor nō est vniformiter sumpta sub maiori. si autem vniformiter sumeretur. tunc esset neganda. qz ablatis terminationib⁹ ⁊ ꝓpꝛijs vnitatib⁹ ac distinctionib⁹ formaꝝ ipsoꝝ elementoꝝ. tunc necessario aufertur oīs realitas talium formarum spectans ad rationem earum. vt sic em̄ quantū ad tales realitates forma mixti nullo mō cōponitur ex elemētis. Propter qd̄ ait ꝓ̄s. vij. methaphīsi. Forma mixti nec est elementum nec cōpposita ex elementis.

Ad.1. sēde ꝓpositōis.

Ad.2.

Quātuz ad quartū articulū dicendū ꝙ si per partes mixti intelliguntur ipsa miscibilia. tunc planū est ꝙ totum mixtum differt a partib⁹. quia totū actu est. partes autem tales non sunt actu. cuz ad generationem toti⁹ corrupte sint ⁊ cesserint i potentiā materie. vt patet ex p̄cedentib⁹. Si autem queritur ex partibus essentialib⁹ ipsius mixti. puta ex materia ⁊ forma. tunc pono duas conclusiones. Pruma est. ꝙ totū differt realiter a qualibet parte seorsum sumpta. quia in omnib⁹ rebus creatis que sic se habent ꝙ vna includit aliaz. a quocunqz inclusa differt realiter ab eodem includens differt realiter. sed ad quācunqz partem seorsum sumptam comparatur ipsum totum. tunc semp totum includit alteram partem que istam excludit. ⁊ realiter differt ab ea. alias non faceret realem cōpositionem iuncta cuz ea. qd̄ est falsum. ergo ⁊c. Secunda conclusio est ꝙ totum essentiale differt realiter ab omnibus partibus simul sumptis. dūmodo sumātur ⁊ considerentur vt partes sunt. Quia ex quibuscunqz rebus finitis verificantur contradictoria predicata illa realiter differunt. maxime si vtrunqz dicit entitatem absolutam. sz totum ⁊ partes etiam simul sumpte sunt huiusmodi. Maior patet. minorē ꝓbo. quia toti conuenit per se esse. per se generari. ⁊ per se agere. sed partibus vt partes sunt quāuiscunqz simul sumptis nec conuenit per se esse. nec per se generari. nec per se agere. que oīa sunt

Articulus quartus.

Prima cōclusio.

Secunda ꝛclusio

I

UVA. BHSC. IyR_066

2 cōtradictoria p̄dicata. ergo ꝛc. P̄. que sic se habent ꝙ vnū naturaliter p̄supponit alteꝝ tanq̄ꝫ realē suā causam illa realiter differunt. sed totū p̄supponit simultatem partiū tanq̄ꝫ suā realē causam. partes em̄ sunt causa totius non vt diuise abinuicē sunt. sed vt cōiuncte simul sunt. ergo totū differt realiter a ꝑtibus
3 etiā vt simul sumpte sunt. P̄. que sic se habent ꝙ fundant aliā ꝛ aliā vnitatē realem illa realiter differūt. sꝫ totū ꝛ pars etiā simul sumpte sunt hmōi. qꝛ totū cū dicat vnā essentiaꝫ fundat vnitatē identitatis. partes aūt vt partes sunt qualitercūqꝫ sumant̄ nō fundāt vnitatem identitatis. sed vnitatem vnionis.

Sꝫ cōtra istā ꝯclusionē est vna solennis opinio. cui⁹ motiua ad p̄sens nō pono. quia ipsam alia vice cū materia se obtulerit intendo morosius pertractare. Ad argumentū principale patet ꝑ iam dicta.

Ad principale argu.

Distinctio sedecima.

Is excursis

h ꝛc. Postq̄ꝫ magister determinauit de ꝓductōe creature pure spiritualis ac pure corꝑalis. hic incipit tractare de creatura media que ꝟm aliquid sui ē corꝑalis. ꝛ ꝟm aliquid sui est spūalis. puta d̄ homine qui ꝟm animā est spūalis. sed ꝟm exteriorē materiā est corꝑalis. Et diuiditur in duas ꝑtes. Quia primo tractat de hoīs institutione dependente a dei creatōe. Secūdo de hominis destitutōne ꝯtingente ex peccati cōmissione. dist. xxi. ibi. Uidēs igitur dyabol⁹. Prima in duas. Nā primo tractat de hoīs ad esse ꝓductione. Secūdo de hominis ī esse ꝯseruatione. dist. xix. ibi. Solēt queri plura. Prima in duas. Nā primo indistincte tractat de creatione hominis. Secūdo distīcte tractat de ꝓductione viri ꝛ mulieris. di. xvij. ibi. Hic de origine. Prima in duas. qꝛ p̄mo huic tractatui de homine p̄mittit ꝓhemium Secūdo exequit̄ tractatū. ibi. In genesi ꝛc. Et hec in tres. Nā primo ostēdit hominem fore exemplatū ꝛ creatū ad similitudinē imaginis diuine. Secundo innuit q̄d in tali factione nomine imaginis debem⁹ intelligere. Tercio exprimit in qua parte anime debem⁹ attendere imaginē creatā in hoīe. Secunda ibi. Imago aūt ꝛc. Tercia ibi. Fact⁹ est ergo homo ad imaginez. Et hec in duas. qꝛ p̄mo ostendit quomodo homo dicit̄ imago dei et ad imaginē. Secūdo ostendit ꝙ filius in diuinis dicit̄ imago dei. sed non ad imaginem. Secūda ibi. Quo circa ꝛc. Et hec est sententia istius sedecime distinctōis in generali circa hanc quero in speciali.

v Trum imago dei reꝑiatur in aliqua pura creatura. Et videt̄ ꝙ nō. qꝛ illud qd̄ est ꝓpriuꝫ vni. in nullo alio potest repiri. si em̄ in altero reperit̄. tunc nec illius nec istius est propriū sed cōmune. sꝫ ꝟm sanctos doctores ꝓpriuꝫ est ipsius filij dei ꝙ sit imago dei. Cōtra Eccl̄i. xvij. dicit̄. De⁹ creauit hoīem de terra. ꝛ ꝟm imaginem suam fecit illum. Et Gen̄. i. Dixit deus. Faciamus hominem ad imaginem ꝛ similitudinem nostram Hic quattuor sunt videnda Primo. vtrum in homine reperiatur imago dei. Secundo. vtrum magis in homine q̄ꝫ in angelo. Tercio. vtrum magis in viro q̄ꝫ ī muliere. Et quarto. vtrum magis in potentia cognitiua vel in potentia affectiua.

De primo nihil dicam ad p̄sens p̄ter ea que dixi in primo libro di. iij. vbi satꝫ ꝓlixe illū articulū pertractaui.

Articulus primus

Quantuꝫ igitur ad secundū dico ꝙ imago potest in homine tripliciter considerari. Uno modo vt dicatur imago creationis. Alio modo imago recreationis. Tercio modo imago glorificationis. Prima imago attendit̄ in homine ꝟm ꝙ ad imaginem dei in esse nature producit̄. Secūda ꝟm ꝙ in esse gratie reficit̄ ꝛ repat̄. Et tercia ꝟm ꝙ in esse glorie ꝑficit̄ ꝛ ꝯsummat̄. Et ꝟm istā distinctōeꝫ possū ponere tres ꝯclusiones

Articulus secundus.

Prima ꝯclusio erit. ꝙ primo modo loq̄ndo de imagine ꝑfectiori modo repit̄ imago ī angelo q̄ꝫ in hoīe. Nā cū imago dicat̄ quasi imitago. illd̄ cui⁹ naturalia ꝑfectiori mō imitant̄ ipm deū. hoc perfecti⁹ est ad imaginē dei sꝫ naturalia āgeli sunt hmōi. Qꝛ qn̄ aliq̄ pl̄a causata ꝓcedūt ab vna ꝛ eadē causa q̄ quidē causa est ꝑfectissima. illud causatū cui⁹ naturalia sunt ꝑfectiora illud ꝑfectius imitat̄ ꝟm sua naturalia talē causaꝫ. Sꝫ angeli ꝛ hoīes sunt ab vno deo q̄ est causa ꝑfectissima. ꝛ naturalia angeli sunt ꝑfectiora naturalibꝫ ipsi⁹ hoīs. g̃ ꝛc. P̄. creatura nō dicit̄ esse naturaliter ad imaginē dei nisi in q̄ꝫtū est intellectualis nature. ꝛ iō qd̄ magꝫ est ītellectualis nature magꝫ videt̄ esse ad imaginē dei. Sꝫ angel⁹

Prima cōclusio

2

UVA. BHSC. IyR_066

magis ꝓprie est intellectualis nature q̄ꝫ hō. cū angelus naturaliter intelligat sine discursu. homo aūt cū discursu. Propter qd̄ etiam ſm Dioni. vi. de di. no. ꝓprie loq̄ndo angeli sunt nature intellectual. hō aūt nature rōalis. Hinc etiā ait ille autor de causis ꝙ aīa humana causata est in orizonte eternitatis. Naz sicut orizon mediū tenet inter emisperiū supi⁹ ⁊ inferi⁹. ita ꝙ est supior emisperio inferiori. ⁊ est inferior emisperio supiori. sic aīa nostra superior est om̄ib⁹ formis materialib⁹. inferior tn̄ angelis. Forte dicet ꝙ istud videt esse ꝯ augustinū in sermone de imagine. Ubi ait. ꝙ de⁹ creauit hoīez ad imaginē suā qd̄ nulli alij creature dedit. Respōdeo breuiter ꝙ ibi augustin⁹ nō compat hominē ad angelū. sz solum ad inferiores creaturas q̄ carent intellectu ⁊ libertate. Si q̄s tn̄ om̄ino vellet ponderare istā vniuersalē negatiuā qua dicit aug⁹. qd̄ nulli alie creature dedit. tunc dicerem ꝙ quantū ad aliquā accidentalē ꝯditionē imaginis homo magis est ad imaginē dei q̄ꝫ angelus. Nā sicut in eodē sermone apparet. sic aīa intellectiua hoīs est tota in toto corpore qd̄ regit ⁊ gubernat. ⁊ tota in qualibet parte corpis. sicut vn⁹ de⁹ est tot⁹ in toto vniuerso qd̄ gubernat. ⁊ tot⁹ in qualibet parte eiusdem vniuersi. Angel⁹ aūt mouēs celū nec tot⁹ est in toto corpore celesti qd̄ gubernat. nec totus in qualibet parte talis corpis. sz est in vna sui pte determinata. vt asserūt phi. s. in oriente. et ideo quo ad hoc angel⁹ naturaliter nō est ad imaginē dei sz sol⁹ homo Secūdo dico ꝙ quantū ad imaginē q̄ attendit penes esse gratie possum⁹ distingnere. qz vel attendit q̄ꝫtū ad essentiā habit⁹ gratie. vel q̄ꝫtū ad feruorez ipsi⁹ actus. Primo modo dico ꝙ pt esse equalitas ⁊ excedēs ⁊ excessuz. qz ⁊ in via ⁊ in patria possibile est aliquos homīes esse equales angelis quo ad substantiā habit⁹ gratie. aliquos vero minores: aliquos autem maiores Nā verisimile esse videt ꝙ virgo gloriosa adhuc existēs in via habuerit maiorē gratiam quantū ad substantiā habit⁹ q̄ꝫ quicūq̄ꝫ angelus habuerit etiā in celis. Sed secūdo modo. s. quo ad feruorē actus. sic dico ꝙ imago dei exp̄ssior est in angelo quocūq̄ꝫ beato q̄ꝫ in quocūq̄ꝫ hoīe puro viatore. qz angeloꝝ gratia est ꝯsummata. hominū aūt viatoꝝ est gratia initiata. ⁊ adhuc vlterius pficienda. ⁊ angeloꝝ gratia stat cuz apta visione perlustrata lumine glorie. viatoꝝ aūt cū fide ⁊ enigmate. ideo act⁹ elicit⁹ mediāte habitu gratie angeloꝝ est maioris feruoris q̄ꝫ quorūcunq̄ꝫ viatorū. Qd̄ satis dedit intelligi saluator loquēs de Johāne baptista. cū prius dixisset ꝙ inter natos mulieꝝ nō surrexit maior Johāne baptista. subdit īmediate. q̄ minor est in regno celoꝝ maior est ip̄o. Addidi aūt puro viatore. ꝓpter dn̄m ihesum xp̄m. qui quāuis dicatur minorat⁹ ab angelis quantū ad corpalez passibilitatē. ab instanti tamē sue ꝯceptōnis excessit om̄es angelos nō solū quo ad substātiam habitus gratie. veꝝ etiā quo ad feruorē act⁹ eliciti mediāte gratia. qz ei⁹ gratia ab instanti sue ꝯceptionis fuit ꝯsummata cū ipse sic fuerit viator ꝙ semp fuerit ver⁹ comp̄hensor. De tercia cōclusione dico eodē modo sicut de primo mēbro isti⁹ ꝯclusionis. Nam inter hoīes ⁊ angelos in gloria eterne beatitudinis inuenit equalitas ⁊ excedēs ⁊ excessuz. sicut dictū est de gratia.

Instantia

Solutio

Scd̄a cōclusio.

De cōclusio tertia.

Quantū ad terciuz

Articulus tertius. Prima cōclusio

articulū dico ꝙ pensando naturalē noticiam quā habem⁹ ꝓ statu vie. tūc in viro mag⁹ viget imago dei q̄ꝫ in muliere. eo ꝙ vir mag⁹ vigeat ratōe ⁊ intellectu. vt patet. i. politicorū. vbi ph̄s ostēdit ꝙ naturaliter mascul⁹ debet femine dn̄ari. ⁊ vir puero. ⁊ dn̄s seruo. quia ratio vt ait ph̄s plus viget in masculis q̄ꝫ in femina. in viro q̄ꝫ in puero: ⁊ in dn̄o q̄ꝫ in seruo. Et istā assumptā iteꝝ quasi via expientie probat ex hoc. quia femina habet consilium inualidum. puer imperfectum. seruus autez vt ait non habet consiliatiuum. Et hoc satis patet in his qui naturales sunt serui. quia tales duri sunt carne. quod protestatur grossiciem intellectus. Nam ſm philosophum secūdo de anima. Molles carne sunt apti mente. Ista tamen mollicies ortum debet habere ex porositate seu raritate complexionis. Naz si flegmatica fuerit huiusmodi mollicies et aquosa. tunc est signum hebetudinis ipsius intellectus. sicut apparet de mollicie mulierū Et ideo ſm philosophum primo politicorū. idem expedit ⁊ seruo ⁊ dn̄o. qz seruo expedit vt seruiat. eo ꝙ seip̄m regere seu dirigere nesciat. Sicut em̄ cecus quanto fortius mouetur sine ductore: tanto fortius quandoq̄ꝫ leditur in offendiculū impingendo. sic seruus quāto fortior viribꝫ fuerit. tanto magis indiget directione prudētis domini ne offendat seu inordinate agat. Et hoc etiā tangens gregorius in moral. ait. Fortitudo valde destruit

UVA. BHSC. IyR_066

nisi p cõsiliũ fulciat. qz quo plus se posse cõspicit. eo virt⁹ sine moderamine deterius ĩ p̃ceps ruit. Domino autẽ expedit vt ei seruiat cũ vt plurimũ vigẽtes prudentia ⁊ intellectu sint debiliores ꝑm habitudinez corpalem. Et ex his omnibꝫ nolo ad p̃sens plus habere nisi ꝙ vir pl⁹ vigeat intellectu q̃z mulier: ⁊ qz imago dei repit in creatura vt intellectualis est. iõ aliquã p̃rogatiuam videt habere vir respectu mulieris in hoc qd̃ est esse ad imaginem dei.

2 P̃. in creatõne viri dixit deus. Faciamus hominẽ ad imaginẽ ⁊ similitudinẽ nostrã. sꝫ in creatõne mulieris dixit deus. nõ est bonuz hominẽ dimittere solũ. Faciam⁹ ei adiutoriũ simile sibi. igitur videt ꝙ vir ĩmediate sit ad imaginem dei. mulier aũt ĩmediate ad imaginẽ ⁊ similitudinẽ viri. ⁊ mediãte viro ad imaginẽ dei. ergo ⁊c. Secũdo dico ꝙ in ordĩe ad vitã eternã vterqꝫ sexus pariter seu equaliter est ad imaginez dei. qz vt sic anima est ad imaginẽ dei. eo ꝙ capax dei est. Sed licet pro statu p̃sentis vite cuz anima inhabitat hanc domũ luteã grauet ab isto terreno fundamẽto. qz corp⁹ qd̃ corrũpitur aggrauat animaz et deprimit terrena habitatio sensum multa cogitantẽ. vt dicit Sap̃. ix. c. Licet inquã p hoc statu cũ nostꝫ intelligere vel est fantasia vel nõ est sine fantasia. et necesse est intelligẽtem fantasmata speculari. intellectus viri sit magis capax q̃z mulieris. ⁊ hoc ꝓpter bonitatem cõplexionis. in vita tamẽ beata cũ anime vel libere sunt exute ab om̃i corpe. vel si corp⁹ informãt illud animã nõ aggrauat. sꝫ glorificatione sua letificat. in tali inquã vita equalis capacitatis naturaliter loquendo erit aĩa femine sicut anima masculi. ꝓpter qd̃ equaliter sunt ad imaginẽ dei. Et ista videt esse intentio bti augusti. x. de tri. c. vij. Ubi ex ꝓposito augustin⁹ istud declarat ex verbis apl̃i dicens. Nos sum⁹ imago dei ꝓut sum⁹ filij dei. ⁊ ꝓut induim⁹ xp̃m p fidẽ. in quo nõ est iudeus: nec grec⁹: nec seru⁹: nec liber: neqꝫ mascul⁹ neqꝫ femina. sed omnes vnũ sumus in xp̃o. ⁊ om̃es renouamur ꝑm imaginẽ dei.

Secunda conclusio.

Articulus quart⁹. Prima ꝓpositio.

Quãtuz ad quartũ

articulũ dico breuiter duas ꝓpositiones.

Prima est ꝙ quantũ ad similitudinẽ aliq̃rum ꝓprietatũ existentiũ in imagine increata aliquo modo magis apparet imago dei ĩ potentia cognitiua q̃z affectiua. Qz sicut in imagine increata ex fecũda patris memoria verbũ gignit. vt ver⁹ deus de vero deo. sic in potẽtia cognitiua ab ip̃a vera noticia q̃ est in memoria fecũda gignit vera actualis noticia in ipsa intellectiua. ⁊ sicut fili⁹ ꝓcedit vt lumen de lumine. sic a lumine intellect⁹ agentis recepto cũ specie intelligibili que parens dici p̃t ĩ ipsa memoria. recipit hm̃oi lumẽ cũ specie genita in ip̃a intellectiua. Secũda ꝓpositio est ꝙ perfectio imaginis create magis videt ꝯsistere in actu potẽtie affectiue: q̃z potẽtie cognitiue. Quia pfectio imaginis exp̃sse ad alicuius imaginati similitudinẽ in hoc maxĩe ꝯsistit. ꝙ illi ad cui⁹ similitudinẽ exprimitur maxime intimet. Sꝫ actus potẽtie affectiue magis intime nos trãsformat in ipsam imaginem increatã ad cui⁹ similitudinẽ exprimitur imago creata. maxime si hm̃oi actus fuerit perfectus. Nã ꝑm dyonisiũ. amor si fortis fuerit extasim faciẽs trãsformat amantem in amatũ. licet em̃ ad perfectiorẽ actũ diuine cõtemplationis sequat pfectior actus amoris ⁊ dilectionis. ip̃a tamẽ trãsformatio imaginis create in imaginẽ increatã attribuit ip̃i amori. Juxta illud apl̃i. Nos autẽ reuelata facie gloriã domini speculantes in eandẽ imaginẽ trãsformamur a claritate in claritatẽ tanq̃z a spiritu domini. Et notãter addit tanq̃z a spiritu dñi. qz om̃is actus pfecti amoris appropriatur spiritui sancto. Ideo apl̃s p talẽ additionem exp̃sse dedit intelligi p̃dictam trãsformationem fieri p amorez. Et sic patet p̃dicta ꝓpositio Ad argumẽtũ p̃ncipale dicendũ ꝙ aliter est filius dei imago: ⁊ aliter homo. qz filius dei est imago naturalis: ⁊ in eadẽ natura patris cui⁹ est imago. sꝫ anima nostra est imago dei aliquo modo artificialis ꝓducta ĩ aliena natura. Iterũ filius est imago p̃ris pfecta. sed anima est toti⁹ trinitatis imago et imperfecta.

Scd̃a ꝓpositio.

Ad principale argu.

Distinctio. xvij.

Ic d̃ origine

h ⁊c. Postq̃z mgr̃ determinauit ĩ cõi de hoĩs creatõe absqꝫ sex⁹ distinctõe seu discretõe. Hic determinate ꝓsequit de hoĩs ꝓductõe cũ sex⁹ distinctõne seu discretõe. Et diuidit in duas ptes. Nã p̃mo determinat de ꝓductõe sex⁹ masculini Secũdo de ꝓductõe sex⁹ feminini. dist. xviij. ibi. In eodẽ q̃z padiso. Pr̃ia ĩ duas. qz p̃mo tractat de primi hoĩs supernaturali ꝓductione.

UVA. BHSC. IyR_066

Secūdo de eius locali habitatōne. ibi. Hominē aūt ita formatū. Prima in duas. quia ꝓmo determinat de hoīs creatōne q̄tū ad aīe sue naturā. Secūdo q̄tum ad corpis sui stā turā. ibi. Solet etiam queri. Prima in tres. Nam ꝓmo ostendit ex scḗptura distinctā fuisse formatōem corpis ꝓmi hoīs z creatōez aie Scōo ostendit circa creatōem aie quosdam hereticos ꝓperam z nō recte sapere. Tertio inquirit vtrū anima fuerit creata extra corpus vel in corpe. Secūda ibi. Putauerī em̄ quidam. Tertia ibi. Sed vtrū in corpe. Sequit aūt illa ps. Hominē aūt ita formatū. Et diuidit in duas ptes. Nam ꝓmo ostēdit paradisum corpalem fuisse ꝓmi hoīs habitationem. Secūdo tangit aliqua spectātia singulariter ad paradisi pfectōem. ibi. Intelligitur aūt. Et hec in duas. Nam ꝓmo tangit perfectionē paradisi ex fructuū vbertate. fontis irriguitate. et situs venustate. puta quia est ad oriētē posita. Secūdo tangit eius pfectiōem ex ligni vite bonitate. ibi. In ḧ aūt ⁊c. Et hec in duas. Nam ꝓmo tangit de ligno cui⁹ fructus erat homini salutifer⁹ z licitus. Secundo de ligno scientie boni et mali. cui⁹ fructus erat homini mortifer⁹ z ꝓhibit⁹. ibi. Lignuz aūt scientie boni et mali. Circa istam. xvij. distinctōem quero hanc questōem. ⁊c.

Trum anima intellectiua sit forma ſbstantialis hoīs. Et videtur q̄ non. quia res corruptibil nō potest esse forma ſbstantialis incorruptibilis. sed homo est res corruptibilis. anima autem intellectiua est res incorruptibilis. vtz .iij. de anima. q̄ ⁊c. Contra. illud est forma ſbstātialis alic⁹. p qđ ꝓncipaliter in esse specifico reponitur. sed homo p animā intellectiuā reponitur in specie. quia p ipam homo distinguit specie ab omi nō hoīe. q̄ ⁊c. Dic quattuor sunt videnda. Primo vtrū ania intellectiua sit cōposita. Secūdo vtrū sit vna ī omnibz hominibz. Tertio vtrū sit forma substantialis hoīs. Et quarto vtrū creet⁹ a deo extra corpus vel in corpe ipsi⁹ hoīs.

Articulus primus

Quantuz ad primū

Prima cōclusio

ponam duas cōclusiones. Prima ē q̄ aia intellectiua non est cōposita cōpositō ſbstātiali. puta ex materia et forma. quia si anima esset cōposita ex materia et forma. tūc ipa non posset esse forma seu pfectio humane materie. ꝓsequens est falsum. vt patebit in tertio arti, culo. ꝓsequentia patz. quia tūc essent due pure potentie simul in eodē hoīe. Et ꝓfirmat quia aia ꝑm totā suam essentiā vt infra patebit pficit materiā hoīs. alias nō esset eius forma ſbstantialis. sed si anima haberet materiā partem sui. tūc ꝑm talem ptem materialē non posset esse pfectio materie. quia potentia non pficit potentiā. ℙ. oīa que ꝓueniūt ī materia sic se habēt q̄ vni nō repugnat q̄n possit in alterū trāsmutari. sz de anima intellectiua nō potest fieri corpus. quia ꝑm Aug. vij. sup Ben. oē corp⁹ in oīe corp⁹ posse mutari nō dixerūt q̄ hoc assererēt. corpus aūt aliqđ siue terrenū siue celeste ꝓuerti in aiaz. fieriq̄ naturā incorpoream nec quēq̄ sensisse scio. nec fides habet. q̄ ⁊c. ℙ. ibidē ait Aug⁹. Sicut de oīez creaturā. sic aia oīez corpalem creaturam nature dignitate ꝓcellit. Sed si haberet materiā ptem sui. tūc nō apperet in q̄ omnez corpoream naturā naturali dignitate ꝓcelleret. alias em̄ excelleret seipaz. quia oīe qđ habet materiam ꝓprie dictaz est natura corporea.

ℙ. sicut due forme eiusdē rōnis nō possūt simul pficere eandem materiā. sic vna forma non potest simul pficere duas materias eiusdem rōnis. Sz si anima intellectiua haberet materiā partem sui. tūc vna forma scilicz illa actualitas ipsi⁹ anime. simul informaret materiā que esset ps sui. et materiā que essz pars hoīs. que quidē materie essent eiusdē rationis. quia ambe essent pura potentia. in q̄ non ꝑt cadere ꝑm se distinctio. vt superi⁹ probaui de materia celi. q̄ ⁊c. ℙ. cetere forme materiā informātes nō sunt cōposite ex materia et forma. vt patet vndiq̄ in ꝓhia. q̄ nec aia intellectiua. ꝓsequētia pz. quia quanto forma est pfectior z deo ꝓpinquior. tanto in sua natura ē purior et mīnus ꝓmixta materiali potentia.

ℙ. dicit boecius in li. de duabz naturis et vna ꝑsona xp̄i. q̄ oīs natura incorporee sbe nullo materie innutitur fundamēto. ℙ. ea q̄ possunt esse sine corpe. illa nec habent materiā sensibilem nec intelligibilē. vt ptz ꝑ ꝓhm vij. meth. Sed est quedā opinio que cōtrariū tenet istius ꝓclusionis. Pro qua videt esse dicta aliquoz sanctoz. Beatus em̄ Augustinus sup Ben. tripliciter ꝓbat aiam habere materiā. Primo sic. Corp⁹ habet materiā ꝑ suo genere. q̄ rōnabile esse videt aiam habere materiā ꝑ suo genere. Secūdo sic. Si corpus habet materiā ꝓpter sui mutabilitatē etiā aia habebit materiā cū sit mutabil de virtute in viciū. et econuerso. Tertio sic.

Cōfirmat

2

3

4

5

6

7

Opinio q̄ aia habeat materiam partem sui

1

2

3

UVA. BHSC. IyR_066

carnē arguimus habere materiā. quia nūc est pulcra: nunc turpis. igit̄ anima etiā videtur
4 habere materiā. P. boet⁹ circa pncipiuz sui libri ꝛc tri. ait formas esse subiectas accidē tibus hoc facit materia. sed anima intellecti
5 ua subiecta est accidentibꝫ. ergo ꝛc. P. ij. methaphisi. dicit̄. q̄ necesse est i remota ima/ginari materiā. sed anima moueri potest. alias nunq̄z recederet ꝺ humano corpe. ergo ꝛc.
6 P. ppietates nūq̄z ꝛeserūt illud cui⁹ sūt p pnetates. sed subīa recipe ꝛ pati sunt ppne tates materie. hꝫ autē ppietates insunt aie.
7 ergo ꝛc. P. nihil viuit per seipm ꝛ in seipso nisi solus ꝛeus. ꝓpter qꝺ saluator ait in Jo/hānc. sicut pater habet vitā in semetipo. sic ꝛ dit ꝛ filio habere vitā in semetipso. sed anima sepata viuit. igit̄ erit diuisibilis in talia duo quoz vnū viuit p alterū ab eo recipiēs vitā.
8 P. actio nulli⁹ agentis realis terminatur ad solā formā. vt patet. viij. phisi. sed creatio
Solutio terminat̄ ad solā animā. ergo ꝛc. Sz ista
rationum. nō concludūt. Unde ad pma tria dicendū
Ad.1.2.et q̄ augustin⁹ ibi loquit̄ disputatiue. qꝺ patet
3 quia ibidē arguit ad oppositā partē quattuoz medijs. Nec ille tres rationes aug. cōclu/dunt ꝛ materia ppne dicta. sed solū probāt
Ad.4. animā aliquo modo esse in potētia Ad q̄r tum dicendū q̄ boet⁹ ibi loquit̄ large ꝛ ma/teria. prout ome materiale vel potētiale q̄nq̄z dicit̄ materia. quo modo ait autoz ꝛ causis. q̄ quelibet intelligentia habet suū hyliachim
Ad.5. id est suū materiale seu potētiale. Ad quin tum dicendū q̄ ibi loquit̄ phs ꝛ his que mo
Ad.6. uent̄ motu cōtinuo ꝛ ppne dicto. quomodo solūmodo potest moueri corp⁹. Ad sextū dicendū q̄ subīa pati ꝛ recipere in anima et in materia nō reperiunt̄ vniuoce sz equiuoce. nā anima recipit formas intellectuales. ma/teria formas sensibiles. pati ipsi⁹ anime non est ppne passio sed sal⁹ ꝛ receptio. materia ve ro ppne patit̄. q: ei⁹ passio magis facta abij/cit a substātia rei cui⁹ est materia. Jteꝛ mate ria subīcit formis particularibꝫ. anima autē formis vniuersalibꝫ. nō tamē hoc dico p tan to q̄ species existētes in anima sint in se vniū sales. sed quia apte nate sunt repsentare quid
Ad.7. ditates reꝛ in vniuersali. Ad septimū dicē
Ad.8. dū q̄ potētie aie viuūt p essentiā. Ad octa/uum dicendū q̄ quāuis forma nō possit ter/minare actionē agentis naturalis. tamē bene potest terminare actionē creatoris. nulla enim forma est adeo tā materialis quin ꝛeus si vel let posset eā sine materia creare. ꝛ creatā cōser/uare. dūmodo talis forma sit simpliciter res absoluta Secūdo dico q̄ anima potest di ci cōposita ex materia sumēdo materiā large. scilicet p quacūq̄z potētia alicui⁹ a se realiter distincti receptiua. Nā anima habet esse rece ptum in essentia. Jteꝛ sue potētie insūt sue essentie. Jteꝛ sue potētie sunt receptiue spe cieꝛ. actuū ꝛ habituū. que oīa pstant̄ po tentialitatē ipsi⁹ anime. ꝛ p ꝺsequēs materia litatē large loquēdo ꝛ materia

Scda cō/clusio.

Quātū ad secundū

Articulus secundus.

articulū primo pono vnā veā ꝛ catholicā cō clusionē. Secūdo recitabo cōmentatoris erroꝛē. qui huic ꝺclusioni opponit̄. ꝛ ipm im probabo Dico igit̄ primo q̄ anima intelle ctiua multiplicat̄ fm q̄ hoīes multiplicant̄. qz dato oppositū. tūc ꝓueret pmiū virtutū ꝛ coꝛrectio vicioꝝ. qꝺ est cōtra iudiciū natura/le. ꝺsequētia patet. Nā cū multos hoīes vici osos videam⁹ affluere multis ꝛelicijs in hoc mundo. ꝛ multos virtuosos toꝛqueri varijs labozibꝫ. si anime eoꝝ post hāc coꝛporalē vitā nō essent. tūc nec illi vicioſi punirent̄. nec isti virtuosi pmiarent̄. Sz si vna esset anima in tellectiua tūc anime ppne hominū essent sen sibiles. ꝛ p ꝺsequēs coꝛruptibiles P. sequi
2 tur q̄ diuersi hoīes simul intelligētes idē ob/iectū. intelligerēt eodē actu intelligēdi. conse quens est falsum. qz actōnes multiplicantur multiplicatōe suppositoꝝ agentiū. ꝺsequen tia patet. qz eadē anima intelleltiua respectu eiusdē obiecti nō potest informari nisi vnico actu intelligēdi P. vna forma substātialis
3 nō potest simul informare materiā distincto rum suppositoꝝ. sed vt patebit in articulo se quēti anima intellectiua est forma substātia lis hoīis. Sz ꝓtrariū isti⁹ ꝺclusionis po

Opio cō/mētatoris 1

nit Auerrois cōmentatoꝝ. iij. ꝛ aia. ꝛ hoc taz per eū q̄z per erraticos suos sequaces ꝓbatur primo sic. Sc̄ꝺm phm. viij. methaphi. q̄ ali/qua sint plura numero ꝛ vnū specie hoc ꝺtin git qz multā habēt materiā. ꝛ io in alia ꝛ alia parte materie recipit̄ alia ꝛ alia forma. ergo a ꝛestructōne ꝺsequentis illud qꝺ nullā habet materiā i eadē specie multiplicari nō potest. sed anima intellectiua seu intellect⁹ possibilis sepatus est a materia. g̃ ꝛc. P. fm phm nū
2 q̄z multiplicant̄ aliq̄ fm numeꝝ. nisi qz non possunt ꝓpetuari in vno fm numeꝝ. sed intel lectus est incoꝛruptibilis. qz sepat̄ ab alijs si cut perpetuū a coꝛruptibili. sic patet. iij. ꝛ aia

UVA. BHSC. IyR_066

3 P. si multiplicaret anima intellectiua. hoc maxime videret p tanto. q2 esset forma sbstãtialis hois. sz hoc nõ pt esse. q2 potẽtia nõ pt esse maioris abstractõis q̃z essentia in q̃ fundat. potẽtia em̃ nõ est abstracta nisi q2 fundatur in essentia abstracta. sz potẽtia intellectiua abstrahit a materia. ergo essentia aie intellectiue nõ potent esse forma substãtialis ma-

4 terie P. intellect9 est pura potẽtia in genere intelligibiliũ vt aut cõmẽtator. iñ. de aia sic materia prima in genere entiũ. sed i pura potentia nõ pt esse distinctio. cũ act9 sit qui distinguit. nec p ꝯsequẽs multiplicatio.

5 P. vna species intelligibilis potest informare intellectũ omniũ hoim. ergo vn9 est intellectus eoz. ꝯsequẽtia ꝓbat ex hoc. q2 sicut si oculus omniũ hoim informaret vna specie sensibili. sequeret oms̃ hoies habere vnũ oculũ. sic ꝛc. Licet em̃ nõ caualiter tñ argutiue ab vnitate accidẽtis infert vnitas subiecti Antecedẽs ꝓbat sic. Nã cũ plures hoies intelligũt idez obiectũ. aut hoc faciũt p vnã speciẽ. ꝛ tũc habeat ꝓpositũ. aut p aliã aut aliã ꝛ tũc ille spẽs plures differũt numero. ꝛ ꝓueniũt in vna specifica natura. cũ ducãt in noticiã vni9 nature Sz fm cõmentatorẽ quotiẽscũq; aliq̃ differunt numero ꝛ ꝓueniũt forma siue specie. tũc nullũ eoz est intellectũ in actu. sed ab ipis pt abstrahi vnũ qđ est cõmune vtriq;. ꝛ tũc q̃ritur ꝛ illo cõmuni. vtz intelligat a pluribꝫ p eandẽ speciẽ. si nõ tũc erit ꝓcessus in infinitũ. si sic tũc habeat intentũ. q2 qua ratione vna species pt informare intellectũ pluriũ hoim eadẽ ratõne oim hoim.

6 P. intelligere nõ cõmunicat corpi. ergo nec virtus intellectiua si ue aia intellectiua. ꝯsequẽtia patet. q2 cui nõ est cõmunicabile calefacere. eidẽ ñ est cõmu-

7 nicabilis virt9 calefactiua. P. si intellect9 multiplicaret multiplicatõe hoim. cũ a principio eternitatis mundi infiniti hoies ꝓcesserint. iã actu essent infiniti intellect9. quibꝫ nihilomin9 quotidie fieret additio p generatiõẽ hoim. ꝛ p ꝯsequens infinito fieret additio

8 P. si intellect9 de nouo fieret. aut fieret per motũ ꝛ trãsmutatiõez: aut p simplicẽ creatiõnẽ. Nõ primo modo. quia tunc intellectus esset forma materialis. Nec secũdo modo. q2 fieri aliquid de nihilo pterruit omes̃ ꝓhantes.

Nota. vt patet. i. phisicoz Ad declarationẽ autez iam dicte positionis est aduertendũ q̃ auerrois cõmentator posuit intellectũ esse substãtiam separatam. quã dixit ꝯungi nobis p hoc q̃ vna species intelligibilis vnit ꝓdicto intellectui ꝛ nostre fantasie. p quã speciẽ intellect9 talis cũ intelligit etiã ipe hõ dicet intelligere. Qñ aũt hoc potuit ꝯcipere auerrois q̃ vna species simul informaret fantasiã ꝛ talẽ intellectũ possibile: declarat doctor noster in tractatu suo d̃ intellectu possibili dicens. q̃ sicut si aer ꝛ aqua se simul cõparent in eodẽ situ idẽ accidens simul informaret vtrũq;. sic q2 intellect9 cũ sit indiuisibilis potest simul esse cũ fantasia. ꝛ per ꝯsequẽs fm auerroim eadez species informãs fantasiã. informabit etiã ipsum intellectũ. ꝓpter qđ talis intellectus sic eliciet actũ intelligendi q̃ talis actus vere attribuitur ipi homini. Egidius.

Sz hic quidã contra doctorẽ nostr̃ inuehit dicẽs. q̃ sunt q̃daz qui palliant ꝛ colorãt ꝓdictũ errorẽ. sed ñ vallet vt dicit ista palliatio ꝓpter tria Primo q2 magis est impossibile idẽ numero i diuersis subiectis suppositaliter distinctis esse q̃z in diuersis subiectis eiusdẽ suppositi. sz fantasia ꝛ intellectus modo quo fideles ponunt sunt eiusdẽ suppositi. ꝛ tñ nõ possũt informari eadẽ specie intelligibili. ergo nec intellect9 separatus informari potent eadẽ specie cũ ipsa fantasia. Durãdus ꝑ egidiuz. 1

Secũdo q2 quãto forma min9 habet de entitate tanto plus habet de dependẽtia. sz forme intentionales min9 habent de entitate q̃z formę naturales. cũ igit formę naturales ꝓpter sui dependentiã numerent numeratione subiectoz suoz. ergo vna forma intẽtionalis nõ poterit simul esse in diuersis subiectis 2

Tercio q2 in quibꝫ non est vna ꝛ eadem ratio receptiua. in illis nõ pt esse eadem forma specie. ꝛ p ꝯsequens nec eadẽ numero. sed in intellectu ꝛ fantasia nõ est vna ꝛ eadẽ ratio receptiua. cũ intellectus sit res spũalis. fantasia vero corpalis. 3

Sz iste min9 iuste verba hec inordinata ꝓiecit in hũc venerabilem doctorem. q2 hmõi declarationẽ nõ facit ad palliandũ errorẽ. sz ad manifestandũ. sic apparet. q2 ipe impugnat istuz errorẽ vsq; in finẽ ꝓdicti tractatus Et pulcer mod9 fuit impugnandi errorẽ in hoc q̃ modũ magis apparentem ad sustinendũ illũ errorẽ ꝓmisit. ꝛ tñ postea ipm impugnauit ostendens q̃ nõ obstante tali declaratione error ꝓdictus intolerabilis existit. Si em̃ illud esset errorẽ palliare. tunc omes̃ doctores palliarẽt errores. Qz quilibet doctor in principio sue q̃stionis nititur impugnare partẽ verã. q̃zus postea determinet veritatẽ. Fortẽ possibile est q̃ iste viderit tractatũ nostri doctoris in principio et nõ in fine nec in medio. q2 si ipm in finẽ vsq; Cõtra durandũ.

UVA. BHSC. IyR_066

legisset. verba ꝑdicta vituperosa i scripto suo nō posuisset. Nō est igit opus respondere argumentis istius. quia in nullo sunt contra intentionē nostri doctoris sed ꝓ ipo. In secūdo tamē articulo iste manifeste cōmittit fallaciā ꝺ sequētis. puta dicēdo plus habet ꝺ ꝛependentia. ergo magis ꝛependet a subiecto. nō sequit. quia potest magis ꝛependere ab ipso obiecto sicut ad litterā est in ꝓposito. quia formaruꝫ intentionaliū distinctio ꝓpter sui diminutā entitatē nō ꝛependet a subiectꝫ sed ab obiectis. species em albi ⁊ nigri sunt simil in eodē intellectu cū intelligit albū nō esse nigrum. ⁊ ideo nō oportet tales formas numerari numeratōe subiectoꝝ: sed numeratione obiectoꝝ. Propter qꝺ nisi aliud obsisteret sicut ad ꝑsentiā pluriū obiectoꝝ in eodē subiecto recipiunt plures forme intētionales etiam einsdē ratōnis si obiecta fuerint einsdē rationis. sic ad ꝑsentiā vni⁹ obiecti una ⁊ eadē species posset esse in duobꝫ subiectis simul existentibꝫ in eodē situ. sicut supri⁹ posui exemplum ꝛe aere ⁊ aqua. Dico tamē notanter si aliud nō obsisteret. quia multa inconuenientia ⁊ absurda sequunt ad isti⁹ erroris positionē. Primo em sequit ꝙ substātia separata que est spūalis incorporea ⁊ incorruptibilis in sua ꝓpria opatione ꝛependeat a rebꝫ corpalibꝫ ⁊ corruptibilibꝫ. qz suū intelligere nō posset elicere nisi ꝺiuncta fantasie q̄ corporalis est ⁊ corruptibilis Secūdo sequit ꝙ nullus homo intelligat. cui⁹ oppositū ponit ꝑhs in. ij. ꝛe aīa dicens. Anima est qua ꝑmo viuim⁹ sentim⁹ ⁊ intelligimus. Et primo ꝛe anima vult. ꝙ intelligere ꝑ se ꝺueniat ipi homini. anime aut nō nisi sicut principio quo. Unde ipe ait ibidem. Si quis dixerit aīam itelligere. dixit eā texere vel edificare. Qꝺ verbum tractans cōmentator auerrois qui ꝑdicte scelerate positionis fictor erat. ⁊ cōmentator ait. Si viderem⁹ mēbra intrinseca q̄ laborant intelligendo. sicut videm⁹ mēbra extrinseca que laborant edificando. sicut nō dicim⁹ animā texere vel edificare. sic nō diceremus animā intelligere. sed hominē per animam. Consequentiā ꝑba. quia nunqꝫ aliqꝺ suppositum intelligit nisi vel totū suppositum vel aliqua pars suppositi informet aliquo actu intelligendi. Sed sm predictā positionē nulla pars hominis posset informari actu intelligēdi. omes em potentie hominis essent simpliciter materiales. nec per cōsequens possent esse capaces ipsius act⁹ intelligendi Et cō firmatur ista cōsequētia. Nā sm Dama. lib. ij. c. xij. Sicut se habet oculus in corpore. sic se habet intellectus in anima. Sicut igit vn⁹ homo corporaliter nō potest videre ꝑ oculuz alteri⁹ hominis. sic nō potest homo intelligere per intellectū substātie separate. P. actus manens in suo principio elicitiuo. nō potest vere attribui alicui suppositaliter distincto ab ipso eliciente. sed intelligere est actus immanens vt patet. ix. methaphi. ⁊ homo sm positionē auerrois est suppositaliter distinct⁹ ab ipso eliciente talē operationē. s. intelligere. igitur impossibile esset ipm hominē intelligere.

Scꝺa ꝓbatio cōsequentie.

P. sicut ꝑ videre meū tuū audire non potest esse videre. sic ꝑ intelligere talis substātie separate meū fantasiari nunqꝫ erit intelligere.

Tercia ꝓbatio cōsequentie.

Si quis tamen oīno pertinaciter vellet asserere ipm hominē intelligere ꝓpter p̄dictā ꝺiunctionē illi⁹ substātie separate ad suā fantasiam. tunc adhuc sequeret terciū inconueniens absurdi⁹ p̄dictis duobꝫ. s. ꝙ vnūqꝺqꝫ brutū animal eque intelligere posset sicut homo. qz huiusmodi intelligētia eque bene posset ꝺiungi fantasie bruti animalis sicut fantasie hois Sūt em multa bruta que sm aliqua fantasmata certiorē habent estimationē q̄ hō. melius em cognoscit agn⁹ vn⁹ diei amicū vl inimicum q̄ homo viginti annoꝝ. imediate em fugit lupū ⁊ sequit matrē. Ad primū igit motiuū inductū ꝓ illa falsissima opinione dicendū. ꝙ licet intellectiua anima nō habeat materiā ex qua fit. habet tamen materiā in qua fit. Quia sm augustinū anima creando infundit ⁊ infundēdo creat. Etiā illa maior nō habet veritatē respectu actionis diuine. qz nullā ꝑsupponēs materiā potest plura immaterialia ꝓducere solo numero differentia. vt patuit supri⁹ cū tractaui ꝛe ꝓductōe angeloꝝ. Ad secundū dicēdū. ꝙ q̄uis istud argumentū habeat apparentiā ꝛe talibꝫ perpetuis que semꝑ per se habent esse. tamē nullā habet apparentiā ꝛe talibꝫ ꝓpetuis que sic creantur ꝙ esse suū acquirūt i corporibꝫ ad quoꝝ informationē creata sunt. cuiusmodi sunt anime intellectiue. Ad terciū dicendū. ꝙ bene ex hoc ꝓbatur ꝙ essentia anime intellectiue est immaterialis ⁊ nō educta ꝺ materia ⁊ ꝙ separari potest a materia. sed nō ꝓbat quin possit materiā in qua creat informare. Ad quartū dicendū. ꝙ auerrois cōmentator ꝑ illa verba nō intendit aliud nisi ꝙ intellectus possibilis infimū gradū teneat in genere intelligibiliuz. ex quo bene sequit ꝙ nō sint plures

Cōtra opinionē auerrois.

Primū in cōueniēs.

Scōm in cōueniēs.

Prima ꝓbatio cōsequentie.

Cōfirmatio.

Ad. 1.

Aug⁹. sup gen. li. vij.

Ad. 2

Ad. 3.

Ad. 4.

UVA. BHSC. IyR_066

tales intellectus differentes specie. quia cum nō sit dare duas species eque pfectas. igitur duo intellectus specie differētes non possunt esse ambo infimi. sed necessario vn⁹ est inferior altero. ex hoc tamē nō habet quin possint esse plures tales intellect⁹ solo numero differentes. qz in solis numero differentibꝫ nō repugnat plura esse equaliter perfecta. ꝛ ꝓ sequens vtrūqz potest habere rationem infimi.

Ad.5. Ad quintū nego antecedēs. Ad ꝓbatiōez dico. ꝙ quāuis aliquid ꝓcludat ꝛe talibus q̄ ꝓpter hoc numero differūt. quia i alia ꝛ alia materia recipiunt. non tamē ꝛe talibꝫ quenumerationē suam capiunt ex eo ꝙ recipiunt in subiectis imaterialibꝫ vel ab obiectis taliter tamē ꝙ recipiunt in immaterialibꝫ subiectis. tales em̄ species quāuis in se sint particulares eo ꝙ recipiunt in hoc vel in illo intellectu. repsentant tamē rem cū sequestratione ꝓditionum individualiū. ꝛ ꝓ ꝓsequēs ratiōe sue repsentationis dicunt vniuersales. qz repseneāt

Ad.6. rem vniuersalē ꝛ actu intelligibilē. Ad septimum dicendū ꝙ act⁹ secund⁹ cui⁹ principiū est forma vel potētia fundata in forma substāti ali non ꝛebet cōmunicari ipi corpori seu parti materiali sed toti cōiuncto. igit nō est necesse ꝓxie loquendo ad hoc ꝙ anima intellectiua sit forma substātialiter informās humanuz corpus. ꝙ intelligere cōmunicet corpi. sz sufficit ꝙ ꝓ se ꝓueniat ipsi homini.

Ad.7.et 8. Ad septimum ꝛ octauū dicendū. ꝙ illa duo media falsum assumūt. quia ꝛ mund⁹ creatus est a ꝛeo in principio temporis ꝛ anime quotidie creātur. Nec ad ꝓsens oportet aliter rndere. qz superi⁹ responsum est ad ea q̄ creatōi videbant obuiare. vt patuit dist. i. q. i.

Articulus tertius. Quantū ad terciuz

Prima cōclusio articulū dico duo. Primo ꝙ anima intellectiua est forma substātialis homis. ꝛ istud christiano nō oportet ꝓbare. qz ꝛe hoc est ꝛeterminatio sancte matris ecclesie in ꝓstitutionibꝫ clementinis editis in cōcilio vniuersali vienne celebrato. Et ad hoc possent adduci multa dicta sanctoz ꝛ spēaliter augustin⁹.

Secunda conclusio. 1 que ratione breuitatis omitto. Secundo dico ꝙ ista ꝓclusio potest ꝛemōstrari sumendo ꝛemonstrationē ꝓ efficaci ratiōe. Quia ꝓ ꝓria opatio cuiuscūqz agentis est a sua ꝓpria forma. ꝛ ꝓncipaliter a sua substātiali forma. sed intelligere est ꝓpria opatio hominis. vt patet ꝓmo ꝛe anima. vt etiā superi⁹ ꝛeduxi in secūdo incōueniēti qđ sequit ad positionem auerrois. Ꝑ. quilibet homo sentiat⁹ experit se inteligere. sed oīs opatio suppositi pncipaliter reducit ad formā substantialez. igit pncipiū radicale opatōis intellectiue qđ est anima intellectiua erit forma substātialis hominis. 2

Ꝑ. pḣus. iij. ꝛe anima loquens ꝛe appetitu sensitiuo ꝛ intellectiuo dicit. ꝙ vn⁹ appetit⁹ mouet aliū. sic rota mouet rotā. Et si pḣs hoc nō diceret. quilibet tñ istud experit in seipo. sz rota ad motū suū aliā secū trahēs. oportet ꝙ cū illa sit cōfixa in eodē stipite. igit ꝛ appetit⁹ trahens aliū appetitū oportet ꝙ cū eo suppositaliter sit ꝓiunctus. sed appetit⁹ intellectiuus ꝛ appetit⁹ sensitiu⁹ suppositaliter nō possunt esse coniūcti nisi anima intellectiua essz forma hominis. ergo ꝛc. 3

Ꝑ. ad istā ꝓclusionē valēt oīa illa que superi⁹ sunt arguta ꝓ errorē auerrois cōmentatoris. Sz ꝓpter ea que superi⁹ inducta sunt ꝓ errore auerrois pt ꝓtra istā catholicā veritatē adhuc arguit sic. Si anima intellectiua esset forma substantialis hominis. tunc homo esset incorruptibilis. Falsitas ꝓsequentis quotidie patet ad sensum. ꝓbo ꝓsequentiā. qz totū est incorruptibile. cui⁹ oīa essentialia principia sunt incorruptibilia. sed oīa essentialia principia homis sunt incorruptibilia. s. materia ꝛ anima intellectiua. Q3 em̄ anima intellectiua sit incorruptibilis. patet. iij. ꝛe aīa. Q3 aūt materia sit ingenerabil⁹ et incorruptibilis. patet primo phisicoz. Ꝑ. si aīa intellectiua esset forma substātialis hominis. tunc suppositō ꝙ oīes homines morerent. sequeret ꝙ q̄nqz naturaliter fieret resurrectio mortuoz. consequens est impossibile. ergo ꝛ antecedēs. falsitas ꝓsequētis patet. ij. ꝛe generatōe. vbi dicit Cui⁹ substātia ꝛperit nō redit idē numero. Est etiā illud ꝓsequēs ꝓtra fidē. Probo ꝓsequētiā. quia quoz ꝓiunctio est naturalis eorum ꝛeparatio est violēta. ista patet. viij. phisicoz. Ideo cū graue violēter remouet⁹ a loco ꝛeorsum. qz tali loco naturaliter iungit⁹ naturaliter tendendo in talē locū. Sed oīs forma substātialis naturaliter ꝓiungit⁹ sue materie. cū sit sua naturalissima perfectio. igit si ꝛeparat⁹ a materia. ꝛ nō corrumpit⁹ corruptione ipsi⁹ cōpositi. necesse est talē ꝛeparationē esse violentā. sed nullū violentū ꝑpetuū. vt patet ꝓmo celi ꝛ mundi. ergo talis forma q̄nqz naturaliter reuniet⁹. Cū igit anima intellectiua sit incorruptibilis. si esset forma hominis. in morte ipsius nō esset forme corruptio sed

Ꝑ. si aīa intellectiua esset forma substātialis hominis. tunc ꝓbo ꝙ oīes homines morerent. sequeret ꝙ q̄nqz naturaliter fieret resurrectio mortuoz. consequens est impossibile. ergo ꝛ antecedēs. falsitas ꝓsequētis patet. ij. ꝛe generatōe. vbi dicit Cui⁹ substātia ꝛperit nō redit idē numero. Est etiā illud ꝓsequēs ꝓtra fidē. Probo ꝓsequētiā. quia quoz ꝓiunctio est naturalis eorum ꝛeparatio est violēta. ista patet. viij. phisicoz. Ideo cū graue violēter remouet⁹ a loco ꝛeorsum. qz tali loco naturaliter iungit⁹ naturaliter tendendo in talē locū. Sed oīs forma substātialis naturaliter ꝓiungit⁹ sue materie. cū sit sua naturalissima perfectio. igit si ꝛeparat⁹ a materia. ꝛ nō corrumpit⁹ corruptione ipsi⁹ cōpositi. necesse est talē ꝛeparationē esse violentā. sed nullū violentū ꝑpetuū. vt patet ꝓmo celi ꝛ mundi. ergo talis forma q̄nqz naturaliter reuniet⁹. Cū igit anima intellectiua sit incorruptibilis. si esset forma hominis. in morte ipsius nō esset forme corruptio sed

Cōtra. 1

UVA. BHSC. IyR_066

violenta ſeparatio. ergo oporteret q̄ q̄nq̄ natu-
3 ralis fieret mortui hominis reſurrectio. P. forma ſubſtātialis naturalē habet habere pro portionē t conformitatē ad illud cui⁹ eſt forma. ſed incorruptibile ad corruptibile nullā habet ꝓportionē t conformitatē. ergo cū aīa ſit incorruptibilis t hō ſit corruptibilis anima intellectiua nō poterit eſſe forma hom̄is.

Solutio rationū. Ad.1. Sed iſta nō ꝯcludunt. igit̄ ad primū reſpondeo negando ꝯſequentiā. Ad pbatōez dicēdū q̄ quāuis oīa eſſentialia principia ſint incorruptibilia. tamē ſi ñ manēt cōiuncta ipm totū cōpoſitū ex principioz taliū ſeparatione vere deſtruit̄ t corrumpit̄. Dato ei q̄ paries tecti t fundamentū que ſunt principia dom⁹ ſint incorruptibilia. tamē ſi abinuicem ſeparant̄ tota dom⁹ deſtruit̄. ſic in ꝓpoſito ꝛc. Ad.2 Ad ſecundū nego cōſequentiā. Ad pbationē dico q̄ ſeparatō anime a corpe ꝓprie loquēdo nō eſt violenta. qz cū act⁹ actuoz̄ ſint in patiente t diſpoſito. vt dicit̄. ij. de aīa. igit̄ ſicut anima naturaliter ꝯiungit̄ materie debite diſpoſite. ſic nō violenter ſed quaſi naturaliter ſeparatur a materia totaliter indiſpoſita. Sed in hora mortis cuiuſcūq̄ animalis Ad.3. materia totaliter eſt indiſpoſita. igit̄ ꝛc. Ad terciū dicendū q̄ nō quecūq̄ ꝓportio requiritur inter materiā t formā. ſz ſufficit talis ꝓportio q̄ ipa materia ſit in potētia ad talē formam t ſit perfectibilis per eā. Et ſic eſt in ꝓpoſito. ergo ꝛc.

Articulus quartus. Quātūz ad quartū

articulū pono duas ꝯcluſiones. Prima ē Prima cō cluſio. q̄ nō eſt impoſſibile aīmā rationalē eſſe ante pductionē ſui corporis. Quia omnē entitatem abſolutā d⁹ poteſt pducere ſine quacūq̄ alia entitate abſoluta ab ea realiter differēte. ſz aīa rationalis eſt entitas abſoluta realiter differens a corpe. ergo ꝛc. 1 2 P. anime nō repugnat eſſe poſt annihilationē corporis vt ſuperi⁹ pbaui. cū de angelorū diſtinctōne tractaui. ergo nec ei repugnat eſſe ante pductionem corpis. Opio contraria. Sz huic ꝯcluſioni eſt q̄da opinio ꝯtraria que ponit q̄ ſimpliciter impoſſibile ſit animas perſtere ſuis corporibus. Qz terminus generationis nō poteſt p̄cedere generationē. ſz aīa humana eſt termin⁹ generationis hom̄is. P. impoſſibile eſt formas mlt̄iplicari niſi ratōne materie. ergo impoſſibile eſt eſſe plures diſtinctas animas ſine corporibus in quib⁹ capiunt eſſe diſtinctū. Sed iſta nō ꝯcludunt. Ad primū dicendū q̄ ſicut forma eſt termin⁹ generatōis ad quē. ſic ē termin⁹ corruptionis a quo. t ideo ſicut per generatōez acquirit̄ ſic p corruptōez abijcit̄. igit̄ forma cui nō repugnat eſſe poſt ipaz corruptionē. illa p dei potētiā eſſe pt ante ſue materie pductionē. Ad ſecundū nego antecedens loquēdo de oī potētia dei. Secūdo dico q̄ nec anima primi hom̄is nec aīe ceteroz̄ hominū fuerūt pducte ante corpis humani pductionē. Quia dei pfecta ſunt opa. ſed forma ſubſtātialis cū habeat rationē ptis nō habet rationē pfecti pducti ſm curſuz q̄ē nūc videm⁹. P. nullū a deo pductū eſt ppria opatione deſtitutū. qz alias eſſet ocioſum. ergo ſi aīa fuiſſet anteq̄z corp⁹ tūc egiſſet aliq̄d ante ſui vnionē ad corpus. Talis ergo actio vel fuiſſet bona. t tūc cū bonis angelis gratiā recepiſſet. t p ꝯſequēs cū eis beatificata fuiſſz t ſic fuiſſet p̄mo beata. t p ꝯiunctionē ad corpus fuiſſet miſera effecta. Vel illa actio fuiſſet mala. t tūc demeruiſſet. t p ꝯſequēs cū malis angelis dānata fuiſſet. Non em̄ apparet ratio quare aīa habuiſſet actōez indifferentē cū omniū angeloz̄ actio in quoz̄ ꝯſortio fuiſſet ipa aīa bona vl̄ mala fuiſſet. Sz cōtra iſtā ꝯcluſionē eſt quedā antiq̄ opinio. q̄ communiter aſcribit̄ origeni. q̄ ponit omnes aīas a principio ſim̄l fuiſſe creatas. t infundi corporib⁹ nobilib⁹ t ignobilib⁹ ſm merita vl̄ demerita taliū aīaz̄. Motiua illi⁹ opinionis poterāt eſſe iſta. Quia oīa pduxit d⁹ a principio vel i ſe vel i ſuis rationib⁹ ſeminalibus. Iſta patet p auguſtinū. Quia iſto modo ſaluat auguſtin⁹ illud verbū ſapiētis. Qui vi-
1 uit in eternū creauit oīa ſim̄l. Sz aīe rationales nō ſunt educibiles de potentia materie ſm rationes ſeminales. ergo in ſe t nō in aliq̄ ſeminali ratōe a principio creatōnis pducte fuerūt. P. vt patet p doctores ſup primo capitulo geneſ. triplex dei op⁹ deſcribit̄ in illis diebꝫ creatōnis. ſ. op⁹ creatōis. diſtinctōis. t ornat⁹. Opus aut̄ creatōis fuit ante omnē diē. Ergo cū anime ſolū p opus creatōis ſint pducte. videt̄ q̄ cū angelis ante omnē diē fuerint pducte. P. ſaltē de anima p̄mi hom̄is videt̄ q̄ ante corp⁹ ſuū fuerit pducta. qz. vij. ſup geñ. dicit auguſtin⁹. de dum in illis p̄mis opib⁹ quādo ſimul oīa creauit animā etiā humanā creaſſe. quā ſuo tpe mēbris corpis ex limo formatis inſpirauit. P. in libro de ſpiritu t anima dicit̄. q̄ anima anteq̄z corpori vniat̄ habet irraſcibilitatē t ꝯcupiſcibilitatez.

UVA. BHSC. IyR_066

ſz hec nō poſſunt eſſe anime anteq̄ anima ſit ꝓducta. ergo ⁊c. Sed iſta opinio ſtare nō ꝑt. quia expſſe dicit Auguſtin⁹. q̄ animas de⁹ creādo infundit ſuis corpib⁹. ⁊ infundēdo creat. Ꝑ. hieronimus in ſimbolo fidei quē fecit ait ſic. Eoz ꝯdemnam⁹ errorē qui dicūt animas ante peccaſſe. vel in celis cōuerſatas fuiſſe q̄z in corpa mitterent. Ad primū igit dicendū q̄ illa verba auguſtini intelligenda ſunt de talib⁹ que ꝓducunt tanq̄z entia in ſe ⁊ per ſe exiſtentia. quia quotidie creat de⁹ gratiā gratū facientē in ꝓuerſione peccatoz. quā tamen in principio creationis nec ꝓduxit in ſe nec in aliqua ratōne ſeminali. Cū igit anima nō ꝓducatur vt aliquid in ſe ſubſiſtens. ſz vt forma materiā perficiēs. ideo ⁊c. Ad ſcām dicendū eodē modo. Ad terciū dicendū q̄ hoc auguſtin⁹ nō dicit aſſertiue. Un̄ ibidē dicit q̄ ſi alia dicta poſſunt melius intelligi nō ſolū nō reſiſto. vez etiā faueo. Unde Auguſtin⁹ oppoſitū illi⁹ videt tenere. qz cū pertractat illud verbū gen̄. ⁊ inſpirauit in faciez ei⁹ ſpiraculū vite. ⁊ fact⁹ eſt homo in animaz viuentē. auguſtin⁹ expſſe vult. q̄ iſtud ſpirare fuit animā facere. Et ideo non fuit anima pri⁹ q̄z corp⁹. ſed ſaltē via nature corpus fuit prius q̄z aia. quia ante illud ſpirare deus formauit corp⁹ ade. vt patet in littera. quia hec verba ibi ꝑcedunt. Formauit igit dom⁹ de⁹ hominez de limo terre. ⁊ inſpirauit ⁊c. Ad quartū dicendū q̄ illud ante eſt ſm naturā. nō aūt ſm tp̄is durationē. quia irascibilitatē ⁊ ceteras ꝓſimiles paſſiones anima nō habet a corpe. ſz ecōuerſo corp⁹ eas habet ab anima Ad argumentū principale dicendū q̄ licet ſubſtantia incorruptibilis non poſſit eſſe forma rei corruptibilis. ſic q̄ educat de potentia materie rei corruptibilis. poteſt tn̄ ei⁹ eſſe forma p infuſionē creatoris.

Cōtra' ori gene.

2

Solutio rationū.

Ad.1.

Ad.2.

Ad.3.

Ad.4.

Ad princi pale argu.

Diſtinctio decimaoctaua

℞ eodez quo

ℓ q̄z ⁊c. Poſt q̄z viſum eſt de viri ꝓductione. hic videndū eſt ō mulieris formatōne. Et diuidit in duas partes. Nā primo magiſter determinat qualiter mulier ꝓducta fuerit quantū ad corpis ſubſtantiam. Secūdo quomodo creata ſit q̄tuz ad animā. ibi. Quēadmodū mulieris. Prima i duas. Nā primo oſtēdit quomodo ⁊ quare corpus eue de coſta ipſi⁹ ade fuerit formatū. Secūdo mouet quaſdā queſtiones circa illius corpis materiale principiū. ibi. Solet etiam queri. Et hec in tres. Nā primo q̄rit magiſter cū corp⁹ mulieris formatū fuerit de coſta. vtz aliqua materia fuerit illi coſte addita. Secūdo innuit q̄ miniſterio angeloz formatio illi⁹ corpis fuerit pacta. Tercio inq̄rit vtz illud corp⁹ ꝓfuerit ſm rationē ſeminalez in coſta memorata. Secūda ibi. Illud etiā. Tercia ibi. Sed queritur an ratio. Et hec i duas. Quia primo oſtēdit q̄ ea que naturaliter fiunt ſunt ſm rationē ſeminalē in potētia creature Secūdo q̄ ea que miraculoſe fiunt non ſunt ſm rationē ſeminalē in potētia creature. ſed ſolū in dei poteſtate. Secunda ibi. Dim igit rez cauſe. Circa iſtā diſtinctionē decimāoctauā q̄ro hāc queſtionē.

Trum corp⁹ eue ꝓfuerit potentialiv ter in coſta ade. Et videt q̄ non. qz q̄ō eſt in potētia in aliq̄. hoc peragens naturale poteſt educi de illo. ſed corpus eue p nullā naturalē potentiā potuit educi ō coſta ade. ergo ⁊c. Cōtra om̄e q̄ō factū eſt de altero hoc ꝓfuit in illo de quo eſt factū ante q̄z ex eo fieret. ſed ſm ſacrā ſcripturā corp⁹ eue factū fuit ō coſta ade. ergo ⁊c. Quia doctores circa materiā iſti⁹ decimeoctaue diſtinctionis inueſtigāt de ꝑpetuitate rez ante ſuū actuale eſſe. ideo quattuor ſunt h̄ videnda Primo vtrū ꝓductaz rez entitates ſm aliquā ſiu realitatē ante ſue ꝓductionez ꝓfuerint ab eterno. Secūdo vtz res ꝓducte ꝑfuerint i materia ſm rōnes ſeminales. Tercio ō eo q̄ō querit. Et quarto vtz de coſta ade fuerit factū corp⁹ eue ſine additōne noue materie vel alicui⁹ rei materialis.

Quātum ad primū

Articulus primus

Prima cō cluſio

primo pono hanc cōcluſionē q̄ creatura ſm nullā ſui entitatē fuit ab eterno. ita q̄ tal' entitas diſtincta eſſet realiter ab entitate creatoris. Secūdo dico q̄ creatura potentia rei poſſibilis fuit ab eterno nō potentia extrinſeca creature Primū ꝓbo ſic. Illud q̄ō ſimpliciter fit de nihilo ſm nullā entitatē ſui diſtinctā a facięte ꝑcedit ſuā factionē. Iſta patet. qz da oppoſitū. tūc nō fieret ſimpliciter ō nihilo. ſz illud q̄ō creat ſimpliciter fit de nihilo. Nam in h̄ differt creatio a generatione. qz generatio aliq̄d ꝓſupponit. creatio ꝓo nihil.

Secunda concluſio. Probatio prime concluſionis.

ℓ

Ꝑ. effect⁹ non differet a ſua cauſa quouiscz ꝓcedat ab ea. ſicut ait ꝓclus. xxxv. ꝓpoſitōne

2

UVA. BHSC. IyR_066

ſz creatura nō habet aliqđ eſſe ꝓductuz a deo
3 ab eterno. ergo nō differebat ab eo P. quā
diu res ſolū habet eſſe ī potētia dei. tādiu non
habet aliquā entitatē differentē a deo. ſz vt ait
Anſ. de caſu dyaboli. c. viij. creatura ante ſui
ꝓductōez ſolū fuit ī potētia dei. Et ibidē di/
cit. ꝙ mund⁹ anteꝫ fieret a potentia dei nihil
erat. ⁊ impoſſibile erat eū eſſe potētia ꝓpria.
4 P. quecūqꝫ equaliter ꝑpendēt ab aliq̄ cau
ſa. eqliter ꝓducunt ab ea. ſz oīs entitas crea/
ture eqliter ⁊ imediate ꝑpēdet a deo. igit nul
la entitas creature poterit eſſe eterna ⁊ n̄ ꝓdu/
5 cta. P. ſi qlibet creatura ꝓfuit ab eterno ſm
aliquā ſui entitatē. tūc etiā materia ꝓfuit. ſed
entitas materie q̄ ꝓfuit n̄ potuit eſſe niſi tota
materia. q̄ ſi aliq̄ entitas materie ꝓfuit ab eter
no. tūc tota materia fuit ab eterno. ⁊ ſic nulla
res materialis creata eſſet. qz oīes facte fuiſ/
ſent de ꝑtacēte materia. qđ eſt ꝫ fidē. Maioz
patet. ꝓbo minorē. qz cū materia ſit ꝓpe nihil
vt ait auguſtin⁹. ⁊ ſit mediū inter ens ⁊ nihil
vt ait cōmētatoz. ideo illa entitas materie q̄
Opio Dē pēſſet nō poſſet eſſe minoz q̄z tota entitas ma
nica. terie. Sz ꝫ iſtā ꝯcluſionē quā reputo ve/
riſſimā ⁊ catholice fidei ꝯformē. ſunt aliq̄ do
ctoꝛes. Quoꝛ vn⁹ ponit oīes creaturas ab
eterno nō ſolū habere eſſe cognitū a deo. ſz eſ/
ſe ꝯſtitutū a deo in ratōne cauſe formalis exē/
plaris in eſſe ꝓdicamētali ⁊ reali eſſentie ⁊ q̄d
ditatis realiter differētis a natura diuina. Et
iſte creature actu q̄ſtū ad eſſe eſſentie ꝯſtitute
a deo ſm rationē exēplarē ab eterno dicunt eſ
ſe in potētia ad eſſe exiſtētie. vt. ſ. a deo ꝯſtitu/
antē in eſſe exiſtētie ſm rationē cauſe efficiētis
1 p creatōez. Et h̄ ipi ꝓbant ſic. Quia ab eter/
no de⁹ fuit exēplar ⁊ idea oīm reꝝ ab eo intel/
lectaꝝ. ergo res tales ab eterno habuerūt ve/
ram realitatē realiter differentē a ſuo exēplari
Cōſequētia patet. qz idea nō ꝑt eſſe ideatuz.
2 nec exēplar exemplatū. ergo ꝛc. P. Augu/
ſtin⁹. xv. de tri. c. xix. ait. ꝙ de⁹ nō aliter cogno
ſcit fieda q̄ facta. conſtat aūt ꝙ qñ cognoſcit
facta cognoſcit reꝝ q̄dditates realiter differē/
tes a ſe. igit quādo nō ſunt exiſtētia puta ab
eterno ealdem veras rerum q̄dditates ⁊ eſſen
3 tias realiter a ſe differētes cognoſcit. P. il/
lud qđ de⁹ de ipis creaturis ab eterno cogno/
uit h̄ fuit creabile. igit vel diuina eſſentia eſſz
creabilis. Uel illud qđ diuine cognitioni ob
iectiue reſpōdebat ab eſſentia diuina realiter
4 differebat. P. de⁹ ab eterno cognouit res
creabiles nō ſolū vt ſunt in ei⁹ eſſentia. qz vt
ſic intellexit ſuas ꝑfectiones. ſz intellexit eaſ
vt quedā obiecta ſecūdario cognita fieri poſ/
ſibilia. Sz obiecti ad potentiā eſt relatio rea
lis. cū p̄cedat actū ratōnis. relatio aūt realis
p̄ſupponit fundamentū reale. ergo tales res
cognite habuerūt ab eterno aliqđ eſſe reale.

P. illud qđ ab eterno eſt res generis ⁊ p̄di 5
camēti. oportet ꝙ ab eterno ſit res differens a
potētia primi agētis q̄ eſt extra oīe gen⁹ ⁊ p̄/
dicamentū. Sed creatura ab eterno fuit res
generis ⁊ p̄dicamēti. Sicut em̄ nūc videm⁹
ꝙ roſa nō exiſtēs actu eſt res generis ⁊ p̄dica
menti. ſic ab eterno fuit res generis ⁊ p̄dicam̄
ti. res em̄ ad idē p̄dicamentū pertinet exiſtēs
actu ⁊ potētia. P. iij. ſup gen. ait auguſti/ 6
nus. Oīe qđ cognoſci p̄t habet prius eſſe q̄z
cognoſcat. ergo creature ab eterno habuerūt
aliqđ eſſe. cū ab eterno a deo ſint cognite. hoc
aūt eſſe de q̄ loquit auguſtin⁹. non potuit eſſe
ipm eſſe cognitū. qz hoc ſequit cognitōez. nec
eſſe exiſtētie. qz hoc acceperūt in tpe p creatio
nē. ergo oportet ꝙ intelligatur de eſſe eſſentie.

P. iſtā entitatē realē ab eterno exiſtentem Alius mo
⁊ a deo realiter differentē quidā alij appellāt dꝰ dicēdi.
poſſibile obiectiuū. Et ſuā intentionē ꝓbant
ſic. Illud qđ eſt poſſibile nō ſolū potētia ex/
trinſeca vel⁊ etiā potētia intrinſeca. hoc eſt ve 1
rum ens reale. creatura anteꝫ crearet erat hu
iuſmodi. Qđ ꝓbant dupliciter. Primo p auic.
qui. iiij. methaphi. ſue. c. ij. ait. Oīe qđ inci
pit eſſe anteꝫ ſit neceſſe eſt ꝙ ſit potētialiter ī
ſe. alias nullo modo erit. ſi em̄ nō erit poſſibi/
le in ſe. tūc erit impoſſibile. Secūdo ꝓbāt
idē ſic. Si lapis anteꝫ creat eſt ſolū poſſibil⁊
potētia creatoris. puta quia de⁹ poteſt eū cre/
are. tūc chimerā fieri eſſet impoſſibile ex ſola
impotētia dei. puta qz de⁹ nō poteſt eā creare
P. illud qđ ab eterno fuit creabile. ab eter/ 2.
no minus fuit nō ens q̄z ens ꝓhibitū qđ ſm
ſe oīmodā habet repugnantiā ad eſſe. ergo
res creabilis ab eterno habuit aliquā entita/
tem poſſibilē qua intrinſece minus ſibi repu
gnabat creari. q̄z enti ꝓhibito. P. ens rea/ 3
le extra animā reali diuiſione diuidit in actū
⁊ potentiā. ergo vnūqđqꝫ ens nō ſolū habet
entitatē realē vt eſt in actu. verū etiā vt eſt in
potētia. qz reale diuiſum ſalnat in vtroqꝫ mē
bro realiter diuidentiū. P. relatio realis p/ 4
ſupponit extrema realiter diſtincta. ſed inter
creatū ⁊ creabile ab eterno fuit relatio realis.
Quia ſicut inter creans ⁊ creatū eſt relatio re
alis. cū relatōes modo potētie ſint reales. vt
patz. v. methaphi. ſic ꝛc. P. ſic ſe habet im 5
poſſibile ad poſſibile. ſic ſe habet non ens ad

UVA. BHSC. IyR_066

ens.ergo cōmutatim sicut se habet impossibile ad nō ens.sic se habebit possibile ad ens.sz oīe impossibile ꝛ necessitate est non ens loquēdo ꝛ ente reali positiuo.ergo oīe possibile ꝛ necessitate est veruz ens reale positiuum

Cōtra hē/ricum.

Sz ista minus bene intelligo.ideo primo arguā ꝓtra primū modū dicēdi istoꝝ doctorum.Secūdo ꝓtra secūdū.Et tercio rōnibꝫ eoꝝ breuiter respōdebō. Cōtra primū sic.

1 Qñcunqz tota essentia rei p̄existit producti oni.tūc talis pductio nō solū nō potest esse creatio.vez etiā nec potest dici vera generatio.quāuis possit dici accidētalis trāsmutatio.sed p̄m istos creatura q̄libet p̄m esse essentie qđ idē est qđ essentia fuit ab eterno distincta ab ipso ꝛeo.ergo isti nō solum cōtra fides tollunt omnē creationē.vez etiā ꝓtra philosophos simul ꝛ theologos tollūt omnē veram generationē.Maioꝝ patet.qz creatō cū sit ꝛ nihilo pductio.nihil rei pducēde p̄supponit.generatio autē vt patet vndiqz in vera philosophia solā materiā rei generāde p̄supponit.que nō dicit tantā entitatē sicut tota essentia rei vt realiter est distincta a suo pducēte. P̄.quādocunqz hoc verbum est pdicat

2 tercio adiacēs tūc p̄t absolute ꝛ simpliciter inferi secūdo adiacēs.nisi prima pdicatio fuerit cū termino distrahente.sed essentia rei nō est terminꝰ distrahēs.ergo si vez est dicere rē esse ab eterno p̄m esse essentie.similiter ꝛ absolute erit vez dicere rem esse ab eterno.Et qz qđ est non fit.sequit q̄ nulla res ꝛ nouo simpliciter fieri possit. P̄.si ꝛeus non posset rerum essentias ab eterno cognoscere.nisi ipse essentie ponerent ab eterno in esse reali distincto ab ipso ꝛeo.tūc ꝛei sciētia ꝛpenderet a talibus essentijs creaturaꝝ.qz quicqđ necessario ꝛquirit alteꝝ necesse est ipm aliquo modo

4 ab eo ꝛpendere. P̄.si ꝓpter hoc q̄ ꝛeus vere cognoscit essentias reꝝ ab eterno.necesse est tales essentias realiter fuisse ab eterno.eadez ratione sequit ipsaꝝ rerum essentias ꝓprietates accidentia operatōnes ꝛ omnē modū essendi fuisse ab eterno.quia oīa hec ꝛeus ab eterno clarissime intellexit.cū nō aliter cognoscat facta q̄ fienda.vt ait beatus augustinꝰ.

5 P̄.qñcunqz eadē rei essentia transit ꝛ vno modo essendi ad aliū moduz essendi.illa res nec est creata nec genita.sed solūmodo mutata.Sed p̄m modū dicendi istoꝝ cum ꝛeꝰ creaturas produxit eadem essentia rei transiuit ꝛ vno modo essendi ad aliū moduz essendi.puta quia ante creationem habuit ab eterno modū essendi p̄m esse essentie.ꝛ post creatōez habuit modū essendi p̄m esse existentie.ergo ꝛc. P̄.nec illa distinctio valet qua tribuūt 6
esse essentie cause formali exemplari.ꝛ esse existentie cause efficiēti.Nam cū quattuoꝝ sint cause reꝝ.due scilicz intrinsece.puta materia ꝛ forma.ꝛ due extrinsece.puta finis ꝛ efficiēs ꝛ forma exēplaris non sit materia.nec forma materiā perficiens.nec finis.sequit necessario q̄ eius causalitas sit ꝛ genere cause efficiētis

P̄.p̄m istos esse existentie dicit solū quen- 7
dam respectū ad causam efficientē.sed respectus purus nō potest esse terminus alicuius actionis realis p̄m se.quia etiā p̄m istos i alijs dictis suis respectus nunqz acquirit nisi acq̄sito aliquo absoluto in altero extremoꝝ.Luz igit ex parte creatoris nulla entitas absoluta possit acq̄ri.necesse est q̄ ex ꝑte creature p̄eter esse actualis existētie qđ isti ponūt esse respectū pducat essentia substrata ipi esse existētie q̄ realiter terminet ipaz creatōez ad cuiꝰ pductionē pducat etiā pdictꝰ respectꝰ P̄.augꝰ. 8
sup illud ad Heb.xi.vt ex inuisibilibꝫ visibilia fierēt.sic ait.Per inuisibilia significat mūdus iste inuisibilis q̄ erat in ꝛei sapientia.ad cuiꝰ similitudinē factus est hic mūdus visibilis.hec aūt visibilia anteqz fierēt non erant Et tunc imediate augustinꝰ mouet vnū dubiū dicens.Quomodo ꝛeo nota erāt que nō erant.aut quomodo fierēt que sibi nota non essent.Respōdet augustinꝰ dicens.q̄ anteqz fierent ꝛ erāt ꝛ nō erant.erant eīm in ꝛei scientia.ꝛ non erant in sua natura.Et idē augꝰ.v. sup geñ.c.xv.ait.Creatura ois p̄m esse qđ habuit ab eterno vita erat ꝓpter qđ solū habebat esse in ꝛeo.Et eandē sñiaz ponit Anꝺ.monologion.xxiiij.c. Ex his igit ꝛ multis alijs Contra se
sctoꝝ autoritatibꝫ apparet nō solū illos ꝺ pri- cundū mo
mo modo ponendi istā opinionē.vez etiā illos ꝛ secūdo modo falsū dicere in ꝟ.q̄ ponūt dū dicēdi.
creaturā ab eterno fuisse p̄m aliquā sui entitatē realiter differentē ab ipo ꝛeo. P̄.istꝺ pos- 2
sibile obiectiuū qđ isti ꝛ scꝺo modo dicendi ponūt.vel diceret maioꝝ entitatē q̄z essentia materie.vl minoꝝ.vl eqlem.Si maioꝝ tūc minus p̄supponeret generatio q̄z creatio.Si minoꝝ tūc essentia materie ñ esset pura potētia.Si equalē.tūc creatio nō esset magis ꝛ nihilo q̄z ipa generatio.q̄ oia sunt absurda ꝛ impossibilia. Ad primū igit ꝛ primo modo dicēdi nego ꝟsequētiā. Ad pbatōez dicēdū. Solutio
q̄ essentia diuīa ab eterno fuit exēplar creatu- rationū ꝙ
raꝝ.nō q̄ tūc essent.sz q̄ in ꝑte fierēt. Ad se modo dicē
di henrici
Ad.2.

UVA. BHSC. IyR_066

cundū dicēdū q̄ ꝫ argumētū ñ mag⁹ cludit de essentia rez q̄z d⁹ existētia. qz d⁹ ab eterno z ī tpe eq̄ pfecte cognoscit existētias rez sicut essentias. Ad formā tñ argumēti dicendū q̄ d⁹ ab eterno cognouit essentias rez. nō q̄ tūc essent. sz q̄ p sui potētiā in tpe dū sibi placeret fieri possent. Ad.3. Ad terciū nego ꝯsequētiā. qz q̄uis illud qđ d⁹ cognouit de creaturis esset creabile. tñ nec illud fuit ab eterno. nec diuīa essentia erat creabil'. Sz sufficit q̄ diuīa essentia talia cōprehēdat virtualiter ad ꝫ ipe d⁹ talia distincte cognoscat. cū em̄ d⁹ pfecte cognoscit essentiā suā. tūc pfecte cognoscit oīe creabile ꝯtētū ẏtualiter ī sua essentia. Ad.4. Ad quartū dicēdū. q̄ d⁹ nō cognouit creaturas ab eterno esse creabiles z possibiles fieri potētia passiua se tenente ex pte creature. sz cognouit eas esse possibiles potētia actiua se tenente ex pte creatoris seu suūpi⁹. Et ideo creatura ab eterno extra deū nō habuit aliq̄d esse reale. nec ꝯsequēs aliq̄ relatio real' fuit ab eterno ī ter essentiā rei create z intellectū diuinū cognoscentē hmōi essentiā esse possibilē fieri. Ad.5 Ad quintū nego minorē. Ad pbatōez dicēdū q̄ nō est sile. qz dato q̄ rosa ñ existat actu. est tñ ī suis causis naturalibz z ꝓpinq̄s. Etiā est ī potētia passiua materie q̄ est vna de causis intrinsecis rei naturat'. Ad.6. Ad sextū dicēdū vt supra patuit creature ab eterno habuerūt esse viuū ī essentia creatoris Alias inuenit sic. posset etiā dici q̄ aug⁹. ibi loquit de cognitōe nra. z ñ de cognitōe dei. quā nullū eē creature pt pcedere. cū dei cognitio sit simpliciter eterna. Ad primū de scdo modo dicendi nego minorē. Solutio ad secūdū modū. Ad primā pbatōnez dicēdū q̄ illud ẏbū auic'. est intelligēdū d̄ his q̄ incipiūt eē ī tpe p motū z trāsmutatōnez ẏtute agētis naturalis. Ad.1. Scdaz pbationē. Ad scdaz pbatōez nego ꝯsequētiā. qz nulla ipotētia ex ꝫ apparet ī agēte. qz nō facit illud qđ effect⁹ factū esse non patit. Uñ lapis ab eterno possibilis fuit creari. eo q̄ d⁹ ab eterno potuit eū creare. Posse em̄ creari ē ꝓpter posse creare z ñ ecōuerso. cū potētia ꝓdicat de potētia actiua q̄z passiua. vt patet. v. methaphi. Et licet isto mō possibilitas creature causa sit potētia creatoris. impossibilitatis tñ entis phibiti nō oportet assignare aliā Ad.2. causā q̄z ipazmet repugnātiā terminoz Ad scdm nego ꝯsequentiā. qz q̄uis ens creabile ab eterno min⁹ fuerit ñ ens q̄z ens phibitū in ꝫ q̄ sibi cōpetebat negatio repugnātie ad posse ꝓduci. ex ꝫ tñ ñ optebat ipm creabile ab eterno fuisse fm aliquā sui potētiā passiuā seu sb iectiuā. sz ad ꝫ sufficiebat ꝓtinētia ẏtualis q̄ ꝓtinebat ī potētia actiua creatoris. Ad.3. Ad tertiū dicēdū q̄ potētia q̄ cū actu diuidit ens reale vl' ē potētia sbiectiua vl' ē potētia obiectiua tal' q̄ realiter fūdat ī sbiectiua. sz cū creata vt extra creatorē ꝯcipit d̄ fuisse in potētia ab eterno. tal' potētia nec ē sbiectiua nec ē potētia obiectiua q̄ imediate fūdet ī sbiectiua. sz ē mere obiectiua. q̄ ñ ē alterz diuidētū ipm ens reale. Et iō qđ sic ē ī potētia ñ oportet esse ens reale. Ad.4. Ad qrtū nego minorē. ad pbatōez dđ q̄ relatōes reales scōi modi. vt apparet. v. methaphi. ñ fūdant q̄ocūq̄z ī potētijs. sz vl' fūdant ī actōe z passiōe. vl' ī potētia vt p ipaz elicita est actio z illata ipa passio. Sz ab eterno nec fuit actō neq̄z passio. q̄ tc. Ad.5 Ad q̄ntū dđ sic etiā alias dixi q̄ cōmutata ꝓportio vniūsaliter z grā forme ñ tenet nisi ī terminis q̄z tiatiuis Posz eē tota illa deductio ꝯcedi d̄ possibili potētia sbiectiua. nō aūt d̄ possibili potētia obiectiua. q̄ res ponit ī solo eē cognito z nō reali. Scda cō/clusio. Scda ꝯclō. s. q̄uo creata ab eterno fuit possibil' ñ potētia itrinseca sz extrinseca. patet p ia dicta. iō trāseo causa brevitat'

Quātū ad secundū articulū duo videda sunt. Articulus secundus.

Primo q̄d sint ratōes seminales Secūdo q̄liter res ꝓducte seu forme rez ꝓductaz dicunt̄ esse ī suis causis naturalibz ante sui ꝓductōnez fm hmōi rōes semiales. Quo ad primū dico q̄ rōnes seminales sunt q̄daz habilitates seu aptitudines a deo indite rebz naturalibz. ex quibz res naturales sunt apte nate causare naturales effect⁹ fm suas potētias actiuas z passiuas. Tanta em̄ est imbecillitas rez naturaliū q̄ sine hmōi habilitatibz seu aptitudinibz effect⁹ suos ꝓducere nō possunt. dato etiā q̄ habeāt ẏtutes suas actiuas z passiuas Nō em̄ germinauit terra herbā virentē ante q̄z d⁹ tercia die hmōi habilitates q̄ sunt rōes semiales sibi ĩdidit. cū dixit. germinet terra herbā virentē habentē semē tc. Et eodē mō de volatilibz z aq̄tilibz q̄nta die. z hoibz z ceteris aialibz sexta die. nō videt igit aliō eē rōes semiales nisi ordo q̄dā l'hītudo actiuoz ad passiua z ecōuerso fm q̄ diuīa bñdictōe ꝓncipia passiua debite z ordiate sbdita sūt actiuis Uñ fm aresto. ad rez generatōez ñ sufficiūt duo ꝓncipia. s. materia z forma. sed necessario requirit ipa ꝓuatio. Propter qđ aresto. reprehēdit platonē. i. phi. eo q̄ desperasset ꝓuatōez. sic ec fm

UVA. BHSC. IyR_066

augusti. tria sunt oīm rez naturaliū p̄ncipia scilicet materia forma ⁊ rōes seminales Uñ meli⁹ exprimit̄ illud terciū rez principiū per augustinū q̄z p arestotelē. Qz p̄uatio ꝑm arestotelē est carētia forme cū aptitudīe ad eaz. ita ꝙ priuatio p se dicit carentiā. ⁊ solū ex ꝯsequēti dicit aptitudinē. Ratio vero semīalis ecōuerso p se dicit aptitudinē. si aūt dicit carētiā h̄ est ex ꝯseq̄nti. Cuz igit̄ aptitudo magis sit de rōne p̄ncipij q̄z carētia. ideo ⁊c. Est etiā illa assignatio p̄ncipioꝝ facta p augustinū vniūsalior. qz priuatio vt p̄uatio se tenet tm̄ ex pte p̄ncipij passiui. sz rōes seminales se tenēt cū p̄ncipijs actiuis ⁊ passiuis. Ergo sententia augustini nō solū ē ꝯgruētior. vez etiā est cōpletior q̄z sit sn̄ia arestotel'. Quo ad secūdū dico ꝙ forma nō p̄est ꝑm hmōi rōnes seminales. ita ꝙ aliqua entitas ipi⁹ forme p̄sit ī materia ante sui p̄ductōez. Nihil em̄ dicit effect⁹ p̄ducibilis in sua causa materiali nisi materiā vt apta nata est trāsmutari actōe naturali ad h̄ ꝙ actu fiat in ipa talis effect⁹. sicut etiā effect⁹ p̄ducibilis ī sua causa efficiēte nō dicit aliud q̄z ipm efficiēs vt potēs est talē effectū ponere ī esse. P̄. sicut tota entitas materie est potētia. qz ipa substantiuat̄ per posse vt patet in de substātia orbis. sic tota entitas forme est act⁹. igit̄ si forma ante ipsi⁹ actualē p̄ductōnē ꝑm aliquā suā entitatē distinctam a materia p̄esset in materia. tunc esset actu anteq̄z esset actu. qd̄ est ꝯtradictio. P̄. cū oīs entitas forme det esse formale ei in quo est. ergo materia haberet esse actu p formā ante ipsam generationē. qd̄ est impossibile. cū forma ꝑm qd̄ dat esse substātiale materie sit termin⁹ ipsi⁹ generatōnis P̄. tunc subiectū generationis nō esset pura materia. s. ipm hyle. qd̄ ē ꝯtra ph̄m p̄mo de generatōne. P̄. si forma p̄existeret ꝑm aliquā sui entitatem realiter distinctam a materia, cū forma sit indiuisibilis oporteret ꝙ ꝑm totā essentiā p̄existeret. sed tota essentia forme nō potest esse in aliquo nisi det ei esse ꝑm illā formā. quia vt ait cōmentator. vij. methaphisi. essentia nō potest separi a suo esse. ergo in aere siue in materia aeris esset vere ignis anteq̄z ex aere generaret̄ ignis.

Inq̄sitō secūda hui⁹ articuli.

1

Req̄re egidiū. ij. quolibet. q. xij.

2

3

4

5

Sz ꝯtrarium istius conclusionis tenent quidam doctores dicentes. ꝙ sicut forma in actu ponit numerum cum materia. ita ꝙ materia ⁊ forma in actu sunt due res ex quibus constituitur cōpositū in actu. sic forma in potentia ponit numez cū materia ita ꝙ sūt due res ex quib⁹ ꝯstituit̄ compositū in potentia.

Jacob⁹ de viterbio. ij q̄libet. q. i.

Et addunt isti ꝙ tota forma ꝑm rem vt habet esse in potentia dicitur suijpsius exordiuz vt educenda est in actū. ⁊ propter huiusmodi inchoationē forma dicitur p̄existere ī materia ante generationē. Multa alia valde dubia ponit iste doctor simul cū his dictis. Hec tamē magis sunt ad p̄sens propositū.

Istud etiā tenet alexāder. iij. q̄libet. q. vlti.

Predicta autē p̄bat primo per cōmentatorem qui. viij. methaphisi. ait. Est igitur aliqd̄ vnū qd̄ primo est in potētia. ⁊ postea trāsfertur de potentia ad actū. translatio em̄ non largitur ei multitudinē sed perfectionē in esse Ex quo manifeste apparet vt dicunt ꝙ nō acquiritur aliqua noua res. sed solū nouus modus essendi. Et ideo sicut post trāsmutatōez in cōposito sunt due res. s. materia et forma. ita ⁊ ante transmutationē. P̄. actus ⁊ potētia cum diuidāt qd̄libet genus ⁊ quālibet speciem entis. oportet ꝙ sint in eodez genere et ī eadē specie. h̄ autē esse ñ posset nisi forma in actu ⁊ in potentia essent eadem res cum identitas speciei sumatur ab identitate forme. a qua vnumquodq̄z sortitur speciem. ergo ⁊c.

1

2

P̄. medium cōmunicat naturaliter cū extremis. ergo sicut albedo in actu ⁊ omnimoda negatio albedinis differunt a materia. sic albedo in potentia que est mediū inter ea est aliud a materia. P̄. si sola materia p̄existeret. cum essentia forme sit alia ab essentia materie. ipsa forma cum res generatur ex nihilo crearetur. P̄. ad idem posset argui sic. Entis ad non ens non potest esse realis ordo. vl' habitudo. siue realis relatio. quia relatio realis necessario requirit extrema realia. sed materie ad formam in potētia existentem est habitudo siue relatio realis. igitur forma vt est in potentia necessario dicit aliquā entitatem realem. P̄. appetitus realis non potest esse ad illud qd̄ formaliter nihil est. sed materia habet appetitum realem ad formam que est in potentia. quia materia appetit formam vt femina masculum ⁊ turpe bonum. vt dicitur primo phisicoꝝ. Sed quia isti videntur incidere in errorem anaxagore qui nihil posuit esse sincerum. quia omnia posuit in om̄ibus. ideo omnia p philosophū adducta primo phisicoꝝ. cōtra anaxagoram possunt adduci etiā contra istos. Modus etiā istius positionis non valet. Quia quāuis forma ī actu differat a materia. non tamen forma in potētia. quia act⁹ est q̄ distiguit. igit̄ forma ī actu ꝟe distiguit̄ a materia q̄ ē ens ī potētia. īmo est ipa potētia. Potētia aūt vt potētia ñ

3

4

5

6

Cōtra Jacobū.

1

UVA. BHSC. IyR_066

distinguit a potētia. Et ideo forma in potentia nō potest esse distincta a materia. P. sicut actꝰ cū actu vt actus est nō ꝓstituit aliqd cōpositū. sic potētia cū potētia nō potest ꝓstituere cōpositū. P. essentia forme si p̄cederet generationem existēs distincta a materia. aut esset maioris entitatis q̄ materia. aut minoris. aut equalis. Deducat sicut in p̄cedenti articulo deductū est. P. si p generationē solū modꝰ acquireret & nō res. tūc generatio nō esset realis sz modalis. Ad primū dicēdum ꝙ ꝓ tanto dicit trāsmutatio materie nō largiri multitudinē sz perfectionez in esse. qz perfectio quā p trāsmutationē acquirit ipa materia facit vnū cū materia. vl accidētaliter sicut in trāsmutatiōe accidētali. vel essentialiter sicut in trāsmutatiōe substātiali. ita ꝙ ex tali pfectiōe & materia resultat vna essentia Ad secundū dicendū ꝙ ens existēs in pura potētia nec est in genere nec in specie actu. cū enim vnūqdq; sit in genere p suā entitatē. ideo sic ens in pura potētia nō habet entitatē sz possibile est ipm q̄q; habere entitatē. sic nō est in specie sz potest quandoq; esse in specie. Ad terciū dicendū ꝙ ꝓ omnimodā albedinis negationē vl intelligis ens ꝓhibitū. puta qđ nullā habet entitatē albedinis. nec possibile ē ipam aliquā vnq; habere albedinē quacunq; virtute. & tūc albedo in potentia nō est medium participans talia extrema. qz possibile nihil participat & impossibili. vel intelligis negationē omnis entitatis realis ipsiꝰ albedinis. & tunc albedo seu albū in potētia nō est medium inter p̄dicta. sed est ipm alterū extremuz. quia vt sic dicit omnimodā negationē albedinis. Nā vt in potentia pura est ad albedinem. nihil tūc habet & albedine. Ad quartum dicēdū ꝙ vt patet. vij. methaphi. forma nō fit sz totū cōpositū fit ex materia et forma & ideo nō oportet querere ex quo fiat forma. cū ipa nō fiat p̄r se. sz solū p accidēs. s. ad factionē totiꝰ. igit sufficit assignare illud ex quo p se fit ipm totū. ad hoc ꝙ viret creatio. Etiā ista ratio est ꝓtra istos. qz ille modꝰ accidentalis sm quē dicūt formā terminare generationē non pfuit. nec sm se. nec sm aliquid sui. Et ideo si forma argumēti valeret. tūc saltem ille modꝰ crearet. Ad quintū dicenduz. ꝙ illa habitudo materie ad formā que est in potentia nō est relatio realis actu sz aptitudine Et ideo nō oportet ꝙ actu habeat terminū realem. sed sufficit talē terminū esse in suis causis ablq; reali distinctione sui ab hmōi causis. cū aūt talꝰ terminꝰ. s. ipa forma sm p̄pam suā entitatē distincte a suis causis ponet in esse ꝓpo. tūc etiā talis relatio quā termiat erit actualis. qz actualiter terminat Ad sextuz dicendū nego maiorē. qz agens agit ꝓpter finem nō acquisitū. qz habitibꝰ p̄sentibꝰ cessat motꝰ. sz mouet & agit ꝓpter finē acquirendū qui in se formaliter nō est. & tm appetit ab agēte. Uel dicendū ꝙ quāuis forma quā appetit materia in se & formaliter nihil sit. est tamen aliquid dispositiue. puta in suis dispositionibus que sunt in materia inclinātes eā ad appetendum formā ad quā disponunt.

Ad.1. Solutio. Ad.2. Ad.3. Ad.4. Ad.5 Ad.6.

Quantū ad terciuz

Articulus tertius.

principale pono duas ꝯclusiones Prima est ꝙ corpꝰ eue nō p̄fuit in costa ade sm potētiam naturalē. Quia illud nō est in aliq̄ sm potentiā naturalē. qđ nō est in eo sm rationē seminalē. sed corpꝰ eue nō p̄fuit in costa ade sm rationē seminalē. ergo & c. maior et minor patet ex p̄cedētibꝰ. Secūda ꝯclusio est ꝙ corpꝰ eue p̄fuit ī costa ade sm potētiā obēdiētialē. Qz quicq̄d virtute diuina fit & aliq̄ re materiali. qđ virtute naturalis agentis fieri nequaq; potuit. ꝯ p̄fuit ī illa re materiali saltē sm potentiā obēdientialē. sz corpꝰ eue ꝑtute diuīa fuit factū ꝺ costa ade & nulla naturali ꝑtute ꝯ poterat fieri. q & c. Est tm hic aduertendū ꝙ si q̄q; inuenit in dictis beati augustini. illꝺ corpꝰ p̄fuisse ī costa ade sm rōem seminalē. tūc ibi accipit rō seminalis impꝓpe.

Prima cōclusio.

Scda cōclusio.

Quātuz ad quartū

Articulus quartꝰ.

principale pono duas ꝯclones. Prima ē ꝙ & pt ꝺ re corpali pua facere corpꝰ magnū sine rarefactiōe & sine noue materie additiōe. qz ñ apparet maior difficultas in isto q̄z creare qđcūq; corpꝰ ꝺ nihilo. sz istud pt &. vt declaratū ē supiꝰ. dist. i. q. i. q & c. P. ista est expsa sīa hugonis. i. lib. ꝺ sacramētis. pte. vi. c. vlti. vbi ponit q̄ttuor q̄ solꝰ & pt & nlla creatura. Quoz p̄mū ē. ꝙ & pt aliq̄d facere & nihilo. Scdm ē ꝙ & pt aliq̄d ꝯuertere ī nihil. Terciū ē ꝙ & pt ꝺ quo facere magnū eo ñ rarefacto nec aliq̄ addito. Quartū ꝙ deus pt & magno facere puū eo ñ ꝯdēsato & nullo inde ꝺtracto. Sz ꝺ istud est doctor cōis in sūma pte p̄ma. q. xcij. arti. iij. in solutiōe primi argumēti. vbi sic ait. Quidā dicunt p multiplicatiōez materie ablq; alterius additiōe formatū fuisse corpꝰ mlieris. s. eue ad modū q̄ deus

Prima cōclusio

2

Opīo thome.

UVA. BHSC. IyR_066

quinq; partes multiplicauit. sed hoc est oīmi
1 no impossibile. qr mltiplicatio ꝑdicta aut ac/
cidit ꝑm trāsmutatōez substātie ipsi⁹ materie
aut ꝑm trāsmutationē dimensionū ei⁹. Non
ꝑm transmutationē substantie ipsi⁹ materie.
tū quia materia in se ꝯsiderata est oīno in/
trāsmutabilis. vtpote existēs in potētia z ha/
bens solū rationē subiecti. Et ideo nullo mo
do potest multiplicatio materie intelligi ea/
dem materia manēte absq; additōne. nisi ꝑ
hoc ꝙ maiores accipiat dimēsiones. hoc aūt
est rarefieri. vt dicit ph̄s. iij. phisicoꝝ. Dice
re ergo materiā multiplicari absq; rarefactio
ne. est ponere ꝯtradictoria. s. diffinitionē abs/
q; diffinito. Unde cū nō appareat rarefactio
in talibꝫ multiplicatōnibꝫ necesse est ponere
additionē materie. Hec sunt verba istius do
Cōfirma ctoris fideliter recitata. Et istud ꝯfirmant
2. aliqui sequētes istū doctorē sic. Impossibile
est totū equari parti. qr oīe totuꝫ est maius
sua parte. sed costa ade equabat ꝑm materiaꝫ
3 alicui parti coꝝpis eue. ergo non equabit ꝑm
materiam toti coꝝpori ipsi⁹ eue. P. dꝰ nō
potest facere coꝝpus mixtū sine materia. ergo
pari ratione nō potuit facere tm̄ coꝝp⁹ sine tā
4 ta materia. P. isto modo ex materia que ē
in grano milij posset fieri tot⁹ mund⁹. qđ est
5 Thomā incōueniēs vt isti dicūt. Sz ista ꝓtra p̄di
z seqces ei⁹ ctā ꝯclusionē nō ꝯcludūt. Quia dꝰ sua actō
1 ne potest imediate ꝓducere essentiā materie.
z per ꝯsequens tanq; plenū habens dominiū
sup ipsa essentia materie ꝑt quāuiscūq; modi
cam materiā informare sine rarefactōne quā
2 uiscūq; magna quātitate. P. quādo aliq
sunt oīno indifferētia. tūc ab eo qui habet
plenū dominiū sup ea equalis quātitas ꝑt ī
vtrūq; induci salua similitudine in raritate z
densitate. sed materia que est sub grano milij
z materia maioris montis tot⁹ mūdi ꝯside/
rate ꝑm suā essentiā sunt oīno indifferētes.
cū in pura potentia nulla discernat differen/
tia seu distinctio. vt patet. ij. methaph̄i. act⁹
em̄ est qui distinguit. vt dicit. iij. de aia. ergo
per potentiā dei salua similitudine raritatis z
densitatis ꝑt quātitas illi⁹ montis induci in
materiā grani milij. P. actiones diuerse ꝑ
3 essentiā possunt diuīa ꝑtute abinuicē separi.
sz extēsio z rarefactio eiusdē materie sunt diū
se actōes essentialiter z realiter differētes. g̃ si
ne rarefactōe poterit dꝰ ipaz materiā extēdere
Cui⁹ oppositū assumit iste doctor ī sua ꝓba
tione Maior patet. ꝓbatio minoris. qr essen
tialis ratio actionū sumit a terminis. vt pa/
tet. v. phisi. Sz termin⁹ extēsionis q̄ ex quo
fit magnū est ī ꝑdicamēto q̄stitatis. z termin⁹
rarefactōis q̄ de densо fit rarꝫ est ī ꝑdicamēto
q̄litatis. Et ꝯfirmat. qr pri⁹ ꝑtute diuina
ꝑt separi a posteriori. sz q̄stitas est ꝓpr q̄lita/
te. g̃ extensio vl' augmētatio eiusdē materie q̄
terminat ad q̄stitatē. ꝑt ꝑtute diuina separi a
rarefactōe q̄ terminat ad q̄litatē. His pre
missis rñdendū est rationibꝫ istoꝝ doctoruꝫ
Ad primū igit̄ dico ꝙ istud fit ꝑm trāsmu
tatōez dimēsionū materie. Ad ꝓbatōnez cū
dicit ꝙ eādē materiā esse sb maioribꝫ dimēsi/
onibꝫ ē rarefieri. dicēdo ꝙ licet istud sit verū
loq̄ndo d̄ actōe agētis natural' qđ ī eādē ma/
teriā n̄ ꝑt inducere maiorē extēsionē nisi indu
cendo maiorē rarefactōez. tm̄ nō est vez loq̄n
do de actōe diuīa q̄ dꝰ ꝑt in eandē materiā in
ducere maiorē q̄stitatē vl' extēsionē nō indu/
cēdo maiorē rarefactōez. Nec ex h̄ ponit̄ dif
finitio sine diffinito. qr cū ph̄s dicit eādē ma
teriā habere maiorē extēsionē est rarefieri. ipe
ibi describit rarefieri ī ordie ad actōez agentis
natural'. z iō nō est ad ꝓpositū. Etiā iste do/
ctor assumit vnū dubiū in h̄ ꝙ dicit materiā
intrāsmutabilē esse ꝑm se. qr vt sic habet rōez
sbiecti. totū em̄ ꝑ oppositū de ꝑz dici. qr ma
teria vt habet rōez sbiecti. sic ē ꝑpe trāsmuta/
bil'. vt sic em̄ eadē manēs trāsmutat d̄ vno ꝯ/
rioꝝ ī alterꝫ. vt patet. i. phisi. Ad scām ne/ Ad. 2.
go minorē. qr materie ꝑm se nec cōuenit ꝙ sit
eqlis vl' ineqlis. h̄ em̄ ꝓpriū est q̄stitatis. z iō
n̄ ꝯuenit materie nisi ꝑm qđ ē quāta. Et qr ꝑ
potētiā dei ī eadē materia ꝑt ee successiue alia
z alia q̄stitas. z alia z alia extensio. iō materia
ptis ꝑt esse eqlis materie toti⁹. si in hmōi ma
teriā in q̄ nūc est q̄stitas ptis. postea virtute
diuina inducit̄ q̄stitas toti⁹. Alias sic inueni
tur. Ad secūdū nego minorē. qr sicut ꝓbatū
est supra. deus ꝑt materiā informatā minori
q̄stitate subijcere maiori quātitati absq; rare/
factione. ideo ꝑ dei potētiā fieri potuit vt ꝑs
coꝝporis ade equaret ꝑm materiā toti coꝝpori
ipsi⁹ eue. Ad tercīū nego ꝯsequentiā. facit Ad. 3.
em̄ dꝰ tm̄ coꝝp⁹ quantā inducit q̄stitatē ī ma
teriā diuine factioni subiectā. Ad quartū Ad. 4.
ꝯcedo ꝯsequentiā loq̄ndo d̄ potētia dei. qr ea po
tentia q̄ ꝑt mūdū facere de nihilo. etiā ꝑt mū/
dū facere de vno milij grano. Est etiā q̄dā Alia opio
opinio q̄ alterꝫ tenet extremū dicēs. ꝙ virtute
agētis naturalis ꝑt fieri in eadē materia ma/
ioꝝ q̄stitas etiā manente equali rarefactione.
Qđ ꝓbant sic. Ponūt enim ꝙ minimum
ignis coꝝrūpat̄ in aerē. tūc vt dicūt coꝝrūpit̄ ī

UVA. BHSC. IyR_066

minimū aeris. Tūc ſcdo ponūt q illud minimū aeris corrumpat in ignem. tunc vt dicūt ex eo generant xcē minima ignis. qz ſicut ex vno pugillo aeris fiūt xcem ignis. ſic ex vno minimo aeris fiūt xcē minima ignis. ⁊ ſic de primo ad vltimū ex vno minimo ignis facta ſunt xcē quoz qlibet eſt tm q̄tū erat primū minimū ignis. qz nō eſt dare min⁹ minimo. Et p idē pbant q primū minimū ignis non potuit corrūpi in min⁹ q̄ in minimū aeris. qz ſi dat oppoſitū tūc eſt dare min⁹ minimo.

Cōma eū. Sz nec iſtud valet. qz aug⁹. x. ſup gen. lo quens de potētia naturalis agētis ꝓtra terꝙl lianum ſic ait. Quid aūt abſurdi⁹ q̄ putare maſſam cuiuſpiā metalli ex aliq̄ ſui pte creſce re poſſe niſi xcreſcat ī altera. vel augeri latitu dine niſi groſſitudie minuat. aut vllū eſſe corpus manēte nature ſue q̄ntitate qđ vndiqz cre ſcat niſi rareſcat xc.

Solutio rationis. Ad rationē eoz dicen dū q intelligēdo p minimū ignis vl p mini mū aeris illud qđ eſt tāte quātitatis qđ ſepa tū a ſuo toto retinet nomē ⁊ ſpeciē ſui toti⁹. eſt tn̄ ita modicū q ſi min⁹ fieret imediate corrū peret. tūc falſū aſſumit cū dicit. q ex minimo ignis corrupto generat minimū aeris. qz ille aer q̄ generat ex minimo ignis nō eſt tāte q̄n titatis q poſſit per ſe in ſpecie aeris ſubſiſtere. q̄ntitas em̄ ei⁹ eſt ſubdecupla ad q̄ntitatē mi nimi ignis p̄corrupti. vñ ſolū habet eſſe put alteri aeri ꝓiungit. Et cū dicit q nō eſt dare min⁹ minimo. Dico q licet nō poſſit minus minimo dari quoz vtrūqz p ſe poſſit ſbſiſtere tn̄ minimo potēti p ſe ſubſiſtere pt dari min⁹ nō potēs p ſe ſubſiſtere. Sicut em̄ in augmē to ꝓpre dicto etiā minima ps aucti ē aucta. vt dicit p̄mo de generatōe. qđ vtqz vez ē lo quēdo de partibꝰ q̄ dicunt ptes formales. in quibꝰ. ſ. ſepatis a ſuis totis p̄t manere forma toti⁹. Et tn̄ illud additū quo minima ps au cti augeret eſt min⁹ illa minima pte. qz eſt ps materialis q̄ nō poſſet ī ſe ſeruare formam et ſpeciē priſtinā ſi ſepareť a toto. Q3 aūt ſit mi nus illa minima pte patet. qz alias totū au ctum eſſet in duplo magz q̄ fuerat anteqz au gereť. cui⁹ oppoſitū videm⁹ ad ſenſum. Sic etiā in ꝓpoſito poterim⁹ dare min⁹ minimo Dato igit q ille aer q̄ genit⁹ eſt ex minimo ig nis corrumpat ⁊ itez generet ibi ignis. tūc nō generabunt xcē minima ignis. ſicut iſti vo lebant ꝓcludere. ſz tantū vnū minimū ignis

Secunda ꝓcluſio Secūda ꝓcluſio eſt q nō ſolū xcus facere potuit. vez etiā de facto formauit corp⁹ Eue de coſta Ade ſine additione alicui⁹ materie. Quia xtur oppoſitū. tūc corp⁹ eue magis p prie ⁊ vere diceť formatū de illa alia materia q̄z de ipa coſta. Falſitas cōſequentis patet. qz ſacra ſcriptura dicit illud corpus formatum de coſta. ⁊ nō facit mētionē de aliqua alia ma teria. patet etiā ꝓſequentia. qz res ex diuerſis cōpoſita nomē capit ab eo qđ magis abun dat in hmōi cōpoſitione. vt patet p̄mo phi ſicoz Sz ſi exceſſus magnitudinis corporis Eue reſpectu illius coſte fuiſſet ratione addi te materie. tūc materia addita multo maioz fuiſſet ipſa coſta. quia tantū illa materia exce deret coſtam. quantū corpus Eue in magni tudine exceſſit ipſam coſtam. Nam tantum corpus Eue excederet coſtam quantū de illa materia adderet ſuper eam. Et iſta cōclu ſio eſt expreſſe de intentione Hugonis de ſa cramētis libro ſexto capitulo penultimo. vbi ſic ait. Porro q de coſta viri corpus mulieris factum dicitur. ita intelligendum eſt. vt dō ſo la ipſius coſte ſubſtātia ſine omni extrinſeco addito per diuinam potentiam in ſemetipſa multiplicata idem corpus factum credatur.

Inſtantia Iſta etiā eſt intentio magiſtri. ſicut patet hic in littera. Forte dicetur q predicta co ſta vel fuit ſuperflua in Adam vel neceſſaria Non poteſt dari primum. quia deus ⁊ natu ra nichil faciunt fruſtra. vt dicitur primo de celo ⁊ mūdo. Si fuit neceſſaria. tunc non de buit auferri ab eo. quia per ablationem eius qđ eſt neceſſarium alicui diminuitur eius p fectio. ad am vero debuit eſſe perfectus homo ergo xc.

Solutio Dicendum q ſicut ſemen eſt ſup fluum reſpectu individui. eſt tamen neceſſa rium reſpectu ſpeciei. ſic iſta coſta fuit quan tum ad individuū ſuppoſitum ade ſuperflua. ſed ꝓ mulieris formatione. ⁊ per cōſequens ꝓ ſpeciei conſeruatōne non fuit ſuperflua. ſed fuit quodāmodo neceſſaria. Et quia de⁹ eſt vniuerſale agens non ſolum reſpiciēs in diuidui productionem. ſed etiā ſpeciei cōſer uationem. ideo xcuit ipſum cum viro pdu cere illud ꝓ quo mulierem formare voluit. vt etiam vir et mulier amicitie ſignum accipe rent ex eorum corporali formatione qua mu lier xſcendit a viro.

Ad princi pale argu. Ad argumentū prin cipale dicendum ad maiorē. q per agens na turale non poteſt fieri aliquid ex aliquo. niſi qđ eſt in eo ſm̄ potentiā naturalem. ſed ſicut iam dictum eſt tale corpus non fuit in coſta potentia naturali. ſed obediētiali.

Diſtinctio xcimanona

UVA. BHSC. IyR_066

Olent queri plura. Postq̄ magister tractauit de hominis ad esse productione. in ista decimanona distinctione determinat de hominis in esse cōseruatione. Et diuiditur in duas partes. Quia primo tractat de his que spectant ad perfectionē individui puta de primoꝝ parentū immortalitate. Secundo de his que spectant ad ꝯseruationē speciei puta de generationis fecunditate dis. xx. ibi. Post hec cōsideranda dū ꝛc. Prima in duas. quia primo tractat de immortalitate hominis quā habuit in statu innocētie. Secūdo de immortalitate quā habebit in statu glorie. ibi. De hac vero. Prima in tres. Nā primo p̄mittit ea que ad p̄sens sunt dicēda. Secundo tractat de p̄dicte immortalitatis potētia. Et tercio de eiusdē immortalitatis causa. Secūda ibi. Primus igit̄ homo. Tercia ibi. Solet hic queri. Et hec in duas. Quia primo ostēdit q̄ in statu innocētie causa immortalitatis humane erat fructus ligni vite. Secūdo inquirit vtrū sine illo fructu hō potuisset semp viuere. ibi. Sz adhuc q̄rit. Et hec est inīa istius distinctionis in generali. circa quā q̄ro i speciali

Trum primus homo ex virtute creationis diuine acceperit esse immortale. Et videt q̄ non. quia oīe cōpositum ex cōtrarijs necessario est corruptibile ꝛ per ꝯsequens mortale si est res viua. sed primus hō fuit cōpositus ex contrarijs. g̃ ꝛc. maior patet i lib. de generatione ꝛ i multis aliis locis naturalis phie. minor silr patz. qz i cōplexione primi hois fuerūt qualitates elemētoꝝ q̄ sunt ꝯtrarie. Cōtra. sapientie. ij. dicit. Deus creauit hoiez inexterminabilē ꝛ ad imaginē similitudis sue fecit illū. iuidia aūt dyaboli mors introiuit in orbē terraꝝ. Dic q̄tuor sunt videnda. Primo q̄d sit creatio. Secūdo vtrū aīa intellectiua p̄ducat p solā creationē.

Tercio vtrū secūda agentia coopent̄ deo in aliq̄ re p̄ductione. Et q̄rto vtrū primus hō semp immortalis fuisset. dato q̄ in statu innocētie i q̄ deus eū creauit stabiliss pmānisset.

Articulus primus

Quātum ad primū

esset distinguendum de creatione que dicitur actio. ꝛ de creatione q̄ passio dicit. ꝛ quo creatio p̄t accipi p actōe imanēte i creante. ꝛ quo p actōe trāseūte. Sz qz ista intēdo tractare infra circa distinctiones decimāseptimā. iō ad p̄sens q̄tū ad istū primū articulū p̄cise de duobus inquirā. Primo. s. vtrū creatio sit aliq̄d in ipa creatura. Secōdo q̄d sit. Et sm h̄ ponā duas cōclusiones. Prima ē q̄ creatio vt ē in creatura ē aliq̄d reale. qz illud cuius termin9 ē realis oportet q̄ sit aliq̄d reale. sz p se terminus ipius creatōnis ē ens reale puta ipsa creatura. Prima cōclusio

Ꝑ. actio trāsiēs ab agēte realī ē aliq̄d reale. sz creatio ē hmōi. qz p creatōem de9 ꝯstituit aliq̄d extra se 2

Ꝑ. oīe ꝓductū reale p̄supponit ꝓductōem realē. sz creata cuius ꝓductio ē ipa creatio est ꝓductū reale. g̃ ꝛc. 3

Sz cōtra istud est q̄dā opinio q̄ dicit q̄ creatio nihil ponit realiter in creata. Probatōes istius opinionis nō vidi. Poterāt tn̄ poni illa opinionē mouere istos motiuis Qz si creatio esset aliq̄d reale i creata. tūc ipsa creatō esset creata. cōtia patz. Probo falsitatē ꝯsequentis. qz cū oīs creata creet si ipa creatō esset creata tūc ipa creatō crearet. ꝛ sic creatōis esset creatio. ꝛ h̄ in infinitū. Opinio q̄ creatio nō sit aliq̄d. 1

Ꝑ. oīe q̄d ē i creatura vl̄ est sba. vl̄ accidēs. sz creatō nō est sba. cū nec sit materia nec forma nec cōpositū. i q̄ sufficiēter diuidit sba. vt patet. ij. de aīa. Nec ē accidēs. qz oē accidēs p̄supponit suū subiectū. creatō aūt nihil p̄supponit Ꝑ. si creatō poneret aliq̄d i creata. h̄ maxie videret esse relatio creature ad creatorē. sz h̄ nō. qz q̄diu manet creata tā diu fundat hmōi relatōem. ꝛ sic seq̄ret q̄ creata semp crearet q̄diu maneret in creato esse. q̄d ē impossibile. 2

Sz ista nō ꝯcludūt. igit̄ ad p̄mū dō. q̄ ꝯsequens nō est falsum. Ad p̄batōem dico. q̄ sic relatio refert nō tn̄ refert alia relatōe. vt patz p philc. in metha. sua. Si em̄ relatō referret alia relatōe. tūc vel relatio create ad deū nō eēt creata. vl̄ aliq̄ creata nō referret ad deū. vl̄ esset ꝓcessus i infinitū q̄ oīa falsa sūt. Dic relatō igit̄ nō refert alia relatōe. sic creatō nō creat alia creatōe. Stricte etiā loq̄ndo dō creata inq̄tū creata ē aliq̄d i se sbsistēs. sic negāda ē ꝯsequentia. qz vt sic creatō nō est q̄d creatū sz ꝯcreatū. Ad ꝯtra dō. Cōtra opinionem. Solutio. Ad. 1.

Ad secōm dō. ad minorē p interemptōem. qz creatō sbe aliq̄ mō p̄t dici sba. accidētis accidēs. Ul̄p̄t negari maior qz creatō ē idē q̄d esse rei create. q̄d q̄dē esse nō ē accidēs cū sit p ꝓductōem i p̄dicamēto sbe. nec tn̄ p̄pe recipit p̄dicatōem sbe. sic p̄uct9 nō ē q̄ntitas q̄uis ꝓducat ad gen9 q̄ntitat̄. p̄ut supl9 declarauī. Ad. 2.

Ad tercīū patebit i secūda ꝯclusione imediate sequēti. Dico igit̄ secōdo q̄ creatio est idē q̄ esse creature. Quia q̄uis creator p ducat totā creaturā cōpositā ex esse ꝛ essentia ptes tn̄ ꝓducit ꝓductōe totius isto modo. q̄ esse ꝓducit in essentia ꝛ essentiā sub ipo esse. ita Ad. 3. Secūda cōclusio.

UVA. BHSC. IyR_066

q essentia q̄si subiicit creatoi z esse termiat creationē. igit creatio est ipm esse. put ipm esse p
1 ducit in essentia virtute creatois. P. illud qđ ꝓprie ꝺcipit esse pfectō essentie p creatōez pducte. h̄ est realiter idē qđ esse. creatio ē huiusmodi. Nā in h̄ differt actio transiens ab immanente. qz est pfectio nō agētis. sed acti.

Instantia Forte dicet q eadē rōe sequit q creatio sit pfectio ipsi⁹ esse sicut ipsi⁹ essentie. qz non minus creat ipm esse q̄z ipsa essentia.

Solutio. R̄ndeo q nō est simile. q̄uis em creet tā esse q̄z essentia. esse tn̄ creat vt pfectio quedā. sed essentia creat vt q̄d pfectibile. Cū igit pfectōis nō sit pfectio. sz pfectio ē ipsi⁹ pfectibilis. igit actio transiēs q̄ est creatio q̄uis sit pfectio ipsi⁹ es-
2 sentie. nō tn̄ erit pfectio ipsi⁹ esse. P. illud qđ ꝓprie est act⁹ entis in actu fm q in actu h̄ est ipm esse. creatio est hmōi. Nā in h̄ differt a motu. qz in motu acq̄rit ps post partē. et in motu sic est aliq̄d acq̄sitū qđ semp restat aliq̄d acquirendū. ideo mot⁹ est act⁹ entis ī potentia fm qđ in potētia. vt patet in phisi. Ecōtrario aūt creatio est tota simul. nec p ipaz ps post partē ipsi⁹ rei ponit in esse. sed simultanee res p ipaz pfecte pducit. ideo p oppositū ad ipm motū creatio ꝓprie dicit act⁹ entis ī actu fm q est ī actu. Alias inuenit addita talis ratio. Quia pductio simplex z instantanea ē idē realiter cū suo formali termino. Sz creatio est simplex pductio z instātanea. z esse rei create est formalis termin⁹ creatōis. ergo rē. Maior patet discurrendo p singulas hmōi pductōes. Minor etiā patet. qz creatio n̄ est actio corporea: nec successiua. Q3 etiā esse sit formalis termin⁹ creatōis. patet p autorē de causis qui ait. q prima rez creatarū est esse.

Opio cō/trania Sz ꝓtra istā ꝺclusionē est quedā opinio q ponit. q creatio sit idē qđ tota creatura. Qz in oīm pductōe vt dicūt. pductio est idē realiter cū termino pductōis. sed creatio terminat ad totā creaturā. Sed quia maior isti⁹ rationis pati videt instantiā de ipo motu igit pbant isti q oīs motus sit idē realiter
1 cū suo termino. Quia q̄ncunq; aliqua differunt fm essentias absolutas illa deus potest abinuicē separe. sed si albedo z dealbatio differrent realiter. tūc differrēt re absoluta. ergo deus posset facere dealbationē sine albedine. z albedinē sine dealbatōe. qđ videt ꝓtradictio-
2 nē implicare. P. si mot⁹ differret re absoluta a forma q̄ terminat motū. tunc naturaliter pri⁹ esset mot⁹ cōpletus q̄z ipa forma esset cōpleta. sed hoc est impossibile. qz tunc cessante motu adhuc forma moueret ad suū cōplemētum. P. istud dicūt esse intentionē cōmentatoris. qui. iij. phisicoz. cōmento. xiij. ait. q mot⁹ vno modo accipit p forma fluēte. alio modo p fluxu forme. Prim⁹ aūt mod⁹ est verior. Secund⁹ vero est famosior. Itez in eodē cōmento. xiiij. ait. Vta in generatōnibꝫ est de specie ei⁹ ad qđ est. Sz isti cū h̄ q cōclusionē mihi dubiā ponūt. etiā ipaz insufficienter ꝓbant. P. primo igit arguā ꝓtra p/batōes illi⁹ maioris. Et dein de coz motiuis rn̄deb̄o. P. primo sic. Illa que sic se habent
1 q fm suas ꝓprias eoz entitates nunq; patent esse simul. illa nō poterūt esse idē realiter Sz mot⁹ z termin⁹ ad quē est mot⁹ sunt hmōi huiusmodi. Maior patet. qz esse idē necessario ꝓsupponit esse simul. Minor sit⁹ patet. qz sicut nunq; ꝓtingit termin⁹ nisi pficiat via. sic nūq; termin⁹ mot⁹ est acq̄sit⁹ nisi desinat motus. Q3 g̃ illa sint idē realiter oīno. quoꝝ vno existēte alterz esse nō pt. z q̄z vni⁹ dēsitio est alteri⁹ ī esse positio. videt ē ꝓplicatio ꝺictionis P. ens formal⁹ successiuū differt re-
2 aliter ab ente formal⁹ pmanēte. Sz mot⁹ est ens formal⁹ z essential⁹ successiuū z termin⁹ mot⁹ ē formal⁹ z essentialiter pmanens. g̃ rē.

P. q̄ sic se habēt q vnū ꝺe habet ptes ex q̄/
3 bus realiter cōponit q̄ qdē ptes nūq; poterūt esse simul. alterz vero nō habet ptes. vl si habet oēs sue ptes sūt simul. illa nō pnt esse idē realiter. Sz mot⁹ z termin⁹ mot⁹ sūt hmōi. ergo rē.

Instantia Forte dicet q ego ꝺtradicā p̄me rōi quā feci p ista sc̄da ꝺclone. Uirt⁹ em illi⁹ rōis in h̄ stat q iō creatio est idē qđ esse rei create. qz cē est ꝓpri⁹ termin⁹ creatōis.

Solutio R̄ndeo q h̄ nulla est ꝺictio. qz creatio n̄ est mot⁹. habet em oppositas ꝺitōes ad motū. vt ī tercia rōe declarat.

Ad rōez Ad rōes eoz dd. q maior sic vnā saliter sūpta nō ē ṽa. z sp̄aliter est falsa ī ꝓposito. qz dato q pductio sit idē q termin⁹. n̄ tn̄ est idē qđ termin⁹ total. Sz est idē qđ termin⁹ formal. Si em actio trāsiēs esset idē realiter cū ipo termino totali. tūc idē trāsiret in seipm realiter. Et qz isti loquunt de termino totali. iō z falsū assumūt. z ad ꝓpositū nō arguūt.

Ad.1. Ad primā ꝓbatōez de motu dicēdū q de⁹ bn̄ posset si vellet facere albedinē sine dealbatione q̄ est mot⁹. cū ipe agat sine motu z transmutatōe. etiā posset facere motū dealbatōis ex quo nihil de cōpleta entitate albedinis ī esse poneretur. Cum ergo solum completa albedinis entitas sit terminus dealbationis. ideo de⁹ potest separare motū a suo termino.

UVA. BHSC. IyR_066

Et ex hoc patet ꝙ ambabꝰ ꝓmissis ꝰcessis cō
clusio nō est falsa. qz loquēdo ꝓprie de termi
no dealbatōis q̄ est albedo ꝓmanens z cōple
ta. tūc nō solū deꝰ potest ista separe. vez etiaz
naturaliter sunt simul incōpossibilia. qz ter
minꝰ motꝰ nunq̄z in esse ponit nisi motus ꝑm
se z ꝑm oēs suas ptes desinat z corrumpat.

Etiā maior nō est vniuersaliter vera. ma
xime de talibꝰ absolutis q̄ cōnotant aliquos
respectꝰ. Nā quāuis figura sit entitas absolu
ta. cū sit quarta species qualitatis. nulla tñ po
tentia fieri potest figura sine omni quātitate.
eo ꝙ dicat qualitatē sub habitudine ad ipaz
Ad.2. quantitatē. Ad secūdū dicendū ꝙ cōcessa
ꝰequētia ꝰequēs nō est falsum. qz naturali
ter oportz ꝙ via cōpleat anteq̄z terminꝰ attin
gat. Ad ꝓbationē dico ꝙ ista ꝓpositas natu
re stat cū simultate tpis z duratōis. z ideo ñ
oportet ꝙ motu cessante adhuc forma moue
atur. qz motꝰ nec cessat prꝰ duratōe q̄z termi
Ad.3. nus sit acq̄situs. sz solū prius natura. Ad
terciū dico ꝙ dato ꝙ motꝰ sit forma fluens ex
hoc tñ nō sequit ꝙ sit idē cū termino. sz magz
sequit oppositū. qz terminꝰ nō est forma flu
ens. sz est forma ꝓmanens. Nec ꝑm dictū cō
mentatoris est ad ꝓpositū istoz. qz non dicit
cōmentator de identitate reali z numerali sz
specifica. nō est aūt incōueniēs vt forma incō
pleta ꝓcedens terminū. z forma cōpleta q̄ est
ipe terminꝰ sint eiusdē speciei. qz pfectū z im
Alia opio pfectū possunt esse in eadē specie. Etiā con
tra ꝓdictā ꝰclusionē sunt alij q̄ dicūt ꝙ creatō
1 sup terminū creatōnis addit rē absolutā. Qz
creatio est ꝓductio absoluta differens a ꝓduc
to. ergo addit rē absolutā sup ipm ꝓductū.
ꝰequētia patet. ꝓbaꝭ antecedēs q̄z tū ad am
bas suas ptes. ꝙ em̄ sit res absoluta patet. qz
ꝓductio rei absolute est absoluta. ꝙ aūt differ
at a ꝓducto patet. qz ꝓducto posito i esse ces
sat creatio. vnde si creatio nō differret a crea
2 to. tūc creatū ꝰtinue crearet. ℟. si idez esset
creatio z creatura. tūc destructa creatura deus
nō posset eā eandē numero repare. qz nō repa
ret eā eadē creatōe qua ꝓmo ipam creauerat.
z ꝓ ꝰequēs postq̄z esset creata ipa esset idē re
aliter alteri creatōi q̄z prꝰ. ꝓpter qđ nec ipsa
natura creata posset esse eadē. qz sicut illa que
sunt eidē eadē sunt eadē inter se. sic illa q̄ sunt
3 diuersis eadē sunt diuersa inter se. ℟. crea
tio nō potest addere solū respectū sup ipaz rē
creatā. ergo addit rē absolutā. ꝰequētia patz
ꝓbaꝭ antecedēs. qz ꝑm ph̄m. viij. methaphi.
nō est possibile oīa dici relatiue. sz si creatio
adderet solū respectū super substantiā rei sine
absoluto accidere in q̄ talis respectꝰ imediate
fundaret. tūc oīa necessario dicerent relati
ue. Sz nec ista ꝰcludunt. qz si creatio ad
deret rē absolutā sup creaturaz illa crearetur
alia creatōe. z ire in infinitū. ℟. si ab ipsa
actōe seu ꝓductōe seqstrant tā motꝰ q̄z muta
tio. tūc nō remanet nisi terminꝰ actōnis cum
respectu ad ipm ꝓducēs. sed creatio ꝓprie lo
q̄do nec est motꝰ nec mutatio. sz ē simplex
emanatio. vt patuit superꝰ circa finē ꝓmi li
bri. igit ad suū terminū formalē nō addit ali
quā rē absolutā. sz solū respectū ad creatorem

Contra opinionem 2

Propter ꝗ bene dicit doctor noster in tra
ctatu de esse z essentia. q. vij. ꝙ esse creatio z cō
seruatio z terminꝰ creatōis q̄tū ad rē signifi
catā idē sunt. z solū quibusdā respectibꝰ ꝰno
tatis abinuicē differūt. Nā eadē res ꝰsidera
ta vt est aliq̄d in se sic dicit esse cōsiderata vt
ab alio inchoata. sic dicit creatio actio. z loq̄t
de creatōe vt est actio trāsiens. nā ꝓut est ma
nens in agēte sic est ipm velle diuinū. sz vt est
inchoata in alio sic est creatio passio. vt autē
est ꝰtinuata ab alio sic est ꝰseruatio actio. ꝓ
ut vero est ꝰtinuata in alio sic est cōseruatio
passio. sz vt est inducta in in stāti z tota simul
sic est terminꝰ creatōis. Uñ oīa ista idē sunt
re q̄uis differāt ratione. ℟. nō magis vi 3
det addere creatio sup rē creatā. q̄z ꝰuersio su
per illud in qđ aliq̄d ꝰuertit. Sz ꝰuersio nō
addit aliquā rē absolutā. qz alias corpus ꝓpi
tiōs mutaret ꝑm entitates absolutas quo
tiens in ipm virtute sacramētaliū verboz cō
uertit substātia panis. qđ oīno est inconue
niens. Ad primū dicendū ꝙ si intelligit
ꝓ ꝓductū formalē termini ꝓductōis tūc ante
cedēs est falsum. qz vt sic creatio est idē qđ ꝓ
ductū. qz dicit ipm esse vt ab alio inchoatuz.
qđ quidē esse est formalis terminꝰ creatōnis.
esse aūt vt inchoatū nō addit ad ipm esse nisi
solū respectū ad inchoantē. Ad ꝓbationē di
cendū ꝙ creatio nō cessat q̄tū ad rē. sz quātū
ad nos appellatōez. qz illud idē qđ ab exor
dio dicebat creatio cū esse rei fuit inchoatuz.
postea dicit ꝰseruatio cū fuerit ꝰtinuatū. Be
atus etiā augustinꝰ nō reputaret inconueniēs
dicere ꝙ creatura ꝰtinue creat. Sicut enim
lumē aeris non potest manere nisi ad ꝰtinuā
ꝑsentiā solis. ideo aer nō solū ꝑsente sole dici
tur illuminatꝰ. sz etiā ꝰtinue dicit illuminari
sic qz creatura ad ictū oculi nō ꝑt subsistere ni
si actōne sui creatoris sustenteť. ideo augusti
nus sup gen̄. ad lram. nō solū ait creaturam.

Nota egi/dium

Solutio Ad.1.

Ad ꝓbati onem

UVA. BHSC. IyR_066

esse creatam. vel etiã cõtinue dicit eã creari.

2 Ad scõm nego cõsequentiã. Ad pbationẽ dico q̃ quis ea q̃ sunt diuersis absolutꝫ eadẽ sint diũsa inter se. tñ si aliq̃d vicissim ẽ idẽ diuersis respectib⁹. nõ oportet q̃ sit diũsum in se. Eadẽ em albedo pt fundare diũsas relatões vicissim. vl etiã simĺ aq̃b⁹ nõ differt realiter. q̃uis ipa i se sit vna z indistincta. cũ igit creatio sup esse rei nõ addat nisi respectũ. ideo zc.

3 Ad terciũ nego antecedẽs. Ad pbationẽ dicẽdũ q̃ q̃uis fm pḣm nõ oia dicant relatiue relatõe mutua ad se inuicẽ. pḣs tñ nõ negat quin oẽ pductũ referat ad suũ pducẽs vt patet. v. methaphi.

Articulus secundus.

Quantũ ad secũdũ

articulũ dico breuiter q̃ aĩa intellectiua pducit̃ sola creatõe. Qz forma substãtialis ñ educibilis de materia est sola creatõe pducibilis. sz aĩa intellectiua est hmõi. g̃ zc. Maior patet. sz minor pbata est supius dist. xvij. P. oẽ generabile ẽ corruptibile. sz aĩa intellectiua est incorruptibil̃. ergo z ingenerabil̃. z per cõsequẽs solũ creabil̃. Maior patet pmo d̃ generatõe. minor patet. iij. d̃ aĩa. P. forma q̃ ab extra p agẽs sepatuz introducit̃ illa creat. aĩa intellectiua ẽ hmõi. qz. xvi. d̃ aĩalib⁹ dicit aresto. q̃ sol⁹ intellect⁹ est ab extra. qz sibi soli nit operatio sepata. s. intelligere Sz ptrariũ ist⁹ cõclusionis ponit quedã opinio a sancta matre eccl̃ia cõdemnata. q̃ ascribit̃ cirillo z luciferianis. q̃ dicebãt aniamã rationalẽ cũ corporib⁹ p coitũ seminari. Poterãt aũt isti moueri hijs motiuis. Qz hõ est homo p aniamã rationalẽ. si igit̃ talis aĩa nõ pducit̃ p generationẽ. tũc nõ posset vere dici q̃ hõ generaret.

2 P. cũ corp⁹ hominis accipiat esse p actionem generãtis. si anima nõ caperet esse p huiusmodi actõnẽ. tũc i hoĩe eẽt duplex esse. z p cõsequẽs ex aĩa z corpe nõ fieret vnũ simpliciter.

3 P. quãto pducens est perfect⁹. tanto magis pducit sibi simile. qz vt dicit̃. iiij. methaphi. pfectũ vniq̃q̃ est cũ pt sibi sil̃e generare. sz elemẽta q̃ sunt imperfectiora ipõ homine pducũt sibi simile in materia z forma. ergo z homo generat sibi sil̃e fm materiam z

4 formã P. agẽs vniuocũ dat formã z speciẽ ipi genito. sz hõ generans hominẽ est agens vniuocũ. cũ sit eiusdẽ diffinitõis cũ ipõ genito.

5 P. Gen. xlvi. dicit̃. Lũcte anime q̃ ingresse sunt in egiptũ cũ iacob z egresse sunt d̃ femore illi⁹ absq̃ vxorib⁹ filiorꝫ sexaginta sex. sed nihil egredit̃ de femoribꝫ generantis. nisi p seminis traditionẽ. P. aristoteles. xvi. de aĩalib⁹ ait. q̃ spirit⁹ qui exit cũ spermate est virt⁹ principij aie z est res diuina. z tale dicit intellect⁹. P. cõmentator. xij. methaphisi. 7
ait. q̃ impossibile est q̃ actio vni⁹ agentis terminet̃ ad formã. z actio alteri⁹ agentis terminet̃ ad materiã. Sz licet q̃q̃ verteret̃ in dubiũ que istarꝫ opinionũ melior videret̃. vt ait augustin⁹. x. sup gen. ad litterã. tñ pma ẽ ab ecclesia approbata. Secũda ẽo reprobata z odemnata. ideo tenendo primã cõclusionem. iam dictis sophismatib⁹ respondebo.

Cõtra opinionẽ.

Ad primũ dicẽdũ q̃ ad ḣ q̃ hõ vere dicat̃ generat⁹ nõ oportet q̃ forma p quã hõ est hõ a generãte pducat̃. sz sufficit q̃ materia ad talem formã suscipiendã ita sufficienter disponat̃ q̃ forma predicta hmõi materie naturaliter vniat̃. Nã ex vnione talis forme cũ hmõi materia generat̃ hõ. Cũ igit̃ actõe hois generantis materia a deo sufficienter disponat̃ q̃ si nõ ifunderet̃ aĩa ḣ esset miraculosuz. ideo zc.

Solutio. Ad. 1.

Ad secũdũ dicendũ q̃ corp⁹ nõ capit esse p se. sz corp⁹ z anima sicut ꝺstituũt vnã essentiã. sic capiũt vnũ esse. qd̃ est eẽ tot⁹ cõpositi

Ad. 2.

Ad terciũ dicendũ q̃ hõ pducit sibi simile puta hominẽ eiusdẽ speciei. sufficiẽter enim dispondo materiã. facit ad naturalẽ vnionẽ anime ratiõalis cũ humana materia. ad quã vnionẽ per se sequit̃ generatio hois q̃ est sil̃is generãti. Ad quartũ dicẽdũ q̃ ad ḣ qd̃ aliq̃d dicat agẽs vniuocũ. non oportet q̃ pducat ptes essentiales cõpositi. sed sufficit q̃ p se sit causa vnionis taliũ partiũ. ad quã vnionẽ p se sequit̃ generatio tot⁹ cõpositi qd̃ est eiusdẽ speciei cũ ipo generãte. equ⁹ em̃ n̄ pducit materiã equi geniti. sz ipam simpliciter ꝑsupponit. z tñ dicit̃ vniuoce equũ generare.

Ad. 3.

Ad. 4.

Ad quintũ dicẽdũ q̃ sic q̃q̃ p synodochen pars materiaĺ sumit̃ p toto cõposito. sic Joh. i. cũ dr. verbũ caro factũ est. aug⁹. exponit id ẽ verbũ hõ factũ ẽ. sic etiã q̃q̃ ps formaĺ sumit̃ p toto cõposito. sic gen. xxij. dixit rex sodomorũ ad abraam. Da mihi aĩas cetera tolle tibi Et sic est in ꝓposito zc.

Ad. 5.

Ad sextũ dicendũ q̃ virt⁹ existens in semine dicit̃ intellect⁹ p similitudinẽ z nõ p ꝓprietatẽ. Vñ cõmentator vij. methaphi. ait. q̃ virt⁹ que est in semine p tãto vocat̃ a pḣo intellect⁹. qz sicut intellect⁹ opatur absq̃ organo. ita z illa virt⁹.

Ad. 6.

Ad septimũ dicendũ q̃ agens naturale nõ pducit materiã. sz disponit eã ad ḣ q̃ faciat vnã essentiã cũ ipa forma introducenda.

Ad. 7.

J

UVA. BHSC. IyR_066

Articulus tertius.

Quantū ad tertiū

Prima cō clusio.

articulū dico ꝓmo ꝙ in oīm ꝓductōe rei naturaliꝫ naturaliter ꝓducte agēti cōoperantur agēti ꝓmo. Quia in ꝫ relucet bonitas diuina. ꝙ ꝯtuis dꝰ oīa solꝰ agere posset. indicit tñ secūdis causis talē ꝫtutē ꝙ secū agere possint. ꝛ ꝓpriosꝫ suos cursus talia agentia agere sinit. ꝑ. dꝰ ꝛ natura nihil faciut frustra. sꝫ frustra essent ꝫtutes actiue i rebꝫ creatis. nisi aliquo modo agere possent. ꝯ ꝛc. ꝑ. ad sensum apparet ignē calefacere ac ignire ꝛ ignez generare. ꝛ sic de aliꝯ rebꝫ naturalibꝫ Sꝫ hmōi sensibili experientia nō obstāte. fuerūt q̄ dā loquētes i lege maurorum vt rabi moyses recitat. q̄ dixerūt ꝙ res naturaliꝫ penitus nihil agit ꝓ virtutē ꝓpriā. Dicebāt em̄ ꝙ ignis nō calefacit. sꝫ deus creat calorē in re calefacta

1

2

3

Opīo cōtraria

Sꝫ qz oppositū istiꝰ opinionis ꝛ ratō dictat ꝛ sensus expiꝫ. iō nō est mihi cure arguere ꝓtra eā. Etiā auicebron in libro fontiꝫ vite nō multū dissentiēs ab errore iā dicto ait. ꝙ nulla sba corpalis agit. sꝫ tantūmodo patitur. q̄dā aūt virtꝰ spūalis pnetrās ipa corpa agit i ipis. Et ideo corpa q̄ sunt magis subtilia magꝫ apparēt nobis agētia. qz magꝫ sunt penetrabilia ab hmōi ꝫtute spūali. Istuꝫ aūt errorē ipe ꝓfirmat tali medio. Nā substātia corpalis maxie distat a deo. igit sicut ipse dꝰ ita est agēs ꝙ nullo mō patiēs. sic substātia corpalis ita erit patiēs ꝙ nullo mō agens

Auicebrō

Contra.

Substātie vero spūales cuꝫ sint medie inter deū ꝛ substātias corpales. iō sunt agētes ꝛ patiētes. Sꝫ nec istud valet. qz licet corpales substātie a deo maxie distēt. ista tñ distantia non est punctaliter eqlis in oibꝫ. sed vna plꝰ distat q̄ alia. Et iō ea q̄ minꝰ distat agere pt in eā q̄ plꝰ distat. cū sit actualioꝛ ea. Unde qz sola materia sic maxie distat a deo ꝙ nihil est inferꝰ ea. ideo q̄ꝫ p rōnez p̄dictā possit rationabiliter ꝓcludi ꝙ materie ꝑme sic cōpetit pati ꝙ nullo mō agere. ꝺ nulla tñ alia sba nec spūali nec corpali istud pt ꝓcludi p medium memoratū. qz oīa talia mediāt inter deuꝫ ꝛ primā materiā. Etiā i hac materia auicē. errauit. Quia sicut recitat cōmētatoꝛ. xij. metaphi. ipse auicē. posuit omes formas induci ab extra. ſ. ab ipa vltima intelligentia. quā appellabat datricē formaꝝ Alij aūt solū illas formas q̄ nō fiūt a sibi simili dicebāt esse a ꝑncipio separato. Et huiꝰ opinionis est ipe themistius vt ait cōmentatoꝛ. ꝛ forte vt dicit idē cōmentatoꝛ eiusdē opinionis est ipe Alphorabiꝰ. Aristoteles ꝙo. xvi. de aialibus ait. solā illā formā esse ab extra siue a ꝑncipio separato q̄ est intellectꝰ. Et ideo iuxta ꝑncipia aristotel. agentia naturalia nō sunt destituta suis opatōibꝫ. sꝫ sunt vere actiua ꝛ ꝓductiua respectu oīm formaꝝ q̄ sunt i rebꝫ de spera actuoꝝ ꝛ passiuoꝝ. sola dūtaxat excepta aīa intellectiua.

Aristotel.

Secūdo dico ꝙ qñ ab ipo deo ꝓducit res aliq̄ sola creatōe. si hmōi res creata est ꝑ subsistēs. tūc in eiꝰ ꝓductōe nulla creatura pt deo cooperari. Quia si in tali opatione deo cooperet. cū hoc nō possit esse ratōe alicuius adiuncti. oporteret ꝙ ipa creatura directe eliceret actū creatōis. qđ ad ꝑsens suppono esse impossibile. qz ꝫ intēdo ꝓbare circa p̄ncipiū q̄rti libri sniaꝝ.

Secunda conclusio.

Tercio dico ꝙ creatura pt deo cooperari in tali ope creatōis q̄ ꝓducitur aliq̄d vt incipiēs esse i alio. qz creatura ꝑt illud in q̄ tale creatū esse incipit disponere ꝛ ꝑparare ad recipiēdū hmōi creatū. Et qz sine talibꝫ dispositōibꝫ res hmōi nō crearet. ideo p̄ncipiū sic disponēs illud in q̄ creatū eē incipit ipi creatoꝛ dicit cooperari.

Tertia cōclusio.

Quātuꝫ ad quartū

Articulus quart.

articulū dico ꝙ si hō māsisset i statu innocentie in q̄ a deo fuit ꝓductꝰ. tūc aliq̄ modo fuisset imortal. Nā vt patꝫ p magrm i ista decimano na distinctōne. hō in statu innocētie habuit posse nō mori. ſi statu miserie puta post peccatū habuit ñ posse ñ mori. Sꝫ i statu glorie habebit nō posse mori. Ad argumentū ꝑncipale patebit solutio i questione distinctōis ꝓme sequentis ꝛc.

Ad p̄ncipale argu.

Distinctio vicesima.

Ost hec cōsi

derādū. Postqꝫ mgr determinauit de parētū ꝓmoꝝ imortalitate. hic determiat de generatōis eoꝝ fecunditate. Et diuidit i duas ptes. Qz ꝑ ꝓpositō ꝙ māsissent ꝓmi parētes i paradiso sine peccato. tūc mgr ꝓmo inqrit de qlitate generatōnis ꝛ parētū generātū. Scđo de qlitate ꝛ cōditionibꝫ genitoꝝ. ibi. Si ꝙo querit quales Prima i duas. Nā ꝓmo tractat de actu generatōis ꝓmoꝝ parētū. Scđo inqrit de trāsitu eoꝝ ab ꝫ mūdo i celū. ibi. De termino ꝓpis.

Sequit ista ps. Si ꝙo qrit. Et diuidit i duas. Qz ꝓmo inqrit de genitoꝝ corpali di-

UVA. BHSC. IyR_066

ſpoſitõe. Secũdo de eoꝝ mẽtali pfectõe. ibi. Et cũ de corpe. Prima diuidit in tres ptes. Qꝛ ꝓmo mgr ingrit genitoꝝ filioꝝ ſtatũ & cõditionẽ. Scdo q̃ ad h̃ adducit beati augustini dubitatõez. Tercio ponit veritat̃ determinatõez. Scda ibi. Et ſup h̃. Tercia ibi. Sz cũ aug⁹. Et hec i tres. Qꝛ ꝓmo ponit ſnã determinatõez. Scdo adducit ɔ ſe geminã dubitationẽ cuilibet dubitatõi addẽdo ſolutionẽ. Tercio ex hmõi ɔclusionibꝫ ɔcludit pdicte determiatõis ɔfirmatõez. Scda ibi. Ad h⁹ opponit. Tercia ibi. Sic igit̃ ꝛc. Jſta eſt ſnia iſti⁹ diſtinctõis. xx. in generali. circa quã quero hãc queſtionẽ in ſpeciali.

v Trũ ſi hõ mãſiſſet i padiſo ſine peccato filios genuiſſet Et videt q̃ ñ qꝛ vbicũq; i rebꝫ coꝛpalibꝫ eſt naturalis generatio. ibi ẽ natural' coꝛruptio. ſz vt dicũt doctoꝛes ſancti i iſta. xx. diſtinctõe in padiſo nlla fuiſſet naturalis coꝛruptio. q̃ nec potuit ibi eſſe natural' generatio. Maioꝛ patet. qꝛ oñe generabile ẽ coꝛruptibile. vt patet ꝓmo de celo & mũdo. & ꝓmo de generatione.

Cõtra. Beñ. i. anteq̃ hoies peccaſſent dixit eis de⁹. creſcite & mlꝫplicamini. Dic q̃t tuoꝛ ſunt videda Primo ꝺ̃ eo qꝺ querit.

Scdo vtꝫ relatio gignẽtis ad genitum ſit aliq̃d reale i ipis rebꝫ creatis. Tercio vtꝫ in padiſo fuiſſet natural' coꝛruptio. Et q̃to i q̃ pte mũdi poſita ſit coꝛpalis padiſus.

Articulus primus

Quãtum ad primũ

1 dicẽdũ breuiter q̃ ſic. Qꝛ vnũq;q̃ pfectum ẽ cũ pt ſibi ſile generare. vt patet. iij. methe. ſz hõ ſi ñ peccaſſet ñ fuiſſet min⁹ pfect⁹ q̃ poſtq̃ peccauit. cũ igit̃ poſt pctm̃ potuit ſibi ſile generare. q̃ & añ h̃ potuit. Ꝑ. diuini⁹ eſt bonũ gẽtis q̃ vni⁹ pſone. vt patet. i. ethico. Et ſm boetiũ. oñe bonũ i cõmune redactũ pulcrius eluceſcit. Cũ igit̃ de⁹ ad vniuſi decoꝛẽ nõ minus pulcre & perfecte pduxerit hoiez q̃ alia aiantia. iõ ſic pduxit eũ vt ſibi ſile generãdo

2 ſeipm̃ mlꝫplicaret. Ꝑ. ſi nõ tunc pctm̃ fuiſſet cauſa multitudinis electoꝝ. qꝺ eſt ɔtra augſtinũ. xiij. de ciui. dei. c. xiij. vbi ait. q̃ ſanctoꝝ numer⁹ quant⁹ cõplende ſufficit illi ſanctiſſime ciuitati: tantus exiſteret etiã ſi nemo

4 peccaſſet Ꝑ. de⁹ i adiutoꝛiũ viri creauit mulierẽ. vt patet gen. ij. cũ igit̃ tale adiutoꝛiũ nõ poſſit itelligi de remedio laboꝛis. tũ qꝛ añ peccatũ ñ fuiſſet aliq̃s laboꝛ. alias pena pceſſiſſet culpã. tũ qꝛ ad remediũ laboꝛis magis vale

adiutoꝛiũ viri q̃ mlier̃. q̃ ſolũ videt de⁹ mlierem in paradiſo creaſſe ad mulꝫplicatõnem plis. Sz forte dicet q̃ ꝓ tãto de⁹ mlierem creauit. qꝛ pſciuit adã peccatuꝝ & moꝛituꝝ ꝓpter peccatũ. & p ɔſeq̃ns pſciuit ipm̃ mulierem indigere. vt ſaltẽ i ſuo ſili qꝺ̃ per mulierẽ generaret ſe poſſet ɔſeruare. Quẽ ſenſũ videt tãgere Dam̃. li. ij. c. vlti. dicẽs. Sciẽs aũt pcognitoꝛ de⁹ q̃ adã ſb trãſgreſſione fieret. & coꝛruptionẽ caderet. fecit ei feminã auxiliantẽ ſibi. Jnſtantia

Rñdeo q̃ h̃ dicit dama. ꝓ tãto. qꝛ pluribꝫ modis fuit mlier neceſſaria poſt peccatũ q̃ añ peccatũ. Nã poſt peccatũ fuit neceſſaria & ꝓpter plis mlꝫplicatõez. & ꝓpter ſpeciei ɔſeruationẽ. Sz ſi ñ peccaſſet ſolo ꝓmo mõ fuiſſet neceſſaria. ergo ꝛc. Soluꝯio.

Quantũ ad ſecũdũ

Articulus ſecundus. Prima cõcluſio

articulũ pono duas ɔcluſiones. Prima ẽ q̃ nõ ois relatio eſt ens rõis. ſz aliq̃ relatões ſunt reales. & ſunt entia realia. Qꝛ illud qꝺ̃ ẽ ex natura rei oñi actu rõis circũſcripto h̃ eſt vez ens reale. ſz mlte relatões ſunt hmõi ſic patet de relatõe cauſe ad cauſatũ. dupli ad dimidiũ. & ſic de alijs multis relatõibꝫ Ꝑ. ſi ñ eſſet aliq̃ realis relatio. tũc null⁹ eſſet realis ordo i entibꝫ & periret p ɔſeq̃ns ois realis entiũ ɔnexio. Falſitas iſtoꝝ duoꝝ ɔſequẽtiũ patet xij. methaphi. ɔſeq̃ntia ꝓbat. qꝛ cũ ois ordo ſit relatio optet q̃ real' ordo ſit real' relatio. q̃ a deſtructõe ɔſeq̃ntis ſi nlla eſſet relatio realis. null⁹ poſſet eſſe ordo real'. nec p ɔſeq̃ns cõnexio. cũ ipa ɔnexio p̃ſupponat ordinẽ ɔnexoꝝ.

2

Ꝑ. ſi nõ eſſet aliq̃ relatio realis. tunc nulla eſſz realis diſtinctio. ɔſeq̃ntia patet. qꝛ vel diſtinctio ẽ relatio vl' nccãrio ɔcernit relatõez. ſz falſitas ɔſeq̃nt̃ patet. qꝛ tũc rediret erroꝝ pmenidis & melliſſi q̃ dicebãt oña eẽ vnũ & indiſtinctũ. vt patet. i. phiſi. vbi pdict⁹ erroꝝ repbat. Ꝑ. ſi nlla eſſz real' relatio. tũc piret oĩs actio & paſſio. Falſitas ɔſeq̃nt̃ patet ad ſenſũ. Probo ɔſeq̃ntiã. qꝛ ꝓter relatõez q̃ ɔſequit actõez & paſſionẽ optet p̃cedere rẽlationẽ q̃ ẽ ſm ſ̃tutẽ actiuã & paſſiuã. optet eñ eſſe ɔformitatẽ agẽtis ad patiẽs ad h̃ q̃ agẽs agat & patiẽs patiat. Juxta qꝺ̃ ait ſimplicius ſup p̃dicamẽta Neq; ſ̃tus neq; opatõ faciũt vtiq; aliq̃d i alteꝝ. neq; patiẽt aliq̃d ab altero ſi ñ pceſſit ipi⁹ ad aliq̃d aliqliter ſe habẽt̃ habitudo coaptãs. Ꝑ. piret ois real' cõpoſitõ & maxie eſſential' cõpoſitio. qꝛ ea inter q̃ nulla habitudo real' ɔcernit nullã faciũt eſſentialẽ

3

4

5

UVA. BHSC. IyR_066

cõpositionẽ. Et istud etiã est ꝛ intentõe simplicũ sup ꝑdicamẽta vbi aut. Si non adesset reb⁹ ipm ad aliq̃d. oĩa vtiq; ab oĩb⁹ distrahe
6 rent ℙ. illud qõ ꝓ se ꝯsideraꝛ i sciẽtia reali est vez ens reale. relatio est hmõi. qz ꝓportiones numeroꝝ i arismetica. magnitudinũ i geometria. sonoꝝ i musica ꝑncipaliter ꝯsiderantur. q̃ tñ oĩa sunt vere relatões. ℊ ꝛc. Sz ꝯtrariũ istiꝰ ꝯclusionis posuit opinio stoycorũ q̃ vt recitat simpliciꝰ sup ꝑdicamẽta dixerunt relationẽ nõ esse hypostasim id est nõ esse aliq̃d in rez natura. sz solũ esse iudiciũ intellectꝰ cõparantis vnã rẽ ad aliã. Quia illõ qõ aduenit alicui ꝛ recedit ab eo sine oĩ sua trãsmutatõe illud tm̃ est ens ꝑm rationẽ. rela
2 tio est hmõi. ℙ. illud qõ inuenit in oĩ ꝑdicamẽto nõ ꝑt esse ens reale ꝛterminati ꝑdicamẽti. sz relatio repibilis est i oĩ ꝑdicamẽto. vt patet ꝑ cõmẽtatoꝛẽ. ij. methaphi. ℙ
3 illud qõ eq̃ apphendit respectu nõ entis sicut respectu entis ℎ nõ est ens reale sz solũ ens rationis. relatio est hmõi. qz vt dicũt intellectꝰ apphendit aliquẽ esse patrẽ i ordine ad filiũ mortuũ. ꝛ vniuersaliꝛ apphẽdit ordinẽ ꝑsentz ad ꝑteritũ Jstã opinionẽ etiã recitat auic. iij. tractatu methaphi. sue. Tãgit etiã eã auerrois cõmentatoꝛ. vi. methaphi. dicens. q̃ exist̃imak q̃ ꝑdicamẽta q̃ dicũt cõparatõez non essent si nõ esset aĩa. Tãgit etiã idẽ cõmentatoꝛ istã opinionẽ. xij. metha. dicẽs. q̃ relatio ẽ ꝛbilioris esse aliis ꝑdicamẽtis. Et ideo q̃daz
4 reputauerũt eã ꝛ secũdis intellectz ℙ. istõ ꝑt ꝯfirmari sic. Illud qõ nec est substãtia nec accidẽs nõ est aliq̃d reale. relatio est hmõi. qz relatio cũ ꝑsupponat fundamentũ in q̃ fundak ñ poterit esse sba. Itẽ cũ eẽ relatõis sit ad aliud esse nõ poterit esse accidẽs. cũ accidẽtis
5 esse sit inesse. vt patet. viij. methaphi. ℙ. cũ ens rationis sit ens diminutũ vt patet. vi. methaphi. ideo illud qõ minimã dicit entitatẽ videk esse ens rõis ꝛ ñ reale. sz ꝑm cõmẽtatoꝛẽ. ij. methaphi. relatio minimã dicit entitatẽ seu minimũ dicit ꝛ entitate. ℙ. illõ
6 qõ est vnũ in multz videk esse ens rõnis. relatio est hmõi. qz simpliciꝰ in ꝑdicamẽtis dicit q̃ ꝓpriũ est soliꝰ habitudis subsistere i multz
7 qõ nulli alioꝝ ꝯuenit ꝑdicamẽtoꝝ ℙ. si aliq̃ relatio ꝛberet esse aliq̃d reale ℎ maxie videret ꝛ relatõe fundata sup actõe ꝛ passione. sz ista nõ est relatio realis. qz ꝛ⁹ maxime agit. ꝛ tñ talis relatio non est realis in ꝛo. ergo ꝛc.
8 ℙ. relatio inter causaz ꝛ causatũ ñ ẽ realis. ergo nulla alia est realis. ꝯsequntia patet. qz si aliq̃ ꝛberet eẽ realis illa realioꝛ videret. ℙ. bak antecedẽs. qz oĩe ens reale habet causaz realẽ nisi fuerit ꝑmũ ꝓncipiũ. ℊ si relatio inter causaz ꝛ causatũ est real'. tũc ꝛ ipa habebit causaz realẽ. ꝛ ꝑ sequẽs inter talẽ relatõez ꝛ suã causaz erit alia relatio real' q̃ itez habebit causã realẽ. ꝛ sic vl' erit ꝓcessus in infinitũ. vl' standuz erit in ꝑmo videlicet q̃ relatio cause ad causatũ nõ sit ens reale. ℊ ꝛc. Sz ista ñ ꝯcludit. Nã phs. v. methaphi. distinguens ens reale i ꝛcẽ ꝑdicamẽta inter cetera mẽbra illiꝰ diuisionis enumerat aliq̃d seu relationẽ. cũ igit mẽbra realis diuisionis q̃ diuidit reale diuisũ sint realia. ℊ ꝛc. Forte dicek q̃ phs cũ in. v. methaphi. ia dicta posuit diuisionẽ nõdũ distinxerat ens ratõis ab ente reali. qz a ꝑmo in. vi. methaphi. diuidit ens extra aiaz ab ente in aĩa. Rñdeo q̃ facta diuisione entis i ens in aĩa ꝛ extra aiaz i. vi. methaphi. itez phs resumit in. vij. methaphisi. ens extra aiaz. ꝛ diuidit ipm in ꝛcẽ ꝑdicamẽta. sic ꝛ fecit in. v. methaphi. ꝛ ꝓnumerat relationẽ i illo ꝛnario numero entiũ extra aiam existentiũ. ℙ. simpliciꝰ dicit in ꝑdicamẽtz q̃ si tolleret relatio tũc inteiret cõmensurabile ꝛ eq̃le ꝛ scibile ꝛ sciẽtia. Ad ꝑmũ dicendũ q̃ q̃uis maioꝛ sit vera ꝺ ente absoluto. nõ tñ ꝛ relato. Nã sicut esse relatõis ꝛ sua rõne formali nõ est in esse. sz est adesse. sic real' relationis acq̃sitio nõ ꝑsupponit necessario trãsmutatõez actualẽ eius cui acquirit. sz sufficit ad ℎ realis trãsmutatio eiꝰ ad qõ refert Ad secũdũ nego maioꝛẽ. qz nõ est inconueniẽs q̃ illud qõ est vniꝰ ꝑdicamẽti. in aliis reperiatur ꝑ modũ accidẽtaliter attributi. Ad terciũ dicendũ q̃ ꝯcessa tota rõne nõ ꝯcludit plus nisi q̃ relatio ꝑm totũ suũ ambitũ nõ est real' ꝛ illud ꝯcedo. qz aliq̃ relatões sunt reales. alique vero sunt ratõis Nã cũ relatio sit quidã ordo. igit cũ intellectꝰ apphendit aliq̃ inter q̃ naturaliter nõ est ordo. ꝯcipit tñ ea habere ordinẽ ad silitudinez aliquoꝝ alioꝝ inter q̃ naturaliter est ordo. tũc talia sunt sola rõne relatiua. Alias inuenit talis additio. Potest etiã dici q̃ maioꝛ ñ est vera. qz eoĩpo q̃ ꝑt apprehẽdi respectu entis ꝛ respectu nõ entis. licz vt apphendit respectu nõ entis sit ens ratõis tñ vt apphendit respectu entis ꝑt esse vez ens reale. Ad quartũ dicendũ q̃ maioꝛ ꝑt ratiõnabiliter negari. qz modꝰ rei ꝓprie nõ ẽ res ꝛ modi substãtiaꝝ ꝛ accidentiũ ꝓprie nec sũt substãtia nec accidẽs. Et qz relatio est quidã modꝰ essendi ad aliud. ℊ ꝛc. Patet etiã instã

Opio stoycoꝝ q̃ nulla ꝛlatõ sit ens reale.

Cõtra eos

Instantia

Solutio

Solutio. Ad.1.

Ad.2.

Ad.3.

UVA. BHSC. IyR_066

tiã illa maior de esse existẽtie. qđ cũ p reducti
onẽ sit in p̃dicamẽto substãtie. nec potest dici
accidẽs. nec est substãtia ppꝛie cũ differat ab
essentia rei tanq̃ pfectio superuenies. Potest
etiã negari mnoꝛ. nã cũ relatio nõ differat re
aliter a suo fundamẽto. vt pbabit in ꝯclusiõe
sequẽti. ideo si fundat imediate in substãtia
p̃t aliquo modo dici substãtia. si ĩ accidente
5 accidẽs. Ad quintũ dicẽdũ q̃ ratõ arguit
p nobis. qꝛ eoipo q̃ relatio dicit minimã en/
titatẽ loquẽdo de entitate reali. ideo oportꝛ q̃
dicat aliquã entitatẽ. ens aũt ratõis p tanto
dicit diminutã. qꝛ nullã dicit entitatẽ loquẽ
6 do de entitate reali. Ad sextũ dicendum q̃
auic. vi. methaphi. siue tangit istã difficulta/
tẽ dicẽs. q̃ quidã fuerũt q̃ dixerũt q̃ vna rela/
tio est in vtroq̃ relatiuoꝛ. ꝛ hoc imediate re/
pꝛobat auic. qꝛ vt ait vnũ accidẽs esset simul
Cõcordia in duobꝰ subiectis. qđ est incõueniens. Pꝛo
ꝯcordia tñ tantoꝛ pho p̃t dici q̃ simpliciꝰ
sumit relationẽ p tota habitudine seu oppo/
sitione ẽ latiua. Nã vt sic q̃uis fm aliã ꝛ aliã
sui partẽ vna tñ oppositio relatiua est in duo
bus. Nã fm vnã partẽ oppositõis est ĩ vno
extremo. ꝛ fm aliã in alio. Ẽuice. aũt non su/
mit relationẽ p tota oppositõe relatiua sed p
altera pte tantũ. Dato etiã q̃ simplicꝰ sumat
p altera parte. adhuc p̃t dictũ suũ saluari. qꝛ
nõ repugnat idẽ ens reale esse in pluribꝰ fm
alium ꝛ alium modum essendi in. nam eadẽ
virtꝰ que est in volũtate subiectiue est in bea/
titudine sicut in termino seu ĩ fine. esse aũt in
aliquo sicut forma in subiecto. ꝛ sicut in fine
est aliꝰ ꝛ aliꝰ modꝰ essendi in. vt pa. ꝛ. iiij. phi
sicoꝝ. sic etiã vna ꝛ eadẽ relatio est in vno ex/
tremoꝝ fundamẽtaliter ꝛ subiectiue. est tñ in
altero finaliter ꝛ terminatiue. Ex hoc tñ non
arguit esse ens rõnis. qꝛ ens ratõnis fm vnũ
modũ ꝛ fm vnã rõẽ eq̃liter repit in pluribꝰ.
7 vt patet de ipo vniuersali. Ad septimũ di/
cendũ q̃ relatio actiui ꝛ passiui est relatio rea
lis saltẽ in creaturis. vt patet. v. metha. cur aũt
deꝰ nõ referat realiter ad creaturã dixi in pri/
8 mo libꝛo. dist. xxx. Ad octauũ nego antece
dens. Ad pbationẽ dico. q̃ q̃uis oẽ ens re
ale habeat causaꝝ realẽ. nõ tñ optet q̃ oẽ qđ
habet causaꝝ realẽ sit ppꝛie causatũ. qꝛ p̃t esse
ꝯcausatũ. Vñ ipa relatio ppꝛie nõ est causa/
ta. sed est fundamento vel fundamentis cõ,
causata. ꝛ ideo nõ optet ipam relationẽ refer/
ri ad suã causaꝝ. sꝫ sufficit q̃ ipm fundamẽtũ
hmõi relatione ad causaꝝ referat. Et dato q̃
ipa relatio referat. nõ refert tñ alia relatõe. sꝫ
seipa. ergo ꝛc. Secũda ꝯclusio est. q̃ q̃uis Secunda
aliq̃ relatio sit realis. non tñ differt realiter a ꝯclusio
suo fundamẽto. ita q̃ ppꝛie dicat rẽ aliã a re
q̃ est ipm fundamentũ. Quia illud qđ sic ali 1
cui aduenit q̃ p sui aduentũ illud cui aduẽit
nõ efficit cõpositus. hoc ñ differt realiter ab
eo cui aduenit tanq̃ res a re ppꝛie sibi condi
stincta. sꝫ relatio rẽspectu fundamẽti est hmõi
qꝛ nõ apparet aliq̃s cõpositioꝝ ex hoc q̃ ẽ al/
bus ꝛ sili q̃ si esset albꝰ tantũ. Cõtra mi/ Instantia
noꝛẽ istiꝰ ratõis arguit q̃dã tripliciter Pri 1
mo sic. Illa q̃ simul posita nullã faciũt cõpo
sitionẽ talia ab inuicẽ nõ sunt sepabilia. sꝫ re
latio est sepabilis a fundamẽto. Secũdo 2
sic. oẽ qđ cũ alio ponit in eodẽ facit cõpositi,
onẽ cũ eo. relatio ponit simul cũ fundamen
to. ergo ꝛc. Tercio sic. q̃ dicũt distinctas 3
essentias siml posita cõpositionẽ faciũt. ꝛ si ñ
quantitatũ ꝛ fm molẽ. saltẽ faciũt cõpositõeꝝ
essentiaꝝ seu essentialẽ. sꝫ relatio ꝛ fundamen
tũ dicũt distinctas essentias ꝛ q̃dditates. cũ
sint diuersoꝝ generꝝ. Ad primũ nego ma/ Rñsio.
ioꝛẽ. qꝛ q̃cq̃d facit cõpositionẽ cũ alio hoc nõ
potest adesse nec abesse sine illiꝰ mutatõe cuꝰ
quo facit cõpositionẽ. cuiꝰ oppositũ videm 2
dicta relatõe. Ad secundũ dicendũ. q̃ ma
ioꝛ nõ est vera nisi ambo sint entia absoluta.
Ad tercium dicendũ. q̃ si vna illaꝝ essentia 3
rũ sic se habet q̃ tota sua ratio q̃dditatiua ꝯsi
stit in esse ad aliud. tũc rõne talis essentie ni/
hil ponit ĩ alia essentia ratõe cuiꝰ faciat cõpo/
sitionẽ cũ ea. Sic aũt est ĩ ppꝛio. Potest
etiã dici q̃ relatio nõ habet essentiã distinctã
ab essentia fundamẽti nisi oẽ illud appelle
tur essentia cui rñdet ratio q̃dditatiua. P. 2
si relatio differret realiter a suo fundamento.
tũc vbicũq̃ inueniret vera ꝛ realis relatõ. ibi
esset relatõnis a fundamẽto realis distinctio.
ꝯsequẽtia patet. sꝫ falsitatẽ ꝯsequẽtis p̃bauit
libꝛo p̃mo. dist. xxxiij. vbi ostẽdi q̃ in diuinis
est vera relatio q̃ tñ nõ differt realiter a suo fũ
damẽto. Sꝫ ꝯtrariũ istiꝰ ab aliquibꝰ do/ Opinio q̃
ctoribꝰ p̃bat sic. illud qđ ꝯuenit alicui ĩ secũ relatio dif
do modo dicẽdi p se addit aliquã rẽ supꝑ ipm fert a fũda
ꝛ p ꝯsequẽs realiter differt ab eo. sꝫ fm simpli mento.
cũ in p̃dicamẽtis relatio ꝯuenit suo funda/
mẽto ppꝛio in secũdo modo dicẽdi p se. q̃ pa
tet etiã p phm q̃ dicit q̃ ppꝛiũ est quãtitatis
fm eã eq̃le vel ineq̃le dici. P. ppꝛia passio 2
realiter differt ab eo cuiꝰ est passio. sed vt pa/
tet. v. metha. idẽ ꝛ diuersũ sunt passiones sub
stantie. equale ꝛ inequale quãtitatis. simile ꝛ
dissimile q̃litatis. P. illa q̃ sic se habent q̃ 3

UVA. BHSC. IyR_066

vnum corrumpit ⁊ vere desinit esse alio pma/
nente. illa necessario differunt realiter. sed cor
4 rupta relatione manet suū fundamētū ℙ.
si relatio nō differret realiter a suo fundamen
to. tunc quāto esset maior differētia inter ipsa
fundamēta tanto esset maior inter ipas relati
ones. ꝯsequens est falsum. quia plꝰ differt q/
litas a quātitate q̄ qualitas a qualitate. at/
tamē paternitas ⁊ similitudo q̄ fundant in du
abus qualitatiby plus differūt q̄ equalitas
⁊ similitudo. quaꝝ prima fundat in quātita
te. secūda vero in qualitate. ꝙ autē plus diffe
rant paternitas ⁊ similitudo patet. quia plꝰ
differūt relatōes diuersoꝝ modoꝝ q̄ vnius
modi. ſz paternitas est relatio modo potētie.
⁊ similitudo modo numeri. equalitas autē ⁊
5 similitudo ambe sunt modo numeri. ℙ. ñ
minꝰ differūt abinuicē mēbra principalis di
uisionis q̄ mēbra subdiuisionis. ſz ꝑm auic.
⁊ algazel. ens prima diuisione diuidit in ab/
solutū ⁊ cōparatū. vnde absolutū subdiui/
ditur. Cū igitur duo absoluta cōdiuisa dif/
ferant realiter. sequit ꝙ absolutū ⁊ cōparatuꝝ
puta fundamentū ⁊ relatio differant realiter
6 ℙ. que differunt ꝑdicamēto differūt reali
ter. quia nō minus differūt que differunt ge
nere. q̄ que sub eodē genere differūt specie. sed
relatio ⁊ fundamentū differūt genere ⁊ ꝑdi/
camēto. qz relatio nō potest fundare relatōeꝝ
7 ℙ. que vni ⁊ eidē sunt eadē inter se sunt ea
dem. igitur si relatio esset idē realiter ipsi fun
damento. tunc tā relatōes oppolite q̄ non
oppolite essent idē inter se. quia simul in ea/
dem albedine relationes oppolite fundātur.
puta similitudo ⁊ dissimilitudo respectu albi
⁊ nigri. ⁊ diuerse similitudines respectu diuer
soꝝ alboꝝ. Et paternitas ⁊ filiatio in eodeꝝ
homie respectu diuersoꝝ quoꝝ vniꝰ est filius
⁊ alteriꝰ est pater. ⁊ diuerse paternitates respe
Solutio ctu diuersoꝝ filioꝝ. Sz ista nō ꝯcludūt.
Ad.1.et.2 igit ad primū ⁊ secūdū sil'dicēdū. ꝙ ꝑdicatū
de secūdo modo dicēdi per se seu ꝓpria passio
potest esse duplex. Una que ꝑm suū formale
significatū ⁊ ꝑm suā quidditatuā rationē di
cit perfectionez subiecti ⁊ habet esse in. Alia q̄
formaliter ⁊ quidditatiue nō habet esse in. nec
dicit perfectionē subiecti sed formaliter ⁊ qd/
ditatiue dicit solum tendentiā ad aliud. De
his que primo modo se habent concludunt
ille due rationes. sed non de aliis. Nam quia
talium esse est adesse ⁊ inesse siue inherere ip/
sis non competit nisi ratione fundamenti in
quo fundant. Quia dato ꝙ immediatū eo/
rum fundamentum non inhereat nec ipsa in
herent. vt patet ꝺ relationibus in diuinis. cō
non oportet ꝙ talia distinguantur realiter et
ꝑm esse ab his in quibus sunt. quāuis realiter
distinguātur ab his ad que sunt seu a termi/
nis respectu quorum suā formalem quidditatem ſortiuntur. Ad tercium dicendū ꝙ Ad.3.
maior non est vera de talibus que alicui ad/
ueniunt sine sui mutatione. ac etiam recedūt
seu corrumpuntur ⁊ desinunt esse ad solaz al
terius mutationem. talia autem sunt ipse re/
lationes Ad quartū nego consequentiam Ad.4.
quia quāuis relatio non differat realiter a fū
damento. differt tamen ab eo ꝑm rationē q̄d
ditatiuā vt declaraui in primo dist. xxxiij. Et
quia huiusmodi ratio quidditatiua cōsistit
in quodā modo dependentie in ordine ad su/
um oppositum. ideo relatio huiusmodi mo/
dum adherentie seu dependentie addit ꝑm su
am formalem rationem super absolutam en/
titatem fundamenti Et ratio quia vnus mo
dus dependentie quandoqz in diuersis gene/
ribus reperitur. ⁊ diuersū quādoqz in eodē ge
nere. hinc est ꝙ stante maiori differentia fun/
damentoꝝ potest esse minor differentia rela/
tionum. ⁊ econuerso. Ad quintū dicēdū. Ad.5.
ꝙ maior non est vera cum subdiuisio est rei i
res. principalis autem diuisio est rei nō i res
sed in modos rei. Sic est in proposito. Naz
quando ens absolutum diuiditur in substā
tiam ⁊ accidens. illa est diuisio rei in res di/
uersas. Sed cum diuiditur ens in absolutū
⁊ relatum seu comparatum. nō est diuisio rei
in res sed in modos rei. Eadem em̄ res aliter
⁊ aliter se habens potest habere modum abso
lutum ⁊ relatum seu comparatum. Et ꝑm ꝫ
eadem res quāuis diuersimode se habēs erit
ens absolutum ⁊ comparatum. Et iaz posset
negari minor. quia nō videt esse prima ⁊ pn
cipalis diuisio entis. Ad sextū nego maio Ad.6.
rē. qz eadē res ꝑm aliū ⁊ aliū modū se habēdi
seu essendi pt esse in diuersis ꝑdicamentis. vt
patet de motu actōe ⁊ passiōe. ⁊ i diuersis spe
cieby vniꝰ ⁊ eiusdē ꝑdicamēti vt patet de lō/
co ⁊ superficie. Ad septimū dō. ꝙ quāuis ꝫ Ad.7.
argumētū efficaciter ꝯcludat de rebꝫ absolutꝫ
ꝺ respectiuis tñ nō plꝰ ꝯcludit nisi ꝙ sint idē
inter se realiter absoluta q̄ identificant in ter
cio. s. in ipō fundamēto. cum hoc tamen stat
eorum inter se distinctio ⁊ multiplicatio i or/
dine ad suos terminos ꝑm distinctionem et
multiplicationem terminorum. Nam cum
eorum esse sit adesse. igitur quāuis vt insunt

UVA. BHSG. IyR_066

puta in ordine ad fundamentuꝫ ipsa ꝑm esse transeant in fundamenta. nec aliud esse cōpetat eis ꝑter esse fundamenti. et ideo vt sic ꝑm esse nec differūt a fundam̄to nec differūt iter se. tñ vt adsunt sic differūt a terminis ad q̄s sunt ⁊ differūt iter se penes aliꝺ ⁊ aliꝺ adesse.

Articulus tertius.

Quantū ad terciuꝫ

principale ponā duas breues conclusiones.

Prima cōclusio

Prima est ꝙ homines in paradiso pensatis eoruꝫ naturalibꝫ precise fuissent corruptibiles dato ꝙ non peccassent. Quia om̄e generabile est corruptibile. vt patet primo ꝺ generatione. sed generabiles in paradiso fuissent homines. vt patuit in articulo ꝑmo. ergo ⁊c.

1

2 P̄. omne cōpositum ex materia subiecta cōtrarietati seu ex contrarijs elementorum qualitatibus est corruptibile. homo in paradiso fuisset huiusmodi. etiā dato ꝙ non peccasset. Maior patet. quia vnum cōtrariorum agit in alterum ⁊ per cōsequens tandem cōsumet ipsum. Minor etiā patet. quia homo etiā si non peccasset ex mixtione elementorum genitus fuisset. ⁊ per cōsequens habuisset aliquid de contrarijs qualitatibus elementorum scilicet de calido frigido humido ⁊ sicco. P̄.

3

omne qꝺ pro restauratione deperditi indiget alimento quantum de se est corruptibile est. sed homo in paradiso ante peccatum comedit ⁊ etiā si nunq̄ peccasset cibo tamen indiguisset. Sed forte dicetur ꝙ ista conclusio repugnare videtur dictis sacri canonis. Dicit enim sapiētie. ij. Deus creauit hominē inexterminabilem ⁊ immortalē. sed inuidia dyaboli mors intrauit in orbem terrarum. Et ad Ro. v. dicitur. Per vnum hominem peccatum in hunc mundum intrauit. ⁊ per peccatum mors. Ex quibus videtur ꝙ si homo ñ peccasset ꝙ mortuus non fuisset. Respondeo ꝙ quāuis homo naturaliter corruptibilis fuisset vt dicit ista conclusio. si tamen nō peccasset per donum dei ab omni mortis corruptione preseruatus fuisset. vt patebit in cōclusione immediate sequenti. Est ergo secunda conclusio. ꝙ quāuis homo in tali statu corruptibilis fuisset. nunq̄ tamen corruptus fuisset si ipse non peccasset. Quia cū pena sit quedam vindicta culpe. igitur non debuit culpam precedere. sed mors ⁊ corruptō esse non potest sine pena. cum ipsam necessario precedat passio abijciens substātiam que est afflictiua. ergo ⁊c. P̄. Propter hoc moritur animal naturaliter. quia quāuis restauretur in ipso deperditum per alimentum humidum tamen radicale restauratum semper est minus purum q̄ fuerat anteq̄ per calorē naturalem consumeretur. Sicut em̄ cum vinum de vase extrahitur ⁊ per aque infusionez restauratur. quāuis aliquotiens virtus vini aquam in vinum cōuertat. ex multiplicatis tamen talibus restaurationibus virtus vini continue debilitatur. ita ꝙ tandem opus vini non valens exercere aquā in se vlterius cōuertendo corrumpitur ipsum vinum. ⁊ ī aliā speciem transmutatur. sic ⁊ in proposito ⁊c. Et quia homo in paradiso per esum fructuū ligni vite quantū ad omne deperditum semper fuisset eque pure restauratus. ideo nunq̄ fuisset corrupt⁹ quantūlibet fuisset corruptibilis. Forte dicetur cum mors sequat̄ necessitatem materie. igitur illud qꝺ est possibile mori hoc est necesse mori. Si igitur homo in paradiso fuit corruptibilis sicut dicꝫ in ꝑma ꝯclusione. tunc nō potuit nō mori. qꝺ ꝯdicit secūde cōclusioni. Rñdeo ꝙ q̄uis q̄tū ad statū modernū illud qꝺ possibile ē mori necē sit mori. ante tñ om̄e peccatū vbi medicina ligni vite obuiauit naturali ꝯsumptōi nūq̄ illa possibilitas fuisset in actū reducta.

Instantia

Solutio.

Instantia

Soluti

Secunda conclusio.

1

2

Quātuꝫ ad quartū

Articulus quart⁹.

articulū ponā duas ꝯclusiōes. Prima est ꝙ paradisus est nō tm̄ q̄d spūale vt q̄dā dicūt. sꝫ etiā ē loc⁹ corpalis Istā ꝯclusionē ꝓbat beat⁹ aug⁹. viij. sup gen̄. tripliciter Primo ex h̄ ꝙ hō q̄ est res corpalis posit⁹ fuit ī eo. vt patꝫ gen̄. ij. vbi ꝺr. Tulit igit̄ dñs de⁹ hoīez ⁊ posuit eū in paradiso voluptatꝫ vt oparet̄ ⁊ custodiret illū Scꝺo ex h̄. qꝛ q̄uis dicta ī libro canticoꝝ sint mistice ⁊ figuratiue ītelligēda. tñ dicta ī gen̄. lr̄aliter debēt ītelligi Tercio qꝛ scriptura sacra sensus mistic⁹ ⁊ spūalis fundat̄ ī sensu lr̄ali. Sic igit̄ ꝑ hierusalē ītelligit̄ loc⁹ eterne btitudis qꝺ tñ etiā sig̃t ciuitatē corpalē. sic ꝑ paradisū intelligit̄ habitatio spūalis ꝺlectatōis qꝺ tñ etiā sig̃t locū corpalē delectatōis ꝯsolatōis ⁊ voluptatꝫ. Istā cōclusionē etiā ap ꝓbat dam̄. li. ij. c. xiiij. Ista etiā est intētio mgr̄i. dist. xvij. Sꝫ ꝯ istud sūt aliq̄ q̄ dixerūt ꝙ paradisus nō est q̄d corpale. sꝫ solū spūale. Qꝺ ex intentōe eoꝝ ꝑt multipliciter probari. Primo sic. Humane habitationis loc⁹ nō potest pertingere vsq̄ ad lunarem circulū seu globū. sꝫ ꝑm Bedam et

Prima cōclusio

1

2

3

Contraria opinio.

1

UVA. BHSC. IyR_066

multos alios doctores mons paradisi ptingit vsq; ad circulū lunarē. ergo dicta talia ñ sunt intelligēda litteraliter. ſz ſolum ſpiritualiter.

Maior patet. qz celum lune vndiq; attingit ab igne. ergo ſi paradiſus eſſet locꝰ corpalis. tūc eſſet i ſpera ignis. z p ꝯſequēs inhabitan/

2 tes paradiſum maxime punirent. Ꝓ. ſpugnantia eſſet in dictis ſi ea q̄ dicunt ō paradiſo corpaliter intelligerent. qz ille locꝰ dicit cē vberrimꝰ z ferulisſimꝰ pulcerrimꝰ z ornatꝰ arboribꝫ aquis irriguus ac locꝰ voluptatis. ex alia p te dicit ꝙ attingat lunā. z p cōſequēs p pter circūſtantē ignē erit totaliter ſterilis. nl/lis ornatꝰ arboribꝫ nec aliquibꝫ aquis irriguus. neq; locꝰ voluptatis ſed magis penalita/

3 tis. Ꝓ. in paradiſo dicit eſſe maxima tempe/ries. ſed vt patet ex iā dictis. ſi locꝰ ille modo p̄dicto corpaliter accipit tūc ꝓpter abundantiā nimij caloris erit ibi maxima intemperies

Cōfirmat Et hoc cōfirmat. quia ſolinꝰ refert ꝙ i mō te olympo ratōne ſue altitudinis eſt tanta intemperies ꝓpter ſiccitatē aeris z ſubtilitatē ꝙ homies aſcendētes illū montē portant ſecuz ſpongias plenas aqua ad ingroſſandū z refrigerandū illū aerē. quia ſine talibꝫ āminiculis ibi viuere nō poſſent. Sed ſi paradiſus eſſet locꝰ corpalis. tūc multo minꝰ poſſent homines ibi viuere. quia mons paradiſi dicit

4 eleuatꝰ ſup oēs montes. Ꝓ. ſancti doctores dicūt ꝙ aque diluuij nō pertingebant ad altitudinē paradiſi. hoc aūt ſi corpaliter itelligit tūc repugnāt ſcripture gen̄. vij. vbi dicitur. Opti ſunt oēs montes aquis ſub vniuerſo celo.

Cōfirmat Et ꝯfirmat. qz. ij. pe. ij. c. dicit gloſa. ꝙ tantū aſcendet ignis iudicij quantū aſcenderūt aque diluuij. ſed plane tenet ꝙ ignis iudicij aſcēdet ſup omnē terrā in quacunq; parte mūdi ſit ſub celo. ergo etiā aque diluuij aſcendiſſent ſup montē paradiſi ſi locꝰ ille eſſet corpalis. cuiꝰ oppoſitū cōmuniter dicunt doctores. Ꝓ. hyſtoriographi z phi q̄

5 oīa notabilia loca deſcripſerūt p totū orbē terraz. q̄ſi nullā fecerūt mentionē de paradiſo.

6 ergo nō videt eſſe locꝰ corpalis. Ꝓ. flumina q̄tuor q̄ ſcriptura dicit manare de paradiſo ipſi hyſtoriographi dicūt oriri de terra in diuerſis regionibꝫ aſſignantes cuilibet fluminī determinatū fontē vnde incipit fluxus eius.

7 Itē Damaſcenꝰ dicit ꝙ fons ille vnde q̄tuor flumina paradiſi fluūt eſt oceanꝰ. ſed oceanus circūit orbē terraz. igit videt ꝙ ea q̄ ſcriptura dicit de paradiſo nō ſint intelligenda

Cōtra opinionem. litteraliter. ſed ſolū miſtice z ſpūaliter Sz iſta opinio nequaq; eſt tenenda. quia tā gloſe q; expoſitōnes ſanctoz ſepe ponūt hanc diſtinctionē ꝙ duplex eſt paradiſus. ſ. celeſtis et terreſtris. De celeſti paradiſo loquit apls. ij. Choz. xij. dicēs. Scio hominē xc̄. Et infra Raptū in paradiſū xc̄. De terreſtri vero paradiſo dicit damaſcenꝰ. In paradiſo primꝰ hō fuit poſitꝰ. z i loco corpaliū delicias ſm corpꝰ z ſtatu ſpūalium delicias ſm ſpiritū poſtea trāſferendꝰ in locū delicias ꝑpetuas. De iſto etiā paradiſo loquit moyſes gen̄. ij. Ad pri/mā igit ratōnē adductā p iſta opinione dicē dū. ꝙ vnā rē attingere vſq; ad alterā ꝓt intelligi dupliciter. Uno mō poſitiue. puta p corporalē ꝓtactū. Et ſic nec paradiſus nec aliqua ps terre ptingit vſq; ad lunā. Alio modo negatiue. puta dicit pertingere vſq; ad ipam p tanto. qz nō ſubdit eiꝰ dominio. Et iſto modo dicit paradiſus attingere lunā ſeu circulū lunarē. quia luna i ſuo circulo hoc eſt in ſuo circulari motu habet dominiū ſuper impreſſiones grādinis niuis pluuie ventoz flumiū z ceteroz ꝯſimiliū de quibꝫ ſcribit areſto. in libro metheoroz q̄ nō generant in paradiſo. eo ꝙ altitudo paradiſi trāſcendat mediū interſticiū aeris. in q̄ ex vaporibꝫ de terra z mariaſcēdentibꝫ virtꝰ ſeu dominiū lunaris influentie p̄dictas impreſſiones ꝓncipaliter habet efficere vel ſaltē immediate. eo ꝙ luna ſit q̄ſi baiulꝰ cetero planetaz. deferēs virtutē eoz inferius ad ſpērā actuoz z paſſiuoz. put aſſert ipi aſtrologi. Poſſet etiā dici ꝙ circulꝰ lune ꝓt ad preſens intelligi dupliciter. Uno modo accipiendo circulū epicyclum vel ecentricū in quo luna dicit eſſe fixa. ō quo circulo habet tractare aſtrologꝰ. Alio modo accipiēdo circulū q̄ q̄ñq; videt lunā circūdare. q̄ nō eſt i celo. ſed in ſupiori parte aeris. de quo circulo tractat naturalis philoſophꝰ. Uñ areſtoteles. ij. metheoroz. hunc circulū lune vocat halo. Luz ergo dicūt ſancti paradiſum attingere vſq; ad circulū lune. debet intelligi de circulo ſecūdo modo accepto. nō aūt ꝓmo modo. qz ſancti ñ intromiſerūt ſe de aſtrologia. licet bene intromiſerunt ſe de naturali philoſophia. Ideo cū loquebant ō circulo lune magis videntur locuti fuiſſe de illo qui eſt de conſideratione naturalis philoſophie. q; de illo qui eſt de conſideratione aſtronomie. Et p hoc patet ad ſecūdū z tertiū. qz circulꝰ q̄ dicit halo quē forte attingit paradiſus habet eſſe in aere ſereno. q̄ medium tenet infra ſperam ignis z ſupra medium interſticium frigide regionis. in qua

Ad. 2. et 3

Solutio rationū. Ad. 1.

UVA. BHSC. IyR_066

regione causant nubes ⁊ cetere grosse impssiones. Et ideo paradisus maxima habet tẽperiem. qz in pdicto medio calor ptis supioris et frigꝰ partis inferioris tẽperatissime poterunt ꝯuenire.

Ad confirmationẽ. Ad dictũ solini dicendũ. q ī mõte olympo nõ est tãta siccitas pcise ratõne altitudinis. sz est rõne alicuiꝰ singularis a ꝓpriꝰ astroꝝ. ⁊ tingit em quãdoqz q mõtes minoris altitudinis sunt steriles ⁊ sicci. ⁊ montes maioris altitudinis sunt fertiles ⁊ fontibꝫ irrigui. ⁊ hꝰ ppter aliũ ⁊ aliũ aspectũ astroꝝ. vel etiã ppter aliã ⁊ aliã interiorẽ dispositionem Sunt em aliqui mõtes sulphureã habẽtes dispositionẽ qui magis sunt dispositi ad ignẽ qz ad fontalẽ irriguitatẽ. ꝛ quoꝝ numero forte mons olympus erat. qz sicut aliqui referũt

Ad.4. multũ abundat in cineribꝫ. Ad quartuz cũ dicit q opti sunt oĩes montes ꝛc. dicẽdũ q li oĩes nõ facit distributionez simpliciter vniuersalẽ p oĩibꝫ montibꝫ absolute. sz facit distributõz accõmodã puta p oĩibꝫ montibꝫ nostre habitatõis in qua nõ est padisus

Ad confirmationẽ. sicut patebit ī secũda ꝯclusione. Ad cõfirmationẽ dicendũ q licet ista affirmatiua habeat ex illa glosa q. s. ignis ille tm ascẽdet qntũ ascenderũt aque diluuij. tamẽ ex hꝰ nõ habẽt ista negatiua. q ille ignis nõ ascẽdat ulterius. ⁊ ideo in illa ꝯfirmatõne videt esse fallacia ꝯseqntis. Alias inuenit talis additio. Et iã minoꝝ est falsa. Nã ille ignis nõ attinget altitudinẽ padisi. vt patebit lib. iij. dist.

Ad.5. xlvij. Ad quintũ dicendũ q hystoriographi ꝑm q hystoriographi sunt ñ ponũt in libꝛis suis nisi ꝛ illis mũdi partibꝫ q p experiẽtiã ⁊ humanã inuestigatõez cognoscunt. Et ideo ipi nõ faciũt mentionẽ ꝛ terrestri paradiso. qz ad hoc nõ sufficit humana ratio seu inuestigatio. p diuinã em reuelationẽ moysi

Ad.6. factã ⁊ aliꝭs sanctis habemꝰ illud qõ ꝛ paradiso tenemꝰ. Ad sextũ dicendũ q quãuis in padiso ille qttuoꝝ aque. s. physon gyon tigris ⁊ eufrates oriant ꝛ vno fonte. tm sicut recitat rabi moyses anteqz ꝛ padiso veniãt ad nostrã habitationẽ transeũt per quosdã montes immeabiles. ⁊ ideo infra illos mõtes sub intrant terrã. ⁊ quasi nouis fontibꝫ iterꝝ oriũtur in locis ꝑ hystoriographos assignatis.

Instantia Forte dicet q ꝑm hystoriographos sic apparet in mappa mũdi in toto mũdo nõ inueniunt aliq flumina nominata ꝓmis duobꝫ nominibꝫ. s. physon ⁊ gyon. licet alia duo flumina sic inueniant nominata. s. tigris ⁊ eufra-

Solutio. tes. Huic dubitatõi ñdet augustinꝰ supgen. dicẽs. q sicut fluuiꝰ romanꝰ priꝰ vocabatur tybula. postea vero mutato nomĩe vocat modo tyber. sic pdicta quattuoꝝ flumina tẽporibꝫ moysi appellabant pdictis qttuoꝝ nominibꝫ. sz in successu tpis duoꝝ fluminũ mutata sunt noĩa. nã gyon p nũc vocat nilꝰ. qui trãsit ethiopiã ⁊ egiptũ. ⁊ physon modo vocatur gaygmon. accipiẽs hoc nomẽ a quodã rege in die qui hoc nomĩe vocabat. Ad di

Ad 7. ctum dama. dicendũ q oĩis fons vel causat ⁊ oriꝛ ex aquis pluuialibꝫ. vel ex aliquibꝫ vicinis stagnis seu fluminibꝫ. vel ex maris seu occeani humectatõibꝫ. Modo in paradiso nõ sunt pluuie. eo q ille locꝰ transcẽdat oĩs nubes. nec sunt alia flumina vel stagna vicina. ergo dama. fontẽ illoꝝ quattuoꝝ fluminũ appellat occeanũ. qz ex humectationibꝫ maris vel occeani factis in ꝓfundo montis paradisi oriũ ⁊ originẽ primordialẽ recipit fons superiꝰ scaturiẽs in paradiso ꝛ quo fonte manant pdicta quattuoꝝ flumina. Ad cuiꝰ intelligentiã est aduertendũ. q sicut vapores ascẽdentes ꝛ mari quãdo peruenit usqz ad mediũ intersticiũ aeris ppter abundantiã frigoris ibi regnantẽ aq in grossant ⁊ fiũt inde nubes q sepe ꝯuertunt in pluuias ⁊ iterꝝ redescẽdunt. sic ī aliquibꝫ partibꝫ terre vbi sunt mõtes cauernosi. ex humectationibꝫ maris factz in radicibꝫ istoꝝ montiũ generant ꝯtinue vapores ascendẽtes p cauernas illoꝝ montiũ. qui vapores cũ peruenerint ad cacumina illarum cauernaꝝ. si inuenerint hmõi cacumina taliter clausa q nõ poterunt exalare. tunc ratõne frigoris ibidẽ existẽtis illi vapores ingrossantur ⁊ ꝯuertunt in aquã. Sicut em videmus q aer calidus ꝓcedens ab ore homis cũ tetigerit superficiẽ gladij frigidi. tũc ratõe frigoris ingrossat. ⁊ mutat in aquã. sic in proposito ꝛc. Et hec aqua in supma parte montium generata si in suo descẽsu inuenit aliqs rimulas p quas possit exire ꝛ monte. tunc descẽdit exteriꝰ ꝛ mõte p modũ fontis. Et isto modo ꝓcedere videt fons padisi ꝺ pte eminẽtioꝝ q est ī padiso. Ex fontibꝫ ꝯo hmõi ī diuersis montibꝫ genitis ꝯsurgũt flumina q reuertunt ad mare. ⁊ sic verificat illud verbũ sapiẽtis dicẽtis. Ad locũ vnde oriunt flumina reuertunt vt iterum fluãt. Quia flumina sicut iã patuit primordialẽ oriũ habent ab humectationibꝫ maris. ⁊ ideo cũ refluunt ad mare tũc reuertunt ad locũ vnde oriũt. Uñ si mõ pdicto nõ fieret mari restaurato ꝯtinue ꝛ peditõis ꝯtingẽt ex pdictz terre humectatõibꝫ.

UVA. BHSC. IyR_066

tūc totū mare tandē ꝯsumeret. Si aūt ī pdictis mōtibꝫ aq̄ nullū ꝑt inuenire exitū ⁊ etiaꝫ generaꝛ tanta ꝙ natura eā ñ ꝑt intrinsecꝰ cōsumere. tūc ex abundātia aq̄ sic repleꝛ cauerna ꝙ violēter aperit montē. ⁊ tūc exit cū tāto impetu ꝙ sb̄mergit ⁊ in suo fluxu ꝛeducit etiā qñq̄ magnas villas. Un qñq̄ ꝑ tales impetuosas eructatōes aquaꝫ plurima dāna inferuntꝛ illis q̄ habitāt in ꝛeliuitatibꝫ. ac etiā in ꝯuallibꝫ montū ꝓdictoꝝ.

Secunda ꝯclusio

Secūda ꝯclusio est ꝙ paradisus sita est sb̄ circulo eq̄noctiali ⁊ specialiter sb̄ illa ꝑte equinoctialis q̄ ꝓtenditur versus orientē. Quia ibi videꝛ esse paradisus situata. vbi aer videꝛ esse magꝭ purus seu purioꝛ. fructꝰ recētioꝛ ⁊ ꝛelectabilioꝛ. luxꝙ clarioꝛ. ⁊ aspectꝰ sanioꝛ. Sꝫ hec oīa saluantꝛ ī mōte paradisi. si ponꝛ ꝓdicto modo sb̄ equinoctiali. ergo ⁊c. Maioꝛ patet ex scriptura sacra q̄ gen. ij. vocat paradisum locū voluptatis Minoꝛ etiā patet qꝛtū ad oīes suas partes Nā in ꝓdicto situ est aer purioꝛ. Tū qꝛ ꝓpter altitudinē mōtis grossi vapoꝛes nō possunt illuc attingere. Tū etiā qꝛ si aliq̄ turbulenti vapoꝛes illuc ascēderent ꝑpter ꝯtinuꝫ solis trāsitū circa hmōi terre situ tales vapoꝛes citiꝰ ꝯsumerenꝛ. Sūt etiā ibi fructꝰ recentioꝛes. qꝛ in tali situ bis in anno est ibi estas. ⁊ ꝑ ꝯsequēs bis nouiꝛ fructꝰ. puta sole existente in principio libꝛe ⁊ in principio arietis. Est etiā ibi maioꝛ claꝛitas lucis. Tū qꝛ radij solis sunt ibi magis recti. Tū etiā qꝛ in aere purioꝛ lumē magis claꝫ esse videꝛ. Est etiā ibi aspectꝰ sanioꝛ ꝑpter ꝯtinuā equalitatē diei et noctis. ex qua cauſaꝛ magna temperies ⁊ ꝑ cōsequens sanitas ibidē habitantiū. Qꝰ autez in quolibet anno sint sub eq̄noctiali due estates. ⁊ noctes ibi equenꝛ semp̄ diebꝰ. ꝫ euidenter patet intuēti sperā materialē. ḡ ⁊c.

Opīo cōtraria. Jacobꝰ de viterbio et mlti alij.

Sꝫ ꝓtra istud sunt multi doctoꝛes q̄ dicūt ꝙ nulla humana habitatio possit esse sub equinoctiali. qꝛ sol bis in anno trāsiꝛet cenith capitiꝫ illoꝝ qui habitarēt sub equinoctiali. s. in ꝓncipio libꝛe ⁊ arietis. ⁊ tūc faciet tantū estuꝫ ꝙ oīa que ibi sunt ꝛe facili cōbustibilia cōburunꝛ. Unde isti doctoꝛes distinguūt terram in quinq̄ partes coꝛrespōdentibꝫ quinq̄ partibꝫ celi. vt apparet ī spera materiali. quaꝝ due partes extreme sunt vt dicūt inhabitabiles ꝑpter frigꝰ. s. illa pars q̄ intercipit inter circulū articū ⁊ polū articū. ⁊ similiter ꝑs illa que claudit inter circulū antarticū ⁊ polum antarticū. Tercia vero pars scilicet illa que claudit infra circulū antarticū ⁊ tropicū capꝛicorni qui appellaꝛ tropicus hyemalis. dicit inhabitabilis ꝑpter aquas maris que ipam cooperiūt. Quarta vero ꝑs que scilicet intercipit inter tropicū iā dictū ⁊ tropicū cancri. qui alio modo dicit tropicꝰ estualis. est tota vt dicūt isti doctoꝛes inhabitabilis ꝓpter calorē ⁊ nimiū estū. Et ideo illa ꝑs mundi dicit torrida zona. Cū igit sit ꝙ sub equinoctiali teneat mediū illiꝰ quarte partis. igitur doctoꝛes negarēt multoꝛē quā adduxi ꝓ ista ꝯclusione. qꝛ vbi est multꝰ ⁊ intēperatꝰ estus. ibi videnꝛ esse multi vapoꝛes. ⁊ ꝑ ꝯsequēs nō est ibi serenꝰ aer. nullꝰ etiā fructꝰ ibi esse videt ꝑpter exuste terre sterilitatē. nec clara lux ꝓpter abundantiā vapoꝝ. nec sanus aspectꝰ ꝑpter aeris intemperiē. Sed quinta pars puta illa que interponit inter tropicum cancri ⁊ circulum articū illa est habitabilis. ⁊ dimidit in septē climata in quibꝫ solent homies habitare.

Cōtra eos

Sed cōtra istos potest argui ꝓpositum nostrū ex dictis eoꝝ. Quia oīes isti doctoꝛes ponūt paradisuꝫ terrestrē. aut ergo ponent eam in primis duabꝫ zonis seu partibꝫ. ⁊ hoc nō. quia ꝛm ipsos ibi nō potest esse habitatio ꝑpter frigus. qꝺ nō cōgruisset homiⁿibꝫ in paradiso. quia ipsi nudi fuissent. etiā aer est ibi valde obscurus ⁊ nebulosus ꝑpter nimiam elongationem a via solis. ⁊ hoc non cōgrueret habitatoꝛibꝫ paradisi. Aut in tercia parte. ⁊ hoc non. quia vt ipsi met dicunt. mare operit totam illaꝫ partē. Aut in nostra habitabili. ⁊ hoc non. quia tūc humanꝰ possit esse accessus ad paradisum. cuiꝰ oppositū docet nos experiētia facti. Etiā tūc ipsi hystoriographi inter oīes mūdi partes principalius ꝛebuissent scripsisse ō paradiso tanꝯ ꝛe principaliori ⁊ digniori ⁊ pulcriori parte totiⁿ nostre terre habitabilis. Ergo ꝑ sufficientē diuisionē terre positā ꝑ istos doctoꝛes sequit neⁿcessario ꝙ paradisus sit situata ī ter duos tropicos in terra. s. quā ipi appellant torꝛidā zonā. que directe subiacet equinoctiali. cuiⁿ nobilioꝛ ꝑs vt cōmuniter ꝯcedit ꝓtendit ꝓsus oriētē. Propter qꝺ etiā rabi moyses dicit paradisum esse sitam versus illam partē orientalem.

Ad rationē doctoꝝ

Ad rationē istoꝝ doctoꝝ dicendū ꝙ licet illa ratio aliquā habeat apparentiā quātum ad illas partes que sub equinoctiali site sunt in conuallibus circa paradisum. tamen nihil cōcludit quantū ad superiorē partē mōtis paradisi. Ad cuius intellectum sciendum ꝙ montē paradisi possumus tripliciter cōsiderare. Primo quantū ad ꝛedem mōtis

UVA. BHSC. IyR_066

Dist. XXI.XXII.⁊.XXIII.

⁊ualle circumstãtẽ. Scdo qtũ ad mediũ mõtis Et tercio qtũ ad supiozẽ planiciẽ mõtis. In ꝑma pte est maxim⁹ ⁊ intpatissim⁹ calo⁹. qz reflexiones radioꝝ solariũ q̃ quidẽ radij directe ⁊ qsi sine vmbza ibi reflectunt sup terrã recolliguntꝫ in ipis cõuallib⁹. ꝓpter qd tm̃ causant ibi estũ q qsi videt incẽdi q̃cd facile cõbustibile repiꝫ in illa ⁊ualle Jn medio aũt illi⁹ mõtis ⁊ forte paz vltra mediũ est intolerabile frig⁹. Et verisile est q ibi sint ꝑpetue niues ⁊ glacies. qz illa ꝑs mõtis attingit qsi mediũ intersticiũ aeris in q̃ regnat ꝑpetuũ frig⁹. Jn supiozi aũt pte mõtis est aer tẽperatissim⁹. qz licet radij solares directe ⁊ sine vmbza q̃ꝫ reflectant i isti⁹ mõtis planicie supiozi. tñ qz ille reflectões nõ colliguntꝫ sz poti⁹ spargunt. iõ ex talib⁹ reflexionib⁹ nũq̃ generabit ibi intpatus calo⁹. Ad ꝯ etiã coopat frig⁹ qd̃ est i medio illi⁹ mõtis ⁊ ⁊nuũ equinoctiũ qd̃ i illa pte terre semp habet. Nã refrigeriũ noctis tpat caloꝝ diei. Et his bñ intellectis patet ad oĩa illa q̃ ex intentõne istoꝝ doctoꝝ adduxi supius ⁊ minozẽ rationis mee.

Ad princi pale argu.

Ad rationẽ ꝓncipalẽ dico q maioꝝ nõ est vera. maxie vbi ois ꝛpditio hũidi radicalis facta p calozẽ naturalẽ eq̃ pure restaurat. Sz si hõ in gradiso sine peccato pseuerasset. tũc p esum fructꝰ ligni vite eq̃ pure fuisset restaurat̃ q̃cd ꝛ hũido radicali p calozẽ naturales fuisset ꝛpditũ ⁊ ⁊sumptũ. ergo nunq̃ in statu innocẽtie hõ fuisset corrupt⁹. Jdeo bñ dicit magister in lra. q hõ ꝓ statu innocẽtie habuit posse nõ mori.

Distinctio. xxi. xxij. et. xxiij.

Jdẽs igitur ꝙ dyabol⁹. Postq̃ mgr ꝛterminauit ꝛ hois in stitutõe pacta diuĩa creatõe. hic vltra psequit ꝛ hois ꝛstitutõe facta ex peccati cõmissiõe. Diuidit aũt hec residua ps isti⁹ scdi libri i duas ptes. Qz ꝓmo mgr ⁊siderat ꝛ peccato ꝓmi homis foz maliter put habet esse i ipo ꝓmo hoie. Scdo inq̃rit ꝛ eo causaliter vt. s. a parẽte trãsfusum habet esse i genita ꝑle. dist. xxx. ibi. Jn supiozib⁹ insinuatũ est ⁊c. Prima i duas. qz ꝓmo mgr tractat d̃ calliditate ꝛmois. q̃ hõ i peccatũ cecidit. Scdo d̃ libtate hois q̃ sine difficultate peccato resistere potuit. dist. xxiij. ibi Nũc diligẽter inuestigare. Prima i tres ꝑm q ꝓgressũ ꝓme parẽtis i pctm̃ mgr tripliciter describit. Primo. s. ex pte tẽptãtis ꝛmõis. Scdo ex pte tẽptati hois. Tercio ex pte diuĩ pmissionis. Scda ps icipit dist. xxij. ibi. Hic videtur diligẽter. Tercia dist. xxiij. ibi. Preterea q̃ri solet cur ꝛ⁹. Et has tres distinctões vnica lectõe trãsibo. vt i alia materia magis speculabili valeã diuti⁹ imozari. Diuidit igit̃ prima istaz i duas ptes. Qz ꝓmo mgr tractat d̃ tẽptãte dyabolo. Scdo d̃ ꝓcepto diuio qd̃ fuit tẽptatõis occasio. ibi. Illud etiã notandũ. Prĩa i tres. Nã ꝓmo tractat d̃ tẽptatõis malicia ꝓut ꝓcessit a ꝛmõe. Scdo d̃ tẽptatõis mõ ⁊ ordie. Et tercio d̃ eiusdẽ tẽptatõnis specie. Scda ibi. Tẽptatio h̃ mõ ⁊c. Tercia ibi Porro sciẽdũ ẽ duas ⁊c. Seq̃t distinctio xxij. in q̃ mgr ꝛscribit ꝓcessũ ꝓme paretis in pctm̃ ex pte tẽptati homis. Et diuidit i tres ptes. Nã ꝓmo mgr inq̃rit ex pte hois d̃ ꝓmi ꝓti radice. Scdo vtz vna ⁊ eadẽ radix fuerit i viro ⁊ mliere. Tercio d̃ ꝓdicte radicis ꝛigine. Scda ibi. Solet q̃ri. Tercia ibi. Solet etiã q̃ri. Prĩa i tres. Nã ꝓmo mgr ostẽdit radicẽ ꝓti ꝓmi paretis fuisse mẽtis elationẽ. Scdo adducit ꝯ se q̃ndã obiectõez adiũgẽs ei⁹ solutõez. Et tercio ponit ꝓdicte elationis specificatõez. Secũda ibi. Qd̃ si ita fuit ⁊c. Tercia ibi. Et tal⁹ q̃dẽ elatio. Sequit illa ps Solet q̃ri. Et diuidit i tres ptes. Qz primo mgr inq̃rit vtz eadẽ radix ꝓti ex pte viri ⁊ mliers fuerit. Scdo ondit q̃s eoꝝ magis peccauit. Et tercio ꝯ ea q̃ dixit duplr obiciẽ ⁊ soluit. Scda ibi. Ex q̃ mãifeste. Tercia ibi Sz huic videt ꝛriũ ⁊c. Seq̃t distinctio xxiij. in q̃ mgr tangit pctm̃ ꝓmi hois in q̃tũ accidit ꝛ ꝓmittẽte. Et diuidit in tres ptes. ꝑm q duplr excusat hmõi ꝓmissionẽ Nã primo mgr excusat hmõi ꝓmissionẽ p h̃ q ꝓm⁹ hõ a ꝛ habuit ptãtez q̃ dyabolice tẽptatõi sufficiẽter potuit resistere. Scdo p h̃ q habuit sciẽtiã q̃ ꝛmõis calliditatẽ potuit discerne re ⁊ ei sufficiẽter obuiare. Scda ibi. Et q̃dez ꝑm aiaz. Prĩa i duas. Nã ꝓmo rñdendo q̃stioni d̃ diuĩa ꝓmissiõe ponit ꝓdictã excusationẽ. Scdo adducit q̃ndã triplicẽ cauillationẽ cuilibet cauillatõi addẽdo rñsionẽ. Se cũda ibi. Mouẽt etiã q̃daz. Seq̃t illa ps Et q̃dẽ ꝑm aiaz. Et diuidit i tres ptes. Naz ꝓmo ondit q hõ a sue creatõis ꝓncipio sciẽtiã habuit quã a suo creatoꝛe recepit. Scdo inuit quaz ꝛ sciẽtiaz recepit. Tercio inq̃rit vtz suũ casũ ꝑsciuerit. Scda ibi. Fuitq̃ hõ ⁊c. Tercia ibi. Si q̃rit vtz hõ Circa has tres distinctões quero istã questionẽ.

UVA. BHSC. IyR_066

Trum peccatū primi hois fuerit irremissibile Et videt q̄ sic. q̄ peccatū demonis fuit irremissibile. g̃ ⁊ peccatū primi hois. Antecedēs patet. q̄ ipse punit pena eterna vt fides sancta tenet. h̄ aūt nō esset si q̄nq̄ peccatū nō haberet. Cōsequentia ꝓb. q̄ remissibile ⁊ irremissibile distāt in infinitū. cū vnū tpaliter puniat. alterq̄ vero eternaliter. sz peccatū demonis nō excessit peccatū hois in infinitū. g̃ si vnū est irremissibile ⁊ reliquū. Cōtra. Sapiēte. x. dicit. q̄ dei sapiētia illū q̄ primū a deo formatū est pater orbis terrarū cū solus esset creatus custodiuit ⁊ eduxit illum a delicto suo. Q⁹ mgr̃ in his tribus distinctionibus tractat de peccato primi hois. igit quattuor sunt h̄ videnda. q̄ tanguntur i istis tribus distinctionibus. Primo de eo qđ querit.

Secūdo de temptatōe primi hois qua ad peccandū inducebat. ⁊ h̄ q̄stū ad vicesimā primā distinctionē. Tercio vtrū primi parentes peccauerint p ignorātiā. ⁊ h̄ q̄stū ad vicesimā secūdā distinctionē. Quarto vtrū deus potuerit facere aliquā rationalē vel intellectualem creaturā q̄ fuisset penit⁹ impeccabilis. ⁊ h̄ q̄stū ad distinctōes vicesimā tercia.

Articulus primus

Quātum ad primū

sic procedā. q̄ primo ponā vnā distinctōem. Secundo ex hmōi distinctōe elicia duplicē conclusionē. Distinctio est hec. q̄ aliqđ peccatū dupliciter pt dici remissibile. Uno modo eo qđ nō sit mortale sz veniale. Secundo q̄ cuius sit mortale. nō reddit tñ peccatorē sic totaliter impenitiuū quin possit diuinā misericordiā implorare. ⁊ ipaz implorādo ñ ex sua iustitia sz ex dei benignitate veniā impetrare.

Prima cōclusio

Ponā igit q̄stū ad primū mēbz istius distinctionis conclusionē negatiuā. s. q̄ peccatuz primi hois nō potuit esse veniale. Quia si fuisset veniale tūc opposita in cōpossibilia fuissent simul in aia primi hois. Falsitas cōsequētis est nota. Probo cōsequētiā sic. Omnis obliquitas q̄stūlibet diminuta repugnat pfecte rectitudini. sed omne peccatū veniale aliqualē dicit aie obliquitatē. originalis aūt iustitia dicat pfectā aie rectitudinē. igit si primū peccatū primi hois fuisset veniale. cū p veniale nō fuisset pdita originalis iustitia. igit simul māsissent aliqlis obliqtas ⁊ perfecta rectitudo. P. sic ipa originalis iustitia manēs in hoie ipm p̄seruasset ab omni corpali infirmitate. sic multo magis ab omni spuali. sz peccatū veniale est q̄dā infirmitas anime seu interioris hominis.

1

2

P. nulla existēte ordinatōe virtū inferiorū respectu superioz nullū poterit esse peccatū veniale. Sz anteq̄ hō inobediēs esset deo ⁊ ordinat⁹ ab eo p peccatū mortale. nō potuit esse aliq̄ ordinatio virtū inferioz a superioribus. Hoc em̄ requirit ratio naturalis q̄ q̄diu baro pfecte obedit p̄ncipi seu imperatori. q̄ imperator nō p̄mittat subditos baronis aliquā rebellionē inferre baroni. Sic in ꝓposito ⁊c. 3

Opio contraria.

Sz est quedā opinio ꝓtraria huic ꝓclusioni. q̄ dicit q̄ si hō mortaliter nō peccasset. tñ ⁊ ipe primus hō ac etiā alij ab ipo geniti potuissent venialiter peccasse. Quia sicut trāsgressio p̄cepti est mortale peccatū. sic transgressio ꝓsilij vbi ꝓsiliū sequestrat a p̄cepto est peccatū veniale. Sz sicut de⁹ primis parentibus dedit p̄ceptū. sic ipis ⁊ suis successoribus potuit dare ꝓsiliū. ꝓtra qđ ipi venire potuerūt seruādo tñ p̄ceptū. ergo ⁊c. P. verbū ociosum ñ est peccatū mortale. sz hō in statu innocentie potuit verbū ociosum dicere. g̃ potuit venialiter peccare. P. ꝓfirmat⁹ in gra pt venialiter peccare. ergo hō in statu innocētie potuit venialiter peccare. Antecedēs patet in aplis. Cōsequētia etiā patet. q̄ nō minoris efficacie videt esse talis gre spualis abundātia. q̄ ipa originalis iustitia. P. idē pt argui sic. Existēs in statu innocētie si pt elicere actum magis repugnantē statui innocētie. pt etiaz elicere actū min⁹ pugnantē tali statui. sz hō existēs i statu innocētie potuit elicere actum mortal' peccati. q̄ maiorē habet repugnantiā ad statū innocētie. ergo etiā potuit elicere actū venialis peccati. q̄ minorē habet repugnātiā ad virtutē innocētie. P. cui nō repugnat aliqs defect⁹ illi nō repugnat dispositio ad talē defectū. sz ipe adā ꝓpter rectitudinē innocētie nō habuit impossibilitatē peccādi mortaliter. g̃ nec venialiter. cū veniale sit dispositio ad mortale. Maior patet. q̄ sicut i positiuis cui nō repugnat forma eidē nō repugnat dispositio ad formā. sic ⁊ i privatiuis. Minor etiā patet. q̄ q̄cūq̄ factū est possibile fuit fieri sz hō existēs in statu innocētie de facto peccauit mortaliter. g̃ ⁊c. P. quāto aliq̄ min⁹ distant tanto facilior est trāsit⁹ vni⁹ ad alterū. sz totalis innocētia min⁹ distat a peccato veniali q̄ a mortali. g̃ ⁊c. Minor patet. Maior aūt habet primo de generatōe. vbi ex virtute isti⁹ maioris ꝓcludit q̄ in habentibus q̄litatez similā facilior est trāsit⁹. P. Null⁹ potest 7

3

4

5

6

7

difficēter loq̄ de verbo dei sine peccato saltem

UVA. BHSC. IyR_066

Dist. XXI. XXII.7.XXIII.

veniali. Sz eua diffidēter loquebat de verbo dei anteqz peccaret mortaliter. Quia cū dyabol⁹ q̄reret. cur p̄cepit vobis de⁹ &c. rndit eua de ligno qđ est i medio paradisi p̄cepit nob de⁹ vt nō comedam⁹ ne forte moriamur. Unde mlier apposuit ꝫ forte. vbi de⁹ totaliter cōminabat assertiue. Sz ista nō ꝯcludūt Ad primū igit dicendū q̄ ex ꝯtemptu facere ꝯtra ꝯsiliū est mortale peccatū. sz nō apparet q̄ in statu innocentie hō potuisset venire cōtra dei ꝯsiliū nisi ex ꝯtemptu. cū nulla passio ipm inclinasset ad oppositū. imo ipa originalis iusticia hoiez inclinasset ad obseruandū oīe dei ꝯsiliū. igit ꝯtra hmōi interna inclinatōez militare nō potuisset nisi ꝯsiliū dei spernēdo. ꝓpter qđ mortaliter peccasset. Ad secūduz dicendū q̄ sicut corū molle & flexibile ꝯiunctū īflexibili ligno nequaqz flecti p̄t qz diu manet talis ꝯiunctio. sic aīa humana quāuis de se sit obliquabilis. qz diu tñ māsisset ꝯiuncta rectitudini originali iusticie nō potuisset obliquari. Sz oīe verbū ociosuz vt ociosuz est aliq̄ mentis obliquatio. alias nō oporteret nos reddere rationē de oī verbo ocioso. qđ est cōtra textū euāgelij. Et ideo si hoies i statu innocētie permāsissent. sicut curuari a rectitudine nō poterāt manētes tñ in plena rectitudie. q; ꝫ ꝯtradictionē implicaret. sic verbū ociosū dicere nō poterāt vt est ociosū. Qđ notanter semp addo. q; dato q̄ dixissent eadē verba & multo plura q̄ nos sepi⁹ inordinate & ociose ꝓferim⁹. talia tñ verba ipis nō fuissent ociosa. q; ꝓpter oīmodā mentis eoz rectitudinē talia verba semp dixissent aliqua bona intentione. & p ꝯsequēs ñ fuissent ociosa Ad tertiū nego ꝯsequentiā. Ad pbationē dico q̄ gratia & originalis iusticia se habēt sicut excedens & excessū. Nā gratia est efficacioz quātū ad vite meritū. q; ꝑm augustinū existēs i gra p̄t vlterius ꝓcedere p meritū vite eterne. Existens aūt in originali iusticia qz uis posset stare & nō cadere in peccatū. nō posset tñ vlteri⁹ ꝓcedere nisi p donū supadditū diuine gratie Sz quantū ad obedientiā virtū inferioz respectu supioz originalis iusticia maioris fuit efficacie qz gratia etiā ipis apl̄is cōmunicata. q; etiā ipi senserūt rebellionē virtū inferioz ꝓpter fomitē peccati. qui in ipis qz diu i hoc mūdo vixerūt nō fuit totaliter extirpat⁹. Sicut sepe ꝯquerit⁹ gloriosus apl̄s paul⁹. Et iō ratōe talis rebellionis etiā in gratia ꝯfirmati possunt qnqz venialiter peccare. nō aūt illi q̄ essent in iusticia originali. Propter qđ est hic diligenter aduertendū. q; ꝯfirmat⁹ in gratia p̄t venialiter peccare. sz nō mortaliter. Existēs aūt in iusticia originali p̄t peccare mortaliter. sz nō venialiter. Nā gratia vie nō cōcernit de necessitate oīmodā rectitudinē interiorē. & ideo p̄t secū cōpati peccatū veniale. Cōfirmat⁹ vero in gratia nō p̄t perdere graz alias nō esset cōfirmat⁹. ideo nō potest peccare mortaliter. cū oīe peccatū mortale totaliter excludat gratiā. Sz ecōuerso existēs i originali iusticia nō potest peccare venialiter. q; talis iusticia nō patit secū aliquā obliquitatem. potest tamē peccare mortaliter. quia potest perdere talē iusticiā. cū in ea nō sit confirmat⁹. Ad quartū dicendū q̄ supposita p manentia stat⁹ innocētie. tunc repugnat ipsi homi peccare tā mortaliter qz venialiter. cū p dition tñ stat⁹ illi⁹ oportebat q̄ primo peccarz mortaliter. q; veniale nō mereret⁹ perditōez. perdito tamē statu innocētie p peccatū mortale. tunc vlteri⁹ nec habuit repugnantiā ad mortale nec ad veniale. Ad quintū dicendū q̄ qz uis dispositio ad formā nō repugnet subiecto cui nō repugnat forma. tñ si talis dispositio habet repugnantiā ad formā p̄cedentē in subiecto. tūc hmōi dispositio repugnat sbiecto sumpto cū permanētia prioris forme qz uis em linee vt linea est nō repugnet circularis forma. nec p ꝯsequens curuitas cū ipsa curuitas disponat lineā ad formā ipsi⁹ circuli. talis tñ dispositio q̄ est curuitas repugnat linee sumpte cū permanētia rectitudinis. q; impossibile est ipam lineā simul esse curuā et rectā Dic in ꝓposito &c. Ad sextū patet p tam dicta. q; quāuis facilioz sit trāsitus linee q̄ est sub rectitudie ad curuitatē qz ad formā pfecti circuli. tamē faciliꝰ est in talē lineā inducere formā pfecti circuli cū perditōe rectitudinis. qz cū permanētia rectitudinis inducere etiā quācūqz minimā curuitatē. sic qz uis &c. Ad septimū dicendū q̄ hoc potuit esse quidā mod⁹ loquēdi sine tamē mentali diffidentia. Secūda ꝯclusio est affirmatiua. s. q̄ peccatū primi homis erat remissibile ex ꝫ q̄ p dei misericordiā prim⁹ homo de suo peccato potuit penitere. Quia agens liberi arbitrij qz diu est in via potest habere displicentiā de malo. & per cōsequēs diuina bonitate cooperante potest agere penitentiā de peccatis. & cōsequi gratiā dei. Sed prim⁹ homo post qz primū peccatū ꝑpetrauit remāsit in via & nō erat imediate in termino. q; post mortē a primo tūc homo erit i termino. ergo mediātib⁹

Solutio. Ad.1. Ad.2. Ad.3. Nota. Ad.4. Ad.5. Ad.6. Ad.7. Secunda ꝯclusio

UVA. BHSC. IyR_066

diuinis impetibꝫ ⁊ impulsionibꝫ potuit habere sui peccati displicentiã. ⁊ p̃ consequens dei bonitate coopante potuit agere ꝺ̃ digñã penitentiã. Sꝫ forte dicet ꝙ maior nõ est vera qz peccatũ in spũm sanctũ est irremissibile, vt patet Matth. xij. ⁊ p̃ma Joh. vlti. c. ⁊ tamẽ existẽs in tali peccato ẽ liberi arbitrij ⁊ adhuc viator. Respõdeo ꝙ peccatũ in spũm sanctum q̃diu peccator viuit i hoc mũdo nõ dicit irremissibile ꝓpter oĩmodã impossibilitatẽ. sꝫ ꝓpter difficultatẽ. put intẽdo declara infra. xliij. dist. vbi mgr̃ tractat illã materiã.

Instantia

Solutio.

Articulus secundus.

Quantũ ad secũdũ

p̃ncipale ponã duas cõclusiones. Prima est ꝙ tentatio carnis est fortior q̃ tentatio dæmonis. Secũda est. ꝙ primus homo nõ fuit tentatus tentatõne carnis. sed solũ tentatione dæmonis. Primã cõclusionẽ ꝓbo sic. Quanto tentator est inseparabilior a tentato. tanto tentatio est fortior ⁊ periculosior. sꝫ caro nostra est nobis vicinior ⁊ a nobis inseparabilior. Et ideo dixit quidã ꝙ pugna carnis est cõtinua quãuis sequat̃ rara victoria.

Prima cõclusio

1

2 Ꝑ. quãto aduersari⁹ est min⁹ domabilis: tanto tentatio est fortior. sꝫ inter oĩes tentatores ⁊ aduersarios homis caro videt̃ minus domabilis Unde multi sancti q̃ dæmonibꝫ ꝓ oĩa p̃cipere potuerũt. adhuc multas carnales tentatões sustinuerũt. vt appuit in glorioso apl'o paulo. qui vt ipe fatet̃ ter dominũ rogauit vt stimul⁹ carnis sue auferret̃ ab eo. Et vt patuit in beato anthonio. q̃ ad domandũ carnẽ suã seipm in ignẽ posuit. Patet etiã de illo sancto i vita spatz q̃ quinq; digitos suos vnũ post aliũ oĩes vna nocte lesit in igne ad resistendũ tentationi ⁊ ad domandũ carnem cũ tentaret a quadã meretrice. Patz etiam de beato benedicto. q̃ se nudũ posuit in lecto de spinis ⁊ vticis parato. Patet etiã ꝺ̃ beato hieronimo. q̃ cũ maximis abstinẽtijs vix carnẽ suã cohibere potuit ab illecebris. vt patet in epl'a ad paulã. vbi vitã suam describens q̃tũ ad cibũ ait. De cibis aũt ⁊ potu taceo cũ languẽtes monachi frigida aqua vtantur. et coctũ aliquid sumere luxuria sit. De vigilijs ⁊ asperitatibꝫ subdit. Quotidie lacrimas. q̃ti die gemit⁹ fundebã. De asperitate ꝯo loci ait ꝙ habitabat in vasta illa solitudie. q̃ adusta soliſ ardoribꝫ horridũ monachis ꝓstabat habitaculũ. Quantũ ad lectũ ait. ꝙ si repugnãtem somn⁹ iminens oppressisset nude humo ossa arentia collidebã. Dis ⁊ multis alijs suis castigatoribꝫ nõ obstantibꝫ adhuc tñ vt ꝺ̃q̃ritur caro sua indomita p̃manebat. Propter qꝺ̃ subdit. Pallebãt ora ieiunijs. ⁊ mẽs estu abat i frigido corpe. ⁊ ante hominẽ iã sua carne p̃mortuũ soli⁹ libidinis incẽdia bulliebãt. Propter qꝺ̃ addit. ꝙ si nos q̃ exosuz habem⁹ corp⁹ talia sentim⁹. quid faciet puella in delicijs viuẽs. Nempe viuẽs mortua est. Ꝑ. il la pugna est fortior ⁊ difficilior vbi pauciora sunt auxilia seu remedia. sꝫ talis est carnis tẽtatio. qz vnicũ tantũ habet remediũ. s. fugã a causis ⁊ occasionibꝫ hmõi tentatõis. Juxta qꝺ̃ ait apl's. i. ad Thor. vi. Fugite fornicatõnẽ. Unde etiã phs in ethicis ait. ꝙ vtrem⁹ pati illud qꝺ̃ senes patiebant̃ ad helenã dicẽtes abijciam⁹ eã. Ꝑ. bellũ intestinũ est magis periculosũ. Propter qꝺ̃ ait boeti⁹. ꝙ nulla est peior pestis q̃ familiaris inimic⁹. Sꝫ carnis tentatio est bellum intestinũ. qz in hmõi bello eiusdẽ rei⁹ pars est cõtra partẽ. Caro em̃ cõcupiscit adũsus spiritũ. ⁊ spũs aduersus carnem. sicut ait apl's. Sꝫ forte dicet ꝙ fortior inimic⁹ est dyabol⁹. ergo ei⁹ bellũ est periculosi⁹. Cõsequẽtia patet. Antecedens est satis euidẽs. Job. xli. vbi dicit de dyabolo. ꝙ nõ est ptãs sup terrã que ei competur. Rñdeo ꝙ hoc ꝑt intelligi nõ de malicia tentatiua. s. de virtute motiua seu actiua. qz si de⁹ ꝑmitteret dyabol⁹ vnũ totũ montẽ trãsuertere possz valde velociter qꝺ̃ tamẽ null⁹ homo posset. Si tñ intelligit de malicia tentatiua. tunc dico ꝙ ibi loquit scriptura ꝺ̃ ptãte dæmonis cũ inclusione tentationis carnalis q̃ tanq; instrumẽto vtit nos tentando. iuxta illud Job. xl. Uirt⁹ eius in lumbis ei⁹. Et fortitudo illius in umbilico vẽtris ei⁹. Et ideo vt sic puta vt tentatio dæmonis includit tentationẽ carnis. tũc nõ miz si validior est potestas tentatiua dæmonis q̃ soli⁹ carnis. Si aũt vtraq; tentatio carnis. s. ⁊ dæmonis seorsũ p se sumat̃. tunc tentatio carnis est fortior tentatõe dæmonis. qz nulla existẽte tentatione carnalis cõplexionis. tũc de quocũq; vicio homo a dæmone tẽtaretur de facili homo vinceret. qz tot⁹ homo pugnaret. Sꝫ ꝺ̃ quocũq; vicio insito ꝑm carnalẽ complexionẽ. ac ꝑm astroz impressionẽ tentatur homo ab intrinseco etiã cessante oĩ tentatione extrinseca ipsi⁹ dæmonis. tunc nõ pugnat tot⁹ homo. sed est diuisus in seipso. Juxta illud apostoli ad Roma. vij. Sentio aliã legẽ in mẽbris meis repugnantẽ legi mẽtis mee. ⁊ captiuantẽ me in lege peccati. Et qz

Instantia

Solutio

4

3

UVA. BHSC. IyR_066

ome regnū in se diuisum desolabit. igit nisi in tali pugna homo diuus adiuuet. tunc aut impossibilis aut valde difficilis est victoria. Propter qđ notāter ait sapiēs sap. viij. Scitui quoniā aliter nō possum esse cōtinens nisi deꝰ det. Secūda ꝯclusio est ꝙ tentatio hominis in paradiso nō fuit a carnali cōplexione ꝛ ab ipo demone. Quia vbi oīa intrinseca sunt ordinatissime dispsita. ibi pars partē ñ impugnat ꝛ adiuuat. ciuitas em nō est bene dispsita cū vicin⁹ impugnat vicinū. Sz ratione originalꝭ iusticie in statu illꝰ innocētie oīa hoīs interiora fuerūt ordinatissime dispsita. ergo nulla ab intrinseco tali hoīe potuit esse pugna. Qz aūt fuerit extrinsecꝰ a demone. patet gen. iij. de serpente. in cuⁱ⁹ figura apparēs demon. primo tentauit mulierē tā qz partē infirmiorē. ⁊ deinceps virū p mulierē tā qz partē fortiorē.

Secunda ꝯclusio.

Dist. 22.

Quantū ad tercium

Articulus tertius.

articulū tria inquirā. Primo vtr ignorātia sit peccatū Secūdo vtr ignorantia excuset peccatuz. Et tercio de articulo in se. s. vtr primi parētes peccauerint ex ignorantia

Inquisitō prima.

Circa primū est aduertendū ꝙ mlti multipliciter distinguūt de ignorātia. Juriste em dicūt ꝙ duplex sit ignorātia. s. ignorantia iuris ⁊ ignorātia facti. Phs autē in ethicꝭ dicit ꝙ est quedā ignorātia vniuersalis. alia vero particularis. Et in idē redeūt he due distinctōes. qz qđ phi appellāt ignorantiā vniuersalē. hoc iuriste appellāt ignorantiā iuris Jlle em habet ignorantiā iuris seu vniuersalē de hac veritate ꝙ adulteriū est mortale peccatū. qui simpliciter hoc ignorat. Jlle aūt circa eandē veritatē habet ignorantiaz facti seu particularē. qui bene scit adulteriū esse peccatū. ignorat tamē hoc adulteriū esse peccatuz. puta si de nocte alia mulier loco vxoris sue se poneret ad lectū suū cū qua peccaret sine fraude ipam credēs esse suā. Theologi ꝛo ponunt vnā distinctionē trimembrē. Quia fm eos quedā est ignorātia affectata. puta cū qs affectat se ignorare vt liberi⁹ ⁊ delectabili⁹ possit peccare nō habendo remorsum cōscientie. Alia est ignorātia neglecta. puta cū quis nō affectat ignorare. attamē ꝓpter sui molliciē ⁊ pigriciā nō facit tantū quantū posset ⁊ deberet ad hoc ꝙ sciat illud qđ scire tenet. ⁊ hec ignorātia appellat a iuristis crassa ⁊ supina. qz sicut homines crassi iacētes supine sciliz bassius cū capite qz cū reliquo corpe tardius et difficili⁹ surgūt. sic laborātes iam dicta ignorantia minus studiose inquirūt ⁊ pigre laborant ad sciendū ea que scire de iure tenēt. Tercia est ignorātia inuincibilis. puta cū aliquis nullis suis viribꝫ potest huiusmodi ignorantiam pūenire. Et per hāc distinctionē trimembrem possum⁹ subdiuidere qđlibet membrū predictaz duaz distinctionū. Nā ignorātia iuris vel est affectata. vel neglecta. vel inuincibilis. Et similiter distingui potest de ignorantia facti. Nā ille ꝙ modo supradicto mulierem nō suā cognouit. vel hoc quādoqz desiderauit ꝙ taliter eueniret. puta ꝙ ignoranter cognosceret alienā. tūc huiusmodi ignorātia est affectata. vel nō adhibuit tantā diligētiā quantā debuit adhibere. ⁊ tūc huiusmodi ignorātia esset neglecta. vel totā diligētiā adhibuit quā adhibere debuit. ⁊ tūc talis ignorantia inuincibilis esse censet Dis pmissis pono quattuor ꝯclusiones. Prima est ꝙ ignorātia vt ignorātia nō est peccatū. Quia fm augustinū qđ nullo modo est volitū. nullo modo est peccatū. sed ignorātia vt ignorantia nullo modo est volita. qz oīes hoīes natura scire desiderāt. vt patet pmo methaphi.

Prima cō clusio Ratio.

Secūdo dico ꝙ ignorātia vt est affectata potest esse graue peccatū. De tali em ignorantia dicit in ps. Noluit intelligere vt bene ageret. Et sequit. Astitit oī vie nō bone. malicia autē nō oduit. Unde de talibꝫ dicit in libro Job ꝙ ipi dicūt deo. Recede a nobis. scientiam viaz tuaz nolum⁹. Et de tali ignorāte dicit apostol⁹. 1. ad Thor. xiij. Qui ignorat ignorabit. Forte dicet ꝙ cōclusio secunda cōtradicat prime. quia qđ est affectatū est aliquo modo volitū. sed quedā ignorātia est affectata. vt dicit secūda ꝯclusio. ergo aliq̄ modo erit volita. cuⁱ⁹ oppositū assumit in minori rationis ꝓ prima cōclusione Respōdeo ꝙ nulla ignorātia est affectata inquātū ignorantia vel ratōne ignorātie. sed ratōne rei ignorate. vel ratōne alicuⁱ⁹ cōditionis annexe.

Secunda ꝯclusio

Instantia

Solutio.

Tercō dico ꝙ ignorātia neglecta similiter est peccatū. quia omittit ea que facere tenet. ergo saltē peccat peccato omissionis. attamē ceteris paribꝫ ignorātia affectata semp est maius peccatū qz neglecta. quia pl⁹ est ibi ꝺ voluntario ⁊ temeritate. Et dico ceteris paribꝫ. quia posset cōtingere aliquē ex affectu ignorare in materia q̄ ita modici esset ponderis. ⁊ alter ex sua negligētia ignoraret in materia que adeo esset periculosa. ꝙ ignorātia neglecta seu

Tertia cō clusio.

Nota val de bene.

UVA. BHSC. IyR_066

Cōclusio quarta.

crassa maior esset peccatū q̄z affectata. Quarto dico q̄ ignorātia inuincibilis nō est culpabilis. nisi forte inducerēt ex culpa p̄cedēti. puta ex ebrietate vel alio quouis vicio. Nā ebrius dupliciter puniendꝰ est. vt patet. iij. ethi.

Inq̄sitō secunda primi articuli.

Et ex istis satis patere videt ad illud q̄ secundo proponit inquirendū. Nā cuz culpa p̄prie nō excusset sed incusset. sequit q̄ ignorātia affectata nunq̄z excusat peccatū. Ignorantia vero neglecta nō excusat a toto sz a tanto. Nā sm q̄ plus vel minꝰ est ibi de negligētia. z materia plus vel minꝰ est periculosa. sm ꝙ talis ignorātia magis vel minꝰ excusat homi nem a peccato. Ignorātia autē inuincibilis si ex p̄cedenti peccato ignorātis non inducit. tunc nō solū excusat a tāto sed a toto. Si autem ex ebrietate vel alio quouis p̄cedēti peccato fuerit inducta. tūc z si excuset a tanto. nū q̄z tamē excusat a toto. Propter q̄d dicūt doctores q̄ ebrietas etiā ipm loth de vicio incestus cū suis filiabꝫ perpetrato nō penitꝰ excusauit.

Inquisitō tercia primi articuli.

Quātū ad illud q̄d tercio ꝓponitur inquirendū. s. vtz primi parētes peccauerint ex ignorantia. ponā duas ꝓclusiones. Prima est q̄ quāuis peccauerint ignorantes. q̄z oīs malus ignorans. vt dicit. iij. ethicorū. primo tñ suo peccato nō peccauerūt ex ignorantia. ita q̄ ignorātia esset causa p̄mi sui peccati. Nā pena nō p̄cedit peccatuz sed sequit. Sed ignorātia rez agendaz inflicta est propter peccatū. vt ait augustinꝰ in libro enchiridion. Et q̄rto de libero arbitrio ait augustinꝰ. q̄ approbare falsa p̄ veris non est naturā hoīs instituti. sed pena damnati. Secūda cōclusio est q̄ quo ad alia peccata q̄ sequebantur primū peccatū ipse primꝰ homo aliq̄ modo peccauit per nesciētiā. per ignorantiā p̄ errorē. ac per infidelitatē. Ista em sic se habent p ordinē. q̄ semper illud q̄d sequit includit p̄cedēs. Nā nesciētia dicit simplicē negationē scientie. Ignorātia dicit priuationē scientie. scilicet carentiā scientie apte nate tūc ineſſe. Error dicit nō solū carentiā noticie veritatis. sed etiā dicit adhesionē alicui ꝓtrario veritati. Infidelitas autē dicit errorē in materia spāli. puta in his que spectant ad fidez vel ad bonos mores. Ex hoc arguatur sic. Qui peccat per infidelitatē. ille peccat per errorem ignorantiā z nescientiā. sed primi parētes post primū eoz peccatū q̄d fuit superbia qua affectabāt esse vt dij ipi peccabāt per infidelitatē. vt patet p augustinū. xiij. de ciui. dei. c. xvij. Magna em infidelitas fuisse videtur. q̄ magis crediderūt verbis dyaboli q̄z p̄cepto dei. Maior patet ex deductōe īmediate p̄cedenti.

Cōclusio quarta.

Seda cōclusio.

Nota bñ.

Cōtra cōclusionē.

Cōfirmat.

Solutio.

Ad primā ꝓbationē.

Quātuz ad quartū

Dist. xvij.

Articulus quartus.

articulū ponā duas cōclusiones. Prima est q̄ deꝰ nō potest facere spiritualē creaturaz que naturaliter oīno sit impeccabilis. Qz oīs creatura naturaliter est mobilis z vertibilis. ergo naturaliter est defectibilis z peccabilis. Antecedēs patet p damascenū lib. i. c. iij. cōsequentia patet. quia oīe illud cuiꝰ voluntas mobilis est z vertibilis. hoc de relictū pure suis naturalibꝫ peccare potest. P. sm apostolū. i. ad Thi. vi. Solꝰ deꝰ habet īmortalitatē. q̄d vtiqz verū est naturaliter. Sicut ergo deꝰ non potest creaturā facere que naturaliter sit deꝰ. sic nō potest creaturā facere spiritualē que sit naturaliter īmortalis. Cū igit mors spūalis creature sit peccatū. ergo nullā creaturā spiritualē potest deꝰ facere q̄ sit naturaliter impeccabilis. Sz cōtra istā veritatem arguūt quidā sic. Deus potest facere aliquā creaturā q̄ ex puris suis naturalibꝫ videat essentiā dei nudā. ergo potest facere creaturam naturaliter impeccabilē. Antecedens p̄batur. qz illud est creature cōmunicabile q̄d ipam nō ponit extra terminos creature. sz videre essentiā diuinā ex puris naturalibꝫ cum sit perfectio finita nō ponit creaturā extra terminos creature. Et ꝓfirmat. quia deꝰ potest lumē naturale vnius angeli facere ꝙ sit eq̄le in claritate lumini glorie q̄d est in altero angelo. z per cōsequēs ille videbit essentiā diuinam eque clare per naturā sicut iste p gratiā ꝓsummatā que est lumē glorie. Probatur etiā cōsequentia. qz impossibile est aliq̄d principium deficere vel peccare in sua operatōne quādiu manet imutabiliter ꝓiunctū sue directissime regule. ergo impossibile est talē creaturam peccare etiaz naturaliter. eo ꝙ semper ex suis naturalibꝫ coniuncta esset ipsi diuine essentie que est omniū regula directissima.

Respondeo per interemptionē antecedentis. qz finis supernaturalis a nulla creatura potest naturaliter obtineri. quia tūc non esset supernaturalis finis si naturaliter aliqua creatura ipm posset ꝓsequi. Sed visio diuine essentie est finis supernaturalis maxime loq̄ndo de visione beata que est mediante lumine glorie. de qua currunt ꝓbatōes antecedentis ideo de. Ad primā ꝓbationē nego minoꝛē

UVA. BHSC. IyR_066

Quãuis em̃ videre beatifice diuinã essentiã per gratiã seu p lumẽ glorie nõ ponat creaturam extra terminos creature. videre tñ beatifice p naturã ꝓuenit soli deo. ꝓpter qd̃ creaturam omino poneret extra terminos creature.

Ad confirmationẽ. Ad ꝓfirmationẽ dicendũ q cũ lumen naturale ⁊ lumen glorie sint alteri⁹ ⁊ alteri⁹ rationis. ideo nõ sunt apta nata sibi mutuo coquari. Illa em̃ que sunt diuersaꝝ rationũ sic se habent q per intentionẽ vni⁹ etiã si crescerẽ in infinitũ nunq̃ deueniũt ad equalitatẽ alterius. vt supra⁹ declarauí in primo libro. dist. xlvij. Et etiã infra clari⁹ ꝓbabit. dist. xxxiij. ō angulo cõtingentie q si creseeret in infinituꝝ nunq̃ deueniret ad equalitatẽ anguli recti.

Secunda conclusio. Secunda cõclusio est q per donũ gratie nature superadditũ de⁹ potest facere aliquaꝝ creaturã impeccabilẽ. Quia illud qd̃ imobilitat animã vel angelũ in bono seu in virtutibus hoc reddit eũ impeccabilẽ. sed abundantia gratie diuine maxime vt cõsummata i patria imobilitat animã in bono. quia replet in bonis omne desiderũ ei⁹. igit quãuis in via simus mobiles. ⁊ per cõsequens aliquo modo peccabiles. in patria tamẽ erim⁹ per dei grãm in motibꝫ ⁊ virtutibꝫ totaliter stabiliti. Propter qd̃ ait augustin⁹ in libro ꝓfess. Ad te fecisti nos domine. ⁊ inquietũ est cor nostꝝ donec req̃escat in te. Et in eodẽ libro ait deo. Cũ tibi in hesero exonero me. ⁊ qz tui plenus nõ sum onus mihi ipsi sum. Etiã citra gloriam patrie posset esse tãta abundãtia gratie. q creatura totaliter fieret impeccabilis. vt apparuit in beata virgine. que ex redundãtia diuine gratie nec potuit peccare mortaliter nec veniaaliter.

Instantia Sed forte dicet q ista ꝯclusio secũda destruit primã. Quia de⁹ potest facere q illa forma que est gratia in vna creatura sit forma naturalis in alia creatura. Si igit p formam q̃ est gratia de⁹ potest facere creaturam impeccabilẽ. put tu dicis in secũda cõclusione. sequit q hoc possit p formã naturalẽ. ⁊ p ꝯsequẽs talis creatura habens talẽ naturalez formã erit naturaliter impeccabilis. qd̃ est cõtra primã cõclusionẽ.

Solutio. Respondeo p interemptionẽ maioris. quia illud qd̃ est gratia i vna creatura. loquẽdo ꝓprie ō habitu gratie in nulla creatura potest esse natura. quia cuꝝ gratia in suo perfecto esse sit ipa gloria anime seu ipm lumen glorie. igit si gratia in aliqua creatura esset forma naturalis. talis creatura ex suis puris naturalibꝫ posset esse pfecte beata. qd̃ est impossibile. cũ hoc soli deo dinoscat cõuenire.

Ad principale argu. Ad argumentũ principale nego ꝯsequentiã. Ad probationẽ dicendũ q remissibile ⁊ irremissibile nõ dicunt de ipis peccatis ratione infiniti excessus vni⁹ ad alteꝝ. sed ratione alteri⁹ ⁊ alteri⁹ stat⁹. idẽ em̃ peccatũ eiusdem peccatoris dicit remissibile q̃diu fuerit i via. ⁊ irremissibile cũ via tota pertransita fuerit in termino. quia q̃diu peccator est in via nõ desinit deus per suã misericordiã facere aliquos impetus in anima peccatoris. ratione q̃ruz motuũ ipa sinderesis peccatorẽ remordet ꝓpter quẽ remorsum quãdoq̃ peccator cõsiderans sua delicta. coopante sibi gratia diuina potest agere penitentiã de peccatis. Post mortẽ vero cũ peccator fuerit in termino. non est rationi ꝯsonũ vt ulteri⁹ talibꝫ impetibus moueat. ꝓpter qd̃ suũ peccatũ extũc in sempiternum irremissibile perseuerat. Et quia sm̃ damascenũ. qd̃ est in hominibꝫ mors. hꝫ fuit in malis angelis casus. ideo nõ est simile de peccato homis. ⁊ de peccato demonis. nisi accipiat peccatũ hominis mortui q̃ sine penitẽtia decessit in peccato mortali. qz sicut talis homo nõ est in via sed i termino. sic ipe demon imediate pacto peccato. nõ fuit ulteri⁹ in via sz in termino. ergo de.

Distinctio vicesimaquarta.

Hinc diligen

ter. Postq̃ magister determinauit de ipsa tentatione qua primus homo incidit in peccatũ. Dic tractat de adiutorio cõtra hmõi peccatũ a deo sibi datum Et diuiditur in duas partes. Nã primo tractat de adiutorio naturaliter homini collato puta ō libero arbitrio quo homo potuit si voluit nõ deficere. Secũdo de adiutorio supernaturaliter ei dando seu ꝓferendo. quo potuisset nõ solũ nõ deficere. vez etiã in meritorio bono pficere. dist. xxvi. ibi. Hec est gratia operãs ⁊ cooperãs. Prima in duas. Nã primo magister determinat de illius naturalꝫ adiutorij potestate. Secundo de eiusdẽ adiutorij libertate. dist. xxv. ibi. Jã vero ad ꝓpositũ Prima in duas. Nã primo ostẽdit q p̃mis parentibꝫ cõtra peccatũ a deo fuit datũ sufficiens adiutoriũ. Secũdo huiusmodi adiutorium appellat liberũ arbitriũ. ibi. Dic cõsiderandũ est. Prima in tres. qz primo ostẽdit q homo a principio bonã habuit voluntatẽ. qua stare quãuis nõ pficere potuit. Secũdo

UVA. BHSC. IyR_066

inquirit quomodo talis voluntas bona dici potuit qua proficiendo bonum mereri non valuit. Tercio cõtra ea que dixit obiicit z soluit Secũda ibi. Sed quomodo rectã. Tercia ibi. Ad hoc autẽ q dicimus. Sequitur illa pars. Hic cõsiderandũ est. Et diuidit in duas partes. Nam primo specificat pdictaz primi hominis potestatẽ. Secũdo assignat portionũ z potentiarũ anime quandã diuersitatem. ibi. Qd bruta animalia nõ habent. Et hec in tres. Nã primo ostendit huiusmodi portionũ anime diuersitatẽ. Secundo p hoc describit peccatricis pcessionis ordinem. Tercio assignatõnis pdicte diuersitatis reddit rationem. Secunda ibi. Illud quoqz pretermittendum nõ est. Tercia ibi. Dec de anime partibus. Secũda istarum diuiditur in tres partes. Quia primo magister describit ordinem pgressionis in peccatũ. Secũdo ostẽdit quãdo mortale peccatũ est completũ z cõsummatũ. Tercio ponit epilogationẽ pmissorum. Secũda ibi. Nunc superest ostẽdere. Tercia ibi. Dic itaqz vt breuiter summam.

Circa hanc distinctionem quero istã questionem.

Trum intellectus agẽs pertineat ad liberum arbitrium. Et videtur q nõ quia potentia naturaliter agens et necessario nõ pertinet ad liberũ arbitriũ. intellectus agẽs est huiusmodi. Maior patet. qz liberi arbitrij est libere agere z non necessario. potest em̃ hoc z oppositũ ratõne siue libertatis Minor similiter patet. quia intellect⁹ agens n necessario abstrahit z illustrat fantasmata sibi psentia. z nõ potest ñ abstrahere z illustrare. Contra. illa potẽtia pertinet ad liberum arbitriũ sine qua non possum⁹ arbitrari. Intellectus agens est huiusmodi. quia nisi virtute intellect⁹ agẽtis abstraherent z illustrarentur fantasmata nõ possemus ratiocinari: nec per consequens arbitrari. Dic quattuor sunt videnda. Primo quid sit intellectus agens. Secundo quid intellectus agens efficiat in fantasmate. Tercio quid liberum arbitrium. Et quarto de eo quod queriẽ.

Articulus primus

Quãtum ad primũ

ponã primo conclusionẽ cõmunẽ quã credo esse verã. Secũdo recitabo opiniones cõtrarias cũ suis motiuis. z ad huiusmodi motiua respõdebo. Conclusio est hec. q intellectus agens est quedã naturalis potentia aĩe realiter distincta ab itellectu possibili. Quia illa potentia q̃ nec elicit actũ intelligendi nec actũ volendi. illa nec est intellectus possibilis nec volũtas. sed intellect⁹ agẽs nec elicit actũ intelligẽdi nec volendi. ergo ꝛc. Maior patet. pbatio minoris. quia si eliceret actũ intelligendi tunc superflueret intellect⁹ possibilis. Si autẽ eliceret actũ volẽdi tũc superflueret ipa volũtas. P. faciẽs z patiẽs in oĩ natura arguũt potẽtias naturales realiter distinctas. quia efficiẽs z materia nunqz coincidũt vt patet. q. phisicoz. z oẽ qd̃ mouet ab alio mouet. vt patet. vij. phisicoz. Sz in natura anime nostre intellect⁹ agentis est oĩa facere. z intellect⁹ possibilis est oĩa fieri. vt patz tercio de anima. ergo intellect⁹ agẽs est naturalis potẽtia anime realiter distincta ab intellectu possibili. z per cõsequẽs etiã ab ipa volũtate. Quia nõ potest esse minor cõuenientia intellect⁹ cũ intellectu. q̃z intellect⁹ cũ volũtate. Dec cõclusio duo ponit. Primo em̃ ponit q intellectus agẽs est quedã natural' potentia anime nostre. Secũdo q est potentia distincta realiter ab itellectu possibili Cõtra primũ istoz sunt tres opiniones quas recitat Johãnes grãmaticus sup tercio de anima. Quaz prima est. q intellectus agens est intellectus vniuersalis qui est omnium conditor puta ipse de⁹. Isti⁹ opinionis dicit fuisse plato. Et etiã aliqui christianoz qui hãc opinionem asseruerũt. ppter illud verbũ Johã. primo. Erat lux vera que illuminat omnẽ hominem venientẽ in hunc mundũ. Et ppter illud ps. Signatũ est super nos lumen vultus tui domine. Sz istud nõ valet. Quia sicut deus operatur in oĩ operatõne rerũ corporaliũ z tamẽ cõmunicans suã bonitatẽ agẽtibus corporalibꝫ ipa secũ agere sinit. sic agit in operatõnibꝫ ipsi⁹ anime intellectiue q tamen intellectũ agentẽ ineꝛistentẽ nature ipsius anime ipi anime cõmunicauit Secũda opinio est q intellect⁹ agens est quedã substantia sepata. que est inferior deo z superior anima nostra. Et isti fuerũt bifurcati. Nam quidã dixerũt q virtute talis substantie separate per quandã vnionem ad nos fit in nobis intellectualis operatio. Et hec fuit opinio alexandri cõmentatoris. ac etiã in parte fuit opinio auerrois cõmentatoris. sicut superi⁹ patuit. dist. xvij. Alij vero dixerũt q intellectus

Cõclusio.

1

2

Opio prima.

Cõtra eã.

Opinio secunda.

UVA. BHSC. IyR_066

alis operatō fit in nobis per hec ꝙ illa substā
tia sepata influit nobis formas intellectua/
les sicut posuit auicen. Sed nec hoc valz
Cōtra eā. Quia sicut ars medicine operat̄ sanitatez ab
extrinseco naturam adiuuando ꝙ tamē prin
cipium actiuum intrinsecum p̄supponit scili
cet ipsam naturam. sic sepata ista substantia
solum posset esse principiū extrinsece coadiu
uans ⁊ instruens modo quo videmus etiaz
magistrum discipuluz informare. et ideo ne
cessario p̄supponit actiuū aliquod principiū
intrinsecū quod erit naturalis potentia ani/
Opio ter/ me. Tercia est opinio themistij qui ponit
cia. in anima nostra duplicem intellectum. quo/
rum vnum appellat intellectum possibilem
⁊ alium intellectum factiuum. ⁊ vtrūqz intel/
lectuz dicit intelligere differenter tamē. quia
factiuum dicit semper actu intelligere. possi/
Cōtra eā. bilem autem non semper actu. Sed nec
istud valet. Quia quilibet experitur in seipo
Opio q̄r/ ꝙ non semper actu intelligit. Contra vero
ta. secundam particulam predicte conclusionis
est opinio quarta. quā cum p̄cedentibus tri/
bus recitat iohannes grāmaticus vt supra.
Que opinio ponit ꝙ intellectus agens ⁊ pos
sibilis realiter sunt vnus intellectus differēs
solum penes perfectum ⁊ imperfectum. Nā
idem intellectus vt est in potētia ⁊ impfect⁹
⁊ vt reducitur in actum per intellectum alte/
rius puta per intellectuz magistri sic dicitur
possibilis. Sed vt est perfectus ita ꝙ alium
intellectum reducit in actū puta intellectum
sui discipuli. sic dicitur intellectus agens. Et
hanc opinionem inter ceteras videtur Johā
Cōtra eā. nes grāmaticus magis acceptare. Sed
nec istud valet. Quia ſm hanc opinionē se/
queretur ꝙ homo non instructus a didasca/
lo ita haberet intellectum possibilem ꝙ omni
no careret intellectu agente. qd̄ est incōueni/
Opio q̄n/ ens. Est etiam vna opinio moderna po/
ta. Ja. pri/ nens intellectum possibilē ⁊ agentem esse ean
mo q̄. q. xij dem potentiam anime. Nam vt dicunt po/
1 nentes hanc opinionem. sicut eadem poten/
tia volitiua est mouens ⁊ mota. ⁊ est actiua ⁊
passiua. sic eadem potentia intellectiua dicit̄
possibilis ⁊ agens licet non eodē modo. Nā
ipsa potentia anime sumpta cū suis aptitu/
dinibus ſm ꝙ apta nata est perfici per vlteri
ores actus dicitur possibilis. ſm vero ꝙ ad il
los actus se mouet non quidem efficienter sz
formaliter mediantibus quibusdam habili/
tatibus sibi a deo concreatis a principio sue
creationis. sic dicitur agens. Et ideo conclu/
dunt isti ꝙ intellectus agens ⁊ possibilis est
vna ⁊ eadem potētia diuersimode tamē sum
pta. P̄. istud cōfirmatur ab alijs sic. Pro 2
pter vnum simplicem actum non oportet po
nere multiplicem potentiam. sed intelligere
est vnus simplex actus. P̄. si intellectus 3
agens differt a possibili. tunc vel talis intelle
ctus agens intelligeret. ⁊ tunc superflue ⁊ va/
ne poneretur intellectus possibilis. cui pro/
prie competit intelligere. aut non intelligeret
⁊ tunc esset ignobilior intellectu possibili. qz
sibi competeret ignobilior operatio. cum in/
telligere sit nobilissima operatio anime. Hoc
autem est contra philosophum tercio de ani/
ma. vbi ait. ꝙ agens prestantius est patiente.
ergo ⁊c. Sed nec istud valet. Quia vnuz Cōtra eā.
⁊ idem indistinctum realiter respectu eiusdē
non potest esse simul i actu ⁊ in potentia Sz
anima nostra est in potentia respectu forma
rum intelligibilium seu specieruz. cum sit po
tentia receptiua earum. ⁊ est in actu respectu
earum. cum sit factiua earum. res enim i fan/
tasia existentes sunt potentia intelligibiles.
nec possunt actu recipi in intellectu possibili
nisi fiant actu intelligibiles. igitur ſm aliam
⁊ aliam potentiam iste opposite conditiones
conueniunt ipsi anime intellectiue Ad pri Solutio.
mum igitur argumentum dicendum ꝙ non Ad. 1.
est simile de intellectu ⁊ voluntate. quia nul/
la voluntas facit suum obiectum actu voli/
bile. sicut est quidam intellectus qui facit ob
iectum qd̄ erat potentia intelligibile actu in/
telligibile. Si enim vna voluntas esset que
presupponeret obiectum voluntatis actu es/
se volibile. ⁊ quedam esset voluntas non pre
supponens sed faciens tale obiectū de poten/
tia volibile actu volibile. tunc necessario tales
voluntates differrent. ⁊ prima posset dici vo
luntas possibilis. alia vero agēs. Et quia sic
est ex parte intellectus. ideo ⁊c. De aptitu
dinibus illis nihil curo ad presens dicere. qz
eodem modo possunt improbari sicut supe/
rius improbate sunt inchoationes formarū
materialium in materia Iste enim doctor
conformiter loquebatur de formis corporali
bus ⁊ spiritualibus quantum ad preexisten/
tiam in suis subiectis. Nec etiam verum
dicit in hoc ꝙ ait intellectum seipsum moue
re formaliter per formam sibi connaturalem
seu naturaliter concreatam. qz sicut patet in
tercio d̄ aīa. in p̄mordio sue creatōis itellect⁹

UVA. BHSC. IyR_066

est sicut tabula rasa in qua nihil est depictū. Bene tamen cōcedo q intellectus actuatus per formā seu speciē receptā ab obiecto virtute intellectus agentis aliquo modo se habeat actiue respectu ipsi⁹ intellectōnis. nō aūt per huiusmodi aptitudines quas iste doctor ponit. Ad.2. Ad secundū dicendū q respectu vni⁹ simplicis operatōnis concurrūt bene plures potentie. quarū vna se habet actiue alia vero passiue. Ad.3. Ad tertiū dicendum q sicut sol est virtualiter calidus. z tamē ꝓpter hoc nō sūt superflua ista inferiora que virtute solis sunt formaliter calida. Sic intelligere cōuenit intellectui agenti virtualiter. z tamē ꝓpter hoc nō superfluit intellectus possibilis cui formaliter intelligere cōuenit.

Articulus secundus.

Quātū ad secundū

Prima cōclusio.

principale ponā duas ꝯclusiones. Prima est q intellectus agens abstrahit speciē intelligibilem a fantasmata actione positiua. Qz ex eo qđ est potentia tale non potest fieri actu tale nisi mediante actōne positiua maxime si illud qđ fit est aliquid positiuū. sed ipsum fantasma prius ꝙz attingat lumine intellectus agentis est solum potentia intelligibile. z ꝑm cōmentatorem tercio de anima. per intellectū agentem fit actu intelligibile. ergo oportet q actio intellectus agentis circa ipm fantasma sit realiter positiua. 2 Ꝓ. illustratio est actio positiua. sed intellectus agens abstrahit species intelligibiles a fantasmatibꝫ illustrādo. Nam cōmentator vbi supra ait. q sicut se habet lumen solis ad colores. sic se habet intellectus agens ad fantasmata. ergo ꝛc.

Opio contraria.

Sz cōtrarium isti⁹ ponūt quidā doctores dicētes q operatio intellect⁹ agentis circa fantasmata non est positiua sed remotiua. quia huiusmodi actione fit quedam separatio seu sequestratio cōditionū indiuidualiū ab ipa quidditate. ita q ipsa quidditas ꝑter huiusmodi cōditiones potest immutare ipm intellectum possibilem. Sed istud non valet.

Cōtra cā.

Quia omis actio remotiua ꝓsupponit aliquā actionem positiuam.

Scđa cōclusio.

Secunda cōclusio est q per huiusmodi actionē positiuam intellect⁹ agentis non imprimitur aliquid positiue ipsi fantasmati. per cuius impressionem illud idem fantasma qđ primo informabat fantasiam postea informet intellectum. Quia accidens in numero non potest migrare de subiecto in subiectum. sed intellectus possibilis est subiectum ab ipsa fantasia distinctum. ergo ꝛc. Ꝓ. quicquid recipitur in re particulari materiali z extensa est particulare materiale z extensum. sed fantasma est quid particulare materiale z extensum. ergo quicquid sibi imprimitur erit particulare materiale z extensum. Nam oīe qđ recipitur ad modum recipientis recipitur. Igitur tali impressione non obstante ipsum fantasma maneret particulare materiale z extensum. nec per consequens ipm intellectū posset informare. 2 Ꝓ. accidens simpliciter spirituale nō est receptibile a subiecto materiali. quia recipiens z receptum oportet adinuicem habere ꝓportionem. sed quicquid intellect⁹ agens imprimeret hoc esset accidens pure spirituale. igitur non esset receptibile in fantasmate qđ est res materialis informans subiectum materiale. scilicet ipsam fantasiam. ergo ꝛc. 3 Ꝓ. agens spirituale non trāsmutat subiectum materiale ad formam nisi mediante motu locali. sed intellectus agens non mouet fantasma motu ꝑm locum. igitur nec ꝑm formam. 4 Ꝓ. illa forma impressa nec potest esse immissa ab extra. quia tunc intellectus agens crearet eam. nec potest esse educta de potētia fantasmatis. quia oīe qđ educitur de potentia rei materialis est quid materiale. z per cōsequens fantasma virtute illius impressi non posset mouere intellectum possibilem. ratōne cui⁹ motionis tenentes oppositā partem ponūt fieri huiusmodi impressionē. 5 Ꝓbāt aūtē isti huiusmodi impressionē fieri in fantasmata verbis multis. sed paucis rationibꝫ. Uirt⁹ em̄ oīm verboꝝ suoꝝ est hec. De potentia non potest aliquid in actū reduci nisi facta aliqua ei⁹ formali impressione. sed fantasma anteq̄ lumine intellectus agentis perlustret est solum potentia intelligibile. postq̄ vero perlustratum est est actu intelligibile. ergo oportet q per talem illustrationem aliquid sibi formaliter imprimatur. Adducunt etiā isti plures autoritates aristotelis z cōmentatoris ex tercio de anima. quarū vna magis apparens est ista. quā ponit auerrois in prima magna disgressione tercio de anima dicens. Denudare formas a materijs nihil aliud est nisi facere intellectas in actu postquā fuerūt in potentia. quēadmoduꝫ comphendere eas nihil aliud est ꝙz recipe eas. Et ibidē ait. Intellect⁹ agēs ē illud qđ extrahit illud qđ ē in potētia de potētia ad actū. Sz ista non concludūt.

Opio contraria.

1

2

Ad.1.

Ad primū igitur dicēdum q quāuis illa

UVA. BHSC. IyR_066

ſba cõtineãt aliquã veritatẽ in formis realibus. nõ tamẽ in formis intentionalibꝫ. Dato eñ q lumẽ ꝑsens existẽs colou nihil penitus sibi imprimat. tamẽ species intentõnalis coloris ad ꝑsentiã luminis educit in actũ. q̃ sine lumine necessario remaneret in potentia Sic dato q lumẽ intellect⁹ agentis nihil imꝑmat ipi fantasmati. ad ꝑsentiã tamẽ hmõi luminis species intelligibilis veruat ab ipso fantasmate. que species virtute ꝑdicti lumis plustrata efficit forma intellect⁹ possibilis repsentans obiectũ vt actu intelligibile. Et ꝓ hꝫ etiã patet ad auctoritates ipi⁹ cõmẽtatoꝝ

Articulus tertius. Prima cõclusio.

Quantũ ad terciuꝫ

principale ponã duas cõclusiones. Pria est q liberũ arbitriũ est anime nostre potẽtia. Ratio Quia ea que sunt in aĩa. vel sunt act⁹ seu operationes. vel sunt principia actuũ seu opationũ. sed liberꝫ arbitriũ nõ est act⁹ seu operatio. quia act⁹ nõ est quid manẽs sed imediate trãsiens. liberꝫ autẽ arbitriũ est q̃d manens. igit est principiũ operatõnis in anima. Oĩne autem qõ est principiũ operatõis in anima hoc vel est species vel habit⁹ vel passio vl̃ potẽtia Sed liberꝫ arbitriũ nõ potest dici species. cũ nõ sit similitudo repsentatiua rei intelligibil̃. Nec habit⁹. qz ex frequẽtatis actibꝫ generat z acquirit habit⁹. vt patet. ij. ethicoꝝ. sed liberum arbitriũ nõ est in nobis per act⁹ acquisitum. sed est nobis naturaliter innatum. Nec passio. quia passio ꝓprie dicta solũ est in parte sensitiua. liberꝫ vero arbitriũ spectat ad partem intellectiuã. Instantia Et si dicit q intelligere ẽ quoddã pati. ergo ꝛc. Solutio Rsp̃ñ qõ nõ est ꝓprie passio. sed est salus z perfectio. vt patet iij. de anima. Cõfirmat Et confirmat. quia q̃ ex passione agunt nõ agunt libere. nã passionati nõ agunt libere. sed ex impetu. z ideo magis agũtur q̃z agant. ergo si liberum arbitriũ esset passio. tunc liberꝫ nõ esset liberũ. z non libere fieret qõ libero arbitrio fieret. qõ est ꝓtradictio.

Opio partim ꝓria.

Igit ex inquisitõne sufficiẽtis diuisionis sequit q liberꝫ arbitriũ sit potẽtia. Sz cõtra istud est quedã opinio quãuis nõ totaliter tamen partialiter. Concedit eñ hec opinio q liberꝫ arbitriũ est potentia. sed cũ hoc dicit q est act⁹ z habit⁹. Quia sicut hoc nomen intellect⁹ q̃nq̃z accipit ꝑ potentia. iuxta illud iij. de aĩa. dico autẽ intellectũ quo opinatur z intelligit anima. z hic nihil actu est eoꝝ que sunt ante intelligere. quãdoq̃z ꝓ actu ꝑfm q phs. iij. de aĩa cognitionẽ indiuisibiliũ vocat intellectũ circa quẽ nec est verꝫ nec falsũ. quia verꝫ z falsum sequunt cõpositõez z diuisionẽ id est affirmatõez z negatõez. q̃nq̃z etiã accipit ꝑ habitu. qz sicut habitus ꝓclusionũ est z dicit sciẽtia. sic habit⁹ ꝓncipioꝝ vocat intellect⁹. de ꝓncipijs eñ nõ est sciẽtia. qz sciẽtia ẽ de his circa q̃ ꝓtingit dubitare z q̃rere. iuxta illud ij. posterioꝝ. q̃stiones sũt eq̃les numero his q̃ vere scim⁹. circa ꝓncipia ꝛo nõ oportet dubitare vl̃ q̃rere. cũ ea q̃libet ꝑat audita et sunt sic ianua. in domo quã null⁹ ignorat. vt dicit. ij. metha. Sic igit isti dicũt nomẽ liberi arbitrij esse cõmune ad significãdũ potẽtiã actũ z habitũ. Q3 eñ sit act⁹ hꝫ ipi ꝑbãt. qz arbitriũ idẽ est q iudiciũ. sz iudiciũ dicit actũ. ꝑ ꝛc. Minor patet de se. Probatio maioris. qz mgr dicit hꝫ in lra q liberꝫ arbitriũ est liberꝫ de volũtate iudiciũ. Q3 aũt dicat habitũ ꝑbant. qz facultas dicit habitũ. sz mgr hꝫ dicit q liberꝫ arbitriũ est facultas ratõnis z volũtatis. Alia opio huic ꝓria. Ecõtra vero sunt aliq̃ qui ꝑbant q liberũ arbitriũ nõ sit potẽtia. Quia potẽtia nõ suscipit magꝫ z minus. sz liberum arbitrium suscipit magis z minus. qz enchiridion. vi. c. ait augustin⁹. ml̃to quidẽ liber⁹ est arbitriuꝫ qõ omino peccare nõ potest. Solutio. Ad. 1. Sed ista nõ ꝛcludunt. Ad primũ igit dicendũ q licet hoc nomẽ intellect⁹ inueniat esse extenſuꝫ ad actũ habitũ z potentiã. hoc tamẽ nusq̃z in libris ꝑhie inuenitur de ipso libero arbitrio. Ad probationẽ cũ dicit q liberum arbitriuꝫ est iudiciũ ꝛc. dico q illa ꝑdicatio nõ est formalis. sed causalis. z si nõ causalitate elicitiua. saltẽ causalitate impatiua. quia voluntas imperãdo ꝛsilium cõsequẽter videt impare iudicium quod ꝓsupponit ipsum consiliũ

Ad. 2. Ad secundã probationẽ dicendum q hoc nomen facultas magis significat potẽtiaz q̃z habitum. Unde etiã cõmunis vsus loquendi hoc habet cum volumus dicere aliquẽ habere posse vel non posse respectu alicuius effectus. q dicimus eum habere facultatem vel non habere facultatem respectu talis effect⁹.

Ad. 3. Ad vltimum cum dicitur q liberum arbitrium suscipit magis ꝛc. dicendũ q licet potentia fm se non suscipiat magis z minus. tamen ꝑ disconuenientes dispositõnes potẽtia quãdoq̃z impedit in suo opere. Unde ꝓpter peccatũ minuit arbitriũ hominis. z inducit seruit⁹ dyaboli. a qua tñ seruitute homo cum voluerit per liberum arbitriũ cooperante sibi gratia ꝛi poterit liberari. Conclusio secũda Sc̃da ꝛclusio ẽ

UVA. BHSC. IyR_066

q̄ liberum arbitriū est idē realiter qđ potētia volitiua. Quia supposito ex p̄cedēti ꝯclusione q̄ libez arbitrū sit potētia. tūc realiter videt esse ista potētia q̄ p se ⁊ p̄ncipaliter ē libera. talis aūt ē potētia volitiua. sic patebit infra dist. xxxviij. ergo ⁊c.

Opio p̄ma.

Sz cōtra istud sunt plēs opiniōes. q̄rū vna ponit libez arbitriū esse potētiā distinctā ab ipa volūtate. Quia distinctoz obiectoz distincte sunt potentie. ista patet secūdo de aīa. vbi dicit. q̄ potētie distinguunt per actꝰ ⁊ actꝰ per obiecta. sed volūtatis ⁊ liberi arbitrij est aliud ⁊ aliud obiectū quia obiectū volūtatis est finis. obiectū vero liberi arbitrij sunt ea que sunt ad finē. sicut patet. iij. ethicoz. vbi dicit. q̄ volūtas est finis. ⁊ electio eoz que sunt ad finē. electio autē est actus liberi arbitrij. ergo ⁊c.

Cōtra eā.

Et addūt quidam istoz q̄ liberū arbitriū est potētia superioz intellectu ⁊ volūtate. habens in se vltimū actū ratōnis qui est iudicare. ⁊ p̄mū actum voluntatis qui est eligere. Sed istud non valet. Quia p̄m ordinē rerū nobis cōmuniter apparentē nō est dare maiorē diuersitatē in superioribꝫ q̄z in inferioribꝫ. Jsta patet per autoz de causis qui ait. q̄ vnita sunt in superioribꝫ que sunt sparsa in inferioribꝫ. sz in potentijs inferioribꝫ anime nō est dare potentiam mediā inter potentias ap̄hensiuas ⁊ appetitiuas. oīs em̄ potentia sensitiua vel est ap̄hensiua vel appetitiua. ergo nec in superioribꝫ potentijs anime erit aliq̄ potentia media inter intellectū ⁊ voluntatē.

Solutio. ad ratōez.

Ad rationem istoz dicendū q̄ licet obiecta formaliter distincta quoz vnū non est ratio tendendi in alterz arguāt aliquo modo potentiarū distinctionem. tm̄ diuersa obiecta quoz vnū est ipi potentie ratio tendendi in alterū nō arguunt diuersas potētias. licet quādoq̄z arguāt vnius potentie esse diuersa officia. eadē em̄ est potentia que ap̄hendens p̄incipia mediantibus p̄incipijs tendit in cōclusiones. Et q̄ finis est ipsi volūtati ratio tendendi in ea q̄ sunt ad finē. ⁊ potentia volitiua vt est voluntas tēdit in finē. vt autē vēdicat sibi nomē liberi arbitrij tendit in ea que sunt ad finē. ideo ratio istoz est cōtra eos. quia directe probat voluntatē ⁊ liberū arbitriū esse vnā ⁊ eandem potentiā. habentē aliud ⁊ aliud officiū. quorum ratōne vni⁹ dicet simpliciter velle. ratione vero alteri⁹ dicet libere eligere.

Opinio secunda.

Alia est opinio que ponit q̄ libez arbitrū nō est vna potentia. sed simul dicit plures potētias. scilicet rationē ⁊ voluntatē. Quia vt isti dicunt liberum arbitriū dicit rationē put ei cōuenit iudicare. sed dicit voluntatē put ei conuenit eligere libere. Unde liberum arbitrium dicit quasi liberū iudiciū. Et istud cōfirmāt p damascenū qui ait. Anima per liberū arbitrium libere appetit. libere iudicat. libere impetum facit. libere disponit. libere eligit. Et augustin⁹ libro secūdo retractationū ait. Luz d̄ libero arbitrio loquimur. nō ꝛ parte anime loquimur. sed ꝛ tota.

Cōfirmat

Sed nec ista cōcludunt. Quia quāuis liberū arbitrium cōnotet rationē. tamē formaliter ⁊ essentialiter dicit solā voluntatē.

Cōtra eā.

Ad p̄mū igitur motiuum istoz dicendū q̄ iudicare elicitiue est actus rationis. sed impatiue potest dici actꝰ volūtatis. ac etiā approbatiue. Quāuis em̄ iudicialis discretio sit actus ratōnis. tamen imperiū cōsilij a quo ꝛpendet iudicium. ac etiā approbatio iudicij sunt actus voluntatis.

Solutio. Ad.i.

Et per idē patet ad secundū. quia illi actꝰ ⁊ multo plures quos damascenus adducit. oīes sunt actus liberi arbitrij aliquo p̄dictoz modoz. s. vel elicitiue. vel impatiue. vel approbatiue.

Ad.ij.

Ad tercium dicendū q̄ augustin⁹ cum liberū arbitriū appellat totaz animā. tunc nō loquitur ꝛ totalitate cōpositionis essentialis. sed loquit̄ ꝛ totalitate ꝛtinentie virtualis. quia em̄ liberū arbitriū mouere potest oīes alias potentias anime que sunt ratōnales siue per essentiā siue per participationē. sicut rex mouet regnū. ideo sicut totum regnū virtualiter ꝛtinet in rege. sic oīa que sunt in regno anime ꝛtinent in volūtate

Ad.iij.

Quātuz ad quartū

Articulus quart⁹. Prima cō clusio.

p̄incipale dico p̄mo. q̄ intellect⁹ agēs nō p̄tinet ad libez arbitriū tanq̄z aliq̄d inclusū in sua formali rōne. Quia potētia cui nec ꝛuenit arbitrari nec libere agere. illa nō p̄t esse ꝛ rōne formali liber arbitrij. sz intellectui agēti nec ꝛuenit arbitrari. siue arbitrari accipiat̄ p iudicare siue p iudicatiue intelligere. q̄ intellectus agens nec iudicat nec intelligit. hoc enim cōuenit possibili intellectui. siue accipiatur arbitrari pro imperare. quia vt sic conuenit voluntati. Nec etiam intellectus agens libere agit. sz naturali necessitate actum sue illustrationis exercet. ergo ⁊c.

Scōa cō clusio.

Secūdo dico q̄ intellect⁹ agens spectat ad libez arbitriū tanq̄z aliquid sine quo liberum arbitrium actū suū p̄priū naturaliter seu via nature exercere non p̄t. Nā illud qđ p̄supponit a p̄supposito. etiā

UVA. BHSC. IyR_066

ꝑsupponit a ꝑsupponẽte. sz intellect⁹ agẽs ꝑ/
supponit a naturali exercitio intellect⁹ possi/
bilis. zipe intellect⁹ possibilis ꝑsupponit a li
bero arbitrio. qz cũ oporteat intelligentẽ fan/
tasmata speculari. z fantasma nõ sit speculabi
le naturaliter sine lumine intellect⁹ agentis.
optet q intellect⁹ possibilis q̃ ad exercitiũ sui
act⁹ via naturali ꝑsupponat lumẽ intellectus
agẽtis. volũtas aũt seu liberũ arbitriũ cũ ꝑ ob
iecto habeat bonũ cognitum. via nature optet
q ꝑsupponat q̃tũ ad exercitiũ sui act⁹ actus
intellect⁹ possibilis. Dico aũt naturaliter
seu via nature. qz supnaturaliter z maxime ꝺ
absoluta potẽtia dei volũtas posset actũ sinus
pfecte elicere absq; oĩ ãminiculo intellectus
possibilis. vt ꝺclarauit in primo libro. dist. 1.
q. 1. arti. iiij. Ex his patet rñsio ad vtrũq;
argumentũ inductũ in principio q̃stionis.

Distinctio vicesimaquinta.

Am vero ad

i ppositũ. Post q̃z magr determi
nauit de liberi arbitrij ptate. h̃
determinat de hmõi arbitrij libertate. Et diui
dit in duas ptes. Nã primo tractat de hmõi li
bertate in generali. Secõ ꝓsequit in spẽali. ibi.
Est em̃ libertas triplex. Prima in tres. Qz pri
mo ostendit q̃d libertas sit diffinitiue. Secõ
circa q̃d sit obiectiue. Tercio in q̃ sit subiecti/
ue. Secõa ibi. Hoc aũt sciẽdum. Tercia ibi.
Et q̃dẽ ꝼm ꝓdictã. Et hec in q̃ttuor. Qz primo
ondit libertatẽ nõ oĩbꝰ modis esse in oĩbꝰ.
Secõ ondit quõ libertas est in diuis. Tercio
quõ est in angel⁹ z btis hoĩbꝰ. Quarto ostẽdit
quõ est in viatoribꝰ. Secõa ibi. Sz q⁹. Ter
cia ibi. Angeli ꝙo z sancti. Quarta ibi. Ex p̃
dictis ꝑspicuũ. Seq̃t illa ps. Est em̃ libtas
zc. Et diuidit in duas ptes. Qua primo p̃mit/
tit triplicẽ libertatẽ distinctõez. Secõ ptiũ il
li⁹ distinctõis subiũgit executõez. Secõa ibi
A necessitate. Et hec in tres. Qz primo ꝓsequit
de libertate a necessitate coactõne. Secõ de li
bertate a pẽti ꝓuitate. Et tercio de libertate a
miserie ꝑnalitate. Secõa ibi. Est z alia liber/
tas a pcto. Tercia ibi. Est itez libtas a misẽ/
ria. Secõa istaz diuidit in q̃ttuor ptes. Nã
primo libratẽ a pcto ponit ꝺclaratõez. Secõ
circa eã mouet q̃stionẽ. Tercio circa libtatez
oppositã mouet aliã dubitatõnez. Quarto
vtriusq; q̃stionis submittit determinationẽ.
Secõa ibi. Dic q̃ri ꝑt. Tercia ibi. Silr etiaz
q̃ri solet. Quarta ibi. Uez nob magr Se/
quit illa ps. Est itez libtas zc. Et diuidit in
duas ptes. Nã primo ondit q̃d sit a miseria ei⁹
se liberẽ. Secũdo exp̃dictis infert q̃dã corre
lariũ. ibi. Libertas ĝ a peccato. Circa hãc
distinctõez. xxv. q̃ro istã questionẽ.

Trũ liberẽ arbitriũ possit cogi Et
v videt q sic. Qz potentia intellectiua
cogit. ĝ z potẽtia volitiua siue liberũ
arbitrũ. Cõsequntia patet. qz intellect⁹ est eq̃
imaterial' potẽtia sic ipa volũtas. ꝑpter q̃ñ
magr videt ꝺbere rõ q̃re cogi possit intellect⁹
q̃z volũtas. Prob antecedẽs. Nã intellect⁹
necessario assentit ꝑmis ꝓncipijs z eis q̃ cui/
denter videt sequi ex talibꝰ ꝓncipijs. cũ igit vo
lũtas se habeat ad finẽ z ad ea q̃ sunt ad finẽ.
sic intellect⁹ ad ꝓncipia z ad ea q̃ sequunt ex
ꝓncipijs. ĝ zc. Incõtrariũ ẽ Anſ. in lib. de
libero arbitrio. vbi ait. q cũ volũtas vincit. ñ
aliena vincit ptãte. sed sua. Et sic ibidẽ patet
difficultas impugrẽpt volũtatẽ. sz expugna/
re neq̃t nuitã. Dic q̃ttuor sunt videnda.

Primo vtz volũtas ꝑut ẽ idẽ q̃ liberũ ar/
bitriũ possit mouere seipaz Secõ vtz pos
sit ꝑ motũ suũ ꝓpriũ peccare nullo existẽte er
rore in rõne. Tercio vtz possit cogi ab aliq̃
ente creato Et quarto vtz possit cogi a deo
seu a bono increato.

Quãtum ad primũ

Articulus primus

ponã duas ꝺclones. Prima ẽ q volũtas
aliq̃ mõ mouet seipaz Secõa ẽ q ñ mouet
se ꝓpẽ seipaz actiuãdo. sz seipaz determinãdo

Prima cõclusio. 1

Primã ꝺclusionẽ ꝓbo sic. Ois potẽtia q ẽ
sup seipaz reflexiua. ẽ suiꝙpi⁹ motiua. volũtas
ẽ sup seipaz reflexiua. igit zc. Maior patz. qz
potẽtia mouet ab obiecto. igit vt p reflexiõez
sup seipaz ẽ obiectũ suiꝙpi⁹. sic etiã est motiua
suiꝙpi⁹. Minor etiã ẽ satis nota. qz ñ min⁹ vo
lũtas vult seipaz q̃z intellect⁹ intelligat seipm. qz
ꝼm ꝺclũ. ois potẽtia imaterial' ẽ sup seipaz cõ
uersiua. sz volũtas ñ ẽ min⁹ imaterial' q̃z intel/
lect⁹. ĝ zc. P. potẽtia q ẽ essentialiter libera 2
aliq̃ mõ ẽ suiꝙpi⁹ motiua. sz volũtas ẽ essentia
liter liba. vt iferi⁹ in tẽdo ꝺclarare. di. xxxviij.
Maior ptz. qz potẽtia pure passiua ñ ꝑt esse
liba. cũ ñ habeat in sua ptãte pati vl nõ pati. sz
necio patiꝝ ad ꝑsentiã actui Sz ꝼm aug. iij.
de libero arbitrio. Nihil tã in nra ptãte q̃z ipsa
volũtas est. Et infra ꝺbit Nec aliud quicq̃z
est in voluntate nostra. nisi quod volentibꝰ
adest. igitur voluntas respectu sui actus non

UVA. BHSC. IyR_066

est totaliter passiua. ⁊ p ꝯsequēs seipam aliq̄ modo p̄t mouere ad actū Sz ꝯtra istā cō
Opīo got fridi. clusionē arguit quidā doctor⁹ ⁊ sui sequaces
1 sic. Omne qđ mouet ab alio mouet. vt patet vij. phisicoꝝ. ḡ volūtas nō p̄t mouere seipaz Antecedēs patet. qz etiā ipsa aīalia q̄ dicunt moueri ex se ab alio moueri ostendunt. eo q̄ ꝑm vnā partē p se mouet. ⁊ ꝑm aliā p se mouē tur. ita q̄ semp primo mouēs ⁊ primo motū sunt realiter distincta. igit volūtas ñ mouet
2 seipaz. P. impossibile est vnā ⁊ eandē rem simplicē simul esse in actu ⁊ in potētia. sz oīe mouēs ꝑm q̄ mouet est in actu. ⁊ oīe motuz ꝑm qđ mouet est in potētia. ḡ impossibile est ipaz volūtatē seipam mouere. nā simł esset in
3 actu ⁊ in potētia. P. p̄sente actuo ipi passi uo. tūc semp necessario sequit actio. igit si vo luntas moueret seipaz ad sinū actū. cuz semp sibi p̄sens sit. semp ipsa esset i actu. P. si vo
4 luntas moueret seipaz ad actū. tūc vł essz cau sa vniuersalis sui act⁹. aut causa particularis. Sz primū dari nō p̄t. qz talis causa est equi uoca. ⁊ p̄habet effectū nobiliori modo i seipsa q̄z effect⁹ sit in ꝓprio genere. nec p ꝯsequēs for maliter ꝑfici potent hmōi effectu. que oīa falsa sunt đ ipa volūtate respectu sui act⁹. Nec secūdū dari p̄t ꝓpter tria. Primo qz agēs particulare est formaliter actu tale: quale est passū in potētia. igit si voluntas seipaz moueret ad actū. tūc volūtas esset actu volēs anteq̄z causaret actū volēdi. igit si causaret actū volendi tūc duo accidētia solo numero differentia sił essent in eodē subiecto. Secūdo qz volūtas corrūperet ad corruptionē sui act⁹. Nā causa particularis ⁊ effect⁹ particularis simul sunt ⁊ nō sunt. vt dicit. ij. phisicoꝝ. Tercio qz volūtas esset eiusdē speciei cū suo actu. Nā causa par ticularis cū sit causa vniuoca eiusdē est speciei
5 cū suo effectu. P. causa efficiēs nō coinci dit cā materia. vt patet. ij. phisicoꝝ. Sz mo uens vt mouēs reducit ad causam efficientē. ⁊ motū vt motū reducit ad causaz materialē.

Cōtra got fridū. Sz ista nō ꝯcludūt. igit ad primū dicen dū q̄ q̄uis illa ꝓpositio arestotel' habeat veri
Ad.1. tatē ⁊ rebꝰ corpalibꝰ. nō est tn̄ eā necesse veri ficari in spūalibꝰ. Vn̄ hugo ⁊ sacramētis li bro ꝑmo pte. v. c. xxi. loquēs ⁊ volūtate an geloꝝ ait. Volūtatis erat libertas. qm̄ potēs erat ex se moueri vt vltra iret Et ꝑclus. xxvij. ꝓpositōe ait. Oīe seipm mouēs ꝑmo est ad
Ad.2. seipm ꝯuersiuū. Ad secundū dicendū q̄ li cet eadez res simplex nō possit simł esse i actu ⁊ in potētia respectu eiusdē actū ⁊ potentiā su mendo vniformiter. puta cū est actu formali ter talis. tūc nō p̄t esse potētia formaliter talis Si tn̄ sumunt diffozmiter. tunc nihil repu gnat. Nā vna ⁊ eadē res existēs actu virtua liter talis. p̄t esse potētia formaliter talis. ma xime cū esse virtuale ineſt imꝑfecte. Idē enim vinū existēs actu virtualiter calidū est poten tia formaliter calidū. qz p̄t esse actu formali ter frigidū. Vn̄ act⁹ virtualis finit⁹ ⁊ limita tus nō est tante ꝑfectōis vt excludat omnez potentiā respectu act⁹ formalis. Et ideo volū tas existēs virtualiter actu volēs. p̄t simł for maliter esse potēta volēs. Forte dicet ꝯtra Instantia istud. qz sol existēs actu virtualiter calid⁹. nō p̄t esse in potētia formaliter calidus. nec vnq̄z poterit seipm facere formaliter calidū. sic ⁊c.

Rñdeo q̄ hic accipit ñ causa ꝑ causa. Nā Solutio. q̄ sol nō p̄t esse formaliter calid⁹. h̄ nō est ꝑ tā to. qz actu est virtualiter calid⁹. qz si ista esset ꝑcisa causa. tūc saturn⁹ q̄ nō est virtualiter ca lid⁹ posset effici formaliter calid⁹. Itē si illa es set sufficiēs causa. tūc vinū non posset esse for maliter calidū cū sit virtualiter calidū Sed ex h̄ repugnat soli ⁊ oīb⁹ aliꝭ celestibꝰ corpi bus formaliter recipe calorē. qz celeste corpus est primū alterās inalterabile. nec patit̄ pere grinas impssiones. Ad tercū dicendū q̄ Ad.3. volūtas semp est in actu saltē semipleno rīspe ctu suiꝰ pri⁹. qz ꝑm augustinū in libro ⁊e trini. volūtas semp diligit se. respectu tn̄ ceteroꝝ bo noꝝ nō optet q̄ semp sit in actu ꝓpter absen tiā taliū obiectoꝝ. Ad quartū dicendū q̄ Ad.4. si iste q̄ facit h̄ argumentū ꝑ causaz vniuersa lē intelligit omnē causaz suū effectū seu actuz virtualiter p̄habentē. tūc p̄t ꝯcedi q̄ voluntas sit causa vniuersalis respectu sui act⁹. Ad pro batōes dicendū q̄ nō ꝯcludūt ⁊e p̄habitione ꝑmanēti imꝑfecta. nō em̄ oportet nobiliori mo do calorē esse in lapide q̄z in igne. Nec est bo na ꝯsequētia. lapis est virtualiter calid⁹. igit nō p̄t formaliter recipe calorē. Posset etiā dici q̄ est causa particularis. Ad ꝓbatōes dicē dū q̄ ꝑsupponūt vnū falsū. s. q̄ oīe agēs pti culare sit agēs vniuocū. lapis em̄ respectu ig nis est agēs equiuocū. ⁊ tn̄ est agēs particulare

Ad quintū dicendū q̄ q̄uis causa efficiēs Ad.5. ⁊ materialis cū ꝑprie sumunt nunq̄z ꝯcidant possunt tn̄ adeo large sumi q̄ bene poterūt co incidere. puta si accipiant efficiens ⁊ materia ꝑ mouēte ⁊ moto in rebꝰ spūalibꝰ sup seipas reflexiuis sicut etiā est in ꝓposito ⁊c. Quā uis tn̄ istas ratōnes soluerim. tn̄ nō oportuit qz licet ꝯcludāt aliq̄d ꝯtra illos q̄ ponunt q̄

UVA. BHSC. IyR_066

Dist. xxv.

volũtas ꝓprie actiuat seipam. ɔtra me tñ nõ ɔcludunt. qz vt patebit in sequẽti cõclusione sic pono voluntatẽ esse suũpi⁹ motiuã. ꝙ tñ ñ pono eã ꝓprie actiuare seipam. Est igit sequnda ɔclusio ꝙ volũtas nõ mouet seipaz ꝓprie seipaz actiuãdo. sz seipam determinãdo.

Opio egidij. Ad cui⁹ intellectũ sciendũ ꝙ volũtas multipliciter ꝓt dici seipam mouere. Primo se ipam determinando ad motũ mediãte intellectu. volũtas em̃ facta in actu ꝓ rõsiderũ finis ostensũ impat intellectui vt perscrutet media per que hmõi ꝺsideratũ finẽ ɔsequat. igit inuentis talibꝫ mediꝫ. cũ ab eis mouet voluntas. dicit volũtas aliq̃ modo q̃uis ꝓ accidens mouere se. qz talis mot⁹ originaliter ꝓcessit ab imperio volũtatis. Secũdo volũtas mouet se determinatiue seu determinat se ad motũ nõ actiue aliq̃d agẽdo. sz ab actu rẽsistendo. Nã cũ idẽ appetibile offert volũtati diuersa vel opposita ratõe. puta fornicatio offert sub ratõe boni ꝓsequibilis. qz delectabilis. z sb ratõe mali z fugibil. qz ɔtra mãdatũ dei. volũtas ꝓt ex sua libertate rẽsistere ab actu ꝓut mouet ab vna istarũ rationũ. quo facto altera in suo motu vigoraꝛ. Sicut em̃ si duo eque fortiter me traherẽt vn⁹ p determinatã z alter p sinistrã. q̃diu nulli eoz resistere: tãdiu nec ad vnã partẽ nec ad alterã declinarẽ. sz vni resistendo ĩmediate alter in suo tractu vigoraꝛ z p ɔsequẽs p meã determinatõez dicerer mouere meipm vni in suo tractu resistẽdo z alteri vel nõ resistẽdo cũ possem resistere. vel etiã positiue sibi ĩ tractu suo ɔsentiẽdo cũ possem si vellẽ sibi minime ɔsentire. sic in ꝓposito rẽ.

Gotfrid⁹ ɔ Egidiũ. Sz ɔtra istũ modũ nostri doctoris arguunt quidã dicẽtes ꝙ ɔtradictõez videaꝛ implicare. Nã cũ determinatio sit quidã actus. igit dicere ꝙ volũtas determinet se. z tñ non
1 actuet se est oppositũ ĩ adiecto. P. vel ista determinatio dicit aliquẽ actũ. z tũc sicut volũtas determinat se sic etiaz actuabit se. vel
2 nullũ actũ dicit. z tũc penit⁹ nihil erit. z p cõsequẽs nihil ex ea sequet. P. omis operatõ vel est actio vel passio. sz ista determinatõ nõ ꝓt esse actio volũtatis. qz tũc actuaret se. nec passio volũtatis. qz tũc nõ esset ab ipa voluntate. sz ab obiecto. ergo rẽ. P. arguit aliꝫ ꝙ
4 Henricus de gan. volũtas sit actua. qz act⁹ potẽtie pure passiue nõ est ĩ potestate potẽtie passiue. Nã patiẽs nõ est in ptãte patiẽtis sz agentis. sz volũtas
5 Thomas de aquino. cũ sit potẽtia libera habet actũ suũ ĩ ptãte sua. ergo rẽ. P. arguit doctor cõmunis ꝙ saltẽ respectu eoz q̃ sunt ad finẽ voluntas moueat seipam actiue. Nã sicut intellect⁹ mot⁹ a ꝓncipijs mouet seipm ad ɔclusiones. sic voluntas actuata p finẽ mouet seipaz ad ea q̃ sunt ad finẽ. z sic vt dicit idẽ erit in actu z in potentia sz nõ ꝑm idẽ. Sz ista nõ ɔcludũt. Prima em̃ tria ꝓcedũt ex hoc falso fundamẽto ꝙ determinatio volũtatis sit quidã act⁹ effectiue elicit⁹ ab ipa volũtate. z istud doctor noster manifeste negat. Dicit em̃ iste doctor reuerend⁹ in suo secũdo scripto. dist. xxv. q. iij. arti. ij. ꝙ ꝓdicta determinatio nõ dicit actũ. sz resistere a tali actu quo volũtas insufficiẽter fuit actuata ab altero obiectoz. vel ab codez obiecto sub altera rõne ostẽso. ɔsensus aũt in oppositũ nõ dicit actũ. sz est vel nõ ɔtradicere actui si est ɔsensus negatiu⁹. vel dicit modũ recipiẽdi actũ si est ɔsensus affirmatiuus puta dicit volũtarie recipe motũ seu actũ factũ ab obiecto. Igit ꝙ volũtas actuet ꝯ habet ab obiecto. ꝙ aũt actuet hoc modo puta volũtarie hoc habet a seipa. Ex q̃ patet ꝙ huiusmodi determinatio volũtatis q̃uis pciseñ dicat actũ. nõ est tñ nihil. qz dicit modum se habẽdi circa ꝓdictos act⁹. Ad quartũ dicendũ ꝙ q̃uis volũtas sit potẽtia passiua. tñ respectu cuiuscũq; obiecti a q̃ nõ sufficienter actuaꝛ habet liberã volũtatẽ ɔsentiẽdi ĩ actũ. vel dissentiẽdi ab actu. Solũ em̃ respectu illius qõ mouet voluntatẽ sb ratõe vltimi finis volũtas nõ habet hmõi ptãtez. eo ꝙ a tali obiecto sufficiẽter actuet. Forte dicet ꝙ si ista solutio est bona. tũc volũtas respectu finis careret libertate. qõ nõ est vez. qz potẽtia essentialiter libera ad qõcunq; cõpareꝛ semp manet libera. Rñdeo ꝙ quãuis volũtas respectu vltimi finis ñ habeat libertatẽ ɔdictõnis sicut habet respectu eoz q̃ sunt ad finez. habet tñ respectu vltimi finis libertatẽ ꝓfecte cõplacentie cũ necessitate ĩmobilitatis. qz q̃uis finẽ nõ possit nõ velle. vult tñ ipm nõ violẽter sz cõplacenter z maxime volũtarie. z p cõsequens libenime. Nec opinio illi⁹ doctoris valet in hac pte. Quia si volũtas ꝓprie esset actiua respectu suũpi⁹. actiue. s. suũ actũ elicitẽ do in seipa. tũc ipa volũtas necessario differret a seipa. cũ potẽtia actiua sit trãsmutatiua alterius ꝑm ꝙ alteꝛ. vt patet. v. metha. Et cõfirmaꝛ. qz inter actiuũ z passiuũ est relatio realis cui⁹ extrema sunt realiter distincta. igit si volũtas ꝓprie actiuaret seipam. tũc necessario volũtas realiter differret a seipa qõ est absurdũ. Ad quintũ dicendũ ꝙ ibi est fallacia cõsequẽtis. puta dicendo mouet. ḡ actiue

Solutio. Ad ꝓmatria.

Ad. 4.

Instantia

Solutio.

Cõtra hẽricum.

Ad. 5

UVA. BHSC. IyR_066

mouet. qz vt patuit volūtas ꝑt se mouere mltis aliis modis qz actiue. proprie loquēdo de actuo P. dato q ipa volūtas sit in actu respectu finis. tñ adhuc est in potētia respectu ei⁹ qđ est ad finē. si igit moueret seipam ad illud tūc ꝑm idē z respectu eiusdē esset in actu z in potētia Alias inuenit tal' additio. Et tiā diceret aduersari⁹ q intellect⁹ nō mouet seipsum ad ꝯclusiones ꝓprie seipm actuādo. qz vt sic mouet ab obiectis ipsaz ꝯclusionuz et ꝑmissaz.

Articulus secundus. Prima cōclusio.

Quātū ad secundū

articulū dico primo q nulla existēte ignorantia in intellectu puta in ratōe cause, voluntas ex sua libertate ꝑt ꝓprio suo motu peccare. Qz talis ignorātia aut esset inuincibilis. z tūc nō esset causa peccati. cū in uincibilis ignorantia excuset peccatū vt patuit supi⁹. di. xxij. Aut esset affectata. z nec tunc esset necessario causa peccati. sz ipam ꝑcederet peccatū male volūtatis. Aut esset neglecta. z tūc silr hmōi ignorātia esset aliq modo p peccatū inducta. i. p negligentiā ipsi⁹ ignorātis. igit ante omnē ignorantiā volūtas potuit labi in peccatū. 1

P. peccatū ꝑmi angeli nulla ꝑcessit ignorātia. alias pena ꝑcessisset culpā. z eodē modo de ꝑmo hoie. 2

P. in quolibet genere illud qđ est mēsura omniū q sunt in illo genere. h necessario est primū omniū illi⁹ generis. ista patet. x. methaphi. sz mala volūtas est mensura oim peccatoz. qz sm augustinū in de vera religione. vnūqđqz malū tm est peccatū qztū est voluntariū Et ibidē ait augustin⁹. q si nullo modo est voluntariū nullo modo est peccatū. ꝑt igitur peccatū esse a volūtate causatū sine ignorantia puta in ipa ratōne. q z. 3

P. ista ē expssa intētio augustini tercio de libero arbitrio c. ij. vbi ait. Volūtas est prima causa peccādi. nec est cui recte imputet nisi volūtati. Et eandē sententiā ponit augustin⁹ primo retractationum. c. ix. 4

P. si oīe peccatū necessario ꝑcederet ignorātia. tūc nunqz cōmutteret aliqđ peccatū ex certa sciētia. qđ est ꝯtra sanctoz doctoz sentētiā. z spēaliter Jsidori. q in libro de sino. c. xvij. dicit q triplex est peccatū scilicet ex ignorātia. ex infirmitate. z ex industria seu ex certa sciētia vel malicia. 5

Scda cōclusio.

Scđo dico q stante in ratōne seu in intellectu recto iudicio tā in vniuersali qz etiā i ꝑticulari. puta dictante intellectu in vniuersali q nullū delectabile existēs ꝯtra legē dei est ꝓsequēdū. z ꝑticulari q hec fornicatio est qđdā delectabile existēs ꝯtra legē dei. adhuc volūtas ꝯtra hmōi actuale dictamē recte ratōis ꝑt peccare Et loquor de volūtate p gratiā dei nōdū confirmata. Quia p quocūqz tpe vel momēto ostēdit volūtati aliq cōtentū sub suo adequato obiecto p illo momēto volūtas ꝑt ipm appetere. sz p eodē momēto p quo intellect⁹ indicat hāc fornicationē nō esse faciendā eo q est bonū delectabile ꝯtra legē dei ostendit voluntati hmōi delectabile qđ comphendit sub obiecto volūtatis. ergo p eodē instāti voluntas ꝑt ipm appetere. z p ꝯsequēs ipm appetendo peccare nō obstāte recto iudicio ratōis P. si volūtas nō posset oppositū illi⁹ eligere qđ dictatū z iudicatū est a recta ratōe. tūc voluntas nō esset potētia libera libertate ꝯtradictionis Falsitas ꝯsequētis patet. ꝯsequentiā ꝓbo p aristotelē. ix. methaphi. vbi ipe in h ostēdit differentiā potentiaz rōnaliū z irrationaliū. qz irrationales necesse est agere vel pati qn actuum vl' passiuū approprinqt. rationales vero nō est necesse. Et sequit. De quidē. s. irrationales vna vni⁹ factiua id est determinate sūt ad vnū. ille ꝯ. s. rationales ꝯtrioz. quare simul faciēt ꝯtraria. q. d. si potētie rōnales agerent necessario ad ꝑsentiā obiectoz. tūc simul essent factiue ꝯtrioz P. quilibet peccator 3 expitiue in seipso q qnqz facit ꝯtra ꝯscientiā suā. z cōtra illud qđ sibi recta ratio dictat. qz etiā aliq in peccādo cogitāt q deū offendunt. z aliq modo licet non ex toto refrenant ꝓpter timorē vindicte diuine. Sz ꝯtrariū ista ꝯclusionū tenet quidā doctor dicēs. q semp oportet errorē ꝑcedere in ratōe ad h q sit malicia i volūtate. z h est 5 ꝑma ꝯclusionē. z q volūtas nō ꝑt eligere ꝯtra dictamē recte rōnis z h est ꝯtra secūdā cōclusionē. Et h ꝓbat sic. Qz aut volūtas ferk in illud qđ sibi p ratōez 1 ostendit z sb ratōe q ostendit. aut in aliquid aliud. Si ꝑmo modo. tūc nō potent esse peccatū i volūtate nisi ꝑfuerit error in rōne. Si secūdo modo. tūc volūtas tenderet i aliq ñ cognitū. qđ est impossibile. cū bonū cognitum sit obiectū volūtatis. vt patz p augustinū. x. de tri. c. i. vbi dicit. q inuisa diligere possum⁹ incognita nequaqz. P. si volūtas peccaret 2 ratōne existēte recta. tūc volūtas nō moueret ab intellectu. sz pon⁹ moueret a seipa. ꝯsequētia patet. Falsitas aūt ꝯsequntis ꝓbat. qz inter mouēs z motū est relatio realis. vt patet. v. metha. eiusdē aūt ad seipm nō est relatio realis. vt patet ibidē. igit volūtas nō ꝑt mouere

Gotfrid⁹.

UVA. BHSC. IyR_066

Dist. xxv.

seipam. P. cõmuniter dicit q malicia̅ voluntatis saltē ꝯ comitat errorē ois. Si g̃ stante iudicio recto ipi⁹ rõnis esset peccatū i volũtate. tūc in eodē instãti ratio esset recta ⁊ nõ recta. Alij ad id. 4 P. arguit quida̅ alij sic. Si ꝯtra rectū iudiciū rõnis volũtas posset peccare. tūc malus hõ carēs morali virtute posset esse prudēs. Falsitas ꝯsequentis patet. vi. ethi. vbi dicit. q impossibile est esse prudentē nō entē bonum. Cõsequētia pbat. qz p habitū prudētie recte iudicam⁹ & eligēdis. g̃ ⁊c. 5 P. istud pbat autoritate sacre scripture. Qz sapientie. v. dicunt ipi peccatores. Errauim⁹ a via veritatis ⁊ iusticie lumē nō luxit nobis. ⁊ sol intelligētie n̄ est ort⁹ nobis. Itē Eccli. vij. In oĩb⁹ opib⁹ tuis memorare nouissima tua ⁊ in eternũ nō peccabis. Itē ad Ro. i. cū apls multa peccata enumerasset ipoz maloz hoim. sb dit. Qui cū iusticia̅ dei cognouissent nō intellexerũt. quonia̅ qui talia agunt digni sunt morte. Itē clemēs. v. suo libro multꝫ pmissis & ista materia subdit. Ex his igit oĩb⁹ colligit. q origo tot⁹ mali ab ignorātia dscēdit. ⁊ ipa sit maloz omniū mater. 6 P. h̄ idē pbat autoritate p̄hi qui. iij. ethi. ait sic. Ignorat quidē ois mal⁹ q̃ debet opari. et a quib⁹ fugiendū. ⁊ ꝓpter tale peccatū iniusti ⁊ vniuersaliter mali fiũt. Itē in eodē tercio dicitur. Deceptio ꝓpter delectationē videt fieri. non em̄ existēs bonū videt bonū esse. g̃ videt q̃ fm arestotelē apparētia boni nō existētis p̄cedat peccatū. Itē. vij. ethi. dicit arestoteles. q̃ i factiuis opari ꝯfestim ꝯtingit. Et ibidē vult arestoteles. q̃ si aliq̃s intellect⁹ dicit i vniũsali ⁊ in ꝑticulari aliq̃d faciendū. puta q̃ omne dulce est gustandū. ⁊ hoc est dulce. ꝯfestim sequit opatio si assit facultas opandi. 7 P. cõcludit isti. q̃ si voluntas posset facere ꝯtra iudiciū ratõnis. tūc nō esset appetit⁹ ratõnalis qz alias faceret ꝯtra ppriā suā naturā ⁊ diffinitionē. Sed ista opinio stare nō potest. Cõtra got fridum. Quia si volũtas nō posset eligere ꝯtra iudiciū ratõnis. ⁊ necessario in oĩ sua electõe se cõformaret iudicio ratõnis. tūc perret omne meritū ⁊ demeritū. cõsequētia patet. qz ex his q̃ necessario a nobis fiũt nec meremur nec demeremur. Unde ea q̃ pure nobis insunt a natura nō sunt in nostra ptāte. sed & necessitate euenũt. ideo fm philosophū. iij. ethi. ex puris naturalib⁹ nec laudamur nec vitupamur Sicut em̄ in appetitu bruti nullū est peccatū neq; libertas. qz necessario ⁊ sine ꝯtradictõne sequit apphensionē ⁊ appetit delectabile apphensum. sic ⁊c. 1

P. ꝯtrariū isti⁹ opinionis augustin⁹ ex intentõe determinat. xij. de ci. dei. c. vij. dicēs. q̃ si duo homies equaliter affecti corpe ⁊ aīa. ⁊ in oĩb⁹ alijs ꝯditib⁹ pariter oĩno se habētes videāt vni⁹ corpis pulcritudinē nō difformiter eis occurrentē. sz poti⁹ vniformiter occurrentē eoz aspectib⁹. vn⁹ eorũ potest illicite moueri ad illicite fruendū. et alter in volũtate pudica stabiliter psenerare. Cũ igit p primā suppositõem in istis duob⁹ sit equale iudiciū. ⁊ tñ eoz electões sunt ꝯtrarie. & necessitate oportet q̃ electio alteri⁹ istorũ sit ꝯtra sue ratõnis iudiciū. 2 P. augustinus. xi. sup gen̄. ad litterā. c. vlti. expresse videt dicere salomonē peccasse ꝯtra iudiciū ratõis sue dicēs. Salomon vir tante sapiētie nūq̃d nō credendū est q̃ in simulachroz cultu crediderit aliq̃d esset vtilitatis. sed mulieꝝ amori ad h̄ malū trahēti resistere nō valuit. faciēs q̃d sciebat nō esse faciendū. 3 P. augustin⁹ enchiridion. c. xxij. ait. Est alia libertas ñ vera male seruiēti adiecta. q̃ est ad malū faciendū. vbi ratio dissentit a volũtate iudicās nō esse faciēdū q̃d volũtas appetit. 4 P. beatus bernard⁹ in libro suo ꝺ libero arbitrio ait. Ratio data est volũtati vt instruat illā nō vt destruat. destrueret aũt si ei vllā necessitatē imponeret qua min⁹ libere p arbitrio sese moueret sīue ad bonū sīue ad malū. si vnq̃ hoc q̃d libet phibente ratõe volũtas nō posset. volũtas iā nō esset. 5 P. arestoteles. vij. ethi. repbat opinionē socratis q̃ dixit q̃ ꝯtra scientiaz nō ꝯtingit opari. Unde ait arestoteles q̃ socrates in hoc ꝯtra rationē pugnabat ⁊ dubitabat & manifeste apparētib⁹. 6

Ad primū igit coz motuū dicendū. q̃ intellect⁹ nō potest iudicare bonū delectabile q̃d est i actu alicuius potētie nō esse psequendū. nisi simꝫ intelligat illā delectabilē bonitatē. ⁊ p cõsequēs volũtas si voluerit eā nō fert in nō cognitū. q̃uis in hoc tendat ꝯtra ratõis iudiciū. Etiaz sicut intellect⁹ speculatiu⁹ intelligēdo vnū oppositoz apphendit ⁊ reliquū. vt patet primo elenchoz. sic ⁊ practic⁹ intellect⁹ nō potest aliquid iudicare fm vnā rationē nō esse faciēdū nisi aliq̃ modo rationē oppositā apphendat. qz in nō facere intelligit facere. ⁊ omnino in negatõne affirmatio. vt dicit ibidē. Et iō dato q̃ volũtas nō tendat in formicatoēz fm illā rationē fm quā ratō actualiter iudicat eā esse fugiendā. nō tamē ꝓpter hoc ferꝫ in non cognitū. q̃uis ferat in nō iudicatū seu in nō sententiatū. Solutio. Ad. 1.

Ad secundū nego ꝯsequentiā Ad. 2.

UVA. BHSC. IyR_066

causa aūt negatōnis patet ex iā dictis. Etiaz ꝯsequēs nō est falsum. qz multis modis voluntas seipam potest mouere. vt patuit supra. Ad pbationē dico q̄ dato q̄ inter mouens z mobile sit relatio realis quādo mouēs mouet ipm mobile ꝓprie actuādo. nō est tñ hoc necesse quādo mouet ipm mobile ad motum determinādo quasi remouēs phibens p̄ resistentiā ab opposito motiuo eiusdē mobilis.

Ad.3. Et sic est in ꝓposito. vt patz ex p̄dictis. Ad terciū dicendū. q̄ ꝯcesso q̄ ipam malicia ꝯcomitet ignorātia. nō tamē ꝓpter hoc sīml' erit ratio recta z non recta. sz pr̄ fuit recta. a qua rectitudine ꝑsinēs incipit esse nō recta ex vi-

Ad.4. ciositate ipsi⁹ ꝑccati. Ad quartū nego cōsequentiā. Ad pbationē dico q̄ prudētia ꝓprie dicta nō dicit habitū quomodocūq; absolutū. sed necessario ꝯcernit relationē ad appetitū rectū seu ad rectā electionē. qua relatō ne ꝑficiēte dato q̄ tota absoluta entitas talis habit⁹ existat. nō tamē hmōi habit⁹ essz prudentia. quāuis esset quedā moralis sollertia que est in ꝓprima dispositōe vt sit prudentia. puta si assit recta electio i appetitu. Et ista videt esse intentio phi. vi. ethico. vbi dicit sic. Neqz simul cōtingit prudentē z incōtinentē esse eundē. nō em̄ in scire solū prudēs. sz in eo qđ practic⁹. Et sequit ibidē. Diuinū aūt. i. ingenerosū nihil phibet incōtinētē esse. ꝓpter qđ quādoqz prudētes vident esse quidā incōtinentes. z p̄m rationē ꝓpr̄ est. differūt autem

Ad.5. p̄m electionē. Ad auctoritates sacre scripture dicendū. q̄ ex eis nō plus habet nisi q̄ multi ꝑccant ex ignorātia vl' etiā ignorantes. qđ nec ego nego. nō tamē p hmōi auctoritates cōuincit q̄ null⁹ possit ꝑccare nisi in suo intel-

Ad.6. lectu p̄cesserit ignorantia. Ad auctoritates phi est eodē modo dicendū. Potest etiaz dici q̄ quāuis aliq̄ de istis auctoritatibz bene ꝯcludāt ignorantiā ex parte intellect⁹ ꝯcomitari malicia volūtatis. tamē nō ꝯcludunt q̄ ignorātia necessario p̄cedat malicia volūtat̄.

Ad.7. Ad septimū dicendū q̄ ex hoc q̄ volūtas ꝑt velle hoc qđ dictat ratio. z etiā oppositū illius. ex h̄ apparet q̄ est appetit⁹ rationalis. qz potētie rationales sunt oppositoz. naturales vero determinate ad vnū.

Articulus tertius.

Quātuz ad terciuz

articulū dico q̄ libez arbitriū quo ad actū intrinsecū a nulla creatura ꝑt cogi coactōne absoluta z sufficienti.

Ratio. Quia si ꝑ aliq̄d hoc fieri posset. tūc maxime vt videt ꝓtingeret mortis intentatōne. Sed hoc nō. vt patet in sanctis martiribz. qui multiplicia mortis sustinuerūt tormēta īmobiles ꝑmanētes in sua bona voluntate. Maior etiā patet. qz finis oīm terribiliū mors est. vt patet. iij. ethicoz. Et ista ē intētio anselmi. i libro de libero arbitrio. vbi vult q̄ difficultas impugnare ꝑt voluntatē. sed expugnare neqt inuitā. Et ibidē ait. q̄ cū volūtas vincit. nō aliena vincit potestate sed sua.

Instantia Forte dicet q̄ nō min⁹ est tollere libertatez arbitrij q̄ cogere. sz passio frenesis z ebrietas somn⁹ z multa alia similia tollūt libertatē arbitrij quantū ad actū interiorē. ergo etiā a creatura ꝑt cogi libez arbitriū quātū ad actū interiorē z̄c.

Solutio. Ad.1. P. incōtinens vincit passionibz vt dicit. iij. ethicoz. Ad primū dicendū q̄ vsus liberi arbitrij ꝑt tolli absqz ꝯtradictione qz anima cōiuncta nō ꝑt habere vsum rōnis corrupta vl' impedita fantasia. sicut cōtingit i frenecticis z ebriosis. z sic de alijs. Nec ꝑt habere vsum liberi arbitrij ꝑficiēte vsu rationis. ergo impedita fantasia tollit vsus liberi arbitrij. Sz posito hmōi vsu. tūc ꝯtradictionem implicat cogi voluntatē coactōe absoluta et sufficiēti respectu act⁹ intrinseci a libero arbitrio īmediate eliciti. Et qz in maiori ꝓpositōe accipit libertas arbitrij ꝑ ipso vsu liberi arbitrij. vt patet in assumptōe minoris ꝓpositionis. ideo maior i ꝓposito est falsa.

Ad.2. Ad secūdū dicendū q̄ incōtinens nō vincit nec cogitur absolute z sufficiēter. Un̄ nō est in tentatione incōtinēs cōpulsio. q̄uis ibi sit impulsio. qz nos sum⁹ dñi actuū nostroz a principio vsqz ad finē. vt patet. iij. ethicoz.

Articulus quartus. Cōclusio.

Quātuz ad quartū

articulū dico q̄ licet de⁹ possit imutare liberū arbitriū. tñ ipm modo p̄dicto nō potest cogere. nō ꝓpter impotentiā se tenentē ex pte dei. sz ꝓpter repugnantiā se tenentē ex pte effect⁹.

Ratio. Qz nulli⁹ agētis est facere qđ repugnat effectui. sz absolute z sufficiēter cogere voluntatē simpliciter repugnat effectui. coactū ei est inuoluntariū. z p ꝯsequēs si volūtas cogeretur ad h̄ q̄ vellet aliq̄d. tūc inuoluntariū esset volūtarū. z nolitū esset volitū. Nec aūt z multa alia q̄ sequerent ꝯtradictionē implicāt. z p ꝯsequēs repugnāt effectui. Et hec est intētio Bern̄. in libro de libero arbitrio. vbi ait. Voluntas ꝓingenita nobilitate nulla cogit necessitate. Qūo aūt volūtas possit ab vltio

UVA. BHSC. IyR_066

fine īmutabiliter necessitari absq; tñ coactõe.

Instantia. ħ oñdi ꝑmo lib2o.dist.i.q.ij. Sz forte dicet ꝯtra ꝓdictã ꝯclusionẽ sic. Magis excedit potẽtia ꝛei libꝝ arbitriũ.q; potẽtia hois excedat qõcunq; ens creatũ.sz hõ ꝓpter excessuz sue potẽtie mlta entia creata ꝑt sufficiẽter cogere. Minor ꝺ se patet. Probaꝫ maior.quia pl9 excedit finitũ ab infinito.q; finitũ a finito.sz potẽtia ꝛei est infinita.7 potẽtia humana ac oĩs creatura finita.q; ꝛc.

Solutio. Rñdeo ꝙ licet ꝛe9 sit infinite potentie 7 hõ finite.tñ hõ ꝑt q̃q; creaturã corꝑalez cogere.eo ꝙ talꝭ natura sit capax coactõis.7 ei9 coactio nõ implicat ꝯtradictionẽ.attamẽ ꝛe9 nõ ꝑt cogere liberũ hois arbitriũ.eo ꝙ nõ sit capax coactõis. Nã ei9 coactio esset ꝯtradictõis implicatio. q2 coactũ nõ est libꝝ.igit si libꝝ arbitriũ cogeret.tũc idẽ esset libꝝ 7 nõ libꝝ. Licz aũt ꝛe9 voluntatẽ nõ cogat.ꝑt tñ volũtatẽ īmutare q̃cunq; voluerit. Propter qꝺ dicit ꝓuer. xxi. Cor regis ī manu dñi.quocũq; voluerit inclinabit illud. Et istud īmutare ꝑt fieri tripliciter. Uno modo alliciẽdo.puta bona ꝓmittẽdo vl etiã oñendo.sicut nutrix mouet puerꝝ oñendo sibi pomũ. Alio modo inducendo.puta mala pene cõminãdo.iuxta illꝺ ps. Multiplicate sunt infirmitates eoꝝ.postea accelerauerũt. Et iterꝝ Imple facies eoꝝ ignominia.7 querẽt nomen tuũ dñe. Tercio modo volũtatẽ meli9 disponẽdo.puta pecca tũ expellẽdo 7 gratiã infundẽdo.7 ħ ꝛe9 possz facere ita abũde 7 copiose.ꝙ q̃libet volũtatẽ ñ cogeret.ipaz tñ in bonis cõsideriꝝ penit9 īmobilitaret. Sicut videt fecisse in apli ꝯuersione.

Ad principale argu. Ad argumentũ ꝓncipale dicẽdũ ꝙ nõ oĩs necessitas est ꝯtra naturã.ideo nec intellectus nec volũtas dicunt ꝓprie cogi q̃libet necessitent.q2 nõ oĩs necessitas est coactio.alias em̃ coactio caderet in ipm cõ.q2 necessitate īmutabilitatis intelligit se 7 vult se.Etiã nõ est simile de ītellectu respectu ꝯclusionũ.7 voluntate respectu eoꝝ q̃ sunt ad finẽ.q2 res intelligunt vt sunt ī intellectu.7 ideo nihil ꝯsiderat in ꝯclusionib9 nisi vt sequunt ex p̃missis.ppter qꝺ intelligẽs p̃missas de necessitate itelligit ꝯclusionẽ ꝓut sequit ex p̃missis.Sz res appetunt vt sunt i seipis.7 vt ꝯuẽiunt sunt suis naturalib9 ꝯditionib9.q̃ quidẽ ꝯditões q̃q; sunt displicibiles.ideo ꝑt aliq; appetere finẽ.7 tñ abhoꝛrere ea q̃ sũt ad finẽ. Potest enim aliquis īmutabiliter appetere sanitatẽ. 7 tamen abhoꝛrere potiones ꝓpter anꝛ examaritudinẽ.dato etiã q̃ sciat sanitatẽ ñ posse induci nisi ꝑ hmõi potionẽ. Uñ si talia q̃ sunt ad finẽ nihil in se haberẽt nisi solũ hoc ꝙ essent ꝓductiua ad finẽ.tunc ea necessitate q̃ qs appeteret finẽ.etiã appeteret ea q̃ sunt ad finẽ.Sicut q̃ assentit ꝓncipijs etiã assentit his q̃ necessario sequunt ex ꝓncipijs. Nũc aũt q̃uis alicꝺ velit ea q̃ sunt ad finẽ vt sunt ꝓductiua ad finẽ.ꝑt tñ ea refutare ratõne ꝓditionis annexe.ideo ꝛc.

Distinctio.xxvi.et.xxvij.

Ec est gratia

ħ ꝛc. Postq; magister determinauit de libero arbitrio quo ꝓm9 hõ ꝓccato resistere potuit.hic tractat de gra qua si stetisset ꝓficere debuit. Et diuidit i duas ptes. Nã ꝓmo mgr tractat de gre ꝛei ꝓfectione 7 excellẽtia. Secũdo de liberi arbitrij sine gra accepti defectõe 7 insufficiẽtia.dist.xxvij.ibi. Jd vero incõcusse ꝛc. Prima i duas Nã ꝓmo tractat de gratia ī ordine ad libertatẽ arbitriũ. Secũdo de virtute i ordine ad vite eterne meritũ.dist.xxvij.ibi. Hic videndũ ẽ quid sit virt9. Prime due ptes seu distinctiones sunt ꝑsentis lectionis. Quaꝝ prima diuidit in tres ptes. Nã ꝓmo mgr ostẽdit quõ gra libꝝ arbitriũ ꝓparat 7 adiuuat Secũdo quõ volũtas seu libꝝ arbitriũ ad ipam graz se habeat. Et tercio circa hãc materiã quasdã dubitatões ptractat. Secũda ibi. Jpa tñ ea dẽ volũtas. Tercia ibi. Nõ est tñ ignorãdũ. Et hec diuidit in tres ptes. Nam ꝓmo mgr ostẽdit ꝙ ꝑm aliquos quedã dicta augustini sibi mutuo vident repugnare. Secundo apparentiã illi9 repugnãrie nitit tollere. Et tercio mouet incidẽs dubiũ de identitate virtutis 7 gre. Secũda ibi. Ad hoc aũt dicim9 ꝛc. Tercia ibi. Si ꝙ querit quõ ipa gra. Sequit distinctio vicesimaseptima.in qua mgr tractat de virtute i ordine ad vite eterne meritũ. Et diuidit in duas ptes. Nã ꝓmo ex diffinitõe virtutis data ꝑ augustinũ mgr ostẽdit ꝙ virt9 est donum soli9 dei. Secũdo ꝓbat ꝙ virt9 nõ est mot9 liberi arbitrij.ibi. Si igitur gra q̃ sanat. Et hec in tres. Nã ꝓmo ea dicta veritatẽ ꝓbat. Secũdo eã opinione quorundã ꝯfirmat. Tercio oppositã opinionẽ recitat. Secda ibi. Propterea quidaz. Tercia ibi. Alij vero dicũt. Jstaꝝ secũda diuidit in tres ptes. Nã ꝓmo mgr ꝛeclarat primã opinionẽ. Secũdo cuiusdã autoꝛitatis q̃ ei vi-

UVA. BHSC. IyR_066

dē repugnare ponit expositionē. Tertio circa p̄missa facit epilogationē. Scēda ibi. Cuz ergo dicit fides. Tercia ibi. Ex p̄missis iam.

Sequit illa ps. Alij vero ꝛc. Et diuidit i quattuor ptes. Nā primo illā opinionē mgr recitat. Secūdo exponēdo autoritates moriua ei⁹ cassat. Tercio ex dictis coz q̄ sunt ꝺ prima opinione ꝺtra eā instat. Et q̄rto veritatē discussionē diligēti lectoꝝ cōmendat. Scēda ibi. Quibꝫ alij respōdētes. Tercia ibi. Ex q̄bus ꝯbis. Quarta ibi. Dorum aūt iudiciū.

Et hec est sn̄ia istaz duaz distinctionū in generali. circa q̄s q̄ro in spēali.

Trū gratia sit idē qꝺ virt⁹. Et videt q̄ sic. Qz illud p qꝺ disponimur respectu optimi finis videt esse virt⁹ sz gr̄a est hmōi. vt p fidē tenem⁹. Maioz patet. qz virt⁹ est dispositio pfecti ad optimū. vt dicit. viij. ethicoz. Cōtra. habit⁹ q̄ sic se habent q vn⁹ ppꝛie respicit essentiā aīe. ꝛ alt⁹ potentiā illi differūt realiter. Sed gr̄a ppꝛie loquēdo est pfectio essentie aīe. oīs aūt virt⁹ pficit aliquā potentiā aīe. ergo ꝛc. Dic q̄tuoꝝ sunt videnda. quoꝝ pma duo respiciūt vicesimāsextā distinctōez. alia ꝺo duo sequētē scilicet distinctōez vicesimāseptimā. Primo em̄ videndū est vtz gr̄a sit aliqꝺ creatuz existēs in aīa. Scēdo ꝛ eo q̄ queritꝰ Tercio vtz hō nō habēs gratiā possit mereri gratiā. Et quarto vtz habēs gratiā possit mereri vitā eternā.

Articulus pmus

Quātū ad primum

Prima cōclusio.

ponā duas cōclusiones. Prima est q gr̄a gratificās nos ꝛo vel p quā nos gratificam⁹ ꝛo est aliqꝺ creatū in aīa. Secūda est q naturali cognitōne null⁹ pt certitudinaliter i se cognoscere hmōi habitū. q̄uiscūq; realiter creat⁹ sit in aīa sua. Primā ꝺclusionē ꝓbo sic. Oīs aīe nostre pfectio habitualis vel ē ex nostra opatōe. vl ex ꝛei creatōe. Sz gratia gratū faciēs est quedā pfectio aīe nō pducta ex nostris opationibꝫ. q optet q sit aliqꝺ creatū in aīa. Maioz patet p sufficiētē diuisionē Minoz etiā euidēs est ex dictis aplī. Nā q gr̄a pficiat animā patet. qz ꝺdat esse ipi aīe. iuxta illud. 1. ad Choz. xv. Gr̄a ꝛei sū id qꝺ sū. ꝛ gr̄a ei⁹ vacua in me nō fuit. Q; aūt non sit ex nostris opibꝫ p eundē patet. ad Ro. xi. vbi ait. Si aūt ex opibꝫ iā nō est gr̄a.

Probatio pme cōclusionis.

1

2

P. ꝛo eo q̄ est indign⁹ vita eterna nō pt fieri dign⁹ vita eterna nisi p aliqꝺ a ꝛo intrinsece sibi collatū. sz hō ante q̄ habeat gratiā est indignus vita eterna. ꝛ postq̄ habet gratiā ipe ē dign⁹ vita eterna. q̄ ꝛc. Maioz patet. Nā cuz vita eterna sit finis supnatural. nequaq; possum⁹ ex nostris naturalibꝫ respectu talis finis nos dignos facere ꝛ indignis. qz nō ex opibꝫ iusticie q̄ fecim⁹ nos. sz ꝑm suā misericoꝛdiā saluos nos fecit. Dicut ait apl's ad Titū. iij. c. Propter qꝺ etiā ait Jsidoꝝ ꝛ sūmo bono li. ij. c. v. Sciāt liberi arbitrij ꝛ defensoꝛes nihil se posse in bonū suā p̄ualere virtute. Minoz āt patet ex fide P. null⁹ pt esse formaliter ꝛo grat⁹. nisi sit informat⁹ gr̄a a ꝛo creata. sed q̄libet iust⁹ fidel' est formaliter ꝛo grat⁹. q̄ ꝛc. 3

Durād⁹ 3 ꝺclusionē.

Sz ꝺtra istā ꝺclusionē videt esse quidaz doctoz. q̄ ait. q ex hac opatione q̄ est reddere hoīez ꝛo gratū nō pt poni q gr̄a sit aliq̄ forma creata in aīa. Qz impossibile est q effectus p̄cedat suā causā. Sz esse ꝛo gratū p̄cedit saltē oꝛdine nature oēm habituale donū qꝺ est vel pt esse in homie. q̄ impossibile est q aliqꝺ habituale donū reddat hoīez formaliter ꝛo gratū. Maioz patet vt ipe dicit. Minoꝛ ꝓbat. qz p̄ncipiū cuiuslibet liberalis cōicatōis est amoz. igit̄ pr⁹ est hō a ꝛo dilect⁹. ꝛ p cōse quēs ꝛo grat⁹ q̄z ei aliqꝺ a ꝛo ꝛei. ppter qꝺ si ꝺat homini aliqꝺ postea h̄ nō est gratū faciens sz gratis datū. Sz istud dictū nō videtur esse verū. Qz impossibile est q aliq̄s ꝛ nō grato fiat grat⁹. nisi p aliquā mutatōnē factā vl in gratificāte vl in gratificato. Sz sepius ꝺtingit q hō q̄ nō fuit grat⁹ ꝛo efficit gratus ꝛo. ꝛ in ꝛo gratificāte nulla pt esse mutatio. cū sit imobilis p se ꝛ per accidēs ꝛ ab utra. vt patet. viij. phisi. ꝛ. xij. metha. Juxta q ipse ꝛ seipō dicit. Ego ꝛ⁹ ꝛ nō mutoꝛ. Ergo necesse est hmōi gratū esse p realē mutationē factā in ipa aīa. ꝛ p ꝺsequēs habit⁹ gr̄e cui⁹ pticipatōne talis mutatio fit in aīa. erit aliqꝺ realiter creatū in ipa aīa. P. q̄ncūq; aliq̄s hō ꝺ nouo est ꝛo grat⁹ tūc spūssanct⁹ ꝛ nouo habitat in eo. vl saltē est in eo aliter q̄z fuerit pmo. Jsta ḡ alietas cū non possit reduci in aliquā mutationē factā in spūsancto. necessario reducet in mutationē factā in hoīe. ꝛ sic sequit idē q pr⁹ P. suppono vnā ꝓpositionē phi quā ponit. ij. rhetoꝛicoꝝ dicens. Diligere est velle bonuz. Ex h̄ arguo sic. Q̄ncunq; aliq̄s diligit aliquā rē quā pr⁹ nō diligebat optet q in re dilecta sit aliqꝺ bonū qꝺ pr⁹ nō erat. vel q ex ꝛefectu diligētis iudicet in re dilecta esse aliqꝺ bonū qꝺ nō est bonū. vl solū est apparēs bonum. vl q in diligēte sit facta aliqua

Cōtra dicta randū.

1

2

3

UVA. BHSC. IyR_066

mutatio. Sz cū dr̄ de nouo diligit aliquem hominē quē primo nō diligebat nullū istoz pt̄ari nisi primū. ergo ꝛc. Ad rationē sua dicendū q̄ minor nō est vera Quia cū donū pphetie fuit cōmunicatū ipsi balaam. si ista minor esset vera tūc balaam fuisset grat⁹ 7 dilect⁹ deo. qđ falsum est cū ipe fuerit mortalis peccator Itē falsum assumit in ista minori q̄ effect⁹ formalis nō p̄cedit formā cuius est effect⁹. Sz esse gratū deo est effect⁹ formalis gratie. ex hoc em̄ formaliter homo deo grat⁹ est quia gratia informat⁹ est. cū igit agēs prius natura det formā. 7 dando formā det effectum formalē. ideo esse gratū deo nō est prius natura. q̄ ipsa gratia. cui⁹ oppositū sumit in minori. Ad pbationē dicendū q̄ maior nō est vera. quia multa bona cōmunicat dr̄ peccatoribꝫ liberaliter 7 nō coacte. 7 tamē nō diligit peccatores dilectōe de qua loquimur ad p̄sens. s. dilectōne causante in dilectis gratiā 7 charitatē. Etiā in fine illi⁹ rationis iste videt aperte negare distinctōez que a sanctis doctoribꝫ antiquis 7 modernis tēporibꝫ data est. puta q̄ quedā est gratia gratis data. et alia est gratia gratū faciēs. q̄ iste nullā ponit gratiam gratū facientē. sed tantūmodo ponit gratiā gratis datā. Secūdo dico q̄ q̄uis gratia sit quidā habit⁹ creat⁹ in anima q̄ formaliter deo grati sum⁹ 7 quo esse spūale p̄mo capim⁹ tamē naturali cognitōne null⁹ potest certitudīaliter cognoscere se habere hm̄ōi habitū. Et dico naturali cognitōne. quia p reuelationē diuinā bene posset hoc alicui manifestari. Dico etiā certitudinaliter. q̄ cōiecturatiue bene possum⁹ pie dr̄ hoc opinari Cōclusionē istā pbo sic. Quia si p aliq̄d hoc sciri posset hoc esset altero istoz triū. puta vel q̄ aliquis sentiret sibi mala displicere. vel quia sentiret sibi bona placere. vl̄ ppter virtuose vite cōtinuationē nō p̄cepet vltr⁹ aliquē remorsum cōscientie. Prima duo nō sufficiūt. quia ppter aliquas laudabiles cōsuetudines etiā iudeus vel pagan⁹ posset inueniri cui displicerent vicia. vel placerēt virtutes. Hector em̄ adeo fuit virtuosus q̄ nō estimabat filius hominis mortalis. sed fili⁹ dei. vt recitat arestotel. vij. ethicoz. Socrates etiā tantā habuit cōplacentiā in moribꝫ 7 virtutibꝫ q̄ permisit se occidi anteq̄z vellet relinquere virtutes. Nec tertiū sufficit teste aplo qui ait. i. ad Choz. iij. Nihil mihi cōscius sum. sz non in hoc iustificat⁹ sum. P. quicūq̄z certa noticia sciret se esse in gratia gratū faciente. ille sciret se esse dignū amore dei. sed Eccl's. ix. dicit q̄ nescit homo vtrū amore vel odio dign⁹ sit sed oīa in futuz reseruant incerta. Sed contrariū isti⁹ cōclusionis nituntur quidā satis apparēter p̄bare. Primo sic. Non magis repugnat aliquē scire se habere gratiā 7 charitatem. q̄z scire se habere fidē. quia fides est habitus supnaturaliter infusus sicut 7 gratia et charitas. Sed aliquis potest dr̄ certo scire se habere fidē. quia experit se libere cōsentire oībus articulis fidei. ergo ꝛc. P. cū paruul⁹ baptisat⁹ recipiat gratiā quādo pueuit ad annos discretōnis. aut nō potest cognoscere primum peccatū quo mortaliter peccat. 7 tūc nō peccaret. quia ignorātia inuincibilis excusaret eū nō solū a tanto sed a toto. aut potest huiusmodi peccatū cognoscere. 7 tūc anteq̄z habeat hm̄ōi noticiā potest scire se esse in gratia.

P. isti allegant p se augustinū qui. viij. de tri. c. viij. ait. Qui habet charitatē magis nouit dilectionē qua diligit q̄z fratrē quē diligit sed fratrē suū aliquis nouit certa noticia. ergo 7 charitatē. 7 p cōsequēs gratiā. q̄ idē est iudiciū dr̄ vtraq̄z. Sz ista nō cōcludunt. Igit ad primū dicendū. q̄ minor nō est vera loqndo dr̄ fide infusa. Si autē isti loquunt dr̄ fide acquisita tūc maior est falsa. Ad pbatiōez dico q̄ quāuis aliquis experiat se articulis fidei libere cōsentire. nō tamē potest scire vtz talis assensus pueniat ab habitu infuso vel acquisito. Ad secundū dicendū q̄ ratiōne baptismi null⁹ potest scire se esse in gratia. quia null⁹ potest dr̄ certo scire q̄ sit vere baptisat⁹. q̄ potest baptism⁹ impediri. vel ex falsa baptisantis intentōne. vel ex inepta verboz prolatione. vel ex dr̄fectu materie. Vel dicendū q̄ quāuis talis homo bñ possit cognoscere primum suū peccatū esse peccatū. nō potest tamē esse certus q̄ ante illud signatū peccatū nullū aliud cōmiserit peccatū. cū pni sint sensus hominis ad malū ab adolescētia sua. vt dicitur gen̄. viij. imo magna videret esse p̄sumptō si aliquis homo diceret se dr̄ certo scire aliquod suū peccatū ante qđ nullū penit⁹ cōmisit peccatū. cū tot sint laquei peccatoz tā via obmissionis eoz que facere tenemur. q̄z via cōmissionis quantū ad ea que ex p̄cepto dei vitare tenemur. Ad terciū dici potest. q̄ augustin⁹ nō loquit ibi dr̄ noticia actuali. sed dr̄ noticia habituali. fm̄ quā noticiā illa que magis p̄sto sunt anime magz dicunt cognosci ab anima. Et quia dilectio vel quicūq̄z alter habitus existens in anima est intimior anime q̄z

Ad rationez duranti.

Cōtra cōclusionem 1

2

3

Solutio. Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

Scda cōclusio.

1

2

UVA. BHSC. IyR_066

frater vl' homo extrinsec⁹. ideo anima diligẽ/tis magis cognoscit cognitione habituali di lectionẽ q̃ fratrẽ quẽ diligit.

Articulus secundus. Prima cõ clusio.

Quantũ ad secũdũ

articulũ ponã duas ꝓclusiones. Prima ẽ q̃ large loquẽdo gratia potest dici virtus. Qz ꝛ quocũq; ꝓdicant̃ ꝛscriptões seu large dif/finitões alicui⁹ ꝛscripti. ꝛ eodẽ ad min⁹ lar/ge loquẽdo ꝓdicatur ipm ꝛscriptũ. sed ꝛscri ptiones virtutis ꝓdicantur ỏ gratia. Nam gratia est que habentẽ ꝑficit ꝛ opus suũ bonũ reddit. Itẽ gratia est bona qualitas mentis. Sed iste sunt ꝛscriptões virtutis. ergo ꝛc.

Ratio.

Conclusio secũda.

Secũdo dico q̃ ꝓprie loquẽdo gratia et virtus realiter differũt. Quia sicut se habet es se spirituale ad opari spũale. sic se habet prin/cipium essendi ad principiũ operãdi. sed esse spũale differt realiter ab operari spũali. ꝛ ipsa gratia est principiũ essendi spũaliter. iuxta il lud apli. gratia dei sum id qđ sum. ꝛ virtus q̃ est charitas ac alia quecunq; virt⁹ informata charitate est principiũ agendi spũaliter. virt⁹ em̃ est vltimũ ꝛ potẽtia in ordine ad obiectũ circa qđ elicit actus. ergo gratia ꝓprie loquẽ/do realiter differt a virtute. Forte dicet q̃ etiã virt⁹ est principiũ essendi. quia habentẽz ꝑficit dando sibi esse virtuosum. Rñdeo q̃ licz virtus ꝛt esse. nõ tamẽ dat primũ esse. gratia autẽ dat primũ esse supnaturale ipi ho mini sicut essentia dat primuz esse naturale.

Instantia

Solutio

1

2 P̃. quãdocũq; aliqua sic se habẽt q̃ vnuz innitit alteri in merito siue operatõnis semper innixũ videt esse distinctũ ab eo cui innitit. Sed oĩes cetere virtutes quantũ ad meri/tum sui operis innituñt charitati. ꝛ charitas ipsi gratie. ergo gratia est realiter distincta a charitate ꝛ ceteris virtutib⁹. Maioz patz. eo q̃ ꝓprie loquẽdo nihil innitat ꝛpendẽter si/bi ipsi. Minoz etiã patet quantũ ad primaz sui partẽ. quia cetere virtutes quantũ ad op⁹ meritoziũ mortue esse dicuñt. nisi sint chari/tate iformate. Propter qđ ait augustin⁹. xv. de tri. c. xviij. q̃ charitas est illud donũ qđ di uidit inter filios regni eterni. ꝛ filios perditõ nis eterne. Patet etiã eadẽ munoz quo ad se/cundaz sui partẽ. s. q̃ charitas innitat gr̃e. qz ꝑm augustinũ ꝛ ꝑdestinatõne sanctoz. gra/tia ꝑuenit charitatẽ. Naz opus charitatis ꝛ cuiuslibet alteri⁹ virtutis dicit gratũ p grãm. sicut oĩe albũ dicit albũ p albedinẽ. P̃. ac cidentia quoz ꝓpria subiecta sunt distincta realiter. illa differũt realiter. sz ꝓprium subiectũ gr̃e realiter distinctũ est a ꝓprio subiecto vir/tutis. qz ꝓprium ꝛ imediatum subiectũ gr̃e est ip sa essentia aie. subiectũ aũt virtutũ sũt ipe po/tentie. Vñ etiã ipe virtutes theologice fundã tur subiective in potẽtijs. puta charitas i vo/luntate. fides in intelligibili. ꝛ spes in irasci/bili. vel in volũtate put tenet gradũ virtutis irascibilis. Sz ꝓtra istã ꝓclusionẽ videnť esse tres opiniones. Quaz ꝑma ponit q̃ gra/tia ꝛ virt⁹ sunt idẽ realiter. ꝛ solũ differãt ꝑm rationẽ. Idẽ em̃ vt facit op⁹ gratũ dicit gra/tia. vt aũt facit op⁹ virtuosuz rectũ seu regu/latũ ꝑm ratõnẽ. sic dicit virt⁹. Propter qđ di cit. ij. ethi. Virt⁹ est habit⁹ electiu⁹ imediate ꝓsistens put recta ratio ꝛterminat. Sed ista opinio nõ valet. Quia cũ virtutes possu mus ex puris nostris naturalib⁹ adipisci. si virt⁹ ꝛ gratia essent idẽ realiter. tũc possemus ꝛ gratiã ex nostris puris naturalib⁹ ꝑmereri ꝛ sic gratia nõ esset gratia. vt ait apl's. ꝛ redi/ret ꝛ plano erroz ipsi⁹ pelagij. Alia opinio dicit q̃ quãuis gratia ꝛ virt⁹ differãt realiter ex ipis tamẽ resultat vna essentia sicut ex ma teria ꝛ forma. Sed nec istud valet. Quia ex duob⁹ existentib⁹ in actu nõ potest resulta re vnũ per essentiã. sed tam gratia q̃ charitas vel quecũq; alia virt⁹ sunt aliq̃d in actu. neu/trũ em̃ istoz est pura potẽtia. ergo ꝛc. Ter cia est opinio q̃ dicit q̃ q̃uis gratia nõ sit idẽ cũ qualibet virtute. est tamẽ idẽ realiter cum hac virtute q̃ est charitas. Quia illa q̃ diffe/runt ꝑ essentiã diuina virtute possunt abin/uicẽ separi. sed gratia ꝛ charitas nullo modo poterunt separi. qz si separenť tunc idẽ hõ sal/uareť ꝛ damnareť. saluareť inquãtũ finaliter ꝛcederet in gratia. sed damnareť eo q̃ careret charitate. P̃. quoz est vn⁹ ꝛ eidẽ actus per essentiã. illa sunt idẽ realiter ꝛ essentialiter. sz charitatis ꝛ gratie est vnus act⁹ per essentiaz. qđ patet quantũ ad actũ primũ qui cõsistit i informare ꝛ ꝛnominare subiectũ. qz esse gra/tum qđ vt sic est act⁹ gratie. ꝛ esse charz qđ est act⁹ charitatis idẽ sunt realiter ꝛ solo nomi/ne differunt. Patet etiã illa minoz quantum ad actũ secundũ qui est reddere opus meri/toziũ. qui etiã actus vn⁹ existens est cõmu nis charitati ꝛ gratie. P̃. gratia ꝛ charitas sunt forma virtutũ. vnius autẽ rei vna est for/ma. P̃. gratie ꝛ charitatis vna est diffini/tio. quia vtraq; est bona qualitas mentis.

Opio pri/ma contra ꝓclusionẽ.

Cõtra eã.

Opinio se cunda.

Cõtra eã.

Opio ter/cia henrici scoti ꝛdu/randi.

1

2

3

4

5 P̃. charitas in greco idẽ est qđ gratia in la tino. charis em̃ grece est gratia latine. ꝛ com/

UVA. BHSC. IyR_066

ponit inde acharis quasi sine gratia.7 eucha-
6 ris quasi bona gratia. ℞.illud qđ est radix
prima oīs boni spūalis est gratia vel saltez
nō differt realiter a gratia. Sed ſm augusti
nū in sermone de laude charitatis.radix om-
nū bonoꝝ est charitas.7 ibidē dicit ꝙ chari-
Instantia tas est vita viuentiū. Et si dicit istis ꝙ prin-
cipium essendi differt a principio operandi.sz
gratia est principiū essendi.virtus est princi-
Solutio durandi pium operandi.ergo cē. Dicunt ipsi ad ma
iorem ꝙ nō est vera in formis accidentalibꝫ.
idē em̄ calor qui vt dat esse calidū est princi-
pium essendi.vt calefacit alterꝫ est principiuꝫ
agendi. Dant etiā instantiā ad minorem.
quia vt dicunt destructo principio essendi de-
struitur necessario principiū agendi.sz destru-
cta in aliquo homine gratia.adhuc manet fi-
des.7 spes que sunt ỹtutes.7 p cōsequēs sunt
Solutio. principiū agendi. Sed ista nō ꝛcludunt
Ad.1. Igit ad primū dicendū ꝙ maior nō est vera.
quia figura.7 linea differūt per essentiā.cū si-
gura sit species qualitatis.linea vero species
quātitatis.7 tamen impossibile est dare figu-
ram sine linea.impossibile est etiā dare creatu-
ram sine respectu.seu impossibile est creaturā
separare a respectu ad creatorē.quāuis ſm ali-
quos istoꝝ relatio per essentiā differat a fun-
damento suo. Etiā quantū ad absolutaz dei
potentiā minor ē falsa. Ad pbationē dico ꝙ
nō esset necesse talez hoiez damnari nec salua-
ri.quia deus posset eum semp in via cōserua-
re.sicut nunc de facto cōseruat enoch 7 heliā
Ad.2. in paradiso Ad secundū dicendū ꝙ maior
non est vsqquaqz vera.quia materie.7 forme
est vnus actus.cum agere sit totius coniun-
cti.7 tamē materia 7 forma differūt realiter.
Etiā minor nō est vera.quia esse gratū p gra-
tiam est formaliter actus differens ab eo qđ
est esse charz per charitatē.quia vt superi⁹ pa-
tuit per augustinū gratia aliquo modo pue-
nit charitatē.quia gratia ꝓprie loquēdo dat
esse primum in spūali regeneratōne.et hoc ꝓ-
prie nō cōuenit charitati.cū ipe sit imediatū
Ad.3. principiū spiritualis operatōis. Ad terci-
um dicendū.ꝙ quāuis large loquēdo tā cha-
ritas qz gratia dicant̄ forma virtutū.hoc ta-
men cōuenit charitati imediate.gratie autez
Ad.4. cōuenit mediante charitate. Ad quartuz
dicendū ꝙ illa nō est ꝓpria diffinitio.sz est q
dā cōmunis seu analoga descriptō. Un̄ sicut
hō.7 asin⁹ conueniūt in hac descriptōe seu diffi
nitione cōmuni.q est substantia aiata sensibil'
differūt tamē suis ꝓpriis diffinitōibꝫ.sic 7c.

Ad quintū dicendū ꝙ sic corp⁹ xpi qz cō- Ad.5
municat nob ex gra dei originaliter.7 n̄ ex opib⁹
n̄re iusticie.7 iō dicit eucharz grece 7 eucha-
ristia latine.ab eu qđ ē bonū 7 caris qđ est gra
qđsi bona gra.7 n̄ planū est ꝙ corp⁹ xpi differt
realiter a gra. Sic ī ppōsito qz charitas ori-
ginaliter nob infundit nō ex n̄ro merito sz ex
dei gra.iō tal' habit⁹ diuini amoris q̄dā cau-
sali p̄dicatōe dicit caris seu gra.sic phs in de
sensu 7 sensato dicit.ꝙ odor est fumalis eua-
poratio qz causat a fumali euaporatōe. Ad Ad.6.
sextū dicēdū ꝙ sic in genere maloꝝ seu pctoꝝ
qñqz dicit ꝙ supbia est initiū oīm pcti.qñqz
autē h̄ dicit de inuidia.7 n̄ supbia 7 inuidia
differūt a se inuicē. Sic in genere bonoꝝ qñ-
qz gra dicit principiū oīm bonoꝝ.qñqz autez
charitas.7 n̄ charitas 7 gra differūt a se inui
cem. Un̄ attendēdo ad esse spūale.tūc gratia
dicit principiū oīm bonoꝝ.attendēdo aūt ad
agere virtuose tūc charitas dicit principium
oīm bonoꝝ. Nec valet eoꝝ n̄ssio.qz qz̄uis
gratia sit forma accidētalis.tamē in hoc ꝛue- Cōtra re-
nit cū forma substātiali.qz sicut forma sbstā- sponsionē
tialis dat esse simpliciter 7 primū.loquendo durandi.
de esse naturali.sic gra dat cē simpliciter 7 pri
mū loq̄ndo de esse supnaturali.7 iō sic forma
substātialis nō est imediatū ꝓncipiū agendi
actōe naturali.sic nec gra ē imediatū ꝓncipi-
um agēdi actōe supnaturali.7 ꝛoñs gra cō-
cernit charitatē tāqz ỹtutē a se realiter differē-
tē.mediāte q̄ p̄ūpit ī supnaturalē opatōez.

Nec valet instātia quā adducūt ꝛ mino-
rē.qz qz̄uis destructa gra maneat fides.tñ cha
ritas nō manet.q̄ ꝓprie est principiū actōis
meritorie 7 supnaturalis. Etiā dato ꝙ mane
at fides.tñ nec fides nec aliqua alia virt⁹ sic
manet ꝙ possit principiare actionē meritoriā
7 supnaturalē sine gra 7 charitate. Et ideo de
ne ꝛcedo ꝙ destructo ꝓncipio essendi ſm esse
supnaturale qđ est ipa gra.destruit fides 7 q̄-
libet alia virt⁹ qztū ad h̄ ꝙ sit principiū actio
nis meritorie 7 supnaturalis.

Quantū ad terciuz articulū

Articulus tertius.

Prima cō clusio.

dico ꝓmo ꝙ hō nō existēs in gra nō
potest mereri gratiā de cōdigno. Quia si ho
mo ꝛstituat⁹ in puris naturalibꝫ posset mere
ri de ꝛdigno graz gratū facientē de qua loqui
mur in ꝓsenti.cum per talez gratiā homo suf
ficiēter ꝛsequat vitā eternā q̄ est finis simpl'r
supnatural'.tūc ex purz naturalibꝫ possem⁹ cō
seq̄ finē supnatalē.7 p ꝛoñs finis supnaturalis

UVA. BHSC. IyR_066

2 nō esset supnaturalis. qđ est ꝺtradictio ꝓ. illud cui causaliter oīe meritū nostꝝ unitiꝫ hoc mereri nō possum⁹. gratia est hmōi. Jux ta illud augustini. Quid est meritū aī gratiā cū oīe bonū meritū nostꝝ in nobis nō faciat nisi gra. 3 ꝓ. si ex nostris naturalibꝫ possem⁹ de ꝺdigno mereri gratiā. tūc gra esset de birū absolute. ꝛ p ꝺseqns gratia nō esset gra.

Pelagius cōtra ꝺclusionem. Sz forte pelagi⁹ q̄ oppositū isti⁹ ꝺclusionis asserit posset pdictā ꝺclusionē impugnare sic. Qñcunq; aliq̄s existēs in gratia orat p seipo de his q̄ pertinēt ad salutē. tunc semp exaudit⁹. sicut dicūt sancti doctores. Sz aliq̄s existēs nūc in gratia potest orare ꝙ si ipm cōtingat ex humana fragilitate pdere grām vt sibi restituat. 1 2 ꝓ. deus dans alicui gratiā q̄ ante nō habuit. tūc vel dat digno. ꝛ tūc recipiens meruit eā. vel dat indigno. ꝛ tūc deus erit iniust⁹. Solutio. Ad primū dicendū ꝙ dato ꝙ talis exaudiret. adhuc tñ nō mereret illā secūdā gratiā ex suis puris naturalibꝫ vt est sine gra. Ad.1. Sz vt habuit gratiā pcedentē. Ad.2. Ad secūdū dicendū ꝙ ex hoc nō sequit ꝙ de⁹ sit iniust⁹. Sz potꝫ ꝙ sit pi⁹ ꝛ misericors. Secūda cōclusio. Secūdo dico ꝙ existēs sine gra pt mereri gratiā de congruo Ratio. Quia ꝺgruū esse videt ꝙ misericors pater pdigū ꝛ vagabundū filiū q̄uis abierit in regionē longinquā varijs se inuoluens genericbꝫ peccatoꝝ redeuntē ad gremiū paterni domiciliū cū pietate suscipiat. ꝛ errata volēti corrigere gratiā largiatur. Sed ipe de⁹ est misericors pater. iuxta illud apostoli. Benedict⁹ deus ꝛ pater dñi nostri ihesu christi. pater misericordiaꝝ ꝛ deus tot⁹ ꝺsolatōnis. qui ꝺsolatur nos in oīi tribulatōe nostra. peccatoꝝ vero qui quantū ad vite sue correctionē facit totū qđ in se est. assimulat pdicto filio pdigo dicenti in euāgelio. Surgā ꝛ vadā ad patrē meū ꝛ dicā ei. Pater peccaui in celū ꝛ coram te. iam nō sum dign⁹ vocari fili⁹ tuus fac me sicut vnū de mercēnarijs tuis. Unde si faceret totū qđ in se est etiā si pagan⁹ existeret. de⁹ nunq̄ dimitteret quin veritatē sue fidei sibi panderet. ꝛ infunderet gratiā spiritussancti. qđ bñ apparuit Actuū. x. de cornelio. ad quē deus miraculose misit apostolū petrū. Modus autē redeundi seu gratiā ꝺsequendi quāuis in pdicta parabola satis sit expssus. potest tamē dici ꝙ primo per gratiā p̄uenientē ipse deus āmonet per aliquos impetus spirituales ipm peccatorē. quoꝝ perceptione ipse peccator incipit reatū suū cognoscere ꝛ aliq̄lem habere displicentiā peccatoꝝ. talibꝫ em āmonitionibꝫ deus stat ad ostiū ꝛ pulsat. ꝛ petit a nobis nostrā cōuersionē. ꝛ quia ex nobis ipis cōuerti nō possumus. igit ad ipm clamare debemus illud Treñ. vltimo. c. Conuerte nos domine ad te ꝛ cōuertemur. Ad qđ respondet dominus illud Zach. i. Cōuertimini ad me. ꝛ ego conuertar ad vos. id est sequimini āmonitionē meā ꝛ facite qđ i vobis est ꝛ ego cōuertar ad vos cōmunicando vobis gratiā meam.

Quātuz ad quartū articulum dico duo.

Articulus quartus. Prima cōclusio. Primo ꝙ cōsiderato merito nostro vt a nobis est. sic null⁹ purus homo meret vitā eternā de condigno. Quia vt dicit ad Ro. viij. Nō sunt cōdigne passiones hui⁹ seculi ad futurā gloriā que reuelabitur in nobis. 1 ꝓ. nō magis potest creatura ex suis operibꝫ suū creatorē cōstituere debitorem q̄z seru⁹ naturalis dominū suū naturalē. sed seru⁹ nullo suo ope potest suū dominū ex cōdigno suū debitorē cōstituere. ergo nec creatura creatorē. 2 ꝓ. ille qui soluz facit qđ tenet. q̄uis soluat illi cui opat. tñ ex hmōi opatione nō pt illū suū debitorē cōstituere. sed cuz ad laudē dei facim⁹ totuz qđ possum⁹ adhuc nihil superogam⁹. sz solū reddim⁹ creatori illud qđ de iure debem⁹. igit ꝛc. 3 ꝓ. ꝺdignuz meritū debet esse eqle ipi pmio. sz nullū meritum nostꝝ vt a nobis est pt eqri celesti pmio qđ oculꝰ nō vidit nec auris audiuit nec i cor hois ascēdit. ergo ꝛc. 4 Secūda cōclusio. Secūdo dico ꝙ quāuis meritū nostꝝ vt a nobis ē absolute loqndo nō sit ꝺdignū vite eterne. tamen vt gratia spiritussancti informatū ꝛ pncipaliter opante spiritusancto ꝛ nobis cooperantibꝫ cōquisitum est. sic capit quandā coequalitatem respectu vite eterne ratōne cui⁹ de iustitia et de ꝺdigno nobis redditꝰ vita eterna. Quia quāuis seruus vt seru⁹ est nō possit dominū suū facere debitorem ex iustitia. tamē seruus factus liber potest de cōdigno mereri apud dominū. sz homo informat⁹ gratia dei est cōstitutus in spūali libertate. quia vbi spirit⁹ dei ibi libertas. vt ait apl's. ij. Chor. iij. Et Joh. viij. Si fili⁹ vos liberauerit vere liberi eritis. ergo vt sic talis homo potest vitā eternaz ab ipso omniū bonoꝝ largitore mereri de condigno. ergo ꝛc. 1 2 ꝓ. ista videtur esse intentio apli. ij. ad Timotheū quarto. vbi ait. De reliquo reposita est mihi corona iusticie quā reddet mihi dominus in illū die iust⁹ iudex

UVA. BHSC. IyR_066

Dist. XXVIII. & XXIX.

Durand⁹. Sz ꝓtra istud dictū videt esse quidā doctor q̄ omino negat meritū nostrū q̄cūqz mō sumptū esse ꝯdignū vite eterne. qđ ꝓbat dupliciter. Primo sic. Illud qđ aliqs assequit ex sola libertate dantis. h̄ nō cadit sub merito ꝯdigno. Sz quicqd a deo ꝯsequmur siue sit gra. siue gloria. siue bonū spuale. siue corpale totū habem⁹ ex mera liberalitate dei. Jsta minorē ꝓbat p h̄ q̄ deo & parētibꝫ nō possumus reddere equualēs. vt patet. viij. ethi. igit de⁹ in nullo tenet nobis. & p ꝯsequēs quicqd nobis tribuit ex mera lib̄alitate tribuit. ergo &c.

1

2 Scdo q̄ ad Ro. vi. dicit. gra dei vita eterna. vbi dicit glosa. Maluit dicere gra dei vita eterna. vt intelligerem⁹ deū ad vitā eternaz ꝑ sua miseratōne nos ꝓducere. nō ex meritis nostris. Sz quāuis ista nō ꝯcludāt ꝓtra istā secundā ꝯclusionē. & p ꝯsequens nō sint

Solutio Ad. 1. ꝓtra me. rndeo tamē ad ea Ad primū igit dicendū ad minorē q̄ respiciēdo ad primariā radicē. tūc totū qđ ꝯsequmur a deo ex sua liberalitate assequmur. q̄ q̄ nos a seruitute liberauit & liberos nos fecit ex sua lib̄tate ꝓuenit. Sz postq̄z nos liberos fecit. ratio nō ꝓuincit quin virtute spūssancti qui est spūs libertatis possim⁹ aliquo modo deo pia iusticia ipm debitorē cōstituere. & hoc ex suo liberali ꝓmisso. Omne ei ꝓmissum aliq̄ modo cadit in debitum. sed in apocal'. ꝓmisit dns coronā vite ei q̄ fidelis fuerit vsqz ad mortē. ideo &c. Etiā Jaco. i. dicit q̄ qui ꝓbatus fuerit accipiet coronā vite. q̄m

Ad. 2. repromisit de⁹ diligentibꝫ se. Ad secundū dicendū q̄ illa autoritas cū sua glosa aliud nō intendit nisi q̄ hō ex suis naturalibꝫ cū exclusione gre nō pt ꝯsequi vitā eternā. & h̄ ego cōcedo. vt patuit in ꝓma ꝯclusione istⁱ⁹ articuli.

Ad princi pale argu. Ad argumentū ꝓncipale dicendū ad maiorē q̄ nō est vera nisi sumat de eo p qđ disponimur in ratōe ꝓncipij agēdi. Ad minorē dico q̄ p gratiā ꝓprie loquēdo nō disponimur respectu optimi finis in ratōe ꝓncipij agēdi sz in ratōe ꝓncipij essendi.

Distinctio. xxviij. & xxix.

D Vero incō

1 cusse &c. Postqz mgr determinauit de gre & virtutꝫ pfectōne & excellētia. h̄ tractat mgr d̄ liberi arbitrij defectōe & insufficiētia. Et diuidit i duas ptes. Nam ꝓmo mgr ostēdit insufficientiā liberi arbitrij q̄tū ad omes hoies generaliter. Scdo q̄ ad ꝓmos parentes spēaliter. di. xxix. ibi. Post hec ꝯsiderādū. Prima i duas. Q̄ ꝓmo mgr d̄ liberi arbitrij insufficiētia & gre dei indigētia p̄mittit intentā veritatē. Scdo ecōtra exp̄mit erroris pelagij absurditatē. ibi. Pelagiano⁹ here⁹. Et hec i duas. Nā ꝓmo errorē pelagianoz hereticoz pdicte veritati ꝯtrij recitat. Scdo autoritate hieronimi supradictā veritatē ꝯfirmat ibi. Jd q̄ de gra. Prima i duas. Nā ꝓmo ponit errorē ac ei⁹ palliatōez. Scdo ꝑ errorē adducit mltiplicē pbatōez. ibi. Q̄ vo dicūt sine gra. Et hec diuidit i qttuor ptes sm q̄ qttuor adducit pbatōes. Scda ibi. Silr aūt. Tercia ibi. Alibi etiā aug⁹. Quarta ibi. Dis etiā intelligēdū est &c. Et q̄libet istaz pt ꝯdiuidi sm q̄ mgr ꝓmo recitat errorīs munitōez Scdo munitōis destructōez. & ptes patent.

Sequit illa ps. Post hec ꝯsiderādū &c. vbi incipit distinctio. xxix. in q̄ mgr oñdit insufficiētiā liberi arbitrij q̄ ad ꝓmos parentes spēaliter. Et diuidit in tres ptes. Q̄ primo oñdit q̄ prim⁹ hō gra indiguerit licet ipaz nō habuerit. Scdo oñdit q̄ ꝑtutes habuit. qs tñ ꝑ petm pdidit. Tercio innuit q̄liter puni t⁹ exstitit ex eo q̄ peccauit. Scda ibi. Pretera q̄ri solet. Tercia ibi. Jn illius q̄qz pcti. Et hec i duas. q̄ ꝓmo mgr oñdit q̄ petm primi hois ipm d̄ paradiso expulit. Scdo inq̄rit vtz añ expulsionē d̄ ligno vite comederit. ibi. Potest aūt q̄ri. Circa has distinctōes q̄ro hāc questionem.

Trū hō exist̄s in pcto mortali sine

v dono supnaturali possit se ad graz sufficiēter ꝓparare Et videt q̄ sic. Q̄ hō faciēdo qđ i se est ꝓpat se ad graz. sz ex puris suis naturalibꝫ pt vnusq̄sqz facere qđ i se ē Maior patz ex p̄cedētibꝫ Minor ꝓbat ex h̄ q̄ si aliq̄d supnaturale req̄reret ad h̄ q̄ aliq̄s faciat qđ i se ē. tūc esset implicatio ꝯdictionis q̄ h̄ nō ē hois ptāte. ad qđ requirit aliq̄d excedēs naturā hois. Cōtra. Sic sufficiēter disponēs materiā ad alicui⁹ forme introductionē q̄si de ꝺigno mereť hmōi forme inductionē. nā si ral' forma nō induceret h̄ miraculose fieret & nō naturaliť. sic &c. Sz vt iā ꝓbatū ē null⁹ pt mereri graz d̄ ꝺigno. q̄ &c. Dic q̄ttuor sūt videda. Primo vtz hō carens gra possit iplere oia diuina ꝓcepta. Scdo de eo qđ querit. & h̄ q̄tū ad distinctōnez. xxviij.

Tercio vtz ꝓm⁹ hō añqz peccauit habuerit graz gratū faciētē. Et q̄rto vtz bonoꝝ hoim sm statū ꝑsentē opa sint magis meritoria. & p ꝯsequēs eoz in futuro sit perfectioz

UVA. BHSC. IyR_066

gloria q̄ fuisset si hō in statu innocentie vsq; ad ꝓsecutionē gr̄e ⁊ glorie p̄mānisset. ⁊ hoc q̄tū ad distinctionē vicesimānonā.

Articulus primus

Quātum ad primū

ponā duas ꝯclusiones. Prima est q̄ q̄uis carēs gr̄a possit se p aliquo tpe a trāsgressione mādatoꝝ dei p̄seruare. tñ nō ꝑt se in hmōi p̄seruatōe diu ꝯtinuare. Scōa est q̄ hō existens i vno peccato mortali si nō egerit pñiaꝫ nō ꝑt se diu p̄seruare quin cadat in aliud peccatū mortale. Hārum ꝯclusiones istas magis teneo ꝓpter autoritates sanctoꝝ q̄ꝫ ꝓpter rōes ꝯuincentes. Primā igit ꝯclusionē ꝓbo autoritate Augustini q̄ tercio de libero arbitrio ait. Illa em̄ ē peccati pena iustissima vt amittat quisq; q̄ bene vti noluit ptātem. Nō igit cū potuisset sine difficultate oia mādata implere nolēs vti bene ista ptāte pdidit eā vt etiam volēs nō possit oia mādata implere. Itez fm augustinū in eodē libro Inflictū ē homini ꝓpter peccatū vt nō videat q̄d recte sit faciendū. ⁊ si videt ⁊ vult recte facere. h̄ nō possit implere. Et ibidē. Nec tibi imputat ad culpā q̄ vulnerata mēbra nō colligis. sz q̄ volēti sanare ꝓtemnis. Ꝑ. sicut patet p mgrm h̄ in lra pelagianoꝝ hereticī credit hoiem sine gr̄a posse facere oia diuina mādata Ꝑ. operatoꝝ oim mandatoꝝ dei dign⁹ est vita eterna. Juxta illud Matth̄. xix. Si vis ad vitā ingredi serua mādata. sz null⁹ sine gratia dign⁹ est vita eterna. q̄ ꝛc̄.

Prima cō clusio.

1

2

3

Opīo contraria.

Sz ꝯtrariū istius asserūt quidā doctores dicentes q̄ q̄uis sine gr̄a nō possit aliq̄s explere oia mādata q̄tuꝫ ad modū opis puta q̄tū ad meritoꝝie operari. quantū tñ ad rē actā puta q̄tū ad substantiā opis sic ꝑt quis sine gr̄a oīa adimplere diuina mādata. Qō ꝺclarāt i simili. Qz vt patet. ij. ethi. sine virtutibꝫ possum⁹ facere opera virtutū. puta nō fortis potest facere opa fortitudinis. licet nō possit ea facere vt fortis. puta fortiter ⁊ delectabiliter. sic ꝛc̄.

1

Durādus 2

Et istā cōclusionē vn⁹ istoꝝ doctoꝝ confirmat sic. Quelibet potētia ꝑt in actū sibi ꝓportionatū q̄tū ad substātiā act⁹ sine additōne cuiuscūq; alterius. quia potētia est qua possum⁹. vt dicit ij. ethicoꝝ. Sed sub p̄ceptis iuris naturalis cadunt solūmodo act⁹ quoꝝ potentie sunt in nobis. ergo ꝛc̄. Ꝑ. istud potest etiaꝫ ꝓbari sic. Qui potest maⁱ⁹ potest etiā minⁱ⁹. sed hō sine gratia ꝑt dēū diligere. qō est maximū mādatū. Maioꝝ patet. Minorē ꝓbo. qz si hō nō posset diligere dēū sine gr̄a. tūc quādoq; posset euidēter scire se esse in gr̄a cū experiēt se diligere dēū. cui⁹ oppositū patet Eccl̄s. ix. vbi dicit Nescit homo vtrū amore vel odio dign⁹ sit.

2

3

Ꝑ. de mandato dilectōnis in ꝑsona dei dicitur Deutero. xxx. c. Mādatū hoc qō ego p̄cipio tibi hodie nō supra te est. Sz fm gregoriū in omelia de aplis. Oīne mandatuꝫ de sola dilectōe est. ⁊ oīa vnū mādatū sunt. qz quicq̄d p̄cipit in sola charitate solidat Ꝑ. ea q̄ gentiles fm legē nature viuētes faciūt illa possum⁹ implere sine gratia. Sz apostol⁹ ad Ro. ij. loquēs de diuine legis mandatis ait Gentes q̄ legē nō habent naturaliter ea que legis sunt faciūt. Sed ista opinio satis videtur esse periculosa. Quia augustin⁹ i libro de hereſibꝫ videt dicere hoc pertinere ad hereſim pelagianoꝝ vt credāt sine gratia hominē posse facere oīa diuina mādata. Ad primū igit dicendū q̄ quāuis simulitudo possit negari. ipsa tamē ꝯcessa dico q̄ nō habēs virtutem cū magna difficultate elicit actū virtutis. Et ideo qz magnū conatū ad tollendum hmōi difficultatē nō ꝑt simⁱ habere circa diuersa. igit eliciēdo actū vn⁹ virtutis. accidit ipm peccare cōtra aliā virtutez. Sic ⁊ homo sine gratia cū ponit magnū conatū ꝓpter difficultatē quā patit in obseruātia vn⁹ mādati. ꝺngit ipm peccare cōtra aliud mandatū

4

Cōtra opinionem.

Solutio. Ad.1.

Ad secundū dicendū q̄ si iste doctoꝝ p ius naturale intelligit mādata legis diuine. tunc in minori est petitio p̄cipij. qz de h̄ est q̄stio p̄sens. vtrū act⁹ tales sint in posse nostro sine gratia addita. Itē dato q̄ tales act⁹ sint i potestate hominis supposita sua potentia sana ⁊ illesa. nō tamē hoc oportet si eius potentia est lesa ⁊ vulnerata. potentia aūt humana cōsiderata sine dei gratia est quasi totaliter lesa. ideo ꝛc̄. Etiā potest dici sicut iam dictum est ad primū. Ad tercū dicendū. Q, diligere dēū nō est mandatū magnū absolute loquēdo. sz diligere dēū ex toto corde. ⁊ ex oibꝫ viribꝫ nostris. ⁊ hoc nunq̄ potest aliquis facere sine gratia Ad quartū dicendū q̄ tale mādatū nō dicit esse sup hominē. qz si hō fecerit illud totuꝫ qō in se est. tūc deus adiuuat hominē ⁊ infundit ei supernaturalē dilectōez Dilectio etiā de qua loquit gregoriⁿ⁹ nō est dilectio naturalis. sz dilectio supnaturalis. q̄ est ipa charitas diffusa i cordibꝫ nostris ꝑ spūm sanctū q̄ habitat i nobis Ad quintū dicendū q̄ q̄uis gentes faciāt aliqua que legis sunt tñ nō faciūt oīa. Unde ꝓpter inclinatōez et

Ad.2.

Ad.3.

Ad.4.

Ad.5.

UVA. BHSC. IyR_066

ꝓnitatē ꝛelictā in natura humana ꝑ ꝓcca/
tū originale ad ea q̄ sunt illicita ꝛ ꝓhibita. etī
am fideles informati gr̄a magnā sentiūt diffi
cultatē in obseruātia mādatoꝝ. Iuxta qđ ait
apostol⁹ ad Ro. vij. video aliā legē in mēbris
meis repugnantē legi mentis mee. Et infra.
Quis me liberabit ꝛ corpore mortis huius? Gratia
dei ꝑ ihesum xp̄m. Et ideo videt q̄ ca
rentes gratia nō solū difficultatē ꝛeꝝ impossi
bilitatē habēt ad obseruandū oīa mādata
ꝓiunctim ꝛ ꝓtinuādū se in hmōi obseruātia.

Secūda cō/clusio.

Secūdo dico q̄ exist̄s i vno mortali pec
1 cato si nō egerit pēnitētiā nō poterit diu stare
quin cadat in alterꝝ. Ad hꝰ em̄ est euidēs au/
toritas Grego. xxv. moza. vbi exponēs illud
Job. xxxiij. Nouit em̄ opa eoꝝ. ꝛ idcirco in
ducet noctē ꝛ ꝓterent. Ait gregorius. Pecca
tū nāq̄ qđ pēnia nō diluitur ipo suo pondere
2 mor in aliud trahit. S. augustin⁹ ꝓmo re
tractationuꝝ. c. viij. ait. Q, sine gratia ꝑ quā
liberamur a seruitute ꝓccati nō possum⁹ vi/
cia supare. nec pie ꝛ recte viuere. S. sic cor/
3 pus habēs ꝓuationē annexā se habet ad cor
ruptionē in naturalib⁹. sic se habet aīa infecta
ꝓccato mortali ad corruptionē in moribꝫ et
virtutib⁹. sz impossibile est potētia nature q̄n
tale corp⁹ tendat in corruptionē naturaliū. ḡ
4 ꝛc. S. augustin⁹ in ꝛe vera innocentia ait.
Plus ꝑcul dubio est agi q̄z regi. qui em̄ regit
aliquid agit. ꝛ ideo regit vt recte agat. qui au
tē agit agere ipse vix intelligit. tantū em̄ p̄stat
volūtatib⁹ nostris gr̄a saluatoris. vt nō du/
bitet apl's dicere. q̄ q̄ spiritu dei aguntur hi filij
dei sunt. Nec aliqđ in nobis libera voluntas
meli⁹ agere potest q̄z q̄ illi se cōmendet q̄ ma
le agere nō potest. statiz em̄ cū mouemur sen
su nostro ꝛ ꝑm nos agere volum⁹ a bona acti
Oꝑio con/traria. one ꝛficim⁹ Sz ꝓtra istud est quedā opi
nio que ponit q̄ quāuis a ꝓccato mortali n̄
possum⁹ resurgere sine gratia dei. possum⁹ tn̄
futuris ꝓccatis resistere vt nō cadam⁹ ꝺ no/
1 uo in aliud ꝓccatū mortale. Quia em̄ ab ipo
ꝓccatore nō tollit libꝝ arbitriū sed manet q̄z
uis vulneratū. cū liberi arbitrij sit posse agere
ꝛ nō agere. igit̄ licet ex hꝰ q̄ vulneratū est ha/
beat difficultatē resistendi ꝓccatis. tamē nō
2 habet impossibilitatē. S. nullū ꝓccatum
mortale cōmittit nisi ꝺ ꝓsensu volūtatis. vt pa
tet ꝑ augustinū in ꝺ vera religione. sz i ptāte
3 n̄a est ꝓsentire ꝛ n̄ ꝓsentire. ḡ ꝛc. S. cōmu
niter cōcedit q̄ ꝑ aliqđ breue tps p̄t q̄s vita/
re ꝓccatū. sz postq̄z hō vitauerit pctm̄ ꝑ ali/
quā moza post illā moraz habilioꝝ efficit ad
vitandū. ḡ semp p̄t vitare. S. arguūt q̄dam 4
magi⁹ noui ad idē sic. Si mortalis ꝓccatoꝝ
nō possz vitare nouū ꝓccatū. vl' hꝰ essz ꝓpter
carentiā gr̄e. vl' ꝓpter inclinatōez ꝛelictā ex
ꝑcedenti ꝓccato. Nō ꝓpter primū. tū q̄ in
statu innocētie hō sine gr̄a potuit vitare oīe
ꝓccatū. tū q̄ nō pl⁹ tollit priuatio q̄z ponat
habit⁹. sz gr̄a nō ponit libertatē ꝓ tradictōis.
sz solū ponit efficaciā ad merendū. ḡ carentia
gr̄e ñ tollit ab hoīe q̄n possit libere eligere bo/
nū ꝛ malū. Nec ꝓpter sēm. q̄ inclinatio ꝛe/
licta ex bono habitu nō necessitat tm̄ volū/
tatē q̄n libere possit a bono ꝛeuiare. ḡ nec incli
natio ꝛelicta ꝑ malū actū tm̄ necessitat vo/
luntatē q̄n possit vitare malū. S. illud qđ ē 5
ineuitabile nō est imputabile. igit̄ si tal' pctōr
illud nouū ꝓccatū ñ posset euitare. tūc mor
tale ꝓccatū nō esset iputabile ipi facieti. qđ ē
erroneū. Sz ista opinio est expsse ꝓtra di/ Cōtra eā.
cta sctōz. vt patet ex pdictis. Igit̄ ad primuz Solutio
dicendū q̄ q̄z maneat libꝝ arbitriū. tn̄ ꝑ/ Ad.1.
pter carētiā gr̄e ꝛ assistentiā mortal' nequicie
hō tal' nō est semp cōpos sui. sz q̄si vulnera/
tus in mēbris. si ad aliquā hor̄ā subsistit sine
ꝓccato nouo. in hꝰ tn̄ nō diu ꝑmanebit. ḡ ꝛc.

Ad sēm dicēdū. q̄ q̄z uis in ptāte nr̄a cuz Ad.2.
sani ꝛ sobrij sum⁹ i mēte sit ꝓsentire ꝛ nō ꝓsen
tire. tn̄ infirma mēs ꝛ infecta seu inebriata al
lectionib⁹ petōr ꝑcedētiū ꝛ lassata ꝓtinuatō
ne tentationū nō p̄t q̄nq̄z nō ꝓsentire. Ad Ad.3.
tertiū dicēdū q̄ sic natās ꝺ impetū aq̄ ex hꝰ q̄
ꝑ horā vnā natat nō efficit postea habilioꝝ
ad ꝓtinuādū se i tali actu. q̄nimo ꝓpter lassa
tionē mēbroꝝ tandē ꝛficiet. sic i ꝓposito ꝛc.

Etiā vt dictū est dato q̄ hmōi pctōr po/
nendo totū suū conatū ad resistendū vni pec
cato i illud ꝓccatū nō incidat. tn̄ q̄ hmōi co
natū nō p̄t simil'extēdere ad resistendū ceteris.
ideo q̄si incaut⁹ respectu ceteroꝝ ruit i alia. et
sic incidit in scyllā cupiens vitare carybdim.

Ad quartū dicendū q̄ nō ꝓpter alterꝝ tm̄ Ad.4.
sed ꝓpter vtrūq̄z simul. puta ꝓpter carentiaz
gr̄e. ꝛ ꝓpter inclinationē ad peccandū Ad Ad.5
quintū dicendū q̄ q̄z uis pctōr nō possit cave
re q̄n incidat i aliq̄ noua ꝓccata. tn̄ ꝓccatū
nouū est sibi imputandū. Sicut em̄ ebrius
peccans nō est imunis dato q̄ nō habeat po
tentiam resistendi. dū ebrius est. quia tamen
ebrietatem vitare potuit ꝛ non fecit. ideo ꝑm
philosophū tercio ethicoꝝ. duplici pena ple
tend⁹ est. sic in ꝓposito. quia primum pec
catum istius peccatoris fuit in sua potestate
ꝛc. Iterum quia non facit totū qđ in se est

UVA. BHSC. IyR_066

ad hoc vt p penitentiã primũ peccatũ releat. ideo merito re⁹ habeꝫ respectu oĩm peccatoꝝ q̃ ex illo primo peccato pueniũt. Sicut em̃ aliquis habẽs lapidẽ molarẽ ad collũ suũ ligatũ a q̃ si esset absolut⁹ casui posset resistere. et manẽs ligat⁹ necessario ⁊ ineuitabiliter cadit si talis nõ facit quicq̃d ꝑt ad hẽ vt ab hmõi lapide absoluat. casus suꝰ sibi est imputand⁹. q̃uus ꝑdict⁹ casus sit ineuitabil' ⁊ inuincibil' ꝓsuppposito q maneat ligat⁹. sic in ꝓposito ⁊c.

Articulus secundus. Cõclusio. Ratio.

Quantũ ad secũdũ

articulũ dico breuiter q hõ ꝑcise ex se nõ ꝑt se ad gratiã gratũ facientẽ sufficiẽter ꝓparare. qz sicut forme naturales nõ inducunt in materiã nisi p motũ prĩ⁹ factũ ab agente naturali. sic forma supnaturalis puta gra nõ inducit in animã adulti hois sine supnaturali agẽte supnaturaliter mouẽte ipaz aiaz. Quia tñ in hmõi motionib⁹ re⁹ hoiez nõ violẽtat. sz allicit. nec sibi infundit gratiã nisi talib⁹ motionib⁹ assentiat. ideo tota nostra iustificatio et ad gratiã dei ꝓparatio est a deo ⁊ a nobis. aliter tñ ⁊ aliter. qz a deo est efficiẽter. a nob⁹ autẽ ꝓsentiẽter. a deo ꝑncipaliter. a nobis aũt q̃si instrumẽtaliter. Hinc est q autoritates sacri canonis hmõi ꝑparatoez q̃uq̃ attribuũt nobis. Sicut illud Zach. i. Conuertimini ad me ait dñs exercituũ. ⁊ ego cõuertar ad vos. Et Eccli. xv. De⁹ ab initio ꝓstituit hoiem. ⁊ reliq̃t eũ i manib⁹ ꝓsilij sui. Et ibidẽ ait dñs ad hoiez. Apposui tibi ignẽ ⁊ aquã: ad qd̃ volueris porrige manũ tuã. Et ibidẽ. Añ hominẽ vita ⁊ mors. bonũ ⁊ malũ. ⁊ qd̃ placuerit ei dabit illi. Et puerb. xvi. Hois ẽ animũ ꝓparare. Q̃nq̃ aũt hmõi autoritates iam dictã ꝓparationẽ attribuũt ipi deo. Sicut illõ ad Ro. ix. Nõ est volẽtis neq̃ currẽtis. sz tu miserẽtis dei. Et idẽ apls. ij. Chor. iij. ait. Nõ sum⁹ sufficiẽtes cogitare aliq̃d ex nobis tanq̃ ex nobis. sz ois nra sufficiẽtia ex deo est Et hiere. x. dicit. Nõ est hois via ei⁹. nec viri ẽ vt ãbulet ⁊ dirigat gressus suos. Et treñ. viti. Cõuerte nos dñe ad te: ⁊ conuertemur Et vbi nos habem⁹ i ps. De⁹ tu conuersus viuificabis nos. dicit glosa q alia trãslatio habet. de⁹ tu conuertẽs viuificabis nos. Cõcordia aũt oĩm istaz autoritatũ ⁊ cõsimiliũ patet ex distinctione iã ꝑdicta.

Dist. xix. Articulus tertius. Prima cõclusio.

Quantũ ad tertiuz

articulũ dico ꝓmo. q hõ añq̃ peccauit habuit gratiã gratis datã. nõ solũ q̃tũ ad naturales ꝑfectiones q̃ sibi a deo ꝑfectissime fuerunt collate sine suis meritis. ⁊ p cõsequẽs totaliter gratis. sz etiã habuit gratiã gratis datã q̃tũ ad donũ gratuitũ supnaturale. s. originalem iusticiaz. q potuit imortaliter semp viuere. et imaculat⁹ corpaliter ⁊ spũaliter ꝑpetue pmanere. Et istud decuit diuinã bonitatẽ. qz aliaꝰ hõ prĩ⁹ sustinuisset penã q̃ cõmisisset culpã. 1

Ꝑ. nõ decuisset deũ incorpalẽ ⁊ intellectualẽ animã a principio trãsfundere in corp⁹ qd̃ necessitatẽ habuisset moriẽdi. sz sine originali iusticia ꝑ quã oĩa equabant in hoie hõ necessario mortu⁹ fuisset. Ꝑ. q̃diu portio superior ipi⁹ aĩe ꝑfecte obediebat deo. tãdiu oẽs vires iferiores i hoie de iure debuerũt supioribus obedire. sz talis obediẽtia virtũ inferiorũ ad supiores in ꝓmo homie nõ potuit esse sine originali iusticia. ergo ⁊c. 2

Sz forte dicet q mediũ sapit naturã extremoꝝ. sz ea q̃ sunt supra hominẽ puta angeli. ⁊ ea que sunt infra hominẽ puta bestie fuerũt a deo creata in suis puris naturalib⁹ absq̃ aliquo dono supernaturali. igit̃ homo nõ videt fuisse creatus cum iusticia originali q̃ est donũ supnaturale ⁊c. 3 Instantia

Respondeo q nõ est simile de homie angelis ⁊ bestijs. Nã cũ angelus nõ patiatur legẽ membroꝝ repugnantẽ legi mentis. ideo creatus in suis puris naturalib⁹ habuit sufficiẽs posse ad resistẽdũ oĩ peccato. Hõ autẽ sine originali iusticia q̃tũlibet pure creat⁹ sensitiuus set imediate bellũ virtũ inferioꝝ cõtra superiores ꝓpter diuersitatẽ suoꝝ appetituũ. Bestie etiã cum non sint ratõnis capaces peccare nõ possunt. homo autẽ potest peccare. ideo indiguit originali iusticia. non autem angeli nec bestie. Solutio.

Secũdo dico q prim⁹ homo ante q̃ peccauit nõ habuit gratiã gratũ facientem Quia si habuisset talem gratiã. tunc potuisset proficere. ⁊ nõ solũ stare. ꝯsequẽs est falsuz vt patet ꝑ magistrũ in littera. ⁊ per hugonẽ libro primo de sacramẽtis parte. vi. c. xiij. ergo ⁊c. 1 Conclusio secũda

Ꝑ. si habuisset talẽ gratiã. tũc iustus homo pro statu ꝑsentis vite quantũ ad spem future glorie nõ haberet aliquã ꝓgatiuã super statũ ipsi⁹ adam ante peccatũ. Cõsequentia patet. quia si homo prim⁹ habuisset gratiam. tũc nõ min⁹ bene mereri potuisz futurã gloriã q̃ iust⁹ isti⁹ stat⁹. Sed falsitas ꝯsequntis patet p augu. ij. lib. de ci. dei. c. xij. vbi ait. q prim⁹ hõ in gadiso quantũ ad delectatiõez ꝑsentis boni beatior erat q̃ quicunq̃ iustus in hac infirmitate moztali. q̃tũ autẽ ad spem 2

UVA. BHSC. IyR_066

futuri boni ℞atio℞ est q̃libet iust⁹ in q̃busli℔et co℞pis cruciatib⁹. q̃ certa spe p̃ sine fine & si
3 ne molestia societatẽ angelo℞ h̃re P. augustin⁹ in q̃stionib⁹ veter⁊ & noui testamẽti q̃sti one. cxxvi. oppositã opinionẽ videt impbare dicẽs. Cõperi q̃sdã ex scrib⁹ nõ plene distinxis se scripturas. ſ⁊ simplicitate animi asseuerasse q̃ adã fact⁹ sanctũ accepit spũm quẽ peccãdo amisit. sic nũc dat credentib⁹. Et illi habuer̃ duplex motiuũ vt ibiõ p⁊ P. primũ fuit q̃ adã pfect⁹ fuit pduct⁹. Scõm q̃ illud accipim⁹ p fidẽ qõ pdidit adã p peccatũ. ſ⁊ p fidẽ accipim⁹ gratiã. ḡ p peccatũ adã pdidit gratia⁊. Ad hẽc rñdet augustin⁹ ibidẽ. Uñ ad pmũ dicit q̃ adã pfect⁹ fuit. ſ⁊ nõ oñmodo pfect⁹ ſ⁊ ad h̃ fact⁹ fuit. vt. ſ. posset stare & a nllo pec cato maculari. Ad secũdũ dicit q̃ fidelis p fi dem accipit etiã vltra illud qõ adã pdidit. ſ. gratiã p quã vinit vita celesti. Doctor cõ/
Sanctus thomas. munis tenet p̃riũ isti⁹ ꝯclusionis. Tñ q̃ mo tiua sua tetigi superi⁹ dist. iiij. arti. ij. ideo ad p̃sens ea nõ adduco.

Articulus quart⁹.

Quãtu⁊ ad quartũ

articulũ nõ possum⁹ vt videt vsq̃eq̃ p̃ cer/titudinez veritatẽ exp̃mere. eo q̃ magnitudo spũaliũ bonoꝝ nõ solũ pẽsenda sit ex recipien tis ydoneitate. ſ⁊ etiã ex largitẽtis liberalitate. q̃ ex sua liberalitate p̃t his q̃ nouissime veniẽ/tes vna hora laborauerũt tantũ dare sicut illi q̃ portauerũt pond⁹ diei & est⁹. vt patz in euã gelio. Sz loq̃ndo p ꝯiecturã tũc cõparãdo statũ p̃sentẽ ad statũ innocẽtie possum⁹ q̃tũ ad illoꝝ & istoꝝ hoim bonũ meritoriũ ꝯsidera re penes excedẽs & excessũ. Nã pensando sta tus innocẽtie imaculatã puritatẽ. tunc videt q̃ meritũ stat⁹ innocẽtie deberet p̃cellere meri/tũ stat⁹ culpe ac pñie. Nã in statu culpe & pe nitẽtie multa habem⁹ retractiua p q̃ impedi/mur. ne ita libere feramur p amoꝝ pfectũ in deũ sicut hoies potuissent q̃ i statu innocẽtie pmãsissent. Sz cõsiderãdo difficultatẽ quã patimur i agẽdo meritorie. & magnũ conatũ quẽ necessario i statu pñie hoies optet adhi/bere. vt coopante dei gra ipi possint agere me ritorie. tũc coã oim bonoꝝ largitore q̃ nõ so/lum pensat quãtitatẽ opis. sed etiã vires ope rantis. meritũ penitentiũ p̃t excrescere meri/tum innocentiũ. Quia sicut nihil phibet li/beraliorẽ esse minora dantẽ. si a pauciorib⁹ recipiat. vt patet. iiij. ethicoꝝ. & sicut vidua mittẽs duo munuta in gazophilaciũ dñi a christo magis i euãgelio est cõmendata. q̃z alij qui multo maiora obtulerũt munera. qz cũ esset paupcula oblatio isti⁹ parui muner⁊ sibi magis erat difficilis. sic in proposito &c.

Sz ꝯtra istud sunt quidã doctores q̃ absq̃ distinctiõe absolute tenent q̃ mai⁹ fuisset meritũ in statu innocẽtie. Quia quãto puri/or est materia tanto in ea plus recipit & for/ma. sed in statu innocẽtie natura aie q̃ est sub iectuz charitatis & gr̃e fuisset magis pura q̃z nũc. ergo abundãtiorẽ recepisset gratiã & cha ritatẽ. & p ꝯsequẽs ei⁹ opa fuissent magis me/ritoria. P. quãto volũtas magis voluntarie ferꝝ suo desiderio in bonũ. tanto magis me reꝝ. ſ⁊ hmõi mot⁹ volũtatis fuisset tũc magis voluntari⁹. quia quasi nullũ habuisset retra/ctuum. Minor patet. Prob⁹ maiorẽ. q⁊ sic mot⁹ volũtatis in malũ quãto magis est vo/luntari⁹: tanto magis est demeritor⁹. ꝓpter h̃ em̃ quãto peccatũ est magis voluntariũ: tan/to magis est peccatũ. vt patet p augustinũ i de vera religione. ḡ ecõuerso mot⁹ volũtatis i bonũ quãto magis est volũtari⁹ tanto magis est meritor⁹. P. sicut illud est albi⁹ qđ est nigro imp̃mixtius. vt patet p̃mo topicoꝝ. sic ille act⁹ est magis meritor⁹ cui min⁹ admisceꝝ de demerito. ſ⁊ act⁹ bon⁹ i statu innocẽtie nul/la habuisset admixtionẽ demeriti. & act⁹ bon⁹ p statu p̃senti ꝓpter inualescẽtiã tentationũ & venialiũ peccatoꝝ sepi⁹ habet annexũ demeritũ. ḡ &c. Et si dicit istis q̃ ꝑps & beata vir go maria mater ei⁹ in abundãtia gr̃e & meri/toꝝ excedit omes qui fuissent in statu inno/centie. Instantia

Respõdent aliqui dicentes q̃ si ho mo in statu innocẽtie permãsisset adhuc ꝑps in carnat⁹ fuisset Solutio.

Itez si dicit q̃ virt⁹ est circa bonũ difficile. vt dicit. ij. ethicoꝝ. ſ⁊ maio/rẽ difficultatẽ circa op⁹ meritoriũ habent ho/mines in isto statu q̃z habuissent in statu in/nocẽtie. ergo bonuz opus in isto statu magis est meritoriũ. Instantia

Respõdent aliqui istoꝝ q̃ virtus est circa bonũ difficile. accipiẽdo difficultatem ex parte rei & non ex parte operãtis. Alias em̃ vt dicit ratio cõcluderet q̃ homo perfectus min⁹ mereret equali opere q̃z imperfectus. quia quantũ est ex parte operãtis. tũc in equali opere minorẽ sentit difficultatẽ perfectus q̃z imperfectus. Solutio.

Sed ista non concludunt. Quia nobis in statu isto coopatur meritũ passionis christi. qui nõ p se sed p nobis passus est. Jdeo posito q̃ non sit maius meritum ex cõmunẽ statũ hoim nũc q̃z tũc fuisset. saltẽ equalitatẽ nõ possum⁹ denegare. Cõtra opinionem.

UVA. BHSC. IyR_066

Ad.1. Ad primuz igiť dicendū q licet natura p statu innocētie fuisset magꝭ pura. tñ illud minus puꝛ supplet in p̄senti statu ratōne maioꝛis conatꝰ. ⁊ rōne meriti dñi ihesu xp̄i nobis

Ad.2. coopantis. Ad secundū dicendum q licet tūc motꝰ volūtatis fuisset magis liber ⁊ minꝰ impeditꝰ q̄z nunc. tñ illud qđ nos retrahit p̄t esse causa maioꝛis meriti si viriliter hm̄oi tentationib⁹ resistamꝰ. Coꝛona em̄ a dño p̄mittit vigilantib⁹ ⁊ nō certantib⁹. Propter qđ exultās apl's ait. ij. ad Thi. iiij. Bonū certamē certaui. cursuz cōsumaui. fidē seruaui. de reliq̄ reposita est mihi coꝛona iusticie. Et. ij. ad Thi. ij. c. ait. Nō coꝛonabit nisi q̄ legitime certauerit. Igiť ratio istoꝛ qđāmodo cōcludit oppositū illiꝰ qđ intendūt. q̄z hm̄oi retractiua poterūt nobis esse materia meriti virtuosi. Et hac de causa beatꝰ Jacob⁹ i sua epl'a c. i. ait. Oīme gaudiū existimate frēs cū in varias tentatōes incideritis. sciētes q pbatio fidei vestre patientiā opať. patiētia aūt opꝰ p/fectū habet. vt sitis pfecti ⁊ integri in nullo deficiētes. Et q̄si candē sententiā ponit beatꝰ petrus p̄ma sua epl'a. c. i. Ad pbationē maioꝛis dicēdū q posito q ceteris paribus peccatū magis voluntariū magis sit peccatū. tñ h̄ nō est ver̄ cetez̄ imparib⁹ existētib⁹. q̄z posito q verbū ociosuz q̄nq̄z sit magis voluntariū q̄z homicidiū. tñ ex h̄ nō habet q sit magis peccatū q̄z homicidiū. Et ideo pbatio nō est ad propositū. q̄z cetera nō sunt paria. vt patet ex p̄dictis. Nā illud qđ i isto statu retrahit volūtatem h̄ p nūc est nobis materia exercēde v̄tutis. hoc aūt nō fuisset in statu innocētie. g̃ ⁊c.

Ad.3. Ad tercū dicēdū q licet p statu p̄senti q̄nq̄z meritū habeat aliq̄ modo annexū aliquale demeritū. tñ nō est p̄mixtū demerito. sz sincere reseruať impmixte vsq̄z ad receptōez p̄mij in vita beata. demeritū vero expurgať. vl' hic vel i purgatoꝛio. igiť exemplū adductū de albo ⁊ nigro nō est ad ppositū. Rñsio etiam

Contra responsiones ad instātias duas. istoꝛ quā dant ad primā instantiā nō valet. vt dño cedēte patebit infra libꝛo tercio. dis. i. q. i. Jbi ei hāc materiā tāgere ppono Nec respōsio ad secundā instantiā valet. q̄z q̄uis difficultas se tenēs ex pte hoīs puenīēs ex eiꝰ ppria ⁊ actuali culpa deroget suo merito. tñ si difficultas hm̄oi puenit ex culpa aliena et originali. tūc nō diminuit meritū sz potiꝰ auget. Videmꝰ em̄ cōmuniter q boni p̄ncipes magis remunerāt milites de fortiori p̄lio victoriā obtinētes. Ad pbatōez dicendū q etiā pfectꝰ hō si q̄nq̄z sustinet difficultatē q̄m tñ sine macula vincit. ipe magꝭ mereť q̄z si talem difficultatē p̄tūc nō sentiret. vt apꝭ i apl'o paulo. g̃ ⁊c. Ad argumētū p̄ncipale dicēdū q hō faciēdo qđ in se est nō pparat se ad gratiā actue ⁊ sufficiēter. sz p̄mittit se deum pparare. Jsentiēdo diuinis monitōib⁹ q̄ bus deꝰ hoīez ad gratiā recipiēdā disponit. Ad p̄inc pale argu.

Distinctio tricesima.

In superiori bus. Postq̄z mgr determinauit de peccatis primoꝛ parētū. put ipos respicit p̄sonaliter. hic tractat de hm̄oi peccato. put a p̄mo homine trāffusum est in posteros cauſaliter seu originaliter. Et diuidit hec ps in duas ptes. Nā p̄mo mgr determinat de peccato originali qđ hoīb⁹ infundit in sua natiuitate. Secūdo de peccato actuali qđ ab ipis cōmittit sponte ex volūtate. dist. xxxij. ibi. Post p̄dicta de peccato. Prima i tres. Quoꝝ p̄mo determinat de originali peccati infectōne. Secūdo de eiusdē peccati a parēte in prolē traductōe. Et tercio de eiꝰ remissione ⁊ ablutōne. Secūda ps incipit dist. xxxi. ibi. Nūc supest inuestigare Tercia dist. xxxij. ibi. Qm̄ supra dictum est. Prime due ptes sunt p̄sentis lectiōis. Quarū prima diuidit in duas ptes. Quoꝝ primo de isto peccato qđ a parēte dēscēdit in prolē mgr tractat p̄m eiꝰ generalē p̄ditōez. Secūdo pse quit de eodē iuxta eius ppriā ⁊ sp̄ealem descriptionē. ibi. Nūc supest videre. Prima i tres quoꝝ p̄mo ostendit hm̄oi peccatū ppriē nō dici actuale sz originale. Secūdo recitat quoꝝdā opinionē dicentiū peccatū istud nō habere rationē culpe. sed tantūmodo rationē pene. Tercio cōtra hm̄oi opinionē oñdit peccatuz istud vere habere rationē culpe. Secūda ibi Et est illud peccatū. Tercia ibi. Sz qđ originale peccatū. Sequit illa ps. Nūc supest. Et diuidit i tres ptes. Quia p̄mo de isto peccato tractādo mgr ostēdit diffinitiue q̄d sit. Secō a q̄ originaliter descēdit. Et tercio i cōtrariū obiicit. Secūda ibi. Hoc est originale Tercia ibi. Ad hoc aūt ⁊c. Et hec i tres. Nā p̄mo cōtra p̄dicta instat. Secūdo rñdendo veritatē determinat. Et tercio suā determinationē cōfirmat. Secūda ibi. Quib⁹ tñ rñdeꝛn. Tercia ibi. Qđ cōcedo ⁊c. Sequit distinctio tricesima p̄ma in q̄ mgr determinat de originalis peccati traductōe. Et diuidit i duas

UVA. BHSC. IyR_066

ptes. Quia ꝓmo inq̃rit trãſſuſiõis originalꝭ peccati modũ. Scdo de cauſa euſdẽ peccati mouet dubiũ. ibi. Dic q̃ri ſolet. Prima ĩ q̃tuor. Qz primo ꝓmittit cuiuſdã erroris recitationẽ. Scdo ſbmittit euſdẽ erroris improbationẽ. Tercio cõcludit verã ꝯcluſionẽ. Et q̃rto apponit ꝯcluſionis firmationẽ. Scda ibi. Hoc ãt fides. Tercia ibi. Caro ei. Quarta ibi. Ideoq; ipm peccatũ. Sequit̃ illa pars. Dic q̃ri ſolet. Et diuidit in tres ptes. Nã primo mouet 7 ſoluit duplicẽ dubitatõez. Secundo ꝓdictoꝝ facit recapitulatõez. Tercio obĵcit ꝯtra q̃dã dicta 7 ſoluit obiectõez. Secunda ibi. Jã oñſum eſt. Tercia ibi. Sz ad hoc opponit̃. Circa has diſtinctões quero hanc queſtionẽ.

Trum peccatũ originale habeat ratiõnẽ culpe. Et videt̃ q; nõ. Qz ex illo null⁹ inculpat̃ qõ nulla ſua potentia ꝓt puenire. ſz ex nulla noſtra potẽtia poſſumus illã originalẽ maculã puenire. igit̃ ppt hmõi maculã null⁹ eſt inculpãdus. Maior patet. Nã ex virtute illi⁹ maiorus mouet̃ areſtoteles. iij. ethi. vbi oñdit q; ex puris naturalibꝫ nec laudamur nec vitupamur. Mior de ſe patet Cõtra. a iuſto iudice null⁹ damnat̃ ſine culpa. ſz paruuli recedẽtes ante ꝙ ſint baptiſati a deo ſententiant̃ ad perpetuã penaz damnu. cũ igit̃ talis pena nõ infligat̃ eis ꝓpter aliqõ peccatũ pſonale qz nullũ cõmiſert. ergo ppter ſolũ originale. 7 p conſequens habebit rationẽ culpe. Dic q̃ttuor ſunt videda quoꝝ de ꝓmis duobꝫ tractat mgr̃ in iſta triceſima diſtinctõe. de aliĵs vero duobꝫ in diſtinctõe triceſima ꝓma. Primo igit̃ videdũ eſt vtz aliqõ peccatũ ꝯtrahat̃ p humanã natiuitatẽ 7 originẽ. Scdo de eo qõ q̃ritur Tercio vtz tale peccatũ oĩbꝫ hoĩbꝫ generaliter infundat̃. Et q̃rto vtz tale peccatũ ſbiectiue reſpiciat eſſentiã vl̃ potentiã aie.

Articulus ꝓmus

Quãtũ ad primum

ꝓmo ponã cõcluſionẽ affirmatiuã. Scdo inq̃rã vtz hmõi peccatũ ſit cauſa ſenſibiliũ penalitatũ quas patimur. Dico ergo primo q̃

Prima cõcluſio.

1 quilibet catholic⁹ habet ꝯcedere q; aliqõ peccatũ hõ incurrat ab origine ſue ꝯceptõis. Jux̃ta qõd ait ps. Ecce in iniquitatibꝫ ꝯceptꝰ ſum 7 in peccatis ꝯcepit me mater mea. Et iſtũ tex̃tum exponit gloſa de peccato originali P.

2 ſi nullũ eſſet peccatũ ꝑter peccatũ actuale. tũc

3 nõ eſſet neceſſe paruulos baptiſare. P. negare peccatũ originale imponit̃ pelagianis p errore. ergo ad ſui faſſionẽ tenet̃ q̃libet catholicus. P. ad Ro. v. ait apl̃s. Per vnũ hoĩez 4
peccatũ introuit in mũdũ. 7 p peccatũ mors.

P. auguſtin⁹. xiij. de ciui. dei. c. xiij. ait ſic. 5
Adã ſponte deprauat⁹ genuit filios deprauatos. Sz ꝯtra iſtud dicit Julian⁹ hereticꝰ Opio Juliani.
Iſtud qõ nullo modo eſt volũtarium: nullo
modo eſt peccatũ. Hãc ppoſitionẽ habet pelagius 7 ſui ſequaces a beato auguſtino in õ vera religione. Sz in principio noſtre originis 1
nullũ vſũ habem⁹ volũtatis. g̃ ꝛc. P. ezechiel. xviij. ſcribit̃. filiꝰ nõ portabit iniquitatẽ patris. igit̃ ex iniq̃tate ꝑmi parẽtis nos nõ 2
puniemur nec p conſequẽs inficimur. P. p
naturalẽ parentũ originẽ nõ habem⁹ niſi carnem. ergo nullũ peccatũ a parentũ origine po- 3
terim⁹ ꝯtrahere. Antecedẽs patet. qz ſm fidẽ aĩa inducit̃ p dei creatõez. Et. xvi. de aĩalibꝰ phs ponit animã intellectiuã ab extra induci. Conſequẽtia ꝓbat̃. qz oppoſita apta nata ſunt fieri circa idẽ. ſz caro nõ pt eſſe ſubiectũ moralis virtutis. igitur nec vicij ſeu peccati. 7 p conſequẽs ſi tale peccatũ infunderet nobis a
parentibꝫ tũc trãſfunderet̃ ſine ſbiecto. P. 4
null⁹ eſt increpand⁹ de eo qõd ineſt ſibi a natiuitate. vt patet. iij. ethi. ſed oĩs homo ex hꝫ qõd ineſt ſibi peccatũ eſt increpand⁹. ergo nulli homini pt ineſſe peccatũ a natiuitate Sz Cõtra opinionẽ.
iſta ſophiſmata quãuis ſint apparẽtia. ſunt tñ ꝯtra catholicã veritatẽ. Quia ad ephes. ij. ait apl̃s. Eram⁹ natura filij ire ſicut 7 ceteri.

Ad primũ dicendũ ad maiorẽ q; licet illõd Solutio. Ad. 1.
qõd nullo modo eſt volũtariũ nõ ſit peccatuz
pſonale illi⁹ reſpectu cui⁹ eſt nõ volũtariũ. ex hꝫ tamẽ non ſequit̃ quin poſſit eſſe peccatũ naturale. modo peccatũ originale eſt peccatũ naturale. igit̃ nihil hic ꝯcludit̃ de peccato originali. Etiã aliquo modo peccatũ originale poteſt dici peccatũ voluntariũ. vt patebit in ſequẽti articulo. Ad ſecundũ dicendũ q; poſito q; filius quo ad ea que ꝓueniũt ſibi ſm ſe Ad. 2.
ꝯſiderato nõ ꝓtet iniquitatẽ patris. tñ q̃ntũ ad ea q̃ ad ipm deriuant̃ mediãte patre de iure patit̃ filiꝰ ppter iniquitatẽ patris. Si ei pater ppter ſuã iniquitatẽ priuat̃ aliquo iure hereditario aut feodali qõd ad filios mediante patre debebat deriuari. priuato patre oĩes filij de iure ſunt priuati. Sic quia adã ratione ſui delicti perdidit originalẽ iuſticiaz. quã ſic a deo accepit q; per ipm talis iuſticia in poſteros debebat trãſfundi. ideo de iure oĩes poſteri ea ſunt priuati. Et qz peccatũ originale

M

UVA. BHSC. IyR_066

nō est aliud q̄ carentia originalis iusticie cū debito habēdi eā. ideo omes posteri p̄m legez cōmunē qui seminaliter descendūt de adā nascunt cū peccato originali. Ad. 3. Ad tertiū nego cōsequentiā. Ad p̄bationē dico q̄ licet in carne nō sit peccatū formaliter. est tamē i ea virtualiter. caro em illa infecta z polluta ex imūdo semine cū libidine concepta est illi⁹ cōditōis q̄ sic inficit animā que sibi infundit. q̄ vires sensitiue in partib⁹ illi⁹ carnis fundate nō obediunt plene superioribus viribus ipsi⁹ aie. z p cōsequēs est ibi exclusio originalis iusticie. rōe cui⁹ vires inferiores plene z p̄fecte obediebāt superioribus. z p oppositū in tali anima erit originalis macula. Ad. 4. Ad quartū dicendū q̄ quāuis ex his que insunt alicui a natiuitate ipe nō sit increpand⁹ vt in se cōsiderat⁹. tamē vt cōsiderat in ordine ad inīquū patrē p̄pter cui⁹ demerita iste paup natus est z hereditate priuat⁹ est. ipe bene est increpand⁹.

Scda inq̄sitō huius articuli.

Quantum ad tertiū dicendū q̄ quāuis ex his que insunt alicui a natiuitate ipe nō sit increpand⁹ vt in se cōsiderat⁹. tamē vt cōsiderat in ordine ad inīquū patrē p̄pter cui⁹ demerita iste paup natus est z hereditate priuat⁹ est. ipe bene est increpand⁹. Quantum ad secundā inquisitōez isti⁹ articuli ego ponā duplicē conclusionē. Prima est q̄ peccatū originale nō est p se causa nostraz sensibiliū penalitatū. Quia illi⁹ peccatū nō est p se causa qō inest nobis a natura. sz corrūpi et pati inest nobis a natura. Maior patz. Minorem p̄bo. q̄ oīe compositū ex contrarijs propter actionē vni⁹ siue partis in alterā est passibile z corruptibile. sz homo est cōpositus ex contrarijs. P. si peccatū esset per se causa destructionis naturaliū ipsi⁹ peccātis. tunc naturalia maloz angeloz fuissent destructa. cōsequēs est falsuz. quia p̄m dyonisiū. iiij. de diuino. naturalia in demonib⁹ mānserunt integra. consequētia patet. quia nō min⁹ peccauit demō q̄ homo.

Prima cōclusio.

1

2

Scda cōclusio.

Secūdo dico q̄ originale peccatum est causa per accidēs p̄dictaz penalitatū Quia causa remouēs phibens est causa p accidēs. peccatū originale fuit z est causa remouens phibēs mortē z penalitatē nostrā Maior patet. Probo minorē. q̄ per peccatū p̄mi hominis priuati fuim⁹ originali iusticia. q̄ oia nostra interiora quantū ad corp⁹ z quantuz ad animā sua virtute p̄fecte adequabat. Exiecti insup sum⁹ a paradiso. z priuati sum⁹ esu ligni vite cui⁹ virtute oīe in nobis defectū fuisset p̄fecte z eque pure restauratū. ergo ꝛc.

Contra secundā cōclusionem

Sed contra istud vident esse sanctoz autoritates. Dicit ei apostol⁹ ad Ro. vi. Stipendia peccati mors. Et ad Ro. viij. Corp⁹ mortuū est p̄pter peccatū. Et gen. ij. dicit dominus p̄mis parentib⁹. Quacūq; hora comederitis de ligno hoc morte morieminī. Et augustinus in multis locis puta. xiij. de trini. z xv. de ciui. dei. Et cōtra eplam fundamēti ait. q̄ hmōi defect⁹ venit de damnatōne peccati Et Isidor⁹ de summo bono ait. Si homo nō peccasset. nec aqua cū submergeret. nec ei ignis cōburerz. nec aliq̄ hmōi p̄ueniret. Sz bene cōsideratis p̄dictis tunc nec autoritates iste nec cetere cōsimiles ipis repugnāt. q̄ iste autoritates nō plus concludūt nisi q̄ peccatuz primi hominis est causa mortis z pene. Si aūt ex hoc inferē q̄ sit causa p se ipius mortis. tūc p̄ceditur a pluribus causis veritatis ad vnaz. quia potest esse causa remouēs phibens sicut p̄dixi. Christ⁹ em nō habuit originale peccatum. z tamen naturaliter fuit corruptibilis. Ad autē Isidor⁹ ait. aqua non submergeret nec ignis cōbureret. si homo nō peccasset ꝛc. sic intelligendū est q̄ hoc egisset originalis iusticia. q̄ per aliū violēter nunq̄ aliqs homo fuisset p̄iectus ad ignē vel aquā. vel in aliuz locū nociuū. z hoc egisset hominis clara intelligentia z naturalis p̄udētia q̄ seipm nunq̄ p̄cipitasset. Posito tamē casu p possibile vt im possibile q̄ homo in statu innocētie in ignem fuisset p̄iectus naturaliter loquēdo nō min⁹ potuisset cōburi q̄ si modo aliqs homo in ignem p̄iceret. Nā si talis homo innocēs non fuisset cōbustus. hoc nō cōpetisset sibi p naturā. sz p aliqd supnaturale donū dei.

Articulus secundus.

Quantū ad secūdū

articulū dico q̄ peccatū originale p̄prie loq̄ndo potest dici culpa. aliter tamē in ipo adam z aliter in ceteris hominib⁹. Nam in adaz p̄prie fuit culpa personalis. quia p̄sonali suo actu z p̄pria voluntate fuit perpetratū. sed in aliis suis posteris fuit z est culpa naturalis. eo q̄ natura per adā in posteros trāsfundēda in ipo adam culpabilis effecta cū hmōi culpa ad posteros deruet. Quantū em ad istud peccatū est qdāmodo modus oppositi⁹ i adā z in nobis. Nā quia adā actu p̄prio z sua voluntate peccauit. ideo primo fuit infecta p̄sona. z per infectionē p̄sone fuit infecta natura. sz in nobis primo est infecta natura ab infecta p̄sona ipsi⁹ ade per seminalē p̄pagatōnem trāsfusa. z per consequēs p̄sona cuiuslibet nostrū in tali natura infecta constituta dicitur esse culpabilis z maculata. Sed oppositū istius asserit quedā opinio dicens q̄ macula originalis in nobis nō est culpa. sed est reatus pene quē ex peccato p̄mi hominis

Solutio

Opio cōtraria.

UVA. BHSC. IyR_066

Dist. xxx.z.xxxi.

incurrim⁹.quia ſm augustinū primo de libe/ro arbitrio.culpa est malū qđ facim⁹.sed pe/na est malū qđ patimur.Respectu autē carē/tie originalis iusticie nō habemus nos acti/ue sz passiue.ergo ꝛc. 1

Ꝑ.idē peccatū qđ fuit actuale in primo homie est originale in no bis.sed peccatū actuale primi homis nō po/tuit traduci in nos quantū ad actū i quo for maliter est ratio culpe.sz solū quantū ad rea/tū.ergo ꝛc. 2

Ꝑ.defect⁹ alicui ꝯuenies cōtra suā voluntatē nō habet rationē culpe.quāuis aliquo modo possit dici peccatū.quia cōsue/uimus dicere ꝙ in monstruosis generatōni/bus ipa natura peccauit.sed defect⁹ originali ter trāsfusus adiacet nobis cōtra oēm nostrā voluntatē.ergo ꝛc. 3

Ꝑ.defect⁹ naturalis ñ est culpabilis.ergo nulla culpa potest dici na/turalis.cui⁹ oppositū ego posui in ꝯclusione p̄dicta.Antecedens patet.quia naturale di/stinguit cōtra voluntariū sed voluntariū ne cessario includitur in eo qđ est culpabile. 4

Cōtra opi nionē.

Sed ista opinio expresse videt esse ꝯtra mē/tem beati augustini qui in libro de natura et gratia ait.Peccatū primi homis nō solū ip sum.sed omē genus humanū.quia ex eo damnationē z culpam simul suscepimus. 1

Etiā iste rationes nō min⁹ sunt cōtra istā positionē qz cōtra nos.quia sicut culpa p̄supponit voluntariū.sic reatus quo iuste q̄s te/net obnoxius semp aliquo modo volūtariū p̄supponit. 2

Solutio.

Ad.1.

Ad ꝓmū igit dicendū ꝙ nos oēs fecim⁹ illud malū in adam.ex ꝙ oīm nostra natura in ipo fuit vnita cū hoc pecca/to perpetrauit.

Ad.2.

Ad secundū dicendū ꝙ licet ex hoc ꝙ peccatū ade nō potuit traduci i nos quo ad actū.bene arguat ꝙ tale peccatum nō sit in nobis p̄sonalis culpa.ex hoc tamen non habet quin possit dici naturalis culpa.

Ad.3.

Ad terciū dicendū ꝙ sicut man⁹ per quā cōmittit homicidiū in se cōsiderata nō ē cul/pabilis.eo ꝙ motus suus nō fuit p̄cise a se.sz ad imperiū alteri⁹.s.ipi⁹ voluntatis.vt tamē est pars homis qui volūtarie cōmisit homi/cidium.sic vere dicit culpabilis z a iusto iu/dice punit z mutilat.sic quāuis quilibet sin/gularis homo in se p̄sonaliter cōsiderat⁹ nō sit culpabilis.vt tamē naturā recepit ab eo q̄ eam deprauauit.z eā sua volūtate volūtarie maculauit.sic quilibet homo est aliquo mo/do volūtarie culpabilis.

Ad.4.

Ad quartū dicē/dum ꝙ sicut habit⁹ vicios⁹ dupliciter dicit volūtarius.vno modo eo ꝙ volūtarie a ma/la volūtate est introduct⁹.Alio modo quia ad malā voluntatē inclinat.sic peccatū origi/nale potest dici voluntariū.tum quia a ma/la voluntate primi hominis est introductū. tum qz nos ad malā voluntatē inclinat Ꝑ medium sapit naturā extremoꝝ.sz peccatū ori/ginale est quasi qđam mediū inter actualē culpā ipsi⁹ ade a qua causat.z culpā nostram actualē quā causat.quoꝝ extremorū vtrūqz ē voluntariū.ergo peccatū originale z habet ra tionē culpe z volūtarij.

Quātuz ad terciuz

Dist.xxxi. Articulus tercius.

articulū ponā duas ꝯclusiones. Prima ē ꝙ de lege cōmuni originale peccatū vniuersa liter trāsfundit in omes homies qui semina/liter descendūt ab adā Secūda est ꝙ ꝺ pri uilegio spēali ista macula nō tetigit virginez gloriosam. Cōclusio prima patet autorita te apostoli.i.ad Chor.xv.vbi ait.Quoniāq̄ dem p hominē mors z p hominē resurrectio mortuoꝝ.Et sicut in adā oēs moriunt.ita z i christo oēs vuificabunt. Ꝑ.ad Ro. v.ait idē apostol⁹.ꝙ peccatū trāsijt in omnes.

Prima cō clusio.

Secunda conclusio.

1

2

Ꝑ.augustin⁹ sup iohannē sermone q̄rto ait ꝙ oēs ex illa radice venūt de qua cātat gemēs dauid.Ecce em in iniquitatib⁹ conce ptus sum z in peccatis meis aluit me mater mea. Ꝑ.augustin⁹ de fide ad petr.c.xxiij. ait.Firmissime tene z nullaten⁹ dubites om/nē hominē qui p cōcubitū viri z mulieris cō cipitur cuz originali peccato nasci.impietati subditū.mortiqz subiectū.Et eodē capitulo ait augustin⁹.Eram⁹ z nos aliquādo natu/ra filij ire sicut z ceteri.a qua ira null⁹ liberat nisi p fidē mediatoris dei z hominū hominis ihesu xpi.

3

4

Ꝑ.tota natura humana fuit in/fecta in adam.ergo oēs qui humanā natu/ram naturaliter seu modo naturali ab adam sumpserūt ipam infectā acceperūt quantū est de lege cōmuni.ꝯsequētia patet.quia ipe non potuit naturā dare aliter q̄ ipe eam habuit. Sicut em fonte totaliter infecto nō possunt aque mūde emanare.sic ꝛc.

5

Cōtra cō/clusionem

Sz ꝯtra istud potest multipliciter argui. Primo sic.Si peccatū primi parētis potest maculare.tunc puritas z sanctitas primoꝝ parentū nos po/terit expurgare z sanctificare.Cōsequētia pa tet.Nā cum bonū sit suipsi⁹ diffusiuū.boni/tas parentū nō erit minus efficax respectu p/lis q̄ malicia.que est quedā priuatio cui nul la cōpetit actio.nisi ratione boni in quo funda tur.vt patet quarto de di.no. Cuz igit multi

1

UVA. BHSC. IyR_066

homines habeãt sanctos parentes sequit̃ q̃ ñ omes nasc̃ant seu cõcipiant̃ in originali pec/
2 cato. P̃.illud qđ respectu generatis est me ritoriũ gratie illud ipm genitũ nõ potest infi cere. Ista patet quia ad Roma.xi.dicit̃.Si radix sancta ⁊ rami. Et Matth̃.vij.Nõ po test arbor bona malos fructꝰ facere.Sz actus matrimonialis generatõis cũ fit nõ ratõne li bidinis.sed ratõne,creande,plis est merito/ rius gratie.quia alias matrimoniũ nõ esset sacramentũ.nec talis actꝰ esset sacramẽtalis. quoz oppositũ patet in decretis ⁊ quarto sen/
3 tentiaz. P̃.nullꝰ potest ab aliquo recipere qđ non reperit̃ in illo.quia sicut nihil dat qđ nõ habet.sic ⁊c.Sed in nullo homine bapti sato ꝑm ritũ ecclie remanet peccatũ origina le.ergo nullꝰ qui nasc̃it ab homine baptisato ex principio sue natiuitatis accipit peccatum
4 originale P̃.corrupto inferiori nõ propter hoc corrumpit̃ superiꝰ ꝑm totũ suũ ambituz. alias negatiue arguẽdo ab inferiori ad supꝰ nõ cõmitteret fallacia ꝯsequentis.Sed na/ tura humana vt in adam est ꝯpositata est quoddã singulare inferiꝰ respectu totius hu mane nature ꝯpositate in oĩbz hominibz ergo nõ sequit̃.natura humana in adam fuit corrupta.ergo in oĩbz hominibz est corru/
5 pta. P̃.bonũ penitẽtie ipsiꝰ ade non ꝑfuit oĩbz hominibz.ergo nec malũ culpe ade de buit nocere oĩbz hominibz.quia deꝰ nõ est
6 ꝓnior ad ꝯdemnãdũ q̃ ad miserendũ. P̃. aliqui homines nõ morient morte corꝑali. igit̃ in tales nõ peruenit peccatũ originale.cõ sequẽtia patz.quia mors est pena peccati ori ginalis. Juxta illud apostoli.p vnũ hominẽ peccatũ intrauit in mundũ.⁊ꝑ peccatũ mors Antecedẽs ꝓbo tripliciter.Primo ꝑ aposto/ lũ qui ait.i.ad Thessa.iij.Nos qui viuim⁹. qui residui sum⁹ in aduẽtu domini nõ preue niem⁹ eos qui dormierũt.Secũdo quia fi/ des catholica ponit q̃ christꝰ ventur⁹ est iu/ dicare viuos ⁊ mortuos.Tercio qz vt magi/ ster adducit quarto libro sentẽtiaz.dist.xliij. autoritate beati hieronimi.quidã in fine mũ
7 di nõ morient̃. P̃.augustinꝰ dicit in libro de baptismo paruuloz.Nõ plus nocuit trãs gressio primi ꝑuaricatoris q̃z valuit incarna/ tio christi.sed incarnatio non valuit omnibz cũ multi damnent̃.ergo trãsgressio nõ noce
8 it oĩbz. P̃.augustinꝰ in libro de ꝑfectõe iusticie ait Qđ necessitate nature fit culpa ca ret sz quicq̃d causat̃ ex semine in ꝓlem fit ⁊ cau/
9 satur ex necessitate nature. P̃.augustinꝰ in libro de nuptijs ⁊ cõcupiscẽtijs ait.Peccatũ trãsmittit in prolẽ nõ ꝓpago sed libido.Sz pos sibile est fieri generationẽ sine libidine.cũ ꝑm cõmuniter loquentes libido aut pertineat ad inordinationẽ sensualitatis.aut ad improbã voluntatẽ.que in sanctis patribz nõ videtur fuisse.cũ de abraam dicat augustinꝰ.q̃ celeba tus Johãnis nõ ꝑfertur ꝓiugio abrae. P̃. ambrosiꝰ ait de Johãne baptista.q̃ nõdũ il/ li inerat spiritꝰ vite.⁊ tã inerat spiritꝰ gratie. sed peccatũ originale nõ potest homini inesse anteq̃z viuat.ergo videt̃ q̃ Johãnes bapti/ sta imunis fuerit ab hmõi peccato. Idem potest argui de hieremia.de quo ait dominus hieremie.i.c.Priusq̃z te formarẽ in vtero no/ ui te.⁊c.Et planũ est q̃ dominꝰ loquit̃ ibi de noticia approbatõis.alias hoc dictũ nõ ca/ deret in singulare ꝓconiũ ipsiꝰ hieremie.cum vniuersali noticia deus oĩes suas creaturas cognoscat etiã anteq̃z fiãt. Sz ista nõ cõ/ cludunt.quia excepto filio virginis ⁊ virgi/ ne genitrice.de alijs oĩbz hominibz cõcor/ diter tenet̃ ab oĩbz catholicis doctoribz q̃ cõcipiant̃ in peccato originali.ergo ⁊c. Ad primũ igit̃ dicẽdũ q̃ ꝯsequẽtia nõ tenet.Nã sicut adã accepit a domino originalẽ iusticiã nõ solũ vt in se erat particularis ꝑsona.sz eti am vt erat principiũ ceteroz.sic perdita origi nali iusticia nõ solũ adam inficiebat in se tali carentia vt erat singularis ꝑsona.sed etiã vt erat principiũ omniũ posteroz.Sz quilibet alius sanct⁹ vel pur⁹ homo ita accipit a deo puritatẽ ⁊ sanctitatẽ vt est singularis ꝑsona, q̃ tamẽ nõ accipit hmõi sanctitatẽ vt est prin cipiuz alteriꝰ ꝑsone.Et ideo sicut granũ pur gatũ a palea.quia sic purgat̃ vt tale ꝯpositũ q̃ nõ purgat̃ vt est alteriꝰ grani principi um.ideo quãuis in sesit purgatũ a palea.ge/ nerat tamen aliud granũ palea inuolutũ.sic quia nostri parẽtes ꝓpinqui ita purgant̃ i se ꝑsonaliter q̃ tamẽ nõ purgant̃ naturaliter.hꝫ est vt debent esse alteriꝰ naturale principium. ideo quãuis sint puri ⁊ imaculati generãt ta mẽ prolẽ inuolutã palea macule originalis.

Ad secundũ dicẽdũ ad maiorẽ q̃ ille actꝰ nõ est absolute meritoriꝰ.sed solũ ex sancta et sacramẽtali intentõne generãtis ⁊ ideo vt me ritorius est puta vt est ꝑsonalis nõ inficit ip/ sum genitũ.potest tamen ex tali actu infectio causari in ipso genito vt est naturalis.⁊ vt ta lis homo naturã generatiuã ꝯsequit̃ a primo parente. Ad tertiũ patet ꝑ ea q̃ dicta sunt ad primũ Ad quartũ dicendũ q̃ licet adã

Lõtra ista

Soluto Ad.1.

Ad.2.

Ad.3. Ad.4.

UVA. BHSC. IyR_066

vt in se cõsideratus fuerit vna singularis persona.ꝛ vt sic ad corruptionẽ nature vt in ipo fuit singulariter suppositata nõ oporteret naturã singulorꝫ ꝛ omniũ hominũ esse vl' fuisse corruptã.tamẽ vt natura in adam fuit originale ꝛ vniuersale principiũ omniũ hominũ. sic ad corruptionẽ nature in adam sequit̃ corruptio in naturis ceterorꝫ.vt sic em̃ natura in adam habet se ad modũ superiorꝫ.in quolibet aũt alio singulari homie ab ipo ꝓpagato
Ad.5 habet se ad modũ inferiorꝫ. Ad quintuꝫ dicendũ ꝙ ipe adã bonũ siue penitẽtie nõ potuit ĩ posteros trãsfundere.qz principiũ talis boni fuit gratia ipi a deo psonaliter ꝛ vt priuate psone data.malũ autẽ originalis culpe fuit in eo vt erat principiũ ceterorꝫ.sicut etiã eius oppositũ.s.originalis iusticia sibi fuit data tanꝯ vniuersali ꝛ originali principio a quo trãsfunderet in posteros.quã quidẽ iusticiã cũ perdidit.nõ solũ ꝓ se sꝫ etiã ꝓ omĩbꝫ alijs eã perdidit.qz eo tenore quo eã recepit eodꝫ tenore eã perdidit.ꝛ per ꝯsequẽs tali perditõe infecit humanã naturã.nõ solũ vt in se psonaliter fuit.sed vt in omes alios originaliter
Ad.6. trãsfundenda fuit. Ad sextũ nego antecedens.Ad ꝓbationẽ dicendũ ꝙ vt recitat beatus augustin⁹.xx.d ciui.dei.c.xviij. Flãma ignis pueniet die iudicij.que tantuꝫ ascendet quantũ ascenderũt aque diluuij.in qua flãma omes qui tũc viuẽt supꝫ terrã morient.attamẽ qz celerrime ꝛ quasi ĩmediate resurgẽt.ideo loquit̃ de eis scriptura ac si viui manerẽt. Iste em̃ etiã in alijs locis est modus loquẽdi scripture.Dixit em̃ christ⁹.Nõ est mortua puella.ꝛ hoc ꝓ tanto.qz ĩmediate voluit ipam suscitare.Propter hoc etiã ait phs.ij.physicorꝫ. qd̃ modicũ distat ꝓ nihilo reputat intellect⁹
Ad dictũ hieronimi dicẽdũ.ꝙ hieronym⁹ nõ loquit̃ ibi fm̃ opinionẽ ꝓpriaꝫ.sed recitat
Ad.7. dicta aliorꝫ. Ad septimũ dicendũ ꝙ intentio augustini est ꝙ incarnatio verbi in ꝫ plus ꝓfuit.qz eos qui obicẽ ex sua mala voluntate nõ ponũt in altiori statu ꝯstituit.qꝫ adã sue-
Ad.8. rit anteꝫ peccauit. Ad octauũ patet ex su-
Ad.9. perius dictis.ergo ꝛc. Ad nonũ dicẽdum ꝙ dato per impossibile vel possibile ꝙ in actu generationis alicui⁹ homis nulla esset libido actualis.esset tñ in eo libido ꝛ cõcupiscentia habitualis.q̃ est derelicta in eo ab ipo peccato originali.q̃ dicit fomes peccati.ratõe cui⁹ ge-
Ad.10. neraret prolẽ infectã peccato originali. Ad decimũ dicendũ.ꝙ ambrosi⁹ ibi ꝓ spũm vite intelligit actũ spiratõis ꝛ respiratõis.qui nõ cõuenit puero q̃diu est in vtero materno.habet em̃ puer q̃diu est in matris vtero apertũ vmbilicũ.put dicũt phisici.per cui⁹ apertura coꝛ ei⁹ sufficiẽter refrigerat̃ quãuis nõ habeat actũ spirãdi ꝛ respirãdi. Et qz iohãnes repletus fuit spiritu sancto adhuc ex vtero matris vt patꝫ Luc.i.qõ verisimiliter potest credi factum fuisse cũ sex mẽses habuit in vtero matris.quãdo exultauit in vtero ad ꝓsentiaꝫ dei genitricis salutãtis matrẽ iohãnis.ideo bene potest dici ꝙ ante habuit spũm gratie iohannes q̃ spiritũ vite.id est actũ spiratõnis.qui sibi in vtero nõ potuit cõpetere. Ad illud de hieremia dicẽdũ.ꝙ ex hoc nõ habet ꝙ hieremie cõpeteret aliq̃ sanctitas ante sui formationem in vtero.qz qd̃ nõ est.illi nulla sanctitas inesse potest.sed solũ habet ꝙ de⁹ cognouit ipm̃ esse futuꝫ bonũ. Johãnes igit̃ baptista ac etiã hieremias in originali peccato fuerũt. quãuis ꝓ sanctificationẽ spũssancti quẽ ambo crediunt̃ recepisse in matris sue vtero purgati fuerint anteq̃ extra vteꝫ nascerẽt. Se-
cundo dico ꝙ virgo gloriosa ex priuilegio singulari sic fuit ꝓuenta spũssancti gratia ꝙ originali culpa nunq̃ extitit maculata. Hanc tamẽ ꝯclusionẽ cũ sua ꝓbatõne ꝛ declaratõe ne nimis ad ꝓsens teneã.differo vsq̃ ad tricesimã distinctionẽ tercij libri sententiarũ. Ibi em̃ ꝓprie locũ habet.

Secunda conclusio.

Quãtuꝫ ad quartũ

Articulus quartus.

articulũ dico.ꝙ peccatũ originale principaliter ꝛ per se est in essentia anime.per quandã tamen redũdantiã est in omĩbꝫ potẽtijs anime Quia habit⁹ ꝛ priuatio sibi opposita habẽt vicissim fieri circa idẽ subiectũ.Sꝫ originalis iusticia cui originalis culpa opponit̃ priuative principaliter fundabat̃ in essentie anime ꝛ per redundantiã in potẽtijs.ergo ꝛc. Ad argumentũ principale dicendũ ꝙ quãuis exꝫ ꝓbetur ꝙ peccatũ originale nõ sit culpa actualis.nõ ꝓbatur tamẽ quin sit culpa naturalis ideo nõ valet argumentũ.

Ad principale argu.

Distinctio.xxxij.et.xxxiij.

Vonia supra

q ꝛc. Postq̃ magister tractauit de originalis peccati trãsfusiõe.nũc in ista tricesimasecũda distinctõne tractat de eiusdẽ peccati remissione.Et diuidit in duas partes. Nã mgr̃ primo ostendit ꝙ originale

UVA. BHSC. IyR_066

ꝓcatū remittit in baptismali regeneratōne Secūdo inquirit vtr̄ peccatū ꝓximoꝝ parentum ꝓlē inficiat in carnali generatōe. distinctōe. xxxiij. ibi. Predictis adq̄endū esse videtur. Prima in duas. Quia primo tractat de originalis ꝓcati remissione. Secundo inquirit vtrū oēs anime ratōnales sint equales in sui creatione. ibi. Illud quoq̄ nō incōgrue. Prima in duas. Quia primo ostēdit remissionē originalis peccati fieri i baptismo mediante diuina misericordia. Secūdo q̄ huiusmodi peccatū punit in homine non baptisato salua diuia iusticia. ibi. Solet etiam queri qua iusticia. Prima in duas. Nā primo ostēdit quomodo in baptismo originale ꝓcatū remittit ꝑ̄ habet rationē culpe Secūdo inquirit vtrū remittat ꝑ̄ habz rationē pene. ibi. Solet autē hic queri. Sequitur illa pars. Solet etiā queri qua iusticia. Et diuidit in duas partes. Quia primo magister ostendit q̄ salua diuina iusticia peccatum originale nō baptisato homini ad penam imputat Secūdo q̄ salua eadē iusticia anima humana maculate carni infunditur ꝑ quam maculatur. ibi. Si vero queritur. Et hec in duas. Nā primo petit quare deus innocentē animā maculato corpori infundit Secūdo inquirit an in ipa infusione anima talis sit qualē eā deus creauit. ibi. Dica quibusdam. Sequit distinctio tricesimatercia. Predictis adq̄endū esse videt. in q̄ magister querit vtrū peccata ꝓximoꝝ parētuz transeāt in genitā ꝓlē. Et diuidit in duas partes. Quia primo magister ostendit circa hāc questionē sacraꝝ scripturaꝝ quasi oppositam apparere sententiā. Secūdo veruz intellectū scripturaꝝ dando tollit hmōi oppositionis apparentiā. ibi. Et licet ꝑccatis. Prima in duas. Quia ꝑmo facit iam dictā q̄stionem de peccatis parentū ꝓximoꝝ. Secūdo subdit aliā questionē de ꝑccato parētum primoꝝ. ibi. Hic queri solet. Prima in tres. Quia primo mouet predictā questionē Secundo recitat circa hoc vnā falsam opinionē Tercō addūcit hmōi false opinionis improbationē. Secunda ibi. Et q̄ nō. Tercia ibi. Alioquin sibiꝑi. Sequit illa pars. Hic queri solet. Et diuidit in tres partes. Quia primo mota questione quandā falsaz opinionem circa eā recitat. Secundo huiusmodi opinionē improbat. Et tercio aliā incidentē dubitationē determinat. Secūda ibi. Ad qd̄ dici potest. Tercia ibi. Si ꝯo queritꝝ Sequit illa pars. Et licet ꝑccatis. Et diuidit in tres partes. Qz ꝑmo resumit principal' q̄stionis difficultatē. Scdo determinat veritatē. Tercio obiciēdo nouā inducit dubietatem. Scda ibi. Sz vt ait hieronim⁹. Tercia ibi. Uerūtamē si cē. Et hec in tres. Qz ꝑmo ꝓtra ꝑdicta ponit obiectōez. Scdo dat lr̄alem solutionē. Et tercio assignat misticā seu spūalē rn̄sionē. Scda ibi. Sz ideo patres cē. Tercia ibi. Qd̄ etiā mistice. Hec est sententia istaz distinctionū in generali. circa quas quero hāc questionē in speciali.

Trū pene ex originali peccato influ-
v cte sint eq̄liter in oib⁹ hoib⁹ Et videt q̄ sic. Qz eq̄li posita causa ponit eq̄lis effect⁹ in ꝟbiecto eq̄liter se habēte. sz originale peccatū eq̄liter est in principio natiuitatis in q̄libet hoīe. et ale q̄ sunt subiectū originalis peccati a principio sue creatōis sunt eq̄les ꝑm suā essentiā. g̃ pene ꝓsequentes hmōi peccatū vident esse eq̄les. Cōtra. experiētia docet. s. q̄ fomes peccati. s. ꝓnitas peccandi maioꝝ est ī vno hoīe q̄z in alio. vn⁹ em̄ hō est naturaliter inclinat⁹ ad fornicandū. alter ad furandū. et sic de aliis vicijs. Dic ꝑmo videndū est de eo qd̄ queritꝝ. Scdo de eq̄litate animaꝝ qd̄ in ipso argumēto implicabat. Et h̄ q̄stū ad istā distinctōez. s. tricesimā secūdā. Tercio vtr̄ mouēti i solo pcto originali debeat pena eterna. Et q̄rto vtr̄ pcta parētū ꝓximoꝝ trāseant in filios. Et hoc q̄stū ad distinctionē tricesimātercia.

De primo breuiter

Articulus primus

dico. q̄ aliq̄ pene peccati originalis sunt ꝑ se et ꝑmo inflicte ratōne talis peccati. et iste sunt eq̄liter in oib⁹ in quib⁹ regnat tale peccatū. et iste pene directe respiciūt originale peccatuz. puta ꝑuatio originalis iusticie. caretia diuine gratie. et caretia visionis diuine essentie. Alie aūt sunt pene indirecte. q̄ ꝓsequunt ipm originale peccatū ꝑ accidēs. puta sicut causaz removentē ꝓhibēs. et hmōi penas nō optet eē eq̄les i singul'. tales pene sunt mors corpalis infirmitas. et cetere passiones. et pnitas ad peccandū. q̄ oia ꝓuenīūt in nobis ex rebellione viriū inferioꝝ ad superiores. et hec rebellio accidit ex remotōe originalis iusticie. vt patuit supi⁹. In hac tñ ineq̄litate iusticia iudicis. s. dei nō est increpāda. Nā sicut iudex human⁹ ꝓpter eq̄le delictū cōmissuz a duobz ambos privās oculis nō est calūniand⁹ si ꝓsequenter vn⁹ illoꝝ

UVA. BHSC. IyR_066

ꝓpter carentiã oculoꝝ frãgit tibiã & nõ alter. qz talia ꝑ accidẽs ꝓsequunt. sic i ꝓposito ꝛc.

Articulus secundus. Prima cõclusio

Quantũ ad secũdũ

articulũ ponã duas ꝯclusiones. Prima ẽ q̃ oĩes aie humane q̃tũ ad suas essentiaꝫ ac etiã ꝓprietates imediate fundatas i essentijs & naturaliter tales essentias ꝓsequẽtes sunt eq̃les. Quã nõ. tũc specie differrẽt. ꝫ ꝓsequẽs ẽ falsuꝫ. qz tũc hoĩes quoꝝ tales aie sunt substãtiales pfectões. necessario differrẽt specie. qđ̃ est impossibile. ꝓsequẽtiã ꝓbo. qz ineq̃litas essentiaꝫ necessario arguit distinctõnez specifica i formis. Proprietates etiã imediate & naturaliter essentias aliq̃s ꝓsequẽtes si ineq̃les sunt necessario i essentijs ineq̃litatẽ causaliter ꝑsupponũt. P. si forme substantiales aliq̃ꝝ indiuiduoꝝ essent ineq̃les ꝑm suã essentiam. tũc species ineq̃liter ꝑdicarent ꝛc indiuiduis qz entitas specifica ꝑncipaliter sumit a forma substãtiali. Sz oppositũ ꝓsequẽtis ponit ꝓbs iij. metha. P. ꝑm q̃ i aliquibꝫ formis eiusdẽ speciei repit ineq̃litas penes diũsum gdũ nobilitatiꝫ ꝑm ꝙ repit in eis susceptio magi & min9. Ista patet. vij. phili. Si igit i hũanis aiabꝫ esset hmõi ineq̃litas. tũc forma substantialis susciperet magꝫ & min9. qđ̃ est ꝯtra ꝓbm i ꝑdicamẽtis. vbi ait. q̃ substantia nõ suscipit magꝫ & min9. q̃ ꝛc. Sz forte dicet. ista cõclusio repugnat duobꝫ pariẽsibꝫ articulis. Quoꝝ prim9 est q̃ error est dicere q̃ incõueniens sit aliq̃s intellect9 esse nobiliores aliis. qz tũc aia xp̃i nõ esset nobilior aia iude. Secund9 est q̃ error est ponere q̃ vn9 hõ melius intelligit q̃ alter. qz habet meliorẽ intellectuz passiuũ. id est meliorẽ imaginatõez. P. ad idẽ ꝑt argui sic. Sicut materia est ꝓpter formã. sic diuersitas materie est ꝓpter diuersitatẽ & ineq̃litatẽ forme. Ista patet ꝑ cõmentatorẽ q̃ secundo ꝛc aĩa ait. q̃ mẽbra cerui & leonis differũt. qz aie eoꝝ differũt. Sz mlta est diũsitas & ineq̃litas in materia corpoꝝ humanorũ. q̃ ꝛc. P. si nulla esset inequalitas i aiabꝫ humanis ꝑm suas essentias & ꝓprietates imediate i talibꝫ essentijs fundatas. tunc aie sepate a corpibꝫ nullã haberent ab inuicẽ differentiã. falsitas ist9 ꝓsequẽtis cuilibet fidelis est nota. ꝓsequntia etiã patet. qz cũ tales aie nõ differãt ꝑ aliq̃d extrinsece sibi adiunctuz. igit si nõ differũt ab intrinseco tunc videt q̃ nullo modo differãt. Ad primũ & secũdũ dicendũ q̃ illi articuli nõ pl9 intendũt nisi q̃ ꝑ ꝯiunctionẽ ad corpus vna aia ꝑt sortiri aliq̃ã dignitatẽ q̃ non cõpetit alteri aie q̃ alteri ꝯiungit corpi. qđ̃ quidã negabãt dicentes q̃ talis diuersitas nobilitatiꝫ solũ est ex pte corporis sita q̃ aie ex sua ꝯiunctõe ad corpa nihil diuersitatiꝫ in nobilitate ꝓsequunt. cui9 opinionis oppositũ appebit in secũda ꝯclusione.

Solutio. Ad. 1. et. 2

Ad terciũ dicẽdũ q̃ qñ forme differũt specie. tũc diuersitas materie est ꝓpter diuersitatẽ forme. sz qñ forme sunt eiusdẽ speciei. tunc ecõuerso forme differũt eo q̃ materie aliq̃ mõ differũt & multiplicant. Ideo. vij. metha. dicit. q̃ q̃ sunt vnũ specie & mlta numero. multã habẽt materiã. distinctio igit formaꝝ solo numero differẽtiũ nõ ꝓtelligit distinctõni materie. sz ecõuerso ꝓsequit distinctõez materie. Ad quartũ nego ꝓsequẽtiã. Ad ꝓbationẽ dico q̃ aie sepate differũt ꝑ suũ esse indiuiduale qđ̃ acq̃sierũt ꝑ ꝯiunctõnez q̃ suis ꝓprijs corpibꝫ iũgebant. Scda cõclusio q̃ aie hũane possunt esse ineq̃les q̃tũ ad suũ ee. & q̃tũ ad suas ꝓprietates fundatas subiective i organo corpali. Nã sicut forma illi cui9 est forma cõmunicat aliquẽ modũ. sic ab eo cui9 est forma sortit aliquẽ modũ. Et ideo ceteris paribꝫ aĩa ꝯiucta nobiliori corpi semp habet nobiliorẽ modũ essendi saltẽ q̃ ad esse indiuiduale qđ̃ aĩa ꝓsequit ex eo q̃ infundit corpi. Patet etiã ista ꝯclusio ꝛc ex dictis ꝓprietatibus. qz planũ est q̃ vn9 hõ melius audit q̃ alter. & acutius videt ꝑm q̃ tales ꝓtutes ꝯiuncte sunt melioribꝫ & aptioribꝫ organis. Propter qđ̃ phs. ij. de aĩa ait. Si senex haberet oculũ vt iuuenis videret vtiq̃ sicut iuuenis Sz ꝯtra istud forte dicet. q̃ cũ intellect9 nullius ptis corpis sit act9. vt dicit. iij. de aĩa. ideo nõ ꝑt dici melior vl peior ꝑ ꝯiunctõez ad corp9. & ꝑ ꝯs cũ vn9 hõ vt asserit articul9 habeat meliorẽ itellectũ q̃ alt. optet q̃ talis ineq̃litas ꝓueniat aie itellective ꝑm se. & nõ q̃tũ ad esse qđ̃ sortit in corpe. P. nos qñq̃ videm9 aliq̃s q̃ sunt peioris cõplexionis & exterioꝛa hnt corpa esse magꝫ ꝓtuosos. & ecõtra illos q̃ sunt melioris cõplexiõis & pfectioꝛa ac nobiliora habẽt corpa. esse puerꝫ & viciosos. qđ̃ esse nõ possz si i aiabꝫ esset ineq̃litas dignitatis ꝑ cõparationẽ ad ipsa corpa. Ad primũ dicendum. q̃ vn9 hõ ꝑt habere meliorẽ intellectuz q̃ alter tribꝫ modis. Uno mõ supnaturaliter ex ḡtuito dei dono. ꝑm q̃ spũssctũs impleuit telonarium & primum euangelistam fecit. & impleuit piscatorẽ & ꝓncipẽ apostoloꝝ fecit. Alio modo naturaliter puta ꝑm q̃ ex bonitate

1

2

3

4

Articulus secundus. Prima cõclusio

Ad. 3.

Ad. 4.

Scda cõclusio.

Instantia 1.

Ad. 1.

Instantia 1.

2

UVA. BHSC. IyR_066

cõplexionis vn⁹ habet magis ordinatã fantasiam q̃z alter. ⁊ p cõsequẽs meliori ordine species intelligibiles i ꝑtute lumis itellect⁹ agẽtis recipiunt in ipo itellectu possibili. Tercio mõ ex frequentiori studio ⁊ meliori exercitio Et tamẽ nullo istoꝝ modoꝝ necesse est ipz intellectũ ꝑm se. vel animã intellectuã ꝑm suã essentiã in vno hoie esse meliorẽ q̃z in altero.

Ad.2. Et p hoc patet ad secundũ Nã ꝓpter malum exercitiũ seu studiũ vel cõsuetudinẽ ille qui est bone cõplexionis potest effici grossus ⁊ vicios⁹. ⁊ econuerso qui est male cõplexionis potest effici subtilis ⁊ virtuos⁹. q⁹ sic⁹ tudo est altera natura. vt cõmentator primo phisicoꝝ ait. ⁊ ꝓs in libro de memoria ⁊ reminiscẽtia. Ex frequẽtatis etiã actib⁹ generat habit⁹. vt patet. ij. ethi. Propter qõ legit ꝺ socrate q̃ grossus fuit natura. subtilis tamen ex studio.

Di. xxxiij. Articulus tercius.

Quãtuz ad terciuz

articulũ pono tres ꝯclusiones. Prima est q̃ recedentib⁹ in solo peccato originali nõ rebet aliqua pena sensus. Quia illi peccato nõ debet pena sensus in quo nulla est ꝯuersio ad aliqꝺ bonũ cõmutabile. Ista patz. q⁹ sicut pena damni respõdet auersioni ab incõmutabili bono. sic pena sensus rñdet cõuersioni ad cõmutabile bonũ. iuxta illud apoc. xviij. q̃tũ glorificauit se in delicijs: tantũ date illi tormẽtũ ⁊ luctũ. sed in peccato originali nõ est aliq̃ ꝯuersio ad cõmutabile bonũ. vt de se patet. ergo ꝛc.

Prima cõclusio.

1

2 Ꝓ. qui ꝑm nullũ sensuz peccauit ꝑm nullũ sensum a iusto iudice puniet in eternũ Sed recedẽs i solo originali peccato ꝑm nullũ sensum peccauit. Maior patet. q⁹ licet iustus iudex quãdoq̃ remuneret vltra condignum. nunq̃ tamen punit vltra ꝯdignum.

3 Ꝓ. nulla habitualis dispositio vindicat pena sensus. nõ em̃ punit aliquis ꝓpter hoc qꝺ est habilis ad furandũ. sed punit ex hoc q̃ furatur. Sed peccatũ originale sumptũ cũ exclusione omis actualis peccati solũ dicit cõ-

4 cupiscentiã habitualẽ. ergo ꝛc. Ꝓ. beat⁹ bernard⁹ dicit q̃ sola ꝓpria volũtas ardet in inferno. sed peccatũ originale accidit sine ꝓpria

5 voluntate Itẽ Innocenti⁹ terci⁹ in quadã sua decretali dicit q̃ pena sensus debet peccato actuali. sed peccatũ originale nõ est actuale. ergo ꝛc. Sed cõtra istud potest instari

Instantia 1 sic. Caro est causa originalis peccati. ergo pena sensus debet originali peccato. Antecedẽs patet. Nam cũ solã carnẽ accipiam⁹ ab adã sola caro videt esse causa originalis peccati. cõsequentia etiã patet. quia pena debetur illi qꝺ est causa peccati. sed caro nõ est capax pene nisi ꝑm sensum. ergo ꝛc. Ꝓ. peccatũ veniale punit pena sensus. ergo ⁊ originale. An- 2
tecedens patet ex fide. cõsequentia ꝓb⁹. quia maiori peccato nõ debet minor pena. sed originale est mai⁹ q̃z veniale. quia veniale potest simul stare cum gratia. originale autem non.

Ꝓ. originale peccatũ in hac vita punit pena sensibili. ergo ⁊ post mortẽ. Antecedẽs pa- 3
tet ex ꝑcedentib⁹. Sequentia etiã videt tenere ex hoc. quia nõ mun⁹ sed graui⁹ puniunt peccata post hãc vitã q̃z in hac vita. Ꝓ. istud 4
vident sonare verba augustini in libro de fide ad petrũ. c. xxvij. vbi sic ait. Firmissime tene ⁊ nullatenꝰ dubites nõ solũ homines iam ratione vtentes. verũ etiã paruulos qui siue in uteris matrũ viuere inceperũt ⁊ ibi mortui. siue de matrib⁹ nati sine sacramẽto baptismatis qꝺ dat in nomine patris ⁊ filij ⁊ spũssancti. de hoc seculo transierũt. ignis eterni sempiterno supplicio puniẽdos. quia si peccatũ ꝑprie actõis nullũ habuerũt. originalis tamẽ peccati damnationẽ carnali cõceptione ⁊ natiuitate traxerũt. Ad primũ dicendũ q̃ antecedens nõ est simpliciter verũ. quia i nullo genere cause ꝑprie loquendo caro potest dici causa originalis peccati. nã licet a protoplasto huiusmodi defect⁹ descendat in nos p carnalẽ cõcupiscentiã. tamẽ in ipo genito nõ habet rationẽ peccati donec ptingat ad animã. Solutio. Ad.1.

Ad secundũ nego cõsequentiã. Ad ꝓbationem dico q̃ peccatũ originale ⁊ peccatũ veniale sunt alteri⁹ ⁊ alteri⁹ rationis. ideo etiaz eoꝝ pene differunt ratõe. Nec ꝑprie possunt esse ad inuicẽ compabiles penes maius ⁊ minus. Vñ quia in peccato veniali ita est ꝯuersio ad aliqꝺ bonũ cõmutabile. q̃ tamẽ nõ est auersio a bono incõmutabili. ideo ita punit pena sensus q̃ nõ punitur pena perpetua dãni. sic ecõuerso de originali ꝛc. Ad tercium dicendũ q̃ pene sensibiles in hac vita per accidens sequunt ad culpã originalem. vt patuit superius. Ad quartũ dicendus q̃ ꝑm solennes doctores puta Egi. ⁊ tho. augustinus per talia verba intendit exprimere penã dãni. q⁹ mod⁹ fuit antiquit⁹ sanctoꝝ q̃ oẽm penã eternã appellabãt penã ignis Scda ꝯclusio est q̃ recedẽtes in solo originali peccato puniuntur perpetua punitione visionis diuine essentie. Nam talis visio cum sit Ad.2. Ad.3 Ad.4. Scda cõclusio. 1

UVA. BHSC. IyR_066

oīno supnaturalis.nō potest ab aliquo adi
pisci nisi mediante gratia dei. Propter qđ di
cit apostol⁹. Gratia dei vita eterna. Sed exi
stens in originali culpa nō potest habere gra
tiam dei.ergo nec p ꝯsequēs potest habere glo
2 riā seu beatā visionē. P. ista est intentio be
ati augustini 7 ceteroꝝ sanctoꝝ doctoꝝ. In
nocenti⁹ etiā vt supra expresse dicit q originali
peccato debet p pena carētia visionis diuine.

Instantia 1 Sed cōtra istud ab aliquibꝫ antiqꝫ satis
apparēter arguit sic. Si aliqꝫ homo priva
retur dei visione.ille esset frustra pduct⁹ a deo.
ꝯsequēs est falsum.qz vt patet i ō celo 7 mūdo
de⁹ 7 natura nihil faciūt frustra.ꝯsequētia p
batur.qz illud est frustra qđ nō potest ꝯsequi
finē suū. vt patet.ij. phisicoꝝ.sz videre deū est
2 finis toti⁹ humane nature. P. grauissima
pena nō debet peccato originali.sz priuatō di
uine visionis est pena grauissima Maior pa
tet per augustinū qui vt allegat magister hic
in littera dicit.q mitissima est pena eorum q̄
p solo peccato originali puniunt. Sz minor
pbatur autoritate 7 ratōne. Autoritate q̄dez
quia dicit Chrisō. sup Matthē.q carētia vi
sionis diuine est maxima penaꝝ.7 intolerabi
lioꝝ q̄z gehēna. Patet etiā ratōe. Nā cū pena
sit semp quedā priuatio alicui⁹ boni ꝯuenē
tis ei cui pena infligitur. igitur illa est maior
pena que mai⁹ bonū tollit. sed priuatio visio
nis diuine tollit summū bonū hominis. ergo
3 videt q sit sūma pena hominis P. ille qui
est dign⁹ misericordia non debet puniri pena
ppetua. decedēs i originali peccato est dign⁹
misericordia. quia dicit in legibꝫ. dignus est
4 misericordia qui alieno vicio laborauit P.
priuatio nō plus priuat q̄z ponat habit⁹ op
posit⁹ priuatōni. sz iusticia originalis cuius
priuatio est peccatū originale nō posuit visi
onem diuine essentie. ergo nec originale pec
5 catū tollit hmōi visionē. P. augustin⁹ in
libro ō duabꝫ animabꝫ ait Tenere quēq̄z reū
quia nō fecit qđ facere ñ potuit summe iniu
sticie 7 insanie est. sed de⁹ nō est iniust⁹. ergo i
solo peccato originali decedētē nō tenebit reū
7 p ꝯsequēs nō priuabit eū tali bono qđ sine
Solutio. originali peccato sibi cōmunicaret Ad pri
Ad.1. mum dicendū q licet de⁹ nihil faciat frustra.
quia quantū in se est omnia dirigit in suos fi
nes. homo tamē qui ē liberi arbitrij mala sua
volūtate sepm suo fine frustrare pt. Ideo sa
pientie. xiij. dicit. vani sunt omes hoies in q̄
bus nō est sciētia dei. Potest etiam dici q
q̄tū ad diuinū ordinē etiā illi q̄ sunt in infer
no nō sunt frustra.qz in ipis relucet diuina iu
sticia. Etiā illi qui decedūt in originali pcto
solo nō sunt frustra.qz q̄uis nō ꝯsequant fi
nē supnaturalē. ꝯsequunt tamē finē naturalē
Possunt em̄ habere euidentioꝝ ꝯtemplatio
nē q̄z quicūq̄z phs vnq̄z habere potuit in hac
vita.que quidē ꝯtemplatio est naturalis fini
hoīs virtuosi. vt patet. x. ethicoꝝ Ad secū Ad.2.
dū dicendū q q̄ in solo originali decedūt mi
nimā sustinēt penā.qz quāuis careāt dei vi
sione.ex q̄ tamē nullū pcipiūt cruciatū. vt pa
tebit in sequēti ꝯclusione. Ad tertiū dicen Ad.3.
dū q decedēs in originali in hoc pcipit dei mi
sericordiā q null⁹ adhibet sibi cruciat⁹. nō tñ
est dign⁹ tali misericordia vt ulteri⁹ pmonea
tur ad diuine visionis ꝯsolatōez. qz nihil re
perit in tali homie ratōne cui⁹ ad hmōi visiō
nem digne debeat pmoueri. Ad quartū ne Ad.4.
go maiorē. qz licet formaliter nō pl⁹ priuatio
priuet q̄z habit⁹ ponat. tamē p modū sequele
multa priuat q̄ formaliter nō ponit habit⁹.
Priuat⁹ em̄ oculis ppetue priuat sacerdotio
q̄uis positio oculoꝝ pcise nō ponat sacerdo
tiū. sic 2c. Ad quintū dicendū q licet talis
nō debeat teneri reus q̄ ad penā cruciatiuā et Ad.5.
afflictiuā. iuste tñ pt teneri reus q̄ ad penā q̄
est ulterioris pmotionis phibitiua. Lec⁹ em̄
nat⁹ iuste priuat gradu sacerdotalis dignita
tis. quāuis suā cecitatē ꝓuenire nō potuit. sic
2c. Tercia ꝯclusio est q decedentes in solo Tercia cō
pcto originali ex pdicta carētia diuine visio cluſio.
nis nullū sustinēt cruciatū. qz null⁹ prudens 1
cruciat ex eo qđ sibi nō dat illud ad q nulla
habet nec habere potest habilitatē. esset em̄ in
sipiens homo qui doleret ex hoc q nō potest
volare vt volat auis. sz anime tales sepate ha
bent perfectā prudentiaꝝ 7 vident q nec sunt
habiles ad huiusmodi finē supnaturalē. nec
vnq̄z ex suis naturalibꝫ habilitari possunt. qz
vidēt se esse nō i via sed in termino. ergo 2c.

P. cruciatus 7 afflictio tantūmodo debet 2
delectationi que fuit in culpa. vt apparet apo
cal'. xviij. sed in originali peccato nulla est de
lectatio. ergo 2c. Sed oppositū isti⁹ ꝯclu Opio cō
sionis asserit quedā opinio dicens. q pueri de trariā.
cedentes in solo peccato originali sentiunt af
flictionem interioꝝ ex carentia diuine visio
nis. Notum ipsi⁹ opinionis nō inueni.
Potest tamē sic pbari. Omnē ꝯtrariū volū 1
tati cōtristat voluntatē. vt apparet. v. metha
phisi. sz omis pena est ꝯtraria volūtati. ergo
pena damni que est carentia visionis diuine
ꝯtristat volūtatē. 7 p consequēs affligit eam.

UVA. BHSC. IyR_066

2 P. imperpetuum separari ab eo quē quis naturaliter amat. nō caret afflictōne. sed alia ꝛecedens in solo originali peccato naturaliter amat ꝛeū. igit ꝑpetua sepatio ab ei⁹ visione est sibi vt videt afflictio ꝛ cruciat⁹.

3 P. fm sanctos doctores ꝛ philosophos carētia illi⁹ qō naturaliter apetit nō caret omino afflictōne. sed fm augustinū. omes homines naturaliter volunt esse beati. igit ꝛc.

4 P. fm sanctos doctores damnati in inferno plus cruciant d̄ pena damni q̄z ꝛe pena sensus. sed omis ꝛecedens i originali sustinet penā damni

5 P. si dicit q̄ p tanto damnati dolent ꝛe carētia diuine visionis ꝛ nō illi qui ꝛecedunt in solo originali peccato. qz cognoscunt se ex suo ꝓprio delicto penā damni sustinere cui⁹ oppositum cognoscunt ipi paruuli ꝛecedētes in solo originali. ista solutio nō valet. qz quādoq; videmus q̄ magis vel saltē nō min⁹ cruciat homo cū priuat aliquo bono sibi ꝓficuo absq; sua culpa.

Solutio. q̄z si priuaret exigente suo delicto.

Ad.1. Ad primū dicendū q̄ q̄uis minor sit vera loq̄ndo ꝛe pena que est appositiua alicui⁹ diseō uenientis. vel etiā ꝛe pena q̄ est subtractiua alicuius naturaliter ꝓuenientis. tamē nō est vera ꝛe pena que est subtractiua alicui⁹ supnaturaliter ꝓuenientis. maxime cū ille cui subtrahit nō habet difformē voluntatē ab eo qui subtrahit.

Ad.2. Sic est in ꝓposito ꝛc. Ad secundū dicendū q̄ licet sint sepati a deo quantū ad cōtemplationē glorie q̄ est finis supnaturalis. non tamē quantū ad diuinoz ꝓtemplationē naturalē. qz vt dixi liberiori modo possunt tales anime ꝓtemplari ꝛe deo q̄z quicūq; phs in vita ista.

Ad.3. Ad terciū dicendū q̄ iste aie sic ꝛecedentes nō appetunt beatitudinē glorie fm ꝓpriam rationē. qz vt sic nō cognoscūt eā. cū nec habeāt lumē glorie nec lumē fidei. in quibus luminib⁹ tantūmodo talis beatitudo cognosci potest fm propriā rationē. Appetūt ergo beatitudinē solū fm rationē cōmunez. ad cui⁹ appetit⁹ satisfactionē vt trāseat sine omi afflictōne sufficit illa pfectio quā cōsequit ex naturali ꝓtemplatōne.

Ad.4. Ad quartū dicendū q̄ illi. s. damnati maxime dolēt ꝛe tali priuatione. quia eoz volūtas est maxime difformis a dei volūtate actue infligentis p̄dictaz penā seu priuationē. Paruuloꝝ autē voluntas nō est difformis a diuina volūtate. quia sicut in vita ista nunq; habuerūt difformem voluntatē a volūtate diuina. sic nec alia vita vnq; eis displicebit illud qō ꝛe⁹ faciet. ꝛ p cōsequens ex nullo effectu dei possunt habere dolorem. quia omis dolor p̄supponit displicentiā. Ad quintū dicēdū q̄ si aliquis dolet ꝛe eo quo priuat sine sua culpa personaliꝫ accidit ꝓpter duo. Primo quia illud qō aufertur est aliquo modo sibi ꝛebitū. Secūdo quia sua volūtas est dissona a volūtate auferentis. Istoz autē duoz oppositū appareī ꝓposito. ergo ꝛc.

Ad.5.

Quātuz ad quartū

Articulus quartus.

articulū dicendū q̄ peccata proximoz parētuz trāsire in prolē potest dupliciter intelligi Uno modo q̄z tū ad culpā. Alio modo quātū ad penā. Primo modo ñ transeūt. qz ꝓprius parens nō potest suā iusticiā in plē trāsfundere. ergo nec suā culpā. Antecedēs patz.

Prima in quistio.

Probat consequētia p anſ. qui dicit. q̄ p tanto prim⁹ parēs potuit originalē culpā i ceteros homines trāsfundere. quia originalē iusticiā trāsfudisset si ipam nō perdidisset.

Conclusio.

P. generans genito cōmunicat naturā ꝛ nō personam. ergo cōmunicat ei ꝛefect⁹ naturales. cuiusmodi sunt peccatū originale. ꝛ ea que fm legē cōmunē hmōi peccatū cōsequunt. ꝛ nō cōmunicat ei ꝛefect⁹ psonales cuiusmodi sūt peccata ꝓpria seu actualia. Cōsequētia patz. Antecedēs ꝓbat. Nā q̄ nō cōmunicet ꝑsona generantis patet. qz psona est q̄d incōmunicabile vt ꝓbatū est in primo libro. Q; aūt cōmunicet natura generātis patet. qz in omi generatōne vniuoca natura generātis cōmunicat ipi genito.

2

Instantia

Forte dicet q̄ fm ph̄m in secūdo ꝛe generatōne in habentib⁹ simboluz facilioz est trāsitus. sed ples magis assimilat primo parenti q̄z primo parēti. ergo magis videtur q̄ proxim⁹ parēs possit peccatū suum transfundere in prolē q̄z prim⁹ parēs.

Solutio

Respondeo q̄ ꝓprie loquendo tunc simbolū seu similitudo inter parētes attendit quantū ad naturalia. quia fm illa habent ad inuicē ꝓuenientiā. ꝛ nō quantū ad personalia. quia fm illa habent ad inuicē supposītalē differentiā. ꝛ ideo ex vi argumēti nō sequit q̄ aliq̄d peccatum psonale parētis transfundat in plem. sed solū originale qō dicitur peccatū naturale. quia priuus inficit naturā. ꝛ mediāte infectione nature inficit personam.

Inquisitio secunda.

Sed si petitur secundo modo. scilicet vtrum transeant quantū ad penam. tunc pono duas ꝓclusiones. Prima est q̄ peccata proximoz parētuz non transeunt in prolem quantū ad penam eternā. Quia fm beatū augustinū quicunq;

Prima conclusio

UVA. BHSC. IyR_066

obligat vinculo pene. s. eterne nõ est exps delicti. sz ples est expers a delicto parẽtis pximi vt patuit i prima pte isti⁹ articuli. ergo p delicto pximi parẽtis nõ obligat ad penã ppetuam. Etiã qztũ ad istũ itellectũ ait dñs ezech. xviij. Fili⁹ nõ portabit iniqtatẽ patris. Et ibidẽ. Aĩa q̃ peccauerit ipa morietur. Et ad Gal. vi. ait apls. Unusquisqz onus suũ portabit.

Conclusio secũda.

Secũda ɔclusio est q̃ peccata pximoruz parentũ transeũt in prolẽ quantũ ad penã tẽporalẽ. Nã sicut patet in iure ciuili. crimẽ lese maiestatis nõ solũ punit in parẽte. verz etiam in ple. Nã put ples est quedã res patris sic pater potest puniri in filio tanqz in sua re seu possessione. P. princeps qñqz iuste punitur in suo populo ppter ɔiunctionẽ populi ad ipm. ergo ⁊ pater in ple. maxime quãdo proles nõ est sui iuris. sz est sub dominio patris tãqz possessio ei⁹. Antecedẽs patet. ij. reg. c. vlti. vbi multi legunt ab angelo dei interfecti ppter peccatũ regis dauid. Patet etiã cõsequẽtia. quia nõ minor est ɔiunctio plis ad parentẽ quã populi ad secularẽ principem.

Et de hac pena potest intelligi verbũ dñi exo. xx. vbi ait. Ego dñs visitans peccata patrũ in filios vsqz in terciã ⁊ quartã generationẽ. Exemplũ habem⁹ quo ad hoc gen. xix. vbi dñs ppter peccata parentũ interfecit paruulos cũ parẽtibꝫ in sodoma ⁊ gomorra. Et Nu. xvi. interfecit dñs chore ⁊ dathan ⁊ abiron cũ paruulis eoꝝ. Itẽ pcepit dñs vt in regnis chananeoꝝ interficerent omes tã puuli qz senes. Forte dicet q̃ omnes paruuli hic notati nõ solũ pena tpali verz etiã pena eterna punient puta pena damni q̃ est carẽtia diuine visionis. ⁊ h̃ videt ɔtradicere prime cõclusioni Rñdeo q̃ licz tales puuli passi fuerunt mortẽ tpalẽ ppter peccata pximoꝝ parentũ. tñ eternã penã patient ppter pctm̃ originale. ⁊ nõ ppter peccata pximoꝝ parentũ.

Instantia

Solutio.

Ad principale argu.

Ad argumentũ pncipale dicendũ q̃ qzuis maior sit vera de pena p se. nõ tamẽ de pena p accidẽs. Alias sic inuenit. dicẽdũ q̃ qzuis maior sit vera de effectu p se. nõ tamẽ est vera de effectu p accidẽs. Sz sicut patuit i primo articulo nõ quelibet pena est effect⁹ p se originalis peccati.

Distinctio tricesimaquarta.

Ost predicta

p ⁊c. Postqz mgr determinauit d̃ peccato puuloꝝ qd̃ dicit originale. h̃ psequit d̃ pcto adultoꝝ. qd̃ dicit actuale. Et diuidit i duas ptes sm q̃ primo pmittit ordinẽ de dicendis. Scd̃o psequit de eis ibi. Causa ⁊ origo. Et hec i duas. qz pmo tractat succincte d̃ iã dicti pcti radice. Scd̃o de hmõi radice psequit mgr extẽse. dist. xxxviij. ibi. Post pdicta de volũtate. Prima i duas. qz pmo mgr tractat de pcto habendo respectũ ad pcti defectũ. Scd̃o habẽdo respectũ ad ipi⁹ pcti actũ. dist. xxxv. ibi. Post hec videndũ est ⁊c. Prima i duas. qz pmo oñdit radicẽ ⁊ causaz peccati a q̃ habet esse. Scd̃o oñdit causaz i qua habet esse ibi. Oñsa igit origine. Et hec i tres qz pmo mouet q̃stionẽ ⁊ sbdit ei⁹ determinationẽ. Scd̃o adducit ɔtrariã obiectionẽ. Et tercio sm augustinũ illi⁹ obiectõnis ponit solutõez. Scd̃a ibi. Ad h̃ ãt. Tercia ibi. Hoc aũt augustin⁹ i libro eodẽ. Prima i tres. Qz pmo oñdit q̃ i bono fundat malũ. Scd̃o q̃ idẽ pt dici bonũ ⁊ malũ Tercio asserit q̃ i his fallit q̃dam regula ɔtrarioꝝ. Scd̃a ibi. Ex q̃ sensu. Tercia ibi. Ideoqz in his contrarijs.

Circa istã. xxxiiij. dist. q̃ro hãc q̃stionẽ.

v Trũ malũ causet a bono. Et videtur q̃ nõ. Qz oĩs effect⁹ aliq̃ mõ assimilat sue cause. sz malũ i nlĩ⁹ assimilat bono. g̃ ⁊c. Maior patet. qz q̃ sunt causatoꝝ pinsunt suis causis. vt patet in libello de causis. ⁊ p ɔñs assimilant eis. Minor autez videt esse nota. qz vnũ ɔrioꝝ nõ assimilat alteri. cũ maxie a se inuicẽ distẽt. vt patet i pdicamẽtis. sz bonũ ⁊ malũ sunt ɔria. vt patz ibidẽ. Contra. illud qd̃ pcise originat ex aliq̃ h̃ causat ex illo. sz aug⁹. dicit i enchiridiõ q̃ malũ ñ pt oriri nisi ex bono. Hic q̃ttuor sunt videnda. Primo vtz malũ dicat aliquã naturã positiuã. Secũdo de eo qd̃ queritur. Tercio vtz malũ culpe possit corrumpere totuz bonũ. Et quarto vtz possibile sit esse aliqd̃ puz malũ.

Articulus primus

Quãtum ad primũ est aduertẽdũ q̃ aliq̃d dicere naturã positiuã pt dupliciter itelligi. Uno modo directe ⁊ p se. Alio mõ indirecte ⁊ ɔnotatiue. Et sm hoc pono duas ɔclusiones. Prima est q̃ malũ directe ⁊ p se ñ dicit aliquã naturã positiuã. Qz illd̃ qd̃ tm̃ dicit priuatõez nõ est ens positiuũ. malũ ẽ hmõi. Maior patz. qz puatio de se est nõ ens. vt patet pmo phisicoꝝ. Minor etiam patet. quia malum non est aliud

Prima cõclusio.

1

UVA. BHSC. IyR_066

2 nisi priuatio boni. P. illud qđ sic se habet q̄ q̄to magis intendit tanto min⁹ dicit ō entitate ⁊ tanto magis tollit perfectōez ⁊ entitatem. illud ꝑm se nullā dicit naturā positiuā. malū est hmōi. Propter hꝯ em̄ dicit ph̄s. iij. ethi. Malū seipm̄ corrūpit ⁊ si integr̄ sit imputabile fit P. bonū dicit equaliter enti. vt dicit. i. ethi. igit oēm illud qđ dicit entitatem positiuā. optet q̄ sit bonū. ⁊ p ꝯsequēs si malū diceret ꝑm se aliquā naturā seu entitatē positiuā. tūc malū esset bonū. qđ est impossibile.

3

4 P. Dama. lib. ij. c. iij. ait. Nihil aliud est malū q̄z priuatio boni. Itē augustin⁹. xij. de ciui. dei. c. vij. ait. Malū se habet ad intellectū sicut tenebra se habet ad oculū seu ad visum. ⁊ silentiū ad auditū. Sz cōtra istud picagorici ac manichei qui oppositē vident fuisse opinionis possent sic instare. Oēm qđ corrūpit aliq̄d agit in ipm. ⁊ p ꝯsequēs dicit entitatē positiuā. qz agere p̄supponit esse. sed malū corrumpit bonū. vt patet. iij. de di. no.

Opio contraria.

1

2 P. quicq̄d a deo creat est ens positiuū. sed malum a deo creat. in ꝓta illud Isaie. xlv. Ego dñs faciēs pacē. ⁊ creans malū. P. in hoc differt oppositio ꝯtraria a ꝯtradictoria ⁊ priuatiua. q̄ dicit ens reale ⁊ positiuū in vtroq̄z suoz extremoz. sz bonū ⁊ malū sunt ꝯtraria.

3

4 vt patet in libro p̄dicamentoz P. illud qđ intendit ⁊ remittit est ens positiuū. malum est hmōi. ergo ⁊c. Forte dicet ad istud q̄ malū intendit ⁊ remittit p accidēs. puta ratione maioris vel minoris boni qđ corrūpit. maius em̄ malū est homicidiū q̄z adulterū. qz maior bonū corrūpit. ⁊ maius malū est patricidiū q̄z simplex homicidiū.

Instantia

Solutio.

5 Istud nō valet. quia causa nō intendit nec remittit ꝓpter intensionē ⁊ remissionē effect⁹. sz potius econuerso. sz malū est causa corruptōis ipsius boni. P. malū qđ ab aliq̄ refutat est maioris entitatis q̄z bonū qđ ab eo appetit. ergo tale malum erit ens positiuū. Cōsequētia patet. Probo antecedēs qz ouis refugit p̄sentiā lupi ⁊ appetit absentiam lupi. ergo p̄sentia lupi est qđdaz malū. ⁊ absentia ei⁹ qđdā bonū. qz bonū est qđ oīa appetūt. vt patet ꝑmo ethicoz. ⁊ malū econtra qđ oīa fugiūt. sz p̄sentia lupi est formaliter maioris entitatis q̄z absentia ipsius. g̃ ⁊c.

Solutio. Ad. 1.

Sz ista nō ꝯcludūt. Ad primū igit dicēdū q̄ malū sumptū in ꝯcreto dicit agere ratione implicatōis subiecti in quo fundat. Si aūt sumit in abstracto puta ipa malicia. tunc non agit. ⁊ si dicit ipm malū aliq̄n corrūpere hoc nō est intelligendū actiue sz formaliter. qz malū ꝑm se abstracte sumptū ē formaliter ipa corruptio boni vel corruptū esse ipsius boni sicut cecitas est corruptio visus. Ad secūdū dicendū q̄ minor cū sua ꝓbatōne intelligenda est de malo pene. q̄ quidā pena dū inferta iusto iudice. q̄uis sit malū ꝑm q̄d puta respectu appetit⁹ illius cui infert seu infligitur pena. est tamē qđdam bonū simpliciter cū implicet virtutē iusticie. Ad tertiū dicendū q̄ bonū ⁊ malū opponunt nō ꝯrarie sz opponunt priuatiue. Ad ꝓbationē dico. q̄ ph̄s loquit ibi multū large de ꝯrarijs. sicut etiā primo ph̄isicoz. dicit formā ⁊ priuationē ꝯtraria esse principia. Ad quartū dicendū q̄ susceipe magis ⁊ min⁹ pt ꝯtingere dupliciter. Uno modo p accessum ad formā aliquā seu ꝑm maiorē ⁊ minorē participatōez alicui⁹ forme. ⁊ sic maior est vera. Alio modo non ꝑm participationē forme. sz ꝑm maiorē ⁊ minorē corruptionem forme. ⁊ sic maior nō est vera.

Ad. 2.

Ad. 3.

Ad. 4.

Ad instantiā dico q̄ malū nō est causa effectiua corruptōis boni. sz est formaliter ipa corruptio boni. Alias inuenit talis additio. Rñsio etiā ad instantiā licet aliquā cōtineat veritatē loquendo de causa simpliciter positiua. tñ nō est vera loquēdo de causa priuatiua. hec em̄ dicit mala vl peior. put illud qđ priuat est bonū vel melius. ꝓpter qđ dicit vij. ethi. q̄ pessimū opponit optimo. Ad quintū dicendū q̄ ouis fugit p̄sentiā lupi. qz fugit priuationē sue ꝓprie entitatis q̄ posset sibi accidere p̄sentiā lupi. Appetit aūt ēe absentiā lupi nō ꝓpter nō entitatē ipsius absentie sz ꝓpter ꝯseruationē sue ꝓprie entitatis ⁊ permanētiā. Igit p seipa ouis appetit entitatē ⁊ esse. ⁊ refutat priuationē ⁊ nō esse. Ex q̄ patet. q̄ antecedēs nō est vez.

Ad. 5.

Secūda ꝯclusio est q̄ ipm malū ꝓnotatiue dicit naturā positiuā. qz ipm malū fundatur in ente positiuo. Nā priuatio dicit aptitudinē in subiecto. sz malū est priuatio boni. ergo semp ipm malum dicit carentiā bonitatis debitā illi rei q̄ dicit mala. ⁊ p ꝯsequēs necessario ꝓnotat ens positiuū.

Secunda conclusio.

1

2 P. priuatio ⁊ habit⁹ apta nata sunt fieri circa idē subiectū. sz habit⁹ oppositus malicie. s. ipa bonitas est in ente positiuo. ergo et ipa malicia.

3 P. vi. metha. dicit q̄ verum et falsum sunt in aia. bonū aūt ⁊ malū sunt in rebus. ergo ⁊c. Sz ꝓtra istud pt instari sic. Si malū fundaret in ente positiuo. tūc malū fundaret in bono. ꝯsequētia patet. qz bonū dicitur equaliter enti. vt patet ꝑmo ethicoz. Falsitas ꝯsequētis potest multipliciter ꝓbari.

Instantia

UVA. BHSC. IyR_066

Dist. xxxiiii.

1 Primo sic. Unū oppositorū nō est subiectū alterius. sz bonū z malū sunt opposita Secundo sic. oīe fundatū in aliq̄ nouit illud in q̄ fundat. g̃ bonū esset malū si malū fundaret in bono. Tercio qz bonū est qđ oia appetunt. vt dicit. i. ethi. sz illud qđ subiicit malo nō est appetibile. nullus em̃ appetit esse in miseriis. Quarto qz dyonisius. iiij. de di. no. ait. q̄ malū neq; est existēs neq; in existētibus. Et hoc dyonisius ibidē probat p hoc. quia oīe existens est bonū. malū aūt nec est bonū nec est in bono. Rñdeo. p̄cedo p̄sequētiā. sz nego sallitatē p̄sequētis. qz phis. iij. metha. in hoc distinguit priuatōes a negatōe. qz priuatio est negatio in subiecto apto nato. cū igit malus sit priuatio. z oīe subiectū vt est ens seu existens sit bonū. eo q̄ bonū vnū z ens conuertant vt patet. iij. metha. ideo necessario malū fundat in aliq̄ bono. Et ista est intētio augustini xiij. de ciui. dei. vbi ait. Mala nō nisi i bonis esse possunt. Magister etiā ait hic i glā. Qui recte acuteq; sapit. non nisi in bono malū esse intelligit. Ad primā igit probationē dicēdū q̄ bonum tripliciter sumit. Uno modo p ipa rei perfectōe. sicut claritas visus dicit bonū ipi⁹ oculi. z perfectio virtutis bonū aie. Alio modo sumit bonū p ipo subiecto qđ est aptū natum habere hmōi perfectionē. z sic ipe oculus vel aia dicit bonū. Tercio modo sumit p ipa re perfecta. z sic cōplectit vtrūq;. Primo modo ñ est subiectū ipi⁹ mali. sz est habit⁹ p̄uatiue opposit⁹ ipi malo. qui tollit z corrumpit p ipm malū. Sz bonū secūdo modo dictū est subiectū ipsi⁹ mali. qz ens in potētia est subiectū tam habit⁹ q̄z priuatōis ñ simℓ sz alternatiz Et p hoc patet ad secūdū. qz bonū secūdo modo dictū put actu priuatū est sua debita perfectōe est actu malū ppter actualē inexistentiā priuatōis sue debite perfectōis. q̄uis sit potētia bonū ppter aptitudinē quā habet ad hmōi perfectionē. que quidē aptitudo nūq̄z totaliter tollitur manēte natura rei. Et ideo oīe malus ineſt alicui bono. Ad tertiū dicendū q̄ licz subiectū ipi⁹ mali z priuatōis nō sit appetibile ratōe qua subiicit priuatōi. i. tñ ratōe aptitudinis quā habet ad suā perfectōez bene est appetibile. Ad quartū dicendū q̄ p illa p̄ba nō intēdit dyonisius negare quin malū p modū priuatōis sit in existētibus. sz solū intendit negare q̄ insit p modū accidētis positiui. Et cum ait dyonisius q̄ malus non est in bono. ibi accipit bonū p bono primo modo dicto. ergo ꝛc.

Solutio.

Ad primā pbationē.

Ad. 2.

Ad. 3

Ad. 4.

Quātū ad secundū

Articulus secundus.

principale possent poni quattuor conclusiones p̄m quattuor genera causaz. de tribus tñ generibus causaz breuiter me expediēdo dico primo q̄ malū nō habet causaz formalē. qz illud qđ p se est priuatio forme nō habet causaz formalē. malū est hmōi. vt patet ex p̄cedētibus. Secūda cōclusio. Secundo dico q̄ malū habet causaz materialez siue subiectiuā. qz priuatio nō est simpleꝛ negatio. sz est negatio in subiecto determinato z apto nato. Tercio dico q̄ malū habet causam finalē p accidēs. puta inquantū est diuinctū alicui effectui q̄ p se ordinabilis est in aliquē finē. Quarto dico q̄ causa efficiēs immediata ipi⁹ mali est aliqđ bonū deficiēs seu defectiuū. causa p̄o remota ipsi⁹ mali est aliqđ bonū qđ nō vt deficiēs sz vt perfectū est causa alicui⁹ boni p se. ad cui⁹ causationē sequit̄ p accidens z p̄ter intentōez agētis aliqđ malū annexū tali bono. Uerbi gratia. causa immediata mōstruositatis q̄ est in fet⁹ formatōne est qđdā bonū deficiēs. puta virt⁹ seminis insufficiens. Illi⁹ aūt malicie q̄ est in semine causa ē alia qlitas q̄ alterat semē. ad cui⁹ alteratōem sequit̄ p accidēs insufficiētia seminis. Ista igit virt⁹ nō agit vt imperfecta vl vt deficiēs bonū. imo quāto est sufficiētior z perfectior: tāto magis p se similitudinē suā inducit in semine. ad cui⁹ maiorē inductionē semp p accidēs sequitur maior malicia seminis relꝛectu formationis ipi⁹ fet⁹. Etiā ex pte hūane voluntatis istud aliq̄ modo p̄t declarari. Nā hūana voluntas put actualiter nō attēdit ad iudiciū recte ratōis z legis diuine. est quasi qđdam bonū deficiēs. z eadē volūtas put p se fert in aliqđ bonū p̄m q̄d. puta in carnalē delectatiōnē sepi⁹ fert in malū simpliciter. annexū tali delectatōi. puta i inordinatā adulteriū actōez Et videt esse intentio dyonisij. iij. de di. no. vbi ait. q̄ malum nō agit nisi virtute boni Et ibidē ait. q̄ omnū malorū principiū z finis ē bonū. Inuenit alias talis additio Propter predictā nō attentionē volūtatis sepius ipa voluntas nō debite posita incaute eligit ea q̄ agēdis. Hāc aūt nō attentōnez sepe incurrit volūtas ex motōe positiua q̄ a rebus mundanis allicit. q̄ allectio q̄nto suo modo ē maior z perfectior: tanto magis impedit tā dicta attentio volūtatis. Est etiā h̄ aduertendū q̄ licz iā dicto modo sili⁹ p̄tingat malū in naturalibus z moralibus. tñ in h̄ est dissimile q̄ p̄ter iā dictum

UVA. BHSC. IyR_066

modū peccādi volūtas ex mera sua liberalita
te pt peccare nō obstāte recte rōnis iudicio. p
ut supri⁹ declarauī. dist. xxv. Nec in additō
ne pdicta Sz ōtra pdictas clausulas isti⁹
ārte cōclusionis mltipliciter pt instari. z etiā
de facto ab aliquibz doctoribz instat ōtra pri
mā sic Si bonū esset causa mali inquantū de
ficiens. tūc phaberet in se effectū z malū ante
qz causaret malū. z tūc de illo malo queritā q
causet. z sic vel ibit in infinitū qd est impossi
bile. vel oportet deuenire ad vnū primum ma
lum qd est causa omniū maloz. qd est supri⁹
reprobatū in pncipio isti⁹ secūdi libri. z sili
primo libro. dist. ij. q. i. vel oportet dicere q
bonū perfectū z nō deficiēs sit imediata z p se
causa mali. qd est ōtra primā clausulā isti⁹cō
clusionis. P. si bonū inquantū deficiens es
set causa mali. tūc de⁹ qui est bonū oīno in
deficiēs nullū malū posset causare. qd est fal
sum saltez de malo pene. Juxta illud Amos
iij. Nō est malū in ciuitate qd de⁹ nō faciat.
P. effect⁹ inquantū effect⁹ potest esse cau
sa imediata boni. ergo bonū inquantū bonū.
z p cōsequēs nō inquantū deficiens potest esse
imediata causa mali. cōsequentia patet. phāt
antecedēs. qz enigma fidei inquantū inclu
dit obscuritatē est causa meredi. cū fides nō
habeat meritū cui humana ratio pbet experi
mentū. P. si volūtas esset causa peccati in
quantū deficiēs. aut hoc bonū ppter cui⁹ ab
sentiā dicit deficiēs de iure debet inesse volun
tati z nō inest. z tūc pena pcederet culpaz. aut
nō debet inesse volūtati. z tūc ratōne carentie
talis boni volūtas nō dicet bonū deficiens. si
cut nec lapis dicit bonū defectuū ppter carē
tiam virtutis visiue. Cōtra secundā clau
sulā qua dixi. q bonū inquantū bonū potest
esse causa alicui⁹ mali. quāuis p accidēs. po
test sil'r argui sic. Oīs causa per accidēs re
ducit ad causam p se. igit si malū habet causā
per accidēs. videt q etiā debeat habere causaz
p se. P. qd euenit in actōne pter intentōez
agētis excusat peccatū. sicut credēs percutere
hostē reipublice z pter intentionē peutit pa
trem excusat in decretis a patricidio. Sz istō
qd p accidens euenit pter intentionē euenit.
igit si malū euenit per accidēs. null⁹ faciendo
malū peccaret. P. effect⁹ p accidēs euenit
vt raro. sed malū euenit vt i pluribz. ergo ꝛc.
P. natura p se est causa eoz que naturali
ter fiūt. vt patet secūdo phisicoz. Sz aliq ma
la z aliqui defectus naturaliter eueniunt. vt
moz⁹ senectus infirmitas z cetera huiusmo
di. P. oīe bonū vel est bonū in actu vel in
potentia. sed neutz istoz potest esse causa ma
li. Nō quidē bonū in actu. qz hoc tollit z pri
uat per malū. Nec bonū in potētia potest esse
causa mali in actu. Nā effect⁹ in actu requirit
causaz i actu. vt patet. ij. phisicoz. Ad pri
mum igit dicendū q illud malū qd est in bo
nitate deficiente causat a bono nō deficiēte per
accidens tamē vt dictū est in secūda clausu
la. z hoc in naturalibz. In actibz aūt humā
nis illi⁹ deficiētie q volūtas actualiter nō at
tendit ad recte rationis iudiciū z diuine legis
mandatū nō oportet aliū assignare causaz qz
libertatē ꝛtradictōis humane volūtatis. Et
ideo nec in naturalibz nec in humanis est pro
cessus in infinitū. nec etiā dat vnū primū ma
lum cuius bonū nō sit causa per se ipsi⁹ mali.
Ad secundū dicendū q de⁹ nulli⁹ mali est
causa per se. Un etiā ipm malū pene est a deo
per accidens. quia de⁹ p se causat bonū virtu
tis iusticie. ad qd per accidēs sequit malū pe
ne. Ad tercū dicendū q obscuritas fidei
nō est per se causa illi⁹ meriti. sed volūtas bo
na rationē captiuās in obsequiū fidei. q gra
tia dei sibi cooperāte sponte cōsentit. ppter deū
talibz que nō videt. hec est p se causa iā dicti
meriti. Ad quartū dicēdū q defect⁹ qui p
intelligit in volūtate ante peccatū puta illa ñ
actualis attentio iudicij recte rationis z legis di
uine nō est culpa neqz pena anteqz voluntas
pgrediat in actū electōnis. qz ante huiusmo
di actū volūtas nō tenebat ad talē actualē at
tentionez. z potuit ea carere sine oīi malicia
ex sola sua libertate. Sed talis negatio seu ca
rentia accipit rationē culpe ex ipa applicatio
ne ad actū pdictū. qz ex huiusmodi applicati
one illa actualis attentio debita efficit q ante
nō fuit debita. Etiā potest dici q hmōi de
fectus potest reduci ad malū pene que pena
quāuis pcedat peccatū actuale. tamē sequit
peccatū originale. Nā ppter fomitē derelictū
in homine ex peccato originali voluntas ho
minis sic allicit a rebz temporalibz. z p cōse
quens sic distrahit. q quādoqz non attendit
ad rectū iudiciū rationis. Ad primū ōtra
secundā clausulā dicendū q sicut causa p ac
cidens reducit ad causaz p se. ita effect⁹ p acci
dens reducit ad effectū per se. z qz in pīenti lo
quimur de malo vt est effect⁹ per accidēs. ideo
nō oportet ipsi malo assignare causam p se sz
sufficit ipm malū esse cōiunctū tali effectui q
habet causam per se. Ad secundū dicendū
q qñ agēs oēz diligētiā quā debuit adhibuit

Cōtra qr
tā cōclusio
nem.

Cōtra pri
mā clausu
lam.

1

2

3

4

Contra se
cūdā clau
sulam.

1

2

3

4

5

Solutio
pro prima
clausula.
Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

Ad. 4.

Solutio
p secunda
clausula.
Ad. 1.

Ad. 2.

UVA. BHSC. IyR_066

qđ tunc in sua actõne euenit ꝓter suã intentõnem excusat a peccato. Sed sic nõ est in ꝓpõsito de malo peccati. quia peccator nõ adhibz debitã diligentiã. nec resistit peccato quantũ resistere potest.

Ad.3. Ad terciũ dicendũ ꝙ non oĩe per accidens euenit vt raro. quia generaĩ per accidens intendit corruptionẽ. nã si poĩset generare sine corruptõne tũc penitus nihil corrũperet. & nihilomin9 tot sunt corruptões quot sunt generatões. cũ generatio vni9 sit corruptio alteri9. per accidẽs eñ euenies vt raro nõ est quodcũqz per accidẽs. sed tale per accidẽs qđ dicit fortuitũ aut casuale. vt patet. ij. physicoꝝ.

Ad.4. Ad quartũ dicẽdũ ꝙ quãuis talia naturaliter euenĩãt inquantũ oĩa illa dicũtur naturaliter euenire q̃ ex necessitate materie euenũt. tamẽ nõ sunt per se intenta ab agente naturali.

Ad.5. Ad quintũ dicẽdũ. ꝙ causa mali nec est bonũ in actu qđ ꝓuat ꝙ hmõi malũ. nec est bonũ in potentia in q̃ fundatur hmõi malũ. sz est bonũ qđ ẽ agẽs qđ inducendo vnã formã expellit aliã. & relinquit maliciã ꝓuationis talis forme expulse i subiecto qđ est bonũ in potentia. Alias talis additio inueniẽt. Malũ etiã culpe causat a voluntate ac a rebz mouentibz & allicientibz voluntatẽ. que bone sunt. cũ a deo create sunt.

Articulus terciꝰ. # Quantũ ad terciũz

articulũ est aduertendũ ꝙ triplex est bonũ qđ aliquo modo ledit seu destruit ꝓ ipm malum culpe. Primũ est bonũ gratie. Secundũ bonum nature cõsiderate ꝑm se. Et tercium bonum nature cõsistens in quadã naturali habilitate. Et ꝑm hoc possũ ponere tres breues ꝯclusiones.

Prima cõclusio ꝯclusio Prima est ꝙ bonũ gratie totaliter tollit vel destruit ꝓ malũ mortalis culpe Quia q̃ incõpossibilia sunt in eodẽ subiecto vno aduenĩẽte destruitur & cedit alterz. culpa mortalis & gratia sunt in eodẽ subiecto incõpossibilia. vt patet ex dictis superi9. ergo ꝛc.

Secũda cõclusio. Conclusio secũda est ꝙ bonũ nature ꝑm se ꝯsiderate nec tollit nec diminuit ꝓprie loqñdo ꝓ malũ culpe. Quia quãuis natura aliq̃ modo vulneret ex mortali peccato. tamẽ nec in toto nec in parte tollit per peccatũ. Nã etiam in demone cui9 peccatũ inter oĩa peccata videt fuisse grauissimũ naturalia mãserũt integra & incorrupta. vt patet ꝓ dyonisiũ. iiij. de di. no.

Cõclusio tercia. Tercia ꝯclusio ẽ ꝙ bonũ ꝯsistẽs in ꝓdicta naturali habilitate nunqz totaliter tollet quãdiu homo est in statu vie. tamẽ ꝑ peccatũ mortale diminuit. Quia quantũ acquirit de habilitate ad malũ tantũ diminuit de habilitate ad bonũ. quia quãtũ accedit ad vnũ oppositorz tantũ recedit ab altero. Sed quãto magis ꝯtinuat peccatũ seu act9 viciosus: tanto maior habilitas acquirit ad malũ viciosum. ergo ꝛc. Sic igit iuxta has tres ꝯclusiones homo descendẽs a hierusalẽ i hiericho. ꝓ quẽ Luce. x. figurat mortalis peccator. primo a latronibz totaliter spoliat habitu gratie & charitatis. quo ad primã ꝯclusionem. Secundo vulnerat in naturalibz. q̃ ad secundã cõclusionẽ. & tercio semiuiu9 relinq̃tur ratõne diminutõis habilitatis ad bonũ. quo ad tercia cõclusionẽ.

Instantia Sed forte dicet ꝙ termini positi in tercia cõclusione nõ possunt simul stare. quia illa habilitas cũ sit i re finita & creata nõ potest esse infinita. sed oĩe finitũ tandẽ totaliter tollit ꝑ ꝯtinuã ablationem alicui9 finiti ab ipo. ergo illa habilitas ad bonũ ꝑ ꝯtinuã iterationẽ peccatorz i statu vie potest tantũ diminui ꝙ vltimo totaliter tollet.

Solutio inualida. Et si dicit sicut quidã dicunt. ꝙ licet ꝑm partes eiusdẽ quãtitatis aliqđ finitũ nõ possit diminui i infinitũ. tamẽ ꝑm partes eiusdẽ ꝓportionis potest finitũ diminui i infinitũ ꝙ nunqz totaliter tollet. sicut apparet i diuisione cõtinui. Istud nõ valet ad ꝓpositũ. quia sequeret ꝙ maiora peccata min9 tollerent de habilitate ad bonũ q̃z minora peccata. Probat cõsequẽtia. qz vt plurimũ peccata sequẽtia sunt grauiora q̃z ꝓcedentia. sed in diuisione seu diminutõne ꝑm ptes eiusdẽ ꝓportionis illud qđ tollit in secũda diuisione ẽ medietas illi9 qđ tollit i ꝓma diuisiõe. & qđ tollit i tercia ẽ medietas illi9 qđ ablatũ ẽi in secũda & sic deinceps. Falsitas etiã ꝯtis patet. qz cõmuniter videm9 ꝙ quãto aliq̃s est maior peccator tanto minorẽ inclinatõnez habet ad bonũ. Vñ qz peccatũ in spũmsanctũ ceteris paribz est maximũ peccatũ. ideo ceteris paribz magis tollit habilitatẽ ad bonũ.

Solutio vera. Respondeo negãdo minorẽ qua dicit ꝙ oĩe finituz tandẽ tollit totaliter ꝓ ꝯtinuã ablationem alicui9 finiti ab ipo. qz angul9 ꝯtingentie extrinsecus q̃ causat in ꝯtactu linee recte quãdo tranſit sup circũferentia circuli est valde paru9 & multũ acut9. & tamẽ si circul9 crescret in infinitũ angul9 ꝑdict9 decresceret & minueret i infinitũ. sicut ꝓbat in geometria. Et ꝑ etiaz ꝓbari ratõne. quia eadẽ lõgitudo signata puta longitudo vnius palmi accepta in circulo maiori est min9 curua & min9 distat a recti-

UVA. BHSC. IyR_066

dine. q̄z si accipiat̄ i circulo mino. ri. ergo q̄to circul⁹ magis crescit: tāto illa pars circuli su/per quā trāsiens linea recta causat angulū cō tingentie magis recedit a curuitate. ⁊ magis appropinquat ad rectitudinē. Sz quantuz iā dicta pars circuli appropinquat ad rectitudinē. tantū tollit̄ ꝛe angulo p̄dicto. sicut patet ad sensuz in subscripta figura Qz tamē nunq̄z illa pars circuli efficit plene recta. etiā dato ꝙ circul⁹ cresceret in infinitū. quia quelibet pars circuli est curua. nā sicut impossibile est ⁊ otradictionē implicat in vna linea q̄ tota est recta dare partē curuā. sic impossibile est in vna linea que tota ē curua dare aliq̄m partē rectā. sed linea circuli tota est curua. vt patet in geometria. igit̄ dato ꝙ circul⁹ cresceret in infinitū quāuis ex hoc angul⁹ p̄dictus semp minueret. tamen ex hoc nunq̄z totaliter tolleret. Nec esset necesse istā diminutōez fieri p̄m partes eiusdē ꝓportionis. quia posset fieri p̄m partes eiusdē quātitatis Nā si circulus in infinitū crescerez hō modo ꝙ semp vna die crescerz tantū quantū alia die. etiā p̄dict⁹ angul⁹ in infinitū ꝛecresceret qualibet die eq̄liter. tantū. s. vna die quantū alia die. Est etiā aduertendū ꝙ si quis p̄dictā partē circuli resecaret a circulo. tūc dirigendo eā versus lineā que hmōi partē ꝛtingit. pfecta tali directione imediate totaliter tollit̄ p̄dictus angulus. Sic quāuis nō totaliter tollat̄ habilitas ad bonū quādiu viuit peccator i hoc circulari periodo. puta in statu vie. tamē rupto isto circulo. hoc ē mortuo peccatore. ⁊ posita anima extra statū vie. tūc imediate hmōi habilitas totaliter tollit̄. ⁊ aīa efficit penit⁹ obstinata in malicia peccatoꝝ intantū ꝙ p̄m legez cōmunē nunq̄z redire poterit ad penitentiā ordinatā. Et notāter dico ꝛe lege cōmuni. qz viq̄quo extēdat se misericordia dei p̄m potentiam iuā absolutā ad p̄sens nolo ꝓtractare.

Errorē etiā origenis qui posuit prout sibi imponit ꝙ etiā ipi dānati quādoq̄z redibunt ad verā penitentiā. cū suis motiuis alibi ꝓpono tractare cū loc⁹ fuerit oportun⁹.

Articulus quart⁹, Cōclusio. 1

Quātuz ad quartū

articulū dico breuiter ꝙ nō potest dari aliq̄d qđ sit omino puz malū. Quia si in rerum natura esset dare puz malū. tunc in rez natura esset dare puz nihil. sed ꝛsequēs implicat cōtradictionē. ergo ⁊ antecedēs. Cōtradictō cōsequētis patet. qz esset ex suppositōe. ⁊ nō essz. nā purū nihil nō potest esse. Cōsequētia etiā patet. qz bonū cōuertit̄ cū ente. ⁊ p cōsequens qđ est puz malū nullo modo est ens. ꝛe necessitate igit̄ erit puz nihil P. illud nō potest ponī in effectu cui⁹ positio est suppius ꝛestructio. sed puz malū est hmōi. vt patet p Aresto. iiij. ethicoz. vbi dicit. Malū seipm corrumpit. ⁊ si integrū sit importabile fit Sz ꝛtra istā ꝛclusionē fuit erroz manicheoz. q̄z motiua scripsi libro p̄mo. dist. q. q. i. arti. iiij. Tetigi etiā eundē errorē libro. q. dist. i. q. i. arti. p̄mo P. potest adhuc p isto erroze argui sic p̄m regulā arestotel. in libro topicoz. Si simpliciter ad simpliciter. magis ad magis. ⁊ maxime ad maxime. Sz in rez natura est dare malū simpliciter qđ opponit̄ bono simpliciter. ⁊ magis malū qđ opponit magis bono. ergo erit dare maxime malū qđ opponit maxime bono. sed tale maxime bonū est purū bonū. ergo tale maxime malū erit purū malū

P. in omni genere est dare vnū primū a q̄ omīa alia illi⁹ generis oriunt vel saltē mensurant. vt patet. x. methaphisi. sed primū i quolibet genere entitatē illi⁹ generis habet purā ⁊ impermixtā. ergo in genere malorum erit dare vnū malū primū. ⁊ per cōsequens puz malū.

Cōtra cō/clusionem

1

2

Ad primū dicendū ꝙ regula illa nō tenet necessario in his q̄ sunt diuersaꝝ rationū. sed bonū maximū est bonū increatū. ⁊ bonuz simpliciter ⁊ magis bonū sunt bona creata. q̄ omino sunt alteri⁹ rationis a bono increato. cō gratia illi⁹ regule nihil arguit in ꝓposito Si aūt argumentū innitat regule oppositoꝝ. tunc solutū est in p̄mo libro. Ad secundū dicēdū ꝙ licet i rebꝫ positiuis in q̄libet genere sit dare vnū primū qđ est mensura omniū ceteroꝝ. hꝫ tamē nō oportet in priuatiuis. qz sicut priuatiuus nō cōuenit esse nisi in cōparatōe ad entia positiua. sic eis nō conuenit mēsurari p̄m se. sed solū in ordine ad ipsa entia positiua Ad argumentū principale dicendū ꝙ nō est necesse ꝙ causa p accidēs assimilet sibi effectū. sz bonū est causa p accidēs ipi⁹ mali. nō oportet em ipi malo dare causam p se. igit̄ argumētū nō valet.

Solutio. Ad.1.

Ad.2.

Ad princ pale argu.

Distinctio. xxxv. et. xxxvi.

Ost hec vidē

p dū est ⁊c. Postq̄z magister ꝛeterminauit ꝛe actuali peccato cōsiderādo ei⁹ ꝛefectū. hꝫ ꝓsequit ꝛe eo ꝓsiderādo

UVA. BHSC. IyR_066

ei⁹ actū seu fundamētū. Et diuidit i tres partes. Quia ꝓmo ponit ipsi⁹ peccati triplicē descriptionē. Secūdo ex hmōi descriptōibꝫ circa actū peccati recitat triplicē opinionē. Tercio circa istas opiniones vnā peligendo exꝓmit suā intentionez. Secūda ibi. Quo circa diuersitatis hui⁹. Tercia ibi. Quid em̄ i hac varietate. Et hec i duas. Qr mgr̄ ꝓmo dicit actū malū tam interiorē q̄ exteriorē esse peccatū. Secūdo recitat vnā opinionē que ponit hmōi actū licet nō inquantū est mal⁹ tm̄ inquantū est act⁹ a deo esse causatū. ibi. Quidā diligēter ꝛc̄. Et hec in duas diuidit ptes. Qr ꝓmo mgr̄ isti⁹ opinionis ꝓsequit intentionē Secūdo recitat oppositā opinionē. Secunda ps incipit i ꝓncipio. xxxvij. dist. ibi. Sūt aūt alij. Prima diuiditur in duas. Qr ꝓmo mgr̄ iā dictā opinionē recitat. Secūdo q̄daz incidētia circa p̄dicta determinat. dist. xxxvi. ibi. Sciendū est tm̄. Prima i tres. Qr ꝓmo mgr̄ prime opinionis innuit ꝓbationē. Secundo ꝓtra eā adducit 7 tollit duplicē obiectionē. Tercio mouet quadruplicē dubitationem. Secūda ibi. Quib⁹ opponit. Tercia ibi. Solet etiā q̄ri. Et hec in quattuor ꝑm q̄ quattuor mouent q̄stiones. quaz etiā distincte recitant rñsionel. 7 ꝓtes patēt Sequit distinctio. xxxvi. Sciendū est tm̄. In q̄ mgr̄ occasione p̄dictoz oñdit peccatū q̄nq̄z esse penā peccati. Et diuidit in duas ptes. Qr ꝓmo mgr̄ iā dictā suā intentionē ꝓmittit. Secundo circa ꝓmissa quandā q̄stionē ꝓponit. ibi. Et ideo merito. Et hec in duas. Qr ꝓmo mota questione mgr̄ rñdet ꝑm quoꝝdā opinionē q̄ peccatū ꝓt dici pena peccati non essentialiter sz causaliter. Secūdo rñdet ꝑm ꝓpriā opinionē q̄ q̄nq̄z peccatū est pena pcti nō solū causaliter sz etiaz essentialiter. ibi. In nullo tm̄ p̄iudiciū. Et hec in q̄ttuor. Prima ꝓmo recitat ꝓpriā intentionez. Secūdo addit ei⁹ ꝛfirmatōez. Tercio adducit 7 tollit quandā obiectionē. Et q̄rto p̄dictoz aliqualē facit epilogationē. Secūda ibi. Qd̄ aūt q̄dā Tercia ibi. Illud aūt diligēter. Quarta ibi. Satis illoz ꝛc̄. Hec est ſnia istaz duaz distinctionū in generali. circa quas quero hāc questionē in speciali.

Trum oē peccatū cōsistit i aliquo actu positiuo. Et videt q̄ sic. Qr opposita sūt apta nata fieri circa idē sz meritū 7 demeritū sunt opposita. 7 oē meritū ꝓsistit in aliq̄ actu. ḡ oē demeritū cōsistit in aliq̄ actu. 7 p ꝓsequēs oē peccatū ꝓsistit in aliq̄ actu. Cōtra. istud qd̄ ꝓprie habet esse in cessatōe ab actu h̄ nō ꝓsistit in aliq̄ actu. peccatū omissionis habet esse i cessatōe ab actu. ḡ ꝛc̄. Dic quattuor sunt videnda

Primo de q̄sito. Secdo vtrū malū culpe corrūpat potētias aie. Et h̄ q̄stū ad. xxxv. distinctōez. Tercio vtz malū sufficienter diuidat in malū culpe 7 malū pene. Quarto vtz malū pene possit esse sine malo culpe. 7 ecōuerso. Et h̄ q̄stū ad. xxxvi. distinctōez.

Quātū ad primum

Articulus ꝓmus

est aduertendū q̄ vt patet ex p̄dictis superi⁹ duplex est peccatū. s. peccatū originale qd̄ alio nomine dicit peccatū naturale. 7 peccatū personale qd̄ q̄nq̄z dicit actuale. De ꝓmo ñ ꝓcedit p̄sens q̄stio. sz de secūdo. Et istud secūdū diuidit. qr quedā sunt peccata cōmissionis. quedā sunt peccata omissionis. Et ꝑm h̄ ꝓpono duas ꝓclusiones

Prima cō clusio.

Prima est q̄ oē peccatū cōmissionis ꝓsistit in aliq̄ actu. Qr ois trāsgressio p̄cepti negatiui necessario ꝓsistit i aliq̄ actu ꝓhibito. sz oē peccatū cōmissiōis est q̄dā trāsgressio p̄cepti negatiui. Nō ei⁹ possum⁹ cōmittere ꝓtra legē ꝓprie loquēdo d̄ cōmissione nisi faciēdo aliq̄d qd̄ est ꝓhibitū i lege.

Instantia

Forte dicet q̄ illud qd̄ de se nihil est h̄ nō ꝓsistit i aliq̄ actu. sz peccatū est de se nihil. vt patet p augustinū sup Johannē. vbi pertractat illud Joh. i. Sine ipo factū est nihil

Solutio

Rñdeo q̄ esse nihil pt intelligi dupliciter. Uno modo p modū simplicis negatōis. Allio modo p modū priuatōis. De ꝓmo ꝓcedit argumentū h̄. nō de secūdo modo. qr cū priuatio sit negatio in subiecto apto nato. ideo tale nihil p̄supponit actū vl aliq̄d positiuū i quo fundet. etiā sepe supponit actū a quo causat. Cū igit peccatū nō sit nihil ꝓmo modo. sz secūdo mō. igit instātia nō ꝓcludit p̄missaz ꝓclusionē.

Secunda conclusio. 1

Secūda ꝓclusio est q̄ peccatū omissionis nō ꝓsistit necessario causaliter in aliq̄ actu elicito. Qr illud qd̄ accidit homini ex sola omissione alicui⁹ act⁹ h̄ causaliter non ꝓcernit aliquē actū in quo ꝓsistat. sz peccatū omissionis est hmōi. ḡ ꝛc̄. Maior ptz. Minorē ꝓbo. qr posito q̄ aliq̄s nō dicat horas canonicas illo tpe q̄n pt 7 tenet eas dicere. dato q̄ p tūc nec intrinsec⁹ nec extrinsec⁹ eliciat aliquē actū q̄ sit causa isti⁹ omissionis adhuc talis omissio erit peccatum. P. si ponit aliq̄s act⁹ q̄ sit causa pcti omissionis sic q̄ sine ipso nō possit esse peccatū omissionis. tūc vl hmōi

2

UVA. BHSC. IyR_066

peccatū necessario sequit ad talē actū. vel nō sequit necessario ad talē actū. Si primo modo. tūc vl' ille act⁹ est mal⁹ vel bon⁹. Si mal⁹ tunc nullus posset peccare peccato omissionis nisi simul peccaret pcto cōmissionis. Cōsequentia patet. qz pter peccatū omissionis cui⁹ pdicti⁹ act⁹ ponit esse causa ipe act⁹ p se esset cul pabilis. eo q ponat esse mal⁹. Falsitas etiā cōsequētis patet. qz ꝯ posito tunc omis peccās peccato omissionis necessario peccaret duplici peccato. imo duobꝫ peccatꝫ genere differētibꝫ. qđ nullus diceret sane mētis. Si secūdo modo. tūc ad actū bonū bonitate morali ꝛc q ad psens loqz necessario sequeret peccatū. qđ est incōueniens. Si ꝺo peccatū omissionis nō sequit necessario ad hmōi actū. ꝛc pēdet tm ne cessario ab ipo eo q sine ipo esse no possit. tūc adhuc sequunt filia incōuenientia sicut prius. qz aut ille act⁹ erit mal⁹. tūc erūt duo peccata aut erit bon⁹; ꝛ tūc malū pcti sine bono moris esse nō poterit. qđ est simpliciter falsuꝫ. qz licꝫ aliqđ peccatū pīupponat causaliter bonū natura. tm nullus peccatū pīupponit necessario 3 bonū moris tangz suā causaz. ℙ. illud qđ iuste punit a lege ꝺ videt esse peccatū. sed potens elicere actū ꝛbitū ꝛ nō elicit punit iuste ꝑm legē. ergo sola omissio act⁹ ꝛbiti sine oī actu elicito videt ꝺre ratōez peccati. Maior patet. Minorē ponit pḟs. viij. etꝺi. vbi vult q negligētia est puniēda ꝛ quātū ad facere ꝛ ꝗtū ad scire. Sꝫ oppositū istiꝰ ꝺclusionis multi tenēt. Qđ ꝑmo ꝓbant sic. Illud qđ nō ꝑt esse vel fieri nisi vl' mediāte opatōe. vel locutione. vl' affectōe. ꝺ necessario ꝺsistit ī aliq actu elicito. peccatū est hmōi. Maior patet. ℙrobat minor ꝑ dictū augustini q ī libro cōtra faustū sic ait. Peccatū est dictū vel factū 2 vel ꝺcupitū cōtra legē dei. ℙ. ꝛclinare vel cessare a malo put dicit purā priuatōnez vel negationē act⁹ nō habet rationē meriti. g cessare a bono put pcise dicit negatōez actus nō habet rationē ꝛmeriti vl' peccati. Antecedēs est notū. Patet etiā ꝺsequentia ꝑ locū ab oppo 3 sitis ℙ. oīe peccatū est voluntariū. g oīe peccatū pīupponit actū volūtatis. Cōsequentia patet. qz antecedēs ponit augustin⁹ ī libro ꝛ vera religione 4 ℙ. oīe peccatū distinctū ꝺtra peccatū originale dicit peccatū actuale. ꝛ p ꝺsequēs ꝺsistit in aliq actu. qz peccatū omissionis nō est peccatū originale. ergo est actuale. ꝛ p ꝺsequēs ꝺsistit in aliq actu. ℙ. oīs 5 negatio fundat in aliq positiuo sive aliq actu 6 sed omissio est quedā negatio. ergo ꝛc. ℙ. pḟs. viij. phisicoꝝ dicit. q ꝙ aliqđ q ꝙ mouet ꝛ q ꝙ nō mouet. tūc oportet assignare aliquā causaz quietis. sic a sili dicūt isti si aliqs nō facit qđ tenet facere oportet hmōi omissionis causaz assignare. ꝛ nō sufficit quecuqz. qz tantūmodo volūtaria. qz si causa esset totaliter ab extra ꝛ nullo modo volūtaria. tūc hmōi omissio esset simpliciter violēta ꝛ nullo modo esset peccatū. g peccatū omissionis necessario ꝺcernit actū volūtatis. ℙ. oīe malū pīupponit aliqđ bonū. ꝛ p ꝺsequēs aliquē actū in q fundet. qz peccatū omissionis est aliqđ malū. ergo ꝛc. ℙ. aug⁹. in li. ꝺ fide religione dicit. Nullū peccatū cōmitti ꝑt nisi dū appetunt q ꝑ ꝺ cupiscit aut fugiunt q sustinuit. qz tā appetere ꝙ fugere sunt q dā act⁹. g ꝛc. ℙ. glosa ad Ro. iij. dicit. Oīe peccatū actuale est cōcupiscētia. qz peccatū omissionis ē petm actuale. Nā oīe peccatū vl' est originale vl' actuale. cū igit ꝺ cupiscētia sit quidā act⁹. ergo ꝛc. ℙ. augustin⁹. lxxxiij. qstionū. q. xiij. ait. q peccatū nō ꝑt cuiquā iuste imputari q nihil fecerit. ꝓpria volūtate. Sꝫ anteqz ad ista rīdeam est aduertendū q nō est intentionis mee negare quin peccatum omissionis possit habere causaz positiuā. ꝛ hmōi actū ꝺcomitantē. sicut aliqs hora qua tenet ire ad ecclesiā audit. ꝛ ꝓpt hmōi audū ire ad ecclesiā omittit. vl' actū ꝑcedentē. sicut cū aliqs ꝛ lero numis tarde inuitat. liter vigilauit. ꝓpter qđ postea ad matutinū nō surgit. vl' cē actū interiorē volūtatis puta cū aliqs ex pigricia vl' malicia non vult facere qđ tenet facere. Sꝫ solū in ꝓposito volo dicere q act⁹ talis siue sit act⁹ interior siue exterior nō requirit necessario ī peccato omissionis tangz causa illi⁹ peccati. ꝺ q sine oī actu tā exteriori q interiori loquēdo ꝛ actu elicito causaliter reqsito ꝑt aliqs peccare pcto omissionis. Forte dicet q ꝛ nō peccatore nō ꝑt fieri peccator absqz oī mutatōe facta in ipo. qz p solā omissionez alicui⁹ act⁹ ceteris oīibꝫ pariter manentibꝫ nō fit aliq mutatō in hoie. g sola omissio act⁹ ꝛbiti nō ꝑt cē peccatuz seu causa pcti. Et si dicet ad istud q ꝙ modo ꝑdicto ꝛ nō peccatore sit peccator. tūc vera est ibi mutatio. ꝛ li nō p act⁹ appositionē. tm p act⁹ subtractionē. qz talis hō non elicit actū quē p tūc tenet elicere pdit grām dei. ꝓpter cui⁹ pditionē vere patit in se quādā mutationē. Ista rīsio quātus aliquā apparentiā habeat. tm non tollit difficultatē. qz causa naturaliter est ꝑ suo effectu. sed petm hois est causa pditōis seu subtractōis gratie

Opio contraria.

Nota.

Instantia

Solutio apparens.

Contra solutionem.

UVA. BHSC. IyR_066

ḡ ꝛ nō peccatoꝛe est factꝰ pctōꝛ naturaliꝛ ꝓuꝫ q̄z ꝓdiderit gr̄az. 7 ꝓ ꝺns si ꝑ aliquā mutatiō nē ꝛ ñ pctōꝛe factꝰ ē ꝓccatoꝛ. tūc optet hmōi mutatōez p̄cedere gr̄e ꝓditōez. Dicendū ē igit ꝙ maioꝛ istiꝰ instātie nō est vera. Ad cuiꝰ intellectū est aduertēdū ꝙ licet p̄cepta negatiua hoiez obligent semp 7 ꝓ semp. ñ p̄cepta affirmatiua nō obligāt hoiez ꝓ semp. sed ꝑ ꝛterminato vl' opoꝛtuno tpe 7 loco. Et iō q̄ nō exequit p̄ceptū affirmatiuū nō ꝓccat nisi eo tpe veniente q̄ exeq̄ tenet actū illiꝰ p̄cepti quē si ꝑ tūc nō exercuerit cum ñ possit hmōi actū exercere. tūc vtiq̄z ꝓccabit. Et qꝛ tale tēpus p̄t aduenire nulla facta mutatōe i hoie. ſz solū mutatōe facta i celo. ꝓ cuiꝰ motuz tale tps adducit. ideo p̄t q̄s ꝛ nō pctōꝛe fieri ꝓccatoꝛ loq̄ndo ꝛ pcto omissionis nulla mutatione facta in ipo. ſz solū i aliq̄ extrinseco Uñ si aliq̄s efficit actualiter obligatꝰ ad aliq̄d faciendū sine sua intrinseca mutatōe puta solꝰ tps mutatōe. q̄d miꝛ si negligēdo illud cuz ñ h̄ facere posset si vellet ꝓccabit 7 in ꝓccatū incidit sine sua intrinseca mutatōe. Ad argumentū p̄mū oppositē opinionis dicendū ꝙ minoꝛ nō est vera. Ad ꝓbatōez dicēdū ꝙ illa ꝛscriptio pēti nō se extēdit ad oīe ꝓccatū. qꝛ vt cōmuniter dicit aug⁹. ꝛscribit ibi ꝓccatū cōmissionis 7 ꝓccatū omissionis.

Solutio vera.

Solutio. Ad.1.

Ad.2. Ad secundū nego ꝯsequētiā. Ad ꝓbationē dicēdū ꝙ posito hmōi argumentatōez valere i talibꝫ oppositis q̄ eq̄liter multiplicant. nō tñ valet in illis quoꝝ vnū pluribꝫ modis ꝯtingit q̄z alteꝝ. Sic aūt est in ꝓposito. Nā bonū ꝯstat ex integra sua causa. malū ꝙo euenit ex singularibꝫ seu ꝑticularibꝫ ꝛfectibꝫ. vt ait Dyonisius. viij. ꝛ di. no. Et ideo q̄uis ad merendū nō sufficiat sola cessatio ab actu a q̄ q̄s cessare tenet. ſz requirit necessariō intentio volūtatis. tamē ad ꝛmerēdū sufficit sola cessatio actus ad quē q̄s tenet supposito ꝙ cesset eo tpe quo tenet hmōi actuz exercere. qꝛ sicut ad ꝯstruendū plura requiruntur. 7 ad ꝛstruendū vnū solū sufficit. sic in ꝓposito ꝛ.

Ad.3.

Ad.4. Ad terciū nego ꝯsequentiā. qꝛ cū in ptāte volūtatis sit actū elicere 7 nō elicere ꝓpter libertatē cōtradictionis quā habet ex sui natura. ideo nō solū opatio volūtatis vez etiā cessatio vel nō opatio ꝓtest dici volūtaria. 7 ideo nō sequit. hoc est voluntariū. ḡ est actꝰ voluntaꝛ. qꝛ p̄t esse cessatio ab ipo actu. Ad quartuz dicendū ꝙ licet oīe peccatū cōtra originale distinctū dicat actuale ꝓ tanto qꝛ non est ab origine natiuitatis ꝯtractū. tñ nō semp dicit actuale ab actu qui cōmittit. ſz etiā q̄nq̄z ab actu q̄ omittit. sicut est in ꝓposito. Nā licet ad ꝓccatū cōmissionis qđ est ꝯtra p̄cepta negatiua requiraꝫ actꝰ vel opationis cōmissio. tñ ad pfectā rationez peccati omissionis qđ ē ꝯtra ꝓceptū affirmatiuū sufficit actꝰ omissio modo q̄ superiꝰ dictū est. Ad quintū dicēdū ꝙ ꝯcessa ꝯclusione. tūc adhuc applicādo eā ad ꝓpositū cōmittit fallacia ꝯsequētis. qꝛ nō plꝰ ꝯcludit nisi ꝙ omissio fundaꝫ i aliquo actu. exh aūt inferre ꝙ fundet in actu secūdo siue i actu elicito est fallacia ꝯsequētis. qꝛ p̄t fundari in actu p̄mo siue i actu elicitiuo puta in ipa voluntate que ꝛbuit ꝑ tūc habuisse actū oppositū illi omissioni. qꝛ oppositā ꝓpriua habet fieri circa idē diſſūctiue. Ad ſextū dicendū ꝙ illiꝰ omissionis ꝑter oēm actū elicitū possumꝰ sufficiēter causaz assignare ipsaz volūtatē. q̄ nō coacte ſz libere omittit facere qđ tenet. qꝛ eiusdē volūtatis est posse facere 7 nō facere. Et ꝑ idē patet ad septimū. qꝛ illud malū qđ ē peccatū omissionis p̄supponit h̄ bonū qđ est ipa volūtas nō q̄modocunq̄z. ſz ꝓpter cessat ab actu tūc q̄n ad eiꝰ elitionē ꝛ iure tenet. Ad octauū dicendū qꝛ hō dicit sua volūtate aliq̄d duplicit fugere. Uno modo actu positiuo. puta ipz refutādo. Alio modo negatiue puta ipm nō ꝓseq̄ndo tpe q̄ ipm ꝓseq̄ tenet 7 ꝑt. Et iste secundꝰ modꝰ fugere nō est actꝰ elicitꝰ. ſz magis ꝓpriatio actꝰ eliciendi. 7 hic modꝰ sufficit ad peccatū omissionis.

Ad.5.

Ad.6.

Ad.7.

Ad.8.

Ad nonū dicendū ꝙ duplex est cōcupiſcētia. Una. ſ. actualis. quiest actꝰ elicitus Alia habitualis. q̄ nō est actꝰ elicitꝰ. ſz est ipse fomes peccati. 7 ꝛ illa cōcupiſcētia ſcdo mō dicta sunt ꝙba illiꝰ gloſe intelligēda cū dicit. ꝙ oīe pctm̄ actuale ē ꝯcupiſcētia. 7 est ibi p̄dicatio nō formalis ſz causalis. qꝛ fomes est qdā modo cā oīs pēti actualis siue sit peccatū omissionis siue cōmissionis. Ad ꝛcimū dicendū ꝙ ibi accipit large ipm facere. ſ. ꝓ omni eo qđ est in ptāte voluntatis. Uñ cuz priuatio actꝰ eliciendi sit in ptāte volūtatis. ideo dicitur volūtas aliq̄d fecisse quādo cessauit volūtarie ab actu quē tenebat elicere. Uñ etiā ſm cōmunē vsum loquēdi ꝑ priuationē volūtariā respondemꝰ ad interrogatōez motā ꝛ facere. puta cū aliq̄s q̄rit ꝛ aliq̄ qđ facit. sepe respondet homo. quiesco. quāuis quies sit priuatio motus 7 operatōnis. Etiā gloſa magiſtri ad Roma. vij. dicit ꝙ large loquendo de facere. tunc ipm non facere bonum est facere malum.

Ad.9.

Ad.10.

UVA. BHSC. IyR_066

Articulus secundus. Cõclusio.

Quãtũ ad secundũ

articulũ dicendũ ꝙ tã ꝓter dicta ſanctoꝝ q̃ꝫ etiã pḣoꝝ. optet nos ꝓcedere aliaꝝ ac potẽtiaꝝ

1 eiꝰ aliq̃ mõ corrũpi ꝓcto. Nã ſm beatũ augu ſtinũ. iij. lib. ꝺ libero arbitrio. natura in teg̃ fu it iſtituta. q̃ ꝑ pctm̃ eſt corrupta. Et. xij. ꝛe ci. dei. c. i. ait. Inctm̃ aliq̃d vicii eſt inq̃ntuꝫ ꝺ na turã eſt. Et Dam̃. li. ij. c. iij. ait. Virtꝰ eſt ſm naturã. pctm̃ aũt eſt ꝺ naturã. ſꝫ illꝺ qꝺ eſt ꝺ naturã ḣ aliq̃ mõ ẽ corruptiuũ nature ⁊ eoꝝ q̃ naturaliꝝ ipaꝝ ꝓſequunt. ſic̃ ſunt naturales

2 potẽtie. g̃ ꝛc. Ꝓ. ſm areſto. i. ethi. malicia ñ facit hoiez alterꝫ. ſed facit eũ aliũ. qꝛ corrũpit ipm. Uñ ibi diſtinguit pḣus triplicẽ vitã. ſ. ꝓplatiuã: politicã: ⁊ voluptuoſaꝫ. Per ꝓplatiuã viuit hõ modo diuino. ꝑ politicã mo do humano. ſꝫ ꝑ voluptuoſaꝫ viuit vt beſtia vl̃ mõ beſtiali. g̃ hõ viuẽs voluptuoſe videt eſſe corrupt̃ q̃ ad humanã vitã. ⁊ qꝺãmodo mutatꝰ in beſtiã. iuxta qꝺ dicit in ps. Uõ cũ ĩ honore eſſet nõ intellexit. cõparatꝰ eſt iumẽ tis inſipiẽtibꝫ ⁊ ſilis factꝰ eſt illꝰ. Et iuxta hũc ſenſũ ait pḣs. vij. pḣiſi. ꝙ virtꝰ ⁊ viciũ ſeu ma licia nõ ſũt alteratões. ſꝫ virtus eſt pfectio. ⁊ malicia corruptio. Ratio aũt huiꝰ dicti eſt. qꝛ pctm̃ nõ opponit g̃re ⁊ pfectõi nature ꝓrie ſꝫ magꝭ ꝓpatiue. Nũc aũt ita eſt ꝙ q̃ꝫ mu tatio ꝛe ꝓrio ad ꝓriũ dicat alteratio. tñ cũ ali q̃d trãſit ꝛe forma ⁊ pfectõe ad ꝓpatõnez ḣ ꝓpue dicit eſſe corruptũ. ⁊ hmõi trãſitꝰ dicit eſſe corruptio. ideo pḣs viciũ ſeu peccatũ nõ dicit alteratõez. ſꝫ potiꝰ corruptõez. Et ex hiis patet ꝙ potẽtie aie q̃ ꝑ actũ peccati ſpoliã tur ſuis pfectoibꝫ. ⁊ ſubiciunt ꝓpatoibꝫ ſua rũ pfectionũ. nõ ĩmerito dicunt eſſe corrupte

Inſtantia. Sꝫ ſi ſic dixero qꝺ credo bñ dictũ. videoꝝ ꝺicere hiis q̃ dixi ĩ q̃ſtione ꝓxima p̃cedẽti ar

1 ticulo. iij. cõcluſione ſeda. Dictũ em̃ eſt ibi ꝙ bonũ nature nec tollit nec diminuit ꝑ maluꝫ culpe. hic aũt videoꝝ dicere ꝙ corrũpat Ꝓ.

2 corruptũ nõ manet idẽ ſpecie. ſꝫ potẽtie aie et alia bona nature poſt peccatũ nõ ſunt alteriꝰ ſpeciei q̃ꝫ fuerũt ante peccatũ. g̃ nec corrũpunt ꝑ peccatũ. Ꝓ. nihil corrũpit niſi vel corru

3 ptione ſubiecti: vl̃ actõne ꝓrij. Sꝫ potẽtie aie nõ poſſunt corrũpi corruptõne ſui ſubiecti. ḣ em̃ eſt eſſentia aie rõnalis q̃ omino eſt incor ruptibil̃. Nec corruptõe ꝓrij. qꝛ ſubiectũ nec ꝓriat̃ forme nec ꝓpatoꝛi oppoſite ipſi forme. vt patet. i. pḣiſi. g̃ potẽtie aie nec habẽt ꝓrietaẽ ad peccatũ cuiꝰ ſunt ſbiectũ. nec ad formas q̃ ꝓpriant̃ ꝑ peccatũ. Ꝓ. agẽs ſua ꝓpa actõ ne nõ corrupit ſeipm. ſꝫ actio peccati eſt actio potẽtie aie. ergo potẽtia nõ corrumpit̃ hmõi actõne. Minoꝛ patet. Probat̃ maioꝛ. qꝛ ni hil corrũpitur illo quo pficit̃. ſꝫ potẽtia aie ꝑ ficit̃ ſuo actu. maxime loquẽdo ꝛe potẽtijs ſu perioꝛibꝫ quaꝝ actꝰ ſunt ĩmanentes. ꝛe quibꝫ etiã eſt ad pſens ſermo. Ꝓ. cum peccatũ ſit actꝰ ꝛefectuoſus. igit̃ ſi aliq̃d corrũpit. aut ḣ facit inquantũ actꝰ. aut inquãtũ ꝛefectuoſuꝫ Nõ primo modo. qꝛ vt ſic eſt quoddã bonũ. bonũ aũt nõ eſt ꝛeſtructiuũ virtutiſ. Nec ſecũ do modo. qꝛ vt dicit ꝛefectuꝫ ſic eſt nihil ſm beatũ auguſtinũ. ſꝫ ei qꝺ nihil eſt nõ cõpetit agere. nec ꝑ conſequẽs corrũpere. qꝛ corrũpere ꝑ ſupponit agere. Ꝓ. ſi peccatũ corrũperet po tentias aie vl̃ aliqꝺ aliud bonũ. tũc maiꝰ pec catũ corrũperet maiuſ bonũ. ⁊ maximũ pctm̃ maximũ bonũ. ſꝫ conſequẽs eſt falſum. qꝛ ꝑmũ mortale peccatũ tollit totũ bonũ gratuitũ qꝺ eſt in aĩa. qꝺ eſt ſummũ bonũ aie. cũ bonũ gra tuitũ aie ſit vel ipe ꝛeꝰ. vl̃ nobiliſſimũ donũ dei puta charitas. Et peccata ĩmediate ſeqñ tia ꝺato q̃ ſint in milleſimo maioꝛa q̃ꝫ fuerit peccatũ ꝓcedẽs. tñ nihil corrũpunt nec tollũt ꝛe bonis gratuitis. Et ꝓfirmat. Quia ſm formalẽ repugnãtiã odiũ tollit charitatẽ. ꝛe ſperatio ſpem. ⁊ infidelitas fidẽ. ergo nõ ſem per maiꝰ malũ tollit maiꝰ bonũ. Antecedens patet. ꝓſequentia ꝓbat̃ ex hoc. qꝛ odiũ eſt mi nus malũ q̃ꝫ ꝛeſperatio vl̃ infidelitas. ⁊ chari tas eſt maiꝰ bonũ q̃ꝫ ſpes ⁊ fides. Sꝫ iſta nõ ꝓcludũt. Quia vel per peccatũ aliq̃d ꝛe

1 dit ꝛe bono potẽtie anime formaliter ſibi ꝓue niens. aut nihil. Si aliq̃d. tũc habeẽt ꝓpoſitũ quia totũ cõpoſitũ vel aggregatũ dicit corrũ pi. qꝛ corrumpit̃ ſua formalis pfectio. Nã al bus homo corrũpit̃ quãdo albedo in eo cor rumpit̃. Si nihil tũc eque bonꝰ eſſet hõ poſt peccatũ ſicut extitit anteq̃ peccauit. Ꝓ. ſi 2

cut ſe habent vicia corꝑis ad corꝑuſ. ſic vicia anime ad animã. ſꝫ vicia corꝑis corrumpũt bonũ perfectiuũ corꝑis. ergo vicia aie. ſ. pecca ta corrumpũt potẽtias ⁊ pfectões anime. Et hec videt eſſe intentio auguſtini in enchiridi on. vbi ait. Non eſt malu niſi quia nocet nec nocet niſi quia adimit. ergo ꝛc. Ad ꝓmuꝫ igitur dicẽdũ ꝙ natura ſeu eſſentia anime ac etiã potẽtie que naturaliter fundant̃ ĩ ea. du pliciter poſſunt ꝓſiderari. Uno modo ſm ſe. ⁊ ſic intelligendũ eſt qꝺ dictũ eſt ꝛe eis in ꝓce denti q̃ſtione. Sic em̃ nec tollunt̃ nec dimi nuunt̃. Alio modo ratione qua perfecte ſunt

Cõfirmat

Cõtra iſta 1

Soluꝯio Ad. 1.

UVA. BHSC. IyR_066

gratia t virtutib9.t sic tam natura anime q̄z etiā sue potētie in p̄senti q̄stione dicunt corrū pi p peccatū inquantū totū aggregatū dicit corrūpi ad corruptionē ptis.puta quādo per peccatū perdunt gr̄a t virtutes.Sicut etiaz hō dicit spūaliter renouari vel regenerari qñ per dei misericordiā gr̄a t virtutes restituunt homini penitēti.Scōm hūc etiā modū loquēdi cōmuniter dicit q̄ hūana natura corrupta fuit p peccatū ade.t eadē natura dicit recreata seu reformata merito xp̄i. Et his bene intellectis patet q̄ nulla est ꝓtradictio ī p̄missis.qz peccatū nō corrumpit naturā aie q̄ztū ad esse primariū t naturale.sz q̄ztum ad esse secundariū t pfectionale. Et eodē mō di
Ad.2. co de potētijs ipsi9 aie. Ad secundū dicendū q̄ licet illud qđ corruptū est in se t quātū ad esse primariū n̄ manet idē specie.tn̄ illud qđ corrumpit solū q̄ztū ad esse secundariū p̄t idē specie remanere.sicut patet de homie albo
Ad.3. corrupta albedine. Ad terciū dicendū q̄ corrumpit ex aduentu ꝓtrarij.loquēdo d̄ cōtrarijs put de ipis loquit phs.i.phisico.vbi formā t priuationē dicit esse ꝓtraria. Ad pbationē dicendū q̄ licet subiectū fm se ꝓsideratū nec ꝓtrariet forme nec priuatōi oppositē.tn̄ subiectū forma pfectū fm qđ pfectū est ꝓtrariat priuatōi.vt.i.phisicoz.loquit phs de cōtrarijs. Et ideo etiā subiectū vt sic acceptū dicit corrūpi quādo corrumpit ipsa forma per aduentū priuatōnis oppositē.t p cōsequēs anima pfecta gratia t virtutib9 dicit
Ad.4. corrūpi per aduentū ipsi9 peccati. Ad q̄rtum dicendū q̄ licet agēs sua actōne nō corrumpat seipm p se.tn̄ sepe corrūpit seipm per accidens.Sicut em̄ hō intemperat9 corrumpit seipm p accidens.iuxta illud apl̄i.qui autem fornicat in corp9 suū peccat.intendit em̄ per se delectationē.quā imoderate perquirēs quādoq̄z incurrit mortē t pdit vitā corporalem.sic etiā aia sua actōe venenū peccati mortalis ꝓtrahens perdit vitā spiritualē. Ad pbationē maioris dicendū q̄ licet subiectuz actu peccati aliquo modo perficiat fm bonū nature seu fm gen9 entis.tamē fm gen9 moris nō perficit eo sz magis inficit t destruitur
Instantia ipō. Forte dicet q̄ vtrūq̄z ꝓtrariorz est aptū natū ineſſe vicissiz subiecto t pficere ipm. maxime si ambo sunt entia positiua.sz act9 vicios9 t actus virtuosus sunt ꝓtrarij t ambo
Solutio dicūt entia positiua.ergo vterq̄z est apt9 nat9 p ficere aiaz q̄ est subiectū vtriusq̄z. R̄ndeo q̄ maior isti9 instantie q̄uis sit vera de talibz

Ad.5. rijs q̄z vtrūq̄z cōuenit subiecto fm naturā.sicut eadē res pficit caliditate t frigiditate vicissim.tn̄ nō est vera qñ vnū ineſt subiecto fm naturā.altez aūt magis ꝑ naturā q̄z fm naturā.qz tūc illud alterū nō pficit sz inficit.Sic aūt est i ꝓposito.qz licet virt9 insit homi fm naturā.vicium tn̄ ineſt ei magis ꝑ naturā q̄z fm naturā.t iō est corruptiuū nature t naturalis potētie mō q̄ supi9 dictū est. Ad quintuz Ad.5.
dicēdū q̄ act9 peccati corrūpit nō p̄cise vt est act9 nec p̄cise vt est vicios9 seu defectuos9. sz simul cōiunctum.vt.s.est act9 defectuos9.

Ad sextū dicēdū q̄ p se loq̄ndo mai9 p̄tm Ad.6.
mai9 bonū corrūpit.p accidēs tn̄ q̄nq̄z corrūpit min9.t iō p se loquēdo ꝓsequēs nō est falsum. Ad primā ꝓbbatōez dicēdū q̄ scōm Nota bñ.
vl̄ terciū p̄tm nō corrūpit bonū gratuitū.h̄ē p accidēs.puta qz nō inuenit ipm.q̄ztū em̄ de se est tūc p̄tm seq̄ns hmōi bonū corrumpet si ipm inueniret.t qz ipm nō inuenit ideo habilitatē ad ipm destruit fm ꝓportōez viciose sue quātitatis.puta mai9 p̄tm magis tollit de habilitate ad gr̄az t virtutes.q̄uis hmōi habilitas nunq̄z totaliter tollat.vt in p̄cedenti q̄stione est declaratū. Forte dicet q̄ istud n̄ Instantia
videt esse verū.qz sicut se habet gr̄a ad habilitatē malā.sic se habet culpa ad habilitatē bonā.Sz tanta potest alicui ꝓferri gratia etiaz existēti i via q̄ tollit ab eo oēm habilitas ad malū.sicut apparuit i virgine gloriosa.Igit ex oppositō tantū potest in aliquo peccatore crescere culpa q̄ tollat totam habilitatem ad bonum. R̄espondeo q̄ nō est simile.qz habilitas ad malū puta fomes peccati fundat i natura sensibili.t nō i natura ꝓpetua.nec fuit a principio institutōnis nature sed solū incepit esse a tempe destitutōnis nature.t ideo minorem habet stabilitatē q̄z habilitas ad bonum.que radicata est in natura perpetua. et ab ipso creatore cepit esse a principio institutionis nature. Unde etiā est aduertendum q̄ ista habilitas anime ratōnalis ad bonū ꝑt dupliciter compari. Uno modo ad naturam in qua radicat t a qua oriť imediate. Et sic vt dicunt alij solēnes doctores hmōi habilitas n̄ corrūpit nec minuit.eo q̄ illa natura ō q̄ imediate oriť sit incorruptibil.t isto mō habilitas accipit fm suā essentiā i ordine ad subiectū. Alio mō ꝑt accipi fm aptitudinalē effluentiā p cōpatōez ad actū.t sic minuit t augeť.qz p bonū actū volūtatez augeť t disponit ad gr̄az.p malū aūt actū idisponit t elōgat ab ea.sz ei illa habilitas fz illō qđ ē n̄ ꝓpēdeat

UVA. BHSC. IyR_066

a volūtate eo ꝙ non oriꝫ a subiecto mediante voluntate. tamē in ordine ad actū a volūtate dependet. qz reducit ad actū z cōplemētū mediāte volūtate. Nā p opa volūtatis. siue sint opa elicita. siue imperata tangz mediantibꝫ dispositōibꝫ ad hūc actū q̄ est gra habitualis reducit si tales opatōes bone fuerit ac virtuose. vl a gra abducit z elongat si tales opationes fuerint vicioſe. Ad confirmationē supradicte pbarōis qua dicit. qz fm formalē repugnātiā ꝛc. dicendū ꝙ cū dicit in antecedēte ꝙ desperatio tollit spem. hꝫ duplicit pt intelligi. Uno modo ꝙ pcise tollat spem. ita ꝙ cū desperatōe maneat charitas fides z cetere virtutes sola spe excepta. Alio modo ꝙ formaliter tollat spem. z ipaz tollēdo tollat graz ac charitatē z omnē aliā virtutē. Primo mō antecedēs est simpliciter fallꝫ. qz desperatio nō solū tollit spem. vez etiā tollit graz z charitatē ceteraſq; virtutes. z cū hꝫ q̄tū de se est pcludit peccatori viā ne redeat ad gratiā z recuperet virtutes. Secūdo mō tūc ꝯsequntia est falsa. vt patet ex iā dictis. Et eodē mō dicendū est de infidelitate. qz sicut desperatio pcludit viā redeūdi ad venīā q̄tū est de se. sic infidelitas extinguit lucernā q̄ via redeūdi monstrat.

Di. xxxvi. Articulus tercius.

Quantū ad terciuz

Prima cōclusio.

articulū pono tres ꝯclusiones. Prima ē ꝙ malū sumptū i tota sua vniūsalitate nō diuidit sufficiēter in malū culpe z malū pene. Qz illud qđ repit in rebꝫ insensibilibꝫ ꝓpe loqndo nec habet rationē culpe nec pene. ſz malū reperit in rebꝫ insensibilibꝫ. Minor patet. q. phisi. Probat maior. qz eoipo ꝙ res insensibiles carēt libero arbitrio. iō nō sunt capaces culpe. z eoipo ꝙ carēt sensu nō sūt capaces pene

Instantia

Solutio.

Forte dicet ꝙ peccatū est i rebꝫ insensibilibꝫ. ḡ liberū arbitriū erit in eis. Antecedēs patz. q. phisi. vbi fm aresto. effect⁹ mōstruosi in rebꝫ naturalibꝫ vocant peccata. Cōsequntia etiam patet p augustinū in de vera religione. z i mltis aliꝫ locis. vbi ait. ꝙ omne peccatū est volūtariū. ſz volūtariū ꝓsupponit liberū arbitriū. vt de se patet. Rndeo ꝙ peccatū pt dupliciter accipi. Uno mō p quocūq; errore seu defectu q̄litercūq; euenīente. z sic accipiēdo peccatum ꝯsequētia est falsa. qz error z defect⁹ possunt etiā accidere in rebꝫ carentibꝫ libero arbitrio. Alio modo p defectu spēaliter cōtingēte circa bonū moris. z sic antecedēs est falsū. Et hꝫ patet ad ambas pbatōes. qz phꝫs loquit de peto ꝓmo modo dicto. sed aug⁹. loquit de peto ſcdo mō accepto. Scda cōclusio ē ꝙ malū restrictū ad malū rōnal vl intellectual creature sufficiēter diuidit i malū culpe z malū pene. Qz omne malū rōnalis creature vel ē volūtariū. vl nō est voluntarū. ſz omne malū volūtariū est peccatū. z nō volūtariū est pena i rationali creatura. ḡ ꝛc. Scda cōclusio. 1

P. fm augustinū ꝓmo de libero arbitrio. omne malū nostrū. vel est malū qđ facim⁹. vel est malū qđ patimur ſz malū qđ facim⁹ est peccatū. z malū qđ patimur est pena. ergo ꝛc. 2

Instantia

Sed forte dicet ꝙ nō est bona diuisio seu distinctio. vbi ps diuiditur ꝛtra suū totū. Sic aūt videt esse i proposito. quia fm augustinū. xij. de ciui. dei. c. i. malū ideo dicit malū qz nocet. ſz qđ nocet est pena. ergo omne malū videt esse pena

Solutio aliquoz.

Alīq respondent ad illud ex dictis magri hic in littera quibꝫ ait. culpa nocet actiue. ſz pena nocet passiue.

Cōtra responsionē.

Sed istud nō videt sufficere. Quia cū dicūt ꝙ culpa nocet actiue. vel p hꝫ intelligūt omnē culpā nocere actiue. z hꝫ non quia vt patuit in primo articulo istius⁹ questionis. culpa omissionis pt ꝛtrahi sine actu elicito. z p ꝯsequēs sine eo ꝙ aliq̄d actiue se habeat. vel intelligūt ꝙ omne nocumentū actiuū sit culpa. z tunc omis inde actiue inferendo penā peccaret. qđ est simpliciter fallꝫ

Solutio

Dicendū est ergo ad predictā instantiā ꝙ omne malū nocet. tamē nō omne malum est pena. quia licet illud malū qđ nocet sensibiliter z p ceptibiliter sit pena. tamē illud malū qđ nocet insensibiliter z vt plurimū imperceptibiliter in hoc mūdo nō est pena ſz culpa.

Cōclusio tercia. 1

Tercia cōclusio est ꝙ malo culpe magis cōuenit ratio mali q̄z malo pene. Quia sicut illud est albius qđ est nigro impermixtius. vt dicit in topicis. sic illud est peior z p ꝯsequens magis habet rationē mali qđ est boni impmixtius. sed culpa min⁹ permiscet bono q̄z pena. bonū em iusticie adiungit z permiscetur ipsi pene. vel saltem est causa finalis pene. z deus qui est auctor omniū bonoz est causa efficiēs pene. malo autem culpe nullum bonum annectitur fm se. nec habet causam que deficere nō potest. sed habet causam magis defectuam q̄z effectuam.

2

P. sicut illud habet maxime rationem boni z in eo maxime consistit bonum nostrum. quo summe z maxime coniungimur ipsi deo. sic illud maxime habet rationez mali q̄ summe z maxie elōgamur a deo. ſz hꝫ e culpa z nō pena. Maior pt. Minor pbat. qz per penā sepi⁹ ordinamur ad deū. imo de⁹ ipe

UVA. BHSC. IyR_066

ꝑpenaz quã ímittit nobis ordinat nos ad se ipm.ꝑ culpã vero null⁹ ordinat ad ꝛeũ.ſz magis ꝛordinamur 7 elõgamur a ꝛeo P.illõ mín⁹ habet ꝛe ratõe mali qõ ꝑt ineſſe homíni bono q̃z illud qõ nõ ꝑt ineſſe niſi malo.ſz malum pene ꝑt ineſſe 7 qñq; ꝛe facto ineſt bonis hoíbꝫ.infuit em̃ dño noſtro ihesu xꝓ.malũ aũt culpe nõ ꝑt ieſſe bonis ſz tantũmodo malis.ergo ꝛc.Maior eſt nota ꝛe ſe.Minorz aũt ponit aug⁹.iij.õ ciui.ꝛei.c.ij.dicẽs.Mala pene plurimũ patiunt 7 boni.malũ ẽ mo rũ nõ niſi mali.Propter qõd ꝓmiſſe ꝛclusioni ibidẽ eodẽ.c.cõſentiẽs auguſtin⁹ ait.q̃ mala moꝛ vel ſola vel maxima reputãda ſunt.Et dyoniſ⁹.iiij.ꝛe di.no.ait.Puniri nõ eſt malũ.ſed fieri pena dignũ Sz ꝓtra hãc ꝛclu ſionẽ poteſt argui ſic.Sicut ſe habet ꝓmium ad meritũ.ſic ſe habet pena ad ꝛemeritumz ſiue culpã.ſed ꝓmiũ habet rationẽ maioris boni q̃z meritũ.ergo pena habet rationem maioris mali q̃z culpa ſeu ꝛemeritumz. P.ſicut illud magis habet rationẽ boni ꝑpter qõd aliud appetim⁹.hinc em̃ eſt q̃ finis habet rationẽ optimi.qz oia q̃ ſunt ad finẽ appetim⁹ ꝑpter finẽ.ſic illud magis habet rationẽ mali ꝑpter qõd aliud fugim⁹ 7 vitam⁹.ꝑpter qõ em̃ vnũ qõq; tale 7 illud magis.vt dicit.i.poſteriorz. ſz malũ culpe fugim⁹ ꝑpter malũ pene.Minor patet ex cõmuni hoím experientia.Propter hꝰ etiã leges inſtituerũt penas vt hoíes a vicijs retrahant.vt patet.x.ethi.Maior etiã patet.qz ſicut ratõ ꝓſequibilis 7 appetibilis ꝛſiſtit in bono.ſic ratõ fugibil' 7 refutabil' cõ ſiſtit in malo. P.cũ ratio mali in ꝓuatõne boni ꝛſiſtat.igit illud malũ quo maiꝰ bonuz ꝓuat magis videt habere ꝛe ratõne mali.ſz malo pene ꝓuat maius bonũ q̃z malo culpe Nã ſubſtãtia humana q̃ corrumpit morte q̃ eſt qõdã malũ pene eſt maiꝰ bonũ q̃z gratia 7 virtutes que ꝓuantur malo culpe.Nã accidens min⁹ habet ꝛe bonitate q̃z ſubſtãtia cuiꝰ eſt accidẽs. Sz iſta nõ cõcludũt.Igit ad ꝓmũ dicendũ ad maiorẽ q̃ licet illa ſilitudo currat q̃ ad hꝰ q̃ ſicut meritũ terminat ad ꝓmiũ.ſic culpa terminat ad penã.tñ in hꝰ eſt diſſimile q̃ ꝓmiũ magꝭ ꝛsiũgit eũ q̃ meret ipi fini.q̃z fecerit meritũ.7 ꝓ ſeq̃ns addit aliq̃m rationẽ bonitatꝭ ſup bonitatẽ meriti.ſed pena nõ magꝭ diſiũgit a fine q̃z culpa.ſz ecõuerſo. 7 nõ addit ſup malicĩa pcti ſz magis munuit rationẽ mali.qz iplicat rationẽ boni.Nã ꝓ penã peccata ad ordinẽ iuſticie 7 bonitatis rẽducunt. Ad ſecundũ dicendũ q̃ minoꝛ ẽ falſa loquẽdo ꝛe illo qui rectũ habet ratõis iudiciũ ꝛe ꝓſequibili 7 fugibili.talis em̃ fugit culpam ꝑpter culpe maliciã ꝑr quã elongat ab vltimo fine.Nã talis homo nõ fugit precíſe culpã ne incidat in penã.ſz quaſi ecõuerſo ſuſtinere parat⁹ eſt penã priuſq̃ velit ipe cõmittere culpã.Cũ em̃ inter duo mala min⁹ malũ ſit eligendũ.vt dicit.iij.topicoꝛ.iõ hõ rectũ habẽs iudiciũ tanq̃ min⁹ malũ peligit ſuſtinere penã ei q̃ eſt cõmittere culpã. Ad probationẽ primã dicẽdũ q̃ illa nõ eſt cõmunis hominũ experiẽtia.ſz ſolũ illoꝛ q̃ infectũ vel ſaltẽ impfectũ rationis habẽt iudiciũ. Secunda ꝓbatio eſt ꝓ nobis.qz legiſlatoꝛ inſtituendo penã quaſi mediãte minori malo ab ipo inſtituto intẽdit excludere a ſubditis culpam tanq̃ maiꝰ malũ. Ad terciũ nego minoꝛez duabꝫ ꝛe cauſis.Primo quidẽ.qz licet vita coꝛpis tollat pena mortis.tñ vita aíe q̃ eſt multo perfectioꝛ vita coꝛporis tollit malo culpe. Ad ꝓbationẽ dicendũ q̃ ſubſtãtia humana q̃ coꝛrumpit in morte coꝛpali illa ñ eſt imediatuz ſubiectũ gratie ac vite ſpũalis. ſbiectũ em̃ imediatũ gr̃e eſt ipa eſſentia aíe.q̃ q̃uis pcto aliq̃ modo coꝛrũpat.tñ ꝑ penã ꝓpríe loq̃ndo coꝛrũpi nõ ꝑt. Etiã illa minoꝛ ſecũdo negãda ẽ.qz coꝛruptio facta ꝓ mortez ꝓncipaliter fit ꝓ peccatũ.qz q̃ q̃d ẽ cauſa cauſe ẽ cauſa cauſati.ſz pctm̃ eſt cauſa mortis.ut ꝛta illud apli.Per vnũ hoíez peccatũ itrauit in mundũ.7 ꝓ peccatũ moꝛs.Un̄ etiã ait ille ſapiẽs.Deꝰ fecit hoíez inexterminabilẽ.inuidia aũt dyaboli moꝛs intrauit in oꝛbẽ terraꝝ. ergo peccatũ eſt cauſa coꝛruptõis ſbe hũane 7 ſic eſt cã ꝑditõis vite ſpũal' 7 vite coꝛpalis.

Lõtra cõclusionem

1

2

3

Solutio Ad.1.

Ad.2.

Ad.3.

Quãtuz ad quartũ articulũ ẽ adũtẽdũ q̃ duplex ẽ pena.ſ.eterna 7 tpal'.7 q̃libet iſtaꝝ ẽ duplex.ſ.pena ſenſus 7 pena dãni.Pctm̃ etiã ẽ triplex.ſ.originale et actuale veniale.7 actuale mortale.In primo iſtoꝛ pctõꝛ ẽ auerſio ab incõmutabili bono. ſz ñ ꝛuerſio ad cõmutabile bonũ.In ſecõ eſt ꝛuerſio ſz ñ ẽ aũſio.Sz i tercio ẽ ſiml' aũſio 7 ꝛũſio.qz ec̃ i pcto omiſſiõis ipſa omiſſio acꝰ ꝛebiti ñ ſolũ implicat auerſionẽ.vez etiã aliq̃ mõ iplicat ꝛũſionẽ in q̃ztũ ẽ volũtaria Dis ꝓmiſſis pono duas ꝛcl̃ones. Prima eſt q̃ oĩs pena pſupponit culpã.Qz ꝛe ab initõ ſp pnioꝛ fuit ad miſerẽdũ q̃z ad damnãdũ 7 puniẽdũ.g̃ ꝑpter abũdantiã ſue bonitatꝭ nunq̃ admiſiſſet penã niſi culpa pceſſiſſet.in hoc tñ

Articulus quart⁹.

Prima cõclusio

UVA. BHSC. IyR_066

refert q̄ pēnā eternā inquantū est pena sensus ⁊ damni simul nullu imponit ds sine culpa mortali actuali ⁊ ppria. qz sicut i tali culpa ē auersio ⁊ conuersio: sic erit ibi pena damni ⁊ sensus. vt ꝓma rñdeat auersioni. ⁊ secūda ꝯuersioni. Sz pēnā eternā inquantū est pena dāni tantū. imponit dcēdentibꝫ in solo originali. eo q̄ in tali peccato ita sit auersio ab incōmutabili bono q̄ nō est cōuersio ad cōmutabile bonū. Pēnā tamē tpalez dr̄ qñqz ꝓmittit ali quē sustinere sine sua culpa ppria. sicut patuit in dño nostro ihesu xpo. qui peccatū nō fecit: nec inuent⁹ est dol⁹ in ore ei⁹. vt dicit ꝓma petri. ij. et tñ dolores nostros ipe tulit. ⁊ languores nr̄os ipe portauit. vt dicitur Isa. liij. Ista tamē pena nō fuit oīno sine culpa. qz licet nō fuit passus ꝓ culpa sua ppria. tñ passus est ꝓ culpa nr̄a. iuxta qđ ait ap̄s. Xps semel ꝓ peccatis nostris mortu⁹ est. iust⁹ ꝓ iniustis.

Scōda cōclusio.

Secūda ꝯclusio est q̄ nulla culpa trāsibit sine pena. Quia diuina iustitia ꝫ exigit q̄ nullū meritū oīno trāseat sine eo qđ mereť. sz peccatū est meritū pene. vt ait aug⁹. lxxxiij. q̄stionū. q. xxiij. P. si aliqđ peccatū ꝛceret impune transire. ꝫ maxime videret dr̄ peccato originali. qđ ꝯtrahit sine actu ꝓpe volūtatis. vel dr̄ peccato veniali in quo ita cōuertit se homo ad bonū tpale. q̄ tñ nō auertit se saltē habitualiter ab eterno ⁊ incōmutabili bono. sz nullū istoz trāsit impune. qz ꝓmū punit pena dāni eterna. vt fide tenem⁹. secundū pena sensus ⁊ damni q̄uis tpali. ergo nullū malū culpe trāsibit impune.

1.

2

Ad principale argu.

Ad argumentū principale dicendū q̄ ꝯcessa ꝯclusione scilicet q̄ dr̄ meritū ꝯsistat in aliq̄ actu. ex hoc tñ nō sequit q̄ ꝯsistat in actu secūdo formaliter. sz sufficit q̄ ꝯsistat in actu primo. sin ipsa volūtate subiectaliter. Etiā nō requirit tātū ad esse rei priuatiue quale est dr̄ meritū. q̄tuz requirit ad esse rei positiue quale est ipm meritum. igit nō ꝯcludit.

Distinctio triceſima ſeptima

Vnt aūt alíi

Postq̄ sup̄er⁹ dist. xxxv. mgr̄ recitauit opinionē ponētē actū peccati inquantū act⁹ est a dō esse causatum. nūc in ista. xxxvij. dist. mgr̄ recitat dicta illoꝝ q̄ sunt ꝺ oppolita opinione. Et diuidit in duas ptes. Qz ꝓmo mgr̄ oñdit qđ ista opio ptēdit q̄tū ad malum culpe. Scō innuit qđ ſm veritatē tenēdū sit q̄tū ad malū pene. ibi. Cū igit in ꝫ omes. Prima i duas. Qz ꝓmo mgr̄ hāc opinionē recitat. Scō do electōez inter primā opinionē ⁊ istā iudicio prudēris lectoris cōmendat. ibi. Illaz vero iniaz iudiciū. Prima i duas. Qz mgr̄ ꝓmo recitat istā opinionē. Scō do oñdit qūo isti nituntur ad primē opinionis improbatōez. ibi. In ꝫ aūt verbo ꝛc. Prima i duas. Qz ꝓmo mgr̄ recitat istaz opinionē. Scō do adducit eiusdez opinionis ꝯfirmatōez. ibi. Ex q̄ colligit. Prima i duas Nā ꝓmo mgr̄ istā opinionē cū suis motiuis ponit. Scō do autoritates ꝯtrarū sonātes exponit. ibi. Illa q̄q̄ augustini ꝛba. Circa istā distinctionē quero hāc questionē.

v

Trum actio peccati inq̄tuz est actio sit a dō effectiue. Et videť q̄ non.

Qz culpa est imputāda agēti facienti actū q̄ inſepabiliter habet culpā annexā. sed multi sunt act⁹ peccatoz q̄ adeo inſepabiliter habēt culpā annexā. q̄ etiā dr̄ nō posset in talibꝫ actibꝫ sup culpa dispensare. Sicut est dr̄ actibꝫ idolatrie ⁊ ceter⁹ actibꝫ existentibꝫ ꝯtra p̄cepta prime tabule. ergo saltē tales act⁹ dr̄ actiue nō potest elicere. Contra. oīs realis entitas effectiue dependet a dō. iuxta illd cōmentatoꝝ. ij. metha. Est em̄ qđdam ens p se ens ⁊ p se vez. entitate ⁊ veritate cui⁹ oia alia sunt entia ⁊ vera. sed oīs actio peccati vt actio est dicit realē entitatē. ergo ꝛc. In ista questione quattuor sunt videnda. Primo vtz cū dr̄ aliquid agit ad extra actio sua trāsiēs. differat a sua actōne imanēte. Secūdo vtz vniuſaliter loq̄ndo actio sit i agēte vl in patiēte. Tercio ꝺ eo qđ q̄rit. Et q̄rto dato q̄ dr̄ sit causa actōis pcti vt actio est. vtz ex ꝫ dr̄ sit causa peccati.

Articulus primus

Prima cōclusio

Quātuz ad primuz

articulū dico q̄ ille articulus vnū p̄supponit qđ tñ aliq̄ vertūt in dubiū. s. q̄ aliq̄ actio dei sit trāsiēs. Igit ꝓmo ꝓbo suppositū. deinde ipsaz q̄stionē. Primū sic. Nulla actōe manente vt manēs ē ꝯstituit aliq̄d ad extra. sz actōe dei ꝯstituit aliq̄d ad extra. g̃ optet nos dō attribuere aliquā actōez trāseuntē. P. cuicūq̄z agēti ꝓuēit pducere aliq̄d distinctū a se naturaliť. illi ꝓuēit hr̄e actōez trāseuntē. dr̄ ē agēs hmōi. g̃ ꝛc. Mioz ptz ex fide. qz creare ē aliq̄d i natali diūsitate pducere dr̄ nihilo. Maioz etiā nota ee videť. qz oīe qđ ab aliq̄ agēte producitur illud actione agentis attingitur.

1

2

UVA. BHSC. IyR_066

ꝛ ꝑ cõsequens si ꝓducitur in diuersitate natu re oꝑtet hmõi actionẽ esse transeuntẽ Et ex hoc videt patere ꝛclusio secunda. quia ille actones quaꝝ vna est idẽ qđ ipa diuina essentia. alia est idẽ ꝙ esse creature ille realiter differunt. sꝫ actio manẽs in ꝺo est idẽ ꝙ diuina essentia. actõ aũt trãsiens que est reꝝ ꝓductiua est idẽ ꝙ esse rei create. vt ꝺclaratũ est supꝛa dist. xix. ergo ꝛc. Ꝓ. actones subiecto differentes differũt realiter. actio manẽs ꝛ trãsiẽs sunt hmõi. quia vt patet. ix. methaphi. actio manẽs est in agente. transiẽs aũt in eo qđ agitur. Sed cõtra has cõclusiones que trahi possunt ex dictis doctoꝛis nostꝛi sup distinctione ꝑma. ij. li. sniaꝝ. vn đ esse ꝛ essentia. q. vij. arguũt quidã sic. Si creatio actꝰ trãsiẽs est alicuius actꝰ ab imanente. tũc potentia ꝓductiua ꝺi que est elicitiua hmõi actus trãseũtis erit alia a potẽtia volitiua cuiꝰ actꝰ est manẽs. cõsequens est falsum etiã ꝑm doctoꝛẽ nostrũ. Ꝓbat cõsequẽtia. quia potẽtie distinguũtur ꝑ actus. vt patet. ij. ꝺe anima Ꝓ. si voluntas ꝺi est pncipiũ opationis transeuntis vel hoc cõuenit sibi imediate ꝑ seipam. vl̃ mediante suo actu volendi. Nõ primo modo. quia actꝰ cuiꝰ imediate volũtas est pncipium per seipam est pfectio manẽs. ꝛ nõ ꝑt esse transiens. Nec secũdo modo. qꝛ actõis esset actio. ꝛ actio terminaꝛet ad actionẽ. Ꝓ. ois actio transiẽs fundat in motu vel in mutatõne. sed creatio nec fundat in motu nec in mutatõe. ergo ꝛc. Ꝓ. doctoꝛ noster dicit primo sententiaꝝ. dist. iiij. arti. iiij. ꝙ generatio actõ est in patre. quia causa quare actio non est in agente est. quia fundat in motu a quo totaliter abstrahit diuina generatio. cũ igit vt dictum est creatio non fundeꝛ in motu. ideo vt isti dicũt creatio nõ erit actio transiẽs. Ꝓ. actiua generatio ꝺi ꝛ generatio passiua nõ sũt in vno suppoſito. igit nec creatio actiua ꝛ creatio passiua poterũt esse in vno suppoſito. et ꝑ cõsequens cũ creatio passiua sit in re ꝓducta. creatio actiua erit actꝰ manẽs in ipo ꝓducente. Antecedens est notũ ꝑm te. Ꝓbatur cõsequentia. quia maioꝛ videt esse cõuenientia inter generationẽ actiuã ꝛ passiuam. ꝙꝫ inter creationẽ actiuã ꝛ passiuã. Ꝓ. quando actio manens sufficiẽs est ad producendum aliquid. superflue additur actio transiens ad illius productionẽ. Sed solum velle diuinũ est sufficiens ad producendũ creaturas. alias ꝺi volitio non esset efficax. Sed ista nõ concludunt. Igit ad pmũ nego cõsequẽtiam. quia ab eadem potentia sub alia et alia ratiõe accepta potest esse actio manẽs ꝛ actio transiens. Ad probationẽ ꝺico ꝙ potẽtie nõ distinguũtur ꝑ actus causaliter. sed magis ecõuerso cũ actus ꝓsupponãt potentias et causentur a potentiis ꝛ nõ ecõuerso. quãuis actus sint signa distinctõis potentiaꝝ. quia ꝑ distinctionẽ actuũ quãdoqꝫ in notescit nobis distinctio potentiarũ. Nec hoc idẽ cõuenit quibuslibet actibꝫ. sed solũ his qui eliciũtur circa talia obiecta. que sunt sm ꝓpꝛias rationes obiectales distincta. sicut sunt visibile ꝛ audibile. Sed cũ ꝺeus vult ꝓducere creaturam ꝛ ꝓducit creaturã. volitionis ꝛ ꝓductionis obiectũ est idem. ideo volitio manẽs ꝛ ꝓductio transiẽs nõ arguũt duas potẽtias

Ad secundũ ꝺicendũ ꝙ illa inquisitio ꝺiuisiua posita in maioꝛi nihil valet. qꝛ actus volendi cõpetit voluntati ꝑ essentiam suã. ꝛ quicquid aliud sibi cõuenit hoc cõuenit sibi ꝑ actum volendi. Ad probationẽ ꝺicendum ꝙ nõ est incõueniens actõis esse actionem cũ vna causaliter ꝛpendet ab altera. sicut est in ꝓposito. quia creatio transiẽs cũ nõ sit aliud qꝫ esse creature vt ab alio inchoatũ. sicut dictũ est dist. xix. ideo talis creatio causaliter ꝛpendet a velle ꝺi sicut ꝛ ipm esse rei.

Ad terciũ nego maioꝛẽ. Ad quartũ ꝺicendũ ꝙ isti nõ ꝺene nec fideliter recitant ꝺicta doctoꝛis. quia ipe ꝺicit ꝙ generatio actio ꝛ generatio passio ꝺicũt in ꝺiuinis relationẽ modo potentie que vt patet. v. methaphisice ponit aliquid reale in vtroqꝫ extremoꝝ. et ideo necesse est ꝙ generatio actio sit in patre realiter. ꝛ generatio passio sit in filio. Sꝫ creatio non ponit aliquid reale ex suo euentu in vtroqꝫ extremoꝝ. alias ꝺeus cõtinue mutaretur cũ aliq̃ ꝛ nouo crearent. ideo nõ est simile ꝛ creatõe ꝛ generatõe. Forte ꝺicet ꝙ creatoꝛ ꝛ creatura nõ minꝰ referunt modo potẽtie seu modo actõis ꝛ passionis q̃ generãs et genitus. Si ergo generatio actiua ꝛ passiua ponũt aliq̃d reale i vtroqꝫ extremoꝝ. creatio actiua ꝛ passiua silr ponẽt aliq̃d i vtroqꝫ extremoꝝ. ꝙꝫ ꝛc. Rñdeo ꝙ nõ ẽ sile. qꝛ pr̃ ira generat filiũ ꝙ tñ nõ est mẽsura filij. alias nõ geniꝛet sibi equalẽ filiũ. cũ mẽsura sit pfectioꝛ mẽsurato. Sꝫ ꝑ creatõẽ sic ꝓducit creatura ꝙ creatoꝛ ẽ mẽsura creature. Nũc aũt ita ẽ ꝙ qñcunqꝫ relato modo potẽtie ꝛ modo mensure ꝺcurrũt in eoꝺẽ respectu eiusꝺẽ. tunc modus mensure trahit ad se modum actõis seu potentie. ꝛ qꝛ relatio modo mẽsure nihil ꝺ nouo

Sꝺa cõclusio.

Cõtra egiꝺium.

1

2

3

4

5

6

Solutio Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

Ad. 4.

Instantia

Solutio.

UVA. BHSC. IyR_066

ponit ex parte mensure, sz tñ ex pte mẽsurati. ideo creatio nihil ō nouo ponit ex parte rei sz
Ad.5. solū ex pte create ō nouo Ad quitū ptz p tã
Ad.6. dicta. Ad septū nego minorẽ. qz velle diui num vt est formaliter manẽs nihil pducit ex tra rẽ. sed pducit vt est virtualiter transiẽs. z vt sic ponit ex pte rei create creationẽ actiuã que est ipm esse rei create vt ab alio inchoatũ z creationẽ passiuã q̃ est idẽ esse vt in alio pu ta in essentia creature receptũ.

Articulus secundus.

Quãtũ ad secundũ

arti culũ dimissis multis distinctionibꝫ q̃ so/
Cõclusio. lent dari circa ipam actionẽ. dico ꝙ loquẽdo rẽ entitate actõis ꝑm ꝙ p actionẽ agẽs ꝓtin/ gitt effectũ in ipo passo inductũ. sic actio ſbie/
1. ctiue est in patiẽte. Quia nulla forma rẽno/ minans aliq̃d per modũ egressus ab ipso po/ test esse subiectiue in eo qō rẽnominat. Non em̃ dicit aliquid albũ ex eo ꝙ albedo egredit rẽ ipo. sed eo ꝙ albedo manet i ipso. Sz actio transiens rẽ qua ad ꝑsens loquor rẽnominat agens vt egrediẽs ab eo. vt patet. iij. phisico/
2 rũ. P. passio est in patiente. ergo z actio. Antecedẽs patet p oẽs. Sed ꝺ sequẽtiã ꝓ/ bo dupliciter. Primo quia dicit. iij. phisicoz ꝙ actio z passio sunt vnꝰ motꝰ. Secũdo qz auerrois cõmentator. iij. phisi. cõmento. xxi. ait. ꝙ actio z passio sunt idẽ ꝑm ſbiectũ. z duo
3 ꝑm diffinitõez. P. actio nõ est in agente. g̃ est in patiẽte. Cõsequẽtia patet p sufficientez diuisionẽ. Antecedẽs aũt ꝓbatꝰ inferꝰ opi/
Opinio ꝙ actio sit in agente. nionẽ oppositã improbãdo Est igit q̃dam opinio multos z magnos habẽs rẽfensores. q̃ ponit ꝙ actio nõ sit in patiẽte. sz potiꝰ in agẽ/
1 te. z hoc ꝓbant sic. Quia in quocũq; est aliq̃ realis relatio. in eodẽ est fundamentũ talis re lationis z ratio fundãdi. sz relatio realis acti ui ad passiuũ est in agente. cuiꝰ relatõis fun damentũ est ipsa actio agentis. vel saltẽ talis
2 actio est ratio fundandi talẽ relationẽ. P. potentia z actus potẽtie sunt in eodẽ. quia vt dicit in rẽ somno z vigilia. cuius est potentia eius est z actus. sed potẽtia actiua cuiꝰ ꝓpriꝰ actus est agere seu actio est in agẽte. ergo rẽ.
3 P. actio naturaliter ꝑcedit passum vt pas sum. ergo in illo priori natura. aut actio erit i agente. aut manebit per se sine omni subiecto.
4 P. semper honor est in honorante. vt pa/ tet ꝑmo ethicoz. sed honor est actio honorã/ tis. cũ sit exhibitio reuerentie facte per hono/
5 rantem. ergo actio erit in agente. P. si om/ nis actio transiens esset in patiente. tunc cru/ cifixio actio fuisset in christo. consequens est falsum. quia nihil displicibile rẽo fuit subie/ ctiue in christo. sed crucifixio actio displicuit rẽo. ergo rẽ. P. illud qō naturaliter conse/
6 quitur aliquã rem hoc est in illa sicut passio in subiecto. sed calefactio qua ignis agit i ca/ lefactibile naturaliter cõsequitur ipm ignez. ergo rẽ. P. si actio esset in patiente vt pa/
7 tiens est tunc patiens vt patiens vere dicere/ tur agens. Falsitas cõsequentis patet. Pro/ batur cõsequentia. quia oīs ꝑfectio q̃ ve/ re est subiectiue in aliquo vere rẽnominat il/ lud in quo est. sed rẽnominatõ actõis est ꝙ
8 per ipam formaliter dicit aliquid agẽs. P causa formalis est causa intrinseca. sed agẽs ipa actõe agit formaliter. ergo actio est ipsi agenti intrinseca P. experimentaliter vide
9 mus ꝙ vnuz agens vnica sua actõe agit in plura passa. igitur si actio agentis esset in pa tiente. tunc vnũ accidens simul esset in plu/ ribus subiectis. non em̃ apparet quare talis actio magis esset in vno illoz passoz q̃z in al tero. ergo rẽ. P. aristotel. viij. phisicoz ar
10. guit sic. Si rẽus pduxit mundum rẽ nouo. tunc rẽus mutabat. sed ista cõsequẽtia nulla esset nisi ꝑm intentõnem aristotel actio esset in agente. quia si nõ esset in agente tũc agens rẽ nouo posset agere sine sui mutatõne. ergo
11 rẽ. P. generatio diuina que est vera actio pductiua est in patre pducente. ergo actõ est
12 in agente. P. extrema que mutuo referunt non possunt esse in eodem subiectiue. sz actio z passio mutuo referunt. P. in illo est actõ
13 in quo est rẽlectatio cõsequens actionez. sed talis rẽlectatio est solum in agente. ergo rẽ.

P. dama. libro tercio. c. xxv. ait. Si actio
14 est naturalis agenti. tunc impossibile est ꝙ sit extra ipm sicut z natura eius. Jtẽ cõmen/ tator. viij. methaphisice ait. ꝙ calor in igne ẽ sicut abscisio est in cultello. z actio manus in
15 manu. Jtem idem cõmentator ait ꝙ actio carpentatoris est i carpentatore Cõtra istã opinionem sic procedam. Primo enim argu/ am cõtra eam. Secundo ostendã ꝙ eiꝰ mo/ tiua non cõcludunt. Primo igitur arguo
1 sic. Si actio esset in agente. tunc sup potenti am actiuam agentis vel adderet solum respe ctum. vel entitatem aliquã absolutam. Non primum. quia tunc actio essentialiter esset rẽ ꝓdicamento relationis. cuiꝰ oppositum patet v. methaphisice. vbi phs ꝓdicamẽtũ actõis distinguit ꝺ ꝓdicamẽtũ relatõis. Jtẽ ꝑm ank.

Cõtra opinionem.

UVA. BHSC. IyR_066

in ꝛc cognitõne vere vite resp̃onsione quinta exactione non surgit noua relatio in agente. sed noua appellatio tantũ. Nec scõm qz talis entitas absoluta vel esset forma manens. ꝛ ꝫ nõ. quia tũc talis forma nõ magis meret nomen actõnis qz potẽtia elicitiua actõnis. Vl̃ esset forma fluens. ꝛ tũc esset motus. qz ſm cõmentatorẽ. iij. phisicoꝝ. motꝰ verꝰ est forma fluens. quãuis famosi ſint fluxus formę. cum igit illud moueat in quo est motꝰ subiectiue vt patet. iij. phisicoꝝ. ergo si actio esset forma fluens ꝛ esset in agente. tunc agens ꝛ mouẽs
2 vt agens ꝛ vt mouẽs moueret et pateret. ℙ. si actio esset formaliter in agẽte. tũc oẽ agẽs necessario ageret in seipm. ꝛ oẽs potẽtia actiua esset passiua. cõsequens est impossibile. qz nihil per se ꝛ directe agit in seipm. cũ potentia actiua trãsmutet aliud ſm qꝰ aliud. vt patet
3 quinto methaphisice. ℙ. idẽ respectu eiusdem ageret ꝛ pateret. cadẽ actõne. qõ est impossibile. quia tũc relationes reales oppositę que sunt inter actiuũ ꝛ passiuũ essent in eodẽ indiuisibili fundamento. cõsequentia patet. quia idẽ eliciendo actionẽ realiter ageret. ꝛ recipiendo eandẽ actionẽ realiter pateret. Nec etiã posset dici qꝰ agens vt agens ꝑ accidens pateret. eo qꝰ ꝛ ꝛ natura actõnis esset qꝰ in agẽte reciperet.
4 ℙ. actio nõ respicit actiuã potentiam vt in qua sed vt a qua. ergo nec respiciet agens vt in quo recipitur. sed solum vt a quo elicitur. Cõsequẽtia patet. quia actio nõ respicit agẽs nisi mediãte potẽtia actiua. Antecedens etiã patet. quia qꝰ potentia respiciat vt in qua nõ est ꝓditio potentie actiue. ſz tan
5 tũmodo passiue. ℙ. si realitas actõis trãseuntis esset in agente formaliter. tunc creatio vt est actio transiẽs esset in ꝛo ſm suã formalem entitatẽ. qõ est impossibile. quia tunc in oẽm creatõe ꝛ realiter mutaret. ꝯ ꝛc.
6 ℙ. cõmentator. iij. phisicoꝝ. cõmento. xviij. ait. qꝰ actio motoris que est mouere est eius ꝛ non in eo. quia actio motoris est semp facere motum in alio. Ad primũ igitur motiuũ alterius opinionis cõtrarie dicẽdũ. qꝰ relatõ actiui ad passiuũ nõ fundat in actõne. sed in potentia actiua. Unde actio nec est fundamentum talis relatõnis. nec ꝓprie est ratio fundandi eã. quia cessante actione adhuc manet talis relatio. Posito etiã qꝰ actio sit ratio fundandi huiusmodi relationẽ. tamẽ ꝓpter hoc nõ oportet qꝰ actio talis sit in agente. sed sufficit qꝰ sit ab agente Ad secundũ nego maiorem loquendo ꝛ actu transeunte ꝛ quo prę

Solutio. Ad.1.

Ad.2.

sens est sermo. Ad probationẽ dico qꝰ verum est vtiqꝫ. qꝰ cuiꝰ est potentia eius est ꝛ actus. sed non eodẽ modo. quia cuiꝰ est potẽtia subiectiue. eius nõ est actus subiectiue. sed solũ elicitiue. alias periret differẽtia inter actũ trãseuntem ꝛ actũ imanentẽ. oẽs em̃ actꝰ vere esset manens ꝛ nullus esset trãsiens. si semper eiusdẽ esset subiectiue cuiꝰ est elicitiue. Ad Ad.3.
terciuꝫ dicendũ qꝰ in eodẽ instanti quo actio elicitur ab agẽte recipit in patiente. in illo autem priori natura quo actio ꝓuenit passionẽ nõ concipit actio vt in agente. sed vt ab agente. puta per modũ transitus ab agente in passum. Ad quartũ dicendũ qꝰ honor est in Ad.4.
honorante causaliter. sed in ipo honorato est formaliter. si em̃ esset in honorãte formaliter. tunc honorans esset honoratꝰ Posset etiã negari minor. honor em̃ nõ est actio realiter cõtingens passum. quia possum absentẽ honorare eque bene sicut presentẽ. Possum etiã nescientẽ vel non percipientẽ honorare eque bene sicut percipiẽtẽ. Etiã ꝛ honoro in quẽ nullam actionẽ habeo. Sicut em̃ testꝫ alicuius nõ agit in illud cuiꝰ testis est. sed solũ ꝛclarat aliquid circa illud vel inesse illi vel abesse. sic cũ honor sit exhibitio reuerentie in testimonium virtutis. vt patet primo ethicoꝝ. ergo honorans non agit in honoratum. sed ꝛclarat sibi inesse virtutem. vel aliquã dignitatẽ. Et ideo qõ hic arguitur ꝛ honore. nõ est cõtra ꝓmissam conclusionẽ. in qua loquit ꝛ actõne transeunte qua realis passio inferꝝ ipsi passo. Ad quintũ dicendũ qꝰ crucifi- Ad.5.
xio que fuit in christo displicuit ꝛo. nõ ratione eius in quo fuit. sed ratõe eorũ a quibꝫ fuit. Ad sextũ dicendũ qꝰ maior nõ est vera Ad.6.
maxime si cõsequit rem non per modũ inexistentis. sed per modũ transeũtis ꝛ pfluentis a re in alterum. sicut est in ꝓposito ꝛ ipa actione. Ad septimũ nego cõsequentiam. Ad Ad.7.
probationẽ dico qꝰ perfectio que se habet per modum fluxus ab vno in alterũ. ꝛnominat illud a quo est. ꝛ ꝛnominat illud in quo est. aliter tamẽ ꝛ aliter. quia illud a quo est ꝛnominat actiue. sed illud in quo est ꝛnominat passiue. Unde illud a quo est motꝰ ꝛnominatur a motu ꝛ dicit mouens. ꝛ illud in quo est motus simiִliter ꝛnominatur a motu. qz dicitur motum. sic eodẽ modo actio actiue ꝛnominat illud a quo est. quia ab actõne dicit agens. ꝛ passiue ꝛnominat illud in quo est. ꝛ ideo dicit actũ. Ad octauũ dicẽdũ qꝰ li- Ad.8.
cet agẽs formaliter agat actõe. qz tñ non agit

UVA. BHSC. IyR_066

in se ſz in alteꝝ. ideo nō optet ꝙ actio ſit ſubiectiue intrinſeca agēti. ſz alteri. ſ. ei in qō agit. ⁊ ſic patet ꝙ argumentū nō ꝓcludit. Etiā mi-
Ad.9. noꝛ eſſet falſa ſi ꝛbīte accipeꝛ ſb maioꝛi Ad nonū dicendū ꝙ cū vnū agēs agit in pl̄a paſſa. ibi nō ꝑt eſſe oīno vna actio. dato etiā ꝙ ſit vn⁹ efflux⁹ vt eſt exꝑte agētis. Nā cū actiones numerent⁹ ⁊ ſpecificent⁹ ex terminis non a quib⁹ ſunt ſz ad q̄s ſunt. ideo neceſſe habemus ponere ꝙ ꝑm diuerſitatē paſſoꝝ ⁊ terminoꝝ numerent⁹ ⁊ ſpecificent⁹ actōes. Alias em̄ cū ſol ſim̄ ꝛenigrat hoīez ⁊ ꝛealbat pannū lineū. ꝛenigratio ⁊ ꝛealbatio eſſet vna tm̄ actio
Ad.10. Ad ꝛecimū dicēdū ꝙ qꝛ ꝛ⁹ eſt agēs ꝑ intellectū ⁊ volūtatē. credidit areſto. ꝙ ſi ꝛ⁹ de nouo aliq̄d ꝓduceret. ꝙ nou⁹ act⁹ intelligendi ⁊ nou⁹ act⁹ volēdi ſibi aduenīret. ⁊ ꝑ cōſequēs neceſſario fuiſſet mutat⁹. tenuit ergo cōſequētia areſto. eo modo q̄ ipe credidit ꝑter illud ꝙ actio trāſiens terminata ad ipam creaturā eſſet in ꝛeo. Nā ſicut illud in q̄ eſt motō vel mutatio illud mouet vl̄ mutat ꝑm areſt. v. phiſicoꝝ. ſic illud in q̄ formaliter ē ipa creatio. illud creat. Sz q̄ꝫtū ꝺuncat illud ſophiſma areſto. patet ꝑ ea q̄ dixi ſuperi⁹ diſtinctōe
Ad.11. prima iſti⁹. xxi. Ad vndecimū dicēdum ꝙ generatio diuina nō eſt actio ꝛe ꝑdicamento actōis. ſz eſt vera relatio ſeu ꝓprietas ꝓſtitutiua ſuppoſiti generātis. ideo argumētū n̄ eſt ad ꝓpoſitū. qꝛ in ꝓpoſito loq̄mur ꝛe actione trāſeunte in aliēā naturā q̄ vere eſt ꝛe ꝑdicamēto actōis.
Ad.12. Ad ꝺuodecimū dicēdū ꝙ maioꝛ non eſt vniuerſaliter vera. Nā rubꝛedo ⁊ dulcedo q̄ ſubiectiue ſunt in eadē ꝑte pomi referunt⁹ mutuo relatōe diſſimilitudis. Etiā minoꝛ poſſet negari. qꝛ actio ⁊ paſſio nō ꝓpe referunt⁹. ſz agēs ⁊ patiēs ꝑut habēt in ſe potētiā actiuā ⁊ paſſiuā ꝑ quas potētias fundant
Ad.13. oppoſitos reſpect⁹ ad ſe inuicē. Ad tredecimū dicendū ꝙ maioꝛ nō eſt vera loquēdo ꝛe opatōne trāſeūte. Nā agēs actōe trāſeūte nō ꝛelectat⁹ ꝓpter h̄ ꝙ talis actio ſit in ipō ſed qꝛ
Ad.14. eſt ab ipō. Ad ꝛecimūquartū dicendū ꝙ ſicut actio eſt naturalis agēti. ſic nō eſt extra ipm̄. Sz nūc eſt ita ꝙ actio nō eſt naturalis agēti ſubiectiue ſz ſolū elicitiue. q̄ bene ſequit ꝙ nō ꝑt elici ꝑ virtutē exiſtentē extra agens.
Ad cōmētatoꝛē. q̄ꝫus ſubiectiue poſſit eſſe extra agēs. Ad dictū cōmentatoꝛis dicēdū. ꝙ ipe nō intēdit ꝙ illa ſimilitudo currat ꝑ oīes ꝑdes. ſz ſufficit ſibi ꝙ ſic caloꝛ ē i igne ſbiectiue. ſic actio eſt in agēte cauſaliter ⁊ elicitiue. Si em̄ ſic n̄ intelligeret. tūc alīs ſuis dictis exꝑſſe ꝓtradiceret. vt apparet. iij. phiſi. cōmento. xxi.

Quantū ad terciuz

Articulus tercius.

articulū dico ꝙ oīs act⁹ quantācunq; magnam habeat enoꝛmitatē annexā. ꝛſideratus tamē vt aliq̄d in ſe includit entitatis poſitiue ſic ꝛpendet a ꝛeo in genere cauſe ēfficientis.
Quia ſi nō. tūc neceſſario opteret dare vnuz aliud primū principiū ꝑter ipm̄ ꝛeū a q̄ tales entitates poſitiue vltimate ꝛpenderēt. qđ fuit erroꝛ manicheoꝝ. quē ipi poſuerūt in libꝛo quē intitulauerūt epl̄am fundamēti. ꝺ quem erroꝛē ꝓcedēs auguſtin⁹ edidit aliū libꝛz quē noīauit ꝓtra epl̄am fundamēti ꝑ. in libꝛo ſapiētie dicit. Oīa opa nr̄a opat⁹ es dñe. Itē Joſ̄. i. Oīa p ipm̄ facta ſunt ⁊ ſine ipo factū eſt nihil. ergo ⁊c. Itē auguſtin⁹. ix. ſup gen̄. ait. ꝙ natura agit interiꝛi motu nobiſq; occultiſſimo. cui tm̄ ſi ꝛ⁹ ſubtraheret opatōez intimā extincta remaneret opatio nature. Et in libꝛo ꝛe ſancta viduitate ad iulianū ait auguſtin⁹. Fruſtra opari⁹ opa extrinſec⁹ molirētur. niſi creatoꝛ intrinſec⁹ latēter opareť Sz vt patet ꝑ magiſtz hic in lr̄a quedā fuit ad huc ſuis tpib⁹ opinio ſolennis. q̄ tm̄ ꝑ nunc apud doctoꝛes erroꝛ reputať. ponēs ꝙ actus peccati etiā inq̄tū act⁹ non eſt a ꝛeo. Et hanc opinionē tenuit ꝑpoſitus⁹. Iſtud quidaz poſteriozes ꝓbant ſic. Oīs ꝛfect⁹ culpabilis q̄ reperiť in actu imputať agēti actū ꝓducenti habēti plenū dominiū ſup hmōi actuz ⁊ nō ignoꝛāti ꝛfectū ipſi⁹ act⁹. Si q̄ ꝛ⁹ ageret actū alicui⁹ peccati cū plenū dominū haberet ⁊c. ꝑ. q̄ncunq; aliq̄ ſunt inſepabiliter annexa illud qđ eſt cauſa vni⁹ elicitiue videť etiā eſſe cauſa alteri⁹. ſz aliq̄ act⁹ ſunt inſepabiliter annexi peccatſ. q̄ ⁊c. ꝑ. a ſummo bono nō ꝑt cauſari niſi bonū. ſz aliq̄s act⁹ nulli ē bon⁹. puta act⁹ homicidij. q̄ eſt mal⁹ patienti ⁊ eſt mal⁹ faciēti. ꝑ. quicq̄d eſt p ſe cauſa alicui⁹ opatōis. illud ad min⁹ coopať ad omne illud ſine quo talis opatio eſſe nō ꝑt. ſz aliq̄ ſunt operatōes q̄ ꝑm ꝓm in ethicis ſtatum ꝺuolatā habēt malicīā. talis igit malicie ꝛ⁹ eſſet ſaltē coopator. Sz iſta vt dixi magis ꝛdent eſtimari erroꝛ q̄ꝫ opinio. Qꝛ agere ꝓſupponit eſſe. igit quicq̄d nō habet eſſe a ſe. illud nō ꝑt oīno habere agere a ſe. ⁊ ideo q̄libet creatura rōnalis ſicut habet eſſe a ꝛeo. ſic habet velle ⁊ opari a ꝛeo. vſum aūt put male vtit tali velle vl̄ opari habet a ſe. Forte dicet cū hmōi vſus ſit quidā act⁹. ergo habebit

Nota de epl̄a fūdamenti.

Opio erronea ꝓpoſitini.

Contra ꝛroꝛē.

Inſtantia

UVA. BHSC. IyR_066

Dist. XXXVIII.

Solutio aliquē actū pcise a seipo ⁊ nō a deo. Respō deo q̄ malꝰ vsus put malus est nō est actꝰ sz est defectꝰ ab actu. ⁊ ideo vt malꝰ est nō oportet q̄ habeat causam efficiētē sz deficientē Un cū aliqs occidit hoiez innocentē. motꝰ ipsius manꝰ est ens positiuū. ⁊ est a deo. q̄ simul operatur cū oibꝫ secūdis agentibꝫ i oīibꝫ eoꝝ operationibꝫ ⁊ actibꝫ positiuis. vsus tñ illiꝰ motus quantū ad suā malicia puta put ꝑm intētionē occisoris cadit sup indebitā ⁊ innocētē materiā hic ꝓprie nō habet causam effectiuā sz potiꝰ defectiuā. puta inordinatā volūtatez occidētis. Cū em talis vsus de se sit defectuosus nō debet reduci in causam primā q̄ nullo modo ꝑt deficere. Ad primū igit dicendū q̄ maior nō est vera. quādo actꝰ talis nō est ꝑcise ab vno agēte. Nā cū talis actꝰ est a duobus quoꝝ vni repugnat deficere ⁊ alteri nō repugnat. tūc entitas hmōi effectꝰ sic reducitur in agēs nō potēs deficere q̄ tñ defectꝰ eiꝰ nullaten reducet in ipm sz solū in alterū. Ad secundū dicendū q̄ maior nō est vera loquēdo de causa p se. sz solū loquēdo de causa sine qua nō. modo bene p̄cedo deū esse causam sine qua nō ipsiꝰ peccati. q̄ si subtraheret suaz influentiā tūc nullꝰ peccator posset nec cogitare nec loqui nec opari. ⁊ p̄ p̄sequēs nullatenꝰ posset peccare. Ad tertiū nego minorē. q̄ actꝰ ille quo cōmittit homicidiū est bonū ipsius manus. mala em esset manꝰ loquēdo de malicia naturali si nō posset moueri. q̄ tūc esset paralitica vel arida. Ad quartū dicendū q̄ coopat modo q̄ causa sine qua non sine causa permittēs dicit cooperari. q̄ licet deꝰ nullum malū culpe efficiat. fieri tñ nō posset nisi ipso permittente.

Solutio Ad.1.

Ad.2.

Ad.3.

Ad.4.

Articulus quartꝰ.

Quātuz ad quartū

principale nihil dico ad ꝑsens ratione breuitatis. q̄ de hoc intēdo dicere in tercio li. dist. xij. Ad argumētū ꝓncipale patet ex dictis.

Distinctio tricesimaoctaua.

Ost predicta

p dē. Postq̄z magister determinauit de peccato actuali. ⁊ tetigit de eiꝰ radice breuiter ⁊ succincte. hic ꝑsequit de eadē radice extensiꝰ ⁊ distincte. Et diuidit in duas ptes. Quia ꝓmo determinat de immediata peccati radice puta de humana voluntate Secūdo de eiꝰ germine. puta de malo opere qđ germinat ab humana volūtate. dist. xl. ibi. Post hec de actibꝫ dē. Prima in duas. Na primo mgr ondit vnde ista radix. s. humana volūtas inficit. Secūdo quo ⁊ qualiter infecta efficit. dist. xxxix. ibi. Dic oūt q̄stio satis dē. Prima in duas. Quia ꝓmo ondit vnde ista volūtas dicit recta vl vitiosa. Secundo inq̄rit q̄ sit inter voluntatē finē ⁊ intentionez differētia. ibi. Solet etiā queri. Prima i duas. Quia primo ostēdit q̄ ex fine quē intendit volūtas cognoscit quicq̄d in ea est rectitudinis seu obliquitatis. Secūdo querit vtr tantū vnꝰ finis sit oīis bone volūtatis. ibi. Sz queritur vtr oēs. Et hec in tres. Quia primo istiꝰ questionis ponit determinatōem. Secūdo cōtrariā obiectionē. Et tercio obiectionis solutōez. Secūda ibi. Uerūtñ huic sniē. Tercia ibi. Hec aūt sibi nō. Sequit illa pars. Solet etiā queri. In qua magister querit qūo differāt ab inuicē volūtas intētio ⁊ finis. Et diuidit in duas ptes. Quia ꝓmo mgr determinat ꝓpositā questionē Secūdo causa ꝓdictoꝝ mouet aliā incidentē dubitationē. ibi. Sed queritur vtr. Circa istā distinctionē quero.

Trum volūtas ex sua libertate possit simul plures fines intendere. Et videtur q̄ non. Quia si plures fines simul intenderet. vl ambos intēderet eq̄ vltimate. ⁊ hoc est impossibile. q̄z vltimꝰ finis ꝑm naturalē rationē iudicat solū esse vnꝰ. vt patet. xij. methaphi. vel neutꝝ intēderet vltimate ⁊ tūc neutꝝ intēderet vt finē. q̄z hoc intēdit vt finis ad qđ oīa cetera reducunt. vl vnū eoꝝ intēdit vltimate ⁊ ñ alterū. ⁊ tūc solū vnū intēdit ꝓ modū finis. alterū aūt ꝓ modū eiꝰ qđ est ad finē. Cōtra. volūtas ratōe sue libertatis potest aliq̄ plura bona intēdere anteq̄z intellectus iudicet vtr vnū istoꝝ sit eligendus ꝓpter alterū. vel ambo ꝓpter tercū. igit ꝑt ita tendere sicut in plures fines. Antecedēs satis notū esse videt ex his q̄ superiꝰ dicta sūt dist. xxv. arti. ij. Cōsequētia patet. q̄z illa intendunt vt fines. quoꝝ neutꝝ intendit ꝓpter alterū. nec ambo ꝓpter tercū. Dic quattuor sunt videnda. Primo vtr libertas totius regni anime ratōnalis ꝓncipaliter habeat esse in ipa volūtate. Secūdo vtr volūtas vnico suo actu libere tendat in finē ⁊ i ea que sunt ad finē. Tercio vtr bonitas tal actus sumat ꝓncipaliter a fine. Et quarto de ꝓncipali quesito.

UVA. BHSC. IyR_066

Articulus ꝓmus

Quãtuz ad primuz

primo ponã ꝯclusionẽ quã credo esse veram. Scõdo recitabo opiniones et ꝓtrarias cũ suis motiuis. Et tercio ad ipa respõdebo Dico igit primo ꝙ libertas formaliter seu p se t ꝑn/cipaliter ꝯuenit ipi volũtati. Quia potentia cui ex ppria ptãte ꝯuenit determinare electionẽ illa ꝓncipaliter t formaliter est libera. sz volũtati ex sua ppria ptãte seu autoritate ꝯuenit determinatio omis nostre electõis. vt patet p anſ. in lib. de ꝯcordia ꝓscitie dei cũ libero arbitrio. c. vi. Ꝑ. illa potẽtia est ꝓncipaliter libera cui omes potẽtie tã cognitiue qz appetitiue õ iure naturali tenent obedire. volũtas est hmõi. Quia sicut ait bern. libro de libero arbitrio. c. ij. Quicqd nõ habet voluntarij assensus libertatẽ pculdubio t merito caret t iudicio. pinde vniuersa q sunt hois prꝫter solã voluntatẽ ab vtroqz. s. merito t iudicio libera sunt id ẽ absoluta sunt t carẽt vtroqz. qz libera non sunt. Et subdit ibidẽ. ꝙ vita sensus appetit⁹ memoria ingeniũ t si qua talia sunt eoipo subsistũt necessitati qz nõ plene subdita sunt volũtati. quasi dicat. Si aliqd debẽt habere de libertate oportet ꝙ obediãt volũtati. Ꝑ. illa potẽtia est ꝓncipaliter libera q nullo modo ꝑt cogi seu libertate ꝑuari. Sz sola volũtas sic est libera ꝙ necessitari nl latenus potest necessitate coactõis Quia ꝑm bern. in de libero arbitrio. c. ij. Volũtati dat⁹ est intellect⁹ vt illã instruat nõ vt destruat. de strueret aũt si ei vllam necessitatẽ imponeret. Itẽ Dama. lib. ij. c. xvi. Liberi sum⁹ arbitrio facere t nõ facere. t hec oia p nostrã voluntatẽ agunt. Itẽ ans. õ libero arbitrio. c. vij. ait Nihil in homie est liberi⁹ volũtate. Sed ꝓtra istud sunt ꝓmo quidã doctores dicẽtes libertatẽ formali⁹ t principali⁹ cõpetere intellectui qz volũtati Quia illud qd in regno aie se habet respectu ceteraꝝ potẽtiaꝝ sicut rex ad plebẽ. illi principaliter ꝯuenit libertas. intellect⁹ est hmõi. Ꝑ. qd subiicit alteri t iudicatur t regit p ipm est min⁹ liberꝫ. t ecõuerso subiiciens t iudicãs t regẽs est magis liberꝫ. sz volũtas subiicit intellectui t regit t iudicatur p ipm. Minores istaꝝ duaꝝ rationũ p/bant p cõmentatorẽ q sup. ij. ethicoꝝ. cõmẽto ix. sic ait. Regel q eligebãt annũciabãt plebi. isti em in sic inceptis duces sunt. quẽadmodũ t noster intellectus qui est eoꝝ q in nobis honorabilioꝝ. vt em plebs subiicit iudicat et regit. ita t hic appetit⁹ subiicit iudicat t regit ab intellectu t cõmonet ad operationez. Ꝑ. potẽtia cui ꝓmo cõpetit dominiũ sup actũ illa est ꝓmo t principaliter libera. sz intellectui ꝯuenit ꝓmo dominiũ hmõi. qz cõmentatoꝛ vi. ethi. cõmento. xvij. dicit. ꝙ sensus nõ habet dominiũ sup actũ humanũ. qz bestie sensuz habẽt. sz dominiũ sup actũ nõ habent. qz dominiũ ome ipi⁹ act⁹ intellect⁹ habet. g̃ ꝛc.

Ꝑ. illud qõ in electõe se habet ad rõnez sic seru⁹ ad dñm. t discipul⁹ ad mgr̃m. min⁹ habet õ ipa libertate qz ipa ratõ. volũtas ẽ hmõi. qz. vi. ethi. cõmento. xi. ait cõmentatoꝛ. ꝙ appetit⁹ se habet ad rationẽ sic ꝑu⁹ ad dñatoꝛ t sicut discipul⁹ ad doctorẽ expectans qd ꝑcipiet vel qd docebit mẽs. vt vtroqz vl eligat bonũ vl fugiat malũ. Et cõmento. xv. ait. ꝙ electio apud seipaz habet appetitũ vt gen⁹. t rationẽ vt differẽtiã. cũ igit differẽtia sit determinatiua generiz. g̃ ꝛc. Ꝑ. alle q cognoscit finẽ t rationẽ finis t ea q sunt ad finẽ t ꝓportõem eoꝝ ad ipm finẽ est maioris libertatis qz ille q hec ignoret. sz intellect⁹ cognoscit oia ꝑdicta. t appetitus intellectiu⁹ ignorat ea nisi in qztũ sibi p intellectũ ostẽdunt. Ꝑ. illa potẽtia est magis libera q min⁹ dependet ab alijs i exercitio act⁹ sui. sz intellect⁹ min⁹ dependet qz volũtas. cũ actus volũtatis semp ꝑsupponat actũ intellect⁹ t nõ ecõuerso. eo ꝙ bonũ cognitũ sit obiectũ volũtatis. Sz istã opinionẽ reputo min⁹ veram. Qz illa potẽtia q sic est ad opposita ꝙ non habet de se libertatẽ q possit se determinare ad vnũ oppositoꝛ illa nõ est ꝓncipaliter libera. intellectus est hmõi. Maior patet p Dam̃. lib. ij. c. xxvi. Minor etiã patz ix. methaphi. vbi dicit. ꝙ potẽtia rõnalis cũ sit ad opposita si ageret nõ determinata ab altero. tũc simlr ageret opposita. Istud aũt ꝓncipiũ determinãs rationẽ ꝑm cõmentatorẽ ẽ appetit⁹ seu volũtas. qz cũ appetit⁹ fuerit alter⁹ ꝓtrarioꝝ. tunc actio agẽtis pendet ex illo cõtrario. Sed nec motiua istiꝰ opinionis ꝯcludũt Igit ad primũ nego minorẽ. Ad ꝓbationẽ dico ꝙ licet intellect⁹ q ad h ꝙ suũ iudiciũ ꝓponit volũtati aliqualẽ habeat similitudinẽ cũ rege. tñ qz in actu iudicij inuestigationis t ꝯsilij dependet ab impio volũtatis. idẽ em act⁹ q est ipi⁹ intellect⁹ elicitiue. est ipsius volũtatis imꝑatiue. ideo ꝓncipalis libertas semp residet apud ipaz volũtatẽ Ad secundũ nego minorẽ. Ad ꝓbationẽ posset dici ꝙ cõmentatoꝛ ibi loquit de sensitiuo appetitu. videt em cõmentatoꝛ distinguere totaz

Ꝯclusio.

1

2

3

Opio contraria.

1

2

3

4

5

6

Cõtra opinionem.

Solutio

Ad. 1.

Ad. 2.

UVA. BHSC. IyR_066

partē intellectiuā q̄ comp̄hēdit intellectu3 et volūtatē ꝓtra ptē sensitiuā. Vl' dicēdū ꝙ tal' subiectio est q̄dā ꝓformitas volūtatis ad rectā rōez. q̄ tn̄ n̄ est p vim ip̄i⁹ intellect⁹ exacta ab ip̄a volūtate. qz ip̄a p suā libertatē possz declinare a quocūq; iudicio rōis. ⁊ si regit aliq̄ mō ⁊ subiicit. h̄ fit sua spōte. qz ip̄a libere ⁊ ex se se sb̄iicit dictaminī recte ratōnis. ergo ⁊c.

Ad.3. Ad tertiū nego minorē. Ad p̄batōez dico ꝙ dictū cōmentatoris n̄ recitat cōplete. qz sic ait cōmētator. Dominū oīe ip̄i⁹ act⁹. intel-

Ad.4. lect⁹ habet ⁊ appetit⁹. Ad q̄rtū dicendū ꝙ q̄uis illa exēpla cōmentatoris in h̄ ꝓtendāt aliq̄lē silitudinē ꝙ sic⁹ seru⁹ respicit dn̄m q̄tū ad ea q̄ agēda sūt. ⁊ discipul⁹ mgr̄m q̄tuz ad ea q̄ tenēda sunt. sic volūtas hois ꝓtuoli respicit dictamē recte ratōis. in h̄ tn̄ semp̄ dissimile. qz volūtas ꝫ hmōi dictamē venire p̄t quocūq; iudicio vl' ꝯsilio ratōis nō obstāte. vt ait b̄rn̄. in de libero arbitrio. c. i. Volūtas nō semp̄ ex ratōe. sz nunq̄ absq; ratōe mouet vt mlta faciat p ip̄az ꝓtra ip̄az. puta p ei⁹ ministerū facit ꝫ ei⁹ iudiciū ⁊ ꝯsiliū. Et infra. c. iij. ait. Volūtari⁹ ꝯsensus nec negat se nec p̄t se cuiq; nisi ex volūtate. Alioquin si cōpelli valeret unus⁹ violent⁹ esset ⁊ nō volūtari⁹.

Ad illud q̄d addit de electōe dicēdū ꝙ rō nō est differētia intrinseca ip̄i⁹ electōis. q̄uis aliq̄ modo possit dici ei⁹ differētia extrinseca. Dato etiā ꝙ ratio sit determinatiua ostēsiue qz determinate ostēdit. volūtas tn̄ est determi-

Ad.5. natiua impatiue. g̃ ⁊c. Ad quintū dicēdū ꝙ qz libertas ⁊ cognitio sunt ꝯditōes multū desperate ideo ex maiori ⁊ pfectiori cognitōne nō p̄t argui maior libertas nisi tal' comparatio sit tantūmodo iter potētias cognitiuas. Vn̄ p illā maiorē b̄n̄ p̄bare ꝙ intellect⁹ sit liberi-

Ad.6. or sensu. nō aūt ꝙ sit liberior volūtate. qz voluntas nō est potētia cognitiua. Ad sextū nego maiorē. qz si esset vera tūc sensus ⁊ fantasia essent potētie magis libere q̄z intellect⁹. cū act⁹ eoz nō ꝓsupponat actū intellect⁹ sz ecōuerso. Minor etiā deficit. qz act⁹ intelligēdi cōpetens intellectui anteq̄z volūtas sit i actu est act⁹ necessari⁹ ⁊ naturalis. ⁊ p ꝯsequēs p-

Opio got fridi. pueniō habens libertatē. Vn̄ q̄si nulla videt h̄re intellect⁹ libertatē circa actū suū nisi post q̄z volūtas adhibet intentōez. ita ꝙ ꝑpe loq̄ndo act⁹ ip̄i⁹ intellect⁹ intm̄ dicet esse liber. in-

I q̄tū ab ip̄a volūtate fuerit impat⁹ vl' intent⁹

Sz ꝓtra p̄dictā ꝯclusionē sunt alij qui dicunt ꝙ libertas equaliter repit̄ in intellectu ⁊ volūtate. Qz potentie q̄ eq̄liter abstrahunt a materia eq̄liter sunt libere. sz intellect⁹ ⁊ volūtas equaliter abstrahunt a materia. cū ambe fundent in esse imateriali ip̄i⁹ aie rōnal' p̄. 2 sicut act⁹ liber est q̄ egredit a potētia libera. sic potētia libera est q̄ egredit ab essentia libera. Iz tā intellect⁹ q̄z volūtas parit egrediunt ab essentia libera puta ab essentia aie intellectiue q̄ est essentia libera. g̃ ⁊c. p̄. ex h̄ est aliq̄ po- 3 tentia formaliter libera. qz est sup seipaz reflexiua ⁊ sup suū actū. sz h̄ equaliter ꝓuenit intellectui ⁊ volūtati. g̃ ⁊c. p̄. tota aia rōnalis 4 fm q̄ ad imaginē dei est libera esse censet. sed aia intellectualis fm intellectū ⁊ voluntatez equaliter est ad imaginez dei. g̃ ⁊c. p̄. fm 5 ph̄m. ix. metha. potētie rationales sunt ad opposita. ⁊ p ꝯsequēs libere. sz intellect⁹ nō minus est rōnalis potētia q̄z voluntas. ergo ⁊c.

Ali⁹ ad iō 6 p̄. ex dictis cuiusdā alteri⁹ doctoris p̄t argui sic. Qn̄ aliq̄ sunt idē oīno re absoluta ⁊ differūt solū respectiby illa sunt eq̄lis libertatis. intellect⁹ ⁊ volūtas sunt idē re absoluta ⁊ solū differunt respectiby. Maior patet. Minorē aūt ip̄i p̄bant p ea q̄ adduxi in p̄mo sententiaz. dist. ij. cū de potētijs anime tractaui

Cōtra eā. 1 Sz nec istud teneo. Qz illa potētia non est eq̄ formaliter libera sic⁹ volūtas cui⁹ p̄ncipiū assensus nō est i ptāte sua. intellectus est hmōi. Maior patz. qz deficiēte p̄mo deficiūt ⁊ cetera ꝯsequenter se habētia. vt patz. ij. metha. Patet etiā minor. qz p̄mo p̄ncipio intellect⁹ necessario ꝯsentit. nec p̄t ei nō ꝯsentire Alias inuenit talis additio. Sz p hāc rationez nihil ꝯcludit. Qz sicut intellect⁹ nō p̄t nō ꝯsentire veritati p̄mi p̄ncipij. sic volūtas nō p̄t nō velle vltimū finē actualiter apph̄ensum. Et iō ex isto argumēto nō p̄bat ꝙ libertas magis ꝓueniat volūtati q̄z intellectui. q̄uis aliqs rationiby hoc p̄betur. p̄. augustin⁹. iij. de li- 2 bero arbitrio. c. xvi. ait. Volūtatē n̄ allicit ad faciēdū qd̄libet nisi aliqd̄ visuz. q̄d aūt vnus q̄sq; vel sumat vl' respuat est i ptāte. sz q̄ visu tangat nulla ptās. Et idē aug⁹. ix. sup gen. c. xvij. ait. Non solū natura rōnalis sicut in homiby. vez etiā irrationalis sicut i pecoribus mouet visis. Sz natura rōnalis volūtat⁊ arbitrio vel ꝯsentit visis. vel nō ꝯsentit. irrationalis aūt nō habet ⁊c. Itē Dam⁹. lib. ij. c. xvi. ait. ꝙ sum⁹ liberi arbitrio facere ⁊ nō facere. ⁊ hec oīa p nostram voluntatē agunt.

Itē bern̄. in de libero arbitrio ait. ꝙ nihil i hoīe est liberi⁹ volūtate. Ad p̄mū dicendū ꝙ maior nō est vniuersaliter vera. qz intellectus agēs non min⁹ abstrahit a materia q̄z

Solutio Ad. 1.

UVA. BHSC. IyR_066

intellect⁹ possibilis ⁊ volūtas. ⁊ tñ nō est po/
tentia libera. īmo est potētia naturalis ⁊ neces/
saria. cū in se non habeat dominū sui actus.

Ad.2. Ad secundū dicēdū ꝙ q̄ꝫuis act⁹ sint libe/
ri q̄ egrediunt a potētia libera. nō tamē opter
ꝙ omnes hmōi act⁹ equaliter sint liberi. Sic
dato ꝙ potētie aliquo modo sint libere q̄ egre
diunt ab essentia libera. nō tamē sunt equali/
ter libere. Maior etiā nō est vera. qz si essenti
az anime intellectiue appellas essentiā liberā.
tūc intellectus agens egredit ab essentia libe/
Ad.3 ra. ⁊ tamē nō est potentia libera. Ad tertiū
dicēdū ꝙ ꝟuerti supza senō est p̄cise a liberta/
te potētie. sed ab īmaterialitate vel ab obiecti
sui vniuersalitate. puta ꝙ tā ipsa potentia q̄ꝫ
act⁹ iu⁹ comp̄hendunt sub suo obiecto adeq
Ad.4. to. Ad quartū dicendū ꝙ quāuis tota aīa
intellectiua sit ad imaginē dei. tamē ex h̄ sibi
causaliter nō ꝟuenit libertas. ſz ꝓpter h̄ volū
tas dicit libera qz est i potestate nostra. vt ait
augustin⁹. iij. de libero arbitrio. c. iij. In oi
bus igit istis rationib⁹ vt plurimū peccat qz
Ad.5. accipit nō causa ꝓ causa. Ad quintū dice/
dum ꝙ potētie rōnales sunt ad opposita. nō
tamē in eo ꝙ rōales sunt ſz i eo ꝙ libere sunt.
⁊ ideo sicut volūtati principali⁹ ꝟuenit liber/
tas. sic posse in hoc ⁊ in oppositū ꝑncipalius
ꝟuenit volūtati. Intellectui em̄ h̄ cōuenit ex
ordine naturali quē habet ad ipam volūtatē.
Ad.6. volūtati aūt primo ⁊ principaliter. Ad se/
xtū nego minorē. causaz aūt negatōnis assi/
gnaui in ꝑmo libro. dist. iij.

Articulus secundus.

Quantū ad secūdū

articulū pono breuiter istā ꝟclusionē. ꝙ volū
tas eodē actu numero fieri p̄t in finē ⁊ in ea q̄
1 sunt ad finē. Quia vbi vnū ꝓpter alterꝫ vtro
biqz tantū vnū. ſz ea q̄ sunt ad finē volumus
2 ꝓpter finē. ergo ꝛc. P̄. si nō. tūc potētia vo
luiua simul esset sub duob⁹ actib⁹. ꝟsequens
est falsuz. qz sicut eadē pars cere nō p̄t simul fi/
gurari diuersis imaginib⁹. sic eadē indiuisi/
bilis potētia ꝓ statu p̄sentis vite nō p̄t simul
informari diuersis actib⁹. Cōsequētia patet.
qz cū volitio finis sit ratio volēdi ea que sunt
ad finē. ideo nō possum⁹ velle ea q̄ sunt ad fi/
nem vt sunt ad finē nisi velim⁹ ipm finē. Ut̄
cū sanitas sit finis ꝛambulatōis. q̄ꝫuis ꝛam
bulationē p̄fm se ⁊ absolute ꝟsideratā ego pos/
sum velle actualiter nō volēdo sanitate. tñ vt
ꝛambulatio est inductiua sanitatis ⁊ vt intē
ditur ꝓpter sanitatē sic null⁹ p̄t velle ꝛambu
lationem nisi velit sanitatē. P̄. relatiua vt 3
relatiua sunt ꝙ vnicū actū potētie attingunt.
ſz illud q̄ō est ad finē p̄fm q̄ō hmōi necessario
ꝟcernit relationē ad finē. ⁊ econuerso finis vt
finis ꝟcernit relationē ad ea q̄ sunt ad finē. er
go vt sic vnico actu attingunt a potētia siue
sit cognitiua siue sit appetitiua. Sz istō Cōtra cō/
solet a quibusdā impugnari sic. Intellectus clusionem
eodē actu nō fert in ꝑncipia ⁊ ꝟclusionem. 1
igit nec volūtas in finē ⁊ in ea q̄ sunt ad finē.
Cōsequētia patet a simili. Antecedēs ꝓbat.
qz eadē potētia nō potest p̄fm distinctos habi
tus tendere in diuersa obiecta eodē actu nu/
mero. Sz intellect⁹ distinctis habitib⁹ ten/
dit in ꝑncipia ⁊ in ꝟclusionē. Nā ꝓ habitū
qui dicit intellect⁹ tendit in ꝑncipia. ꝓ ha/
bitū aūt sciētie tendit in ꝟclusiones. ergo ꝛc.

P̄. idē act⁹ simul ⁊ semel nō p̄t esse intēsior 2
⁊ remissior. Sz act⁹ volūtatis respectu finis
est intēsior. q̄ꝫ respectu eoꝝ que sunt ad finez.

P̄. fruitio ⁊ vsus nō sunt vn⁹ act⁹. sed act⁹ 3
voluntatis respectu vltimi finis est fruitio. ⁊
respectu eoꝝ que sunt ad finē est vsus. ergo ꝛc.

P̄. act⁹ distinguunt ꝓ obiecta. vt patet. ij. 4
de aīa. Sz finis ⁊ ea q̄ sunt ad finē sunt disti
cta obiecta. ergo ꝛc. P̄. actus specificant vt 5
terminant ad obiecta. sed finis p̄t esse bon⁹ eo
qō est ad finē existēte malo. sicut cū aliq̄s fu/
rat vt det elemosinā. vel ecōuerso vt cū quis
dat elemosinā ꝓpter vanā gloriā. igit si ideꝫ
act⁹ terminaret ad finē ⁊ ad ea q̄ sunt ad finē.
tūc idē act⁹ simul ⁊ semel posset esse bon⁹ ⁊ ma Solutio
lus. qō est impossibile. Sed ista nō ꝟclu/ Ad.1.
dunt. Igit ad primū dicendū ꝙ q̄ꝫuis ꝑncipia p̄fm se ⁊ absolute possint p̄fm ꝓpriū habitū
ꝟsiderari distincte. nō intellecto seu ꝟsidera/
to ꝑncipiato. tamē nō possunt ꝟsiderari vt
principia sunt nō ꝟsideratis ꝑncipiatis. Qz
principiū vt principiū ⁊ principiatū vt prin
cipiatū sunt relatiua. ⁊ ꝓ ꝟsequēs vt sic vnuꝫ
sine altero app̄hendi nullatenus p̄t. Et ideo
q̄ꝫuis ꝑmo modo ꝑncipiū ⁊ ꝑncipiatū di/
stinct⁹ habitib⁹ ⁊ actib⁹ cognoscunt. nō tñ se
cūdo modo. Et hec est intētio phi. i. poste
rioꝝ. vbi ait. ꝙ q̄ꝫuis ꝓius possit cognosci ꝙ
ois triangul⁹ habet tres q̄ꝫ cognoscat ꝙ trian
gul⁹ q̄ est i semicirculo habeat tres. si tñ vnuꝫ
ducat in aliud. puta si apponat minor. ⁊ di/
cat. ꝙ triangul⁹ q̄ est i semicirculo est triangu
lus. tūc simul inducēs cognouit. s. ꝙ triangu/
lus qui est in semicirculo habet tres. Et ratō
isti⁹ esse potest. qz maior nō fuit ꝓprie loqn
do vt est ꝑncipiū ꝟclusionis. nisi cū additū it

UVA. BHSC. IyR_066

sibi minor. ppter qđ adiūcta minore tunc eo dē actu intellect⁹ apphendit p̄ncipia 7 ꝯclusi-
Ad.2. onē Ad secundū dicendū ꝙ q̄ꝫuis idē act⁹ ratōne ciusdē nō possit simul esse intēsior 7 re-
missior. ratōe tn̄ diuersoꝝ quoꝝ vnū intēsius mouet potentiā alio. idē act⁹ p̄t esse intensior respectu vn⁹ q̄ꝫ respectu alterius. qz vt deducti ex p̄mo posteriorꝝ. cognitis p̄missis seu p̄n-
cipijs vt p̄ncipia sunt simℓ cognoscit ipa cō-
clusio. 7 tn̄ ibidē dicit ꝙ p̄ncipia sunt magis nota ꝯclusiōe. qz ppt qđ vnūqđq; tale. 7 illđ magis. Sicut em̄ scuto viso a remoto qđ i vna sui pte est albū 7 i alia siu pte est nigrū. simul intēlius videt p̄m partē albā q̄ꝫ p̄m nigrā. sic ⁊c. Dicūt etiā aliq̄ doctores ꝙ nō semp vo-
luntas magis 7 intēsius vult finē q̄ꝫ illud qđ est ad finē. ſz solū cū sibi dissūctiue proponit. puta cū dicit q̄d vis: vis sanitatē vel potionē Si tn̄ p̄ponit copulatiue. puta si dicit infir-
mo. tu nō potes sanari sine potione. vis ḡ sa-
nitatē 7 potionē. tūc eque intēse volet potionē
Ad.3. sicut ipaꝫ sanitatē. Ad tertiū nego antece-
dens. qz q̄ꝫuis nō possit esse idē obiectū ordi-
nate fruitōis 7 vsus. p̄t tn̄ idē esse act⁹ frnitio
nis terminat⁹ ad duo obiecta. Nā sicut etiaꝫ in vita beata eodē actu cognitōnis cognosci-
mus deū 7 creaturas. sic 7 eodē actu dilectōis diligem⁹ deū 7 sic fruemur. 7 ipas creaturas
Ad.4. 7 sic vtemur. Ad quartū dicendū ꝙ ma-
ior nō est vera cū obiecta sic se habēt ꝙ vnū ē ratio tendēdi in alterꝝ. alias cū video colorē il luminatū opteret ꝙ visus meus alio actu vi-
dendi tenderet in lucē. 7 alio in colorē. qđ est simpliciter falluz. Cū igit̄ finis sit ratio volē di ea q̄ sunt ad finē. sicut lumē est ratio vidē-
Ad.5. di colores ⁊c. Ad quintū dicendū ꝙ illis 7 ꝯsimilibꝫ casibꝫ posit⁹ act⁹ tantūmodo erit malus. qz q̄ꝫuis bonū ꝯstet ex tota sua causa. malū tn̄ oriť etiā ex singularibꝫ defectibꝫ. Vn̄ ad h̄ ꝙ act⁹ sit bon⁹ requirit ꝙ sit de genere bo-
noꝝ seu ꝙ bon⁹ sit ex genere. 7 bon⁹ sit ex fine. ac etiā ꝙ bona sit intento faciētis. q̄ꝫ vno defi-
ciēte act⁹ imediate ē malꝰ vℓ saltē nō est bon⁹.

Articulus tercius.

Quātū ad tercium

Cōclusio. articulū dico ꝙ p̄ se loq̄ndo act⁹ bonitatē ha-
bet a fine seu bonitatē suā trahit in ordine ad fi-
1 nē. Qz ab illo p̄ncipaliter act⁹ moralis dicit bon⁹ a q̄ 7 habit⁹ specificat p̄m bonitatē suam. Sz vt odm̄i. plogo p̄mi. q. iij. arti. i. Habi-
tus specificat ex fine. Maior patet. qz cū ha-
bitus generet ex frequentatōe actuū 7 etiā coz rumpit ex diuturna cessatōne actuū. videt ꝙ ab eodē tam act⁹ q̄ꝫ habit⁹ suā trahāt bonita-
tē. P̄. act⁹ specificat a p̄ncipali 7 p se termi- 2
no. ſz p se termin⁹ act⁹ volūtatis ē finis. P̄. 3
augustin⁹ dicit sicut mgr̄ hic recitat ꝙ ex fine suo volūtas cognoscit an recta vel praua sit.

P̄. boeti⁹ dicit in topicis suis. cui⁹ finis bo- 4
nus est: p̄m quoq; bonū est. 7 idē ponit ar est. iij. topicoꝝ. Itē cōmentator. q̄. sue metha. ait. ꝙ finis 7 bonū idē. 7 q̄ destruit finē destruit oē bonū. Sz ꝯtra istud arguūt q̄dā p̄n- Opio con
mo directe sic. Si ex bonitate finis esset act⁹ trana.
bon⁹. tūc q̄ furaret vt daret elemosinā. furan-
do eliceret bonū actū P̄. act⁹ p̄dicatōis etiā 2
gelū semper habet aliquā bonitatē in se. 7 tn̄ q̄
p̄dicat ppter auariciā intendit malū finē. igit̄ nō oīs bonitas actus est a fine. P̄. nō ob- 3
stante bonitate finis ex sola indebita circūstā-
tia ip̄e act⁹ vitiat. puta si aliq̄s dat q̄n nō de-
bet. vℓ vbi nō debet. vel cui nō debet. Argu- Alij ad iō
unt etiā aliq̄ in directe ꝯtra iā dictā cōclusio- 4
nē p̄bantes bonitatē actus esse ex obiecto. Qz potētie distinguunt p̄ act⁹. 7 act⁹ p obiecta. ḡ p̄m h̄ act⁹ bon⁹ distinguit ab actu malo. quia iste est circa bonū obiectū. 7 ille circa malum.

Sz istā opinionē ex intentōe videt repro- Cōtra opi
bare augustin⁹ libro. x. ꝯtra iulianū. c. xij. vbi nionem.
augustinus recitat iulianū hereticū dixisse ꝙ ad cognoscēdū virtutes tm̄ intuendū esse il-
lud qđ agit. vtr̄ sit bonū ex genere. ꝙ si sic. tūc vere virtut⁹ op⁹ est quocūq; fine agat. Sz si bonitas act⁹ esset p̄cise ex obiecto. tūc iulianus nō fuisset arguend⁹. cū illud qđ agit sit obie-
ctū act⁹ ad qđ iulian⁹ dixit esse respiciendum Un̄ ibidē ait augustin⁹ ꝯtra iulianū. Nove-
ris itaq; nō ex officijs ſz finibꝫ esse discernen-
das virtutes. Officiū aūt appellat augustin⁹ qđ est faciēdū. finē aūt ppter qđ est faciendū. Et subdit augustin⁹ ibidē. Cū itaq; hō facit aliq̄d vbi peccare nō videt. si non ppter h̄ fa-
cit ppter qđ facere debet peccare conuincit. qđ tu nō attendēs fines ab officijs sepasti. 7 ꝑtu-
tes veras officia sine finibꝫ appellādū esse di-
xisti. Et subdit augustin⁹. Bonū est vt sꝰue-
niat q̄s homini paupi innocenti. ſz q̄ h̄ facit magis amādo gloriā hoim̄ q̄ꝫ dei. nō bene bo-
nū facit. qz nō bon⁹ facit qđ nō bona volunta-
te facit. Ad p̄mū igit̄ dicendū ꝙ cū dicit Solutio
actus habere bonitatē ex fine. intelligit̄ de tali Ad.1.
actu qui p̄m dictam ē recte ratōis 7 p̄m legem dei est ordinabilis in bonū finē. hoc aūt nō p̄t dici de furto 7 ceteris actibꝫ cōsimilibꝫ q̄ sunt mali ex genere. Ad secundū dicendum ꝙ Ad.2.

UVA. BHSC. IyR_066

licet ꝓdicare euangeliū sit de genere bonoꝝ. vt tñ a tali fit q̄ ꝑuersium finē intēdit nō est bonum ſz malū. Ad.3. Ad tertiū dicendū ꝙ nisi aſ sit aliqua mala volūtas ex intentōe inutilis ⁊ ꝑuersi finis. actꝰ nō viciat ex circūſtātia Uñ si aliq̄s bene daret cui vel qñ dare nō oꝛeret. dū tñ bona esset intētio. regulata recta ratōe. ⁊ in bonū finē directa. actꝰ nō ꝑderet bonitatē suā. Alias inuenit talis additio. Jsta solutio videt implicare oppoſita. qz agētis intētio nō est ſufficieēter regulata recta ratōe cum actꝰ ſuꝰ caret oꝛebita circūſtantia. Et ideo dicē dū est ad argumētū ꝙ licet oꝛebita circūſtātia sit neceſſario req̄sita ad hoc ꝙ actꝰ sit meritorius ⁊ virtuoſus. tñ ꝓ ḧ nō tollit quin bonitas talis actꝰ ꝓncipaliter attēdit in ordine ad bonū finē. Ad.4. Ad quartū dicendū ꝙ actus moꝛales diſtinguunt ꝑ obiecta nō abſolute ſz i ordie ad finem intentum. igitur argumentum nō cōcludit.

Articulus quartus.

Quātuz ad quartū

articulū dicendū. ꝙ velle intēdere ⁊ eligere in ḧ conueniūt. ꝙ q̄libet iſtoꝝ est actꝰ volūtatis. Jn ḧ tamē differūt ꝙ velle cōpetit voluntati vt tendit in finē ſm ſe. ⁊ ideo denominat a voluntate. ſicut intelligere denominat ab intellectu. intendere aūt ⁊ eligere cōpetunt volūtati i ordine ad intellectū. differēter tñ. qz put voluntas directa ꝑ intellectū tendit in ipm finē ſic dicit intēdere. ſz put volūtas directa ꝑ intellectū tendit in ea q̄ ſunt ad finē ſic dicit eligere. Et qz idē ꝑt hꝫe rōez finis ꝓut aliq̄d ordinat in ipm. ⁊ ꝑt habere rationē eiꝰ q̄d est ad finē ꝓut ipm ordinat ad aliud. ideo circa idē ꝑt eſſe intentio ⁊ electio. alia tñ ⁊ alia ratōe. et qz tales fines intermedij poterūt eſſe plures. ideo de talibꝫ finibꝫ loq̄ndo poterit q̄s pluresꝫ fines ſimꝫ intēdere. Jnſtantia Forte dicet ꝙ intentio nō est actꝰ voluntatis ſicut iſte ꝓceſſus videt ſupponere. qz ſup illo ẏbo Matth. vi. Lucerna coꝝpis tui est oculꝰ tuꝰ. dicit gloſa. ꝙ oculus ibi ſtat ꝓ intentōe. Sz ſm dam. lib. ij. c. xij. q̄d est oculꝰ in coꝝpe hoc est intellectꝰ in aīa. ergo videt ꝙ intētio nō ſit actꝰ voluntatiſz intellectꝰ. Solutio Jſtud nō obſtat. Nā meritū ⁊ demeritū ꝓtinet ad volūtatē. ſz ex intentōe hoīs actꝰ eiꝰ iudicandꝰ est meritoꝝ vꝫ demeritoꝝ. ergo ꝛc. Ad inſtantiā dico ꝙ intentio dicit lucerna ⁊ oculꝰ. Dicit em̄ lucerna eo ꝙ volūtas recta intentōne informata coopat intellectui ⁊ ipm aliq̄ modo clarificat ad hoc ꝙ recte iudicet. ſic ecōuerſo puerſa ⁊ mala intentio nō dicit lucerna ſz tenebra. eo ꝙ ratōis puertat iudiciū. Sicut em̄ lingua infecta ꝓuertit iudiciū virtutis guſtatiue. ſi aūt fuerit ſana ⁊ mūda ꝓmouet tale iudiciū. ſic volūtaſ infecta mala intentōe ꝑuertit iudiciū intellectus ne recte iudicet de agibilibꝫ. ſz recta exiſtente intentōne volūtatis ꝓmouet tale iudiciū. Jdeo dicit. iij. ethicoꝝ. ꝙ oīs malus ignoraſ. Jſta tamē lucerna etiā dicit oculꝰ. qz q̄uis intentio ſit actꝰ a volūtate elicit ꝙ voluntas tendit in finē. illa tamē intentio nō cōpetit volūtati ſine directōe intellectꝰ finē oſtendentis in quē tendere oꝛeat. Ad argumentū ꝓncipale patet ꝑ iā dicta. qz volūtaſ poteſt intendere plures fines intermedios ⁊ nō vltimatos ꝓut aliq̄ min⁹ ꝑfecta ordinātur ad ipos. q̄ sunt eligibilia ꝓpter ipos. Ad ꝓncipale argu.

Diſtinctio. xxxix.

Jc oꝛit que

ſtio ꝛc. Dic mgr̄ oñdit quo volūtas efficit viciosa magis q̄z intellectuſ ⁊ memoria. Et diuidit in duas ptes ſm ꝙ hanc veritatē inq̄rendo magiſter mouet duas q̄ſtiones. Quarū inquiſitionū in ꝓma volūtas compat ad ceteras aīe potētias. Jn ſcda compat ad ſuas opatōes ꝓprias. Scda incipit ibi. Preterea q̄ri ſolet. Prima i duas. Qz ꝓmo mouet hāc q̄ſtionē. cū volūtas naturaliter inſit hoīi ſicut intellectꝰ ⁊ memoria. q̄re volūtas magis dicit mala q̄z intellectus vꝫ memoria. Scdo huiꝰ q̄ſtionis aſſignat rñſionē. ibi. Ad qd̄ facile. Et hec in duas. Qz ꝓmo reſpōdet iuxta vnā opinionē. Scdo penes aliā opinionem. ibi. Qui vero dicūt. Prima diuidit in q̄ttuor ptes. Qz ꝓmo penes iſtā opinionē reſpondet ad q̄ſtionē. Scdo ꝓtra illā reſponſionez aſſignat obiectionē ⁊ obiectōi ſolutōez. Tercio inſtat ꝓ obiectōis ſolutōez ꝑ alteriꝰ dubitatōis inductōez. Et q̄rto hanc dubitatōez tollit ꝑ duplicē rñſionē. Scda ibi. Ubi ꝑt q̄ri ꝛc. Tercia ibi. Sz adhuc querit. Quarta ibi. Ad qd̄ ipi dicūt. Sequit illa ps. Preterea q̄ri ſoli. Et diuidit in tres ptes. Qz primo mgr̄ mouet q̄ſtionez. Scdo rñdet penes veram opinionē. Tercio opinionis minꝰ ꝛe narrat rñſionē. Scda ibi. ꝓpoſita est q̄ſtio. Tercia ibi. Aliq̄ aūt. Circa illā diſtinctionē q̄ro illā queſtionē.

UVA. BHSC. IyR_066

Dist. xxxix.

Trū pcatū magis ꝓprie dicat esse in
v intellectu vl in volūtate Et videt
q̄ intellectu. Qr q̄sto aliq̄d īmedia
ti⁹ se habet ad primū ꝑncipiū qđ omino ē in
obliq̄bile tāto minor defect⁹ ꝛtingit circa ipz
Ista patet. xij. metha. vbi p̄ ꝑbat ꝓs q̄ in
supceleſtib⁹ nihil ꝛtigit casuale. ⁊. ix. metha.
vbi ꝑbat q̄ i sempiternis nec est malū nec cor
ruptio. Patet etiaz. ij. de generatōne. vbi ait
ꝓs q̄ ꝓpter lōge distare a ꝓmo ꝑncipio cor
ruptio ꝛtingit in reb⁹. Sz volūtas īmedia
ti⁹ respicit influētiā ꝓmi ꝑncipij. Nā q̄uis il
luminatio ītellect⁹ q̄nq̄ fiat a deo mediātib⁹
secūdis agēt⁹ puta mediātib⁹ angel. tñ cha
ritas ⁊ grā q̄ a deo influunt volūtati non p̄nt
causari mediāte aliq̄ creatura. sz īmediate so
lū a deo. g̃ ⁊c. Cōtra. in illa potētia nō est ꝑ
ꝓrie pctm. cui⁹ potētie defect⁹ excusat peccatū.
sz ignorātia q̄ est defect⁹ intellect⁹ excusat pec
catū. g̃ ⁊c. Dic q̄tuor sūt videda Prio
de distinctōe potētiaz aie de q̄b⁹ tangit mgr i
hac illi⁹ distinctōis. xxxix. Scđo in q̄ potē
tia ꝓpe habeat esse pctm. Tercio q̄d sit synderisis. Et q̄rto q̄d sit ꝓscientia.

Articulus primus

Quātū ad primum

dico q̄ in aia nr̄a repit distinctio potētiaz pe
nes distinctōez actuū. distinctio virtū penes
distinctōez officioz. distinctio ptātuz penes
modū ipoz motuū. distictio portionū penes
distinctionē graduū. Primo mō distin
guunt intellect⁹ ⁊ volūtas. Nā intelligere ⁊ vel
le specifice distinguunt. Scđo mō memo
ria ⁊ intellect⁹. qr diūsa videt hre officia Ter
cio distinguit synderisis ab libero arbitrio. eo
q̄ synderisis sit determinata ad vnuz. ⁊ videt
hre motū naturalē. liberz aut̄ arbitriū in suo
motu poterit esse oppositoz. diſiūctiue tñ ⁊ ī
sensu diuiso. Quarto distinguit rō. qr ꝑm
qđ fert in supioza dicit portio supior. ꝑm ꝓ
qđ fert i inferioza dicit portio inferior. Sz
Instantia 1 ꝓ ꝓdicta p̄t instari. Qr memorari videt ee alt
act⁹ ab intelligere. g̃ si potētie distinguunt p
2 act⁹ videt q̄ memoria ⁊ intellect⁹ nō solū sint
diuerse vires sz diuerse potētie. Ꝓ. act⁹ me
morie ꝑcedit actū intellect⁹. g̃ memoria realı
ter distinguit ab ītellectu. Cōsequntia patet.
Antecedēs ꝑbat. qr actus intelligētie gignit
ab actu memorie. sic̄ species q̄ est i intelligētia
Solutio Ad. 1. gignit a specie q̄ est in memoria. Rñdeo q̄
cū memorari vt distinguit ꝓ intelligere ñ sit
aliud q̄s specie intelligibile ꝓseruare ⁊ eadē po
tētia possit specie ꝓfuare ⁊ opari ꝑm eā. vt pa
tet etiā i oculo corpali. q̄ alio mō specie retinet
⁊ videt ꝑm eā. g̃ act⁹ memorie ⁊ intelligētie ñ
arguūt diūsas potētias. q̄uis aliq̄ mō argu
ant diūsas vires penes distincta hmōi officia
Uñ ñ q̄libet distinctio actuū arguit distincti
onē potētiaz. sz solū distinctio taliū actuū q̄
eliciunt circa diūsa obiecta ꝑm distinctas ra
tiones obiectales accepta. Ad scđm nego Ad. 2.
ꝓsequētiā. qr eidē potētie p̄nt cōpetere plures
act⁹. q̄z tñ vn⁹ ordinat ad alterz sicut imper
et⁹ ad pfectū. ⁊ ideo act⁹ memorie p̄cedere p̄t
actū intelligētie sic eiusdē rei act⁹ semiplen⁹ p
cedit actū plenū Est tñ h̄ aduertēdū q̄ ꝑm Opi. aui.
auicē. in. vi. lib. naturaliū pte. v. c. vi. In pte
aie ītellectiue nō est ponēda memoria. qr ꝑm
eū species nō possūt ꝓfuari nisi i pte sensitiua
q̄cito em aliq̄s desinit actual⁹ intelligere taz
cito species desinit esse i suo intellectu. Propt
qđ oportet ꝑm auicē. si iterz vult intelligere etiā
eandē rē quā pri⁹ intellexit. q̄ ꝺuertat se ad in
tellectū agentē vt ab ipso informetur Nec tñ
ex h̄ sequit vt ait auicē. q̄ iterz opteat nos ad
discere sic̄ a ꝑncipio. qr ab exercitio ⁊ vsu hu
iusmodi ꝺuersionis ad intellectū agentē relin
quit in nob⁹ q̄dā habilitas p quā facili⁹ quis
cōuertit se ad ipm intellectū agentē vt ab ipo
recipiat species effluētes. ⁊ hec habilitas est
habit⁹ quē vocam⁹ sciētiā vt videt velle auicē.
Ratio aūt auicē. videt in h̄ ꝺistere. Qr idē Rō auicē.
nō est bñ receptiuū alicui⁹ ⁊ etiā cōseruatiuū
eiusdē. sic̄ appet in aq̄. q̄ quidē ꝺ facili recipit
impssionē sigilli detracto aūt sigillo īmediate
figurā sigilli pdit. ⁊ ecōuerso apparet de ferro
Sz intellect⁹ nr̄ facillime recipit similitudines
rez. ⁊ tō minime ꝓuat eas. Differt igit memo
ria ꝑm intētōez aui. real⁹ ab ītellectu. sic̄ ꝓms
sensitiua differt real⁹ ab ītellectiua Sz istō Cōtra aui
stare ñ p̄t. Qr cognitōes genere differētes ne cennā.
cessario videt arguere mēorias real⁹ differētes 1
sz cognitō sensitiua ⁊ cognitio ītellectiua dif
ferūt ꝑz gen⁹ cognitionū. g̃ alia erit mēoria in
tellectiua ⁊ alia sensitiua Ꝑ. q̄sto aliq̄ nata 2
ē firmior⁹ entrari ⁊ pmanētie: tāto firmi⁹ ⁊ sta
bili⁹ recipit illō qđ sibi impr̄imit Sz ꝓs⁹ itelle
ctiua ē firmioris entitat⁹ q̄z virt⁹ organica sen
sitiua. vt de se patet. g̃ ⁊c. Maior ꝑbat. qr oē
qđ recipit ad modū rei recipientis recipit Ꝑ. 3
si positio auicē. essz ꝓa. seqret q̄ qñcūq̄z aliq̄s
ñ actu ꝺsideraret. tūc nō solū esset in potētia
accidētali ad intelligēdū. sz i potētia ēntiali.
ꝺns ē falsū. g̃ ⁊ añcedēs. Falsitas ꝺntis patet
q̄. ꝺ aia. Probatio ꝺsequntie. qr illa est potētia

UVA. BHSC. IyR_066

essential' respectu alicui⁹ act⁹. qñ aliqs ad hꝝ ꝙ exeat i actū indiget aliq forma quā actu non habet q̄ habet exire i actū. Sꝫ fm positōez aui cenne. qñcūqꝫ aliqs actu non intelligeret. tūc semp careret aliq forma mediāte q̄ intelligere haberet. cū in ꝓte intellectiua nullaꝫ habeat memoriā p quā talē formaꝫ retinere posset. ꝯ ⁊c. ℙ. prius natura si i eo nō sit necessitas 4
ad posteri⁹ ꝑt esse sine posteriori. sꝫ species intellectualis est prior actu natura. cū sit principiū ipi⁹ act⁹. nec necessario coexigit actū. qr intelligim⁹ cū volumus. vt dicit. iij. de aia. ꝯ ⁊c. ℙ. illud qd̄ pfectōis est in ꝑte cogni 5
tiua inferiori. nō habet negari virtuti cognitiue superiori. Sꝫ retinere speciē pfectōis est in virtutibꝫ cognitiuis inferioribꝫ. ꝯ ⁊c. Maior patet. ℙrobatio minoris. qr ascēdendo a sensu particulari p omes virtutes sensitiuas interiores semp pfectior magis retinet speciē q̄ꝫ impfectior. Sēlis em̄ cōmunis magis retinet speciem q̄ꝫ sensus particularis. ⁊ fantasia magis q̄ꝫ sensus cōmunis. ⁊ sic deinceps ℙ. il 6
la habilitas acq̄sita p exercitiū ꝺuersionis ad intellectū agentē. vl' est entitas absoluta. aut sola relatio. Si ꝓmo modo tūc necessario in ꝓte intellectiua haberet memoria retinēs hmōi entitatē absolutā. Si secūdo modo. tūc scientia est mera relatio. qđ est impossibile. cū ipsa sciēna sit in ꝓma specie qualitat⁹. Ad rōem
Ad ratōez auicēne auicēne dicendū ꝙ maior nō est vera. nisi in aliquibꝫ rebꝫ corpalibꝫ in quibꝫ ꝓpter eorum impfectōez oppositē sunt dispositōes ad bene retinendū ⁊ ad faciliter recipiendū. ⁊ p cōsequēs nō cōpetunt simil' eidē ꝓpter hmōi dispositōes oppositas. Hoc aūt nō habet locū in superioribꝫ ⁊ spūalibꝫ. puta in ipa intellectua virtute. q̄ nō mediāte dispositōne addita sꝫ imediate per suā naturā speciē recipit ⁊ retinet. Est etiā aduertendū ꝙ doctor cōmu
Thomas nis positōez auicēne pertractās ꝓma ꝑte. q. lxxix. arti. vi. dicit. ꝙ si memoria accipiat⁹ solū p vi ꝺsernatiua speciez. tūc optet memoriā esse in ꝓte intellectiua. Si ꝙ de rōne memorie sit q̄ ei⁹ obiectū sit ꝑteritū. tūc memoria nō erit in ꝓte intellectiua sꝫ tm̄ in sensitiua q̄ est apphensiua particulariū. Nā ꝑteritū cū significet esse sb determinato tpe ideo ad ꝺuitō em
Cōtra thomā. particularis ptinet. Sꝫ q̄ꝫuis primū istius distinctōis dictū simplicit reputem esse verꝫ. Scdm̄ tm̄ ꝑt impugnari. Qr aīe separate q̄ꝫuis 1
nō habeāt memoriā sensitiuā. tm̄ rez particulariū ⁊ ꝑteritaꝫ memoriā hre videnť. Nā sicut ait aug⁹. xiij. de tri. c. iij. beati recordant se habuisse fidē in hꝝ mūdo. Itē ille diues i inferno fratꝝ suoꝝ recordabat q̄s habuit in hꝝ mūdo

ℙ. q̄ꝫuis puidētia sit respectu tpis determinati. puta respectu tpis futuri. est tm̄ in ꝓte intellectiua. Sic q̄ꝫuis memoria ꝺcernat ꝑteritū vt ꝑteritū tm̄ potent esse i ꝓte intellectiua. 2

ℙ. si memoria ꝑteritoꝝ vt ꝑterita sunt nō posset hr̄i i ꝓte intellectiua. tūc angeli ⁊ aīe separate ꝑteritoꝝ vt ꝑterita sunt ñ possent hre memoriā. qđ simplicit videt esse falsū ⁊ aliqliter periculosū. qr angeli custodes nr̄i q̄si ñ habētes experientiā ꝑteritoꝝ min⁹ caute nos possent de futur⁹ pericul' custodire. Alie etiā beate nō recordarent passionis xp̄i. nec suoꝝ pctōꝝ ⁊ p ꝺsequēs ñ essent grate de liberatōe a pctis ꝑterit⁹ p hmōi xp̄i passionē ℙ. ois vir⁹ co 3
gnitiua ꝺcludēs pdicatū aliqđ ꝑteritū ⁊ particulare de particulari. necessario memorat ꝑteriti vt ꝑteritū est. ⁊ cognoscit particulare vt particulare est. sꝫ aīa separata nō habēs memoriam sensitiuā ꝑt hmōi ꝺclusionē deducere. ꝑt em̄ ꝺcludere ꝙ hic hō suscipit hāc pnā eo ꝙ tali die fecit hoc peccatū. ꝯ ⁊c. ℙ. intellect⁹ 4
ꝑt cognoscere singulare vt singulare est ⁊ ꝑteritū vt ꝑteritū est. ergo ⁊ memoria intellectiua ꝑt esse ꝑteriti vt ꝑteritū est. ⁊ singularis vt singulare est. Cōsequntia patet. ℙrobatio antecedētis. qr ois vir⁹ cognitiua ponēs differentiā inter aliq. illa distincte cognoscit vtrū q̄ differentiū extremoꝝ. Ista patet. ij. de aia. per hoc em̄ ꝓbat arestō. ꝙ sensus cōmunis cognoscit obiecta oīm sensuū particulariū. qr discernit inter ea differētiā. Sꝫ intellect⁹ cognoscit differētiā inter vniuersale ⁊ particulare. ⁊ inter ꝑteritū ⁊ futuꝝ. ꝯ ⁊c. Et cōfirmat. qr singulare habet p se entitatē. ergo ⁊ p se habebit intelligibilitatē. Cōfirmat

Articulus secundus.

Quātum ad secundū articulū pono duas ꝺclones ℙrima ē ꝙ pctm̄ ꝓpe ñ habet esse i potētia intellectiua. Qr ex eo ꝙ reb⁹ mal' adherem⁹ ex hꝝ pctm̄ cōmittim⁹. Sꝫ ꝺsiderādo vl' intelligēdo mala ñ adherem⁹ mal'. ꝯ ⁊c. Maior patꝫ. Minor etiā declarat. qr q̄to qs malū clarī⁹ cognoscit. tāto ipm magꝫ detestat. Et hec videt eē intētio arestō. i. elencoꝝ. vbi ait. ꝙ scire malū ñ ē malum. sed velle vel facere malū malū est. ℙ. 1
bonum ⁊ malum sunt in rebꝫ. vt patet. vi. metha. vez aūt ⁊ falsū sunt i intellectu. hꝝ suppositō arguit sic. Scdm̄ actū illi⁹ potētie peccare nō possum⁹ fm̄ cui⁹ potētie actū ad malū nō 2

UVA. BHSC. IyR_066

tendim⁹.act⁹ aũt potẽtie ĩtellectiue est hmõi. g̃ ꝛc. Maior patet. Probo minorẽ.qz in intelligẽdo nõ est mot⁹ aĩe ad rem.sz rez ad aĩaz. ꝛ iõ intelligẽdo mala ꝛ vilia nõ vilificamur p tendentiã intellect⁹ ad ipa mala.sz mala no bilitant̃ p tendentiã eoz ad ipm intellectũ in q̃ incipiũt esse modo spũali Sz forte dicet̃ q̃ opposita habẽt esse circa idẽ.sed aliq̃ virtutes habent esse in ipo intellectu.vt patet.vi. ethi.g̃ ꝛ aliq̃ vicia.ꝛ p ꝯsequns aliq̃ peccata poterũt esse i intellectu. Ꝓ.fides ꝛ infidelitas sunt opposita.ꝛ per ꝯsequẽs habẽt fieri circa idẽ.sz fides est in intellectu.g̃ ꝛ infidelitas q̃ est maximũ peccatũ. Ꝓ.nihil est phibituz nisi q̃ peccatũ.sz mlte scientie sunt phibite q̃ habẽt esse in intellectu. Ad primũ dicẽdũ q̃ oppositũ virtutis intellectualis nõ est peccatũ pcise.nisi inordinate esset volitũ vel aliq̃ modo cõsideratũ.Oppositũ aũt virtutiz moralis ꝛ maxime ei⁹ q̃ cadit sub diuino pcepto h̃ est peccatũ.ꝛ ꝛc illo argumentũ nõ pcedit.

Ad secundũ dicendũ q̃ fidẽ habere ñ possum⁹ nisi mediãte ꝯsensu volũtatis.teste augustino q̃ ait.Et si cetera q̃s possit nolẽs:credere nõ pt nisi volẽs. Igit infidelitas nõ est peccatũ nisi in q̃tũ est volita. Nã ꝑm augustinũ qõ nullo modo est volũtariũ nullo mõ ẽ peccatũ. Unde si essz simpliciter inuincibilis infidelitas in aliq̃.talis infidelitas nõ esset peccatũ. Debemus tñ pie credere q̃ in nullo hoie infidelitas sit omino inuincibilis.quia potius si talis infidelis totũ faceret qõ in se est ad inquirendũ ea q̃ credẽda sunt.ꝛ̃ siue p angelos.siue p hoiem.siue p seipm sibi manifestaret credendam veritatẽ.Exemplũ ꝛ cornelio actuũ.x.c. Ad tertiũ dicẽdũ q̃ tales artes nõ sunt scientie sz potiꝰ ꝛceptiones. Et dato q̃ aliq̃d scientificũ esset ĩ eis h̃ nõ esset phibitum vt scientificũ:sz ꝓpter male volũtatis turpem vsuz. Scda ꝯclusio est q̃ peccatũ ꝓprie et principaliter habet esse in potentia volitiua. Quia meritũ ꝛ demeritũ habẽt esse circa idẽ.sz omne bonũ tñ est meritoriũ q̃tũ est volũtariũ.g̃ et sic malũ tñ est demeritoriũ q̃tũ est volũtarium. Propter qõ ait augustinꝰ in ꝛ vera religione.q̃ omne peccatũ intm est peccatũ in q̃tũ est voluntariũ. Ꝓ.ꝑm augustinũ.x.ꝛ tri.c.x.tota puersitas est frui vtẽdis.ꝛ vti fruendis.Sz tã vti q̃z frui est actꝰ volũtatis.g̃ ꝛc.

Sz forte dicet̃ q̃ vti est ordinare ea q̃ sunt ad finẽ vltimũ ĩ ipm talẽ finẽ.sz ordinare spectat ad intellectũ.g̃ videt̃ q̃ vti sit actꝰ intellectus. Itẽ ꝯtra ꝯclusionẽ in se pt sic instari Scõm illꝰ potẽtie actũ peccare nõ possumꝰ q̃ est essentialr libera.volũtas est hmõi. Maior patet.qz Joh.viij.dicit.Qui facit pctm fuꝰ est pcti.fuit aũt repugnat libtati Respõdeo ad primũ q̃ licet oñdere qõ vna res ad aliã ꝛdeat ordinari spectat ad intellectuz. tñ exeq̃ talẽ ordinẽ spectat ad voluntatẽ. Unde ait augustinꝰ.q̃ vti est assumere aliq̃d i facultatẽ volũtatis. Unde licet ipe intellectꝰ sit ostẽdere q̃d ꝓsequẽdũ sit.vl q̃d fugiẽdũ.ꝓseq̃ tñ ꝛ fugere spectat ad volũtatẽ.cũ igit tota ratio pcti ꝯsistat in ꝓsecutõe fugiẽdoz ꝛ fuga ꝓsequendoz.g̃ ꝛc. Ad aliud dicendũ q̃ q̃uis seruit⁹ coactõis repugnet libertati.tñ seruitꝰ volũtarie subiectõis sibi nõ repugnat. Efficit igit volũtas serua peccati non coacte:sz ex h̃ q̃ spõte vel volũtarie ꝯsentit in actꝰ pctoz.

Sol
Ad

Ad.2.

Quantũ ad tertiũz

Articulus tertius.

articulũ primo videndũ est q̃d sit synderisis. Scõo vtz synderisis in aliq̃ pctõze extingui possit. Quantũ ad primũ dico q̃ synderis est habitꝰ ꝓncipioz i agibilibꝫ.sic intellectꝰ ẽ habitꝰ ꝓncipioz i speculabilibꝫ. Et iõ dr synderisis a syn qõ est con ꝛ heresis qõ est electõ eo q̃ p modũ ꝓncipioz agibiliũ ꝯcurrere videat i omi electõe rez agibiliũ. Sic etiã habit⁹ q̃ dicit intellectꝰ ꝯcurrere videt i omi speculatõe rez speculabiliũ. Unde nihil aliõ videtur esse synderis nisi habitꝰ seu virtꝰ naturalr q̃ naturalr inclinamur ad bonũ ꝛ refutamus malũ.seu q̃ naturalr iudicamꝰ bonuz ꝓsequendũ ꝛ malũ fugiẽdũ Sz forte dicet̃ si synderisis respicit electõez.tũc videt̃ eẽ idẽ qõ libez arbitriũ.cũ liberi arbitrij sit eligere.vt patuit supi⁹.dist.xxv.ꝛ p ꝯsequns ñ erit habitꝰ sz potẽtia Rñdeo q̃ synderis ꝛ libez arbitriũ se habent mõ opposito.Quia libez arbitriũ dicit ipaz potẽtiã q̃ est volũtas vt habet ordinẽ ad iudiciũ intellectꝰ ꝺ rebꝫ eligẽdis.sz synderisis dicit habitũ ĩtellectualẽ q̃ iudicamꝰ ꝛ eligẽdis i ordie tñ ad volũtatẽ. Nã cũ sit habitꝰ intellectꝰ practici iõ extẽdit̃ ad volũtatẽ.quia itellectꝰ extensione fit practicꝰ.vt patet.iij.ꝛ aĩa.

Inquisitõ prima.

Instantia

Solutio.

Quãtũ ad scõm dico q̃ synderisis directe extingui ñ pt.Quia ñ solũ ꝓncipia speculabiliũ. vez eẽ ꝓncipia agibiliũ sũt nob naturalr nota seu inserta in lumie intellectꝰ agẽtis.Sic ẽ g̃ tale lumẽ extingui nõ pt q̃tũ ad sui substãtiam.sic nec synderisis q̃ immediate innititur tali lumine. Quantũ tamen ad vsum potest extingui per accidens. Nam aliqua existẽte

Inq̃sitõ secunda.

Secunda conclusio.

1

2

Instantia

1

2

Solutio Ad.1.

Ad.3.

Instantia

1

2

UVA. BHSC. IyR_066

corruptõe in fantastico organo. nõ potest qs hr̃e vsum ratõis nec respectu speculabiliũ nec respectu agibiliũ. Istud tamẽ potẽ dicẽ suspensio sinderisis seu rationis. q̃ extinctio. Et ista videt esse intẽtio beati hieronimi qui ait. q nec in caym hmõi scintilla totaliter fuit extincta. Sz forte dicet q̃ illo q̃ in suis peccatis letat videt synderisis esse extincta. sz alĩq̃ peccãt ex electõe. vt patet. vij. ethi. z letãtur cũ malefecerint. z exultãt i rebꝫ pessimis. vt patet in pueꝛb. Maior patet. qz synderis remurmurat ꝯtra malũ z inclinat ad bonũ. Instantia 1

2 P. multi sunt infideles q̃ nullũ habẽt remorsuz ꝯscietie ze sua infidelitate. ergo extincta est i eis sinderisis q̃ ꝛetestat oñe peccatũ.

Solutio. Ad. 1. Rñdeo ad primũ q malicia facit mentiri circa pncipia saltẽ i pticulari. vt patz. vi. ethi. nõ tñ i vniuersali. z ideo licet ex mẽtis distractione ꝯtingat q̃q̃ q aliq̃s eligat peccatũ et letet in suis iniquitatibꝫ. tñ si reuertit ad seipsum interna meditatõe. vnq̃ aliqualẽ sentit remorsuz ze scelerib⁹ ppetratis. Ad. 2. Ad secũdũ dicendũ q h̃ nõ ꝯtingit in infideli ppter extinctionẽ synderisis. sz p tãto qz sillogisando falsẽ subsumit. p ipam eñ sinderisim assumit hãc verã maiorẽ. q oñis infidelitas est ꝛetestanda. sz p actũ ratõis errãtis subsumit falsam minorẽ qua dicit. q nõ sua opinio sz oppositũ sue opinionis est infidelitas. z iõ falsẽ ꝯcludit q̃ꝰ verã habeat noticiã pncipioꝝ

Articulus quartus.

Quãuz ad quartũ

Prima cõclusio principale videndũ est q̃d sit ꝯscietia. Et q̃tũ ad h̃ dico q ꝯscietia est applicata scietia. Nã q̃ñ scietia quã hẽm⁹ ō agibilib⁹ actu applicatur ad h̃ agibile vl̃ ad illd̃. tũc i nobis fit ꝯscietia. vl̃ ze plequẽdo si bonũ est. vl̃ ze fugiendo si malũ est. Nota val de bene. Ad cui⁹ intellectũ est sciendũ. q sicut sillogisando i speculabilib⁹ tria ꝯcurrunt. s. habit⁹ pncipioꝝ q̃ dicit intellect⁹. ratio. z scietia. ita q intellect⁹ pbet maiorẽ. puta oñe totũ est maius sua pte. ratio q̃ discurrit circa singularia subsumit minorẽ. puta circulus respectu semicirculi est qdã totũ. z scietia insistit ꝯclusioni puta q circul⁹ est maior semicirculo. sic sillogisando i agibilib⁹ hec tria cõcurrũt. s. synderisis ratõ z ꝯscietia. ita q synderisis pbet maiorẽ. puta. nulli inferẽda est iniuria. ratio minorẽ. puta. rem alienã inuito dño accipe ẽ iniuria. igit ꝯscietia insistit ꝯclusioni puta. q a nullo sua res debet auferri ipo inuito. Secda cõclusio. Secũdo dico q oñis faciẽs directe cõtra cõscientiã suã peccat. Quia oñis ille qui credit se male facere z tñ nõ resistit sed hmõi op⁹ psequit ille peccat. faciẽs directe ꝯtra cõscietiã suã est hmõi. ergo ze. P. ad ratõem peccati sufficit q quis velit peccare. sz oñis faciens contra ꝯscientiã vult peccare. ergo ze. 1. 2 Instantia

Sz forte dicet q si istud esset verum. tunc habẽs erroneã ꝯscientiã esset perplexus. qz si agit fm suã ꝯscientiã tũc peccat. alias ei⁹ ꝯscientia nõ esset erronea. Si aũt nõ agit. tũc fm istã ꝯclusionẽ itez peccatũ cõmittet seu peccabit eo q militat ꝯtra ea q̃ sua ꝯscietia dictat. Instantia

Solutio Respondeo q talis esset perplexus fm q̃d puta ipe est pplexus q̃diu manet in tali errore pertinaciter nolẽs vti sup eo ipoꝝ sapientũ z litteratoꝝ cõsilio. tamẽ nõ est ibi perplexitas simpliciter. quia si voluerit ad sapientũ et sacre scripture instructionẽ seu ꝯsiliũ. ab huiusmodi erroꝛe poterit libari. Q3 aũt ipo in suo erroꝛe durante perplexus sit. z quãcunq̃ partem eligat q peccet. expsse patet per magistrũ sententiaꝝ in glosa sup illo verbo ad Roma. xiiij. O me autẽ qõ nõ est ex fide peccatũ est.

Solutio Forte dicetur q preceptũ iudicis inferioris non obligat aliquẽ vbi obuiat pcepto domini superioris. sed cõscientia gerit vicem iudicis inferioris. ergo eius preceptũ non obligat vbi repugnat pcepto ꝛei. Respondeo q quãuis quis non peccet faciendo cõtra pceptum iudicis inferioꝛis vbi scit q tale preceptum repugnat mãdato superioris domini. tamen si ipse credit tale preceptũ esse ze intentione domini superioris. tunc peccat tale preceptum transgrediendo. eo q in hoc ipse intendat transgredi mandatũ superioris domini. Sic autẽ est in ppposito. quia faciẽs cõtra cõscientiam. credit facere cõtra ꝛei voluntatem. Instantia

Ad primale argu. Ad argumentũ principale dicendum q nõ obstante tali imediatione. ipa voluntas ratione sue libertatis potest se auertere ab illo inobliquabili principio z ideo potest peccare. nec cetere potentie possunt peccare nisi volũtate assentiente

Distinctio. xl. et. xli.

Ost hec d̃ actibus. Postq̃ mgr̃ ꝛeterminauit d̃ actualiꝰ peccati radice. puta d̃ humana voluntate. hic incipit ꝛeterminare ze iam dicte radicꝭ germine. puta ze malo opere. Et diuidit i duas ptes. Quia primo tra/

UVA. BHSC. IyR_066

etat generali ꝺ̄ pctis cōmunibꝫ. Scꝺo ꝺ̄ pec
cat̄ grauissimis ac singularibꝫ. dist. xlij. ibi.
Est pterea qꝺā genꝰ pcti. Prima ī duas. qꝝ
ꝓmo ꝓsiderat vniuſaliter q̄ꝺā reſpiciētia q̄li/
bet pcta mortalia. Scꝺo ptractat aliq̄liter ip
ſoꝝ pctoꝝ ꝓncipia distinctiua. dist. xlij. ibi.
Cū aūt volūtas mala. Prima ī duas. Quia
ꝓmo ꝺtermiat ꝺ̄ bonitate & malicia ꝺtingēte
rōe finis volūtatē afficiētis. Scꝺo rōe lumi/
nis intellectū dirigētis. dist. xli. ibi. Cūqꝫ in/
tentio bona. Prima diuidit in duas ptes ſm
qꝺ ad p̄sens ꝓpositū mouet duas q̄stiones.
qꝝ ꝓma ē. vtꝫ oēs actꝰ sint iudicādi boni vel
mali ex fine. Scꝺa vtꝫ oēs actꝰ ex finibꝫ intē
tis ꝺeāt iudicare. Scꝺa ibi. Sꝫ q̄riť vtꝫ
Et hec ī tres. Qꝝ ꝓmo rn̄ꝺet ſm opinionē fal
saz. Scꝺo rn̄ꝺet p opinionē veraz & psequit
eā. Et tercio ꝺ̄ qꝺā dictū ducit instantiam.
Scꝺa ibi. Aliꝰ aūt videť. Tercia ibi. Que
tn̄ q̄ꝺā ꝺtendūt. Sequit illa ps. Cūqꝫ in
tentio bona. Et hec ē dist. xli. In q̄ mgr̄ ꝓmo
ꝺ̄ his q̄ carēt fide q̄ aīa dirigit mouet q̄stionē
Scꝺo ꝺ̄ volūtario ꝺcurrēte ī om̄i pcto facit
mentōez. ibi. Preterea iuestigari optet. Pri
ma ī duas. Qꝝ ꝓmo mouet q̄stionez. Scꝺo
circa eā recitat duplicē opinionē. ibi. Qꝺ a q̄
busꝺā. Et hec diuidit ī duas ptes ſm q̄ duo
as recitat opiniones. Scꝺa ibi. Aliꝰ vero q̄
Prima ī tres. Qꝝ ꝓmo opinionē ponit. Se/
cūdo ꝺ̄ eā opponit. Et tercio soluit. Secūda
ibi. Vis autē. Tercia ibi. Quibꝫ illi rn̄dent.

Sequit illa ps. Preterea iuestigari opor/
tet ꝛc. Et diuidit ī tres ptes. Qꝝ ꝓmo ostēdit
mgr̄ q̄ om̄e peccatū est aliq̄ modo volūtariū.
Scꝺo pquirit vtꝫ volūtas sit ois peccati sb
iectū. Tercio infert qꝺazꝫ correlariū. Scꝺa
ibi. Illiꝰ etiā intelligētia. Tercia ibi. Si aūt
om̄e pctm̄. Circa has distinctōes quero
hanc q̄stionem.

Trū aliq̄s actꝰ sic ꝺifferēs possit eē
v q̄ neqꝫ bonꝰ sit neqꝫ malꝰ Et videť
q̄ sic. Quia ꝺtingit ꝺare actū q̄ nec ē
meritoꝛiꝰ neqꝫ ꝺemeritoꝛiꝰ. g̃ ꝺtigit ꝺare actū
q̄ neqꝫ est bonꝰ neqꝫ malꝰ. Cōsequētia patet a
sili. Antecedēs ꝓbať. qꝛ si infidel' naturali pi
etate ꝺat paupi elemosinā. talis actꝰ nō ē me
ritoꝛiꝰ. cū infidel' mereri nō possit. nec ꝺemeri/
toꝛiꝰ. cū sit ꝺ̄ genere bonoꝝ & nō fiat mala in/
tentōe. nec ꝓpter malū finē. Cōtra. nullus
verbū p̄t esse indifferens. g̃ nec aliq̄ꝺ factū p̄t
esse indifferēs. Cōsequntia patet p locū a ma/
ioꝛi. Probatō antecedētis. qꝛ om̄e verbū aut
est aptū natū oꝛdinari ī bonū finē & oꝛdinať ī
ip̄m. & tūc est bonū. aut nō est natū oꝛdinari ī
bonū finē. & tūc est malū. aut est natū oꝛdina/
ri in bonū finē & nō oꝛdinať. & tūc est ociosuz.
& p ꝓsequns peccatū. qꝛ ꝛe om̄i ꝺbo ocioso opoꝛ
tet nos reddere rationē. vt patz Matth. xij.

Dic q̄rtuoꝛ sunt videnda. Primo vtrū
aliq̄s actꝰ simlꝫ possit esse bonꝰ & malꝰ. Se/
cūdo ꝛe q̄sito. Et hoc q̄ ad dist. xl. Tercio
vtꝫ ois actꝰ infideliū sit pctm̄ Et q̄rto vtꝫ
om̄e pctm̄ sit volūtariū. Et h̄ q̄ ad dist. xli.

Quātū ad primum

Articulus primus

Primo duas ꝓclusiones. Prima ē q̄ impos
sibile est vnā & eandē actōez ī genere entis sil'
esse bonā & malā simplicit. Qꝛ impossibile est
ꝓtraria simil' esse in eodē. sz bonū & malus sunt
ꝓtria. vt patet ī postp̄dicamētis. c. ꝛe oppositi
one. Scꝺa ꝓclusio est q̄ eadē actio ī gene
re moꝛis nō p̄t simil' esse bona & mala. Qꝛ n̄ p̄t
q̄s simil' ꝺuobꝫ ꝺn̄is seruire. vt patet Matt.
vi. Sz bona actō ē ī genere moꝛis seruit ꝛe.
& mala ꝺyabolo. q̄ etiā sunt ꝺn̄i oppositoꝝ
volūtatū. g̃ ꝛc. Sz forte ꝺtra primā ꝓclu/
sionē ꝺicet q̄ om̄e qꝺ ē in q̄ꝺtū est bonū est. cū
ens & bonū ꝺuertant. g̃ nulla actio ī genere en/
tis poterit sic esse mala q̄n tn̄ aliq̄ mō sit bona

Pro primo ꝓclusionis

Prima conclusio.

Scꝺa cō/clusio.

Instantia 1

Ite ꝺ̄ scꝺaz ꝓclusionē sic. In vno & eodez 2
motu cū q̄s vadit ad eccl'iā p̄t primo h̄re bonā
intētionē ex tendētia ī bonū finē. & postea ma
lā ex tendētia ī malū finē. g̃ vnꝰ & idē ꝺtinuus
motꝰ ī genere moꝛis p̄t esse bonꝰ & malꝰ P. 3
actio & passio sunt vnꝰ motꝰ. vt patet. iij. phi
sicoꝝ. sz passio martiꝝ fuit bona & deo grata
q̄uis actio tyrannoꝝ fuerit mala. Juxta qꝺ
ait q̄ꝺā poeta. Actio ꝺisplicuit. passio grata
fuit. g̃ idē motꝰ fuit simil' bonꝰ & malꝰ. P. si 4
male tentatoꝛi resistit. tūc est meritoꝛia. si n̄ re/
sistit. tūc est mala & ꝺemeritoꝛia. sz q̄nqꝫ eidez
tentationi in vna sui parte resistitur. & in alia
parte non resistitur. ergo ꝛc. Propter has
& ceteras cōsimiles instantias est aduerten/
dum. q̄ vna potest esse actio in genere entis
que tamē nō est vna in genere moꝛis. & econ/
uerso. Nā si aliquis vno & cōtinuo motu va
dens ad ecclesiam primo habet bonam inten
tionem seu bonum finem intendit. & postea
malū q̄uis talis ꝺtinuꝰ motꝰ sit actus vnus
in genere entis. tn̄ nō est vnꝰ in genere moꝛis
Et econuerso si manet ꝺtinue ī bona intentio
ne actualiter vel saltem habitualiter & motus
interrumpatur. non erit vnus actus in gene/
re entis quamuis sit vnus in genere moꝛis.

UVA. BHSC. IyR_066

Cui⁹ ratio est. qz res in genere entis est p sua principia a quibꝫ habet esse. ⁊ ideo actō puta ambulatio in genere entis dicit̄ vna inq̄tum est ab eisdē principijs cōtinua. dicit̄ bona q̄z diu procedit a sufficienti virtute pgressiua. dicit̄ aūt mala q̄n virt⁹ pgressiua incipit ꝛeficere et tibia claudicare. Sz in genere moris tal' ambulatio collocat̄ put est a volūtate impata. q̄ si cōformat̄ recte ratōni tūc est bona. Si aūt nō habet se cōformiter ad rectā rationē sed ab ea discordet p intentionē puersi seu inutilis finis. tūc est mala. Et qz intentio finis mutari pt actōe manēte cōtinua. ⁊ itez actio pt discōtinuari intentōne finis manēte eadē. ideo ⁊c. Et p hoc patet ad instantias suppradictas. Unde ad primū dicendū q̄ q̄zuis aliq̄ actio forte posset sūml esse bona ⁊ mala fm q̄d nō tamē pt esse bona ⁊ mala simpliciter. vnuz em̄ istoz infert cōtradictionē alteri⁹. ⁊ ideo simul eidē nō poterūt cōuenire. Ad secundū dicendū q̄ ibi nō est eadē actio in genere moris. Ad terciū dicendū q̄ passio martiz ñ fuit bona nec ꝛeo grata fm se. sed ratōe adiuncte actionis puta ratōe acceptatōis voluntarie. qua martires hmōi passionē cōplacenter acceptabant ppter ꝛeū. Talis aūt actio puta acceptatio q̄ p se fuit bona ⁊ ꝛeo grata. realiter differebat ab actōne tyrānoz. Ad quartū dicendū q̄ illa tentatio nō est vna actio in genere moris. Potest etiā dici q̄ act⁹ quo p̄mo resistit̄ ⁊ postea cōsentit̄ nō est vn⁹ act⁹ nec in genere moris nec in genere entis. dato etiā q̄ tentatio sit vna ⁊ eadē.

Solutio Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

Ad. 4.

Articulus secundus.

Quantū ad secūdū

principale cū duplex sit act⁹ hois. s. interior ⁊ exterior. ideo primo videndū est vtrū actus exterior bon⁹ addat aliq̄d bonitatis supbonitatē act⁹ interioris puta supactū volūtatis. Secūdo vtz aliqs istoz actuū possit esse indifferēs De p̄mo dico q̄ sic. Quia act⁹ malus exterior addit aliq̄d malicie supmaliciā actus interioris. ergo act⁹ bon⁹ exterior addit aliq̄d bonitatis supbonitatē act⁹ interioris. Cōsequentia patet. Antecedēs pbo. qz a iusto iudice pl⁹ seu magis punit̄ malicia volūtatis cū exteriori ope fuerit adimpleta q̄z sine tali ope. P̄. si nihil bonitatis adderet act⁹ exterior supactū interiorē in via. tūc i patria nō daret̄ mai⁹ p̄miū his q̄ virgines sunt mēte ⁊ corpe. q̄z his q̄ mēte sunt virgines ⁊ non corpe. Cōsequēs est falsum. Cōsequētia pa-

Prima in q̄stio isti⁹ secūdi articuli.

1

2

tet. qz maiori bonitati actuū p nos cōpletoz in via dat̄ mai⁹ p̄miū in patria. Falsitas aūt cōsequentis patet. qz virginibꝫ mente ⁊ corpe dat̄ aurea ⁊ aureola. ceteris aūt sola dat̄ aurea. Nā aureola dat̄ tantūmodo triplici statui hominū. puta virgines habēt aureolā propter puritatē ꝛcupiscibil'. martires ppter strenuitatē irascibilis. ad strenuitatē em̄ irascibilis spectat tendere ad ardua ⁊ aggredi terribilia. Sz finis oim̄ terribiliū est mors. Unde dicit̄. iij. ethico. Terribilissimū aūt mors. terminus em̄ est. igit̄ apparet q̄ martires maximā habēt strenuitatez i sua irascibili. qui sine timore volūtarie se morti exponūt ppter ꝛeū. Doctoribꝫ etiā dat̄ aureola ppter scientie claritatē. Unū Dañ. xij. Qui aūt docti fuerint fulgebūt tanq̄z splēdor firmamēti. ⁊ q̄ ad iusticiam erudiūt multos quasi stelle in perpetuas eternitates. Forte dicet q̄ ꝛe beato martino cantat̄ sic. O altissima aia quā ⁊ si gladi⁹ persecutoris nō abstulit tamē palmā martirij ñ amisit. ergo videt̄ q̄ sine exteriori ope martirij beatus martin⁹ habeat aureolā martirum

Instantia

Rñdeo q̄ hoc est intelligendū q̄z tū ad aureaz seu q̄z tū ad p̄miū essentiale in q̄ multos etiā excedit martires. vt verisimile est credendū

Solutio.

P̄. apls. ij. ad Choz. c. ix. loquēs d̄ opibꝫ exterioribꝫ ait. Qui parce semiat parce ⁊ metet. ⁊ q̄ semiat in benedictōibꝫ ꝛe benedictōibꝫ ⁊ metet. Itē sup illo verbo ad Gal'. vi. tpe suo metem⁹ nō ꝛeficientes. dicit glosa. q̄z tum seminem⁹ in opibꝫ. tantū metem⁹ ꝛe fructibꝫ.

3

4

Est igit̄ aduertendū q̄ p bonū op⁹ exterius quadruplicē vtilitatē seu bonitatē intrinsecus ꝛsequimur. Prima est q̄ act⁹ nostre dilectōis proficit̄. qz act⁹ proficit ex eo q̄ tendit in ꝛebitū obiectū ⁊ terminat̄ ad ꝛebitū terminū sz actu dilectōis quo ꝛeū diligim⁹ ⁊ primuz tendim⁹ in bonū op⁹ exteri⁹ tanq̄z in ꝛebituz obiectū. ex dilectōne em̄ imus ad ecclesiā facim⁹ elemosinā. ⁊ sic ꝛe aliis. ergo ⁊c. Secunda est q̄ si talia bona opa fiāt ex toto conatu vl' si sepi⁹ iterant̄ tūc augēt habitū charitatis. qz sicut ex frequēti citharisatōe augemur in habitu citharizandi. qz ex hoc semp magis ⁊ magis habilitat̄ man⁹ nostra ad citharizandū. sic sepi⁹ faciēdo opa charitatis spūsancto cooperante augemur in habitu charitatis.

Terciū bonū ⁊ vtile est q̄ gra i essentia aie excellentioz efficit̄. Nā cū agere pūpponit esse. ⁊ fm dyonisium. q̄. ꝛe angelica hierarchia prius cōpetat nobis spūale esse ⁊ postea spūale agere. ideo nō pt fieri augmentū i charitate

UVA. BHSC. IyR_066

respiciēte volituā pōtentiā p quā nobis cōpetit spūale agere. nisi fiat augmentū in grā respiciēte aīe essentiā p quā nobis cōpetit spūale esse. nō pt em̄ fieri augmētū in posteriori nisi fiat augmentū in priori. Quartus est q̄ deo magis vnimur ⁊ intimius in ipm̄ trāsformamur. q⁹ amor nō sinit suūpsi⁹ esse amatores. sz collocat eos i re amata. vt patet per hugonē in libro de arra spōse. Amor em̄ si fortis fuerit extalim faciēs trāsformat amātē i amatū. vt ait dyonisi⁹ in de di. no. Sz vt tā patuit ex bonis opib⁹ magis inardescit dilectō aīe amorose. Sicut em̄ ministrādo igni materiam cōbustibilē ignis in maiorē flāmā erigit. sic ex bonis opib⁹ flāma charitatis eleuat. ⁊ p sequēs aīa in deū intimi⁹ trāsformat. Est etiā aduertendū q̄ q̄uis op⁹ exteri⁹ addat bonitatē modo q̄ dictū est sup actū interiorē. circūscripta tn̄ bonitate interioris act⁹. nulla manet bonitas meritoria in actu exteriori. Nā sicut ait ambrosi⁹. affect⁹ tu⁹ nomē opi tuo imponit. Et augustin⁹ sup ps. xxxi. Bonū op⁹ intentio facit. intentōez fides dirigit. nō valde attēdas q̄d hō faciat sz q̄d cū facit attēdat Un̄ mḡr in lra tractās illud Matth. vij. nō pt arbor bona malos fructus facere. neq; arbor mala bonos fruct⁹ facere. ait. noīe arboris nō natura humane mētis sz volūtas intelligit. q̄ si mala fuerit. nō bona sz mala opa facit. si vero bona fuerit. bona nō mala opa facit Forte ⁊tra h̄ dicet. q⁹ si istud est verū. tūc cū ille q̄ furat vt det elemosinā habeat bonā intentōez sequeret q⁹ furādo bene faceret ⁊ p sequēs mereret. Cui⁹ oppositū docet augustin⁹ in libro ⁊tra mendacū dicens. Quis dicat furemur diuitib⁹ vt habeam⁹ q̄d demus paupib⁹. aut falsa testimonia pferamus nō vt de innocentes ledant sz poti⁹ saluent. Et paz infra subdit. Quis h̄ dicit nisi q̄ res h̄uanas moresq; conat ⁊ leges subuertere. Et sequit ibidē. Iustitia em̄ merito punit eū q̄ dicit se subtraxisse superflua diuiti vt pberet paupi. ⁊ falsariū q̄ alienū corrupit testamentū vt is esset heres q̄ faceret elemosinas largas. nō ille q̄ nullas. et eū q̄ se fecisse adulteriū oīdit vt p illā cū q̄ fecit hominē a morte liberet. Et ibidē augustinus instat ⁊tra se dicēs. Sz dicet aliq̄s. ergo equād⁹ est fur cuilibet furi q̄ volūtate misericordie furat. Et rn̄det augustin⁹. Sed hoz duoz n̄ ideo quisq; est bon⁹. q⁹ peior est vn⁹. peior em̄ est q̄ ꝯcupiscēdo q̄s q̄ miserādo furat

Instantia

Solutio Ad istud pōt dici q⁹ iste q̄ furat vt tribuat elemosinā nō habet bonā intentōez. q⁹ q̄uis sit bonū paupib⁹ de suo dare. tn̄ nō est bonuz aliena dare paupib⁹. vl̄ etiā sacrificare. Et iō fm̄ ap̄lm nō debem⁹ facere queq; mala vt eueniant queq; bona. Sicut em̄ ad ꝯstruendū multa requiruntur. ad destruendū tn̄ vnū solū sufficit. sic ad h̄ q⁹ op⁹ sit bonū bonitate morali vel etiā meritoria necesse est q⁹ sit bonū naturaliter ⁊ formaliter. puta q⁹ sit de genere bonorū. ⁊ q⁹ fiat bene puta ꝯformiter ad rectā rationē p intentōez boni finis. Oēq; autē horum deficiēte tota opatio dicet mala. Nā q̄uis bonū ꝯsistat ex oīb⁹ suis ptib⁹. tn̄ malū constat ex particularib⁹ defectib⁹. vt patz. iij. ethi. Un̄ sic turpitudo oris vl̄ vni⁹ alteri⁹ membri facit q⁹ tota imago dicet turpis. nō obstāte q⁹ q̄libet aliud membz eiusdē imaginis fm̄ se ꝯsideratū sit pulcz ⁊ bene factū. sic ⁊c. Quo ad scōaz inq̄sitionē dico q⁹ tā act⁹ interior q̄z act⁹ exterior pt dupliciter fieri. Uno modo sine deliberatōe. Allio modo cū deliberatōne. Primo modo pt esse indifferens ita q⁹ nec sit bon⁹ nec sit mal⁹ bonitate morali seu malicia de q̄ locuti sunt pḧi. neq; etiā bon⁹ meritoria bonitate. vel mal⁹ demeritoria malicia. de quib⁹ loquūtur theologi. Qz ois bonitas ac malicia p̄supponit deliberatōez. sz nō existēte p̄supposito. nō pt esse p̄supponēs P. in omī actu tā morali q̄z theologico modo p̄dicto agēs intēdit aliquē finē. Sz agēs sine omī deliberatōe nō intēdit aliquē finē. q̄ ⁊c. Sed scōo modo loq̄ndo de actu morali dicit quidā venerabil⁹ doctor q⁹ act⁹ moralis ꝯsideraī q̄ztū ad suaz speciē q̄nq; est bon⁹ vt ire ad ecclesiā. q̄nq; malus vt ire ad tabernā. q̄nq; indifferēs vt eleuare festucā. Si aūt act⁹ moralis ꝯsideraī q̄ztū ad suū esse indiuiduale. sic dicit q⁹ pt rōnabiliter sustineri q⁹ nulla actio moralis sit indifferens. qz res habet esse indiuiduale seu particulare cū oīb⁹ suis ꝯditōib⁹ ⁊ circūstantijs. inter q̄s ꝯditōes vna est intētio finis. sine q̄ nulla actio pt esse moralis. talis aūt finis ꝯsideraī in particulari erit bon⁹ vl̄ malus. ⁊ fm̄ h̄ actio h̄moī erit bona vel mala. Et declarat iste doctor se p simile dicēs. q⁹ sicut hō fm̄ speciē pt ꝯsiderari nec vt albus. nec vt niger. nec aliquo medio colore colorat⁹. tn̄ fm̄ esse indiuiduale semp est aliq̄d tale. sic actio moral⁹ fm̄ speciem pt esse indifferens. tn̄ fm̄ esse indiuiduale nisi fiat rōe iuste necessitatis vel intentōne pie. vtilitatis ociosa debet reputari. vt patet p gregoriuz lib. iij. sui pastoral. c. xxxvij. Et addit iste doctor. p solutōe argumētoz q⁹ omes nre actiones vl̄ nō sunt moales. puta qz nō sunt

Inq̄sitō se cūda istius secūdi articuli.

1

2

Egidi⁹

P

UVA. BHSC. IyR_066

facte deliberatiue ꝓpter finē. vel q̄tum ad esse indiuiduale semꝑ sunt ꝑm dē. vel cōtra dē. vel ꝓter dē. ⁊ ꝓ ꝯsequens semꝑ sunt bone vel male saltē venialiter inq̄tū sunt ꝓter dēum.

Cōtra egidium. Sꝫ salua ist⁹ magni ⁊ venerabilis doctoris reuerētia ista ad ꝓpositum nō intelligo. Qꝛ oīe ꝑdicatū reale ꝯuenit rei ꝑm suā ꝑfectiꝫ optet q̄ ei ꝯueniat ꝑm aliq̄d idiuiduū hmōi ꝑfectiui. ſꝫ ꝑm ipm actio moral' est indifferens ꝑm ꝑfectiū. g̃ nō erit dē necessitate bona vel mala ꝑm q̄libet suū indiuiduū. 1 2 Ꝑ. mortalis peccatoꝛ honorās parētes suos ex iure naturali necessario peccaret ad min⁹ venialiter. q̄d videt inconuenies. Cōſequntia patet iuxta dictū ist⁹ doctoris. qꝛ mortalis peccatoꝛ mereri nō ꝓt. nec ꝓ ꝯsequēs ꝓt agere ꝑm dē. igitur si nulla sua actio posſ esse indifferēs necessario honoꝛ quē ipe exhibet parentibꝫ erit ꝯtra dē. vel ꝓter dē. 3 Ꝑ. quāuis ꝯcept⁹ generis abstrahibilis sit a suis differētijs diuisiuis q̄bꝫ ſb genere ſpecies ꝯstituunt. tñ ꝯceptus ſpeciei ab hmōi differētijs abstrahi nō ꝓt. quin poti⁹ ꝯcept⁹ ſpeciei semꝑ includit suā differētiā essentialē. Sꝫ ꝑm ist̄ venerabilē doctorē in suo scripto sup hac distinctōe. q. iiij. bonitas ⁊ malicia sunt differētie essentiales actionum moraliū. q̄d si verꝫ est tunc nulla moral' actio ꝯsiderata ꝑm ſpeciē poterit esse indifferēs. cui⁹ oppositū etiā ist̄ idē doctoꝛ ponit ista eadem distinctōe. q. vlti. ⁊ sic esset indifferēs ⁊ nō indifferēs. q̄d est ꝯtradictio. Et ꝓ hoc patet q̄ iuxta dicta sua similitudo nō est ad ꝓpositū quā assumit dē hoie ⁊ coloꝛe. qꝛ color nō est differētia essentialis hois ſꝫ accidētal'. ſꝫ bonitas ⁊ malicia sunt differētie essentiales actōis moralis. vt ipe ait in. iiij. q̄stione iā allegata. Exēplū q̄d ponit d̄ festuca nō est ad ꝓpositū qꝛ eleuatio festuce ꝑm se ꝯsiderata nō est moralis actio. Alia opio. Alīq dicūt q̄ in habēte gratiaꝫ null⁹ act⁹ cū deliberatōe elicit⁹ ꝓt esse indifferens. ſꝫ in nō habēte gratiā ꝓt esse aliq̄s actus indifferēs q̄ ad meritū ⁊ demeritū respectu vite eterne. Ratio. Quia in priuatiuis q̄uis nō sit medium ꝑ ſuppoſita capacitate ſubiecti. tñ bene ponit medium vbi nō est ſubiecti capacitas. lapis em̄ nec est videns nec cecus. Sꝫ act⁹ humanus nō est ſuſceptiu⁹ talis efficacie merēdi i hoie nō habēte gratiā. eo q̄ nullū meritū possit esse ſine gratia. ⁊ est ſuſceptiu⁹ talis efficacie in hoie habēte gratiā. ergo in nō habēte gratiā ꝓt esse act⁹ indifferēs ad merendū ⁊ demerendū. ſꝫ in habēte gratiā optet omnē actum esse vel meritoꝛiū vel demeritoꝛiū. qꝛ si est malus act⁹ tūc est demeritoꝛi⁹. si bon⁹ tūc est meritoꝛius. Nā cū charitas impet oīb⁹ virtutib⁹ igit̄ quicq̄d ordinat̄ ad finē alicui⁹ virtutis hꝫ ordinat̄ in finē charitatis. Sꝫ oīs bon⁹ act⁹ moralis ordinat̄ in finē alicui⁹ virtutis moralis. ergo ordinabit̄ in finē charitatis si elicit⁹ fuerit a tali hoie qui est in gra ⁊ charitate. ⁊ ꝓ cōſequēs erit meritoꝛi⁹. Uñ comedere bibere seruato moderamine tpantie. ⁊ ludere ꝑ recreatione seruato modo eutropelie sunt act⁹ meritoꝛij in habēte gratiā. Et addūt ist̄i q̄ si habēs gratiā aliquē actū bonū nō refert in finē charitatis. tūc talis act⁹ esset ocioſus. ⁊ ex hīpo esset demeritoꝛi⁹. Sꝫ ſaluo semꝑ melioꝛi iudicio videt q̄ nec ist̄ud vſq̄quaq̄ ſit bene dictū. Nā ꝑm eundē actū facili⁹ est delinquere peccatorē q̄ virū iuſtū. eo q̄ pctōꝛ magis dispoſit⁹ ſit ad delinquendū q̄ vir iuſtus Sꝫ peccatoꝛ ꝓt facere bonū op⁹ morale ipm nō referendo in finē charitatis ſiue dē meritoꝛio ſeu delicto vt ist̄i met dicunt. ergo ⁊ iuſt⁹ hꝫ ꝓt Cōtra opinionem. 1

Ꝑ. null⁹ delinquit demeritorie niſi vel cōmittendo ꝓhibitū vel omittendo ꝓceptū. ſꝫ iuſt⁹ fidelis faciēs bonū op⁹ morale. puta honorans parētes ex debito iuſticie. vel veſtiēs nudū ex naturali pietate. hmōi act⁹ nō referēdo in finē vlteriorez. puta in finē charitatis. nec facit ꝓhibitū. nec omittit ꝓceptū. ergo ⁊c. Maioꝛ dē ſe nota est. Minoꝛ etiaꝫ apparet q̄tū ad primā partē. qꝛ talia faciēdo nō ſolū nō facit ꝓhibitū. verꝫ etiā implet ꝓceptū Patet etiā q̄ ad ſecundā partē. Nā iuſtus fidelis ad nullū ꝓceptū obligat̄ ad q̄d ñ obliget̄ peccatoꝛ fidelis. niſi talis aliq̄ ſingulari voto ſe aſtrinxerit. ſed peccatoꝛ nō tenet̄ ex aliq̄ ꝓcepto talē bonū actū ordinare in finē charitatiſ qꝛ alias nō referēdo hmōi actū in finē charitatis ipe peccaret tanq̄ ꝯtra ꝓceptū veniens. cui⁹ oppositū ist̄i ponūt. g̃ ⁊c. 2 Instantia Forte dicet q̄ apl's. i. ad Choꝛ. x. ait. omnia in gloriā dei facite. g̃ videt esse ꝓceptū. ⁊c. Solutio Reſpōdeo q̄ apl's nō loquit̄ ibi ꝓcipiēdo ſꝫ poti⁹ exhortādo. Etiā ſi esset ꝓceptū tūc esset ꝯtra ist̄os doctoꝛes. qꝛ ita tenet̄ ad hmōi ꝓceptū peccatoꝛ fidelis ſicut iuſt⁹ fidelis. cū apl's ꝑ hmōi verba hoꝛtet quēlibet fidelē vt oīa bona opa ad laudē dei faciat. Solutio rationis. Ad rationē ist̄oꝛ ꝓt dici q̄ meritū ⁊ demeritū nō opponunt̄ priuatiue ſꝫ ꝯtrarie vel habēt ſe dispate. Nā mereri est fieri dignū ꝑmio. Sed demereri nō est formaliter carere vl' priuari hmōi dignitate. ſꝫ est fieri dignū pena. ita q̄ ratio formalis vtriuſq̄. ſ. meriti ⁊ demeriti est poſitiua. ꝓpter q̄d etiam

UVA. BHSC. IyR_066

demeritū vere pōtest dici meritū. qz mala opera perpetrādo meret quis pnā. Ad illō qō isti addūt pt dici q si act⁹ moralis bon⁹ nō refert in finē charitatis actualiter. ex h nō sequit dici ociosus tali ociositate cui debet pna. sed pt dici ociosus eo q nō debet sibi pmiū. qz talibz actibz nō meret pmiū nisi referant in finē charitat⁹. Etiā talia opa possum⁹ facere ratione iuste necessitatis vel pie vtilitatis pter h q in finē charitatis referant. & p sequens nō erūt ociosa. qz gregor⁹ in pastorali solum appellat illa opa ociosa q fiūt sine iusta necessitate vl pia vtilitate. Pono igit duas cōclusiones. Prima est q omis act⁹ moralis vel est bon⁹ vel est mal⁹ bonitate vel malicia de q tractat in phia. Quia ois act⁹ moralis vt moralis est ordinat⁹ in aliquē finē. ergo ille finis vel erit finis debit⁹. & tūc act⁹ erit bonus. vel erit indebit⁹. & tūc act⁹ erit mal⁹. Forte dicet q finis talis pt esse indifferēs Hoc nō valet. qz impossibile est rationē boni nō includi in ratione finis. illud igit bonū vel erit verum & existēs bonū. & tūc act⁹ erit bon⁹. vl erit tantūmodo apparēs bonū. & tūc act⁹ erit malus Secūda cōclusio est. q pt dari act⁹ moralis indifferēs q nec est bon⁹ nec mal⁹ bonitate meriti vel demeriti respectu vite eterne. Qz null⁹ agēdo meret vitā eternā seu ea q spectāt ad vitā eternā. nisi sua actio sit bona & in finē charitatis dirigat. Etiā null⁹ actōe sua demeret nisi sua actio sit mala. vel si bona sit tñ malū vel inutilē finē intēdit Ergo ille q facit actionē q moraliter est de genere bonoz nullum malū vel inutilē finē intendēs. & actionē talē nō dirigit in finē charitat⁹. talis nec meret nec demeret. & p sequēs sua actio erit indifferēs. Antecedēs patet ex pcedentibz. cōsequentia ō se patet. Forte dicet q ad bonitatē meriti sufficit habitual⁹ directio vl ordinatio in finem charitatis. sz ois actio iusti in gra & charitate existētis saltē habitualiter dirigit in finē charitatis. ergo &c. Sz istud nō valet. Quia ad h q act⁹ sit meritor⁹ nō sufficit solū habitualis directio seu ordinatio in finē charitat⁹ sz necessario optet q talis operatio actualiter reducat in hmōi finē. vel ēm se totā vl ēm aliquā sui partē. Sz quādoqz cōtigit etiā iustū hominē facere opus bonū qō neqz in principio neqz in medio nec in fine reducit actualiter in finē charitatis. & tamen in tali opere nec intendit maluz finē nec inutilē. ergo tali ope nec meret nec demeret.

Prīa cōclo

Instantia Solutio

Secunda cōclusio

Instantia

Solutio.

Quātū ad tercium

Dist. xli. Articulus tercius.

articulū dico breuiter q nō omis act⁹ infidelium est peccatū Quia ille q potest facere bonū & bene quis nō meritorie. ille pt actū elicere q nō peccat. Sz infidelis pt facere bonū & bene quis nō meritorie. vt patet p mgrm i littera Potest em facere op⁹ misericordie ex naturali pietate. in eo q facit opus misericordie facit bonū. sz in h q tale op⁹ facit ex naturali pietate in h tale bonū facit bene. Sz quidā tenētes oppositū isti⁹ cōclusionis. arguūt sic. Apls ad Ro. xiiij. ait. Oīe qō nō est ex fide peccatū est. Ibi dicit glosa & est augustini. q omis vita infidelium est peccatū. P. omis act⁹ bonus est act⁹ rect⁹. ergo null⁹ act⁹ bon⁹ pt pcedere ab infideli. Antecedēs patet. Cōsequentiam pb. qz omis act⁹ rect⁹ supponit rectā intentionē. sz fides dirigit intentōez. vt ait hic mgr. dist. xl. & xli. q null⁹ act⁹ rect⁹ nec p cōsequēs bon⁹ pt pcedere ab infideli seu ab eo qui caret fide. P. ad Heb. xi. dicit. Sine fide impossibile est placere deo. Ad primū dicēdū. q actus infideliū pt dupliciter cōsiderari. Uno modo vt ab infidelitate pcedit causaliter. puta si infidelis vestit nudū vt idolo suo placeat. vl vt talē pauperē cui op⁹ misericordie impartit ad errorē siue infidelitat⁹ alliciat Alio modo vt nō ab infidelitate pcedit. sz ex naturali pietate. Primo modo intelligendū est dictū augustini. & nō secūdo mō Ad secundū dicendū q quis humana prudentia nō possit sufficiēter dirigere intentōez respectu finis supnaturalis & vltimi. pt tñ ratio p fecta p humanā prudentiā dirigere intentionē respectu finis naturalis & primi. vt act⁹ transeat sine demerito seu peccato. quis etiā nō sit meritor⁹ eo q elicies actū sit peccator. & infidelis. Ad tercū dicendū q quis ex h q infidelis nō placet deo vt infidelis est bene cōclusa q op⁹ suū nō sit meritorū nec deo gratū. tñ ex h nō habet q omē op⁹ suū displiceat deo intīm q sit peccatū & demeritorū.

1

Opīo contraria.

2

3

Solutio.

Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

Quātuz ad quartū

Articulus quartus.

articulū primo videndū est. vtz omē peccatū sit voluntariū. Secūdo vtz omē peccatū sit in volūtate. Quo ad primū teneo cōclusionē affirmatiuā. Qz ēm phm. iij. ethico. inuoluntariū nō meret penā. sz omē peccatū meretur penā. ergo nullū peccatū est inuolūtariū omīno. & p sequēs aliquo modo volūtariū.

Cōclusio. 1

UVA. BHSC. IyR_066

2 P. augustin⁹ i libro de vera religione ait. q̄ oīe peccatū adeo est volūtariū qđ nullo modo est peccatū si nō sit voluntariū. Et subdit augustin⁹ q̄ hoc adeo manifestū est q̄ nulla hinc doctoꝝ paucitas nulla indoctoꝝ turba

Cōtra cōclusionē. dissentiat. Sz cōtra istud ab aliquibꝫ instat sic. Peccatū originale nō est volūtariū.

1 ergo nō oīe peccatu est volūtariū. Cōsequētia patet. Probat antecedēs. q̄ illud peccatū

2 ꝯtrahit ante omnē vsuꝫ liberi arbitrij. P. qđ est voluntariū semp̄ ꝓsupponit actū volūtatis. sed peccatū omissionis nō ꝯsistit i actu sz pot⁹ in negligētia act⁹. ergo nō oīe pecca-

3 tū est volūtariū. P. qđ hoīe nolente ꝯtingit hoc nō est voluntariū. Sz apl's ad Ro. vij. ait. Nō qđ volo bonū hoc facio. sz qđ nolo malū hoc ago.

4 P. oīe voluntariū p̄supponit cognitōez. sz multa peccata ꝯtingūt ex ignorātia. ergo saltē talia nō erūt voluntaria

5 P. multi sunt q̄ ex habitu peccāt. sz habit⁹

6 nō sunt in ptāte nra P. illud qđ est pter voluntatē hoc nō est volūtariū. sz malū est pter voluntatē. vt dicit. uij. đ di. no.

7 P. oīe voluntariū est in ptāte volūtatis. sz aliq̄ peccata nō sunt in ptāte nra. vt patet i glosa sup illud puerb. xxiiij. Septies i die cadit iustus. Dicit em̄ glosa sic. Singul' diebꝫ p necessitatē vel fragilitatē carnis nolētes vel inuiti peccam⁹.

8 P. oīe voluntariū vitari pt. Sed veniale peccatū nō possum⁹ vitare. Dicit em̄ ꝓma Joh. i. Si dixerim⁹ q̄m peccatū nō habem⁹ nosip̄os seducim⁹ z veritas in nobis ñ

Cōtra ista est. Sz ista nō ꝯcludūt. Quia oīe qđ fit aut fit naturaliter. aut violēter. aut volūtarie sz peccatū nō fit naturaliter. q̄z ex naturalibꝫ nec laudamur nec vituperamur vt patet. ij. ethicoꝝ. sz ꝓpter peccata vituperandi sum⁹. vt patet ibidē. Nec violenter. q̄z peccatū oriť ab intrinseco ꝓncipio. oīe aūt violētū oriť a ꝓncipio extrinseco. g̃ fit volūtarie

Solutio Ad. 1. Ad primū patet ex dictis supra. q̄ licet originale pctm̄ nō sit volūtariū volūtate huj⁹ homis. est tm̄

Ad. 2. voluntariū volūtate ꝓmi parētis Ad secūdū dicendū q̄ posito q̄ peccatū omissionis ñ ꝯstet in actu. tm̄ est voluntariū. eo q̄ voluntarie hō omittit actū illū quē elicere tenebať. ratione cuj⁹ volūtarie omissionis ipe incidit in

Ad. 3. peccatū. Ad tertiū dicendū q̄ in dict⁹ apl'i ago nō stat p actu simpliciter elicito. sz protentatione seu ꝓnitate ad agendū. in q̄ tentatione si nihil pen⁹ fuit de volūtario. tūc etiā nihil pen⁹ erat de peccato. Sicut patet p augustinū. ij. de libero arbi. vbi sic ait. Sat⁹ cō-

pertuz est nulla referi mentē seruā libidinis nisi ꝓpria volūtate Et subdit infra. q̄ ille motus volūtatis est similis motui quo lapis fertur deorsuz. q̄z sicut iste est ꝓpr⁹ lapidi. sic ille animo. Sz i hoc dissimilis. q̄ in ptāte sua nō habet lapis cohibere motū q̄ fert deorsuz. anim⁹ vero nō ita. z ideo ille mot⁹ est naturalis lapidi. animo vero iste mot⁹ est volūtar⁹ Et paz infra sequunť verba discipuli approbata ibidē p augustinū. quibus ait discipulus. Mot⁹ q̄ volūtas ꝯuertiť nisi esset volūtar⁹ z in nostra posit⁹ ptāte neq̄z laudand⁹. neq̄z culpand⁹. neq̄z monēd⁹ hō esset. monēdū aūt nō esse hoīez quisquis existimat. ō homunū numero exterminād⁹ est. Et eandē ententiā adhuc magꝭ expssam ponit augustin⁹ in libro de vera religione. vt supra⁹ est expssuz

Ad quartū patet p ea q̄ dixi supra⁹ distinctione. xxij. q̄z sicut ignorātia affectata z crassa nunq̄z sunt sine peccato. sic nunq̄z sunt penitus sine volūtario. eo q̄ tales ignorātias hō posset p̄uenire si vellet. Sz ignorātia inuincibil' sic nihil habet de volūtario: sic nihil hz de peccato. Ad. 4.

Ad quintū dicendum q̄ dato q̄ habitus nō sit imediate in ptāte nostra. act⁹ tm̄ elicit⁹ mediāte habitu est i ptāte nostra. pter qđ illi qui peccāt ex habitu dicunť peccare ex electōe. z ideo multū in talibꝫ actibꝫ est de volūtario. z p̄ ꝯsequens multū de peccato. Et dato q̄ aliq̄s esset intantū vicios⁹ q̄ nullo modo posset rēsistere actui vicioso ꝓpter impetū habit⁹ inclinantis. tm̄ adhuc peccatū sibi dicet voluntariū. z imputabit ei ad penā eo q̄ in sua ptāte fuerint illi act⁹ quibꝫ acquisiuit hmōi habitū vicios⁹. Sicut em̄ volūtarie pjciens lapidem ad ledendū hominē. quāuis nō possit retrahere lapidē postq̄ ipm̄ emisit de manu. ramē đ lesione hoīs iuste corrigit p̄m leges. eo q̄ emittere lapidē de manu plene fuit in sua potestate. sic in ꝓposito dē. Ad. 5.

Ad septū dicendū q̄ licet malū vt malū sit pter intentionē voluntatis. tm̄ vt habet aliqđ bonū apparēs annexū. sic est de intentōne peccatricis volūtatis. Ad. 6.

Ad septimū dicēdū q̄ glosa illa loquit de peccatis venialibꝫ. que vt cōmuniter dicit licet nō possim⁹ cauere i vniuersali. tm̄ qđlibet ī pticulari possum⁹ cauere. Sicut em̄ multis existentibꝫ foraminibꝫ i aliqua naui licet hō simul in oīibꝫ nō possit introitū aque ꝓhibere. tm̄ i quolibet pticulari foramine ad qđ se pfecte applicat sufficiēter ꝓhibet introitū aque. sic q̄stū ad peccata venialia cū volūtas se applicat ad resistendū vni Ad. 7. & 8.

UVA. BHSC. IyR_066

Inq̃sitō secunda.

Ad principale argu.

Ad argumentuz in oppositū

peccato veniali mín⁹ caute se habēs ad alterz incidit in ipm sine expssa displicētia z p cōsequēs aliquo modo volūtarie. Et p idē patet ad octauū. Quo ad illud qō secūdo ponit hic inquirendū dicendū q hec ppositō in dupliciter pt accipi Uno modo in habitudine cause effectiue. Alio modo in habitudine cause subiectiue Primo modo oīe peccatū est in volūtate. z hoc vel in volūtate aliena. sicut originale peccatū. vel i volūtate ppa sicut actuale. z hoc vel primatiue. sicut pctm omissionis. vel positiue. sicut peccatū cōmissionis. Secūdo modo. s. subiectiue oīe peccatū actuale est principaliter z formaliter in volūtate in q̃ principaliter cōsistit auersio ab incōmutabili bono. tamē materialiter pt esse peccatū in ceteris potētijs in quib⁹ habēt esse act⁹ mediantib⁹ quib⁹ peccata ꝓtrahunt q̃uis nec ꝑ sit nisi in ordine ad voluntatē. et pur tales actus aliq̃ modo sunt voliti. De peccato aūt originali in q̃ sit subiectiue dictū est superi⁹ dist. xxxi. Et p istas distinctōes patet rnsio ad multa argumēta quib⁹ aliq̃ probant peccata sbiectiue etiā esse i alijs potētijs ꝑter volūtatē. Ad argumentū principale patet ex iā dictis superi⁹. Nā in plus se habet bonū morale q̃z bonū meritorīū. q⁹ si peccator dat elemosinā ex naturali pietate act⁹ talis ē bon⁹ moraliter. q̃uis nō sit meritor⁹. Ad argumentū in oppositū dicendū q non dicit aliq̃d ociosuz seu vanū ex eo q nō refert in finē in quē pt referri ex sua aptitudine. sed ex ꝑ dicit ociosum si ex debito ordinari deberet i aliquē finē z in ipm nō ordinaret. modo ex obligatione debiti nō tenemur oīa verba i finē charitatiz ordinare. ō q̃ sine ꝓcedit argumētū

Distinctio. xlij.

Um aūt voluntas. Nec est distinctio quadrageſimaſecūda. in q̃ mgr̃ pertractat aliq̃liter peccatoz distinctiua. Et diuidit in duas ptes. Q⁹ primo mouet aliq̃s q̃stiones. Scō ꝓcedit ad modoz peccandi distinctōes. ibi. Modi aūt peccatoz. Prima diuidit in duas ꝑm q duas mouet q̃stiones Quaz ꝑma est. vtz mala volūtas z exterior operatio ſm hmōi malā voluntatē sit tantūmō vnū peccatū. Secūda vtz cessante actu quo cōmittit peccatū adhuc remaneat ipsuz peccatū. Secūda ibi. Preterea solet q̃ri. Prima in duas. Quia primo mouet q̃stionē z respondet ad eā ſm vnā opinionē. Secūdo ponēs aliā opinionē obijcit ꝓ tertā rnsionez. ibi. Alij vero dicūt. Et hec in tres ſm q tres obiectōes adducit. z cuilibet obiectōni iuxta primā opinionē rnsionem adiūgit. Secūda ibi. Sed adhuc eidē. Tercia ibi. Itē adhuc.

Sequit illa ps. Preterea q̃ri solet rc. Et diuidit in tres ptes. Quia ꝑmo mouet q̃stionem. Secūdo dat rnsionē. Tercio cuiusdaz termini in rnsione accepti ponit distinctionē Secūda ibi. Sz nō est ignorandū. Tercia ibi. Reat⁹ aūt Sequit illa ps. Modi aūt peccatoz. Et diuidit in tres ptes. Q⁹ primo mgr̃ distinguit peccata modaliter. Secūdo vocaliter. Tercio generaliter. Secunda ibi. Uariā quoq̃z. Tercia ibi. Preterea sciendū. Prima i tres ſm q tres modales ponit distinctiones. Secūda ibi. Alibi vero. Tercia ibi Dicit quoq̃z hō peccare. Sequit illa ps. Preterea sciendū. In q̃ mgr̃ ꝑmo distinguit septē capitalia sen generalia vicia. Secundo ostēdit q oīa alia peccata oriunt ex superbia z auaricia. ibi. Ex superbia tñ Circa istā lectionē q̃ro hanc q̃stionē.

Trum act⁹ interior a volūtate elicitus. z act⁹ exterior a volūtate impatus. puta cōcupiscere rē alienā. z ſm illā ꝓcupiscentiā re facto furari sint duo peccata vel vnū tm. Et videt q sint duo peccata. Quia duo mali act⁹ eliciti a voluntate sunt duo peccata. ergo act⁹ elicit⁹ z impatus erūt duo peccata. Antecedēs patet. Probat ꝓsequētia. q⁹ pl⁹ differūt act⁹ elicit⁹ z act⁹ imperat⁹. q̃z duo act⁹ eliciti. Cōtrariū asserit hic mgr̃ in lra dicēs. q q̃uis sint duo act⁹ tñ sunt vnū peccatū. Dic q̃ttuor sunt videnda. Primo re q̃sito Scō vtz auersio z auersio sint duo peccata. Tercio vtrum trāseunte actu pcti remaneat in aīa reat⁹ pcti Quarto vtz vicia capitalia z quecūq̃z alia vicia specie distinguant.

Articulus primus

Quātū ad primum est aduertendū q act⁹ exteriorz interiorz duplicit⁹ possunt se habere. Uno modo ꝓiūcte sine tpis discōtinuatōe. Alio modo disiūcte puta cū vna die aliq̃s habet malā voluntatē quā p tūc ope nō cōplet. sz aliq̃ alio tpe pficit malo ope hmōi malā volūtatē. Et iuxta hanc distinctōnez pono duas cōclusiones.

Cōclusio prima.

Prima ē q accipiēdo malū actū interiorē

UVA. BHSC. IyR_066

volūtatis q̄ est a volūtate elicit⁹.7 exteriorē q̄ est a volūtate imperatus. put sunt simul ꝺiuncti sīpe tp̄is discōtinuatōe. tūc sunt vnū peccatū tantū. Qz nihil ædmentorie malicie siue peccati est in actu exteriori nisi ratōe act⁹ interioris. g̃ act⁹ exterior nō dicit aliud peccatuz distinctū a peccato act⁹ interioris. Antecedēs patet. qz si act⁹ exterior sepatus esset ab actu volūtatis. tūc nullū esset i eo peccatū Cōsequntia etiā patet. qz vbi vnū ꝑpt alterz ibi vtrobi q̄ tantū vnū. Sz cōtra istud videt esse q̄dam subtilis doctor q̄ ponit aliā esse malicia moralē act⁹ exterioris. 7 aliā act⁹ interioris. 7 p ꝺsequēs videt seq̄ q̄ ponat aliud peccatuz. Quia q̄uis malicia naturalis non sit culpa seu peccatū ædq̄ ad p̄sens loq̄mur. tm̄ malicia i genere moris formaliter videt esse peccatuz.

Ratio.

Scot⁹ cō tra in q̄li bet. q. xvij

Positionē aūt p̄dictā. pbat iste doctor auctoritate augustini. xiij. ædtri. vbi ait sic. Mala volūtate sola quilibet miser efficit. sz miseri or ptāte qua ꝺsideriū male volūtatis simplet. ꝑfecto q̄uis sic male volēdo miser esset. min⁹ tm̄ esset si nihil eoz q̄ perpetrā voluisset habere potuisset. Et si ꝺicit sibi q̄ act⁹ exterior nō habet malicia nisi ratōe act⁹ interioris. ipe respondet q̄ ratio sit ꝑ ipo. Qz idē nō est causa sui ipi⁹ vel ratio sui ipi⁹. igit si malicia act⁹ interioris est causa malicie act⁹ exterioris. ideo alia erit malicia hec ab illa. sicut alia est veritas cōclusionis a veritate principioz. licet ꝺclusio veritatē habeat ex pncipijs

2

3

Ꝑ. istō ꝺfirmat ex dictis alioz sic. Que distinctis p̄ceptis negatiuis phibent in lege illa habent distinctas ratōes illiciti. 7 p ꝺsequēs habent distinctas 7 ꝓprias malicias. Sz peccatum q̄tū ad actū exteriorē 7 interiorē phibet distinctis p̄ceptis negatiuis. vt patet exoꝺ. xx. vbi act⁹ exterior phibet hoc p̄cepto. nō mechaberis. 7 actus interior h̄ p̄cepto. non ꝺcupisces vxorē ꝓximi tui. Et act⁹ exterior furādi phibet cū ꝺicit. nō furaberis. sz act⁹ interior cū ꝺicit. nō ꝺcupisces rē ꝓximi tui. Ꝑ. sup illud ad Ro. i. plenos homicidijs. ait glosa. Pluraliter ꝺcit homicidijs. qz aliud est homicidiū volūtatis. 7 aliud est homicidiū operis.

4

5

Ꝑ. multiplicato subiecto multiplicat etiā accidēs. ergo multiplicata actōe ædformitas multiplicat ædformitas. Sz act⁹ exterior 7 interior sunt duo act⁹ quoz ædformitas est ipm peccatū. g̃ ꝛc. Ꝑ. peccator nō efficit magis malus nisi ꝑ additionē peccati. sed eliciēs malū actū interiorē est peccator. 7 idē eliciens actū exteriorē puta cōmittens adulteriū post ꝺcupiscentiā efficit magis mal⁹. ergo p actū exteriorē addit peccatū sup peccatū actus interioris

6

Ꝑ. sup istud ps. appone iniquitatē sup iniquitatē eoz. ꝺcit glosa. qui op⁹ addit volūtati. iniquitatē addit iniqtati. Ꝑ. iust⁹ iudex nō infligit maiorē penaz nisi p pluribz et maioribz ædlictis. sz a iusto iudice magis punitur q̄ peccauit volūtate 7 ope. q̄ volūtate tantū. g̃ ꝛc. Ꝑ. sicut charitas qua diligit ædq̄ et ꝓxim⁹ est gemina charitas. sic peccatū q̄ offendit sol⁹ ædq̄ 7 peccatū q̄ offendit ꝓxim⁹ est geminū peccatū. Sz mala ꝺcupiscentia nondū expleta ope offendit sol⁹ ædq̄. cū vero expletur ope offendit ꝓxim⁹. g̃ ꝛc. Sz istis nō obstantibz teneo ꝺclusionē ꝓximā. eo q̄ ipa sit ædintentōe venerabilis doctoz. Un̄ frater Egidius sup hac. xliij. ꝺist. ait. Si ædq̄ disceptando cū mēbris cozpalibz ꝺiceret manui tu occidisti. 7 ꝓꝺi ad malū locū iuisti. possent manus 7 ꝓꝺes ac omnia alia mēbra respondere ædo q̄ ꝺña eoz volūtas hec iussit 7 ædq̄ indidit eis ordinē h̄ūc q̄ obediāt volūtati. Et ideo si esset aliud peccatū in actu exteriori q̄uis peccatū ipi⁹ volūtatis imperantis talē actū. tūc hmōi peccatū retorqueret in ipm ædū. q̄ legē hāc omnibz alijs tā mēbris q̄uis potētijs indidit vt obediant volūtati. Et hec videt esse intentio anſ. in lib. ædceptu virginali. c. iij. vbi in p̄sona mēbroz exteriorē loquēs sic ait. Deꝰ nos 7 ptātem nostrā q̄ est in nobis subiecit volūtati vt ad imperiū ei⁹ nō possim⁹ non mouere nos. 7 nō facere q̄ vult. Et iubdit q̄ mēbra possunt ꝺcere obediēdo volūtati. Obedim⁹ ædo q̄ nobis hāc legē ædit.

Ꝑ. cū null⁹ act⁹ sit peccatū nisi sit volūtari⁹. 7 eodē velle sit voluntari⁹ act⁹ interior 7 act⁹ exterior. put sunt simul iuncti. ideo licet act⁹ interior 7 exterior sint duo act⁹. tm̄ nō erūt duo peccata. nec per ꝺsequēs due malicie. vt isti ꝺtra ꝺclusionē arguentes videnť innuere. Ad h̄ vero q̄ expediti⁹ soluant ratōes istoz pono secūdā ꝺclusionē ĩuncta secundū mēbz pmisse distinctōis. 7 est hec. q̄ mala volūtas accepta vno tpe sine actu exteriori 7 alio tpe ad hmōi malā voluntatē iteratā ꝺiungit act⁹ exteriorz. tūc sunt duo peccata. qz vbi duplex est mal⁹ act⁹ volūtatis ibi duplex est peccatū. Sz illo casu posito ꝓpter iterationē male volūtatis est ibi duplex mal⁹ act⁹ voluntatis. g̃ ꝛc. Unde nō sunt ibi duo peccata. ex eo q̄ act⁹ interior ꝺnumerat actui exteriori. sz potius ex eo q̄ interior ꝺnumerat actui interiori.

7

8

9

Lōtra sco tum. 1

Secunda ꝺclusio

Solutio. Ad. 1.

Ad primū argumentū ꝺcendū q̄ licet p illā autoritatē bn̄ habeat

UVA. BHSC. IyR_066

q̄ ꝯcurrēte actu extrinseco cū intrinseco pecca
tū sit grauꝫ ceteris paribꝫ. tñ ex hꝫ non habet
Ad.2. q̄ sint duo peccata. Ad secundū dicendū
q̄ p malicia intelligēdo peccatū. tunc nihil de
malicia est in actu exteriori formaliter. qz vt
sic tota malicia est i volūtate. Et ideo nō est
ad ꝓpositū qđ iste doctor adducit de ꝯclusio
ne. qz ꝯclusio habet veritatē distinctā a veri
tate ꝑncipij. dato em̄ q̄ nulla mentio fieret đ
ꝑncipio. adhuc tñ ꝯclusio esset vera veritate
demonstrabili. ꝑncipiū aūt est vez veritate
indemōstrabili. Vñ ꝯclusio ñ habet veritatē
suā a ꝑncipijs. q̄ꝫ euidentia siue veritatis
q̄ ad nos possit hre ex ꝑncipijs. Sz actꝰ ex
terior de se nō dicit aliqđ peccatū. et si imputa
bilis esse debet oꝑtet q̄ hꝫ sibi ꝯueniat inq̄tuz
Ad.3. ꝯiunctꝰ est actui volūtatis elicito q̄ ipe ē im
peratꝰ. Ad tertiū dicendū q̄ actꝰ interior et
exterior nō ꝓhibent distinctis ꝑceptis vt cō
Ad.4. iuncti. sz vt sepatim accipi possunt Ad q̄r
tū dicēdū eodē modo. Nā cū volūtas et opꝰ
sepatim accipiunt modo q̄ dixi in secūda cō
clusione. tūc possunt dici duo homicidia. sz
nō vt simul sunt tūc em̄ sunt vnū homicidiū
Ad.5. pfectū. Ad quintū dicendū q̄ ꝓprie loq̄n
do de subiecto peccati. tūc nō multiplicat ibi
subiectū peccati. qz sola volūtas ꝓpriū subie
ctū est peccati. Vñ accipiendo deformitatē ꝑ
peccato tūc actꝰ exterior nō dicit deformis de
nominatōe intrinseca. puta deformitate que
formaliter sit in ipo. sz denominatōe extrinse
ca. puta a deformitate existēte in voluntate q̄
Ad.6. impat vt hmōi actꝰ fiat. Ad sextū dicēdū
q̄ maior nō est vera. qz pctōr ꝓt effici magis
malꝰ ꝓpter extēsionē et intēsionē eiusdē pecca
ti. Vñ sepe accidit q̄ mala volūtas intēsior et
feruētior efficit ꝯiuncta opi exteriori q̄ꝫ fuisset
sine ope. Propter qđ non sequit q̄ addat ibi
aliud peccatū. sz idē peccatū intēdit et suscipit
Ad.7. magis. Ad septimū dicendū q̄ illa glosa
accipit opꝰ et volūtatē eo modo q̄ locutꝰ sum
de eis i secūda ꝯclusione. et sic nō est ꝯtra me.
Ad.8. Ad octauū dicēdū q̄ a iusto iudice nō da
tur maior pena ei q̄ peccauit actu exteriori q̄
teriori ꝓpter multitudinē peccatoꝝ illis duo
bus actibꝰ correspōdentiū. sz ꝓpter magnitu
dinē vniꝰ et eiusdē pcti. q̄ magnitudo ꝓt attē
di et extēsiue et intēsiue. Extensiue quidē eo q̄
hmōi peccatū sit ꝑ se et ꝑ ꝑmū. vl̄ ꝑ ples
primos. vl̄ qz intulit pl̄a dāna et maiora. Ex
his et ꝯsimilibꝰ peccatū dicit maꝰ extēsiue eo
q̄ ad plura et maiora dāna se extēdat. Intēsi
ue vero si ex ꝑsentia opis volūtas magꝫ intē
dit et magꝫ effrenate i ipa delectatōe resoluit.
et cū maiori ꝯtemptu ꝓrumpit in ꝓhibitam
operatōez. Etiā isto modo debet itelligi il
lud qđ circa istā materiā dixi supraꝰ. dist. xl.
arti. q. ꝯclusione ꝑma. Ad nonū dicēduz Ad.9.
q̄ q̄uis charitas dicat gemina obiectiue eo
q̄ obiectū eiꝰ sit geminū. i. ꝑncipale et secūda
riū puta deꝰ et primꝰ. tñ charitas formaliter
est vnꝰ habitus. Sic licet duobꝰ vel pluribꝰ
actibꝰ simꝫ iūctis ꝯtingat aliquē peccare. tñ ē
vnū peccatū q̄ꝫ actꝰ sint distincti.

Quātum ad secun dū articulū duo sunt videda. Primo vtz in

Articulus secundꝰ

veniali pcto sit auersio a deo. Secōo de q̄sito
Et ꝑm hꝫ pono duas cōclusiones. Puma
est q̄ ꝑ veniale pctm̄ ñ auertit hō ab vltimo
fine seu ab ipo deo. Qz gra manēte in hoīe ñ
auertit hō ab ipo gre largitore. sz peccāte aliq̄
veniali pcto tm̄ manet i eo gra dei. vt patz sā
ctoz autoritatibꝰ. Patet etiā rōne. qz solū
q̄ mortē mortal̄ pcti excludit gra q̄ ē vita spi
ritualis aie. gra em̄ dat esse spūale. vt patet ex
dictis supius. sz viuere viuentibꝰ est esse. vt
dicit. ij. de aia. Forte dicet cōtra istud sic. Instantia I
Sine illo qđ est formale in oīi pcto. nō ꝑt
esse aliqđ peccatū. sz auersio ab incōmutabi
li bono est formale in oīi pcto. et peccatū ve
niale est peccatū. g̃ peccatū veniale nō pote
rit esse sine auersione a deo. q̄ solꝰ est incōmu
tabile bonū. P. oīe qđ polluit aiaz hꝫ auer 2
tit ab eo qđ ē oīno puꝝ et imaculatū bonū.
sz veniale peccatū pollut aiaz. g̃ ꝛc. Maioꝛ
patet. Minoꝛ ꝓbat̄ autoritate augustini d̄
vi. lib. musice sue ait. Amoꝛ inferioris pulcri
tudinis pollut aiaz. sz veniali peccato aliqs
amoꝛ exhibet rei create. quā augustinꝰ appel
lat inferiorē pulcritudinē P. in oīi motu 3
q̄ꝫtū mobile ꝯuertit ad terminū ad quē. tātū
auertit a termino a q̄. sz ꝑ peccatū veniale vo
luntas hoīs aliq̄ modo ꝯuertit ad bonū cō
mutabile. g̃ aliq̄ modo auertit a bono incom
mutabili. et ꝑ ꝯsequens videt q̄ totaliter se auer
tat. qz simpleꝛ a quocunq̄ se auertit totaliter
se auertit. et ad qđcunq̄ se ꝯuertit totaliter se cō
uertit cū nō habeat ptē et partē. sz aīa hūana ē
simpleꝛ. g̃ ꝛc. Ad ꝑmū dicēduz q̄ minoꝛ Soluti
nō est vera. qz aūsio licet sit formale i peccato Ad.1.
mortali. tñ nō i veniali. q̄ꝫ em̄ veniale pec
catū aliq̄ modo disponat ad auersionē ab in
cōmutabili bono. tñ formaliter et ꝑfecte ñ im
plicat hmōi auersionē. Ad secūdū dicēdū Ad.2.

UVA. BHSC. IyR_066

q̄ aīaz pōlui p̄t dupl'r itelligi. Uno mō p ex/
clusionē mūdicie cū iclusione ꝛeformitatis et
imūdicie. ꝛ tal' pollutio aūtit ab incōmutabi
li bono. qđ ē omino puꝝ. ꝛ h̄ solū fit p̄ morta/
le pctm̄. Alio mō p aliqlē diminutōez mūdi
cie ꝛ dispositōez ad imundiciā. ꝛ tal' pollutio
fit vēiali pcto. nec aūtit ab incōmutabili bo/
no. p̄mo mō accipiēdo pollutōez maioꝛ ē ꝑa
ſz minor ē falſa. Scđo mō accipiēdo polluti
onē tūc ecōuerſo minoꝛ ē ꝑa. ſz maioꝛ ē falſa.

Ad.3. Ad terciū dicēdū q̄ ſic̄ videm⁹ i motu coꝛ
poꝛali aīaliū. q̄ aīal q̄nq̄ mouet motu p̄ceſſi
uo. ꝛ tūc q̄ſtū capit ꝺ termio ad quē tm̄ dimit
tit ꝛe termino a q̄. Sz aliq̄n mouet motu ex/
tēſiuo. ꝛ tūc ſic capiet nouū terminū q̄ tn̄ nō
dimittit locū in q̄ p̄i⁹ q̄euit. q̄uis maioꝛē lo/
cū occupet q̄ p̄i⁹ occupauerit. Si l'r i ꝓpoſi/
to q̄ſtū ad p̄imū motū mouet aīa. vl' p̄ccatū
moꝛtale cōmittēdo. q̄ tūc q̄ſi motu p̄ceſſiuo
ꝛeliq̄t incōmutabile bonū. ꝛ ꝓiungit ſe cō/
mutabili bono. vl' p verā p̄ñiaz pctm̄ moꝛta/
le diluēdo. tūc em̄ p̄cedit a cōmutabili bono.
ꝛ ꝓiungit incōmutabili bono. Sz ſcđo mō
ſcīlicet motu extēſiuo mouet aīa venialit̄ pec
cando. ꝛ ī nō optet q̄ auertat̄ a termino i q̄
p verā charitatē p̄i⁹ q̄euit. licet ſuo ꝛeſiderio
aliq̄ modo extēdat ſe ad aliq̄ q̄ ſunt citra illuz
Secunda ꝓclūſio terminū. puta citra ꝛeū. Scđa ꝓclūſio eſt
q̄ auerſio a bono incōmutabili q̄ aīa auertit̄ a
ꝛeo tāq̄z ab vltimo fine. ꝛ ꝓuerſio ad bonū cō/
mutabile q̄ hō finaliter adheret creature ē vnū
pctm̄ ꝛ n̄ pl'a. Qz ſic̄ in motu locali receſſus a
termino a q̄ ꝛ acceſſus ad terminū ad quē nō
ſunt duo moꝛ⁹ ſz vn⁹ tm̄. ſic̄ ī ꝓpoſito auerſio
Inſtantia ab incōmutabili bono ꝛ cōuerſio ad cōmuta
bile bonū nō ſunt duo pcta ſz vnū tm̄. Foꝛ
teꝝ iſtud dicet ſic̄. Due auerſiones a ꝛeo nō
poſſunt eſſe vnū pctm̄. q̄ nec aūſio a ꝛeo ꝛ cō/
uerſio ad creaturā poterūt eſſe vnū pctm̄. An
tecedēs patet. Probat̄ conſeq̄ntia. qz minoꝛ cō
uenientia eſt int̄ auerſionē ꝛ ꝓuerſionē. q̄z inter
auerſionē ꝛ auerſionē. q̄ min⁹ faciēt vnū auer
2 ſio ꝛ ꝓuerſio. q̄z auerſio ꝛ auerſio. P. auer/
ſio a bono moꝛali ꝛ cōuerſio ad malū moꝛale
ſunt duo pcta. q̄ aūſio a ꝛeo ꝛ ꝓuerſio ad crea
turā ſunt duo pcta. Cōſeq̄ntia patet. qz plus
diſtat ꝛeꝰ ꝛ creatura. q̄z bonū moꝛale: ꝛ malu
moꝛale Illa em̄ differūt plus q̄z genere. vt pa
tet. p. metha. iſta ꝯo ſunt eiuſdē generiſ. vt pa/
tet in ethicis. Antecedēs ꝓbat̄. qz omittere ho
noꝛē parentū qđ ē auerſio a bono moꝛali. ꝛ cō
mittere adulteriū qđ ē ꝓuerſio ad malū moꝛa
le ſunt duo diſtincta pcta. Nā p̄imū ē pctm̄
omiſſionis. ſecūdū ꝯo p̄ccatū cōmiſſionis.

Ad p̄imū dicēdū q̄ ſic̄ nō obſtāte q̄ ma/ Solutio.
gis ꝓueniāt ꝓuenientia formali aīe duoꝝ hoiz Ad.1.
q̄z aīa ꝛ coꝛp⁹ humanū. tñ min⁹ ꝓueniūt ꝓue
nientia ordis ꝓſtituēdi qđā totū terciuz. qz
aīa cū aīa nunq̄z ꝓſtituit eſſentialiter vnū ter
ciū. ſic̄ faciūt aīa ꝛ coꝛp⁹. ſic̄ nō obſtāte q̄ ma
gis ꝓueniāt ꝓuenientia formali due aūſiones eſt.
q̄z auerſio ꝛ ꝓuerſio. tñ ꝓuenientia ordis ꝓſti
tuēdi vnū p̄ccatū magſ ꝓueniūt auerſio ꝛ cō
uerſio. q̄z vnū. ſ. auerſio in hmōi ꝓſtitutōne
ſe habet vt formale. alteꝝ ꝯo videlicet ꝓuerſio
ſe habet vt materiale. Ad ſecūdū dicendū Ad.2.
q̄ bonū moꝛale ꝛ malū moꝛale p̄ñt dupliciter
accipi. Uno mō vt ſp̄ēaliter ꝛ ꝓpe opponūt.
puta ꝓtinētia ꝛ luxuria ſeu mechia. Alio mō
vt ſe habēt ꝛeſpate nec oppōnunt niſi oppoſi
tione generali. puta honoꝛ parentū ꝛ adulte/
riū. Si accipiunt̄ p̄mo mō. tūc antecedēs eſt
falſuz. qz vno ꝛ eodē pcto auertit̄ hō a ꝑtute
ꝓtinētie ꝛ ꝓuertit̄ ad viciuz luxurie. Si ſcđo
mō. tūc ꝓſeq̄ntia ē falſa. qz receſſus ab honoꝛe
parētū ꝛ acceſſus ad adulteriū nō faciūt vnū
motū animi interceptū inter duos terminos
ſormaliter oppoſitos. ſic̄ faciūt auerſio ab in/
cōmutabili bono. ꝛ ꝓuerſio ad cōmutabile bo
nū. Modo ꝓſeq̄ntia nulla ē. ſi dicit. illa q̄ ñ
ſunt apta nata integrare vnū motū volūtatis
nō ſunt vnū p̄ccatū. g̃ illa q̄ formaliter ſunt
vn⁹ mot⁹ volūtatis nō ſunt vnū p̄ccatū.

Quantū ad terciū articulū pono hāc ꝓclūſionē q̄ reat⁹ manet ī aīa ceſſante actu pcti. Qz h̄ req̄rit ordo iuſti/ cie q̄ relinq̄t debite puniat̄. ſz reat⁹ eſt obliga tio ad pēnā rōe ꝑpetrati ſceleriſ ſeu delicti. g̃ ꝛc. Minoꝛ patet ex diffinitōe reat⁹. Maioꝛē p bo. qz pctm̄ nō ꝑt trahi ad debitū ordinē niſi mediāte pena. Cū igit̄ p̄imū bonū poſt bonū ducis ſit bonū ordis. ſō ne bonū ordis vniūſi dēpear. vult deꝰ q̄ eſt duꝝ ꝛ gubernatoꝛ totius vniūſi quēlibet p̄ccātē eē obligatū ad pēnā ſa tiſfactoriā. vl' ī p̄nti ſecl'o. vl' ſaltē ī ſuo. Et th⁹ videt eſſe intētio beati augu. in enchi. c. x. vbi ait. q̄ malū bn̄ ordiatū ꝛ loco ſuo poſitū emi/ nenti⁹ cōmendat bona. Et ſbdit. Neq̄z ei deꝰ omipotēs cū ſūme bon⁹ ſit. vllo mō ſineret ali q̄d mali eē ī opib⁹ ſuis. niſi adeo eſſet omipo/ tēs ꝛ bon⁹ vt etiā bn̄ faceret ꝛe malo. Foꝛte Articulus terciꝰ. Inſtantia dicet q̄ ceſſante cauſa ceſſat effect⁹. ſz act⁹ pcti ē cauſa reat⁹. g̃ ceſſante actu ñ manebit reat⁹.

Rñdeo q̄ licet maioꝛ ſit ꝑa loq̄ndo ꝛe cau Solutio. ſa efficiēte ꝛ ſeruāte. tñ ñ ē ꝑa loq̄ndo ꝛe eā q̄ ita ponit rē in eſſe q̄ tn̄ ñ ꝓſuat eā ī eſſe. Li.

UVA. BHSC. IyR_066

cet em̄ gladij impssio sit cā vulneris.extracto tn̄ gladio manet vuln⁹.modo dato ꝙ cā reatus i essendo sit ipe act⁹ pcti.nō tn̄ i ꝓsuādo. 7 ideo maior in ꝓposito est falsa.

Articulus quartus. Pria ꝓclo 1

Quātuz ad quartū

articulū pono duas ꝯclusiones. Prima ē ꝙ aliq̄ pcta sp̄ecifice distinguūt.Qz illa q̄ ꝛe sunt opposita oportet eē sp̄ecifice distincta Ista patz.qz opposita n̄ pñt esse p se i eadē sp̄ecie.sz mlta pcta sūt ꝛe opposita.vt patz d auaricia 2 7 pdigalitate.g̈ ꝛc. Secūdo sic se habz virt⁹ ad virtutē.sic viciū ad viciū.loq̄ndo de vicijs q̄ opponūt hmōi ꝛtutibꝫ.Sz largitas 7 castitas sp̄ecifice distinguūt.g̈ auaricia 7 luxuria

Conclusio secūda q̄ ipis opponūt sp̄ecifice distinguūt. Scda ꝯclusio ē.ꝙ capitalia pcta sūt septē. Istō patz p glosam sup isto ꝛbo puerb. vi. Sex sunt q̄ odit dñs 7 septimū detestat aīa ei⁹. Ista autē sūt supbia:auaricia:gula:luxuria:accidia:inuidia:ira. Istoz etiā distinctio 7 sufficientia sic hꝛi pt. Qz oē pctm̄ mortale aut ꝯtingit ex psecutōe bon i apparētis 7 n̄ existētis. vl ex fuga mali apparētis 7 n̄ exñtis. Si pmo mō tūc illd bonū vl ē bonū apparēs honorabile. 7 sic ē supbia. vl vtile 7 sic ē auaricia. vl delectabile.7h̄ duplicit. vl fm gustū.7 sic ē gula.vel fm tactū:7 sic ē luxuria. Si sc̄do mō.tunc vl hō fugit hmōi malū tāq̄ euentuz ex ꝓpo labore:7 sic ē accidia.vl ex inimica vilipēsione 7 sic est ira.vl ex aliena pfectōe:7 sic est inuidia.

Quare dicunt capitalia. Ad sciēdū añt q̄re ista septez vicia dicunt capitalia.est aduertēdū ꝙ viciū pt dici capitale.vno mō qz punit capit⁹ priuatōe.puta morte.7 sic oē pctm̄ mortale pt dici capitale.qz oē pctm̄ mortale nisi p pñaz deleat a iusto iudice punit eterna morte. Alio mō dicit capitale.qz ab ipo pl'a oriunt vicia.sic i arbore ram⁹ dicit capital'a q̄ pl'es alij rami oriunt. Et sic septē sunt capitalia vicia q̄ tā sunt enumerata.qz q̄uis vnū istoz oriat ex altero.iuxta sniaz gregorij.xxxi.moza.tn̄ q̄libet istoz pt esse pncipiū plurū specialiū viciorz.

Ad instā/tiā rnsio. Et p h̄ patet rnsio ad instantiā q̄ i ista materia cōmuniter inducit.cū dicit.Sola supbia seu inanis gl'ia ē origo oīm ceteroz vicio/rū vt oñdit grego.xxxi.moza.g̈ solū erit vnū viciū capitale Istud n̄ valet.qz sic i arbore n̄ solū illeram⁹ q̄ imediate oriť a trūco.sz etiā mlti alij rami q̄ mediāte illo pmo oriunt pñt dici capitales.dūmodo etiā ab ipis pl'es rami pcedāt.sic i ꝓposito dato ꝙ supbia sit primū oīm capitaliū viciorz.tn̄ sex alia pñt dici capitalia.eo ꝙ cetera vicia ab ipis etiā oriant.

Est tn̄ h̄ adūtendū ꝙ supbia tripliciter pt accipi. Nā supbia ē appetit⁹ excellētie. Iste ãt appetit⁹ pt ꝯtingere triplicit Uno mō fm quādā aptitudinē 7 pnitatē.iuxta illud gen. viij. Sēsus em̄ 7 cogitatio h̄uani cordis ad malū pna sūt ab adolescētia sua. Et sic supbia ꝓpe ē viciū.sz pt dici radix oīm viciorz. iuxta illd. Initiū oīs pcti supbia Alio mō put q̄s ꝯcupiscit aliquā excellētiā. Et sic supbia pt dici viciū generale.cū ois mortal' pct⁹ saltē ꝯcupiscat n̄ sbesse legi q̄ ē fm rectā rōem

Tercio mō ꝓput q̄s appetit excellētiā non quācūq̄z.sz excellētiā honoris. Et sic supbia ē q̄dā viciū spēale.q̄uis sit capitale. Nā talis supbia vl ē ianis gl'ia.vl saltē imediate ex ipa oriť ianis gl'ia.vt ptz p greg. vbi sup. Ad itelligētiā cui⁹ est aduertēdū ꝙ isti tres.s.magnanim⁹:supbus:7 vane gl'iosus versant aliq̄ mō circa idē.q̄uis diūsis modis. Uersať em̄ magnimitas supbia 7 ianis gl'ia circa excellētia honorz.alit n̄ 7 alit. Nā magnanim⁹ ꝓpe 7 directe nō appetit honorē sz dignitatez honorz. Appetit ei ꝙ sit dign⁹ honore.7 iō n̄ ē viciū sz ꝛt⁹. Nā honor n̄ exhibeť de ꝺigno nisi ꝛtuoso.cū honor sit exhibitio reuerētie i testimoniū ꝛtutis.vt patet.i.ethi. Uñ n̄ solū magnimitas ē ꝛt⁹.vez etiā singularz 7 mag ꝛt⁹ē. Nā magnim⁹ magna opaťi oīm ꝛtute qz oīm ꝛtutū opa tal'r nitiť opari.vt inde dign⁹ sit honore. Sz supbus.vel solū appetit honorē.vel saltē magz appetit honorē q̄z ꝙ sit dign⁹ honore. Sz vane gloriosus appetit hmōi excellētiā cū q̄dā claritate 7 mānifestatione. Nā fm Isid. gl'ia dr q̄si claria.7 inde dr vana gloria.q̄si vana claria seu vana claritas seu vana mānifestatio. Et qz appetiť aliq̄d pul i se.7 inde exh̄ inascit appetit⁹ sue mānifestationis 7 claritatis.iō bn̄ dic greg.i moza.ꝙ ex ipa supbia oriť ianis gl'ia q̄ ē pmū viciū capitale. Ad argumēta pncipalia pt p distinctionē i pmo articlo habitā d actu interiori 7 exteriori.

Distinctio.xliij.et.xliiij.

Bt preterea

e q̄dā genus peccati tē. Post q̄z magist⁹ determinauit generaliter d cōmunib⁹ peccatis. h̄ incipit tractare spēaliter d quibusdā culpis gūissimis faciēdo mentionē de pctōrib⁹ i spiritū sanctū peccātib⁹. Et diuidit i duas ptes. Nā pmo ꝓsiderat de hmōi pctōrz gūitate ac

UVA. BHSC. IyR_066

irremissibilitate. Scdo determiat de peccadi ptate. dist. xliij. ibi. Post pdicta. Prima in duas. Na pmo de hmoi pctis tractat penes quanda doctoz assignatoes. Scdo has culpas insinuat iuxta sctoz determinatones. ibi Est etia alia. Prima i tres. Qz primo mgr pcti i spusanctu innuit pdictoes. Scdo inqrit eiusde distinctoes. Et tercio circa pdicta monet vna dubitatione. Scda ibi Sz qrit qd sit illud pctm. Tercia ibi. Sed qrit vtru ois. Et hec i duas fm q pmo mgr monet qstione. Scdo recitat circa ea duplice opinone. ibi. Quida dicunt &c. Sequit illa ps Est etia alia &c. In q mgr de pdictis pctis tractat iuxta sctoz determinatoes. Et diuidit i duas ptes fm q pmo mgr recitat sniaz beati augustini. Scdo beati ambrosij. Secuda ibi. De h quoqz pcto. Tuc sequit illa ps. Post pdicta. q est pncipiu vltime distinctois isti⁹ secudi libri. Et diuidit i duas ptes. Qz pmo mgr tractat de potetia peccadi. Scdo incidenter determinat de potetia dnandi. ibi. Dic ozit qstio. Prima i tres. Qz pmo de causa a q habet esse potetia peccadi monet qstione. Scdo recitat circa h min⁹ vera opinione Et tercio applicat sua determinatoes. Scda ibi. Quida putat &c. Tercia ibi. Sz plibus sanctoz. Tuc sequit illa ps. Dic ozit qstio. Et diuidit i tres ptes. Na pmo mgr monet vna qstione. Scdo ex illi⁹ qstionis solutione tractadi de potetia dnandi accipit occasione. Et tercio dictoz i isto secudo libro ad dicenda in tercio facit pcinuatoes. Scda ibi. Sz sciendu est aplm. Tercia ibi. Ja nuc his

Circa has duas vltimas distinctoes isti⁹ secudi libri qro hac qstione.

v

Tru aliqd peccatu sit simpliciter irremissibile. Et videt q sic. Quia p omi pcto remissibili est ozadu vt dimittat. Sz qda est peccatu p q no e ozadu vt dimittat. iuxta illud. i. Joh. v. vbi dicit. Est peccatu ad mortem. p q no dico vt oret qs

Contra. illud malu no est simpliciter irremissibile. cui⁹ radix seu potetia e a deo. sz potetia peccadi quocuqz genere pcti est a deo. vt infra patebit. g nullu pctm e simplicit irremissibile Dic pmo videndu est. vtz sit aliqd peccatu in spusanctu. Scdo vtz hmoi pctm sit irremissibile. Et h quantu ad distinctoes xliij. Tercio videndu e. vtz ois potetia peccandi sit a deo. Quarto vtz ois potetia dominadi sit a deo. Et h qtu ad distinctoes vltima. s. xliij. isti⁹ secudi libri.

Quatu ad primum

Articulus primus

dico q plane z manifeste patz ex scripturis sacris qda pctm ee qd dicit i spusanctu. Patz ei h Matt. xij. Mar. iij. z. i. Joh. c. vlti. Et io ps̄upposito tali pcto ee duo sut videda circa ipm. Primo. s. qd sit pctm in spusanctu Scdo qt sint peta i spusanctu Quo ad

Prima in quisito.

primu e aduertendu q vt patuit supi⁹ i pmo libro. h nome spusanct⁹ qnqz accipit essentialiter. z sic conuenit ipi deitati z toti trinitati. Et sic dicit Joh. iij. Spus e de⁹. z eos q adorat eu i spu z ritate oportet adorare. Alio mo personalit. z sic solu dicit de tercia psona i diuinis. iuxta pmu modu scriptura sacra videt accipe spum cu dicit ee pctm i spusanctu. Na vt sic hmoi pctm distinguit a blasphemia illa ta dno nro ihu xpo q ad sua hanitate. Naz blasphemia a deitate dicit i scripturis irremissibil. a aut hanitate dicit remissibil. Un cu iudei xpo blasphemiaz itulissent dicetes Matthei. xi. vorax e potator vini z amic⁹ publicanoz z pctoz. postea Mat. xij. dixert blasphemia a ritate sue deitatis dicetes. h n eicit demonia nisi i beelzebub pncipe demonioz. Et io circa fine illi⁹ capituli sbdit dns nr ihs xps. dicens. Quicuqz a filiu hois rbu dixerit remittet ei. q aut a spusanctu dixerit rbu n remittet ei neqz i h secło neqz in futo. Et isto mo vident loq d pcto i spusanctu doctores anti q. s. athanasi⁹ hylari⁹ chrisostom⁹ ambrosi⁹ z hieronim⁹. Moderni ro doctores appellat pctm i spusanctu fm q qs peccat a appropriatu spusancti. z vt spusanctus accipit psonaliter. puta put qs peccat a diuina volutate bonitate z clemetia q appropriat spusancto. De

Inqsitosa cunda.

numero aut z distinctoe taliu pctoz diuersi diusimode loquut. Aliq eni vident dicere q peta i spusanctu sint qttuor. s. desperatio. psumptio. z agnite veritatis. z maxie ritatis fidei impugnatio. z ffne gre proprio collate inuidetia seu emulatio. Aliq addut obstinatoes. z ppositu nuqz penitendi. z sic erut sex. Alij addut pctm ex certa malicia. qd qnqz dr pctm ex electone. qnqz pctm ex habitu. z finalem penitetia. z sic erut octo Distinctio aut hoz sic hri pt. Qz qttuor possum⁹ i ppositu considerare. s. ipoz peccatoz medicu. medicina infirmu z infirmitate. Per compatoes igit ad medicu accipit despatio z psumptio. Na aliq solu attendut ei⁹ iusticia nihil reputates ei⁹ misericordia. modo quo dixit caym. Maior est iniqtas mea qz vt venia merear. Et hoz peccatu est despe/

UVA. BHSC. IyR_066

ratio. Isti autē sunt valde ingrati q̄ nō attendunt q̄z magna dei misericordia est q̄ etiā ip̄i in hoc mūdo viuūt. ⁊ iā in infernū nō descendunt. ⁊ ideo nō debēt negare diuinā misericordiā. sed debēt eā suppliciter exorare. Ūñ de tali ingratitudine videt dicere bern̄. cū ait. Ingratitudo est vent⁹ vrens liccās fontē pietatis venā misericordie: ⁊ fluenta gratie. Alij attendūt solū dei misericordiā in nullo formidantes eius iusticiā. ⁊ istoz peccatū est p̄sumptio. Nimis em̄ p̄sumit q̄ tanti regis iusticiā nō formidat. Respectu medicine. q̄ quidē medicina est fides ⁊ gr̄a. sumunt alia duo. Nā impugnātes fidei veritatē ⁊ inuidentes gratie gratū facientī fratribꝫ cōmunicate inutilem faciūt sibi medicinā suoz peccatoz q̄ p̄sistit in fide ⁊ gratia. Ex parte vero infirmi scilicet peccatoris se tenēt alia duo. Nā peccator ex h̄ q̄ omīno ptinaciter se auertit ad cōmutabile bonū dicit obstinat⁹. Sz ex hoc q̄ omīno ptinaciter se auertit ab incōmutabili bono dicit impenitēs. i. nō habere ꝓpositū penitēdi quo possit redire ad hmōi incōmutabile bonū. Sz ex pte infirmitatis se tenent vltima duo. Nā peccatū ex electōe seu ex certa malicia est ex habitu vicioso qui est turpissima mētis infirmitas. Finalis aūt impenitentia est hmōi infirmitatis ⁊ morbi cuiusli bet mortalis peccati maledicta creticatio tendens in mortē eternā. Est tñ aduertendū q̄ prima q̄ttuor magis ꝓprie dicunt esse peccata. cū sint distincta ⁊ determiata genera peccatoz ꝑm distinctā materiā. Alia vero magis ꝓprie possunt dici circūstantie vel seq̄le peccatoz. q̄z q̄libet istoz non habet materiā determinatā sz applicabilia sunt ad q̄libet genus mortalis peccati. In q̄libet em̄ genere peccati homo p̄t fieri obstinat⁹. ⁊ nō habere ꝓpositū ꝓfitendi vel penitēdi. ⁊ habitū vicioſuz acquirere ⁊ sine penitētia finaliter mori seu decedere. Et ideo q̄ ad h̄ magis approbo sententiā illoz doctoz q̄ q̄ttuor dicūt esse genera peccatoz in spūmsanctū.

Articulus secund⁹.

Quantū ad secūdū

articulū dico q̄ respectu diuine potētie nullū peccatū est irremissibile. Posset em̄ de⁹ si vellet remittere tā viuoz q̄z mortuoz. tā demonū q̄z hoim peccata. Sz vocando peccatum remissibile q̄d relinquit aptitudinē seu cōcernit habilitatē ad hoc q̄ remittat. sic q̄libet peccatū in spūmsanctū p̄t dici irremissibile. Nā quāuis peccatū ex ignorātia. vl̄ ex passionis impulsu. vel impotētia aliquatenꝰ excusetur. ⁊ p̄ consequēs ꝓcernat habilitatē ad remissionē. tamē peccatū in spūmsanctū nullā habet causam annexā peccatū excusantē. sed solū aggrauantē. ideo nullā ꝓcernit aptitudinem ad sui remissionē. Ꝑ. sicut infirmitas corporalis dicit incurabilis cū per ipaz sic dispōnit infirmꝰ q̄ omnē esc̄ā abominat. ⁊ oēm medicinā abhorret ⁊ refutat. iuxta illud ps̄. Omnē esc̄ā abominata est anima eoz ⁊ appinquauerūt vsq̄z ad portas mortis. Sic q̄z peccans in spūmsanctū abhorret spūalez medicinā vt patet ex p̄cedentibꝫ. ergo ⁊c. 2

Ꝑ. nullū peccatū mortale dimittit sine penitētia sz q̄libet peccatū in spūmsanctū aliq̄ modo facit peccatorē impenitiuū. ergo q̄libet p̄t dici irremissibile. 3

Dicūt aūt quidā doctores in ista materia q̄ si vocet peccatū in spūmsanctū peccatū mortale cū finali impenitētia vt accipit peccatū in spūmsanctū a beato augustino. sic simpliciter dicit irremissibile. q̄z nūq̄z p̄t remitti. nec in vita ista impediēte finali impenitētia. nec i alia vita. q̄z ea nō erit statꝰ remissionis. q̄ ⁊c. Durandꝰ.

Sed istud nō videt esse verū. q̄z infinita potētia dei nō exhaurit magnitudine cuiuscūq̄z peccati. q̄ ⁊cꝰ omne peccatū p̄t remittere. Ꝑ. satis ꝓmuniter dicit ad p̄ces gregorij trayanum fuisse ab inferno liberatū. ⁊ ad agēdū penitētiā de mortuis resuscitatū. ⁊ tñ planū ē q̄ trayanꝰ in multis pctis mortalibꝫ decessit ꝓpter multas martiz strages q̄s fecit ⁊ cū finali ipenitētia decessit. q̄z si p̄nam egisset añq̄z decessisset tūc p suis pctis nō fuisset dānatꝰ. nec p agēda p̄nia fuisset resuscitatꝰ. Cōtra dandum. 1 2

Quātū ad tercium

articulū dico q̄ potētia peccādi ē a deo. Quia omne ens ē a deo. potētia peccādi ē aliq̄d ens. q̄ ⁊c. Maior patz ex fide. q̄z sine ipo factū ē nihil Joh̄. i. Probo minorē. q̄z q̄d puz nihil ē. nulla potētia ē. Ꝑ. potētia bñ faciēdi ē a deo. q̄ ⁊ potētia peccādi. Añcedēs patz. Cōsequntiā ꝓbo. q̄z eadē ē potētia merēdi ⁊ demerendi. q̄d ꝓbat sic. q̄z potēta rōnali possumꝰ bñ facere ⁊ mereri. sz potentie rōnales sunt ad oppositā. eadē q̄ potētia possumꝰ malefacere ⁊ demereri q̄d ꝓprie ē peccare. Ꝑ. sola volūtas ē ꝓpe potētia peccādi. vt patz p aug. q̄. de libe. arbi. sed volūtas est a deo. ergo ⁊c. Ꝑ. omne bonū est a deo. sz potentie malorum sunt bone. vt dicitur. iij. topicoz. ergo ⁊c. Dis. xliij. Articulus tercius. 1 2 3 4

Sz quidā Opinio.

UVA. BHSC. IyR_066

doctores circa istā materiā rñdent per distinctionē. Dicūt em̄ ꝙ potētia peccādi ꝑt dupliciter ꝯsiderari. Uno modo ꝑut est principiū actꝰ. Alio modo vt ꝑt ꝛefficere. Primo modo est a ꝛeo. qz q̄cūq; habet naturā entis positiui oportet ꝙ reducat ad ꝛeū sicut ad causaz primā Sz scdo mō nō est a ꝛeo. qz ꝛefectibilitas cōuenit rei create ex eo quod est ex nihilo. vt ait dam̄. esse aūt ex nihilo ꝯuenit rei create ꝑm se qz sibi ꝛelicta tendit i nihilū. z p ꝯsequēs ñ poterit sibi ꝯuenire ab alio puta a ꝛeo. Nā ꝙ cōpetit alicui ex se. nō ꝑt sibi cōpetere ex alio.

Alij ad id 2 Ꝑ. ad idē arguūt quidā alij sic. Si potentia peccādi esset a ꝛeo. ꝫ maxime esset ꝑ tanto qz talis potētia esset ipm̄ libꝝ arbitriū. sz ꝫ ñ qz dicit anꝰ. in lib. ꝛe libero arbitrio. ꝙ peccare nec est libertas nec ps libertatis.

3 Ꝑ. si potentia peccādi essz a ꝛeo. tūc ipm̄ peccatū essz a ꝛeo. Cōsequēs est falsuz. Probatio ꝯsequētie. qz actꝰ est pfectior q̄z potētia. ꝛei aūt pfecta sunt opa. vt dicit Deutero. xxxij.

4 Ꝑ. illō cuius vsus est malꝰ ipm̄ quoq; est malū. vt dicit. iij. topi. z p ꝯsequēs tale q̄d ñ ꝑt esse a ꝛeo. sz vsus potētie peccādi est malꝰ. qz vsus talis est ipm̄ peccare. ꝙ talis potētia nō ꝑt esse a ꝛeo

Cōtra opinionem. Sz q̄uis ꝯclusionē elicitā ex ꝓma ꝑte ꝑdicte diuisionis reputē esse verā. tñ cōclusio elicita ex ꝑte secūda. q̄ ꝯclusioni p me posite

1 videt repugnare nō videt posse stare. Quia ꝛefectꝰ q̄ nō habet rationē mali ñ minꝰ videt esse a ꝛeo q̄z ille ꝛefectꝰ q̄ habet rōez mali. sz ꝛefectꝰ q̄ habet rōez mali est a ꝛeo. puta ꝛefectus penalis. possibilitas aūt ꝛficiēdi nō habet rationē mali. qz omne malū vl̄ est malū culpe vl̄ pene. Sz possibilitas ꝛficiēdi nec habet rationē mali culpe nec pene. qz fuit in statu innocentie. z p ꝯsequēs ante omnē culpā z penā.

2 Ꝑ. potētia ꝛficiēdi p corruptōez ineſt rebꝫ creatis corruptibilibꝫ a ꝛeo. ꝙ z potentia ꝛficiēdi p electionē q̄ est potētia peccandi inerit ipīs rebꝫ potētibꝫ eligere ab ipo ꝛeo. Antecedēs patet. qz illud q̄d necessario reqrit ordo vniuersi ꝫ ꝯuenit rebꝫ a ꝛeo. sz ꝫ p̄ potētiam ꝛficiēdi p corruptōez reqrit ordo vniūsi Nā plāte nō possent nutriri si terra nō possz corrūpi. nec pari rōne bestie possent nutriri plātas. nec homes bestias.

3 Ꝑ. ꝙ creatura sit ex nihilo ꝫ habet ab ipo ꝛeo. sz ex hoc ineſt creature potētia peccādi. qz ex nihilo. vt dicē ꝑdicta opinio. ꝙ potētia peccādi ineſt creature ab ipo ꝛeo. Maiorē ꝓb. qz q̄cūq; est causa alicui affirmatōis. ꝫ etiā est causa negatōis ꝑ se z ūmediate ꝯsequntis ad talē affirmatōez. q̄cūq; em̄ est ꝑ se causa ꝙ aliq̄d sit sanū. ꝫ etiaz est causa ꝙ tale q̄d nō sit egrū. Sz ꝛeꝰ ē causa creature ꝑm oēm entitatē positiuā q̄ est i creatura. ꝙ ꝛeꝰ est causa ꝙ creatura sit ex nihilo z nullo ꝑsupposito. cū ista negatiua ꝑ se z necessario sequat ad illā affirmatiuā. Et ꝓ ꝫ patet ad ꝓmā rōez. qz esse ex nihilo ñ cōpetit creature ex se sz ex ꝛeo Ad ꝓbatōez cū dicit ꝙ creatura sibi ꝛelicta tendit in nihilum. dico ꝙ talis tendētie sufficiēs causa est ipe ꝛeꝰ. nō ꝑ sui influentiā z opatōez. sz ꝑ sue influentie ſbtractionē. qz illud q̄d ꝑ sui influentiā est totalis z pfecta causa alicui entitatis z ꝯseruationis eiusdē. illud ꝑ ſbtractionē sue influētie erit sufficiēs causa q̄re hmōi entitas cadat in nihilū. sz ꝛeꝰ p suā influentiā ē pfecta causa oīs entitatis create z ꝯseruatōis totiꝰ creature q̄ ꝯseruat in aliq̄ esse. ꝙ ꝛc. Ad secūdū nego minorē. Ad ꝓbatōez dicēdū ꝙ q̄z pecare ñ sit libertas. posse tñ peccare est in nrī arbitrij libertate. libertor tñ esset nra volūtas si peccare ñ posset. qz maior ē libertas beatoz q̄ peccare nō possunt. q̄z viatoz q̄ peccare ꝑnt.

Ad. 1. Solutio. Ad. 2.

Ad tertiū nego ꝯsequntiā. Ad ꝓbatōez dico q̄uis i bonis actꝰ sit nobilior potētia. tñ i malꝰ est ecōuerso. Nā pei est actu egrotari q̄z posse egrotari. Alias inuenit talis additō Etiā ꝑt dici ꝙ licet pctm̄ nō sit a ꝛeo. tñ actus peccati ēa ꝛeo. eo mō q̄ dictū est. dist. xxxvij. arti. iij. Ad quartū dicēdū ꝙ licet illud sit malū cuiꝰ vsus ita est malꝰ ꝙ nō possumꝰ eo bene vti. tñ cuiꝰ vsus ēmalꝰ ñ necessario. sz ex eo ꝙ cū possemꝰ eo bñ vti abutimur eo. illud ñ est malū. sz ꝑt esse bonū. possumꝰ em̄ etiā bonis male vti. z ꝫ magꝭ ꝓprie abusus q̄z vsus ꝛebet dici. Sz potētia peccādi q̄ est libꝝ arbitriū possumꝰ si volumꝰ bñ vti resistēdo vicijs z ꝑsequēdo ꝓbrtes. ꝙ ꝛc.

Ad. 3. Ad. 4.

Quātuz ad quartū

Articulus quartus.

articulū sunt duo videnda Primo vtz oīs plātio seu ptās dñandi sit a ꝛeo. Scdo vtz hō fidelꝫ teneat obedire dño ifideli seu ꝓncipi ifideli. Quātū ad ꝓmū dico ꝙ plātio seu ꝓncipat ꝑt triplicit ꝯsiderari. Uno mō in se Scdo q̄z tū ad modū q̄ qs ꝯsequit ꝓncipatū Et tercō q̄z tū ad vsū ei. Primo mō accipiēdo ꝓncipatū sic oīs ꝓncipatꝰ a ꝛeo ē. Qz omne bonū a ꝛeo est. sz ꝓncipatꝰ ꝯsideratꝰ ꝑm se cū sit quidā ordo seu modꝰ ordinate viuēdi est nō modicum bonum vniuersi. ꝙ est ab ipso ꝛeo.

Prima in qlitio. Prima pdo 1

Ꝑ. semꝑ primū est causa omnū aliorum 2

UVA. BHSC. IyR_066

que sunt post. Sz deus est primus princeps totius vniuersi. Maior patet. ij. methaphi.

3 Minor similiter patz. xij. metha. P. illud qđ in paradiso fuisset si hō in statu innocentie permāsisset. hz est a deo seu fuisset ab eo. sz platio pdicto modo in paradiso fuisset. g ⁊c. Maior patet. Minorē pbo. quia naturaliter sunt dñi qui vigēt prudētia ⁊ intellectu. vt patz. i. politic. ppter hoc em aliquo modo vir dñat puero. masculꝰ femine. ⁊ hō bestijs. Sz etiā in paradiso vnꝰ hō fuisset aptior altero q ad habitꝰ ⁊ actꝰ intellectuales fm q vnus fuisset melioris cōplexionis q̄z alter. qz molles carne aptos mēte dicimꝰ. duros aūt ineptos. vt patet. ij. de aīa. qđ vez est loq̄ndo de mollicie pueniēte ex bonitate seu raritate cōplexionis ⁊ nō exabundātia fleghmatis. sicut ctingit in mulieribꝫ. Q, aūt in paradiso vnꝰ fuisset melioris cōplexionis altero. hz patet. qz tūc sicut ⁊ nūc fm meliorē cōiunctōez astroꝝ fuisset fetus cōceptꝰ nobilioris cōplexionis. Forte

Instantia 1 dicet q nullū potest esse dominiū sine seruitute. sz in paradiso nō fuisset seruitus. Maior patet. qz vnū relatiuoꝝ nō potest esse sine altero. vt patet in libro pdicamētoꝝ. c. v. metha. Minor etiā patet qz solū ppter peccatū fuit⁹ est introducta.

2 P. ome dominiū vtile aliq̄ lege respectu subditoꝝ. Sz iusto nō est lex posita. vt ait apls. i. ad Thi. i. Cū g omes in statu innocentie fuissent pfecte iusti. ppter originalē iusticiā quā quilibet habuisset i paradiso. g in paradiso nō fuisset lex nec p consequēs dominiū. Et cōfirmat. qz vt patet. x. ethicoꝝ. O portuit leges instituere coactiuas habētes potentiā. ⁊ hz solū ppter rebelles ⁊ iniustos. In statu aūt innocētie nullꝰ fuisset rebellis vl iniustꝰ. Rndeo q dominiū pt dupliciter cōsiderari Uno modo put cernit timorē seruilē excludentē dilectionē in subdito. ⁊ hoc est dominiū despoticū requirēs seruitutem penosaz inductā ppter peccata hoim. Et hmōi dominiū in statu innocētie nō habuisset hō respectu hoīs. sz solū respectu irrationaliū animaliū. Propter qđ deꝰ dixit primis parentibꝫ. Dominamini piscibꝫ maris: et volatilibꝫ celi: ⁊ vniuersis animantibꝫ q mouent sup terra. Ben. i. Et in fra. c. ix. dixit dominꝰ noe ⁊ filijs eius. Terror vester ⁊ tremor sit sup cūcta aialia terre Alio modo put cōcernit mutuā dilectōez. Et hoc duplicit. puta vel fm liberā voluntatē. ⁊ sic est dominium regale. ⁊ istud in paradiso cōperisset patribꝫ respectu filioꝝ. Uel fm certas leges. ⁊ istud est dominiū politicū. qđ cōpetit ei qui pest ciuitati respectu ceteroꝝ ciuiū. ⁊ istud cōpetisset in paradiso viro respectu vxoris. cui pfuisset fm certas leges bonū matrimonij pmouētes. ⁊ prudentioꝝ minꝰ prudentibꝫ politice in paradiso pfuisset inquātū ipos instruxisz in talibꝫ q̄ ipsis expediuissent. Et p hz patet ad prīma instantiā. Ad secundū dicendū q apud nos sunt tres effectꝰ platiōnis. Primꝰ est subditos docere qđo in suis actibꝫ proficienti dirigant. Alijꝰ est subditos defendere ne ab iniustis oppriman. Et tertiꝰ est malos subditos punire vt de suis excessibꝫ corrigantur Primo modo fuissent lex ⁊ platio in paradiso. sz nō secūdo ⁊ tercio modo. Et de his itelligit autoritas tā apli q̄z phi. P. p exclusionē pdicta arguo sic. Illud qđ cōuenit hoībꝫ fm rectā rationē. hz cōpetit eis a deo seu fm diuinā ordinatōez. Sz fm rectā ratōnē debitū est inter homīes esse plationē. ergo ⁊c. Maior patet. qz ad hz deus dat homini rationē vt exequat ea q debita sūt fm rectā rationē. Minorē pbo. qz illud qđ est naturale ⁊ expediēs est fm rectā rōez. Sz vt ait phs p̄mo politicoꝝ. in oī pluralitate ordinata naturale est ⁊ expediēs vt vnꝰ psit. ⁊ alij sint subiecti. In his aūt pexistit ratio platiōnis. g ⁊c. Et cō firmat. qz in oīnibꝫ naturalibꝫ videm⁹ q inferiora regunt p superiora. ⁊ multitudo reducit ad vnitatē. Sz mos sicut ⁊ ars debet imitari naturā. Sz secūdo modo ⁊ tercio puta q ad modū adipiscēdi dominiū. ⁊ quo ad vsuz dominij tā adepti. sic dico q si talia fiāt ordinate ⁊ fm iuris debitā exigentiā. puta obseruatis debitis pditionibꝫ ⁊ circūstantijs in psecutione ⁊ vsu platiōnis requisitis. sic platio vel principatꝰ est a deo. Si aūt pdicta nō obseruantur. tūc huiusmodi platio ⁊ principatus quāuis sint a deo quantū ad naturā ⁊ entitatem actuū. sicut ⁊ cetera mala sunt a deo vt superi⁹ est probatū. tamē nō sunt a deo quantū ad deformitatē ⁊ obliquitatē actus. Nā vt sic in talibꝫ mortale peccatū cōmittit. qđ nō potest esse a deo sed a mala hominū voluntate. Unde de talibꝫ dicit Osee. viij. c. Ipsi regnauerunt ⁊ non ex me. principes extiterunt ⁊ nō cognoui scilicet noticia approbatōis Per predictā etiā distinctionē patet responsio ad quedā cōmunia obiecta. puta q cū dicitur. q quidā sunt peruersi principatus. P. quidā sunt vsurpati principat⁹. P. a quibus dā iuste aufert pncipat⁹. Sz sicut qđ deꝰ cōiunxit hō non debet separe. sic qđ quis habet

Cōfirmat

Solutionis materia.

Ad. 1. Ad. 2.

Quarta ratio p exclusione.

Cōfirmat

Conclusio secunda.

Responsio ad q̄dā cōmunia obiecta.

UVA. BHSC. IyR_066

a deo seu quod alicui datū est a deo. hoc iure nō auferē ab eo p̄ hoiem. ¶ Ista em̄ oīa et ꝯsimilia solū ꝯcludūt vl̄ q̄tū ad inordinatū modū ꝯsequēdi p̄lationē. vel q̄tū ad inordinatū vsuz. q2 dato q̄ aliq̄s iuste sit dominū ꝯsecut⁹. tñ p̄t eo ita p̄uerse vti. q̄ de iure est tali dominio p̄uand⁹. Quantū ad secūdā

Secunda inq̄sitio q̄rti articuli.

partē quarti articuli dicendū q̄ talis infidel' vel est iuste ꝯsecut⁹ hmōi dominū 7 ordinate eo vtit. vl' inuste est hmōi dominū ꝯsecutus. vel dato q̄ dominū iuste adeptus sit. tñ inuste 7 inordinate eo vtit ¶ Primo modo dico q̄ tales xp̄iani subditi tenent obedire huiusmodi p̄ncipi q̄uis sit infidelis. nisi aliq̄ modo iuste fuerint a tali seruitute liberati. puta p̄ p̄ncipē superiorē qui plenius habet dominū sup illū infidelē dñm. Sz secundo et tercio modo dico q̄ ipi nō tenent obedire tali infideli dño.

Cōclusio prima.

1 ¶ Primū p̄bo sic. Illud q̄d q̄s iuste est assecut⁹ hoc iniuste auferē ab eo nisi ipe abutat eo. Sz iste infidelis vt supponit iuste est assecut⁹ hmōi dominiū nec abutit eo. g̃ 2c. ¶ P. beatus petr⁹ p̄ma canonica sua. c. ij. loquēs de xp̄ianis ait. Serui subditi estote in omi timore dñis. nō tm̄ bonis 7 modestis. sz etiā discolis. ¶ P. p̄ma ad Thim. vi. ait ap̄l's. Quicūq̄ sunt sub iugo serui dominos suos arbitrent omni honore dignos. Et exponit h̄ verbū glosa etiā de iugo dñoz infidelium. 3 Itē ad Ro. xiij. dicit. Omnis aīa 4 5 ptātibus sublimioribus subdita sit. ¶ P. ius diuinū q̄d est ex gr̄a 7 fide xp̄iana. nō tollit illd̄ q̄d est de iure humano 7 ex naturali rōe. Sz distinctio q̄ est inter fidelē 7 infidelē est ex iure diuino. iustū vero dominiū est ex iure humano 7 ex naturali ratōe. g̃ 2c. Minor patz ex p̄cedentibus. Maior p̄bat. q2 sicut gr̄a non tollit humanā naturā sz p̄ficit eā. ita nec ius diuinū tollit illud q̄d est de iure hūano 7 inascit ex recta rōne. nec p̄ dñs distinctio fidelis ab infideli tollit dominiū seu p̄ncipatū domini infidel' quē habet sup fidelē subditum.

Opio contraria.

Quidā tñ doctores dicūt q̄ hmōi dominiū q̄d habet p̄nceps infidel' sup populū xp̄ianū eccl'ia sua autoritate iuste p̄t auferre a tali p̄ncipe. Q2 infidel' demerito sue infidelitatis meret amittere p̄tātez quā habuit sup eos q̄ trāslati sunt i filios dei. ¶ P. Joh̄annis. viij. dicit saluator. Si g̃ vos filius liberauerit vere liberi eritis. Sz quēlibet baptizatū filius dei suo sanguine rēdemit 7 liberauit ¶ P. Mat. xvij. dicit saluator q̄ filij sunt liberi a tributo sz oīb⁹ regenerat⁹ in xp̄o q̄ nō ex sanguinib⁹ nec ex volūtate carnis nec ex volūtate viri. sz ex deo nati sunt. data est p̄tās vt sint filij dei. iuxta illud Joh̄. i. Quotq̄t aūt receperūt eum dedit eis p̄tātez filios dei fieri. g̃ 2c. ¶ P. cessante causa cessat effect⁹ Sz peccatū q̄d ē causa seruitutis cessat per baptismū. g̃ 2c. ¶ P. q̄d absoluit a maiori vinculo p̄t etiā absoluere a minori. sz fides absoluit a vinculo mr̄imonij q̄ ligat⁹ fuit h̄ō fidelis anteqū fidē reciperet cū p̄sona infideli. q̄d quidē vinculū mai⁹ 7 intimius esse videt q̄ vinculū seruitutis. q2 in paradiso fuit a deo institutū. Etiā de ipo ait saluator in euāgelio. q̄d de⁹ ꝯiunxit h̄ō nō sepet g̃ merito fidelis poterit absolui a vinculo infidelis dñi. Sz saluo semp iudicio melio- 4 Cōtra opi nionem. ri istud nō teneo. Q2 iste q̄ non est de iurisdictione eccl'ie nisi aliūde peccet ꝯtra eccl'iā q̄s 1 in h̄ solū q̄ nō tenet fidē eccl'ie nō p̄t iuste puniri p̄ eccl'iā. sz iste supponit in nullo peccare ꝯtra eccl'iaz nisi in h̄ solo q̄ nō tenet fidē eccl'ie. 7 grauiter punit dñs in h̄ q̄ ab eo aufert iurisdictio siue dñatōis quā habet sup p̄nos seruos. g̃ 2c. ¶ P. null⁹ infidel' q̄ nun- 2 q̄z subfuit fidei eccl'ie violēter debet cōpelli ad suscipiendū fidē eccl'ie Sz si eccl'ia quēlibet de nouo venientē ad fidē liberaret a seruitute qua tenebat dño infideli. hmōi dñs violēter cōpelleret ad fidē q2 q̄libet suoz seruoz posset ad fidē ꝯuerti. 7 sic ipe totū p̄ncipatū suū p̄deret nisi fidē xp̄ianā suscipet. Forte dicet q̄ statutū est eccl'ie. vt patet extra de iudeis. q̄ si q̄s seru⁹ iudeoz fact⁹ fuerit xp̄ianus statim a seruitute liberat' si fuerit vernacul⁹ id est in seruitute nat⁹. ac etiā si fuerit emptici⁹ id est ad seruitiū empt⁹. ¶ P. si talis xp̄ianus maneret sub iugo hui⁹ infidelis p̄ncipis. tūc ille dñs infidelis posset talē subditū cōpellere ad hoc vt christi fidē dimitteret. 7 christū blasphemaret. Respondeo q̄ secus est de iudeis 7 ceteris infidelib⁹. quia iudei exigēte suo demerito per romanos p̄ncipes sunt in seruitutem redacti 7 ꝑpetui serui facti Seru⁹ em̄ dicit a seruādo. quia cū iure belli obtentus iuste posset occidi a p̄ncipe seruat. 7 sic ipe cuz sua posteritate in seruitutē redigit. Sic factū est de iudeis per titum 7 vespasianum. Cum igitur in successu temporis romani p̄ncipes facti sunt christiani. ergo romana eccl'ia ad fauorē fidei seruos iudeoz ad fidem ꝯuersos potest liberos reddere. q2 ipi iudei 7 bona eoz subsunt autoritati eccl'ie p̄ fauorē romanorum imperatoz qui hoc eccl'ie cōtulerunt. hoc autem non tenet de ceteris infidelibus.

Instantia 1

2

Solutio. Ad. 1.

UVA. BHSC. IyR_066

Dist. xliii. et. xliiii.

Ad. 2. Ad secundã instãtiã dicendũ q̃ si ꝓnceps infidelis cogeret subditũ fidelẽ ad negandũ fidẽ. tũc abuteret sua ptãte. ꝓpter qd̃ mereret eã ꝑdere. et etiã iustũ bellũ ꝓtra ipm et ꝓtra suum dominiũ p ecclesiã et omes xpianos possẽt moueri intm̃ q̃ nõ solũ sbditi a suo dominio possent iuste liberari. vez etiã psona talis ꝓncipis iuste posset in seruitutẽ redigi vl etiã vita ꝑuari. Ad primũ motiuũ illi⁹ opinionis dicẽdũ q̃ nisi aliq̃ alio modo ꝓnceps infidel abutat̃ sua ptãte ex simplici sua infidelitate nõ mereat̃ eã ꝑdere. Ad secũdũ dicendũ q̃ illa verba xpi possunt intelligi de libertate q̃ liberati sunt xpiani a seruitute legis mosaice q̃tum ad obseruantiã cerimonialiũ ꝓceptoz. Possunt etiã intelligi de libertate q̃ liberati sumus a peccato et a dyabolı seruitute. Ad tertium dicẽdũ q̃ xps intelligit ibi p filios aplos q̃ de bonis hui⁹ mũdi nihil possidebãt. teste petro q̃ ait. Ecce nos reliq̃m⁹ oĩa et secuti sumus te. et ideo nõ tenebant̃ ad solutõez tributi. Sed iudeis q̃ bona mũdi possidebãt dixit idẽ xps Reddite q̃ sunt cesaris cesari et q̃ sunt dei deo. Quasi dicat. Tributũ dare debetis ꝺ tpalibꝫ q̃ possidet⁹. Ad quartũ dicẽdũ q̃ q̃uis per gratiã et charitatẽ ac etiã p catholicã fidẽ quã xpian⁹ recipit in baptiſmo aĩa liberet a malo culpe. tñ corpus suũ nõ liberabit̃ a malo pene morit̃ em̃ baptizat⁹ sicut ñ baptizat⁹. nec etiam per fidẽ liberamur a debito iusticie. sed iustũ est principi obedire q̃uis infideli q̃ dominiũ suũ iuste ꝓsecut⁹ est. et iuste et ordinate eo vtit̃. Ad quintũ dicendũ q̃ si vn⁹ ꝓiuguz ad fidẽ ꝓuertit̃ altero manẽte infideli. si ifidel ꝓsentit habitare cũ fideli ipm nõ turbando et allicietdo ad infidelitatẽ et absq̃ blasphemia creatoris. tũc fidelis nõ est absolut⁹ a vinculo matrimonij. Si aũt infidelis nollet fideli cohabitare nisi ipm allicietdo ad infidelitatẽ. et creatorẽ blasphemãdo. tũc suo demerito perdit ius qd̃ habuit in psonã fidelẽ. et p ꝓseqns iuste absoluit̃ fidelis ab infideli. De isto etiã magis cõplete appebit lib. iiij. dist. xxix. Et sic eodẽ modo si ꝓnceps infidelis nihil exigit a subdito fideli ꝓter illud qd̃ de iure debet exigere. tũc subdit⁹ tenet̃ obedire. Si aũt subditũ vellet artare ad ea q̃ essent ꝓtra deũ et cõtra aĩe sue salutẽ tũc infidelis ꝓnceps ꝑderet illd̃ ius qd̃ habuit sup hmõi subditũ Secundo dico q̃ si talis ꝓnceps iniuste ẽ hmõi dominiũ ꝓsecutus. tũc subditi nõ tenent̃ sibi obedire. et ab eo iuste possunt recedere. Quia ab iniusto possessore iuste auferẽt illud qd̃ possidet iniuste. Sz talis tyrãnus iniuste possidet hmõi dominũ vt supponit̃. g̃ ꝛc. Tercio dico q̃ dato q̃ ꝓnceps infidelis iuste sit assecut⁹ suũ dominiũ. si tamen vtit̃ tali dominio iniuste puta ad blasphemiã creatoris inducendo subditũ q̃ ad ea q̃ spectant ad fidez christianã itez mereat̃ ꝑdere hmõi dominiũ. Et licet ista ꝓclusio pateat ex ꝓdictis. tñ ipaz potero persuadere ꝫ modo. Quãdocũq̃z idẽ subdit⁹ obligat⁹ est duobꝫ dñis vni tãq̃z simpliciter supiori et alteri tanq̃z inferiori. si inferior ꝓnceps coartat hmõi subditũ dissentire a fidelitate dñi supioris. tunc talis ꝓnceps ꝑm leges et iura ꝑdidit iurisdictionẽ respectu talis subditi. nec hmõi subdit⁹ ad ei⁹ obedientiã vlteri⁹ obligat̃. Sz de⁹ est summ⁹ dñs et vniuersalissim⁹ impator respectu cui⁹ omnis ꝓnceps huius mundi est inferior. ergo ꝛc.

Ad argumentũ principale dicendũ q̃ per illa verba nõ intendit beatus Johãnes q̃ aliqd̃ peccatũ quãuiscũq̃z magnũ sit totaliter irremissibile q̃diu viuit homo in hoc mundo Sed intendit dicere q̃ sit valde difficile obtinere remissionẽ de hmõi nephãdissimis peccatis. et ideo nõ p orationẽ cuiuslibet mediocris xpiani reducit̃ talis peccator ad ꝺignaz penitentiã. sz solũ p orationẽ excellentiũ et deuotissimoz fideliũ. Etiã posset dici q̃ beatus iohãnes p illud peccatũ in morte intelligit peccatũ in spũmsanctũ ex illa circũstantia q̃ est finalis impenitẽtia. q̃ vbi de certo ꝺstaret aliquez in peccato mortali sine penitentia ab hac vita migrasse. p isto nõ esset orandus ꝫm legẽ cõmunẽ. eo q̃ talis sit extra statũ merendi. In quo statu nos ꝺseruet p via presentis peregrinatõis donec perducat ad patriam beate fruitõis saluator omniũ saluandorum. qui viuit et regnat i secula seculoz Amẽ

Finit secundũ scriptũ libri sententiaz Thome ꝺ Argẽtina.

Solutio argumẽtorũ ꝺtrarie opinionis

Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

Ad. 4.

Ad. 5.

Conclusio secunda.

Ratio.

Tercia cõclusio.

Ratio.

Ad principale argu.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA VALLADOLID

UVA. BHSC. IyR_066

UVA. BHSC. IyR_066

UVA. BHSC. IyR_066

UVA. BHSC. IyR_066

UVA. BHSC. IyR_066

UVA. BHSC. IyR_066

~~367~~

ARGENTINA IN Quatuor Libros Sententiarum

1 - 2.

Biblioteca de Santa Cruz
IyR 66

UVA. BHSC. IyR. 066

THOM·DARG·INSĒTĒ·
UvA. BHSC. IvR_066